P.IV1902

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare in fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei“ în Blaș.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaș 7 Ianuar 1904 Numĕrul 1.

CRĂCIUNUL.

Ĭată-ne ajunși la o nóuă aniversare a Nașterii Domnului nostru Isus Christos.

Zi pururea strălucită, pururea mărétă, pentru că ne amintesce acel mare eveniment, care s'a sĕvîrșit la plinirea vremii — fără sgomot, fără strepit — în liniscea nopții, într'o pesceră întunecósă din apropierea Viflaimului. Scumpă, prețiósă și poetică ni se înfățoșéză pururea considerarea și amintirea aceluĭ tablóu: Ieslea, pruncuțul tremurând de frig pe nisce paie, încălțit de suflarea alor dóuĕ dobitóce, asistat de Maică Sa preasfîntă și de s. Ĭosif, cărĭ îngenunchiând adorară pe noŭ născutul Rege. Poetică este aniversarea acésta în umilința sa, dar mare în însĕmnătatea sa.

De vreme ce faptul Nașterii Domnului Christos, păstorii slăvitorĭ și închinătorĭ, ceĭ treĭ magĭ carĭ aduc aur, smirnă și tămâe, — acestea pe lângă aceea că sînt óre ce poetic, ne vorbesc cu tărie la inima nóstră.

Admirând acel dumnezeesc pruncuț, cugetul nostru sbóră la lumea păgână, a cărei civilisațiune cu pași repedĭ se apropie de sfîrșit, de nimicire și pe urmele eĭ se ridică o eră nóuă de adevĕrată civilisațiune și progres: *Crestinismul,* al căruĭ autor și causă trebuia să fie Isus.

Păgânătatea desfrînată nicĭ nu se asceptă ca în nóptea aceea de ĭérnă să se nască Acela, care fără cete de soldați, fără arme, fără bătăliĭ — în scurtă vreme avea să o învingă, să sdrobéscă zeiĭ falsĭ și mincinoșĭ cu templele lor, și pe ruinele acelora să ridice edificiul nebiruit al bisericeĭ. Și totușĭ așa se întîmplă. Istoria ne grăesce....

Se vĕdŭ acel Astru din Viflaim luminânând pe încetul cu razele sale strălucitóre pământul cufundat în întunerecul idololatrieĭ, fărădelegilor, sclavieĭ, și din aintea acesteĭ luminĭ aŭ dispărut din temple Jupiter, Juno, Venus etc. și s'a stabilit pacĭnica împĕrăție a Crucii, cu martiriĭ sĕĭ, cu sfinții sĕĭ, cu Vergurele sale.

Nóua civilisațiune trebuia să schimbe tóte, căcĭ era fundată pe ĭubirea predicată de Isus.

Exemplu strălucit de ĭubire ne dă prin nascerea sa într'o pesceră în chipul cel mai josnic, desprețuit, sĕrac. Și ĭubirea a fost puternica armă, ce a renoit lumea și a ridicat'o la aceea înălțime a civilisațiuniĭ în urma căreia cu toțiĭ ne recunóscem frați.

Luĭ îĭ datorim dară glorie și închinăciune, și nu putem să nu ne bucurăm la aniversarea cea mai însemnată din analele lumiĭ.

Pe lângă aceste Nascerea Domnului are o însemnătate și mai mare. Ne aduce aminte împlinirea promisiuniĭ. Ne presintă pe femeia, care a sdrobit capul șerpeluĭ infernal, ne reamintesce timpul în care Fiul luĭ Dumnezeŭ cel prezis de Profeți, asceptatul, doritul tuturor popórelor — s'a născut din o Vergură nepĕtată, cu totuluĭ tot frumósă și fără maculă — pentru ca să rĕscumpere omenimea căḑută.

Isus se născŭ pentru ca să ne rĕscumpere, să ne mântuéscă, să ne învețe care este calea cea adevĕrată ce conduce la patria ceréscă. Învățăturile sale se încep chiar de la nascerea sa. Priviți la ĭesle: umilință, resignare, disprețul bunătăților lumescĭ.

Oh! din un atare tablóu să scótem învățăturĭ, să ne încurăjăm cu toțiĭ, ceĭ avuți și norocoși să fie milostivĭ față de ceĭ sĕracĭ, ceĭ rătăciți să se întórne la calea cea adevĕrată, să fim siguri că scopul nostru ultim, ultima nóstră țintă nu este acéstă vale a plângerilor, ci ceriul, pe care dumnezeescul prunc, prin ĭubirea sa nemărginită veni să ni-l recâștige cu prețul vieții sale, cu sângele sĕŭ prețios.

Adunați în intimitatea familiară, să prăznuim și acest Crăciun cu pace, cu dragoste, în armonie, și să ne dorim, ca pacea pe care a adus'o Isus pe pământ pentru ómeniĭ de bună voire să planeze pururea asupra nóstră ca arvună de progres și de un viitor mai bun.

Completarea Capitlului bobian.

Vacanța din capitlul bobian pricinuită prin numirea de Episcop a de toți ĭubitului **Dr. Vasile Hossu,** a încetat cu ziua de anul noŭ. În ziua aceea fóia oficiósă a publicat autograful Maĭestății Sale de dto 12 Dec. prin care se apróbă promoția graduală a canoniculuĭ cancelar **Dr. Victor Szmigelski** de canonic scolastic și a canoniculuĭ teolog **Dr. Isidor Marcu** de canonic cancelar. Tot în aceea zi membriĭ capitluluĭ bobian, adunați în ședință sub președința Escelenției Sale Mitropolitului a ales de teolog pe directorul cancelarieĭ mitropolitane Preaonoratul **Ștefan Pop,** protonotar consistorial și protopop onorar.

Bărbat în vrîsta cea mai frumosă, care de 21 anĭ muncesce pe cariera destul de grea a administrații bisericescĭ, noul canonic, sîntem siguri, că va lucra și pe mai departe cu același zel în interesul sfinteĭ nóstre biserici și se va nisui din resputerĭ să pășéscă pe urmele distinșilor sĕĭ antecesorĭ; are pentru acésta și cunoscințele de lipsă și voĭe. Noĭ îĭ mai dorim sănĕtate și forțe depline.

Ștefan Pop s'a născut la 1860 în Șardul-unguresc unde tatăl sĕŭ, fost preotprotopop din Mihalț, era pe atuncĭ preot. A studiat gimnasiul la Blaș, de unde a fost trimis apoĭ la Seminariul central din Budapesta spre a asculta studiile teologice la universitatea de acolo. După doĭ anĭ întrerupe cursurile și din causa morbuluĭ se reîntórce le Blaș unde le și absólvă la 1882, întrând la oficiul archid. ocupă pe rînd postul de notar la esactoratul archid. vicenotar consist. secretar la tribunalul matrim. asesor și protonotar consist. și notar capitular. La anul 1900 a fost numit protopop onorar.

Alocuțiunea de Crăciun a Sfinției Sale. La gratularea de Crăciun, cu carea colegiul cardinalilor s'a înfățișat înaintea Sfinției Sale, dînsul a rĕspuns cu cuvinte acestea frumóse:

Cu spirit voĭos primim, domnule cardinal, gratulările, carĭ Ni-le-aĭ adus și în numele sfintuluĭ colegiŭ. Îți mulțămim pentru sentimentele de dragoste și recunoscință, tălmăcitoriul cărora te-aĭ făcut pentru toți, cu datorința, ca *înoirea în Christos* prin mijlocirea Feciórei nepetate pentru Biserică să fie o prevestitóre de timpurĭ mai puțin grele. Ne bucurăm fórte, că aĭ atins tema acésta, pentru că taĭna din Vitleem, carea vom, să o serbăm, îmbie dovedile cele mai

Cumpĕrați Cumpĕrați

Calendariul Unirei pe anul 1904.

Cu un frumos calendar de părete.

Prețul 50 fl. plus 10 fil. porto.

ERDÉLYI MUZEUM-EGYLET KÖNYVTÁRA.

ERDÉLYI MÚZEUM

necombătute pentru adevěratul Mântuitoriŭ, carele este Mântuitoriŭ astăzĭ ca și maĭ înainte de acésta cu nóuĕ spre zece veacurĭ, Mântuitoriŭ aicia ca și în Vitleem, singurul, vecĭnicul, universalul, cel ce a înoit fața pământuluĭ și a restaurat din noŭ raporturile personale și sociale dintre Dumnezeŭ și ómenĭ.

Întru adevĕr staulul din Vitleem ne arată pe omul cel desevârșit, cela ce unesce întru sine în o singură persónă firea dumnezeéscă și cea omenéscă și restitue cestеĭ din urmă partea cea maĭ bună a desevârșirilor eĭ perdute prin pĕcat și-ĭ restauréză tótă îmbelșugarea darurilor. Dacă vom decĭ, să fim ómenĭ în privința atât spirituală cât și socială, nu ne restă nimic alt ceva, fără numaĭ să întimpinăm pe omul cel desevârșit, pentru ca spre viața luĭ Christos să dobândim mĕsura cea deplină: *ca să ajungem toți la unirea credinței și cunoscinței Fiului lui Dumnezeŭ, întru om desevârșit, la mĕsura vîrsteĭ plinirii luĭ Christos.*

De aceea tótă viața creștinéscă și socială are, să fie numaĭ o silință neîncetată spre aceea, că să ajungem trumsĕța luĭ Christos, pentru ca așa să redobîndim vrednicia nóstră și cu darurile originale să redăm lumiĭ armonia, concordia și pacea raiuluĭ.

De aceea staulul din Vitleem este o șcólă, de la carea dumnezeescul Mântuitoriŭ începe slujba sa de învĕțătoriŭ, nu cu *cuvinte,* ci cu *fapte*, învĕțând, că singurul mijloc spre înoire se cuprinde în jertfă, în serăcie și în durere. — Nimica nu folosesc teoriile pompóse, adunările sgomotóse, discutările de întrebărĭ ardĕtóre. Spre a înoi tóte lucrurile în Christos e de ajuns șcóla acésta, spre acésta nu e de lipsă, ca sciința să se cuprindă cu lucrul acesta, nicĭ ca bogăția să împrumute spre el ajutoriul sĕŭ, nicĭ ca politica să se pună la mijloc; dacă societatea ar voi, să înainteze pe calea acésta, atuncĭ ar afla fericire, liniște și pace generală.

Staulul din Vitleem este șcólă; dacă socotim, că un împĕrat păgân fără de a sci s'a făcut unélta proniеĭ dumnezeescĭ și a conlucrat în chip minunat la întemeiarea Bisericiĭ, atuncia nimenia nu póte, să se îndoéscă, că Dumnezeŭ îĭ împărtășesce eĭ ajutoriul sĕŭ, pentru ca să o apere și să o păzéscă. Relele carĭ o întristéză în zilele nóstre, adevĕrat că sînt numĕróse și fórte grele, și vrășmașiĭ eĭ, — ceĭ ascunșĭ și ceĭ fățișĭ, — sînt numĕroșĭ și puternicĭ, și înfricoșate sînt mijlócele, de carĭ dispun eĭ spre a strica Bisericiĭ; într'aceea să nu ne desbărbătăm, că dóră în promisiunile dumnezeescĭ avem siguranța, că Dumnezeŭ în tot de una va ajunge ținta pusă așa, că el, pe cum zice s. Augustin, spre a duce binele la triumf se folosesce chiar și de relele, cele ce se nasc din deprinderea voințeĭ nóstre libere.

Coliba din Vitleem este șcólă, în carea se propune învĕțătura, că spre a înoi tóte în Christos n'avem, să prescriem înțelepciuniĭ dumnezeescĭ nicĭ timpul nicĭ chipul, în carele să ne vină într'ajutoriŭ. Patru zecĭ de veacurĭ a așteptat Israil plinirea promisiunĭ făcute în raiŭ, și noĭ de aceea avem, să ne silim a avé credință nu numaĭ asemenea patriarchilor, ci și credință asemenea Marieĭ și luĭ Iosif, carĭ bine sciaŭ, că Fiul luĭ Dumnezeŭ are, să se nască, și că Vitleemul, de carele eraŭ așa de depărtațĭ, are, să se facă leagănul luĭ, și totuși așteptaŭ fără temere și frică rînduelile ceruluĭ. — A bună sama Ne dóre, că vedem, cum Biserica luĭ Isus Christos este persecutată și combătută în chip sĕlbatic în auctoritatea sa, în învĕțăturile sale, în misiunea sa providențială, ce o are aci pe pământ, și că în urmarea acestora societatea omenéscă este sfășiată de desbinare internă; dară dacă socotim, că noĭ petrecem în valea lacrimelor, că avem, să susținem un timp de cercare, că Biserica aci pe pământ este Biserică luptătóre, că nĕcasurile, carĭ se descarcă asupra eĭ, le trimite orĭ le sufere Dumnezeŭ însu-și, atuncia ușor putem, să ne aseménăm Marieĭ și luĭ Iosif, carĭ după timpul de așteptare liniștită și siguri, că plinesc voea dumnezeéscă, părăsesc mica sa casă și între ostenelĭ nespuse pornesc în o călătorie lungă și în chip resignat rabdă respingerea din parte Vitleemenilor, carĭ le denégă locaș ospital.

Staulul din Vitleem este șcólă. Cât de nespus de fericită ar fi fost familia aceea, carea în nóptea aceea ar fi primit pe sĕrmaniĭ logodnicĭ! Ce binecuvîntărĭ s'ar fi revĕrsat preste ea! Dară ». nu aveaŭ eĭ loc «. Isus a venit în cetatea sa, și »aĭ sĕĭ nu l-aŭ primit pe dînsul«! — Sermane popóre și sermane națiunĭ, carĭ nu numaĭ nu primesc pe Isus și Biserica luĭ, ci maĭ rele decât poporul din Vitleem fiind o împedecă în lucrarea eĭ, o asupresc, o huiesc și acésta o sevârșesc cu o orbie, ce nu se se póte ĭerta, căcĭ ele trebue să afle, că sórtea miseruluĭ Vitleem e păzită și pe sama lor.

Staulul din Vitleem în sfârșit este o șcólă, în carea plinirea promisiunilor dumnezeescĭ s'a descoperit nu înțelepților și învĕțaților veaculuĭ, ci tuturor celor micĭ, adecă păstorilor celor simpli, dară nu pentru că dóră Isus ar fi voit, ca o classă a societățiĭ să o preferéscă celeĭ alalte. Societatea omenéscă este lucrare a luĭ Dumnezeŭ. Dumnezeŭ însu-și a voit deosebirea classelor. Isus n'a venit, să rĕstórne rînduéla acésta prin aceea, că s'a îndreptat numaĭ cătră ceĭ sĕracĭ, ci *el s'a născut pe sama tuturor.* Atâta e sigur, că pentru ca să dovedéscă misiunea sa cea cătră toți, a voit, să vină pe lume într'un loc public, la carele întrarea să nu se pótă opri niměnuia; el a voit, să purcédă din neam împĕrătesc, pentru ca principiĭ să nu-l desprețuéscă, el a voit, să se nască sĕrac, pentru ca orĭ și care fără de nicĭ o escepție să pótă merge la el și — ca tuturor tóte să se facă. Pentru ca nimenia să nu aibă frică a se apropia la el, s'a arĕtat *prunc.*

Ângerul Domnuluĭ n'a adus buna vestire locuitorilor din Vitleem — nu numaĭ de accea, că aceștia denegând Marieĭ și luĭ Iosif sălașul s'aŭ făcut nevrednicĭ de ea, ci și pentru că eĭ — de parte de a grăbi la Iesle, nu ar fi primit buna vestire, în ce chip nu o aŭ primit maĭ apoĭ nicĭ locuitoriĭ Ierusalimuluĭ, când aŭ sosit acolo sfinții magĭ. — Și așa se maĭ întîmplă și în zilele nóstre, că atuncia, când grăesc ângeriĭ Bisericiĭ, mulțĭ dintre ceĭ botezațĭ întru stricăciunea inimilor sale, carea e otravă pe sama minții, nu numaĭ îĭ rîd și-și bat joc de eĭ, ci négă și faptele cele maĭ limpedĭ, adevĕrurile cele maĭ învederate, titulii de drept ceĭ maĭ sfinți, și lăudărоși se mândresc cu necredința sa. — În ce chip sînt și astăzĭ ómenĭ cu spirit sumeț și cu inimă stricată, carĭ deși sînt moștenitorĭ aĭ promisiunilor dumnezeescĭ și așa zicênd vecinĭ aĭ templuluĭ, se mândresc, că se țin de poporul cel ales, carĭ încă n'ar fi credut vestirea ângeruluĭ.

Atâta e sigur, că eĭ s'aŭ împotrivit și atuncia, când Isus a redat orbilor vederea, muților graiul și a rechemat pe ceĭ morțĭ la viață, și după ce aŭ primit miĭ de binefaceriĭ, l-aŭ pironit pe cruce, — un fapt dureros, carele se repetesce de atâtea orĭ.

Dacă mulțĭ, după cum e obiceiul în lume, serbézĕ ziua acésta cu vesĕlie deschilinită și pe lângă schimbarea de dorirĭ de de bine, dară *nu-și trag folos* din învĕțăturile, carĭ le îmbie taĭna din Vitleem, pentru ca să înoéscă tóte în Christos, noĭ toți, venerabiliĭ frați, să depunem rugăciunile nóstre la leagănul dumnezeuluĭ prunc, pentru ca el să ajute cu darul sĕŭ, și toți să aĭbă de acolo folos.

Din distr. Mureș. Primim următórele șire: Mult Onorate Domnule Redactor! În prețuita fóie „Unirea“, ce o regediațĭ, am cetit în Nr. 47 un articol „Sinódele protopopescĭ, Tractul Mureșuluĭ“, în care un anonim, între alte lucruri, ce le descrie, mĕ rógă să dăŭ deslușire în causa restanțielor, ce în sume marĭ apasă acest District protopopesc pentru deosebitele fonduri archidiecesane.

Drept aceea, spre a satisface dorințeĭ esprimate de Domnul Corespondent, Vĕ rog să binevoiți a da loc în colónele acestuĭ ziar următórelor șire:

Înainte, doresc să se scie, că am administrat acest District protopopesc din 3 Maiŭ 1899 până în 4 Iunie 1900. În acest restimp am încassat de la Frații preoți și de la parochiile districtuali, și am substernut Laudabileĭ Casse Centrale Archidiecesane taxe pentru următórele fonduri archidiecesane.

1. Pentru fondul preoților deficienți, restanța trecută din 1898 pe 1899 a fost 2 fl. Acești bani cu datul de 11/9 1899 ĭ-am solvit la Cassa Centrală Archidiecesană de la mine, primindu-ĭ eŭ numaĭ după aceea de la fratele preot din Karácsonfalva.

Ĭară competința pe 1899 aŭ fost 61 fl. Din acești bani, în sinodul protopopesc de primăvară a anuluĭ 1900, am încassat de la Frații preoți districtuali în coróne 118, carĭ cu datul de 11/4 toți ĭ-am substernut Laudabileĭ Casse centrale Archidiecesane, rĕmânênd ast feliŭ ca restanție pe tract 4 coróne, carĭ s-aŭ șters, fiind că fratele preot din Karácsónfalva fu strămutat din acest District în altul. Prin urmare în tract pentru acest fond restanția, ce a trecut de la mine, a fost zero.

2. Pentru fondul Esactoral: Pentru acest fond din anul 1899 încă n'a rĕmas nice o restanță, dacă însе întrĕga competința de pre anul 1900 statorită, prin cercularіul de dat 20/10 Nr. 5383 în suma de 106 cor. trece în restanție, eŭ despre aceea nu sînt responsabil.

3. Pentru fondul Reuniuneĭ de asigurare contra foculuĭ: La fondul acesta, cu începutul administrațiĭ mele aŭ fost restanție pe Tract 71 fl 4 cr. Competința statorită pe un an și jumĕtate, adecă din 1 Iulie 1899 până în 31 Decembre 1900 aŭ fost: 162 fl. 41½ cr. cu totul 233 fl. 45½ cr. Din acéstă sumă, ca premiĭ restante și ca competință anuală

s'aŭ încassat, şi cu datul de 13/9, 6/10, 6/11, şi 26/12 ex 1899, şi cu datul de 19/2 ex 1900 s'aŭ subternut Laudabileĭ Casse Centrale 126 fl. 38 cr. rĕmâne rest 107 fl. 7½ cr. Înse numaĭ la parere; pentru că acestia aŭ fost premiĭ competente pe jumătatea secundă a an. 1900 adecă din 1 Iulie până 31 Dec. 1900, în care timp neavênd eŭ puterea jurisdicţiuneĭ protop. n'am fost competent spre aĭ încassa.

Drept aceea publicând datele de maĭ sus, cuget că am satisfăcut dorinţeĭ Domnuluĭ Corespondente „Or", şi astfel atât de la repaus. Vas. Hossu, cât şi de la mine. n'aŭ trecut la succesor, nicĭ o restanţă. Bardoşiŭ la 16 Decembre 1903. Cu tótă reverinţa *V. F. Salteleki*, paroch şi vice-protop.

Să văd unghiile. — Ziuarul muscălesc „Vremea", care apare în Bucurescĭ cu veditul scop, de a combate şi apăra pe Românii de propaganda catolică cu tot soĭul de arme, nu înse pentru motive religióse, ci pentru de a-l readuce în braţele Papeĭ de la Neva, de care i-a succes a se desface, — în nr de la 12 Decembre v. ultă de aşĭ ascunde unghiile în sac, ci şi le arată să le vedem.

Ĭată povestea vorbi:

În Bucurescĭ esistă o societate sub preşedinţa dluĭ Kalinder, care are neprecuita menire de a publica cărţĭ bune de cetit pentru popor. Cunóscem câte-va numere din acéstă serie şi spunem numaĭ atâta, că din unele s'aŭ trecut la noĭ sute de esemplare. Societatea acésta numită „Stéua", a hotărît să publice portretele bine reuşite ale Regeluĭ şi Regineĭ, şi să le respîndéscă în tóte părţile. Şi „Vremea" se alarmézĕ, căcĭ ea vede în acésta, tedinţa de a scóte din casele sătenilor „icónele şi alte portrete fórte reŭ pictate", un atac direct contra consciinţiĭ crestinilor şi contra bisericiĭ ortodoxe.

Adecă, vorba e, că în chipul acesta icónele „tătucului" de la Petersburg vor fi date afară din casele românilor şi înlocuite, cu ale acelora, care a ridicat România la regat. Se fac că nu pricep ce rol jucaŭ „iconariĭ" rusescĭ de tristă pomenire, carĭ umpleaŭ casele ţăranilor cu chipul ţaruluĭ, şi-ĭ învĕţaŭ să i-se închine, ca unuĭ sfînt. Se vĕd unghiile, nu vĕ maĭ faceţĭ, şi e sosită vremea să se stîrpéscă odată cultul muscălesc din ţară.

Să nu scăpăm momentul. — Sub acest titlu „Libertatea" de la Orăştie publică un articol, pe care îl recomandă cercurilor bisericescĭ de la Sibiŭ. Se scrie de profesorul Smigelschi, care prin esposiţia sa de pictură bizantină a primit laude din tóte părţile, relevându-se frumseţa lor neîntrecută Scriitorul articoluluĭ termină astfel: „ . . . la Sibiŭ deschise staŭ porţile catedraleĭ şi interiorul acestuĭ monument naţional aştéptă şi caută şi pe împodobitorul seŭ, pe care prin neperitórele sale ziduri, nemuritor să-l facă pentru copiiĭ şi nepoţiĭ nostri.

„Obolul naţieĭ aştéptă talentul naţional.

„Şi noĭ un moment nu ne îndoim, că şefiĭ bisericelor nóstre vor şti să ofere larg teren ornamenticeĭ neîntrecute a profesoruluĭ Octavian Smigelschi. Ca, să nu scăpăm momentul!"

În acelaşi număr se publică un articol lung de dl Octavian Goga, reprodus din „Luceaferul" şi în care se apreţiéză în terminĭ elogioşĭ esposiţia prof. Smigelschi. „Luceafĕrul" în nr. ultim publică portretul pictoruluĭ, şi o prea frumósă ilustraţie, represintând partea stîngă din presbiteriŭ, chorul şi cupola Catedraleĭ din Blaş.

Remarcăm, că scrisele foilor sînt tóte fórte favorabile distinsuluĭ profesor şi pictor, care de altcum a lucrat şi câte-va frumóse iconostase pentru unele din bisericile nóstre.

REVISTE.

Din Patrie. Acum cu anul noŭ gregorian a început a apăré o revistă nóuă întitulată: *Görög katholikus hirlap*. Scopul eĭ e lupta pentru câstigarea liturgieĭ maghiare în rêndul prim, maĭ are apoĭ şi alte scopurĭ, pentru carĭ înse nu va lupta cu atâta zel, cum e: validitarea tuturor greco-catolicilor pe tóte terenele. Ea promite, că va lupta şi pentru drepturile nóstre, de aceea a trimis multĭ numerĭ de probă preoţilor şi laicilor nostri inteligenţĭ. Ne ţinem de datorinţă, să facem atenţĭ pe cetitoriĭ nostri, să se ferésca de ziarul acesta, căcĭ pentru noĭ e fórte periculos. Nu are de alt cum nicĭ forţe, pentru ca să se pótă susţiné; cunóscem maĭ multĭ din ceĭ ce aŭ subscris apelul, dar acestia numaĭ teologĭ nu-s, nicĭ ziarişti, ci şoviniştĭ politicĭ.

Roma. Sfinţia Sa primesce în audienţă pe rînd tóte seminarele din Roma. Fie-căruĭ seminar îĭ ţine câte o vorbire maĭ scurtă, în care se ocupă de comun — cu pretinia ce esistă între religiunea catolică şi între sciinţa adevĕrată; maĭ ales înse îĭ place să se ocupe cu aschesa. Unuĭ seminar ĭ-a zis următórele vorbe frumóse: Cel ce predică numaĭ cu cuvîntul, şi nu şi cu pilda, e comediant. Sciinţa e de lipsă unuĭ preot, preotul învĕţat fără pietate e asemenea unuĭ drac.

E vorba, că în luna luĭ Ianuar Sfinţia Sa va publica ĭubileul general, care se îndatinéză să-l publice papiĭ îndată după întronisare.

România. Cu ocasiunea discuţiuneĭ asupra rĕspunsuluĭ la mesajul regal, senatorul *Ursianu* arată, că preoţimea ortodoxă nu-şĭ împlinesce datorinţa, că clerul catolic e maĭ pe sus de cât cel ortodox, căcĭ dirigéză maĭ bine spiritele, de aceea el e gata să se facă catolic. Numaĭ atât a asceptat »Vremea« şi şĭ-a arĕtat indignarea faţă de acest »agent secret al catolicismuluĭ.« »Vremea« se nĕcăjesce rĕŭ, când e silită să constate, că şi premieriul Sturdza e de aceleaşĭ părerĭ ca şi Ursianu.

Nu se mire ceĭ de la »Vremea,« căcĭ zĕŭ aşa e lucrul cum spune. În biserica cea maĭ frumósă din Alexandria în Dumineca trecută, cu tóte că aŭ slujit 4 preoţĭ, n'aŭ fost de faţă la slujbă numaĭ 3 (cetesce treĭ) bărbaţĭ.

Acum îs de ajuns »Vremiĭ« colónele, să înfiereze propaganda catolică, dacă înse se vor înmulţi preoţiĭ catolicĭ din România, şi vor fi conduşĭ de adevĕrat zĕl »catolic«, colónele îĭ vor fi prea strîmte, va fi silită să scóţă ediţiĭ separate, pentru carĭ înse vor lipsi rublele, apoĭ cu vremea ĭ-a trece vremea şi »Vremiĭ.«

Cu prilejul desbaterĭ rĕspunsuluĭ la mesaj. min. Braţianu pomenind de chestia naţională a spus, că România nu nutresce iridentismul, din contră dorinţa tuturor e că Românii din Ungaria să trăiéscă în bune raporturĭ cu Magiariĭ, şi România şi Austria să continue a susţiné acelea-şĭ bune relaţiĭ. Dsa a renoit declaraţia min. Sturdza de la 1895 că guvernul român să abstîne de la orĭ ce amestec în afacerile interne ale Austro-Ungarieĭ. În acela-şĭ timp senatul a primit cu un singur vot contra, proiectul Dluĭ Haret, de a deschide un credit de 600 miĭ leĭ pentru ridicarea de bisericĭ şi şcóle în Macedonia. Ĭar şcólele nóstre trec tóte în mânile statuluĭ. . . .

Moldova. În comuna Cleja, Judeţ. Băcăŭ s'aŭ sfinţit în interval de un an dóuĕ bisericĭ nóuĕ. Cea dintâiŭ în Cătunul Samoşca, în cinstea Sfinteĭ Treimĭ şi a dóua în cinstea Sfîntuluĭ Francisc de Assisi. Ce vrea să zică a face o biserică nóuă aci, este greŭ de descris. Fonduri adunate nu sînt, poporul nu este darnic, guvernul, uşor de înţeles, nu are mare plăcere de a ajuta pe catoliciĭ, maĭ ales pe Românii-ungurĭ. Cu tóte acestea Părintele Graţian Carpati, român din Transilvania a muncit preste mĕsură şi în scurt timp a ajuns la un resultat fórte laudabil. Aĭ a face cu ómenĭ inculţĭ, care maĭ mult cu sîla şi ocara daŭ cotisaţiunile lor impuse. Trebue să fi cassier general şi particular, architect în cap, antreprenor, supraveghietor, adecă tóte se ascéptă de la Părintele. Dar a fost şi frumósă ziua de 19 Novembre, când toţĭ preoţiĭ catolicĭ din Judeţul Băcăŭ, în numĕr de 12 asistaŭ la sfinţirea solemnă, sĕvîrşită de cătră Prea Sf. Sa P. Provincial al Franciscanilor Conventualĭ. În predica română P. Decan arată însemnătatea Biericeĭ parochiale, în cât ea ne légă cu Dumnezeŭ prin învĕţătura şi sf. jertfă, ne unesce, ca simbol extern, cu biserica universală catolică, şi pe poporeniĭ unuĭ loc îĭ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

unesce între dînșiĭ ca frați, unde stau toți unul lângă altul fără deosebire. Timpul fiind fórte favorabil, tótă ceremonia s'a petrecut cu demnitate spre lauda luĭ Dumnezeŭ.

Părintele paroch Grațian póte fi vesel de frumósa activitate, ce desvóltă în România cu atâta dibăcie.

Afaceri interne. Ședințele s'aŭ redeschis și obstrucția continuă și ea. În un discurs al min. Tisza se vestejesce aspru procedura obstrucționiștilor carĭ împiedecă desbaterea proiectelor de la ordinea zileĭ, ca cel al contingentuluĭ de recruți, și silesce guvernul să chieme sub arme reserviștiĭ, chiar acum de s. sĕrbătorĭ. Ca să-și câștige simpatiile țărĭĭ guvernul vrea să facă oficialilor un dar de anul noŭ, împărțind 16 milióne adaus la salar. Ajutórele acestora sînt între 200—3600 cor.

Rusia. Sîntem pe cale a semnala un noŭ resboiŭ între Japonia și Rusia. Japonia a trimis deja ultimatul Rusieĭ, dar aceasta întârzie cu rĕspunsul.

Francia. Combes își isprăvesce lucrul, ce l-a început cu călugăriĭ. Pe rînd, pe rînd scóte din Francia nu numaĭ pe ceĭ neautorisați, ci și pe ceĭ autorisați. O comisiune s'a încredințat pentru facerea unuĭ proiect de lege, prin care să se propună parlamentuluĭ alungarea tuturor călugărilor, carĭ să ocupă numaĭ cu învĕțătura. De aceea nu-ĭ pasă, că pentru acoperirea golului, ce lasă în urma lor călugăriĭ, Francesiĭ aŭ să plătéscă 50 de milióne de francĭ. Acésta o fac bucuros Francesiĭ, carĭ sînt gata să jertféscă orĭ ce pentru salvarea patrieĭ.

CORESPONDINȚE.

DE PE CÂMPIE.

Luna luĭ Decembre 1903.

Hotarul comuneĭ mele natale acum se comaséză.

Poporul de acolo avênd mare frică de domnĭ, nu are încredere în nime, se teme că domniĭ îĭ vor lua pămîntul și el va rĕmânea pe drum. De aceea a telegrafat după mine să me duc la eĭ să-ĭ învĕț ce se facă și să le deschid ochiĭ.

Am alergat până la eĭ să vĕd cum stă lucrul, și am aflat că nu e chiar așa cum zice poporul. El are neplăceri cu pămînturile pentru că nu-s întabulate pe cel ce le folosesce, pentru că contractele sînt făcute orĭ dinaintea catastruluĭ orĭ chiar de pe timpul absolutismuluĭ, orĭ chiar și fără de contracte.

Am aflat și aceea că contele și-a cerut tabla în marginea hotaruluĭ unde e maĭ slab pămîntul, pentru ca se capete maĭ mult, — pe când la prețuirea pămîntuluĭ al conteluĭ a fost prețuit tot în clasa primă.

Poporul strigă că atunciĭ s'a făcut nedreptate, dar cred că acum e târziŭ, pentru că atunciĭ a trebuit să protesteze ceĭ 2 membriĭ aleșĭ de el și nu acum.

L'a agitat nu sciŭ cine, că contele cere 7 table în hotar și că ar alege numaĭ pămîntul cel bun; pentru ca se me conving am cerut de la comisiune protocolul luat și m'am convins de contrariul. De aicĭ deduc că bietul popor nu are conducĕtor la loc, și dacă îl are nu are încredere în el.

Mergênd de la cancelarie la prânz, maĭ mare mĭ-a fost surprinderea, când nepoțiĭ meĭ carĭ aŭ fost venit de la școlă îmĭ ziseră: „Unchiule la școlă a venit un domn cu hinteŭ și a sfădit tare rĕŭ pe părintele.“ Convenind cu fratele preot l'am întrebat de celea întîmplate. Mĭ-a spus că un vice-inspector reg. de școle a visitat școla, și că a notat în protocolul luĭ de visită, că a aflat școla în disordine și necurățiе și că pruncii nu aŭ cărțile necesariĭ, la finea visiteĭ a provocat pe preot să subscrie și el protocolul.

Preotul s'a nizuit a-ĭ documenta că școla e în ordine bună și că pruncii aŭ cărțile, și de aceea aŭ denegat subscrierea. Atunci Măria Sa s'a înfuriat și a dat pe ungurește cum numaĭ l-a scăpat gura și ieșind afară a amenințat pe preot *„că pe barba luĭ, nu va căpĕta ajutoriul de stat.“*

Ĭată Venerat Cler! încă un document, că ce voesce guvernul cu noĭ prin ajutorul de stat!

Măria Sa, cu acestea a plecat în satul vecin. Bietul preot amărît de amenințare, sta pe cugete să mérgă în satul vecin *să se róge de iertare* și să subscrie protocolul și ast fel să-și asigure ajutoriul de stat. Ĭată On. Frațiĭ! și slăbiciunea nóstră.

Eŭ l'am sfătuit ca aceea să nu o facă, fără prin M. O. Oficiŭ Protopopesc să informeze pe Prea Veneratul Ordinariat Archi-Episcopesc despre tot lucrul și el să fie în pace.

Am plecat cătră casă. La gară am ajuns cu o $^1/_2$ óră maĭ iute ca trenul. Întru aceea pruncul bóctĕruluĭ de la aceea gară vine de la școla confesională din C. Ca să-mĭ trécă timpul m'am dat în povescĭ cu băiatul, și între altele l'am întrebat că póte el învĕța românesce? Mĭ-a rĕspuns că învĕțătoriul nu propune românesce ci ungurescc: *„a tanitó nem tanit olahúl hanem csak magyarúl.“* La acestea am înlemnit, și acolo am lăsat băiatul. Am plecat să mĕ preumblu, să rĕsuflu aer curat, pentru că era să mĕ astup de nĕcaz.

Am venit la idea că și învĕțătoriĭ nostri umblă după merite, dar nu după meritele demne, naționalĭ românescĭ, pe carĭ fie care învĕțător român e deobligat să și-le câscige, ci durere! după merite contrare neamuluĭ care l'a lăptat și crescut.

Ĭată Mult On. Dle Redactor! ce m'a îndemnat, să vĕ scriŭ amintirile din călătoria mea.

Am venit acasă cu inima frântă de durere de celea audite, dar câte vor fi carĭ nu se sciŭ? Totuși am mângăerea că pe la noĭ nu staŭ acțiile așa de rĕŭ.

Îmĭ încheiŭ șirele cu vorbele sfinte ale Mântuitoruluĭ: „Cine are urechĭ de audit să audă.“ ***Câmpeanul.***

Redacția dorește

Sĕrbători fericite!

tuturor colaboratorilor și cetitorilor nostri.

Noutăți.

Sĕrbătórea dragostiĭ. În salonul Casineĭ române din loc s'a serbat ieri o înălțătóre sĕrbătóre a iubiriĭ: s'aŭ împărțit de Ss. Sĕrbători haine la 41 de copiĭ săracĭ: studenți, preparanzi, normaliști, elevi de meserie și copile de la scóla de fete. Un public numeros era de față. Serbarea o deschide prof. Dr. Chețian, secretarul Renn. femeilor. În o caldă vorbire, dsa arată marea importanță a fapteĭ de dragoste și îndurare ce se sevirsesce azi. Mulțemesce publicului pentru ajutorul dat Reuniuneĭ spre a face acest lucru bun, și îndémnă pe copiĭ să se facă vrednicĭ prin o bună purtare de ajutorul ce-l primesc azi. Rînd pe rînd apoĭ să împart vestmintele, căciulĭ, încălțăminte, póme și banĭ era ceva și îndoioșilor să veḑĭ cum locul tristeții de pe multe fețe e înlocuit cu veselia și cum mulțĭ ochĭ strălucesc de bucurie la privirea frumóselor daruri primite. După împărțire elevul Mureșian declamézĕ poesia Mama de Coșbuc și prof. Precup mulțumesce damelor de ajutorul împărțit celor lipsiți. După departarea băieților dna *Cornelia Maior,* cântă la pian cu adevĕrat sentiment maĭ multe piese naționalĭ. Urmézĕ prof. *Mureșian,* care ne delectézĕ cu unele bucăți din admirabilele-ĭ compositiĭ. — Pe fețele tuturor celor de față să puté ceti o satisfacție și mângaĭere nespusă pentru cele sĕvîrșite. Dorim și noĭ alăturea cu prof. Precup, să ni se deie cât maĭ adese ocasiune, de a fi de față, la ast fel de serbărĭ frumóse. În numĕrul viitor sperăm să publicăm numele contribuitorilor cu banĭ și vesminte la colecta deschisă de Reuniunea femeilor nóstre.

De Ss. sĕrbători aducem aminte cetitorilor nostri să-și rescumpere felicitările în favorul fondului de *ajutorare a preoțimeĭ saŭ pentru masa studenților.* Noĭ primim contribuirĭ pentru fiecare și le cultiam publice. — Picur cu picur. . .

Advocat noŭ. *Dr. Basiliŭ Crișan,* și-a deschis cancelarie advocațială în Huedin

Fóie baptistă. Aflăm că adunările baptiste române din țara nóstră, vor eda o fóie lunară sub numirea „Steaua dimineții.“ Se póte abona la George Florian în Tulpoș saŭ la Mihaiŭ Brumar în Tulca, com. Bihor. Costă pe an 80 fil. Se te feresci Române de cuiŭ străin în casă!

Veștĭ bune. Din o scrisóre maĭ lungă ce primim, estragem câte-va șire: Prin stăruința dluĭ preot *Ioan Alesandru* din Cic-Sângeorgiŭ, s'a zidit în acéstă parochie case parochiale frumóse, deși poporul e puțin și împrășciat prin 6. filiĭ. În 8 Nov. s'a făcut sfințirea caseĭ prin protopop. Șolnai, cu care ocasie s'aŭ adus mulțumite sincere Escel. Sale Mitropolituluĭ Victor, care a contribuit la edificare cu 100 cor. cum și miculuĭ popor pentru jertfele aduse.

Spre scințĭă. Disertația bine scrisă a dluĭ preot *Gavril Szabó,* din Bicsad, ni-a fost trimisă, din decisiunea conferinții protopopescĭ a țărĭĭ Oașuluĭ, de cătră notarul aceleĭ conferințe. — Pentru ca să știe!

Luĭ Vasile Alesandri. Ziarele de dincolo vestesc, că Academia română a lansat liste de subscripție spre a se ridica un bust nemuritoruluĭ Vas. Alesandri.

Al. Ciura. **Visurĭ trecute** **Prețul 1 corónă.**

Fundaţiune nóuă Venerabilul preot *Simeon Petean* din Jucul-nobil, distr. Coşocna, a depus la Vener. Capitul mitrop. suma de cor. 600.— din interesele căreĭa după mórtea sa să se celebreze liturgiĭ de către preoţiĭ din Juc pentru repausul sufletului seŭ şi a părinţilor seĭ. Crescênd fundaţiunea să se ajute din interese biserica din Jucul nobil şi eventual să se creĭeze stipendiĭ pentru studenţi.

Luigi Cazzavilan. Zilele trecute a repausat la Bucurescĭ cunoscutul ziarist Cazzavilan, proprietarul ziarului „Universul“ care are zilnic tiragiŭ de zecĭ de miĭ esemplare şi e cel maĭ bine informat ziar din ţară. Cazzavilan, înfocat Garibaldian, a venit în România pe timpul războiului independinţiĭ, când nefiind primit în armată, a fost corespondent al câtor-va ziare italiene. Maĭ târziŭ s'a aşedat în Bucurescĭ, a început a eda „Universul“, fără colorit politic de partid, care a ajuns la o popularitate neîntrecută şi a făcut din miserul luĭ fundator milionar. Inimă generósă, Cazzavilan jertfia cu mână largă pentru orĭ ce scop de binefacere. A ridicat cu spese enorme o scólă italiană splendidă şi a iniţiat idea unuĭ ospiciŭ al invalizilor, când cu mórtea monach. Cosma. — Dórmă în pace!

Dare de samă Cu ocasiunea petrecerilor şi a festivităţilor aranjate la Baiamare din incidentul adunareĭ generale a „*Astreĭ*“ la 9 şi 10 August st. n. a. c. percepţiunea totală a fost 5248 cor. 70 fil cuprindêndu-se în acéstă sumă şi întratele pentru banchet, ĭară erogaţiunea asemenea a fost 5248 cor. 70 fil. La concert şi bal aŭ binevoit a suprasolvi: Alesandru Mocsonyi 400 c. Alexiŭ Pocol, 432 c. 10 fil. Georgiŭ Şuta, 100 cor, Dr. N. Oprean, 4 cor. Dr. P. Vajda, 1 cor. Georgiŭ Pop. 1 cor. V. Pop, 2 cor. Dr. I. Vajda, 20 cor. Dr. I. Cherecheş, 2 c. V. Moldovan, 10 c. Dr. G. Mureşan, 2 c. Dr. Nilvan, 2 c. Ioan Gyöngyösi, 2 c. M. Herskovits, 2 cor. Negruţiŭ 3 c. G. Barbul, 10 c. Alex. Pop, 10 c. A. Pop, 15 c. Avr. Breban, 10 c. Nic. Breban, 20 c. Ales. Breban, 20 c. St. Cherecheş, 10 c. C, Lucaciŭ, 20 c. D. Napoian, 10 c. I. Pop. din Turţ 20 c. Pentru suprasolvirile aceste şi pe calea acésta îşĭ esprimă mulţămită comitetul aranjator. Sunt rugate şi celealalte ziare românescĭ a publica în preţuitele lor colóne acéstă dare de samă. *Comitetul aranjator.*

Denumire. Dl *Romul Boilă,* originar din Dsmărtin, care numaĭ la finea anuluĭ scol. 1902/1903 a absolvat facultatea juridică a Universitateĭ din Clușiŭ, depunênd cu succes bun rigurósele, în 5 Dec. 1903, a fost promovat la acea Universitate la gradul de doctor în drept, ĭară la 24 Dec. 1903 doctor în sciinţele politice.

Procesul de presă a păr. Moţa. Păr. Moţa de la Orăştie, fusese pedepsit la 1 an temniţă, câteva miĭ spese, pentru un articol scris cu prilejul desvălirii statueĭ regeluĭ Matia de la Cluş. Apelată sentinţa, Curia a nimicit sentinţa Curţiĭ cu juraţi din Cluş şi a ordonat pertractare nóuă.

Mulţămită Dl Ioan F. Negruţiŭ prof. în Blaş, a donat pe sama bisericeĭ gr.-cat. din Sucutard o s. evangelie fórte frumos legată, ĭar pe sama scóleĭ gr.-cat. a donat următórele cărţi scolastice şi adecă: 17 Abecedare, 15. Cărţi de cetire, 10. Eserciţiĭ de l. maghiară, şi 10 Constituţia patrieĭ, carĭ s-aŭ împărţit în ziua de Sf. Nicolae între pruncii de scólă. Cu acéstă ocasiune din partea senatuluĭ bisericesc şi scolastic gr. cat. i-se aduce cea maĭ mare mulţămită. Sucutard 13/XII 1903. *Aureliŭ Mureşan,* preot gr.-cat.

Petrecere. Învĕţătoriĭ românĭ din prot. Almaşuluĭ şi inteligința din jur, învită la petrecerea de iarnă împreunată cu concert şi producţiune declamatorică-teatrală, ce se va ţiné la 14 Ianuar st. n. 1904 (ziua anuluĭ noŭ) în scóla gr.-cat. din Bucium. Venitul curat e destinat parte în favorul bisericeĭ din loc, parte pentru masa studenţilor din Blaş. — Tinerimea inteligentă română din Şard şi jur învită la producţiunea declamatorică-teatrală urmată de dans, ce o va aranja la 1/14 Ianuar 1904 (Anul-noŭ) în sala scóleĭ din loc. Venitul curat e destinat pentru scólă.

Din Fiume în America. După cum ne împărtăşesce raportorul nostru vaporul Carpatia a plecat spre America în 18 Dec. ducênd din Ungaria 300 de emigranţi. Cu acésta ocăsiune comisia de emigrare, representanţiĭ Gubernuluĭ şi direcţiunea centrală a cancelărieĭ de bilet aŭ visitat uriaşul vapor acăreĭ mobiliatură frumósă aŭ admirat-o. Călătoriĭ de pe clasa III, carĭ merg cu vapórele din Fiume sînt împărţiţi câte 4 înşĭ într'o chilie şi sînt serviţi în refectóre deschilinite; după fie care mâncare primesc fructe şi vin. Călătoriĭ vaporuluĭ Carpatia tocmaĭ mâncaŭ de amĭazĭ, când s'a presentat comisia şi le mulţămi în cuvinte calde de grige, şi că sub auspiciele lor fiind provĕduţi aşa de bine pot călatori aşa de comod. Călătoria din Fiume costă 180 cor. aşa dar cu mult maĭ ieftin ca pe năile nemţescĭ unde pentru baniĭ scumpĭ sînt aruncaţi în fundul năilor şi nutriţi cu nisce mâncărĭ rele. În calea spre Fiume nu e controlă de vamă şi călătoriĭ deja cu 2 zile înainte de plecarea vaporuluĭ primesc locuinţe şi provisiune. Ceĭ ce voĭesc se aibă planul de călătorie să se adreseze la „Központi menetjegy iroda Budapest“ IV. Vigadó-tér 1. şi îl primesc gratis.

Avis. Un candidat de advocat român cu certificate bune, posede limba germână şi magiară caută aplicare în cancelarie advocaţială pe lângă condiţiuni modeste. Adresa să póte sci la Redacţiunea fóieĭ nóstre.

Arderea unuĭ teatru în Chicago. Se anunţă din America o grozavă catastrofă căreĭa i-aŭ căḑut jertfă sute de victime. Teatrul Iroqoys s'a aprins în decursul uneĭ representaţiunĭ şi maĭ mult ca 600 ómenĭ aŭ perit în flacărĭ.

Carmen Sylva populara şi iubita regină a României şi-a serbat de a unăzĭ a 60 aniversare a nascerii sale. Celea maĭ viĭ espresiunĭ de felicitare îaŭ venit din tóte părţile lumiĭ, până unde a pĕtruns vestea despre mama răniţilor şi de poetă rigină.

Visită înaltă Prinţul moştenitor Franz Ferdinand va face în decursul acesteĭ luni o visită curţiĭ regale a României. În onorul înaltului óspe prinţul Ferdinand al României va aranja o mare vînătóre.

Obstrucţia şi dările. La întrebarea luĭ Kossuth, ministrul de finanţe Lukács a declarat, că obstrucţia a adus ţărĭi o mare pagubă, după ce restanţiile de dare se urcă la cifra de 50 miliône, şi ce e maĭ trist adause ministrul, e că partea cea maĭ mare din suma acèsta se póte considera ca neîncassabilă.

Necrolog † *Ioan Lupşa,* fost paroch în Minthia a murit la 15 Decembre n. a. c. în anul etăţiĭ 72 şi al preoţieĭ 27.

Odihnéscă în pace!

Cărţi ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială.

Roua şi Bruma C. Scrob . . .	1.50
Poveşti, I. Ceonga	1·50
Vorbe înţelepte I. Popoviciŭ. .	1·50
Vatra Părăsită Slavici . . .	2.—
Din Bĕtrâni . . „	2·50
Drumuri şi oraşe Iorga . . .	2·50
Poesii de Alexandri.	3.—
Teatru II. III. Alexandri à 1.50 .	3.—
Vers şi proză Alexandri . . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescu . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoiĭ N. Filiman	1·50
Legende şi basme Isperescu. .	1·50

Biblioteca Minerveĭ 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

4 cor. numaĭ 4 cor.

Drepturile şi datorinţele învĕţătorilor şi învĕţătórelor confesionale

scrisă pe temeiul legilor regulamentelor, ordinaţiunilor, instrucţiunilor, hotărîrilor şi decisiunilor principiare

de **Dr. Szabó Mihály,** inspector regesc

tradusă în românesce de

Eugen Zaslo, profesor.

porto postal 20 fileri.

Banĭ! Banĭ! Banĭ!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele maĭ marĭ băncĭ din ţară şi esopereză

împrumuturĭ pe pămînturĭ şi edificiĭ

cu cele maĭ favorabile condiţiĭ şi cu cele maĭ ieftine interese, şi anume pe termin de 10—70 anĭ cu 2% — 5¾%.

Credit personal cu garanţĭ şi obligaţie pe 5—10 anĭ.

La funcţionarii de stat, comitat şi oraş, precum şi la oficerĭ, credit simplu şi fără giranţi.

La dorinţă servim cu informaţiunĭ, rugând marcă postală.

„PECUNIA“

întreprindere de credit Sibiiŭ (Nagyszeben).

53 (3 - ?)

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

Nicĭ odată în zile de lucru nu se adunase în ospĕtăria țĕranuluĭ Mărian atâta lume, ca astăzĭ. De cumva Iovuța cea bălaĭe, n'ar fi fost fata cea maĭ sprintenă din sat, nu sciŭ, cum ar fi putut face destul la atâtea cĭocăniturĭ de păhare góle și cu atât maĭ puțin la atâtea întrebărĭ și laude, cu carĭ o opriaŭ. Chiar și preotul și învĕțătoriul, carĭ ședeaŭ la joc de cărți cu inspectorul, lăsară cărțile pe masă, uĭtându-se cu plăcere după dînsa. Ĭar Ștefan Mărian, tatăl, sta plin de fală după tărabă, cu șepcuța cam într'o urechie pe capul sĕŭ osos și cam plecat într'o dungă, zicênd în gândul sĕŭ: „Ce vĕ mirați de Ĭovuța mea, că-ĭ așa de lótră? Asta o are de la mine.“

Părinții luĭ nu fuseseră băștinași din aceea comună. Fată de țĕranĭ ceĭ lalți, carĭ țineaŭ morțiș la cele apucate din bĕtrânĭ, el era omul înaintării, omul timpuluĭ noŭ. El nu da nimic pe tradițiunĭ și obiceiurĭ din vremĭ trecute; puținiĭ agriĭ ce-ĭ avea îĭ lucra după priceperea sa. Ce tradițiunĭ și obiceiurĭ vechĭ! Ce nu era în carte, aceea pentru el nu era lege; dar își și folosia tóte puterile. Deschise o ospĕtărie și o boltiță, și vinul, ce-l vindea, era din viia sa. Cercase a prăsi și tăbac, pentru țigările ce vindea, dar fără noroc. Jidanul cel chĭor din oraș, Israel Levi, îl sfătui să ridice o fabrică de vinars, și el o ridicase; și să facă o móră de apă lângă vălicica, ce șerpuia prin una din livedile sale, și el era foc și pârjol ca să sĕvîrșéscă și sfatul acesta. „Prostia-ĭ cel maĭ mare dușman al omuluĭ,“ era zicala luĭ, și era tare fălos pe aceea, că el, carele venise în comună așa zicênd numaĭ cu straița gólă, ca om cu minte o adusese până acolo, cât acum trebuiaŭ să-l sufere între fruntașiĭ satuluĭ.

„Că Mărian, tatăl și fata, își aŭ mințile la loc, îĭ lucru cunoscut,“ zice flăcăul Oanea morariul, și-ĭ întinde Ĭovuții păharul golit. „Ĭovuță, ĭan spune-ne numaĭ, cum a fost tot lucrul? Așa dar boul împungaciŭ se repedise asupra ta?“

„Vedĭ bine!“ zice fata, „când veniam acasă cu un sac de otavă pe umĕr.“

„Dar de ce să aducĭ otava pe umerĭ acasă? Dacă calul vostru schiópă, nu cum-va maĭ sînt și alțĭ caĭ la noĭ în Vremuescĭ? Eŭ bucuros ți-așĭ fi ajutat.“

„Da, da,“ săriră alțĭ doĭ flăcăĭ, „și noĭ bucuros ĭ-am fi ajutat.“

Al patru-lea, ce ședea cu eĭ la masă, un flăcăŭ pârlit de sóre, se uita numaĭ cu códa ochiuluĭ la fată, slobozia fumurĭ gróse din pipă și nu zicea nimic.

„Calul nostru-ĭ în rînd,“ răspunse Ĭova, „dar Filip, servitoriul, nu vrea să plece, până ce nu va aduce păstoriul cĭurda în sat, se témea de boul împungaciŭ. Atuncĭ eŭ am vrut să-ĭ arĕt, că nu-ĭ nicĭ o primejdie.“—

„Și atuncĭ veni boul asupra ta?“

„Póte că năframa mea cea roșie de pe cap l'a întărîtat.“

„Eĭ, și tu? Dómne fricĭ ț-o fi maĭ fost!“

„De fricĭ nu maĭ era vreme, Oaneo, ĭ-am aruncat sacul în córne cu năframă cu tot, și am tulit-o în pădure, cât numaĭ mĕ ajutară piciórele. Și asta mĭ-a fost scăparea. Păstoriul spunea, că sacul îĭ făcut tot sdrențe și năframa-ĭ găurită prin mijloc de córnele boului.“

Pe când ceĭ alalțĭ plinĭ de admirare se uitaŭ uĭmițĭ la fata curăgióșă, își deschise gura cela, carele până acuma nu vorbise nimic, și zise: „Pagubă de ele.“

„Păgubă — de ce?“

„De sac și de năframă.“

Ĭova se roși la față ca focul. „Atuncĭ, Petrea Halĕŭ, ce gândescĭ, că ar fi fost maĭ cu minte să fac, de cât să-ĭ trântesc aceste în cap?“

„Să fi rĕmas a casă“, rĕspunse flăcăul liniscit, și întorcêndu-ĭ Ĭova spatele, adause: „Eĭ, și dóră nu? Ce aĭ acum din tóte? Nicĭ otavă, nicĭ sac și nicĭ năframă, ĭar pe tatăl tĕŭ putea ușor să-l lovéscă guta de spaimă pentru tine.“

Ĭova nu-l maĭ audia. La ferésta de către boltiță bătea cineva. Învĕțătorésa cerea o legătură de ață de împletit, dar asta era numaĭ un pretest.

„Că Dta Ĭovuță, după o ast fel de spaimă, maĭ poți să staĭ la îndemână tatăluĭ ĭarăși așa de veselă și sprintenă, asta-ĭ fără pereche, fără pereche! Da, da, pe alta ca Dta înzădar ar căuta-o omul în lungul și largul. Drept are Dómna preutésă. Sciĭ ce a zis maĭ deună zĭ despre Dta? Sĕrmana Dómnă, așa-ĭ de fără noroc cu servitórele. „De mĭ-așĭ căpĕta un ajutoriŭ, ca pe Ĭovuța luĭ Mărian, n'așĭ sci, cum să mulțămesc luĭ Dumnezeŭ!“ Aievea și pe omenia mea, că așa a zis! Las, că de treĭ poste în jur o scie asta fie-care copil, că așa de cu rînduélă ca în casa luĭ Mărian nu merge lucrul nicăirĭ.“

Ĭova nu-ĭ putù asculta laudele până în urmă. Din casa de óspețĭ o strigă tatăl-sĕŭ Ștefan Mărian. Luă dintr'un borcan o mână de bombóne. „Du-le aceste copiilor Dtale, Dómnă Hansa,“ și cu aceste alergà de acolo, cât îĭ fluturaŭ baĭerile de la surtă.

Ĭova tot-de-una alerga, vecinii n'o sciaŭ umblând alt fel de cât în fugă, chiar și la biserică mergea în pas grăbit. Bĕtrâna Andreóie, care ședea la ficioru-s'o, și-și petrecea vremea fără lucru, scormonind slăbiciunile de la fie care casă din sat, zicea despre Ĭova luĭ Mărian, că ea-ĭ singura fată din tot satul după inima luĭ Dumnezeŭ.

Că Ĭova pe lângă o ast fel de viĕță alergată, nu punea carne pe óse, cine se póte mira? Dar cu tóte acestea, ea tot scotea ochiĭ flăcăilor, și ca fată a tată-so, ĭar mamele nu slăbiaŭ a-și îndemna ficiorii, să aibă grije de Ĭova. „Băĭete, ĭan cam dăte pe lângă Ĭova, aceea sci lucra!“ Ĭova se cunoscea ea pe sine, cât plătesce, și tată-s'o încă o întăria în amânarea eĭ. „Ascéptă nu maĭ, până îmĭ va fi gata móra, atuncĭ poți alege.“ De aceea nu venise încă lucrul până la petite.

Din aintea ușeĭ o cuprinse de la spate dóuĕ brațe și un glas zice suspinând:

„Că tu tot maĭ trălescĭ! O, Dómne Dumnezeule din ceriŭ! Ce mĕ făceam eŭ fără tine, de cumva te toropea boul colo pe luncă! Nimic nu-ĭ pe voĭe stăpâneĭ, dacă nu cumva e și mâna sa la mijloc. O, Dómne, și astăzĭ am să-ĭ fierb lictariul pentru ĭarnă, să nu-ți uiți de mine Ĭovuță dragă!“

„N'aĭ nicĭ o grijă“, zice Iova desfăcêndu-se. „Colo după trasul clopotuluĭ de sară voiŭ veni și ți-oĭ pune vasele în rînd“.

„Ĭovă! Ĭovă!“ sună nerăbdătoriŭ glasul luĭ Mărian.

Fata întră în casă.

„Ĭovă“, zise ospĕtariul încet. „Tocmaĭ acum vĕduĭ pe drum trăsura luĭ Israel Levi trecînd către Penescĭ. Ușor póte să se abată și la noĭ, în trĕba morii, știĭ tu! Vedĭ și pune, ceva la foc pentru cină“.

„Pare-că umblă des la noĭ, în trĕba morii, tată“.

„Firesce, așa un lucru nu se póte isprăvi, cum aĭ bate în pălmi. Maĭ în fiecare zi maĭ trebue socotit câte una și ceealaltă. Dar aduce banĭ fată, aduce banĭ! a fi zestrea ta, copilă, așa cât Anghelóie de peste cale să crepe de ciudă. Eĭ, vedĭ, și la așa ceva nu trebue omul să se scumpéscă“. Și își freca mânile. „Vedĭ și te pórtă cu cina. Cu ăștĭ câțĭ-va óspețĭ isprăvesc eŭ aicĭ singur“.

Ĭova, ascultându-l, se duce în curte și prinzînd doĭ puĭ le tăia grumazii. După-ce se scurseră de sânge, întrând Ĭova cu eĭ în culină, vedu, că o aștéptă cineva. O nevastă fórte tinĕră cu un copil mic ședea pe vatră. „Anisie“, zice Ĭova și ridică sprâncenele.

Nevasta scóte din busunariŭ e epistolă mototolită. „Sofia ĭar mĭ-a scris“, zice ea încet, ca și scuzându-se. „De cum-va vreaĭ să ascultĭ“. . .

„Așa, Sofia și Francisc nu?“

„El nu, Francisc nu“.

„Și ce-ți scrie Sofia?“

„Între altele îți trimite și ție închinăciunĭ. Despre Franți zice, că e cam „ușuratic“. Las' că nice nu-ĭ mirare, acolo la oraș, între atâtea ispite. Mĕ bucur însĕ, că-mĭ spune, ca țînătórea de țigărĭ, cusută de mine, încă tot o maĭ păstrézĕ. Mĕ socoteam să mĕ duc pe Duminecă eŭ însu-mĭ la oraș, căcĭ pe lângă tóte astea eŭ știu că Franți are inimă bună și — de n'ar fi ispitele așa de marĭ! dar mie puțin îmĭ pasă, numaĭ dacă în urmă m'ar lua de soție — pe palme așĭ sta să-l port. Altcum așĭ fi și plecat“. Aicĭ se poticni.

Ĭova înțelese. „Eĭ, póte-că n'aĭ banĭ de drum?“

Băgă mâna în buzunariŭ și puse doĭ talerĭ pe masă. Anisia aruncându-se cu sete asupra lor zise: „O așa inimă bună ca tine, n'a maĭ lăsat D-zeŭ în tótă lumea! D-zeŭ să-ți rĕsplătéscă Ĭovuțo de miĭ, de miĭ de orĭ! Franți cel micuț și cel mare și eŭ îți vom fi recunoscĕtorĭ în tótă viața“. Și-ĭ sărută haina și mânile. „Da, da, tu nu ești, ca altele, tu nu desprețuiescĭ și nu-țĭ baĭ joc de o biată fată greșită“.

„Încât pentru asta, fiĭ liniștită“, rĕspunde Ĭova. „Eŭ socotesc așa: cel-ce înșală, face pĕcat și cel-ce se lasă a fi înșelat, trage nenorocirea“.

Într'aceea zurăi o trăsură în curte.

„Nu e acésta calésa luĭ Israil Levi? întrebă Anisie. Eŭ uĭte, Ĭovuță, tată-to ar trebui să-și tragă samă față de jidanul acela murdar“.

„Un jidov e ca și ceĭalalțĭ ómenĭ“, rĕspunde Ĭova scurt.

Ce-ĭ trăsnia prin cap acesteĭ fete próste? Ea, carea în trĕba sa așa de slab a știut să-și tragă pe samă, ea să dee sfaturĭ tatălui seŭ, cel atât de cuminte? Și de aceea nicĭ nu băga în samă cuvintele Anisieĭ, carea zise cam cu sfială: „Acela nu, Ĭovuță, acela nu! Dupĕ acela se tîrăe nenorocirea ca códa după mâță“. Ĭova avea de grijă acum numaĭ de aceea, că trebue să se grăbéscă.

Cu o mână smulse o tigaie de pe părete, cu ceealaltă o ólă. În tigaĭe puse o lingură de unsóre, ĭar în ólă arunca crumpenele, încât stropiĭ de apă, ce săriaŭ afară, sfîrăĭaŭ pe plat, ĭar unsórea din tigaĭe topindu-se pocnia și țișnia..

„Dómne ĭartă-mĕ,“ sună un glas din afară, „îmĭ vine a crede, că Ĭova se bate cu ólele“.

Un hohot de rîs rĕspunde la acésta.

Ĭova tresare ca mușcată de șerpe.

„Nu ĭ-o lua în nume de rĕŭ, Ĭovuțo, că zĕŭ, nu o zice cu gând rĕŭ, prostul de băiat“, zice Anisie, vrênd să asculte pe vĕrul sĕŭ, Petru Haléŭ.

Ĭova făcu din umerĭ. „Asta o știŭ de mult, că luĭ nu-ĭ pot face nimic pe voĭe. De când s'a întors din călĕtoria aceea de peste apă, are tot alte părerĭ decât altĭ ómenĭ cuminte. Póte-că în grădina luĭ cireșele sînt albastre“.

„Da, e cam șod, de când a fost dincolo asta o las, și asta vine de acolo, că mereŭ îĭ tot singur, dar a avut tot de una o așa inimă bună, ca și de aur — și acésta o maĭ are încă“.

„Credĭ că dóră mie-mĭ pasă?“ Și Ĭova hodorogia ĭară-și cu tigaĭele sale, săria dintr'un colț a culineĭ într'altul, tocmaĭ unde se feria Anisia de zelul eĭ cel aprig. Culina era mare, dar în modul ăsta Anisie nu maĭ avu loc într'însa, și în urmă se vĕdu cu copil cu tot pe pragul ușeĭ. „Póte-că te-am opăcit prea mult. Nópte bună Ĭovuțo!“

Ĭova duce puiĭ fripțĭ în casă, unde sta de vorbă Israel Levi cu tată-so. Acesta, vĕdĕndu-o, de loc se ridică, ca să-ĭ facă închinăciune.

„Înflorésce ca un trandafir, domnișóra Mărian! Simțesc tot de una o nespusă bucurie, când îĭ pot vedé fățișóra cea frumósă și mânuțele cele îndemânatice. Pentru o așa copilă trebue să te îngrijescĭ, domnule Mărian, trebue să te îngrijeșcĭ, e datorință părintéscă“.

Ĭova n'avu timp să-ĭ mulțuméscă pentru acésta măgulitóre părere, nice să mănânce din puiĭ pușĭ înainte. Venia adecă o solie de la o țĕrancă, cale de dóuĕ ciasurĭ, că treĭ copiĭ a eĭ zac bolnavĭ și Ĭova Mărian, pentru numele luĭ D-zeŭ, să-ĭ trimită din buruĭenile eĭ cele bune de leac.

Atuncĭ Ĭova, tăindu-și o felie de pâne, ca să o îmbuce pre cale, să sculă de la masă. „Nu vreaŭ să fac pe bîata femeĭe să aștepte“.

Stefan Mărian se uita plin de mândrie părintéscă la fala luĭ cea atât de lăudată de toțĭ. Jidanul se topia în cuvinte respectuóse de admirațiune. „O, ce fetiță bună! Chiar în rame de aur ar trebui pusă! Pe sub sóre nu se află alta asemenea eĭ, pe viața mea! Acesteĭa trebue să-ĭ mérgă odată bine în lume, domnule Mărian, trebue“.

„Așa și vreaŭ“, zice Mărian,“ și ca să-ĭ mérgă bine, nu mĕ sparĭŭ de grijă și de ostenélă. Adă mâna Levi, lucru-ĭ pus la cale! Câștigă-mĭ banĭ și eŭ fac móra“.

Era om cu minte Stefan Mărian, dar jidanul Israel Levi era mult maĭ cu minte ca el

Într'aceea Ĭova trecênd pe drumul satuluĭ, câțĭ ómenĭ se aflaŭ pe la pórtă, toțĭ o salutară, copiiĭ veniaŭ și-ĭ dădeaŭ mânuțele lor și de la casă la casă nu rĕsuna decât vorba:

„Da, Ĭovuța luĭ Mărian! Satul póte fi mândru cu ea, curată și împodobită din afară și din lăuntru ca o bisericuță în ziua Rusaliloŕ! Lucrul nu-ĭ cade din mânĭ, și-ĭ merge ca și când numaĭ s'ar juca cu el, e îndemânatică și isteță, și pe lângă aceste și milósă cătră toțĭ“.

„Plină de adevĕrată umilință creștinéscă și iubitóre de adevĕr — de aceea e și mâna Domnuluĭ în mod vĕdut asupra eĭ“, zice preotul, curățind în grădină trandafiriĭ, ce-ĭ aduse de la oraș Ĭova pentru dînsul.

Ca un nor de tămîe se ridicaŭ laudele asupra eĭ, ea însĕ, dedată cu tămîerĭ de aceste, fără a se uĭta în jur măcar.

Clopotul de înserat resunase. Sórele atîrna ca un glob de foc la marginea orizontuluĭ; róua se lăsa pe câmpiile, ce se întindeaŭ în drépta și în stânga drumuluĭ. Lanurĭ de grâne și livedĭ în drépta și în stânga și pe costișele dealurilor plantațiunĭ de viĭ, cât vedeaĭ cu ochiĭ. Ca o brézdă albă se întindea drumul de țară, oblu ca lumina, printre aceste câmpiĭ binecuvêntate. Grânele înflorite respândiaŭ un miros plăcut mestecându-se cu odorul strugurilor înfloriți, ce promiteaŭ o recoltă bogată.

Drumul era părăsit, căcĭ ómeniĭ se traseră la casele lor în sat. Ĭova, nebăgênd în samă séra cea frumósă, pășia îndesat la drum mâncând din pânea, ce și-a luase de merinde pe cale, cu apetitul propriŭ juneteĭ.

După ea venia un altul cu pașĭ ceva maĭ întețiți și ajungêndu-o îĭ zise:

„Bună sara, Ĭovo.“

„Sara bună, Haléŭ.“

Flăcăul se uĭta peste pipa din gură la ea, Ĭova se uĭtă la el, apoĭ tăcură amêndoĭ. El mergea pe o margine a drumuluĭ, ea pe ceealaltă.

„De mĭ-e ĭertată întrebarea“, începu el de la o vreme, „unde te maĭ ducĭ acum așa de târziŭ și cu așa grabă, de nice nu ți-aĭ rupt vreme, să cinezĭ acasă?“

„Crengulésa din Albăcenĭ a trimis la mine, că treĭ copiĭ îĭ zac bolnavĭ pe pat“.

„Vaĭ de mine! Te-aĭ făcut acum și babă-doctor? — Șciĭ ce, Iovă, de ar fi toțĭ ómeniĭ ca tine, atuncĭ am ajunge, de faurul ne-ar croi hainele și croitorul ne-ar potcovi caiĭ“.

Ea se uĭta țintă la bresdele, ce le lăsa după sine sórele apunătoriŭ.

„Petre, să-ți spun ceva. Ém vedĭ, eŭ tot de una mĭ-am dat silința, să mĕ port așa, cât să fiŭ în pace cu D-zeŭ și cu sufletul meŭ, și sufletul meŭ e împăcat cu mine și ómeniĭ, săracĭ și bogațĭ, sînt îndestuliți cu mine și sînt cu mulțumită pentru bunăvoința mea“. —

Petrea dete din cap. „Eĭ da, ba încă te și tămîéză grózuic“.

Ĭova zise maĭ departe. „Tu singur din jur împrejurul ăsta eștĭ acela, căruia nicĭ odată nimic nu-ĭ pot face pe plac. E adevĕrat, că fie-care om își are năravul sĕŭ. Póte că ție ți-e scârbă de mine. Eĭ, dar atuncĭ eŭ socotesc așa: Vremesciĭ de Penescĭ e curat de o jumĕtate de cias depărtare și drumul țăreĭ încă-ĭ destul de larg, încât încap pe el maĭ mult de cât doĭ ómenĭ. Dacă ție nu-ți place, ce fac eŭ și cum mĕ port, atuncĭ n'ar trebui să te ciudeștĭ de acésta, precum facĭ mereŭ, — și mie încă aĭ puté, să-mĭ daĭ pace“.

Petrea Haléŭ scóte un hohot limpede și deschis, ceea-ce îĭ înfrumseța fórte tare fața luĭ pârlită de sóre.

„Scurtă la vorbă eștĭ tu Ĭovuță, când nu te prinde omul cu un car de laude“.

„Vedĭ bine, că numaĭ tu escĭ întreg și cum se cade. Numaĭ ție nu póte omul să-ți bage nicĭ o vină. Colo afară le-aĭ învĕțat tóte maĭ bine, de cât noĭ proștiĭ aștia de acasă.“

„Cel puțin, multe mi se par aicĭ cam șóde,“ mărturisesce Petrea, slobozind fumul de pipă din gură.

„Se înțelege, un om așa de mult umblat ca tine!“ zice Ĭova în batjocură; ca și când n'ar sci ea, cât de bine ĭ-o părut luĭ, că s'a putut întórce de acolo, căpetându-și un adăpost în moșióra testată de un consângean depărtat de a luĭ.

Flăcăul se uită la ea cu ochiĭ sĕĭ ócheșĭ închișĭ.

„E ceva lucru,“ zice el, dând din cap, „numaĭ cât depărtarea singură nu o face. Și acolo sînt orașe ca și aicĭ, și în orașe sînt case —, ca și aicĭ și în case locuesc ómenĭ mestecațĭ, proștĭ și cu minte, buniș și rĕĭ, tot una, că grăĭesc englezesce orĭ românesce. Fața lumiĭ aicĭ ca și din colo e tot aceea; numaĭ cât eŭ am vĕdut, ce nu prea vĕd mulțĭ nicĭ aicĭ nicĭ din colo, eŭ am vĕdut cea alaltă față a lumiĭ.“

„Cea alaltă față?“ repetă Ĭova mirată.

„Abună samă, una pentru domn și alta pentru slugă. Póte că lumea are și maĭ multe fețe, dar eŭ numaĭ aceste dóuĕ le cunosc, ceĭ maĭ mulțĭ ómenĭ nu cunosc înse de cât una.“

O față pentru Domn și alta pentru slugă? Și aceste dóuĕ fețe să fie deosebite la vedere?“

„Deosebite dară, în lucrurĭ drepte și nedrepte, frumóse și urîte, deosebite în lucrurile cele maĭ înalte și în cele maĭ neînsemnate.“

„Ĭan vedĭ, asta n'o înțeleg. Uită-te în cóce, — și Ĭova rupse un fir de mac sĕlbatic, — „macul ăsta dór tot mac rĕmâne, de slugesce orĭ de poruncesce cine va, macul numaĭ tot nu-l póte face să aibă altă față cred eŭ.“

„Cu totuluĭ tot alta, Ĭovă, da! da! asta o susțin, asta o sciŭ eŭ. Sci tu, pe atuncĭ, când trebuia, ca copil orfan, să mĕ târâiŭ de la un țĕran la altul aicĭ în sat, și unul mĕ ocăria, altul mĕ bătea.“

„Da, pentru-că nu eraĭ de nicĭ otrébă“, adause Ĭova“, îmĭ aduc bine aminte“.

„Așa credĭ tu? Altcum póte-că-ĭ așa. Mie însĕ nu mi-se părea așa pe vremea aceea, Apoĭ am trebuit să lucru ca un cal, aicia și dincolo. Nicĭ o vorbă bună nu căpĕtam ca rĕsplată“.

„Dacă trebuiaŭ să-ți dea simbrie, la ce să-ți fi maĭ dat și vorbe bune pe deasupra?“

(Va urma.)

„Fericiți cei îndurători...!"

— după Nitsch. —

E iarnă. Afară viscolește cumplit. În casele celor cu ceva stare mai pîlpăe focul în vatră. Căseniĭ saltă de bucurie. Pe drumul micuțuluĭ sătuț înaintézá cu pașĭ grăbiți dóuĕ figurĭ negre.

Când-va eraŭ fericiți și eĭ. Vĕduva și micu-ĭ copilaș.

Dar abia aŭ mai trecut câteva lunĭ și ea se putea lăuda numai cu uluitul bordeiŭ, că e al eĭ. Ba nu. Mai avea o moștenire, destul de tristă: nemărginita părere de rĕŭ și desnădĕjduita luptă de tóte zilele. Și se apropia iarna. Dómne, Dumnezeule! Ceĭ doĭ n'aŭ nicĭ o bucătură la casa lor. Cu atât mai puțin se pot gândi la o căsuță caldă! Câtă lipsă!. . .

Colo șede mama îndurerată și fiul eĭ pe așternutul de paĭe. Cu ochiĭ luĭ marĭ și înțelepți pândia lacom vre-o vorbă de pe buzele mameĭ, despre Isus, rĕscumpĕrătorul.

— Sărac veni pe lume, căcĭ și pe săracĭ voia să-ĭ facă fericiți. Maică-sa, frumósa Fecióră, îl născu într'un grajd. Bogaților nu vrură să-l priméscă, în palatele lor.

Era și atuncĭ, ca și acum o nópte frigurósă de iarnă. Singure stelele sclipiaŭ luminóse pe cer. Voiaŭ să vadă și ele pe micul Isus și pe Maica-ĭ Fecióră. Iar micul prunc, înfășat în scutece, era culcat în ieslea cu paie. Îl încălzia suflarea animalelor și lacrima ferbinte, căzută din ochiĭ mameĭ pe fața Prunculuĭ.

Copilașul bĭeteĭ femeĭ vĕduve asculta cu mânile pusĕ spre rugăciune.

— Și iată cor de îngerĭ s'a arĕtat pe cer și cântaŭ cu glas mare: *Mărire întru cele de sus luĭ Dumnezeŭ și pe pământ pace, între ómenĭ bună voire!*

Ochiĭ miculuĭ copilaș străluciaŭ, iar cele dóuĕ buze i-se deschideaŭ în zimbet.

— Fiul meŭ, tu care eștĭ comóra cea mai scumpă a mea, zi cu mine, să ne rugăm: Preasfîntă Marie, Maica luĭ Christos, rógă-te pentru noĭ!. . .

Și iată, că și bate cineva la ușa bordeiuluĭ. Lucru, ce nu s'a mai întîmplat! Cine să mai bată la ușa unuĭ bordeiŭ? La locuitoriĭ lor poți întra și fără voia lor!. . . Pe sĕrmana mamă și fiul eĭ de jumĕtate înghețat, îĭ cerceteză cineva nóptea târziŭ, acum în fericita nópte de Crăciun.

Vĕduva se scólă și deschide ușa cu fricá și îndoeală. Când colo, ce vede?! Înaintea ușiĭ eĭ stă un copil orfan, învĕluit în sdranțe, cu fața vênătă de frig. Un mic copilaș, ca și al vĕduveĭ. Ochiĭ-ĭ plinĭ de lacrimĭ cer cu durere mută adăpost peste nópte, și-o bucătură de pâne. Fericiți ceĭ milostivĭ. Vĕduva duce pe întârziatul óspe lângă fiul sĕŭ, care-și întinde brațele, ca să-l strîngă la sîn. Și nu vrea să-l mai lase. Bĭeteĭ vĕduve îĭ mai rĕmase o bucățică de pâne uscată. O păstra pe ziua următóre pentru fiul seŭ, — altceva n'aveaŭ. Acum o dă celuialalt. Cu câtă lăcomie o mâncă!

— Mamă scumpă, uită-te, mai frumóse-s stelele, decât ceĭ doĭ ochĭ aĭ acestuĭ copilaș? Cum strălucesc!

Așa e. Străluciaŭ ca stelele acele luminóse pe cer. Par'că și încălzesc nu numai strălucesc. Sĕrmanul orfan!

Apoĭ vĕduva ia pe amîndoĭ copilașiĭ și le pune mânile spre rugăciune, ca să zică împreună: Preasfîntă Marie, Maica luĭ Christos, rógă-te pentru noĭ!

Și până când micul prunc în îmbrățișarea-ĭ fericită îșĭ pleacă ochiĭ, ca să dórmă pe patul de paie, bĭata vĕduvă se mai rógă mult pe pământul rece, apoĭ adórme și ea. Abia aținește și începe a visa. Are un vis plăcut și fericit. Isus, orfanul lor óspe de mai nainte, îl face fericit și pe fiul eĭ. . .

Se face diminéță. E o zi cu sóre frumos, și sĕrbătóre. Se deșteaptă vĕduva și copilașul eĭ. Întârziatul lor óspe nu-ĭ nicăirĭ. Dar. . . ĭată, în chilie e cald de-a-binele, colo — pe masă haine, pâne, mâncare, banĭ. . . Isus!

Așa e. Isus, óspele lor o făcu acésta. Vĕduva dădu-se orfanuluĭ frigurosul seŭ pat de paie, ba și cea din urmă bucătură de pâne, deși știa, că pentru fiul sĕŭ nu va rĕmânea ast-fel pe ziua următóre. Pruncul Isus a rĕsplătit vĕduveĭ și fiuluĭ eĭ. Isus, cel din iesle născut și în scutec sdrențos înfășat, a cărui ochĭ sînt mai frumoșĭ, decât strălucitórele stele, care se gândește și la cel sărac în nóptea fericită de Crăciun.

»Fericiți ceĭ îndurătorĭ!. . .«

Și vĕduva cu fiul sĕŭ se rógă, mulțumind: »Preastântă Marie, Maica luĭ Christos, rógă-te pentru noĭ!«

A. M. P.

Târziŭ. . . .

Crisnicul fără de a mai bate la ușe întră în chilia preotuluĭ.

— »Domnule părinte, să mergem la un bolnav!« — zise el abia respirând de obosélă.

Preotul era cu totul adâncit într'o lectură interesantă. În aceea, eraŭ depinse cu multă artă, tablourile viĭ și varie ale vieții. Ca un stol de paserĭ spĕriate, se împrăsciară într'un moment acelea tablourĭ. Vestea, că mórtea e aprópe, le risipi, precum risipesce un orcan, nescaĭ jucăreĭ copilărescĭ uitate în pulvere.

Mórtea e puternică. . .

Inima preotuluĭ însĕ e oțelită.

— Nu simte nicĭ fricá, nicĭ durere.

El scie că ómenĭĭ sînt muritorĭ și acésta nu are timp să o deie uĭtării, ca alțiĭ mulțĭ.

De multe orĭ a vĕdut el mórtea. Respirație grea, gemete dureróse, un ultim suspin în jur fricá, lacrimĭ și plânsete.

Apoĭ urméză îngropăciunea, doliŭ, suvenirea durerósă încetul cu încetul se dă uitării și uitare. . .

Dar și în aceste este puținică schimbare. De aceea se mai pregătesce, întrébă de crisnic!

— La cine mergem?

— La o muĭere tinĕră. Acum a născut prima óră. . .

— Băiatul trăĭesce?

— Nu, a murit deja.

Locuința morbóseĭ e cam de parte. Trăsura înaintéză cu grabă cu tóte acestea preotuluĭ ĭĭ rĕmâne timp, pentru a medita. Închipuirea-ĭ țese din fire colorate și lucitóre un mic idil, a cărui figură principală e temea aceea muribundă. Saŭ mai bine, — celalalt, soțul eĭ. S'aŭ cunoscut și s'aŭ ĭubit. Trecură preste primăvara dragosteĭ lor. Își șoptiaŭ cuvinte de dragoste, povesteaŭ mult, rîdeaŭ cu dulcéță, cântaŭ alăturea cu pasĕrile.

Eraŭ tarĭ la suflet și la trup. Apoĭ se cununară. Sosi vara căldurósă, a dragosteĭ lor și devenirá mai fericiți. Rugăciunile lor eraŭ numai mulțămite: cât e de bun Dumnezeŭ, cât de frumósă e viéța!

Primul frupt s'a copt. Fericirea le deveni mai profundă, puternică și mai sfîntă. Tinĕra mamă pregătia vesminte mititele, ochiĭ înotaŭ în lacrimĭ, inima-ĭ bătea cu putere și buzele-ĭ zimbeaŭ cu fericire. Tinĕrul soț se puse cu diligință îndoită pe lucru și adese i-se ivea și luĭ în ochĭ câte o lacrimă, inima luĭ încă bătea, buzele luĭ încă zimbeaŭ.

Ziua cea deciditóre sosise . . . . și preotul e pe cale, pentru a o sîrși. Acésta e chiemarea luĭ.

Preotul începe a filosofa. Ce-ĭ asta? Ursita, sórtea, saŭ voința luĭ Dumnezeŭ?

Cine se jócă atât de bizar și fără de milă cu omul, cu ființa acésta domnitóre și superbă.

Aceste jocurĭ ale minții, sînt alungate însĕ de convicția religiósă, de credință, ca și cum ar fi o ispită. Preotul vede dóuĕ datorințe înaintea luĭ: de a influința prin suflet asupra corpuluĭ, spre a reda vieții femeia acésta. Acesta e primul scop. Muĭerea aceea dóră, e încă atât de tinĕră. Ce daună ar fi! Și apoĭ atât de fără de veste, așa ne pregătită ar pleca spre calea vecinicieĭ.

Frica, suferințele debilitéză mult corpul. O va încurajia și o va mângăia decĭ. Va zice cam așa cătră ea.

»Copila mea, nu e permis să te sparĭĭ așa de ĭute. Nu crede, că așa e de ușor a muri. Cum se nu! Nu merge aceea atât de repede. Curaj! nu te teme și speréză cu tótă siguranța, că-ți va fi mai bine.« Acestea le va zice prima dată. După aceea va reveni la cealaltă datorință. A influința asupra sufletuluĭ. Trebue ca înaintea ochilor muribunduluĭ să ridice sus crucea credinții. Pe crucea aceea stă scris, că numaĭ suferințele sînt trecĕtóre. Viéța e eternă. Cu puterea acesteĭ crucĭ trebue alungate de la patul muribunduluĭ umbrele morții, suferința frica și desperarea. . . .

Trăsura s'a oprit. La pórtă preotul fu întîmpinat de un bărbat tinĕr. Capul îĭ era descoperit, pĕrul disordinat, fața întunecată, glasul trist.

— E târdiŭ. În momentul acesta a expiat.

Preotul fuge repede la patul morbóseĭ pe care zăcea muĭerea nemișcată, cu mânile încrucișate pe piept. Fără de a mai privi în jur rostesce o rugăciune. Apoĭ apucă mâna cadavruluĭ, îĭ pipăe pulsul, ca și când ar voi să scie, că óre ajuns-a rugăciunea luĭ la sufletul despărțit? Cine scie?. . . Apoĭ privesce la fața galbină a mortuluĭ, Fața și-a păstrat încă espresiunea hotărîtă.

Mórtea, care tóte le egaliséză nu a netedit brazdele acelea, trăsurile acelea adâncĭ, pe carĭ sufletul pentru ultima dată le depinge pe față, în mijlocul lupteĭ luĭ de a-și asigura locuință stabilă.

Aceste le esaminéză preotul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se întristéză. Nu găsesce pe fața mórteĭ nicĭ barem o trăsură de a sperăriĭ. Pare că a înghiețat pe ea durerea, suferința și frica.

Artistul nu ar depinge alt cum desperarea . . . .

A venit prea târdiŭ. . . .

trad. de ***B. O Colceriŭ.***

Crăciunul în Roma.

»Christos se nasce, măriți-L, Christos în ceriurĭ, întimpinați-L, Christos pe pământ înălțați-Vĕ; cântați Domnuluĭ tot pământul și cu veselie lăudați-L popórelor, că s'a preamărit«.

Cât de frumósă e azĭ Roma în ajunul Nascereĭ! Par'că nicĭ odată n'a fost așa de veselă și de voiósă. La încrucișările cărărilor, par'că și-ar fi mutat primăvara frumósa eĭ locuință, atâta trăgeḑime și desmerdare de florĭ e — florĭ próspete, suriḑétóre și vorbitóre în miĭ de colorĭ. Vastele prăvăliĭ, deschise larg, sînt tot atâtea paradise luminóse, unde dulcețurile delicate și mărfurile scumpe de modă nóuă te ademenesc, te chiamă într'o limbă străină și totuși cunoscută. Prin mijlocul stradelor pórtă vĕnḑătoriĭ de verdețurĭ marfa, îmbiind în gură mare lumea, ce misună în drépta și în stânga. Tinere brunete cu pĕr și ochĭ întunecați de negri, alergă cătră casă cu marĭ buchete de florĭ. Bărbați în vîrstă, femeĭ, uncheși urmați de servitoriĭ lor, duc acasă bucuria și veselia în pachete, căcĭ mâne e Crăciunul.

Se luminéză de ziuă. Plóĭa varsă din greŭ. Orașul, ca un balaur cu miĭ de capete, se mișcă mereŭ — se trezesce din somn și zuruit greŭ de trăsurĭ, glasurĭ ascuțite de clopoțeĭ ne vestesc, că s'a sculat. Peste ulițile-ĭ așa de spălate de pĕcatele lor zîlnice se ridică un sóre blând și suriḑĕtor: întreg orașul înnótă într'un potop de raze calde. Vechile ruinĭ adâncite în admirarea glorieĭ lor trecute, îmbracă încet giganticele lor proporțiunĭ și mirate se încălḑesc la lumina veaculuĭ acestuia.

O bóre lină și căldiceauă adie ușor de cătră mare. Și pe ceriŭ se grămădesc a lene peste olaltă, ca nișce stâncĭ uriașe — noriĭ surĭ cu marginĭ argințiĭ, se închiégă în munțĭ puternicĭ, apoĭ ĭar se desfac încet și pacînic și între eĭ, ca fundul unor văĭ adâncĭ, se desfășură vetre marĭ de limpede azur. Mare sĕrbătóre e azĭ în ceriŭ.

— Și óre cum serbezĭ tu, superbă Romă, mama tuturor bisericilor, leagănul credinței, Nascerea Mântuitoruluĭ și Întemeietoruluĭ tĕŭ Isus, al căruĭ locoțiitor și cap vĕḑut al Tĕŭ, aicĭ între zidurile tale mărețe, bătute de vremurĭ și bune și rele își are locuința din cele maĭ vechĭ timpurĭ?! Tace Roma, nu grăește și cupola grandióșă a bisericiĭ Stuluĭ Petru a înnegurat la întrebarea mea.

E sĕrbătóre modernă în Roma.

Stradele-ĭ strîmte cu ziduri grandióse și vechĭ vermuesc de o lume fără de repaus. Trec tramvaie mugind furios, automobilele se gonesc în fugă nebună, biciclete, trăsurĭ tóte alérgă cruciș și curmeḑiș tăindu-și cărările. Și pretutindenea e atâta sgomot, și mișcare!

Mărețele trăsurĭ se lănțuesc apoĭ într'un șir lung, ce nu maĭ vrea să aĭbă capĕt și lin de tot în tact așeḑat, ca ceva convoiŭ funebral să mișcă pe cele maĭ largĭ și maĭ frumóse strade. Aŭ eșit stăpâniĭ celor șepte coline cu mic cu mare și avuți și săracĭ, să-și arete costumele de reformă. Atâta pompă, atâta vanitate întru adevĕr pune în uĭmire pe străin.

În ochiul Italianuluĭ însĕ tóte aceste sînt lucrurĭ de tóte zilele.

Pe capra trăsurilor șed vizitiĭ cu »hoch țilindre«, cu haine fine de un luciŭ lins, carĭ în gala lor de sărăcie lucie, nu-ți par vizitiĭ, a căror casă și masă și în bine și în rĕŭ li-e trăsura bine lustruită și calul negru mic de statură, mare în cap și greoiŭ la la corp — (*NB.* Trăsurile cu doĭ caĭ sînt fórte rarĭ în Roma, și și dacă sînt de regulă sînt doĭ vizitiĭ pentru de-a ridica fala trăsureĭ), ci ceva filosofĭ modernĭ, bărbați cu doctorate și diplomați, așa, că nu arare orĭ să întîmplă, că vizitiul e maĭ bine îmbrăcat decât »domnul«, pe care îl cară. Așa e Italianul în fudulia luĭ. Și cât de fericit să simțesce el în aceste momente de »dolce farniente« și cât de mare! O damă icĭ cu ochĭ provocătorĭ privesce pe trecătorĭ din trăsura-ĭ larg deschisă să-ĭ admire pălăria decorată cu paserĭ indiene, ce staŭ spărióse la »postul lor de onor«, colo un drum privesce serios, ca unul adâncit în cugete profunde și nicĭ nu vrea să bage în samă lumea pedestră cĭ dóră aștéptă să se pogóre domniĭ, ca eĭ să se facă domnĭ.

Și înaintéză mărețul lanț — făcêndu-și rondul regulat. În calea luĭ »titanul «voméză în aer mărgăritarele supte din pieptul pământuluĭ. »Naiadele« îmbĕtate de voluptatea lor proprie staŭ întinse a lene și a moliciune pe bălaurĭ fermecați, carĭ încătușați și stăpâniți de atâta vrajă varsă potop de apă, le stropesc în față, în ochĭ. Ele rîd delicios și valurile de apă gata să înece Roma dispar, ca sbeute de miĭ de cucurbeĭ. »Caiĭ luĭ Fidias« spăriați de atâta sgomot și clopot s'aŭ ridicat în dóuĕ țipicióre lărgindu-și nările lor marĭ — încât puterniciĭ lor stăpânĭ se încórdă din greŭ să-ĭ rețină. Ĭar »leiĭ luĭ Moise« îmblânziți de puterea luĭ suprafiréscă se hodinesc liniștit, privind uĭmiți înaintea lor. — (NB. Aceste tóte sînt fântânĭ artistice în Roma. Ba nicĭ nu este fântână care să nu pună în uĭmire pe un străin).

Plóuă ĭar, a început să tórne. Spre séră e timpul ĭar cald, ceriul s'a maĭ limpedit și orașul întreg vermuesce, ca un furnicar.

Pe sub ferestrile bogaților își cântă duioșiĭ »flașnetariĭ« miseria — dóră numaĭ eŭ și palmieriĭ de pe vîrful teraselor, doritorĭ, ca și țéra lor, ascultăm tânguitorul lor cântec. A înserat. Musica regéscă purtând »fana triumfală« reînvie străḑile vestind cetățenilor, că regele e bine în palatul seŭ. A înoptat. Orașul zace sub un vĕl de cĕță désă. Și numaĭ zuruitul greŭ al trăsurilor și glasul pĕtrunḑĕtor al clopoțeilor vestesc, că încă nu dórme.

Așa e Crăciunul pe stradele Romeĭ. Nicĭ colindătorĭ, nicĭ Păstorĭ din Vifleim, nicĭ »Pomul« nicĭ »Globul« nicĭ Stéua nu s'a maĭ arĕtat tóte s'aŭ perdut în negura vremilor.

Așa fuge de iute viața ca și acéstă sĕrbătóre, încât nimenea nu vede, orĭ nu vrea să înțelégă că tot minutul e un pas cătră grópă.

Cu cât altă viață e în lăuntrul pacînicilor colegiĭ și a bisericilor, carĭ nutresc sute de ființe — cât de liniștită, cât de domólă și de blândă! Timpul trece lin, și tótă minuta e bine socotită și bine folosită, sciind, că »Sĕcurea e pusă la rădĕcina pomuluĭ și zilele fie-căruia sînt numĕrate«.

Aicĭ din zoriĭ zileĭ în treĭ sute de bisericĭ și capele luminate sĕrbătoresce cântă organele cu corul îngerilor cântarea de glorificare: »Mărire întru ceĭ de sus și pe pământ pace între ómenĭ bună voire«. Și glasurĭ mângăĭóse de clopote vestesc venirea Domnuluĭ în chipul șerbuluĭ, din înălțimea luĭ neměsurată, ca din noŭ să se nască, și din noŭ să ne curățéscă de pĕcate.

În tăcerea profundă în groșiĭ nourĭ de tămâĭe ĭată se pogóră cel Necuprins. Și tot genunchiul se plécă și fețele se ascund de strălucirea luĭ neapropiată.

Dar nóuĕ, Dómne, supușilor Tĕĭ servĭ, dă-ne înțelegerea Ta, să pricepem marea Ta operă, luminéză-ne Dómne, cu darul înțelepciuneĭ Tale, să putem sĕrba cum se cade mărita Nascerea Ta — varsă în sufletele nóstre mângăĭere din mângăĭerea Ta, pace din pacea Ta, ca să cunóscem mărirea Ta.

Roma, la 25 Decemvre 1903.

— ***Victor.*** —

Rugăciunea copiluluĭ.

— După P. K. —

Era o zi de Decembre. Vêntul sufla cu tărie, néua cădea în fulgĭ deși pe pământ acoperindu-l cu un vesmînt gros. Vêntul șuierător din când în când sta pe câte un moment ca în clipa următóre cu putere renoită să-și înceapă jocul seŭ capriții0s. El șuera cu aceeași ușurătate printre șirele de palate și fără cruțare arunca fulgiĭ înghețați de néuă în fața trecătorilor. Mulțimea ce ca valurĭ undula pe strade, la lumina debilă a lampelor de gaz, apărea ca nișce spectre, ca nișce năluci. Pretutindenea era viață, deși era deja 6 óre de séră. Ast-fel e fața capitalelor în orele de séra; aicĭ totul se mișca chiar și sub vĕlul cel alb de jele al natureĭ.

În acéstă zi posomorită de érnă, printre mulțimea de ómenĭ, — își face cale cu grăbire un mic copilaș. Membrele luĭ le acopere un vesmînt modest, pe carele vêntul cel necruțător se silesce a i-l răpi. Micul copilaș, carele abĭa dacă va fi fost de vre-o 10 anĭ, ca cel-ce are o misiune importanta de îndeplinit, se grăbește înainte. Vêntul rece ĭ-a scos în obrajĭ trandafirii vieții ĭar trecătoriĭ grăbiți privesc cu admirație ochiĭ luĭ frumoși-isteți. Toți privesc cu compătimire pe frumosul copil; unii se opresc pe loc, căcĭ cugetă că dóră va cere milă. . . înse se înșeală. Micul copilaș bătut de vêntul necruțătoriŭ, își bagă mânile în buzunare și grăbește cătră un edificiŭ mare, cătră biserică, în carea să-și facă rugăciunea de séră cătră Prea Curata Vergură Maria.

Până acum el în tóte zilele a venit regulat, dóră nu va întrelăsa el acésta, acum în ziua cea maĭ de pe urmă. Dóră inima luĭ

mică ar crepa dacă acum nu ar fi de față. Cât de tare îi place lui să petrécă în biserică! Acolo e și cald și printre mulțimea flacărilor de lumini ce ard, cât de grațios îi zimbește de pe tronul ei împodobit cu petri scumpe Prea Curata Vergură Maria. Acolo nu-l întrébă nimenea: ce vrei aicĭ? umbli la cerșit? Da, acolo nu-l întróbă ómenii? ah! dar îl întreabă Maica cea grațiósă, Vergura cea fără de prihană. Acolo s'a îndatinat el să-și spună durerea lui, acolo rógă el pre Dumnezeŭ ca să lumineze cu lumina credinței pre buna lui mamă: „Prea Curată Maică, Te rog redă-mĭ pe maĭca mea, dă-i ei ca să te iubéscă și ea precum te iubesc eŭ. Cu încredere fiéscă mĕ rog îndrept-ți cătră mine ochi-ți compătimitorĭ și întórce pre mama mea. Atâta rĕŭ vorbește despre tine, pre Dumnezeŭ încă îl înjură și tot de una așa zice, că a Te iubi pre tine e prostie ș. a. m.

Inse décă tu nu ni-aĭ iubi nu aĭ zimbi așa grațios spre mine și nu m'aĭ încuragia cu ochiĭ Tĕi ceĭ compătimitorĭ. Dacă mĕ rog, dacă îngenunchiŭ, mĕ bate; dacă voesc să viŭ la tine ca să-mĭ plâng nĕcazul meŭ, nu mĕ lasă. De când a murit tata de atuncĭ ea la biserică nu a maĭ fost. Oh! redă-mĭ pe mama mea cea bună de demult frumósă Fecióră!“ — Aicĭ a tăcut și și-a ridicat însușĭ ochiĭ să-i isteți cătră Maĭca Fecióră și aceea a zimbit. — „Așa e că o veĭ întórce Maică cerésc, că dóră tu așa de bună eștĭ“ și așa de rugătoriŭ a primit spre chipul Mărireĭ cum numaĭ o inimă nestricată póte să o facă.

Serviciul divin s'a terminat. Multe inimĭ s'aŭ depărtat ușurate din biserică; însĕ micul copil tot se maĭ ruga încă acolo înaintea chipuluĭ Prea Curate Vergure. Atâta de greŭ îi venia să se despartă de acel chip. Când se stingea câte o lumină tot deuna suspina ca și când întunecimea crescândă ce se făcea prin stingerea luminilor ar voi să-i răpéscă chipul iubit. Când și ultima lumină a fost stinsă, a început a plânge cu hohot: „Marie Maică dulce — suspinaŭ buzuțele luĭ — nu te depărta de la mine, nu mĕ părăsi!“ Insĕ fața cea dulce a dispărut de la ochiĭ luĭ. S'a sculat și el ca să se depărteze pentru-că se închidé biserica. Dar maĭ privește încă odată cu ochiĭ plinĭ de lacrĕmĭ înapoĭ spre fața cea iubită. Și iată flacăra lumineĭ celeĭ vecinice maĭ fâlfăie odată mare și Fecióra zimbește doios cătră micul îndurerat. Acum mângăiat părăsește și el biserica.

Voios grăbesce acum cătră casă, acolo deja mamă-sa îl ascéptă. Micul copil era dedat cu înfruntarea și înjurarea mamă-sa. Când a întrat, a asceptat să audă cuvintele cu carĭ ea era îndatinată a-l primi. Când colo, în loc de fisionomia rece și dură, cu carea de regulă îl ascepta, acum copilul vede că maică sa grăbesce cătră el cu fața veselă suriḑétóre. O blândeță neîndatinată se reoglindă în ochiĭ eĭ, apucă mâna copiluluĭ și netedindu-ĭ fața rece încă de frig îl atrase lângă sine pe divan și-l întrebă cu blândeță: „unde aĭ fost copilul mieŭ? la biserică? frumósă a fost slujba? rugatu-te-aĭ tu micul mieŭ copil și pentru maică ta?“ Micul copil mirându-se privesce cu ochiĭ luĭ isteți pe mamă-sa, ca și când s'ar îndoi de realitatea cuvintelor blânde de carĭ el de atâta timp nu a maĭ audit de la maĭcă-sa.

O privesce așa îndelung, apoĭ începe a lăcrima și după un plâns ușor, a adurmit. A visat tare frumos, că Dumnezeŭ ĭ-a ascultat rugăciunea și ĭ-a redat pe buna luĭ mamă de odinióră. Îmbrăcișa strîns pe buna, pocăita luĭ mamă și de marea bucurie de carea era cuprins sufletul sĕŭ, buzele luĭ și prin vis rostiaŭ cuvinte de mulțămită Maiceĭ celeĭ preacurate; — „M'aĭ ascultat frumósă Vergură Maria, mĭ-aĭ redat pe mama mea cea bună. Ea acum e atât de bună; nu se mănie că am fost la biserică — și buzele luĭ se opresc și pĕtruns de sentimentul dulceĭ bucuriĭ a adurmit ĭarăși.

Mama, carea își ținea copilul pe brațele sale, a fost cu totul frapată de așa iubire curată de copil. Așa dară micul eĭ copil pentru ea s'a rugat. S'a recugetat la viéța eĭ copilărésc, când și ea scia să se róge atât de frumos, a maĭ cugetat de câte orĭ l'a pedepsit ea pentru că a cutezat să mérgă la biserică. Și-a făcut apoĭ împutărĭ pentru purtarea eĭ dură și fără de inimă față de copil; și iubirea maternă a trebuit să se rușineze de stima ce-ĭ insuflă copilul. Lacrimile pocăinței ĭ-aŭ muiat inima, pe carea impacienta și miseriile vieții aŭ fost întunecat'o, și în ea ĭarăși a strălucit lumina de laudă a credinții.

Iubirea curată maternă și-a dat tributul sĕŭ prin sărutările aplicate pe fruntea nevinovată a celuĭ ce durmia și acum îndoit a simțit ea pacea sufletéscă, de carea necredința modernă atât de mult a lipsit-o. De atuncĭ la slujba de diminéța ambiĭ eraŭ presenți tot-de-una. — Vêntul de ĭarnă sufla cu tărie și fulgiĭ de néuă ce fluturaŭ prin aer voios — își urmaŭ jocul lor. Ca îngereĭ surideători sburaŭ și înviorau fața tristă a trecătorilor de pe stradă. — Biserica era luminată preste tot, cu mult maĭ abundant ca de alte orĭ acolo aŭ vĕdut pe micul Isus în ĭésle cum împarte dararile sale ómenilor celor cu bună voire. El a adus dararĭ și mameĭ pocăite și fiuluĭ eĭ. Pace în inima bună de mamă — și pe mama cea iubitóre de odinióră fiuluĭ întristat.

Boziaș în Decembre 1903.

Gregoriŭ Nistor,
paroch gr.-cat.

La „pocăiți“.

— Tocmaĭ bine, frate Gligore, soția d-tale deși bolnavă, a fost asară la școlă și s'a mărturisit, eŭ totuș merg înainte, și până vor veni ceialalți preoți ca să facem Maslu bolnaveĭ, voiŭ vorbi cu mama d-tale, care, ziceĭ, că a părăsit legea nóstră și s'a făcut „pocăită“.

Pe cale am vorbit maĭ multe cu Gligor, un chip frumos de român, asupra căruia aŭ făcut o impresiune nespus de mare deprinderile sufletești ținute în 18, 19 și 20 Decembre 1903. Îmĭ zicea între altele, că el nicĭ când nu s'a simțit atât de ușurat, ca acum și nicĭ-odată — ca acuma nu s'a hotărît așa de tare și cu atâta încredere să înplinéscă legea nóstră, în care crede maĭ mult decât orĭ când de altă dată.

Ajungem la casa luĭ, unde eraŭ maĭ multe femeĭ. Salut creștinește și rotindu-mĭ privirea, aflu îndată pe lelea Anisie, o femeie bătrână, a căreĭ ținută, față și ochĭ îmĭ spuneaŭ, că ea e „pocăită“. Își încălḑia lângă foc trupul slăbit și gârbovit de numĕrul anilor. Mĕ apropiŭ de ea, îĭ întind mâna și o întreb despre motivul, ce a îndemnat-o, că acum la bĕtrânețe să-și părăséscă legea și să încunjure biserica unde nu se póte să fi audit vre-o dată învĕțăturĭ greșite și îndemnurĭ spre fapte rele.

— N'am audit eŭ nicĭ un rĕŭ, în biserica aceea, dar eŭ crĕd, că tot un Dumnezeŭ avem și am aflat că legea nóstră a „hivilor“ (credincioșilor) e maĭ bună, pentru-că noĭ nu pĕcătuim, zicea ea.

— E adevĕrat, că tot un Dumnezeŭ avem, dar adevĕrat e și aceea, că și numaĭ *o credință* trebue să avem (Efes. 4, 5). Și dacă biserica nóstră nu te-a învĕțat rele, cĭ te-a învĕțat, să păzești *tóte câte a poruncit Isus* (Mat. 28—30), atuncĭ *pentru-ce o baĭ*, pentru-ce o desprețuești? Că nu aĭ pĕcătuĭ, nu cred, pentru-că sf. Scriptură zice: *„de vom zice, că păcat nu avem, pe noĭ înșine ne înșelăm și adevĕr nu este intru noĭ“* (I. Ioan 1. 8). *„Nu este om drept pe pământ, care să nu pĕcătuiéscă“* (Efes. 7. 21) și *„de șepte orĭ va cădé dreptul, și ĭarăși se va scula“* (Prov. 24. 16).

— Așa va fi, nu știŭ, că nu știŭ carte, rĕspunse bĕtrâna.

Între aceea aŭ sosit ceialalți doĭ preoți și fac propunere „pocăiteĭ“, să mergem afară, că și doĭ preoți pot să facă Maslul, în ce ea și așa nu crede, deși acésta sf. Taină își are isvorul în sf. Scriptură, unde scris este: *„și ungea* (Apostolii) *cu unt de lemn pre mulți bolnavi, și-i vindeca“* (Masc 6, 13) și *„De este cineva bolnav între voi, să cheme preoții bisericii și să se róge pentru dînsul, ungêndu-l pre dînsul cu unt de lemn întru numele Domnului“* (Iacob 5, 14).

Bĕtrâna m'a ascultat și am suit împreună în grădina economică a fratelui Gligor, unde de noŭ am dat în vorbă despre lucrurile de credință, ba-mĭ zicea, că noĭ pentru-ce ne închinăm icónelor, că acésta o oprește sf. Scriptură în maĭ multe locurĭ. Ĭ-am spus credința și învĕțătura nóstră despre icóne. Și ea îmĭ rĕspundea la tóte cu: „Póte fi așa, nu știŭ“! Odată numaĭ văḑ, că lelea Anisie mă părăsește, fără de a-mĭ zice un cuvînt legănat. Plec după ea și ajungênd-o, îĭ spun, că ceea-ce a făcut, părăsindu-mĕ, nu e lucru creștinesc, la ce mĭ-a rĕspuns, că e vremea să mérgă la *„imaház“* (casă de rugăciune), pentru-ce nu maĭ póte sta în vorbă cu mine și-mĭ făcu învitarea să merg și eŭ.

M'am bucurat de învitare și plecaĭ împreună cu ea. Poporul strîns prin mijlocul satuluĭ, vĕḑêndu-mĕ cu lelea Anisie, a venit în mare parte după noĭ, carĭ vorbiam, pe cale, despre datorința fiecăruĭ om de a cerca adevĕrul sf. Scripturĭ (Ioan 5. 39). Îĭ spuneam, că cine voesce să știe un lucru luĭ necunoscut, lucră tare fără cap, dacă întrébă de un om tot așa de mărginit ca el orĭ maĭ mărginit, cum ea a făcut, când și-a părăsit legea, ascultând de ómenĭ străinĭ, pe carĭ nicĭ nu ĭ-a înțeles, orĭ de ómenĭ, póte cu maĭ puține cunoscințe decât ea. Dacă n'a avut încredere în preotul seŭ, ar fi trebuit să mérgă la alțiĭ maĭ marĭ și maĭ învĕțațĭ, și dacă nicĭ aceea n'ar fi putut-o liniști, numaĭ atuncĭ s'ar maĭ fi putut mângăia în sufletul seŭ, că totul a cercat pentru cunóșcerea adevĕruluĭ descoperit spre mântuirea sufletelor nóstre. Se fi făcut ca muierea din poveste care și-a făcut opincĭ de fer și bâtă de oțĕl și așa a plecat să caute pe iubitul seŭ, orĭ

ca păstorul din sf. Scriptură, ce şi-a căutat óia, orĭ ca femeea, ce şi-a pierdut drachma.

Ajungênd la casa „pocăiteĭ“ Măria, unde „fraţiĭ“ şi „surorile“ îşĭ fac rugăciunile de 4 orĭ în sĕptĕmână, ĭ-am zis leleĭ Anisie, că nu voesc să supĕr pe nime, pentru-ce numaĭ aşa voiŭ intra în casa lor de rugă, dacă să vor învoi şi „fraţiĭ“ şi „surorile“

A mers în casă şi reîntorcêndu-se cu rĕspunsul dorit de mine, am întrat la eĭ. Ĭ-am salutat. Mĭ-aŭ îmbiat scaun. Între aceea eĭ aŭ continuat slujba începută.

Casa e pe ridicătură, în vecinătatea bisericeĭ gr.-cat. E acoperită cu şindilă. Are pridvor şi 2 încheperĭ cu tindă în mijloc. În închieperea dinspre drum eraŭ „pocăiţiĭ“ 4 bărbaţĭ, 12 femeĭ, 2 pruncĭ şi o drăgălaşă copilă de vre-o 10—12 anĭ. În fruntea caseĭ şi pe marginĭ sînt laviţi cu spate, apoĭ o masă, pe care eraŭ cărţi în numĕr de 5, anume scriptura şi 4 cărţi de cântărĭ, în mijlocul caseĭ de-alungul 2 laviţi fără spate, în un unghiŭ al caseĭ dinspre tindă un cuptor de fier, în care ardea focul, iar pe păretele de către stradă eraŭ atîrnate blide, de asupra meseĭ o lampă.

„Pocăiţiĭ“ şedeaŭ, afară de un ficior cam de 22 anĭ, care sta în picióre lângă masă tălmăcind din capul ultim a I. Epist. a sf. Pavel către Corinteni. Tălmăcirea slabă de tot şi s'a învîrtit maĭ mult pe lângă cuvintele: *„Priveghiaţi, staţi în credinţă, înbărbătaţi-vĕ, întăriţi-vĕ.. Tóte ale nóstre din dragoste să fie“* (I. Cor. 16, 13—14) a spus „predicatorul“ şi o asĕmĕnare anume, ca să fie curaţi ca nu cumva venind Domnul să se înfăţişeze înaintea luĭ necuraţi şi zdrenţoşi, căcĭ atuncĭ îĭ va arunca în temniţă, cum face şi un împĕrat pămîntesc cu o cătană, care ar merge înaintea luĭ cu hainele rupte şi necurate.

Terminând „predicatorul“, aŭ cântat în cor: *aleluia. aleluia, aleluia*, după melodia, ce să cântă în bisericile nóstre. Copiĭ încă cântaŭ şi deosebit de frumos cânta fetişóra cea de 10—12 anĭ.

Apoĭ aŭ îngenunchiat cu toţiĭ şi plecându-şĭ feţele la pămînt s'aŭ rugat în taină. Aşa aŭ rĕmas cam 2 minute. Nimic n'am auḑit decât sfatul a lor 3 femeĭ.

Sculându-se, a zis alt bărbat, *Anuţ* „să cântăm cântarea 15-7“. A deschis cartea, a cetit textul cântăriĭ cred, că fiecare, chiar şi copiĭ cunosc textul fie-căreĭ cântărĭ.

După acésta aŭ îngenunchiat cu toţĭ şi Anuţ a ricitat o rugăciune, în care mulţumia luĭ Dumnezeŭ pentru darurile primite şi cerea ca să-ĭ întărească în credinţă şi să-ĭ ferească de orĭ-ce pĕcat. Cu acésta s'a terminat tótă ceremonia.

Anuţ mĕ rógă să vorbesc şi eŭ, ce am făcut cu multă bucurie. Le spuneam cât de mult mĭ-a plăcut, când înainte cu aprópe doĭ anĭ, venind în satul lor, şi eĭ aŭ mers la biserică şi după predica a dóua despre cinstea Preacurateĭ Marie aŭ venit cu toţiĭ în curtea preotuluĭ şi în fiinţa de faţă a întreg poporuluĭ aŭ declarat, că după cele auzite şi eĭ cred, că Preacurata Marie, fecióră a fost înainte de naşcere şi fecióră a rĕmas şi după nascere. De altă parte m'am întristat că acum de 3 zile sînt aicĭ cu alţĭ preoţĭ şi am petrecut maĭ tot în biserică, unde s'aŭ rostit atâtea predicĭ tóte pe temeiul sf. Scripturĭ şi dintre eĭ nicĭ odată, nicĭ unul nu s'a arĕtat, deşi după cuvintele sf. Scripturĭ trebuiaŭ să mérgă şi eĭ, trebuiaŭ să mérgă la lumină şi să nu rĕmână departe în întunerec. Isaia zice: *„veniţĭ să umblăm întru lumina Domnuluĭ“* (2—5), *„dar acésta este judecata, că lumină a venit în lume, şi aŭ iubit ómenii maĭ vîrtos întunerecul decât lumina că eraŭ faptele lor rele. că tot cel-ce lucréză rĕŭ, urĕşte lumina, şi nu vine la lumină, ca să nu vĕdéscă lucrurile luĭ“* (Ioan 3. 19—20).

Vedeam, că „pocăita“ Maria, care lăpta un băiat, e neliniştită, nu-ĭ plăcea, ce le spuneam şi nicĭ nu s'a putut stăpâni, să nu zică: aşa e, dar: *„Aşa să lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca vĕdênd faptele vóstre cele bune, să măréscă pre Tatăl vostru cel din ceriurĭ“* (Mat. 5, 16) Preoţiĭ să nu sudue, să nu lucre Dumineca şi să nu facă şi alte pĕcate.

Vedĭ. lele Marie, ziceam eŭ, nu voiesc *să leg limba boluluĭ*, deşi d-tale ţĭ-aşĭ puté zice, că n'aĭ drept, să vorbescĭ, căcĭ sf. scriptură, ce e unicul isvor de credinţă, zice: *„Muierile nóstre în bisericĭ să tacă, că nu li-se îngăduesce lor a grăi, ci să fie plecate, precum şi legea zice“* (I. cor. 14, 34). D-Ta să vede, că nu voescĭ să şti de opreliştea acésta. Vedĭ, acésta vi-e nefericirea, că luaţĭ din sf. Scriptură ce vĕ place şi tălmăciţĭ, după-cum vĕ taie capul. Nimenea nu învaţă, că preoţiĭ să suduie orĭ să facă alte pĕcate, ci dimpotrivă chiar şi preoţiĭ, carĭ nu trăesc după poruncile Domnuluĭ, încă sbicĭuesc fărădelegile, prin ce ascultătorĭĭ pot să se mântuiéscă, precând eĭ să se osîndéscă. Orĭ nu zice sf. Pavel, acel vas ales a luĭ Dumnezeŭ, să ascultăm de maĭ marĭi nostri, că eĭ vor da sémă de sufletele încredinţate lor (Ev. 13, 17), dacă nu vor îndrepta cu cuvîntul adevĕruluĭ şi cu pildă bună pe cel rĕŭ, va cere Domnul sângele acestuia din mâinile lor? (Erech. 33). Şi óre nu ne îndémnă însuşĭ Domnul, să ascultăm şi împlinim cele bune şi dacă vin de la conducĕtori rĕĭ, când zice: *„tóte, câte vor zice vóuĕ, să le ţineţĭ, ţineţi-le, şi le faceţĭ, iar după faptele lor să nu faceţĭ că eĭ zic şi nu fac“*.

„Pocăitul“ Onuţ, un bărbat, pe care l-am socotit maĭ înţelept, zicea, că pentru aceea n'aŭ mers la biserică, fiindcă pe eĭ îĭ batjocoresc şi fiind-că ómeniĭ eşind din biserică, suduie şi vorbesc de rĕŭ.

— Că vĕ batjocoresc, fac fórte rĕŭ, dar socotind plata celor batjocoriţĭ pe nedreptul dacă sînteţĭ creştinĭ, cum vĕ ţineţĭ, atuncĭ ar trebui să mergeţĭ, căcĭ Domnul zice: *„Fericiţĭ vei fi, când vĕ vor ocări pre voĭ, şi vĕ vor goni, şi vor zice tot cuvîntul rĕŭ împotriva vóstră minţind pentru mine“* (Mat. 5, 11) şi dacă sînteţĭ în credinţă, că ceialalţĭ ómenĭ fac pĕcate, după-ce ĭes din biserică, mergeţĭ şi cu purtarea vóstră, cu cuvîntul vostru vindecaţi-le sufletul cum a făcut samariteanul şi nu treceţĭ pe lângă cel rănit în suflet cum a făcut preotul şi levitul fără de inimă.

Dar uitaţĭ, zic cu Sfîntul Pavel: *„că Dumnezeŭ, carele a zis să lumineze dintru întunerec lumina, acela“* să strălucéscă *„inimile nóstre spre luminarea cunoscinţiĭ mărirĭĭ luĭ Dumnezeŭ în faţa luĭ Isus Christos“* (II. Cor. 4. 6) şi să cercăm scripturile, dacă-mĭ veţĭ dovedi, că biserica nóstră învaţă ce nu este în S. Scriptură orĭ nu-şĭ are urma acolo, atuncĭ eŭ zic aicĭ în faţa tuturor, (şi eraŭ fórte mulţĭ!) că mĕ fac „pocăit“, dacă însĕ eŭ vĕ voiŭ arăta, că nu ţineţĭ tótă învĕţătura S. Scripturĭ, atuncĭ făgăduiţi-mĭ, că cu toţiĭ vĕ veţĭ întórce încă azĭ în sinul bisericiĭ, ce aţĭ părăsit.

Lelea Maria n'avé stare la auḑul acestora, s'a şi ridicat cu băĭatul, ce-l ţiné pe braţe şi-mĭ zise: orĭ ce veĭ dovedi, noĭ de aicĭ nu mergem, numaĭ morţĭ. Ĭar către „fraţiĭ“ şi „surorĭ“ a zis: *„păziţi-vĕ de cărturarĭ, cărora le place a umbla în haine lungĭ“*. (Luca 12. 38). Eŭ eram adecă îmbrăcat în reverendă, şi mie mi-aŭ sunat cuvintele acestea.

Lele Marie — îĭ ziceam — îţĭ rĕspund cu tótă dragostea creştinéscă atât la cuvintele pline de încăpăţinare, cât şi la cuvintele de hulă, ce aĭ ridicat asupra mea: unuĭ creştin adevĕrat, care din tótă inima doresce să-şĭ mântuiéscă sufletul şi să cunóscă adevĕrul, nu-ĭ este ĭertat nicĭ când să scótă din gura sa cuvintele, ce le-aĭ zis; D-Ta aĭ dovedit prin acelea, că eştĭ îngânfată, plină de mânie şi póte şi de lăcomie avênd venit, că ţi-aĭ dat casa pentru scopurile „pocăiţilor, maĭ mult de cât orĭ ce înse aĭ despreţuit adevĕrul, nevoind nicĭ chiar să-l cunoscĭ. Şi prin acésta aĭ făcut un pĕcat greŭ, pĕcat împotriva Spiriteluĭ sfînt. Jidoviĭ aŭ ascultat, învĕţătura Domnuluĭ şi cu încăpăţinare s'aŭ potrivit. D-Ta te împotrivescĭ înainte de a cerca tóte cuvintele S. Scripturĭ, înainte de aşĭ începe să vorbim despre ele. Pentru ce şi vóuĕ să potrivesc cuvintele din Fap. Ap. (7.51): *„Tarĭ cu cervicia, şi netăiaţĭ împrejur cu inima, şi cu urechile, voĭ pururea Duchuluĭ Sfînt staţi împotrivă, pe cum părinţiĭ vostri şi voĭ“*, dar nu-mĭ pierd nădejdea, *că dór când-va va da Dumnezeŭ potrivnicilor pocăinţă spre cunoscinţa adevĕruluĭ. Şi să scăpaţĭ din cursa diavoluluĭ* (II. Tim. 2. 25. 26).

Ce privesce batjocura, ce aĭ ridicat'o asupra mea, zic că ţi-aĭ arătat numaĭ ura. Dacă n'aşĭ umbla aşa îmbrăcat. mi-aĭ zice că nu ţin legile bisericiĭ, dacă umblu mĕ bătjocorescĭ.

Sînteţĭ ca Jidoviĭ, cărora nu le-a plăcut nicĭ de Ioan Botezătorul, care postia, nicĭ de Domnul Christos, care mânca şi bea. Apoĭ Domnul Christos n'a umblat în haină lungă, pentru ce ar fi trebuit, ca poporul să se ferească de El? — Domnul Christos a sfătuit să se ferèscă ómeniĭ de fariseiĭ şi cărturarĭ, carĭ aveaŭ haină lungă şi minte scurtă şi carĭ să împotriviaŭ adevĕruluĭ, cum D-Ta te împotrivescĭ şi a sfătuit să se ferească omul de profeţi mincinoşĭ, carĭ nu numaĭ cu aceea. să vor lauda, cum să laudă *„pocăiţiĭ“* că eĭ nu pĕcătuesc, ci şi cu minuni vor încerca să-şĭ dovedéscă chiemarea de la Dumnezeŭ, la care D-Ta încă n'aĭ ajuns.

„Pocăitul“ Onuţ ĭar a păşit la mijloc spunênd că „sorusa“ Maria n'a voit să mĕ vateme şi mĕ întrébă, că pentru ce sînt supĕrat, că eĭ încă să rógă, cred şi nu fac nicĭ un rĕŭ.

— Sînt supĕrat, pentru că aţĭ făcut împărecherĭ, pentru carĭ era amărît în inima sa şi Sfîntul Pavel, după cum bine şţi din epistolele luĭ, către Romani şi Corinteni şi óre D-Ta n'aĭ fi supĕrat, dacă avênd 3 băieţĭ, ar trebui să punĭ la fie care masă în casă şi pe masă, pentru fie care bucate deosebite? Ţi-ar plăcĕ acésta?

— Nu.

— Atuncĭ pentru ce-ţĭ place, ca în biserica Domnuluĭ să facĭ, ce n'aĭ suferi în casa D-Tale? — Spune D-Ta de la cine aĭ

putere, ca să propăvăduescĭ Tainele şi învĕţătura Domnuluĭ.

— Noĭ avem poruncă de la Domnul: carele a zis: *„Tot cel ce mĕ va mărturisi pe mine înaintea ómenilor, şi eŭ îl voiŭ mărturisi pe el înaintea Tatălui meŭ, care este în ceriŭ“* (Mat. 10. 32) şi nu stă în S. Scriptură, că fiĭ şi ficele vor mărturisi pe Domnul?

— Tare slabă dovadă şi razim aĭ frate! A mărturisi nu-ĭ tot una cu a propovĕdui. Ce apriat se vede din întrégă S. Scriptură. Domnul nostru aştéptă, ca unul fie care om, să-l mărturiséscă, dar puterea de a propovĕdui a dat'o numaĭ Apostolilor şi următorilor lor, poruncind celor alalţi creştinĭ, să crédă ce aceĭa vor învĕţa şi apoĭ credinţa trebue şi mărturisită. Lor şi numaĭ lor le-a dat Domnul şi puterea de a lega şi deslega. Că aşa este, caută la Mateiŭ c, 18 v. 18 c. 28 v. 19., despre aceea, că sînt păstorĭ, preoţi şi episcopĭ, dacă nu-ţi veĭ închide ochiĭ inimiĭ te veĭ convinge din următórele şi ĭ-am esplicat învĕţătura S. Scripturĭ de la Mat. c. 18 v. 12 Fap. Ap. 14. 22. şi 20.; Tesalon. I. 2. 9.; Tim. 3. 2.; Tit. 1. 7.; I. Petru 5. 2., arĕtându-ĭ, că lucrurile acestea sînt fórte luminate şi că orĭ cât s'ar încerca eĭ să arete, că numirile de diaconĭ preoţi şi episcopi n'aŭ nicĭ o însemnătate, nu vor puté numaĭ acelora. carĭ aŭ îngânfarea de a se arĕta în tîrgurĭ şi pe uliţe ca învaţaţi, deşi n'aŭ învĕţat nimic, orĭ sufletelor fricóse, carĭ se vor pleca înaintea înfricărilor lor.

Fiind că curatorul bisericeĭ nóstre m'a făcut atent că trebue se plec, că sosesce trenul, le-am zis de închiere, să se întórcă, că cum sînt acum, nu sînt maĭ bunĭ de cât jidoviĭ. carĭ aŭ urît pe Christos şi crucea Luĭ, carĭ l'aŭ iubit numaĭ când îĭ sătura, ĭar când le spunea pĕcatele, îL uriaŭ; ca fariseiĭ şi cărturariĭ, carĭ ar fi asceptat, ca Domnul să-ĭ laude înaintea poporuluĭ şi nu să le desvăléscă inimile.

„Pocaita“ Maria ĭar nu s'a putut răbda şi spre rîsul tuturor a zis, că eĭ sînt jidovĭ.

Auḑind acésta, m'am depărtat din societatea „pocăiţilor îngânfaţi şi încăpăţinaţi, primejdioşi deopotrivă pentrn biserica sa şi pentru neamul nostru, avênd hotărîrea, că ĭar să-ĭ cercetez.

Manase.

De ce am rĕms burlac.

De nu mĕ puneaŭ pĕcatele, să *încio-colez* un calabrias în ziua de 13 Maiŭ 1903, eŭ astăzĭ pe lângă sublineatele schimbărĭ puteam cânta în persónă cunoscutu viers:

»Când *cu péna, cu cerusa* mĕ mun-
[cĭam mereŭ
Şi veniam ostenit sara la *castelul meŭ, Ilenuţa* cea cu minte, ibofnica mea

Îmĭ sărea tot înainte ca o turturea etc. aşa înse trebue să me mângăiŭ cu cuvintele alteĭ melodiĭ, care ast fel sună:

Bucurie, bucurie
Vorbă frumósă 'n pustie
. . . . . .
Numaĭ în *dragoste curată*
Te putuĭ afla odată,
Dar trecuşĭ ca şi un fulger,
Nu estĭ fericitor înger.«

Din istoria acurată a păţănieĭ mele vĕ veţĭ convinge că amintita zi pentru mine fost o zi epocală. Până atuncĭ eram óspele regulat al cafeneleĭ »*La Brusture*« şi curtatorul serios, ba pot zice mirele *în petto* al domnişóreĭ Ilenuţa.

De atuncĭ înse:

»S'a stîns viaţa talniceĭ Veneţiĭ,
N'auḑĭ cântărĭ . . .
. . . . . .
Ca'n cintirim tăcere e în *cafană!*«

Dar »să vedem, din ce trăim«, să venim la obiect. În 13 Maiŭ după prânz ĭes în stradă, să fac câţĭ-va paşĭ şi să ĭeaŭ puţin aer. Abia ajung în »strada plăcintelor,« când şi daŭ cu ochiĭ de prietinul Ghiţă, care me întîmpină îndată cu stereotipa-ĭ frasă:

— »D'apoĭ ce-ĭ, nu facem nimica?

Eŭ bine înţeles, gata ca tot-de-una îĭ rĕspund:

— Cum n'am face!

El: »Nu glumescĭ?

Eŭ: »Sigur, că nu!

Încinsă odată conversaţia pe tema acésta, continuarea vine de sine, ĭar noĭ întorcênd pe altă stradă maĭ facem câţĭ va paşĭ şi *aţă* la »Brusture.« Acolo găsim pe indispensabilul Ciocoescu şi pe proprietariul cafeneleĭ, pe simpaticul Cheptosul. După întabularea *uneĭ blondine,* ne aşeḑăm la un mic calabrias cu *tout les trois, ultimo.*

E în deobşte cunoscut, că la calabrias pe lângă puţin noroc maĭ trebue şi o dosă bună de înteligenţă. Dintre partnerĭĭ meĭ Ghiţă era destul de inteligent, dar avea *un pech scandalos.* Ciocoescu dispunea de o inteligenţă minimală, în schimb înse juca cu *un porc ne maĭ pomenit.* Cheptosul, *erandul* mieŭ socru, las că nicĭ nu se scia juca dar era şi fórte fricos. Şi apoĭ lucru curios, dar caracteristic: fie care credea şi se lăuda la tótă lumea, — că numaĭ el scie juca; pe când, fie zis între noĭ, dintre toţĭ patru *numaĭ eŭ* sciam juca, de-ţĭ era maĭ mare dragul, să-mĭ chibiţezĭ. Nu-ĭ vorbă şi aveam eŭ chibiţĭ cu ridicata.

Ghiţă avea pasiunea, să zică tout les trois, orĭ după etimologia poporană: *trul* Dar fiind că orĭ ce pasiune — chipu şi dragostea — cam ĭea omuluĭ vederea şi fratele Ghiţă se păcălia câte odată zicênd: trul, macarcă şeptele zăcea sfetit. Natural că *contra* era gata.

Ciocoescu era pătimaş, să zică *cassa* şi să prindă crăiţele luĭ Cheptosul.

Stimatul mieŭ erand socru suferia de mânie, să ĭea asupra sa orĭ ce partie. Să fi avut cărţĭ cât de slabe, nu şĭ-ar fi lăsat partnerul să câştige, Dómne fereşce. N'ar fi *şmirulit* o crăiţă *nicĭ pentru o căpră.* Îşĭ spunea terţul, să fi avut cărţi de »betli deschis.« Adauge, că nicĭ când n'avea curagiul să ĭésă cu crăiţa, de frică să nu ĭ-o prindă contrariul. Şi în sfîrşit, dacă maĭ socotiţĭ, că era *un senglist* de prima forţă, numaĭ să-şĭ pótă validita adutul blanc ţĭ-aĭ făcut o ideie lămurită despre Cheptosul. —

Eŭ joc solid, inteligent şi cinstit.

Pe bela blanc nu ĭeŭ, dar pe doĭ tuzĭ, minela şi craiul *me bag negreşit.* Nu *arunc unghiţa,* căcĭ spun tot, ce am de spus. Nu fac ca alţĭ jucătorĭ, carĭ avênd în mână *terţ, craiu bela* orĭ póte chiar *quart ass bela* zic numaĭ *cassa,* ca să-şĭ găséscă balicĭ de *recontra.*

Partia cea epocală a decurs pe la treĭ şi un sfert. Împărţia fratele Ghiţă şi aruncă optul de bâtă. Zăcea assul de ghindă.

Eŭ ca primul: *risc un pass!*

Socrul: *şi eŭ!*

Ciocoescu: *pass pe tóte!*

La licitare eŭ zic: *macolina di grande,* va să zică pe ghindă.

Ciocoescu: *compositorul Verdi,* chipu că strigă pe verde.

Ciocoescu ca ultimul: *sus, sus, sus pe parapete,* adecă el jócă pe roşu.

Eŭ aveam patru ghinḑĭ, patru bâte şi şeptele de verde. Cheptosul: patru verḑĭ, terţ nóuă la adut, cu craiul şi cu tuzul.

Ciocoescu: terţ ober adut, terţ ass la bâtă, tuzul, crăiţa şi 8 de verde.

După ce Cheptosul *s'a sgâit* pe verde, eŭ zicênd: terţ, terţ ĭes cu şeptele de verde, ca apoĭ să pot şmiruli, ce biétă aveam. Treaba acésta aşa de tare ĭ-a convenit luĭ Cheptosul, în cât fără multă socotélă zice:

»Apoĭ în cinstea foilor spun şi eŭ 2 terţurĭ şi risc o contră şi un ultimo.« Se bagă cu craiul de verde. Ciocoescu pune assul de verde şi replică:

»Să sciŭ, că mi rĕŭ, dar tot îţi aiept o recontra partie şi contra ultimo, avênd bine înţeles şi eŭ 2 terţurĭ.« —

Cheptosul: Bine, numaĭ să nu te căĭescĭ!«

Ciocoescu: »Nu-mĭ purta grija!« şi ésă cu assul de bâtă. Eŭ pun bâtă mică, Cheptosul prinde cu optul de adut şi maĭ dă o verde. Ciocoescu pune zĕciţa de verde şi maĭ dă o bâtă, pe care i-se duce al doilea adut aluĭ Cheptosul. Partia se continuă între surisurile maliţióse aluĭ Ciocoescu, între scrîşnirile de dinţĭ aluĭ Cheptosul şi între violentele mele bătăĭ de inimă.

Sfîrşitul a fost în defavorul nostru, precum s'a şi căḑut. Mie înse nu mĭ-a ajuns perderea alor 81 point-i. par'că me îmboldia ceva pe din lăuntru, să me descarc asupra luĭ Cheptosul şi îĭ arunc cam batjocoritor:

»Trebuitu-ţĭ-o contra şi ultimo?! Me miram să câştigĭ şi tu o partie.« Dar atâta ĭ-a maĭ lipsit luĭ Cheptosul, carele deja trecuse prin caleidoscopul tuturor colorilor Pune mâna pe talon şi cu mare vehemenţă mi-l trântesce drept în ochĭ. Câteva minute am rĕmas ca trăsnit. Nu mĕ sciam orienta, că óre tótă tréba acésta se întîmplă aĭevea, orĭ e numaĭ un vis neplăcut. Privirile maliţióse şi nerăbdătóre a celor din jur înse m'aŭ desmetecit curênd.

Ne voind să rĕmân batjocorit, chiar şi cu risicul să pierd, *ce aveam* maĭ scump, pun mâna pe o chibritelniţă şi ĭ-o arunc luĭ Cheptosul în cap cu aşa putere considerabilă, încât s'a făcut tot hârbe. Pagubă că a rĕmas întreg capul *fostuluĭ* mieŭ candidat de socru.

Ciocoescu vĕḑînd, că »gluma se cam îngróşă« apucă un scaun şi dă să mĕ lovéscă. Ghiţă »ţine cu mine şi paréză lovitura luĭ Ciocoescu. Atuncĭ ĭeŭ şi eŭ un scaun şi credincios principiuluĭ »bis dat, qui cito dat« împart la lovituri bine îndreptate în ambiĭ meĭ văşmaşĭ. S'a încins o scărmănătură »cum se cade.«

După câteva minute obosit de lucrul fisic, dar maĭ vîrtos abătut preste măsură din pricina, că mĭ-am pĭerdut idealul cel

mai ideal, m'am depărtat cu pași grăbiți fluerând a pagubă vechia, dar pentru mine adevĕrata melodie:

»Pasere galbină în cioc
Rĕŭ mi-aĭ cântat de noroc,
Că tóte zilele mele
Mi-aĭ cântat, să fie rele!«

Hârburile chibritelniței și sângele țișnit din capul victimeĭ mele aŭ deschegat și legătura nóstră: chipu a mea și a domniței Ilenuța. Cheptosul s'a vindecat în grabă sub îngrijirea delicată și altruistă a feteĭ sale, carea încă n'a purtat doliŭ după mine, deși ne iubisem sincer și fără interese egoiste, mai mult din curat idealism și din potrivire personală. S'a îngrijit fratele Tulbureanu să nu-ĭ sângere timp îndelungat iubitórea inimă a iubiteĭ mele de odinióră.

Și acum socotiți D-vóstre, de nu sînt eŭ vrednic de tótă compătimirea, ajungênd la pacostea acésta numaĭ din causa afurisitelor de cărți! Drept că un cântec vechiŭ așa sună:

»Cărticele mititele
Mistuite spre noroc
Pentru voĭ dragile mele
Eŭ vĕ zic, că sar în foc.«

numaĭ cât »mistuitul spre noroc« se pare a fi pe partea celor din tagma luĭ Tulburean, căcĭ eŭ prin mititelele cărticele — baniĭ mĭ-am pus, vremea mi-am prăpădit'o și idealul mi l'am pĭerdut. Și apoĭ să *maĭ* jocĭ cărțĭ?! Ba nu! »Nu maĭ joc, să sciŭ, că mi rĕŭ!«

R. V.

BIBLIOTECA UNIREĬ.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Valace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaría, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéța luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cestiunĭ din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toțĭ 7 Nriĭ îĭ primesc cu 5·50 cor. în loc de 7·98 cor.

Posta redacțiuneĭ.

D. D. M. Manuscrisul de care pomeniți n'a sosit la redacție. Celelalte urmézĕ. De ce nu ne-am puté întâlni maĭ des, colónele foiĭ nóstre staŭ deschise pentru toțĭ aĭ Dvóstre. — Sĕrbătorĭ fericite.

Victor. Publicăm bucuros scrisele Dvóstre. Ne-ar părĕ bine, dacă cel puțin odată pe lună ne-ați scrie care-va. Mulțumită pentru felicitările trimise de sĕrbătorĭ.

G. S. Aprobăm vederile Dvóstre dar ne lipsesc mijlócele materialĭ de ale îndeplini. Când am încassa macar jumĕtate din abonamentele restante, am puté face atâtea lucrurĭ bune. Îndemnați confrații Dvóstre să aboneze fóia și să ne trimită anticipativ prețul și promitem la rîndul nostru să ne revanjăm.

S. Z. Ne pare rĕŭ, dar nu se póte!

Posta „Unirii".

Am primit și achităm abonamentul de la. *Spin* pe 1901 și 1902. Esc. Sa *Metrop.* pe 1903. *T. B. Beiuș* pe 1903 sem. 2-lea Ca deslușirĭ la trecut Vĕ merge epist separat. *Rĕvdșel* pe 1903 sem 1. *Copand* pe 1903 sem. 2-lea și 1904 sem. 1. *Șiria* pe 1903 sem. 2-lea și 1904 sem. 1. *Budacul român* pe 1902. Ca se nu fim în rătăcire însemnăm, că abonamintele le-ați achitat până aci *nu înainte,* ci tot *pe câte* un an *trecut,* și ast fel plătirea de acum încă vine pe anul *trecut* 1902. *Măhaciŭ* pe 1903. *Petroșeni* pe 1901 și 1902. *Cărnecea* pe anul 1903. *Dr. M. Siget* pe 1903. *Min. Eln. Bp.* pe 1904 sem. 1. *Bistrița* pe 1903. *Faget* pe anii 1899, 1900 și 1901. *Lippó* pe anul 1903. *Bilbor* pe anul 1902, 1603 și 1904 sem. 1. *Hossu-Pályi* pe 1903. *Juriul de Câmpiă* pe 1903. *Casina,* Caransebeș pe 1904 sem. 1. *Năoiu* pe 1903. *Sirsolț* pe 1901. *Șupurul de sus* pe 1903. *Biksad* pe 1892 sem. 2-lea până la 31 Decembre 1895. *M.-Căpud* pe 1903. *Nepos* pe 1903. *O.-Hodos* pe 1903. *Sz.-Lőrincz* pe 1902. *Mihalț* pe 1903 *Iclod* (Bia) pe 1902 și 1903. Rssm. *I. M. M., S P. M.,* și *G. P.* Blaș pe 1903. *Tăurenĭ* pe an. 1892. *Felső-Kálinfalva* pe 1903 sem. 2-lea. *Apa* pe 1903. *Dr. A. L.* Orade, pe 1904. *Chizdia* pe 1903. *Geoagiul de jos* pe 1902 și 1903. *Zabranin* pe 1904 sem. 1. *Bandul de Câmpiă* pe 1903. *Pintic* (Teaca) pe 1903. *Zgribesci* pe 1901—1903. Pe 1903 s'a solvit în 12/12 1901. *Sân-Nicolaul-Mare* pe timpul din 1/5 1903 până 1/5 1904.

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

55 (3—10)

AVIS

Subscrisa societate comercială vrênd să-și desfacă depositul sĕŭ de **vinurĭ bune și veritabile de pe Târnave și Murĕș,** aduce la cunoscința On. Public, că vinde en gros și cu prețurĭ moderate **vin de masă din 1900 risling, și vin de desert din 1898.**

Blaș la 1 Decembre 1903.

„CONSUM"
societate comercială pe acțiĭ.

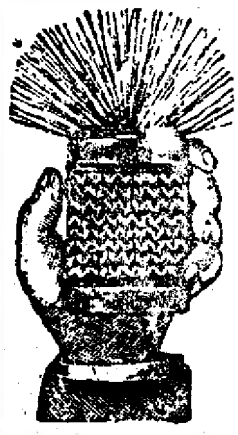

N o ŭ!

Lampă electrică de busunar

cu mechanism american.

indispensabilă pentru ori ce economie casnică.

Se póte purtá şi în busunar, e durabilă, comodă şi corĕspundĕtóre.

La fie care e de lipsă pentru luminarea chilielor, treptelor, ambitelor şi localităţilor laterale.

Pentru **oficeri** la eserciţii, **pădurarilor şi vênătorilor pentru serviţiu de nópte** e tare acomodată; pentru **turişti** sunt indispensabile, pentru **medici** şi **móşe** cu ocasiunea visitelor de nópte. În **fabrice, mori, pivniţe** şi **deposite** unde se păstréză materii esplosive, sunt de mare însĕmnătate, pentru **călĕtori** ce sosesc nóptea sunt neprecuite. Pentru **económe** este o bucurie. Nu sunt în urma ei picături de lumină pe padiment şi covóre. Pe **proprietari** şi **economi îi păzesce de atacuri şi foc; cu acésta te poţi sui şi noptea în pod unde se păstréză nutreţul.** — E sigură contra focului. Se póte folosi de mai multe mii de ori şi dacă cu timpul arde stratul, pentru 1·20 cor. subministrăm altul nou. **Preţul 4 cor.**

Cu reflector şi linte măritóre esecutată fórte fin cu 5 cor.

Strat de reservă coróne 1·20.

Se trimit cu rambursă de

Stabilimentul Central alui IOSIF AUFFENBERG

BUDAPEST, Strada Próféta 5.

(56) 2—10

Cumpĕrare ocasională!

32 bucăţi numai 6 fl.

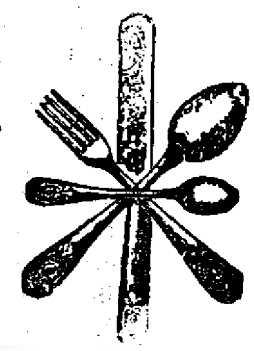

În urma preamareluĭ deposit a uneĭ fabricĭ de obiecte de metal, sum încredinţat se vînd marfa acesteia în preţul cu care se fac. Spedez dară, până când depositul susta, contra ramburs:

6 bucăţi **lingurĭ de supă** din cel maĭ fin **argint de gloria, 6 furcuţe** (furcuţa într'o bucată) din cel maĭ fin argint de gloria, **6 cuţite** din cel maĭ fin argint de gloria, **12 linguriţe de cafea** din cel maĭ fin argint de gloria; **1 sitiţă de străcurat laptele** şi **1 sitiţă de străcurat supa.**

32 bucăţi carĭ costă numai 6 fl., tóte nóue şi bune şi frumos poleite. Acestea maĭ de mult aŭ costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuiesce cu cel maĭ scump argint, şi ca unul fie-care să fie convins despre adevĕr, mĕ oblig a remite baniĭ numaĭ de cât dacă marfa nu ar convení.

Garnitura e cel maĭ potrivit dar de cununie, şi nu trebue să lipséscă din nicĭ o casă.

Singurul espeditor este:

Iosif Auffenberg's Centrale

Budapesta VI., Strada Próféta 5.

Comandele se trimit spedând baniĭ înainte saŭ contra ramburs.

57 2—10

(44) 8—20

8 zile se lasă spre probă.

Numai 2·75 fl.

Să trimite cu rambursă orĭ anticipându-se preţul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf.“ Se vinde cu garanţă de 3 anĭ. — Se dă gratis şi o frumósă catenă aurită şi alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimit baniĭ.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasurĭ şi juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietel-gasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Preţcuranturĭ se trimit la cerere gratis şi franco.

Se caută agenţi.

Anunţul se póte reproduce

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădieĭ nrul 5 (edificiile propriĭ),

asigurézá în cele maĭ avantagióse condiţiĭ:

contra pericolului de incendiŭ şi esplosiune,

edificiĭ de orĭ ce fel, mărfurĭ, mobile, vite şi producte economice etc.

asupra vieţiĭ omului

în tóte combinaţiile, capitale pentru casul morţiĭ, asigurărĭ de zestre, de copiĭ, rente, pe viaţă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurărĭ pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de reservă şi de garanţie specială,

cu finea anului 1900: ***1,303.572 cor. 15 bani.***

Valorĭ asigurate contra incendiului: 72,420.299 coróne.

Capitale asigurate asupra vieţiĭ: 9,248.543 coróne.

Pentru despăgubirĭ de incendiĭ 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viaţă 2,738.793 c.

Oferte şi orĭ ce informaţiunĭ se pot primi de la:

Direcţiune în Sibiŭ, str. Cisnădieĭ nr. 5, et. I., curtea I.,

precum şi de la subagenţiĭ din tóte comunele maĭ marĭ.

Agenturĭ principale:

în Arad, Braşov, Caşovia, Cluş, Timişóra şi Făgăraş.

(5) 39—52

Aducem la cunoscința D-lor învețătorĭ, că Cartea de Cetire de Ștefan Pop s'a înlocuit cu:

CARTEA DE CETIRE

pentru clasa II. III. și IV. primară,

de I. F. Negruțiŭ și P. Ungurean,

care e compusă după tóte cerințele didactice, ținênd cont de desvoltarea intelectuală a băieților după clase.

Cartea are format 8° pg. 310, leg. frumos, costă **1** C. + porto 10 fil.

Timbalele mele aŭ fost decorate la esposiția milenară.

Timbale de salon

cu pedal, castaniĭ, negre, cu o resonanță fórte tare și plăcută, de o construcție bună, cu garanță de treĭ anĭ. Prețul de prăvălie 150 florenĭ, ér la mine se pot căpěta cu 75 florenĭ. Daŭ instrucție deplină pentru 8 fl. la lună.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prescurant trimit gratuit.

JEGESI GÉZA

măiestru de țimbale diplomat și inventatorul țimbaleĭ „Coróna de fier".

BUDAPEST, VII., Nefelejts-utcza 43. szám. (10) 37—52

Intreprindere de transportarea și înmăgăzinarea mobilelor.

ZORN MÓR

BUDAPESTA,

VII. ker., Erzsébet-körút 21. szám.

Primirea transporturilor de mobile în carĕ de transport patent ces. reg. lucrate după model francez, parchetate complet și închise, pentru tóte localitățile din țară și străinătate.

TELEFON. Adresa telegrafică: ZORN MÓR, BUDAPEST. TELEFON.

Transporturĭ de mobile pe tren și pe corăbiĭ, fără întrerupere, cu cruțarea speselor de pachetat.

Inmagazinarea mobilelor

în magazine cu totul uscate și acomodate, pe lângă responsabilitate.

Representanți în tóte orașele mai marĭ din țară și străinătate.

(9) 35—52

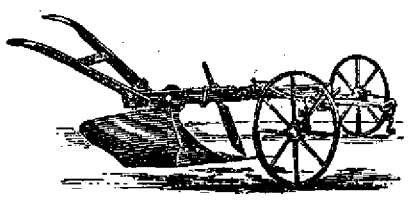

Atelierul de maşinĭ şi de pluguri al luĭ

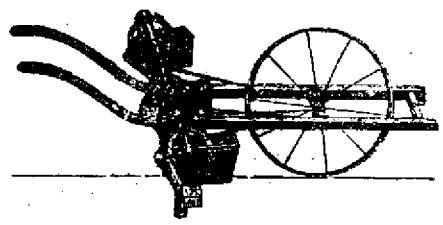

Eugen Nicola

din BLAŞ.

Se recomandă pentru pregătirea a orĭ ce fel de lucru, ce cade în acest fach şi anume: ***maşinĭ*** şi ***instrumente economice, pluguri schimbătóre, maşinĭ de frecat cucuruzul, maşinĭ de îmblătit.***

Face tot feliul de

REPARATURI

la maşinĭ cu vapor şi alte soiuri de maşinĭ. (51) 3—10

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülló-szög (Blaş)

(valabil din 1 Octobre 1903).

către	gara	de la
	Teuş — Tövis	
2 26	persóne	persóne 1 02
12 46	mixt	mixt 2 15
7 35	accelerat	accelerat 9 04
2 52	accelerat	accelerat 12 28
	Copşa — Kis-Kapus	
1 04	persóne	persóne 2 21
2 16	mixt	mixt 12 43
9 05	accelerat	accelerat 7 34
12 29	accelerat	accelerat 2 51
	Sóvárad	
4 03	mixt	mixt 8 26
2 48		6 50

(29) 15—20 Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

literanţi de curte ces. şireg. pentru materie de mĕtasă şi ornamente sacre.

Viena I. Kohlmarkt 7. „la porumbul alb".

Recomandă

ornatele sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de es. falóne, diaconale, stichariĭ, saccos, omofor, epigonation, mitre, mandiĭ, plasçanice, baldachine, praporĭ etc cum şi tote utensiile şi vasele sacre de metal ca disc, ciborĭ, cruce, chivot artoclasie, tricherĭ şi dicherĭ, cádelniţe, candele, sfeşnice candelabre etc. tóte pregătite solid şi cu preţul cel mai ieftin de fabrică.

Catalóge ilustrate se trimit la cerere gratis şi franco.

Eminescu şi Coşbuc

de ALEXANDRU CIURA profesor.

Preţul 1 corónă.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Iar ei aŭ zis lui: în Vitlehecmul Iudeei, că așa s'a scris prin Profetul: S. Matheiŭ II. 5.

Mântuitoriul nostru Isus Christos adese orĭ a pretins de la Iudeĭ, ca din îndemnul minunilor luĭ să crédă într'u dînsul „De nu fac lucrurile Tatăluĭ meŭ, nu-mĭ credeți mie", și ĭarăși: „Lucrurile carĭ le fac eŭ într'u numele Părintelui meŭ, acele mărturisesc de mine".[1]) — Dară întogmaĭ s'a folosit și de puterea profețielor spre a dovedĭ Iudeilor că el fu trimis de la Dumnezeŭ, pentru că într'u dînsul s'aŭ adeverit cele spuse înainte în Sf. Scriptură: [2]) „Ispitiți Scripturile, că vóă vi-se pare întru ele a avé viața vecilor, și acele sînt care mărturisesc de mine".

Luați însĕ séma creștinilor! ca pecum învață S. Toma dela Aquin [3]) „în dóuĕ moduri putem să avem cunoscința profetică despre cele venitóre, anume într'un mod după-cum sînt acele în sine însele, era într'alt mod după-cum sînt acele în causele lor. Ĭar a cunósce maĭ nainte cele venitóre după-cum sînt ele în sine însele: acésta este însușirea minteĭ Dumnezeescĭ, căreia din veci tóte îĭ sînt de față, și de aceea așa o cunoscința a acelor venitóre, nu póte fi de la fire, fără numaĭ din descoperire dumnezeéscă. Însĕ cele venitóre în causele lor se pot maĭ nainte cunósce cu cunoscința naturală și de cătră omenĭ. Precum medicul cunósce sănetatea și mórtea venitóre în óre-carĭ cause, ale cărora legătura spre atarĭ urmărĭ maĭ nainte le-aŭ cunoscut din esperiență".

Când vorbim dară despre profețiele Testamentuluĭ vechiŭ adeverite în Domnul nostru Isus Christos, înțelegem întîmplărĭ venitóre descoperite de cătră Dumnezeŭ prin graiul Profeților în ele însele, carĭ în causele lor cu minte naturală nu s'aŭ putut cunósce cu veacurĭ înainte. Despre unele din acele profețiĭ adeverite în nascerea Domnuluĭ nostru Isus Christos voesc cu astăzĭ se vorbesc pe scurt, rogu-vĕ să mĕ ascultați.

I.

Maĭ antâiŭ să vedem profeția carea se cuprinde în Evangelia sĕrbătóreĭ de astăzĭ, despre locul unde era să se nască Domnul Christos. În zilele împĕratuluĭ Iudei Achaz, cu 700 anĭ înainte de venirea Domnuluĭ a profețit Michea Iudeilor captivitatea babilonică în pedépsa pentru idololatria lor și pentru fărădelegile urmate din acea, — a prezis rentórcerea lor îmbucurătóre sub Cyr[4] împĕratul Persilor, și scăparea maĭ îmbucurătóre din sclavia pĕcatuluĭ și din tirănia diavoluluĭ prin Christos, pe carele îl vestește, că are să se nască în Vithleemul Iudei, cu următórele cuvinte: [5]) „Și tu Vitleeme casa Efrathuluĭ mic eștĭ a fi într'u miile Iudeĭ, ca dintr'u tine va ĭeși mie ca să fie povețuitoriŭ luĭ Israil, și eșirile luĭ din început din zilele veaculuĭ".

Vithleem în limba evraică însémnă „casa pânelĭ", că era așezată în loc mănos; adauge cuvîntul Efrathuluĭ, ca să o distingă pe acesta din țéra Iudei de celalalt loc de acelaș nume situat în țéra Zovulonuluĭ, — zice „mic eștĭ a fi întru miile Iudei că Moise în cartea Esireĭ[1]) împărțise neamurile singuratice în alâtea mie, saŭ cete sub conducerea câte unuĭ povețuitoriŭ. Vrea dară Profetul se zică, mic eștĭ dacă căutam numĕrul caselor și al sufletelor, nu înse dacă căutam povețuitoriĭ aleșĭ, carĭ aŭ strălucit din tine, și vor să se maĭ ivéscă; de aceea Evangelistul Matheiŭ maĭ pe scurt înșiră acésta cu cuvintele: „cu nimica nu eștĭ maĭ mic întru povĕțuitoriĭ Iudeii", și óre pentru-ce? „Că dintru tine va ĭeși mie ca să fie povețuitoriŭ luĭ Israil".

Cum că aceste sînt de a se înțelege despre locul nascereĭ Mântuitoriuluĭ nu numaĭ toțĭ creștinĭĭ o mărturisesc, ci și Iudeiĭ odinióră cu toțiĭ așa o aŭ înțeles, și Archiereiĭ și cărturariĭ așa aŭ rĕspuns împĕratuluĭ Irod, era Evangeliștiĭ S. Matheiŭ și S. Ioan de aceea amintesc rĕspunsul Archiereilor, ca să dovedéscă că întru Christos s'a împlinit semnul acela al Mesieĭ, care între Iudeĭ era primit cu marturisire unanimă, ca cel ce respicat era vestit în profeția Micheei.

Era ca să nu socotiți că cela de care v'am spus că se va nasce și va ĭeși din Vithleem, are să fie numaĭ om simplu asemenea luĭ David, orĭ că numaĭ atunci va începe a fi când după trup se va nasce în Vithleem: de aceea acum maĭ adaug, că același după firea s'a cealaltă, adecă după firea dnmnezeiéscă, din Tatăl s'a născut maĭ nainte de toțĭ veciĭ „și eșirile luĭ din început" adecă maĭ nainte de tóte fapturile „din zilele veaculuĭ".[2])

Dară din ce familie are să se nască Mesia cel cu dor asceptat? acésta o a profețit tot pe acele timpurĭ Profetul Isaia unde zice:[3]) „Și va ĭeși toiagu din rădĕcina luĭ Iese, și flóre din rădĕcina luĭ se va înălța", va se zică din familia luĭ David, al căruia tata a fost Iese, după ce ea va fi lipsită de împĕrațĭ, și că o familie de rînd din popor va pribegi pe pământ, va ĭeși toiagu saŭ odréslea nóuă adecă preacurata Vergură Maria, și flórea dintrînsa Christos, al căruia genealogia dedusă de-adreptul de la împĕratul David o ațĭ audit în Evangelia Dumineceĭ acum trecute a SS. Părinți. — Ĭară cumcă cuvintele Profetuluĭ sînt de a se înțelege despre Mesia, arĕta testul întreg unde se descriŭ însușirile luĭ:[4]) „Și va hodigni peste dînsul spiritul luĭ Dumnezeŭ, spiritul înțelepciuneĭ, și al înțelegereĭ, spiritul svatuluĭ și al potereĭ, spiritul cunoscințeĭ și al buneĭ credințe. Spiritul temereĭ de Dumnezeŭ îl va umplé pe dînsul, nu după mărire va judeca, nicĭ după graiŭ va mustra, ci va judeca smerituluĭ judecata... și va bate pământul cu cuvîntul gureĭ sale, și cu spiritul buzelor sale va omori pe cel necurat. Și va fi cu dreptate încins mijlocul luĭ, și cu adevĕr învĕlite cóstele luĭ".

Acolo și predice profetul că Mesia nu are se fie rĕscumpărătorul unuĭ singur neam, ci al tuturor popórĕlor:[5]) „Nu vor puté să pîarză pe nicĭ unul în muntele cel sfînt al meŭ, pentru că s'a împlut tot pământul a cunósce pe Domnul, ca apa multă carea acopere mările. Și va fi în ziua acea rĕdăcina luĭ ese se va scula să stăpânéscă neamurile: spre dînsul neamurile vor spera, și va fi odigna luĭ cinste . . și va ridica semn întru neamurĭ."

Întru cine s'aŭ adeverit aceste profetiĭ dacă nu întru Christos, care rĕsturnând idoliĭ mincinoșĭ, a umplut tot pămîntul cu cunoscința luĭ D-zeŭ, și înălțând între neamurĭ sĕmnul crucii de viéță făcĕtóre, cu legea blândă a înțelepciuniĭ creștinescĭ domnesce peste popóre, carĭ numaĭ întru dînsul îșĭ pot așeza tótă speranța de mântuire. Aŭ unde maĭ sînt astăzĭ rĕmășițe din rĕdăcina luĭ Iese, ca să odrăsléscă flórea vieții, aŭ nu scim din istorie că încă sub împĕratul Traian fu ucis cel din urmă om care se trăgea din sĕmînța împĕratuluĭ David, un bĕtrân cu numele Simeon, și acela crestin fiul luĭ Cleofa, și succesor al s. Iacob în Episcopia Ierusalimuluĭ judecat la mórte într'altele și din téma, ca nu cumva amĕsurat credinței Iudeilor, sub steametul venireĭ luĭ Mesia cel promis, pe carele pe atuncĭ încă îl asceptaŭ Iudeiĭ, — ca pe unul ce avé să-ĭ scape de domnia păgânilor, — se maĭ încerce vre-o rescólă.

II.

Dară nu numaĭ locul nascerii și familia din carea era să rĕsară Mântuitorul lumiĭ, ci și persóna întru carea era să se îmbrace el în trup omenesc, și timpul acesteĭ întîmplărĭ fericite aŭ fost prezise din destul de cătră Profeții Domnuluĭ.

Că în privința persóneĭ sînt strălucite cuvintele profetuluĭ Isaia[1]) „Iată fecióra în pântece va avé, și va nasce fiŭ, și se va chiema numele luĭ Emanuil," ce s'a tălcuit cu noĭ Dumnezeŭ. Învînsu-s'aŭ întru aceasta nascere hotarele fireĭ, ca se înțelegem că în Preacurata Mama luĭ Dumnezeŭ avem de a crede fecioria nu numaĭ înainte de concepțiune și de îngrecare, ci si după nascere, ca cuvîntul עַלְמָה (halmah) în s. Scriptură nicăirĭ nu se folosesce de altă fată, de cât numaĭ de fecióră neatinsă de bărbat.

Iar cum că aci Isaia profețesce de concepțiunea Dluĭ Christos în pântecele ficioresc a Marieĭ Preacurate, acésta o credem pe temeiul Evanghelistuluĭ Mateiŭ, carele ne învéță[2]) „că ce s'a născut întrînsa, din Spiritul sfînt este," și apoĭ adauge „Iară aceste tóte s'aŭ făcut, ca să se plinéscă ce s'a zis de la Domnul prin profetul, ce zice „Iată fecióra în pântece va avé, și va nasce fiŭ." Și acésta fără sfială o mărturisesce Biserica nóstră în tóte irmósele, și luminat o vestesce în tropariul minunat „Isaia dănțuesce." De unde nicĭ că ĭeste ĭertat creștinilor despre acésta a se îndoi, Iară celor ce sunt afară de biserică le spunem:[3]) „Ca de un sicriŭ însuflețit al luĭ Dumnezeŭ, nicĭ cum să nu se atingă mâna necredincioșilor."

Ĭar timpul venireĭ Mântuitoriuluĭ respicat l'a profețit Daniil unde zice: [4]) „De la ĭeșirea cuvîntuluĭ ca ĭarăși să se zidéscă Ierusalimul până la Christos povețuitoriul săptămanĭ siepte, și septămânĭ șieisezecĭ și

---

[1]) S. Ioan X. 37. 25.
[2]) S. Ioan V. 39.
[3]) II. 2. p. 172. art. 1.
[4]) Michea V. 2.

[1]) XVIII. 25.
[2]) Tirinĭ: Camment. în Mich. V. 2.
[3]) XI. 1.
[4]) Isaia XI. 2—5.
[5]) Isaia XI. 9—12.

[1]) VII. 13.
[2]) S. Matheiŭ I. 20. 22—23.
[3]) Irmosul Buneĭ vestiri,
[4]) IX. 25.

dóuă vor fi.“ După ce Caldeiĭ aŭ risipit Ierusalimul și aŭ dus pe Iudeiĭ în Babilon, la reîntórcerea lor pe la anul 456 înainte de Christos a ieșit cuvîntul de a zidi din nou cetatea sfîntă, de la anul acesta 69 săptĕmânĭ de anĭ daŭ 483 anĭ, va să zică anul în care Isus fiind de 30 de anĭ s'aŭ botezat în Iordan. Dupa aceste adauge Profetul:[1]) „Și după șesezecĕcĭ și dóuĕ de săptĕmânĭ va peri Mesia . . . . . iară cetatea și biserica o va strica povĕțuitoriul cel venitoriŭ. . . . Și va întări legătura la mulțĭ o săptĕmână, și în mijlocul săptĕmâneĭ va înceta jertfa și turnarea, și în biserică va fi uriciunea pustiirilor, și până la sfîrșitul vremeĭ, nu va înceta pustiirea.“[2])

Aci dară învederat a prezis profetul Daniil atât timpul veniriĭ luĭ Christos, apoĭ mórtea luĭ, adecă jertfa cea cruntă adusă pe lemnul crucii, prin carea trebuia să înceteze jertfele legiĭ luĭ Moise, ca cele ce întipuia sacrificiul legiĭ celeĭ nóuĕ; cât și întărirea legăturiĭ luĭ Christos cu neamurile chemate la credință, apoĭ stricăciunea bisericiĭ din Ierusalim și risipirea poporuluĭ.

Tóte aceste și multe altele asemenea învederate, sînt scrise nu în Evangeliile nóstre, ci în Scriptura primită și venerată de cătră Iudeĭ, și pe cum ne învață s. Augustin, în cât Iudeiĭ nu cu toțiĭ aŭ primit pe Christos, ci o parte din eĭ l'aŭ ristignit[3]) „dacă acum sînt împrăsciațĭ mai în tot locul între neamurĭ, acésta este provedința Dumnezeuluĭ celuĭ adevĕrat: că în cât tipurile idolilor mincinoșĭ, altarele și capistele acelora pretutindinea se derîmă, și jertfele cele păgânescĭ se opresc, din cărțile lor să se dovedéscă că acésta cu mult mai înainte a fost prevestit prin profețĭ; ca nu cumva dacă aceea s'ar cetí în cărțile nóstre, să se socotéscă a fi fost scornite de cătră noĭ.“

Așa este! risipiți fiind Iudeiĭ în tóte ținuturile lumiĭ, prin Scripturile lor ne sînt nóuĕ de mărturie, că profețiile despre Christos noĭ nu le-am scornit, carĭ socotindu-le mulțĭ dintre dînșiĭ aŭ crezut înainte de patima și mórtea Domnuluĭ, dar mai de cu sémă după învierea luĭ din morțĭ mulțĭ s'aŭ întors, ca să se plinéscă scriptură Profetuluĭ Isaia[4]). „Și de vafi poporul luĭ Israel ca nĕsipul mariĭ, rĕmășița luĭ se va mântui“. — Drept aceea dacă eĭ scripturelor nóstre nu cred, se împlinesc întru dînșiĭ scripturile lor, iară risipirea lor peste tot pămîntul este de folos bisericeĭ, ca să-ĭ aibă de mărturie în tóte neamurile despre adevĕrul profețielor, carĭ s'aŭ făcut pentru Christos.[5]) *Amin!*

La mormîntul Episc. PAVEL.

Afacerile mele private m'aŭ reclamat la Marmația, la acest ținut romantic, unde natura întrégă e representată în tótă splendórea sa. cu munții seĭ încununați cu păduri și livedĭ. cu văile mănóse șerpuite și udate de rîurile argințiĭ avute în pescĭ; salinele bogate, carĭ din conținutul lor nutresc miĭ de ómenĭ și animale; pășunile întinse a căror flóre rivaliséză cu cea din Șvițera și pe carĭ turmele nenumĕrate pasc cu nesaț, păzite de ciobanul voĭnic și rumĕn — prototipul întregului popor din Maramurĕș.

E în Octobre. O séră frumósă și încântătóre. Trenul cu repejiunea sa îndatinată făcênd dese cotituri în drépta și stânga. se apropia de acest ținut binecuvîntat de Dumnezeŭ.

În cupeŭ sînt singur adênc mișcat că pășesc pe acest pămînt, care pórtă în sinul seŭ pe cel mai mare Archiereŭ român, pe Michail cândva Pavel.

Și óre chiar eŭ, carele anĭ îndelungați am fost fericit a obține iubirea luĭ în măsură póte mai potențată decât alțiĭ mulțĭ; eŭ, carele îĭ pot mulțumi puțin ce sînt. puterea-și să mĕ apropiŭ de mormîntul luĭ scump fără mișcărĭ și meditațiunĭ plóse?!

Într'acolo îmĭ sbóră cugetele, într'acolo îmĭ îndrept privirea. dar fumul locomotiveĭ ca o flamură négră fâlfâe de-alungul trenului și trage o ceață pe dinaintea geamurilor cupeuluĭ meŭ, peste care totuș apare luna blândă în tótă frumseța sa. — Ce simbol frumos a unuĭ suflet curat mutat în regiunile cerescĭ, din negura acesteĭ lumĭ trecĕtóre!

Trenul deodată stă și din afară aud strigând „Saraseŭ“. Mai caut prin feréstră și vĕd sclipind Tisa și peste dînsa pe o colină pompósa biserică din Slatina, a căruĭ sanctuar ține închis osĕmintele neuitatuluĭ Episcop.

Câteva minute încă și să signalisézĕ stațiunea de Siget unde trebuia să mĕ cobor.

Era chiar la mezul nopții când îmĭ plecaĭ capul spre repaus. Dar cugetele și reminiscențele îmĭ alungară somnul și petrecuĭ nóptea nu odichnind, ci priveghind și numĕrînd baterea orologiului din turnul bisericeĭ din apropiere, cu dor dorind să soséscă cât de îngrabă óra pornireĭ mele către mormîntul marelui bărbat.

Era șese óre și jumĕtate când sórele apărŭ de după munții în tótă splendórea sa. Plecaĭ decĭ pedestru să fac acest peregrinaj — datorință pie și tristă.

Peste o jumĕtate óră trec podul Tiseĭ. Privesc în drépta către scălțile luĭ în stânga spre moșiile cu anticul castel. Imaginațiunea-mĭ sbóră peste dealurĭ și câmpiĭ la locul predilect al petrecereĭ sale, la romantica „Stîna de Vale“, cum umblam pe acele plaiurĭ mai mult timp în societatea luĭ amabilă, culegênd florĭ și visitând modestele colibe ale păstorilor, odichnind puțin și conversând cu aceștĭ fiĭ desmerdațĭ aĭ natureĭ.

Dar ce-l caută mintea mea pe cel mort între ceĭ viĭ?!

Între aceste cugete mĕ aflu în ușa biriceĭ de Slatina. Întru și îmĭ îndrept pașiĭ spre altar. Și la mormîntul scump involuntar cad în genunchĭ. Buzele mi-se încercă a rosti o rugăciune, dar impresiunile îmĭ turbură graiul, căcĭ peatra aceea sură cu epitaful eĭ, cununile aninate pe iconostas și tóte ce vĕd aicĭ mĕ surprind și mĕ amuțesc.

E zi de Duminecă. La sfântul altar părintele și amicul Doroș, începuse Mânecarea. Puțin l-a surprins presența mea. dar am cunoscut că iute și-a știut esplica scopul venire mele aicĭ.

— Dorescĭ să servescĭ? îmĭ zice.

— Da. Pentru repausatul Episcop.

— Vino dar și îmbracă odăsdiile luĭ în carĭ avea datină a servi. Aicĭ odichnesc și ele în acest pulpit.

A îmbrăca vestmintele luĭ. A servi la același sfînt altar unde a servit și el. A ceti sf. Evangelie, a predica de la capul luĭ despre sĕmănătorul, de lângă osămintele acelui'a, care în tótă viața sa în continuŭ a sĕmĕnat sĕmînța credinței adevĕrate, dragostei de neam și speranța în viitorul aceluĭa; óre impresiunile aceste tóte pe cine n'ar emoționa?!

Sĕ terminase sf. liturgie și eŭ iarăși mĕ aflu îngenunchind la mormîntul luĭ, chiar în acel loc unde stăteam la înmormîntarea luĭ, și mi-se perindă înaintea ochiĭ sufletuluĭ tot cortejul funebral în frunte cu Metropolitul însoțit de doĭ Archiereĭ și mulțimea preoților. Și când îl slobodiră în mormînt, vĕd pe tinĕrul Archiereŭ — acum succesorul luĭ — lângă care stam, cum să începă aș înneca suspinele, dar acele isbucnesc în desele lacrimĭ ce curg părăŭ de-alungul obrazuluĭ seŭ. Dar copilașul din popor cu străiuța pe spinare și cu opincĭ în picióre, care stă gata aĭ pune cruciulița la căpătîŭ, despre ce așa frumos s'a esprimat tinĕrul Archiereŭ în frumósa parentare ținută la pomeana îndatinată zicênd „cât m'a emoționat copilașul din popor care îĭ ducea crucea să o pună la mormînt, ca semn de mulțămită și recunoșcință a unuĭ popor. pentru care a trăit, ostenit și jertfit în tótă viața sa.“ Și adresându-se cătră capul provincieĭ nóstre mitropolitane, îl rógă că prin înalta sa influință să conlucre, ca Diecesa vĕduvită să dobândéscă un vrednic următor a luĭ.

Suflet curat caută acum din curțile cerescĭ și veĭ că îĭ-a succes acela, pre carele l-aĭ înbit și carele te-a iubit. Crucea ce neamul tĕŭ sărac o a pus la mormîntul tĕŭ, o a ridicat de moștenire tinĕrul Archiereŭ ca să conducă biserica și poporul român.

— „Mĕ bucur. Să stăpânéscă în pace“, par'că aud ca în șópte aceste esclamațiuni îndatinate ale luĭ.

— Dînsul va umbla în urmele tale mărețe.

— „Mĕ odichnesc în pace“.

— Tinerimea neamuluĭ tĕŭ și institițiunile tale te gelesc și acum.

— Să trăiéscă în pace.

— Fetițele orfane să rógă în tótă ziua pentru tine.

— Mĕ bucur.

— Rógăte și tu pentru noĭ toțĭ.

— Să trăiți cu toțiĭ în pace.

— Odichnește și tu în pace.

Am sărutat pămîntul sfînt și-mĭ luaĭ rĕmas bun de mormîntul ce se va eternisa prin istoria culturei neamuluĭ românese.

Dar eșind, mi-se întâlnesc ochiĭ cu pictura de pe boltitura bisericeĭ, unde repausatul episcop însoțit de preoțĭ și popor îngenunchiă înaintea Prea Curateĭ. Din depărtare să vede biserica către carea nisuesc cu toțiĭ.

Ajuns-aĭ în adevĕr acolo în biserica dorită prea bunule Părinte, în Ierusalimul ceresc, la sfînta Maica luĭ Dumnezeŭ, să-ți ieĭ rĕsplata meritată, ce în viĕță nu ți-s'a dat

Și óre neamul tĕŭ nu ar avé datorința sfîntă să te eterniseze barem într'o statue de marmoră orĭ bronz. ca figura ta mărească să caute către monumentalele institute ce le-aĭ fundat?!!

Grăiți și voĭ carĭ a-ți fost crescuți în acelea institute, apoĭ și voĭ carĭ sînteți mai puternicĭ în cuvinte și în fapte înaintea luĭ Dumnezeŭ și a tot poporuluĭ.

Dionisiŭ Bra...

[1]) l. c. 26.
[2]) 27.
[3]) De civit Dei V. 2.
[4]) X. 22.
[5]) De civit Dei XVIII. 46.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare in fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei“ în **Blaș.**

Anul XIV. **Blaș 14 Ianuar 1904** **Numĕrul 2.**

Cuvîntul păcii.

De sfintele sĕrbătorĭ llustritatea Sa Episcopul VASILE al Lugoșuluĭ, a adresat o pastorală turmeĭ sale. E primul cuvînt ce-l spune credincioșilor concreduțĭ înțeleptei sale îngrijirĭ, și e cuvîntul păcii: e dragostea cu Dumnezeŭ și pacea cu ómenii, e iubirea tuturora chiar și a vrăjmașilor și zelul întru a se apropia de sînul plin de căldură a sfinteĭ biserici.

Sinceritatea fraselor și a dragostiĭ părintescĭ, ce respiră din tóte vorbele acestuĭ cuvînt al păcii ne îndémnă să-l facem cunoscut tuturor cetitorilor nostri.

Ĭată dar pastorala Preasfințiĭ Sale:

Venerați Frați! Fiĭ în Christos preaiubiți.

1. În ajunul sĕrbătorilor Nașcerii și în preajma unuĭ noŭ an simțesc o necesitate poruncitóre, să-mĭ îndrept cuvîntul meŭ cătră Voĭ, Frați și Fiĭ prea iubiți, pe carĭ mi V'a dăruit Dumnezeŭ, ca să fiți cununa mea, obiectul iubireĭ și îngrijirilor mele părintescĭ,

Nașcerea Mântuitoriuluĭ Isus rĕsărit'a lumiĭ lumina cunoscinții și a vestit bucurie la tótă lumea, pentru-că în nașcerea acésta învĕțat'aŭ de la stea ceĭ ce se închinaŭ stelelor să se închine luĭ Christos Sóreluĭ Dreptățiĭ și într'însul să cunóscă Rĕsăritul cel de sus, isvorul a tótă vița și bunătatea.

Nașcerea luĭ Christos a fost evenimentul cel mare, la care priviaŭ cu ochiĭ scânteietorĭ profețiĭ ce s'aŭ perindat în decursul veacurilor; evenimentul acesta l'a asceptat omenimea întrégă lipsită prin pĕcatul strămoșesc de Rĕsăritul daruluĭ ceresc și la evenimentul acesta reprivesc și azĭ celе nóuesprezece veacurĭ, ce aŭ trecut de la ziua aceea mărĕță, în care Cuvîntul cel împreună vecînic al Tatăluĭ s'a pogorît pe pămînt și trup s'a făcut pentru noĭ.

De ce s'a pogorît Cuvîntul Tatăluĭ pe pămînt și de ce s'a făcut părtaș trupuluĭ umilinței nóstre, o sciți voĭ prea bine iubiților Frați și Fiĭ. Dumnezeŭ pe noĭ pentru sine ne-a zidit, și după ce noĭ prin pĕcatul strămoșesc ne-am lăpĕdat de Dînsul, nu maĭ *era chip și mo*dru să fim ĭarăși aĭ luĭ Dumnezeŭ, dacă însuși Dumnezeŭ nu s'ar fi îngrijit de o jertfă de împăcare corespunzĕtóre, cum s'a și îngrijit împreunând într'o unitatea persónei dumnezeescĭ a Cuvîntuluĭ la olaltă cu firea dumnezeéscă și firea nóstră omenéscă, fără a amesteca orĭ confunda amîndóuĕ firile și totuși făcênd firea omenéscă harnică de a da dreptățiĭ luĭ Dumnezeŭ o satisfacțiune corĕspunzĕtóre rĕutățiĭ nesfîrșite și vătĕmărĭĭ nemărginite a pĕcatuluĭ strămoșesc.

Și cât e de nespusă taina iubireĭ luĭ Dumnezeŭ chiar și atunci, când a hotărît ca pentru noĭ să facă destul dreptățiĭ sale vătĕmate prin pĕcat. N'a venit cu năluciri înfricoșându-ne, nicĭ între trăsnete și fulgere, nicĭ întunecând stelele, cutremurând pămîntul, ci a venit umilit, ascuns, ca pe furiș, încunjurat de sĕrăcie, în chipul unuĭ prunc neputincios, nevinovat, născut dintr'o Fecióră smerită, porumbiță aléssă a Spirituluĭ Sfînt.

Veniți, Frați și Fiĭ aĭ meĭ preaiubiți, veniți cu filosofiĭ să ne închinăm Pruncului și mameĭ Sale, și învĕtând a cunósce tainele întromenireĭ Sale, să cântăm și noĭ cu îngerii și cu păstorii: *Mărire întru ceĭ de sus luĭ Dumnezeŭ, pe pămînt pace și între ómenĭ bunăvoire!*

2. Când s'a născut Isus? — Când întreg neamul omenesc era pe marginea prăpastieĭ gata a se prăbuși în afundimea perireĭ, din care întórcere nu maĭ era.

Mintea ómenilor era întunecată de negura nesciinții și a superstițiunilor. Puțina cunoscință de Dumnezeŭ, la care ajunseră pe calea filosofieĭ înțelepții popórelor, dispăruse între valurile credințelor deșerte. Lumea și poftele eĭ stăpâneaŭ tóte inimile. Tirănia, nedreptatea, înșelăciunea, desfrêul, disprețul și călcarea legilor fireĭ își serbaŭ orgiile lor celе maĭ sĕlbatice. Frica de Dumnezeŭ, respectul de legĭ eraŭ lucrurĭ necunoscute. Nu se maĭ recunoscea nimica de drept și sfînt. Era preste tot și într'o tóte uriciunea pustiireĭ, în minți și în inimĭ.

Și nu era maĭ mângăitiósă nice starea poporuluĭ ales, care din Cărțile sfinte și din gura Profeților sĕĭ ar fi putut totuși să cunóscă adevĕrul despre rĕscumpĕrătorul profețit.

Dar eĭ visaŭ numaĭ de celea pămîntescĭ și în loc de a vedea goliciunea sufletuluĭ lor și de a dori renascerea spirituală, visaŭ de un Mesia puternic, carele cu foc și cu sabie ar avé să vină pentru a-ĭ scóte pe eĭ de sub stăpânirea Romanilor.

În schimb față de o asemenea lume să ivesce Rĕsăritul cel de sus, și în chip de prunc noŭ născut, întășat în nisce pânze sĕrăcăcióse, culcat în ĭesle, prin glasul îngerilor sĕĭ vestesce: *Mărire întru ceĭ de sus luĭ Dumnezeŭ, pe pămînt pace, între ómenĭ bunăvoire.*

Și nu este óre martoră istoria celor XIX veacurĭ trecute, că vestirea îngerilor de la nascerea Mântuitoriuluĭ s'a făcut adevĕr vĕdit și recunoscut de ceĭ ce aŭ ochĭ de vĕdut și urechĭ de audit?

Isus a întemeiat o religiune, care a întrecut neasĕmĕnat tot ce maĭ înainte mintea omenéscă ar fi cutezat să închipuéscă. Și îndată la început religiunea acésta a străbătut în tótă lumea, și încă în viéța apostolilor o vedem străbătênd până în palatele domnitorilor și rodind fructe neajunse de celea maĭ strălucite vîrtuți. Religiunea acésta a străbătut întreg neamul omenesc, a doborît idoliĭ, a pus frêŭ patimilor trupescĭ, a sfințit sărăcia, a înălțat smerenia și a plântat în pepturile istovite nădejdea vieții de vecĭ. Și când orgoliul, patima, desfrêul și tóte puterile întunerecului s'aŭ ridicat asupra acesteĭ sfinte religiunĭ, ea atuncĭ a rĕsărit maĭ luminósă, maĭ strălucitóre, trecênd glorióșă preste svîrcolirile neputincióse ale celor fără de sperare.

În resumat: cu Nașcerec Mântuitoriuluĭ s'a început o lume nóuă de ideĭ și întreg neamul omenesc s'a învĕțat a cunósce în Christos «Rĕsăritul cel de sus.» Pruncul Isus din ĭeslele Vitleemuluĭ s'a făcut Învĕțător, Stăpânitor și Preot mare al lumiĭ rĕscumpĕrate!

3. Totuși dacă ne aruncăm privirea la starea de față a neamuluĭ omenesc, va trebui să ne îngrozim și să ne întrebăm, óre omenimea acésta e tot cea rĕscumpĕrată de Pruncul Isus?

Rele marĭ, rele adêncĭ bântue societatea.

Grija de celea pămintescĭ este grija cea maĭ de căpetenie a tuturor. Toți alérgă după bunurĭ și venite maĭ marĭ, ca să-și pótă potoli poftele. Și fiind că hotare nu sciŭ orĭ nu maĭ pot să pună poftelor sale, nu aleg nicĭ mijlócele, cu carĭ vor să ajungă la scopul dorit.

Să socotim numaĭ bine. Óre nu e acésta rădĕcina adevĕrată a înșelăciunilor, falsificărilor, defraudărilor, furturilor, jafurilor, omorurilor, jurămintelor strîmbe, de carĭ zilnic vedem bâjbâind colónele gazetelor de tot soiul?

Ĭar ceĭ ce dorul de avere nu și-l pot stîmpĕră, orbiți de patimă cad în desnădejde, și apoĭ ĭată céta celor dedați beției, joculuĭ hazard, necumpĕtuluĭ, necurățéniei. Din ceata acésta tristă ĭes apoĭ și ucigașiĭ

de sine și de aĭ sĕĭ. Ast fel de ómenĭ îșĭ uită apoĭ de tóte îndatoririle cătră Dumnezeŭ, încunjură biserica, nu se apropie de sfintele taine, petrec în pĕcate cu anĭĭ de-a rîndul, îșĭ negligă familia, îșĭ părăsesc copiĭ și cu pildele lor îĭ sĕlbătăcesc, se rescólă în contra celor ce cu multă ostenélă și cruțare și-aŭ agonisit câte ceva, se resvrĕtesc în contra societățiĭ întregĭ, în potriva statuluĭ, în potriva domnitorilor și în nisuința órbă de a ajunge la averĭ, ca să-și pótă stăpâni patimele josnice, țintesc a rĕsturna orĭ ce ordine publică socială și nu se sfiesc a atăca până și sfințenia familieĭ și dreptul la averea privată a singuraticilor ómenĭ.

4. O societate în care bântue asemenea rele, este óre o societate după inima Mântuitoriuluĭ Christos? Și óre societatea de azĭ nu e așa, precum am descris'o?

Unde este dar scăparea? Unde vom găsi leac pentru bólele aceste înfricoșate?

Leacul e la mâna fiesce căruia. Și precum acest leac ĭ-a fost amar omenimeĭ corupte înainte de venirea luĭ Isus, dar tot l-a luat și s'a vindecat, asemenea va trebui cu tótă greutatea să aplicăm și acuma tot leacul acesta dovedit de mântuitor și trebue să strigăm: Veniți cu toțiĭ la Christos!

Să nu uĭtăm cuvintele Domnuluĭ de la Moise »Vedeți, vedeți că eŭ singur sînt și nu este Dumnezeŭ afară de mine; eŭ voiŭ ucide și voiŭ face viŭ, bate-voĭ și eŭ voĭ vindeca și nu este cine să scótă din mânile mele«.[1]) Ĭar S. Apostol Pavel astfel ne vorbește: »Că nimenea din noĭ nu viézĕ șieșĭ și nimenea nu-șĭ móre șieșĭ, că de trăim Domnuluĭ trăim, și de murim Domnuluĭ murim. Drept aceea orĭ de trăim orĭ de murim aĭ Domnuluĭ sîntem. Că pentru acésta Christos a și murit și s'a sculat și a înviat, ca să stăpânéscă și pe ceĭ viĭ și pe ceĭ morți«.[2])

5. Ĭată dar, ĭubiților meĭ Frați și Fiĭ, că alt leac pentru omenimea bolnavă nu se dă. decât întórcerea sinceră la Christos, decât — ca să mĕ folosesc de cuvintele Preafericituluĭ nostru Părinte Papa Piu X. — *înoirea tuturor și a tóte în Christos.*

Înoirea acésta a tuturor în Christos să impune în locul prim nóuĕ, membrilor veneratuluĭ cler, pe carĭ Domnul ne-a chemat în slujba dumnezeeștilor sale taĭne.

Numaĭ înoiți înșine vom puté înoi credincioșiĭ grijeĭ nóstre încredințațĭ. »Voĭ sînteți sarea pământuluĭ», așa ne grăesce Mântuitoriul, și adauge »ĭară de se va împuți sarea, cu ce se va săra? maĭ mult nu va fi de treabă, fără numaĭ să se lapede afară și să se calce de ómenĭ«.[3]) E stricată lumea, sufere de multe și grele bóle; asta o vedem cu toțiĭ. Óre nu e de vină sarea? óre nu purtăm vina noĭ?

Ca să nu fim lăpĕdațĭ afară și să nu fim încălcați, rogu-vĕ ĭubiților meĭ Frați, să ne înoim noĭ înșine în Christos, »ca vĕdĕnd ómeniĭ faptele nóstre celea bune, să preamăréscă pe Tatăl nostru cel din ceriurĭ«.[4])

6. Cu spiritul înoit să ne apucăm apoĭ a înoi tóte și pe toți întru Christos.

Înainte de tóte vĕ conjur Fraților ĭubiți să nu lăsați nicĭ o ocasiune ce vi-s'ar da pentru a vesti învățăturile luĭ Christos. În tóte Duminecile și sĕrbătorile să esplicați poporuluĭ taĭnele credinței nóstre sfinte și să învețați tinerimea la rugăciunile și poruncile bisericeĭ, ca toți să fie din convingere creștinĭ, ĭar nu din obiceiŭ orĭ pentru-că așa s'aŭ născut.

Și scumpă ca lumina ochilor să vĕ fie vóuĕ casa Domnuluĭ și tóte câte să țin de ea. Bisericele, altarele, odăjdiile, luminările, pot să fie umilite și sĕrăcăcióse, dar să fie tot de una îngrijite bine și strălucitóre de curățenie. Slujbele deosebite să le împliniți tot deuna la timp, cu gravitate, pietate, luare aminte, fără grabă, cu viers cuvios, ca din tótă purtarea vóstră să se vadă, că ĭubiți podóba caseĭ Domnuluĭ.

Dacă ast fel veți face, fiți siguri, că din zi în zi maĭ mulți vor cerceta casa Domnuluĭ și că nu veți avea cuvint de-a vĕ plânge că poporul nu cercetéză biserica ba că să adună la birturĭ și altele. Pietatea vóstră să va impune de sine, și formându-vĕ popor ales, următor de fapte bune, înși-vĕ vĕ veți mira, cum de credincioșiĭ vostri maĭ nainte nepăsătorĭ, se întrec întru cercetarea bisericeĭ, în cumpĕt, în primirea ss. Sacramente, în aducerea de prinóse și altele de aceste.

Întru îngrijirea averilor bisericeĭ să fiți neobosiți. Acele averĭ să vĕ fie sfinte și întru manipularea lor pururea să purcedeți în deplină înțelegere cu membriĭ curatoratelor. Să stăruiți pentru înmulțirea acestor averĭ sfătuind, îndemnând și însufleținд dar înșivĕ să nu vĕ puneți maĭ marĭ peste acelea averĭ, ci să vĕ socotiți tot deuna și și întru tóte numaĭ de *ispravnicĭ* aĭ luĭ Christos. Vĕdĕnd purcederea Vóstră desinteresată și zelul vostru, să vor îndemna și curatoriĭ la asemenea zel, și corectitatea în administrarea averiĭ publice bisericescĭ și școlare va fi o școlă pentru curatorĭ și pentru comunele întregĭ, după care se vor sili a-șĭ întocmi singuraticiĭ până și gospodăria lor casnică.

7. În lucrarea acésta de regenerare spirituală veți întimpina greutățĭ peste greutățĭ. Firea omenéscă stricată prin pĕcatul strămoșesc e înclinată spre cele rele. E lipsă de o continuă și neobosită conlucrare cu darul ceresc, ca ispitele să se pótă birui. »In lume scîrbă veți avé«. — așa vĕ spune Mântuitoriul, dar îndată vĕ și îmbărbătézĕ adaugĕnd a zice, »ci îndrăsniți că eŭ am biruit lumea«,[1]) și precum și eŭ am învins-o, așa o veți învinge și voĭ cu ajutorul daruluĭ meŭ care vi-l'oiŭ da după trebuință. Să nu vĕ perdeți așadară curagiul la orĭ ce vînt ce v'ar sufla împotrivă, ci întrarmați cu armele dreptățiĭ, cu armele cuvînteluĭ și cu armele pildeĭ cuvióse, în spiritul blândețiĭ, al păciĭ și al îndelungateĭ răbdărĭ, să stați deasupra sfătuind, îndemnând, îndreptând, înfruntând și până și certând pe ceĭ ce ar sta împotrivă, numaĭ pururea în spiritul dulce și umilit al Mântuitoriuluĭ nostru Isus Christos.

8. Chemarea vóstră de păstorĭ aĭ poporuluĭ vóuĕ încredințat nu să mărginesce numaĭ la cele curat spirituale, numaĭ între părețiĭ bisericeĭ. Voĭ carĭ vĕ aflați în neîntreruptă atingere cu poporul trebue să-ĭ fiți părințĭ în tóte referințele vieții pământescĭ. Acelașĭ om, care e membru al bisericeĭ, acelașĭ e și membru al statuluĭ, și biserica îmbrățișézĕ la sînul seŭ de mamă dulce pe omul întreg și ĭĭ dă luĭ îndreptar și pentru viețuirea sa ca membru al societățiĭ civile.

Din acest punct de privire asemenea sînt marĭ fórte datoriințele ce vĕ apasă. Bietul popor, maĭ vîrtos la sate, nu vine în atingere maĭ apróp' cu nimenea altul afară de preotul seŭ. În deosebitele sale lipse, ce zilnic să înmulțesc în urma esigințelor mereŭ crescânde ale vieții publice de stat, la cine să va îndrepta după un sfat bun și înțelept, dacă nu la părintele sĕŭ? Și veți puté sfătui după cuviință pe ceĭ ce vor întreba, dacă înșivĕ nu veți sci, ce veți avé de a-ĭ învĕța?

Ar merge departe preste țința ce mĭ-am propus-o, dacă aș întra în amĕnunte asupra relațiunilor și datoriințelor maĭ înainte atinse. Și voĭ înșivĕ cunósceți, cu ce datoriți statuluĭ vostru. Intențiunea mea este numaĭ să vĕ îndrept luarea aminte și aicĭ asupra unor rele, carĭ în mod deosebit reclamă atențiunea și întrevenirea vóstră părintéscă.

9. Vĕ este anume cunoscut, că în unele părți ale patrieĭ nóstre ĭubite și chiar și pe teritoriul dieceseĭ nóstre a început să prindă rădĕcinĭ o învățătură, care tinde a resturna ordinea presentă a lucrurilor publice, — înțeleg *socialismul.*

Ca orĭ și ce rătăcire, așa și învățătura acésta nóuă are un sîmbure de adevĕr. Ea anume pornesce din învățătura, că toți ómeniĭ sînt de o potrivă făpturile luĭ Dumnezeŭ. Și asta e adevĕrat și cu toțiĭ scim, că înaintea luĭ Dumnezeŭ nu este alegere de persóne, că în fața luĭ Dumnezeŭ sfântul după faptele nóstre bune orĭ rele vom fi judecați și că maĭ aspră va fi judecata celor ce — ca bogațiĭ — maĭ ușor ar fi putut să facă binele, decât ceĭ ce lipsiți de averĭ lumeștĭ nicĭ n'aŭ putut să facă ceva bunătățĭ însemnate. Așa dar punctul de mânecare al socialismuluĭ acestuia rătăcit e corect, numaĭ conclusiunile la carĭ ajung eĭ sînt de tot greșite. Eĭ anume zic, că după ce toțiĭ ómeniĭ sînt deopotrivă în fața luĭ Dumnezeŭ, așa și aicĭ pe pământ trebue ca toți să fie deopotrivă, și să nu fie unul bogat altul sărac, unul stăpân celalalt servitor. Și când astfel grăesc, ațiță la ură împotriva domnilor pe ceĭ săracĭ și vestesc o lume nóuă, în care nu vor maĭ fi domnitorĭ, ómenĭ bogațĭ, diregĕtorĭ, ci toți vor fi deopotrivă, unul ca altul, toți avuți și fericiți.

Că asemenea învățăturĭ ușor seduc pe ceĭ sĕrmanĭ și nĕcăjiți — pentru-că cine n'ar dori să fie avut și îndestulit? ușor e de priceput. Lupta în contra acestor fel de învățăturĭ tocmaĭ din motivele acestea e fórte grea. A capacita cu argumente cât de frumóse pe cel flămînd e lucrul cel maĭ anevoios. Cu tóte acestea datorĭ sînteți, ĭubiți Frați, a păși împotriva astorfel de învățăturĭ. Voĭ trebue să arĕtați celor seduși, că profeți mincinoșĭ sînt aceia, carĭ le promit marea cu sarea, dar nimic nu pot da. Veți esplica credincioșilor nostri, că ținta urmărită și vestită de aceĭ prorocĭ e o resculare împotriva luĭ Dumnezeŭ sfântul, care însuși a permis ca ómeniĭ de la naștere să fie deosebiți între sine, uniĭ maĭ tarĭ, alțiĭ slabĭ, uniĭ maĭ frumoși, alțiĭ maĭ urîțĭ, uniĭ deștepți, alțiĭ maĭ mărginiți, uniĭ maĭ sîrguincioși, alțiĭ maĭ leneși, și în urmare uniĭ domnĭ, alțiĭ servitorĭ, uniĭ bogațiĭ alțiĭ sărac. De ce óre a lăsat Dumnezeŭ să fie așa? —

[1]) A dóua lege XXXII. 39.
[2]) Cătră Romanĭ XIV. 7 - 9.
[3]) Mat. V. 13.
[4]) Mat. V. 16

[1]) Jo. XVI. 33.

Fiindcă ţinta nóstră este fericirea de vecĭ şi fiindcă deosebitele graduri de fericire destinate nóuĕ numaĭ cu mijlóce deosebite şi cu conlucrarea variată cu darul ceresc să pot ajunge.

Dar şi altfel, póte-se ca toţi ómeniĭ să fie întru tóte egalĭ? Ce-ar fi dacă toţi ar lucra la pământ? Cine ar mânca ródele câmpuluĭ? Şi cine s'ar îngriji de celelalte nenumĕrate lipse ale omuluĭ? Ĭar dacă toţi ar scrie la mese, prin cancelariĭ şi palaturĭ, cine ar scurma pământul şi cu ce s'ar hrăni acestĭ domnĭ? Şi dacă toţi ar porunci, cine ar asculta? şi dacă n'ar porunci nime, cine ne-ar apĕra viĕţa şi avutul de ómeniĭ ceĭ rĕĭ? orĭ dór aceea ar fi să fie dreptate, ca cel ce lucră şi obosesţe, cel ce cruţă şi e cumpĕtat să-şĭ împartă rodul ostenelelor sale cu cel leneos, prădător şi desfrênat?

Acestea şi ast fel de observaţiunĭ să le opuneţi. celor ce cu teoriile cele greşite v'ar întîmpina. Şi maĭ pe sus de tóte să le arĕtaţĭ tot de una celor nĕcăjiţi şi ostenitĭ, că nu avem aicĭ cetate stătătóre şi că suferinţele scurte ale vieţiĭ acesteia le-a lăsat Dumnezeŭ numaĭ pentru a curăţi sufletele nóstre şi că cu atât este maĭ mare şi maĭ întemeiată sperarea fericireĭ vecînice, cu cât cineva va fi suferit maĭ mult în acéstă lume, care aşa de cu drept cuvînt să numesce valea plângerilor.

10. A mângâia însĕ pe ceĭ sĕracĭ şi a combate erorile nu este destul. Este de lipsă, ca să vĕ ocupaţĭ cu de-adinsul de durerile poporuluĭ şi unde veţĭ vedea că aĭevea sînt nedreptăţiţĭ şi scurtaţĭ în drepturĭ, să cercaţĭ a aduce leac, descoperind obiectiv, fără patimă, cu ĭubire şi simţ de dreptate tóte plângerile şi relele auctorităţilor concernente ale statuluĭ. Ast fel lucrând poporul va simţi dragostea vóstră şi vĕ va ĭubi şi tot maĭ mult se va alipi de biserică. mama adevĕrată şi sinceră în tóte suferinţele luĭ.

La acest loc trebue să vĕ fac atenţĭ maĭ vîrtos la ziarele şi publicaţiunile cu carĭ socialiştiĭ inundézĕ satele pentru a câştiga aderenţĭ principiilor sale. Feriţĭ poporul de lectura acésta, că în loc de poveţe adevĕrat bune primesc venin. Dar în lucrarea vóstră de luminare a credincioşilor să nu recurgeţĭ nicĭ odată la violenţă, la arma batjocureĭ şi a disprețuluĭ, ci cu dragoste să deosebiţĭ grâul de neghină, adevĕrul de falsitate. Şi de s'ar întîmpla să aveţĭ de a face chiar şi cu de aceia, carĭ aŭ primit deja învĕţăturile celea nóuĕ, şi cu eĭ să vĕ folosiţĭ numaĭ de armele ĭubiriĭ luĭ Christos, care ĭubire în urmă tóte le biruesce.

11. Altă rătăcire nu maĭ mică şi nu maĭ puţin primejdiósă este rătăcirea aşa numiţilor *pocăiţi*. Fie laudă Domnuluĭ, că credincioşiĭ concreduţĭ păstoririĭ nóstre sînt aprópe de tot scutiţĭ şi de greşala acésta, ca şi de socialism. După ce însĕ erorile aŭ picióre maĭ ĭuţĭ, de cât adevĕrul, şi după ce în jurul nostru nemijlocit bântue şi acest rĕŭ, rogu-vĕ Fraţĭ în Christos preaĭubiţi să veghiaţĭ neadormiţĭ, ca rătăcirea acésta nóuă în formă, să nu străbată în şirurile poporuluĭ. Erórea acésta încă n'a ajuns a-se arĕta în tótă întinderea sa şi ceĭ ce o lăţesc înşişĭ nu sciŭ, unde merg şi unde vor să ajungă. A arĕta rătăcirea lor va fi uşor orĭ căruĭ preot cunoscĕtor al credinţiĭ nóstre sfinte. Faţă de acésta eróre maĭ vîrtos are efectul dorit viĕţa nepĕtată a membrilor veneratuluĭ cler predicarea cuvîntuluĭ dumnezeesc, catechisarea tinerimiĭ, apropierea de sfintele taĭne ale mărturisiriĭ şi cuminecăriĭ şi cercetarea sfinteĭ bisericĭ.

12. Despre defectele şi bólele morale, ce bântue societatea de astă dată nu voĭ grăi. Le-am atins în general şi le-am indicat şi leacul: întórcerea sinceră la Christos.

Am insistat numaĭ asupra acelor rele, carĭ ameninţă pacea internă şi esternă a credincioşilor nostri, liniştea tronuluĭ a ţĕriĭ, şi chiar temeliile bisericiĭ.

Cine nu ĭubesce pe Dumnezeŭ, nu va ĭubi nicĭ pe deaprópele sĕŭ. Cine nu scie frică de judecăţile şi de auctoritatea luĭ Dumnezeŭ, acela nu va respecta nieĭ auctoritatea domnitorilor, nicĭ auctoritatea bisericiĭ.

Vedem cu durere, că în ziua de azĭ respectul faţă de auctorităţile constituite şi până şi faţă de Persóna Sacratissimă a Regeluĭ nostru apostolic e subsăpată, ca şi când nu de la Dumnezeŭ ar isvorî tótă puterea şi tótă auctoritatea. Si faţă de cutezanţa celor ce se rĕsvrătesc aprópe neputincióse rĕmân armele auctorităţilor lumescĭ. Rĕmâne adevĕr nerĕsturnat, că cea maĭ mare siguranţă a statelor şi tronurilor este religiunea, este biserica. Pentru că biserica ascultarea de tron şi de auctorităţile publice ale ţĕriĭ o prescrie drept o datorinţă de consciinţă pentru fiesce care credincios, învĕţând cu S. Apostol Pavel că »cel ce se împotrivesce stăpâniriĭ, rîndueliĭ luĭ Dumnezeŭ se împotrivesce, ĭară carĭ se împotrivesc, judecata şie-şĭ vor lua.« [1])

13. Drept aceea conjuru-vĕ pe voĭ Fraţĭ aĭ meĭ şi Fiĭ preaĭubiţĭ, ca în zilele acestea sfinte, în carĭ cu adinsul ne rugăm pentru deşteptarea sufletelor, ĭertarea pĕcatelor, împărtăşirea Sfîntuluĭ Spirit, plinirea împĕrăţieĭ ceriurilor, apoĭ pentru ceĭ adormiţĭ întru credinţă strămoşiĭ, părinţiĭ şi fraţiĭ nostri, pentru lume, pentru sfînta catolică şi apostolică biserică, pentru ceĭ ce petrec întru curăţie şi viĕţă cinstită, să ne rugăm şi pentru »credinciosul şi ĭubitorul de Christos împĕratul şi regele nostru apostolic Francisc Iosif şi pentru tótă curtea şi ostirea luĭ« pentru ca Domnul Dumnezeŭ să-ĭ dăruiască »domnie păciuită« ca »şi noĭ întru pacea lor viĕţă bună şi fără turburare să vĕţuim întru tótă buna cucerie şi curăţie.« Şi să ne rugăm pentru mama comună, ţara nóstră strămoşéscă, şi pentru toţĭ fiĭ eĭ, ca sub ocârmuirea înţelépta a gloriosuluĭ nostru Rege apostolic să ajungă la mulţumire, bună înţelegere şi fericire tóte popórele, câte le ocrotesce strălucirea Coróneĭ Sfîntuluĭ Ştefan.

14. Ĭată ĭubiţĭ Fraţĭ şi Fiĭ, cele ce aveam a vi-le împărtăşi vóuă împreună lucrătorilor meĭ în slujba apostolieĭ, acum în ajunul sĕrbătorilor Nascerii Domnuluĭ şi Dumnezeuluĭ Nostru Isus Christos. Vĕ rog să le cetiţĭ şi să meditaţĭ asupra lor şi să le tâlcuiţĭ în biserică şi credincioşilor vostri.

Dorind doresc ca însumĭ eŭ să vĕ vĕd de la faţă la faţă şi să vĕ vestesc bunavestirea luĭ Christos şi să vĕ împărtăşesc din bogăţia darurilor sale. Dar şi până la acel moment fericit, ĭată cu scrisórea am venit la voĭ, ca să-mĭ uşurez consciinţa de greutatea rĕspunderiĭ, ce o am pentru voĭ şi mântuirea credincioşilor vóuĕ concreduţĭ.

Doresc, ca în ziua cea mare, când va rĕsuna sunetul trimbiţeĭ, să mĕ pot înfăţişa cu inimă liniştită înaintea înfricoşatuluĭ Judecător şi să-ĭ pot zice: »Părinte venit'a ceasul . . . pe carĭ ĭ-aĭ dat mie ĭ-am păzit.« [1]) De aceea vĕ grăesc şi vĕ conjur în numele mântuitoruluĭ nostru Isus Christos, să renoiţĭ spiritul chemăriĭ vóstre şi să pasceţĭ cu credinţă turma, ce Domnul v'a încredinţat. Nicĭ o ostenelă, nicĭ o pedecă să vi-se pară neînvinsă, că sperărĭ nemuritóre v'a dat vóuĕ Părintele îndurăriĭ.

Încălzit de aceste sentimente şi călăuzit de asemenea gând rog pe Isus Pruncul, să reverse în inimile vóstre focul mistuitor al dragostiĭ sale, foc care să înflăcărĕze şi inimile credincioşilor vostri. Fecióra cea fără prihană, mama nóstră ĭubitóre, să vĕ umple de bucuria senină, ce a simţit'o, când a dat trup din preacuratele sale sângiurĭ Prunculuĭ Isus.

Zilele proxime de sĕrbătorĭ să aducă linisce şi pace în inimile, în casele, în familiile vóstre şi ale credincioşilor vostri, şi pacea acésta nimenea să nu o maĭ ĭee de la voĭ.

Urându-vĕ sĕrbătorĭ fericite şi an noŭ cu bine, drept arvună a darurilor cerescĭ din inimă vĕ împărtăşesc binecuvîntarea mea archiereéscă

Lugoş, la 4 Ianuarie 1904. / 22 Decemare 1903.

Episcop Vasile.

[1]) Rom. XIII, 2.

Cu maĭ multă atenţiune.

De la noĭ preoţiĭ românĭ se aştéptă multe, prea multe. Învălmăşala lupteĭ pentru existenţă a neamuluĭ nostru român sĕmĕnat pe aceste plaiurĭ e mare şi un rol de frunte în acéstă luptă cade asupra nóstră. Toţĭ aştéptă de la noĭ preoţiĭ ca întru tóte să premergem şi să fim ceĭ dintâiŭ la orĭcare mişcare fie ea de orĭ ce natură. În asemenea împrejurărĭ se pot auḑi cuvintele de îmbărbătare: „Preoţĭ cu crucea 'n frunte“ rostindu-se cu timp şi fără de timp, căcĭ unul fie care se simte — pare-că — în drept a le rosti şi printrînsele a ne îndemna pe noĭ preoţiĭ să fim ceĭ dintâiŭ. Dacă în cutare loc poporul, asupra căruia se năpustesc e tótă furia contrariuluĭ ca să-l depărteze de preoţĭ şi de biserică, fie prin terére fie prin fel de fel de învĕţăturĭ perverse precum în timpul maĭ noŭ se póte prea bine vedea — întîiŭ şi întîiŭ se pune vina pe conducătoriĭ poporuluĭ, sub carĭ firesce că singur numaĭ pe noĭ preoţiĭ ne sub înţeleg

Aicĭ nu ne trece nóuĕ prin minte ca să voim a ne subtrage de la datoria nóstră de a fi pururea la postul nostru şi cu ochiĭ în patru contra tuturor primejdiilor ce ne ameninţă poporul; dar Dumnezeule Dómne în lupta cea grea, greŭ ne maĭ póte cădé vĕḑêndu-ne abandonaţĭ şi lăsaţĭ de capul nostru! Cumcă spunem numaĭ purul adevĕr afirmând acésta, că adecă sîntem părăsiţĭ şi lăsaţĭ singurĭ în luptă, credem că nu-ĭ lipsă să întărim cu doveḑĭ. Căcĭ dacă este adevĕrat şi

[1]) Jo. XVI, 12.

cine va contesta acésta? — că neamul nostru trăesce póte cele mai grele vremuri chiar acum, atunci ar trebui să fim nu numai noi preoții învinovățiți și trași la respundere pentru tóte câte se întîmplă rĕŭ în sînul poporului românesc, ci și alții, cărora le dă mâna să fie póte tot atât de vigilenți în greaua luptă ca și clerul. Ar trebui mai presus de tóte să vedem bună conducere în clasa cea mai de sus care își arógă dreptul de a fi dătătóre de ton în tóte împregiurările iar nu să o vedem sfășiată și certată între sine așa cât nimeni să nu mai pótă sci óre cine-i cel nevinovat și care-i acela de care să ascultăm? Durere însă, de o mie de ori durere, că neînțelegerea dintre fruntașii nostri este cronică, și nepăsarea unora și preocuparea altora par a nu voi să mai înceteze nici odată.

Între asemenea împregiurări óre ne vom mira dacă lupta nóstră a tuturor este stérpă și făr' de nici un resultat?

Numai noi scim — preoții — voind să ne îndeplinim greaua povară a conducerei poporului cât de inmens, ba chiar disparent ca să nu zicem mai mult este spriginul ce avem de la clasa nóstră cultă. Numai noi scim cât de pretensivă este ea, cât de aspru ne scie judeca, cât de cu rigóre scie să ne ia pe noi la cel mai mic pas ce voim să facem, și cu câtă gravitate vrea să fie față de noi preoții. În fața celor mai grele situații și în causele cele mai delicate, cu câtă nepăsare și fără de genă nu trece înainte nevoind să ne pricépă intențiunile și trecênd peste noi cu un fel de suveranitate.

Iar când vorba vine la adecă, când cutare rĕŭ a prevalat și iese la suprafață, cine-i pórtă vina? — noi preoții!

Da! noi preoții purtăm vina socialismului ivit în poporul nostru, noi sîntem de vină că poporul emigrézá — căci vedi Dómne nu ne gândim a excugeta isvóre de venit pentru popor aicĭ acasă (!) noi preoții carĭ trebue sub orĭ ce raport *a fi cu crucea în frunte*; așa raționézá mulți dintre români.

Și la asemenea acuse prea aspre noi de regulă am tăcut, am înghițit și cu îndoită putere ne-am vĕdut de lucru, ca nu cumva să mai supĕrăm prin purtarea nóstră pe „domni". Dar asta așa nu mai póte merge. Noi prin chiar tăcerea nóstră am aprobat greaua acusă aruncată pe spatele nóstre. De multe orĭ o corespondență greșită publicată în cutare ziar de ale nóstre a fost de ajuns ca pe unul saŭ altul dintre colegii nostri să-l privim ca pe unul dintre ceĭ nevrednicĭ, să-l încungiurăm chiar și la casul dat să ne ferim de el ca de un ciumat. O mai greșită procedură ca acésta pe fața pămîntului nicĭ că se póte închipui. Orĭ care tagmă își ține de datorie sfântă de colegialitate a-și apĕra și scuti pe aĭ sĕĭ, singur numaĭ noĭ preoții ne-am lăsat până acum târîți în noroiŭ de unul și de altul „binevoitor" și exercițiile de stil ale cutăruĭ scrib le-am luat de bani buni păcătuind contra simțuluĭ de colegialitate și dând dreptul unor nu sciŭ cine, în același timp nouĕ înșine făcêndu-ne cea mai grea osîndă.

Faptul acesta dovedesce prea de ajuns că la tóte acestea noi și numaĭ noi purtăm vina. Ne-am lăsat răpiți de profeți mincinoși, carĭ aŭ dulcéța în vîrful limbeĭ dar nu o aŭ la inimă. Ne-am lăsat răpiți la minte de alții, carĭ cércă să ne sugereze judecata lor și să ne dispenseze pe noi de la a nóstră proprie judecată. Pĕcătuim și am pĕcătuit în tot de una că prea ne-am încredut în bună voința presseĭ și a celeĭ străine și a celeĭ române, și în acela-și timp nu am sprijinit organul nostru „Unirea."

Am făcut cult din cutare și cutare ziar de ale nóstre, uitând în acela-și timp că tot e mai bun a nostru propriŭ, organul tagmeĭ nóstre, singurul în drept a ascepta cel mai mare sprijin și material și moral, căcĭ numaĭ în acest organ ne putem cunósce așa cum trebue, ne putem advertiza cu colegială prevenire în casurĭ grele și ne putem cu un cuvînt descoperi durerile inimilor.

Unde s'aŭ mai pomenit ca la noĭ? Tóte tagmele, branșele să grupézá în jurul centruluĭ lor, în jurul organuluĭ lor mai întâi de tóte și numaĭ după asta, dacă aŭ lipsă recurg și de altele. Nu putem vedé pildă chiar de la socialiștĭ? Eĭ prin presa lor înveninézá inimile poporuluĭ nostru făcênd spărturĭ marĭ între noĭ și noĭ ne credem dispensați a sprigini și ceti (și plăti tot odată) organul nostru.

Credem a fi sosit timpul ca să facem odată afront tuturor pornirilor greșite din sînul nostru, să nu ne mai lăsăm duși de nas de nimeni, ci pe temeiul adevĕruluĭ propus și învĕțat de noĭ, eternul adevĕr care este de la Isus Christos, să începem altă viață, să ne formăm altă conduită, căcĭ dacă așa vom merge mai departe, ne vom trezi odată că sîntem perduți.

Noĭ avem al nostru centru, ale nóstre datorințe, de la posturile nóstre să nu ne retragem, iar pe cei-ce vreaŭ să ne mănie să ne desbine, să ne conducă, așa cum lor le place, să nu-ĭ ascultăm.

Să cercăm adevĕrul în tot de una și să-l spunem verde pe față la toți cărora le place a ne trage la respundere. Noi, da respunde... și trebue să respundem pentru faptele nóstre, căcĭ părinți aĭ poporuluĭ ne numim, dar să nu mergem cu indulgința nóstră până la slăbiciune.

Dacă de la noĭ se cer multe, să nu credem că alți ar fi dispensați de la tóte și numaĭ de la aceea de a ne imputa nóuĕ, nu.

Lumina cerésecă, lumina adevĕrului etern, care a alungat întunerecul pescereĭ în care s'a născut pruncul *Isus*, dulcele nostru Mântuitor, să se scobóre și în inimile nóstre îndreptându-le spre o nóuă și mai conscientă viață.

„Bârseanul".

REVISTE.

Roma. Un preot frances, *Loisy* a scris 4 cărți, în carĭ se află nisce părerĭ, carĭ nu se pot uni cu învĕțătura bisericeĭ catolice. Archiepiscopul din Paris, Cardinalul *Richard* l-a censurat cărțile, numindu-i-le primejdióse și scandalóse, și când s'a constituit societatea biblicișților în Roma sub presidiul lui *Hummelauer*, Loisy a fost preterat pentru cărțile lui celea mai nóuĕ în carĭ ocură părerĭ greșite cu privire la evangelii, fidedemnitatea lor, divinitatea și atot sciința lui Isus, originea dumnezeéscă a bisericeĭ, și cu privire la sacramente. Pentru greșelile acestea cărțile aŭ fost censurate de Congregațiunea Inquisițiuneĭ, iar Congregațiunea Indicelui le-a băgat în Index.

Gazetele — și ale nóstre — strigă în gură mare, că Loisy ar fi un nou Renan, cu bucurie însĕ aducem la cunoscința cetitorilor nostri, că după informațiunile sigure, ce le avem, Loisy s'a supus judecății romane, recunoscêndu-și greșala (decreto S. C. laudabiliter se subjecit).

Austria. Mai în primăvară s'a tractat mult chestia Archiepiscopului *Kohn* din *Olmütz*. Gazetele nóstre aduceaŭ ca sigură vestea, că Archiepiscopul acesta a stăruit mult pe lângă un călugăr pentru frângerea sigiliuluĭ sacramental. Una dintre celea mai bune gazete de a le nóstre încă a publicat calomnia acésta, scoțêndu-o din isvor antisemit. După cum cetim într'o fóie din patrie, comisiunea română, carea a fost încredințată cu cercetarea lucruluĭ a aflat pe Kohn nevinovat. Gazetele liberale de mult l'aŭ fost găsit vinovat, numaĭ capitulul, care e mai interesat ca toți, după ce în casul abziceriĭ saŭ al depuneriĭ ar avé să alégă archiepiscop, nu scie nimica.

Francia Deputatul radical-socialist *Mirman* a făcut propunere în cameră, ca să se facă un proiect de lege, prin care să se nimicéscă tóte ordurile de onóre, tóte decorațiile. Propunerea a fost primită cu maioritate absolută de voturĭ, căděnd propunerea premieriului *Combes*. De alt fel acésta s'a întîmplat mai de multe orĭ cu mai mulțĭ ministriĭ francesĭ. La noĭ după un ast fel de fiasco urmézá abzicerea, în Francia însĕ nu. Se crede, că proiectul acesta va deveni lege, și acésta va fi o mare lovitură mai ales pentru candidațiĭ de deputat guvernamentalĭ, carĭ cu ocasiunea alegerilor, nu-și vor mai puté arĕta meritele strălucind.

„An nou fericit!"

Ca rĕscumpĕrare a felicitărilor de Ssĕrbători și anul nou, aŭ întrat la fondul subsidiar al preoților următórele sume:

1.	Dr. Victor Mihályi, metropolit	20.—
2.	Ioan V. Rusu, canonic,	10.—
3.	A. C. Domșa, red.	3.—
4.	Vasile Suciu, pref. tipogr.	2.—
5.	Dr. Iuliu Maniu, adv.	2.—
6.	Vas. Moldovan, canc.	1.—
7.	Silvestru Nestor, prof.	2.—
8.	Petru Suciu, Săbad	2.—
9.	M. Brumboiu, Tohan	2.—
10.	Vas. Smigelschi, Sâncel	1.—
11	Dr. Eugen Bran, Teaca	5.—
12.	Ioan Triff, K.-Sz.-Mărton	2.—
13.	Ales. Ciura, Abrud	2.—
14.	Ios. Lita, Biia	3.—
	Suma Cor.	57.—

Redacția dorește

An nou fericit!

tuturor colaboratorilor și cetitorilor.

Noutăți!

Întru mărirea lui Dumnezeu. Vasile Boeriu, și soția sa Varvara Handaric au dăruit sfintei nóstre biserici un prea frumos fețnic întraurit pe sf. altar în preț de 80 cor. pentru care faptă nobilă dăruitorilor li-se aduce în numele poporului și pe acésta cale mulțumită. Bicaz, 1 Ianuar 1904. *Simeon Cotta*, paroch.

Sărbătórea Nascerii Domnului. Cu tot frigul ce stăpânesce, zilele sf. Sărbători au fost plăcute și mângâitóre. În ziua întâie a servit sfînta liturgie la biserica catedrală Escel. Sa Mitropolitul Victor asistat de membrii vener. Capitul și alți preoți din gremiu. După S. Evangelie Escel. Sa a rostit frumósa predică, care am fost fericiți a o publica în numĕrul trecut ca adaus. La prânz I. P. S. Sa a întrunit la masa sa pe preoții din gremiu și profesorii de la institutele nóstre de învĕțământ. În toastul purtat cu acest prilej Esc. Sa a pomenit cu mulțumită de ajutorul ce i-au dat preoții din gremiu spre a ridica solemnitatea sĕrbătorii de mângâierea sufletéscă ce a simțit, vĕdĕnd numĕrul mare a credincioșilor, cari au cercetat Casa Domnului, dar mai ales de bucuria ce a simțit în fața manifestărilor de alipire ce i-au dovedit Ilustrii Episcopi ai Orădii și Lugoșului, cari au ținut să-și esprime în sincere cuvinte dragostea lor față de Sf. Scaun mitropolitan. Bucuria Escel. Sale Mitropolitului au fost împărtășită de toți meseni. A dóua zi Mitropolitul a pontificat liturgia la biserica parochială.

Dare de sămă. Din încredințarea On. Comitet al Reun. femeilor române din Blaș, am colectat pentru îmbrăcarea copiilor săraci următórele suine și obiecte, pe cari țin să le cuietez publice cu profundă mulțumită. Observ, că în colectă am fost însoțită pe rînd de d-șórele *Lucreția Viciu, Elena Nestor, Eugenia Deac, Maria Nistor* și *Elena Muntean*. Au contribuit: Victor Mihályi, Mitropolit 20 cor. Alumnii seminar. teologic, 26.38 Dr. Iuliu Maniu, 6 cor. Dr. Aug. Bunea, Pulcheria Smigelschi, Elena Nestor, Dr. Isid. Marcu, Ioan F. Negruț, Dr. Dăn, Szabó, Io. Major, câte 5 cor. Ioan V. Rusu, Elena Pop n. Maniu, Dr. Laur. Nestor, Dr. E. F. Negruț, câte 4 cor. S. P. Mateiu, Emil Viciu, Amalia Papiu, Aurelia Solomon, Iuliana Vancea, câte 3 cor. Ștefan Pop, Ioan, M. Moldovanu, Flaviu C. Domșa, Gavril Pop, I. German, Octav. Prie, Dr. Vas. Suciu, A. C. Domșa, Rosa Solomon, Virginia Precup, Flor. Muntean, Cornelia Hodoșiu, Eugenia Pop, Gregoriu Ordace, Ilie Mircea, Ana Smigelschi, Elena Trifan, Berta Solomon, Cornelia Deac, Dr. Ambr. Chețan, (1 pereche de cisme, 2 pantaloni, 2 căputuri) Dr. Eug. Solomon, Camila Pop, Cornelia Maior, Cat. Olteanu, Aug. Caliani, Io. Moldovan, Leontina Ciura, Emilia Domșa, Amalia Gramă, Liviu Bitea, Nic. Popescu, câte 2 cor. Iacob Popa, Iacob Domșa, Aur. P. Bota, Vasile Moldovan, Ioan Bĕlan, V. S. Dr. Ioan Sâmpălean, Nic. Popa, Rosa Muntean, Elena Muntean, Luiza B, Iacob Murĕșan, Amalia Mez i Lili Boteiu, Rud. Rit, Lucreția Viciu, Maria Marin, N. N. Matilda Nistor, Teresa Onișor, Eug. Pantea, Șofr. Stan, câte 1 cor. Emil Sabo, 1.52 Valeria Uilacan, Ida Csató, haine, Suma Cor. 205.— Blaș, la 3 Ian. 1904. *Livia Domșa*, colectantă.

Masa studenților de la școlele din Blaș. În locul obicinuitelor felicitări de anul nou au contribuit pentru masa studenților: Dr. Aug. Bunea, 5 cor. Sim. P. Mateiu, 5 cor. Ore cine 60 fil. G. Vancea, 1 cor. Elena Pop, 1 cor. Ioan F. Negruț, 5 cor. A. Uilacan, 1 cor. A. Ciura, 1 cor. Luca Rusan, 1 cor. Ioan V. Rus, 2 cor. Ioan Bĕlan, 1 cor. Iosif Măcaveiu, VIII cl. gimn. 2 cor. Ioan Popoviciu, VIII cl. gimn. 1 cor. I. Br. Hodoșiu, 10 cor. Dr. I. Maniu, 10 cor. Dr. A. Chețan, 1 cor. Aug. Caliani, 2 cor. Victor Muntean, 1 cor. Alesiu Pop, 1 cor. Stan, 1 cor. Radeș D. 2 cor. G. Precup, 2 cor.

Reuniunea română de agricultura din Sibiu. Am primit al XV-lea raport al comitetului central al „Reun. rom. de agr. din com. Sibiu“ pe anul 1902, din care raport vedem, că Reuniunea a ținut în anul 1902/3 întruniri agricole, a dăruit mai multe animale de prăsilă (vite cornute rasa Pinzgau, oi, etc.), a ținut un curs de altoit pomi, a dăruit și plantat pomi în diferite comune, a distribuit sĕmințe de nutreturi și legume, a pus basă mai multor tovărășii agricole și însoțiri de credit sătești sistem Raiffeisen, a aranjat la Sibiu o mare *espositie* a industriei române de casă, a făcut mai multe *albumuri de cusături și țăsături românești* cu modele originale și un album litografiat în colori, a edat mai multe publicațiuni din domeniul agriculturei, a făcut pregătirile necesare pentru înființarea unei școle practice de economie în Sĕliște, etc. etc. Averea Reuniunii în bani e de 6643 coróne, iar averea totală de 10,873 cor. Reuniunea numĕră 2 membrii fundatori, 1 membru onorar, 11 membrii pe viéță și 653 membrii ordinari și ajutători.

Mulțămită publică. Subscrisul esprim și pe acésta cale cea mai ferbinte mulțumită bunilor poporeni: Mihail Moldovan și soții sale Maria n. Roșca, cari au donat bisericii nóstre un rînd de vestminte negre de cutifea cu tóte apartinențele în preț de 90 coróne; mai departe lui Mihail Berghian l. „Cătran“ și soției sale Ana n. Olteanu, și fiul acestora Nicolau Berghian, și soției sale Flóre n. Roșca, cari au donat un potir și un disc în preț de 56 coróne comandate de la firma E. K. et Schweiger din Viena în fine tuturor acelor buni poporeni, cari au contribuit cu obolul lor la adunarea sumei de 28 coróne pentru procurarea unui chivot pentru păstrarea sfintei Cuminecături, și a altei sume de 30 coróne pentru cumpĕrarea unei sfinte Evangelii cu litere latine compactată și decorată fórte frumos. Dumnezeu să le răsplătéscă cu darurile Sale ceresci faptele lor pie creștinesci! Tur în 1 Ianuar 1904. *Ioan Pop Pecurar* paroch.

Avis. Un candidat de advocat român cu certificate bune, posede limba germană și magiară caută aplicare în cancelarie advocațială pe lângă condițiuni modeste. Adresa să póte sci la Redacțiunea fóiei nóstre.

Apel către Români. Secțiunea etnografică a Muzeului național rógă pe d-nii preoți, învĕțători și tot poporul românesc să binevoiască:

1) *a trimite tóte obiectele, lucrurile, ce pórtă pe sine — și daŭ bucuros — colindătorii ca: vifleim, steaua, comănac, zale, subie, turcă, păpuși, instrumente muzicale pe lângă o descriere scurtă. Acei domni, cari cunosc notele să pună pe (un glas) note cântările, colindele și altele, ce se vor mai ivi.*

Se mai trage luarea aminte acelor ce voiesc să stee în ajutor Muzeului n ținal pentru a face cunoscut obiceiurile și credințele strămoșești ale poporului românesc adecă:

2) *să descrie acele datini, mistere, jocuri, credințe și alte obiceiuri paporale de la sf. sĕrbători în mod cronolpgic, începând cu sf. Varvara (4 Dec.) până la Întimpinarea Domnului (2 Februarie).*

În fine binevoitorii să:

3) *descrie pe larg felul și numele mâncărilor gătite cel puțin din ajunul Crăciunului, Crăciun și Anul-nou.*

Tot ceea ce s'ar trimite să se pacheteze bine și să se trimită neplătite pe adresa acésta: *Seemayer Willibal, igazgató, Budapest, IX., Csillag utcza.*

Acei domni, cari binevoresc a trimite obiecte Muzeului să lipéscă pe fiecare obiect un bilet pe care să fie scris: numele obiectului, comitatului, cercului pretorial și al comunei în românește. Fiindcă Muzeul cumpĕră bucuros obiecte trimise, de aceea stăm rugați toți acei domni și dómne, cari binevoiesc a trimite câte deva să scrie și prețul lucrurilor trimise. Prețul obiectelor se va trimite în ziua următóre prin mandat posta la adresa trimițĕtorului, drept ce în interesul expeditorului este ca să-și scrie în formă cĕtĕață numele, satul și posta ultimă. Acei domni însĕ, cari nu doresc rescumpĕrare în bani pentru obiectele trimise, să amintéscă acésta, căci apoi vor primi de la ministrul cultelor și instrucțiunei publice drept răsplată *o frumósă diplomă de mulțumire.*

Prin acești bani se póte pune bază și chiar mări biblioteca școlară din comună.

Ceea-ce privesce descrierea tuturor datinelor, misterelor, jocurilor, credințelor și altor obiceiuri — în românește — să se trimită pe adresa suspusă.

Avis. Am onóare a aduce la cunoscință, că cu *1 Ianuarie 1904* mi-am mutat cancelaria advocațială în casele d-lui W. Naftali (fostul „Hotel Coróna“). *Dr. Laurențiu Nistor*, advocat.

Petreceri Comitetul „Reuniunei femeilor române gr.-cat. din Blaș“, invită la *Balul* ce va aranja *Sâmbătă, în 23 Ianuar n. 1904* în „Hotelul Univers“. — Junimea română din Biertan, invită la producțiunea corală-teatrală împreunată cu dans ce va aranja în 7/20. Ianuarie 1904 (a dóua zi de bobotéză) în hotel la „Stea.“ Venitul curat e destinat în favorul „Bibliotecii poporale“ din loc.

Ziaristic „Tribuna poporului“ de la Arad și-a schimbat titlul în *„Tribuna“*. — La Șimleu a început să apară o nóuă fóie poporală sub numirea *„Gazeta de Duminecă“* sub redacția cunoscutului scriitor Ion Pop Reteganul. Costă pe an 6 cor. proprietar și editor I. P. Kazar. — *„Junimea literară“* se chiamă o nóuă revistă literară științifică, de apare în Cernăuț având de editor și redactor pe Iancu I. Nistor. Costă pe an 6 cor.

Necrolog † *Iuliana P. Pop n. Poruțiu*, soția venerabilului protopop de la Șiciu a repausat la 4 Ianuar a. c. după un morb îndelungat, împărtășită cu s. Sacramente în etate de 66 ani a vieții și 47 a fericitei căsătorii. Trimitem sincere condolințe întristatei familii. — † *Ioan Balint*, fost profesor în Blașiu și preot gr.-cat. a Sămărtinului-de-câmpie, în 1 Ianuar st. n. a. c. la 4 ore p. m. după un morb lung și împreunat cu multe greutăți fiind provĕdut cu sântele sacramente ale muribunților în anul al 74-lea a etății și-a dat sufletul seu nobil în mânile Creatorului. — *Andreiu Baltegiu*, culegĕtor de litere, fost redactor al „Tribunei“, împlinindu-și cu vĕrf și îndesat datorința față de neam, după multe și grele suferințe, și-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului, Duminecă în 10 Ianuarie n. 1904 la ora 1 din nópte în vîrstă de 44 ani.

Odihnéscă în pace!

Se caută!

Practicanți și comptuariști mai departe practicante și comptuariste, cari posed limba românéscă și cea germană în vorbă și scris, și cari vor trebui să stenografeze perfect nemțește, pentru a fi aplicați imediat la o afacere de Export în Croația. Vor fi preferiți aceia, cari afară de aceste două limbi mai posed una. Oferte adjustate, în limba germană, cu comunicarea pretențiilor de salar și cu alăturarea fotografiei să se adreseze:

Exportgeschäft Keller, Stubica (Croația).

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare).

„Vedĭ, aĭ dreptate, dar acum pricep. Atuncĭ mĭse mĭ făceam palma pumn de turburare pentru nedreptatea ómenilor. Atuncĭ am învĕțat a cunósce fața, ce o întórce lumea către slugă. Apoĭ în ceasul sĕŭ din urmă și-a adus aminte de mine fericitul meŭ unchiŭ, Dumnezeŭ să-l odihnéscă și să-ĭ răsplătéscă! De treĭ anĭ sînt reîntors acum în satul meŭ ca țĕran. Și acum am învĕțat a cunósce și cealaltă față a lumiĭ, adecă aceea, care o întórce către domn. Și de acum le vĕd tot de-una de odată aceste dóuĕ fețe, și nu pot pricepe pe celalalțĭ, carĭ tot mereŭ tot numaĭ o față vĕd.“

Ĭova ride. „Nebun maĭ poțĭ fi cu cele dóuĕ fețe ale tale. Sciĭ, că are dreptate Anisia, te prostescĭ acolo singur în casa ta. Ar trebui să te însorĭ.“

Cum sta fata ridînd înaintea luĭ, Petrea Haléŭ o mĕsura din crescet până în tălpĭ cu o privire lungă neobicĭnuită, care, ochiĭ ce limpedĭ dar rĕcĭ a Ĭoveĭ, nu o putură susține

Apoĭ Petrea, îndreptându-și ochiĭ peste luncĭ, de pe carĭ începea a se înălța negură albă, către căsuța sa depărtată de o pușcătură de la sat, zice cam zăbavnic.

„Ĭovă,“ adevĕratu-ĭ, că tată-to vrea să facă o móră?“

„Vedĭ bine că-ĭ adevĕrat,“ întări fata. „Vălcica va fi tăuită.“

„Și acésta o sufer vecinĭĭ?“

„Trebue s'o sufere,“ zice Israel Leví.

„Așa, eĭ trebue s'o sufere, zice el,“ făcŭ Petrea Haléŭ din cap.

„Ĭovă, fața, care ți-a întors-o lumea până acuma, a fost rîdĕtóre și frumósă ca o turtă împodobită din ziua de târg. Nu-țĭ doresc, ca să învețĭ a-ĭ cunósce și cea-alaltă. Cu o cale acum „sara bună“ că eŭ aicĭ îs acasă? Sciŭ, că nu mĭ-așĭ câștiga de la tine un: „Multam frumos!“ dacă te-așĭ petrece până la Albăcenĭ. Ce zicĭ?“

„De ce să te ostenescĭ? Pe mine nu mĕ fură nime.“

Petrea face câțĭ-va pașĭ pe calea laterală, ce ducea preste luncĭ. De odată oprindu-se se întórce și ochiĭ sĕĭ scânteiaŭ de veselie petulantă: „Tu Ĭovuță, vorba ta de maĭ înainte cu însurăția n'ar fi lucru chiar așa de prost. Eĭ, că întri ca nevăstuță în colibuța mea. Ce zicĭ?

„Uf!“ zice Ĭova rîdînd „la un așa cârtițoiŭ ca tine, nicĭ odată.“

„Așa credĭ? — Altcum aĭ dreptate: eŭ încă m'aș cam teme de una ca tine, care pórtă cu sine în buzdunariŭ o potică întrégă. Așa dară de tréba asta se alege nimic. Cu Dumnezeŭ maĭ departe!“

„Și acum să vină cine va în curat cu omul ăsta,“ gândia Ĭova în sine mergênd maĭ de parte. „Are nisce ochĭ așa de vioĭ și moĭ ca de catifea, ochĭ la carĭ nu te cutezĭ a privi, că te netedesc formal, — dar apoĭ o limbă așa de ascuțită și ghimpósă ca o polomidă uscată. — — Eĭ, și apoĭ ce-mĭ pasă mie?“ —

Sfîrșitul primăverĭĭ trecŭ în vară. Zidurile fundamentalĭ pentru móra nóuă eraŭ gata, se începură și clădirile pentru apă, dar apoĭ aceste în dată aŭ și fost oprite, pentru că vecinĭĭ n'aŭ fost de părerea luĭ Israel Levi, că ar trebui să sufere să li-se tăuéscă apa din livedile lor. Eĭ ridicară pîră și Ștefan Mărian tot des și maĭ des fu citat la oraș, a-și apĕra la judecătorie părerea și pretensiunile sale. Advocatul sĕŭ îl asigura mereŭ, că lucrul acum merge spre terminare și că el fără îndoiélă va câștiga procesul. Dar un termin trecea după altul, de terminarea procesuluĭ tot maĭ puține semne eraŭ, cu atât maĭ puține despre câștigarea luĭ, numaĭ baniĭ și voia bună aluĭ Ștefan Mărian rĕmâneaŭ acățate prin chiliile judecătorescĭ. Israe Levi venia mereŭ, împrumuta baniĭ și înjura asupra țĕranilor grosolanĭ. Ștefan Mărian subscria cambiĭ după cambiĭ. Abia maĭ avé alte cele de făcut, pentru că fabrica de vinars, de care nu se interesase, nu plătia nimic, ĭar móra care îĭ zăcea la inimă, nu înainta, numaĭ materialul de clădire sta grămadă pe lunca morĭĭ, stricându-l vînturile și vremile Singur economia casĕĭ mergea strună sub conducerea activă a Ĭoveĭ. Eĭ nu-ĭ pasă nimic de móră și de proces; ea își lucra și culegea legumile la timpul sĕŭ, își strîngea buruenile bune de leac, fierbea pómele de ținut peste ĭarnă la vremea sa, nu lăsa să se strice nicĭ o lingură de lapte în cămară, făcea unt, spala podelele, da de mâncare la ómenĭ și la vite, dă câte o vorbă bună și câte un sfat icĭ și colo, lăuda și mustra, unde era lipsă și purta grija casĕĭ așa de veselă, cât bietul tatăl sĕŭ apĕsat de grijĭ grele, începea a fi neliniscit pentru venitoriu ficeĭ sale. Ea însĕ îl mângăia, când sĕrmanul bĕtrân se lasă dosĕdit în scaunul sĕŭ cu jîlț: „Lasă tată, pentru aceea tot escĭ tu cel maĭ cu minte în sat, și dreptatea trebue să rĕmână dreptate.“

În vara acésta Ĭova își ajunse culmea. Nicĭ un bolnav în sat nu se vindeca, nice un puiŭ nu se tăia, nice un petec de pânză nu se ducea la înălbit fără sfatul și ajutoriul eĭ. Flăcăiĭ satuluĭ se furișau pe lângă curtea luĭ Mărian, ca vulpile pe lângă cotigarul cu galițele și Dumineca, când mergea Ĭova la biserică, avea în drépta pe morărésa și în stânga pe bogătana Anghelóie și fie care își lăuda ficiorul sĕŭ. Câte-odată, când își arunca Ĭova ochiĭ, în decursul prediceĭ spre cor, unde eraŭ feciorĭĭ, vedea că ochiĭ tuturora numaĭ spre ea sînt țintițĭ. Ea surîdea la laudele morăreseĭ și a bogătaneĭ, dar la petite nu veni lucrul nice în vara asta.

Către tómnă, când sufla vêntul cam rece preste câmpurĭ și începeaŭ strugurĭĭ a se cóce, urma catastrofa. În ziua precedentă scrisese advocatul luĭ Mărian dela oraș: mâne va fi pertractarea finală și acum se va alege lucrul. La ziua pusă Stefan Mărian își înhamă calul la trăsură și Ĭova vîrise după urechea caluluĭ cel maĭ frumos trandafir din grădina eĭ.

Sara, când se întórse calul și mergea spre staul, trandafirul era veșted, ĭar omul cel atât de energic și întreprindătoriŭ încă părea veștedit ca o flóre fără umedală. Dăbălăzată și plină de încrețiturĭ atârna pielea în fața sa, capul ce și-l ridicase diminéța cu atâta fală și încredere, căduse adânciț spre pĭept: Ștefan Mărian pierduse procesul.

Dar fiindcă arare-orĭ vine o nenorocire singură, în acea sară încă, apăru Israel Levi, spre a-și încassa cambiile sale încă de mult scadente. „Că el a fost pretinul supus a d-luĭ Mărian, Dumnezeŭ să-l pedepséscă, de nu-ĭ așa, și a domnușoruței aurite încă și maĭ tare, dar bănișorĭĭ, bănișorĭĭ sĕĭ trebue să și-ĭ capete. Că el n'a aflat baniĭ pe stradă; aceea dóră pricepe și domnul Mărian, că móra, ce nu-ĭ permis a se ridica, nu este móră, și că valea, ce nu-ĭ ĭertat a se tăui, nu póte mâna róte. De unde dar să-și ĭea el o garanță pentru baniĭ sĕĭ ceĭ scumpĭ, ce ĭ-a numĕrat pe masă domnuluĭ Mărian? Și că dl Mărian va fi om drept și-ĭ va plăti baniĭ“.

Dar baniĭ zăceaŭ bagațĭ în petrile și varul pentru móră și în materialul grămădit pe lunca morĭĭ, în căzanele de la fabrica de vinars, încă nelsprăvită, precum bine sciea jidanul Israel Levi, deși se făcea, că nu pricepe. El își frângea mânile și-și smulgea pĕrul. „Baniĭ îĭ trebuia, baniĭ! că-l bătu-se D-zeŭ! 7000 de talerĭ trebuia să aibă îndată pe loc, că altcum e om ruinat. Dacă nu sînt la îndemână baniĭ gata, el se va îndestuli cu curtea și casa, cu ospĕtăria și cu boltița. Că-ĭ pare rĕŭ din inimă. că asta-ĭ o nenorocire pentru domnul Mărian, că pentru sine încă e o nenorocire. Că n'are nicĭ un profit din acésta afacere. Slabă afacere! Miserabilă afacere. Domniĭ de la masa verde, aceĭa pórtă vina, că sĕrmanul Israel Levi, cel cu inimă atât de bună, își perde o parte din averea sa. Domnul Mărian trebue să-ĭ ĭerte, că-și mântuiesce restul din ea, așa precum póte“.

Stefan Mărian ședea în jîlțul seŭ obdus cu piele încremenit și têmpit, ca și când vorbele cămătoriuluĭ ar fi tot atâța îmblăcĭĭ, ce-ĭ scoteaŭ creeriĭ din bietul sĕŭ cap, lăsându-l ca pre un spic fără de grăunțe.

Ĭova prinse pe jidan de mâneca vesmîntuluĭ și-l aruncă de o cam dată afară din casă, — până-ce va veni apoĭ el, să-ĭ scótă pe eĭ afară. Apoĭ neteți fața dĕbălată a sĕrmanuluĭ tată, îmbĕtrânit așa de tare în câte-va óre.

„Nu-țĭ face nimic din aceste, tătucă dragă! Noĭ amindoĭ sîntem încă în putere și sănĕtoși și nu ne spăriem de lucru. Vom începe încă odată din cap“.

„Începutul din cap“. de care vorbesce omul tinĕr zimbind, pentru omul îmbĕtrânit este o vorbă amară. Dară Ĭova sta înaintea luĭ, gata spre lucru și curagiósă, și vĕdêndu-o așa prinse omul cel nóŭ inimă. Altcum ceea-ce perduse, câștigase el singur maĭ înainte. Pentru-ce să nu-ĭ succédă, a o maĭ câștiga încă odată, acum avênd de ajutoriŭ pe fică-sa? Că el dóră tot acela-și rĕmăsese!

Dar trecênd prin sat cu capul sus, spre a arĕta, că nenorocirea nu l-a îmbrâncit, vĕdu în privirile vecinilor, în salutările, zimbirile și compătimirea lor, în vorbele de mângâiere și în sfăturile lor, că el nu maĭ este omul de odată omul cu minte, avût, temut și plămuit ci un nesocotit, un cerșitor. Ca și-ĭ

perdut averea, acésta nu o putea mistui. Peste nópte căpătă o lovitură de apoplexie, și în zorî de zi Stefan Mărian pierduse și ceea-ce mai posedea până aci, — membrele sale sănătóse. Partea stângă-i era ologită și limba sa numai cu greŭ mai putea pronunța blăstemele, ce isvoriaŭ din amărăciunea inimei sale.

(Va urma.)

De la frații români istriani.

Avem plăcerea de a împărtăși cetitorilor nostri, că în șirul colaboratorilor „Unirei“ cu începerea de la 1-a Ianuariŭ vechiŭ vom saluta și un *român istrian*. Este dl: Andreiŭ Glavina, fost elev al scólelor din Blașiŭ și al internatului Vancean. Tiner încă de ani, dl Glavina este matur pentru studiî serióse, carî le-a început cu *cercetări în dialectul* conaționalilor sei, a fraților nostri români istrieni. Aceste le póte face cu succes, căci posede acele limbi, din carî aŭ împrumutat frații istro-români material lexical. Scie adecă pe lângă limba sa maternă și limba croată și italiană, ș. a., carî aŭ influințat dialectul istro-român. Dl Glavina de timpuriŭ și-a cunoscut chemarea. A cutrierat tóte satele și cătunele, pe unde mai exist *„rumeri“*, și-a însemnat o sémă de cuvinte, a căror publicațiune o începem în rîndurile acesta; a colectat *poesii poporale, povești, proverbiî*, ș. a., producte ale museĭ câmpenescî, carî cu multă bunavoință ni-le pune în prospect.

Colecțiunea dlui Glavina este interesantă, căci cu urechie deprinsă aude *clar* și *precis* acele sunete, ce es din gura conaționalilor sei, și așa comunicatele dsale cu deplină încredere se pot lua de basă la cercetări și studiî filologice; pe când străinul ne-deprins cu o limbă, nu percepe cu urechia destul de distins sunetele, ce lipsesc în limba luĭ. Un esemplu: sașiî din Ardeal toți sciŭ românesce, și mulți sciŭ tare bine; așa cât nu greșesc în sintaxa cuvintelor și a propositiunilor, greșesc însă cu toții, când pronunță pe ă, â. Așt fel în cuvîntul *mâță*, sasul aude *mu-țe*. Eĭ bine, atari comunicate cum se pótă servi de basă la cercetări fonetice? Dar lăsăm exemplele, că sînt „odiosa“. — E faptă, că, tóte dialectele și subdialectele aŭ particularităț fonetice abia perceptibile de urechia nedeprinsă și carî cu atât mai puțin le póte reproduce oral străinul, al cărui organism nu-î dresat și dispus pentru pronunțarea nuanțelor de sunete ne obicinuite. Greutatea acésta dl Glavina n'o are de cât fórte, ce privesce reproducerea în scris.

De aceea colecțiunei de cuvinte îi precurge o tabelă fonetică, ca introducere în cetirea și *accentuarea* corectă. Subliniem accentuarea, căci iată cum ne face atenți dl Glavina în scrisórea sa particulară către iuscrisul:

„Dar, vă fac atenți în general de *a pune mare pond pe semnele, cu carî sînt scrise* respectivele cuvinte, că *numai așt fel se vede* adevărata *pronunțare*, care *există în graiul fraților din Istria*.“

Primul român istrian — cum îi place se suscrie — care s'a interesat de graiul parintesc, dl Glavina este salutat cu bucurie din partea nóstră a tuturor fostilor sei dascăli. Simțim acea mângâiere, ca fericitul G. Lazar, când a vĕdut că „grâul cel curat„ ce l'a semenat, a adus ródă. Sîntem mândri, de elevî așa tinerî accesibilî pentru ideî așa de serióse. Dorim dluĭ Glavina, cel mai bun succes în cultivarea limbeĭ materne până acum părăsite în uitare! *„Macte puer virtute sic itur ad ăstra!“*.

A. Viciŭ.

I. O sămă de cuvinte.

Vă dau aici o *tablă de esplicație* a semnelor pe carî le am folosit în colecție; pe carî trebue se le comunicați împreună cu colecția. Semnele sînt următorele:

ă = ă românesc.	lj = lj unguresc,
â = â românesc,	m = mâl,
art = articulat,	nj = ny unguz,
c = c românesc,	neart = nearticulat,
č = ty ungurese,	p. e. = pentru exemplu,
dem. = deminutiv.	pl. = plural,
e = e român,	pron. = pronume,
etc = etetera,	Z = Z român,
é = é român,	— = semnul lungire-I și
fem. = femenin,	a apăsări-I, ca și în latină
I = I românesc,	p. e. mâra.
ie je = ie român,	' = semnul că lipsesce de
i = i românesc'	acolo i, p. e. 'c voĭ ur mĕr,
k = c (k) român,	'nire (între etc.

A.

a abandona = abandonĕit p. e. muljera l'a abandonĕit,
ac = ak pl. akurî. p. e. io am kumperat astez cude akurî,
acele = céle (pron.) p. e. céle fete = acele fete,
acolo = kolō (pron.), kolō sa dus el în osterie
a acoperî = koperi, astez voi coperi casa mé,
acoperemêntul unei căsi acoperită cu slamă = strihă,
acest = cest, cest om nu-ie bur. zato ke je roisu,
adîncătură în pământ = skulje, skulie,
a aduna = pobirĕi, pobirei (e curat și ascuțit),
adevĕrat = pravo, tu ari pravo (tu ai adevĕr),
advocat = advokat, cater-î va fi advocatul meu N. N.
aș aduce aminte = pameti, rikordĕi: rikordéte de mire
adunătură = kup pl. kupori, noi aven mare kup de kumpir,
adevĕr = pravică, io am avut pravică nu, tu!
aduce aicea = aduce anca, duce anca pâre și vir,
aer = arie, art. aria, aria de la Susnjevica e kurată,
afară = faré, p. e. amino faré (dute afară),
aicea = aněa, oĕ, čia (č croat), viro oĕ, sté anca,
a ajuta = zuta, c va zuta Domnu, ți va ajuta Dumnezeŭ,
alt om = at om, cele e un at om,
alt = at, p. e. cesta e ur at brek de manĕ acesta este un cane alt de înainte,
alțî pl. = aljĕi, (lj) ungurésc, estez av mer dus aljo ollr la Pisino,
albine = celice, anu cesta are cude celice,
alb = ab, io 's mai ab nego tu.
amar = zuk, art. zuko.
an = anu, an (heart), anu cesta a fost bur an,
apus = zveidit, sorele a zveidit.
a apăra = apăra, io aper pe fratele meŭ,
apă = apa, apa dĕ la hor ie bure apé,
aprópe = prope,
alaltă erî = catezi va vĕri cace kase,
a arunca = hiti,
a ară = ara,
arbore = deblă, debla césta je mai mare nego ca ata,
aripă = krelută,
armă = arma,
a arĕta = arata,
a arde = arde,
asin = asir, asiru cesta are mare koda.
ascunde = skunde,
a asuda = sputi, poti,
asudătură = pot,
astez = astez,
astept = stept,
asară = sĕră,
ață = acă,
atât = tâta,
avut = bogat,
avarițions = lakom,

B.

baje = banj,
a bate = bate,
basa la o casă = fundamenŏt,
barbă = barba,
bată = un loc, unde curge în continuŭ apă de gnoi ĕr apa acésta se numesce, *gnoienică*,
barcă = barkă,
banî = pinez, soldi,
barbatul meŭ = omu mev (meŭ),
balsama = balsama, balsamĕi,
a bea = bé.
beat = bét (opit),
bedră = femurul piciorului,
bere = biră,
beutură = beutic (dem),
biserică = baserikă,
bolnav = bolăn,
bou = bov,
bostanî = cuke.
briceag = britvă,
brĕu = brĕv,
brazdă = brazdă,
brumă = mraz,
bumbî = batunî,
bun = bur,
buze = usne,
buzunar = zep,
butoĭ = băcvă,

(Va urma.)

Posta „Unirii“.

Am primit și achitat abonamentul de la: *Ghișeu-sup.* pe 1903 sem. 2-lea. *Blagea* pe 1903 sem. 2-lea. *Cosogna*, pe 1903 *Fărău* pe 1903. *Vaxadia* Petru Jorg. pe 1899 și 1900, *Hamba* pe 1903 *G. H. Gherla* pe 1903 pătrariul ultim, *Spătac* pe 1900 și 1901, *Ticvaniul-mare* pe 1904, *Cincul-mare* pe 1901 și 1902, *Datez* pe an. 1896, *Vedreș-Abrămș* pe timpul din 1 Oct. 1899 până în 1 Iuniŭ 1901, *Somcuta-mică* pe 1904 sem. 1, *Vasad* pe timpul din 1/12 1902—1/12 1903, *Belényes-Ujlak* pe 1904 sem. 1, *Bucerdea-grănoșă* pe 1900 și 1901. Cuita eronată pe 1900 ce ni-se restitue, *Gărnyény-Sz.-Imbre* pe 1901, *Sedriașul-mare* pe 1903, *Aghireș* (Ugd.) pe 1902 și 1903. Anul 1901 s'a plătit la 16/I 1902, *Teuș* pe 1903, *Zoriențul-mare* pe 1902 sem. 2-lea, *Timișâra* pe 1903 sem. 1, *Ticvaniul-mic* pe 1904 sem. 1, *Bistra* pe 1903, *G. V.* Eger, pe 1904 sem. 1, *Istrău* pe 1903, rugăm de rest. *Kardó* pe 1902, nu pe 1903; ne rugăm a ne trimite și pe anul acesta, conform promisiunii, *Ptros* pe 1903, *Gyimesbükk* pe 1903 sem. 2-lea. și 1904 sem. 1. Abon. la Fóia școl. s'a trămis. *Tău* pe 1903, *Uricani* bani tramiși pentru „Semănă“ I-am primit și dispus cele de lipsă. Binevoiți a trimite și restanța pentru Unirea, *A. M. Birchis* pe 1904, *Făget* pe 1902, *G. H. Gherla* pe 1904, *Sălina*, Praoz, pe 1904 sem. 1, *J. Hunyadyhóza* pe 1904 pătrariul 1, *Bucium-sâsa* pe 1904.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

Nou!

Lampă electrică de busunar

cu mechanism american

indispensabilă pentru ori ce economie casnică.

Se póte purta și în busunar, e durabilă, comodă și corespundétóre.

La fie care e de lipsă pentru luminarea chilielor, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru **oficeri** la esercițiĭ, **pădurarilor și vênătorilor pentru serviciu de nópte**, e tare acomodată; pentru **turiști** sunt indispensabile, pentru **medici** și **móșe** cu ocasiunea visitelor de nópte. În **fabrice, mori, pivnițe** și **deposite** unde se păstréză materii esplosive, sunt de mare însemnătate, pentru **călétori** ce sosesc nóptea sunt neprețuite. Pentru **econome** este o bucurie. Nu sunt în urma ei picături de lumină pe padiment și covóre. Pe **proprietari și economul îi păzesce de atacuri și foc; cu acésta te poți sui și noptea în pod unde se păstréză nutrețul.** — E sigură contra focului. Se póte folosi de mai multe mii de ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1·20 cor. subministrăm altul nou. **Prețul 4 cor.**

Cu reflector și linte măritóre esecutată fórte fin cu 5 cor.

Strat de reservă corône 1·20.

Se trimit cu rambursă de

Stabilimentul Central alui IOSIF AUFFENBERG

BUDAPEST, Strada Próféta 5.

(56) 2—10

Cumpĕrare ocasională!

32 bucăți numai 6 fl.

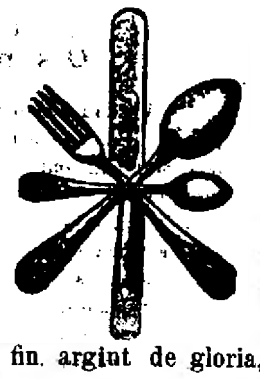

În urma preamareluĭ deposit a unei fabrici de obiecte de metal, sum încredințat se vînd marfa acesteia în prețul cu care se fac. Spedez dară, până când depositul susta, contra ramburs:

6 bucăți lingurĭ de supă din cel mai fin **argint de gloria, 6 furcuțe** (furcuța într'o bucată) din cel mai fin argint de gloria, **6 cuțite** din cel mai fin argint de gloria, **12 linguriță de cafea** din cel mai fin argint de gloria; **1 sitiță de străcurat laptele** și **1 sitiță de străcurat supa.**

32 bucăți cari costă numai 6 fl., tóte nóue și bune și frumos poleite. Acestea mai de mult aŭ costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuiesce cu cel mai scump argint, și ca unul fie-care să fie convins despre adevĕr, mĕ oblig a remite baniĭ numai de cât dacă marfa nu ar convení.

Garnitura e cel mai potrivit dar de cununie, și nu trebue să lipséscă din nici o casă.

Singurul espeditor este:

Iosif Auffenberg's Centrale

Budapesta VI., Strada Próféta 5.

Comandele se trimit spedând baniĭ înainte saŭ contra ramburs.

57 2—10

(44) 8—20

8 zile se lasă spre probă.

Numai 2·75 fl.

Să trimite cu rambursă orĭ anticipându-se prețul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf." Se vinde cu garanță de 3 ani. — Se dă gratis și o frumósă catenă aurită și alte articole de reclám.

Celor ce nu le convine li se retrimit banil.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasurĭ și juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcurante se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se póte reproduce.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),

asigurézá în cele mai avantagióse condițiĭ:

contra pericolului de incendiŭ și esplosiune,

edificiĭ de orĭ ce fel, mărfurĭ, mobile, vite și producte economice etc.

asupra vieții omului

în tóte combinațiile, capitale pentru casul morții, asigurărĭ de zestre, de copiĭ, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de reservă și de garanție specială,

cu finea anului 1900: ***1,303.572 cor. 15 bani.***

Valori asigurate contra incendiului: 72,420.299 coróne.

Capitale asigurate asupra vieții: 9,248.543 coróne.

Pentru despăgubiri de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și orĭ ce informațiunĭ se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiiŭ, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I.,

precum și de la subagenții din tóte comunele mai mari.

Agenturĭ principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.

(6) 39—52

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 16 Ianuar 1904 Numerul 3.

Invitare de abonament.

Rogăm pe On. abonenţi, cari sînt încă în restanţă cu abonamintele de pe anii trecuţi, să binevoiéscă a le trimite fără amênare, pentru ca fóia să-şi pótă plăti datoriile sale.

Celor ce ni-aŭ plătit le mulţămim din inimă pentru sprijinul binevoitor şi pentru viul interes, ce îl aretă faţă de causele nóstre bisericesci, pentru cari luptăm.

Am dori din suflet, ca să satisfacem dreptelor dorinţe ale multora de a scóte fóia de mai multe ori preste septemână, dar în împrejurările de faţă ne este imposibil.

Abonamintele incurg atât de rĕŭ, în cât din acelea abia se acoper mărcile postali pentru expediţia fóiei. Cu plata tiparului şi alte trebuinţe sîntem siliţi a rĕmâné datori, aşa, în cât pe fie care an ne cresc în mod înspăimîntător de o parte datoriile şi de alta pretensiunile, ce le avem în restanţii pe la abonenţi.

Când vor incurge aceste şi vom primi abonamintele înainte, vom scóte fóia cel puţin de dónĕ ori pe septemână

Rogăm deci pe On. datoraşi a ne plăti restanţiile, şi pe toţi a-şi renoi abonamintele pe anul 1904 cu preţurile de

12 Cor. pe anul întreg
6 „ pe o jumĕtate de an
3 „ pe un pătrar de an.

Pentru abonenţii, cari nu aŭ apucat a ne trimite preţul, alăturăm la Nrul present câte o blanchetă de asignaţiune postale.

Administraţiunea.

Epistola pastorală

a

Ilustrităţii Sale P. S. D.

Dr. DEMETRIŬ RADU

Episcop gr. cat. de Oradea-Mare.

Dată din incidentul întâlnirei Sale visitaţiunĭ episcopesci la Roma în tómna anului 1903.

Veneratului Cler şi Iubitului Popor credincios al aceleiaşi diecese.

Binecuvîntare şi Mântuire!

Sfîntul Apostol Paul scrie în Epistola cătră Galateni, că, la trei ani după reîntórcercerea sa din Arabia în Damasc, s'a suit în Ierusalim să vadă pe Petru, şi a rĕmas la el cinci spre zece zile; va se zică, după cuvîntul Sfîntului Ieronim, s'a dus să onoreze pe cel dintâiŭ dintre Apostoli, şi ca mai cu samă lui să-i spună Evanghelia, care o propoveduia neamurilor, ca nu cum va să alerge în deşert, saŭ să fi alergat. [1])

Pe de o altă parte, Sfîntul Ioan Gură-de-aur, voind a celebra laudele Romei celei vechi, nu începe de la strălucirile monumentelor ei, saŭ de la măririle aduse în Capitoliŭ din patru părţi ale lumiĭ de vulturii legiunilor sale triumfătóre, ci gândul şi-l opresce mai întâiŭ la mormînturile Principilor Apostolilor, păstrate între zidurile ei. Eŭ iubesc, zice dînsul, Roma. Şi deşi aşi putea-o lăuda din alte motive, după mărimea şi bogăţiile sale, după vechimea şi frumseţa sa, orĭ după strălucirile şi vitejiile armelor sale; totuşi, de o parte lăsând cele lalte, mai virtos fericită îmi place a o numi pentru că Paul, în viaţă fiind, epistolă a îndreptat cătră cetăţenii sĕi, şi iubindu-i pe ei cu graiul viŭ li-a propoveduit lor, şi apoi la urmă acolo el ochii şi i-a închis. Vestită aşa dar este Roma peste tóte cele lalte cetăţi, pentru că, în chipul acela în care se întîmplă la un trup robust şi sănĕtos, dînsa încă are doi ochi strălucitori, cari îi sînt trupurile acestor doi Sfinţi, şi cari mai puternică o fac de cât nenumĕrate turnuri şi şanţuri de rĕsboiŭ. [2]) Într'un alt loc ne mai spune acela-şi Sfînt Părinte, că mormintele acestor Apostoli s'aŭ împărtăşit în mărirea cântată de Profetul pentru mormîntul Domnului; ast fel în cât la ele alérgă spre a se închina din tóte părţile: împĕraţii, consulii şi conducĕtorii armatelor. [3])

După strălucitul esemplu dat aşa dar de Sfîntul Paul s'a format, şi prin practica veacurilor s'a întărit marea datorinţă a Episcopilor din Biserica Catolică, ca, la anumite intervale de timp, să mérgă la Roma spre a se închina la mormintele Principilor Apostolilor şi spre a venera în persóna Pontificelui Roman îndeosebi pe cel dintâiŭ dintre ei, pe Sfîntul Petru, cela ce pus aŭ fost de Isus Christos cap vĕdut Bisericei sale şi mai mare păstor oilor cuvîntătóre, rĕscumpĕrate cu preţios sângele sĕŭ.

Datorinţă sacră dar şi mângăitóre este acésta. Pentru că acolo, în faţa acelor morminte glorióse, preste cari pietatea crestinéscă şi geniul catolicismului aŭ ridicat monumentul cel mai mĕreţ din lume, Episcopii aŭ prilegiul şi de a cere de la Dumnezeŭ darul întru împlinirea misiuneĭ lor, şi şi de a-şi spune şi ei, de a-şi asemena Evanghelia, ca să nu alerge în deşert, propoveduindu-o neamurilor împrăştiate pe suprafaţa pămîntuluĭ. Păzitor, de fapt, al acestor morminte sacre este togmai cela ce ţine moştenirea apostolică de a întări pe fraţii sĕi în credinţă. Şi tot de acolo, de la măiestósa înălţime a Vaticanuluĭ, Episcopii, privind preste veacurile trecutuluĭ ca şi preste frământările timpurilor nóstre, înălţate şi încuragiate îşi simţesc inimile vĕdênd, că, pe lângă tótă mulţimea şi violenţa atacurilor îndreptate asupra Bisericeĭ Catolice, acésta în loc de a scădea, cresce în putere şi mărire, iar valurile furióse, când se par a fi pe punctul de a cufunda acea unică şi adevĕrată corabie a lui Petru, atunci se frâng mai tare şi frânte ele se risipesc; pentru că, şi corabiei, tăria, şi cârmaciului, sprijinul se dă de Cela ce vînturilor porunceşce şi mările liniştite le sci face.

Cu drept cuvînt mângăia aşa dar Papa Piu IX mulţimea Episcopilor, adunaţi la o solemnă ocasiune din tóte colţurile lumiĭ împrejurul sĕŭ, ast fel: Cu cât legăturile credinţiĭ şi ale iubiriĭ ve vor strînge mai tare de piatra angulară a tainicului edificiŭ, cu atâta mai mult, după mărturia tuturor vîrstelor Bisericiĭ, vĕ veţi simţi voi stăpâniţi de acea tărie şi însufleţiţi de acel curaj, ce se recere din partea sarcineĭ vóstre în faţa asalturilor vrăjmaşe pe cum şi a greutăţilor nĕcasurilor vóstre [1]).

Mişcat de sentimentul acesteĭ sacre datorinţe, plecat'am şi eŭ, cel mai mic dintre Episcopi, acuma de curênd spre eterna cetate, ca să vĕd şi să venerez pe Petru în persóna următoriului sĕŭ, Papa Piŭ X.

Se împliniseră togmai dóue zeci şi patru de ani, de când prin bunăvoinţa Metropolitului Ioan Vancea de fericită amintire, şi din graţia pontificie, sosisem acolo în vîrsta cea mai plăcută a tinereţelor, spre a mĕ adăpa de limpedile ape ale înţelepciuniĭ omenescĭ şi dumnezeescĭ, ce curg, şi curg mereŭ

[1]) Gal. I, 18; 2, 2.
[2]) Homil. 32. in Epist. ad Rom.
[3]) În libr. Quod Christus sit Deus.

[1]) Alloc. din 26. Jun. 1867.

Cumpĕraţi Cumpĕraţi

Calendariul Unireĭ pe anul 1904.

Cu un frumos calendar de părete.

Preţul 50 fil. plus 10 fil. porto.

cu îmbelşugare, din isvorul deschis cu mâna luĭ Petru de Mântuitoriul lumiĭ în stînca neclătinată a Vaticanuluĭ, — şi unde avuĭ apoĭ fericirea de a primi nu numaĭ darul preoţieĭ, ci şi înalta demnitate a episcopieĭ, care prin confirmarea Pontificeluĭ, mi s'a adaus mie, ca să fie cunună strălucitóre fórte, dar şi tot aşa de înfricoşată, pe umilită şi nevrednică fruntea mea.

Plecat'am deci împins de datorinţa episcopéscă, de recunoscinţă fiéscă, dar şi de dorul ferbinte ca să mĕ vĕd încă odată la sînul scumpeĭ nóstre mame Roma, unde orĭ ce piatră din străvechile sale monumente, marĭ şi dulcĭ cuvinte grăesce inimelor românescĭ, şi în deosebĭ acelora, carĭ darul nepreţuit îl avem de a ne numĕra între fiiĭ sĕĭ, nu numaĭ după sânge, ci şi după credinţa crestinéscă ce o mărturisim.

Ast fel dispusă fiind mică inima mea, încă din depărtare, zărind ochiĭ printre noriĭ ceriuluĭ mărĕţa cupolă a bisericiĭ Sfîntuluĭ Petru, a început a se cuprinde, maĭ bine zis, a trăsărit de bucurie adevĕrată vĕdîndu-şĭ reîmprospetate înălţătórele sentimente, cu carĭ odinióră zilnic nutrîndu-se mereŭ se sforţa a se întări prin căldura lor, şi a căror reîmprospetare, crescênd îndată printre ruinele nu maĭ puţin mărete ale foruluĭ roman întrĕgă fiinţa mea a străbătut'o cu plăcerile amintirilor celor maĭ preţióse, iar gândul mi-l'a ridicat la meditarea senină asupra vitalităţiĭ unuĭ popor susţinut de tradiţiuni aşa de scumpe, şi strîns cu legăturĭ aşa de tari de aceea gloriósa cetate, care mare este şi acuma, şi mare va fi şi în viitor.....

Nu voiŭ insista asupra sentimentelor mele de felul acesta, şi nicĭ nu voiŭ înşira tóte câte aŭ lucrat ele în sufletul meŭ. Dar silă se face graiuluĭ meŭ spre a vĕ spune, Veneraţi Fraţi, că orĭ cât de gângav îmĭ era glasul, acolo subt aceea boltă minunată, cu genunchiĭ plecaţi la mormintele Apostolilor, şi cuprins de frica loculuĭ sacru, Domnuluĭ m'am rugat, ca, după nemărginită mila sa, să se îndure a mişca sinceritatea inimeĭ mele atuncĭ, când cerea, prin a lor puternică mijlocire, nu numaĭ tăria darului ceresc preste trĕmurătorĭ şi poticnirilor supuşĭ paşiĭ meĭ pe căile vestiriĭ Evangheliei sale, ci şi bogatele şi sfintele sale binecuvîntărĭ preste voĭ, şi preste ostenelile ce le desfăşuraţi spre binele bisericiĭ şi spre fericirea iubitului nostru neam şi popor credincios.

La scurt timp după sosirea mea în Roma, ajuns'am şi la momentul, în care, în audienţă particulară, am stat în aintea Preafericitului nostru Părinte Papa Piu X.

Sfîntul Părinte, o figură venerabilă şi plină de iubire din tóte manifestările sale, şi din carĭ transpiră cu majestate înălţimea auctorităţiĭ dumnezeescĭ ce o represintă pe pământ, s'a îndurat a mĕ învrednici cu atâta dragoste şi bunăvoinţă părintéscă, în cât umilinţa mea cu desĕvîrşire copleşită s'a vĕdut de bunătatea luĭ. Am depus la picióre le sale tributul iubiriĭ fieşcĭ şi al veneraţiunii celeĭ maĭ profunde din partea întregiĭ de Dumnezeŭ păzite Diecese greco-catolice de Oradea-Mare, şi ĭ-am presentat rapórtele oficióse asupra stăriĭ actuale, în care am aflat'o la urcarea mea de curênd pe Scaunul eĭ archieresc, pe cum şi asupra stăriĭ în care am lăsat alma Diecesă a Lugoşuluĭ, după scurta şi încă şi maĭ modesta mea păstorire de şésă anĭ. Apoĭ cu graiul viŭ, pe lângă cele scrise, espunênd prin cuvinte mĕsurate marile cestiunĭ carĭ preocupă în timpul de faţă Biserica nóstră preste tot, dat'am espresiune convingerilor nóstre sigure, şi speranţelor neclătinate ce le nutrim cu toţiĭ în sprijinul şi protecţiunea pururea binevoitóre a Sfîntuluĭ Scaun Apostolic faţă de prosperitatea aceleia-şĭ Biserici.

Răspunsul pe deplin liniscitor ce l'am primit şi asupra acestor lucrurĭ, a causat cea maĭ mare mângăiere sufletuluĭ meŭ. Iar dacă aşĭ căuta să daŭ aci o precisiune şi maĭ mare cuvintelor, n'aşĭ avea alta de făcut, fără numaĭ a reproduce cele ce le-a scris Predecesorul sĕŭ, Papa Leon XIII în Epistola enciclică „Praeclara gratulationis" din anul 1894, unde chiemând popórele din orient la unire, le zicea lor:

Câtu-şĭ de puţin nu trebue să vĕ îndoiţĭ, că pentru aceea Noĭ, saŭ următoriĭ Nostri, vom detrage ceva din dreptul vostru, din privilegiurile patriarcale, saŭ din obiceiurile rituale ale cutăreĭ Bisericĭ. Pentru că chiar şi acésta a fost, şi va fi şi tot de una în viitor, tradiţiunea Scaunuluĭ Apostolic, ca nu cu puţin din cele bune şi cu dreptate să sară în ajutorul obiceiurilor şi al fireĭ deosebite a fie cărui popor. Ba încă închieindu-se unirea cu n i, va cresce de minune, cu ajutoriul Domnuluĭ, demnitatea şi splendórea bisericilor vóstre." Dacă însĕ i-s'ar părea cuiva, că acestea, ca spuse peste tot, numaĭ de departe s'ar putea referi şi la Biserica greco-catolică română, atuncĭ voiŭ repeţi şi aci solemnele asigurărĭ date nóuĕ de a dreptul din partea Sfîntuluĭ Scaun Apostolic prin Bulla pontificie asupra constituirii Bisericĭ nóstre „în provincie bisericéscă gr.-cat. unită de limba românéscă", — şi prin care bullă persónele şi aşedemintele nóstre de orĭ ce fel pentru tóte timpurile aŭ fost eliberate şi declarate de esempte de la orĭ care altă putere saŭ prerogativă jurisdicţională, rĕmânênd supusă Biserica nóstră singur numaĭ şi nemijlocit Scaunului Apostolic. „Fiţĭ pe deplin convinşĭ. — maĭ zise Papa Piu IX, în Epistola sa enciclică de la 15 August 1859, dată către Episcopatul Provinciei nóstre mitropolitane, — că Noĭ nicĭ odată nu vom simţi ceva maĭ plăcut şi maĭ de dorit, de cât ca să facem tóte acelea ce vom puté sci că vor fi spre maĭ marele vostru şi al Dieceselor vóstre folos." Ast fel a grăit Papa Piu IX, ast fel grăesce Papa Piu X, şi tot ast fel vor grăi şi următoriĭ sĕĭ; pentru că unul şi acela-şĭ spirit grăesce în eĭ toţĭ, spiritul adevĕrului şi al dreptăţiĭ.

Fie, acum, Preaiubiţilor meĭ Fraţĭ, ca acele mult cuprindĕtóre cuvinte, ce fericit a fost a le audi Archiereul vostru din graiul Preafericitului nostru Părinte Papa Piu X, să causeze tot asemenea mângăiere şi odihnă atât vóuĕ, cât şi iubitului nostru popor credincios. Iar nóuĕ tuturora maĭ servéscă-ne acela-şĭ mare cuvînt spre noŭ îndemn şi încuragiare, ca să fim stăruitorĭ cu zel îndoit pe căile ce ni-le-aŭ arătat aĭ nostri părinţĭ, cultivând din ce în ce maĭ mult legăturile sacre de supunere înălţătóre, de fiéscă dragoste şi de cea maĭ viuă devoţiune către Scaunul mărit al fericitului Apostol Petru. Şi, mare este Domnul, vom şi face acésta, nestrămutată fiindu-ne convingerea, că cu cât vom preamări maĭ mult Roma, cu cât maĭ tare ne va fi dragostea şi maĭ profundă supunerea către acel Scaun Sfînt, care de noue-spre-zece veacurĭ îĭ constitue neasĕmĕnata mândrie, cu atâta va fi maĭ mare şi tăria şi mândria Bisericiĭ nóstre!

Spre mângăierea şi încuragiarea vóstră maĭ mare în acéstă sfîntă lucrare, fericit mĕ simt a vĕ împărtăşi vóuĕ, şi prin voĭ credincioşilor nostri, Binecuvîntarea Apostolică din partea aceluiaşĭ al nostru Preafericit Părinte Papa Piŭ X.

*

Părinţiĭ nostri ni-aŭ maĭ spus nóue: — şi spre scumpă moştenire ni-aŭ lăsat împreună cu dragostea şi supunerea către Scaunul Apostolic al Sfîntuluĭ Petru, lealitatea sinceră şi devotamentul neţĕrmurit către Înaltul Tron al patrieĭ nóstre iubite, în al cărui pământ se odihnesc al lor óse, aşteptând gloriósa înviere, şi unde şi preste noĭ s'aŭ revĕrsat strălucirile luminosului astru de pe ceriŭ la intrarea nóstră în lume.

În conscliinţa acesteĭ datorinţe marĭ, din ocasiunea întâieĭ mele visite episcopescĭ la Roma, peste putinţă îmĭ era să nu alerg spre a'ĭ implora audienţă şi la Majestatea Sa Preagloriosul nostru Împĕrat şi Rege Apostolic, cărula cu vecînică mulţumire îĭ datorésc asistarea înălţarea mea pe Scaunul archieresc din rêndurile umilite ale poporului românesc.

Deci la reîntórcere, înfăţoşîndu-mĕ înaintea Luĭ. împreună cu reînnoitul tribut al mulţumirilor mele, am depus la treptele Augustuluĭ seŭ Tron, în numele cleruluĭ şi al poporului credincios al acesteĭ Diecese, omagiul fidelităţiĭ, lealităţiĭ şi devotamentului nostru nemĕsurat. Tot odată, luatu-mi-am libertate a da espresiune cele maĭ respectuóse asigurărĭ, că pe cum părinţiĭ nostri în tóte timpurile trecutuluĭ nicĭ avutul, nicĭ sângele şi nicĭ chiar viaţa nu şi-aŭ cruţat'o pentru gloria Tronuluĭ şi a patrieĭ apărare şi înflorire, ast fel şi noĭ gata sîntem şi pururea vom fi, la orĭ ce jertfă şi paşiĭ nostri cu stătornicie vor bate şi în viitor căile umblate de eĭ cu mândrie. Pacinice şi liniştite, dar totuşi destul de grele, şi binelui public păgubitóre, sînt împregiurările prin care trece ţara; noĭ însĕ în veneraţiunea către Augustul nostru Rege, în fidelitatea către Înaltul Tron, în iubirea curată şi sinceră către patrie, în respectul ce-l datorim auctorităţilor publice, nicĭ şovairiĭ nu ne dăm, şi nicĭ la întrecere în urma altora nu ne lăsăm.

Vedita îndestulire, şi mĕ încumĕt a zice plăcere, ce am constat, că produseră modestele şi respectuósele mele accentuărĭ de acest fel, măritu-mi-aŭ fórte mângăierea de care plină era deja inima mea. Facă Domnul acuma, ca şi aceste lucrurĭ însĕmnate să producă tot acelaşĭ efect şi asupra vóstră şi şi asupra bunuluĭ nostru popor. Şi maĭ facă Domnul, prin conlucrarea vóstră înţeleptă şi sîrguinciósă, ca tóte cele ce am aflat de bine a vi le înşira pe scurt, să contribuéscă în cât-va şi la apărarea şi scutirea aceluiaşĭ blând popor de amăgirile şi de ademenirile lipsite de orĭ ce temeiŭ, prin carĭ se încércă ici şi colo prorocii mincinoşi să-l zăpăcéscă şi apoĭ să-l abată din căile datorinţelor sale,

Iar când vĕ comunic tóte acestea, nu pot uita, că ne aflăm la închierea anuluĭ, în care în Diecesa gr.-catolică de Oradea-mare, şi maĭ virtos peste mine, s'aŭ petrecut marile schimbărĭ vóuĕ prea bine cunoscute. Drept aceea îndoită ne este datorinţa de a ne ridica glasul rugăciuniĭ către Preabunul Dumnezeŭ, mulţumind pentru binefacerile primite, pentru tóte cu câte s'a îndurat a ne învrednici, şi implorând în acela-şĭ timp darul sĕŭ, fără de care nimica slntem, ca anul ce se începe să-l putem petrece în frica luĭ, şi ca să putem munci cu zel neobosit spre mântuirea sufletelor, spre binele sfinteĭ nóstre Bisericĭ, spre înflorirea aşedĕmintelor culturale puse subt ocrotirea eĭ, şi, cultivând cu scumpĕtate dragostea creştinéscă către toţi ómeniĭ, în deosebĭ către concetăţenii nostri, să putem conlucra la propăşirea patriei nóstre comune în tóte cele bune şi folositóre, — iar prin tóte acestea să putem alerga spre vecînica preamărire a preasfînt Numeluĭ luĭ.

Pe urmă, vĕ mulţumesc, Veneraţi Fraţi, din tótă inima pentru dragost a ce mi-aţi arătat'o în fel şi fel de chip în decursul anuluĭ ce se încheie, şi cerêndu-vĕ spriginul şi frăţésca colucrare cu voie bună şi pentru viitor, tuturora vĕ doresc de la Domnul an nou fericit!

Binecuvîntarea Domnuluĭ cu darul şi cu îndurările iubireĭ sale de ómeni să fie cu noĭ cu toţi. Amin.

Dat în Oradea-Mare, la 31 Decembre 1903.

Episcop Demetriŭ Radu.

Iubileul diecesei de Gherla.*)

Anul acesta a fost pentru biserica nóstră gr.-cat. un an de mare sĕrbătóre. Anume acuma împlinitu-s'aŭ 50 de anĭ de la un evenimênt de mare importanţă pentru biserica şi neamul românesc, când Majestatea Sa

*) Întârziată din lipsa de spaţ. Red.

Augustul nostru Împĕrat şi Rege Apostolic Francisc Iosif I. în conţelegere cu Sfîntul Scaun Apostolic s'aŭ îndurat a decreta reactivarea Metropoliei de Alba-Iulia şi înfiinţarea alor dóuĕ episcopii nóuĕ, una cu reşedinţa în Gherla, ĭar ceialaltă cu reşedinţa în Lugoş, dând adecă Bisericeĭ române unite aceea ce-i mai lipsia, autonomia şi depedenţa singur numaĭ de Sfîntul Scaun Apostolic. Nu voiesc a stărui asupra însemnătăţiĭ şi urmărilor salutărĭ ce aŭ provenit din acéstă Preaînaltă dispoziţie pentru poporul românesc, căcĭ acelea sînt prea cunoscute, toţi le vedem, toţi le simţim, le simţesce poporul român întreg. Dovadă despre acésta e şi faptul, că ceĭ ce aŭ tras în prima linie folos din dispoziţia Preaînaltă s-aŭ şi grăbit a da fericitului eveniment cuvenita sĕrbătóre. Ne sînt încă próspete în memorie splendidele festivităţi ce s'aŭ aranjat în Lugoş din acest incident fericit. Mulţime de popor cu preoţii în frunte s'aŭ adunat în jurul Archireuluĭ lor, pentru ca împreună să ridice rugăciuni de mulţămită cătră Atotputernicul. Dar nicĭ diecesa Gherleĭ, nu s'a lăsat mai pe jos. Sfînta Liturgie solemnă, în care s'a adus prinos de mulţămită Preabunuluĭ Dumnezeŭ pentru nenumĕratele binefaceri spirituale şi culturale ce le-a revĕrsat în decurs de un jumĕtate de veac asupra acesteĭ diecese — s'a celebrat în capela episcopéscă în 24 Novembre a. c. prin Esc. Sa Dl Episcop diecesan Dr. Ioan Szabó, încunjurat de clerul gremial căutându-se la sfîrşit Doxologia cea mare. Aprópe tóte tractele protopopescĭ s'aŭ grăbit a ţiné şedinţă, ca împreună şi cu mai multă însufleţire să sĕrbătoréscă acest fericit eveniment. Nu voiesc a vorbi despre sĕrbările aranjate cu acéstă ocasiune în întrégă diecesa Gherleĭ, ci mĕ voĭ mărgini a Vĕ informa în câte-va cuvinţe despre decursul şedinţeĭ festive aranjate de Societatea „Alexi-Şincai“ a teologilor din seminariul din Gherla. E un sĕmn bun când vedem, că tinerĭ, carĭ mai curênd orĭ mai târdiŭ vor ieşi de lucrători în via Domnuluĭ, sciŭ să se însufleţéscă de ideĭ măreţe şi punênd umĕr la umĕr, fac tot posibilul pentru de a sĕrbători un eveniment atât de însĕmnat pentru Biserică şi neam. Şi nicĭ că puté sĕrbători mai acomodat de cât prin aranjarea uneĭ şedinţe festive. Membriĭ aceleĭ societăţi ne-aŭ arĕtat de ce e capace entusiasmul, ĭar noĭ carĭ din tóte părţile am grăbit a ne presenta la şedinţă am rĕmas încântaţi. Joĭ în 17 Decembre precis la 3 óre p. m. am mers în „Refectoriul“ seminarial unde s'a ţinut şedinţa festivă.

Între ceĭ presenţi am remarcat pe Rdssimiĭ Domni Alexandru Bene, Ioan Georgiŭ, Ioan Ilieşiŭ, Ioan Ivasco, Dr. Octavian Domide, canonicĭ; Dr. A. Gheţie, Dr. V. Bojor prof. de Sfînta teologie; Iosif Demian, V. Suciŭ, profesorĭ de preparandie Dionisiŭ Valda, preot (Câţcaŭ) A. Cheresteşiŭ, preot (Sântióna) Il. D. Alexandru Nemeş jude reg. pens. Dr. Gav. Tripon, adv. (Bistriţă) etc.

Producţiunea s'a început cu „Laudaţi pe Domnul“ esecutat de corul societăţiĭ. Un cor compus din vre-o 20 de inşi în frunte cu conducătorul Mihail Berinde, cl. II. a esecutat tóte piesele musicali cu cea mai mare precisiune. Mai mult a plăcut „O nópte.“ de Abt şi „Conştiinţă“ de I. Costescu a cărora ultime acorduri aŭ fost acoperite de ropote de aplause. Punctul al doilea din program a fost „Cuvîntul de deschidere“ rostit de preşedintele societăţiĭ Teofil Bocaşiŭ cl. IV. care cu cuvinte alese bineventând pe óspeţi şi arĕtând însĕmnătatea zileĭ deschide şedinta,

În partea distractivă a programuluĭ însĕmnăm următórele declamărĭ: „Fragment din satira a III“ de M. Eminescu, declamat de Traian Trufaşiŭ şi „Plugul blăstĕmat“ de Alexandri, declamat de Ioan Bozga, cl. III. ambiĭ declamatorĭ s'aŭ achitat în mod demn, cu deosebire primul, absolvent al gimnasiuluĭ din Blaş, s'a afirmat de maĭestru în ale arteĭ declamatorice. Mult haz a produs anecdota „Ioan la fteatru“ de Speranţă declamată de Alexandru Mureşan, cl. a II. care deşi îşĭ alesese o anecdotă care nu conţine mult element comic, prin destoinicia şi originalitatea în predare a produs mult haz.

Partea instructivă a programuluĭ o formézĕ „Istoricul diecesei“ de Iulian Manu, cl. a III, care în o românéscă dulce, după o scurtă introducere făcênd o chire istorică în trecutul religios a Românilor până la reactivarea Metropoliei de Alba-Iulia şi înfiinţarea celor dóuĕ episcopii nóuĕ, arată greutăţile împreunate cu un lucru aşa mare cum e înfiinţarea uneĭ episcopii, pe carĭ înse le-a învins iubirea de biserică şi neam a Episcopuluĭ de Oradea-mare Vasile Erdélyi. Cu viĭ colorĭ descrie activitatea luĭ Alexi ca literat, episcop şi naţionalist, arată meritele pe carĭ şi le-a câştigat Vancea, în timpul de 3 anĭ şi 3 lunĭ cât a stat în fruntea diecesei de Gherla, şi cu multă duioşie vorbesce despre iubirea, cruţarea şi dărnicia episcopuluĭ Pavel, ĭar în urmă vorbesce despre actualul Episcop Esc. Sa Dr. Ioan Szabó.

O frumósă disertaţiune din domeniul sciinţeĭ intitulată „Mintea şi Dumnezeŭ“ cetesce Alexandru Szilágyi cl. a. IV, care cu mult tact şi pricepere, într'o românéscă elegantă, a sciut să-şĭ cuprindă într'un întreg bine ordinat cunoscinţele despre obiectul ce-şĭ propuse a-l tracta.

Urmézĕ „Cuvîntul de închidere“ rostit de vice-preşidentul Alexandru Szilágyi, cl. a. IV, care mulţămind óspeţilor, pentru că aŭ binevoit a-ĭ onora cu presenţa, îĭ rógă, ca şi în venitor să-şĭ aducă aminte de societatea „Alexi-Şincai,“

Ultimul punct a fost „Despărţirea“ de Mendelssohn, esecutat de corul, care şi de astă dată s'a achitat în mod vrednic.

La órele 5 p. m. ne-am depărtat cu toţiĭ recreaţi sufletesce, ducênd cu noĭ amintirea unor momente plăcute, petrecute în mijlocul uneĭ junimĭ, de carea ne legăm multe speranţe.

Un participant.

Călindarele pe 1904.

Cunoscută fiind însemnătatea călindarelor şi mai ales importanţa lor în casele unde şi acum peste întreg anul ele sînt singura carte de cetit, pe care membriĭ familieĭ sciutorĭ de carte de atâtea orĭ o résfoiesc pe an ţinem să ne ocupăm în acest loc de ele. De la început constatăm, că numĕrul călindarelor a crescut anul acesta cu 5 resp. cu 6.

Dintre celea vechĭ am primit:

Calendariul Unirii, an V. cu portretul fórte succes al ilustruluĭ Episcop al Lugoşului Dr Vasile Hossu; partea calendaristică bine îngrijită şi şematismul întregeĭ provinciĭ mitropolitane cu numele preoţilor şi învĕţătorilor. Partea literară alésă, scrieri de Coşbuc, din viaţa luĭ A. P. Ilarian articol de Dr. Rat, ilustrat cu dóuĕ clişeurĭ nóue: portretul şi monumentul luĭ Papiŭ, dóuĕ balade poporale frumóse articolĭ literarĭ de Ciura. Popa etc. biografiile Papeĭ Piu, Episc. Dr. Hossu şi Dr. Radu şi un articol fórte instructiv despre cultul Sf. Eucharistiĭ, din care aşa de mult s'ar puté învĕţa în sfîrşit instrucţiĭ pentru fondul de pensie a învĕţătorilor, despre testament, apoĭ sfaturĭ de ale culinei, din economie, humoristice şi inserate. Din acéstă schiţare se vede, că e cel mai potrivit calendariŭ pentru preoţiĭ şi învĕţătoriĭ nostri, costă 50 banĭ.

Ca o întregire a acestuĭ calendariŭ e:

Calendariul practic, an I. apărut la Lugoş, e cel mai voluminos calendar, are aprópe 500 pag. şi costă 50 banĭ Partea calendaristică se estinde pe aprópe 200. pag. are la fiecare lună instrucţiĭ din tipic, sfaturĭ economice, notiţe meteorologice etc. Urmézĕ şematismul Provincieĭ mitropolitane gr. cat. cu portretul Mitropolituluĭ Victor şi cu înşirarea preoţilor şi învĕţătorilor, apoĭ şematismul bisericeĭ române ortodoxe cu portretul bine sucees al mitropolitului Ioan. În partea literară poesiĭ de Sabo, Cioban etc. o bucată în proză de Simin şi Dr E D. Pocăiţiĭ, un articol reprodus din „Unirea“ şi cronica anuluĭ. Între ilustraţiĭ însĕmnăm: Mânăst. Prislopului, catedrala şi reşedinţa episcop. din Lugoş, Episc. Dobra Radu şi Hossu, apoĭ Episc. Radu acasă, Dr Hossu şi peregrinii nostri la Roma, Papa Leo, Piu, părechea regală a Serbieĭ. Inserate aprópe pe fie care pagină.

Cel mai frumos calendar remâne şi anul acesta ca şi în trecut.

Calendariul „Minervei“ pe 1904. cuprinde nu o mulţime de articole originale, ilustraţiuni şi suplimente artistice de o esecutare şi frumseţe uimitóre, pag 242. costă 1.25 Lei De osebit de alţi anĭ calendarul de acum are o mulţime de portrete şi ilustraţiĭ de ale pictorului Th. Aman. În frunte e portretul artistic esecutat a M. S. Regelui Carol şi apoĭ o cromofotografie în 4 colorĭ representând pe un păstor român. Tabloul acesta e tot ce póte arta tipografică mai splendid. În partea literară sînt articolĭ de Iorga. Eminescu. Coşbuc, Slavici, Alexandri, Iosif ş. a. un interesant articol despre Bucovina de G Popovici. despre Ioan Bratian. Academia română, continuarea articolului: Dascălii nostri apoĭ un tablou sinoptic al istoriei Românilor. şi multe alte articole şi ilustraţiĭ.

Călindarul Poporului a apărut şi an aceasta în al XIX an. Cuprinsul potrivit masseloi poporului pentru care e redactat şi care l'a întimpinat tot-de-una cu drag. Remarcăm articoliĭ: Fiĭ mândru Române! An-împĕrat şi fetele lui. amîndoĭ scrişi de dl Silv. Moldovan. Nu lipsesce, nicĭ îndatinatul rĕvaş.

Ediţiile librăriĭ Kraffi îşĭ păstrézĕ şi de data acésta consideraţia din trecut.

Amicul poporului an. XLIV e redactat de I. Popovici, are în frunte portretul regretatului Dr. D. P. Barcian, fost profesor în Sibiiŭ. În partea literară portretele noiloĭ Episcopi. Dr Demetriu Radu. Ioan Ig. Papp şi Dr Vasile Hossu apoĭ articolĭ literarĭ.

semnați de Ciru Oeconom, Radulescu Niger, Maria Cioban, Twain ș. a. Cronica anului e împodobită cu multe icóne: Dr Ioan Rațiu Papa Leo, Papa Piu, Regele Petru al Sêrbiei etc.

Unii din articolii și ilustrațiile aceste sînt publicate în

Calendariul Săteanului care se vinde cu prețul numai de 25 bani. avênd coperta în colori,

Posnașul calendarul umoristic, ce apare în aceeași edițiune, are și de data acésta articoli și ilustrații de tot hazul.

Calendariul „Poporului român" ce apare în al II an la Pesta în editura foii cu același nume, e încă în desvoltare și îi prezicem un frumos viitor. E cel mai bogat calendar în ilustrații, multe din ele originale și scóse din viața poporului nostru. Un singur lucru îi mai lipsesce dóră: hârtie mai bună. Are aprópe 200 pag. și costă 80 bani.

Dintre călindarele nóue însemnăm celea trei apărute în editura institutului tipografic „Ideal" din Hunedóră:

Calendariul *„Bunul Econom," „Țăranului"* și *„Sfintei Trăimi"* Cuprinsul acestor călindare e cu puțină osebire acelaș, destul de potrivit pentru popor, ați și ilustrații destul de succese. În aranjarea materiei se pare că s'a pus puțină grije. Dar acum apar pentru prima dată, ați suficientă scusă căci cine nu scie, că ți-se face aievea călindar capul cu ast fel de ocarsii.

Mai de curênd am primit de la Brașov

Călindarul Plugarului, an. XII. ed. tip. Mureșianu, e un adevěrat calendar economic, cuprinděnd mai tot articoli și poveți economice, prețul 44 bani.

Calendariul nou, anul V în editura tipografiei Ciurcu, peste 100 pag. costă 40 bani, e singura scriere de acest feliu, din celea apărute anul acesta, care nu are nici o ilustrație, chiar și partea literară n'are nici un aer mai modern, scrieri de autori necunoscuți sați învechiți, afară de 10 șire de versuri de Coșbuc, sigur nimerite la întîmplare.

Tot fără ilustrații e și *Calendariul cu cirile,* ce apare acum de peste 100 ani. Nu credem, că nu l-a bătut și lui ceasul. Puțini vor mai fi cari să-l cetéscă cu drag. dor vre un bětrân, care mai ține la vechile bucóvne.

Am înșirat aci calendarele ce ați sosit la noi, mai sînt încă vre-o 3—4 pe acele însă nu le-am vědut.

Se póte constata cu satisfacție, că pe acest teren, pe lângă progresul numeric, întru cât numărul calendarelor cresce an de an. s'a făcut și un frumos progres în chipul cum sînt de îngrijit redactate.

REVISTE.

Afaceri interne. În ședința dietei ținută la 9 crt. dl deputat Dr. Vlad a adresat guvernului dóuě interpelări, cari ați demascat purtarea organelor administrative, când e vorba să se apese elementul românesc. Întâie e referitóre la nóua arondare a cercurilor electorali din comitatul Arad, care ține la nedreptățirea românilor. A dóua privesce purtarea volnică a solgăbirěului din Ilia, care observând, că școla de stat din Zam va trebui să fie închisă din lipsa pruncilor, a pedepsit pe părinții cari locuiaŭ în jurul școlei de stat, până când acestia s'ați vědut nevoiți a-și trimită acolo copiii. Interpelarea primă a fost predată ministrului de interne, a dóua celui de culte.

Noutăți.

Completarea capitlului. Instalarea celor doi canonici în nóuele stale, cum și a celui nou ales în staulul de canonic teolog, se va face mâne Duminecă din partea Escelenției Sale Î. P. S. Dn Mitropolit.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ Respectabila Domnișóră: Maria Mureșian, din loc, când în primăvara trecută s'a întreprins o colectă în scopul edificarei unei nóuě biserice în loc, a subscris și a solvit 100 coróne. Acum de anul nou ne-a surprins daruind sfintei biserice din loc o cădelniță în preț de 57 coróne. Iată inima bună și nobilă deși tineră scie folosi averea părintéscă, și spre mărirea lui Dumnezeŭ. Tot asemenea Ioan Lăscudeanu din loc, iarăși om tiner și chiar nu cu multă avere a daruit sfintei biserice din loc un Euchologiŭ în legătură de lux, în preț de 12 cor. Dumnezeŭ le răsplătéscă la ambii jertfele marinimóse. Chimetelniculde-Câmpie. la 13 Ianuariŭ 1904. *Teodor Harsian,* paroch gr.-cat.

Anul nou. În ziua începerii unui nou an a pontificat sfînta liturgie Escelența Sa Mitropolitul Victor, asistat de membrii Ven. Capitul și alți preoți din gremiŭ. Cuvîntarea a rostit'o tot Escelența Sa. La órele 12½ preoțimea gremială, sub conducerea Ilustr. Sale prepositului Ioan M. Moldovau s'a presentat înaintea Archiereului, făcêndu-i urările cele mai fericite pentru noul an. Mitropolitul mulțumes e, dorind ca intențiunile bune, pe cari scie că le are fie care, în decursul anului ce începem, cu ajutoriul lui Dumnezeŭ, să se prefacă în fapte. După aceea șefii administrații ați făcut de asemeni călduróse urări Escelenției Sale. La órele 1 a fost masă la curtea mitropolitană.

Sara de Sânvăsii a adunat lume multă în localitățile Casinei nóstre. După 9 óre profes. Precup a făcut o cronică a anului, trecênd în revistă întîmplările mai însemnate ale anului trecut și ridîndu-și cu o fină satiră de defectele societății nóstre mai ales. Publicul l-a ascultat cu atenție și l'a felicitat. Apoi d-șórele Elena Muntean, Lucia Viciŭ ș. a. s'ați perîndat la pian, cântând mai multe piese românesci. A sosit apoi musica și în bună dispositie ne-a salutat noul an, primit cu veselie de toți.

Dar preaînalt. Maiestatea Sa a binevoit a dărui din casseta sa privată 200 cor. pentru biserica din Dateș. distr. Ludoș.

Hymen. *Iosif Bardosi,* catechet în Deva, și *Elena Oltean,* logodiți.

Fondul subsidiar al preoților a primit Cor. 6 colectați în parochia *Bucium șésă,* apoi ca rescumpărare de felicitări Cor, 3. de la On. *Ariton M. Popa,* preot tot acolo.

Masa studenților a primit următórele colecte și contribuiri: *Ioan Tat,* Nucet, 1 cor. *Toma Furdu,* Logig, 3 cor. *Dr. Toma Cornea,* Sighișóra, 12 cor. *Virgil C. Codarcea,* Șermaș, 11·76 cor. Iar ca rescumpărare de felicitări: *Sim. Dragomir,* Gurasada, 3 cor. *Ioan V. Rus,* Blaș, 10 cor. *Const. Colbazi,* Spring, 2 cor. *Romul Raca,* Bouțar, 5 cor. și *Ioan Hossu,* Milașul mare, 5 cor.

Mulțumită. Dl *Nicolaŭ Ceușian,* capitan în pens. a dăruit 30 cor, școlei gr. cat. din Dateș.

Un mare filantrop. În America trăiesce un archimilionar, care scie să foloséscă averea primită de la Dumnezeŭ, făcênd numeróse fapte de binefacere. Numai în anul trecut a făcut fundațiuni de peste o sută milióne coróne. Numele acestui filantrop e Carnegie.

Fóie nóuă. Cu 1 Ian. n. a. început să apară la Simleu o fóie pedagogică nóuă *„Învěțătoriul român"* sub redacția dlui *Gavril Trifu,* costă pe an 5 cor.

Convocare. Despărțămîntul Turda al Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român își va ține adunarea generală în scóla gr.-cat. din Turda vechie, la 24 Ianuarie anul 1904 st. n. la 2 óre p. m.

„Lucefărul" frumósa și interesanta revistă, ce apare în Budapesta sub conducerea amicului Ales. Ciura, se presintă de anul nou într'un chip fórte drăguț: copertă nóuă de pictorul Simonescu de la München, ilustrații de Smigelschi, Simonescu și Hîrlescu, articoli literari de Iorga, Dr. Pușcariŭ, Iosif, Goldiș, Ciura, Goga și alții mulți, cari de cari mai atrăgětor și mai frumos scris. Numerul acestor are 48 pag. și costă 1 cor. Abonamentul anual e de Cor. 12. pentru învěțători, preoți seraci și studenți Cor. 7. Nr. 2 va fi dedicat reginei Carmen Sylva, din prilejul aniversării a 60 a nascerii. Recomândăm cu căldură abonarea acestei prețióse reviste.

Avis. Un candidat de advocat român cu certificate bune, posede limba germână și magiară caută aplicare în cancelarie advocațială pe lângă condițiuni modeste. Adresa să póte sci la Redacțiunea fóiei nóstre.

Errate. În art. *„La pocăiți"* din Nr. 1. c. s'ați strecurat, pentru grabă, mai multe erori, din cari multe le va fi îndreptat însuși st. cetitor. Noi îndreptăm numai dóuě: p. 11. col. II. al 3. r. 4. să se cetească; ce vě este unicul isvor de credință în loc de: ce e . . . Pag. 12 c. I. al ult. 3. *să* rěmâne afară.

Necrolog † *Ioan Străjan,* proprietar în Blaș după un morb greŭ, Joi în 14 Ianuar a. c. la 7 diminěța și-a dat nobilul sěŭ suflet în mânile Creatorului în anul al 73 al etății Osěmintele scumpului decedat se vor așeza spre odichnă vecinică azi în 16 Ian. n. la 2½ óre p. m. în cimiteriul parochial din loc.

Odihnéscă în pace!

Subsidiul de stat pentru 1903 a sosit. Ministrul de culte a împărțit preoțimei nóstre sub acest titlu C. 139015.—

Se caută!

Practicanți și comptuariști mai departe practicante și comptuariste, cari posed limba românéscă și cea germână în vorbă și scris, și cari vor trebui să stenografeze perfect nemțește, pentru a fi aplicați imediat la o afacere de Export în Croația. Vor fi preferiți aceia, cari afară de aceste dóuě limbi mai posed una. Oferte adjustate, în limba germână, cu comunicarea pretențiilor de salar și cu alăturarea fotografiei să se adreseze:

Exportgeschäft Feller, Stubica (Croația).

Editor și redactor răspundětor:
Aurel C. Domșa.

Tipografia Seminarialŭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare in fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaş.

Anul XIV. Blaş 23 Ianuar 1904 Numĕrul 4.

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Română.

— *Glasul unui Român Macedonean.* —

Un român macedonean, fost profesor, ne trimite următorul important articol, căruia ne grăbim a-i da locul în fruntea foiĭ nóstre. Autorul aduce din noŭ în discuţiune o idee, pentru realisarea căreia aŭ luptat şi alţi bărbaţi de inimă a României.

Revoluţiunea bulgăréscă de astă-vară în Macedonia, pe lângă ororile pricinuite populaţiunii creştine şi musulmane, a avut şi un bun efect mai ales pentru elementul românesc din Imperiul Otoman; de óre ce până acum acest element de rasă latină a fost cu totul ignorat de puterile Europene. — Acéstă neatenţiune din partea Europeĭ a fost provenită din nepăsarea nóstră pe de o parte, iar pe de alta de numerósele publicaţiuni cu tendinţe ostile nóuĕ de cătră agenţiĭ grecismuluĭ şi slavismuluĭ, carĭ de anĭ de zile împănéză pressa străină cu neadevĕruri sfruntate; şi acésta spre aducere la îndeplinire a visuluĭ lor de a nimici Imperiul Otoman şi a încorpora provinciile otomane regatuluĭ Elen şi principatuluĭ Bulgar.

Cu sistema acésta de a falsifica adevĕrul, mai ales grecii profitând de buna credinţă a Europeĭ, aŭ realisat anexarea Thesalieĭ; iar Bulgariĭ a Rumelieĭ orientale.

Acum, punêndu-se capĕt revoluţiuniĭ bulgăresci, pressa străină s'a grăbit a trimite la faţa loculuĭ representanţi spre a se convinge de visu de starea populaţiuneĭ, cum şi de situaţiunea eĭ ethnică. Acestĭ representanţi aĭ presseĭ Europene aŭ rĕmas uimiţi, când aŭ constatat, că în Turcia există un element compact de Români, stabiliţi prin oraşe şi comune, vorbind limba românéscă.

Acum, când mişelia grecéscă s'a dovedit, când cruḑimea bulgăréscă a revoltat lumea întrégă şi lumină a început a se face, mĕ întreb: Ce atitudine va trebui să luăm pe viitor noĭ Românii de la Pind, faţă de grecĭ şi slavĭ? Dacă vom sta şi de aicĭ înainte în amorţéla de până acum, atunci ce viitor ne aştéptă? Cu siguranţă: ştergerea nóstră din peninsula Balcanică ca rasă latină.

Eĭ bine! Ca să evităm pe viitor o asemenea primejdie, datorĭ sîntem, noĭ acestia, ce ne-am adăpat în şcólele nóstre naţionale, să dovedim Europeĭ culte, că în Imperiul Otoman maĭ există o naţiune vigurósă, pacînică, muncitóre şi acéstă naţiune, este naţiunea românéscă.

Să ne punem dar pe muncă cu mic cu mare. Şi carĭ vor fi mijlócele nóstre de luptă pe viitor, spre a ne emancipa de înrîurirea grecéscă şi slavă?

După părerea mea cred, că este şi logic şi uman a nu întrebuinţa mijlóce barbare ca Bulgariĭ şi mijlóce perfide ca Greciĭ, ci să mergem pe calea adevĕruluĭ şi a bunuluĭ simţ; şi anume să dovedim întâiŭ, că sîntem un popor credincios Majestăţiĭ Sale Sultanuluĭ, că nu avem veleităţi ostile de cuceriri ca Greciĭ şi Slavii; şi al doilea să ne adresăm lumeĭ civilisate, că existăm ca naţiune în Turcia şi meritâm atenţiunea Europeĭ. Spre acest scop ni se încumbă datoria să răspândim prin publicitate dorinţele nóstre naţionale şi să găsim mijlócele eficace, carĭ ne vor emancipa de influinţa străină.

În primul cas, de o cam dată, subsemnatul, după un studiu minuţios, supun la cunoscinţa onor. public o statistică a elementuluĭ românesc din Turcia,*) prin care se va constata ceea-ce susţinem; iar în al doilea cas propun connaţionalilor meĭ, că după atâtea lupte şi întrevenirĭ zădarnice pe lângă Patriarchia Grecéscă din Constantinopol, de a ne recunósce biserica nóstră naţională, singurul mijloc este *de a rupe odată pentru tot de una relaţiunile noóstre cu acéstă autoritate biserecéscă, şi a ne îndrepta privirile nóstre aiurea, şi anume la adevĕrata şi dumnezeésca biserică a luĭ Christos de la Roma, mama Românismuluĭ.*

Să cerem dar unirea bisericeĭ nóstre române cu biserica romană, singura care ne póte apĕra naţionalitatea nóstră de influinţa grecéscă, şi în scurt timp ne póte acorda autocefalia bisericeĭ nóstre.

Procedând astfel, ne vom bucura de drepturile nóstre legale şi vom păşi cu paşĭ repeḑi spre civilisaţiune, rupênd cu desăvârşire cu *trecutul nostru plin de ignoranţă, datorită esclusiv bisericiĭ şi culturiĭ grecescĭ.*

Sînt încredinţat, de maĭ înainte, că voiŭ fi desaprobat de connaţionaliĭ meĭ de emiterea acesteĭ părerĭ, ca fiind greşită şi mi se va obiecta, ca nu este patriotic a ne infenda uneĭ autorităţi maĭ puternice ca cea grecéscă saŭ bulgăréscă.

Pentru susţinerea părerilor mele documentate, le voiŭ dovedi în câte-va articole. că părerile mele nu numaĭ că nu sînt greşite şi antipatriotice, dar salvatóre şi pline de patriotism.

Un român Macedonean.

*) Va urma în numĕrul următor.
Red.

Completarea Capitlului.

Dumineca trecută, înainte de începerea sfteĭ liturgiĭ, Escel. Sa Mitropolitul Victor, îmbrăcat în mandie şi camilafcă, s'a aşeḑat pe tetrapod şi avênd înaintea sa pe ceĭ patru canonicĭ, ce se promovaŭ, respective instala, le-a adresat următórele cuvinte:

Cumpĕraţi Cumpĕraţi

Calendariul Unireĭ pe anul 1904.

Cu un frumos calendar de părete.

Preţul 50 fil. plus 10 fil. porto.

„Gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările lui“.
S. Marcu I. 3.

În 23 August 1832 numise Împĕratul și Regele nostru Apostolic Francisc I. pe Ioan Leményi, vicariul capitulariŭ de Episcop al Făgărașuluĭ. Trecură 70 de anĭ până venise altuĭ bărbat din capitlul Bobianu rîndul să fie chemat la sarcina episcopieĭ.

În 21/8 Septembre 1903 chirotonirĕm aicĭ de Episcop al Lugoșiului pe Canonicul scholiarcha al acestuĭ Preaven. Capitlu metropolitan, pe prelatul domestic al Pontificeluĭ roman Dr. Vasilie Hossu de Kis Nyires, denumit la acea tréptă de Maiestatea Sa sacratissimă Francisc Iosif I. Împĕrat al Austrieĭ, și Regele nostru apostolic cu preaînalta resoluțiune din 10 Maiŭ 1903.

Locul de canonic scoliarcha devenise astfel vacant de drept și în faptă, și amĕsurat așeḑĕmintelor din literele fundaționalĭ de dtul 1 Februar 1807, avea să se umple prin promoțiune graduală.

În urma propositiuneĭ preaumilite, ce am făcut-o cu dtul 28 Septembre 1903, Nr. 5749, Maiestatea Sa Cesarea și apostolică regéscă prin resoluțiunea preaînaltă de dtul Viena, 12 Decembre 1903, împărtășită Nóuĕ cu scrisórea Escelenției Sale a Domnuluĭ Ministru reg. ung. de culte din 23 Decembre 1903 Nr. 100,314, s'a îndurat a încuvenința și a întări promoțiunea Preaonoratuluĭ în Christos Frate Dr. Victor Szmigelski canonic cancelariŭ al acestuĭ Preavenerat Capitul Metropolitan de canonic scholiarcha, precum și promoțiunea Preaonoratuluĭ în Christos Frate Dr. Isidor Marcu, canonic teolog de canonic cancelariŭ, care în 13 Maiŭ 1901 fu ales de canonic teolog.

Ĭar după ce prin promoțiúnea acésta locul de canonic teolog după drept și în faptă devenise vacant: Capitulul Bobian în 1 Ianuar st. n. 1904 adunat în ședința electorală, în formă legală a ales de canonic teolog pe Frăția Sa Preaonorate Stefan Pop, protonotariŭ consistorial și director al Cancelarieĭ metropolitane după-cum tóte aceste maĭ pe larg se cunosc din prea înaltele diplome colaționale, respective din decretul metropolitan de dtul $\frac{\text{1 Ianuar 1904}}{\text{19 Decembre 1903}}$ Nr. $\frac{\text{7742—1903 archiep.}}{\text{1—1904 capit.}}$ carĭ să se cetéscă!

Aci diaconul Iacob Popa cetesce în textul original cele dóue diplome regescĭ, apoĭ protodiaconul Micu, diploma mitropolitană. După cetirea acestora Mitropolitul continuă:

Aceste preaînalte litere colationalĭ, respective acest decret metropolitan fură presentate, cetite și publicate în ședința capitulară din 16 Ianuariŭ 1904 sub Nr. 10, și fură primite cu devoțiune omagială, și după ce canoniciĭ promovați și cel ales făcură în aceeași ședință capitularie profesiunea credinței catolice: mie mi-se dede ocasiunea onorifică, ca rugat de Preaveneratul Capitul Metropolitan, să introduc în stalele lor cuvenite pe canoniciĭ acum promovați, și pe cel ales, și să-ĭ fac arĕtați ca pe ceĭ ce de aci încolo aŭ să cuprindă trepte nóue în Canonul acesteĭ S. Biserice Catedrale Metropolitane de Alba-Iulia și de Făgărașiŭ cu hramul Preasânteĭ Treime din Blaș.

Binevoiesce dară Preaonorate în Christos Frate canonice cancellariŭ Dr. Victor Szmigelski a cuprinde scaunul de canonic scholiarcha, care dacă rĕmase vacant dintr'un îndemn rar a se adeveri, și de faust auguriŭ pentru acéstă biserică: din grația preaînaltă este astăzĭ împlinit prin cel ce cu asemenea zel doresce a servi cuvîntuluĭ adevĕruluĭ, întru lungime de zile!

Pre legea procedrieĭ cuprinde Preaonorate în Christos Frate canonice referendarie Alesandre Uilacanu, scaunul în corul capitular rĕmas vacant prin promoțiunea acum plinită, și stărue în serviciul sacru spre lauda numeluĭ Celuĭ Preaînalt întru lungime de zile!

Tot pentru proedrie se cuvine Preaonoratuluĭ în Christos Frate canonic prebendat Ioan V. Rusu, pentru adâncele-ĭ bĕtrânețe absent, scaunul rĕmas vacant după canonicul referendar. Stăpânéscă-l în pace întru lungime de zile!

Binevoiesce Preaonorate în Christos Frate canonic teolog Dr. Isidor Marcu a cuprinde scaunul de canonic cancelar, la care Te-a înaintat grația preaînaltă, și prețuind înaltele chemărĭ, cărora servescĭ în interesul educațiuneĭ Veneratuluĭ cler, și al administrațiuneĭ justițieĭ: „să cunóscem unul pe altul spre îndemnarea dragosteĭ și a faptelor bune[1])“, ca să luăm rĕsplata făgăduinței întru mulțimea bunătăților ce vor să fie. Darul Domnuluĭ cu noĭ întru lungime de zile!

Binevoiesce în urmă Preaonorate în Christos Frate Protonotar Consistorial Stefane Pop a cuprinde scaunul de canonic teolog, la care Te-a ales încrederea Preaveneratuluĭ Capitul Bobian, și ustenelele administrațiuneĭ ecclesiastice purtate într'un șir îndelungat de anĭ la oficiul nostru archidiecesan, schimbă-le de aci încolo cu servițiĭ maĭ de-aprópe provĕḑute în literele fundaționale ale Veneratuluĭ Capitul Bobian. Pre lângă binecuvîntarea archiereéscă primesce din partea nóstră recunoscința cuvenită statorniciei în lucrul servițiuluĭ public, care virtute să te petrécă și în chemarea nóuă, întru lungime de zile!

[1]) Evreĭ X. 24.

FEUILLETON.

În fața pădurii.

Sĕracă pădure! Cât eștĭ de gólă — cât eștĭ de pustie! Nu maĭ boibotesce neastîmpĕratu-ți isvor de astă vară triste și amurțite, pe crengile uscate, staŭ pasĕrile drăguțe, reamintindu-și în gânduri cântecul iubiriĭ, fericiriĭ de odinióră. . . Deslânțuit și fioros — de-alungul pădurii — își cântă sĕlbaticul vînt cântecul iernii. . .

Unde ți-s podóbele tale de astă vară, frumsețile, farmecul tĕŭ — pădure, de staĭ atât de pustie, de gólă și uitată acum?

Eștĭ mórtă, eștĭ rece — înghețată, peste lințoliul alb al zăpeḑiĭ să alunge sĕlbatic al morții fior, — eștĭ înfiorătóre eștĭ respingĕtóre azĭ. . . Înțelegĭ!?

Înțelegĭ tu prea bine, pădure — te înțĕleg și eŭ de ce eștĭ așa. . . Dar e rostul naturiĭ să fiĭ!

Pustie, și mórtă și receleștĭ azĭ, — dar tînără, frumósă și în flórea vieții vei fi mâne

Adăposti-vor palatурile tale din f-unze desprinse, ĭarăși — tot ce iubirea vieții — și viața iubiriĭ cuprinde! . . . Și raze de sóre — și raze de lună, și cântec de paserĭ — și murmur de ape și florĭ scânteitóre — și doĭ ochĭ iubiți, împleți-și-vor în taină — — poemul iubiriĭ.

— Veḑĭ bine — vei fi! Căcĭ ăstă ți-ĭ rostul: să morĭ — să renviĭ maĭ frumósă ca înainte!

— O, dar e trist, e dureros de trist când mĕ gândesc la rostul firiĭ omenescĭ!

. . . Sum încă tinĕr, — așa cum e flórea în mijitul înfloririĭ! — Dar nu înțĕleg, atunci de ce atâtea simțirĭ dureróse mi-aŭ cutropit de pe acum, biata inimă din mine. . . Dór nu vreaŭ să mor încă, — mĕ înfior!

Înțelegi-mĭ durerea, pădure? Tu vei reînvia iară-și cu întreagaț comóră de plăcerĭ, — dar reînvia-mĭ-va inima mea *aceeași*, la surisu-ți dintâĭ?

Desigur nu. Pentru noĭ e întórsă Povestea. Ce a fost odată-odată, nu revine maĭ mult!

Câte ierni fioróse ți-aŭ dus cântarea și frunza, — atâtea rînduri de ilusiĭ, plăcerĭ și de nădejdĭ sburat-aŭ din pepin-mĭ cu gândul viclean, să nu maĭ revină. . .

Amintirile? Vor ținea și aste eâtă-va vreme, apoĭ s'or pierde și ele — s'or risipi.

Dar prietinĭi? Da avut-am prietinĭ și eŭ, dar sciŭ eŭ pe unde-or rătăci ei azĭ. Ne-am despărțit așa într.o frumósă zi de vară, ca să nu ne întîlnim maĭ mult. . . Totuși de vre-o doĭ—treĭ maĭ sciŭ până acum, dar departe-s și aștia — departe. . . Și apoĭ căldura unei inimĭ prietinescĭ nu o poți transmite prin slovele din spațul unor hârtiĭ nesîmțitóre. . .

— Și așt fel sĕrac — cu mult maĭ sĕrac, dragă pădure, te voĭ saluta în zoriĭ primăveriĭ. Când mi-ĭ vedea, tu însuți te veĭ spăria de mine.

Dar așt fel e rostul firiĭ omenescĭ. Azĭ una mâne alta, până când și cea maĭ din urmă ilusie îți piere. . .

Pe când tu mergĭ înainte — noĭ dăm înapoĭ!

— Veḑĭ așt fel ni-e sórtea!

Din jalea ta amară, pădure, înțĕleg că tu aĭ vrea să sciĭ, de unde jocul sorții acesta — de ce?

De unde, de ce? Ca și cum așĭ sciĭ să-ți spun eŭ Dar nu sciŭ, pădure nu sciŭ. — și chiar de așĭ sciĭ niciĭ atunci nu ți-așĭ spune

Căcĭ azĭ nici nu e bine să spuĭ ceea ce sciĭ, ceea ce de abia maĭ simțescĭ încă. Așa, ca mulțĭ alțiĭ, mĕ învîrt și eŭ în lume. Nu spun ce sciŭ — spun ce nu sciŭ, nu vĕḑ ce să petrece — vĕḑ ce ar trebui să se petrecă. . .

Tăcem mereŭ și totuși ne pricepem de minune.

— Alt șir de veacurĭ trăim azĭ pădure, și tu gândescĭ să maĭ fim ómenĭ vechĭ, nepriceputĭ și sfângaciĭ! . . .

Azĭ urîm, pe cel ce plâng — dar ne întórcem de la cei ce nu plâng; — azĭ osîndim pe cei ce rîd, timbrînaun-ĭ de nșuratiei — dar urgisim pe cei ce nu rîd! . .

Înțelegĭ tu pădure, cum trece azĭ viĕța? . . .

. . . Și se făcu de odată un viscol suerător — val de schintei de zăpadă alunga vîntul în fereastră-mi. . .

Înse pădurii nu-ĭ pasă de viscol, dar îea înfățoșarea unei vederĭ imaginare.

Din fața eĭ ceream lămurit:

„Atunci zădar maĭ cauți copile *iubire — idealism!*“

Lian.

Şi acum Preaonorat Capitul Metropolitan! vĕdĕnd întregit din noŭ Canonul acesteĭ sânte biserice metropolitane, să ne închinăm Providenţeĭ divine, să-ĭ mulţămim de tótă darea cea bună, între carĭ pentru un colegiŭ aşa venerând, ocupa locul întâiŭ întregitatea numĕrului membrilor rînduiţi.

Îmbărbătându-ne împrumutat prin esemplul faptelor bune, avem să mijlocim, ca grija tuturor bisericelor acesteĭ alme archidiecese, de Dumnezeŭ cinstite, să ĭea un avênt ca acela, cât singuratecele spriginite de tăria morală a întreguluĭ, să fie în stare a resista seducţiuneĭ, ce ne stă asupra cu năvală, până aci de abia cunoscută.— „Gătiţĭ calea Domnuluĭ, drepte faceţĭ cărările luĭ [2])“.

Aducă-şĭ aminte fie carele dintre noĭ de cuvintele Apostoluluĭ „Că nu ne-aŭ pus pe noĭ Dumnezeŭ spre mânie, ci spre dobândirea mântuireĭ prin Domnul Nostru Isus Christos [3])“; căruĭa i-se cuvine mărire, onóre şi închinăciune, împreună cu cel fără de început al luĭ Părinte, cu preasântul şi bunul şi de viéţă făcĕtorul Spiritului luĭ; acum şi pururea şi în vecĭĭ vecilor. *Amin.*

La fiecare Escel. Sa îĭ arată cu mâna locul ce are să-l ocupe, ĭar prof. Papiu cânta: Mulţĭ anĭ!

Ocupându-şĭ cu toţiĭ locurile canonicul Dr. V. Szmigelski, cel dintâiŭ promovat mulţumind bunuluĭ Archiereŭ pentru îndeplinirea acesteĭ ceremoniĭ zice următórele:

Înalt preasfinţite Domnule Mitropolit! Statorit este omuluĭ o dată să móră, şi datorinţa luĭ cea maĭ de frunte este, ca mórtea să-ĭ fie fericită. Archiereul Michail de Orade şi-a plinit datorinţa acésta. Chizeşia, că mórtea luĭ a fost fericită ne este şi binecuvîntarea, cu carea Dumnezeŭ a binecuvîntat după mórtea luĭ diecesele de Orade şi de Lugoş. Şi mândrie curată trebue să ne stăpânéscă pe noĭ, pe membriĭ capitululuĭ catedraleĭ acesteia, că a avut parte, ca Dumnezeŭ din mijlocul nostru să-şĭ alégă o unéltă a binecuvîntăriĭ acesteia. Şi după acestea ce a restat alta, fără numaĭ ca Escelenţa Vóstră să Vĕ îngrijiţĭ de umplerea golului, carele în urma dispoziţiuniĭ acesteia a proniei dumnezeescĭ s'a născut în şirul nostru? Şi Escelenţa Vóstră o aţĭ şi făcut acésta cu gândul cel maĭ bun şi cel maĭ curat. Noul soţ al nostru şi în tocmaĭ şi noĭ ceştĭ din graţia Maĭestăţii Sale promovaţĭ a bună samă ne-am propus, să putem zice în tot de una cu Apostolul, că slugĭ netrebnice sîntem, ce ne-a căutat, să facem, am făcut. Într'aceea însĕ tot rodul bun al lucrăriĭ nóstre atîrnă de la Părintele luminilor, de la carele este tot darul cel bun şi desĕvârşit. Fie ca binecuvîntarea archieréscă a Escelenţeĭ Vóstre să ne fie arvuna daruluĭ. Îţi mulţămim, Escelenţă, şi dăruéscă-Vĕ Dumnezeŭ Bisericiĭ sale întru zile îndelungate!

Chorul cântă „Mulţĭ anĭ“ şi Escelenţa Sa depunĕnd ornatele şi ocupându-şĭ locul sĕŭ se începe sta liturgie, celebrată de sĕrbătoriţĭ. După biserică noul canonic Rsmul Stefan Pop primi felicitările rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor. Printre gratulanţĭ a fost şi Escelenţa Sa Mitropolitul, membriĭ Ven. Capitul şi întrégă inteligința română din Blaş.

La 1 óră Mitropolitul a dat prânz, la care aŭ fost învitaţĭ toţĭ membriĭ consistorialĭ. Pentru noul canonic a toastat ven. preposit Ioan M. Moldovan. A rĕspuns cel ales, mulţumind de onórea de care a fost împărtăşit, promiţĕnd, că va nisui din tóte puterile să se facă vrednic de ea. Închină în sănătatea prepositului.

Adaugem de închiere o mică coincidinţă: noul canonic are vrîsta de 44 anĭ şi e al 44 canonic de la înfiinţarea Capitului.

---

[2]) S. Marcu I. 3.
[3]) I. Tesalon V. 9.

MARIEI.

Cioplită din cĕră, cu faţa 'n văpaie
Te vĕd eŭ Fecióră, cinstită de sfinţi,
Cu fruntea senină,
Cu ochiĭ 'n lumină,
Cu gând de părinţi.

Iubirea-Ţi e soră şi darul cu Tine,
Toţi treĭ împreună plutiţĭ peste noĭ
Cu aripĭ de pază.
Pururea veghiază
Prea bună 'n nevoĭ.

Sub scutul Tĕŭ tare şi plin de mărire
Noĭ tórcem al vieţiĭ lung fir înădit,
Iubirea ni-e arma,
„Isusĕ,“ alarma,
Tu fiŭ mult iubit.

Şi învingem, căcĭ braţu-Ţi maĭ tare ca stânca
Ne duce 'nainte cu paşiĭ măreţĭ...
Cu gândul la tine,
Cu ochiul spre bine
Cădem ceĭ resleţĭ.

Jecol.

Instituţiune folositóre. Cercularĭul mitropolitan nr. 84. publică raportul direcţiuneĭ reuniuneĭ archidiecesane de asigurare contra foculuĭ pentru anul 1903. Scótem câteva cifra dată fiind importanţa acesteĭ folositóre instituţiunĭ.

Reuniunea are în asigurare realităţĭ în valóre de aprópe 1 mil. 700 cor. pentru carĭ a încassat peste 8600 premiĭ curente şi restante. Fondul de reservă la sfîrşitul lui 902 a fost de peste 23. mil cor. În anul trecut a plătit despăgubirĭ 729 cor. totalul despăgubirilor în decursul celor $5^1/_2$ anĭ de esistinţă se ridică la cifra de cor. 6462. Reuniunea şi-a estins activitatea până acum nu numaĭ în archidiecesă. ci şi peste o parte însemnată a dieceseĭ de Lugoş

REVISTE.

Roma. In 6 l. c. a declarat Sfinţia Sa de fericiţĭ (beatus) pe ceĭ 3 martirĭ magiarĭ, carĭ aŭ fost omoriţĭ în Caşovia din partea protestanţilor, şi pe vestita *Ioana d'Arc.* Numele celor 3 martirĭ maghiarĭ e: *Marcus Crisinus (Körösi)* fost canonic de Strigon, *Stefan Pongrácz* şi *Melchior Grodecz,* cestĭ doĭ din urmă Ieşuiţĭ.

Germania. Cardinalul *Skrbensky* din Praga are credincioşi şi în imperiul German. Acum voind să-şĭ facă visitaţiunea canonică pe la acestia, maĭ înainte s'a dus în visită la Împĕratul şi la Împĕrătésa, unde a fost primit cu multă complesanţă. Cardinalul s'a rugat de suveranĭ, să-şĭ întindă mâna de ocrotire asupra credincioşilor catolicĭ supuşĭ cardinaluluĭ, ceea ce i-s'a şi promis.

Din Patrie. Când cu adunarea delegaţiunilor, ministuul de externe contele *Goluchowski,* a accentuat dreptul de *veto* al monarchieĭ cu privire la alegerea papeĭ. Catolicĭĭ adevĕraţĭ şĭ-aŭ esprimat indignarea faţă cu procedura aceésta ilegală, carea vatĕmă simţĕmintele lor. Ministrul a cercat să se apere, arĕtând că şi maĭ de mult a fost veto acesta, şi că acum sînt cu mult maĭ liberĭ cardinaliĭ în conclavă, de cât maĭ de mult. De alt fel ne asigură că el încă e catolic, şi încă catolic bun. E lucru suspect, că Jidovii ĭ-aŭ sărit întru apĕrare, şi ni-se pare că declaraţia acésta n'are maĭ multă valóre de cât aceea aluĭ *Coloman Széll,* ce a fost făcut-o acum doĭ anĭ în cameră, că adecă el e catolic bun, şi că îubesce pe Papa maĭ bine ca orĭ cine. Vorbe frumóse, dar se astéptă fapte.

In 13 l. c. a murit episcopul de la Besztercebánya, *Carol Rimélyt,* în etate de 79 de anĭ. A fost instructorul de limba maghiară a fostuluĭ moştenitor de tron, Rudolf. A fost un preot bun, şi nu a fost şovinist. Acum 3 scaune sînt vacante, acesta de la Besztercebánya, cel de la Szepes, şi cel din Pécs.

SIMPTOM TRIST.

Ib. 10 Ianuar 1904.

Nimenea nu se îndoesce de aceea că ómeniĭ nostriĭ luminaţĭ şi maĭ ales vredniciĭ nostriĭ profesorĭ îşĭ bat capul — ca pe tóte terenele să ne validităm şi noĭ românii. —

Drept aceea adeseorĭ am cetit în preţiosul nostru organ „Unirea“ cum că mediocrităţile să lase cartea şi să cuprindă fel de fel de meseriĭ, ca astfel fie care să fie pus la locul sĕŭ, şi să rupem odată cu trecutul când nu aveam decât preoţi, învĕţători, advocaţi, medicĭ şi popor plugar.

Şi e fórte drept acésta din celea maĭ multe puncte de vedere. Tineriĭ ceĭ slabĭ în studiĭ nu ar maĭ chinuĭ pre profesoriĭ lor, nu i-ar oprĭ în loc adeseorĭ, şi s-ar putea validita pe o carieră bine alésă şi lor şi potrivită mult maĭ bine decât pe calea scienţelor.

Dar la noĭ, la românĭ, lăsat-a Dumnezeŭ să fie alt fel şi în casurĭ de acestea decât cum la alte neamurĭ este.

Scriitorul acestor şire a observat cu durere, că afară de unele centre românescĭ, unde meseriaşiĭ nostriĭ formézĕ societăţĭ etc.. — în general meşteşugariĭ să pierd — sînt înghiţiţĭ de alte popóre — şi nu maĭ trălesc ca românĭ. —

Ceĭ maĭ mulţĭ se lapădă nu numaĭ de societatea românéscă ci chiar şi de religiunea lor, numaĭ ca prin acésta maĭ tare să atesteze că îşĭ renégă neamul şi limba. Şi nu se daŭ casurĭ între aceştĭ nefericiţĭ de trecerĭ de la religiunea gr.-cat. la gr.-orientalĭ, orĭ întors, ci de la ambele confesiunĭ amintite la reformaţĭ.

Astfel de nefericiţĭ nu cercetézĕ biserica de loc, — căcĭ de ar cerceta-o, nu ar lua aşa de uşor lucrul trecerĭĭ de la sânta lor religiune la alte confesiunĭ, căcĭ

ar audí în s. biserică datorinţele unui creştin adevĕrat şi şi-ar pădi legea lor.

Prea Veneratul Consistoriŭ metropolitan din Blaş. împarte în toţi anii ajutóre învĕţăceilor de meseriĭ — ajutóre la cari mulţi din aceştĭ nefericiţi nu se mai gândesc după ce ajung mari şi pot trăi, — ci-şi vênd ce aŭ mai scump legea părintéscă numai să se pótă mai bine căpătui, după părerea lor.

Scopul acestor şire e, a atrage atenţiunea marinimoşilor donatorĭ de ajutóre asupra acestor nefericiţi — căci mulţi din eĭ nu le meritá; — a atrage atenţiunea bravilor nostri profesorĭ asupra acestei împrejurărĭ dureróse şi a constata, că în aşa vitrege împrejurărĭ trăim azi, încât trebue să recunóscem că poporul e condus de Dumnezeŭ când nu voiesce bucuros a face din fiĭ sĕĭ meşteşugarĭ — căci el ştie şi vede că-ĭ pierde făcêndu-ĭ.

Dacă ţăranul cresce din fiul sĕŭ — domn, preot orĭ învĕţător, bine vede că atunci nu îşĭ perde odorul ce are, de óre ce omul adevĕrat cult, chiar şi dacă nu îşĭ împlinesce perfect datorinţele de creştin, — de legea lui nu se lapădă — şi nu se lapădă tocmaĭ din motivul că ţine şi la neam şi la limbă....

... Şi când vine în faţa preotului ast fel de nefericit meşteşugar ca să se insinue că are voie a trece la reformaţi nicĭ nu îşĭ mai vorbesce limba maternă, şi de îl întrebĭ că de când n-a fost la s. biserică? îţĭ respunde că 2—3 anĭ La întrebarea că ce îl îndémnă să-şi părăséscă legea părinţilor, dă din umerĭ — însuşĭ se ruşinézĕ, şi se vede pe faţa lui, că nu s'a asceptat la o ast fel de întrebare, — iar dacă îi spuĭ că mameĭ biserice care la adăpostit şi mângâiat, el îĭ causézĕ mare durere când o părăsesce — precum durere causézĕ şi mameĭ ce l'a născut şi crescut cu amar şi între lacrimĭ şi pe carea el o renégă, — se ivesc lacrimĭ în ochiĭ nefericitului, — dar tot trece. —

La meseriĭ să dăm dar copiĭ nostriĭ? — da, să-ĭ dăm, dar numaĭ după ce sîntem convinşĭ despre aceea că caracterele lor formate sînt. — alt cum rĕmâe ceea ce sînt — plugarĭ, căci înca-ĭ nu îşĭ pierd amĕndóue fericirile şi din lumea astă şi din cea-alaltă. — iar unde vedem străduinţă de fier — chiar lipsind talentul să sprijinim pe străduitor la carte.

E o părere invidualĕ acésta, nu o impun niminui, ci rog numaĭ pe luminaţiĭ şi bunĭĭ nostriĭ conducĕtorĭ să mediteze, încât aşĭ puté avea drept.

Ciotul.

Un mic episod de „Bobotează."

— 20 Ian. 1904.

Nu s'a întîmplat nicĭ cu sute de anĭ înainte de acésta, nicĭ în secolul trecut, ci în cel present. Am publicat în biserică decisiunea sinodală referitóre la concubinĭ, şi încă cum? Ca să nu fiŭ susnţionat, că cetesc pedepse şi amenintărĭ neesistente, la finea liturgiĭ am dat circularul respectiv în mâna docentelui, şi după o introducere — predică, l'am rocercat să cetéscă conţinutul lui. După cetirea lui a urmat apoĭ cealaltă parte a predicĭĭ, în care nu sciŭ acum a câtea óră am sbiciuit, pe cum numaĭ am sciut, pĕcatul acesta grozav încuibat azĭ în lungul şi latul târiĭ, şi după cum aratá matriculele parochiilor din jur, practisat din timpurĭ imemorabile. Am început apoĭ aplicarea pedepselor la cei renitenţĭ, cu cea mai uşóră: cu denegarea stropirii cu apă sfinţită la Bobotează, atât aca-să, cât şi la „Riŭ."

La denegarea botezului acasă, plângeaŭ nu numaĭ cei pedepsiţi, dară şi părinţiĭ, fraţiĭ şi surorile celor rătăciţi. Eram în cât-va mândru şi mângâiat, că eĭ totuşi nu sînt aşa rĕĭ şi stricaţi pe cum îmĭ era mie teamă, şi că mi-am ajuns în parte scopul, şicá procedura mea rigorósă, dar şi cutezătóre, — zic cutezătóre, căci afară de protopopul tractual şi doĭ-treĭ preoţi din jurul acesta, alţiĭ nu aŭ întrebuinţat pedecapsa acésta, — îşĭ va avea cât de cât efectul dorit. Dar ce surprindere! Iuvenţios e pĕcătosul! În ziua cealaltă, blăstămaţiĭ aŭ năvălit cu toţiĭ la „Riŭ," la preotul comuneĭ învecinate, iară alţiĭ la „Podul cel mare" al Blaşului şi s'aŭ botezat de la Preoţiĭ acolo fungenţi.

În ziua următóre, spre mirarea mea, am audit cum aŭ cuarat în comună eludarea mea şi satisfacţiunea lor diavolésca: „Ce? o gândit că rĕmânem nebotezaţi! Ne-am botezat noĭ de la maĭ marĭ popi ca el!" La moment am sciut apucătura lor miserabilă.

Departe să fiă de mine învinuparea „popilor mai marĭ" ca mine pentru stropirea lor cu apă sfinţită. În oraşe vin fel de fel de ómenĭ la „Riŭ" ca să se boteze, locuitorĭĭ bastinaşi şi parveniţi de ierĭ alaltă-ierĭ, un conglomerat de popor parte necunoscut; dară am crednt, că nu va fi superfluŭ a releva şi acéstă apucătură astută a concubinilor, spre orientarea ulteriórá a fraţilor preoţi, carĭ luptă cu atarĭ nĕcazurĭ, şi cred că fórte puţinĭ vor fi cruţaţi de acéstă durere sufletéscă. În zădar esplicĭ celui orb sufletesce că acest botez a lui nu este bine primit înaintea lui Dumnezeŭ căci e stors cu cuget rĕŭ şi înselăciune, el acésta nu o póte cuprinde şi maliţia şi nepriceperea lui e chiar şi esplicabilă până la un grad óre care, căci el resonézĕ aşa:" De ce ne deneagă nóuĕ botezul numaĭ preotul nostru până când ceĭ din jur, şi încă ceĭ de o lege cu el boteză pe toţi de a valma."

Aiçĭ zace rĕul şi piedeca cea mai mare în contra bunelor intenţiunĭ a multor preoţi, cu privire la sistarea concubinatelor şi sanarea altor datine rele erediţe de la moşiĭ şi strămoşiĭ superstiţioşi şi ignoranţi: lipsesce procedura uniformă şi energică, lipsesce mintea şi voinţa pentru nisce bagatele comoditătĭ şi venite personale. Nu cutézĕ saŭ nu voĭesc a extirpa datine rele şi păgubitóre pentru binele corporal şi spiritual a credincioşilor sĕĭ; nicĭ chiar preoţi de aceia, pe carĭ superioritarea bisericéscă i-a distins cu brâne roşiĭ şi titule onorarĭ cu carĭ altmintrea le place a se făli mult. Şi aşa procedura energică a unor preoţi în contra concubinatelor şi a altor datine rele — dintre carĭ unele chiar păgâne — rĕmâne isolată şi sporadică, nu va avea nicĭ un efect, saŭ numaĭ efecte trecĕtóre. Dovadă casul din parochia mea, unde până la înaugurarea nefericiţilor legi politico-bisericescĭ, mi-a fost succes a extirpa cu totul concubinatele, carĭ de atunci în cóce iară se ivesc din când în când, şi deşi maĭ tot de una numaĭ pe timp scurt condamnabile şi periculóse.

Denegarea unor funcţiĭ bisericescĭ la astfel de ómenĭ, se póte introduce şi practisa fără niciun pericol confesional saŭ personal, cu atât mai virtos, că aplicarea acestei pedepse faţă de concubinĭ o cere chiar maloritatea saŭ totalitatea credincioşilor. Nu audĭ pe nimenea compătimându-ĭ, ci din contră condamnându-ĭ Decĭ solidaritate şi procedură uniformă în estirparea relelor, căci fără de acelea tóte nisuinţele isolate sînt sbuciumări deşerte.

P.

Către P. T. Cetitorĭ!

Din noŭ rugăm pe On. Abonenţĭ carĭ sînt încă în restanţă cu abonamentele de pe anĭĭ trecuţĭ se binevoiéscă a le trimite fără amênare, avênd şi noĭ cele maĭ marĭ lipsurĭ.

Administraţiunea.

Noutăţĭ.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. Subscrisul îmĭ ţin de datorinţă a publica următórele donaţiunĭ făcute cu ocasiunea anului noŭ în favorul bisericiĭ gr. cat. din Comana inferiórá şi anume: Ioan Dragomir Conta, Avisalon Gridan Dămian Costea, David Cocişiŭ, Ana George, Radu Conta, Iosif Sechel şi Maria Pop Grindeanul din Comana inferiórá aŭ donat un rînd de vesminte preoţescĭ în valóre de 70 cor. Maĭ departe aŭ contribuit Rachila Simon Halmagyi, Marta George Mat. Gridanu, Ana G Gubernat, Nistor Popa, Ioan Costea Catrini, Ioan I. Tanase, Liviŭ Popa, Nicolae Dămian Costea, Ioan G. Niţă Costea, Nicolae Simon Gridanu, Georgiŭ Halmagyi, Vesely Karoly Aureliŭ Gridan, câte 2 cor., Moriz Hirschfeld şi Achim Popa, câte 60 fil. Ioan Costea Savin, şi Inache Conta câte 40 fil. Nicolae Monea 5 coróne, Victor Halmagyi 4 coróne, Maria Ioan Gubernat, Raveca Ioan Mat, Popa, Maria Nicolae Sechel, Grigorie Popa, Dionisie Boeriŭ, Nicolae Cocişiŭ primariŭ, Ana George Bozocea, Ioan Popovici, George Nicolae Duma, Ieronim Andreiŭ Popa şi Aron Furţia câte 1 cor. laolaltă 50 cor., cu care sumă s'aŭ procurat un potir aurit cu tóte aparţinĕtórele Primésca contribuenţiĭ arătaţĭ mulţumită publică în numele poporului gr.-cat. din acésta parochia, şi prea înduratul Dumnezeŭ să le dea darul şi binecuvîntarea sa cerésca pentru acésta faptă creştinéscă şi să fie de esemplu şi altor credincioşi, carĭ se interesézá de înfrumseţarea bisericiĭ. Comana-inferiórá, în 15 Ianuar 1904. *Iosif Pop* paroch gr.-cat.

Veştĭ bune. — *De la Coşocna.* — Primim spre publicare următórele şire: Tinerimea gr.-cat. şcolară şi adultă din opidul Coşocna încă la începutul postului de nascerea Domnului Isus Christos, în frunte cu protopopul şi parochul Ioan Haţegan, şi harnicul docente Teodor Hurducacĭŭ, şi-aŭ pus de ţintă ca cu ocasiunea Sĕrbătorilor Nascerii Domnului Nostru Isus Christos, să improvisezе o petrecere poporală împreunată cu teatru, în folosul

școlei gr.-cat. locale lipsită de multele mijlóce. Spre care scop s'au ales piesa teatrală *„Iléna Cosîndeana cu pĕrul de aur,“* îmbinată cu *Dialóge despre stricăciunea vinarsului, despre cercetarea Bisericii,* și despre *cumpănirea liniscii și păcii în familie.* A sosit timpul dorit, și a dóna zi s'a și facut începutul în sala școlei gr.-cat. locale, sub conducerea harnicului învĕțător Teodor Hurducaciŭ. Erau de față toți oficianții de la magistrat în frunte cu Primariu, Dómne, Domnișóre, — popor mult gr.-cat. și gr.-or. — juni și june țerance între cari, se vedeau și costume naționale așa cât se mai fi fost o sală. Taxa de intrare carea de și era de abia 40—50 fil. totuși din oferte și taxe s'au suit venitul la 76 coróne. După terminarea teatrului jucat numai de tineri țerani și fete țerance dar toți scientori de carte, a urmat jocul *Căluțerul* și *Bătuta* de 9 tineri, îmbrăcați în costum național, apoi *Romana* și *Quadrilul,* tot de copiii nostri, așa cât străinul vĕdĕndu-i, admira desteritatea și abilitatea cu carejucau atât de încântător. Vorbirea de deschidere, o au rostit parochul și protopopul — despre școlă, biserică și folósele lor. — Laudă merită docentele, senatul școlastic în frunte cu presidiul, cari se îng ijesc ca în acest opid, unde magiarii sînt în maioritate, să nu rĕmânem nici noi indĕrĕpt! Ar fi de dorit, ca toți docenții să se nisuéscă, a face câte o petrecere poporală, prin care poporul se alipesce mai tare de școlă și biserică; să se lase indiferentismul și lenea. Cu de acestea fórte mult se stîrnesce zelul și emutațiunea în popor spre lucrurile bune. Cojocna, în 9 Ianuar 1904. *Unul din cei presenți.* — *Din Juriul-de-câmpie.* În comuna gr. cat. Juriul-de-Câmpie, în ziua de Crăciunul nostru după amiazi s'a făcut cu ceremonie și pietatea recerută înseratul, după finirea aceluia M. O. D. Dionisiŭ Morariŭ, paroch local și vice-protopop onorar îmbrăcat în odăjdii, cu s. cruce în mână, în fruntea unui popor fórte numĕros și însoțit de doi ministranți au mers la pompósa nou edificata școlă, unde făcu sfințirea apei, stropind cu apă sfințită tóte chiliile, apoi M. O. D. paroch prin o cuvîntare acomodată și cuvinte alese arată poporului asistent însemnătatea și necesitatea școlei, — lipsa de a frecventa școla, îndemnă poporul să-și dele copiii la școlă și-i facu cu cuvinte blânde modesta observare, să nu se uite și la cea mai mică pedépsă ce dór învĕțătorul o aplică elevilor și pentru aceea să și tragă copiii de la școlă, căci aceea o face silit, și din singurul motiv ca să-i aducă la ordine, să învețe, să-i conduca de pe calea cea rea la cea bună. Mulțumesce poporului pentru sa rîvnirea ce i-a făcut cu ridicarea școlei, îi poftesce sănătate și viéță îndelungată, la ce poporul încă asemenea a rĕspuns. — Finindu-se ast fel sfințirea școlei, poporul s'a depărtat acasă, iar la 6 óre sara iară-și s'a rentors la școlă, unde în folosul aceleia s'a predat piesa teatrală anumit întocmită pentru Crăciun: „Rĕsplata pĕcătosului“ predată de simpli țerani, cari încă nici odată n'a fost păsit până atunci pe bină și anume: de: Dumitru Berchișan, Petru Ferdean, Ioan Bondor, Alesandru Faragoŭ căsătoriți, Ioan Ferdean, Mihailă Pop, Nicolae Bondor, Dumitru Buzan, Mărginean Nicolae, Ioan Telecanu și Petru Pop juni. Producțiunea a reușit peste așteptare spre mulțumirea, plăcerea și aplausele publicului present. — După teatru a urmat petrecere poporală cu dans până în zori de zi, când cu toții în cea mai frumósă ordine, liniștiți și deplin mulțumiți s'au dus la casele sale. — Un sĕmn îmbucurător e acesta, — că după cum am observat și esperiat în tot locul unde se află păstorii, conducĕtorii adevĕrați, poporul nostru se deșteptă, se luminézâ e înclinat, ba gata și apt spre sĕvîrșirea și celor mai nobile și mai mari lucruri. Venitul a fost 32 cor. 58 fil. din cari substrăgĕndu-se spesele de 10 cor. 20 fil. rĕmâne venit curat: 22 cor. 38 fil. *Un participant.*

Cărți nóue. Am primit de sĕrbători următórele scrieri interesante asupra cărora atragem atențiunea cetitorilor nostri: S. Secula: *Povestiri și schițe,* Arad 1903 pretul 1 cor. Cuprinde 15 bucăți pline de spirit fin de observație Limba bună. L. Gyárfás Elemér: *A romániai zsidókérdés,* Budapest 1903 o interesantă scriere asupra chestii ovreilor din Romînia, lucrată atât din scrieri de valóre cât se pare că din studii la fața locului. Dl autor e simpatic nóuĕ și din motivul, că traduse frumos pentru ziarele magiare povestiri de a nóstre saŭ scóse din viața poporului. Scrierea acésta se află de vîndare la Tipografia nóstră și costă 50 fil. — Alex Lăpĕdatu: *Vlad Vodă* Călugĕrul 1482 - 1496. Monografie istorică asupra unei pagini din un ecate din istoria Românieĭ. Scrierea acésta s'a tipărit cu cheltuiala „fund. universitare Carol I.“ Costă 1 75

Hoensbroech se numesce iesuitul apostatat, care de vre-o câți va ani își face mari „merite“ printre protestanți, mai ales printre naționaliști scriind tot ce-i place în contra bisericei catolice și a iesuiților. Mulți nu mai au pacĕința, să asculte calumniile apostatului. Între acestia e și *Dasbach* deputat catolic german care a promis un premiŭ mare aceluia care va documenta cu evidință *Hoensbroech* are drept. Nu s'a găsit nime de aceea însuși Hoensbroech a început să se apere, și a provocat pe *Dasbach* se recunóscă „adevĕrul.“ nepotânsul îndupleca la acésta, l'a însinuat pe Dasbach la tribunal, și tribunalul german are să judece, că óre catolicii au drept, orĭ *Hoensbroech. Dasbach* neaflând competent tribunalul, a rugat pe 3 profesori de univesitate catolici, și pe 3 protestanți ca ei să fie juriul competent. Catolicii au primit, dar până acum înzădar a cercat și la 28 de protestanți, cari nau voit să priméscă.

Petreceri. Corul junimii plugarilor din Șoimuș (Selagiŭ) invită la „Producțiunea declamatorică-teatrală“ urmată de dans ce se va aranja Duminecă, în 24 Ianuar st. n. 1904, în sala școlei confesional gr. cat. Venitul curat e destinat în favorul bibliotecii. — Meseriașii români din Turda invită la Petrecerea împreunată cu teatru ce o vor aranja Duminecă în 31 Ianuarie st. n. c. în sala hotelul „Europa.“ Venitul curat e destinat pentru ajutorarea învĕțăceilor de meserii lipsiți de mijlóce.

Necrolog, *Nicolae Tipeiu,* profesor pensionar în Focșani născut în Zărnești, a încetat din viéță în ziua de 29 Decembre 1903 în etate de 70 ani.

† Colegiul prof de la institutul teologic-pedagogic ortodox român din Arad, cu inimă frântă de durere aduce la cunoscință lucrarea din viéță a neuitatului coleg profesor *Dr. Ioan Petran,* întîmplată la 4/17 l. c., în al 40-lea an al carierii sale profesorale.

† Amicul nostru Preaon. Dr Elie, Dăianu a avut marea durere de așl pierde pe scumpa sa mamă *Ana Dăianu* n. *Munteanu,* tocmai la începutul anului nou după suferințe îndelungate provĕdută cu sfintele taine și înconjurată de dragostea îndureraților sĕi. Îi trimitem drept neînsemnată mângâiere condolințele nóstre cele mai sincere.

Odihnéscă în pace!

Cărți ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială

Roua și Bruma C. Scrob . . .	1.50
Povești. I. Ceonga	1·50
Vorbe înțelepte I. Popoviciŭ. .	1·50
Vatra Părăsită Slavici . . .	2.—
Din Bĕtrâni . . „	2·50
Drumuri și orașe Iorga . . .	2·50
Poesii de Alexandri.	3.—
Teatru II. III. Alexandri à 1.50 .	3.—
Vers și proză Alexandri . . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescu . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoii N. Filiman	1·50
Legende și basme Isperescu. .	1·50

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

4 cor. numai 4 cor.

Drepturile și datorințele învĕțătorilor și învĕțătórelor confesonale

scrisă pe temeiul legilor regulamentelor, ordinațiunilor, instrucțiunilor, hotărîrilor și decisiunilor principiare

de **Dr. Szabó Mihály,** inspector regesc

tradusă în românesce de

Eugen Zaslo, profesor.

porto postal 20 filerĭ.

Banĭ! Banĭ! Banĭ!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai marĭ bănci din țară și esoperéză

împrumuturĭ pe pămînturĭ și edificiĭ

cu cele mai favorabile condițiĭ și cu cele mai ieftine interese, și anume pe termin de 10—70 ani cu 2% — 5¾%.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 ani.

La funcționarii de stat, comitat și oraș, precum și la oficerĭ, credit simplu și fără giranți.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală.

„PECUNIA“

53 (4—?) întreprindere de credit Sibiiŭ (Nagyszeben).

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare).

Chiar dușmanĭ să fi avut Ĭova Mărian, acestia încă ar fi trebuit să mărturiséscă, că ea suporta aceste lovituri ale sorțiĭ cu adevĕrată mărime de suflet. O singură vorbă de tânguire pentru avuția pĭerdută nu ĭeșĭ din gura eĭ. Tótă mintea și umblarea eĭ sta în îngrijirea tatălui bolnav. Se părea, ca și când i-s'ar fi îndoit puterile în îngrijirea luĭ. Îĭ umbla în rênd preste zi, păzĭa nopțile îndelungate la patul sĕŭ, purta samă de tot, ce trebuia să se facă și nu lăsa să se apropie de patul luĭ bunilor prietinĭ, bărbați și femeĭ cu tânguirile lor false, carĭ adurmecă nenorocirea, ca hienele cadavrele, și carĭ măresc durerea prin bocetul lor și înveninéză rana prin sarea lacrimilor lor. Ea cu o manieră dîrză și ironică a le arĕta ușa unor ast fel de compătimitorĭ: „Da, casa nóstră e pusă în joc, aĭ dreptate. Ce are a face? Póte că să ne facem alta maĭ frumósă.“ Saŭ: „Nu ne merge bine, asta-ĭ drept, dar apoĭ credem, că nesce pretinĭ și vecinĭ așa de bunĭ, nu ne vor lăsa pe jos.“

Și nicĭ că nu-ĭ lăsară pe jos pretinĭĭ ceĭ bunĭ. Înainte de tóte o învĕțară ĭară și ĭară, că tată-so și ea ar fi trebuit să-și întocméscă ceva maĭ cu isteție afacerile lor. Vedea și Ĭova acuma, că în tréba acésta aŭ tótă dreptatea, numaĭ cât sfaturile lor erau acum ceva cam prea târzie. Ĭova pĭerdêndu-și rĕbdarea a le maĭ tot asculta, la urma urmelor le rĕspunse:

„Sciți ce, ómenĭ bunĭ? Sfaturile vóstre tóte sînt adevĕrate și bune, numaĭ cât sînt ceva prea întârziate. Aicĭ se potrivesce zicala: „După ce se înécă vițelul, se copere fîntâna.“ Mulțam de ast fel de sfaturĭ!“

Ómenilor nu le plăcu, cum îĭ plătise Ĭova pentru vorbele lor, zise cu bună intenție. „Dacă face cine-va lucrurĭ fără socotélă, atuncĭ se cuvine cel puțin, ca se asculte și sfaturile maĭ cu minte ale luĭ Stan și Bran.“ Așa își închipuiaŭ eĭ.

Singura, care îĭ facu Ĭoveĭ un adevĕrat bine, a fost bĕtrâna Andreóĭe, carea într'o Duminecă, după isprăvirea slujbeĭ în biserică îĭ zise:

„Așa dară voĭ trebue să ĭeșiți din casă cu prima Septembre, așa vĕd, că sună scrisórea de pe ușa bisericeĭ.“

Ĭova afirmă, dând din cap.

„Și ce veți face după aceea? Socotitu-te-aĭ la asta?“

„Încă nu.“

„Ĭan vedĭ, dacă n-aĭ fi cum-va prea fălósă, atunci ți-ași spune ceva — “

„Fălósă, bunică? Adevĕrat, că gândeam, a maĭ puté scóte la cale ceva tata și eŭ — dar acum s'a isprăvit. Așĭ fi bună bucurósă, dacă ĭ-așĭ puté câștiga un traiŭ liniștit la bĕtrânețe, maĭ mult nu-mĭ doresc.“

„La așa ceva poți să ajungĭ. Ĭan uĭte, noru-mea ar avé lipsă de cine-va, carea să pórte grijă în casă și în grajdurĭ și preste copiĭ. Cam aprigă e noru-mea, nu-ĭ vorbă dar una ca tine, care scie lucra, nu se teme de așa ceva. Numaĭ cât nu trebue să cerĭ multă simbrie. Sciĭ dóră însa-și cât de cu greŭ să câștigă baniĭ în vrémea de acum pe lângă tótă strădania?“

„Nimic nu cer,“ respunde Ĭova aprinsă, la față de binele, ce i-se îmbie, „numaĭ dacă tata ar căpĕta o chiliuță și de mâncare și ca eŭ să-l am pe lângă mine și să-ĭ pot purta de grijă.“

„Cât pentru chilie este modru. Stă dór una gólă în căsuța de cătră grădina de pomĭ.“

„De cătră grădina de pomĭ? bine, atuncĭ bĕtrânul sĕracul va fi scutit de a auzi, cum i-se bate în dobă curtea și casa. Dumnezeŭ să-ți resplătéscă! Nicĭ odată nu voĭ uĭta, ce bine ațĭ făcut, tu și noru-ta, mie și tatelĭ.“

Prima Septembre sosi și cu ea mutarea din casă. Până aci nu sciuse Ĭova în înțelepciunea eĭ, cât de tare e legată inima omuluĭ de căsuța, în care din întîmplare e născut Ce lucru mare, o casă? Petri mórte și lemne fără simțirĭ. O grădină, ce-ĭ asta? Florĭ și arborĭ; aceste cresc pretutindenea.

Și acuma dintrodată casa se prefăcu într'o ființă vie, a căreĭ grinzĭ sciaŭ să-ĭ spună povești din timpurile trecute, a căreĭ podele pocneaŭ tânguitoriŭ la despărțire sub picĭórele eĭ, a căreĭ ferești góle se uĭtaŭ la ea ca nesce ochĭ marĭ plinĭ de durere, în carĭ nu se află lacrimĭ. Și tufele din grădină îĭ șoptiaŭ: noĭ nu înverdim pretutindenea, nu crede așa ceva. Melinul (scumpia), sub care ți-aĭ legănat păpușa, numaĭ aicea cresce: tufa de soc, sub care aĭ învĕțat și cântat nicăirĭ în lumea largă nu se află, de cât aicĭ.

Și porumbiĭ, cum sburaŭ în jurul eĭ, ca și când ar sci, că-și ĭea rĕmas bun de la eĭ; vacile cât de cu durere mugiaŭ, când le duse cel din urmă nutreț! Cocoșul de pe gunoiŭ, cu un picior ridicat în sus, încetă de a rîcăi, ca cu capul plecat într'o parte să se uĭte la ea, când trecea pe lângă el: el nu era dedat a vedé lacrimĭ în acestĭ ochĭ limpedĭ. Despărțirea, de la tóte aceste, cât de amar îĭ cădea! Mîța care se întindea la sóre pe coperișul cotigaruluĭ de galițe, cânele credincĭos, carele mĭorlăind o trăgea de haĭnă, nu-ĭ puté lua cu sine. Nu sciuse până acuma, cât de tare este legată inima eĭ de tóte aceste! Chiar și mușcele, de pe păharele de bere cu care atâta se luptase maĭ înainte, acum îĭ păreaŭ, ca și când s'ar ține de ea, ca nesce prietine intime, de casă.

Însе era de lipsă, să arete tărie de inimă. Tată-so nicĭ de cum să nu vadă, cât de tare o dóre la inimă. Bĕtrânul tot așa ĭ-și propuse. Nóptea întrégă o petrecu în lacrimĭ, diminéța însе se arĕtă cu capul sus și cu fața liniștită și îndrăsnéță.

„Uĭte, Ĭovă, omul în lumea asta trebue să trécă prin tóte. Colo la Andreóĭa, în căsuța de cătră grădina de pomĭ, ĭ-mĭ va merge fórte bine.“

Apoĭ trecură prin curte. Ĭova spriginea pe tatăl seŭ ologit.

„Tată, nu gândi la cele ce le lași după tine. Cel puțin noĭ doĭ rĕmânem la olaltă.“

„Credĭ tu, că mie așa îmĭ pasă de tare de bĕraca aceea vechie? Cu tropéscă-se peste mișelul de Levi, peste ticălosul de șérpe tîrâitoriŭ!“ Și se încerca să fluere în batjocură dar nu-ĭ succese.

„Tată, noĭ sîntem ómenĭ cu minte, noĭ nu facem nimic din așa ceva“ murmură Ĭova.

Apoĭ, ca și când s'ar fi înțeles, întórseră capul unul în drépta, altul în stânga, și amêndorora li-se audĭ așa ceva ca un suspin de pe buzele lor. Dar nice unul nu maĭ întreba ce a fost acésta.

Trecênd prin sat cătră curtea Andreióeĭ serioși și cu demnitate, satul întreg ĭar se uni în părerea: că ațĭ părăsi casa și moșia, fără a nicĭ nu te uĭta îndărĕpt la ele, numaĭ una ca Ĭova luĭ Mărian o póte scóte la cale.

La pórtă îĭ aștepta țărana: „Credeam, că nu o se maĭ sosiți odată. De lucru este preste cap, dar apoĭ tu Ĭovă sciĭ, cum să prindĭ lucrul! și copiĭ aŭ respect de tine.“

„Maĭ întâĭ lasă-mĕ, să duc pe tata în chilia luĭ“ se rógă Ĭova, și țărana arată prin curte în jos: „colo, colo!“

Cruciș în cale sta Culița, copilul cel mare a țăraneĭ. Acum nu sări să-ĭ deie mâna, nicĭ să-ĭ zică cel puțin: „bună ziua“, bufnind de rîs zice: „ĭan uĭtați cum, schiopătă bĕtrânul Marian, iacă așa,“ și-ĭ imită mersul.

Bunică sa carea ședea pe bancă dinaintea ușeĭ la sóre; rîse la acésta zicênd: Drept are! Se pare, că nu maĭ calcĭ cu pașĭ așa țapenĭ ca altădată, vecine!“

„Cum vré Dumnezeŭ“ zice Ĭova, trecênd maĭ încolo.

Chilia era spațiósă, dar gólă. Numaĭ scaunul cu jîlț, adus de maĭ înainte de acasă era podóba cea maĭ frumósă în chilie. Dinaintea ferestеĭ se ridica zidul de la grajd și dealăturĭ lângă el un nuc mare, carĭ întunecaŭ tare căsuța. „Tată, tu poți ședea pe bancă de dinaintea ușiĭ, când îĭ vreme frumósă“ îl mângăĭa fata și îl sărută pe frunte. El se lasă obosit în scaunul seŭ cu jîlț. Ea împreunându-și mânile zise: „Dumnezeŭ să binecuvinte întrarea nóstră!“

„Amin!“ murmură bĕtrânul.

Eșind Ĭova din casă o prinde Culiță de haină, zicêndu-ĭ:

„Dreptu-ĭ, tu Ĭovuță, că acum tu eștĭ servitóre la noĭ?

„Drept, Culiță,“ respunde fata, pe carea o cam împunse la inimă cuvîntul „servitóre,“ și nu-ĭ așa, Culiță, că noĭ vom fi bunĭ prietinĭ la olaltă?“

Băĭatul însе, punêndu-și amêndoŭĕ mânile la spate zice: „Eŭ nu prind pretinie cu servitórele.“

„Vorbe copilărescĭ! gândesce Ĭova, ómenĭ cu mințĭ nu bagă în samă așa ceva.“ — Ceva ciudat era însе totu-și. Altă dată, când se arăta Ĭova în curte, țărana o ducea în chilia de frunte a caseĭ, îĭ punea înainte dulcéță și făcea o față atât de dulce, cât Ĭova nededată cu dulcețurile, le ținea aceste de lucru mare. Astăzĭ: „Dute în culină, și vedĭ să se gateaméza. Deți-e fóme, pânea-ĭ pe masă.“

(Va urma.)

De la fraţii români istriani.

(Continuare).

C.

cap = kap.
car = voz
căcinlă = baretă,
căput = kamízolă,
cămasa = kemesa.
cărpa = kârpa,
caut pe mama = cavt pe maia,
câte orî = câte vote,
a cărpi = kárpi,
cârcimă = osteria.
casarmă = kasarma,
cald = cad,
câicâiŭ = peta.
calfă = garzon.
capitan = kapitan,
când = kând,
câne = brec,
carne = karne,
cât = kât.
cârte = liběr.
cal = kal pl. kalj.
casă = kasa.
a cânta = kanta,
a căuta = cerşi,
cercei = urekine, de la ureklje,
acel = cel,
cenuse = ceruse.
creion = lapis, art. lapisul,
a se certa = sfădi, svadi.
cer = cer.
cerc = koiumbar,
chee = ključ.
chiar = insta. bas.
a chema = kljema.
a cheltui = spendéi.
ciocan = bât. dem. bătic,
ciorapi = strinŭ. bicvi,
ciorapi de lână = skafunice.
cioc = kljun.
cine = cire.
cimiter = cimiter, grob.
a cina = cira.
cioban = pastir.
ciafă = clafa.
ţiţă = cica,
closcă = kocka,
clae = kopa,
a clădi = kladi,
clopot = klopot. dim. klopotiŭ, oile porté la noi clopote,
cosarca = spârtă, pl. spârtele, spârta pljire de smokir,
a cosi = kosi, anu cesta noi am kosit ŭude fir,
cotul mâni-i = kuvaiă. kuvatu mev are mare os.
cóstele = kostele, kostele lui fratele meu îs prekinite.
códă = koda, pl. kodele, ljepuru are mika kodă.
copt = kopt, fem. kopte. merele îs več kopte,
cocos = kokot. dem. kokotic. pl. kŏkoci.
contract = kontract, cace mev več a fakut kontrakt
cóză = koza, pl. kozile koza de ljepur ie musaté,
coróná = korona, korona Avstriei je musaté.
covertă = koperta, koperta de vapor se spélé saka zi,
corn = korn. kornu de kapre ie mare,
credinţa = véra, véra nostra ie ca mai bure,
crumpene = kumpir: noi mankam cude kumpir.
crerl = mozljan. art. i. mozljani de oie îs bur,
créstа = kresta. krésta in kokotu ie roise.
córa ce se face pe o taetură a corpului = krastă.
cruce = kriz. noi avem akase ur kriz betar
a creste = kréste. omu tirar kréste vred (iute),
cue = cavli, la noi se vinde ĉude cavli,
cuţit = kucit. ku kucitu se talje porku.
cufer = kufer. baul. eu voi kumpera ur baul
a curăţi = aciati. postelele lui fratele mev îs kurate, (ocisitté)
curechiŭ = kapuz. la noi omiri mârânkă cude kapuz.
cuglă = buče, fecori la noi se zoká ku buéile.
curcan = puric. saki (tot) om are la noi puricĭ.
ţuică = rakie, omiri la noi zalic beu rakie,
a cuteza = kuteza. omiri av kutezat fura.
a cumpĕra = kumpĕra io am kumperat o uré.
a curge = tărli. târlé. apa kurge musat in boskė (pădure)
cucuruz = trukinje. anu cesta a fost cude trukinje.
curat = kurat, mie'm piéze kurat,
cuib = kuib (de pasere) la noi îs ĉude kuibur.
cugeta = misli. fratele mev misle kude,
a cunóste = kunoste,

D.

a da = da. p. e. dém pâre,
deget = zazet. art. zazetu,
de mine = de mire.
degetul cel mare de la mână = palâcu,
deslêgă = reslégă. reslegă
deal = brig.
departe = largo.
destin = destin. art. destinu.
a dejuna = rŭci.
desperat = desperat.
deasupra = vârde, vârh-de,
din = din.
ziuă = zi. p. e bună ziuă = bură zi se dee Domnu.
dimineaţa = dimineaţa. bura dimirétă,
a direge = opravi. popravi, p. e. am opravit lukru.
dinţ = dinci, dinci melj âs mai aljb nego telj.
dop = cep dim. cepiŭ,
dóre = dore, p. e. me dore capu,
dop mai mare = kalkun p. e. kalkunu de la bâcvă (de la butoiŭ)
doctor = dotor.
dobă = bubânj.
domnul casi-i = gospodar.
doliu = zalost.
drac = drakui p. e. firé draku în tire,
durmi = durmi p. e: cesta nopte am durmit ĉaro bire.
Dumnezeŭ = Domnu art. ul..
dulce = duljce, p. e. viru cesta î-i duljce kaşi mljara (miere),
a se duce = duce, pe io m'am dus la baserika.

E.

carnă = iarnă. art. iarna (în casul din urmă se şi foloseşte),
ĕarbă = iarba, p. e. iarba je verde,
econom = agricultor,
elemozină = lemozină, astez am dat în baserikă lemozină,
epure = ljepure, p. e. ljepuru ku ureklji mari,
epistolă = list, astez am primit din Fiume ur list.
eri = ierl, p. e. ierl am mânkat galjiră,
etare = dobă, p. e. el are o dobă de zece an,
a esi = iesi p. e. preotul a iesit din baserikă. (Va urma).

Andreiŭ Glavina,
român-istrian.

BIBLIOGRAFIE.

„Enciclopedia Română", editată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literaturz română şi cultura poporului român" de Dr. C. Diaconovich. (Edit. W. Krafft în Sibiiŭ) Fasc. XXXII. (*Tacne—Ulcer*).

Acéstă publicaţiune, în sensul unuĭ anunţ anterior al librărieĭ editóre, avea să se termine cu fasc. XXXII. însĕ din causa uneĭ serii mai marĭ de articole importante la lit. *T* şi *U* (între carĭ: Transilvania, Ungaria, Turcia, Uniunea nord-americană. Rĕsboiul de treizecĭ anĭ.), titli carĭ aŭ trebuit tractaţi mai pe larg. — Direcţiunea „Enciclopedieĭ Române" nu a putut îndesa întreg restul articolelor cu iniţialele T—Z în un fascicol, ci s'a vĕdut constrînsă a adăuga publicaţiuniĭ încă şi un al 33-lea fascicol, care se află deja sub tipar şi se va trimite abonaţilor în decursul luneĭ Februarie 1904.

Fasc. XXXII. editat la Anul-noŭ cuprinde cam 2500 articole, aprópe întréga lit. *T* şi o parte din *U* (până la cuvîntul „Ulcer").

Abonamentele se fac la W. Krafft, în Sibiiŭ şi se primesc numaĭ peutru publicaţiunea întrégă. Preţut de prenumerare: pentru 33 fasc. cor. 66.— (în România: leĭ 82.50).

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Valace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa lui I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cesţiunĭ din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toţI 7 NrIĭ, îĭ primesc cu 5·50 cor. în loc de 7·98 cor.

Posta „Unirii".

Am primit şi chitat abonamentul de la *Csandlos*, pe 1904 pătrariul 1, *Fizes* (posta Hidalmás) abon. ce ni-l'aţi trimis în 6/11. 1902 este pe anul 1902, *nu* pe 1903. Plătire mai înainte a fost în 4/11. 1901 pe an 1901. Deci, în 1902 n'a fost plătit nimic, *Gyenyéte* pe 1903.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

BCU Cluj / Central University Library

Publicaţiune.

Proprietatea bisericii gr.-cat. din **Tür**, în mărime de 80 jugh. catastr., comassată în o tablă — forma unui quadrat — în nemijlocită apropiere de comună, constătătóre din 30 jughere ţelină în o massă, şi 50 jughere arător învrîstat cu mai multe ţeline, de pe carî să coseşte fên şi otavă, — să dă în arêndă începênd cu 1 April 1904, pe 3 eventual şi pre 6 anî, cu suma de **480 cor.** plătibile în 2 rate, şi anume în 1 April şi 1 Septembre a fie-cărui an. Loc fórte bun şi de păşurat de oi, caî saŭ vite cornute, avênd tabla de basă un rîŭ, carele îşî are isvorul în fântâna cu apă sărată a comunei dela carea nicî arêndatorul nu e eschis. Informaţiunî mai detaiate să daŭ de oficiul parochial gr.-cat. al **Tür**-uluî p. u. **Balázsfalva,** pe lângă acluderea uneî marce postale de 10 fil.

Oficiul parochial, în conţelegere cu curatorul bisericesc.

1 (1—4)

3165/1903 szám (2) 1—1
tkvi.

Árverési hirdetmény.

A balázsfalvi kir. járásbiróság mint telekkvi hatóság kőzhirré teszi, hogy a Patria balazsfalvi takarekpénztár r. t. végrehajtatónak Popa Onu és társai végrehajtást szenvedők ellen 160 K. — fill s jár. iránti végrehajtásos ügyben a türi 70 számu telekjegyző könyvben:

A † 4 rendsz: 756 hrsz. ingatlanukra 1 kor, — tavábba Strezsán Kasztandinnak a türi 112 sz. tjkvben. A † 240. 241 hrsz házas beltelkére 470 Kor. a 26 rend: 1475 1476 hrszra 222 kor. — a 27 r. 1804 hrszr. 60 kor. — a 28 rend: 1874 hrszra 96 kor, — a 29 r. 2002 hrsz. szőlőre 30 kor. — a 30 rend: 2299 hrsz szőlőre 64, — a 31 r: 2312 hrsz. szőllőre 4 kor, — a 32 r: 2607 hrszra 44 kor. — a 33 rendsz. alatt bejegyzett 2272/548969 rész kőzős marha legelőneli illetményére 102 kor s végül a 34 rendsz. allat bejegyzett $\frac{295}{316716}$ ad rész Vulkánbeli kőzőslegelőbeli jutalékára 3 kor, — összesen 1106 koronában megrállapitott kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte, s hogy a fentebb megjelőlt ingatlanok az **1904 év február hó 19-én d. e. 10 órakor** a telekkvi iroda helviségben tartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is el fog adatni.

Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10% át készpénzben, vagy az 1881 LX tcz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számitott óratékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881 évi LX: tcz: 170 §-a értelmében a bánatpénzt csak a birósági kiállitott szabályszerű elismervény átszolgáltatni.

A kir. járásbiróság mint telekkvi hatóság.

Balázsfalván 1903 évi. okt. hó 27-én.

Cziszér.
kir albiró.

3066/1903 szlm (2) 1—1
tkvi.

Árverési hirdetmény.

A balázsfalvi kir. járásbiróság. mint telekkvi hatóság kőzsiré teszi, hogy a „Patria“ balázsfalvi takarekpénztár r. t. végrehajtatónak Lupea Todor. és társa besenyői lakosok végrehajtást szenvedők ellen 100 K. — fillre s jár. iránti végrehajtásos ügyben a besenyői 28 számu telekjegyző könyvben:

A † 1 rend: 111. 112. 113, 114 (115, és 116 hrsz: (utábbi 5 hrsz. 2 faház) ingatlanbol megilletö 1/6 ad rész jutalékra 331 Kor. 66 fillérben. — valamint Obrezsán Nekita. végrehajtást szenvedőnek a besenyői 286 sz. tjkvben. A † 1 r: 862 hrsz. ingatlanára 253 korona. — és ugyan ennek a besenyői 270 sz. tjkvben. A † 863 hrsz, ingatlanára 297 korona összesen 881 Kor. 66 fillérben megrállapitott kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte, s hogy a fentebb megjelőlt ingatlanok az **1904 év február hó 6-án d. e. 10 órakor** Besenyő község házánál tartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól és el fog adatni.

Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10% át készpénzben. vagy az 1881. LX. tcz 42 § ban jelzett árfolyammal számitott óratékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881 évi KX: tcz: 170 §-a értelmében a bánatpézt csak a birósági előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbiróság mint telekkvi hatóság.

Balázsfalván 1903 évi, okt. hó 18-án.

Cziszér.
kir. albiró.

---

55 (4—10)

AVIS

Subscrisa societate comercială vrênd să-şi desfacă depositul sĕŭ de **vinurî bune şi veritabile de pe Tîrnave şi Murĕş,** aduce la cunoscinţa On. Public, că vinde en gros şi cu preţurî moderate **vin de masă din 1900 risling, şi vin de desert din 1898.**

Blaş la 1 Decembre 1903.

„CONSUM“
societate comercială pe acţiï.

Noua nóuă

este numele unei foi indispensabile pentru ori ce damă şi a cărei lipsă s'a simţit de mult.

Conţine numeróse Gravuri de cele mai nóuĕ toalete,

Rochii, pălării, corsaje, mantile, broderii, costume de bal, de visită, modele de toalete pentru dame, domnişóre şi copii,

Precum şi diferiţi articli despre îmbrăcaminte, croire etc.

şi frumóse părţi din literatura uşóră: novele, poesii: Costă pe an 12 cor. pe ½ an 6 cor. pe ¼ an 3 cor.

Abonamentele se pot face la

4 (1—5) *Tipografia Seminarială din Blaş (Balázsfalva)*

Trimiţindu-se banii înainte.

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blaş)

(valabil din 1 Octobre 1903).

Numărul	gara		de la
	Teaş—Tăviş		
228	persóne	persóne	102
1269	mixt	mixt	215
709	accelerat	accelerat	904
922	accelerat	accelerat	1228
	Coşpa—Kis-Kapus		
194	persóne	persóne	221
246	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	734
1269	accelerat	accelerat	251
	Sóvárad		
403	mixt	mixt	826
948			650

(29) 16—20 Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

liferanţi de curte ces. şireg. pentru materie de mătasă şi ornamente sacre.

Viena I. Kohlmarkt 2. „la porumbul alb".

Recomandă ornatele sacre, pregătite strict după ritul grec. ca de es. falóne, diaconale, stichariĭ, saccos, omofor, epigonation, mitre, mandiĭ, plaşanice, baldachine, praporĭ etc. cum şi tote utensiile şi vasele sacre de metal, ca disc, ciborĭŭ, cruce, chivot, artoclasie, tricheriŭ şi dicheriŭ, cădelniţe, candele, sfeşnice, candelabre etc. tóte pregătite solid şi cu preţul cel mai leftin de fabrică.

Catalóge ilustrate se trimit la cerere gratis şi franco.

Eminescu şi Coşbuc

de ALEXANDRU CIURA profesor.

Preţul 1 corónă.

N o ŭ !

Lampă electrică de busunar

cu mechanism american

indispensabilă pentru ori ce economie casnică.

Se póte purta și în busunar, e durabilă, comodă și corĕspundĕtóre.

La fie care e de lipsă pentru luminarea chiliilor, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru **oficeri** la esercițiĭ, **pădurarilor și vênătorilor pentru serviţiu de nópte** e tare acomodată; pentru **turiști** sunt indispensabile, pentru **medici** și **móșe** cu ocasiunea visitelor de nópte. În **fabrice, mori, pivnițe** și **deposite** unde se păstréză materii esplosive, sunt de mare însĕmnătate, pentru **călĕtori** ce sosesc nóptea sunt nepreţuite. Pentru **económe** este o bucurie. Nu sunt în urma eĭ picături de lumină pe padiment și covóre. Pe **proprietari** și **economi** îĭ **păzesce de atacuri și foc; cu acésta te poți sui și noptea în pod unde se păstréză nutrețul.** — E sigură contra focului. Se póte folosi de mai multe mii de ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1·20 cor. subministrăm altul nou. **Preţul 4 cor.**

Cu reflector și linte măritóre esecutată fórte fin cu 5 cor.

Strat de reservă coróne 1·20.

Se trimit cu rambursă de

Stabilimentul Central alui IOSIF AUFFENBERG

BUDAPEST, Strada Próféta 5.

(56) 4—10

Cumpĕrare ocasională!

32 bucăți numai 6 fl.

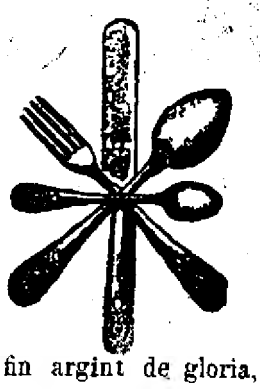

În urma preamarelui deposit a unei fabrici de obiecte de metal, sum încredințat se vind marfa acesteia în prețul cu care se fac. Spedez dară, până când depositul susta, contra rambours:

6 bucăți **linguri de supă** din cel mai fin **argint de gloria, 6 furcuțe** (furcuța într'o bucată) **din cel** mai fin argint de gloria, **6 cuțite** din cel mai fin argint de gloria, **12 linguriţe de cafea** din cel mai fin argint de gloria; **1 sitiță de străcurat laptele** și **1 sitiță de străcurat supa.**

32 bucăți cari costă numai 6 fl., tóte nóue, și bune și frumos poleite. Acestea mai de mult au costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuiesce cu cel mai scump argint, și ca unul fie-care să fie convins despre adevĕr, mĕ oblig a remite banii numai de cât dacă marfa nu ar convení.

Garnitura e cel mai potrivit dar de cununie, și nu trebue să lipséscă din nicĭ o casă.

Singurul espeditor este:

Iosif Auffenberg's Centrale

Budapesta VI., Strada Próféta 5.

Comandele se trimit spedând banii înainte saŭ contra rambura.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

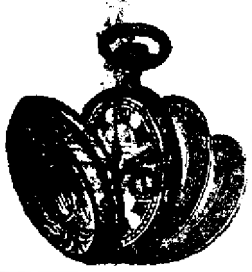

(44) 10—20

8 zile se lasă în probă.

Numai 2·75 fl.

Să trimite cu rambursă ori anticipându-se prețul.

Un escelent ceas de busunar **Remontoir**, de nichel sistem „Patent Roskopf.“ Se vinde cu garanță de 3 anĭ. — Se dă gratis și o frumósă catenă aurită și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimit banii.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasurĭ și juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelsgasse 66.

Liferantul oficialiior de stat.

Preţcurante se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se póte reproduce.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),

asigurézĕ în cele mai avantagióse condițiĭ:

contra pericolului de incendiŭ și esplosiune,

edificiĭ de orĭ ce fel, mărfurĭ, mobile, vite și producte economice etc.

asupra vieții omului

în tóte combinațiile, capitale pentru casul morții, asigurări de zestre, de copiĭ, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de reservă și de garanție specială,

cu finea anului 1900: ***1,303.572 cor. 15 bani.***

Valori asigurate contra incendiului: **72,420.299 coróne.**

Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 coróne.**

Pentru despăgubiri de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și orĭ ce informațiunĭ se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiŭ, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I.,

precum și de la subagenții din tóte comunele mai mari.

Agenturĭ principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.

(5) 41—52

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaş.

Anul XIV. Blaş 30 Ianuar 1904 Numĕrul 5.

Cătră P. T. Cetitori!

Din nou rugăm pe On. Abonenţi cari sînt încă în restanţă cu abonamentele de pe anii trecuţi să binevoiéscă a le trimite fără amînare, avênd şi noi cele mai mari lipsuri.

Administraţiunea.

„Limba naţională“.

Sub titlul acesta publică „Budapesti Hirlap“ în numĕrul sĕu de Crăciun o conferinţă, ce a ţinut'o distinsul publicist magiar şi membru în casa magnaţilor Rákosi Jenő, la adunarea generală a societăţii „Dunántuli Közmüvelödési Egyesület“ din 29 Nov. 1903.

Dăm în traducere unele pasagii din acéstă conferinţă şi ne reservăm a ne face la sfîrşit conclusiunile nóstre, conclusiuni, la cari conferenţiarul de sigur nu s'a gândit, dar pe cari noi sîntem în drept să le facem, avêndu-ne şi noi limba şi naţionalitatea nóstră.

„ .... Devisa timpului nostru ... că *în limbă trăesce naţiunea,* esprimă în mod plastic un mare adevĕr ..... E limpede, că între nenumĕratele daruri aluĭ Dumnezeŭ, limba este cel mai preţios.“

„Dacă proprietatea cea mai importantă a omenimii întregi este darul graiului, atunci e evident, că şi pentru părţi, pentru membrele omenimii: pentru naţiuni, limba este comóra cea mai preţiósă.“

„Comóra cea mai scumpă a individului este viéţa. După ce însĕ naţiunea trăesce în limba sa, e evident, că viaţa naţiunii e limba sa. Cu ea trăesce, cu ea móre, fără de ea a încetat de a esista, a încetat de a trăi viéţa individuală îşi primesce individualitatea aceleĭ naţiuni, a căreĭ limbă a primit'o.“

. . . . . .

„ . . . În formarea limbii singuraticele grupuri de ómeni aŭ fost conduse de simţurile, instinctele, aplicările, gustul şi gândirea lor proprie. De aicĭ urmézĕ în mod natural, că limba este icóna. copia, resultatul, plăsmuirea şi espresiunea fidelă a instinctului, aplicărilor, simţurilor, gustului şi gândirei, adecă a întregii individualităţi şi caracter al uneĭ naţiuni. Dóuĕ lucruri sînt aşa dară sigure: întâiŭ, că naţiunea care şi-a perdut limba, pe încetul se desbracă de instictele, simţurile, gustul şi gândirea proprie. A dóua, că individul, care în privinţa limbii se contopesce în vre-o naţiune începênd din pruncie, crescut fiind în acéstă limbă de odată primesce caracterul întreg al acelei naţiuni. Pentru că ori ce concepţiune, ori ce dorinţă, ori ce gândire, ori ce gust cu ajutoriul acestei limbi plăsmuesce în creer, în care ast fel se nasce o viéţă naţională sufletéscă şi intelectuală.“

„Aicĭ trebue să amintesc, că ce pericol teribil învólvă în sine moda aceea şuchiată, care, durere, atât de mult e lăţită la noi, că ne nisuim a ne învĕţa copiĭ în limbi străine încă în etatea fragedă. De aicĭ provine, că poporul ţĕran fără nice o învĕţătură ori îndreptar scie să păstreze limba naţională în curăţenia sa clasică, şi filologia trebue să îee şcólă de la el pentru ca să-i pótă stabili legile; pe când din contră pe buzele claselor mai culte limba naţională se corumpe, deşi învaţă în şcólă gramatică şi sintaxă. Şi de aicĭ provine, că cu cât înaintăm mai sus în straturile societăţii, cu atâta aflăm o sciinţă de limbă . . . . mai stricată şi mai imperfectă, aşa încât putem zice, că sciinţa imperfectă a limbei (naţionale) e în proporţie drépt cu sciinţa limbilor străine.“

„ . . . La noi sciinţa limbilor străine o ţin de cea mai înaltă cultură; în Francia şi Germania negligarea şi imperfecţiunea limbeĭ naţionale se ţine de cea mai nesuferibilă lipsă de cultură. Cu privire la englezi, care precum se scie sînt naţiunea cea mai fălósă, cea mai ambiţiósă şi cea mai puternică, chestiunea acésta preste tot nicĭ nu există, pentru că englezul preste tot nu învaţă şi nu vorbesce altă limbă nice în străinătate.“

„Nu prin aceea a crescut puterea englezuluĭ, nu prin aceea s'a înmulţit la numĕr, (dóră şi eĭ aŭ fost óre când puţini), că fie care membru al sĕu să fi învĕţat dóuĕ orĭ treĭ limbi pe lângă a sa, fără prin aceea, că pe a sa şi-a cultivat'o, s'a lipit de ea, în aceea a cultivat sciinţele şi literatura cu credinţă neclintită, şi prin puterea naţională dobândită ast fel, şi-a însuşit capacitatea miraculósă de expansiune şi cucerire.“

„Dar revin la obiect după aceasta abatere, şi pun următórea întrebare: unde trebue să cercăm în limbă caracterul naţional şi puterea, care creéză caracterul naţional? Fără îndoiélă nu în materia limbii saŭ în cuvinte.... Tesaural cuvintelor este materia importantă şi interesantă a limbii, însĕ mai mult materia accidentală a aceleia, şi nu în ea trebue să căutăm momentul naţional. Căcĭ dóră şi aceea se întîmplă, că o naţiune îşi schimbă de tot tesaurul cuvintelor şi totuşi ea însaşi nu se schimbă, nicĭ limba, nicĭ naţiunea şi rĕmâne ceea ce a fost. O ast fel de naţiune saŭ mai bine zis trib, se află pe ţĕrmul apusan al Africeĭ, un popor sĕlbatic, care şi-a schimbat tesaurul cuvintelor cu tesaurul de cuvinte al veneticului popor neguţător englez, cu tóte aceste însĕ vorbesce în limba sa neînţelesă pentru englez. . . . .

„Caracterul naţional al limbii trebue să-l căutăm în forma, în structura în partea organică a aceleia, unde încétă eventualul şi se ivesce sistemisarea logicei şi a minţii. Materia limbii o aduna omul de pretutindenea; iar construcţiunea limbii o creéză. O creéză şi sub influinţe esterne pe cum e clima, care silesce orĭ ademenesce pe ómenĭ la un mod saŭ altul de viéţă: prin neproductivitatea sa îi silesce la muncă, prin producţiunea îmbelşugată la viéţa comódă; la viéţă nomadă, la agricultură, la vênătorie, la pescuit ş. a.

„După modul sĕŭ de viaţă va fi comunicativ saŭ tăcut, măreţ saŭ supus, aventurios saŭ pacinic, risipitor saŭ cruţător, inventios saŭ cu minte leneşă ş. a. Pentru că într'altă direcţiune se desvóltă acela, care-şi petrece viéţa în regiunea uneĭ verĭ continue, într'alta cel ce locuesce în zona gheţósă şi iarăşi într'alta acela, peste care se schimbă vara ferbinte cu iarna gheţósă. . .

„Şi pe cum individualitatea luĭ, mai întâiŭ desteritătile trupescĭ apoĭ dispoşiţiile sufletescĭ i-se desvóltă, ast fel aměsurat împrejurărilor date ale vieţiĭ, ast fel aměsurat dispoşiţieĭ sale dominante desvólta structura internă a materialului limbii, care constă din câte-va sunete din câte-va cuvinte: îi desvóltă legăturile şi tot aceea ce dobîndesce limba de la puterea creatóre a omului.“

„Aceste grupurĭ singuratice de ómenĭ îşi creéză aşa dară instrumentele, locuinţa, îmbrăcămintea, decoraţiunile acestora şi paralel cu acestea — limba, în strînsă legătură cu viéţa sa trupéscă şi sufletéscă. Dacă să înmulţesce şi se póte organisa în stat, atunci se preface în naţiune şi tot ce păstrézĕ din aceea ce a plăsmuit dintru început, aceea este particularitatea sa naţională, să zicem: civilisaţiunea sa naţională.“

„Sînt naţiuni, cari din tóte cele poşed încă câte ceva, şi cari ast fel aŭ o civilisaţiune naţională fórte bogată. Viéţa modernă cu circulaţiunea şi schimbarea în massă a mărfurilor, a gândurilor, a arteĭ şi a ómenilor, îşi pune mâna pustiitóre cu deosebire asupra originalităţilor naţiunilor, cari se află încă la începutul desvoltăriĭ, dar de altă parte şi preţuesce mai bine, ceea ce a produs mai bun cutare naţiune străină. Orĭ nu vedem spre esemplu invasiunea civilisaţiuniĭ chineze şi ĭaponeze în civilisaţiunea europénă, cu deosebire pe terenul arteĭ şi al industrieĭ? Încă şi aceea puţinĭ aŭ observat-o, că mama direcţiuniĭ secessioniste este arta ĭaponeză. Individualitatea naţională cu manifestaţiunile sale esterne, îmbrăcăminte, instrumente, mijlócele vieţiĭ de tóte

Cumpĕraţĭ Cumpĕraţĭ

Calendariul Unireĭ pe anul 1904.

Cu un frumos calendar de părete.

Preţul 50 fil. plus 10 fil. porto.

zilele, architectura, ornamentică, datinĭ, tóte se perd şi se amestecă tot mai mult şi amestecarea va fi generală". . .

„Trebue însă să accentuez, că limba naţională deja formată, după ce în ea şi-a aflat espresiune modul de simţire şi gândire istoric al naţiunii, ea nu este alt ceva, de cât icóna vie şi organică a naţiunii: gândirea, cercul de gândire, gustul, sciinţa, instinctele, creaţiunile, filosofia, modul de gândire politic şi întreg caracterul aceleia".

„Acesta este înţelesul adînc al cuvintelor *„în limbă trăesc e naţiunea"*.

„Pentru că un popor, pe care vitregimea timpurilor l'a despoiat de tóte celea ce a creat, saŭ împrejurărĭ pĕcătóse l'aŭ împedecat în realisarea lucrurilor, spre carĭ alt cum ar fi fost capace; acéstă naţiune, de cum va ar fi fost în stare a-şi păstra limba, ce şi-a creat-o în timpurĭ mai favorabile din noŭ póte duce la învingere caracterul sĕŭ naţional şi din noŭ îşĭ póte crea civilisaţiunea naţională. Calea sigură şi infabilă spre acésta nu este alta de cât cultura limbii."

„Educaţiunea sa naţională să şi-o concentreze asupra limbiĭ. Fie care minte de pe teritoriul, pe care locuesce trebue să o împregneze cu limba sa, ca organele de vorbire ale naţiunii să devină imperfecte pentru folosirea limbilor străine; dar nu numaĭ să vorbéscă, să înveţe şi se gândéscă exclusiv numaĭ în limba maternă, să gândéscă după legile acesteĭ limbĭ, şi gândirea concepută în orĭ ce altă limbă să-ĭ fie străină şi imperfectă."

„Acésta — limba — în mâna uneĭ naţiunĭ este restul de pétră, din care artistul scie să construésca întreg edificiul: naţiunea, esclusiv din limbă scie să construéscă, să restaureze stilul naţional al civisaţiunii sale"...

„Prin limba naţională trăesce *poporul*, ca şi creştinii prin caracterul indelebil al botezului, într'o comuniune sufletéscă: în legătura naţională, în unitatea simţĕmintelor, a doriuţelor". . .

. . . . . .

Am ales anume pasagele acestea, nu dóră pentru că prin ceea ce am omis din conferenţă s'ar conturba înţĕlesul pasagelor reproduse de noĭ, ci pentru că acestea sînt de interes general, iar ceea ce am omis sînt conclusiunĭ şi esemple din domeniul limbiĭ magiare, carĭ din punctul nostru de vedere puţin impórtă.

Constatăm cu plăcere, că ideile desfăşurate în acéstă conferenţă sînt corecte, şi întru cât sînt de interes general, le putem aplica la orĭ ce naţiune, prin urmare avem dreptul a le aplica şi la naţiunea şi l. română.

Din ele resultă un adevĕr mai pe sus de orĭ ce îndoélă, şi anume, *că un popor în totalitatea sa nu póte să vorbéscă şi să cultive de odată dóuĕ limbi,* şi cine să silesce a-ĭ-o impune acésta, acela comite un atentat în contra limbiĭ şi a esistinţiĭ poporului respectiv.

În punctul acesta aflăm noĭ importanţa conferinţiĭ Dlui Rákosi Jenő, pentru că prin ea se demască ipocrisia guvernului şi a societăţiĭ magiare dovedită în politica de magiarisare. Se demască chiar printr'unul dintre ceĭ aleşi aĭ lor.

Ce se întîmplă adecă: Guvernul chiar prin rostul ministrilor ne spune şi ne asigură, că nu voesc să ne magiariseze. De altă parte însă orĭ unde póte străbate mâna puternică a statului, mai ales în ţinuturile locuite de „cetăţenĭ cu buze străine," nu are alt ideal şi nu face alta, de cât că pe tóte căile posibile impune acestora limba magiară.

Înaintea forurilor justiţiel, la administraţiune, la căile ferate, la postă, cu un cuvînt orĭ unde vine în atingere cu organe fie cât de neînsĕmnate ale statului, — şi ocasiunĭ se daŭ zilnic pentru fie care — pretutindenea şi tot de una ţĕranul român capătă şcólă din l. magiară şi i-se dă să înţelégă, — de multe orĭ cu preţul şi a intereselor sale materiale, — că el are neapărată trebuinţă de l. magiară.

Instrucţiunea dinpotrivă putem zice, că întreagă este deja pusă în serviciul magiarisăriĭ. Pentru că abstracţie făcĕnd de la şcólele susţinute de stat, în carĭ absolute nu se ţine cont de altă limbă din patrie afară de cea magiară, — chiar în şcólele susţinute de confesiunĭ se pretinde, ca eleviĭ din anul al 4-lea de şcólă să scie deja ceti, scrie şi vorbi unguresce, şi inspectoriĭ scolasticĭ reg. cer cercetare disciplinară asupra învĕţătorilor români, carĭ nu fac destul postulatului acestuia al guvernului.

Magiarisarea numelor de comune şi localităţi făcută prin art. de lege IV. din 1898 nu are alt scop, de cât ca să ne spargă şi împestriţeze curăţenia limbiĭ prin sunete şi cuvinte nepotrivite şi cu totul străine aceleia. Ne impun adecă cu forţa, ca în textul românesc scris orĭ vorbit să introducem cuvinte străine, ne impun un lucru absurd şi imposibil, să zicĭ de es. merg la Kolozsvár, vin de la Brassó, am fost la Nagyszeben etc.

Dar apoi colonisările, carĭ se fac în stil mare prin ţinuturile locuite de naţionalităţi, cu paguba enormă a statului şi a ţĕriĭ, dar cu gândul hotărît de a înmulţi şi întări elementul magiar şi prin acésta a propaga limba şi cultura magiară printre „cetăţenii cu buze străine."?!

Câtă activitate desvóltă în direcţiunea acésta societăţile aşa numite culturale (întruna din acestea şi-a ţinut Dl Rákosi Jenő conferinţa, de la care mânecăm), carĭ cuprind în laţurile lor tóte ţinuturile locuite de naţionalităţi, şi carĭ se nisuesc a infiltra în acestea cultura şi limba magiara, cu un zel şi cu jertfe vrednice de un scop cu mult mai bun.

Orĭ nu ţintesc tóte acestea la destrămarea şi nimicirea limbiĭ nóstre şi prin acésta la ştergerea chiar a esistinţiĭ nóstre ca naţiune, — căcĭ chiar şi Dl Rákosi Jenő recunósce, că *în limbă trăesce naţiunea?*

Şi totuşi ne spun, că nu vor să ne magiariseze, ne spun, pentru că *nu aŭ* curagiul să-şi mărturiséscă sincer intenţiunile, pentru că sciŭ că fapta lor este necalificabilă.

Noĭ însă nu avem lipsă să nĭ-o spună, pentru că cunóscem fórte bine gândul lor, şi l'am cunoscut şi înainte de a fi cetit conferenţa Dluĭ Rákosi Jenő. Il cunóscem din esperinţa de tóte zilele şi îl cunóscem din efecte. Pentru că nu trebue să ne amăgim, ci să recunóscem, că magiarisarea are unele resultate, efemere ce e drept, dar pe carĭ totuşi nu ne este ĭertat să le ignorăm. Aşa p. es. să nu mergem mai departe, elementul magiar din Blaş s'a întărit în mĕsură aşa de considerabilă, în cât Blaşul de astăzi nicĭ de cât nu se mai póte compara în punctul acesta cu Blaşul înainte de acésta cu 10—15 anĭ. Şi acésta o putem constata despre tóte orăşelele şi oraşele din ţinuturile româneşci, ba la graniţele apusene şi nordice ale elementului românesc vor fi de sigur simptóme şi mai grave. Chiar şi printre ţĕranĭ aflăm câte unul mai slab de înger, care-şi trimite copilul la şcóla de stat, pentru că rogu-te „azĭ e greŭ să trăescĭ fără limba maghiară."

Acestea resultate precum am zis sînt de puţină însemnătate, şi la nice un cas nu pot să inspire îngrigirĭ cu privire la viéţa şi viitorul unui popor, care din voinţa lui Dumnezeŭ locuesce în ţĕrile corónei Sfintului Stefan în massă compactă, în numĕr de treĭ milióne suflete, în vecinătate inmediată cu fraţĭ de un sânge constituiţi în regat liber şi în progres îmbucurător, — popor care-şĭ are credinţa sa, limba, istoria, tradiţiunile, portul, literatura şi obiceiurile sale deosebite de tóte celelalte popóre conlocuitóre.

De altă parte nu ne este ĭertat să ignorăm efectele magiarisăriĭ, pentru că ele împedecă progresul culturiĭ nóstre naţionale. În progresul acesta, pentru noĭ fie care moment este preţios, pentru că nu ne este ĭertat a sta locului orĭ a progresa încetĭ, ci trebue să ne silim din tóte puterile, ca progresul nostru să fie cât se póte de spornic.

Aicĭ se deschide apoĭ teren vast pentru fie care român. Aicĭ trebue să dispară tóte barierele dintre noĭ, şi partide politice şi sociale, şi adevĕrata politică naţională, în care cu toţiĭ ne întâlnim să ne fie acésta:

1. Să ne grupăm cu toţiĭ pe lângă biserică şi să ducem o viéţă cumpĕtată după prescrisele eĭ.

2. Să ne apĕrăm şi susţinem cu orĭ-ce jertfe scólele românescĭ, ce le mai avem.

3. Să înfiinţăm şi să sprijinim tóte reuniunile, carĭ ţintesc la cultivarea şi apĕrarea caracterului nostru naţional.

4. Să spriginim din tóte puterile ziaristica şi literatura română şi esclusiv pe aceasta.

5. Să desvoltăm şi să sprijinim clasa meseriaşilor şi a neguţătorilor români şi să-ĭ facem pe ceĭ dintâiŭ mai ales, să nu se cufunde în apele cosmopolitismului şi socialismului.

6. Să ĭubim până la fanatism tot ce este românesc şi bun, făcĕnd pe toţĭ aceia, cu carĭ venim în atingere, să simţéscă căldura ĭubirii acesteia.

Ast fel ne vor respecta străinii şi inimicii nostri şi vor simţi că toţĭ ceĭ ce trăesc printre noĭ şi din sudórea nóstră, nu se pot ferici fără de l. română. Ast fel se vor convinge, că sîntem mândri de românismul nostru şi că nu ne părăsim dulcea nóstră limbă românéscă nicĭ de dragul, nicĭ de frica niměnuĭ.

Tipicul greşit. — E mai un jumĕtate de secol, de când bisericile nóstre române din Ungaria, Ardeal şi Bănat aŭ primit cu mare însufleţire tipicul Sfintului Damaschin. Acest îndreptar e fórte potrivit pentru bisericile nóstre române de ritul grec, cântându-se în tóte bisericile în una şi aceea Duminecă acel glas şi evangelie. Dar ce să vĕd acum, aprópe de un secliu, să ivesc nisce greşeli în ritul şi tipicul bisericilor nóstre române. Vĕd că în provinţă, ba chiar într'un oraş unde îs mai multe biserici românescĭ, în fie care biserică se cântă alt glas, să cetesce altă evangelie. (Unor Domni preoţi şi cantori le recomând — călindariul „Unirii" care e întocmit după Tipicul S. Damaschin) Am mai prins în mână un călindar nou din Bănat, acolo am aflat mai multe greşelĭ şi anume: Tipicul zice: că dacă se va întîmpla ajunul botezului Luni, Marţi, Joi, Sâmbătă şi Duminecă, atunci să sĕvîrşesc liturgia S. Ioan Chrisostom, iară a s. Vasiliŭ în ziua de prasnic Dacă însă va cadea ajunul botezului Miercurĭ orĭ Vinerĭ, atunci să servesce liturgia s. Vasiliŭ, cel mare iară în ziua de prasnic a lui S. Ioan. Toţ asa să întîmpla şi cu ajunul şi serbarea Nascerii Domnului. (Făcĕnd observaţiunea recitării órelor). Mai sînt nisce greşeli la începerea „Triodului." Tipicul S Damaschin ne învaţă, cum că, atunci cântam troparul sfintului, când cântam şi stihirile lui. — (cu observaţiune la inseratele din Dumineciile din postul mare) Prin urmare, cu începerea Triodului, cântăm stihirile glasului domnitoriu şi ale Triodului 3; apoĭ Mineiul nu are loc; prin urmare după „acum slobozesce" ne servul Tĕu," cântăm troparul învierii Mărire şi acum al nascĕrii de la vers.

Tăerea împrejur este serbarea lui Christos; atunci, cântăm Pentru rugaciunile, în loc de Binecuvintéză. Câţi în Christos în loc de Sfinte Dumnezeule Una umilita rugare am către On. Domni preoţi şi cantori, să nu cautaţi aceea, că cu începerea Triodului în sfinta Evangelie e scris glasul al 8-lea. Pe timpul când s'a tipărit aceea Evangelie a cadut glas 8 prin urmare, noi nu trebue să ne ţinem strîns că cu începerea Triodului e neîncunjurat de iinsă să fie glas 8. Glasurile să înceapă Duminecea a II-a după Sfintele Rosalii cu glas 1. apoĭ urmează pe rînd neschimbat, fără ca să facem sărituri; pe cum ne învaţă Tipicul amintit mai sus.

Am scris în Oradea-mare la 1904 Botezul Domnului.

Gregoriŭ Torsan,
cantor catedral ajutorial.

Comunele principale din Macedonia, Tracia, Thesalia, Epir și Albania, locuite de elementul Român.

Numerul curent	Numele Comunelor	Populația	Școli primare de băeți	Școli primare de fete	Biserică unde se cetește românește.
1	Avdela	6000	una	una	da
2	Armata	500	una	„	nu
3	Alasona	700	una	mixtă	„
4	Ameru	1000	una	„	„
5	Anilis	3000	una	una	„
6	Alistrati	1500	nu	nu	„
7	Avlona	2000	una	„	„
8	Arcs	500	nu	„	„
9	Aresenĭ	1500	una	una	da
10	Arineuciŭ	500	nu	nu	nu
11	Armenĭ	500	nu	„	„
12	Armenĭ	500	nu	„	„
13	Ambarĭ	400	nu	„	„
14	Anghiofta	500	nu	„	„
15	Arzanĭ	500	nu	„	„
16	Bitolia (liceŭ 1)	25000	dóuĕ	dóuĕ	„
17	Béla de sus	3000	una	una	da
18	Béla de jos	1500	una	nu	„
19	Belcamen	3500	una	una	„
20	Blața	2000	una	„	„
21	Bubuștița	500	una	nu	nu
22	Biscuchi	500	nu	„	„
23	Buzuva	500	nu	„	„
24	Băiasa	1500	una	una	da
25	Birislav	500	nu	nu	nu
26	Berat	10000	una	una	„
27	Bala	500	nu	nu	„
28	Bistuva	400	nu	„	„
29	Bunavia	500	nu	„	„
30	Bizani	400	nu	„	„
31	Breaza	2000	una	una	da
32	Baluța	500	nu	nu	nu
33	Bisticuchiza	400	nu	„	„
34	Bobodina	400	nu	„	„
35	Baltița	500	nu	„	„
36	Bungagia	400	nu	„	„
37	Barbalina	400	nu	„	„
38	Bedeni	400	nu	„	„
39	Burazeĭ	400	nu	„	„
40	Crușova (gimnas, școlă comercială)	10000	dóuĕ	dóuĕ	da
41	Călivĕ-Istoc	2000	una	una	„
42	Calive-Morihova	1000	una	„	„
43	Chișani	500	nu	nu	nu
44	Ciorbu	500	nu	„	„
45	Curceao	2000	una	una	da
46	Coleonnia	5000	nu	nu	nu
47	Cozana	500	nu	„	„
48	Cochinopol	3000	nu	„	„
49	Ciariciani	500	una	una	„
50	Costur	1000	nu	nu	„
51	Conduristi	1000	nu	„	„
52	Catirina	3000	una	una	da
53	Colocuri	400	nu	nu	nu
54	Curița	400	nu	„	„
55	Castannia	700	nu	„	„
56	Carpenĭ	400	nu	„	„
57	Călivele	400	una	mixtă	„
58	Cuciuc-Iani	400	nu	nu	„
59	Cupa	400	nu	„	„
60	Casandra	200	nu	„	„
61	Cerepiștea	1000	nu	„	„
62	Canapareĭ	300	nu	„	„
63	Ciatalgia	600	nu	„	„
64	Cavala	1000	nu	„	„
65	Cociani	400	da	mixtă	„
66	Cavaia	200	una	una	„
67	Cipirat	500	nu	nu	„
68	Cafarani	500	nu	„	„
69	Cărbunarĭ	500	nu	„	„
70	Carbonara	500	nu	„	„
71	Ciroburtani	400	nu	„	„
72	Cionza	400	nu	„	„
73	Crapașĭ	500	nu	„	„
74	Cerșoter	200	nu	„	„
75	Cumani	500	nu	„	„
76	Calpani	400	nu	„	„
77	Curmea	500	nu	„	„
78	Cutali	400	nu	„	„
79	Chelvachiva	500	nu	„	„
80	Coniati	400	nu	„	„
81	Corcuo	500	nu	„	„
82	Casimbeĭ	500	nu	„	„
83	Costari	500	nu	„	„
84	Ciuca	500	nu	„	„
85	Culiara	400	nu	„	„
86	Dămașu	500	una	una	„
87	Diminicu	500	una	„	„
88	Dobrinova	1500	una	nu	„
89	Doliani	800	una	una	„
90	Deniscu	1000	una	nu	„
91	Drama	500	nu	„	„
92	Durațo	2000	una	nna	„
93	Dușcu	500	nu	nu	„
94	Daviac	500	nu	„	„
95	Dolșiui	500	nu	„	„
96	Dauteĭ	500	nu	„	„
97	Drăganĭ	600	una	„	„
98	Elbasan	6000	una	una	„
99	Filoru	2000	una	„	da
100	Furca	3000	una	„	nu
101	Fileri	1500	una	„	da
102	Fretița	1000	una	„	da
103	Fierica	4000	una	„	nu
104	Fiéta	500	una	„	„
105	Firaculo	400	nu	„	„
106	Gopeșĭ	5000	una	una	da
107	Gramoste	2000	„	„	„
108	Gabrova	500	„	nu	nu
109	Grebena	1500	„	una	da
110	Grebeniță	3000	„	„	„
111	Giumaia	7000	„	„	„
112	Grefa	200	nu	„	nu
113	Gușmat	200	„	nu	„
114	Grabianĭ	200	„	„	„
115	Grădiștea	500	una	„	da
116	Gineganĭ	500	nu	una	nu
117	Gretanĭ	500	„	nu	„
118	Gramara	500	una	„	da
119	Hrupiște	2000	„	una	„
120	Hlerin	1000	„	„	nu
121	Huma	500	nu	nu	„
122	Hrisaloni	500	„	„	„
123	Iancuveț	1500	una	una	da
124	Ianina (școlă comercială)	3000	„	„	nu
125	Ianița	500	nu	„	„
126	Iarța	500	„	nu	„
127	Imistu	500	„	„	„
128	Iuba	400	„	„	„
129	Lunca	1000	una	una	da
130	Lubanița	500	nu	„	nu
131	Laca	5000	una	nu	da
132	Livade	4000	„	una	„
133	Liumnița	3000	„	„	nu
134	Lugunțĭ	500	nu	„	„
135	Laricova	500	„	nu	„
136	Levani	500	„	„	„
137	Leșnița	3000	„	„	„
138	Liambarda	500	„	„	„
139	Lancanĭ	500	„	„	„
140	Muloviște	5000	una	una	da
141	Magarova	5000	„	„	nu
142	Morava	500	nu	„	„
143	Moscopole	3000	una	nu	da
144	Matova	8000	„	una	nu
145	Matuchi	500	nu	„	„
146	Megidia	2000	una	nu	„
147	Macrini	500	nu	una	„
148	Maruța	1500	una	nu	da
149	Melenic	2000	nu	una	nu
150	Miriștea	500	„	nu	„
151	Mureșu	500	„	„	„
152	Morva	500	„	„	„
153	Mura	500	„	„	„
154	Mardari	500	„	„	„
155	Magliția	500	„	„	„
156	Malineĭ	400	„	„	„
157	Nijopole	4000	una	una	da
158	Nigovanĭ	1500	„	„	nu
159	Neveasta	6000	„	„	da
160	Nicea	1000	„	„	nu
161	Nasilița	1000	„	nu	„
162	Neaoște	1000	„	una	da
163	Nanta	10400	„	„	„
164	Nevrocop	500	nu	„	nu
165	Nigrița	500	„	nu	„
166	Nifoli	500	„	„	„
167	Ochrida	2000	dóuĕ	dóuĕ	da
168	Oșani	1500	una	„	nu
169	Ornilia	500	nu	una	„
170	Ostima	500	„	nu	„
171	Origoviția	500	„	„	„
172	Olinse	500	„	„	„
173	Perlepe	1000	una	„	„
174	Pisuderi	3500	„	una	da
175	Pleasa	1500	„	„	„
176	Pugradeți	400	nu	nu	nu
177	Perivoli	6000	una	una	da
178	Paltini	500	nu	nu	nu
179	Pretori	500	una	nu	„
180	Paliohori	700	nu	„	„
181	Prozvala	500	„	„	„
182	Pădi	1500	una	„	„
183	Palioseli	2000	„	„	„
184	Pelicoți	500	nu	„	„
185	Proia de sus	5000	una	una	da
186	Proia de jos	1500	„	„	nu
187	Prisociani	500	nu	„	„
188	Praviste	500	„	nu	„
189	Prizrena	5000	„	„	„
190	Pirment	1000	„	„	„
191	Peasciza	500	„	„	„
192	Poiani	500	„	„	„
193	Pești eani	500	„	„	„
194	Potodna	500	„	„	„
195	Premendi	500	„	„	„
196	Polvina	500	„	„	„
197	Paliama	500	„	„	„
198	Ploter	500	„	„	„
199	Porcia	500	„	„	„
200	Raviuși	500	„	„	„
201	Ramna	1000	„	„	„
202	Rozloc	500	„	„	„
203	Repani	500	„	„	„
204	Ramsi	500	„	„	„
205	Roșcovĕț	500	„	„	„
206	Remasi	500	„	„	„
207	Rotla	500	„	„	„
208	Salonic (școlă comercială)	8000	una	una	„
209	Suffi	500	nu	nu	„
210	Stropani	500	„	„	„

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Numerul curent	Numele Comunelor	Populația	Școli primare de băieți	Școli primare de fete	Biserică unde se cetesce românesce.
211	Samarina	10000	două	una	da
212	Sachista	500	una	nu	nu
213	Serfige	500	„	„	„
214	Săracu	8000	„	una	„
215	Selia de sus	4000	„	„	da
216	Selia de jos	1500	„	„	„
217	Sărmanin	500	nu	nu	nu
218	Searu	5000	una	una	„
219	Surpa	500	nu	nu	„
220	Sufti	500	„	„	„
221	Scropitina	500	nu	nu	„
222	Selințița	500	„	„	„
223	Samari	500	„	„	„
224	Schepor	500	„	„	„
225	Sucule	500	„	„	„
226	Sirmani	500	„	„	„
227	Stremeri	400	„	„	„
228	Simlati	500	„	„	„
229	Salcia	500	„	„	„
230	Spaliata	500	„	„	„
231	Santeprenae	500	„	„	„
232	Suliopoti	500	„	„	„
233	Salbergi	500	„	„	„
234	Stamiru	400	„	„	„
235	Stodiri	400	„	„	„
236	Salmaneĭ	400	„	„	„
237	Șipișca	500	una	„	„
238	Sesu	400	nu	„	„
239	Scodra	1500	„	„	„
240	Șitaulații	500	„	„	„
241	Târnova	4000	una	una	„
242	Tristenic	400	nu	nu	„
243	Turcoranĭ	500	„	„	„
244	Tirana	5000	una	una	„
245	Trocuva	500	nu	nu	„
246	Terveni	500	„	„	„
247	Trania	500	„	„	„
248	Turia	3500	una	una	da
249	Târnea	1500	„	nu	nu
250	Târveni	400	nu	„	„
251	Târua-Keca	1500	„	„	„
252	Tifac	400	„	„	„
253	Vlaho-Clisura	8000	una	una	da
254	Velonĭ	400	nu	nu	nu
255	Vlaho-Livade	8000	una	una	da
256	Vlaho-Iani	1000	„	nu	nu
257	Votonosi	500	nu	„	„
258	Veria	5000	una	una	da
259	Veles	1500	„	„	nu
260	Vlada	400	nu	nu	„
261	Vodena	500	„	„	„
262	Valta	400	„	„	„
263	Vesanița	500	„	„	„
264	Valeri	400	„	„	„
265	Vadița	400	„	„	„
266	Verlachi	400	„	„	„
267	Veleani	500	„	„	„
268	Voroșenĭ	500	„	„	„
269	Zinixi	1500	„	„	„
270	Ziliahuva	500	„	„	„
271	Zvernachi	500	„	„	„
272	Xirolivade	1500	una	una	da
273	Scopia	1500	„	„	nu
274	Cumanova	500	„	nu	„

Total; la populația de 394,700 sînt 2 licee, 3 școle com., 104 scolĭ primare de băieți, 79 de fete și 48 biserici. Românii din regatul Sêrbieĭ nu sînt trecuți aci.

Pe lângă acéstă populație românéscă în Albania mai sînt încă peste 200,000. Despre eĭ aŭ scris Ami Boué în cartea „Turghie d'e Europe“ Paris 1840 tom. IV pag. 22; apoĭ Kanitz la Societatea geografică din Viena la 24/2 1863 și Dimitrie Bolintineanu, Nenițescu etc. etc.

În Turcia se mai află încă 150,000 Români așeḑați prin alte comune și cătune; de asemenea la Constantinopol și Adrianopol al căror număr se urcă la 10,000; în cât suma totală se urcă la 1.091,900 și anume:

În Turcia	771,000
În Thesalia, Grecia	220,000
În Bulgaria	100.000
Total:	1,091,000.

1/I 1904 Bucurescĭ.

Un Român Macedonén.

Ministrul Berzeviczy prin noul proiect, ce vrea să-l ducă în deplinire, pune pe serióse gânduri. pe cei ce pórtă la inimă independența și drepturile autonomice ale școlelor nóstre confesionale. Cum se scie, statul exercéză supraveghere peste aceste institute. pentru a se asigura. că nu se propune acolo nimic contrar intereselor și întregității statului.

Acéstă inspecțiune. se vede însă. că nu a fost de ajuns actualului ministru de instrucție, Berzeviczy, de óre ce dînsul pregătesce statului un teren mai larg de activitate. Că adecă la *școlele primare, civile și la gimnasiĭ,* istoria, geografia, literatura și constituția patriei să se propună de catră profesorĭ denumiți din partea statului. în limba magiară.

Luăm de o cam dată act de acest proiect neasceptat — promițênd să revenim mai pe larg asupra lui în numĕrul viitor, arătându-i netemeinicia și nejustificarea.

REVISTE.

Din Patrie. Noul nunțiŭ din Viena se numesce *Gennaro Granito di Belmonte.* S'a născut în 1851. In 1896 a fost membru în deputațiunea trimisă de Leo XIII la încoronarea Țarului, în 1897 a fost membru în deputațiunea trimisă de Papa la iubileul Victorieĭ, reginei din Anglia; tot el pe când era nunțiŭ în Bruxelles, a representat pe Papa la înmormîntarea reginei a Angliei Victoria.

Roma. Când cu alegerea papeĭ *Piŭ X,* gazetele liberale umpleaŭ colóne întregi cu „împăcarea între Vatican și Quirinal,“ Acum iar s'aŭ apucat de chestia acésta, căci după cum spun ele, Papa i-ar fi promis abateluĭ din Monte-Cassino, că îi va cerceta mănăstirea. Abatele publică acum dementi, în care spune vorbele Papeĭ: „Între ast fel de împrejurărĭ numaĭ un dar special a lui Dumnezeŭ va puté face, să-mĭ împlinesc dorul de a-ți cerceta mănăstirea“. — Vedem, că Sfinția Sa urméză întru tóte politica luĭ *Leo XIII,* singura politică acomodată stărilor de azĭ a bisericeĭ.

Monumentul, ce-l vor ridica cardinaliĭ de asupra sicriuluĭ luĭ Leo XIII va costa 165,000 lire. Îl va face sculptorul renumit din Perugia, *Luccheti.* Leo va fi sculptat șeḑênd, și întinḑêndu-și mânile după globul pământesc De dóuĕ laturĭ va fi statua sfîntuluĭ *Thoma de Aquino,* pentru dragostea, cu care a îmbrățoșat Leo XIII filosofia scolastică, și statua sfîntuluĭ Francisc de Assisi, pentru că Leo a fost membru ordului franciscan terțiar.

Germania. În gazetele social-democrate, ce le avem și noĭ Românii, am cetit mai de multe orĭ, că social-democrația nu atacă religiunea niměnuĭ, ci e tot atâta, de e cineva jidov orĭ crestin, protestant orĭ catolic, numa cât toți să fie frați de o potrivă, veḑĭ bine cum o înțéleg eĭ. Avênd la îndemână nisce declarațiunĭ de ale lor, le publicăm, ca să le aibă preoții nostriĭ ca argumente. *Schall,* zice: Noĭ în continuŭ luptăm în contra luĭ Dumnezeŭ. pentru că el ni-se pare mai primejdios pentru lume. Mai mult ne spune *Liebknecht:* Datorința socialiștilor e să lupte în contra credinței în Dumnezeŭ, nicĭ nu e vrednic de numele de socialist, cel ce nu rĕspândesce necredința în Dumnezeŭ.

Rusia. Bĕtrânul *Tolstoi,* care fu afurisit de sinodul din *Moscva,* a publicat de curênd o carte întitulată: *Apel către reformatoriĭ societățiĭ.* În acésta arată, că acestĭ reformatorĭ aĭ societățiĭ, sub carĭ înțelege pe nihiliștĭ, numaĭ așa vor ferici lumea, dacă-ĭ pun de basă întregiĭ vieți sociale religiunea profesată de maĭoritatea genuluĭ omenesc. Fie-care să trăiéscă pe pământ ca un călĕtor, uitându-se tot de una la scopul ultim: fericirea cerésca. carea numaĭ așa se póte câștiga dacă fie care trăesce conform conștiinței sale. — Nu-ĭ vorbă lucrurĭ frumóse, dar să nu se uite, că *Tolstoi* cu mult mai mult a stricat religiuneĭ, prin scrierile sale anterióre de cât direge prin broșura acésta.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. În favorul bisericei din Borta au intrat următórel contribuiri: Din Demetriu Duca notariu comunal în Bendorf comitatul Sibiului născut în comuna nóstră, ca fiŭ al acestei s. biserece a contribuit din propriul sĕŭ câştig 20 coróne pentru întraurirea s. potir, 15 coróne pentru procurarea alor 2 fesnice de lemn mari înaintea altarului adecă suma de 35 coróne. Vasile Opriş Savu cu soţia sa Saveta a cumpărat un chivot de argint chima în preţiŭ de 36 coróne. Ana Hila Roman o faţă de masă pe strană. Maria Spechin o faţă de masă pe a dóua strană. Ana lui Nicolae Popescu un chindeŭ pe tetrapod D-na învĕţătóre Bleoca n. Pop un covor de lână pe prestol. Óre cine suma de 80 coróne pentru icóna înmormântărei Dlui Isus Christos. Tóte acestea obiecte s'aŭ procurat de la firma Réthy şi Benedek din Budapesta. Afară de acestea aŭ mai contribuit zelosul nostru preot dimpreună cu soţia sa Sofia n. Domşa, care tot de una a premers cu esemple bune înaintea poporului aŭ donat pe sama s. nóstre biserici o evangelie legată la tipografia sem. din Blaş în preţ de 52 coróne — 2 fesnice de metal cu 3 lumini în preţ de 20 coróne — un rînd de vestminte de diacon cu 20 coróne suma 92 coróne. Priméscă deci toţi acesti binefăcători ai bisericei nóstre rĕsplata de la atotputernicul Dumnezeŭ precum şi mulţămitele nóstre a întregului popor. În numele comitetului şi a întreg poporului *Ioan Opriş Cruceanu,* curator primar. — În anul espirat 1903 aŭ cumpĕrat *Poşor Marişca* vĕduvă gr.-cat. un rînd de vestminte bisericesci cu tóte aparţinentele în preţ de 90 coróne. Mai cumpĕrând în anul 1.02 încă 2 prapori cu 40 cor. Bireŭ Sándor şi soţia sa Maria aŭ cumpĕrat iar un rînd de vestminte bisericesc cu 102 coróne. Blaga Petru lui Iacob şi soţia sa Paraschiva aŭ cumpĕrat un rînd de vestminte bisericesci negre de mĕtasă cu 176 coróne. Blaga Aniŝca, mama lui Petru, un prapor de colóre verde cu 13 coróne, şi în urmă Vois Ioan o cruce de metal cu 6 coróne. — Atot puterile Dumnezeŭ, care prin darul sĕŭ le-aŭ luminat mintea de a-şi cunósce şi datorinţa ce o aŭ faţă de suflet, să le rĕsplătéscă însutit pentru jertfa adusă spre înfrumseţarea casei sale şi să-i ţină în fericire mulţi ani! Ormenişul de câmpie 25 Ianuar 1904. *Andreiŭ Voda* paroch gr.-cat.

Din Archidiecesă. Ramul *Alesandru Uilacanu,* controlor la Cassa centrală, a fost numit cu ziua de 1 Faur admin. adjunct la Admin. centrală capitulară, iar locul rĕmas vacant la ocupat Ramul *Ştefan Pop,* canonic. — *Vasile Moldovan,* teol. abs. şi cancel. mitrop. a fost numit provisor dominal la Pănade.

Din diecesa de Orade. — Ilustritatea Sa Domnul Episcop sosind în pace din călătoria sa întreprinsă spre Roma, în ziua primă de Crăciun, sub decursul Sântei Liturgii pontificate de dĕnsul, asistat de membrii capitulului şi de clerul gremial, a ţinut o predică despre pacea cu Dumnezĕŭ, cu noi înşine şi cu deaprópele, şi a hirotonit de preoţi pe prof. gimn. de Beiuş *Niculae Fălian, Ioan Iepure, şi Camil Selăgian.* — La anul nou a primit gratulaţiile oficilor publice, a inteligenţei rom. şi a nenumĕratelor deputaţiuni. — Iar în ziua de Bobotéză asisderea pontificând, a hirotonit de preoţi pe clericii absolvenţi *Alesandru Mihuţ, şi Eduard Bacoş.* — pentru comemorarea centenariului IX, de la fondarea Albaţiei din Grotta Ferată a oferit Episcopului oficiul onorific de vicepresident al comitetului. Ilustritatea sa l'a primit cu vină bucurie. Duminecă în 23 crt. Ilustritatea sa a fost la Lugoş, spre a asistă la sfinţirea reşedinţei nóuĕ episcopesci, a cărei zidire s'a început sub dînsul. — *Schimbări in cler.* parochul din Racova *Andrei Bogdan,* a fost transferat în aceeaşi qualitate la Postelec, în locul lui a fost numit de administrator *Ioan Murĕşan,* prefect seminarial şi profesor preparandial, iar *Dr. Georgiu Miculaş,* a fost numit de prefect sem. şi prof prep. — *Petru Popescu* prof. de religie şi l. română la Archigimnasiul din loc a fost numit paroch în Orade — Ujváros de la catedrală — Iară parochul din Dindilág *Augustin Egry de Istrăŭ* a încetat din viĕţă în etate de 49 ani.

Hymen. *Micolae Ţicaciŭ,* cleric abs. şi *Maria Huiu,* anunţă cununia lor, care se va ţinè Duminecă, în 31 Ianuarie 1904, în biserica gr.-cat. din Găinar.

Mulţumită Esprimă sînceră mulţumită tuturora acelor amici şi cunoscuţi, carî ni aŭ condolat pentru trocerea la celea eterne a neuitatei mele soţii. — Sicliŭ la 26 Ianuar 1904. Ioan Papiriu Pop protopop.

Istoria banatului severin. În „Biblioteca nóstră" de sub direcţia dlui prof. Hodoş de la Caransebeş, a apărut III din istoria banatului severin, scrisă de prof. P. Drăgălină. Tractéză evenimetele din 1658—1767 rĕsbóiele între Austria şi turcia pentru eliberarea Banatului.

Masa studenţilor a mai primit ca rĕscumpĕrare de felicitări, de la *Dr. G. Tripon,* adv. Bistrita, 5 cor. *Aug. Mazzuchi,* Braşov 5 cor. *Ioan Sava,* Cetea, 2 cor. apoi de la *Moise Brumboiŭ,* Tohanul vechiŭ, întru amintirea repaus. Elisa Nascu, 10 cor. Aŭ contribuit *Nicolae Ionaş* Pitesci, 5 cor. *Vas. L. Pop,* Sângeorgiul de Meseş, 2 cor. colectaţi de la poporul de acolo 10 cor parte din venitul petrecerii de la Bucium 30 bor. *Ales. Papiu,* Bistra a colectat 22 cor. *Ariton M. Popa,* Bucium şésă 12 cor. iar studenţii din classe superióre aŭ colectat cor. 266 20.

„Marşul lui Iancu." La cererea procurarului s'aŭ confiscat de la librăria din Caransebeş tóte esemplarele din piesa „Marşul lui Iancu," armonisat de I. Vidus sub cuvînt că conţine ajitaţie în contra naţiunei magiare. A fost ascultat chiar şi episcopul Popea, fiind ca piesa s'a tipărit în tipografia diecesană.

Amicul tinerimei e numele unei instructive reviste, ce apare în anul II la Târgu Jiŭ sub direcţia prof. I. Moisil. Devisa revistei e cultură morală, iubire de neam, silinţă şi muncă. În comitetul de redacţie sînt profesorî de la gimnasul din Târgu Jiŭ. Abonamentul anual e de 8 cor.

Petreceri. Tinerimea universitară română din Cluj invită la Balul ce să va aranja la 18 Februar st. n. 1904 în sala ceea mare a Redoutei orăşănesci. Venitul curat este destinat pentru masa studenţilor academici.

Dreptatea învinge. Farmacistul Schneider din Reşiţa a fost osîndit de judecătoria din Lugoş cu 400 cor. amîndă în bani şi cu 500 cor. spese de proces, pentru că a imitat Fluidul-Elsa şi l'a adus în circulaţie. Întreg depositul de Elsa-Fluid a farmacistului Schneider a fost secuestrat. — Publicul să se ferésca de imitaţiuni, şi cine voesce să comande Elsa-Fluid, care folosesce la cele mai multe morburi d. es. influinţă, ferbinţală, tusă durere de şele, junghiŭ, ruptură, reumă, durere de stomac, de cap şi de dinţi, epilepsie, durere de ochi, lipsă de apetit, insomnie, anemie, vătĕmătură, degerătură etc. să se adreseze de-adreptul la Feller V. Jenő farmacist Stubica, Centrale Nr. 82 comitatul Zágráb, care trimite franco pentru 5 cor. 12 sticle saŭ 6 sticle duple.

Necrolog, † *Carolina Pop Bociat n. Ganea,* protopopésă vĕduvă soţia fostului, protopop al Ulpiei Traiane. Avel cândva Pop Bociat. A rĕpausat la 16 Ianuar 1904 în etate de 55 anî, deplânsă de iubiţii sĕi fiî Valeriu cu soţia sa Mărióra, Lucreţia cu soţul sĕŭ Iustin Lucian şi Aurelia, pe cum şi de numeroşi consângeni şi amicî.

† *Eugenia Drăgan* n. *Goron,* după un morb greŭ de plămânî, împărtăşită cu ss. Sacramente, şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului la 17 Ianuar, după un an şi jumĕtate a fericitei sale căsĕtoriî.

Odichnéscă în pace!

4 cor. numaî 4 cor.

Drepturile şi datorinţele învĕţătorilor şi învĕţătórelor confesionale

scrisă pe temeiul legilor regulamentelor, ordinaţiunilor, instrucţiunilor, hotărîrilor şi decisiunilor principiare

de **Dr. Szabó Mihály,** inspector regesc

tradusă în românesce de

Eugen Zasio, profesor.

porto postal 20 filerî.

Banî! Banî! Banî!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele maî marî bancî din ţară şi esoperéză

împrumuturî pe pămînturî şi edificiî

cu cele maî favorabile condiţiî şi cu cele maî ieftine interese, şi anume pe termin de 10—70 anî cu 2% — 5¾%.

Credit personal cu garanţî şi obligaţie pe 5—10 anî.

La funcţionariî de stat, comitat şi oraş, precum şi la oficerî, credit simplu şi fără giranţî.

La dorinţă servim cu informaţiunî, rugând marcă postală.

„PECUNIA"

53 (5—?) **întreprindere de credit Sibiiŭ (Nagyszeben).**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare).

Ea sĕrmana, n'avea lipsă de hrană trupéscă. O vorbă bună, o privire binevoitóre, dacă acestea ĭi le-ar fi dat astăzĭ Dómne, cât de bine ĭ-ar fi prins și ce mângăiere ar fi avut! Eĭ dar a se gândi la așa ceva ḷasta e o slăbiciune! Ce ĭ-a fost rĕspuns ea maĭ dĕunăzĭ luĭ Petru Halĕŭ? „că, adecă, după-ce te plătesce cineva, atuncĭ de ce să maĭ aștepțĭ și vorbe bune pe deasupra?“.

Nu, Iova nu are să aștepte, ce nu i-se cuvine. Ea scia prinde lucru și cu tóte că are o grămadă de lucrurĭ de făcut totu-și amiaza fu gata la vremea sa. Atuncĭ se duse la casa din grădină, să aducă pe tată-so la mâncare. În tinda caseĭ se opresce, și ĭși pune mânile pe pĭept ca și când ar înghimpa-o la inimă. Vĕḑù trecênd o trăsură, erau adecă domniĭ de la judecătorie. Și Israel Levi era în sat. Ce îmbulzélă de ómenĭ va fi astăḑĭ în casa lor. Fie! Pentru ea tóte trecuser! Ea se sili să zimbéscă și Ștefan Mărian încă zimbea. Zimbind se puseră la masă, și anume în códa meseĭ, locul unde se cuvine servitorilor. Stăpânul caseĭ lăudă fĭertura de mazere, ce se puse pe masă. Nicĭ odată nu-ĭ căḑù Ĭovilĭ, celeĭ altă dată atât de lăudată, o laudă maĭ bine de cât acésta. Cu ochĭ strălucitorĭ de mulțămită se uĭtă Ĭova cătră țăran, așa de strălucitorĭ, în cât pe țărană o prinse tusea ĭar Culița, carele precepu, că de unde suflă vêntul pentru mumă-sa, scuĭpând zice: fĭertura asta ĭĭ prea acră. Tată-so ĭ-o îndulcĭ cu o palmă bună. Palma asta nu ĭ-o putù ĭerta Ĭoveĭ țărana nicĭ odată.

Când să-l ducă pe tată-so îndĕrĕpt în chilia sa, zice stăpâna: „Veḑĭ și nu te opăcĭ prea mult, că perele vĕratice trebue scuturate încă astăzĭ.“

Ĭoveĭ, carea nu se spăria de nice un lucru, ĭĭ venĭ bine acéstă împrejurare, că-cĭ tocmaĭ astăzĭ era ziua cea maĭ amară pentru dênsa. Póte-că în zuzuitul și sgomotul perelor scuturate nu va auḑi, cum strigă dincolo la casa lor: „Întâia, — a dóua — nu dă nime maĭ mult?“ și apoĭ cĭocanul dobeĭ, carele împrăștia bucată de bucată tóte, de carĭ era așa de tare legată inima eĭ.

Trecusere tóte. Ea nu auḑise nimic din cele petrecute la licitare, tată-so încă nu. Mulțămită luĭ Dumnezeŭ! Sunaŭ clopotele de însĕrat, și sunetul lor ĭĭ vestea, că ele cu ziua acésta duc la grópă tótă viéța, fericirea și speranțele cĭ de pân' acum. Póte să vină peste dênsa vre-o amărăcĭune maĭ mare de cât acésta? Ea însă se îmbărbăta gândind, că cu sunetul acestor clopote de sara se duce la grópă și cea maĭ cu chinurĭ zi pentru dênsa. Dumnezeŭ din înălțime ĭ-a dat putere, să trécă peste ziua acésta și o va ajuta la începerea uneĭ vieți nóuĕ!

Ea se așeză lângă tată-so, carele ședea mut, înlemnit pe banca dinaintea ușeĭ. Eĭ maĭ că i-se ușurase inima, gândind, că a trecut peste ziua acésta. Dar nu! Păharul amărăciuneĭ pentru eĭ încă nu trecuse.

Pe pétra de dinaintea porțiĭ sta Culiță încunjurat de o grămadă de copiĭ și, imitând cele petrecute la licitațiune, cu o bucată de lemn în mână, bătênd striga:

„Dóuĕsprezece pahare de bere! Nóuĕ filerĭ fie-care, întâĭa — a dóua și —“

„Zece filerĭ!“ strigă unul dintre copiĭ.

„Unsprezece!“ strigă altul, și Culiță bate în lemn.

„O casă cu grajd, o ospĕtărie: Crișma luĭ Ștefan Marian și o boltită lângă ea! Cine licitéză?

„O coróna de argint!“

„O mie de talerĭ?“

„O vie, — o luncă, — o móră de jumătate, — un câne, — o miță! — Petre Halĕŭ, a tale sînt tóte.“

Ĭoveĭ la aceste i-se părea ca și când ar strînge-o cineva de gât, și uitându-se la tată-so, îl vĕḑù alb ca păretele, și îndată mergênd la copil și scuturându-l de umĕr îĭ zice:

„Culiță, jócă-te alte cele, nu asta, asta nu!“

„Dă-mĭ pace,“ rĕspunde Culița, „tu ce aĭ să-mĭ poruncescĭ? O servitóre!“

Ĭova fierbea de mânie: „Alta să te jocĭ, de loc asta să nu te jocĭ, înțelegĭ?“ și-l strîngea de umĕr ca cu cleștele.

Culiță pricepu din strînsură, că e maĭ bine, să se cam culégă de-acolo. Sara la cină veni cu o sgărietură în față și cu pantaloniĭ sfîrticațĭ, spunênd, că la tóte astea Ĭova ar purta vina. Că el să juca în curte cinstit și cum se cade, Ĭova însĕ l'a tras de braț și l'a țipat afară. Atuncĭ el pentru acésta a trebuit, să se sue în pĕr și acolo s'a sgărĭat și și-a rupt pantaloniĭ.

Pentru aceste căpĕtă Ĭova cele de întâĭ înfruntărĭ.

„Mărĭane,“ zice țăranul după cină, ștergându-se pe gură, „casa ta, crișma și boltița le-a luat la licitare jidovul Israel Levi, ĭar viia și Lunca morĭĭ — Petrea Halĕul din Penescĭ. Minune, cum se ridică omul acela! E o cinste pentru tot satul. Azĭ, mâne și-l vom vedé în comitetul comunal.“

Ĭova la aceste își aduce aminte de o întîmplare cu Petrea Halĕul de acum sésesprezece anĭ. Atuncĭ țăranul Andreiŭ, fiind primariŭ, prinse pe băiatul deșirat, slab și cu ochiĭ ieșițĭ din cap într'un prun, și trăgêndu-l de acolo jos, scuturându-l de urechĭ îĭ zicea: că e o rușine și plagă pentru sat, că un așa desmățat ar trebui să fie aruncat în apă și înecat ca un mîț, pentru că nicĭ odată nu se va alege ceva din el. Și acum? — Ea se minuna: Ce schimbare de lucrurĭ!

Alt cum zilele următóre aŭ fost cele maĭ cĭudate în viéța Ĭoveĭ, și ea nu se puté mira destul de acésta. Tot de una în viéța eĭ ea a fost sprintenă și lótră și toțĭ o lăudaŭ peste mĕsură pentru acésta, și acum orĭ cât se învîrtia și se zolia, țăraneĭ nu i-se părea destul de ĭute. Modrul eĭ de a lucra era maĭ înainte o pildă și o mustră pentru tot satul, și țărana pe atuncĭ de nenumĕrate orĭ o rugase pe Ĭova de sfat, acum tóte lucrurile țărana le făcea altmintrea și, se înțelege, că maĭ bine de cât Ĭova. De modrul eĭ de a pregăti mâncările, altă dată bĕtrâna Andreóie o rugase ca un cerșitor, acum tóte aceste nu plăteaŭ nimic. Cum grija ea acum de vite, era de tot rĕŭ și greșit. Untul pentru care o pismuia maĭ înainte tot satul, acum nu era de nicĭ o trĕbă, Pe aci era, să o maĭ învețe și cum să curățéscă o casă.

Ce lume întórsă! Țărana era cĭudată de tot! Așa ceva trebue să sufere omul. Tată-so cel puțin era adăpostit, avea un coperiș de-asupra capuluĭ și mâncarea de lipsă și ea putea se alerge la el în tot minutul. Ce sînt fața de aceste tóncle stăpâneĭ sale? Dacă Andreóia nu-ĭ dă nicĭ o vorbă bună, atuncĭ o fac asta a bună samă ceialalțĭ. Că ea dóră are pretinĭ, și încă mulțĭ! Aci îĭ preotul și Dómna preutésă, aci-ĭ învĕțătorul cu femeie-sa, morărésa cu fecĭoru-so, bogătana Anghelóie, aci e Anisie, la care de dóuĕ orĭ ĭ-a cinstit banĭ de drum la oraș pentru Frantul eĭ.

Aci sînt maĭ pe urmă și fecĭorii satuluĭ, carĭ maĭ înainte ascultaŭ cuvintele de pe buzele eĭ ca sfînta evangelie.

Adevĕrat, că în curtea Andreóicĭ pe acești ómenĭ binevoitorĭ nu-ĭ póte întâlni și vedé. De aceea tare se bucura în gândul eĭ de ziua de Duminecă, când va merge la biserică. Acolo îĭ va afla pe toțĭ, chiar pe toțĭ. Acolo va resufla. Aci peste zi e nĕcăjită, trudită, sfădită și nebăgată în samă. Acolo în timp de o óră ĭară-și va fi Ĭova cea mult dorită și mult prețuită! Fața eĭ era roșie și strălucia de bucurie, când pentru mersul la biserică se despărți de tată-so și de stăpână-sa, carea nu prea bucuros s'a învoit la acésta, pentru că ar fi încă multe lucrurĭ de isprăvit. Ĭova era surdă la aceea, ce vrea să înțelégă țărana. Astăzĭ se duce la Dumnezeŭ. Adecă nu chiar la Dumnezeŭ, fără la dragostea, carea a sădit'o Dumnezeŭ în inimile ómenilor.

Nu chiar așa de ĭute ca altă dată păsesce Ĭova pe cărarea cătră biserică. În cemeteriul din jurul bisericeĭ staŭ adunațĭ feciorii povestind, făcênd observărĭ fetelor și judecându-le. Ce mirare, că pe ea astăzĭ, pare-că, nicĭ n'aŭ vĕḑut-o! Să fie pașiĭ eĭ acum, de cându-ĭ servitóre, linĭ, cât nicĭ să nu-ĭ maĭ audă cine-va? Maĭ înainte ea trecea făcându-se, că nu se uĭtă la eĭ, acum se oprește și, uitându-se îndărăpt, vede, că ochiĭ tuturora eraŭ îndreptațĭ spre calea dincătraŭ venĭa morărésa cu nepótă-sa, o fată bogată din „țară.“ Așa-ĭ! Despre asta ĭ-a fost spus morărésa, și era să vină încă de mult, și ĭ-a fost și zis ca să se împretinéscă bine la olaltă cu nepótă-sa. Acum, credea Ĭova, că se va opri înaintea eĭ arătându-ĭ pe nepótă-sa, ca se facă cunoscință la olaltă. — Dar nu! Morărésă trece, ca și când n'ar vedé-o, numaĭ în ușa bisericeĭ întorcêndu-se se închină din cap ca și cătră una de tot străină. În biserică Ĭova se duce la locul eĭ de altă dată. Dar aicĭ ședea acum morărésa cu nepótă-sa, lângă ele bogătana Anghelóie și alte dóuĕ cunoscute de ale Ĭoveĭ; banca întrégă era cuprinsă. Asta încă nu o maĭ pățise Ĭova până acum. Ea ĭ-și avea în beserică locul eĭ anumit, încă de când trecuse peste aniĭ copilărieĭ, și acum locul acela îl cuprinse alta. Nu cum-va astăzĭ a venit prea

târziŭ la beserică? dar nu, căci slujba abia începuse. Ea se aséză la o parte şi ĭ-şĭ zice în tainâ rugăciunile. Apoĭ pe furiş ĭ-şĭ ţipă ochiĭ la locul, unde eraŭ feciorii, ca eĭ să nu bage de samă, că ea se uită întracolo. Nime nu se maĭ uĭta la ea, carea altă dată era căutată de privirile tuturor. Asta îĭ bagă un ghimp la inimă. Din predică nu înţelese nimic. Trufaşă, cum era ea altă dată, ĭ-şĭ frământa gândurile: Cum, Dómne! se întîmplă asta că acum toţi se fac, că nu me maĭ véd? Am ajuns fată săracă! E drept, dar pentru aceea hărnicia mea de altă dată tot aceea e şi încă maĭ mare. E dóră cumva ruşine a lucra pentru un tată neputincios? Eŭ cred, că asta e o cinste. Şi fiind asta aşa, eŭ cred, că lumea acum ar trebuĭ pe de dóuĕ, chĭar şi pe de zece orĭ, să me socotéscă ca altă dată!

(Va urma.)

De la fraţiĭ românĭ istrianĭ.

(Continuare).

F.

Bâtu furcii, care de ordinar este de lemn.

Gârlicu, care, de asemenea este de lemn şi care are ornament.

Bota saŭ cârpa care, învâlneşte lâna, ca se nu cadă jos.

Cordela, cu care se légă bota, ca se nu cadă bota de pe lână.

Fusul, care este făcut ca se se învârtéscă lâna.

Crumpenele înplantat în „fus“ ca se mérgă maĭ uşor. Totă lâna, ce se află în Bota şi în Cordelă, la olaltă formézá aşa numitul *„Caer“*, saŭ scris în limba istroromână *„Kaer“*,

fân = fîr, anu cesta firu je maĭ mare nego anu trecut,

fáină = farină, farina de grâv je maĭ abe nego de sérk,

fată = feta, fata, fetica, fatina, césta fetica je musatĕ,

face = face, io am fakut astez ur musat bât.

fĕreuţă = pirun, pirunu cesta ie éaro musat,

fereastră = okná, okna césta je resbită,

ferbe = kuhei, kuheitéi cira?

flóre = roza, roza césta je éaro musatĕ,

flămând = hlamund, io 's hlamundi,

fluera = svikéi, io stivu maĭ musat svikei nego tu.

a fini = fini, am finit lukru mev (meŭ).

fórfece = skare, io am kumperat din Fiume skare.

foc = fok în paizul nostru astez a fost mare fok

fóle = târbuh, me dóre éaro turbuhu (fólele)

fólele = un instrument, cu care, să sfiră cântece de joc la românii din Istria, acel instument e din pele de óe,

folele degetului = folele lui zazetu,

fragi = fraz am aflat astez cude frazĭ,

fregar = murgvă, p. e. am mânkat murgvi,

frica = frika, iel are frikĕ nopté se trekă pe la cimiter,

frig = race, iarna casta va fi race,

frunte = frunte, frunt lui ie mikice,

frupt = frukt, merul nostru ann cesta a avut musat frukte,

frumos = musat, tetica casta je éaro musatĕ.

frate = frate, eu am patru fracĭ inke (încă)

frunză de laură = lavriká.

fulgerá = mige, casta nopte a éeaco migéit.

fura = fura, ieri mja furat o vaké din stalé (grajd).

fura pe nesimţite = okini. Maricina (Maria) mia okinit kucitu.

fuma = pinei eŭ nu pinesk, fratele mev pipé,

fusaică = fazol, anu cesta avem zalik fazol,

furca de fier = furka, noi aven sapte furke de fĭer,

frunză = frunza, porku rada (de bună voe) mărânke frunze.

fumă hornu = dimé dimujaku.

G.

Galbin = zut: meru sesta ie zut ca şi maranca.

gard = gard; gardu nostru ie mare ur metru.

gaină = galjiră; maĭ buré ie astez galjira nego mâre kokotu.

găurit = probit; noi am probit astez o mare âmpe (piatra)

gât = gutu, gutu lui frate mev ie éaro subeire,

gâvălia capului = tikvă; iel are mare tikvé.

gândi = mĭslĭ; iel se misleste prévise (prea mult)

genunchiu = zerunklju; me dore zerunklju,

gingaş = delikat; fratele mev ie éare delikat.

ghiată = gljaca; la noi ie zalik (puţiu) gljacé.

gol = gol; iel are kâpu gol ka şi sorecu.

a griji = veglja, fratele mev veglje, oile nostre.

glajă = boeă, eu am o boce de cinci litre,

giumă = skerc, fratele mev skercé cude ku fetele.

a glumi = skercéi, sulacéi,

grajd = dvor, noi aren cude oi în dvor,

grâu = grâv, pâra de grâv ie éaro buré,

gradină = iardin, noi aven musat iardin,

grópă = gropa, la noi se aflĕ éude grope în kodru

grópă maĭ mare = skulje,

greu = grév, sarcina de lémne ie gré,

gras = gras, omu gras ie sâr,

gros = gros, omu gros nuĭ mare,

grebiă = grablji, la noi firu pobiresk cu grabljile,

gresi = faĭi, preotul nostru a faĭit kind na lasat la noi skola,

gunoi = gunoi, gunoi je bur în pemint,

gulier = kolet, koleturile îs tote abe,

gură = gura, gura lui vaké ie mare,

guvern = guvern, guvernul nostru ie la Wiéna

gusta = gusta, io am gustat viru nostru negru.

H.

halop = galop, galop, kalu mére în galop,

hârtie = hartă, harta ca aba ie bure za pisĕi.

heftica = ietiká, consumando,

hoţ = tat, cesta nopte tatu a furat do oi,

horn = dimnjak, dimnjak nostru ie nov.

I.

Icoană = propelje, propelja lui Domnu,

vierme = ljerm, ljermu mărânke kimpiru,

inimă = irima, omu ku irima sără ie sâr,

încet = pomalo, omu betăr âmné pomalo,

închide = inhljide, pinezi se inkjlid în kasé,

închis = inkljis,

însurat = insurat, fratele mev ie 'nsurat,

înlăuntru = nuntru,

învĕţa = studiéi, fatele mev studiie kase,

îndată = subito,

încalţa = 'nkaca, iarna ne 'nkacam bire

învĕţător = maestru, la noi ieste bur maestru,

inger = angjel, tot omul are anjelu sev,

in = in, în Susnjnevîca 's cude rumeri cari, ganesc limba rumeră,

înmormînta = zekopéi, ier preotul a zekopeit do fetice,

a începe = posni, noi am posnit lucrul,

încă = inke, noi aven case inke cude vir negru,

înainte mancé,

înalt = visok, noi aven o kasé viscké,

înorit = oblacno,

invidios = nenavidăn,

instrument = instrument,

industrie = industrie,

indĕrĕt = nazat,

înţelege = razumĭ,

împarţĭ = resparti,

învarti = vârti, kola de la moré se vârte,

întreb = treb,

iubi = ljubi, io ljubesc pe o fetică care, me ljubeste pe mire,

a izvori = zvorea, apa zviréa din pamint,

lzmene = mundante,

ispita = napăsĭ,

L.

Ladă = kasun, noi aren pljvi kasunu de farină,

a lătra = latra, la noi îs zalik brecĭ kari latră,

lană = lâra, lâra de oi abe îs musate

lampă = lampa, noi aven trei lampe în kase,

la = la, la noi a fost astez prevtul,

lâmaiŭ = lemun, apa ku lemun îĭ buré,

lac = jak, în kodru nostru 's cude lakar,

lacat = lakatu, dem. lakatic,

laolaltă = skupa, noi am mes (mers) la Fiume skupa,

laiber = kuret, noi aren kuretur de lâre,

lapte = lapte, laptele de oie ie maĭ bur nego de vaké,

a lăsa = lasa, rugu te lasâme se merg kasé

laut = kadine, kadinele de la voz (car),

lemnuse = fărminanti,

legătóre de păpuci = zuzrje, zuzrja de koze,

lega = lega, astez am legat snopurile de grâv,

lebenită = angurie, la noi îs zalik angurii,

lemne = lemne, la noi îs cude lemne,

lelică = lelică, este o muere măritată de puţină vreme,

lepedeu = lancun, lancunele se fac din pănzé,

lingură = lingură, noi mânkam ku lingură de lemne

limbă = limbă p. e. limba rumeră ieste musatĕ,

limba gurii = limba, limba de bov ie buré,

linie = linia, linia ie drité,

lopată = lopota, ku lopata se lukré,

loc = lok lokul nostru se kljemă Susnjevica,

lucra = lukra, omiri de la noi toc lukră pamintu,

lui = lui, a lui nu se află la români dar, se zice tot lui,

lucernă = ditelină. detilina ie verde.
lumină = svice. la noi îs svice de sev (seŭ).
lumbrelă = lumbriia. lumbriia ie buré kând ie ploie.
lumea = luma. luma cesta ie musaté.
luntre = barká. noi merem pe lak ku barka.
luna = lura, lura ier fosta pljiré.
luptă = gveră. gvera cu turki, gvera ku talijani,

(Va urma).

Andreiŭ Glavina,
român-istrian.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Valace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéța luĭ I. Micuĭ** de M. Străjan . . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . . —.30
7. Cesțiunĭ din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toț Nriĭ, îĭ primesc cu 5·50 cor. in loc de 7·98 cor.

Posta redacțiunĭ.

Ben. Respectăm sentimentele D-vostre și le prețuim, dar regretăm că nu putem publica celea trimise. Când cineva vrea să pună pe hârtie ast fel de gândirĭ, trebue să-șĭ depună tótă durerea ivele și chir și frasele să fie óre cum anume alese și potrivite să unesce și deștepte aceleașĭ gândirĭ în cetitorĭ săĭ. Celelalte încă nu le am cetit.

D. B. Scrierile D-vóstre privese un articol apărut în altă fóie, ar fi bine să se publice și reflexiunile tot acolo.

Considerațiunĭ — le au sosit, mulțămite.

A. F. Articolul trimis l-am primit, vĕ vom avisa.

Tuturor. Vĕ rugăm ca în comunicările ce ne facețĭ, să fițĭ scurțĭ. Avem așa de puțin spaț lungimea adese face să se piardă esecția și articolul să întârzie.

Cornel. Escĭ binevoitor tot de una și cât maĭ adese. Aștept descrierea promisă. Gratulărĭ luĭ M.

I. D. Zilele aceestea vețĭ primĭ scrisóre de la noĭ.

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

Publicațiune.

Proprietatea bisericiĭ gr.-cat. din **Tür**, în mărime de 80 jugh. catastr., comassată în o tablă — forma unuĭ quadrat — în nemijloită apropiere de comună, constătătóre din 30 jughere țelină în o massă, și 50 jughere arător învrîstat cu maĭ multe țeline, de pe carĭ să cosește fên și otavă, — să dă în arêndă începênd cu 1 April 1904, pe 3 eventual și pre 6 anĭ, cu suma de **480 cor.** plătibile în 2 rate, și anume în 1 April și 1 Septembre a fie-căruĭ an. Loc fórte bun și de pășurat de oĭ, caĭ saŭ vite cornute, avênd tabla de basă un rîŭ, carele îșĭ are svorul în fântâna cu apă sărată a comuneĭ dela carea nicĭ arêndatorul nu e eschis. Informațiunĭ maĭ detaiate să daŭ de oficiul parochial gr.-cat. al **Tür**-uluĭ p. u. **Balázsfalva,** pe lângă acluderea uneĭ marce postale de 10 fil.

1 (2—4) **Oficiul parochial, in conțelegere cu curatorul bisericesc.**

3503/1903 szám (5) 1—1
tkvi.

Árverési hirdetmény.

A balázsfalvi kir. járásbiróság, mint telekkvi hatóság kőzhirré teszi, hogy a Patria balazsfalvi takarekpénztár r. t. végrehajtatónak Csufudean Ianos, türi lakos végrehajtást szenvedő ellen 186 K. — fill s jár. iránti végrehajtásos ügyben a türi 510 számu telekjegyző kőnyvben:

A † 8	rend:	1160 hrsz.	ingathanra	429 K.—
9	„	1397 „	. . „ .	120 „.—
10	„	1756/1 „	. . „ .	102 „.—
11	„	1886 „	. . „ .	238 „.—
12	„	2671 „	. . „ .	44 „.—
13	„	1756/2 „	. . „ .	48 „.—
			Osszesen	918 K.—

megállapitott kikiáltási árban a végrehajtási arverést elrendelte, s hogy a fentebb megjelőlt ingatlanok az **1904 év február hó 26-án d. e. 10 órakor** a telekkönyvi iroda helyiségben tartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is el fog adatni.

Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10% át készpénzben, vagy az 1881 LX tcz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számitott értékképes értéknapirokban a kiküldőtt kezéhez letenni avagy az 1881 évi LX: tcz: 170 §-a értelmében a bánatpénzt csak a biróságnáli előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbiróság mint telekkvi hatóság.

Balázsfalván 1903 évi, okt. hó 24-én.

Csiszér.
kir albiró.

55 (5—10)

AVIS

Subscrisa societate comercială vrênd să-șĭ desfacă depositul sĕŭ de vinurĭ bune și veritabile de pe Têrnave și Murĕș, aduce la cunoscința On. Public, că vinde en gros și cu prețurĭ moderate vin de masă din 1900 risling, și vin de desert din 1898.

Blaș la 1 Decembre 1903.

„CONSUM"
societate comercială pe acțiĭ.

Cluj / Central University Library Cluj

Un vis mântuitor.

O adevărată istorisire din viéță. Povestire de IOAN SCHULZ de N. Komlós.

— Reproducerea oprită. —

„Și nu crediĭ, că un vis póte se mântuéscă și viéța omului?".

Acésta m'a întrebat prietinul meŭ Ioan când l'am revĕdut în anul trecut pe la Crăciun, și când privindu-l nefncredĕtor a continuat ast fel.

„Bagă de samă dară! Tocmaĭ acum e anul am fost la Iosif pe care și tu îl cunoscĭ și care, acum, e cantor, și care mĭ-a povestit cum l' mântuit pe el un vis. Întréga luĭ familie i-a fost morbósă și însuși suferea de *influință* și *durerĭ prin piept* și sculpa și sânge, sócră-sa avea *sgârciurĭ* de *stomac,* și *junghiurĭ,* copiĭ erau în *grumăzare* și în *zapor;* el însuși era așa de morbos în cât s'a și mărturisit ne maĭ sperând, că se va scula vre odată. Diminéța după mărturisire s'a sculat zicênd cătră femeie:

„Marie, eŭ am visat, că am cumpĕrat un Călindar și m'am vindecat!"

Femeia luĭ Iosif, o femeie ce credea în visurĭ i-a și cumpĕrat îndată un Călindar. Abia a rĕsfoit prin el și a și fost bătătóre la ochĭ povestirea „mântuitoruluĭ de viéță" prin care se spune, că orĭ ce morb se vindecă prin renumitul **Elsa-Fluid** de **Feller.**

Maria deja și înainte de asta comandase tot felul de fluide și picurĭ, carĭ înse nu ĭaŭ folosit nimica, acum înse veni la idea, că numaĭ **Elsa Fluidul** de **Feller** o póte mântui, și care **numaĭ atunci** e adevĕrat dacă se comandă direct de la **FELLER V. JENŐ** farmacist în **STUBICA** Centrale 82, cott. Zágráb.

Maria a comandat numaĭ decât telegrafice 12 sticle din **Elsa-Fluid** de **Feller** cu suma de 5 coróne (de altcum maĭ puțin nicĭ nu se póte comanda). A dóua zi a și sosit **Elsa-Fluidul** și încă liber de porto.

Morbosul înse nu a voit se ĭee medicina, ci a zis cătră părintele și Maria, carĭ îl rugaŭ mereŭ ca să ĭee din **Elsa-Fluidul** de **Feller** câțiva picurĭ: „Mie și așa nu-mĭ folosesce nimic, lăsați-mĕ se mor în pace!" Dar când femeia plângea rugându-se să-ĭ fie milă de copiĭ, el s'a lăsat învins.

La zi lua 20 picurĭ pe e bucată de zăhar și-ĭ frecaŭ trupul întreg de maĭ multe orĭ peste zi cu **Elsa-Fluid,** după care s'a simțit îndată maĭ bine. Numaĭ de cât a comandat încă 48 sticle de **Elsa-Fluid** cu 16 cor. și de 4 cor. a adus 6 tegule ***pilule*** de **Elsa** (despre carĭ încă a cetit, că sînt fórte bune pentru durere de stomac), și după 3 sĕptĕmânĭ atât el cât și copiĭ luĭ și sócră-sa, carĭ cu toțiĭ s'aŭ folosit de **Elsa-Fluidul Feller** s'aŭ însănătoșat pe deplin.

„Vedĭ" imĭ zise prietinul Ioan, ast fel a mântuit un vis o întrégă familie. Când s'a lățit în sat vestea, că **ce** putere miraculósă are **Elsa-Fluidul** de **Feller** toțĭ morboșiĭ și-aŭ comandat acest leac de casă și toțĭ s'aŭ convins, că **Elsa-Fluidul** de **Feller** vindecă pe deplin și iute ***reuma, umflăturile, morburĭ de splină,*** junghiurĭ, ferbințală, sgârcicurĭ, ***batere de inimă,*** respirație grea, ***durere de dinți, mirosul greŭ din gură, slăbirea de ochĭ,*** nervositatea, morburĭ de grumazĭ, scrofule, răĭ, înghețare, orbanț etc. etc. Acest fluid folosesce la copiiĭ ce aŭ gălbinare, ferbințelĭ, răgușelĭ, tusă, panglică. Dacă copiiĭ aŭ ceva erumperĭ pe trup, umflăturĭ pe obraz orĭ pecingine grósă trebue

„Mie și așa nu-mĭ folosesce nimic, lăsați-mĕ se mor în pace!"

unși cu **Elsa-Fluidul** de **Feller** și se vor vindeca numaĭ de cât. Încă și ómenĭ de aceia, carĭ n'aŭ fost îndestuliți cu nicĭ un fluid din lume, azĭ folosesc și laudă fluidul **Elsa** alui **Feller.**

Mie mĭ-a făcut tare mare bucurie prietinul meŭ prin povestirea sa, pentru că și eŭ de **anĭ de zile sufer,** asud nóptea, nu am apetit, **râgâiŭ a acru,** am amețelĭ și ĭs nervos într-atâta în cât nicĭ nu pot durmi.

Și eŭ am comandat 24 sticle de **Elsa-Fluid** cu 8 cor. 60 fil., și 6 tegule de **Pilule-Elsa** laxative cu 4 cor., și fie care póte zice cu conștiința liniștită, că **Elsa-Fluidul** de **Feller** e medicina cea maĭ bună. Cine e morbos încerce și comande asta medicină de la: **Feller V. Jenő.** farmacist în STUBICA, Centrale 82. cott. Zágráb.

Fie care imĭ va mulțămi pentru sfat.

6 (1—3)

Adevĕratul Elsa-Fluid alui Feller.

(Fluidul de essenție de plânte cu miros plăcut alui Feller), provĕdut cu marca „Elsa," pe orĭ ce sticlă și pe orĭ ce instrucție trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa" și subscrierea „Feller." În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte mare, s'aŭ pus în circulație din partea unor speculanți fără conștiință diferite imitațiunĭ sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid** etc să ne ferim de ast fel de imitațiunĭ pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca **„Feller"** este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o și apropat-o.** La esposițiile din **Berlin Roma, Londra, Paris** și **Nizza Fluidul-Elsa** alui **Faller** a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalie de argint a ordului crucea roșie din Spania.

Se spedéză cu rambursă orĭ trimițînd banĭ înainte:

Dimpreună	**12 sticle**	**saŭ**	**6 st. duple**		**5.— cor.**
cu instrucția,	24 „	„	12 „	„	8 60 „
spesele de	36 „	„	18 „	„	12.40 „
postă și ladă	48 „	„	24 „	„	16.— „
	60 „	„	30 „	„	20.— „

La *Elsa-Fluidul* se recomândă, ca cel maĭ bun mijloc laxativ **pilulele Rebarbara Elsa** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur și iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare, ajută mistuirea, curățesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucțiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscință.

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Adevĕratul prav de insecte cu marca **„Elsa."** Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine grajdiurĭ, viĭ cum ĭs d. e. *muscele, purecĭi, moliele, păduchiĭ, stelnițele, furnicele* etc.

Prin folosirea acestuĭ prav să cruță fórte mult și fiind efectul luĭ admirabil să recomândă cu tótă căldura. 1 tegulă **1 cor.** dacă se comandă de odată cu **Elsa-Fluid,** la din contră singur costă **5 cor.** franco.

Cine vrea se comande Elsa Fluidul de Feller și adevĕratele Elsa Pilule de Feller se o facă acésta în epistolă și se o adreseze corect la singurul fabricat:

St. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Că sunt fórte îndestulit cu Elsa-Fluid Dtale o dovedesce desele mele comande. Elsa Fluidul îl voiŭ avea tot de-a-una la casa mea.

MAUERER F,
medic Fieberbrunn (Tirol.)

Femeia mea suferea de ĝele, de o îmflătură la stomac așa că trebuia să se prindă de ceva dacă voia să umble. Și iată că după ce s'a frecat de 3 orĭ cu Elsa-Fluidul D-Tale i-s'a făcut maĭ bine. Durerea de cap la încetat. Copilul încă mi-s'a vindecat de a horcăi. **KOSAK GEORGE** (Miskolcz).

Eminescu și Coșbuc

de ALEXANDRU CIURA profesor.

Prețul 1 corónă.

Visurĭ trecute

Prețul 1 corónă.

Schițe și Nuvele.

Nou!

Lampă electrică de

busunar

cu mechanism american

indispensabilă pentru ori ce economie casnică.

Se póte purta și în busunar, e durabilă, comodă și corespundétóre.

La fie care e de lipsă pentru luminarea chilielor, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru **oficeri** la eserciții, **pădurarilor și vênătorilor pentru serviţiu de nópte** e tare acomodată; pentru **turiști** sunt indispensabile, pentru **medici** și **móșe** cu ocasiunea visitelor de nópte. În **fabrice, mori, pivnițe** și **deposite** unde se păstréză materii esplosive, sunt de mare însemnătate, pentru **călętori** ce sosesc nóptea sunt neprețuite. Pentru **econome** este o bucurie. Nu sunt în urma ei picături de lumină pe padiment și covóre. Pe **proprietari** și **economi îi păzesc de atacuri și foc; cu acésta te poți sui și noptea în pod unde se păstréză nutrețul.** — E sigură contra foculuĭ. Se póte folosi de mai multe mii de ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1·20 cor. subministrăm altul nou. **Prețul 4 cor.**

Cu reflector și linte măritóre esecutată fórte fin cu 5 cor.

Strat de reservă corône 1·20.

Se trimit cu rambursă de

Stabilimentul Central alul IOSIF AUFFENBERG

BUDAPEST, Strada Próféta 5.

(56) 5—10

Cumpĕrare ocasională!

32 bucăți numaĭ 6 fl.

În urma preamarelui deposit a uneĭ fabricĭ de obiecte de metal, sum încredințat se vînd marfa acesteia în prețul cu care se fac. Spedez dară, până când depositul susta, contra ramburs:

6 bucăți lingurĭ de supă din cel mai fin **argint de gloria, 6 furcuțe** (furcuța într'o bucată) din cel mai fin argint de gloria, **6 cuțite** din cel mai fin argint de gloria, **12 linguriţe de cafea** din cel mai fin argint de gloria; **1 sitiță de străcurat laptele** și **1 sitiță de străcurat supa.**

32 bucăți carĭ costă numaĭ 6 fl., tóte nóue și bune și frumos poleite. Acestea mai de mult aŭ costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuiesce cu cel mai scump argint, și ca unul fie-care să fie convins despre adevĕr, mĕ oblig a remite baniĭ numaĭ de cât dacă marfa nu ar convení.

Garnitura e cel mai potrivit dar de cununie, și nu trebue să lipséscă din nicĭ o casă.

Singurul espeditor este:

Iosif Auffenberg's Centrale

Budapesta VI., Strada Próféta 5.

Comandele se trimit spedând baniĭ înainte saŭ contra ramburs.

57 5—10

(44) 11—20

8 zile se lasă spre probă.

Numaĭ 2·75 fl

Să trimite cu rambursă orĭ anticipându-se prețul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf." Se vinde cu garanță de 3 anĭ. — Se dă gratis și o frumósă catenă aurită și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimit baniĭ.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasurĭ și juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelsgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcuranturĭ se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se póte reproduce.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădieĭ nrul 5 (edificiile proprii),

asigurézá în cele mai avantagióse condițiĭ:

contra pericolului de incendiŭ și esplosiune,

edificiĭ de orĭ ce fel, mărfurĭ, mobile, vite și producte economice etc.

asupra vieții omului

în tóte combinațiile, capitale pentru casul morțiĭ, asigurărĭ de zestre, de copiĭ, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurărĭ pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de reservă și de garanție specială,

cu finea anului 1900: ***1,303.572 cor. 15 bani.***

Valorĭ asigurate contra incendiuluĭ: **72,420.299 coróne.**

Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 coróne.**

Pentru despăgubirĭ de incendiĭ 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și orĭ ce informațiunĭ se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiŭ, str. Cisnădieĭ nr. 5, et. I., curtea I.,

precum și de la subagenții din tóte comunele mai marĭ.

Agenturĭ principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.

(5) 15—52

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare in fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unireĭ“ in Blaş.

Anul XIV. Blaş 6 Februar 1904 Numĕrul 6.

Cătră P. T. Cetitorĭ!

Din nóŭ rugăm pe On. Abonenţi carĭ sînt încă în restanţă cu abonamentele de pe anii trecuţi să binevoiéscă a le trimite fără amînare, avênd şi noĭ cele mai marĭ lipsurĭ.

Administraţiunea.

Reforme şcolare.

Ministrul cultelor *Berzeviczy Albert* încă în vorbirea sa program, a promis obstrucţioniştilor, că la casul când obstrucţia ar înceta, şi parlamentul va fi capace de acţiune şi muncă, va sci să aducă atarĭ legĭ şi dispoziţiunĭ, prin carĭ va aduce cu mult maĭ marĭ fólose magiarisăriĭ — ca obstrucţioniştiĭ prin lupta lor pentru comanda magiară în armată.

A spus adecă — că voiesce să facă *reforme radicale pe terenul instrucţiuneĭ*, asigurând ast fel în scolile nemagiare, propunerea maĭ cu succes a limbeĭ magiare.

Se vede că ministrul — vrea să se ţină de cuvînt. În sĕptĕmâna trecută, a convocat la Budapesta în o *anchetă şcolară* pe toţi inspectoriĭ de şcólă din patrie, spre a desbate şi combina eventualele proiecte de reforme ce vor să se introducă. Ancheta acésta a ţinut maĭ multe zile, şi celea transpirate în presă, despre desbaterile şi decursul eĭ, sînt de atare natură, cât ne pun pe gânduri şi ne umplu de serióse îngrijirĭ, privitor la viitoriul şcólelor nóstre medii şi poporale.

Vom arĕta aicĭ unele din reformele ce le proiectéză noul ministru de culte, ca vĕdênd toţi marele pericol, trejĭ şi la postul lor să fie ceĭ chiemaţi, întru a apĕra independenţa orĭ póte chiar şi esistinţa şcólelor nóstre.

Privitor la şcólele nóstre medii ancheta ar proiecta ca limba magiară să se propună cu maĭ multă stricteţă ca până acum. Apoĭ — pe cum am amintit şi în numerul trecut a ziarului nostru — ca, *istoria şi geografia să se propună în tóte scólele mediĭ cu limba de propunere nemagiară, numaĭ unguresce, ĭar profesoriĭ de aceste studiĭ să fie numiţi din partea statului.*

În legătură cu acestea se vor regula şi plăţile profesorilor de la şcólele medii confesionale, ca şi a celor de la stat — cu ajutor din partea statuluĭ, dacă confesiunea susţinătóre a scóleĭ respective, nu ar putea orĭ nu ar vrea să facă salarisarea. În schimb firesce, că statul îşĭ va aroga maĭ mare influinţă şi drept de amestec în afacerile şcólelor mediĭ confesionale.

Un spin în ochiul ministruluĭ sînt preparandiile confesionale — cu deosebire a naţionalităţilor. Ţinta luĭ ar fi deci statificarea lor. Dar şi până ce lucrul acesta s'ar puté duce în îndeplinire, pe viitor inspectoriĭ scolarĭ vor avea strictа îndrumare, de a nu da diplomă de învĕţător numaĭ la atarĭ individĭ, carĭ sciŭ vorbi unguresce. Aceĭ învĕţătorĭ, carĭ în decurs de cinci anĭ nu-şĭ vor însuşi limba magiară să fie amovaţi din post şi înlocuiţi cu alţiĭ.

Cu ocasiunea esamenelor de cualificaţiune, dacă inspectorul s'ar convinge că instrucţiunea *în istorie, geografie şi constituţia patrieĭ nu se face în spirit patriotic, are dreptul de a suspinae continuarea esamenului, şi de a face ministruluĭ raport telegrafic.*

Prin acestea dispoziţiunĭ nădăjduesc pioneriĭ magiarisăriĭ, că vor cresce şi învĕţătorĭ nemaghiarĭ, aşa ca şi acestia să se angajeze în serviciul magiarisăriĭ.

Atacul principal însĕ, vrea ministrul să-l îndrepte în contra scólelor poporale. Massa poporuluĭ ar vrea ministrul să o magiariseze.

În scopul acesta s'a proiectat înmulţirea posturilor de inspectorĭ scolarĭ, şi absolvarea lor de la munca de biroŭ, ca ast fel pe an *să pótă face cel puţin o sută de visitaţiunĭ pe la scólele poporale din districtul lor,* şi acelea în carĭ se vor convinge că în limba maghiară nu se face progres de ajuns, să le închidă. Propunerea limbeĭ magiare, pe viitor în scólele poporale nemaghiare se va înaspri.

Se proiectéză şi regularea salariilor învĕţătorilor confesionalĭ. În legătură cu acésta ar fi conscrierea tuturor fondurilor din carĭ sînt susţinute scólele confesionale — şi declararea prin lege, *că poporul nu póte fi silit a contribui la susţinerea scóleĭ confesionale, numaĭ 5% după dare, ca şi la susţinerea şcólelor de stat.* Comuna aceea care-şĭ sustine şcóla din repartiţie numaĭ dacă contribuţia de 5% nu ar fi suficientă pentru susţinerea şcóleĭ, va avea să priméscă întregirea de la stat. Salariile învĕţătorescĭ să se solvéscă esclusiv în banĭ, şi să se scótă cu darea, solvindu-se de la perceptorat. Ajutor de stat să pótă cere şi învĕţătoriul fără de învoirea senatuluĭ scolastic.

Acestea aŭ fost chestiunile maĭ însemnate, desbătute în ancheta scolară convocată de ministrul Berzeviczy, şi în acest spirit vor fi lucrate nóuĕle reforme şcolare, ce are de gând să le presinte dietei, noul ministru de culte.

Cine nu vede, că acestea sînt îndreptate esclusiv în potriva şcólelor naţionalităţilor, special în contra scólelor românescĭ?

Cumpĕraţi Cumpĕraţi

Calendariul Unireĭ pe anul 1904.

Cu un frumos calendar de părete.

Preţul 50 fil. plus 10 fil. porto.

Noi sîntem cei sĕraci, noi sîntem aceia, carî din tótă sĕrăcia jertfim şi ne susţinem scólele, şi acum ministrul vrea, ca prin lege să ne siléscă, ca nicî jertfe să nu putem aduce pentru scólele nóstre. Întru cât vor ajunge a fi puse în practică şi cum vor fi în adevĕr reformele ministrului Berzeviczy, nu puţem sci positiv.

Desbaterile anchetei scolare însĕ ne-aŭ arĕtat direcţia şi spiritul lor. Pericolul e mare şi autorităţile nóstre bisericesci, vor avea să pórte o luptă grea întru apĕrarea caracterului naţional şi confesional a şcólelor nóstre medii şi poporale.

Unirea Românilor macedoneni cu biserica romană.

Am zis în precedentul meŭ articol, că agenţiî grecismului şi slavismului aŭ luptat şi luptă necontenit spre ducerea la îndeplinire a visului lor de a nimici Imperiul Otoman. — Spre susţinerea acestor doveḑi, mĕ voiŭ încerca a releva maî întâiŭ atitudinea grecilor faţă de acest Imperiŭ îngăduitor, căcî dintre tóte popórele crescine din Imperiŭ, singurî eî aŭ sciut să se insinueze şi exploateze buna credinţă a puternicilor zileî, dobândind marî avantagii în detrimentul celor alalte naţionalităţi.

Dacă răsfoim puţin istoria asupra trecutului, vom constata cum grecii acéstă rasă de adunătură de mercenarî, căcî drept vorbind şi fără patimă, elementul curat elen astăzî nu figuréză în acest minuscul stat, acésta nu o spun numaî eŭ, ci aŭ dovedit şi susţinut persóne sus puse şi cu cultură vastă, aŭ contribuit mult la desfiinţarea Imperiului Roman de rĕsărit şi a regatului nostru Româno-Bulgar prin aducerea Turcilor în Europa de cătră Împĕratul bizantin Paleologu.

Acéstă rasă, detestată de toţi, prin firea eî, fiind cormupătóre, infidelă faţă de aliaţii şi vecinii sĕî şi plină de vicleşug, la început respinsă cu desĕvîrşire în treburile statului Roman, s'a introdus pe furiş în conducerea statului Roman ci ca un cariŭ a început pe nesimţite a róde din temelii organismul statului Roman de rĕsărit. aducêndu-î ruina şi desbinarea politico-religiósă, iar în locul luî aŭ înfiinţat aşa zisul Imperiŭ Bizantin, care în ciuda lor n'a avut durata aşa de lungă.

Cu venirea Turcilor în Europa şi constituirea statului turcesc pe ruinele domniei bizantine, trufia grecéscă s'a stîns cu desăvârşire; iar elita lor, rĕspândită prin ţările crescine, n'a încetat a lucra pe tăcutele ca şobolanii pentru ruinarea Imperiului turcesc şi reîntemeierea domniei bizantine. — De la cucerirea Constantinopolului (1453) şi până la începutul secolului al XIX, Imperiul turcesc deşi a repurtat numeróse rĕsbóie cu diferite popóre, totuşi nu s'a atins de instituţiunile religióse şi culturale ale grecilor, nicî n'a retras prerogativele acordate în stat Patriarchieî de cătră marinimosul Sultan Mohamed II şi succesoriî luî.

În intervalul acesta de timp, comunitatea crescină din Imperiŭ îşi perdu cu desăvîrşire noţiunea de individualitate naţională şi tóte popórele crescine, compuse din Românî, Bulgarî, Sĕrbî şi Albanezî aŭ fost recunoscute de la început de cătră autorităţile imperiale, ca făcênd parte numaî dintr'o singură naţiune denumită în idiomul turcesc sub numele de *„Urum mileti,“* împrumutat probabil de la *ρωμαϊκον ἔθνος* (naţiunea română), căcî şi grecii până acum 50—60 de anî nu se numiaŭ între eî Ἕλληνες ca astăzî ci *ρωμαίους*; iar la şcólă ziceaŭ: *μανθάνομεν τὴν ρωμαϊκὴν γλῶσσαν*, în loc de: *τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν*.— De aci a provenit marea confusiune printre autorităţile turcescî în zilele nóstre, când Românii, Bulgariî şi Albaneḑii aŭ început a-şi revendica drepturile lor naţionale, usurpate de autoritatea bisericéscă grécă din Fanar.

Funcţionariî turcî, neobişnuiţi încă cu idea acésta de deosebire printre naţionalităţii nu puteaŭ face distincţiune între Român, Grec, Bulgar, Sĕrb şi Albanez; şi ca culme de ignoranţa unora dintre eî, eraŭ respinse de multe orî pretenţiunile lor drepte prin espresiunea vulgară: „Vlah mileti, Bulgar mileti, Urum mileti epsini bir boc.“

Cu chipul acesta, fruntaşilor Românî şi Bulgarî le-a trebuit să useze forţe intelectuale spre a-î face pe aceî funcţionarî ignoranţi să înţelégă, că este o mare deosebire între Urum mileti, Vlah mileti şi Bulgar mileti. Decî idea de Grec, Bulgar, Român etc. până la jumĕtatea secoluluî trecut era cu desĕvîrşire necunoscută de Turcî, de la carî Grecii profitară mult de acésta ignoranţă. — Era evident, că acéstă idee să le para Turcilor cam curiósă şi periculósă chiar; de óre ce de la venirea lor în Europa nu se ivise vre-o neînţelegere saŭ reclamaţiune din partea creştinilor în contra autorităţiî bisericescî din Fanar, carî până la acéstă dată recunosceaŭ ca cap bisericesc pe Patriarchul din Constantinopol şi se instruiaŭ ca vaî de lume în limba grecésca.

FEUILLETON.

La aniversarea a şase-zecea

DE

Carmen-Sylva

Ziua mea a început încă de cu nópte şi iată cum: Am fost la representaţia *Regelui Lear*, cea mai minunată din piesele luî Shakespeare. La dramele luî Shakespeare, ca şi la quartetele luî Beethoven: tot de-a-una partea de la urmă, e mai frumósă. Aşa se făcu că representaţia se sfârşi abia la 1 nópteа; căcî aci, în Bucureşcî teatrul începe la 9. Veniî jumĕtate mórtă acasă, atât de mare mi-a fost impresia; dar, înainte de a deschide uşa atelierului auḑiî muzică din trînsul. M'am oprit locului. Ziua mea o uitasem cu desăvâr[illegible]. Rĕsuna muzica dulce a unuî automat [illegible] cum intraî, aflaî totul luminat: miros de florî mĕ întîmpină şi, printre florî, pisica mea cu panglice roşe şi florî, cu mutră de sĕrbătóre, dându-şî cu totul samă de însămnĕtatea împrejurăreî. Şi pe masă darurile de acasă! Îmî şi venirĕ lacrimî în ochî; căcî nicî o dată nu vor maî veni darurile, ce altă dată mi le trimetea mama! Da, se gândiserĕ să-mi trimiţă un calendar, cum îmî trimetea în tot de una ea. Nu era scris nicî un cuvînt în el şi totu-şî a trebuit să-l deschid, după obicinuinţa veche; căcî pe acest calendar îl luam altă dată, maî întâiŭ, pentru că avea în el o maximă şi o urare pentru tot anul. Maî eraŭ pe masă pantofiorî brodaţi de copiiî asiluluî Otto, înfiinţat de mama în amintirea reposatuluî meŭ frate şi în care se cresc la un loc orfanî şi surdo-muţi; şi maî eraŭ şi tot felul de lucrurî de mână făcute de fiinţi iubitóre. Eŭ treceam de la o surprinsă dragă la alta; nu vedeam însĕ pe nime, până când de-o dată fetiţa camerista ieşi rîdênd de sub masa, sub care stătuse un ceas şi jumĕtate pentru a nu pierde clipa sosirei mele şi pune automatul musical în mişcare. Îşi închipuiseră, că nu-mî voiŭ aminti de ziua nascerei mele, care începuse. Acum nu voiam să mĕ maî duc în camera de culcare! Căcî, când vin atât de târziŭ, dorm pe divanul din atelier pentru a nu tulbura Regelui somnul cel dintâiŭ atât de preţios, după ce tótă ziua până la miezul nopteî a lucrat. Aşa dar nu avea a face când mĕ voiŭ culca Maî stătuî decî multă vreme cu pisicuţa şi întorceam mereŭ automatul musical, pentru a nu strica aranjarea! Şi când în sfârşit m'am culcat, a trebuit să cetesc multă vreme, pentru a puté să adorm. Era prea frumos. Şi n'a maî fost aşa nicî odată. De obiceiŭ găseam lucrurile de acasă la sculare, la cinci saŭ la patru, dară nu la unul după miezul nopţeî! Ce-î drept era şi a şase-zecea aniversare! De patru-zecî de anî îmî ziceam că trebuea să fie ceva deosebit! De aceea a şi trebuit să încépă la unuî nópteа!

*

Când l-am sculat pe Rege, am început să-l mulţămesc din noŭ pentru splendidul dar ce-mi făcuse şi care sosise cu câte-va zile înainte: un piano Bechsteiu. Acest clavir de concert fusese sfinţit de Emil Sauer şi sunase dumnezeesce, de aceea am mulţămit şi maî mult şi am găsit că era prea mare darul. Regele însĕ a rîs semnificativ şi a zis că de sigur darul e de ajuns. Când am venit apoi la dejun, se înţelege cu întârziere, pentru că a trebuit să maî miros tóte florile şi să întorc automatul şi pentru că pisicii aŭ trebuit să se maî jóce cu fundele de panglică şi cu fetele vesele — am maî găsit un dar: un tablóŭ minunat de frumos de contele Courten, pe care regele l'a cumpĕrat pentru mine la Mŭnchen! Şi când mi l'a dat Regele mi-a zis: „Uite, îţi dăruesc visul tĕŭ!“ Tablóul e: „în sala strămoşilor!“ O figură de fată rĕnĕră, în toaletă de bal, stă pierdută în vise sub lumina puternică de lampă, pe când îndĕrĕtul eî galeria se pierde în lumina lunei; iar în semi-obscur apare spiritul unuî cavaler, străvechiŭ, spre fund, dar totu-şî se vede bine, şi o urmăreşce cu ochî iubitorî şi serioşi. E un tablóŭ poetic în tótă puterea cuvîntului! Dar nicî visul meŭ n'a fost maî puţin poetic! La 8 Octomvrie 1869 am visat că mĕ aflam în palatul nostru din Neuwied, pe Rin, şi că palatul era în flacărî. Alergaî în sala mare din mijloc, care trece prin dóue etaje şi care e tótă în stuc şi cu reliefurî, şi plângeam că sala se va dărîma! De odată sosesce, pe scară, călare, un cavaler cu zale de argint, pe un armăsar negru; se opreşce în mijlocul salei, unde flacările se oglindeau roşiî în armură, descalecă, se apropie de mine şi-mi întinde mâna! Şi cavalerul avea o barbă négră! M'aŭ nĕcăjit mult cu acest vis, de óre ce ziceam mereŭ, că nu voiŭ să mĕ mărit, iar foc însĕmnă nuntă. Şi apoi cavalerul! Dar opt zile după acesta, la

Cu un frumos calendar de parete.

Cam de la 1821, data primeĭ mişcărĭ a eteriei grecescĭ, vedem, că acţiunea grecilor începe a se manifesta pe faţă şi a da mult de lucru Turcilor şi în urma evenimentelor desfăşurate pe atunci, prin sprijinul uneĭ puterĭ marĭ aŭ putut realisa formarea statuluĭ lor. — De atunci începe un curent ostil între populaţiunea crestină şi mahometană. Acest curent era alimentat atât din partea statuluĭ grecesc, cât şi din partea Patriarchieĭ din Constantinopol, care sub masca ipocrisieĭ a început a înpâna provinciile turcescĭ cu o mulţime de Mitropoliţi, Episcopĭ, Protosingheli etc. carĭ departe de a fi representanţiĭ biserice Mântuitoruluĭ nostru Isus Christos, dînşiĭ aŭ devenit asupritoriĭ crestinilor, fiind agenţĭ aĭ elenismuluĭ şi turburătoriĭ ordineĭ publice.

În interval de câte-va deceniĭ, greciĭ încurajaţi de isbânda realisată, aŭ săpat mereŭ temelia statuluĭ turcesc pentru a încorpora provinciile turcescĭ. — Pentru acest scop aŭ făcut marĭ sacrificiĭ bănescĭ. — De multe orĭ instigaţiunile lor aŭ fost descoperite de autorităţĭ şi înăbuşite, totuşi eĭ n'aŭ încetat şi nu încetéză încă.

Tocmaĭ, când se credeaŭ stăpânĭ pe situaţiune, la anul 1860 cade ca o bombă pentru eĭ redeşteptarea Bulgarilor şi Românilor, care le-a stingherit aprópe cu desăvîrşire scopul lor infernal, iar Turciĭ aŭ început să pricépă vicleşugul lor grecesc.

Furia lor a ajuns la paroxism.

Cine nu cunósce persecutiunile îndurate de Bulgarĭ şi Românĭ din partea agenţilor elenismuluĭ şi de representanţiĭ biserice lor? Voĭ relata aci pe scurt persecuţiunile ce aŭ îndurat Bulgariĭ şi în urmă voiŭ relata mişcarea culturală a Românilor.

Elementul bulgăresc, adăpat de sentimentul naţional, a început cam pe la 1860 a scutura jugul fanariot, care de atâtea secole n'a căutat să-i lumineze sufletul, ci pe cât s'a putut a-l ţiné într'o ignoranţă complectă. — Spre a înăbuşi curentul de redeşteptare al Bulgarilor, emisariĭ elenismuluĭ în frunte cu falşa Patriarchie aŭ usat cele maĭ mârşave mijlóce în contra lor, denunţându-i pe de o parte autorităţilor turcescĭ pe toţi luptătoriĭ causeĭ bulgărescĭ ca periculoşi siguranţeĭ statuluĭ, iar pe de alta predicând prin biserică şi anatematisând pe toţi aceia, carĭ îmbrăţiséză causa bulgărésc㠹.

Autorităţile turcescĭ, instigate de prelaţiĭ şi agenţiĭ grecĭ, aŭ organisat o gónă teribilă în contra Bulgarilor; pe uniĭ asasinându-i, pe alţiĭ exilându-i în Asia.

Printre numĕrósele victime citez aci pe fruntaşiĭ bulgarĭ din oraşul Ochrida: Zafir Bele, Sapungiu, Ghiurce exilaţi; iar Jonce Paunce scăpând cu viaţa la Sofia a avut nenorocirea să i-se incendieze casa şi tótă averea i-s'a confiscat de stat.

Dacă ar ceti cine va istoria redeşteptăriĭ naţionale a Bulgarilor din Macedonia de la 1860 în cóce, va constata până la ce grad de mârşăvenie aŭ ajuns prelaţiĭ grecĭ, împreună cu agenţiĭ elenismuluĭ.

Cu tóte persecuţiunile îndurate din partea falşilor apostolĭ aĭ luĭ Christos, sentimentul naţional al Bulgarilor s'a desvoltat şi în scurt timp aŭ alungat din biserică şi şcolĭ limba grecéscă; iar clerul s'a emancipat de Patriarchie, înfiinţând la Constantinopol un exarchat, pe care greciĭ îl considera de schismatic.

Un Român Macedonén.

(va urma).

Preponderanţa crestinismului.

În revista catolică „Egyházi Közlöny“ din Budapesta sub titlul de mai sus, aflăm un articlu remarcabil sĕmnat de Dr. Hanny Ferencz pe care îl comunicăm cetitorilor nostri în traducere liberă:

Astăzi, când direcţiunile sciinţifice şi organisaţiunile politice nu se mai îndestulesc cu cercul strimt, ce îl pot ocupa în lăuntrul uneĭ ţărĭ saŭ în mijlocul uneĭ naţiunĭ, ci cérca a câstiga adepţi în ţările şi la naţiunile vecine şi întreţin legăturĭ continue între membriĭ şi partisaniĭ sĕĭ din cele maĭ depărtate locurĭ; nu i-se póte ascrie de vină nici bisericeĭ catolice, dacă pórtă evidenţă despre numĕrul fiilor sĕĭ reslaţiţi pe întrégă suprafaţa pământuluĭ şi dacă din numĕrul lor, care zi de zi cresce, şi maĭ ales din numĕrul total al crestinilor face deducţiunĭ, că păgânismul şi-a pierdut preponderanţa şi e în descrescere continuă atât în Asia cât şi în Africa.

În revista germână *„Stimmen aus Maria-Lach“* anul trecut a apărut un articlu scris de Iesuitul *Krose,* care face o statistică generală, a diferitelor religiunĭ. În timpul din urmă a apărut în *Civiltà Catolica* din Roma (numĕrul de la 16 Ianuar a. c.) un articol despre rendinţele de înaintare a Rusieĭ şi Angliei spre Tibet, şi autorul articolului îşi esprimă bucuria, că până ce Rusia înaintéză în nordul şi mijlocul Asieĭ (Mandsuria şi Turchestan), până atunci Anglia şi Franţa ţin ocupate părţile ei sudice, ba Anglia înaintéza deja spre Tibet, în cât nu preste multă vreme Asia întrégă va fi deschisă creştinismuluĭ.

---

cinci-spre-zece Octomvrie, eram logodită! Şi când, anĭ de zile după acésta, am venit pentru întâia oară la Sigmaringen în sala armelor, am exclamat: „Uit'te colo cavalerul meŭ!“

A fost fórte galant din partea Regelui a-mi aminti atât de lubitor de minunatul vis. Se vede că e cavaler! Nu-i aşa?

*

Coşurile de florĭ începuseră să umplă odaea! Cu încetul s'aŭ adunat cinci-zeci — o splendóre! Aŭ adus vase, doniţe, putinĭ, pentru ca splendidele florĭ să rĕmâe în viéţă! Sala mea de musică arată ca o poveste, frumósă ca nici odată! Altă dată găseaĭ treĭ, patru buchéţele sărăcăcióse în Bucureşci, acum te-aĭ putea crede transportat la Nizza! Cel maĭ frumos liliac în ghivecĭurĭ, clopoţeĭ şi garofe. — De s'ar puté pieta aşa ceva! Munţi de telegrame sosiră nicĭ nu le-am putut deschide pe tóte! De scrisorĭ şi poesiĭ nicĭ nu pot vorbi; căci am atâtea maldare înainte-mĭ, că trebue multe zile pentru a le deschide.

Nicĭ nu pot povesti totul! E multprea mult! Asemenea diminéţă a unei zile de nascere rĕmâne pentru tot de una! Nu póte trece! Florile acestea nu vestejesc nicĭ odată! Nu era totul ca de obiceiŭ. Tot de una am un stol de copiĭ şi nepoţiĭ acelora carĭ mĕ încunjurară, de treĭ-zeci de anĭ; dară aceştia fuseseră de astă dată cu dóuĕ zile maĭ înainte pentru a asculta pe minunatul violinist Florizel de Reuter. Acest băiat dumnezeesc ne-a încântat pe toţi şi lui îi datoresc că sara Crăciunului german a fost pentru mine o sărbătóre minunată. Î-am făcut nu pomuşor, de óre-ce plânsese că nu va avea Crăciunul! Căci marele musicant e copilaş de un-spre-zece anĭ! Mititelul mi-se aruncă în braţe şi-mĭ cuprinse gâtul şi asta mi-a făcut atât de bine! Şi apoĭ s'a aşezat la orgă şi a improvisat fugi.... şi suite şi s'a jucat iar cu jucăriile şi iar a făcut musică!

Dar diminéţa n'a trecut încă; saŭ maĭ venit şi ministriĭ. Şi d-l Sturdza mi-a ţinut o cuvîntare minunată, care mi'a mişcat cu atât maĭ mult cu cât îl cunosc de cinci-zeci de anĭ. Ca fetiţă de opt până la zece anĭ, eram la Bonn şi atunci Sturdza era student şi venea mult la părinţiĭ meĭ carĭ se interesaŭ mult de ţinĕrul român cu arzĕtóre iubire de patrie. Apoĭ a venit tótă casa, toţi cu nenumĕrate florĭ, şi la al doilea dejun aŭ venit prinţul şi nepoţelul nostru Carol, fără prinţesa care nu se întorsese încă din Coburg cu ceĭ alaltĭ copiĭ. Regele a voit ca nepotul Carol să bea în sănătatea mea. El însĕ s'a înroşit tare şi fórte încurcat şopti: „În sănătatea ta!“; cu atât maĭ puternic însă ciocni păharul.

*

După amiază am avut, de la cinci până la şepte şi jumĕtate, o şedinţă a societăţeĭ mele de ajutor, a uneia din fórte multe! Societatea acésta caută pe ceĭ maĭ săracĭ şi le dă lemne. Afară de acésta am clădit asil. în care primim pe bĕtrânĭ şi pe orbĭ. Avem până acum şase-zeci şi nicĭ nu l'am inaugurat încă solemn! Şedinţa fu cu atât maĭ frumósă, cu cât eraŭ multe lucrurĭ bune de relatat şi multe lucrurĭ maĭ bune încă de hotărît şi tóte dómnele putură să se bucure cu mine de florile ce mi-aŭ dărnit şi să vadă cât de cu îngrijire le ţineam pentru a le avea că maĭ mult în viéţă. Era o încheere frumósă a uneĭ zile frumóse!

De astă dată mâncaràm singurĭ, eŭ şi Regele. Sînt prea obosită şi caut, când pot, să-mĭ asigur liniştea. De ait-fel mâncăm ziua de obiceiŭ cu tótă casa nóstră. Dar după şedinţă am fost obosită. Nu trebue să se uite că ziua începuse de la unul nóptea! În loc de a mĕ culca însĕ, pe cată, ceea ce ar fi fost cu minte, am pus să se aprindă iarăşi lumina electrică în camera mea, şi am chemat pe tóte servitórele, carĭ aŭ fost primele; acum voiam să fie şi cele din urmă. Pri'ntru dînsele să află copiĭ din asilul Otto şi aceştia se bucurară de splendórea florilor şi de pantofiorii împletiţi; căci eŭ nu port alţiĭ.... Şi a trebuit să le explic tabloul! La urmă veniră pisicuţele, carĭ voiaŭ să maĭ serbeze puţin, şi apoĭ am maĭ deschis scrisorĭ şi telegrame până când n'am maĭ putut de obosélă şi a trebuit să mĕ culc! Acésta a fost aniversarea a şase-zecea, în vederea căreia de patru-zeci de anĭ mĕ bucur! Ce-i drept n'am crédut că mâinĭ iubitóre mi-o vor înfrunseta atâta! Atunci mĕ gândeam numaĭ la pacea mare care locuesce sub pĕrul alb, dacă nu şi la dragostea mare a uneĭ vieţĭ întregĭ la bogata recoltă dupĕ muit arat şi sĕnĕnat şi cultivat şi muncit!

Asemenea prilej nu e maĭ trist prin faptul că te face să te primbli prin cimitirul inimeĭ tale şi că sameni florĭ pe eĭ! Cu asta m'am obicinuit vaĭ, din tinereţe! Tinereţa mea a fost o despărţire neîntreruptă de ceĭ maĭ iubiţi, de atâtea fete tinere şi drăguţe, aşa că am aprópe maĭ multe amice sub pământ de cât pe el. Cum a fost maĭ târziu

Trecutul se repetesce, în ordine întórsă. Odinióră popórele Asiei aŭ inundat spre Europa şi aŭ nimicit imperiul roman, dar apoi şi-aŭ plecat grumazii sub jugul blând al crestinismului, iar acuma popórele Europei strábat spre inima Asiei, a acelui continent care adăpostesce mai bine de jumĕtate din întrégă poporaţiunea pămîntului (810 milióne din 1537 milióne) din carea parte covêrşitóre sînt necrestini (780½ milióne). Autorul articlului din *Civiltà* nu ascunde adevĕrul trist că cuceritorii europeni duc şi multă corupţiune între păgâni, dar se mângâie cu aceea, că misionarii şi călugăriţele catolice prin viaţa lor sfîntă şi abnegaţiunea lor eroică, şi unde e de lipsă, prin martiriul lor, contrabalanséză rĕul şi câştigă multe inimi păgâne pentru biserica lui Christos. Nu négă nici meritul schismaticilor şi al protestanţilor fiind de pârerea că tot mai bun e un schismatic s'aŭ protestant credincios de cât un págân.

Tonul acesta conciliant al catolicismului nu e lucru neobicinuit nici la noi acasă în Europa, iar în colonii de la capĕtul secolului al XIX e lucru de tóte zilele, pentru că misionarii diferitelor biserici creştine staŭ sub scutul marilor puteri europene. În cât de multe ori şi terenul de activitate le este designat din partea puterii care are supremaţia în respectiva provincie saŭ ţară. Pentru convertirea pagânilor ar fi avantagios, ca fie care biserică să nu trimită misionari de cât în acele provincii s'aŭ ţinuturi păgâne, unde nu sînt misionari de ai altor biserici saŭ şi dacă sînt, dar nu pot lucra cu resultat.

De altă parte în strainătate simpatia sectelor crestine faţă de catolicism e în crescere şi póte nu e departe timpul, când poporul mai credincios al diferitelor secte protestantice (luterani, calvini, anglicani, scandinavi metodisti, baptisti sci.) se va reîntórce la catolicism. Un corespondent din America a revistei „Civilta“ raportéză că revista lunară Angelus a anglicanilor din *Chicago* în numĕrul din Novembre a. tr. din incidentul alungării călugărilor din Franţa scrie: „Bisericile catolice în tot locul sînt pline, pe când protestantismul şi-a pierdut influinţa asupra sufletelor. Perderea catolicilor încă nu e câştig pentru protestantism. Atât în Europa cât şi la noi nu protestantismul saŭ catolicismul e persecutat, ci creştinismul. Cei ce sînt inimici ai catolicilor în Europa, aceia sînt inimici şi lui Isus Christos şi evangeliei sale. Cine négă adevĕrul acesta, acela studieze cestiunea religiósă în Franţa şi se va convinge, că adevĕrul îl graesc“.

Un alt sĕmn îmbucurător e manifestul episcopilor anglicani, în congresul ţinut în Washington în Octobre 1903, în care manifest întind catolicilor mâna de împăcare. Schimbarea acésta de sentiment în mijlocul rassei anglo-saxone datéză de la mijlocul secolului XIX şi de atuncia tot cresce. Semne de schimbare se arată şi în Anglia. Aşa spre es. cea mai respîndită revistă sĕptămânală ilustrată „Graphic“ în numĕrul prim al anului curent în vre-o dónă locuri aminteşce de catolici. Anume în locul prim comunică fotografia nóuei catedrale catolice din London, iar în locul al doilea portretul şi biografia nouului archiepiscop catolic de Westminster *Tr. Bourne,* (intronisat la 29 Decembre 1903). Ce progres din 1850 până în 1904! În 1850, când Papa Piŭ IX a restaurat hierarchia catolică în Anglia (12 episcopate şi archiepiscopatul din Westminster) strada şi presa résuna de *No popery* (nu ne trebue popism), şi la 1851 s'a oprit prin lege purtarea talarului şi denumirea episcopatelor catolice după numele oraşelor anglese. Legea acésta abia preste 20 ani a abrogat'o Gladstone. Şi iată la 50 ani de la restaurarea ierarchiei, archiepiscopul din Westminster e înşirat între fruntaşii vieţei publice. Firesce aŭ şi fost figuri mari primii archiepiscopi: Wisemann († 1865), Manning († 1892), Vaughan († 1903).

Încă cei mai străini sînt protestanţii Germaniei dar în timpul din urmă şi aci se observă puţină apropiere mai ales pe terenul sciinţific. Altă dată, când am vorbit despre activitatea literară a profesorilor berlinesi *Harnack* şi *Paulsen,* am indicat şi semnele de apropiare.

Simpatia şi chiar şi antipaţia, ce o manifestă faţă de catolicism naţiunile protestante mai mari îndréptă atenţiunea şi interesarea naţiunilor mai mici asupra bisericei catolice. Aceia-şi resultat îl aŭ şi violenţele puterii de stat asupra bisericei catolice (spre es. în Franţa şi Rusia), mai departe agitaţiunea sistematică a socialismului, care ameninţă să ajungă factor internaţional.

Ast fel pretutindenia se póte observa progres în favorul crestinismului atât în Asia şi Africa, continente locuite în prepoderanţă de págâni, cât şi în Europa şi America (aci sînt 71 milióne de catolici, 62½ milióne de protestanţi, 1 milion de jidani şi 9 milióne de págâni) şi în Australia (aci sînt 1 milion de catolici, 3 milióne de protestanţi şi 750 mil de págâni).

Învĕţaţii págâni nu se póte să nu admire puterea de viaţă a creştinismului, care şi după 19 veacuri tot tinér şi plin de vigóre e, iar învĕţaţii crestini necatolici studiând vor fi siliţi a recunósce, că biserica catolică în decurs de 19 veacuri nu s'a schimbat nici cu un fir de pĕr în ce privesce esenţa ei şi că nici astăzi nu şi-a perdut influinţa asupra vieţii sociale şi de stat, şi că nu a încetat să se latésca geografice şi să recâştige posiţiile perdute (Anglia, Germania).

E de mare moment din punct de vedere nu numai creştin ci şi catolic, că teritórele locuite de págâni încetul pe încetul ajung în mânile marilor puteri europene şi că ast fel se deschid înaintea civilisaţiunei creştine. După auctorul articlului din *Civiltà* la finea secolului XVI din întreg pământul locuit numai 3½ milióne de mile pătrate eraŭ în puterea naţiunilor creştine, iar 45½ milióne sub domnitori necreştini, pe când astăzi deja 40½ milióne de mile pătrate sînt sub domnia naţiunilor creştine. Cu totul 963 milióne de ómeni sînt sub domnitori creştini, iar 560 milióne sînt necreştini atârnători de la domnitorii necreştini, dintre cari 110—120 milióne e vin pe Africa, iar celealalte 440—450 milióne pe Europa şi Asia, mai ales pe China, care are 235 milióne adepţi de a lui Confucius, 105 milióne budhişti, 32 milióne tavi şi 20 milióne mohamedani.

Dintre bisericile crestine catolicismul are mai mulţi credincioşi, ba şi singuraticile religiuni págâne încă aŭ mai puţini adepţi de cât biserica catolică. Încreştinarea Asiei şi mai ales a Chinei şi a Tibetului va hotări raportul între credincioşii bisericei catolice şi a celor alalte biserice crestine.

---

alt-fel! Dară învĕţasem din breviarul pentru profani al lui Schefer, pe din afară, minunatele lui versuri: „Cine nu póte trăi cu cei pe cari îi iubesce, atunci când sînt departe, ba chiar morţi — aceia l-a pierdut cu desăvîrşire!“ Ar fi trist, dacă morţii ar fi pierduţi pentru noi; căci atunci n'ar fi trăit nici odată! Atunci viéţa ar fi pustie şi gólă, ea, care ar trebui să fie atât de bogată, atât de bogată, ca fie-care cuvînt, fie-ce privire bună pe cari le-a primit întrînsa! Nu mĕ simt mai săracă pentru că scumpele braţe nu mĕ mai cuprind şi vocile iubite nu-mi mai résună, ci mulţămesc în tóte zilele lui Dumnezeŭ că le am pentru vecie, cel puţin pentru aceea vecie, pe care ne-o putem închipui!

Dór nimic nu pĕre! Totul duréză câtă vreme creerul nostru le póte păstra! Viéţa e mult mai bogată, de cât ţi-ai închipuit în tinereţe şi cuprinde atâtea surprinderi şi greutăţi, cari după ce aŭ trecut, ar puté fi numĕrate saŭ se numĕră chiar printre cele frumóse. Nici nu pot înţelege cum se póte vorbi de trecut! Totul e present! Totul e de faţă, totul aprópe! Cinci-zeci de ani nu sînt nimic! Dacă te gândesci cu încordare la trecut, ţi-se pare că nu e la mijloc nici un ceas şi că eşti încă acelaşi ca la vârsta de trei ani! Nici cusururile măcar nu ţi le schimbi, ci cauţi numai să le faci de suferit pentru cei alalţi; dar ele există mereŭ şi cer să fie combătute!

*

Dară nici la alţii nu trebue să uiţi, cum nu uiţi nici la tine, că cusururile cele mai multe sînt numai reversul, saŭ chiar numai exagerarea unei calităţi şi dacă nu iubesci pe ómeni cu greşelele lor, nu-i iubesci de loc! Aşi dori să pot trimite tuturor celor, cari mi-aŭ trimes scrisori, poesii şi telegrame atât de dragi, tot parfumul de flori, care umple camera şi inima mea! Ca valuri mari aşa viu din tótă lumea, în cuvinte pline de iubire, spre mine; şi iată cuta mea chilie e luminată şi căldurósă şi reflectă tot ce luminéză în ea şi repetă în ecoŭ tot ce s'a cântat aci!

Mii de mulţumiri tuturor celor de aprópe şi de departe! Mii de mulţumiri că toţi s'aŭ îngrijit a înfrumseţa, cu mult peste aşteptările mele, renumita aniversare a şase-zecea! Dumnezeŭ mi-a dăruit o fantasie frumósă şi rodnică, dară am găsit în tot de una că realitatea întrece fantasia!

Din cea mai fragedă tinereţe m'am bucurat de ziua acésta şi de acum voiŭ avea acéstă bucurie până în ceasul mortei!

Óre acésta nu e destulă fericire?

(*„Gazeta Sătenului.“*)

Picuri...

Picurii ce cad în mare
De pe necuprinsul cer,
Cu a mării apă 'ntinsă
Se amestecă şi per....
Tot aşa şi-'n viaţa nóstră
Se cufundă şi dispar:
Picurii de fericire
În o mare de amar!!

(*din volumul „Cântece“ de Emil Sabo.*)

Civiltà își termină articolul cu cuvintele: Bine! petrundă dară puternica Anglia în Tibet. Deschidă comunicațiunea teritórele aceste necălcate de picior străin împlânte crucea lui Christos pe vîrfúl cetății misterióse a budhismului, facă cu putință să se pótă predica evangelia în țara acésta până acuma hermetice închisă dinaintea învățătorilor crestine. Dacă Anglia va face acésta, își va câștiga merite pentru civilisațiune, cultură și pentru religiunea adevĕrată.

REVISTE.

Roma. Fericitul *Leo XIII* — de-mi aduc bine aminte — dór în 9 rînduri și-a cetit mórtea, le era tare drag francmasonilor și liberalilor, carî ar fi voit să-l vadă mort, ca vedi dómne să-l preamăréscă. Sfinția Sa *Piu X* încă începe a le fi drag multora, căci încep a se ocupa cu el, a se îngrija de sănătatea lui. În timpul din urmă spuneau gazetele, că e bolnav, căci aerul Vaticanului și ocupațiunile celea multe nu îi sînt spre bine. Adecă dumnealor așa ar vrea să fie, dar spre bucuria nóstră nu e așa. E sĕnătos, se scólă tare de diminétă, face liturgia și deja la 10 óre primesce în audiență.

Francia. La timpul seŭ am avisat pe cetitorii nostri despre statua ridicată lui *Renan* în Tréguier, i-am informat și despre modul, cum a fost ea primită de Breton. Acestia indignându-se, că lui Renan i-s'a ridicat statua într'un ținut, care e fala catolicismului frances, aŭ hotărît, ca vis-a-vis cu statua vor ridica o cruce maiestósă. Acum crucea e gata, e înaltă de 12 m. și e făcută din granit roșu. Din jos de piciórele crucifixului se află inscripția: Vicisti Galileae!, vorba lui Iulian Apostatul. Pe când Renan e făcut bĕtrân bitisat, gârbovit. Christos se înalță maiestos, si par'că i-se umple inima de bucurie, când vede cuvintele scrise pe socliu: Nóuĕ nu ne pasă de trădători, nicî nu-î băgăm în samă, adorăm însĕ pe Isus, Dumnezeul părinților nostri.

Pe când guvernul frances nu vrea să mai vadă nicî urmă de călugăr prin Francia, și deja a inceput să alunge pe călugării și din colonii: guvernul italian, deși ca și cel frances susținut de francmasonii primesce cu brațele deschise pe călugării francesi. Mai ales cei ce se ocupă cu instrucția sînt primiți fórte bine, căci călugării Italieni sînt mai mult contemplativi.

Bavaria. Contele *Moy* vrênd să-și câștige pomenire vecinică, a înaintat un proiect de lege, care are de scop să se ie de la preoți dreptul de a fi aleși de deputați. Din tótă trĕba se alege nimica, putem însĕ constata atâta, că idea acésta începe a se generalisa, ne întâlnim cu ea în Anglia, în Francia și și la noi se aud nisce ast fel de șópte. Dacă n'aŭ putut'o scóte la cale în Francia, cu atât mai puțin vor puté face ceva airia. Cel ce a apĕrat mai bine interesele acestea în Francia, a fost episcopul *Freppel*, care în 1891 a tinut o vorbire classică despre acest drept al preoților.

CORESPONDINȚE.

DIN MARAMUREȘ.

Sigetul Maramureșului 7/I 1904.

Sfînta Biserică gr.-cat. română din Siget a avut sĕrbătorile celea mai frumóse a Nascerei Domnului, căci în ziua întâia a sĕrbătórei a cântat prima dată în biserică corul mix: a credincioșilor parochieni.

Un cuartet mai frumos arare-orî se póte audi.

Cântările melodióse a lui Vorobchevici a stors lacrime din ochii ascultatorilor.

Alevea este de admirat zelul cantor-docentului Petru Pop, care în restimp scurt de 2 luni a putut să producă resultat atât de frumos.

Corul sta din 28 membrii. Barbații tineri și fetióre carî n'aŭ cunoscut nicî când notele le-aŭ învĕțat acele cu atâta precisiune, în cât merită tótă lauda; dar mai mare laudă și recunoscință merită conducătorinl Petru Pop, care a desvoltat o pacĕință admirabilă cu instruarea corului.

A avut biserica nóstra mai întâiŭ corul juristilor, apoi a preparandilor, ambele coruri fórte frumóse, însĕ pe la sĕrbătorile mari și micî și altil avênd vacăciune, biserica a rĕmas fără cor.

Acest cor poporal va fi statornic. În vacăciunea venitóre voiŭ face cu cantor-docentele Petru Suciŭ, un curs de a instrua pe docenți și pe cantorî din vicariat în note pentru înființarea corurilor poporale de patru vocî.

Dorința mea ferbinte a fost să înființez întâi în Siget la reședința vicarială un cor poporal, și bar Domnului am ajuns ceea ce am dorit.

Cu ocasiunea sĕrbătorilor Crăciunului sfînta nóstră biserică a primit și un dar prețios, anume St. Dómnă Iulia Szabó soția credinciosului nostru Dr. Mihail Kökényesdy, a dăruit bisericei o învălitóre de altar făcută din barșon și înfrumsețată cu cruci și pietre, cusute cu fire de aur de însaș dăruitórea. Învĕlitórea valorézĕ 100 coróne. Altarul e de doi metri în lungime și 1 m. 50 cm. în lățime, — se póte închipui lucrul mult și scump a unei învĕlitóre atât de mare.

Priméscă donătórea marinimósă, mulțămită cea mai adîncă.

Nu pot să nu amintesc cu acésta ocasiune darurile prețióse a prea stimatei Dómne Iustina Pop, soția Domnului Dr. Ioan Mihályi, care de anî de zile provede altarul Sfintei nóstre biserice la tóte sĕrbătorile marî câte cu șésă lumini înfrumsețate cu florî prețióse.

Bunul Dumnezeŭ să resplătéscă cu mult bine familia Dlui Dr. Ioan Mihályi, binefăcătorinl bisericei nóstre.

Cu durere amintesc că în 2 l. c. am îngropat pe Laurențiŭ fiul cel mai mare a Sp. D. Dr. Ioan Mihályi.

Avem și aceea bucurie că biserica româna gr.-cat. din Siget s'a îngradit în front cu gratiî de fer, carî aŭ costat 1200 coróne, din carî inteligința și credincioșii aŭ solvit 600 coróne. — Lista donatorilor se va publica în istoria înființărei parochiei române din Siget, care nu preste mult va ieși de sub tipar.

Înaintea bisericei și a casei parochiale s'aŭ făcut trotoar de asfalt, care se va plăti din venitele bisericei în restimp de 10 anî.

Sînt deja aprobate și statutele societății de înmormîntare a credincioșilor ținĕtorî de acéstă parochie, și voiŭ nisui a înființa atarî societăți în tóte comunele din vicariat.

Scirî îmbucurătóre vĕ pot scrie și din vicariat.

La primăvară, se vor începe a se zidi biserici de piatră în Berbesci Dragomirescî, la Manastirea de la Moiseiŭ și la Săcel.

Pentru zidirea bisericei din Săcel s'a dobândit din fondul religionar un ajutor de zece mii coróne.

Sperăm cum că cu zidirea bisericei din Săcel se va pune capet tulburărilor și defecționarilor de acolo, și în Săcel va fi iarăși o turmă și un păstor.

În parochia Ocna-Șugatag meritâ întâiŭ lui Ludovic Pop preotul din Satumare în 3 l. c. l'am introdus pe Vasiliŭ Nap, unul dintre preoții cei mai harnicî între tineri, pe care credincioșii de acolo și din filia Hotenî l-aŭ primit cu cea mai mare bucurie și îndestulire.

În 21 l. c. se va instala noul comite suprem al Maramureșului Baronul Sigismund Perényi, înrudit cu familiile Rednic și Szaplonczay.

Am sperat că după baronul Roszner va urma d. Petru Mihályi, dar așa se vede că scaunele de fóișpán nu sînt făcute pentru români.

Tit Bud
Vicariul Maramureșului.

DIN ROMÂNIA.

(De la corespondentul nostru particular)

Bucureșcî, Ian. 1904.

(Politica). Cu politica, ca de obiceiŭ, stăm tot încurcați; nu eraŭ destul certurile dintre conservatorî carî de la căderea Ministeriului Carp s'aŭ despărțit în dóue: un partid care vrea și lucrézĕ ca D. Carp să fie capul partidului conservator și în care statul major este în majoritate format din partidul numit junimist; și altul care lucrézĕ ca Dl Gr. Cantacuzino bogatul milionar să fie șeful acestui partid și care se numesce vechiul și istoricul partid conservator; nu era destul zic, acéstă desbinare care a provocat crise ministeriale și dușmăniî carî jienesc și interesele țărei — dar acuma și liberalii între ei sînt dușmăniți, și acésta s'a constatat cu ocasiunea desbaterilor la mesajul tronului, când multe rancune, imputărî si nemulțumirî s'aŭ dat pe față, din carî se trage concluziunea că zilele ministeriului actual sînt numerate și că la ordinea zilei este acuma numai nedumerirea că cine va lua moștenirea Dlui Sturza: Dl. Carp saŭ Dl. Cantacuzino? Să zice că cel dintâiŭ ar avea mai mulți sorți de isbândă.

(Botezul noului Principe). Încă în luna Octobre v'am scris de bucuria ce simt ortodoxii nostrii politicianï că noul principe are să fie botezat nu numaï în religia strămoşéscă (?) ortodoxă; dar că însuşi Împĕratul Nicolae al Rusiei are să vie în persónă să-l boteze şi deci de aicï consecinţe pentru fericirea României.

Împĕratul Rusiei înse nu a venit ci a trimis numaï un adjuntant de al sĕu, şi tot aşa de desilusionaţi o să rĕmână propagatorii ortodoxiei şi cu consecinţele ce cred că vor urma din acest act pentru binele ţărei! Exemple sînt *berechet,* şi ei totuşi maï cred în „papii de la Neva" cum le zice Dl. Hajdeŭ.

Unul e de tot recent: Rusia a cumpĕrat un loc mare în centrul Bucurescilor, şi pe acest loc are să ridice în capitala nóstră o catedrală pravoslavnică rusésca, iar ca enoriaşi saŭ pravoslavnicï parochienï vor fi ruşii carï locuesc aicï, maï toţi cu meseria de birjarï şi între carï, póte maioritatea din secta scopiţilor, şi probabil că şi Redactorii români (?) de la ziarele rusofile de aicï „Vremea" şi „Lumea ortodóxă" vor face parte din acéstă nóuă Parochie.

(Liturghie românéscă în catedrala catolică). Ieri în ziua nascerei Mântuitorului (dupĕ calendarul vechiŭ) în biserica catedrală a Archiepiscopiei romano-catolice de aicï, s'a celebrat liturghia în limba română, de cătră Sânţia Sa părintele Dr. Bortnowski asistat ca lector de Dl. Banciŭ licentiat al facultăţii teologice din Blaş şi astăzi licenţiat al facultăţii juridice de aicï, şi carele prin glasul sĕŭ puternic şi sonor ce rĕsuna prin vasta catedrală, a dat sĕrbărei o dĕosebită mărepie; asemenea a cântat şi un cor românesc de la o biserică ortodoxă de aicï, şi s'a împărţit şi anaforă. Aŭ asistat la serviciŭ mulţi greco-catolicï, maï mulţi preoţi rom. cat. profesorï ai seminariului, şi mulţi alţi români şi strĕini, dar maï mulţi sînt aceia carï regretă că nu aŭ sciut de acest fapt, curioşi fiind cum într'o biserică catolică să póte celebra o liturghie de rit oriental grecesc în limba română. . . .

Redactorii români (?) ortodocşi de la ziarele „Vremea" şi „Lumea ortodocsă" susţin, şi încă cu ce ton, că religia ortodoxă e cea maï liberală şi că numaï în sînul ei să póte desvolta un popor ca naţiune cu limbă naţională. Să ne spună acuma Dumnealor în care catedrală pravoslavnică saŭ ortodoxă din Petersburg, din Fanar saŭ din Atena s'aŭ permis vre odata Romanilor de aceeaşi religie cu Ruşii şi Grecii, ca un preot ortodox român să ţie liturghie şi predică în limba *română?..* Nu esistă; ba Românilor din Macedonia nicï în bisericile ce le aŭ comun cu grecii nu le este permis a cânta într'o strană măcar în limba română saŭ a ceti Apostolul, câte certe şi chiar bătăi s'aŭ întîmplat din causa acésta în bisericï chiar între români şi grecï saŭ grecomanï (renegaţii români)

Care deci e religia cea maï liberală şi toleranţă?

Statul român trimite ajutóre în Macedonia pentru cultura nóstră românéscă de acolo şi chiar în sesiunea actuală. Camerile nóstre aŭ votat 600000 franci pentru cultura Românilor din Macedonia şi anume pentru cumpărări de terenuri pentru cimitire, clădiri de biserici şi scóle. Fórte bine că ne interesăm şi noi ca oricare alt popor de fraţii sĕi din alte regiuni de sub alte stăpâniri ca să nu-şi piardă originea, ci să se întăréscă în interesul lor propriu ca şi în interesul némului întreg; dar în casul de faţă cine sa le fie apostolii cine preoţii? şi cine să-i sfinţéscă pe aceştia? Episcopii grecï orï Bulgarï? căci Episcop român nu este, şi chiar de ar fi, nu prin Apostoli ortodoxi. Bulgarï, Grecï orï Grecomanï vor sci Românii de acolo să-şi cunósca istoria némului şi adevĕrata religie care să le conserveze existinţa lor ca naţiune în mijlocul grecilor şi slavilor carï, în puterea motivului de a avea cu toţii aceeaşi religie ortodoxa saŭ pravoslavnică, aŭ încercat şi vor încerca tot dea-una să-i înghită în massa lor grecéscă saŭ bulgăresca; şi nu e surprindetor lucru că în tineretul cult Macedonean stabilit în România şi cu deosebire în capitală a încolţit şi să propagă ideea de a se separa cu totul Românii din Macedonia în credinţă, de Grecï, Bulgarï şi Sêrbï şi a se uni cu Roma; ei vĕd acum ce va să dică unit în credinţă cu Biserica catolică a mamei Roma de care se ţin şi o mare parte din Românii ardeleni, carï prin acest fapt aŭ câştigat pentru ei şi pentru întreg românismul cultura naţională şi focul patriotismului care lâncezea sub tirania secolilor trecuţi.

De cât, că nu este destul ca tinerii cuiţi din Macedonia numaï să dorésca acésta, ci trebue să facă şi întruniri, să deştepte opiniunea publică, să spună şi ministrilor că cu ajutórele bănesci ce s'aŭ dat şi se daŭ, nu se va realiza nicï un progres naţional românesc până nu se vor emancipa cu totul prin separarea credinţei, de Slavi şi Grecï carï nu le toleréza şi nu le recunosc nicï un drept de limbă şi naţionalitate!...

(Monumentul pentru Cuza Voda). Pe neaşteptate, pot zice, rĕsărí în Moldova ideea de a se ridica un monument fostului Domn român Cuza, sub care s'a unit Principatele române.

Ideea apucă rădăcini şi la Bucureşci, şi cresce mereŭ alimentată din dóue isvóre: întâiŭ de cătră aceia carï în adevĕr aŭ avut un cult pentru Vodă Cuza, orï pentru că sub el s'a făcut unirea saŭ pentru ca ei a făcut cele dóuĕ fapte marï: desrobirea şi împroprietărirea ţăranilor şi secularisarea averilor mănăstireşci stăpânite de grecï, şi al doilea isvor, de către aceï carï vĕd în acest fapt o ameninţare la adresa Regelui pentru ca nu le deschide maï repede uşa pentru a veni la putere.

În adevĕr că gazetele guvernului Dlui Sturza nu aŭ luat act cu plăcere de acéstă idee declarându-o neoportună; dar chiar acéstă atitudine a Dlui Sturza a aţîţat maï mult pe politicianii din alte tabere ca să întrupeze idea cât maï curênd. În Iaşi s'a şi format un comitet tot din personalităţi marcante şi politice: profesorï universitarï, Deputaţi, Senatorï etc. etc.

Acest comitet a lansat un apel prin care cere contribuiri pentru ridicarea unui monument lui Cuza Vodă. Iar în Bucureşci seria conferinţelor din iarna acésta a început'o Dl. profesor universitar şi academician Tocilescu, vorbind despre Cuza Vodă glorificând faptele şi politica naţională a acestui Domn...

Delarupe.

AJUTORIUL DE STAT.

B. în 1 Februar 1904.

Veneratul Cercular mitropolitan prin care se notifică Clerului modul cum s'a împărţit subsidiul de stat de pe anul 1903 până acum a ajuns pretotindenea la locul destinaţiunii sale. Cei împărtăşiţi, beati possidentes, cu un zel demn de o causă maï bună, alérgă cu cuitanţele la oficiul protopopesc, ca să-le înainteze la locul destinaţiunii lor, spre a-şi puté ridica cât maï în grabă sumele de carï sînt împărtăşiţi.

Oficiele protopopescï însăşi se miră de acest hiperzel, căci când e vorba de esecutarea cutărei ordinaţiuni saŭ înaintarea cutărei taxe, sînt silite a emana ursorii peste ursorii, iar acum cu atâta punctualitate se observă tóte. Obiectul de conversaţie al preoţilor în conveniri, este numaï ajutul de stat şi modul cum s'a împărţit acela de astadată, care este mult maï scârbos ca maï nainte. Archidiecesa are cam 700 preoţi, şi dacă cele 139 015 coróne s'ar fi împărţit între toţi, căci deşi beneficiele parochiali nu sînt într'o formă, dar aceleaşi sarcini lepórtă preoţii, nu s'ar fi făcut atâta nedreptate decât aşa că acel subsidiu s'a împărţit numaï la 550 preoţi dintre carï la unii li s'a dat aprópe congruă întrégă iar aiţii numaï s'aŭ baiocorit cu 34 şi 54 coróne. Dacă se împărtăşaŭ toţi se venea pe unul circiter 200 cor. ceea ce, din punct de vedere al ecuităţii ar fi fost ca mult maï acceptabil de cât cum s'a făcut.

La împărţirea acestui subsidiŭ nu s'a avut în vedere nice cualificaţiunea respectivilor preoţi nice beneficiile parochiali nice starea materială a acelora, ci pe cum se vede numaï şi numaï informaţiunile date de organele administrative.

Se revoltă tot organismul în omul conscient când vede câta demoralisare se introduce în cler prin acest sistem. Celor împărtăşiţi maï gras li-s'a înfundat gura, la acestia nu maï póte fi vorba de apĕrare causei bisericesci saŭ scolare ce o represintă în urma oficiului ce-l pórtă, ci prin tradarea acestora şi prin linguşiri se silesc a se face şi pe viitor demni de acest dar danaic. Cunosc preoţi, carï şi-aŭ pus în prospect predarea scólei lor confesionale la stat, ba şi de aceia carï sînt atât de slabi de inger, în cât ca să se recomande aŭ început motu proprio a estrada extrase matriculari în altă limbă, iar nu în aceea care după s. canone şi legile vigente este limba oficiosă a bisericii nóstre; pe când cu notarul, ca să-l recomânde a spesat tractându-l cel puţin jumĕtate din suma cu care a fost împărtăşit.

Trist de tot, dar adevĕrat. Unde vom ajunge dacă va maï dăinui acéstă stare în biserica nóstră nu putem prevede. — O sanare radicală a reului ni se impune şi eŭ pentru acésta nu aflu alt expedient de cât convocarea sinodului archidiecesan, cel atâ

de dorit de clerul conscient din afară, pe cum doresce acésta şi corespondentul Gazetei Transilvanei din Nr. 13 din a. c. Aci apoi ne-am sfătui şi înţelege împreună cu privire la paşii, ce avem a face în faţa acestui mare pericol.

Cerem deci cu insistinţă Sinod.

Veridicus.

Învitare.

Societatea meseriaşilor din Blaş, în vîrtutea § 15 din statute, îşi va ţinè *I adunare generală* Duminecă la 14 Februar n. la 3 óre d. a. în sala casinei române. P. T. domnii membrii pe cum şi cei-ce să interesézá de mersul societăţii meseriaşilor sînt învitaţi cu tot onorul.

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul general al comitetului.
3. Raportul cassarului şi proiectul de buget pe 1904.
4. Alegerea alor 3 comisiuni: a. pentru censurarea raportului general; b. pentru revederea raţiunilor şi a proiectului de buget; c. pentru verificarea procesului verbal al adunării generali.
5. Pronunerî.

Blaş la 31 Ianuar 1904.

Gavril Precup, president. **Vasile Bersan,** secretar.

Noutăţi.

Pentru Internatul Vancean de fetiţe aŭ mai contribuit: Lita I. Iclod, Suciŭ V. Căpuşni de câmpie, Brumboiŭ M. Tohanul vechiŭ Recean M. Vaida Recea Dregan D. Damuc, Pop F. Bandul de câmpie, Alexandru I. Csik Szt György, Crişan Ş. Micuş, Petru M. Gurghiŭ, Manoila Gr. Tohanul vechiŭ şi Săbădus I. Pânaue câte 12 c. 96 f., Valea A. S. Mărtinul de câmpie 37 c. 80 f., Langa P. Şercaea 14 c. 85 f., Marcu R. Bistra, Papiŭ A. Bistra şi Modorcea G. câte 14 c. 18 f., Galea M. Inoc. Pop Ş. Geoagiŭ şi Mera A. câte 14 c. 17 f., Viciŭ I. Vidrăseŭ 5 c. 67 f., şi N. N. 6 c. 61 f., laolaltă 292 c. 54 f.

Hymen. *Vasile Moldovan,* cleric abs. şi *Cornelia Moldovan,* anunţă căsătoria lor, care se va serba Luni la 2/15 Faur în Cergăul mic. — *Iosif Bardoşi,* catechet gr. cat. şi *Elena Oltean,* învită la sărbarea cununiei lor, care se va ţinè Duminecă în 7 Februar. n. în biserica greco-catolică din Rechitova. — *Ioan S. Bosian,* teolog absolut. şi *Linuca Rogozan Simu,* învită la celebrarea cununiei lor, ce să va serba Sâmbătă în 20 Februar st. n. a. c. în biserica gr.-cat. din Turda-vechiă. — *Aurel Popoviciŭ,* cleric abs. şi *Ersilia Jorgovan,* — logodiţi.

De la Universitatea din Budapesta. Senatul universitar a propus ministrului de culte şi instrucţiune publică ca profesor pentru dogmatica specială pe *Dr. Ottokar Prohászka,* profesor şi spiritual în Strigon, iar pentru istorie pe parochul din diecesa latină de Orade *Dr. Ioan Karácsony.*— Ministrul a aprobat alegerea de docente privat a Dlui Aladár Zubriczky, cere şi-a ales de studiŭ literatura evului vechi crestin. — *Adalbert Czobor,* fost profesor de archeologia crescină. A fost unul dintre cei mai pricepuţi archeologi, de aceea era în corespondinţă cu ómeni vestiţi ca Rossi, şi era decorat cu multe orduri.

Bal în Blaş. Un bal filantronic se va ţinè în ziua de Trei-Sfinţi, la 12 Feb. n. în sala „Hotelului Univers" din Blaş. Venitul curat este destinat pentru „Fondul studenţilor bolnavi." Comitetul aranjator: Gavril Precup, preşedinte, Dr. Ioan Raţiŭ, secretar, Oct. Bonfiniŭ, cassar, Ioan Fodor, controlor, Iacob Mureşian, Emiliŭ Sabo, Flaviŭ C. Domşa, Eugen Pantea, Dr. Ambrosiŭ Cheţan, Aurel P. Bota, Alesandru Ciura, Octavian Prie, Augustin Caliani, Ioan Băgăian. Începutul la 8 óre sara. Preţul de întrare: de persónă 2 cor., de familie 4 cor. Contribuiri peste taxa de întrare se primesc cu mulţămită şi se vor publica.

Petreceri. Societatea de lectură a femeilor române din Turda şi jur la serata musicală-declamatorică împreunată cu dans, ce o va aranjia Duminecă, în 14 Februarie st. n. a. c. în sala cea mare de la „Hotel Europo" din Turda venitul curat e destinat „societăţii".

Petrecerile şi jocurile din carneval produc nenumărate morburi neplăcute. E tocmai potrivit ca se atragem atentiunea tuturora asupra medicamentului *Elsa-Fluid,* care vindecă sigur şi grabnic diferite morburi cum sînt: ferbinţala, influenţa, receală, tusă, raguşală, şi reumă dureri de dinţi, de cap şi stomac, constipaţia, vătămatura junghiŭ, ameţeală, durere de ochi şi alte multe morburi. Elsa-Fluid a fost premiat la espositiile din Paris, London, Berlin, Roma şi Midza. — De curînd a fost decorat cu medalia de argint a ordului spanial crucea roşie. Se spedézá franco pentru 5 cor. 12 sticle s'aŭ 6 sticle duple de catra singurul fabricant Feiler V. Jenő, farmacist de curte, Stubica Centrală 82. (Zagráb) Să ne ferim de mitaţiuni.

Harababură ortodoxă. Par că ne vine greŭ să ne luăm la răfuială cu Telegraful" pe temă religiósă şi avem 101 motive, între carî şi acela, că pe noul redactor dl Ghiţa Proca, îl cunóscem de om cu minte şi aşedat, şi din causa acésta ne facem că nu observăm multe din caraghioslîcurile ortodoxe. „Telegraful" de azi iar aruncă mănuşa. Sub titlul „Neastîmpăr papistăşesc" se leie după idioţii de la „Vremea" carî îi morţi că catolicii din România vor păpa pe toţi ortodoxii şi Papa de la Neva va muri de fóme, şi serie, că „neputênd biserica apuseană face achisiţii mai numeróse între populaţiunea regatului român, a încercat în repetite rînduri să atragă poporul, admitênd a servi liturgie orientală în biserica sfîntului Iosif din Bucuresci de către preoţi gr.-cat. români." Să nu scie, óre „Telegraful" că tóte vorbele acestea sînt neadevěruri? În Bucuresci sînt mai multe mii de români gr.-cat şi pentru mântuirea lor sufletéscă încă fericitul Mitropolit Vancea a trimis la Bucuresci ca preot gr.-cat. pe actualul Episcop al Orădii Ilustr. Sa Dr. Demetriu Radu, care în fie care duminecă şi sărbătóre celebra sf. liturgie şi zilnic îndeplinia şi alte funcţii religióse pentru credincioşii sĕi destul de numeroşi. După Dr Demtriu Radu, a urmat fratele sĕŭ Dr. Iac. Radu, apoi par. Vancai fost preot în diecesa de Gherla şi acum în urmă păr. Bortnowski, născut în România şi chirotonit întru preot de Escelenţia Sa Mitropolitul Victor Mihályi. Nu scie „Telegraful" că s'aŭ făcut în Archidiecesa nóstră colectă publică pentru ridicarea unei biserici gr. cat. în Bucuresci? Sînt lucrurile acestea „neastîmpăr papistăşesc"? Credem, că nu. Ne mirăm însĕ cum n'a reprodus „Telegraful" din „Vremea" tótă prostia scrisă de acéstă fóie, care în serviciul divin celebrat la sf. Ioan vede o batjocoră a serviciului grecesc de către papistaşi şi cere întrevenirea guvernului contra batjocoritorilor? Dacă făcea şi acésta, harababura era completă. Părint. Bortnowski e preot chirotonit în regulă la Blaş şi are o frumósă cultură, iar Banciŭ e absolvent al seminariului nostru şi ca atare are mica tonsură de ceteţ şi ast fel amîndoi aŭ fost în drept să celebreze cultul dumnezeesc. Că aŭ cântat dóuĕ choruri de la biserică ortodoxe, dovadă, că noi îi tractăm cu iubire şi nu cu pismă şi ură, cum ne cinstesc dlor pe noi. Nu sciŭ dacă e adevĕrat că vicariul Nifon a destituit pe dirigenţi, la tot casul faptul ar fi o compromitere mai mult pentru ortodoxi, şi noi sfătuim cu prietinie pe dl Dr. Proca, să nu se ieie după muscalii de la „Vremea," că-i fac numai nĕcaz.

4 cor. numaĭ 4 cor.

Drepturile şi datorinţele învĕţătorilor şi învĕţătórelor confesionale

scrisă pe temeiul legilor regulamentelor, ordinaţiunilor, instrucţiunilor, hotărîrilor şi decisiunilor principiare

de **Dr. Szabó Mihály,** inspector regesc

tradusă în românesce de

Eugen Zasio, profesor.

porto postal 20 filerĭ.

Banĭ! Banĭ! Banĭ!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele maĭ marĭ băncĭ din ţară şi esoperéză

împrumuturĭ pe pămînturĭ şi edificiĭ

cu cele maĭ favorabile condiţiĭ şi cu cele maĭ ieftine interese, şi anume pe termin de 10—70 anĭ cu 2% — 5¾%.

Credit personal cu garanţi şi obligaţie pe 5—10 anĭ.

La funcţionariĭ de stat, comitat şi oraş, precum şi la oficerĭ, credit simplu şi fără giranţi.

La dorinţă servim cu informaţiunĭ, rugând marcă postală.

„PECUNIA"

întreprindere de credit Sibiiŭ (Nagyszeben).

53 (6 - ?)

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare).

După slujbă biserica se golesce și toți trec abia salutându-o câte cineva. Chiar și preotul, carele altă dată o saluta și îĭ da tot de una vorbe bune, acum trece pe lângă ea, ca și când nu ar vedé-o, și Dómne! cât de setósă era inima eĭ de o vorbă pretinósă de la dînsul!

Afară din biserică Anisia totu-și se îndréptă către ea și salutându-o o întrébă: „Ce maĭ facĭ Ĭovo!“

„Pânea străină-ĭ amară,“ zice Ĭova, carea acum era greóie la vorbă.

„Vedĭ bine! Maĭ ales dacă cine-va îĭ așa de încăpățînată ca tine.“ rĕspunde Anisia cu tótă liniștea.

Ĭova se uită cordiș la ea gândind: Și asta maĭ începe acum, să-mĭ deie sfaturĭ? Așĭ fi tare la cap? Póte că! Tot maĭ bine, de cât a fi tare la inimă.“

Despărțindu-se de Anisia, în calea către casă, plină de amărăciune, o muncĭa nespus gândurile pentru cele întîmplate. Ea dóră nu doresce să fie bogată, ea va munci până-ĭ vor pârai ósele și va răbda tóte, cum le va da Dumnezeŭ. Dar pentru asta ea tot aceea rĕmâne și nu s'a schimbat, cum am zice, preste nópte. Pentru ce dar lumea acum așa o întîmpină, ca și când nu ar maĭ fi tot ea însa-și?

„Bună ziua, Ĭovă!“ zice un glas de bărbat trecênd pe lângă ea. Cum? ĭ-a plesnit óre cuĭ-va dintre flăcăĭ prin minte, să-ĭ deie binețe și eĭ? Cam mult a ținut.

„Bună ziua!“ rĕspunde Ĭova scurt, și ridicându-și capul vede, că e Petrea Halĕul, acel Petrea, carele la licitație a cumpĕrat o parte din moșia lor, acel băĭat de nimica de odinióră, și carele acum acuși va ajunge să fie în fruntea comuneĭ.

Mersul ăsta la biserică o făcŭ pe Ĭova, să-și pĭerdă cumpetul cel bun, ce-l avé maĭ înainte. Băgările de vină ale țăraneĭ, maĭ înainte le suferia, ca pornite dintr'o minte betegósă, acum îĭ înfierbênta sângele. Ea trebue să-și muște limba, când Andreóia o mută de la un lucru la altul, și apoĭ o înfruntă, că lucrul de maĭ înainte l'a lăsat neisprăvit. Odată nu se maĭ putŭ stăpâni de ciuda și mânia, ce fierbeaŭ întrênsa, și îĭ zise răstit: „Stăpână, sciĭ ce, eŭ am învĕțat, cum să prind lucrul înainte de a veni la tine, așa însĕ, cum zicĭ tu, nu se face nicĭ un lucru.“ De atunci, orĭ-ce face ea, nimic nu maĭ este pe placul stăpâneĭ.

I-se pare, ca și când i-s'ar fi schimbat mânile și ar avé una prea mult. De pune o ólă în stângă, nu-ĭ bine, de o pune în drépta e și maĭ rĕŭ. Dacă întrébă, cum să facă dară, i-se respunde cu un hohot batjocoritoriŭ: „Dómne! nicĭ atâta nu sciĭ!„ De face ceva de capul eĭ, își aude iară-și: „De ce nu întrebĭ, dacă ți-a dat Dumnezeŭ gură?“

Se bolnavesce servitoriul. Ĭova îĭ face o tee din buruenile eĭ. Dar minune! teea acésta, carea altă dată avé o putere de vindecare atât de minunată, acum, de când e servitóre, nu maĭ prinde. Servitoriul se face și maĭ bolnav, și învĕțătoriul o opresce cu cuvinte aspre de a maĭ da doftoriĭ băbescĭ. Servitoriul zace pe péne în pat, țăranul e dus de acasă, caiĭ trebue prinșĭ la căruță, Ĭova pricepêndu-se la tóte, înhamă caiĭ. Dară cel negru începe a sări, ea trebue să-l înhațe de frîŭ spre al domoli. Póte că nu dă o înfățoșare frumósă pentru o fată, când se hățesce cu un cal, destul că preutésa îĭ zice:

„Să bage de samă, că nu-ĭ stă bine la o fată, să se înhațe cu caiĭ, lasă lucrurile bărbătescĭ pentru bărbațĭ.“

Și încă una cĭudată a trebuit să-și maĭ audă Ĭova, Pe când era acasă, póte că ĭ-a scăpat din gură în crișma, care o aveaŭ, unele vorbe ușóre și nesocotite în sburdălnicia eĭ de atunci. De așa ceva cine să-și maĭ aducă aminte! Dar nu! În mintea ómenilor se întipăriră aceste ca în aramă, și acum unul spunea una, altul alta din vorbele aceste, firesce că nu spre lauda eĭ. Despre aceea, că ea a fost așa de binevoitóre și binefăcătóre și că la mulțĭ lĭ-a stat într'ajutor, despre asta nicĭ vorbă!

Culiță nu maĭ are rênd și samă, și o munesce, unde numaĭ póte. „Cum să aibă băĭatul vre-o inimă către tine, Ĭovo,“ se tângue țărana, „când tu îĭ areți tot de una o față așa de posomorită ca o zi ploiósă de tómnă.“

Într'o amézĕ-zĭ țĕranul o numesce „próstă.“ Cuvîntul acesta o atinge ca și o palmă preste față. De gândul că: „nu maĭ este nime ca ea,“ s'a fost desvĕțat acum de mult, dar apoĭ chiar: „próstă!“ Ea, fata cea cu minte alui Mărian, celui cu minte! Ca un om să o pótă numi așa, de așa ceva nicĭ prin vis nu ĭ-a trecut. De aci înainte cuvîntul acela urît se repețĭa la tótă ocasiunea. Când spunea Culiță nisce lucrurĭ bolundărescĭ, zicea țărana: „Din ăsta se alege un om ager!“ și țăranul rîdînd cu fală rĕspundea: „Ăsta de bună samă nu va lăsa, să i-se radă untul de pe pită.“ Ĭova, orĭ cât de cu chibzuélă spunea și ea câte-va, trebuia să-și audă: „Ĕu tacĭ nu maĭ fiecărĭ atâtea prostiĭ!“ Acum i-se deschiser Ĭoveĭ ochiĭ și ea venĭ la socotéla, că „mintea“ numaĭ „Domniĭ“ aŭ luat'o în arîndă, ĭar pentru servitorĭ n'a rĕmas de cât „prostia.“

În Dumineca următóre Ĭova nu merge la biserică. Ómeniĭ o vatĕmă, și bunul Dumnezeŭ nu o ĭe în apĕrare nicĭ chiar în casa sa.

Acum se duce țĕrana la biserică. În pórta de la cimiteriul bisericeĭ să întâlnesce cu morărésa.

„Pe Ĭova luĭ Mărian acum dóră o aĭ la tine în casă?“ întrébă morărésa, „escĭ mulțămită cu ea?“

Țărana făcŭ din umerĭ. „Alt-cum mĭ-am închipuit lucru . . .“

„Vedĭ bine, vedĭ bine,“ zice învĕțătorésa, carea nimerise chiar atunci și prinse vorbele aceste, „cu nasul pe sus și încăpățînată a fost Ĭova altmintrea tot de una.“

Într'aceea sosind și bogătana Anghelóie zice: „Dar lucru îl scie prinde? Așa-ĭ?“

„Adecă, cum o ĭé omul . . .“

„Cum? Nicĭ cum să prindă lucru nu scie?“

„Dómne sfinte, eŭ nu vreaŭ să scot vorbe rele despre ea, acum în năpastea eĭ. D'apoĭ n'aŭ fost tóte cu sîmbur, câte se spunea despre hărnicia eĭ. Acuma numaĭ ajunge omul să maĭ cunóscă câte unele . . .“

„Asta se înțelege! Numaĭ după ce aĭ pe om în casă, înveți . . .“

Morărésa o apĕsă de mână pe Andreóie și-ĭ șoptĭ suind la olaltă cărarea către biserică: „Sci încă una, bărbatu-t'o e încă om în putere, aĭ de grijă. La bărbațiĭ ăștia nu le prea poți crede.“

„Ce fel? Ĭova să-și fi pus óre cum-va ochiĭ pe el? Așa ceva nicĭ prin gând nu mĭ-a plesnit, că dóră ea se arată așa de cu crucea în sîn.“

Morărésa oftă: „Apele line îs cam afunde,“ spune zicala.

„Hm! să sciĭ, că de aicĭ înainte nicĭ pe un cĭas nu mĕ maĭ desfac de-acasă cu inima hodinită,“ zise Andreóia

Ĭova lucra și făcea tóte și maĭ cu zel ca maĭ înainte, mânile i-se înăspriră și scorțoșară de lucru, și când cu tóte aceste o înfrunta stăpâna, ea își mușca limba și tăcea, cruțându-și lacrimile până nóptea. Atunci apoĭ plângea vale, până ce de ostenélă adurmia. Cu tóte aceste ea vrea să le sufere tóte și să o scótă la cale. Ĭarna e înaintea ușeĭ, și bĕtrânul cel puțin are o chilie căldă și mâncare bună. Ce e drept că aducerea la masă și ducerea înapoĭ în chilie era pentru țĕrană un spine în ochĭ. „Jumĕtate din vreme o pierdĭ cu bĕtrânul aducêndu-l și ducêndu-l. De aci în colo să mânce în chilia sa, dacă el însu-și nu-ĭ în stare să se pórte până la masă.“ De atunci i-se duce luĭ Mărian mâncarea în chilie. El e îndestulit. „Eŭ mĕ aflu bine singur,“ zice el, când Ĭova din când în când póte să-l cerceteze. Des nu o póte face acésta, pentru că țărana și numaĭ clipele de vreme, ce ea le petrecea cu bĕtrânul, le afla prea lungĭ. Nicĭ bucatele nu ea trebue să le ducă, dar bĕtrânul le lăuda zi de zi, se pare altmintrea îndestulit, numaĭ cât e așa de perit la față și scade maĭ așa zicênd din cĭas în cĭas. Tocmaĭ pentru aceea bĕtrânul trebue să aibă grijă bună și hrană destulă. Până când bĕtrânul le are acestea, Ĭova va duce-o, vină ea ploĭa amarul și rĕul preste capul eĭ. Ea-ĭ tare la cap, într-asta are dreptate Anisie, în rĕŭ pe cât a fost și în bine.

Într'o diminéța, pe vremea când tată-so n'o aștepta, când încă nice odată nu l'a fost cercetat așa dintr'una pe neașteptate, află pe tată-s'o în scaunul sĕŭ cu jilț ghemuit, cu capul între mânĭ, scuturându-i-se trupul de suspine amare. Nicĭ odată încă nu vĕduse Ĭova pe tată-s'o plângênd. Brațele îĭ cădură în jos de spaimă. În ziua, când a trebuit să-și părăséscă casa el n'a plâns. Și acum?

Și acum ĭésă la ivélă. că îl flămîndesc, că îl sgriburesc, și că se pórtă cu el maĭ rĕŭ de cât un câne. El însĕ din tóte aceste n'a vrut să arete nimic, în gândul, că Ĭova luĭ e bine aședată. Și cum n'ar crede el asta, când fată-sa cercetându-l pășia preste prag la el cu un zimbet pe buze în tóte zilele. Și acum bĕtrâna Andreóie, venind la dînsul îĭ luă o parte din lemnele de încălțire. și de alt fel tare puține la mĕsură, pentru că ficioru-s'o ținea pe bĕtrână cam pe scurt, și tot atunci bĕtrâna îĭ spuse în feliul eĭ rĕutăcios, că eĭ cu toțiĭ s'ar fi înșelat în Ĭova și maĭ mult ar fi așteptat de la dînsa, și că

este măréță, dar din purtarea caseĭ nu pricepe nimic, și cu tóte astea ea tóte ar vrea să le scie maĭ bine de cât alțiĭ, și că noru-sa primind la casă pe Ĭova, credênd că va avé ceva sprijin întrînsa, și-a încărcat o adevĕrată greutate pe cap.

(Va urma.)

De la fraţii români istrianĭ.

(Continuare).

M.

mamă = maia. maia mé a murit de 8 anĭ
magazin = magazin, noĭ aren magazinu de cukor.
mâne = mâre. mâre voĭ bé vir ab și negru.
mâță = macka. macka nostre ie roisé.
mână = mără. măra mé ie grosé.
măntui = skapuléi. fratele mev ma skapuléit de morte.
mămăligă = pulentă. pulenta se face din farinié
a mâna = gonĭ. noĭ am gonit pe vaka in kodru.
a mărita = marita. sora mé sa maritat.
margine = krai. luma nare kraj.
martor = svídok. cace mev a fost cude vote svivok,
masă = skand. skandu nostru ie de lemn.
maslin = ulikă. la noĭ se afle cude ulike.
masline = ulike. ulikele is verde.
mătură = mătura. metura.
memorie = memoria. rikord,
merge = mére. merze,
metropolit = biskup. noĭ aren ur biskup.
mergem! = homo! (poruncă).
mĕr = mer, la noĭ se fak cudé mére.
minte = paminte. paminta lui omu je mare,
miel = mnjel. mnjelu lui Domnu dem. ic.
mic = mik dem. ic. noĭ aren ur pork mikicic.
a mirosi = disi, rosele caste disesk musat
a se mira = cudi. io me cudesk kum ie luma.
minut = minut. io voĭ verĭ in ur minut,
mórte = morte. io am frikĕ de morte.
morkovi = merlin. la noĭ se mărânkă merlin.
mósă = baba. baba ie ka și ur dotor.
maĭ mult = mai mund.
mțere = mljare. mljara ie dulice.
mnere = muljére muljéra me ie ćaro buré.
mulge = muize. noĭ muizem vaka.
amuri = muri.
a muska = muska. breku a muskat ur fecor,
mustețe = mustafe. la noĭ aru toțĭ omiri mustafe.
musică = musika. la noĭ ie musaté muzikĕ,
mut = mut. omu mut nu stie nis,
munte = codru. noĭ aren ur mare kodru kare se kjemă „kodru Maggiore“ aprope de Abbazia.

N.

nas = nas. omu kare beie cudé vir are nasu roisu,
nap = nap. din nap se face cukor.
narance = naranca. naranca ie musaté.
a naște = naste. fratele meu sa naskut ku 6 anĭ manćé
năgragĭ = brăgesĭ. omirĭ de la noĭ aru bragesĭ de lână.
negru = negru. pamintul ieste negru.
negură = măgle. iuvéĭ (unde-l) ape îl și măglé,
negreală = tintă ku tinta se pisé (scrie),
neunire = neslogă,
nebun = munjit. omu munjit nu stie ce face,
nicĭ odată = svoini. svoini nu voĭ uta pe maia mé,
nimic = nis, tu sti un nis! (ca și un proverb).
nevestă = nevasta. fata casta mâre va fi nevastă.
a nota = plivi. fraci melj stivu bire plivi,
nópte = nopte. casta nopte a fost grumbé vrême.
norĭ = oblak. pl. oblace. cude vote la noĭ is grumbe oblace.
noros = oblacno.
nostru = nostru. dar: a nostru nu există.
nuc = nuk nucile is bure za (pentru) mânka.
nu = un. ne,
număr = numer.
nume = nume art. numele. numele mev ieste Andreiu,
numaĭ = samo.
a numĕra = numera. fecori tirarĭ nu stivu tocĭ numera.
Numerĭ se numĕră la românĭ din istria în următorul mod: ur (1) doi (2). trei (3). 4 (patru). 5 (cinci). sase (6). septe (7). osăn (8) acesta deja este croat. pe cum și 9. dar zece (10) se zice zece. Celalalțĭ sînt croațĭ. numaĭ 1000 se zice miljar. 10000 zecemiljar. 1000 000 se zice ur miliun.

O.

óe = oia, noĭ aren oĭ abe și negre.
ochĭ = oklji. fata kare are oklji și perul negru ie musate,
oglindă = spegălj.
orb = orb. omu kare ie orb maĭ bire ie se more,
onorez = casti.
orologiŭ = ură.
orologer = urar.
ordine = ordine. mire me piaze ordine.
oraș = grad.
orĭ = vote. p. e. kâte vote aĭ fost la baserika?
óre = ure. kâte ure? patru ure!
ólă = ola. noĭ aren ole de pamint,
os = os. pl. ose, brecĭ mărânka ose,
ovĕs = oves. kalji mărânkă oves,
om = om. toțĭ omiri vor morei (trebue) murĭ
opincă = opinka. la noĭ omiri porț opinci.
ognjiste = se chemă locul. unde fac românĭĭ foe.
oltar = oltar. oltaru lui Domnu,
oleiŭ = ulje. ulje de ulike.
otravă = otrov, cude omir se otravesk ku otravă.

P.

pat = pat. tot omu aru patu sev.
pae = slamă. grávu are cude slame.
pată = maće.
paraplen = lumbrie. lumbria ie buré kând aĭ ploie.
pază = strază. vegija.
palton = kapot. kapotu ie bur kând ie race.
păhar = zmuij. din zmuij se beie viru și apa.
Paștile Domnului = Pastele, noĭ ren avé vrĕd (înte) Pastele.
a păzi = vegija, gvardiiei
păr = per, fetele aru lung per.
padure = boska, noĭ aren cude boske,
a părăsi = lasa. abandonĕi. omu a lasat muljera.
a păcătui = zegresi, lo saki om zegrisé,
păcat = pekat. pekat ie fura,
pălărie = krilas. fratele mev are musat krilas.
părete = zid. zidu se face din ârpé.
păpuci = postole. cu iarna se porte postole,
păpușoĭ = trukinje. la noĭ se face cude trukinjĕ.
pâne = pâre. pâra de grĕv ie buré,
perire = hartacă. ku hartaca se lustre postelele,
peptene = captir. ku kaptirul se ocesé (neptenă),
preste = preste. preste Maggiore ren mére in Fiume.
pește = ribă. la noĭ ie cude ribé,
petroleŭ = petroljo. petrolja arde.
peană de scris = peru. ku peru se pisé (scrie)
pipă = pipa. ku pipa pipes omiri betăr.
peatră = ârpa. la noĭ ie ćude ârpi.
peatră arsă = iapnă,
peatră prețiósă = ârpe drage.
pipirig = palud. palndu kreste in apé.
picior = picor. picoru luĭ kalu ie lung
pivniță = konobă. in konobă noĭ aren bur vir.
picătură = kaplje.
peste mizloc = preste podie.
piață = placă. in placă se vinde karne,
pictură = piktura.
piept = kljept. io am kljept săr.
piele = koza. koza lui bovu ie grosé,
pierdut = pljerdut. io am pljerdut soldi.
pleu = lată,
a pleti (împleti) = pleti. io stivu pleti spagu (sparga).
plug = plug. ku plugul se aré pamintul
plin = pljir. ovu cesta ie pljir.
a se plimba = setĕi.
a planta = sadi,
plânge = plânze, fecori tirar cude plâng,
a plăti = plati.
pompă = pumpă,
porni = parti,
poiană = poljană, ce musate poljane are noĭ!
potecă = stanză.
poftă = apetit.
a povesti = spuravéi, muljerile la noĭ stivu cude spurevéi,
pod = pod, noĭ aren podurĭ de lemne.
porc = pork. porku are lung nas,
posta = posta, in paizul (satul) nostru ie posta.
poesie = kanconeta,
potcovă = potkova, kalu se potkoveste ku potkova,
póte = pote. borke.
pórtă = usa. saka (tótă) casa are usa.
praf = prah, la noĭ nu ie prah.
preot = prevt. prevtul nostru ie ur mare kroat.
prețuit = stimĕit, stimeit,
a privi = kavta.
profesor = profesor, profesori invece pe fecori bire,
principe = principe, principele ie ćaro bogat,
pre nimic = pre nis, am dat libri pre nis,

a prânzi = merindéi și merindei (e curat), [1])
a presenta = presentéi și presentei (e curat)
prag = prag,
pui = pui.
a putea = puté.
a puté = ihni, pute = ihné.
puț de apă = puc,
puțin = zalik,
puská = puksă.
a purta = purta,
piper = popăr,

[1]) Acest *e* curat se folosesce în dialectul de la Bărdo un sat în care, se vorbesc̆ destul de binișor românéste, mai cu samă cu acest *e* ascuțit

(Va urma).

Andreiŭ Glavina,
român-istrian.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Valace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéța luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cesțiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toți 7 Nriĭ, îĭ primesc cu 5·50 cor. în loc de 7·98 cor.

„Posta Unirii."

Am primit și am achitat abonamentul: *Fizeș* (posta Hidalmás) abon. ce ni l'aț trimis în 6/11 1903 este pe anul 1902, *nu* pe 1903. Plătire mai înainte a fost în 4/11. Deci, în 1902 n'a fost plătit nimic. *Genyéte* pe 1903. *Sajó-Sz.-Iván* pe 1904. *Casonul mare* pe 1904. *Băiuț* pe 1904 sem. I. *V. M. Orade* pe 1904 sem. I. *I. H. Gherla* pe 1904 sem. I. *Feldru* pe 1904. *Capolnoc-Monoștor* pe 1901. *Pișcarĭ* pe 1901. — *Mischiu* pe 1903. *Ghirișul-rom.* pe 1894, 1900,1901 și până la 1/15, 1902. *Icloda* pe 1990. Numĕrul reclamat vi se trimite. — *Tohanul-vechiŭ* pe 1904 sem. I. *P. P. Lugoș* pe 1904 sem. I. *Vișeul-de jos* pe 1903, sem. II-lea. *D. L. P. Abrud* pe 1904. *Șeulia de câmpiĕ* pe 1904. *I. I. Gherla* pe 1904 sem. I. *Copăcele* pe 1903. *St. P. Iezvin* pe 1903.

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

Publicațiune.

Proprietatea bisericiĭ gr.-cat. din **Tŭr**, în mărime de 80 jugh. catastr., comassată în o tablă — forma unuĭ quadrat — în nemijloită apropiere de comună, constătătóre din 30 jughere, țelină în o massă, și 50 jughere arător învrîstat cu maĭ multe țeline, de pe carĭ să cosește fên și otavă, — să dă în arĕndă începênd cu 1 April 1904, pe 3 eventual și pre 6 anĭ, cu suma de **480 cor.** plătibile în 2 rate, și anume în 1 April și 1 Septembre a fie-căruĭ an. Loc fórte bun și de pășunat de oĭ, caĭ saŭ vite cornute, avênd tabla de basă un rîŭ, carele îșĭ are isvorul în fântâna cu apă sărată a comuneĭ dela carea nicĭ arĕndatorul nu e eschis. Informațiuni maĭ detaiate să daŭ de oficiul parochial gr.-cat. al **Tŭr**-uluĭ p. u. **Balázsfalva,** pe lângă acluderea uneĭ marce postale de 10 fil.

Oficiul parochial, în conțelegere cu curatorul bisericesc.

1 (3—4)

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blaș)

(valabil din 1 Octobre 1903).

către	gara		de la
	Teuș — Tŏvis		
2²⁶	persóne	persóne	10²
12⁴⁶	mixt	mixt	2¹⁵
7³⁵	accelerat	accelerat	904
2⁵²	accelerat	accelerat	12²⁸
	Copșa — Kis-Kapus		
10⁴	persóne	persóne	22¹
216	mixt	mixt	12⁴³
905	accelerat	accelerat	7³⁴
12²⁹	accelerat	accelerat	25¹
	Sóvárad		
4⁰³	mixt	mixt	8²⁶
2⁴⁸			6⁵⁰

55 (6—10)

AVIS

Subscrisa societate comercială vrênd să-și desfacă depositul sĕŭ de **vinurĭ bune și veritabile de pe Târnave și Murĕș,** aduce la cunoscința On. Public, că vinde en gros și cu prețurĭ moderate **vin de masă din 1900 risling, și vin de desert din 1898.**

Blaș la 1 Decembre 1903.

„CONSUM"
societate comercială pe acțiĭ.

În interesul propriu.

Să-şi însemne on. cetitor următórele.

Renumitul **Elsa-Fluid** alui **Feller**, a cărui singurul fabricant e farmacistul **Feller V. Jenő** în Stubica, Centrale Nr. 82 (cott. Zágráb) —, în urma însuşirilor sale escelente a primit cele măi de frunte premii şi distincţiuni. — La zecĭ de miĭ se urcă comandele pentru **Elsa-Fluid** şi **Elsa-pilule** ce le primesce farmacistul Feller din tóte părţile lumii.

Se scie or şi unde ca Elsa-Fluidul luĭ Feller are un efect admirabil asupra morburilor, cum sînt: *reuma, umflăturile, morburĭ de splină, junghiurĭ, ferbinţală, sgârciurĭ, batere de inimă, respiraţie grea, durere de dinţĭ, mirosul greŭ din gură, slăbirea de ochĭ, nervositatea, morburĭ de grumazĭ, scrofule, rănĭ, îngheţare, orbanţ etc. etc.* Acest fluid folosesce la copiiĭ ce aŭ *gălbinare, ferbinţelĭ, răguşelĭ, tusă, panglică.*

„Imitatorĭ fără cunoscinţă" aŭ creḑut însă că aducênd în circulaţie nisce preparate fără folos cu un nume ce se samene la pronunţare cu renumita **Elsa-Fluid de Feller**, se vor folosi de bunul nume al acesteia, creḑênd că ómenii în loc să-şi procure adevěratul Elsa-Fluid de Feller vor comanda fleacurile lor.

Ca On. Public se fie scutit, îl fac atent, să nu cumpere nicĭ la o întîmplare asemenea imitaţiunĭ.

Să bagĭ de samă, că numaĭ Elsa-Fluid e cel adevěrat şi să te ferescĭ de imitaţiunĭ fără preţ.

Se bagĭ de samă se nu te laşi amăjit nicĭ de preţ şi nicĭ de nume cum sînt: Luisa-Fluid, Gold-Else-Fluid ect.

Se bagĭ de samă, ca se comandĭ **Elsa-Fluid şi Elsa-Pilule** de la farmacistul Feller V. Jenő în Stubica Centrale 82 (cott. Zágráb).

Dacă însă vreĭ se cumperĭ din loc Elsa-Fluid de Feller, se fiĭ cu atât maĭ virtos atent, la pachetare, la sticlă şi vignetă **că sînt imitate de ómenĭ fără suflet până şi sticlele**, vignetele de pe ele şi marca scutitóre, şi tóte formele din afară, numaĭ ca se pótă înşela pe ómenĭ.

Acele 60.000 de epistole de mulţumită carĭ le-a primit Feller din tóte părţile lumiĭ staŭ la dispoziţia unuĭ fie căruia, în original şi póte se întrebe ca să se convingă că aceĭ 60,000 de ómenĭ îndemnaţi de simţul de recunoscinţă aŭ scris acele frumóse epistole.

Important!

Se recomandă în atenţiunea On. public catitor ca se facă comandele pentru **Elsa-Fluidul luĭ Feller** de bună vreme şi să nu aştepte până la momentul ultim. — Să scie că Feller primesce comandele cu miile, aşa că pacientul trebue se aştepte binişor în multe rînduri. — Dar fiind că e maĭ bine dacă omul are maĭ de vreme Elsa-Fluid, — se recomandă ca să se *comande înainte aşa ca fie care se aibă acasă în deposit.*

Adevěratul Elsa-Fluid alui Feller.

(Fluidul de esenţie de plânte cu miros plăcut alui Feller), prověḑut cu marca „Elsa," pe orĭ ce sticlă şi pe orĭ ce instrucţie trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa" şi subscrierea „Feller." În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte s'aŭ pus în circulaţie din partea unor speculanţĭ fără consciinţă diferite imitaţiunĭ sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid** etc Să ne ferim de astfel de imitaţiunĭ pentru că numaĭ cel prověḑut cu marca „**Feller**" este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o şi aprobat-o.** La esposiţiile din **Berlin Roma, Londra, Paris** şi **Nizza Fluidul-Elsa** alui **Faller** a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roşie din Spania.

Se spedéză cu rambursă orĭ trimeţînd banĭĭ înainte dimpreună cu instrucţia, spesele de postă şi ladă:

12	sticle	saŭ 6 st. duple	5.—	cor.
24	„	„ 12 „ „	8.60	„
36	„	„ 18 „ „	12.40	„
48	„	„ 24 „ „	16.—	„
60	„	„ 30 „ „	20.—	„

Maĭ puţin de 12 sticle nu se spedéză

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Numaĭ Elsa-Fluidul luĭ **Feler e bun.** E consult să se comande **recomandat.**

☛ La *Elsa-Fluidal* se recomándă, ca cel maĭ bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur şi iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare, ajută misturea, curăţesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucţiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscinţă.

Adevěratul prav de insecte cu marca „**Elsa.**" Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine grajdiurĭ, viĭ cum ís d e. *muscele, purecĭ, moliele, păduchĭ, stelniţele, furnicele* etc.

Prin folosirea acestuĭ prav să cruţă fórte mult şi fiind efectul luĭ admirabil să recomándă cu tótă căldura. 1 tegulă **1 cor.** dacă se comandă de odată cu **Elsa-Fluid,** la din contră singur costă **5 cor.** franco.

S. D. FELLER V. JENŐ, farmacist în Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Elsa-Fluid are mare efect la durere de cap, ţiuirea urechilor, la durerĭ de dinţĭ şi stomac, la rănĭ cu un cuvênt la or ce morb. —

GEORGE KIRÁLY, Szt.-Lörincz (com. Baranya).

Elsa-Fluidul D-tale e un escelent medicament de casă, care zilnic ajută fórte mult la neorînduielile şi schimbările vieţiĭ.

Med. Dr. JOSIF ESTMEISTER,
medic Wildenau, posta Aspach, Innkreis Tirol.

7 (1—2)

Moda nóuă

este numele uneĭ foĭ indispensabile pentru orĭ ce damă şi a căreĭ lipsă s'a simţit de mult.

Conţine numeróse Gravuri de cele maĭ nóuĕ toalete,

Rochiĭ, pălăriĭ, corsaje, mantile, broderiĭ, costume de bal, de visită, modele de toalete pentru dame, domnişóre şi copiĭ,

Precum şi diferiţi articliĭ despre îmbrăcaminte, croire etc.

şi frumóse părţi din literatura uşóră: novele, poesiĭ: Costă pe an 12 cor. pe ½ an 6 cor. pe ¼ an 3 cor.

Apare în Bucureşcĭ Calea Victorieĭ Nr. 51.

Abonamentele se pot face şi la

Tipografia Seminarială din Blaş (Balázsfalva)

4 (2—5)

Trimiţîndu-se banĭĭ înainte.

Nou!

Lampă electrică de busunar

cu mechanism american

indispensabilă pentru ori ce economie casnică.

Se póte purta și în busunar, e durabilă, comodă și corespunzétóre.

La fie care e de lipsă pentru luminarea chilielor, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru **oficeri** la eserciții, **pădurarilor și vênătorilor pentru serviciu de nópte** e tare acomodată; pentru **turiști** sunt indispensabile, pentru **medici** și **móșe** cu ocasiunea visitelor de nópte. În **fabrice, mori, pivnițe** și **deposite** unde se păstréză materii esplosive, sunt de mare însemnătate, pentru **călétori** ce sosesc nóptea sunt neprețuite. Pentru **econome** este o bucurie. Nu sunt în urma ei picături de lumină pe padiment și covóre. Pe **proprietari** și **economi îi păzesce de atacuri și foc; cu acésta te poți sui și noptea în pod unde se păstréză nutrețul.** — E sigură contra foculuĭ. Se póte folosi de mai multe mii de ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1·20 cor. subministrăm altul nou. **Prețul 4 cor.**

Cu reflector și linte măritóre esecutată fórte fin cu 5 cor.

Strat de reservă coróne 1·20.

Se trimit cu rambursă de

Stabilimentul Central alui IOSIF AUFFENBERG

BUDAPEST, Strada Próféta 5.

(56) 5—10

Cumpĕrare ocasională!

32 bucăți numai 6 fl.

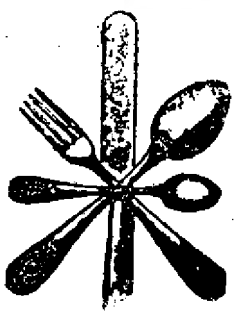

În urma preamarelui deposit a unei fabrici de obiecte de metal, sum încredințat se vind marfa acesteia în prețul cu care se fac. Spedez dară, până când depositul ține, contra ramburs:

6 bucăți lingurĭ de supă din cel mai fin **argint de gloria, 6 furcuțe** (furcuța într'o bucată) din cel mai fin argint de gloria, **6 cuțite** din cel mai fin argint de gloria, **12 linguriță de cafea** din cel mai fin argint de gloria; **1 sitiță de străcurat laptele** și **1 sitiță de străcurat supa.**

32 bucăți cari costă numai 6 fl., tóte nóue și bune și frumos poleite. Acestea mai de mult aŭ costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuiesce cu cel mai scump argint, și ca unul fie-care să fie convins despre adevĕr, mĕ oblig a remite banii numai de cât dacă marfa nu ar convení.

Garnitura e cel mai potrivit dar de cununie, și nu trebue să lipséscă din nicĭ o casă.

Singurul espeditor este:

Iosif Auffenberg's Centrale

Budapesta VI., Strada Próféta 5.

Comandele se trimit spedând banii înainte saŭ contra ramburs.

57 5—10

(44) 11—20

8 zile se lasă spre probă.

Numai 2·75 fl

Să trimite cu rambursă ori anticipându-se prețul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf.“ Se vinde cu garanță de 3 ani. — Se dă gratis și o frumósă catenă aurită și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimit banii.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasurĭ și juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcuranturĭ se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se póte reproduce.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),

asigurézá în cele mai avantagióse condițiĭ:

contra pericolului de incendiŭ și esplosiune,

edificiĭ de orĭ ce fel, mărfurĭ, mobile, vite și producte economice etc.

asupra vieții omului

în tóte combinațiile, capitale pentru casul morții, asigurărĭ de zestre, de copiĭ, rente, pe viață etc. etc.

Asigurărĭ poporale fără cercetare medicală.

Asigurărĭ pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de reservă și de garanție specială,

cu finea anului 1900: ***1,303.572 cor. 15 bani.***

Valori asigurate contra incendiului: 72,420.299 coróne.

Capitale asigurate asupra vieții: 9,248.543 coróne.

Pentru despăgubirĭ de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și orĭ ce informațiunĭ se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiŭ, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I.,

precum și de la subagenții din tóte comunele mai mari.

Agenturĭ principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.

(5) 51—52

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaş.

Anul XIV. Blaş 13 Februar 1904. Numĕrul 7.

Cătră P. T. Cetitorĭ!

Din nou rugăm pe On. Abonenţi, carĭ sînt încă în restanţă cu abonamentele de pe anii trecuţi să binevoiéscă a le trimite fără amînare, avênd şi noĭ cele maĭ marĭ lipsurĭ.

Administraţiunea.

Ajutorul de stat.

(?) Sîntem ĭarăşĭ în sesonul acela, când ziaristica nóstră e plină de lamentările preoţimeĭ contra ajutorului de stat, saŭ maĭ corect, pentru neîmpărtăşirea din acela. Am deschis şi noĭ odată colónele nóstre cât de larg pentru discutarea acesteĭ cestiunĭ, de bună samă importante în viaţa preoţimeĭ nóstre şi a bisericeĭ unite. Resultatul, practic însă a acelei discuţiĭ, trebue să mărturisim sincer, că nu ne-a mângăĭat, saŭ nu în mĕsura aceea, cum am fi dorit noĭ. Şi dacă azĭ, cu tóte acestea, ne ocupăm de chestia acésta şi încă la loc de frunte, e ca să nu ni-se facă imputarea, că n'am ţiné samă de durerile preoţimeĭ, a acelei păture dintre cetitoriĭ nostri, pentru carĭ în prima linie s'a fundat fóĭa acésta. Vederile nóstre însĕ aŭ rĕmas şi acum pĕtrunse de o nuanţă pesimistică.

Maĭ întâiŭ nu concedem, că preoţimea nóstră ar fi avisată în totalitatea sa la ajutorul de stat saŭ chiar la congruă. Şi n'o concedem aceasta, nu poftind idealism de la preoţi, ci pentru că trecutul ne dovedesce, că antecesoriĭ nostri aŭ trăĭt fără ajutor şi încă destul de cinstit. Fără acestĭ banĭ şi-aŭ împlinit datorinţa lor, dór maĭ bine ca mulţi preoţi de, azĭ şi şi-aŭ crescut maĭ bine familia. Şi când şi-aŭ împlinit datorinţa acésta, s'aŭ dovedit de bunĭ preoţi şi bunĭ românĭ. Concedem însĕ, că împregiurările s'aŭ maĭ schimbat, vremurile s'aŭ scumpit şi mulţi dujmanĭ aĭ preoţimeĭ aŭ lucrat din resputerĭ, să rupă legătura naturală aşa de strînsă dintre preot şi popor. Şi în multe părţi intriga aceasta a succes deplin şi relaţiunile între preot şi popor, din intime cum aŭ fost maĭ înainte, s'aŭ făcut încordate, şi preotul a încetat să fie singurul dascăl şi povĕţuitor al poporului, de care are să asculte şi să-l urmeze în tot de una. Şi succesul acesteĭ intrigĭ s'a dovedit în defavorul independenţiĭ preoţimeĭ.

Şi a maĭ venit apoĭ congrua preoţimeĭ ortodoxe şi preoţimea nóstră s'a revoltat. Nu înşirăm aci motivele acesteĭ sufletescĭ revólte, pentru că le scim cu toţiĭ, constatăm că sînt juste. Şi preoţimea nóstră e în drept să fie împărtăşită de stat de acelea-şĭ favoruri, ca şi alţiĭ, făcênd şi ea acelea-şĭ serviciĭ. Accentuăm însĕ, că nu lipsa absolută e motorul lamentărilor preoţimeĭ nóstre ci indignarea, că ce se dă unuĭa, să i-se deĭe şi luĭ. Din acest considerant noĭ nu aprobăm întru tote tonul acestor tânguirĭ, fórte adese nedemne de un preot. Ma, cutezăm să spunem, că în principiŭ sîntem chiar contra uneĭ congrue grase, fiind că acésta va avé urmărĭ şi maĭ funeste în ce privesce raporturile dintre păstorul credincios şi turma sa. Stările din Bucovina ne sînt viuă dovadă şi n'am dori ca şi la noĭ să se pótă constata ast fel de lucrurĭ triste.

Să fim bine înţeleşĭ însĕ şi să nu ni-se facă cu uşurinţă imputarea, că scriem de la masă şi afară nu scim ce-ĭ, din întîmplare o scim acésta fórte bine.

Da, spunem şi noĭ, că în momentul în care guvernul ajută clerul altor confesiunĭ, sîntem în drept să pretindem, să ne ajute şi pe noĭ. Şi în momentul în care dă ajutóre, dacă vrea să ţină la dreptate, trĕbue să le împartă frăţesce între preoţi, nu unuĭa dându-ĭ cu mâna largă, ĭar altuĭa de abia picurându-ĭ printre degete ceva, orĭ nedându-ĭ chiar de loc. Împărţirea acésta, fără de nicĭ o cheĭe, fără de proporţie, dă însă la supĕrărĭ, suspiţiunĭ şi multe alte neplăceriĭ.

Aşa de pildă, după informaţiile nóstre, preoţiĭ împărtăşiţĭ anul acesta din ajutor cu sume minimalĭ, nu sufer nimic, li-se dă întregirea de congruă, de care aŭ lipsă; de asemenea nicĭ suma de 1200 cor. ce o primesce un preot. nu-ĭ alta, de cât aceea-şĭ întregire.

Dar, pentru ce unora li se votézĕ sumele întregĭ, ĭar altora nu? pentru ce unii se bucură de maĭ multă consideraţie ca alţiĭ?... De ce se dă ocasie ast fel, ca preoţiĭ maĭ slab dotaţi să suspicioneze pe alţiĭ de slabĭ românĭ şi de slujĭ plecate? Căcĭ ne place a crede, că deşi vor fi unii preoţi, carĭ îşĭ câştigă ajutorul acesta cu căciulirĭ. alţiĭ, póte cei maĭ mulţi, nicĭ nu-şĭ vor fi deschis gura ca să ceară sprijinul cuiva, şi cu tóte acestea ceĭ neîmpărtăşiţĭ, în amărăciunea lor, judecă pe toţi. şi, maĭ mult ca toţi, să cred maĭ neîndreptăţiţĭ. De acĭ apoĭ val de lacrimĭ, carĭ să ni se ĭerte espresiunea, adese numaĭ sincere nu sînt. Am avut ocasie să cetim, că azĭ supărările puse pe hârtie a acestor neîmpărtăşiţĭ, ĭar ca mâne să-ĭ vedem lubilând, pentru că li s'a dat 50 de zloţi. Şi am cetit paginĭ de revoltă, contra ajutorului împărţit de guvern, dar tot de una, paginele acelea eraŭ scrise numaĭ de aceĭa, carĭ nu primeaŭ nicĭ un ajutor. Nu ni-a trecut însĕ

Cumpĕraţĭ Cumpĕraţĭ

Calendariul Unireĭ pe anul 1904.

Cu un frumos calendar de părete.

Preţul 50 fil. plus 10 fil. porto.

prin minte să credem, nici că numai scriitorul acelor pagini e singurul suflet naționalist îndignat, nici că massa celor cari n'aŭ scris nimic, aduc în secret osanele sistemului acestuia. E chestia unei supĕrări momentane.

De aceea credem noi, e mai bine să încetăm cu aceste nedemne lamentări, cari nu aŭ alt dar, de cât să demoralizeze. Să avem pacea internă, și împăcata conscințiă, că ne-am făcut datorința de preoți și steagul sub care chemați sîntem să luptăm, nu l-am părăsit, nici nu l-am tradat. Să ne păzim tot de una neatîrnarea, care singură prețuesce, cât sute de coróne și să nu ne ținem părăsiți de toți, dacă cumva noi n'am fost trecuți în lista celor ajutorați. Aceste sînt calitățile unui adevĕrat preot și om de caracter, lamentările sînt însușirile unui spirit molesit timid și fără bărbăție. „În lume scârbe veți avé, dar îndrăsniți, căci eŭ am biruit lumea!" Și dacă vrem să fim vrednici următori ai mareluĭ nostru învĕțător, să dăm înainte, căci El nici odată nu ne părăsesce cu darul și ajutorul sĕŭ.

Unirea Românilor macedoneni cu biserica romană.

(Continuare.)

Pe când lupta dintre Bulgari și Greci devenise înverșunată; pe când Grecii își încordaŭ puterile ca să înăbușă cu ori ce preț mișcarea bulgărească și se credeaŭ óre-cum stăpâni pe situațiune, iată că în Capitala Românieĭ se întrunesc patrioții Români Macedoneni ca: Cotadi, Goga, Gusi Cazacovici, Zisu Sideri, Dan și alții, secundați de repausații V. A. Urechie, generalŭ Tell și alți bărbați însemnați ai Românieĭ, cari iaŭ frumósa și patriotica decisiune de a înființa în Bucuresci o societate Macedo-Română, care va avea sfînta menire de a rĕspândi cultura națională și la ultații de veci frați de la Pind.

Odată înființată acea Societate națională, s'a decis de către comitet a se face un început de a se înființa, de o cam dată din resursele ei, o școlă națională într'una din comunele românesci de la Pind. — Cum însĕ pe atunci, ca ori ce idee nóuă, ce se ivesce pe orisont, întîmpină pedeci, negreșit că nu puteaŭ proceda patrioții nostri asa orbesce, sciind prea bine situația din Turcia și dușmanul cu care avea să dea pept școla românéscă. — Pentru realisarea și punerea ei pe temeliĭ sănătóse, aŭ mijlocit prin representantul Românieĭ din Constantinopol de a obține autorisația legală de la autoritățile imperiale turcesci. — O dată autorisația realisată, pe la finele anuluĭ 1864 se trimite în Macedonia primul Apostol ai Românismuluĭ, care ca și apostolii creștinismuluĭ a luptat și a înfruntat cu un curaj de nedescris tóte persecuțiunile venite din partea Grecilor și a fețelor bisericesci din Fanar. — Prima școlă românéscă s'a înființat în comuna Târnova de langă orașul Bitolia.

Modul cum a procedat acest valoros și vrednic apostol, îl găsim publicat în ziarul național „Românul de la Pind" din 12 c. Iar suferințele îndurate din partea Elenismuluĭ le găsim înserate în „Le courier d'orient" și „la Turquie" din Stambul.

Ca să se scie și de frații nostri din Carpați la câte peripeții și persecuțiuni a trecut și trece încă școla românéscă din Pind, reproduc pentru astăzi cele publicate în ziarul „Românul de la Pind," Iar pentru viitórele mele articole reservez Onor. Cetitori ai valorosului ziar „Unirea" surprise, prin cari pe de o parte se va vedea până la ce grad de nerușinare aŭ procedat agenții elenismuluĭ în frunte cu prelații lor; iar pe de alta voi căuta a-mi susține prin fapte doveditóre părerea mea emisă în ziar, că *singura nóstră scăpare de hidra grecéscă, este a recunósce ca cap al bisericeĭ nóstre pe șeful suprem a bisericeĭ din Roma.*

Iată ce scrie ziarul nostru național „Românul de la Pind" în Nro 44 din 12 c.

„Dimitrie Athanasescu." Ilustrația de astăzi representă pe primul învĕțător saŭ luminător al Românismuluĭ din Dacia Aureliană în vârsta, când dînsul era tinĕr și plin de vigóre, atunci, când a avut să lupte în contra vrășmașuluĭ graiuluĭ și a sufletuluĭ românesc și să îndure din partea acelui nelegiuit persecuțiĭ și nĕcasuri cu resignarea de adevĕrat martir.

„Astăzi, bĕtrân de 69 anĭ, se bucură nu de neînsemnata pensie, ce i-s'a acordat, ci de isbânda asupra dușmanuluĭ secular, de victoria dreptățiĭ.

„Lumina românéscă își face drum în întunerecul, cu care fanariotul a copleșit pe frații nostri de secole; o legiune întrégă de luminători luptă din rĕsputerĭ pentru înălțarea nĕmuluĭ nostru din Pind, cuvîntul nostru a răzbit în casă și după voia Domnuluĭ nostru Isus Christos și sîntem în ajunul de a avea și în drépta Dunăreĭ biserica nóstră națională ca și peste Carpați.

„Îndată ce se va realisa acest mare fapt, veteranul Atanasescu, care cu inima

FEUILLETON.

Catarina Varga.

— Istorie adevĕrată de Wolfner Pál. —

Celea ce vrem să povestim acum, s'aŭ întîmplat în o zi din luna Ianuar, anul 1847.

*

Pe drumul ce duce de la Zlatna spre Bucium, sbura o sanie trasă de patru cai. În sanie ședeaŭ doi bărbați, amîndoi încă tinerĭ. Unul din eĭ purta uniforma preoților greco-orientali, celalalt era civil. Îndesuiți în bunde, ședeaŭ lăsați pe spate, privind tăcuți, cum fug arborii de a lungul drumuluĭ. După îndelungată tăcere începù preotul:

— Mergem repede,

— Repede, adause celalalt,

— Cred, că peste o óră vom sosi în Bucium,

— Așa ceva.

Și apoi iar tăcură. Peste puțin timp preotul reîncepú firul conversațieĭ:

Vom avé greŭ lucru.

— Așa gândesc și eŭ.

— Acum tot atât! va trebui să se întîmple.

— Știi una — continuă al doilea — eŭ dór voi sci, de ce-s aici. Măritul comitat constată, că agitările Caterineĭ Varga nu se mai pot tolera. Și de vreme ce panduriĭ, pretoriĭ, și protopretoriĭ nu cutézà a întra în comuna dușmănéscă, nu rĕmâne alta, de cât că eŭ comitele George Pogány să merg acolo. Și acésta o înțeleg. Dar că Andreiŭ Șaguna, vicariul episcopuluĭ de la Sibiŭ ce are a face în acéstă călătorie, nici de cum nu o pricep.

Preotul aruncă o privire ageră către vorbitor. Dar numai de cât rĕspunse liniștit, aprópe zîmbind.

— Păstorul bun este dator a îngriji de turma concrezută luĭ. Agitările Caterineĭ Varga a abătut pe credincioșiĭ comuneĭ de pe calea cea bună, datorința mea este deci a-i scăpa de acéstă femeie.

Comitele aprobă.

— E frumos de la domnul vicar general, că are la inimă atât de mult interesele turmeĭ sale. Aceea e sigur, că Caterina Varga are o influință afurisită asupra poporuluĭ.

— De tot afurisită. Și nici nu știm macăr, că cine-i femeia acésta. De odată s-a ivit aci și de atunci nu mai e pace.

— Ea adecă ce voiesce? — întrebă comitele.

— Aceea nimenea nu o scie. Buciumanii aŭ pierdut un proces intentant erariuluĭ, și de atunci le-a ieșit în cale acéstă femeie, care tot una ține, că în acel proces sa adus judecată nedreaptă, comunele n'aŭ de cât să denege supunerea, recurgă la Cancelarie și așa mai departe. Iar poporul o numesce: „dómna nóstră" si-i crede orbiș.

— Curiósă femeie — bolborosi comitele. — Dar tot atât. Comitatul nu mai póte trece cu vederea atâta agitare.

— Nu, nu — aprobă Șaguna. Datorința maritului comitat este ca să delăture asemenea agitări criminale. Și eŭ cu mare plăcere îĭ vin într'ajutor domnului comite în acésta întreprindere a sa. Acésta mi-o țin de datorința atât ca preot cât și supus.

Și tăcură din noŭ. Sania înainta mereŭ, iar domniĭ s'aprofunda-se în lumea cugetelor. De odată comitele întrerupse tăcerea.

— Am ajuns!

Și aievea eraŭ în Bucium.

Mișcare mare se iscă în comună la sosirea comitelui și a vicariului. Deja de șepte anĭ sta Buciumul pe picior de bătaie cu tóte autoritățile. Dar domniĭ de astă dată eraŭ fórte gentili. Nu pretindeaŭ nimic și nici nu amenințaŭ. Sînt în voiagiŭ și s'aŭ oprit pe câte-va óre. Preotul la invitat la masă și după prânz aŭ ieșit până în piață ca să se întrețină puțin cu poporul.

Sania stătea dinaintea bisericiĭ cu caiĭ prinși, gata de drum.

— Dar cum de nu vĕ puteți împăca cu dreptatea? — întrebă comitele pe primar luându-și adio.

— Se mĕ iertați, dar ceea ce ni se face nóue, nu este dreptate, — rĕspunse primarul. Acésta o zic toți, câți ne cunosc afacerea. Binevoiți a întreba numai pe „dómna nóstră".

— Pe Caterina Varga?

— Pe domniaeĭ, mĕ rog frumos.

— Spune-mi numai bĕtrânule — întrebă acum Șaguna, — că adecă cine-i „dómna" acésta a vóstră?

— Nu scim, sfințite părinte. A venit numai în mijlocul nostru, pentru că ne iubesce si scie, că avem dreptate.

— Apoi ea de ce naționalitate este? — Ungurólcă mĕ rog. Dar de aceea așa cât de mult iubesce pe sĕrmanul țăran român.

este tot așa de tinĕr ca și acum 40 anĭ, are să zică: „liberézĕ Dómne pe servul tĕŭ, că aŭ vĕḑut ochiĭ meĭ mântuirea neamuluĭ mieŭ.“

„Dăm de astă-dată un mic resumat din viĕța acestuĭ apostol național.

„S'a născut în comuna Târnova, de lângă Bitolia, din părinți cu bună reputație și stare materială, originarĭ din Gramoste.

„Rĕmas orfan când era nevârstnic, moșia părintéscă a fost răpită óre-cum de rudeniĭ, ast fel că, a trebuit să îmbrățișeze meseria croitorieĭ. De la Bitolia s'a dus la Constantinopol și de aci la Odesa, umblând cu meseria sa să-și creeze o stare mai bună.

„Întîmplarea a făcut că, pe când era în cel din urmă port să-ĭ cadă în mână un apel al comitetuluĭ Macedo-Român, apel în limba grecă și română, prin care Românii din drépta Dunărĭĭ erau chiemați să fie vrednicĭ de numele lor, să se instruiéscă în limba lor, fica limbeĭ latinescĭ, să se facă cunoscuți lumeĭ prin fapte românescĭ, iar nu prin fapte antinaționale etc.— După cetirea acelor rînduri, o putere irezistibilă l'a atras spre Bucurescĭ.

„Cum a sosit aci, s'a interesat de locuința semnatarilor acelui apel ca: Cesar Boliac, General Cristian Tel. D. Cozacovicĭ, carĭ cu toțiĭ l-aŭ îmbrățișat și l-aŭ încurajat cu vorba și cu fapta pentru hotărîrea sa de a se sacrifica vocațiuneĭ sale de învĕțător român.

„După ce într'un singur an a trecut cele patru clase primare și a învĕțat ceva din clasa I. gimnasială; Atanasescu a fost trimis în misiunea sa de apostol al Românismuluĭ înainte de a se aduce tinerĭ din Turcia și a se înființa școla Macedo-Română. Acésta s'a petrecut pe la finele anuluĭ 1864.

„A căntat să deschidă întâiŭ școlă în comuna sa natală, dar nu s'a putut. Archiereul din Bitolia, Benedict, l-a amenințat cu mórtea; iar preoțiĭ s'aŭ dus din casă în casă, amenințând cu excomunicare din Biserica Patriarchieĭ pe toți, câțĭ își trimit băețiĭ la școla papistașă, adecă românéscă.

„Amenințarea și calumnia aŭ fost pusă în circulație cu dibăcie grecéscă.

„Atanasescu a fost silit să mérgă la Constantinopol și să presinte luĭ Ali Pașa, marele vizir de pe atuncĭ un memoriŭ, prin care îĭ arăta folósele pentru imperiŭ ca Românii să se instruiéscă în limba lor pe cum și pedecile ce întîmpină din partea Archiereuluĭ și a luĭ Husuĭ Pașa, guvernatorul din Monastir fiind încarcerat și batjocorit de amîndoĭ.

„Ali Pașa îl asigură, că nu i-se va întîmpla nimic, dar ordin în scris nu l-a dat.

„Reîntorcendu-se a deschis școlă la Bitolia. Din causa persecuțiilor din 1866 Atanasescu s'a dus la Constantinopol.

„Husuĭ Pașa este destituit și cu tóte, acestea pedecile eraŭ acelea-și. S'a dus pentru a treia óră să se plângă luĭ Ali Pașa, căruia l-a înaintat un memoriŭ, în urma căruia în loc de autorisație particulară se acórdă o mĕsură generală pentru deschideri de școliĭ românescĭ.

„Atanasescu înființézĕ școlă românéscă la Târnova, făcênd în curtea caseĭ sale o clădire specială, unde puteaŭ încăpea 50 elevĭ.

„Pentru școlariĭ sĕĭ Atanasescu ca și Lazar și Eliade Rădulescu a trebuit să tipărésca manuale didactice, ca: gramatica românéscă după cea a luĭ Maxim (Bucurescĭ 1865); istoria Românilor (1867); Scurtare de istorie sacră (1867); Catihise (1883); Terra scripțiune (geografie) etc tóte pentru Românii din drépta Dunărĭĭ.

„A fost onorat din partea comitetuluĭ Macedo-Român cu un ceas de aur; iar din partea guvernuluĭ Român cu „Benemerenti.“ Era să fie decorat cu „Steaua Românieĭ,“ dar până acum nu scim de ce s'a întârdiat.

„Atanasescu chiar dacă n'ar fi îndurat și n'ar fi scris nimic, totuși numaĭ pentru faptul că este primul învĕțător al Aromânismuluĭ are un indiscutabil merit, care nu se póte trece cu vederea.

„El ocupă un loc de frunte în istoria redeșteptăriĭ Aromânismuluĭ și numele sĕŭ pururea cu drag și evlavie va fi pomenit.

Un Român Macedonén.

(va urma).

Din Bulgaria. — *(De la corespondentul nostru). Presa bulgară contra Grecieĭ.* De câte-va sĕptămâni se observă în presa bulgară o gónă contra Grecilor. Iată ce scrie un jurnal bulgar (Orientul) într'un articol de fond:

Grecii sînt cunoscenți, din vechime prin perfidia lor devenită proverbială, „Timeo Danaos“ de Virgil nu este o frasă gólă...

Pe câtă timp însĕ Grecii vechĭ aveaŭ unele calităț carĭ mai ascundeaŭ defectele lor, Grecii ceĭ de astăzĭ n'aŭ moștenit de la străbunĭ lor de câtă defectele acelora.

De câțĭ-va anĭ, Grecii din regat aținaŭ insurecțiunea din Creta, pentru a puté anexa la țara lor acéstă insulă importantă din Marea-Mediterană.

Acum intră în Macedonia precedați de bandele de Klephtiți.

Șaguna își muscă buzele.

— Mi-ar plăcea să vorbesc cu ea — zise după aceea, — chemă-o aicia. Primarul se depărtă. Peste câte-va minute o dómnă înainta spre domnĭ.

Era Caterina Varga.

Când sosi, comitele și Șaguna stăteaŭ chiar dinaintea sanieĭ.

— M'a-ți chemat, sînt aci — zise.

Numaĭ de câtă aŭ îmbrâncit-o, spre sanie, aŭ suit'o în ea și aședându-se și eĭ cu întele, în clipita următóre ceĭ patru caĭ alergară în gónă nebunĕ.

Poporul sta ca înlemnit și se uĭta după eĭ, dar imediat se repezi între sbierate sĕlbatice în urma sanieĭ.

De geaba însĕ. Asemenea patru caĭ nu se pot ajunge. Și Caterina Varga fu dusă de către aceĭ doĭ barbați direct în cetatea Alba-Iulieĭ.

*

Scurta după amează de iarnă era deja pe sfîrșite. Umbrele se aruncaŭ pe lințoliul de zăpadă, iar turnul cetățiĭ din Alba-Iulia se ascunsese în ceața amurguluĭ Liniștea în cetate era mare. De a lungul coridórelor nu se auḑeaŭ de câtă pașiĭ gardistuluĭ. Într'o întunecime liniștită se odihnea cetatea întrégă. Numaĭ dintr'o chilie ieșaŭ raze de lumină. Judele instructor era la lucru și în timpul sărel.

De odată se auḑi din odaie clopoțĕlul la sunetul caruța cu grabă se presintă bătrânul temniță.

Judele instructor, — ședea dinaintea meseĭ sale — un domn maĭ în etate cu espresiunea bunătățiĭ pe față, îmbrăcat în negru, portul simplu național maghiar. Masa dinaintea luĭ era plină de acte și diferite scrisorĭ.

— Unde a-ți închis pe Caterina Varga?

— În numĕrul șase, spectatul meŭ domn.

— Aduceți-o în sus.

Temniță ieși, iar judele fórte gândit privea în lumina din jurul seŭ. Acușĭ se auḑi de afară ceva zuruitură. Peste un moment în fața luĭ stătea femeia cu mânile încrucișate.

Judele o privi lung. Acésta-ĭ deci vestita Caterina Varga, care șepte anĭ s'a opus comitatului, fiscalatului, ba și cu miliția a cutezat să tragă deget. Are fisonomie simpatică, trăsăturĭ regulate, frumóse, în carĭ durerea și grijile de sigur că o fi lăsat urme adâncĭ. Statura nu i-a suferit chiar și în lanțurĭ stă dreaptă cu capul ridicat înaintea judecătoruluĭ seŭ. Iar ochiĭ îĭ sînt curați și liniștiți. Confusia culpabilului, fanatismul rĕsculatului nu se vede a fi în eĭ.

Fără frică privesce spre judecătoriŭ, care o a citat.

Judele instructor face semn temniței.

— Lasă-ne singurĭ, și acela să retrage Câte-va momente e liniște în chilie. În fine vorbesce bărbatul.

— Caterina Varga, pe tine cu risicul vieții te-aŭ prins comitele și vicariul general al episcopieĭ Sibiene. Te-aŭ prins pentru că escĭ culpabilă de auĭ de zile. Al agitat, al înduplecat poporul la opunere, al denegat ascultarea datorită erarului regesc și tóte acestea le-aŭ comis și aderenții tei. Comuna Bucium, unde aĭ locuit, ca și când nicĭ n'ar fi pe teritoriul comitatuluĭ ci în o țară streină dușmanéscă și depărtată, așa s'a luptat în contra nóstră. Și causa tuturor acestora a fost agitațiile tale neînfrânate.

— Adevĕrat este?

— Adevĕrat!

— Decĭ îți mărturisescĭ pĕcatele?

Femeia îl privi lung. După aceea începu să vorbéscă cu vóce blândă și liniștită.

— Mărturisesc că în comuna Bucium eŭ am fost aceea, care mi-am ridicat cuvîntul în tot de una, de câte orĭ numaĭ i-s'a făcut poporuluĭ vre-o nedreptate, Mărturisesc, că am spus sus și tare cum că erarul regesc pe nedreptul a despoiat poporul și tot pe nedreptul l-a spriginit în acésta mărituț comitat. Mărturisesc că am agitat și am înțăritat. Ceva însĕ n'am să mărturisesc. Am făcut tóte acestea, e adevĕrat. Dar pentru aceea tot nu-s vinovată.

Judele dete din cap.

— Caterina Varga eŭ nu te-am considerat, ca pe acelĭ vinovați pe carĭ cu duzina îĭ aduc înaintea mea. Și am avut dreptate. Tu nu vorbescĭ cum s'aŭ obicinuit a vorbi aceia. Nu negĭ și nu simțescĭ. Și tot nu te înțeleg. Îți mărturisescĭ tóte faptele, ce le aĭ pe rĕvaș. Și totuși ziciĭ, că nu ești vinovată. Cum s'o înțeleg acésta?

(Va urma).

Dar ceea ce este mai umilitor pentru Greci, este că după ce aŭ fost bătuți de către Turci, acum să arunce la piciórele lor și își oferă serviciile contra fraților lor creștini! Ei jócă acum rolul celui „bătut și mulțumit". Presa francesă, ori cât de greco-filă, a desaprobat atitudinea nedemnă a poporului grec. Grecii aŭ întâlnit în tótă lumea civilizată cuvinte de dispreț pentru politica lor infamă.

Patriarcatul din Phanar, instrument politic a guvernului din Atena, jócă rolul unui calomniator public al Bulgarilor și al Enarcatului".

Lege asupra delictelor presei bulgare, contra Domnitorului și a familiei sale.

Principele Ferdinand a fost de repețite ori atacat de către presa bulgară, unele ziare aŭ amenințat cu detronarea și asasinare dacă nu se va porni o acțiune seriósă în Macedonia. În camera de acum fiind guvernamentalii în majoritate absolută s'a votat între alte legi bune și legea despre Înalta tradare.

Iată cate va din cele 11 articole de lege:

Art. 2. Acela care prin vócea presei ori prin colportaj, ori prin espunerea în public protestéză direct, saŭ îndémnă la radare este pedepsit:

cu închisóre de la 5—10 ani și cu amîndă de la 5000—10,000 lei.

Art. 3. Acela care prin vócea presei, esprimă intențiunea saŭ dorința de a atenta asupra vieții Domnitorului saŭ a Moștenitorului de Tron este pedepsit:

cu închisóre de 3—10 ani și cu amîndă 3000—8000 lei. etc.

Acéstă lege ar fi trebuit de mult votată în Bulgaria, presa bulgară era liberală într'un mod nedem.

Duminecă a fost închiderea Sobraniei.

În chestia macedoneană, să vor nasce la primăvară póte nóuĕ complicațiuni.

E.

REVISTE.

Roma. Ĭară e bolnav Papa, strigă informațiunile câștigate din isvor autentic." „Se scie (de unde?)" că Papa, adecă Patriarchul Veneției n'a voit să priméscă alegerea, din causa morbului de ochi, de care sufere așa de tare, în cât e amenințat să orbéscă." E drept, că despre patriarchul Sarto se vorbia în Veneția, că mai mult uleŭ consumă în lampă, de cât vin la masă, totuși nu ne vine să credem, că Sfinția Sa ar pățimi așa tare de ochi. Însă-și gazetele liberale comunică scirea cu reservă.

Austria. Am amintit, că *Kohn* archiepiscopul din Köln a fost declarat de nevinovat de către curia Romană. El adecă a fost învinovățit, că ar fi încercat să înduplece pe un preot la frângerea sigilului penitinței. Sentința adusă de curie o publică și ziarul oficios al archidiecesei de Köln, și după el și gazetele liberale, carî scriaŭ colóne întregi despre „crima" lui Kohn. — Așteptăm în interesul adevĕrului — de la tóte ziarele nóstre, ca pe cum aŭ luat notă despre calomnia ridicată în contra lui Kohn, așa să desmințască, și să „rehabiliteze „pe vrednicul episcop înaintea cetitorilor sĕi.

Francia. Episcopii francesi data occasione, tot de una aŭ reclamat drepturile bisericei față cu guvernul. Subscris'aŭ cu toții o epistolă lungă adresată guvernului, senatorilor și deputaților, arĕtându-le cum se calcă în picióre libertatea, egalitatea și frățietatea. Vĕdĕnd ei, că furia persecuțiunei nu și-a sfîrșit problemele, din ce în ce tot mai dese și mai aspre sînt epistolele, ce le adreséză guvernului. Arată trecutul glorios al Franciei catolice, fica cea mai ĭubită a bisericei, și prevĕd un viitor de tot sinistru pentru națiunea francesă, de care numai așa se póte scăpa Francia, dacă se va întórce la Dumnezeŭ, în sinul bisericei. Ast fel de epistole aŭ adresat mai curênd guvernului cardinalii *Coullié, Richard* și *Langenieux.*

CORESPONDINȚE.

SCRISÓRE DIN BUDAPESTA.*)

Sfîrșitul lui Decembre 1903.

Ĭarna e anutimpul acela, în care mai multe contraste vedem în fenomenele naturii și mai multe contraste în viéța socială a ómenilor.

Într'un moment ninge, suflă vîntul șuerând, asvîrle în tóte părțile zăpada, ce cade în paturi gróse, par'că îi o negură — în cel alalt moment lucesce sórele, împrăsciindu-și razele aurii și căldura pe pămînt, ceriul e senin; albastru și sclipesce câmpul. Într'un moment îs pline stradele orașului de lumea, ce se primblă cu atâta drag: tinerî, dame, copii, bĕtrânî, — ĭar în celalalt e pustiŭ orașul, toți șed acasă lângă soba caldă tinĕrul fantaséză, damele rîd și se veselesc, copiilor le povestesce bunica poveștî frumóse despre bălaurî, despre zine cu pĕrul de aur, Feți frumoși. . . . .

O, dar câți sînt, carî n'aŭ odaie încălțită, n'aŭ căsuța lor; câți sînt, cărora ĭarna nu e așa plăcută, ci e gróză, căci natura își retrage tóte bunurile de la ei, În vremea acésta se dovedesce diferința mare ce esistă între clasele societăților omenescî; acuma se vede, ce binecuvîntare a lui Dumnezeŭ e avuția și ce nefericit e acela, care n'are nimic! — Bogații după ce afară în natura liberă le încétă petrecerile, își arangéză petrecerî grandióse în lăuntru, în sălî splendide, și se veselesc mai mult, ca vara; ĭar seracului i-e gróză să și gândéscă la ĭarnă, căci n'are cu ce-și încălți căsuța, n'are cu ce-și îmbrăca copiii, n'are póte nimic pentru sine și pentru familia sa, cu ce să-și potoléscă frigul trĕmurător și fómea consumătóre. Mai ales în orașele marî sînt stările acestea în mĕsura înspăimîntătóre. Căci pe când sus în palatele splendide, la lumina candelabrelor aurii bĕŭ, mânâncă, jócă și se veselesc domnii și dame, îmbrăcați în matasă și haine scumpe, delectați de acordurile musicei feerice, — sub ei, în locuința de sub pămînt, sufere o familie nimicită de miserie, la lumina unui lampion, ca într'un mormînt, copii plâng, părinții suspină și-și bat peptul, póte togmai acum își dă ultimul suflu un copil bolnav de mórte. . . .

*

Sînt aicî în capitală. Și acum aŭ fost s. sĕrbători ale Crăciunului; acuma a fost ziua, când s'a născut Mântuitorul lumei, micul pruncu acolo în ieslea din Vifleim și a fost preamărit de îngeri, de păstori și de cei trei regi. Sĕrbătóre mare, bucuria cerésca a lumii! Bucuria acésta ar trebui s'o aibă tótă lumea, sĕrbătórea acésta ar trebui să o pótă ținé tot omul! Dar vaĭ, unde, cum? — Bucurie are și sĕrbătoresce acela, care póte, cui i-s'a dat, dar sĕracul, acela mai apĕsător simte miseria sa.

Încă înainte de sĕrbători străzile eraŭ în continuŭ pline de mulțimea ómenilor, prăvăliile carî de carî mai împodobite și mai atrăgĕtóre, prin ușile și ferestile acelora vedeai lucruri scumpe, obiecte măndre; tot omul, care putea, își cumpĕra câte ceva pentru copii, pentru familie, ceva surprindere, ceva plăcut, frumos și scump, vrednic de demnitatea ocasiunei, căci de mare sĕrbătóre se pregăteaŭ și chiar nici că putea fi alt cum. Dar sĕracul? Pâne să fi avut, de cum scumpeturi! vedeai pe stradă și copii sĕraci, goli, rĕŭ îmbrăcați; vedeaŭ și ei multele lucruri frumóse din prăvălii, dar nu pentru ei eraŭ acestea, póte nici nu cuteza să cugete la aceea, că și ei ar fi vrednici de acestea, ca ori și care „domnișor."

A venit presara Crăciunului, când se aprind luminile pe pomul verde, împodobit cu obiecte în mii de colori; atârnă de el dulcețuri și scumpeturi, ĭar sub el mese pline de darurile aduse de „Îngerul", pentru fie care al familii; bucurie, veselie și nici un gând întristător. Și sĕracul?...

Am cetit povestea copilului orfan, care lăsat și părăsît de toți, în sara aceea când s'a născut micul Isus, a înghețat zăcĕnd în ușa unei biserici și sufletul lui s'a ridicat la ceriŭ; și am vĕdut o icóna, ce represintă o familie ce se veselesce pe lângă pomul de Crăciun, ĭar din afară o biată de sĕracă își ridică copilașul până la ferestră, ca să vadă și el din lăuntru ce-i bucuria Crăciunului, — și nu-s fantasii, nu-s poveștî acestea, esistă și le-am vĕdut în *realitate!*... Era prima zi a Crăciunului, lumea îmbrăcată frumos, cu fețe rumene și bucurie în ochi alérgă la biserici, și într'un colț vĕd o sĕrmană femeie, ședĕnd pe piatră lângă o corfă cu póme, ce avé de vîndut, ca să-și câștige și ea crucerî pentru Serbătórea de astăzi, tremura de frig și de miserie, și în brațul ei era un micuț copil, învĕluit în zdrențe, cu buzele și obrazul vînet, par'că nu mai era viață în el...

Iată contrastele în viața socială de atăzi!

Când va veni timpul, când contrastele acestea ale societății, nu că vor înceta, dar

*) Întârdiată din lipsă de spațiu.

întru cât se póte, se vor micșora? Când va fi tuturora adevărată bucurie, adevărată sĕrbătóre ziua Nascerei Mântuitorului? Atunci va puté fi acésta, când toți din tóte puterile contribuind, *humanismul* lumei creștine va crea alte stări în societatea de astăzi! Are omenimea și acum mulți și mari binefăcători, dar sînt și mulți, cari în stare înaltă sînt, și nu cunosc legile umanității, legile lui Dumnezeŭ, legile lui Christos, a cărui Nascere o sĕrbătorese nu din pietate și cucerie religiósă, ci din dor de petreceri și luxurie, și nu știŭ, zeŭ, câți vor fi cugetat în ziua acésta la Acela, care s'a născut acolo în Vifleim, în iesle, într'un grajd, mai umilit ca tot omul, el fiul lui Dumnezeŭ!

Bucură-te popor de la țară, care trăiești în satul teŭ, cu case acoperite cu pale; fi îndestulit și fi mai fericit, ca mulți din orașele mari!

Onea.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. Pe sama bisericei nóue gr.-cat. din Sân-Mărtinul de Câmpie, credinciosul de acolo *Constantin Morar,* cu puțină stare dar cu mare inimă față de lăcașul lui Dumnezeŭ, pe lângă multele donațiuni mariuimóse din anii trecuți, acum cu începutul acestui an a cumpĕrat un frumos ornat preoțesc cu tóte cele ce se țin de acela, în preț de 85 cor. apoi credinciósa zelósă *Teodosia Harsia,* a donat un stichariŭ cu 10 cor. iar *Ioan Secherea,* un epitrachil frumos cu 20 cor. cum și *Lazar Belean,* un brîŭ în preț de 6 cor. Dumnezeŭ se le răspĕtéscă însutit! Preotul *Alesandru Valea.* — Poporul român gr.-cat. din comuna nóstră Fărău mic la numĕr dar darnic de fapte bune și mare la jerfe, cari în anii trecuți și-a renoit biserica, și-a edificat casă parochială cu o localitate de școlă, convins fiind că prin credința în Dumnezeŭ, prin iubire și facerea faptelor bune se póte dobîndi mântuirea sufletéscă de acea și în anul trecut 1903 a făcut mai multe fapte bune, cari merită a se publica, anumit: a donat bisericei, Sierban Teodor, o față de lină frumos colorată. Ilie Herceage, și soția Stăvariŭ Victoria, o icóna de închinare frumósă cu chipul Maicei Domnului. Indreiŭ Gligor, chipul înmormântărei Domnului, colorat pe pânză, care servesce ca simbol când îndeplinim înmormântarea Domnului în diminéța Sâmbĕtei Pascelor. Blaga Gligor, a cumpĕrat 2 cruci la prapori și din ai seŭ a împodobit biserica cu luminĕ pe sĕrbătórea Sf. Pasci. Benedek Eila, din Aiud, o față mică de masă frumósă de mătase. Pop Augustin, și soția Decean Maria, 2 prapori frumoși în preț de 50 cor. Sa cumpĕrat un rînd de vestminte negre bisericești cu 52 coróne de către subscrișii: Teodor Sas, Indreiŭ Gligor, Ludoșan Niculae, Lopozan Nicolae, Galea Vaselie, Blaga Gligor cari aŭ donat câte 6 cor. 50 fii. Bota Vasilie diacul, Neamț Măria, Androne Filimon, câte 1 cor. N. N. 60 fil. restul s'a acoperit prin colectă cu discul. Tuturor li-se aduce onóre, și recunoscință și resplată cerésca. *Teodor Sas,* preot gr.-cat.

De la Năsĕud. Escelența Sa Prea Sânțitul episcop de Gherla Dr. Ioan Szabó în luna lanuar 1904 a binevoit a denumi de *protopopi onorari* cu dreptul de a purta brîŭ roș pe: *Iacob Pop,* profesor ordinar de religiune la gimnasiul superior fundațional din Năsĕud, și pe *Pamfiliu Grapini,* preot gr.-catolic din fruntașa comunitate grăniță-réscă Rodna-nóuă. Acésta prea înaltă distincție față de acești bărbați bine meritați a produs mulțumire generală în inimile credincioșilor din fostul district al Năsĕudului, iar în sufletele celor distinși a învăpăiat dorul de a lucra și mai departe cu puteri oțelite pentru prosperarea s. biserici a Mântuitoriulu nostru Isus Christos, în care și prin care sĕ conduce omul la adevărata mântuire sufletéscă. — Din partea nóstră ne grăbim a esprima sincere felicitări celor distinși, asociindu-ne bucuriĭ obștescĭ.

Rĕsboiŭ în Asia. Rusia și Iaponia se rĕsboiesc. Istoricul rĕsboiului e următorul: Când trupele europene aliate aŭ suprimat revolta chineză în contra europenilor, Rusia a primit mandat din partea aliaților, ca pe un anumit timp, se țină ocupată Mandjuria spre a fi la îndemână în casul când revolta chinezilor s'a repetĭ. Ajuns o dată muscalul în Mandjuria nici habar nu a avut de termin. S'a aședat în ea ca într'o provință ocupată și în urmă cu un contract, a stors de la China ca să-și pótă clădi o cale ferată până la țĕrmurile mării, și așĭ fel s'a pus în posiția de a-și puté transporta cu ușurință óste în Corea si spre Iaponia în casul unui conflict neprevĕdut. Prin întinderea acésta a Rusiei Japonia s'a vĕdut periclitate nu numai avantagiele sale câștigate acum sînt nóuĕ ani în rĕsboiul contra Chinei pentru Corea, dar eraŭ periclitate chiar interesele sale economice, și de putere dispunătóre în apele japoneze. Rusia nu s'a îndestulit numai cu Mandjuria ci se vîrî și în Corea — o peninsulă ca Balcanul, care era sub puterea japoneză. Japonia asomat Rusia să se țină de stipulațiunile avute cu puterile. — După ce însĕ Rusia nu da nici un rĕspuns hotărît și mulțămitor notelor diplomatice trimise de Japonia — aceasta înțelegênd politica ruséscă, rupse legăturile diplomatice cu Rusia și cu o luțélă de necrezut în 9 Febr. atacă portul rusesc Port-Artur și puse în neputință de a se lupta 3 năĭ rusescĭ de rĕsboĭ. Japonesiĭ aŭ atacat de mai multe orĭ pe Rușĭ pricinuindu-le perderĭ simțite. Deja în provința ruséscă în dóuĕ puncte aŭ debarcat preste 10,000 de pedestri japonezĭ vrênd se atace Rusia și pe uscat. Rusia nu s'a asceptat la acésta stratagemă istétă și grabnică a japonesului. Sfîrșitul acestui rĕsboiŭ nu se póte prevedé. — Rusia nu se va retrage chiar dacă resbelul ar dura anĭ de zile, căci prin acésta sĭ-ar perde pentru tot de una influința și vadă în Asia. Japonia însĕ încă stă bine, atât ce privesce cultura cât și organisația militară. Flota marină constă din 155 năĭ de rĕsboiŭ și e cu mult mai superióră celeĭ rusescĭ. Acésta o recunosc înșĭ-și Rușiĭ.

Faptă vrednică de multă laudă. Harnicul preot *Iosif Onciŭ,* din Iclodul mare, a dărnuit 25 es. cărți de rugăciuni, ca să fie împărțite între nefericiții de prin închisorile și spitalele din Cluș. Prin acest dar dl Onciŭ a dat posibilitate acelor nefericiți, ca în ceasurile de liniște să-și pótă ridica mintea pe aripile pietății spre tronul lui Dumnezeŭ, unde e tótă mângăierea, și de unde vine tótă vindecarea și tot darul cel bun. Dorim, cât mai mulți imitători ai dlui Onciŭ.

Procesul „Libertății". La 3 crt. a fost la Cluș o nóuă pertractare a procesului pornit contra păr. Moța de la „Libertatea" pentru articolul „A murit Matia și cu el dreptatea". Și de data acésta sentința rostită a fost osîndităre. Păr. Moța a fost judecat la un an temniță ordinară și 1000 cor. amendă.

Petreceri. Inteligința română din Zlagna invită la Concertul urmat de dans ce-l va arangia cu concursul corului bisericesc gr.-or. din loc Luni, în 2/15 Febr. a. c. Venitul curat este destinat pentru scóla română din Zlagna.

Scirĭ personale. *Dr. Alesandru Pteancu,* prof. la Beiuș, a fost ales în aceea-și calitate la Năsĕud. — *Silviŭ Pascu,* cleric a decesei Lugoșului, a dat în 8 Februar la Universitatea din Budapesta primul riguros: din studiul biblic și limbile orientale, cu succes bun. Felicitări!

„Luceafĕrul" nrĭ 2 e dedicat întreg reginei poete Carmen Sylva, care și-a serbat de-a unĕ zĭ aniversarea a 60 a nascerii. Coperta e împodobită cu un admirabil portret al reginei. Mai sînt încă și alte ilustrații și articolĭ despre regina și activitatea ei literară. Doritorii să cunóscă acești articolĭ interesanți, aboneze frumósa revistă „Luceafĕrul."

Hotelul „Univers"

trecut în proprietatea dlui

CAROL NAGY,

reparat și aranjat radical și iluminat cu

lumină Auer

se recomandă atențiunei publicului, ce cercetéză orașul nostru.

Mâncări gustuóse,
Beutură bună,
serviciŭ prompt,

prețuri moderate.

54 (4—10)

Banĭ! Banĭ! Banĭ!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țară și esoperéză

împrumuturĭ pe pămînturĭ și edificiĭ

cu cele mai favorabile condițiĭ și cu cele mai ieftine interese, și anume pe termin de 10—70 anĭ cu 2% — 5¾%.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 anĭ.

La funcționariĭ de stat, comitat și oraș, precum și la oficerĭ, credit simplu și fără giranți.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală.

„PEGUNIA"

întreprindere de credit Sibiiŭ (Nagyszeben).

53 (7—?)

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

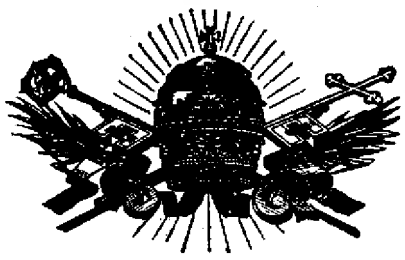

Motu proprio

despre musica sacră.

PIŬ PP. X.

Între grijile slujbeĭ păstorescĭ, nu numaĭ a Scaunuluĭ acestuia suprem, carele de și cu nevrednicie îl cuprindem în urma sfatuluĭ necuprins al Pronieĭ, ci a fiesce căreĭ Biserică particulare, e fără îndoélă cea maĭ de frunte păzirea și înaintarea podóbeĭ Caseĭ luĭ Dumnezeŭ, unde se serbézĕ taĭnele cele preaînalte ale religiunii, și unde se adună poporul creștinesc, pentru ca să primésckă darul Taĭnelor, să ĭea parte la sfînta Jertfă a Altariuluĭ, să se închine preasfinteĭ Taĭne a Trupuluĭ Domnuluĭ și să se unéscă spre rugăciunea cea de obște a Bisericiĭ întru slujba liturgică cea publică și serbătorésckă. Nu are decĭ în biserică să se întîmple nimica, ce ar puté, să turbure orĭ și numaĭ să scărésckă evlavia și cucernicia credincioșilor, nimica, ce ar puté, să îmbie îndemn rațional spre supĕrare orĭ spre smintélă, nimica maĭ pe sus de tóte, ce ar puté, să vateme de-a dreptul podóba și sfințenia lucrărilor celor sfinte, și de aceea ar fi nevrednic de Casa de rugăciune și de maĭestatea luĭ Dumnezeŭ.

Nu vom să atingem singuraticele abusurĭ, de carĭ putem, să dăm în privința acésta. Astăzĭ Ni-se îndréptă luarea aminte spre unul din abusurile cele maĭ generale, și carĭ pot, să se desrădăcineze în chipul cel maĭ greŭ, și avem, să le deplângem une oria chiar și acolo, unde orĭ ce alt lucru e vrednic de lauda cea maĭ mare pentru frumsĕța și scumpătatea bisericiĭ, pentru strălucirea și rînduéla îngrijită a ceremoniilor, pentru mulțimea cleruluĭ, pentru vrednicia și evlavia ministrilor, celor ce servesc. Acesta este abusul în ale cantuluĭ și musicii sacre. Și întru adevĕr fie pentru firea clătinătóre și schimbăciósă a arteĭ acesteia, fie pentru deformarea succesivă a gustuluĭ și a năravurilor întîmplată în curgerea timpurilor, fie pentru înrĭurința cea rea deprinsă de arta profană asupra arteĭ celeĭ sacre, fie pentru plăcerea, ce o produce musica în chip nemijlocit, și carea nu se contenesce în tot de una ușor între hotarĕle cuviincióse, fie în sfârșit în urmarea prejudețelor celor multe, carĭ se nasc ușor în materia acésta și apoĭ se susțin în chip cerbicos chiar și la persóne probate și evlavióse, esistă în lucrul acesta o pornire neîncetată spre a se abate de la regula cea dréptă, carea s'a statorit pe sama scopuluĭ, spre carele arta a fost admisă în servițul cultuluĭ dumnezeesc, și carea e esprimată fórte limpede în canónele bisericescĭ, în rînduelile sinódelor icumenice și provințiale și în prescrierile repetite ale Sacrelor Congregațiunĭ romane și ale Pontificilor supremĭ Înaintași aĭ Nostri.

Ne bucurăm, că putem, să recunóscem cu adevĕrată mulțămire sufletéscă binele cel mult, carele în privința acésta s'a sevârșit în ceĭ din urmă zecĭ de anĭ și în cetatea Nóstră a Romeĭ și în multe Biserică de ale patrieĭ Nóstre, dară în chip deschilinit la unele națiunĭ, unde ómenĭ aleșĭ și rîvnitorĭ de cultul luĭ Dumnezeŭ, cu aprobarea acestuĭ sfînt Scaun și pe lângă povĕțuirea Episcopilor, s'aŭ întrunit în societățĭ înfloritóre și aŭ aședat din noŭ în cinstea cea maĭ deplinită musica sacră aprópe în tóte bisericile și capelele sale. Dară binele acesta totuși încă e fórte de parte de a fi un bun de obște al tuturor, și dacă cercăm sfat de la esperința Nóstră personală și ținem cont de tânguirile cele fórte multe, carĭ aŭ ajuns de pretutindinia până la Noĭ în acest timp scurt, de când a plăcut Domnului, să înalțe smerita Nóstră persónă la culmea cea maĭ înaltă a Pontificatuluĭ roman, fără de a maĭ amâna lucrul socotim de datorința Nóstră cea dintâiŭ, să înălțăm în dată glasul, spre a desaproba și osîndi tóte, cele ce în funcțiunile cultuluĭ dumnezeesc și în slujba bisericéscă se recunosc de lucrurĭ diforme de la amintita regulă dréptă. Este întru adevĕr dorința Nóstră cea maĭ vie, ca adevĕrătul spirit creștinesc să înflorésckă din noŭ în tot chipul și să se păzéscă în toțĭ credincioșiĭ, și de aceea e de lipsă, să purtăm grije maĭ pe sus de cât orĭ de ce alt lucru de sfințenia și vrednicia bisericiĭ, în carea se adună chiar credincioșiĭ, ca să scótă spiritul acesta din isvorul luĭ cel dintâiŭ și neapĕrat de lipsă, carele e împărtășirea activă în preasfintele taĭne și în rugăciunea de obște și serbătorésckă a Bisericiĭ. Și înzădarnic am spera, că preste noĭ se va pogorî spre acest scop binecuvîntarea cea bogată a Ceruluĭ, dacă cultul nostru față cu cel Preaînalt în loc de a se înălța întru miros de bună mirésmă dimpotrivă dă în mâna Domnuluĭ sbiciul, cu carele dumnezeescul Rĕscumpĕrătoriŭ alungase de altă dată din biserică pe nevredniciĭ spurcătorĭ.

De aceea pentru ca de acum înainte nimenia să nu se pótă scusa cu aceea, că nu cunósce limpede datorința sa, și pentru ca să se delăture orĭ ce nehotărîre întru esplicarea cător va lucrurĭ deja poruncite, am aflat de bine, să arĕtăm pe scurt principiile acelea, carĭ rînduesc musica sacră în funcțiunile cultuluĭ dumnezeesc, și să adunăm într'o icónă generală rînduelile cele maĭ de frunte ale Bisericiĭ împotriva abusurilor celor maĭ obicĭnuite în materia acésta. Și de aceea publicăm din îndemn propriŭ și cu sciință certă Instrucțiunea Nóstră de față, despre carea ca și despre un codice iuridic al musicii sacre voim din plinirea auctorității Nóstre Apostolescĭ, să aĭbă putere de lege, poruncind tuturor cu scrisórea acésta a Nóstră păzirea eĭ cea maĭ conscienciósă.

Instrucțiune despre musica sacră.

I. Principiĭ generale.

1. Musica sacră fiind parte întregitóre a liturgieĭ serbătorescĭ, se împărtășesce în scopul general al acesteia, carele este mărirea luĭ Dumnezeŭ și sfințirea și zidirea credincioșilor. Ea încă ĭea parte întru înălțarea podóbeĭ și strălucirĭĭ ceremoniilor bisericescĭ, și de óre ce slujba eĭ cea maĭ de frunte este, să îmbrace cu melodie corĕspundĕtóre textul liturgic, carele se propune priceperĭĭ credincioșilor, de aceea scopul propriŭ al eĭ este, să împărtășéscă aceluia-și text o putere maĭ mare, pentru ca credincioșiĭ prin mijlocul acesta să se trezéscă maĭ ușor spre evlavie și să se pregătéscă spre a primi întru sine rodurile daruluĭ, carĭ sînt propriĭ ale celebrărĭĭ preasfintelor taĭne.

2. Musica sacră are în urmare, să posédă în mĕsură maĭ mare însușirile acelea, carĭ sînt propriĭ ale liturgieĭ, și anume *sfințenia* și *bunătatea formelor,* și de aci isvorésce de la sine cel alalt caractĕr al eĭ, carele este *universalitatea.*

Ea are, să fie *sfîntă,* și în urmare să eschidă orĭ ce element lumesc, nu numaĭ din sine însă-și, ci și din modul, în carele o propun, ceĭ ce o esecutézĕ.

Ea are, să fie *artă adevĕrată,* pentru că într'alt chip nu e cu putință, ca ea să deprindă asupra sufletuluĭ ascultătoriuluĭ sĕŭ înrîurința aceea, carea va, să o ajungă Biserica prin aceea, că primesce în liturgia sa arta tonurilor.

Dară ea tot de o dată are, să fie și *universală* în sensul acela, că de și se concede fiesce căreĭ națiunĭ, să admită în compositiile bisericescĭ formele acelea deschilinite, carĭ așa zicĕnd formézĕ caractĕrul specific al musicii eĭ proprii, acestea totuși aŭ, să se subordineze caracterelor generale ale musicii sacre într'un chip, cât nimenia din vre-o altă națiune audindu-le să nu primésckă vre-o înrîurință, carea nu ar fi bună.

(Va urma).

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare).

Ĭoveĭ îĭ clănțănia dinții în gură de mănie. „Fi pe pace tată, nu plânge," zice cu glas tremurător. „Cu țărana îndată mĭ-oĭ trage eŭ sama."

Spălându-se pe mânĭ și pe față se îmbrăcă în hainele de sĕrbătóre. Andreóĭe se înholbă cu ochĭ marĭ la ea vĕdĕndu-o.

„Dóră n'aĭ înebunit, orĭ dóră aĭ câștigat la loterie, că te-aĭ înzorzonat astăzĭ ca de biserică? Nu sciĭ, că aĭ să te ducĭ la crumpene?"

„Andreóĭe," zice Ĭova, „eŭ am venit la voĭ necerĕnd altă simbrie, de cât ca tata, bolnav, să fie bine adăpostit. Că până am fost aicĭ, nu am ședut trândavă, o poțĭ mărturisi și tu, saŭ dacă nu vreĭ, n'am lipsă, că o sciŭ ĭo și fără tine. Cum te-aĭ purtat cu bĕtrânul, o sciĭ tu, și fără să țĭ-o maĭ spun și eŭ. De aceea îțĭ spun numaĭ atâta: noĭ încă astăzĭ ne mutăm."

„Încă nu-ĭ vremea de ieșit," rĕspunde Andreóĭe smuncit, la Crăciun te poțĭ duce."

„Greșescĭ," zice Ĭova, eŭ n'am venit la tine ca servitóre pe simbrie, și mĕ duc numaĭ de cât."

Cu aceste părăsi curtea, fără a se maĭ uĭta îndĕrĕpt. Hainele îĭ fluturaŭ, când se grăbĭa pe drumul satuluĭ în sus.

Abĭa suflând ajunge în dealul de la Vremescĭ, unde móra de vênt îşĭ învêrtia vesel aripile sale în vêntul de tómnă.

Oanea morariului sta chiar în uşa morii, pe haĭne, pe pĕr, pe faţă şi pe gene plin de prav de făĭnă, dar ochiĭ, vĕdêndu-o, îĭ lucĭau voĭoşĭ.

„Uĭte, uĭte, Ĭova! Bine, că te maĭ vede omul şi pe tine câte odată pe la noĭ, şi chĭar în zi de lucru!“

„Ĭoane, a-şĭ avé să-ĭ spun mameĭ tale ceva.“

„Nu-ĭ mare lucru!“ şi ducêndu-o în casă, împinse uşa de la chilia de gătélă Ĭoveĭ îĭ căd̨ù asta nespus de bine, că n'a lăsato, să aşt̨epte afară saŭ în tindă. Ce om bun la inimă e Oanea, gândĭa ea! Pagubă, că maĭ înainte aşa de puţin l'a băgat în samă!

Morărésa încă venĭ curênd, rotoveĭe şi roşcovană, şi zimbind, că Ĭova îĭ dete bineţe. De când, Dómne! nicĭ o faţă omenéscă nu s'a maĭ fost întors cu un zimbet către dînsa! Ĭoveĭ i-se lărgì inima.

„Morărésă, nu te spăria, când vin la tine cu o rugare mare. Pentru numele luĭ Dumnezeŭ! primesce-me la tine, pe mine şi pe tata!“

„Te-aĭ săturat de Andreóĭe? Mĭ-o pot închipuĭ, sĕrmană fată! Aprigă femeĭe, Andreóĭa, nu-ĭ aşa?“

„Nu pentru asta. Eŭ sciŭ răbda, — şi dacă n'am sciut maĭ înainte, am învĕţat acum. Dar pe bĭetul bĕtrân l'aŭ lăsat să sgribure, să sufere de fóme, l'aŭ supĕrat şi vătĕmat! Acésta nu o maĭ pot suferi. Astăzĭ încă mĕ mut, şi dacă tu, morărésă, nu ne primescĭ, atuncĭ, vedĭ bine, n'avem nicĭ un adăpost, sîntem pe uliţă.“

Morărésa să socotí. Orĭ cât de pe subţire s'a arĕtat Andreóĭa, în lauda Ĭoveĭ, Ĭova tot maĭ era încă fată, carea mâncarea pentru sine şi bĕtrânul să o plătéscă prea de ajuns. De ce să asculte ea de vorbele pline de venin ale acesteĭ scorpióne şi să se lipséscă de un ajutoriŭ atât de preţios? Vrea şi ea să se resboléscă odată în lume.

„Uĭte Ĭovo“, respunde ea în vorbe late, „lipsă mare la casă n'a-şĭ avé adecă de nice un sprijin, pentru că aici îĭ nepótă-mea, Lina, fata de la fiul frate-mío din ţară. Dar pentru că tot de una am avut inimă bună către tine, ca către o pretină, şi o maĭ am încă, de aceea mi-e milă de tine şi te primesc.“

Ĭova maĭ că sta să-ĭ sară după grumazĭ de bucurie.

Venind acasă, ţărana vĕdînd, că Ĭova la nicĭ o întemplare nu maĭ vré să rĕmână, îĭ făcù catastichul pĕcatelor. Betrâna Andreóĭe ajuta. Vorbele ascuţite ale acestor femeĭ resunaŭ peste satul jumĕtate. Ĭova în tăcere strînse la olaltă hăĭnuţele eĭ şi a tată-so, şi fiind gata dase ologuluĭ braţul.

„Rĕmas bun ţărano! Dumnezeŭ să nu-ţĭ resplătéscă aşa, pe cum te-aĭ purtat tu către noĭ în nĕcazul nostru.“

Ţăranul vĕdênd pe ceĭ doĭ ducêndu-se, se scarpină după ureche zicênd: „Tu nevastă, cea maĭ lucrătóre a fost, de când o sciŭ, una ca asta nu maĭ capeţĭ.“

„Cerşitorĭ fălosĭ! aşa ceva cresc pe tóte gardurile — “

Chiliuţa, unde i-se făcuse loc luĭ Mărian la móră, era de asupra sub coperiş, şi fiind şi móra la loc înalt, trăgea vîntul tare pe uşă şi pe feréstă. Un ochiŭ de feréstă maĭ era şi spart.

„Pe mine asta nu mĕ supĕră,“ zice morărésa liniştită, „pentru ce nu am lipsă, nu cheltuesc banĭĭ.“

Ĭova trebui din al seŭ să plătéscă pentru ochiul de feréstă, ca să nu sufle vîntul în patul bĕtrânuluĭ ologit. O făcù bucurósă, numaĭ să se scie căpătuiţĭ. La móră era plăcut.

La întrarea lor Oanea sta în pridvorul ce ducea în jur-împrejurul caseĭ.

„Bine aĭ venit Ĭovo, de o mie de orĭ! De mult nu am avut nice o bucurie aşa de mare ca asta, că tu acum te muţĭ la noĭ.“

Şi înainte de a se ivi mumă-sa de după cornul caseĭ, se făcu nevĕdut în móră. Ĭoveĭ i-se părù asta cĭudat.

„Asta-ĭ Lino“, zice morărésa, aducêndu-ĭ înainte o fată ca o paliţă, bălană şi chistrue.

„Bună sara,“ zise Ĭova,

Fata se înholba la ea. „Mi se pare ca şi când te-aşĭ fi vĕdut odată la biserică. Acum nu te maĭ ducĭ?“

Ĭova roşi la faţă. „Am avut tare mult de lucru. Dumineca, ce vine mĕ duc, dacă mĕ lasă morărésa.“

„Ce maĭ şi întrebĭ? Dumineca nu se lucră aicĭ la móră. Aicĭ altmintrea merge lucrul, de cât colo la sgârca aceea de Andreóĭe.“

Aşa i-se părea şi Ĭoveĭ. Eĭ îĭ venia, ca şi când maĭ înainte ar fi fost înghe̯ţat şi acum ĭar s'ar desghe̯ţa. Tóte lucrurile i-le ua morăreseĭ din mână, sbura, fugĭa, alerga şi ar fi vrut de s'ar fi putut face înzecită. Numaĭ şi numaĭ să pótă petrece aci, aĭcĭ li-se părea ţara făgăduinţeĭ.

(Va urma).

De la fraţiĭ românĭ istrianĭ.

(Continuare).

R.

râde = ărde, eu me ărd, tu te ărzĭ, el se ărde. etc.
rană = rana, io am la mără o rană,
rădĕcină = zila, iarba are cude zile,
resare = iesi, sorele iése,
reŭ = rév, mie mi sa fakut rév,
rece = race, iarna casta va fi rece,
reĕufla = zdihéi, omu kind more nu zdihé,
ridica = digui,
rândunică = lastavica,
riŭ = potok,
rochie = brihan, brihanele la fete îs large,
roditor = rodân, pămintu nostru ie rodân,
rotă = kola, kola de la voz (car) se 'nvârté,
roşiu = roisu, kând cerul ie roisu va fi vint,
ruşine = rusire, în fetele ie rusire ganéi ku fecori,
a ruga = ruga, omiri se roge saka zf lui Domnu,

S.

sabie = sablje, ku sablja se talje kupurile,
sapă = sapun, ku sapunu se sapé pamintul,
sărk = este un fel de semănţă, din carĕ, fac ómenĭ pâne negră, dar fórte dulce,
sat = pais, paisurile de la noi îs musate,
sac = sak, barsă, noi aren cude bărse de farină,
a sapa = sapa, omiri tota ziia sape pamintul,
salată = salată, salata ie sărĕ,
săturat = saturat, io m'am saturat de narance,
sănetos = săr, omu săr lukré bire,
a samăna = semira, tota seminca de grĕv am semirat,
sânge = sânze, omu are sânze kad,
sbura = letéi, kokotu şi galjîra nu pot bire letéi,
scaun = kantridă,
scară = skale pl. skalele,
scandură = dăskă,
skudelă = acesta este un vas de pămînt din care se mănâncă,
a schimba = gambiiéi,
scólă = skola, in skole înmec fecori sti (ceti),
scusa = skusei, skuseic, ke n'am venit ier la voi,
scórţă = kora, ljúpa,
a scula = skula,
skrinje = un fel de ladă mare la satenĭ,
seŭ = sev, din sev se fak svice (lumini),
senin = vedro,
serac = siromah,
şedea = sedé, omu séde kind mărânkă,
septemână = setimana,
secera = mlati, anu cesta noi an mlatit,
şi = şi, şi io voi lukra mâre ku voĭ,
sicriu = kasu,
singur = âns, tota zi 's âns in kase,
smochine, = smokvi,
snop = snop, noi am fakut cude snopuri de grâv,
soldat = soldat,
sorece = sorece, lui sorecu piazé grăv,
sprincene = zane,
sóră = sora, sora mé ie musaté,
sórele = sorele, sorele *svité* în toci omiri *(luminézĕ)*,
spate = hărbăt, me dore hărbătu,
a spăla = spala, muljerile spélé kemesile,
spital = spital, in spitai îs cude bolni,
spune = spure, spuravei,
steua = sté, ieri a kazut cude stele,
stremb = gobast, am vezut ur om gobast,
stejar = hrast, am vezut hrast ćaro (tare) betăr
a striga = vikéi,
strein = furest, omu furest nu stie bire kala,
a sta = sta, omu cela staie ka şi asiru în pode kale,
student = student,
stradă = strada,
struguri = grozdi, anu cesta ren avé cude grozdi,
sus = sus,
sub = su,
a suna = zvoni, klopotele zvonesk la baserikă,
supărare = zalost,
suflet = suflet,
subţire = subcire,

T.

tabelă = skrilă, tabelă, pe tabelă se pisé,
tare = tare, fratele mev ie tare,
tabac = tabak, omiri pipesc cude tabak,
a tacea = taca,
tată = cace, cace mev mie ie bur,
tea = te, noi bem saké séré té,
temniţă = părzun, in părzun nui bire,
teamă = frikă, eu am frikă de lup,
a trĕce = trece,
tĕrs = via (arbore de vie),
tier (farfurie) = piat,

tină = lut, la noi nni lut,
timp = timp, astez am timp za skada,
tiner = tirar, omu tirar ie musat,
topor = sekura, ku sekura se taije lemnele,
tórce = torce, muljerile tork ku furka lără,
trifoi = ditelină, trifoi.
trestie = tărstikă,
tren = makina, makina âmnė vred (iute),
a trece = trece, timpu trece vred
a trage = traze, bovul traze vezul cu firul
trandafir = rozā, raza disė (mirosă) musat,
a trăi = zivi.
turn = turn, turnu de la baserikă ie visok (înalt),
turbat = turbat, breku turbat muske rada (de bună voe),
tulbure = mutno, apa tulbure nu-i sėnă-tósă = apa mutnė nu-i zdravė, apa mutnė nu-i burė za skada.

(Va urma).

Andreiŭ Glavina,
român-istrian.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Valace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viėța luĭ I. Micul** de M. Strājan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toți 7 Nriĭ, îĭ primesc cu 5·50 cor. în loc de 7·98 cor.

Posta redacțiuni.

S. C. Am transpus'o »foiĭ scol.« va fi maĭ potrivită publicarea acolo.

Valet. A sosit, va urma în numĕrul viitor.

V. M. Când am vĕdut pagenația côleĭ a 14. ne-am îngrozit, cum și când credeți să pótă ajunge la rind. De ce serieți pentru Dumnezeŭ așa lung?

„Chestiuni pendente“, 5 côle. scrise pe amîndóue fețele și având la sfîrșit admonierea, ca să se publice »ne alterat și neprescurtat«. Vaĭ de mine! când voĭ ceti atâta sumedenie de scrisórea: 14 + 5 = 19 côle. Rugați-ve pentru mine să nu-mĭ scadă răbdarea până în sfîrșit.

B. C. Traducerile Dtale aŭ sosit, încă nu le-am putut ceti. Cât ce le va sosi rindul.

Alfius. Mulțumite!

Editor și redactor respundĕtor:
Aurel C. Domșa.

Cărți ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială

Roua și Bruma C. Scrob . . . 1.50
Povești, I. Creangă . . . . . 1·50
Vorbe înțelepte I. Popoviciŭ. . 1·50
Vatra Părăsită Slaviciĭ . . . 2.—
Din Bĕtrâni . . » . . . . 2·50
Drumurĭ și orașe Iorga . . . 2·50
Poesiĭ de Alexandri. . . . . 3.—
Teatru II. III. Alexandri à 1.50 . 3.—
Vers și proză Alexandri . . . 1·25
Novele A. Brătescu-Voinescu . . 1·50
Liter. pop. Eminescu. . . . . 1·50
Ciocoiĭ N. Filiman . . . . . 1·50
Legende și basme Isperescu. . 1·50

Biblioteca Minerveĭ 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Publicațiune.

Proprietatea bisericiĭ gr.-cat. din **Tür**, în mărime de 80 jugh. catastr., comassată în o tablă — forma unuĭ quadrat — în nemijloită apropiere de comună, constătătóre din 30 jughere țelină în o massă, și 50 jughere arător învrîstat cu maĭ multe țeline, de pe carĭ să cosește fĕn și otavă, — să dă în arĕndă începênd cu 1 April 1904. pe 3 eventual și pre 6 anĭ, cu suma de **480 cor.** plătibile în 2 rate, și anume în 1 April și 1 Septembre a fie-cărui an. Loc fórte bun și de păsunat de oĭ, caĭ saŭ vite cornute, avênd tabla de basă un riŭ, carele își are isvorul în fântâna cu apă sărată a comuneĭ dela carea nicĭ arĕndatorul nu e eschis. Informațiuni maĭ detaiate să daŭ de oficiul parochial gr.-cat. al **Tür**-uluĭ p. u. **Balázsfalva,** pe lângă acluderea uneĭ marce postale de 10 fil.

1 (4—4) **Oficiul parochial, în conțelegere cu curatorul bisericesc.**

55 (7—10)

AVIS

Subscrisa societate comercială vrênd să-și desfacă depositul sĕŭ de **vinurĭ bune și veritabile de pe Târnave și Murĕș,** aduce la cunoscința On. Public, că vinde en gros și cu prețurĭ moderate **vin de masă din 1900 risling, și vin de desert din 1898.**

Blaș la 1 Decembre 1903.

„CONSUM“
societate comercială pe acțiĭ.

La cununie în gura morţii!

Istorie adevărată povestită de Ioan Sinnreich, în Comarom-Tarián (reproducerea oprită).

Era după sĕcerat când într'o Duminecă după amiazi cu bĕtrânul învĕţător şedeam sub un arbore, a cărui povestiri tot de una le ascultam cu plăcere. Cu ocasiunea acésta ne-a povestit despre amicul sĕu.

Francisc avutul — aşa zice — a fost jude şi om tare plăcut; dintre cele 2 fete ce avea una Maria de 18 ani în timpul acesta să găta să se mărite după fiul avutului negutător de vite Martin.

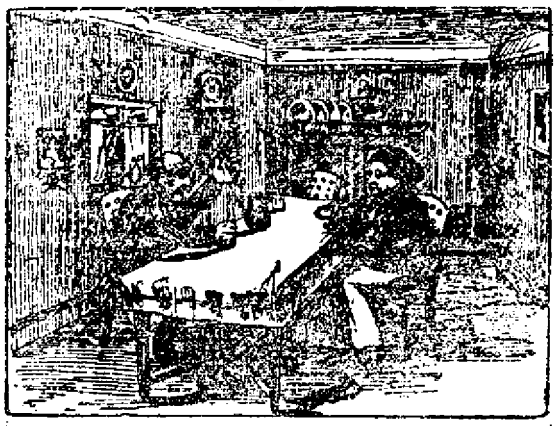

A zis: învĕţătorul mĭe pretin vechiŭ el să-mĭ fie martor, nime altul

A dóua fată bolnăviciósă era o copiliţă de 14 ani care deja din copilărie suferea de *reumă*, mânile şi piciórele eĭ tot de una eraŭ umflate. Afară de acea *durere de cap, batere mare de inimă* şi *ameţeli* o chinuiaŭ încontinuŭ şi fiind că zăcea tot în pat nicĭ apetit nu avea. — Avutul nu a cruţat banii ca să-şi însĕnătoşeze fata, durere însĕ că nu aŭ folosit nimic. Înainte de acésta cu 3 ani, când fata cea mai mare Maria ar fi trebuit să se mărite, Francisc bogatul nicĭ el nu scie pe cine să aleagă martorĭ de cununie fără ca să supere pe vre unul dintre vecinĭ, pentru că pe avutul toţĭ îl iubeaŭ.

Atunci ĭ-am venit în minte eŭ şi timpul acela frumos ce l'am petrecut laolaltă în miliţie. Se sfătuia cu muere-sa asupra alegerii martorelui, zisĕ: „învĕţătorul mi amic vechĭ acesta va fi martorele, nime altul.“ Cugetul acesta numaĭ Dumnezeŭ i-la şoptit.

În fine ziua ospĕţului a sosit. Din întreagă împrejurimea saŭ adunat óspeţiĭ. În biserică preotul a ţinut o vorbire pĕtrunzĕtóre; apoĭ pe lângă musică am plecat cătră casă, unde apoĭ pe lângă vin, musică şi joc a fost o petrecere bună.

În curând s'a ivit tulburare mare. Francisc avutul ca lovit de fulger a picat la pământ, tot trupul îĭ tremura şi faţa îĭ era sdrobită.

Pretinul Franciscşi-a deschis numaĭ de cât ochiĭ şi şopti „încă, încă!“

Musica a încetat, şi óspeţiĭ înmărmuriţi stăteaŭ în jur. Inmediat aŭ deschis ferestile, şi l'aŭ spĕlat cu apă şi oţĕt, dar în zădar. Femeile şi fetele între strigăte îşi smulgeaŭ pĕrul de desperare. O priveliste înfiorătóre şi eŭ stam neputând ajuta nimic pe neputincios. Numaĭ de cât îmĭ vine o ideĭe mântuitóre şi zic soţieĭ mele: „Dómne de aşĭ avea la mine numaĭ o sticlă cu *Elsa-Fluid* de alui *Feller*, acea sigur ar ajuta.“ Soţia mea numaĭ de cât a început a căuta prin posunare şi spre norocire a aflat 2 sticle; numaĭ de cât am îngenunchiat lângă Francisc l'am frecat pe deasupra inimei, capul şi vre-o câte-va picături ĭ-am turnat şi în gură Prietinul Francisc şĭ-a deschis numaĭ de cât ochiĭ şi şopti: „încă, încă!“ Ĭam mai dat încă 10 picuri, după carĭ s'a simţit şi mai bine, aşa că s'a putut scula. Toţĭ plângeaŭ de bucurie.

Ospĕţul s'a continuat apoĭ în voie bună, şi aŭ beut óspeţiĭ în sănătatea lui Feller V. Jenő, care a pregătit Elsa-Fluidu. După un ceas stăpânul caseĭ s'a simţit fórte bine. — Toţĭ óspeţiĭ mĕ întrebaŭ, că de unde mĭ-am câştigat miraculosul *Elsa-Fluid*, la ce le-am povestit apoĭ cum corporalul Hoffer, era aşa de morbos de *stomac, de greaţă, nu avea poftă de mâncare,* şi pe lângă aceea avea *vĕtĕmătură* şi *junghiuri* că i dase drumul de la miliţie. Nicĭ acasă însĕ nu s'a simţit mai bine, slăbia pe zi ce mergea, avea colică şi durerĭ prin piept. A folosit o mulţime de spirturĭ, fluide, despre carĭ cetise prin calendare, dar nu ĭ-a folosit nicĭ unul.

A cetit apoĭ odată despre *Elsa-Fluid* şi *Elsa-Pilule* de Feller şi-a şi comandat de la farmacistul Feller V. din Stubica Centrale 82. 12 sticle de *Elsa-Fluid* cu 5 cor. şi 6 scatule de *Elsa-pilule* cu 4 coróne. Spesele de postă însuşi farmacistul le-a plătit. Pe zi de 3 orĭ a luat în lapte dulce câte 20 picurĭ şi cu Elsa fluidul curat pe de-afară şi-a frecat stomacul, pieptul şi peste tot unde simţea durere; din piluleie Elsa pe zi de 2 orĭ a beut 4 bucăţi şi starea luĭ din zi în zi să îmbunătăţea, acuma însĕ e deplin sănătos, şi orĭ şi cuĭ pentru orĭ ce năcasurĭ numaĭ *Elsa-Fluidul şi pilulele Elsa* a luĭ *Feller* le recomândă. De present în comuna întreagă maĭ toţĭ folosesc Elsa-Fluidul luĭ Feller cu deosebire la arsurĭ, la împunsăturĭ. şi a vĕrsatului şi limbricilor la copiĭ, şi spre vindecarea ochilor slăbiţĭ.

Un om a fost maĭ orbit şi după ce s'a spĕlat 6 sĕptĕmânĭ cu Elsa-Fluidul luĭ Feller mestecat cu apă, ĭar şi-a dobîndit vederea şi vede ca în tinereţe.

Afară de acea maĭ folosesc Elsa-Fluidul la *scrintituri*, la *durere de piept*, la *scuipare de sânge, răguşală, sgârciurĭ contra asudăriĭ*, ba şi în contră *iritării prea marĭ* lipsă de sânge, amestecat cu pilule Elsa şi în contra *gălbinării*.

Şi eŭ însumĭ zise maĭ departe învĕţătoriul numaĭ fluidului Elsa pot mulţumi că că mi bine ĭară, pentru că înainte de amĭ povesti mie amicul Hoffer despre adevĕratul Elsa-Fluid am cugetat că maĭ mult în vecĭ nu voĭ maĭ vedea aşa mi s'aŭ fost slăbit ochiĭ.

Pretinul Francisc numaĭ de cât şi-a procurat de la *Feller V. Jenő* apotecariŭ *Stubica, Centrale* Nr. 82 (comit. Zagrab) şi după câteva sĕptĕmânĭ şi fata cea maĭ tineră s'a însĕnătoşat deplin. Acuma în sĕmn de mulţumită cumpĕră pe sĕptĕmână 1 tuţĕt cu 5 cor. pentru sĕracĭ.

Încă şi din óspeţiĭ carĭ aŭ venit la ospĕţ mulţĭ aŭ procurat Elsa-Fluidul şi pilulele Feller, ajungênd succese bune chiar şi la *scrofulă, influenţă, catar* şi cu deosebire la durere de dinţĭ.

Acésta este naraţiunea învĕţătorului bĕtrân şi pe care cu puţin maĭ înainte mi-a povestit-o un amic. Da sine să înţelege, că şi eŭ am procurat **Elsa-Fluidul luĭ Feller** şi a, a de sĕnătos m'am făcut în cât am scris farmacistului maĭ multe epistole de mulţămire. Luĭ Andreĭ Sanveber ĭ-s'a însĕnătoşat soţia de durere de cap şi de dinţĭ. Muierii luĭ Francisc Goldschmith la vindecat durerea de stomac. Andreiŭ Hey îl folosesce ca medicină generală.

Michail Eichard a avut un prunc care aşa era de debil încât puteaĭ zice că e maĭ mult mort ca viŭ, atunci ĭ-a dat **Elsa-Fluid de a luĭ Feller** în lapte dulce şi acuma aşa e de sĕnătos că toţĭ se miră de el.

Sebestyen Heidinger maĭ a nebunit de **durere de dinţĭ, Elsa-Fluidul însă ĭ-a folosit.**

Antoniŭ Călbach şi Bartol Ivan lăuda Elsa-Fluidul în contra durerii de stomach, şi Elisabeta Ströli numaĭ cu Elsa-Fluid s'a vindecat de batere de inimă.

Încă şi ómeniĭ sĕnătoşĭ folosesc Elsa-Fluidul când se spală.

Sum convins că orĭ cine care procuréză Elsa-Fluidul şi va proba în continuŭ îl va avea şi nu se va maĭ lipsi de el şi-mĭ va fi recunoscĕtor. Să ne ferim de imitaţiuni şi se procurăm direct din Stubica, adresa să o scriem precis.

Adevĕratul Elsa-Fluid alui Feller.

(Fluidul de esenţie de plânte cu miros plăcut alui Feller), provĕdut cu marca „Elsa,“ pe orĭ ce sticlă şi pe orĭ ce instrucţie trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa“ şi subscrierea „Feller.“ În timpul din urmă după ce Elsa-Fluidul se bucură de o trecere fórte

s'aŭ pus în circulaţie din partea unor speculanţĭ fără conscinţă diferite imitaţiuni sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid** etc. Să ne ferim de astfel de imitaţiuni pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca „Feller“ este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o şi aprobat-o.** La esposiţiile din **Berlin Roma, Londra, Paris** şi **Nizza Fluidul-Elsa** alui **Faller** a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roşie din Spania.

Se spedéză cu rambursă orĭ trimeţind banĭ înainte dimpreună cu instrucţia, spesele de postă şi ladă:

12 sticle	saŭ 6 st. duple		5.—	cor.
24 „	„ 12 „ „		8.60	„
36 „	„ 18 „ „		12.40	„
48 „	„ 24 „ „		16.—	„
60 „	„ 30 „ „		20.—	„

Maĭ puţin de 12 sticle nu se spedéză

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Numaĭ Elsa-Fluidul luĭ **Feler e bun.** E consult să se comande recomandat.

La *Elsa-Fluidal* se recomândă, ca cel maĭ bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara de Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur şi iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare, ajută misturea, curăţesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucţiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscinţă.

Adevĕratul prav de insecte cu marca „Elsa.“ Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine grajdiurĭ, viĭ cum is d e. *muscele, purecĭi, moliele, păduchiĭ, stelniţele, furnicele* etc.

Prin folosirea acestuĭ prav să cruţă fórte mult şi fiind efectul luĭ admirabil să recomândă cu tótă căldura. 1 tegulă **1 cor.** dacă se comandă de odată cu **Elsa-Fluid,** la din contră singur costă **5 cor.** franco.

S. D. FELLER V. JENŐ, farmacist în Stubica, Centrale 82. cot. Zágráb.

Elsa-Fluid are mare efect la durere de cap, ţinirea urechilor, la durerĭ de dinţĭ şi stomac, la rănĭ cu un cuvênt la or ce morb. —

GEORGE KIRÁLY, Szt.-Lörincz (com. Baranya).

Elsa-Fluidul D-tale e un escelent medicament de casă, care zilnic ajută fórte mult la neorinduielile şi schimbările vieţiĭ.

Med. Dr. JOSIF ESTMEISTER,
medic Wildenau, posta Aspach, Innkreis Tirol.

8 (1—2)

Aducem la cunoscința D-lor învețătorĭ, că Cartea de Cetire de Ștefan Pop s'a înlocuit cu:

CARTEA DE CETIRE

pentru clasa II. III. și IV. primară,

de I. F. Negruțiŭ și P. Ungurean,

care e compusă după tóte cerințele didactice, ținênd cont de desvoltarea intelectuală a băieților după clase.

Cartea are format 8° pg. 310, leg. frumos, costă **1** C. + porto 10 fil.

Timbalele mele aŭ fost decorate la esposiția milenară.

Țimbale de salon

cu pedal, castaniĭ, negre, cu o resonanță fórte tare și plăcută, de o construcție bună, cu garanță de treĭ anĭ. Prețul de prăvălie 150 florenĭ, ér la mine se pot căpěta cu 75 florenĭ. Daŭ instrucție deplină pentru 8 fl. la lună.

Prescurant trimit gratuit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

JEGESI GÉZA

măiestru de țimbale diplomat și inventatorul țimbaleĭ „Coróna de fier".

BUDAPEST, VII., Nefelejts-utcza 43. szám. (10) 38—52

Intreprindere de transportarea și înmăgăzinarea mobilelor.

ZORN MÓR

BUDAPESTA,

VII. ker., Erzsébet-körút 21. szám.

Primirea transporturilor de mobile în carĕ de transport patent ces. reg. lucrate după model francez, parch tate complet și închise, pentru tóte localitățile din țară și străinătate.

TELEFON. Adresa telegrafică: ZORN MÓR, BUDAPEST. TELEFON.

Transporturĭ de mobile pe tren și pe corăbiĭ, fără întrerupere, cu cruțarea speselor de pachetat.

Inmagazinarea mobilelor

în magazine cu totul uscate și acomodate, pe lângă responsabilitate.

Representanți în tóte orașele maĭ marĭ din țară și străinătate.

(9) 36—52

Bani mijlocesc mai ieftin, mai discret, și mai iute:

Ofițerilor, oficianților privați și de stat, industriașilor, negustorilor și persónelor apte de credit.

Pe lângă replătire avantagiósă

Pe căsi, pământuri, realități, mijlocesc în locul prim al doilea și chiar și al treilea împrumuturi de amortisațiune cu 4 ½ și 5 %.

Conversiunile cele mai complicate le mijlocesc iute, pe lângă remunerare ulterióră.

Câștig informațiuni industriale și comerciale de natura cea mai discretă din tóte părțile țerii, și în sfîrșit,

causele de transare ale comercianților necapabili de a plăti le descurc cu pricepere și mare grijă.

Pentru rĕspuns e de a se aclude marcă.

SZENES A.

(7) 88–52

Cancelarie de informații și tranșării comerciale.

BUDAPEST, VII. Erzsébet körút 22, 1|12.

Numĕrul patenteĭ 16.794.

(8) 88—52

Carol Beck

pregătitor de ventilătóre patentate pentru ferestri

BUDAPEST, VIII, József-utcza 14.

În atenția directorilor de școlă! **6000 de bucăți sunt deja în folosință!**

Pentru luarea mĕsurii, mĕ rog să vĕ adresați mie.

Nu sci nime ce-i sănĕtatea!!

și care ne-o putem păstra numai pe lângă ventilație potrivită.

Ventilatorul aflat și patentat de cătră Carol Beck este fabricațiune magiară, care întrece tóte ventilatórele din străinătate, atât în ce privește scopul, cât și bunătatea. Din punct de vedere sanitar, curentul e eschis prin apertura de 45 %. **Se pot aplica la tóte ferestile. Am fórte multe scrisori de recunoscință, cari dovedesc, că publicul e deplin mulțămit.**

Prețurile ventilatórelor:

Cel mai mare și mai greŭ, cu decorațiune.	C. 25·—
Pentru ferestĭ comune, școlĭ, institute și locuințe private	„ 13·—
Pentru ferestĭ mai ușóre și mai simple	„ 9·—
Ferestĭ de Closett	„ 7·60

Preliminar de spese gratuit:

Ventilatórele mele se folosesc în următórele locuri mai renumite. Casina Națională magiară, Ministeriul de comerciu, Gimnasiul reformat, Ludoviceul, Școlele elementare de stat din Kis-Pest și în mai multe spitale și școlĭ din capitală și provință, dovedindu-se de fórte bune.

Comandele atât în loc, cât și în provință se efectueso fórte prompt și fórte repede.

N o ŭ!

Lampă electrică de busunar

cu mechanism american

indispensabilă pentru orĭ ce economie casnică.

Se póte purta și în busunar, e durabilă, comodă și corĕspundĕtóre.

La fie care e de lipsă pentru luminarea chilielor, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru **oficerĭ** la eserciții, **pădurarilor și vênătorilor pentru serviţiu de nópte** e tare acomodată; pentru **turiștĭ** sunt indispensabile, **pentru medicĭ și móșe** cu ocasiunea visitelor de nópte. **În fabrice, morĭ, pivnițe și deposite** unde se păstréză materiĭ esplosive, sunt de mare însĕmnătate, pentru **călĕtorĭ** ce sosesc nóptea sunt neprețuite. Pentru **económe** este o bucurie. Nu sunt în urma eĭ picăturĭ de lumină pe padiment și covóre. Pe **proprietarĭ și economĭ îĭ păzesce de atacurĭ și foc; cu acésta te poțĭ suĭ și noptea în pod unde se păstréză nutrețul.** — E sigură contra focului. Se póte folosi de maĭ multe miĭ de orĭ și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1·20 cor. subministrăm altul noŭ. **Prețul 4 cor.**

Cu reflector și linte măritóre esecutată fórte fin cu 5 cor.

Strat de reservă coróne 1·20.

Se trimit cu rambursă de

Stabilimentul Central aluĭ IOSIF AUFFENBERG

BUDAPEST, Strada Próféta 5.

(56) 6—10

Cumpĕrare ocasională!

32 bucățĭ numaĭ 6 fl.

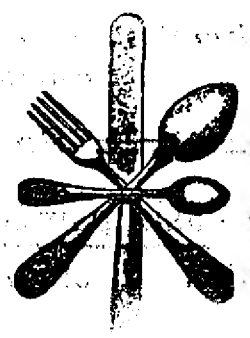

În **urma preamareluĭ** deposit a uneĭ fabricĭ **de obiecte de metal**, sum încredințat **se vînd marfa** acesteia în prețul **cu care se fac.** Spedez dară, până **când depositul susta**, contra rambursă:

6 bucățĭ lingurĭ de supă din cel maĭ fin **argint de gloria, 6 furcuțe** (furcuța într'o bucată) din cel maĭ fin argint de gloria, **6 cuțite** din cel maĭ fin argint de gloria, **12 lingurițe de cafea** din cel maĭ fin argint de gloria; **1 sitiță de străcurat laptele** și **1 sitiță de străcurat supa.**

32 bucățĭ carĭ costă numaĭ 6 fl., tóte nóue și bune și frumos poleite. Acestea maĭ de mult aŭ costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuiesce cu cel maĭ scump argint, și ca unul fie-care să fie convins despre adevĕr, mĕ oblig a remite baniĭ numaĭ de cât dacă marfa nu ar convení.

Garnitura e cel maĭ potrivit dar de cununie, și nu trebue să lipséscă din nicĭ o casă.

Singurul espeditor este:

Iosif Auffenberg's Centrale

Budapesta VI., Strada Próféta 5.

Comandele se trimit spedând baniĭ înainte saŭ contra rambursă.

57 6—10

(44) 12—20

8 zile se lasă spre probă.

Numaĭ 2·75 fl

Să trimite cu rambursă orĭ anticipându-se prețul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf." Se vinde cu garanță de 3 anĭ. — Se dă gratis și o frumósă catenă aurită și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimit baniĭ.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasurĭ și juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelsgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcuranturĭ se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se póte reproduce.

(29) 17—20 Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

liferanțĭ de curte ces. șireg. pentru materie de mĕtasă și ornamente sacre.

Viena I. Kohlmarkt 2.

„la porumbul alb".

Recomandă

ornatele sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de es. falóne, diaconale, sticharii, saccos, omofor epigonation, mitre, mandiĭ, plasçanice, baldachine, praporĭ etc. cum și tote utensiile și vasele sacre de metal, ca disc, ciboriŭ, cruce, chivot, artoclasie, tricheriŭ și dicheriŭ, cădelnițe, candele, sfeșnice, candelabre etc. tóte pregătite solid și cu prețul cel maĭ ieftin de fabrică.

Catalóge ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchia: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a trei óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreséze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Anul XIV. Blaş 20 Februar 1904. Numĕrul 8.

Cătră P. T. Cetitori!

Din nou rugăm pe On. Abonenţi, cari sînt încă în restanţă cu abonamentele de pe anii trecuţi să binevoiéscă a le trimite fără amînare, avênd şi noi cele mai mari lipsuri.

Administraţiunea.

Voinţă, mai multă voinţă!

Ca o frumósă întregire a primului din numĕrul trecut, lăsăm să urmeze acest articol sosit de la un preot din provinţă.

Multe bune şi frumóse se scriu şi cetim într'una de mulţi ani în „Unirea" şi în celelalte ziare ale nóstre; sfaturi, păreri şi propuneri, cari de cari mai la loc. În sinódele şi adunările nóstre apoi nenumĕrate conclusiuni şi hotărîri se iau, cari de cari mai nimerite, tóte ţintind la salvarea şi înaintarea bisericeĭ şi neamului nostru românesc; — dar vorba vorbă rĕmâne, părerile în ziare, conclusele în protocóle, zilele, anii trec . . . şi noi în faptă acolo am rĕmas, unde am fost, dacă nu mai înapoi, când sciut este, că, mai ales astăzi, cine nu progreséză regreséză.

De ce? — De ce la noi de loc sau abia icĭ colea în mic putem zice: „şi cuvîntul trup s'a făcut"?... Causă escusătóre, *vorbă* adecă îndată audim: că trăim zile grele ca biserică şi naţiune, că ni-s legate mânile, apoi mai ales, că sîntem un neam, o biserică sĕracă, poporul sĕrac şi în spirit, adecă mai tot fără carte şi nedisciplinabil, cu greŭ de însufleţit etc. etc. — Óre alte neamuri şi biserici n'aŭ avut când va aceste împrejurări grele, şi unde sînt acum? Nu sînt decĭ tóte aceste causă, ci numai greutăţi, pedecĭ, mai mici saŭ mai mari, cari se pot delătura ca vorba să ajungă faptă, numai voinţă să fie!

Lipsa de voinţă, da, numai şi numai lipsa de adevĕrată voinţă este singura causă, de tot plănuim şi nu făptuim. Chiar şi un mic lucru privat nu se póte duce la bun sfîrşit dacă lipsesce voinţa de ajuns, dar apoi un lucru mare public. Mii de casuri din istorie staŭ ca martori neînfrânţi ai acestui adevĕr. De ce s'a validitat biserica catolică aşa splendid în Germania între enorme pedecĭ, şi de ce acum domnesce pământul poporul evreesc atât de urgisit, puţin la numĕr şi fără patrie?!

Nóue ne lipsesce acuma mai mult de cât ori când: Voia de viéţă, lucrare comună, ne lipsesce cu un cuvînt voinţa seriósă, şi încă de sus până jos, în tóte afacerile publice, fie bisericesci fie civile, de unde urmézá apoi, că şi la cel mai mic obstacol pe rînd ne retragem de la cele sfinte comune la cele egoiste private. Sîntem vrednicĭ decĭ de sórtea nóstră! Sute de neamuri cu nascere mai târzie de cât noi dar cu altă voinţă, ne-aŭ întrecut în cultură, avere, în binele moral şi material; şi noi cu o viéţă de aprópe 2.000 ani trăim mai departe din voia întîmplării de pe o zi pe alta . . .

E dureros, dar trebue să ne cunóscem scăderile nóstre, trebue să ne spunem unul altuia morbul comun lipicios, ca să-l putem cu succes vindeca. Ne lipsesce aşa dară *adevĕrata voinţă*, a cărei mamă dulce e *iubirea*, iar tată bun *adevĕrul sfînt*, şi a cărei fraţini şi surori sînt tóte cele alalte vîrtuţi, cari ridică şi însufleţesc, înviézá şi nobilitézá. Spre a stîrni în inima românéscă această voinţă a strigat bardul nostru acel: „Deştéptă-te . . . acum ori nicĭ odată!"

Acum ori nicĭ odată e timpul decĭ să cugetăm una şi să voim aceea-şi cu toţii, — şi până nu avem acéstă voinţă seriósă, inzădar scriem aşa frumos prin ziare, inzădar ne adunăm adese ori în şedinţe şi petreceri, inzădar conchiémă preoţimea sinóde preste sinóde! Când

---

FEUILLETON.

ABBÉ LOISY.

Într'un numĕr mai nou a ziarului parisian. *L'Univers* abbé Gayrand scrie un feuileton în care polemizézá cu Abbé Loisy, autorul, a cărui scrieri sînt cinci de tóte:

1. La religion d'Israel;
2. L'Évangil et l'Eglise;
3. Études Évangeliques;
4. Autour d'un petit livre;
5. Lé quatriéme Evangile.

Aŭ ajuns celea dintâiŭ în indicile cărţilor oprite subt actualul pontifice. Să scie că Loisy „laudabiliter se subjecit" supremului for, şi aşa a făcut în cât-va sânge rĕŭ doritorilor de scandal, ziariştilor flămînd', setoşi de senzaţii. Aştentaŭ Dior, — jupâniĭ de pe la foile germâne, francese etc. că Abbé Loisy nu se va împăca cu sentinţa primită, şi va continua mai departe teoriile sale, contrare dogmelor catolice.

Pentru ca să vadă şi cetitorii nostri „cât de contrară e Roma ori cărei porniri libere, ori cărui adevĕr nou," — după cum le place duşmanilor ei să scrie din incidentul opririi scrierilor lui Abbé Loisy, las să urmeze aicĭ unele părţi din feuiletonul mai sus pomenit, scris de un apreciat teolog francez, — părţile, unde se cuprinde doctrina lui Loisy.

Abbé Loisy e specialist în istoria critică. Ei nu scrie ca teolog, el e critic istoric, şi în calitatea asta cercetézá începuturile crestinismului, şi desvoltarea lui, şi prin simpla critică istorică vrea să arete că catolicismul, biserica catolică, cu tóte instituţiunile sale, e de origine autentică crestină.

O ţintă frumósă aceasta, carea însă nu a putut'o realisa, ci a ajuns — dimpotrivă la conclusiunĭ cu totul greşite, pornind din premise de asemenea false. A împrumutatĭ şi a desgropat multe erori apărute mai întâiŭ cu deosebire în Germania, ca „teoria şcólei critice Tubingice" şi altele. Loisy a şi fost salutat de mulţi duşmani ai bisericii ca un nou Renan batjocoritorul lui Christos.

De unde începe Loisy?

Din început ei négă autoritatea istorică a evangeliilor. Zice că niciun evangelia a patra, nicĭ celea trei synoptice — Mateiŭ, Marc, Luca, nu sînt isvóre demne de credinţă pentru istoricul adevĕrat.

Evangelia de la Ioan din capul locului e un op de doctrină pură, un op filosofic, în care nicĭ pomană nu e de istorie, — nicĭ faptele povestite — în specie: minunile, — nicĭ vorbirile aduse (să scie că în Evang. s. Ioan sînt celea mai multe vorbiri a Mântuitorului), nu ne deştéptă încrederea în adevĕrătatea şi realitatea lor. — Un volum de filosofie religiósă e Evang. a 4-a: Un amestec a gândirii elene cu învĕţătura crestină despre graţie. Autorul s'a folosit când de minuni, când de discursuri ori de dialoguri, — după plac, pentru esprimarea acestei doctrine. — Ar fi dar un lucru copilăresc de a cerca în Evangelia aceasta

va vedé massa poporuluĭ, opinca, în cele naţionale pe conducĕtorii sĕĭ, advocaţii, marii proprietarĭ şi inteligenţa de tot feliul, că nu tot vorbesc numaĭ schimbându-şĭ ideile după împrejurărĭ, ci şi în faptă cu poporul pentru popor jertfindu-şĭ posiţia, şi averea; că luptă din resputerĭ da, atunci vom avé voinţă, şi vom învinge! Când în cele bisericesci credincioşii vor vedé pe părinţiĭ sĕĭ sufletesci, că nu tot sinodéză fără dĕnşiĭ, ci pe Vlădica umblând din sat în sat fără alaĭ mare, dar cu fruntea asudată, dându-şĭ chiar şi crucea de pe pept, unde ar fi de lipsă; pe protopop apoĭ călĕtorind, nu spre a strînge diurne ci spre a-ĭ cerceta în Domnul şi a-ĭ încuraja, iar pe preot predicând mereŭ, cinstind prescura sfîntă strămoşéscă — *reînoind tóte în Christos,* — da, atunci va fi voinţă şi vom învinge sigur!

Această voinţă tare, continuă şi sinceră, şi numaĭ acésta ne póte scóte din impasul trist, în care sîntem ca natiune şi biserică. — Deĭe Dumnezeŭ să ni-se încălzéscă maĭ mult inimile!

„Voiesce şi veĭ puté," se zice, şi e un adevĕr de când e lumea.

„Lumină, maĭ multă lumină!" a strigat lumeĭ marele poet Goethe la mórtea sa, şi noĭ dacă nu voim să morim se strigăm neamuluĭ şi bisericeĭ nostre: „Voinţă, măĭ multă voinţă!"

Valet.

Pictorul Smigelski apreţiat din nou. În numĕrul I. din Ianuarie a. c. al periodicului din Budapesta „Magyar iparmüvészet" Lyka Károly dând samă despre esposiţie de artă decorativă aranjată în Budapesta în Decembre 1903. scrie la sfîrşit următórele: „Am cutrierat curtea cea mare cu coperiş de sticlă, dară catalogul ne silesce, să ne suim şi în etaj. Acolo putem să sevedem cartóne gătite de un profesor din Ardeal cu numele Octav Smigelski. Sînt cartóne de frescurĭ: ornamentarea întrégă a uneĭ bisericĭ marĭ în stil bizantin. Până acum încă n'am avut norocirea de a cunósce numele auctorului. — În dată ce a ajuns omul acolo, aşa simţesce, că s'a suit pe o înălţime a muntelui Athos, într'o sfîntă mănăstire, unde sciŭ încă numaĭ scrisórea uncială şi cu mulţime de fum de tĕmîe veneréză până de sară pe diferiţiĭ hagioşi. Acesta e Bizanţul. Când profesorul din Elisabetopol ne arată cartónele acestea de frescurĭ, ne-a condus într'o lume singulară, ieratică şi împodobită cu smalţ de aur. Simţim tóte cele ce tîlcuesc în limba artel epoca aceea trecută, din carea acum ne-a rĕmas numaĭ sfînta ortodoxie. Acésta trăesce încă şi acuma, şi acésta o esprimă auctorul cu compositiile sale severe şi reservate, cu mişcările ceremonióse ieratice. Gesturile şi mişcările acestea — în opositie cu părţile rele ale picturiĭ bizantine — nu aŭ espresiune întepenită, ci dimpotrivă se arată ca nisce gesturĭ încetinele şi malestóse, carĭ îşĭ sfîrşesc în veĭnicie mişcarea sa cea maĭ de pe urmă. Câte o crétă de vesmînt cresce până la monumentalitate şi împrejură trupurile acestea cu severitate sfîntă. Christoşĭ, apostolĭ şi sfinţiĭ, ţărĭ atot puternicĭ aĭ cerului în mijlocul uneĭ ornamentice ca acésta, carea în formele sale cele fără de istetime anume cercată şi de o mie de anĭ neschimbate tîlcuesce veĭnicia bisericiĭ. Profesorul din Elisabetopol a scint, ce are, să lucre. Numele luĭ maĭ mult nu va maĭ fi necunoscut."

REVISTE.

Din Patrie. În sĕptĕmânile din urmă multe veştĭ s'aŭ colportat despre schisma Rutenilor. Unii, cum e şi Szabó Jenő, cavalerul liturgieĭ magiare, nu-ĭ dă mare însemnătate mişcărei acesteia: alţiĭ însĕ — nu cu multă cumpănire — presentă lucrul ca o mişcare însemnată, carea ar aduce cu sine schisma tuturor Rutenilor din Ungaria. E fapt, că aŭ schismatisat cei din Iza, pentru că s'aŭ sfădit cu preotul lor. Acestia aŭ şi căpĕtat deja un preot sĕrb neunit. Alte incidente s'aŭ maĭ întîmplat în Lucska şi în Bereg-Rákos. De schisma generală a Rutenilor nu póte fi vorba. Lucrul e însemnat pentru aceea, că şoviniştiĭ bagă de samă, că deşi inteligenţa Rutenilor e perdută pentru neamul lor, poporul însĕ ţine la legea şi la neamul sĕŭ. Însu-şĭ Szabó Jenő recunósce, că mişcarea liturgieĭ magiare, şi magiarisarea şcólelor e causa acestel schisme.

Roma. În 28 Ianuar a fost o conferinţă interesantă în Vatican, la care aŭ luat parte pe lângă Sfinţia Sa mulţi cardinalĭ şi nobilităţi de ale Vaticanuluĭ. A ţinut-o părintele *Pellegrini,* basilit de la *Grottaferata,* o mănăstire de lângă Roma. Conferenţiarul vorbind despre dragostea, ce aŭ nutrit-o tot de una Papiĭ faţă de biserica orientală, vedé un lucru providenţial în faptul că la porţile Romeĭ se află o mănăstire grecéscă.

Multe veştĭ s'aŭ lăţit despre reformele ce le face Papa în Vatican.

---

cuvintele saŭ faptele luĭ Isus. În ea esprimată numaĭ *cugetarea, învĕţătura, credinţa,* unuĭ autor necunoscut, şi dacă vă place, un moment, *un studiu* din evoluţiunea creştinismuluĭ, în decursul celor treĭ sferturĭ de veac, de la mórtea Mântuitoruluĭ, (se ştie că Evang. luĭ Ioan a fost scrisă la sfîrşitul veaculuĭ întâĭ.)

Evangeliile synoptice n'aŭ maĭ mare preţ ca a luĭ Ioan. Evg. luĭ Mateĭ, Marcu şi Luca n'aŭ un *singur* autor, şi o mărturie nu se póte aduce că ele ar fi fost scrise înainte de prima generaţiune apostolică (care ţine până la jumĕtatea veaculuĭ al II-lea: 150). Sînt nisce compilaţiunĭ din diferite fragmente, pe carĭ fragmente autorĭ diferiţĭ din diferite timpurĭ le-aŭ grămădit saŭ le-aŭ ordinat pe un fond óreşĭ care *comun.* De aceea în Evangeliile synoptice nu poţĭ afla cu siguranţă, şi nicĭ chiar cu uşurinţă ceea ce a învĕţat şi făcut Isus. Ele ne arată maĭ mult formele de credinţă primite de biserică, până în timpul când acestea cărţĭ aŭ fost scrise.

Adevĕrul istoric cu privire chiar la Isus trebue să-l stabiléscă critica, acesta e domeniul eĭ. Din grămada de povestirĭ trebue să aleagă pe celea adevĕrate. Să-l atribuĭ luĭ Isus aşa numaĭ fără nicĭ o judecată, ceea ce se spune în Evangeliĭ despre Eĭ, fie învĕţătură, fie faptă, nu e ştiintificesce corect. Metodul acesta îl întrebuinţézĕ ómeniĭ, carĭ vreaŭ cu orĭ ce preţ să-l ţină pe Isus de adevĕratul autor al doctrinelor şi faptelor aşa cum se află în Evangeliĭ, — pe când în forma cum se află acum în Evangelie, tóte acestea, sînt de provenienţă maĭ târzie.

Reducêndu aşa dară Ev. synoptice la adevĕrata lor valóre, criticeĭ istorice îĭ maĭ rĕmâne să estragă din ele creştinismul primitiv, fisonomia morală, învĕţătura şi opera luĭ Isus. Şi la ce resultate ajunge critica în privinţa asta?

Descopere că Christos predică apropierea şi sosirea împĕrăţieĭ ceriurilor, adecă împĕrăţia mesiană aşteptată de Judeĭ, şi că el vestea *ca fórte apropiată* această împĕrăţie, pentru că după învĕţătura luĭ, contemporaniĭ sĕĭ, anumit: apostoliĭ — aveaŭ să fie martorĭ, aveaŭ să trăléscă în acésta nóuă domnie. Isus îşĭ termină predicarea, spunêndu că chiar el e Mesia. Mărturisirea aceasta şi-o repetéşce sus şi tare şi înaintea judecătorilor sĕĭ, de carĭ, — pentru pretenţiunea asta a luĭ — a fost condamnat la mórte.

Greşala sa, (a luĭ Isus) cu privire la nemijlocita apropiere a împĕrăţieĭ messiane ne esplică, cum de Christos n'a putut nicĭ *visa* despre gruparea într'o corporaţiune a apostolilor şi învĕţăceilor sĕĭ, nicĭ despre traiul de veacurĭ a acesteĭ corporaţiunĭ, ne esplică pentru ce Isus n'a instituit o societate religiósă şi hierarchică (Biserica ascultătóre cu biserica învĕţătóre, şi constituţia specifică a acesteĭ din urmă.)

Tot greşala asta, credinţa asta în nemijlocita apropiere a împĕrăţieĭ messiane, esplică pentru ce Isus n'a fundat o religiune şi n'a instituit un cult, pentru ce în predicarea luĭ nu se cuprinde *nicĭ o dogmă,* pentru ce învĕţătura sa *nu constitue un nóŭ codice de morală.*

Tóte acestea se esplică, pentru că după propovedŭirea luĭ, ca să ţi-se deschidă porţile impĕrăţieĭ cereştĭ. — aşa după cum o aşteptaŭ profeţiile interpretate greşit de Judeĭ în timpurile din urmă, — era de ajuns *să creadĭ în venirea* acesteĭ împĕrăţiĭ, în *misiunea specială* a luĭ Isus, şi să *faci penitinţă.* Aşa dar la ce-s bune dogmele, principiile de morală, hierarchia, când tóte acestea aŭ scopul să conducă pe ómenĭ la o ţintă depărtată, care nu ne stă în nemijlocită apropiere. — după cum a stat împĕrăţia ceriurilor, aşa după cum a predicat'o şi înţeles'o Isus!

În chipul acesta ni se arată, după Loisy creştinismul luĭ Isus din Nazareth: o pregătire repede, vehementă pentru împĕrăţia messiană, care era în nemijlocită apropiere: *o simplă erupţiune a messianismului judaic.*

Iată de unde a pornit creştinismul. De aicĭ a isvorît biserica catolică cu dogmele sale, cu morala sa, cu disciplina, hierarchia şi ritul seŭ. — După mórtea Măestruluĭ, — pe care, să vede, apostoliĭ l'aŭ credut veĭnic în viaţă în calitate de Messia — învĕţăceiĭ seĭ în mĕsura în care întârzia sosirea împĕrăţieĭ promise, aŭ simţit tot maĭ mult lipsa de a organisa comunitatea, societatea credincioşilor. — De aicĭ a rezultat o organizare hierarchică, cu anumite prerogative pe sama luĭ Petru: iată sîmburele pontificatuluĭ român. De aicĭ apoĭ s'a simţit şi lipsa să se adaugă la conţinutul de maĭ înainte a Evangeliĭ lor părţile carĭ să referesc la constituţia bisericeĭ. — Iată un esemplu de *evoluţie* a creştinismuluĭ: *Ceremonia* frângeriĭ pânii, îndeplinită de Isus în presara patimilor, cu ocasiunea cineĭ paschale, a *devenit sacrificiul nóueĭ religiunĭ,* după ce creştiniĭ aŭ fost opriţĭ din sinagogĭ. — În curênd apoĭ, când s. Paul a dat morţiĭ luĭ Isus înţelesul, că a fost un sacrificiu universal

Multe congregaţiuni, carî nu aŭ avut aşa mare cerc de activitate, se vor şterge, şi agendele lor se vor împărţi între altele. Aşa s'a întîmplat mai de curênd cu congregaţia reliquelor şi a indulgenţelor, ale căror agende s'aŭ concredut congregaţiei riturilor. Se pun în rînd şi plăţile, şi se stabilesce pensia oficialilor, şi acésta e de mare moment, căci în Vatican lucră mulţi mireni, ale căror familii şi minoreni vor avé să mulţăméscă mult reformelor Papei *Piŭ X.*

Italia. În Francia le-a succes francmasonilor să scótă catechismul din şcóle (afară de celea catolice pronunţate), acésta vreaŭ să o facă şi în Italia. *Nasi* ministrul de mai inainte al cultelor, şi marele „pretin" al Românilor, făcuse deja proiectul pentru tréba acésta. *Orlando,* actualul ministru a pus tréba la o parte, căci se teme de catolici, şi mai ales, că are el acum alte lucruri, a aflat adecă nisce urme de defraudări în cassa portofoliului séŭ.

Francia. S'a şters şi legea *Falloux,* carea îndreptăţia pe orî ce Frances maiorean, capace şi de omenie, să deschidă şcóle. Aici se vede ce fel de ómeni sînt Francesii de azi, ei strigă în gură mare: libertate, egalitate şi frăţietate, dar nu o înţeleg şi nu o practiséză numai faţă cu cei ce-şi plécă capul guvernului francmason de azi — S'a adeverit mai de multe orî, oficios prin statisticele guvernului, că elevii crescuţi de călugări sînt cei mai buni oficiali şi că guvernul în acestia nu se póte încrede, căci ei cred în Dumnezeŭ, să tem de El şi li-e ruşine de ómeni, pe când acestea nu-s principiile guvernamentale, de aceea mai bine le închid tóte şcólele catolicilor, de cât să créscă dóuĕ tineriml cu ideî duşmanóse.

Să nu uităm, că în biserică după furtunele celea marî tot de una să curăţă aerul şi résufli mai bine, după cum ne dovedesce şi Kulturkampf.

Bavaria. Am fost amintit cetitorilor nostri despre proiectul contelui *Moy,* care vrea să deie afară din parlamente pe preoţi. — Proiectul acesta a ajuns şi la urechile împăratului *Wilhelm,* care vrea să-l ieie de la ordinea zilei, chiar prin faptul, că în scurt timp va numi de membru pe viaţă în senat pe cardinalul din Köln, *Fischer.*

Résboiul Ruso-Japones. Pregătirile pentru lupta decisivă, ce se va da pe uscat, decurg cu o grăbire uimitóre. Cu deosebire Japonia face tóte, ca se grăbéscă lupta, ca ast fel rusul să nu aibă destul timp de a se aduna şi pregăti. Lupta va fi în Corea în apropierea riului Ialu. Japonesii şi-aŭ dus în Corea până acuma 120.000 de ómeni.— Flota japonesă de résboiŭ lucra într'un chip admirabil. În 14 c. aŭ atacat cu torpedele năile de résboiŭ ruse, carî aŭ fost părăsit portul şi s'aŭ retras în spre larg. Atacul a venit pe neaşteptate, a ţinut puţin şi aŭ stricat rusilor numai o naie de résboiŭ. Japonesii nu aŭ suferit nici o perdere. Acest atac al Japonesilor aŭ pus în respect năile rusesci. Flota rusă ce se află la Port-Artur ascéptă năi nóuĕ ca ast fel unite să facă apoi ofensiva. Puterile europene, interesate în părţile unde decurge résboiul, s'aŭ declarat de neutrale. China încă s'a declarat de neutrală, însе pe ascuns îşi pregătesce boxerii. Chinesii însufleţiţi de succesele de până aci a japonesilor, cred că a sosit timpul să atace şi ei Rusia şi pe toţi străinii Dacă se va mişca China, se vor mişca şi puterile europene, şi în casul acesta se va nasce un resboiŭ general. Resboiul ruso-japonez aduce cu sine un noŭ resboiŭ lângă noi, — un resboiŭ între Turci şi Bulgari.

CORESPONDINŢE.

DIN DIECESA ORĂDII MARI.

27 Ian. 1904.

„Un mic episod de Bobotează" publicat în unul din numerii preţuitei nóstre „Unirea" mĕ înduplecă a descrie stările abnormale din tractul protopopesc al Holodului causate şi esistente şi aici prin diferinţa de procedură a confraţilor, pe cum şi corespondentul „P" conclude în plânsórea sa din 20 l. c.

Încep şi eŭ cu concubinatele pe carî după lupta a lor mai mulţi ani încă nu le-am putut estirpa. — Folositu-m'am de tóte modalităţile şi mĕ folosesc şi azi pe cum: predicî şi sfaturî părintescî la tóte ocasiunile binevenite, iar faţă de cei renitenţi: denegarea sfinţirei de casă la Bobotează, sărutării Evangeliei la Mânecat. împărţirii anaforei la finea Liturgiei. neîmpărtăşirea cu ss. Sacramente ale viilor, neadmiterea de naşi la botez şi cununii, denegarea rugăciunii la 40 zile după nascere asupra con-

---

pentru iertarea păcatelor tuturor ómenilor, comparând mórtea lui cu mielul pascal — ceremonia frângerii pânii s'a schimbat în *misterul presenţei* reale a lui Isus pe pământ. Când evoluţiunea primei ceremonii a ajuns până aici. necesar a trebuit să se adauge povestirii primitive evangelice despre cina cea din urmă părţi şi cuvinte carî să esprime mórtea mântuitóre a lui Isus, versarea sângelui pentru isbăvirea păcătoşilor. şi să esprime mai departe instituţiunea unei preoţii: „Acésta să o faceţi întru aminlirea mea." — Aşa dar că e evoluţiune acésta?

Dar separaţiunile tot mai pronunţate dintre Iudei şi Iudeo-creştini. i-aŭ adus pe ceştî din urmă în tot mai mare contact cu Grecii, şi ideile acestora aŭ influinţat mult asupra creştinismului primitiv judaic. Mesia Iudeilor a devenit „Logos"-ul Alexandrin.

Isus n'a afirmat nici odată că el e Dumnezeŭ! Credinţa creştina grecisată a dat nascere acestei dogme. pe cum şi dogmei trinităţii. ca urmare a celei dintâiŭ În Evangelia a 4-a se póte vedea începutul acestei evoluţiuni, ce s'a luptat cu multe pedecî şi a ţinut mai multe veacurî. În synoptice abia se află urma acestor dogme.

Botezul. de origine judaică, a fost ales să fie ceremonia prin care să face întrarea în biserică, în numĕrul credincioşilor. Dar forma trinitară: „botéză-se.. în numele Tatălui şi a Fiului şi a Spiritului sfînt" e cu mult posterióră timpurilor apostolice.

Din ceremoniile botezului s'a născut mai târziŭ. confirmaţiunea rit şi ea.

Penitinţa. pe care a predicat'o Isus a devenit cu timpul sacramentală. Tot aşa pe încetul s'a cristalizat liturgia, din riturî, şi ceremonii deosebite.

Dacă urmăreştî pas de pas istoria, şi-ţi imaginezi tóte sbuciumările. tóte recerinţele şi aşezămintele diverse a diverselor timpurî. dacă-ţi închipui tóte întîmplările urmate după tragedia Calvarului. ca într'un tabloŭ veî puté să veđi biserica catolică, cum să schimbă, saŭ mai bine. cum să desvóltă în diferitele împrejurări. şi veî recunósce că. biserica catolică de astăzi e urmarea naturală. logică şi legitimă a creştinismului propoveduit de Isus. O evoluţie raţională.

Catarina Varga.

— Istorie adevĕrată de Wolfner Pál. —

(Fine).

Femeia făcu un pas înainte.

— Îţi voi esplica ce am zîs. Liniştit, calm fără nici o revoltă. Apoi Spectat D-ta de sigur mĕ veî înţelege. dór eşti ungur. Nu voiesc a vorbi despre persóna mea. Te rog a nu mĕ întreba. cum am ajuns aci. Aceia-i indiferent. Staŭ singură şi întréga mea viaţa o am petrecut în munţi. Aşa cunosc poporul de la munte ca pe mine însa-mi. Îi cunosc neajunsurile. speranţele, bucuriile. Sciŭ ce-l dóre. de ce se bucură, în ce se încrede. Şi binevoiţi a crede, că muntenii sînt ómeni buni şi liniştiţi. Iubesc pacea, şi se îngrozesc de pirî şi discordie.

— Rĕmâi la obiect. Catarina Varga.

— Îs la obiect. Am vorbit despre popor; despre poporul român de la munte. în mijlocul căruia am trăit. Spectatul meŭ domn, acel popor este de ani de zile grózнic de întărîtat.

— E adevĕrat. Tu l-aî întărîtat.

Îs calvină şi nu jor. Dar aşî puté depune jurămînt sfînt că cu totul alţiî sînt aceia, carî îl întăriţă. Vreî Spectat D-ta să sciî cine-s eî? O să-ţi spun: erarul regesc şi oficianţii guvernului.

— Cum cutezî a vorbi ast fel?

— Cu dreptul adevĕrului. Căci am dreptate. Poftim a esamina causa bucíumanilor. Vechea lor diplomă de privilegiaţi nu-i deobligă de cât la o contribuţie anuală de treî măsurî aur. Eî aŭ făcut mai mult. Aŭ plătit dóuĕ-zĕci. Dar nici cu atât nu s'a mulţumit erarul. Voia să siléscă comuna la robotă. La acea robotă. care pe tóte domeniile erariali o pretind în măsură nelertată şi ne mai pomenită. călcând dreptatea în picióre. În loc de o zi de lucru. îi impune treî şi în loc de o păreche puî. îî pretinde cincî. Iar poporul îndură tóte acestea cu o desperare înfuriată. Şi dacă se opune, pătesce ca bucíumanii Şi fac proces lar snectata tablă regéscă îl judecă pe sĕrmanul popor ignorant. fiindcă nu cunósce formalităţile dreptului procesual. Comitatul esmite brachiul. ca să deţină şi să încarcereze pe matadorî

— Comitatul stă în serviciul dreptăţii.

— Nu-l adevĕrat spectatul meŭ domn. Comitatul servesce neamţului, care bine scie ce face. Să nu vĕ fie cu plăcere a crede. că acei mulţi oficianţi germâni. carî staŭ în fruntea oficiului erarial. voiesc a despoia numai. Urmăresc eî şi alt scop când torturéză poporul D.că merge la eî poporul să se plângă, daŭ din umerî; eî nu pot face alt fel, pentrucă la ordinul guvernului

cubinei. Dar în zădar: căci cei neîmpărtăşiţi prin darurile bisericii, a cărei poruncă o călcaŭ sub picióre, se duceaŭ la preoţii nenuniţi din vecinătate, cari fără considerare, că aceia nu aparţineaŭ confesiunii şi turmei lor, îi mărturiseaŭ şi cumineca. Am speranţă însă că de acum înainte acest rĕŭ se va îndrepta în spre mai bine, de óre-ce doi dintre aceşti preoţi s'aŭ mutat la cele eterne. Înse nici confraţii nu purced faţă de concubinări în conformitate. — Un coleg aŭ fost naş cu dómna sa împreună şi aŭ participat la nunta aşa numită „învĕlită," fără ceremonii bisericesci, a unui minorean şi aşa aŭ sancţionat, aŭ aprobat prin presenţa lor concubinatul acelora.

Nu este conformitate nici în ţinerea sĕrbătorilor, unii confraţi, după esemplul neuniţilor, vestesc de sĕrbători, cari nu sînt sĕrbători legate, saŭ cel puţin trec cu vederea ţinerea acelora pe cum: Sân-Tóder, 40 de sfinţi, Constantin şi Elena, Pantilie, Precup; apoi mai ţin sĕrbători de ghiaţă. Urmarea e, că, nu este putere omenéscă, care să-i pótă îndupleca pe credincioşi ca în aceste zile să-şi vadă de lucru şi să nu serbătoréscă, pentru că vedi bine şi în celelalte sate ţin sĕrbătóre, numai ei să nu serbătoréscă? Iar sĕrbătorile legate, mai ales cele de vară, nu le observ.

Nu este conformitate mai departe în stirpirea moravurilor şi datinelor rele. În jurul acesta este datina de a umbla în ziua Nascerii Domnului cu „turca" chiar şi sub serviţiul divin Eŭ după ce m'am convins de imoralitatea ce rĕspândesce această datină păgână, neputând alt cum, prin întrevenirea autorităţii civile, am oprit acest umblat în parochia mea, dar tot atunci spre mai marea mea mirare un confrate în parochia sa a învitat pe turcaşi la casa sa şi i-aŭ ospĕtat. Am putut audi apoi de la unii credincioşi de ai mei că: „rĕŭ ne-aŭ bătut Dumnezeŭ cu popa nost, că ăsta nu ne lasă să facem ce fac şi alte sate."

Despre disparitatea ce se observă în diferitele funcţiuni sacre nu fac vorbă căci s-aŭ ventilat acésta de mai multe ori în colónele acestei preţuite foi, ci mĕ mărginesc a constata, că câte sate, atâte datini, sîntem prin urmare vrednici de apostrofarea maliţiósă a latinilor: *„greci sine regula vagantur."* — Ar fi de dorit deci si în acésta privinţă un îndreptariŭ, saŭ formulariŭ, care să fie apoi strict şi în conformitate observat de toţi, pentru-că poporul fórte bine observă deschilinirea ce se ivesce la funcţiuni săvêrşite în diferite locuri şi de către diferiţi preoţi, ceea ce apoi îl face indiferent, nepăsător faţă de ori-ce funcţiuni sacre.

Datinele, obicelurile şi moravurile într'un tract protopopesc sînt aprópe aceleaşi, prin urmare conferinţele preoţesci ar puté face fórte mult pentru îndreptarea moravurilor, păstrarea datinelor bune şi stirpirea celor rele; aici prin sfătuiri, propuneri şi deslusiri reciproce băsate pe studii şi esperinţe şi-ar puté însuşi fiesce care preot tractual o procedură, cu care în casurî analóge ar puté purcede în conformitate cu cela lalţi colegi şi nu s-ar ivi cazuri de acele, în cari unul urmăresce chiar contrariul celui alalt. Aici s-ar puté tracta chestiuni vitale şi de o importanţă nespus de mare pentru turma concreduta păstoriri, pe cum: modul de a înfiinţa grânare, renniuni de înmormîntare, de consum, de temperanţă, de înzestrarea bisericilor s. c. l.

Eŭ aşi învita la atari conferinţe şi inteligința laică şi pe învĕţătorii din tract ba şi câte un ţĕran de frunte şi cu influinţă, din fie care parochie. — Am esperiat că în unele locuri chiar inteligința laică ori ţĕranul mai cu stare e cel mai mare contrariŭ preotului şi tuturor tenoinţelor şi aizuinţelor sale bune. — Atragerea acestora în conferinţe preoţesci ar puté folosi mult causei, pentru-că ţĕranul acela s-ar simţi măgulit şi cinstit că s-aŭ aflat vrednic de a fi învitat şi a participa la aşa onorifice conferinţe. — cu chestiunile pertractate acolo s-ar indentifica şi ar face acelora propagandă în satul sĕŭ, şi prin acésta ar fi a dóua mână a preotului. — Un esemplu dot aduce din parochia mea. — Pe un frunţaş al parochiei în zece ani de zile nu l-am vĕdut la biserică, zădarnica mi-aŭ fost tóte ademenirile, aŭ rĕmas în îndărătnicia sa, se scusa mai cu una mai cu alta, iar pe la spate vorbea în contra mea şi a bisericei. —¡Acum doi ani l-am ales de curator primariŭ, şi de atunci nu a fost Duminecă saŭ sĕrbătóre ca să fie lipsit de la biserică, şi în ori-ce causă bisericéscă saŭ comunală mi-e propta cea mai mare, pentru-că pe cum se zice: *„honores mutant mores,"*

Dar durere, tractul nostru încă nu a ajuns până colo ca să putem ţine nici macăr preoţii atari conferinţe, sfaturi bune nu putem primi unul de la altul, pentru aceea încă fieşte care după chibzuéla sa şi de aici obvin apoi atâte abnormităţi.

— *n.* — *p.*

Învitare.

Casina română învită cu tot onorul pe toţi membrii sĕi la a VIII. adunare generală ordinară, care să va ţinè Duminecă în 28 Februar a. c. la órele 10 a. m. în salele casinei.

---

maghiar ast fel trebue să purceadă. Causa la tóte este magiarul. Dacă hrăpesc o mulţime de avere, dacă espiotéză poporul şi-l calcă în picióre drepturile — totul să face la ordinul magiarilor. Magiarul este acela, pe care poporul trebue să-l urască. Magiarul este acela, în contra căruia nemulţămirea trebue să créscă până la estrem. Magiarul va fi aceia, care va trebui să rĕspundă şi să plătéscă pentru tóte acestea.

Catarina Varga deja nu mai era liniştită. Vorbia iritată; cu faţa aprinsă, şi aprópe strigând continuă:

— Eŭ nu mĕ pricep la înalta politică, spectate domn. Eŭ nu ştiŭ, că din ce cause întărîtă oficialii erariali poporul în contra magiarilor. Eŭ numai atâta vĕd, că ei o fac acésta. Eŭ numai aceea o ştiŭ, că ei înfurieză pe fie cine în contra neamului meŭ, în contra magiarilor, de şi sînt nevinovaţi, după-ce abia este vr'un oficial magiar la erariŭ. Mai înainte am spus-o, că staŭ singură. Bă tutul meŭ a fost preot calvin, — pe el l'a închis înaltul guvern pentru agitare. A murit în închisóre. Şi nu mi-a testat alteeva, de cât marea dragoste, cu care şi-a iubit neamul. M'am reîntors aci, şi când am vĕdut ce să petrece. — am decis, să mĕ opun cu modesta mea putere. Lasă să vadă poporul, că nu magiarul este duşmanul sĕŭ. Eŭ, magiară, am mers în mijlocul lui, l-am îndemnat, l-am încuragiat — da, l-am şi agitat. Dar pentru acésta consciinţa nu mĕ mustră. Am avut dreptate.

Judele făcu din cap.

— Intenţiile póte ţi-aŭ fost bune în fapte înse ai greşit.

Catarina Varga îşi ridică capul.

— Spectatul meŭ domn, — zisă apoi, — póte, că vor fi, în contra cărora am greşit. Azi când Şaguna, vicariul general al episcopului român de la Sibiŭ, a venit în persónă să mĕ deţie cu un şiretlic şi legată să mĕ târască în sanie până aici. — gândeam pe cale, că acest domn puternic nu s'ar fi espus pericolului, dacă nu avea causă. Şi am cugetat, că de sigur vor fi de aceia, pe cari îi dóre, că pentru drepturile sermanului popor român se luptă o femeie magiară. Se póte, că am vătĕmat interesele acestor domni. Dar în contra bietului popor, în contra intereselor naţiunii magiare nici când nu am greşit, aceasta una o sciŭ.

Judele instructor se lupta cu un sentiment neplăcut. Apoi făcênd din cap bolborosi: gărgăuni!

Catarina Varga care stătea chiar înaintea lui îl audi.

— Nu-i accea, — zisă. Vorbia lin, aprópe solemn. — Nu-i accea, spectatul meŭ domn. Tot atât. Bine sciŭ, că în curênd nu o să ies din închisóre. Sórtea mea nici nu mĕ neliniştesce. Puţin îmi pasă, de mĕ voi şi prăpădi. Dar ce am zis mai înainte, să nu uite spectatul domn. La comitat ai mare influinţă. Poţi face mult şi ajutora mult. Nu uita, în potriva cui întărită poporul erariul şi oficialii guvernului atunci, când îl maltratéză pe nedreptul. Şi te gândesce, că tóte acestea cine va trebui să le plătéscă când va.

A tăcut. Nici judele n'a mai zis o vreme nimic. În fine a sunat.

— Duceţi îndĕrĕpt acusata în cella sa, voiŭ continua mâne interogatoriul.

Şi o reconduserà. Iar judele a stat mult, la masă în nemişcare. În fine s'a ridicat şi paşi către fereastă. Afară totul era acoperit de o întunecime órbă, numai de pe dealuri se reflecta licărirea focurilor îndepărtate.

Catarina Varga numai la anul 1849 părăsi închisórea. Pe atunci deja se sbicise sângele magiar vĕrsat pe pieţele Aiudului, Abrudului, a Zlatnei, şi în multe alte locuri.

Elis.

Pe-o cumpĕnă...

Pe-o cumpĕnă de-am pune noi
Iubirea nóstră, dragă —
Eŭ jumĕtatea ei s'-o pun,
Iar tu s'-o pui întrégă!

Şi tu cu inimă cu tot
S-o pui, mai grea să fie
Numai iubirea singură,
De-ajuns îmi este mie.

Că numai ast fel aĭ vedea
Copilă, şi aĭ şti-o:
Iubirea mea — iubirea ta,
Ce tare-ar cumpĕni-o!!

(*Din volumul „Cântece" de Emil Sabo.*)

Program.

1. Deschiderea adunării;
2. Raportul comitetului;
3. Rațiunile anului 1903 și proiectul de budget pe anul 1904;
4. Alegerea alor 2 comisiuni pentru censurarea raportului general, a rațiunilor și a proiectului de budget;
5. Completarea comitetului;
6. Eventuale propuneri.

Blaș la 20 Februar 1904.

Dr. Aug. Bunea, președinte. **Flaviu C. Domșa,** notar.

Nr. 5—1904.

Convocare.

Membrii și alți binevoitori ai Reuniunei femeilor române gr.-cat. din Blaș, se convócă în *adunare generală* pe Duminecă în 28 Februar 1904 la órele 3 p. m. în localul Casinei române.

Ordinea de zi.

1. Deschiderea adunărei.
2. Raportul Comitetului.
3. Raport despre rațiunile an. 1903.
4. Alegerea comisiuni or: a) pentru censurarea raportului presentat de comitet; b) pentru censurarea rațiunilor de pe anul 1903; c) pentru înscrierea membrilor noi și încassarea taxelor.
5. Raportele comisiunilor.
6. Eventuale propuneri.
7. Închiderea adunărei.

Blaș din ședința Comitetului ținută în 31 Ianuar 1904.

E. Nestor, președintă. Dr. **A. Chețan,** secretar.

Noutăți.

Sfinții Trei Ierarchi aŭ fost sĕrbătoriți și anul acesta cu cuvenita solemnitate. La sf. liturgie celebrată de membrii corpurilor profesorale a cântat chorul studenților din Internatul de băieți. A urmat o frumósă și interesantă ședință publică în sala de gimnastică, la care aŭ luat parte, în frunte cu Escelența Sa Mitropolitul, câțiva capitulariști, profesori, domni, dame și elevii de la tóte institutele. Ședința a fost deschisă de preș. societății studenților *Iuliŭ Hățegan*, cl. VIII. care a tractat fórte bine și cu deplin succes greaua temă: influința culturală a școlelor din Blaș. Profităm de ocasie spre a esprima și aicĭ felicitărĭ. S'a declamat apoi în limbile română (Germanu), magiară (Dragomir) latină (Timbuș) greacă (Horia) și germână (Domșa) și s'a cântat cu vócea și orchestra. Sara s'a ținut balul în frumósa sală a Otelului „Univers."

„Patria" institutul de credit din loc și-a ținut la 16 crt. a XVIII adunare generală, sub președința Ilustr. Sale I. M. Moldovanu. Aŭ fost de față 22 acționari, carĭ aŭ depus 576 acțiuni și aŭ avut 295 voturĭ. Din raportul direcțiunii și din citirea bilanțului ne-am câștigat o nóuă convicțiune de soliditatea și continuul progres ce la acest institut însemnăm câteva cifre: Depunerile aŭ fost de peste 1 mil. 654 mil cor. arătând o crescere de aprópe 230 mil, fondul de reservă de 307 mil care a mai fost dotat acum cu 13243·62 cor. Rescomptul de 220 mil, efectele 100 mil. împrum. de cambii 1736137 cor. hipotec. 335 mil lombard 206 mil. oblig. 7419 casa societății și alte realități 78 mii. Profitul curat a fost de 55057.79 cor. iar întreagă circulațiunea de pete 14½ mil. cor. Din venitul curat se dă dividendă 14% spre scopurĭ de binefacere 2202·60 anume: 1500 spitalului stud. câte 150 școlei de fete, casinei și intern. preparandial câte 100 — asilului și școlei de industrie și 52·60 soc. meseriașilor. În direcțiune aŭ fost reales vechiĭ membrii: *George Bărbat, Dr. Aug. Bunea, și Dr. Ales. Pop.*

Pentru arșii din Balomir. Zelosul preot *Ioan Albon*, din Doștat, ne-a transpus suma de 21 cor. colectate în comuna sa pentru cei păgubiți de foc în comuna Balomir. Banii aceștia stau la dispositia acelora pentru carĭ sînt destinați și de odată avisăm pe cetitorii nostri, că primim bucuroși ori ce colectă destinată spre acest scop nobil și umanitar.

De sub Meseș. Am primit dóuĕ corespondințe lungi despre decursul frumósei și succesei petreceri ținute în Bucium. tr. Almaș. de către corpul învățătoresc. În amîndóuĕ se laudă zelul neobositului protopop Vas. Pop. care a deșteptat viața socială din acele părți și a deșteptat la viață adurmitele sentimente naționale. Se aduc laude de. Gozoman, Silvia Marian și Anuța Marincaș. apoi dlui Ștefan din Recea. Timbuș și Vas. Idn. Cuvîntul de deschidere la rostil protop. Vas. Pop, iar la urmă a mulțumit publicului present Iuliu Maxim. preotul local. A fost de față mult public deși cu regret s'a constatat absența încă a multora. „Masa studenților" din Blaș încă a beneficiat de 30 coróne din venitul realisat.

Cine își iubește grădina și voiesce se aibă cele mai frumóse florĭ și mai bune legume. acela se cumpere semințele de la Edmund Mauthner furnisorul curței împ. și reg. în Budapest str. Rottenbiller 33 La cerere se trimite gratis și franco un catalog ilustrat de 226 pag. Catalogul conține afară de cele mai renumite și bune semințurĭ, și o neîntrecută abundață în cele mai nóuĕ florĭ și legume.

Hymen. Dlŭ Nicolae Crăciun vicenotar în Toh.-nul-vechiŭ s'a logodit în 11 Faur cu D-șóra **Rea Silvia Ungur**, fica comerciantului Haralambie Ungur.

Alteța Sa Principele Iosif Rohan, așa scrie despre Elsa-Fluidul lui Feller, că influința acestei medicine eminente întrece ori ce așteptare și Alteții sale l-aŭ făcut serviții mari, și din causa acésta o și recomándă cu tótă căldura ca un medicament neîncunjurat de lipsă la fie-care casă. Elsa Fluidul lui Feller pe cum o scim acuma deja prin tóte părțile, ajută îndată și sigur la cele mai multe bóle așa d. e. la junghiurĭ. vătĕmătură. durere de óse, scrintitură. influință. fierbințĕli. aprinderĭ, durere de ochi. la debilitatea vederii. lipsa apetitului, răgăiala acră. arsurĭ, degerăturĭ ș. a. deja după o frecare de câte va orĭ se întărește și se vindecă părțile morbósa a corpului. Pentru 5 corone, trimite scutite de taxă 12 sticle saŭ 6 sticle duple singurul pregătitor Feller V. Eugen apotecar de curte. *Stubica, Centrale Nr. 82* (Com. Zágráb). Să ne ferim de orĭ ce imitațiune și nime se nu întrelase de a nu face probă cu acest medicament de casă.

Economiĭ carĭ doresc se aibă o recoltă grasă să-și procure semințele de lipsă de la Edmund Mauthner furnisorul curței împ. reg. în Budapesta str. Rottenbiller 33 Firma trimite, la cerere. gratis și franco catalogul sĕŭ de 226 pag.
Prețurile și a semințelor celor mai alese sînt moderate. Cu deosebire sînt de amintit napiĭ de nutreț și diferitele sĕmînturĭ de cereale.

Mulțumită. Curatoratul bisericeĭ din Măhaciŭ. aduce mulțumite Spect. dr. advocat *Dr. George Popescu*, din Turda. care în un proces a bisericeĭ a scăriat la 100 cor. pretensiunea sa de 353·90 cor. licuidată judecătorescc. — Măhaciŭ 10 Faur n. 1904. Gavril Pop. preot. Vas. Bărbat. curator.

Masa studenților aŭ primit următórele sume: colectă în *Dates*, cor. 10·20 de la școlarii din *Bistra*, cor. 2. — colectați de studenții din *Blaș*, cor 30·20 *Ioan Serbac*, Vama. cor. 2 *Ales. Tîrnăvean*, Hodac. col. 20 cor. *Gavril Pop*, canonic Blaș. 20 cor.

Necrolog † *George Boer* preot și viceprotopop onorar gr.-cat. în Cingudul-inferior și-a dat nobilul sĕŭ suflet, în mânile Creatorului, la 7 Februar st. n. după scurte, dar grele suferințe împărtășit fiind cu sfintele taine ale moribunzilor, în anul 75 al etății și 48 al preoției și fericitei căsătorii.

Odihnéscă în pace!

Hotelul „Univers"

trecut în proprietatea dluĭ

CAROL NAGY,

reparat și aranjat radical și iluminat cu

lumină Auer

se recomandă atențiuneĭ publicului, ce cercetéză orașul nostru.

Mâncări gustuóse,
Beutură bună,
serviciŭ prompt,

prețuri moderate.

54 (5—10)

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai mari bănci din țară și esoperéză

împrumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condițiĭ și cu cele mai ieftine interese, și anume pe termin de 10—70 ani cu 2% — 5¾%.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 ani.

La funcționarii de stat, comitat și oraș, precum și la oficeri, credit simplu și fără giranți.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală.

„PECUNIA"

53 (8—?) **intreprindere de credit Sibiiŭ (Nagyszeben).**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

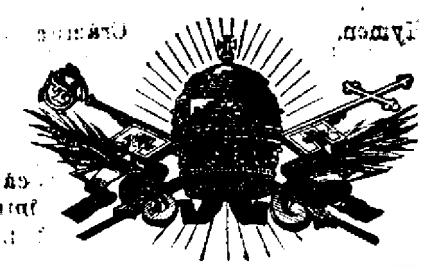

Motu proprio

despre musica sacră.

PIŬ PP. X.

(Continuare).

II. Felurile musicii sacre.

3. Însușirile acestea le aflăm în mĕsura cea mai mare în cantul gregorian, carele în urmare este cantul propriŭ al Bisericii romane, singurul cant, carele l-a moștenit ea de la vechii părinți, carele l-a păzit ea cu rîvnă în decurgerea veacurilor în codicii sĕi liturgici, carele-l îmbie ea ca al sĕŭ propriŭ credincioșilor, carele-l prescrie ea în unele părți ale liturgiei în chip esclusiv, și carele cercetările cele mai nóuĕ l-aŭ reconstruit în chip așa de fericit în întregimea și curățenia luĭ.

Din îndemnurile acestea cantul gregorian a fost socotit în tot de una ca modelul cel mai înalt al musicii sacre, așa că cu tot dreptul se póte statori următórea lege generală: *O compositie bisericéscă e cu atât mai sacră și mai liturgică, cu cât ea în privința clădirii, a inspirației și a gustuluĭ se apropie mai tare de melodia gregoriană, și e cu atât mai puțin vrednică de biserică, cu cât se abate mai tare de la modelul acesta suprem.*

Vechiul cant gregorian tradițional va avé decĭ, să se restituéscă pe basă largă în funcțiunile cultuluĭ dumnezeesc, așa că va trebui să se țină tare din partea tuturor, că o funcțiune bisericéscă nu perde nimica din solemnitatea sa, dacă nu va fi însoțită de nicĭ o altă musică, fără singur numaĭ de acésta.

În deosebĭ să se pună silință spre a o introduce din noŭ în folosința poporuluĭ, pentru ca credincioșiĭ să ĭea din noŭ parte mai activă în cultul dumnezeesc, în ce chip se obicĭnuise în vechime.

4. Însușirile amintite mai înainte le are în mĕsura cea mai bună și polifonia classică, mai ales cea a Școliĭ Romane, carea în veacul al XVI-lea ajunse culmea deplinirii sale prin Pierluigi da Palestrina și continuă apoĭ a produce și după aceea compositiĭ de bunătate liturgică și musicală alésă. Polifonia classică se apropie fórte bine de modelul cel mai înalt a tótă musica sacră, carele e cantul gregorian, și din causa acésta s'a aflat a fi vrednică de aceea, ca alăturia cu cantul gregorian să fie admis în funcțiunile cele mai serbătorescĭ ale Bisericii, pe cum sînt cele din Capela Pontificeluĭ. Ea încă va trebui decĭ, să se restituéscă pe basă largă în funcțiunile bisericescĭ, mai vîrtos în basilicele cele mai de frunte, în bisericile catedrale, în cele ale seminarelar și ale altor institute bisericescĭ, unde de-a rîndul nu psescl mijlócele recerute.

5. Biserica a recunoscut și părtinit în tot de una înaintarea artelor, primind în slujba cultuluĭ dumnezeesc tóte cele bune și frumóse, carĭ geniul a sciut, să le afle în decurgerea veacurilor, păzind însĕ în tot de una nevătĕmate legile liturgice. În urmare musica mai modernă încă e admisă în biserică, după ce ea încă îmbie compositiĭ de o bunătate, seriositate și gravitate ca aceea, cât ele de loc nu sînt nevrednice de funcțiunile liturgice.

Cu tóte acestea fiind că isvorul musiciĭ moderne este lumesc în rîndul cel dintâiŭ, va trebui, să se pună grije mai mare pe aceea. ca acelea compositiĭ musicale de stil modern, carĭ se admit în biserică, să nu cuprindă nimica lemesc, să nu aĭbă reminiscențe de motive obicĭnuite în teatru, și sa nu fie făcute nicĭ în formele sale esterne după mersul pieselor profane.

6. Între feluritele genurĭ ale musiciĭ moderne acela, carele e mai puțin potrivit spre a însoți funcțiunile cultuluĭ dumnezeesc, este stilul teatral, carele în decurgerea veaculuĭ trecut s'a rĕspândit fórte tare mai ales în Italia. El de la firea sa se opune în mĕsura cea mai mare cantuluĭ gregorian și polifonieĭ classice și prin acésta și legiĭ celeĭ mai de frunte a tótă musica sacră bună. Afară de aceea structura internă, ritmul și așa numitul *convenționalism* al stiluluĭ acestuia se acomodéză fórte rĕŭ pretensiunilor adevĕrateĭ musicĭ liturgice.

III. Despre textul liturgic.

7. Limba proprie a Bisericiĭ romane este cea latinéscă. E decĭ oprit a cânta óre ce în vre o limbă a poporuluĭ în funcțiunile liturgice solemne, și în urmare cu atât maĭ vîrtos a cânta în limba poporuluĭ responsoriile și părțile ordinare ale liturgieĭ și ale slujbeĭ.

8. Fiind că pentru orĭ ce funcțiune liturgică sînt statorite texturile, carĭ pot, să se cânte, și rîndul, în carele aŭ, să se cânte, nu e permis, nicĭ să se turbure rîndul acesta, nicĭ să se schimbe după plac texturile rînduite, nicĭ să se omită acestea întregĭ orĭ și numaĭ în parte, fără numaĭ dacă rubricele liturgice permit, ca să se suplinéscă cu organele unele stichurĭ mai micĭ ale textuluĭ, în vreme ce acestea aŭ, să se reciteze simplu în chor.

9. Textul liturgic trebue să se cânte așa, pe cum se află în cărți, fără de schimbare și adaugere de cuvinte, fără de repetiri necuvenite, fără de a dărăburi silabele și în tot de una într'un chip, cât să-l pricépă credincioșiĭ, ceĭ ce-l ascultă.

IV. Despre forma esternă a compositiilor sacre.

10. Singuraticele părțĭ ale liturgieĭ și ale slujbeĭ trebue să păstreze și în privință musicală idea aceea și forma aceea, carea le-o a dat tradițiunea bisericéscă, și se află așa de bine esprimată în cantul gregorian.

V. Despre cântăreți.

12. Afară de melodiile propriĭ ale celuĭ ce slujesce la altariŭ și ale ministrilor, carĭ aŭ, să se câute în tot de una singur numaĭ în cant gregorian fără de nicĭ o însoțire cu organele, tótă ceealaltă parte a cântăriĭ liturgice e proprie a coruluĭ și a Leviților, și de aceea cântăreții bisericiĭ, chiar și dacă sînt lumenĭ, se țin în sens propriŭ de corul bisericesc. În urmare cântările, carĭ se propun, aŭ cel puțin în partea sa cea mai mare să păzéscă caractĕrul de musică a coruluĭ.

Prin acésta nu se intenționéză a eschide de tot solo-urile. Dară acestea nu trebue să stăpânéscă în funcțiunĭ așa, că partea cea mai mare a textuluĭ liturgic să se propună în acest chip; ci orĭ ce solo trebue să aĭbă mai mult caractĕrul unuĭ signal simplu orĭ al uneĭ melodiĭ mai pronunțate și să fie strîns legat cu ceealaltă compositie în formă de cor.

13. Din acela-și principiŭ urmézĕ, că cântăreții aŭ în biserică slujbă adevĕrat liturgică, și că de aceea femeile, fiind încapabile de slujbe de acestea, nu se pot admite, să facă parte din cor orĭ din capela musicală. Dacă totușĭ ar fi să se aplice vocile înalte de soprano și contralto, acestea să le cânte pruncii, conform obiceiuluĭ străvechiŭ al Bisericiĭ.

14. În sfârșit să nu se admită a face parte din capela bisericéscă fără numaĭ ómenĭ, a căror evlavie și viață curată e cunoscută, carĭ cu purtarea sa modestă și evlaviósă în decurgerea funcțiunilor liturgice să se dovedéscă vrednicĭ de slujba cea sfîntă, carea o deprind. Ar fi asemenea cuviincios, ca cântăreții, în vreme ce cântă în biserică, să fie îmbrăcați în haine bisericescĭ, și dacă se află într'un loc prea espus ochilor poporuluĭ, să fie osebiți de acesta cu gratiĭ.

(Va urma).

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare.)

Asta a fost în ziua întâĭa. A dóua zĭ începŭ ĭară-și a se minuna. Așa o bunătate de femeie nu era nicĭ morărésa, pe cum credŭse Ĭova. Și ea avea adecă dóuĕ fețe, una de sĕrbătorĭ și pentru óspeți, și alta de zilele de lucru și pentru casă, și fața din zile de lucru nu era așa de frumósă, ca cea alaltă. Și apoĭ se mai minuna Ĭova de dragostea orbéscă, ce o arăta morărésa nepóteĭ sale din țară. „Ce pĕr frumos póte să aĭbă fată asta! Uită-te numaĭ la el. Curat ca de aur!“ Ĭoveĭ i-se părea, că mai mult ar sămĕna cu arama próspetă. „Și cât de îndemânatică e în gospodărie, în cusut și în tóte lucrurile!“ Ĭova vedé însĕ, cum lăudata scapă, cât zicĭ, vasele din mână și le strică, și cum i-se rup tóte acele. Cu tóte estea morărésa o lăuda mereŭ în tóte, fără mĕsură și sfîrșit, chiar așa cum făcuse odinióră cu Ĭova în calea cătră biserică și de la biserică, și Ĭova și-ar fi potut închipuí, că lucrurile ar sta ca și atunci, numaĭ cât acum vorbele frumóse sunaŭ alteĭa și nu eĭ. Asta o rodea la suflet,

Ónea era tot cel de mai înainte, ușuratic și drăguț. Întâlnindu-o prin grădină orĭ pe podilă îĭ șoptia: „Ĭovă, staŭ să mor de bucurie, că tu te afli la noĭ. Nicĭ treĭ

păhare nu am mai beut în „boul roşu," de când v'aţi dus voi de acolo, pe legea mea! Şi aicî acasă încă nu-i. nu sciŭ ce bucurie, de când şi-a adus mama pe palița acea lungă la casă, şi poftesce, ca eŭ să-i fac frumosul. Muncă amară îi asta, Ĭova, şi mama mĕ tot sfădesce, că aşa de rĕŭ mĕ pricep. Sciĭ, a face frumosul, trebue să vină de la inimă, nu-i aşa?"

Aşa dară Ónea are să ĭee pe Lina? Pagubă de el! Un băĭat aşa de frumoşel, şi ea aşa de neîndemânatică! Ĭova dormia cu Lina la olaltă într'o chilie. Vrênd Ĭova să-i arete câte ceva frumos şi fin de cusut, saŭ cum să împăture albiturile, saŭ cum să astupe vre-o spărtură fără a se cunósce, pe Lina o umfla rîsul şi încolăcindu-şi braţele macre deasupra capului, zicea: „Maĭ dute, ce umbli tot cu astea? Bărbat tot capĕt ĭo şi aşa."

Şi Ĭova începú să viseze, cum ar fi, dacă ea maĭ înainte ar fi dat maĭ multă ascultare la vorbele morărései. Pentru-ce numaĭ nu l'a vrut ea pe Ónea? Nu e el un băĭat curăţel? Adevĕrat, că el are pĕr blond, şi ochĭ micĭ albastri, şi ea era de părerea, că bărbatul eĭ trebue să fie negru la cap, cu ochĭ marĭ, plinĭ de foc şi negri ca mura. Şi de ce Dómne, numaĭ aşa? Dacă cine-va e om bun şi brav, ce aŭ a face ochiĭ şi pĕrul luĭ? Şi óre peste tot află-se unde-va aşa faţă, pe cum îi umbla eĭ pe dinaintea ochilor? — Şi fără veste o apucă un tremurat, cât aşa de tare trîntí vasele din culină, de se făcură tot hârbe. Pe Lina o bufní rîsul. „Până acum credeam, că numaĭ ĭo am luat în arêndă facerea de hârbe, dar acum vĕd, că şi Ĭova cea îndemânatică se pricepe la aşa ceva."

„Aşa de tare m'am spăriat," zice Ĭova şi t-şi puse mânile la inimă. Firesce, că se află o aşa faţă, pe cum visa ea, numaĭ cât acela, care purta faţa asta, nu întreba de dênsa, şi ea nu putea întreba de el. „Ar fi trebuit, să ĭeŭ pe Ónea," se gândia ea, „şi acum aşĭ fi căpătuită şi ĭo şi tata. Próstă am fost. Dar póte-că încă nu-i prea târziŭ."

„Fetelor," strigă în clipa aceea morărésa de pe pragul caseĭ, „Aduce-ţi în sus o glajă de vin, că vĕd pe Petru Haléul venind la feciorul meŭ."

Ĭova fugí în pivniţă. Venind cu glaja de vin, află pe morărésa în culină. „Mí-aĭ face o mare plăcere, Linî, când te-aĭ repedi în sat până la cusătorésa." ţi ↓

Dar pe Lina o umflă rîsul. „Trimete pe alt cineva, mătuşă, că ĭo chĭar acum vreaŭ să rĕmân aicî."

„Pentru ce?"

„Lesne de închipuit! Uite, mătuşă, la tine la móră nu vine nime, aşa cât ĭo me aflu aicî ca într'o mănăstire, La noĭ acasă am fost dedată cu maĭ multă veselie. Acum, când calcă un bărbat peste pragul caseĭ tale numaĭ nu m'oiŭ lăsa, să mĕ trimeţi de la casă?"

Aşa de próstă dar tot nu era străina. Luă din mâna Ĭoveĭ glaja cu vin şi se duse în casă. Morărésa de mânie îşi făcú palma pumn.

„Ce caută acum bădăranul ăsta pe la noĭ? Maĭ înainte nu scica, pe unde-ĭ calea cătră móră. Dar, veţi bine, unde simţesc vre-o fată cu banĭ, acolo se adună cu grămada, ca muscele la fagurul de mĭere." Apoĭ, se socotí. „Ĭovă, du-te şi tu în casă."

Ĭova n'avea voĭe. „Nu cum-va m'a-şĭ puté ţipa ĭo în sat până la cusătorésa?„

„Dă-ĭ pace. Când îţĭ spun, du-te înluntru! Adevĕrat, că nu maĭ sciŭ, cum sînt fetele în ziua de astăzĭ, dar dacă zice Lina, că nu se află nice o bucurie fără flăcăĭ atuncĭ, du-te în casă, să aĭ şi tu o bucurie."

Numaĭ cât pentru Ĭova nu era nice o bucurie, a face în casă pe pânditórea, pe cum vrea morărésa. Apoĭ ea să şi temea acum de Petrea Haléul. Câte nu avea ăsta să cârtéscă asupra eĭ, când toţĭ ceĭ alalţĭ staŭ să o nebunéscă cu laudele lor? Câte nu-şĭ va căpĕta acum de auqît de la ăsta, când acum toţi de tóte părţile o ciocnesc? Dar morărésa îi vîrí în mânĭ taţa cu aluatele (prăgiturile), fala móreĭ şi o înfundă în casă.

La masă şedeaŭ ceĭ doĭ flăcăĭ, cel negru şi cel alb, unul în faţa celuĭ alalt. Între eĭ, rezimată de masă, jumĕtate şedînd, sta Lina, şi chicotia veselă la complimentele sărate, cu carĭ o nĕcăjĭa Oanea. El îşi rezimase cotul pe masă, şi pĕrul sĕŭ blond se strecura printre degetele sale gróse şi albe, şi atât de ocupat era, cât nicĭ nu băgă în samă întrarea în casă a Ĭoveĭ „Asta se înţelege," gândĭa Ĭova, „el adurmecă pe rivalul şi vrea acum să-l prevină," şi ceva ca o amărăciune se furişă în inima eĭ. Rivalul înse şedea liniştit şi serios, cum îi era obiceiul, cu pipa cea scurtă în gură şi nicĭ nu zimbĭa macar. El o zărî şi o salută, şi asta iarăşi era lesne de înţeles, pentru că moşténa cea bogată nu-l băga în samă. Dar ciudat lucru! Maĭ înainte salutările luĭ i-se păreaŭ cele maĭ rĕcĭ dintre tóte câte le primĭa ea, şi acum salutarea luĭ o află aprópe căldurósă. Asta de bună samă venĭa de acolo, că salutările celor alalţĭ întracea se reciser binişor.

(Va urma).

De la fraţiĭ români istrianĭ.

(Fine).

U.

ucide = ucide. ĭo am ucis ierĭ un ljepur ku urekljĭ lunge.
ugodi = a face pe voe.
uita = uta. ĭo am utat se ganesk franceski,
umĕr = umer
a umbla = mna, asiru pote mna cudé,
umbră = hlad,
unghie = unglja, ungija ie otrovné.
unt de lemn = ulje.
unghiţă = udică, ku udica se kace (prinde) ribe,
unde = iuvé.
urs = medvid. medvidu je maĭ tare nego lupu,
urechе = urklje, ljam taljat ureklja ku sablja.
urĕt = grumbo. fata grumbé nu me piazé.
uşă = usa.
uscat = uskat, maĭ bine ie pe uskat nogo pe apé.
usor = lăkko
unt = unt, untu se face din lapte,

V.

Vacŭ = vaka, vaka daie cude lapte
vargă = vargă,
varda = varsă, varsa kind se face bire ie buré
vapor = vapor, vaporu de la Lovrana va parti la 7,
vênt = vînt, bora, mâre va fi vint,
a vedea = vedé
a veni = veri, vinja véit, fratele meu a verit de la soldacĭ
verde = verde, kodrul ie vérde,
a se veseli = veseli, mire me piaze se me veselesk ku fete,
vêrf = vêrh, ĭo si fratele meu am fost în verhu de kodru
vĕnĕt = blav
vin = vir viru negru de cudé sânze,
violină = violină,
vics = vics, patină,
viorele = viole, violice, violicele disesc (mirósă) musat,
vicel = vicel, karna de vicel âĭ buré
a vorbi = ganeĭ musat âĭ cire stie cude limbe ganéi,
voe = volje, ĭo c dau volie se vinzi vicelul
voce = glas, ĭo am bur glas za (pentru) kânta.
vrulje = locul de unde isvoresce apa in o pădure.
vrutăk = isvor, noi aren bure apé race din vrutăk,
vulpe = lisică, ne poide (mănâncă) cudé galjir,

Z.

zato = pentru acea
zar = kljucanică,
zenunchiu = zerunkljn
rĕr = zer, ĭo beu rada zer
ziua = zi, sa facut zi, meren lukra
a zura = jura, ĭo inké n'am zurat.
a zuka = juka, la noi toc fecori stivu zuka

Adevĕratul tatăl nostru istro-român.

1. Tatăl nostru = Cace nostru. (cet. Ciaee)
2. Carele estĭ în cer = kare iestĭ in cer,
3. Sfinţască se numele teu = neka se posveţĕ-(ea) numele tev, (teu)
4. pe cum e în cer, aşa şi pe pămînt = kum ăĭ în cer, asa neka fie şi pe pamint,
5. pânea nóstră cea de tóte zilele = pâra nostrè ca de tóte zilele
6. dă ni-o astăz = dé ne o astez,
7. şi ne eartă noue pĕcatele nóstre = şi ne oprostè pekatele nostre.
8. pe cum şi noĭ ertăm greşiţilor nostri = kum şi noĭ oprostim kari ne uredesk.
9. şi nu ne duce pre noĭ în ispită = si nu duce pre noĭ in napast.
10. Ci ne mântueste de ceĭ reŭ = skapé ne pe noĭ de cel rèv, (cet. réav).
    amin = amen.

P.S. *Datica şi Catica* = a da şi a lua, frasa acésta românii o ţin ca şi un proverb vechiŭ şi o folosesc la un ast fel de om, cărnia îĭ place să promită saŭ se dee, dar ceea ce dă, o şi cere ĭar înapoĭ. de aceea se zice; daĭ şi ie-ĭ (înapoĭ). Se foloseşte şi ca batjocură. — maĭ cu samă se póte afla la copiĭ espresiunea acésta. Înjură românii istrienĭ încă de presinte în limba română ca: Draku va fi în tire, Drakar fi în tire. Draku ca maia la (lua), strela (fulgeru) bate în tire saeta (fulgerul) în tire, prokijet ar fi (se fiĭ afurisit). dute la draku, filju luĭ draku, draku tar la (lua) etc.

Andreiŭ Glavina,
român-istrian.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Valace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéța luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toți 7 Nriĭ, îĭ primesc cu 5·50 cor. in loc de 7·98 cor.

Posta redacțiuni.

Mijlócele antiseptice, le găsim de neeficacĭ și greŭ de realisat. Avem durerósă esperiență în obiectul acesta.

N.B. Articolul e scris într'un ton prea vechement, nu-'l putem publica, de cât subscriindu-l. Așteptăm avis. De altcum posiția nóstră e precisată în afacerea de sub întrebare.

Ilie. Escĭ nedumerit de unde atâta nedreptate și însuți descoperi mai târziŭ miserĭ grozave, pe carĭ dacă le-am scris noĭ, păr. A. din I. ne-ar fi certat și mai rĕŭ. Crede-mĕ că e sfintă vorba: Perirea ta din tine! De celea lalte rinduri sînt fórte vesel și încântat. Simt alăturea cu tine. La revedere cât mai curênd.

D. P. în Buc. Continuarea o așteptăm.

G. T. În forma în care aț scris, afacerea nu va interesa pe cetitorĭ, de aceea nicĭ n'o publicăm.

I. T Nimic noŭ, de cât repetirea acelor postulate scrise și rescrise acum de anĭ. Totuși vom publica ceva în numĕrul viitor. Tot nu putem, căcĭ celea 18 pag. ne-ar ocupa întreg numĕrul și tot n'ar duce la nicĭ un resultat: aramă sunătóre și cimbal rĕsunător. Cetiți cu atențiune articolul prim scris de un preot de la sate, gândiți vĕ și la aceea ce ar mai fi putut să scrie și apoĭ ve aduceți aminte, că orĭ ce edificiŭ solid începe de la fundament. Zelul și energia ne lipsesce, și lâncezala ne stăpânesce de a binele.

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

Cărți ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială

Roua și Bruma C. Scrob . . .	1.50
Poveștĭ, I. Creangă	1·50
Vorbe înțelepte I. Popoviciŭ. .	1·50
Vatra Părăsită Slavici . . .	2.—
Din Bĕtrânĭ	2·50
Drumurĭ și orașe Iorga . . .	2·50
Poesiĭ de Alexandri.	3.—
Teatru II. III. Alexandri à 1.50 .	3.—
Vers și proză Alexandri . . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescu . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoiĭ N. Filiman	1·50
Legende și basme Isperescu. .	1·50

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülleszög (Blaș)

(valabil din 1 Octobre 1903).

către	gara	de la
	Teuș — Tövis	
226	persóne — persóne	102
1246	mixt — mixt	215
735	accelerat — accelerat	904
252	accelerat — accelerat	1228
	Copșa — Kis-Kapus	
104	persóne — persóne	221
216	mixt — mixt	1243
905	accelerat — accelerat	734
1229	accelerat — accelerat	251
403	**Sóvárad**	
		826
248	mixt — mixt	650

55 (8—10)

AVIS

Subscrisa societate comercială vrênd să-și desfacă depositul sĕŭ de **vinurĭ bune și veritabile de pe Târnave și Murĕș,** aduce la cunoscința On. Public, că vinde en gros și cu prețurĭ moderate **vin de masă din 1900 risling, și vin de desert din 1898.**

Blaș la 1 Decembre 1903.

„CONSUM"
societate comercială pe acțiĭ.

Dintre 60.000 epistole de mulțumită,

prin cari le-a primit Feller V. Eugen apotecar, Stubica, Centrale (com. Zágráb) referitor la Fluidul Elsa, din lipsa de spațiu numai câte-va putem comunica.

St. Domn Eugen Feller apotecar Stubica (com. Zagrab) **Centrale Nr. 82.**

Fii bun și îmi trimite din renumitul Elsa-Fluid a D.-tale cât să póte de îngrabă 30 buc. cu sticlă dublă, pe care de 2 ani o folosesc cu succes eminent. — Mé rog a le trimite cu rambursă.

cu deosebită stimă

Med. Dr. Kittel Ferencz m. p., Praga.

S. D. Feller V. Eugen

Stubica Centrale Nr 82.

În tóte foile poți publica, că Elsa Fluidul D.-tale e o medicină eminentă, care și mie și cunoscuților mei le a făcut mari servicii așa d. e. în contra sgârciurilor la degete, durere de cap, durere de spate, osteneală, durere de ochi s. a.

Elsa Fluidul D.-tale îl recomând ori și cui și îți sunt mulțumitor pentru medicina acésta eminentă.

Buzias. **Geramb baronésă.**

Soția mea, mai mult ca de 8 ani a suferit de picióre, pe mine mă durut cóstele și după ce ne-am frecat de vre-o câteva ori ne-am vindecat.

Ioan Duluz, Șopron.

Mama mea de mai mulți ani a suferit de picióre, să umflău și coceau, am probat medicini destul, dar fără resultat. De când însé folosim Elsa-Fluidul d-tale s'au vindecat formal.

Henrich Türjung, Kis-Ősz (Com. Torontal).

De mai mulți ani am avut o bubă mare în obraz (față) și ochii îmi erau fórte debili și acuma după folosirea Elsa-Fluidului simțesc vindecare totală. La alții le-au folosit în contra tuseĭ și a durerii de dinți.

Fél (Comit Poșon) **Ioan Borș.**

Amicii și cunoscuții mei îți laudă eminenta D.-tale medicină. Eŭ am simțit prima óră influința eĭ, eŭ am pătimit de durere de mijloc și junghiurĭ, aŭ dispărut după ce mam frecat de 3 orĭ.

Ludovic Kis, Szentes.

Îmĭ era fórte rĕŭ, în tot trupul simțiam osteneală și durere, am și cugetat să abzic de postul, de óre ce mĕ temeam că nu voĭ puté suporta iarna, dar după ce am folosit 3 sticle din Elsa-Fluid, mam trezit la viață nóuă.

Ștefan Farsang, Vép.

Nu pot trece, ca să nu mĕ pronunțĭ în mod elogiilor asupra efectului eminent și admirabil a Elsa-Fluidului.

În reuma mea de 30 anĭ mare efect am observat, ceea ce până acuma cu nicĭ un felĭu de medicină na putut ajunge, cu Elsa-Fluidul însé am ajuns.

Cismadia Imre, Kanișa-mare.

Adevĕratul Elsa-Fluid alu Feller.

(Fluidul de esență de plânte cu miros plăcut alu Feller), provĕdut cu marca „Elsa," pe orĭ ce sticlă și pe orĭ ce instrucție trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa" și subscrierea „Feller." În timpul din urmă după ce Elsa-Fluidul se bucură de o trecere fórte

s'aŭ pus în circulație din partea unor speculanți fără conscință diferite imitațiunĭ sub numirea de Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid etc Să ne ferim de ast fel de imitațiunĭ pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca „Feller" este Elsa-fluid veritabil. Comisiunea sanitară a examinat-o și aprobat-o. La esposițiile din Berlin Roma, Londra, Paris și Nizza Fluidul-Elsa alu Faller a fost premiat cu medalie de aur, mai pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roșie din Spania.

Se spedézĕ cu rambursă orĭ trimeținḍ banii înainte

dimpreună cu instrucția, spesele de postă și ladă:

12 sticle	saŭ 6 st. duple		5.—	cor.
24 „	„ 12 „	„	8.60	„
36 „	„ 18 „	„	12.40	„
48 „	„ 24 „	„	16.—	„
60 „	„ 30 „	„	20.—	„

Mai puțin de 12 sticle nu se spedézĕ

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de Elsa Fluid.

Numaĭ Elsa-Fluidul luĭ **Feler e bun.** E consult să se comande recomandat.

La *Elsa-Fluidal* se recomândă, ca cel mai bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur și iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare. ajută misturea, curățesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucțiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscință.

Adevĕratul prav de insecte cu marca „Elsa." Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine grajdiurĭ, viĭ cum is d e. *muscele, purecĭ, moliele, păduchiĭ, stelnițele, furnicele* etc.

Prin folosirea acestuĭ prav să cruță fórte mult și fiind efectul luĭ admirabil să recomândă cu tótă căldura. 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu Elsa-Fluid, la din contră singur costă 5 cor. franco.

S. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Moda nóuă

este numele uneĭ foĭ indispensabile pentru orĭ ce damă și a cărei lipsă s'a simțit de mult.

Conține numeróse Gravuri de cele mai nóuĕ toalete,

Rochiĭ, pălăriĭ, corsaje, mantile, broderiĭ, costume de bal, de visită, modele de toalete pentru dame, domnișóre și copiĭ,

Precum și diferiți articlii despre îmbrăcaminte, croire etc.

și frumóse părți din literatura ușóră: novele, poesiĭ: Costă pe an 12 cor. pe ½ an 6 cor. pe ¼ an 3 cor.

Apare în Bucuresci Calea Victorieĭ Nr. 51.

Abonamentele se pot face și la

Tipografia Seminarială din Blaș (Balázsfalva)

Trimițindu-se banii înainte.

4 (3—5)

N o ŭ !

Lampă electrică de busunar

cu mechanism american

indispensabilă pentru cei ce economisesc carnicel.

Se póte purta şi în busunar, e durabilă, comodă şi corĕspundĕtóre.

La fie care e de lipsă pentru luminarea chiliilor, treptelor, ambitelor şi localităţilor laterale.

Pentru **oficeri** la esercitiĭ, **pădurarilor şi vênătorilor pentru serviţiu de nópte** e tare acomodată; pentru **turişti** sunt indispensabile, pentru **medici** şi **móşe** cu ocasiunea visitelor de nópte. În **fabrice, mori, pivniţe** şi **deposite** unde se păstréză materii esplosive, sunt de mare însĕmnătate, pentru **călĕtori** ce sosesc nóptea sunt nepreţuite. Pentru **económe** este o bucurie. Nu sunt în urma eĭ picături de lumină pe padiment şi covóre. Pe **proprietari** şi **economi** îi păzesc de **atacuri şi foc; cu acésta te poţi sui şi noptea în po[illegible] se păstréză nutreţul.** — E sigură contra foculuĭ. Se póte folosi de mai multe mii de orĭ şi dacă cu timpul arde stratul, pentru 1·20 cor. subministrăm altul noŭ. **Preţul 4 cor.**

Cu reflector şi linte măritóre esecutată fórte fin cu 5 cor.

Strat de reservă coróne 1·20.

Se trimit cu rambursă de

Stabilimentul Central alui IOSIF AUFFENBERG

BUDAPEST, Strada Próféta 5.

(56) 7—10

Cumpĕrare ocasională!

32 bucăţi numaĭ 6 fl.

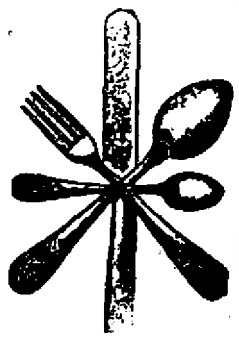

În urma **preamareiul depozit** a unei fabricĭ de **obiecte de metal, sum** încredinţat se vind marfa acesteĭa în preţul cu care se fac. Spedez dară, până când depositul susta, contra ramburs:

6 bucăţĭ linguri de supă din cel maĭ fin **argint de gloria, 6 furcuţe** (furcuţa într'o bucată) din cel maĭ fin argint de gloria, **6 cuţite** din cel maĭ fin argint de gloria, **12 linguriţe de cafea** din cel maĭ fin argint de gloria; **1 sitiţă de străcurat laptele** şi **1 sitiţă de străcurat supa.**

32 bucăţi cari costă numaĭ 6 fl., tóte nóue şi bune şi frumos poleite. Acestea maĭ de mult aŭ costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se înlocuiesce cu cel maĭ scump argint, şi ca unul fie-care să fie convins despre adevĕr, mĕ oblig a remite baniĭ numaĭ de cât dacă marfa nu ar convenĭ.

Garnitura e cel maĭ potrivit dar de cununie, şi nu trebue să lipséscă din nicĭ o casă.

Singurul espeditor este:

Iosif Auffenberg's Centrale

Budapesta VI., Strada Próféta 5.

Comandele se trimit spedând baniĭ înainte saŭ contra ramburs.

57 7—10

(44) 18—20

8 zile se lasă spre probă.

Numaĭ 2·75 fl

Să trimite cu rambursă orĭ anticipându-se preţul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent-Roskopf." Se vinde cu **garanţă** de 3 anĭ. — Se dă gratis şi o frumósa catenă aurită şi alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimit baniĭ.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasurĭ şi juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelsgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Preţcuranturĭ se trimit la cerere gratis şi franco.

Se caută agenţi.

Anunţul se póte reproduce.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),

asigurează în cele maĭ avantagióse condiţiĭ:

contra pericolului de incendiŭ şi esplosiune,

edificiĭ de orĭ ce fel, mărfurĭ, mobile, vite şi producte economice etc.

asupra vieţiĭ omului

în tóte combinaţiile, capitale pentru casul morţiĭ, asigurărĭ de zestre, de copiĭ, rente, pe viaţă etc. etc.

Asigurărĭ poporale fără cercetare medicală.

Asigurărĭ pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitaluluĭ scadent.

Fonduri de reservă şi de garanţie specială,

cu finea anului 1900: ***1,303.572 cor. 15 bani.***

Valorĭ asigurate contra incendiuluĭ: 72,420.299 coróne.

Capitale asigurate asupra vieţiĭ: 9,248.543 coróne.

Pentru despăgubirĭ de incendiŭ 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viaţă 2,738.793 c.

Oferte şi orĭ ce informaţiunĭ se pot primi de la:

Direcţiune în Sibiŭ, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I.,

precum şi de la subagenţiĭ din tóte comunele maĭ marĭ.

Agenturĭ principale:

în Arad, Braşov, Caşovia, Cluş, Timişóra şi Făgăraş.

(5) 43—52

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:

Pentru monarchia: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.

Fóea apare in fie-care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.

Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" in Blaş.

Anul XIV. Blaş 27 Februar 1904. Numĕrul 9.

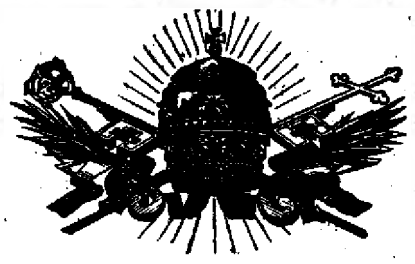

EPISTOLA ENCICLICĂ

a Sfinţiei Sale Papa PIŬ X.

îndreptată tuturor Patriarchilor, Archiepiscopilor, Episcopilor şi Ordinarilor

din prilejul aniversării a cinci zecia de la definirea dogmei despre conceperea nepetată a Maicii lui Dumnezeŭ

Piŭ PP. X.

Venerabili Fraţi!

Salutare şi binecuvîntare apostolésc㠆!

Încă numaĭ câte va luni, şi anul ne aduce ziua cea plină de bucurie, în carea maĭ înainte de acésta cu cinci zeci de anĭ Înaintaşul nostru Papa Piŭ IX. de sfîntă amintire, în mijlocul unuĭ cerc strălucit de cardinalĭ şi episcopi, în vîrtutea magisteriuluĭ sĕŭ celuĭ infalibil, a enunţat şi declarat serbătoresce, că e un obiect al descopeririĭ dumnezeescĭ, că preasfînta Fecióră Maria în clipa cea dintâiŭ a conceperiĭ sale a fost păzttă liberă de tótă pata pĕcatuluĭ strămoşesc. E cunoscut tuturor, cu ce vĕdirĭ serbătorescĭ de ale bucurieĭ şi mulţămiteĭ aŭ primit credincioşiĭ de pe tot rotogolul pămîntuluĭ declararea acésta. De când îşĭ pot aduce ómeniĭ aminte, nu s'a maĭ vĕdut o dovedire maĭ universală şi maĭ unanimă a dragostiĭ, fie faţă cu sfînta Maĭca luĭ Dumnezeŭ, fie faţă cu locţinĕtoriul luĭ Isus Christos aci pe pămînt. — Mergem decĭ óre prea departe întru aşteptarea Nóstră Venerabilĭ Fraţi, dacă nutrim sperarea, că şi acum după decurgerea uneĭ jumătăţĭ de veac întru serbătórea, în carea reamintim conceperea nepetată a Fecióreĭ, se va auḑi în sufletul nostru un resunet viŭ al bucurieĭ acesteia sfinte, şi că se va înoi priveliştea cea din timpul trecut a credinţeĭ şi dragostiĭ faţă cu Născĕtórea de Dumnezeŭ? Dorinţa ac ésta vie o trezesce întru Noĭ dragostea cea nutrită faţă cu preasfînta Fecióră, carea ca un dar al bunătăţiĭ eĭ în tot de una a avut parte de nutrire bogată întru inima Nóstră; ér㠠la sperarea şi aşteptarea sigură, că dorinţa acésta a Nóstră se va şi plini. Ne îndreptăţesce dragostea tuturor catolicilor celor adevĕraţi, carĭ nicĭ când nu sciŭ de obosélă şi *sînt* în tot de una gata, să aducă Maĭceĭ celeĭ sfinte a luĭ Dumnezeŭ pururea doveḑi nóuĕ de ale dragostiĭ şi veneraţiuniĭ. Ba vom să o mărturisim, că dorirea acésta a Nóstră corĕspunde unuĭ glas anumit intern, carele pare că Ne zice, că acuma şi nu preste multă vreme se vor plini sperările şi aşteptările acelea, la carĭ Înaintaşul Nostru Piŭ şi cu el toţĭ episcopiĭ nu fără de causă se simţiră îndemnaţĭ, dacă adevĕrul despre conceperea cea nepetată se va fi enunţat odată ca dogmă de credinţă.

Adevĕrat că nu puţinĭ se tânguesc, că sperările acestea până în ziua de astăzĭ încă nu s'aŭ plinit, şi cred, că pot, să zică cu Ieremie: Adunatu-ne-am spre pace, şi nu eraŭ bune, spre prilej de vindecare, şi ét㠠grabă.[1]). Dară nisce puţin credincioşĭ ca aceştia ar fi vrednicĭ de certare; eĭ nu sciŭ, să caute adânc în lucrările luĭ Dumnezeŭ, şi nu potŭ, să le judece după adevĕrul lor. Cine ar puté, să mĕsure şi înşire comorile acelea taĭnice de darurĭ, carĭ Dumnezeŭ le-a împărtăşit în tot restimuul acesta Bisericiĭ în urma mijlocirii Fecióreĭ? Dar abstracţie făcênd de la acésta: óre n'am ajuns ţinerea neturburată a sinodului Vatican şi cu acésta enunţarea dogmeĭ despre infalibilitatea Papeĭ, carea e un mijloc fórte potrivit timpuluĭ împotriva rătăcirilor din viitoriŭ? óre nu ni-s'a dat priveliştea uneĭ rîvne de dragoste nóuĕ şi ne maĭ pomenite, carea a atras din tóte straturile şi ţĕrile pe credincioşĭ, să dovedéscă locţinĕtoriuluĭ luĭ Christos veneraţiune şi omagiŭ? Ce avem decĭ, să cugetăm şi să judecăm despre tóte acestea? Nu s'a vĕdit óre o pronie deschilinit de minunată faţă cu ceĭ doĭ Înaintaşĭ aĭ Nostri Piŭ şi Leo, carĭ în ciuda timpuluĭ plin de furtune aŭ chivernisit Biserica într'un chip aşa de sfînt în o lungime de chivernisire, ca şi care abia s'a dăruit cuĭ va? Abia promulgase maĭ de parte Piŭ adevĕrul despre conceperea cea nepetată a Marieĭ, şi a şi început Fecióra să facă descoperirĭ în minunĭ în orăşelul Lourdes, şi s'a înălţat puternicul şi strălucitul sanctuariŭ al Nepetateĭ, la carele în urma mijlocirii eĭ se sevârşesc încă şi acuma zilnic minunĭ, carĭ sînt potrivite, să combată necredinţa zilelor nóstre. Atâtea doveḑi marĭ de ale bunătăţiĭ a împărtăşit Dumnezeŭ în decurgerea acestor cincĭ zecĭ de anĭ la blânda mijlocire a Fecióreĭ; şi aşa dară să nu putem óre spera, că scăparea nóstră e maĭ aprópe, de cum credeam? Şi acésta cu atât maĭ virtos, că pe cum învaţă esperinţa, pare a fi legea pronieĭ dumnezeescĭ, că Dumnezeŭ e maĭ aprópe, unde primejdia e cea maĭ mare. Curênd vine şi nu zăbovesce timpul, şi zilele luĭ nu se vor îndelunga, şi va milui Domnul pe Iacob şi va alege încă pe Israil.[2]) Şi aşa avem sperarea, că nu după multă vreme vom puté, să strigăm: Sfărîmat-a Domnul jugul pĕcătoşilor. Odihnit-a, cel ce a sperat, tot pămîntul strigă cu veselie.[3])

Ér㠠causa cea maĭ de căpetenie, pentru carea dorim, ca iubileul de cincĭ zecĭ de anĭ de la promulgarea conceperiĭ celeĭ nepetate a Marieĭ ca dogmă de credinţă să trezéscă în lumea creştină o rîvnă nóuă şi neobicinuită, e dorinţa Nóstră, ce o esprimasem în enciclica Nóstră de deunăzĭ, ca tóte să se înoéscă întru Christos. Căcĭ cine nu vede, că nu este mijloc maĭ sigur ca prin Maria spre a uni pe toţĭ cu Christos şi spre a dobîndi printr'însul desevârşita primire de fiĭ, ca să fim fericiţĭ şi nepetaţĭ înaintea luĭ Dumnezeŭ? Iacă întru adevĕr s'a zis Marieĭ: Fericită e, carea a credut, că va fi sevârşirea celor zise eĭ de la Domnul,[4]) anume că ea va lua în pântece şi va nasce pe Fiul luĭ Dumnezeŭ; dacă ea decĭ a primit în pântecele sĕŭ pe acela, carele este însu-şĭ adevĕrul, pentru ca el, născut fiind într'un chip de totuluĭ tot noŭ şi printr'o nascere nóuă, nevĕḑut fiind după fírea sa, vĕḑut făcêndu-se întru fírea nóstră,[1]) ca Fiul luĭ Dumnezeŭ făcêndu-se om să fie urzitoriul şi sevârşitoriul credinţeĭ nóstre, urmézĭ în chip neapĕrat, că sfînta luĭ Maĭcă, după ce aşa s'a făcut împreunălucrătórea taĭnelor dumnezeescĭ, are să se secotéscă şi ca păzitórea lor şi după Christos ca temeiul celĭ maĭ de frunte, de-asupra căruia are, să se desevârşéscă prin tóte veacurile zidirea prin credinţă.

Orĭ dóră n'ar fi putut Dumnezeŭ, să ne dea pe înoitoriul neamuluĭ omenésc şi urzitoriul credinţeĭ pe altă cale, fără numaĭ prin Fecióra? Dară a fost sfatul pronieĭ dumnezeescĭ, să ne dea pe Dumnezeŭ-omul prin Maria, carea umbrită fiind de sîntul Spirit, l-a purtat în pântecele sĕŭ; de aceea n'avem altă alegere, fără numaĭ ca să primim pe Christos prin Maria. De aceea orĭ de câte orĭ se rostesc în sfînta Scriptură profeţiĭ despre fiitórea nóstră rĕscumpĕrare, în tot de una se înfăţişézĭ lângă Rĕscumpĕrătoriul lumiĭ şi sfînta luĭ Maĭcă. El se trimite ca mielul, ca stăpânitoriul pămîntuluĭ, dară din pétra cea d n pustie; eĭ odrăslesce ca o flóre, dară din rădăcina luĭ Iesse. Deja Adam o zărise în depărtare ca pe sdrobitórea capuluĭ şerpeluĭ şi la vederea eĭ îşĭ şterse lacrimile cele pentru blăstĕmul, care-l lovise. La ea se gândise Noi în corabia cea mântuitóre, şi Avraam, când a fost oprit, să jertféscă pe fiul sĕŭ. În scara, pe carea se suiaŭ şi se pogoriaŭ îngerii, o vĕḑuse pe ea Iacob; Moĭsi o cunoscuse în rugul, ce ardea şi nu se mistuia; David o salutase, când cântase şi săltase cu prilejul introduceriĭ sicriuluĭ; Ilie în sfîrşit o vĕḑuse în norul, carele se ridica din mare. Cu un cuvînt, scopul final al legiĭ şi adevĕrul cel din prefigurări şi profeţiĭ a fost după Christos a bună samă Maria.

Cu adevĕrat cel ce ĭea în socotinţă, că Fecióra dintre tóte a fost singura, cu carea Isus a petrecut în viaţă familiară treĭ zecĭ de anĭ ca fiul cu maĭcă-sa şi a fost unit cu împărtăşirea cea maĭ intimă a vieţiĭ, acela nu va puté, să se îndoéscă, că ea şi nimenĭ altul ca ea póte, să ne deschidă întrarea la cunoscinţa luĭ Christos. Cine a cuprins óre în chip maĭ adânc ca ea, Maĭca, taĭna nasceriĭ şi prunceiĭ luĭ Christos şi maĭ pe sus de tóte taĭna întrumeniriĭ, carea e începutul şi temeiul credinţeĭ? Ea nu numaĭ a păzit şi a cumpĕnit întru inima sa întîmplările din Vitleem şi din biserica cea din Ierusalim de la aducerea luĭ, ci fiind de totuluĭ tot introdusă în gândurile şi propusurile cele taĭnice ale luĭ Christos a trăit întru adevĕr viaţa Finuĭ sĕŭ. Nimenia n'a cunoscut ca ea pe Christos, şi de aceea este ea ca nimenia altul adevĕrata călăuză şi povĕţuitóre la Christos.

De aceea, în ce chip am amintit deja în trécăt, nicĭ nu are nimenia putere maĭ multă de cât Fecióra acésta spre a uni pe ómenĭ cu Christos. După cuvîntul luĭ Christos „acésta este viaţa cea veciníc㠆, ca să te cunóscă pe tine singurul Dumnezeŭ adevĕrat, şi pe carele l-aĭ trimis, pe Isus Christos"[2]). Ér㠠după ce noĭ prin Maria ajungem al

[1]) Ier. 8, 15.
[2]) Isaie 14, 1.
[3]) Isaie 14, 5 urr.
[4]) Luc. 1, 45.

[1]) S. Leo M. serm. 2. de Nativ. Domini c. 2.
[2]) Ioan 17, 3.

cunoscința cea dătătóre de viață a luĭ Christos, cu atât mai ușor vom dobîndi printr'însa și viața, isvorul și începutul căreia este chiar Christos.

Dară cât de mult vom fi apoĭ întăriți întru sperarea acésta, dacă cumpĕnim, cât de multe cause puternice esistă pentru Maria însă-și spre aceea, ca să ne mijlocéscă darurile acestea!

Orĭ dóră nu este Maria Maĭca luĭ Christos? Dar atunc a ne este și nóuĕ maĭcă. — Acésta are să o țină fiesce cine ca un adevĕr fundamental: Isus, Cuvîntul cel întrupat, este Rĕscumpĕrătoriul neamuluĭ omenesc. Decĭ dacă el ca Dumnezeŭ-om și-a însușit asemenea tuturor celor alalțĭ ómenĭ un trup pipăit, atuncia ca Rĕscumpĕrătoriul neamuluĭ nostru a dobîndit tot asemenea și un trup spiritual, taĭnic; și acest trup taĭnic e comunitatea celor ce cred întru Christos. Că „mulțĭ un trup sîntem în Christos“.[1]) Ĕră acum Fecióra a luat în pântece pe Fiul luĭ Dumnezeŭ, nu numaĭ pentru ca să fie om în virtutea firiĭ omenescĭ, carea și-o a însușit, ci și pentru ca prin aceea, că și-a însușit dintr'însa firea acésta omenéscă, să se facă Rĕscumpĕrătoriul ómenilor. De aceea a zis păstorilor ângerul: Că vi-s'a născut vouĕ astăzĭ Mântuitoriŭ, carele este Christos Domnul.[2]) În acela-și pântece al Maĭciĭ preacurate a primit el trup și de o dată și-a însușit și un trup spiritual, carele stă din ceĭ ce vor crede într'însul. Ast fel putem, să zicem pe dreptul: Când Maria a cuprins în pântecele sĕŭ pe Rĕscumpĕrătoriul, într'însul erau de o dată și toțĭ aceia, viața cărora era cuprinsă în viața Rĕscumpĕrătoriuluĭ. Așa dară toțĭ, câțĭ sîntem uniți cu Christos, și după cum zice Apostolul, „membre ale trupuluĭ luĭ, din carnea luĭ și din ósele luĭ,“[3]) toțĭ am ieșit așa zicênd din pântecele Marieĭ ca un trup, carele este împreunat cu capul. Pe dreptul ne chemăm decĭ în chip spiritual și taĭnic fiĭ aĭ Marieĭ, și ea este maĭca nóstră a tuturor: adevĕrat că maĭcă după spirit, dară totuși cu adevĕrat maĭca membrelor luĭ Christos, carĭ sîntem noĭ.[1]) Preasfînta Fecióră e decĭ Maĭca luĭ Dumnezeŭ și maĭca ómenilor. — Nu sufere îndoélă că ea pentru acésta va cerca tóte, ca Christos, „capul trupuluĭ bisericiĭ“,[2]) să verse întru noĭ ca întru membrele sale tóte comorile darurilor sale, mai pe sus de tóte ca să-l cunóscem și „să viăm printr'însul“.[3])

De gloria sfinteĭ Născătóreĭ de Dumnezeŭ se ține decĭ nu numaĭ aceea, că ea Fiuluĭ unuia născut al luĭ Dumnezeŭ, carele avea, să se nască cu membre omenescĭ, ĭ-a împărtășit o parte a trupuluĭ sĕŭ,[4]) pentru ca din acésta să gătéscă o jertfă pentru mântuirea ómenilor, ci și aceea, că ea a luat asupră-și slujba de a păzi, de a nutri Mielul acesta de jertfă, ba de a-l și duce la timpul sĕŭ la altariul de jertfă. Așa esista decĭ între Fiŭ și între Maĭcă o împărtășire nicĭ odată întreruptă a vieții și patimiĭ, și amîndouora li-se potrivesce cuvîntul profetuluĭ: S'a stins întru durere viața mea, și aniĭ meĭ în suspinurĭ.[5]) Când a sosit decĭ sfârșitul vieții Fiuluĭ eĭ, a stat lângă crucea luĭ Isus ea, Maĭca luĭ, și anume nu ca amețită și abătută de durere întru vederea priveliștiĭ celeĭ îngrozitóre, ci cu spiritul mișcat de bucurie, că unul născutul eĭ se aduce jertfă spre mântuirea neamuluĭ omenesc; ba ea însă-și a pătimit împreună cu compătimire așa de vie, cât dacă ar fi fost cu putință, ea însă-și ar fi răbdat pentru noĭ din tótă inima tot chinul Fiuluĭ sĕŭ.[6]) Prin împărtășirea acésta în patima și dragostea luĭ Christos Maria s'a făcut vrednică de aceea, ca și ea pe dreptul să se facă înoitórea neamuluĭ omenesc celuĭ perdut,[7]) și de aceea să se rînduéscă și de împărtășitórea tuturor comorilor darului, carĭ le-a cumpĕrat Christos cu mórtea sa și cu sângele sĕŭ.

(Va urma).

[1]) Rom. 12, 5.
[2]) Luca 2, 11.
[3]) Efes. 5, 30.

[1]) S. Aug. L. de virginitate c. 6.
[2]) Col. 1, 18.
[3]) I. Ioan 4, 9.
[4]) S. Beda Ven. L. 4. in Luc. 9.
[5]) Ps. 30, 11.
[6]) S. Bonav. L. Sent. d. 48. ad litt. dub. 4.
[7]) Eadmeri Mod. De excellentia Virg. Mariae c. 9.

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Română.

(Continuare din Nr. 7.)

După ce am relatat în treacăt suferințele Bulgarilor, îndurate din partea elenismului, să ne întórcem acum privirile la mișcarea culturală a Românilor nostri Macedoneni și să relevăm atitudinea, ce aŭ luat'o agenții greciemului față de noĭ.

La început aŭ considerat'o ca neserióză și nefundată, nedându-i nicĭ o importanță, ca fiind ceva trecĕtóre acéstă mișcare nebunéscă a paleovlahilor saŭ a Cuțovlahilor, cum ne porecleaŭ în deriziune acești palicarĭ.

Cu timpul însĕ vedĕnd că mișcarea Românilor la proporțiuni mari și limba grecéscă este alungată din școlele comunale ca netrebnică și înlocuită prin limba românéscă, s'aŭ organisat în societăți (silogurĭ) și ajutați de Patriarchie aŭ jurat mórte causeĭ românești.

În adevĕr, lupta începe a deveni aprigă între eĭ și primiĭ nostri luptători, carĭ nu s'aŭ dat înderăt de la orĭ-ce amenințare saŭ ademenire violénă din partea Prelaților și agenților grecĭ; — de óre-ce eĭ luptaŭ pentru un ideal sfânt, pentru emanciparea limbeĭ și bisericeĭ; aŭ înfruntat cu bărbăție de la început tóte pedecile, tóte amenințările: tóte persecuțiunile, în tocmaĭ ca primiĭ Apostoli și martirĭ aĭ creștinismuluĭ, carĭ luptaŭ față de păgânism.

Observând, că primul institutor Român Athanasescu n'a fost întimidat de a părăsi scóla; observând, că și în alte comune românescĭ ca: Ochrida, Crușova, Viaho-Clisura și Gopeși s'aŭ înființat scolĭ românescĭ, aŭ fost cuprinși de o furie nebunéscă

FEUILLETON.

ABBÉ LOISY.

Iată pe scurt doctrina învĕțatuluĭ abbé Loisy.

E interesant a ști că el nu vrea să fie teolog, el e critic istoric, cel puțin vrea să fie, dar de fapt trece la tot pasul în domeniul teologieĭ. Negreșit că vrea să apară teolog cel ce afirmă. — chiar și în numele criticeĭ — că Isus-Christos n'a fost conștiŭ de divinitatea sa; că s'a înșelat pe sine și a înșelat pe alțiĭ cu privire la timpul veniriĭ împĕrațiĭ messiane; că n'a propoveduit nimic din ceea ce teologiĭ țin azĭ de *esential* în creștinism și biserică; că Evangeliile nu ne daŭ *istoria adevĕrată a vieții, morții și învieriĭ* luĭ Isus din Nazaret etc. — Nu numaĭ că nu țin tóte acestea de domeniul teologieĭ, ci sînt părțĭ esențiale a aceleia.

Abbé Gayrand polemiséză apoĭ din punct de vedere teologic, și arată cât de considerabilĭ greșite sînt părerile luĭ Loisy.

Nu țin de necesar să reproduc și părțile acelea, căcĭ scopul meŭ a fost să resumez numaĭ doctrina zisuluĭ învĕțat, ca să cunóscă și cetitoriĭ nostriĭ ce „crimă“ a săvîrșit Roma, când a condamnat scrierile luĭ Loisy. Între cetitoriĭ nostri cred că nu s-ar afla de ceĭ carĭ să simpatiseze cu teoriile acestea, mai ales acum, când însuși autorul a recunoscut calea greșită pe care a apucat.

De alt fel — după cum am zis la început, ideile luĭ Loisy nu-s originale. El nu face altceva decât desgróapă o veche teorie germână, de origine protestantă, cu privire la primele originĭ ale creștinismuluĭ. și acésta a îmbrăcat'o în vesmînt evoluționist, care azĭ e la modă pe tóte terenele.

Dar câte ast fel de teoriĭ n'aŭ mai cercat să sgudue credința, să nimicéscă biserica cercând să clatine credința în divinitatea luĭ Isus și în autoritatea s. scripturĭ a N. și V. Testament. — deopotrivă. De când raționalismul a devenit iraționalism, de când mintea omenéscă a început să crédă că ea e Dumnezeŭ, avem un șir întreg de ast fel de teoriĭ, carĭ tóte aŭ făcut svon și gălăgie — illo tempore — și aŭ înstrăinat pe ómenĭ de biserică, dar carĭ aŭ trecut cu moda de odată. — disprețuite și declarate fie care de absurde — la rîndul sĕŭ de teoria următóre.

Samuel Raimar pe la 1774—78 lésă cu „teoria fraudis.“ în sensul căreia Isus a fost un impostor ordinar, învĕțăceĭ seĭ, și tot creștinismul e o înșelăciune popéscă; *Ioan Solom. Semler* (1725—91) pășește cu teoria acomodațiuniĭ, în sensul căreia Christos deși cunoștea adevĕrul, s'a acomodat în învĕțătura sa credinței judaice; el a admis nastere și minunĭ numaĭ pentru că Judeiĭ credeaŭ în acestea, ca să-ĭ atragă pe partea sa. — Așa dar tot un fel de înșelăciune și asta.

Filosoful Kant să face și teolog și spune că legea nóuă nu e desăvârșită, căcĭ Isus a admis multe greșeliĭ judaice.

Vine apoĭ un alt curent care admite bună credința autorilor sacri — atât în L. V. cât și în L. N. Ceĭ ce urmézĭ însĕ acésta direcțiune vreaŭ să vadă numaĭ ceea ce e *natural* în s. scriptură. Eĭ să îngrozesc de minunĭ, și cércă diferite căĭ prin carĭ să le spună ca fapte naturale. I. *Eichhorn, Bahrdt,* Henr. *Gottlob Paulus* în restimpul dintre 1752—1851 aŭ avut trecere cu teoriile lor naturaliste.

Cine nu a audit de *David Frid. Straus* (1808—74) cu a luĭ teorie mitică? Influința luĭ să mai simte încă și astăzĭ.

Apoĭ iar pornește o altă direcție: privirile savanților. — criticilor acum — iar să întorc spre autoriĭ cărților sacre, dar nu ca să spună că aŭ fost impostorĭ, ci să nege că eĭ ar fi adevărațiĭ autorĭ. Școla critică Tubingică atacă mai întâĭ auctoritatea, autenția cărților sacre, pe acestea le ține de provenience târzie, scrise de necunoscuți, dar nicĭ una de un singur autor. — Fragmente, epoce, diferiți autorĭ, nu ceĭ cunoscuți. Iată de unde a pornit s. Scriptură. — *Ferd. Baur, Hilgenfeld, Volkmar* aŭ fost căpeteniile acesteĭ scoli. De aceștia să o apropie abbé Loisy.

Mai târziŭ criticiĭ aŭ început să se convingă că s. Scriptură e compusă din tot felul de doctrine străine: elemente judaice, grece, persane, indiane, eghiptiane și câte numaĭ ve puteți închipui tóte se aflaŭ cu grămada în creștinism.

A venit apoĭ *Renan* și a reeditat cu nepricepere pe Strauss, mutând numele teoriĭ din „mitică“ în „teoria legendelor.“ Faptele s. Scripturĭ, după acest apostat, sînt legende. — Ómeniĭ serioși însĕ între carĭ celebrul profesor din Berlin *Harnack* aŭ dovedit absurditatea acesteĭ teoriĭ. — Harnack apoĭ, el însuși, scornește o nóuă

mai ales știind, că aŭ perdut mult cu mișcarea Bulgarilor și acum ei știaŭ prea bine, că dacă ar lăsa liberi pe Românî a se instrui în limba lor națională, atunci idealul lor de panelenism este cu desĕvârșire periclitat; iar averile bisericesci ale Românilor nu vor mai încăpea în buzunarele lor sĕci. — Se pun dar în acțiune, spre a înăbuși cu orî ce preț sentimentul național al Românilor. — Pentru reușita scopului lor infernal, organisézĕ zic, silogurî în diferite orașe mai însemnate, cu menirea a contra balansa acțiunea românéscă. — Aceste silogurî, avênd fonduri însemnate și ajutate de „Panelenichi eteria“ din *Athena* trimit institutorî și institutóre prin comunele românescî, dându-le ordine, ca să useze orî ce mijlóce legale saŭ ilegale pentru înăbușirea propagandei românescî în acele comune.

Pe de o parte institutorii, carî erau și sînt încă adevĕrați agenți politicî, iar nicî de cum luminătorii tineretului, aŭ întreprins o gónă teribilă în contra învĕțătorilor nostri de a părăsi scóla; iar pe de alta Prelații în frunte cu céta preoțéscă și călugăréscă, falsi și plinî de ipocrisie și vicleșug profitând de prestigiul și prerogativele ce aveaŭ și aŭ încă din nenorocire, de a representa comunitatea creștină pe lângă autoritățile Imperiale, instigaŭ pe lânga demnitarii marî ai Imperiului, că propagandiștii și școlele românescî sînt un focar de corupțiune a societății creștine și periculóse intereselor Imperiului Otoman; de óre ce servesc interesele Austriei și Italiei.

Deși demnitarii turcî cunosceaŭ prea bine intențiunile și apucăturile acestor fețe bisericescî, totuși, din nenorocire, se găsiaŭ unii din ei, slabi de înger; și din alte multe considerațiunî dedeaŭ creḑămînt delațiunilor călugăresci, satisfăcêndu-le dorința prin ordine severe către institutorii Românî de a părăsi școla; iar notabililor Românî de a se debarasa de idea periculósă a românismului, amenințându-i cu pușcărie și exil.

Românii, departe de a se intimida de asemenea ordine obscure și ilegale, nu se dedeaŭ învinși, ci cu un curaj eroic se adresaŭ formal autorităților, că Prelații urmăresc scopuri politice, în favorul elenismului și dăunătóre statului Otoman; iar ei, ca Românî de naționalitate nu urmăresc alta, de cât își apĕră limba și biserica de agenții grecî.

Mulți institutorî și fruntași Românî la începutul mișcărei aŭ înfundat închisorile turcescî ca óre când Apostolii Petru și Paul; dar Pronia cerésca îi întăria și din închisorî ieșiaŭ oțeliți cu puterî nóuĕ, ducênd mai departe lupta națională.

Citĕm aci numai o parte din numerosii luptătorî, carî aŭ fost arestați în închisorile turcescî: Iacob Dimónia, Risti Coe, Colea Adam, Vanciu Dimónia Stasi Dafina și Filip Apostolescu institutorul toți din Ochrida.

Dimu Cuși, George Dimca, Cociu Biju, Cocia Trăpce, Ianci lui Cosmu și Dimitrie Cosmescu institutorul toți din Gopeși.

Vulcan, Nărte, Ciomu, Nestor și Spiru Popescu institutorul din Moloviște.

Fruntașul între fruntași Gh. Maghiar din Perlepe; și mulți alți Românî și institutorî din comunele: Crușova, Clisura, Nevésta, Belcâmen, Nijopole, Corcea, Târnova, Magarova Samarina etc. etc.

N'a fost de ajuns atâta persecuțiune desfășurată de Prelații greci, carî s'aŭ năpustit ca fiarele asupra a tot ce era și este încă românesc; ei în înțelegere cu Inspectorul lor școlar Anastas Pihion (român renegat din Ochrida) și cu silogurile grecescî aŭ organisat comploturî în contra unor institutorî ca: George Ghica din Clisura și în contra Inspectorului școlar de atunci, Apostol Mărgărit, după cum și astăzi se svonește, că ar fi complotând la viața actualilor inspectorî școlarî Lazar Duma și Ionescu.

Vom dovedi la timp că, n'aŭ reușit la nicî un complot, afară numai, că institutorului Gheorghe Ghica urmărit de agenții prelatului din Castoria, pe când se reîntorcea în comuna Clisura cu ordin formal de a redeschide scóla, a căḑut victima românismului, străpuns de glónte nenorocitul Musa (albanez musulman) păzitorul institutorului Ghica și gâvazul nemuritorului Apostol Mărgărit. În schimb însă și Musa a răpus doi din agenții grecî.

Pe măsură ce Grecii nu conteneaŭ cu persecuțiunile, membrii comitetului Macedo-Român din Bucurescî desfășuraŭ o activitate plină de energie și patriotism, încurajând cu fapta și vorba pe luptătorii nostri; — iar guvernul Român de pe atunci, vĕḑênd ura grecéscă, desfășurată în contra națiunei române, a luat afacerea în serios, acordând o subvenție pentru deschiderea de noi scolî în mai multe comune.

Acum lupta devine și mai înverșunată. — Grecii turbézĕ, nu mai știŭ ce măsurî să mai ia, căci vedeaŭ, că în interval de câți-va anî românismul a progresat.

Între anii 1880—84 organisézĕ numeróse cete de banditi periculoși, carî aveaŭ misiunea de a nimici prin terore pe toți aceia, carî aŭ curagiul a se opune ideii panelenismului.

Aceste cete operaŭ prin comunele românescî. — Prelații din ordinele ortodoxei Patriarchii lucraŭ pe lângă autoritățile turcescî. — Inspectorul scolar în frunte cu alți grecomanî organisaŭ în secret o mișcare revoluționară; iar scribii lor împănaŭ ziaristica Europei, cum că în Macedonia este o adevĕrată anarhie, o nesiguranță completă, populațiunea grecéscă (!?) este asasinată, măcelărită de iataganul turcesc și jefuită de başibuzucî; cerênd intervenirea puterilor Europene. — Cum fac Bulgarii azi.

În realitate însă ce era?

Populația românéscă era terorisată de bandele grecescî. Aceste cete de brigandi eraŭ bine organisate și răspândite în Macedonia, Thesalia și Albania. Dintre aceste cete, carî aŭ desfășurat o terór gróznică printre Românî, putem cita: céta lui Catarahia, céta lui Cole Ghiză, céta lui Leonida etc.

Să relatăm în treacăt și operațiunile acestor bande de insurgenți grecî și să lăsăm pe onor. cetitorî să reflecteze puțin cine aŭ fost Grecii și ce scopuri urmăresc azi sub masca ortodoxiei.

Céta lui Catarahia, compusă din palicarî, a desfășurat crudimi marî prin comunele românescî, bulgăresci și turcescî.— Printre numerósele victime, căḑute sub ascuțișul iataganului, populațiunea românéscă din comuna Moloviște a îndurat cele mai marî nenorociri. — Acest bandit, în ziua de 15 August (1880) pe când noporul se găsia la biserică, fiind Adormirea Maicei Domnului, își face aparițiunea cu céta lui de palicarî în comună și împresóră biserica.

Înarmat până în dinți și cu iataganul în gură se introduce cu câți va palicarî în biserică și somézĕ poporul să stea liniștit, căci la cas contrar îi va măcelări pe toți în biserică.

Își póte închipui orî cine momentele acelea de gróză, cât de critice sînt vĕḑêndu-se amenințat de revolver și iatagan. — În mijlocul țipetelor sfâșietóre ale femeilor și copiilor de Românî, banditul călăudit de spion pune mâna pe perceptorul comunei, pe doi fruntași românî, pe dóuĕ femeî și pe institutorul nostru Spiru Popescu, pe carî legându-i cot la cot în mijlocul bisericei, i-a condus în fundul munților, unde aŭ fost supuși unor chinurî sĕlbatice.

Prisonierii nostri aŭ avut nenorocirea să îndure aceste chinurî timp de 4 luni de zile, închiși prin peșteri întunecóse și umede, lipsiți de hrană zile întregi.

Un Macedonean Român.

(Va urma).

---

teorie soră bună cu a lui Loisy: „teoria adausurilor și a evoluțiunii.“

Astăzi singure aceste dóuĕ trăesc: a lui Harnach și a lui Loisy, — să înțelege, cea dintâi între protestanți, a dóua între clerul tinĕr din Franța a început să cucerésca, Acum, că Loisy a recunoscut calea greșită pe care a apucat, se va pune cuiĕnd saŭ mai târziŭ capăt și curentului a cărui suflet a fost. — Orî cum ar fi însĕ e sigur că peste 100 de anî vor fi acestea teoriî mórte, ca și înaintașele lor, pe când credința creștină păzită de biserica catolică, va rĕmânea tot atât de tare, de curată, tot atât de neabătută de teoriî dușmane, după cum neclintită rĕmâne pétra pe care-i zidită biserica. „Porțile iadului nu o vor învinge!“

Alfius.

„Vremea“ și rĕsboiul japonezo-rusesc.

O dovadă mai mai mult, ca românii pripășiți în redacția ziarului care combate așa de tare catolicismul, de teamă să nu scape pe Românî din ghiarele Papei de la Neva, nu slujesc interesele ortodoxismului, ci a rusismului, — ne e un articolaș apărut în „Vremea“ de la 4 Faur n. Lăsăm în grija cetitorilor nostri să judece veritatea aserțiunii nóstre și mutra estrem de ridicolă, ce o fac ceî de la „Vremea“ când cercă să presinte Românilor din România liberă și independentă pe Muscalî, ca apărătorii crucei.

Iată articolul din vorbă!

Crucea va învinge. Telegrame din sursă întru cât va dubiósă aŭ lansat sciriî sensaționale, ca să nu zicem premature, asupra resultatelor de pe câmpul de luptă, din Extremul-Orient.

Victoriî neînsemnate, repurtate de armatele japoneze, aŭ fost taxate de marî victoriî de către aceia carî vĕḑ în elementul rusesc, nu numai pe așa numitul: Colosul din Nord, dar și pe representantul cel mai vrednic al ortodoxismului.

Zicem că aceste sciriî sînt premature, fiind că nu putem judeca resultatul unei companiî din atacurile prin surprindere în-

dreptate în potriva unui vrăsmaș redutabil, dar care nu s'a așteptat la un atac dușmănesc din partea acelora cu cari se afla încă în tratative prietenesci.

Când armatele rusesci se vor găsi față în față cu neputincioșii lor provocatori, când mijlócele de luptă vor fi de o potrivă favorabile celor atacați ca și celor ce atacă, atunci se va puté vedea că, un popor rezboinic și oțelit în lupte, nu se póte teme de hamăiturile îndrăznețe ale unei armate neofite, dar înzestrată cu un curaj ce merge până la inconsciință. (Ruble! red. U.)

De alt fel, rĕzboiul ce se dă astăzi în Extremul Orient are o deosebită însemnătate.

Rassa galbenă, abia eșită din sĕlbăticie, se încércă să scuture de pe grumazii sĕi ceea ce numesce dênsă jugul civilizației.

Renegând astăzi rutela legitimă a preponderenței civilizației Europene, mâne tîrîtă de virtejul succeselor — dacă va avea succese — rasa galbină se va gândi la cuceriri, contând pe puterea sa numerică, în contra forței intelectuale.

Iată aceea ce Rusia se încércă să opréscă, iată de ce riscă bani și ómeni în sprijinul unei idei.

Și statele care se încércă, în vederea unor succese efemere politice, să zădărnicéscă acțiunea Rusiei în Extremul Orient, săvîrșesc o crimă parentă, chiar în contra propriei lor ecsistențe ca state.

Noi, Românii, ca creștini ortodocși, nu putem dori de cât triumful *Crucei* în lupta ce se dă astăzi pentru triumful causei creștine." (Grozav. red. U.)

Adaugem de încheiere, că tot în acel număr, vorbind de liturgia greco-unită celebrată la Sf. Ion în catedrala catolică din Bucuresci, de care am făcut pomenire în un nr. trecut, dnii de la „Vremea" scriu: „...am putut de curênd să vedem acea nerușinată mascaradă de la catedrala Sf. Iosif, când popii archiepiscopului catolic au parodiat în vĕdul și audul tuturor sfînta slujbă a bisericei ortodoxe."

În câți va numerî mai târziu, un simbriaș, ce subscrie „Baba Novak," scrie un articol despre „uniați" în care plus că dovedesce o ignoranță mare, mai amenință să scótă pe toți uniații din țară.

Și ómenii ăștia se pun de apărători ai naționalismului și ortodoxismului în România? Pfuĭ!

Sancta simplicitas!

O vorbă sinceră. Să vorbim deschis! Confrații de la „Rĕvașul" țin să facă unele reflexii generale la articolul nostru din nrl 7 în causa ajutorului de stat. În butul acestor reflexii susținem aserțiunile nóstre în tótă întregimea. Da, „lamentăm" acum, că n'am fost împărtășiți din ajutor, strigăm din tóte plămânile contra „împărțirii ilegale" a lui și deplângem „demoralisarea," de care zicem că e cuprinsă preoțimea, ca de o bólă rea. Dar, la anul, de se întîmplă să fim trecuți cu cel puțin 100 cor. tăcem pitic, și redactorul „Unirii" póte aștepta scrisorĭ, că nu-i trimite nime.

N-am dorit aceste destălnuiri, dar dacă ni s'a făcut silă, le punem pe hârtie, orĭ cât de reŭ ar ustura pe cei pĕcătoși, cei buni de sigur ne vor da dreptate.

Scim tóte scrisorile cari soseau la noi, când cu vidimarea cuitelor din partea solgăbirăelor; mai mult, avem mândria a spune, că noi am pornit cu tótă țĕria lupta contra acestei ilegalități și ofense aduse Ordinariatelor. Anul viitor ordinul acesta a fost retras. Nu ne gândim, că mĕsura acésta s'a luat, ca urmare a păsirii nóstre. Constatăm faptul.

Cunóscem personal pe toți preoții aceia, cari aŭ refusat ajutorul: unul singur a rĕmas consecuent până în sfîrșit. Celalalți și-aŭ tras pe samă. Odată scriaŭ mulți contra împărțirii ajutorului, apoi din ce în ce tot mai puțini și tot de una numai de aceia, cari nu-s împărtășiți. De ce?

Tot atunci, la insistința celor neîmpărtășiți, Sinódele protopópesci, aprópe din tóte districtele aŭ luat hotărîrea, că cei împărtășiți din ajutorul de stat să dele 10% pentru crearea unui fond, din care să se ajute și cei neîmpărtășiți din visteria statului. O, era pe atunci entusiasm colosal. Urmarea? da, pricep, doriți să spun, că după ajutorinl de cor. 514 mil. împărțit de stat în ultimiĭ cinci ani, fondul subsidiar a primit cor. 51,400. — statoritele 10%. — da de unde! n'aŭ dat chiar aceia, cari aŭ pus la cale hotărîrea aceea. Iată dar cum sîntem noi de consecuenți! cum așteptăm să ne pice pera în gură, dar din a nóstră parte nimica nu facem. Aŭ dat puțini preoți, cari mai aveaŭ sentiment de dragoste, față de colegii într'adevĕr neîndreptățiți deși toți ar fi fost datori să dele; cei buni, pentru că nu s'aŭ căcinlit nimerul, iar cei păcătoși, ca să-și liniștéscă consciința. În chipul acesta fondul subsidiar a remas să se alimenteze de cele 10% după stipendiile de liturgii și de câteva sume bagatele dărnite de unii și alții sub feliurițl titlii, și în loc să se fi ridicat la cifra *de 60 mii*, cât urma după hotărîrile „unanime," de abia face *5000* cor. și cu tóte acestea.... tótă lumea e contrară preoțimei, nime nu o părtinesce! Dar să nu se uite vorba: Ajută-te însuți și Dumnezeŭ te va ajuta!

Noi nu ținem să facem curte nimerui, și avem defectul — așa se judecă azi, — de a fi sinceri în vorbă, de aceea afirmăm, că dacă azi să împarte nedrept ajutorinl, în parte însĕmnată e de vină preoțimea. În nrl 6, un preot afirmă, că scie preoți, cari și-aŭ oferit scóla confesională, statului, numai ca să priméscă ajutor; iar ca resunet la asta, un altul ne scrie, că scie preoți, cari își conduc advocați, cu cari se presintă la fișpani și chiar la ministri, cerșind protecție. Iată dar cum se face ilusorie propunerea Ordinariatului, care an de an pregătește cuvenitele conspecte, despre suma ce e de a se da fiecărui preot!

Dar se terminăm, căci ne dóre sgândărirea acestor rane. În luna Maiŭ se va ține sinodul archidiecesan, atât de mult dorit și cerut de toți. Mai bun prilej nu se póte, ca cei nĕcăjiți să-și spună nĕcasurile și să cerce a le vindeca. Vom vedea, cine va tălmăci sinodului durerile preoțimei și ce medicină vor recomanda, pentru vindecarea rĕului.

Noi dorim din inimă să se găsésca medicina cea mai bună, care să ardă rĕul din rădĕcină. Dar medicina acésta de n'ar rĕmâné numai pe hârtie!

Naționalismul bisericeĭ ortodoxe. O nespusă fală (!) a neuniților e că biserica lor e națională, în opositie cu biserica catolică care e cosmopolită. Articolii nostri despre stările din Macedonia ilustrézá în de ajuns chestia acésta. Nu strică să mai adaugem și ceea ce scrie fóia „Românul de la Pind" despre fanatismul patriarchului din Constantinopol, care publică scrisórea trimisă părintelui Teodor Constantin din Bitolia, de către noul metropolit al Pelagoniei și prin care îi face cunoscut hotărîrile luate de patriarch și sinodul grec din Constantinopol. Patriarchul e hotărît să-l *caterisésca* (escomunice) pe preotul român dacă acesta nu se va căi de fapta sa. Vina sa e cunoscută: *s'a declarat de Român și slujesce românesce în familiĭ.* Atât și nimic mai mult. Acei, cari mai aveaŭ o umbră de bănuială despre sentimentele patriarchului grec, acum pot să fie pe deplin edificați în acésta privință.

O, e forte limpede rolul politic și șovinistic a Patriarchiei: Românii din Macedonia trebue opriți de a se închina în limba lor, spre a fi cufundați mai ușor în marea grecéscă.

REVISTE.

Roma. În timpul din urmă Sfinția Sa a primit în audiență pe msgrul *Bartolini* profesor la seminariul Apolinare din Roma. Acestuia i-a legat de inimă să învețe pe teologi catechesa, căci azi sînt rare catechesele bune. Nici catechismele nu-s de trebă, căci nu sînt acomodate priceperii copiilor, deși acesta e lucrul principal.

Rĕsboiul ruso-japonez preocupă fórte tare pe Sfinția Sa. Prin secretariul de stat a adresat dóuĕ note diplomatice atât guvernului rusésc cât și celui japonez, prin care le rógă se crute misiunile ce se află în Mandjuria și Japonia.

Francia. *Loisy* s'a supus Congregațiunei, însă nu așa cum se cade. El vrea să arete, că din punct de vedere critic, totuși și aserțiunea lui ar avé drept. Congregațiunea biblică, înființată de Leo XIII îi combate tóte argumentele, el însă tot nu se supune de ajuns. Nu ne mirăm căci superbia îl va puté duce până acolo, în cât să nu se supună nici când, dar pentru accea greșelile lui tot greșele rĕmân.

Rusia. Ministeriul de externe a trimis Vaticanului notă diplomatică, în care îi anunță, că a întrerupt relațiunile oficióse cu Japonia și i-a declarat resboiŭ. Nota i-s'a adresat Papei nu numai întru cât este cap al Bisericei, *ci și ca unuĭ suveran.* Împrejurarea acésta a supĕrat pe ambasadorul Italiei din Petersburg, care a și interpelat pe ministru, cum de s'a făcu

acésta? I-s'a rĕspuns: La ordinul Ţarului. Vedem deci, că nu numai principii catolici, ci şi alţii, între carî numĕrăm pe împĕratul Germaniei şi pe Ţarul Rusiei, recunosc, că statul papal nu e posesiunea legală a familiei de Savoia.

Către P. T. Cetitori!

Din nou rugăm pe On. Abonenţi, carî sînt încă în restanţă cu abonamentele de pe anii trecuţi să binevoiéscă a le trimite fără amînare, avênd şi noi cele mai mari lipsuri.

Administraţiunea.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Prea Stimata Dómnă Amalia Grama locnitóre în Blaş şi mare proprietară în Giniuş, a dăruit pentru Biserica gr.-cat din Giniuş trei icóne mari şi frumóse pentru care frumos dar şi pe acésta cale i-se aduce, cea mai respectuósă şi ferbinte mulţămită. — Tot pentru Biserica din Giniuş a fost dăruit şi Domnul Alesandru Filip fost comerciant în Blaş asemenea trei icóne mari şi frumóse; iar poporenii: Ioan Mogoş a cumpĕrat pentru Biserică ristignirea Domnului nostru Isus Christos cu 7 cor. George Cristea, un stichar alb cu 10 coróne, un luminar mare de lemn cu 6 cor. Ana Buda n. Nistor, o vĕduvă bĕtrână şi în stare materială modestă, un epatrafir în preţ de 10 cor. alte câte va femei din comună, o măsăriţă albă pe pristol în preţ de 4 cor. Tuturor acestor binefăcĕtori în numele poporului gr.-cat. din loc. li-se aduce sinceră mulţămită. Giuluş la 14 Febr. 1904. *Basiliu Folea,* paroch.

Fondul subsidiar al preoţilor a primit următórele sume de la preoţii împărtăşiţi din ajutorul de stat, dorim ca acestia să nu fie cei din urmă: *Anrel Pop,* Jucu sup. 30 cor. *Mihail Ilieş,* Aiton 30 cor. amîndoi din Tr. Coşocna. *George Florian,* Sânger 20 cor. *Niculae Solomon,* Ludoş, 20 cor. *Ioan Boeriu,* Lechinţa, 15 cor. toţi din Tr. Ludoş, *Gavril Ciobotar,* Ghimeş, Tr. Giurgeu 20 coróne.

Vesti bune. Ni se scrie: „Tinerimea română inteligentă din Fărău — Turdaşul-român şi jur. în 9 Ian. n. a. c. aranjat o producţiune declamatorică teatrală împreunată cu joc, în localitatea şcólei, în favorul bisericei gr.-cat. din loc. Resultatul a fost pe lângă bucuria deplină a tinerimei, poporului şi tuturor participanţilor şi *incassarea* sumei de 44 coróne venit curat în folosul bisericei nóstre gr.-cat. din Fărău."

Biserica din Cluş a primit un frumos dar. O damă i-a lăsat prin acte în regulă o casă în valóre de 10 mil. sîntem veseli de acéstă scire, care ne face să sperăm, că în viitoriul cel mai apropiat parochia nóstră din Cluş va ajunge în plăcuta posiţie de aşi ridica o frumósa biserică potrivită capitalei, Ardealului. Dumnezeu să ajute!

„Cântece," e titlul unui elegant volum de poesii, datorite dlui prof. *Emil Sabo.* Sînt versuri lirice pline de drăgălăşie, menite să reamintéscă în inimile cetitorilor sentimente. Esecutarea technică e neîntrecută Preţul 1 cor. se pot procura de la autor din Blaş.

De ale meseriaşilor nostri. Duminecă în 14 Februar şi-a ţinut „Societatea meseriaşilor din Blaş," I-a adunare generală ordinară, sub presidiul prof. *Gavril Precup,* zelosul preşediute. A fost cercetată de un frumos număr de măiestri, sodali români şi unii membri din inteligenţă. Din raportul comitetului ţinem să remarcăm următórele date: Societatea şi-a început activitatea la 12 Aprii 1903. Cu 31 Decembre 1903 a avut 5 membrii fundatori, 6 pe viaţă, 77 ordinari şi 10 ajutători. Membrii fundatori sînt: Escelenţia Sa Dr. Victor Mihályi, Ilustrităţile Sale Dr. Vasile Hossu episcopul Lugoşului şi Ioan M. Moldovan, preposit capitular, Dr. Aug. Bunea, canonic, Dr. Isidor Marcu, canonic Dr. Iuliu Maniu advocat archidiecesan; membrii pe viaţă: Ştefan Pop, canonic, Gavril Precup profesor, Eugen Bian notar în Făget; George Viaşa capelan castrens în Agria, Ştefan Oiţeau măiestru timplar în Blaş şi Vasile Solomon măiestru cojocar. — Cu ocasiunea adunării generali a intrat ca membru fundator: Ioan F. Negruţ profesor ca membru pe viaţă A. C. Domşa redactor — Societatea are şi o bibliotecă cu peste 100 volume cărţi, local aranjat cu sală de lectură. Averea societăţii cu 31 Decembre face în numerar 542 cor. 68 fii., în mobilar 518 cor. 64 fil. la olaltă 1061 cor. 32 fil. — Iată un început bun; datele ce le presintă raportul comitetului ne face să credem, că societatea meseriaşilor prin o conducere înţeléptă va aduce bune róde şi va ridica şi întări clasa nóstră mijlocie. Ar fi de dorit ca şi inteligenţa nóstră să-i dee tot sprijinul său moral şi material.

Academia română îşi va începe sesiunea din acest an la 8 Martie n. Spre acést scop membrii au şi primit invitările de lipsă.

Cine îşi iubeşte grădina şi voiesce se aibă cele mai frumóse flori şi mai bune legume, acela se cumpere semiţnţele de la Edmund Mauthner furnisorul curţei împ. şi reg. în Budapesta str. Rottenbiller 33 La cererese trimite gratis şi franco un catalog ilustrat de 226 pag. Catalogul conţine afară de cele mai renumite şi bune semînţuri, şi o neîntrecută abundanţă în cele mai nóue flori şi legume.

Într'adevĕr e interesant, ceea ce scriu morboşii mulţămitori despre Elsa-Fluidul lui Feller Mai mult ca 60 000 de epistole de mulţămită şi recunoscinţă au primit deja până acum, pregătitorul acestei medicină de casă, şi mulţi nu sînt în stare de ajuns a lăuda influinţa vindecătóre a Elsa-Fluidului lui Feller. Elsa-Fluidul lui Feller vindecă curând şi sigur cele mai multe bóle, d. e. reumă, junghiuri, durere de mijloc, dărere de stomac, cap şi dinţi, tusă, răgnşală, neapetit, mistuire rea, nedurmire, slăbiciune, durere de ochi vedere debilă şi alte multe bóle. Încă şi acolo ajută Elsa-Fluidul lui Feller unde au făcut probe cu tot felul de medicini dar fără resultat. 12 sticle, sau 6 sticle duple trimite scutite de porto pentru 5 cor, singurul pregătitor *Feller V. Eugen* apotecar, *Stubica,* Centrale Nr. 82. (Comit. Zágráb). Nici dintro familie să nu lipsésca medicina acésta, de neîntrecut în influinta ei de vindecare, la care deja mulţi omeni au săi mulţumésca sănătatea recâştigată

Economii carî doresc să aibă o recoltă grasă să-şi procure semiţnţele de lipsă de la Edmund Mauthner furnisorul curţei împ. reg. în Budapesta str. Rottenbiller 33 Firma trimite, la cerere gratis şi franco catalogul său de 226 pag. Preţurile şi a semiţnţelor celor mai alese sînt moderate. Cu deosebire sînt de amintit napii de nutreţ şi diferitele semînţuri de cereale.

Necrolog *Ion V. Barcian,* redactor şi proprietar al „Controlei" după un morb îndelungat şi greu a repausat în 20 Februare, în vrĕstă de 53 ani în al 12-lea an al căsătoriei. Repausatul s'a născut în Sebeş a studiat jura, apoi după scurt timp a păsit pe cariera de ziarist colaborând la „Luminătorul," „Dreptatea" şi în urmă edând la Timişóra „Controla." — *Carolina Gall născ. Stan nobilă de Boros-Jenő* protopopésă vĕduvă în al 53-lea an al vĕduviei, în etate de 89 de ani, după împărtăşirea cu sfintele taine — a trecut la cele veşnice.

Odihnéscă în pace!

Hotelul „Univers"

trecut în proprietatea dluĭ

CAROL NAGY,

reparat şi aranjat radical şi iluminat cu

lumină Auer

se recomandă atenţiuneĭ publiculuĭ, ce cercetéză oraşul nostru.

Mâncărĭ gustuóse,
Beutură bună,
serviciŭ prompt,

preţurĭ moderate.

54 (6—10)

Banĭ! Banĭ! Banĭ!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai marĭ bănci din ţară şi esopereză

împrumuturĭ pe pămînturĭ şi edificiĭ

cu cele mai favorabile condiţiĭ şi cu cele mai ieftine interese, şi anume pe termin de 10—70 anĭ cu 2% — 5¾%.

Credit personal cu garanţĭ şi obligaţie pe 5—10 anĭ.

La funcţionarii de stat, comitat şi oraş, precum şi la oficerĭ, credit simplu şi fără giranţi.

La dorinţă servim cu informaţiunĭ, rugând marcă postală.

„PECUNIA"

53 (9—?) întreprindere de credit Sibiiŭ (Nagyszeben).

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

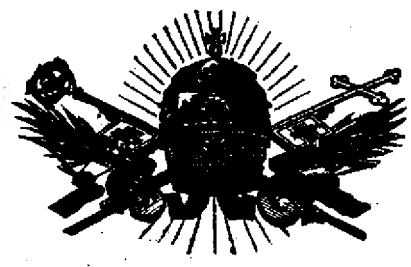

Motu proprio
despre musica sacră.
PIŬ PP. X.

(Fine).

VI. Despre organe și instrumente.

15. De și musica proprie a Bisericiĭ este musica numaĭ vocală, cu tóte acestea se permite și musica însoțită de organe. În unele casurĭ particulare, între hotarêle cuvenite și pe lângă considerările cuviincióse, vor puté, să se admită și alte instrumente, dară nicĭ de cum fără de încuviințarea specială a Ordinariatuluĭ, în ce chip prescrie *Caeremoniale Episcoporum.*

16. În ce chip cantul are, să fie lucrul de căpetenie, așa aŭ organele orĭ instrumentele numaĭ să-l spriginéscă și să nu-l înăduşe.

17. Nu se ĭértă a premite cantuluĭ preludiĭ lungĭ orĭ a-l întrerumpe cu bucățĭ de intermezzo.

18. Sunetul organelor în acompaniarea cantuluĭ, în preludiĭ, în interludiĭ și în alte asemenĭ are să fie esecutat nu numaĭ după propria fire a instrumentuluĭ, ci să se împărtășéscă și în tóte însușirile, carĭ le are adevĕrata musică sacră, și carĭ le-am amintit maĭ la deal.

19. E oprită în biserică folosirea pianofortelui, pe cum asemenea și a instrumentelor sgomotóse, orĭ line cum sînt tobele, toba mare, discurile, clopoțelele și altele asemenea.

20. E strîns oprit, ca în biserică să cânte așa numitele bande musicale; și numaĭ în óre carĭ casurĭ speciale, supunêndu-se învoirea Ordinariatuluĭ, este ĭertat a se admite óre care numĕr restrîns de instrumente de suflat, care să fie ales cu discrețiune și în proporțiune cu spațul, nu maĭ cât compositia și acompaniarea, ce are, să se esecuteze, să fie scrisă în stil grav, cuviincios și întru tóte asemenea celuĭ propriŭ organelor.

21. În procesiunile, ce se fac afară de biserică, Ordinariul póte, să permită banda musicală, numaĭ să nu se esecuteze la nicĭ un cas piese profane. Ar fi de dorit cu prilejurĭ de acestea, ca ajutoriul musical să se restrîngă la acompaniarea vre uneĭ cântărĭ spirituale în limba latină orĭ într'a poporuluĭ, carea o cântă cantoriĭ orĭ congregațiunile evlavióse, carĭ ieaŭ parte în procesiune.

VII. Estensiunea musicii liturgice.

22. Nu este permis, să se lege luarea aminte a preotuluĭ de la altariŭ maĭ mult de cântare orĭ de sunete de cât de cele ce cuprinde ceremonia liturgică.

23. Preste tot e a se osîndi ca un abus fórte mare aceea, ca în funcțiunile bisericescĭ liturgia să pară a fi lucru de a dóua mână și așa zicênd pus în serviţul musicii, de óre ce musica e numaĭ o parte a liturgieĭ și umilita eĭ servitóre.

VIII. Mijlócele maĭ de frunte.

24. Pentru ca să se esecute în chip esact, cele ce s'aŭ statorit aci, Episcopiĭ, de cum va nu o aŭ făcut deja, să instituéscă în diecesele sale o comisiune specială compusă din persóne întru adevĕr competente în ale musicii sacre, căreia în chipul, carele-l socotesc maĭ potrivit. să i-se încredințeze slujba de a veghia asupra cântărilor, carĭ să se esecuteze în bisericile lor. Să nu pórte grije numaĭ de aceea. ca cântările ele de ele privite să fie bune, ci ca ele să și corĕspundă puterilor cântăreților și să se esecuteze în tot de una bine.

25. În seminarele clericilor și în institutele bisericescĭ, conform rînduelilor Tridentine, să se cultive din partea tuturor cu sîrguință și cu dragoste maĭ la deal amintitul cant gregorian tradițional, și superiorii în privința acésta să fie darnicĭ întru îmbărbătarea și lăudarea tinerilor sĕĭ supuși. În acela-și chip, pe unde se póte, să se promoveze între clericĭ întemeiarea uneĭ *școli de cantorĭ* spre esecutarea polifonieĭ sacre și a musicii liturgice celeĭ bune.

26. În prelecțiile ordinare din liturgică, din etică și din dreptul canonic, carĭ se țin studenților de teologie, să nu se trécă cu vederea a atinge punctele acelea, carĭ privesc în chip maĭ deschilinit principiile și legile musicii sacre, și să se cerce a desevârși doctrina cu óre care instrucție particulară referitóre la estetica arteĭ celeĭ sacre, pentru ca clericiĭ să nu ĭésă din seminariŭ lipsiți de tóte cunoscințele acestea, carĭ dóră sînt de lipsă la cultura bisericéscă deplină.

27. Să se pórte grije de aceea, ca măcar pe lângă bisericile maĭ de frunte să se înființeze din noŭ vechile *școli de cântăreți,* în ce chip s'a făcut deja în multe locurĭ cu resultat fórte bun. Nu este greŭ clerului rîvnitoriŭ a înființa ast fel de *școli* până și la bisericile maĭ micĭ și la cele sătescĭ, ba el află într'însele un mijloc așa de ușor de a aduna în jurul sĕŭ pe pruncĭ și pe adulți, și acésta va servi spre dobîndа lor proprie și spre zidirea poporuluĭ.

28. Să se pórte grije de aceeă, ca să se susțină și înainteze în tot chipul cel maĭ bun școlile superióre de musică sacră, pe unde esistă deja de acestea, și să se concurgă spre a le întemeia, pe unde încă nu sînt. Este fórte important, ca Biserica însă-și să se îngrijéscă de instrucția măiestrilor, organiștilor și cântăreților sĕĭ, conform principiilor celor adevĕrate ale arteĭ sacre.

IX. Închiare.

29. În sfârșit se recomandă măiestrilor de capelă, cântăreților, clericilor, superiorilor seminarialĭ, superiorilor din institutele bisericescĭ și superiorităților din comunitățile călugărescĭ, parochilor și diregĕtorilor bisericilor, canonicilor din capitulele colegiate și catedrale, și maĭ pe sus de toți Ordinarilor diecesanĭ, să părtinéscă cu tótă rîvna reformele acestea înțelepte, de multă vreme poftite și de toți cu o inimă dorite, ca să nu aibă parte de dispreț însă-și auctoritatea Bisericiĭ, carea le-a rînduit de atâtea orĭ și acuma le légă din noŭ de suflet.

Dat din Palațul Nostru Apostolic din Vatican, în ziua s. Vergure și Martire Cecilia în 22. Novembre 1903., anul întâiŭ al Pontificatuluĭ Nostru.

PIŬ PP. X.

Am publicat — cu unele omiterĭ — scrisórea acésta a Sfinției Sale, nu pentru că dóră ea ar avé putere de lege și pe sama bisericii de rit grecesc, ci pentru că ar fi un lucru fórte bun, dacă cuprinsul eĭ pe lângă luarea în socotință a diferințelor de disciplină și liturgie s'ar pune după putință în praxă și în biserica nóstră, în carea în privința musicĭĭ sacre încă sînt de dorit multe îndreptărĭ și îmbunătățiri.

O VÓCE.

Româniĭ istrienĭ vorbesc maĭ multe dialecte. — Dialectul în care am scris colecțiunea și tatăl nostru e dialectul de la *Susneviţa.*

Acelaș dialect vorbesc: Susnieviţanĭ, Vosolanĭ. Sukodruanĭ, (Submuntenĭ), (adeca de sub muntele Maggiore). — Un alt dialect vorbesc Zeaneanĭ și împrejurimile sale. Un dialect maĭ fin vorbesc: Bărdoianiĭ Gromniceanĭ și încă 4—5 sate românescĭ.

Deosebire între dialectele acestea, nu e mare, dar totuș e destul de marcată. așa cât un străin. deși ar ști un dialect dintre aceștea treĭ, totuș nu ar puté să înțelégă bine pe celea ialte. — Zeaneaniĭ vorbesc un dialect de tot greŭ. necultivat, dar exoresiunile și rădăcinile cuvintelor sînt celea maĭ bune dintre tóte dialectele, ce se vorbesc în Istria. După aceea vine dialectul, de la Susnieviţa și din împrejurimile sale. Aicĭ omul îndată póte observa un dialect maĭ fin, maĭ plăcut, maĭ cultivat de cât la Zeane. Aicĭ străinul póte cunósce omul de pe fisonomia luĭ, că-ĭ „rumer;“ aicĭ omul e un adevĕrat chip românesc, adecă sînt ómenĭ frumoșĭ, bunĭ, glumeți; pe străin îl primesce mai bucuros de cât pe cel. deneamul sĕŭ. De acea se zice, că *„Susnieviţa este centrul rumerilor“* din Istria și dacă o să se facă când va ceva pentru românĭ, prima óră o să se facă în Susnieviţa. În Susnieviţa se află și de present ómenĭ. carĭ aŭ bancrotat cu averile lor, numaĭ pentru aceea. că s'aŭ luptat pentru existința conaționalilor sĕĭ.

După aceea vine dialectul Bărdoian și împrejurimile sale, cu 5—6 sate. Aceștia vorbesc dialectul cel maĭ frumos. cel maĭ plăcut, cel maĭ sonor și sînt *„rumerii“* cel maĭ fantasticĭ în Istria. Eĭ și Zeameaniĭ. și-aŭ păstrat până în present portul lor național *rumer.* Causa, că eĭ și-aŭ păstrat portul lor național rumer e, că Zeaneaniĭ. se află la partea stângă a muntelui Maggiore, ne locuit de nicĭ un alt element străin. unde nime nu-ĭ nepăciuesce, unde nu vin cu nimenĭ în atingere saŭ în contact, pentru aceea e lucru natural. că își

pot păstra mai bine obiceiurile, ca cei de la Susnieviţa, carî în continuu vin în atingere cu Croaţi.

Bărdoianî şi împrejurimile sale se află iarăşi pe nesce ridicături, de dealurî, unde cultivă în cantitate mai mare vin şi póme şi sînt de tot isolaţi de alte elemente, dar şi dacă ajung în coatingere cu cineva, vin cu un sânge frăţesc în atingere şi aceia sînt consângenii nostri Italianî, carî tot de una ne aŭ voit bine şi ne doresc şi în timpul present. — Aşa dară aŭ avut rumerii ocasiune de a-şî puté păstra limba, datinele pe cum, şi portul lor naţional. — De când la Susnieviţa a fost imposibil de a puté păstra tóte celea amintite mai sus.

Susnieviţa este un sat destul de mare şi bine organisat, aşezat la póla muntelui Maggiore, de unde îşi are şi numele, adeca: *Sus* şi *njivă*, (njiva = câmpie) aşa dară Susnjivă = deasupra câmpiei ceea ce e şi adevĕrat pentru că este aşezată la póla unui munte şi deasupra unei mari câmpii, dar ca se pótă mai uşor pronunţa şi să aîbă mai frumos glas acel Susnjivă, din el s'a făcut Susnjeviţa saŭ Susunieviţa.

Are bune căi în legătură cu marea şi cu calea ferată, pe-o parte şi alta se află elementul croat, periculos rumerilor din Istria şi cu carî sînt neîncetat în contact cu comerciul ş. a.

Dar deşi se află atâtea deosebirî şi diferinţe între românii istrienî, totuşi când streinul vine în mijlocul lor se află deplin fericit şi ascultă cu mare plăcere şi nesaţ, o limbă, care este aşa zis o Ziă din l. latină, strĕinul este emoţionat aflându-se în mijlocul lor, se uimeşte de frumseţa lor, de iubirea lor, ce o arată faţă, de strĕin, aşa în cât nu e strĕin, care i-a cercetat, să nu-i pară rĕu, că trebue să-î părăséscă şi să nu se intereseze pe viitor de eî.

În general eŭ aşî avea fórte mult de a scrie despre conaţionalii meî istrienî, cea ce o se fac, după ce o să-î studiez, din tóte punctele de vedere. — Spre scopul acesta se înţelege eŭ am lipsă de timp, dar, ca se pot dispune de timp, o se las tóte funcţiunile ce le poşed le present şi o să mĕ jertfesc spre binele şi prosperitatea fraţilor din Istria. — O să mĕ apuc de muncă spre a puté şti din fir în pĕr limba, ce o vorbesc românii din Istria împreună, cu subdialectele lor şi cu tóte schimbările, ce se pot observa în limba lor. — ceea ce pentru mine e fórte uşor. — Poveştî se pot aduna cât se doresce. Săteanul rumer povestesce cu plăcere şi bucurie, lucrurî, pe carî le-a audit din trecut; se miră fórte mult, când vĕde, ca se intereséză cineva, de lucrurile pe, carî eî le povestesc. Tóte lucrurile acestea, ce o să le adun, le voiŭ publica întrun op, sub numele de „Memoriî despre românii istrienî," iar opul o se fie dedicat aceleî societăţi, care îmî va da ajutorul necesar, spre a puté executa, acéstă mare şi sublimă idee. — Din venitul curat al aceluî op şi din alte colecte, ce o se facă românii, din Ungaria şi din România (cel puţin eŭ sperez) ar fi, ca să se zidéscă *prima scóla istro-română* în Istria, recunoscută din partea statului.

De bună samă, că mulţî domnî vor lua ideile mele, de „idei fantastice" şi de imposibile, orî şi în glumă. — Dar eŭ vorbesc, cu tótă seriositatea, ca şi când aşî fi un om în etate deja, deşi în realitate nu sînt încă. — Mărturisesc sincer: inima mĕ dóre, când mĕ gândesc la trecut şi la viitor..., cât de sublime idei am avut, adeca de-a respândi lumina zileî, între întunecaţiî fraţi; pe cum aştéptă în minutul din urmă iertare un osândit, la mórte, aşi fel aştéptă fraţii meî un aşa zis „Mesia" care să-î elibereze de întunerecul, în care se află şi care-î copleşesce din zi în zi tot mai mult şi mai mult; să le arete, să le demustre, că nu sînt numai eî pe pământ, cu o aşi fel de limbă şi poreclă, ci există încă mulţî, mulţî fraţi, carî vorbesc tot aceea limbă, carî aŭ tot aceeaşi poreclă de „rumerî" şi carî se trag tot dintrun sânge şi a căror pestrămoşî aŭ fost prea glorioşiî românî.

Când s-ar afla un aşi fel de Apostol în sînul rumerilor, care să le documenteze, să-î înstruéscă în tóte celea cu carî aŭ rĕmas eî în dĕrĕpt de ceî alaiţi românî, atunci de sigur m'aşî simţi de cel mai fericit om de pe suprafaţa pământului şi cu bucurie aşî puté exclama, „Acum mi-s'a împlinit visul meŭ, acum pot să mor ferice!"

Unicul sum dintre aceî *8000 de rumerî* care am onorul de a declara Românilor cu mândrie că sciŭ ce sînt şi-mî sciŭ chiemarea şi am sentimente românescî, cu mult mai marî, cu mult mai sublime, cu mult mai nobile, cu mult mai sincere, de cât cum cred unii cunoscuţî aî meî din România.

Dar cu părere de rĕŭ, la noî românii deşi are cineva voe şi orî şi ce zel de a lucra spre binele şi înflorirea neamului sĕŭ, este imposibil: căcî saŭ n'are mijlócele de lipsă, saŭ are mulţî inimicî ş. a., în cât este silit, a se lăsa de tóte ideile sale, de tot talentul sĕŭ spre a se puté îngriji cum să trăiéscă în viitor.

Inima mĕ dóre, când mĕ gândesc la tóte acelea înşirate până acum! Unicul sînt dintre confraţiî meî, care deşi am vole a conlucra spre binele şi prosperitatea confraţilor, şi dacă e de lipsă, a-mî jertfi chiar şi viaţa pentru binele lor, totuşi nu pot face tot, ce ar trebui şi ce se ascéptă de la mine. — Pentru aceea apelez la toţi românii atât din Ungaria, precum şi din România, carî doresc binele şi înaintarea românilor-istrienî, de a se gândi bine, bine, despre afacerea istro-română. A sosit momentul din urmă, ca se strigăm cu toţi: „acum orî nicî odată!" dacă asceptăm încă 3—4 anî, am pierdut şi restul fraţilor ce se află în peninsula Istria, sub numele de rumerî şi ciribirî.

Lucrul e forte uşor de a-l esplica: Inimicî aŭ şi la dreapta, şi la stânga, ómenî învĕţaţî nu aŭ, carî să-î conducă pe calea adevĕruluî. Mai de parte fraţiî lor, adecă românii ceî alaiţi, nu voesc nicî să scie de eî; şcóle nu aŭ, pe cum vedeţî n'aŭ nicî un interes de a trăi în modul acesta. De se vor croatisa, primul punct e, că nu-î vor avé inimicî, în al doilea punct îndată o se le edifice şcóle şi alte lucrurî folositóre de carî aŭ lipsă.

Vĕ asigur, dacă a-ţî întreba, pe orî şi care „rumer" peste 3—4 anî tóte acelea mai sus amintite, eî desigur vi le-ar povesti tot aşi fel, ca şi cum vi-le esplic eŭ de present, — pentru că eŭ m'am putut în realitate convinge despre tótă starea, în care se află confraţiî meî. Deci rog de a nu se lua ideile mele, ca greşite, ci patriotice şi pline de adevĕruri, ce le spun numai întru binele confraţilor nostri, carî se află în o stare neexplicabilă.

Fraţiî nostri din Macedonia, sînt cu mult mai fericiţi, de şi se află într'un imperiŭ de jumĕtate barbar saŭ cel puţin locuit de bărbarî şi totuşi aŭ şcolile lor propriî, profesoriî, limba lor. — Pentru ce se nu avem noî „rumeriî" din Istria, scolile nóstre propriî carî nu ne aflăm în Turcia saŭ Asia, ci ne aflăm în culta Austrie, care susţine pacea în peninsula Balcanică. — Cum se póte acésta?

Este o ruşine forte mare, să se afle în Austria aşi fel de ţinuturî, unde nicî în timpul de faţă, adecă în secolul civilisariî, se nu existe şcoli ca se pótă învĕţa tineriî, ce sînt, ce datorinţă aŭ faţă de patrie şi împĕratul lor pe cum şi faţă de sine însa-şî.

A sunat óra a 11-a pentru nepĕsarea şi neinteresarea de conaţionalii nostri, carî spre nefericirea lor sînt aşedaţi aşa departe de elementul român.

Decî fraţilor români de pretutindinea să nu ne întrécă în zel Bulgariî! Dóră şi noî putem dovedi *pe cale pacinică culturală*, că: *„sângele nu se face apă!"* şi că: *„despărţit saŭ depărtat, fratele e tot frate!"*

Andreiŭ Glavina,
român-istrian.

Cele dóuĕ feţe ale lumiî.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare.)

Îova puse tasa cu prăjiturile pe masă şi-şî făcu de lucru prin chilie, tocmi mai bine perdelele cele albe de la ferestî, se făcea a şterge pravul, se uita după prinzĕtórea de musce. A ieşi afară nu cuteza, şi a rĕmâné acolo iar nu se încumeta. Ce avea să caute servitórea în casa de gătélă? În sfîrşit întră şi morărésa în luntru cu faţa cea mai frumósă de serbătóre, şi pune capet chinuluî eî. Ochiî Lineî fulgeraŭ.

„Uite cât de frumuşel ne-am fi adunat iarăşi cu toţiî la olaltă," ride ea în batjocură. „Móra asta-î curată mănăstire! Să nu se fi stricat Lina a casă la eî cu toţi flăcăiî, încă azî ar fi luat frunze în buze din casa asta."

Morărésa îşi da tótă silinţa, să arete, că nu-î supĕrată de vorbele Lineî. Vorbiră serios şi cu socotélă despre tómnă, despre culesul viilor. Viţele staŭ să se rupă de greutatea strugurilor în anul ăsta; de sĕptĕmânî de zile stă vighitoriul ziua-nóptea la pândă, şi ţĕranii nu-î iertat să mérgă după struguri în viile lor propriî de cât în anumite zile şi la óre anumite. În sĕptămâna venitóre se va începe culesul. Vremea se apropie tare de Novembre.

„Tu, morărésă," zice Petrea Halăul cu chibzuélă, „firesce că nu trebue să fi aşa cu mare îngrijire. Numaî că aî prea multe mânî pentru puţinul vin, ce îl aî de cules. Eŭ înse în tómna asta mĕ aflu în mare strîmtóre cu cele dóuĕ viî marî ale mele. Şi tocmaî de aceea adecă am venit la tine cu o mare rugare. Ómenî buni de lucru, la carî să te poţî încrede, sciî tu, că mai ales la cules de viî, nicî pe banî nu-î prea poţî căpĕta. Eŭ singur cu servitoriul şi cu sertórea nu pot învinge lucrul. Dacă tocmescî pe cineva cu banî, trebue să fi tot cu ochiî după eî, că dacă nu îţî dă strugurii la o parte şi te fură. Aşa dar tu mi-aî puté face

o mare plăcere, dacă aĭ vré să-mĭ daĭ ceva mână de ajutor pentru culeș, nu întru atâta pentru lucru, înțelegĭ, ci maĭ vîrtos pentru ca să ținĭ óre care-va rînduélă în lucru. Aĭ aci dóuĕ fete marĭ, póte că de una te-aĭ poté lipsi pe vre-o câteva zile.“

Ĭoveĭ îĭ bătea inima. Ăsta merge deadreptul la țintă. Vedĭ bine, când îĭ pune Petrea Haléul ceva în cap, atuncĭ nu umblă mult cu fitîca încóce și încolo. Numaĭ cât chĭar pe Lina să o vreĭe! — Dar ce maĭ sciĭ, póte că îĭ place de oul acela de libut ce-l purta Lina între umerĭ în loc de cap, și și așa avea el tot de una gusturĭ deosebite. Și Ĭova îșĭ reținea rĕsuflarea, să audă, ce-ĭ rĕspunde morărésa. Trebue că-ĭ turbată de mănie, dar numaĭ nu se arată, și chiar nicĭ fața de sĕrbătóre nu și-o schimbă.

Să înțelege, că vecinĭĭ trebue să se ajute la olaltă, rĕspunde ea, și nime nu-ĭ va puté zice, că ea nu-ĭ prevenitóre. Nepótă-sa, Lina, nu póte merge la lucru în casă străină, asta a trebuit să o făgăduéscă ea tatăluĭ feteĭ. „Dar apoĭ, iacă aicĭ îĭ Ĭova, care și așa e întrecătóre la móră și numaĭ din milă o am primit. Dacă va vré să-și misce puțin trupul la culeș, ca să nu-ĭ înțepenéscă, bucuros ți-o las.“

(va urma).

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Valace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéța luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toțĭ 7 NriĭĬ, îĭ primesc cu 5·50 cor. în loc de 7·98 cor.

Posta redacțiuni.

G. H. În nrl următor sper să-l fac loc.

R. C. Am dori să cunóscem și numele autorilor, din carĭ traducĭ.

Roma. A sosit cu bine, póte în foița nrluĭ viitor.

I. Ș. Îțĭ vom respunde în particular.

Maĭ multor. Rugăm să nu se confunde *redacția* cu *administrația* foeĭ, — sînt dóue osebite și cu osebite responsabilitățĭ.

Posta „Unireĭ.“

Mocira pe 1903. *Zazarĭ* pe 1903. *Órda-de-sus* pe 1899 pătrariul al II-lea și III-lea. Așteptăm restul, conform promisiunei. — Casina, *Beiuș* pe 1904 pătrariul prim. — *K, Y, Z.* pe timpul din I. juliŭ 1900, până în I. juliŭ 1901. *Dêmb* pe 1903. *Holló́d* pe 1903 sem. II-lea. *Almaș, A.-Kosznács, Hidvég, Keresztelak, Marca, Port, Somály,* pe sem. I. al an. 1904. *C. H. Roșia* pe 1904 sem. II-lea. *Hațeg* pe 1904. *M.-Ludoș* pe 1904 sem. I. G. *I. Orade* pe 1904 sem. I. Calendariul merge — *G. M. M. Beiuș* pe 1903 pătrariul Oct.—Decembre și 1904 Ianuarŭ—Marte. *A. S. Orade* pe 1904 sem. prim. Calendarul s'a spedat.

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

45 v. szám (11) 1—1
1904.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birosági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 § a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a mezőgyesi kir. járásbirósági 1894 évi 4981 polg. számu végzése következtében balázsfalvi Dr. Maniu Gyula ügyvéd állai képviselt Balázsfalvi „Patria“ takarék pénztár javára Waffensmied János és társa Mardosi lakosok elleu 500 kor. — fill. s jár. erejéig 1894 évi Junius hó 21-éu foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 1000 kor. — filiérre becsült következő ingóságok u. m: Waffensmiedt János-nál: 2 ökör és 1 lószekér Roth Jánosnál: 1 bival tehén 1 csikó 2 éves és 1 paripa nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a Szentágotai kir. járásbiróság 1904 évi V. 26 számu végzése folytán 500 kor. — tőkekövetelés, ennek 1894 évi Január hó 28-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 140 kor. 32 filiérben birólag már megállapitott költségek erejéig a végrehajtást szenvedettek lakásán Mardos községben leendő eszközlésére **1904 évi mártius hó 5-ik napjának délelőtti 10 órája** kitüzetik ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg. hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett. a legtöbbet igérőnek. szügség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő mások is le és felülfoglaltatnák. s azokra kielégitési jogot nyertek volna. ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szentágotán 1904-ik évi Február hó 20-ik napján.

Molnár Sándor,
kir. jbirósági végrehajtó.

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülőszög (Blaș)

(valabil din 1 Octobre 1903).

către	gara	de la
	Teuș—Tövis	
226	persóne	persóne 102
1246	mixt	mixt 215
735	accelerat	accelerat 904
252	accelerat	accelerat 1228
	Copșa—Kis-Kapus	
104	persóne	persóne 221
216	mixt	mixt 1243
905	accelerat	accelerat 734
1229	accelerat	accelerat 251
403	**Sóvárad**	
248	mixt	mixt 826 650

Banca de asigurare
„TRANSILVANIA“
întemeiată la anul 1868
în Sibiiŭ, strada Cisnădieĭ nrul 5 (edificiile proprii),
asigurézá în cele maĭ avantagióse condițiĭ:
contra pericolului de incendiŭ și esplosiune,
edificiĭ de orĭ ce fel, mărfurĭ, mobile, vite și producte economice etc.
asupra vieții omului
în tóte combinațiile, capitale pentru casul morții, asigurărĭ de zestre, de copiĭ, rente, pe viață etc. etc.
Asigurărĭ poporale fără cercetare medicală.
Asigurărĭ pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.
Fonduri de reservă și de garanție specială,
cu finea anului 1900: *1,303.572 cor. 15 bani.*
Valorĭ asigurate contra incendiului. **72,420.299 coróne.**
Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 coróne.**
Pentru despăgubirĭ de incendĭ: 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.
Oferte și orĭ ce informațiunĭ se pot primi de la:
Direcțiune în Sibiŭ, str. Cisnădieĭ nr. 5, et. I., curtea I.,
precum și de la subagenții din tóte comunele maĭ marĭ.
Agenturĭ principale:
în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.
(5) 44—52

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ce-a povestit mórta?

— Povestire adevĕrată din viaţă. De Lindhof Iosif, Beocsin. —

„Acum povestesce-ne.“

„Ază nu scapi de noi.“

„Spune-ne, ce ţi-a povestit mórta?“

Cu aceste provocări îmbulzea o companie veselă pe un bĕtrân vreduic şi cinstit, care şedea Dumineca trecută în birtul „La Stea“ la o masă cu mai mulţi prietini.

Bĕtrânul, care era din satul vecin, s'a înduplecat la urma urmelor şi şi-a început povestea. A oftat odată adênc şi o lacrimă i-s'a furişat în ochi. Şi-a adus a minte de Maria lui, care de 8 zile zăcea acum sub glie şi sub cruce. Maria cinstea pe bĕtrânul ca pe un tată al ei şi înainte de mórte i-a spus o poveste, pe care se o spună el tuturóra şi acéstă poveste doria satul să o afle.

Familia Marieĭ era fórte sĕracă. Bărbatul eĭ se dusese de 4 ani în America şi nu i-a mai audit de veste. Maria se susţinea din lucrul mânilor. Lucra tot lucru greŭ. Dar pe lângă aceea o mai chinuiaŭ tot felul

Maria a căḑut în genunchĭ în faţa faurului, i-a sărutat mânile cu ochiĭ plinĭ de lacrimĭ, şi plângênd îngaimă o mulţumită, grăbindu-se spre casă la mica eĭ fetiţă.

de bóle: *Batere de inimă, durerĭ de cap, ameţelĭ.* Şi pe lângă aceea mai avea şi o fetiţă care avea nĕcaz cu scrofule şi era atât de prăpădită, că deşi era de vre-o 9 anĭ nu putea nicĭ umbla. Avea *bube* pe picióre, *ochiĭ plinĭ de urdorĭ*, şi faţa îĭ era tótă schimonosită de multele bube. Maria a folosit multe leacurĭ, despre carĭ cetise prin foĭ şi călindare, dar nicĭ unul nu i-aŭ folosit nimic.

Într'o zi spăla Maria haine la familia boerului. Deodată vine ferariul prin curte fugind se împedecă de tróca Marieĭ şi o réstórnă aşa că tóte hainele aŭ căḑut în tină. Maria s'a mâniat foc. Şi de alt fel nu putea suferi pe acest ferar pentru că avea un fel de leacurĭ, cu carĭ vindeca pe toţi şi ea nu credea în ele. S'a pus cu gura pe el şi l-a ocărît bine.

„Înşelătoriul ăsta iar a avut să alerge la vre-un biet bolnav să-l înşele cu prostiile luĭ de leacurĭ.“ Şi Maria a încuiat pórta să nu mai vină pe aicĭ.

După un ceas a venit ferariul iar pe aci, iar Maria rîdea de el cum sta la pórta încuiată şi nu putea eşi.

„Lasă-mĕ să trec soro. Ce sci când veĭ avé lipsă şi de mine“, zice faurul. „D'apoĭ cum. Chiar d-ta poţi să-mĭ daĭ vreun folos. Póte leacul dtale mĭ-ar putè vindeca bóla mea? Cunosc eŭ prostiile ăstea. Am adus şi eŭ destule, dar nu mĭ-aŭ ajutat nimic.“

„Dar de aceea nu trebue să-ţi baţi joc de Fluidul meŭ. Scie Dumnezeŭ ce bazaconiĭ aĭ dus. Nu fi supĕrată, că ţi-am făcut pagubă, mĭ-a fost fórte de grabă.“

„Putea-ĭ merge şi mai încet.“

„Mulţămesce luĭ Dumnezeŭ, că nu mai mai opăcit, că ast fel ar fi murit o biată copilă şi tu aĭ fi causa morţiĭ eĭ.“

„Dar ce s'a întîmplat?“

„Colo lângă biserică s'a nenorocit o copilă.“

„Acolo? Acolo şed şi eu. Dór nu va fi păţit ceva Firuţa mea vaĭ de mine?“

„Copiiĭ se jucaŭ pe lângă o grópă de var. Tocmaĭ stingeaŭ ómeniĭ var şi o copilă a căḑut în grópă. Vecinii aŭ alergat şi aŭ scos copila tótă arsă din var.

„Vaĭ de mine. E Firuţa mea Dómne, ce se me fac?“

„Ómeniĭ n'aŭ sciut ce se facă. Doctorul e 5 ceasurĭ de departe. Din fericire nevasta birăuluĭ, care mai anul trecut a suferit *sgârciurĭ, diaree* şi *durerĭ de stomach* şi eŭ am scăpat-o din gura morţiĭ cu *Elsa-Fluidul* luĭ *Feller* a trimis la mine după Fluid şi de aceea n'am grăbit aşa. De me duceam nu maĭ cu câte va minute maĭ târḑiŭ, ar fi fetiţa ta acum pe ceea lume. Acum am nădejde că se va vindeca copila ta şi tu te veĭ convinge, că Elsa-Fluidul luĭ Feller nu e ca cele lalte bazaconiĭ, carĭ nu ţi-aŭ ajutat nimic. De aceea veĭ face bine se comandezĭ cât de iute 1 duzină de Elsa-Fluid cu 5 cor. de la farmacia Feller din Stubica (cot. Zágráb), cu care copila ta se va vindeca cu desĕvârşire.“

Maria a căḑut atunci în genunchĭ înaintea faurului plângênd ĭ-a sărutat mânile şi multămindu-ĭ a alergat către casă.

În 15 zile s'a vindecat Firuţa de *arsurĭ*, în 4 sĕptĕmâni ĭ-aŭ trecut şi *bubele* şi *reuma* şi după ce a folosit 2 duzine de Elsa-Fluid cu 8 cor. 60 fil. de la *Eugen V. Feller*, *Stubica* Centrale Nr. 82 (com. Zágráb) ĭ-a trecut bóla de ochi şi tóte cele lalte. Maria încă a folosit Elsa-Fluidul şi s'a mântuit şi ea de tóte bólele ce o chinuiaŭ.

De aci înainte tocmaĭ Maria îndemna pe toţi să foloséscă Fluidul Elsa şi tuturora le spunea că numaĭ de la *Eugen V. Feller* în *Stubica* Centrale 82 (com. Zágràb) pot căpăta Fluidul adevĕrat şi că farmacistul plătesce cheltuiala pe poştă şi că numaĭ Elsa-Fluidul ajută la bóle dintre tóte *Fluidele lumeĭ.* Tot satul şi-a procurat apoĭ Elsa-Fluidul şi toţi îl laudă pentru efectul bun ce îl are mai ales contra *lipseĭ de poftă de mâncare, orbanţ, junghiurĭ, durerĭ de pept, şi grumazĭ, de mijloc, de cap, de urechĭ, de ochĭ, de dinţi, nervositate, asudărĭ, ferbinţelĭ, anemie, slăbiciune, durerĭ de mâni şi picióre* etc. Cu Elsa Fluidul deodată aŭ procurat şi *Elsa pilule* de-ale luĭ *Feller* (6 cutiĭ 4 cor.) carĭ vindecă tot felul de *durerĭ de stomac, mistuire slabă, bólă de rinichĭ, boală rea, vărsăturĭ, insomnie, gălbinare* şi altele.

Acestea mi le-a spus fericita Maria şi tremura tótă când mi-a spus, că era eât pe aci să fie ucigaşa ficeĭ sale şi numaĭ Elsa-Fluidul aluĭ *Feller* a mântuit-o de mórte pe mica Firuţa.

Bătrânul estenit de vorba multă tăcu. Luă repede o lingură cu apă, turnă câte va picăturĭ dintr'o sticluţă, ce o avea în busunar, le înghiţi şi zise:

„Ceea ce am înghiţit eŭ acum, a fost renumitul Elsa-Fluid luĭ Feller care m'a vindecat de *durerile de grumazĭ* şi pe care tot de una îl port la mine.“

Aşa a vorbit bĕtrânul, vestea să lăţi iute în sat. Toţi bolnaviĭ aŭ trimes după Elsa-Fluid, despre care mult am cetit şi care multora dar mai ales la mine acasă mi-a dat ajutor în contra multor năcazurĭ. În iarna trecută mulţi aŭ avut nĕcaz cu *rĕcelile* şi în Dumineci mereŭ tuşeaŭ şi strănutaŭ în biserică. Mulţi aveaŭ *guturaiŭ, inflamaţi, influenţă. rĕsuflet greŭ*, pe tóte acestea le-a vindecat uşor Fluidul Elsa.

Umflăturĭ, bubóie, scarlat, frigurĭ, răguşelĭ, bóle de gură, miros de gură, colicĭ, pe lângă acestea *ameţelĭ, ferbinţelĭ, asudărĭ, bóle de ficat, de apă, îngheţăturĭ* şi multe altele. pe tóte le vindecă Fluidul Elsa.

Zi de zi curg scrisorĭ de mulţămită la Stubica, la farmacistul Feller. Le şi meritä pentru că nu numaĭ bolnavĭ ci şi ceĭ sănătoşĭ folosesc Elsa-Fluidul cu succes minunat pentru întărirea nervilor, întinerirea feţiĭ, contra mătreţeĭ şi a căderiĭ pĕruluĭ, etc.

Cine va comanda Elsa-Fluidul aluĭ Feller îmĭ va fi în vecĭ recunoscĕtor, pentru că l'am îndemnat să foloséscă un leac atât de bun.

Şi de óre ce *adevĕratul Elsa-Fluid* se bucură de un renume atât de frumos să ne ferim de imitaţiunĭ pe carĭ le-aŭ adus în circulaţie în timpul din urmă ómenĭ şarlatanĭ sub numirĭ, ca „Gold-Elsa-Fluid“ saŭ Luisa-Fluid etc.; de ce se cumperĭ imitaţiunĭ, când poţi căpĕta pentru acelaşi preţ *adevĕratul Elsa-Fluid*? Maĭ bine ne putem ferì de înşelăciunĭ dacă cerem direct de la

Eugen V. Feller, farmacist în *Stubica Centrale Nr. 82.* (com. Zágráb).

Adevĕratul Elsa-Fluid aluĭ Feller.

(Fluidul de esenţie de plânte cu miros plăcut aluĭ Feller), provĕḑut cu marca „Elsa,“ pe orĭ ce sticlă şi pe orĭ ce instrucţie trebue să fie marca alăturată cu numele **„Elsa“** şi subscrierea **„Feller.“** În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte **Londra, Paris** şi **Nizza Fluidul-Elsa** aluĭ **Faller** a fost premiat cu medalie de aur, mai pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roşie din Spania.

Se spedéză cu rambursă orĭ trimeţînd banĭĭ înainte dimpreună cu instrucţia, spesele de postă şi ladă:

12 sticle	saŭ 6 st. duple	5.— cor.
24 „	„ 12 „ „	8.60 „
36 „	„ 18 „ „	12.40 „
48 „	„ 24 „ „	16.— „
60 „	„ 30 „ „	20.— „

Mai puţin de 12 stiole nu se spedéză

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Numaĭ Elsa-Fluidul luĭ **Feler e bun.** E consult să se comande recomandat.

La *Elsa-Fluidal* se recomândă, ca cel mai bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur şi iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare. ajută mistuirea, curăţesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucţiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscinţă.

Adevĕratul prav de insecte cu marca **„Elsa.“** Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine grajdiurĭ, viĭ cum îs d. e. *muscele, purecii, moliele, păduchiĭ, stelniţele, furnicele* etc.

Prin folosirea acestuĭ prav să cruţă fórte mult şi fiind efectul luĭ admirabil să recomândă cu tótă căldura. 1 tegulă **1 cor.** dacă se comandă de odată cu **Elsa-Fluid,** la din contră singur costă **5 cor.** franco.

S. D. FELLER V. JENÖ. farmacist în Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Te rog să-mĭ trimiţĭ de o cam dată 12 sticle din minunatul Dtale Elsa-Fluid, de óre ce eŭ de 5 anĭ mĭ-am perdut lumina ochilor, şi acum după folosirea escelentuluĭ Dtale leac vĕd ca prin sită — te rog de spedare urgentă.

Am scris în 10 Iuliŭ 1901.

Ioan Bancsa Czofalva (Treĭ scaune)

Că cu Elsa-Fluidul Dtale sînt fórte îndestulit o dovedesce acésta desele mele comande. Elsa-Fluidu îl ţin tot de una la mână.

Maurer F. med. pract. Fieberbrunn (Tirol).

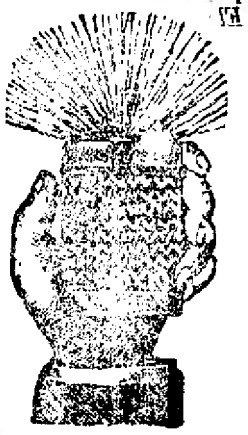

Noŭ!

Lampă electrică de busunar

cu mechanism american

indispensabilă pentru orĭ ce economie casnică.

Se póte purta și în busunar, e durabilă, comodă și corĕspundĕtóre.

La fie care e de lipsă pentru luminarea chilielor, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru **oficerĭ** la esercițiĭ, **pădurarilor și vênătorilor pentru servițiu de nópte** e tare acomodată; pentru **turiștĭ** sunt indispensabile, pentru **medicĭ** și **móșe** cu ocasiunea visitelor de nópte. În **fabrice, morĭ, pivnițe** și **deposite** unde se păstréză materiĭ esplosive, sunt de mare însĕmnătate, pentru **călĕtorĭ** ce sosesc nóptea sunt neprețuite. Pentru **económe** este o bucurie. Nu sunt în urma eĭ picăturĭ de lumină pe padiment și covóre. Pe **proprietarĭ** și **economĭ îĭ păzesce de atacurĭ și foc; cu acésta te poțĭ suĭ și noptea în pod unde se păstréză nutrețul.** — E sigură contra foculuĭ. Se póte folosi de maĭ multe miĭ de orĭ și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1·20 cor. subministrăm altul noŭ. **Prețul 4 cor.**

Cu reflector și linte măritóre esecutată fórte fin cu 5 cor.

Strat de reservă coróne 1·20.

Se trimit cu rambursă de

Stabilimentul Central aluĭ IOSIF AUFFENBERG

BUDAPEST, Strada Próféta 5.

(56) 8—10

Un cântar de bucătărie

gratis!

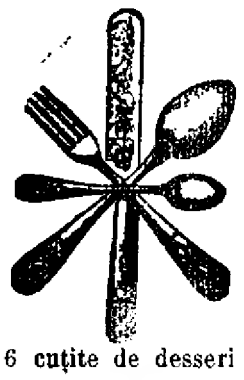

Din magazinul meŭ prea încărcat cu marfă trimit pe lângă prețurĭ *necredut de ieftine*

articoliĭ meĭ din argint de Mexico

renumițĭ în tótă lumea și fórte plăcuțĭ pentru soliditatea lor și anume:

6 cuțite de masă 6 furcuțe de masă 6 lingurĭ de masă 12 lingurițe de cafea 6 cuțite de desseri 6 furculițe de desseri 1 lingură pentru zamă 1 lingură pentru lapte 2 sfeșnice de masă, elegante, de salon, tóte din argint de Mexico,

46 bucățĭ tóte la olaltă numaĭ 6 fl. 50.

Pe lângă acestea se adauge gratis la fie care comanda un cântar de bucătărie, care mĕsură precis până la 12½ kilogramĭ, despre ce garantez.

Argintul de Mexico este un metal întreg alb, și pe din lăuntru, despre a căruĭ durabilitate și calitate escelentă iéŭ garanță pe 25 anĭ.

Expedarea să face din magazinul european pe lângă trimiterea înainte a prețuluĭ orĭ pe lângă rambursă.

Iosif Auffenberg's Centrale

Budapesta VI., Strada Próféta 5.

Comandele se trimit spedând baniĭ înainte saŭ contra ramburs.

57 8—10

(44) 14—20

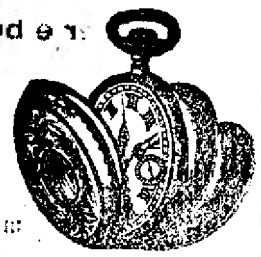

30 zile se lasă spre probă.

Din încredințarea renumiților **fabricanțĭ de ceasurĭ america e Scott John, Marlitt și Holzer,** carĭ voiesc să-și facă populare fabricatele lor și în Europa și se dee un curs maĭ mare sistemul de ceasurĭ Rostkopf Markt, se trimite contra ramburs orĭ trimițênd înainte

2·80 fl.

Un escelent ceas de busunar Anker Remontoir „Patent Scott Watch" cu o construcție masivă de 36 óre cu un aparat de precisiune. Cu față de email Se dă garanță de 5 anĭ. (La fie care ceas se dă gratuit 1 lanț aurit și article de reclam.)

Celor ce nu le convine li se retrimit baniĭ.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasurĭ și juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelsgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcuranturĭ se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agențĭ.

Anunțul se póte reproduce.

(29) 18—20 **Fundat în anul 1789.**

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

liferanțĭ de curte ces. șireg. pentru materie de mĕtasă și ornamente sacre.

Viena I. Kohlmarkt 2. „la porumbul alb".

Recomandă

ornatele sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de es. falóne, diaconale, sticharii, saccos, omofor epigonation, mitre, mandiĭ plasçanice, baldachine, praporĭ etc cum și tóte utensiile și vasele sacre de metal ca disc, ciboriŭ, cruce, chivot artoclasie, tricheriŭ și dicheriŭ, cadelnițe, candele, sfeșnice, candelabre etc. tóte pregătite solid și cu prețul cel maĭ ieftin de fabrică.

Catalóge ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:

Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.

Fóea apare în fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.

Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în **Blaş.**

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 5 Martie 1904 Numerul 10.

EPISTOLA ENCICLICĂ

a Sfinţiei Sale Papa PIŬ X.

îndreptată tuturor Patriarchilor, Archiepiscopilor, Episcopilor şi Ordinarilor

din prilejul aniversării a cinci zecia de la definirea dogmei despre conceperea nepetată a Maicii lui Dumnezeŭ

Piŭ PP. X.

Venerabili Fraţi!

Salutare şi binecuvîntare apostolésc㠆!

(Continuare).

Cu acestea nu voim, să zicem, că împărtăşirea darurilor acestora nu se cuvine în sens propriŭ şi pe dreptul lui Christos; el esclusiv ne-a dooîndit darurile prin mórtea sa, şi el are slujba de mijlocitoriŭ între Dumnezeŭ şi ómeni. Dară în urma împărtăşirii acesteia a Maicii în patimile şi asupririle Fiului s'a dat sfinteî Fecióre prerogativa, că ea este acuma la unul născut Fiul séŭ mijlocitórea şi împăciuitórea cea puternică a lumii întregi.[1]) Christos este isvorul, din plinirea căruia noi toţi am luat,[2]) „din carele tot trupul se alcătuesce şi se închie“ prin tótă legătura slujbeî şi „se face crescere trupului spre zidirea sa întru dragoste.“[3]) Maria după potrivita observare a s. Bernard este „canalul de apă“[4]) orî aşa zicênd grumazul, carele împreună trupul cu capul şi érăşi mijlocesce viaţă şi putere trupului de la cap. Ea este grumazul capului nostru, printr'însul se împărtăşesc tóte darurile spirituale trupului luî celuî tainic.[5]) Nicî de cum nu ascriem Maicii luî Dumnezeŭ puterea de a produce darul, acésta e a luî Dumnezeŭ singur. Dară fiind că Maria în privinţa sfinţeniei şi în a unirii intime cu Christos întrece tóte, şi fiind că dînsul însu-şi o a chemat spre împreunăsevârşirea lucrării de mântuire cu gândul, ca ea după cuviinţă să ne împărtăşéscă, ceea ce după dreptate a meritat dînsul. în urmare ea este şi rămâne împreunălucrătórea cea mai alésă întru împărţirea darului El şede de-a drépta scaunului măririî întru cele înalte,[6]) éră Maria stă ca împerătésă de-a drépta luî, ca scutitórea adeverită şi ajutătórea cea mai sigură a tuturor celor în primejdie; sub povĕţuirea

[1]) Piŭ IX. „Ineffabilis“.
[2]) Ioan 1, 16.
[3]) Ef. 4, 16.
[4]) Serm. de temp. in Nativ. B. V. (de Aqnaeductu) n. 4.
[5]) S. Bernardin. Sen. Quadrag. de Evangelio aeterno Serm. X. a. 3. c. 3.
[6]) Evr. 1, 3.

eî cea binevoitóre şi puternică n'are nimenî, să despereze.[1])

După acestea Ne întórcem la tesa nóstră cea de căpetenie. Nu se pare óre, că am avut tótă dreptatea, să declarăm, că Maria, după ce a stat în chip aşa de credincios alăturia cu Isus, începênd de la casa din Nazaret şi până la muntele căpăţineî, şi după ce ea a cunoscut mai bine de cât orî cine altul tainele inimiî luî, că dînsa chivernisesce acuma şi meritele luî aşa zicênd cu drept de Maică? Aşa dară este óre cale mai bună şi mai sigură la cunoscinţa şi dragostea luî Christos ca Maria? Nu sînt óre o dovadă tristă a adevĕruluî acestuia durere chiar aceia, carî nebuniţi fiind de vicleuia vrăşmaşuluî celuî rĕŭ orî amăgiţi fiind de părerî preocupate false socotesc, că pot, să fie şi fără de ajutoriul Fecióreî? Sermaniî şi nefericiţii de eî socotesc, că aŭ, să trécă cu vederea pe Maria, ca să dea luî Christos mărirea, şi nu sciŭ, că Pruncul nu póte, să se găséscă, fără numaî la Maria Maică-sa.

La acésta aŭ decî după tóte cele espuse până aci, să ţîntéscă după dorinţa nóstră, Venerabili Fraţi, serbările acelea, carî se gătesc pretutindenia întru onórea Fecióreî celeî nepetate. Nicî o onorare nu este Marieî mai dorită n[illegible] mai îmbucurătore ca aceea, ca să [illegible]n pe Isus în chip desevârşit şi să[illegible] Sevârşéscă credincioşii serbări în bis[illegible]etăţile gătéscă-se spre aranjări serb[illegible] spre vĕdiri de bucurie, — tóte acest[illegible]une şi de folos spre a trezi evlavia. [illegible]nse acestea nu vor fi însoţite de spi[illegible]nteru. ele tóte vor rĕmâné numaî o părere esternă şi o umbră a religiosităţii adevĕrate. Poporul acesta cu buzele mĕ onoréză, éră inima lor de parte este de la mine.[2])

Dóră adevĕrată venerare a Maicii luî Dumnezeŭ este singur numaî aceea, carea isvoresce din inimă; şi fără de spiritul intern lucrarea din afară n'are nicî preţ nicî folos. Éră spiritul cel intern are, să lucreze întru noî mai pe sus de tóte aceea, ca noî să păzim poruncile Fiuluî eî celuî dumnezeesc. Adevĕrata dragoste are, să facă una voinţa şi inimile; în urmare voinţa nóstră are, să consune cu voinţa Marieî, adecă de a servi luî Christos Domnul. Ceea ce Fecióra întru înţelepciunea sa a zis la nunta din Cana către servitorî: „Orî ce ar zice vóuĕ, faceţî!“[3]) aceea ne-o zice şi nóuĕ. Éră cuvîntul luî Christos este: De veî, să întri în viaţă, păzesce poruncile.[4]) Fie decî fiesce cine convins, că dacă evlavia, ce socotesce óre cine, că o nutresce faţă cu preafericita Fecióră, nu-l reţine de la pĕcat şi nu-l duce la propusul de a îndrepta năravurile cele rele, evlavia acésta e numaî esternă şi înşelătóre, o evlavie fără de frica recerută.

Dacă óre cine ar mai aştepta încă o dovadă a adevĕruluî acestuia, ea póte, să se scóţă din însă-şi învĕţătura de credinţă despre nepetata concepere a Maicii luî Dumnezeŭ. Să facem mai întâiŭ abstracţie de la tradiţia catolică, carea împreună cu sfînta Scriptură este pentru noî isvorul adevĕruluî; să întrebăm numaî, cum convicţia acésta despre conceperea nepetată a Fecióreî Maria a putut, să fie cuprinsă în tóte timpurile în credinţa creştină, cât ea pare a fi aşa zicênd altuită şi înăscută credincioşilor? Dionisiŭ Cartusianul ne esplică lucrul acesta cu cuvintele: Sfială şi grózā ne opresce, să zicem, că pe aceea, carea avea, să sfarme capul şerpeluî, să o fie sfărmat în óre care timp şerpele, şi că aceea, carea avea, să fie Maica Domnului, óre când să fie fost fiica diavoluluî.[1]) Nicî de cum nu póte poporul creştin, să pricépă şi înţelégă, cum sfîntul, nepetatul, nevinovatul trup al luî Christos în pântecele Fecióreî să fie fost luat dintr'un trup, de carele să se fie lipit măcar şi numaî pe o clipă spurcăciunea pĕcatuluî. Dóră Dumnezeŭ şi pĕcatul se împotrivesc cu o împotrivire nemărginită şi neîmpăcată. Din acestea a urmat la popórele catolice convicţia, că Fiul luî Dumnezeŭ, mai înainte de ce după însuşirea firiî omenescî ne-ar [illegible]ţit prin sângele sĕŭ de pĕcatele nóstre, [illegible] întâiŭ a trebuit, ca prin un privilegiŭ [illegible]schilinit al daruluî să păzéscă pe Maică-s[illegible] chipa cea dintâiŭ a conceperiî eî de orî [illegible]urcăciune a pĕcatuluî strămoşesc. Dacă Dumnezeŭ urésce şi urgisesce aşa de tare pĕcatul, cât a voit, ca Maica Fiuluî luî să fie păzită nu numaî de orî ce pĕcat personal, ci prin o împărtăşire de dar deschilinită în vederea meritelor luî Christos chiar şi de pĕcatul strămoşesc, carele e alipit de toţi fiiî luî Adam ca şi un blăstĕm moştenit: atuncia e învederat, că pretensiunea cea dintâiŭ, ce este pusă celuî ce va să fie servul Marieî, trebue să fie aceea, ca el să îndrepteze năravurile cele stricate şi pĕcătóse ale vieţiî şi să înfrîneze patimile, carî ţîntesc în tot de una la ceea ce este oprit.

Dară dacă óre cine va să cinstéscă pe Fecióra în chip desevârşit, — şi cine n'ar voi, să o facă acésta? — acela în urmare firéscă are, să mérgă mai de parte şi să se sirguéscă în chip serios, să urmeze pilda eî.— Acésta este rînduéla luî Dumnezeŭ, ca ceî ce vor, să ajungă la fericire, aceia să urmeze şi să reproducă în sine înşi-şi modelul răbdăriî şi sfinţenieî luî Christos. Că pe carî mai înainte î-a sciut, pe aceia mai înainte î-a şi rînduit, să fie asemenea chipuluî Fiuluî séŭ, ca să fie el întâiŭ născut între mulţi fraţi.[2]) Dară slăbiciunea nostră este de-a rîndul aşa de mare, cât ne lăsăm, să ne înfricăm de măreţia acestuî model strălucit. De aceea a purtat Dumnezeŭ grije, să avem alt model, carele de o parte, întru cât e cu putinţă firiî omenescî, să fie de tot aprópe de Christos, éră de altă parte să se plece la nimicia şi slăbiciunea nóstră. Aşa era Maria, zice Ambrosiŭ, cât viaţa eî este şcóla pe sama tuturor. Şi din acésta conchide el apoî în chip fórte adevĕrat: De model servéscă-vĕ viaţa fericiteî Fecióre, carea asemenea uneî oglinzî strălucesce curăţenia şi tótă frumséţa de vîrtute.[3])

Pruncii uneî Maice aşa de sfinte a bună samă ar avé, să o urmeze în tóte vîrtuţile; dară mai pe sus de tóte dorim, ca credin-

[1]) Piŭ IX. „Ineffabilis“.
[2]) Mat 15, 8.
[3]) Ioan 2, 5.
[4]) Mat. 19, 17.

[1]) 3. Sent. d. 3. q. 1.
[2]) Rom. 8, 29.
[3]) De virginibus l. 2. c. 2.

cioşii să sîrguéscă a deprinde maĭ ales virtuţile acelea ale eĭ, carĭ dintre tóte sînt cele maĭ de frunte şi aşa zicênd stîlpiĭ de căpetenie pe sama clădiriĭ întregĭ a înţelepciuniĭ creştinescĭ, adecă credinţa, sperarea şi dragostea faţă cu Dumnezeŭ şi faţă cu ómeniĭ. Cu strălucire aŭ luminat virtuţile în întreg cursul vieţiĭ Fecióreĭ, dară în chip deschilinit aŭ luminat ele cu strălucire, când ea a stat Fiuluĭ sĕŭ într'ajutoriŭ în clipele cele maĭ de pe urmă ale vieţiĭ luĭ. — Aci atîrnă Isus de pe cruce, şi între alte huliri şi blăstĕmărĭ i-se aruncă în faţă şi aceea, că el s'a făcut pe sine Fiul luĭ Dumnezeŭ.[1]) Maria dimpotrivă recunoscea într'însul cu statornicia cea maĭ mare dumnezeirea şi i-se închina. Cu mânile sale proprii pórtă ea trupul Fiuluĭ până la mormînt, dară nu se îndoesce nicĭ pe o clipă despre înviarea luĭ. Ĕră dragostea, de carea ardea faţă cu Dumnezeŭ, ĭ-a împărtăşit tăria de suflet, ca să ĭea parte în însă-şĭ patima luĭ Christos şi să i-se însoţéscă, şi ea uĭtându-şĭ de durerile sale se rógă dimpreună cu el pentru ucigaşĭ cătră Dumnezeŭ, să le dea milă şi ĭertare, în vreme ce eĭ întru împetrirea şi turbarea sa strigă: Sângele luĭ asupra nóstră şi asupra fiilor nostri![2])

Dară ca să Ne întórcem la considerarea conceperiĭ celeĭ nepetate a Fecióreĭ, a căreĭ taĭnă este obiectul enciclicei Nóstre, câte îndemnurĭ puternice nu ne îmbie chiar taĭna acésta spre a păzi şi deprinde virtuţile! Ce este óre aceea, cu care maĭ întâiŭ de tóte cércă vrăşmaşiĭ şi urgisitoriĭ credinţeĭ, să răspândéscă în tóte părţile rătăcirile sale, şi durere clatină la mulţi credinţa? Eĭ négă, că omul a cădut, a păcătuit şi a perdut posiţia sa de maĭ înainte. De aceea resping eĭ ca nisce poveştĭ deşerte păcatul strămoşesc şi tóte urmările luĭ cele rele, adecă păcătoşenia originiĭ, stricăciunea neamuluĭ omenesc întreg, întrarea rĕului păcatuluĭ într'însul şi urmarea, că e de lipsă un Răscumpĕrătoriŭ. Urmarea firéscă din premisele acestea este, că în lume nu maĭ este loc pe sama luĭ Christos, pe a Bisericiĭ, pe a daruluĭ şi pe a rînduelilĭ celeĭ maĭ pe sus de fire. Cu un cuvînt tótă clădirea credinţeĭ e subsăpată. Dimpotrivă dacă popórele cred şi mărturisesc, că Fecióra Maria în clipa cea dintâiŭ a conceperiĭ sale a rĕmas păzită de tótă spurcăciunea păcatuluĭ, acésta însamnă tot atâta, cât a admite şi primi şi păcatul strămoşesc, răscumpĕrarea prin Christos, Evangelia, Biserica şi chiar şi legea de a purta crucea; dară atuncia e delăturat cu desevârşire şi raţionalismul şi materialismul, şi înţelepciuniĭ creştine îĭ rĕmâne mărirea de a fi păzitórea şi apĕrătórea adevĕruluĭ. — Între mijlócele, cu carĭ vrăşmaşiĭ credinţeĭ maĭ ales în zilele nóstre nimicesc în inimĭ credinţa, se află şi aceea, că eĭ denégă auctorităţiĭ Bisericiĭ şi preste tot orĭ căreĭ superiorităţĭ între ómenĭ reverinţa şi supunerea datorită şi amăgesc şi pe alţiĭ, să facă asemenea. Aceştia sînt germenii nefericiţĭ aĭ anarchismuluĭ, un rĕŭ şi o ciumă, ca şi care nu este alta maĭ fatală pentru rînduéla firéscă şi cea maĭ pe sus de fire în societatea omenéscă. Dară şi rătăcirea acésta atât de primejdióşă pentru ordinea civilă şi cea bisericéscă încă nimicesce adevĕrul de credinţă despre conceperea cea nepetată a Maĭciĭ luĭ Dumnezeŭ; căcĭ el ne oblégă, să recunóscem Bisericiĭ putere nu numaĭ preste voinţa nóstră, ci şi preste mintea nóstră. Numaĭ în virtutea supuneriĭ acesteia a minţiĭ salută poporul creştin pe Maĭca luĭ Dumnezeŭ cu cuvintele frumóse: De tot frumósă eştĭ, Mario, şi întinăciunea moştenită nu este întru tine![1]) Aşa se adeveresce şi lauda glorióşă, carea o aduce sfinteĭ Fecióre Biserica zicênd, că ea nimicesce tóte eresele din lume.

Dară credinţa, după cum zice Apostolul, este numaĭ „adeverirea celor sperate".[2]) Şi aşa trebue să înţelégă fiesce cine, că prin nepetata concepere a Fecióreĭ îşĭ primesce întărirea sa şi sperarea în tocmaĭ ca şi credinţa. Şi acésta cu atât maĭ virtos că Maria a fost păzită de păcatul strămoşesc, numaĭ pentru că ea avea, să fie Maĭca luĭ Christos. Ĕră Maĭca luĭ Christos s'a făcut ea, pentru ca nóuĕ să ni-se restituéscă sperarea întru bunătăţile cele vecinice.

(Va urma).

[1]) Ioan 19, 7.
[2]) Mat. 27, 25.

[1]) Grad. Miss. in festo Imm. Concept.
[2]) Evr. 11, 1.

FEUILLETON.

DE LA ROMA.

— Scrisóre. —

„Avanti!" E recunoscut de toţĭ, că limba italiană e cea maĭ frumósă, cea maĭ sonoră limbă. Vorbele eĭ sună dulce şi móle, ca vibrările armonióse a unor clopoţeĭ; iĭn, ca un frémăt de frunze, orĭ ca un murmur de isvor — acuşĭ iar puternic şi sgomotos, ca însăşĭ simţemintele, ce bântue întregul omulnĭ. Italianul, când vorbesce însoţindu-şĭ vorbirea cu gesturile luĭ vehemete, vorbesce inimeĭ, nu minţiĭ.

Maĭ departe — e maĭ mult, de cât evident, că omul creéză cuvintele, dându-le óre care înţeles, care apoĭ cu timpul după progresul şi cultura ómenilor se schimbă.

Atâta fie, ca întroducere la cuvîntul „avanti", care e unul dintre cele maĭ binesunătóre; însĕmnătatea luĭ e tot aşa de mândră, ca însuşĭ sunetul: „înainte"! Adecă: tinde mereŭ spre viitor, muncă continuă, cu bărbăţie! Ce poţĭ azĭ nu lasa pe mâne etc. etc. În multe forme se póte esplica acest cuvînt şi carĭ de carĭ maĭ frumóse, maĭ adevĕrate abstrăgênd de la cele alalte înţelesurĭ accidentale.

Acest frumos cuvînt a ajuns, acum în mâna şi gura socialiştilor de aicĭ, ba e devisa lor, organul, fóia lor, isvorul ce le vĕrsă lumină, pórtă acest nume frumos.

E de prisos de a maĭ întări, cu argumente, că, ce ajunge odată în gura acestor fanfaroni şi profeţi mincinoşĭ aĭ viitorului, ce-şĭ predică religia lor bolnaviciósă, cu sgomotul şi în modul pilarilor de pe piaţele capitaleĭ — devine înveninat, odios — nu numaĭ la vedere, ci şi la auz.

Azĭ cuvîntul „avanti" nu e acel cuvînt sonor şi cu farmec atrăgĕtor, cu putere îmbărbătătóre; azĭ „avanti" e socialist, pe cât de socialist e însuşĭ Combes. La auduĭ luĭ numaĭ, nevĕdênd veĭ pe omul fără lucru cu cravată roşie în grumaz, cu pălărie verde în cap şi cu doĭ ochĭ negrĭ, de o lucire sinistră, bizară.

Că întru cât aŭ schimbat sensul acestuĭ cuvînt, aceştĭ ómenĭ misterioşĭ în învĕţătura lor, cât dispreţ şi ură cuprinde în sine faţă de tot bunul şi frumosul existent, zilnic se póte vedé şi constata pe stradă.

Mercurĭ sara, în ziua de 10 Februar Ferri, deputat în casa ţĕrĭĭ coriteul socialiştilor italienĭ şi redactor responsabil aĭ org[illegible]ului „Avanti" şi-a serbat ziua de judecată pentru calumniarea, ce a făcut-o ministrului Bettolo. Nu sciŭ ce a putut fi calumniarea aceea, dar de sigur a fost gravă şi fără niclĭ o basă, ceea, ce se póte conclude din pedépsa grea, ce i-s'a dictat din partea senatuluĭ: 1500 lire amendă şi 6 săptĕmânĭ închisóre.

Vestea acésta nóuă a străbătut, ca fulgerul întreg oraşul — făcênd o mare sensaţie, căcĭ dóră socialiştiĭ eraŭ stimaţĭ şi preveniţĭ aicea. — Dar nu numaĭ atâta! Prin acéstă sentinţa a senatuluĭ multe cause socialiste protectate şi deja pe cale de a deveni lege aŭ cădut, fără ceva contravotisare. Şi-aŭ perdut încrederea în toţĭ.

Dar ceĭ alalţĭ credincioşĭ nu s'aŭ lăsat să fie sîrobiţĭ ci cu ruşinea, ce i-a ajuns s'aŭ adunat cu mic cu mare la ferestrile Redacţieĭ „Avanti", ca să arete alipirea lor nestrămutată şi iubirea faţă de capul lor.

O vreme s'aŭ îndestulit numaĭ de a privĭ ferestile redacţieĭ, însă vĕdênd, că nime nu-ĭ maĭ salută şi ferestile staŭ mereŭ închise aŭ erupt într'un urlet teribil de: Eviv' Avanti! Eviva Tribuna!

Miliţia însă dându-le de urmă după signalul dat de treĭ orĭ cu trimbiţa spre împrăştiare, a făcut atac asupra lor şi aŭ prins vr'o 50; ceĭ alalţĭ aŭ împuns-o la fugă pe unde aŭ vĕdut-o maĭ deadreptul. Ruşinarea asta de-a dóua óră aŭ publicat-o mâne zi tóte foile, întărind şi aceea, că Ferri va trebui să solvéscă banii în cel maĭ scurt timp, iar închisórea cu încetarea dignităţiĭ luĭ de deputat şi ca atare inviolabil.

Nu e imposibil, că vom ceti acuşĭ, că Ferri a trecut frontiera cu treĭ zile înainte de a i-se fini oficiul.

Nu mult după ce s'a curăţit strada a ieşit personagiul, ce duce fóia la tren — o clică, orĭ cum i-aŭ zice, compusă din vr'o dóuĕ femeĭ şi maĭ mulţĭ pierde-vară de pe strada, ce-ţi sbiĕră într'un mod teribil, scoţênd fie care nesce sunete speciale şi diforme. Firesce că niclĭ de astă dată n'a lipsit dróla de băieţi nespălaţĭ, ce chiue grózuic şi strîgă: eccol' avanti; avanti! avanti! avanti!

Concertul acesta asurditor ni se repetesce tótă sara sub fereştĭ, căcĭ sîntem aceĭ fericiţĭ de avem Redacţia vis-a-vis de noĭ.

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Romană.

(Continuare din Nr. 9.)

După multe întrevenirĭ şi rugăciunĭ din partea comuneĭ, cele dóuĕ femeĭ aŭ fost graţiate în schimbul uneĭ sume de 200 lire turcescĭ; perceptorul şi ceĭ alalţĭ doĭ fruntaşĭ români aŭ fost decapitaţĭ de mâna sacrilegă a luĭ Catarahia în faţa prisonierilor, la auduĭ, că comuna nu dispune a trimite maĭ mult de 10 lire. Grecul vociferéză că, cu 10 lire nu pot cumpĕra o pereche de boĭ, iar eŭ să liberez un spurcat de Vlah? (român) şi în furia luĭ strigă: *κόψτε τὴν κεφαλήν* (taĭe-ĭ capul).

La acésta privelişte lugubră prisonieriĭ încremenesc, maĭ ales institutorul nostru Spiru Popescu, care cerînd răspunsul părintelui sĕŭ, că nu dispun de mijlóce şi îl sacrifică bandeĭ a îngălbenit şi îĭ s'aŭ încleştat fălcile de gróză.

Institutorul Spiru Popescu a scăpat cu viaţa din dóuĕ motive: 1) că părintele luĭ fiind Protopop în comună şi fratele luĭ maĭ mare Popa Gheorge, deşi din causa Archiereului nu eraŭ în bune relaţiunĭ cu Spiru, totuşĭ ca părinte şi frate aŭ apelat la Archiereŭ şi ceĭ alalţĭ agenţĭ din Bitolia pentru eruţarea luĭ Spiru, luându-şĭ angajamentul, că îl-vor subtrage de la propaganda românéscă. 2) că unuĭ din căpeteniile bandeĭ anume Naum se cunoscea

cu fratele lui și în considerațiunea pretiniei a influințat pe lângă Catarahia spre a-i cruța viața.

Ast fel ca prin minune a scăpat din mâna banditilor după o suferință de nedescris de 4 luni de zile.

Céta lui Cole Ghiză, fiind și mai numerósă, își face apariția în același an în luna lui August în comuna românéscă Gopeși, unde asasinéză pe fruntașul român Gheorge Mazni; iar pe Cociu Biju, Cocia Trăpce, Nasu Torbu și alții îi légă cot la cot și îi duce în munți. Din fericire institutorul român Nicolae Cosmescu cu soția lui Elisa institutóre, lipsind din comună au scăpat de ghiarele banditului; dar în locul lor, din greșală au luat cu dênșii femeia și fata lui Gheorge Popa Coma, român din Gopeși, dar cel mai încarnat dușman al românismului, fiind Directorul școlei primare grecesci din Bitolia. Aflându-se la Bitolia de răpirea greșită a acestor dóne femei, agenții greci prin stafetele lor în cunosciințéză pe bandit să libereze imediat femeile, lucru ce s'a esecutat după dónă zile, iar fruntașii nostri au suferit timp de o lună de zile cele mai mari chinuri și dacă au scăpat cu viața este, că spre fericirea lor puterea turcéscă a surprins pe banditi și în învălmășala aceea, banditii au fost parte uciși, parte au scăpat cu fuga, iar prisonierii nostri au fost luați și scăpați de potera turcéscă.

Céta lui Leonidas a făcut ravagii mari, respândind gróză prin comunele românesci din Thesalia și Albania. Acéstă céță a fost distrusă parte de o poteră turcéscă, parte de frații Români Cucuneș din comuna Luncă, carî cu câți-va voinici au scăpat populațiunea românéscă din acele părți de acești palicari.

Iată cine sînt grecii și Prelații Patriarchiei ortodoxe.

Nu este de ajuns atâta persecuțiune și terére pe bieții Români, ei au desfășurat o gónă teribilă și în contra preoților, bănuiți că simpatiséză cu Românii. — Cine din noi Românii Macedoneni nu cunósce persecuțiunile îndurate de preoții români părintele Coleti din Crușova, preotul Balamaci din Corcea preoții Nicolae Levu și Nicolae Nanci din Gopeși și alți mulți preoți din din alte comune.

Nu mai departe, tocmai acum, când unii din noi se hrănesc cu idea, că Patriarchia grecéscă ne va acorda mult așteptatul episcopat românesc, prelații din provinciî, se dedau la cele mai nerușinate procedeuri față de noi; și ca dovadă reproducem cele ce cetim în ziarul „Românul de la Pind" Nr. 44 din 12 Ianuarie c.

Monastir 9 Ianuarie, 1904.

Argos.

Noul Mitropolit, cu care ne-a dăruit sfântul, P. S. Antim, și-a inaugurat activitatea sa patriotică în eparhia Pelagoniei cu un act scandalos.

În ziua de Crăciun, P. S. a anunțat din pórta principală a altarului că părintele Teodor, care a părăsit biserica locală și începu să se dea de Român, să facă treburile altora, este, declarat argos, adecă i-se la dreptul de a oficia în ori-ce biserică și în casele creștinilor.

Iar dacă cutezătorul preot n'are să-și céră iertare, atunci are să fie *caterisit* chiar de către sfântul Patriarch!!?

S. S. preotul Teodor a fost înștiințat, somat în trei rînduri chiar pe cale oficială spre a lua act de cele mai de sus spuse și a-și cere iertare, căci va fi vai și amar de dînsul. Popa rîde de se prăpădesce.

Pe de altă parte 30 de tineri grecomani au făcut o conjurație ca să-l prindă pe popa al nostru în stradă spre a-i tunde barba și a-i stâlci în bătăi, dar sânția sa rîde și de acești copii, ca și de vlădica cu minte de copil. — La Magarova pe zidurile școlei și bisericei grecesci și a mai multor case s'au afișat placarde, prin carî populația e îndemnată să nu mai vorbéscă românesce.

Efectul a fost caraghios, căci caraghioși au fost, cei carî au dat acéstă proclamație de întronare a diabolicului limbagiu în vetrele românilor în locul dulcelui graiu strămoșesc.

Berat 10 Dbre 1903

Activitate infernală.

Se svonise, că în urma unui ordin de de sus va porni o gónă strășnică în contra Românilor, carî luptă pentru némul lor. — Aceștia înființézā o eforie și au cerut pe cale legală recunóscerea ei.

Ce fac însе agenții grecismului cu Vlădica în frunte?

În ziua de 5 c. se convócă la Episcopie întrunirea consiliului bătrânilor (dimogheróndia).

Cum s'a mirosit în oraș despre ce era să fie vorba, imediat în fața Episcopiei s'au strâns Românii și Albanezii, de carî e locuit orașul. — Consiliul compus din 6 membrii: trei Români și trei Albanezi. Dl Eracli Giumiticu, fruntașul Român și efor al școlei nóstre, face parte din acel consiliu. — Sergenții postați la pórtă opreau întrarea publicului.

Ședința se deschide pe la órele 9½. Ca un plus, după ce formalitățile de bine cuvîntare a Episcopului și de sărutări de

---

Unui străin acest cuvînt nu i-ar părea de un sunet sinistru — ura aceea sălbatică, ce zace în el nu o va cuprinde, de nu va cerca scopul ultim al acestei învățături: capul *ultimului* rege să se scalde în sângele aburător al celui din urmă Pappă. — A résbate înainte, dar numai înainte orbiș — a face cale cu pumnalul, cu revolverul, a calcă în picióre tot, ce va sta în cale, fie sfînt, fie drept ori strîmb, fie bun, ori réu, de nu stă în acord cu socialismul. Pasul prim a fost făcut de mult; acum nu trece an să nu aibă victima sa alésă.

Îmi vine în minte mórtea bunului domnitor: Umberto — într'adevěr tată dulce al acestei țări frumóse. Nu cred, să fi fost om de cinste, care să nu fi simțit îndignare și tristéță la auḑul morții sale.

Dar acest jurnal și în acele momente dureróse a avut curajul de a-și esprima bucuria diavolésca, că adecă: și pe fiul séu ar fi trebuit să-l trimétă pe cea laltă lume cu tatăl séu. Firesce, că și atunci, ca și acum și-a primit pedépsa binemeritată.

* * *

În tot timpul au trăit ómeni cu principii diverse, scrintite, ba de multe ori chiar utopice, aceste principii le-au îmbrăcat, când în hainele religiunei, când în a politicei: anabaptisti, nazarinenii; comunisti francmasoni, socialiștî etc. Dar nicî o țara nu a produs atâtea genii estravagante și nu a îmbrățișat cu atâta ardóre și nesocotélă învățăturile nóuě, ca Francia. Acest neam nervos și înconstant într-u atâta a mers pe căile noi și necunoscute, propuse de genii séi, încât e imposibil să se mai întórcă odată acolo, de unde a plecat. Orbiș urmézā vorbele lui Voltaire, acel „mâlmuță-om." care zise: *orî va fi Francia întrégă ateistă, orî pîeră.*

Azî Combes condus de spiritul lui Voltaire ieșit din întunerecul menit luî, zi și nópte lucră, să mântue țara de Călugării carî au jefuit-o, au supt-o și azî au pus umĕrul la carul progresului, oprit în cursul séu de cârja Papei — se-l împingă înderépt în negura vremii(?!)

Nu voiu acum să înșir binele, ce l-a dat și-l dă mereu biserica omenimei, la meritele, ce le-au câștigat fii aleși ai bisericii pe tóte terenele, în tóte sciințele; că cine a pus propriamente basă sciințelor moderne: spoiții ce șed azî în casa țării și cârmuesc țările, orî locuitorii simplii ai Claustrelor — acei, carî azî ar împinge(?) carul progresului în nesciința veche, în lumea suspertițiunilor?!

Ci mĕ marginesc numai la aceea de a arĕta, că și Italia urmézā și imitézā tot de una pe țara sora și tótă învĕțătura strecurată de dincolo, în cóce a găsit mai tot de una în Italia pat móle loc umbros și liniștit de a prinde rădăcini.

Dacă asta n'a fost în trecut, mult mĕ tem, că va urma în venitor, căci atunci erau alte vremi, acum sînt alte împrejurări. Și acest neam e nemulțămitor, ca strămoșii séi, ce strigau: „panem et circenses" — și tot pe acel, care i-a săturat odată și l-au ales de consul azi-mâne îl hulesc și-l depun din domnie.

Azî, capul bisericii nu e acel principe bogat și puternic în bunuri pământesci a cărui putere, bunătate și strălucire a fost tot odată și a fiilor séi. Azî *„leul pustietății"* s'a îndestulit cu o cușcă; domnul ținutului ce se estinde pe ambii țermuri ai Tibrului până la mare s'a îndestulit cu un singur palat. Dar nicî atâta nu au voit să-l lasă: pe cel alungat din Quirinal au voit să-l lasă fără căpătâiu Și acel Garibaldi, care zicea: mórte orî Roma, și-a îndreptat tunurile sale asupra catedralei Sfîntul Petru zicĕnd: „las să-l dobor și cel din urmă semn de mărire." Într-atât-fel de împrejurări e imposibil de a puté conduce și de a griji de sórtea popórelor carî pe trecut au aruncat vĕlul uitării — a căror presinte e bunul și venitorul e un trai trăit în jurul focului bizar aprins și grijit de spiritele socialiste.

Sînt triste stările de acum pentru biserică: e fórte réu când nu poți fi domn n casa ta. Aicî în Roma nu trece an, în care când una, când alta instituțiune bisericéscă să nu se la din mâna Papei, când unul orî alt monument să nu-l la guvernul în protecțiunea sa, că — zice — biserica e sĕracă și nu-le póte griji, e slabă și nu le póte apĕra. Cât bine, cât folos aduce acésta iubire părintéscă din partea guvernului bisericî — e clar — e evident.

Mĕ tem — dar totuși am speranță: că dacă omul e în stare, a nimici puterea sémĕnului sĕu, de a puté întuneca renumele, stéua lui lucitóre într'un timp liniștit și senin, de a puté ponegri bunul nume și al nega meritele — un adevĕr sfințit de 20 de vécurî continue, totuși nu se va puté nega nicî odată, glasul puternic al atâtor popóre, carî au apus, orî viézā, nu se póte îneca și istoria, acea oglindă fidelă, a timpului tot de una ne va arĕta figura păstorului celui bun în fruntea turmei sale și la înălțimea chemării sale.

mâni din partea consilierilor P. S. S. a invocat pe sfântul spirit să-i lumineze pe consilieri, chemați fiind de astă dată să ocrotéscă drepturile elenismului, cari sînt amenințate din partea românéscă.

Se dă după aceea citanie scrisórei, Patriarchiei, prin care se cere încheerea unui proces-verbal, doveditor că populația creștină a Beratului este grecéscă și să autoriseze pe P. S. S. Episcopul de a intreveni pe lângă Șeful suprem al bisericei ecumenice de a lua măsurile, ce va crede de cuviință, spre a nu se recunósce eforia și comunitatea românéscă din acel oraș.

Dl Eracli Giumiticu, protestéză cu indignare în contra acelei citanii, zicênd, că biserica n'are a se amesteca în acte de ordine politică. — Toți cei lalți membrii se declară solidari cu D-nul Giumiticu. — Mitropolitul devine violent și bruschéză cu vorbe aspre pe consilieri pentru nesupunerea lor, ceea ce provócă un tumult. — Ședința se suspendă pentru o jumétate óră.

La redeschiderea ședinței apare consulul grec din localitate, care îl sondéză în numele libertății și a Regelui séu să facă patrioticul act, ce li-se cere. — Consilierii se înfurie de insolența sa.

Dl Giumiticu îl invită să părăséscă sala și nesupunêndu-se îl apucă de braț și îl dă afară.

În oraș s'a svonit că, consulul a fost bătut: Consulul s'a și dus la Ex. Sa Hachi Pașa, guvernatorul sangiacului, spre a se plânge, că a fost bătut de Dl Giumiticu. — Pe când acesta era interogat la palat din partea guvernatorului iată că sosesce Dl Gojamani, directorul școlei nóstre, în cupeul lui Azis Pașa, marele filo-român și valoros consilier al M. S. Sultanului, rugând în numele acestuia pe Ex. Sa Hachi Pașa să i-l predea pe Dl Giumiticu. După ce aŭ fost interogați și ceilalți consilieri și s'a dovedit că consulul grec lucréză în contra statului otoman s'a dat drumul valorosului Giumiticu, felicitându-l tot de odată Hachi-Pașa în fața representantului Eladei pentru sentimentele de credință și devotament cătră tron.

În mijlocul ovațiunilor Dnii Giumiticu și Gojamani s'aŭ dus la Ex. S. Azis Pașa, unde aŭ dejunăt; iar consulul Grec, abătut și ploat s'a dus acasă prin strade lăturalnice.

Séra acest representant împreună cu Episcopul fanariot aŭ telegrafat la patriarchie, cerênd escluderea din consiliu.

A dóua zi, Domnii I. Burdumi, E. Giumiticu și Gogiamani eforii școlari, aŭ raportat Dlui Lazăr Duma, inspector, cele petrecute și l-aŭ invitat ca să vie de urgență la Berat, avênd de tranșat chestiuni importante pentru românism.

Nația trebue să mérgă înainte!

Iată manoperile correligionarilor nostri ortodoxi, cari cu ori-ce preț caută a sili pe Românii să îmbrățișeze causa elenismului și mai aŭ încă pretențiunea a fi ortodoxi?!!

Un Român Macedonean.

(Va urma).

SINÓDE PROTOPOPESCI.

— din diecesa de Orade. —

În sfîrșit ni s'a împlinit una din cele multe dorințe: Prea Sfinția Sa Episcopul Părintele Nostru Demetriu Radu a dispus gratios resuscitarea sinódelor protopopesci în întreaga diecesă de Oradea-mare. Aprópe zece ani sînt, de când urgitez acésta reformă salutară în graiu și scris, — cine îmi va lua deci de inconvenientă declarația, că mĕ simt fericit a vedé realisată idea acésta mărétă?!... Spre ilustrarea, cât de ardent necesară era resuscitarea acestor sinóde — să servéscă unele detaiuri.

Departe, să dubitez asupra cualificației, ori culturei preoților de alte diecese. — constat numai, că cei ce aŭ avut ocasiune a conveni cu câți va preoți oradani, s'aŭ putut convinge, că acestia sînt modelul preoților culți, cualificați, — dar ca să fie odată și cei mai vrednici următori ai învățăceilor lui Christos — n'aș cuteza a afirma. Nu-i vorbă, toți eram când va în seminarele rom.-cat. binecrescuți și moralicesce, eraŭ unii chiar prototipii clericilor blânzi, neobosiți în muncă, plini de entusiasm sfînt, — aceste însușiri frumóse însĕ — vai! în mare parte s'aŭ stîns din inimile celor ieșiți cu plugul în agrul Domnului.

Causa? E fórte simplă. Sîntem *ómeni,* — și omul oh, cât de aplicat este a se desfășura din catena idealurilor spre a se înfunda în materie, — când nu are aprópe de sine, cine să-l îmbărbăteze în clipita, când vócea chiemării luptă o luptă desperată, pe viață și mórte cu vócea ademenitóre a intereselor materiali; — când nu sînt țintiți asupra lui ochi veghietori în momentul, când conscliința istovită de afecțiuni iregulare e pe calea de a se prăbuși în abisul viților. Da, *până sîntem tineri* avem lipsă în apropiere-ne de un patron binevoitor, de un preot tată, carele să conduca luntrița vieții nóstre individuale cu braț puternic

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și chiar nimic, să nu-i mai rĕmână în viitor din puterea și bunurile lumesci, istoria va da tot de una aceea reputațiune, demnitate tradițională capului bisericei celei adevĕrate.

Că deși a trăit biserica grele timpuri, a avut triste esperințe, totuși nici una din multele încercări nu-mi pare mai critică decât, cea din anii 1860 și așa în cóce până în deceniile trecute. Căci deși aŭ fost unele mult mai grele, n'a fost așa vrăjmaș timpul, nu era aceea ferbere nervósă în popóre, scopul acela prefint atrăgĕtor, ca acum; așa, că în scurt timp Papa, după ce perdú statul eclesiastic, după ce Roma capitala statului séu ajunse în mâna lui Garibaldi, a pierdut ori ce auctoritate luméscă, țările și-aŭ rechiemat ambasadorii din Vatican și Papa a rĕmas părăsit de toți: „inimicii tĕi, casnicii tĕi."

Ba, când Papa de pie memorie Piul al IX-lea a trecut la cele eterne, fost-aŭ și de acei rebeli furibunzi, cari aŭ cutezat a arunca cu petrii asupra cadavrului și a împiedeca convoiul de a întra în cimiter.

Laudă însĕ și mulțămită Providenței divine și guvernării înțelepte a fericitului Leo XIII, care sciu atât de bine și de fin a depărta acest rĕu. Politica lui înțeléptă și nepreocupată, dintr'odată a ridicat din nou demnitatea de odinióră a S. Scaun prin aceea, că în dóuĕ rînduri fu ales de jude de dreptate între potestățile: Anglia, Germania și Statele-Unite și iarăși între Anglia și Columbia în unele cause politice, al căror drept fie care și-l atribuia sieși.

Azi S. Scaun se bucură de aceiași veneratiune și demnitate vechiă și fie care stat catolic ori acatolic își are ambasadorii séi în Vatican și viceversă.

Și acésta politică începută de Leo o continuă acum Pr. S. Sa Piul al X. actualul Papă, prin eminentul séu secretar de stat: Mery del Val. Și nu cum vorbiaŭ foile socialiste de aici, că Papa ar strica datinele vechi că nu să simțesce bine între împrejurările estea nóuĕ pentru Ei. Ba în unele rînduri aŭ încercat a-l și ademeni cu strigările malitióse îmbrăcate în haina umilinței si a iubirei de: „Trăiéscă, Papa, democrat."

Da, Papa e democrat. Papa iubesce poporul séu și-l dóre și simțesce miseria lui și lucră mereu întru îmbunătățirea sorții lui; dar nu e democrat, cum îl cugetă și doresc socialiștii.

* * *

Póte, că veți sci și D-vóstră cu cât drag și cu ce plăcere nervósă și cu câtă vanitate serbézá Italienii, „Carnevalul." Drentu-i, că și în alte țări să aranjézĕ baluri mascate, și să sacrifice din multele zile ale anului una și Zeului Satyr, dar în Roma și în întréga Italie dóuĕ sĕptĕmâni întregi țin jocurile — nu arare ori frivole.

Anul âsta în provincia — căci în Roma le-aŭ frînt córnele — aŭ finit socialiștii serbarea cu vĕrsare de sânge. E prea ușor de a găsi causa acestei crudelități. Ca de comun — dar mai virtos sub masca nebuniei, socialiștii se purtaŭ într'un mod demonstrator non plus ultra. Carul bizar, ce-l purta prin orășelul Trani era decorat cu episódele procesului: Ferri — Bettolo, de care amintisem.

Tóte figurile, din car aveaŭ costumul patriarchalic al învĕțăturei lor și strigaŭ furtunos: „Eviva Ferri". — Partidul contrar și bărbații nemascați însĕ le replicaŭ cu: „Abasso Ferri!" — „jos Feri!"

Din acest schimb de vorbe s'a născut apoi o învĕlmășală gróznică — izbiri de pumni, înjurături etc. și ca la glas de dobă, cum ai bate în palme, tóte ulițele s'aŭ umplut de socialiști înarmați, pregătiți la acest scandal și apoi de ómeni curioși, ce nu înțelegeaŭ nimic din cele, ce se petreceaŭ. Miliția și jandarmii ordinați acolo la post aŭ oprit pe acești furioși de a mai striga și a conturba liniștea, ce a fost numai uleŭ pe foc, căci demonstranții cu cuțitele își revindecaŭ dreptul de a striga. În acésta ciocnire cu miliția aŭ rĕmas răniți de cuțite 3 soldați, iar 3 socialiștI omoriți de glonț, alții, iar răniți mai greŭ ori mai ușor.

Din tóte aceste mișcări și noi cei cu rĕul în casă am puté trage nesce învĕțături: că adecă totuși curiósă trebue să fie viața aceea lângă focul aprins de acest neam de ómeni, așa blânzi din fire, pe cum îi vedem; numai liniștea și bunăstarea aceea visată nu sciŭ cum va puté încăpe cu firea lor violentă, cu pofta lor arzêndă dună rĕsbunarea — și lacomă după avere. Vom trăi într'un adevĕr atunci viața din „satul lui Cremene", dacă toți ómenii vor deveni tuleĭ. Dar până atunci trebui-va să trăim tot cu frica în spate și cu bățul după ușă.

Salutare!

Victor.

printre multele Scylle şi Carybde, carî ne întîmpină la tot pasul în marea vieţii. Repet, *până sîntem tineri,* căci „târdiu este a îndrepta arborele crescut gârbovit.“ Şi aceştî patroni, acestî preoţi — părinţi binevoitorî *sînt şi trebue să fie protopopii* numiţi şi *ochiî episcopilor*.... De aşt fel de conducătorî firescî era lipsită garda preoţimeî tinere din timpurî preistorice, — căcî domniî protopopi erau şi în trecut ochiî episcopilor. dar ce ochi?! Ochi, cărora nu s'a dat teren de ochiare, — ochi, înaintea cărora — nu din vina lor — horisontul odată la an se deschidea numaî — în multe cercurî chiar după seriî de anî! — cu ocasiunea visitării raţiunilor, — te mirî apoi, că legătura firéscă dintre preot şi şef tractual a devenit în cursul vremilor o simplă acţiune de curtuosie, carea şi-a desfăşurat punctul de forţă într'un „menu“ strasnic, când cu finea raţiocinielor. Aŭ fost tot de una escepţiunî onorabile, dar aceste sînt tocmaî pentru aprobarea regulei.

În diecesa oradană din vremurî bătrâne sînt leşite din usinódele cercuale, de zécî de anî a fost decî preoţimea lăsată în voia sa liberă, cu carea liberalitate — dovadă multele exemple triste — atâţa fraţi preoţi — şi încă cei mai talentaţi, aŭ abusat. Nu e mirare apoi, dacă din lipsa zelului în preoţime ne pomenim azi la timpurî atât de triste, cât în cel cu inimă pentru causă plânge sufletul. vedênd ruinele lăsate în urma hordelor fără Dumnezeŭ!... Poporul azi în mare parte cetesce ziare, şi încă ce ziare?! unde nu se scrie alta. de cât hulă şi batjocură la adresa preoţimeî — şi acésta o şi meritâm fraţilor! — azi se ţin pretutindenia adunărî poporale în spirit jidanosocialistic, unde parveniţi fără suflet dumnezeesc sting din sînul poporului şi ultima licărire a credinţeî positive, făcênd din om, ce este chipul lui Dumnezeŭ — chipul sataneî: plin de ură, duşmănie faţă de tot, ce e sînt.... şi aceste tóte pentru păcatele nóstre! Iată unde am ajuns fără preoţime devotată causeî . . . Nu afirm. că numaî în diecesa Oradană staŭ lucrurile atât de sinistru, se aud ţipete desperate şi din alte părţi, — dar din faptul, că aceste triste simptóme sînt notele principalî a intelectului lumeî de azi. ajungem la conclusia, că contra acestuî curent violent şi aşa ar fi zădarnică orî ce încercare de resistinţă: ar însemna a abzice de dreptul luptei juste.— şi decî de gloria împreunată cu aşt fel de luptă, — acésta ar fi egal cu sinuciderea nóstră proprie! . . .

Acéstă perspectivă dorerósă a trebuit să se desfăşure înaintea ochilor preabunului nostru Archiereŭ, când inspirat de Duchul Adevĕrului, de loc la primul sĕŭ paş în acéstă almă diecesă, şi-a propus a-şi crea preoţi nu numaî culţi. ci şi *devotaţi chiemăriî lor.* Mult milostivul Dumnezeŭ să-i răsplătéscă acéstă îngrigire vrednică de un urmaş al apostolilor....

Iar noi, fraţilor preoţi, să ne nisuim din resputerî a suplini ceea ce aŭ omis, póte nu chiar din voia lor, — antecesoriî, să ne grupăm în jurul protopopi-taţilor nostri cu încredere şi lubire, ca însuşind aicî sciinţa practică şi zelul arzĕtor — necesare pentru conducerea turmuliţelor nóstre la cele veclnice — să gustăm şi aicî pe pământ fericirea consciinţeî liniscite, — dar mai virtos să ne aflăm vrednicî de fericirea de carea să împărtăşesc în cerurî ceî. carî aŭ luptat o luptă bună — până în sfîrşit! Dumnezeŭ să ne ajute!

G. Hubic,
preot gr,-cat.

Către P. T. Cetitorî!

Din noŭ rugăm pe On. Abonenţi, carî sînt încă în restanţă cu abonamentele de pe anii trecuţi să binevoiéscă a le trimite fără amînare, avênd şi noi cele mari lipsurî.

Administraţiunea.

† Michail Gian.

Din Bogşa montană se anunţă mórtea canonicului cancelar din capitulul de Lugoş. *Michail Gian,* unde repausă Vineri în 26 Faur n. după îndelungate şi grele suferinţe în vrista de 70 anî, în al 37 an al preoţieî şi protopopieî şi 4 al canonicatului. La înmormîntare a pontificat Ilustr. Sa Episcopul *Vasile* al Lugoşului, care a şi rostit vorbirea funebrală.

Gian s'a născut la 1834 în Bogşa montană. a absolvat gimnasiul la Oradea mare iar teologia în seminariul Sta Barbara din Viena la anul 1861. La 1863 se ordină de preot şi a fost dispus îndată ca preot în Bogşa montană şi protopop al acelui district, în care calitate a lucrat necontenit pentru lăţirea şi întărirea steî Unirî. În an. 1900 a fost numit canonic prebendat şi în 1901 promovat de canonic cancelar.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. Pentru biserica gr. cat. din Mirasłaŭ credincioşiî Ioan Antoniu. Galanteon Ispas. Ioan Socaciŭ. Aurel Chindea Pamfil Moldovan, Michailă Moldovan aŭ cumpĕrat un ornat preoţesc cu tóte apartinenţele sale în preţ de 80 cor. iar credinciósa Veronica Antoniu a donat un stergar frumos; pentru care faptă nobilă li se aduce şi pe acéstă cale cea mai ferbinte mulţămită. Mirasłaŭ în 21 Febnar 1904 *Aurel Aron* adm. paroch. gr. cat. — În anul trecut la îndemnul vrednicului cantor docent Athanasiu Lupan s-aŭ cumpĕrat cu colecta curatorelui Sandru Ilies un candelabru cu 18 lumini — în preţ de 280 coróne. În asta sumă aŭ colectat şi Ioan Feher cântăreţ precum şi zelosul învĕtător d. Lupan. Tot la îndemnul sus numitului domn, în estan s-aŭ legat frumos în piele următórele cărţi bisericescî: Sta Evangelie s-aŭ legat cu cheltuiala bătrânului curator Ignaţie Rementean Mineiul s-aŭ legat cu cheltuiala de 17 coróne a cinstiteî vĕduve curatoriţă Maria Petruşan Octoichul mare şi cel mic s-aŭ legat cu cheltuiala binefăcĕtorului Steî biserici Andreiŭ Petrovan, soţia şi fiul lor Michail; care în mai multe rînduri aŭ înfrumseţat acésta, pe cum şi alte biserici cu frumóse icóne, praporî şi învĕlitorî pe stul altar. Cartea de căzanil s-aŭ legat cu cheltuiala făcută prin colecta zelosului curator Sandru Ilieş Primésca în numele senatului bisericesc mulţămita ferbinte, atât vrednicul îndemnător dl Atanasiu Lupan cât şi marinimoşiî dărnitorî. Dumnezeŭ să le dee împătrat binefacerile. Baiasprie la 10 Faur 1904. *Ioan Savanyu* adm. paroch. gr. cat.

Din Archidiecesă. — **M.** On. *Iuniŭ Br. Micu,* actuar la of. archid. a fost numit asesor la Tribunalul matrimonial de II-a Instanţă pentru archidiecesă. On. *Ioan Bochiş sen.* din *Topa Sân-Craiŭ* (distr. Cluş) cu 1 April 1904 a fost trecut în statul deficienţeî, iar cooperatorul de acolo On *Ioan Bochiş jun.* a fost numit paroch al Topa-Sân-Craiului. Administratorii parochiali: *Val. P. Papiriŭ* din *Ţĕud* şi *Alesandru Petran* din *Ciumerna* — distr. Almaşului aŭ fost numiţi parochi. — *Ioan Petrişor,* preot în Bologa tr. Morlaca, cu ziua de 1 Ian. n. a fost trecut în şirul preoţilor deficienţi. — Pensiunea unui preot pe an. crt. s'a statorit în 360 cor. Ajutorul dat vĕduvelor în 100 cor. orfanilor fără mamă 50 cor. celor cu mamă 33 33 cor. Suma ce se împarte sub acest titlu trece peste 16 mii cor.

Internatul de fete. Fondul internatului de fetiţe cresce mereŭ, graţie bunăvoinţiî preoţimeî, care contribue spre augmentarea lui În timpul din urmă aŭ trimis: *Ioan Moldovan,* protopop Cătina 10 cor. Gavril Ciobotar Ghimeş 10 cor *Niculae Solomon* protop. Ludoş. 10 cor. — Observam de astă dată, că din interesele capitalului s'a creat deja un alumnat în Internat pentru o fetiţă de preot.

Masa studenţilor. Se culetéză cu mulţumită următórele contribuiri: *„Detunata“* bancă în Bucium 30 cor. *„Zărăndeana“* în Băiţa 20 cor.

Filatelie. Doritorii de a schimba cărţi postale ilustrate. timbre idei, corespondenţă, conversaţia cu străinătatea. cu persóne din România mai cu sama. şi cu de la noi din ţară chiar mijloc de a se instrui reciproc şi cunósce unii pe alţii, de a-şi desvolta cunoscinţele. de a puté admira prin vederi monumentele naţionale arta. mărefiile naturei şi ómenilor. colţurî fermecătóre din tóte colţurile pamîntului nostru — doritorii zic îşi pot trimite adresele lor. desluşit scrise. *Librăriei Frăţilă* din Bucuresci — calea Griveţei. 195 care le va publica gratuit în Ştafeta Filatelistă. Pe lângă adresă. se póte nota, limba de conversaţie, felul de ilustratelor preferate ca: vederi peisage, monumente. fantazie, bărbaţi de stat etc. Amatorii de a primi şi ziarul în chestie. cu adresele, alăturate pe lângă adresă şi 25 banî în marcî postale. Avis tinerimeî studentilor.

Cine îşi iubeşte grădina şi voiesce se aibă cele mai frumóse florî şi mai bune legume. acela se cumpere semînţele de la Edmund Mauthner furnisorul curţeî imp. şi reg. în Budapesta str. Rottenbiller 33 La cererese trimite gratis şi franco un catalog ilustrat de 226 pag. Catalogul conţine afară de cele mai renumite şi bune semînturi. şi o neintrecută abundanţă în cele mai nóue florî şi legume.

Omenii recunoscĕtorî cu miile spun din prop ia lor esperinţa. ca „Fluidul Elsa alui Feller ajută şi la morburi carî nu sînt amintite în instrucţiune. Pureţi întreba medicii cum trebue folosit Fluidul Elsa, pentru mulţi dintre domnii medicî carî l'aŭ folosit la pacienţi îl recomândă cu căldură să se comandeze (12 sticle saŭ 6 sticle duple cu 5 cor. franco de la singurul fabricant Feller J Eugen farmacist în „Stubica Centrale 82 (comit. Zágráb). Sînt puţine familii carî ajungêud la cunoscinţa acesteî minunate medicine se nu o aibă în deposit acas pentru că prin acésta sînt scutite de urmările grave ale morburilor grabnice. Unde nu aveţi în deposit fluidul nu întârdiţi a vi-l procura — că vi-e în *interesul propriŭ.*

Economii carî doresc să aibă o recoltă grasă să-şi procure semînţele de lipsă de la Edmund Mauthner furnisorul curţeî imp. reg. în Budapesta str. Rottenbiller 33 Firma trimite, la cerere gratis şi franco catalogul sĕŭ de 226 pag. Preţurile şi a semînţelor celor mai alese sînt moderate. Cu deosebire sînt de amintit napii de nutreţ şi diferitele sĕmînturi de cereale.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare.)

„Ce ziciĭ Ĭovo, vreĭ?“ întrébă Petrea Haléul.

Ea se uĭtă cu sfiélă la el. Din fața luĭ cea liniștită și seriósă nu se vede nimic, că dóră s'ar fi desamăgit de rĕspunsul isteț a morăreseĭ.

„Dacă me lasă morărésa, și tu mĕ primescĭ,“ șopti Ĭova. Altcum se temea grozav. Vor fi grele zilele aceste la omul ăsta, căruĭa ea nicĭ odată în viéță nu i-a putut face nimic pe plac. Dar n'are încătrăŭ, nu póte zice, că-ĭ de lipsă la móră, după ce stăpânăsa maĭ în cuvinte vătĕmătóre a zis, că n'are nicĭ o lipsă de ea. Și apoĭ a-ĭ spune oblu, că nu vré, nu se cuvine pentru una ca ea, carea e silită să mănce pâne străină.

Petrea Haléul își trage cu socotélă punga și din ea scóte o monetă mică de argint și ĭ-o pune Ĭoveĭ în mână ca arvună.

„Stă învoiéla, pe treĭ zile la cules de viĭ. Și plata îți va fi, pe cum are să o capete un lucrătoriŭ fruntaș la cules.“

„Eŭ nu vréŭ nicĭ o plată,“ isbucni Ĭova. Trebue ca omul ăsta pururea să o vateme? Plată până acuma eĭ încă nime nu s'a încumetat a-ĭ îmbia.

El o privesce mirat, cu ochi marĭ. „Dóră nu eștĭ nebună, să facĭ lucru bun fără rĕsplată.“

În colo drept are. Până acum a fost ea nebuna asta. Acum maĭ întâiŭ îĭ bate asta la ochĭ. E purtată maĭ rĕŭ de cât o servitóre, de lucrat, trebue să lucre maĭ mult, și maĭ puțin i-se socotesce, numaĭ cât rĕsplată — rĕsplată nu capĕtă.

„Póte ți-se pare, că rĕsplata e ceva rușine,“ zice Petrea Haléul cu luare aminte. „E însĕ cu totuluĭ tot greșit. Noĭ dóră toțĭ, câțĭ sîntem aicĭ lucrăm pentru rĕsplată. Morariul n'ar măcina și eŭ n'așĭ lucra la viĭ, dacă n'am ascepta cu toțiĭ rĕsplată după munca nóstră.“

„N'o lua în nume de rĕŭ, Petre,“ zice Ĭova cu umilință, „eŭ încă nu-s dedată la asta.“

Morărésa însĕ făcea față lungă. Nătărĕul ăsta cu vorbele luĭ nesocotite încă vine vreme, de-mĭ scumpesce servitórea asta atât de ieftină!

După depărtarea luĭ Petrea, Oanea întâlnind pe Ĭova în ambitul întunecos al móreĭ, unde o trimise morărésa după o ólă de făină, ĭ-o și spune asta apriat. Ochiĭ luĭ lucĭaŭ ca ochiĭ de pisică la întunerec și rĕsuflarea luĭ o adia fierbinte în față.

„Ce maĭ om și Petrea ăsta! Nu-i rușine să îndrăsnéscă a te îmbia cu banĭ, tu — și banĭ!“

„De ce nu?“ zice Ĭova, carea pe încetul a fost silită a se deda la maĭ multe altele, mult maĭ supĕrăcióse de cât baniĭ câștigați pe cale cinstită. „Tocmaĭ am lipsă de o pereche nóuă de păpucĭ, și apoĭ păpucarul încă nu-mĭ dă păpucii fără banĭ.“

„Dacă aĭ lipsă de ceva, de ce nu-mĭ spunĭ mie, Ĭovo?“

„Ție? Că chiar tu mĭ-aĭ fi omul!“ zice Ĭova rîdênd.

„Și dóră nu credĭ, că tóte ți-le-așĭ da, Ĭovo, chiar tóte, ce nu maĭ ți-ar pofti inima?“

„Dar io de la tine nu poftesc nimic.“

El o strînge tare de mânĭ. „Și de la negrul acela de Petrea primescĭ! Treĭ zile întregĭ te ducĭ în casa luĭ și de mine nu-ți pasă, ce me voiŭ face într'aceea?“

„Aci dóră îți rĕmâne o mângăitóre bună.“ Cuvîntul îĭ scăpase fără voĭe din gură. Oanea tresaltă de bucurie, audindu-l.

„Ce feĭ, escĭ pismósă? Aștéptă, de aci în colo acum am să-ĭ fac frumosul la pocia aceea de fasole, în cât se vedĭ tot stele verdĭ pe dinaintea ochilor și mama în gând, să-și taie gâștele de lipsă pentru nuntă!“

Ĭova umblă să se desfacă de el, dar nu merge. În stânga ține óla plină de făină și dacă se hățesce tare, se risipe făina. Trebue dar să steie loculuĭ.

„Ĭovă! Dragă Ĭovo! Dacă numaĭ ceva, cât de cât, te-aĭ întórce către mine, io o închin pe Lina cu toțĭ baniĭ eĭ! Nu ți-e ție chiar de loc de mine?“

Ochiĭ luĭ lucesc împăinginițĭ de îndrăgostire, glasul luĭ o ademenesce ca o musică. Înaintea ochilor eĭ se ivesce ca o vedenie: Ea morărésă! scăpată de tot chinul și de tótă grija tatăl eĭ, bĕtrân, bolnav și neputîncios, carele acum în modestia se mulțămesce cu ce are, va fi scoborît din chilia aceea înaltă și vîntósă, va fi dus jos în casă cu ceĭ alalțĭ și va puté ședé pe vatra caldă. De ce să nu prindă ea norocul acesta? Ea pe Oanea nu-l îmbesce, dar el e un băiat bun și vor puté duce o viéță liniștită la la olaltă. Și cu tóte acestea ea nu se încumetă a se hotări, și rĕsuflarea îĭ merge repede.

Atuncĭ Oanea o cuprinde cu brațul și o sărută. Ea strigă, spăriată, zăpăcită, scapă óla din mânĭ și făina se prăvuesce, în cât eĭ ca și zeiĭ staŭ învăluițĭ într'un nor, durere, că într'un nor. carele lasă urme după sine — și în clipa asta se ivesce morărésa în ambit.

„Ĭovă, Ĭovă, da ce-ĭ, de nu maĭ viĭ odată? — Eĭ, dar asta ce-ĭ?“

Ĭova nu póte rĕspunde, pravul de făină îĭ înădușă rĕsuflarea, și-ĭ acopere pĕrul, genele și sprîncenele. Ea sta să intre în pământ de rușine.

Dar la Oanea îĭ merge glasul ca uns. „Ĭova s'a lovit cu óla colea de cornul cela ascuțit, ce corn nepotrivit. Ĭovă, vină că-ți daŭ altă făină!“

„Așa, așa, cornul ascuțit.“ Ĭova îĭ vede morăreseĭ din față, că asta nu o crede.

În zilele următóre Ĭova nu-ĭ maĭ puté face morăreseĭ pe voĭe nimic. Ca și când ar fi ieșit din școla Andreóieĭ, așa sudue și cârtesce morărésa și apoĭ se maĭ mestecă aicĭ și un alt ton în melodia vechie: că ea nu o póte suferi, că simțul eĭ moral și cinstit se vatămă și se turbură până în adîncul inimeĭ, când vede, că fetele umblă în călcâiul ficiorilor. Și apoĭ pe Lina, unde numaĭ putea, o trimetea în calea luĭ Oanea; adecă nicĭ nu era de lipsă asta, că Lina se ducea ea de sine. Oanea îĭ ca o urechelniță pe lângă mamă și verișóră, atâta le gugulesce și le umblă în voĭe. De Ĭova nicĭ vorbă.

Sara din aintea culesuluĭ, aflându-se Ĭova singură în chilie, de odată numaĭ sbóră pe ferésta deschisă o legătură de fên. Mirată o întórce de o parte și de alta și simțesce în ea ceva tare. Desfăcêndu-o află într'însa o pereche nóuă-nouță de păpucĭ. Fiorĭ rĕcĭ și caldĭ o cuprind. Afurisitul de băiat! De câte va zile maĭ nicĭ un ochiŭ nu a aruncat asupra eĭ, și acum?! — Dar ea nu vré să priméscă nimic în cinste de la el. Celalalt plătesce, asta îĭ alt ceva. Se plécă pe ferésta, afară nu-ĭ nime. De va striga, o aude morărésa, de va lăsa fênul în chilie, vine Lina și întrébă, că ce-ĭ asta. Așa dar păpucii îĭ ascunde în fundul dulapuluĭ sub haĭne și fênul îl duce în grajd. Întorcêndu-se ĭar în casă, stă pe loc, scutură din cap, zimbesce, se uĭtă în oglindă și apoĭ nu se póte stĕmpĕra să nu probeze păpucii. I-se nimeresc, ca și când ĭ-ar fi făcuți pe picĭor. Asta o măgulesce, fără să vrea ea. Dar cu tóte astea Oanea are să și-ĭ ducă de aci, și de aci încolo nimic să nu maĭ cuteze aĭ da. Numaĭ de l'ar puté întâlni singur, să ĭ-o spună! Oanea nu se ivia de cât la cină, și se făcea, ca și când n'ar sci nimic, se mânca în vorbe cu Lina, cât morăreseĭ îĭ rîdea fața. Asta nu-ĭ plăcea Ĭoveĭ, văzêndu cum scie să se fățăréscă. Și acum trebuĭa să tăĭnuéscă tot lucrul, fără voĭa eĭ, că dóră numaĭ nu va da de gol morăreseĭ pe singurul om, carele e gata a-ĭ face o bucurie de când se află în nĕcaz? Nu, asta nu o va face. Dar diminéță în zorĭ de zi ea trebue să plece la Penescĭ. Treĭ zile ea nu-l va maĭ vedé, treĭ zile de-alungul vor sta păpucĭĭ ascunșĭ în dulap și treĭ zile îndelungate el va crede, că ea ĭ-a primit cinstea. Lucrul nu se póte schimba, dar îndată ce îl va întâlni singur, îĭ va spune gândul eĭ fără șovăire. A o maĭ spune asta și la altul, nu vré. Se temea, nu cum-va Oanea să-și pună în cap a o petrece. De asta se îngriji morărésa, pornind móra, așa cât fiul eĭ nu putŭ să se clătéscă din ea nicĭ macar pe atâta timp, cât să-ĭ zică un „Dómne ajută.“

(va urma).

Socialism crestin.

Orĭ care om gânditor și cu simț nobil în suflet va dori ferbinte ivirea unei învĕțături, a unuĭ cuvînt mântuitor. care să scótă lumea din tulburatele stărĭ de astăzĭ. Democrația abia numĕră 100 de anĭ în viața sa și iată a produs o stare așa de încordată între ómenĭ. cât samănă aprópe ca oŭ cu oŭ cu timpurile dinaintea mareĭ revoluțiunĭ francese. E tare îngrijorător. că în vreme ce îngrijirea lor speculativă, ca un potop sporesce și rĕspândesce jurnalele și cărțile tulburătóre de minți curate, până atuncĭ cei chiemați a sta în fruntea democrațieĭ se uită cu nepĕsare la svîrcolirea și nervositatea bolnăviciósă a *micilor* ómenĭ și a mulțimilor de popor.

În *istoria* maĭ nóuă a *omenimiĭ* nicĭ când nu s'a simțit lipsa unuĭ bărbat conducĕtor maĭ grabnic, ca acum. Și dacă epocalul, mare bărbat al trecutuluĭ, în lumea nóstră cu prepusurĭ către persóne — nu póte păși, de cât ca o mișcare de dimensiune maĭ mare, orĭ ca o idelе, vină în miĭ de

poporuri, noi dorim zorirea acestei idei mântuitóre.

Óre zoresce-se deja ziua acestei vegetații spirituale? Nu sciu, și nici nu vreau să cercetez. Dar voiu să ne facem cunoscuți cu mișcarea socială, ce cucerésce cu mare însuflețire și cu nobila putere a convingerii. Voiu să ne facem cunoscuți cu socialismul crestin, pe la noi încă de tot nou. E reservat viitorului a hotărî, dacă de la acésta strălucire zoritóre putem ascepta și triumfătórea lumină de amiazi, ori dóră și ea e numai o schinteiere, grabnic trecétóre, ca a fulgerului, care tot într'una se aprinde pe orisonul în timp de furtună.

La socialismul crestin mĕ duse gândul, că raporturile sociale nu se pot îndrepta prin îngrădiri, legi și instituțiuni externe, ci numai prin înălțarea conscienței omenesci. Căci ori ce chestie socială e chestie morală. Omul, ca ființă morală, în un anumit grad e crescerea religiunii creștine, religiunea iubirii. De vrem să curățim chipul de a înțelege al individului și prin el a societății, mijlocul cel mai bun ni-l dă religiunea creștină. La filosofarea acésta se mai adauge și un alt fapt din experință. Creștinismul de dóue mii de ani conduce cresce și face pe tutorul popórelor din Europa — sufletesce. — Peste câte crize mari trecu el teafăr, în câte viscole grele se aprinse lampa eternă a sanctuarului seŭ. Să avem deci încredere în el. El ne va scóte și acum din perturbațiune. Să ne adresăm către un isvor eteru de sciință, către s Scriptură, din ea putem ceti adevĕrul conducĕtor.

Așa ne vedem ajunși la considerarea mulestóseĭ figuri a lui Isus Christos din un nou punct de vedere, la recunóscerea marelui program social, depus în învĕțăturile sale din Nazaret. Cultura europeană spori în mĕsură uriașă sărăcia, pe care sciința nu-i în stare s'o facă îndestulită. Citarea învĕțăturiĭ și a figuriĭ mari alui Isus e dar un medicament tare cu efect, pentru că El pururea a fost apĕrătorul și părtinitorul săracilor și asupriților. Spre asta nisuesce acum socialismul creștin.

După ce scim acésta, putem înțelege, că socialismul creștin, care sare în luptă pentru binele săracilor și asupriților, dă de mare dușman în capitaliștii privilegiați și internaționali. Mai pe sus de tóte pe motivul, că Apostolii socialismului creștin nu sînt înclinați la nicĭ un fel de pactare cu grupurile de bancheri, ci se silesc a-și scăpa credincioșii din mizerie prin munca adevĕratei iubiri. Ĭată, ce atrage pe cugetătorii mai serioși și inteligenți către socialismul creștin. Pe când destructiva poftă sălbatică radicală și — ori cât s'ar nega, anarchică, care caracterisézĕ socialismul internațional, înspăimântă pe ori ce om, care vede limpede, tăgăduirea lui Dumnezeŭ, călcarea în picióre a ori cărei autorități și batjocorirea religiunilor numai maresc miseria și lățesc sclăvia. Iar cu aceste nu se póte ajuta suferinților.

Crestinismul a fost puterea, care produse partea cea mai bună a culturiĭ europene. Părintele sufletesc a desvoltat oftări mari, porniri nobile, iar iubirea crestină de ómeni le dede viață. Ĭubirea acésta n'a murit, nicĭ nu s'a învechit pe cum s'a întâmplat cu multe filosofiĭ moderne mântuitóre de lume, umflate în pene. Iubirea acésta traia deja, pe când aceste miraculóse balsamuri moderne încă nu erau nicăirĭ, și va trăi și atunci, când orbitórele invenții ale timpului nostru vor odichni în musee. Miraculósa-i putere o dărui cu tinerețĕ vecinică.

Validitarea în praxă a socialismului crestin atârnă în locul întâiŭ de la legătura sufletéscă existentă între preotul crestin și credincioșii sĕi. Unde mai găsesci în societatea de azi încă o astfel de ocupațiune a cărei om să stee într'o legătură mai intimă și mai deasă cu massa poporului, ca preotul? El e părintele sufletesc al turmei.

În câte lucruri se póte el mesteca, în cari amestecul altora al fi timbrat de îmbuzire obrasnică, câte păreri póte el validita prin gingașe cuvinte la inimă, cari prin rabulistica de pe amvon nicĭ când nu s'ar fi validitat?!

La locul al doilea vine a se ține socoteală de gigantica auctoritate a bisericiĭ catolice și de organisația ei internațională. Bine zicea Guizot, că biserica noștenĭ auctoritatea și influința imperiului roman asupra lumeĭ culte din întreg Apusul. Cu adevĕrat numai sub egida sa se întrunesc și azi popórele tuturor țărilor (în total ori în parte) numai mișcarea pornită din sînul sĕŭ, își află fără dóră și póte în tóte țările credincioșiĭ sĕi. Ea în tóte țările își are delegații sei, nu numai nunții (nunțiŭ papal), ci și toți preoții de pe sate și fie-care stat se pleacă cu óre care stimă înaintea auctorităților el.

Cine ar puté fi mai demn și mai competent, de cât biserica, spre a îndeplini marea muncă internațională de împăciuire? Toți, câți cunosc grandiósa putere întinerităre a creștinismului, simțesc, că el va împrăștia confusiunea.

Lucrul principal ca să se lucre în spiritul lui Christos. Socialismul crestin nu vrea să convingă și învingă creerul prin filosofări bine ticluite, ci prin influința din lăuntru, din suflet se silesce a aprinde lumină mai nobilă și pe sama intelectului. Tocmai din motivul acesta el nu-și va dobîndi succesele în sgomotóse meetinguri și adunări de popor, ci în resultatele sufletesci a păstoririĭ liniștite.

A. M. P.

BIBLIOGRAFIE.

Prof. Dr Elefteresen: **Despre prietenie saŭ amiciție,** 27 pag. prețul 30 bani.

Dr. Elefteresen: **Despre beuturi și relele alcoolismului în poporul nostru,** conferință ținuta la societatea culturală „familia", pag. 32.

Prof. Emil Sabo. **„Cântece"** Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Posta redacțiunii.

Victor. Te rog scrie de altă dată numai pe o față a hârtiei și dacă se póte nu așa îndesat, ca eventual să fie loc de îndreptat textul. Salutări la toți, special lui Alesandru

Gr. M. Întrégă scrisórea nu cuprinde alta, de cât reproducerea ideilor din corespundința cu care ve ocupați. Bucuros am publica altceva din părțile acelea dar să țineți și Dvóstre samă de cele mai sus spuse.

Dr. L. L. Vĕ rugăm să nu insistați pentru publicarea articolului trimis, nu și-ar avé de sigur efectul ce-l doriți. Dar și de altcum însive recunósceți că conversările în cerc mai restins plătesc mai mult că predicele lungi, și acolo cam tot lucrul acela s'a dorit. Dar și de altcum cele scrise acolo, ne privesc pe noi de aicĭ.

Posta administrației.

I. C. Sâmpetru. Cuitările urmézĕ.

S. Ch. Ercea. Detto.

A. N. Vajdacuta: Dovadă că Fluidul Elsa ajută sînt mulțimea epistolelor de recunosciință ce pacienții și medicii la trimit farmacistului Feller. — De altcum cunosc un cas próspet că un om s'a scăpat de reumă folosind *Fluidul „Elsa".*

D. P. Belényes-Ujlak. Nu se află.

Am primit și quităm abon. de la *Ciuchici* pe 1903. *Dr Is. P. Lugoș* pe 1904. *Lupeni* pe 1904. *Roșia de munte* pe 1903. *Nireș* pe 1904. Casina, *Sebeș* pe 1904 sem. 1. *Lugoș* pe 1903 și 1904, Casina *Lugoș* pe 1904 sem. 1. *Basna* pe 1902. *Mineiŭ* pe 1904. *G. B. Glod,* pe 1904 sem. 1. *Budinț* pe 1904. *Vetés* pe 1903. Casina *Orăscii,* pe 1904 sem 1. *Rîu alb* pe 1904 sem. 1 *Batizvasvári* pe 1904 sem. 1. *Buzesci* pe 1903 sem. 2-lea și 1904 sem. 1. *Almoșd* pe timpul din 1/10 1902, până în 1/10 1904. *Sigetul Marmației* pe 1903 sem. 2-lea și 1904 sem. 1. *B. D. Lugoș,* pe 1904 sem. 1. *Bogata rom.* pe quartalul 1 1904. Reun. de lect. *Năsĕud,* pe quart. al 4-le din an 1903. *Posmuș* pe 1901 sem. 2-le, 1902 întreg și 1903 sem. 1. *Sân-Petri...* 1904. *Mănăș* pe 1904. *Ortelec* pe 1904 sem. 1. *Rudăbaia* pe 1903. *Sĕcalu. de Câmpia* pe 1903. *Desmir* pe 1904 sem. 1. *Dr Iacl M. Lugoș* pe 1904. *Catina* pe 1904. sem. 1. *Univ.ĕt* pe 1903 sem. 2-le și 1904 sem. 1. *Tĕure* pe 1903 sem. 1 Binevoiți a ne trimite și restul, căcĭ avem lipse mari. *Teocul de sus* pe 1903. *Chițeșd* (p. Sarmaság) pe 1898.

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

INSERATE.

(44) 15—20

30 zile se lasă spre probă.

Din înțelegerea renumiților **fabricanți de ceasuri americane Scott John, Marlitt și Holzer,** cari voiesc să-și facă popularе fabricatele lor și în Europa și se dee un curs mai mare sistemul de ceasuri Rostkopf Markt. se trimite contra ramburs ori trimițênd înainte

2·80 fl.

Un escelent ceas de busunar Anker Remontoir „Patent Scott Watch" cu o construcție masivă de 36 óre cu un aparat de precisiune. Cu față de email. Se dă garanță de 5 ani. (La fie care ceas se dă gratuit 1 lanț aurit și article de reclam.)

Celor ce nu le convine li se retrimit banii.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasuri și juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelsgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcuranțuri se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se póte reproduce.

„ULPIANA“

institut de credit și economii, societate pe acții în Grădiște.

CONVOCARE

13 (1—1)

la

a XIII-a adunare generală

a institutului de credit și economii „U L P I A N A“, ca societate pe acții în Grădiște, ce se va ține **Joi în 24 Martie 1904, la 10 óre înainte de ameazi**, în localitatea institutului.

Se invită deci prin acésta p. t. domni acționari cu acea observare, că la cas, când pe terminul sus fixat nu s'ar presenta în număr suficent, atunci adunarea generală se va ține în sensul §-lui 34 din statute în *12 April a. c. la órele 10 a. m.*

PROGRAM:

1. Raportul direcțiunei și a comitetului de supraveghere; proiectul referitor la distribuirea profitului curat. Dărea absolutorului.
2. Examinarea bilanțului și a contului Profit și Perderi.
3. Alegerea unui membru în direcțiune pe timp de un an, devenit vacant prin abzicere, pe basa §-lui 39 și a comisiunei de supraveghere.
4. Statorirea marcelor de presență pro 1904.
5. Statorirea organelor de publicitate.
6. Eventuale propuneri, ce se vor insinua în sensul statutelor.

Direcțiunea.

§. 33. DIN STATUTE.

În adunarea generală numai aceĭ acționarĭ pot participa, carĭ cel puțin cu ½ óră înaintea acestia și-aŭ depus pe lângă revers la cassa institutului acțiunile lor respective și ale plenepotențiaților, dimpreună cu plenipotența.

ACTIVA—VAGYON. Contul Bilanțului pro 1903. Mérleg-számla 1903. évre. **PASIVE—TEHER.**

2	Cassa în numerar — Pénztári készlet		2247.39	19	Capital social — Részvénytőke	30000.—	
3	Cambiĭ de bancă — Bankszerű-váltók		86693.—	10	Rate emisia nóuă — Részletések az ujkibocsátásból.	8400.—	3840.0.—
4	Realități — Ingatlanok		2188.26	16	Fondul de reservă — Tartalék alap		12060.79
12	Efecte — Értékpapirók		1168.	17	Reescompt — Visszleszámitolt váltók.		31552.—
6	Mobiliar — Butorzat	900		11	Depuneri — Takarékpénztétek		7304.49
	după amortisare — leirás után	100	800.—	20	Dividente neridicate — Fel nem vett osztalék		233.—
18	Spese restituibile — Visszatéritendő költség		667.46	18	Fond cultural — Jótékonyczélú alap		145.37
44	Cont Curent — Folyó számla		547.—	44	Interese trans. ant. — Átmeneti kamatok.		1178.56
				15	Dare de depuneri — Betéti kamatadó		21.69
				31	Dare directă — Egyenesadó		66.—
					Profit curat — Tiszta nyeremény.		3349.21
			94311.11				94311.11

EȘITE—KIADÁS. Contu[illegible]t și Perderi. Nyereség- és veszteség-zsámla. **VENITE—BEVETEL.**

26	Interese de depuneri — Betéti kamat		513.97	9	Interese de escompt — Leszámitolási kamat		9136.76
27	Interese de reescompt — Visszleszámitolási kamat		2033.80	23	Provisiune — Jutalék		2617.34
30	Spese — Költségek		683.86	34	Arendă de realități — Ingatlanok haszonbére		52.—
33	Porto — Postabér		71.16	40	Interese de efecte — Értékpapir kamat		30.—
32	Chirie — Házbér		120.—	8	Profit transpus — Áttett nyereség		41.14
29	Salare — Fizetések		2858.24	21	Interese emisia nóuă — Ujkibocsátási kamat		
15	Dare de depuneri — Betéti kamadadó.	115.61		35			103.68
31	Dare directă — Egyenes adó	1400.—		37			
38	Provent — Illeték	8.60		24	Diverse — különfélék		761.85
36	Contribuție de div. salare etc. — Osztalék fizetés stb. utáni illeték	100.62					
31	Arunc — Közsegi pótadó	967.35					
31	Dare de drum — Utadó.	68.15	2660.33				
6	Amortisare de mobilar — Butorzati leirás		100.—				
28	Marce de presență — Jelenléti jegyzek		357.20				
	Profit curat — Tiszta nyereség		3349.21				
			12742.77				12742.77

Grădiște, la 31 Decembre 1903.

Romul Raca m. p., director — igazgató.
Frischolz Béla m. p., cassar — pénztárnok.
Dr. Gavril Suciu m. p., membru în direc. — igazg. tag.
Negru Szofron m. p., contabil — könyvelő.

Nicolaŭ Muntean m. p., președinte — elnők.
Carol Pasc'a m. p., membru în direc. — igazg. tag.
Ștefan Țarina m. p., membru în direc. — igazg. tag.
Ioan Oproni m. p., membru în direc. — igazg. tag.

Contul bilanțuluĭ și contul Profit și Perderĭ s'a aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare. — A mérleg a Nyereség- és Veszteség-számla a fő- és segédkönyvekkel összhangzásban találtatott.

Simon Adolf m. p., presedintele comisieĭ de supraveghere — felügyelő bizottsági elnök.
Iustin Bora m. p., membriĭ în comisiunea de supravighere — felügyelő bizottsági tagok.
Mendel Mór m. p.,

Eminescu și Coșbuc și Visurĭ trecute

de ALEXANDRU CIURA profesor.

Preț ul 1 coróná.

În interesul propriu.

Să-şi însemne on. cetitor următórele.

Renumitul **Elsa-Fluid** alui **Feller**, a cărui singurul fabricant e farmacistul **Feller V. Jenő** în Stubica, Centrale Nr. 82 (cott. Zágráb) —, în urma însuşirilor sale escelente a primit cele mai de frunte premii şi distincţiuni. — La zeci de mii se urcă comandele pentru **Elsa-Fluid** şi **Elsa-pilule** ce le primesce farmacistu Feller din tóte părţile lumii.

Se scie or şi unde ca Elsa-Fluidul lui Feller are un efect admirabil asupra morburilor, cum sînt: *reuma, umflăturile, morburi de splină, junghiuri, ferbinţală, sgârciuri, batere de inimă, respiraţie grea, durere de dinţi, mirosul greu din gură, slăbirea de ochi, nervositatea, morburi de grumaji, scrofule, răni, îngheţare, orbanţ etc. etc.* Acest fluid folosesce la copiii ce aŭ *gălbinare, ferbinţeli, răguşeli, tusă, panglică.*

„Imitatori fără cunoscinţă" aŭ creḑut însе' că aducênd în circulaţie nisce preparate fără folos cu un nume ce se samene la pronunţare cu renumita **Elsa-Fluid de Feller**, se vor folosi de bunul nume al acesteia, creḑênd că ómenii în loc să-şi procure adevěratu Elsa-Fluid de Feller vor comanda fleacurile lor.

Ca On. Public se fie scutit, îl fac atent, să nu cumpere nici la o întîmplare asemenea imitaţiuni.

Să bagi de samă, că numai Elsa-Fluid e cel adevěrat şi să te feresci de imitaţiuni fără preţ.

Se bagi de samă se nu te laşi amăjit nici de preţ şi nici de nume cum sînt: Luisa-Fluid, Gold-Else-Fluid ect.

Se bagi de samă, ca se comanḑi **Elsa-Fluid şi Elsa-Pilule** de la farmacistul Feller V. Jenő în Stubica Centrale 82 (cott. Zágráb).

Dacă însе vrei se cumperi din loc Elsa-Fluid de Feller, se fii cu atât mai virtos atent, la pachetare, la sticlă şi vignetă că sînt imitate de ómeni fără suflet până şi sticlele, vignetele de pe ele şi marca scutitóre, şi tóte formele din afară, numai ca se pótă înşela pe ómeni.

Acele 60.000 de epistole de mulţumită cari le-a primit Feller din tóte părţile lumii staŭ la dispoziţia unui fie căruia, în original şi póte se întrebe ca să se convingă că aceï 60,000 de ómeni îndemnaţi de simţul de recunoscinţă aŭ scris acele frumóse epistole.

Important!

Se recomandă în atenţiunea On. public catitor ca se facă comandele pentru **Elsa-Fluidul lui Feller** de bună vreme şi să nu aştepte până la momentul ultim. — Să scie că Feller primesce comandele cu miile, aşa că pacientul trebue se aştepte binişor în multe rînduri. — Dar fiind că e mai bine dacă omul are mai de vreme Elsa-Fluid, — se recomandă ca să se *comande înainte aşa ca fie care se aibă acasă în deposit.*

Adevěratul Elsa-Fluid alui Feller.

(Fluidul de esenţie de plânte cu miros plăcut alui Feller), provĕḑut cu marca „Elsa," pe ori ce sticlă şi pe ori ce instrucţie trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa" şi subscrierea „Feller." În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte s'aŭ pus în circulaţie din partea unor speculanţi fără conscinţă diferite imitaţiuni sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid** etc. Să ne ferim de ast fel de imitaţiuni pentru că numai cel provĕḑut cu marca „Feller" este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o şi aprobat-o.** La esposiţiile din **Berlin Roma, Londra, Paris** şi **Nizza Fluidul-Elsa** alui **Faller** a fost premiat cu medalie de aur, mai pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roşie din Spania.

Se spedéză cu rambursă ori trimeţind banii înainte dimpreună cu instrucţia, spesele de postă şi ladă:

12 sticle	saŭ 6 st. duple	5.— cor.
24 „	„ 12 „ „	8.60 „
36 „	„ 18 „ „	12.40 „
48 „	„ 24 „ „	16.— „
60 „	„ 30 „ „	20.— „

Mai puţin de 12 sticle nu se spedéză

Gratis primesce tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Numai Elsa-Fluidul lui **Feller e bun.** E consult să se comande recomandat.

La *Elsa-Fluidal* se recomândă, ca cel mai bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur şi iute. Nu produce dureri, face poftă de mâncare, ajută mistuirea, curăţesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucţiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscinţă.

Adevěratul prav de insecte cu marca **„Elsa."** Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine grajdiuri, vii cum îs d. e. *muscele, purecii, moliele, păduchii, stelniţele, furnicele* etc.

Prin folosirea acestui prav să cruţă fórte mult şi fiind efectul lui admirabil să recomândă cu tótă căldura. 1 tegulă **1 cor.** dacă se comandă de odată cu **Elsa-Fluid,** la din contră singur costă **5 cor.** franco.

S. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Elsa-Fluid are mare efect la durere de cap, ţiuirea urechilor, la durerĭ de dinţi şi stomac, la rănĭ cu un cuvênt la or ce morb. —

GEORGE KIRÁLY, Szt.-Lőrincz (com. Baranya).

Elsa-Fluidul D-tale e un escelent medicament de casă, care zilnic ajută fórte mult la neorinduielile şi schimbările vieţii.

Med. Dr. JOSIF ESTMEISTER,
medic Wildenau, posta Aspach, Innkreis Tirol.

7 (2—2)

Moda nóuă

este numele unei foi indispensabile pentru ori ce damă şi a căreï lipsă s'a simţit de mult.

Conţine numeróse Gravuri de cele mai nóuĕ toalete,

Rochii, pălării, corsaje, mantile, broderii, costume de bal, de visită, modele de toalete pentru dame, domnişóre şi copii,

Precum şi diferiţi articli despre îmbrăcaminte, croire etc.

şi frumóse părţi din literatura uşóră: novele, poesii: Costă pe an 12 cor. pe ½ an 6 cor. pe ¼ an 3 cor.

Apare în Bucuresci, Calea Victoriei Nr. 51.

Abonamentele se pot face şi la

Tipografia Seminarială din Blaş (Balázsfalva)

Trimitîndu-se banii înainte.

4 (4—5)

N o ŭ !

Lampă electrică de busunar

cu mechanism american

indispensabilă pentru ori ce economie casnică.

Se póte purta și în busunar, e durabilă, comodă și corĕspundĕtóre.

La fie care e de lipsă pentru luminarea chiliilor, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru **oficeri** la esercițiĭ, **pădurarilor și vênătorilor pentru servițiu de nópte** e tare acomodată; pentru **turiști** sunt indispensabile, pentru **medici** și **móșe** cu ocasiunea visitelor de nópte. În **fabrice, mori, pivnițe** și **deposite** unde se păstréză materiĭ esplosive, sunt de mare însĕmnătate, pentru **călĕtori** ce sosesc nóptea sunt neprețuite. Pentru **econome** este o bucurie. Nu sunt în urma eĭ picături de lumină pe padiment și covóre. Pe **proprietari** și **economi îĭ păzesce de atacuri și foc; cu acésta te poți sui și noptea în pod unde se păstréză nutrețul.** — E sigură contra foculuĭ. Se póte tolosi de mai multe miĭ de orĭ și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1·20 cor. subministrăm altul noŭ. **Prețul 4 cor.**

Cu reflector și linte mărităre esecutată fórte fin cu 5 cor.

Strat de reservă coróne 1·20.

Se trimit cu rambursă de

Stabilimentul Central alui IOSIF AUFFENBERG

BUDAPEST, Strada Próféta 5.

(56) 9—10

Un cântar de bucătărie

gratis!

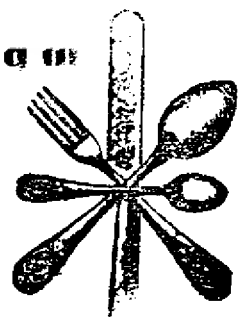

Din magazinul meŭ prea încărcat cu marfă trimit pe lângă prețurĭ *necrecut de ieftine* pentru

articolii mei din argint de Mexico

renumiți în tótă lumea și fórte plăcuți pentru soliditatea lor

și anume:

6 cuțite de masă **6** furcuțe de masă **6** linguri de masă **12** linguriță de cafea **6** cuțite de desseri **6** furculițe de desseri **1** lingură pentru zamă **1** lingură pentru lapte **2** sfeșnice de masă, elegante de salon, tóte din argint de Mexico,

46 bucăți tóte la olaltă numai 6 fl. 50.

Pe lângă acestea se adauge gratis la fie care comanda un cântar de bucătărie, care măsură precis până la 12½ kilograml, despre ce garantez.

Argintul de Mexico este un metal întreg alb, și pe din lăuntru, despre a cărui durabilitate și calitate escelentă îĕŭ garanță pe 25 anĭ.

Expedarea să face din magazinul european pe lângă trimiterea înainte a prețuluĭ orĭ pe lângă rambursă.

Iosif Auffenberg's Centrale

Budapesta VI., Strada Próféta 5.

Comandele se trimit spedând banii înainte saŭ contra ramburs.

57 9—10

Senegin contra tuseĭ, răgușelilĭ, durerilĭ de piept, officeĭ, tuseĭ măgăre ții, cataruluĭ astmeĭ, greutățiĭ de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerilĭ de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, răcelelor, durerilor de cap, dinți și nervĭ, precum și scrintiturilor. Cele maĭ îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârcîurile cele maĭ grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1.20** și **2** cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liquerurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în **Békás-Megyer**, 41 Bpest mellett).

12 (1—5)

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădieĭ nrul 5 (edificiile proprii),

asigurézĕ în cele maĭ avantagióse condițiĭ:

contra pericolului de incendiŭ și esplosiune,

edificiĭ de orĭ ce feĭ, mărfurĭ, mobile, vite și **producte economice etc.**

asupra vieții omului

în tóte combinațiile, capitale pentru casul morții, asigurărĭ de zestre, de copiĭ, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurărĭ pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitaluluĭ scadent.

Fonduri de reservă și de garanție specială,

cu finea anuluĭ 1900: ***1,303.572 cor. 15 ban***

Valorĭ asigurate contra incendiuluĭ. **72,420.299 coróne.**

Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 coróne.**

Pentru despăgubirĭ de incendiĭ 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și orĭ ce informațiunĭ se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiŭ, str. Cisnădieĭ nr. 5, et. I., curtea I.,

precum și de la subagenții din tóte comunele maĭ marĭ.

Agenturĭ principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.

(5) 45—52

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 12 Martie 1904. Numĕrul 11.

EPISTOLA ENCICLICĂ

a Sfinţiei Sale Papa PIŬ X.

îndreptată tuturor Patriarchilor, Archiepiscopilor, Episcopilor şi Ordinarilor

din prilejul aniversărit a cinci zecia de la definirea dogmeĭ despre conceperea nepetată a Maicĭi luĭ Dumnezeŭ

Piŭ PP. X.

Venerabilĭ Fraţi!

Salutare şi binecuvîntare apostoléscă!

(Fine).

De la dragostea luĭ Dumnezeŭ trecem la luarea în socotinţă, că considerarea conceperiĭ celeĭ nepetate a Fecióreĭ póte, să ne îndemne la păzirea legiĭ, carea Isus cu deschilinire a numit-o porunca sa, adeca la a poruncĭi, ca noĭ să iubim pe deaprópele, în ce chip ne-a iubit el însu-şĭ pe noĭ. Semn mare, aşa zugrăvesce Apostolul Ioan vedenia, carea i-s'a împărtăşit, semn mare s'a vĕdut în cer, muiere îmbrăcată cu sórele, şi sub piciórele eĭ luna, şi pe capul eĭ cnnună de dóuĕ spre zece stele.[1]) Scie înse fiesce cine că muierea acésta nu însamnă pe alt cine va, fără pe Maria, carea ca Fecióră nevătĕmată a născut pe Christos capul nostru. — Şi muierea, aşa continuă Apostolul, şi muierea avênd în pântece striga chinuindu-se şi muncindu-se, să nască.[2]) Apostolul a vĕdut decĭ pe sfinta Maĭca luĭ Dumnezeŭ, cum totuşi suferia durerĭ taĭnice de nascere, cu tóte că ea era deja fericită în cer. Ce fel de nascere va fi fost óre acésta? Ea este nascerea nóstră a celor ce sîntem ţinuţĭ încă în nemernicia de pe pămînt şi avem numaĭ după acésta să ne nascem spre dragostea cea desĕvârşită a luĭ Dumnezeŭ şi spre fericirea cea vecinică. Ĕră durerile eĭ cele de nascere însamnă dragostea şi rîvna, cu carea Fecióra veghéză pe scaunul sĕŭ împĕrătesc cel ceresc şi cércă prin rugăciunile sale mijlocitóre cele neîncetate, să efeptuéscă, ca numĕrul aleşilor să fie deplin.

Dorinţa Nóstră cea maĭ ferbinte este decĭ, ca maĭ ales cu prilejul acesteĭ serbărĭ estraordinare, carea o facem conceperiĭ celeĭ nepetate a Născĕtóreĭ de Dumnezeŭ, toţĭ să se siléscă după dragostea acésta. Cu câtă asprime şi turbare nu se asupresce şi în clipa acésta Christos şi sfinta luĭ religie! Câţĭ nu sînt în primejdia învederată de a fi amăgiţĭ de rătăcirile aleşuitóre şi de a cădé de la credinţă! Pentru aceea cel ce i-se pare, că stă, să ĭea aminte, ca să nu cadă.[1]) O de s'ar întrepune toţĭ la Dumnezeŭ cu rugăciune şi cu cerere umilită, ca aceia, carĭ s'aă abătut de la adevĕr, cu rugăciunea mijlocitóre a Maĭcĭĭ luĭ Dumnezeŭ să se întórcă la schimbarea maĭ spre bine a minţiĭ! Dóră scim din esperinţă, că rugăciunea, dacă e spriginită de dragoste şi ajutată de întrepunerea Fecióreĭ, nicĭ o dată nu rĕmâne fără de resultat. Adevĕrat că Biserica va fi combătută şi de acum înainte şi în tot de una; că se cade, să fie şi erese, ca ceĭ lămuriţĭ să fie arĕtaţĭ între voĭ.[2]) Dară Fecióra încă va fi cu noĭ, chiar şi în stările cele mai desperate, ea va urma maĭ de parte lupta, carea o a început de la conceperea sa începênd, aşa că în fiesce care zi va puté, să se zică despre ea: Astăzi a sfârmat ea şerpeluĭ capul.[3])

Pentru ca decĭ prĭn ajutoriŭ maĭ bogat al daruluĭ celuĭ de sus să ni-se dea putinţa, ca noĭ cu cinstirile, cele ce în decurgerea anuluĭ acestuia le aducem Marieĭ în mĕsură maĭ bogată, să împreunăm şi urmarea vîrtuţilor eĭ, şi pentru ca şi Noĭ încă să putem pune la cale în chip cu atât maĭ energic propusul Nostru de a înoi tóte în Christos, am hotărît, ca şi Noĭ urmând obicĭnuirea Înaintaşilor Nostri cea dintru începutul pontificatuluĭ lor să concedem ĭumiĭ catolice întregĭ o indulginţă estraordinară în formă de ĭubileŭ.

Aşa dară cu încredere în mila atotputernicului Dumnezeŭ şi în anctoritatea sfinţilor Apostolĭ Petru şi Pavel şi în vîrtutea plinirĭĭ de putere de a lega şi deslega, carea de şi fără de vrednicie Ne este împărtăşită Nóuĕ, concedem şi împărtăşim tuturor şi fiesce căruĭ creştin credincios de ambele sexe o indulginţă plenară a tuturor pĕcatelor. Indulginţa acésta decĭ pot, să o dobîndéscă locuitorĭĭ Cetăţĭĭ Nóstre, orĭ cercetătorĭĭ eĭ, dacă din timpul de la Dumineca cea dintâiŭ a Păresimelor, adecă de la 21 Februariŭ începênd până în 2 Ĭuniŭ, adecă până la sĕrbătórea Trupuluĭ Domnuluĭ inclusive, vor cerceta de treĭ orĭ una din marile basilice patriarchale şi acolo după intenţiunea Nóstră se vor ruga luĭ Dumnezeŭ câtă va vreme cu evlavie pentru libertatea şi înălţarea Bisericĭĭ catolice şi a acestuĭ Scaun Apostolesc, pe cum şi pentru stîrpirea ereselor şi întórcerea ereticilor, pentru concordia domnitorilor creştinĭ şi pacea şi unirea poporuluĭ credincios; dacă maĭ de parte în acela-şĭ timp, dară nu în zilele, carĭ nu sînt statorite ca escepţiunĭ din dispensarea de la ajun, ajună odată pe lângă contenire de la mâncarea de cărnurĭ şi după mărturisirea pĕcatelor în taĭna pocăinţeĭ primesc sfînta Cuminecătură. Ĕră aceia, carĭ petrec orĭ unde afară de Cetatea eternă, pot, să se împărtăşéscă în aceea-şĭ indulginţă, dacă în timpul celor treĭ lunĭ amintite orĭ şi pe lângă întrerumperea amintitelor treĭ lunĭ, pe cum vor afla de bine şi vor rîndui Episcopiĭ pe sama credincioşilor, dară în tot casul maĭ înainte de 8 Decembre, vor cerceta de treĭ orĭ biserica catedrală, de cum va este în comuna locuinţeĭ lor, orĭ în lipsa eĭ cel puţin biserica maĭ de frunte, şi vor sevârşi cele alalte lucrărĭ bune rînduite. Tuturor acestora, o zicem încă odată, le împărtăşim indulginţă plenară a tuturor pĕcatelor lor, cu învoirea, ca indulginţa acésta, carea se póte dobîndi numaĭ o dată, în chip de rugăciune mijlocitóre să se pótă aplica şi sufletelor, celor ce unite cu Dumnezeŭ întru dragoste aŭ ĭeşit deja din viaţa acésta.

Tot asemenea permitem, ca călătoriĭ pe mare şi pe uscat, după ce s'aŭ întors la locuinţa sa şi aŭ sevârşit lucrările rînduite, asemenea să se pótă împărtăşi în indulginţa acéstă.

Ĕră confesarilor, carĭ acum sînt aprobaţĭ din partea Episcopilor sĕĭ competenţĭ, le dăm plenipotenţa, ca pe sama călugărilor, pe cum şi pe a tuturor acelora, carĭ nu pot, să plinéscă lucrările rînduite, şi pe a pruncilor referitorĭŭ la Cuminecătură, dacă încă nu se admit la ea, să pótă schimba lucrările bune amintite şi rînduite maĭ la deal în alte lucrărĭ evlavióse.

Tuturor şi fiesce căruĭ creştin, fie din statul mirenesc orĭ clerical, în lume orĭ în mănăstirea orĭ căruĭ ord orĭ a vre unuĭ institut mănăstiresc, chiar şi dacă acestea ar avé, să se determine cu numele, le dăm afară de aceea încuviinţarea şi plenipotenţa, ca eĭ cu scopul de a dobîndi indulginţa acésta să-sĭ pótă alege de confessariŭ pe orĭ care preot, fie călugăr orĭ preot de mir, numaĭ să fie în vremea acésta aprobat ca confessariŭ, carele să-ĭ deslege de pĕcate, dară numaĭ pentru data acésta şi numaĭ pentru forul consciinţeĭ, dacă eĭ în decurgerea timpuluĭ statorit şi cu scopul de a dobîndi ĭubileul şi de a plini lucrările rînduite vor veni la dînsul, să se mărturiséscă. Plenipotenţa acésta are valóre şi pentru călugăriţele, novicele şi alte femeĭ, carĭ trăesc în mănăstire, dacă confessariul e aprobat spre a asculta mărturisirile de călugăriţe. — Confessarilor acestora le împărtăşim decĭ puterea de a deslega de escomunicare, de suspensiune şi de alte pedepse şi censurĭ bisericescĭ, fie acelea dictate din partea legiĭ orĭ dintr'a óre căreĭ persóne din orĭ şi ce motiv, chiar şi dacă deslegarea lor este reservată Ordinarilor loculuĭ şi Nóuĕ, Scaunuluĭ Apostolesc, chiar şi în casurĭ, carĭ se ţin „în chip deschilinit“ de reservarea superiorităţiĭ bisericescĭ, chiar şi a Papeĭ şi a Scaunuluĭ Apostolesc; împuternicim pe confessariĭ aceştia maĭ de parte, să deslege de tóte pĕcatele şi greşelele, chiar şi dacă sînt reservate Ordinarilor şi Papeĭ; înse numaĭ după impunerea unuĭ canon de mântuire şi cu îndatorirea, ca să satisfacă tuturor pretensiunilor legale, şi dacă e vorbă despre eresă, atuncĭ cu porunca aceea, ca să se lapede de ea cu jurămînt şi să o revóce; dăm confessarilor maĭ de parte puterea de a schimba în alte lucrărĭ evlavióse şi de mântuire orĭ ce juruinţă, chiar şi cele făcute cu jurămînt şi reservate Scaunuluĭ Apostolesc (afară de juruinţa curăţenieĭ, a întrărĭĭ în vre un ord şi de juruinţele, cele ce cuprind o îndatorire faţă cu un al treilea, de cum va acesta o a primit); în sfârşit dăm confessarilor plenipotenţa, ca pe ceĭ ce se mărturisesc, carĭ aŭ primit ordurile bisericescĭ orĭ se ţin de vre un ord, să-ĭ dispenseze de la orĭ ce iregularitate taĭnică, în carea aŭ căḑut numaĭ în

[1]) Apoc. 12, 1.
[2]) Apoc. 12, 2.

[1]) I Cor. 10, 12.
[2]) I Cor. 11, 19.
[3]) Off. Imm. Concept. in II. Vesp. ad Magnif.

urma despreţuirii censurilor, şi carea l-ar împedeca de la deprinderea ordurilor primite ori de la primirea de orduri mai înalte. Nu avem însă în gând, ca prin suplica de faţă să absolvăm de la vre o iregularitate, fie aceea notorie ori ascunsă, carea este efectul vre unui delict, ori al vre unui defect, al vre unei pete, ori al vre unei incapabilităţi ori inhabilităţi legale. Tot asemenea nu avem în gând, să derogăm în vre un chip Constituţiunii aceleia şi adausurilor ei esplicătóre, care o a dat Benedict XIV de fericită amintire şi se începe cu cuvintele „Sacramentum poenitentiae"; mai pe urmă voim, ca scrisórea acésta să nu pótă şi să nu fie ţentat a favorisa în vre un chip pe óre cari creştini, cari cu numele aŭ fost supuşi escomunicaţiunii, suspensiunii ori interdictului din partea Nóstră şi a Scaunului Apostolesc, ori din a vre unui prelat şi judecătoriŭ bisericesc, ori prin sentinţă publică aŭ fost declaraţi căduţi în pedepse şi censuri, fără numai în casul, dacă ei în intervalul timpului amintit mai la deal aŭ prestat satisfacţie ori s'aŭ înţeles şi împăcat cu aceia, pe cari îi privesce.

Afară de aceea mai dăm de scire voinţa şi încuviinţarea Nóstră, că şi în decurgerea timpului iubileului acestuia ori cine se póte folosi de privilegiul de a dobîndi ori ce fel de indulginţe, chiar şi de cele plenare, cari s'aŭ conces din partea Nóstră şi a Înaintaşilor Nostri.

Închiăm acum scrisórea acésta a Nóstră esprimând din noŭ sperarea, carea este tare întemeiată întru inima Nóstră, că sub înrîurinţa iubileului acestuia estraordinar, carele l-am publicat sub scutul nepetatei Fecióre, se vor întórce fórte mulţi de aceia, cari durere s'aŭ despărtit de Isus Christos, şi că în poporul creştinesc îşi va lua avînt noŭ dragostea faţă cu virtutea şi cu evlavia. Când Înaintaşul Nostru Piŭ mai înainte de acésta cu cinci zeci de ani publicase conceperea nepetată a Fecióreĭ ca dogmă de credinţă, atuncia pe cum am amintit deja, se vădise o îmbelşugare estraordinară a darului, carea s'a împărtăşit lumiĭ întregi şi crescênd sperarea şi încrederea întru Fecióra Maĭca luĭ Dumnezeŭ a dobîndit şi religiositatea poporului prestuţidenia o crescere îmbucurătóre. Pentru ce n'am pute şi noi, să sperăm pentru viitoriŭ asemenea bine ori un bine încă şi mai mare? E adevărat, că zilele, în cari trăim, sînt fatale, şi noi încă putem, să zicem cu profetul: Nu este adevĕr, nici milă, nici cunoscinţa luĭ Dumnezeŭ pe pământ. Blăstĕm, şi minciună, şi ucidere, şi furt s'a vĕrsat pe pământ.[1]) Dar étă în acest potop de rele se arată privirii nóstre curcubeul, milostiva Fecióră, şi se pune împăciuitóre între Dumnezeŭ şi între ómeni. Curcubeul meŭ îl puiŭ pe nor, şi va fi semn de legătură vecinică între mine şi între pământ.[2]) Să lăsăm, ca viforul să turbe, şi cerul să se îngrópe în nópte négră, dară nici când nu vom, să ne desbărbătăm. Privirea la Maria împacă pe Dumnezeŭ, şi el ne va fi milostiv. Şi va fi curcubeul meŭ pe nor, şi-l voiŭ vedé, ca să-mi aduc aminte de legătura cea vecinică.[3]) Dacă ne punem încrederea în Maria, în ce chip şi avem, să o facem, mai ales acuma, când cinstim mai cu rîvnă conceperea eĭ cea nepetată, atuncia vom şi vedé şi esperia, cât de preaputernică este Maria, carea a sfărmat şerpeluĭ capul.

Ca chizeşie a darurilor acestora cereşci, Venerabilĭ Fraţi, vĕ împărtăşim vóuĕ şi popórĕlor vóstre din tótă inima binecuvîntarea apostolésca.

Dat în Roma la sfîntul Petru în 2 Februariŭ 1904., în anul dintâiŭ al Pontificatului Nostru.

Piŭ PP. X.

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Romană.

(Continuare.)

Prelaţilor greci nu le-a fost de ajuns persecuţiunea, desfăşurată în contra Românilor şi a unor preoţi, cari nu împărtăşiaŭ

[1]) Os. 4, 1 uĭ.
[2]) I Moisi 9, 13.
[3]) I Moisi 9, 16.

sentimentele chinesĕ. — Aceştĭ Apostoli falşĭ ai luĭ Christos pentru aducerea la îndeplinire a scopului ce urmăresc, n'aŭ cruţat nimic, aŭ mers cu înverşunarea lor până acolo, că aŭ călcat şi dogmele creştinesci.

Actul odios, comis de Episcopul Alexandros al dieceseĭ Ohridel şi Prespeĭ, ar fi atras după sine eliminarea sa din sînul bisericeĭ ca un apostat, dacă acest act s'ar fi săvârşit în sînul bisericeĭ ortodoxe — unită a Românilor. — Dar la greci totul este permis, când este vorba pentru realisarea ideiĭ panelenismuluĭ; de óre ce prin şovinismul lor orb şi sălbatic şi-aŭ permis până a declara prin gura preiaţilor înculţi şi corupţi, că Dumnezeirea numai în greceşte vorbesce. Ce stupiditate grecéscă! La acésta stupidă declaraţie din partea S. S. Episcopul Alexandros, am avut prilejul să asist, ascultându-l pronunţând cuvintele: *Υἱοὶ μόλ ὁ θεὸς μόνου ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὁμιλεῖ.* (Dumnezeŭ numaĭ limba grecéscă o vorbesce) rieum teneatis! şi alte nerodŭi, nepermise pentru un prelat, ce scie a se respecta şi a-'şĭ păstra darul dumnezeesc, adresate locuitorilor români din comuna Gopeşĭ, unde la 1890 venise nepoftit ca să săvârşéscă serviciul divin în biserică, cu ocasia patronului bisericeĭ „schimbarea la faţă."

Fără a mĕ ocupa de astă-dată de luptele Românilor din comuna Clisura, cari aŭ bătut şi smuls barba în biserică a Protosinghelului grec, ce venise să oprésca a se ceti apostolul în limba română, cum şi din alte comune românescĭ, voiŭ releva aci numaĭ o faptă blamabilă şi necreştinéscă, ce a săvârşit însuşĭ Episcopul Alexandros în comuna Gopeşĭ la 1890.

Ca în tóte comunele românescĭ, locuitoriĭ din comuna Gopeşĭ aŭ ridicat din

FEUILLETON.

Animalele — simbóle.

— după Dr. I. Sz. —

În colónele „Uniriĭ" am fost dat deja câte-va simbóle din catacumbe: Prea sfînta Treime în catacumbe.

Va fi interesant să cunóscem câte-va şi despre Sfinţi. Publicul — cam de regulă — nu-şi bate capul cu însemnarea simbolică a figurilor de animale, ce să întîlnesce pe lângă aie Sfinţilor, cu tóte că aceste de multe ori daŭ înţelesul vieţii acelora. Aşa de ex. *ursul*.

În vedenia împĕratului David imperiul persic e simbolisat prin urs, iar cel babilonic prin leŭ. De aci vine, că în picturi şi sculpturi aflăm lângă figura luĭ David şi ursul. Dar ursul se dă şi ca însoţitorul diavolului. Îl mai întîlnim apoi pe icónele Sfinţilor, însemnând aruncarea lor înaintea fiarelor sălbatice. Legendele ne spun şi aceea, că urşiĭ înaintea unor Sfinţi deveniră păstori, ba le serviră acelora. Aşa sf. martiră Columba (†273) în chipul seŭ vechiŭ, păstrat în biserica din Köln, închinată şie, conduce ursul de lanţ. Cadavrul sf. Dionisie (†870) îl păzesce un urs. Acolo întîmpinăm ursul şi lângă sf. Umbert. Florenţiu şi Corbinian: Despre sf. Maximin din Trier spune legenda, că i-a servit un urs. I-a fost călăuz în drum, ba i-a dus şi povóra.

Mai aflăm ursul şi lângă sf. Gal, eremitul, căruia se supunea. E ştiut, că sf. Gal era patronul cantonului Sanct-Gallen din Elveţia. Frideric şvabul înfiinţă la 1215 ordul ursulin, pentru că la alegerea de împĕrat Elveţienii votară pentru el. Membrii ordului purtaŭ pe lanţul de aur un urs negru emaliat, ca simbol al sf. Gal.

*Câne*le însemnă fidelitate şi trezvie şi pe tablourile sfinţilor. Şi înaintea tinĕrului Tobia a umblat câne. S. scriptură scrie şi despre săracul Lazar, că îi lingeaŭ câniĭ ranele. „Câniĭ muţi" ai luĭ Isaia s'aŭ înţeles şi despre păstoriĭ laşĭ ai bisericiĭ. Templariĭ din Bretagne aveaŭ de insigniĭ un câne cu sgardă durmind, cu inscripţia: Non omnibus dormio; — nu dorm pentru toţi.

Pe un vechiŭ tabloŭ din Braunschweig aflăm vîrtuţile, simbolisate prin câni de vînat, conduşi de îngerĭ. Pe vechile staluri canonicalĭ din Erfort câniĭ de vînat ai Archangelului Gavriĭ sînt: credinţa, speranţa şi iubirea. Pe pietrile sepulcralĭ din evul mediu fidelitatea e simbolisată prin câne.

Lângă s. Bernard de Clairvaux era datina a se zugrăvi coşniţă şi câne. Câne le simbolisa trezvia şi fidelitatea preoţéscă. Pe chipul sf. Dominic zugrăvit de Luca din Leyden, atributul Sfîntului e un câne, care ţine în mână o faclie aprinsă. În biserica Santa Maria Novella din Firenze este un tabloŭ, pe care neşte câni pestriţi fugăresc lupiĭ de la turma Domnului. Pe sf. Benigmont, apostolul Burgundiei (†178) şi pe sf. Sira (†558) îl încolarà între câni flămânzi, dar aceştia nu l-aŭ atins.

Mai adese se aplică câne le în tablourile s. Lazar şi s. Rocus.

Sf. Lazar fu ales de patron ai leproşilor. În evul mediu leproşiĭ aveaŭ un spital în Ierusalim, numit s. Lazar. În Valenţia îl păstră amintirea insula s. Lazar, unde se clădi spital deosebit pentru călătoriĭ spre Orient. Acesta purta numele stului Lazar, şi de la el îl împrumută şi insula. S. Rocus muri la 1327. Îngrijind pe bolnaviĭ pestilenţioşi, se lipi bóla şi de el. Un chip din Valenţia îl represintă zăcênd în pădure, chinuit de înfricoşata bólă. Nime nu se află în jurul, numai câne le seŭ îl linge ranele. De regulă câne le e acolo lângă el tot de una cu pâne în gură.

Iepurele îl asemănă sf. Augustin cu sufletul penitent. Legendele Sfinţilor amintesc adese ori iepurele. La chemarea s. Francisc de Assisi iepuriĭ se apropiară prietinoşi şi-i însoţiră. Pe o feréstă din catedrala de Paderborn se află trei capete de iepure. Sînt sculptaţi aşa, că urechia drépta de la fie care e tot odată urechia stînga a celui alalt, avênd toţi trei numaĭ trei urechi. Acésta se pare jocărie dar are o însemnătate mai adîncă, căci simbolisézâ pe Preasfînta Treime. Simbolul pascal al iepurelui îşi are originea din Germania. Tot obiceiŭ german e şi colacul de Paşti în forma iepurelui. După ce simbolica creştină nu-i arată însemnarea, trebue să deducem, că se derivă din epoca antecreştină.

Calul încă se întîlnesce pe chipurile creştine ca atribut al călăreţului Sf. Martin era soldat de cavalerie, sf. George cavaler, deci sînt representaţi călări. Sf. Martin în posiţia când îşi dă jumătate mantaua cerşitorului, iar sf. George, când de pe cal omóră hidra. Acolo aflăm calul şi lângă s. Leuhardus. Ei îşi câştigă multe merite în-

fondurile lor propriĭ o biserică monumentală cu firman de la stăpânire, ca fiind românéscă, cu o tablă pe frontispiciul bisericeĭ, că biserica este zidită de Românĭ, cu pictura şi inscripţiunile interióre esclusiv în limba românéscă. — Odată terminată şi sfinţită biserica, în lipsa cărţilor bisericescĭ în limba românéscă şi a cântăreţilor, Românii aŭ fost nevoiţi să se servéscă cu cărţile grecescĭ, până la procurarea celor românescĭ. — Prelatul grec, profitând de acéstă lipsă şi înând înţelegere cu câţi-va renegaţi şi salariaţi de silogurile grecescĭ, a început a vîrî zizanie printre locuitorĭ, că în biserică nu e permis a se introduce limba spurcată a Vlahilor, prin acésta s-ar comite un sacrilegiŭ.

Românii, cum din fire sînt preà răbdătorĭ, aŭ avut mult de îndurat cu şicanele şi tertipurile grecescĭ, până când şi-aŭ procurat cărţi românescĭ şi după multe certurĭ şi bătăĭ repetite în biserică între ambele partide de românĭ naţionaliştĭ şi românĭ renegaţi, zişĭ grecomanĭ, aŭ reuşit a introduce în biserică limba strămoşéscă, având doĭ preoţi naţionaliştĭ în extremis şi cântăreţi bunĭ.

Grecomanii, aţiţaţi de agenţii grecismului, de multe orĭ s'aŭ încercat a turbura serviciul divin, dar aŭ fost puşi la rezon de falanga românéscă.

În disperarea lor aŭ comunicat de multe orĭ Episcopului, că elenismul a perdut biserica din Gopeşĭ.

Prelatul, deşi ştia de maĭ nainte, că nu maĭ are puterea şi prestigiul de a opri pe Românĭ, totuşĭ trufaş ca orĭ ce călugăr fanariot se hotărésce în cele din urmă a descinde de la reşedinţa sa din Cruşova şi (la 1890) vine la Bitolia, unde în urma înţelegereĭ ce a avut cu Mitropolitul eparchieĭ Pelagonieĭ se decise a veni în persónă la Gopeşĭ, credênd, că prin presenţa sa le va impune Românilor respect faţă de feţele bisericeĭ grecescĭ. S'a înşelat amar de tot. — Aŭ trecut acele timpurĭ de aur şi belşug pentru călugăriĭ fanarioţi, când creştinii în ignoranţa lor se prosternaŭ ordinelor şi delaţiunilor lor.

Profitând de apropierea zileĭ patronului bisericeĭ (6 August) aviséză autoritatea poliţenéscă din Bitolia, că în interes de serviciu doresce a se duce la Gopeşĭ, care imediat din ordin superior îĭ încredinţéză un poliţaiŭ şi 4 jandarmĭ turcĭ.

Asigurat din partea autorităţilor pornesce cu alaiŭ din Bitolia spre comuna Gopeşĭ, fără a fi poftit, ca de obiceiŭ de Epitropia bisericeĭ; şi în sara de 5 August 1890 sosesce în comună, nu ca un representant al bisericeĭ, ci ca un vrăşmaş huluit de toţi afară de câţi-va renegaţi, carĭ i-se prosternaŭ şi se credeaŭ victorioşi de sosirea S. Sale Episcopul.

După câte-va cesurĭ de la sosire, vedem, că S. Sa învită la dînsul pe toţi fruntaşiĭ comuneĭ, carĭ n'aŭ întârziat a se presenta, nu din dragoste, ci maĭ mult din curiositate.

Prelatul nostru, ca orĭ-ce prelat grec, prin firea lui viclénă, începe a le ţinea un fel de logos, prin care zice, că este adânc mâhnit de desbinarea provocată în sînul fiilor séĭ spiritualĭ, de când cu blăstămata propagandă românéscă şi prin întrebuinţarea multor neroditĭ, a avut tupeul în cele din urmă a se exprima că, dumnezeirea vorbesce numaĭ în limba grecéscă. — S. Sa credea, că persónele, cărora se adresa ar fi dobitóce, dar era găsit locul şi timpul de a se da pe faţă matrapazlâcurile grecilor, respingênd Românii cu demnitate debitările sale şi ale agenţilor lui.

Retrăgându-se fruntaşiĭ nostri nu se luase niciĭ o resoluţie de o cam dată şi niciĭ nu se scia ce atitudine ar fi luat Episcopul în urma respunsului categoric, dat de Românĭ.

La órele 8 sara, S. Sa trimite pe vistavoiul comuneĭ la Epitropiĭ bisericeĭ, cerêndu-le cheile bisericeĭ. — Epitropiĭ réspund, că cheile bisericeĭ sînt încredinţate primarului Dimu Cuşi. — Trimite imediat la primar spre a-l înmâna cheile. Primarul spune: cheile bisericeĭ nu le póte încredinţa niménuĭ; dacă S. Sa doresce a se duce la biserică, tóte întrările bisericeĭ sînt deschise în timpul nopţiĭ, fiind privighere.

Ce scop urmărea prelatul cerêndu cheile? Scopul lui însé a fost ghicit de Românĭ.

S. Sa odată stăpân pe cheĭ, imediat închidea biserica dacă ar fi audind cântându-se în românesce, cum s'a întîmplat şi în alte localităţi de alţi prelaţi grecĭ.

Înfuriat peste mĕsură de refuzul Românilor, călugărul nostru plănuesce peste nópte altă stratagemă spre a proceda a dóua zi diminéţa în timpul serviciului divin, când tótă lumea din comună şi din împrejurimĭ era nerăbdătóre să vadă atitudinea sa; — dar şi Românĭ s'aŭ consfătuit cum să procedeze la caz de provocarea unuĭ scandal în biserică.

A dóua zi diminéţa (6 August) biserica şi pridvorul era întesat de lume curió-ă aşteptând nerăbdătóre desfăşurarea evenimentelor. Privirile tuturor eraŭ spre strada principală, pe unde trebuia să vie Archiereul. Se anunţă venirea. Se face un tumult în mulţime, fie care nu îşĭ dedea sama ce va resulta. În fine se zăresce întâĭ geandarmiĭ turcĭ şi paznicĭĭ comuneĭ cu armele la umĕr, apoĭ Episcopul păşeşte încet pe jos, având la drépta pe poliţaiŭ, pe primar şi consilieriĭ comunalĭ; iar la stânga pe dascălul grec Durda (un român renegat şi înecat tot din comuna Gopeşĭ) şi apoĭ venea tótă şlébta, şi drojdia societăţiĭ.

Un Român Macedonean.

(Va urma).

Rutenii şi schisma. Rutenii din Ungaria s'aŭ unit cu biserica Romeĭ în secĭul al XVII (1649), şi aŭ rĕmas credincioşi Unireĭ. În timpul din urmă însé s'a observat în unele parochiĭ rutenescĭ înclinarea spre a se desbina de biserica Romeĭ şi a trece la schisma foţiană. Comuna Iza din Maramurĕş a şi trecut, şi episcopul sĕrbesc din Buda le-a trimis preot neunit, care face propagandă în jur. Agitaţiunĭ pentru neunire curg şi în comitatele Bereg şi Sáros. Foile magiare şi jidano-magiare aŭ dat un alarm din incidentul trecereĭ unor rutenĭ la schismă. Ar trebui să ne bucurăm, că şi aceste foĭ o dată cel puţin manifestă durere pentru biserică. Bucuria însé ne conturbă motivul din care purcede presa magiară liberală în reprobarea schismeĭ. Ele, în tótă afacerea privesc numaĭ propaganda panslavistă a Rutenilor reîntorşi din America; iara durerea proprie nu o simt, pentru defecţionarea Rutenilor de la biserica catolică, unica mântuitóre, ci se tem, că trecênd Rutenii la schismă maĭ cu greŭ se vor puté magiarisa. Presa catolică, în ce privesce magiarisarea Rutenilor e de acord cu cea liberală, în cât se ocupă însé cu causele defecţionăriĭ Rutenilor ea judecă lucrul maĭ obiectiv. Publicistul Petrassevich Géza, care cunósce bine poporul rutean, în revista „Egyházi Közlöny" Nr. 7 din 12 Febr. a. c. consideră causa defecţionăriĭ din punct de vedere religios, economic şi etnic. El zice, că din *punct de vedere religios,* mişcarea e de tot puţin periculósă. Aicĭ religiunea e proprie numaĭ pretextul de a-şĭ manifesta poporul Ruşilor micĭ pe faţă şi în un chip hotărît nemulţămirea sa multifară. A stricat mult poporului şi America. Aicĭ pe Ruşiĭ micĭ l-a îmbrăţoşat propaganda ruséscă. Apoĭ impregnat cu ideĭ schismaticĭ, economicesce maĭ bine situat şi maĭ deşteptat reîntorcându-se acasă Rusul poftesce de la preotul sĕŭ, că nu numaĭ el să presteze preotului lectical şi alte competinţe, ci şi preotul să-ĭ dele ceva în cele spirituale şi să-l apere în lupta economică contra cămătarilor jidanĭ.

„Acésta însé preoţiĭ aŭ făcut numaĭ în mĕsură fórte mică. Şi acésta e aşa zicênd genesă la tóte. Preotul gr.-cat. rusesc e om inteligent, cult. Aparţine clasei mijlocie magiare, căcĭ limba de conversare atât a casă cât orĭ şi unde îĭ este cea magiară. Dar e un element, care nu se scie acomoda nicĭ tracta cu poporul. Vederile politice purcedênd din propriul interes familiar şi le manifestă aderând la tóte guvernele; cu dominaţiunea tinară a administraţiuneĭ publice de comun consimte şi-şĭ lasă poporul a fi liber esploatat de către cămătarul jidan. În privinţa acésta sînt rarĭ, de tot rarĭ escepţiunile. Poporul însé — maĭ ales de la America în cóce — e chiar contrariul. Aşa preotul şi poporul trăesc în dușmânie vecinică; preotul despreţuesce în poporul sĕŭ pe „roszpyák" şi-l consideră de inimic înăscut al nădrăgarilor, iară poporul a suferit cu inima plină de amărăciune. A suferit, până ce n'a cunoscut încă America. Acolo a

---

vĕtând poporul agricultură, din care causă şi fu ales de patron al agricultorilor în maĭ multe părţi. În Bavaria îl ţin de vindecătorul cailor. La ziua sa, 6 Novembre, agricultoriĭ din maĭ multe ţinuturĭ se duc călărĭ în peregrinaj.

Unicornul, acest animal mitic, pe care sigur îl vădură în închipuirile celĭ vechĭ pe urma nasicornului, orĭ a bibolului sălbatic, în simbolica creştină însemna învingerea asupra iadului şi a morţiĭ şi ca atare se prefăcu în simbolul lui Christos. Cu asta e în legătură şi străvechia poveste, că unicornul numaĭ o fecióră îl póte prinde, decĭ era socotit ca simbol al vergurieĭ şi ca atare raportat la Preacurata Fecióră Maria.

Cornul unicornului, despre care se credea, că face orĭ ce venin inofensiv, deveni simbolul crucieĭ lui Christos. Astfel ajunse în multe broderiĭ de pe ornatele sacre. Pe sf. Iustina martira o depinseră cu palm de Bordone şi în societatea unicornului, vrênd să-l arate verguria. Tot cu însemnarea acésta îl aflăm şi în desemnăriile vîrtuţilor creştine. Deveni asemenea simbolul singurătăţiĭ şi a modestieĭ monachale.

A. M. P.

vĕdut, că a fi „rusniac“ nu e rușine și reîntors a casă dă pept cu preotul sĕu. Prima manifestațiune a acestui conflict, ce póte fi alta, dacă nu denegarea competințelor materiale ale preotului. Acestea însĕ nu i-le póte denega în altă formă, de cât repășind din sînul bisericei. Așa dară nu convingerea religiósă, ci numai conflictul politic și economic cu preoții e causa mișcărei schizmatice din Maramurĕș. De aceea nici nu o considerăm de periculósă. Din punct de vedere economic e de puțin moment mișcarea.

„Că erupțiunea nemulțămirei s'a manifestat în desbinarea de la catolicism, causa e *evoluțiunea de rasă*. Și acésta e momentul cel mai periculos în mișcare. Separarea de rasă în Ungaria la Sĕrbi, Români și Slovaci a pornit în același timp, în 1848. La Șvabi și Lunievați nu de mult s'a arĕtat sporadice, la Rușii-mici acum se pornesce căci dacă vom reduce la causa ultimă, mișcarea schizmatică din Maramurĕș nu e alta de cât manifestarea inconscientă la aceea, că poporul se simte a fi rus. Acéstă rusitate voesce să o demustre în afară prin primirea religiunii de stat al marelui imperiu rusesc.

„Că și la rusime se manifestă și încă se manifestă în atare mod evoluțiunea etnică, în aceea nici de cum nu pórtă vina însu-și poporul rusesc. Ci în rîndul întâiŭ e de vină administrațiunea comitatensă, în al doilea rînd magiarisarea nebunéscă și provocătóre prin forțata statificare a scólelor și în rîndul al treilea preoțimea carî le sprijinesce acestea. O probézá acésta și împrejurarea, că mișcarea numai acolo se póte observa, unde preotul e liberal și se află scólă de stat, din contră acolo unde poporul și preotul sînt una, acolo nici urmă nu e de mișcare.“

Aceste constatări cu privire la agitațiunea schismatică dintre Rutenî le face un distins publicist magiar, care cunósce perfect împrejurările, între carî trăiesc rutenii. Le-am reprodus, fiind că le aflăm de fórte instructive pentru clerul nostru mai ales din acelea părți ale Provinciei mitropolitane, unde poporul român viețuesce aprópe între acelea-și condițiuni economice, sociale și religióse ca și poporul Rutén. La noi dacă începe defecționarea în acelea părți se împedecă mai anevoie de cât la Rutenî. Deci ca poporul în nĕcasul sĕŭ să nu-și rĕsbune asupra bisericei, părăsindu-o, preoții să fie una cu el și să-i apere după interesele pe tóte terenele, să fie adevĕrați părinți ai poporului.

Un eșec al activiștilor români. Activiștii români din jurul „Tribunei“ de la Arad aŭ publicat cu sĕptĕmâni înainte candidarea lui *Dr. Ioan Suciŭ*, de deputat cu program național (programul conferenței de la Pesta) în cercul Nădlacului. S'aŭ ținut vorbiri, aŭ ieșit la fața locului dnii Dr. Vlad, Rusu Șirianu și Dr. Suciŭ și după scrisele foii de la Arad biruința lui Dr. Suciŭ era sigură: chiar și Slovacii și Sêrbii se agitaseră pentru candidatul partidei române.

Din nefericire însĕ Românii aŭ fost trași pe sfóră.

Un notar pensionat cu numele Russu, care era concredut cu presentarea candidaturei dlui Suciŭ, a întârziat cu intenție și a făcut însinuarea acésta numai după trecerea timpului fixat. Din causa acésta amărăciunea în tabăra românilor a fost de nedescris. Notarul Russu s'a dosit, cât nime nu-l află. Se spune, că planul acesta a fost premeditat și a fost cunoscut și de preotul gr.-or. G. Marcovici. Românii supĕrați peste mĕsură aŭ hotărît să se abțină de la vot. Ast fel neîntrunind nici unul din cei trei candidați majoritatea recerută, se va face balotagiŭ între candidatul liberal și kossuthist

Miseriile luptei parlamentare îs numai la început. Cine póte să le afle de odată pe tóte? Începutul s'a făcut și e destul de desamăgitor.

Politica contelui Tisza.

Trebue să mărturisesc sincer, că atunci când dnu prim-ministru Tisza și-a ținut în parlament vorbirea de program, în primul moment, simțiam căldura unui sentiment de satisfacție și bucurie.

Nemaghiarii fac aprópe (aci a fost conteie Tisza numai „aprópe“ de adevĕr) jumĕtate din numĕrul total al locuitorilor, — naționalitățile aŭ drepturi multe, carî trebue respectate și alte declarațiuni și constatări de feliul acesta a făcut noul prim-ministru.

A spus ceva nou? Ne-a făcut concesiuni? Nimic din tóte acestea. Nou a fost numai împrejurarea, că cuvintele acelea aŭ fost rostite de prim-ministrul Ungariei. Un lucru neobicinuit la noi, căci de la Deák și până azi — trebue să recunosc — nu s'a mai audit un ton atât de conciliant din partea șefilor de guvern.

Dar după ce m'am recules din prima emoțiune și mi-am dat samă de realitate, am vĕdut că vorbele acelea sînt frumóse și ademenitóre, dar sînt numai vorbe; sînt frase drăgălașe menite să ne îndulcéscă menite să ne prindă ușor în cursa politică a guvernului. Căci ce am vĕdut? Contele Tisza n'a cutezat nici măcar să pomenéscă legea despre egala îndreptățire a naționalităților. Deși, dacă cuvintele lui Tisza erau sincere, și dacă avea gândul curat și voință tare de a lucra în consonanță cu vorbele, trebuia să se provóce negreșit la legea care dă drepturi, unde să înșiră precis ce putem pretinde și ce datorințe are guvernul țării față de noi.

Între împrejurări normale, într'un stat de drept ar fi acésta absolute de prisos. Că există cutare lege? — acésta o sciu cei interesați. Că să execută? — asta e de la sine înțeles! Dar la noi? La noi însĕ unde guvernele (tóte de-a rîndul) aŭ avut cutezanța să desconsidere drepturile nóstre garantate de lege, la noi unde guvernele aŭ putut să comită nepedepsite acest furt de drepturi, la noi unde popórele nemagiare aŭ fost destul de lașe, ca să privéscă cu zimbet rece neexecutarea unei legi în vigóre, — zic, într'o ast fel de țară, între ast fel de împrejurări, are datoria fie care guvern să declare curat și hotărît, dacă vrea să execute o lege fundamentală a țării saŭ nu?

În chestiunea naționalităților, despre acésta trebue să vorbéscă mai întâiŭ fie care guvern. Ca să fim cu toții în curat. Căci care guvern denégă executarea unei legi în vigóre — unde și alt cum puține drepturi ni-să garantéză — nu póte să fie condus față de noi, de cât de celea mai dușmănesci simțĕminte, nu póte avea alt gând, de cât zădărnicirea ori cărei mișcări și progres național; scopul final a unei ast fel de politici, este fără îndoélă: stîrpirea de pe acest pământ a popórelor nemagiare.

În acest cas — natural — nici noi nu putem sta cu mânile în sîn. În contra unui ast fel de guvern vom lupta cu tótă energia. Vom fi siliți să ne folosim de tóte mijlócele legale, ca să întărim cetatea nóstră și să slăbim posiția guvernului; să dăm concursul nostru ca să-l trântim de acolo, unde aŭ loc numai bărbații de stat cu destulă pricepere și inimă, pentru a utiliza puterea spre binele și mulțămirea tuturor popórelor din țară.

Acum mai cu samă, după ce contele Tisza a stăpânit țara câte va luni, deși a avut puțin de muncă, a fost totuși de ajuns, ca astăzi să fim mai puțin optimiști și mai puțin mulțumiți. Și Tisza, dar mai cu samă ministrul Berzeviczy aŭ căutat prilej să interpreteze, enunciațiunile din vorbirea de program — pe placul și gustul celor mai radicali șoviniști și să-i asigure pe acestia, că politica actualului guvern — în chestia de naționalități — este aceia-și cu a guvernelor anterióre. Aceea-și tradiție, deci aceea-și porunire agresivă, aceea-și ură față de noi. Iar faptele? Puține ce-i drept, dar totuși câte va procese de presă; o mărturie vie a iubirei cu care guvernul vrea să ne ocroteze drepturile nóstre și vrea sa nə fericéscă.

Așĭ dori să mĕ înșel, ca peste puțin timp să pot scrie cu mai mult optimism.

Dacă însĕ Tisza ar vrea ca în interesul statului și chiar în interesul bine priceput al magiarimei, să mulțăméscă cel puțin în parte popórele țării, atunci să nu întârzie a să emancipa de sub terórea șoviniștilor din Pesta. Și încă ceva. Dacă contele Tisza vrea ca în faptele și acțiunile lui să fie loial și just, să nu uite pe un moment că el nu este fișpanul unui comitat de pe pusta Ungariei, nici prim-ministrul magiarimei, ci al unei țări poliglote.

Iar dacă Tisza, fie că așa-i dictéză sentimentul, fie că așa-i porunca șoviniștilor nefrânați, va continua să păsésca pe urma antecesorilor sĕi, munca zădarnică a sevârșit.

Fără pacificarea și mulțumirea deplină a tuturor popórelor de aci, tótă nisuința guvernelor de a întări magiarimea și a consolida statul, este o clădire fără temelie solidă, care la primul vîntuleț — fie cât de nevoiaș — să prăbușeste ca o cetate de hârtie.

Dr. Ludovic Csato.

REVISTE.

Afaceri interne. Ministrul de rĕsboiŭ a presentat dietei un proiect de lege, prin care se înființéză peste o mie de stipendii militare; celea mai mu.e vor fi la scólele de cadeți (800) și celea mai marĭ (1600 cor.) la Academiile militare

Contele Héderváry, fost ministru president a fost numit ministru a latere. Numirea acésta a deșteptat mare furtună în partidele oposiționale, carĭ aŭ

propus ca numirea să nu fie luată la cunoscinţă, fiindcă, aceleaşi împregiurări politice, carî aŭ causat căderea din presidenţie a luĭ Hédervâry, acelea-şi sînt şi azĭ; şi acela care n'a putut să apere naţiunea şi drepturile eĭ ca fost ministru president, nu le va puté nicĭ ca ministru pe lângă persóna Maiestăţiĭ Sale.

În faţa cerbicosieĭ opositieĭ, min. Tisza a ameninţat, că va folosi mijlócele estreme, şi a depus pe masa dieteĭ proiectul pentru reforma regulamentuluĭ caseĭ. În şedinţa de Joĭ spre surprinderea tuturor s'a făcut pace. Opositia a încetat cu lupta, iar ministrul şi-a retras proiectele. Tóte ziarele de azĭ lubiléză pentru încetarea obstrucţieĭ.

Roma. *Dr. Boissarie* se numesce medicul cel vestit din Lourdes. Mai în ĭarnă a dat o circulară cătră toţĭ medicii catolicĭ francesĭ, prin care îĭ îndémnă să ĭee parte la peregrinajul, ce-l vor face la Roma cu ocasiunea lubileuluĭ Inmaculateĭ. Scopul peregrinajuluĭ e să arete lumiĭ, că vindecările, ce se întîmplă în Lourdes, nu se pot ascrie ca resultate de ale sciinţeĭ medicale, şi că medicii cu ocasiunea vindecărilor de feliul acesta sînt siliţi să recunóscă în ele o putere supranaturală. Idea acésta s'a rĕspândit printre belgianĭ şi italianĭ, şi aşa şi acestia vor lua parte la peregrinajul acesta, care în programa serbărilor va avé un punct tare interesant, despre relaţiunea între teologie şi sciinţele medicale.

Programul peregrinajuluĭ e deja sfîrşit, şi Dr. Lapponi a şi fost primit în audienţă pentru el.

Francia. Dacă Irlandia se numesce insula sfinţilor, cu acela-şi drept se póte numi Francia patria sfinţilor, căcĭ relative acésta e ţara, carea a împodobit Biserica cu sfinţiĭ ceĭ mai mulţĭ. Am fost încunosciinţat pe cetitoriĭ nostri despre procesul de canonisare a fecióreĭ *Ioana d'Arc*. Înainte de ce va fi canonisată acésta, va fi canonisat parochul din Ars (Francia), *Ioan Vianey*. A fost un prototip de preot şi de paroch. Ar fi bine dacă l-ar scrie cineva biografia şi românesce, să aĭbă preoţiĭ un exemplu viŭ înaintea ochilor, căcĭ deşi a trăit în veacul corupţiunii (al XIX) şĭ-a sciut împlini datorinţa cu vêrf.

Germania. Francesiĭ aŭ în Curia Romană un cardinal, pe *Mathieŭ*, şi Germaniĭ încă ar voi să aĭba unul. Este în Roma un cardinal Germân, *Steinhuber*, dar acesta nu e în Curie, şi după ce e Ieşuit, nu-l vrea guvernul să fie curial, şi póte că el să nu vrele mai mult. De aceea se crede, că a umblat în zilele trecute baronul *Hertling* la Roma, ca să mijlocéscă la Papa împlinirea dorinţiĭ luĭ Vilhelm II.

Resbelul Ruso-Japones. Ceva noŭ de pe câmpul de luptă nu este. — Japonesiĭ sînt stăpânii mareĭ şi îşĭ pot liniştiţi debarca miliţia aprópe în tóte părţile Coreeĭ. Năile de rĕsboiŭ ale Ruşilor staŭ neputincióse în Port-Artur. Pe când Japonesiĭ se presintă într'un chip aşa de bine ales întru tóte ale lor, până atuncĭ Ruşiĭ staŭ fórte rĕŭ. Concentrarea armateĭ decurge fórte încet, aşa că abia la sfîrşitul luĭ Maiŭ vor puté fi gata de lupta cea mare hotărîtóre. Părăsesc tóte terenele şi se retrag aşteptând să se adune cu toţiĭ. Chiar şi Port-Arturul, cea mai puternică fortăréţă a lor, sînt siliţi se o predeie Japonesilor. — În armata din garnisióne domnesce neorînduiala.

Cea mai sensatională scire e, că Împĕratul tuturor Ruşilor va depune chestia conflictuluĭ dintre Rusia şi Japonia înaintea tribunaluluĭ de pace din Haaga, şi va primi hotărîrile aceluia. E ceva unic în istoria popórĕlor, că conflicte de aceste să se pună în mâna tribunalelor de pace internaţionale atuncĭ când oştirile duşmane sînt postate în linie de resboiŭ, trebuind ast fel se renunţe de la ademenitoriul gând al uneĭ cununĭ de laurĭ de învingĕtorĭ.

Ţarul se teme de sfîrşitul acestuĭ rĕsboiŭ, căcĭ judecând după întîmplările de până acuma, Ruşiĭ aŭ perdut formal începutul, şi nu e eschisă posibilitatea, că nu vor pierde şi sfîrşitul, cu atât mai vîrtos că Chinesiĭ încă se mişcă. În casul acesta auctoritatea lor e păpată în Asia pentru tot de una.

Cum stăm atuncĭ cu unirea tuturor Sclavilor? Idea acésta, în casul uneĭ perderĭ în Asia, rĕmâne pe un timp lung atêrnată în aer, de care nu se vor puté atinge se o întrupeze. Ţarul Nicolae vede, că nefericirea din Asia va aduce o alta nefericire în Balcanĭ, şi ca să se feréscă de nenorocire caută refugiŭ la pace.

SINOD ARCHIDIECESAN.

— O propunere. —

Tract. Dêrgeĭ, luna luĭ Martie.

Aşa dară mult doritul şi de toţĭ aşteptatul sinod archidiecesan se va ţiné în frumósa luna Maiŭ. — Timp potrivit întru-adevĕr.

În frumósa luna Maiŭ, când totul în natură să destéptă la o nóuă viaţă, totul să mişcă şi înverdésce. — Frumósa lună luĭ Maiŭ să-ne trezéscă şi pe noĭ din somnul cel de mórte, să ne deştepte la o nóuă viaţă, să rupem cu trecutul cel pĕcătos să dăm dovadă că vom a trăĭ.

Multe chestiĭ de viaţă va avea sinodul să desbată — discute, se delibereze chestiĭ de la care vă atârna viitoriul bisericeĭ nóstre.

Cred că chestia de căpeteniă va fi: chestia ameliorăriĭ stăriĭ preoţilor, chestie într-adevĕr de viaţă, de la care atêrnă viitoriul bisericeĭ. Vedem pe tóte terenele vieţiĭ publice înbunătăţire. Vedem că la toţĭ oficianţiĭ statuluĭ li-se măresc plăţile; la alţiĭ li-s proiectate. Numaĭ noĭ preoţiĭ greco-catolicĭ sîntem remaşĭ în urmă, de noĭ numaĭ nu aŭ grije. Sîntem uitaţĭ din bunăvoinţa catolicilor, că óre cândva să ne întindă şi nóuă o sfĕrmătură ce ar cădea de pe masa bogaţilor, când? „ad calendas grecas.“

Dar în fine cred că deşi catoliciĭ nu vor face, şi pentru noĭ va răsări cât de târziŭ mult dorita congruă.

Că nu asta este chestia care mĕ preocupă, nu asta este scopul scrisóreĭ mele. Este alt ceva, la ceea ce ţintesc, şi anume:

Sinodul să hotăréscă înfiinţarea uneĭ „Reuniuni de înmormîntare“ a preoţilor şi preoteselor din archidieceză; dar nu numaĭ să hotăréscă, ci din sinul membrilor sinodalĭ să se alégă şi constitue un Comitet, care să pregătéscă statute, să le susternă spre întărire cu un cuvînt să facă tóte pregătirile ca reuniune în timpul cel mai scurt să-şi începă activitatea.

Idea acésta salutară aŭ mai fost ventilată şi pusă în discuţiă chiar şi în preţuitul nostru ziar „Unirea; şi încă de un bărbat distins, de advocatul nostru Dr Tripon, şi care şi azĭ ca bărbat iscusit şi specialist în înfiinţarea de reuniuni, cred că ne va sta la dispositiă, când lipsa ar cere a ne da unele poveţe şi îndrumărĭ, ma se va ţinea mândru. va face totul. ca reuniune să se pună în lucrare în timpul cel mai scurt.

Cred că e superfluu a înşira şi arăta folosul uneĭ atare reuniuni în sînul preoţimeĭ nóstre; folosul nepreţuit. ce-l va avea. — Vedem cât de frumos să ajută tóte clasele societăţiĭ omenescĭ, prin înfiinţarea de tot felul de reuniuni, da apoĭ noĭ preoţiĭ pe lângă jertfă puţină, cât de bine ne am puté ajuta.

După a mea părere discuţia aicĭ nu are loc, fără la lucru numaĭ. ca idea trup să se facă.

Decĭ fraţilor!! Uşor — fórte uşor ne putem ajuta pe asta cale în cas de „nenorocire“ numaĭ voinţa, mai mult voinţă, cum s-aŭ esprimat un confrate în „Unirea“ şi eŭ tare cred că voind vom şi puté realisa intenţia nóstră.

Ĭată fraţilor, o chestie vitală, o chestia care trebue să ne preocupe. La lucru deci. să nu lăsăm idea salutară din mână să facem ca reuniunea să înfloréscă şi róde înbelşugate să aducă.

Dee Dumnezeŭ!!

I. S.

Rugare.

Toţi restanţierii sunt rugaţi, ca să ne trimită abonamentul, pentru ca şi noi să ne putem face datorinţa cel puţin faţă de tipografie.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. Credinciosul din comuna nóstră Nicolae Rómpă jun. condus de iubirea şi zelul sĕŭ faţă de preot şi biserică, vĕdĕnd că porţiunea canonică necesară pentru susţinerea preotului e puţină, din al sĕŭ propriŭ a donat pe sama preotului local, în folosinţă pe trei ani, un loc arătoriŭ în estensiune de 700□. Subscrisul îşi ţine de o plăcută datorinţă de a-şi esprima şi pe calea acésta cele mai sincere mulţămite faţă de mărinimosul donator pentru fapta-i vrednică de imitat, dorindu-i viaţă îndelungată, ca se mai pótă aduce încă multe jertfe pentru preot şi biserică. Şeicamică în 17 Februar 1904. *Virgil Stanciu,* adm. par. local.

Casina română din Blaş, duminecă în 28 Februar a. c. şi-a ţinut adunarea generală, sub preşidiul D-nului canonic *Dr. Augustin Bunea.* Adunarea s'a ţinut în noul şi spaţiosul local, care face cinste intiligenţei nóstre. D-nul *Fl. C, Domşa,* zelosul secretar, presintă raportul detaiat al activităţii comitetului, şi amintesce mijlócele prin carî acesta s'a nizuit, să facă din Casină un centru de întâlnire, de schimbare a ideilor, de propagare a cunoscinţelor; un loc unde cei obosiţi de muncă spirituală să-şi afle recrearea potrivită. Numĕrul membrilor a crescut. Raportând cassarul, D-nul *Ioan Fodor,* presintă proiectul de budget al anului 1904, care la întrate arată un plus de 200 coróne. S'a completat oficiul de vicepreşedinte, devenit vacant prin numirea de episcop la Lugoş a Ilustr. Sale *Dr. Vasile Hossu,* ales a fost d-nul *Iuniu Br. Hodoşiŭ,* directorul institutului „Patria." Tot cu acésta ocasiune, adunarea generală hotărî, să-l felicite pe Ilustr. Sa *Dr. Vasile Hossu,* Episcopul Lugoşului, mulţumindu-i pentru bunele servicii, ce le-a făcut Casinei în timpul cât a fost în Blaş.

Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blaş. Tot duminecă în 28 Februar a. c. şi-a ţinut Reuniunea femeilor din loc, adunarea generală a XXVII-a. Adunarea presidată de Dna Elena Nestor, s'a ţinut în frumosul local al Casinei, şi a fost binecercetată. Secretarul Dr. A. Cheţianu a presentat raportul Comitetului, în el constată înaintarea ce o face Reuniunea zi de zi; arată progresul obţinut în timpul din urmă prin convenirile sociale şi prin conferenţele ţinute în acelea, apoi prin seratele literarî. A progresat Reuniunea şi în privinţa materială zice raportul, anume, anume averea ei la finea anului 1903 fŭ de *10.196* coróne. Pe lângă acésta administrézĕ 3 fundaţiuni, tóte cu scopul ca să ajute fetiţele de la scóla din Blaş. Pentru anul scol. 1904/5 îi staŭ la dispositie spre acel scop 500 cor. S'a făcut cu asta ocasiune o propunere fórte salutară, anume considerând referinţele nóstre din Blaş, şi lipsa unei croitorese pricepute, să se ajute şi califice o copilă istétă în mâlestria de a croi şi cóse haine femeiesci. — S'aŭ înscris ca membri ai Reuniunei: Dómna vĕd. *Elena Pop n. Maniă* şi D-şóra *Livia Pop.*

De la Alba-Iulia primim o scrisóre mai lungă din care estragem următa. ca reuniunea de cetire şi cântări a meseriaşilor şi-a ţinut la 7 crt. adunarea generală cu care ocasie s'a ales de vicepreş. învĕţătorul *Ioan Pampu,* întemeietorul reuniunei, dar care din pricina unor certe interne să retrăsese. Se sperĕ că reuniunea acésta a cărei preşedinte e protop. Ioan Teculescu va prospera grabnic în viitor sub ast fel de conducĕtorî.

† **Ioachim Crişan.** Diecesa de Lugoş pierdŭ earăşi un zelos muncitor în via Domnului. Ioachim Crişan, paroch gr.-cat. al Zorlenţului mare, distr. prot. al Vermeşului, se stinse cu zile Vineri în 4 l. c. la órele 6 sara. în spitalul orăşenesc din loc, între durerile unei periculóse operaţie, împodobit în suflet cu nemuritórele mărgăritare ale graţiei finali. Fiŭ al Archidieceseĭ fericitul în Domnul s'a născut la 1840. A absolvat teologia în Blaş la 1864, când fu chirotonit întru preot. A funcţionat în Archidiecesă până la 1883, când trecĕnd în diecesa Lugoşului fu numit paroch în Cigmĕŭ, de unde în 1896 primi parochia Zorlenţului mare şi fu distins cu titlul de asesor consistorial. Nu insist asupra meritelor bogate, ce şi le-a făcut parochul devotat carierii sale; pe acestea le simţesce diecesa şi le sciŭ toţi cei ce l-aŭ cunoscut mai de aprópe, constatez numai, că trecerea lui din viaţă lasă regrete în urmă. Nimic mai mişcător, ca să privesci la preotul român întins pe catafalc între străinî de neam, de parte de vatra lui scumpă. De asupra flori meşteşugite, iar în jur coscingul e împresurat de o cunună vie împletită cu pietate din cele 4 fete mari şi 2 juni de bun nume ai adormitului, din ale căror ochi mărgăritare lunecă pe cadavrul mut şi rece. — Preoţimea diecesană i-aŭ dat cinstea cuvenită. S'aŭ presentat şi aŭ luat parte activă la înmormântare: M. O. D. George Trăilă parochul Timişóreĭ ases. cons.; Corneliŭ Teaha admin. protop. şi ases. cons. din Lighet; Michail Jivanca admin. par. în Petromani; Petru Muntean adm. par. în Parţa şi clericul Septimiŭ S. Ionaş. Ca lector a funcţionat teologul de an. IV. Emil V. Degan. Prohodul s'a făcut duminecă d. a. în biserica gr.-cat. din suburbiul Fabric, unde corul a cântat melodios, iar cuvîntul funebral cu vervă şi cu simţire spus prin rostul M. O. C. Teaha a mişcat până la lacrimi inimile publicului numeros. Rĕmăşiţele pământescî ale regretatului defunct s'aŭ aşedat în cimiterul gr.-cat. din Fabric în pacea sării întunecóse. Tatăl dórme somnul veşnic înstrăinat de mormîntul Mamei iubite, în vreme ce fiiorfanî pribegesc în spre Ardeal purtaţi de ale lumeĭ valurî. Ce impresiî le încătuşézĕ inimile în momentul de duioşie, nu căuta s'o sci. —. Cine se va îndura să pună flori din primăvară în primăvară pe mormînt şi cine-l va stropi cu lacrimi? asta-i ironia sorţiî! — Timişóra în 8 Martie 1904. *Ean.*

Economiî carî doresc să aibă o recoltă grasă să-şi procure semiţele de lipsă de la Edmund Mauthner furnisorul curţeĭ imp. reg. în Budapesta str. Rottenbiller 33. Firma trimite, la cerere, gratis şi franco catalogul sĕŭ de 226 pag. Preţurile şi a semiţelor celór mai alese sînt moderate. Cu deosebire sînt de amintit napiî de nutreţ şi diferitele sĕmînţurî de cereale.

Oamenii desperaţi, carî de anî de zile aŭ suferit fără să dele de leacul morbului lor, după ce aŭ folosit Fluidul Elsa s'aŭ vindecat de tot, ceea ce se pótе dovedi cu miile de epistole de mulţămită. Ce se pot vedea la pregătitorul acelei medicine. Tóta lumea scie că Fluidul Elsa a lui Feller, vindecă iute şi sigur, la cele mai multe morburi, ca d. e. *reuma, umflăturile, morburi de splină, junghiurî, ferbinţală, sgârciurî, batere de inimă, respiraţie grea, durere de dinţi, mirosul greŭ din gură, slăbirea de ochi, nervositatea, morburi de grumazi, scrofule, rănî, înghepare, orbanţ etc. etc.* Feller V. Jenő farmacist în Stubica Centrale 82 (com. Zágráb), trimite pentru 5 coróne franco 12 sticle saŭ 6 sticle marî. Să ne ferim de imitaţiunî fără preţ carî în timpul mai nouŭ s'a pus în circulaţie sub numele de Fluidul Elsa şi Fluidul Gold Elsa.

Cine îşi iubeşte grădina şi voiesce se aibă cele mai frumóse florî şi mai bune legume, acela se cumpere semiţele de la Edmund Mauthner furnisorul curţeĭ imp. şi reg. în Budapest str. Rottenbiller 33. La cererese trimite gratis şi franco un catalog ilustrat de 226 pag. Catalogul conţine afară de cele mai renumite şi bune semînţurî, şi o neîntrecută abundanţă în cele mai nóuĕ florî şi legume.

Necrolog. Petru Mihályi deputat dietal cu fiiî sĕi Florenţiu Gavril, Petru şi fica sa Sophia, cu inima înfrântă de durere aduc la cunoscinţă încetarea din viaţa a prelubitei soţie şi mame † *Luisa Mihályi* născută Simon care după lungi suferinţe în etate de 62. anî, trăind în fericita căsătorie 37 anî, şi-a dat sufletul eĭ blând în mânile Creatorului. Osemintele eĭ pământescî s'aŭ înmormîntat după ritul rom. cat. în 7 Martie 1904. la 3 óre d. a. cripta familiară din Saraseŭ.

Odichnéscă în pace!

Hotelul „Univers"

trecut în proprietatea dluĭ

CAROL NAGY,

reparat şi aranjat radical şi iluminat cu

lumină Auer

se recomandă atenţiuneĭ publicului, ce cercetézĕ oraşul nostru.

Mâncărî gustuóse,
Beutură bună,
serviciŭ prompt,

preţurî moderate.

54 (7—10)

Banî! Banî! Banî!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele maî marî bănci din ţară şi esoperézĕ

împrumuturî pe pămînturî şi edificiî

cu cele maî favorabile condiţiî şi cu cele maî ieftine interese, şi anume pe termin de 10—70 anî cu 2% — 5¾%.

Credit personal cu garanţi şi obligaţie pe 5—10 anî.

La funcţionariî de stat, comitat şi oraş, precum şi la oficerî, credit simplu şi fără giranţi.

La dorinţă servim cu informaţiunî, rugând marcă postală.

„PECUNIA"

53 (10—?) **întreprindere de credit Sibiiŭ (Nagyszeben).**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare.)

În curtea luĭ Petrea carul de cules sta gata de plecare, încărcat cu cadă mare, bot, vedrițe (cĭubărașe) și coșercĭ; deasupra să clătina móra de strugurĭ, un fel de mașină de cafă în mĕsură mărită, pentru că Petrea era și el om de lumea nóuă, și mai bine voĭa, ca strugurii sĕĭ să fie măcinați de cât călcați de picĭórele flăcăilor din sat. Servitórea tocmaĭ împărția dejunul între culegĕtorĭ, ĭar Petrea înhăma caiĭ, carĭ dau din códă și băteau din picióre de nerăbdare.

Ĭova se apropie sfiicĭósă cu pachetașul eĭ în mână, și zice încet: „Bună diminéța, Petre!“

Petrea ridică capul: „Bună diminéța, Ĭovă. Colo pe podilă sînt ómenii nostri. În drépta-ĭ cămară de bucate. Veḑi de mâncă și tu ceva, apoĭ te poți apuca de lucru.“

„Dar cum vreĭ să-ți întocmesc lucrurile, Petre?“

„Eĭ, d'apoĭ cum aĭ făcut anul trecut la voĭ a casă. O, dóră n'o maĭ sciĭ asta?“

„Ba, da, numaĭ cât fie care om ĭ-și are năravul sĕŭ.“ — „Și Petrea Halĕŭ are și maĭ deosebite năravurĭ de cât alțiĭ“ adause ea în gândul sĕŭ.

Petrea zimbi: „Am tot auḑit, că pe cum sci întocmi lucrurile Ĭova Mărian, nu le maĭ scie alta.“

Ĭova se roși ca focul. „Nu trebue să mĕ ĭeĭ în batjocură, Petre.“

„Fă cum gândescĭ, că-ĭ bine.“ zice el suindu-se în car, unde grămădiră și vre-o șesă culegătorĭ printre uneltele din car. Între chĭuitul lor porni carul din curte.

Ĭova ĭ-și puse mâna la ochĭ, din carĭ isvoreau încet lacremile. Nicĭ odată, nicĭ odată nu va maĭ vedé ea culegătoriĭ veseli ieșind din curtea eĭ, mulțămindu-ĭ frumos pentru mâncările bune și pentru banii, ce ea le da pe deasupra de tăbac! Nicĭ odată nu va maĭ vedé pe tată-so cu ochĭ lucitorĭ numerând vedrele de must din tomne binecuvîntate, nicĭ odată nu va maĭ trece cu lumina stînsă printre rêndurile de buți din pivniță, unde mustul fierbênd sfirăia, de se audia din grădină.

Lucrurĭ trecute! Și acum nu maĭ era vreme să-și bată capul cu de aceste. Î-și puse pacul într'un colț a podileĭ și începe cu grabă a pregăti prânzul, carele trebuĭa să-l ducă servitórea afară la nóuă óre. După aceea pregăti coșarca cu améza: tăĭa slănină, curățĭ cépa, a fiert și câte-va óuă, nu-și uită a pune și sare pe lângă pânea de lipsă și adause și câte-va cuțite. Maĭ puse apoĭ și dóuĕ-treĭ glăgĭ de vinars de cel bun, ca să le încălzéscă culegătorilor sângele, pentru că în locul redicat, unde era viia, vêntul de Novembre trăgea cam rece.

I-se părea ciudat Ĭoveĭ, că la tóte astea nime n'o îndemna, nime n'o opăcia, nu i-se mesteca nime în lucru și nime n'o sfădia. Servitórea nu era din cele, care face vorbe multe. Zícea numaĭ: „Da, Ĭovă!“ și: „Cum socotescĭ Ĭovă!“ Alt cum era tăcere în casă ca în biserică. Atunci, veḑi bine, că-ĭ ușor a-și ține omul mințile la olaltă și lucrul merge strună. Când se întórse carul, Ĭova era gata cu tóte și ieși afară cu cel din urmă culegătoriŭ.

Petrea cu botul în spate pășia încet printre rînduri în sus și în jos, maĭ plecându-se icĭ și colo la câte un culegătoriŭ, ca să-și pótă vĕrsa vedrița plină de strugurĭ în bot. Umplându-se botul îl ducea în capul din jos al viieĭ și-l turna în móra de strugurĭ, ce era întărită preste cada cea mare. A purta botul, nu-ĭ lucru ușor! În greutăți de câte 20—30 chilo se rostogolesc de odată strugurii din vedrițe în botul din spate ținut preste umerĭ cu tórte împletite din fuĭóre de cânepă. Trebue să fie tare, cel-ce cară botul. ca să nu se rĕstórne pe spate, când i-se tórnă strugurii în bot. Luĭ Petrea așa-ĭ sta de bine la lucrul ăsta. Ca și un chip de aramă așa de nemișcat sta el, cu pipa cea scurtă în gură, ducându-și încet și mereŭ boturile pline la locul lor.

Ĭova îndată ĭ-și împărți ómenii: doĭ la rêdul întâiŭ, doĭ la al doilea și doĭ la al treilea. „Și acum băgați de samă, să nu lăsați prea mulți strugurĭ neculeși!“

Strugurii rĕmași sînt pentru sĕracĭ, numaĭ prea mulțĭ totu-și nu trebue să rămână. De aceea se maĭ uită Ĭova din când în când pe la vițele culese, și unde găsia prea mulțĭ strugurĭ lăsați, mustra pe culegătorĭ, trăgênd cu códa ochiului spre Petrea, să vadă, că óre placeĭ, ce face ea. Ăsta însĕ își ducea boturile în liniște, ca și când n'ar sci, ce să petrece.

Între culegătorĭ era și o fetișóră, Maria o numiau eĭ. Asta maĭ că nu culegea, rîdea și glumia cu culegătoriul de lângă ea și în vremea asta sta cu mânile în loc.

„Lucră!“ ĭi zise Ĭova, trecênd peacolo, dar ceea n'o bagă în samă,

„Pentru lucru capeți banĭ, nu pentru vorbe,“ maĭ adausă Ĭova „Lucră.“

La acesta fata îĭ întórce cu îndîrzire spatele și să pórtă și maĭ rău ca maĭ înainte. Atunci Ĭova trimete pe băĭețandru la capul din colo a rêndului și pe Maria opuse la copul dincóce, așa cât trebuiau să se pórte, dacă vreau să se întâlnească.

De cătră sară se duce Ĭova acasă, să pregătéscă cina, o cină bună. Tocană cu cépă, cârnați cu curechiŭ călit și la aceste must, pentru-că pe culegătorĭ trebue să-ĭ țină omul în voie bună, și la cules trebue să mérgă ceva și pe deasupra. Pe podilă le așternuse masa. Masa era curată.“ „Dar sciĭ, că ĭar nu va fi bine,“ zicea Ĭova în gândul sĕŭ, „că tóte câte le fac io acuma-s greșite și nu-s bune.“

„Așa le făceam noĭ astea la noĭ a casă, Petre, dar póte că nu aĭ fi vrut, să fie altmintrea,“ zice Ĭova cu sfiélă, când veni Petrea cu ceĭ alalțĭ la masă.

„Îĭ bine,“ zice Petrea și se puse la masă.

„Dar póte că curechiul aĭ fi vrut să fie ceva maĭ acruț? Nu?“

„De unde Bunu-ĭ așa, cumu-l.“

Ĭoveĭ i-se părea asta maĭ de necredut: o zi trecută fără nice o băgare de vină. Dar prea se grăbise cu lauda zileĭ.

După cină vine Maria aceea înaintea luĭ Petrea cu plânsóre asupra Ĭoveĭ. Că Ĭova a fost tot de una cu nasul cam pe sus, o scie tótă lumea, dar acum ar face maĭ bine să maĭ lase ceva din fala aceea și să se cam gândéscă, că cine e. Ea cel puțin nu-și va astupa gura dinaintea uneĭ servitóre a morăreseĭ și așa sub una ca asta ea nu va maĭ lucra.

„Îĭ bine,“ zice Petrea ĭară-și, numĕrându-ĭ banĭ de pe ziua aceea pe masă. „Mâne veĭ lucra la alțiĭ.“

(Va urma).

Cestiuni liturgice.

I.

Întrebare. E timpul s. Paresimi, în care, afară de Sâmbăta când se celebréză liturgia S. Ioan Gură de aur și de Dumineca, când se celebréză liturgia s. Vasile cel mare, în cele alalte zile e prescrisă liturgia Presanctificatelor sau a s. Grigoriu Dialogul.

În unele locuri acésta nu se observă, ci în tóte zilele, când cere lipsa, se celebréză liturgia s. Ioan Gură de aur, așa că mulți preoți cunosc numaĭ după nume liturgia Presanctificatelor și nu ar ști celebra acea s. liturgie.

Este datina acésta introdusă cu consensul auctorității bisericescĭ orĭ dór numaĭ per abusum! Preotul care în zile comune în s. Paresimi celebréză liturgia s. Ioan Chrisostom óre aduce sacrificiu valid orĭ comite pĕcat prin acésta?

Întrebare. „Regula generală a bisericiĭ din Constantinopol se păzesce și în biserica nóstră: se face adecă liturgia Înaintesfinților numaĭ în Mercurile și Vinerile s. Păresimĭ, ĭară în Lunile. Marțile și Joile s. Păresimĭ nu se face nicĭ o liturgie. Abaterile de la regula acésta. după cum ne spune Tipicul Triodului, sînt următórele: 1) Nu se face nicĭ o liturgie în sfînta și marea Vinerĭ 2) se face liturgia Înaintesfințitelor în 24. Februariŭ (Aflarea onoratului Cap al Înaintemergătoriului). în 9. Martie (Amintirea sfinților 40 de Martirĭ, carĭ aŭ suferit martiriŭ în lacul Sevastiei) și în 24 Martie (Preserbarea Bunei Vestirĭ), de vor cădé zilele acestea pe Lunĭ, Marțĭ orĭ Joĭ din s. Păresimĭ; 3) se maĭ face liturgia Înaintesfințitelor si Joĭ în sĕptĕmâna a 5-a a s Păresimĭ (Canonul cel mare); 4) în sfârșit se maĭ face liturgia Înaintesfințitelor și Lunĭ și Marțĭ în sĕptĕmâna s. Patimĭ; 5) se face liturgia s. Ioan Gură de aur în 25 Martie (serbătórea Bunei Vestirĭ) de va cădé în orĭ care din zilele aceĭea ale s. Păresimĭ. în carĭ de altmintrea nu s'ar face nicĭ o liturgie orĭ s'ar face liturgia Înaintesfințitelor; 6) Joĭ în sĕptĕmâna s. Patimĭ se face liturgia Marelui Vasilie.

Așa se închie în nrul 14. al „Unirii“ din 1903. studiul „Liturgia în s. Păresimĭ“, care l-am publicat în Păresimile anului trecut.

Studiul acela e destul de amĕnunțit, și așa credem. că el așa zicênd cu colecțiunea canónelor în mână îmbie rĕspuns deplin la întrebarea de maĭ la deal.

Nu șu sufere îndoélă, că orĭ ce liturgie, carea o celebréză orĭ care preot chirotonit,

este *validă,* dacă el păzesce cele esenţiale ale jertfei liturgice aşa, pe cum le-a rînduit Domnul nostru Isus Christos întemeiătorul jertfei L. N. Părţile acelea esenţiale după învăţătura cuprinsă în sfînta Scriptură şi în tradiţia apostolească sînt materia, forma, ministrul, subiectul şi intenţiunea de a face, ceea ce face Biserica în s. liturgie, adecă de a schimba pânea şi vinul în trupul şi sângele Domnului nostru Isus Christos.

Ea este *validă,* ori în care zi s'ar celebra. Dară Mântuitoriul, carele a dat Bisericii sale puterea de a fi ispravnicul vistieriei acesteia celei mai bogate a darului său, i-a dat cu o cale şi cu privire la jertfa liturgică puterea de a lega şi deslega, adecă puterea de a hotărî, quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando să se celebreze sfînta liturgie, şi a zis, că cel ce nu ascultă de biserică, să-ţi fie ţie ca un păgân şi vameş. În studiul citat mai la deal „Liturgia în s. Păresimi" se arată destul de limpede legislaţiunea Bisericii răsăritene referitóre la celebrarea sfintei liturgii în Păresemi. Ĕră din cele desfăşurate aci se vede érăşi limpede, că păcătuesce greu acela, carele nu păzesce canónele acelea referitóre la celebrarea sfintei liturgii în Păresimi, cu tóte că liturgia celebrată de dînsul e validă.

Cum s'a introdus aşa dară obiceiul, că în unele părţi ale bisericii nóstre se celebréză liturgia s. Ioan Gură de aur în tóte zilele s. Păresimi, când cere lipsa? Cel ce a pus întrebarea de mai la deal, şi-a uitat, să spună, ce a înţeles cu cuvintele „când cere lipsa." Ni-se pare însă, că sensul cuvintelor acestora intenţionat de dînsul este: „când doresce vre un creştin, să i-se celebreze o sfîntă liturgie." Dară are óre dorinţa vre unui creştin putere aşa de mare, cât ea să abróge vre o lege bisericéscă? Dóră s'ar fi gătat cu tótă puterea legislativă a bisericii, dacă de la dorinţa unuia ori altuia dintre creştini ar atîrna aceea, că óre să mai oblege ori nu legea bisericéscă. Lumineze-şi fiesce care preot pe credincioşii săi, să nu doréscă lucruri, carî nu le permite legea bisericii. — Ĕră cum s'a introdus totuşi obiceiul acela? El a bună samă nu s'a introdus cu consensul auctorităţii bisericesci; nicăiria nu se află nici o rînduélă a bisericii, carea să fie derogat măcar dispoziţiilor acelora canonice, carî statoresc regula de mai la deal referitóre la celebrarea sfintei liturgii în Păresimi. Urméză decî, că obiceiul acela s'a introdus numai *per abusum.*

Am întinde póte prea tare vorba, dacă am cerca, să desvoltăm motivele abusului acestuia, si — póte că am şi supĕra pe unul ori pe altul, căci adevĕrul, bietul de el are slăbiciunea, că dacă îl spui, superi. De aceea închiăm mai observând numai aceea, că dacă mulţi preoţi cunosc numai după nume liturgia Înaintesfinţilo, acésta nu le servesce spre laudă. Ei învaţe-şi isprăvnicia.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Prof. Dr. Elefteresen: **Despre prietenie sau amiciţie,** 27 pag. preţul 30 bani.

Dr. Elefteresen: **Despre beuturi şi relele alcoolismului în poporul nostru,** conferinţă ţinută la societatea culturală „familia", pag. 32.

Posta redacţiunii.

„din colóna frumoşilor." Regretăm că nu vĕ putem împlini rugarea. Scrisorî anonime nu publicăm, nici chiar de la o fică a Patriei române."

N. S. în Arad. Nu putem publica avisul Dtale, fiindcă nu ţi-ai împlinit datorinţa de a speda redacţiei un es. din opul, pe care acum ai de gând să-l publicî în ediţie scolară.

I. B. Începutul articolului nu l-am primit; e probabil în nrl 46. Rîndul trecut era un singur ziar şi de desupt însemnat cu cerusa numele ziarului ce ne-aţi spedat cu un mare semn a întrebării.

Z. P. Aveţi dreptate, s'a comis o greşală regretabilă.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

(29) 19—20 Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

literanţi de curte ces. şireg. pentru materie de mĕtasă şi ornamente sacre.

Viena I. Kohlmarkt 2.
„la porumbul alb".

Recomandă

ornatele sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de es. falóne, diaconale, stichariî, saccos, omofor, epigonation, mitre, mandiî, plasçanice, baldachine, praporî etc. cum şi tóte utensiile şi vasele sacre de metal, ca disc, ciboriŭ, cruce, chivot, artoclasie, tricheriŭ şi dicheriŭ, cădelniţe, candele, sfeşnice, candelabre etc. tóte pregătite solid şi cu preţul cel mai ieftin de fabrică.

Catalóge ilustrate se trimit la cerere gratis şi franco.

TELEGRAMĂ!!!

Cel mai mare asortiment în vestminte pentru Domni şi Dómne, cu o croitorie proprie modern aranjată.

Comandele după mĕsură, se esecută din **materie din ţară şi străinătate,** cu un **preţ moderat,** şi se pregătesc după **cel mai bun şi mai modern fasson.**

La comandele din jur, eventual dacă mai mulţi inşi la olaltă vor face o comandă de cel puţin 100 cor. îmi trimit agentul meŭ cu colecţiunea de mustre.

În urma deosebitei prestaţiuni în preţ şi esecutare, i-se ofere unuia fie-căruia buna ocasiune să se îmbrace bine, modern şi ieftin.

De binevoitorul sprijin
rugându-mĕ sum

Cu stimă:

(14) 1—6 **B. Ascher.**

Mare deposit de vestminte pentru domni, dómne, — deposit de cămeşi, păliariî şi cufere.

Mediş—Medgyes.

A apărut

CÂNTECE Poesii lirice

de Emil Sabo profesor.

Preţul 1 corónă.

La cununie în gura morţii!

Istorie adevărată povestită de Ioan Sinnreich, în Comarom-Tarián (reproducerea oprită).

Era după sĕcerat când într'o Duminecă după amiazi cu bĕtrânul învĕţător şedeam sub un arbore, a cărui povestiri tot de una le ascultam cu plăcere. Cu ocasiunea acésta ne-a povestit despre amicul sĕu.

Francisc avutul — aşa zice — a fost ude şi om tare plăcut; dintre cele 2 fete ce avea una Maria de 18 ani în timpul acesta să găta să se mărite după fiul avutului neguţător de vite Martin.

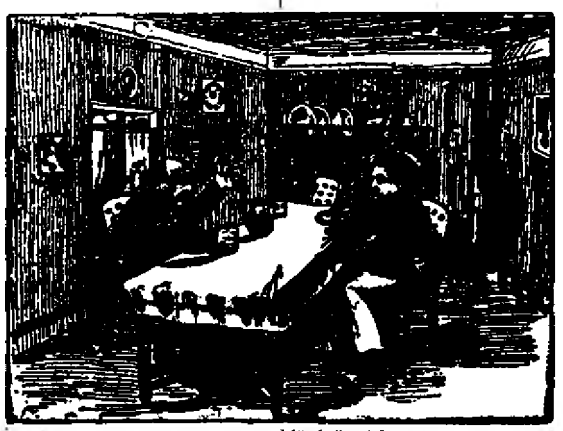

A zis: învĕţătorul mĕu pretin vechiŭ el să-mĭ fie martor, nime altul

A dóua fată bolnăviciósă era o copiliţă de 14 ani care deja din copilărie suferea de *reumă*, mânile şi piciórele eĭ tot de una eraŭ umflate. Afară de acea *durere de cap, batere mare de inimă* şi *ameţeli* o chinuiaŭ încontinuŭ şi fiind că zăcea tot în pat nicĭ apetit nu avea. — Avutul nu a cruţat baniĭ ca să-şĭ însĕnătoşeze fata, durere însĕ că nu aŭ folosit nimic. Înainte de acésta cu 3 ani, când fata cea mai mare Maria ar fi trebuit să se mărite, Francisc bogatul nicĭ el nu scie pe cine să aleagă martorĭ de cununie fără ca să supere pe vre unul dintre vecinĭ, pentru că pe avutul toţĭ îl ĭubeaŭ.

Atuncĭ ĭ-am venit în minte eŭ şi timpul acela frumos ce l'am petrecut laolaltă în miliţie. Se sfătuia cu muere-sa asupra alegerii martorelui, zisĕ: „învĕţătorul mi amic vechĭ acesta va fi martorele, nime altul.“ Cugetul acesta numaĭ Dumnezeŭ i-la şoptit.

În fine ziua ospĕţului a sosit. Din întreagă împrejurimea saŭ adunat óspeţiĭ. În biserică preotul a ţinut o vorbire pĕtrunzĕtóre; apoĭ pe lângă musică am plecat cătră casă, unde apoĭ pe lângă vin, musică şi joc a fost o petrecere bună.

În curând s'a ivit tulburare mare. Francisc avutul ca lovit de fulger a picat la pământ, tot trupul îĭ tremura şi faţa îĭ era sdrobită.

Pretinul Francisc şi-a deschis numaĭ de cât ochiĭ şi şopti „încă, încă!“

Musica a încetat, şi óspeţiĭ înmărmuriţĭ stăteaŭ în jur. Inmediat aŭ deschis ferestile, şi l'aŭ spĕlat cu apă şi oţĕt, dar în zădar. Femeiele şi fetele între strigăte îşĭ smulgeaŭ pĕrul de desperare. O privelişte înfiorătóre şi eŭ stam neputând ajuta nimic pe neputincios. Numaĭ de cât îmĭ vine o ideĭe mântuitóre şi zic soţieĭ mele: „Dómne de aşĭ avea la mine numaĭ o sticlă cu *Elsa-Fluid* de aluĭ *Feller,* acea sigur ar ajuta.“ Soţia mea numaĭ de cât a început a căuta prin posunare şi spre norocire a aflat 2 sticle; numaĭ de cât am îngenunchiat lângă Francisc l'am frecat pe deasupra inimeĭ, capul şi vre-o câte-va picăturĭ ĭ-am turnat şi în gură. Prietinul Francisc şĭ-a deschis numaĭ de cât ochiĭ şi şopti: „încă, încă!“ Ĭam maĭ dat încă 10 picurĭ, după carĭ s'a simţit şi maĭ bine, aşa că s'a putut scula. Toţĭ plângeaŭ de bucurie.

Ospĕţul s'a continuat apoĭ în voie bună, şi aŭ beut óspeţiĭ în sănătatea luĭ Feller V. Jenő, care a pregătit Elsa-Fluidu. După un ceas stăpânul caseĭ s'a simţit fórte bine. — Toţĭ óspeţiĭ mĕ întrebaŭ, că de unde mĭ-am câştigat miraculosul *Elsa-Fluid*, la ce le-am povestit apoĭ cum corporalul Hoffer, era aşa de morbos de *stomac, de greaţă, nu avea poftă de mâncare,* şi pe lângă aceea avea *vĕtĕmătură* şi *junghiurĭ* că i dase drumul de la miliţie. Nicĭ acasă însĕ nu s'a simţit maĭ bine, slăbia pe zi ce mergea, avea colică şi durerĭ prin piept. A folosit o mulţime de spirturĭ, fluide, despre carĭ cetise prin calendare, dar nu ĭ-a folosit nicĭ unul.

A cetit apoĭ odată despre *Elsa-Fluid* şi *Elsa-Pilule* de Feller şĭ-a şi comandat de la farmacistul Feller V. din Stubica Centrale 82. 12 sticle de *Elsa-Fluid* cu 5 cor. şi 6 scatule de *Elsa-pilule* cu 4 coróne. Spesele de postă însuşĭ farmacistul le-a plătit. Pe zi de 3 orĭ a luat în lapte dulce câte 20 picurĭ şi cu Elsa fluidul curat pe de-afară şĭ-a frecat stomacul, pieptul şi peste tot unde simţea durere; din pilulele Elsa pe zi de 2 orĭ a beut 4 bucăţĭ şi starea luĭ din zi în zi să îmbunătăţea, acuma însĕ e deplin sănătos, şi orĭ şi cuĭ pentru orĭ ce năcasurĭ numaĭ *Elsa-Fluidul şi pilulele Elsa* a luĭ *Feller* le recomândă. De present în comuna întreagă maĭ toţĭ folosesc Elsa-Fluidul luĭ Feller cu deosebire la arsurĭ, la împunsăturĭ. şi a vĕrsatuluĭ şi limbricilor la copiĭ, şi spre vindecarea ochilor slăbiţĭ.

Un om a fost maĭ orbit şi după ce s'a spĕlat 6 sĕptĕmâni cu Elsa-Fluidul luĭ Feller mestecat cu apă, ĭar şi-a dobîndit vederea şi vede ca în tinereţe.

Afară de acea maĭ folosesc Elsa-Fluidul la *scrintiturĭ*, la *durere de piept*, la *scuipare de sânge, răguşală, sgârciurĭ contra asudării*, ba şi în contră *iritării prea marĭ* lipsă de sânge, amestecat cu pilule Elsa şi în contra *gălbinării*.

Şi eŭ însumĭ zise maĭ departe învĕţătoriul numaĭ fluidului Elsa pot mulţumi că că mi bine ĭară, pentru că înainte de amĭ povesti mie amicul Hoffer despre adevăratul Elsa-Fluid am cugetat că maĭ mult în vecĭ nu voĭ maĭ vedea aşa mi s'aŭ fost slăbit ochiĭ.

Pretinul Francisc numaĭ de cât şĭ-a procurat de la *Feller V. Jenő* apotecariŭ *Stubica, Centrale* Nr. 82 (comit. Zagrab) şi după câteva sĕptĕmâni şi fata cea maĭ tineră s'a însĕnătoşat deplin. Acuma în sĕmn de mulţumită cumpĕră pe sĕptĕmână 1 tuţĕt cu 5 cor. pentru sĕracĭ.

Încă şi din óspeţiĭ carĭ aŭ venit la ospĕţ mulţĭ aŭ procurat Elsa-Fluidul şi pilulele Feller, ajungĕnd succese bune chiar şi la *scrofulĭ, influenţă, catar* şi cu deosebire la durere de dinţĭ.

Acésta este naraţiunea învĕţătorului bĕtrân şi pe care cu puţin mai înainte mi-a povestit-o un amic. Da sine să înţelege, că şi eŭ am procurat **Elsa-Fluidul luĭ Feller** şi aşa de sĕnătos m'am făcut în cât am scris farmacistului maĭ multe epistole de mulţămire. Luĭ Andreĭ Sanveber i-s'a însĕnătoşat soţia de durere de cap şi de dinţĭ. Muierii luĭ Francisc Goldschmith îa vindecat durerea de stomac. Andreiŭ Hey îl folosesce ca medicină generală.

Michail Eichard a avut un prunc care aşa era de debil încât puteaĭ zice că e maĭ mult mort ca viŭ, atuncĭ ĭ-a dat **Elsa-Fluid de a luĭ Feller** în lapte dulce şi acuma aşa e de sĕnătos că toţĭ se miră de el.

Sebestyen Heidinger maĭ a nebunit de **durere de dinţĭ, Elsa-Fluidul** însă ĭ-a folosit.

Antoniŭ Cálbach şi Bartol Ivan lăuda Elsa-Fluidul în contra durerii de stomach, şi Elisabeta Ströli numaĭ cu Elsa-Fluid s'a vindecat de batere de inimă.

Încă şi ómeniĭ sĕnătoşĭ folosesc **Elsa-Fluidul** când se spală.

Sum convins că orĭ cine care procuréză Elsa Fluidul şi va proba în continuŭ îl va avea şi nu s-va maĭ lipsi de el şi-mĭ va fi recunoscĕtor. Să ne ferim de imitaţiuni şi se procurăm direct din Stubica, adresa să o scriem precis.

Adevĕratul Elsa-Fluid aluĭ Feller.

(Fluidul de esenţie de plânte cu miros plăcut aluĭ Feller), provĕdut cu marca „Elsa,“ pe orĭ ce sticlă şi pe orĭ ce instrucţie trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa“ şi subscrierea „Feller.“ În timpul din urmă după ce Elsa-Fluidul se bucură de o trecere fórte s'aŭ pus în circulaţie din partea unor speculanţĭ fără conscienţă diferite imitaţiunĭ sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid** etc. Să ne ferim de ast fel de imitaţiunĭ pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca „Feller“ este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o şi aprobat-o.** La esposiţiile din **Berlin Roma, Londra, Paris** şi **Nizza Fluidul-Elsa** aluĭ **Faller** a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roşie din Spania.

Se spedéză cu rambursă orĭ trimeţind baniĭ înainte dimpreună cu instrucţia, spesele de postă şi ladă:

12 sticle	saŭ 6 st. duple	5.—	cor.
24 „	„ 12 „ „	8.60	„
36 „	„ 18 „ „	12.40	„
48 „	„ 24 „ „	16.—	„
60 „	„ 30 „ „	20.—	„

Maĭ puţin de 12 sticle nu se spedéză

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Numaĭ Elsa-Fluidul luĭ **Feler e bun.** E consult să se comande recomandat.

La *Elsa-Fluidal* se recomândă, ca cel maĭ bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur şi iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare. ajută mistuirea, curăţesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucţiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscinţă.

Adevĕratul prav de insecte cu marca „Elsa.“ Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine grajdiurĭ, viĭ cum îs d. e. *muscele, purecĭ, moliele, păduchiĭ, stelniţele, furnicele* etc.

Prin folosirea acestuĭ prav să cruţă fórte mult şi fiind efectul luĭ admirabil să recomândă cu tótă căldura. 1 tegulă **1 cor.** dacă se comandă de odată cu **Elsa-Fluid,** la din contră singur costă **5 cor.** franco.

S. D. FELLER V. JENŐ, farmacist în Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Elsa-Fluid are mare efect la durere de cap, ţiuirea urechilor, la durerĭ de dinţĭ şi stomac, la rănĭ cu un cuvênt la or ce morb. —

GEORGE KIRÁLY, Szt.-Lőrincz (com. Baranya).

Elsa-Fluidul D-tale e un escelent medicament de casă, care zilnic ajută fórte mult la neorînduielile şi schimbările vieţiĭ.

Med. Dr. JOSIF ESTMEISTER,
medic Wildenau, posta Aspach, Innkreis Tirol.

8 (2—2)

N o ŭ!

Lampă electrică de busunar

cu mechanism american

indispensabilă pentru ori ce economie casnică.

Se póte purta și în busunar, e durabilă, comodă și corĕspunzĕtóre.

La fie care e de lipsă pentru luminarea chiliilor, treptelor, ambitelor și localităților laterale.

Pentru **oficeri** la esercițiĭ, **pădurarilor și vênătorilor pentru servițiu de nópte** e tare acomodată; pentru **turiștĭ** sunt indispensabile, pentru **medicĭ** și **móșe** cu ocasiunea visitelor de nópte. În **fabrice, morĭ, pivnițe** și **deposite** unde se păstréză materiĭ esplosive, sunt de mare însĕmnătate, pentru **călĕtorĭ** ce sosesc nóptea sunt neprețuite. Pentru **económe** este o bucurie. Nu sunt în urma eĭ picăturĭ de lumină pe padiment și covóre. Pe **proprietarĭ** și **economĭ îĭ păzesce de atacurĭ și foc; cu acésta te poți sui și noptea în pod unde se păstréză nutrețul.** — E sigură contra focului. Se póte tolosi de mai multe miĭ de orĭ și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1·20 cor. subministrăm altul nou. **Prețul 4 cor.**

Cu reflector și linte mărităre esecutată fórte fin cu 5 cor.

Strat de reservă coróne 1·20.

Se trimit cu rambursă de

Stabilimentul Central alui IOSIF AUFFENBERG

BUDAPEST, Strada Próféta 5.

(56) 10—10

Un cântar de bucătărie

gratis!

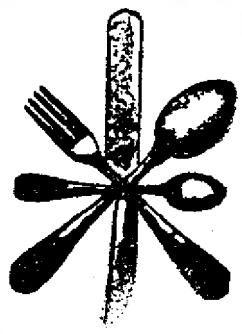

Din magazinul meŭ prea încărcat cu marfă trimit pe lângă prețurĭ *necrezut de ieftine*

articolii meĭ din argint de Mexico

renumiți în tótă lumea și fórte plăcuți pentru soliditatea lor

și anume:

6 cuțite de masă **6** furcuțe de masă **6** linguri de masă **12** linguriță de cafea **6** cuțite de desseri **6** furculițe de desseri **1** lingură pentru zamă **1** lingură pentru lapte **2** sfeșnice de masă, elegante, de salon, tóte din argint de Mexico,

46 bucăți tóte la olaltă numaĭ 6 fl. 50.

Pe lângă acestea se adauge gratis la fie care comanda un cântar de bucătărie, care măsură precis până la 12½ kilogramĭ, despre ce garantez.

Argintul de Mexico este un metal întreg alb, și pe din lăuntru, despre a cărui durabilitate și calitate escelentă îĕĭ garanță pe 25 anĭ.

Expedarea să face din magazinul european pe lângă trimiterea înainte a prețuluĭ orĭ pe lângă rambursă.

Iosif Auffenberg's Centrale

Budapesta VI., Strada Próféta 5.

Comandele se trimit spedând banĭĭ înainte saŭ contra ramburs.

57 10—10

(44) 16—20

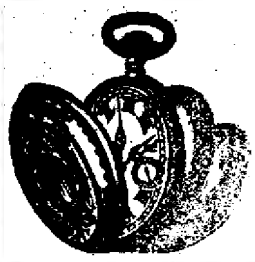

30 zile se lasă spre probă.

Din încredințarea renumiților **fabricanți de ceasurĭ americane Scott John, Marlitt și Holzer,** carĭ voiesc să-și facă cunoscute fabricatele lor și în Europa și se dee un curs mai mare sistemul de ceasurĭ Rostkopf Markt. se trimite contra ramburs orĭ trimițênd înainte

2·80 fl.

Un escelent ceas de busunar Anker Remontoir „Patent Scott Watch" cu o construcție masivă de 36 óre cu un aparat de precisiune. Cu față de emaiĭ Se dă garantă de 5 anĭ. (La fie care ceas se dă gratuit 1 lanț aurit și article de reclam.)

Celor ce nu le convine li se retrimit banĭĭ.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasurĭ și juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelsgasse 66

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcurantură se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se póte reproduce.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile propriĭ),

asigurézĕ în cele mai avantagióse condițiĭ:

contra pericolului de incendiŭ și esplosiune,

edificiĭ de orĭ ce felĭ, mărfurĭ, mobile, vite și producte economice etc.

asupra vieții omului

în tóte combinațiile, capitale pentru casul morții, asigurărĭ de zestre, de copiĭ, rente, pe viață etc. etc.

Asigurărĭ poporale fără cercetare medicală.

Asigurărĭ pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fondurĭ de reservă și de garanție specială,

cu finea anului 1900: ***1,303.572 cor. 15 banĭ.***

Valorĭ asigurate contra incendiului. **72,420.299 coróne.**

Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 coróne.**

Pentru despăgubirĭ de incendiĭ 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și orĭ ce informațiunĭ se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiŭ, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I.,

precum și de la subagenții din tóte comunele mai marĭ.

Agenturĭ principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.

(5) 46—52

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare in fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaş.

Anul XIV. Blaş 19 Martie 1904. Numĕrul 12.

Socialismul în Bihor.

(=) Dacă am sta să ţinem o revistă despre modul, cum în presa maghiară publicul ungurese este într'una alimentat cu fel de fel de minuni la adresa Românilor. abia am mai avea ce scrie în colónele „Unirii“ de cât minunăţenii de acestea. Avem inse alte lucruri de crestat la rĕvaş, lucruri ce aparţin vieţii nóstre bisericesci-naţionale, de aceea înregistrări din presa maghiară facem numai când acelea sint prea de tot încornorate, saŭ când ele ating interese mai înalte ale nóstre, saŭ persóne, a căror importanţă se estinde asupra întregului popor credincios.

Cetiam adecă mai zilele trecute în foile de un crucer, şi chiar şi în celea mai mari, cu caracter pronunţat — explicit saŭ implicit — jidovesc, că în Bihor sînt mari turburări socialiste şi ţăreniĭ merg grupuri la Il. Sa Episcopul *Radu* pentru a cere o îmbunătăţire a sorţii, în ce privesce pămînturile şi păşunatele Episcopieĭ date în arindă, şi că, în aceea-şi vreme Episcopul Radu, i-ar fi primit cu vorbe frumóse, fără a le micşora inse cât de puţin starea materială, greutăţile, cari i-aŭ adus la sapă de lemn.

Libertatea de presă atât de liberală, când e vorbă de chestiuni socialiste, saŭ de ponegrirea unui prelat român, şi atât de severă, când vorbă e de chestiuni politice, credem, că numai bine nu face prin acésta binelui de obşte. O spunem acésta nu pentru că ne-ar durea atitudinea preseĭ maghiare, cu care sîntem deja prea obicinuiţi, ci pentru că guvernul nu vrea să înţelégă o dată, că agitările aceste socialiste ar trebui ţinute mai scurt de frîŭ şi că sînt prea miopi politicianiĭ aceia, cari cred, că lăţirea socialismului între naţionalităţi însĕmnă mai târziŭ ori mai curênd încetarea agitărilor pe tema naţională. Scim şi noi prea bine, că propagarea ideilor socialiste numai princiósă nu póte fi solidarităţiĭ naţionale, dar tot atât de bine stim, că turburaţi odată ómeniĭ pe tema acésta, dacă s'aŭ lăpădat de sentimentele naţionale şi de cele religióse — cari eraŭ celea mai inerente firiĭ lui — mult mai uşor se vor lăpăda de cele cetăţenesci, când nu va mai avea convingere religióşă, şi când nu va mai avea motiv de a vedea alt ceva în autorităţile civile, de cât dujmani. De o dată cu temelia convingeriĭ naţionale se surpă eo ipso şi ori ce alipire şi dragoste pentru aşezămintele ţăriĭ, în dată ce socialismul le nimicesce temeiul comun al acestora: credinţa.

După informaţiunile ce am primit, poporul din Bihor este într'adevĕr aţitat de agitatoriĭ socialişti. Terenul de acolo e fórte priincios pentru ast fel de învĕţături periculóse, parte pentru că poporul este fórte sĕrac, parte pentru că se simţesce amăgit în aşteptările sale, de când cu ultimele alegeri de deputaţi. E cunoscut cetitorilor nostri, cât de mult a fost însufleţit poporul de acolo pentru candidaţiĭ Kossuthişti, cari le promiteaŭ cerul şi pămîntul, şi, la adecă, nu le daŭ — nimic. Bietul popor, neavênd cine să-l lumineze şi să-l feréscă de aceste programe sforăitóre, a crezut orbesce totul, a votat cu cel ce le promitea mai mult, şi la urmă s'aŭ ales numai cu — promisiunea.

Mai multe deputaţiuni de ţărani s'aŭ şi presentat înaintea Ilustrităţii Sale, pe când se afla la Beiuş, sumuţaţi de agitatoriĭ socialişti. Ilustritatea Sa i-a primit fórte afabil şi le-a zis cam următórele:

— Nu de mult am depus la piciórele tronului Mălestăţii Sale, asigurarea, că poporul român e un neam credincios, loial, iubitor de patrie şi de Domnitor. Mi-ar părĕ fórte rĕŭ, dacă aşi fi silit să-i duc în curênd cu totul alte veştI despre voi. *Nu ascultaţi de ceI ce vreaŭ să vĕ strice,* cari vĕ turbură liniştea cu vorbe góle, cari vreaŭ să vĕ abată de la calea adevĕrului, ca să póta ei stăpânii baniI nostI adunaţi cu cruntă sudóre. . . .

În afară de aceste mângăitóre cuvinte Il. Sa, a dovedit şi prin *fapte,* că pórtă la inimă bunăstarea poporului, făcêndu-le însĕmnate înbunătăţiri în ce privesce starea lor materială. Episcopia va da păşune ieftin, arînda unui jugĕr cu păşune şi pădure este de 25 crucerI pe an, (proprietăţile erariului se esarindéză, în casul cel mai ieftin, cu 3 coróne de jugĕr pe an!); singuraticiI bogătaŭl *usurarI* nu vor mai căpĕta pămînt în arindă, ci se va da numai comunităţilor, ca ţĕraniI se nu mai póta fi aşa uşor esploataţi de singuraticI.

Poporul este mulţămit şi îndestulit, esprimându-şi în grupuri compacte recunoscinţa faţă de bunul Archiereŭ, care născut din popor, scie şi înţelege prea bine nevoile şi nĕcasurile acestuia.

Cu aceste inse chestiunea nu e sfîrşită.

Preoţimea nóstră din Bisor are de aci în colo îndoită datorintă de a veghia asupra moravurilor poporului, de a se interesa de starea lui materială, pe cum şi de societatea cu care vine în contact şi de a căreI ideI se înficiéză. Acésta cu atât mai virtos, cu cât poporul fiind miser, e prea uşor înclinat a crede promisiunilor şarlatanilor socialişti, şi cu cât moravurile poporului de acolo nu s'ar puté numi neescepţionabile.

Aceî ce s'aŭ dovedit odată aplicaţi a urma aţităriIor socialiste, vor fi răpiţi

Cetiţi! BEN HUR Cetiţi!

— Unul dintre cele mai sensaţionale, instructive şi moralisătóre romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil. A apărut în editura „Unireî“.

cu proxima ocasiune de acelea-şi amăgiri mult promiţătóre în dată ce, păstorii încredinţaţi cu conducerea lor sufletéscă vor slăbi din zĕlul şi abnegaţiunea lor pastorală.

Iar cât pentru noi, să nu uităm a trage încă odată conclusia, că nu e bine a ne amăgi cu idea că socialismul nu e accesibil pentru poporul nostru — şi să fim mai mult ca orî când cu ochiî în patru, punêndu-ne în cumpĕnă tótă puterea a contrabalansa eventuale învĕţături false, la a căror rĕspândire în sînul credincioşilor nostri, ne putem aştepta în orî ce moment.

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Romană.

(Continuare.)

Ajungênd la întrarea principală a bisericei, este întîmpinat cu crucea şi evangelia de cei doi preoţi grecomanî Papa Ghenachi (o brută şi canalie) şi Papa Naum; iar cei lalţi doi preoţi români naţionalişti Papa Nicola Levu şi Papa Nicolă Nanci opriţi de Archiereŭ de a conliturghisi, stăteaŭ în altar. După obiceiŭ Episcopul se îmbracă cu mantia şi îşî face întrarea în biserică, cântându-i-se axionul de cei doi preoţi grecomanî. După binecuvîntările făcute în mijlocul bisericeî. Archiereul se urcă pe tronul archierese, ţinêndu în mână sceptrul pastoral!?

Şeful poliţieî cu geandarmii stă la uşa bisericeî, păzind să nu se tulbure liniştea.

Acum începe serviciul divin. La strana dréptă ca cântăreţ era un bun român Gh. Ghenci, care fiind înaintat în vîrstă a fost lăsat de românî să cânte în greceşte ca mai nainte; iar la strana stângă era cântăreţul român Gh. Dimca (un înfocat naţionalist) cu dónĕ ajutóre.

Cântăreţul din drépta începe a cânta în greceşte catavasiile, terminând stihul, începe cel din stânga în limba română. — Dascălul grec. Durda. care era alăturî de Archiereŭ, îi şoptesce S. Sale: *psali vlahica* (cântă în românesce).

Archiereul tace. se preface că n'a audit; iar publicul îşî are privirea aţintită spre Archiereŭ.

Începênd alt stih tot în românesce, vedem de odată pe Archiereŭ, că se scólă furios şi se adresézĕ cântăreţului nostru, spunêndu-i în grecesce: siopa, (taci). — Cântăreţul nu se sinchiseşte de loc, îşî urmézĕ cântarea.

Indignat peste mĕsură. chémă imediat pe poliţaiŭ, şi îi poruncesce să lege pe cântăreţul din stânga cu cei doi ajutorî, fiind turburătorî în biserică. — Poliţaiul deşi turc, dar respectând casa Domnului, nu-i execută ordinul. zicêndu-i. că nu pot proceda în mod arbitrar, de óre-ce vĕd, că în biserică este o linişte, fie care e la locul sĕŭ. — Îşî póte închipui orî-cine, la ce grad de surescitare ajunsese călugărul grec, vĕdêndu-se în faţa lumeî refusat de autoritate; şi ne avênd în câtro, se dă jos de pe tron şi cu capul umilit intră în altar, unde desbracă mantia, poruncesce şi celor doi preoţi a se desbrăca de veştmintele preoţescî şi părăsesce biserica prin uşa din dos a altarului; iar dascălul grec cu câţiva renegaţi îl secundézĕ până la conacul, unde trăsese.

În faţa acesteî atitudini anticanonice, publicul a stat liniştit, fără a se provoca vre-un murmur, mai ales că poliţaiul şi jandarmiî turcî eraŭ în mijlocul bisericeî.

Prin fuga acésta, profectată în timpul nopţeî, Archiereul era convins, că auctoritatea va proceda să aresteze pe cântăreţ; iar publicul va părăsi biserica, suspendându-se serviciul divin şi tótă rĕspunderea ar fi căduţ asupra cântăreţului şi unor fruntaşi ca: Dimu Cuşi. Gh. Torbu. Cociu Trăpce Miti Dimca Cociu Biju. Dimciu Pitca şi alţiî desemnaţi de Archiereŭ. — S'a înşelat mult călugărul nostru grec.

Românii aŭ sciut cum să procedeze. — Imediat ce biserica s'a scăpat de acest neleguit representant al el, primarul. împreună cu epitropiî bisericeî însărcinézĕ pe rĕspunderea lor pe cei doi preoţi Levu şi Nanci să continue serviciul divin şi astfel prin procedarea acésta vrednică de admirat, întregul servicin divin s'a celebrat numai în limba românéscă, aducêndu-şi tóţi laudă lui Dumnezeŭ, pentru că a scăpat de hidra grecéscă.

Ziua de 6 August 1890 va rĕmânea memorabilă în analele luptelor nóstre naţionale cu falşiî ortodoxî grecî.

De la acéstă dată s'a cimentat în biserică limba naţională pentru vecie.

Să ne întórcem acum şi să relevăm ce atitudine a luat Episcopul în urma eşecului avut. Pe la órele 3. d. am. părăsesce comuna ca un exilat şi se îndréptă spre Bitolia, unde credea, îşî va răsbuna pe Românî. — Sosit la Bitolia. se sfătuesce cu Mitropolitul local şi în urma resoluţiuneî luate. presintă un referat teribil Ex. Sale Guvernatorul Vilaetului, cerêud repararea ofenseî. ce i-s'a adus de către Românii desemnaţi în referat.

FEUILLETON.

CHIRIAŞIÏ.

— Povestire originală a „Unireî.“ —

Sînt doi. Unul e cu pĕr bălaĭ şi cu ochiî alba tri, înalt, mlădios; cel alalt are ochi negri, plinî de foc, e mijlociŭ de statură. Peste fruntea palidă, înaltă, cad răsleţe şuviţe de pĕr negru ca pĕna de corb. — Cel cu ochiî albaştri e vecînic senin, vecînic voios. în colţul gurii micî pare ca şi când plânge e încremenit un suris. Alérgă, muncesce, asudă din zoriî zileî până ce să întunecă, şi când să întórce iară a casă e totuşi mulţumit cu sine şi cu tóte, şi în grabă îşî câştigă vechîa voie bună, şi uită tot ce-a suferit o zi. — Vine. nu-i vorbă şi el de multe orî supĕrat a casă. dar se scie în data înbărbăta şi tristeţa nu-l copleşesce aprópe nicî odată pe-o vreme mai lungă. Şi pornesce şi diminéţa de multe orî nedecis, fără inimă. la munca ce-l aştéptă. Dar apoi apoi vĕdêud că n'are ce face, ca asa-i rostul şi a lui, să întărescе el însu-şi, şi luptă bărbătesce.

Dacă-l întrebi că de unde potop a concentrat atâta voie bună. atâta îndestulire în mijlocul atâtor valurî. de multe orî nu-ţi rĕspunde. dar din ochiî lui sĕninî pare că cetesci rĕsonnsul: în el să oglindézĕ o viaţă din altă lume. El mai mult trăesce aîrea de cât pe pământ.

Cel alalt, — cel cu ochiî negri — e vecînic noros, întunecat, nemulţămit cu sine şi cu alţiî. de pare că-l tot plóuă. Munceşte şi acesta din greŭ; de diminéţa până sara să închide în laboratóre întunecóse în chiliî pline de maşinî. de unelte. de chipurî. şi de aer greŭ. ce-ţi opresce respiraţia. Câte o jumĕtate de zi e ocupat cu un esperiment, iar cea alaltă jumĕtate o petrece cu capul îngropat în palme. cu cótele răzimate de o masă de stejar. Câte odată pare că-l trece câte o dungă de lumină pe dinaintea ochilor închişi în afară, şi deschişi în lăuntru, şi atunci tresare. De multe orî îî vine să strige „heureca.“ de multe orî să scólă şi să plimbă nervos prin chilie. împedecându-se de sârme. de ciocane, de lăd. Apoi să aşédă iar pe scaun şi iarăşi se adâncesce în gânduri. — Când pe o clipă adevĕrul — pe care atâta l'a căutat. — îî apare, — el nu scie de unde. într'o aureolă, într'un cerc de lumină. ca şimburele. ca centrul acelui cerc. savantul anucă grăbit péna, şi în vre-o câte va dungi negre ce le apasă pe hârtie. îl prinde şi-l ţintuesce pe veci.

Apoi pornesce după alt adevĕr. Devine nervos, nu póte, orî nu-şi mai aduce aminte să mânce, şi sara e palid şi tăcut şi rece ca o stafie de nópte.

Locuesce în aceea-şi chilie cu cel cu ochiî albaştri şi cu părul bălaĭ. Sînt bărbaţi în putere amîndoi şi-s străinî în oraş, abia de dóue sĕmĕmâni. Sînt firile celea mai nepotrivite, şi nicî el nu sciŭ să-şi dee sama cum de s'aŭ întâlnit chiar ei doi, şi cum de s'aŭ putut înţelege cu privire la plătirea chilieî — cât să dele, unul şi cât cel alalt. când de atunci nu s'aŭ mai înţeles nicî odată. Unul merge pe un drum. altul pe alt drum, străin celui dintâiŭ. Norocul numai că tótă ziua sînt duşi de acasă. şi numai sara să întâlnesc, ca să se certe apoi. de celea mai multe orî — nóntea întreagă Şi totuşi le place la olaltă. Nicî unuia nu i-a trecut încă prin gând sa-şi mute cuartirul, să se despartă de cel alalt.

Şi dómne ce firî filosofice sînt amîndoi. Vecinii nu mai pot de rĕul lor, atâta să cearte. De multe orî li-să arde mâncarea la foc — cinézĕ acasă, căcî amîndorora li antipatic oraşul sara, — şi ei nu-şi mai gată disputele.

Cel cu ochiî negri şede la masă cu o carte uriaşe înainte. cel cu pĕr bălaĭ stă tolănit pe divanul din fund. şi slobóde la norî de fum, dintr'o pipă négră cu cintură lungă, vechie de pe care începe a se desprinde cója.

Şi zice cel dintâiŭ, după ce-şi ridică ochiî din bucóvnă. şi îl pironesce în contemplarea cine scie cărui chip depărtat:

— „Nu póte să fie alt cum! Da, da prietine! Tot noi învĕţaţiî — trebne să avem drept. Vĕ veţi pleca şi voi înaintea adevĕrului pur, şi vom rîde şi atunci de voi, după cum rîdem acum. vĕdêudu-vĕ tot numai la începutul începuturilor de unde nu vreţi să plecaţi cu nicî un chip. Cu noi sînt toţi înţĕleptiî lumiî. cu voi e întunerecul. Trebue să învingă lumina.“

—„Vorbeşti ca de atâtea orî iubite prietine fără de nicî un rost. Cine a spus vre-o dată că lumina nu trebne să învingă? Dar cei ce aŭ stat şi staŭ în calea eî. nu se împotrivesc fiind că sînt duşmani juraţi a orî cărui adevĕr nou, şi prin urmare a înaintării, nu. iubite prietine. Adevĕrata causă e că nu cunosc şi nu înţeleg adevĕrul nou, nu cuprind lumina şi de aceea o ţin de întunerec. şi să alipesc de ceea ce sciŭ, fiind că aceea o ţin de lumină de —

Guvernatorul mai creştin ca falşul prelat, nu la nici un demers, până ce n'a primit raportul oficial al poliţaiului, care a raportat purul adevĕr de cele întâmplate. — Esaminând raportul oficial pe de o parte; iar pe de alta interogând pe primar şi consilieri de învinuirile aduse prin referat de cătră Episcop. constată, că Episcopul cu intenţiune a căutat să provóce scandal; se adresézĕ primarului în terminii următori: duceţi-vĕ în comună liniştiţi. închinaţi-vĕ lui Dumnezeŭ cum sciţi şi cum vorbiţi prin familii. numai perturbări să nu aud. — Îţi daŭ deplină putere ca pe viitor să arestezi pe ori-ce turburător şi să mi-l înaintezi legat, spre al aplica pedépsa cuvenită.

Toţi Românii aŭ strigat: Trăiéscă M. S. Sultanul, care ne ocroteşce limba şi biserica, de vrăşmaşii nostri greci. cari caută să ne desnaţionaliseze şi mai târziŭ să ne încorporeze la regatul lor grecesc.

Respingem şi vom respinge cu indignare ademenirile prelaţilor lor; căci noi Românii dorim să rĕmânem supuşi leali M. S. Sultanul.

Iată cum se pórtă representanţii lui Christos. trimişi de ortodoxa Patriarchie din Constantinopole·

Din cele relevate de mine până acum prin articolul de faţă şi precedentale nu cred. că s'ar găsi vre-un Român Macedonén saŭ din Regatul Românieĭ să spereze de la Sfânta Patriarchie ortodoxă grecéscă ca să ne acorde de bună voe Episcopat românesc; mare greşală se comite. că unii mai sperĕ aşa ceva.

Cred. că este de ajuns, legitimată din cele relatate până acum, idea pe care am emis'o în primul meŭ articol de a ne uni cu biserica Romană. singura. care ne póte acorda autocefalia bisericeĭ nóstre naţionale: prin urmare cred. că pe cât am putut am documentat, că ideile mele nu sînt greşite şi antinaţionale de a ne îndrepta paşii spre mama Roma. cum aŭ procedat şi unii din fraţii nostri din Transilvania acum 200 anĭ.

În viitórele mele articole voĭ continua. că nu este nici legel a ne uni cu Exarhia bulgărésca. care pentru noi Românii este şi mai periculósă ca patriarchia grecéscă. Pentru susţinerea ideilor mele, voĭ aduce onor. cetitorĭ un document însemnat relativ la pericolul bisericeĭ slave.

Un Român Macedonean.

(Va urma).

REVISTE.

Afaceri interne. Încetând obstrucţia, guvernului i-a succes să trécă prin camera deputaţilor proïectul de recruţi pe 1903 Discuţia în casa magnaţilor n'a ţinut de cât câte va minute. Ast fel asentările se vor şi începe încă în luna acésta. În Maiŭ ceĭ asentaţi vor fi chiemaţi la împlinirea statului militar şi reserviştii vor fi eliberaţi.

A venit acum rîndul îndemnităţiĭ pe a. c. Tisza a cerut să se apróbe circulaţia estrabudgetară a anului trecut şi apoĭ îndemnitatea anuluĭ 1904. La desbaterea generală ministrul de finanţe a adus vorba la solvirea dăriĭ restante pe 1903. A promis că va dispune, ca toţi aceia, cari restézĕ cu darea, începênd din Maiŭ 1903. adecă de când ţara a intrat în exlex să o pótă solvi, cum vor putè şi fără de camătă.

Germania. Se vestesce că Împĕratul Wilhelm va trimite la Petersburg pe prinţul Frideric Leopold, care va duce ţarului un autograf. Se crede, că împĕratul Germanieĭ lucră pentru curmarea resboiului din extremul orient, dar se pare că fără succes, de óre ce Rusia pune tótă responsabilitatea în spatele Japonesilor, cari aŭ început lupta.

Împĕratul Wilhelm, care face acum o călătorie pe mare din cause sanitare, s'a întâlnit la ţĕrmuriĭ Spanieĭ cu tinĕrul rege Alfonso.

Rĕsboiul Ruso-Japones. Scirile ce sosesc de pe câmpul de luptă din Asia se desmint una pre alta.

Vre-o luptă pe mare saŭ pe uscat nu s'a întîmplat în timpul mai nou.

Amĕndouĕ părţile se pregătesc puternic pentru lupta decisivă ce se va întîmpla pe uscat. Concentrarea trupelor ruse decurge încet, causa e comunicaţia cea grea.

Între Japonia şi China se ved e

---

bun şi frumos. — Dacă voĭ învĕţaţiĭ v'aţi da silinţa să cunósceţi mai bine pe ómenĭ, să sciţi nu numai legile fisice ci şi celea sufletescĭ. aţi recunósce de bună samă acest adevĕr."

— „Iar începi pe córda cea vechie. Veĭnic acelea-şi obiecţii!"

— „Întocmai ca şi tine. iubite prietine! Aşa-i că şi cunoscinţele tale — şi prin urmare viaţa ta se mărginesce la sârme, şuruburi. legi, logaritmi, — şi . . . la condamnarea celor ce staŭ în calea înaintăriĭ? Şi credi tu că acésta-i viaţă? Credi că aĭ înţeles adevĕratul rost al vieţiĭ?

— „Cindată întrebare! Dar ce-ţi trebue mai mult de cât ca să te aprofundezi în studiul de orĭ ce fel al naturiĭ. să vedi cum lucră legile eterne. cum ele pórtă stelele în horă, cum din sîmbure se înalţă planta. cum sângele circulă, cum să zidesc trupurile şi cum să dĕrimă ca să se zidéscă alte compositiĭ, cum . . ."

— „Ţi-am spus eŭ că nu sci ce-i viaţa, şi nu l-aĭ priceput adevĕratul el rost. Cu capul plin de numerĭ. de legi, de căĭ croite de teoriĭ, — dar cu inima gólă, rece. sĕracă. Băgat'aĭ tu de samă că inima ta e gólă şi rece?"

— „Vorbe bune pentru vre-o scenă de roman, dragă prietine, dar nu pentru discenţiĭ serióse. Zéŭ că te faci de rîs!

— „Spune-mĭ, rogu-te, cine mai dă *astăzi* ceva pe viaţa pe care voĭ o numiţi sufletéscă, intimă? O singură viaţă superióră celeĭ animalice să recunósce astăzi. şi ea să manifestéză în ceea ce numim intelectualism. Alte manifestaţiĭ de viaţă superióră sînt imposibile. decĭ cum aşĭ fi şi fost în stare să le observ în mine, după cum me întrebi. Inima de care întrebi tu nu există, cel puţin eŭ n'o sciŭ!"

— „ Adecă n'aĭ observat tu în tine o altă viaţă deosebită de ceea ce numescĭ intelectualism?"

— „Nu."

Cel cu ochiĭ albastri şi cu părul bălaĭ zimbi cu bunătate. Cel alalt se adânci iar în cartea uriaşă de pe masă. încruntat şi mai posomorît ca mai înainte. Clipele trec repede una după alta, numĕrate de pendulul ceasului vechiŭ, prăvuit. Liniscea în odae crescea, pe când afară luna plină, argintie luneca pe drumurĭ de veci. scăldând oraşul în văpae albă. vre-o câte va raze rătăcite ajung la ferésta locuinţiĭ celor doĭ pretini. şi mereŭ cercênd să alunge întunerecul din odae.

— „Prietine." — zice cel cu părul bălaĭ. „tu. ziciĭ că nu cunoscĭ viaţa, căreia îi zicem sufletéscă. Ascultă dar am să-ţi spun o istorie. — Mai lasă în foc bucóvna aceea. şi vin'o să mergem şi noĭ odată sara la aer curat. Vedi — adecă tu n'aĭ timp se vedi — dar eŭ vĕd, cât eşti de abătut. de palid. Nici mie nu-mi plac străzile scăldate în lumină electrică. de aceea nu crede că în oraş vom merge, ci afară, — sciŭ eŭ o pădurice de stejarĭ la marginea oraşului. Cum e acum luna plină sciŭ că n'o să-ţi pară răŭ."

Acesta să trezi. Câte-va raze de lună strĕcurate în chilie. tremuraŭ în liniĭ drepte de pulvere argintiĭ. Savantul trĕsări.

„Ţi-e copilărésca cererea prietine! cine să mai viseze la lună? ce om cu mintea întrégă? Dar totuşi să-ţi fac şi eŭ odată pe voe! Mergem."

* * *

Umbrele negre a stejarilor înaiţi, voinicĭ, cad pe pajiştea mătăsósă. înrourată de la marginea păduriciĭ. Luna albă îşĭ varsă valurile de argint, poleind pădurea şi câmpia adurmită. Pacea şi liniştea înceremenise în văzduh. Abia din vreme în vreme mai şoptea doar pădurea tainic, în somnu-i tulburat dulce de visurĭ de tinereţă.

La marginea păduriĭ, în bătaia lunii ceĭ doĭ prietini staŭ toţăniţi pe mantiele lor negre. Cel cu ochi negri priveşce dus. — nici el nu scie unde. Simte că sufletul i-să revarsă pare că şi umple natura, orĭ mai bine. el însuşi să perde. să topesce în armonia firiĭ. E mişcat. cel cu ochiĭ albastri povestesce. . . .

„Departe. departe de aicĭ. cătră miază-zi este un sat micuţ. ca un cuib, în fundul unei văĭ recoróse . . . Acolo e sórele veĭnic tinĕr, şi luna e mai albă ca pe aiurea. Furtuni nu bat. pe acolo. vînturile cântă alăturea cu plopiĭ de lângă riul de cristal, ce-şi pórtă şi el într'una undele cântărete. Acolo e cerul sĕnin. mai sĕnin ca albastrul unor doĭ ochi tinerĭ, şi primăvara ciocârliile se prăpădesc îndrăgite de farmecul înălţăriĭ spre el.

„În sat sînt ómenii drepţi. sĕnătoşi fetele-s cu trandafiri în obraz. cu ochi de cicóre şi cu părul bălaĭ. Copiiĭ rĕstórnă casile."

„Dar" — zice tăind vorba — „mi-se pare că nu mĕ mai asculţi pretine?"

— „Ba te ascult. Cum aĭ zis numai că-s fetele?"

— „Cu trandafiri în obraz. cu ochi de cicóre şi cu pĕrul bălaĭ, dar de ce întrebi?"

— „ . . . Cu ochi de cicóre. cu părul bălaĭ . . . Am zis şi eŭ aşa numai . . . Ci tu spune mai departe!"

Între Japonia şi China se vede că există un legământ. China îşi concentrézá armata mereŭ la graniţă spre Mandjuria.

Rusia privesce cu grije acésta concentrare, care pare a se pregăti la un atac contra Ruşilor. Rusia e silită ca o parte a armatei sale să o lase la graniţă ca să nu-i surprindă Chinesii în spate. Scopul Japoniei e se ocupe armata Rusă în 2 părţi sperând ast fel că ei o puté frânge.

CORESPONDINŢE.

Mijlóce antiseptice.

— *De pe Mureş.* —

Medicamentul potrivit, aplicat la timp şi cu prudinţă pune capet morbului, împiedecă agravarea aceluia şi ast fel redă organismului iarăşi sănătate şi regularitate în funcţionare. Pe cum se póte aplica acésta faţă de indivizi singuratici, tocmai aşa se póte aplica şi faţă de totalitatea acelora, când e vorbă de obiceiurĭ, datine, vicĭurĭ etc. şi de îndreptarea acelora.

Gândul nostru este de astădată la poporul nostru şi la starea lui actuală. În organismul poporului nostru, care până mai erĭ alaltă-erĭ funcţiona regulat, în timpul din urmă s'aŭ ivit dóuĕ răŭ, faţă de carĭ dacă nu vom întrebuinţa mijlócele antiseptice la timp, pot se devină periculóse şi se infecteze organismul întreg.

Acestea dóuĕ rane sînt secta pocăiţilor saŭ nazarenismul şi socialismul.

Pe căi diverse acestea dóuĕ rele unul şi acelaşi scop urmăresc: înstrăinarea poporului de cătră Dumnezeŭ şi biserică şi, abaterea lui de la ordinea morală existentă şi prin acésta lipsirea acelui a de fericirea vremelnică şi eternă.

Faţă de primul rĕŭ s'aŭ luat iniţiative bune pentru împedecarea lui şi în acésta privinţă ne servesce cu esemplu bun tractul Clușului cu bravii sái conducători. Predicele înălţătóre de inimi, exerciţiile spirituali înfiinţarea de diverse reuniuni religióse, sînt tot atâtea medicamente potrivite pentru împedecarea acestui rĕŭ. Nu avem de cât se imităm esemplul Cluşenilor şi putem fi siguri că ostenelele nóstre vor obţine resultatul dorit.

Faţă de socialism, puţin ne-am apărat până acum. E drept că la poporul nostru nu a prea avut întrare până acum, însă cine ne garantézá pentru viitor, mai ales când poporul a sărăcit şi trece printr'o crisă mare economică. Împrumuturile uşuratice de pe o parte, iar pe de altă parte lipitorile streine s'aŭ jidanii pe sate, laŭ stors aprópe tot avutul, în cât astăzi a ajuns la o stare de ilot, în multe privinţe mai rea ca înainte de 1848. În atare stare, ivindu-se, pe cum se svonesce, în mijlocul poporului atare conducĕtor socialist, prin vorbirile lui umflate uşor îl póte seduce în mase pentru scopurile sale.

Chemarea nóstră, a preoţilor şi a învĕţătorilor este, ca la timp se punem stavilă şi acestui rĕŭ, ce ne ameninţă, să stringem poporul în jurul nostru şi se căutăm mijlócele prin carĭ se putem promova bună starea materială a acelui a.

Scopul ne este ca de astă-dată se propunem un atare mijlóc, şi acesta este: *„înfiinţarea asocierilor de consum"*.

Ţările culte, ca Germania, Francia, de mult aŭ înţeles însemnătatea astor fel de asocierĭ, ast fel în Germania numĕrul acelora trece peste 5000. La noi numaĭ de vreo 3 anĭ încóce a început a se lucra pe acest teren, dar totuşĭ sînt astăzi vreo 400 dintre carĭ cele mai multe cad pe părţile ungurene iar pe părţile ardelene fórte puţine, abia vre-o 5—6.

Efectul acestor asocierĭ este fórte bun, poporul nu-şi mai procură articli necesarĭ din a 2-a şi a 3-a mână cu preţurĭ ridicate: ei capĕtă marfă bună cu preţurĭ originale de fabrică, prin ce cruţă mult, se dedă la ordine şi cruţare, iar lipitórea satului, jidanul, nu-l mai póte esploata în mod arbitrar, ci e silit se ĭee lumea în cap. În schimbul unei bagatele taxe de 10—20 cor. se póte face membru fie care individ acestŭ bani nu pier ci după ei se daŭ interesele legali, iar dacă cine va din óre carĭ motive ar voi se păşéscă afară din societate, suma i-se restitue întrégă. În capitala ţĕriĭ în Budapesta este o centrală „Furnica" (Hangya) care e subvenţionată de guvern, prin mijlocirea şi pe lângă controlul acesteia tóte filialele din provincie îşi câştigă articliĭ necesarĭ.

Aflu cu scop că şi la noi baremĭ câte 2—3 comune, unde altcum nu se póte, să se asocieze la olaltă şi într'una ca centru se deschidă o atare prăvălie.

Facĕnd acésta, lucrăm şi promovăm starea materială şi morală a poporului, îl dedăm la ordine şi cruţare, îl strîngem în jurul nostru, şi prin acésta, sperez, că-l ferim de infectarea cu molipsitórele doctrine ale socialismului şi nazarenismului.

La lucru dar şi Dumnezeŭ se ne ajute!

x.

Vr'o şóptă trezită din visele pădurii, trece repede ca o înfiorare, şi să perde în liniştea nopţii. Un fluture de nópte bate din aripi de mătasă, şi cade pe pajiştea udă de lacrimi. Suspinele privighetorilor — adurmind muncite de dragostea nefericită — se pierd în rĕstimpurĭ în umbra şi pacea pădurii. Cel cu ochi albaştri povestesce mai departe:

...„În satul acela, acolo unde-o fi, este-o casă nóuă de pétră, cu o grădină ca o gură de raiŭ. Dóuă căicele, drepte ca linia, şi bătute, lucióse ca de pele să încrucişéză în marea de verdéţă. Cireşi înfloriţi se înşirue de amîndóue părţile cărărilor. Vêntul adie lin, clătinând frunzele de smarald în şopot de visurĭ. În rĕstimpurĭ sărută în grabă cărărule adunând în troienuţe albe nedecise, florile de cireşĭ căzute. În mijlocul grădinĭ e un nuc rotat... O pasere de aur vine săgeată din via de pe cósta şi să perde în marea de verdéţă a nucului bătrân. — Un fluerat haiducesc să aude — apoĭ altele îl rĕspund din pădurea de pomĭ a grădinelor vecine"....

— „Ziceĭ că fluera mierla haiducesce?... Şi în nucul din mijlocul grădinĭ frumóse ca o gură de raĭ?... Da da, fluera... Spune numaĭ mai de parte!" Ochiĭ i-se aprinseră, scăldaţi în lacrimĭ, şi în peptu-ĭ simţia cum să pregătesce furtuna. I-se părea că să deştéptă din tr'un vis, şi că — după amar de anĭ — acum începe să trăiéscă.

...„Subt nucul bătrân e o laiţă albă, ghiluită de curând.. Lemn mirositor de brad... Şi aiceĭ şede o copilă, ca tóte copilele din satul lor cu trandafirĭ în obraji, cu ochi de cicóre şi cu părul bălaĭ. Torcea lână albă din furca de mesteacăn, şi cânta alăturia cu fusul. Din când în când zimbia, ochiĭ i-se umpleaŭ de lacrimĭ de bucurie, pe când în obrajiĭ îl rĕsăreaŭ dóuă gropiţe."

.... „Pe când în obrajiĭ îl rĕsăreaŭ dóuă gropiţe . . . dóuĕ gropiţe" — zise cel cu părul ca péna de corb ... Şi apoĭ îl podidi plânsul.

(Va urma).

Cărţi ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială

Geniŭ pustiŭ, Eminescu . . .		2.—
Poveştĭ, I. Creangă		1·50
Vorbe înţelepte I. Popoviciŭ. .		1·50
Vatra Părăsită Slavicĭ . . .		2.—
Din Bĕtrânĭ . . „		2·50
Drumurĭ şi oraşe Iorga . . .		2·50
Poesiĭ de Alexandri.		3.—
Teatru II. III. Alexandri à 1.50 .		3.—
Vers şi proză Alexandri . . .		1·25
Novele A. Brătescu-Voinescu . .		1·50
Liter. pop. Eminescu.		1·50
Ciocoiĭ N. Filiman		1·50
Legende şi basme Isperescu. .		1·50

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Cătră P. T. Cetitorĭ!

Din noŭ rugăm pe On. Abonenţi, carĭ sînt încă în restanţă cu abonamentele de pe anĭ trecuţi să binevoiéscă a le trimite fără amînare, avênd şi noĭ cele maĭ marĭ lipsurĭ.

Administraţiunea.

Maĭ noŭ.

Sinodul archidiecesan e convocat de Escelenţia Sa Mitropolitul pe Marţi, după Dumineca Samarinenei, în 10 Maiŭ.

Convocarea se face la dorinţa Clerului archidiecesan pentru regularea dotaţiunei preoţilor.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. În numele curatoratului bisericesc espunem şi pe calea asta mulţemite, şi dorese ca bunul Dumnezeŭ să le rĕsplătiéscă sutit şi înzecit,

următorilor binefăcători, carî bine aŭ voit a contribui din mult-puținul avut la înfrumsețarea bisericei nóue, edificate anul trecut: 1. Spectatul dn Dr. Gavril Tripon advocat, dinpreună cu spectata soție un *luster* în preț de *95 cor.* — 2 On. Dnă Ileana Moldovan perdele la ușile altariului în preț de *16 cor.* 3 Dl Pavel Sas, dóuĕ icóne frumóse în preț de 16 cor. — 4. Il. Dn Bogdan Korbuly, mare proprietar în Cluj, 10 cor. — 5. Rosemberg Iacob arîndaș în Chiciud, 10 cor. — 6 Nicolae Jimborean, învĕțător, un liturgier cu 8 cor. 80 fil. — 7 Pop David cu soția Paladia un Apostolier cu 12 cor. 80 fil. — 8 — Mihaila Chiciudean și soția Ana un Strajnic în preț de 7 cor. 36 fil. — Aŭ mai donat pentru cumpĕrarea unei Evanghelii: — Jimborean Todor senior, Chibulcutean Mărinca I. Iacob, Dreptate Nicolae senior, Marginean Mărinca, Moldovan Vasilica, Octavian Rus, Valeriŭ Rus, Liviŭ Rus Czik Ioan, Dreptate Ana I. George, Chiciudean Ana, Pop Maria I. Vasilica, Dreptate George cu mumă-sa Maria, Dreptate Alesandru primar — toți câte-o (1) coróna. Sp. Dnă Király 2 cor. — Iliska Suciŭ 2 cor. Pop Flóre 60. fil Maria Marginean 60 fil. — Al Ieronim Bozac 2 cor. — Dl. Teodor Dumbravă 1 cor. — Dna Aurelia Ferenez — 2 cor. Chiciud Mező-Kecsed — la 24 Februar 1904. Teodor Suciŭ curator. — Numĕrul binefăcĕtorilor sf. nóstre biserici în decursul anului 1903 sa'ŭ înmulțit ca următorii: Ioan Aron fost cantor emigrat în America a colectat 125 cor. pentru procurarea unei S. Evanghelii; Triod și Strașnic și facerea alor 2 stràni în biserica cea ce s-a și efeptuit; Toma Hadeŭ a cumpĕrat 1 prapor roșu în preț de 20 cor. Silvia Maior o icóna pe pristol „S Euharistieŭ în ramă aurită în preț de 20 cor. Nicolae Marcu și Gligor Lația a procurat 2 fesnice mari de lemn în tinda bisericei cu 16 cor. iar Ioan Baur (baciŭ) a donat porțiunea canonice parochiale o vie în estens de 200□ Dumnezeŭ le resplătéscă însutit. Sorostin 17/II 1904 Valeriŭ Maior preot.

Nunțiul de la Viena, Msgn. *Granito di Belmonte* în zilele acestea își va ocupa înaltul oficiŭ, așa cât pe Paschi se fie deja în funcțiune.

Episcopul din Olmütz despre care s'a scris ară:a în timpul din urmă, după ce a trecut prin cercetarea, ordinată contra lui de S. Sa Pontificele, care l'a aflat nevinovat, ascultând de sfatul Papei, a abzis de seaunul mitropolitan, ca se pună capet intrigilor.

De la postă. Direcțiunea postelor a introdus o nóuă reformă salutară, care intră în valóre de la 1 Aprii. Anume, călătorii de pe tren pot să predele telegrame și la posta ce merge cu trenul (ambulanță) și acésta e obligată să le dele mai departe. Taxa rĕmâne aceia-și din trecut

Scirî personale. *Dr. Flaviŭ Pop,* medic superior în regim. bosniac de infanterie Nr. 3 a fost transferat la regim. de infanterie Nr. 5.

Enciclopedia Română folositórea publicațiune a „Asociațiunii" s'a terminat cu fasc. XXXIII care cuprinde aprópe 2000 articoli, întreagă publicația constă din trei tomuri legate și costă cor. 75 60.

Arieșana *din Turda pentru scopuri de binefacerî:* Direcțiunea institutului de credit și economii „Arieșana" din Turda a distribuit cuota destinată prin adunarea generală în următorul modru: scólei elementare române gr.-cat. din Turda 163 42 fil., masei universitarilor români din Cluș 30 cor. reuniunei meseriașilor români din Turda 30 cor., tractului protopopesc gr.-cat. a Ludoșului de câmpie pentru procurare de manuale pe sama scolarilor miserî 30 cor, societățel de lectură „Inocențiu M. Clain" a teologilor din Blaș 20 cor., spitalului studențesc de ambe secse român gr.-cat. din Blaș 20 cor., reuniunei de lectură a femeilor române din Turda 20 cor. pentru edificarea scólei române gr.-cat. din Saniacobul de câmpie 20 cor. despărțemîntului Turda a reuniunei învĕțătorilor români gr.-cat din archidiecesa Alba-Iuliei pentru premiarea membrilor tractuali în pomăritul practic. 20 c. subsidiu bisericei române gr.-cat. din Tirgul Murĕșului 10 cor., subsidiu insanetoșaților alienați din institutul regnicolar din Sibiŭ 10 cor., păgubiților de incendiu din Balomir 10 cor., Fondului înființândei scóle de feriță române din Cluș 10 cor. reuniunei pompierilor Opidani din Turda 15 cor., pentru procurarea unei hale de vîndare a meseriașilor români din Sibiŭ 5 cor. și edificândei biserica române gr.-cat. din Cisnădiă (Comitatul Sibiului) 5 cor.

Dare de samă și mulțămită publică. Din incidentul seratei aranjate de elevii scólei gr.-cat. din Ciser la 12 Febr. a. c. st. n. a binevoit a suprasolvi următorii: Rvmul Dn Vicar A. Barbulovicĭu (Șimleŭ), dna A. Orian (Ciser), G. Flonta preot (Cățelul-Românu), L. Sima preot (Sig) A. Mircea, T. Dosa (Șimleŭ) și K. Fuchs (Boian) câte 1 cor. Dr. A. Pop advocat (Huedin) 5 cor. N N. 2 cor., I. Raus notar (Sig) 3 cor., G. Miron, (Crasna) și D Balbuc (Peceiŭ) câte 40 fil.) I Faragó (Sig) 20 fil., I. Pocol înv. (Sîrcĭu. 30 fil., I. Moldovan protopop (Băiușor) A Moldovan notar (Băiușor) Dr. I. Pop notar comitatens (Zelau) și L. Jakab (Pria) și-a rĕscumpĕrat câte cu 2 coróne. Venit a fost coróne 73 24 suese: cor. 56.— *venit curat: cor. 17.24,* care sumă se va întrebuința spre a se pune basă unui fond pentru „Pomul Crăciunului" cu menirea, ca din acela se fie ajutorați scolarii sĕraci. — Marinimoșilor donatori li-se esprimă și pe acésta cale mulțămita căldurósă. — Ciser. la 23 Febr. 1904. *A. Orian,* preș. com. *I. Budisianu,* cassar.

Procesul de presă al „Libertății" pentru articolul „Sus inimile!" a ajuns în desbaterea Curiei. Acésta a nimicit sentința tribunalului din Cluș și a redus pedeapsa red. Ioanovici de la 5 luni temniță ordinară la 300 cor. amêndă eventual 30 zile închisóre.

Procesul „Cărții de aur." Dl T. V. Păcățianu osândit pentru publicarea scrierii „Cartea de aur" împliniudu-și pedeapsa în temnița de la Seghedin a fost eliberat. În acela-și timp proprietarii tomului prim din scrierea acésta și-aŭ reprimit volumele confiscate, dar maltractate grozav. Foi întregi aŭ fost tălați de censură, iar unde nu s'aŭ putut alt cum pasagii de-a rîndul aŭ fost mânjite cu cerneală de tipar, ca să nu se pótă ceti textul.

Cine își iubește grădina și voiesce se aibă cele mai frumóse flori și mai bune legume, acela se cumpere semințele de la Edmund Mauthner furnisorul curței împ. și reg. în Budapest str. Rottenbiller 33. La cererese trimite gratis și franco un catalog ilustrat de 226 pag. Catalogul conține afară de cele mai renumite și bune semînțurî, și o neîntrecută abundanță în cele mai nóuĕ flori și legume.

Interesantele esperințe ale unui medic. Dr. B. Licht din Viena, după cum scrie foia specialistă „medic. Chirurg." că fluidul Elsa alui Feller punêndu-se sub cercetare la morburile de reumă s'a aflat că are o influință escelentă de a vindeca grabnic, s'a constatat și aceea că nici dacă se folosesce îndelungat nu e stricăcios. Fluidul Elsa a lui Feller ajută înte și cu efect la morburile: *reumă, umflăturile, morburi de splină, junghiurî, ferbințală, sgârciuri, batere de inimă, respirație grea, durere de dinți, mirosul greŭ din gură, slăbirea de ochi, nervositatea, morburi de grumazi, scrofule, rănî, înghețare, orbanț etc. etc.* Feller V. Jenő farmacist în Stubica Centrale 82 (com. Zágráb) trimite pentru 5 coróne franco 12 sticle saŭ 6 sticle marî. Să ne ferim de imitațiuni fără preț care în timpul măi noŭ s'a pus în circulație sub numele de Fluidul Elsa și Fluidul Gold Elsa.

Economiî carî doresc să aibă o recoltă grasă să-și procure semințele de lipsă de la Edmund Mauthner furnisorul curței împ. reg. în Budapesta str. Rottenbiller 33 Firma trimite, la cerere gratis și franco catalogul sĕŭ de 226 pag. Prețurile și a semințelor celor mai alese sînt moderate. Cu deosebire sînt de amintit napiî de nutreț și diferitele sĕmînțurî de cereale.

Hotelul „Univers"

trecut în proprietatea dluĭ

CAROL NAGY,

reparat și aranjat radical și iluminat cu

lumină Auer

se recomandă atențiunei publicului, ce cercetéză orașul nostru.

Mâncărî gustuóse,
Beutură bună,
serviciŭ prompt,

prețurî moderate.

54 (8—10)

Banî! Banî! Banî!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură cu cele mai marî bănci din țară și esoperéză

împrumuturî pe pămînturî și edificiî

cu cele mai favorabile condițiî și cu cele mai ieftine interese, și anume pe termin de 10—70 anî cu 2% — 5¾%.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 anî.

La funcționariî de stat, comitat și oraș, precum și la oficerî, credit simplu și fără giranți.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală.

„PECUNIA"

53 (11—?) **întreprindere de credit Sibiiŭ (Nagyszeben).**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare.)

Fata, care nu se așteptase la așa ceva, stătu o clipă ca lovită de trăsnit. Apoĭ începu a plânge și a se boci. De treĭ anĭ se află ea în lucru la Petrea Halĕŭ, și acum vine o cerșitóre, o prefăcută, mincinósă și ticălósă, să o dețe afară!

Petrea o luă pe fată de umerĭ și o dete în pe ușă afară. „Ți-am făcut pe voĭe, dacă vreĭ să suduĭ, sudue afară.“

Ĭova roșia și îngălbinĭa la scena acésta. „Vaĭ Petre, eŭ te-am adus la neplăcerea asta! O culegĕtóre, care de treĭ anĭ lucră la tine, pentru mine trebue să o depărtezĭ! Și apoĭ la cules ómenĭĭ sînt așa de greŭ de căpĕtat ca aurul. Ar fi trebuit să-mĭ trag maĭ bine pe samă și să las, să fie 5 numĕr cu soț!“

Dar Petrea scutură din cap. „Ĭĭ bine. Rênduélă trebue să fie.“

„Ĭĭ bine!“ Ĭova maĭ că începea să se teamă de acest „Ĭĭ bine,“ ca și de sfădirile și băgările de vină ale stăpânelor de maĭ înainte. „Ĭĭ bine!“ Nimic nu ĭ-a fost „bine“ și pe plac luĭ Petrea din câte făcea ea odinióră. Și acum de odată la tóte tot numaĭ: „Ĭĭ bine!“ Petrea e un viclean. Póte că o ĭa în batjocură. Și în vis i-se părea, că aude glasul luĭ: „Ĭĭ bine!“

A dóua zi, aflându-se Ĭova printre rîndurile de viță îĭ aduce un copil din Vremeșcĭ o țidulă. Sub sară el trece cu un car de făină pe lângă vale și trebue să vorbéscă cu dînsa. Să se întâlnéscă dară sub sălcile de acolo. Ĭova de mânie rupe țidula în bucățele. Ce vré omul ăsta, de-ĭ trimite epistole la casă străină! Să scie Petrea Halĕŭ de asta, ea ar sta să móră de rușine, și numaĭ închipuindu-și așa ceva, se făcŭ roșie ca focul.

Atuncĭ o umbră cade peste mânile eĭ. Petrea cu botul în spate stă înaintea eĭ. Pe aci era, să strige.

„Ce vreĭ?“ zice ea repede ca îmboldită.

„Ce să vreaŭ? Struguri, dacă aĭ.“ răspunde Petrea rîdênd.

„Eĭ, așa-ĭ.“ Ridică vedrița de jumĕtate plină și o aruncă în bot. „Nu te supĕra, că maĭ că te-am înfruntat, gândiam că vi pentru epistola asta de aicĭ.“

„Ce trebă am ĭo cu epistolele tale?“ zice Petrea tropotind maĭ în colo.

Óre băgat-a de samă, că scrisórea a fost de la Oanea morăreseĭ? Și óre ce gândesce el despre ea? Din fața luĭ cea nemișcată nu se póte ceti nimic. Pe Ĭova o cuprinde o fricĕ, carea îĭ zace în óse ca plumbul, și nu se maĭ póte mișca ca altă dată. De n'ar fi Petrea ăsta așa de tăcut, ar maĭ puté brodi omul, cam ce gândesce, dar el nu-și maĭ deschide gura. La cină Ĭova de abia póte îmbuca câte-va bucăturĭ.

La adunatul vaselor de pe masă, copilul, care păzia vitele, o boldesce de cot.

„Cine va întrébă, Ĭovo, pentru ce te-aĭ făcut așa de fălósă?“

Copilul numaĭ ĭ-o șoptesce Ĭoveĭ asta, dar eĭ i-se pare, ca și când ar fi resunat prin tótă casa. Fără să vrea, se întórce, din colo șede Petrea și se uită la ea. Ca dóuĕ fiară roșite în foc, o pĕtrund ochiĭ luĭ prin întreg trupul, ea nu scie, ce maĭ face. O cuprinde o tremurare și tóte vasele, scăpându-ĭ din mânĭ, se risipesc pe padiment: cuțite, linguri, furcuțe, tăĭere de cusutoriŭ și de pămînt și zurăe și țingănesc, de staŭ să te asurdéscă. Servitórele și servitoriĭ se coteaŭ și-și șopoteaŭ, rîdênd pe furiș. Ĭova sta să-și deie pălmĭ de mânie. De când servesce n'a spart nicĭ un acoperemînt mic, și și acum să i-se întîmple eĭ asta!

Petrea stă înaintea eĭ, nu mișcă nicĭ un membru și nu zice nicĭ o vorbă. Ea stringe de pe jos, sterge, curăță și de abĭa vede de lacrimile, ce-ĭ năpădesc în ochĭ. „Că numaĭ bună m'aĭ tomnit și maĭ adus pe mine Petre în casa ta,“ gângăvesce ea. „Vasele tale-s duse!“

Eĭ dă din umerĭ. „Și asta-ĭ bine. Cumpĕrăm alte vase, dóră, și olariĭ ar vrea să trăiéscă.“

Nóptea asta nu putŭ închide ochiĭ de vorbele luĭ: „Ĭĭ bine!“ Orĭ dóră e scrisórea luĭ Oanea, ce o ținea trează în pat?

În ziua următóre după epistola cea dintâiŭ urmă alta.

„Ĭovo! Dragă și mișeună de Ĭovă!“

„Pismósă nu escĭ de loc, și nicĭ n'aĭ lipsă să fiĭ. Dar ĭo, ĭo mŏ topesc de pismă. Vină numaĭ acum odată afară din bârlogul ursuluĭ aceluia! De sară te aștept! Unde se desface valea în dóuĕ! Pe când se întunecă! Vino!“

Nicĭ un nume! Asta se părea Ĭoveĭ, că nu-ĭ în rînd. Cine scóte la lume asemenea prostiĭ, trebue să-și pună și cinstitul nume de desupt. La locul acela ea nu s'a duce. Ea nu-ĭ fată de acelea, pe care să o prostéscă ficiorii cu de-astea, și până a fost la tată-s'o acasă, nicĭ nu a cutezat nime, a-ĭ cere așa ceva. Și acum cu atât maĭ puțin ar trebui, să-ĭ cĕră asta. Dar firesce ca să pótă ajunge morărésă, va trebui să se maĭ scobóre cu vre-o câte va trepte de la înălțimea de odinióră. Sufletul înse nu o lasă. Și epistola asta e sfîrticată în bucățĭ ca și cea dintâiŭ, și apoĭ lucră, cât numaĭ póte, ca să alunge gândurile astea próste.

Nicĭ ziua asta n'a fost zi cu noroc pentru Ĭova. De la un bot vechiŭ, plin cu must, sare un cerc, tocmaĭ când vreaŭ să-l ĭee cu legătoriĭ din car. Azĭ diminĕță ea însa-și s'a uitat la el și a crednt, că o maĭ póte duce de astă-dată. Mustul cel dulce se scură pe pămîntul cel negru, care îl suge în sine fără mulțămită și resplată. Ĭova adună scură, cât póte prinde din zama aceea cleĭósă, carea-ĭ mânjesce mânile și haĭnele. În sfîrșit treĭ din patru părțĭ sînt mântuite. Ea netedîndu-și părul resuflă greŭ. Acuma are să vină pacostea pe capul eĭ, gândesce Ĭova.

Dar „Ĭĭ bine“ zice Petrea, isprăvindu-se asta. „Să ducă care va botul la butnariŭ.“

Culesul îĭ gata. Bubuituri de puscĭ și de pistóle resună din viie în vie; ficiorĭ și fete chiue și rîd; mustul cel dintâiŭ, turbure, gros și fórte dulce împróscă prin găurile teascurilor. Viierii, carĭ unde se întâlnesc, să întrébă, ce cules aŭ avut; toțĭ sînt fórte mulțămiți cu culesul din tómna asta. Carĭ nu se întâlnesc, se cercetéză unii pe alțiĭ. La pórta luĭ Petrea Halĕŭ după însĕrate se adună o droĭe de ficiorĭ și povestesc Ĭova trecêndu pe acolo cătră teasc, ca să ducă vasele, carĭ nu maĭ eraŭ de lipsă, îĭ zărésce și vede și pe Petrea între eĭ cu pipa în gură. Ea pe toțĭ îĭ cunósce, că dóră toțĭ o jucaŭ odinióră. Era vorba, că pe Duminecă se face în satul vecin o petrecere cu joc. Ce-ĭ trebue Ĭoveĭ joc? Pentru ea s'a sfîrșit cu jucatul. Atuncĭ îĭ sună la urechĭ numele eĭ. Unii îl nĕcăjesc pe ficiorul Anghelóieĭ, că tare i-s'aŭ fost aprins călcâĭele după Ĭova.

Ficiorul se apĕra. „Mĕ, până-ĭ omul tinĕr, își perde câte odată mintea. Dar apoĭ asta încă-ĭ drept, că Ĭova în vara asta a slăbit, de te taĭe mila de ea.“

Asta nu vreaŭ să o pricépă ceĭ alaltĭ. „Ĭova tot de una a fost ca o țapă cu brațele eĭ lungĭ, cu umerĭ eĭ ascuțiți și cu nasul eĭ subțire. Numaĭ cât voĭ cu toțiĭ v'ațĭ fost înebunit în frumseța eĭ.“

„Da, așa ceva plăcut la trup și rotunjor, cum îĭ stă bine la o fată, n'are Ĭova.“

„Și ochĭ agerĭ și luminoși, ca de pisică.“

Toțĭ sciaŭ, să-ĭ cârpéscă câte ceva. Pĕrul eĭ pentru unul era prea deschis, pentru altul prea întunecat, unuia i-se părea, că nu-ĭ destul de pretinósă, altuia, că-ĭ sgârcită, și că asta îĭ va numĕra bărbatu-s'o filerĭĭ, carĭ are să-ĭ petrécă în crișmă.“ Ĭova aștepta fără rĕsuflare, să-și deschidă și Petrea gura, și să zică și el ceva la aceste. Dar el cu pipa între dinți rĕmase mut.

Ĭova audindu-le aceste zice în gândul sĕŭ: „frumósă oglindă-ĭ asta, în care din întîmplare m'am uĭtat. Asta-ĭ dară fața mea adevĕrată. Frumseța mea de odinióră sta adecă numaĭ în talerii sclipicĭoși a tată-mĭo.“

Dar totuși rĕmase rănită la inimă de vorbele acestea.

După depărtarea flăcăilor, veni rîndul la plătirea culegĕtorilor, întâiŭ culegĕtórele, apoĭ culegĕtoriĭ din jos în sus, maĭ pe urmă veni Ĭova la rînd. Petrea numĕră banii luciĭ pe masă la lumina slabă a lampeĭ: unu, doĭ, treĭ. Omenii se depărtaseră, rĕmaseră eĭ singurĭ.

„Trebue se tragĭ paguba Petre,“ îĭ aduse ea aminte.

„Nu-ĭ obiceiŭ la cules. Ba póte că ți-așĭ datori și cu maĭ mult încă, ce nu se póte prețui cu banĭ. De o cam dată înse trebue să aștepțĭ, până se va da cum va prilej la asta.“

Ĭova îl privesce plină de mirare, și cu un neastîmpĕr, ce nu și-l póte dumeri, zice: „Petre, să nu mĕ ĭaĭ în rîs, dacă-ți voiŭ face o întrebare próstă. De ce zicea-ĭ tot numaĭ: „Ĭĭ bine!“ la tóte câte le făceam?“

„D'apoĭ, dacă îți împliniaĭ datorința și încă și peste asta, ce puteam să zic alta?“

Ea se juca cu degetele. „Nu mĕ lua în batjocură, Petre, spune-mĭ, zĕŭ, aĭ fost îndestulit cu lucrul meŭ?“ Glasul eĭ tremura.

Petrea clătină din cap, și prinzêndu-o de amêndóuĕ mânile, o trage cătră sine; și uitându-i-se drept în ochĭ îĭ zice:

„Ce aĭ, tu fată?“

La aceste isbucni chinul și durerea eĭ, închise de atâta vreme în inimă, ca și când prin vorbele luĭ li s'ar fi deschis ușa. Se aruncă pe un scaun de lângă masă și aco-

perindu-şi faţa cu mânile începu a plânge şi a suspina:

„Vaĭ, Petre, m'am desvĕţat, de a maĭ audi vorbe bune. Tu nu scĭ, tu nu-ţi poţi închipui, câte trebue să rabd, cum mĕ chinuesc ómeniĭ de când am părăsit casa nóstră, ca şi când tot satul şi-ar fi pus în gând: cine să afle lucrul, cu care mĭ-ar puté face maĭ mare durere. Ceea ce maĭ înainte era o virtute pentru mine, acum îĭ pĕcat, ceea ce fac şi zic acuma din cea maĭ bună inimă, mi-se aruncă, că-ĭ din rĕutate; mĕ gândesc în tot modrul, cum să le fac la ómenĭ pe plac, şi mi se spune, că-ĭ prostie tot ce fac Io! Acela, care mĭ-a dat vorbe bune în zilele aceste după sĕptămânile de chin de maĭ înainte, eştĭ tu, tu singur. Şi fiacă asta-ĭ, ce nu o pot pricepe. Pentru că acela, căruia nu ĭ-am fost în nimica pe plac odinióră, acela eraĭ tu, şi Io, asta o veĭ maĭ sci, nu ţĭ-am rĕmas datóre. De ce, de ce dar acum chĭar, chĭar tu eştĭ aşa de bun şi de cu cruţare cătră mine, în vreme ce ceĭ maĭ buniĭ pretiniĭ aĭ mieĭ nu se întorc cătră mine nicĭ macar cu o singură vorbă bună.“

(Va urma).

Cesţiunĭ liturgice.

II.

Întrebare. E datină în Paresimi a se purta prescurile viilor şi a morţilor. A viilor se pórtă Dumineca. ér ale morţilor Sâmbăta.

Dumineca preotul e îndatorat a aduce jertfa pentru popor. Cum şi pe ce basă s'a introdus usul de a purta dar Dumineca prescurĭ şi a aduce jertfa pentru persóne private? Şi îndreptăţit e preotul a primi în Joia mare stipendiul îndatinat pentru aceste prescurĭ purtate Dumineca?

Rĕspuns. Să nu se confunde stipendiul de liturgie cu darurile, ce le aduc credincioşiĭ. pentru ca să se póată celebra s. liturgie.

Despre „principalis fructus missae ex opere operato“ s. Alfons de Liguori scrie între altele: „Distinguitur 3. in generalem, specialem et specialissimum. Fructus *generalis* obtingit omnibus fidelibus vivis. et defunctis. *Specialis* (ab aliis dictus *medius,* vel *ministerialis*) obtingit tam eis. pro quibus applicatur. quam assistentibus. et concurrentibus ministrando paramenta, luminaria, hostias etc. *Specialissimus* demum obtingit soli sacerdoti.“[1]) Éra maĭ la vale scrie tot acela-şi: „Non obstat 1. prohibitio Ecclesiae accipiendi plura stipendia pro una missa. Nam respondetur 1. quod stipendium non datur ut pretium fructus missae. sed pro sustentatione ministri. ut diximus *de simonia* l. 3. (IV) num. 55. Unde semper ac minister suam habet sustentationem.“ adecă dacă pentru liturgia aceea a primit deja un stipendiŭ. „deficit titulus. quo aliud stipendium possit accipere.“[2])

Din acestea se vede, că prescurĭ póte să priméscă preotul pentru aceea-şi liturgie ori cât de multe. de şi a primit stipendiŭ pentru aceea-şi liturgie dară stipendiĭ pentru aceea-şi liturgie nu póte, să primésca fără numaĭ unul.

Éră în zilele. în carĭ după Conc. prov. I. din 1872. T. II. c. IX p. 1. şi T. V. c. IV. al. penult. preotul are, să aplice liturgia pentru poporul parochiei sale în vîrtutea beneficiului sĕŭ parochial. asemenea póte. să priméscă şi prescurĭ ori cât de multe. nu póte însă. să primésca nicĭ un stipendiŭ.

„În sfârşit s. liturgie maĭ face ex opere operato ŭn *rod de espiare şi de cerere, şi în acest rod se împărtăşesce acela, pentru care preotul aduce s. jertfă în chip special.* Acest rod se numesce *rod ministerial* sau *mijlociŭ.* Preotul e slugă a lui Dumnezeŭ şi ispravnic al tainelor lui Dumnezeŭ (I. Cor. 4, 1), şi de aceea are putere nu numaĭ de a sevârşi jertfa. ci şi de a hotărî, spre al cuĭ folos să servéscă rodul jertfei. Despre rodul ministerial al jertfei póte să dispună preotul jertfitoriŭ cu libertate întru folosul sĕŭ orĭ într'al altora, va să zică luĭ şi singur numaĭ luĭ îĭ compete dreptul de a face aplicarea specială a jertfei. Puterea şi îndreptăţirea de a aplica jertfa pentru alţiĭ în chip speciel şi de a le mijloci rodul eĭ prin intenţiune specială i-se împărtăşesce preotului în taina preoţiei în chip inamisibil. Ér obligamentul de a face o ast fel de aplicare specială a jertfei póte să provină din diferite cause. Preste tot se nasce obligamentul acesta din rînduéla superiorităţiĭ bisericesci orĭ din deobligarea libĕră a preotuluĭ, cu care se deobligă primind o elemosină saŭ un stipendiŭ. Nu sufere îndoélă, că o ast fel de aplicare specială a rodului sacrificial e admisibilă şi folositóre. Asta o aduce adecă cu sine deja şi natura jertfeĭ şi o maĭ întăresce praxa tradiţională şi învĕţătura apriată a bisericiĭ. Din vechime esistă în biserică obiceiul de a celebra s. liturgie pentru persóne singuratice şi pentru scopurĭ hotărite. Aşa sînt obligaţi parochiĭ, ca în zile de Duminecă şi de sĕrbătóre să aducă şi să aplice s. liturgie în special pentru turma. ce li-s'a încredinţat. În timpul maĭ nou s'a declarat în privinţa asta şi magisteriul bisericiĭ respingênd părerea. după care din aplicarea specială a s. liturgiĭ pentru anumite persóne orĭ pentru anumiţi clase de persóne nu ar resulta pe sama acestora un folos special.[1])

Maĭ observăm. că atât obiceiul de a aduce prescurĭ la s. liturgie. cât şi obiceiul de a da stipendiŭ pentru aplicarea s. liturgiĭ sînt străvechĭ în biserică.

(Va urma).

[1]) Theol. mor. L. V. Tr. III. De Euch. num. 312.
[2]) Theol. mor. l. c.

Posta redacţiunii.

I. S. Afacerea de sub întrebare e complanată *acum.* Ar fi maĭ bine dacă în general s'ar face apel şi pentru ridicarea taxelor şi pentru acurata lor solvire

V. T. Articolul trimis aşa cum e nu se póte publica, e din cale afară plin de subtilităţi. Mulţi nu ĭ-ar afla rostul Daţi-ĭ o altă haĭnă.

A. D. Va urma.

Posta administraţiĭ.

Tetiş pe 1904 sem 1. *Cernuc* pe 1903 sem. 2-le *Sotelec* pe 1903. *Tihaŭ-Vár* pe 1903. *Checichehata* pe 1903. *Ciachi-Gârbăŭ* pe 1903. *Ugruţ* pe 1903. *Fizeş* pe 1903. *Ascileul mare* pe 1903. *Călacea* pe 1903. *Panticeaŭ* pe 1903, şi *Rece-Cristur* pe 1903, *Iscroni* pe 1900. Binevoiţĭ a ne trimite şi pe anĭ următorĭ, căci avem marĭ lipse T. H. *Moceŭ,* pe 1904.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

19 (1—1)

Edict de licitaţiune.

În 27 Martie n. a. c. la 1½ óre p. m. se va da în întreprindere edificarea scólei gr.-cat. din M. Căptălan. p. u. Maros-Ujvár. (gara Sz. Kocsárd.) pe calea licitaţiunii publice minuende. carea să va ţinè la casă parochială gr.-cat. din loc

Planul. preliminariul şi condiţiunile de licitare să pot vedé cu acea ocasiune şi până atunci la cancelaria oficiului parochial subscris.

Oficiul parochial greco-catolic. din M.-Căptălan.

M. Căptălan la 15 Martie 1904.

În numele sen. scol. parochial.
Militon Busdugan,
paroch.

18 (1—3)

Edict.

După ce Maria Boloşiŭ născută în Bărbăteni superior de 9 anĭ cu infidelitate părăsindu-şi pe soţu-ĭ legitim Dan Zaharie din Lupeni, fără ca să i-se scie ubicaţiunea, ca respectivul să pótă urdi proces de divorţ contra-ĭ. se provócă ca în termin de 1 an şi 1 zi să se înşinue la of. Protopopesc din Petroşeni, alt cum procesul se va pune în curgere şi fără dînsa.

Petroşeni 12 Martie n. 1904.

Ştefan Radic,
protopop gr.-cat.

84 v. szám 1904. (15) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági megbizott az 1881. évi LX. t.-cz. 102 § a értelmében ezennel közhirré teszi. hogy a balázsfalvi kir. járásbirósági 1903 V. 241/3 számu végzése következtében balázsfalvi Dr. Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Balázsfalvi „Patria“ takarékpénztár javára Puskás Vazul és társai ellen 260 kor. — fil. s jár. erejéig 1903 évi deczember hó 4 napján foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 1130 kor. — fillérre becsült következő ingóságok u. m.: Pinka János-nál: 2 drb 3 éves tulok 2 drb tehén 20 szekér széna, Munteau Jánosnál: 5 szekér széna, 1 drb szürke hizott kocza nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbiróság 1903. évi V. 241/7 számu végzése folytán 260 kor. — tőkekövetelés. ennek 1901. évi szeptember hó 20-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 121 kor. 70 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Nagyesergeden at eresek lakásán ideiglenes eszközlésére **1904 évi mártius hó 31-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitüzetik esetleg avenni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg. hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett. a leg többet igérőnek. szügség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő mások is le és felülfoglaltatnák. s azokra kielégitési jogot nyernek volna ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 § értelmében ezek javára is elrendeltetik

Balázsfalva 1904 évi márczius hó 4 napján az 1904 11. 15/3 gysz. alatt megbizott végrehajtó helyettesse.

Tóth Gyula,
birósági megbizott.

Senegin contra tuseĭ, răgușelĭ, durerĭ de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, catarulŭi astmeĭ, greutățiĭ de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismului, rĕcelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1.20** și **2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent **pentru curățirea sângeluĭ la sifilis,** morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Deci cine sufere de încheierea scaunului numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Pețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în **Békás-Megyer,** 41 Bpest mellett).
12 (2—5)

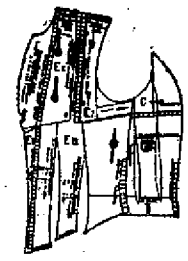

marca fabricei

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își póte însa-și pregăti cu o ușurință de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. și posede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscință.

Își are patenta și e scutit prin lege în tóte statele culte.

Pretul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (1—52)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

55 (9—10)

AVIS

Subscrisa societate comercială vrênd să-și desfacă depositul sĕŭ de **vinurĭ bune și veritabile de pe Târnave și Murĕș,** aduce la cunoscința On. Public, că vinde en gros și cu prețurĭ moderate **vin de masă din 1900 risling, și vin de desert din 1898.**

Blaș la 1 Decembre 1903.

„CONSUM“
societate comercială pe acții.

Un vis mântuitor.

O adevărată istorisire din viéță. Povestire de IOHN SCHULZ de N. Komlós.

— *Reproducerea oprită.* —

„Și nu credi, că un vis póte se mântuéscă și viéța omului?".

Acésta m'a întrebat prietinul meŭ Ioan când l'am revĕdut în anul trecut pe la Crăciun, și când privindu-l neîncredĕtor a continuat ast fel.

„Bagă de samă dară! Tocmaĭ acum e anul am fost la Iosif pe care și tu îl cunoscĭ și care, acum, e cantor, și care mĭ-a povestit cum l' mântuit pe el un vis. Întrĕga luĭ familie i-a fost morbósă și însuși suferea de ***influință*** și ***dureri prin piept*** și scuipa și sânge, sócră-sa avea ***sgârciurĭ*** de ***stomac,*** și ***junghiurĭ,*** copiĭ eraŭ în ***grumădzare*** și în ***zapor;*** ei însuși era așa de morbos în cât s'a și mărturisit ne mai sperând, că se va scula vre odată. Diminĕța după mărturisire s'a sculat zicênd cătră femeie:

„Marie, eŭ am visat, că am cumpĕrat un Călindar și m'am vindecat!"

Femeia luĭ Iosif, o femeie ce credea în visurĭ i-a și cumpĕrat îndată un Călindar. Abia a rĕsfoit prin el și a și fost bătătóre la ochĭ povestirea „mântuitoruluĭ de viéță" prin care se spune, că ori ce morb se vindecă prin renumitul **Elsa-Fluid** de **Feller.**

Maria deja și înainte de asta comandase tot felul de fluide și picurĭ, carĭ însĕ nu jaŭ folosit nimica, acum însĕ veni la idea, **că numaĭ Elsa Fluidul de Feller** o póte mântui, și care **numaĭ atunci** e adevĕrat dacă se comandă direct de la **FELLER V. JENŐ** farmacist în **STUBICA** Centrale 82, cott. Zágráb.

Maria a comandat numaĭ decât telegrafice 12 sticle din **Elsa-Fluid** de **Feller** cu **suma de 5 coróne** (de altcum maĭ puțin nicĭ nu se póte comanda). A dóua zi a și sosit **Elsa-Fluidul** și încă liber de porto.

Morbosul însĕ nu a voit se ĭee medicina, ci a zis cătră părintele și Maria, carĭ îl rugaŭ mereŭ ca să ĭee din **Elsa-Fluidul de Feller** câțiva picurĭ: „Mie și așa nu-mĭ folosesce nimic, lăsați-mĕ se mor în pace!" Dar când femeia plângea rugându-se să-i fie milă de copiĭ, el s'a lăsat învins.

La zi lua 20 picurĭ pe e bucată de zahar și-l frecaŭ trupul întreg de maĭ multe orĭ peste zi cu **Elsa-Fluid,** după care s'a simțit îndată maĭ bine. Numaĭ de cât a comandat încă 48 sticle de **Elsa-Fluid** cu 16 cor. și de 4 cor. a adus 6 tegule ***pilule*** de **Elsa** (despre carĭ încă a cetit, că sînt fórte bune pentru durere de stomac), și după 3 sĕptĕmânĭ atât el cât și copiĭ luĭ și sócră-sa, carĭ cu toțiĭ s'aŭ folosit de **Elsa-Fluidul Feller** s'aŭ însănătoșat pe deplin.

„Vedĭ" imĭ zise prietinul Ioan, ast fel a mântuit un vis o întrĕgă familie. Când s'a lățit în sat vestea, că ce putere miraculósă are **Elsa-Fluidul** de **Feller** toțiĭ morboșiĭ și-aŭ comandat acest leac de casă și toțiĭ s'aŭ convins, că **Elsa-Fluidul** de **Feller** vindecă pe deplin și iute ***reuma, umflăturile, morburĭ de splină,*** junghiurĭ, ferbințală, sgârciturĭ, ***batere de inimă,*** respirație grea, ***durere de dinți, mirosul greŭ din gură, slăbirea de ochĭ,*** nervositatea, morburĭ de grumazĭ, scrofule, rănĭ, înghețare, orbanț etc. etc. Acest fluid folosesce la copiiĭ ce aŭ gălbinare, ferbințelĭ, răgușelĭ, tusă, panglică. Dacă copiiĭ aŭ ceva erumperĭ pe trup, umflăturĭ pe obraz orĭ pecingine grósă trebue

„Mie și așa nu-mĭ folosesce nimic, lăsați-mĕ se mor în pace!"

unși cu **Elsa-Fluidul de Feller** și se vor vindeca numaĭ de cât. Încă și omenĭ de aceia, carĭ n'aŭ fost îndestuliți cu nicĭ un fluid din lume, azĭ folosesc și laudă fluidul **Elsa** alui **Feller.**

Mie mi-a făcut tare mare bucurie prietinul meŭ prin povestirea sa, pentru că și eŭ de anĭ de **zile sufer,** asud nóptea, **nu am apetit, răgăiŭ a acru,** am amețelĭ și is nervos într-atâta în cât nicĭ nu pot durmi.

Și eŭ am comandat 24 sticle de **Elsa-Fluid** cu 8 cor. 60 fil., și 6 tegule de **Pilule-Elsa** laxative cu 4 cor., și fie care póte zice cu conscința liniștită, că **Elsa-Fluidul** de **Feller** e medicina cea maĭ bună. Cine e morbos încerce și comande asta medicină de la: **Feller V. Jenő,** farmacist în STUBICA, Centrale 82. cott. Zágráb.

Fie care imĭ va mulțămi pentru sfat.

6 (2—3)

Adevĕratul Elsa-Fluid alui Feller.

(Fluidul de essențiĭ de plânte cu miros plăcut alui Feller), provĕdut cu marca „Elsa," pe orĭ ce sticlă și pe orĭ ce instrucție trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa" și subscrierea „Feller." În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte mare aŭ pus în circulație din partea unor speculanți fără consciință diferite imitațiunĭ sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid** etc. Să ne ferim de ast fel de imitațiunĭ pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca **„Feller"** este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o și aprobat-o.** La esposițiile din **Berlin Roma, Londra, Paris** și **Nizza Fluidul-Elsa** alui **Faller** a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roșie din Spania.

Se spedéză cu rambursă orĭ trimițênd banĭ înainte:

Dimpreună cu instrucția, spesele de postă și ladă	**12 sticle sau 6 st. duple**	**6.— cor.**	
	24 „ „ 12 „ „	8.60 „	
	36 „ „ 18 „ „	12.40 „	
	48 „ „ 24 „ „	16.— „	
	60 „ „ 30 „ „	20.— „	

La *Elsa-Fluidul* se recomândă, ca cel maĭ bun mijloc laxativ **pilulele Rebarbara Elsa** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur și iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare, ajută mistuirea, curățesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucțiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscință.

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Adevĕratul prav de insecte cu marca „Elsa." Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine grajdiurĭ, vii cum is d. e. *muscele, purecii, moliele, păduchĕ, stelnițele, furnicele* etc.

Prin folosirea acestui prav să cruță fórte mult și fiind efectul luĭ admirabil să recomândă cu tótă căldura. 1 tegulă 1 **cor.** dacă se comandă de odată cu **Elsa-Fluid,** la din contră singur costă **5 cor.** franco.

Cine vrea se comande Elsa Fluidul de Feller și adevĕratele Elsa Pilule de Feller se o facă acésta în epistolă și le o adresese corect la singurul fabricat:

St. D. FELLER V. JENŐ, farmacist la Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb

Că sunt fórte îndestulit cu Elsa-Fluid D-tale o dovedesce desele mele comande. Elsa Fluidul îl voiŭ avea tót de-a-una la casa mea.

MAURER F.,
medic Fieberbrunn (Tirol.)

Femeia mea suferea de șcie, de o umflătură la stomac așa că trebuia să se prindă de ceva dacă voia să umble. Și iată că după ce s'a frecat de 3 orĭ cu Elsa-Fluidul D-Tale i-s'a făcut maĭ bine. Durerea de cap la încetat. Copilul încă mi-s'a vindecat de-a horcăi. **KOSAK GEORGE (Miskolcz).**

Cadoŭ de Pascĭ!
Cadoŭ de Pascĭ!
Cadoŭ de Pascĭ!

Visurĭ trecute Schițe și Nuvele.

Prețul 1 corónă.

de Alesandru Ciura, profesor.

CÂNTECE Poesiĭ lirice

de Emil Sabo profesor.

Prețul 1 corónă.

Cruce sau stea dupla

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindeca și înviorézá pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și ori-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numai decât. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, cercați aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

e de aplicat la morburi vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

e de aplicat la morburi mai ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3

16 (1—52)

CUMPĚNĂ DE CASĂ GRATUIT!!!

Din causa îmbulzelei prea mari a marfei trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

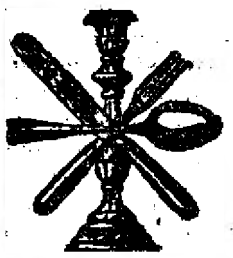

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico,

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca dar, și pe lângă garanță

o cumpĕnă de casă de o putere de 12½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc **garanța pe 25 ani.** Spedițiunea se face ori prin rambursă ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafiri, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,

Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

TELEGRAMĂ!!!

Cel mai mare asortiment în vestminte pentru Domni și Dómne, cu o croitorie proprie modern aranjată.

Comandele după mĕsură, se execută din **materie din țară și străinătate,** cu un **preț moderat,** și se pregătesc după **cel mai bun și mai modern fasson.**

La comandele din jur, eventual dacă mai mulți inși la olaltă vor face o comandă de cel puțin 100 cor. îmi trimit agentul meŭ cu colecțiunea de mustre.

În urma deosebitei prestațiuni în preț și esecutare, i-se ofere unui fie-căruia buna ocasiune să se îmbrace bine, modern și ieftin.

De binevoitorul sprijin rugându-mĕ sum

Cu stimă:

(14) 2—6 **B. Ascher.**

Mare deposit de vestminte pentru domni. dómne, — deposit de cămeși, pălării și cufere.

Medieș—Medgyes.

(44) 17—20

30 zile se lasă spre probă.

Din înredintarea renumiților **fabricanți de ceasuri americane Scott John, Marlitt et Holzer,** cari voiesc să-și facă populare fabricatele lor și în Europa și se dee un curs mai mare sistemul de ceasuri Roskopf Markt. se trimite contra ramburs ori trimițênd înainte

2·80 fl.

Un escelent ceas de busunar Anker Remontoir „Patent Scott Watch" cu o construcție masivă de 36 óre cu un aparat de precisiune. Cu față de email Se dă garanță de 5 ani. (La fie care ceas se dă gratuit 1 lanț aurit [illegible] de reclam.)

Celor ce nu le convine li se retrimit banii.

M. I. HOLZER

Mare deposit de ceasuri și juvaere.

(Austria) Krakovia Dietelsgasse 66

Liferantul oficialilor de stat.

Pretcuranturi se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se póte reproduce.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),

asigurézá în cele mai avantagióse condițiĭ:

contra pericolului de incendiŭ și esplosiune,

edificiĭ de ori ce fel, mărfuri, mobile, vite și producte economice etc.

asupra vieții omului

în tóte combinațiile, capitale pentru casul morții, asigurări de zestre, de copiĭ, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de reservă și de garanție specială,

cu finea anului 1900: *1,303.572 cor. 15 bani.*

Valori asigurate contra incendiului: 72,420.299 coróne.

Capitale asigurate asupra vieții: 9,248.543 coróne.

Pentru despăgubiri de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și ori ce informațiuni se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiŭ, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I.,

precum și de la subagenții din tóte comunele mai mari.

Agenturi principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.

(5) 47—52

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaş.

Anul XIV. Blaş 26 Martie 1904. Numĕrul 13.

Sinodul Archidiecesan.

Am pomenit în urĭ trecut că Escel. Sa Mitropolitul Victor, a convocat pe ziua de 10 Maiŭ n. Sinod archidiecesan, a cărui primă preocupaţie va fi, să caute espediente pentru regularea dotaţiunii preoţilor. Lăsăm să urmeze aci partea introductivă din acest cuvînt archieresc de o netăgăduită importanţă:

„Dorinţa propusă cu insistinţa din partea Veneratului Cler archidiecesan de Alba-Iulia şi Făgăraş adunat în sinóde districtuali în tómna anului 1903, ca adecă în causa dotaţiunei Preoţilor aplicaţi în cura pastorală, să convocăm cu urgenţă sinod archidiecesan: Ne îndémnă a cumpăni cu de-a-dinsul causele grave, pentru carĭ Veneratul Cler să arata cuprins de solicitudine póte mai multă de cât până aci, vĕdĕndu-şi sórtea pe cât de precarie în sine, pe atât de micşorată în comparaţiune cu sórtea altora de aceea-şi chemare de la bisericele cele-lalte din patrie.

„Adevĕrat că procedura urmată faţă de unele biserice, ale căror ministri din visteria Statului aŭ primit dotaţiune, care treptat s'a şi pus în curs, iară preoţilor altor biserice li s'a reservat numai subsidiĭ, carĭ se împart în modul, nu după cum s'a statorit în anul 1863, când Veneratul nostru Cler din graţia prealnaltă începuse a primi subsidiŭ de Stat, ci se împart după norma apucată în 1895; acéstă procedură multora li-se vede a fi adânc jignitóre şi necorespundĕtóre demnităţii clerului nostru, — ma unii o află chiar contrarie postulatelor justiţiei distributive, că din visteria Statului, alimentată şi din florenul de dare, să se pótă urma tractament divers, faţă de unii adeverit în timp de dotaţiune stabila, faţă de alţii de aceea-şi, orĭ de şi mai grea chiemare, numai în tip de ajutoriŭ neobligat în concret şi precariŭ.

„Dară raportul acesta excepţional al Veneratului nostru Cler cătră potestatea de Stat, dacă în trecut a fost prilegiŭ continuŭ de aşa numite „gravamine“: după § 1, art. XIV din 1898 esta, pe cum se zice, înarticulat în lege, că în privinţa dotaţiunei congrue avem să fim tractaţi alt fel de cât clerurile bisericelor acatolice din ţară, causa să spune a fi chestiunea „congruei“.

„Cum că aceste aşa sînt, şi cum că să par a fi anume făcute spre a clătina încredinţă pe unii, dintre carĭ câţi-va aŭ şi suferit naufragiŭ, iară că aceste pe alţii îĭ năcăjesc de aĭ crede că li s'ar fi ciontat răbdarea: acésta o simţim cu toţii, şi deplorăm strimtórea în care a ajuns vîrtutea multora din Veneratul Cler, mai de cu sama a acelora, carĭ pedepsiţi fără să scie ei, orĭ fără ca să li-o putem spune noĭ, că pentru care vină? întru amărăciunea lipseĭ a nevoia pot să fie mângâiaţi cu sórtea mai părtinitóre, de care să învredniciră alţii din clerul nostru.

„De óre-ce însĕ aceştĭ părtiniţi cei mai mulţi încă rĕmaseră pe de parte îndărĕptul întregirei contemplate de legea atinsă: aşa ajutórele împărţite unora cu mâna mai largă, nu vor putĕ stârni invidia nici macar în cei ce nu aŭ fost luaţi în socotinţă; — iară caritatea nu sufere să căutăm cu ochĭ prepuitorĭ după îndemnuri pentru carĭ unii sînt preferiţi.

„De cât lipsa póte mai durerósă se arată săgeţile celor odinióră tovarĕşi în suferinţe, carĭ uitându-şi de nestatornicia trebilor omenescĭ, acum nu să sfiesc a grăi înalt întru mândrie, şi a adauge ocăra bârfind în potriva celor asupriţi de sórte.

„Dară nóuĕ nu ni se cade a da uitărei chemarea cea înaltă, întru care ostim ca mijlocitorĭ, până cu toţii vom să ajungem la unirea credinţeĭ, iară întru nevoinţa acésta nimica străin nu ni să întîmplă, când adversariĭ nostri afla prilegiŭ a Ne năcăji zicându-ne „defaimat a fost şi nesocotit“. Că pe cum cu începutul lasă la ivélă că se întîmplase Bisericeĭ nóstre în trecut mai de multe orĭ, aşa şi acum credem că nu peste mult vor căuta să ajungă la cunoscinţa adevĕruluĭ, şi să mărturiséscă şi de Noĭ serviĭ inutiliĭ, cea ce spusese Profetul odinióră că era să se întîmple Dispunătoriului însu-şi, unde zice: „Acesta pentru noĭ rabdă durere, şi noĭ am gândit, că de la Dumnezeŭ este el întru durere şi în năcaz.“[1]) „Certarea împăcareĭ nóstre pe dĕnsul.“[2])

„Ĭară cum că unii dintre aĭ nostri află prilegiŭ de smintélă într'aceea, că păstoriĭ lor fără vină dovedita, saŭ chiar pentru că îşi împlinesc diregătoria, sînt trecuţi cu vederea: acésta după firea pre carie a ajutórelor încă nu póte să fie primită ca punct de mânecare spre nescarĭ porniri aventurióse.

„Dară desvólte-se causa acésta în direcţiunea în care aŭ pus-o alţii la cale, orĭ chiar şi în direcţiunea care părinţii nostri o avură în vedere: una ştim, şi aceea este, că uneltirile adversarilor, pornite asupra bisericeĭ nóstre, noĭ cu puterile nóstre singure nu sîntem harnici a le preveni, nicĭi ale face neputincióse; ceea ce nu trebue să o socotim că ar fi indiciŭ neîndoios de slăbiciune, orĭ cause legitimă ca să fim ocărîţi.

„Aŭ dóră S. Apostol Pavel nu să ferea însu-şi a aduce judecată peste cei ce eraŭ afară de biserică? apoĭ noĭ să ni arogăm o provincie ca acésta? „Ce îmi este mie a judeca pe cei din afară?.... pe cei din afară Dumnezeŭ i-va judeca.“[1])

„Zice însĕ acolo-şi: „aŭ nu pe cei dinîntru voĭ îĭ judecaţi?“ cunoscênd Noĭ ispitele grele cărora sînt espuşi credincioşiĭ bisericeĭ nó tre, de cât să-i judecăm, mai virtos îĭ vom învĕţa şi îĭ vom feri „că mai mult să nu fie pruncĭ învĕlindu-se şi purtându-se de tot venitul învĕţăturei întru amăgitura ómenilor.“[2])

Sórtea Veneratului Cler atîrnă, după felurite şi comprobate legăturĭ, de bunăstarea poporului nostru: simţim cu toţii primejdia căreia este espusă biserica, în dată ce acele legăturĭ slăbesc. — vaĭ de Clerul nostru, dacă acele legăturĭ vor fi rupte, şi nereparabilă îĭ este sórtea, dacă poporul i-se împrăscie, orĭ se lapĕdă de biserică.

„Sîntem detorĭ a căuta în strîmtórea de acum, óre aievea şi din cătrăŭ vine o primejdie ca acésta, şi a ne trage bine sama nu cum va în butul aşeză̆mintelor, salutare, de carĭ nu fără temeiŭ se laudă veacul în care trăim, venitoriul îndoios, care ne ameninţa în óre carea parte se póte imputa şi purtărilor nóstre?

---

[1]) Isaia LIII 4.
[2]) l. c. 5.

[1]) I Corinthenĭ V 12—13.
[2]) Efesenĭ IV 14.
[3]) S. Matheiŭ XVIII 20.

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domnĭ Preoţĭ, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

„Şi de cum va am afla cause de aceste ale rĕului, avem să vedem de remediŭ oportun, care după făgăduinţa Domnului îl şi putem afla în sfatul multora carî vor fi adunaţi în numele Lui.[3])

„De aceea cumpănind Noî aceste tóte, şi alte îndemnuri grave de carî nu este acum a grăi, ajunserăm la buna înţelegere cu Veneratul nostru Consistor archiepiscopesc, ca în primăvara ce ne stă înainte, să chiemăm Veneratul Cler al archidieceseî de Alba-Iulia şi Făgăraş la Sinod archidiecesan, pe cum în tenórea acestor litere, îl şi convocăm aci la reşedinţa mitropolitană în Blaş pe Marţi după Dumineca Samarineneî, carea zi cade în 10 Maiŭ (27 April) 1904."

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Romană.

(Continuare.)

Spre confirmarea celor susţinute de mine în precedentele mele articole şi spre convingerea onor. cetitorî ai mult preţuitului organ bisericesc „Unirea" a fraţilor meî transcarpatini, că cele ce am relatat până acum şi ce sper a continua pe viitor, în privinţa ortodoxismului fals al Patriarchieî grecescî din Stambul sînt adevĕrate şi desfid pe orî-care a mĕ desminţi, reproduc aci un document de mare importanţă, publicat în ziarul „Românul de la Pind" Nr. 48 din 9/2 c.

Iată documentul în chestiune:

Un Document. Dăm aci în traducere scrisórea trimisă preotului român din Bitolia, părintele Teodor Constantin de Mitropolitul grec al Pelagonieî:

„I. P. Sf. Sa Patriarchul ecumenic şi sfîntul Sinod, informându-se de insubordonanţa ta şi că după-ce ai fost făcut argos ai îmbrăcat patrafirul şi în ziua de 6 Ianuarie c.. ai făcut sfinţirea apeî, *s'a întristat mult din causa neascultăreî tale şi prin scrisórea Patriarchială cu data de 17/I 1904 Nr. 126 se poruncesce:* „ca învitându-te să-ţi aducem la cunoscinţă, că dacă continui cu nesupunerea, atunci sf. Sinod după a treia citaţiune, prescrisă de regulament, va proceda definitiv la escomunicarea ta".

„Comunicându-vĕ acéstă porunc㠄 a Patriarchului, cerem prin scrisórea nóstră, ca mila lui Dumnezeŭ să se reverse asupra sfinţieî tale."

Din sfînta Mitropolie,
24 Ianuarie 1904
Al Pelagonieî
(n) Ioachim

Pecetea

Afară de acest document mai pomenesc aci şi de enciclica Patriarchului Ioachim III cătră archiereî şi pentru ortodoxiî creştinî, prin care li se anunţă, că în mijlocul lor se înfiinţézĕ scóle şi bisericî negrecescî, în loc ca să zică românescî, cu intenţiunea de a le schimba *credinţa,* ceace este culmea înfamieî patriarhicescî.

Sus zisa calomniósă enciclică a I. P. S. S. Patriarchul ecumenic se exprimă în termenî scandalosî în contra propagandiştilor redeşteptăreî nóstre naţionale, învitându-i pe evlavioşii ortodocşi de a rupe cu dînşiî orî-ce relaţiune de orî-ce natură ar fi dînsa, ca să nu se molipséscă de contactul lor, ceea ce le-ar atrage pedépsa pedepselor, trebuind a îndura pe vecî focul gheeneî şi scrîşnirea de dinţi.

În adevĕr, aceî dintre traţiî nostri întunecaţi la minte şi mai slabî de înger, daŭ ascultare acelei infamiî patriarchicescî de a sta de vorbă cu cunoscuţiî lor, carî sînt aduşi la cunosciinţa naţională, dar de lumea inteligentă şi străină de gugumăniile fanariote este luată în batjocură şi criticată cu termenii cei mai drastici.

Pe noî persecuţiile şi infamile de tot felul a le grecoteiului patriarh şi ale semenilor sĕî nu pot de cât să ne bucure şi acósta din dóuĕ puncte de vedere: Cei din România aŭ să se convingă odată mai mult de ce sentimente sînt conduşi Fanarioţii faţă de neamul nostru, că nu este permis a se baza cătuşi de puţin pe cuvîntul grecesc pe credinţa grecéscă; iar cei, carî sînt, în serviciul naţiuneî nóstre din Pind, pot să vadă, ce importanţă li se atribue din partea înamicului secular şi prin urmare să caute a-şi strânge rândurile şi a lupta ast fel că reclama, ce li-se face din partea adversarului, considerându-l de bravî soldaţi ai némului lor, să nu fie o simplă, o greşită părere.

Persecuţia inamicului ne foloseşce, ne întăresce.

Din cele relatate de mine până acum, relativ la persecuţiunile şi obstacolele îndurate de Românî din partea neleguitului şi anticanonicului cler grecesc, de a se instrui în scolî şi închina în bisericele lor în limba naţională, cred, că ar fi de ajuns a reveni şi cu alte documente pentru susţinerea opiniunilor mele din primul articol Nr. 4 al ziarului „Unirea."

FEUILLETON.

CHIRIAŞII.

— Povestire originală a „Unireî." —

(Fine).

Cel cu ochiî albastri îşi şterse şi el pe furiş o lacrimă. Apoî voi să spue mai departe. Dar cel alalt îi făcu semn cu mâna să tacă.

Din văî depărtate se rup în rĕstimpurî dângăte de clopot, scuturat de vre-o óie trezită din somn, şi se pĭerd în liniscea nopţiî. Luna se furişézĕ după un nouraş, pe care-l argintézĕ. Somnul pămîntului e adînc. — Şi în liniscea acésta suspinele celuî cu ochiî negri, se rup ca de furtună, şi lacrimile se mestecă cu picurî de róuă....

Abia şi-a venit în fire.... Cel alalt pare că-l înţelegea.

„Las prĭetine, las nu mai povesti... Sciŭ eŭ povestea asta mai bine ca tine... Dar la ce folos să mai desgropi trecutul..., Copila a murit, a murit la un după ce a legat viaţa unuî tinĕr. Nu-î acesta vecînicul rost al lumiî, nu e acésta eterna cărare a durerii? — Dară să-mi spuî tu prĭetine, de unde sci istoria asta? Cine ţi-a spus'o. Nu o sciŭ, şi nu trebue să o sciŭ numaî eŭ? Cine escî tu care pĕtrundî în taînele uneî inimi, şi cu ce drept desgropi durerile îngropate acolo! O, spune-mi, că tu mĕ ducî în ispită, şi-mi vine să te ţin de o fiinţă mai mult ca omenéscă, deşi legile ce-mi umplu capul, îmi strîgă, că ast fel de fiinţă nu sînt. Dar ce pot ele să ajute acum? Ce mi-e bună mie tótă sciinţa când simt o viaţă în mine, deosebită, de care cugetam că mi-am uitat, când mĕ *simt pe mine,* când mi-se deştéptă şi mi-se răsvrătesce firea întrégă, la amintirile din trecut. Uite îmi par rĕcî, străine, neînţelese şi de nicî un preţ tóte cunoscinţele mele!"

S'a înflăcărat şi ar fi fost gata să vorbéscă o zi întrégă. Dar prĭetinul, cu un zimbet de bunătate zise:

„Aştéptă numaî. Să ne liniscim şi să judecăm drept. Eŭ nu-s vre-un zĕŭ, nicî vre-un duh, ci om patimaş ca şi tine. Secretul meŭ, nu-l chĭar aşa de mare Punctul de mânecare, tu mi-aî fost. Te-am observat, te-am judecat, fără ca tu să bagî de sama. Tu nu poţi durmi şi vorbescî nóptea. Eŭ dorm dus, dar când strigi mai tare, totuşi mĕ deştepţi... Te-am auŭit rostind un nume, un nume drag, te-am auŭit aiurând, şi în urmă tânguindu-te la îngroparea eî de bună samă... Acesta-l fondul. Haina î-am dat'o eŭ, dar am început, numaî căcî nu m'aî lăsat s'o spun pâna la capet. O sfîrşiam aşa cum o sci şi tu. Dar tu o şi simţescî. De aceea n'aî putut s'o asculţi până în capet. Sciam înainte că aşa are să fie. Şi sciam şi impresia ce o va produce! De alt fel poveştile acestea sînt dese. Póte şi să nu fi auŭit nimic de la tine, totuşi cercam să te trezesc din viaţa ta întunecată prin o ast fel de poveste... Nu trebue cine scie ce simţ înalt ca să pătrundî în ast fel de taîne.... Eŭ îţi spun că o ţintă mi-am ajuns'o în parte. Tu însu-ţi aî zis: „Îmi vine să te ţin de o fiinţă mai mult ca omenéscă, deşi legile ce-mi umplu capul protestézĕ.... Dar ce-mi folosesc mie acestea, când tótă firea mi-să răsvrăteşte." Eî bine, în acéstă mărturisire să cuprinde bĭruinţa mea. Tu aî zis că nu sci nimic de o viaţă superióră, afară de intelectualism. Dar iată viaţa asta s'a trezit în tine. Voî ziceţi că nu e nimic ce cade afară din legile pe carî voî le cunósce-ţi: şi *iată tu escî ispitit să crezi* într'o fiinţă supraomenéscă; voî ziceţi că adevĕrul pur e de ajuns pentru viaţă, că e însa-şi viaţa: şi iată tu spui că nu plătesc nimic tóte cunoscinţele, şi că *firea întrégă* ţi-e răsvrătită....

„O, prĭetine, prĭetine.... Vedî acésta „fire întrégă" e aceea, de care tu ziceaî că n'aî cunoscinţă. Vedî că chiar aceea în care nu credeaî te constitue pe tine, că natura ta, firea intimă oglindită în *conscinţă* e *adevĕrata viaţă,* şi că sciinţa e ceva accesoriŭ numaî, carea la urma urmelor, n'are nimic cu fericirea saŭ nefericirea ta... Tu aî trăit în firea asta şi mai înainte, până la *mórtea eî,* a copiliî aceleîa cu ochî de cicóre te-aî îmbĕtat de acéstă *viaţă* intimă; de la mórtea eî aî cercat să minţescî acéstă viaţă, pe care ţi-o dictézĕ natura intimă, cufundându-te în sciinţă. Dar firea pusă în lanţurî s'a răsbunat. Aî fost întunecat, trist, nemulţumit, nefericit; nóptea vorbeaî în limba ta, în limba omenéscă. Ziua aî fost maşină. — Acum î-ar ţi-s'a deşteptat acea natură intimă, lăsându-te condus de ea veî duce o adevĕrată viaţă. — Crede că e ceva peste legile vóstre în univers, că în tine e ceva afară de trup, atunci veî crede şi într'o altă viaţă, şi veî putea să porţi greutăţile sorţiî. De alt fel, înţelegî tu, nu simţescî tu că natura, firea întrégă te îndémnă la o aşa înţelegere a lumiî?

Stelele tremură albe, strălucitóre pe bolta sĕnină. Vre-o câţi va norî s'aŭ grămădit la apus. Luna se apropie de eî ru-

Acum las în plata Domnului pe greci luându-şi resplată de la supremul judecător şi încep a mĕ ocupa de Bulgari. cu cari sîntem în contact şi avem mult de luptat pe viitor, fiind un element periculos pentru toţi şi pentru esistenţa Imperiului Otoman.

Acest element. de rasa slavă. până acum câţi-va ani, fiind şi el în aceeaşi situaţiune ca şi noi faţă de greci. la începutul redeşteptărei a arĕtat Românilor o simpatie şi amiciţie ireproşabilă. Acéstă atitudine neaşteptată din partea Bulgarilor, părea cam suspectă Românilor; de óre-ce Bulgarul este cunoscut, că este lipsit de recunoscinţă faţă de binefăcĕtorii sĕi.

Pentru emanciparea de sub auctoritatea bisericesci grecesci, acest element slav, turbulent în peninsula Balcanică. de multe ori şi în multe localităţi, în special în oraşul Ochrida a recurs la concursul Românilor, spre a alunga din scólele şi bisericele sale limba grecéscă. — Bulgarii din Ochrida mai ales. când s'aŭ sculat a îşi revendica drepturile lor naţionale (1870—77) le-a fost cu neputinţă să ajungă la ţelul dorit, fără concursul celor dóuĕ suburbii românesci, cari numĕră peste 500 familii românesci.

Cum în Turcia legile daŭ precădere numĕrului covârşitor pentru ishânda unui drept revendicat, Bulgarilor le era imposibil a ascepta favoruri din partea autorităţilor turcesci.

Vĕdĕnd. că lupta lor e zădărnicită fără concursul Românilor din Ochrida, pentru faptul că Episcopul grec de atunci „Meletie“ era susţinut de un partid viguros, compus din Bulgari cu sentimente grecesci, aŭ apelat la Români, cari deşi recunosceaŭ de şef pe episcopul grec Meletie. dar fiind toţi uniţ', n'a putut episcopul grec a-i împedeca să introducă în scóiă şi biserică limba românéscă, deşi s'a încercat de multe ori să introducă desbinări în sînul Românilor, dar fără succes; şi acéstă tărie de caracter a Românilor ochrideni le face fală şi noi tinerii de azi le aducem prin publicitate respectele nóstre de abnegaţiunea şi patriotismul lor fără seamăn.

Românii ochrideni, după o matură chibzuinţă, aŭ luat în discuţiune afacerea propusă de Bulgari. În cele din urmă aŭ căđut de acord toţi fruntaşii să ascepte propunerea Bulgarilor, dar cu óre cari condiţiuni.

Ei aŭ declarat delegaţiunei bulgăresci, că aderăm la propunerile vóstre de a ne debarasa de influenţa Episcopului grec din localitate şi facem causă comună cu voi; însĕ cu o singură condiţiune, ca. amîndóuĕ scólele nóstre românesci şi cele dóuĕ biserici sf. George şi sf. Niculae din suburbia de sus şi de jos să fie recunoscute ca ale nóstre şi neatinse de voi vreodată sub pretext că prin aceste suburbii se găsesc câte-va familii bulgăresci, venite de curênd din satele învecinate.

Bulgarii s'aŭ arătat la început fórte conscienţi faţă de propunerile Românilor, dar acéstă prefăcătorie aŭ făcut'o din rea credinţă. după cum voi proba. Românii nu s'aŭ mulţumit cu simpla declaraţiune platonică a Bulgarilor; de óre-ce îşi cunosceaŭ prietinii de ocasie, că sînt un element turbulent. inconştient. nestatornic şi lipsit cu desăvârşire de recunoscinţă; — le-aŭ pretins dar să se stipuleze în scris condiţiunile de aderare.

Bulgarii, satisfăcuţi. aŭ redactat un proces verbal în dublu esemplar, întărit cu semnăturile fruntaşilor ambelor naţiuni şi cu sigiliile bisericesci.

Odată îndeplinită formalitatea acésta, s'a redactat o petiţiune comună către Sublima Pórtă. acoperită cu sute de semnături din partea Bulgarilor, cu sigiliile bisericesci şi peceţile Muhtarilor, (primarilor) prin care se cerea alungarea limbei grecesci din scólele şi bisericele din Ochrida şi tot de odată ridicarea reşedinţei episcopale grecesci în altă parte. — După multe intervenirĭ, s'a acordat satisfacţiunea cerută, — limba gréca a fost alungată din tóte scólele şi bisericele din Ochrida; iar reşedinţa episcopală strămutată la Cruşova şi înlocuită printr'o episcopie bulgaro-română, al cărui prim episcop a fost S. S. Nathanail, român Basarabean, care a slujit în bisericele românesci în limba românéscă.

Câţi-va din Bulgarii renegaţi n'aŭ rupt cu desăvârşire cu trecutul, aŭ rĕmas credincioşi elenismului, nu din convingere, ci din motive ambiţióse, cum fac şi azi câţi-va rătăciţi fraţi de aĭ nostri.

Acestora, autorităţile turcesci îngăduitóre, le-aŭ acordat o singură biserică în cetate, spre a se ruga lui Dumnezeŭ în limba grecéscă, continuând până în zilele de faţă.

Acest eveniment însemnat a avut loc între anii 1870—77.

Un Român Macedonean.

(Va urma).

Propuneri actuale. Interesul faţă de sinodul archidiecesan, e fórte viŭ. Dovadă multele scrisorĭ ce primim şi în cari se tractéză chestiunile mai importante, cari ar puté să formeze obiectul desbaterilor.

Dăm în următórele unele propuneri, primite de la un harnic preot, cari pot fi

---

menindu-i. Codrul dórme şi acum. Cel cu ochiĭ negriĭ părea că se deştéptă dintr'un somn greŭ. Fruntea lui înaltă s'a luminat, şi durerea întipărită pe faţă-i a început să se înmóle, să se şteargă. Ofită din adânc şi zise:

„Cele ce-mĭ spuĭ acum nu mi-s nóue. Le-am mai auđit odată, de mult, rĕsărind din adîncul sufletului mieŭ. După îngroparea ei:.. da atunci le-am auđit, în biserică, îngenunchiat înaintea altarului.... Dar apoĭ aŭ venit îndoelile şi-aŭ venit valurile lumiĭ. Şi le-am uitat.... Tu astăzĭ iar mi le-aĭ redeşteptat. Dumnezeŭ să-ţi deie bine... Da, da... Dumnezeŭ..!!“ Şi a început să plângă iar... Apoĭ într'un târziŭ zice: „Dar tu de unde le sci tóte acestea prietine? Cine ţi-le-a spus?“

„Povestea şi viaţa mea samĕnă cu a ta“ rĕspunse acesta.... „Dar eŭ după ce am ajuns odată unde eştĭ tu acum, n'am mai dat înderĕpt.... am mers tot înainte. M'am împăcat, nu cu sórtea, căci cu sórtea nu te poţi împăca, ci m'am împăcat cu voinţa lui Dumnezeŭ. Mĭ-am zis „aşa vrea Dumnezeŭ.“ Dacă aşĭ fi zis: „aşa vrea sórtea“ aşĭ fi căđut iar! — Aşa însĕ muncesc, sufer, mĕ împac şi mĕ bucur avênd ultima scăpare, şi razim pe Dumnezeŭ, cel ce ne pórtă de grije... Singur aci poţĭ afla mângăiere şi tărie, numaĭ sprijinit pe acest fundamînt poţĭ să-ţi ducĭ traiul şi încă nu traiŭ adevĕrat. Nu teoriĭ, nu sentinţe filosofice, nu teoreme geometrice, nu descoperirĭ sciinţifice constitue adevĕrata viaţă. Acestea sînt ajutóre laterale. Acestea nu vĕ pot ajuta în valurile vieţiĭ, aşa ca să n'aĭ lipsă de un sprigin mai înaltu. Să nu cređĭ, că ceĭ cariș ca mine ar despreţui sciinţa, saŭ iar sta în cale în desvoltarea ei. Nu. Dar noi nu punem ţinta în locul mijlócelor.“

Luna s'a ascuns în noriĭ de la apus. Pădurea se înfiórĕ din vreme în vreme, şi şóptele se pierd în liniscea mórtă.

Cei doi prietini pornesc spre casă, de mână ca doi copiĭ....

După ce s'aŭ aşeđat în paturile lor zise cel cu ochiĭ negri: „Prietine e întâia óră că aştept atât de pacinic să vie somnul. Aşa mĕ simt de uşor în suflet ca un copil. Tu eştĭ geniul mieŭ cel bun. Dumnezeŭ să-ţi deie bine. Nópte bună.“

„Să dormĭ în pace, geniul meŭ cel rĕŭ“ rĕspunse cel cu ochi albastri... Apoĭ adause: „Veđĭ de pricepe că ceea ce e în mine „geniu bun“ şi în tine „geniŭ rĕŭ“ aşa de pronunţat, aşa de bătător la ochi, amîndóuĕ acestea să află în fie-care om. Şi tu eştĭ şi geniŭ bun şi rĕŭ pentru tine; şi eŭ îmĭ sînt pe lângă geniŭ bun şi geniŭ rĕŭ. . . .

„Gândeşte-te, că povestea asta a nóstră să póte spune şi despre un singur om, cu puţine schimbărĭ. Viaţa sufletéscă — cu tainele nepătrunse — ce te aruncă în lupte, şi te ajută în ele, viaţa ce te atrage spre Necunoscutul atot puternic, şi spre fericire; şi viata minţiĭ încăpăţinate, care vrea să pĕtrunđă şi să scie tot, căreia — de dragul nóuĕlor cunoscinţe, nu-ĭ pasă de te face nefericit, — acestea dóuĕ tendinţe sînt în fie care om. Datorinţa ni-e să le ţinem în cumpĕnă, căci şi una, şi alta prea desvoltată ne nefericesce.... Gândesce-te bine la acestea înbite prietine... dar nu, maĭ bine lasă-le pe mâne ... şi acum adormi uşor şi lin, aşa cum adorm şi eŭ... Nópte bună“. . . .

E linişte de mórte în chilie, şi îngeriĭ de pază li s'aŭ pus la căpătul de strajă celor doĭ . . . Pendulul prăfuit numĕră clipele ce sbóră. Afară stelele, — florĭ albe de argint, — tremură, gata să se stingă, pe când de departe, — unde şi unde vre-un cocoş ce-şi numĕră zilele închis în vre-o cuşcă, din libertatea lui de la ţară de maĭ înainte, trimbiţă apropiatul zorilor. Oraşul dórme adînc în somnul de diminĕţă. vrênd pare că să-şi uite de sgomotul şi vîrtejul, ce în curênd se va începe din noŭ.

Alfius.

Maĭ ales este numele bun de cât avuţia multă, şi darul bun de cât argintul şi aurul.

Cel ce samănă rele, rele va secera, şi rana faptelor lui va săvirşi; pe omul blând şi dătător iubesce Dumnezeŭ şi deşertarea lucrurilor lui va sĕvârşi.

Cel ce miluesce pe săracul, el să va hrăni pentru că din pânea lui a dat săracului; biruinţă şi cinste câştigă cel ce daruri dă; însĕ ia sufletul celor ce aŭ.

Iubesce Domnul inimile curate şi primiţi sînt lui toţi ceĭ curaţi în căile lui; cu buzele va paşte împĕratul pe norodul sĕŭ.

Ochiĭ Domnului păzesc simţirea şi defaimă cuvintele celea fără de lege.

Paremiĭ — Biblia din 1688.

considerate atât în particular, cât si în general pentru provincia întrégă.

I. *Crearea unui fond provincial, ori diecesan* din care să se ajutoreze de o cam dată preoţii cei mai debil salarisaţi, véduve, şi orfanii de preoţi. Pentru augmentarea şi alimentarea fondului contemplat, să servéscă, — între alte isvóre de venit, a) 5% din ajutorul de stat a fie-căruĭ preot gr.-cat. din întrégă provincia mitropolitană. b) O cuotă anuală de 12 coróne din cassa bisericéscă a fie căreĭ parochie provincială. c) alte isvóre potrivite, ca anumite procente de la unele fonduri şi fundaţiuni, colecte, contribuiri, repartiţii ş. a.

II. *Înfiinţarea uneĭ Reuniuni centrale de înmormîntare* a Clerului din întrégă provincia mitropolitană, eventualminte diecesană. Aceste reuniuni sînt inomis necesare. Cel puţin în óra morţii, preotul român să fie asigurat, că succesorii vor avé cu ce să-i facă o înmormîntare démnă de posiţia lui.

III. Facerea unui *regulament pentru uniformisarea şi egalisarea competinţelor stolare şi lecticale preoţesci,* în întrégă provincia mitropolitană, carĭ actualminte sînt atât de variate şi neegali, din care causă se nasc atâtea divergînţe şi neînţelegeri între preot şi credincioşi.

IV. *Contragerea parochiilor,* unde acésta e posibil, fără dauna spirituală a credincioşilor.

V. *Acuirarea de sesiune parochială,* unde este posibil — din teritoriul comunal, orĭ cumpĕrată prin arunc, făcut pe poporul credincios.

VI. Purtătorii oficielor protopopesci să fie îndrumaţi, de către Superioritatea bisericéscă competentă, ca în termin stabilit şi pe lângă responsabilitate proprie, să se presenteze în fie care parochie districtuală şi în presenţa parochului—administratorului local, cantorului, crâsnicului, curatorului bisericesc şi a primarului comunal să *erueze şi specifice starea reală şi faptică a actualului beneficiu parochial* şi despre acele să se redigieze un document în tótă regula! Apoĭ, tot cu concursul celor de mai sus, să se cerce modalitatea, în ce chip s'ar putea ameliora beneficiul parochial? În comunele, în carĭ sînt credincioşi numai de religiunea gr.-cat. să se insiste ca din teritoriul comunal, prin decisiunea representanţieĭ comunale şi aprobată de forurile competente, să se escindă, pentru folosinţa preotului, ca sesiune parochială, — acolo unde acésta nu există de loc, orĭ există numai într'un cuant insuficient, — atâtea jugĕre catastrale de pământ, câte raţional cultivate, ar asecura existinţă onorifică preotului; iar în comunele, în carĭ, din una orĭ altă causă, nu ar fi posibilă escindarea sesiuneĭ parochiale din teritoriul comunal, acolo prin arunc, făcut pe poporul credincios, orĭ din alt isvor de venit să se cumpere şi întregéscă sesiunea parochială! Să se oblige credincioşiĭ, din fie care parochie gr.-cat., a presta preotului lor, câte 1 zi de lucru cu carul; iar cei carĭ n'aŭ car câte 2 zile cu palma. Să se oblige poporul credincios ca se presteze, — pe cum prestéză învĕţătoriului şi pe cum primesc oficianţiĭ de orĭ ce categorie, relut de lemne, pentru cancelaria şi chilia parochială!

Nu ne trece prin minte să impunem sinodului archidiecesan, eventual aceste propuneri, le-am înregistrat, ca să dăm ocasie celor chiemaţi să mediteze asupra lor, şi ce e bun să ţină.

REVISTE.

Germania. S'a sters din legile ţăriĭ §. 2, care exila pe orĭ ce Iesuit numai de aceea că era Iesuit. Iesuiţii înse tot nu se pot stabili, se crede înse, că nisuinţele Centrumului îşi vor ajunge scopul şi aşa cu vremea se vor şterge şi §. 1 şi 3 ca să se pótă restabili ordul Iesuiţilor în Germania. Lucru natural, că protestanţiĭ nu mai pot de nĕcaz căci li-se pare, că prin ştergerea §-luĭ 2 s'a nimicit pacea ce domnîa între „confesiuni.“ Li-e frică, că Iesuiţii vor recatolisa Germania, mai ales, că Wilhelm e aşa prietin bun cu Vaticanul.

CORESPONDINŢE.

PREDICA ÎN BISERICĂ.

— *Resunet.* —

Selagiŭ, Marte n.

Despre predica în biserică am cetit mai mulţi articolii de multă valóre în preţuita fóie „Unirea.“ Aŭ sulevat mai mulţi frumóse opiniuni cu privire la acest obiect, tóte înse aŭ fost date uitării; dar de lucru serios, pe cum cu durere sîntem necesitaţi ca se constatăm, nimenia nu s'a apucat. S'aŭ făcut planuri mărete; înse nimenia nu le duce în deplinire. La ce se atribuim acest lucru dureros? Dór împrejurările ne sînt atât de favorabile în cât de o radicală renovare pe acest teren nu este lipsă?

Dacă am cugeta aşa ceva am fi într'o rătăcire de tot mare.

Să privim jur de noĭ şi pe depliin ne vom convinge cum stăm.

Când aŭ ameninţat preoţimea nóstră un pericol mai mare ca în timpul critic în care trăim azi?! Antecesorii nostri aŭ avut a se lupta cu multe neajunsuri materiale, dar barem aŭ fost scutiţi de francmasonism, de turburători de aĭ poporului, şi dacă pe lângă tóte acestea şi de aŭ flămânzit, aŭ flămânzit în linisce, scutiţi de acest element. Azi înse s'aŭ schimbat lucrurile.

Luminaţii timpului, cu tótă puterea se luptă în contra bisericeĭ. Îşi tind aripile şi preste poporul nostru, il înstrăinéză de aceea, de ce tóte vitregităţile timpurilor preste care aŭ trecut nu l'aŭ putut abate — de biserică. Pe lângă acestea din poporul nostru aşa zicând scade curajul după adevĕrurile bisericeĭ nóstre, după legea sfîntă a luĭ Dumnezeŭ şi după învĕţăturile aceluia; şi e luat înainte de curent, şi sĕmînţa necredinţeĭ nu numai că e pericol de a încolţi, ci chiar începe a şi rĕsări. — Când apoĭ vedem că apĕrătoriĭ credinţeĭ, preoţiĭ, ar păşi întru apĕrarea instituţiunilor bisericesc, se întâlnesc cu poporul resculat în contra lor. Ba mulţi preoţi ar apăra dară nici nu sciŭ prea bine că ce, cu atât mai puţin aceea că cum.

Trebue să recunóscem că mare parte a preoţimeĭ nóstre, după ce a păşit pe terenul păstorireĭ, e silit să păstoréscă mai mult după subsistinţă, şi adevĕrateĭ sale chiemări fórte puţin satisface, parte că nu îi permit împrejurările materiale cu carĭ se luptă, parte — şi ce e cu mult mai verosimil — că îi lipsesc mijlócele intelectualĭ, isvórele sciinţeĭ, cu carĭ să se armeze. De aceea sînt siliţi a suferi calamităţile, carĭ vin asupra-le, neputincioşi de a face ceva.

Cu toţiĭ ne luptăm în contra spiritului rĕtăcit de azi care predominéză. Starea detestabilă în care sîntem nu mai are lipsă ca să fie mai mult discutată, să o mai espunem, acésta cu toţi o simţim.

Nu, de acésta nu avem lipsă. Ci cu toţi trebue să ne întindem mâna după adevĕrata medicină.

Ce aŭ fost aceea cu ce aŭ cucerit Apostolii lumea, ce aŭ fost aceea ce aŭ străformat lumea şi aŭ îmblânzit în tóte timpurile moravurile popórelor? Cuvîntul luĭ Dumnezeŭ!

Omenimea azi încă flămândesce şi însetoşéză după adevĕr, şi-l cércă pretutindinia numai la adevĕratul isvor — nu, ba de acela încă s'ar lăpĕda. Aci e medicina şi pentru omenimea bolnavă de azi. Recunoscută medicină e acésta, şi mulţi aŭ scris la acest obiect, ne-aŭ servit cu planuri fórte bune, dar nu le execută nimenia.

Dacă aŭ fost lipsă când va de însĕnătoşarea societăţiĭ omenesc, aşa azi e timpul cel mai suprem. Aci vedem că preoţimea se luptă contra socialismului, colo în contra pocăiţilor, aiĭ în contra altor inimicĭ, toţi dujmani bisericeĭ nóstre. Din zi în zi cetim căinţe şi lamentări, dar de mijloc de sanare nimenia nu se apucă, de şi acest mijloc aşa de repetite orĭ aŭ fost pertractat, din tóte punctele de vedere în tóte gazetele şi mai vîrtos în preţuitul nostru organ „Unirea.“

Aŭ trecut timpul căinţelor şi a plângerilor. În pericolul în care sîntem azi avem lipsă de leacul, cu care să însănătoşem societatea — poporul nostru. Să nu fim în rĕtăcire înse, poporul nostru nu gonesce adevĕrul şi legea dumnezeéscă, ci nu le cunósce; şi chiar aceia carĭ pentru moment se par a o atăcă, în internul lor însĕtéză după ea. Spiritul bolnav al omenimeĭ se va vindeca numai receptul să-l scim prescrie.

De aceea eŭ fac un paş mai departe şi rog pe aceĭ bărbaţi ilustri de mult merit aĭ clerului nostru, din centrul cultural dela Blaş, ca să binevoiéscă a ne submínistra acest mijloc cu care să însanăm moravurile rele carĭ încep a se încuiba în poporul nostru, şi să edeie un „Amvon“ saŭ „Predicator“ în care se apară pur şi simplu numai predicĭ bune.

Întâietatea cu tótă plăcerea lĭ-o înbiem.

Dacă înse în acel centru nu ar afla echo glasul nostru, atunci să ne aliem noĭ preoţimea rurală, şi să ne apucăm de lucru. Să ne aliem noĭ preoţimea selagiană. Dacă nu aŭ alţiĭ acest curaj să avem noĭ, căci cu toţiĭ mai fără de nicĭ o escepţiune avem lipsă de acest mijloc.

La lucru deci Prea Onoraţi Fraţi! Între noĭ este rĕul, şi noĭ ne putem lecui. Să nu ne tot căim şi plângem ci să facem ceva. Să ne unim şi aliem ceştiĭ din cele 12 tracturi protopopesci din Sĕlagiŭ, şi cred că nu voiŭ fi în rĕtăcire a crede, că şi ceĭ alalţi Prea Onoraţi Fraţi din Provincia mitropolitană se vor uni cu noĭ, şi ne vor fi

întru ajutor întru a duce în deplinire un lucru de atâta importanță.

Să nu negăm, în literatura prediceĭ sîntem fórte séraci. Celea mai multe predicĭ carĭ le avem până acuma nu ne îndestulesc, și multe nu sînt acomodate timpuluĭ. Și să nu fim lipsiți a ne folosi tot numaĭ de isvóre străine, pe carĭ póte mulțĭ nicĭ nu le aŭ la îndemână, să ne facem noĭ preoțimea greco-catolică română un capital de predicĭ.

Sub președința Reverendissimuluĭ Vicariŭ al Sălagiuluĭ, într'o conferință conchiemândă spre acest scop, să se sfătuéscă preoțimea în meritul lucruluĭ acestuia, și se facă un apel către preoțimea întrégă din diecesele sufragane, și ne vom convinge că óre îndreptățite sînt plângerile nóstre, și că óre fi vor de acel acord, ca se priméscă acest mijloc de sanare a rĕuluĭ.

Decĭ pe timpul pe când se vor începe conferințele tractualĭ să mediteze fie care dintre noĭ asupra acestuĭ lucru, să luăm în desbateri detaiate cestiunea acésta, să ne îmbărbătăm la lucru, și să ne îndreptăm către Excelentissimiĭ capĭ aĭ dieceselor nóstre să ne fie întru ajutor prin îmbărbătare, și aceĭ carĭ aŭ curajul la lucru nu vor aștepta mai multe rugărĭ și solicitărĭ, ci se vor pune la muncă.

Încă odată, nu voim să audim mai mult căinte și lamentărĭ, ci voim să vedem lucrul întrupat.

A. D.

DIN DIECESA ORADANĂ.

H.-Pályi, 18/III. 1904.

În 17/III a c. s-a ținut în districtul protopopesc de *Leta-mare* primul sinod tractual, în ambitul parochieĭ rutene de Leta-mare. De față aŭ fost — afară de unul morbulent — toțĭ preoțiĭ tractualĭ, în frunte cu Rvndis. dn. protopop — *Antoniŭ Papdan*, șeful tractului. Ședința a fost precedată de sta Liturgie, celebrată de întreg corpul, — cântările liturgice le-a predat un cor împrovisat de câțĭ-va domnĭ învățătorĭ, — ĭar conciunea sacră a ținut-o parocul Poceiului. *On. Iuliŭ Szabó.* Dl Szabó a răpit cu sine auditorul la sferĭ sublime, unde chiemarea, abnegațiunea desăvârșită, — prudența veritabilă fac din preot — creatură debilă — eroŭ, împodobit cu aureolă vrednică de sfinții cerurilor. . . În adevĕr mult ni se recréză sufletele, de — atâța zecĭ de anĭ setóse după adevĕrurĭ, la izvórele destăinuite de confratele Szabó. — Publicul laic, ce umplé naia bisericiĭ — — sorbé cu adevĕrat deliciŭ divin apele cristaline, recoritóre, ce curgeaŭ valurĭ în vorbirea oratoruluĭ talentat. . .

Apoĭ a urmat ședința. Vrednicul, — și-n lupte pentru interesele vitale a sfinteĭ Bisericĭ încărunțit—șef, prin cuvinte alese, desfășurând motivul și scopul adunăriĭ presente, făcĕnd elogiĭ binemeritate la adresa prea bunuluĭ Archiereŭ, că s'a îndurat a deschide gratios teren preoțimeĭ spre o muncă cinstită, împreunată cu perfecționarea proprie — deschide ședința. Notar ad hoc On. D. I. Szabó. După o discuție animată asupra diferitelor cestiunĭ actuale — se purcede la alegerea concionantelui, tot odată spiritualuluĭ pentru sinodul venitor. La rugarea generală acest roĭ important îl primesce dl protopop. — Se alege apoĭ disertantele ședințeĭ următóre în persóna părintelui *G. Hubic*, preot de Hosszu-Pályi defigĕndu-i se pentru lucrare tema: *„Mod practic de a impune penitentelui în sfînta Taină a Mărturisireĭ canon, — cu deosebită privire la restituire.“* Urmézĕ mai multe propuneri, deslegarea unor dificultățĭ obvenite în viața păstorireĭ sufletescĭ. În urmă dl protopop îndemnând pe cei presenți a-și potența dragostea față de eminentul lor Păstor diecesan, prin aceea mai cu samă, că vor fi promțĭ esecutanțĭ aĭ dispositiunilor Lui salutare, urând tuturora darul dumnezeesc întru lungime de zile — declară ședința de închisă. . .

După ședință am fost cu toțiĭ poftițĭ la masa ospitală a părintelui local — O. D. Mosolygó, de unde recreațĭ și trupesce — ne-am reîntors fie carele la vatra sa, ducĕnd cu noĭ dulcĭ suveniriĭ, dulce speranțe: suvenirile unor minute petrecute în adevĕrata scólă pentru viață; speranțele unuĭ viitor, pentru s. Biserică mult promițĕtor!

G. H.

Către P. T. Cetitorĭ!

Din noŭ rugăm pe On. Abonenții, carĭ sînt încă în restanță cu abonamentele de pe anii trecuți să binevoiéscă a le trimite fără amînare, avênd și noĭ cele maĭ marĭ lipsurĭ.

Administrațiunea.

Noutățĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Reparându-se s. Biserică edificată prin fostul Preposit Canoniul Gavril Stoica — pe lângă poporul credincios aŭ mai supra solvit Pr. St. Domn proprietar Kól Ferencz și Dnăsa 12 coróne. — Vasilie Harșia coperator Maria Covacĭ și Iuliŭ Vasilica Gora a luĭ Trifan din Sămĕrtiu Câmpieeĭ câte 2 cor. Danil Harșia 10 cor. — Ungur Gavriluĭ luĭ Achim Gregore Ungur a Todorichi — Simion Sămĕrténu câte 2 coróne. Mitru Gora a Todorichi, Ianos Graur. Sandu Gora a Aroneseĭ Casonĭ Sándor, Ungur Dumitru, Mileșan Pascu câte 1 cor. În fine pe sama S. Biserice ce saŭ înoit, credinciosul poporan cu puțină stare, dar cu mare inimă față de lăcașul luĭ Dumnezeŭ, Mitru Gora a Todorichi cu soția sa Raveca Covacĭ din Milasd, în acest an aŭ cumpĕrat un frumos ornat Preoțesc cu tóte cele ce țin de acela în preț de 85 coróne. apoĭ credinciosul Plutz Sándor rom. cat. cu Dna Farkas Rozália ev. ref. din tîrgu Murĕșuluĭ. aŭ cumpĕrat pe sama Biserice la paravtalnic un covor mĕru de mătasă, și pe altarĭ asemenea o față frumósă și 2 făcliĭ marĭ în preț de 24 coróne — și Dóuă ciripurĭ cu florĭ pe altarĭ. Dumnezeŭ să le rĕsplătéscă însutit, Milășel 11 Februar 1904 *Daniil Hărșian* paroch. gr.-cat.

La Roma. Mai mulțĭ amicĭ și cunoscuțĭ ne-aŭ întrebat, dacă avem de gând să pornim un peregrinaj la Roma? Rĕspundem la locul acesta, ca să pótă ajunge la cunosciința tuturor, că da, sîntem gata a porni lucrările pentru un peregrinaj la tómnă și pentru casul când se vor înscrie cel puțin 40 persóne. Prețul de călĕtorie va fi 100—120 fl. pe cl. II cu întreținere completă în Italia.

Aniversarul de 400 anĭ de la mórtea luĭ Stefan cel mare, se va sĕrbători în tótă România. S'aŭ luat în program și peregrinaj la mormîntul luĭ în Putna. Ministrul Haret a dispus, ca ziua de 2 Iulie, data acesteĭ aniversărĭ, să fie sĕrbătorită în mod deosebit de tinerimea școlară.

De la societatea meseriașilor nostrĭ. Dl. I. Brut Hodoșiŭ, director la banca „Patria“, a întrat între membriĭ fundatorĭ aĭ societățiĭ meseriașilor din Blaș plătind taxa de 100 coróne pentru care faptă comitetul societățiĭ își ține de plăcută datorință a-ĭ aduce viua sa mulțămită.

Cine își iubește grădina și voiesce se aibă cele maĭ frumóse florĭ și mai bune legume, acela se cumpere semințele de la Edmund Mauthner furnisorul curțeĭ imp. și reg. în Budapest str. Rottenbiller 33. La cererese trimite gratis și franco un catalog ilustrat de 226 pag. Catalogul conține afară de cele mai renumite și bune semînturĭ, și o neîntrecută abundanță în cele mai nóue florĭ și legume.

Aĭ durerĭ? — Folosesce Fluidul Elsa, care folosesce la cele mai multe morburĭ, bună óră *reumă, umflăturile, morburĭ de splină, junghiurĭ, ferbințală, sgârciurĭ, batere de inimă, respirație grea, durere de dinți, mirosul greŭ din gură, slăbirea de ochĭ, nervositatea, morburĭ de grumazĭ, scrofule, rănĭ, înghețare, orbanț etc. etc.* În timpul mai nóŭ s'aŭ pus în circulație mai mai multe felurĭ de imitațiunĭ sub numele de: Luisa-Fluid, Gold Elsa-Fluiu etc. fie care se fie atent și se nu se lase amăgit de aceste. Adevĕratul este numaĭ Elsa-Fluid. Ca se încunjurăm relele ce pot se vie asupra nóstră e consult și practic se avem la îndemână tot de una Fluidul Elsa, 12 sticle saŭ 6 sticle marĭ trimite pentru 5 corone franco. Feller V. Jenŏ farmacist în Stubica, Centrale 82 (com. Zágráb).

Economiĭ carĭ doresc să aibă o recoltă grasă să-și procure semințele de lipsă de la Edmund Mauthner furnisorul curțeĭ imp. reg. în Budapesta str. Rottenbiller 33 Firma trimite, la cerere, gratis și franco catalogul sĕŭ de 226 pag. Prețurile și a semințelor celor mai alese sînt moderate. Cu deosebire sînt de amintit napiĭ de nutreț și diferitele sĕmînturĭ de cereale.

Necrolog. Miercurĭ sara a trecut la cele eterne *Ana Dulog n. Fekete Negruțiŭ*, sora neuitatuluĭ canonic Fekete și mătușa și crescĕtórea numerosiĭor sĕĭ nepoțĭ. Nu credem să fie vre-un fost elev aĭ scólelor de aicĭ, care să nu cunóscă saŭ să nu se fie împărtășit din bunătatea fără marginiĭ aĭ acesteĭ octogenare, care prin frumósele sale calităților era cunoscută la Cluș, Gherla și Blaș unde a petrecut aprópe tótă viața sa. Ea s'a stins Miercurĭ sara ca o lumină ce se sfirește, a plecat la eternul repaus și eterna linisce, ea, care nicĭ odată nu scia ce-ĭ odihna. Înmormîntarea-ĭ va fi mâne și va fi demnă de ea; la dorința repausateĭ, predica funebrală o va rosti protop. *Niculae Solomon* de la Luduș.

† *Mihail Dăian* cleric abs. gr.-ort. născut în Sângătin, de present învĕțător în Cenade, a murit de pneumonie plâns de biata-ĭ mamă remasă fără ajutor. Chorul clerilor de la Sibiŭ aŭ cântat dolos și frumos, ĭar studenții nostri ĭ-aŭ pus pe sicriŭ o cunună.

Odichnéscă în pace!

Să caută!!

în Blaș o, chilie și culină sĕnătósă cu lumină îndestulitóre, — carĭ să se pótă da închirie cu începutul luneĭ Maĭ.

A se adresa la

Librăria Seminarială.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare.)

„De ce — Ĭacă vedĭ, póte-că eŭ mĕ pot gândi, ce se petrece acum în sufletul tĕŭ, pentru-că și eŭ am învĕțat a cunósce acésta, a dóua, ticălósă față ce o întórce lumea acum cătră tine. Sciĭ, că m'aĭ rîs atunci, când ți-am povestit de cele dóuĕ fețe ale lumeĭ?“

„Acum nu maĭ rîd.“ zice Ĭova încet.

„Și atunci dară póte-că....“ Un zimbet trecŭ peste buzele luĭ Petrea, el își mută scaunul lângă Ĭova, „maĭ sciĭ, că atunci în sara aceea, colo peste luncă, maĭ numit „un cârtițoiŭ“. Uite vedĭ, póte-că eŭ vreaŭ, ca tu acum să capeți o părere maĭ bună despre mine.“

„Apoĭ da, ți-am zis, că eștĭ un cârtițoiŭ, pentru-că tu la tóte ale mele nu sciaĭ, de cât să cârtescĭ.“

Dar Ĭova deodată spăimântată se uită la el cu ochiĭ plinĭ de lacremĭ. Da, în sara aceea! Și deodată cu rĕspunsul ăsta îĭ venĭ în minte și întrebarea luĭ: că óre n'ar vrea să vină ca nevastă în căsuța luĭ cea atâta de singuratică? O glumă întrebarea, o glumă rĕspunsul. Da, și totuși, dacă ĭ-ar fi rĕspuns alt mintrea, cât de hodinită ar fi ea acum cu tată-so, la omul ăsta, la ăst om minunat, care e maĭ blând către ceĭ nenorociți, de cât către ceĭ norociți, carele se uită la Ĭova Mărian, cea sĕrântócă, cu aceĭași ochĭ măgulitorĭ, ca și la Ĭova cea găsdacă, ba încă cu ochĭ și maĭ blândĭ, și maĭ de la inimă, în carĭ inima eĭ rănită stă să se cufunde. Ea întinde mânile, ca și când s-ar apĕra de ceva. Ca să ajungă morărésă, ar fi fost în stare să se lupte cu îndrăsnélă, fără nicĭ o témă, să-și câștige pe feciorul de morariŭ, cum ĭ-și silesce cine-va norocul câte-odată, — dar aicĭ, maĭ bine ar fi murit, de cât să cuteze prin vre-o privire orĭ vre-o vorbă a se linguși orĭ a-se îmbia. Chiar mila acea mare, ce o vedea ea în ochiĭ luĭ, îĭ luă tot curagiul. Numaĭ să nu-l facă a crede, că din lăcomie acum e maĭ pretinósă către el ca altă-dată!

Punêndu-și mânile pe față, cu un strigăt neînțeles se aruncă pe ușă afară în nóptea întunecósă, acolo ĭertându-și plata pe masă.

Clătinând din cap adună Petrea baniĭ.

„N'am încătrăŭ, trebue să îĭ duc eŭ.“ El zimbĭa și nu se părea de loc prea supĕrat de asta. — Ĭova însĕ alerga pe drumul cel pĭedĭș, ca alungată de ceva, și nu se opri până pe délul de la Vremescĭ, unde zări aripile negre a morĭĭ de vînt.

În casa de gătélă a morăreseĭ eraŭ ferestile luminate. La întrarea în casă vĕdu pe Oanea în scurteica sa de lucru cu șepcuță făinósă în cap, ținênd în mână o cană cu must și turnând din ea în pĕhare.

Lina, întorcêndu-și capul, zice: „Ĭacă Ĭova! Poți bea și tu cu noĭ un pĕhar de must la logodna mea. Oanea, tórnă-ĭ și Ĭoveĭ un pĕhar de must.“

Morărésa ședea înfoĭată la masă și plecând din cap zice: „Astăzĭ s'a împlinit cea maĭ plăcută dorință a mea. Așa-ĭ Ĭovo, că și tu sci, cum m'am trudit eŭ tot de una, să o capĕt pe nepoțica asta a mea de soție pentru ficĭorul mieŭ aicĭ la móră?“

Ĭova scia, că morărésa se trudĭa altă dată cu totul pentru altă noră. De astă dată totuși fu cuprinsă de mânie la gândul, că Oanea îĭ cerea eĭ întâlnirĭ, pe când cu Lina era făcut înțelesul, o mânie, fierbinte mânie — și alt ceva nimic, nicĭ cea maĭ mică durere, că dóră ar fi amăgită în dragostea eĭ. Ea se uită lung la ficĭor, care stă în mijlocul caseĭ zăpăcit și roșind la întrebarea eĭ mută fără vorbe. Aibă-l cea alaltă; nicĭ un sentiment de a-l avea ea pe Oanea nu se trezi în inima eĭ. Și de aceea liniștită le da mâna, poftindu-le tot binele. Morărésa o privĭa cu codă ochiuluĭ plină de neîncredere. Bine vedea ea, cum îĭ strînge Oanea mâna de sta să ĭ-o rupă. La ieșirea Ĭoveĭ din casă, Oanea numaĭ de cât a fost după dînsa.

„Am să-ți spun ceva, Ĭovo,“ îĭ șopti el încet la urechĭe.

„Eŭ încă,“ rĕspunse Ĭova, fără a-și domoli vorba.

„Atunci dară, după ce se vŏr culca cu toțiĭ, să ne întâlnim în șoprul de la spatele moriĭ. Bine-ĭ?“

„Bă nu, ci mâne la dóuĕ ceasurĭ după ameazĭ sub nucul cel mare din grădină,“ rĕspunse Ĭova, suind pe trepte în sus.

Oanea rĕmase opărit și în zăpăcéla luĭ nu băgă de sămă, că după eĭ se deschise ușa încet. O întâlnire la lumina sóreluĭ nu era de loc acĕea, ce visa dînsul. Dar apoĭ se mângâĭe: la lumina sóreluĭ se începe și apoĭ urmézĭ maĭ de parte la lumina luneĭ. Un flăcăŭ așa de vioiŭ ca dînsul o aduce asta la trébă.

Ștefan Mărian ședea dĕbĕlat în scaunul sĕŭ cu jilț. „Rĕŭ, Ĭovo, rĕŭ de tot pentru noĭ, ca și când cineva ne-ar fi vrăjit! Eŭ așteptam, ca cu totul alt cineva să fie morărésă aicĭ.“

Ĭova îl netedesce pe față: „Nu te supĕra, tătucule, ĭo, pe drept să-ți spun, că maĭ bine mĕ aflu în casa asta ca servitóre, de cât cum m'aș simți ca morărésă.“

Ziua următóre era zi de Duminecă. Ĭova se duce la biserică, acum nu de dragul ómenilor, ci de dragul către Dumnezeŭ, ca să-ĭ mulțăméscă pentru cele treĭ zile bune ce i-le rînduise în casa luĭ Petrea Halĕŭ.

Apoĭ, după biserică, avu mult de lucru pentru că după ameazĭ aveaŭ să vină toți prĭetiniĭ și prĭetinile spre gratulare la logodnă, și morărésa avea mulțĭ prĭetinĭ. Maĭ întâiŭ se arată preotul cu preotésa; apoĭ urmézĭ Andreóia cu bărbatu-so și cu Culiță, Anghelóia cu bărbatu-so și cu ficioru-so și Anisie cu Frantul eĭ, carele pentru o durere de picĭóre a fost dispensat de miliție, și Anisia a pus lucrul la cale: peste treĭ sĕptămânĭ avea să fie nunta.

După ce se puseră pe masă aluatele și se cam deschiseră glasurile óspeților de vinul cel bun, Ĭova pe nesimțite se strecură din casă. Oanea numaĭ asta a așteptat-o. Într'o clipă și el e pe ușe afară, gândind că nime nu ĭ-a băgat astă-dată de sămă. Cu puține sărituri ajunge în grădină.

„Ĭovo! Drăguță, prea iubita mea Ĭovă!“ O cuprinde, o strînge la pieptul sĕŭ, ca și când ar vrea să o turtéscă. Nu maĭ cât bucuria luĭ a fost scurtă; Ĭova îl împinge ca pe un copil. Și nicĭ măcar mânie nu simțesce într-asta.

„Ți-aĭ pierdut mintea, orĭ ce? Póte că gândescĭ, că ĭo-s Lina?

„Ĭovo! Dar nu maĭ chĭemat tu însa-ți la întâlnirea asta?“

„Da,“ zice Ĭova, „ca să ne înțelegem dar nu la sărutate. Întâiŭ și maĭ întâiŭ ĭa-ți darul tĕŭ înderĕpt,“ zice Ĭova împingêndu-ĭ un pachet în brațe. El simțesce că-s păpucĭĭ luĭ. De ciudă îĭ aruncă jos.

(Va urma).

Cesțiunĭ liturgice.

III.

Întrebare. Preotul prin aplicarea particulei la proscomidie amintesce pe ceĭ înscriși viĭ saŭ morțĭ, dar tot o dată are dreptul și puterea, să amintéscă, pe cine va vré din aĭ sĕĭ viĭ saŭ morțĭ.

Óre nu comite preotul prevaricație în sacris atunci, când de la cineva primesce stipendiŭ, ca să aducă jertfă la intențiunea luĭ, și el face părtași la acea jertfă și pe, aĭ sĕĭ?

Rĕspuns. Nu face nimĕnuia nicĭ o nedreptate. Dn altmintrea rĕspunsul la întrebarea acésta se cuprinde în cel dat la întrebarea II.

IV.

Întrebare. Poporul încă așteptă, să audă sub s. liturgie numele acelora, pentru carĭ pórtă prescurile. Óre când e maĭ consult, să se facă acéstă amintire? Când să se amintéscă viiĭ și când morțiĭ? Eŭ nu am aflat uniformitate în privința acésta. Unĭĭ fac amintire înainte de Ectenia „Rugați-vĕ ceĭ chemați.“ alțiĭ când ĭes cu s. daruri și érășĭ alțiĭ în fine la părăstas. Carĭ purced bine, și carĭ greșit?

Rĕspuns. Părăstasul e funcțiune de tot deschilinită de s. liturgie și are numaĭ puterea uneĭ rugăciunĭ, așa dară numaĭ putere împetratóre și în urmare efectul și-l produce numaĭ „ex opere operantium“, adecă după mĕsura vredniciieĭ morale, în carea se află preotul. cel ce sevârșesce părăstasul, și aceia, în numele cărora îl sevârșesce. S. liturgie dimpotrivă își produce efectul numit ministerial saŭ mijlociŭ „ex opere operato“, adecă în vîrtutea jertfeĭ celeĭ de preț nemărginit a Trupuluĭ și Sângeluĭ Mântuitoriuluĭ, și în urmare efectul acesta este absolut sigur, dacă sînt capabile de a-l primi persónele. pentru carĭ se aduce jertfa. Din acestea urmézĭ, că aceia, pentru carĭ se aduc prescurile, aŭ să se amintéscă în s. liturgie.

Ĕră amintirile viilor și ale morților aŭ, să se facă în s. liturgie 1) în taină în proscomidie,[1]) apoĭ 2) în taină orĭ cu glas la Întratul cel mare după cuvintele „Pe ctitoriĭ sfinteĭ biserichĭ acesteia“,[2]) și 3)

[1]) Lit. ed. Blaș 1870. p. 58. și 59.

[2]) L. c. p. 82. și 127.

în taină după consacrare.[1]) În special amintirea morților. de cum va este permis a-i aminti cu glas și la auḑul poporuluĭ, se obicinuesce a se face și înainte de Ectenia „Rugați-vĕ cei chemați Domnului".[2]) și anume așa, că se rostesce cu glas Ectenia morților.[3])

Am zis, că de cum va este permis a aminti pe cei morți cu glas și la auḑul poporuluĭ. Căci amintirea acésta cu glas și la auḑul poporuluĭ nu se permite în tot de una. Timpurile. în carĭ nu are loc amintirea publică a morților. sînt cele 12 zile de la Nascerea până la Botezul Domnuluĭ, septĕmâna cea dintâiŭ a sfîntuluĭ Post, sfinta septĕmână mare. septĕmâna cea luminată de după Pascĭ și Rusaliĭ, și serbătorile cele marĭ în carĭ. timpurĭ nu se fac amintirĭ publice „defunctorum", eră a pomeni în taină pe cei morți nu este oprit nici chiar în ziua de Pascĭ." [4])

De altmintrea se înțelege de la sine, că de cum va prescurile se aduc mai târziŭ, dară totuși mai înainte de începerea consacrării, spre producerea efectului ministerial al jertfeĭ este de ajuns, ca amintirea să se facă în taină nemijlocit înainte de consacrare.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Protocolul congresului național bisericesc ordinar al metropoliei Românilor greco-orientalĭ din Ungaria și Transilvania, întrunit în Sibiŭ la 14 Octobre 1903. Sibiŭ 1903. prețul 2 cor.

Adjutus secundus: **Katholikus vallástan, I rész hiltan** Szatmar Németi 1904 prețul 1 cor. 60.

Prof. Emil Sabo. **„Cântece"** Poesiĭ lirice. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Prof. Alexandru Ciura **Visurĭ trecute.** Schițe și novele. Prețul 1 coróna.

Prof. Dr. Elefteresou: **Despre prietenie saŭ amiciție,** 27 pag. prețul 30 banĭ.

Dr. Elefteresou: **Despre beuturĭ și relele alcoolismului în poporul nostru,** conferință ținută la societatea culturală „familia", pag. 32.

Posta redacțiunii.

D. P. Am uitat să pomenesc în scrisóre, că aci se editézĕ numaĭ scrierĭ bisericescĭ și scolare. Fóia nóstră nu are tipografie.

I. R. Se va publica. Rugăm însĕ pe toți cei ce doresc să ne comunice ceva, să lase lungile introducerĭ, carĭ numaĭ disgustă adese pe cetitor. Cestiunile actuale sînt acum cunoscute de toți.

Un participant. Va urma în numĕrul viitor.

Posta administrației.

Corbu pe 1902. Dr. E. B. *Teaca.* pe 1904. *M. C. Abrud,* pe 1904. *Butenĭ* pe 1904 sem. 1 *Aiud* pe 1902 sem. 2-le și 1903 sem. 1. *Lăscud* pe 1904. *Țăgșor* pe 1904 sem. 1 *Szatmár-Zsudány* pe 1900 sem. 2-le și 1901 sem. 1. *Gârdanĭ* pe 1904 sem. 1. *Oarța de jos* pe 1904. *Chiraleș* pe 1904 sem. 1. *Szombatság* pe 1903. *Sicĭu* pe 1903 sem. 2-le și 1904 sem. al 2-le. *Gaura, Prislop, Curtuiușul mare, Somcuta mare Remetea, Buciumĭ* și *Varaiŭ,* tóte pe 1903 semestrul 2-le. *Odorheiŭ* pe 1903. Așteptăm conform înțelesuluĭ avut, și de la celealalte parochiĭ. *Ios. R. Orade,* pe 1904 Ianuariŭ — Marte *G. B. Orăsciă,* pe Juliu — septembre 1903. Ne rugăm și de rest. *Dostat* pe 1903. *Baia de Criș* pe 1904 sem. 1. *Tulgheș* pe 1899. *Alecuș* pe 1904. *Oraviția rom.* pe 1903 sem 2-le și 1904 sem. 1. *Mușca* pe 1900. *Bobota* pe 1902 sem. 1. Vĕ rugăm a ne trimite și restul. *Breț* pe 1901 sem. 1. Binevoiți a trimite și restul până în 27/5 1902. *Silvașul de jos* pe 1904 sem. 1. *Milașel* pe 1904. *Jil-Coroieștĭ* pe 1904 sem. 1. *Mureș-Ciucĭu* pe 1900 pătrariul al treilea. Binevoiți a trimite și restanța până aci, căcĭ avem marĭ lipse. *Batarci* pe 1899. Binevoiți a trimite și restul, căcĭ și noĭ suntem lipsiți. *Boinescĭ* pe 1903 pătrariul din urmă, și 1904 pătrariul prim. *G. P. de Băsescĭ* pe 1900 April — Decembre și 1901 Ianuar — Marte. Vĕ rugăm și pentru restul de până aci. *Boițarĭi de sus* pe 1901 și 1902. *Ilenĭ* pe 1904. *Baru mare* pe 1903. *Orda superiórĕ* pe 1899 pătrariul ultim și 1900 pătrariul prim. *Imbuz* pe 1904 pătrariul prim. *Breb* pe 1904. *Bârsĕul de jos* pe 1904 sem. 1. *Cățelul maghiar* pe 1903 și 1904. La coresp. dto. 3/2 1903 Vĕ rĕmânem datorĭ cu răspunsul. N'am meritat tonul acela. În Bădăcin a mers la adresa persónel; și e o chestiune acésta nu numaĭ de drept, ci și de o considerațiune maĭ înaltă etică. *Ragla* pe 1901 sem. 2-le și 1902 întreg. *Varolia* (p. Subcetate) pe 1902 sem. al 2-le. Așteptăm și restul, conform promisiuneĭ făcute la început. *Silvașul de sus* pe timpul din 1/II. 1903 până în 1/II 1904.

Editor și redactor răspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

18 (2—3)

Edict.

După ce Maria Boloșiŭ născută în Bărbăteni superior de 9 anĭ cu infidelitate părăsindu-și pe soțu-ĭ legitim Dan Zaharie din Lupenĭ, fără ca să i-se scie ubicațiunea, ca respectivul să potă urdi proces de divorț contra-ĭ, se provócă ca în termin de 1 an și 1 zi să se însinue la of. Protopopesc din Petroșenĭ, alt cum procesul se va pune în curgere și fără dînsa.

Petroșenĭ 12 Martie n. 1904.

Ștefan Radic,
protopop gr.-cat.

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülloszög (Blaș)

(valabil din 1 Octobre 1903).

către	gara		de la
	Teuș—Tövis		
2 26	persóne	persóne	1 02
12 46	mixt	mixt	2 15
7 35	accelerat	accelerat	9 04
2 52	accelerat	accelerat	12 28
	Copșa—Kis-Kapus		
1 04	persóne	persóne	2 21
2 16	mixt	mixt	12 43
9 05	accelerat	accelerat	7 34
12 29	accelerat	accelerat	2 51
4 03	**Sóvárad**		
			8 26
2 48	mixt	mixt	6 50

(29) 20—20 Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

literanți de curte ces. șireg. pentru materie de mĕtasă și ornamente sacre.

Viena I., Kohlmarkt 2.
„la porumbul alb".

Recomandă

ornatele sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de es. falóne, diaconale, stichariĭ, saccos, omofor, epigonation. mitre, mandiĭ, plasçanice, baldachine, praporĭ etc. cum și tote utensiile și vasele sacre de metal, ca disc. ciboriŭ, cruce, chivot, artoclasie, tricheriŭ și dicheriŭ, cădelnițe, candele, sfeșnice, candelabre etc. tóte pregătite solid și cu prețul cel maĭ ieftin de fabrică.

Catalóge ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

Senegin contra tusei, răguşelii, durerii de piept, ofticei, tusei măgăreşti, cataruluĭ astmei, greutăţii de respirat, lungóreĭ şi tusei sĕcĭ. **Vindecă sigur şi repede.** Preţul **1 cor. 20 fil.** şi **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dinţi şi nervĭ, precum şi scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Preţul **1 cor. 20 fil.** şi **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul şi apriuderea de stomach, greaţa şi vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce şi la curăţirea sângeluĭ. Preţul **1.20** şi **2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curăţirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinereţelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, ameţelĭ, durerĭ de cap şi altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute şi dulcĭ la luat. Peţul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ şi bandagerie chirurgice. Instrucţie pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum şi altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru faţă şi mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esenţă pentru picatul şi întărirea părului. Apa de gură şi dinţi pe cum şi prav. Orĭ ce fel de articlu din branşă. Tóte fórte ieftine. Faceţi întrebare şi Vĕ veţi convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (3—5)

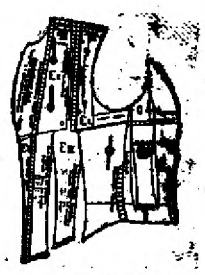

marca fabricei

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşĭ póte însa-şĭ pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatuluĭ de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de ac[illegible]ie. şi posede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscinţă

Işĭ are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele

Preţul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (2—52)

Recunoscute ca cele mai bune

Pluguri de oţel,

Grape tăvăluguri,

Maşine de sĕmĕnat Agricola

Maşine de cosît, sistem american,

pentru ĭarbă, trifoiŭ şi grâŭ

Greble de fîn, otavă şi seceriş,

Presse de paie şi de fîn

Presse Hydraulice,

Presse de póme, stropitorĭ de struguri şi plânte.

Aparate pentru uscarea

pómelor şi a legumelor,

Maşină de îmblătit

purtate cu mânile, cu vitele orĭ cu motorĭ.

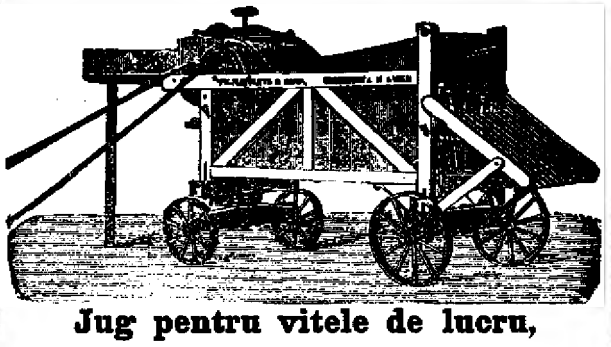

Jug pentru vitele de lucru,

Maşină de curăţit bucatele, triere, maşină de frecat cucuruz,

Maşine de tăiat nutreţul,

Maşină de tăiat napiĭ, móră de urluială.

Locomotive, casse, cuptóre,

pumpe rotative,

tot feliul de **maşine pentru economie,**

se pregătesc după construcţia cea mai nouă, premiata, şi le spedéză

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de maşini economice, turnătore de fier şi pluguri.

Fundat în 1872 **Wiena III, strada Tabor Nr. 71.** ***cu 900 lucrători.***

Premiate cu preste 500 medaliĭ de aur şi argint.

21 (1—10)

La cerere se trimite catalog gratis şi franco.

Se caută vêndători şi agenţi.

AVIS!

Am onóre a aduce la cunoscinţa P. T. Public că în **atelierul meŭ de tinicherie** se pregătesc, conform cerinţelor timpuluĭ de azĭ, tot soiul de lucrurĭ în acésta branşă, şi anume: **tot feliul de lucrurĭ de tinichia** (badog) **acoperişurĭ din tinichia duplă cu aprobarea comisieĭ de edificare, cade de scăldat,** precum: şi tot feliul de lucrurĭ pentru culină.

Să face atent O. Public cu deosebire la **repararea stropitórelor de peronosporă.**

Comandele şi reparaturile din provincia se esecută iute şi bine.

A se adresa la

Ignat Ebel
tinichigiŭ.

20 (1—3)

La Tipografia Semin. Archidiecesan din Blaş se primeşte un învĕţăcel din casă bună, şi care a absolvat cel puţin 3 clase gimnasiale.

Ce-a povestit mórta?

— Povestire adevĕrată din viață. De Lindhof Iosif, Beocsin. —

„Acum povestesce-ne.“
„Azĭ nu scapĭ de noĭ.“
„Spune-ne, ce ți-a povestit mórta?“

Cu aceste provocărĭ îmbulzea o companie veselă pe un bĕtrân vrednic și cinstit, care ședea Dumineca trecută în birtul „La Stea“ la o masă cu maĭ mulțĭ prietinĭ.

Bĕtrânul, care era din satul vecin, s'a înduplecat la urma urmelor și și-a început povestea. A oftat odată adênc, și o lacrimă i-s'a furișat în ochĭ. Și-a adus a minte de Maria lui, care de 8 zile zăcea acum sub glie și sub cruce. Maria cinstea pe bĕtrânul ca pe un tată al eĭ și înainte de mórte i-a spus o poveste, pe care se o spună el tuturora și acéstă poveste doria satul să o afle.

Familia Marieĭ era fórte sĕracă. Bărbatul eĭ se dusese de 4 anĭ în America și nu i-a maĭ auzit de veste. Maria se susținea din lucrul mânilor. Lucra tot lucru greŭ. Dar pe lângă aceea o maĭ chinuiaŭ tot felul

Maria a căzut în genunchĭ în fața faurului, i-a sărutat mânile cu ochiĭ plinĭ de lacrimĭ, și plângênd îngaima o mulțumită, grăbindu-se spre casă la mica eĭ fetiță.

de bóle: *Bătĕre de inimă, durerĭ de cap, amețelĭ.* Și pe lângă aceea maĭ avea și o fetiță care avea nĕcaz cu scrofule și era atât de prăpădită, că deși era de vre-o 9 anĭ nu putea nicĭ umbla. Avea *bube* pe picióre, *ochiĭ plinĭ de urdorĭ,* și fața îĭ era tótă schimonosită de multele bube. Maria a folosit multe leacurĭ, despre carĭ cetise prin foĭ și călindare, dar nicĭ unul nu i-aŭ folosit nimic.

Într'o zi, spăla Maria haine la familia boerului. Deodată vine ferariul prin curte fugind se împedecă de tróca Marieĭ și o röstórnă așa că tóte hainele aŭ căzut în tină. Maria s'a mâniat foc. Și de alt felŭ nu putea suferi pe acest ferar pentru că avea un felŭ de leacurĭ, cu carĭ vindeca pe toțĭ și ea nu credea în ele. S'a pus cu gura pe el și l-a ocărît bine.

„Înșelătoriul ăsta iar a avut să alerge la vre-un biet bolnav să-l înșele cu prostiile luĭ de leacurĭ.“ Și Maria a încuiat pórta să nu maĭ vină pe aicĭ.

După un ceas a venit ferariul iar pe aci, iar Maria rîdea de el cum sta la pórta încuiată și nu putea eși.

„Lasă-mĕ să trec soro. Ce sci când veĭ avé lipsă și de mine“, zice faurul. „D'apoĭ cum. Chiar d-ta poțĭ să-mĭ daĭ vre-un folos. Póte leacul dtale mĭ-ar puté vindeca bóla mea? Cunosc eŭ prostiile ăstea. Am adus și eŭ destule, dar nu mi-aŭ ajutat nimic.“

„Dar de aceea nu trebue să-ți baț joc de Fluidul meŭ. Scie Dumnezeŭ ce bazaconiĭ aĭ dus. Nu fi supĕrată, că ți-am făcut pagubă, mĭ-a fost fórte de grabă.“

„Putea-i merge și maĭ încet.“

„Mulțămesce luĭ Dumnezeŭ, că nu maĭ maĭ opăcit, că ast felŭ ar fi murit o biată copilă și tu aĭ fi causa morțiĭ eĭ.“

„Dar ce s'a întîmplat?“

„Colo lângă biserică s'a nenorocit o copilă.“

„Acolo? Acolo șed și eu. Dór nu va fi pățit ceva Firuța mea vaĭ de mine?“

„Copiiĭ se jucaŭ pe lângă o grópă de var. Tocmaĭ stîngeaŭ ómeniĭ var și o copilă a căzut în grópă. Veciniĭ aŭ alergat și aŭ scos copila tótă arsă din var.

„Vaĭ de mine. E Firuța mea Dómne, ce se me fac?“

„Ómeniĭ n'aŭ sciut ce se facă. Doctorul e 5 ceasurĭ de departe. Din fericire nevasta birăuluĭ, care maĭ anul trecut a suferit *sgârciurĭ, diarce* și *durerĭ de stomach* și eŭ am scăpat-o din gura morțiĭ cu *Elsa-Fluidul* luĭ *Feller* a trimis la mine după Fluid și de aceea m'am grăbit așa. De me duceam nu maĭ cu câte va minute maĭ târdiŭ, ar fi fetița ta acum pe ceea lume. Acum am nădejde că se va vindeca copila ta și tu te veĭ convinge, că Elsa-Fluidul luĭ Feller nu e ca cele lalte bazaconiĭ, carĭ nu ți-aŭ ajutat nimic. De aceea veĭ face bine se comandezĭ cât de iute 1 duzină de Elsa-Fluid cu 5 cor. de la farmacia Feller din Stubica (cot. Zágráb), cu care copila ta se va vindeca cu desĕvârșire.“

Maria a căzut atunci în genunchĭ înaintea faurului plângênd i-a sărutat mânile și mulțămindu-i a alergat cătră casă.

În 15 zile s'a vindecat Firuța de *arsurĭ,* în 4 sĕptĕmânĭ i-aŭ trecut și *bubele* și *reuma* și după ce a folosit 2 duzine de Elsa-Fluid cu 8 cor. 60 fil. de la *Eugen V. Feller, Stubica* Centrale Nr. 82 (com. Zágráb) i-a trecut bóla de ochĭ și tóte cele lalte. Maria încă a folosit Elsa-Fluidul și s'a mântuit și ea de tóte bólele ce o chinuiaŭ.

De aci înainte tocmaĭ Maria îndemna pe toțĭ să foloséscă Fluidul Elsa și tuturora le spunea că numaĭ de la *Eugen V. Feller* în *Stubica* Centrale 82 (com. Zágràb) pot căpăta Fluidul adevĕrat și că farmacistul plătesce cheltuiala pe poștă și că numaĭ Elsa-Fluidul ajută la bóle dintre tóte *Fluidele lumeĭ.* Tot satul și-a procurat apoĭ Elsa-Fluidul și toțĭ îl laudă pentru efectul bun ce îl are maĭ ales contra *lipscĭ de poftă de mâncare, debanț, junghiurĭ, durerĭ de pept, și grumazĭ, dĭ mijloc, de cap, de urechĭ, de ochĭ, de rsățĭ, nervositate, usudărĭ, ferbințelĭ, anemie, onbiciune, durerĭ de mâni și picióre* etc. Cu Elsa Fluidul deodată aŭ procurat și *Elsa pilule* de-ale luĭ *Feller* (6 cutiĭ 4 cor.) carĭ vindecă tot felul de *durerĭ de stomac, mistuire slabă, bólă de rinichĭ, boală rea, vĕrsăturĭ, insomnie, gălbinare* și altele.

Acestea mi le-a spus fericita Maria și tremura tótă când mi-a spus, că era eât pe aci să fie ucigașa ficeĭ sale și numaĭ Elsa-Fluidul aluĭ *Feller* a mântuit-o de mórte pe mica Firuța.

Bătrânul estenit de vorba multă tăcu. Luă repede o lingură cu apă, turnă câte va picăturĭ dintr'o sticluță, ce o avea în busunar, le înghiți și zise:

„Ceea ce am înghițit eŭ acum, a fost renumitul Elsa-Fluid luĭ Feller care m'a vindecat de *durerile de grumazĭ* și pe care tot de una îl port la mine.“

Așa a vorbit bĕtrânul, vestea să lățĭ iute în sat. Toțĭ bolnaviĭ aŭ trimes după Elsa-Fluid, despre care mult am cetit și care multora dar maĭ ales la mine acasă mĭ-a dat ajutor în contra multor năcazurĭ. În ĭarna trecută mulțĭ aŭ avut nĕcaz cu *rĕcelile* și în Dumineci mereŭ tușeaŭ și strănutaŭ în biserică. Mulțĭ aveaŭ *guturaiŭ, influmațĭ, influență. rĕsuflet greŭ,* pe tóte acestea le-a vindecat ușor Fluidul Elsa.

Umflăturĭ, bubóie, scarlat, frigurĭ, răguselĭ, bóle de gură, miros de gură, colicĭ, pe lângă acestea *amețelĭ, ferbințelĭ, asudărĭ, bóle de ficat, de apă, înghețăturĭ* și multe altele, pe tóte le vindecă Fluidul Elsa.

Zi de zi curg scrisorĭ de mulțămită la Stubica, la farmacistul Feller. Le și meritĕ pentru că nu numaĭ bolnavĭ ci și ceĭ sănătoșĭ folosesc Elsa-Fluidul cu succes minunat pentru întărirea nervilor, întinerirea feței, contra mătreței și a căderiĭ pĕrului, etc.

Cine va comanda Elsa-Fluidul aluĭ Feller îmĭ va fi în veciĭ recunoscĕtor, pentru că l'am îndemnat să foloséscă un leac atât de bun.

Și de óre ce *adevĕratul Elsa-Fluid* se bucură de un renume atât de frumos să ne ferim de imitațiunĭ pe carĭ le-aŭ adus în circulație în timpul din urmă ómenĭ șarlatanĭ sub numirĭ, ca „Gold-Elsa-Fluid“ saŭ Luisa-Fluid etc.; de ce se cumperĭ imitațiunĭ, când poțĭ căpĕta pentru acelaș preț *adevĕratul Elsa-Fluid*? Maĭ bine ne putem feri de înșelăciune dacă cerem direct de la

Eugen V. Feller, farmacist în *Stubica Centrale Nr. 82.* (com. Zágráb).

Adevĕratul Elsa-Fluid alui Feller.

(Fluidul de esență de plânte cu miros plăcut aluĭ Feller), provĕdut cu marca „Elsa,“ pe orĭ ce sticlă și pe orĭ ce instrucție trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa“ și subscrierea „Feller.“ În timpul din urmă după ce Elsa-Fluidul se bucură de o trecere fórte s'aŭ pus în circulație din partea unor speculanțĭ fără conscință diferite imitațiunĭ sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid** etc. Să ne ferim de ast felŭ de imitațiunĭ pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca „Feller“ este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o și aprobat-o.** La espoșițiile din **Berlin Roma, Londra, Paris** și **Nizza Fluidul-Elsa** aluĭ **Faller** a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordnului crucea roșie din Spania.

Se spedézĕ cu rambursă orĭ trimițind banĭ înainte:

dimpreună cu instrucția, spesele de poștă și ladă:

12	sticle	saŭ 6	st. duple	5.—	cor.
24	„	„ 12	„ „	8.60	„
36	„	„ 18	„ „	12.40	„
48	„	„ 24	„ „	16.—	„
60	„	„ 30	„ „	20.—	„

Maĭ puțin de 12 sticle nu se spedézĕ

Gratis primesc tot la 12 **sticle** o sticlă de **Elsa Fluid.**

Numaĭ Elsa-Fluidul luĭ **Feler e bun.** E consult să se comande recomândat.

La *Elsa-Fluidal* se recomândă, ca cel maĭ bun mĭjloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur și iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare. ajută mistuirea, curățesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucțiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscință.

Adevĕratul prav de insecte cu marca „Elsa.“ Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine grajdiurĭ, viĭ cum is d. e. *muscele, purecĭ, moliele, păduchiĭ, stelnițele, furnicele* etc.

Prin folosirea acestuĭ prav să cruță fórte mult și fiind efectul luĭ admirabil să recomândă cu tótă căldura. 1 tegulă **1 cor.** dacă se comandă de odată cu **Elsa-Fluid,** la din contră singur costă **5 cor.** franco.

St. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica, Centrale 82. cot. Zágráb.

Te rog să-mĭ trimiț de o cam dată 12 sticle din minunatul Dtale Elsa-Fluid, de óre ce eŭ de 5 anĭ mĭ-am perdut lumina ochilor, și acum după folosirea escelentuluĭ Dtale leac vĕd ca prin sită — te rog de spedare urgentă.

Am scris în 10 Iuliŭ 1901.

Ioan Bancsa Czofalva (Treĭ scaune)

Că cu Elsa-Fluidul Dtale sînt fórte îndestulit o dovedesce acésta desele mele comande. Elsa-Fluidu îl țin tot de una la mână.

Maurer F. med. pract. Fieberbrunn (Tirol).

8 (2—2)

Cruce sau stea dupla

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503

Vindecă şi înviorézá pe lângă garanţă: **reumă, astmă,** (respiraţie grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinţi, durere de cap, impotenţă, influenţă,** precum şi orî-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, îşî reprimeşte banii numaî decât. Acolo unde n'a folosit nicî un medicament, cercaţî aparatul meü; sum convins despre sigurul meü aparat.

Preţul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburî vechî.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburî maî uşóre.

Spediţia centrală de vînzare îl trimite în ţără şi străinătate cu rambursă, saü dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3

16 (2—52)

CUMPĔNĂ DE CASĂ GRATUIT!!!

Din causa îmbulzelei prea marî a marfeî trimit în tótă lumea renumita şi de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** şi anume:

6 linguriţe, 6 furculiţe, 6 linguri de masă, 12 linguriţe de cafea, 6 cuţite de desert, 6 furculiţe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico,

total 46 bucăţi numaî 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca dar, şi pe lângă garanţă

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (şi dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc **garanţa pe 25 anî.** Spediţiunea se face orî prin rambursă orî prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăţî), bun şi fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirî, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banii să se trimită înainte, orî se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,

Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

TELEGRAMĂ!!!

Cel maî mare asortiment în vestminte pentru Domnî şi Dómne, cu o croitorie proprie modern aranjată.

Comandele după mĕsură, se esecută din **materie din ţară şi străinătate,** cu un **preţ moderat,** şi se pregătesc după **cel maî bun şi maî modern fasson.**

La comandele din jur, eventual dacă maî mulţî inşî la olaltă vor face o comandă de cel puţin 100 cor. îmî trimit agentul meü cu colecţiunea de mustre.

În urma deosebiteî prestaţiunî în preţ şi esecutare, i-se ofere unuî fie-căruia buna ocasiune să se îmbrace bine, modern şi ieftin.

De binevoitorul sprijin
rugându-mĕ sum

Cu stimă:

(14) 3—6 **B. Ascher.**

Mare deposit de vestminte pentru domnî. dómne, — deposit de cămeşî, pălăriî şi cufere.

Medieş—Medgyes.

(44) 18—20

30 zile se lasă spre probă.

Din încredinţarea renumiţilor **fabricanţi de ceasurî americane Scott John, Marlitt şi Holzer,** carî voiesc să-şî facă populare fabricatele lor şi în Europa şi se dee un curs maî mare sistemul de ceasurî Roskopf Markt. se trimite contra ramburs orî trimiţênd înainte

2·80 fl.

Un escelent ceas de buzunar Anker Remontoir „Patent Scott Watch" cu o construcţie masivă de 36 óre cu un aparat de precisiune. Cu faţă de email. Se dă garanţă de 5 anî. (La fie care ceas se dă gratuit 1 laţ aurit şi article de reclam.)

Celor ce nu le convine li se retrimit banii.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasurî şi juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelsgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Preţcuranturî se trimit la cerere gratis şi franco.

Se caută agenţi.

Anunţul se póte reproduce.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădieî nrul 5 (edificiile proprii),

asiguréză în cele maî avantagióse condiţiî:

contra pericolului de incendiŭ şi esplosiune,

edificiî de orî ce fel, mărfurî, mobile, vite şi producte economice etc.

asupra vieţiî omuluî

în tóte combinaţiile, capitale pentru casul morţiî, asigurărî de zestre, de copiî, rente, pe viaţă etc. etc.

Asigurărî poporale fără cercetare medicală.

Asigurărî pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de reservă şi de garanţie specială,
cu finea anului 1900: ***1,303.572 cor. 15 bani.***

Valorî asigurate contra incendiuluî: **72,420.299 coróne.**

Capitale asigurate asupra vieţiî: **9,248.543 coróne.**

Pentru despăgubirî de incendiî 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viaţă 2,738.793 c.

Oferte şi orî ce informaţiunî se pot primi de la:

Direcţiune în Sibiŭ, str. Cisnădieî nr. 5, et. I., curtea I.,

precum şi de la subagenţiî din tóte comunele maî marî.

Agenturî principale:

în Arad, Braşov, Caşovia, Cluş, Timişóra şi Făgăraş.

(5) 48—52

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru mónarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Fóe. bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 2 April 1904. Numĕrul 14.

Sinodul Archidiecesan

— **articol sosit de afară.** —

Factum est. S'a întîmplat!

Pe ziua de 10 Maiŭ st. n. a. c. Escelenţia Sa Mitropolitul, pe basa dreptului ce-i compete după ss. canóne s'a îndurat a convoca sinodul cel atât de mult reclamat de preoţime. În ziua aceea elita Clerului se va aduna în Blaş ca aci împreună cu Capul Archidieceseĭ şi cu luminaţiĭ luĭ sfetnicĭ să se consulteze cu privire la regularea dotaţiuneĭ preoţilor.

Nimic nu era mai de dorit de cât acésta.

Starea anormală în care a ajuns Clerul provincieĭ nóstre mitropolitane şi în specie cel din archidiecesă, pretinde imperios ca de la loc competent să se facă paşiĭ de lipsă pentru încetarea acesteĭ stărĭ de lucrurĭ.

Nu mĕ îndoiesc, că capetele luminate, carĭ se vor întruni în acel sinod, vor afla cel mai bun bun expedient pentru sanarea rĕuluĭ, dar după a mea părere, acel expedient va fi tare greŭ de aflat, din acel ponderos motiv, că ne lipsesc mijlócele materialĭ prin carĭ să ne ajutăm noĭ de noĭ, fără a recurge la ajutoriul statuluĭ. Dacă Dumnezeŭ ni-ar dărui până atunci un alter Bob, Şuluţ, etc. carĭ să-şi verse avutul lor în scopul acesta, atunci cred că am ieşi lesne din impas, dar fiind că acestia de o cam dată ne lipsesc, — trebue să ne frămîntăm bine capetele în faţa problemiĭ ce ne stă înainte.

Statul, care a regulat congrua altor confesiunĭ, este dător ca şi faţă de noĭ să purcédă ast fel, însc nefericita politică, ce se urmézĕ la noĭ, atât din partea guvernuluĭ cât şi mai cu samă din partea Cleruluĭ înalt catolic, pentru noĭ a făcut imposibilă beneficiarea din visteria statuluĭ în mod egal cu alte confesiunĭ, carĭ capĕtă congruă deplină pentru preoţiĭ lor, ĭar nóuĕ ne scóte ochiĭ cu aşa numitul ajutor de stat, care nu este întregire de congruă ci servesce numaĭ ca un mijloc de corumpere şi demoralisare între preoţi.

După părerea mea, acest ajut, între împrejurările actuali este un malum necessarium, la care sîntem avisaţi şi mai de parte, până la regularea definitivă a congrueĭ, dacă va fi acésta când va. Chiemat este dară sinodul a face paşiĭ necesarĭ la locurile competente cerênd şi pentru Clerul provincieĭ nóstre mitropolitane întregire de congruă, saŭ cel puţin ca ajutul de stat să nu se mai împartă în modul scârbos de până acum, ci să se pună la dispoziţia Prea Ven. Ordinariat, care apoĭ să-l împărtă între preoţi, după cum scie că merită şi după cum cere lipsa. Prin acésta s'ar pune capet atâtor murmurărĭ şi suspicionărĭ între preoţi, şi apoĭ firea lucrului încă cere acéstă, căci Episcopul cunósce vrednicia preoţilor ca atarĭ. ĭar nu Ministrul, şi prin urmare numaĭ Episcopul lĭ póte remunera după merit.

Alt cum din parte-mĭ şi cred că de acord cu mine vor mai fi şi alţĭ preoţi, declar, că de cât se mai primim acel subsidiŭ în forma şi după modalitatea de până acum, mai bine să renunţăm la el.

Până la ţinerea sinodului mai sînt vre-o 6 sĕptămâni, şi la acest loc ne putem clarifica vederile şi ideile. Doresc dară ca să vorbim la obiect cât mai mulţi, ca la timpul sĕŭ orientaţi din tóte punctele de vedere, să putem întra în sinod cu vezirul deschis.

Misiuni poporale. Lucrul bun început în tractul Clușului se continuă cu bun succes de cei doĭ vrednicĭ şi zeloşi preoţi ai Cluşului: protopopul Dr. Dăianu şi capelanul Roşian.Ródele culese pe urma acestor deprinderĭ sufletescĭ sînt neprevĕdut de bune, nu numaĭ ca o armă contra rătăciţilor, ci şi ca un scut şi apĕrare contra pĕcatului şi trezire din somnul rĕutăţiĭ.

Din o corespondinţă ce ne trimite preotul *Ioan Ramonţan* din Gârbău estragem următórele pasaje:

FEUILLETON.

Onomastica S. Părinte Papa Piŭ al X-lea.

— *Scrisóre din Roma.* —

E Sâmbătă. Sórele îşĭ tremură primele raze aurii pe zimţii grandióselor cupole. Oraşul încă nu e deşteptat; străzile sînt góle: numaĭ servitoriĭ şi vinzĕtoriĭ de verdeţurĭ şi câţi-va purtători de jurnale de dimineţa să mişcă în voia lor pe pardosala curată şi glasul lor duios lutr'un echoŭ prelungit se perde printre şirele înguste ale palatelor. Iĭ colo să mai ivesce la colţul străzilor câte un car ţĕrănesc de o structură grea şi cu dóuĕ róte tras de muloni plinĭ de zorzóle — câte o ţĕrancă cu marfa în cap, şi lar dispar în alte străzi. Mai trec tramvaie cu 2—3 ómenĭ şi se gonesc cu repedĭune furióşă pe drumul lor. Pe uşile prăvăliilor încă zac grelele zăvóre şi lăcatele vîrtóse. Pe dinaintea casarmelor îşĭ face sentinela îndatinată-şi cale cu paşĭ măsuraţĭ; în porţile principescĭ pausézĕ portariĭ svelţĭ şi vînjoşĭ îmbrăcaţĭ în costumul lor bogat şi curios — carĭ aşa cum staŭ stilp la postul lor cu toiagul lung în mâna — semnul şi puterea dignităţiĭ lor — cu pălăriĭ medievale decorate cu emblema dinastieĭ — îţĭ par nesce domnitorĭ din vremile apuse.

Aĭ crede, că numaĭ acéstă mână de ómenĭ s'-ar desfăta în frumseţa dimineţiĭ şi ar gusta dulcéţa primelor óre ale zileĭ, căci ferestrile mândrelor palate sînt încă oblonite; s'or odihni bogaţiĭ moleşiţĭ în puful móle, leganaţĭ de somnul întârziat: ministriĭ visându-se la cârmă nóuă; bancherii calculând interese; negustoriĭ dobânda sĕptĕmâneĭ viitóre; artistul admirând idealul sĕŭ, şi cine scie ce să va mai petrece în dosul perdelelor şi după perdelele dese — însc nu, căci de mult, de când aŭ început a rumeni marginile cerului la rĕsărit, la glasul senin şi vesel al clopotelor aŭ alergat credincioşiĭ la biserică, începênd de la dómna îmbrăcată în mătasă, până la burgheza sĕracă, ce-şĭ pórtă semnele miserieĭ pe faţă-i veştedă şi suptă, şi de la bĕtrânĭĭ albĭ până la băeţaşul, care acum învaţă a rosti „Tatăl Nostru" şi acolo cap la cap, umĕr la umĕr în adâncă meditaţiune în aceea profunda liniște şi în mirosul uşor de tămâie rechiamă în suflet şi în gând blândul „Nazarinean" care nevĕdut să sacrifică pe altarul de dinaintea lor.

Am avut bucuria de a vedea acéstă alipire strînsă, acéstă dragoste a Italianului faţă de biserica sa şi m'a umplut scena de dulcĭ fiorĭ punêndu-mĭ întrebarea: de unde acest farmec în credinţa acestui popor? Rĕspunsul involuntar mi-a venit pe buze: predicele dese, din carĭ se revarsă adevĕrul clar şi limpede, ca dintr'un isvor — carĭ îşĭ aŭ fundamentul în studiare profundă a S. Scripturĭ şi a vieţiĭ sânţilor.

Noĭ rĕsăritenĭĭ încă avem sfinţiĭ nostri şi pe altarele nóstre să renoiesce — pot zice — zilnic trista şi durerósa tragedie

Femeia l'a îndemnat pe Adam să păcătuiéscă. Femeia e şi astăzi care contribue mai mult la lăţirea sectei pocăiţilor. Durere, — vorbesc din esperinţa, căştigată în parochia mea. Vĕdĕnd femeia, că bărbatul sĕŭ nu să póte desbăera de păcatul beţiei, atâta îl vorbesce, până ce îl înduplecă să intre între pocăiţi. Va să zică femeia în familie póte face mult bine dar póte face şi rĕŭ mare. Pentru ce dar să nu ne folosim de ocasiunea de a esplóta acéstă putere femelésca în favorul bisericei.

Conduşi de acéstă idee, în 20 a l. c. am înfiinţat şi noi „Reuniunea femeilor gr.-cat. pentru înfrumseţarea bisericei" sub presidiul D nei preutese Paulina Ramonţan. şi avem speranţă că lucrarea începută va aduce róde pline de binecuvêntare, după ce la prima încercare s'aŭ şi strîns în scopul reuniunii 111 coróne.

Tot cu frumóse resultate aŭ decurs aceste deprinderi sufletesci şi în comuna **Frata**, protopopiatul Coşocna. Aci predicele le-a rostit capelanul Roşiau. Programul a fost următorul:

Vineri în 18 l. c. des de diminéţă clopotele chiémă poporul la rugă. Se începe oficiul órelor după care păr. R. în faţa mulţimei începe şirul meditaţiilor, vorbind despre scopul şi folosul exerciţiilor sacre. A urmat apoi liturgia Inaintesfinţitelor, apoi a II. med. despre „Valórea sufletului". După amiazi s'a oficiat Pavecerniţa, după care a III. med. despre mărturisire; sara la 6 óre Canon de rug. cătră Domnul Christos şi a IV. med. despre părerea de rĕŭ. În ziua următóre s'a urmat tot aşa, ţinêndu-se patru meditaţii despre diferite viţiuri, ca: necurăţie, blasfemie, beţie etc. Iar Dumineca s'aŭ mai ţinut dóuĕ meditaţii. Tot atunci s'aŭ cuminecat maioritatea credincioşilor mărturisiţi. Tóte meditaţiile le-a ţinut păr. R. şi în tot decursul ss. exerciţii afară de timpul meditaţiilor, cinci preoţi aŭ marturisit. S'aŭ mărturisit şi cuminecat cu totul la 800 de inşi. Apoi corespondentul continuă:

„Din fructele imediate ale acestor exerciţii însĕmn numai aceste: un credincios care în viaţa lui nu a cercetat s. biserică şi care pentru rĕutatea şi necredinţa s'a şi-a căpătat numele de „Iuda", acum s'a mărturisit şi cuminecat şi a declarat publice că de aci în colo va fi cel mai puternic stâlp al bisericei; altul, care venia la biserică regulat, dar totuşi nu s'a mărturisit în viaţă — deşi e la 60 ani, asemenea s'a mărturisit şi cuminecat; o femeie a oferit unei biserici sĕrace 60 cor. asemenea s'aŭ făcut mai multe contribuiri în favorul bisericei locali.

„Exerciţiile s'aŭ sfîrşit cu o imposantă şi impunĕtóre procesiune la mormînte, unde păr. R. vorbesce de nou şi de unde reîntorşi în s. biserică păr. R. îşi în rĕmas bun de la poporul credincios, lăudându-i şi mulţămindu-le de ţinuta démnă ce aŭ arătat'o; iar preotul local mulţumesce în numele sĕŭ şi al poporului păr. R. şi celor alalţi preoţi cari aŭ asistat. După cari obosiţi dar mângâieţi în suflete ne-am depărtat fie care la ale nóstre.

„De închiere amintesc că preotul nounit local a ridicat mult prestigiul acestor deprinderi sacre prin aceea că prin denunţarea-i perfidă a făcut de în tot decursul acelor zile 5 gendarmi n'aŭ mers din sat. Să-i fie de bine. Iar nóue, să dele Dumnezeŭ, ca să ne urmeze cât mai mulţi confraţi."

Alte misiuni de acestea continuă a se face în Dretea, Topa deş. şi airea şi chiar şi în alte tracte acéstă minunată ideie începe a fi urmată.

În faţa acestei reculegeri, ne vin în minte încurajatórele vorbe: Dacă Dumnezeŭ e cu noi, cine mai e în potriva nóstră şi ce ne mai póte strica cel rĕŭ!

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Romană.

(Continuare.)

Tóte aŭ mers până aci perfect de bine. — Frăţia Româno-bulgară era invidiată de toţi şi era cât pe aci s'o imiteze şi Românii din oraşele Perlepe, Cruşova etc; dar spre fericirea românismului aŭ survenit óre cari obstacole şi nu s'a realisat.

Germênul distrugetor în sufletul bulgăresc n'a întârziat a nu se declara pe faţă cu o nespusă înverşunare în contra Românilor. Bulgarii cari se credeaŭ stăpâni pe situaţiune, aŭ călcat în picióre orî-ce obligaţiune, rupênd în mod brusc relaţiunile amicale cu Românii.

Un asemenea procedeŭ din partea lor era, fără îndoială aşteptat; de aceea Românii Ochridenî aŭ fost prevĕdĕtorî de mai nainte, că vor avea de furcă cu aceste brute şi când şi-aŭ dat pe faţă arama, li s'a rĕspuns cu bărbăţie, că până ce esistă sânge românesc în vinele lor, descendenţii lui Crum nu vor avea fericirea să devie stăpâni şi să dicteze Românilor.

Iată cum s'a întîmplat ruperea relaţiunilor Româno-bulgare:

Bulgarii îmbătaţi de succese şi încuragiaţi din afară în mersul progresiv al causei lor naţionale, aŭ devenit abusivi şi impertinenţi faţă de instituţiunile culturale ale Românilor, pretinzênd cu o nerusinare vĕdită să introducă în cele dóuĕ scoli românesci câte un institutor şi institutóre de limba bulgară; iar în biserici câte un preot bulgar şi într'o strană un cântăreţ bulgar. — Audit-aţi iubiţi cetitorî până la ce grad de impertinenţă aŭ ajuns aceşti miniti de odinióră şi cărora noi Românii le zicem şopi, adecă ceva barbar, brut?

Cu tóte protestările legale ale Românilor de a reveni la sentimente mai bune,

---

de pe Golgotha, dar cred, că nu exagerez când afirm, că Sfinţii nostri sînt numai umbre migrătóre, ce în tot anul să abat pe la noi din patria lor depărtată — îşi serbézĕ onomastica şi iar să reîntórnă; — orî sînt numai cuvinte tradiţionale rĕmase în mintea nóstră, însĕ fără nicî un concept saŭ şi dacă nu e spălăcit, e şters. Nu sciŭ lipsa convingerei serióse face, ca dogma acésta atât de măréţă: „Comuniunea sfinţilor" la noi nu e pusă aşa zicênd mai nimic în praxă — orî acea *datină* destul de condemnabilă, — ce după încetarea din viaţa a celor din urmă sfinţi din orient, ca un aer strîcat şi corumpĕtor s'a lăţit în părţile rĕsăritene — înţeleg superficialitatea şi formalitatea aceea gólă şi fără de nicî un simţ religios, ce a sĕmĕnat apoi în popóre şi fanatismul orb, ce le légă ochiî să nu vadă nimic, orî numai fórte puţin şi scurt, ţinêndu-le legate la litera severă exteriorului şi nicî de cât nu a cercat să deştepte în ele conscliinţa adevĕrată.

Şi acum, când s'a făcut primul pas între Românii gr.-cat. în direcţiunea acésta sĕnătósă şi creştinéscă, nu să póte îndestul lăuda pornirea On. Domni preoţi din cercul Cluşului, cu atât mai vîrtos, cu cât e prima în cercare, care nu umblă să vêneze feţe şi auctorităţi, ci inime.

Însĕ nu despre acésta am dorit să vorbesc. Ziua de Sâmbătă a adus în special bucurie asupra Vaticanului — era ziua onomastică a stăpânului sĕŭ. Însĕ nicî sĕrbătórea acésta n'a rĕmas neconturbată de grijile grele şi de durerea aceea vagă ce stăpânesce inima bunului Păstor. Stările triste a colegiilor din Franţa, exilarea şi aruncarea pe drumurî a atâtor fiinţe şi rĕmânerea lor fără scut, fără căpĕtâiŭ, a pĕtruns dureros inima S. Părinte şi acéstă întristare să revarsă din întréga vorbire, ce a dat-o în sĕmn de mulţămită colegiului cardinalilor gratulătorî şi care acum a produs mare mişcare în cercurile socialiste atât franceze, cât şi italiene.

Dar orî cât va fi displăcut acestor ómeni fără Dumnezeŭ glasul lamentator a Santităţii Sale poporul cu alipire nestrămutată faţă de S. Scaun, nu a întârziat de a cânta încă odată „imnul eliberării, al învingerei şi al pacei".

Dorireaş, că acum, când scriŭ aceste şire să am inimă de vulcan, să am virtutea geniilor, ca să pot produce şi înaintea ochilor vostri, acea panoramă sublimă ce s'a desfăsurat în Basilica S. Petru şi se deştept şi în voi acele dulcî impresiunî, ce aŭ pĕtruns inima mea în acele momente rarî şi unice în felul lor.

*

Încă de la órele dóuĕ după améz a început a se mişca, ca o unda mereŭ crescêndă o mulţime colosală de ómeni, pe tóte uliţele cu trăsurî, pe tramvaie, orî pedestru; ómeni de tóte naţionalităţile de tóte condiţiunile, rangul şi sexul; par'că încoronare de rege ar fi, orî vr'un eroŭ vechiŭ român s'ar fi sculat dintre mucegăitele inimî. Şi până cătră cinci mereŭ a curs acest puvoiŭ.

Imensa basilică, acest simbol al păcei, cu dimensiunî urieşe, de paşiî şi şoptele mulţimei se umple, ca de un susur molatec de albine, ce din clipă în clipă cresce, până devine tumultător, ca un ropot de valurî, ce se frămêntă într'un scoc. Ca la un semn nevĕdut însĕ mutesce acest chaos de vocî şi în maiestatea lor artistică, se înalţă, se amestecă şi se frîng de părenî în mii de vibrări puternicele acorduri ale organelor.

Un moment şi iar să face tăcere profundă. Statuele par'că ar prinde puterî omenesci, tresar, să mişca óre cum-va. Mulţimea e întórsă cătră altarul principal deasupra cărui Spiritul Domnului apare în lumină neapropiată, înconjurat de frumósele creaturî spirituale, cu aripî marî şi blonde, cu vesminte albe ca néua şi cu picióre rosate.

Deasupra să ridică grandiósa cupolă cu patru evangelişti în patru colţurî, cari scriŭ pace, mântuire şi iubire popórelor şi mărire lui Dumnezeŭ. Mai jos şi mai îndrept se ridică statua urieşă de bronz a S. Apostol Petru şi binecuvîntând privesce peste capetele mulţimei ce-ţi pare un câmp de florî.

Iar când s'aŭ întonat primele cuvinte de la imnul seraphic: Te Deum laudamus, acéstă massă de ómeni prin *50 de mii* de guri a rĕspuns: „Te Deum veneramur", şi într'un întreg divin plin de maiestate şi glorie se întrupaŭ înaltele şi sublimele idei ale S. Ambrosiŭ, cu acordurile line, domóle şi duióse, înaintea cărora inima deschide tóte ventrelele sale şi la audul cărora omul se topesce încet în propriile sale simţĕminte.

Nu mĕ încerc să descriŭ impresiunile singuraticelor persóne, ce ar fi şi imposibil, nicî într'un cât a luat parte sufletul la acéstă

ei cu nici un preț n'aŭ revenit, ci mereŭ creaŭ dificultăți în frunte cu episcopul lor Gregorie. succesorul lui Nathanail. un călugăr încarnat în contra românismului.

Românii oțeliți în asemenea lupte aŭ luptat și respins cu bărbăție pretențiunile bulgărești.

Rasa acésta slavă în ultimele decenii prin atitudinea sa și activitatea barbară ce o desfășură în acele părți, a devenit un pericol general pentru tóte națiunalitățile din peninsula balcanică și dacă i-se va lăsa câmpul deschis și pe viitor nu știm unde vom ajunge în viitor. — Recentele turburări în Macedonia ne aŭ dovedit în destul, că acésta rasă este periculósă.

Pentru confirmarea celor spuse mai sus și spre luminarea iubiților cetitori reproduc esact aci, tot ce am găsit notat în privința luptelor cu bulgarii în registrele bisericei sf. George din suburbia de sus; și din povestirea lor vor deduce, că o apropiere pe viitor între Românii de la Pind și autoritatea bisericéscă slavă nu va avea loc nici odată.

Iată documentele estrase:

Edificarea bisericei Române din Ochrida a Sfîntului Mare Martir George, purtătorul de victorie.

De la venirea Românilor din comuna Lunca până la 1836. aŭ fost fără biserică și se duceaŭ la biserica din mesocastru (camensco) cu hramul sf. Maria. — Din causa depărtărei ne putênd a se duce până acolo, deciseră ca să își edifice în mahalaua lor o biserică cu hramul sf. George și așa deciderea lor aŭ pus-o în lucrare.

Doi notabili Români plecară la Constantinopol, însărcinați cu scóterea firmanului. — Ceilalți Români și cu ajutorul Românilor din mahalaua de jos și a altor creștini (albanezi) se îngrijaŭ să aducă materialul de clădit pe cum: pietri, var grinzi etc. etc.

Cei din Constantinopol n'aŭ putut cu înlesnire să obțină firmanul; însă cu ajutorul Archiereului de atunci și a unui locuitor din Constantinopol. a nume Hagi Sotir aŭ scos firmanul.

Cu puterea acestui firman aŭ început să pună temelia. — Otomanii vecini nu lăsaŭ. cu ordin însă imperial aŭ trimis doi Bumbașiri. cari stăteaŭ aci până să se pună temelia. Înainte însă de a pune temelia, pe când săpaŭ. Românii găsiră semne de vacăf (biserică) pe cum: cruce săpată pe piatră. var, cărămidi etc. etc., pe cari vêdênd-le s'aŭ încredințat. că ar fi fost vre-o dată aci vre-o biserică și așa li s'a dat voe ca să lucreze. — Românii, neavênd bani. s'aŭ împrumutat afectându-și casele și averile lor.

După doi ani s'a terminat lucrarea și până la anul 1840 a stat biserica așa. În acel an aŭ făcut templul și icónele. La anul 1853 sub epitropia lui Vasil Coe s'a edificat nartica.

Epitropii acestei biserici de la întemeerea ei și până astă-zi aŭ fost următorii:

De la 1837—1845 Vasil Coe
„ „ 1845—1849 George Sgala
„ „ 1849—1851 Margarit.
„ „ 1851—1855 Vasil Coe
„ „ 1855—1856 Margarit
„ „ 1856—1857 Apostol Dimoannia
„ „ 1857—1859 Margarit
„ „ 1859—1866 Frații Taiu dișî și Dafina
„ „ 1866—1867 Naum Goju
„ „ 1867—1872 Iacob Dimoannia
„ „ 1872—1874 Apostol Dimoannia
„ „ 1874—1877 Vanciŭ Dimoannia
„ „ 1877—1879 Mitea Ghergu.
„ „ 1879—1881 Ioan Mocu
„ „ 1881—1882 Tașcu Papa Ștefan
„ „ 1882—1885 Nicola Coe
„ „ 1885—1887 Filip Apostolescu (Institutor)
„ „ 1887—1888 Vanciŭ Dafina
„ „ 1888—1889 Nicola Coe
„ „ 1889 și până azi Covi Costi.

Pe timpul când s'a edificat biserica între 500 și mai bine case românesci se găsiaŭ numai 12 familii bulgăresci în mahalaua românéscă, cari eraŭ plugari pe la Turci.

Cu decadința Românilor, din causa plecărei lor în străinătate și neîntórcerei lor la căminurile părintești veniaŭ bulgari și închiriaŭ casele românilor plecați

Un Român Macedonean.

(Va urma).

---

sărbătóre. ci mă mângâiŭ cu aceea și mă bucur fórte, că am putut să cânt și eŭ odată acest imn „al eliberării al învingerei și al pacei", și par'că eŭ cu presința mea aș fi suplinit pe toți cei ce aŭ fost de parte de acest loc.

Cu drag în suflet m'am depărtat din acel loc sfînt cu firma convingere, că glasul nostru a „pătruns norii" și ne-am strecurat printre cei mulți cu un aer de triumf până acasă.

* * *

Ca postscript adaug, că în 11 Aprilie se va pune în praxă cântul „Gregorian". ca nóuă reformă tot în Basilica S. Petru. când tóte colegiile din Roma în presența Prea Sfinției Sale vor intona misa pe un ton în loc de corurile multitone. ce făceaŭ din biserică teatru. Proba am făcut'o acum în biserica S. Ignațiŭ și nu pot în destul să descriŭ farmecul, ce-i produce acest cânt simplu și original. Iar sărbătórea aceea va fi în onórea S. Gregoriŭ I. ca iubileul de 1400 de ani de la mórtea dînsului.

Salutând pe toți frații din patrie. încheiŭ acésta epistolă.

Victor.

REVISTE.

Afaceri interne. Săptămâna trecută ministrul de finanțe a cerut de la cameră un credit de 328 milióne cor. pe cari va avé să le foloséscă pentru investiri: căi ferate, drumuri, sanatorii, palate etc. Aprópe pentru fie care comitat să proiectéză câte ceva. Comitatul nostru e combinat să primescă un palat pentru tribunal, care va costa 700 mii coróne. În afacerea acésta representanța orașului Aiud a și adresat o scrisóre lungă cătră ministrul de justiție, cerênd ca palatul acesta să se ridice în Aiud, unde a fost și mai înainte.

Ministrul Berzevicy lucră la un proiect de lege prin care să reguleze obligamentul învățământului poporal, propunerea mai cu succes a limbei magiare în școlele de tóte zilele și celea de repetiție, regularea învățământului economic, a salarelor învățătorilor poporali, a controlii preparandiilor din partea statului etc. tóte cu vedită țintă nu spre a ferici poporul, ci spre a-l magiarisa mai ușor și mai curênd.

Bulgaria. E pe cale de a se încheia o convenție între Turcia și Bulgaria, care dacă va fi realisată. va contribui mult la susținerea păcii și liniscirea spiritelor în Balcani. E vorba adecă, ca Turcia să amnestieze și reîmpatrieze pe toți refugiații bulgari și să-i ajute cu bani din visteria statului. În acela-și timp Bulgaria se obligă a nu mai suferi nici un comitet macedonean și nici o propagandă de acest feliŭ. De asemenea nu va permite să se treacă peste granită muniții.

Italia. Împăratul Germaniei a sosit la Neapol unde va petrece și sărbătorile. Regele Victor Emanuel a ieșit întru întîmpinarea lui; s'aŭ dat și îndatinatele banchete, cu care prilej s'aŭ rostit toaste pline de afectuósă simpatie. Faptul acesta și mai ales împregiurarea că ambii domnitori aŭ trimis o telegramă împăratului Francisc Iosif, îndreptățesce încrederea, că tripla alianță stă încă tare.

Résboiul Ruso-Japones. Kuropatkin, noul generalisim al armatelor rusesci, sosit pe câmpul de résboiŭ a și raportat deja țarului de un atac nesuces a dujmanilor. Japonesii adecă aŭ voit să cufunde patru năi comerciali la intrarea Port-Arturului, spre a zădărnici ieșirea flotei rusesci din port. Observați însă de Ruși, acestia aŭ deschis un foc vehement contra lor și i-aŭ împedecat de la împlinirea planului.

Kuropatkin a mai raportat despre o luptă. ce a avut'o general Miscsenko aprópe de gura rîului Jalu în 28 Martie cu Japonesii. Generalul rus a atăcat Csöngetnig care era ocupat de dóue regimente de japonezi. Miscsenko a atăcat cu 6 regimente adecă cu o putere de 3 ori mai mare ca a Japonezilor, cu tóte aceste însă el s'a vêdut silit la primul atac să se retragă. A dóua zi la 11 óre a. m. a renoit atacul mai cu putere. Posiția Rușilor era fórte favoritóre, aŭ ocupat o dîlmă de pe care putea nevătămați să pusce asupra Japonesilor. Mai târziŭ veni în ajutoriul rușilor încă 3 regimente. Rușii iaŭ acuma între trei focuri pe Japonesi cari după cum recunósce Kuropatkin, s'aŭ susținut vitejesce față de dujmanul cu mult mai numeros. Lupta a ținut

½ óră când sosesce ajutor 3 regimente şi japonesilor. Dóuĕ dintre regimente aŭ putut să între în sat cel alalt însĕ împins de focurile Ruşilor a fost silit să se retragă După ½ óră de luptă Japonesii mai primesc un ajutor de 4 regimente de călăreţi. Puterile acum eraŭ egale, 9 regemente contra a 9 regimente — însĕ Ruşii s'aŭ simţit prea slabi în faţa Japonesilor şi fără veste aŭ părăsit câmpul de luptă ducêndu-şi morţii şi răniţii.

Prima luptă pe uscat s'a sfîrşit cu retragerea Ruşilor.

CORESPONDINŢE.

SINÓDELE PROTOPOPESCI

— tr. Giurgeŭ —

Giurgeŭ în 26 Martie 1904.

Obicinuitul sinod de primăvară din 11/24 Martie c., ţinut în localitatea sedinlui protopopesc a Giurgenlui, de astă dată avênd o chemare triplă, adecă: esercitiile spirituali, desbaterea mai multor cestiuni vitale şi actuale, apoi alegerea unui representant din sînul clerului la plănuitul sinod archidiecesan, — aflu de oportună remarcarea lui în colónele ziarului nostru bisericesc.

Premergênd îndatinata mărturisirea preoţilor şi serviţiul divin îndeplinit cu pietatea recerută, pe cum şi esortaţiunea despre „consciinţa preotului“ (temă veche dar totuşi „nóuă“), rostită de către parochul Tulgheşului, — trec la deschiderea şedinţei şi la raportul presidial. M. On. Elie Câmpean adecă într'un esposeŭ masiv şi amĕnunţit, din noŭ ne depinge icóna fidelă a tractului nostru. Pe acéstă icónă se pot vede chipurile şi numĕrul ómenilor nostri, apoi se zugrăvesce fluviul activităţii şi a resultatelor din districtul acesta. De mai interesant am privit eŭ acel punct din esposeŭ, unde se dovedesce, că pentru lecuirea grelei bóle a analfabetismului, s'aŭ mişcat toţi arborii roditori, s'a apelat la tóte organele învestite cu putinţa de a contribui şi ajuta. În colo semnele resultatului mult dorit deja se pot prevedé.

Din şirul punctelor revenite spre desbatere şi urmare, mai multă discusiune s'a ivit în jurul raportului nostru cu romano-catolicii. Aşa ceva şi era de dorit, pentru că nesciind cine-va legile şi convenţiunile vigente în respectul acesta, numai perderi şi neplăceri pot să devină fructele. Lunga discusiune deci, împodobită cu multe şi diferite esemple, s'a ales spre edificarea şi legala procedură a fie cărui păstor sufletesc. De tot binevenit a fost la locul acesta decretul congregaţiunei „de propaganda fide“ din 27 April 1903, Nr. 15921, care decret s'a hotărît să circuleze spre decopiere la toţi preoţii tractului nostru, de óre-ce conţine puncte de orientare neîntrecute în convertirea reciprocă. Între altele ne spune limpede, că susceperea respective trecerea între greco — şi romano — catolici, fără de scirea şi învoirea Episcopului, nu se pot efectui legalminte. Apoi condamnă pe apostaţi şi în genere nu suscepe pe „aconfesionalii“, lăpădaţi odată de la religiunea catolică. De aceste apucături folosindu-se creştinii nostri. ar fi de dorit, ca unul fie care preot gr.-cat. să aibă la îndemînă decretul acesta.

S'a resuscitat apoi grava şi urgenta causă a clădirii unei locuinţe protopopesci mai convenabile. În privinţa acésta încă s'aŭ regulat mĕsurile luate de mai înainte. Aici din noŭ mĕ declar, că dacă nu ar sci omul, că în casa de astădi aprópe de ruină locuiesce şeful tractului greco-catolic, vĕdĕndu-te în oraşul progresului, te sfiesci a intra în acea casă. Mare daună că pe dinaintea acestui edificiŭ nu prea rătăcesc inimi mai generóse.

S'aŭ luat apoi mĕsuri, ca miile de coróne restante din lecticalul şi stola preoţilor, să se încasseze óre-cum, căci şi răbdarea i-şi are hotarele ei precisate. După învitarea din partea On. Ioan Dobrean a sinodului de tómnă la Corbu, se trece la cestiunea „misiunilor.“ — Pentru depărtarea parochiilor şi dispersiunea creştinilor, realisarea acestei instituţiuni salutare în tractul Giurgeului se pare de tot anevoiósă. Cu tóte acestea s'a hotărît. ca în ss. Paresemi ale anului venitor să-se ţină câte 3 zile misiuni în parochiile Bilbor şi Bicaz. Tocmai în butul greutăţilor să ne însufleţim. căci ródele lor ne vor desfăta şi hrăni. În legătură cu misiunile s'a mai hotărît, ca urmând indigineţelor şi posibilităţii, barĕmi în tóte duminecile şi sĕrbătoriile să se celebreze înseratul. După părerea mea. în păstorirea sufletéscă vecernia e o rubrică fórte mare. La început vor ina parte mai puţini creştini, succesive însĕ ei să vor înmulţi. Apoi mult am câştigat atunci. când frecuentanţii crişmelor — avênd vreme şi câştig de peste sĕptămână — vor scădé şi mai bucuros vor cerceta casa lui Dumnezeŭ.

Urméză în fine alegerea representantului la sinodul archidiecesan din 10 Maiŭ. Spre scopul acesta cu maioritate absolută de voturi a fost ales On. Alesandru Donescu parochul Vaşlabului şi notarul tractului.

Presidiul închide apoi şedinţa sinodală, iar preoţii plécă spre drumurile lungi şi grecle.

Rinaldo.

— Districtul Jiŭ, diecesa Lugoşului —

În ziua Ss. Mucenici (9/22 Martie 1904) s'a ţinut sinodul ordinar a districtului protopopesc al Jiului în comuna Petros. presentându-se toţi preoţii şi învĕţătorii districtuali în frunte cu M. On. Domn Protopop Stefan Radic, vrednicul conducĕtor al acestui district.

După mărturisirea preoţilor şi învĕţătorilor şi după sĕvîrşirea liturgiei Înainte Sfinţitelor celebrată de către trei preoţi şi un diacon, în decursul căreĭ liturghii s'aŭ cuminecat toţi preoţii şi învĕţătorii — spre edificarea morală a mulţimei de popor adunat şi de prin parochiile învecinate, — apoi după predica ocasională despre însĕmnătatea postului ţinută de parochul din loc On. Ioan Bora jun., la sfîrşitul căreia M. On. Domn Protopop prin însufleţite cuvinte a îndemnat poporul credincios al acestei parochii la zidirea unei nóuĕ biserici în locul bisericuţei de lemn necorĕspundĕtóre cerinţelor de astăzi ale numĕroşilor credincioşi. — zic. după acestea esercitii spirituali din biserică, ne-am adunat cu toţii în frumosul edificiŭ de piatră a şcólei nóstre confesionali.

Nu mĕ voiŭ estinde la întreg decursul sinodului, ci voiŭ remarca numai unele decisiuni de mai mare momentuositate.

Între acestea la locul prim amintesc introducerea şi la noi a aşa numitelor misiuni poporali. după modalitatea celor din districtul Cluşului; căci deşi pe aici nu sînt semne de mişcări socialiste în popor şi cu tóte că secta pocăiţilor nu are adicţi, totuşi misiunile poporali sînt fórte folositóre pentru poporul din aceste părţi, care în privinţa educaţiunei religióse-morali stă pe o trépă nespus de inferióră. Sînt sigur că vom avé greutăţi mari de întîmpinat cu punerea în praxă a acestei decisiuni, vom face însĕ încercarea cu ajutoriul lui Dumnezeŭ.

Nu de mai puţină momentuositate este şi decisiunea de a păşi cu tótă energia faţă cu concubinarii din diferitele parochii, folosindu-ne faţă cu dînşii de denegarea sacramentalelor, chiar şi de denegarea înmormîntării bisericesci, spre ceea ce cerem şi aşteptăm încuviinţarea Veneratului Ordinariat din Lugoş.

Ne sînt cuprinse sufletele de cea mai mare nădejde ce o avem pusă în spiritul înalt de administraţiune bisericéscă a Prea Sfinţiei Sale Domnului Episcop diecesan şi îl cunóscem liberalitatea inherentă bisericei nóstre de ritul grecesc, şi de aceea sîntem convinşi că bun lucru am făcut când în adunarea protopopéscă unanim am hotărît să cerem ţinerea unui sinod diecesan, nefiind firesce în competinţa nóstră a defige obiectele respective cestiunile ardente ce ar fi acolo de desbătut.

Şi după ce pe lângă alte multe afaceri bisericesci s'aŭ mai desbătut şi unele afaceri şcolari administrative, s'a închis sinodul protopopesc din anul acesta. cu hotărîrea ca la sinodul viitor să ne întrunim în Petroşeni la scaunul protopopesc.

A. P. B.

Către P. T. Cetitori!

Din noŭ rugăm pe On. Abonenţi, cari sînt încă în restanţă cu abonamentele de pe anii trecuţi să binevoiéscă a le trimite fără amînare, avênd şi noi cele mai mari lipsuri.

Administraţiunea.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. Stimabila Domnisóră *Elisabeta Bulin* conducĕtórea oficiului postal reg. ung. din Gaad (Comit. Torontál) a donat pe sama Sfintei Biserici gr.-cat. române din Igriş o fórte frumósă perină de mĕtasă pentru Sfînta Evangelie, în preţ de 24 cor. — Stimata Domnişóră *Antonia Palits* din Igriş a donat un Liturgier cu litere latine legat în piele în preţ de 6·40 fil. Iar Dómna *Maria Szabolovits* un frumos mesaiŭ de colére vênătă pentru tetrapod în preţ de 12 cor.; pentru care faptă nobilă marinimóselor donătóre li-se

aduce și pe acéstă cale în numele curatoratului bisericesc cea mai fierbinte mulțămită. Igriș la 10 Martie 1904. *Luca Farcașiu*, paroch. gr.-cat.

Din Archidiecesă. On. *Nicolaŭ Ticaciŭ* dispus cooperator parochial în *Sécădate* — districtul Cichindeal — *Ioan Bojan* dispus administrator parochial în *Rachișul român* — districtul Indol, — aŭ fost chirotoniți întru preoți în 27 Martie n. a. c. Dumineca a V-a din Paresemi.

De la Lugoș. Ilustritatea Sa distinsul Episcop al Lugoșului *Dr. Vasile Hossu* a chirotonit întru preoți, Dumineca trecută, pe *Dr. Iosif Siegescu*, profesor și viitorul preot pentru românii gr.-cat. din Pesta, apoi pe *Iosif Bárdossy*, catechet în Deva, pe *Iosif Popa* și *Beniamin Pop*.

Fapte vrednice. Venerabilul protopop al Sicaiului, diecesa de Gherla, a trimis *10 cor.* redacției nóstre „pentru augmentarea ori cărui fond al archidieceseĭ din Blaș, „unde am un fiŭ și doĭ ginerĭ preoți," (l-am transpus fond. subsidiar al preoților); — *10 cor.* pentru nou edificânda biserică din Cluș, „unde ca teolog abia numaĭ de patru luni, în 1853. am predicat întâia óră;" — *4 cor.* prenumerare la „Gazeta" de Dumineca, „pentru cel mai miserĭ preot din părțile Satmarene, care nu póte ziar românesc." — Dorim cât mai mulți imitători.

De la Pesta. La facultatea teologică din Pesta în timpul mai din urmă s'aŭ făcut următórele schimbări: profesorul extraordinar de filosofie *Dr. Kiss* a fost numit ordinar, *Dr. Prohászka* a fost numit profesor de dogmatica specială, iar *Dr. Karácsonyi* de istorie. Prohászka e cam de 40 de aniĭ, a studiat la universitatea Gregoriană din Roma, ca alumn al colegiului germanico-ungaric. El e cel mai iubit preot catolic din Ungaria, și de bună samă o bucurie nespusă e pentru catolicii din patrie, că a ajuns la catedra din Pesta preotul acesta. Denumirea lui a venit de tot în silă, căci guvernul nu-l iubesce de loc, mai ales, că o dată a fost păsit de candidat de deputat cu program poporal. Dorim cu frații de la Rêvașul, ca teologii nostri din Pesta să-și însușéscă ideile și aspirațiunile lui Prohászka (și a noului spiritual Dr. Hananer) și să le străplânte în viața preoțimeĭ și bisericeĭ nósire.

Soiri personale. Dl *Dr. Cassiŭ Maniŭ* advocat în Cluș, își va începe la 16 crt. osînda de unu an la temnița din Vaț, la care a fost osândit pentru un articol publicat în „Tribuna" din Sibiŭ. — Dl *Dr. Dionisie Roman* își va deschide cancelaria advocațială în Mediaș și dl *Dr. Niculae Petra* în Seliște.

Soldații independenții. Soldații veterani cari aŭ luat parte la résboiul pentru independența României, în număr de peste 2000, aŭ fost împroprietăriți în Dobrogea, dându-li-se pământ și tóte celea de lipsă pentru cultivarea lui.

Rușii și Iaponezii. Se spune ca Rusia luptă în extremul orient, ca propagatórea culturei, dar de fapt lucrul e întors. În Iaponia pe 1000 locuitori se vin 91 copiĭ de scólă și un oficiŭ postal, în Rusia pe 1000 numaĭ 32 copiĭ și un oficiŭ postal numaĭ pe 21 miĭ. Ce spune „Vremea"?

Dare de samă și mulțămită publică. Cu ocasiunea balului aranjat la 12 Februar a. c. în folosul „fondului pentru ajutorarea scolarilor miserĭ în cas de morb" de la gimnasiul superior gr.-cat. din Blaș aŭ fost: *Intrate Cor. 461.—, Ieșite Cor. 188.48. Venit curat Cor. 272-52. a)* Aŭ bine voit a trimite oferte: Escelența Sa Dl mitropolit Dr. Victor Mihályi 10 cor. Alesandru Mocsonyi Birkis 10 cor. Dr. Nicolaŭ Șerban deputat 10 cor. Nicolaŭ Racoța medic în Șeica mare 10 cor. Dr. Zosim Chirtop advț. Câmpeni 10 cor. Ștefan Crișan Teuș 10 cor. A. S. Pécurar protopresbiter Mercuria, Avram Pécurar protopresbiter V.-Hunyad, Iosif Lita protopop Ilcod, Ioan Maior protop. Aiud, Luca Rusan Blaș, Dănilă Muntean notar Cucin, Ioan Ianza primar Blaș câte 5 cor. George Tulvan s.-jude Hátszeg, Ioan German catechet Brad, Ioan Moldovan protopop Catina, Ioan Hățegan protopop Coșocna, Fülöp Dénes comisar fiuanț. N.-Enyed, George Trica căpitan Caransebeș, Petru Cherestes adm. protop. Buza, Elie Câmpian protopop Gyó-Sz-Miklós, Dumitru Tătulea preot Bran, Iosif Roman com. A.-Iulia, Aurel Cutean farmacist Zêrnescl, Bretter Mauriții Blaș câte 4 coróne, Augustin Coltor Blaș, Vasile Dancu paroch Țapu, Nicolaŭ Zugrav paroch Uricani, Ioan Urzicean Gyó-Békás câte 3 coróne Gavrilă Pop canonic mitr. Blaș, Paul Salvan paroc Ciaba, Vasile Boneŭ prof. Brad, Valeriŭ Florian paroch Racovița, Simeon Dragomir notar Gurasada, Sepegi Béla înv. la scóla de stat Blaș, Alesandru Maior paroc Tirimia câte 2 cor. *b)* Sara la cassă aŭ fost următórele suprasolviri: Vêduva Dr. Ioan Pop Blaș 16 cor. Iuliŭ Cinciŭ Hateg 10 cor. Dr. Dănilă Sabo cand. adv. Dr. Romul Boilă cand. adv. Blaș. I. Br. Micu, Blaș. Dionisiŭ Zeflean Abrud câte 3 cor. Emil Vlassa Sâncel, Ioan Popa Cernatul inf. Silv. Nestor prof. Blaș, Simonffy Alajos protopretor Blaș câte 2 cor. Dav. Radeș Veza, ved. Greavu Roșia, Dionisiŭ Trifan Blaș Dr. Nerva Onen cand. adv. Eugen Nicola, Simeon Muntean notar, I. F. Negruț prof., V. Bindea Blaș, Vas. Saltelechi v.-protopop Bardoș, Ioan Maior provisor dom. Blaș, Dr. Seb. P. Radu protop. Uióra, Ilie Mircea, Dr. Laurențiŭ Nestor adv. Blaș câte 1 cor. — Subscrișiĭ prin acésta ne ținem de plăcută datorință a aduce mulțămită publică tuturor acestor binevoitori și sprijinitori ai sus numitului fond. Blaș 30 Marte 1904. *Gavril Precup*, president. *Octavian Bonfiniŭ*, cassar. *Flaviŭ C. Domșa*, controlor.

Lucruri triste. Dragostea fraților magiari față de Români nu are păreche, dovadă e următoriul fapt. În comuna Panticeŭ sînt câte va familiĭ magiare dintre cari îi poți numěra pe aceĭ ce sînt originari magiari. Acolo e și scóla de stat — a cărei menire ar fi după ei magiarisarea. Românii aŭ școlă în care învățătoriul Ioan Mihu a instruat sara tineri și scolari la dialoguri și piese teatrali. — Lucrul acesta nu a convenit unor magiari din loc, pentru aceea acel învățător a trebuit nimicit. — Prilej bun la acésta până acum nu aŭ aflat, de aceea I-aŭ dat pace. Ziua vestită de 15 Martie însě le-a oferit prilej bun. Atunci Magiarii din Panticeŭ aŭ proiectat să serbeze 15 Martie, dar ei viteji fiind nu aŭ putut'o sěrbători fără a vătěma pe Românĭ și a se lăuda. — Pentru aceea ei cu 15 zile înainte s'aŭ lăudat că cu aceea ocasie vor dărîma o cruce din piat, o vor batjocori. Românii în simțul lor religios s'aŭ aflat vătămați, și în măhnirea lor unii strengari aŭ amenințat. Lucrul aŭ înspăimîntat fórte pe lăudăroșii de mai înainte în cât aŭ cerut 40 de gendarmi și husari, cari li s'aŭ trimis. Sěrbarea s'a ținut — dar nime nu s'a ocupat cu ei — gendarmii aŭ stat în căsarmă, și s'aŭ dus cu buzele umflate, fără a avé prilej, a se lupta cu Românii. Fiind că în raportele lor oficióse frații magiari aŭ relatat lucruri false, ca să se rectifice aŭ fabricat o corespondință în ziariul „Kolozsvári Friss Ujság" nr. 78 în care scriŭ că în urma agitării învățătorului Ioan Mihu 18 sate Românе, aŭ voit a se revolta asupra lor — și a le despoia banca. După ce însă-și fapta cam s'a petrecut arată că Magiarii nu aŭ voit alt ceva de cât a agita opinia publică magiară asupra nóstră și a învățătorului din Panticeŭ — cu ast fel de corespondenți de vorbă nu stăm, ci le recomandăm că pentru ca să se reconvalideze să mérgă la vre-un institut — unde ast fel de indivizi, aŭ loc acomodat. *Un panticean.*

Cărți nóue. *„Studii și biografii"* titlul unuĭ volum de 207 pag. în care prof. *Dr. Ioan Rațiu*, de la gimnasiul din loc a publicat mai multe articole de a le sale, publicate deja în alte foi. Sînt câteva studii și biografiile amenunțite a repaus. Dr. Ioan Rațiu, Basiliŭ Rațiu. Prețul 2 cor. O recomandăm călduros. — *Dr. I. Beŭ. Igena scolară*, o broșură de 50 pag. care conține prețióse îndrumări fórte folositóre învățătorilor și celor cari se îngrijesc de scólă. Costă 60 bani.

Curs de comptabilitate pentru meseriași. Vineri, în 11 Martie a. c. la 8 óre sara s'a inaugurat la „Reuniunea sodalilor români din Sibiiŭ" cursul de contabilitate pentru mălestri și sodali. Scopul acestuia este a instrua în purtarea socotelilor și a corespondenței, neapěrate fie-cărui meseriaș. Instructia a binevoit a o lua asupraș d-nul Ioan Vătășan, funcționariŭ la „Albina". La inaugurare aŭ participat, pe lângă 30 membri, măeștrii, și sodalii, înscrișĭ la curs, comitetul Reuniuniĭ în frunte cu pres. V. Tordășan. Cursul se ține în fie care Miercuri și Vineri la óra 8 sara. În acest scop localul e provědut cu bănci scolare, cu tablă de părete etc. Prin acéstă întreprindere Reuniunea sěvîrșesce o lucrare culturală de mare importanță pentru clasa nóstră de mijloc, importanță căreia i-a dat espresie atât dl Vătășan cât și presidentul Reuniuniĭ.

La Tipografia Sem. Archidiecesan din Blaș se primesce un ***învețăcel*** *din casă bună, și care a absolvat cel puțin 3 clase gimnasiale.*

Să caută!!

în Blaș o, chilie și culină sěnătósă cu lumină îndestulitóre,— care să se pótă da în chirie cu începutul lunei Mai.

A se adresa la
Librăria Seminarială.

AVIS.

Am onóre a aduce la cunoscința On. P. că rugat fiind din partea maĭ multora, m'am decis a mě întórce după ss. sěrbători cu aparatele cele maĭ bune de fotografare. Drept aceea, rog pe toți doritorii de a se fotografa, **să se însinue la Dl Elie Mircea** ca ast fel să mě pot orienta.

Cu deosebită stimă:

Emil Fischer,
fotograf.

Aducem la cunoscința Onoraților Domni Preoți, că ediția vechie din **Liturgier s'a epuisat,** și s'a pus sub tipar **o nóuă ediție.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Cele dóuĕ fețe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Continuare.)

„Că nu gândescĭ multe bune despre mine, Ĭovo, o pricep. Dar apoĭ totu-șĭ aĭ puteá să mĕ asculțĭ. Să nu credĭ, că a fost un lucru așa de pus la cale cu Lina, pe cum gândescĭ. Mama a dat cam rĕŭ economia, ĭar ĭo încă nu prea m'am uĭtat la banĭ. Așa dar ceva sprijin adus la casă nu strică pentru móra nóstră. Tatăl Lineĭ e putred de bogat și ea e singură la casă. Ș'apoĭ, vedĭ, din aer numaĭ nu póte trăĭ omul, nu-ĭ așa? Dar dragă îmĭ eștĭ, Ĭovo numaĭ tu, dragă, pe cum nicĭ una alta pe lume! Și tot de una numaĭ tu singură îmĭ veĭ fi dragă!

Și ĭară-șĭ cércă a o strînge în brațe.

În clipa aceea răcni la spatele lor glamorăreseĭ:

„Te-am auḑit ieriĭ, când țĭ-l'aĭ brodit pe azĭ aicĭ fată blăstămată și nerușinată, pe care spre spășirea pĕcatelor mele o am luat în casă! Să laș̆ĭ să te sărute un bărbat făgăduit și să-țĭ cinstéscă păpucĭ, și încă cine scie ce alta! A sĕmăna zizanie între mine și fiul mieŭ, pe când eŭ m'am purtat cu tine ca cu o fată a mea!“

Morărésa are rĕsuflare scurtă, pentru-că-ĭ plină de trup, dar când se turbură, are rĕsuflare destul de lungă. Ea strigă atât de tare, cât o aud óspețiĭ din casă, și toțĭ unul după altul vin, să vadă, că ce-ĭ.

Morărésa nu-ĭ lasă să gâcéscă asupra celora, ce vĕd. Câte vorbe urîte numaĭ scie, tóte i-le aruncă Ĭoveĭ în față, un adevĕrat povoiŭ de vorbe rĕutăcióse, care o năpădesc și nădușesc de nu-șĭ póte deschide gura, să se apere. Lina încă nu-ĭ una din cele cu gura înfundată. Dacă a învĕțat puțin din altele, înfruntarea și probozirea le are ca dar de la natură. Oanea stă mut cu mânile în buzdunar, uĭtându-se la vîrful păpucilor sĕĭ, și nu zice o vorbă măcar.

În sfîrșit ĭea preotul vorba, clătinând din cap și supĕrat: „Puțină bucurie are satul cu tine, Ĭovo. Odinióră te țineam de cea maĭ de omenie fată din sat, și acum cu durere trebue să aflu, că tu cercĭ să te arunci în brațele unuĭ ușuratic și să-ĭ abați inima de la mirésa alésă de Dumnezeŭ pentru dînsul.“

„Dóră nu credĭ și D-Ta, Domnule Părinte, că, ĭo —“ zice Ĭova încet, frântă de durere. „Numaĭ păpucii ăștia am vrut să-ĭ daŭ la Oanea înderĕpt!“

Dar preotul își făcuse părerea gata asupra eĭ. „Nu minți, fată! Nu maĭ adauge pe lângă nedreptate și neadevĕr. Zĕŭ, că mie trebue să-mĭ fie rușine în sufletul meŭ. Cum te-aĭ sĕlbătăcit, Ĭovo. În foc să lămurésce aurul, zice scriptura, tu însĕ te-aĭ aflat, că eștĭ numaĭ plumb gol.“

Preotésa trage pe morărésă de mânecă, bărbatul eĭ vorbise. Dar apoĭ aci maĭ eraŭ și alțiĭ, carĭ vreaŭ să ajungă la vorbă, Andreóia, carea spunea, cum fata asta, care se arĕta așa de cu crucea în sîn a umblat și în călcâĭele bărbatu-so, pe când era la ea în casă de ce bărbatu-so, Andreiŭ, nu puțin se minuna, părêndu-ĭ rĕŭ în inima sa, că pe vremea aceea n'a băgat nimic de samă din aleguirile Ĭoveĭ. Aci era și Anisia, carea era cam îmbĕtată la cap de cinstea eĭ cârpită din noŭ, strîngênd pe Frantul eĭ de brat, ca nu cum va să i-l ĭee cineva, borborosi: „N'ar fi trebuit, să mĕ huĭduéscă atâta una ca asta! Cel puțin cu un bărbat făgăduit ĭo nu m'am lăsat în vorbă!“

Ĭoveĭ îĭ trĕmuraŭ dinții în gură. „Nu-ĭ adevĕrat, nimic nu-ĭ adevĕrat, din câte vorbițĭ aci. — Ióne, pentru Dumnezeŭ! Vedĭ că mie nu-mĭ cred, deschide-țĭ dar și tu gura! Spune-le, că ĭo nu vreaŭ nimic de la tine!“

Și cu mânile încleștate se uĭtă după el. Dar flăcăul, folosindu-se de îmbulzéla aceea, s'a fost sters pe nesimțite de acolo. „Prost, prost lucru de tot! Jumĕtate din Vremescĭ stă și ascultă fleacurile astea! Muĭerile și-aŭ fiert din tr'asta o zamă, acum ele să și-o și sórbă.“ Ĭova în zădar căuta după el, dar o altă față zări Ĭova după ochiĭ de feréstă din chilia de de-asupra, o față galbină, plină de durere; era fața luĭ Ștefan Mărian. Și un țipet de durere isbucnesce de pe buzele Ĭoveĭ, de care amuțesce pe o clipă clocotul și țiuitul celor întĕrîtațĭ carĭ eraŭ de față.

„Tătucule! Tătucule! Vaĭ, și tu tóte astea trebue să le auḑĭ și să le vedĭ!“ oftéză Ĭova.

Preotésa începe să se îngrețoșeze de tréba asta. Ea îmbulzĭa pe morărésă de acolo: „Vină, vino, să mergem de aicĭ!“

Morărésa ĭară ajunse la rĕsuflarea eĭ scurtă.

„Până se întunecă trebue să-mĭ ieș̆ĭ afară din casă, tu și bĕtrânu-to,“ gâfâi ea. „Eŭ nu sufer la casă fete prăpădite.“

După preotésa și morărésa se duc și ceĭ alalțĭ. Lina s'a fost dus maĭ înainte, să caute pe Oanea. Ĭova rĕmâne singură sub nuc, uĭtându-se la păpucii ceĭ cu călcâie înalte, și cércă a-șĭ veni în orĭ.

Așa dar ea acum e o fată prăpădită, pe când maĭ înainte lumea din jur împrejur o lăuda, că e fata cea maĭ de omenie și cinstită. E o mincinósă, ea, peste buzele căreĭa nicĭ odată n'aŭ ieș̆it un singur cuvînt neadevĕrat!

În gândurile acestea zăresce pe un strat de florĭ un fir de mac, care, cu tóte că era tómnă târzie, nu și-a fost pĭerdut flórea. Dintr'o dată se cutrĕmură de o aducere aminte. Ce ĭ-a fost zis numaĭ Petrea în sara aceea? „Cu totul altă față are flórea de mac pentru Domn, de cât cum o are pentru servitor.“ Atuncĭ l'a luat în rîs pentru asta, acum vede, că drept a avut. Flórea aceea, cu frunzele eĭ dăbălăzate, cu capul eĭ negru i-se pare Ĭoveĭ, că-ĭ zice: „Dintre toțĭ câțĭ te îmbulḑiaŭ, te lingușiaŭ și te acoperiaŭ cu laude maĭ înainte, dintre toțĭ, carĭ aŭ primit de la tine daruri și binefaceri, acum nicĭ unul, nicĭ unul singur nu se arată, care să te mângăie în nĕcasul tĕŭ. — “

Atuncĭ de odată aude cârțâind nĕsipul de pe cărare, și uĭtându-se în sus, vede pe Petrea Halĕŭ înaintea sa. Să fi fost o prăpastie în grădină, ea maĭ bine s'ar fi aruncat într'însa, de cât să se privéscă acum ochĭ în ochĭ cu el, după cele, carĭ se întîmplaser. Ĭova era acum așa de slăbită de nu se putea mișca din loc. Înholbând ochiĭ la el îĭ zice: „Ce vreĭ? — Tu aicĭ?“

„D-apoĭ, ĭacă țĭ-am adus banii, carĭ ĭ-aĭ fost lăsat acolo la mine pe masă, tu fată nebună, ce eștĭ?“ zice Petrea rîḑind. „Dóră nu cum va te sparie acești câțĭ va talerĭ?“

(Va urma).

Considerațiunĭ.

I.

Adevărurile celea maĭ mari, ideile celea maĭ sănătóse, curentele celea maĭ puternice, pornite din acestea, stăpânesc până la o vreme în tótă lumina, în tótă tăria lor, apoĭ își pierd încetul pe încetul tótă energia, așa zicênd tótă puterea de viață, și încep să tîngéscă, să se întunece și să dispară. Pe un timp óre care — la aparință — și dispar, să și nimicesc pentru o minte maĭ puțin agerĕ, maĭ puțin cercetătóre. Dar adevĕrul însuș̆ĭ, în esență, cu tótă puterea luĭ de viață esistă, și e capabil ca să fie din noŭ isvorul unuĭ curent sănătos, viguros, asemenea celuĭ stins maĭ înainte, — dar nu întru tóte asemenea, căcĭ lumea, ómenii, împrejurările să schimbă, lipsele, durerile, țintele în parte s'ónt altele, — și acestora trebue să se acomodeze curentul cel vor, pornit din adevărul vechiŭ.

Adevĕrul ca și dreptul, ca și binele și frumosul, nu móre: tóte acestea sînt veĭnice, ca și isvorul lor — veĭnicul Dumnezeŭ. Dar fîrea omenéscă e slabă, dă în grabă pe cel dintâĭ povîrnиș ce i-se pune în cale, alunecă pe cărărĭ greș̆ite, încrucișate, întortochiate, carĭ îl duc nu acolo unde simțul intim al omuluĭ, unde dorințele sale adevĕrate vrean să-l ducă.

Curentele, mișcările pornite din adevĕrurile marĭ, validitarea punerea în pracsă a principiilor sănătóse, are tot de una lipsă de ómenĭ cu simțire înflăcărată, cu inimĭ marĭ, de ómenĭ desinteresațĭ, de idealiștĭ, de eroĭ.

Aceștia aŭ să pună în mișcare luminând mințile și aprinḑênd inimile, întărind voințele, arătând drumurile, mesele popórelor.

Și adevĕrul acesta e recunoscut de tótă lumea, orĭ ce om îl știe.

Orĭ că întâĭa óră să nasce o mișcare, un curent noŭ, luminat și călăuzit de orĭ ce fel de adevĕrurĭ, orĭ că e vorbă de învierea unuĭ curent apus, orĭ în parte întunecat numaĭ, dar sănătos, plin de viață, care ar duce și astăzĭ la fericire popórele, în orĭ ce cas e lipsă de ómenĭ luminați la minte și aprinși în suflet, de propovăduitorĭ, de apostolĭ.

Tendința generală a omenimiĭ peste tot, și a fie cărui popor în parte, e spre bine, spre adevĕr, spre fericire.

Punctul acesta luminos — fericire — a fost tot de una călăuzul neamurilor. Ținta spre acest punct e causa tuturor frămîntărilor și rĕsbóielor câte aŭ fost și câte vor maĭ fi până la capătul vecurilor. Orĭ carĭ ar fi causele maĭ apropiate a acestor frămîntărĭ, — tóte să reduc — în ultima analisă — la cel dintâĭ. Și credința, nădejdea în ajungerea acestei însușirĭ dum-

nezeesti, care tot fuge, de câte ori e să se pună mâna pe ea — nădejdea în ajungerea fericirii ne dă putere în luptă, în tóte luptele cari la olaltă dau naştere luptei celei mari — lupta vieţii.

Asta e ţinta, asta e tendinţa generală. Şi e absurd să presupui că cineva nu ar avea acéstă tendinţă. Dar. — în urmare — e absurd să presupui că cineva nu ar voi să se folosésca de mijlócele ce duc la ţinta asta.

Mijlócele acestea la rîndul lor, nu pot fi alt ceva, de cât adevĕrul, dreptul, binele şi frumosul, nu întru cât sînt ele în ele aşa — căci aşa n'ar avea nici o influinţă în viaţă — şi aici de viaţă e vorbă, — ci întru cât să manifestéză în anumite principii, anumite regule de viaţă, cari tóte la olaltă dau ceea ce numim curent.

Dar stabilirea adevĕrurilor în principii, în legi, — închiegarea acestora într'un întreg bine hotărît, bine determinat, într'un curent; arătarea — mai de parte a căilor a mijlócelor prin cari curentul, mişcarea respectivă póte să trăéscă — tote acestea nu le póte face fie care om, de şi fie care cunósce şi binele, şi adevĕrul, şi dreptul şi frumosul, de nu de tot cel puţin în parte şi de şi fie care ştie că numai prin ele póte să ajungă acolo unde voesce.

Iată de ce am zis că pornirea din nou, ori învierea unui curent sĕnătos are tot de una lipsă de minţi luminate de inimi înflăcărate şi de voinţe tari. — de apostoli, şi iată de ce tot de aici se esplică faptul că îndată ce *cei mulţi*, — poporul, vĕd limpede şi înţeleg ceea ce învaţă cei puţini să alăture lor, şi merg cu ei mărindu-se céta din ce în ce mai tare; iată de ce se luptă apoi cu ei pentru principiile lor, acelor puţini, care sînt acum şi a lor, a celor mulţi şi pe cari le-aŭ avut şi mai înainte în minte şi inimă, deşi póte nu în aceea-şi formă şi nu aşa de clare, dar fără să le scie aplica fără să le scie călăuzi, iată în fine, pentru ce sînt gata a muri pentru învingerea, ori şi numai pentru ţinerea la acelea principii, la acelea adevĕruri, — iată pentru ce sînt martiri.

Se scie însĕ, că asta nu merge aşa cu una cu dóue. — înţeleg punerea în viaţă a unui curent, a unei mişcări sĕnătóse, — pe cum nici isbânda acestuia nu e aşa de uşóră.

Sînt pledeci peste pledeci.

Şi înainte de tóte sînt drumurile bătute de mai înainte, cărările întortochiate, prăpăstióse, drumurile de la cari trebue abătuţi: principiile lor de mai înainte. Am zis mai sus că adevĕrul, binele, frumosul, dreptul — ideile acestea tóte le aŭ şi cei mulţi, şi numai ordinarea lor, închiegarea lor, şi punerea în praxă e străină de ei.

(Va urma).

Posta redacţiunii.

„Comediantul," nu e potrivit.

Alfius. Aŭ sósit cu bine, vor urma în nrl de Paşcĕ.

N. Z. în U. Binevoiţi a îndemna şi pe alţii la acest peregrinaj şi la tómnă îl vom face de sigur. Notiţa din nrl trecut a avut ca resultat 10 însinuări.

C. S. în V. Regretăm, dar nu anunţăm de cât scrieri, cari ni se trimit. Să peda-ţi-ne un esemplar din volumul ce-aţi publicat şi îl vom anunţa bucuros.

A. P. B. în L. La întrebarea, că óre cădĕnd „Bunăvestirea" în Joia mare este deslegarea de pesce în aceea zi, răspundem cu can. 42. din tipicul Strasniculuĭ de Blaş, tipărit la 1817 pag. 214. unde se zice: „Iară la masă pesce nu deslegăm, numai unt de lemn şi vin."

S. Z. în B. La întrebările de acum, credem că mai bine e se deschidem discuţie publică mai întâiŭ asupra însĕmnătăţii conceptelor. După sĕrbători póte.

Posta administraţiĭ.

Aŭ achitat abonamentul: *Homorod* pe anul 1903. *Ciugudul inferior*, pe 1902 şi 1903. T. K. *Orade* pe 1904. *Kebele Sz. Iván* pe 1903 April — Decembre. *Cĕţelul român* pe 1903 sem. 2-le şi 1904 sem. 1. *Silha* pe 1904 sem. 1 *Sĕcărĕmb* pe 1904. *Denşus* pe 1904 sem. 1. *Ormenişul de Câmpiă* pe 1904. *Ercea* pe 1901. Binevoiţi a trimite şi restul. *Tătârlaua* pe 1902 şi 1903. Dr. *R. Orăştie* pe 1904 sem. 1. *Ucea superiór* pe 1902 sem. 1. *Casina, Cluş* pe 1903 pătrariul din urmă şi 1904 Ianuar—Marte. *Nucet* pe 1899—1901. *Vişcul de jos.* pe 1904 sem. 1. *Dămuc* pe timpul din 12 Maiŭ 1902 până în 12 Maiŭ 1903. *Csaba* pe timpul din 1 Sept. 1903, până în 1 Marte 1904. *Casina, Abrud* pe 1904 sem. I. *Abrud* pe 1904. *Telecul român* pe 1900. *Vad* (Mara) pe 1898 semestrul I. *Felsősebes* pe 1903. *Iacodul român* pe 1904. *Bociŭ Bologa, Ciucea, Ciula, Fĕldul superior, Fĕldul de mijloc, Hodiş, Mărgău, Molosig, Morlaca, Reţiţa* şi *Vipaş* pe 1903. *Secuieŭ* pe 1902. *Il. Ep. Orade* pe 1903 sem. II. şi 1904 sem. I. *Buza* pe 1895. *Revăzel* pe 1903 sem. II-le. *Mărgimeni* pe 1902 şi 1903. *I. P. Veneţia de jos* pe 1903. *Sz.-József* pe 1904 *Şard* (A.-Iulia) pe 1903. *Presaca* pe 1903. *G. C. Vlădeni* pe 1904 sem. I. *D. Ch. Făgăraş* pe 1904. *Vaideiŭ* (Orăstiă) pe 1903.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

18 (3—3)

Edict.

După ce Maria Boloşiŭ născută în Bărbăteni superior de 9 ani cu infidelitate părăsindu-şi pe soţu-i legitim Dan Zaharie din Lupeni, fără ca să i-se scie ubicaţiunea, ca respectivul să pótă urdi proces de divorţ contra-i, se provócă ca în termin de 1 an şi 1 zi să se însinue la of. Protopopesc din Petroşeni, alt cum procesul se va pune în curgere şi fără dînsa.

Petroşeni 12 Martie n. 1904.

Ştefan Radic,
protopop gr.-cat.

Senegin contra tuseĭ, răguşelii, durerii de piept, ofticei, tuseĭ măgăreşti, catarului astmeĭ, greutăţii de respirat, lungórei şi tuseĭ sĕcĕ. Vindecă sigur şi repede. Preţul 1 cor. 20 fil. şi 2 cor.

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dinţi şi nervi, precum şi scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Preţul 1 cor. 20 fil. şi 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul şi aprinderea de stomach, greaţa şi vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce şi la curăţirea sângeluĭ. Preţul 120 şi 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curăţirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinereţelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, ameţelĭ, durerĭ de cap şi altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute şi dulcĭ la luat. Peţul 1 cor.

Chemicale, drogue, legăturĭ şi bandagerie chirurgice. Instrucţie pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum şi altele. Tenrĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru faţă şi mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esenţă pentru picatul şi întărirea părului. Apa de gură şi dinţi pe cum şi prav. Orĭ ce fel de articlu din branşă. Tóte fórte ieftine. Faceţi întrebare şi Vĕ veţi convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (4—5)

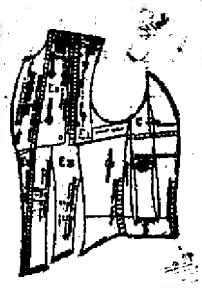

marca fabricel

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşĭ póte însa-şĭ pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi posede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscinţă.

Işĭ are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (3—52)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézá pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vîjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orî-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (3—52)

Gratuit:
o cumpănă de casă și o mașină de fiert.

Din causa imbulzelei prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

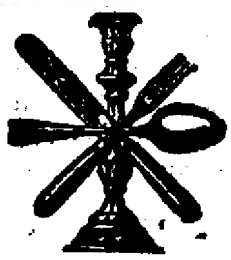

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminărĭ elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** și pe lângă garanță

o cumpănă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediținea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

TELEGRAMĂ!!!

Cel maĭ mare asortiment în vestminte pentru Domnĭ și Dómne, cu o croitorie proprie modern aranjată.

Comandele după mĕsură, se esecută din **materie din țară și străinătate,** cu un **preț moderat,** și se pregătesc după **cel maĭ bun și maĭ modern fasson.**

La comandele din jur, eventual dacă maĭ mulțĭ inși la olaltă vor face o comandă de cel puțin 100 cor. îmĭ trimit agentul meŭ cu colecțiunea de mustre.

În urma deosebiteĭ prestațiunĭ în preț și esecutare, i-se ofere unuĭ fie-cărula buna ocasiune să se îmbrace bine, modern și leftin.

De binevoitorul sprijin
rugându-mĕ sum

Cu stimă:

(14) 4—6 **B. Ascher.**

Mare deposit de vestminte pentru domnĭ. dómne, — deposit de cămeși, pălăriĭ și cufere.

Medieș—Medgyes.

AVIS!

Am onóre a aduce la cunoscința P. T. Public că în **atelierul meŭ de tinicherie** se pregătesc, conform cerințelor timpuluĭ de azĭ, tot soiul de lucrurĭ în acésta branșă, și anume: **tot feliul de lucrurĭ de tinichia** (badog) **acoperișurĭ din tinichia dublă cu aprobarea comisieĭ de edificare, cade de scăldat,** precum: și tot feliul de lucrurĭ de bucătărie.

Să se adreseze P. O. Public cu deosebire la **procurarea stropitórelor de peronosporă.**

Comandele și reparaturile din provincia se esecută iute și bine.

A se adresa la

Ignat Ebel
tinichigiŭ.

20 (2—3)

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădieĭ nrul 5 (edificiile proprii),
asigurézá în cele maĭ avantagióse condițiĭ:

contra pericoluluĭ de incendiŭ și esplosiune,
edificiĭ de orĭ ce fel, mărfurĭ, mobile, vite și producte economice etc.

asupra vieții omuluĭ

în tóte combinațiile, capitale pentru casul morțiĭ, asigurărĭ de zestre, de copiĭ, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurărĭ pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitaluluĭ scadent.

Fonduri de reservă și de garanție specială,
cu finea anuluĭ 1900: ***1,303.572 cor. 15 bani.***

Valorĭ asigurate contra incendiuluĭ. **72,420.299 coróne.**

Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 coróne.**

Pentru despăgubirĭ de incendiĭ 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și orĭ ce informațiunĭ se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiŭ, str. Cisnădieĭ nr. 5, et. I., curtea I.,
precum și de la subagenții din tóte comunele maĭ marĭ.

Agenturĭ principale:
în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.

(5) 49—52

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 9 April 1904 Numĕrul 15.

ÎNVIEREA.

Christos a înviat! e salutul plin de căldură şi de nădejde, ce sbóră azĭ de pe buzele creştinilor, umplêndu-le sufletul de sfinte bucurii.

Şi e o minunată potrivelă acésta: în acela-şĭ timp, când biserica serbéză învierea Domnuluĭ, natura încă reînvie din amorţala sa. Domnul *învie,* sdrobind legăturile Iaduluĭ, rĕutatea pĕcatuluĭ şi puterea morţiĭ, ĭar natura *reînvie,* spre a-şĭ reîncepe cursul sĕŭ, pus de acela ce e al vremilor stăpânitor.

Domnul învie biruind cu a tot puternicia sa legile naturiĭ, ĭar noĭ fiĭ naturiĭ sîntem aşa de neputincioşĭ, cât cu cea maĭ încordată putere luptând, de abia putem să ajungem la ţinta pusă de cel ce ne-a zidit. Noĭ luptăm din rĕsputerĭ o viaţă întrégă să ajungem la liniște, la pace şi îndestulire, şi nu băgăm de samă, că acéstă fericire numaĭ prin Dumnezeŭ şi învĕţătura sa o putem avé. Ne nascem sub paza acesteĭ sfinte credinţe, creştem sub farmecul religiuniĭ şi ajunşĭ marĭ ne uĭtăm de tot, ce a încântat aniĭ tinereţiĭ nóstre şi ne lăsăm duşĭ de valul lumiĭ rătăcite. Şi nu băgăm de samă, că răpiţĭ de val sîntem duşĭ pe o cale cu totul contrară de ţinta nóstră firéscă, şi în loc să fim ridicaţĭ la suprafaţă, saŭ se ajungem la vre-un ţĕrm unde se pausăm şi se gustăm de mult aşteptata fericire, mergem maĭ departe, şovăitorĭ, între viaţă şi mórte, fără de a maĭ avé gândul la Dumnezeŭ. Şi de abia într'un târziŭ, orĭ dór chiar în urmă, revenim la vechile ideale, de carĭ aşa de mult ne-am depărtat. De abia într'un târziŭ ne aducem aminte de acele sfinte învĕţăturĭ, carĭ deşi predicate de fiul teslariuluĭ din Nazaret şi lăţite de nisce simpli pescarĭ, totuşĭ aŭ pus crucea pe puternicul imperiŭ roman si în locul măreţuluĭ templu a luĭ Jupiter din Roma aŭ ridicat şi maĭ splendida catedrala a sf. Petru.

Lumea de azĭ, ajunsă sub cârmuirea necredincioşilor aŭ uĭtat de frumósele şi înălţătórele vîrtuţĭ ale religiuniĭ creştine, şi în locul ĭubireĭ practiséză egoismul, în locul mileĭ, persecuţia şi oprimarea şi esploatarea celor lipsiţĭ. Nu-ĭ mirare decĭ, că în faţa acestor învĕţăturĭ perverse înceată ideaiismul sublim, înălţător şi plin de abnegaţie şi locul îl ocupă materialismul respingĕtor. Nu-ĭ mirare, că dragostea creştină a fugit de pe lume şi locul i-l'a ocupat socialismul şi anarchismul.

Reînvie acum natura spre o nóuă viĕţă, învie Domnul din morţĭ, să înviem şi noĭ, reînoindu-ne sentimentele şi curăţindu-ni-le.

Să ne oprim, în calea spre decadinţă. Să ne oprim pân ce nu-ĭ târziŭ. Înrĕutăţirea năravurilor va sgudui în ţiţînile sale ruginite bĕtrâna Europă de bună samă.

Să nu ne lăsăm duşĭ de val. Să nu ne gândim numaĭ la present, ci să aruncăm câte o gândire şi la viitor. Să ne păzim curate sufletele. Să reîntinerim puterile credinţiĭ nóstre sfinte, care de veacurĭ a susţinut în noĭ sentimentul de neam. Să ne preţuim după vrednicie posiţia şi maĭ ales neatîrnarea nóstră, ca nisce lucrurĭ nespus de preţióse, ca ast fel liniştiţĭ în suflet, să putem rĕspunde chemărilor nóstre.

Christos a înviat! învieze-ne şi pe noĭ, pe toţĭ, spre o nóuă viĕţă, maĭ rodnică şi maĭ ideală.

La Roma. Idea unuĭ noŭ peregrinaj la Roma pe tómnă, e întîmpinată cu viĭ simpatiĭ de pretutindenea. „Revista catolica“ a păr. Lucaciŭ scrie următórele şire: „În cercurĭ largĭ se manifestă dorinţa, de a face un peregrinaj la Roma. Congresul Marian, sĕrbările grandióse ce se proiectéză pentru tómnă, ar fi ocasiunĭ binevenite ca şi noĭ Românii să ne presintăm în Cetatea eternă şi se esprimăm în persónă sentimentele de omaj şi veneraţiune, ce nutrim faţă de Capul vĕdut al bisericiĭ luĭ Christos. Scumpa nóstră „Unirea“ sulevând chestia spune, că dacă s'ar găsi 40 de inşi, ar întreprinde organizarea peregrinajuluĭ. Numaĭ vorbă hotărîtă se cere şi pe cum staŭ azĭ lucrurile, pe cum se arată dispositiunile sufletescĭ în cler şi la mireni, aşa credem, că nu numaĭ 40 inşi, ci un numĕr împunĕtor de Românĭ s'ar găsi să la parte la acest peregrinaj.“

Mulţămim păr. Lucaciŭ pentru aceste şire pline de căldură şi încuragiare, din partea nóstră adaugem, că idea póte să fie faptă, îndată ce vom fi avisaţĭ că cel puţin 40 persóne doresc să ieie parte la acest peregrinaj şi avem nădejde tare că vre-unul din ilustriĭ nostri Archiereĭ va primi umilita nóstră cerere, de a ne presenta Sfinţiĭ Sale Pontificelui Piŭ X. Rugăm deci pe cel ce ar dori să vină, să ne aviseze pe o cartă postală. Observăm, că peregrinajul s'ar face atunci în Septembre orĭ Octobre, când e timpul maĭ frumos în Italia, şi un bilet de cl. II. pe tren şi cl. I. pe vapor nu va fi maĭ scump de 250 cor., ĭar pe cl. III. tren şi cl. I. vapor de cor. 200.

De la Academia română. — Academia română a ţinut Duminecă şedinţă festivă sub preşedinţa Maj. Sale Regeluĭ Carol fiind de faţă public numĕros. Cu acest prilej Regele a ţinut un discurs important, a cărui ideĭe i-a fost dată când anul trecut a vĕdut Nicopoli. A vorbit de înfrângerea armatelor aliate creştine la finele sec. XIV.

☞ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domnĭ Preoţĭ, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

între aliaţi a luat parte şi Mircea cel mare, vestit în ţările apusului, cum şi comitele de Solon mai târziu prinţul de Zoller, care a scăpat de mórte pe regele Sigismund al Ungariei şi care a fost fundatorul casei de Hohenzollern. Şi în legatură cu acésta a pomenit de résboiul independenţii, când oraşul Nicopoli iar a jucat rol însemnat. Vorbirea Maj. Sale, care pomenea cu mult entusiasm de bravura armatei române a adus lacrimi în ochii întregului public present.

A luat apoi cuvîntul noul membru: *Ioan Bian*, distinsul nostru compatriot, care la şcólele nóstre de aci a început învéţătura şi prin muncă încordată s'a ridicat la o posiţie aşa de strălucită; dînsul a vorbit despre limbaa română. La discursul de recepţiune a réspuns secretarul Academiei neobositul *Dim. A. Sturdza*, care a adus meritate elogii tinerului academician.

Episcopie gr. cat. în America. — Ori cât de mare a fost eşecul suferit de luptătorii pentru introducerea liturgiei magiare la rutenii gr. cat. din Ungaria, totuşi nu s'au liniştit, ci reiau din nou afacerea, de astă dată vrênd să institue un scaun de episcop gr. cat. pentru magiarii din America. În numérul séu din 6 crt. „Bud. Hirlap" publică o corespondinţă mai lungă din Newyork, unde se invócă tóte argumentele posibile pentru realisarea acestei idei, care mai ales e *fórte patriotică*. Se anunţă, că visitatorul apostolic, canonicul Hodobay, din diecesa Eperjes a plecat la Roma să lucre în acésta direcţiune.

REVISTE.

Roma. Cu ocasiunea felicitării de ziua onomastică, Sfinţia Sa a réspuns colegiului Cardinalilor vorbind despre stările triste ce îndură biserica în Franţa, cari lovesc adânc în inima Papei, şi cari le desapróbă cu tótă puterea, căci ele sînt contrare libertăţii adevărate, drepturilor bisericei, şi simţului moral.

Vorbirea acésta a causat mare neplăcere camerei francese, carea s'a grăbit ca prin ambasadorul séu de pe lângă Vatican, să-şi esprime neplăcerea şi desaprobarea ideilor şi formei, în care a fost spusă vorbirea. — Vorbirea acésta caracterisézá politica noului secretar de stat, *Merry del Val*, care abătêndu-se de la paciinţa lui *Rampolla*, oficios desapróbă şi se pune faţă în faţă cu uneltirile guvernului francez.

În 21 Martie a apărut enciclica „*Secunda sane*," carea vrea să fie introducerea iubileului de 13 sute de ani, a sf. Gregoriu cel Mare, a Papei. Ocupându-se cu stările de pe vremea aceea, şi asemănându-le cu celea de azi, Papa are mare nădejde în Provedinţa dumnezeéscă, care conduce Biserica, şi o scóte nemiscată din tóte nécasurile, căci pe când multe state şi instituţiuni s'au nimicit, Biserica tot mai stă cu fruntea ridicată.

Franţa. Guvernul apostatului Combes şi-a ajuns culmea réutăţii. După alungarea congregaţiunilor religióse, a denegării dreptului de instrucţie ordurilor călugăresci, a hotărît să depărteze din localele publice ori ce insemn creştin, ca să nu vateme sentimentul religios a celor necreştini. Ordinul acesta s'a esecutat chiar în sérbătórea Pascilor şi-a provocat colosal resentiment.

Sêrbia. Se pare că în urmă i-a succes regelui Petru să facă ceva rînduélă în ţară. Últimele sciri vestesc, că ambasadorii puterilor aŭ fost avisaţi că regicidii sînt depărtaţi de la Curte şi pensionaţi. Se sperá, că în chipul acesta se vor reîncepe raporturile diplomatice întrerupte.

CORESPONDINŢE.

SINÓDELE PROTOPOPESCI.

— ţr. Cluş. —

— 30 Martie 1904.

Cu bucurie vin a Vé raporta despre ţinerea sinodului protopopesc gr.-cat. al Cluşului din primávara anului curente. Ista pe scurt modul cum a decurs. Conform cercularului protopopesc de convocare sinodul s'a ţinut la 30 a. l. c. cu următorul program: La órele 7 dimineţa preoţii îmbrăcaţi în reverendă să presentéză la biserica parochială, de unde să împart pentru mărturisirea inteligenţei şi a pruncilor, apoi să face serviţiul órelor canonice prin părintele M. O. D. Augustin Cosma din Feiurd după cari Domnul protopop adreséză clerului câteva cuvinte bine simţite drept pregătire pentru s. mărturisire a preoţilor care urmézá. Apoi s'a celebrat s. liturgie a lui Gregorie Teologul prin Domnul protopop, asistat, de părintele Roşian ca lector, iar pár. Macelar cântă pricesna. După s. liturgie la care s'au cuminecat cei din loc părintele Ştefan Roşian substituind pe părintele Ioan Mihalca din Aghireş, care din ceva causă gravă a fost silit să se reîntórcă de la gară acasă, urcă amvonul sacru şi pornind din cuvintele de la s Mat. c. V. st. 13—17. „Voi sînteţi sarea pământului.... voi sînteţi lumina lumei" ne ridică din calea de pe pământ, unde domnesce pécatul, corupţia putrediunea morală,— ne ridică în sferele acelea înalte, sublime până la ideal în cari pururea ar' trebui să petréca sufletele nóstre cu cea mai mare plăcere şi în cea mai mare intimitate cu Dumnezeŭ. Şi nu fără causă ne reamintesce despre chiemarea nóstră sublimă de preoţi ai legei celei nóue pentru-că dacă tóte plantele şi arborii şi acésta după legea firei î-şi întind rădăcinile sale tot mai afund în pământ, de la care, ca de la sînul unei mame î-şi sug nutremîntul de lipsă vieţii lor vegetative, cu atât mai vêrtos noi preoţii trebue să ne întindem rădăcinile credinţei nóstre din ce în ce tot mai sus spre Dumnezeŭ, care e părintele nostru cel prea bun al tuturora şi de acolo să ne primim nutremîntul sufletesc atât de necesar vieţii nóstre intelectuale şi morale tot de una, dar mai vêrtos în zilele acestea de grea încercare pentru noi. Apoi după ce a făcut să ne pascem putin sufletul pe pagistea pururea verde şi sănătósă a credinţei, face aplicări practice pentru viaţa morală a preoţimei, constatând în general morburile de cari sufere preoţimea în genere de pretotindenea şi de cari ar trebui să se scuture odată, arătând urmările rele ce provin de aici pentru cler şi popor. „Iar dacă se va împuţi sarea, cu ce se va săra? mai mult nu va fi de trébă, fără numai să se lapede afară şi să se calce de ómeni." Şi „cum vom cânta cântarea Domnului în pământ străin?"

A fost o temă anume precugetată şi adresată din cea mai curată intenţiune a unui preot către fraţii preoţi, cărora le pune la inimă datorinţa de a predica cu graiul viŭ şi mai vêrtos cu fapta Dumineca şi în sérbători şi în tóte zilele avênd să trăéscă o viaţă cu adevărat sfântă, dacă doresc şi voesc ca ostenelile să le fie încoronate cu succes.

După acésta ieşind din biserică am întrat în scólă unde s'a urmat partea oficială a sinodului

Să constată cu plăcere, că membrii cu escepţia a lor 5 inşi scusaţi şi aceia, toţi aŭ participat.

Dintre propunerile pentru sinodul Archidiecesan mi-am notat următótele. 1. Să se insiste pentru resolvarea cât mai urgentă a dotaţiunei congrue de la statul civil, cu aceea, ca fiind şi noi odată în posesiunea congruei, să nizuim a ne pune basa solidă pentru congruare prin subtragerea a lor anumite percente congruale din cari să se creeze un fond anume,[1]) ori să se augmenteze fondul clerului deja esistent. 2. Să se augmenteze la facultatea teologică din Blaş catedrele cu una de sociologie. 3. Să se insiste a se eda cât mai curênd în mâna preoţimei dreptul administrativ şi un regulament pentru sinódele protopopesci, a 4. Taxele de licenţii de cununie azi în vigóre, să se stérgă, iar în schimb protopopii să-şi primésca un venit sigur anual şi congrual din óre careva fond şi a 5 Să stărue pentru generalisarea misiunilor poporale.

Ca delegat al clerului tractual la sinodul archidiecesan s'a ales cu unanimitate părintele Ştefan Roşian.

În urmă am participat cu toţii la masa ospitală a Dlui protopop.

Ast fel întăriţi sufletesce şi trupesce ne-am reîntors fie care la ale sale, cu cugetul de a lucra pe venitor, fie care în cercul séu cu neobosit zel şi cu curaj neînfrânt în lupte şi ostenele pentru mărirea lui Dumnezeŭ şi a sfintei maice biserici, pentru mântuirea nóstră şi a turmei nóue încredinţate, de care odată samă vom avé să dăm înaintea mai marilor nostri de pe pământ, dar mai vîrtos, înaintea lui Dumnezeŭ a preadreptului şi supremului judecător.

V. Micuşan.

[1]) Numai de nu s'ar contribui, ca până acum! Red. U.

— *Vicar. Făgăraș.* —

Făgăraș, 29 Martie 1904.

Preoțimea română gr. cat. din Vicariatul Făgărașului s'a întrunit azi aci la sinodul ordinar de primăvară, care s'a ținut sub presidiul Prea On. D. vicariŭ *Iacob Macaveiŭ,* în localul școlei confesionale.

Afară de 2—3 preoți scusați toți ceialalți aŭ venit la sinod cu tot timpul ce domnesce pe aci.

Mai întâiŭ s'aŭ pertractat unele lucruri curente aparținătóre sferei administrative bisericești, după carî aŭ urmat 2 disertațiunî.

Anume părintele *Valeriŭ P. Comșa,* din Copăcel a predat o preafrumósă compositie a sa despre: *„Religiune, sciință și artă,“* temă bine alésă și bine lucrată din tóte punctele de vedere. Parochul Comșa în ton energic, pe care îl stăpânesce cu desĕvîrșire și în ținuta bărbatului, care e conscių de aceea ce vrea să zică, ne-a întreținut plăcut aprópe trei sferturi de óră, arătând necesul ce există între cele trei noțiunî religiune, sciință și artă, și ridicându-ne cu mintea la sfere senine, singurele, carî pot vĕrsa nădejde în inimile omenescî. Disertantele a fost viŭ felicitat pentru lucrarea sa.

Al doilea disertant a fost preotul din Șercaia *Petru Langa,* care ne-a vorbit din sfera educațiuneî, anume despre *„Datoriințele părinților de așî cresce bine pe fiiî sĕî,“* Temă bine alésă și acésta dar unele lucruri puteaŭ lipsi dintr'însa. Predarea a lăsat de dorit în cât anume tonul mi-s'a părut nepotrivit, rugător, iar ținuta disertantelui timidă. Aceste defecte pot fi lesne delăturate prin voința părintelui Langa, căruia zelul nu-i lipsesce.

Conform unuî conclus din anul trecut, sinodul de tómna are să fie ambulant începĕnd deja cu anul curent. El se va ține în parochia fruntașă *Vaida-Recea.* Ca predicator pentru ocasiunea acésta s'a însinuat parochul Tohanuluî-vechiŭ, *Moise Brumboiŭ,* iar ca disertant a fost designat *Ioan Bunea,* preot în Vad. Pentru sinodul din primăvara viitóre aŭ fost designați ca disertanți: *George Boeriŭ,* preot în Cârța și *Gr. Manoilă,* capelan în Tohanul-vechiŭ.

După acestea s'a adus la cunosciința preoțimeî convocarea sinodului archidiecesan pe 10 Maiŭ a. c. s-a esprimat mulțumită Excelenției Sale Mitropolitului *Victor,* care a convocat sinodul de mult așteptat. A urmat apoî o discuție privitóre la mandatul ce trebue a se da celor doi representanți aî preoțimeî din aceste dóue districte protopopescî anume: privitor la ținuta ce vor trebui să aibă în causa regulăreî dotațiuneî clerului, obiectul principal pentru care se va aduna sinodul archidiecesan. Și s'a pus în vedere conclusul de mai înainte luat în causa acésta, în sensul cărora — ne fiind altă cale — preoțimea dorésce a se face întregirea venitelor sale din visteria statului, pe basa conscripției venitelor făcută în anul 1896, dar așa ca superioritatea bisericéscă să nu fie scurtată în autoritatea sa.

A urmat apoî însuși actul alegerii, — lucru atât de rar în viéța bisericeî nóstre — peste care am trecut cu o greutate nespus de mare. De nenumĕrate orî s'a zis că avem lipsă de un regulament óre care în asemenea împrejurărî, dar durere până acum încă n'am ajuns să putem avea de cât tactul presidiului.

E lucru sciut că vicariatul constă din dóue protopopiate: *Veneția-inferióră* și *Voila,* în fruntea cărora este vicariul Făgărașului și un singur notariŭ tractual pentru ambele protopopiate. Încă nicî acum nu se scie dacă póte notariul tractual representa în sinodul archidiecesan pe orî care dintre cele dóue protopopiate saŭ nu? Asemenea lucru a ținut în loc preoțimea mult timp nesciind, ce se facă, căcî unii ziceaŭ așa, alții ziceaŭ alt fel! S'a fost făcut anume o propunere în sensul căreia notariul tractual indiferent la care tract aparținea cu parochia, se represinte cercul Voileî iar un alt preot din districtul Veneției să mérgă în numele acestuî tract. S'a vĕdut, cum un lucru la părere neînsemnat póte ține în loc adunarea, carea a fost chiar suspendată pentru 5 minute pe motiv de neînțelegere, iar după redeschidere eraŭ tot atât de nedumeriți ca întâiŭ. N'a fost apoî corectă alegerea nicî din punctul acela de vedere, căcî nesucceděnd prin aclamațiune, presidiul ar fi fost dator chiar și în cas când nu s-ar fi cerut — dar s-a cerut — să dispună în dată votisare secretă, ceea ce nu s'a făcut, și din punctul acesta de vedere alegerea s'ar puté atăca.

În sfîrșit după ce răbdarea tuturor era pe isprăvite fiind timpul fórte înaintat (2 óre p. m.) aŭ fost aleși notariul tractual părintele *Max. Recean,* pentru tractul Veneției-inferióre și *N. Vișoli,* din Netot pentru al Voileî. După acésta preoții s'aŭ mărturisit cu toții la 4 confesarî, cei mai bĕtrânî preoți, și ne-am despărțit.

x.

Către preoții din diecesa oradană.

— *O voce seriósă.* —

În cursul timpului tóte aședămintele omenescî sunt espuse schimbării. Nicî nu póte fi acésta altcum. Însa-și intențiunea divină e, că ómenii adunați în societate împreunându-și puterile din zi în zi să se apropie de perfecțiunea buneî stăreî lor, atât spirituală și morală, cât și materială.

Lumea de azî nu e aceea, care a fost înainte de asta cu un secol! Alta e fața eî, altul e modul de cugetare al ómenilor, alte sînt pretensiunile și spiritul timpului! Cine nu observă sborul turbat al evenimentelor și nu caută împrejur, nu să năzuesce să mérgă înainte, acela e aprópe de perire!

În mișcările sociali ale timpului, când tóte clasele societății se întrunesc pentru îmbunătățirea stării lor materiale, când și guvernul bine pricepând greutatea lupteî pentru esistență, fără îndoială se apucă de regularea soluțiuneî insuficientă a oficianților seî, ba nu-și uită nicî chiar de preoțime, ci după o asceptare semi-seculară și preoțimea gr.-cat. română, se împărtășesce din an în an cu o sumă anumită de „subsidiu“, a sosit timpul ca să ne mișcăm, ca și noî să punem umĕr la umĕr, să ștergem batjocura trecutului, să desvoltăm o acțiune seriósă, puternică, stabilă din tóte părțile, să ne apucăm cu trup cu suflet de resolvarea chestieî ardente: cum să îmbunătățim starea miseră materială a sĕrmanelor preotese?

Unde s-a maî audit, ca muierea unuî bărbat cu atâta cualificațiune — ca și preotul de astăzî — și chiar după un serviții îndelungat și conscienții a soțuluî seŭ, când póte e îngreunată cu o gramadă de copiî, să trebuéscă a trăi din 150 florenî (în diecesa Orădiî), și pe bieții orfanî să-î créscă conform statuluî lor?!

Domnilor! e rușine a și spune acésta lumeî, când atâția ómenî cu maî puțină cualificațiune pot închide ochiî liniștiți, fiind starea familielor lor cu mult maî bine asigurată ca și a miserelor preutese!

Acum, tocmaî acum, e sosit timpul, ca *noî de noî* să sacrificăm orî cât, dacă altcum nu s'ar puté — numaî să facem capet stăriî deplorabile și dejosîtóre pentru statul preoțesc român!

Pe mine tot de una m-a durut la suflet când numaî cugetam: câtă lipsă trebue să ducă o sermană preotésă veduvă între împrejurările de azî? pentru că sórtea mi-a dat să cunosc prea bine starea lor!

M-a durut și mĕ dóre! dar Vĕ dóre pe toți câți sînteți preoți cu familie; și trebue să vĕ dóră!

Dacă însĕ-l dóre pe cine-va ceva, să cerce medicină. În contra unuî morb social unul câte unul nu e destul să între în acțiune. Atunci însĕ când toți ne vom împreuna puterile, atunci când toți vom fi petrunși de lipsa balzamuluî, numaî atunci va avea nizuință nóstră succes adevĕrat!

Toți sîntem convinși că în privința acésta trebue să se facă ceva și cât maî de curênd.

În diecesa Orădiî preaîubitul nostru Archiereŭ, resuscitând datina străbună a convenirilor preoțescî districtuali, se fac deja serióse încercărî pentru a desvolta o acție spre sanarea acestuî morb social a statuluî preoțesc. Și sperăm că grațiósa luî atențiune îndreptându-o spre mișcarea nóstră, cu ajutorul luî puternic în scurt timp o vom duce la bun sfîrșit Dar atunci ar fi lucrul important, atunci mi-ar fi liniștită inima, dacă toți din patru unghiurî de odată, unanim am păși la muncă, am grăbi a șterge lacrimile veduvelor și a orfanilor, a scóte din pĭerire familiele preoțescî!

Timpul a sosit, deci — înainte!

Valeriŭ Hetco.
Cooperator în Oradea-Mare.

Spicuirî literarî.

Tăiatul găinilor

Bietul poet Coșbuc! Parochul Tudor Bălășel, îl dă gata în nrî 22 din „Cuvîntul adevĕruluî“ o revistă bisericéscă ce apare în Rîmnicul-Vîlcea. Și sciți pacostea? *pentru că e unit și năseudean!!!* Ar trebui să maî pun un șir întreg de semne de esclamare, că să mĕ mir în de ajuns de rostul acesteî năsbuții.

La pus adecă pĕcatele — asta e povestea vorbeî, — să „avanseze“ teoria, — de carî spune multe, „în baza faimeî ce a căpătat“, dar ast fel de teoriî „de ți-e milă când le cetești“. — că adecă fetele de țĕran din România, nu întră ca servitóre, fiindcă îs „colosal de superstițióse. Așa între altele.

„D-sa ne spune că e *superstiție* obiceiul înnădit la noî ca românca să nu tae pasările necesare bucătăriei.“

„Știm că multe românce transilvănence și anume cele *unite saŭ cele care n'aŭ un sînge curat românesc, care trăiesc în amestec*

cu Saşii şi Ungurii, aŭ acest obiceĭ. Şi de sigur că stând aşa lucrul pe la munţii *Năsăudului* de unde e d-sa, ar vrea să fie şi pe la noi tot aşa. Prea vrei multe, prea ne credi slabi în credinţele nóstre strămoşeşti, prea vrei să ne papistaşeşti în tóte, d-le Coşbuc! Trăeşti într'o ţară română de lege *ortodoxă*, care te-a primit cu dragoste, şi te-a dăruit cu multe, ar fi bine să-ţi mai înfrâuezi condeiul, să le respecţi mai mult datinile şi credinţele lor şi să nu le numeşti *superstiţiuni* sfintele lor credinţe strămoşesci. E rĕŭ când omul îşi ia avînt prea mare credêndu-se pe sine prea cuminte, judecând tóte după calapodul sĕŭ ne mai ţinênd socotélă şi de opiniunea altora.

„Dar netăinuirea naşerilor de către femei, nu e o *„superstiţie"*, d-le Coşbuc, ci o credinţă religiósă consfinţită de sfînta tradiţiune a sfintei nóstre biserici ortodoxe, încă din timpurile primare ale creştinismului şi ori câte teorii ne-ai face d-ta, fi sigur că nu te vom asculta căci noi nici odată nu sîntem *„spurcă-lege"*. De alt fel, nu ştiŭ ce am puté câştiga când ne-am face femeile nóstre „măcelari".

Ca pe tóte „spicuirile" o lăsăm şi pe acésta fără comentar. Un lucru pare estrem de paradox: în vreme ce la societatea geografică română dl Alesandru Sturdza să nisuesce a dovedi, că „Ţara românéscă nu aparţine peninsulei balcanice propriŭ zise nici ca pămînt, nici ca neam, nici ca stat," paroch. Bălăşel ne mână tot mai jos către Orientul inculţ.

Sîrmană lume!

Christos a înviat!

Salutăm cu drag pe toţi cetitorii foii nóstre cu aceste creştineşti vorbe.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. Prea st. Domn **Mihail** Bociat notar cercual în Livezeni, a dăruit o s. cruce cu preţul de 32 cor. bisericiĭ gr.-cat. din Bărbăteniĭ inferior fiind şi dînsul de aceea-şi religiune, pentru ce curatoratul bisericesc aduce şi pe acésta cale mulţămită marinimosului donator. *Daniel Lupşa*, curator. *Petru Burlec*, paroch gr.-cat. — Credincioşii *Iosif Curta* şi soţia sa *Paraschiva* din comuna *Noul-Român*, conduşi de înbire şi zĕl pentru s. biserică, a cumpĕrat un rînd de ornate bisericesci cu preţul de 110 cor. — Le mulţumesc şi pe acésta cale pentru darul făcut, rugând pe Dumnezeŭ să le răsplătéscă din visteria nesĕcată a darurilor sale ceresci şi dorind să aibă cât de mulţi imitatori. În numele representanţiei bisericesci. Noul-Român, în 24 Martie 1904. *Alesandru Bugner*, preot gr. cat. — Pentru acoperirea speselor avute cu ridicarea turnului şi asortarea bisericeĭ greco-cat. din Cisnădia cu cele de lipsă aŭ concurs cu contribuiri şi colecte următoriĭ Domni: Simeon Simonetti pantofariŭ în Seliştе 5 cor., Aureliŭ Simonetti mechanic Bucurescĭ 5 cor. Mihail Simonetti sodal franzelar Apoldul-mare 5 cor., colectaţi în parochia Orlat de On. D. Deceĭ 13 cor. 80 fil., în Gurrarĭŭ 8 cor. 74 fil. colect prin On. D. Aron, în Sadu 24 cor. colect. prin On. D. Orosz, Şura-mică 10 cor. colect. prin On. D. Mihuleţiŭ, Slîmnic 12 cor. 50 fil., colect. prin On. D. Mihălţan, Armeni 10 cor., colect. prin On. D. Opriş. Alămor 10 cor. 60 fil., colect. prin On. D. Lazar şi On. Florian, Racoviţa 2 cor. Primésca marinimoşii contribuenţi pe cum şi On. Domni preoţi colectanţi mulţumita nóstră, iar de la Dumnezeŭ răspiată cerésca. Cisnădia în 28 Februar 1904. În numele curatoratului *Pompiliŭ Simonetti*, adm. paroch. al Cisnădieĭ. *Ioan Toma*, curator I

Săptămâna patimilor. Frumuseţa ritului nostru e în tótă măreţia şi splendórea sa la reşedinţele episcopesci, unde sînt şi preoţi mai mulţi. Aşa Dumineca Escel. Sa Mitropolitul a binecuvîntat ramuri de salcă, la liturgie pontificând a conferit lectoratul clericilor din an. III. Luni şi Marţi can. Dr. Marcu a ţinut în seminar esercitiĭ spirituale. Joi s'a sfinţit chrisma şi s'a spălat piciórele la 12 clericĭ, carĭ la prânz aŭ fost la masa Mitropolitului. Sara s'aŭ cetit cele 12 Evangelii ale patimilor. Vineri sara s'a făcut procesiune prin biserică cu epitafiul şi Dumineca în zorĭ se va face învierea iar la liturgie se va ceti sf. Evangelie în 7 limbi.

Întâlnire de domnitori. Maiestatea Sa Monarchul nostru a sosit Marţa trecută la Abbazia, unde a avut o întrevedere cu regele Oscar al Şvediei. La Abbazia se află de present şi contele Goluchowski.

Sciri personale. Escel. Sa *Ladislaŭ Cena*, feldmareşal-locot. a fost ataşat din ordinul Maiestăţii Sale pe lângă inspectorul general de artilerie. Observăm, că Escel. Sa e comandantul brigadeĭ de artilerie Nr. 11.

De la Lugoş. *Dr. Valer Traian Frenţiŭ*, notar consist. la Lugoş a fost numit administrator parochial al Oraştieĭ cum şi a protoponiatului Cuĭrului, în locul protop. Iuliŭ Raţiŭ, care e bolnav de mai mult timp.

Vinerea Patimelor. Institutul de arte Grafice şi Editură „Minerva", din ale cărei ateliere în timpul din urmă aŭ eşit lucrări de-o execuţiune artistică neîntrecută în analele tipografiilor române, a avut fericita inspiraţie să se gândéscă şi la popularizarea operilor de valóre ale picturei naţionale. Începutul l-a făcut cu cunoscuta pînză a lui Th. Aman „Vinerea Patimilor", representând ocolirea cu sfîntul epitaf a bisericeĭ Stavropoleos din Bucurescĭ. În fund se vede întrarea bisericeĭ cu pilaştri lucraţi de mânĭ maiestre. Feţe evlavióse, cu preotul în frunte, încunjură biserica. Asupra pereţilor se proiectézĕ flacăra torţelor. Tótă însemnătatea şi solemnitatea acesteĭ sfinte zi e cuprinsă în pânza răposatului pictor. Începutul e fórte bun; să sperăm că va continua tot astfel, întîmpinând cuvenita bună voinţă. Preţul unuĭ tablóŭ este de Leĭ 2, şi se află de vînzare la tóte librăriile, şi la Institutul de arte Grafice şi Editură „Minerva", Bucuresci, strada Regală, 6.

Din Vatican. Ziarele anunţă că archiepiscopul *Samassa I.* din Agria va fi numit în curênd cardinal în locul decedatului episcop Schlauch L. de la Oradea-mare. De asemenea se vestesce, că vicariul campestru *Belopotoczky K.* va fi numit mitropolit la Olmütz în locul lui Kohn, care a demisionat din acésta demnitate.

De la Asociaţiune. *Petru Mureşian*, din Şireag şi-a testat averea sa de 18 miĭ cor. Asociaţiuniĭ, ca din venitele acestor banĭ, să se împartă stipendiĭ la studenţi.

Proces de presă. Azĭ se va judeca la Pesta procesul de presă intentat redactorului de la „Poporul român" din Budapesta.

La Putna. Cu prilejul aniversăriĭ a 400. de la mórtea domnitorului Ştefan cel mare, se vor face mari festivităţi la Putna unde zac osemintele viteazului şi nebirnitului român. Tinerimea nóstră din Pesta a lansat un apel către colegiĭ din întreagă ţara învitându-i să participe câţi de mulţi la acésta frumósă serbare de pietate.

Cutremur de pământ. Luni în 4 crt. între 10 şi 11 óre s'a simţit cutremur de pământ în Lugoş, Timişóra, Orade, Oraviţa şi în mai multe părţi. În unele locuri cutremurul a fost aşa de puternic, de a dĕrîmat hórne, s'aŭ oprit orológele, aŭ ameţit ómenii etc.

Interzicerea fumatului pe căile ferate ungare. Ministrul de comerciŭ Hieronymi a lansat o ordinaţiune conform căreia se interzice fumatul în tóte sălile de aşteptare. În staţiunile, unde se află dóuă săli de restaurant, este oprit fumatul în una din ele. Mai departe dispune ordinaţiunea, ca în trenurĭ carĭ aŭ mai multe vagóne de aceeaşi clasă, să fie din fie care clasă un vagon reservat pentru nefumători. Nici chiar în coridorul acestor vagóne nu este permis a fuma. În trenurĭ, carĭ conţin numaĭ câte un vagon de aceeaşi clasă, trebue să se reserveze un cupeŭ pentru nefumători. În vagónele saŭ cupeurile reservate pentru nefumători nu e permis a plasa călĕtori fumători nici chiar în casul, când celelalte vagóne ar fi deja ocupate de călĕtori. Ordinaţiunea acésta a intrat în vigór. cu *1 Aprilie* a. c.

La Tipografia Sem. Archidiecesan din Blaş se primesce un învĕţăcel din casă bună, şi care a absolvat cel puţin 3 clase gimnasiale.

Să caută!!

în Blaş o chilie şi culină sĕnătósă cu lumină îndestulitóre,— care să se pótă da în chirie cu începutul lunei Mai.

A se adresa la
Librăria Seminarială.

AVIS.

Am onóre a aduce la cunoscinţa On P. că rugat fiind din partea maĭ multora, m'am decis a mĕ întórce după ss. sĕrbătorĭ cu aparatele cele maĭ bune de fotografare. Drept aceea, rog pe toţi doritoriĭ de a se fotografa, **să se însinue la Dl. Eliè Mircea** ca astfel să mĕ pot orienta

Cu deosebită stimă:

Emil Fischer,
fotograf.

Hotelul „Univers"

trecut în proprietatea dluĭ

CAROL NAGY,

reparat şi aranjat radical şi iluminat cu

lumină Auer

se recomandă atenţiuneĭ publicului, ce cercetézĕ oraşul nostru.

Mâncărĭ gustuóse,
Beutură bună,
serviciŭ prompt,
preţurĭ moderate.

54 (9—10)

Partea literară.

In sĕptĕmâna patimilor.

— povestire originală. —

Portiţa se isbi de treĭ orĭ până să se închidă, şi o femeie înaltă, adusă puţin la spate, învĕlită la cap cu un ştergar alb, tivit cu negru, îmbrăcată cu o cojociţă scurtă, trecu grăbită, şi se pĭerdu în casă.

— „Aŭ fost mulţĭ măicuţă, de unde să poţĭ rĕsbi să fi cea dintâĭ! Să grijesc ómeniĭ de suflet, să grijesc! N'a fost nimic de când m'am dus eŭ, suflete?“

— „Nu mamă. A fost bine! Uĭtă, eŭ mĕ rugam din cartea asta, să-ţi ajute Dumnezeŭ să te spovedeştĭ bine. Şĭ-apoĭ nicĭ n'aĭ stat mult.“

Femeĭa când s'a întors de la patul bolnavuluĭ să-şĭ desprindă ştergarul şi să-l împăture. l'a ţinut mult la ochiĭ adînciţĭ de lacrimĭ.

— „Acum dacă te-aĭ spovedit mamă, ajută-mĭ te rog să mĕ scol şi să mĕ îmbrac şi eŭ. Nu mĕ pot răbda să nu ĭes puţin la sóre, la sórele întineritor de primăvară.“

Îmbrăcat tinĕrul sprijinit de femeĭa înaltă, ĭeşi afară pe podmol, pe când ósele îĭ pocneaŭ din încheĭeturĭ. — Afară văsduhul plin de lumină şi razele curate a sóreluĭ, ĭar pelita albă-verduie, întinsă pe umerĭĭ obrazuluĭ, resfrânge paliditatea morţiĭ. Ochiĭ marĭ, negri, cufundaţĭ în cap, pare că nu maĭ vĕd. Dóuĕ suviţe lungĭ de pĕr negru se odihnesc pe fruntea înaltă, palidă.

Mama întră în casă, ĭar tinĕrul rĕmase pe podmol, scăldat în valurile albe, strălucitóre de lumină.

În văsduh e ciripit de paserĭ, ĭar din lunca din apropiere ciocârliile în cercurĭ rotitóre, să tot înalţă cântân i imnul lor de îndrăgostire a tărĭilor albastre. Bătênd repede din aripióre ele tot suĭe, tot suĭe; acum sînt ca muştele numaĭ, acum ca puncte negre, — şĭ-apoĭ sînt înghiţite de unde de lumină şi de albastru. Din vreme în vreme, când aicĭ, când din colo, cad ca glónţele şi se ascund în ĭarbă ameţite de atâta cântec, de atâta înălţime. de atâtă vrajă.

Pe dealul din faţă plugurile trasă de boĭ albĭ rĕstórnă brasde negre, aburitóre, pe când românaşiĭ, ţinênd cu o mână de córne, doĭnesc, doĭnesc de clocote văile.

Un cârd de mĭeĭ sburdă de-alungul uneĭ rîpĭ, pe când copilaşul, cu capul înfundat într'o căciulă albă, mare cât o rotiţă, rîde de să prăpădesce.

Vasile de pe podmol privesce la tóte minunăţiile acestea, şi ar zimbi din tótă inima, dar muschiĭ feţeĭ nu-l maĭ ascultă. Căsuţa lor, poleită cu şindilă, e în capul satuluĭ, aprópe în câmp. Câte bucuriĭ micĭ şi marĭ, dar cari acum tóte eraŭ pentru sufletul sĕŭ, nespus de dulcĭ, nu-l leagă de căsuţa acésta, de lunca verde, ce să deschide de lângă curtea lor, şi de dealul unde ară plugurile, unde e şi moşia lor.

Sângele începe să-ĭ fiérbă, inima îĭ bate puternic, şi o tusă puternică, adîncă, cu răsunet înlăuntru, îl frînse de pĭept.

Ce-i şi tusa asta! Se leagă de om atuncĭ când ar fi să ĭese din el adevĕratul om! Ţi-se sălăşlueşte în pĭept, şi de acolo mîrăe mereŭ, sunând a grópă şi a sicriŭ. Şi-ţi taĭe tot firul vieţiĭ, răsucit cu atâta cheltuială şi cu atâta iubire, ca să fie traĭnic, şi-ţi nimicesce tot rostul vieţiĭ!

Tot rostul vieţiĭ? — Vasile să cutremură, şi pusă în grabă stavilă acestor gândurĭ negre. De câte orĭ nu le-a alungat ca pe nisce şerpĭ otrăviţĭ ce-ĭ înveninaŭ şi liniştea ce-o maĭ avea, şi de câte orĭ nu se reîntórseră aceleaşĭ fantóme, tot maĭ înarmate!

De doĭ anĭ de când nu-şĭ maĭ putea continua studiile, s'a împăcat cu viéţa, şi să străduia să se împace cât să póte de bine şi cu Dumnezeŭ. S. Scriptură nu-ĭ maĭ cădea acum din mână. Pe cât o aprofunda maĭ mult, pe atâta în sufletul sĕŭ să făcea tot maĭ mare lumină, pe atâta nepăsarea pentru durerile slăbitului trup creştea, ĭar iubirea luĭ Dumnezeŭ sporia. — Predicĭ întregĭ îĭ spunea măsiĭ de multe orĭ. Femeĭa asculta ca la un glas de pe altă lume, ĭar când gata, plângeaŭ amândoĭ ca doĭ copiĭ.

„Dragul mamiĭ, dragul mamiĭ, de mi te-ar răbda Dumnezeŭ cu zile!“ şi suspinele o înecaŭ.

. . . . . .

Vasile era odată, şi nu-ĭ aşa mult de-atuncĭ, un mare adorator al naturiĭ şi al binelui de obşte. Ceriul înstelat, luna plină, pădurea cu cântecele şoptite orĭ trăgănate, finaţele mirositóre, îĭ sciaŭ să-ĭ vorbéscă în multe înţĕlesurĭ. — Şĭ-apoĭ unde era scris, saŭ unde era vorba de ajutarea omuluĭ decăđut prin munca de dobitoc, ce timpurile de acum ĭ-o încarcă după cap, — la ceĭ maĭ multĭ, — era tot foc, tot suflet. Trebue să învingă curentul sănătos, trebue ca ceĭ luminaţĭ, ce sciŭ să croiéscă drumurĭ, să ajungă la cârmă să conducă.

Eĭ să conducă! De alt ajutor nu e lipsă de cât de-al ómenilor de bine. — Voinţa pornesce din inimă, şi la ómeniĭ tinerĭ sângele să aprinde în grabă, inima bate puternic, voinţa cresce, — devine atotputernică, în închipuirea lor. Ce ajutor îmĭ maĭ trebue, când sînt *cŭ?*

Dar bóla cercetându-l sângele s'a domolit, şi a început să judece mintea. În ziarul sĕŭ însemnase între altele şi aceste şire:

„Te îmbată cerul albastru, pădurea fermecată, lunca bătută cu florĭ, dar ce-ţĭ folosesce ţie, dacă e numaĭ *îmbătare*. Şi chiar de nu ar fi, ce folos dacă sînt noriĭ, şi crivĕţ ce înghiaţă? Ar fi nebunie să închidĭ ochiĭ înaintea frumseţilor naturiĭ; nu ţi-ĭ închide, dar grijesce să nu fi răpit de ele, să nu credĭ că ele îs scopul vieţiĭ. Cu ele trebue numaĭ să ne îndulcim, de ele trebue numaĭ să ne răzimăm, ca să ajungem acolo unde ne chiamă sufletul: de unde sîntem noĭ. Abia acum înţeleg zisa unuĭ mare gânditor şi iubitor a luĭ Dumnezeŭ: „Aşa să iubescĭ florile, ca să nu-ţĭ uiţĭ de stele.“

„Cât de nebunesce mĕ gândiam eŭ maĭ nainte! Şi nu sciŭ cum de n'am băgat de samă, ce mână puternică ne conduce! Cum de n'am înţeles că trebue să fie un cârmuitor al stelelor, şĭ-al vietăţilor, şi al sufletuluĭ meŭ! Cum nu am vĕdut că legile pe carĭ le ţineam atotputernice nu-s alt ceva de cât *voinţa* aceluĭ minunat cârmaciŭ? — Abia acum înţeleg cuvintele scripturiĭ: „Un fir de pĕr nu pică, fără de scirea luĭ Dumnezeŭ,“ şi ĭarăşĭ: „Nicĭ de un deget nu-ţĭ poţĭ adauge statura.“ O Dumnezeul meŭ, în ce raiŭ trăĭeşte omul, dacă-l luminezĭ tu!“

* * *

Amurgul sărĭĭ se lasă recoros. Părĕul şopotă, ducêndu-şĭ undele argintiĭ prin mijlocul satuluĭ. Ómenĭ îmbrăcaţĭ în sumane negre, şi muĭerĭ în cojocițe albe, resar pe cărărĭ şi se îndreaptă spre biserică. Copiiĭ vin în cete şi să rĕmăşesc în creĭtarĭ; căruia nu-ĭ va veni somnul pe sară. E Joia Mare, şi sînt celea 12 Evangeliĭ. Arama plânge mereŭ din clopotniţă. şi valurile de cântare se risipesc de-asupra satuluĭ, şi se sting în depărtărĭ.

Din Marţa sĕptĕmânii marĭ, de când ĭeşise la sóre, Vasile se topia vĕdênd cu ochiĭ. Nu maĭ avea putere să cetéscă din biblia luĭ nedespărţită, dar o cruce négră se odihnea pe perna bolnavuluĭ.

Mamă-sa nu maĭ avea lacrimĭ să maĭ plângă. Când tusa sacă, adîncă, înnecată, rĕsuna între ceĭ patru părețĭ a chilieĭ, trudita femeie îşĭ frîngea mânile. „Dragul mamiĭ, dragul mamiĭ.“

În anul trecut în Joia mare sara, îĭ ceti Vasile acasă celea 12 Evangeliĭ. Atuncĭ. ah atuncĭ maĭ era nădejde de sănătate. — Acum nădejdea scădea cu fie care ceas ce trecea, şi durerea şi groza îĭ stăpâneaŭ sufletul.

— „Vaĭ mamă, mamă! Cum nu te maĭ . . . împacĭ şi Dumniata cu voia luĭ Dum—.“ şi tusa îl înnecă din noŭ. Apoĭ, liniştindu-se:

— „Nu vedĭ Dumniata. că haina asta de lut şi aşa nu-ĭ bună de nimica? Şi o dată tot trebue să o lăpĕdăm. Vedĭ eŭ mĕ simt aşa de fericit să mor odată cu Mântuitorul meŭ. Să mor mâne în Vinerea patimilor,“ şi Vasile lipi crucea recĕ de buzele-ĭ vinete. Bĭata mamă, de dóuĕ zile n'a maĭ putut plânge, dar acum isbucni din noŭ.

Ast fel de lacrimĭ apoĭ cine le póte oprĭ? Joia spre Vinerĭ nóptea, nicĭ el nicĭ ea nu aŭ închis ochiĭ. — Luminiţa de ceară lumina trist întunerecul odăiĭ. O, că nu maĭ trăĭesce Dumitru, bărbatul eĭ, să maĭ împartă durerea.

De Vinerĭ diminéţa furtunile de tusă creşteaŭ tot maĭ cumplit. — Nu maĭ lăsa acum crucea din mânĭ, şi sufletul luĭ părea că a pornit pe calea cerésc㠗 Dumnezeŭ nu te lasă să suferĭ maĭ mult de cât poţĭ.

Femeia cea înaltă, adusă puţin de spate, când vĕdu că-ĭ pĭerdută tótă nădejdea, se oţeli de-odată, ajutată de darul de sus, şi acum ea mângâia şi întăria pe fiul sĕŭ pe drumul de vecĭ, cu învĕţăturile ce el i-le spuse de când căđu la bólă. — Înainte de amĭazĭ preotul îl împărtăşi cu Acela, care avea să-l primescă în împĕrăţia cerésc㠗 ĭar după amĭazĭ se stinsă subt luminiţa de ceară, sub celea dóuĕ luminĭ scumpe plânse, a mameĭ sale, cu crucea lipită de buzele vinete. Pacea sfîntă îl acoperi. — Dómne! şi numaĭ doĭ anĭ maĭ avea până să slujéscă la altar!

Afară clopotele dângăne îndurerate, şi chiamă la biserică pe cei ce să închină din inimă curată morţii mântuitóre a lui Isus.

Văzduhul e curat, din spre miazănópte a început să suflе vînt rece, ce înfióra frunzuţele crude.

Alfius.

Cel din urmă crin.

— povestire din persecuţiile creştine. —

Deja de dóuĕ orĭ se vesceḑiseră florile sĕlbatice în câmpiile Lugdunului, de când bestialul procurator Appius Crudelis, bea sângele creştinilor.

Orbit de patima mânieĭ a nimicit grădina înfloritóre alui Messia, ca un uragan — împărţitoriŭ de fulgere, nu a lăsat în ea nimic, numaĭ un fir de crin alb ca neaua. Dar şi pe acesta, numaĭ pentru că era soţia puterniculuĭ Iuliŭ Fortis favoritul cesarului.

Întreg farmecul nopţilor curate de vară se pogorise peste Lugdun. Diana presăra cu argint frunzele verdĭ ale arborilor, frontispiciile elegante ale palatelor şi columnele de marmură ale pavilónelor.

Blandina, firul de crin, şedea lângă soţul eĭ pe marginea peristyliului obdus cu purpură şi cu ochiĭ de jumĕtate închişi asculta şóptele tainice ale arborilor din grădina, ce se estindea în faţa eĭ.

Corpul îĭ era învălit într'un peplum alb ca neaua, strîns la mijloc cu un brâŭ din petri nestimate. Faţa eĭ dragută era adumbrită de un pĕr întunecat, iar micuţele eĭ picióre se odichneaŭ pe sandale cusute cu mărgele. De odată tresări ca de un acces de nervositate — şi cuprinse cu mânile-ĭ de marmură — gâtul şotului sĕŭ.

— Ce-ĭ Blandina mea? — zise eroicul Iuliŭ Fortis. — Dóră aĭ auḑit risul sarcastic a Lemurilor rĕsfăţaţi din umbra grădineĭ? Uite, uite, spiritele aceste nebune încă şi sub domnia luĭ Luna înfricá pe ómenĭ.

Nevăstuţa cu un zimbet trist îşĭ ridică privirea la soţul eĭ.

— Oh Iuliŭ, dóră tu sci, că eŭ nu me tem de Lemurii rĕsfăţaţi. Sufletul mieŭ îl scutesce Dumnezeul crescinilor. Dară pentru tine mĕ tem, că din causa mea o să pierḑi graţia cesarului şi atunci ambiĭ sîntem pierduţi!

Faţa falniculuĭ roman se aprinse de focul mândrieĭ.

— D'apoĭ dacă voiŭ şi perde graţia cesarului, nu va apĕra tunătoriul Jupiter pe fiul sĕŭ, saŭ înbitoriul de bătăliĭ Marte pe servul sĕŭ?

— Eŭ numaĭ în Dumnezeul mieŭ mĕ încred. El şi ţie ţi-ar ajuta a bună-samă, dacă te-aĭ întórce la El. Oh tu nu sci, cât de infinit de bun e El, cât e de dulce a-ĭ servi Luĭ, cât de dulce e a muri pentru El! ...

— E drept Blandina mea, că nu pot înţelege zimbetul fraţilor tĕĭ crestinĭ în faţa morţiĭ. E ceva neînţelegibil în credinţa vóstră. De altcum maĭ că iarăşi a aflat pe cineva procuratorul, căcĭ şi-a procurat doĭ leĭ.

— Leĭ?! esclamă femeia.

— Da! Ce deosebit afli în acésta, dóră maĭ înainte încă cu leĭ omorea pe fraţiĭ tĕĭ? Blandina luă de mână pe soţul eĭ, şi uitându-se în ochiĭ luĭ zise liniscită:

— Aşa e scumpul mieŭ Iuliŭ, că acum sîngur eŭ sînt creştină în Lugdun?

Ochiĭ aprigului bărbat aruncaŭ fulgere de mânie; sări de pe peristyliŭ şi punênd mâna pe sabie strigă:

— Cum? Se cuteze a se atinge de tine?! Pe Hercule! înainte de a o face acésta, îĭ voiŭ arăta luĭ undele tuiburĭ ale Styxuluĭ şi pe Charon bĕtrânul vêslaş.

— Liniştesce-te Iuliŭ! — zice Blandina făcêndu-l să se aşeḑe iarăşi pe peristyliŭ.

— Aĭ pute-o face acésta atunci, când aĭ maĭ fi favoritul cesarului. Înse veḑi, leiĭ însémnă, că aĭ picat în disgraţia luĭ şi nu se tem de tine!

— Nu te înţeleg!

Blandina chiar voia să rĕspundă, când se auḑi sgomot de paşi grăbiţi din atrium şi nu peste mult un trimis în mantie scurtă stătea înaintea lor.

— Nobile Iulius Fortis! Mandatul atotputerniculuĭ cesar a sosit la procuratorul, şi e atât de urgent, în cât trebue să ţi-se împărtăşéscă la moment! — zise legatul.

— Eĭ biue, peste puţin voiŭ fi acolo! — rĕspunse Iuliŭ şi soldatul se depărtă. Blandina acum se acăţă de gâtul soţuluĭ eĭ plângênd cu hohot.

— Oh Iuliŭ, nu te duce, nu te duce! Vreaŭ să te seduc, vreaŭ să te omóre, ca apoĭ şi pe mine să mĕ pótă omorĭ!

În momentul acesta în tufişul des din apropiere mica privighitóre pasĕrea pribégă a luĭ Venus, începú o cântare tristă.

Atât de sfâşietóre de inimă era acea cântare, în cât frumósa Blandina plângea şi maĭ tare, ochiĭ puterniculuĭ bărbat încă se umplurĕ de lacrimĭ. Ca şi când acel cântec, ar fi cântecul lor de mórte. O tristă presimţire îĭ făcea să creadă, că pentru ultima óră sînt împreună. Iar filomela cânta maĭ departe trist, fórte trist . . .

Ast fel s'a despărţit de pământ, ultimul fir de crin.

Iuliŭ se desfăcu cu gingăşie din braţele eĭ şi o aşeḑă pe peristyliul de purpură, încurăjindu-o, să nu aibă témă, că se va reîntórce el în grabă. Blandina înse îşĭ mişca tristă frumosul eĭ cap.

— Oh Iuliŭ, sciŭ, că nu te voiŭ maĭ revedea nicĭ odată. De una înse te rog, dacă mĕ iubescĭ, probézá a iubi pe acel Dumnezeŭ, la care mĕ închin eŭ!

Iuliŭ Fortis îşĭ maĭ sărută odată soţia şi se depărtă . . .

Firul de crin rĕmâsese singur . . . Privirea-ĭ rătăcea pe bolta cerului azuriŭ . . . Lacrimile i-s'aŭ uscat deja . . . pe buzele-ĭ frumóse a trecut un zimbet îngeresc, un zimbet de bucurie suprapământénă . . .

Frumseţa naturiĭ pământene nu o maĭ frapa. . . .

Nu maĭ vedea legănatul crengilor argintiĭ ale Dianeĭ; nu auḑia dulcile acorduri ale paseriĭ luĭ Venus . . . Nu simţia sărutările zefirului sburdalnic. . . .

Ea nu maĭ era a pământului. . . . Acolo sus, în jurul fiinţeĭ strălucitóre a luĭ Dumnezeŭ, despicaŭ aripile sufletului saŭ atmosfera, acolo unde se dorise. . . .

Ast fel o aŭ aflat ómenii procuratoruluĭ şi vĕḑul acesteĭ fiinţe curate a umplut de frică sufletele lor sĕlbătăcite

— Pe mine mĕ căutaţi? zise cu mândrie Blandina, întorcêndu-se către eĭ.

— Procuratorul . . .

— Sciŭ, vreaŭ să mĕ omóre pentru credinţa mea, iar eŭ vreŭ să mor pentru ea! Conduceţi-mĕ!

Şi aşa s'a dus acoperită numaĭ de peplum-ul alb ca neaua ce atingea pământul înaintea ceteĭ pribege, ca şi când ea ĭ-ar conduce pe aceia la locul de perḑare şi nu eĭ pe ea.

În ziua următóre, când Phoebus trimitea raze auriĭ pe pământ, iar în apus posomorîta Nox îşĭ despletea vĕlul eĭ întunecat, pe stradele Lugdunului mulţime de ómenĭ se îndesuiaŭ grupuri, grupuri şi povesteaŭ cu mirare, că cu cât curaj a stat acea femeie debilă în faţa leilor.

La înce put leiĭ s'aŭ tărăit la picióreleeĭ lingându-i-le, şi numaĭ după ce ĭ-aŭ înfuriat cu fiare înroşite în foc aŭ sfăşiat'o în bucăţi.

Acum s'a rupt şi cel din urmă fir de crin din grădina Lugduniană a luĭ Messia. Iară procuratorul zicea plin de îndestulare: Zidéscă dară altul Dumnezeul creştinilor! Şi se bucura pentru mórtea ultimuluĭ crin.

Macar că într'aceea în sufletul luĭ Iuliŭ începu a străluci lumina dumnezeiéscă; pe pamîntul úmed din cela luĭ întunecósă a început a înbi pe Dumnezeul crestinilor, căcĭ el e Dumnezeul suferinḑilor.

Cuvintele eroicei Blandina aflară resunet în inima luĭ şi ce nu înţelese atunci, acum stătea ca realizate dinaintea luĭ.

Nu peste mult deja predica temniţerilor sĕĭ pe Christos şi sĕmĕna sĕmînţa, din care grădina luĭ Messia iarăşi a reînverḑit şi cel din urmă fir de crin nu a fost ultimul, căcĭ în urma luĭ miliône aŭ rĕsărit. . . .

Traducere de

B. O. Colceriŭ.

ÎNVIERE.

— povestire originală a „Unirii." —

Răcórea sĕriĭ sĕnine de primăvară se lăsase preste orăşelul ascuns în pădurea de pomĭ înfloriţi, odată cu umbrele ... Pe câmpia albastră a bolteĭ curate ochiurile de lumină să deschideaŭ unul după altul, tremurând în zările depărtate. Un murmur lin, ca o şóptă duiósă, trecea din când în când peste orăşelul din vale, şi se pierdea peste finaţe. Vre-un dângăt de clopot sperja din vreme în vreme tăcerea adâncă. . . .

Ómeniĭ, pĕtrunşi de gânḑurĭ sfinte se dasă din bună vreme dorului, ca mâne să se scóle des de diminéţă, să nu scape învierea. Dór babelor nu le venia somnul, căcĭ le roisă în minte atâtea amintirĭ de la Paştile trecute, carĭ tóte cereaŭ să fie vĕḑute. . . .

Pe uliţa mare, este o casă nóuă, mândră ca un cuib şi curată ca un păhar. Dóuĕ tufe de scumpie tinere îşĭ clatină în şopot de vise frunzele fragede, înaintea ferestrilor poleite de bătaia lunii. Umbrele lor se desémnă negre pe păreţiĭ albĭ. . . .

În casă treĭ copiĭ bălani şi-o fetişóră ócheşe, aŭ adurmit cu surisul pe buze şi cu bucuria întipărită pe obrajiĭ albĭ, înfloriţi, — aŭ adurmit în dóuĕ pătuţe vecine, cu şuviţele de pĕr risipite pe faţă. — În patul din fund tatăl dórme greŭ, adânc. Din vreme în vreme pare că-ĭ scapă din piept suspine dureróse. . . .

Icóna Maiciĭ Domnuluĭ privesce blândă din ramele aurite la femeia îngenunchiată înaintea-ĭ. Tăcerea chilieĭ e speriată din când în când de oftate grele. — Lacrimile curgeaŭ calde pe obrajiĭ plinĭ, paliḑĭ... Dar sufletul se ruga mereŭ. . . .

De câţĭ anĭ nu bătea acela-şĭ drum, sĕrmana femeie! De mică a crescut între cântece bisericescĭ şi cărţĭ de rugăciuni, şi mamă-sa o învĕţase de când era de-o schiópă atâtea lucruri frumóse despre Dumnezeŭ, şi despre Preacurata. Visurile eĭ de copil aŭ fost pline de îngerĭ cu aripe albe. Cât a fost fată a durmit cu o cărticică de rugăciuni la cap... Şi iată că într'o zi s'abate pe la popa un tinĕr frumós, cu multă învĕţătură, cu un car de minte. Un tinĕr umblat în lume, ce se simţia bărbat ca să puie temeĭ traĭnic uneĭ căsătoriĭ fericite. . . . Nunta se făcŭ, cu chiote şi cu veselie, şi vrednicul advocat îşĭ adusă tinĕra soţie aci în orăşelul acesta.

Acuşi s'a început apoĭ chinul greŭ pentru fata de preot! Zădarnic s'a cercat să convingă pe soţul sĕŭ, că ar fi bine şi s'ar cuveni să maĭ zică şi el vre-o rugăciune din vreme în vreme. Nicĭ la prânz nicĭ la cină,

nicĭ diminéța nicĭ sara, să nu-ți faci nicĭ o sfîntă cruce, să fi păgân, și totuși e prea mult. Dar încă un om așa învĕțat? . . . La biserică numaĭ la sĕrbătorĭ marĭ mergea, când nu maĭ putea să-ĭ rabde lacrimile. — Nu era el rĕŭ din fire, dar cu așa copilărĭĭ la ce să-ți maĭ pierdĭ timpul?

În schimb tinĕra soție se ruga maĭ mult ca și când era fată: dacă nu vrea el să rógă ea în locu-ĭ.

Copiiĭ veniră pe rînd, unul maĭ frumos ca cel alalt.

Așa cum o crescusă pe ea preutésa. își creștea și ea odraslele sale. Mănuțele albe, fine, închipuiaŭ sĕmnul crucĭĭ tot de una înainte de mâncare, pe când ochiĭ nevinovați se priviaŭ împrumutat, să vadă care cum se rógă și care gată maĭ în grabă. Sara înaintea icónei Preacurateĭ, lângă mama îngenunchiată, micuții șopteaŭ șiroși: „Tatăl nostru.“

Tata îĭ vedea, zimbia cu bunătate, dar rĕmânea tot rece. În schimb înse îĭ plăcea să povestéscă, ce odor de femeie ĭ-a dat Dumnezeŭ, și cu ce îngerași ĭ-a dăruit.

Cea maĭ grea povară o simția Ana când să apropia postul Paștilor, dar maĭ ales când paresemile eraŭ pe sfîrșite, și pe Emil tot nu-l putea îndupleca să se spovedéscă.

„Drept să-ți spun dragă, că încep să mĕ supere atâtea îndemnurĭ! Cine să maĭ spovedesce dintre ceĭ de sama mea? Asta să țină maĭ mult de femeĭ, noĭ bărbații avem destule ocupațiĭ cu mult maĭ serióse. De aceea te rog nu-mi maĭ aminti atâta.“

În tóte paresemile audise Ana vorbele acestea, dar pentru aceea tot maĭ mult să întărîa în planurile sale.

În postul Pascilor de acum puse și pe băieți să se róge pentru tata. După ruga obicĭnuită micuții ziceaŭ ajutați de mama câte o „Născĕtóre“ pentru tătucă.

Și totuși, mâne sînt Paștile, Paștile ce le petrec a treĭsprezecea óră la olaltă, și Emil nu se spovedise nicĭ acum. — Înainte de cină și-aŭ spus vorbe grele din pricina acésta, — celea dintâiŭ vorbe grele în viața lor casnică.

Biata femeie își vĕrsa acum tot amarul înaintea Preacurateĭ.

Afară lumina crescuse, lumina albă, mângăiósă a lunĭĭ. Orășelul durmia dus. Florile albe pe mĕr să scuturaŭ mirositóre, la adierea subțire a bóreĭ. Din vreme în vreme lătrat răgușit de dulăĭ, destepta tăcerea grea.

. . . . . .

Luceafĕrul aprins al dimineții sta să scape după dealul crucĭĭ. Ochiurile luminóse a tăriilor albastre se închideaŭ cu clipirĭ repetate. Cocoșiĭ trimbițaŭ pe chingile unde aŭ durmit, bătând din aripĭ. Găinile, înborzoiate la pene, cercaŭ pe unde să sbóre maĭ ușor. Bătăĭ repedĭ, șuerătóre de aripĭ, și pulberea curțiĭ, acolo unde nimeriaŭ, se ridica în nourași albĭ.

Florile albe de merĭ sînt ude de róuă. iar pe firicele de mĕtasă verde, lacrimile nopții așteptaŭ să se oglindéscă sórele în ele. Văsduhul e plin de aer tare, curat, de munte. Vîntul lin de asară a încetat să maĭ adie. . . . Satul se deștepta.

Glasul curat al arămiĭ se desprinsă de odată din clopotnița de pe dealul crucĭĭ, și trecu ca un val luat de vînt, peste vale pierdându-se în tăcerea depărtărilor. Apoĭ alt val de sunet veni după el, și valurile curgeaŭ acum tot maĭ dese. Cele pornite undulaŭ încă, pe când altele stăruitóre porneaŭ din clopotniță. Acum văsduhul întreg cânta alăturea cu clopotele.

Era datină să clopoteze vreme de un ceas înainte de a se începe slujba Învierĭĭ... Datină vechie, de când eraŭ încă tot numaĭ românĭ aicĭ. Și acum grosul tot nația o da, și orășelul era numaĭ pentru nisce oficiĭ de administrație publică, și pentru vre-o 50 de familiĭ de jidan, ce să pripășise aci în ceĭ treĭzecĭ de anĭ din urmă. — Tot maĭ mult trăgea spre sat.

Încet, încet rĕsar din portițe capete îmbrobodite cu ștergare albe, vêrgate pe la margini cu negru. Bĕtrânele sînt celea dintâiŭ, ce vestesc că a înviat Christos. — Biserica e departe, dealul e înalt, țepiș, și trupul lor vechiŭ nu le maĭ slugăresc cu puterĭ, ca să mérgă în rînd cu ceĭ tinerĭ. Moșnegĭ, cu bărbile de zăpadă, cu cămeșile albe, cu pălăriĭ nóuĕ, mĕsură mĕrunțel cu cârgile lor lucĭĭ, pe când ochiĭ li se scăldă în lacrimĭ. Aŭ pornit și eĭ la biserică, ne maĭ putêndu-se mira de ajuns de cântecele mângăióse a clopotelor, maĭ vechĭ ca eĭ, carĭ rĕsunaŭ mereŭ.

Din pădurea de pe culmea dealuluĭ mare, sórele ochi odată, săgetând în văsduhul curat apoĭ să ivi hotărît, strălucitor, rotindu-și ochiul de văpaie. Petriĭ scumpe, picurĭ de róuă străluceaŭ pe luncĭ și pe finațe.

Pe dealul crucĭĭ pâlcurĭ, pâlcurĭ se adunaŭ creștinĭĭ la biserică. . . .

În casa cea nóuă, mândră ca un cuĭb, și curată ca un păhar, de pe ulița cea mare, copilașiĭ ceĭ bălanĭ tremură de neastîmpĕr să-ĭ gate măĭcuța maĭ în grabă. Fătuța cea ócheșe, își tot face drum pe dinaintea oglinzĭĭ: cum îĭ șade rochiuța cea nóuă. În sfîrșit toți sînt ca scoși din ladă, și măĭcuța le dă la fie care câte o năfrămuță albă, iar în năfrămuță câte un oŭ roșu: să-l grijéscă până vor ieși din biserică, iar atuncĭ pot să le cerce carĭ sînt maĭ tarĭ.

Emil se sculase abătut și trist. N'a durmit aprópe tótă nóptea. — Ana se parea că-și uĭtase de vorbele grele de a sară: El înse nu. — Privia totuși suriḑând la micuțiĭ, ce urmăreaŭ cu ochiĭ lăcrimați oușórele ce s'ascundeaŭ în năframă. Mama se duse să se gate și ea de biserică. El rĕmase singur cu copilașiĭ, ce nu-și maĭ puteaŭ deslipi ochiĭ de la óuĕle roșiĭ, și mânuțele eraŭ tot mereŭ gata să le pescuiéscă din năfrămuțele albe. Emil rîsă. Apoĭ dintr'un dulap aduce patru óuĕ roșiĭ, treĭ le dă copiilor, unul și-l ține luĭ.

„Care vrea să ciocănéscă cu oul meŭ?“

Copiiĭ tac tăcerea peșteluĭ, și se uĭtă unul la altul.

— „Cum, nicĭ unul nu veițĭ? Vino tu Ionică“ zise el către cel maĭ mic.

— „Ba nu viŭ.“

— „D'apoĭ de ce nu?“

— „De ce Dta nu te-aĭ rugat cu noĭ pentru óue roșiĭ“ — rĕspunse cel mijlociŭ în locul celuĭ mic.

— „Și D-ta nu vreaĭ să viĭ la biserică, uĭtă că nu te gătești!“ zise cel maĭ mare.

— „Ba viŭ, ciocniți numaĭ!“

— „Că nu-ĭ slobod tatică, până nu venim de la biserică. Vino să întrebăm numaĭ pe mama.“

Și copiiĭ ieșiră tustreĭ să întrebe pe mama.

Emil de cu sară era hotărît să nu mérgă azĭ la biserică: să-și rĕsbune de multa morală ce-ĭ făcea nevastă-sa. Azĭ diminéță cu acela-și gând s'a sculat. — Și totuși acum trebuia să se ducă; simția că trebue să mérgă: alt cum n'ar maĭ fi putut să întâlnéscă privirile nevinovate a copiilor. — Mustrările micuților l'aŭ pĕtruns adênc, și l'aŭ rușinat. . . .

Fumul îmbalsamat de tămâie plutește în pâlcurĭ ușurele albe de asupra capetelor pieptenate frumos a bărbaților, și pe de-asupra împroboditurilor albe, rotate a femeilor. Dintre ómeniĭ cu carte sînt puținĭ la biserică. De alt fel nicĭ nu eraŭ mulțĭ de toțĭ în orășel; căcĭ nădrăgariĭ ceĭ maĭ mulțĭ eraŭ jidanĭ.

Cântecele prea măritóre a învierĭĭ Domnuluĭ se înălțaŭ curate, puternice, isbindu-se de ceĭ patru părețĭ îmbrăcați în icóne vechĭ. Diacul bĕtrân trăgăna plin de duioșie, cu ochiĭ aprópe închiși stichurile de biruință: „Să se scóle Dumnezeŭ și să se risipéscă vrășmașiĭ luĭ,“ iar doĭ ficiorași cu pĕrul bălaĭ, cu obrajiĭ înfloriți rĕspundeaŭ cu: „Christos a înviat din morțĭ.“

Evlavia prinse a stăpâni tot maĭ mult în biserică. În ținuta demnă, sĕrbătorésca a trupului, în ochiĭ aprinși, strălucitorĭ aĭ bărbaților, cetiaĭ taina împăcărĭĭ cu Dumnezeŭ, și cu voia luĭ sfîntă. Femeile pierdute în fumul de tămâie, cu ochiĭ cuminți privesc la altar și la strană. Băieții răsar printre ele, apoĭ se strecură ĭar pe ușe afară la sóre și la ĭarbă verde, să-și maĭ vadă óuĕle, făcêud să s'audă tropote mărunțele rĕsunând când și când în tinda bisericeĭ. Numaĭ dóuĕ babe plâng și acum lângă părețele din fund, plâng în ștergarele lor albe. S'aŭ pornit în Vinerea patimilor și încă pân acum n'aŭ putut să-și contenéscă lacrimile.

Ana cu ceĭ treĭ copilași bălanĭ și cu fetișóra cea ócheșe, în tinda femeilor, în frunte, într'o bancă nóuă, e adâncită în rugăciuni. Copilașiĭ închipue cu pălmuțele sĕmnul crucĭĭ, ĭar cu ochiĭ albastri urmăresc nourași albĭ de fum mirositor de tămâie, cum plutesc, argintați de lumina sóreluĭ, ce pĕtrundea în suliți luminóse prin ferestĭ.

Emil lângă strană, cu o carte vechie bisericéscă, în mână rĕsfoiește într'una. Din vreme în vreme înse privesce pe furiș, la banca cea nóuă din tinda bisericiĭ. Cântările frumóse îĭ pĕtrund tot maĭ calde în suflet, pe când el, cutremurându-se simte ca și când s'ar desghĭița ceva în el. — Când a fost la „Luați mâncați“ a îngenunchiat și el. I-se părea că ochiĭ tuturor ar fi ațintiți asupra luĭ, și îl ardeaŭ, îl ardeaŭ privirile Aneĭ. Dar cât s'a simțit de ușurat, când se ridică cu ceĭ alalți creștinĭ! Inima îĭ bătea puternic, și el sta acum așa pierdut, cu ochiĭ pironiți tot pe aceea-și pagină a cărțiĭ vechĭ Când își furișa din noŭ privirile spre banca cea nóuă din tinda bisericeĭ, fetița cea cu ochiĭ negri, ochiĭ luĭ, nu maĭ era acolo. . . . Diacul bĕtrîn gătă în grabă pricésna își puse ochelariĭ pe nas, și-și aținti privirile spre corul noŭ, de-asupra tindiĭ bisericeĭ, clipind mereŭ din ochiĭ micĭ, gălbuĭ.

O melodie ușóră, dulce, curată umplu de o dată biserica. Creștinĭĭ își întórseră capetele mirate peste umĕr, ĭar femeile, neputênd să vadă și ele în cor, priviaŭ întrebătóre una la alta. Cântarea curată pĕtrundea ca o mângăĭere dulce în inimile tuturor, învăluindu-le par'că într'o haĭnă de lumină.

Bravul învĕţător înciripase un cor de băieţi şi fetiţe, pentru un „vers“ ocasional de Paşti. De odată glasurile amuţise; ş'apoi după tăcerea de mormînt, de câte va clipite, o vóce dulce ca de înger, începu să plângă singură în aria cânteculuĭ. Un solo la 12 anĭ.

Emil simti că-ĭ întră o săgeată în inimă, nu de durere, ci de o nespusă iubire şi mângăĭere. O lacrimă îĭ picură pe cartea vechie din ochiĭ sĕĭ negri, aprinşĭ, apoĭ a dóua, — şi acum trebui să-şĭ scótă năframa să şĭ-o pună pe cele dóuĕ diamante negre, lăcrimate.

Solo cel de 12 anĭ era fetişóra luĭ.

. . . . . .

Când preotul înainte de ieşit, a zis de 3 orĭ: „Christos a înviat,“ el a rĕspuns în rînd cu ceĭ alalţĭ creştinĭ, din tótă inima: „Adevĕrat c'a înviat.“ Şi când ieşi din biserică, celuĭ dintâiŭ om, cu care vorbi îĭ zise, aprins de bucurie: „Christos a înviat.“

— — — — — — — — — —

A casă copiĭ ceĭ bălanĭ ciocniră cu tătucă óuĕle roşiĭ, şi aŭ fost maĭ tarĭ a lor ca a tătuchiĭ. Şi tot eĭ le-aŭ mâncat şi pe celea sparte. Ana veni cu fetişóra de mână înaintea luĭ Emil, s'o laude de cântecul cel frumos. Fericitul tată îşĭ sărută copila, ce sta cu ochiĭ plecaţĭ înaintea luĭ. . . . Apoĭ sărută şi pe Ana pe frunte. — A fost maĭ sfînt sărutul acesta ca cel din ziua cununieĭ, căcĭ acum se sărutară sufletele!

Ioan Aghîrbiceanu.

Cele dóuĕ feţe ale lumiĭ.

Povestire prelucrată după L. Wesskirch.

(Fine).

Ea să uĭtă în faţa luĭ. „Aĭ auzit, ce vorbesc ăştia despre mine? Nu?“

„Ce zic alţiĭ, am auzit da,“ zice Petrea plecând din cap şi punêndu-se pe bancă lângă ea. „Dar acum aşĭ vrea bucuros să aud şi ce zicĭ tu însaţĭ.“

„Ce zic ĭo, de ce ĭo? — Dar cine maĭ întrĕbă de asta? Şi cine le maĭ crĕstă ale mele.“

„Eĭ, apoĭ iacă ĭo.“

Atunci ea alunecă de pe bancă pe pământul umed şi frângêndu-şĭ mânile de chin zice: „Ce să-ţĭ spun, ce pot să-ţĭ spun? Ce-aĭ zice tu, dacă te-ar învinui, că tu aĭ fi furat şi aĭ fi dus pe spatele tale turnul de la biserica din Vremescĭ? Să-l fi vrut pe Oanea de bărbat, sfînt şi adevĕrat, că pe tipsie mi-l'ar fi îmbiat, pe când era încă nelegat cu alta. Şi acum, când îşĭ are mirésă, spun, că ĭ-aşĭ umbla în călcâie, luĭ şi luĭ Andreiŭ, omuluĭ aceluĭa bĕtrân, şi cine maĭ scie la câţĭ alţiĭ! Şi când le zic, că nu-ĭ adevĕrat, atunci mintesc. Cu batjocură şi cu ruşine mĕ scot afară din casă, ómenĭ, carĭ maĭ înainte umblaŭ după mine, cât maĭ nu-ĭ maĭ puteam suferi, carĭ mĕ lăudaŭ, de staŭ să mĕ nebunéscă! Ómeniĭ carĭ se bucuraŭ, când le dam „bună-ziuă“. Până acum le-am răbdat tóte, dar ce mi-s'a întîmplat astăzĭ, îĭ prea mult! Asta nu am aşteptat-o! Şi asta nu o maĭ pot suferi!“

„Eĭ şi ce-ĭ face?“ respunde Petrea cu socotélă. „Dacă nu te maĭ sufere ómeniĭ aicĭ, atunci trebue să te muţĭ airea. Ţ-aĭ aflat unde-va vre-o casă?“

Ĭova îşĭ face palmele pumnĭ şi zice:

„De n'ar fi bĕtrânul acela neputincios, aşĭ şci ĭo, unde să-mĭ aflu casa mea.“

„Tu Ĭovă, nu trebue să vorbescĭ aşa de fără socotélă şi nebunesce,“ o mustră Petrea. „Ce zic ómeniĭ acuma despre tine, se schimbă ca lnmina luneĭ; dar apoĭ ce ne-aŭ încredinţat Dumnezeŭ şi ne-aŭ poruncit, aceea stă tare ca lumina sóreluĭ. Şi cu nenorocirea stă lucrul chiar aşa, ca şi cu un nor gros, care întunecă tot ceriul. Dar norul astă nu rĕmâne, ci trece şi ceriul ĭară se înseninéză. Şi ca să ţ-o spun chiar apriat: la mine acasă e loc destul şi pentru tine şi pentru bĕtrânul. Ce zicĭ, n'aĭ vrea să te muţĭ la mine?“

„La tine — ?

„Adecă, de cum-va n'aĭ ceva în potrivă.“

„În potrivă? Chiar în raiŭ aşĭ crede că întru, să pot veni la tine, în casa ta cea liniştită. Dar nu se póte, Petre, nu se póte — “.

„De ce nu?“

„Ĭacă, vedĭ câte a scornit ómeniĭ până acum pe nedreptul despre mine, óre nu ar vorbi acum cu dreptul, că ĭo am venit la tine ca servitóre, fiind tu încă ficĭor june?“

„Pentru asta? — Nu-ĭ lipsă să vinĭ la mine chiar ca servitóre.“

„Nu ca servitóre?“

„Poţĭ să vinĭ la mine ca nevasta mea, adecă de cum-va îţĭ place.“

„Petre — “ Ea se uĭta la el plină de frică şi tremurând. Óre nu o ĭea şi acesta în bataie de joc. Ea scăpătase aşa de tare şi el s'a avêntat şi ridicat. El putea dară să alégă între cele maĭ bogate fete. Ea pierdu-se tot, ce face pe o fată, să fie poftită: avuţie şi frumseţă, şi dacă da credĕmînt vorbelor, audite din gura fecĭorilor atunci şi numele bun şi nepĕtat. Dar în ochiĭ luĭ ceĭ marĭ, luminoşĭ, ce vorbiaŭ aşa de minunat, sta scris cu totul alt ceva de de cât batjocură.

Ĭova se plécă fără veste şi apucêndu-ĭ amêndóuĕ mânile, le acopere cu sărutărĭ. „Omóră-mĕ, dacă aĭ voie, ĭo nu mĕ apĕr, dar că-mĭ zicĭ asta în ceasul ăsta, e aşa de mult, cât n'o voiŭ uĭta nicĭ pe patul morţiĭ.“ —

„Eĭ, eĭ, eĭ,“ zice Petrea riđênd şi o trage la sine.

Tocmaĭ în clipa aceea rĕsună dintr-o ferestă glasul ascuţit a morăreseĭ: „Isuse Christóse! Linâ, vino ĭute încóci! Uĭte, că asta şĭ-a şi căpĕtat pe altul!“

Petrea stringe la sine pe fata spăimîntată, ce tremura în braţele sale şi dând din cap liniştit se întórce către femeĭa plină de mânie:

„Numaĭ cât acuma, morăréso, ăsta-ĭ cel adevĕrat, saŭ dóră nicĭ nu sciĭ, că Ĭova şi ĭo ne-am făgăduit la olaltă!“

Morărésa înhólbă din ochĭ. Făgăduiţĭ? Nu! asta n-o sciea!

„Şi uĭte“, zice Petrea maĭ departe. „Aicĭ este o pĕreche de păpucĭ de la ficioru-to, vino ĭute şi ţi-ĭ dă, că ĭo încă am atâţa banĭ. să pot cumpĕra mireseĭ mele o pĕreche ca asta. Ar fi pagubă de pielea cea frumósă, să o strice róua aicĭ.“

Morărésa mâniósă începú a ride, zicênd în bataie de joc: „De bĕtrân escĭ destul de bĕtrân, Petre de nu-ţĭ maĭ trebue tutor, tu veĭ vedé, ce aĭ dobândit în drăguţa ta,“ şi trântind ferésta, de ţiuea, se duce în casa dinainte, să spună óspeţilor, carĭ încă nu se depărtaseră, comedia asta minunată, Acestĭa duseră cu sine vestea asta în sat unde pe aripele vêntuluĭ s'a fost lăţit, de ce apucăturĭ s'a folosit Ĭova Mărian, cea socotită maĭ înainte atât de cinstită şi cu purtărĭ bune, şi cum a fost descoperită acum.

Vestea asta nóuă, adusă acum, umplú tot satul de uimire. Prin crişme, între ficiorĭ, şi prin şezetorĭ, între fete, nu se vorbla de alta, de cât de asta! De cu sară ceĭ din Vremescĭ nicĭ chĭar un fir de pĕr bun nu-ĭ lasară Ĭoveĭ. Şi acum, ca o rază de apă rece năpădesce peste capetele lor înfierbîntate, vestea: Petrea Haleŭ ĭa de nevastă pe Iova Mărian. — Petrea Haleŭ, om cu vază, om cu avere, om aşedat nu un tinĕr necopt şi fluşturatic, din potrivă ceva cam greoiŭ şi târdiŭ în hotărirîle sale, totu-şĭ se hotărésce a lua pe Ĭova. — Atuncĭ dar nu stă lucrul aşa de rĕŭ cu numele eĭ cel bun, pe cum a scornit morărésa. Firesce că ea avea în tóte o bărnă în ochĭ de dragostea către Oanea eĭ credînd, că tóte fetele ar sta să sară în apă pentru fecioru-so întraurit.

Preotul în sfîrşit a îmbrăcat în cuvinte părerea maĭ a tuturor ómenilor din sat, că adecă: cu privire la Ĭova Mărian zace la mijloc o neînţelegere şi greşală, venite din scorniturile vrednice de tânguire ale morăreseĭ, care a dus în rătăcire pe toţĭ. Fiind preotul om brav s'a dus în persónă la cusătorésa, unde aşedase Petrea pe mirésă sa şi pe socru-so până la cununie, şi îĭ spuse Ĭoveĭ părerea sa de rĕŭ pentru vĕtĕmarea ce ĭ-a făcut-o, fiind dus în rătăcire de vorbele morăreseĭ şi dânsul ca şi toţĭ ceĭ alalţĭ.

Ĭova în ziua aceea era preafericită. „Uĭte, Petre lumea începe în cât-va a-mĭ areta puţin ĭară-şĭ faţa eĭ maĭ frumósă. Asta numaĭ tu aĭ scos-o la cale!“

Petrea suge cu tignélă din pipa sa. „Să bagĭ numaĭ de samă, Ĭovo, că după ce veĭ ajunge stăpână în moşia nóstră, lumea în curênd îşĭ va întórce faţa eĭ cea bună întrégă către tine. Atuncĭ fecioriĭ mĕ vor pismui, zicênd, că-s un viclean şi şiret, carele mi-am ales de nevastă pe una frumósă, îndemnatică şi istéţă, care cu mânile şi cu mintea eĭ maĭ mult îmĭ aduce la casă, de cât una cu o avuţie mare moştenită şi alta nimic. Şi apoĭ tu încă din noŭ să prindĭ inimă şi încrederea de maĭ înainte acum în casa şi moşia ta, căpşorul tĕŭ cel frumuşel să-l porţĭ ĭară-şĭ sus — şi acelea-şĭ gânduri să se învîrtésca în el.“

Ĭova zimbi plină de fericire. „Credĭ, că pentru-că me purtam atuncĭ atât de resfăţată, şi îmĭ închipuĭam, că nimic nu póte fi greşit, din câte le făceam? — Nu crede, Petre. Pe mine de aicĭ în colo nime nu va maĭ sta, să mĕ scótă afară din minţi cu laudele. Am învĕţat şi eŭ a cunósce acum cealaltă faţă a lumeĭ, şi nicĭ odată nu voiŭ uĭta, cum sînt ómeniĭ şi lucrurile, carĭ ţi-se arată în faţa aceea. Sciĭ, Petre, că-ĭ urită faţa aceea, dar nu-mi pare rĕŭ, că m'am uĭtat la ea, pentru că prin ea am învĕţat a cunósce, cine eştĭ tu, frumosule, bunule, întrauritule! Şi dacă dragostea uneĭ femeĭ póte face pe un bărbat să fie fericit, atuncĭ tu aĭ tras la loterie căştigul cel mare, şi ceĭ alalţĭ vor ave tot dreptul, să te pismuéscă.“ —

Şi acésta a şi făcut-o. Accĭa, carĭ maĭ înainte nu s'ar fi plecat nicĭ odată, să ridice pe Ĭova din starea eĭ decăzută, pismuindu-o se uĭtaŭ cu uĭmire, ce binecuvîntare şi bunăstare aduceaŭ în casa şi curtea luĭ Petrea Haleŭ mânile şi grija eĭ pururea în lucrare

— Iova însă tótă dragostea, încredinţarea, alipirea şi credinţa şi-le împarte numaĭ singur între bărbatu-so şĭ tatăl eĭ bětrân. carele în fericirea lor se pare că reînviéză.

Nicu.

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Romană.

(Continuare.)

Recunóscerea Exarhatului Bulgar.

Pe la anul 1864 elementul bulgar ca să fie liber în biserică, adecă, ca să slujéscă în biserică în limba lor maternă. aŭ scos de la M. S. Sultanul firmanul. prin care s'aŭ recunoscut ca o naţiune şi ii s'a dat dreptul să-şi aibă pe limba lor Exarh recunoscêndu însă Patriarchia. Românii până atunci ceteaŭ în scóla şi în biserica grecesce.

Apoĭ cu venirea lui George Tomara ca profesor român. aŭ început Românii să îşĭ învéţe limba lor maternă. tot de odată trecêndu şi cu Exarhia recunoscêndu ca şef bisericesc pe Exarhul bulgar; şi astfel aŭ introdus limba română atât în scóla cât şi în biserică. Dl. G. Tomara a funcţionat ca profesor român la scóla nóstră doĭ ani. adecă: de la anul 1864—1866. După demisia lui postul din Ochrida a fost ocupat de Dl Filip Apostolescu, care a stat de la 1866—1888. avêndu ca ajutor pe preotul Vanciŭ Sgalla. — Din ordin superior. Dl Filip Apostolescu. s'a numit profesor la Bitolia; iar preotul la scóla română din mahalaua de jos sf. Nicolaę. În locul Dlui Filip s'a numit ca profesor Dl Dimitrie Dimoannia.

Primul Archiereŭ bulgar al Ochrideĭ a fost Natanail. care a venit pe la anul 1876. El a servit la biserica românéscă sf. George pe românesce; — După un an pe timpul rĕsboiului din ordin împĕrătesc a fost rechemat şi permutat din Ochrida. unde nu s'a mai reîntors. De la 1877—1890 bulgarii n'aŭ avut archiereŭ bulgar. La anul 1890 August 15 a venit ca archiereŭ bulgar Sinesie. care după 8 luni a plecat fiind indispus.

După treĭ luni de la plecarea lui Sinesie a venit alt Archiereŭ anume Grigorie.

Acest archiereŭ neavêndu nicĭ o practică a început a persecuta pe preoţi. declarându-se tot deodată inamicul cel mai neîmpăcat a Românilor şi persecutor a limbeĭ românescĭ. — El a fost acela, care a voit să introducă limba bulgară în biserica românéscă şi să facă să dispară cu modul ăsta limba română dintr'însa. — Românii însĕ aŭ ştiut cu curagiŭ să înfrunte orĭ-ce pericol din partea lor şi aŭ resistat cu energie în contra atacurilor barbare ale Bulgarilor.

Recunóscerea din noŭ a Patriarchieĭ.

Am spus că la edificarea bisericeĭ române, în acel timp, nu existaŭ de cât numaĭ 12 case bulgărescĭ. Cu timpul Românii plecând în străinătate cu familiĭ cu tot ce aveaŭ. multe case aŭ fost părăsite şi ocupate de Bulgarii. carĭ veneaŭ din satele din împrejurimile Ochrideĭ. Cu venirea Archiereului bulgar Grigorie, care după cum am spus. nutrea în sufletul sĕŭ o ură neîmpăcată către Românii de aicĭ; Bulgarii din mahala ajutaţi şi de connaţionalii lor din varoş (cetate) şi mesocastru (afară din cetate) aŭ adresat o petiţie către Archiereŭ, care îi proteja pe nedrept, cerêndu a li se acorda şi lor dreptul de a ceti bulgăresce în biserica română. Archiereul. fără să cerceteze mai de aprône şi să constate adevĕrul. decide ca să se cetéscă şi bulgăresce în biserică.

Românii însĕ cu puterea firmanului şi a Registrului, că niciodată bulgarii n'aŭ avut dreptul în biserica nóstră, şi că Epitrop n'a fost ales niciodată Bulgari. s'aŭ opus la decisiunea archiereului de a se ceti bulgăresce în biserică. — Iată în ce mod: Primii preoţi ai bisericeĭ aŭ fost: Papa Gh. Ghenadie şi Papa Apostol. dintre carĭ cel dintâi a ajuns Archiereŭ şi în locul lui s'a hirotonisit de preot Papa Ştefan Coe, român*) din suburbia românéscă. după treĭ ani de zile. acest din urmă preot încetând din viaţă, i-a urmat un altul cu numele Papa Ioan. — Cel alalt, adecă Papa Apostol, din causa bătrâneţeĭ. retrăgându-se, Românii aŭ ales ca candidat de preot pe Papa Vanciŭ Sgalla român originar din acéstă mahala, care s'a şi chirotonisit de archiereul Ghenadie (întâiul lor preot Papa George) în oraşul Veles (Kŭprulĭ) unde îşĭ avea reşedinţa archiereul la anul 1870 August 6.

Din aceştĭ doĭ preoţi Papa Ioan slujia grecesce. iar Papa Vanciŭ Sgalla curat românesce. — Încetând din viaţă Papa Ioan. de mórte subită, bulgarii din mahala, după treĭ zile cer de la Archiereul Grigorie a li se destina saŭ a li se hirotonisi alt preot bulgar. care să slujéscă bulgăreşte.

Archiereul imediat trimite pe un preot bulgar din mesocastru. pe care Românii l'aŭ dat afară; şi ca să nu se întîmple vre-un scandal aŭ închis tot de odată şi biserica. — Archiereul de nĕcaz opresce şi pe Papa Vanciŭ de a le servi Românilor, la cas de nevoe. cu intenţiunea spre a fi constrâns şi a se servi de preot bulgar.

(Va urma).

Un Român Macedonean.

*) Ministrul actual al departamentuluĭ Domeniilor din principatul Bulgarieĭ a nume Ghenadieff este nepotul de fiică a fostuluĭ preot român Ghenadie devenit archiereŭ, şi prin urmare este român de mamă şi de tată.

Consideraţiunĭ.

(Continuare.)

Ar mai fi trebuit să adaug, că chiar acelea adevĕrurĭ, şi ideĭ nu sînt destul de clare înaintea lor. că adese orĭ ţin de bun, drept. ceea ce nu e.

Mai bine era dar să zic că însu-şi conceptul de bun. drept. frumos, adevĕr să află la toţi. numaĭ nu sînt tot de una adevĕrate.

Ceĭ ce vreaŭ să regenereze, trebue să schimbe aceste concepte să le înlocuiéscă cu altele luminóse, clare. convingĕtóre.

Şi apoĭ pornit odată curentul sĕnătos, tot de una în potriva lui se ridică un alt curent, cu totul opus celuĭ dintâiŭ, şi care — pentru ochiĭ multora e mai atrăgĕtor, căcĭ tot de una pornesce din slăbiciunile omenescĭ şi răzimat pe acelea, — pe când mişcarea cea sĕnătósă e isvorită din vîrtuţile omenescĭ, pe acestea le aŭ de fundament, pe acestea de sprijin. Şi apoĭ orĭ cine scie cu cât e mai vehement un curent care favoriséză slăbiciunile de cât unul care cere de la om vîrtuţĭ.

Zic „mai vehement“ şi nu mai puternic, pentru că puterea de viaţă nu e în el de cât la aparinţă, — căcĭ după ce patimile să potolesc. după ce mintile să luminéză, curentul să stinge, — încétă însĕ ca să învie iar. Învierea asta însĕ nu e de a se confunda cu învierea unei mişcărĭ sănătóse. Un curent rĕŭ nu învie din propria lui putere de viaţă. căcĭ acésta n'o are, din slăbiciunile. patimile omenescĭ carĭ sînt tot acelea, Şi nu trebue să ne mirăm vĕdêndu că d. e. anumite stărĭ de decadinţă morală în anumite epoce sînt tot acelea. Nu, fiind că omul are şi azĭ şi va avea şi mâne şi tot de una aceleaşi patimĭ ce le-a avut de când e. Şi trebue să vie numaĭ împrejurările carĭ să pregătéscă terenul: uitarea ţintel sale, căcĭ ceĭ chemaţi să-i înveţe în celea sfinte aŭ uitat de chemarea lor; apostolii moravurilor stricate cu faptele, vorbele şi mai ales cu scrierile lor. — şi decadinţa cea veche iar e la locul sĕŭ. — Aşa învie curentele celea rele, pe când celea bune învie din propria lor putere. înţelegêndu asta aşa: întru cât provin din principiĭ vecinice. viguróse. adevĕrate. reale, dătătóre de viaţă, — şi nu aşa înţeles, ca şi când ar învia de la sine fără de individĭ, carĭ ideile acelea măreţe să le lege în mănuchiŭ, şi să arete drumul cum aŭ să fie puse în pracsă.

De apostoli e lipsă la pornirea orĭcărei mişcărĭ. numaĭ cât durere apostolii de aĭ rĕului să află tot de una maĭ mulţi, de cât de-aĭ binelui.

Aşa dar la pornirea uneĭ mişcărĭ sănătóse avem să învingem şi curentele contrare. căcĭ şi aicĭ ca orĭ şi unde în lume are valóre legea: „Orĭ ce acţiune produce reacţiune.“ Şi reacţiunea — în casul nostru — e tot de una maĭ vehementă de şi nu maĭ puternică. — după cum am zis mai sus.

O singură escepţiune să dă: curentul cel maĭ puternic ce a esistat de când e lumea, şi care esistă şi astăzĭ şi va fi până la capătul vécurilor. curentul acesta de şi cel maĭ dătător viaţă, cel maĭ înălţător de inimĭ şi maĭ întăritor de voinţĭ, *„creştinismul“*, — a fost şi mai *vehement* de cât curentele contrare ce s'aŭ născut la întrarea lui în lume. carĭ l'aŭ însoţit în celea din tâiŭ vécurĭ. şi carĭ — sub diferite forme să repeţesc şi azĭ.

Nu trebue însĕ să uităm că întemeietorul acestuĭ curent este un Dumnezeŭ.

Curente sĕnătóse aŭ fost şi înaintea lui, şi după el. orĭ maĭ bine în el, carĭ. acestea. aŭ isvorît în partea lor bună din el, — dar nu se pot asĕmăna nicĭ în cuprins, nicĭ în estensiune. nicĭ puterea de viaţă, nicĭ în sublimitate, în nimic nu se pot asĕmĕna cu creştinismul, — şi pe când tóte celea dintâiŭ aŭ perit. pier. saŭ vor pieri, — cel din urmă de când blândul Nazarinean l'a pornit. în depărtare. colo în răsărit. de când făcu din pescarĭ apostolĭ şi-ĭ trimise în lume, nu s'a mai retras, n'a mai dat înapoĭ, nu piere şi nu va pieri.

Focul Spiritului sfînt a făcut din nisce ómenĭ simplĭ martirĭ, şi celea dintâiŭ valurĭ de purpură cu carĭ aŭ udat pământul. sân-

gele apostolilor, aŭ fost de-o ademenire sfîntă, şi alte aŭ venit să se reverse lîngă celea dintâiŭ veacurĭ de-arîndul şi astăzĭ, şi mâne, să-şĭ mestece căldura, să rodéscă pămîntul cel bun.

Din sĕmînţa de muştar arborele pornit odată, cresce mereŭ întinḑêndu-şĭ ramurile tot maĭ de parte, tot maĭ de parte. Ce minune mare vĕd eŭ în tine, biserica mea!

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Amicul tinerimeĭ, revistă serisă anume pentru nobilisarea caracterului tinerilor.

Este în anul al doilea al existenţeĭ şi cuprinde o materie fórte variată, instructivă şi de petrecere şi costă în abonament pe sfert de an numaĭ *2 leĭ*, anual *leĭ 8*.

Abonaţĭ deci copiĭ D-vóstră la **Amicul tinerimeĭ**, singura şi întâia revistă pentru tinerime ce apare la Tîrgul-Jiuluĭ sub direcţiunea D-luĭ I. Moisil, directorul gimnasuluĭ din T.-Jiŭ cu concursul maĭ multor profesorĭ şi ómenĭ de litere şi ştiinţă.

Este o chestie fórte importantă lectura ce trebue să se dea copiilor. Părinţiĭ doresc ca copiiĭ lor să devină ómenĭ instruiţĭ şi cinstiţĭ. Instrucţia singură nu e de ajuns pentru copiĭ; trebue tot odată să li se dea şi o educaţie alésă. Mulţĭ părinţĭ nu aŭ în tot-de-una timpul necesar a se ocupa maĭ de aprópe de copiiĭ lor. Din acéstă causă mulţĭ copiĭ fiind fără supraveghere apucă adeseorĭ drumurĭ rele. Dacă însĕ părinţiĭ ar găsi mijlóce de a preveni relele în care copiiĭ ar putea să dee, mulţĭ copiĭ nu s'ar strica şi n'ar aduce adeseorĭ ruşine familieĭ lor.

În tóte ţările civilisate s'a recunoscut de cătră toţĭ ómenĭ de bine că *lectura bună, alésă şi potrivită cu mintea tinerilor* este, mijlocul cel maĭ bun şi maĭ sigur de a îndrepta tinerimea pe drumurĭ bune, spre ţinte nobile. Un mare învĕţat, Herder, a zis: „adese orĭ o carte a format saŭ a stricat pe un om pentru întréga luĭ viaţă". Este deci datoria părinţilor, în prima linie, să desvolte în copiiĭ lor încă de timpuriŭ gustul de cetire şi a le da în mâni cărţi bune. Morala unuĭ popor — a spus un filosof francez — atârna de calitatea celor ce ceteşte.

O ast fel de lectură alésă se găseşte în **„Amicul Tinerimeĭ"**.

Junimea literară, an. I. nrl. 4. are următor cuprins interesant: De înviere. Ioan Grămadă. Că m'aĭ uitat . . . (versurĭ) Tristiţia. Poeţiĭ noĭ, Dr. S. Puşcariu. Dragoş şi Bogdan. Iancu I. Nistor. Ale măriĭ şi iubiriĭ valurĭ (urmare). C. Berariu. Spune-mĭ dragă . . . (versurĭ) Suza. Viorica. S. Fl. Marian. Sub stînca sură . . . (versurĭ) Rotică. Făt-frumos în grădina sfintei Vineri. reflexiuni critice (urmare) V. Morariŭ. Dărĭ de samă. Liviŭ Marian. Posta redacţieĭ Apare la Cernăuţi, red. resp. Iancu I. Nistor.

Prof. Alexandru Ciura **Visurĭ trecute**. Schiţe şi novele. Preţul 1 corónă.

Prof. Emil Sabo. **„Cântece"** Poesiĭ lirice. Preţul 1 cor. + 10 fil. porto.

Dr. Ioan Raţiŭ. profesor: **I. Studiĭ şi Biografiĭ.** Preţul 2 coróne. Sub presă: **II. Viaţa şi Activitatea luĭ Alexandru Papiŭ Ilarian**. Preţul 2 coróne.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Valace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la româniĭ din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din vieţa luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cestiunĭ din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toţĭ 7 Nriĭ, îĭ primesc cu 5·50 cor. în loc de 7·98 cor.

Posta redacţiunii.

L. S. în S. S'aŭ ţinut deja samă de justele Dtale observărĭ, carĭ de mult aŭ fost observate de ceĭ chemaţĭ.

V. T. „Voinţa" e un capitol din psichologie scris cu subtilităţi filosofice. Că de ce doriţĭ publicarea luĭ, nu pricepem; noĭ nu'l aflăm, de publicat.

G. P După ce „apelul" s'a tipărit şi de sigur împărţit în tóte părţile, de ce să'l maĭ publicăm şi noĭ?

I. M. Bucuros, dar în nrl acesta nu s'a ma putut.

P. Br. Ca un lucru cunoscut de toţĭ să fie interesant şi vrednic de a fi cetit, trebue să fie descris cu maĭ mult avînt şi poesie, altcum lasă cetitorul rece şi needificat.

Mih. în A. În nrl viitor, da!

I. P. Rog aşteptaţĭ alt numĕr, i-se va face loc de sigur.

Posta administraţiĭ.

Aŭ achitat abonamentele următórele:
Ciula mare pe 1897 sem. 2-le *Kovás* pe 1903. *Chiheriul superior* pe 1903. *Bocicoel* pe 1903. *Gyó-Salamás* pe 1904. *G, T. Budapesta* pe 1901 sem. 2-le, 1902 întreg şi 1903 sem. 1. *Curciŭ* pe 1903. *Capnic* pe 1904 sem. 1. *Şieŭt* pe 1904. *Greovaţ* pe 1900 sem. 2-le 1901 întreg şi 1902 sem. 1. *Berivoiul mare* pe 1903. *Lechinţa de Mureş* pe 1904 sem. I. *Bobohalma* pe 1900—1903. *Jucul super.* pe aniĭ 1899 şi 1900. *Ur-Hatvan*, pe 1904 sem. 1. *Gy. E. Cluş* pe 1904 Februar — April. Tractul *Crasneĭ & Vălcăului* pe 1904 sem. prim. *Vad* (Făgăraş) pe 1903. *Alsó-Ujfalu* pe 1903. *Ofenbaia* pe 1903. *Aranyos-Megyes* pe 1903 sem. 2-lea. *Sân-Martinul de Câmpie* pe 1902. *Avasvámfalŭ* pe 1902 sem 2-lea şi 1903. sem. 1. *Ilisua* pe 1904 sem. 1. *Mesteacăn* pe 1902 sem. 2-le, şi pe 1903, 1904 întreg. *Asuagiul superior* pe aniĭ 1901, 1902 şi 1903. *Agîrbiciŭ* pe timpul din Octobre — Decembre 1897 până în 1 Octobre 1898. *Borgo-Tiha* pe 1904 sem. I. *Reşinar* pe 1903. *Pata* pe 1896. *Turda vechiă* pe 1904 sem. 1. *Tritul super.* pe 1902. *Majer* (p. Rodna) pe 1897. Vĕ rogăm şi pentru aniĭ următorĭ, fiind restanţa vechiă, şi lipsele nóstre marĭ. *Drĕmbar* pe 1902. *Sibiŭ* pe 1904 sem. I. *Beica română* pe 1902. *Giroltĭ* pe 1903. *Izgar* pe 1904. *Galşa* pe 1902. *Babţa* pe 1903. *Călinescĭ* pe 1904, *Ocna-Sugatag* pe Marte — Iuniŭ 1904. *Cicud* A.) pe 1903. *Aghireş* pe 1904. *Aiudul super* pe 1902, 1903 şi 1904. *Belontinţ* pe 1902, 1903 şi 1904. *Siauaieŭ* pe 1904. *Birghiş* pe timpul din 1/12 1902 până în 1-a Decembrie 1904. *Sapânţa* pe 1901 sem. 2-lea şi 1902 sem. 1.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

Cadoŭ de Paschĭ!
Cadoŭ de Paschĭ!
Cadoŭ de Paschĭ!

Visurĭ trecute Schiţe şi Nuvele.

Preţul 1 corónă.

de Alesandru Ciura, profesor.

CÂNTECE Poesiĭ lirice

de Emil Sabo profesor.

Preţul 1 corónă.

Studiĭ şi Biografiĭ

de Dr. Ioan Raţiŭ profesor.

Preţul 2 coróne.

Recunoscute ca cele maĭ bune

Plugurĭ de oțel,

Grape tăvălugurĭ,

Mașine de sĕmĕnat Agricola

Mașine de cosît, sistem american,

pentru iarbă, trifoiŭ și grâŭ

Greble de fîn, otavă și seceriș,

Presse de paie și de fîn

Presse Hydraulice,

Presse de póme, stropitorĭ de strugurĭ și plânte.

Aparate pentru uscarea

pómelor și a legumelor,

Mașină de îmblătit

purtate cu mânile, cu vitele orĭ cu motoriĭ.

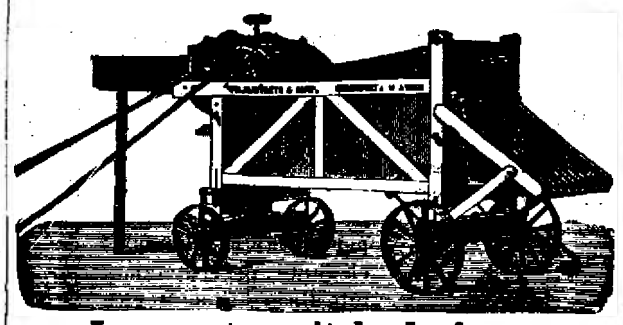

Jug pentru vitele de lucru,

Mașină de curățit bucatele, triere, mașină de frecat cucuruz,

Mașine de tăiat nutrețul,

Mașină de tăiat napiĭ, móră de urluială.

Locomotive, casse, cuptóre,

pumpe rotative,

tot feliul de mașine pentru economie,

se pregătesc după construcția cea maĭ nouă, premiata, și le spedéză

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de mașinĭ economice, turnătore de fier și plugurĭ.

Fundat în 1872 Wiena II/1, strada Tabor Nr. 71. *cu 900 lucrătorĭ.*

Premiate cu preste 500 medaliĭ de aur și argint.

21 (2—10)

La cerere se trimite catalog gratis și franco.

Se caută vêndătorĭ și agențĭ.

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülloszög (Blaș)

(valabil din 1 Octobre 1903).

către	gara		de la
	Teuș — Tövis		
2^{26}	persóne	persóne	1^{02}
12^{46}	mixt	mixt	2^{15}
7^{35}	accelerat	accelerat	9^{04}
2^{52}	accelerat	accelerat	12^{28}
	Copșa — Kis-Kapus		
1^{04}	persóne	persóne	2^{21}
2^{16}	mixt	mixt	12^{43}
9^{05}	accelerat	accelerat	7^{34}
12^{29}	accelerat	accelerat	2^{51}
4^{03}	**Sóvárad**		
2^{48}	mixt	mixt	8^{26} 6^{50}

Senegin contra tuseĭ, răgușeliĭ, dureriĭ de piept. ofticeĭ, tuseĭ măgăre,tĭ, cataruluĭ astmeĭ, greutățiĭ de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsóre. Contra dureriĭ de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dințĭ și nervĭ, precum și scrintiturilor. Cele maĭ îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele maĭ grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul 1.20 și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Pețul 1 cor.

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liquerurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea păruluĭ. Apa de gură și dințĭ pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Facețĭ întrebare și Vĕ vețĭ convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).

12 (5—5)

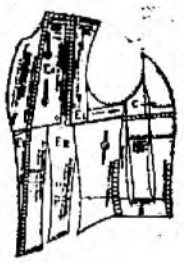

marca fabriceĭ

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îșĭ póte însa-șĭ pregăti cu o ușurință de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatuluĭ de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academic. și poșede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscință.

Ișĭ are patenta și e scutit prin lege în tóte statele culte.

Prețul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agențĭ

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (4—52)

Cruce saŭ stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézā pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește baniĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatuluĭ mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă baniĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

16 (4—52)

Gratuit:

o cumpănă de casă și o mașină de fiert.

Din causa imbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

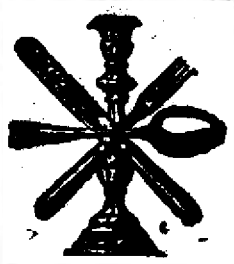

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** și pe lângă garanță

o cumpănă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea cărnia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediționea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea baniloră înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Baniĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,

Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

TELEGRAMĂ!!!

Cel maĭ mare asortiment în vestminte pentru Domnĭ și Dómne, cu o croitorie proprie modern aranjată.

Comandele după mĕsură, se execută din **materie din țară și străinătate,** cu un **preț moderat,** și se pregătesc după **cel maĭ bun și maĭ modern fasson.**

La comandele din jur, eventual dacă maĭ mulțĭ inși la olaltă vor face o comandă de cel puțin 100 cor. îmĭ trimit agentul meŭ cu colecțiunea de mustre.

În urma deosebiteĭ prestațiunĭ în preț și esecutare, i-se ofere unuĭ fie-căruia buna ocasiune să se îmbrace bine, modern și ieftin.

De binevoitorul sprijin rugându-mĕ sum

Cu stimă:

(14) 5—6 **B. Ascher.**

Mare deposit de vestminte pentru domnĭ. dómne, — deposit de cămeșĭ, pălăriĭ și cufere.

Mediș—Medgyes.

(44) 19—20

30 zile se lasă spre probă.

Din înerediniarea renumiților **fabricanți de ceasurĭ americane Scott John, Marlitt și Holzer,** carĭ voiesc să-și facă populare fabricatele lor și în Europa și se dee un curs maĭ mare sistemul de ceasurĭ Rosikopf Markt. se trimite contra ramburs orĭ trimițênd înainte

2·80 fl.

Un escelent ceas de busunar Anker Remontoir „Patent Scott Watch" cu o construcție masivă de 36 óre cu un aparat de precisiune. Cu față de email. Se dă garanță de 5 anĭ. (La fie care ceas se dă gratuit 1 lanț aurit și article de reclam.)

Celor ce nu le convine li se retrimit baniĭ.

M. I. HOLZER

mare deposit de ceasurĭ și juvaere.

(Austria) **Krakovia** Dietelgasse 66.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcuranturĭ se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Anunțul se póte reproduce.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădieĭ nrul 5 (edificiile proprii),

asigurézā în cele maĭ avantagióse condițiĭ:

contra pericoluluĭ de incendiŭ și esplosiune,

edificiĭ de orĭ ce felĭ, mărfurĭ, mobile, vite și producte economice etc.

asupra vieții omuluĭ

în tóte combinațiile, capitale pentru casul morțiĭ, asigurărĭ de zestre, de copiĭ, rente, pe viață etc. etc.

Asigurărĭ poporale fără cercetare medicală.

Asigurărĭ pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de reservă și de garanție specială,
cu finea anuluĭ 1900: ***1,303.572 cor. 15 banĭ.***

Valorĭ asigurate contra incendiuluĭ: **72,420.299 coróne.**

Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 coróne.**

Pentru despăgubirĭ de incendiĭ 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și orĭ ce informațiunĭ se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiŭ, str. Cisnădieĭ nr. 5, et. I., curtea I.,

precum și de la subagenții din tóte comunele maĭ marĭ.

Agenturĭ principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Timișóra și Făgăraș.

(5) 50—52

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaş.

Anul XIV. Blaş 16 April 1904. Numĕrul 16

Criza religiósă în Macedonia.

Cetitoriul care a urmărit cu interes articolii, publicaţi de mai mult timp în fóia nóstră de „un român macedonean,“ ne va da dreptate, că am pus acest titul în fruntea şirelor acestora.

Da, în Macedonia e o adevĕrată criză, nu numai religiósă ci mai ales naţională. Corespondentul nostru, care a fost martor al celor mai multe din barbariile descrise, şi-a căştigat convicţia sinceră, că ortodoxia este un pericol pentru Românii din Pind, fiind că însemnă nimicirea lor naţională. În zădar vor fi tóte cheltuelile, pe cari statul român le jertfesce, pentru de a susţiné viaţa în ei, până când macedo-românii în privinţa religiósă vor fi supuşi patriarchului din Fanar, ori exarchului bulgar, vor sta sub tutela a lor doi duşmani, cari doresc şi lucră la nimicirea lui ca naţiune.

Istoria ultimilor decenii ne e martoră, că Patriarchia din Constantinopol e o unéltă a diplomaţiei grecesci şi că în tóte manifestările sale, ea nu lucră de cât la mărirea naţiunei elene.

Să ni se deie voie să dăm aci un mic citat din o fóie de din colo. O spunem acésta înainte spre mângăierea aceleĭ părţi din ziaristica română, care a avut iloialitatea să hasardeze fraza, că lucrăm alăturea cu Ugron pentru catolicisarea românilor din Macedonia.

Ĭată şirele din vorbă, cari arată fórte elocuent rolul patriarchieĭ ortodoxe, care şi azi ca şi în trecut să îngrijesce nu de mântuirea credincioşilor sĕi, ci de esploatarea lor:

„Biserica greco-orientală s'a postat la pórta naţionalităţilor ca un balaur neadormit. Prin influinţa eĭ nefastă, anti-canonică şi anti-creştinéscă a ajuns la un adevĕrat şi permanent pericol pentru naţionalităţile ortodoxe din Imperiul Otoman. Uitându-şi cu desăvîrşire misiunea eĭ apostolică, s'a transformat într'un adevĕrat instrument de propagandă politică în mânile clerului fanariot. Prin Biserică se caută a se deposeda naţionalităţile de patrimoniile lor şi a se face anexări de teritorii prin plebiscitele creştinilor *panleni*. Experinţa s'a făcut odată când cu anexarea Tesalieĭ la Grecia. Scim cum atunci patriarchia stringea semnături de la tóte naţionalităţile constelate în zona Traco-Macedonieĭ şi Epiro-Albanieĭ, mistificând intenţiunile politice. Creştinii le-aŭ dat atunci cum le-ar da şi astăzi, adormiţi de opiul clerului grecesc, nesăţios şi ipocrit.“

Şi mai la vale: Şi atât, cât naţionalităţile supuse influenţeĭ eclesiastice greco-orientale nu se vor scăpa de dînsa, chip nu e să se scape şi de hotăritórea înrîurire a politiceĭ oficiale grecescĭ.“

Şi cari aŭ fost tendinţele acesteĭ politicĭ o scim cu toţii. Şi ce folóse mari aŭ tras Românii din Principate, când eraŭ sub stăpânirea domnilor fanarioţi, e o istorie cunoscută tuturor. Şi mai târziŭ, când Voda Cuza cu Kogălniceanu aŭ dat afară pe parasiţii din mănăstirile resleţite peste întrégă România, o furtună întreagă s'a ridicat căcĭ acesti vampiri scăpaŭ de odată din ghiarele lor bogata ţară, pe care era gata să o prefacă în o ţară a Eladeĭ.

Şi fără de a avé pretenţia să facem cuiva imputări, întrebăm, s'a ciontit ceva în Macedonia din ghiarele grecilor, lacomi de a pune mâna pe Români, de aĭ grecisa şi cu vremea de aĭ alătura statului elen? Nu cresc persecuţiile contra românilor mereŭ? nu tóte ziarele nóstre aŭ fost pline de ameninţările, pe cari Archiereii greci şi tótă haita lor o făceaŭ preotului Theodor, care a „îndrăsnit“ să cetéscă românesce în casele câtor va credincioşi de aĭ sĕĭ? şi sciţi unde acésta? în Bitolia! centrul românismului!

Şi ca culme punem nóua ispravă a patriarchieĭ din Constantinopol, care pur şi simplu a oprit acum de sfintele sĕrbători, de a se ceti românesce Evangelia în bisericile ortodoxe ale comunelor locuite de Români.

Lovitura aceasta a fost aşa de mare şi de neaşteptată, cât chiar şi ziarul „Vremea“ o numesce anti-ortodoxă şi adauge, că chiar şi răbdarea creştinéscă trebue să sfîrşéscă „mai cu samă cum e în casul, ce ne preocupă, fată cu ameninţarea de sugrumarea sufletéscă a unui neam întreg.“ Ĭar d-l Petre Grădişteanu, a interpelat la Senat pe dl ministru al afacerilor străine asupra acestuĭ ordin a patriarchieĭ de la Constantinopol. Nu cunoscem rĕspunsul dlui ministru şi aşa nici nu putem sci ce mĕsuri s'a luat de guvernul român. Cunóscem însĕ un ciclu de articoli publicaţi în „Epoca“ cu subscrierea „Ollănescu“ a căror conclusie e următórea „orĭ biserică cu episcopat şi cler de mir slujind în limba română sub ascultarea spirituală a Patriarchului ecumenic, orĭ dacă nu se póte şi nu se póte ast fel, trecerea românilor macedoneni sub credinţa exarchului bulgar, cu condiţiunea de a se bucura de libertatea şi de prerogativele de mai sus.“

Nu scim dacă acéstă subscriere privesce pe dl Ollanescu-Ascanio saŭ e alt cine-va, pentru că ne mirăm, cum d-sa, care, cum scim noi, a fost ministrul ţariĭ la Atena şi Constantinopol, nu cunósce în de ajuns pe Greci şi Bulgari: amîndoi dujmani la fel elementului românesc din Macedonia. Să scie dóră, că în luptele comitetelor macedonene aceia cari aveaŭ de suferit mai mult eraŭ chiar bieţii români, ajunşi între ciocan şi nicovală.

Eĭ bine, ce e mai natural în faţa acestor persecuţii fără seamân, de cât *unirea cu biserica Romeĭ, singura care póte asigura vitalitatea elementului românesc în Macedonia şi desvoltarea ca Români.*

Da, se scie confraţii de la Arad, facem declaraţia, că da voim unirea Românilor macedoneni cu biserica Romeĭ, pentru că o credem şi mai bună şi mai firéscă.

Noi stăm de dóuĕ sute şi mai bine de ani şi putem să ne mândrim cu fru-

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domni Preoţi, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat**, şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

mósele instituțiuni naționale și culturale, cari aŭ luat ființă chiar prin faptul acelei unirĭ cu Roma, și dacă în decursul acestor dóue sute anĭ am îndurat și multe nĕcazurĭ, nu Roma ni le-a causat, ci „frații" nostri, conduși de duhul pismei, moștenit de la cel ce a pricinuit ruptura de scaunul Romeĭ celeĭ vechĭ

Precelența Romeĭ e recunoscută chiar și de clerul grec și singur faptul de a aparține Romeĭ e destul să stimpere furia acestuĭ cler „imboldit de duhurile întunericului. Luăm o pildă chiar din „Epoca": Preotul Dimitriŭ Constantinescu e schingiuit în chipul cel maĭ oribil, pus în fiare, exilat închis, torturat cu fóme numaĭ pentru că a comis sacrilejiul de a sluji românesce și bătut cu o ne maĭ pomenită cruḑime, pentru că nu voĭa să jure, că nu va maĭ sluji, nicĭ va maĭ vorbi arâmânesce. Auḑĭ lubite cetitoriule și te crucesce!

Și „Epoca" continuă, Bietul preot rabdă tóte, înse nu voĭa să jure, până într'o zi" simțindu-se aprópe să móră de dureri, și de chinurĭ, strigă călugărilor, carĭ îl băteaŭ: destul! opriți!.. eŭ sînt al Papeĭ!!.. apoĭ scrise părinteluĭ Fanajrial la Bitolia, care-l scóse din mânile călugărilor grecĭ".

Ĭată un singur cuvînt, cât farmec póte avé. Și acest farmec nu noĭ l'am scos la iveală și nu noĭ am fost ceĭ dintâiŭ, carĭ credem, că Românii, frații nostri din Macedonia ar câștiga mult, când s'ar apropia de scaunul Romeĭ cu tótă credința și dragostea lor. Și chiar deși n-am avé competența și nicĭ destoinicia cerută, — pe carĭ colegii de la Arad cu multă „dragoste" nĭ-o discută, — chiar și în acel cas, puținul ce-l avem și cât sîntem, îl vom întrebuința în favorul acesteĭ ideĭ, care a încălḑit inima unor marĭ patrioți și fiĭ aĭ Românieĭ.

„Pentru unirea tuturor, Domnuluĭ să ne rugăm!"

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Romană.

(Continuare.)

Nemulțumindu-se nicĭ cu asta Archiereul, adecă, după ce a oprit pe preotul Român de a le servi, a întrebuințat fel de fel de mijlóce ilegale și neomenóse spre peirea și dispariția neamuluĭ românesc. — Așa el îndémnă cu banĭ pe un bulgar din acea mahala, care a fost logodit cu o fată bulgăróică tot din mahalaua românéscă, să ḑeclare pe nedrept (numaĭ și numaĭ ca să ajungă Archiereul la ținta dorită), că Papa Vanciŭ ne-a cununat, pe când în realitate n'aŭ fost și nicĭ nu sînt chiar până astă-zĭ cununați. — Vedeți ce planurĭ viclene întrebuințéză archiereiĭ bulgarĭ! vaĭ de noĭ și de noĭ!

Archiereul fără ca să-l judece pe Papa Vanciŭ. l-a exilat la o mănăstire cu numele Sfi-Sfeti; adecă pe românesce: Dumineca tuturor sfinților, într'un sat bulgăresc a nume: Leșanĭ, 6 óre departe de oraș, unde a stat șase săptămânĭ în exiliŭ (28 Februarie 1892). Pe timpul exilăreĭ preotuluĭ, Românii aŭ avut multe de suferit din partea Bulgarilor și Archiereului; așa că, unii din Românĭ, pe cum Vanciŭ Burnuciŭ, George Mocu și Dimitrie Dimonnia, directorul scóleĭ. sînt ceĭ dintâiŭ carĭ aŭ resistat la atacurile Bulgarilor. aŭ fost și arestați pe baza unor mărturiĭ falșe din partea Bulgarilor în potriva lor. Când Românii aveaŭ nevoe de preot, Archiereul le trimitea preot bulgar. și nicĭ de cum pe preotul român din mahalaua Sf. Niculae (mahalaua de jos), oprit fiind și el de a servi Românilor din mahalaua de sus, ca ast fel să fie nevoiți a ceda și a urma cerințelor Archiereului.

În fine Românii n'aŭ primit nicĭ de cum pe preotul Bulgar; și după ce aŭ vḑut ultima decisiune a Archiereului spre a introduce cu forța preot bulgar în biserică, aŭ fost nevoiți a se servi de preot grec, ca cu modul asta biserică să română întactă și decĭ independentă; cu modul acesta aŭ lăpădat pe Exarhul bulgarilor ca șef bisericesc. recunoscênd din noŭ pe Patriarchia grecéscă, cu condițiunile stipulate în cerere ca biserica să rĕmână întactă, slujindu-se într'însa numaĭ în românesce. Românii ca să-și asigure pentru tot-de-una scóla și biserica, aŭ făcut dónĕ cererĭ în de comun acord și cu ceĭ din mahalaua de jos, una destinată pentru Patriarchia grecéscă și una pentru Nunțiul bisericeĭ de la Roma din Constantinopol spre a cere unirea lor cu biserica mamă.

În cererea adresată Patriarchieĭ stipulaŭ condițiunile următóre: Noĭ Românii Ochrideni din ambele suburbii, ca ortodoxi creștini, lăpădându-ne de Exarhatul bulgăresc, înainte de a face un pas maĭ departe pentru păstrarea instituțiunilor nóstre culturale românești, credem de datoria nóstră a ne adresa Înalteĭ Biserici creștine ortodoxe, de a ne considera ca fiiĭ eĭ spirituali pe viitor, înse cu condițiune ca limba nóstră strămoșéscă să nu fie persecutată în scoliĭ și bisericĭ. Dacă Înalta Biserică ortodoxă acceptă dorințele nóstre, noĭ sîntem fiiĭ eĭ credincioși; în cas contrar ne vom adresa Sfinteĭ Biserici universale de la Roma.

Sinodul Patriarhal desbătênd cererea categorică a Românilor, de témă să nu recunóscă biserica de la Roma s'a grăbit a rĕspunde formal, că recunósce legitima cerere și promite, că nimenĭ nu se va atinge de instituțiunile lor culturale; și într'adevĕr că până azĭ nimenĭ nu s'a încercat să turbure liniștea Românilor Ochrideni.

După 6 săptămânĭ liberându-se și preotul Vanciŭ Sgalla din exiliŭ, și acésta mulțămită auctorităților turcești, carĭ aŭ recunoscut dreptatea Românilor și decĭ aŭ ordonat spre a fi liberat. Românii. împreună cu preotul lor liberat din exiliŭ, recunoscênd ca șef pe Archiereul grec din Crușova, aŭ deschis biserica la 30 Martie 1892, care de la 9 Februarie a fost închisă.

La 5 Aprilĭ 1892, prima zi de Paschĭ, Bulgariĭ, îndemnați de Archiereul lor, aŭ hotărît spre a se introdnce cu forța în biserică cu preotul lor și cu cântăreții.

Românii, aflând despre acésta, spre a nu se face scandal, iarăși aŭ închis biserica. — Amîndoĭ Archiereiĭ grec și bulgar aŭ anunțat pe auctoritatea locală despre acésta. În urma acesteĭ anunțărĭ, locțiitorul Caimacanuluĭ. pe baza firmanuluĭ și a registrului bisericeĭ și după interogarea Românilor și Bulgarilor, a făcut o mazbata (referat), pe care a trimis'o Valiuluĭ din Bitolia. — Acolo imediat ce aŭ vḑut mazbatana și firmanul, s'aŭ încredințat și aŭ recunoscut dreptatea nóstră și prin telegramă ni se comunică să se deschidă biserica acordându-se dreptul Românilor; și decĭ biserica recunoscută de biserică românéscă; iar Archiereului Bulgar i-se comunică pe de altă parte de a nu avea nicĭ un drept a se amesteca în biserica românéscă. — La 24 Aprilĭ. Duminecă sara, ziua de Rusaliĭ, aŭ deschis Românii biserica. — Nu mult după acésta întîmplându-se să móră un bulgar din mahala, l-aŭ ținut patru zile neîngropat, cu scop de a-l pune în biserică și a i-se face orânduiala înmormântareĭ într'însa cu preoți bulgarĭ. — Biserica a fost închisă din noŭ de Românĭ, când în fine prin o telegramă din Bitolia să anunță Archiereului Bulgar, ca ceremonia mortuară să i-se facă într'o biserică bulgărésca și să se înmormînteze la mormînturile lor. Asta a fost la 10 Iunie 1892. — Ĭată cum noĭ Românii am știut să luptăm și cu grecii și cu Bulgariĭ spre a ne păstra limba părintéscă; și orĭ de câte orĭ va îndrăsni să ne turbure liniștea orĭ grecul orĭ șopul, Românul nu se va teme de loc; ci ca un giune (voinic) Român, va doborî în jos pe toți vrășmașiĭ neamuluĭ românesc.

Un Român Macedonean.

(Va urma).

CORESPONDINȚE.

SCRISÓRE DIN BUCUREȘCĬ.

— Ședința solemnă de la Academia română —

(De la corespondentul nostru particular)

Bucurescĭ 9 Martie 1904.

Blașul cu scóla luĭ Ciparĭŭ a maĭ ridicat un compatriot ardelean la cea maĭ înaltă trépță la care să póte aștepta un muncitor român în arena literatureĭ.

Dl. Ioan Bianu noul membru activ al Academieĭ române și-a ținut la 3 Marte s. n. a. c. discursul sĕŭ de recepțiune.

Din acest priiej s'a ținut la Academie o ședință solemnă, dar solemnitatea era îndoită prin faptul că a presidat M. S. Regele, carele, de asemenea — după cuvîntul de bine venire adresat M. Sale de Dl. Aurelian Președintele Academieĭ — a ținut un lung și interesant discurs asupra a dóuĕ epoce istorice cam identice și de mare însĕmnătate pentru România.

Epoca de pe timpul luĭ Mircea cel bĕtrân de la 1326, carele în urma unuĭ tractat de la Brașov cu Sigismund Regele Ungarieĭ, a dat voie acestuia și aliaților sĕĭ, să trécă prin țară în contra turcilor la Nicopoli; aŭ fost înse bătuți de Baiazet

sultanul comandantul ostirilor turcesci. bătuţi şi învinşi creştinii din lipsă de unitate în comandament a ostirilor creştine. pentru că fie care din aliaţi era condus de vanitatea de aşi câştiga pentru sine gloria de învingĕtor. . .

În acéstă luptă, deşi nefavorabilă creştinilor. s'a distins totuşi Mircea cel bĕtrân şi un comite Solon din Marchizatul de Brandeburg, pe care mai târziŭ Sigismund — devenind Împĕrat — îl făcu principe sub numele de „Frideric de Zolern" din care îşi trage originea casa familiei de Hohenzolern de astăzi.

A dóua epocă despre care M. Sa Regele a vorbit pe larg a fost descrierea evenimentelor din rĕsboiul de la 1877 din Bulgaria.

Pe cum în timpul lui Mircea s-a făcut un tractat cu Sigismund pentru trecerea prin ţară a ostirilor acestuia, tot ast fel şi acuma, s-a făcut asemenea contract cu Împĕratul Rusiei pentru trecerea prin ţară a armatei rusesci. şi tot la Nicopoli a fost teatrul operaţiunilor de rĕsboiŭ; cu deosebire însĕ că, acuma învingĕtorii aŭ fost aliaţii creştini sub conducerea Regelui român ca comandant suprem al armatei ruso-române. Ast fel, strănepoţii de azi a lui Mircea conduşi de strănepotul de azi a lui Zollern, azi Hohenzollern, aŭ învins semiluna la Plevna şi prin acéasta aŭ câştigat independenţa şi Regatul României. Tóte acestea, M. Sa le istorisesce pe larg. şi pe urmă fórte emoţionat şi cu o vóce dolóşă vorbea de ziua când acum doi ani, saŭ după un pătrar de secol, a fost de a mai visitat locul de luptă şi mormintele eroilor nostri, şi cu care ocasie episcopul bulgar de Wratza, primind pe Regele României în faţa capelei de la Griviţa şi ţinĕndu-i un discurs plângĕnd de emoţiune, adresându-se osămintelor din morminte a zis: „Sculaţi-vĕ din mormintele vóstre, pentru a saluta pe Regele liberator"!

Multor din asistenţi li s-aŭ umplut ochii de lacrimi la auduł acestor cuvinte.

După terminarea acestui discurs regal şi după o pausă de 5 minute să dă cuvêntul Dl. Bianu.

Discursul de recepţiune al Dlui Bianu a fost istoricul desvoltărei limbei române.

Nu mĕ încerc să descriŭ pe larg acest discurs fórte important al unui om competent, care de peste 25 ani lucrézĕ în Academie ocupat şi însărcinat cu diferite lucrări ale acesteia. şi nici spaţul unei simple corespondenţe nu-mi permite acésta.

Tot ce pot spune în un resumat scurt este că, Dl Bianu. pe cât de sfios, fără pretenţii şi modest, cum a fost tot-de-una, păşeşte între membrii celei mai savante instituţiuni, pe atâta discursul sĕŭ a fost de frumos şi naţionalist şi rĕsplătit cu aplausele academicianilor şi ale asistenţei numĕróse.

La acest discurs a rĕspuns Dl Sturdza membru şi secretar al Academiei (şi azi prim ministru), arătând meritele noului membru şi vrednicia de a fi fost ales membru al Academiei, căci după ce a fost introdus în Academie de regretatul Treb. Laurian, de atunci şi până astăzi prin munca şi stăruinţă asidnă a contribuit, pe lângă lucrările sale literare, ca bibliotecar şi archivar, la progresele Academiei şi la ordinea internă cea mai perfectă ce domnesce în biblioteca şi afacerile oficióse ale Academiei.

După terminarea cuvîntărei Domnului Sturdza, Dl Bianu a fost felicitat de M. Sa Regele şi Principele moştenitor. strângĕndu-i mâna. şi de membrii Academiei şi alte persóne asistente fosti şi actuali ministri.

Am zis la începutul corespondenţiei mele că Blaşul cu scóla lui Timoteŭ Ciparíŭ a mai ridicat în trépta mărirei pe un ardelean.

În adevĕr Dl I. Bianu este un fiŭ al Archidiecesei gr.-cat. a Blaşului, născut în comuna Făget, protopopiatul Bieî (póte de aici îşi derivă şi numele) fiŭ din talpa ţărei ca cei mai mulţi Români cari s-aŭ distins în viaţa nóstră politică saŭ literară; a terminat scólele din Blaş unde l-aŭ fost profesori, întru cât îmi aduc aminte, distinşi literaţi. ca Ioan Micu Moldovan. azi canonic şi academician, şi mi-se pare chiar şi Ciparíŭ. Trecênd Carpaţii îşi continuă studiile şi absolvă aici Universitatea pe timpul marilor dascăli ardeleni Laurian şi Ilarian.

Prin munca sa şi cu basa ce a avut din scólele Blaşului a ajuns astăzi la cele mai mari demnităţi: profesor Universitar, membru în consiliul permanent de pe lângă Ministeriul de culte şi Instrucţia publică şi acum membru ordinar al Academiei române. şi în partidul liberal. astăzi la putere, mai ocupă şi un scaun de deputat în Cameră.

Noi ardelenii. expatriaţi de voie ori nevoie, cari trăim azi în România liberă, şi cari mai ţinem încă la căminul nostru părintesc şi cari ne-am încălzit odinióră şi noi — mai mult saŭ mai puţin, după împrejurările cu cari am luptat — la focarul de lumină şi *credinţă,* la Blaş, leagănul redesteptărei nóstre naţionale. sîntem plini de bucurie când avem ocasiunea de a ne vedé sĕrbătorit câte un patriot muncitor... Sîntem mândrii de luceafĕrii din trecut ai Blaşului dintre cari unii aŭ strălucit şi în Academie ca Treb. Laurian Papiŭ Ilarian. T. Ciparíŭ şi G. Bariţiŭ şi alţii, şi nutrim tótă speranţa că şi din cărturarii ce are astăzi Blaşul, ne epuisat în ómeni destinşi, vor continua a străluci şi în viitor în Românime şi a perpetua ast fel memoria Blaşului şi recunosciinţa ce Romanismul întreg datorézĕ acestui focar de cultură naţională, câştigat prin Unirea Românilor cu biseric catolică a mamei Roma — Fiat!

I. P. Delarupe.

Diecesa Orădii-Mari.

SINÓDELE PROTOPOPESCI

— tr. Lunca —

Popesci 9 April 1904.

S'a întîmplat! Idea salutară trup şi-a luat. O lacună astupându-se, dorinţele multora se stîmpărară, împlinindu-se sfîntul dor prin graţiósa dispuseţiune a Ilustrităţii Sale Domnului Episcop, despre ţinerea conferinţelor protopopesci.

Protopopiatul de Lunca şi-a ţinut primul sĕŭ sinod tractual în 31 Martie în parochia: Vedres-Abrány. Toţi preoţii se presentară afară de unul. La $^1/_2$9 óre în corpore am pornit de la casa parochială spre sfînta Biserică, unde sub durata mânecatului mărturisindu-ne la spiritualul ales în persóna parochului local: Petru Hetco, cuminecându-se sub decursul sfintei liturgii, concelebrate de toţi preoţii, în frunte cu şeful districtului M. On. D. Georgiŭ Daraboş. care a ţinut şi vorbirea ocasională despre starea sublimă a preoţiei.

După invocarea Spiritului Sfînt M. O. D. protopop a deschis adunarea prin o alocuţie bine rostită, alegându-se notar aŭ hoc Vasile Tămaş, preotul Popescilor; — iar de spiritual pentru conferinţa venitóre: On. Petru Hetco. — de predicator: On. Petru German. parochul de Suplac. şi de disertante: V. Tămaş, de locul adunării s'a designat: Ghetea, scaunul protopopesc.

S'aŭ făcute apoi următórele propuneri M. O. D. protopop.

a) Ca congrua să se ridice la 1600 coróne. Acéstă propunere adunarea ca un postulat ardent. după o desbatere plină de suspinuri, esprimându-şi fie-carele mâhnirea sa până acum sufocată — unanim hotăreşte: Să fie rugat Ilustritatea Sa bunul Episcop, a mijloci întregirea congruei la 1600 cor. în mod egal cu alte confesiuni. Şi până atunci ajutul de stat a căruia împărţire prin Ministru a făcut şi face şi azi atâta sânge rĕŭ şi mult agită spiritele confraţilor preoţi, să-l împartă după conscripţia de congruă. Ilustritatea Sa. Episcopul diecesan, singur competent.

b) Ca pensiunea vĕduvelor şi preoţilor să se ridice la un cuant mai mare, conform recerinţelor timpului. Desbaterea acestei propuneri încă mult arată piatra mare, ce apasă greŭ inimile preoţilor. S'a primit propunerea cu accentuarea: că preoţii înşi-şi stau gata în fie care moment, la purtarea sarcinii cât de mari, şi până la regularea definitivă a congruei — numai şi numai să se amelioreze starea deplorabilă a vĕduvelor şi preoţilor deficienţi. mai mult să nu fie lăpădăturile diecesei şi hula societăţii.

c) Să se înfiinţeze o reuniune diecesană de înmormîntare a preoţilor şi preoteselor. Şi acésta cu mare interes discutată, s'a primit de adunare unanim, esprimându-şi rugarea umilită către măritul Ordinariat, pentru urgenta elaborare a statutelor acelei reuniuni.

V. T.

— tr. Sătmar —

Sătmar, April 1904.

După măreţele sĕrbători naţionale, din vara anului trecut, decurse în mod aşa solemn şi impunĕtor, în orăşelul din spre rĕsărit a comitatului Sătmar. — cuibul băieşilor, Baia-mare; — graţie spiritului înalt de administraţiune bisericéscă a Preasfinţiei Sale Dlui Episcop Dr. D. Radu — iar vĕ putem relata din Satmar despre mişcări înălţătóre şi salutare bisericei unite şi neamului românesc.

Preasfinţia Sa Ilustrul Episcop de Oradea-mare după cum zice în Cercularíul Nr. 172 a. c... „datina laudabilă a congregaţiunilor districtuali, cu scop ca în acelea preoţii adunaţi să desbată casurile morali, ce vin înainte în viaţa pastorală şi să conferéscă între sine şi cu privire la mĕsurile mai corĕspundĕtóre pentru stirpirea abusurilor eventuali din ţinutul districtului, — să resuscitézĕ . . . şi dispune a să ţine

congregaţiunul protopopesc!.... Acest ordin a fost primit. a fost salutat chiar, cu adevĕrat entusiasm din partea clerului rural.

Preoţimea din Sătmar, aparţinĕtóre diecesei de Oradea-mare salută cu dupliă bucurie acea binevoitóre dispositiune archierĕscă. — Acéstă preoţime era cam de regulă invidiată de cei alalţi confraţi din acéstă diecesă, — să credea, că aici sînt beneficii mai grase, cum am zice, modru de traiu mai în belşug, dacă am puté vorbi de aşa ceva între preoţii români.

Vremile s'aŭ întors, preoţimea mai înainte invidiată se trezeşte decepţionată prin schimbările împrejurărilor. Soluţiunea preotului şi învĕţătoriului — o forma lecticalul, zilele de lucru (claca) şi câteva locuri parochiale.

Pămîntul e împovorat cu nóuĕ şi nóuĕ porţii, dar productele sînt mai puţine — căci solul îşi pierde puterea avitică, preoţii cam de regulă sînt slabi plugari — nu e vina, nici chiemarea lor. — Lecticalul să devalvéză pe zi ce înaintăm şi nu sîntem departe de tristul adevĕr a preotului de odată, care ast fel descria aceste ramuri de beneficiŭ: de la tot fumul am o zi de ruşine (claca) — şi o vică de goz — lecticalul.

În Sătmar — ca pretotindenea — poporul e imbibat de ideile socialiste e sfătos şi luxuos, căci esemplul rĕŭ se lipeşte, şi poporul neformat, cu care e conlocuitor românul sătmărean — tinde ast fel de esemple în tot colţul din Sătmar.

Cercularîul bunului Archiereŭ va da ocasiune la adunări, în cari fraţii convenind şi sfătuindu-se îşi vor afla mijlócele prin cari va pute reţînea poporul de la socialismul ce-i periclitéză viaţa sufletéscă, va afla calea de a redesteptа simţul creştinesc şi de neam în aceî, cari începură a devia de la calea adevĕrului.

Preoţimea din districtul Sătmarîului. diecesa gr.-cat. de Oradea-mare, a ţinut în 31 Martie n. adunarea preoţimei districtuale. Era de faţă popor în numĕr frumos. s'aŭ mărturisit şi din popor peste 30. de inşi şi preoţimea întrégă. Se începe s. liturgie, când după cetirea s. Evangelie preotul de Vetés — V. L. Ardelean rosteşte predica. ascultată nu numai cu atenţiune încordată ci cu ochi scăldaţi de lacrimi. . După ofi ciarea sfintelor, preoţimea se întruneşte la şedinţa deschisă prin cuvinte şi espresiuni elogióse la adresa bunului Episcop, carele ne făcu posibilă convenirea de sfătuire. . .

Trecĕnd peste technica alegerilor pentru adunarea viitóre, să pune la schimbarea de idei din partea Protopopului M. Ciurdariŭ întrebarea de mare interes: cum s'ar puté solicita mai cu suces învĕţarea limbei bisericesci cu acei scolari, a parochiilor districtuale, unde nu mai vorbesc băieţii limba română? Óre n'ar fi consult a să propune cel puţin cathechismul şi biblia numai românesce; orî a ruga pe Preavenerat Ordinariat, a emana în acésta causă şi în acest sens un Cercular? După desbatere calmă preoţimea află. că un ast fel de Cercular ar fi un postav roş jurnalisticeî jidovite, şi atât de ostilă catholicismului. Ar puté să aibă resultate triste, ca pe vremea meritatului episcop — Pavel, căruia un asemene Cercular i-a causat cei mai triste momente şi neplăceri. Vandalismul din Oradea-mare şi causa lui Pituk ne sînt încă în recentă memorie, deci trebue să facem ce putem şi pe bunul Părinte să nu îl molestăm cu temă atât de gingaşe. (Nu credem că Ilustritatea Sa Dl Episcop nu ar fi gata. cu tóte acestea, a da imrăţiunile necesari. pentru că păstorul bun şi viaţa trebue să şi-o pună pentru oile sale. Red. Unirel.) Promite însĕ preoţimea din acele parochii. că va face tot posibilul, ca scolarii recunoscĕtorî de limba bisericéscă să şi-o însuşéscă.

Să primeşte propunerea dl Ardelean ca în legătură cu sinódele protopopesci să se ţină cu poporul esercitiî sacre. carî dacă undeva să recer, în acest district să impun imperios, căci în tóte comunele avem conlocuitorî reformaţi de la carî poporul nostru multe lucruri şi datine nelaudabile îşi însuşesce.

S'aŭ discutat şi alte multe chestii, carî cu resultatele îngrigitóre ni-aŭ dat ansă la lamĕntările de mai sus în ce privesce rĕceala poporului faţă de biserică şi scólă, şi apropierea la mişcările socialistice, şi scólele de stat.

Să rógă — în fine — preoţimea de prea bunul sĕŭ Archiereŭ, să binevoiéscă a conchiema sinod diecesan. care ar fi chiemat a discuta nenumerate chestii de interes general a diecesei. Şi speranţa ne nutresce, că un Archiereŭ cu vederi aşa vaste, simţĕminte aşa generóse — va împlini dorinţa umiliţilor sĕi fii. Bunul Dumnezeŭ să îl ajute şi la mulţi ani să ni-l ţină!

V. L. Ardelean,
not. distr.

— *tr. Supurului inf.* —

De sub Codrul Sătmărean, Dum. Florilor 1904.

În diecesa oradană nu s'aŭ ţinut adunări saŭ sinóde protopopesci înainte de suirea pe tronul archieresc a actualului ilustru episcop *Dr. Demetriŭ Radu.* Acestul întemeietor a conferinţelor protopopesci, acuma după prima convenire, atât preoţimea cât şi poporul îl cântă „Osana“ şi îl mulţămesc din adâncul inimilor că le-a câştigat o nespusă mângâiere sufletéscă, de care au parte în aceste adunări (conferinţe, sinóde saŭ congregaţiunî districtuale, de bucurie nici nu sciŭ cum se le numéscă).

Protopopiatul Supurului-inferior şi-a ţinut conferinţa în 31 Martie a. c. în Supurul inf. Conferinţa a avut parte ascetică şi publică, şi iarăşi mai secretă saŭ pur preoţéscă. Onóre bravului protopop P. O. D. Ludovic Rezei pentru programul şi conducerea înţeleptă.

a) Partea publică. Preoţii districtuali deja la órele 7 a. m. eraŭ de faţă, absentând numai unul bolnav în Pesta. La 7 óre intră preoţimea în corpore în frumósa biserica parochială, cetesc rugăciunile prescrise înainte de mărturisire, cu toţii se mărturisesc, apoi ei mărturisesc peste 200 poporeni ce eraŭ presenţi. Liturgia o celebréză cu toţii, cu cea mai mare pietate. Sub liturgie preotul Corneliŭ Gitta paroch de Gereuşa concionéză despre pocăinţă îndemnând a se mărturisi nu numai din datină, ci din adevĕrata pocăinţă. Oratorul a vorbit cu zel şi cu arguminte. Lacrimile auditorilor i-a fost frumósă rĕsplată. Cuminecarea şi decursul întregei liturgiî a emoţionat poporul întru atâta că şi la finea liturgiei eraŭ mulţi ochi în lacrimi, când după frumósele rugăciunî de după cuminecătură preoţii aŭ ieşit afară $10^1/_2$ óre. S'a luat dejunul şi pausă de $^1/_2$ óră. La 11 óre iarĕ cu toţii întră în biserică. După invocarea Spiritului sfînt protopopul deschide conferinţa vorbind despre chiemarea sublimă a preotului, care are datorinţa a nutri în popor iubire faţă de religiune şi naţiune. care sînt strîns legate una de alta în inima românului.

Vorbirea protopopului e primită cu urale de „să trăiéscă.“ Urméză disertaţiunea cetită de Ioan Murĕşan preot în Racova. Din causă că socialismul a început şi pe aici a-şi trimite argaţii sĕi. tema disertantelui a fost: „Despre socialism.“ arătând primejdia cea mare ce pregătesce diavolul prin dejosirea religiunei, periclitarea statului, stergerea fericirei societăţii omenescî, la ce tinde socialismul ce vine a seduce ómenii; ca concius arată că socialismul e o eresă, e o ciumă primejdióşă de care recomândă a se feri. — La fine se cântă — Doxologia cea mare. *de tótă adunarea.*

b) Partea pur preoţéscă. Îndată după adunarea din biserică, urméză conferinţa secretă a preoţilor ţinută în cancelaria protopopéscă, unde 1) Andreiŭ Lazin se alege de confesar. 2) Silviŭ Sĕlĕgian de predicator şi 3) Mihaiŭ Vida de disertante pentru proxima conferinţă. 4) În 1905 conferinţa se va ţiné în Socondiel. 5) Deşi în parochiile districtului primăvara e greŭ a penetra cu căruţa, pentru incontestabilul interes religioso-moral ce resultă din conferinţele aceste. se decide sf. Paresimi de timpul conferinţeî, 6) În causa şcólelor noŭ edificânde se cere inviaţiunea Veneratului Ordinariat, (în ce sens? Redacţia Unirii) 7) Pentru a ajunge la uniformitate faţă de folosirea capuţului, camaureî, cuadratului şi epikephaleonului, carî tóte se folosesc de preoţii Sătmarenî. s'a decis a cere decisiunea mărituluî Ordinariat. 8) Pentru activarea conferinţelor protopopesci se votéză mulţămită protocolară Ilustrităţii Sale Dr. Demetriŭ Radu ilustrului păstor al diecesei.

La órele 2 p. m. se finesce conferinţa, după prânz toţi plecară la ale sale mângâiaţi, linisciţi sufletesce că aŭ petrecut la olaltă o zi plină de cele mai candide simţĕminte spirituale.

Preoţimea districtuală şi cu acésta ocasiune s-a arătat a fi esemplară. ba de model deîmprenună cu şeful sĕŭ.

Notariul districtual.

Esercitiî spirituali în Dretea.

Aghireş la 5 April 1904.

Mominte însufleţitóre şi de dulce amintire vor fi pentru poporul român gr.-cat. din Dretea zilele de 31 Martie 1, 2. 3 April a. c. în carî s'a ţinut acolo esercitiî spirituali poporali.

Dretea a fost cea dintâiŭ parochie din tractul Cluşului, în care s'a încuibat secta pocăiţilor; chiar pentru aceea, dacă unde va a fost lipsă, ca să se ţină esercitiî spirituali spre a se întări poporul în credinţa cea adevĕrată, punĕnd ast fel staviliă lăţiriî acestei secte, atunci lipsa acésta s'a simţit mai tare în acéstă parochie, unde mare parte din credincioşi momiţi şi înşelaţi din partea pocăiţilor eraŭ gata a-şi părăsi legea

strămoşéscă, şi aşteptaŭ numai momentul binevenit, în care rebotezându-se să fie primiţi şi ei în céta celoralalţi nefericiţi.

E publice cunoscut, că apostolii pocăiţilor desbrăcaţi de orî ce simţ omenesc, ca nisce lupi răpitorî îmbrăcaţi în piele de miel, cu o îndrăsnélă nerusinată umblă la unii şi alţii îndemnându-i şi invitându-i a merge la casa lor de rugăciune, şi pe care odată le succede a-l înşela, se îngrijesc cu tótă isteţimea, ca să nu-l scape mai mult din ghiarele lor, pe unul ca atare, dacă vorbele linguşitóre a lor nu folosesc, se silesc prin ameninţări a-l terorisa să nu-l părăséscă. Spre adeverirea celor zise amintesc următoriul fapt. Soţia unui pocăit — care altcum şi ea e pocăită — audind despre predicile frumóse şi edificătóre de suflet, ce se ţineaŭ în biserică, a voit se vină şi ea se asculte. Înţelegênd despre acésta soţul ei cu numele George Coldea s'a silit prin vorbe bune a o abate de la acésta, ce fuse nesuccedêndu-i, a îmblătit-o bine.

Alt cum decursul acestor exerciţii e următoriul:

În 31 Martie M. On. Ştefan Roşian preot în Cluş însoţit de preoţii Gregoriŭ Lehene din Arghiş şi Ioan Mihalca din Aghireş aŭ sosit în Dretea cam pe la 6 óre sara, la 7 óre s'a cântat Paraclisul Preacuratei Vergură Maria, după care părintele Roşian a ţinut o predică de întroducere, în care arată scopul şi însemnătatea exerciţiilor spirituali, rógă pe cei de faţă, ca în aceste zile de reculegere sufletéscă şi numai din curiositate să vină la biserică, când vor auzi glasul clopotelor. Poporul l-a şi ascultat.

Părintele Roşian în decursul acestor exerciţii a ţinut 11 predici, — despre mărturisire, pĕcate şi vîrtuţi, combătênd în fiecare cu cuvinte de toţi înţelese, învĕţătura greşită a pocăiţilor. Cu ocasiunea ţinerii predicelor am vĕdut bărbaţi, femei, bĕtrâni, tineri vĕrsând lacrimi şi oftând, dar acésta o făceaŭ nu din fariseism ca pocăiţii, ci mişcaţi de trăsnitele cuvintelor, cu carî atât de bine scie On. D-Sa a descrie şi arăta mărimea şi uriciunea pĕcatelor şi urmările funeste a lor.

Prin predicile rostite despre proprietăţile unei mărturisiri bune aşa zicênd a vĕrsat o putere nóuă în cei slabi, carî întărindu-se în credinţă s'aŭ lăpĕdat cu totul de propusul de a părăsi legea cea adevĕrat mântuitóre.

Vinerî în 1 April la 4 óre p. m. s'aŭ început mărturisirea credincioşilor, carî în urma predicilor, ca treziţi din somn şi măhniţi în sufletul lor, că aŭ vătĕmat pe Dumnezeŭ prin pĕcate alergaŭ cu inima înfrântă şi umilită în scaunul mărturisirii spre a se împăca iarăşi cu bunul nostru Părinte ceresc. Pe la 6 óre a sosit şi preotul din Şardul ung. On. Ioan Topan. S'aŭ mărturisit cam la 400 credincioşi, străini aŭ fost puţini, după ce afară de Ardeova şi Nearsova — din carî încă aŭ fost credincioşi, tóte cele alalte comune sînt gr.-or. dar am vĕdut şi din acestea, precum din Mănăsturul ung., Bedeciŭ şi Nadişul rom. Cei mărturisiţi s'aŭ cuminecat parte Sâmbătă, parte Duminecă la liturgie. Duminecă după finea liturgiei credincioşii între sunetul clopotelor şi în frunte cu praporii aŭ ieşit în cimiter, — care e situat pe o cóstă, unde s'a cetit ecteniele morţilor şi rugăciunea de deslegare, iar părintele Roşian sub cerul liber aŭ ţinut predica cea din urmă despre legătura ce o ţine biserica între cei vii şi cei morţi, care ca o mamă bună se rógă pentru toţi, mânecând din cuvintele S. S. „sfînt şi cucernic cuget este a face rugăciuni pentru cei morţi, ca să se libereze de pĕcate.“ Între mulţimea de credincioşi după cum mi-a comunicat preotul local, aŭ fost şi femei pocăite.

Nu pot lăsa neamintit un lucru, anume în acésta parochia, pocăiţilor din cimiterul comun li-s'a rupt o parte de cimiter, în acest cimiter împrejmuit cu şanţ am vĕdut un mormînt nou, la capul căreia era aşedată o cruce de lemn. După cum mi-s'a spus în acest mormînt îşi dórme somnul copilita de 2 ani a unui pocăit, pe carî aŭ înmormîntat'o fără preot, iar crucea la grópă aŭ dus-o un pocăit aprig din loc. Nu mi-am putut esplica acésta cum ei, carî despreţuiesc crucea, totuşi celor adurmiţi li-o pun la mormînt; deduc inse aceea, că ei pocăitismul nu l-aŭ îmbrăţoşat din convingere, ci din alte motive, căci alt cum nu se póte pricepe, ca una se înveţă şi alta se facă.

După prânz la 2 óre poporul la invitarea M. O. Şt. Roşian alérgă cu mic cu mare la şcólă, unde On. D-Sa mulţămit în suflet de efectul acestor exerciţii, prin o alocuţiune purcésă din o adevĕrată dragoste faţă de Dumnezeŭ şi popor, îl îndémnă, ca se înfiinţeze o reuniune bisericéscă a cărei membrii să se oblige, că mai mult nu vor înjura pe Dumnezeŭ şi în crişmă nu vor bé, iar femeile să se îngrijéscă de înfrumseţarea şi curăţirea bisericii şi provederea ei cu cele de lipsă. Cei de faţă cu toţii aŭ erupt în un glas, că vreaŭ să înfiinţeze o atare reuniune. Primul ei membru a fost părintele Roşian, care nu numai pentru On. D-Sa, ci şi pentru 14 copii de şcólă a solvit taxa, s'a înscris apoi o mulţime de bărbaţi şi femei, în urmă părintele Roşian îşi lea rĕmas bun cu cuvinte adevĕrat mişcătóre de inimă, carî iarăşi aŭ stors din ochii multora lacrimi de bucurie.

Preotul local mulţămesce părintelui Roşian în numele sĕŭ şi a poporului pentru ostenéla îndurată cu aceste exerciţii, cerându-i rĕsplătire de la Părintele ceresc, la ce iarăşi îi rĕspunde On. D-Sa.

La 4 óre preoţii străini între aclamaţiunile călduróse a credincioşilor, — carî eraŭ adunaţi cu toţii înaintea porţii parochiali — părăsesc acésta parochie, convinşi, că dacă lipsa de a ţiné exerciţii spirituali în acéstă parochie a fost mare, nespus de mare a fost şi efectul lor.

Ioan Mihalca,
paroch gr.-cat.

Noutăţi.

Pascile la Oradea-mare. Ilustritatea Sa Domnul Episcop al Oradeî-mare în ziua primă a Pascilor, la órele 4 diminéţa a îndeplinit îndatinatul rit al învierii; iar la órele 9. a. m. a pontificat s. liturgie cu asistinţa membrilor capitularî şi a clerului gremial, sub decursul căreia cu oratoria luî proprie şi de toţi admirată a ţinut cuvîntare ocasională publicului imens adunat din oraş şi jur spre a-l asculta pe păstoriul providenţial. — După amiazî la órele 3 tot Archiereul a pontificat şi înseratul solemn. — A dóua zi de Paschi Ilustritatea Sa, petrecut de o suită imposantă, s'a presentat în comuna vecină Cehei, unde a pontificat s. liturgie şi a predicat poporului credincios. Momente sublime aŭ fost acele! Pe fiul poporului, în mijlocul poporului sĕŭ, împărţind cu tótă întinderea inimei sale binecuvêntarea archierésca fiilor sĕi, întărindu-i în credinţă, ca aceea să nu scadă, mângâindu-i cu cuvinte dulci, învĕţându-i a suporta cu paciinţă nĕcasurile, suferinţele, încercările în acéstă viaţă, făcêndu-se tuturora tóte, ca pe toţi să-i dobîndéscă luî Christos.— A treia zi în urmă a vĕdut la masa sa ospitală pe inteligenţa română din loc.

Scirî personali. *Dr. Felician Bran* Archidiacon al părţilor Sătmărene, paroch-protopop în Careiî marî, la rugarea proprie a fost pus în disponibilitate. — Clericul diecesan absolut Paul Tămăian a fost chirotonit întru preot; iar clericii în cursul al IV-lea Emil Antal, Augustin Magyar, Iuliŭ Papp şi George Voştinar aŭ fost promovaţi la ordul lectoratului.

Vinerea Patimelor. Institutul de arte Grafice şi Editură „Minerva“, din ale cărei ateliere în timpul din urmă aŭ eşit lucrări de-o execuţiune artistică neîntrecută în analele tipografiilor române, a avut fericita inspiraţie să se gândéscă şi la populariserea operilor de valóre ale picturei naţionale. Începutul l-a făcut cu cunoscuta pînză a luî Th. Aman „Vinerea Patimilor“, representând ocolirea cu sfîntul epitaf a bisericei Stavropoleos din Bucuresci. În fund se vede întrarea bisericei cu pilaşiri lucraţi de mânî maiestre. Feţe evlavióse, cu preotul în frunte, încunjură biserica. Asupra părecilor se proiectézá flacăra torţelor. Tótă însemnătatea şi solemnitatea acestei sfinte zile e cuprinsă în pânza răposatului pictor. Popularisarea unei asemenea opere are o îndoită valóre. Întâiŭ ea face cunoscut pe autorul ei, un muncitor fórte valoros şi la timpul sĕŭ străduitor de a ridica nivelul artei picturei. Al doilea ea póte avé o influinţă bună asupra sufletului orî cărui creştin, căci o pictură măiéstră înalţă tot de una ochiî sufletescî aî privitorului spre un ideal. În cresterea poporului nostru pictura a fost nesocotită până acum. La ţară iconariî ruşi aŭ rĕspândit icóne imposibile, iar zugraviî de rĕspântiî aŭ umplut pereţii bisericilor cu sfinţi cu gura strîmbă. Este timpul suprem ca să se produca o reacţiune în contra acestor pseudo-sfinţi şi să întocmésca cu opere de artă, de care avem un numĕr frumuşel. Institutul „Minerva“ îşi va dobêndi merite deosebite pentru îmbunătăţirea gustului public, dacă va reuşi să resbată cu tablouri de aceste şi să le populariseze la ţară ca si în oraş. Şi nu numai momente din viéţa religióasă a poporului; necezar ar fi să se cunósca şi alte producţiuni de a le pictoriior nostri. Copiî bune, atârnate în şcólă, biserică şi în casele fie căruia îşi pot îndeplini frumósa misiune. Începutul e fórte bun; să sperăm că va continua tot ast fel, întimpinând cuvenita bună voinţă. Preţul unui tablou este de Lei 2, şi se află de vînzare la tóte librăriile, şi la Institutul de arte Grafice şi Editură „Minerva“, Bucuresci, strada Regală, 6.

Avis, Curatoratul bisericei parochiale gr.-cat. din Bucium-şasa la 24 April n. 1904, órele 2 d. am., va da în chirie pe calea licitării publice dóue odăi (parter) din edificiul scólei, potrivite pentru prăvălie. Condiţiunile se pot vedea în cancelaria oficiului parochial din Bucium-şasa orî în care zi până la ziua licitării. *Ariton M. Popa,* adm. par.

Necrolog. † *Antoniŭ Papdan,* protopop-paroch în Leta-Mare, a repausat în anul al 63-lea al etăţii şi 38 al preoţiei.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR
paroch în Aschileul mare.

I.

În mijlocul satului „Tulburenî“ este o casă țĕrănéscă frumósă, acoperită cu șindile, nu departe de casă este șura și poiata, acoperite cu țigle, și alte zidirî de lipsă la un econom, tóte în stare bună.

În curte stau întinse tînjelile celor 8 boi. Macaveiŭ ficiorul economului Papură Ilie, abate la fântână boiî, să-î adape; iar ceî doi servitorî îl prind unul câte unul și îl pun la jug. Apoi după ce î-aŭ prins pe toți, să suie în car și pocnind din sbiciŭ pornesc spre apus la plug.

În capul satului de cătră apus este o căsuță ruinată pe jumĕtate, fără îngrăditură și necurățită, în ogradă nu e nicî o zidire alta, de cât un coșer de nuele gol și acela.

Acéstă casă multă vreme a stat pustie, acum numaî de câte va zile și-a căpĕtat un locuitor, pe jupânul „Avram,“ venit nu se scie de unde, acela ține în ea negoț, vinars și tăbac.

Sătenii zic că-l om bun, căcî dă și pe așteptare la orî cine, chiar și la femeî, ba și la copiî, apoi primesce orî ce în loc de banî, și poți merge la el și în puterea nopții, nu ca Zacharie lui Ilie, care nu da pe așteptare, și nu primia numaî banî. Avram a fără de aceea era blând ca mielul, împins și înjurat nu zicea nimic.

La acéstă casă se oprescе Macaveiŭ ficiorul economului pomenit mai sus și întrând în lăuntru, lésă afară cu o sugară în gură. Apoi suindu-se în car zice servitoriului de lângă el „Veḑi mĕi Ștefane că jupânul are și sugărî, cât e de bună, da ce om bun e el; auḑi mĕi, mi-a dat și un păhar de vinars numaî în cinste!“

„Veḑi“ răspunse servitorul, „Petrea nicî pe așteptare nu dă, de cum în cinste, dar nicî nu vor mai merge ómeniî la el, bine că a venit sĕracul acesta aci.“ — „Ce vorbiți,“ strigă atunci cel alalt servitor — un bĕtrân spătos și gros, ce sta în fundul carului cu pipa în gură. „Nu de cinste dă jidovul, el numaî ademenesce ómeniî, că la urmă să-î tundă. Vedeți voî acesta are să fie un bocotan în satul nostru de nu ne vom feri de el.“

„Badea George prorocesce“ zise acum ficiorul gazdei „de unde sci dta ce vrea el, și ce va fi cu el?“

„Sciŭ din apucăturile ăstor fel de ómenî — din lipsa de minte a Românului ce fuge la perire ca óea cea blândă. El acum dă în cinste să se învețe ómeniî a cumpĕra negoțul sĕŭ cel rĕŭ și vinarsul sĕŭ cel stricăcios, sciind bine, că de se vor îndemna vor lua eî și pe banî. Apoi dă pe așteptare, căcî numaî așa ié omul și când nu are lipsă numaî așa se îndatorézĕ, ca să-î pótă lua pe urmă locul și casa. Petrea nu dă pe așteptare — căcî nu vrea să aibă rușine cu nime, și nu vrea să calicéscă pe nime, de aceea el sĕrac va rĕmâné. Apoi eŭ sînt bĕtrân — nu sciŭ trăi-voiŭ orî ba să vĕd, dar voî sînteți tinerî și veți trăi, țineți minte ce vĕ spun. Nu are să fie nicî tot așa de smerit, ci vor ajunge aceîa ce îl împing acum, de vor merge la el cu pălăria la mână.“ În vorbele aceste carul ajunge la locul menit — plugariî prind boiî la plugurî și mână rĕsturnând brazdele pămîntului.

II.

Sara reîntorcêndu-se Macaveiŭ întră iar în crișma lui „Avram“ ca să-și mai ieа o sugară, crișmariul îl îmbie iară cu o porție de vinars zicêndu „bé-o că eștî ostenit.“ „Nu-mî trebue rĕspunse copilul, n'am nicî cu ce o plăti.“ — „Apoi nu-mî trebue mie să-l plătescî acum; nicî nu cer banî, îmî veî da când veî avé, orî ce, numaî pământ să nu fie.“

„Eŭ nu am nimic numaî hainele, acele numaî nu le pot da pe vinars.“

„Nu — dară și dta lucri la casă și dtale ți-se cade, Io nu cred că de nu tatăl, batăr mama Dtale ți-ar da vre-un ouț, orî ceva bucate, ca să-ți plătescî ce cumperî când eștî ostenit și trudit.“ — Copilul așa a făcut azî a cerut de la mamă-sa un oŭ orî dóuĕ, mâne 2—3 cucuruzî, alaltă mâne un puiŭ, și îl ducea pe vinars, „să bea câte un pic“ zicea mama — „e crud și lucră mult.“

Urmarea fu că tinĕrul din frageda junie învĕță beutura — apoi dragiî meî — beutura are ca soț uliță, decî n'a putut să n'o învețe și aceea.

Nu era sară în care el să nu bată porțile ómenilor, bătêndu-și joc de bĕtrânii și sĕraciî ce treceaŭ, apoi tot a 2—3 sară să abătea pe la Avram, acum să bele singur că e ostenit, acum să se tracteze cu prîetiniî, iar mamă-sa plătia odată „să nu-l facă de rușine — să n'audă lumea că fiul sĕŭ face cont pe la crișmă“ altă dată zicea „îî bine acum să se veseléscă, nu se póte trage dintre alțiî, numaî el să se facă mut?“

Beutura și uliță nu rĕmân însĕ singure, ci ele se împreună cu dragostea pĕcătósă, căcî numaî așa se pote numi acea dragoste ce se începe înainte de vreme și se închie peste voia părinților.

Umblând la crișmă, vĕḑu acolo, și azî, și mâne o fată, care îî ademeni întru atâta, în cât nu altcum, ci era nebun de dragul eî.

Părinții lui nepricepuți și nu întru atâta nepricepuți, fără nebăgătorî de samă de copilul lor, nicî o grijă nu aveaŭ, că copilul lor unde petrece sările, până când auḑiră că el în vrîstă numaî de 16 anî e îndrăgostit în fata cea cu purtare mai rea în sat. Acum ce e drept suspinaŭ și se văetaŭ, dar dacă nu aŭ îndoit nuiaua până aŭ fost crudă, acum era târziŭ de a o îndoi, cercat-aŭ eî sĕrmaniî să-l facă să se culce sub controla lor, probat-aŭ să-l abată de la dragostea sa nefericită, dar nicî vorbele bune, nicî ocările nu folosiaŭ nimic, ba biata mamă l'a rugat chiar și cu lacrimî, dar fără folos.

Din contră nu era zi, în care el să nu facă părinților mâhnire cu purtarea sa, de multe orî se tânguiaŭ și ziceaŭ, „ore de ce copilul nostru e așa de stricat și neascultător, de ce nu-î pasă luî nicî de lacrimile nóstre, nicî de rușinea ómenilor — nicî de cel de sus“ ba de multe orî să și certaŭ și își făceaŭ imputărî — pentru că l-aŭ lăsat așa de slobod.

De când începu dragostea a fost trecut doî anî — și el tot nu și-a venit în fire; ci s'a făcut mai nerușinat; așa de nerușinat, — cât în vrîstă de 18 anî avu cutezare de a pretinde ca să-l lase părinții să-și aducă ibovnica lui necununată.

Orî cât de moî aŭ fost părinții lui, cererea acésta nu i-aŭ îndeplinit-o, deși într'un an de zile — î-a nĕcăjit destul.

Apoi dacă a vĕḑut că nu póte nicî de cum — în ciuda lor s'a dus și a întrat ca soldat în orașul cel mai de aprópe.

Cătălina lui Bujor — că așa îl chema iubita lui — ca să nu-l scape; căcî era bogat și singur la părinți — s'a dus și ea, s'a băgat slujnică în acel oraș.

Într-o zi să făcu că trece pe lângă el, fără de a fi vĕḑută, ferește că el a agrăit-o, — dar ea numaî cu greŭ a stat cu el în vorbă — zicêndu „Io am venit în oraș căcî nu pot trăi fără tine, am voit să te vĕd — fără de a ști tu că sînt aci — dacă părinții nu mĕ voesc — am voit să nu mĕ veḑi — să mĕ uiți — ca să poți lua pe cine-ți va plăcé! Iar mie mi-a rĕmas numaî mângâierea să te vĕd, — să fiŭ aprópe de tine — să pot săruta urmele tale — și de veî fi a altcia“.

Cu așt fel de vorbe ea credea că îl va ținea tot aprópe de ea — dar' feciorul nu era în „Tulburenî,“ ci în un oraș — și încă între ostașî — de la carî nu auḑia de cât vorbe de corupție, luarea în rîs a dragostei; ba de câte-va orî a observat pe alțiî învîrtindu-se pe lângă Cătălina, apoi lăudându-se cu dragostea eî.

Aceste împrejurărî aŭ omorît în el singurul sîmțemînt ce avea în el ceva nobil. Eî își petrecea cu Cătălina — fără sîmț de iubire, numaî să-î trécă timpul, — era ea vedea bine și era nĕcăjită, dar nu l'a părăsit, — căcî credea că da, dacă óre când, totu-și îî va succede a-l prinde în ghiarele sale.

Între aceste anî cătăneî se gătară — și Macavei, deși era sergent — de óre ce nu-î plăcea disciplina și ascultarea se ceru acasă.

(Va urma).

Considerațiunî.

(Continuare.)

II.

„Mĕdulare“ ale acestei „sfinte, catolicești și apostolicescî biserice,“ în care palpitéză, viețuesce, cresce și se întărește curentul adus și pornit de Mântuitorul, s'aŭ făcut strămoșiî nostrî, sînt acum mai bine de dóuĕ vécurî.

Unirea acésta înainte de tóte însémnă dorința de neatîrnare, de libertate, de înaintare, — dorința de viață adevĕrată și démnă de un popor, cu alte cuvinte e ținta, tendința spre o sórte mai bună și meritată, spre fericire dacă se póte, nu numaî lumésca ci și vecînică.

Și fiind că mijlócele de lipsă spre ajungerea acestei ținte le-aŭ aflat în biserica romană, — într'alt loc nicî nu le puteaŭ afla, căcî nu sînt, — strămoșiî nostri aŭ primit credința și s'aŭ supus bisericeî Romei,

ţinêndu-şi neştirbite aşedămintele bisericei rĕsăritului, aşedămintele de rit, de constituţiune, de disciplină.

Am zis că aŭ primit credinţa Romei, dar credinţa acésta a mărturisit'o poporul nostru de fapt, după cum o mărturisesc şi astăzi cea mai mare parte a credincioşilor greco-orientali. Pună-şi mâna pe inimă cel ce cunósce poporul nostru, şi spună că d. e. în parochiile mixte românul gr.-cat. şi gr.-or. în ce se deosebesc unii de altul, şi ei înşi-şi ce deosebire fac între ei? De fapt aceea-şi crede unul, ce crede şi celalalt, căci acelea-şi tradiţiuni îi nutresc, iar tradiţiunile acestea, sînt ale „unei, sfinte, catolice şi apostolice biserici."

Şi dacă-mi veţi spune că nu am drept, că lucrul nu stă aşa, că e o deosebire esenţială între noi şi ei, şi că înşi-ne noi şi înşi-şi ei fac acéstă deosebire, eŭ rĕspund că cea dintâiŭ aserţiune cu privire la massa poporului e numai la vedere adevĕrată, iar cea de a dóua: adecă neînţelegerile şi frecările ce esistă iar între greul celor dóuĕ părţi — cari ar trebui după tóte legile naturale, dumnezeesci şi omenesci, să facă un întreg — a dóua aserţiune e adevĕrată, deşi nu e generală, dar ea nu isă din convingere întimă, ci din vorbele puse în gura lor de conducĕtorii greco-catolici ori greco-orientalii. Nu zic, că de la amîndóue acestea aserţiuni stabilite mai sus nu s'ar da escepţiuni, dar cred că adevĕrul general al acelora va fi recunoscut de ori ce român nepreocupat, care cunósce mai de aprópe poporul nostru.

Şi dacă lucrul acesta aşa stă astăzi când bisericile nóstre sînt desbinate de un veac şi jumĕtate, cu cât mai adevĕrat trebue să fie asta pentru timpul când s'a făcut unirea: când încă nu aŭ fost ómeni întunecaţi la minte, mici la inimi şi mari de patimi cari să sumuţe pe fraţi în contra fraţilor, punêndu reciproc crimele şi învinuirile celea mai tulburătóre de linişte şi pace: când n'am avut încă pe „patriarchul sĕrbesc" cu dragostea lui de pravoslavism, cu afuriseniile lui, cu agenţii şi spionii lui dintre cari unii aŭ murit în furci pravoslavnice. Dacă poporul gr.-or. astăzi nu face deosebire în praxă între el şi între gr.-cat. cari ţin credinţa unirii, cum s'ar puté susţiné că unirea a fost o apostasie de la religiune, când în unire n'aŭ primit nici o religiune nóuă, de cât şi-aŭ păstrat religia vechie şi adevĕrată care e cea gr.-cat. în praxă şi teorie şi cea gr.-or. în praxă. Sciut este dór că celea patru puncte dogmatice se cuprind tóte în cărţile şi praxa bisericei nóstre românesci.

Iată cum se esplică, şi de ce ar trebui să nu se mai mire nime astăzi, cum aŭ putut să se lapede atunci, la unire, românii de credinţa cea adevĕrată. Iată de ce aŭ putut pe cum a şi fost unirea universală, şi iată de ce, în sfîrşit, unirea s'a putut face atât de repede, şi de bună voie, — pe când calvinisarea lor n'a succes de cât în parte, cu momeli şi poruncă, cu îmbrăţişerĭ şi cu latul sabiĭ, şi pe puţin timp.

Şi tot de aici se esplică de ce n'aŭ ieşit din sînul nostru, dintre cei de acasă, dintre cei ce aŭ sĕvîrşit unirea pornirile de rupere de la legătura făcută, de ce aŭ trebuit să vie străinii, ori ai nostri, sumuţaţi de străinii, ce atât ne aveaŭ şi ne aŭ de dragi, cât de înbrăţoşerile lor nebune şi desperate era cât pe aci să ne lasă sufletele amărîte de greul unei vieţi de ocnă dobitocéscă, nesuferibilă, nemeritată.

Era de lipsă ca atunci când am pornit şi noi pe o cale hotărîtă, mână în mână, umĕr la umĕr, inimă pentru inimă, să se încépă intrigile străine, a acestor străini, cari tot de una aŭ stat la spatele nostru aşteptând momentul binevenit, când amestecându-se în trebile nóstre bine începute să ni-le întórcă veciuic spre rĕŭ, spre povîrniş, spre decădere.

Şi uneltirile *lor* aŭ făcut să curgă sângele *nostru,* şi ei aŭ stat de o parte, ei iniţiatorii, cari ar fi trebuit să mérgă în frunte.

Poporul aţiţat odată e fiară, se trezeşte în el ca şi în individ animalul, nu privesce de-i de un neam, cel pe care-l sugrumă, ci e absolut sub stăpânirea furiei animalice şi sub hipnotismul póte celui mai nemernic om, care aţiţase furia. — Cei ce cad în ast fel de luptă nu sînt martiri, iar cei ce pun la cale nu sînt ómeni, ci monstri.

(Va urma.)

Cărţi ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială

Visuri trecute. Ciura	1.—
„Cânteco" Sabo	1.—
Studiĭ şi Biografiĭ. Dr. I. Raţiŭ	2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu	2.—
Poveşti, I. Creangă	1·50
Vorbe înţelepte A. Popoviciŭ.	1·50
Vatra Părăsită Slavici	2.—
Din Bĕtrâni	2·50
Drumuri şi oraşe Iorga	2·50
Poesiĭ de Alexandri.	3.—
Teatru I. lt. Alexandri à 1.50	3.—
Vers şi proză Alexandrescu	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoiĭ N. Filimon	1·50
Legende şi basme Ispirescu.	1·50

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Posta administraţiĭ.

Aŭ achitat abonamentul următórele:
A. Gl. *Zimony,* pe Februar — April 1904. *Cuş* pe 1899 şi 1900. *Ghirbom* pe 1900. *Sângătin* pe 1901. *Indol* pe 1899. 1900. 1901 şi 1902. *Porumbacul inferior* 1897. *Bikdcza* pe timpul din 1 Febr. 1903 până în 1 Februar 1904. *Gálos-Petri* pe 1902 şi 1903. *Giulatelec* pe 1902 sem. 2-le şi 1903 întreg. G. D. *Iód,* pe 1904 pătrariul prim. *Curitaŭ* pe 1904. *Tasnád-Szilvás* pe 1903 sem. 2-le. *Vălióra* pe 1903. *Poteŭ* pe timpul din 1|4 1903, până în 1|4 1904. *Balintfalău* pe 1901 şi 1902. La raţiuni, drept quită, să se alăture recipisa postală. *Betfia* pe 1903. *Benic* pe 1902. *Găddin* pe 1901 şi 1902. *Pănade* pe 1903. *H. A. Budapesta* până 1|12 1904. *Groşi* pe 1900 sem. 2-le şi 1901 sem. 1. Vĕ rugăm şi pentru rest. *Iclodul mic* pe timpul din 1|3 1903 până în 1|3 1904. *Cecălaca* pe 1903, *Bogdana* pe 1904. *Şura mică* pe 1901 Vĕ rugăm şi pentru rest. M. N. *Orade,* pe 1904. *Săread* pe 1903. I. M. *Budapesta* pe 1904 sem. I. *Băiţa* (p. Teke) pe 1903, 1904 şi 1905. *Ulieş* pe 1899 Sînteţi în restanţă pe anii 1900, — 1901, 1902, şi 1903; pentru cari încă vĕ rugăm. *Nandra* pe 1903 sem. 2-le şi 1904 sem. 1. *Csitt Sz.-Iván* pe 1903. *Craiŭdorolţ* pe 1903 şi 1904. *Cistelec* pe 1902. *Vaidacuta* pe timpul din 1 Nov. 1901 până în 1 Novembre 1902. *Cristolţul mare* pe 1903. *Ciula mare* pe 1898 sem. I. *Pir* pe timpul din 22|4, 1903, până în 22|4 1904. *Galteiŭ* pe 1901. Vĕ rugăm şi pentru rest. *Minegul de Câmpiă* pe 1902 Vĕ rugăm şi pentru rest. *Ciunga* pe 1900. *Mediaş* pe 1902. *Chendrea, Gălgău, Sân Mihaiul deşert, Vajdahaza, Chechiş* şi *Poptelec* pe 1903. *Brusturi* pe pe 1902 sem. 2-le şi 1903 întreg.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

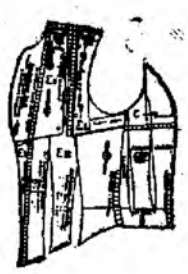
marca fabricei

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşi póte însa-şi pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi posede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscinţă.

Işi are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (5—52)

Cruce sau stea dupla

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă şi înviorézá pe lângă garanţă: **reumă, astmă,** (respiraţie grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinţi, durere de cap, impotenţă, influenţă,** precum şi orí-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, îşi reprimeşte banii numaí decât. Acolo unde n'a folosit nicí un medicament, cercaţi aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburí vechí.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburí maí uşóre.

Spediţia centrală de vînzare îl trimite în ţără şi străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (5—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă şi o maşină de fiert.

Din causa îmbulzelei prea marí a marfeí trimit în tótă lumea renumita şi de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** şi anume:

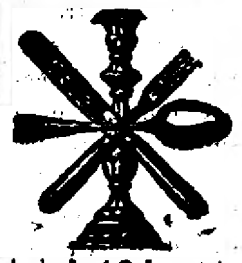

6 linguriţe, 6 furculiţe, 6 linguri de masă, 12 linguriţe de cafea, 6 cuţite de desert, 6 furculiţe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăţi numaí 6 fl. 50 cr.

Afará de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca dar, şi pe lângă garanţă

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (şi dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc **garanţa pe 25 ani.** Spediţiunea se face orí prin rambursă orí prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucăţí), bun şi fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirí, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banií să se trimită înainte, orí se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

TELEGRAMĂ!!!

Cel maí mare asortiment în vestminte pentru Domní şi Dómne, cu o crotitorie proprie modern aranjată.

Comandele după mĕsură, se esecută din **materie din ţară şi străinătate,** cu un **preţ moderat,** şi se pregătesc după **cel maí bun şi maí modern fasson.**

La comandele din jur, eventual dacă maí mulţí inşí la olaltă vor face o comandă de cel puţin 100 cor. îmí trimit agentul meŭ cu colecţiunea de mustre.

În urma deosebitei prestaţiuní în preţ şi esecutare, i-se ofere unuí fie-căruia buna ocasiune să se îmbrace bine, modern şi ieftin.

De binevoitorul sprijin rugându-mĕ sum

Cu stimă:

(14) 6—6 **B. Ascher.**

Mare deposit de vestminte pentru domní. dómne, — deposit de cămeşí, pălărií şi cufere.

Medieş—Medgyes.

(44) 20—20

30 zile se lasă spre probă.

Din îneredinţarea renumiţilor **fabricanţi de ceasurí americane Scott John, Marlitt şi Holzer,** carí voiesc să-şi facă populare fabricatele lor şi în Europa şi se dee un curs maí mare sistemul de ceasurí Rosikopf Markt. se trimite contra rambursă orí trimiţênd înainte

2·80 fl.

Un escelent ceas de busunar Anker Remontoir „Patent Scott Watch" cu o construcţie masivă de 36 óre cu un aparat de precisiune. Cu faţă de email. Se dă garanţă de 5 anî. (La fie care ceas se dă gratuit 1 lanţ aurit şi article de reclam.)

Celor ce nu le convine li se retrimit banií.

M. I. HOLZER
mare deposit de ceasurí şi juvaere.
(Austria) **Krakovia** Dietelsgasse 66.
Liferantul oficialitor de stat.

Preţcuranturí se trimit la cerere gratis şi franco.

Se caută agenţi.

Anunţul se póte reproduce.

Banca de asigurare
„TRANSILVANIA"

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile propriĭ),
asigurézá în cele maí avantagióse condiţií:

contra pericolului de incendiŭ şi esplosiune,
edificií de orí ce fel, mărfurí, mobile, vite şi producte economice etc.

asupra vieţií omului

în tóte combinaţiile, capitale pentru casul morţií, asigurărí de zestre, de copií, rente, pe viaţă etc. etc.

Asigurărí poporale fără cercetare medicală.

Asigurărí pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de reservă şi de garanţie specială,
cu finea anului 1900: ***1,303.572 cor. 15 bani.***

Valorí asigurate contra incendiului: **72,420.299 coróne.**

Capitale asigurate asupra vieţií: **9,248.543 coróne.**

Pentru despăgubirí de incendií 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viaţă 2,738.793 c.

Oferte şi orí ce informaţiunî se pot primi de la:
Direcţiune în Sibiŭ, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I.,
precum şi de la subagenţií din tóte comunele maí marí.

Agenturí principale:
în Arad, Braşov, Caşovia, Cluş, Timişóra şi Făgăraş.

(5) 51—52

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare in fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" in Blaş.

Anul XIV. Blaş 23 April 1904. Numĕrul 17.

Instituirea de ingineri

în ajutorul administraţiunilor nóstre bisericesci.

În cunoscinţa, că în cercul de administraţie a forurilor nóstre superióre bisericescĭ şi a oficiilor subalterne acestora obvin o mulţime de agende, — pecum:

plănuirea de construcţii: biserici, şcóle, case parochiale, superedificate economice, morĭ, ĭazurĭ, podurĭ, construcţii pentru ameliorărĭ de pămînt, aquaducte ş. a., *revisuirea de planurĭ, esecutarea construcţiunilor plănuite, saŭ darea în întreprindere spre esecutare* şi *supraveghierea esecutărĭi diferitelor construcţiunĭ* şi *a construcţiunilor deja esistente, mĕsurărĭ pe pămînt şi apă* ş. a. — la a căror resolvire sînt de mare folos cunoscinţele speciale technice, subscrisul ca un inginer cualificat pentru acestea agende, cred de bine a atrage atenţiunea forurilor competente *asupra avantagiilor ce ar isvorí din instituirea de ingineri în ajutorul administraţiunilor nóstre bisericescĭ,* pentru purtarea acestor agende. Voiŭ atinge pe scurt şi diferite *metode, după carĭ e posibilă în genere instituirea ástor fel de ingineri.*

Că nu e prea timpuriŭ, ca şi agendele ce recer cunoscinţe ingineresci să fie purtate de persóne cualificate, pentru acésta sînt argumente: multele pagube ce obvin la noĭ din lipsa de ómenĭ cualificaţi în direcţia acésta şi folósele reale, ce aduc la alte administraţiunĭ ingineriĭ instituiţi în ajutorul acelora.

Pentru purtarea agendelor ingineresci obveniente la administraţiunile nóstre bisericescĭ aŭ cualificaţiune potrivită aşa numiţiĭ **ingineri de podurĭ şi şosele.** Acestia sînt cualificaţi şi pentru construărĭ de superc dificate, drumurĭ, căĭ ferate, podurĭ, morĭ, ĭazurĭ, regulărĭ de rîurĭ, ameliorărĭ de pămînt, aquaducte, canalisărĭ, pentru orĭ ce mĕsurărĭ pe pămînt şi apă. ş. a.

Un inginer cu acéstă cualificaţiune, e în stare să elaboreze proïecte maĭ raţionale, înţelegênd cu totuluĭ alt cum rostul uneĭ construcţiunĭ şi scopul ce se urmăresce prin realisarea aceleia, de cât întreprinzĕtoriĭ comunĭ fără nicĭ o cualificaţiune specială saŭ numaĭ cu o cualificaţiune şi inteligenţă inferióră.

Un inginer, funcţionar al uneĭ administraţiunĭ bisericescĭ, de altă parte la plănuire va fi maĭ obiectiv ca un întreprinzĕtor. Adecă va proiecta o construcţiune care să fie nu numaĭ traĭnică şi corĕspunzĕtóre scopuluĭ, ci şi ieftină, atât în privinţa speselor de esecutare, cât şi a celor de susţinere, ne fiind stăpânit de gândul speculativ, de care este stăpânit fiesce care întreprinzĕtor. Anume întreprinzĕtorul în preocupaţiunea sa speculativă, se nisuesce de regulă, numaĭ ca spesele de esecutare a uneĭ construcţiĭ proïectate să fie cât maĭ micĭ, chĭar şi în contul traĭniciei şi a speselor cu carĭ e împreunată susţinerea uneĭ construcţiunĭ maĭ puţin traĭnice, pentru ca laicul preocupat şi neorientat în spesele de susţinere necesare în viitor şi în traĭnicia diferitelor construcţiĭ, să-ĭ primescă ofertul. O construcţiune esecutată după un ast fel de plan trebue de regulă cârpită şi modificată an de an cu spese enorme, socotindu-le capitalisate în decursul duratei îndelungate al uneĭ construcţiunĭ.

Aşa dară prin sistemisarea unuĭ inginer s'ar puté cruţa cu vremea şi o mulţime de banĭ necesarĭ azĭ pentru reparaturĭ la construcţiĭ rĕŭ chibzuite.

Cele maĭ mărĭ folóse le-ar aduce însc un ast fel de inginer, făcênd escursiunĭ şi cercetărĭ pentru a cunósce diferitele împrejurărĭ date în diferitele puncte ale teritoriuluĭ uneĭ provinciĭ bisericescĭ, ca apoĭ se pótă proïecta acomodat acestora acţiunĭ technice, prin carĭ să se sporéscă isvórele de câştig a aşeźĕmintelor bisericescĭ şi scolare. Prin o ast fel de activitate, şi bunăstarea poporuluĭ ar putea fi promovată, servindu-i-se esemple viĭ pentru o folosire maĭ raţională a bunurilor date nóue de Dumnezeŭ.

Un ast fel de inginer în timpul disponibil, va puté lucra o colecţiune de proïecte de biserică, şcóle etc. de diferite preţurĭ şi forme. Prin ast fel de planurĭ-model se va ajunge cu vremea ca *cu acelea-şĭ jertfe materiale* să poşedem în viitor biserică, şcóle ş. a., maĭ frumóse, maĭ raţional aranjate şi edificate în un stil corĕspunzĕtor rituluĭ nostru.

Revisuirea diferitelor proïecte, carĭ aŭ lipsă de aprobarea forurilor superióre bisericescĭ, încă s'ar face prin un om de specialitate. Acesta va puté observa la timp erorile eventuale, fórte dese în proïecte elaborate de întreprinzĕtorĭ defectuos cualificaţi, erorĭ carĭ trecute cu vederea pot avea în anumite casurĭ urmărĭ fatale. Tot odată va puté proïecta şi modificările necesare saŭ va putea propune modificărĭ în proïecte prin carĭ întregul să devină maĭ corĕspunzĕtor.

La stabilirea condiţiunilor, pe lângă carĭ să se deïe în întreprindere esecutarea uneĭ construcţiunĭ şi cu ocasiunea predărĭĭ în întreprindere a uneĭ construcţiunĭ, inginerul ca specialist, ĭarăşĭ va puté servi cu indigitărĭ, carĭ vor îndrepta starea de acum a lucrurilor.

In decursul esecutăreĭ uneĭ construcţiunĭ şi la preluarea uneĭ construcţiunĭ va puté controla maĭ cu înlesnire şi cu precepere, că observă-se condiţiunile stabilite în contractul încheiat cu întreprinzĕtorul şi principiile stabilite de sciinţă, pentru ca construcţiunile să fie stabile, durabile, din material bun, materialul să fie raţional folosit şi altele.

Devenind necesare transformărĭ la construcţiunĭ esistente, va puté proïecta atarĭ operaţiunĭ, prin carĭ să se saneze radical defectul.

Afară de acestea agende înşirate, alte multe lucrurĭ va puté isprăvi inginerul aplicat în serviciile uneĭ provinciĭ bisericescĭ, a căror înşirare în acest tractat, carele are menirea maĭ mult numaĭ de a suleva idea. n-o ţin denecesară. Tot din acest motiv nu am dovedit cu date diferitele aserţiunĭ.

Instituirea unuĭ ast fel de inginer de abia o cred însc de posibilă cu un salar maĭ mic, de cât acela ce îl are un inginer la stat Reservându-i-se eventual acestuĭ inginer dreptul de a puté purta praxă privată de abia cred, că acest drept, să fie ecuivalent cu celea alalte favorurĭ şi beneficiĭ (dreptul la pensiune, şi a.) ce le are un inginer de stat afară de salar.

Condiţiunile ar fi cam următórele, presupunênd garantarea dreptuluĭ de praxă privată:

Pentru agendele de cancelărie: Salar fundamental: 2000—2400 cor. plus maximum şase cuincuenale a 400—500 cor. Cuartir corĕspunzĕtor în natură saŭ în relut.

Pentru agende afară de cancelărie: Spesele de drum, plus diurnă pentru timpul petrecut în călătorie şi în lucru: pentru o jumĕtnte de zi 12—20 cor., pentru o zi

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domnĭ Preoţi, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

20—30 cor. Pentru ocupaţiune saŭ călătoria necesară nóptea, diurne duple.

Salariul şi cuincuenalele cred a să puté acoperi în unele din diecesele nóstre din contribuirea parochiilor şi a fondurilor administrate de organele respectivel diecese. Socotind anual 2—4 cor. de o parochie (saŭ odată pentru tot-de-una 40—80 cor.) ar maĭ rĕmâné sume marĭ în sarcina fondurilor. Diurnele să înţelege s'ar solvi din cas în cas de partida interesantă.

Întru cât metoda acésta de a crea salariul necesar nu e potrivită împrejurărilor saŭ când agendele ingineresc esistente nu ar fi aşa de numĕróse ca să ocupe în continuu pe un individ, o altă metodă ar fi, a folosi pe acest inginer şi în administraţia centrală a dominiilor fundaţionale. În casul acesta va trebui să i-se completeze salarul după acéstă funcţiune, la plata corĕspundĕtóre unuĭ inginer.

Asemenea ar puté ocupa ingineriul fiind puţine agendele ingineresc şi o catedră matematică saŭ fisică la una din scólele, ce de regulă esistă în centrele dieceselor, cum e d. e. scólă civilă, preparandie. Arangiându-i-se órele aşa, încât după trebuinţă în dóuĕ-treĭ zile de lucru consecutive să fie liber de prelegerĭ, va puté împlini comod şi agendele de inginer, cu atâta maĭ vîrtos, fiind că vara, când agendele ingineresc se sporesc, la scólă e vacanţă. Şi în casul acesta salarul de profesor. va trebui completat la unul corĕspundĕtor unuĭ inginer.

O altă metodă ar fi să se alieze spre acest scop dóuĕ saŭ maĭ multe diecese. Avênd azĭ la dispositie aşa mijlóce perfecte de comunicaţie, depărtările dintre centre n'ar causa greutăţĭ în mersul lucrurilor.

Cu deosebire pentru a face un început şi o probă în direcţia acésta, cred că s'ar puté uşor purcede după una din metódele din urmă.

Folósele materiale şi morale ce s'ar realisa prin instituirea ăstor fel de ingineri carĭ ingineri netăgăduit ar spori isvórele de câştig a aşedĕmintelor nóstre bisericescĭ şi scolare, cred că nicĭ nu ar sta în proporţie cu jertfele materiale minimale nenecesare.

Ioan F. Negruţiu,
inginer diplomat.

Recomandăm atenţiuneĭ forurilor competente acest articol, care, cuprinde lucrurĭ vrednice de o gândire seriósă. Special în sinodul archidiecesan, ar puté forma acéstă idee un punct de desbătut.

Red. „Unirel."

În ajunul sinodului archidiecesan.

Una dintre însuşirile frumóse dintre virtuţile marĭ, carĭ aŭ caracterisat în timpurile bune şi rele, în timpurile de glorie şi restriste preotimea şi poporul român gr.-cat. din provinţa de azĭ mitropolitană de Alba-Iulia şi Făgăraş, a fost şi este: omagiala lor reverinţă, necondiţionata lor încredere şi entusiastica lor alipire către Capiĭ lor supremĭ bisericescĭ.

Trecut-aŭ acéstă preotime şi acest popor prin marĭ şi grele încercărĭ, îndurat-aŭ suferinţe ca şi carĭ nicĭ o preotime şi nicĭ un popor credincios din acéstă patrie nu a vĕdut; căcĭ ea a avut să lupte o luptă grea şi amară ca preotime română greco-cat., *a trebuit să lupte, să străbată înainte, să convingă prin purtarea ei morală şi oficiósă, prin acţiunile ei mari şi salutare pentru întreg neamul românesc, că unirea ei cu biserica Romei nu însémnă defecţionare de la naţiunea română, nu însémnă abandonarea credinţeĭ strămoşescĭ, ci din contră: reaflarea acesteia, întórcerea ei în sînul bisericiĭ strămoşilor sĕĭ, înţelegênd ea tot odată şi marile avantaje şi interese chiar şi temporalĭ ce se puteaŭ şi s'ar puté acuira din punct de vedere românesc pentru întreg neamul românesc din unirea sa cu biserica Romei.*

Cine scrutézĕ nepreocupat fasele istorice prin carĭ a trecut acest cler şi poporul sĕŭ credincios în decurs de doĭ seclii, purtarea luĭ morală şi oficiósă, continua luĭ desvoltare intelectuală — în butul tuturor miseriilor şi suferinţelor sale, va trebui să recunóscă, *că acest cler a deprins în aceşti doĭ seclii pentru biserica şi neamul sĕŭ un apostolat aprópe egal cu martiragiul,* de o parte continuu şicanat de contrariĭ sĕĭ politicĭ, iar de altă parte — durere — *de multe orĭ tendenţios suspiţionat şi presentat şi azĭ înaintea neamului sĕŭ* ca pe un desertator de la trunchiul neamuluĭ sĕŭ românesc.

Dară acestea suspiţionărĭ nevrednice şi invective tendenţióse şi maliţióse le-a spulberat activitatea luĭ binefăcĕtóre revĕrsată în decurs de doĭ seclii asupra întreg neamuluĭ românesc, le spulberă şi azĭ paciinţa acestuĭ cler în lupta înceată şi greóie, dară sigură şi nelncetată pentru binele şi propăşirea Sionuluĭ românesc unit cu Roma.

Istoriciĭ uneĭ generaţiĭ — póte încă îndepărtate — vor recunósce între lacrimĭ de bucurie şi recunoscinţă, *ceea ce azĭ din principiĭ greşite şi pe basa unor informaţiunĭ tendenţióse, istoricĭ şi corporaţiunĭ românescĭ sciinţifice înalte, nesocotesc,* — că mare a fost darul şi bunătatea dumnezelésc ă arĕtată neamuluĭ românesc atunci, când prin actul

FEUILLETON.

Feriile luĭ,

Schiţă de

Helene Lang-Anton.

Christian Petersen era un om fericit; o spunea el însuşi, şi decĭ trebue că era aşa. El se bucura de tóte celea, şi cu tóte era îndestulit. Chiar şi în unele neajunsurĭ afla el tot de una o parte bună; fericirea luĭ de bună samă sta în nepretensiune. Ómeniĭ clătinaŭ din cap, când întâlniaŭ pe omuţul cel sĕc, cu zimbetul luĭ cel prietinos şi cu îndestulirea întipărită în ochĭ. Mulţĭ din eĭ eraŭ situaţĭ maĭ bine. şi totuşi se lamentaŭ de viaţă, ca de valea plângerii.

Christian Petersen era diurnist la postă, zilnic era ocupat opt óre pentru un salar miserabil, din care maĭ susţinea pe sora luĭ, cu fata eĭ cu tot. Ambele muierĭ trăiaŭ la el şi-ĭ purtaŭ gospodăria.

Pentru ele nicĭ nu s'a căsătorit. Că ĭ-a căđut greŭ acéstă resignaţiune, că a avut o viaţă liniştită — nimenia nu scia, de óre ce nicĭ când nu vorbia despre aşa ceva. Locuia în capĕtul orăşelului într'o căsuţă hârbuită pe din afară, pe care el o numia cu ambiţie „villa luĭ," de óre ce drumul de ţară ducea pe lângă curtea cea mică şi avea un prospect peste fînaţe. În curte era un teiŭ bĕtrânu, sub care prândia vara de multe orĭ. Curtea o numia „parcul luĭ."

Când se plângeaŭ câte odată surorile luĭ, că el lucrézĕ atâtea óre la zi, el răspundea ridênd: Lucrând trece ziua atât de lute, şi aşa e bine; căcĭ nimic nu e maĭ înfiorător ca un om fără ocupaţiune.

De lamentaŭ ele câte o dată că din causa chirieĭ celeĭ micĭ locuiaŭ aci şi el e silit a face de patru orĭ pe zi acea cale lungă până la postă — el răspundea iara zimbind: e numaĭ o preumblare, care-ĭ fórte folositóre sĕnătăţiĭ.

De se plângeaŭ ele că el e silit a merge prin ger şi frig într'o manta vechie, rósă, pe când ómenĭ tinerĭ, tarĭ, se învăluiaŭ în blane, el le spunea: blanele îs numaĭ risipă, învîrtoşarea e priincióasă fie căruĭ om.

Aceste întrevorbirĭ, care se repetaŭ destul de des, se terminaŭ tot de una cu aceea, că el aducea pe surorile luĭ la convingerea, că ei nu ar voi nicĭ de cât altă viaţă, de cât care o are. Da, ar puté chiar să se supere, dacă surorile luĭ ar invidia pe ómenĭ, cărora le merge maĭ bine.

Numaĭ atunci, când vorbiaŭ surorile luĭ despre continua luĭ obosală, că nu are nicĭ când ferĭ. numaĭ atunci tăcea un minut şi arunca cu lăcomie ochiĭ în depărtare peste fînaţe.

Da, se pótă odată odichni colo după pădurĭ, pe dealurĭ, se maĭ vadă ceva din lume, aceea trebue că-ĭ frumos! Dar la aşa ceva nu era de gândit. Ferĭ ar fi căpĕtat el de sigur, dar atunci îĭ înceta micul salar şi atunci din ce ar fi trăit?

În presenţa surorilor luĭ nu şĭ-a descoperit nicĭ când acéstă dorire şi nicĭ ele nu aŭ sciut cum se începă vorba despre afacerea ferilor. Dar el se înşela, când credea că ele ambele eraŭ îndestulite cu atâta. Ele sciaŭ fórte bine, de ce nu-şĭ lua bĕtrânul ferĭ, şi nu-şĭ putea lua ferĭ, ele sciaŭ, că pentru ele se întîmplă acest lucru, şi acésta le căđea tare greŭ.

De anĭ de zile se tot sfătuiaŭ ce ar fi de făcut, să trimită unde-va pe bĕtrânul în ferĭ. Dar de óre ce din salarul cel mic al luĭ şi din micul câştig accidental, ce-l aveaŭ ele, nu se puteaŭ face economiĭ, ast fel rĕmâneaŭ numaĭ cu sfatul. Cu tóte acestea ele nu-şĭ pierdură speranţa, ci pururea se cugetaŭ la aceea, cum s'ar puté efeptui planul lor.

Christian Petersen nu avea idele despre grija ce le consumă pe ele, de óre ce el nu le spusese nicĭ când dorirea, ci era îndestulit şi fericit ca de comun.

Peste drum de la postă îşĭ avea casa bogatul Schmiedeck era preţióasă pe din afară şi întocmirea-ĭ internă şi maĭ preţióasă. Era cea maĭ frumósă casă în orăşelul acela şi Schmiedeck era cel maĭ avut om. El era un bĕtrân original, care trăia cu frate-sĕŭ geamĕn, care-ĭ sĕmĕnă întru tóte, ei nu mult făceaŭ din lume şi din ómenĭ.

Un servitor bĕtrân servia pe domnĭ şi casa lor, maĭ era apoĭ în casă un bucătar şi un visitiŭ; despre vre-o fiinţă muierésc ă nu era nicĭ urmă. Albiturile şi cârpiturile se dat afară din casă şi eraŭ date în samă servitoruluĭ, care le şi plătea.

Sora luĭ Petersen luă asupra-şĭ aceste lucrărĭ ale domnilor Schmiedeck, după ce muri vecina sa, care le îndeplinise maĭ mulţĭ anĭ. De multe orĭ, când sta cu fată sa lucrând la ast fel de nimicurĭ, zicea ea suspinând:

— Schmiedeck ne-ar puté ajuta, pentru un bogat ca el ar fi o nimică gólă banĭ pentru călătoria de ferĭ a luĭ Christian.

La ce fata răspundea:

— Ar trebui rugat.

Bĕtrâna suspina iarăşi:

Unirii sale cu biserica Romei în credinţă, a pus piatra unghiulară, piatra fundamentală la deşteptarea şi mărirea neamului românesc.

În acela-şi timp, care biserică din patria nóstră se póte lăuda, că Archiereii sĕĭ toţi, unul ca unul, aŭ strălucit prin erudiţiune, prin o viaţă adevĕrată apostolică, prin iubirea nemărginită a bisericii concredute ocârmuirii lor, pentru carea unii aŭ suferit esil şi martiriŭ; mai de parte prin abzicerea de tóte comoditătile unei vieţi îndestulite şi liniştite ce le oferia înalta lor posiţie socială, — şi în locul acestora aŭ luat asupra lor cea mai grea sarcină, cel mai greŭ apostolat şi cea mai mare responsabilitate ce o póte lua cineva înaintea lui Dumnezeŭ, a Bisericii aĭ căreĭa Capĭ aŭ fost şi sînt, şi a neamului din a cărui sânge s'aŭ născut?!

Dăm mulţămită fiéscă Dumnezeului părinţilor nostri pentru conducerea şi ocrotirea sfintei nóstre biserici în luptele cele grele ce le-a purtat în decurs de doĭ seclii trecuţi pentru esistinţă şi propăşire; dăm mulţămită Dumnezeului părinţilor nostri pentru trimiterea în fruntea eĭ a atâtor bărbaţi marĭ, adese orĭ părutĭ după traiul şi zelul lor apostolic după iubirea lor nemărginită către biserica şi neamul lor, şi după imensele sacrificiĭ aduse pe altariul acestora cu multă abnegaţiune, părutĭ zic, ca solĭ trimişĭ din cer pentru atingerea unuĭ mare scop, şi sperăm, că cu bunăvoinţă părintéscă vor asculta în proximul sinod archidiecesan durerile şi suferinţele create acesteĭ preoţimĭ de timpurĭ şi împrejurărĭ independente de voinţa eĭ, şi vor afla mijlócele şi calea corĕspunzĕtóre pentru sanarea lor.

I. P. P.

— Spre acel scop ar trebui să-l vadă omul mai întâiŭ şi să vorbéscă cu el. Servitorul însĕ are poruncă aspră, să nu lase nicĭ un om înaintea lui şi e întrebare încă dacă Christian ar voi a lua banii orĭ ba. Tu sci cât de sumeţ cugetă el despre elimosină, şi acésta n'ar fi alta de cât elimosină. —

Într'o zi avură noroc mulerile nóstre. Tocmaĭ când duseseră albiturile şi primiseră banii, se întâlnirĕ în curte cu d-nul Schmiedeck şi cu frate-seŭ, carĭ tocmaĭ veniaŭ de la preumblare. Ele salutară şi eĭ mulţămirĕ fără a le privi.

Decisă repede înaintă fata spre eĭ, pe când mamă-sa o reţinĕ mâniósă. Dar reţinerea veni prea târziŭ, căci ea apucase a se rugă:

— Domnule Schmiedeck, te rog de o vorbă.

Acesta stete locului, se vedea că nu-l pare bine.

Ce voiaŭ de la el aceste dóuĕ femeĭ, pe care el nu le cunoscea? Aveaŭ vre-o trebuinţă dar atunci, puteaŭ spune servitorului, la el era cassa sĕracilor. Schmiedeck, pe lângă tot esteriorul lui respingĕtor, avea inimă bună către sĕraci. Ei da bucuros şi era mai mare binefăcĕtor de cât cum îl cunosceaŭ ceĭ mai mulţi ómeni din oraş. Aparţinea acelor puţinĭ carĭ nu pretind nicĭ mulţumită nicĭ recunoscinţă. Nu mai cât nu putea suferi ca cineva să se adreseze la el personal. În aceea vedea el un act de violenţă, care îl împietrea contra voinţiĭ lui. Despre aceea bietele femeĭ — spre norocul lor — nu ştiaŭ nimic, alt cum de bună samă, pe cât eraŭ de ruşinóse, nu şi-ar fi luat curajiul să-l opréscă.

(Va urma.)

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Romană.

(Fine).

Cazul cu cununia falşă.

Cununia falşă, întărită de Archiereul bulgar.

Pe timpul, când Archiereul bulgar, anume Grigorie, a vrut cu de-a sila să introducă limba bulgară în biserica română, ca să pótă reuşi, a croit următorul plan falş, pe care l-a şi aplicat; însĕ fără nicĭ un resultat. — La anul 1892 Februar. unul din Bulgariĭ din mahala, venit de curênd din satul Leşani, având nevastă în satul Leşani, nu ştiŭ cum s'a logodit cu o fată din mahala. Vrênd Bulgarul, după lege, a se cununa cu fata cu care s'a logodit, a fost oprit însĕ în urma unei reciame din partea soţiei lui din Leşani, către Archiereul bulgar.

Bulgarul să ducea mai în tot-de-una la fată, chiar şi acolo durmia, după cum spun vecinii. — Ei, vĕdĕnd, că pe de o parte Archiereul nu le dă voe să fie cununaţi, şi pe de altă parte fata rămânând grea (însărcinată) şi ca să îşi acopere ruşinea aŭ declarat amândoĭ că sînt cunoscuţi.

Archiereul, aflând despre acésta şi ca să ajungă la ţinta dorită, adecă să introducă limba bulgară în biserică, a chemat pe preotul român Vanciŭ Sgala şi s'a adresat cu un ton aspru cu vorbele: „de ce aĭ cununat pe cutare bulgar?“ Preotul s'a mirat audind ast fel de vorbe şi a răspuns Archiereului: „Prea Sfinţite: eŭ nu am habar de vorbele ce îmĭ vorbescĭ, cercetéză póte să fie altul. Archiereul tot cu acelaşi ton îi zice preotului. „Astă-zi să staĭ aicĭ la Mitropolie.“

Pe la órele 10 a chiemat şi pe Bulgarul şi l-a întrebat, dacă în adevĕr este cununat saŭ nu. — Bulgarul a spus adevĕrul, că nu e cununat. Tare iritându-se Archiereul şi ca să-l sparie l-a dat în mânile unui jandarm, ca să-l puie în temniţă.

Pe urmă a chemat şi pe fată, care şi ea ca şi soţul eĭ a declarat, că nu sînt cununaţi.

După mai multe vorbe şi interogărĭ şi ameninţărĭ chiar, fata a fost nevoită să declare şi să spue minciunĭ, că s'aŭ cununat cu un preot grec din Tuşemiştea, cu intenţiunea, că vor fi scăpaţi din încurcătura în care se găsia, pe când în realitate nu eraŭ cununaţi.

Către sară, preotul nostru Sgala a fost liberat; iar pe fata aŭ oprit'o şi aŭ trimis'o la locţiitorul Archiereului. — Acesta cu linguşirile lui a îndemnat-o să zică, că Papa Vanciŭ Sgala ne-a cununat, promiţându-i, că va fi liberată, îndată-ce va face declaraţiunea asta, că Papa Vanciŭ ne-a cununat; la din contra soţul eĭ va fi în arest şase anĭ şi dînsa nu va fi mulerea lui. Fata, temêndu-se de aceste cuvinte, zice că Papa Vanciŭ şi imediat i-s'a făcut interogaţie pe limba bulgară, care aŭ fost scrisă aşa: cine te-a cununat? (ceĭ ti vencia?) Papa Vanciŭ. Unde te-a cununat? (cade ti Veucia?) a casă la el (doma-mu).

Cine a fost naş şi fărtat? (coĭ beşe cum i bratim?) Dimitri i Stoian Şancar. În acel moment s'a dus ca să spună şi soţului eĭ, care era în închisóre ca să declare şi el aşa.

Joĭ des diminéţa aŭ chemat pe Papa Vanciŭ pe Dimitri şi Stoian Şuncar. — Acestor doĭ le-aŭ dat juramînt. Eĭ fiind inocenţi aŭ jurat că nu ştiŭ nimic de faptul ăsta; iar preotului în faţa feteĭ. Archiereul a cetit interogarea, făcută şi preparată de cu sară, adecă singur Archiereul întreba şi tot el răspundea şi în urmă a zis feteĭ: „Taca Sandro? (aşa Sandră!), dênsa răspunde: Taca sfeti Vladico; şi imediat îĭ zice: izlezĭ nadvor (eşĭ afară). Preotul în zadar striga că nu cunósce de faptul ăsta şi nicĭ că are habar. Archiereul ordonă, ca preotul să stea la Mitropolie, unde şi a dormit în acea sară.

Vinerĭ diminéţa a venit secretarul şi l-a zis preotului: Veĭ fi liberat, dacă cerĭ Archiereului pardon. — Preotul, inocent fiind n'a zis Archiereului pardon. După 2—3 ceasurĭ l-aŭ exilat trimiţêndu-l cu doĭ jandarmĭ, ca pe un criminal la mănăstirea Sis-feti din satul Leşani, care pe românește să zice: Dumineca tuturor sfinţilor. Bulgarului şi feteĭ le-aŭ dat drumul, carĭ până astă-zi nu sînt cununaţi. În locul lui Dimitri Şuncar, care a jurat, că n'are habar de lucrul ăsta aŭ pus un băiat de 12 anĭ, ca şi cum el ar fi fost naş la acea cununie falşă. Vaĭ! Vaĭ! Vaĭ!

* * *

Cetind cine-va cu atenţiune cele ce ne povesteşte cronicarul român de faptele întîmplate, întreb pe cel mai bigot ortodox ce idee îşi face de representanţiĭ ortodoxismului falş? Nu este óre revoltător asistând la asemenea scene sfâşietóre, căşunate Românilor de falşiĭ apostoli aĭ ortodonismului grec şi slav? Cum dar, noĭ Românii să nu ne îndreptăm paşiĭ spre sfinta biserică de la Roma?

Un Român Macedonean.

REVISTE.

Resbelul Ruso-Japones. Lupta ce s'a dat mai în urmă între Ruşi şi Japonezĭ, continuă a pre ocupa lumea întrĕgă, şi mai vîrtos catostrofa vaporului Petropavlovsc, unde s'a prăpădit cel mai mare şi mai eroŭ comandant al floteĭ ruse. Catastrofa vaporului Petropavlovsc, a fost premersă de o luptă crâncenă între acestea dóuĕ puterĭ. Amenuntele lupteĭ din 13 April, sînt următórele: După ce admiralul Togo, s'a încercat de mai multe orĭ fără succes să încuie eşirea năilor din Port-Artur, a aflat un noŭ mod pentru esecutarea planului luĭ. S'a hotărît ca să depună mine submarine la întrarea în port, sperând ast fal că vre-o naie de rĕsboiŭ rusă se va lovi în ea, va explota şi va închide eşirea. Togo dară a început să manevreze pe dinaintea portului rus, voind să înşele năile ruse afară din port, ca ast fel năile carĭ ar trece nevătămate pe sub năile submărime să le silĕscă să se lupte cu el pe marea deschisă. Negura dĕsă ce s'a lăsat Mĭercurĭ diminéţa, asupra Port-Arturului a împedecat de a se vedea apropierea floteĭ japoneze pentru esecutarea îndrăsneţului plan, o naie secundată de 2 torpede aŭ pornit spre Port-Artur, vaporul Curiomaru, a

ţinut de-a dreptul spre întrare în port, şi în butul focului puternic ce s'a deschis contra lui, din partea tunurilor de la ţĕrmuri, şi-a aşedat minele submarine fără se presupună Ruşii ceva rĕu. După ce Togo a fost înscinţat prin telegraful fără sîrmă, că planul a succes; a şi plecat spre Port-Artur cu 8 năi de rĕsboiŭ. Togo a cugetat că negura ce s'a fost lăsat, va acoperi cu totul apropierea floteĭ japoneze, dar tocmaĭ atuncia când ar fi avut maĭ mare lipsă de ea, negura a început să se ridice. Ruşiĭ, care aŭ ieşit din port ca se urmărescă torpedele şi naia Curiomaru, şi carĭ deja eraŭ departe de port, aŭ observat puterea preponderantă a floteĭ japoneze, şi a început să se retragă. Togo ĭ-a urmărit cu putere. O luptă între ambele flote a fost neîncunjurabilă, Flota rusă s'a luptat retrăgêndu-se într'un chip admirabil. Înaintea floteĭ ruse mergea Petropavlovsc în care era admiralul Makarov dimpreună cu întreg statul major. Petropovlavsc a fost tocmaĭ în întrarea portuluĭ, când ea s'a ridicat odată, se părea că vrea să se ridice în aer, apoĭ a rĕcăduț şi într'un chip nespus de scurt s'a scufundat. La acésta s'a născut o confusie fórte mare. Ruşiĭ aŭ înţeles cursa ce le-aŭ întins japonesiĭ. Catastrófa acésta s'a întîmplat la 12 óre înainte de amézĭ. Japonesiĭ până la amézĭ aŭ dat în continuŭ cu tunurile, la amézĭ flota lui Togo s'a retras. A dóua zi Joĭ Togo a încercat să înşele din noŭ năile ruse din port, planul însă nu ĭ-a succes. În aceia zi aŭ maĭ perit încă 900 de mateloţĭ. În urma acesteĭ catastrófe, flota rusă dinaintea Port-Arturuluĭ a perdut considerabil din forţa; care la sosirea lui Makarov promitea fórte mult, căcĭ până când fostul admiral Stark, se mărginea numaĭ la defensivă, până atuncĭ Makarov a păşit pe terenul acţiuneĭ, luând ofensiva asupra floteĭ japoneze. Ĭar dacă acésta nu a reuşit, vina nu a fost a luĭ.

Flota rusă, se póte zice, că este cu totul sdrobită, aşa că Japonesiĭ fără frică îşĭ pot debarca ostaşiĭ chiar în apropierea Port-Arturului.

Perderile Ruşilor pe mare de când aŭ început luptele sînt enorme, în 8 Februar, când s'a început lupta, ruşiĭ aveaŭ la Port-Arthur următórele cuirasate: Poltava, Pobreda, Petropavlovsk, Peresvjet, Retvizan, Sebastopol, Oslatja şi Tzezarevicĭ.

Din aceste maĭ sînt în stare de luptă Poltava, Sebastopol şi Oslatja.

Aŭ perdut apoĭ încrucişetórele Bojarin şi Pallada, după cum aŭ maĭ perdut la 13 Aprile afară de cuirasatul Petrovalosk — **care singur a costat 27,500.000 franci** — încă 4 vase de rĕsboiŭ.

Lupta decisivă în rĕsboiul ruso-japones de aci încolo, are să se desfăşore *pe uscat*,. Şi cel puţin azĭ nu se póte calcula pĭerderea ce va suferi-o Rusia, chiar când, de alt fel, ea ar rĕmâné biruitóre.

Vedem însă, că Japonesiĭ fără jertfă aŭ ajuns la posiţie superióră, că fără a perde un singur om, că numaĭ cu dibăcia şi îndrăsneala aŭ causat Ruşilor stricăciuni enorme pe uscat şi pe apă.... Chiar Ruşiĭ consideră singuri mórtea luĭ Makarov egală cu nimicirea uneĭ întregĭ flote, atâta speranţă legase de acest oficer mult preţuit de alt fel în lumea întrĕgă!...

Se maĭ póte constata chiar de pe acum, că japonesiĭ şi-aŭ ajuns deja una din ţintele acestuĭ rĕsboiŭ: *sînt stăpânĭ pe Corea* şi după tóte semnele şi prevederile, e chestie numaĭ de puţină vreme ca eĭ să ajungă stăpânĭ şi pe o parte însemnată a Mandşurieĭ. Eĭ aŭ adecă atâtea trupe la hotarul Mandşuriei, că Ruşiĭ multă vreme nicĭ nu vor încerca să dea o luptă decisivă. De fapt Ruşiĭ se şi retrag într'una şi va fi destul o singură înfrângere pentru ca să păţéscă ce aŭ păţit la 1877; s-o ĭ-a la fugă şi să nu se oprescă de cât — acasă, pe pămîntul patrieĭ lor.

Acolo Japonesiĭ nu-ĭ vor urma căcĭ poporul acesta galbin nu vrea stăpânire asupra altora, se apără însă vitejeşte în contra opresorilor. Ĭar Ruşiĭ de sute de anĭ tot politică de cucerire aŭ făcut. Şi ca să nu vorbim de cât de cele maĭ recente: n'a fost óre o neiertată crimă *răpirea Basarabieĭ*, drept recunoscinţă, că regele Carol îĭ scăpase să nu fie aruncaţĭ de Turcĭ în Dunăre? Şi în Extremul Orient: ore nu de la Japonesĭ aŭ luat Ruşiĭ Port-Arthurul? Şi cum': fără vre-o jertfă, ci numaĭ prin uneltirĭ diplomatice?

Orĭ ce desastre ĭ-ar ajunge deci, nu sînt de cât o meritată pedépsă.

Şi-ĭ va ajunge multe, pentru că sînt siliţĭ să lupte pe un teritor unde pămînt şi apă, deal şi vale, totul lĭ-e duşman. Îĭ va ruina acest rĕsboiŭ îndeosebĭ în ce privesce finanţele.

Miĭ îĭ costă transportarea fie căruĭ soldat în Mandşuria. Sînt îngrozitóre amănuntele ce viu despre greutăţile acestor transporturĭ. În lacul Baical s'aŭ înecat sute de soldaţĭ, pe drum aŭ înghĭeţat alte multe sute, chiar un doctor a înghĕţat; şi cât e de lungă linia transsiberiană, în stânga şi drépta plin e de barace, improvizate drept spitale, şi tiscuite-s tóte de soldaţĭ carĭ se vaĭetă. Zecĭ de miĭ soldaţĭ, o armată întrĕgă, sînt legaţĭ într'una apĕrarea trenurilor, căcĭ tot pe pămînt unde Ruşiĭ sînt urîţĭ trece acest tren ... Lunĭ de zile trec apoĭ până ce un regiment plecat din Moscva, de pildă, póte se ajungă în Mandşuria.

Ce va fi acum, că s'a desghĭeţat Baicalul şi trupele nu maĭ pot trece de cât pe pod plutitor, supus puterieĭ furtunilor dese şi a sloiurilor uriaşe de ghĭaţă, — vom afla maĭ târziŭ.

În acest interval Japonezĭĭ debarcă în pace şi cuprind tóte posiţiile strategice ale terenului de luptă. Şi câţĭ Ruşĭ vor cădea până să-ĭ isgonéscă pe Japonesĭ din întărituri, presupunênd că pe uscat în cele din urmă vor ajunge superiorĭ Japonesilor!... Şi cine garantézĕ că după cea dintâiŭ înfrângere pe uscat a Ruşilor, Chinezĭĭ nu vor lua şi eĭ arma, alăturându-se Japonezilor?

CORESPONDINŢE.

SINÓDELE PROTOPOPESCI.

— districtul Ulpieĭ-Traiane. —

13 April n.

Cu ocasiunea sinodului — preoţesc din districtul Ulpieĭ-Traiane, — ţinută în 27 Martie 1904. în fruntaşa parochiĕ Clopotiva, orĭ şi cine s-a putut convinge pe deplin, ce póte presta activitatea, diligînţa şi prudinţa pastorală! Biserica şi scóla, — fundamental reparate, frumos şi bine adjustate, — casa parochială asemenea, moralitatea, prosperarea şi interesarea poporului din acésta parochie faţă de scóală şi biserică sînt a-se mulţămi actualului admin. parochial On. *Iacob Nicolescu,* care aşa de bine şi-a sciut câştiga iubirea, stima şi încrederea, nu numaĭ a credincioşilor sĕĭ, ci şi a tuturor locuitorilor din comună!

Adunăreĭ ĭ-a premers mărturisirea preoţilor şi servirea s. liturgie, pontificată de către Prea On. Dr. *Iacob Radu,* Vicarinl Haţegului asistat de M. On. *Nicolaŭ Muntean,* admin. protopopesc districtual şi de *Iustin Ţiarină* preot în Paucenescĭ. La finea s. liturgie a ţinut Prea On. Dnu Vicar. predică despre *„păcatul neascultăreĭ“*. Predica ţinută în stil poporal şi cu mult avênt a făcut asupra numeroşilor ascultători o impresiune fórte bună.

Adunarea, protopopéscă a fost presidată de M. On. *Nicolae Muntean* adm. protopopesc. — bucurându-ne de presinţa, ca óspe, a Prea On. Dn *Dr. Iacob Radu.* Maĭ întâiŭ M. On. Domn preşedinte cetesce un raport fidel despre starea districtului cu finea an. 1903. Raportul, — cu mulţămită — s-a luat spre sciinţă. După aceea s'a cetit „decisul consistorial Nr. 248—1904, peste hotărîrile aduse în adunarea protopopéscă din anul trecut.“ Din acel „decis“ ni-am informat, că Prea Ven. Consistor Episcopesc, nu a aprobat decisinnea clerului districtual de a înfiinţa un *„fond“* pentru ajutorarea familielor clerului districtual; motivându-se neaprobarea cu aceea, că Prea Ven. Ordinariat Episcopesc intenţionézĕ ameliorarea fondurilor diecesane a *„preoţilor deficienţi“* şi *„Viduo orfanal“* prin urcarea taxelor de la toţĭ preoţiĭ diecesani!

Pentru înfiinţarea *„Reuniuneĭ funebrale“* a preoţilor districtuali, decisă în adunarea din anul trecut, am primit din partea Prea Ven. Ordinariat îndrumarea ca aceea „Reuniune“ să-o înfiinţăm în alianţă cu clerul din Vicariatul Haţegului. Înfiinţarea „Reuniuneĭ funebrale“ în alianţă cu clerul din vicariatul Haţegului s-a primit cu mare însufleţire, decidêndu-se, ca în aceea să fie obligaţĭ *„ex officio“* a intra ca membrĭĭ toţĭ preoţiĭ, docenţiĭ, cantoriĭ şi crâsnicĭĭ greco-catolicĭ din Vicariat, şi din districtul Ulpieĭ-Traiane. Pentru înscrierea membrilor, compunerea statutelor, susternerea acelora spre aprobare şi înactivarea „Reuniuneĭ funebrale,“ s-a ales o comisiune de 4 membrĭĭ, anume: Prea On. Domn *Dr. Iacob Radu,* M. On. *Nicolaŭ Muntean,* On. *Iacob Nicolescu* şi On. *Silviŭ Simoneti.* Faţă de apelul protopopilor din Archidiecesă, dat în cestiunea „regulăreĭ congrueĭ“ pus la pertractare, clerul districtual — avênd deplină încredere în Ilustriĭ şi Mariĭ Archiereĭ, — carĭ actualminte gu-

veneză Provincia metropolitană, decid a o lua de la ordinea zilei.

S'a decis la propunerea și energica insistință a președintelui, — *„introducerea misiunilor poporali ținênde cu ocasiunea adunărilor protopopesci,“* de la carî se aștéptă mult bine și vědit folos spiritual pentru iubitul nostru popor!

S'a stabilit definitiv programul visitațiunei canonice, a Ilustrității Sale, preabunului și mult iubitului nostru Archiereu *Dr. Vasiliu Hossu,* ce-l va face, în luna Maiu a. c.

S'a decis, ca în venitor, adunările pe topopesci. să fie *„mixte,“* respective să se învite și să fie obligați a participa la acelea. atât învețătorii cât și curatorii primarî bisericescî.

Pentru adunarea protopopéscă pro-1905 s'a designat parochia Bucova la care ca concionant s'a ales On. *Iacob Nicolescu.*

După finirea pertractării obiectelor, puse în programul adunării On. *Iustin Bora* preot în Bucova, — ca concionator ales în anul trecut, și-a cetit operatul „despre stricarea moravurilor crestinesci,“ indigitând și recomandând „medicina.“ care, serios și resolut aplicată, ar produce emendarea acelora.

I. Ț. p.

Mai nou.

Țara întreagă simte greva funcționarilor de tren. Mersul tuturor afacerilor s'au împiedecat. Trenurile nu mai circuléză și în consecință și postă stă în loc. Se povestesc atâtea cât am putea umplé colóne întregi. Faptă e că Miercurî dim. în 20 crt. trenurile s'au oprit și oficianții de tren au denegat serviciul. Bieții călětorî au rěmas părăsiți la gara, unde i-a ajuns ceasul fatal.

După informațiile sigure, ce avem, la postă se vor folosi de aci înainte ĭarăși *dilegiancele*, carî au început a fi uĭtate. De la Blaș în fie care zi dim. la 4 va pleca dilegiança la Mediaș, și tot atuncî va pleca de la Teuș alta spre Blaș.

Pagubele acesteĭ greve ne maĭ pomenite la noĭ, nu se pot socoti.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Mitru Ciurdariu vințeler la via episcopéscă din Hoiiod, a procurat de la librăria din Blaș, o Evangelie pentru biserica greco-cat. din Șiria, în preț de 80 coróne. Drept ce pentru acéstă faptă nobilă, marinimosului donator, i-se esprimă și pe acéstă cale, din partea antistiei bisericesci cea maĭ ferbinte mulțămită. Evangelia e compactată cu atâta lux și gust, cât respectiva librărie merită tótă lauda. Șiria la 18 April 1904. *Marcu Păscuțiu,* protopop gr.-cat.

Pentru biserica din Cluș. Dl *Grigore Kőrösi Crișan,* credincios de al nostru din Cluș. a dăruit fondului pentru ridicarea unei nóue biserici, respectabila sumă de 1000 cor. Acest frumos și rar esemplu de jertfă, face multă cinste dlui Kőrösi și bucuria causată printre credincioșii din Cluș a fost tot așa de mare. Dorim îndelungă viață piului donător și imitatorî câți mai numeroși.

M. Sa Regina Elisabeta a Romăniei lucra de maĭ mulți anî la o operă artistică de mare valóre. E vorba de Ss. Evangelii câte se cetesc peste an, pe carî M. Sa le scrie pe pergament cu litere de aur. împodobind fie care pagină cu desemnurî colorate, representând florî naturale. Această sf. Evangelie e destinată Mănăstirii de la Sinaia și valórea ei va fi de neprețuit.

Episcopul Majláth la Blaș. Azî la 12 óre a sosit cu trăsura la Blaș Ilustrul Episcop al Ardealului contele *Majláth.* Întru întîmpinarea sa Escel. Sa Mitropolitul a trimis pe Ilustr. Sa prepositul *Ioan M. Moldovan* și Rvsmul canonic *Dr. Augustin Bunea.* La óra 1. a fost prânz la Escel. Sa la care aŭ fost invitați membriî vener. Capitul. La 4 óre distinsul Episcop s'a reîntors la reședința sa, Escel. Sa însoțit de Rsmul canonic Ștefan Pop l'a petrecut până la Crăciunel. Episc. Majláth era însoțit de păr. spiritual *Iulius Soóthy.*

De la Lugoș. Ilustr. Sa Preasfințitul Episcop *Dr. Vasile Hossu,* a făcut a treia zi de ss. Paștî visitație canonică în Vișag. cu care prilej a pontificat sfînta liturgie și a ținut o preafrumósă predică.

Episcopi noi. *Dr. Radnay Farkas,* canonic la Orade a fost numit episcop la Beszterczebánya. iar canonicul *Dr. Párvy Sándor* de la Eger. episcop la Szepes. Episcopia de la Pécs e încă vacantă.

Distincțiune. Dl *Alesandru Onaciu,* jude la tabla reg. membru în directoriul fundațiunei Șulutane, a fost numit jude suplinitor la Curie.

Populația Romăniei. După numerotarea făcută la 1 Ianuar 1900 în regatul român eraŭ 6 927 690 suflete; din acestia 262 mil Evreĭ și 205 mil străinî. Din străinî jumătate sînt supușî Austro-Ungarî.

De la Academia română. Sesiunea generală din anul acesta s'a închis de abia în Joia mare. A fost ales președinte al Academiei dl *Ioan Kalinderu,* unul dintre ceî maĭ neobosiți bărbați ai României, care lucră din resputerî pentru progresul poporațiunei. În secția literară a fost ales președinte dl *Iosif Vulcan,* redactorul „Familiei“, în semn de recunoscință pentru iubileul de 40 anî a revistei sale. Premiî s'aŭ conferit puține, dovadă, că s'aŭ presentat scrierî nepotrivite concursului. Maĭ mult a luat dl *Andreiu Bârsanu* prof. la Brașov. care a primit 2000 leĭ pentru scrierea sa: „Istoria scólelor din Brașov.“ Membriî corespondenți noĭ aŭ fost aleși prof. *Enea Hodoș,* Caransebeș și *Dimitriu Dan,* preot Straja în Bucovina.

Semnele vremiĭ: Cetim în „Vremea“ „În nóptea învierii . . . când Episcopul (Pimen al Dunării de jos. cu locuința în Galați) s'a adresat asistenților cu cuvintele „Christos a înviat!“ nimenĭ dintre ceĭ presenți nu i-a rěspuns: adevěrat a înviat!“

Listele alegetorilor dietali pe 1905. vor trebui să fie terminate până la 5 Maiu n. de când apoĭ orî cine le póte vedé în cancelaria notarială și póte face reclamare până la 15 Maiu n. Atragem atențiunea celor chemați să fie cu luare aminte și să delăture eventualele abusurî ce se fac cu ast fel de ocasiunî.

Masa studenților. Ocupat fiind spațiul în ultimul timp am rěmas înapoĭ cu înregistrarea contribuirilor pentru acéstă utilă instituțiune. Ne grăbim să reparăm întârzierea acésta acum. Aŭ colectat: *Niculae Muntean,* admin. protop. Grădiște 40 cor. *Direcțiunea preparandială,* Blaș, 18·80 cor. și *Niculae Mureșan* Craifalău 4·70 cor. Contribuirî aŭ intrat de la *„Sebeșana“* 25 cor. *„Brădetul“* 50 cor. *„Arieșana“* 20 cor. *„Doina“* 50 cor. *Dr. Niculae Ciaclan* Pecica 50 cor. (total 100 cor.) *Niculae Mănărăzan,* Bucurescî 95.40 cor. (100 leĭ), *„Auraria“,* 50 cor.

Procesul foiĭ „Poporul român.“ Dl Dim. Birăuț, redactorul resp. al „Popor. român“ din Pesta. a fost nedepsit cu 60 cor. amendă, pentru că a publicat doĭ articolĭ politicĭ. fără de a fi depus cauțiă.

Sciri personale. *Dr. Titu Perția* de la universitatea din Viena, s'a aședat ca medic practic în Făgăraș (piața mare. casele dlui adv. Șenchea). Îl recomândăm cu tot adinsul, ca pe un bun medic și fost stipendist al Archidiecesei.

Fondul subsidiar. Aŭ contribuit următoriî bravî preoți: *Aurel Poruț,* Dezmir, 15 cor. *Elie Câmpean,* Gyó-Szt. Miklós 16 cor. *Mihaiu Hodêrnău,* Pata, 10 cor. și *Vas. Suciu,* Căpușul de câmpie 20 cor.

Tipografie românéscă în Cluș. Dl *Petru P. Barițiu,* fostul conducĕtor a tipografieĭ „Minerva“ din Orăștie a deschis o tipografie românéscă în Cluș (Ferencz J. 58). Îndelungata esperință a dluĭ Bariț, ne îndreptățesce a-l recomanda cu tótă încrederea publicului românesc; dorindu-i din partea nóstră cel maĭ deplin succes.

Ródele obstrucțieĭ. Cea maĭ însemnată și de odată și cea maĭ durerósă urmare a obstrucțieĭ din dietă. e că cheltuielile statului nostru aŭ fost maĭ marî cu 51 milióne cor. Când se vor încassa acestĭ bani din dările restante și dacă se vor încassa cu cât amar, se va vedé peste puțină vreme.

Necrolog † *Mariți Moldovan* născută *Bozac,* soția preotului *Victor Moldovan,* din Veza. după o lungă și grea suferință în flórea vieții. în al 13-lea an a fericitei sale căsătorii. și-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatoriului în 18 April a. c. Înmormêntarea scumpei și neuitatei defuncte s'a ținut Miercurî în 20 April. Trimitem sincerele nóstre condoliințe îndureratului confrate. lipsit de ajutorul desinteresat al soției sale întru creșterea micilor sĕi patru copiĭ.

Odichnéscă în pace!

La Tipografia Sem. Archidiecesan din Blaș se primesce un învĕțăcel din casă bună, și care a absolvat cel puțin 3 clase gimnasiale.

Hotelul „Univers“

trecut în proprietatea dluĭ

CAROL NAGY,

reparat și aranjat radical și iluminat cu

lumină Auer

se recomandă atențiuneĭ publicului, ce cercetéză orașul nostru.

Mâncărĭ gustuóse,

Beutură bună,

serviciŭ prompt,

prețurĭ moderate.

54 (10—10)

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

III.

Pe când se reîntórse Macaveiŭ din cătane în „Tulburenĭ“ s'aŭ fost făcut schimbări marĭ. Căsuța din marginea satuluĭ nu corespundea lipselor jupânuluĭ „Avram,“ pentru aceea acuma și-a închiriat o casă de frunte a unuĭ nobil, a cărui moșie o ținé în arêndă, acolo are și bolta în care vindea acum chiar și rochiĭ și năfrămĭ, bată-l crucea vicleanul de el! ținea chiar și săpunurĭ și „feștele“ de obraz, de carĭ nu s'aŭ maĭ pomenit în satul „Tulburenĭ.“

Apoĭ ómeniĭ îl plăceaŭ tare, și mergeaŭ la el din tótă puterea, că ziceaŭ eĭ: nu-l om gingaș de plătit, primesce cucuruz, fărină, grâŭ, galițe, óuĕ; ziua-nóptea are omul întrare la el, cu deosebire era plăcut la femeĭ, pentru că păstra taĭna, ca pământul, nu da la lume ca alțiĭ pe tótă femeia, care ostenită și amărîtă se ducea de bea o porție de vinars, ba nu spunea nicĭ copiĭ, carĭ fără scirea părinților cumpĕraŭ ceva de la el.

Da de era el om plăcut „Tulburenilor“ apoĭ și coșerinl sĕŭ se umplea bine în fie care an, apoĭ de óre ce era om bun, acela nu-l ducea să-l vîndă în oraș, fără li-l da împrumut fără loĭ — dóră de la el era, apoĭ pentru așteptare dóră și lui i-se cădea ceva...

Nicĭ bărbațiĭ nicĭ femeile nu eraŭ ca maĭ de mult, ci femeile umblaŭ tot gătate. Și cum nu vor fi umblat, când aveaŭ de tóte în satul lor, și nicĭ nu trebuia tot de una să fie cu banĭ în mână; apoĭ bărbațiĭ și maĭ ales ficioriĭ încă umblaŭ tot gătațĭ și nu era așa proștĭ ca maĭ de mult, să nu scie ce-ĭ lumea asta, — acum și eĭ beaŭ vinarsurĭ scumpe, bere și vin, se jucaŭ de-a cărțile ca domniĭ. În schimb satul era maĭ neîngrijit, femeile cele gătate nu puteaŭ să se murdărêscă cu lut și var, iar bărbațiĭ schimbați nu-și puteaŭ freca și mâsgăli hainele cele bune pe la garduri și vite, — ci partea cea maĭ mare din vreme o petrecea la jupânul.

Pentru aceea le eraŭ acum gardurile stricate, edificiile risipite, vitele negrigite și rele, iar ómeniĭ, de óre ce petreceaŭ prea puțin afară în aer liber, eraŭ paliḑĭ la față și bolnăviciosĭ.

Singurul om, căruia nu-ĭ plăcea aceste năravurĭ era preotul, care sbiciuia acum beția, acum lenea și fala, dar vorbele sale căḑeaŭ pe părete.

Apoĭ dacă „Tulburenii“ eraŭ fălosĭ, cum nu va fi fost Macaveiŭ, care ca fost soldat, și încă sergent, se simția óre cum îndatorat a se înălța peste ceĭ alalțĭ, pentru aceea umbla maĭ gătat ca toțĭ și nu numaĭ nu prindea de lucru, ci îĭ era chiar rușine a lucra la câmp — un fost domn strajamester!

Cu atât maĭ vîrtos îĭ plăcea a merge la crișmă, unde firesce era ceĭ dintâiŭ la plătit și beut — nelipsind laudele pentru virtuțile aceste, de la ceĭ ce se săturaŭ din punga luĭ.

Părinților nu le venia la socotélă purtarea luĭ, și pentru ca să-l adune de la crișme și uliți plănuiră să-l însóre, dar Macaveiŭ a fost învețat libertatea orășenéscă, nu se prea însufleția de acest dor a părinților sĕĭ — fără în tot timpul umbla să scape, dar fiind că aceia nu slăbiaŭ de loc din cererea acésta, el să invoi pe lângă condiția, ca se pună locul pe el, ceea ce părinții în simplitatea inimeĭ lor țărănescĭ aŭ făcut — cum se nu facă, cu un ficior care în cătănie, își scie câștiga rangul de sergent.

În curênd să și închie căsătoria cu Ana luĭ Fuior Nicolae, fata cea maĭ cu minte în tot satul, crescută la o școlă bisericéscă, unde învață tóte virtuțile, câte fac o femeie adevĕrată.

Frumósă nu era tare, dar nu era nicĭ urîtă, în schimb înse avea o purtare alésă și cinstită, avea frumseți sufletescĭ, carĭ plătesc maĭ mult de cât orĭ ce frumseță trupéscă.

Acéstă fată se alipi de el cu tótă sinceritatea și dragostea unuĭ suflet curat, îĭ jertfi luĭ tótă inima sa nevinovată, dar el care și-a fost pierdut simțul iubiriĭ nu era în stare să o înțelégă.

Pentru aceea căsătoria nu-l îndreptă năravurile luĭ, ci el era tot cel vechiŭ, iubitor de făgădăŭ, lenos, nelucrător, și prădător. Părinții îl iubiaŭ prea mult, în cât nu cutezaŭ al supĕra cu dojene, de altă parte le era frică, că se va duce iară, de aceea nu-ĭ ziceaŭ nimic.

Singur soția sa se încercă a-l abate în tot chipul. — Luând pe rênd tóte năravurile sale cele rele, le critica cât putea și scia maĭ blând și maĭ cu minte. Întâiŭ luă la critică năravul sĕŭ cel rĕŭ de a nu lucra, zicêndu-ĭ: scumpul meŭ soț, Dumnezeŭ a făcut omul în lume pentru ca să-și câștige fericirea ceréscă iar ca ajutor la acésta a lăsat lucrul. Pentru aceea spre lucru a tocmit Dumnezeŭ întrégă ființa omenéscă; decĭ acela ce nu lucră pĕcătuesce.

Gândesce-te, ce bunătate mare stă în întregimea și sănătatea trupuluĭ nostru! Pentru acel dar neprețuit noĭ numaĭ lucrând ne putem arĕta mulțămirea față cu Dumnezeŭ.

Acele ispite prin lucru își pierd puterea, iar prin lene se întăresc, ba ele la cel ce lucră nicĭ nu se ivesc.

Cel lenos mereŭ e ispitit. Nu aĭ audit ce a zis preotul duminecă „cum că nelucrarea nasce poftele pĕcătóse, necurăția și pĕcatul“? Lasă-ți dar năravurile, fugĭ de lene și folosește puterea, ce ți-a dat-o Dumnezeŭ!

(Va urma).

Considerațiunĭ.

(Continuare.)

Am zis maĭ înainte că unirea în primul rênd însĕmnéză dorința de emancipare, de neatîrnare, de libertate, de adevĕrată viață — Adevĕrata viață înse e aceea care duce la celea dóuĕ scopurĭ ale omuluĭ: la fericirea pământéscă, și la fericirea vecinică. Dar la acestea dóuĕ scopurĭ nu să póte ajunge de cât prin anumite mijlóce, și nu orĭ ce fel de mijlóce, ci numaĭ prin unele anumite, determinate odată pentru tot-de-una prin legĭ și principiĭ de Isus Christos și închegate de el într'un sistem perfect, vecinic: în creștinism. Din acest sistem isvorește curentul sănătos, adevĕrat, sistemul acesta hotărește calea ce trebue urmată pentru ajungerea la celea dóuĕ scopurĭ. Sistemul acesta, încredințat șieșĭ, l-a păstrat, îl păstréză și-l va păstra; l-a pus în praxă, îl folosește și-l va folosi biserica catolică.

Românii prin Unire făcêndu-se „mădularele“ acestei biserici, aŭ îmbrățișat, aŭ adoptat acest sistem, cu atât maĭ vîrtos că el ducea de-a dreptul la ajungerea celor dóuĕ ținte: fericirea de aicĭ — neatîrnare religiósă, libertate politică, bunăstare materială, — și fericirea de dincolo ca ținta din urmă.

Am spus maĭ sus cum înțeleg acéstă îmbrățișare și acest sistem: sistemul acesta *adevĕrat* l'aŭ avut românii și maĭ înainte, dar precizat, determinat, înălțător, puternic, așa cum e de lipsă să fie aplicat în viață, nu l'aŭ avut. Nu aŭ avut *forma* acestuĭ sistem.

Biserica răsăritului de când s'a rupt de ceea ce nu trebuia să se desbine, și nu s'ar fi desbinat de nu era superbia, invidia și spiritul speculativ grecesc, — de când s'a rupt de unitate, tot maĭ mult și-a pierdut puterea de viață, orĭ maĭ bine, puterea de a face să trăéscă învețăturile luĭ Christos, energia de a le întrupa, zelul și înțelegerea de a le conduce.

Acéstă energie și acéstă vecinică tendință a rĕmas în tóte vécurile și va rĕmânea până la capĕtul vécurilor în biserica catolică.

Ĭele orĭ ce om serios în mână istoria — nu cea bisericéscă — ci cea profană și esamineze, orĭ cetéscă numaĭ cu băgare de samă ce spirit religios, ce instituțiunĭ, ce literatură aŭ fost în tótă biserica creștină până la desbinare. — și va vedé, că pe o formă aŭ înaintat, saŭ maĭ bine *s'a înaintat*, căcĭ aceeași biserică a fost în răsărit, care a fost și în apus.

Și răsfoiéscă apoĭ maĭ de parte paginile, cerceteze la diferite epoce, și va vedé cum în rĕsărit decade și spiritul religios, și instituțiunile și literatura, pe când tóte acestea în apus să tot desvóltă, să tot perfecționéză.

Cetind va vedé maĭ de parte cum a decăḑut biserica rĕsăritului sub puterea seculară, civilă, fără ca să se maĭ pótă ridica vr'odată deplin până astăzĭ, cum s'a împărțit, cum s'a dismembrat.

Și va vedé în apus biserica tot maĭ puternică, va vedé Papĭ poruncind împăraților, ceea ce înse nu trebue să judecăm după modul de vedere de astăzĭ; va vedea-o uneorĭ aprópe îngenunchiată, dar iar ridicêndu-se, îngenunchiată orĭ de puterea moravurilor corupte orĭ de puterea sabiĭ. Dar biserica asta de câte orĭ a căḑut s'a ridicat iar, maĭ întinerită, maĭ curată, maĭ plină de puterĭ.

Creștinismul e și azĭ în amîndóuĕ bisericile — curat înse, și să-ĭ știe întrupa, numaĭ biserica catolică știe.

Și prin unire noĭ întruparea creștinismului am voit'o, am voit sistemul, care

să ne ducă la celea dóuĕ scopuri fericirea lumească şi vecinică.

Voind dar sistemul am voit însuşi curentul pornit din el, orĭ mai bine însuşi sistemul l'am primit pentru curentul sănătos, a cărui lipsă o simţiam.

Şi curentul acesta, îndreptarea acésta spre o sórte mai bună într'adevĕr că s'a şi pornit îndată după primirea unirii.

Astăzĭ după scrierile Dlui Dr. Bunea: „Episcopiĭ Petru Paul Aron şi Dionisie Novacovicĭ", „Vechile episcopiĭ", „Inocenţiŭ Micu Clain" „Autonomia", unirea Românilor din Transilvania, Ungaria şi Bănat apare într'o altă lumină de cât cum a fost presentată până acum, şi de cât cum a fost cunoscută de cel ce — din diferite cause — nu s'aŭ aprofundat mai tare în esaminarea acestui fapt înţelept al strămoşilor nostri. În altă lumină apare deci şi pentru generaţia mai tinără. Astăzĭ după studiile aprofundate, consciinţióse, obiective, şi într'adevĕr lucrate după recerinţele scrierilor istorice moderne — tot atâtea proprietăţi carĭ până la Dsa saŭ nu s'aŭ arătat de loc, orĭ s'aŭ arătat sporadice şi în puţină măsură la scriitorii nostri de din cóce de Carpaţi, din timpurile mai nóuĕ astăzĭ după munca într'adevĕr salutară a savantului canonic, ar trebui să ne punem pe gânduri sérióse toţi cei ce înbim adevĕrul, gr.-cat. orĭ gr.-orientalĭ, să ne dăm sama mai bine de trecutul, de presentul şi de relaţiile nóstre, şi să ne punem mâna pe inimă şi să ne spunem împrumutat cu tótă sinceritatea, că óre aşa cum sîntem, ce speranţe avem pentru viitor.

(Va urma.)

Cestiunĭ liturgice.

V.

Multe lucrurĭ, carĭ aparţin sferiĭ de activitate a preotului, le cunósce acesta numaĭ după ce ĭese în parochie de la popor. Mi-s'aŭ dat următórele casurĭ:

a) mĭ-a murit un poporean de frunte. Aĭ sĕĭ aŭ venit la mine şi aŭ cerut ca se fac prohodul cu sărăcuste. — N'am sciut ce cer, dar am cugetat că doresc prohodul mare cu 12 evangeliĭ. Aşa am făcut, dar în ziua următóre mĭ-aŭ adus 6 rinduri de prescurĭ ca în 6 zile consecutive să le celebrez pentru repausat, pentru carĭ nu mĭ-aŭ lăsat nicĭ un stipendiŭ, susţinênd că eĭ aŭ plătit prohodul cu sărăcuste. Atunci am înţeles că sub sărăcustă se înţeleg s. liturgiĭ celebrate pentru sufletul repausatului.

b) altă dată vine la mine x. şi-mĭ zice Dle Părinte vreaŭ să-mĭ fac o sărăcustă, te rog fă-mĭ-o. Iată aci 2 fl. 10 cr. preţul alor 7 slujbe, prescurile le voiŭ aduce în fie care zi. Am celebrat s. liturgiĭ dar mi-s'a întîmplat că în aceea-şi zi când am celebrat liturgie din saracustă, a venit la mine şi alt credincios şi m'a rugat ca nesmintit să-i celebrez şi lui. Eŭ nu l'am respins, ci un sacrificiu liturgic l'am aplicat la intenţiunea amêndorora, şi de la cel din urmă am primit stipendiul bagatel de 20 cr.

Întreb acuma, ce este sărăcusta? de unde i-se derivă numele? constă ea din 6 orĭ 7 s. liturgiĭ aplicânde acelea pentru viĭ orĭ pentru morţi? Óre eŭ pĕcătuit'am atunci, când am celebrat s. liturgie la intenţiunea a dóue persóne primind de la ambele stipendiŭ?

VI.

În legătură cu definiţiunea sărăcutei doresc a sci, ce este sărindarul şi cununa anului, carĭ încă se practisézĕ prin oferire de slujbe.

Sărindarul constă din 40 s. liturgiĭ, iar cununa anului mi-se pare că în aceea constă că în Duminecile şi sĕrbătorile de peste an se pomenesce cel înscris la fie care liliturgie prin aplicare de particulă la prosomedie şi cu vóce tare sub s-ta liturgie la eşitul cu s. darurĭ.

Sînt acestea instituţiunĭ ale bisericiĭ grecescĭ, orĭ dóră rĕmăşiţe de ale călugărilor fanarioţi, carĭ ca se stórcă poporul aŭ excugetat tot felĭul de mijlóce licite şi ilicite?

Dacă sînt instituţiunĭ ale bisericiĭ grecescĭ, aplică-se ele óre pentru viĭ orĭ pentru morţi, orĭ dóră fără deosebire şi pentru viĭ şi pentru morţi?

* * *

Nu rĕspundem de data asta acestor cestiunĭ, ci aşteptăm ca mai întâĭ iubiţiĭ nostri cetitorĭ, să ne comunice ce se înţelege în diferite părţĭ: prohod cu saracuste, sărindariul şi cununa anului? După ce vom fi cu toţiĭ în chiar cu însemnatatea conceptelor, nu vom întârzia a da cerutul rĕspuns.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, d Levis Valace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa luĭ I. Micu** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cestiunĭ din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toţi 7 Nrii, îĭ primesc cu 5·50 cor. în loc de 7·98 cor.

Posta administraţiĭ.

Aŭ achitat abonamentul următórele:

P. I. *Varadia* pe 1903. *Custelnic* pe 1903. *Ilembav* pe 1902. *Bouţariĭ infer.* pe 1904. *Dedrad-Sĕplac* pe 1899. *Micuş* pe 1904. *Dêrgia* pe 1903 sem. 2-le şi 1904. sem. 1. *Bernadea* pe 1904. *Beld* pe 1904. *Resighea* pe timpul până la finea an. 1903. *Beiŭ* pe 1903. *Craifalĕu* (p. Cet. de baltă) pe 1904. *Zaŭ* pe timpul din 1/6 1901, până în 1/6 1902. *Valasut* Novembre—Decembre 1892, pe 1893 întreg şi Ianuar—Februar 1895. — Vĕ rugăm şi pentru rest, căcĭ avem lipse marĭ. *Hăţăgel* pe 1902 şi 1903. *Muntele Băişórei* pe 1894 sem. 2-le şi 1895 sem. 1. *Cerghidul mic* pe 1901 sem. 2-le şi 1902 sem. 1 *Meseş S.-Georgiŭ* pe 1901 sem. 2-le 1902 şi 1903. *Popescĭ* (Bihar) pe timpul până în 1. April 1904. *Cehalul român.* pe 1901 şi 1902. *Cichindeal* pe 1904 sem. 1. *Cernescĭ* pe an. 1899. Vĕ rugăm şi pentru rest. *Şomfalăŭ* pe 1903. *Valeajidanuluĭ* pe 1896, 1903 şi 1904. *Gârboviţa* pe 1903. *Comoriştе* pe 1901 sem. 2-le şi 1902 până în 1 Octobre.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

Recunoscute ca cele mai bune

Pluguri de oţel,

Grape tăvăluguri,

Maşine de sĕmĕnat Agricola

Maşine de cosît, sistem american,

pentru iarbă, trifoiŭ şi grâŭ

Greble de fîn, otavă şi seceriş,

Presse de paie şi de fîn

Presse Hydraulice,

Presse de póme, stropitori de struguri şi plânte.

Aparate pentru uscarea

pómelor şi a legumelor,

Maşină de îmblătit

purtate cu mânile, cu vitele orĭ cu motorĭi.

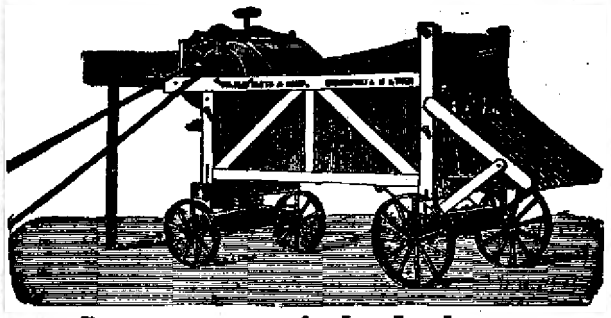

Jug pentru vitele de luoru,

Maşină de curăţit bucatele, triere, maşină de frecat cucuruz,

Maşine de tăiat nutreţul,

Maşină de tăiat napiĭ, móră de urluială.

Locomotive, casse, cuptóre,

pumpe rotative,

tot felĭul de **maşine pentru economie,**

se pregătesc după construcţia cea mai nouă, premiata, şi le spedéză

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de maşinĭ economice, turnătore de fier şi pluguri.

Fundat în 1872 **Wiena III, strada Tabor Nr. 71.** ***cu 900 lucrători.***

Premiate cu preste 500 medaliĭ de aur şi argint.

21 (3—10)

La cerere se trimite catalog gratis şi franco.

Se caută vêndători şi agenţi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La esposiţiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra-Fabric

(22) 1—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóue, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o lature prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele patentate găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, cari sînt provĕdute în partea superióră — ca violina = cu găuri după figura *S* şi pentru aceea aŭ un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, **aşa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 408 kg. făcut după sistemul vechiŭ.** Mai de parte se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut** — ca şi spre turnarea de tóce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. şi mai jos se află tot de una în magazin.

Preţ-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

Nr. 33—1904. (23) 1—2

Licitaţiune minuendă.

Prin acésta se publică licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere a edificării nóuei aripi a Seminariului junimei române gr.-cat. stud. (Internatul Vancean de băieţi) din loc. Licitaţiunea se va ţiné Joi în 5 Maiŭ a. c. la 11 óre a. m. în cancelaria advocatului archidiecesan. Preţul de esclamare e 27,876 cor. 10 fil. Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedé în cancelaria rectorală a Seminariului junimei de la 11—12 óre a. m. şi de la 2—4 óre d. a.

Blaş 21 April 1904.

Emiliŭ Viciŭ,
rectorul Seminariului junimei române gr.-cat. stud.

Cărţi ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială

Visuri trecute.	Ciura	1.—
„Cântece“	Sabo	1.—
Studii şi Biografii.	Dr. I. Raţiŭ	2.—
Geniŭ pustiŭ,	Eminescu	2.—
Poveşti,	I. Creangă	1·50
Vorbe înţelepte	A. Popoviciŭ.	1·50
Vatra Părăsită	Slavici	2.—
Din Bătrâni	„	2·50
Drumuri şi oraşe	Iorga	2·50
Poesii	de Alexandri.	3.—
Teatru I. II.	Alexandria 1 .50	3.—

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Senegin contra tuseĭ, răguşelii, durerii de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgăreşti, cataruluĭ astmeĭ, greutăţiĭ de respirat, lungóreĭ şi tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur şi repede.** Preţul **1 cor. 20 fil.** şi **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, răcelelor, durerilor de cap, dinţi şi nervi, precum şi scrinturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Preţul **1 cor. 20 fil.** şi **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul şi aprinderea de stomach, greaţa şi vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce şi la curăţirea sângeluĭ. Preţul **1.20** şi **2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curăţirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinereţelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburi, pecum palpitarea de inimă, ameţeli, dureri de cap şi altele. Deci cine sufere de încheierea scaunuluĭ numai de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute şi dulci la luat. Preţul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legături şi bandagerie chirurgice. Instrucţie pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueuri, rum şi altele. Teuri russice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru faţă şi mâni. Articoli cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esenţă pentru picatul şi întărirea părului. Apa de gură şi dinţi pe cum şi prav. Ori ce fel de articlu din branşă. Tóte fórte ieftine. Faceţi întrebare şi Vĕ veţi convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în **Békás-Megyer,** 41 Bpest mellett).
12 (6—?)

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

întemeiată la anul 1868

în Sibiiŭ, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),
asigurézĕ în cele mai avantagióse condiţii:

contra pericoluluĭ de incendiŭ şi esplosiune,
edificiĭ de ori ce fel, mărfuri, mobile, vite şi producte economice etc.

asupra vieţiĭ omuluĭ

în tóte combinaţiile, capitale pentru casul morţii, asigurări de zestre, de copiĭ, rente, pe viaţă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormêntare cu solvirea imediată a capitaluluĭ scadent.

Fonduri de reservă şi de garanţie specială,
cu finea anuluĭ 1900: ***1,303.572 cor. 15 bani.***

Valori asigurate contra incendiuluĭ: **72,420.299 coróne.** Capitale asigurate asupra vieţiĭ: **9,248.543 coróne.**

Pentru despăgubiri de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viaţă 2,738.793 c.

Oferte şi ori ce informaţiuni se pot primi de la:

Direcţiune în Sibiŭ, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I.,
precum şi de la subagenţii din tóte comunele mai mari.

Agenturi principale:
în Arad, Braşov, Caşovia, Cluş, Timişóra şi Făgăraş.

(5) 52—52

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:

Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.

Fóea apare în fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.

Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în **Blaş.**

Anul XIV. Blaş 30 April 1904. Numĕrul 18

Greva de la căile ferate.

(=) În săptĕmâna trecută am fost martorĭ la o grevă, de care n'am mai pomenit la noĭ în ţară şi chiar şi în analele ţărilor streine, ocură ca un lucru cu totul rar şi escepţional. Întreg personalul căilor ferate din ţară, începênd de la şefĭ şi amploiaţi şi până la servitorĭ şi bócterĭ, s'aŭ pus în grevă în nóptea de Marţi spre Miercurĭ (19 l. c.) denegând serviciul mai de parte. Timp de o săptĕmână încheiată, a încetat orĭ ce circulaţie a drumurilor de fer, producêndu-se prin acésta o ne mai pomenită încurcătură în comunicaţie şi postă, pe cum şi o perdere enormă pentru finanţele ţării. Avênd la îndemână sirma telegrafică, amploiaţilor le-a fost fórte uşor de a pune la cale complotul, organisându-se în întrĕgă ţara într'o solidaritate deplină. Causa nemulţămirii a fost noul proĭect de salarisare al funcţionarilor de la tren. Noul proĭect prevedea adecă regularea şi îmbunătăţirea salarelor numaĭ pentru un numĕr minimal al oficianţilor, rĕmânênd partea cea mai mare tot pe lângă salarul de mai nainte, ba chiar în condiţiĭ mai puţin favorabile. Altă causă a nemulţămiriĭ a fost împrejurarea, că o mulţime de muncitorĭ, între carĭ fórte mulţĭ amploiaţi. sînt aplicaţi numaĭ ca provisorĭ, şi, pe de asupra, guvernul le denegase înfiinţarea uneĭ asocieri generale a oficianţilor de la trenurĭ, a cărei menire ar fi fost ajutorarea reciprocă şi înfiinţarea unuĭ fond de pensiune. Neîndestulirea lor s'ar părea justă, dacă am considera situaţia materială mult mai favorabilă a amploiaţilor de tren din străinătate şi din Austria chiar; dar la noĭ în ţară, în tóte carierele situaţia materială e mai maşteră, şi oficianţiĭ de la tren, după cualificaţia ce o aŭ, se bucură de o sórte relativ destul de bună.

Omeniĭ stăpânirii aveaŭ, ce e drept, cunoscinţă despre mişcarea lentă ce decurgea, dar niminui nu-ĭ trecea prin minte, ca lucrurile să ĭea o proporţie atât de desastrósă pentru ţară. Vedeaŭ eĭ bine amploiaţiĭ, că nu vor isbuti pe cale pacînică, de aceea aŭ trecut la extrem. Sîrma telegrafică a enunţat în nóptea din Marţa trecută greva generală a căilor ferate. Şi ca prin minune, locomotivele s'aŭ oprit la staţiunea proximă, unele chiar la jumĕtatea drumuluĭ, pe câmpul liber; oblónele de la gărĭ s'aŭ zăvorit — şi viaţa atât de sgomotósă a şinelor a încetat. Impresia dintâiŭ a fost grozavă Călĕtoriĭ rĕmaşi pe la jumĕtatea drumuluĭ, trenurile de povare încărcate cu marfă şi cu vite s'aŭ oprit şi ele, comunicaţia postală de asemenĭ a încetat şi cu toţiĭ credeaŭ, că guvernul va trebui să cedeze necondiţionat.

Dar nu a cedat.

În butul pierderilor, carĭ în fie-care zi se urcaŭ la *milióne,* guvernul n'a voit să stea de vorbă cu eĭ, de cât după ce se vor întórce iară-şĭ la postul lor, restituind prin asta starea normală a relaţiilor dintre guvern şi oficialiĭ luĭ subalternĭ. Greviştiĭ inse, în zilele dintâiŭ nu se arĕtaŭ nicĭ de cum aplicaţĭ spre pace. Cele câte va mii de greviştĭ, carĭ veniseră în capitală, aveaŭ cu ce trăi, căcĭ primiaŭ zilnic parale din Austria şi din Italia chiar (de la societatea universală a socialiştilor) şi declaraŭ sus şi tare, că nu vor ceda. Guvernul a recurs înse la forţă. A recuirat numaĭ de cât regimentele militare, carĭ se pricep la conducerea trenurilor, iar pe oficianţiĭ de tren, carĭ aparţineaŭ, ca reserviştĭ, statuluĭ militar, ĭ-a convocat numaĭ de cât în serviciŭ. Serviciul ce nu l-aŭ prestat ca civilĭ, craŭ nevoiţĭ să-l presteze acum ca militarĭ, căcĭ cea mai mică nesubordinare ca militar învólvă temniţă grea de 1—6 anĭ. Greviştiĭ din Budapesta, aŭ fost împrăştiaţĭ de acolo, ca omenĭ fără ocupaţie, iar conducĕtoriĭ lor aŭ fost deţinuţĭ.

Ast fel stând lucrul, greviştiĭ aŭ fost necesitaţi să între iar în seviciŭ, rĕmânênd ca guvernul să constateze culpabilitatea conducĕtorilor mişcăriĭ, pe carĭ îĭ va pedepsi cu tótă rigórea.

Marţĭ în 26 a l. c. s'a început circulaţia pe tóte liniile, cu asistinţă militară la tóte staţiunile, spre a preveni eventualele turburărĭ.

Cu acésta înse chestia nu e încheiată.

Rĕmâne un deficit de câteva milióne pentru stat, a cărui povară va simţi-o de sigur tot misera plebs contribuens. Nu putem spune o cifră anumită a acestuĭ deficit, dar pentru ca cetitoriĭ nostri să-şĭ pótă face o idee despre cuantul luĭ, notăm, că singur încassările, ce se făceaŭ *zilnic* de la pasageri eraŭ de 600,000 coróne. Adaugem apoi la aceste nenumĕratele procese de despăgubire, ce i-s'aŭ intentat şi i-se vor intenta încă de aci înainte statuluĭ, pentru marfa netransportată la timp, din partea societăţilor marĭ comerciale din patrie şi din străinătate.

Şi nemulţămirea greviştilor rĕmâne şi ea pentru mai departe, cu atât mai periculósă pentru siguranţa publică, cu cât, înfrântă odată, va cerca totuşi să se valideze pe ascuns, eventual să-şĭ răsbune . . .

Terenul se clătină sub piciórele nóstre; de odată cu ideile luminătóre ce ni-le dă Apusul, eĭ ne cutremură cu ideile resvrătitóre şi revoluţionare.

Terenul se clătină! — nu e mirare că un teren, în care credinţa şi-a pierdut importanţa eĭ capitală, se clătină şi se subminézĕ încetul cu încetul.

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domnĭ Preoţĭ, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

Alianța reuniunilor învețătorescĭ.

În dumineca Tomeĭ s'a ținut la Cluș adunarea delegaților reuniunilor învețătorescĭ gr.-cat. spre a forma cu tótele o alianță, ca maĭ bine și maĭ cu suces să-și pótă îndeplini fie care scopul ce urmărește.

Dăm în următórele, după „Rĕvașul“ din Cluș un raport despre acéstă adunare.

Sara de cunoscință.

Sâmbătă sosirĕ în Cluș ceĭ maĭ mulți învețătorĭ, carĭ doriaŭ să ĭele parte la adunare. Înainte de amĭazĭ la 10 óre aŭ sosit delegații *„Marianeĭ“* reuniunea iubilară a învețătorilor din părțile Năsĕudului, în frunte cu protopopul Bistriței. Gerasim Domide. Sara la 6 aŭ sosit Selăgenii, în frunte cu dl prof. preparandial G. Trif, din Șimleŭ, și Vas. Oltean, vice-președintele reun. învĕț. sĕlăgenĭ, Nicóră și Voina Gușan, delegații despărț. Sas-Sebeș a reuniuneĭ archidiecesane, și alțĭ delegați.

La 11 óre înainte de amĭazĭ dl protopop Domide, învețător Grivase și dl protopop Dr. Băian, aŭ anunțat la căpitanul poliției ținerea adunăriĭ. Căpit. Hadady, fórte afabil, a luat-o la cunoscință.

Sara la 7 óre învețătoriĭ și toți binevoitoriĭ causeĭ s'aŭ întrunit la berăria „Pilsen,“ într'o sală separată, la cină comună. Aci s-aŭ făcut primele cunoscințe. Eraŭ vre-o 30 persóne, între carĭ: profesorul Trif din Șimleŭ, Dr. Iacob Radu, vicariul Hațegului, protopop. Domide, Dr. Băian, Basiliŭ Basiota, Basiliŭ Podobă, Dr. Victor Porumbiŭ, Ștefan Roșian, Vasile Oltean, Ioan Pop, Seni, Nichiti, Teodor Bogdan, Basiliŭ Moldovan, red. „Rĕvașului“, Iacob Murĕșan, Nicóră, (Henig), Voina Gușan, (Cut), N. Pop (Berind), Bas. Basiota jun. etc. S'aŭ rostit și câteva toaste. D. Trif, sufletul mișcăriĭ pentru alianță, a salutat pe învețătoriĭ întruniți. D. E. Seni, director scólelor normale din Năsĕud, a urat isbândă „ideiĭ“ de alianță. Dr. Băian a mulțămit comitetului aranjator în numele Clușenilor, că și-aŭ ales tocmaĭ Clușul ca loc al întrunireĭ și urézĭ deplin succes adunăriĭ ce se va ține.

Societatea întrégă a petrecut pe lângă musică românéscă și interesantă conversație până la 11 óre.

Ziua adunăriĭ.

Duminecă diminéța la 8 óre toți învețătoriĭ se presintă la biserica gr.-cat. din Cluș și asistă la sta liturgie. Celebrézĭ Dr. Iacob Radu, G. Domide și Dr. Băian, diaconisând St. Roșian și B. Moldovan, redactorul nostru. În cor pe lângă cantorul Iacob Murĕșan, mulțĭ învețătorĭ cântă, care de care maĭ frumos. Predică protopopul Dr. Băian, cu devisa din evangelia zileĭ (Dumineca Tomeĭ) *„Nu fi necredincios, ci credincios“*. În espunerea temeĭ, despre împărăția luĭ Dumnezeŭ pe pământ, — întemeiată pe credință — arată rolul celor chemați a deștepta pe ómenĭ la cunoscința sufletuluĭ lor, la cunoscința prețuluĭ nemărginit al sufletuluĭ, și amintesce de presența învețătorilor veniți să organiseze alianța învețătorilor, cerĕnd binecuvîntarea Domnuluĭ asupra eĭ.

După s. liturgie toți învețătoriĭ, în frunte cu dl profesor Trif, fac visită în casa parochială, mulțămind dlui protopop de sprijinul oferit până aci și învitându-l și la adunare.

La 11½ óre salele casineĭ române sînt pline. D. V. Oltean, salută întrunirea și propune să se alégă un președinte și biuroŭ *ad hoc*.

Dl *Gavril Trif* este aclamat de președinte. Dniĭ V. Oltean, Grivase și I. Pop sînt aleșĭ notarĭ.

— Să constată, că delegați a trimis: reuniunea selágeană (6). reuniunea „Mariană“ (3), reuniunea archidiecesană din Blaș. dar numaĭ 1 (Ioachim Pop. — I. F. Negruțiŭ, își scusa absența prin dl George Muntean, președintele Reuniuneĭ, fiind dînsul departe de Blaș, lângă fiul sĕŭ greŭ bolnav.) Maĭ sînt representate dóuĕ despărțeminte ale reuniuneĭ archidiecesane. Din diecesa Orădiĭ marĭ și a Lugoșuluĭ nu este nicĭ un delegat. O scrisóre de aderență a sosit de la reuniunea învețătorilor din jurul Hațegului. Dr Iacob Radu, președintele aceleĭ reuniuni, esplică de ce reuniunea nu a putut trimite delegați, și-și reservă a face propunere în chestie la timpul sĕŭ.

— Să presintă maĭ multe aderențe de la particularĭ, maĭ ales învețătorĭ.

Proclamarea alianțeĭ.

După acestea, conformu programuluĭ, dl președinte Trif, își face esposeul sĕŭ, arătând istoricul ideiĭ de alianță și necesitatea eĭ. Constată nepăsarea publiculuĭ românesc față de scólă, atât inteligența cât și poporul; enumeră multele scăderĭ ale stărilor nóstre scolastice și primejdiile ce isvoresc de aci, și carĭ ne amenință. Conclude că e de lipsă să ieșim din apatie, să ne organisăm și să deștepțăm interesul tuturor față de scólă, care e pórta cultureĭ.

Vorbirea acésta lină, limpede și adevĕrată fu ascultată cu interes de toți ceĭ de față și adeseorĭ subliniată de aprobărĭ. În urma eĭ îndată și cu însuflețire fu pro-

FEUILLETON.

Feriile luĭ.

Schiță de

Helene Lang-Anton.

(Fine).

Pe când tăceaŭ încă amândouĕ, eĭ le privia întrebător. Numaĭ acum observă eĭ alterația lor, și scia numaĭ de cât, că ele nu sînt cerșitóre comune, și acéstă împrejurare îĭ muie. Cu deosebire cea maĭ bĕtrână făcea o față atât de nemângăiată și neajutorită, cât îĭ mișcă, se și întórse cătră acésta și o întrebă în ton maĭ amicabil, de cum era el dedat la ast fel de ocasiunĭ:

„Cu ce-ți pot servi?“

Prevenirea, ce zăcea în întrebarea acésta, dădu bĕtrâneĭ curaj. Ea se cugetă la bietul frate-s'o ce se jertfia nespus de mult pentru ele și începu cu vóce lină, trăgănată:

„Cunósce domnul Schmiedeck pe fratemieŭ Christian Petersen?“

Schmiedeck făcŭ semn că „da.“ Și cine nu-l cunoscea? Apoĭ chiar el îĭ vedea din ferestră zilnic de patru orĭ, și de mult l'a invidiat în secret, pentru surisul cel fericit, ce zăcea pe fața sa cea sacă. De multe orĭ i-a impus respect îndestulirea continuă a omuțuluĭ ăstuĭ sĕc, care trăia între împrejurările cele maĭ modeste, a cărui viață întreagă de sigur era un lung șir de lipsurĭ. De multe orĭ se cugetase, dacă nu s'ar putea face ceva pentru eĭ? Acum veni soru-sa la el. O privia cu interes. Aceea-și față galbină, sbîrcită, sacă, ca a frate-so, cu acela-și ochĭ binevoitorĭ ca și eĭ. Dar nu era în aceea îndestulirea luminósă care de multe orĭ stîrnise invidia. Acéstă față trada grijĭ ascunse.

Schmiedeck nu lăsă pe bĕtrâna să vorbéscă maĭ departe o chiemă să mérgă în sus. Învitarea suna numaĭ pentru mamă nu și pentru fată, așt fel acésta rĕmase jos. Schmiedeck nu putea vedea mulerile în genere, ĭar pe cele tinere nicĭ de cât.

„Sus în chilie,“ zise el în ton încurajator, înainte de ce sora luĭ Petersen ar fi început să vorbéscă.

„Dacă vi pentru fratele Dtale, să pot face ceva pentru el, atunci spune-mĭ. Eŭ iubesc și stimez mult pe acel om cinstit și diligent, pentru fidelitatea luĭ față de oficiŭ și pentru nepretensiunile luĭ. Acésta e o calitate rară în ziua de azĭ, de ar fi lățită maĭ mult, ar fi maĭ puținĭ nefericiți!“

Mulerea cea simplă nu-l înțelese deplin, dar observă că el vrea binele fratelui eĭ și acésta-ĭ ușură posiția. Ea-ĭ povesti: cât de cu puțin sînt siliți a trăi, cât de puțină bucurie avea Christian, și veni la dorința luĭ, la o călătorie de ferii. De aceea s-ar ruga, să albă bunătate domnul Schmiedeck și să-ĭ anticipe pe un an plata pentru prestațiunile eĭ, adecă pentru cârpitul și spălatul albiturilor. Pentru baniĭ aceia va lucra omenesce un an de zile.

Schmiedeck se întórse mișcat. Frăținiĭ eraŭ demnĭ unul de altul. După ce și-a învins emoțiunea, se întórse ĭar spre ea, care, înfricată de tăcerea luĭ, îĭ privia îngrijată.

„Spune-mĭ, buna mea mulere, baniĭ, ce-ĭ agonisescĭ de la mine, îțĭ trebuesc totuși pentru susținerea caseĭ, nu-ĭ așa?“

Ea afirmă din cap.

„Și dta vreĭ să fi atât de ușurică să-ĭ daĭ pentru o călĕtorie de plăcere?“

Ea îl privia cu fricĭ. Așa dară el era supĕrat, nu voia dară să o ajute? Suspină adânc. Sĕrmanul, Christian, nu ĭ-e dată să aibă nimic în viață!

Schmiedeck nu băgă în samă. Eĭ merse la pultul luĭ de unde a scos ceva și numaĭ de cât îĭ întinse câte-va bancnote vinete zicĕndu-ĭ:

„Aci, draga mea, ĭa-le, și împlinește dorința frățineluĭ.“ Ea maĭ că pică jos

„Pentru Dumnezeŭ, Domnule, ce cugeți E prea mult! Atâta nu pot eŭ replăti în anĭ de zile!“

„Nicĭ n'aĭ să te îngrijescĭ de aceea Eŭ sînt bĕtrân, pot în fie-care zi să mor De aceea nicĭ nu-ți împrumut acești baniĭ, dar eŭ ți-ĭ cinstesc, sub condiția ca nicĭ când să nu spuĭ fratelui dtale că de unde îĭ aĭ. Ĭ-aĭ fi putut cruța cumva.“

Schmiedeck taxă pe Christian Petersen, pe copilul cel bĕtrân, chiar pe cum era. Eĭ, care nu avea concept sigur despre ban și despre valórea banuluĭ, va crede de sigur și imposibilul. După unele obiecțiunĭ, luă bĕtrâna baniĭ, vĕrsând lacrimĭ de bucurie.

Când părăsi chilia, o privi Schmiedeck plin de îndestulire și era îndestulit și cu sine, că putuse îndeplini în ziua aceea o faptă bună.

Când vĕdŭ la amĭazĭ pe Petersen trecĕnd spre casă cu pași grăbiți, se bucură ĭară-și de fapta sa. Îĭ poftia maĭ mult de cât orĭ cărui altul om recrearea, mica plă-

clamată *alianța reuniunilor învățătorești gr.-cat.*

Urmézá chestia statutelor. Se presintă proiectul seiágenilor, care. a fost publicat în câți-va numerí ai „Foiĭ Poporului“. Să primește în general ca substrat al desbaterii.

— *Dr. Iacob Radu,* vic. Hațegului. face propunerea, ca proiectul să se primésckă și în special. dar numai ca *proiect* de statute, să se tipărésckă în broșură. și să se trimită Ordinariatelor și tuturor reuniunilor. și numai după aceea să se desbată și primésckă ca statute.

— Președintele să scuză. că nu l'a trimis episcopilor. dar a crednt. că reuniunile îl vor trimite. Să deschide desbaterea. Unii, mai ales învățătorii, cer să se desbată proiectul și să se primésckă ca statute. Propunerea dlui Dr. Radu. cu óre carí micĭ modificări e susținută cu puternice argumente de: Dr. Daian, G. Domide. Podóbă, St. Roșian. Să arată, că proiectul n'a fost trimis tuturor reuniunilor, că nicĭ $^1/_2$ din cei de față nu-i cunosc, și că e chiar în interesul causeĭ. ca să fie desbătut acum și primit numaĭ ca *proiect.* E totul înzădar; învățătorilor li-se pare asta o întârziere.

Se votézá și primește propunerea de a vota statutele.

La 2 óre ședința să suspinde până la 4 óre.

Prânzul și încheiarea.

La 2 óre să începe prânzul comun la restaurantul „Arborele verde.“ Sînt peste 40 persóne; indisposiția pricinuită de votul adunăriĭ începe a dispăré. Musica înveselește inimele. Se rostesc mai multe toaste.

Sub împresiunea frumóselor învățături resumate în toaste, dispositia generală s'a îndreptat. Numai de dragul consecvenței n'aŭ mai revenit învățătorii asupra hotărîreĭ luate. dar aŭ primit propunerea făcută de delegatul și președ. „Marianeĭ“, protopopul *Domide,* ca statutele să nu se aștérnă spre aprobare. până ce mai întâiŭ nu vor fi fost trimise tuturor Archiereilor și reuniunilor. ca să se pótă ține samă de eventualele dorințe. Statutele alt fel, cu puține modificări, s'aŭ primit.

În comitetul provisor aŭ fost aleși, pe lângă biroul adunării în frunte cu președ. Trif. încă următorii: George Muntean. președ. reuniuneĭ archidiecesane din Blaș, Ioan F. Negruțiŭ, profesor preparandial Blaș, Dr. E. Dăian. protop. Clușului și Ioachim Pop (pentru reun. archid.). Gerasim Domide și E Seni (pentru „Mariana“) și Dr. Iacob Radu și A. Pintea (pentru reuniunea învăț. de la Hațeg.)

De organe oficióse ale alianțeĭ aŭ fost alese: *Fóia Școlastică* (Blaș), *Rĕvașul* (Cluș) și *Fóia Poporului* (Sibiŭ).

Cu acestea adunarea s'a închis la 6 ciasurĭ. Dele Dumnezeŭ isbândă înainte!

Solvirea dărilor. Ultimul cercular mitropolitan publică ordinațiunile ministruluĭ de finanțe în causa încetăriĭ stăriĭ de exlex și solvirea dărilor. Lăsăm să urmeze aceste dóuĕ ordinațiuni, spre a nu fi trecute cu vederea, fiind de lipsă să le cunóscă toți.

I. Prima ordinațiune se referă la încassarea dărilor respective restanțelor, ce nu s'aŭ putut încassa de la 1 Maiŭ 1903 și conține următórele dispositiuni mai însemnate.

a) Dările publice și echivalentele, carí după lege aŭ devenit scadente în al doilea, al treilea și al patrulea pătrar al anuluĭ 1903, pe cum și acele carí ar fi devenit scadente în primul pătrar al anuluĭ 1904 și carí nu s'aŭ plătit până la întrarea în valóre de lege a articoluluĭ IV din 1904. (indemnitatea budgetară) — *devin scadente în acéstă zi* 31 Martie și în timp de 15 zile trebue să se plătéscă. În cas de neplătire la acest termin, interesele (cametele) de întârziere se calculéză de la ziua întrăriĭ în valóre a legiĭ amintite (art. IV din 1904).

b) Competințele (de dare) față cu carí după 31 Martie 1903 s'aŭ dat provocări de plată, însă nu s'aŭ plătit, trebue să se plătéscă în timp *de 30 de zile* de la întrarea în vigóre a art. de lege IV —1904 (indemnitarea) și cametele de întârziere se socotesc începênd cu ziua, care urmézá imediat după expirarea terminuluĭ de 30 de zile.

II. §. 4 din art. de lege amintit autorisézá pe ministrul de finanțe, *să dețe termin de amînare pentru plătirea restanțelor de dare* pe al doilea, al treilea și al patrulea pătrar din anul 1903, pe cum și pe primul pătrar al anuluĭ 1904. Amînarea se da însă *acelor contribuabilĭ, carĭ cer acésta prin petițiune și li-se iértă interesele* (cametele) *de întârziere.*

Spre scopul acesta se ordónă următórele:

Direcțiunile financiare sînt împuternicite să dea ***amînare de termin de plată tuturor contribuabililor, carĭ cer acésta până la 1 Septembre an. c.*** (1904), dacă pretensiunea nu e periclitată și dacă cutare contribuabil nu póte să plătéscă de odată restanța întrégă, fără de a nu fi ruinat materialminte. Amînarea se da pentru datoriile de *dare directă,* ce nu s'aŭ plătit de la 1 Maiŭ 1903 până la 1 April 1904, pe cum și pentru alte datoriĭ publice restante, ce se incasséză sub controlul autorităților financiare.

Amînarea să se dea cu concesiune de

---

cere a călătorieĭ de feriĭ, póte unica, ce i-o póte aduce viața luĭ cea grea și laboriósă.

Ce bucurie fu în casa luĭ Petersen, ca nicĭ când până atunci. El nu putea pricepe de loc. că sînt banii pentru călătoria de feriĭ cea atât de mult oftată, și în fericirea luĭ credea totul. ce-ĭ spuneaŭ femeile despre păstrare și alte celea.

Pe când le mulțumea el din inimă. lacrimile curgeaŭ șiroĭ pe brezdele feței luĭ la vale. Încă mâne își va cere concediul. I-sa dat nu mai de cât. Toți îi doriaŭ din inimă recrearea oftată de atâta amar de vreme.

Veni prima zi de feriĭ, pe care o petrecu liniștit a casă, voi să guste liniștea casnică. Trebuia să guste și el odată din dulcele „far niente.“

Pe când sta comod în scaunul sĕŭ privind la hartă și arĕtând cu degetul drumul, ce-l va percurge mâne. soru-sa îĭ căuta cele necesare și i-le pacheta. Când era gata. voia să-ĭ arete frăține-seŭ isprava făcută. Ea spera să-l mai vadă bucurându-se. că nicĭ odată nu se sătura a-ĭ privi, cât se bucură el de tare de orĭ ce.

Cum ĭesi în curte, îl și strigă. El însă nu respunse, nicĭ nu se întornă spre ea. Ea se miră și se apropie de el. El se părea că dórme. El sta răzimat în scaun. cu picióre le întinse înainte. o mână-ĭ atêrna în jos. pe când cea laltă zăcea pe hartă. Pe fața luĭ zăcea o liniște infinită, în jurul buzelor un zimbet de fericire, care nu-l părăsise de ierĭ.

Dormia el? Ba. Ochiĭ nu-ĭ eraŭ închiși, privia cu ei în hartă plin de îndestulire.

Bĕtrâna aruncă coferul din mână. se repedi la frate-seŭ și-l prinse de mână. Aceea era rece ca ghiața. nu se simția bătaia pulsuluĭ. Îĭ pipăi inima, aceea încetase de a mai bate.

Era mort.

Prima luĭ zi de feriĭ, ziua morțiĭ sale.

Traducere de

Ioan Pop Reteganul.

Ortografia română.

Academia română în actuala sesiune a adoptat următórele reforme în ortografie.

I. Diftongiĭ *ea* și *oa* să se scrie tot-de-una *ea* și *oa,* ĭar nu *é* și *ó,* fiind-că regula nestrămutată a scrieriĭ românescĭ este: că acele sonurĭ, pentru carĭ să știe litera latină corespunzătóre, să scriŭ cu acea literă, și prin urmare *a* nu se póte suprima și ascunde sub accent.

2. Grupul de consonante *șt* se va scrie tot-de-una *șt,* indiferent dacă vine dintr'o formă flecționară cu *sc* saŭ nu; vom scrie dar: creștĭ, peștĭ. sciință etc., conform regulei menționate mai sus.

3. Asemenea și din aceeași causă sonul *z* se va scrie tot-de-una *z,* chiar când vine ca formă flecționară dintr'un *d;* vom scrie dar: verde—verzĭ, roză, poezie etc.

4. *Î.* scurt se va însemna cu *i* simplu, fără semnul scurtăriĭ, asemenea *u* scurt cu *u* simplu. În puținele casurĭ însă, unde *i* și *u* la sfîrșitul cuvintelor sînt întonate (de ex. la unele forme de conjugare), întonarea se va arăta prin accentul grav. Vom scrie dar: ómeni, copiĭ, iubire. tu auzi, el auzí, a întocmí; nou, sau. tăcú, făcú.

Ortografia are să indice litera sonuluĭ, dar nu și tóte nuanțele de pronunțare ale luĭ. Ast fel semnul scurtăriĭ va rămâné în scrierea nóstră numaĭ pentru vocala întunecată *ă,* simplificare fórte importantă la învĕțarea cetiriĭ și scrieriĭ în scólă, și tot de odată mai apropiată de ortografiile limbilor romanice, în fața cărora nesfîrșitele nóstre semne de până acum, mai ales multele scurtări peste *i* și *u* și accentele peste *e* și *o*, ne arătaŭ prea înstrăinați.

5. Sonul *ş* se va scrie tot-de-una cu *ș.*

6. Sonul *î* să scrie cu litera *â;* când însă *î* este la începutul unuĭ cuvînt, să scrie cu *î.*

(Convorbirĭ Literare).

rate de plată, așa înse, ca ***terminul de scadență pentru rata ultimă să nu trécă peste finea lunei Sept. 1905.***

Mĕsura ratelor și terminul de plătire, vor hotărî-o direcțiunile financiare.

Amînarea pentru restanțele dării directe se póte da cu *liberarea de camete,* înse pe lângă condițiunea și avertisarea clară, că *favorul acesta nu se estinde și asupra dărilor scadente la 1 Aprile 1904 și la acele, cari devin scadente după acest termin.* Mai departe negligiarea plătirei datoriilor curente, pe cum și a ori cărei rate restante va avé ca urmare pierderea favorului, deci în ast fel de casuri întrégă datoria devine scadentă de odată și este a se incassa, de împreună cu competințele legale.

În cas când contribuabilul, care cere amînarea ar avé *restanțe încă din timpul dinainte de 1 Maiŭ 1903,* acordarea amînării este a se condiționa hotărît de la aceea, ca o *ast fel de restanță vechie să se plătéscă într'un timp anumit scurt.*

Fiind că favorul liberării de camete de întârziere nu se estinde și asupra restanțelor mai vechi de 1 Maiŭ 1903, trebue să se încasseze după ele cametele legale.

În urma celor înșirate direcțiunile financiare pot da amînare de plată tuturor acelora, *a căror dare anuală nu trece preste suma de 500 cor.*

Petițiunile contribuabililor, cari plătesc dare mai mare de 500 cor. sînt a se adresa *ministrului de finanțe,* în Budapesta.

Contribuabilii pot să-și înainteze petițiunile pentru acordarea plătirei în rate nu numai separat saŭ colectiv în scris, ci *și verbal,* și nu numai la direcțiunile financiare, ci *și la oficiile de dare* regesci, designate de direcțiunile financiare.

Petițiunile trebue să se primésca *libere de timbru.*

Ordinațiunea nu se referă la creditele liberate pentru reconstruirea viilor nimicite de filoxeră, nici la taxele ce le incasséză notarii publici regesci de la pertractările după rĕmasuri, cari taxe se incasséză ca și dările publice, pe cum nici la competințele fondului regnicolar de pensiune a învĕțătorilor.

În consecuență deci, tóte restanțele de dare, cari nu s'aŭ plătit pe timpul de la 1 Maiŭ 1903 până în 31 Martie 1904, sînt de a se plăti fără amînare, căci după restanțele, cari nu se vor plăti până în 15 Aprile 1904, se vor computa și camete de întârziere, începênd cu ziua de 31 Martie 1904.

CORESPONDINȚE.

Din Tr. Murĕșului.

— 12 April 1904.

În 27 Dec. 1903 poporul și preotul din Csik-Szt.-Iván aŭ avut o zi de bucurie, fiind sfințirea bisericei din noŭ reparată și a caselor celor nóuĕ ridicate cu multă ostenélă și chĕltuiélă.

Lipsa unor case parochiali, mai acomodate și mai sănătóse s'aŭ simțit fórte de mult, fiind celea vechi fórte slabe, umede, jóse, în cât ori și ce numire li-s'ar fi potrivit, numai numirea de case nu.

Preotul local Ștefan Boroș vĕdĕndu-și în periclu sĕnătatea, care în adevĕr e sdruncinată din causa caselor slabe, nesănătóse, și-a pus în gând ca cu ori ce preț să edifice case parochiali. Nu și-a uitat nici de casa lui Dumnezeŭ, ci odată cu edificarea caselor a hotărît să se repareze și lăcașul lui Dumnezeŭ.

Înse e întrebarea că cu ce? de unde să ĭee suma de lipsă? căci poporul care abia e de 35 familii, partea cea mai mare e miseră și la nici un cas nu era în stare să supórte o așa sarcină grea, biserica nu avea nici un capital; dară bravul preot, gândul sĕŭ a voit ca cu ori și ce preț să-l facă faptă, deci împreună cu poporul aŭ hotărît să esopereze de la Înaltul Ministeriŭ de interne o concesiune de a putea face o colectă caritativă în tótă țara. Concesiunea după multe umblări și ostenélă aŭ și dobândit'o, dar fiind an slab șt umblând mulți după ast fel de bani și de prin alte părți, aŭ adunat numai 432 cor.

La care sumă aŭ adaus 170 cor. făcuți din magazinul de bucate, înființat de preotul local; aŭ pus din banii de arîndă de pe tabla bisericéscă 300 cor. aŭ făcut cu colindatul 40 cor.; aŭ primit apoi un ajutor de 200 cor. de la bunul nostru Mitropolit. Ast fel cu suma de 1142 cor. adunată cu mare ostenélă, fără de a arunca pe popor un singur filer repartiție, s'aŭ apucat de zidirea caselor parochiali și tot odată și de repararea bisericei.

Lucrul l-aŭ prestat credincioșii, cari însuflețiți de focul sfînt al credinței, cu mic cu mare aŭ sărit, dând mâna de ajutor blândului și harniculuĭ lor păstor sufletesc.

În 27 Decembre 1903 aŭ fost binecuvîntate biserica și casele nóuĕ parochiali. Actul binecuvîntării l'a sĕvîrșit Prea Onor. Domn protopop tractual Iosif Vancea asistat de preoții Nicolae Hărșan din Oroiul de câmpie, Alesandru Precup din Șeușia de câmpie, și Ioan Crișan adm. par. în Ny.-Karácsonfalva; ĭar preotul local a condus corul tinerimei instruat de dînsul.

La sfîrșitul liturgiei dnul protopop arată însemnătatea bisericei a singuruluĭ adăpost, ce ne-a mai rĕmas în acest present vitreg, apoi laudă hărnicia preotului și poporenilor și-i îndémnă să rĕmână fii credincioși bisericei, să jertféscă din mult-puținul cât li-l dă Dumnezeŭ, ca nu preste mulți ani să-și edifice o biserică frumósă și din material solid.

După ce s'a terminat și sfințirea caselor parochiali a urmat prânzul dat în ospitala casă a Dlui preot Stefan Boroș, la care aŭ luat parte preoții concelebranți, preotul neunit din M.-Cristur și fruntașii bisericei.

S'aŭ sĕvîrșit și un act însemnat în cursul petrecerii nóstre. În urma însuflețirii la care ne-am avîntat cu toții, vĕdĕnd cum mai din nimica s'aŭ făcut așa lucruri mari și frumóse, ca un îndemn preotului de a lucra și mai departe cu același zel și iubire, am pus basă la un fond cu menirea, ca la timpul sĕŭ să se ridice o biserică frumósă din material solid; căruĭ fond i-s'a dat numirea de „Fondul lui Ștefan E. Boroș."

Aŭ contribuit la acest fond: Nicolae Hărșan preot în Oroiul-de-câmpie 2 coróne, Alexandru Precup preot în Șeușia de câmpie cu dna Emilia născ. Rusan 20 cor. Ștefan Stoicoviciŭ preot neunit 2 coróne; Zongor István not. cercual 10 cor. Augustin Blasiu sub-notar 2 coróne Fabian Dénes ev. ref. 2 cor. Ioan Crișan adm. par. 2 cor.; Vasile Pogăcean un creștin din loc 20 coróne și în urmă Ștefan E. Boroș, preot local. vĕdĕnd dărnicia și atragerea celor presenți cătră sf. lor biserică miseră încă a contribuit cu 20 cor. La olaltă 80 cor.

Deie bunul Dumnezeŭ ca preotul împreună cu poporul sĕŭ, acest mic obol de 80 cor. să-l măréscă, ca în timp de câți-va anĭ să créscă așa de tare, ca să ne revedem la sfințirea nóueĭ biserici din Csitt-Szt.-Iván.

SINÓDELE PROTOPOPESCI

— tr. Reghin. —

20 April n. 1904.

Sinodul protopopesc ordinar de primăvară a tr. Reghin s'a ținut în parochia Sidriașul mare la 30 Martie și a decurs pe cum urmézĕ:

Înainte de tóte Clerul districtual întrunit în acéstă parochie estremă la 9 óre a. m. a asistat în corpore la s. liturgie a preasfințitelor celebrată de Prea On. protopop districtual Petru Uilăcan împreună cu On. Aurel Dumbrava ca lector.

La finea s. liturgii Preaon. protopop rostesce cu mare însuflețire o vorbire în care arată defectele și indiferentismul religios de care e molipsită în mare parte societatea creștină modernă și recomândă mijlócele cu ajutorul cărora s'ar puté vindeca rĕul.

Apoi On. Aurel Dumbrava dă cetire disertațiunei sale bine lucrate despre chiemarea și datorințele preotului ca părinte și păstor sufletesc a turmei sale cuvîntătóre, ambele aceste fiind ascultate de clerul districtual și numĕroșii credincioși din ambele Sidriașuri și din parochiile învecinate, cu mare atențiune și interesare.

Urmézĕ apoi cetirea rugăciunilor premergĕtóre s. mărturisirĭ din partea Preaon. protopop și alegerea confesarilor în persónele Onoraților: Nicolaŭ Mateiŭ, Eremie Hărșan și Ioan Iliovici.

Terminându-se mărturisirile On. Cler districtual se întrunesce în scóia confesională gr.-cat. locală pentru îndeplinirea celor alalte agende sinodale, unde după deschiderea sinodului prin o vorbire acomodată din partea Preaon. protopop ca președinte ordinar, se purcede la pertractarea obiectelor de la ordinea zilei alegându-se la propunerea Preaonoratului președinte. notar al sinodului Alesandru Tĕrnăvean notarul districtual.

Constatându-se preoții absenți de la acest sinod la propunerea On. Simion Zehan se statorésce o mulctă de 10 cor. carea după încuviințarea Preaveneratului Consistor mitropolitan, vor avé a solvi cei ce pe venitor vor absenta de la sinóde fără cause juste.

Urmézĕ apoi ejectarea taxelor pe an. ert. pentru fondul esactoral archidiecesan și după aceea alegerea representantelui Clerului districtual la sinodul archidiecesan convocat în Blaș pe 10 Maiŭ st. n. a. c. prin votare secretă. alegându-se ca atare vice-protopopul onorar și parochul Hodaculuĭ Alesandru Tĕrnăvean cu majoritate absolută de voturi.

Obiectul principal al discusiunilor sinodali de sine se înțelege că a fost cestiunea congruei de care e preocupat în împrejurările presente Clerul gr.-cat. din întrégă Provincia mitropolitană.

La propunerea On. Basiliŭ Muntenescu sinodul decide, ca representantul Clerului districtual să conlucre în sinodul archidie-

cesan întracolo ca și Cleru nostru gr.-cat. să fie împărtășit din beneficiul congruei după norma celor alalte confesiuni din patrie iar până la introducerea aceleia subsidiul, de stat să se distribue prin Preaveneratul Ordinariat mitropolitan, pe basa conscrierii venitelor preoțești, făcute și deja statorite, în aceea causă.

On. Simion Zĕhan desfășurând greutățile ce la întîmpina preoțimea nóstra prin pretinderea reversalului de la partea acatolică la încheierea căsătoriilor mixte după §-l din artic. de lege LXXII din 1894. și urmările dănunóse ce le are acea procedură pentru biserica nóstră propune c'aîn sinodul archidiecesan din 10 Maiŭ a. c. luându-se la desbatere și cestiunea reversalului amintit, pretinderea aceluia în forma de până acum să se abroge concedêndu-se pretinderea aceluia în forma observată înainte de introducerea legilor politico bisericesci.

Referitoriŭ la prevenirea proceselor ce ar trebui să se intenteze unor curatori bisericesci și ratiocinanți pentru casul că nu vreaŭ saŭ nu pot respunde de remanența cassei pagubind bisericile și sguduind încrederea în administrațiune, sinodul decide observarea cu stricteță a statutului archidiecesan edat în acel obiect.

Să decide în fine că sinodul ordinariŭ de tómna venitoriŭ să se țină în Reghin iar de disertanți se aclamă onoranții: Michail Mărieșan și Ioan Chinez, asemenea pentru verificarea protocolului sinodului present se aclama onoranții: Simion Zĕhan și Ioan Chinez.

După cari terminându-se discusiunile și închidându-se sinodul, on. Cler districtual la invitarea confratelui paroch local Zacheŭ Graur, participă la masa-l ospitală și apoi se departă fie care la ale sale.

Notariul districtual.

Diecesa Orădii-Mari 5 April.

În 31 Martie st. n. s'aŭ ținut adunarea protopopéscă a tractului *Holod* în parochia *Rogoz,* cu care ocasiune preoții presenți înainte de serviciul divin și-aŭ spălat sufletul de tina pĕcatului prin s. taină a mărturisirii, iar la finea s. liturgii, sub decursul căreia aŭ concionat preotul din Mociar dl *Iacob Baba,* ne-am împărtășit cu toții cu s. Taină a Eucharistiei.

După acest act edificător și pentru poporul adunat, pornind cu toții la casa parochială, s'aŭ început adunarea cu presidiul octogenariului și blândului protopop tractual *Ioan Papp,* care descriind cu vii colori starea de grea încercare prin care trece acum biserica lui Christos, și îndemnând pe frați să steie fiesce care la postul sĕŭ, aduce elogii Ilustr. Sale Episcopului diecesan, care prin grațiosul mandat a făcut posibil ca se ne putem întruni și noi, ca și în alte părți a dieceseĭ, în sinod protopopesc.

Aŭ urmat apoi alegerea spiritualului și disertantelui, defigerea loculuĭ și terminului adunării viitóre. S'aŭ hotărît că pe venitor să fie poftiți la adunare și învĕțătorii din tract. S'aŭ decis că abusul, ce domnesce în unele locuri, de a servi părăstasul cu rachiŭ, să se stîrpéscă.

În urmă aducêndu-se mulțămită șefului tractual pentru conducerea înțeleptă și edificătóre a adunării, s-aŭ adus reprobare protocolară la adresa acelora, cari desconsiderând ordinațiunea superiorității, fără nicĭ un motiv, aŭ absentat de la adunare.

S'aŭ mai discutat *privatim* asupra stării materiale a clerului slab dotat din acest tract, și s'aŭ reprobat purcederea dluĭ G. Hubic, care, când cu sinodul archidiecesan, într'un numĕr al prețióseĭ „Unirĭ," aflându-se dînsul ca om tinĕr, într'una din cele mai bune parochii, cu citațiuni rĕŭ aplicate din s. Scriptură, aŭ reprobat mișcarea acelora, carĭ se nisuiesc a-și ameliora sórtea amară, — ba aŭ vătĕmat greŭ susceptibilitatea întreg clerului inferior.

— *n.* — *p.*

Nr. 403—1904.

APEL

cătră publicul român.

Adunarea generala a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la anul 1897 în Mediaș, a hotărît înființarea unuĭ Museŭ istoric și etnografic al Românilor din Ungaria și Transilvania, și publicul român apreciând după merit însĕmnătatea acesteĭ instituțiuni, a întîmpinat inițiativa Asociațiunii cu cea mai mare însuflețire.

Tóte păturile societății românesci s'aŭ arĕtat pĕtrunse de convingerea, că prin înființarea aședĕmîntului proiectat de Asociațiune, generațiunea de astăzĭ își împlinesce o sfîntă datorie față cu acele figurĭ mărețe, căror avem să le mulțămim renascerea elementului nostru, și că s'ar face vinovată de ocara posterității, dacă nu i-ar transmite neștirbită moștenirea națională ce a găsit.

Acesteĭ convingerĭ și însuflețireĭ poporului nostru pentru idealurile sale naționale, este a se mulțămí, că Asociațiunea deja astăzĭ, abia după 6—7 anĭ de la memorabila hotărîre din Mediaș, s'a și putut apuca de realisarea Museului nostru național.

Prin contribuirile fundatorilor și altor donatorĭ, prin loteria arangiată în acest scop, și în deosebĭ prin splendida donațiune de 24,000 cor., cu care Ilustriĭ bărbați dl *Alexandru de Mocsonyi,* presidentul Asociațiunii și dl *Zeno Mocsonyi de Foen,* aŭ inaugurat o nóuă serie de contribuirĭ, fondul Museului a crescut la respectabila sumă de aprópe 100,000 cor., și ast fel Asociațiunea — după ce s'a îngrijit cu tótă precauțiunea de un plan cât se póte maĭ corĕspundĕtor scopului urmărit, a putut începe ridicarea falniculuĭ palat, care va avé să adăpostéscă clenodiile trecutului, productele muncĭ și momentele caracteristice ale vieții naționale a poporului român din țară, și speră că îl va puté preda destinațiunii sale încă în decursul anului 1904.

De óre-ce însĕ Museul nostru, acest măreț monument cultural, trebue creat — deși cu tótă modestia ce caracteriséză elementul nostru, totuși în condițiuni demne de importanța unuĭ popor de 3 milióne și corĕspundĕtóre scopului urmărit, — fondurile adunate până astăzĭ nu acoper încă tóte cheltuielile zidireĭ, și afară de aceea instalațiunile interne ale așezămîntului proiectat încă vor reclama sume considerabile.

Din acéstă causă Comitetul central al Asociațiunii — în vîrtutea autorisării primite prin ordinațiunea Dluĭ Ministru reg. ung. de interne Nr. 130464/1903 III. b. din 8 Februar 1904, de a colecta pentru acest Museŭ pe întreg teritorul regatului Ungarieĭ donațiuni în banĭ și obiecte, — se vede îndemnat, a adresa un noŭ și călduros apel cătră publicul român, învitând pe toți câți să intereséză de progresul cultural al poporului nostru, ca prin marinimóse contribuirĭ la fondul Museului, să pună Asociațiunea în posibilitate de a termina acest important așezămînt național în timp apropiat și în condițiuni pe deplin mulțămitóre.

Din ședința Comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiŭ la 14 April 1904.

Iosif St. Șuluțu m. p.,
president.

Dr. **Cornel Diaconovich** m. p.,
secretar I.

Noutăți.

Sciri personale. *Alexandru Ciura, Octavian Prie* și *Emil Sabo,* profesorĭ la gimnasiul nostru aŭ depus cu bun succes esamenul pedagogic, cel doĭ dintâiŭ la universitatea din Pesta, iar cel de ne urmă la cea din Cluș. Afară de aceea dl Sabo a făcut cu laudă și censura din limba și literatura română ca al treilea studiŭ.

La Roma. Vedênd, că numĕrul celor ce doresc să ieie parte la proiectatul peregrinaj la Roma, în fie care zi se tot mărește, am început firul petractarilor pentru statorirea călătoriei și a prețului cât va costa. Sperăm să dăm pe numĕrul viitor programul.

În amintirea lui George Bariț. La 6 Maiŭ n. sĕrbătoarea sf. George se va sĕvârși la Sibiŭ sfințirea crucei, ridicate la mormîntul marelui bărbat George Bariț, de ficele și nepoții lui. Actul sfințirei va fi precedat de un părăstas, servit la biserica gr.-cat. lângă care e și mormîntul.

Donațiune. Dl *Ioan Maior* adm. domin. mitrop. din Blaș a donat *10 es.* **Unirea bisericéscă română** *de Dr. Ștefan Pop* următorilor preoți: 1. *Niculae S. Aron* din Têmpăhaza p. Aiud. 2. *Teodor Fodor* din Băgaŭ p. Aiud. 3. *Traian Fodor* din Cacova Aiudului p. Aiud 4 *Aurel Fodor* din Ascileul mare p. Kis-Eskű 6 5. *Petru Sântoma* din Rodabaiŭ p. Brad 6. *Ioan Baciŭ* din Noșlac p. M.-Ujvár 7. *George Micu* din Alecuș p. M.-Szt.-Benedek, 8. *Aurel Hulea* din Galda inf. p. Tŏvis, 9 *Teodor Radu* din Mișcreac p. N.-Enyed, 10. *Ioan Mihălțian* din Oaverem p. M.-Lapád, *Iar 5 es.* **Studiĭ și biografiĭ** *de Dr. Ioan Rațiŭ,* 1. *Ioan Crișan,* preot în Karacsonfalva p. M.-Vásárhely, 2. *Eugen Șancu* preot în Nyires p. Nagy-Almás, 3. *Ilariŭ Ciungan* preot în Boos p. Kolozs, 4. *Basiliŭ Barna* preot în Sântămărie p. Kükűllővár, 5. *Aurel Aron* preot în Miraslaŭ p. N.-Enyed; — din *Ciura* **Visurĭ trecute:** 1. *Anton Bucur,* înv. în Têmpăhaza p. N.-Enyed. 2. *George Călugăr,* înv. în Cisteiul român, 3 *Vasiliŭ Timbuș* înv. în Mișcreac, 4. *Vasile Mesaroș,* înv. în Băgaŭ *Biblioteca* înv. *tractului* Biel. *Și din Sabo* „**Cântece:**" 1. *Ana Băboiŭ* înv. gr.-cat. în Lugoș. 2. *Elisa Crișan* înv. gr.-cat. în Clopodia (Krassó-Szőreny m.). 3. *Ana Lupan* înv. gr.-cat. în Nagy-Oztróv p. Várheiy, 4 *Silvia Mărian* înv. gr.-cat. în Nires p. Nagy-Almás, 5. *Cornelia Chirilă* înv. gr.-cat. în Bucium-șasa p. Bucsum (Alsófehér m.)

Foc. Duminecă după prânz, un foc mare a nimicit în comuna Petrifalău lângă Blaș, 6 case cu tóte edificiile economice, în cucuruz și tot ce era adunat pe la casă. Focul s'a iscat din negrije. Se spune, că acolo unde s'a iscat focul, cuptorul era plin cu pâne. Se vede, că deși Duminecă, femeia făcuse pâne pe a dóua zi, s'o aibă de vînzare. N'a fost de cât un singur om asigurat.

Necrolog † *Ștefan Pop,* fost vice-archidiecon al tractului Ardusat, asesor consistorial și paroch gr.-cat. român de Buzești și Sîrbi, preot iubilar, a repausat la 17 April st. n. 1904 după un morb scurt, suportat cu pacință creștinéscă, provĕzut cu Sfintele sacramințe, în etate de 82 anĭ și a preoției 52.

Odichnéscă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR
paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

Apoi vĕdĕnd că în bărbatul sĕŭ este un simț fals de rușine față de cariera de lucrător de pămînt îi zicea „Scumpul mieŭ soț, vĕd ca ție ți-e rușine a lucra la câmp, dar scumpul mieŭ acea rușine nu are nicĭ un temeiŭ pentru că: Dumnezeŭ fie-cărui om ĭ-a menit o cuprindere, și nicĭ o cuprindere nu e mai alĕsă, de cât alta. Cel ce a făcut pămîntul, și a lăsat ródele acelnia, ca să se hrănéscă omenimea, acela a lăsat și muncitoriul care să stringă ródele lui. Dumnezeŭ a lăsat omuluĭ multe lipse, apoĭ ca prin muncă să se pótă ajuta în acele a lăsat deschilinitele meseriĭ. Unul ne scutesce de frig și sóre prin îmbrăcăminte, altul ne apĕră picĭórele prin încălțăminte, unul ne regulézĕ traiul prin legĭ, altul ne apără viața și moșia — altul ne scóte metalele, altul ne câștigă pânea din pămînt etc. Între aceste deschilinire nu e, tóte sînt mărețe — tóte sînt lăsate de Dumnezeŭ.

„Eŭ nu pot înțelege, ce rușine să fie a lucra la pămînt, din ródele căruĭa se nutresc toți, de la împĕrat până la cerșitor, eŭ nu înțeleg de ce să-ĭ fie cuiva rușine a se numera între aceia care lucră la stîmpĕrarea celeĭ mai de frunte lipse omenescĭ, la stîmpĕrarea fómeĭ?

Apoĭ scumpul mieŭ nu numaĭ ce privesce strălucirea eĭ, menirea eĭ, nu e mai rușinósă cuprinderea ta ca altele, ci și ce privesce curățănia.

Mai curat ce e ca pămîntul? Cu câte lucrurĭ grețóse umblă ceĭ ce aŭ alte cuprinderĭ? Pe când tu nu umbli, de cât cu ce e mai curat și plăcut: pămîntul, bucatele și vitele. . . .

Adu-ți aminte! că nu numaĭ ómeniĭ cuminți aŭ sciut da cinstea ce se cade muncitoriuluĭ cu palma grósă, care ne câștigă hrana la toțĭ, ci chiar și Dumnezeŭ, care pe David din pĕcurar l-a făcut rege — și care a îmbrățișat însuși mĕiestria, lucrând la lemn cu tatăl sĕŭ nutritor. Un singur lucru e rușinos, a ședé și a trăi din truda și câștigul altuia.

„Dovadă că lucrarea pămîntuluĭ e cuprindere cinstită de Dumnezeŭ este scriptură, unde se laudă lucrătoriul harnic."

Apoĭ îĭ mai spuse biéta femeie că fericirea nu stă în deregătoriĭ înalte, mărire și fală lumésca, căcĭ nu e nicĭ o stare omenéscă scutită de grijĭ și nĕcasurĭ, ci ea stă în îndestulirea omuluĭ, apoĭ continuând zice: „Veḑĭ tu scumpul mieŭ în moșia ta părintéscă, care dacă o lucri bine și la timp îți dă pâne destulă, în îubirea mea, a copiilor, și a părinților nostri, tu poțĭ afla mai mare fericire ca ceĭ mai înalt deregător din lume."

Altă dată biata femeiĕ îĭ descria rĕutatea beției. Cu lacrimĭ în ochĭ îĭ zicea: „Mare pĕcat faci tu petrecênd în beție pe la crișmă, căcĭ odată calcĭ menirea lăsată de Dumnezeŭ de a folosi vremea spre a lucra, altă dată îți prădezĭ sănĕtatea și averea. Aĭ cetit tu ce stricăciunĭ marĭ face vinarsul trupuluĭ omenesc, câțĭ mor înainte de vreme, câțĭ nebunesc, câțĭ se omóră, apoĭ chiar de nu ar strica vinarsul, strică aerul cel rĕŭ plin de bóle a crișmeĭ, căcĭ nicăirĭ nu e aer așa de plin de bóle ca în crișme, unde atâța bolnavĭ se string. Fără de aceea câtă daună ni-se face acasă, unde slugile nóstre fac ce vreaŭ cu ḑnutreṭu, cu vite și ce avem."

Povețe de aceste îĭ da femeia tot de una numaĭ între patru ochĭ și când era treaz, cu atâta bunătate și blândeță, de se părea că vorbesce un înger, nu om.

Dar el nu era omul, care se bage în samă ast fel de povețe. Ca unul ce nu era în stare a îubi, nu puté pricepe ce însémnă a fi sfătuit din îubire, apoĭ dedat în necumpĕt nu puté înțelege folosul și putința de a se lăsa de beutură.

Apoĭ de óre ce el ascria lipsele ce le avea, cuprinderiĭ sale, din tóte puterile umbla să-și afle un post cu venit, să fie jude comunal, dar de óre ce la acésta nu se putu avînta așa iute, el se făcu jurat.

Acum avea îndoit prilej de a nu-și sta de lucrul sĕŭ, în fie care zi pîndea la ușa primărieĭ după poruncĭ — când nu avea cuprindere acolo, era la crișmă, lucrul sĕŭ mai póte rĕmânea.

Pe lîngă aceste trebuia să fie recunoscĕtor mai marilor că l'aŭ pus, pentru aceea când aveaŭ aceia ceva lucru grabnic, el trebuia să fie acolo. Ce e drept ómeniĭ îl rîdeaŭ zicĕnd: „Ce mai stog a clădit Macaveiŭ la notariul saŭ colectorul, pe când a luĭ bucate le póte ploua în câmp"; altă dată: „Ce grâŭ frumos este unde a arat Macaveiŭ la colectorul, dar a luĭ încă-ĭ nesĕmĕnat"; dar ce-ĭ păsa luĭ, el trebuia să fie în grație, căcĭ era aprópe alegerea de jude, și el la aceea aspira.

Apoĭ ce privesce prada trebuia să prade mai mult în cârcimă, căcĭ acum era jurat, nu om de rînd, mai trebuiaŭ câștigațĭ și alegĕtorĭ. Dar vorba aceea, de unde iaĭ și nu puĭ se gată. Așă a fost și cu averea luĭ, din ceĭ 8 boĭ, acum abia eraŭ 4, dar datorie era mai mare de cât prețul lor, pe lângă eĭ avea încă o vacă cu lapte. — De detoria nu era îngrijit, căcĭ se făcŭ alegerea de jude, și el reușĭ să fie ales.

(Va urma.)

Considerațiunĭ.

(Continuare.)

Adevĕrul prin însa-și natura sa e menit să pună un fundamînt stabil păcĭĭ și buneĭ înțelegerĭ, e menit să liniștéscă spiritele, fie chiar și neplăcut, — numaĭ cât adevĕrul nu póte fi neplăcut de cât ómenilor superficialĭ, îngânfațĭ, duși de interese private, fără durere de încercatul neam, pe carĭ îl păstoresc, saŭ căruia să daŭ de conducĕtorĭ.

Acésta e natura adevĕruluĭ, și în scrierile dlui Dr. Bunea numaĭ adevĕrul îl aflăm.

Ĭată de ce sînt adînc convins, și nu numaĭ eŭ, ci orĭ ce om cu judecată seriósă și ne stăpânit de patimĭ, care le cunóște, că scrierile Dluĭ Bunea n'ar trebui să lipséscă nu numaĭ din casa niciunuĭ preot gr.-cat. orĭ gr.-ort., ci nicĭ din casa mirenilor nostri de ambele confesiunĭ. Pe lângă aceea că ne-ar face maĭ pacinicĭ, mai serioși și maĭ buniĭ, arătându-ne adevĕrul, vor fi pentru noĭ toțĭ și pentru urmașiĭ nostri adevĕrate opere de educație națională. Câtă vreme vom sta pe un fundament fals, câtă vreme va stăpâni între noĭ superficialitatea, spiritul de ceartă, intrigă și de atîțare împrumutată, noĭ — poporul nostru — nu ne vom puté întări, nu vom puté înainta, nu ne vom puté strînge șirurile, pe când durere, tóte semnele arată că șirurile nóstre trebue strînse, că între noĭ trebue să domnéscă adevĕrata solidaritate.

Considerațiunile mele de până aicĭ, și celea următóre sînt pe basa scrierilor Dl. Bunea, cărțile nu le maĭ citez înse, căcĭ eŭ cred că fie cărul cetitor a „Uniriĭ" îĭ sînt cunoscute.

III.

Am zis că prin Unire s'a pus basă și-a pornit un curent noŭ, sănătos, puternic, — după cum l'aŭ aflat în biserica catolică, de care s'aŭ alipit: curent clar, cale hotărîtă, care avea să-ĭ ducă pe Românĭ la celea dóuĕ scopurĭ a orĭ cărui popor din lume: fericirea lumésca și vecinică.

Fericire lumésca, fericire vremelnică. — Nu-ĭ vorbă sînt aceștia terminĭ maĭ mult teologicĭ, cam ieșițĭ din us la ceĭ ce nu să țin de tagma preoțéscă. Eĭ bine, să-ĭ zicem dar și noĭ altcum: curentul noŭ pornit prin unire avea să ne ducă la libertatea și independența religiósă, pe de-o parte, iar pe de altă parte, la așezarea vlădicilor nostri alăturea cu ceĭ alalțĭ dignitarĭ bisericești străini, la emanciparea de o cam dată a preoților nostri de sub jugul rușinos al iobăgieĭ, și la pregătirea pentru emanciparea de maĭ târziŭ de supt acest jug, al întregului nostru popor, deșteptând în ei simțĕmintele omenești, aprópe adurmite de întunerecul neștiinții, de greul „muncĭĭ și poruncĭĭ", deșteptând în el dorul de libertate, și trezindu-ĭ conștiința națională. Dar tóte acestea la olaltă nu-s de cât mijlóce și condițiĭ, ca un popor să fie fericit, ca să aibă parte de „fericirea lumésca."

Ceea laltă fericire, fericirea vecinică, nu numaĭ ca *nume*, dar și de *fapt*, astăzĭ și încă de maĭ înainte a început să iasă din us, necredința, positivismul și liberalismul stergêndu-o, ștergêndu-ĭ caracterul eĭ de pe tóte instituțiunile lor, și făcêndu-o să se retragă și să rămână și vede acolo de unde a pornit: în biserica luĭ Isus Christos.

A maĭ rĕmas nu-ĭ vorbă și azĭ în unele titulaturĭ de regĭ: Din mila luĭ Dumnezeŭ rege al etc," dar domnitoriĭ de azĭ aŭ din „voința poporului" pe lângă eĭ guvernele cu dieta țărĭĭ, carĭ după teoriile filosofice scălciate de astăzĭ, nu maĭ voesc să știe nimica de Dumnezeŭ.

Și dacă de eĭ nu voesc să știe nimica, nu voesc să audă de fericirea vecinică, ce e în eĭ și prin eĭ. Și nevoind să știe nimic de acéstă țintă ultimă, nu se interesézĕ de loc nicĭ de o așa ordinare a trebilor

public e, care se îngăduie, ca biserica să-şi pótă folosi liber mijlócele ce le are de la acela, la care voeşte să ducă pe credincioşi.

Şi prin asta puterile civile de azi nu numai că nu ajută la ajungerea acestui scop, dar îl şi opresc. Nu sînt de a se condamna ceia în mânile cărora e azi puterea, nu sînt de a se condamna de tot, pentru că nu ajută *direct* la acest acop. Dar *indirect*, — întru cât lasă liberă biserica în munca ei — trebue să conlucre. Şi în felul acesta ei conlucră atunci, când sînt îngrijiţi din adâncul sufletului de binele temporal al supuşilor, căci acesta e mediŭ la ajungerea binelui veşnic, orî mai bine zis: fundamentul, se înţelege: dacă e bine folosit acest mediŭ.

Ei bine, dar Românii cu ocasiunea unirii chiar prin aceea că aŭ pornit un curent — luat din biserica catolică — care îi îndrepta spre libertatea şi independinţa religiósă, spre ridicarea clerului spiritualiceşte şi materialiceşte, spre pregătirea poporului pentru desrobire, — cu un cuvînt spre fericirea temporală, prin acésta s-aŭ avut în vedere tot odată şi fericirea lor veşnică, întru cât, în sensul celor spuse mai sus, fericirea asta temporală e în legătură cu fericirea veşnică.

Dar ei nu numai în chipul acesta indirect aŭ avut în vedere fericirea eternă, ci şi direct, cu cuvinte limpezi aŭ mărturisit'o.

Aŭ fost dór' din tagma preoţéscă cei ce aŭ pus la cale unirea, şi aŭ pornit curentul, şi când e vorbă de un act public de manifestarea credinţii Dumnezeŭ deslégă limba, luminând mintea şi înflăcărând inima şi celui din urmă apostol al séŭ, pentru a sa mai mare mărire.

Am numit „Consideraţii" tractatele acestea, titlu larg şi neprecizat, vrênd să fac neşte observări asupra faptelor istorice, saŭ mai bine, faptele acestea istorice îmi daŭ ocasie ca să fac unele observări.

Aşa dar şi asupra punctului atins mai sus, că adecă în programul mişcării saŭ curentului religios-naţional regenerator introdus prin Unire, a fost şi „fericirea veşnică", ajungerea ţîntei pentru care după învĕţătura creştină sîntem aici pe pământ, vreaŭ să insist mai mult.

Ómenii din ziua de azi — cei mai mulţi — cred că de Dumnezeŭ, de suflet, de cer şi de iad trebue să te ocupi numai în biserică, şi că şi atunci e deajuns dacă asculţi sf. slujbă. Alţii şi mai liberali zic că e de ajuns dacă „te grigeşti în ceasul morţii." Dar discuţii, vorbiri, conversări despre religiune şi lucrurile religióse serióse nu admit, le lasă pe sama popilor, cari la rîndul lor — o parte din ei — iar nu fac nimic.

De aceea cuvintele „veşnic," „fericire veşnică" sînt exilate din vorbirea de tóte zilele, aŭ devenit străine, neînţelese.

Multe sînt causele faptului acesta.

Înainte de tóte e lipsa cunoştinţelor necesare, fundamentale a învĕţăturilor creştine pe de-o parte, şi îndoparea cu principii contrare acelor învĕţături pe de altă parte.

Ori cât am zice că am înaintat noi români — orî gr.-cat., orî gr.-ort. — în vécul trecut pe tóte terenele, orî cât ni s'aŭ perfecţionat scolile, atâta e hotărît şi constatat că studiul religii să propune în mai puţine óre, şi mai slab, mai necorĕspundător de cât póte orî care alt studiŭ.

În scólele nóstre poporale cu catechisaţia băieţilor să comit păcate strigătóre la cer, — în fórte multe locuri. Preotul merge de vr'o câte-va orî pe an, îl încredinţéză pe dascăl, pe care n'are drept să-l încredinţeze, iar la rîndul sĕŭ dascălul nu propune nimic. În celea mai multe casuri — căci nu are datorinţa să propue.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Nr. 4 din Revista „**Convorbiri Literare**" anul 38 1904 cu următorul cuprins: T. Maiorescu, Raport asupra ortografiei revisuite. — A, Lordul cel mititel (roman de F. H. Burnett, trad. din engleżeşte. — D. Zamfirescu. Lydda, partea II. (roman). — A. A. Naum, Vornicul. Bătrîna cetate. În urma mea. Vino (poesii) — Cezar I. Vîrgolici, Sară de tómnă (poesie). — E. A. Pangrati, Ce aŭ făcut universităţile nóstre? (conferinţă). — Ciru Oeconomu, din Rucăr (roman). — N. Iorga. încă ceva despre Vlad Ţepeş şi Ştefan cel Mare. — I. Bogdan, câte-va cuvinte despre sistemul romăno-centric în predarea istoriei universale. — Dr. Radu I. Sbiera, fizologia vocalelor românesci à şi i. I. B. „Academia" lui Lazăr la 1818 — E. A. P. Reorganizarea scólei normale superióre din Paris. — G. Bogdan-Duică. Delavrancea: Hagi Tudose. Între vis şi viaţă (dare de samă). — N. Iorga. Comunicări mărunte. —

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele lui Mesia, de Levis Valace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa lui I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cesţiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toţi 7 Nrii, îi primesc cu 5·50 cor. în loc de 7·98 cor.

Posta Redacţiunii.

I. M. Am transpus »rugarea«, On. redacţii de la »Fóia scolastică, căci în chipul acesta se póte spera, să aivă ceva resultat.

M. T. Dacă nu s'a publicat scrisórea Dvóstre e sĕmn, că n'a ajuns la noi.

I. C. şi alţii pe cari îi priveşte. Eŭ cred, că e bine, ca voi să veniţi de odată cu sinodaliştii. Luni sara va fi o preafrumósă representaţie teatrală, sub conducerea distinsului nostru profesor de musică. Marţi dim. putem celebra o liturgie pentru conscolarii morţi şi nóptea, cei ce aŭ afaceri acasă, se pot reintórce. La revedere!

G. N. Regret, avisul a sosit de dată asta prea târziŭ.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

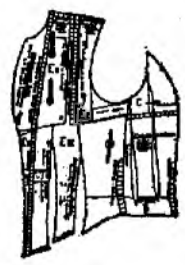
marca fabricei

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşi póte însa-şi pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orî ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi posede nenumĕrate scrisorî de recunoscinţă.

Işi are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (6—52)

La esposițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 2—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóue, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință, în orî ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele patentate găurite

de mine inventate și mai de multe orî premiate, carî sînt provĕdute în partea superióră — ca violina — cu găurî după figura *S* și pentru aceea aŭ un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, **așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unuĭ clopot de 408 kg. făcut după sistemul vechiŭ.** Mai de parte se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechĭ cu adjustare de fer bătut** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află tot de una în magazin.

Preț-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Nr. 33—1904. (23) 2—2

Licitațiune minuendă.

Prin acésta se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a edificării nóueĭ aripĭ a Seminariuluĭ junimeĭ române gr.-cat. stud. (Internatul Vancean de băieți) din loc. Licitațiunea se va ține Joĭ în 5 Maiŭ a. c. la 11 óre a. m. în cancelaria advocatuluĭ archidiecesan. Prețul de esclamare e 27,876 cor. 10 fil. Planul, preliminariul și condițiunile de licitațiune se pot vedé în cancelaria rectorală a Seminariuluĭ junimeĭ de la 11—12 óre a. m. și de la 2—4 óre d. a.

Blaș 21 April 1904.

Emiliŭ Viciŭ,
rectorul Seminariuluĭ junimeĭ române gr.-cat. stud.

Cărți ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială

Visurĭ trecute. Ciura		1.—
„Cântece“ Sabo		1.—
Studiĭ și Biografiĭ. Dr. I. Rațiŭ		2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu		2.—
Povești, I. Creangă		1·50
Vorbe înțelepte A. Popoviciŭ.		1·50
Vatra Părăsită Slavici		2.—
Din Bĕtrânĭ „		2·50
Drumurĭ și orașe Iorga		2·50
Poesiĭ de Alexandri.		3.—
Teatru I. Il. Alexandria	1·50	3.—

Biblioteca Minerveĭ 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Senegin contra tuseĭ, răgușelilĭ, durerilĭ de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, catarulŭĭ astmeĭ, greutățiĭ de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerilĭ de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelor, durerilor de cap, dinți și nervĭ, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1.20** și **2** cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Deci cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurŭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți intrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (7—?)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézā pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banĭĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ mai ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banĭĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (6—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă și o mașină de fiert.

Din causa imbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

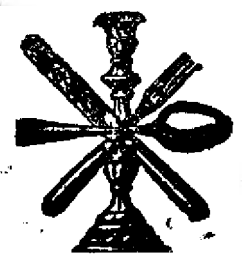

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico,

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** și pe lângă garanță

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediționea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica *cu rambursă.*

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóna óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce priveşce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 7 Maiu 1904. Numĕrul 19.

În preajma Sinodului.

Numai câteva zile mai sînt până la sinodul archidiecesan. Cât de mult dorit şi cât de binevenit e acest sinod toţi o ştiu Credinţioşii nostri, cari oare când erau aşa tare legaţi de biserică şi de instituţiunile ei, cât nici moartea nici nĕcasul, nici primejdiile, nici greul vieţii nu i-aŭ putut abate de la învĕţăturile ei, azi ici colo, uni par aş fi pierdut credinţa, iar moravurile bune şi traiul simplu, cari le-au îndulcit amarul vieţii sute de ani, — îs părăsite şi locul lor pe zi ce merge îl ocupă luxul, beţia, desfrâul, cearta şi procesele.

Acestea rĕutăţi şi pĕcate cu nimic nu se pot asĕmĕna mai bine şi mai nimerit ca cu filoxera, care încuibată fiind odată în o vie, aduce pierirea viiei. Aşa e şi cu ori care parochie, dacă s'a încuibat în ea pĕcatele de mai sus, mai mult nu e parochie după voia lui Dumnezeu, ci încet încetişor devine cuibul pocăitismului şi a neconfesionalismului, din cari se regrutează luptătorii socialişti, pe a căror stindard e scrisă nimicirea bisericii.

Noi preoţii, după voia Mântuitorului, trebue să fim sarea cu puterea ei conservătoare Ast fel datori sîntem în tot timpul şi cu toată ocasiunea a ne însuşi acea putere după timp şi împrejurări.

Timp nimerit şi ocasiune binevenită e întrunirea preoţilor nostri în sinodul archidiecesan de acum, ca se cerce după causa, pentru care în parochiile noastre nu se înfiinţéză reuniunile religioso-morali, de educaţiune, de ajutor împrumutat şi altele asemenea, de cât cu puţine escepţiuni. Înfiinţarea acestor reuniuni e decretată în conciliile noastre provinciali şi în sinoadele anterioare, ştiindu-se că numai pe calea lor mai putem conserva pe credinţioşii nostri în credinţă şi să-i abatem de la povârnişul decădinţei, spre care încep a înclina în lipsa unei ocupaţiuni mentali ce le lipsesce.

Ca să se poată face ceva în această privinţă, după a mea părere, mai întâiu e lipsă de introducerea unei discipline şi de organisarea parochiilor, despre cari am mai vorbit odată — paremi-se în anul trecut — când a fost vorba despre controla învĕţământului în scoalele noastre poporali. Ori ce corporaţiune numai prin disciplină şi cu un câmp suficient de inactivare a decisiunilor sale poate prospera. Pe lângă aceea o disciplină dreaptă ne-ar face se suportăm greul vieţii mai cu răbdare, iar organisarea parochiilor ne-ar ajuta cât de cât şi la îmbunătăţirea stării noastre materiali dorită atâta de mult.

Strigătul de alarm şi de durere auzit mai în iarnă din mijlocul preoţimei noastre e foarte legitim. Dar se nu creadă nimeni, că cu ajutul ori cu congrua de la stat, ne vom ferici pe noi, biserica şi pe credinţioşii nostri români. Interesele materiali fiind nedespărţite de celea spirituali — pe cum în omul viŭ, corpul e nedespărţit de suflet, acelea numai in jurul acestora se pot căuta şi afla. E drept că credincioşii nostri încă contribuesc în vistieria statului, iar noi preoţii gr.-cat. chiar aşa lucrăm la susţinerea statului, ca ori cari din amploiaţii sĕi civili, şi pe cum din aceea vistierie sînt împărtăşiţi preoţii altor confesiuni, ar fi drept şi ecuitabil să ne împărtăşim şi noi. Considerând însă împrejurările escepţionale între cari se află de present patria noastră, după a mea părere, ar fi cu mult mai bine să ne luăm ori ce cuget de la ajut şi congrua de stat. Sĕraci sîntem nu-i vorbă, cât mai sĕraci nu putem fi. Iar fondul subsidiar, destinat pentru preoţii sĕraci, dacă s'ar augmenta cu cotisaţiuni anuali din partea noastră după putere, din cassele parochiali cum şi din alte isvoare, ne-ar putea ajuta puţin. Căci un ajutor cât de mic de la ai tĕi, tot de una îţi cade mai bine, de cât un ajutor mare de la străini, cari dacă îţi dau, nu de dragul tĕŭ ţi-l dau. În urmă mai bine să fim sĕraci şi se avem libertatea acţiunei în interesul credinţioşilor nostri, de cât să avem un traiu neatârnător de ei, prin ce numai le-am mări amarul vieţii lor chinuite, vĕzându-se lipsiţi de ultimul ajutor şi mângăiere, ce le-a mai rĕmas.

Acestei modeste păreri individuali i-am dat espresiune, ca unul care de când ajutul se distribue după bunul plac al Domnului ministru de culte, cu ajutorul organelor subalterne de la administraţia civilă, n'am fost împărtăşit din el nici odată, fără să simţesc ceva scădere; m'am încredinţat însĕ cât de neconsequenţi sîntem noi preoţii strecurând ţînţariul şi înghiţând cămila.

În sinodul de acum 5 ani, — după ce prin articlul de lege XIV—1898 am fost eschişi de la congrua de stat, s'a decis ca ajutul numai aşa să se priméscă, dacă guvernul îl va oferi fără condiţiuni umilitoare pentru cler. Întru adevĕr era sub demnitatea preoţilor aş primi bani numai pe lângă cuitanţă vidimată de fisolgăbirău, cu care, ca şi cei alalţi cetăţeni, avem afaceri numai curat civili. Dar tot atât-a, dacă nu încă şi mai puţin, e sub demnitatea clerului practica distribuirei ajutului. Spre dovedirea acestui lucru aş putea aduce multe argumente, voiu aminti însĕ numai doauă din celea mai însemnate: disciplina şi solidaritatea dintre fraţi.

Ce se ţine de disciplină la noi e ca şi când fie care e în drept să facă ce vrea. Cu toate aceste se consideră nu atât faptele, cât mai mult oala cu laptele — după zisa oare cui. — Ceea ce n'a putut şi nu poate avea altă urmare, de cât nimicirea solidarităţii dintre fraţi, căci oameni sîntem toţi.

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domni Preoţi, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

Acestora am crezut de lipsă să le dau espresiune publică înainte de ţinerea sinodului, că eu aşa simţesc şi cu mine alţi mulţi confraţi preoţi; pentru aceea semnez.

Al. Barbulescu.

În ajunul sinodului.*) Abia câteva zile ne mai despart de sinod. Întrânsul se vor aduna representanţii notri, ai preoţimei, ca să desbată în unire cu venerabilul cap al Archidiecesei şi cu sfetnicii lui luminaţi asupra sorţii noastre mai întâi şi apoi şi asupra altor cestiuni foarte importante, cari aşteaptă grabnică resolvire. Dacă timpurile de până acum au pretins vre odată procedură energică şi resolută, dacă s-au pertractat vre odată obiecte de mare însemnătate în asemenea adunări, atunci lucrurile, ce acum sînt pe tapet, ca nici când altă dată, se impun cu elementară forţă celei mai bine chibzuite deslegări, de la care va depinde, ca de la un principal motor, viitoarea însănătoşare a vieţei noastre, care boleşte foarte greu şi e pornită pe calea descompuneri.

Să fim înţeleşi! Şi preoţimea noastră, ca ori şi care altă clasă din lume, trebue să fie mulţămită în ce priveşte situaţia ei materială, căci numai de la oameni mulţămiţi să poate aştepta muncă spornică şi perseverantă în cariera sa, care mai ales în timpurile actuale este cea mai grea, ostenicioasă şi nerecunoscută. Au trecut ani de când factori chemaţi a ne face şi nouă dreptate, s'au scăpat cu binişorul de noi sub deosebite tertipuri, în care timp însă alţii s'au ştiut împinge înainte şi s'au ştiut face indispensabili, iar noi am rămas ca să adunăm ostenelile şi ale altora, plângând soartea noastră măsteră, şi trebuind să înghiţim gol tot de atâtea ori, de câte ori alţii râdeau de a noastră *sacra simplicitas*.

Ei bine! Paharul este plin. Nici un moment de pierdut nu mai avem. E ne mai pomenită sub soare atâta pacienţă, care e mărginaşă cu laşitatea. Noi dăm şi facem aceea ce ni-se cere, tuturor toate ne facem, dar la rândul său pretindem şi noi, ca să ni-se facă nu hotărâri, ci dreptate, sfîntă dreptate, căci sîntem — credem — şi noi ceva în această patrie, avem şi noi — credem — un rol, care bine îl ştiu cei de sus, dar s'au făcut a nu şti, căci au văzut proverbiala noastră îndulgenţă, care îndulgenţă însă răneşte inimile noastre ale preoţilor, ale văduvelor noastre şi ale orfanilor nostri, cari rămân ca copii ai nimărui, fără de nici un rost, siliţi fiind a-şi uita de memoria taţilor lor, cari au ştiut atât de puţin să strige a li-se face şi lor dreptate în lumea aceasta.

Iată deci ce trebue să facă sinodul archidiecesan ce se va întruni la Blaş: Să decidă şi să mijlocească fără de amânare *sistemisarea de la stat a salariilor preoţimei noastre pe temeiul conscrierei venitelor făcute în 1896* aşa pe cum altor confesiuni li s'a făcut, indiferent de ori ce considerăţiune faţă cu catolicii unguri.

Ori doar nu va fi mai bine, chiar din punctul nostru de vedere, a se mijloci sistemisare cum se cuvine, şi în mod uniform pentru toţi, de cât a se mai tolera vânătoarea după grăţii şi ajutoare, care în timpul din urmă s-a încuibat în preoţimea noastră? A se tolera această procedură şi pe viitor — şi cine va putea să o delăture, afară de regularea dotaţiunei în cale legală? — este egal cu suicidarea noastră proprie. Câte nu s'ar putea spune pe tema aceasta? Dar e de ajuns atât. Acum nu de vorbe avem lipsă, ci de fapte. Ceară veneratul sinod de la noi ajutor, sau sprijin, sau aderenţă, sau ori şi ce la resolvirea causei, şi noi vom da tot ce avem, căci simţim şi noi ceva în pieptul nostru, şi vrem şi noi să ne ştim la o parte odată cu cestiunea propriei noastre onori şi existenţe.

Iată ce dorim noi cei de pe acasă. O spunem verde şi sincer, căci aşa o simţim şi câte odată e bine să nu împenăm cu frase lucruri, cari trebuesc ştiute oblu, cum se cade. Asta mai întâi.

Bârseanul.

*) Continuăm la acest loc cu dorinţele preoţimei faţă de sinodul archidiecesan. Nu ţinem de dată asta să ne pronunţăm, lăsăm libertate confraţilor nostri, ca să spună ce au pe inimă, pentru ca ast fel să se ştie de ce gânduri sînt frământaţi cei din provinţă.

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Romană.

(Continuare.)

Chirotonisirea preoţilor Români, în Macedonia.

Ca culme, la cele ce am relevat, în privinţa atitudinei duşmănoase a înaltului cler grec, faţă de elementul românesc din Macedonia, care caută a-şi avea scoală şi biserică naţională, ca alte naţiuni; ţin să aduc la cunoştinţa numeroşilor cetitori ai valorosului organ bisericesc „Unirea" a Românilor de peste Carpaţi, un fapt mai blamabil şi mai revoltător, comis de feţele bisericei greceşti, cari să pretind a propovedui printre creştini pacea, unirea şi fraţie,

FEUILLETON.

MAMA.

Tatăl său îi spuse: Ştefane, mamă ta a murit.

— A murit! se miră micul copilaş, ca de vre-o patru ani, şi privi întrebător către tatăl său, cu ochii lui mari şi albastri.

— Ce-i aceea, a murit?

— Copile dragă, mama s'a dus în cer şi nu se mai reîntórce nici când.

— Nici mâne?

— Nici mâne, nici poimâne, nici odată, nici odată. . . . .

Tatăl tăcú şi-şi ascunse faţa în mâni; iar Ştefan astepta în tăcere, că nu înţelese. Nici odată . . . ce póte fi aceea: nici odată? Fruntea micuţului se încreţi, ca şi când şi-ar bate capul, cu înţelesul acelui cuvânt, străin pentru el.

În ziua următoare îl conduseră în salon.

Copilul se împiedecă în prag. — Cât de frumos era acolo! Flori, cununi, lumini, şi colo în mijlocul salonului era un pat, întrânsul durmea mama lui. Se grăbí repede la pat şi plecându-se şoptí:... scumpă şi buna mea mamă!

— Încet copilul meu! Nu vorbi. Ea dórme.

— Greu trebue că dórme, zise micul băiat.

După amiaz, Ştefan se juca cu cotca; de odată însé o aruncă.

— Încă tot nu se mai scoală mama, domnişoară?

— Sârmane copil! — zise, ea netezind cu mânile-i moi capul micului orfan; băiatul însă se smânci cu mânie şi-şi apăsă faţa cu putere de geam.

Apoi esclamă plângând!

— Domnişoară! uite florile cele multe şi patul... Oh! toate le duc oamenii aceia negrii! Unde-i mama?

Fata se uită mişcată în spre stradă, unde convoiul funebral se aşezase în ordine deja. Nu ar fi fost permis ca băiatul să vază nimic din înmormîntarea mamei sale, dar fiind că observase deja, îl luă în braţe şi îi povesti, că mamă-sa s'a dus în minunatul raiu.

Ştefan află lucrul acesta de bun şi frumos, faţa i-se şi însenină.

— Dar, când se va reîntoarce mama de la bunul Dumnezeu?

— Oh dragă! cine e la bunul Dumnezeu, nu se mai reîntoarce nici odată.

Nici odată — era acel cuvânt străin, pe care nu-l înţelegea el.

S'aŭ strecurat multe zile, săptămâni şi luni şi Ştefan încă tot astepta pe mamă-sa. Adese se ruga la bunul Dumnezeŭ. — cum scia el — şi ruga lui fu ascultată: în visurile-i dulci se deschiseră porţile raiului, şi o vézú pe mamă-sa şezând pe tron strălucitor, zimbind cu dulceaţă către ei. — S'a întâmplat însă, că tatăl se departă pe un timp mai îndelungat. Iar când se reîntoarse, îl întimpină pe mititelul şi tăcutul său fiŭ cu următoarele cuvinte: Bucură-te micul tatii, că iară-şi vei avea mamă bună!

Stefan nu rĕspunse. Întreg corpul îi trĕmura, privirea lui rătăcea prin chilie, — apoi şi-o aţintí spre o muiere înaltă, blondă şi frumoasă, care se apropia de el.

Tatăl său o conduse de mână la ea.

— Aici e buna şi dulcea ta mamă. Ştefane! Băiatul stătea nemişcat, muschii obrazului începură ai tremura, respiraţia îi era vehementă, apoi strigă:

— Dute, de la mine tu . . . . tu muiere străină! Pentru aceasta, tatăl a voit să-l pedepsească, femeia aceea însă l'a rugat să-i deie pace: Lasă-l, acuş se va împretini cu mine, acuş me va plăcea! . . .

Da, a simpatisat cu ea, însă nici odată nu i-a zis mamă; îi zicea mătuşică şi dacă o vedea vre-o dată întristată, zicea în ton linguşitor: scumpa mea mătuşică. Iar dacă îl ruga, să-i zică mamă, clătina din cap privind dureros la ea.

— Tu nu esti mama mea! Ea locueste acolo în cer şi nu se mai reîntoarce nici când.

Ce nu putea ajunge cu vorbe frumoase, tatăl încerca cu rĕul.

Odată a greşit ceva băiatul, şi a trebuit să se roage de iertare de mama cea nouă. Aşa i-a demândat tată-s'o.

Băiatul să şi grăbi a asculta: — Nu voi mai greşi nici odata, dragă mătuşică — zise el cu glas înecat.

— Auzi tu la el!... să zici îndată mamă dragă. — se rĕsti către el tatăl său.

— Nu voiu greşi nici odată, dragă... dragă mătuşică.

Mâniindu-se pentru atâta cerbicoşie, îl bătú cu un beţigaş de trestie. — Aşa micul mieŭ! acuma doară te vei fi învĕţat a zice „mamă." Ei! zici acum momentan?

Băieţelul stătea palid ca un cadavru, îşi ţinea privirea fixată spre tatăl său. Nu rĕspunse nimic.

— Să mai aştept încă? Saŭ...

dar în realitate ei nu procedează preceptelor moralei creştine, ci continuă după vechiul lor cliseu a fi stăpâniţi nu numai de grecomanie, dar şi de filarghirie.

Ca dovadă, despre acésta, aduc acl casul cu chirotonisirea preotului român Nicolae G. Nanci din comuna Gopeşi la 1890.

Comuna Gopeşi, situată pe ramificaţiunile munţilor Pind, din vilaetul Monastir, în apropiere de oraşul Bitolia, are populaţiune de apropape 3000 locuitori numai Români, fără să fie alt element străin. — Are o biserică monumentală cu inscripţiuni numai în limba românească, o scoală primară de băeţi cu 5 clase, şi una de fete cu 4 clase. Din aceste scoli au eşit o mulţime de tineri naţionalişti, cari fac fala românismului din Pind; căci mulţi din ei fiind licenţiaţi la universitatea din Bucuresci, luptă, ca toţi tinerii Români-Macedoneni pentru desvoltarea românismului. La o populaţiune de 3000 locuitori, biserica din această comună numëra până la 1881 şase preoţi şi a nume: Papa Levu, Papa Coma Ianci, Papa Coma, Papa Niciu, Papa Naum şi Papa Ghianachi.

Între anii 1887—1889 în decurs de doi ani din causa bătrâneţelor au încetat din viaţă trei preoţi şi a nume: Papa Coma, Papa Coma Ianci şi Papa Niciu.

Epitropia bisericei, până la chirotonisirea noilor preoţi, a contopit enoriile în trei enorii. — Dintre preoţii rëmaşi în viaţă, doi din ei şi a nume: Papa Ghenachi şi Papa Naum, fiind slugi plecate Archiereului grec şi agenţii elenismului, au făcut cele mai mari neajunsuri preotului Nicola Levu, care, fiind un luptător naţionalist, era rëu persecutat de Episcopul Eparchiei, suportând de multe ori aresturi şi argos, pentru motivul, că propagă idei româneşti şi trimite copiii la scoala românească. — Spre a-l aduce la o mizerie completă, şi a-l sili de a nu mai fi naţionalist, Episcopul Alexandros ordonă, ca enoriile decedaţilor preoţi, să treacă la cei doi preoţi favoriţi ai lui. Prin această măsură duşmănească, preotul român Levu era cât pe aci să rămâe muritor de foame cu 10 suflete. Eforia română înse nu s'a lăsat şi de astă dată a fi condusă după capriciul prelatului grec. Imediat s'a pus în mişcare şi a făcut, ca toate familiile cu sentimente româneşti, să alunge din case pe preoţii grecomani şi să primească pe preotul român Levu.

Preoţii grecomani, şi mai ales Papa Ghenachi, o bestie, turbează de mânie vëzêndu-se alungat şi ameninţă pe preotul Levu.

Fiind situaţiunea cam grea pentru preotul român Levu de a duce singur lupta cu doi duşmani şi a servi o populaţiune de peste 800 familii, Românii s'au gândit să chirotonisească încă un preot. Aci însă era un mare obstacol; de oare-ce erau siguri, că Episcopul grec nu va accepta cu nici un preţ chirotonisirea candidatului Românilor Costa Lercă. Cu toate acestea, au înaintat Episcopului o cerere, semnată de toţi enoriaşii, pentru chirotonisirea tinërului Costa Lercă.

Episcopul a respins'o, ca ne fiind apt. — Pe de altă parte, puţinii grecomani luptau să ademenească pe unele familii de Români pentru chirotonisirea tinărului Nachi, fiul preotului grecoman Papa Naum, care n'avea nici cultura necesară, fiind de meserie croitor.

Atunci Românii au recurs la o stratagemă pentru reuşită, şi a nume: au ales în secret pe Dl Nicola G. Nanci de a fi preotul lor, şi iată cum au procedat: Nicola G. Nanci, un naţionalist înfocat, să se prefacă, că s'a certat cu directorul scoalei române, să îşi retragă imediat copiii de la scoală românească şi să-i trimită la scoala grecească. Să tune şi să fulgere contra directorului şi celor alalţi institutori români, să se declare pe faţă ca cel mai mare duşman al românismului, să provoace scandal la biserică, să cânte în biserică numai greceşte şi să întrerupă ori-ce relaţie cu fruntaşii români. Această stratagemă din parte Românilor a avut un efect minunat; de oarece grecomani, când au vëzut, că un fruntaş de talia lui Nicola Nanci trece în tabăra lor, au înebunit de bucurie şi credeau, că românismul va perí cu desăvârşire din comună.

Această transformare prefăcută a continuat aproape doi ani, până când grecomanii din comună, agenţii elenismului din Bitolia şi chiar Episcopul Alexandros s'au convins pe deplin de sentimentele greceşti ale lui Nicola Nanci. Grecomanii, ca să facă în cinstea Românilor, au renunţat de a mai fi chirotonisit fiul preotului şi cu toţii au ales a fi chirotonisit de preot grec Nicola Nanci, un bun apărător al Elenismului şi duşman ne împăcat al Românilor, după convingerea lor.

Cererea către Episcop au redactat'o în greceşte şi a fost acoperită cu semnăturile tuturor grecomanilor şi a unor familii româneşti, cari s'au prefăcut, că se lasă de idea românismului şi primesc a fi chirotonisit de preot un grec.

Înarmat cu asemenea cerere din partea comunităţii greceşti, Nicola Nanci porneşte la 1889 la Crusova, reşedinţa Episcopului, având şi recomandaţii către vicar şi alte feţe bisericeşti de la Episcopie din partea institutorului grec Costa Durda.

Ştefan îşi plecă capul, buzele îi erau închise cu putere.

Tatăl sëu iară începú a-l bate.

— Pentru Dumnezeu! lasă-l în pace, — zise cu glas rugător femeia.

— Nu! trebue să scot eu din el cerbicoşia aceea! — zise cu mânie, apoi îi dădù pace.

— Aşa, më cap de bostan! Şi dacă nu zici la moment: dulcea şi buna mea mamă, o să te învëţ eu.

După aceste băiatul îşi ridică privirea plină de durere spre cer, mânuţele şi le împreună, ca de rugăciune şi zise plângênd: — Mamă, dulcea şi buna mea mamă!

Mişcat, se întoarse tatăl şi ieşi din casă. Soţia lui îl urmă în tăcere.

Din momentul acesta n'au mai pretins nici odată, să-i zică „mamă“ femeii străine. . . .

Şi băiatul încă mai prinse curaj şi începú a o iubí pe noua sa mamă.

Nu peste mult îl surprinseră cu vestea îmbucurătoare, că are un frăţior mic.

Ştefan se uită lung la mica păpuşe din leagăn, apoi privi cu frică la femeia morboasă şi întrebă: Permis îmi va fi să sărut pe micuţul tëu, aşa din când în când, — scumpă mătuşică?

Muierea zimbind ţinú pe mititelul înfăşat în scutece albe ca zăpada înaintea băiatului:

— Sigur că e permis, Ştefane! Doar acesta e micul tëu frăţior, pe care trebue să-l iubesci.— Ştefan era acum mărişor Stia desemna fel de fel de figuri cu cerosa pe tăbliţa de piatră; şi aceea stia, ce-i un frăţior mic.

Cât de bine trecea acum timpul! Faţa băiatului tăcut strălucea de bucurie. Îl iubea pe mititelul cu gingăşie, se juca până în sară cu el, se simţiă fericit când mergea cu căruţul în plimbare, pe rîtul înverzit şi preserat cu flori; şi sara, când mătuşa cu dulci melodii se încerca a-l adurmi pe micul frăţior, se aşeză şi el lângă leagăn şi şoptea fericit.

În mijlocul acestei fericiri se ivi înse pe neaşteptate o mână ucigătoare, şi rupse de pe pomul vieţii un cap mititel de om.

Tatăl iară îi făcú cunoscut lui Ştefan, că frăţiorul lui a murit.

— „A murit!“ — suspină băiatul, nu aşa însă ca unul, care nu înţelege sensul înfiorător al acestui cuvânt; nu ca un băiat, care încă nu scie nimic de moarte, ci suspinul lui era dureros, era plin de întristare şi grije, apoi fugi afară şi se ascunse între tufele cele mai dese, din grădina. Acolo şezú şi privia tăcut înaintea lui! În fine se duse în casă, frumos, liniştit, tăcut, voia să vază şi el pe micul frate. — Zăcea între flori, lumini de ceară ardeaù la capul lui.

Da, aceasta e moartea! — o cunoaşte el foarte bine. Băiatul privia serios înaintea lui, apoi se uită cu teamă la femea aceea palidă îmbrăcată în haine negre, ce stătea nemişcată la cosciugul micului ei băieţël.

Eraù singuri în casă. Ştefan zise încet: — Mătuşă, oare şi pe micul frăţior îl vor duce oamenii aceia negri?

Ea nu respunse, îşi întoarse numai faţa de o espresiune dureroasă în spre băiat şi băiatul înţelese rëspunsul tăcut.

— El merge în raiu şi va fi din el un îngeraş mic. Oh cât de frumos va fi, aşa e mătuşică?

Femeia palidă plângea: „da Ştefane!“ şopti ea încet.

Băiatul iară începu a întreba: Cine-i în raiu acela-i la bunul Dumnezeu şi nu se mai reîntoarce la noi. Nici îngerii, mătuşică?

— Nici odată! . . . — —

Ca o suflare ghieţoasă, străbătù prin cosciugul micului vaietele sërmanei muieri, suspinele dureroase, cuvântul acesta chinuitor: *nici odată*. Suflare, amestecată cu durerea unei inimi sângerânde de mamă, la care se adaugeau suspinele lui Ştefan.

— Eu ştiu mătuşică, ce-i aceea „nici odată!“ ştiu prea bine. Dacă tot aşteptăm pe cineva, şi acela totuş nu vine, şi dacă trebue să trăim tot aşa în singurătate. — aceasta e nici odată

Muierea palidă se plecă pe cosciugul băiatului şi plângea cu hohot.

— Mătuşică scumpă şi buna mea mătuşică!— Inima lui Ştefan se strânse de durere; voia să zică ceva, dar nu putú. — Sfinte Dumnezeule! se rugă el, cum făcea adesoori — şi iată! văzú raiul deschis şi pe mamă-sa şezând pe tron strălucitor încunjurat de mii de raze aurii, în braţe cu un îngeraş mic cu aripioare albe. — Băiatul esclamă involuntar: — Mătuşică! Mătuşică! acum mama mea va fi mamă şi micului meu frăţior.. — Muierea plângea şi mai dureros.

Băiatul stătea supërat lângă ea. Cum să o mai mângâe acum? dacă nici aceea n'a înveselit-o, că copilaşul ei în cer va fi la mama lui. — Totuş nu putú să se mai uite la femeia ce plângea. Lacrimi ferbinţi îi alunecau pe faţă. Se apropie frumos de

Ajungând la Cruşova se presintă întâiu la persoanele recomandate, unde după ce le măsluieşte cu câte-va lire turceşti, (luate de la eforia românească din Gopeş) este introdus şi presentat S. Sale Episcopul Alexandros, care îl binecuvântează şi îi face o morală părintească zicându-i: rătăcit'ai că o oaie din turma mea şi scăpat'ai de perirea diavolului. Iertat şi binecuvântat să fii de mine şi de Dumnezeu.

Dând cetire petiţiunei o aprobă dr călugărul grec şiret prost ca să se convingă pe deplin de sinceritatea lui, că este un înfocat grec. se adresează lui Nicola Nanci în termenii următori: Te fac preot. fiind pe deplin convins. că te-ai pocăit de rătăcirea de a te numi Vlahos apistos (român necredicios); dar înainte de a proceda la chirotonisirea ta să îmi presinţi încă o cerere din partea fruntaşilor desemnaţi de mine şi semnată de profesorul grec din Bitolia George Papa Coma, un gopeşan încarnat grecoman.

Un Român Macedonean.

(Va urma).

REVISTE.

Afaceri interne. Mâne se va deschide noua sesiune a dietei magiare, dar şi până atunci Maiestatea sa a ţinut să-şi arete simpatia faţa de ei prin aceea, că a venit să locuiească pe câtva timp la Pesta, unde n'a fost de multă vreme. O altă bucurie le a mai făcut compatrioţilor nostri şi cu aceea, că a dispus prin un autograf ministrului preşedinte, să facă dispoziţii pentru readucerea în ţară a osemintelor lui Rákoczy II îngropat în Turcia.

Între primele puncte ale dietei va fi alegerea membrilor delegaţiunei, care se va întruni la Pesta, şi apoi desbaterea bugetului a. c.

Roma. Cam de vre-o două luni, se agită mult chestia beatificării pontificelui de pie memorie *Piu IX.* Lucrul a pornit de la francesi, mai ales din *Cambrai,* scaunul de odinioară a lui *Fenelon.* De alt fel lucrul acesta nu ne pune în uimire de loc, căci deja la două luni de la moartea fericitului Pontifice, mai mulţi episcopi italieni şi întreg corul episcopesc spaniol, a rugat pe Leo XIII să pornească procesul de beatificare a lui Piu IX., care „în suferinţi a fost martir, în constanţă mărturisitor, în iubire apostol şi în viaţă înger."

Sfinţia Sa Papa a denumit pe *Gasparri* de secretar a conclavei următoare; aceasta nu vrea să zică, că Sfinţia Sa îşi presimte curmarea firului vieţii, ci prin aceasta a voit să ţină şi pe mai departe datina aceasta, ca secretarul conclavei să fie denumit până când e încă în viaţă Papa.

Gasparri e un canonist foarte bun, a fost profesor la institutul catolic din Paris. S'a distins şi pe cariera literară.

Deja în săptămâna patimilor s'a lăţit vestea, că în toate diecesele se va face o visitaţiune apostolică. Pentru Italia *Vincenţiu Vannutelli,* prefectul Congregaţiunei Conciliilor a şi dat circulare către episcopi, arătându-le cercul de activitate a visitatorilor.

În legătură cu visita lui Loubet la regele italian se vesteşte, că Vaticanul se ocupă serios cu abdicarea concordatului cu Franţa. Ministrul Delcasse s'a supărat că nu i-s'au deschis uşile Vaticanului, se vede, că cei de acolo nu ascultă la vorbe dulci, cum a făcut Italia, care a primit cu atât alai pe Lonbet, chiar când se subscria convenţia cu Anglia, prin care influinţa Italiei asupra Mediteranei e total nimicită.

Franţa. Mult s'a tractat în dietă, în ministeriu şi în gazete visita, ce a avut să o facă preşedintele *Loubet* regelui Italian. Şi deşi ştim, că Franţa oficioasă e duşmănoasă bisericei, totuşi aşa de cu greu s'au putut împăca oamenii cu gândul, ca să meargă capul unei ţări catolice la Roma. fără ca să viziteze pe Papa. Tot aşa de greu s'au hotărît şi spesele de călătorie. Acum visita e făcută, şi relaţiunile dintre Biserică şi Franţa s'au făcut şi mai grele de cum au fost. Loubet a rupt ghiaţa ce era până acum între domnitorii statelor catolice şi între regele italian. Papa cu dreptul se poate supăra pe Franţa, şi de bună samă, că nu multă vreme va mai ţinea Franţa în mână protectoratul catolicilor din Orient, care are o însemnătate foarte mare, căci alt cum nu s'ar putea esplica împrejurarea că *Wilhelm* umblă după el din răsputeri. Politicianii spun, că scopul visitei lui Loubet a fost să năcăjească pe Papa, ca ast fel acesta să strice Concordatul, şi aşa să se rumpă toate relaţiile ce sînt între Vatican şi Franţa.

Sârbia. Mulţumită energicei intreveniri a ambasadorilor, i-a suces regelui Petru să se scape de regicizi, acum se poate gândi în linişte la încoronarea sa. Cum vestesce o telegramă din Belgrad, încoronarea e proiectată pe ziua de 15 Iuniu, aniversarea suirii pe tron şi se va face în mănăstirea Zicsa.

Resbelul Ruso-Japones. După o luptă, ce a ţinut mai multe zile, Japonezii au cucerit toate posiţiile ce le aveau Rusii la rîul Yalu. Armata Japoneză a trecut rîul pe pamântul Mandşuriei. Au ocupat Kiuliencsengul, care era considerat de cheia operaţiunilor ruseşti în această luptă, aŭ ocupat apoi Antungul, aşezat aproape de gura rîului şi care era a doua posiţie strategică, şi apoi au cuprins toate posiţiile întărite şi păzite de Rusi. Armata rusă lăsând pe câmpul de luptă mai mulţi morţi şi răniţi s'a retras către miazănoapte. Pierderile cele mai mari le-au avut Rusii lângă Kiuliencseng unde au căzut prinsoneri *20 de oficeri, şi 28 de tunuri au ajuns în mânile Japonezilor.*

Surprinderea ce au făcut-o Japonezii pe uscat, e tot aşa de mare, ca şi cea din 9 Februar pe apă. După rapoarte judecând, succesele acestea le-au câştigat Japonezii cu ajutorul tunurilor mari — Rusii au avut numai tunuri de câmp în această luptă. — Japonezii şi-au adus tunurile cu năile pe rîu în sus, şi când primele regimente au trecut

---

femeia întristată, o cuprinse pe după cap şi îi şopti dulce:

— Mamă, scumpa şi buna mea mamă!

Ea se ridică. Privirea-i împăinjenită se odihnea pe băiatul ei mort. din gura căruia nici când nu va auzi acest cuvânt: Mamă, dulcea şi buna mea mamă!

Şi la cuvintele băiatului durerea începú a i-se micşora, ca şi când cuvântul acesta ar fi cuvânt de mângâiere din gura lumei întregi.

Tremura în toată fiinţa ei, respiraţia i-se oprí, apoi buzele i-se deschiseră, cuvântul acesta era cuvântul prea vădit al iubirei de mamă: — Scumpul şi bunul meŭ copil! Şi până când îşi odihnea privirea pe cel mort, pe cel viŭ îl strânse cu foc la peptul ei iubitor de mamă.

Traducere de

B. O. Colceriu.

„Caffée Grand" „Caffée Grand"

Augustin Coltor

şi-a aranjat in Strada mică *Cafenea, Cofetărie* şi *Hotel* servind *bucatele cele mai gustoase* şi *beuturile cele mai bune* pe cum şi **ohilii oomforte şi ieftine.**

rîul, le-au dus cu ei, şi sub adăpostul lor ei au putut opera contra Ruşilor a căror tunuri nu le puteau întrebuinţa. Afară de aceea au păşit în acţiune şi torpedele lor.

După cucerirea posiţiilor acestora armata japoneză poate trece liniştită rîul Yalu. — Lupta se va desfăşura de aci înainte pe pământul Mandşuriei.

De ce putere dispuneau Japonezii în aceasta luptă din rapoarte nu se poate sci positiv. — Armata rusească era de 30,000 de oameni. Japonezii când au trecut râul şi au atacat prima dată erau 16,000, a doua zi însă sub paza acestora şi a tunurilor grele de pe uscat a trecut rîul şi grosul armatei japoneze luând parte la luptă. Ruşii spun, că copleşiţi de mulţimea armatei japoneze au trebuit să-şi părăsească locurile. — Abia e de crezut dară versiunea, că părăsirea posiţiilor de lângă Yalu au fost provĕzute în planul de luptă. Ruşii căută uşă de scăpare, de-o parte să amăgească pe cei de-acasă, de alta cerca a micşora succesele Japonezilor. — Dacă Ruşii ar fi avut de gând se nu opună o resistinţă mai mare la rîul Yalu, atunci ei nu s'ar fi îngrijit atât de tare de fortăreţe şi de întărirea posiţiilor celor mai escelente din punct de vedere strategic, şi nici n'ar fi concentrat peste 30,000 de oameni, ca apoi acestia, când vor vedea venind trupele japoneze se o iaie la sănătoasa fie care după sprintineala piciorului, fără pic de ordine.

Ei bine au ştiut, că chiar dacă fără resistinţă lasă aceste puncte în mânile Japonezilor pentru ei aceasta e o adevĕrată pierdere — şi deci au cercat a le întări şi dacă nu întârziau cu concentrarea armatei şi dacă Japonezii nu-i luau aşa pe neaşteptate locurile acestea erau câmpul luptei decisive.

Ei au fost nevoiţi să se retragă. Prin aceasta Japonezii au câştigat mult — fără însă să altereze sfârşitul rĕsboiului. — Rusia dispune de o putere uriaşă, şi ea va face totul ca să nu-şi piardă auctoritatea în Asia.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. Credincioşii din Lunca: Vasile Mihaiŭ jude com. şi soţia sa Maria au cumpărat 2 sfeşnice mari cu 3 luminări înaintea sf. altar de toată frumseţa cu preţul de 40 cor. Ana Laţa l. Crucian, junĕ, o masă pe sf. prestol în preţ de 10 cor., iar mai multe femei aŭ lucrat un stichar frumos în preţ de 25 cor. Le mulţămesc şi pe acĕstă cale pentru darul făcut, rugând pe Dumnezeŭ să le rĕsplătéscă înmiit. În numele curatoratului bisericesc. Lunca în 17 April 1904. *Ştefan Lita,* par. greco-catolic. — Poporul credincios gr.-cat. din Cristolţul mare e resolut, ca cu ajutorul Atotputernicului Dumnezeŭ să-şi edifice o biserică de piatră fiind că cea de lemn zidită mai înainte cu câţi va seclii e aproape de nimicire. În urma situaţiunei nefavorabile a comunei, locul unde avea să se edifice noua biserică a dat credincioşilor cea mai grea problemă de resolvat. La rugarea curatoratului bisericesc Exelentissimul Domn Baron Samoil Josika dimpreună cu soţia Sa Escel. Doamnă Baronesa Irina Josika de la Surduc, ne-aŭ întins mână de ajutor dându-ne în schimb pentru grădina bisericei o grădină de două ori aşa mare fără ca se pretindă despăgubire pentru edificiile ce au a le transporta de pe acea grădină. — Fiind că grădina Escel. Sale carea e în centrul comunei, e cea mai acomodată pentru biserică în toată comuna, a umplut de bucurie inimile tuturor credincioşilor îndemnându-i prin asta la un zel neobosit întru ajungerea sfântului scop. Primească Exelenţiile Sale şi pe această cale de la poporul credincios mulţămita cea mai ferbinte pentru acest sprijin. În numele credincioşilor: Cristolţul mare la 3 Maiu 1904. *Eugen Balint,* preot greco-catolic.

La Roma. Iată chipul, cum credem noi să aranjăm peregrinajul la Roma. Terminul plecării ar fi între 20 Septembre şi 10 Octobre, când marea tot-de-una e deplin liniştită şi în Italia e timpul cel mai frumos. Plecarea se va face de la Pesta, unde vor avea să se adune toţi călătorii. Socotind dorinţa celor însinuaţi până acum, călătoria se va face pe tren accelerat cl. II atât în Ungaria cât şi în Italia şi se va urma linia Budapesta—Fiume—Ancona—Loreto—Fogia — Napoli — Vezuv — Pompei — Roma—Ancona—Fiume—Budapesta. Provisiune 3 zile în Napoli. 5 zile în Roma, apoi trăsură la şi de la gara în Roma şi Napoli. întrare în museele Vaticane şi Laterane, Pompei, escursiune pe Vezuv cu funicularul, escursiune la Tivoli etc. Preţul acestei călătorii ar fi 140 fl. sau 280 cor. Dacă s'ar afla şi de aceia, cari ar dorí să se reîntoarcă pe la Firenze, Bologna, Venezia, aceia ar trebui să plătească vre-o 20—30 cor. diferinţă de tren plus, că ar trebui să se îngrijească înşişi de cuartir şi vipt. Cei ce doresc să participe la acest peregrinaj aŭ să se însinue de pe acum fiindcă angajarea hotelelor trebue făcută din vreme, fiind tot de una aglomeraţie de călători, mai ales la toamnă, când vor fi serbările iubilare. Însinuările se pot face la redacţia foii noastre solvindu-se anticipativ 20 cor. şi spunêndu-se dacă se urmează şi la reîntoarcere drumul statorit ori pe la Firenze şi Venezia. Linia de călătorie luată în program, e foarte frumoasă şi foarte interesantă şi va lăsa impresii nesterse în sufletul peregrinilor.

Examen de cualificaţiune învĕţătoresc. La institutul preparandial gr.-cat. archidiecesan din Blaş, examenul de cualificaţiune de învĕţători poporali interimali se va ţinea în 1 şi urmatoarele zile a le lunei lui Iuniu n. 1904. — Direcţiunea.

Contra înjurăturilor. Vice-comitele com Csanád a dat ordinaţiune pretorilor, prin cari îi provócă să aplice asprimea legii faţă de cei ce înjură şi cari prin vorbele lor spurcate scandaliséză pe cei cu bun simţ. Mult ar fi de dorit să se generaliseze acéstă ordinaţiune şi cei ce ţin puterea să o folosésca şi pentru moralisarea poporului.

Convocare. Despărţământul Reghinului, aparţinător *reuniunei învĕţătorilor gr.-cat. din Archidiecesa de Alba-Julia şi Făgăraş,* în înţălesul statutelor sale şi conform conclusului luat în adunarea precedentă, îşi va ţinea: *adunarea generală de primăvară la 21 Maiu st. n. a. c. în comuna Urisiul de jos — Alsó-Oroszi* — la care adunare, onoraţii domni preoţi, ca directori scolastici spectaţii membrii fondatori, ordinari şi ajutători, pe cum şi toţi aceia cărora le zace la inimă causa învĕţământului elementar, prin aceasta cu toată onoarea sînt invitaţi.

Reuniunea meseriaşilor din Blaş învită la producţiunea teatrală împreunată cu dans, ce va aranja la 9 Maiu st. n. 1904 în sala otelului „Univers". Începutul precis la 8 oare sara. Se vor preda piesele: *Vacanţii,* comedie originală de M. Bainlescu şi *Scara Măţii,* operetă de Vasile Alesandri, musică de Iacob Mureşianu.

Din Almaşul-mare ni se scriu următoarele despre producţiunea aranjată acolo de tinerime sub conducerea parochului Florian Petran şi învĕţătorului Vasiliu Idu. Cuvântul de deschidere l'a ţinut un fruntaş fecior de sat, Nicolau Pop. Vorbitoriul arată pe scurt însĕmnătatea unor atari producţiuni, cari la început nu conveniau multora din Almaş. După cuvântul de deschidere a urmat „Mircea şi Solii" poezie de Bolintineau, declamată cu mult simt de tinĕrul Pavel Cosma. Tot aşa de bine a declamat Ioan Igna „Numai una" de Coşbuc. A urmat apoi piesa teatrală într'un act „Otravă de Hârciogi" predată de Maria Nastea şi Constantin Şuteu. Piesa s'a predat cât se poate de bine, a plăcut mult publicului şi a produs mult haz. După piesa aceasta a urmat „Fă Mariţo" (duet) cântat de Maria Petran şi Nicolau Stranţiu. Foarte bine a cântat N. Stranţiu, dar M. Petran cu voacea ei sonoră şi plină ne-a fermecat. Apoi nu cu mai puţin succes a declamat Maria Nastea prea frumoasa poezie a lui Coşbuc „Duşmanele". A urmat apoi o altă piesă teatrală. „De năcaz" ceva mai lungă ca cea dintâiu, dar pentru aceea tot aşa de bine predată de tineri. Ioan Igna, Mureşan Nicolau şi alţi doi, a căror nume mi-a scăpat din memorie. Afară de punctele sus numite au mai cântat corul complet al tinerimei diferite piese toate cu succes. Cuvântul de închiere la rostit harnicul învĕţător Vasiliu Idu, căruia după părerea mea, are de a i-se mulţămi toată reuşita producţiunei. După producţiune a urmat o veselă petrecere. În pausă a fost o masă comună pentru toţi tinerii. În decursul mesei părintele Măcelar din Totelec, le-a ţinut o frumoasă vorbire, în care îi laudă şi încurăjează. Tot în pausă au jucat căluşerul zece tineri în frunte cu vătavul la producţiune Nicolau Pop. A luat parte preoţi din jur şi învĕţători. Apoi numeroasă inteligenţă magiară din loc. Venitul, curat a fost 59 cor. 40 fil. care a trecut în favorul scoalei. Fapte de acestea sînt vrednice de imitat, şi ar fi de dorit ca să fie imitate mai ales în comunele mai expuse, cum e d. e. şi Almaşul-Mare. — *Un participant.*

Avis. *Doctor A. M. Pop,* Doctor în medicina universală al universităţilor din Bucuresti şi Cluş, cu diploma pentru medicina legală şi physicat, specialisat în morburile interne, aviseazâ on. clienteli, că şi-a început praxa sa la Băile Herculane locuinţa Otel Ştefania.

Procesul de ajitaţie religionară intentat câtorva ţărani din Maramureş s'a terminat zilele acestea. Pleszka şeful acestor agitatori, cari premăriau înaintea Rutenilor gr.-cat. pe sf. Rusia, — a fost osândit la un an închisoare, alţi 3 la un an şi două luni şi câte 500 cor. amendă, iar alţi 3. la câte 2 luni şi 9 zile.

Schimbare de Hotel.

Augustin Coltor aduce la cunoscinţa On. Public, că s'a mutat în Strada mică unde a fost »Caffée Grand,« aranjând **Cafenea, Cofetărie** şi **Hotel,** servind bucatele cele mai gustoase şi beuturile cele mai bune, pe cum şi cu chiliile cele mai comforte şi ieftine. Se roagă pentru sprijinul binevoitor a tuturor cunoscuţilor.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR
paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

IV.

Dacă până acum a fost fălos, acum arăta o falâ de primar, — dacă până acuma nu prea mergea acasă; acuma și mai îndreptățit se simția a o face, de aceea numai sara se trăgea către casă și și atunci nu treaz. „Un primar tot de una are lucru prin sat“ zicea el. Când se întorcea era ostenit, nu putea face dispuneri economice, servitorii lucrau cum vreau, iar locul lucrat rău, nu da ródă, dar pentru aceea banî erau, „Avram“ era om bun, îi da, banii nu erau pierduți, până sta moșia, apoi avea lipsă de servitii.

Femeia vedea bine că nu numai trupul fără și sufletul și-l îngrópă cu servițiul său; de aceea când l-a putut afla odată treaz i-a zis: „Scumpul meu bărbat! tu aî umblat după deregătoria asta, dar se vede că nu ți-ai tras samă de însemnătatea el. Deregătorii pământescî nu îndeplinesc lucru omenesc, ci el sînt pușî de Dumnezeu spre facerea dreptății. Pentru aceea bagă de samă ce facî, că judecata lui Dumnezeu pe voî se descarcă. Mă cutrémur când mé gândesc, că tu eștî în ispită de către cel puternicî asupra săracului, și că se póte întîmpla vre-o dată să fi părtinitor. Nu fi alegétor de persónă și nu primi cinste. Nu așî voi ca lacrimî de orfanî și véduve să se usce pe acestî copilași, din potrivă mai bine așî voi să mor de cât să sciu că nu facî dreptate de-o potrivă celui mic, ca și celui mare. Mai bine te mulțămesce de slujba asta, de cât să-ți petezî sufletul cu strîmbătate.“

Dar bărbatul său nu era omul, care să audă ast fel de povețe; el care în fie care zi vedea cum alții mai marî de cât el, fără nicî o mustrare de suflet calcă în picióre dreptatea, fac judecățile după ómenî și darurî, el, zic, o luă în batjocură și îi zise: „Ană dragă! Lucrurile carî mi le spuî tu, azî nu le face nime, nu póte omul trăi cu dreptatea. Ea e o vîrtute a lui Dumnezeu, nu a nóstră, a pécătoșilor.“

„Așa-î!“ réspunse de nou femeia „Dreptatea e o vîrtute a lui Dumnezeu, apoî óre nu sîntem noî făcuți după asémănarea lui Dumnezeu? Și dacă da; atunci nu sîntem datorî a ne asémăna aceluia?“

„Ba femeie dragă, dar fiind că eŭ nu pot ajunge pe Dumnezeu, mé voiŭ sili a fi asemenea altor ómenî pécătoși.“

„Te vei sili dragul meu, dar aî grije că-î vei ajunge mai lute, de cum gândescî. Aŭ n'aî vĕdut pe notarul din Strîmbeștî, cum a rĕmas numai cu haînele de pe el, și pe birăul din „Nedreptate“ cum l-a licitat averea întrégă. Îî vei ajunge că deja aî plecat pe urma lor.“

„De unde scî tu că-î voiŭ ajunge? Aceia aŭ ajuns acolo, că n'aŭ avut minte, dar îo am, eŭ mĕ sciŭ păzi.“

„Nu omul pedepsesce bărbate, ci cel de sus, apoî de acela omul feri nu se póte, nu scî tu aceea?“

„Ba sciŭ dragă femeie, dar mî-ar plăcé să-ți vedî de lucrul tĕŭ“ zise bărbatul cătrănit.

Acum femeia se trase la o parte plângênd, iar el nu s'a mai uitat curênd în ochî el.

Eî bine dragiî meî, sciți D-Vóstră, că omul pornit spre căile cele rele nu se abate, fără mai tare se afundă?— așa a pățit și el.

Nu era destul că sărăcise, se umpluse de datorii, dar acum părăsi și biserica, ce e drept de când a fost jurat, o cerceta rar, dar acum de când era primar, nu mergea de cât ca domniî la sĕrbătorile marî.

Biata femeie, deși nu de mult o ocărise pentru povețele sale, totuși nu se putŭ răbda să nu-î zică: „Scumpul meŭ soț, sufletul omului ca și mintea și trupul sĕŭ are lipsă de cineva, să-l mângăie și ajute, cu aceea deschilinire numai, că pe când trupul omului își află mângăierea în ómenî, pe atunci, sufletul are lipsă de Dumnezeŭ, care singur îî póte da ajutor și mângăiere. Și asta se póte face numai prin rugăciune, în urma el Dumnezeŭ se cobóră în sufletul omului, se însoțește cu el, îî primește dorințele, le aude, îl mângâie, și îl ajută.

„Pe cum omul singur se ureste și se simte nefericit, așa e și sufletul celui ce nu se rógă, n'are pe Dumnezeŭ, unul ca acela în mijlocul bunătătilor pământescî se simte ca într'o singurătate. Acésta e pricina de ómenii bogați, fără grijî și nĕcasurî se uresc de viață. Nu simțescî tu pustietate în sufletul tĕŭ? Nu se póte să nu simțescî tu o dorință de a spune óre cuî nedumeririle sufletului tĕŭ. De ce nu mergî tu să le spui lui Dumnezeŭ în biserică și să se aline pustietatea sufletului tĕŭ?“

„Femeie dragă“ réspunse el. „Vedî că nu am timp, apoî omul orî unde se póte ruga, nu numai în s. biserică.“

„Te înșelî scumpul meŭ, nu-î iertat a zice că-s cuprins, de aceea nu pot merge la s. biserică, căcî nu e cuprindere, care să se pótă asĕmăna cu grija de suflet, afară de aceea orî ce om își póte tocmi așa lucrurile, cât să aibă 1—2 ceasurî, pentru a le jertfi mântuirei sufletului sĕŭ.

„Apoî nicî aceea nu e drept, că omul se póte ruga orî unde, căcî rugăciunea e o povestire cu Dumnezeŭ, apoî pentru ca omul să-și pótă adânci cu totul sufletul sĕŭ la povestire cu Dumnezeŭ, are lipsă să fie liber de orî ce griji, iar ca să pótă fi așa liber, trebue să-l îndemne la aceea tóte obiectele din jurul sĕŭ.

„De aci vine, că în vremile când nu erau lăcașurî anumite pentru rugăciune, ómenii se suiaŭ pe munții, și acolo unde frumseța și strălucirea firei, mai adânc varsă în sufletul omenesc pietatea și frica de Dumnezeŭ, iar grijile lumei nu ajung, acolo se rugaŭ și își făceaŭ altare.

„Când omenimea s'a înmulțit, ea și-a făcut lăcașurî, în carî tóte obiectele din ele îndeamnă sufletul omului la mărirea lui

„Eî bine dragul meŭ, dacă Dumnezeŭ însuși vrea să ne adunăm în bisericî, unde să ne rugăm și el să ne dele — iertat ne este nóue a nu ne înfățișa acolo, și a-l ruga din acel loc, unde ne place nóue?“

Bărbatul o ascultă cu măchnire, — căcî nu-î plăcea adevĕrul ce îl spunea așa de deschis, pentru aceea îî réspunsă cam în batjocură — „Ană dragă, Nu-mî povesti mie lucrurî de acele, carî numai femeile, bătrânii și cei neînvățați le cred, îo nu după de acelea mĕ uit. ci după Domnî, aceia nu mai zgribură atâta la biserică, și tot aŭ tot feliul de bunătățî.

(Va urma).

Considerațiunî.

(Continuare.)

După ce a ieșit odată băiatul din scoală, poate la sĕrbători mari mai aude câte-o predică. — și atâta tot.

În scoalele secundare (medii) doue oare de religie pe săptămână, pe când latina are vre-o 6 sau câte, în celea dintâi clase de gimnas, iar limba maghiară 4—5, și însuși obiectul religii, și în timpul acesta scurt, care e într'adevĕr de râs se propune nu așa strict ca celea lalte studii.

Cei carî trec apoi la teologie, au vreme să-și cunoască credința cu temei, dar cei carî trec la alte facultăți?

Uită și ce-au știut, și fiind că n'au știut cu fundament aproape nimic, în curând vor râde de cei ce țin la credință, și-i vor ținea de oameni întunecați din evul mez, de bigoți, de fanatici și nu-e mirare că e așa. Unde nu e rădăcină, acolo nu poate fi roadă. Nu poate fi roadă, unde nu sînt rădăcini. țapene, puternice, mai ales în zilele noastre, când atâtea furtuni ale necredinței ne bat de toate părțile.

Pentru ca să cunoști creștinismul și spiritul lui trebue chiar așa să studiezi, după cum studiezi dreptul sau medicina. Nu numai că e știință și teologia, ci e cea mai ideală, cea mai înaltă, cea mai folositoare și cea mai estinsă.

Îți trebue ani și ani ca să-ți aduni în minte și în inimă un mănunchiu, cât de mic din învățătura lui Isus.

Ca să știi judeca un lucru, trebue să-l cunoști așa cum e într'adevĕr, și nu așa cum ți-l presintă oamenii tendențioși din câștig sau rĕutate, și trebue să-l cunoști întreg și nu numai în parte.

Principiul acesta îl observă oamenii aproape pe toate terenele, în toate specialitățile de știință, și dacă nu-l observă sînt luați în râs și să compromit.

Singură religiunea și chestiile religioase fac esepție.

Cei mai mulți oameni așa cred azi că teolog poți fi fără nicî o cunoștință, și când — într'adevĕr să dau și discută pe „a fi și a nu fi Dumnezeu“ sau alte cestii, nu sînt luați în râs, nu se compromit.

Urmarea tuturor acestora este, că lucrurile de credință, credința însași cu adeveratul ei sens, încep a fi înțelese tot mai puțin, și prin aceasta devin tot mai străine de noi, de sufletele noastre. Ne știindu-i prețul o socotim de o chestie de a dona mână, ori chiar de tot laterală. —

De aici apoi nu e mult până la negarea esistinţii şi necesităţii credinţii ori direct, declarându-ne de liberi pe toate terenele, ori indirect disprețuindu-o, batjocorindu-o, pe cum şi pe cei cari mai ţin încă la ea.

În ast fel de împrejurări apoi, nu e mirare, că espresiuni ca „fericire — vecinică“, „rescumpĕrare“ etc. sau nu sînt folosite de loc, nu le mai pomeneşte aproape nime, căci neînţelegându-le şi neştiindu-le preţui nu li mai interesează, ori dacă le folosesc, sînt mai mult din batjocură spuse, ori cu un fel de compătimire pentru cei ce mai cred în ele. De regulă însă oamenii se feresc din cât pot să le amintească, să le scrie.

Căutaţi în cărţile ce s'au tipărit în veacul trecut şi număraţi — luând afară cărţile bisericeşti — de câte ori e scris numele sfînt: *Dumnezeŭ*.

Ca şi când le-ar fi rusine să-L amintească pe cel le-a dat minţi aşa de luminate, şi faţă de a cărui ştiinţă şi înţelepciune, înţelepciunea turnată în şire tipărite în cărţile lor, e abia un firicel de nisip, ei caută tot chipul să pue mintea în locul Lui.

Pentru cel ce zice că e creştin, şi vrea să trăească şi odată să moară ca închinător a celui răstignit, „fericirea vecinică“, „răscumpărare“ „întrupare“, „graţia“, şi alte espresiuni de felul acestora, nu trebue să fie odioase, nu trebue să-i atingă în mod neplăcut, să-i geneze şi să caute spărioşi în jurul lor, că oare aude-i cineva, — ci trebue să ţie mult la ele, să le înţeleagă, să le iubească, să le apere, să se mândrească cu ele.

Nu sînt altceva, doar de cât părţi, capitale din credinţa celui Răstignit, pe care zice că o profesează.

Dacă cel ce să ţin că urmează un sistem filosofic saŭ ştiinţific, nu-şi ţin de necinste, de a întrebuinţa, de a apăra, de a esplică cu tot focul, cu toată puterea convingerii cât o au, toate principiile, toate legile, toate speranţele ce le cuprinde în sine respectivul sistem, atunci cum ne vom da îndărăt noi, cari ţinem la cel mai perfect sistem, la unicul adevĕrat şi ducător la ţintă, cum ne-a cădea greu nouă să ne spunem credinţa, să ne-o mărturisim, când un Dumnezeu nu s'a ruşinat a muri pe cruce pentru pecetluirea cu sigilul neschimbăciunii, veciniciĭ, adevĕrătăţii acestui sistem, ce-l numim creştinism.

Să înţelege, ca s'o putem face asta trebue să cunoaştem că ce e aceea ce apărăm. — Şi dintre adepţii sistemelor filosofice, numai aceea le apără cu căldură şi serios, cari le cunosc în toate amănuntele.

* * *

Când am zis dară cu vr'o câte-va pasaje mai înainte, că curentul produs prin Unire a avut de ţintă şi fericirea *vecinică* a poporului nostru, nu am spus un lucru ce ar fi de natură să stîrnească râsul, ori cel puţin zimbirea compătimitoare a nici unui cetitor adevĕrat *creştin*, ci aceea a fost o aserţiune foarte serioasă, pentru ori cine cunoaşte învĕţătura lui Isus, ţine la ea, o preţueşte, căci doar' acesta e scopul ultim: „Căutaţi mai întâiu împărăţia lui Dumnezeu.“ Pentru asta însă să recer oameni învĕţaţi cari să lumineze, şi prin Unire ni s'au deschis drumuri spre Apus.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Nr. 16 din **„Sămănătorul“** Revistă Literară Săptămânală următorul cuprins: N. Iorga. — Noul răsboiu. St. O. Iosif. — — Cântecul lui Saidjah (d. Mulutuli). Vasile Pop. — Spre alt tărâm. P. Cerna. — În peşteră (poezie). I. Scurtu. — Serbarea lui Ştefan-cel-Mare în scoale. G. Vâlsan. — Norii (poezie). N. Iorga. — Cronică. Red. — Răspunsuri.

Prof. Alexandru Ciura **Visuri trecute** Schiţe şi novele. Preţul 1 coróna.

Va apărea în curând:

Floricele de câmp,

schiţe uşoare

de *Aurel C. Domşa.*

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele lui Mesia, de Levis Valace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viĕţa lui I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cesţiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toţi 7 Nrii, îi primesc cu 5·50 cor. în loc de 7·98 cor.

Posta Redacţiunii.

Tuturor. Mai bine curând şi scurt, de cât mai târziu şi pe lung.

Alfius. Mulţumite! Îmi pare că în sfârşit şi-au aflat ţinta destinată. »Rătăcirea« poate numai sĕmn bun să fie.

—tt.— Ce tainică şi neînţeleasă scrisoarea De ce?

S. Z. Vom comunica în nrl proxim »idea,« s'ar putea uşor pune în praxă, dacă ... (poţi completa frasa, cum vreĭ).

de sub Vĕrtop. Au sosit, vom cerca să-i facem loc.

M. P. — G. H. — I. T. Au sosit, fiţi liniştiţi!

Posta administraţii.

Aŭ achitat abonamentul următorele:

Buidoş pe 1904 sem. 1. Casina *Caransebeş* pe 1904, April—Iuniu. *Cohalm* pe 1903. *Blaşa* pe 1904 sem. 1. *Dr. F. Gherla*, pe 1904 sem. 1. *Bogata rom.* pe 1904 pătrariul al 2-le *I. H. Odorheiu* pe 1904, pătrariul 2-le. *Poşorta* pe 1901. *Ţida-Recea* pe 1901 şi 1902. *Orăştiă* pe 1904. *Ceandlos* pe 1904 pătrariul 1. *Cig* pe 1903. *Parţa* pe timpul din 1 April 1903, până în 1 Iuliu 1904. *Casina, Beiuş* pe 1904 pătrariul al 2le. *Mirisiău* pe 1903. *Buşag* pe 1902 pătrariul al 4-le şi 1903 sem. 1 *Reun. Năsĕud* pe 1904 pătrariul prim. *Rechitova* pe 1900 şi 1901. *Silaş* pe 1901 sem. 2-le şi 1902 sem. 1. *Lozna mare* pe 1903. *Corpade* pe 1904. *Bocsig* pe timpul din 1/4 1904. până în 1/4 1905. *Imbuz* pe 1904 pătrariul al 2-le. *Lopadea română* pe 1901 şi 1902. *Bucova* pe timpul din 1 Februar 1901, până în 1 Februar. 1903.

Editor şi redactor răspundĕtor:

Aurel C. Domşa.

Recunoscute ca cele mai bune

Pluguri de oţel,

Grape tăvăluguri,

Maşine de sĕmĕnat Agricola

Maşine de cosît, sistem american,

pentru iarbă, trifoiŭ şi grâu

Greble de fîn, otavă şi seceriş,

Presse de paie şi de fîn

Presse Hydraulice,

Presse de póme, stropitori de struguri şi plânte.

Aparate pentru uscarea

pómelor şi a legumelor,

Maşină de îmblătit

purtate cu mânile, cu vitele ori cu motorii.

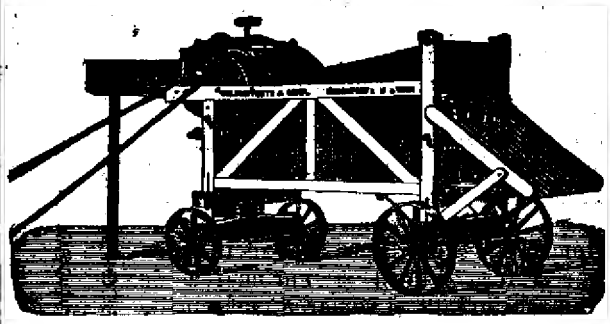

Jug pentru vitele de lucru,

Maşină de curăţit bucatele, triere, maşină de frecat cucuruz,

Maşine de tăiat nutreţul,

Maşină de tăiat napii, móră de urluială.

Locomotive, casse, cuptóre,

pumpe rotative,

tot feliul de maşine pentru economie,

se pregătesc după construcţia cea mai nouă, premiata, şi le spedézá

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de maşini economice, turnătore de fier şi pluguri.

Fundat în 1872 Wiena III, strada Tabor Nr. 71. *cu 900 lucrători.*

Premiate cu preste 500 medalii de aur şi argint.

21 (4—10)

La cerere se trimite cataleg gratis şi franco.

Se caută vêndători şi agenţi.

La esposițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 3—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóuĕ, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregĭ armonióse, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provĕdute cu adjustărĭ de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în orĭ ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, carĭ sînt provĕdute în partea superióră — ca violina = cu găurĭ după figura *S* și pentru aceea aŭ un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unuĭ clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ. Mai de parte se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechĭ cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülló-szög (Blaș)

(valabil din 1 Maiu 1904).

către	gara		de la
	Teuș—Tövis		
2 26	persóne	persóne	1 02
12 46	mixt	mixt	2 15
7 35	accelerat	accelerat	9 04
2 52	accelerat	accelerat	12 28
	Copșa—Kis-Kapus		
1 04	persóne	persóne	2 21
2 16	mixt	mixt	12 43
9 05	accelerat	accelerat	7 34
12 29	accelerat	accelerat	2 51
4 03	**Sóvárad**		
2 48	mixt	mixt	8 26 6 50

Senegin contra tuseĭ, răgușelilĭ, durerilĭ de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, catarului astmeĭ, greutățilĭ de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsóre. Contra durerilĭ de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dinți și nervĭ, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul 1.20 și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Deci cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Prețul 1 cor.

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueruri, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinții pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (8—?)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézĕ pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vĭjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește baniĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă baniĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (7—52)

Gratuit:

o cumpănă de casă și o mașină de fiert.

Din causa îmbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico,

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** și pe lângă garanță

o cumpănă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc **garanța pe 25 anĭ.** Spediția se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea baniloru înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun *și* fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Baniĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 14 Maiu 1904. Numĕrul 20

Sinodul archidiecesan.

Urmând prea înaltului cerc. de convocare a Escel. Sale Înalt Prea sf. Mitropolit, Luni d. a. protopopii şi delegaţii districtelor protopopeşti din Archidiecesă au grăbit să dele ascultare glasului bunului păstor şi aproape cu toţii se aflau la Blaş. Conform programului, întrunindu-se în sala cancelariei oficiului archidiecesan şi-au presentat credenţionalele unei comisiuni de verificare pusă sub preşedinţa Ilustr. Sale Dlui Ioan M. Moldovan, preposit. Apoi clerul estern sub conducerea protopopului Nicolau Solomon a Ludoşului, presintă Escelenţiei Sale Mitropolitului omagiul seu.

Marţi, în 10 Maiu n. ziua deschiderii sinodului, la 7 oare dimineaţa s'a celebrat sfânta liturgie, cu invocarea Spiritului sf. A pontificat Escelenţa Sa Mitropolitul, asistat de: Dr. Augustin Bunea Dr. Victor Szimigelski, Alesandru Uilacan, Ştefan Pop canonici mitropolitani, Iac. Macaveiu vicarii Făgăraşului. Petru Uilacan protop. Reghinului. Ales. Dobrescu al Sebeşului. Ioan Haţegan al Coşocnei. Dr. Elie Dăian al Cluşului. Nicolau Togan al Sibiului. Iosif Lita v.-protopop Biei. Elia Câmpian al Giurgeului. Georgiu Simu al Ibaşfalăului. Laur. Pascu al D-S.-Martinului. Nicolau Popescu prof. gimn. pens. Val. Fiorian adm. par. Racoviţa şi diaconii: Ştefan Roşian, capelan Cluş. Iacob Popa v.-notar consistorial.

A cântat corul clericilor frumos şi precis, iar priceasna a fost cântată foarte frumos de Preaon. *Aron Papiu* profesor de cantul bisericesc.

Şedinţa I.

La ½11 membrii sinodali se întrunesc în sala cea mare din vechia reşedinţă şi la propunerea Ilustr. Sale prepositului, se alege o comisiune de 7 ca să învite pe Escel. Sa Mitropolitul la şedinţă. Sînt aleşi în această comisiune: *S. P. Mateiu,* canonic, *Nicolau Solomon,* protop. Ludoşului, *Iuliu M. Montani,* al Roşiei. *Ioan Maior,* al Aiudului apoi preoţii *Ales. Ternăvean,* Hodac, *Ioan Pop Pecurar,* Tür şi *Ales. Papiu,* Bistra.

Escelenţa Sa Mitropolitul întrând în sala sinodală e viu aclamat. Se cântă apoi „Împĕrate ceresc" şi în mijlocul unei tăceri profunde şi vii atenţiuni, Escel. Sa cetesce cuvântarea de deschidere, pe care, avem de osebită plăcere a o pune înaintea cetitorilor nostri în următoarele:

„Ispita pe voi nu v'aŭ ajuns, fără numai omenească." I. Corinth. X. 13.

Ve salut în Domnul Venerat Cler al archidiecesei de Alba-Iulia şi Făgăraş adunat în Sinod! Fără preget a-ţi alergat din toate părţile chiemaţi fiind de archiereul vostru de cu bună vreme, şi aţi sosit macar că de atunci în coace se îngreunară împrejurările peste aşteptare. Binecuvântaţi să fiţi toţi cei ce a-ţi venit în numele Domnului!

Ne mângâiem de presenţa voastră, că ea ne întinde speranţa întemeiată, cum că cu sfatul luminat a multora vom să găsim leac întristării ce ve cuprinde, pentru că beneficiile parochiali din această archidiecesă tot mai stau neasemĕnat departe de minimul recunoscut că neapĕrat de lipsă pentru dotaţiunea ori şi cărui cler din patrie; iară suma ce ni-o întinde legea din vistieria Statului spre suplementul stării acesteia neproporţionate, suma aceea se împarte în tip de subsidiu personal şi nelegat de însuşi beneficiu.

De aici s'a ivit de un timp în coace în această archidiecesă, de Dumnezeu scutită, acel inconvenient, că beneficiile noastre parochiali, macar că au adnexa cura sufletelor cu jurisdicţiune în forul intern, şi cu celelalte drepturi parochiale, cu toate acestea de acelea beneficii încă tot nu este legat şi dreptul perpetuu de a-i percepe toate fructele, ceea ce este condiţiunea esenţială a beneficiului ecclesiastic. Şi macar că beneficiile parochiali de regulă nu au să fie conferite numai pe anumit timp, cu atât mai puţin se pot conferi sub condiţiuni revocabile: noi cu toate acestea după starea precarie de astăzi sîntem constrînşi a-le conferi numai cu speranţa cutărui subsidiu nedeterminat, revocabil după placul celui ce împarte acel subsidiu.

Alăturea cu acest inconvenient foarte grav în consequenţele lui, ne-a umplut de durere soartea miserandă a multor familii ale creştinilor nostri, cari după îndemnul scăderilor, ce-i stăpânesc, nu se îndoiesc a se purta cu nelegiuire faţă de căsătoria lor „de cât carea nu este între oameni legătura mai strânsă şi mai sfântă. Că după învĕţătura sf. Apostol Pavel, taina aceasta este mare, ca ceea ce închipueşte legătura între Christos şi între biserică, ea după vredniciile şi aşezământul lui Christos împarte celor căsătoriţi dar, prin care amoarea naturală ajunge la perfecţiune, şi uniunea indissolubilă se întăresce. — Ăst mod „cinstită e căsătoria întru toate, şi patul nespurcat,"[1]) crescerea fiilor e bineîngrijită, şi se înoadă în societatea omenească legăturile cele mai dulci ale rudeniei."[2])

Acestea toate le lasă nebăgate în samă unii dintre creştinii nostri, cari părăsindu-şi vatra de capul lor întrerump convieţuirea conjugală, îşi lasă în grigea sorţii pruncii legiuiţi, ma acestora le fac şi nedreptatea aducătoare de ruină prin aceea, că fără de a se reîntoarce la soţul legitim, ori se vază de este modru a se despărţi în cale legală, se aruncă în braţe străine şi petrec cu anii în fărădelegi, iară fructele legăturei pĕcătoase, fii nelegiuiţi, după axioma „pater est quem nuptiae demonstrant" au să fie consideraţi de legiuiţi în detrimentul familiei părăsite, până când judecătoriul prin sentinţă nu va pronunţa contrariul.

Sînt aceste întocma ca şi celelalte însoţiri nelegitime aducătoare de ruină familiilor, pline de primejdiile cele mai stricăcioase pentru s. biserică şi pentru Stat: sîntem detori a vedea de remediu, şi a lua mĕsuri oportune ca

[1]) Evrei XIII, 4.
[2]) Io. Card. Soglia, Juris Privati eccl. cap. 6

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domni Preoţi, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

rĕul pe cât se poate să se previnĕ şi restrîngă; — după ce şi de altmintrea avem destule de espiat, întru cât căută să recunoascem cu Profetul: „Şi toate câte ai făcut nouĕ, şi toate câte ai adus asupra noastră, cu adevĕrata judecată le-ai făcut.“[1])

Plânsori s'aŭ ivit despre greutăţile ce întimpina paza eficace a sancţiunilor canonice despre oprirea ecclesiastică a căsătoriilor mixte. Deplorăm pagubele urmate în administraţiunea peculielor bisericesci din rĕutatea unor curatori raţionanţi, cari calcă aşezĕmintele archidiecesane.

Vedem ameninţate cu esecuţiune reală unele biserici şi beneficii pentru contribuţiunile şi alte sarcine publice rĕmase neplătite, mai vârtos unde după stările anormale de abia încetate, nici nu era cine să vrea a le primi şi quita, de s'au grămădit acele restanţe în câte va parochii la sume foarte considerabile.

Acestea toate le-am aflat în conţelegere cu Preaveneratul Capitul mitropolitan a le submite deliberaţiunei acestui Sinod archidiecesan, căruia i-se vor presenta de odată conspecte despre activitatea organelor de cari ne este dată a ne folosi întru administraţiunea archidiecesei, rapoarte despre statul învăţămîntului poporal şi mediu, pe cum şi un raport despre cantorii aplicaţi la biserici mame şi filii, despre calificaţiunea şi simbria acelora.

În urmă am adunat separat şi dorinţele formulate în sinoadele protopopesci de primăvară din ast an, şi le alăturăm între obiectele cari vor să vinĕla ordinea zilei, ca Veneratul Sinod să le poată provedea cu resoluţiune cuvenită.

La lucrul acesta încingându-ne Veneraţi în Christos Fraţi, după ce am învocat ajutoriul Preasfântului şi de viaţa făcătoriului Spirit, cu încredere să ne ridicăm ochiĭ la cer, de unde va veni ajutorul nostru, ca întru caritate şi reverinţă împrumutată sfătuindu-ne despre obiecte de natură adese comuna, atât societăţii bisericesci, cât şi celei civile, să păzim cumpĕtul necesar, şi să respectăm mărginile cari ni le pun înainte sfintele canoane şi legile patriei.

Nădejde şi întărire şi zid de mântuire nemişcat câştigând pe Născătoarea de Dumnezeu Maria una pururea fecioară: maica sfatului şi a toată mângăierea, acum în aniversariul al cincizĕcilea de la definiţiunea dogmatică a concepţiunei ei să-i îndreptăm rugăţiunea de la prohodul Domnului[2]) „Preacurata şi cu totul fără prihană, Fecioară, carea ai născut viaţa, potolesce sminţelele bisericei, şi dărueşte pace, ca ceea ce eşti una bună.“

Cu aceasta dechiar şedinţa primă generală a Sinodului archidiecesan de Alba-Iulia şi Făgăraş, convocat pe 10 Maiu st. n. 1904, de deschisă, în numele Tatălui, şi al Fiului şi al Spiritului sfînt. Amin.

Pe feţele tuturor celor presenţi se cetea un fel de mângăiere sufletească, o nădejde, că legitimile lor aspiraţii, de o îmbunătăţire a sorţii, a cuprins întreagă inima bunului Archiereu, care din toate puterile sale va lucra şi pe viitor, pentru ca să vină în ajutor clerului miser. Cuvântarea Mitropolitului terminată, membrii sinodului îl aclamează călduros şi îndelung.

Presidiul numeşte notari ai şedinţelor pe *Ioan Maior,* protopopul Aiudului, *Iosif Lita,* vice-prot. Bilei, *Laur. Pascu,* vice-prot. D.-S.-Mărtinului şi *Vasile Suciu,* parochul Căpuşului-de-câmpie.

Prepositul I. M. Moldovan, preşedintele comisii verificătoare comunică că referentul *Vas. Masca* va raporta despre activitatea comisiunii. Referentul propune verificarea tuturor credenţionalelor. În legătură presidiul aduce la cunoscinţa sinodului, că protopopii *Sim. Micu* al Alba-Iuliei. *Sim. Pop* al Arieşului şi *George Suciu* al Indolului fiind bolnavi, au cerut să fie scusaţi. Tot I. P. Sfinţitul presintă sinodului o scrisoare a profesorilor nepreoţi de la institutele de învăţământ din loc, cari cer să se hotărască întru cât aŭ şi ei parte la alegerea delegaţilor corpurilor profesorale. Cererea aceasta se transpune comisiunii administrative.

Escelenţa Sa propune apoi, ca înainte de începerea discuţiunilor să se adreseze

[1]) Daniil III 6.

[2]) Strastnic: Sâmbătă dimineaţa; a doua stare.

FEUILLETON.

FAURUL FĂLOS.

De Josef Roumaujlle.

Domnul Christos şi cu Sfântul Petru se scoboară câte odată din raiu pe pământ ca să vadă, cum mai stă lumea şi dacă se oferesce ocasiune, să ridice pe cei smeriţi şi se smerească pe cei mândri.

Într'o zi frumoasă de Duminecă făcură amândoi o escursiune la Arles şi ţinutul din jur. Ei aveau pe lângă sine şi pe Sfântul Eligie, carele e născut din Provence si e foarte iubit în ţinutul de pe lângă Arles, unde, pe cum se ştie, în toată vara se face o cavalcadă în onoarea lui. Mai întâiu se duseră în cimiteriul din Alis-camps şi făcură un buchet de suflete pentru raiu, apoi ascultară sfânta Liturgie în Trophime. După aceea, se uitară, cum ieşiau bravii creştini din sfânta biserică (pe atunci erau oamenii mult mai evlavioşi de cât în ziua de azi). Şi la frumoasele femei se uitară, cum ies, şi St. Petru se cam puse pe gânduri văzându-le, ceea ce pricepând cerescul magistru, zise:

„Petre!“

„Ha, Doamne. . . “

„Tu trebue să te însori.“

„Eu . . . eu să me . . . însor! Vai Doamne!“ zise Sfântul Petru, „oare ce păcat negru de moarte am potut eu face, că me supuni la o aşa penitinţă grea? Căpăţina capului meu sclipeşte şi barba mea . . . Da, să fiu cu 20 ani mai ţiner, n'aş zice nimic, dar aşa . . .“

„Petre, lasă vorbele!“ replică Domnul, încreţind din frunte. „a se însura tot e mai bine, de cât a arde.“

„Dară. Doamne pe cine sa şi ieau?“

„Pe cea de întâi, care o întâlnim.“

„Bine Doamne, fie voia ta, numai cât lucru de căpetenie este, dacă cea dintâi . . .

„N'ai drept, să fi cu pretensiuni, Petre, şi să alegi.“

Sfântul şi bunul Eligie abia se putea opri de râs, şi toţi trei cotiră într'o stradă laterală. După câţi-va paş zise Domnul:

„Iată, Petre, colo vine una, pe asta trebue să o iei!“

Era o fată, carea îşi avea cele şasă până în şepte cruci*) pe spatele sale, schiopăta de amândouă picioarele, n'avea dinţi în gură şi era curată, ca o poliţă pe care se culcă găinile.

„Îndurare, Doamne!“ strigă sfântul Petru, şi-şi astupă ochii cu amândouĕ mânile. „Dragă, bune Dumnezeule, cu asta nu me voiŭ căsători nici odată, nu.“

„Petre. . . .“

„Milostive Doamne, mai bine rĕmân văduv, te rog în genunchi de aceasta.“

„Fiind că me rogi, se schimbă lucrul, primesc refusul tĕŭ,“ replică Domnul zimbind. „Să fim cu răbdare, până vine alta, dar apoi atunci . . . Ian uite, colo vine una, asta va fi numai bună de tine.“

„Acésta pitică micuţă, carea îi numai cât un muşunoiŭ! O, Doamne, nu! Fi milostiv!“

„N'aşi fi crezut,“ grăi acum Sf. Eligie, ca în Arles să fie ast fel de femei diforme. Pe când ieşirăm din biserică mi se părea.... da decum-va am întâlni pe bruneta aceea oacheşă, carea avea o faţă atât de atrăgĕtoare' când coboria pe trepte în jos.“

„Pune pază gurii tale, Eligie,“ zise Domnul, apoi întorcêndu-se cătră Petru, pe care îl treceau sudorile şi abia se mai ţinea pe picioare, îi zise:

„Bine Petre, voiu mai avea răbdare, pentru că eşti tu, să fie însă altul.... Dar îţi spun, că altă dorinţă de cât asta nu ţi-o mai împlinesc.“

*

„Uite Petre, colo vine frumuşica ta, o brăvă fată Tarasconesă . . . o ciuhă, care îi bine să le ridice omul, când încep a se roşi spicele la grâu. . . .“

Eligiŭ bufni într'un hohot de râs, iar Petru se făcŭ palid ca cenuşa.

Cu toate acestea plecându-se cu respect, zise:

„Doamne, Dumnezeule, nu pot zice ba, ci fie voia ta, pe cum în cer, aşa şi pe pământ.“

„Şi acum pretinilor,“ zise Domnul ceresc, „veniţi după mine! Sfântul Gavrilă e numai cale de câţi va paşi de aici, să mergem şi să ne rugăm în bisericuţa sa, alteum până acolo pe cale mai avem încă un lucru mare de isprăvit.“

Toţi patru, Tarasconesa încă cu ei se luară acum la drum şi mergeaŭ foarte inte chiar şi Petru, deşi abia se putea ţinea pe picoare.

Pe atunci şédea nu de parte de bisericuţa Sf. Gavrilă un faur vestit, carele făcea să sune cât pe colo nicovala sa; oamenii îl numiaŭ „cerbicosul;“ era negru, gros, gras şi umflat de trufie şi se numia pe sine meşternl tuturor meşterilor, cari băteaŭ fierul în Arles şi 40 de miluri jur împrejur.

(Va urma.)

*) În limba provensală o cruce însemnează 10 ani, aşa dară: 60—70 ani.

câte o telegramă omagială Sfinției Sale Pontificelui Piu X. și Majestății Sale Francisc Iosif. Sinodul primește propunerea cu însuflețire și stând în picioare ascultă textul acestor două telegrame, a căror cuprins e următorul:

Către Sfinția Sa:

Eminentissimo Domino Raphaeli Cardinali Merry del Val Status Secretario.

ROMA.

Clerus dioecesis metropolitanae Fogarasiensis ac Alba-Iuliensis Balázsfalvae synodum congregatus, antequam de sua gregisque sibi concrediti salute in Domino consilia iniret, suos erga Sanctam Sedem inconcussae fidelitatis ac filialis adhaesionis sensus per Eminentiam Vestram patefacere audet, apostolicamque a Beatissimo Patre Romano Pontifice Pio X-o implorat benedictionem.

Victor Mihályi,
Archiepiscopus ac Metropolita Alba-Iuliensis.

Către Majestatea Sa:

Ő császári és apostoli királyi Felségének legmagasb Cabinetirodájának.

BUDAPEST.

Méltóztassék Ő császári és apostoli királyi Felségének legfelsöbb tudomására juttatni, hogy a Balázsfalván zsinatilag egybegyült és saját szánalmas anyagi helyzete javitásáról tanácskozó gyulafehérvári gör. kath. főegyházmegyei papság, mindenek előtt szent kötelességének tartotta Felséges királyi, legfőbb kegyura és jóságos atyai Pártfogója iránt tántórithatatlan hűségének, alattvalói hódolatának és legmélyebb tiszteletének kifejezést adni.

Mihályi Victor,
érsek.

Se aleg apoi următoarele comisiuni:

I. *Comisia administrativă:* Dr. Aug. Bunea preș. Nic. Solomon, Ioan Pop. Dr. Elie Dăian, Vas. Masca, Valer Florian și Ștefan Roșian.

II. *Comisia financiară:* S. P. Matein preș. Ștefan Pop, George Bărbat. Vas. Pop. George Simu, Ales. Tărnăveanu și Ioan Pop Pecurar.

III. *Comisia scolastică:* Gavril Pop, preș. Dr. Vict. Szmigelski, Ioan Hățegan, George Muntean, I. M. Montani, Vas. Folea, Ales. Papiu.

IV. *Comisia organisătoare:* Alesandru Uilacan preș. Dr. Isid. Marcu, Ioan Moldovan (Mediaș) Nic. Togan, Elie Câmpean, Max. Recean și Ales. D. Donescu.

Se presintă apoi două telegrame: una de la vicariul Șimleului Al. Barbulovici și a doua de la mai mulți credincioși din Cluș.

Ședința II.

Miercuri dimineața se începe ședința II. așteptată cu atâta neastâmpăr. Și chiar împrejurarea, că Marți d. a. nu s'a ținut ședință a întărit în fie care membru sinodal nădejdea, că comisiunile, și mai ales comisiunea administrativă apreciind gravitatea chestiunii întregirei venitelor parochiali, a ponderat toate motivele și împrejurările cu cea mai mare seriositate, spre a putea presenta sinodului o soluțiune deamnă a acestui postulat atât de mult accentuat chiar și în sinodul de convocare.

Înainte de începerea desbaterilor înaltul presidiu presintă Sinodului răspunsul telegrafic primit încă ieri de la cabinetul Majestății sale. Răspunsul e de următorul cuprins:

Méltóságos és főtisztelendő apsai Mihályi Victor urnak gyulafehérvári fogarasi gör. kat. érsek.

BALÁZSFALVA.

Ő császári és apost. kir. felsége a Balázsfalván zsinatilag egybegyűlt gyulafehérvári és fogarasi görög katholikus főegyházmegyei papságnak táviratilag kifejezett hodolatát köszönetének nyilvánitása mellet tudomásul venni méltoztatott. Legfelsőbb parancsra. Ő császári és apost. kir. felsége kabineti irodája.

König.

În numele comisiunii administrative referentul *Ștefan Roșian,* face următoarele propuneri: 1. Raportul Consistorului în causa congruei să se cetească în plenul sinodului 2. să se esprime mulțămită Escelenții Sale și Preav. Consistor pentru pașii făcuți până acum. Amândone propunerile acestea s'au primit cu unanimitate și din voluminosul raport al Consistorului toți membrii sinodali și-au câștigat convicția cea mai intimă despre tot ce s'a lucrat în timpul din urmă — de la sinodul din 1899 până acum, în această causă atât de însemnată. S'a spulberat și suposiția, ca și când afacerea ar stagna chiar din pricina acelor factori, cari ar trebui să lucre pentru urgenta ei resolvare. S'a mai propus apoi — 3. ca după ce pașii făcuți de Preaven. Ordinariat, nici pe de parte n'avut resultatul dorit; după ce congrua clerului romano-armeno și greco-catolic nu numai că nu s'a regulat de atât timp, dar nici nu sînt semne, că această cestiune se va resolva în viitorul apropiat și după ce ast fel starea clerului nostru gr.-cat. este și azi o stare escepțională și intolerabilă, întru cât el nu primește nici pe departe ajutor de la stat în proporțiunea ajutorului ce se dă preoților confesiunilor catolice și nici micul ajutor, ce-l capătă clerul nostru nu se împarte în proporțiune cu venitele și cualificațiunea lui, ci în mod arbitrar și jignitor. — Sinodul archidiecesan roagă pe Esc. Sa Dl Mitropolit, ca și până la regularea definitivă a congruei de comisiunea regnicolară, în bună înțelegere cu archiereii bisericii noastre, eventual chiar și singur, să facă pașii necesari la înaltul guvern al Majestății Sale și dacă va fi lipsă chiar la Majestatea Sa Regele apostolic, ca patron al bisericei, pentru înlaturarea acestei stări de nesuferit, esoperând și pentru clerul bisericei noastre întregirea congruală a venitelor preoțesci din bugetul statului. Tot odată roagă pe Înalt Preasf. Dn Metropolit, să binevoească a informa despre pașii făcuți și resultatul obținut pe actualul sinod archidiecesan în ședința acestuia, ce se va conchiema din nou cel mult până la finea lui Septembre n. 1904.

Față cu această propunere, după o foarte viuă și interesantă discuție, la care au luat parte mulți membrii sinodali, se primește cu unanimitate hotărârea, ca Escel. Sa în bună înțelegere cu Archiereii bisericei noastre, eventual chiar și singur, să facă pașii necesari la Înaltul guvern și de va fi lipsă chiar și la Majestatea Sa pentru înlăturarea stării de nesuferit a Clerului nostru, esoperându-i chiar și înainte de ce s'ar resolva cestiunea congruei pendentă în comisiunea regnicolară de congruă, întregirea congruală a venitelor preoțesci din bugetul statului.

Cu privire la partea a doua a propunerei comisiunei, că adecă sinodul actual să nu se închidă, ci numai să se proroage până cel mult la finea lui Septembre 1904 când apoi actualul sinod să fie din nou convocat spre a fi informat despre resultatul acestor demersuri, — sinodul primește cu multă însuflețire propunerea comisiunei.

Ședința III.

Miercuri după prânz se continuă raportul comisiunii I. Afacerile restante se resolvesc ușor, se ieu spre sciință sau se trec la Consistor. O mai îndelungată discuție reclamă memorandul profesorilor nepreoți de la gimnas, cari cer, ca pe viitor să se decidă, dacă au și ei drept de a alege delegați la Sinod, sau acest drept de a trimite delegați cari să represinte corpul didactic de la institutele de învățământ, revine numai profesorilor-preoți. După o îndelungată discuție pro și contra, sinodul decide la propunerea presidiului, că după ce în trecut praxa a fost foarte varie și după ce concilul provincial în capitlul despre Sinoade, nu specifică într'un mod mai lămurit afacerea aceasta, memorandul profesorilor să se transpună Concilului, care se decidă în merit

După ce comisia I. și-a terminat referada, înaltul presidiu comunică Ven. Sinod telegrama sosită în acest moment de la Roma de următorul cuprins:

Mgsr. Vittorio Mihályi, Archivescovo de Fogaras.

BALÁZSFALVA (Ungheria)

Summus Pontifex grato accipiens animo oficia pietatis et observantiae ipsi praestita a Te et a Clero istius archidioecesis in synodum congregato petitam benedictionem per amanter impertit et uberrimos fructus coetui ominatus".

Card. Merry del Val.

Sinodul ascultă în picioare grațiosul răspuns și erumpe în aclamări la adresa Sfinției Sale Pontificelui.

Urmează la desbatere raportul comisiunii a II. financiară. Referentul *George Simu,* pomenind de raportul esactoratului referitor la administrarea averilor bisericești și scolastice propune să se pretindă stricta și acurata esecutare a regulamentului archidiecesan pentru administrarea averilor bisericești; să se impună oficiilor parochiale și protopopesci pregătirea și înaintarea de timpuriu a rațiunilor; să se facă atenți cei în drept, că repartiții comunale după beneficiile parochiali nu sînt de a se solvi și că dările erariale să se plătească la timp, pentru că restanțiile pot numai să fie păgubitoare intereselor bisericilor și scoalelor noastre. Referentul pomenește că după rapoartele întrate la Consistor valoarea realităților trece pe suma de 11 milioane cor. deși rapoarte n'au sosit de pretutindeni. Se în act de rapoartele advocaților Dr. Maniu, Dr. Popescu, Dr. Pătăcean, Dr. Tămaș etc. despre starea afacerilor bisericești ce represintă. Se presintă mai multe dorințe de ale sinoadelor protopopesci, ca de pildă reducerea anilor declarării de deficient de la 45 la 40 — întrevenire la guvern spre a

se lua din administrarea statului fondurile noastre ce se află acolo; plata gornicilor de păduri ş. a. Peste toate cererile acestea se trece la ordinea zilei.

Şedinţa IV.

După verificarea procesului verbal din şedinţa trecută, referentul *Ales. Papiu,* în numele comisiunii scolastice, luând de basă raportul inspectorului scolastic propune pregătirea unei statistice a tuturor elevilor cari au frecuentat scoala poporală, apoi a unui catastru a beneficiilor învĕţătoresci şi în sfîrşit o conlucrare comună a Veneratelor Ordinariate pentru împiedecarea primejdii ce ameninţă scoalele poporale prin proiectul ce pregăteşte acum ministrul de instrucţia publică. O discuţie foarte animată se încinge împrejurul acestei chestiuni atât de serioase. Toţi vorbitorii arătau că sînt petrunşi de îngrijorare faţă cu noul atac ce se pregăteşte a se da scoalelor noastre, şi că în ziua primejdii alăturea vor sta cu toţii pentru salvarea lor. Din partea sa Escel. Sa Mitropolitul a promis că şi de data aceasta, ca şi în trecut, va usa de toate mijloacele legali pentru preîntimpinarea pericolului.

Urmează raportul despre scoalele din Blaş: gimnas, preparandie, scoală de aplicaţie, scoala civilă de fete şi scoala elevilor de meserii. Se constată că sînt aproape 500 studenţi gimnasiali, 16% gr.-ort. şi câţi-va străini, că internatul de băieţi prosperează, fiind chiar acum în pregătire lărgirea edificiului. La punctul acesta, luând de bază raportul Direcţiunii gimnasiale, comisia propune ridicarea unui nou internat pentru studenţii săraci, folosind spre acest scop sumele colectate pentru masa studenţilor şi fondul beneficiului de pâne. Propunerea aceasta nu se primeşte. În legătură cu raportul despre gimnas, după o discuţie foarte interesantă, la care a luat parte mai mulţi foşti elevi şi profesori ai acestor scoale. Sinodul primeşte cu multă însufleţire propunerea, de a fi rugat Escel. Sa Mitropolitul ca se pună la cale o serbare demnă a iubileului de 150 de se poate în legătură cu şedinţa ultimă a actualei sesiuni sinodale. Raportul pomeneşte de pedagogie salarele profesorilor preparandiali, scoala de aplicaţie, reun. învĕţătorilor etc. toate cestiunile acestea se propun a se transpune Consisorului spre resolvare în cadrul mijloacelor de cari dispune. La titlul: scoala de fetiţe, comisia propune să se esprime mulţămită Reuniunei femilor române din Blaş, pentru ajutoriul ce au de an îl da fetiţelor de la scoală; de asemenea ca să se conferească cu începutul anului scolastic viitor încă 18 stipendii a 100 cor. din banii colectaţi spre acest scop de Rsmul Szmigelski, căruia să-i se esprime mulţămită pentru zelul pus întru augmentarea acestui fond. Tot mulţumită s'a propus şi preoţilor cari au contribuit.

Şedinţa V.

Joi după amiazi s'a ţinut ultima şedinţă. Îndată la deschidere presintă înaltul presidiu cererea mai multor membri pentru concediu. Se continuă cu rapoartele comisiunei a IV. organisătoare, a cărui referent e viceprotop, *Elie Câmpean* al Giurgeului. Începând cu referada fiscului archidiecesan despre conduita clerului se accentuează negligenţa clerului întru ţinerea catecheselor, predicelor şi augmentarea bibliotecelor parochiali, se hotăreşte luarea de energice măsuri pentru delăturarea acestor înconveniente mai ales acum, când felinrite idei anticrestine tind la conturbarea societăţii. Referitor la bibliotecele parochiali se hotăreşte contopirea lor cu celea scolastice şi augmentarea lor, cei puţin cu cărţile a căror procurare se recomandă din partea Preav. Consistor. Raportul tribunalului matrimonial pentru combaterea concubinatelor, şi căsătoriilor încheiate fără binecuvântarea bisericei, se ie spre scire aprobându-se propunerea pentru observarea strictă a punctuaţiunilor sinodului de la 1899 cu unele modificări făcute de tribunal. Propunerea unor tracte de a se şterge reversalul cerut la căsătoriile mestecate, de asemenea şi taxele pentru licenţele de căsătorie, nu se primeşte, ci se îndrumă preoţimea la observarea dispoziţiisoi sinodali în această chestie.

În legătură cu precedenta se propune înfiinţarea unui fond de administraţie bisericească, care în tocmai ca şi sidoxia la gr.-ort. să se alimenteze şi acesta din contribuirile tuturor credincioşilor calculând minima taxă de 20 fileri de familie. Propunerea aceasta a avut părtinitori înfocaţi, dar şi contrari. Au părtinit-o mai ales aceia cari considerând multele miserii pe cari le întâlnim la tot pasul, lipsele, cari zi de zi tot cresc, doresc să se înfiinţeze un fond, din care toate aceste să se acopere, fără de a mai fi nevoie, ca pentru toate nimicurile să alergăm după ajutor la străini, sau din lipsa banilor să se poticnească celea mai frumoase şi măreţe idei. Şi părtinitorii acestia au biruit, hotărîndu-se în principiu înfiinţarea fondului, a cărui concretisare se va duce în deplinire la şedinţa sinodală din Septembre.

Fiind timpul înaintat s'a propus închiderea şedinţelor şi prorogarea celorlalte afaceri remase neresolvate până la toamnă.

Închiderea sesiuneï.

Escelenţa Mitropolitul închide actuala sesiune sinodală, mulţumind tuturor pentru osteneală pusă întru resolvarea afacerilor de la ordinea zilei. Îi respunde Ilustr. Sa prepositul Moldovan, care aduce elogii Mitropolitului pentru tactul şi bunăvoinţa cu care a condus desbaterile, dând deplină libertate tuturor membrilor sinodali ca să-şi esprime liber părerile sale. Prof. Papiu întonează „Doxologia cea mare," după sfîrşitul căreia, între viile aclamaţiuni ale tuturor Escelenţa Sa părăseşte sala şedinţelor.

Cei mai mulţi membri sinodali au părăsit încă în noaptea următoare Blaşul, ducând cu sine celea mai bune impresiuni.

Escelenţa Sa Mitropolitul cu multă bunăvoinţă a poftit la prânz în fiecare zi pe membrii sinodali, iar la Catedrală Miercuri dim. la liturgie a cântat chorul preparanzilor, iar Joi chorul internatului de băieţi spre multa mângăiere a membrilor sinodali.

Deie Dumnezeu ca resultatele acestor desbateri să fie spre deplina mulţumire a tuturor!

Producţiunea meseriaşilor. Luni sara în 9 l. c. cu prilejul sinodului, reuniunea meseriaşilor români din loc a aranjat o frumoasă producţiune teatrală.

Producţiunea aceasta a fost ca o sară de cunoscinţă, unde s'aŭ întâlnit, toţi cei veniţi din afară, cu cei din centru. A fost atâta lume adunată la un loc, în cât de multă vreme nu s'a pomenit în Blaş, o producţiune atât de bine cercetată şi atât de succesă. Sala cea mare de la hotelul „Univers" a fost prea de tot mică pentru atâta public.

Reuniunea meseriaşilor români din loc, sub presidiul dlui profesor G. Precup, în timpul din urmă înfloreşte şi progresează foarte frumos, dovadă producţiunea aranjată.

Piesa primă a fost *Vacanţii* comedie originală de Maria Baiulescu.

Toţi actorii s'au achitat foarte bine de rolul avut.

Foarte natural şi frumos şi-a jucat rolul Dna *Emilia Domşa,* stârnind aplausele şi admirarea tuturor celor presenţi. Cu mult succes şi multă vârvă şi-aŭ jucat rolul şi Dl *Augustin Gruiţa,* şi Dnii *Vasile Barna, Iosif Gruiţa, Iosif Şillĕr,* şi dşoarele *Emilia Dragoş* şi *Elisa Bersan.* Nimerită a fost figura dlui *Ştefan Dragoş* în rolul de servitor, stârnind hazul şi aplauzele mulţimei.

Dar dacă a succes bine piesa primă, cu atât mai bine a succes piesa a doua *Scara Mâţei,* operetă de V. Alesandri, musică de *Iac. Mureşan.* Succesul acestei operete a fost cât se poate de strălucit. Toată lumea a admirat din nou pe neîntrecutul nostru compositor dl Iacob Mureşan şi s'a entusiasmat de musica sa, admirând tot odată desteritatea debutanţilor, cari s'au achitat cu vrednicie de rolul lor.

Dşoara *Anetta Nagy* are o voace frumoasă de sopran şi a cântat admirabil, secerând aplause nesfîrşite. Apoi Dna *Elena Trifan* a fost neîntrecută în predarea rolului avut. Aşa a jucat de natural, şi de drăguţ, în cât poate dintre toţi diletanţii a câştigat mai mult simpatiile şi inimile spectatorilor. Drăguţă a fost şi dşoara *Iosefa Şillĕr* în rolul ei de servitoare.

Dintre bărbaţi s'a distins cu deosebire Dl *Aurel Maniu,* care şi-a achitat rolul cu multă pricepere şi a stârnit mult haz. Apoi Dl *Augustin Gruiţa* şi dl *Iuliu Gruiţa,* ambii jucându-şi perfect rolul, şi delectând publicul cu voacea lor frumoasă şi sonoră.

După sfârşitul representaţiunei a urmat dans, care a ţinut până în zori întru o veselă animaţie.

Această representaţie e un adevĕrat triumf a reuniunei meseriaşilor nostri, conducĕtorii şi diletanţii pot fi mândrii de succesul avut.

Convenire colegială. — De odată cu sinodul, redactorul nostru a convocat la Blaş pe colegii săi, cu cari înainte de 15 ani a absolvat teologia în Seminariul archiepiscop. Invitării acestia au respuns următorii: *Iosif Arieşian,* preot Certege, *Ioan Crişan,* Ohaba, *Valer Florian,* Racoviţa, *Aurel Pop,* Jucul super. *George Pop,* Mihalţ, *Teodor Nagy,* Zau. *Traian H. Pop,* redactor la „Gazeta", *Ilie Şerban,* Fizeş, *Iuliu Truţa,* Ciucea, şi *Petru Suciu,* Săbad. Se întruniseră, deci 11 colegi. Marţi dim. la 7 oare au celebrat o liturgie în capela Internatului de fetiţe, servind Şerban, Arieşan, şi Nagy

ca preoți și Domșa ca diacon, făcând rugăciuni pentru colegii repausați: *Iovu Băbuț*, fost cooperator în Brețcu-șasă, *Simion Tescar*, fost adm. paroch. în Țăgșor și *Adrian Raț*, cler. absol. La 12 oare s'au presentat la Esc. Sa Mitropolitul spre ași esprima omagiul și alipirea față de înalta persoană a Capului Provinciei bisericești române gr.-cat. și spre a-i implora de la Dumnezeu sănătate și viață îndelungată spre a continua opera fericitului mitrop. Vancea, sub a cărui aripi ocrotitoare au crescut cu toții. Escel. Sa i-a primit foarte afabil, i-a lăudat pentru dragostea arătată instituțiunilor cari i-a crescut și li-a dat părintească binecuvântare, pentru ca fie care din ei să poată lucra la postul încredințat pentru mărirea bisericii la al cărui sfânt altar servesc.

Marți sara au fost cu toții oaspeții redactorului nostru, unde povestind frumoasele amintiri din trecut, și făcând planuri pentru viitor, au petrecut câte-va ceasuri împreună cimentând pe și mai departe sf. legătură a prietiniei.

REVISTE.

Austria. În locul *archiepiscopului Kohn*, Papa în conțelegere cu Împeratul a numit pe episcopul din Brünn, *Dr. Bauer*. Bauer s'a născut în 1841. A fost capelan, profesor de teologie la Seminariul din Olmütz, apoi profesor la universitatea din Praga, rector la Seminariul de aici, și președintele „Academiei creștine“ În 1882 a fost numit episcop la Brünn.

Succesorul lui e contele *Dr. Paul Huyn*, care s'a născut în 1868, în cât e numai de 36 de ani. Toată creșterea i-s'a făcut sub conducerea Iesuiților. Gimnasiul l'a studiat in Kalksburg, iar teologia în Insbruck și în Roma (colegiul germano-ungar). E doctor în teologie, filosofie și utriusque juris. Până acum a funcționat în calitate de capelan și de paroch.

Franța. Francmasonii vreau să sdrobească tot ce e creștinesc, tot ce se ține de biserică, nu le mai trebue Dumnezeu, n'aŭ lipsă de biserică, ba mai mult vreau să fie lipsiți de ea și de instituțiunile ei, după cum o arată acésta evident adunarea lor ținută mai de unăzi în Paris. Hotărîrile mai însemnate le încrestăm și noi: 1. Călugărițele trebue scoase afară din toate spitalele. 2. Seminarele teologice nu mai trebue suferite. 3. Trebue împiedecată colecta denarului sf. Petru. 4. Se recomândă răspândirea ilustratelor „anticlericale.“ — Nu vrem să reflectăm numai la punctul prim: De cum va ciuma ar năpădi porturile Franciei, toți bolnavii acestia vor fi lipsiți de ori ce grije, căci îngrijitoarele statului cu ciuma nu voiesc să deie piept?

Noutăți.

Sciri personale. Escelența Sa Mitropolitul Victor, însoțit de canonicul Dr. Aug. Bunea, au plecat cu acceleratul de Vineri sara la Budapesta, spre a lua parte la conferința Episcopatului provinciei noastr. Sîntem siguri, că Escelența Sa va folosi acest bun prilej, ca să se consulteze asupra unor afaceri discutate în sinodul archidiecesan.

În memoria lui George Bariț. În ziua sf. George s-a desvelit piatra monumentală, ridicată de nepoții sei la mormântul de lângă biserica noastră din Sibiu. Părăstasul a fost celebrat de preoții *Togan*, protopop Sibiu *Bunea*, secretar la f. grăniț. și *Decei*, Orlat. A asistat toată inteligința română din Sibiu în frunte cu Escel. Sa Mitropolitul Mețian, membrii consist. Asociațiunea. Reuniunea femeilor. delegații Academiei române dnii *Grig. Tocilescu* prof. univ. București și *Atan. Marienescu*, Sibiu, prof. Seminarial și multă altă lume. A cântat chorul teologilor din Sibiu. Peatra are forma obeliscului, e de marmură neagră, are în partea superioară efigia lui Bariț pe o tablă de bronz și inscripția: *George Bariț̦iu născ. 1812. reposat 1893. în semn de pietate — fetele, nepoții și nepoatele.* Pe piatră erau depus trei comuni de la Academie, Asociațiune și rudenii. Au ținut vorbiri dl *Atanasiu Marienescu și Gavril Tocilescu*, amândoi în numele Academiei române.

Sus crucea. O mare agitație domnește în Franța contra ordinului de a se depărta crucea din localele oficiilor publice. În Paris o mulțime de advocați au înaintat ministrului un protest contra acelui ordin, iar în provință, poporul cu mare ceremonie a pus crucea iarăș la locul ei.

Asociațiunea la Timișoara. Aflăm că în anul acesta adunarea generală a Asociațiunei noastre se va ține la Timișoara. Terminul nu e încă statorit.

Esposiția Smigelschi. Profesorul Oct. Smigelschi va deschide la București o esposiție a pânzelor sale de pictură bizantină. Înregistrăm cu bucurie știrea aceasta, deplin încredințați, că pictorul nostru va fi apreciat după merit și la București, ca și pretutindeni.

Petreceri. Junimea școlară de la gimnasiul superior fundațional din Năsĕud, invită la Maialul ce-l va aranja Duminecă în 22 Maiu st. n. 1904 în grădina de la Gimnas, eventual în sala de Gimnastică. Venitul curat e destinat în favorul fondului de requisite de la Gimnas.

Turist. *Alesandru Păcurar*, calfă la compactoria tipografiei seminariale din Blaș a plecat în 15 Martie a. c. pe jos în o escursiune turistă de esperințe se visiteze orașele cele mai mari din Europa. Tinĕrul și îndrăsnețul turist a plecat fără vre-un cruce, către Pesta, de aci a apucat drumul spre Viena unde deja a și ajuns în pace și unde l'a primit foarte bine clubul român de acolo. de aci va merge prin Bohemia spre Germania. În acesta călătorie este ajutorat de corporațiunile turiștilor. în schimb însă lui nu-i este iertat să călătorească de cât numai pe jos. Înscris la clubul din capitala țării sale lui îi stau deschise toate celelalte cluburi din țări străine.

Apel. Subscrisul oficiul parochial cu adâncă durere sufletească vin a aduce la cunoștință On. public cum că în ziua de 5 Maiu a. c. pe la 12 oare din zi a erupt în parochia Posmuș com. Clușului cercul Tecei un îngrozitoriu incediu, care ajutat de un vânt puternic în o jumătate pe oară a prefăcut în cenușie casele și edificile economice alor 36 familii române, pe cum și în scrum o fetiță de 3 ani. Acolo unde până în 5 Maiu a. c. se aflau familii române provăzute cu cele de lipsă pentru traiul vieți, astăzi este un câmp pustiu plin de tăciuni, sperlă și cenușe și ast fel au rĕmas fără adăpost sub cerul liber numai cu ce a fost pe ei preste 176 suflete române chiar jumătate din populațiunea română a acestei parochi. Dintre aceștia durere, abea au fost trei inși asigurați. Dauna causată e peste 60.000 coroane. Subscrisul paroch ca presidiu a comitetului de ajutorare a nefericiților, îndrept modesta mea rugare către tot sufletul creștinesc și marinimos rugându-mé în numele nefericiților a ne întinde mâna de ajutoriu cât mai curând, după ce lipsa este extremă pentru alinarea barăm în cât-va a suspinelor celor nefericiți. Ajutoarele-mĕ rog a se expeda la adresa subscrisului. Posmuș 6 Maiu. Oficiul parochial gr.-cat. *Constantin Rus*, pret gr.-cat. u. p. N.-Sajó. [1])

Jokay Mor, cunoscutul romancier magiar, a repausat la 5 Maiu în vrîstă de 79 ani. A fost îngropat pe spesele statului. Scrierile lui sînt foarte numeroase. Adese pomenește în scrierile sale și de Români, pe cari însă se pare că nu i-a cunoscut.

Necrolog. † *Aurelia Iosif Pop*, născ. Pop preuteasă gr.-cat în Comana infer. a încetat din viață după un morb greu împărtășită cu s. sacramințe ale moribunzilor în etate de 46 ani și după fericita căsătorie de 29 ani în 2 Maiu 1904 st. n.

† *Livia Nowotny născ. Pop*, a repausat în Arad la 1 Maiu n. în vrîstă de 38 ani, deplânsă de tatăl seu *Iosif Pop*, jude la Curie, soțul seu căpit. Nowotny și cinci copii minoreni. Înmormântarea i-a fos impunsantă, a pontificat Il. Sa Episcopul *Dr. Vasile Hossu*, asistat de canonicul prelat *Ioan Boroș*, protopop *George Telescu*, prof. *George Papp*, și secr. *Dr Danilă Fireza*. — Condolențele noastre întristatei familii.

† *Dr. Ioan Ciceronescu*, doctor de teologie și filosofie, archi-diacon onorar, Asesor Consistorial etc. și paroc gr.-cat. de Borlesci (Barlafalu) după un morb greu și îndelungat suferit cu adevĕrată resignațiune în voia Atotpotintelui, fiind provĕzut cu sf. Sacramente, în 11 Maiu 1904 la 11 oare a. m. și-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului. Trimitem condolențele noastre întristatei familii.

Odihnéscă în pace!

[1]) Toate jurnalele române sînt rugate cu adânc respect a reproduce acest apel și tot odată a colecta pentru cei nefericiți cât de puțin. Bis dot qui cito dot.

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **ohilii comforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

„Te înșelĭ scumpul meŭ bărbat, că fericirea nu stă în bunătățĭ pămîntescĭ și în petrecere, și în plăcerĭ, ci ea stă în îndestulirea și mulțămirea ce o simte sufletul nostrŭ în urma săvîrșirii unei fapte bune împreunate cu lăpădarea de sine.

„Ascultă o pildă. Un tată cât e lumea prăda, nu îngrijește de copiĭ și femeie, numaĭ de plăcerĭ, altul lucră, asudă neîncetat, înmulțește averea părintéscă, își așédă și fericesce copiĭ.

„Care dintre eĭ e fericit? Cel dintâiŭ care își vede copiiĭ fără avere și neaședațĭ? saŭ acela care vede ostenelele sale așa de bine răsplătite?

„Saŭ care e maĭ fericit lucrătoriul ce lucră zi și nópte în pămîntul sĕŭ, și după lucrul sĕŭ are din destul, saŭ acela ce îl lasă nelucrat și la urmă ajunge în sĕrăcie și de rîs?

„Împlinirea datorinții e cea maĭ de frunte recerință a fericirii, cel ce nu o face acésta de ar avea tóte bunătățile lumeĭ e nefericit. Tare rĕŭ te înșelĭ când te iaĭ după ómeniĭ care ce e drept în afară sînt plinĭ de frumsețĕ, dar sufletul li-e stricat și rĕŭ. Ce e drept sînt îmbrăcațĭ în haine scumpe, dar inima lor e maĭ aprópe de dobitóce de cât de Dumnezeŭ.

„Ast fel de ómeni saŭ pentru ca să se arete maĭ sfătoșĭ ca alțiĭ, vorbesc fără frica de Dumnezeŭ se laudă cu tóte rĕutățile, ca așa se îndemne și pe alțiĭ la rĕŭ, fără ca eĭ să facă pe cum zic, apoĭ în urmă se rîdă de cei ce i-aŭ putut înșela pe calea cea rea, saŭ pentru că eĭ sînt rĕĭ, pismuesc liniștea, fericirea sufletéscă, a celor bunĭ, își daŭ tótă silința de a le-o răpi și acestora, ca în nefericirea lor soțiĭ să aibă. Acești fel de ómeni caută fericirea în plăcerĭ și bunătățĭ, dar n'o află, căcĭ le lipsește mulțămirea sufletéscă, care numaĭ prin lăpădarea de sine și fapte bune se póte câștiga, căcĭ numaĭ acele apropie pe om de Dumnezeŭ, și îĭ câștigă asigurarea fericiriĭ cerești.“

„Apoĭ Ană dragă“ îĭ răspunse bărbatul sĕŭ în batjocură, „rĕmâĭ tu cu nădejdea fericiriĭ cerești, și lasă-mĕ pe mine în pace, în fericirea pămîntéscă.“

„Te-asĭ lăsa“ replică soția cu durere, de nu mĭ-aĭ fi soț și nu aș fi datóre a griji de sufletul tĕŭ, și de m'ar lăsa dragostea.“

„Apoĭ cu orĭ câtă greutate fă-o dragă.“ zise el iară rîzind. „Nu o voiŭ face“ zise ea de noŭ serios, „nu o voiŭ face, ci de nu te îndreptĭ de vorbele mele mĕ voiŭ ruga la Dumnezeŭ, ca acela să îndrepte sufletul de la cele rele cu darul sĕŭ.“

„Apoĭ, dute și te rógă, dar îmĭ dă pace,“ îĭ zise ei mânios.

V.

Femeia s'a dus plângênd, el a ieșit de-a casă și s'a depărtat la afaceri de ale lui

Nu a trecut mult și el care nu avea grije de nimic, s'a cufundat în noroiul cel maĭ adênc a' pĕcatelor.

Blânda lui femeje cu înfățișarea sa modestă, nevinovată și simplă nu-ĭ convenia. Nu vîrtuțiĭ îĭ trebuia lui, ci scăderĭ și pĕcate, pentru aceea din ce era femeia lui maĭ bună, din ce se înstrăina de ea, apoĭ batăl crucea pe cel necurat, pare-că anume așa tocmește lucrurile, cât în ceasurile cele potrivite de ispită să fie la îndemână.

Cătălina lui Fuior, iubita lui din copilărie rămase vĕdună, și ca să-și răsbune pe Ana că i-a luat ibovnicul, s'a băgat iară servitóre la „Avram.“

Acolo unde el era om de casă, și-a aflat ușor prilej de a se slobozi cu el la vorbe. Întâiŭ ca să i-se facă plăcută, îĭ lăuda însușirile trupescĭ, apoĭ slăbiciunile i-le mărĭ ca și pe nisce virtuțĭ, maĭ ofta din când și când, apoĭ ca femeile cele pĕcătósă și amăgitóre, carĭ aŭ lacrimĭ la îndemână când voiesc, vĕrs și câte o lacrimă.

Nu-ĭ vorbă în el ea nu fu în stare a stîrni simțĕmîntul mort a „iubirii,“ dar deșteptă simțul sensualității, a plăcerilo-sensualĭ. Și cu acest simțĕmînt îĭ legă de ea. Maĭ mult nicĭ ea nu doria. În urma acesteĭ legăturĭ, el mergea și maĭ rar acasă, în multe sĕrĭ numaĭ pe la miezul nopțiĭ, se apropia de casă, după ce petrecea a casă pe „Cătălina,“ altă dată durmia chiar acolo.

Biata Ana aude azĭ, aude mâne, vede purtarea bărbatului, dar nu putea crede, așa îĭ făcut omul, să nu-și creadă nefericirea dintr'odată fără pe încetul să se convingă despre aceea; și bine e așa; căcĭ convingêndu-se pe încetul să dedă cu posibilitatea aceleia, și nu o simte așa. Biata femeie scia că-ĭ bețiv, scia că-ĭ prădător, dar aducêndu-și aminte de dragostea ferbinte față de el, de îngrijirea, de alipirea și fidelitatea sa, i-se părea cu neputință să fie harnic și de atâta, orĭ cât audia ea zicea: „Nu se póte“ — „Nu se póte.“

Sórtea însĕ care adese orĭ își bate joc de inima omenéscă — n'a voit ca ea să rĕmână barem în credința — maĭ bine în îndoiala acésta.

Pe cum am spus din cei 8 boĭ 4 saŭ fost pustiiț maĭ de mult, — de atunci a maĭ vêndut 2, acum avea numaĭ 2 bouleni slăbuțĭ și o vacă cu lapte.

În o sară târziŭ aduc din câmp un boŭ bolnav, Ana singură acasă, ce era să facă, fuge după Macaveiŭ — îl caută la casa comunală, nu-l, îl caută la „Avram“ iară nu-l, acum începe a întreba pe uliță în cóce și în colo de el; dar o femeie blăstămată de gură și vicléna îĭ zisă — s'a dus numaĭ acum cu „Cătălina“ — ce era să facă; trimite un om să-l chieme, dar fiind că nu era nici ea de piatră, nu s'a putut suferi să nu se uite — ca să vadă, că óre chiar de acolo va ieși.

Și a vĕdut ce nu ar fi voit să vadă, ce i-a sguduit sufletul și la umplut inima de durere. Ceea ce a suferit acest suflet bun nu póte spune — nici nu să póte descrie; de aceea nicĭ nu mĕ încerc să o fac. E de ajuns a ști că a căduț îndată leșinată la pământ, în cât alțiĭ aŭ dus-o acasă — iar după ce s'a trezit a bolit câte-va săptămâni.

Boul a perit, dar cine a maĭ băgat sama de aceea, — căcĭ bărbatului nicĭ de aceea nu-ĭ pasa — că ea-ĭ bolnavă — și n'are cine o căuta, nicĭ pe ea nicĭ pruncii eĭ. — Alt cum trupul nu avea multă lipsă de îngrijire, căcĭ numaĭ inima eĭ — era aceea, care pătimia.

Într-o zi fiind de tót rĕŭ, chemă la sine preotul, care o provezu cu s. taină a cumineCăturiĭ, și bunul Dumnezeŭ în acéstă formă i-a mângâiat sufletul încât după două zile s'a sculat.

Și fiind că n'avea pe nime, cuĭ să-ĭ descopere durerea, s'a dus la preot, — acela după ce i-a dat poveațe cum să se mângâe prin rugăciuni, s'a hotărît să încerce aĭ îndrepta bărbatul; pentru care lucru într'o zi îĭ chemă prietinește la sine.

Macaveiŭ să duce la preot cu o falĭ mare — așteptând ca acela cine știe ce onóre să-i facă; dar acela îl privește cu față fórte seriósă și tristă — și după salutare îndată îĭ și zice — „Știĭ scopul meŭ jude, de ce te-am chemat“ — Știŭ dacă îmĭ veĭ spune“ fu răspunsul, „dóră aĭ ceva de prețuit?“ „Da am scumpul meŭ un suflet fórte scump — de preț ne spus, care s'a cufundat, s'a pierdut — da dacă amândoĭ iar puteĭ prețuĭ și câștiga înapoĭ“.

(Va urma.)

Considerațiunĭ.

(Continuare.)

IV.

Curtea din Viena, catolică și ea, față de biserica Romei era foarte binevoitoare. Nu numaĭ că nu punea piedecĭ acestei biserici în desvoltarea ei, cu îngrădituri de legi civile dușmănoase, ci iera și mână de ajutor în folosirea mijloacelor de carĭ dispune aceasta biserică. Ast fel conlucra nu numaĭ indirect, ci și direct pentru ajungerea țintei, scopului ce-l are biserica: fericirea vecinică.

Și de dragul acestei biserici, și poate și maĭ mult din dragoste de sine, și nu doar că, ar fi durut pe aceasta curte de noi, de ceĭ umiliți, de ceĭ schinguiți, îngenunchiați, dar mulțĭ, dar carĭ eram puterea Ardealului, — de acestea motive zic dusă a stăruit curtea din împărătească veche cetate, să ajungem cât de cât la o soarte maĭ bună aici în țara noastră, să pornească spre realizare curentul pornit din unire.

Și unde e curentul pornit prin unire?

Până ce înainte eram o turmă cu păstorĭ străinĭ, slăvĭ, calvinĭ orĭ calvinisațĭ, fără dragoste de neamul obidit, fără înțelegerea și stimarea marelui oficiu de archireu ce purtau, carĭ nu ne pricepeau și nu țineau la noi, căcĭ inima lor nu bătea alăturea cu a noastră, carĭ se târguian pentru scaunele de archiereu, — după unire ajungem o turmă cu păstoriĭ nostrĭ, păstorĭ luminațĭ de învățăturile creștine și aprinșĭ de dragostea de neam, carĭ ceĭ dintâĭ să scoboară la popor, îl mângâie, îmbărbătează, carĭ ceĭ dintâĭ cer drepturĭ pe seama celor desprețuițĭ. Archireiĭ uniți sînt ceĭ ce aŭ spus maĭ întâĭ că este un popor românesc, ce vrea să rĕmână acelaș în credință și limbă și datinĭ, dar care în acelaș timp pretinde prin graiul lor o soarte maĭ bună și meri-

tată. Archireii uniți sînt cei ce — pentr întruparea măreţului vis naţional, părăsesc tronul şi mor în exil. Şi tot ei sînt cei dintâi, de cari credincioşii lor supuşi se alipesc cu trup şi suflet.

Pe lângă episcopi începe să se adune începe să se formeze o cunună frumoasă, strâmtă la început, dar apoi tot mai largă de preoţi luminaţi, cu învăţătură apusană studiind în Roma mai ales, cari sosiţi acasă călugări — se dedican cu totului binelui şi înaintări biserici şi neamului.

Unde s'a pomenit în istoria noastră înainte de unire de ast fel de călugări apostoli ai deşteptării contiinţei naţionale a poporului nostru?

Călugării ce roiau din Grecia, din Bulgaria, din Sârbia. până şi din Asia pe plaiurile noastre, ce bine ne-au adus? — Şi cei ce s'au sălăşluit în multele mănăstiri din ţară ce urme au lăsat după ei?

Lăcomia, linguşirea, avariţia, viaţa morală coruptă, pofta de dignităţi bisericeşti, — cari la noi aŭ fost aproape tot-de-una în mânile străinilor, — iată comoara ce ne-au adus-o şi şi-au înmulţitu-o la noi, din prostia noastră, din sudoarea noastră, din dărnicia noastră.

Poporul nostru a scornit o zicală, care nu scin de se mai află la alte neamuri: „Până la Dumnezeu te mâncă sfinţii", şi asta arată foarte clar ce a fost clerul străin grec, bulgar, ori de alt neam din biserica noastră.

Să nu uităm două lucruri.

Întâi, că în biserica răsăritului de la ruperea ei de biserica apusană disciplina n'a înaintat aproape un pas înainte, ci a rămas aceaş, cea veche. Dar disciplina aceasta — să înţelege că nu cuprind aicea constituţia bisericii, ci conducerea, administraţia trebilor bisericeşti — schimbându-se cu timpul împrejurările în parte ori poate de tot, n'a mai putut să satisfacă ordinarii vieţii bisericeşti, regulării şi întăriri aceleia. fie la preoţimea de mir, fie la călugări. Asta pe de-o parte. Pe de altă parte vedem în toată puterea lui principiul, —că o societate dacă-i lipsită de caracterul unităţii, nu poate să stee. Biserica răsăritului în curând se împarte în alte biserici autocefale. Dar acolo unde lipseşte o putere supremă care să reguleze, care să facă să se respecteze — dacă nu să aduc legi disciplinare noue şi mai salutare — cel puţin celea vechi, celea esistente, — acolo moravurile decad, îndată ce credinţa începe să slăbească.

Ştiu eu bine că aceştea două: slăbirea credinţii şi decădinţa moravurilor să ţin una de alta, dar mai ştiu, că acolo unde-s cei răi, sau unde au devenit răi, trebue să fie strinsă disciplina, trebue să fie opriţi, trebue să fie îutorşi de pe povîrniş. iar dacă nu e cine s'o facă asta, dacă lipseşte un cap, atunci disciplina căzută nu se mai ridică, de cât doar prin pornirea unui nou curent religios. Numai cât e de însemnat că un ast fel de curent să începe chiar prin curăţirea moravurilor.

Ast fel în biserica răsăritului, unde a lipsit şi lipseşte aceasta putere supremă, vedem că îndată după răcirea credinţii, începe să stăpânească disordinea.

Aşa dar la ei acasă n'au putut să aibă mulţi preoţii esemplari. Dar nu trebue să uităm, că la noi n'au venit cei mai buni dintre ei, — şi ăsta e al doilea lucru ce merită atenţie, — ci cei mai slabi.

Şi apoi de la un ast fel de cler ce urme, ce aduceri aminte să ne fi rămas, de cât zicala poporului amintită mai sus.

Dar călugării cari acum să adunau în Blaş. înainte de toate erau ai nostri, ştiinţa şi'au câştigat'o şi credinţa şi'au întărit'o în cetatea strămoşilor nostri, şi erau sub ochii unui episcop, care şi acesta era al nostru, şi la rândul seu era şi el sub ochii pontificelui roman, capul întregei biserici.

Erau dar acum conducătorii, cari să recer la pornirea. la punerea, în praxă a unui curent, şi la ducerea la isbândă a acestuia.

Dar ca să regenerezi un popor întreg, mai ales a unui neam îngenunchiat de veacuri, pe un popor, a cărui blândeţe şi răbdare aproape l'a îndobitocit, au sînt de ajuns o ceată de apostoli, ci trebue o ostire întreagă.

Şi asta au înţeles'o şi episcopii şi călugării nostri, şi s'au apucat de ridicarea scolilor, de unde aveau să iasă deşteptătorii întregului nostru neam, preoţi cu crucea în frunte, mireni cu dragostea de neam la inimă: scolile din Blaş. dintre cari, gimnasul. în anul acesta îşi va aminti esistinţa de 150 de ani, care ar trebui să fie o sărbătoare a românimei întregi.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Nr. 17 din „Sămănătorul" Revistă Literară Şăptămânală cu următorul cuprins: Anton Pann. — N. Iorga. Vis (poezie). — G. Vâlsan. O sindrofie. — N. N. Beldiceanu. Mira. — Maria Cunţan. Bustul lui Depărăţeanu. — Il. Chendi. Nürnberg (Sonet) — St. O. Iosif. Cîntec. — Eugen Ciuchi. Cronică. — N. Iorga. Red. — Răspunsuri.

Va apărea în curând:

Floricele de câmp,

schiţe uşoare,

de *Aurel C. Domşa.*

BIBLIOTECA UNIREI,*)

1. **Benhur** saŭ zilele lui Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa lui I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toţĭ 7 Nriĭ, îi primesc cu 5·50 cor. în loc de 7·98 cor.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

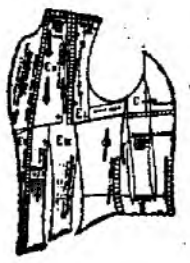

marca fabricei

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşĭ póte însa-şĭ pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi posede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscinţă.

Işĭ are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (7—52)

La esposițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 4—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóue, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provědute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latura prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, carî sînt provědute în partea superióră — ca violina = cu găurî după figura *S* și pentru aceea ău un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ. Mai de parte se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Bleș)

(valabil din 1 Maiu 1904).

către	gara		de la
	Teuș—Tövis		
2^{26}	persóne	persóne	1^{02}
1246	mixt	mixt	2^{15}
7^{35}	accelerat	accelerat	904
2^{52}	accelerat	accelerat	12^{28}
	Copșa—Kis-Kapus		
1^{04}	persóne	persóne	2^{21}
2^{16}	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	7^{34}
1229	accelerat	accelerat	2^{51}
4^{03}	**Sóvárad**		
			8^{26}
2^{48}	mixt	mixt	6^{50}

Senegin contra tuseĭ, răgușelilĭ, durerii de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, cataruluĭ astmeĭ, greutățiĭ de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dinți și nervĭ, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgăunirile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1 cor.** și **2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liquerurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (9—?)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézá pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vîjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește baniĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă baniĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (8—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă și o mașină de fiert.

Din causa îmbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

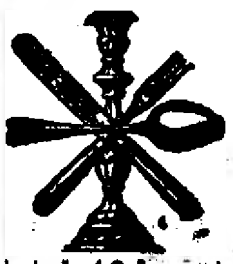

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico,

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** și pe lângă garanță

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediția se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Baniĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:

Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.

Tot ce priveşce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 21 Maiu 1904. Numĕrul 21.

DUPĂ SINOD.

Principalele cestiuni cari au preocupat mai ales pe membrii sinodului archidiecesan, adunati săptămâna trecută la Blaş, au fost: cestiunea congruei, a scoalelor poporali şi a înfiinţării unui fond administrativ. În jurul acestora s'au învârtit mai cu samă desbaterile şi ele au fost mai mult discutate.

Prima cestiune a ţinut în agitaţie spiritele fiind o afacere ardentă, a cărei resolvare aşa de des şi aşa de mult a fost urgitată, în special de când cu regularea venitelor preoţesci la preoţii greco-orientali Şi cestiunea aceasta a avut partea ei de interesare şi pentru aceea, fiind că se credea, că din partea celor în drept, nu s-au făcut toţi paşii posibili pentru aducerea ei la fiinţă cât mai în grabă. Deslucirile date în Sinod, şi mai ales raportul Consistorului archidiecesan către Sinod asupra acestei afaceri, a aruncat deplină lumină asupra cestiunii, aşa cât cu tot dreptul s'a accentuat la sfârşitul sesiunii, că nedumeririle clerului s'au împrăştiat ca fumul. Rămâne acum, ca Escelenţa Mitropolitul, împreună cu Episcopii sei sufragani, să continue firul lucrărilor. Şi a fost o fericită întâmplare credem noi, că chiar la încheierea Sinodului archidiecesan s-a ţinut la Pesta conferenţa Episcopilor nostri şi că tot în acela-şi timp a căzut şi interpelarea dep. Buzath în causa congruei catolicilor.

Cestiunea aceasta a congruei a preocupat nu numai pe membrii sinodali, ci şi presa străină, dovadă articolul lui „Bud. Hirlap" care îl lăsăm să urmeze mai jos şi de care recunoaştem, că e fidel în descrierea istoricului cestiunii, nu şi în argumentaţiile sale. S'a interesat de congruă chiar şi catolicii şi „Alkotmány" găseşte că hotărârea adusă nu e destul de limpede, întru cât nu se spune clar, dacă Sinodul cere întregirea venitelor preoţesci esclusiv numai din bugetul statului, ori din fondurile catolice, ajutate de stat. Mai credem, că discuţia în presă asupra punctului acestuia nu e încheiată şi ni se va da ocasie, să revenim.

Cestiunea scoalelor poporale a fost şi ea deamnă. Ancheta ce are să convoace dl ministru de culte e o dovadă puternică că îngrijorările Sinodului au fost temeinice şi că a fost basată rugarea, ca Archiereii provinciei noastre *de bună vreme* să facă toţi paşii posibili pentru preîntimpinarea acestei primejdii, care e foarte mare şi care — contrar declaraţiilor actualului guvern, — va avea de urmare statificarea în scurtă vreme a tuturor scoalelor noastre poporali şi sugrumarea preparandiilor confesionali.

A treia cestiune: a înfiinţării unui fond de administraţie, deşi a fost discutată la sfârşitul sesiunii, totuşi a arătat că are sprijinitori puternici. Şi a fost bine credem noi, că nu s-a concretisat cestiunea înfiinţării lui, căci ar fi fost o discuţie prea în pripă ţinută şi deşi nu s'a putut primi propunerea, ca afacerea înfiinţării acestui fond să fie relegată sinoadelor protopopesci, totuşi membrii actualului sinod, până la reînceperea sesiunei, pot să mediteze în de ajuns asupra puternicii argumentaţii a doi membrii sinodali şi să ajungă la convicţia, că înfiinţarea unui fond cu menire mai generală, din care să se acopere lipsele, cari mereu se ivesc în viaţa noastră bisericească, e o datorinţă a noastră a tuturor. E bagatelă suma de 20 fieri, ce se cere anual de la o familie şi nu trebue de cât puţină voinţă, ca idea aceasta să aivă succes deplin. Dar par-că chiar voinţa lipseşte preoţimei noastre şi plane preoţilor mai tineri. Ar fi dureros, ca chiar ei, cari mai mult ar trebui să fie înflăcăraţi de idealism, ei chiar să-şi piardă tot curagiul în faţa unor piedeci de multe ori imaginate. Iată de pildă numai doi ani s-au colectat pentru fondul Cruceriului şi s-au adunat peste 2000 fl. dar dacă colecta se continua? Şi pentru fondul Internatului de fetiţe de abia de 4 ani s'a început colecta şi capitalul trece azi preste 12 mii cor. Dar apoi dacă preoţii nostri urmau hotărîrile sinoadelor protopopesci, cât de mare ar fi fost azi fondul Subsidiar? În firul discuţiunii asupra fondului de administraţie spunea un preot mai în vrâstă: mai bine îmi cade un ajutor cât de mic de la ai miei, de cât sute de la alţii. Şi avea dreptate, multă dreptate!

Am relevat importanţa acestor trei cestiuni şi ţinem să constatăm, că lucrările Sinodului au fost destul de rodnice. Restă numai, ca esecutarea acestor hotărîri, să aibă acelaş bun succes.

Sinodul şi presa. Interesant e, să cunoaştem şi părerea străinilor referitoare la decursul sinodului nostru. Iată de pildă, ce scrie „Bud. Hirlap:"

Diecesa greco-catolică de Blaş, şi-a ţinut sinodul sub presidiul Mitropolitului Mihályi. Programul sinodului sunt lucruri religioase-morale, pe cum şi afaceri materiale. Simburele discuţiilor e afacerea congruei. Conclusul unanim a fost, să ceară de la guvern întregirea congruei preoţimi române greco-catolice din budgetul ţării, asemenea congruei întregite a necatolicilor. E interesant, că paralel cu cererea ajutului, sinodul protestează destul de energic în contra modalităţii de împărţire a ajutului de stat, ce să distribue de present. Putem vedea de aici cum ar vrea să stabilească bisericile naţionalităţilor noastre condiţiile de distribuire a ajutului, pe care statul îl împarte aşa de darnic (? Red.) scoalelor şi bisericilor şi preoţilor naţionalităţilor.

Preoţimea din archidiecesa Blaşului, de la începutul nouei ere constituţionale primeşte de la stat anual 72.000 coroane.

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domni Preoţi, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

Aceeaş cuotă o primeşte şi preoţimea din diecesa Orăzii-mari şi a Lugoşului. Până la începutul anilor 90. guvernul trimitea simplu suma respectivă episcopului concernent, fără să se intereseze de distribuirea ei. Cu începutul s'a lăţit însă zoanul. că cea mai mare parte a ajutului să distribue nu celor mai bine meritaţi preoţi în privinţa bisericească, ci aceia, cari au rol conducător în mişcarea naţionalităţilor. Naţionaliştii ajunşi la putere în aulele episcopilor, remunerau pe oamenii lor pentru isprăvurile lor nepatriotice, pe banii statului Nu era eschisă nici chiar presupunerea. că o parte a cuotei nici nu se distribue. ci se foloseşte de-a-dreptul spre scopuri naţionale. Ministrul **Csáky**, a şi dispus, ca să se astearnă ulterior la ministeriu numele preoţilor împărtăşiţi din ajut, vrând să se convingă dacă banii trimişi episcopilor să împart aievea preoţilor.

În contra acestei dispoziţii naţionaliştii din aulele episcopeşti au protestat prin un memorand. Într' aceea urmează în 1895 guvernul Bánffy, şi, drept răspuns la memorandul acesta, a dispus, ca registrul preoţilor împărtăşiţi să se trimită de aici încolo înainte de distribuire şi nu ulterior. În registrele preoţilor trimişi erau în cea mai mare parte indivizi, cari au luat parte în demonstraţiile naţionale; secţia naţionalităţilor, care cunoştea bine pe aceşti agitatori i-a ters din registru. punând în locul lor preoţi, cari nu numai erau săraci, dar erau în aceeaş vreme rău văzuţi în aula episcopească tocmai pentru sentimentele lor patriotice. Prelaţii români, sub conducerea metropolitului Mihályi au şi protestat unanim în contra acestei proceduri. Urmarea a fost, o dispoziţie şi mai severă. Suma nu s'a mai trimis episcopilor, ci preoţi ajutoraţi îşi ridicau de aci încolo ajutul de la perceptorat cu cuită ungurească. vidimată de pretore.

Preoţimea s'a cuminţit. mulţi Sauli au devenit Pauli. După căderea guvernului lui Bánffy, sinoadele bisericii româneşti greco-catolice, iarăş au protestat în contra acestor condiţii severe a distribuirii ajutului. Guvernul Széll. mai blând cu naţionalităţile, a suprimat vidimarea cuitelor din partea pretorilor. Acum avem iarăş guvern nou, de aceea sinodul îşi cearcă de nou norocul.

Sperăm însă că Tisza nu va ceda — şi dacă se va face congrua preoţilor români gr.-cat., ministrul Berzeviczy se va îngrigi, ca să remână în vigoare condiţiile de distribuire de până acum.

Căci congrua fundată din banii statului totuş nu poate servi drept resplată a naţionaliştilor, cu eschiderea sentimentelor şi a serviţiilor cu adevărat patriotice.

Banca de asigurare „Transylvania" din Sibiu. Asupra acestui institut cetim în *„Landwirtschafliche Blätter"* nrul 18 de la 1 Maiu a. c. organul vechei Reuniuni săsesci de agricultură, următoarele:

„Administraţia centrală a „Reuniunii de agricultură" are deja de mulţi ani legături contractuale cu „Transylvania." pe basa cărora membrilor Reuniunei transilvănene-săseşti de agricultură li-se oferă la asigurări contra pagubelor de foc anumite beneficii. Este de sine înţeles, că tocmai cu această bancă de asigurare s'a încheiat o ast fel de convenţie, de oare ce aceea este singurul institut **săsesc-românesc** de felul acesta existent în patria noastră. Fondată cu banii nostri, această bancă s'a desvoltat prin asigurări din mijlocul nostru la o mare extensiune. Realităţi. cari sînt proprietăţi săseşti şi române şi cari representă valoarea multor milioane, le găsim aci asigurate. În asigurări asupra vieţii de asemeni sînt garantate valori de multe milioane. De aceea zace în interesul nostru, ca prin participare numeroasă la scopurile „Transylvaniei" să o consolidăm şi să o promovăm cât mai bine.

„Deja de la început acest institut a realisat cele mai bune şi mai sigure transacţiuni în Ardeal. Ori ce încercare de a trece peste teritorul ei original cu înfiinţarea de agenţii proprii, s'a încheiat cu resultate desavantagioase. De aceea pe viitor institutul va trebui să pună pondul principal pe afaceri indigene, ceea ce este ferm decis a o face de aci înainte. *De datoria noastră este* ca să sprijinim acest institut indigen. Banii nostri să între la institutul nostru; aceasta este pentru noi o datorinţă patriotică. cu atât mai vârtos. că premiile „Transylvaniei" nu sînt mai scumpe ca la alte bănci."

Din partea noastră ne bucurăm, că se recunoaşte în cercuri conducătoare săseşti caracterul săsesc-românesc a „Transylvaniei." După cum ştim o foarte mare parte a clientelei acestei bănci o formează poporul nostru de la sate unde „Transylvania" acuiră cele mai solide afaceri, nu numai în Ardeal, ci în deosebi şi în reionul agenturei sale principale din Arad. Ne asociem deci şi noi la apelul lansat de valorosul organ economic săsesc din Sibiu şi nu putem, de cât să îndemnăm şi noi pe economii nostri a ţinea cu încredere la acest institut vechi şi recunoscut între noi ca foarte cinstit.

Recomandăm cu atât mai mult „Transylvania" intereselor noastre economice. că atât în direcţiune cât şi la administraţia centrală şi a agenţiilor avem şi noi bărbaţi dintre cei mai distinşi şi funcţionari zeloşi şi cu simţ pentru nevoile poporului nostru. Sperăm deci, că se va ţinea şi în viitor şi

---

FEUILLETON.

FAURUL FĂLOS.

De Josef Roumauille.

(Fine).

Mergând şi mergând se aflară dinaintea făuriştei omului gros.

Sf. Eligie nu se putù reţinea de a întra el întâiù în făurişte, crezând cu bucurie, că-şi va putea reîncepe meseria sa cea vechie de odinioară. După el întrară Domnul Christos, Sfântul Petru şi mireasa lui.

Domnul, carele ştie gândurile oamenilor şi fără a i-le spune cu vorba, îi şopti lui Eligie la urechie:

„Acum să mă laşi pe mine, să-mi făuresc cuiul, iar tu să sufli din foi."

„Deie Dumnezeu bine!" zise Domnul către meşterul tuturor meşterilor. „Pe cum văd, tu ţi-ai isprăvit lucrul, dar focul tot mai arde încă în vatră, mi-ai face o mare plăcere, dacă m-ai lăsa, să bat si eu fierul pe nicovala ta nu mai câte va clipe aşa în treacăt. Şi eu me cam pricep puţin la făurărie. Să fi nimerit ceva mai înainte ţi-aş fi stat şi eu ceva într'ajutor."

Faurul, care îl ţinea pe Domnul de ceva calfă. de fiul vre unui faur sau poate de vre-un atare Domnişor posnaş, carele aşa în treacăt vrea să facă vre-o glumă, zise şi el glumind :

„N'am nimic în contră. tinere, staŭ la dispoziţie ... dar ian spune-mi blondinaşule, nu te temi, că-ţi vei înegri mânuţele cele albe şi-ţi vei păta hăinuţa şi făţisoara cea frumoasă?"

„Da de unde; şi apoi dacă m-aş şi murdări ceva. doară este apă colo în fântâna acea, să mĕ curăţ iară-şi."

„Bine dară, micuţule, ian leagăţi şurţa mea. să vedem, ce poţi. Poate că ne vom înţelege, să te iau la mine. Faţa ta altmintrea îmi place şi lucrând tu sub ochii meşterului tuturor meşterilor fauri, poate să se aleagă din tine ceva."

Pe sfântul Eligie îl furnica în toate membrele; prea bucuros ar fi isprăvit el lucrul acesta.

„Doamne, dacă vreai eu îţi voiu ajuta," zise el sfiicios.

„Eligie, ţi-am spus-o odată, tu se sufli din foi," fu răspunsul.

Domnul se desbracă de haina sa albastră, îşi sufulcă mânecile în sus, îşi legă şurţa de piele ...

„Petre, ian ţine pe o clipită ciocanul..."

Cu aceste prinde bine frumos pe Tarasconesă, o aruncă în fumul şi flacăra de pe vatră şi zup! cu ea pe nicovală. .... „Dă Petre, bate, bate sdravăn!"

Petru n'aşteptă, să i-o zică asta de doue ori, loveşte ţapăn cu ciocanul pe ea. Fumul, ce ieşia de pe hornul făuriştei se lăţi preste tot ţinutul, iar faurul sta înlemnit şi cu gura căscată şi nu scia de e treaz ori de visează.

*

După ce ciocanele împrăştiaseră cu grămada schintei prin făurişte şi se isprăvi lucrul, Domnul îmbrăcă repede pe mireasă, şi ea a bună samă ceva cam obosită, după ce fusese de trei ori în flacările iadului de pe vatra făuriştei şi tot de atâtea ori în purgatoriul de sub ciocan. şedea veselă pe nicovală frecându-şi ochii, ca şi când ar fi durmit pân'aci. Acum nu era nici prea mare nici prea mică, ci numai potrivită, aşa de atrăgătoare, cât Petru era tare îndestulit cu minunea de a-şi vedea mireasa aşa de voioasă, trandafirie şi albă.

„Ei," zise acum Sfintul Eligie, adresându-se către faur, „nu cum va afli, că lucrul acesta n'a succes bine?"

„Nu-i rău, pentru un începător, carele încă nu-şi pricepe bine măiestria." replică faurul, carele ridea acum numai cu jumĕtate faţa şi era galbin ca o lămâie coaptă,

„Rĕmâi cu Dumnezeu" zise apoi Eligie. „şi fi cu bine meştere faur."

Sf. Petru dete braţul sfiicioasei sale fidanţate şi toţi patru merseră acum cu paşi grabiţi spre biserieuţa Sf. Gavrilă.

Îndată ce puse Domnul piciorul pe pragul capelei, clopotele începură a suna de sine. Logodiţii îngenunchiară la altar şi Domnul îi binecuvântă.

După ce părăsiră călătorii cereşti făuriştea, zise faurul cerbicos, galbin de pismă: „Mii de draci! Ceea ce a putut face băieţandrul acela, ca şi când numai s'ar juca, şi eu doară trebue să pot. Eu încă vreaŭ să am o femeie tinără şi oablă ca şi un crin."

„Ei, tu cocoşato," zise către femeia sa, carea nu fusese a casă pe vremea, când făcuse Domnul minunea aceasta. „Tu muiere, ian vino încoace, n'avea nici o frică, iute se isprăvesce treba."

Cu vorbele acestea îşi înhaţă femeia. carea acum era ceva cam strîmbă de spate,

mai mult cont de aceste împrejurări la întregirea eventualelor vacanţii la conducere şi în administraţie

Tot spre lauda „Transylvaniei“ adaugem, că de la înfiinţarea sa Reuniunea noastră arhidiecesană de asigurare contra focului, a reasigurat toate realităţile mai de valoare la „Transylvania şi la toate ocasiunile această bancă a solvit despăgubirile promt şi foarte prevenitor. Chiar şi în afaceri private „Transylvania“ s'a dovedit că plăteşte tot felul de asigurări cu cea mai mare coulanţă, fără de a trăgăna afacerile luni de zile.

Unirea Românilor Macedoneni cu biserica Romană.

(Continuare.)

Venind îndărăt în comună, redactează petiţia în greceşte, o semnează grecomanii, desemnaţi de Episcop şi apoi după ce o legalizează şi profesorul grec din Bitolia, George Papa Coma, se duc din nou la Cruşova, unde se presintă Episcopului. — Faptul îndeplinit, aprobă chirotonisirea lui de preot grec la Gopeş. În ajunul zilei de a fi chirotonisit, la ceasurile 10 de noapte este adus în catedrala Episcopiei de către vicar şi alţi 3 preoţi şi în faţa altarului îl supun la un jurământ, că în viaţa lui de preoţie va fi un înfocat apărător al elenismului din Macedonia, că se va sacrifica causei elenismului, că va lupta contra propagandei româneşti şi atât în casa Dlui, cât şi prin familii nu va cânta în altă limbă, de cât în cea grecească. Nicola Nanci, râzând în sine de vicleuia şi mişelia grecească, a jurat în limba grecească în termenii aceştia: jur că voi sluji sfântului altar în limba aceasta părintească, scoţând-o cu degetul, făcând pe naivul; şi cu chipul acesta s'au îndeplinit canoanele ortodoxiei greceşti!

Grecomanii din comună în frunte cu cei doi preoţi grecomani nu mai puteau de bucurie de trecerea în partea lor a unui număr însemnat de familii româneşti şi de reuşirea lui Nicola Nanci de a fi chirotonisit preot grec. Acum ei se credeau stăpâni pe situaţiunea. Acum ei credeau, că elenismul a triumfat în Gopeş; iar scoala românească împreună cu directorul şi preotul român Nicola Levu se vor prăbuşi cu desăvârşire.

Nenorociţii nu ştiau însă ce-i aşteaptă! Noi Românii rădeam înfundaţi de neghiobia lor şi în tăcute pregătisem noului preot odăjdiile care la timpul oportun trebuia să le îmbrace şi în vesmintele preoţeşti pregătite, să anunţe de pe amvon dintr'o evanghelie nouă, înadins trimisă din Bucureşti, cuvântul Domnului nostru Isus Christos în limba românească.

După ce s'a chirotonisit de preot şi a luat binecuvântarea archierească (?!!) de la Episcopul grec Alexandros în schimbul unei sume de 20 lire turceşti, se întoarce în comună, aşteptat fiind de toată şleahta grecomanilor, în cap cu preoţii, dascălul Durda şi institutoarea greacă; iar noi românii am fost simpli privitori la mascarada grecomanilor, cari nu ştiau ce fac.

Această beţie, ca să zic aşa, a grecomanilor a durat trei luni de zile aproape, când în ziua de *Bună-vestire* a anului 1890 ne aşteptându-se nimeni ce surprisă îi aşteaptă, afară numai de Eforii Dimu Coşi, Gh. Dimca, preotul Levu şi Directorul scoalei române, care i-a încredinţat evanghelia nouă românească pe cum şi de fruntaşii Gh. Torbu, Nasu Torbu, Dimciu Pitca şi Miti Dimca, preotul nostru Nicola Nanci până acum preot grec, de o dată se declară în această zi însemnată de preot român, anunţând de pe amvon buna vestire e Maicei Domnului de către Îngerul Gavriel în limba românească.

Când au auzit grecomanii şi institutorul Durdă, împreună cu cei doi preoţi grecomani, cetind de pe amvon evanghelia în limba românească şi apoi predica tot în limba românească au rămas în biserică ca trăsniţi; iar pe feţele Românilor să simţia o bucurie, nespusă.

Imediat s'a trimis stafetă la Bitolia şi Cruşova de crima comisă de preotul Nicola Nanci, că a liturghisit în biserică în românește. Furia lor a ajuns la paroxism, agenţii elenismului din Bitolia în frunte cu Gh. Papa Coma spumegau de mânie; iar Episcopul a turbat de supărare la primirea vestei. Cu toţii s'au sculat să-l sfâşie pe bietul preot N. Nanci, după cum şi astă-zi turbează şi sunt în stare să-l sfâşie pe protoiereul român din Bitolia, părintele Teodor Constantin.

Ori-cine îşi poate închipui la câte persecuţiuni şi nenorociri n'a fost espus acest preot, adevărat martir al românismului, dar a ştiut să le înfrunte cu bărbăţie toate ameninţările greceşti, n'a luat în considerare scrisoarea de escomunicare a Episcopului, ci în unire cu preotul român Nicola Levu au luptat ca doi martiri în contra clevetirilor greceşti.

Văzând Archiereul că ordinul lui nu este executat de acest preot, devenit din nou Vlahos Apistos, intervine pe lângă autorităţile turceşti spre a fi oprit a mai servi în diserică.

Preotul nostru, fiind chemat la Bitolia de către Escelenţa Sa valiul Halil Rifat Paşa spre a îşi da sama de neorânduelile aduse bisericei, a istorit Escelenţiei Sale tot istoricul chirotonisirei lui, pe cum şi jurământul depus contra canoanelor bisericeşti. Aflând Escel. Sa cele întâmplate şi tendinţele prelaţilor greci să adresează preotului zicându-i: dute în comună şi urmează-ţi legea ta creştinească în biserică şi cine să va atinge de sfinţia ta imediat să vii la mine, comunicându-mi.

Iată încă un al doilea triumf al Românilor gopeşeni faţă de Archiereul grec Alexandros.

De la data aceasta preotul şi-a retras copiii de la scoală greacă românească.

Românismul din Gopeş datoreşte o adâncă recunoştiinţă acestui mare martir, care a luptat cu tot sufletul pentru causa naţională, espunându-se la cele mai mari persecuţiuni şi ameninţări din partea grecilor. — Nu mai puţin trebue să fim recunoscători preotului Nicola Levu, stâlpul românismului, pe cum şi mult regretaţilor patrioţi Dimu Cuşi, Gh. Dimca, Nasu Turbu şi alţii. Generaţilor viitoare, aceşti martiri ai românismului, să le fie un exemplu, de a şti cum trebue să lupte contra neleginiţilor Archierei greci şi a tot ce este grecesc în comunele româneşti.

Iată încă un document însemnat, prin care cei în drept cu conducerea causei noastre naţionale îşi pot face convincţiunea, că de la corupţul şi filarghirul cler grecesc nu mai este nici o speranţă a păcăta recu-

---

bătrână şi schioapă, şi zup! cu ea în foc şi apoi pe nicovală.

Bătrana strigă după ajutor, dar fumul îi răpi în curând simţirea şi răsuflarea. Apoi: bum, bum! una după alta urmară pe nicovală loviturile barosului. Dar, fie de bine prânzul! schintei ca în palmă, ca şi când ai îmblăti la o piele de vacă. Faurul aştepta să-şi vază femeia sa frumoasă ca o zi de primăvară, dar când colo pe nicovală era o grămadă de oase şi carne, negre ca cărbunele.

„Femeie, tu femeie!“

Da bine, femeie! Strigă numai, că sciu, că-ţi va răspunde? Nu vezi doară, că ai făcut-o ca o turtă?

Nici odată nu se răspândise prin întreg ţinutul acela un fum mai puturos.... Ce să facă meşterul fălos? Capul îi vijăe, fuge ca un smintit pe drumul către Arles, doară va da de tinerul blondin, carele singur putea să vindece o rană ca asta.

Magistrul dumnezeesc, auzindu-l venind se opri şi se întoarse către el.

„Doamne, Doamne! Sunt un ticălos.“ zice faurul gâfâind. „Iartă-mă şi ai milă, Trebue să-ţi spun...“

„Ştiu, ce ţi-s'a întâmplat,“ răspunse Domnul ceresc. „Părerea ta de rău mă mişcă şi voiu să fac milă cu tine. Dute numai îndărăpt acasă şi vei afla toate în rând.... Dar să nu-ţi treacă prin cap a te socoti de meşterul tuturor faurilor.“

Spunându-ne bunica, Dumnezeus'o ierte! povestea aceasta, şi ajungând la locul acesta îşi făcea cruce şi zicea către noi: „Acum se făcură nevăzuţi în biserică Domnul Christos, Sfântul Eligie, Sfântul Petru şi fata cea de rând, ca un nor de tămâie.“

Faurul alergă de la biserica Sf. Gavrilă şi mai tare către casă, pe cum venise, şi află pe femeia sa pe pragul făuriştei împletind la un ciorap şi aşteptându-l.

Aşa înalţă Dumnezeu pe cei smeriţi şi smereşte pe cei mândri.

Nicu.

Cărţi ce să pot căpăta în Libraria Seminarială

Visuri trecute. Ciura		1.—
„Cântece“ Sabo		1.—
Studii şi Biografii. Dr. I. Raţiu		2.—
Geniu pustiu, Eminescu		2.—
Poveşti, I. Creangă		1·50
Vorbe înţelepte A. Popoviciu.		1·50
Vatra Părăsită Slavici		2.—
Din Bătrâni		2·50
Drumuri şi oraşe Iorga		2·50
Poesii de Alexandri.		3.—
Teatru I. II. Alexandria	1.50	3.—
Vers şi proză Alexandrescu		1·25
Novele A. Brătescu-Voinesci		1·50
Liter. pop. Eminescu.		1·50
Ciocoii N. Filimon		1·50
Legende şi basme Ispirescu.		1·50

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numer 15 fil.

noaşterea unui episcopat românesc. Ar fi cine-va prea naiv să mai spereze aşa ceva.

Până nu vom rupe cu desăvârşire cu această autoritate bisericească falşă a grecilor, şi până nu ne vom îndrepta privirile spre mama Roma, noi Românii Macedoneni ori câte sacrificii vom face şi pe viitor, tot nu vom dobândi episcopat românesc de la patriarchia grecească.

Unire, şi iar Unire să cerem cu biserica cea mare de la Roma.

Un Român Macedonean.

REVISTE.

Roma. *Merry del Val* a trimis guvernului frances nota oficioasă, prin carea arată, că Papa s'a simţit adânc vătămat prin faptul, că preşedintele *Loubet,* capul unei ţări catolice per eminentiam, s'a dus în Roma să cerceteze pe regele italian, care a lipsit pe nedreptul pe Papa de regatul papal şi de independinţa, ce a avut-o. De la capii acatolici, ori ai ţărilor acatolice, primeşte sf. Scaun visita, şi dacă aceştia visitează în Roma pe regele italian, dar de la capul unei ţări catolice nu o poate primi, şi dacă acesta visitează pe regele italian în Roma, sfântul Scaun vede rupte legăturile de amiciţie între sine şi statul respectiv. Că nunţiul papal rămâne şi pe mai de parte în Paris, e un lucru de tot extraordinar, care atârnă de la multe împrejurări.— Textul protestului îl publică „*Humanité*“ din Paris, dar după cum ne spune *Osservatore Romano,* textul se abate de la cel oficios adresat de cardinalul *Merry del Val.*

Afaceri interne. Vineria trecută deputatul poporal Buzath a adresat ministrului de culte o interpelare în causa congruei catolicilor. Deputatul întreabă pe ministru, cum de nu s-a dat încă preoţimei catolice ajutorul prevăzut în lege, — că are de gând să reguleze încă în anul acesta congrua catolicilor, cum a regulat-o a preoţilor acatolici, — şi întru cât din bugetul statului n-au putut fi ajutoraţi toţi cei lipsiţi, are de gând să ceară augmentarea sumei votate de dietă, şi să despăgubească ulterior pe aceia cari n'au primit ajutor? Deputatul doreşte, ca congrua să se deie din venitele bisericii catolice, spre a nu fi ştirbită independenţa preoţimei, şi numai întru cât venitele n'ar fi suficiente, statul să ajute biserica.

În curând ministr. Berzeviczy va convoca o anchetă în causa noului proiect de lege pentru reforma învăţământului. La anchetă au fost invitaţi şi Archiereii nostri. Prin noul proiect să ţintesce la lăţirea şi mai mult a limbei magiare şi la ingerinţa statului în toată instrucţia.

După noul proiect, dacă un băiat nu şi-a însuşit în 6 ani, cunoştinţele prescrise, trebue să cerceteze şcoala încă un an. Părinţii, cari nu-şi vor trimite copiii la şcoală regulat, vor fi pedepsiţi în bani cu mult mai aspru, ca în trecut. Ministrul va hotări ceasurile, în cari să se propună limba magiară şi ori ce carte numai cu învoirea lui se va putea folosi ca manual de scoală. Învăţătorii, cari nu vor face sporiul aşteptat în limba magiară cu scolarii, vor fi suspendaţi. Acestia vor avea plată 800 cor. şi nu 5 ci 6 cuincuenale. La o scoală, unde statul va da ajutor de 120 cor., învăţătorul va trebui să fie aprobat de ministru, iar unde ajutorul va fi de 800 cor. ministrul va denumi pe învăţător. Religiunea în scoalele de stat, confesionale şi cele susţinute de societăţi, numai cu concesiunea ministrului se va putea propune şi în limba liturgică a respectivei biserici. Cursul preparandial, şi în preparandiile confesionali va fi de 4 ani şi pentru cualificaţiune vor fi doue examene, unul fundamentul şi altul special. Limba şi literatura magiară se va propune numai ungureşte în ele. Examenul fundamental se va face cu profesorii preparandiei în presenţa comisarului ministerial, iar cel special înaintea unei comisiuni, a cărei membrii jumătate vor fi denumiţi de confesiune, cealaltă de stat. Pe lângă inspectorii comitatensi de scoală vor fi denumiţi şi alţi inspectori de scoală dintre învăţători, profesori etc., cari vor controla mai des învăţământul limbei magiare.

România. Părechia regală şi princiară a făcut o călătorie pe Dunăre de la Orşova, respective Turnu-Severin până la Constanţa, cu scopul ca Regele să inspecţioneze porturile Dunării. Înalţilor călători li s'a făcut frumoasă primire pretutindenea.

Italia. *Ronchetti*, ministrul de justiţie, cu prilejul desbaterii asupra bugetului, a făcut unele enunciaţiuni referitoare la raportul dintre biserică şi stat, cari au făcut bună impresie în cercurile Vaticanului Ministrul a declarat, că drepturile statului trebuesc păzite neştirbite, pentru aceea însă sunt de a se încunjura conflictele fără nici o treabă dintre biserică şi stat. Ce priveşte ordurile călugăreşti, espulsate din Franţa, ministrul a declarat, că până ce ele observă legile ţării, n'are cuvânt de a le persecuta.

Germania. Aci e pe cale de a se forma o mare reuniune antisocialistă, care se cuprindă pe toţi cetăţeni fideli imperiului şi împăratului. Scopul ei, e să se formeze tot soiul de reuniuni, cari să combată socialismul, îmbunătăţând soartea lucrătorilor şi scutindu-i mai ales cu prilejul alegerilor de terorile conducătorilor socialişti.

Bulgaria. Spre a mai linişti puţin spiritele bulgare aprinse de comitetele revoluţionare, se vorbeşte, că Bulgaria va fi ridicată la rangul de regat. Se mai asigură, că în convenţia încheiata nu de mult între Turcia şi Bulgaria, ar fi existând şi un punct, de cuprinsul, că Turcia se învoieşte la aceasta. Aceasta o întăreşte şi împrejurarea, că ambasadorul turcesc din Paris, a fost trimis în misiune specială la Sofia. Scopul acestei călătorii ar fi să invite pe prinţul Ferdinand la Constantinopol, unde ar fi bine văzut.

CORESPONDINŢE.

SFINŢIRE DE BISERICĂ.

— 3 Maiu 1904.

Zi de bucurie a fost pentru credincioşii nostri din această împrejurime şi în special pentru poporenii uniţi, veniţi din toate părţile ţării noastre şi aşezaţi în fruntaşa comună săsească Cisnădie, Duminecă în 1 Maiu st. n. a c., căci în aceea zi, după sforţări de mai mulţi ani, mulţămită zeloşilor conducători dat le-a fost de la Dumnezeu, ca să-şi vază dorinţa lor împlinită, anume dorinţa de a avea şi aceşti credincioşi ai nostri un lăcaş dumnezeesc, unde să poată înălţa rugăciuni către Creatorul atotputernic şi să-şi afle mângâiere în lipsele lor sufletesci.

Poporenii gr.-cat. din această filie, cari trăiesc aci ca lucrători de zi şi servitori în număr destul de considerabil, ani de-a rândul au fost lipsiţi de păstor sufletesc şi de casă de rugăciune. În timpul din urmă administrează această filie actualul paroch din Răşinari *Pompiliu Simonetti,* căruia după multe alergări în dreapta şi în stânga i-a succes a colecta o sumă frumuşică de bani, la care adăugându-se şi graţiosul ajutor al Escelenţiei Sale preabunului nostru Mitropolit de 200 cor. şi un ajutor de la Maiestatea Sa în aceea-şi suma s'a cumpărat în toamna anului 1903 de la un proprietar sas de acolo o casă cu curte şi grădină, situată în strada principală în partea de către apus a comunei. Tendinţa Românilor de a deveni proprietari în această comună nu le prea convinea conlocuitorilor nostri saşi, dar n'ai ce-i face, căci a trecut timpurile privilegiilor. Meritul, că această casă s'a cumpărat este a păr. Simonetti şi a curatoratului în fruntea căruia stă zelosul curator primar Ioan Toma. Această casă în primăvara anului curent a fost transformată în capelă, provăzută cu turn şi în ziua de 1 Maiu st. n. a. c. s'a dat destinaţiunei sale.

În scopul sfinţirii acestei capele a ieşit la faţa locului Prea On. Domn protopop al districtului Sibiu *Nicolau Togan* însoţit de Preaon. Doamnă şi învăţătorinl din Sibiiu Coman Gligor. Cam pe la jumătatea drumului, ce duce de la Sibiiu spre Cisnădie şeful tractului a fost întîmpinat de un banderiu de călăreţi, compus din ficiori români din Cisnădie în frunte cu curatorul primar Ioan Toma. Banderiul încunjurând trăsura în care se afla protopopul l'a însoţit până în curtea capelei, unde aşteptau preoţii din comunele învecinate, veniţi anume spre acest scop şi un număros public din loc şi din comunele: Răşinari, Gurarîului, Sadu, Sibiiu etc. Îndată după sosirea protopopului s'a început Utrenia în noua capelă. La sfârşitul Utreniei P. On. Domn protopop asistat de preoţii *Dionisiu Aron* din Gurarîului, *Ioan Oros* din Sadu şi *P. Simonetti* paroch în Răşinari şi administratorul filiei, îmbrăcaţi în odăjdii, în vederea numărosului public

pe care nu-l încăpea modesta capelă, ies în curtea acesteia spre a face sfinţirea apei, după aceea s'a stropit cu apă sfinţită capela şi numărosul public present. Terminându-se şi aceasta ceremonie P. On. D. protopop *N. Togan* rosteşte o prea frumoasă cuvântare plină de învăţături în care schiţează stăruinţele pe lângă cari s'au putut procura mijloacele necesare pentru înzestrarea filiei Cisnădie cu capela inaugurată şi relevează cu laudă numele celor ce şi-au câştigat merite în astă privinţă, îndemnând poporul să-şi strângă rândurile şi să se grupeze cu mic cu mare cu dragoste creştinească în jurul casei Domnului. După aceasta vorbire, ţinută în termini poporali şi care a stors lacrimi din ochii celor presenţi, întrând de nou în capelă s'a săvârşit s. liturgie oficiată de protopopul şi preoţii amintiţi mai sus, iar cântările în decursul întreg serviciului divin au fost executate de învĕţătorul *C. Gligor*. La finea liturgiei părintele Simonetti ţine o instructivă predică arătând poporului însemnătatea bisericei şi a părţilor din cari constă, îndemnându-l a ţinea cu sfinţenia la acest aşezământ, care ne-a păstrat şi ocrotit de veacuri limba şi individualitatea noastră naţională. Erau oarele 12 când poporul mulţămit în sufletul seŭ, că şi-a văzut dorinţa realisată şi încântat de frumseţa serviciului divin şi a predicilor din această zi, ca şi cari ei nu au mai văzut nici auzit, grupuri-grupuri aşteptau în uşa bisericii ieşirea iubitului nostru şef tractual, care ieşind a fost viu aclamat. A urmat apoi masă comună în „Hotelul central“ din aceea localitate, la care pe lângă protopopul şi preoţii concelebranţi, a luat parte şi un frumos număr de ţărani fruntaşi din loc şi împrejurime. Dintre toaste amintesc cel ţinut de P. O. D. Protopop pentru Escelenţa Sa Î. P. S. Nostru Archiepiscop şi Mitropolit *Victor*, ascultat în picioare de cei presenţi, la finea căruia toţi au erupt în repetite urări de „să trăcască“ la adresa Escelenţiei Sale. Păr. Simonetti vorbeşte pentru protopopul, carele cu fapta şi cu cuvântul a contribuit la realisarea acestui scop; părintele Aron pentru păr. adm. Simonetti şi curatorat, înv. Gligor pentru preoţi, păr. Oros pentru popor etc.

La oarele $3^1/_2$ protopopul între ovaţiunile poporului părăseşte comuna, iar noi cei alalţi ne-am despărţit de fraţii nostri Români din Cisnădie, dorindu-le ca nu peste mult să ne întâlnim iarăşi la sfinţirea unei noue şi frumoase biserici în toată forma.

Să ajute Dumnezeu!

De sub Vârtop.

SĂ NE CONSULTĂM.

(O propunere).

Br. 4 Maiu 1904.

Ideile bune pornite de la indivizi singuratici află adepţi în massele mari. Cu cât o atare idee este mai bine studiată şi cu cât îşi dau mai mulţi părerea asupra ei, cu atâta aceia ideie devine mai clară şi mai esecutabilă, pe când din contră fie ideia aceea cât de salutară pentru binele obştesc, dacă ea remâne numai în mintea celui, ce a preconceput'o şi nu este împărtăşită şi altora, nu este altceva de cât un făt născut mort, o fantomă.

Pe lângă tot indiferentismul, de care este predominată astăzi preoţimea noastră în genere, totuş în sinul acesteia se află şi indivizi zeloşi, cari se interesează de causa sfântă ce-o represintă, cari ar lucra şi ar desvolta activitate în multe direcţiuni însă la aceasta le lipseşte sau praxa şi experinţa, sau că nu pot excugeta la moment mijloacele acomodate pentru realisarea cutărui scop salutar sau în fine că nu-şi pot da samă pentru ce în cutare lucru are să purceadă ast fel şi nu altmintrelea. — Toate aceste provin de acolo, că ideile şi experinţele câştigate nu ni-le comunicăm unul altuia şi nu cerem sfat unul de la altul.

Clerul provinciei noastre mitropolitane formează o corporaţiune, care ţinteşte spre acelaş scop şi prin urmare uniforme trebue să fie şi mijloacele cari conduc la ajungerea aceluia. Nu va nega înse nimenea că astăzi stăm mulţi isolaţi fără de a şti unul de altul, fără a-ne îmbărbăta unul pe altul, fără a-ne împărtăsi ideile şi experienţele, şi de aci provine apoi acel rĕu, că în loc să ne perfecţionăm progresiv, ne rusticim, suntem neorientaţi în multe cause, rămânem de lume, şi orbecăm în dreapta şi stânga, întocmai ca călătorul care în mijlocul unei puste necunoscute a remas de tren şi e silit să facă drumul pedestru.

A persista ast fel după părerea noastră nu se poate mai departe. Ceva trebue întreprins. Noi nu avem ambiţiunea a recomanda expedientul cel mai bun în causa aceasta, dar noi trei preoţi din tractul Reghinului, cu o ocasiune, desbătând mai multe cestiuni, cari ne privesc pe noi, pe preoţime, am ajuns la conclusiunea, că ar fi tare consult să înfiinţăm aşa numita: *„carta rotonda“*, care să circuleze între preoţi. În ce ar consta aceasta, pentru clarificarea lucrului, voiu ilustra cu doue esemple.

1. Preotul A. excugetă o idee, care o află de salutară pentru parochia sa, dar nu este clar întru toate cu ea şi cu deosebire în ce priveşte mijloacele prin cari ar putea întrupa acea idee. Cugetă înse în sine, că ar fi bine să audă ce zic la acea şi preoţii B. C. D. şi E. — Să apucă şi pune idea pe hârtie şi o trimete la B spre opinare. Acesta o trimete la C. şi asa mai departe până la E. care apoi o restitue întrebătorului, şi acesta apoi şi face din toate conclusiunea cum are să purceadă în realisarea ideei sale.

2. Preotul F. e dubiu în îndeplinirea cutărei funcţiuni s'au are de aplanat cutare diferend delicat în parochie. Ştie ca preoţii G. H. şi I. sunt mai experţi şi li-au obvenit atari casuri, să apucă deci şi-şi formulează cestiunile în scris şi le trimite la G. rugându-l de consiliu. Acesta mai departe şi I. îi restitue toate părerile.

Din acestea doue esemple, On. cetitori îşi pot forma o idee despre acea, ce intenţionăm noi prin introducerea cartei rotunde. Lucrul acesta altcum s'ar poate întocmi şi aşa, ca în cestiuni de interes general, de la preotul ultim să se trimită coala la redacţiunea Unirii, care aflând lucrul demn de publicat, l'ar publica, iar dacă ar fi de interes privat, l'ar redereriva întrebătorului pentru a sa ştiinţă şi orientare.

Poate că alţi confraţi să afle mijloace mai bune şi mai eficace pentru a ne pune în legătură mai deasă pe unul cu altul şi pentru a ne ajuta şi consulta reciproc. Modesta noastră propunere o aducem înainte numai ca un început neperfect în acest respect. Binevoiască deci aşi da părerile cât de mulţi, ca cestiunea să se clarifice din toate punctele de vedere.

Trei preoţi.

CONCURS.

Comitetul societăţii meseriaşilor din Blaş publică concurs la trei ajutoare: de 20, 15 şi 10 coroane. La acestea ajutoare pot reflecta ucenici meseriaşi români din Blaş, cari se eliberează în decursul an. 1904 şi sunt angajaţi la măiestrii, ce sunt membrii societăţii.

Condiţiuni: Concurenţii să dovedească, că au purtare morală bună şi să presinte un lucru de probă din ramul măiestriei ce învaţă.

Cererile dimpreună cu lucrul de probă sunt de a se înainta comitetului societăţii până la 31 Decembre 1904.

Blaş din şedinţa comitetului ţinută la 17 April 1904.

Gavril Precup, president. **Vasile Bersan,** secretar.

Noutăţi.

Mulţămită. Cu permisia On. Redacţiuni me grăbesc a-mi esprima mulţămita şi pe calea aceasta, faţă de Ilustritatea Sa Dnul George Pop director financial în Zombor, cons. regesc. şi cavaler al ordului crucea de fier cl. III-a care deşi ocupă un loc aşa onorific în societatea cultă, nu-şi uită de comuna sa natală, şi în deosebi de sf. biserică şi şcoală ajutorându-le cu toată ocasiunea cu sfatul şi cu fapta. Dânsul împreună cu soţia sa Ilustra Doamnă Ţiţia Pop, aceste dóuĕ inimi generoase întins-au ajutoare însemnate la edificarea scoalei noastre gr.-cat. procurat-au în sf. biserică mai multe requisite, cărţi, lumini etc. iar în anul curent ziua sf. George onomastica Ilustrităţii Sale Dlui director, au donat bisericei noastre un ornat preoţesc cu toate apartinentele în preţ de 200 coroane. Acest ornat de o frumseţă rară care ar face fală ori şi cărei mănăstiri, a fost binecuvântat de subscrisul, în ziua sus amintită, înaintea tuturor credincioşilor adunaţi în biserică. A fost ceva surprinzător când în predică, accentuând marinimositatea şi esemplul creştinesc ce-l dau Ilustr. Lor prin ast fel de fapte, am citat cuvintele: „Binecuvântă Doamne pe aceia cari iubesc podoaba casei tale,“ „moşul“ Andreiu Pop tatăl Ilustrităţii Sale Dlui director, care încă trăieşte şi se bucură de o vrîstă de peste 90 ani, încă în deplină putere, a isbucnit în lacrimi .... fost-au acestea lacrimi de bucurie şi mângăiere căci unul dintre cei mai iubiţi fii ai sĕi, iar a îndeplinit o faptă vrednică pentru smerita noastră biserică, care i-a fost şi îi este aşa de dragă. Dumnezeu să le răsplătească. Vaidacuta la 10 Maiu 1904. *Aug. Nilca*, paroch gr.-cat.

Promovat. Aflăm cu multă bucurie că simpaticul nostru compatriot *Alesandru Niculescu*, cleric al Propagandei, doctor în filosofie, a fost promovat la 6 Maiu n. de *doctor în teologie*. Felicitări sincere!

Mulţămită publică. Dl Aurel Poruţiu, paroch în Desmir a binevoit a da la fondul societăţii meseriaşilor din Blaş 10 coroane; Dl Laurenţiu Pascu protopop în St.-Mărtin 1 cor. Dumnezeu le răsplătească cu bine.

Comitetul.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

„Nu te înțeleg părinte“ replică acum Macaveiŭ aspru și neplăcut.

Me veĭ înțelege în dată îĭ zise preotul cu blândeță, apoĭ poftindu-l să-și ĭea un scaun și așeḑându-se și el la masa de scris zise: „Scumpul mieŭ nu lua în nume de rĕŭ, dacă ca unul care port grije de mântuirea sufletelor credincioșilor meĭ, și am să rĕspund înaintea dreptului judecător, mĭ-am luat îndrăsneala de a te chiema la mine, pentru a te mustra părinteșce pentru unele fapte, ce nu plac la Dumnezeŭ.“

Macaveiŭ se uită odată crunt în ochiĭ preotului, apoĭ ca omul împetrit în rĕutate, cu o îndrăsneală obicinuită lor zise: „Nu sciŭ să fiŭ făcut ceva vrednic de mustrare.“

„Nu se poate să nu sci“ zise preotul „dar fiind că aĭ cutezare de a o zice eŭ nu mĕ tem a ți-le spune. Întâiu fiul mieŭ trebue să te mustru, căci nu cauți casa Domnului, apoĭ că nu-ți curățĕsci sufletul prin s. mărturisire, apoĭ pentru că te-aĭ făcut bețiv și prădător, în cât moșia părintĕscă e aprópe să o pierḑi, nu-ți veḑi de creșterea copiilor, carĭ îș amenințați a rĕmânea din o moșie mare desculți și desbrăcați pe uliți, apoĭ nu-ți cauți de femeie, îți necinsteștĭ curățenia căsătoriei, petezĭ numele bun a copiilor, și scandalisezĭ pe ómenii ce sînt maĭ jos ca tine.“

„Destui părinte, că mĭ-aĭ ținut o cazanie maĭ lungă ca în biserică“ rĕspunse el furios, „mĭ-ar plăcea de mĭ-ar potea dovedi cineva că chiar Dumnezeŭ a lăsat mărturisirea și a dat drept omului asupra omului, și că cu cât le voiŭ spune unuĭ om mi se vor ierta. Ast fel de lucruri aŭ ĭeșit din modă acum, nu le maĭ cred numaĭ babele și proștiĭ cei neînvĕțațĭ carĭ îĭ țineți Dvóstră în orbie, — ce treabă aĭ Dta că beaŭ orĭ nu? nu beaŭ a nimĕnuĭ, ci beaŭ aĭ mieŭ, cuĭ fac eŭ rușine, doară m'a prins cine va cu de furat?“

Acum luă preotul din noŭ cuvîntul și zise: „Îmĭ pare rĕŭ că nu am timp de ajuns să-ți pot dovedi cu pilde din viață folosul mărturisiriĭ, veḑi câtă daună aĭ că nu umbli la biserică, de aĭ fi umblat aĭ sci ce e mărturisirea, și n-aĭ orbeca în întunerec spre paguba sufletului tĕŭ, dar totuși ca să nu te laudĭ că nu ți-am dovedit ceea ce aĭ dorit să sci, îți voiŭ arĕta că mărturisirea a lăsat-o Dumnezeŭ.

„Aĭ umblat fiule la școlă, deci nu se póte să nu fi auḑit de pĕcatul ómenilor dintâiŭ și de pedeapsa lor. Eĭ bine dacă vre-o dată aĭ gândit asupra întîmplăriĭ acesteia, a fost cu neputință să nu bagĭ de samă, că de la aceia poftesce Dumnezeŭ mărturisirea, și că numaĭ atunci îĭ pedepsesce, când nu vrea să-și descopere pĕcatul. Tot asemenea face Dumnezeŭ și cu Kain, întâiŭ îl întrebă de ce s'a umplut de mânie, și când la întrebarea aceasta nu mărturisesce ura în potriva fratelui, ci merge maĭ departe și omóră pe fratele. Dumnezeŭ nu-l judecă până atunci, până când nici la întrebarea: „Unde este fratele tĕŭ“ nu tăgăduește mărturisirea luĭ Dumnezea. Asta e destulă dovadă fiule! că Dumnezeŭ a lăsat mărturisirea și o poftesce și pedepsesce pe cel ce nu o plinește.

„Introducĕnd Dumnezeŭ mărturisirea cu omul cel dintâiŭ, nici n'a lăsat să iasă din omenime, ci a dat'o ca poruncă, pe lângă jertfă întregului neam omenesc prin Moise. „Și va mărturisi pĕcatul seŭ care l'a făcut.“ De aci vine că și în alte cărți ale s. Scripturĭ din legea vechie e recomandată mărturisirea ca mijlocul prin care numaĭ se póte dobândi iertarea pĕcatelor. Așa la Pilde cetim: Cine își ascunde pĕcatele nu se mântuesce, iar cel ce își spune pĕcatele și le părăsește câștigă iertare.“

„Pentru aceea vedem pe unii judeĭ, ba chiar și poporul întreg, că se folosesc de ea pentru a dobândi iertarea; așa David profetul zice: „Mi-am descoperit ție pĕcatele și vicleniа n'am ascuns'o.... Și tu aĭ iertat rĕutatea pĕcatului mieŭ.“ Când poporul jidovesc e pedepsit cu șerpi mușcătorĭ, eĭ merg la un om, la Moise și i-se mărturisesc așa: „Am pĕcătuit că am vorbit în contra luĭ Dumnezeŭ și a ta.“ Pe timpul judecătorilor, când trimite neamurĭ străine asupra lor, eĭ strigă mărturisindu-și pĕcatul. Pĕcătuit-am, fă cu noĭ câte îți plac ție!“

„Daniil profetul zice: „M'am rugat cătră Domnul Dumnezeul mieŭ, și m'am mărturisit.

„Alt cum cum-că mărturisirea a fost folosită de jidovi, sci și tu, că dóră numaĭ nu veĭ tăgădui, că n'aĭ auḑit cum spune spre es.: că mergeaŭ la sf. Ioan botezătorul ținuturĭ întregĭ și își mărturisiaŭ pĕcatele. Instituțiunea acésta dl Christos a îndeplinit'o dând apostolilor în ziua învierii puterea de a lega și deslega. Puterea acésta a fost în legătură cu mărturisirea, lăsată în legea vechie, pentru aceea vedem că apostolii înșiși mărturisesc. Așa ni-se spune că fiind s. apostol Pavel în Efes, creștinii mergeaŭ la dînsul și își mărturisiaŭ pĕcatele. Asemenea a făcut și ș. părinți urmași maĭ aprópe a s. apostoli, despre ce te poți convinge din scrierile sf. Părinți.

„Dar acésta nicĭ nu-ĭ de lipsă să ți-o dovedesc, din ce óră ți-am dovedit că a lăsat-o Dumnezeŭ, a întărit'o Domnul Christos, cred că nu veĭ maĭ zice că nu-ĭ de origine dumnezeéscă.

„Dar scumpul mieŭ, ca se credĭ tu acésta nicĭ n'aŭ fost de lipsă dovedile ce ți-le-am dus, căcĭ despre așeḑarea mărturisireĭ prin Dumnezeŭ cea maĭ bună dovadă e inima nóstră.

„Nu veĭ tăgădui scumpul mieŭ, că e greutate, ce nu o póte purta inima omului ținerea în taină a pĕcatului, de ce? pentru că așa-ĭ făcută inima nóstră, cât se arunce afară pĕcatul prin descoperire, ca și pântecele bucatele, carĭ nu-ĭ sufer.

(Va urma.)

Considerațiunĭ.

(Continuare.)

V.

Nu cred să fie un serios, care cetind cartea Dlui Dr. Bunea: „Petru Paul Aron și Dionisiu Novacoviciu“ să nu se oprească cu durere asupra reflexiunilor ce le face autorul, după ce descrie desbinarea nefericită a Românilor în două biserici, că chiar atunci, când din împrejurările politice favorabile, Românii punând umăr la umăr, ar fi putut să-și elupte, poate maĭ ușor ca orĭ când, o independență politică, orĭ maĭ bine: câștigarea acelora-și drepturĭ politice pe carĭ le aveau celе treĭ națiuni; chiar atunci prin intriga străinilor, se nimicește și o mare parte din ceea ce am câștigat, începându-se acea nefericită luptă dintre frați.

Se va opri de sigur cu durere asupra acestor constatări orĭ ce român adevărat, dar durerea vine și trece, și dacă durerea asta n'are efecte maĭ adânci, nu ți-a deșteptat anumite gânduri carĭ să remână — la vre-o câte va zile, sau la o săptămână o dai cu totul uitării.

Și isvorul multor gândiri sănătoase, carĭ se remână cu noĭ, să ne învețe, să ne povețuească, sînt acelea reflexii.

Omul de la natura sa e egoist și nu altruist, înțeleg aici egoismul ca tendință naturală și nu ca păcat căcĭ aceasta din urmă se naște numaĭ prin întrebuințarea neiertată a acelei tendințe.

Aceasta e o însușire, o proprietate comună tuturor ființelor create, o aflăm de o potrivă în ființele neorganice, în organice, simțitoare și înțelegătoare.

E o lege aceasta care ținteșce direct la conservarea individului, în scara creaturilor până la om fără conștiința subiectului — minerale, plante, — orĭ cel puțin fără conștiința împreunată cu cunoașterea causeĭ și țintei — ceea ce însе nu e conștiință adeverată, — cum e la animale.

Și nu putem de cât să admirăm înțelepciunea aceea, care, deși a dat tuturor ființelor însușirea maĭ sus pomenită, — un fel de separatism, — totuși știe să povățuească și să le țină în acea perfectă, minunată armonie, care o găsim în întregul univers, și care ne causează celea maĭ curate plăceri, când o considerăm.

Dar după cum fie care om înainte de toate e egoist, — în sensul declarat maĭ sus — tot asemenea o societate, maĭ mulțĭ oameni la olaltă — fie familie sau popor, — ținteșce înainte de toate spre conservarea, binele, întărirea și fericirea sa.

Când individul într'o societate apăra drepturile aceleia, s-ar părea că munceșce pentru binele altuia, a societății, — dar în esență lucră pentru sine, căcĭ corporațiunea respectivă drepturile sale le represintă.

De aici vine, că atunci când drepturile, binele, fericirea, ținta unei societăți e în periclu, toți membrii să interesează de depărtarea rĕulni.

Așa stă treaba și cu popoarele din lume, carĭ chiar din faptul, că tendința asta de conservare proprie e naturală, așa dară

dată de însuși Dumnezeu, — au datorința, dreptul de a remânea așa cum sunt, necontopindu-se unele într'altele.

De aici însă nu urmează că ar fi eschisă posibilitatea diferitelor relații dintre popoare. Din potrivă: După cum în lumea existentă afară de om. deși fie care ființă își are tendința sa proprie, dar totuși sunt ordinate așa ca să fie în relație unele cu altele, și încă relația asta să fie armonia cea mai deplină. — tot așa popoarele, din însa-și legea generală a ordinei a armoniei, nu numai pot, ci trebue să vină în relație unele cu altele, iar relațiunile acestea trebue să fie de așa. în cât remânând neștirbite drepturile și țintele fie căruia, să se sfătuească, să se ajute, să se înbească împrumutat. Legea generală a armonii numai în chipul acesta se poate validita și la om. și ar trebui să se manifesteze și aci, fiind lege universală.

Năcazul e aicea, că pe când în Univers, în „macro-cosmos", după cum însaș tendința spre conservarea individului, așa și tendința spre armonie, și chiar felul hotărit al acestei tendințe e stabilit de însuși Dumnezeu, — și prin urmare armonia e necesară, dar fără răsplată pentru factorii ei, — până atunci la om, deși e naturală, așa dar de la Dumnezeu, tendința spre conservarea individului, și tendința spre armonie, — întru cât e de la natură ființă socială, — însaș felul acestei armonii, acestei sănătoasă relații reciproace, nu e stabilit de Dumnezeu în mod necesar; stabilind unele limite din cari omul să nu poată ieși, — ci arătând căile, dându-i voință liberă l-a lăsat să lucre cum va voi.

(Va urma).

Cestiuni liturgice.

La recercarea ce se face în tractatul „Cestiuni liturgice" din prețuita foaie „Unirea" Nrul 17 a. c., de a se comunica: ce se înțelege sub „prohodul cu saracuste." „ce e sărindariul și cununa anului." — ca unul care la tractatul „Liturgia în păresemi" apărut tot în „Unirea" din păresemile anului trecut 1903, a cărui urmare e tractatul present, dorind lumină, mi-am conces a face unele modeste observări, tot din acel motiv, să mi-se conceadă a comunica acum, că azi în acestea părți oamenii nostri „prohod cu sărăcuste" numesc ceremonialul înmormântări oamenilor deplin vrâstnici, cu procesiunea până la mormânt, în decursul căreia făcându-se 12 stări să cetesc 12 evangelii, între cari să cetește la mormânt evangelia de toți știută alui Lazar, înțelegându-se că predica scoasă din viața mortului și iertațiunile după relațiunile vieți să nu lipsască.

Firește că aceasta e o numire greșită de oare ce e știut de toți din bătrâni că „sărăcustă" să numesc 7 liturgii îndeplinite în 7 zile următoare, imediat una după alta fără considerare că întrevin ori nu între ele una sau mai multe zile festive. Cine vrea să i-se facă sărăcustă — dacă e scrupulos — caută tempul să fie numai Dumineca zi festivă, care nu se poate înconjura.

Tot așa stăm și cu sărindariul, care nu e altceva de cât 40 litu[illegible]i îndeplinite în 40 zile următoare imediat una după alta fără considerarea zilelor festive cari întrevin. Cei ce fac sărindariu așa prestează prescurile și vinul necesar fără nici un dubiu cu respect la zilele festive că doară sărindariul n'ar fi complet; iar noi preoții așa servim.

Despre „cununa anului" zice-se că o poartă acela care în toate Duminecile și sărbătorile unui an prestează prescurile și vinul necesar la îndeplinirea sacrificiului liturgic. De cununa anului să ține ca — în unele locuri la o jumătate de an iar în altele la trei luni. ori și mai des — preotul să facă respectivului purtătoriu sfințirea casei. pe lângă, ori fără onorar, după împrejurări.

Referitoriu la acestea cestiuni aș avea de zis încă ceva; dar noi preoții de la sate nu suntem în stare a-ne pune ideile pe hârtie în fuga condeiului. În mijlocul multi farilor agende cari ne muncesc mintea tot-de-una, știința noastră e asemenea unui bazar mic disordinat, din care dacă vrei să alegi ceva ai lipsă de timp. Noi fiind agronomi ordinari și specialiști, medici sufletești și trupești, veterinari, judecători advocați, geometri și tot de ce au lipsă parochieni, ca unii cari suntem teologi dogmatici, moraliști. esegeți ritualiști când vrem a-ne espune părerea, ca ideile râsiețe amestecate cu atâtea ocupațiuni să le prindem, să le ordinăm, să le putem întrupa în cuvinte și construcțiuni, avem lipsă de mai multe zile și săptămâni. Din astă causă acum numai atâta pot să comunic. Cu altă ocasiune însă voiu spune și ce mai am de zis în această cestiune.

Băla 1 Maiu 1904.

Al. Barbulescu.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele lui **Mesia**, de Levis Walace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40

Posta Redacțiunii.

G. H. Dacă ar rămânea oare răspunsul, nu crezi, că ar fi mai bine? Eu așa gândesc.

M. P. „Răsunetul" privește un »sunet,« pe care partea cea mai mare cetitorilor nostri nu-l cunosc. Ar trebui refăcut și noi chiar acum nu dispunem de timp.

I. A. »Articolul« trimis nu e de nici un interes pentru noi, de cât doară pentru a se vesti maliția unor persoane cu totul nefnsămnate. Și pentru astă ar fi pagubă să mai ocupe spațul așa de prețios al foii.

A. B. și P. N. Răspunsurile la cestiunile liturgice vor urma pe rând.

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toți 7 Nriĭ, îĭ primesc cu 5·50 cor. în loc de 7·98 cor.

Editor și redactor răspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

Recunoscute ca cele mai bune

Pluguri de oțel,

Grape tăvăluguri,

Mașine de semĕnat Agricola

Mașine de cosît, sistem american,

pentru iarbă, trifoiŭ și grâŭ

Greble de fîn, otavă și seceriș,

Presse de paie și de fîn

Presse Hydraulice,

Presse de póme, stropitori de struguri și plânte.

Aparate pentru uscarea

pómelor și a legumelor,

Mașină de îmblătit

purtate cu mânile, cu vitele ori cu motorii.

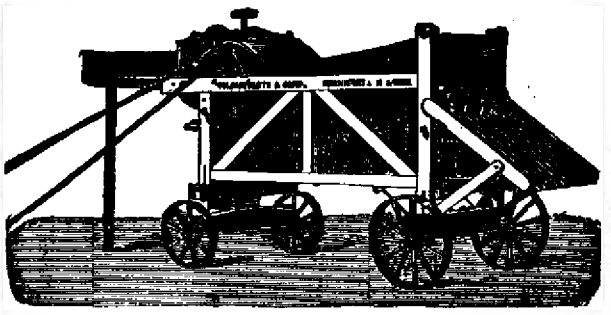

Jug pentru vitele de lucru,

Mașină de curățit bucatele, triere, mașină de frecat cucuruz,

Mașine de tăiat nutrețul,

Mașină de tăiat napii, mĕră de urluială.

Locomotive, casse, cuptóre,

pumpe rotative,

tot feliul de **mașine pentru economie,**

se pregătesc după construcția cea mai nouă premiata, și le spedézĕ

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de mașini economice, turnătore de fier și pluguri.

Fundat în 1872 **Wiena III, strada Tabor Nr. 71.** *cu 900 lucrători.*

Premiate cu preste 500 medalii de aur și argint.

21 (5—10)

La cerere se trimite catalog gratis și franco.

Se caută vêndători și agenți.

La espositiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 5—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóue, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provědute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sînt provědute în partea superióră — ca violina = cu găuri după figura *S* și pentru aceea ați un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiu, așa, că **un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai de parte se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut** — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

AVIS!

Am onóre a aduce la cunoscința P. T. Public că în **atelierul meu de tinicherie** se pregătesc, conform cerințelor timpului de azi, tot soiul de lucruri în acésta branșă, și anume: **tot feliul de lucruri de tinichia** (badog) **acoperișuri din tinichia dublă cu aprobarea comisiei de edificare, cade de scăldat,** precum: și tot feliul de lucruri pentru culină.

Să face atent O. Public cu deosebire la **repararea stropitórelor de peronosporă.**

Comandele și reparaturile din provincia se esecută iute și bine.

A se adresa la

Ignat Ebel
tinichigiu în Blaș.

20 (3—3)

Senegin contra tuseĭ, răgușelii, durerii de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, cataruluĭ astmeĭ, greutății de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sěcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rěcelelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbětrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1.20** și **2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Petul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pěr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vě veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (10—?)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézā pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vîjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (9—52)

Gratuit:

o cumpěnă de casă și o mașină de fiert.

Din causa îmbulzelei prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

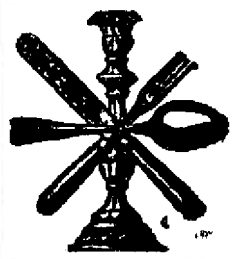

6 **linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon,** tóte din argint de Mexico,

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpěrător primesce ca **dar,** și pe lângă garanță

o cumpěnă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediția se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 28 Maiu 1904. Numĕrul 22.

Pogorârea sf. Spirit.

Mântuitorul a trăit aici pe pământ cu învăţăceii sei trei ani de muncă grea, de suferinţă îndelungată, de pildă adeveritoare de dumnezeirea sa. — Aceşti apostoli au crezut în El Petru a mărturisit în numele tuturor: „Tu eşti Christos fiul lui Dumnezeu celui viu." Dar pescarii, oamenii aceştia deschişi la inimă, dar simpli, au rămas aşa cum au fost şi înainte de a cunoaşte pe Mântuitoriul, au rămas *cu firea lor cea vechie:* Petru sanquinic, gata să moară cu Isus, iar apoi mai târziu lăpădându-se de El, fiii lui Zebedeiu gândindu-se din când în când la împărăţia ce o va întemeia măiestrul lor aici pe pământ. Ei cunoşteau din învăţăturile Nazarineanului, că e vorbă de ceva nou şi mare, de adevăruri ca şi cari în lume nu s'au mai predicat, dar cum se vor realisa acestea, cum se va schimba faţa lumii, şi cine vor fi apostolii acestei reînoiri — ei nu-şi prea puteau da bine samă. Christos le-a zis „Voi nu le puteţi înţelege toate acuma."

Toată învăţătura asta nouă era din altă lume; vorbea de nemurirea omului ridicat la demnitatea de a fi părtaş firii dumnezeeşti. Ca să înţălegi. ca să te încălzeşti de acest adevăr, natura omenească trebue ca încă în viaţa aceasta să se împărtăşească oare cum de natura dumnezească, căci după cum eu pot socoti cu mintea un adevăr natural, aşa pentru primirea unui adevăr supranatural am lipsă de un element mai pe sus de firea noastră.

Şi acest dar, acest ajutor supranatural s'a scoborât în chipul limbilor de foc asupra învăţăceilor, pătrunzându-le sufletele, înflăcărându-le, îndumnezăindu-le la Rusalii.

Apostolii au rămas şi mai departe cu firea lor cea vechie, căci supranaturalul nu nimiceşte ceea ce e natural, — a rămas cu naturile celea vechi, dar perfecţionate, ţintind mereu spre desăvârşire, şi nici odată spre povârniş. Petru se înflăcărează şi după primirea sf. Spirit, dar zelul, căldura aceasta mai mult nu se răceşte, ci creşte mereu, şi numai atunci înceată pentru lumea asta, când răstignit, trupul lui rămâne pironit pe cruce, iar sufletul, acest suflet îndumnezeit, merge să se îndumnezească şi mai tare: să-l cunoască pe Dumnezeu aşa cum e, şi să-l iubească pentru tot de una. — Aşa au fost şi cei alalţi apostoli. În sufletul lor s'a făcut de-odată lumină, inima şi-au simţit-o că e în flacări, şi au plecat în lumea întreagă să-l vestească pe cel ce le-a trimis lor pe sf. Spirit.

Şi celea dintâiu trei veacuri a le creştinismului au fost martore unei frământări ne mai pomenite în istoria lumei pentru adevăruri religioase. — Christos a zis: „Am venit să aduc foc pe pământ, şi ce mi vrerea de cât să se aprindă." Da, învăţătura Mântuitorului e sămânţa focului, iar ceea ce face ca această sămânţă să încolţească, ceea ce face ca focul învălit în cuvintele lui Isus să se aprindă, să ardă, să încălzească şi să se lăţească, e căldura sf. Spirit, e însuşi Spiritul sfânt.

Sămânţa asta a creştinismului a sămânat-o întâiu Nazarineanul, fiul teslariului, iar pornire de creştere i-a dat sf. Spirit. Astazi aceea-şi sămânţă o samănă sf. Biserică în toată lumea, iară căldura, sucul de viaţă a acestei sămânţă îl dă şi acum sf. Spirit. Merg în frunte apostolii şi samănă acest minunat foc — adevăr şi iubire — după cum vrea Dumnezeu să fie în lume — şi vine în urmă puterea celui Preaînalt şi aprinde focul, să se vadă flacările, să lumineze, să încălzească, ca să vadă cât mai mulţi să vină să se lumineze şi ei.

* * *

Spiritul sfânt coborându-se asupra Apostolilor le-a *dat acestora darul limbilor.* Celea dintâi propoveduiri ce au răsunat în Ierusalim începând din ziua de Rusale, au fost auzite de fie care din ascultători — şi eraumulţi străini — în limba lui maternă. Cunoştinţele celea mai simple ca şi celea mai înalte, mai sublime, adevărurile celea mai de toate zilele ca şi celea mai rar auzite, atunci ţi-se presintă îmbrăcate în mai mare lumină, atunci mişcă mai tare sufletul şi lasă urme mai neşterse în el, când ţi se spun în limba ta. Învăţătura numai atuncia are rostul ei dacă îţi luminează mintea, dacă te face mai bun. Toată instrucţiunea noastră, nu numai cea religioasă, ci şi cea profană, trebue să aibă ţinta aceasta, alt cum nu putem deveni membrii folositori ai societăţii omeneşti. La ţinta aceasta însă nu va ajunge nici odată, dacă vom fi siliţi să ne muncim mintea cu o limbă, pe care nu o înţălegem, care e străină de firea noastră. Alipirea de limba maternă e o necesitate psichologică la oamenii cu gândire sănătoasă, pentru că e sădită de însu-şi Făcătorul în noi. Cei ce lucră în potriva acestei alipiri, muncesc mai întâi în potriva noastră, atăcându-ne dreptul cel mai elementar după dreptul de esistinţă, atacă apoi direct binele comunităţii din care facem parte, iar în sfârşit lucră chiar în potriva voinţii lui Dumnezeu, atăcând un drept natural, sădit de El în noi, cum e dreptul de a primi învăţătura în limba noastră.

Se înţelege că o aşa muncă — contrară la tot ce e natural — nu va putea să-şi aibă efectele dorite. E de mirare numai cum oamenii din veacul al XX-lea mai cred că aşa ceva e cu putinţă. Cel puţin atâta ar trebui să ştie, că un *popor conştiu, ne voind* să înveţe o limbă de care nu are lipsă şi nu se uneşte cu firea lui, nu o va învăţa

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domni Preoţi, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

cu atât mai puţin atunci, când vede mijloacele de care se folosesc aceşti oameni ai veacului XX.

Biserica apărând drepturile naturale, sădite de Dumnezeŭ în sufletele omeneşti pentru deplină, perfectă armonie, a apărat şi va apăra şi dreptul acesta, având credinţă neclintită, că acela sf. Spirit care a dat Apostolilor în ziua de Rusale, darul limbilor, ne va ajuta şi nouă să ne păstrăm *darul limbei noastre,* pe lângă toate svârcolirile oamenilor pătimaşi.

Spiritul sfânt a mai dat Apostolilor şi darul însufleţirii pentru tot ce e bun, frumos, pentru tot ce e o imitare a perfecţiunii dumnezeeşti. Armonia e o perfecţiune, una dintre celea mai atrăgătoare şi mai minunate. Dar după cum o stea îşi are partea sa în armonia universală, aşa o limbă, fie ea şi numai a lor câte va milioane, e o notă întregitoare în armonia aceasta, după cum e un acord în armonia unei romanţe. A atăca dreptul de esistinţă a unei limbi, înseamnă a face sacrilegiul, de a cerca să conturbi armonia ce o aflăm pretutindinia în natură. Faptele sacrilege însă trebuesc oprite, şi Biserica, de oare ce îi zicem şi e *sfântă,* — adecă cu totul opus sacrilegiului — trebue în primul rând să pue stavilă ăstor fel de fapte.

Şi biserica tot de una e la postul ei. Ea dă signalul pericolului şi ridică steagul luptei drepte. Şi cei ce se adună *în jurul acestui steag simt în inimă focul însufleţitor a Spiritului sfânt,* căci doară biserica e lăcaşul, e mireasa sf. Spirit. În sufletul bisericii e tot de una sărbătoarea pogorârii sf. Spirit, tot de una s. Rusale. Iar dacă sufletul nostru să lipeşte de sufletul bisericii, nu se poate să nu se aprindă, ori cât de rău ar fi. De-ar da Dumnezeu ca aşa să facem!

Alfius.

Noul proiect de lege pentru scoale.

Nici odată naţionalităţile nemagiare din patria noastră n'au fost aşa de cumplit lovite, pe cum se încearcă să le lovească Ministrul de culte şi instrucţiunea publică prin noul proiect de lege pentru scoale, ce s'a publicat în zilele trecute în toate ziarele din capitală. Este vorba de un proiect de lege de o asprime draconică, care pune săcurea la însa-şi existinţa naţionalităţilor şi a instituţiunilor lor culturale, de cum va proiectul se va face lege.

Nu să mai ţine samă de principiile sănătoase pedagogice, conform cărora fie care prunc din scoala primară trebue să fie instruat în limba sa maternă, deşi aceste principii au fost recunoscute odinioară de însa-şi legislaţiunea ţării noastre, când în paragraful 58 din articolul de lege XXXVIII din 1868 s'a zis, că *„fie care elev are să fie instruat în limba sa maternă“* nu numai în scoalele instituite de naţionalităţi şi de biserici, ci şi în ale statului. Nu se mai ţine samă de dreptul cardinal al naţionalităţilor, în sensul căruia fiii popoarelor nemagiare au să fie instruaţi în limba lor în toate scoalele primare şi secundare până unde se încep studiile academice, chiar şi când acele scoale ar fi susţinute din vistieria statului, pe cum s'a poruncit apriat în paragraful 17 din articolul de lege 44 din 1868. Nu se mai ţine samă de principiul foarte corect, enunţiat în paragraful 26 al aceluia-şi articol de lege, în sensul căruia institutele naţionalităţilor sunt întru toate egal îndreptăţite cu institutele statului, de oare ce preparandiile nemagiare sunt lipsite prin proiectul cel nou de dreptul, ce l-au avut până acum, de a examina ele însă-şi cualificaţiunea, sau capacitatea candidaţilor de învăţători, trecând acest drept în mânile unei comisiuni de stat, compusă analog cu comisiunile de la preparandiile de stat. Chiar şi predarea religiunei, care face parte din predicarea cuvântului lui Dumnezeu, şi care în consecinţă, conform principiilor evangelice, trebue să se facă în limba respectivelor popoare, are să se facă în viitor, în toate scoalele şi preparandiile de stat, numai în limba magiară, iar ceea ce se concede, ca un fel de graţie, ca să se poată explica pruncilor religiunea şi în „limba lor rituală,“ este o absurditate, căci cum vei putea explica pruncilor religiunea în limbile rituale, latină şi paleo-slavă, nepricepute de ei? Ce se mai zicem apoi de inovaţiunea, că limba şi literatura magiară în toate cele patru cursuri ale preparandiilor nemagiare pe viitor are să se propună numai ungureşte?

Aceste puţine indicaţiuni sunt de ajuns, pentru ca să pricepem, ce lovitură grea se pregătesc naţionalităţilor nemagiare. Cu mult mai gravă şi dureroasă este însă împrejurarea, că prin proiectul cel nou de lege se urmăreşte însa-şi desfiinţarea scoalelor primare nemagiare. Conform paragrafului 14 din proiect, în fie care scoală nemagiară trebue să se propună limba magiară în măsură aşa de mare, în cât pruncul, care la vârstă de 12 ani a absolvat 6 clase elementare (primare), să-şi poată esprima *„limpede şi precis“* gândirile sale în limba magiară şi să scie ceti *„fluent“* şi scrie *„corect“* în această limbă. Se pretinde deci de la pruncii nemagiari, cari carcetează o scoală nemagiară, un spor aşa de mare în limba magiară, cum nu s'a putut obţinea până acum de la pruncii nemagiari nici în scoalele de stat, în cari limba de propunere a fost numai magiară, ba nu s'a putut obţinea nici măcar de la scolarii, cari au absolvat opt clase gimnasiale într'un liceu nemagiar, deşi li-s'a propus limba magiară în mai multe oare, de cât cele destinate pentru limba lor maternă, iar în clasa a 8-a li-s'a predat limba şi literatura magiară esclusiv ungureşte. Dar dacă în paragraful 14 din proiect s'ar exprima numai o simplă dorinţă, imposibilă de realizat, n'am avea nimic de zis. Durere însă, că aci este vorba de o ţintă, la care fie care scoală nemagiară trebue să ajungă sub cele mai desastroase urmări. Toţi învăţătorii confesionali, cari nu vor obţinea resultatul amintit din limba magiară, comisiunea administrativă comitatensă, iar nu ca până acum, auctoritatea lor bisericească, conform paragrafului 41 din proiectul de lege, are să-i pună sub cercetare disciplinară şi dacă se constată, că învăţătoriul ştie ungureşte, şi cu toate acestea nu a obţinut din limba maghiară resultatul contemplat în paragraful 14, atunci el are să fie înlăturat din post, iar Ministrul, şi nu auctoritatea bisericească, are să numească în locul lui un învăţător de stat, căci aşa prescrie paragraful 42 din proiectul de lege. Dacă însă comisiunea administrativă constată, că resultatul contemplat din limba magiară în paragraful 14, nu s'a putut obţinea din causă, că învăţătoriul nu ştie cum se cade unguresce, atunci el, sărmanul, are să fie pensionat, ori dacă nu are atâţa ani de serviţ, câţi se recer spre a putea fi pensionat, atunci trebue să capete o „escontentare finală,“ căci aşa porunceşte tot paragraful monstruos 41. Ast fel stând lucrurile, întrebăm, care din scoalele româneşti confesionale nu va putea fi lipsită, ori nu va fi faptice lipsită de învăţătoriul ei confesional, numai pentru că nefericitul de învăţător nu a putut obţinea un resultat din limba magiară, care după împrejurările noastre sociale şi etnice este absolut imposibil de a se obţinea? şi care din scoalele noastre nu va trebui să primească între zidurile sale un învăţător de stat, străin de caracterul ei religios şi naţional? Dar proiectul de lege nu se mulţămesce cu aceste măsuri înfiorătoare El merge mai departe şi în paragraful 43 ne spune, că dacă la o scoală confesională se va ivi de doue ori casul, ca învăţătoriul să fie înlăturat din causă, că n'a făcut din limba magiară imposibilul progres contemplat în paragraful 14, atunci Ministrul cassează scoala confesională şi în locul ei înfiinţează scoală de stat. Iată cum se sapă mormântul scoalelor confesionale şi naţionale, respectate chiar şi de guvernele absolutistice!

Dar nu mai continuăm, căci nu mai putem continua de durere şi întristare! Punem însă întrebarea, că dacă proiectul acesta, în contra tuturor protestelor, ce le vor face cei chiemaţi, ar deveni lege, nu va fi oare consult, ca toate comunele noastre bisericeşti să abzică în dată de dreptul de a mai susţinea cu atâtea şicanări, greutăţi şi jertfe nisce scoale, cari executându-se legea aceasta inumană, nu pot să ne aducă nici un bine din punct de vedere religios şi naţional?

Sinoade diecesane.

Reteag la 16 Maiu 1904.

Fie care fiu credincios a bisericei române unite a trebuit să urmărească cu cel mai viu interes lucrarea sinodului archidiecesan din Blaș, ținut în zilele de 10—12 Maiu a. c., în care s'a tractat despre numeroase cestiuni vitali bisericesci și scolare, și se nutrească dorul, ca acest sinod să aducă resultate bune și fericitoare.

Ar fi de dorit acuma, ca esemplul archidiecesei să-l urmeze și ficele, diecesele sufragane. Rând pe rând, una după alta, să țină asemenea sinoade, în cari adunându-se clerul din diecesă la olaltă cu archiereul și cu capitlul, să se sfătuească asupra mijloacelor de a sana relele, ce bântue în viața bisericească și scolară, de a îmbunătăți soartea clerului din păstorirea sufletelor, de a îmbunătăți administrația bisericească și scolară și de a face ca clerul din afară, să cunoască starea diferitelor fonduri, la cari contribue și ast fel să capete încredere în buna lor chivernisire și îndemn de a le sprijini și înmulți.

Viața sinodală este atrăgătoare. Daună, că în biserica noastră nu se practică, de cât numai așa de rar sinoadele. Pentru ce nu s'ar putea ținea sinoadele regulat în fie care an?!

Avem autonomia noastră cel puțin în nucleo, pentru ce oare nu am putea să ne-o lărgim? Pentru ce nu facem loc în sinoadele noastre fiilor nostri luminați laici atunci, când nu se tractează despre dogme, despre articlii de credință, când după constituțiunea apostolică a bisericei noastre pot lua parte numai clericii?

Și mult sfat luminat pierdem noi prin eschiderea din viața sinodală a laicilor nostri!

Încheiu cu dorința, ca și în diecesa noastră de Dumnezeu binecuvântată, cât mai curând să se conchieme sinodul diecesan, căci și la noi situațiunea clerului din păstorire este precarie, și la noi ar trebui să se întregească congrua și să nu se mai împartă ajutorul de stat în mod atât de injust și cu tendința vădită atât de demoralisătoare. Și la noi concubinatul, aceasta putrejune a societății omenesci și acest inimic al moralității, așteaptă scalpelul curățitor al chirurgului, și pe noi ne amenință de o potrivă proiectele nouă ale noului ministru de culte, și noue mintea și instinctul de conservare ne dictează să ne adunăm la consfătuire și la căutarea mijloacelor de apărare.

Deci rugăm pe bunul nostru Archiereu și pe sfetnicii săi, să binevoească a conchiema sinodul diecesan fără amânare, ca văzându-ne adunați, văzând noi cești din afară statul nostru maior, pe Archiereul și sfetnicii lui, și ei văzându-ne pe noi stegarii, să ne îmbărbătăm împrumutat la lupta cea mare și grea.

Dumnezeul părinților nostri și al nostru să ne fie scut și apărare!

Ioan Sonea,
preot gr.-cat.

Congresul eucharistic.

— raport special. —

Frumoase sărbări s'au ținut în onoarea sfintei Eucharistie în Budapesta din 16—18 l. c. Congresul eucharistic, până aici se ținea tot de una cu congresul catolic; și avea numai doue ședințe, una numai pentru preoți, „conferință preoțasca," unde se tractau numai lucruri de acelea, cari se referiau la datorințele preoților față de sf. Eucharistie, iar alta „ședința festivă publică." la carea luau parte și laicii. Văzând inse zelosul preot, *Kánter,* parochul capelei aulice, care e directorul Societății Eucharistine, că multe lucruri de mare interes nu pot fi tractate în așa vreme scurtă a întrodus în anul acesta datina, de a se ținea deschilinit congresul eucharistic.

S'a început Marți în 17 l. c. Vorbirea de deschidere a ținut-o episcopul latin de Orade, *Szmrecsányi,* care a fost încredințat din partea primatelui să conducă congresul.

A arătat însămnătatea sfintei cuminecături, carea consistă în aceea, că ea e tesaurul nesfârșit al tuturor grațiilor, ce ni le-a câștigat Fiul lui Dumnezeu. Din tesaurul acesta și-a luat biserica și creștinii puterea și gloria în toate timpurile. De aceea tot-de-una s'au îngrijit mult de sfânta Eucharistie Pontificii Romani, și împrejurării acesteia i-se atribue și faptul, că în congresul acesta iau parte astăzi episcopii.

Amintim că la congres au luat parte Escelența Sa Dl Mitropolit cu Ilustrițile Lor Episcopii Orăzii și a Lugoșului.

După vorbirea de deschidere, Escelența Sa Dl Mitropolit vorbește în numele episcopilor gr.-cat. Arată, că deși în privința limbei, a ritului și a disciplinei, biserica noastră se deosebește de cea latină, dar cu privire la credință, și în special cu privire la sfânta eucharistie, una suntem. Noi adorăm Eucharistia, și ce frumoase imnuri de adorare i-a scris Eucharistiei încă înainte de aceasta cu 15 veacuri s. Ioan Chrisostom, pe când în biserica latină numai de 6 veacuri sunt ast fel de imnuri de la s. Toma de Aquino.

Vorbirea Escelenții Sale a făcut foarte bună impresie asupra publicului, și ziarele se întrec în esprimarea bucuriei causate prin vorbirea aceasta.

În ședința aceasta constituindu-se presidiul, în el a fost ales și I. P. S. S. Episcopul Orăzii.

După amiazi a fost esposiția „Societății Altarului." a cărei scop e ajutorarea bisericilor sărace, fără deosebire de rit. Vorbirea de deschidere a ținut-o episcopul coadjutor *Kohl,* care a și consacrat vasele sfinte și a binecuvântat odăjdiile.

În ziua a doua s'a pus piatra fundamentală a bisericei „Adorațiunei Perpetue." care întru amintirea neuitatei regine, va purta numele *Erzsébet Örökimádás temploma.* La actul acesta a luat parte și Maiestatea Sa împreună cu toată suita. Vorbirea ocasională a ținut archiepiscopul *Samassa.*

Mersul ideilor e acesta: Dacă Domnul nu-și zidește casă, înzădar lucră, cei-ce o zidesc, de aceea am venit noi azi aici, că să punem fundamentul cerșind ajutoriul lui Dumnezeu, și când va fi gata biseuica, cea dintâi rugăciune adusă în ea va fi mulțămită lui Dumnezeu. Ne bucurăm, că putem zidi o biserică nouă, căci în biserică se află leac, pentru toate durerile și năcasurile oamenilor, căci Christos de aceea a întemeiat biserica, ca să verse unt de lemn pe toate ranele noastre.

După amiazi s'a ținut conferința „Societății Altarului" A vorbit *Dr. Andor,* secretariul primatelui, despre legătura ce este între societățile pentru împodobirea bisericei și între societățile devoționale. *Dr. Galcsek* a dat informațiuni despre constituirea și conducerea societăților, al căror scop e împodobirea bisericei; *Némethy* despre rolul, ce-l are femeia în ast fel de societăți; *Dr. Franciscy* despre rolul, ce-l au bărbații, iar *Ieszensky* despre rolul, a-l au fetele în ast fel de societăți. Ieszenszky a făcut o propunere concretă, ca fie care catechet să se folosască de cunoștințele studentelor sale, cu privire la lucrul de mână și să le îndemne să lucru pe sama bisericelor ceea ce pot, căci atunci societatea Altariului ar putea ajuta foarte multe biserici sărace.

Sfârșindu-să aceasta, preoții s'au adunat în aula Seminariului central, unde s'a ținut conferința preoțască sub presidiul episcopului *Mailáth.*

Președintele în vre-o-câteva cuvinte arată, că prin cuminecarea deasă preotul devine din ce in ce tot mai bun, și că dragostea frățască e unul din roadele cele mai îmbelșugate ale Eucharistiei.

Dr. Andor vorbește despre moartea și testamentul preotului. Viața curată aduce moarte fericită, și asupra credincioșilor are un efect admirabil, care e un bun social foarte mare. E necesar preotului un om bun, care să-l întărească în năcasuri, și care să va îngriji, că amicul său să moară o moarte fericită. — Ce a zis cu privire la testament, să refere numai la latini.

Dr. Linderberger vorbește despre modul, cum să cuminecau strămunii nostri

Grőne roagă pe episcopi să se îngrijască, ca pregătitorii vaselor și odăjdiilor sfinte, să le facă acelea după prescrierile rubricelor.

Părintele carmelit *Soós* vorbește despre cele necesare la zidirea și restaurarea bisericelor, acestea sunt: bani, credința și încredere în Dumnezeu, grija și îngrigirea preotului, *oameni de specialitate, să fie eschisă ori-ce protecție.*

Parochul *Zémán* amintește negligința preoților cu privire la păstrarea sfintei Eucharistie, cu privire la vinul, ce să folosește, ca acesta să nu fie din crișmă, și roagă corul episcopesc, să impună protopopilor, ca aceștia cu ocasiunea visitațiunii canonice, să cerceteze cu amăruntul și biserica și sta Eucharistie.

Capelanul aulic *Demény* vorbește despre abusurile cu intențiuni, și roagă corul episcopesc să nu permită nimănui primirea sumelor de intențiuni, ci acestea să se administreze prin ordinariat.

Sara au aranjat festivitate universitării catolici.

Joi înainte de amiaz s'a ținut altă adunare publică. A vorbit episcopul *Városy,* profesorul universitar *Prohászka* și bătrânul conte *Zichy Nándor.*

Városy vorbește despre însămnătatea socială a sfintei cuminecături. Ea e centrul întregei teologii catolice, pentru că cuprinde în sine toate dogmele, e centrul liturgiei și a vieții bisericești. Ea e custodele celor 10 porunci, și ne asigură libertatea, egalitatea și frățietatea.

Minunată a fost vorbirea profesorului *Prohászka.* El zice: Biserica vechie numește pe s. Ignațiu (din Antiochia) Christophoros ce se tâlcuește purtător de Christos, așa trebue să fie tot sufletul blând și drept, dar mai cu samă biserica se poate numi purtătoare de Christos, căci pe buzele sale poartă învățătura lui Christos, și pe însu-și Christos în sfânta Eucharistie. Eucharistia e punctul de culminațiune al supernaturalismului, de aceea mulți nu vreau să creadă în ea. Creștinismul însă crede și de aceea îi ridică biserică, unde să o adoreze în perpetuu. Pentru ca să fie eucharistie în perpetuu, și aceasta trebue să fie, e necesară preoție perpetuă, carea să grijească, să înmulțească și să îi deie cinstea cuvenită eucharistiei. De aceea biserica cu mare băgare de samă își alege preoții săi, căci vrea ca toți să fie vrednici de misteriul acesta. Căci misteriul acesta astâmpără patimile, învinge ispitele, nobilitează inima; de aceea ne zice Christos: Luați mâncați, ca să trăim fericiți să trăească în noi El. De aceea să flămânzim și să mâncăm, să însetăm și să bem, și să ne

rugăm, că și locul de sub noi să tremure, după cum zice Scriptura. Și de va fi aceasta, suntem asigurați, că iar umblă sfinți pe pământ, că vârtuțile vor fi asemenea pădurilor de crin, și spiritul lui Christos se va răspândi asemenea balsamului.

După amiazi au adorat cu toții sfânta Euharistie, și au făcut cu Ea și procesiune. Vedeai aici episcopi, laici cu posiție înaltă, *ofițeri,* oameni simpli, cari toți se închinau așternutului picioarelor Lui.

Deie Dumnezeu ca toți să fim Christophori, și atunci toate năcasurile noastre să sfârșesc, căci atunci va domni pacea lui Christos, carea lumea nu ne-o poate da, și carea avându-o, numai de vrem noi, ne-o poate lua. Vină împărăția Ta!

Job.

Statistică scolară. În următoarele publicăm raportul general statistic compus de Inspectorul scolastic diecesan despre scoalele din Diecesa de Lugoș pe anul scolastic 1902/3.

I. **Scoale.** Pe teritoriul diecesei sunt scoli gr.-cat. în 83
parochii, din cari pe părțile bănățene cad 51
iară pe părțile ardelene 32

Din aceste scoale în 80 parochii funcționează câte un docente, într'una 2 învățători, în doue un învățător și-o învățatoare.

Din cele 83 parochii numai în parochia Gerliste nu s'a ținut scoală.

Afară de aceste scoale confesionale gr.-cat., scolari greco-catolici au fost conscriși și au frequentat și scoli de caracter străin. Și anume:

a) scoale de stat 23
b) scoale comunale 14
c) scoale gr.-or. 19
d) scoală evang. ref. 1
e) scoală unificată cu gr.-or. . . . 1
f) scoala societății de mine . . . 1
g) scoală rom. cat. 1

Din scoalele de stat 18 cad pe parochiile transilvane, 5 pe cele banatice. Din cele comunale 9 pe parochiile ardelene, 5 pe cele bănățene. Școalele gr.-or. toate în Transilvania, așa și celelalte afară de cea rom. cat., care cade în parochia bănățană.

II. **Scolari** obligați au fost conscriși în suma totală de . . . 12712
Dintre cari de la 6—12 (4814+4197) au fost 9011
De la 13—15 (1996+1705) au fost . 3701
Din acești obligați pe *părțile bănățene* cad 4895
De la 6—12 (1853+1666) 3519
De la 13—15 (791+585) 1376
Pe părțile ardelene 7817
de la 6—12 (2961+2531) 5492
de la 13—15 (1205—1110 . . . 2325
Din suma totală a celor obligați . 12712 la scoalele de caracter străin au fost înscriși 3617
sau de la 6—12 (fii-fete) 2617
de la 13—15 (fii-fete) 1000
Prin urmare scoalele noastre le-au frequentat numai 9095

Au frecuentat

din cei 12712 7502
adeca de la 6—12 (3202+2340) . . 5542
de la 13—15 (2170+790) 1960
Din cei conscriși la scoli străine 3617, au frecuentat total 2493
sau de la 6—12 1890
13—15 603

Subtragând din suma de 7502 suma de 2493, se arată că scoalele noastre au fost frecuentate de 5009.

Deci pe când scoalele noastre au fost cercetate abia cu ceva mai mult de jumătate din cei obligați; pe atunci aceea frecuentare la scoalele de caracter străin stă în proporția $^2/_3$ părți.

III. **Învățători.** În cele 83 scoli gr.-cat. diecesane au funcționat cu totul . . . 86
învățători și adecă în părțile bănățene 54
în părțile ardelene 32

Din acei învățători sunt:

Docenți cualificați 64
Docenți necualificați 9
Preoți-docenți cualificați 5
Preoți-docenți necualificați 8

Între cei 86 sunt 76 docenți și 10 docentese.

IV. **Edificii scolastice** sunt cu totul 85
din cari proprie 66
esarendate 18
Din scoalele proprii sunt în stare bună 58
în stare slabă . 8

Sunt de a se edifica scoli în următoarele parochii: lipsite de edificii proprie: Hittiaș, German, Gerliște, Gilad, Icloda, Balinț, Greovaț, Ticvaniul-mic, Oravița, Iladia, Parța, Beba, Comorište, Mercina, Clopodia, Zgribești, Minthia și Șerei.

Iară sunt de a se repara și adăpta ori și edifica în parochii cu edificiu scol. slabe: Ramna, Zsebely, Zsitin, B.-Comloș, Bucova, Riu de mori, Valea Delșii.

În decursul anului scolastic 1902/3 s'au edificat scoli în: Furloc, Silha și Ternova.

REVISTE.

Franța. În urma notei diplomatice, ce a adresat-o secretariul de stat al Papei guvernului frances cu privire la visita președintelui *Loubet, Nisard,* ambasadorul frances pe lângă Vatican, a fost chiemat acasă. Chiemarea aceasta însă nu însamnă nimic, căci ambasada francesă a Vaticanului își continuă lucrările. E cam curios, că între consilierii ambasadei se află și de aceia, cari aprobă nota lui *Merry del Val,* așa e și *de Navenna. Nisard* a mers a casă, să servească cu informații detaiate guvernului său, dar are de gând să-și ocupe postul cât mai iute, cel puțin aceasta ni-o dau să înțelegem vorbele lui adresate cardinalului *Mathieu:* La revedere cât mai curând.

Vaticanul ignorează toate svârcolirile radicalilor francesi, și de aceea *Lorenzelli* rămâne și mai departe în Paris. *Novoje Vremja* din Petersburg, ocupându-se cu chestia aceasta, constată, că puterea Papei e încă tot însemnată, și că Francia, poate pierde foarte mult din nesocotință, pe când Papa nimic.

Nr. 480—1904.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de secretar I. al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" se deschide concurs nou cu terminul *de 15 Iulie 1904 st. n.*

Agendele împreunate cu postul de secretar I sunt înșirate în §. 28 al statutelor Asociațiunii. În sensul acestui §. secretarul I. fiind directorul cancelarii Asociațiunii și referentul causelor științifice-literare, concurenții vor avea să justifice atât activitatea lor științifică-literară cât și praxa lor administrativă de până aci, și în deosebi vor avea să dovedească cualificațiunea academică și cunoștința limbei române, magiare și germâne.

Secretarul I nu va putea ocupa și alte funcțiuni.

Retribuțiunile anuale ale secretarului I sunt: salar de Cor. 2400, — și bani de cuartir Cor. 800.

Concurenții vor avea să înainteze cererile lor la adresa comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" în Sibiu (Nagyszeben) str. Morii Nr. 8.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român", ținută în Sibiu la 12 Maiu 1904.

Iosif Sterca Șuluțu președinte. **Dr. Diaconovich** secretar.

La Roma.

La multele întrebări, ce ne sosesc zilnic răspundem: Dacă vor fi însinuați 40 persoane *sigure,* peregrinajul se va face la sfârșitul lui Septembre n. probabil în 20. Se va începe de la Pesta și se va continua pe tren accelerat cl. II. până la Fiume, de aci pe vapor cl. I. până la Anconna, de acolo iar pe tren accelerat cl. II. peste Loreto Foggia—Napoli—Vezuv—Pompei—Roma; și apoi Roma—Ancona—Fiume—Pesta. Provisiune completă 3 zile în Napoli și 5 zile în Roma, escursiuni pe Vezuv, la Pompei și Tivoli; întrare prin museele din Napoli, Pompei și Roma etc. Biletul de persoană **280** cor. din cari sunt de a se speda la însinuare 20 cor.

Însinuările sunt de a se face din vreme, căci de nu vor fi 40 persoane, călătoria e cu mult mai scumpă.

Noutăți.

Scirl personale. După închierea Sinodului archidiecesan Escel. Sa Mitrop. Victor, însoțit de can. Dr. Aug. Bunea a plecat la Pesta, unde a avut conferență cu episcopii sufragani. Din încredințarea acelei conferințe s'a presentat la min. preș. Tisza și la min. Berzeviczy. Apoi a luat parte la congresul euharistic și la punerea pietrei fundamentali la biserica, ce se zidește întru amintirea repausatei împărătese Elisabeta. Miercuri noaptea spre Joi s'a reîntors la reședință pontificând în sărbătoarea înălțării.

Acuma, în noaptea de Marți spre Miercuri a plecat din nou la Pesta însoțit de vicenotarul consist. Valer Suciu, spre a lua parte la ancheta, convocată în chestia reformei învățământului poporal. De la Pesta va merge la Viena spre a se presinta noului nunțiu papal. Cu acest prilej Escelența Sa va solicita o audiență la Maiestatea Sa spre a-i descoperi starea clerului nostru, și pericolul de care e amenințată cultivarea religioso-morală a credincioșilor.

Visitațiune canonică. Ilustrul Episcop al Lugoșului *Dr Vasile Hossu,* însoțit de canonicul-prelat Ioan Boroș, a visitat la 21. crt. parochia din Oravița-română. După prânz a fost în Ticvaniul-mic. Ticvaniul-mare și Greovaț, ținând pretutindenea cuvântări sacre și visitând cu de-a măruntul biserica, scoala, archivul și vasele sacre.

În memoria Mitropolitului Vancea. Elevii seminariului junimei studioase fundat de în veci neuitatul Mitropolit Dr. Ioan Vancea, au ținut să serbeze și anul acesta memoria lui în zina de 22 Maiu. Cu acest prilej s'a esecutat următorul program. 1. *„Marșul Internatului de băieți“* de Iacob Mureșan, esec. de ochestra Seminariului junimei. 2. »*Mitropolitul Vancea*« disertație de Iuliu Hățiegan maturisant. 3. *„Cântec de jertfă“* de L. V. Beethoven, esec. de corul Seminariului Junimei. 4. *„Memoriei Mitropolitului Vancea“* de E. Sabo. decl. de Ioan Pop stud. cl. VII. 5. *„Miranda Gavotte“* de Genée esec. de orchestra Seminariului Junimei. 6. *„Az ezüst fátyol legendája«* irta Váradi Antal. decl. de Iosif Macaveiu maturisant. 7. *„Ceasul rău“* de I. Vorobchievici esec. de corul Seminariului Junimei. 8. *„Der Pfarrer von S. Stephan“* von R. Machts decl. de Virgil Russu stud. cl. VII. 9. *„Ouvertura Herculean“* de Iacob Mureșan, esec. de orchestra Seminariului Junimei. 10. *„Paul de Nola“* de G. Coșbuc, decl. de Alexandru Dragomir stud. cl. VII. 11. *„Conștiința“* de I. Costescu, esec. de corul Seminariului Junimei. 12. *„Marș final“*.

În Sâncel s'a binecuvântat Duminecă în 22 crt. frumosul iconostas ridicat de Reuniunea femeilor române din Sâncel și lucrat de pictorul Smigelschi. A pontificat delegatul archiepiscopesc canonicul *Dr. Isidor Marcu,* viceprotopop *Ios. Lita,* prof. *I. F. Negruț,* preotul *Vasile Smigelschi* și *A. C. Domșa.* Nespus de mult popor a asistat la această frumoasă ceremonie. Sâncelenii și în special Reuniunea femeilor poate fi mândră de frumoasa podoabă făcută casei Domnului.

Veşti bune. Ziua de 8 Maiu a. c. a fost o zi de mare bucurie pentru subscrisul și Curatoratul bisericei gr.-cat. din loc. Sunt 12 ani, de când văzând starea cea deplorabilă a vechiului edificiu bisericesc, m'am nisuit dimpreună cu curatoratul bisericesc a propaga în acest popor ne dedat cu jertfe de acest soiu, ideia edificării unei noue biserici. Mult a trebuit să ne târguim până poporul a primit în principiu edificarea unei noue biserici; dară cu mult mai mult în alegerea materialului; căci cea mai mare parte din popor a ținut cu cerbicoșie la edificarea unei noue biserici de lemn până chiar în săptămânile trecute. În urma cărora curatoratul de astăzi a pașit în tractări mai minuțioase cu poporul asupra materialului bisericei edificânde și atât în urma acestor tractări, cât și foarte mult în urma întrevenirii Spectatului Domn Ioan Catone din Dateș mare proprietar; ne-a succes a lumina poporul și în unanimitate al pleca la edificarea unei noue biserici de piatră (cărămidă). Deci pentru acest mare serviț, prin aceasta din partea curatoratului se adnce sus numitului domn cele mai căldurease mulțămite și oftări de bine. În numele curatoratului bisericesc. Chimitelnic la 9 Maiu 1904. *Teod. Hărșan,* paroch gr.-cat. *Efrem Oroian,* curator primar.

Pentru fondul studenților morboși. Primim următoarele șire: Cu posta de azi am espedat la adresa: P. On. Direcțiuni gimnasiale din Blaș suma de 14 cor. contribuită de șepte preoți din tractul Roșiei-montane: Ariton M. Popa. Alesandru Papiu, Romul Marcu, Isidor Butnar. Virgil Hățegan, Iosif Arieșan și Nicolae Ungurean, adunați la s. Maslu în parochia Musca la 16 l. c. în favorul *„fondului studenților morboși“* de la gimnasiul nostru gr.-cat. de acolo, contribuind fie care cu câte 2 cor. din bagatela sumă ce au primit-o ca remunerație a ostenelelor. Musca 17 Maiu n. 1904. *Nicolae Ungurean,* preot gr.-cat.

„Astra“ în Sătmar. Despărțământul Astrei Satmar-Ugocia își va ținea adunarea sa în anul acesta la Pomi (Remetemező) în 7 August cu care ocasiune să vor arangia unele festivități, pentru care s-a conchiemat la o consfătuire toată inteligința de pre malul Someșului în 16 Maiu la casa ospitală a M. On. D. Dionisiu Bran paroch în Ardusad, unde a și convenit mai toți, preoți civili, învetatori, arătând prin aceasta viul interes ce le zace la inima față de „Astra.“ În acea consfătuire cu toții și esprimat părerea, că atâta adunării cât și festivităților să se deie un colorit poporal prin aceea că cu ocasiunea adunării să se țină o disertațiune, a cărei temă să fie luată din stările actuale ale societății, iară în programa concertului aranjând să se iee cântece. doine poporale esecutate de corul poporal din Ardusad, declamări și altele. cari cu adevărat să fie pentru cultura poporului român. După aceasta s'a purces. la alegerea comitetului local și anume s'a ales: Președinte Aurel Pelle parochul din Pomi, v.-preș. Romul Marchiș preot, secretar: Victor Gitta preot, cassar: Dionisiu Bran preot, controlor: G. Sach învățător. Președ. festivităților poporali: Andreiu Pelle preot. Se aleg apoi comisiunile și anume: în comisiunea pentru primirea comitetului central și a oaspeților se aleg: Aurel Pelle. V. Gitta. Nicolau Budo, Pamfil Osian preoți. Georgiu Sach. Teodor Ilea învățători, și mai mulți fruntași din Pomi. În comisiunea pentru aranjarea concertului. A. Pelle, Dr. V. Lucaciu, C. Gitta, N. Budo, C. Lucaciu preoți, I. Radeș comptabil. A. Anderco învețător. În comisiunea pentru aranjarea petrecerilor se aleg: A. Pelle, Andr. Pelle, Paul Tămăian, Petru Herțeg, Ales. Mihuț, Liviu Selagian preoți, Dr. I. Tatar, Dr. T. Dragoș advocați. În comisiunea pentru aranjarea banchetului se aleg A. Pelle, D. Bran. A. Fărcaș. N. Brebăn, A. Marinescu, I. Bohățel preoți. După aceste ne-am despărțit cu toții bucurându-ne de zelul și interesul ce s'a dovedit din partea Sătmărenilor față de „Astra“ și promițând unul altuia a lucra din rěsputeri pentru succesul cât de splendid a adunării și festivităților aranjande. *V. Gitta,* secretar.

Iubileu. Despărțământul oradan al Asociațiunii va serba la Iuniu n. prin un festival iubileul de 40 ani al revistei „Familia“ redactată de neobositul academician Iosif Vulcan.

Premii de esamen la scolari. Recomandăm ca premii potrivite băieților din scoalele popoarele cărticelele ieșite acum, în biblioteca „Răvașului“: *„Cărțile Sătea-nului Român“*. Nr. 1. „Schițe din popor“, de G. Stoica. Conține o povestire frumoasă, „Hârca“ și costă numai *10 fil.* Nr. 2. „Păcatele noastre,“ de P. Suciu. Cuprinde articoli plini de învățătură, despre scăderile poporului, nepriceperea, necredința, ușorătatea în îndatoriri. și alte. și multe îndemnuri bune pentru viața de acum a țăranilor. Costă *15 fil.* A se adresa la administrația foii. La comande mai mari se dă rabat.

Petreceri. Comanda Reuniunei Pompierilor din Blaș invită la *Maialul,* ce va aranja în 30 Maiu 1904, — (a doua zi de Rusale) în „Berculu mitropolitan“. iar la cas de timp nefavorabil în „Hotelul Univers.“ Începutul la 2 oare d. a.

Convocare. Comitetul cercual al despărțământului VII al Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român pe basa § 45 din statutele Asociațiunei invită prin aceasta pe toți membrii și toți cetățieni români doritori de literatura și cultura poporului român, de pe teritoriul despărțământului la adunarea cercuală ordinară ce se va ținea în 31 Maiu 1904 a. m. în sfânta biserică greco-orientală din opidul Hațeg cu următorul program: 1. Deschiderea adunării prin președinte. 2. Raportul notariului. 3. Raportul cassariului. 4. Raportul bibliotecariului. 5. Esmiterea unei comisiuni pentru censurarea rapoartelor. 6. Esmiterea unei comisiuni pentru înscrierea de membrii și încasarea taxelor. 7. Cetirea eventualelor disertațiuni, care sunt a se presenta cu 3 zile înainte directorului despărțământului. 8. Referarea comisiunilor și deciderea asupra acestora. 9. Alegerea directorului despărțământului și a membrilor comitetului cercual 10. Eventuale propuneri. 11. Închiderea adunării. Din ședința comitetului cercual a despărțământului VII. — Hațeg în 20 Maiu 1904. *Dr. Gavril Suciu,* director *Ioan Muntean,* notar.

Dreptatea învinge. Farmacistul Schneider din Reșița a fost osândit de judecătoria din Lugoș cu 400 cor. amândă în bani și cu 500 cor. spese de proces, pentru că a imitat Fluidul-Elsa și l'a adus în circulație. Întreg depositul de Elsa-Fluid a farmacistului Schneider a fost secuestrat. — Publicul să se ferească de imitațiuni. și cine voesce să comande Elsa-Fluid, care folosește la cele mai multe morburi d. es. influință, ferbințală, tusă durere de șele, junghiu. ruptură, reumă, durere de stomac, de cap și de dinți. epilepsie, durere de ochi, lipsă de apetit, insomnie, anemie, vătămătură, degerătură etc. să se adreseze de-adreptul la Feller V. Jenő farmacist Stubica. Centrale Nr. 82 comitatul Zágráb, care trimite franco pentru 5 cor. 12 sticle sau 6 sticle duple.

Necrolog. † Din Lugoș se vestește moartea advocatului *Dr. Ioan Maior,* Repausatul s'a născut în Uifalăul de lângă Aiud. Ca teolog în Blaș, l'a ajuns evenimentele războiului civil. A părăsit cariera preoțască și s'a înrolat în armata națională La 1850 s'a dus la Viena spre a asculta studiile juridice. A fost deputat la dieta din Sibiu, ales de cercul Teuș. În calitatea aceasta a fost numit consilier scolar și inspector al scoalelor gr.-cat. din Ardeal. Desființându-se autonomia Transilvaniei, la 1869 a fost trecut la pensie și luând censura de advocat s'a așezat la Lugoș, unde l'a ajuns moartea. Trimitem condolențele noastre întregei familii.

Odihnéscă în pace!

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **chilii comforte și ieftine.**

Partea Literară.

BUNICA.

— Schiță originală a „Unirii". —

Bunica în casă, bunica afară, bunica peste tot locul. Lumea zorită de griji să împiedecă la tot pasul de ea, dar bunica frământă și răzbește, și duce la capăt bun trebșoara de care s'a apucat. Bărbia veche, galbenă, încrețită, se razimă, cu ștergarul alb înodat subt ea, de pieptul tras înlăuntru, iar deasupra bărbii gura largă stă smerit închisă, păzită de nasul lung, fără coloare. Celea doue puncte de argint viu licăresc mereu din fundul capului, — par doue luminițe depărtate ce bat în stângere. Pe obrajii vechi, din mijloc, pornesc încrețiturile, o companie, și trag spre coada ochiului, iar altă companie, mergând puțin drept de la îmbinarea nasului cu umerii obrajilor, să răsfiră apoi pe toată fața, ca tot atâtea râulețe. Ștergarul alb e tras până peste frunte, și nici un fir din argintul bătrânețelor nu scapă de supt acoperemântul lui. Celea doue dungi ușoare de sprincene rari se tot ascund și iasă iar de supt învălișul alb.

Pâș-pâș-pâș, bunica-i toată grabă, dar picioarele se mișcă greoaie, pe când capul, voind să se împretinească tot mai mult cu pământul, se tot ceartă cu peptul să se cufunde mai tare. Iarna o omoară cizmele, — nu mai știe de-s picioarele ei, ori a cui, — iar vara, celea doue tălpi late, îmbrăcate cu piele uscată de broască, par-că tot pot să măsure mai pe netărâitele pașii mărunți ai bătrânei. La rădăcina degetelor mari doue umflături, ca doue nuci, lasă și ele urme pe năsipul curții. De când s'a pomenit și ea pe lumea asta Doamne! Mătușile de pe-o vreme se furișară rând pe rând în cimiterul de pe dealul mare, să fure somnul pământului, să le străjuiască clopotnița veche, și în dumineci și zile mari să le mângâie prin vis dângătul cald al arămii sfințite, ce le-a stors atâtea părae de lacrămi, cât au trăit în lumea asta de patimi. Bunica a rămas în satul plin de obraji trandafirii și ochi negri, pătrunzetori, cum rămâne un ciot văpsit de vremi într'o pădure tinără. — Până la o vreme s'a tot mirat — cum de nu se mai abate moartea și pe la poarta ei, dar acum nu se mai miră, căci nici nu-și mai poate da bine sama, de mai trăiește sau ba. Atâta numai că să încurcă la tot pasul, ca ițele celea încâlcite, iar tălpile late, îmbrăcate în piele uscată de broască, își pun pecetea prin năsipul curții...

— — — — — — — — — — — —

Curtea asta când a venit ea în sat nu era curte; creștea troscotel și spini muscălești și păștean gâștele în toată întinderea ei, pe cum și în cuprinsul altor 10 ogrăzi, de mai la deal. Cum se înmulțește lumea, Doamne. Doamne, — să gândia de multe ori bătrâna — trebue că odată nu vor mai încăpea pe pământ. În fetia ei, când venia la praznice mai mari, de la pădurea din valea rea, unde neamul lor are o pragădință întreagă, să fi fost la cinci-zeci de colibi spărioase, pierdute în pometuri, în tot satul, și acum iată, acum e orășel gata.

Hei! dar cât argint nu s'a scurs deatunci pe râulețul de munte ce lunecă alb în bătaia soarelui tinăr, umplând de șoapte dulcioase lunca umbrită de iarbă înaltă, ce curge în valuri la bătaia vântului.

Cât de drag îi era bunicii râulețul ăsta! Pe malul înflorit a lui venia la praznice în sat, cântând cu el alături, oprindu-se din vreme în vreme să-și mai tocmească în oglinda lui năframa cu pui albastri. Unde cărărua se deslipia de mal și apuca spre clopotnița din dealul mare, peste lunci, fata tinără de atunci, înbujorată de farmecul unei așteptări neînțelese, zăbovia mai mult ca de obicei, își lua năframa cu pui albastri, își tocmea pletele negre, bogate, se împrobodia apoi din nou, cum se pricepea ea mai frumos. — Câte nu-i scorniră gurile rele, de când a prins să se ridice și ea între fete, că-i sălbatică, că nu știe să-și pună o haină pe ea.

În bisericuța de lemn, în tinda femeilor își afla locul cel mai ascuns, unde și fumul alb de tămâe abia pătrundea. În iconița de-asupra capului, archanghelul la ușa raiului, privia triumfător. — Vre-o trei ani a tot venit la biserică, iar după amiaz la horele pline de pălării cu cănaci, de ii cu alțite, de murmur de strune, de ochi și de veselie. Drumul pe malul râulețului când venia de acasă îi părea tot mai lung, în suflet i-se făcea tot mai multă lumină, iar gândurile dulci i-se mestecau tot mai des cu doruri neînțelese. — Când se întorcea iar la casa tupilată la poalele pădurii, nu avea spor la mers, și drumul era nespus de lung.

În sfârșit fata rămasă în sat, la o mătușe și peste trei săptămâni cel mai bogat om din sat, avea noră în casă, e crescută la pădure, sălbatică de jumătate.

La doi ani, în capul satului, unde păștean gâștele, se trasă un gard nou în jurul unui loc pentru trei curți, și o casă nouă, de piatră, se ivi ca în poveste, cu pereți albi ca laptele, cu tablele de la ferești văpsite verde.

Și apoi s'a pornit gospodăria cu temei, și trebile mergeau strună toate. Belșugul a tot curs și s'a tot adunat, până a sosit o vreme, când a trebuit să se mai și împrăștie: să măriți patru fete și să însori patru feciori, nu merge numai așa cu una cu doue.

La un an după măritarea celei din urmă fete, — copilul cel mai tinăr, — soțul de luptă a pădurencei, împlinindu-și chemarea lui, zdrobit de strapațele vieții, merse să se odihnească în progadia unde odihnesc atâția eroi necunoscuți.

Văduva rămasă în grija flului mai tinăr, însurat aci acasă...

Anii veniră și trecură unul după altul, punând tot mai multă zăpadă în părul bunicii, și în brațele ei uscate câte-un nepoțel să-i crească mare ca pe cei alalți. Bunica își uita tot mai mult de sine, cuprinsă cu daraveri mici și cu grijea nepoților, până s'a trezit numai odată ajunsă la mintea copiilor...

Dar nepoții se ridicară, își făceau vânt, feciorii la hotar, fetele la cusut la prietine, la război, la șezători, și bunica rămasă singură, singură-cuc. Prin urechi îi țiue a pustiu, și numai un motan vechi, cu părul roș îi mai dă târcoale, din când în când, miorlăind, și împiedecându-o.

— „Ucigă-te toaca" zice bătrâna scuipând în sîn, și dă să-l ajungă cu piciorul, dar motanul piere de-odată supt pat, sau afară, se urcă în grabă pe mărul din curte. Bunica își face cruce, se freacă la ochi, mai scuipă odată în sîn, știind de bună sama c'a avut de lucru cu „ducă-să pe pustii."

Bunica în casă, bunica afară, bunica pretutindenea. Pâș-pâș-pâș — așa cum poate când la o treabă, când la alta, dar locul n'o rabdă să se mai ogoiască.

— „Bunică-bunică, de ce nu mai stai în casă, că iată vor da boii peste Dta!" ziceau nepoții fugind să abată pe Păun cel împungaci.

Bătrâna îi învrednicește de o jumătate de privire, și tușește odată: semn că a auzit. Dar de la treabă nu se mișcă.

— „Ci lasă maică că nu le ajungi, las că le iau eu; grigi că le stric," — dar prea târziu, căci pe când bunica de pe scăunaș se înălța să ajungă la a doua ridicătură a blidarului, să ieie doue tăiere albe cu flori roșii, doue cănuțe acătate în cuer mai la vale, atinse de bătrâna se vărsară în hârburi pe fața casii.

Norei îi vine să crepe de năcaz, dar nu crapă că doue cănuțe ce-s? Nu-i un corn de țară. — Bunica clătină din cap, și merge pâș-pâș-pâș — la vatră, suflând praful de pe celea doue tăere.

Tot-de-una se scoală înaintea gâinilor, dar Dumineca e în picioare de la mezul nopții. Vesmintele de sărbătoare le pune lângă pat încă de Sâmbătă sara. Înainte de revărsat e gata-păpușe, cu cojocița gălbue, cu ștergarul alb tivit cu negru. În zori e în grădină de-și ia o tufă întreagă de busuioc, și calapăr. Apoi iasă la poartă și șede pe lavița de plop alb, până ce ochiește soarele de după coastă, când pornește încet încet la biserică, într'o mână cu florile, într'alta cu bățul lucin.

Pe treptele de la ușe, mâncate de brezde adânci, în bătaia soarelui, o află totde-una clopotarul, când vine să tragă clopotele. De fată a mers tot singură la închinat, și acum, după ce s'au ridicat nepoții, iar venia tot singură.

În biserică scaunul bătrânețelor o așteaptă supt aceeaș icoană, a cheruvimului din ușa raiului, unde stătusă ca fată. Îndrăgisă locul acela, și dacă era alt undeva, slujba nu-i părea slujbă, iar cântările dulci îi păreau vorbe răstite... Sfinții închipuiți prin bisericuța de lemn, vechi și ei aproape șterși, o cunosc cu toții, și pare că ar bolborosi ceva în bărbile lor încâlcite, afumate mirându-se cum trec toate în lumea asta.

La ieșire apoi trebue să se boceasă pe la mormintele tuturor rubedeniilor și prietinelor. Când ajunge acasă e hăt după amiaz. Se așează pe scăunașul cu trei picioare, își face cruce, desface cu smerenie ștergura albă și ia cornul de prescură. Atâta era hrana ei de Dumineca.

În zile de lucru bunica e în casă, bunica-i afară, bunica-i pretutindinea. Ce a făcut ieri şi alaltăeri face şi azi, va face şi mâne şi poimâne, până vor afla-o odată în vre-un unghier că nu mai suflă....

Şi va rămânea doară pe câtă va vreme prin năsipul curţii pecetea tălpilor late, îmbrăcate în piele uscată de broască.

Alfius.

PAUL EGIPTEANUL.*)

— **M. Herbert.** —

— „Evlavios, tu mă numeşti, iubite Antoniu,
Dar vai, greşeşti, căci slab am fost eu numai,
În lume am trăit cinstit şi în bunuri multe,
Iubindu-l pe Christos; — dar, îl iubiam aşa
Cu vorba numai, iar în rugăciune
Cu inima. — Dar nu se stâng din noi
În noi născuta patimă şi poftă...
Spre Domnul eu priviam, cum în spre stele
Te uiţi în sus — dar nu le poţi ajunge!
Şi totuşi, însuşi El a stat cu noi în lume!
Şi El ne-a zis, din calea Lui să nu ne-abatem
Prin mijlocul mulţimii. — Eu, Antoniu,
Am fost prea slab! — Martiri vedeam adese
Privind spre cer zimbete între chinuri;
Dar eu, vai, Frate, m-am temut de ele!
Eu nu credeam, c'o să rămân statornic
Şi în chinul morţii. — Frica mă mâna,
Da, ruşinoasa frică!... Şi-am fugit de chinuri.
Cu multe-averi m-am dus in ţări străine.
... Dar sufletul meu nu-şi afla odichna!
Cine-l cunoaşte pe Christos, dreptate aspră
Pretinde de la sineşi. — Eu, fugind de moarte,
Credeam, că în veci nu pot destul a face.
Pentru Christos, — căci însuşi El a pătimit,
Şi fără vină, — eu mi-am dat deci totul:
Soţia, casa, argintul, toată averea,...
Şi de ispita pământească am fugit
De parte în acest deşert. Şi-un palmier
M-a susţinut trei-zeci şi doi de ani,
Eu noaptea mă rugam, iar ziua întreagă
Cetiam în cartea sfântă. Şi — Antoniu!
Ori cum m-a ispitit vre-odată lumea,
Cel mai temut duşman, ce-l are omul,
E inima, şi gândul ce se naşte
În contra vrerii noastre în creer... Dar, — tu şti...

Când am îmbătrânit apoi, şi-mi cerea trupul
Un nutremânt mai bun de cum da palmierul,
Venit-a corbul, care ne nutreşte
Acum pe amândoi, — şi pâne mi-a adus,
Ca lui Ilie, oare când, din ceriuri.
— O, Doamne, Doamne, mare-ţi-e cuvântul!
Dar mult mai mare-ţi este îndurarea!
Când a venit cu pâne corbu întâiaşi dată,
Am cunoscut. că totuşi nu-s nedemn,
Să-mi pun nădejdea în Domnul....
Spune-mi, însă — Antoniu,
Prin lume ce mai e? Zidescu-se şi acuma
Aşa palate tari din marmoră şi piatră,
De par-că viaţa omului ar fi pe vecinicie?
Şi principii, — mai ţinu-se aşa mândri
De stăpânirea lor? Şi nu văd nici acum
Că înşişi se fac sclavii poftei de domnie?
Da, da, căci lumea e...
Dar, Frate, — acum m-ascultă!
Cinci-zeci de ani nici un picior de om
N-a mai călcat năsipul ăstei peşteri,
Şi eu mă mir, că pot vorbi şi acuma.
Dar, vezi, slăbitu-mi trup se pleacă spre pământul
Din care e făcut! De ce te-a trimis Domnul,
Eu ştiu! — Trecut e ceasul ispitirei mele,
Şi, să mă îngropi pe mine te-a trimis El!
Pe pept tu-mi pune, Frate, — o mică cruce!
... Şi-acum, — încet să zici cu mine rugăciunea,
Ce mai pe urmă o fac pe această lume...
Iar oaselor tu dă-le binecuvântarea"...

Nerian.

*) Stul pustnic Antoniu — la porunca lui Dumnezeu — plecă în pustie, să-l caute pe Stul Paul Egipteanul, care pe vremea aceea era de 113 ani. Bătrânul Paul simţia, că în curând îl va ajunge moartea, de aceea îl rugă pe Stul Antoniu, să-i aducă mantaua Stului Atanasiu, căci doria să-i se învălue cadavrul în această manta. Când se reîntoarse Antoniu, îl afla pe Paul mort; ar fi voit să-l îngroape, dar n'avea cu ce-i face mormântul; se întoarse atunci cu rugăciune către Dumnezeu — şi Dumnezeu îi trimise doi lei, cari cu ghiarăle săpară mormântul.

Monachul şi căpitanul de banditi.

— LEGENDĂ. —

Răsfoind prin analele călugărilor franciscani vom da de o mulţime de legende, care de care mai frumoasă, cari vorbesc parte de generosul fundator al ordului, de sfântul Francisc, parte de fii bogaţi în vârtuţi ai acestui ord. Iată una.

Întreg evenimentul acesta se învârte în jurul întoarcerei lui Diotisalvi de origine din familie eretică.

Părinţii lui Diotisalvi negleseră creşterea lui, în urma acesteia deja ca băiat mic ajunse în societatea hoţilor, cari îl ştiau folosi la îndeplinirea faptelor lor mârşave pe băiatul de alt cum bine desvoltat şi tare.

Când era de zece ani îl trimiseră hoţii la cerşit pe drumul ţării, el însă nu se îndestula cu elemosina ce i-se da, ci jefuia şi pe oamenii călători. Când era de doisprezece ani ajunsese până acolo, de prindea pe călători şi-i târâia în spelunca hoţilor, unde cu ajutoriul soţilor săi îi omora.

Într-u adevăr nu avea părechie în jefuit şi omorât în acestea îi întrecea pe toţi soţii săi, nu-i mirare deci, dacă deja când era de şasăsprezece ani îl aleseră căpitan.

Se nu ne mirăm însă de loc, că aşa de tinăr fiind era atât de corupt, căci doară din anii fragezi ai copilăriei crescuse între hoţi. El credea că cel mai mare bine e minciuna, jaful şi omorul, căci alta în afară de aceste nu văzuse.

Într'o zi unul dintre oamenii lui prinse în drum un călugăr franciscan, care fidel legilor ordului său călătorea fără bani. După judecata căpitanului călugărul trebuia spânzurat. Când voiră să îndeplinească sentinţa, blândul călugăr se rugă frumos, să-i asculte ultima voinţă:

După ce hoţii se învoiră, zise: „Noi călugării, nu avem bani, comoara noastră e predicarea, lăsaţi-mă deci, ca în schimbul banilor să ve spun o vorbire."

„Vorbesce, se sci însă că dacă vorbirea ta va fi plictisitoare, o să te ardem de viu," zise căpitanul.

Banditii apoi formară un cerc în jurul călugărului piu, care căzând în genunchi trimise o rugă ferbinte către Acela, care încă şi pe cruce a fost atât de puternic de a convărtit pe un făcător de rele.

După ce sfârşi scurta rugă, începu ast fel: „Iubiţii mei pretini! Sunt răpit de asămănarea, ce este între voi şi Isus Christos. „Isus s'a născut într'un staul părăsit, de parte de agomotul lumii, voi încă şedeţi în unul asemenea. Isus a fost nevoit a se refugia în Egipt dinaintea inimicilor lui. Era atât de sărac, de nu a avut pe ce să-şi plece capul, nici voi nu aveţi locuinţă stabilă ci ve ascundeţi dintr'un loc într'altul.

De El s'au lăpădat compatrioţii săi, iar voi sunteţi lăpădăturile poporului. El a postit patruzeci de zile, voi însă mai adese ori. El a fost tradat de un învăţăcel infidel, şi pe voi soţii vostri ve vor trada. El a fost condamnat la moarte, nevinovat, şi pe voi ve vor condamna la moarte, dară pe dreptul. El a fost restignit, pe voi însă ve vor spânzura. El s'a dus în raiu, voi însă dacă veţi persevera în răutate, ve veţi prăbuşi în iad şi acolo veţi arde în etern cu diavolul."

La finea acestei scurte vorbiri banditii începură a râde, căpitanul însă scoase portmoneul, ca să-l remunereze pe călugăr şi zise către el:

„Cuvintele tale într'u adevăr m'au emoţionat, aici e răsplata.

Călugărul sărac însă refusă a primi banii îmbiaţi, provocându-se la legile ordului seu.

„Tu eşti om de omenie — zise căpitanul, căci de ai fi primit banii, momentan te aruncam în foc, dară fiind că eşti credincios legilor ordului tău, te eliberez, iar banii ţine-i la tine şi-ii dă în numele men la spitalul cel mai apropiat."

Căpitanul nu numai că îl eliberă pe călugăr, ci încă i-se îmbie de însoţitor, ca să cunoască mai pe larg viaţa lui Isus Christos, de care acum auzise pentru prima dată. Monachul îi vorbi despre Isus, începând cu naşterea Lui, povestindu-i apoi toată viaţa Mântuitoriului Banditul într'u atâta s-a cufundat în ascultarea vieţii minunate a lui Isus, încât drumul i-se păru foarte scurt — şi numai atunci se deşteptă când ajunsără, deja la porţile cetăţii.

Străjile se mirară, dar tot-odată s-au şi bucurat, căci ştiau că dacă vor putea pune mâna pe căpitan, apoi le va fi mai uşor a deţinea şi pe cei alalţi hoţi; de aceea s-au şi aruncat de odată la el. Călugărul însă strigă cu glas poruncitor: „Să nu ve atingeţi de tinărul acesta, căci la din contra voi veţi da samă de el înaintea lui Dumnezeu. Daţi-i pace, că el s'a îndreptat şi acum vine la noi să facă penitinţă."

Monachul, ca să îl scape din mânile mulţimei, ce se adunasă, se grăbi repede în mănăstire.

Călugării salutară cu bucurie mare pe fratele lor crezut mort şi pe oaspele neaşteptat. Simplicitatea şi amabilitatea călugărilor într'u atâta l-au frapat pe bandit, încât unica-i dorinţă era, a păşi în ord şi aş deplânge viaţa ticăloasă. De acea guardianul a şi mijlocit la auctoritatea civilă a cetăţii, ca să nu condamne la moarte pe banditul acesta renumit, ci să-i permită, să poată rămânea în mănăstire. Permiţându-i-se, banditul pocăit îmbrăcă vesmântul dur călugăresc şi îşi luă numele Diotisalvi, adecă: Salveze-te Dumnezeu!

Tradusă de

B. O. Colceriu.

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

„De aci vine, că cei ce ascund păcatele sînt neliniștiți, și nici chiar în mijlocul celor mai duleĭ veseliĭ, n'aŭ pace.

„Aceasta e causa de ceĭ mai mulți din ceĭ necredincioși, carĭ viața întreagă aŭ strigat împotriva mărturisirei, la ceasul morții s'aŭ mărturisit, iar ceĭ ce n'aŭ făcut-o aŭ avut mórte neliniștită.

„Și dacă din însușirea aceasta a inimeĭ omenești, nu te-aĭ convins deplin, atunci te îndrept la altă însușire — însușirea, că nu-ĭ harnică a purta ura óre cuĭ. Îndată ce omul scie că cine-va are ceva mânie pe el nu-ĭ odichnit. Apoĭ dacă este pentru inima omenească o povară mânia, ura omului, cu atât mai grea e aluĭ Dumnezeŭ. Pentru aceea omul numaĭ atunci e liniștit, când are convingere că Dumnezeŭ l-a ĭertat; iar aceasta convingere, numaĭ prin mărturisire, când ei aude, că Dumnezeŭ îl ĭartă, și-o póte căpěta. Ți-așĭ putea aduce fiul mieŭ pilde multe, prin carĭ anumiți bărbați își mărturisesc acest sîmț de fericire, ce și l-aŭ câștigat în mărturisire, dar nu mĕ îndrept de cât la unĭ calvinĭ, pe carĭ neodichna ĭ-a dus la preoți de a-ĭ lor, de aŭ pretins să-ĭ mărturisească și deslege, și când aceia le-aŭ rĕspuns, că religia lor. nu are acest aședĕmînt, aŭ părăsit-o, căcĭ în legea lor nu și-aŭ scint afla, împăcarea cu Dumnezeŭ neavĕnd aședĕmîntul mărturisirii.

„Așa dară fiule, nu tăgăduiĭsvorul dumnezeesc al mărturisirii, căcĭ cu aceasta numaĭ te puĭ împotriva firei tale omenescĭ.

„Apoĭ dragă, un mare neadevĕr vorbescĭ, când ziceĭ că a ta e averea. Ce e omul pe pămînt? Un călător, un óspe; pe ce póte el dispune? pe nimic! căcĭ chiar viața sa e în mâna luĭ Dumnezeŭ. Apoĭ dacă nicĭ pe zilele sale nu-ĭ domn, cum póte zice, că el are avere. Nu domniĭ averiĭ sîntem, ci folositoriĭ eĭ, și încă folositoriĭ, carĭ trebue se dăm samă luĭ Dumnezeŭ, ba încă și urmașilor nostri. Ce aĭ zice tu dacă tatăl tĕŭ ar fi prădat averea rĕmasă de la părinții sĕĭ; așa-ĭ că ĭ-aĭ numi om, ce nu și-a cunoscut datorința față de fiiĭ sĕĭ?

„Așa vor zice și de noĭ fiiĭ nostri de vom prăda averea părintească, și ne vor blăstăma.

„Apoĭ fiule, pe lângă averea pămîntéscă noĭ sîntem datorĭ a câștiga fiilor nostri crescere buna, care e averea cea mai scumpă a omuluĭ, pentru că ĭi arată drumul pe care să mérgă în viață, iar crescerea bună nu o putem lăsa fiilor numaĭ prin pilda nóstră cea bună, pe lângă crescere bună trebue să le dăm nume bun, care e ca o carte de recomandare în lume, de acésta încă ĭi lipsim, dacă ne lipsesce purtarea bună.

„Pentru aceea fiule nu ziceĭ drept când spuneĭ, că nu aĭ furat, căcĭ ce alt ceva aĭ făcut când aĭ prădat averea încredințată de Dumnezeŭ spre cresterea copiilor, și i-aĭ lipsit nu numaĭ de avere, ci și de creștere, și de nume bun? Le-aĭ îngreunat traiul vieții, și le-aĭ răpit mijlocul lăsat de Dumnezeŭ de a-și agonisi fericirea cerească.“

Macaveiŭ ascultă la început cuvintele preotului cu óre care luare în rîs, apoĭ îl cuprinse o mustrare a sufletului, — iar la urmă cădură asupra luĭ ca un fulger; el se rușină greŭ, durere că acésta nu era rușinea pocăitóre, ci era o rușine de indignare și mânie a omului ce nu vrea a-și cunóște rĕutatea, pentru aceea fără a-și ascunde mânia sărută mâna preotului și se duse.

VI.

De când se aședă „Avram“ în sat trecură 15 anĭ, el avea acum 4—5 copiĭ de școlă, pe carĭ doria să-ĭ învețe mai ieftin în sat, și fiind că maĭ eraŭ 2—3 familiĭ străine, un deregător al sĕŭ, care tot odată era și crișmar, se înțeleseră să cĕră școlă luméscă, — de stat.

Cererea lor se împlini, dar de o cam dată, de óre ce comuna nu se învoi a contribui cu nimic, nu se edifică scóla de stat, ci se închiriă o casă; apoĭ de óre ce una din casele cele mai bune era a luĭ Macaveiŭ, se închiriă aceia. El o dede bucuros, cătră ómenĭ zicea:“ am dat-o să nu se mânie stăpânirea, deși lipsă de banĭ nu am“, el s'a aședat în o casă mai sĕracă și mai de margine.

Acum el ar fi fost în posiție de a se mai scutura de datoriĭ, dar n'a făcut-o, de o parte pentru că trăia mai luxos, — că avea venit mai mare — de alta trebuia dat ceva și „Cătălineĭ.“ Apoĭ peste câțiva anĭ, când statuluĭ nu-ĭ maĭ trebuia casa, o vîndu luĭ „Avram;“ „m'am dedat aci“ zicea el „nu mĕ pot duce, de aceea cea laltă casă am dat-o, trăeaască Avram în mijlocul satului, unde e atâta toiŭ, mie îmĭ place aci, unde e pace și liniște“ Ómenii sciaŭ că datoriile, l-aŭ silit s'o vîndă din care el nu acoperi cu prețul caseĭ numaĭ cója.

Înființându-se școlă de stat în „Teibureni“ trebuiaŭ cât de multĭ copiĭ adunați la ea, cel ce trebuia să-ĭ adune era Macaveiŭ care în acest respect își și făcea datoria. La începutul fie cărui an de școlă se luă prin sat și îndemna ómenii să-și înscrie acolo copiiĭ, unora le zicea, că nu vor plăti nimic, altora că vor primi cinste pentru copiĭ, unuia îĭ promitea jurăția, altuia postul de vigil, altuia de măcinicaș, și cât nu putea cu promisiunĭ mai făcea cu amenințărĭ, ba îĭ învĕța să-și închidă scóla bisericéscă zicĕnd: „De ce să ținem noĭ scóla cu cheltuieli multe și dascăl cu plată grea — când tóte acestea ni le dă statul în cinste.“ — Urmarea fu, că în sat se făcură dóuĕ partide, una ce voia închiderea scóleĭ bisericescĭ, alta susținerea eĭ.

Preotul ca apărătorul scóleĭ sale în o duminecă le ținu o vorbire despre școlă, între altele zise: „Scumpiĭ mieĭ fiiĭ! De multe orĭ a-ți auĭit pe unĭ lăudând, pe alțiĭ hulind și școlile bisericești declarându-le de vrednice de a fi închise și înlocuite cu scóle de stat. Pentru ca se ve sciți îndrepta ve voiŭ arĕta azĭ scopul scóleĭ, apoĭ voiŭ face o asĕmănare între ambele școlĭ, ca să vedeți carĭ urmăresc maĭ bine adevĕratul scop lăsat scóleĭ de Dumnezeŭ.

(Va urma.)

Considerațiunĭ.

(Continuare.)

Oamenii, popoarele cari trăesc în armonie, chiar prin aceea, că împinși de impulsul natural, remân în relațiile lor între legile, și pe căile arătate de Dumnezeu de *bună voe* și nu necesitați, cum sunt necesitate celelalte ființe din causa armoniĭ, — urmează că eĭ decid asupra armoniĭ dintre eĭ, și că vor fi remunerați odată ori pedepsiți, după cum au lucrat pentru sau în potriva armoniĭ indivizilor în societate, sau popoarelor între ele. Răsplată trebue să fie, căcĭ ceea ce-ĭ hotărît odată de Dumnezeu — ordinea — trebue să se ajungă sau positiv, sau negativ. Atârnând armonia aceasta de libera voința a omului, vedem că până ce în natură ordinea e neconturbată, în societățile omenești, familiĭ, popoare, și între diferite popoare nu prea es arată. Vedem răscoale, detronizări, decapitări, jaf, lipsă, foame, pe de-o parte, — iar pe de altă parte vedem tirani mici și tirani mari, vedem popoare ce se suprimă împrumutat, vedem un popor mai puternic punând piciorul pe grumazul unui mai puțin puternic.

Și sunt popoare și popoare.

Unele de firea lor mai așezate, cărora nu le prea place amestecarea în trebile altora; mai blânde și mai răbdătoare, carĭ pare că nu observă dintr'odată rĕul ce li să face, orĭ, poate cumpănesc mai îndelungat respunsul ce-l vor da odată; mai nepricepătoare la umilirile de tot felul, și carĭ, — în urmare — nici nu prea înțeleg falsitatea cu care se apropie alțiĭ de ele, și așa mai ușor sunt înșelate. Mai scurt: sunt popoare conștie de puterea lor de viață, carĭ au lucru de ajuns cu ele însile, ori cu munca ce le-au împus'o alțiĭ, și de care încă nu și-au dat bine sama cum a ajuns pe capul lor, și cu ce drept. Acestea nu se pricep la apucături, la formalități, la lingușiri convenționale, politice, căcĭ ele n'au timp pentru formalități, ele au trăit o viață cu mult mai adâncă, după cum un mare învățat nu se pricepe la codul bunelor manieri, căcĭ acestea interesează pe omul superficial și care dă mai mult pe ceea ce se vede, de cât pe ceea ce nu se vede, — pe când el — savantul, a trăit și trăește în sufletul lui, și se lipește de simbure și nu de coaje.

Semnele cam unui ast fel de popor le arată poporul român, care poate chiar din acestea cause a fost vecinic încălecat de alțiĭ, mai slabi unii ca eĭ dar care totuși stă și în ziua de astăzi, până când lăcustele ce au venit asupra lui s'au prăpădit sau l'au părăsit, nu după placul lor. Adevărata putere de viață rămâne, energia adevărată — nu cea aparentă — nu piere, dar e de ceie mai multe orĭ acoperită, ascunsă de ochiĭ lumiĭ, și acești ochiĭ văd mai cu samă pe cei ce mai mulțesc puterea, pe eroiĭ de cire orĭ pe paiați, carĭ în traiul lor de-o clipă — aduși de vânturi vestejitoare de sănătăți, să par stăpâni pe adevărată putere.

Las să se înșele și eĭ cei puțin pe un moment, că trăiesc, ca sunt și eĭ ceva, — căcĭ în momentul ~~următor~~ vor dispărea, să nu mai apară pe scena vieții, care scenă însă nicĭ când nu va fi goală de cei de categoria dior, căcĭ se nasc cu nemiluita.

Las' să fie așa, căcĭ cel ce are în sine putere de viață tot va remânea. Las', las, dar cum să laș când te doare? cum să laș când vezi că-ți sug sângele? cum să laș când vezi că-ĭ nedreptate?

Și de unde vin indivizi acestia, muștele acestea de o zi, dar carĭ au ac veninos,

cu care înţapă la sigur, căci mai numai de aceea au venit să înţepe. — dar a căror ace-venin rămân în trupul naţiunii pe care o au cercetat, şi naşte dureri adânci, produce umflături, răni, cari să vindecă încet de tot, după speţia veninului vărsat.

Din ce neamuri pornesc dar, de regulă ast fel de indivizi, sau ast fel de cete, căci de multe ori vin în cete, ca tot atâtea roiuri de muşte columbace.

Obârşia lor sunt popoarele cari au însuşiri cu totul contrare cu celea schiţate mai sus. Sunt neamuri cari adevărată putere de viaţă în ele înşile nu au, ci numai aparentă, de aceea nici nu să îndeletnicesc atâta cu propria lor fiinţă, ci mai mult cu alţii, cu trebile altora. Nu-s dedate la o viaţă internă şi adâncă, fiind că n'au basă, ci conventionalismul e viaţa lor. Toate apucăturile, toate căile şi cărările prin cari pot ajunge la ce nu-i a lor, toate linguşirile, clevetirea minciuna, înşelătoria, cu un cuvânt tot ceea ce să ţine de extern poşed pe de plin, „cu şoptele cu momele îţi întră în pele."

Se zice că jidovii sunt un popor de-o fenomenală forţă vitală, căci trăiesc împrăştiaţi în toată lumea şi tot israeliţi rămân, peste tot locul bunurile pământeşti, — banul mai ales — e în mâna lor, şi că sunt spornici.

Ei bine, eu zic că neamul acesta nu are o intimă, adevărată forţă vitală ci e neamul părăsit catesochen de pe întreg rotogolul pământului. Parasitul însă n'are putere de viaţă în sine, ci trăieşte din sângele altuia, şi dacă moare acesta din urmă — poate în urma sângelui scurs, poate din alte cause — piere şi parasitul. Unde e aici proprie putere de viaţă? De oare ce însă poporul israelit e un părăsit cu atâtea capete aproape câţi indivizi numără, şi fiind că acestea guri lacome, — atâtea câte capete, câţi indivizi — sug sânge, viaţă, din *toate popoarele* lumii, — de le iei afară pe celea săibatice — de sine urmează că poporul ăsta trăieşte şi va trăi, câtă vreme va trăi isvorul lor de viaţa dătător — *omenimea*. Şi de oare ce oameni vor fi până la capătul lumii, — şi „lepra omenimii" cum îi zice Eminescu va trăi până atunci.

Cum că e parasit poporul acesta, o ştim cu toţii, pe cum şi *felul* cum e parasit. Ştim cu toţi de unde trăieşte, de unde să îngraşe jidanul ce vine cu zdrenţele în spate, şi vinde cercei şi panglici. Şi sunt mulţi cari ştiu, cum comercianţi mici ajung mari, şi alţii ştiu să spue, cum aceşti din urmă, ori şi cei de al doilea ajung milionari. Să ştiu toate acestea.

Der altu-i năcazul. Ochii lumii sunt vrăgiţi de ceea ce văd, de ceea ce apare, să manifestează, joacă rol, şi de la neşte ochi ori simţuri esterne alterate nenatural, nu pot veni impresii sănătoase, adevărate în sufletele noastre, şi prin urmare nu judecăm adevărat, nu vedem esenţa lucrului. Şi apoi poporul izraelit ochilor impune, şi nu numai ochilor, ci tuturor simţurilor esterne prin puterea banului, prin puterea presei, prin pompa înbrăcămintelor, prin înălţimea palatelor şi titulaturilor, — ori şi numai prin gălăgia lui.

(Va urma).

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cestiunĭ din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue feţe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Floricele de câmp." Schiţe uşoare de A. C. Domşa. Preţul 1 coroană + 10 fil. porto postal.

Nr. 19. Anul III. din **„Sămănătorul"**. Revistă Literară Săptămânală cu următorul cuprins: N. Iorga. — Gheorge Bariţiu. G. Vâlsan. — Gânduri (poezie). V. Pop. — De dragul celor mici (fragment.) Eugen Ciuchi. — Nebuna (baladă). N. Iorga. şi I. Scurtu. — Cronică. Numărul 20 bani.

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toţi 8 Nrĭi, îĭ primesc cu 5·70 cor. în loc de 8·28 cor.

Cărţi ce să pot căpăta în Libraria Seminarială

Visurĭ trecute. Ciura	1.—
„Cântece" Sabo	1.—
Studiĭ şi Biografiĭ. Dr. I. Raţiŭ	2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu	2.—
Poveştĭ, I. Creangă	1·50
Vorbe înţelepte A. Popoviciŭ.	1·50
Vatra Părăsită Slavicĭ	2.—
Din Bătrânĭ	2·50
Drumurĭ şi oraşe Iorga	2·50
Poesiĭ de Alexandri.	3.—
Teatru I. II. Alexandrià 1·50	3.—
Vers şi proză Alexandrescu	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoiĭ N. Filimon	1·50
Legende şi basme Ispirescu.	1·50

Biblioteca Minerveĭ 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Posta Redacţiunii.

I. Turd. în O. m. Ce rost a avut scrisoarea Dtale? nu pricep, când prin „postă" nu ţi-s'a spus nimic. Uită-te bine, în nrl trecut nu de Dta e vorbă.

G. H. Me bucur, că eşti pe un gând cu mine. La revedere cât de des!

A. V. Pentru motivul, că s'a pus ca loc de întâlnire Pesta, putem foarte uşor călători împreună până acolo. Veţi fi avisat de ziua plecării.

Dr. T. V. F. Am primit anticipaţia de 40 cor. pentru doue persoane. Vivant sequentes!

B. O. C. S'a publicat deja chiar în foaia noastră.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

marca fabriceĭ

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşĭ póte însa-şĭ pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatuluĭ de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi poşede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscinţă.

Işĭ are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţĭ

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (8—52)

Un vis mântuitor.

O adevărată istorisire din viață. Povestire de IOAN SCHULZ de N. Komlós.

— Reproducerea oprită. —

„Și nu crezi, că un vis póte se mântuéscă și viéța omului?".

Acésta m'a întrebat prietinul meŭ Ioan când l'am revĕdut în anul trecut pe la Crăciun, și când privindu-l neîncredĕtor a continuat ast fel:

„Bagă de samă dară! Tocmaĭ acum e anul am fost la Iosif pe care și tu îl cunoscĭ și care, acum, e cantor, și care mĭ-a povestit cum l' mântuit pe el un vis. Întréga lui familie i-a fost morbósă și însuși suferea de *influință* și *dureri prin picpt* și scuipa și sânge, sócră-sa avea *sgârciuri* de *stomac,* și *junghiuri,* copiĭ eraŭ în *grumăzare* și în *zapor;* el însuși era așa de morbos în cât s'a și mărturisit ne mai sperând, că se va scula vre odată. Dimineța după mărturisire s'a sculat zicênd cătră femeie:

„Marie, eŭ am visat, că am cumpĕrat un Călindar și m'am vindecat!"

Femeia lui Iosif, o femeie ce credea în visurĭ i-a și cumpĕrat îndată un Călindar. Abia a rĕsfoit prin el și a și fost bătătóre la ochĭ povestirea „mântuitoruluĭ de viéță" prin care se spune, că orĭ ce morb se vindecă prin renumitul **Elsa-Fluid** de **Feller.**

Maria deja și înainte de asta comandase tot felul de fluide și picurĭ, carĭ însĕ nu laŭ folosit nimica, acum însĕ veni la idea, că numaĭ **Elsa Fluidul** de **Feller** o póte mântui, și care numaĭ atuncĭ e adevĕrat dacă se comandă direct de la **FELLER V. JENŐ** farmacist în **STUBICA** Centrale 82, cott. Zágráb.

Maria a comandat numaĭ decât telegrafice 12 sticle din **Elsa-Fluid** de **Feller** cu suma de 5 coróne (de altcum maĭ puțin nicĭ nu se póte comanda). A doua zi a și sosit **Elsa-Fluidul** și încă liber de porto.

Morbosul însĕ nu a voit se ieé medicina, ci a zis cătră părintele și Maria, carĭ îl rugaŭ mereŭ ca să ieé din **Elsa-Fluidul de Feller** câțiva picurĭ: „Mie și așa nu-mĭ folosesce nimic, lăsați-mĕ se mor în pace!" Dar când femeia plângea rugându-se să-ĭ fie milă de copiĭ, el s'a lăsat învins.

La zi lua 20 picurĭ pe e bucată de zăhar și-ĭ frecaŭ trupul întreg de maĭ multe orĭ peste zi cu **Elsa-Fluid,** după care s'a simțit îndată maĭ bine. Numaĭ de cât a comandat încă 48 sticle de **Elsa-Fluid** cu 16 cor. și de 4 cor. a adus 6 tegule ***pilule*** de **Elsa** (despre carĭ încă a cetit, că sînt fórte bune pentru durere de stomac), și după 3 sĕptĕmânĭ atât el cât și copiiĭ lui și sócră-sa, carĭ cu toțiĭ s'aŭ folosit de **Elsa-Fluidul Feller** s'aŭ însănătoșat pe deplin.

„Vedĭ" imĭ zise prietinul Ioan, ast fel a mântuit un vis o întrégă familie. Când s'a lățit în sat vestea, că ce putere miraculósă are **Elsa-Fluidul** de **Feller** toțĭ morboșiĭ și-aŭ comandat acest leac de casă și toțĭ s'aŭ convins, că **Elsa-Fluidul de Feller** vindecă pe deplin și iute ***reuma, umflăturile, morburĭ de splină,*** junghiurĭ, ferbințală, sgârcifurĭ, ***batere de inimă,*** respirație grea, ***durere de dinți, mirosul greŭ din gură, slăbirea de ochĭ,*** nervositatea, morburĭ de grumazĭ, scrofule, rănĭ, înghețare, orbanț etc. etc. Acest fluid folosesce la copiiĭ ce aŭ gălbinare, ferbințelĭ, răgușelĭ, tusă, panglică. Dacă copiiĭ aŭ ceva erumperĭ pe trup, umflăturĭ pe obraz orĭ pecingine grósa trebue

„Mie și așa nu-mĭ folosesce nimic, lăsați-mĕ se mor în pace!"

unși cu **Elsa-Fluidul de Feller** și se vor vindeca numaĭ de cât. Încă și omenĭ de aceia, carĭ n'aŭ fost îndestuliți cu nicĭ un fluid din lume, azĭ folosesc și laudă fluidul **Elsa** alui **Feller.**

Mie mĭ-a făcut tare mare bucurie prietinul meŭ prin povestirea sa, pentru că și eŭ de anĭ de zile sufer, asud nóptea, nu am apetit, **râgâiŭ a acru,** am amețelĭ și is nervos într-atâta în cât nicĭ nu pot durmi.

Și eŭ am comandat 24 sticle de **Elsa-Fluid** cu 8 cor. 60 fil., și 6 tegule de **Pilule-Elsa** laxative cu 1 cor., și fie care póte zice cu conșciința liniștită, că **Elsa-Fluidul de Feller** e medicina cea maĭ bună. Cine e morbos încerce și-și comande asta medicină de la: **Feller Vl Jenő.** farmacist în STUBICA, Centrale 82. cott. Zágráb.

Fie care imĭ va mulțami pentru sfat.

25 (1—2)

Adevĕratul Elsa-Fluid alui Feller.

(**Fluidul de esență de plânte cu miros plăcut alui Feller**), provĕdut cu marca „Elsa," pe orĭ ce sticlă și pe orĭ ce instrucție trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa" și subscrierea „Feller." În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte mare s'aŭ pus în circulație din partea unor speculanți fără conșciință diferite imitațiunĭ sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid Salvator-fluid, Horgony-fluid** etc. Să ne ferim de ast fel de imitațiunĭ pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca „**Fel er**" este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o și aprobat-o.** La esposițiile din **Berlin Roma, Londra, Paris** și **Nizza Fluidul-Elsa** alui **Faller** a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roșie din Spania.

Se spedézĕ cu rambursă orĭ trimițînd baniĭ înainte:

Dimpreună	12 sticle	saŭ	6 st. duple		5.—	cor.
cu instrucția,	24 „	„	12 „	„	8.60	„
spesele de	36 „	„	18 „	„	12.40	„
posta și ladă	48 „	„	24 „	„	16.—	„
	60 „	„	30 „	„	20.—	„

La *Elsa-Fluidul* se recomândă, ca cel maĭ bun mĭjloc laxativ **pilulele Rebarbara Elsa** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur și iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare, ajută mistuirea, curățesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucțiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscință.

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Adevĕratul prav de insecte alui Feller cu marca „Elsa." Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine grajdiurĭ vii cum is d. e. muscele, purecĭi, moliele, păduchii, ștelnițele, furnicele etc.

Prin folosirea acestui prav să oruță fórte mult și finĭ efectul lui admirabil să recomândă cu tótă căldura, 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu Elsa-Fluid, la din contră singur costă 5 cor. franco.

Cine vrea se comande Elsa Fluidul de Feller și adevĕratele Elsa Pilule de Feller se o facă acésta în epistolă și se o adreseze corect la singurul fabricat:

St. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica

Centrale 82. cot. Zágráb.

Că sunt fórte îndestulit cu Elsa-Fluid Dtale o dovedesce desele mele comande. Elsa Fluidul îl voiŭ avea tot de-a-una la casa mea.

MAUERER F,
medic Fieberbrunn (Tirol.)

Femeia mea suferea de șele, de o umflătură la stomac așa că trebuia să se prindă de ceva dacă voia să umble. Și iată că după ce s'a frecat de 3 orĭ cu Elsa-Fluidul D-Tale i-s'a făcut maĭ bine. Durerea de cap îa încetat. Copilul încă mi-s'a vindecat de a horcai. KOSAK GEORGE (Miskolcz).

Visuri trecute

de Alesandru Ciura, profesor.

Schițe și Nuvele.

Prețul 1 coróná.

CÂNTECE Poesii liriee

de Emil Sabo profesor.

Prețul 1 coróná.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaș.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaș 4 Iuniu 1904. Numĕrul 23.

Archiereii români
și
Ancheta.

(=) Pentru ca să nu se poată spune, că ancheta convocată de ministrul Berzeviczy pentru a apreția noul proiect de reformă scolară, nu a ținut cont și de opinia Românilor, au primit invitare la această anchetă și doi Români — zi: doi! — Esc. Sa Mitropolitul nostru și Esc. Sa Mitropolitul Mețianu.

Pe umerii acestor doi Archierei a rĕmas povara de a escepționa și de a combate cu tot focul dragostei de neam și de biserică proiectul, care îngreunează așa de mult învățământul nostru poporal, și clătină temeliile scoalelor noastre de preparandie.

Nu avem la indemână vorbirea Mitropolitului nostru în întregime, nici foile ungurești nu publică de cât escerpte din ea. Din aceste escerpte însĕ, din comentările unor ziare ungurești, pe cum și din atitudinea nu chiar amicală, ce membrii anchetei au manifestat-o față de ambii Archierei în decursul vorbirii, ne formulăm convingerea, că vorbirea Mitropolitului nostru are acela-și tenor ca și vorbirea Mitropolitului Mețianu, pe care o cunoaștem in întregime.

Mitropolitul nostru arată imposibilitatea de a face, ca copii români să învețe în scoalele poporale *a ceti și scrie corect ungurește*. Numirul proiect nimicește dreptul disciplinar al confesiunilor. Iar cât pentru preparandii, Mitropolitu cere, între desaprobările sgomotoase a celor presenți, să se lase și pentru mai de parte confesiunilor dreptul de a crește și cualifica pe învățători în institutele existente. „Motivele cari sprijinesc aceasta cerință" (credem că de aci în colo foile ungurești reproduc textual vorbirea Esc. Sale), „se găsesc în raporturile Transilvănene. Pentru Transilvania e garantat prin lege dreptul înființării și susținerii de scoale din partea bisericilor. Mai de parte legea spune hotărît, că *bisericile nu pot fi conturbate în posesiunea și dreptul lor de dispunere asupra scoalelor*. (Mișcare în public.) Aceasta lege e încă în deplină vigoare, căci articolul de lege XLIII ex 1868 o susține expressis verbis și amplifică chiar drepturile aceste. N'ar fi deci cu scop stirbirea acestor drepturi, căci pacea religioasă a poporațiunii din Transilvania atârnă de la nestirbita lor susținere."

Din vorbirea Mitropolitului Mețianu, lăsând la o parte gravamincle de natură de drept și de natură pedagogică, relevate în mare parte și în numĕrul nostru anterior, reproducem partea referitoare la obligamântul prevăzut în proiect, de a se propune religiunea în limba magiară, la toate scoalele de stat, cu limba de propunere magiară:

„Sunt însĕ cu toată hotărârea în contra acelor dispositiuni ale proiectului din întrebare, prin care se pretinde ca în scoalele cu limba de propunere ungurească și religiunea să fie propusă în limba magiară, nu în limba confesiunei respective. Aceasta nu mai este afacere scolară, *ci este afacere bisericească*. Bisericile ortodoxe răsăritene sunt biserici naționale și chiar legile fundamentale ale patriei recunosc biserica mea, ca biserică gr.-ort. română. Nu numai limba liturgică, ci limba dătătoare de viață este pentru aceasta biserică limba românească. Fie care confesiune propovedueaseă cuvântul lui Dumnezeu în limba sa maternă și nu este putere în lumea aceasta, care ar putea să silească biserica mea a-și părăsi limba, căci prin aceasta ea insași și-ar enunța sentința de moarte. Vom vesti deci cuvântul lui Dumnezeu elevilor nostri în limba românească și în această limbă îi vom învĕța să laude pe Domnul, să săvârșească fapte bune și să-și iubească patria"....

Archiereii români, în butul desa probărilor generale și-au achitat datoria în modul cel mai demn.

Sângur episcopul gr.-or. *sârb* din Buda, L. Bogdanovici a avut loialitatea să spună, pe o coardă ceva mai domoală: „Dacă naționalitățile se alipesc de naționalitatea și religia lor, ele nu comit un lucru, ce se opune iubirii de patrie. Dispositiile proiectului în favorul limbei maghiare au provocat resens la naționalități, de oare ce se pare că scopul principal ar fi *magiarizarea naționalităților*. Îndată ce se va dovedi contrarul, nimeni nu se va pune în calea învĕțării limbei maghiare."

Și trebue să notăm mai ales, că *clerul romano-catolic* s'a dovedit și de astă dată șovinist, în cel mai mărginit înțeles al cuvântului. Ast fel canonicul Steinberger, află că proiectul nu garantează pe deplin învățarea cu succes a limbii magiare, cerând cualificarea învățătorilor în limba magiară ear pregătirea lor, în mare parte magiară; canonicul rom.-cat. Komlossy, cere, ca proiectul să se înăsprească față de naționalități, iar la cele 7 institute preparandiale ale naționalităților limba de predare și cualificațiune să fie ungurească; abatele suprem din Pannonhalma, Fehér Ipoly, face deosebire între confesiuni, cari iau parte la lucrarea *națională* a statului, cum e biserica rom.-cat., și între confesiunile, cari nu iau parte la această lucrare, față de cari statul e indreptățit la ori ce amestec!

Protestul Archiereilor nostri a fost — ceea ce era de prevăzut — glasul celor ce strigă în pustie.

În ședința din Lunia trecută proiectul a fost primit în general; desbaterea specială s'a început tot atunci și se va isprăvi, fără îndoială, cât mai în grabă.

Venivor zile. . . .

☞ Aducem la cunoscința Onoraților Domni Preoți, că ediția vechie din **Liturgier s'a epuisat,** și s'a pus sub tipar **o nóuă ediție.**

REVISTE.

Francia. Guvernul *Combes* de bună samă, că-şi va câştiga „merite neperitoare“ în istoria liberalismului şi a francmasonismului. El se silesce din toate puterile să rupă ori ce legătură, ce este între el şi între biserica catolică, de aceea în vorbirea, ce a ţinut-o în cameră a zis între altele, că pe prima Ianuar 1905 de bună samă va propune camerei un proiect pentru abzicerea concordatului; ba sperează, că îndată ce se va sfârşi pertractarea budgetului, la toamnă, să poată presenta acest proiect, căci Francia nu poate suferi, ca Vaticanul să se mestece în relaţiunile internationale ale Franciei. — Vorbele acestea cam ameninţătoare vreau să îndemne pe Papa, să-şi revoace nunţiul din Paris, ca aşa să fie şi Papa causa ruperii relaţiunilor diplomatice dintre Francia şi Vatican; la aceasta însă de o camdată nu ne aşteptăm.

Macedonia. Foarte multe ziare se ocupă acum cu soartea fraţilor Români din Macedonia, şi recunosc, că aceştiă au drept la pretensiunile lor, ca să aibă preoţi români şi liturgie română. Aceasta le cade greu Grecilor, cari ar vrea să-i asimileze pe Români, de aceea în tot feliul şi forma se silesc să arete, că pretensiunile Românilor Macedoneni sunt înjuste. Aşa se svârcoleşte şi gazeta neunită grecească: „*Eccl. Alithia*,“ care „dovedeşte“ că Românii Macedoneni după sânge sunt Greci, nu mai cât influinţa română i-a făcut să-şi câştige o limbă deosebită de cea grecească; şi apoi aceştia — după cum zice „E. A.“ aşa-s de puţini şi de răslăţiţi, în cât e imposibil să le dai liturgie deschilinită.

Serbia. Regele Alesandru n'a adus mângăietoare esperinţe din călătoria sa prin ţară. Poporul a ieşit ce e drept în calea lui, dar aclamările au lipsit, pentru că oficerii regeşti, cari se zăreau în suita lui, făceau să aţnune tot entusiasmul. Câţi-va soldaţi veterani primiţi de rege, i-au declarat espres, că aşteaptă de la el, să facă ordine în ţară.

Răsboiul Ruso-Japones. De pe câmpul de răsboiu vin ştiri interesante. Nenorocirile cad cu grămada asupra Ruşilor, se pare că-i bătaia lui Dumnezeu asupra capului lor. Lupta ce s'a dat în Joia trecută la Kintschou e una dintre cele mai sângeroase pe care istoria răsboaielor poate să ne-o arete şi din care se vede că Japonesii sunt decişi sau se învingă sau se moară. — E de admirat în acest soldat mărunt şi galbin dispreţul cu care se uită în faţa morţii. — Generalul Japonez *Oku* raportează despre lupta de la *Kintschou* următoarele:

Miercuri sara ne-am pregătit de atac decisiv şi încă în decursul zilei am început esecutarea planului nostru. Flancul drept îl forma divisiunea 4, centrul divisiunea 1, flancul stâng divisiunea 1, flancul stâng divisiunea 3. Informaţiunea aceasta am înaintat spre *Kintschou* şi spre înălţimile de la *Naosao*.

Timpul era foarte viforos şi către meazănoapte se lasă o negură deasă; cu toate acestea o divisiune a atăcat una din posiţiile întărite ale inimicului, pe care în curând am şi ocupat-o.

Atacul contra înălţimilor de la Naosao trebuia să se înceapă la oarele 2.40 dimineaţa, însă din causa negurei dese tunurile noastre n'au putut deschide focul, de cât după oarele 3. De la 6 oare dimineaţa ne-a sprijinit şi canonada a patru vase de răsboiu. Inimicul a răspuns cu toate tunurile, ce le avea, şi în curând se începu un *teribil duel de artilerie*. După o canonadă de trei oare, focul rusesc slăbi şi trupele noastre de infanterie au primit ordinul de înaintare. Deşi tunurile rusesci începură a manevra iară-şi cu mare forţă, totuşi pedestrimei noastre i-a succes a se apropia la 500, apoi la 300 paşi de lucrările de apărare esterne a le Ruşilor. La oarele 11 i-a succes artileriei noastre a face să amuţească focul din toate *forturile deschise* rusesci; doue baterii rusesci s'au retras

FEUILLETON.

Despre cei doisprezece fraţi, ce-şi caută neveste douesprezece surori.

(Din Haltrich: Deutsche Volksmärchen aus Siebenbürgen).

Un om a avut 12 ficiori şi când erau mari le zise aşa: „Voi să nu ve căsătoriţi, până nu veţi afla 12 fete într'o casă!“ Feciorii erau supăraţi şi ziceau: „Unde vom afla noi la o casă 12 fete?“ Deci cel mai mare plecă în lume, doară va afla o casă, la care să fie 12 fete, dar mult timp trecú, şi el nu se mai întoarse; aşa fiind lucrul, plecă şi al doilea şi nici el nu se mai întoarse, şi apoi plecă al treilea şi ai patrulea şi tot aşa până la al 11, şi care cum mergea, mers era, înapoi nu se mai întorcea. În urmă plecă al doisprezecelea ficior să caute casa cea cu 12 fete. Calea-i era printr'o pădure deasă. Aci-i ieşi înainte un moşneag şi-i zise: „De unde, până unde, ficiorule?“ — „Caut pe fraţii mei şi pe cele douesprezece surori dintr'o casă, pe care vrem să le luăm de mueri!“ — „De me slugesci un an, ţi-le *însămn* eu toate!“ zise moşneagul. — „Un an nu-i cel lucru mare,“ se cugetă ficiorul şi rămase slugă la moşneagul. Şi slugi cu credinţă şi în timpul acela se făcù vânător ales. După ce se plini anul, îi cinstí bătrânul o puşcă şi îi zise: „Cu aceasta nimereşti tot, ce-i voi! Mergi numai înainte prin pădure şi vei da de o colibă, în care şede o strigoaie, aceea a străformat pe cei 11 fraţi ai tăi în stan de piétră; de ar fi rămas ei în slujbă la mine, nu li se întâmpla nimic, dar ei au fost prea sumeţi şi nu voirá a slugi. După ce ajungi acolo, ţine puşca tot în mână, că atunci nu-ţi poate strica nimic strigóia!“

Mergând ficiorul pe cale, îl cuprinsă dorul de a-şi cerca puşca şi îndată zări un leu. „Chiar bine-mi vi în cale!“ cugetă el şi întinse puşca spre leu. Dar leul îi zise: „Nu puşca, că ţi-a părea rĕŭ; eu sunt împăratul tuturor dobitoacelor cu patru picioare; ia părul acesta de la mine şi când vei „avea lipsă de mine, freacă-l numai între degete şi îndată îţi voiu veni într'ajutor eu cu toate dobitoacele mele!“ El lăsă puşca-n jos, luă părul şi merse mai departe; de odată zări în vĕzduh un vultur mare; numai de cât îl luă la ţăi şi voi să tragă cocoşul puştii. Dar vulturul îi zise: „Nu puşca, că ţi-a părea rău; eu sunt împăratul pasărilor; ia peana aceasta, şi când vei avea o lipsă mare, freacă-o în degete şi numai de cât ţi-oiu veni într'ajutor eu cu toate pasările mele!“ El lăsă puşca-n jos, luă peana şi merse mai departe. Mergând el aşa dă de-o apă mare şi în ea vede un peşte grozav. „Stai,“ cugetă ficiorul, „pe acela doară-l voi putea împuşca!“ Când voia însă să sloboadă puşca, îi strigă pescele din apă: „Stai, nu mă puşca, că-ţi va părea rău; eu sunt împăratul tuturor bidigăniilor din apă; ia solzul acesta şi când vei ajunge în vre-o lipsă mare, freacă-l numai între degete şi te gândesce la mine, că de loc voiu veni cu tot norodul mieu, să-ţi ajut!“ El lăsă puşca în jos, luă solţul şi merse mai departe. Nu preste multă vreme ajunse la o colibă; acolo şedea strigoaia; el întră fără frică în lăuntru şi zise: „Strigoaie numai de cât să-mi dai pe cei 11 fraţi ai mei, că de nu te împuşc!“ Dar strigoaia rise cu hohot şi zise: „O tu viermuleţ prost, împuşcă cât vrei, că mie nimic nu-mi poţi strica; că se şti, viaţa mea nu-i în mine, ci-i departe de aci, foarte departe. Într'un munte închis este un lac; pe lac înoată o rată, în rată este un ou, în ou arde o lumină, aceea îi viaţa mea; de o poţi tu pe aceea stânge, atunci îi gata viaţa mea, dar mai curând nu; dar una ca aceea în veci nu se poate întâmpla, şi de aceea nici nu-ţi vei mai vedea fraţii!“ Atunci se mânie ficiorul şi strigă:“ Să vezi acum ce gust are plumbul din puşca mea!“ şi el împuşcă odata, de doue ori, de trei ori după olaltă, dar în zădar, gloanţele nimeriau pe strigoaie şi străbăteau prin ea, dar ei nu-i strica nimic, sta-n sus şi rîdea de năcasul ficiorului. Dar fiind că el ţinea puşca tot în mână, nu se putea apropia de el nici nu-i putea face ceva rău, că alt cum l'ar fi fermecat şi schimbat te miri în ce bazaconie ori în piatră, ca pe fraţii lui. În urmă se lăsă de puşcat şi zise: „Aşteaptă tu numai, o se afu eu viaţa ta!“ Cu aceste plecă la cale şi ieşi din pădure afară; în urmă văzu muntele. „Nu poate fi altul,“ cugetă el şi merse într'acolo. Dar când ajunse acolo, nu scia pe unde să între între munţi. Atunci îşi aduse aminte de leu şi luă părul între degete şi-l frecă între degete şi numai de cât fu aci leul cu tot felul de dobitoace după el şi-l întrebă ce poruncesţe? „Să-mi mutaţi muntele acesta de aci!“ Şi în câte va minute nu mai fu nici urmă de munte în acel loc şi în locul lui era un lac cu apă limpede şi pe el înota o rată. Aceasta numai de cât se ridică în vĕzduh, voind să sboare. Atunci ficiorul frecă numai de cât peana vulturului în mână gândindu-se: Ce

pe platoul de lângă Nankualin, de unde din când în când puşcau asupra noastră.

La oarele 10 o canonieră inimică, pe care Ruşii o investiră cu tunuri, a întrat în portul Talienvan, de unde deschise un *foc ucizător* în contra divesiunei 3. Afară de aceasta au mai sosit cinci canoniere, din cari voiau să debarce soldaţi ruşi, însă ei observând pe soldaţii noştri, s'au retras. Ruşii au pus atunci în linie de foc 41 tunuri, cari puşcară tot contra divisiunei 3. Canonada aceasta a durat până la oarele 7 d. m., ghiulele aveau o bătae de *7000 metri,* aşa că tunurile noastre nu puteau să facă nimic. Rusii aveau o puternică posiţie pe înălţimile de la Naosao. Ei ocupară un platou pe deal care se sfârşia într'un preţipiş repede. Pe dealul acesta Ruşii înstalaseră 70 tunuri de munte şi 10 tunuri cu tir repede; afară de aceasta încunjurară colina cu mine esplosive, cu şanţuri şi gard de sârmă. Artileria noastră a desfăşurat o putere supraomenească pentru a nimici aceste întăriturí de apărare, pentru ca ast-fel să facă a înceta focul inimicului şi să acopere infanteria năvălitoare. Tunurile rusesci însă au desfăşurat *resistenţa cea mai mare ce se poate închipui*, şi noi nu puturăm să dăm înainte. Până la oarele 5 d. a. zădarnic ne-am încercat a sparge drum infanteriei. Afară de aceasta a treia divisiune înainta aşa de mult, în cât *inimicul o împresura din toate părţile.* Ruşii îşi întăriră pedestrimea contra flancului nostru stâng şi au încercat un atac contra divisiunei 3. Îi sprijineau şi bateriile instalate lângă Nankualin. La aceasta se mai adaugea că bateriile noastre aproape nu mai aveau ghiule şi eram deja pe punctul de a ne retrage tunurile. Ast-fel nu ne-a remas, de cât a mai face o încercare de a lua cu asalt posiţiunile ruseşti.

Pe când, aşa dar, bateriile noastre au început canonada, divisiunea a treia înainta cu *curagiu indescriptibil* contra inimicului, *focul teribil al tunurilor ruseşti însă ne-au causat pierderi aşa de mari, în cât devisiunea a fost silită să se retragă.* Ajungând la poala dealului, ea a primit din nou ordinul de a cuceri cu asalt posiţiunile ruseşti. Trupele năvăliră contra colinei, călcând pe cadavrele camarazilor căzuţi. Din norocire în momentul acesta vasele noastre de răsboiu au început să atace cu focuri de tun flancul stâng al inimicului sprijinite fiind şi de regimentul nostru 4 de artilerie. Tot atunci flancul stâng al Ruşilor fu atacat şi de divisiunea 4 şi soldaţii noştri, cu strigăte viforoase de „banzai", au ajuns pe platou. În curând şi prima divisiune porni, cu dispreţul morţii, şi învingând piedecile năvăli pe deal, unde om contra om se lupta cu pistolu, cu spada şi baioneta. Inimicul fu ast-fel respins şi din ultima-i posiţiune. Sara drapelele japoneze fluturau pe înălţimile cucerite. Ruşii s'au refugiat spre Port-Arthur, după ce asvârliră în aer toate magaziile. Pierderile noastre sunt de *3500 oameni.*

În lupta aceasta perderile Ruşilor în oameni sunt la 500 de morţi, 80 de tunuri şi mai mulţi prinsonieri. Ruşii după aceasta înfrângere s'au retras în Port-Arthur. Kuropatkin care cu armata sa se afla în Mandşuria se spune că — la ordinul Împăratului şi-ar fi părăsit posiţia grăbind să deie ajutor Port-Arthurului.

Dacă e adevărată această ştire atunci Kuropatkin va ajunge între doue focuri japoneze.

Ştirile cele mai noue din isvor engles şi frances spun că generalul Japones a sdrobit cu desăvârşire armata lui Rusă de sub conducerea lui Kuropatkin. Aceste sciri însе nu sunt oficios confirmate.

---

ispravă bună mi-ar face acum vulturul!" Şi atunci vulturul fu aci cu tot norodul lui de paseri şi-l întrebă. Ce poruncă-mi dai?" Prindeţi-mi numai de cât raţa aceea, şi mi-o aduce-ţi în coace!" Atunci paserile se repeziră toate după ea şi — câte se putură apropia de ea — toate ciupiră ceva din ea şi veniră să aducă la ficior; numai pene şi mici bucăţele îi adusera din ea. Dar el zise: „Vai, ceea ce-mi trebue, nu mi-aţi adus; unde-i oul?" „Acela a căzut în lac!" răspunseră pasările, iar ficiorul luă solzul şi-l frecă între degete ungeîndu-se la împăratul peştilor. Acela înca se ivi de asupra apei numai de cât cu tot norodul lui; era plină faţa apei de bidiganii de apă, cât nu vedeai nici un strop de apă. Iar ficiorul le zise: „Căutaţi şi-mi aduce-ţi oul, ce a căzut de la raţă-n apă!" Atunci toate se corliră în apă şi după puţin timp veni chiar împăratul peştilor cu oul în gură. Ficiorul îl luă şi merse cu el repede la strigoaie şi-i zise; „Uită-te, aci-i viaţa ta, îndată o fac toată ţâră de nu-mi aduci fraţii vii aci!" Acum tremura strigoaia din tot trupul. Luă o verguţă verde şi merse la cei 11 bolovani de piatră, ce erau înaintea colibei; îi lovi cu verguţa şi se sculară cei 11 fraţi şi li-se părea că s'au trezit dintr'un vis greu: Fratele cel mai mic le zise: „Vede-ţi voi aceasta-i strigoaia ce ve fermecase, dar acum e gata şi cu ea!" cu aceste vorbe aruncară cul de pământ, cât tot ţiră se făcu şi stânse luminiţa, ce se afla în ou, iar strigoaia căzu moartă la pământ.

Apoi plecară cei 12 fraţi toţi împreună să-şi cause mirese şi în urmă aflară o casă cu surori. Ei le duseră la ei acasă la tată-so şi făcură un ospăţ mare şi erau voioşi şi fericiţi si pote şi azi trăiesc, de-n'au murit.

Trad. de Ioan Pop Reteganul.

VISITAŢIE CANONICĂ.

I.

Tr. Oraviţa 26 Maiu n.

Zi de bucurie pentru unele parochii din Protopopiatul Oraviţei a fost ziua de 21 Maiu a. c. În acea zi a sosit în mijlocul nostru prea bunul Archiereu Episcopul Vasile însoţit de Il. Sa prelatul canonic Boroş. Ilustritatea Sa în 20 Maiu noaptea a sosit la gara Oraviţei, unde l-a întâmpinat esmisul comitelui suprem: protopretorele Oraviţei cu protopopul Poruţ. În ziua următoare a făcut visita directorului suprem a societăţei căilor ferate Kinsky din Viena, carele se afla aci, ca supremului patron alor şepte parochii din Diecesă, cum şi la toţi fruntaşi din Oraviţa. A vizitat biserica gr.-cat. din Oraviţa şi a ţinut o vorbire credincioşilor, a cercetat şi zidirea nouei scoale ce se află în lucrare şi se ridică în nemijlocita apropiere a bisericei de acolo.

După amiaz la oarele 4·30 însoţit de prelatul Boroş, protopopul Poruţ protopretorele Madsolovsky adv. Dr. Nedelcu şi Dnul Vasile Mărginean a sosit în parochia Ticvanul mic, unde în sunetul campanelor şi între aclamările credincioşilor a mânat drecte la s. biserică, unde a fost întâmpinat de către parochul locului la uşa cea mare, presentându-i-se s. Cruce şi s. Evangelia spre sărutare, apoi a întrat în biserică. În uşa altariului parochul l-a binevenitat, apoi prea bunul Archiereu ţine o vorbire către mulţimea cea mare a poporului, după finirea căreia întră în s. altar şi dă binecuvântare. După acestea vizitează vasele, vesmintele sacre şi s. prestol, pe cum şi interuul bisericei, apoi merge la cuartirul parochial, vizitează şi subscrie protocoalele oficioase, şi încântat de cele văzute şi îndestulit cu biserica, îndeamnă poporul ca să-şi zidească şi scoală. Apoi între aclamări nesfârşite porneşte spre Ticvanul mare. Aci la uşa curtei bisericei este salutat Archiereul de veteranul paroch protopop Dem. Rusu, apoi la uşa bisericei, îl salută protopopul Poruţ, după acesta Archiereul răspunde în cuvântarea ţinută către mulţimea poporului adunat. În fine întră în biserică, recitează câte va rugăciuni şi apoi făcând şi aci cuvenita visită se depărtează din s. biserică, de aci merge la scoală, acolo ţine o vorbire scolarilor şi părinţilor acestora, cari erau de faţa, pe pruncі îi îndeamnă ca să cerceteze scoala să înveţe să cante biserica şi să se alipească de preot şi docente cari îi sunt cei mai buni şi adevăraţi conducători ai lui, era către părinţii dice ca să-şi trimeaţă pruncii regulat la scoală, în fine să întreţine şi cu cei mai mici scolari şi între aclamări sgomotoase să depărtează din scoală. La locuinţa parochului Russu, se întreţine cu mai mulţi fruntaşi, apoi fiind timpul înaintat mulţămind pentru buna primire şi spunând încă odată că dorul şi iubirea faţă de ei l-a adus, însoţit de mai multe trăsuri şi fruntaşi ai acestei parochii, întră urale de nesfârşită bucuria la oarele 6·13 să depărtează din parochie, şi trecând peste Cacova la oarele 7·20 soseşte în parochia Greovaţ, aci să da jos din trăsură, înaintea capelei, e bineventat de parochul Vasile Pascu condus în capelă face o scurtă rugăciune,

ţine o vorbire mulţimei de popor, vizitează capela, vasele şi ornatele sacre, apoi între urale se departă din capelă, afară se întreţine cu mai mulţi credincioşi, şi fiind timpul înaintat pleacă spre Oraviţa, de unde în 22 Maiu la oarele 4 dimineaţa a plecat spre Biserica albă apoi cu trenul a călătorit la Boziaş şi de aci cu vaporul pe Dunăre pe la Orşova. Adacaleh la Poarta de fer, şi prin băile herculane s-a reîntors sănătos lareşedinţa sa.

Va fi nemitată de noi visita aceasta, căci ea ne-a dat ocasie să simţim căldura dragostii ce bunul Archiereu are faţă de noi, ne-a întărit poporul în credinţă şi prin părinteştile sale sfaturi l'a făcut să fie şi cu mai multă atragere către biserică şi scoală.

II.

Comloşu-mare la 25 Maiu 1904.

Un oaspe prea plăcut a avut comuna noastră în ziua de 24 Maiu. Ilustritatea Sa Domnul Episcop de Lugoş Dr. Vasile Hossu însoţit de Ilustr. Sa Dl canonic-preist Ioan Boroş şi Clarisimul secretar Dr. D. Fireza a ostenit la Comloşu-mare, unde a făcut văzuta Alteţei Sale Mileva Naco ducesă de San-Marco, marei binefăcătoare a acestei parochii.

A visitat scoala, biserica, claustrul rom.-cat. şi a făcut unele visite la onoraţiorii de căpetenie, a primit pe membrii senatului scolar şi cuatoratul bisericesc însoţiţi de alţi credincioşi adresând unui fie cărnia câteva vorbe părinteşti.

Primirea din partea Alteţei Sale a fost cât să poate mai afabilă şi prevenitoare. Echipagiul dânsei şi o altă trăsură de gală au fost pusă la dispunerea înaltului oaspe atât de la gara Jombolea până la Comloş şi îndărăpt cât şi în comună.

La 1 oară a fost prânz la Alteţa Sa, la care pe lângă sus numiţii au luat parte şi Dr. Laurean Luca parochul loculni şi protopopul Torontalului apoi directorul dominiuini Adolf Otto. Sub durata prânzului corul gr.-cat. a întonat câteva cântări în onoarea Înaltului Prelat.

La 3 oare a plecat către Lugoş lăsând în inimile tuturor prea plăcută impresie. Dumnezeu să-l trăiască întru mulţi fericiţi ani.

x.

III.

Valea jiului, Iunie 1904.

Mai marele nostru Păstor, Prea Sfinţitul Episcop al Lugoşului, Ilustrissimul Domn Dr. Vasile Hossu ne-a învrednicit ca cu potenţată strălucire să prăznuim Sfintele Sărbători ale Pogorârii Spiritului Sfânt din anul acesta prin venirea Sa în mijlocul nostru. Cât ce a ajuns în Ardeal, la gara Deva, inteligința noastră s'a grăbit a ieşí întru întâmpinarea iubitului păstor şi a-l asigura de nestrămutata sa dragoste. Acelaşi lucru s-a repeţit la gara din Piski, unde Ilustr. Sa a fost salutat de protopopul *Ioan, Pop,* al Hunedoarei, şi la gara din Haţeg unele l-a bineventat cu mult entusiasm vicariul Haţegului *Dr. Iac. Radu.* Ajuns la Petroşeni şi săvârşind aci în prima zi de Rusalii liturgia solemnă în biserica noastră care a fost provăzută cu iconostas nou, iar a doua zi consacrând biserica nouă din Paroşeni, a continuat apoi visitaţiunea canonică în Lupeni şi pe rând în toate parochiile din districtul protopopesc al Jiului. Cele mai rodnice impresiuni au rămas pe urma Prea Sfinţitului nostru Episcop, carele neostenit s'a arătat propoveduind evanghelia în toate parochiile districtuali, ascultând mărturisirea credincioşilor şi făcând rugăciuni de deslegare pentru răpausaţi. Dee ceriul ca răsplătite să fie nespusele osteneli ale lungului şi greului drum şi ale îndelungatelor servicii dumnezeeşti, şi bunul Dumnezeu să-l ajute a-Şi vedea cu ochii efectele salutări ale acestei visitaţiuni canonice, cari şi-au ridicat valoarea şi prin aceea, că aici la marginea diecesei le-a perfăcut. Iar noi preoţii districtuali mulţămită aducem Archiereului nostru, că ne-a uşurat păstorirea sufletelor credincioase prin Înalta Sa povăţuire şi spriginire archipăstorească.

A. P. B.

Peregrinaj la mănăstirea Prislopului.

Poniceşti 25 Maiu 1904.

În 22 Maiu a. c. s-a ţinut peregrinajul la mănăstirea Prislopului, situată pe teritoriul comunei Silvaşul-superior. De mai mulţi ani s-a introdus usul frumos, laudabil şi folositor, de a-se face. — În dumineca următoare după 21/8 Maiu, — peregrinaj la mănăstirea Prislopului, în amintirea *„S. Apostol şi evangelist Ioan teologul“*, care este *„hramul“* aceleia. Toate peregrinajele făcute în anii trecuti, au fost edificătoare şi numeroase; dar cred că nu esagerez atunci, când afirm, că un peregrinaj mai numeros, şi mai plin de sâmţământ religios, ca cel actual, poate numai în zilele sale de glorie şi mărire, va fi văzut această sfântă mănăstire! Cât privind grupurile tot mai numeroase de credincioşi, conduşi de păstorii lor sufleteşti, cum pogoară de pe toate potecile ce şerpuesc printre colinele, cari aşa de simetric împrejmuesc mănăstirea, mi-au venit în minte cuvintele: *„ridică împrejur ochii tăi Sione şi vezi, cum vin de la răsărit, de la apus şi de la miază-zi fii tăi“!* Cu deosebire măreţ, împosant şi mişcător a fost peregrinajul, ne mai usitat până aci. — al credincioşilor din jurul Orăştiei, cari veneau în procesiune sub conducerea M. On. *Dr. Valer Tr. Frenţ,* admin. protop. al Cudşirului, şi al credincioşilor din parochia Cârneşti condus de către parochul *Romul Barbescu.* Deja către 7—8 oare aglomeraţia poporului credincios era neîndatinat de mare. În chiliele de lângă biserică preoţii: *Teofil Tustean,* paroch în Tustea, *Beniamin Popoviciu,* paroch în Băcia. *Ioan Itul,* paroch în Haţegel şi *Iustin Ţiarină,* preot în Păucineşti, — ascultau mărturisirea credincioşilor *Nicolau Muntean,* adm. protop. al Uipiei-Trăiane, afară în liber, cetea rugăciunile îndatinate înainte de sfânta mărturisire.

Cu ne esprimabil regret s-a înformat atât clerul cât şi poporul credincios present, că Ilustrităţii Sale Prea Sfinţitului Domn Dr. Vasiliu Hossu, episcopul Lugoşului, împrejurările schimbate, — interese mult mai vitale ale sionului şi neamului românesc, reclamându-i presenţa în altă parte, — nu i-au permis a participa la acest peregrinaj după cum se anunţase. Tare sum predispus a crede că încurgerea poporului credincios la mănăstire, în număr aşa de mare, cu această ocasiune, în mare parte este a se a scrie împrejurări, că se anunţasă de timpuriu venirea Prea Sfinţiei Sale şi ast-fel poporul cu dor ferbinte şi cu drag a alergat să-l vază, să-l cunoasca să-l salute şi să-şi arete stima, încrederea şi adhesiunea sa faţă de Archiereul său.

După 9 oare s-a început oficiarea sfintei liturgie. — celebrată afară sub ceriul liber. — pontificând Vicariul Haţegului *Dr. Iacob Radu,* asistat de către *Ioan Pop,* protop. în Hunedoara. *Nicolau Muntean,* adm. protop. al Uipiei-Traiane, *Dr. Valer T. Frenţiu,* adm. protop. în Orăştie, *Sofroniu Oltean,* paroch în Rechitova, *Petru Cheţan,* paroch în Dânsuş. *Dionisiu Dobrean,* paroch în Sântă-Maria-Orlea, *Vasilie Cetăţan,* paroch în Sub-cetate. *Ladislau Nandra,* paroch în Silvaşul-inferior *Romul Barbescu,* paroch în Cărneşti, *Ioachim Eliu,* paroch în Pesteana, *Iacob Nicolescu,* paroch în Clopotiva. *Beniamin Popoviciu,* paroch în Băcia. şi *Liviu Varvoniu,* adm. parochial în Peşteniţa. Solemnitatea serviciului divin nespus de mult a ridicat-o corul mixt, care sub conducerea parochului *Ioan Avram,* din Spini, — melodios şi tare frumos a cântat răspunzoriele la sfânta liturgie.

După cetirea sfintei Evangelie Vicariul *Dr. Iacob Radu,* de pe un loc mai ridicat, a ţinut o predică, cu un avânt oratoric aşa de perfect şi cu cuvinte aşa de înţelegibile cât au pătruns, şi mişcat, atât de profund inimile tuturor ascultătorilor presenţi.

După finirea sfintei liturgie, până ce *Nicolae Muntean,* şi *Dr. V. Traian Frenţiu,* au cuminecat, în sfânta biserică mai mult de 300 de credincioşi, afară sub ceriul liber s-au făcut rugăciune pentru ploae, — de care în această regiune era foarte simţită lipsă, — actualminte ceriul s'a îndurat vărsând o fecundă ploaie în întreg ţinutul Haţegului.

În decursul serviciului divin, din când în când, ceriul trimitea rari picături de ploaie, ca şi când ar fi lacrimat de bucurie pentru rugăciunile caide, suspinurile de pocăinţă umilite şi întoarcerea poporului Său!

După ameazi, 7 preoţi au servit sfântul maslu mai multor credincioşi greu bolnavi! iar poporul în perfectă ordine, liniştit şi mângâiat, s-a întors la ale sale!

Ca taxe voluntare, în favorul sfintei mănăstiri de la asistenţii la sfintele daruri, amintirile sub sfânta liturgie, donaţiuni benevole la sărutarea sfintei cruci şi a icoanei de pe mormânt şi pentru stropirea cu apă sfinţită s-a încassat o sumă, care cred, că trece mult preste 200 coroane.

Inima nu-mi concede să încheiu acest raport fără, a face un sincer şi calduros *„Apel“* către On. fraţi preoţi! *„Cum sunt preoţii aşa sunt şi popoarele“* a zis cel mai vestit pontifice roman papa *„Gregoriu cel Mare“*. Poporul românesc, — prin suferinţele sale aproape de două ori milenare, a avut timp şi ocasiune destulă a-şi espia păcatele Sale şi a strămoşilor săi şi cred că a sosit timpul, ca acest popor bun şi blând, să ajungă la limanul fericirei temporale şi eterne! Acest liman însă, este încă tare depărtat, şi numai aşa sunt prospecte a-l

ajunge cândva, dacă *„toți“* preoții sĕi, vor fi la culmea chiemărei lor apostolice și cu întreg devotamântul sacrificându-se pe sine pentru binele, deșteptarea și luminarea poporului românesc. — în mintea și inima, cărora credința în Dumnezeu și în un venitor mai bun încă nu este total dispărută, ci este numai amorțită acoperită fiind de *vălul* erasei ignorațe și al superstiței rușinoase. De la preoți se pretinde a rupe, în bucăți acel *„văl“* rușinos, detestabil și periculos; și a însufla, în mintea și inima iubitului popor român credința, speranță și iubire în Dumnezeu, în un venitor și destin mai bun!

Finind acest raport îmi permit, a îndrepta o rugare către Prea On. Domn *Dr. Iacob Radu,* (Vicariul Hațegului) președintele curatoratului administrativ al mănăstirei, să binevoiască a dispune ca în venitor, cu ocasiunea peregrinajului la mănăstire, — nu *„una“* ci cel puțin *„trei“* predici să se țină credincioșilor d. e. la începutul sfintei liturgie, după cetirea sfintei Evangelie, și la finea sfintei liturgie, — Mulțumită Domnului, preoții calificați și deplin apți, spre acest scop, nu ne lipsesc, — căci poporul credincios e dornic, de învățătură, cu drag, pacientă și încordată atențiune ascultă predicele bine predate și în stil poporal concepute și rostite! Se facem această folositoare inovațiune, ca să nu ni să poată imputa odinioară, că credincioșii au cerut: *„și nu era cine să le împartă lor nutremânt spiritual“!* Iar pentru rostirea predicilor ar fi consult a se improvisa, un fel de amvon — din înălțimea cărnia, oratorul se poată predomina întensitatea publicului ascultător de o parte; iar de altă parte publicul să poată vedea persoana lui, prin ce predica mult ar câștiga în efect!

I. Ț. p.

Ordinea esamenelor publice,

ce se vor ținea cu elevele școalei de fetițe din Blaj cu ocasia închierii an. scol. 1903/4. Amăsurat hotărârii luate în conferința corpului didactic a numitei scoale, ținută la 27 Maiu a. c. esamenele publice de închiarea an. scol. se vor ținea în zilele de *20, 21,* și *22 Iunie* a. c., iar în *23 Iunie va fi servițiu divin, împreunat cu doxologia cea mare în capela internatului de fetițe,* după care imediat va urma *vestirea resultatelor și împărțirea premiilor.*

Luni, 20 Iunie a. c.

a) Înainte de amiaz:

De la 9—10 clasa I. și II. primară, esamen din toate obiectele de învățământ,

De la 10—12 clasa III. și IV. primară, esamen din toate obiectele de învățământ.

b) După amiaz:

De la 2—4 clasa I. civilă, esamen din toate obiectele ordinare de învățământ.

De la 4—6 clasa II civilă, esamen din toate obiectele ordinare de învățământ.

Marți, 21 Iunie a. c.

a) Înainte de amiaz:

De la 8—11 clasa III. civilă esamen din toate obiectele ordinare de învățământ.

b) După amiaz:

De la 3—6 clasa VIII. superioară, esamen din toate obiectele ordinare de învățământ.

Miercuri, 22 Iunie a. c.

De la 8—10 esamen din l. franceză.
De la 10—11 esamen de musică.
Tot timpul cât vor dura esamenele sunt espuse la vedere publică lucrurile de mână pregătite de fetițe în decursul anului școlar.

Joi în 23 Iunie a. c. Clasificări și premii.

Blaș, la 9 Iunie 1904.

Direcțiunea școalei de fetițe.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Spectabilul Domn Dr. Alexandru Bohățel din Cluș, cunoscând starea bisericei române din Teaca a binevoit a oferi cassei bisericesci 10 cor. și scoalei alte 10 coroane. Asemenea și dl Ioan Buzea cu soția Maria, mare proprietar pe Valea Milașului, originar din Zărnești ne oferi un rînd de vestminte bisericești frumoase în preț de 80 coroane. Pentru acestea fapte nobile în numele curatoratului bisericesc le esprimăm și pe această cale călduroasele noastre mulțămite, pentru cari nu vom înceta a roga pe bunul Dumnezeu să le răspătească înmiit. Teaca în 26 Maiu 1904. *Clemente Raicu,* v.-prot. gr.-cat.

În memoria Episcopului Pavel. Primim următoarele șire: Au trecut doi ani și iarăși am stat cu durere la altariul Domnului în biserica din Sat-Slatina la mormântul neuitatului episcop Mihail Pavel. În această aniversară dureroasă am servit sfânta Liturgie și făcut părăstas pentru repausul sufletului nostru Mihail. Sfinte Părinte roagă-te bunului Dumnezeu și Maicei Preacurate pentru neamul tău, roagă-te pentru poporul iubit din Maramurăș. — Memoria ta va fi eternă în Marmația. Sat-Slatina 1 Iuniu n. 1904. *Tit Bud,* Vicariul Maramurășului.

Hymen. În Dumineca Ss. Rusali s'a logodit *Dr. Danilă Sabo,* cand. de advocat cu dșoara *Augusta Ciato,* fica repausatului advocat Ludovic Ciato. — Luni profesorul *Octavian Prie,* s'a logodit cu dșoara *Elena Nestor,* fica profesorului Silv. Nestor. — Marți s'a cununat la Sâncel clericul abs. *Sever Frățilă,* cu domnișoara *Leontina Bran,* fica repausatului protopop, Zah. Bran. — La mulți ani!

Escursiune școlară. Peste 70 de studenți de la institutele noastre din Brașov însoțiți de profesorii lor, au plecat în o frumoasă escursiune de studii; Sinaia, București, Constanța, și Maria-neagră. — Studenții noștri încă vor pleca zilele acestea să visiteze băile de sare de la Uioara.

Bánffy — deputat. Șeful *noului partid* br. Bánffy D. fost ministru president, a fost ales deputat în Seghedin. Lupta a fost crâncină.

Distincțiune meritată. Cunoscutul profesor *Niculau Iorga,* de la universitatea din București, pentru scrierile și lucrările sale istotice, a fost decorat cu medalia „Răsplata muncii“ cl. I. — Felicitările noastre!

Masa studenților a primit de la institutul *„Porumbăceana“* cor. 15. *„Furnica“* 50 cor. *Petru Pop,* Brașov (în amintirea reposatului Liviu Novotny), *Iuliu Crainic,* Urisin 4 cor. *Ioan Fulicea,* Șinca col. 8 cor. *N. N.* 5.60 cor. *Studenții cl. II.* Blaș au colectat 224.30 cor. cei din *cl. IV. și V.* cor. 60.

Petreceri. Comitetul Reuniunei Femeilor din Blaș invită la Petrecerea de vară, ce o va aranja Duminecă în 5 Iunie 1904 st. n. în sala cea mare a „Hotelului Univers.“ Începutul la 5 oare d. a. — Tinerimea română din Deva și jur invită la Producțiunea Musicală-Teatrală împreunată cu dans, ce o va aranja cu concursul corului Românilor din Hunedoara, din incidentul adunării generale a „Reuniunii femeilor române din comit. Hunedoarei“ Duminecă, în 12 Iunie st. n. 1904 în sala Redutei Orășenești din Deva. Venitul curat este destinat pentru Fondul Reuniunii

Contra duelului. Se vestește din Innsbruk, că Sfinția Sa Papa Piu a distins pe doi tineri universitari catolici, cari refusând să se dueleze și-au pierdut rangul de oficer în armată. Pontificele i-a decorat. — De regele Carol încă să scrie, că cu prilejul unei audiențe acordate unui judecător s'a esprimat mai de multe ori contra duelului.

Cărți noue. Au apărut în zilele acestea *Despre introducerea limbii românești în biserica Românilor,* discurs de recepțiune în Academia română, rostit de *Ioan Bianu;* prețul 60 bani. — *Cartea sănătății,* manual de higienă pentru școalele superiore civile și preparandiale de fete, servind tot odată ca consilier higienic pentru femeia cultă în diferitele fase ale vieții, de *Dr. Ștefan Erdélyi,* Orăștie 323 pag. 3 cor. — *Icoane din istoria grecilor vechi,* doue broșuri de Victor Lazăr, formând numerii 8 și 9 din Biblioteca poporală a Asociațiunii. — Prețul unei broșuri 20 fil. Sunt intercalate în text și câte-va ilustrații.

Petrecerile și jocurile din carneval produc nenumărate morburi neplăcute. E țocmai potrivit ca se atragem atențiunea tuturora asupra medicamentului *Elsa-Fluid,* care vindecă sigur și grabnic diferite morburi cum sunt: ferbințala, influența, receală, tusă, ragușală, și reumă dureri de dinți, de cap și stomac, constipatia vătămatura junghiu, amețeală, durere de ochi și alte multe morburi. Elsa-Fluid a fost premiat la espozițiile din Paris, London, Berlin, Roma și Midza. — De curând a fost decorat cu medalie de argint a ordului spanial crucea roșie. Se spedează franco pentru 5 cor. 12 sticle s'au 6 sticle duple de către singurul fabricant Feller V. Jenő, farmacist de curte, Stubica Centrală 82. (Zagráb) Să ne ferim de mitațiuni.

† *Moisă Târdiu.* învățător rom. gr.-cat. în pensiune în urma unui morb îndelungat și plin de suferință, după împărtășirea cu sântele taine, Luni în 9 Maiu dimineața la 5 oare în Chertes, și-au dat blândul său suflet în mânile Creatorului, în anul 74. a vieții și a 50-lea al fericirii sale căsători, anii serviținlui 47.

Odihnéscă în pace!

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **chilii oomforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolia Bĕlgradului.

(Răspuns d-lui T. V. Păcățian).

Domnul Teodor V. Păcățian, redactorul »Telegratului Român« din Sibiu a publicat de curênd o scriere întitulată »Istoriografi vechi, Istoriografi noi. Studiu critic în chestia vechei metropolii ortodoxe române.«

Autorul se încearcă a combate în această scriere resultatele, la cari am ajuns eu în studiul meu »Vechile Episcopíi românesci« și a dovedi — contrar acelor resultate — *»existința vechei metropolii greco-orientale române din Ardeal.«*

Voiu examina deci argumentele, ce le aduce domnul Păcățian spre a-și dovedi teza și mĕ voiu încerca din nou a lămuri cestiunea, pentru ca publicul cetitor să nu fie sedus prin domnul Păcățian a crede ce nu a existat.

Este de sine înțeles, că eu nu voiu trata iarăși pe larg această cestiune, de oarece cel ce voesce să o cunoască din toate punctele de vedere nu-și va pregeta a ceti scrierea mea »Vechile Episcopíi românesci,« și »Istoria Autonomiei bisericesci«, care se află în cartea mea cea mai recentă »Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse.« Cetirea acestei cărți este indispensabilă pentru cei ce vreau să judece drept în procesul meu cu domnul Păcățian, pentru că cuprinde unele lămuriri și rectificări a celor scrise în »Vechile Episcopíi.« Voiu atinge deci numai acele lucruri, cari stau în strânsă legătură cu argumentele d-lui Păcățian.

De la pag. 117 până la 129 se încearcă domnul Păcățian a dovedi, că și înainte de Mihaiu Viteazul, va să zică și înainte de 1599, a existat o reședință archiepiscopească în Bĕlgrad, și prin urmare a trebuit să existe și o Archiepiscopie, sau Mitropolie. Dovadă despre aceasta, zice d-l Păcățian, »e chrisovul de donațiune, prin care Constantin Bassaraba, voevodul Munteniei, donează la anul 1700 moșia Merișanilor metropoliei din Alba-Iulia și archiepiscopului ei Atanasiu. Aceste litere donaționale, act domnesc deci, *cu putere de lege,* sunt de următoriul cuprins:

Io, Constantin de Bassaraba, din îndurarea lui Dumnezeu principele și domnul a toată Ungro-Valachia, dau sfintei și dumnezeeștei metropolii de Alba-Iulia și archiepiscopatului Transilvanici, închinat sfintei și de viață făcătoarei treimi, a cărui casă residențială ruinată prin vechime *s'a făcut și arĕdicat din fundament* de cătră principele în domnul Io Michail, oare când predecesorul nostru, asemenea reverendisimului părinte Atanasie și sinodului întreg al sfintei metropolii, posesiunile din câmpul ce sĕ zice al Mireșanilor, în districtul Argheș....«

»Am luat, continuă domnul Păcățian, acest document din »Istoria diecesei Oradea-mare« de *Dr. Ioan Ardelean* (pag. 85—86), de la un autor deci, în care dl Bunea are toată încrederea« (pag. 121—2). După ce dl Păcățian a analizat chrisovul de mai sus, esclamă triumfător: »Destul deci, că reședință metropolitană *a fost* în Alba-Iulia și înainte de Mihaiu Viteazul și ast fel și al treilea argument principal al nouĕi istoriografii române, scos pe plan pentru a ne dovedi, că mitropolie vechie n'am putut să avem în Ardeal, cu reședința în Alba-Iulia, *o rĕsturnat cu desăvârșire.* Căci dacă a fost reședință mitropolitană, a fost și *mitropolit* și *mitropolie*« în Alba-Iulia« (pag. 124—5).

Din nenorocire însă dl Păcățian n'a răsturnat nimic, ci numai s'a făcut de ris cu opintirile sale zădarnice.

Documentul citat nu este chrisovul lui Constantin Brâncoveanu, ci este o traducere din latinesce de pe un extras greșit, ori, mai corect vorbind, fals, al chrisovului original românesc emanat de la Brâncoveanul.

Extrasul latinesc fals l'a publicat mai întâiu P. Maior în Istoria bisericei rom. la pag. 149 de unde a trecut și în »Archivul« lui Cipariu pag. 456. Pasagiul din extras, ce ne interesează, are următoriul cuprins: »Ioannes Constantinus Bassarab Divina favente Clementia Princeps et Dominus totius Ungrovlachiae Sanctae Divinae Metropoliae Albae Juliae et Archiepiscopatui Transylvaniae sub invocatione Ssimae et vivificae Trinitatis, *cujus domum residentialem antiquitate collapsam* ex fundamento fieri et erigi curavit in Domino defunctus quondam Praedecessor noster Joannes Michael Princeps, Reverendissimo item Patri Athanasio *Metropolitae* totique Synodo Sanctae Metropoliae trado possessiones in campo Merisenilor dicto districtus Argis.«

Atât extrasul latinesc al documentului original cât și traducerea acelui extras ne spune tocmai ceea ce doresce dl Păcățian, că adecă Mitropolia din Alba-Iulia a avut, și înainte de Mihaiu Viteazul, o »casă residențială ruinată prin vechime (domum residentialem antiquitate collapsam).«

Dar se vedem acum, ce ne spune însu-și originalul românesc al chrisovului publicat întreg în archivul lui Cipariu la pag. 455. În pasagiul, ce ne privesce, zice:

»Mlstiu Bjiiu Io C. B. V. i gospodar vsoe zemle ungrovlachiscoe davat gvsmi sie povielenie gvsmi *Sfintei și Dmnezeeștii mitropolii a beligradului și Archiepiscopii țării ardealului unde să cinstește hramul al sfintii și de viață făcătoarii troiții.* **Care dintru a sa temelie iaste făcută și înălțată de rĕposatul Io mihaiu vov.** *și sfinții sale părintelui Aftanasie mitropolitul și a tot săborul sftii mitropolii. Ca să fie sfntii mitropolii moșie în câmpul merișanilor ot sudu argeșu.«*

Am transcris acest pasagiu cu litere latine, ca toți să-l poată ceti. Începutul slavonesc are românesce acest cuprins: »Cu »mila lui Dumnezeu Io Constantin Băsărab, voevod și domn a toată țara Ungrovlachiei dat-am Domnia mea această poruncă a domniei mele.« Cuvintele românesci ce urmează ne spun apriat, că »Mitropolia Bĕlgradului« și »Archiepiscopia țării Ardealului« a fost făcută și înălțată, dintru a sa temelie, de Mihaiu Viteazul, și nu spun nici cu un cuvânt, că înainte de Mihaiu Viteazul ea ar fi avut în Alba-Iulia, ori airea, vre-o »casă residențială ruinată prin vechime.«

Așa dară este fals ce ne spune extrasul latinesc al chrisovului original la Petru Maior, și tot așa de fals este și ce ne spune traducerea acestui extras la I. Ardelean, că adecă ar fi existat înainte de Mihaiu Viteazul o reședință archiepiscopească și mitropolitană în Alba-Iulia și în fine de tot false sunt toate deducțiunile, ce le face domnul Păcățian din un text fals pe paginele 117—129, și fără temeiu sunt toate mustrările necălite, ce, pornind din un text fals, le aruncă în fața mea și a dlui profesor universitar N. Jorga pe acelea-și pagini.

Nu vreau să înfierez cu cuvintele, ce o ar merita, procedura dlui Păcățian, ci îi pun numai această întrebare: cunoscut-a d-sa textul original al chrisovului lui Brâncoveanu, ori ba? Dacă nu l-a cunoscut' cum s'a apucat să scrie istorie bisericească, înainte de a fi consultat »Archivul« lui Cipariu, fără de care nici cel mai diletant istoriograf român nu poate lua condeiul în mână spre a scrie istorie? Dacă însă l-a cunoscut, pentru ce abusează de buna credință a publicului cetitor, care nu este chiemat a căuta și controla isvoarele?

Ceea ce se dovedesce din chrisovul original al lui Brâncoveanu, că adecă Mihaiu Viteazul este întemeietoriul Mitropoliei Belgradului, se adeverește și cu alte documente și argumente, cari nu se pot numi *»de a doua și a treia mână,«* cum le socotesce dl Păcățian și nu le află vrednice nici macar de amintire (pag. 125), ci sunt de prima ordine și hotărîtoare în chestie.

Dimitrie Napragy, episcop romano-catolic transilvan, care a petrecut în Alba-Iulia la curtea lui Sigismund Báthory și a lui Mihaiu Viteazul, într'un raport trimis la 1602 împăratului Rudolf II spune apriat, că Mihaiu Viteazul a întemeiat mănăstirea, care de atunci în coace a fost reședința Mitropoliților Bĕlgradului (Hurmuzaki, Doc. IV. pag. 287).

Domnul N. Jorga în »Studii și Documente,« (IV. pag. 66—69) publică întreg pomelnicul archiereilor, cari și-au avut reședința în Mitropolia Belgradului, întemeiată de Mihaiu Viteazul, și al binefăcătorilor mai de frunte, cari aŭ făcut ceva folositor pentru această Mitropolie. Diptichul acesta este un act vechiu păstrat în archiva din Blaș, de unde l'a scos G. Șincai și l'a dăruit bibliotecei universității din Budapesta, pentru care faptă Șincai cu drept cuvênt este mustrat din partea lui T. Cipariu în Acte și Fragmente pag. 208. La locul unde se pomenesce numele lui Mihaiu-Viteazul, diptichul zice: *»Acesta aŭ făcut Sfenta Mitrop(o)lia Belgr(a)dului,«* fără să se amintească nicăiri, că ea ar fi existat și mai înainte. În șirul archiereilor din diptich este pus ca archiepiscop în locul întâiu *Ioan,* care combinat cu următorii sei din pomelnic, nu poate fi de cât Ioan de la Prislop de pe timpul lui Mihaiu-Viteazul. Cine nu vede însă, că dacă ar fi residat și alți Mitropoliți în Bĕlgrad înainte de Mihaiu-Viteazul, atunci ei încă ar fi fost puși în șirul Mitropoliților din pomelnic? Celor ce au scris diptichul încă le-a fost cunoscut, că înainte de Ioan de la Prislop au mai fost și alți archierei în Ardeal, căci aveau în mâna lor o bedernițĕ (ipogonation) dăruită la 1527 de voevodul Moldovei Petru Rareș, pe care era scris numele archiereului Varlaam (Cipariu, Acte și frag. p. XIV). Aveau în mânile lor Căzania de Brașov din a. 1580—1, în care se

face pomenire de »mitropolitul« Ghenadie (Ibidem, și Bianu-Hodoș, Bibliografia vechie pag. 91). Pentru ce dar nu găsim și pe acești doi archierei în diptich? Rĕspunsul este foarte firesc: pentru că cei ce au scris diptichul, au știut, că înainte de Mihaiu-Viteazul și de archiereul Ioan de la Prislop, nu a existat Mitropolia Bĕlgradului, nici Mitropoliți în acest oraș.

Dacă deschidem bibliografia vechie a domnilor Bianu și Hodoș, unde aflăm cărțile tipărite sub Mitropoliții Bĕlgradului de la Mihaiu-Viteazul în coace, vedem, că acești Mitropoliți își ieau de comun titlul lor de la scaunul Bĕlgradului, pe când în titulaturile archiereilor, cari aŭ trăit înainte de 1599, *ca antecesori ai Mitropoliților Belgradului,* dar nu cu reședința în Belgrad, nici unul, dar nici unul, nu se numesce »al Bĕlgradului,« ori de »Bĕlgrad«.

Împrejurarea aceasta încă dovedesce, că în Belgrad n'a existat nici o mitropolie românească înainte de Mihaiu Viteazul.

Dar însa-și Mitropolia Bĕlgradului, întemeiată de Mihaiu-Viteazul, nu a fost o Mitropolie adevărată în sensul propriu și canonic al cuvîntului, ci o simplă episcopie, pe cum au numit'o corect archiereii din Bucuresci, cari au sfințit în 22 Ianuarie 1698 pe Atanasie, zicênd: »De vreme ce archiereul, care era mai dinainte vreme la *Episcopia* Ardealului, anume Teofil, i-s'au sfârșit viața, și *Episcopia* a rĕmas vĕduvă.« (Cipariu, Acte și fragmente pag. 210.) Așa numiții »mitropoliți de Bĕlgrad« n'au avut sub jurisdicțiunea lor nici un episcop sufragan, căci dacă ar fi avut, atunci de sigur numai pe acești episcopi sufragani i-ar fi chiemat, ca să le fie de ajutoriu întru sfințirea episcopilor străini, cari au venit la Bĕlgrad, spre a fi înălțați la treapta archieriei. Vedem însă contrariul, că adecă »mitropolitul« Bĕlgradului Stefan Simeon Simonovici sfințesce la 1651 pe *Partenie* episcopul Rutenilor de la Muncaciu, nu cu împreunălucrarea și ajutoriul episcopilor din »Mitropolia« sa, ci cu ajutoriul lui Grigorie al *Moldaviței* și Sava al *Bistriței,* cari archierei trăiau în mănăstirile Bistrița și Moldavița din Moldova la granița Ardealului (Vechile Episcopii p. 99—101. Dacă sub »mitropoliții« Bĕlgradului s'ar fi aflat mai mulți episcopi sufragani, atunci am vedé măcar pe unul dintre acești episcopi înălțându-se la treapta archiepiscopească și mitropolitană, iar »pe »mitropolitul« nu l-am vedé alergând la Bucuresci, ca să se sfințească, căci l-ar fi putut sfinți și episcopii sei de acasă. Dacă luăm în mână decretele principilor ardeleni, prin cari au numit pe »mitropoliții« Bĕlgradului, vedem că nici unul dintre acești archierei, dar nici unul, nu este numit »metropolit,« ci numai *episcop* și *superintendent,* (vezi aceste decrete în scrierile citate în »Vechile Episcopii«). Pe cum însă astăzi cel ce capĕtă de la capul statului decret de *Mitropolit* și *Archiepiscop* este cu adevĕrat Mitropolit și Archiepiscop, iar cel ce primesce decret de episcop, nu este mitropolit și archiepiscop, ci numai episcop, tot așa și în veacul al 17-lea nu a putut fi *mitropolit și archiepiscop* un archiereu, care a căpĕtat numire numai de *episcop.*

În scrierile mele »Vechile episcopii românesci« și »Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse« am arătat, că Sêrbii sunt aceia, cari au introdus abusul de a numi pe mitropolitul lor de la Ipec »patriarch,« titlu, care n'a fost recunoscut nici odată în mod canonic din partea bisericei orientale, iar pe episcopii lor »mitropoliți.« Am dovedit mai departe, că abusul Sêrbilor de a da episcopilor lor titlul de mitropoliți s'a cassat abia sub Maria Teresia în congresul sêrbesc din 1744. După Sêrbi s'au luat apoi și alții. Unii episcopi ai Muncaciului erau întitulați »patriarchi,« (Pesti Frigyes, A szörényi Bánság, I, 346), deși ei nu au avut nici odată nici măcar mitropoliți. Episcopii Buzĕului și Rîmnicului, deși supuși ca sufragani mitropolitului Tergoviștei, încă au fost întitulați une ori »archiepiscopi« (V. Popp, Disertație despre Tipografii p. 59 n. c.). Românii din Ardeal, pe cum am arĕtat în Istoria autonomiei bisericesci (pag. 315), stând între anii 1572 și 1585 în strânsă legătură cu mitropolia (patriarchia) sêrbească din Ipec, au început și ei a da episcopilor lor titlul de mitropoliți în contra actelor emanate de la domnitorii țĕrii, în cari archiereii lor erau instituiți în calitate numai de *episcopi.* Abusul acesta s'a continuat chiar și după sfânta Unire. Așa d. e. Vasile Baran, protopopul unit al Făgărașului, în 1767 își datează o scrisoare din »mitropolia Făgărașului,« unde a existat numai episcopie unită cu acest nume. (Stinghe, Documente II. pag. 261.) Pe unele din cărțile liturgice tipărite în Blaș înainte de 1853, adecă înainte de înființarea mitropoliei unite de Alba-Iulia și Făgăraș, se zice, că s'au tipărit în »*Blaș la Mitropolie.*« Episcopul unit Grigorie Maior se întitulează »*mitropolit*« pe antimisele sfințite de dînsul. Pe un clopot din turnul bisericei catedrale, care s'a crepat în 1892, și care a fost înlocuit cu altul nou, era gravat, că s'a făcut pe timpul »Escelenției Sale Grigorie Maior *Mitropolitul* Făgărașului 1777«. Clopotul cel mare de la biserica catedrală, care în anul 1836 a fost cumpĕrat de capitulul din Blaș, poartă inscripțiunea »*Ioan Lemeni Mitropolitul Făgărașului 1836.*

Eată deci, că o mulțime de episcopi se întitulează »mitropoliți« fără să fi fost înălțați în mod canonic la această treaptă ierarchică. Dar că nici înșiși »mitropoliții Belgradului« nu s'au socotit pe sine drept mitropoliți adevărați în sensul canonic al cuvântului, avem dovadă de la însuși fămosul »mitropolit« Sava Brancovici (1656—1680), care la călcâiul unui act românesc din Decembre 1659, se iscălesce sêrbesce »*Piscup Sava*« (Iorga, Doc. Bistr. II, pag. 9, num. CLXXVI), iar nu archiepiscop. Poate-se oare închipui ca cine-va, fiind cu adevĕrat archiepiscop, și mitropolit, să se iscălească numai *episcop* (piscup), când oamenii din firea lor lăcomesc după titluri mai mari, de cât cele ce le au aevea?

Dr. A. Bunea.

(Va urma.)

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

„Scopul scólei, a învĕțământului este luminarea minții prin cunóscerea datorințelor ce avem față cu Dumnezeu și ómenii, apoi câștigarea cunoștințelor de lipsă pentru a ne ști susține traiul vieții...

„Dar fiii mei nu-i destul să vĕ spun cum că dintre aceste doue scopuri cel de întâi, adecă câștigarea cunoscințelor de lipsă pentru a ne sci datorințele față cu Dumnezeu e cel mai însemnat, și că numai în rîndul al doilea póte să vină cel alalt.

„Pentru aceea un părinte cu minte acea scólă o va căuta fiilor sĕi, care urmăresce acest scop în rîndul întâiu. Apoi pentru ca scóla să ne învețe datorințele ce Dumnezeu le-a scris în sufletul nostru, ea tótă propunerea trebue să și-o clădească pe Dumnezeu și însușirile aceluia, iar acésta numai atunci o póte face, când ea în propunere nici odată nu va veni în împotrivire cu nici un adevĕr de credință, ci acele le va propune, cinsti și esplica, cât se póte mai pe larg; ba mai mult, scóla va îngriji ca nu numai în propunere, ci chiar și în conversare privată, copilul să nu audă vorbindu-se de credință și biserică de cât cu evlavie, reverință și iubire.

Apoi de óre ce Dumnezeu nu a lăsat omului numai suflet — ci i-a lăsat și limbă, scóla are menirea de a învĕța pe copil și datorințele ce le are față de limba sa. Apoi viața trupească și-o are omul de la părinții lui, de care el e legat nu numai prin legătura de sânge, ci și prin legătura întîmplărilor sorții omenesci ce se străcură preste om pe acest pământ.

De óre ce ori și ce om își are trecutul sĕu, ori ce familie trece prin undele sorții pământesci și ori care membru a familiei doresce să cunóscă schimbările sorții ce a trecut preste familia lui; cu drag ascultă copilul, când îi spune tatăl întîmplări de a le vieții lui, ne dóre inima când primim câte o epistolă, de la vre-o rudenie, ce nu e cu noi, plângem de primim vești rele, și ne bucurăm de-i merge bine.

După ce întîmplările familiilor fiii mei curg pe cum curge apa de pe văi și rîuri în mare, în întîmplarile neamului, și legei de care se țin familiile din care facem parte; scopul scólei trebue să țintéscă întru aceea ca copilul să-și capete cunoscințele întîmplărilor prin care a trecut neamul și legea sa, să cunóscă și să se însufletéscă în iubire cătră neam și lege prin cunoscința bărbaților, cari și-aŭ câștigat vrednicii în luptă pentru acele.

„Aceste iubiții mei sînt recerințele ce le pretinde fie cine de la scólă — aceste sunt recerințele ce le-a lăsat Dumnezeŭ însuși unei scóle ce corĕspunde menirei lăsate ei de Dumnezeŭ.

„Acum după ce cunósceți scopul la care trebue să țintéscă scóla, ca se corĕspundă intențiunii lui Dumnezeŭ, ve voiŭ face o asĕmĕnare între scolile bisericesci și lumesci, și voiŭ lăsa ca voi înșivĕ să trageți conclusiunea, care scólă e mai folositóre, ori și cărei familii, ori și cărui neam. Eŭ nu vorbesc de Români.

„Voiŭ începe cu scolile bisericesci. În acele învățătoriul e de aceea-și lege cu școlarii din acela-și neam cu ei. Ce este deci în scóla aceea — un tată cu fiii sĕi cari se rógă în o formă, și vorbesc aceea-și limbă.

„Fiind învĕțătoriul de aceea-și limbă cu școlarii, el cunósce graiul copilului îl primesce la scólă cu aceea vorbă, cu care

l-a purtat mama la sînul sĕŭ, cu carĭ tata şi fraţiĭ o vorbesc a casă. Unde e dară copilul în scóla bisericéscă? Mai de parte învĕţătorul din şcóla bisericéscă propune în limba ce o cunósce copilul, în care îĭ este drag a vorbi, şi în care pricepe ce-ĭ spune în şcólă, el are un câmp plăcut de învĕţat pe care merge uşor.

(Va urma).

Consideraţiunĭ.

(Continuare.)

Şi lumea de aici judecă: neam puternic, cu forţă vitală minunată, cu toată fericirea lumii aceesteia încuiată în pungile cu bani.

Şi lumea îĭ invidiază.

Şi lumea nu vrea să priceapă adevărul, nu vrea să simtă de unde a isvorit atâta amar de aur, şi popoarele nu vreau să se scuture odată puternic să se mântue de lepra, care le face tot mai palide, tot mai detestabile, care le duce tot mai mult la decadinţa pe toate terenele: material şi moral de o potrivă.

Eu puterea de viaţă a unui popor nu o înţeleg aşa cum se manifestează şi cum o cunoaştem în poporul evreesc, ci putere de viaţă din propria fiinţă şi putere. Din ast fel de popoare,—carĭ nu au proprie putere de viaţă în sine, sau au foarte puţină de tot neînsămnată, aşa încât ca să poată trăi au lipsă şi de alte popoare, şi anumit, nu de sprijinul reciproc — căci la aceasta toate sunt avisate, — ci de sângele lor, din ast fel de neamuri pornesc indivizi, sau cete pe capul altor popoare.

Peninsula balcanică a roit mai ales ast fel de vespi în ţările locuite de români.

De la ast fel de indivizi — vie ei subt ori ce mască vor veni, ori subt potcapiu şi sub rasă ca să ne ducă pe calea Domnului, ori să ne scoată din braţele celor ce ne trântise pe un drum, pe care rostogolindu-ne aveam să ajungem în fundul iadului; ori că vor veni sub coif şi zale, să ne ajute cu braţele lor, carĭ numai la aparinţă sunt înarmate cu lănci şi săbiĭ, ci a căror armă adevĕrată sunt lungile unghi, pe carĭ pe nesimţite ni le-ar înfige în trup. — să ne ajute de un dujman, pe care şi aşa ştiau că avem să-l culcăm la pământ, — şi să rămânem pe sama lor; — ori cum vor veni, bine de la ei nu ne-a venit şi nu ne va veni până va fi lumea şi pământul.

Şi noi totuşi i-am primit şi-i primim, — mai ales i-am primit cu braţele deschise.

Dacă omul de la natura sa e egoist, în sensul arătat mai sus întru cât ţinteşte întâi şi mai întâi spre binele său, — şi dacă şi natura popoarelor e de aşa, chiar şi acelea carĭ au în sine putere de viaţă, cum vom aştepta desinteresare, inbire, cum vom aştepta altruism de la indivizi ce, pe de o parte să rup din popoare fără putere de viaţă proprie — prin urmare cu mult mai egoiste — căci „ego“ ăsta trebue să aibă ceva cu ce să trăiască, şi dacă n'are de la sine, trebue să caute la altul — cu mult mai egoiste de cât celea ce au această energie vitală, pe de altă parte chiar prin aceea *că se rup* de corpul naţiunii lor, îl părăsesc şi vin la alt neam străin, arată, că *sunt cu mult mai egoişti* de cât cei rămaşi a casă. Causa e că în speţiile acestea sau nu e chiar de loc putere proprie de viaţă, sau e un firicel numai, şi aşa ca să trăească, — şi vrea să trăească — îi trebue să sugă multă, foarte multă viaţă din alţiĭ, iar la ei a casă asta nu o pot face că n'au de unde. Să aibă de unde, la tot casul ar suge, fără considerare că-i neamul lui, religia lui, căci cel flămând, hămesit nu mai întreabă a cui e bucata de pâne, ci de o află îi face vânt în dată.

Şi apoi acestia să fie cruţători faţă de străini?

Să-i credem noi că ne voesc binele când se apropie cu vorbe frumoase, cu lingușiri, cu îngenunchieri de noi?

Ei să pot îndoi şi pot îngenunchia că nu le vine greu asta: n'au nici fond material nici moral ca să-i apese, unul în trup şi altul în conştiinţă, şi aşa n'au nici ce să peardă dacă nu le reuşeşte să ne între în piele.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Nr. 20. Anul III. din **„Sămănătorul“**. Revistă Literară Săptămânală cu următorul cuprins: N. Iorga. — Expoziţia societăţii „Furnica“ şi veşmântul românesc. George Vâlsan. — Din înălţimi (sonet). V. Pop. — Dedragul celor mici (fragment din Domniţa Viorica). N. Dunăreanu. — Liberaţii (poezie). Eugen Ciuchi. — Cântec. Cronică: N. Iorga. — Cuib de Şoimi (I. Bistriţeanu); Istoriografi vechi şi noi (T. V. Păcăţianu); Scrierile lui Radu Logofătul (Şt. D. Greceanu); G. Rákoczy şi Domnii Români (F. Görög). I. Scurtu. — Un plagiat evreesc; I. Bianu (discursul de recepţie; Jubileul lui Detlev v. Liliencron; revista aromână „Lumina“. Red. — Răspunsuri. Numărul 20 bani.

Cărţi ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială

„Cântece“ Sabo	1.—
Studiĭ şi Biografiĭ. Dr. I. Raţiŭ .	2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu . . .	2.—
Drumurĭ şi oraşe Iorga . . .	2·50
Poesiĭ de Alexandri.	3.—
Teatru I. II. Alexandriă 1.50 .	3.—
Vers şi proză Alexandrescu . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoiĭ N. Filimon	1·50
Legende şi basme Ispirescu. .	1·50

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

Posta Redacţiunii.

N. D. A. V. şi G. P. Am primit anticipaţia; la timpul seu vă vom avisa de toate. Dare-ar Dumnezeu să fie cât mai mulţi!

D. P. N'am primit nici un număr din numitul ziar. De aci trimitem cerutele esemplare, când se publică ceva. Acum de o cam dată nu s-a mai publicat nimic. Vocabularul de cuvinte nu se potriveşte cu noi şi e şi foarte lung.

I. T. Vĕ vom scrie.

A. B. şi alţiĭ. Condiţiunile peregrinajului le-am publicat în numărul trecut. Vă rugăm să vă insinuaţi din vreme, trimiţând anticipaţia de 20 cor.

Dr. I. P. Cred, că recetind articolul din vorbă, v'aţi putut pe deplin convinge, că nici prin minte nu ni-a trecut o ast fel de tălmăcire. Mulţumită de interesul ce ni-l arătaţi!

Editor şi redactor răspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

Recunoscute ca cele maĭ bune

Pluguri de oţel,

Grape tăvăluguri,

Maşine de sĕmĕnat Agricola

Maşine de cosît, sistem american,

pentru iarbă, trifoiŭ şi grâŭ

Greble de fîn, otavă şi seceriş,

Presse de paie şi de fîn

Presse Hydraulice,

Presse de póme, stropitorĭ de struguri şi plânte.

Aparate pentru uscarea

pómelor şi a legumelor,

Maşină de îmblătit

purtate cu mânile, cu vitele orĭ cu motorii.

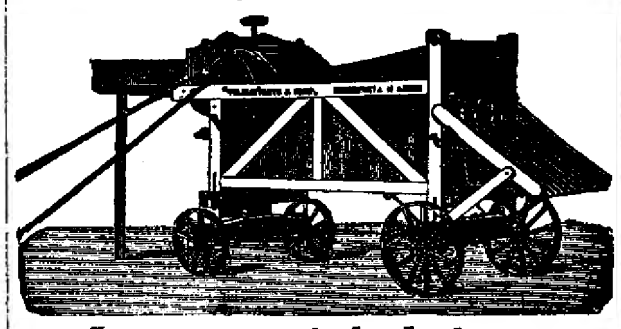

Jug pentru vitele de lucru,

Maşină de curăţit bucatele, triere, maşină de frecat cucuruz,

Maşine de tăiat nutreţul,

Maşină de tăiat napiĭ, móră de urluială.

Locomotive, casse, cuptóre,

pumpe rotative,

tot feliul de **maşine pentru economie,**

se pregătesc după construcţia cea maĭ nouă, premiata, şi le spedéză

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de maşini economice, turnătore de fier şi pluguri.

Fundat în 1872 **Wiena III, strada Tabor Nr. 71.** *cu 900 lucrători.*

Premiate cu preste 500 medaliĭ de aur şi argint.

21 (6—10)

La cerere se trimite catalog gratis şi franco.

Se caută vêndĕtorĭ şi agenţi.

În interesul propriu.

Să-şi însemne on cetitor următorele.

Renumitul **Elsa-Fluid** alui **Feller**, a cărui singurul fabricant e farmacistul **Feller V. Jenő** în Stubica. Centrale Nr. 82 (cott. Zágráb) — în urma însuşirilor sale escelente a primit cele mai de frunte premii şi ditinctiuni — La zeci de mii se urcă comandele pentru **Elsa-Fluid** şi **Elsa-pilule**, ce le primesce farmacistul Feller, din tóte părţile lumii.

Se scie or şi unde, că Elsa-Fluidul lui Feller are un efect admirabil asupra morburilor, cum sînt: *reuma, umflăturile, morburi de splină, junghiuri, ferbinţală, sgârciuri, bătere de inimă, respiraţie greu, durere de ochi, nervositatea, morburi de grumazi, scrofule, răni, îngheţare, orbanţ etc. etc.* Acest fluid folosesce la copiii ce aŭ *gălbinare, ferbinţeli, răguşeli, tusă panglică.*

„Imitatorii fără conşcinţă" aŭ crediut însă că aducênd în circulaţie nisce preparate fără folos cu un nume ce se samene la pronunţare cu renumita **Elsa-Fluid de Feller**, se vor folosi de bunul nume al acesteia, credênd că ómenii în loc să-şi procure adevěratul Elsa-Fluid de Feller vor comanda fieacurile lor.

Ca On. Public se fie scutit, îl fac atent, să nu cumpere nici la o întîmplare asemenea imitaţiuni.

Să bagĭ de samă, că numai Elsa-Fluid e cel adevěrat şi să te ferescĭ de imitaţiuni fără preţ.

Să bagĭ de samă, se nu te laşĭ amăgit nici de preţ şi nici de nume cum sînt: Luisa-Fluid, Gold-Else-Fluid etc.

Se bagĭ de samă, ca se comandĭ **Elsa-Fluid şi Elsa-Pilule** de la farmacistul Feller V. Jenő în Stubica Centrale 82 (cott Zagráb.)

Dacă însă vreĭ se cumperĭ din loc Elsa-Fluid de Feller, se fiĭ cu atât mai virtos atent, la pachetare, la sticlă şi vignetă că sînt imitate de ómenĭ fără suflet până şi sticlele, vignetele de pe ele şi marca scutitóre, şi tóte formele din afară, numaĭ ca se pótă înşela pe ómenĭ.

Acele 60,000 de epistole de mulţămită carĭ le-a primit Feller din tóte părţile lumiĭ staŭ la dispositia unuĭ fie căruia, în original şi póte se întrebe ca să se convingă că ceĭ 60,000 de ómenĭ îndemnaţi de simţul de recunoscinţă aŭ scris acele frumóse epistole.

Important!

Se recomandă în atenţiunea On. public cetitor ca se facă comandele pentru **Elsa-Fluidul lui Feller** de bună vreme şi să nu aştepte până la momentul ultim. — Să scie că Feller primesce comandele cu miile, aşa că pacientul trebue se aştepte binişor în multe rînduri. — Dar fiind că e mai bine dacă omul are mai de vreme Elsa-Fluid, — se recomandă ca să se *comande înainte aşa ca fie care se aibă acasă în deposit.*

Adevěratul Elsa-Fluid alui Feller

(Fluidul de esenţă de plânte cu miros plăcut alui Feller), provědut cu marca „Elsa," pe orĭ ce sticlă şi pe orĭ ce instrucţie trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa" şi subscrierea „Feller." În timpul din urmă după ce Elsa-Fluidul se bucură de o trecere fórte s'aŭ pus în circulaţie din partea unor speculanţi fără conscinţă diferite imitaţiuni sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid Salvator-fluid, Horgony-fluid** etc. Să ne ferim de ast felĭ de imitaţiuni pentru că numaĭ cel provědut cu marca „Feller" este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o şi aprobat-o.** La esposiţiile din **Berlin, Roma, Londra, Paris şi Nizza Fluidul-Elsa** alui **Faller** a fost premiat cu medalie de aur, mai pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roşie din Spania.

Se spedézĭ cu ramburs ori trimiţînd mai înainte dimpreună cu instrucţia, spesele de postă şi ladă:

12 sticle	saŭ 6 st. duple	5.—	cor.
24 „	„ 12 „ „	8.60	„
36 „	„ 18 „ „	12.40	„
48 „	„ 24 „ „	16.—	„
60 „	„ 30 „ „	20.—	„

Mai puţin de 12 sticle nu se spedézĭ.

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Numaĭ Elsa-Fluidul lui **Feller e bun.** E consult să se comande recomandat.

La *Elsa-Fluidal* se recomândă, ca cel mai bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara de Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur şi iute. Nu producu dureri, face poftă de mâncare. ajută misturea, curăţesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucţiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscinţă.

Adevěratul prav de insecte alui Feller cu marca „Elsa." Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine, grajdiuri, vii, cum îs d. e. muscole, purecĭ, moliele, păduchii, ştelniţele, furnicele etc.

Prin folosirea acestui prav să cruţă fórte mult şi fiind efectul lui admirabil să recomândă cu tótă căldura, 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu Elsa-Fluid, la din contră singur costă 5 cor. franco.

St. D. FELLER V. JENŐ, farmacist în Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Elsa-Fluid are mare efect la durere de cap, ţiuirea urechilor, la durerĭ de dinţi şi stomac, la rănĭ cu un cuvînt la ór ce morb. —

GRORGE KIRÁLY, Szt.-Lörincz (com. Baranya).

Elsa-Fluidul D-tale e un escelent medicament de casă, care zilnic ajută fórte mult la neorînduielile şi schimbările vieţii.

Med. Dr. JOSIF ESTMEISTER.
medic Wildenau, posta Aspach, Innkreis Tirol.

Deja de mai mulţi aní am o rană în obraz şi cu ochiĭ vedeam tare rĕŭ şi după ce am folosit Elsa-Fluid m'am vindecat deplin. La maĭ mulţi le-a folosit contra tusei şi a durerilor de dinţi. Fel. (cott Pojon). Ioan Bors.

Visuri trecute

Schiţe şi Nuvele.

Preţul 1 coróná.

de Alesandru Ciura, profesor.

CÂNTECE

Poesii lirice

de Emil Sabo profesor.

Preţul 1 coróná.

Studii şi Biografii

de Dr. Ioan Raţiu profesor.

Preţul 2 coróne.

La espesițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 6—52

se recomandă spre pregătirea **clopotelor nóuĕ**, pe cum la turnarea de nóŭ a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregĭ armonióse, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provĕdute cu adjustărĭ de fer **bătut**, construite spre a le întórce cu ușurință în orĭ-ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, carĭ sînt provĕdute în partea superiórĕ — ca violina — cu găurĭ după figura *S* și pentru aceea aŭ un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, **așa că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unuĭ clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ.** Mai de parte se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut**, de sine stătător, — spre **preadjustarea clopotelor** vechĭ **cu adjustare de fer bătut** — ca și spre turnarea de **tóce de metal.**

Preț-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Medalia de aur dela Expoziția aciințifică din Bucuresci, 1903.

A apărut:

FLORICELE DE CÂMP,

schițe ușoare. De **A. C. DOMȘA.**

Prețul 1 coroană.

Senegin contra tuseĭ, răgușelii, durerii de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, cataruluĭ astmeĭ, greutățiĭ de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dinți și nervĭ, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1.20** și **2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Deci cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (11—?)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézĕ pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ **aparat.**

Prețul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (10—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă și o mașină de fiert.

Din causa îmbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

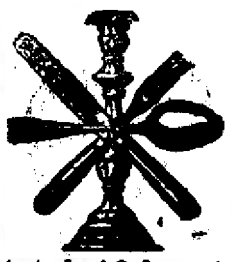

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico,

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** și pe lângă garanță

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediționea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIIĬ, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banii să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce priveşce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 11 Iuniu 1904. Numĕrul 24

ANCHETA ŞCOLARĂ.

Ajungând în posesiunea cuvântării ţinute în 30 Maiu 1904 de Escelenţa Sa mitropolitul Victor în ancheta, convocată de Ministr. de culte. pentru reforma învăţământului poporal, — ne grăbim a o publica la acest loc.

Escelenţa Voastră Dle Ministru! Onorată conferenţă! Înainte cu trei luni s'a sfârşit acea luptă de proporţii nespus de mari, prin care s'a dus în deplinire în Franţa secularisarea instrucţiunii. Lupta aceasta de abia credem, că s'a sfârşit pentru că acolo au exilat zeci de mii de bărbaţi de specialitate, cari până aci mult au lucrat pentru promovarea intereselor patriei. În Germania, cu deosebire în Stuttgard, chiar acum decurg pertractările, pentru regularea instrucţiunii poporale şi a dreptului de controlă ce ar fi de a se esercia din partea statului. Acestea doue curente: din Franţa şi Germania, sunt cu totului opuse, întru cât în Germania, faţă de controla, ce o esercieză biserica asupra instrucţiunii poporali, statul se poartă mult mai conciliant, până când în Franţa, deşi e stat unitar, deşi nu permit, ca cei din Normandia, Bretagne şi Celţii să înveţe în şcoala poporală în limba lor, ma nu permit nici aceea, ca să se facă catechisarea în limba celtică, deşi le-au succes a contopi feliuritele rase, totuşi faţă de scoală au folosit măsuri foarte volnice. Aceasta arată cum că limba unitară în stat nu e suficientă spre a se putea înţălege, ci au trebuit să recurgă la mijloace, pe cari celealalte state n'ar fi îndrăsnit a le folosi. Douezeci de mii şi mai bine e numărul acelor bărbaţi de scoală, pe cari i-au esilat din ţară. Din această causă aflu de lucru foarte natural, că Înaltul Guvern urmăreşte instrucţia poporală cu osăbită atenţiune şi prin proiectul, ce ni s'a comunicat, doreşte să pună în praxă atari reforme, pe cari le crede de necesari în interesul patriei şi în scopul ca legea despre instrucţia poporală să se esecute mai cu succes, ca până acum. Când iau şi eu cuvântul faţă de proiectul de sub discusiune, îmi cer scuzele, dacă nu voiu fi în stare, a-mi desfăşura ideile în limba magiară cu deplină claritate. *(Voci:* Vorbeşte foarte bine ungureşte! perfect!) Cu permisia D-Voastră amintesc, că până pe a V cl. gimn. drept, că am învăţat ungureşte, dar deja din cl VI nemţesce şi ungureşte, în a VII şi a VIII numai nemţeşte, maturitatea am depus-o în Kaşovia nemţeşte, după aceea am învăţat şasă ani în Roma latineşte şi italieneşte, nici odată însă n'am studiat în şcoli românesti. După aceea şasă ani am propus în Gherla teologia latineşte apoi am ajuns ca secretar mitropolitan, şi mai târziu ca Episcop la Lugoş. A trebuit să predic românesţe, să concipiez românesţe, şi azi sunt în posiţia, că trebue să duc corespondinţă în cinci limbi: în limba moartă latină şi în alte patru, limbi vii. De aceea îmi cer scuzele, dacă nu toate espresiunile îmi vor fi potrivite.

Proiectul din cestiune îl văd vătămător prima dată faţă de părinţi, fiind că spre a înăspri obligamântul de a cerceta şcoala, declară de transgresiune, ce e de a se pedepsi cu 100 cor. faptul, când părinţii nu şi-ar înscrie la şcoală copiii, obligaţi la frecuentarea ei; mai departe pedepseşte cu 30 cor. pe aceia, cari şi numai într'o zi n'ar cerceta şcoala. Această dispositie este foarte aspră şi cum s'a esprimat dl episcop reformat Antal Gábor, este şi estrem de strictă. După a mea părere de aceea, pentru că obligamântul de a cerceta toţi copiii şcoala, după părerea tuturor pedagogilor, nu poate fi realisat nicăirea pe deplin. Aceasta a prevăzut'o şi proiectul când a permis dispensarea de la şcoală nu numai pentru cei cuprinşi de boale lipicioase şi pentru cretini fără şi pentru aceia, cari locuesc mai departe de şcoală ca trei chilometri; dar o demustră convingerea tuturor statelor, chiar şi a statului ungar, că e cu neputinţă, ca toţi cei obligaţi să-şi cerceteze şcoală. Cu deosebire e cu neputinţa aceasta prin localităţile muntoase. Articl. de lege XXXVIII—1868 dispune asupra şcolilor ce sunt de a se înfiinţa prin cătune. Legea din 1868 nu face amintiri de satele de munte, dar chestiunea aceasta şi acolo e tot atât de gravă. Inspectorul de şcoale din comitatul Clusului de pildă, ştie foarte bine, că în comuna Retiţăl a cărei estindere e de aproape 80 Klm□. şi casele îi sunt foarte împrăştiate, nu pot fi constrânşi la cercetarea şcoalei, toţi cei obligaţi. Aşa dar, dacă din cei 500 mii, cari nu se bucură de instrucţiune subtragem numărul acelora cari, din cause fisice şi morale nu pot cerceta scoala, ori numai cu mari greutăţi, atunci numărul de 500 mii scade foarte tare, şi noi tare ne-am putea bucura, dacă la noi barăm 82% ar putea cerceta şcoala.

Găsăsc vătămătoare ordinaţiunea aceasta pentru părinţi şi pentru faptul, că mulţi dintre ei sunt într'astfel de împregiurări materiale şi morale, cât nu sunt în stare a-şi îmbrăca toţi copiii obligaţi la şcoală şi ast fel, câte un copil obligat la şcoală e constrâns a şedea în casă din Novembre până în Marte. Să considerăm şi aceea, că mai ales în ţinuturile românesti, mama nu-şi prea poate lăsa copila de-a casă având trebuinţă de ea în gospodăria casei; în tot decursul iernii mama toarce, ţese în cânepă, lână şi bumbac, şi copila de 10. 12. 15. ani îi dă mână de ajutor. S'au întâmplat cu mine, că făcând visitaţiune prin comitatele Caraş şi Timiş n'am aflat la şcoală nici o singură copilă. *(O voace:* chiar pentru aceea trebuia pedepsit). Aceasta e o împregiurare foarte momentuoasă, pentru că dacă soţia, nu se îngrijeşte de aceea, ca să-şi îmbrace bărbatul, copiii şi servitorii cu haine ţesute de ea, atunci soţul ei merge la vlădica şi se plânge, că nu-i trebue femeia aceea, pentru că nu-şi împlineşte datorinţele de consoartă. Trebuie să meditäm serios, că oare folositor e pentru patrie şi cetăţeni, dacă împiedecăm pe mama, ca să se îngrijască de îmbrăcarea familiei? Legea le-a prevăzut toate acestea, şi pentru aceea §. 53 din Art. de lege XXXVIII—1868 dispune, că băiatul de 10—12 ani nu 8 ci numai 6 luni să umble la şcoală „la băieţii mai mari de 10 ani în satele, în cari locuitorii se ocupă cu agricultura, senatul scolastic poate permite, ca pe timpul, când e lucrul câmpului mai mult, copiii, afară de celea doue luni de vacanţă, încă doue luni să nu umble, de cât la şcoala de Duminecă.“

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domni Preoţi, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

Dl referent zice, că celea şasă luni sunt prea puţine, dacă în celea doue luni copilul de 10—12 ani nu poate fi constrâns, de cât la şcoala de Duminecă. Prin proiectul de faţă nu numai că ştergem favorul de care s'ar fi bucurat băiatul respectiv ori părinţii lui, ci mergem şi mai departe şi pretindem, că dacă respectivul băiat de 12 ani trecut, nu corespunde condiţiunilor cuprinse în §. 14. al proiectului de lege din cestiune, atunci e dator să mai umble încă un an la şcoala de toate zilele. Cassează dar acest proiect favorul, ca băiatul în ultimii ani să umble numai la şcola de repetiţie şi pe lângă aceasta îl mai constrânge eventual la un an de şcoală, dacă nu-i în stare să-şi însuşască în un aşa grad limba magiară, ca între împregiurările, între cari trăieste, să-şi poată esprima curat şi esact gândirile şi să ştie ceti fluent, scrie după ortografie şi calcula. Iertaţi-mă! dar acestea sunt neşte pretensiuni aâtt de grele, în cât une ori nici chiar tineri, cari au sfârşit gimnasiul, nu sunt în stare a le duce în îndeplinire. Cu mine s'a întâmplat odată, de am recomandat de subnotar la preşedintele tribunalului pe un tiner jurist, care de alt cum era magiar, şi l'am rugat să-l propună spre a fi numit şi am primit de la preşedintele tribunalului răspunsul, că cum pot cere aşa ceva de la el, când respectivul concurent nici nu ştie scrie corect ungureşte. Cum s'ar putea dar pretinde de la copilul de 12 ani, care nici nu e magiar, ca să învete în aşa măsură ungureşte, în cât să-şi poată esprima corect ideile şi să ştie scrie şi ceti fluent? Cel puţin pe basa esperinţelor, ce şi le-au câştigat dnii inspectori şcolari la faţa locului, s'ar putea constata, că aceasta e o aşa pretensiune, cât nici în şcoalele cu limbă de propunere magiară, nu se poate realisa. (*Polonyi Géza:* Numai cunoştinţe elementare se pretind!) Vătămător aflu proiectul, şi pe basa enunciaţiunilor dlui ministru, că proiectul nu e încăîntru toate cristalisat, drăznesc a spune, întru cât îi aflu dispositiile din cale afară severe.

.l aflu vătămător din punct de vedere al comunelor bisericeşti, pentru că lipseşte senatul scolastic bisericesc de dreptul, ca el să dispenseze de la obligamântul de a cerceta scoala pe pruncii, cari au causă suficientă şi dreptul acesta îl transpune representanţii comunei politice. Dispositiile §. 2 din Art. XXXIII—1868. aşa dară le ia de la senatul scolastic şi le transpune antistiei comunale. Mai departe acea comună bisericească, care începând cu anul 1875 a contribuit la fondul de pensie a învăţătorilor cu jertfe materiale, e espusă la aceea, că învăţătorul ei neputând să presteie un aşa resultat, cum am arătat mai înainte, va fi pensionat.

Guvernul ast fel capătă dreptul, că pe respectivul să-l trimită de urgenţă în pensiune pe cale administrativă şi ast fel învăţătornl acela ar primi pensia ori escontentare finală din fondul la care de esemplu comunele bisericeşti greco-catolice române de 27 ani, au contribuit cu 700 mii cor. în loc ca venitele acestui fond să fie întrebuinţate numai pentru pensionarea învăţătorilor bătrâni, cari au plinit 40 ani de serviciu.

Dar e vătămător pentru comunele bisericeşti proiectul din cestiune şi pentru aceea, pentru-că învăţătorul respectiv poate fi amovat de la post sau pentru negligenţă sau pentru lipsa de progres sau pentru direcţie contrară statului, iară completarea oficiului cade în competenţa guvernului. (*O voce:* în casul al doilea). În casul al doilea, dacă aceasta n'ar duce la scop, simplaminte scoala s'ar închide. (Aprobări). Dar acea comună bisericească, care a edificat locaş corespunzător legei, şi — să nu credeţi cum că inspectorii şcolari tractează cu cruţare în atari casuri, pretinzând ca şcoalele să corespundă în toate privinţele legei, — în atari sate în cari fereşti duple nici nu cunosc şi case padimentate nici nu sunt, dar faţă de edificiul şcoalei le pretind toate acestea, ca sala de propunere să fie înaltă de 4 m. uşile 3 m. (aprobări) zic, comuna bisericească, care şi-a zidit, o atare şcoală, oare ce va face cu acest edificiu, care a costat mii şi mii de floreni, şi a fost zidită cu bani împrumutaţi, dacă va fi închisă?

Dar nu numai vătămător, ci fatal e acest proiect de lege faţă de învăţătorii de până acum, pentru că, să binevoiţi a lua în considerare, că aceştia şi-aŭ câştigat diplomele în pedagogii înzestrate cu drept de publicitate, şi de la aceştia se pretinde acum atare progres pe terenul instrucţiunii limbei magiare; deşi e mai pe sus de ori ce îndoială, că la noi se poate esperia mare zel, esecutare promtă a datorinţii şi mare diligenţă, şi pe terenul instrucţiunii limbii magiare să ajung resultate foarte vrednice.

Mă rog să nu credeţi că noi ca superioritate bisericească nu pedepsim cu asprime pe învăţătorul acela care îşi neglige oficiul. Îl şi destituim din post dacă e de lipsă. Să nu credeţi ca lucrul acesta noi îl negligăm. În privinţa aceasta facem totul ce putem face. Acum însă dacă respectivul învăţător care şi-a câştigat diploma cu multă trudă şi jertfă, nu poate arăta resultat îndestulitor superioritatea civilă ar avea dreptul a-l amova din post şi a-l dimite cu pensie puţină sau cu escontentaţiune finală, ce va şti face respectivul care numai cariera aceasta o precepe pe care a muncit până acuma, dacă va fi trimis în chipul acesta în pensiune? Ce priveşte partea disciplinară a cestiunii § 132 al articlului de lege XXXVIII din anul 1868 prevede negligenţa în oficiu, fapte punibile morale şi crime civile la cari noi mai adaugem şi fapte punibile în potriva bisericii pentru că învăţătorii în mare parte sunt şi cantori. Aceste sunt causele pe basa cărora un învăţător prin o judecată ridicată la valoare de drept poate fi amovat din post. Între pedepse e şi subtragerea pensiunei, deşi respectivul şi-a câştigat la aceasta drept prin cotisaţiuni anuale. Proiectul acesta din cestiune acum nu atinge faptele punibile din punct de vedere moral, dar dreptul de a pedepsi negligenţa îl ia din mâinile superiorităţii bisericeşti şi îl dă comisiunei administrative. Pentru negligenţă, ţinută contrară întregităţii statului, si fapte punibile din punct de vedere civil va sta sub iurisdicţiunea auctorităţii civile, pentru faptele punibile sub tribunale reg. din punct de vedere moral sub judecata eclesiastică. Eu mă tem numai că pe lângă o atare procedură dublă nici un for nu-şi va putea împlini datorinţa cu deplină energie. De alt cum aceşti învăţători au de a se lupta cu greutăţi foarte mari, când le vine timpul să capete primul sau al doilea quinquenal, comuna care plăteşte pe respectivul învăţător abia aşteaptă să se ducă în altă comună ca să nu trebuească să plătească primul sau al doilea quinqenal.

Aceasta o vedem cu deosebire la alegeri unde suplică câte 4—5 învăţători diplomaţi şi unul care a sfârşit preparandia dar nu are diplomă şi atuncia trec peste cei 3—4 diplomaţi şi-l aleg pe acela care încă nu are diplomă pentru-că acestuia încă cinci ani de zile nu trebue să-i dee quinquenal; iar dacă am restringe drepturile senatului şcolastic ne putem aştepta la aceea, că aceştia să abzică de serviciile ce şi aşa le prestează gratuit şi să nu aflăm pe viitor membrii în senatele scolastice să nu pregătească repartiţiunea şi preliminarul de spese etc. (*Polonyi Géza:* Confesiunile aşa dară refusă a-şi împlini datoria?) Cu atari greutăţi au să se lupte partea cea mare a învăţătorilor, numai aşa se poate dară resolva favorabil cestiunea, dacă pretorele, protopopul, preotul şi inspectorul de şcoală şi cei alalţi factori, toţi ar lucra mână în mână, şi ast fel multe greutăţi ar putea fi învinse.

Dar şi de aceea pentru că nu tot omul are aceleaşi aplicări şi aspiraţii, abia se poate educaţiunea poporală întru toate manua după aceleaşi norme.

Eu în fie care săptămână ţin şedinţe de 2 ori unde se pertractează, şi toate afacerile şcolare şi se mă credeţi, că celea mai multe lucruri ni le dau cestiunile scolari. Am atare edificiu scolastic, care a fost zidit înainte de aceasta cu 20 ani, atunci a fost corespunzător scopului, de atunci însă înmulţindu-se numărul copiilor obligaţi de a cerceta scoala, nu mai corespunde.

Ce priveşte partea ultimă a proiectului din cestiune o aflu vătămătoare pentru superioritatea bisericească, pentru că îngreunează în multe privinţe chestiunea creşterii şi cualificării învăţătorilor. Nu le înşir aceste din nou, fără mă alătur la celea ce le-a zis Ilus. Sa Steinberger Ferencz şi Várossy Gyula

Dacă la preparandiile cu caracter confesional cualificarea învăţătorilor e numai de primul grad şi nu definitivă, atunci e ştirbită vaza preparandiilor

acestora cari până atunci au făcut servicii bune. iar elevii respectivi vor avea să sufere nedreptate prin aceea, că cualificarea şi-o vor putea câştiga numai înaintea unei comisiuni de stat. Departe să fie de mine ca să voesc a impedeca ca statul să nu pretindă o cualificare mai intensivă, dar rugarea mea ar fi cum că confesiunile să-şi poată susţinea şi mai departe preparandiile cu dreptul lor de cualificare, dacă nu pentru ţara întreagă, cel puţin pentru conaţionalii şi conreligionarii lor (sgomot) cum au fost până acum. Dacă apoi cineva vrea să ajungă învăţător în oraş mai mare, sau la o colonie de fabrică ori mine, atunci să-şi câştige şi altă cualificare, dar pentru împrejurările noastre preparandiile de până acuma sunt foarte bune, şi prin urmare să nu li se iee dreptul de cualificare, care până acuma a fost în mâna lor.

Şi aceasta o susţin cu dovezi (să auzim, să auzim!) prin relaţiunile din Ardeal şi prin legi. Părţile ardelene au legi despre libertatea religionară, dintre care Art. de lege LV din anul 1791 zice că „în interesul păcii şi liniştii confesiunilor recepte nici o confesiune receptă să nu-i poată lua celeialalte biserica, turnul, clopotele şi fondul parochial.“ Mai departe să le fie permis tuturor confesiunilor recepte, superiorilor bisericeşti şi patronilor, ca peste tot locul, în oraşele libere regeşti, în opide, sate şi în ori şi care alte locuri, credincioşii de aceiaşi confesiune să-şi poată zidi şi susţinea biserici, turnuri, clopotniţe, cimitere şi şcoli. În sfârşit toate confesiunile din Ardeal în tenoarea acestui articol de lege sunt asigurate, că bisericele, turnurile, cimiterile, gimnasiile şi colegiile, cari le au în posesiune acum, ori care le-ar zidi de aici în colo în ori ce vreme le vor puté folosi liber şi nici când nu vor fi conturbate în lucrarea lor,“ (mişcări). Se naşte întrebarea acum, dacă legislaţiunea poate fi ast fel obligată ori ba. Atâta însă e fapt, că legislaţiunea s'a obligat, că de aceste lucruri nu se va atinge şi că nici odată nu le va conturba. De present suntem în posesiunea unui drept pe basa căruia ne cualificăm învăţătorii greco-catolici. Acum vine proiectul şi zice că dreptul acesta ni-l ia. Se poate să zică cineva, că legile ardeleneşti s'au prescris, convingerea mea e că nu s'au prescris pentru că §. 14 din articolul de lege XLIII. anul 1868 repeteşte lucrul de mai sus. Se spune adecă: Toate legile Ardealului care regulează dreptul de iurisdicţiune proprie, libertatea, egalitatea de drept, relatiunea respective cercul de competinţă a tuturor confesiunilor recepte de pe teritorul Ardealului şi a părţilor numite ungurene adause mai târziu, toate acestea, legi ale Ardealului nu numai că se păstrează intacte, fără se estind şi asupra confesiunilor gr.-şi ameno-cat. şi greco-orientale.“ Aşa dară e o atare lege aceasta, care pentru noi e „magna charta“ şi care în cestiunea aceasta nu ar fi consult a se ignora pentru că pacea şi liniştea Ardealului pe terenul bisericesc este legată de aceste (sgomot). De aceea mi-am luat libertatea, ca să-l rog pe Escelenţa Sa Dl ministru că la prelucrarea proiectului de lege să fie cu posibilă considerare, faţă de relaţiunile, pe cari aici mi-am luat libertate a le desfăşura şi sum convins, că dacă aceste argumente vor fi luate în considerare şi apreţiate pe deplin acest proiect de lege aşa va ajunge înaintea noastră, că nu va mai avea nime, causă basată ca să-l atace nici în casa deputaţilor, nici în casa magnaţilor.

„Reuniune Mariană.“

Secluł al XX-lea se începe cu frământări politice şi cu mai mari frământări sociali.

Se pare, că în aer să află sămânţa neliniştei. — Dar să nu ne mirăm de aceasta. Căci de la marea revoluţiune francesă încoace, popoarele au fost adăpate la isvoare tulbure de falsul liberalism. fât al revoluţiunei. S'au sculat învăţători fără de Dumnezeu, cari au lăţit cu cuvântul, dar mai ales cu peana învăţături, cari nu au putut să producă feţi mai buni, de cât progenitorii lor: Socialismul, anarchismul nihilismul, francmasonismul şi necredinţa cea mai greţoasă şi ca urmare sarcina şi neîndestulirea.

Apoi, de cum ştiu aceste să fericească un popor, avem esemplu eclatant în sora naţiune franceză, care odinioară era atât de glorioasă, carea ca ţară şi naţiune adevărat creştină şi catolică, sta în fruntea civilisaţiunei, dinaintea ei să plecau toţi şi în respect politic cuvântul ei era decizător. Şi cum stă astăzi lucrul?

Privelişte destul de posomorâtă. Falsul liberalism i-a rişcat vaza, francmasonismul îi sapă mormântul, vrea a-o reduce la păgânătate şi dacă multă vreme va dăinui starea aceasta de lucruri, Franţa, glorioasa Franţă de odinioară, va să ajungă o provincie germână ori anglesă.

Samânţa rânlui nu a rămas locală, ea s'a lăţit trecând barierele ţărilor. Rău ne ameninţă şi pe noi. Socialismul ne bate la uşă, nazarenismul ne-a intrat în tindă. Şi cine ştie, de vom sta cu mânile în sân, au nu va sosi pe la noi şi anarchismul?

Şi cine să se pună în calea rânlui? Cine să-l alunge cum să alungă lăcustele, cari vin din ţări străine şi vreau a nimici agrii? Cine altul, dacă nu biserica cu servitorii săi? Cine altul dacă nu Evangelia lui Isus Christos?

Sărăcia şi neîndestulirea, sub cari gem astăzi popoarele de arându, s'aŭ încuibat şi între poporul nostru. Doritor de-a ajunge la o soarte mai bună, şi el este aplicat a crede celor ce îi promit „sarea cu marea,“ cari însă îl duc pe căi piezişe, fără de a-i îmbunătăţi soartea cât de puţin.

Se recere, să facem ceva pentru a-l scoate de sub influinţa acestor rele, să aflăm vre un mijloc de a paralisa rău.

Mijlocul este aflat. Cel mai bun antidot ne stă la îndemână, numai să voim a-l aplica.

Confratele preot Constantin Lucaciu, ne presinta acel mijloc. El după frământare de 3 ani, după studiare amenunţită şi profundă, ne presintă un plan bine chibzuit, cum să putem înfiinţa în fie care parochie din provincia noastră bisericească câte o cununa sau societate întru onoarea preacuratei fecioare Maria, ca cel mai bun mijloc de recnlegere a poporului nostru în cele sufletesci şi morali, ca cel mai bun mijloc de subtragere a poporului nostru de sub influinţa învăţătorilor falşi.

Planul este presentat într'un memoriu adresat către Înalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul şi către Înal Prea Sfinţiţii Episcopi diecesani ai provinciei noastre, pe cum şi către întreg clerul acestei provincii bisericesci. Sperez, că acest memoriu se va publica în „Unirea,“ ca aşa să ajungă a fi cetit în cercuri cât mai largi.

Acest plan este: Să înfiinţăm: „Cununa Preacuratei de Dumnezeu Născătoare Vergure Maria.“ cu scopul principal de a da cultul cuvenit Mamei lui Dumnezeu, iară cu scopul secundar de a nobilita moralul poporului nostru, de a cultiva în el simţul de caritate şi spiritul de jertfă faţă de casa lui Dumnezeu şi faţă de deaproapele.

Cetind şi studiind acest memoriu, eu din partea mea salut pe confratele Constantin Lucaciu, ca pe un apostol al cultului Mariei, ca pe apostolul unei idei sublime şi al unui plan măreţ, care ajutorând Dumnezeu să se realiseze în întreaga provincia noastră bisericească, va face epocă în viaţa noastră religioasă morală.

Recomând deşi din tot sufletul ideia şi planul confratelui Constantin Lucaciu iubiţilor confraţi preoţi spre studiare şi realisare.

Iată teren larg de muncă binecuvântată, onoraţi confraţi preoţi Români! La lucru dar! Agrul este înţelenit, să-l brăsdăm însă cu hărnicie şi să-l sămănăm apoi cu sămânţă nobilă!

Ce privelişte înălţătoare ne aşteaptă!

Poporul românesc adunat în biserici cu mic, cu mare căzut la picioarele Mariei, plin de evlavie, imploară ajutorul Ei, a Preafericitei de Dumnezeu Născatoare, o laudă cu buze tremurătoare de emoţiune sfântă, iară Ea Preacurata, Steaua Mărei, Împărăteasa Cerească, cu mâni pline împărţesce darurile. Cu ochii sufletesci văd în zarea îndepărtată ridicându-se cu ajutorul Ei noue biserici, văd altarele mai înfrumseţate, văd ridicate orfanotrofii şi o văd pe Ea, Mama văduvelor şi a orfaniior ştergând lacrimile multor văduve şi orfani.

Şi ce prospect frumos, fraţi preoţi!

Să ne putem vedea şi noi adunaţi în societăţi religioase ca şi alte popoare culte, legaţi la olaltă prin noue legături de iubire creştinească!

Să ne putem vedea şi noi „de la Vlădică până la opincă“ adunaţi în congres în adunările generali ale Cununilor Mariane înfiinţate şi acolo să ne putem da samă asupra stării vieţii religioso-morale a poporului nostru, este cu adevărat înălţător de inimă!

Şi înfiinţând „Cununile Mariane,“ nu ne vom opri aci, ci vom merge mai departe

şi vom înfiinţa: Reuniunea adorării perpetue, a Preasfintei Euharistie, şi altele, şi vom tinde poporului nostru noue ocasiuni de devoţiune sfântă, ca să nu adopteze rit străin, ceremonii străine, cu limbă străină.

Nu am putea deci să serbăm în mod mai demn şi noi Românii greco-catolici din provincia bisericească de Alba-Iulia şi Făgăraş jubileul de 50 ani, indicat de Preafericitul nostru Părinte Papa Piu al X-lea, al decretărei dogmei despre nemaculata concepţiune a Mamei lui Dumnezeu, de cât punându-ne pe lucru şi înfiinţând în fie care comunitate bisericească „Cununa Preacuratei Vergure Maria“ după planul indicat de confratele Constantin Lucaciu.

Lucrul să poate, numai voinţă să avem şi zel şi să-l rugăm pe Dumnezeu, sa ne steie întru ajutor cu darul Său!

Lucrul va fi uşor de realisat, numai una să voiască Archiereii cu preoţii!

Doamne Dumnezeule! Lucrează cu darul tău şi fă aplicate inimile generoase ale Archiereilor nostri, ca se voiască acest lucru bun şi să lucreze spre realisarea lui şi dă preoţilor tăi zăl învăpăiat să-l ducă în deplinire spre onoarea Preacuratei Maicei Tale şi spre creşterea sfintei religiuni şi fericirea poporului nostru Român!

Ioan Sonea
preot gr. cat.

Iubileul „Familiei.“ Azi se serbează la Oradea-mare jubileul de 40 ani de când apare „Familia“ dlui Iosif Vulcan. Serbările au fost organisate de despărţământul Asociaţiunii. Din toate părţile s'au spedat adrese de felicitare. Academia va fi representată prin Petrescu şi Blaga, cari vor preda jubilantelui o splendidă cunună de laur, esecutată în argint şi aur şi aşezată într'un etui montat cu pluche albastru închis, pe care e tipărită o dedicaţie. Ne asociem cu dragă inimă la serbătorirea unei munci ostenitoare, dorind veneratului jubilant viaţă îndelungată. Sperăm să publicăm în numărul viitor un raport mai amănunţit al serbărilor. Adaugem de data aceasta, că vorbirea festivă va fi rostită de secretarul episcopesc Dr. Cornel Buleu.

Ori catolic ori protestant. „Revista catolică“ a iubitului par. Lucaciu, apreţiind într'un frumos articol spiritul distructiv a ori ce credinţă, de care e inficiată pătura cultă din credincioşii bisericei neunite, face următoarele conclusiuni adevărate:

Nu are să treacă mult şi din biserica Orientului schismatic va rămânea o umbră, o aducere aminte!

Dureros lucru e, că de câte ori să întâmplă să vorbim cu preoţi tineri, cari par mai de frunte în biserica Orientului schismatic, rămânem frapaţi de principiile cari le anunţă, căci sunt în vădită contrazicere cu principiile bisericei Orientale! De unde e asta?

De vorbim apoi de fapte istorice, ei au luat de bani buni unele visuri, şi unele fapte înveninate cari dejosesc atât biserica Occidentului cât şi a Orientului. De unde e aceasta învăţătură? De la şcolile protestante unde lovesc în catolici şi nu cruţă nici pe Orientalii schismatici.

Un lucru îi uneşte pe protestanţi şi ortodocsi, şi care îi face de să îmbrăţoşază ca fraţii, este: Ura în contra catolicismului!

S'a întâmplat nu odată ca să convin cu civili ortodocsi şi dintr'una în alta au ajuns aceşti civili să esclame cu durere: Dle, preoţii cari sînt bătrâni sunt iguoranţi dar au credinţă, preoţii cei tineri să fălesc, că au ştiinţă şi apar mai culţi, dar n'au credinţă!

Aşa să compromite credinţa străbună, aşa să corump moravurile!

Din congregaţia comitatului Sibiu. În congregaţiunea estraordinară a comitatului Sibiu, ţinută Luni, dl asesor consistorial Nicolae Ivan, v.-presidentul clubului român, a făcut următoarele propuneri: 1) Comitatul să înainteze guvernului o adresă, în care să ceară ca ordonanţele lui Hieronymi, referitoare la sistarea activităţii partidului naţional român, să fie revocate, eventual *dreptul de întrunire să fie regulat prin lege positivă.* 2) Comitatul să adreseze guvernului representaţiunea în chestia banilor, adunaţi din partea Românilor pentru ridicarea unui monument la mormântul lui *Avram Iancu* şi confiscaţi de guvern, şi să ceară ca banii să fie estradaţi pentru a putea fi întrebuinţaţi în scopul, pentru care au fost adunaţi. Ambele propuneri au fost *primite* din partea congregaţiunei, pentru a fi puse la ordinea zilei în congregaţia ordinară de toamnă a comitatului.

CORESPONDINŢE.

SINÓDELE PROTOPOPESCI.

— tr. Periceiu. —

În lipsa de alte întruniri, nu de puţin interes poate fi şi pentru public ţinerea „sinoadelor tractuale,“ sau aşa zisele „conferinţele preoţeşti“ împreunate şi cu alte ceremonii religioase, tot atât de edificătoare şi pentru popor.

Atare conferinţa s'a ţinut a treia zi de Sfintele Rusale în parochia Periceiului, în districtul protopopesc de acelaşi nume din diecesa Gherlei.

Sub impresiunea buna a celora acolo auzite şi văzute, nu pot întrelesa a nu le da publicităţii dorind a fi imitate; anume: spaţioasa, noua, mare biserică — nu de mulţi ani edificată — acum pe la 7 oare era îndesuită de ascultători, popor din loc, din parochiile învecinate Vârşolţ şi mai cu samă din Siciu sediul protopopului. — Impulsul străinilor l-a stârnit sfinţirea unui clopot mare cumpărat de evlaviosul poporean Petru Tătar cu 280 coroane, şi a unui prapor vânat foarte frumos cu sfinţii Archangeli, cumpărat de familia Georgie Tătar în preţ de 75 coroane.

Mai nainte de toate s'a făcut sfinţirea apei înaintea s. Altar, lipsindu-i încă Iconostasul. — s'a sfinţit apoi clopotul cu dedicaţiunea s. apostol Petru, şi praporul în onoarea celor doi s. Arhangeli, după cari s-a început celebrarea sfintei Liturgii sub pontificarea venerabilului şi veteranului protopop Ioan Papiriu Pop concelebrând toţi preoţii.

După s. Evangelie a predicat Graţian Flonta foarte bine, numai tare pe lung... Iar la capetul s. liturgii a urcat amvonul protopopul concernente cu discursul său de deschidere a sinodului începând cu „Dumnezeu e cu noi“... grăieşte adresându-se la cierul tractual din spre răsăritul Altarului. Însă voieşte a-se auzi şi până la apus de către ascultătorii, ceialalţi În vorbirea-i suprinzătoare a arătat că sentimentul religios ce balsam dulce şi ajuator e în toate... Biserica apoi, câtă mângâiere nu ne dă, ne conservă legea şi şcoala ne duce către deşteptare, luminare şi fericire şi susţine limba; conbate viţiile, necumpătarea în beutură recomândând „însoţirile de temperanţă.“ — în luce, accentuând că femeile au schimbat pânzele sănătoase şi trainice cu giolgiurile, şi cu năfrămile de mătasă, tot atâtea zdrenţe şi scumpe, şi rele... recomândând „însoţirile femeilor“. În urmă, cu o energie viguroasă şi tinără, nu ca unul trecut de 71 ani, a sbiciuit concubinatul din done puncte, între altele şi anume: *„din punctul dreptului familiar,“* şi *„a dreptului de moştenire,“* schiţându-le în 10—12 puncte mai marcante din legile ţării. Emoţiunea asculătorilor era la culme, mai ales când s'a adresat către preoţime cu cuvintele marelui Apostol al neamurilor: *„Scris-am voue carte să nu Ve amestecaţi . . . să nu suferiţi curviile“* . . . terminând apoi cu Malachia: *„Insistaţi cu timp — fără timp, învăţaţi, îndemnaţi, mustraţi“* . . . şi apoi dechiară sinodul de deschis. Ca oaspeţi au luat parte doi preoţi: Alimpiu Coste din Cehiu, şi Laurenţiu Avram din Valcăulmagiar, mai târziu Spect. D. George Maior, jude de tribunal regesc în retragere, posesor în loc.

Agendele sinodului s'au pertractat calm şi trecând preste cele curente oficioase . . . între altele s-a sulevat necesitatea de a se conchiema un sinod diecesan, căci şi la noi situaţiunea cleruiui rural este precară şi lipsa de reclamare a congruei, doară ca nicăirea în alte diecese! — s-a sulevat dorirea şi îngrijirea — despre cum aflarea fondurilor diecesane, despre cari nici prin cerculare barami, nu ni-se publică nimic; prin acel sinod sperat ani dori de a afla modul şi căile — de a-le augmenta acele fonduri, şi de a crea şi unele arzătoare noue, pentru binele clerului şi poporului diecesan; s'a accentuat cu părere de rău, cât de desconsiderat se simte clerul, foarte cu puţin instinct de o emulare mai viie . . . din causă: că nu se ridică vaza lui! Nu li-se dă titlul „de parochi“ nici după 30 de ani! aşa cât păstoreşte tata cu fiul său, ori ginere seu şi tot numai administratori sunt, aşa că sunt tracte de nici un paroch nu e, nici nu-s distinşi! . . Nu e mirare apoi că străinii cugetă puţin la congruă, şi ameliorarea lui . . . deschizând „Siematismul Diecesei“ şi cine nu crede ceteaască!

Camil.

DIN MARAMUREŞ.

M. Siget 7/6 1904.

În 5 l. c. s'a binecuvântat fundamentul bisericei cei nouă gr.-catolice din Săcel prin vicarul Tit Bud cu asistarea alor 6 preoţi.

A fost de faţă mulţi dintre inteligenţa din jur, credincioşii din satele vecine şi întreg poporul din Săcel.

Săcelenii au bucurie mare că cu ajutoriul lui Dumnezeu vor avea o biserică

frumoasă și mare de piatră, și este sigur cumcă în acea biserică se vor reîntoarce și cei rătăciți cărora acum le pare rău că a lăsat biserica lor strămoșască greco-catolică, și pe cum s'au dechiarat cu astă ocasiune foarte mulți abia așteptă să ajungă sfințirea bisericei cei noue că să se reîntoarcă în dânsa, cu atât mai înadins că și acum o mare parte din trânșii cercetează biserica noastră greco-catolică.

La sfințirea fundamentului a predicat vicariul despre datorința de a zidi biserici și despre mărirea stei bisericei greco-catolice, apoi între salve de treascuri s'au făcut rugăciuni pentru mai marii bisericei greco-catolice pentru Împăratul și Regele apostolic, pentru pacea și bunăstarea Patriei și pentru binefăcătorii bisericei, cum este și Înaltul Ministeriu al cultelor, care a binevoit a asemna 10 000 coroane pentru zidirea bisericei greco-catolice din Săcel.

La actul binecuvântărei s'au adunat oferte de 700 coroane în bani gata, și s'au făcut promisiuni peste 2000 coroane, iar bătrânul Domn notar pensionat Simeon Bondor din Săliștea de sus cu Dl notar Bran din Săcel au promis a ridica în biserica cea nouă cu spesele lor altariul.

Alții a promis candelabre, prapori, vestminte și ornate bisericești, încât înzestrarea internă a bisericei este asigurată, și între aceia cari a promis aceste sunt mulți pintre cei rătăciți, cari acum văd că a făcut pașul cel mai greșit voind a se desbina de s. Maica biserică gr.-catolică, de acela biserica gr.-cat. română din Maramureș din sinul căreia au ieșit bărbați ca mitropolitul Vancea, a cărui strămoși se trag din Onceşti (Vánesfalva) Episcopul Pavel binefăcătoriul neamului românesc, mitropolitul Victor Mihályi, Manestii, Zrinestii, Mihălcenii și alți bărbați binemeritați ai bisericei greco-catolice română.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru biserică din Tulgheș s'au mai dăruit următoarele: Petru Bota curator, un rând de vesminte funebre cu 80 coroane, Toader Apostol, un rând de vesminte liturgice cu 80 coroane, Petru Găină, un rând de vesminte liturgice cu 70 coroane, Ioan Crușit și Ioan Cristioiu un rînd de vesminte liturgice cu 65 coroane; apoi George Crușit 2 2 icoane frumoase cu 28 coroane, văd. Ana Bota o evangelie cu 25 cor., Gavril Olar, pentru auritul potirului, discului și a steluței, 20 cor., Niculae Tăslovan 1 masă pentru prinoase, cu acoperitoare în preț de 18 cor., Dumitru Ungurean 2 sfeșnice de lemn, frumos lucrate, cu 16 cor., Andrei Crușit 1 icoană frumoasă cu 14 cor., și George Moldovan, asemenea 1 icoană cu 14 cor. Acestor iubitori de podoaba bisericii Dumnezeu să le resplătească, iar noi le mulțumim ferbinte și pe aceasta cale. *Curatoratul.*

Scirl personale. Mercuri dimineața Excelența Sa Mitropolitul Victor s-a reîntors sănătos acasă, fiind primit Luni în audiența la Maestatea Sa și Marți luvitat la prânz.

Sărbătoarea lui Ștefan cel mare s'a statorit definitiv pe ziua de 16 Iulie n. 1904 și se va face la Putna, unde e mormântul marelui Domn al Munteniei, numit pe dreptul Ștefan cel mare și sfânt. Programul serbărilor încă nu e stabilit definitiv.

Scoalele de cadeți. Cu începerea anului scolar 1904/1905 (și anume începând în cursul anului prim) *limba de propunere* în scoalele de cadeți de infanterie din Budapest, Pozson (Pojon,) Kassa (Kasovia), Temesvár și *Nagyszeben (Sibiu,)* apoi în clasele paralele ungare a scoalelor de cadeți de cavalerie, din Traiskirchen este *germână și magiară,* în scoalele de cadeți din Kamenitz și Karlstadt cea germână și croată. Aspiranții vor trebui așadară să posadă acele limbi, în care se predă instrucțiunea în măsură, ca ei să poată urma prelegerile. Examenul de primire să estinde așadară în scoalele mai sus menționate pe lângă obiectele: limba germână, aritmetica și algebra, geometria, geografia, istoria, istoria naturală, fisica, chemia de aici încolo și asupra limbei magiare, respective croate în acea măsură, în care ea să propune în clasele inferioare ale unei scoale medii. Examenul de primire la scoalele de cadeți mai sus amintite se va depune în limba germână ori magiară respective croată, se concede totuși ca aspiranții pentru ușurarea espunerii cunoștințelor și capacității lor să se folosească de limba maternă. În anul prim al scoalei de cadeți din Sibiu se vor primi cu începutul anului scolar 1904/1905 (mijlocul lunei lui Septembre) cam 30—40 tineri fisice corespunzător desvoltați, cari cu 1 Septembre n. a. c. au împlinit anul al 14-lea, dar n'au trecut încă anul 17-lea al etății, cari posed aplicare pentru cariera militară și au absolvat cu succes cel puțin îndestulitor (suficient) 4 clase inferioare ale unei scoale medii ori ale unei scoale civile. Cererile pentru primire se pot face numai după ce petentul posede testimoniul scolar pe întreg anul 1903/1904 și sunt a se trimite la comanda școalei cel mult până la 15 August 1904 st. n. Dacă aspirantul este necesitat a repeta un examen (examen de emendare) este dator a alătura un testimoniu interimal.

Noul mareșal al armatei. Archiducele Frideric a fost trimis la Londra din partea Majestății Sale, spre a întoarce visita regelui Eduard al Angliei și spre ai înmanua numirea de mareșal. Pretutindenea archiducele a fost primit cu cea mai mare căldură și s'au aranjat festivități în onoarea lui.

A doua anchetă. Ministrul de instrucție are de gând să convoace o a doua anchetă în causa proiectului de reformă a legii instrucții poporale. La ancheta aceasta vor fi învitați 30 învățători de la scoalele poporali.

Aniversarea crimei din Belgrad. Mâne e aniversarea înfiorătoarei crime din Belgrad, Partisanii familiei Obrenovics țin prilej potrivit ca să-și arete nemulțumirea, iar criminaliștii așteaptă la rândul lor să li-se esprime din nou recunoștință. Regele Petru să teme de o nouă disgrațiare din partea puterilor, și nu știe cum să-o apuce. De o cam dată surorile reginei învită la recuiemul ce-l vor ține întru amintirea regelui, reginei și celor doi frați, iar ministeriul de răsboiu, din Belgrad a dispus să se amâne un concert, pe care casina oficerilor era să-l aranjeze. Și peste tot poliția a oprit ori ce fel de sărbători.

Convocare. În conformitate cu punctul 8. al §-lui 20. din Statute, membrele „Reuniunei femeilor române din comitatul Hunedoarei," pe cum și toți aceia, cari se interesază de înaintarea și cultura femeii române, prin aceasta se convoacă la: adunarea generală ordinară, ce se va ține Duminecă, în 12 Iunie 1904 st. n. la 3 oare p. m. în localitatea Casinei române din Deva. Deva, în 4 Iunie 1904. *Elena Pop Hosszu-Longin,* presidentă. *Dionisiu Ardelean,* secretar.

Nou succes. Ziarul „Sieb. Deutsches Tagblatt" scriind o recensiune foarte elogioasă despre ultimul concert dat de Reuniunea de cântări din Sibiu, pomenește, că „Dorul meu" a prof. Mureșianu, „cu pianissimul său ce se pierdea a avut un efect covârșitor." Înserăm cu bucurie acest nou succes al distinsului și iubitului nostru profesor și componist.

Avis. Proprietarii „Grădinei Comșa" din Veza, avisează publicul, că terminându-se și al doilea teren pentru lawn-tennis și popice, acelea stau la dispoziția on. public.

Baritonul Corfescu de la opera regală a teatrului național din București, care a concertat cu succes strălucit la Bistrița, Cluș, Orade și airea, va da zilele următoare un concert și la noi. Nu ne îndoim, că publicul nostru va grăbi să încurajeze pe distinsul artist.

Ploaia. În sfârșit de doue zile ceriul s'a îndurat spre noi trimițându-ne binefăcătoarea ploie, care aievea a reînoit fața pământului. Se speră, că sămănăturile de primăvară vor reînvia.

Oamenii desperați, cari de ani de zile au suferit fără se dele de leacul morbului lor, după ce au folosit Fluidul Elsa s'au vindecat de tot, ceea ce să poate dovedi cu miile de epistole de mulțumită, ce se pot vedea la pregătitoriul acelei medicine. Toată lumea știe, că Fluidul Elsa a lui Feller, vindecă iute și sigur, la cele mai multe morburi, ca d. e. *reuma, umflăturile, morburi de splină, junghiuri, ferbințală, sgârciri, batere de inimă, respirație grea durere de dirți, mirosul greu din gură, slăbirea de ochi, nervositatea, morburi de grumazi scrofule, răni, înghețare, orbanț etc. etc.* Feller V. Jenő farmacist în Stubica Centrale 82 (com. Zágráb), trimite pentru 5 coroane franco 12 sticle sau 6 sticle mari. Să ne ferim de imitațiuni fără preț, care în timpul mai nou sa pus în circulație sub numele de Fluidul Elsa și Fluidul Gold Elsa.

Noutate de seson. Numai așa putem numi o știre ce-și face acum cursul prin marile foi din străinătate. E vorba adecă, că între Rusia și Austro-Ungaria s'ar fi încheiat o convenție secretă, din prilejul răsboiului. Dacă ar cădea Port-Artur, asupra căruia e îndreptată acum toată atenția, atunci Austro-Ungaria să fie obligată a trimite armata la fontiera galițiană spre a împiedeca o eventuală revoluție polonă.

Necrolog. Primim din Cluș trista știre despre decedarea Dnei *Dorina Coroianu n. Rațiu,* repausată în 7 Iunie n. a. c. la oarele 12 din zi. Cluș, 8 Iunie n. 1904.

† *Nicolau Ștefan,* paroch greco-catolic, în Bercea după îndelungate și grele sufarințe, în etate de 63 ani, în al 40-lea an al preoției și fericitei sale căsătorii în 26 Maiu st. n. împărtășit cu ss. taine a muribunzilor, și-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului, ca părtaș să se facă de viața de veci. Îl deplâng, soția învăduvită, fii și număroasele rudenii.

„Caffée Grand" „Caffée Grand"

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **ohilii comforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolia Bĕlgradului.

(Răspuns d-lui T. V. Păcățian).

(Urmare).

Cele desfășurate până acum dovedesc destul de limpede pentru cei ce au ochi capabili de a primi lumina adevĕrului, că înainte de Mihaiu-Viteazul n'a existat nici o »casă residențială« pentru vre-un »archiepiscop și mitropolit« românesc în Bĕlgrad; că însu-și Mihaiu Viteazul a *făcut și înălțat din temelie* așa numita »Mitropolie a Bĕlgradului«; că instituțiunea bisericească a viteazului voevod nu a fost »Mitropolie« în sensul propriu și canonic al cuvântului, ci o simplă episcopie, și că a deduce din titulaturile vanitoase ale unor archierei existința unei mitropolii, este tot așa de absurd, ca și a zice, că »Smeritul Ioan, *archiepiscopul* și chipul vlădicăi lui Ghenadie de Belgrad,« pentru că a cutezat a se întitula pe la 1628 »archiepiscop,« deși el era numai »chipul« vlădicăi, adecă representantul lui, a funcționat aevea ca »archiepiscop« (vezi Jorga, Doc. Bistr. I. p. 43), sau că Avram Pop, protopopul unit din Daia, care pe la 1701 cerea diplomă de nobil, întitulându-se »ecclesiarum in Transilvania valachicalium *archiepiscopus,*« aevea ar fi fost mitropolit (vedi Jorga, Sate și preoți, pag. 169).

Să căutăm acum, că oare Românii din Ardeal și din Ungaria avut-au și putut-au avé înainte de veacul al 17 mitropolie proprie a lor?

Înainte de toate să căutăm pe presupușii mitropoliți în veacul al 16-lea, de oare ce ierarchia românească din această sută de ani, mulțumită documentelor publicate de d-l Jorga din archivele Bistriței și celor publicate de mine din archiva statului ungar, ne este destul de cunoscută spre a ne puté forma o judecată dreaptă în această cestiune.

Cel dintâiu episcop cu reședința în Bĕlgrad a fost *Ioan de la Prislop,* pe cum dovedesce diptichul »mitropoliei« Belgradului (vezi mai sus), și alte acte vrednice de credință. El și înainte de a se muta în reședința întemeiată de Mihaiu-Viteazul fusese episcop, iar înainte de a ajunge episcop, fusese egumen al mănăstirei Prislopului din comitatul Hunedoarei. Numirea de *episcop* și-a primit-o de la principele, sau voevodul Ardealului Sigismund Báthory, prin decretul de dto Alba-Iulia, 20 Martie 1585, care l'am puclicat eu mai întâiu din archiva statului în »Vechile Episcopii« pag. 60—1. În acest decret se zice apriat, că *Ioan* este numit *episcop peste toate bisericile românesci din Ardeal și părțile ungaresci, afară de bisericele, peste cari era episcop un archiereu cu numele Spiridon* (»Hunc itaque Ioannem consensu *omnium* Ecclesiarum valachicarum ad munus *episcopale* electum, nos quoque in regno hoc *Transylvaniae et partibus regni hungarici* ditionis nostrae existentium Ecclesiarum valachalium *Episcopum* creandum, declarandum et confirmandum duximus, *demtis tamen illis Ecclesiis,* quibus *Spiridon Episcopus*, similiter Valachus, ex annuentia nostra praeest.«) *Spiridon* fusese numit *episcop* cu mult mai înainte încă de către principele Stefan Báthory, pe la 1576, pe cum se poate vedé din actele publicate de mine în »Vechile Episcopii« la pag. 73—77, dar numai peste bisericele românesci din comitatele *Turda, Cluș, Dobâca, Solnocul din lăuntru, Solnocul de mijloc* și *Crasna.* (In gente valacha, quae graecam amplectitur sectam, cum *Euphtimiae,* olim Episcopo defuncto, antea in Thordensi, Colosiensi et Zolnok interiori comitatibus existentium Ecclesiarum valachalium Superintendenti, *Reverendum Spiridonem Episcopum,* cum consensu earum Ecclesiarum, tum ipsius Serenissimi Pricipis Domini Stephani Dei Gratia Regis Poloniae, Magniducis Litvaniae etc. confirmatione non solum dictarum *in Tordensi, Colosiensi, Dobocensi, et Zolnok interiori, verum etiam Zolnok mediocri et Crasnensi comitatibus Ecclesiarum Valachalium existentium muneri Episcopatus* praefuisse intelligamus). Așa dară între anii 1585—1599 erau în Transilvania și Ungaria numai *doi episcopi,* între cari erau împărțite *toate* bisericele românesci din Transilvania și din părțile unguresci anexate la Ardeal. Dacă pe atunci ar fi existat și un »Mitropolit« românesc, el ar fi fost un archiepiscop tără de archidiecesă, ceea-ce este absurd. Prin urmare pe timpul de la 1585 până la 1599 n'a existat și n'a putut exista un »metropolit« (archiepiscop) în Ardeal și Ungaria, cu atât mai puțin, că prin tractatul din 20 Maiu 1595 încheiat între »*Serenissimul*« Sigismund Báthory, principele Ardealului și între »*Magnificul și Spectabilul*« Mihaiu Viteazul domnul Țărei-Românesci, toate bisericele românesci de sub stăpânirea lui Sigismund Báthory, au fost supuse sub jurisdicțiunea și dispunerea mitropolitului din Târgoviște (Omnes etiam Ecclesiae Valachicales *in ditionibus Suae Serenitatis existentes* erunt sub jurisdictione vel dispositione Archi-Episcopi Tergovistiensis, Hurmuzaki III. 1. pag. 212). Este însă absurd, ca una și acea-și biserică să aibă în unul și acela-și timp doi mitropoliți, ori ca un mitropolit din o țară să fie supus altui mitropolit din altă țară.

Domnul Păcățian la pag. 124 ne spune despre »Mitropoliții« Românilor din Ardeal și Ungaria, că »în lipsă de reședință în Alba-Iulia, *și-a pus șatra archierească, unul aici, altul colea,* prin sate și mănăstiri.«

Dacă domnul Păcățian are plăcerea de a face din »mitropoliții« sei închipuiți nesce pribegi, cari se mutau cu șatra din un sat într'altul, întocmai cum fac »Toții« (Slovacii) pe la târgurile noastre, este treaba d-sale. Îl rog însă să-mi spună, că pe câtă vreme toate satele și mănăstirile din Ardeal și Ungaria erau ocârmuite de episcopii Ioan de la Prislop și Spiridon, oare mitropoliții unde și-au putut avea șatra? Poate în lună, ori în planeta Marte, dar nu pe pământul Ardealului și al Ungariei: va trebui să răspundă și d-l Păcățian, dacă vrea să fie sincer.

Antecesorul lui *Spiridon* ca *episcop* peste bisericele românesci din comitatele Turda, Cluș, Dobâca și Solnocul din lăuntru, a fost *Eftimie.* Aceasta se vede nu numai din un document citat mai sus, ci și din decretul lui Sigismund Báthory, de dto 6. Februarie 1585, publicat în »Vechile Episcopii« la pag. 57—8. Eftimie a ocârmuit bisericile din amintitele comitate începênd cu anul 1574, fiind mai înainte episcop peste *toate* bisericile românesci din Ardeal și Ungaria, pe cum am dovedit în »Vechile Episcopii românesci.« Acest episcop a fost sfințit archiereu prin Macarie patriarchul sêrbesc al Ipecului (sau pe sêrbesce al Peciului) pe cum ne spune principele ardelean Stefan Báthory în decretul seu de dto 3. August 1572, unde zice, că »a aflat din scrierile lui Macarie, patriarch de Ipek (»Begy«), că el a făcut *episcop* pe Eftimie, popă românesc.« (Jorga, Doc. Bistr. II. pag. XLIII). Va admite însă ori ce om, care a gustat cât de puțin din sciința dreptului canonic, că fie care episcop este dator a cere sfințirea sa întru archiereu de la mitropolitul seu, și că nu-i este iertat a umbla prin țări străine după darul archieriei. Cum se întâmplă însă totuși, că Eftimie — în contra tuturor prescripțiior canonice — aleargă departe în Epir, în țara turcească, ca să fie sfințit episcop? Faptul acesta nu se poate explica, de cât prin împrejurarea, că nici de la 1572 până la 1585 nu a existat nici un mitropolit românesc în Ardeal și în Ungaria, că-ci dacă ar fi existat, Eftimie s'ar fi presentat de sigur în »șatra« lui, ca să-și ceară sfințirea.

De altă parte antecesorul lui Ioan de la Prislop în »Transilvania și părțile unguresci,« afară de comitatele supuse lui Spiridon și antecesorului acestuia, Eftimie, a fost episcopul *Ghenadie*, că-ci în decretul lui Sigismund Báthory, din 20 Martie 1585, prin care este numit Ioan de la Prislop, se spune apriat la început, că acesta urmează în locul repausatului *episcop* Ghenadie (cum his diebus Reverendus *Genadie episcopus Ecclesiarum valachalium in Transylvania* extremum vitae suae diem absolverit etc. Vech. Episcopii pag. 60). Așa dară între anul 1579, când apare Ghenadie și între anul 1585, când a fost numit Ioan de la Prislop, găsim iară-și numai câte doi episcopi. În »Transilvania și părțile unguresci« era Ghenadie, dar cu restricțiunea, că în comitatele mai sus amintite era episcop Spiridon. Este deci evident, că și în timpul de la 1579 până la 1585 toate bisericile din Transilvania și Ungaria erau numai sub 2 episcopi fără de mitropolit, care nu-și avé »șatra« nicăiri în aceste două episcopii, pentru-că nu avea unde să și-o așeze și pentru-că mitropolitul Românilor era cel sêrbesc din Ipec (Peciu).

În treacăt mai amintim, că lui Ghenadie în prefața Cazaniei de Brașov din 1580—1 i-se dă titlul de »*luminatul Mitropolitul marele Ghenadie, din tot ținutul Ardealului și al Orăziei.*« (Bianu—Hodoș, Bibliografia, veche, pag. 91), deși, conform decretului principelui, el era faptice un simplu episcop, căruia oamenii i-au dat titlul de mitropolit după obiceiul abuziv al Sêrbilor. În titulatura

lui se amintește nu numai Ardealul, ci și ținutul Orăzii, ca o imitațiune a titlului, ce-l purtau principii Ardealului în urma tractatului încheiat în 16 August 1570 între Ioan Sigismund Zápolya și Maximilian (vezi V. Episcopii pag. 54 și 57). Greșesce deci domnul Gr. G. Tocilescu, când din titlul abusiv de Mitropolit al lui Ghenadie din prefața Cazaniei, deduce în contra actelor oficiale ale potestății de stat, că ar fi existat »*din cea mai depărtată vechime .,. o archiepiscopie a țării Ardealului și a părților ungurești,*« pe cum a binevoit d-sa a susține în darea de samă despre »Vechile Episcopii« înaintea Academiei Române (vezi analele Acad. pe a. 1902—1903, pag. 415).

Episcopului Ghenadie i-a premers *Daniil,* între anii 1577—8. Domnul I. Bogdan în prețioasa sa carte »Relațiile Țării-românești cu Brașovul și Ungaria la pag. 308 ne asigură, că în archivele Brașovului se află un document, conform căruia »*Kyr Daniil, mitropolit de Severin și de Ardeal*« se roagă de județul Brașovului, să-i încasseze o gloabă de câte 3 ducați de la fie care pereche de oameni, cari trăiau necununați în acel oraș. Acest document este vrednic de atențiune, nu pentru titlul de »mitropolit« al lui Daniil, că-ci titulatura aceasta era o grandomanie sêrbească, ci din alte motive. El ne arată mai întâiu, că alăturea cu Spiridon, cel numit de Stefan Báthory, ca episcop peste comitatele Turda, Cluș, Solnocul interior, Solnocul de mijloc și Crasna, mai era încă un episcop între anii 1577—8, care, cu excepțiunea comitatelor din cestiune, ocârmuia toate bisericele românesci de sub stăpânirea principilor ardeleni, întocmai ca urmașii sei Ghenadie și Ioan de la Prislop, despre cari a fost vorba mai sus, și așĭ fel nici între anii 1577, când apare Daniil, și 1579, când apare Ghenadie, nu găsim nici un sat ori mănăstire, în care mitropoliții închipuiți ai dlui Păcățian, să-și fi putut așeza »*șatra*« în Ardeal și în părțile lui adnexe. Dar mai important este documentul relativ la Daniil din motivul, că el ne arată, că acest archiereu purta titlul de la scaunul »*Severinului,*« va să zică un episcop al Românilor din Ardeal purta titlul de la un oraș din altă țară. Aceasta dovedesce mai pe sus de ori ce îndoială, că în Ardeal nu a existat nici un scaun episcopesc, și cu atât mai puțin mitropolitan și archiepiscopesc instituit în formă canonică, și recunoscut în mod formal de potestatea competentă bisericească, ci numai nesce episcopi tolerați de auctoritatea politică, că-ci dacă ar fi existat vre odata un ast-fel de scaun, fie chiar și în cea mai depărtată vechime, atunci Daniil nu-și capetá titlul de la *Severin,* ci de la vre un oraș din Ardeal, în care ar fi existat vre o dată vre o episcopie, ori mitropolie, instituită în mod canonic și legal.

Antecesorul lui Daniil a fost *Christofor,* care prin decretul lui Stefan Báthory din 6 Iuniu 1574 a fost numit »*episcop* al preoților români ardeleni, cari mărturisesc religiunea cea grecească« (*Episcopus* Valachorum presbyterorum transsilvanensium romanam videlicet seu graecam religionem profitentium. Jorga, Sate și preoți, 26). Christofor, care a fost episcop din 1574 până în 1577, a funcționat alăturea cu Eftimie, care pe cum am vĕzut mai sus, fusese numit *episcop* tot de Stefan Báthory peste bisericele din comitatele Turda, Cluș, Dobâca și Solnocul din lăuntru. Prin urmare *toate* bisericile românesci din Ardeal și părțile lui adnexe erau ocârmuit și de la 1574 până la 1577 numai prin doi *episcopi,* și ast fel mitropolitului închipuit de domnul Păcățian nu-i rămânea nici pe timpul acesta nici un sat, ori mănăstire, în care să-și fi așezat »șatra.«

Lui Christofor i-a premers *Eftimie,* care a fost numit *episcop* din partea lui Stefan Báthory în 12 Septembre 1572, dându-i-se dreptul de a predica cuvântul lui Dumnezeu »**pretutindeni** *în țara Ardealului și în părțile ungurești*« (Jorga. Doc. Bistr. II, XLIII). El nu a mai avut alăturea cu sine un alt episcop slavo-bizantin în Ardeal și în părțile ungurești, că-ci jurisdițiunea lui se întindea *pretutindeni* în »*pământul și stăpânirea*« lui Stefan Báthory, cum ne spune acest principe în decretul din 3 August 1572. (Jorga, ibidem) Așa dară de la 1572, când Eftimie a fost numit episcop al *tuturor* bisericelor românesci, fără nici o escepțiune, din Ardeal și părțile ungurești, până la 1574, când prin principele St. Báthory bisericele românesci au fost împărțite între *doi* episcopi, adecă între Christofor și acelá-și Eftimie, nu găsim nici un sat ori mănăstire, unde închipuitul mitropolit al domnului Păcățian, să-și fi putut așeza »*șatra*«

Însu-și Eftimie este sfințit pe cum am vĕdut, prin patriarchul (mitropolitul) Ipecului, Macarie, ceea ce, accentuăm din nou, nu s'ar fi întâmplat, dacă ar fi existat un mitropolit în Ardeal și părțile ungurești.

Eftimie este deci primul episcop, cu care, după catastrofa, prin care au trecut bisericele românesci pe timpul episcopilor calviniți, se începe în Ardeal o ierarchie episcopească slavo-bizantină, întemeiată sub auspiciile patriarchiei (mitropoliei) Ipecului și tolerată de principii ardeleni. Toți membrii acestei ierarchii episcopesci înșirați mai sus, de la a. 1572 până la a. 1585, au atârnat de la patriarchia (mitropolia) Ipecului în tocmai ca întemeietoriul aceleia-și ierarchii, Eftimie I. Atârnarea ierarchiei românesci de patriarchia (mitropolia) Ipecului se deduce nu numai din indiciile relevate de mine în istoria autonomiei bisericesci (pag. 312 și urm.), ci și din raporturile politice ale Ardealului cu Turcia. Principele Ștefan Báthory a cultivat cele mai bune relațiuni cu vecinul imperiu puternic, sub a cărui suzeranitate se află și dînsul și prin urmare a putut concede atêrnarea episcopilor românesci de la o mitropolie din țara turcească, pe când Sigismund Báthory, care s'a suit pe tron la 1581, înaugurând o politică ostilă Turcilor, în contra cărora s'a aliat cu Mihaiu Viteazul, a rupt ori ce legături cu imperiul otoman și prin urmare și relațiunile bisericei românesci cu o mitropolie din acel imperiu, supunând această biserică, pe cum am vĕdut, mitropoliei din Țara-Românească (Târgoviște).

Cele destășurate despre ierarchia episcopească a Românilor din Ardeal și părțile ungurești de la anul 1572 până la 1599, ne dovedesc așadară, că Românii, ne cum să fi avut în periodul acesta de timp o mitropolie, *ei au stat mai întâi sub mitropolia* (patriarchia) *Ipeculuí,* și apoi *sub mitropolia Țării-Românesci.*

Dr. A. Bunea.

(Va urma.)

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

„Mai încolo, ca unul ce e de o lege cu copil. să rógă cu ei, chiar cu acele vorbe cu care se rógă mamăsa acasă; îl învață aceleași datorințe, se duce cu ei la s. biserică, și ca o mamă cu fiĭ sĕĭ se rógă împreună. Fiind învĕțătoriul fiul acelui neam cu copilul, are dragoste cătră acel neam; acea dragoste se îndreaptă nu numai spre copil ci și spre tatăl aceluia — despre care vorbindu-i tot-de-una cu iubire și cinste, se dedă și copilul și cinsti părinții și neamul, căci orĭ ce ar zice cineva, iubi un neam nime nu poate, ca cel ce e născut în acela. Acolo copilul e iubit, ca de un tată de același sânge, de aceași sórte — apoi fiind și copii de același neam și lege se iubesc ca frații, nu se desprețuesc, nu-și batjocoresc legea și neamul. — Cunoscând învĕțătoriul legea scolarilor, întreg materialul de propus îl clădește pe adevĕrurile de credință așa cât copilul orĭ încătrău se învârte pe câmpul sciinții, află pe Dumnezeu și își întărește sufletul cu învĕțăturĭ morali, în tot locul află dovezĭ de alipire cătră credința sa strămoșéscă.

„Apoĭ fiĭ mei. ori ce lucru numai acela îl póte spune acestuia limpede și la înțâles — numaĭ acela îl póte vărsa în sufletul óre cuĭ, care nu numai îl cunóște, ci îĭ este și iubit.

„Cine vă póte învĕța pe copiĭ trecutul familieĭ din care se trage, a neamului, limbeĭ și legeĭ; — ca învĕțătoriul care și el îl simte, — căcĭ și ei din același neam, lege și limbă este, pentru care suferințele neamului și legeĭ sînt suferințele sale, bucuriele acelora — bucuriele sale.

„Acum ve voĭ spune cum stă lucrul la scolĭ (de stat) lumeștĭ. Acolo învĕțătoriul nu are aceași limbă cu copiĭ, nu știĭ săĭ vorbéscă și priméscă în limba maiceĭ luĭ, ba niciĭ scolariĭ cu carĭ petrece nu-ĭ vorbesc limba luĭ. ce e acolo copilul? un străin, ba e maĭ mult de cât un străin, — căcĭ pe străin la casa ta îl omenești și cinstești, dar acolo fiind la olaltă și copiĭ carĭ aŭ ură asupra neamului copilului, el aude batjocorĭ, asupra neamului și legeĭ sale.

„Nefiind pusă scoala sub scutul uneĭ legĭ (bisericesc) învĕțătoriul acolo nu póte folosi nicĭ o rugăciune, de aceea el începe prelegerea aŭ fără rugăciune, sau cu o rugăciune lumésca, fără de nicĭ o putere mișcătóre și înălțătóre de inimă.

„Prin acésta copilul se dedă a-și începe lucru fără a se ruga, maĭ întâĭ nu știĭ prețui puterea rugăciuneĭ în lipsă, și să învață a pune rugăciunile bisericești pe o trépta cu cele lumeștĭ auzite pe la scólă.

„Petrecând la olaltă copiĭ de maĭ multe limbĭ și legĭ, el aude azĭ, aude mâne vorbe batjocoritóre asupra legeĭ și limbeĭ sale — prin

acésta el óre cum se sfieşte de acele — şi sĕrmanul nu numaĭ nu-şĭ cunóşte limba mameĭ sale, nu o şti vorbi şi scrie, dar nu şti nicĭ preţul frunseţa şi farmecul eĭ, cea ce îl face să se témă a vorbi şi cât şti, — bietul aşa păţeşte şi cu legea lui, pe care audindu-o batjocorită se înstrăină de ea.

„Un rĕŭ mare şi acela, că copilul care acasă nu aude limba din scólă — nu-l harnic să o învoţe în 2—3 anĭ, aşa încât să pótă precepe cele ce-l să spun în scólă, de acea învaţă numaĭ vorbe pentru el neînţălesă, iar acele pentru viaţă nu-l sînt de folos, el păteşte cu învĕţătura ca gâsca, care orĭ cât să udă — e tot uscată — căcĭ nu să lipeşte apa de ea, — nu póte pătrunde la pielea eĭ.

(Va urma.)

Consideraţiunĭ.

(Continuare.)

„Să pare că din istoria atâtor nefericiri şi împilări ce-au venit peste neamul nostru, n'am învăţat şi nu voim să învăţăm nimica, când aproape toate paginile acestei istorii, începând de la celea dintâi legături a noastre cu străini, până la celea din urmă două pagini, dintre cari una ne povesteşte luarea Basarabiĭ — pentru istoria română transcarpatină, iar ceea laltă, pentru istoria noastră, acestor de aici, are desemnat un cap minunat de framos, dar cu durerea, cu disperarea pe faţă, şi cu ochiĭ perduţi, rătăciţi, — capul unui nebun, capul lanculuĭ — iar restul feţiĭ de hârtie e alb, curat, nicĭ o literă pe el, tot cuprinsul acestei istorĭ să încheagă într-o mare nesfârşită de dureri, cari toate aproape ne-au venit deafară, şi cari toate ne dau acelaş sfat: „încrede-te române în Dumnezeu şi în tine şi în nime altul“.

E netăgăduit că celea mai multe nefericiri a neamului nostru au venit din certele dintre fraţi, dar pentru asta nu e nicĭ o contrazicere cu ce am zis mai sus. — Cine a adus spiritul ăsta de ceartă, de ucideri împrumutate frăţeşti, cine l'a aţitat cine l'a nutrit în poporul nostru blăjin, aşezat, cuminte, a căror strămoşi — Romanii — n'au fost aşa, şi a căror rudenii — popoarele latine nu-s aşa, ci-s fulgere pentru străini, nu pentru eĭ înşişi; cine a adus spiritul ăsta nefericit în poporul nostru, care în locurile scăpate de influinţele străine, balcanice, greceşti bizantine, nu a fost stăpânit de acestea patimi? Fără îndoială că şi în principii, în voevozii munteni şi moldoveni a fost ambiţiune, poftă de mărire, ură, micime de inimă, dor de răsbunare, — acestea sunt slăbiciuni omeneşti, pe cari le găsim pretutindenea, dar cum de nu au avut nicĭ un frâu, cum de nu a fost o putere mai mare, — o putere morală — eare să fac imposibile isbucnirile, dacă nu de tot cel puţin în parte, a acestor patimi? Atâtea scoateri de ochi, atâtea mutilări, atâtea ucideri ca pe scaunele, sau pentru scaunele domneşti din peninsula balcanică şi în principatele române, oare unde vom mai găsi?

Biserica are datorinţa şi dreptul să vegheze asupra statelor, întrucât pornirea, drumul pe care au apucat acelea, conducătorii lor, sunt greşite, nu duc la scopul ultim al acestei vieţi.

De aceea auzim în apus atâţa „veto“ şi „Non possumus“ al papilor, de aceea dăm în apus de atâtea excomunicări, chiar şi a regilor, — de aci să esplică — în parte — cum de papii au avut în evul mediu nu numaĭ putere monarchică bisericească, ci şi putere civilă aproape monarchică asupra statelor catolice.

(Va urma).

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cesţiunĭ din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue feţe ale lumiĭ** de Nicu . . . . . —.30

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Nr. 20. Anul III. din **„Sămănătorul“**. Revistă Literară Săptămânală cu următorul cuprins: N. Iorga. — „Zece Maiu“ Zoe G. Frasin. — Seara (poesie). I. Ciocârlan — Două suflete (nuvelă) I. Dragoslav. — Nu era un pic de nour. Pe pui de Rândunică (poesie). Cronică: N. Jorga. — Ştiri nouă despre istoria lui Ştefan-cel-mare. — „Principatele române supt ocupaţia rusească (I. C. Filtti). Il Chendi — „Hora Ardealului“ (o rectificare) I. Scurtu. — Concertul Societăţii Carmen. Metrica lui Eminescu (Al Bogdau) — D. G. Panu şi „ziarismul“ Numărul 20 bani.

Cărţi ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială

Floricele de câmp, de A. C. Domşa .	1.—
Cântece Sabo	1.—
Studiĭ şi Biografiĭ. Dr. I. Raţiŭ .	2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu . . .	2.—
Drumurĭ şi oraşe Iorga . . .	2·50
Poesiĭ de Alexandri.	3.—
Teatru I. II. Alexandriá 1 .50 .	3.—
Vers şi proză Alexandrescu . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoiĭ N. Filimon	1·50
Legende şi basme Ispirescu. .	1·50

Biblioteca Minerveĭ 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Posta Redacţiunii.

V. Ş. G. S. Năs. Am primit însinuarea şi am luat act de dorinţa Dvoastră de a reintoarce pe la Firenze şi Venezia. Diferinţa va fi de maximum 30 cor.

N. Z. N-am prenotat. Scrieţio-dată de mai mulţi. Bine ar fi!

„Impresiile“ le am cetit noi şi ne-am desfătat câte va clipite.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

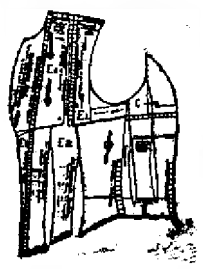
marca fabricel

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşi póte însa-şi pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi poşede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscinţă.

Işi are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (9–52)

La cununie în gura morţii!

Istorie adevĕrată povestită de Ioan Sinnreich, în Comarom-Tarián (reproducerea oprită).

Era după sĕcerat când într'o Duminecă după amiazi cu bĕtrânul învĕţător şedeam sub un arbore, a cărui povestiri tot de una le ascultam cu plăcere. Cu ocasiunea acésta ne-a povestit despre amicul sĕu.

Francisc avutul — aşa zice — a fost jude şi om tare plăcut; dintre cele 2 fete ce avea una Maria de 18 ani în timpul acesta să gătă să se mărite după fiul avutului negutător de vite Martin.

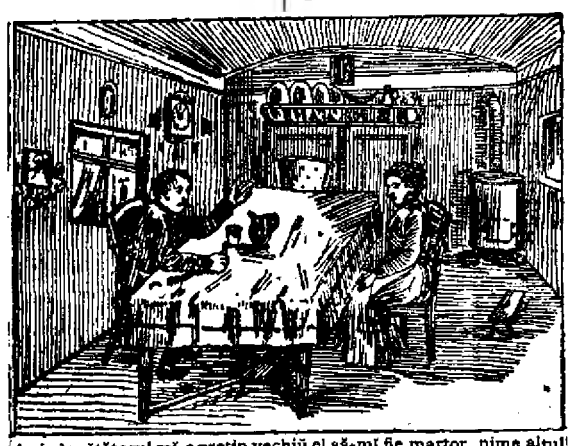
A zis:învĕţătorul mi-e pretin vechiŭ el să-mi fie martor, nime altul!

A dóua fată bolnăviciósă era o copiliţă de 14 ani care deja din copilărie suferea de *reumă*, mânile şi piciórele ei tot de una eraŭ umflate. Afară de acea *durere de cap, batere mare de inimă* şi *ameţeli* o chinuiaŭ încontinuŭ şi fiind că zăcea tot în pat nicĭ apetit nu avea. — Avutul nu a cruţat baniĭ ca să-şĭ însĕnătoşeze fata, durere însĕ că nu aŭ folosit nimic. Înainte de acésta cu 3 ani. când fata cea mai mare Maria ar fi trebuit să se mărite, Francisc bogatul nicĭ el nu scie pe cine să aleagă martorĭ de cununie fără ca să supere pe vre unul dintre vecinĭ. pentru că pe avutul toţi îl iubeaŭ.

Atuncĭ i-am venit în minte eŭ şi timpul acela frumos ce l-am petrecutl aolaltă în miliţie. Se sfătuia cu muere-sa asupra alegerii martorelui, zise: „învĕţătorul mi amic vechiŭ acesta va fi martorele, nime altul.“ Cugetul acesta numaĭ Dumnezeŭ i-la şoptit.

În fine ziua ospĕţuluĭ a sosit. Din întreagă împrejurimea saŭ adunat óspeţiĭ. În biserică preotul a ţinut o vorbire pĕtrunzĕtóre; apoĭ pe lângă musică am plecat către casă, unde apoĭ pe lângă vin, musică şi joc a fost o petrecere bună.

În curând s'a ivit tulburare mare. Francisc avutul ca lovit de fulger a picat la pământ, tot trupul îi tremura şi fata îi era zdrobită.

Musica a încetat, şi óspeţiĭ înmărmuriţi stăteaŭ în jur. Imediat aŭ deschis fereştile, şi l'aŭ spĕlat cu apă şi oţĕt, dar în zădar. Fe meiele şi fetele între strigăte îşi smulgeaŭ pĕrul de desperare, O privelişte înfiorătóre şi eŭ stam neputând ajuta nimic pe neputincios. Numaĭ de cât îmĭ vine o ideie mântuitóre şi zic soţiei mele: „Dómne de aşĭ avea la mine numaĭ o sticlă cu *Elsa-Fluid* de alui *Feller*, acea sigur ar ajuta.“ Soţia mea numaĭ de cât a început a căuta prin posunare şi spre norocire a aflat 2 sticle; numaĭ de cât am îngenunchiat lângă Francisc l'am frecat de deasupra inimeĭ, capul şi vre-o câte-va picăturĭ ĭ-am turnat şi în gură Prietinul Francisc şi-a deschis numaĭ de cât ochiĭ şi şopti: „încă, încă!“ Iam maĭ dat încă 10 picurĭ, după carĭ s'a simţit şi maĭ bine, aşa că s'a putut scula. Toţi plângeaŭ de bucurie.

Pretinul Francisc şi-a deschis numaĭ de cât ochiĭ şi şopti „încă, încă!“

Ospĕţul s'a continuat apoĭ în voie bună, şi aŭ beut óspeţiĭ în sănătatea luĭ Feller V Jenő, care a pregătit Elsa-Fluid. După un ceas stăpânul caseĭ s'a simţit fórte bine. — Toţi óspeţiĭ mĕ întrebaŭ, că de unde mĭ-am câştigat miraculosul *Elsa-Fluid,* la ce le-am povestit apoĭ cum corporalul Hoffer, era aşa de morbos de *stomac, de greaţă, nu avea poftă de mâncare,* şi pe lângă aceea avea *vĕtĕmătură* şi *junghiurĭ*, că i dase drumul de la miliţie. Nicĭ acasă însĕ nu s'a simţit maĭ bine, slăbia pe zi ce mergea, avea colică şi durerĭ prin piept. A folosit o mulţime de spirturĭ, fluide, despre carĭ cetise prin calendare, dar nu ĭ-a folosit nicĭ unul.

A cetit apoĭ odată despre *Elsa-Fluid* şi *Elsa-Pilule,* de Feller şĭ-a şi comandat de la farmacistul Feller V. din Stubica Centrală 82. 12 sticle de *Elsa-Fuid* cu 5 cor. şi 6 scatule de *Elsa-pilule* cu 4 coróne Spesele de postă însuşĭ farmacistul le-a plătit. Pe zi de 3 orĭ a luat în lapte dulce câte 20 picurĭ şi cu Elsa fluidul curat pe de-afară şĭ-a frecat stomacul, pieptul şi peste tot unde simţia durere; din pilulele Elsa pe zi de 2 orĭ a beut 4 bucăţĭ şi starea luĭ din zi în zi să îmbunătăţea, acuma însĕ e deplin sănătos, şi orĭ şi cuĭ pentru orĭ ce năcasurĭ numaĭ *Elsa-Fluidul şi pilule Elsa* a luĭ *Feller* le recomândă. De present în comuna întreagă maĭ toţĭ folosesc Elsa-Fluidul luĭ Feller cu deosebire la arsurĭ. la împunsăturĭ. şi a vĕrsatuluĭ şi limbricilor la copiĭ. şi spre vindecarea ochilor slăbiţi.

Un om a fost maĭ orbit şi după ce s'a spĕlat 6 sĕptĕmâni cu Elsa-Fluidul luĭ Feller mestecat cu apă, iar şĭ-a dobândit vederea şi vede ca în tinereţe.

Afară de acea maĭ folosesc Elsa-Fluidul la *scrintiturĭ,* la *durere de piept*, la *scuipare de sânge, răguşală, sgârciurĭ contra asudării,* ba şi în contră *iritării prea marĭ*. lipsă de sânge, amestecat cu pilule Elsa şi în contra *gălbinării.*

Şi eŭ însumĭ zise maĭ departe învĕţătoriul numaĭ fluidului Elsa pot mulţumi că mi bine iară, pentru că înainte de amĭ povesti mie amicul Hoffer despre adevĕratul Elsa-Fluid am cugetat că maĭ mult în vecĭ nu voĭ maĭ vedea aşa mi s'aŭ fost slăbit ochiĭ.

Pretinul Francisc numaĭ de cât şĭ-a procurat de la *Feller V. Jenő* apotecariŭ *Stubica, Centrale* Nr. 82 (comit. Zagrab) şi după câteva sĕptĕmâni şi fata cea maĭ tineră s'a însĕnătoşat deplin. Acuma în sĕmn de mulţumită cumpĕră pe sĕptĕmână 1 tuţĕt cu 5 cor. pentru sĕracĭ.

Încă şi din óspeţiĭ carĭ aŭ venit la ospĕţ mulţĭ aŭ procurat Elsa-Fluidul şi pilulele Feller, ajungênd succese bune chiar şi la *scorfulă, influenţă, catar* şi cu deosebire la durere de dinţi.

Acésta este naraţiunea învĕţătorului bĕtrân şi pe care cu puţin, maĭ înainte mi-a povestit-o un amic. De sine să înţelege, că şi eŭ am procurat **Elsa-Fluidul luĭ Feller** şi aşa de sĕnătos m'am făcut în cât am scris farmacistului maĭ multe epistole de mulţămire. Luĭ Andreĭ Sanveber i-s'a însĕnătoşat soţia de durere de cap şi de dinţi. Muierii luĭ Francisc Goldschmith la vindecat durerea de stomac. Andreiŭ Hey îl foloseşce ca medicină generală.

Michail Eichard a avut un prunc care aşa era de debil încât puteaĭ zice că e maĭ mult mort ca viŭ, atuncĭ i-a dat **Elsa-Fluid de a luĭ Feller** în lapte dulce şi acuma aşa e de sĕnătos că toţĭ se miră de el.

Sebestyen Heidinger maĭ a nebunit de durere de dinţi, **Elsa-Fluidul** însă ĭ-a folosit.

Antoniŭ Călbach şi Bartol Ivan lăuda Elsa-Fluidul în contra dureriĭ de stomach, şi Elisabeta Ströli numaĭ cu Elsa Fluid s'a vindecat de batere de inimă.

Încă şi ómenii sĕnătoşĭ folosesc Elsa-Fluidul când se spală.

Sum convins că orĭ cine care procurézĕ Elsa-Fluidul şi va proba în continuŭ îl va avea şi nu se va maĭ lipsi de el şi-mĭ va fi recunoscĕtor. Să ne ferim de imitaţiuni şi se procurăm direct din Stubica, adresa să o scriem precis.

Adevĕratul Elsa-Fluid aluĭ Feller

(Fluidul de esenţă de plânte cu miros plăcut aluĭ Feller), provĕdut cu marca „Elsa,“ pe orĭ ce sticlă şi pe orĭ ce instrucţie trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa“ şi subscrierea „Feller.“ În timpul din urmă după ce Elsa-Fluidul se bucură de o trecere fórte s'aŭ pus în circulaţie din partea unor specnlanţĭ fără conscĭinţă diferite imitaţiuni sub numirea de Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid Salvator-fluid, Horgony-fluid etc. Să ne ferim de ast fel de imitaţiunĭ pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca „Feller“ este Elsa-fluid veritabil. Comisiunea sanitară a examinat-o şi aprobat-o. La esposiţiile din Berlin, Roma, Londra, Paris şi Nizza Fluidul-Elsa aluĭ Faller a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roşie din Spania.

Se spedézĕ cu rambursă orĭ trimiţând baniĭ înainte dimpreună cu instrucţia, spesele de postă şi ladă:

12	sticle	saŭ 6	st. duple	5.—	cor.
24	„	„ 12	„ „	8.60	„
36	„	„ 18	„ „	12.40	„
48	„	„ 24	„ „	16.—	„
60	„	„ 30	„ „	20.—	„

Maĭ puţin de 12 sticle nu se spedézĕ

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de Elsa Fluid.

Numaĭ Elsa-Fluidul luĭ Feller e bun. E consult să se comande recomandat.

La *Elsa-Fluidal* se recomândă, ca cel maĭ bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur şi iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare. ajută misturea, curăţesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucţiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscinţă.

Adevĕratul prav de insecte aluĭ Feller cu marca „Elsa.“ Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine, grajdiurĭ, viĭ, cum în d. e. muscele, pureciĭ, molieie, păduchiĭ, ştelniţele, furnicele etc.

Prin folosirea acestui prav să oruţă fórte mult şi fiind efectul luĭ admirabil să recomândă cu tótă căldura, 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu Elsa-Fluid, la din contră singur costă 5 cor. franco.

St. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Elsa-Fluid are mare efect la durere de cap ţiuirea urechilor, la durerĭ de dinţi şi stomac, la rănĭ cu un cuvênt la orĭ ce morb. —

GEORGE KIRÁLY, Szt.-Lőrincz (com. Baranya).

Elsa-Fluidul D-tale e un escelent medicament de casă, care zilnic ajută fórte mult la neorînduielile şi schimbările vieţiĭ.

Med. Dr. JOSIF ESTMEISTER,
medic Wildenau, posta Aspach, Innkreis Tirol.

27 (1—2)

La espositiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 7—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóuĕ, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote intregi armonióse, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le intórce cu ușurință în ori ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

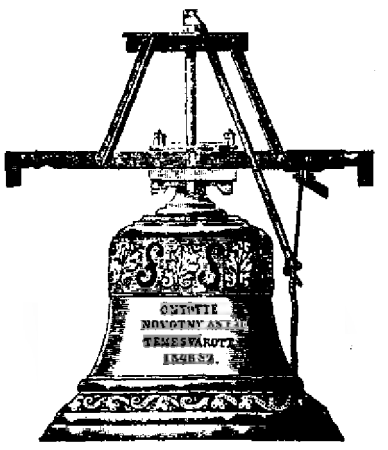

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, carî sînt provĕdute în partea superiórĕ — ca violina = cu găurĭ după figura *S* și pentru aceea aŭ un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, **așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unuĭ clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ.** Mai de parte se recomândă **spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechĭ cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.**

Preț-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Medalia de aur dela Exposiția scĭințifică din Bucuresci, 1906.

A apărut:

FLORICELE DE CÂMP,

schițe ușoare. De **A. C. DOMȘA.**

Prețul 1 coroană.

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, catarului astmeĭ, greutății de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismului, rĕcelelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1.20** și **2** cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum pălpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogŭe, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (12—?)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézĕ pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vîjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (11—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă și o mașină de fiert.

Din ca usa îmbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

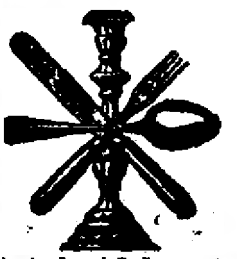

6 linguriță, 6 furculiță, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculiță de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elègante pentru salon, tóte din argint de Mexico,

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca dar, și pe lângă garanță

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și diu-lăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediționea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banii să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Anul XIV. Blaş 18 Iuniu 1904. Numĕrul 25

Cătră fraţii preoţi români din diecesa Gherlei.

Asemenea este traiul nostru cu acel al poporului lui Israil pribejitor în pustietăţile Arabiei, căci flămânzim şi însetăm trupeşte şi sufleteşte, iar de ţara făgăduinţei în care curge laptele şi mierea suntem încă departe. Şi mana nutritoare nouă numai odată ne vine într'un an, iar atunci o primim cu bucurie pentru că mult am aşteptat-o, dar grijile din gândul nostru tot nu ies, căci vedem, că e puţină, iar anul este lung şi greu. Atunci ne mai rămâne doară mângâierea, că Tatăl Cel ceresc, care satură paserile văzduhului şi îmbracă liliile câmpului, va purta şi grigea noastră Păturnichile nu sunt partea noastră pentru că vin alţii, cari sunt înarmati cu toate armele timpului râvnitor şi hain şi ni-le vânează dinainte; iar noi cuvântul Domnului păzind, blândeţă şi iertare şi celor, cari ne vatămă datorind şi grigile lumei lăsând, nici lumea nu ne are grigea, nici păturnichile nu apucă să ne sboare de bună voie în oală şi noi ne încălzim pântecele cu ciorbă acră. Iar pânea când o tăiem, privirile tot în calea cuţitului ne umblă, ca să nu tăiem unui băiat mai mult ca celuialalt şi la toţi să se ajungă. — Cu adevĕrat versul e mai uşor, când pântecele este gol şi rânduiala bisericei încă porunceşte, ca preotul să ajuneze înainte de a se apropia de altarul jertfei înfricoşate; dar iartă-ne Doamne, căci suntem din lume, şi noi cu lumea trăim şi vremile nu putem să le schimbăm. Toţi caută în lume, ca să aibă o haină bună şi curată şi dacă noi nu o avem, când ne aşezăm la un loc, toţi vor avea o grabă, ori alta, să vor ridica pe rând de pe locurile lor şi vor pleca. Şi mulţi dintre noi au copii şi copiii cer pâne iar dacă părintele nu are de unde să le dee, oare, nu se va întrista atunci Doamne, inima părintelui aceluia? Şi când părintele nu are mijloace ca să-şi crească după cuviinţă copiii şi după lipsele veacului şi vede, că după moartea sa văduva şi orfanii săi vor rămânea pe drumuri în mila cunoscuţilor şi a necunoscuţilor, au nu se va întrista cu cutremur acel părinte? . . . Iată şede preotul îngândurat pe prispa casei sale în apus de soare mulţumind lui Dumnezeu pentru toate câte i-a dat şi gândindu-se la greul zilei de mâne. Poarta se deschide şi intră o femeie cu ochii storşi de plâns, cu un copil pe braţ şi cu unul de mână. Ea îşi plânge năcazurile şi aşteaptă sfat de la părintele său sufletesc, când nici vecinii nici prietinele, nici rudeniile nu ştiu cum să o ajute. Preotul îşi îndreaptă atunci capul şi vede înaintea sa durerea, pe care el trebuie să o aline şi să o şteargă. Gura i-se deschide, dar cuvânt nu-i vine pe buze şi gândindu-se la spusele femeii îşi aduce aminte, că a ascultat-o, dar nu a înţeles, ce îi spunea, pentru că era muncit de gândurile lui şi acum nu ştie ce răspuns să-i dee. Preotul începe să o întrebe din nou şi pătrunde tot mai adânc durerea femeii. Vorbe dulci şi blânde se desprind de buzele lui, iar faţa femeii se înseninează. ea sărută mâna preotului şi zice plecând: Dumnezeu să-ţi răsplătească, Domnule Părinte, că-mi spuseşi o vorbă bună. Preotul se ridică atunci şi oftează: Doamne, dar eu cătră cine să mă întorc?

*

Trecut-au ani şi veacuri şi oasele moşilor nostri s'au prefăcut în ţărină în mormintele lor. Făgăduinţe ni-s'au făcut multe în toate vremile. dar noi cu partea noastră la mai bine nu răsbim. Acestea din greu simţindu-le şi aducându-şi aminte şi de cuvintele „ajutătă-te singur, căci şi Dumnezeu te va ajuta," fraţii nostri din protopopiatele Bistriţei, Budacului-român, Buzei, Becleanului şi Ciceu- Cristurului s'au adunat în vara anului trecut în 19 Iulie 1903 în Lechinţa-săsască, unde având în vedere, că preoţimea numai aşa va putea împlini cu succes înalta sa chemare, dacă ea singură va fi scutită de miseriile vieţii şi dacă liberă de grigile esistenţei propri îşi va putea dedica toate forţele sale şi îşi va putea concentra toată munca şi activitatea sa spre un singur scop, spre unică ţintă, împlinirea sublimei sale chemări. având în vedere că în această muncă şi activitate rodnică este împedecată în mod jignitor prin situaţia tristă materială în carea se află, şi că în lupta pentru existinţă, prin grijile vieţii pentru sine şi familie puterile îi lâncezesc; având apoi in vedere, că o mulţime de alte chestii adânc tăietoare în existenţa — şi de mare însămnătate pentru viaţa bisericei greco-cat. agită spiritele bine simţitoare, pe cum este: autonomia provinciei noastre mitropolitane, lăţirea în mod înspăimântător şi printre credincioşii bisericei noastre a socialismului şi neconfesionalismului, apoi urmările funeste ale căsătoriilor pur civile, în urma căror viaţa religioasă-morală a poporului scade în mod vădit, bunele moravuri şi alipirea lui de biserica străbună dispar pe încetul şi locul lor îl cuprinde primejdiosu indiferentism religios, având mai departe în vedere, că şcoalele noastre confesionale în frunte cu preparandia diecesană în urma celor mai noue măsuri de rigoare luate din partea organelor de inspecţiune ale statului se află în cea mai mare primejdie.. (de tot 14 puncte) având-le în vedere: preoţimea gr.-cat din tractele protopopeşti ale Bistriţei, Budacului-român, Buzei, Becleanului, Ciceu-Cristurului, adunată în conferinţă estraordinară, a decis în umanitate:

a) Să se ceară de la Escelenţa Sa preabunul nostru Episcop şi de la preaveneratul Consistor convocarea cât mai grabnică a unui sinod diecesan, în care să se pertracteze toate cestiunile arzătoare ale diecesei şi preoţimei diecesane înşirate mai sus şi să caute căi şi mijloace pentru vindecarea tuturor ranelor grele, de cari sufere corpul bisericei noastre.

b) Şi până când se va putea realisa această legitimă şi ferbinte dorinţă generală, pentru îmbunatăţirea barem în parte a sorţii preoţimei să se facă şi să se sustearnă o representaţiune motivată la înaltul minister ung. reg. de culte şi instrucţiune publică pe calea consistorului diecesan, în care pe basa §. 1 art. de lege XIV din 1898 să se ceară ameliorarea ajutorului de stat în măsura, pe cum se face întregirea salarelor preoţilor acatolici pe basa acelui articol de lege şi acordarea acestui ajutor tuturor preoţilor diecesani fără escepţiune, în proporţie cu venitele parochiale conscrise şi acum rectificate în mod definitiv.

Această hotărâre să se comunice cu toate tractele protopopesci din diecesă spre aderare şi luare de asemenea demersuri.

*

Primind hotărârea fraţilor din cele 5 protopopiate şi văzând că toate durerile lor sunt ale noastre a tuturor, protopopii şi preoţii din 28 protopopiate am aderat la acea hotărâre şi împreună cu un memoriu am înaintat-o Escelenţei Sale Episcopului diecesan cu rugarea umilită ca ascultându-ne şi îndurându-se de multele noastre lipse, cu părintească îngrijire de soartea diecesei şi

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domni Preoţi, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

a fiilor ei, să dispună ţinerea unui sinod diecesan, în care să putem căuta vindecarea multelor năcazuri, cari ne apasă. Iar ministeriului de culte am înaintat o reprezentaţiune, în care arătând serviciile, pe cari clerul român greco-catolic cu tot devotamentul le aduce patriei, arătând, că acelaşi cler în privinţa pregătirei nu stă cu nimic mai îndărăt de cât clerurile celoralalte confesiuni, dar cu toate acestea dotaţiunea sa spre ruşinea veacului luminilor este mai slabă de cât a servitorilor de la oficiile publice şi de multe ori chiar şi de cât a unor slujitori privaţi, arătând mai departe că atunci, când statul se îngrijeşte de îmbunătăţirea plăţilor tuturor funcţionarilor şi de îmbunătăţirea sorţii clericilor de la alte confesiuni; arătând, că credincioşii bisericii române greco-catolice încă aduc tributul lor de sudoare şi sânge pentru susţinerea patriei din care ar fi omenesc şi cu dreptate şi chiar în interesul patriei, ca să fie împărtăşiţi şi preoţii bisericei române greco-catolice pe cum se împărtăşesc preoţii altor biserici, — ne rugăm, ca să fim împărtăşiţi de ajutor din partea statului toţi preotii fără escepţiune în proporţie cu venitele parochiale conscrise.

*

Un cuvânt mare ni-se poate arunca în faţă şi anume, că sublimitatea chemării noastre ar trebui să ne însufleţască atât de mult, ca să nu ne mai gândim la cele lumeşti şi noi simţim greutatea acestui cuvânt. Cine nu are simţire pentru nevoile noastre, poate să ni-l spună, dacă vrea să ne închidă uşa din naintea nasului. Dar Dumnezeu e sus şi vede în inimile noastre şi judecăţii sale drepte avem să dăm samă odată despre modul cum ne închinăm chemării noastre. Greutatea aceleia şi neputinţele noastre le simţim, pentru-că, pe cum am zis, că suntem din lume, că adevărat aşa este nu numai prin condiţiile de viaţă ale timpului nostru: căci nu mai trăim în peşteri îmbrăcându-ne în blăni şi nutrindu-ne cu ce ne vor aduce paserile ceriului, ori ramurile unui pom; ci trăim în o societate agitată, care umblă pe car de foc şi vorbeşte prin telefon. Dar suntem din lume şi prin o mare parte a datorinţelor chemării noastre. — Cum vom putea voi să fim deaproapelui nostru povăţuitori şi îndreptători, dacă înşine vom fi nepricepuţi şi lipsiţi de lumina cunoştinţelor? Şi dacă va veni la noi unul dintre credincioşii nostri şi ne va întreba ce să fie oare socialismul? iar noi înainte de a răspunde vom întreba de birtaşii ovrei înculţi, doară vor şti mai bine dânşii, pentru-că lor le vin gazete, iar nouă nu — Ce răspuns vom putea da noi atunci credincioşilor încredinţaţi nouă spre păstorire? Şi ce li-am folosit şi lor şi chemării noastre? Şi dacă noi înşine vom fi nevoiţi a bate mereu pe la uşile credincioşilor nostri mai cu o rugare, mai cu alta, când şi cum vom mai putea asculta şi împlini noi rugările şi lipsele lor?

Latifundiile confraţilor latini nu le cerem. Dar, iată, nevoile lumii ne copleşesc şi dacă fără arme din lume nu ne lasă neputinţele noastre, ca să le învingem, Dumnezeu să ne fie îndurător; iar oamenii să-şi pună mâna pe suflet şi să nu ne judece.

*

Smerita noastră rugăminte se află în mânile Părintelui şi Episcopului nostru şi noi privim cu nădejde tare în viitor şi cu oare care mângâiere, pentru că am ajuns până la acest pas. Credinţa noastră este tare, că dacă Episcopul nostru se va întrepune pentru noi, cererea noastră va afla ascultare şi la stăpânire. Iar întrunindu-ne în sinod diecesan şi sub conducerea părintească a Episcopului nostru noi între noi sfătuindu-ne Dumnezeu ne va lumina şi vom afla mod de ieşire la liman fericit.

Să aşteptăm dar cu nădejdea cea bună şi cu supunere fiască glasul de chemare al mai marelui şi Părintelui nostru, care pe fii sei, cari îi sunt mâni şi ochi în stăpânirea sufletească a diecesei, nu îi va lăsa.

Fraţilor! Sus să avem inimile!

Gherla, Iunie 1904.

Cel mai tînăr dintre servitorii Domnului.

Reuniuni Mariane.

Nu de mult am primit de la părintele *Constantin Lucaciu* din *Iojib* „Un smerit memoriu“ adresat Archiereilor, preoţilor şi poporului credincios din provincia mitropolitană greco-catolică română de Alba-Iulia şi Făgăraş. În acesta părintele Lucaciu ne recomândă să instituim în toată provincia mitropolitană. „Cununa Preaonoratei şi de Dumnezeu Născătoarei Vergure Maria.“ —Nu vreau să intru în amănunte, mă îndestulesc înainte de toate cu idea şi apoi cu vremea mă voiu ocupa cu lucru mai amănunţit, căci idea e de tot fericită, şi lucrul merită interesul şi rugăciunile noastre.

Părintele Lucaciu vrea să instituim societatea aceasta de pietate (şi nu pietistică), ca prin ea să ne îngrijim de mântuirea sufletelor noastre, mai bine, să cinstim cum să cade pe „Maică Precestă,“ să iubim podoaba casei, Domnului, şi să ajutăm pe deaproapele nostru. Poporul nostru de mult doreşte să afle neşte societăţi în cari să

FEUILLETON.

Imaginaţiunea la oamenii bolnavi.

(după Egyh. K.)

Sunt foarte mulţi bolnavi, cari au o judecată cu totul greşită faţă de medic şi activitatea lui. Atari bolnavi numai pe acei medici îi stimează, au încredere în ei şi aşteaptă vindecare, cari le prescriu mai multe medicamente. Cu toate că aceasta nu e corect şi faţă de omul cult nice că se poate presupune ast fel de lucru, totuşi medicul trebue să ţină cont de această împrejurare, dacă voieşte să corespundă chemării sale întru toate şi dacă voieşte ca mai iute şi mai cu efect să obţină resultat; căci unui atare pacient care e în credinţă că numai cu medicamente multe se poate vindeca puţin îi poate folosi un atare medic, care îi ordinează medicamente puţine, fiindcă sanarea nu e spriginită de încrederea bolnavului.

E foarte mare numărul acelor medicamente, cari numai pentru acea se usează pentru-că închipuirea bolnavului le atribue o atare putere vindecătoare, pe care o au şi alte nenumărate mijloace. Reclamele promovează această închipuire, care încetă în momentul când un alt reclam îndreaptă atenţiunea pacientului spre alt leac, sau când de către cutare reconvalescent să recomândă alte mijloace.

Influinţa imaginaţiunii asupra construcţiunii trupeşti a omului au recunoscut'o şi apreţiat'o medicii tot-de-una. Medicamentul s'a dovedit în cele mai multe casuri de mijlocul cel mai eficace pentru a abate gândul pacientului de la morbul său spre alte lucruri. S'a adeverit cum că atari oameni, cari şi-au închipuit că au batere de inimă, într'adevăr capătă batere de inimă prin acea că tot-de-una înfrigaţi îşi ascultă baterea inimii, fiindcă împrejurarea aceasta a fost de ajuns ca se împedeca funcţionarea regulată a inimii. Medici distinşi susţin că dacă cu oare care îngrijire atragem în continuu atenţiunea cutărui bolnav, care are facultate imaginară vie, asupra cutărei părţi a trupului, lesne poate să provină din aceasta cangrenarea acelei părţi.

E marcant sfârşitul tragic al unui individ, ce sa petrecut în castelul de vânat din Wustershausen, înaintea lui Fried. Wilhelm regele Prusiei. Pe un oare care nebun de curte cu numele Jäckel sub pretext de laesa majestate l'au pus la aparinţă sub acusă. Jäckel adecă ca să vindece pe rege de reumatism, a întrebuinţat acel mijloc drastic, că cu ocasiunea unei preumblări, ce o faceau împreună cu regele, l'a împins pe acesta de pe podul unui râu într'o apă cam afundă. — Tribunalul marţial ţinut în colegiul fumatorilor a judecat ca Jäckel să fie tras în în ţapă. Esecutarea sentinţei se apropia cu paşi repezi. Pe Jäckel l'au dus înaintea castelului şi i-au legat ochii. Atunci unul din cei presenţi luând în mână un cârnaţ păşi înainte şi atinse încet cu el grumazii lui Jäckel, şi acesta lovit de apoplexie de creeri a căzut mort la pământ. Închipuirea că cârnaţul întradevăr e sulița, l'a omorât.

Puterea cea mare a facultăţii imaginare ni-o ilustrează şi un alt cas, care s'a întâmplat în 1832 cu ocasiuneea unui bal mascat la opera din Paris. Vestea cholerii, care pustia în Londra a umplut de spaimă şi de oroare şi pe cei din capitala franceză, dar până în ziua balului nu s'a ivit nice un cas de imbolnăvire, balul a succes mai bine ca ori când. Sala era plină, voia bună era la culme, când de odată o mască a atras cu deosebire asupra sa atenţiunea publicului. Era estraordinar de înaltă, în negru îmbrăcată, se preumbla de alungul prin odăi încet, cu demnitate şi cu paşi hotăriţi şi pe ori cine s'ar fi apropiat de ea îl respingea tăcut şi hotărât. Curiositatea a atras pe cei adunaţi în jurul ei, iar ea a început să fugă. Ceata celor ce o urmăreau creşcù din ce în ce, până în cele din urmă întreagă societate începú o vânătoare sălbatică, care pe masca cea neagră o luă la goană din chilie în chilie, din ambit în ambit, din loje în loge până ce ajunse la o scară de unde încunjurată fiind de toate părţile de cei ce e urmăreau, nu a mai putut scăpa. Aci întorcându-se de odată către massa de oameni cari se îmbulzeau la scară a strigat din răsputeri: „Vreţi să ştiţi cine sum? Eu sum colera“. — Acestea cuvinte, de sine înţăles, au stârnit o panică generală. Înainte de ce s'ar fi recules şi s'ar fi liniştit publicul, masca a câştigat prilejiu să fugă printre mulţime. Au căutat'o însă în deşert căci dispăruse. Peste 1/4 oară a isbucnit cholera în sală în aşa măsură înfricoşată, în cât pe cum să ştie, mulţi morţi au trebuit să fie îngropaţi cu vesmintele în cari au fost mascaţi.

Mulţi vor cugeta că e neputinţă ca atari morburi, a căror cause sunt ascunse

se promoveze scopurile acestea. Cu toţii ştim, ce dragoste mare are poporul faţă de Maica Precestă, câtă nădejde are în Ea, şi cât se roagă la Ea. Pentru aceea nu numai inteligenţi, dar şi ţărani, şi mai ales femei ţin „celea 7 Vineri“ în cinstea Preacuratei Fecioare, alţii poartă „numărusul Maicii Preceste“, care constă din o hârtiuţă mică îndoită în formă de epistolă, sigilată cu ceară roşie, cusută în o pungulieă de pânză, care se poartă atârnată de grumazi asemenea scapularelor. Poporul iubeşte podoaba casei Domnului, ar merge foarte mult la biserică, când are vreme, numai cât biserica e încuiată, şi la popa nu-i place dacă merg oameni mulţi, nici Dumineca şi în sărbători. O vacanţă am petrecut-o într'un sat mai mare, unde servind, aveam în fie care zi de lucru la biserică oameni de aceia, cari nu să puteau duce la lucru, iar când era vreme ploioasă aveam mulţi bărbaţi şi femei, încât numărul acelora să ridica peste 50. şi aceasta în zile comune. Ba mai mult, în o Vinere din vară, nu în post, am avut să mărturisăsc 33 de persoane, bărbaţi şi femei, *tineri* şi bătrâni. Aşa încât în privinţa aceasta consimţăsc cu părintele Lucaciu din Iojib, şi zic: *poporul [nostru e foarte bun*, numai... — Poporul nostru s'ar îngriji tare bucuros de biserica. Lui îi mai mare greaţa, când vede „cămaşa“ (stichariul) neagră pe popa, ori sfita ruptă, şi de aceea îndată ce vin negustori de pe la Nicula, Gherla ori Nimigea, cumpără odâjdii, şi dacă nu zice popa nimica. Iar dacă zice popa, că trebue cumpărat „păhar“ ori alt lucru sfânt, îndată contribue şi cel mai sărac. Dacă popa nu se interesază, poporul tot face, numai cât atunci biserica nu va avea nici când bani, ca să se repareze renoveze, eventual să se zidească una nouă, ci va avea o grămadă de prapuri cu sfinţi. jimbaţi, schilodiţi, de când îi vezi, ţi-e mai mare mila de ei, şi nu-ţi vine de loc să te rogi. Va avea o mulţime de cununi, de lumini, dar ceea de ce are mai mare lipsă, nu va avea Uti figura docet ubique. Aşa încât mulţi preoţi numai aceea n'o pot zice Doamne inbit-am buna cuviinţă *(podoaba)* casei tale; mulţi au noroc cu aceea că rugăciunea aceasta nu o mai zic.

Oamenii nostri mult să îngrijesc de săraci. Ştiu că mama atunci avea zilele şi mai ales duminecile şi sărbătorile celea mai fericite, când vineau la noi cerşitori şi le da „câte un dărăbuţ de pită şi câte o lingură de leveş.“ Faptul, că Românii nostri ajută aşa de bucuros, a îndemnat pe atâţi oameni slabi să se facă perde-vară şi cerşitori. Ajută pe aceştia cu câte puţin, şi aşa pe orfani, pe bolnavii sărmanii nu-i poate ajuta, cum ar pretinde năcasul acestora, aşa încât şi pe ei îi doare inima dar n'au ce face.

Vedem deci, că multe lucruri văd oamenii nostri, că-s de făcut, şi le şi fac, dar prin ele nu se ajunge ceea ce ar trebui să se ajungă. Causa rĕului acestuia e disordinea, căci dacă s'ar face ceva rânduială în toate acestea, lucrurile ar merge cu mult mai bina. De aceea dacă poporul, neînvăţat de nime, vede că este undeva ceva rânduială pentru lucrurile acestea, şi el să alăturâ. Aşa să inscriu mulţi în societatea *„Rosariului Viu“*, *„Altariului“* şi a *„sf. Antoniu“*. Numai eu câţi aş şti spune! Aceasta nu e bine, pentru că deşi la noi nu sunt societăţi de acestea, dar să pot face, şi dacă într'adevăr ne ocupăm serios cu biserica, trebue să se facă, căci ast fel biserica noastră nu îndestuleşte poftele şi simţămintele de pietate ale inimei şi aşa îşi pĕrde mult din însămnătatea sa.

De aceea „Cununa“ propusă de părintele Lucaciu merită atenţiunea, interesul şi rugăciunea tuturor Românilor de bine, începând de la vlădică şi până la opincă. Să ne ocupăm mai înainte de toate cu idea, şi vom vedea, că şi aici să nimerese minunat vorbele ce le-a zis fericitul Piu IX către preoţii euharistini: „Idea aceasta a provenit din ceriu. Sunt convins, că va aduce foarte mult folos atât biserici cât şi omenimei.“ Planul propus de părintele Lucaciu ar trebui puţin modificat şi adaus, dar idea e foarte bună, şi e de dorit să ne interesăm de întruparea ei.

Iob.

Un smerit memoriu

către Înalt Preasfinţiţti archierei, episcopi diecesani şi archiepiscop şi mitropolit. Pe cum şi către preoţii şi poporul credincios din provincia mitropolitană greco-catolică română de Alba-Iulia şi Făgăraş de **Constantin Lucaciu,** *preot gr.-cat. român.*

Motto: „Spuneţi clerului vostru că el nu numai să predice ci să meargă şi între oameni şi să-i cerce pe oameni acolo unde-i va afla şi să-i adune în reuniuni catolice, pentru ca viaţa religioasă să se înoiască... Ai voe fiule să le spui aceste pretutindenea.“

P. P. Leon XIII.

Anul Domnului 1900 din hotărârea şi voia nescrutabilă a Ceriului şi prin dispoziţiile sumului nostru Pontifice Roman de

---

ca părăsiţii în embrianul de morb. să poată fi provocate prin imaginaţiune. şi că prin urmare. aceasta istorisire — care alt cum cade în acel timp, când ştiinţa medicală încă nu cunoştea baccilii morburilor — poate să fie numai o anecdotă, dar nu trebue să uităm că morburile lipicioase numai acolo să lăţesc unde află teren acomodat. Bacteriile firește nu au putut lăţi prin imaginaţiune cholera, dar au putut aduce pe oameni într'o atare stare morbidă. în cât au devenit strat acomodat pentru baccilii, care în oare care mod au fost introduşi în sală şi cari nici de cum n'ar fi putut deveni atari, dacă nu li-se agita facultatea de imaginaţiune.

Hermann Boerhave. medic renumit din Holandia (născ. 1668 mort 1738). ne spune că un ascultător diligent al său, după prelegeri se depărta nu numai cu cunoştinţa ştiinţifică a morburilor singuratice, ci şi cu aparitiunea faptică a acelora şi cu credinţa că fie care simptom se arată şi la dânsul.

Un mod deosebit de vindecare a fost şi acela pe care l'a aplicat un medic englez vindecând pe un paralitic de limbă prin deşteptarea fantasiei. Pacientul pentru vindecarea morbului a trebuit să inhaleze accid de salitru. Înainte de a face însă aceasta, medicul pentru constatarea gradului de temperatură a vaporului de inhalat, a aşezat sub limba morbosului un termometru. Morbosul încredinţându-se cu desăvârşire în medic, a cugetat că termometrul este medicamentul aplicat şi a spus, că deja simte o mare uşurătate. Medicul curios să ştie, cât de mare poate să fie puterea imaginativă în atare cas. n'a spus morbosului nimic despre eroare şi a 2-a zi a aplicat termometrul tot aşa şi peste 14 zile morbosul s'a vindecat cu desăvârşire.

O întâmplare din cele mai curioase şi tot odată din cele mai hazlii s'a întâmplat în tinereţe cu anglezul Holt, care mai târziu a fost numit jude la tribunalul suprem. Cu ocasiunea unei escursiuni pe care a făcut'o cu un amic al său, într'o ospătărie din provincie, observă, că nu are bani cu ce să-şi plătească contul. Ajunşi în mare confusiune nu ştiau ce să facă, ca să iese din impas, când Holt, de odată observă, că fata ospătarului e tare supărată indispusă şi pe lângă aceea se vedea a fi şi morboasă. A întrebat de causă şi a aflat că sufere de friguri. De odata îi veni în gând să se folosască de ocasiune, se predă de ascultător de medicină şi afirmă, că faţă de acest morb are un mijloc sigur. adună pe nimerite un mănunchiu de ierburi şi plante pe cari le amestecă pe lângă anumite ceremonii, le învăleşte într'o bucată de pergament şi le depinge cu semne cabalistice. Amuletul acesta fata i-a atârnat de grumaz, şi s'a mirat mult când peste puţină vreme a observat că au lăsat'o frigurile şi mai mult nici nu s'au ivit. Ospătarul, care s'a bucurat nespus de însănătoşarea fetei sale a mulţumit şi a zis, că contul e plătit şi ast fel a scos pe cei doi tineri din confusiune.

După mai mulţi ani, când Holt era jude, i-au adus înainte o femeie, care era acusată pentru bosconituri. Vindeca frigurile cu farmece şi ca corpus delicti a arătat un amulet, despre care susţinea, că necondiţionat vindecă acel morb. Judele a cerut acel amulet miraculos, şi ve puteţi închipuí mirarea lui, când în el a recunoscut pe acela pe care oare când el însuşi cu copilărească uşurătate pregătindu-l l'a date fetei ospătarului.

Încrederea în mijlocul folosit de ma multe ori e vindecare, nu numai de jumătati ci totală. Gracelus încă recomanda învăţăceilor săi să fie cu încredere şi credinţă tare, în interesul resultatului favorabil. Dubietatea — zice acelaşi — ruinează ori ce lucrare.

Prin aceasta suntem departe de a susţinea, că sunt număroase casuri în cari numai medicamentul aplicat produce vindecare sau îmbunătăţire! Nici aceea nu vrem să zicem, că să se ordineze medicamente mai multe de câte sunt de lipsă, dar iarăşi cred că este chiar datorinţa medicului conştienţios, că dacă voiesce să câştige încrederea pacientului „flămând dupa medicini,“ atunci să cedeze acestei slăbicinni a sale, şi să ordineze medicini mai slabe, dar mai multe. Articlul acesta e scris către publicul mare şi nu e îndreptat nice contra medicilor nice contra medicamentelor lor. Publicul trebue să se dedee la acea că medicul şi medicina numai nu folosesc, ci factorul principal e însa-şi natura, a cărui putere de lucrare, ca să o potenţieze, este datorinţa medicului.

Breţa, la 25 Maiu 1904.

Sim. Zehan.

sfântă memorie Leon XIII. atunci Capul văzut al Bisericei Domnului Nostru Isus Christos şi Locuţiitorul Lui pe pământ, a fost un an iubilar pentru întreaga lume creştinească catolică; pentru noi românii greco-catolici din provincia mitropolitană şi din acel fericit incident istoric, că atunci s'a împlinit centenarul al doilea de la reîntoarcerea românilor din această mărită provincie bisericească iarăşi în sinul mântuitor şi scutitor al sfintei biserici ortodoxe catolice a lui Isus Christos al cărei Cap reşede în Roma eternă.

Înalt Preasfinţiţii Archierei *Michail* al Oràzii-mari, *Ioan* al Gherlei şi *Demetriu* al Lugoşului în frunte cu Înalt Preasfinţitul Archiepiscop şi Mitropolit *Victor* prin carte pastorală comună a stârnit atenţiunea şi luarea aminte a clerului şi poporului credincios încredinţat de la Dumnezeu grijei şi blândei lor oblăduiri părinţeşti şi episcopeşti la însămnătatea acelui an iubilar. Prin cuvinte pătrunzătoare şi glasul lor părinţesc bine cunoscut şi plin de iubire ne-au chemat şi îndemnat ca să iubilăm şi noi cu toată lumea creştinească ca fiii unei şi aceleiaşi Mame, ca fiii bisericei catolice în genere şi ca români reîntorşi iarăşi la sînul mamei Roma sfântă, de la care vrăjmăşia adevărului vecinic ne-a fost răpit aşa multă şi neagră vreme. Îndemnaţi am fost ca să ne facem oameni noi, să ne îmbrăcăm în Domnul Nostru Isus Christos, să ne curăţim sufletele şi simţirile şi nu numai prin fapte sufleteşti da şi prin fapte şi lucruri materiale să comemorăm acel an memorabil şi noue românilor atât de însemnat.

Glasul Păstorilor supremi, al iubiţilor şi Preasfinţiţilor nostri Archierei ascultat a fost în lungul şi latul acestei binecuvântate provincii mitropolitane, s'au ţinut cu demnitate creştinească serbările indicate şi miile nenumărate ale credincioşilor în frunte cu părinţii lor sufleteşti s'au renoit, s'au întărit spre lupta sfântă pentru fericirea cerească. E memorabilă mai pe sus de toate ziua de 15—18 Septembre anul 1900, când în Blaş, reşedinţa Înalt Preasfinţitului nostru Archiepiscop şi Mitropolit s'au coudonat prin representanţii săi sub conducerea Înalt Preasfinţiţilor nostri Archierei şi Episcopi toată provincia mitropolitană, ca în laude de mărire, doxologii şi sfinte solemnităţi să aducă mulţumită Dumnezeului celui Preaînalt, că din întunerecul şi prăpastia perirei ne-a învrednicit a ne îndrepta iarăşi la lumină şi viaţă, la leagănul credinţei şi originei noastre, la Roma străbună şi eternă. Ce sublim ce impunător a fost când servul servilor lui Dumnezeu, Capul infabil şi Părintele iubitor al tuturor creştinilor ne-a salutat şi binecuvântat ca pe fiii vrednici şi de o tainică şi sfântă chemare ai Săi, ai Romei eterne.

În anul acesta sfânt şi iubilar ca umilit păstor al credincioşilor greco-catolici români din parochia Iojibului întru toate năzuindu-mă a mă conforma epistolei pastorale a Înalt Preasfinţiţilor Archierei ai provinciei noastre mitropolitane şi în deosebi ascultând învăţăturile poveţele şi dorinţele Preaveneratului meu Ordinariat diecesan nu numai că am ţinut în decursul acelui an sărbătorile de pietate iubilară recitând în patru rânduri deosebite în cursul anului cu toţi credincioşii în Biserică „Canonul" către Domnul Nostru Isus Christos; anume la Botezul Domnului Nostru Isus Christos (Epifania), Bunavestire, Înălţarea Domnului Nostru Isus Christos la Ceriu, şi ca de închiere la naşterea Domnului Nostru Isus Christos, cu cari ocasiuni partea cea mai însemnată a credincioşilor după sfântul sacrament al pocăinţii împărtăşindu-se cu cel mai sfânt sacrament al Euharistiei, ei am probat toate ca anul acesta să rămână şi memorabil în biserică prin propunerea de fundaţiuni pie sau crearea cutărui lucru durabil şi de însemnătate,

Am probat să terminăm cu gătirea din afară a bisericei, completarea turnului, care încă tot aşteaptă jertfa fiilor săi, însă din causa stării materiale slabă a puţinilor mei credincioşi urmată din causa desastrelor din mai anii premergători. pe lângă toată predispunerea fiilor mei sufletesci, nu s'a putut face.

M-am tot frământat cu gândul că ce oare am putea să facem să fie şi durabil şi folositor şi şi plăcut înaintea lui Dumnezeu, a oamenilor şi mai marilor nostri.

Într'aceste frământări pregătindu-mă la sfânta sărbătoare a „Intrării în Biserică" mi-a dat Dumnezeu ideia ca să înfiinţez în sinul bisericei noastre o societate de pietate întru onoarea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu şi pururea fecioarei Maria. Şi cumpănind bine ideia am lucrat planul punerei ei în pracsă cum şi bazele prin cari idea întrupându-se viaţă să aibă.

Aşa pregătit întru toate după cetirea sfintei Evangelii din sus amintita sărbătoare sfântă, suind amvonul bisericei, în o cuvântare acomodată am espus credincioşilor mei idea dată din sus, tot planul şi modurile prin care iată putem să facem şi noi memorabil anul acesta sfânt şi iubilar, nu numai, ci aducem prin aceasta jertfă inimii şi a sufletelor noastre către acea Mamă bună şi îndurătoare fără de iubirea căreia lumea toată şi viaţa noastră deşartă este şi fără de folos. Şi că făcând aceasta poate să facem — de va fi cu voea Celui de sus — începutul unui lucru măreţ, durabil şi nespus de mare folos pentru întreaga noastră biserică greco-catolică română din provincia noastră mitropolitană de Dumnezeu scutită. Espunând meritele graţiei şi bunătăţile nespus de mari ai glorioasei noastre Regine din Ceriuri şi foloasele neperitoare ce sufletele angajate întru onoarea şi slujba ei pot să dobândească şi văzând din ochi şi feţele lor ai bunilor mei fii sufleteşti că cuvintele rostite ca sămânţă sămănătoriul din sfânta Evangelie a căzut în pământ bun şi a încolţi şi rădăcini a prinde vreau i-am invitat pe toţi — bărbaţi şi femei — la adunare constituantă pe ziua de 9 Decembre st. n. după amiazăzi cu finea vecernei la şcoala noastră confesională. Le-am dat adecă timp de a medita şi dânşii mai aprofundat despre planul şi dorinţa mea aceasta espusă lor.

În ziua indicată la timpul defipt intrând în şcoală şi după chemarea Spiritului sfânt espunând şi mai detaiat, scopul meu acesta, — cuvântul trup s'a făcut. S'au luat protocol, s'au înscris membri, s'a cetit şi primit regulamentul şi s'a constituit comitetul. S'a întrupat deci idea şi planul, s'a înfiinţat prima societate Mariană „Cununa Preaonoratei şi de Dumnezeu Născătoarei Vergure Maria" din Iojib.

* * *

(Va urma.)

Iubileul „Familiei." Serbarea iubileului de 40 ani a revistei beletristice „Familia" înfiinţată şi redactată de neobositul şi harnicul bătrân Dl Iosif Vulcan, a reuşit splendid. Au participat P. S. Sa Episcopul Radu, inteligenţă număroasă din Bihor. delegaţi ai academiei române, ai asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român, ai societăţii pentru fond de teatru român, ai tinerimei universitare române din Paris, Viena. Cernăuţ Budapesta şi Cluş. S'au predat iubilantului cununi de lauri, albumuri, un tablou din partea universitarilor şi altele. După festivalul cu care ocasiune iubilantele a fost salutat de representanţii corporaţiunilor şi societăţilor a urmat banchet iar sara concert.

Din prilejul acesta revista „Familia" a apărut în un număr iubilar, care conţine un frumos număr de dedicaţiuni şi articole scrise de distinşi fruntaşi ai neamului nostru din România şi Bucovina.

În fruntea numărului se publică următoarea dedicaţie autografă a Reginei:

„Nu trebue ţărmuri mari, trebue numai inimă mare." *Elisabeta.*

*

„Fără muncă şi fără iubirea binelui nimic nu e folositor. frumos şi mare. nimic nu poate rodi." *Ioan Calinderu.*

REVISTE.

Afaceri interne. Lucrurile ce se întâmplă arată că în scurt timp se va face o mare schimbare in partidele ungureşti din dietă, alegerea baronului Banffy ca deputat a Segedinului, declarările contelui Aponyi făcute la Iászberény sunt momente de însămnătate în viaţa politică a ocârmuitorilor nostri.

Banffy şi Aponyi cari represintă două curente cu totul deosebite, desfăşură un program aproape identic, amândoi vestesc cu glas înalt, stat naţional unitar magiar, curte magiară, armată magiară, teritor vamal independent şi reformă parlamentară. Aponyi cere şi autonomia catolică, iar Banffy esecutarea art. 20 din 1848 privitor la protestanţi. În cestiunea naţionalităţilor şi unul şi altul cer acelaşi lucru: *magiarisarea.*

Cu închiderea sesiunei delegaţiunilor s-a deschis seria desbaterilor în dietă. Desbaterea a deschis-o făimosul kossuthist Komyàthi, care a vorbit şi despre naţionalităţi atăcând guvernul că nu este destul de tare de a resista naţionalităţilor. A vorbit şi despre români zicând ca înainte cu câteva veacuri românii nu numărau mai mult de 20,000, azi însă sunt milioane şi sunt o putere şi un factor de care trebue să se ţină samă.

Pe ziua de 17 Iuniu, ministrul unguresc de culte şi instrucţiunea publică Berzeviczky a convocat o nouă anchetă în causa reformei şcolare, membrii acestei anchete sunt numai dascăli unguri de la şcoalele de stat, despre români Berzeviczky nu a voit să ştie nimic. Înaintea acestei nouă anchete ministrul îşi va presenta proiectul său de magiarisare.

CORESPONDINŢE.

SINODELE PROTOPOPESCI.

— Ţara Oaşului. —

Bicsad 14 Iunie n. 1904.

În 31 Maiu a. c. şi-au ţinut preoţimea gr.-cat. română din districtul „Ţara Oaşului" conferinţa sa de primăvară în parochia Bicsad. — După sfînta liturgie, la care a luat parte în număr frumos şi poporul din parochie, preoţimea presentă s'a întrunit la conferinţă în casa parochială. Tesa disertaţiunei cetită de M. O. D. Iuliu Darabant adm. off. vice-protopop a fost socialismul.

După finirea disertaţiunei s'au adus unele decisiuni, cari merită a fi cunoscute şi înaintea publicităţii şi anume:

1. Venind la desbatere noul proiect de lege referitor la școalele poporale, s'au decis să se facă rugarea Pream. Ord. diec. de Gherla, ca luând în considerație, că dacă intenționatul proiect de lege ar deveni lege, susținerea școalelor confesionale ar deveni imposibilă, pedepsele aspre puse în prevedere prin acel proiect ar fi un isvor continuu de șicanări pentru poporul și alt cum sărac, care abună samă s'ar răsbuna asupra învățătorimlui și senatelor bisericești, a căror președinți sunt preoții, iar fiind că pretensiunile cuprinse în acel proiect nici un învățător confesional fie alt cum cât de sârguincios și harnic nu e în stare să le împlinească, căci nu e în lume școală, în care toți elevii să știe cele pretinse pe cum pretinde acel proiect cunoscința limbei magiare să binevoiască a face pașii de lipsă la locurile competente, ca acel proiect să nu devină lege. Și în cas de lipsă *să se convoace sinod diecesan.* — În fine despre decisiunea aceasta să fie încunoscințate pe cale ziaristică și celealalte districte protopopești.

2. S'au decis să facă dl administrator al oficiului vice-protopopesc o representațiune la comitatul Sătmar, ca în zile de dumineci și sărbători crișmele să se țină închise; iar cei ce suduie publice cele sfânte să fie pedepsiți.

3. Să decide cu multă însuflețire, ca preoțimea prin o adresă de felicitare să-și esprime simțul său de loialitate, iubire și supunere fiască față de Escelența Sa Domnul episcop diecesan Dr. Ioan Szabo, din prilejul iubileului de 25 ani ca Episcop, care va fi în 18 August crt.

Gavriil Sabó.

Noutăți.

Mulțumită publică. În urma apelului din foaia Unirea Nr. 20 și Răvașul Nr. 21, iată am primit pentru nefericiții din parochia Posmuș ajutor de la următorii: M. On. D. Emiliu Vicin. prof. în Blaș 2 cor., Aron, Deac, prof. în Blaș 2 cor., Ioan Gent, protopop de Oradea-mare 2 cor., George Șuta, protopop în Kis-Majteny 5 cor., Dregolira György și soția Ana, 5 cor. Német-Boksán, Ioan Barbu, Zagreb-Agram Ciglara 3 cor., Emiliu Măcetariu, preot Totelec 4 cor. 70 fil., Ioan Bochiș și poporeni Koloza-Borsa 178 cor. și 463 dărabe vesminte, Institutul de credit Bistrițiana 40 cor. Pentru fapta marinimoasă a donatorilor în numele poporului meu nefericit, și pe aceasta cale mă simt dator a aduce mulțumită, rugând pe bunul Dumnezeu ca primindu-le fapta marinimoasă să-le răspălătească îndeajuns. Posmuș la 12 Iunie 1904. *Constantin Rus,* preot gr.-cat. — Cu ocasiunea petrecerei din 5 a lunei curente, aranjată în favorul *Reuniunei femeilor române* din loc, au binevoit a suprasolvi d-nele *Elena Nestor,* 3 cor. *Aurelia* n. *Solomon* 2 cor. *Maria Vlasa* 1 cor. *Dr. Emil F. Negruțiu,* 2 cor. *Dr. Boilă* cand. de adv. 4 cor. *Ioan Vancea* rigor. în drepturi 1 cor. *Dr. Iuliu Maniu* adv. 18 cor. *Ilie Mircea,* 2 cor. *Octav. Prie* 1 cor. *Iosif Lițe* v.-protop. *Iclod* 3 cor, *Dr. L. Nestor* adv. 3 cor. *Aurel P. Bota* 1 cor. *Ioan F. Negruțiu* 1 cor. *Al. V.* 1 cor. li-se aduce mulțămită. Dr. A. Chețianu secretar.

Studenții universitari din București s'au întrunit Sâmbătă și au protestat energic contra ucazului, dat de rectorul universității din Budapesta Dr. Gustav Heinrich, care a interzis cu stricteță studenților români de a lua parte la sărbătorile de la Putna în amintirea marelui Voevod Ștefan cel Mare. Studenții din București au asigurat tot odată pe studenții români din Budapesta de nesfârșita lor dragoste frățască.

Concert. Baritonul Corfescu din București a aranjat Marța trecută un concert, de piese clasice, fiind acompaniat la pian de Dșoara Melania Brăduțan. Dl Corfescu are o voce puternică și o școală bună și cântă cu multă artă. Dsa face un turneu pe la noi, sperăm că pretutindenea va fi întâmpinat și primit cu caldură.

Producțiunea declamatorică teatrală aranjată de elevii institutului pedagogic din Blaș Duminecă în 12 Iuliu, a întrunit numeros public în spațioasa sală de gimnastică. Era de față Escel. Sa Mitropolitul, câțiva membrii ai Vener. Capitul și profesori de la institutele noastre de învățământ și multe dame și domni. Pedagogului *Nic. Ganea* îi revine tot meritul acestei producțiuni, atât ca conducător de cor., ochestră, cât și ca compositor. Dsa e un talent musical, care ar trebui îmbrățișat cu căldură. Din partea noastră îl felicităm sincer și îi dorim progres pe calea apucată!

Ce zice Mocsáry despre proiectul lui Berzeviczy? Cetitorii mai vechi vor fi ținând de sigur minte pe bătrânul Ludovic Mocsáry, care a fost înainte de asta cu vre-o douăzeci de ani președintele partidului kossuthist de unde însă a trebuit să se retragă, fiindcă principiile lui nu se potriveau cu ale șoviniștilor. Încă de pe atunci, atât cu graiul în camera deputaților, cât și cu condeiul, în broșuri. Mocsáry spunea compatrioților săi că nu fac bine, când umblă să magiariseze naționalitățile. Rămas fără mandat de deputat, Caransebeșenii l'au ales în locul generalului Doda, dar espirând acea sesiune dietală Mocsáry nu și-a mai pus candidatura. Noul proiect de magiarisare al lui Berzeviczy l'au scos din nou pe arenă pe bătrânul politician și într'o serie de articole publicate săptămâna trecută în ziarul *„Egyetértés"* își ridică glasul, nădăjduind, cum zice el, că vor cădea câteva sământe și în pământ roditor nu numai pe stânci. Mocsáry le spune verde Magiarilor că fac un lucru nesocotit, când se sufulcă să săvârșască ceea ce nici odată nu se va putea duce în îndeplinire. Magiarisarea, spune Mocsáry, este o utopie, adecă un lucru, care nu se poate realisa și contribue numai la înstrăinarea Românilor și a celor alalte naționalități. Nu e bine să ne facem acuma dușmani ci din contră ar trebui să ne împăcăm cu naționalitățile, dacă vrem independența Ungariei. Frumoase vorbe! Păcat că nu e cine să le asculte!

Alteța Sa Prinoipele Iosif Rohan, așa scrie despre Elsa-Fluidul lui Feller, că influința acestei medicine eminente întrece ori ce așteptare și Alteții sale iau făcut serviții mari, și din causa aceasta o și recomândă cu toate căldura ca un medicament neîncunjurat de lipsă la fie care casă. Elsa Fluidul lui Feller pe cum o știm acuma deja prin toate părțile, ajută îndată și sigur la cele mai multe boale așa d. e. la junghiuri, vătămătură, durere de oase, scrintitură, influința fierbințăli, aprinderi, durere de ochi, la debilitatea vederii, lipsa apetitului, răgăială acră arsuri, degeraturi ș. a. deja după o frecare de câte va ori se întăresc și se vindecă părțile morboase a corpului. Pentru 5 coroane, trimite scutite de taxă 12 sticle sau 6 sticle duplé sângurul pregătitor Feller V. Eugen apotecar de curte. *Stubica Centrale Nr. 82.* (Com. Zágráb). Să ne ferim de ori ce imitațiune și nime se nu întrelase de a nu face probă cu acest medicament de casă.

Necrolog Simion Pop, Vrednicul preot din Drag diecesa Gherlei, a îndurat o grea lovitură prin pierderea fiului seu *Alexandru* cadet de mărină, care făcând călătoria de praxă în jurul pământului a repausat departe de casa părintească pe insulele Asore în Oceanul-Atlantic, aparținătoare Portugaliei. Pe repausatul mort în vrîstă de 21 ani îl deplânge pe lângă tatăl său, mama sa Susana n. Vamoș, surorile Victoria m. Emil Măcelar, Otilia și Linuța și fratele Simeon.

† ***Dr. Ioan Maior.*** Primim următoarele șire: Duminecă în 5 Iunin 1904 s'a celebrat un părăstas, în biserica din comuna Tâmpăhaza. În memoria și odihna sufletului Dr. Ioan Maior fost advocat în Lugoș, născut în comuna Tâmpăhaza Fiind mare parte din locuitorii comunei Tâmpăhaza și Uifalău înrudiți cu defunctul, întreaga comuna Tâmpăhaza și Uifalău, au alergat la sunetul clopotelor, spre ași arăta recunoștința, stima iubirea și veneratiunea față de repausatul și mare bărbat oare când Dr. Ioan Maior advocat, și mare proprietar, consilier de scoale pensionat, Tribun al marelui Iancu în anii revoluțiunii, etc. etc. Fiind biserica din celea mai vechi, și fiind prea mică pentru a putea cuprinde pe toți credincioșii în interiorul său, parastasul s'a servit în curtea bisericei sub cerul liber, de 3 preoți. După celebrarea parastasului, protopopul Ioan Maior, de la Aind, a rostit o cuvântare întru memoria și odihna sufletului repausatului, carea a stors lacrimi din ochii tuturora. Între altele a arătat protopopul în vorbirea sa, cum repausatul s'a ridicat ca un soare luminos din această comună, chemând la o viață noauă o pleiadă întreagă de inteligenți, și așezându-i în serviciul bisericei și națiunei. Și toți aceștia la esemplul și cu ajutorul său s'au ridicat. A arătat mai departe cum marele bărbat, înfruntând luptele vieții s'a distins pe toate terenele, ca tribun a lui Iancu în anii 1848—9, ca Consilieriu de școale, ca deputat, ca advocat, ca econom și propietariu ca tată de familie, ș. a. În fine oratorul a legat de inima credincioșilor din comuna Tâmpăhaza și Uifalău, să rostească cu respect și pietate numele repausatului, și pururea amintirea lui să le fie neștearsă din inimă, și îngenunchiând să-i recomandăm în rugăciunile noastre sufletul în îndurarea și bunătatea lui Dumnezeu, și să ne silim a fi vrednici de faptele lui prin instruarea copiilor nostri, la lupta pentru biserică și națiune, — pentru care ne-a arătat drumul în veci neuitatul. După terminarea tuturor ceremoniilor sacre, preoții fungenți și rudeniile mai de aproape a repausatului, au fost invitați la pomana dată de Teodor Maior, econom din Tâmpăhaza fratele repausatului. Tâmpăhaza 15/VI. 1984. *Nepotul recunoscător.*

Odichnéscă în pace!

„Caffée Grand" „Caffée Grand"

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **ohilii oomforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolia Bĕlgradului.

(Răspuns d-lui T. V. Păcățian).

(Urmare).

Dacă m'ar întreba cineva, că unde și-au avut reședința episcopii românești în periodul de la 1572 până la 1599, răspund, că pe basa celor desfășurate în »Vechile Episcopii« (pag. 45—61) este admisibilă presupunerea, că Eftimie de la 1572 până la 1574, și următorii săi Christofor, Daniil, Ghenadie și Ioan de la Prislop, ca episcopi ai »Ardealului și părților ungaresci,« și-au avut reședința la Silvaș în înfloritoare mănăstire a Prislopului, care se afla până la 1580 sub ocrotirea puternică a Zamfirei, renumita fiică a lui Moise, voevodul Țării-Românești, cel ce a domnit pe la 1529—1530. Ioan de la Prislop mutându-și reședința din mănăstirea Silvașului (Prislop) în mănăstirea Bĕlgradului, cea întemeiată de Mihaiu-Viteazul, atât el, cât și următorii săi până la Atanasiu, repausat în 1713, au residat în Bĕlgrad (Alba-Iulia). După anul 1574, când Eftimie a fost numit episcop numai peste bisericele din comitatele Turda, Cluș, Dobâca și Solnocul din lăuntru, atât el, cât și următoriul său Spiridon, și alții, cari îi vor fi urmat — căci pe cum vom vedé, i-au urmat și alții, — și-au avut reședința în mănăstirea *Vadului* din comitatul Solnocul din lăuntru (astăzi Solnoc-Dobâca), adecă din circumscripția episcopatului lui Spiridon și Eftimie. În zilele trecute am ajuns în posesiunea unui document de pe timpul când Mihaiu-Viteazul era stăpân peste Ardeal, din care se vede, că *mănăstirea Vadului* pe Someș, din jos de Dej, exista și pe atuncia în stare înfloritoare și ast fel a putut fi reședință episcopească și de la 1574 încoace, pe cum fusese înainte de 1566, care fapt din urmă este dovedit destul de limpede în scrierea mea »Vechile Episcopii« pag. 15—27.

Documentul amintit, pe care-l public la sfârșitul acestei scrieri, l'a văzut în original părintele protopop din Cluș, Dr Elie Dăian, la un domn, care, pentru diregătoria sa actuală, nu vrea să i-se spună numele, dar care a fost atât de bun de a pregăti o copie — ce e drept cam defectuoasă — de pe document și a mi-o pune la dispositie prin mijlocirea părintelui protopop.

Acest document, pe cum și un alt document publicat de domnul N. Dobrescu în »*Luceafĕrul*« (numărul 23 din 1903) îmi dau prilej a tracta puțin relațiunile pe timpul de la 1574 până la 1628, dintre episcopii *Silvașului,* respective *Bĕlgradului* și ai *Vadului,* — dacă mi-se permite a-i numi așa.

Actele cunoscute până acum dovedesc mai pe sus de ori ce îndoială, că teritoriul episcopiilor din Silvaș, respective Bĕlgrad și din Vad, începând din anul 1574 până în 1628 nu a fost statornic, ci a crescut, ori s'a micșorat după capriciul principilor, și după hărnicia episcopilor respectivi, dar așa că dacă crescea teritoriul episcopiei Vadului, scădea teritoriul episcopiei Silvașului, respective Bĕlgradului, ori dacă crescea teritoriul episcopiei Silvașului, respective Bĕlgradului, scădea teritoriul episcopiei Vadului.

Cel dintâiu archiereu al episcopiei Vadului restaurate a fost, pe cum am vĕzut, *Eftimie* I. El a ocârmuit numai bisericele din comitatele *Turda, Cluș, Dobâca,* și *Solnocul din lăuntru* (Vezi documentul din Vechile Episcopii pag. 57). Lui i-a urmat *Spiridon,* numit, ca și antecesorul său, de principele Ștefan Báthory. Acest Spiridon știu să-și estindă teritoriul diecesei sale, căci a obținut de la principele amintit, să se pună sub ocârmuirea sa nu numai comitatele aci înșirate, ci și comitatele *Crasna* și *Solnocul de mijloc.* Crescerea aceasta de teritoriu fu aprobată și de principele Sigismund Báthory cu decretul de dto 6 Februarie 1585, publicat în »Vechile Episcopii« la pag. 57—8. În urma acestor schimbări teritoriul episcopiei *Silvașului,* (a *Ardealului* și *părților ungaresci)* a suferit o micșorare, și această știrbire a trebuit să o admită și episcopul Silvașului Ioan de la Prislop, care prin decretul lui Sigismund Báthory din 20 Martie 1585 a fost numit *episcop* »al Ardealului și părților ungaresci« (in regno hoc Transsylvaniae et partibus regni hungarici) cu condițiunea, ca jurisdicțiunea sa să nu se estindă și asupra diecesei Vadului din comitatele Turda, Cluș, Dobâca, Solnocul din lăuntru, Crasna și Solnocul de mijloc, puse sub ocârmuirea lui Spiridon (demptis tamen illis Ecclesiis, quibus Spiridon *Episcopus,* similiter Valachus, ex annuentia nostra praeest. »Vechile Episcopii« pag. 60—1.)

Dar dacă Spiridon a fost norocos sub principii Ștefan Báthory, Cristofor Báthory și Sigismund Báthory, nu numai a rămâné episcop, ci și a-și adauge teritoriul episcopiei sale, cu atât mai nefericit a fost sub Mihaiu-Viteazul, cât timp acesta a stăpânit Ardealul, căci voevodul muntean l'a înlăturat din post și în locul lui a numit pe Ioan Cernai. Ne spune adecă documentul foarte interesant din multe puncte de vedere, pe care-l publicăm la sfârșit, că Mihaiu-Viteazul în 11. Decembre 1599 a dat ordin din Alba-Iulia, ca Elena Körösi, văduva lui Christofor Kereszturi de Szent-Benedek, și fica ei Catarina să fie introduse în moșiile lor din *Olpret* (Alpretth=Alpret) și din *Szász-Nyires.* Olpretul este situat nu departe spre sud-vest de la comunele *Vad* (ungurește odinioară Rév=Réw=*Réwffalva,* astăzi Kolostor-Vád și Rév-Kolostor), *Bogata-română* și *Bogata-maghiară,* cari trei comune împreună cu *Slatina* și moara din Cățcău, formau în prima jumătate a veacului 16-lea proprietatea episcopilor de Vad și dintre cari Bogata magiară, dacă nu me înșeală harta, ce o am în mână, este chiar hotărîșă cu Olpretul. Zăpîrțul (Záporcz) o altă comună ce e bine a o cunoasce, este situată spre sud-ost de la Olpret și hotărâșă cu aceasta comună. Trimișii voevodului român să presentară la fața locului în Olpret, unde au fost chemați toți cei interesanți, între cari figurează și *Mariuca,* văduva voevodului moldovean Stefan Rĕzvan (*Mariuka,* relicta Magnifici quondam Stephani Vayvode Moldaviensis) domiciliată în Zăpîrț. La introducerea în posesiune a Elenei și Catarinei Kereszturi se înfățișează și *Ștefan Ciurea,* servitoriul lui *Ioan Cernai, episcop sĕrbesc al unor biserici românești și egumen* al mănăstirii Preacuratei Fecioare Maria în Vad (Agilis Stephanus Chyure, servitor honorabilis Ioannis Chyernay, Episcopi Rhasciani certarum Ecclesiarum Valachalium, Claustrum sive Monasterium Beate Marie Virginis in Rewffalva Regentis) și protestează în contra introducerei în posesiune a Elenei și Catarinei Kereszturi. Trimișii voevodului iau act despre protest și pe episcopul Ioan Cernai îl îndrumă prin servitoriul său la curtea lui Mihaiu-Viteazul spre a-și validita drepturile sale.

Din cuprinsul acestui act cunoascem nu numai numele soției voevodului moldovean Ștefan Rĕzvan, despre a cărei moșie din Zăpârt am făcut pomenire și în »Vechile Episcopii« (pag. 50) ci și alte lucruri interesante, cari se țin de obiectul nostru. Vedem adecă, cum că mănăstirea Vadului există și pe la 1599 și era reședință episcopească și ast fel cu drept cuvânt am putut zice, că Spiridon și antecesorul său Eftimie I, în a căror episcopie să află mănăstirea Vadului, au residat în această mănăstire. De altă parte vedem, că Spiridon, episcopul Vadului, a căzut victimă luptelor politice pentru stăpânirea Ardealului. Împrejurarea, că el era persoană plăcută principilor ardeleni, atât înainte, cât și după căderea lui Mihaiu-Viteazul, — căci acești principi îi adăugeau treptat teritoriul episcopiei sale, — nu va fi fost motiv de încredere pentru Mihaiu-Viteazul, care l'a înlăturat și în locul lui a pus pe Ioan Cernai, căruia cei ce au redactat documentul amintit i-au zis episcop »*sĕrbesc*«, pentru că să folosia în biserică de limba slavă. Mai avem casuri, că un episcop să fie înlăturat pe un timp oare care din scaun și înlocuit pentru motive politice cu altul. Așa a pățit-o d. e. și Sava Brancovici la 1659 (Vechile Episcepii pag. 119), și așa a pățit în zilele noastre un primate al României.

Cu căderea lui Mihaiu-Viteazul cade și episcopul Vadului Ioan Cernai. Spiridon este iarăși așezat în scaunul său și încărcat cu favoruri din partea principilor ardeleni, cari între laude mari îi măresc auctoritatea și teritoriul diecesei sale cu știrbirea teritoriului episcopilor din Bĕlgrad. Din decretul lui Sigismund Rákoczy de dto 23 Iunie 1607 publicat în »Vechile Episcopii« la pag. 73—75, vedem, că în locul lui Ioan Cernai »Episcopus *certarum* Ecclesiarum Valachalium« din documentul mai sus schițat, ajunge iarăși Spiridon în calitate de »Episcopus Ecclesiarum *certarum* valachalium,« și că Stefan Bocskai principele Ardealului în 23 Septembre 1605 numise pe Spiridon nu numai de *episcop* peste bisericile din comitatele Turda, Cluș, Dobâca, Solnocul-interior (unde era mă-

năstirea Vadului), Solnocul-de-mijloc și Crasna, ci și de inspector suprem (supremus superintendens) peste toate bisericele din Ardeal și părțile unguresci, însă așa, ca să nu incomodeze, sau să împedece în funcțiunea sa pe episcopul Belgradului (ita tamen, ut ne alter alteri incommodet et impediat). În calitatea aceasta de episcop al Vadului și de inspector suprem al tuturor bisericilor românesci a fost întărit apoi Spiridon și de către principele Sigismund Rákoczy în 23 Iunie 1607 și pentru aceea el se intitulă acum și »*Vládica Ardealului*«, pe cum se poate vedé la dl Iorga, Documentele Bistriței, II, pag. 94—95. Aceste toate dovedesc, ca episcopul Belgradului, care pe atunci era *Teocist*, ne cum să fi fost mitropolit adevărat, ajunsese a fi pus sub inspecțiunea supremă a lui Spiridon din episcopia Vadului.

Dar inspecțiunea aceasta n'a fost plăcută episcopului din Bělgrad și va fi dat prilej și la frecări între cei doi episcopi rivali. De aceea vedem, că Gavrilă Báthory prin decretul de dto 29 Aprii 1608 nu mai întăresce pe Spiridon în calitatea de inspector suprem peste toate bisericele românesci din Ardeal și părțile Unguresci, ci numai de episcop peste comitatele amintite, la cari s'a adaus de astă dată și *Maramureșul* (Eundem Spiridonem in eisdem comitatibus Torda, Kolos, Doboka, Zolnok interiori et mediocri, ac Crasna et *Maramoros* existentium Ecclesiarum Valachalium *Episcopum* creandum et ordinandum duximus. »Vechile Episcopii« pag. 76—77).

Anul, până când a funcționat episcopul Vadului *Spiridon*, nu-l cunoascem, nici nu scim, că până la 1623 cine i-a urmat în scaunul episcopesc, de cum-va i-a urmat cineva în intervalul de la moartea sa până la a. 1623. În acest an însă aflăm în episcopia Vadului pe *Eftimie II.* Domnul N. Dobrescu în »Luceafărul« din Budapesta (num. 23—1903) publică decretul despre confirmarea episcopiei românesci conferite lui Eltimie II (Confirmatio *episcopatus* Valachalis Iephtimiae collati). Din acest decret luat din Liber Regius, vol. XI. pag. 36, conservat în archiva statului din Budapesta, dar transcris de N. Dobrescu cu foarte multe greșeli de latinească, vedem, că Stefan Bethlen, gubernatorul Ardealului, a numit pe Eftimie episcop peste bisericele românesci din comitatele Turda, Cluș, Dobâca, Solnocul din lăuntru (unde se află Vadul) Solnocul de mijloc, *Bihor*, (unde se află Oradea-more) Crasna, Maramureș și *Sătmar*, și din districtele: Chiorului, Bistriței și Gurghiului. Principele Gavrilă Bethlen în 1 Iuniu 1623 confirmă numirea lui Eftimie II. peste teritoriul amintit. Aflăm deci o noauă știrbire a teritoriului episcopiei Belgradului, din care prin acest decret a fost rupte comitatele Bihor (adecă ținutul Orăzii), și Sătmar. Împrejurarea, că se amintesc aci și districtele Chiorului, Bistriței și Gurghiului, nu însemnează o crescere în teritoriul episcopiei Vadului, de oare ce aceste districte erau părți autonomice din comitatele, peste cari a fost episcop și Spiridon.

Episcopia Vadului, care deci exista și pe la 1623, în curând apune cu totul. Episcopul Bělgradului Ghenadie II, un favorit al principelui Gavril Bethlen, reușesce a nimici episcopia Vadului din comitatele ardelene des amintite și din cele ungurene, al Sătmariului și al Bihorului (Oradii), și pentru aceea în Dalteria din 4 Decembre 1628, ce o dă protopopului Ianăș din Hunedoara, se întitulează, nu numai al Bělgradului, ci și »al *Vadului și al Orăzii și al Sătmarului* (Cipariu, Acte și Fragmente, pag. 253). Tocmai pentru că episcopia Vaduiui apusese, vedem, că în ținutul Bistriței, care aparținea comitatului Dobâcei și episcopiei Vadului, episcopul Ghenadie din Bělgrad exercita jurisdicțiune episcopească în ținutul amintit. Întimpinăm adecă acolo pe »*Smeritul Ioan, chipul vlădicăi lui Ghenadie de Bělgrad*«, care avea misiunea, să înlăture pe un protopop, pentru că acesta nu a încassat și trimis vlădicăi venitele vlădicesci, (Jorga Doc. Bistriței I. p. 43). Cu mult mai limpede se vede însă apunerea episcopiei Vadului din decretul lui George Rakoczy de dto 10 Octobre 1643, conform căruia comitatele Turda, Cluș, Solnocul din lăuntru, Solnocul de mijloc și Crasna și districtele Chioar și Bistrița, cari aparținuseră episcopiei Vadului, le găsim ingremiate în episcopia Bělgradului (Cipariu, Archiv, pag. 628). Dela 1628 în coace Episcopii Bělgradului au ajuns deci singuri stăpânitori peste toate bisericele românesci din Ardeal și părțile unguresci. Numai în Maramureș se mai putù ținé din când în când câte un episcop, dar în contra voinței episcopilor din Bělgrad, și numai o singură dată ni se ivesce casul, că pe timpul lui Sava Brancovici, trei protopopiate din districtul Făgărașului au fost scoase de sub jurisdicțiunea lui, și date antecesorului seu, Daniil, pe cum se poate vedé din cele ce le-am scris în »Vechile Episcopii«.

Am arătat, care a fost de la început teritoriul episcopiei Silvașului, respective Bělgradului și care al episcopiei Vadului, pentru că și prin aceasta se dovedesce, că n'a existat nici o mitropolie în Ardeal și părțile unguresci, ci numai două episcopii, cari când erau mai mari, când mai micuțe, cu doi episcopi independenți unul de altul, dar dependenți de la 1585 în coace de Mitropolia Țării-Românesci, cari trăiau în continuă luptă unul cu altul, cercând fie care să-și mărească teritoriul diecesei sale pe socoteală celui alalt, până când episcopul Bělgradului a isbutit a nimici episcopia Vadului și a ajunge singur stăpânitor preste toate bisericele din Ardeal și părțile unguresci. În fine observ, că toate acestea le-am desfășurat și pentru ca pe basa descoperirilor mai nouĕ în parte să întregesc și să rectific cele ce le-am scris în »Vechile Episcopii.«

Dr. A. Bunea.

(Va urma.)

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

„Apoi pe cum v'am mai spus temeiul cinstei părinților și mai marilor zace în **iubirea și cinstea neamului.**

Dacă învĕțătorul spune copilului, că părinții sînt odraslele unui neam viteaz — îi cinstesce și îi iubesce și el mai tare, dar în școlile lumești învĕțătorul laudă numai neamul acela de care îi poruncit, să învețe și adese bieții copil les din acele școle, ca și rușinați de neamul, de care neinvĕțând fapte mari — cred că e un neam de jos. — Asemenea să învață istoria legii în școlele de stat.

„Pentru neajunsurile aceste vedem, că toți să silesc a avé școle bisericesci. Episcopii și acești ómeni avuți pe fie care an jertfesc sute de mii pentru școle bisericesci, iară jidovii ori cât sînt de puțini nu să lasă fără ele — cheltuind nespus de mult. Acésta e causă de alte neamuri, și dacă școlele lumesci sînt în limba lor — numai unde nu pot, numai acolo să lasă fără școli bisericesci.

„Ceea ce am avut de spus — v'am spus — cine voesce să afle calea adevĕrată din câte v'am spus o póte afla. — Acum numai o vorbă vĕ zic — vorba „cel ce are urechi de auzit — să audă.“

Și-au auzit — și-au înțăles — afară de slujbași și străini toți și-au înscris copiii la școla lor bisericéscă.

Împrejurarea acésta a amărît pe Macaveiu, care cu tóte, că pe casele vîndute căpătă o sumă mare de bani, totuși nu fuse în stare a ieși din datorii, apoi ruinat de bentură nu era harnica lucra, deci era avisat la deregătoria de primari — din care avea nădejde să trălască, și cari prin aceasta avea să și o asigure și pe mai departe.

Pentru aceea de o parte pentru ca să-și arete simțămintele — de alta ca să-și rĕsbune asupra preotului; făcu arĕtare secretă contra lui pentru ajitare „contra scólei de stat“ urmarea fu că preotul s'a trezit cu un dorgatori de la Episcopie — ceea ce îi căḑu tare greu — căci zicea el — „de m-ar fi ocărît inimicul așĭ fi răbdat dar să me ocărască acela ce trebue să me ajute și mângăie nu o înțăleg,“ dar totuși ca pe o mustrare părintască a suferit-o fără murmur.

Pedeapsa cu atâta nu i-s'a terminat, ci deși era cu familie numerósă și fără avere ajut de stat nu capătă în 2 ani. Nici acésta însă nu l-a clătit. „Unui preot nu este iertat să se clătească în principiile sale, nici să se pună împotriva principiilor evangeliei, ce le predică. Eŭ spre acésta m-aŭ făcut preot să vestesc adevĕrul, și în acésta nu me vor clăti nici puterile iadului, de cum loviturile sorții pământești“ — Așa zicea el.

Ura lui Macavei înse nu s'a potolit cu atâta, ci el făcu arătare contra scólei confesionali, arătând scăderile ce din lipsa de mijlóce eraŭ acolo.

Urmare fu că comuna biserică fu provocată saŭ a edifica scóiă nónă — saŭ a o închide.

„Acum“ a ajuns preotul în corn de capră zicea el cătră slujbașii lui în cârciumă. Și începù o agitație puternică folosindu-să de arma cea mai plăcută „Tulburenilor“ arma vinarsului, prinzând acum pe unul, acum pe altul și zicându-le „Să nu ascultați de preot care vrea să vĕ pună la sărăcie, silindu-vĕ să vĕ faceți scólă nónă, de ce să ne cheltuim — când statul ne dă înainte, scólă învĕ-

ţători — ba încă şi cărţi? — Apoi preotul e îndatorat în fie care săptămână în 2 zile a propune religiunea nostră, cereţi să se închidă scóla bisericéscă — care numai cheltuélă zădarnică ne face...

(Va urma.)

Consideraţiuni.

(Continuare.)

Popoarele nouă ce răsăreau în Europa din amestecul băstinaşilor cu neamurile barbare, — nu şi-au lăsat aşa în grabă tradiţiile. Şi nici întâii lor stăpânitori nu erau mai buni. Dar moravurile acestea periclitau moravurile creştine, şi scopul bisericei. Biserica s'a opus întâi cu arme morale, dar după ce acestea unor firi îndărătnice şi trufaşe — ca răsărite din barbari, — nu au folosit nimic sau aproape nimic — biserica, căpeteniile de prin veacuri a acesteia, *Papii*, au recurs la ultimul remediu: la mijloace lumeşti, pe cări ca să le simţi nuţi trebue să fi aşa de sensibil. Au început să pue şi să numească la regi şi împăraţii, şi să-i detronizeze, — când aceştia erau contrari bisericei, scopului său.

De o ast fel de energie nici pomeneală nu-i în răsărit, după schismă. — din partea bisericei. — Aici biserica e înghenunchiată nu statele, şi episcopii să înalţă şi să doboară de regi. Dar unde puterea bisericească a ajuns la o aşa decădinţă, unde puterea spirituală e sub stăpânirea forţei brachiale, acolo nu poate fi vorbă de „veto“ sau „Non possum“ din Apus din partea căpeteniilor bisericeşti, ci acolo patimile, crimele să întâmplă cu aprobarea, ori în casul cel mai bun cu ştirea acestor căpeteni. — Cu timpul apoi între ast fel de împrejurări decade însuşi clerul şi rasa călugărească şi vesmântul militar ascund în multe casuri aceleaşi patimi.

Când am zis dar că aproape fie care pagină a istorii nefericirilor noastre, ne spune să ne păzim de străini, şi mai la vale, că celea mai multe nefericiri ne-a venit din luptele dintre noi, din neînţălegerile noastre. nu e contrazicere, căci acestea din urmă în ultima analiză tot de la străini ne-au venit, şi anume pe de-oparte de la indivizii fără putere proprie de viaţă, despre cari am avut ocasia să scriu mai pe larg mai înainte, şi cari ne-au înundat ţările, — iar de altă parte de la o biserică decăzu[t] pe toate terenele, care ne-a atras şi pe noi în mrejele sale, străină şi aceasta şi după fire şi după limbă şi după scopul ce-l urmărea, — şi care n'a fost în stare să pornească moravurilor decăzute la noi, după cum n'au putut s'o facă nici la ea acasă, — sau doar nici n'a cercat s'o facă. În schimb însă ne-au răpit limba din biserică, ne-au ademenit averile, ne-au întunecat minţile, ne-au aprins patimile şi a aţiţat certele dintre noi, tot agenţi străini punându-le la cale.

Când aşa urmări rele a avut tot de una amestecul străinilor în afacerile noastre, — şi asta nu va trage-o nime la îndoială, nu ştiu cum pot să fie oameni, cari în amestecul sârbesc în biserica unită din Ardeal sub Petru Paul Aron, văd mâna providenţii, ce nu ne-a părăsit, iar în agenţii, mai bine în sbirii, prin cari Sârbii au înscenat aceea înfiorătoare luptă religionară, văd apostolii, mucenicii mântuitorii unei părţi a neamului românesc din „ghiarele“ catolicilor.

Nu-şi dau oare sama cei ce spun şi scriu ast fel de aserţiuni. că nu are de unde isvori atâta zel şi abnegaţiune. de la neşte străini. cari. după ce am ajuns, o parte. desbinaţi de trunchiu, în braţele lor, era cât pe aci să ne scoată sufletele cu îmbrăţoşatul lor?

La unire încă au conlucrat şi străinii, şi aceşti străini. poate cu timpul încă ne-ar fi omorât cu dragostea. ori cel puţin ne-ar fi slăbit, după cum au şi cercat. şi după cum cearcă şi acum în parte cu autonomia, — dar asupra acestor străini, peste biserica catolică stăpâneşte o putere supremă, care nu e condusă de interese private. naţionale, separatiste, stăpâneşte patriarchul Romei, care tot-de-una s'a ridicat. şi sperăm că-şi va ridica cuvântul. când e vorbă să fie prea grea de suportat dragostea străină.

(Va urma).

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa lui I. Micul** de M. Strâjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cesţiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue feţe ale lumiĭ** de Nicu . . . . . —.30

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toţi 7 Nrii, îĭ primescu 5·20 cor. în loc 7·98 cor.

Cărţi ce să pot căpăta în Librăria Seminarială

Floricele de câmp, de A. C. Domşa .	1.—
Cântece Sabo	1.—
Studiĭ şi Biografiĭ. Dr. I. Raţiŭ .	2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu . . .	2.—
Drumurĭ şi oraşe Iorga . . .	2·50
Poesiĭ de Alexandri.	3.—
Teatru I. II. Alexandriá 1 .50 .	3.—
Vers şi proză Alexandrescu . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoiĭ N. Filimon	1·50
Legende şi basme Ispirescu. .	1·50
Poveştĭ, I. Creangă	1·50
Vorbe înţelepte A. Popoviciŭ. .	1·50
Vatra Părăsită Slavicĭ . . .	2.—
Din Bătrâni	2·50
Visurĭ trecute. Ciura	1.—

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

Recunoscute ca cele mai bune

Pluguri de oţel,

Grape tăvăluguri,

Maşine de sĕmĕnat Agricola

Maşine de cosît, sistem american,

pentru larbă, trifoiŭ şi grâŭ

Grebie de fîn, otavă şi seceriş,

Presse de paie şi de fîn

Presse Hydraulice,

Presse de póme, stropitorĭ de struguri şi plânte.

Aparate pentru uscarea

pómelor şi a legumelor,

Maşină de îmblătit

purtate cu mânile, cu vitele orĭ cu motoriĭ.

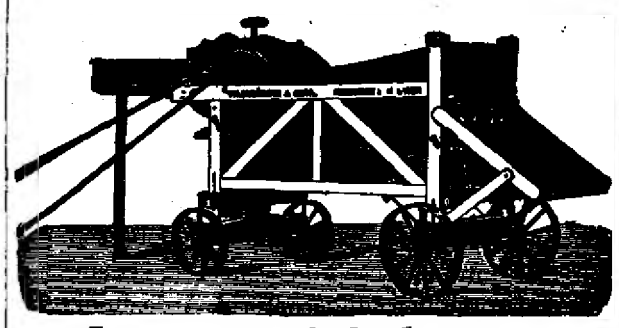

Jug pentru vitele de lucru,

Maşină de curăţit bucatele, triere, maşină de frecat cucuruz,

Maşine de tăiat nutreţul,

Maşină de tăiat napiĭ, móră de urluială.

Locomotive, casse, cuptóre,

pumpe rotative,

tot feliul de maşine pentru economie,

se pregătesc după construcţia cea mai nouă, premiata, şi le spedéză

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de maşini economice, turnătore de fier şi pluguri.

Fundat în 1872 Wiena II|1, strada Tabor Nr. 71. *cu 900 lucrători.*

Premiate cu preste 500 medaliĭ de aur şi argint.

21 (7—10)

La cerere se trimite catalog gratis şi franco.

Se caută vêndătorĭ şi agenţi.

Dintre 60.000 epistole de mulţumită,

pre cari le-a primit Feller V. Eugen apotecar, Stubica, Centrale (com. Zágráb) referitor la Fluidul Elsa, din lipsa de spaţiŭ numai câte-va putem comunica.

St. Domn Eugen Feller apotecar Stubica (com. Zagrab) **Centrale Nr. 82.**

Fii bun şi îmi trimite din renumitul Elsa-Fluid a D.-tale cât să póte de îngrabă 30 buc. cu sticlă duplă, pe care de 2 ani o folosesc cu succes eminent. — Mĕ rog a le trimite cu rambursă.

cu deosebită stimă

Med. **Dr. Kittel Ferencz** m. p., Praga.

S. D. Feller V. Eugen
Stubica Centrale Nr. 82.

În tóte foile poţi publica, că Elsa **Fluidul D.-tale e o medicină eminentă**, care şi mie şi cunoscuţilor mei le a făcut marĭ servicii aşa d. e. în contra sgârciurilor la degete, durere de cap, durere de spate, osteneală, durere de ochĭ s. a.

Elsa Fluidul D.-tale îl recomând orĭ şi cui şi îţi sunt mulţumitor pentru medicina acésta eminentă.

Buzias. **Geramb baronésă.**

Soţia mea, mai mult ca de 8 anĭ a suferit de picióre, pe mine maŭ durut cóstele şi după ce ne-am frecat de vre-o câteva orĭ ne-am vindecat.

Ioan Duluz, Şopron.

Mama mea de maĭ mulţĭ anĭ a suferit de piciore, să unflaŭ şi coceaŭ, am probat medicinĭ destul, dar fără resultat. De când însĕ folosim Elsa-Fluidul d.-tale s'aŭ vindecat formal.

Henrich Türjung, Kis-Ősz (Com. Torontal).

De maĭ mulţĭ anĭ am avut o bubă mare în obraz (faţă) şi ochiĭ îmĭ eraŭ fórte debilĭ şi acuma după folosirea Elsa-Fluidului simţĕsc vindecare totală. La alţiĭ le-aŭ folosit în contra tuseĭ şi a durerii de dinţi.

Fél (Comit Poşon) **Ioan Borş.**

Amiciĭ şi cunoscuţiĭ meĭ îţi laudă eminenta D.-tale medicină. Eŭ am simţit prima óră influinţa eĭ, eŭ am pătimit de durere de mijloc şi junghiurĭ, aŭ dispărut după ce mam frecat de 3 orĭ.

Ludovic Kis, Szentes.

Îmĭ era fórte rĕŭ, în tot trupul simţiam osteneală şi durere, am şi cugetat să abzic de postul, de óre ce mĕ temeam că nu voĭ puté suporta iarna, dar după ce am folosit 3 sticle din Elsa-Fluid, mam trezit la viaţă nóuă.

Ştefan Farsang, Vép.

Nu pot întrelăsa, ca să nu mĕ pronunţĭ în mod măgulitor asupra efectului eminent şi admirabil a Elsa-Fluidului.

În reuma mea de 30 anĭ mare efect am observat, ceea ce până acuma cu nicĭ un feliŭ de medicină na putut ajunge, cu Elsa-Fluidul însĕ am ajuns.

Cismadia Imre, Kanişa-mare.

Adevĕratul Elsa-Fluid alui Feller

(Fluidul de esenţă de plânte cu miros plăcut alui Feller), provĕdut cu marca „Elsa," pe orĭ ce sticlă şi pe orĭ ce instrucţie trebue să fie marca alăturată cu numele **„Elsa"** şi subscrierea **„Feller."** În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte s'aŭ pus în circulaţie din partea unor speculanţi fără consciinţă diferite imitaţiunĭ sub numirea de **Gold-Elsa-Fluid; Luisa-Fluid Salvator-fluid, Horgony-fluid** etc. Să ne ferim de astfel de imitaţiunĭ pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca **„Feller"** este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o şi aprobat-o.** La esposiţiile din **Berlin, Roma, Londra, Paris** şi **Nizza Fluidul-Elsa** alui **Feller** a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roşie din Spania.

Se spedézĕ cu rambursă orĭ trimiţînd banii înainte

dimpreună cu instrucţia, spesele de postă şi ladă:

12	sticle	saŭ 6	st. duple	5.—	cor.
24	„	„ 12	„ „	8.60	„
36	„	„ 18	„ „	12.40	„
48	„	„ 24	„ „	16.—	„
60	„	„ 30	„ „	20.—	„

Maĭ puţin de 12 sticle nu se spedézĕ

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Numaĭ Elsa-Fluidul luĭ **Feller e bun.** Econsult să se comande recomandat.

La *Elsa-Fluidal* se recomândă, că cel maĭ bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur şi iute. Nu produce dureri, face poftă de mâncare. ajută misturea, curăţesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucţiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscinţă.

Adevĕratul prav de insecte alui Feller cu marca „Elsa." Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine, grădiuri, vii, cum is d. e. muscele, purecii, mollele, păduchii, ştelniţele, furnicele ete.

Prin folosirea acestui prav să ereţă fórte mult şi fiinĭ efectul luĭ admirabil să recomândă cu tótă căldura, 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu Elsa-Fluid, la din contră singur costă 5 cor. franco.

St. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Visurĭ trecute

Schiţe şi Nuvele.

Preţul 1 corónă.

de Alesandru Ciura, profesor.

CÂNTECE Poesiĭ lirice

de Emil Sabo profesor.

Preţul 1 corónă.

Studiĭ şi Biografiĭ

de Dr. Ioan Raţiŭ profesor.

Preţul 2 coróne.

La espositiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 8—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóue, pe cum la turnarea de nóu a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă cari pe urmă-i provede cu adjustări de fer bătut, construite spre a le asigura în orî ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o lature prin nicca ce sînt mănuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

invențiune a mea, mai de multe orî premiate, cari sînt provădute în partea superiore cu o clopa cu găuri după figura S pentru facerea sunetului mai intensiv, mai sădos, mai limpede, mai plăcut, și cu sunetul mai voluminosă, de cât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot întemeiat de 27 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, spre prea-adjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer nou și spre turnarea de tóte felurile

Pret-curanturi ilustrate se trimit la cerere grátuit și franco.

AVIS!

Am onóre a aduce la cunoscința P. T. Public că în **atelierul meu de tinicherie** se pregătesc, conform cerințelor timpului de azî, tot soiul de lucruri în acésta branșă, și anume: **tot feliul de lucruri de tinichia** (badog) **acoperișuri din tinichia dublă cu aprobarea comisiei de edificare, cade de scăldat,** precum: **și tot feliul de lucruri pentru culină.**

Să face atent O. Public cu deosebire la **repararea strepitorelor de peronosporă.**

Comandele și reparaturile din provincia se escută iute și bine.

A se adresa la

Ignat Ebel
tinichigiŭ în Blaș,
29 (2—2) (Strada lungă, casele Streza.)

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, oftice, tusei măgărești, catarului astmei. greutății de respirat, lungórei și tusei sêci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 c. r. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagrei, reumatismului, recelelor, durerilor de cap, dinți și nervi, durerilor și scîntiturilor cele mai îmbătrânite bóle le vindecă. Prețul 1 cor 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, pre un lipsă de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângelui. Prețul 1.20 și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e causa diferitelor morburi, pecum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine sufere de închierea scaunului numai de cât se comandeze **Laxbonbons** zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul 1 cor.

Chemicale, drogue, legături și bandagerie chirurgică. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri russice, Parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articoli cosmetice, oleu pentru pĕr. Esență pentru ptcatu și întărirea părului. Apă de gura și dinți pe cum și pulv. Orî ce fel de articli din branșa. Tóte lófte leftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (13—?)

Cruce seŭ stea dublă

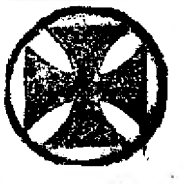

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézá pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și pr.. e morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numai decât. Acolo unde n'a folosit nici un medicament cercați aparatul meŭ, sum convins de ert sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatului mare 6 cor. 6.
e de aplicat la morburi vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4.
e de aplicat la morburi mai ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite fiă-cui și oriunde cu rambursă seŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (12—52)

Gratuit:
o cumpĕnă de casă și o mașină de tĕiat.

Din causa imbulzelei prea mari a marfei trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta ma fă din argintul de Mexico, și anume:

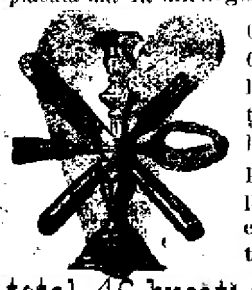

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucați numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca dar, și pe lângă garanță

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța** pe 25 ani. Spedițiunea se face orî prin rambursă orî prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4 ½ chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

săpun de toaletă

pregătit din: **trandafiri, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banii să se trimită înainte, orî se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 25 Iuniu 1904. Numĕrul 26.

Cătră P. T. Abonenţi.

Apropiindu-se finea semestrului prim, rugăm pe On. abonenţi, să binevoiască a-şi reînoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

Şcoalele şi învăţătorii nostri.

Nici odată ca până acum şcoalele noastre nu a fost aşa de ameninţate şi periclitate.

Noul proiect de lege privitor la reforma instrucţiunei poporale, — pentru desbaterea căruia ministrul a convocat deja două anchete, — intenţionează maghiarisarea totală a scoalelor nemaghiare. Acum mai vârtos li-se impune dĕtorinţă tuturor celor chemaţi şi competenţi să sară în ajutorul şcoalelor noastre atât de greu ameninţate şi să lupte pentru mântuirea lor.

Când ne dăm însă samă de pericolul estern ce ameninţă şcolile noastre, nu putem să nu fim obiectivi, nu putem să negăm că şcolile noastre aşa cum sunt de presinte, de multe ori şi în multe locuri, nu corespund nici misiunei înalte ceo au şi nu produc resultatele culturali şi morali, ce ar trebui să le producă.

Avem atâtea şcoli, aproape în toate comunele, le sustine poporul cu mari şi anevoioase jertfe şi avem mulţi poate preamulţi învăţători cualificaţi, înţăleg, cu diplomă. Şi şcolile acestea există deja de zeci de ani. Şi cu toate acestea dacă socotim efectele ce le-au produs, ce observăm? Numărul analfabeţilor la poporul nostru e covârşitor şi acum, tineretul şi nouă generaţie ieşită de pe băncile şcoalei e mai rea ca vechia generaţie care nu a avut parte de şcoală, şi moralitatea şi cinstea în poporul de la sate în loc să înainteze spre bine, scade mereu.

Involuntar în faţa acestor caracteristice simptome, trebue să ne punem întrebarea cari pot fi causele lor şi ce ar fi de făcut spre sanarea lor?

Şi acum când pericole esterne ameninţă existinţa şcoalelor noastre, când, ni-se aruncă în ochi învinuirea, că şcoalele noastre nu-şi împlinesc chemarea şi de aceea trebue reformate din partea statalui, când un an scolastic s'a sfârşit şi ziarele noastre aduc rapoarte peste rapoarte despre esamenele de la şcoalele noastre poporale, am aflat la loc, să ne gândim puţin în faţa pericolului estern care ne ameninţă pe faţă, şi asupra relelor interne cari subsapă temelia şcoalelor noastre, încet, pe nevăzute şi pe nesimţite. Pentru că e sfântă lupta pentru susţinerea scoalelor şi trebue să o purtăm ori cât de grea ar fi — în schimb însă trebue să lucrăm într'acolo ca şi roadele să fie în proporţie dreaptă cu jertfele.

Am amintit, că în sinul poporului nostru numărul analfabeţilor e mare şi generaţia mai tineră în multe locuri în privinţa morală decade.

Vina aici trebue să o căutăm în şcoalele şi învăţătorii nostri. Foarte mulţi dintre învăţătorii nostrii şi-au ales greaua carieră de învăţător nu din adevărata chemare, ci siliţi de împrejurări. La institutele preparandiale adeseori intră elevi, cari văd că pe altă carieră nu s'ar putea fericí; cât stau în preparandie studiază numai atâta cât să pretinde, ca ieşind în viaţa practică, copleşiţi de năcasuri, să considere oficiul ce-l ocupă, de-o slujbă mechanică, nu de-o datorie sfântă. Firesce, că în atari casuri adevărate progrese nu să pot face cu pruncii. Sunt la ordinea zilei certele între preoţi şi învăţători, între învăţători şi popor şi între senatele scolastice.

Ori cât de dureroase ar fi adevărurile trebue să le espunem; adese ori s'a văzut cu ocasiunea esamenelor de cualificare învăţătoreşti, pregătirea superficiala a candidaţilor de învăţători, şi cu ocasiunea esamenelor de la şcoalele poporale superficialitate în instrucţiunea pruncilor, şi lipsa mare de progres.

Institutele pedagogice nu pot fi învinuite, deşi prin ridicarea preparandiilor la patru cursuri, pe viitor să va putea face şi mai mult pentru instrucţiunea candidaţilor de învăţători. Vina zace numai acolo, uneori că îşi aleg cariera de învăţător oameni fără de chemare. Şi acestora neplăcându-le cariera, nici nu cearcă şi nici nu s nisuiesc a-şi face datoria.

Prin aceste nu voim să zicem, că nu am avea învătători buni şi şcoale de model, dar sunt mulţi şi de aceia, cari numai învăţători nu sunt, şi odiul acestora se revarsă de multe ori asupra celor nevinovaţi.

Afară de acestea în şcoalele noastre poporali, instrucţiunea nu are o direcţiune religioso-morală destul de pronunţată. Urmarea e, că tineretul ieşit din şcolile de la sate, e cu mult mai conciliant în celea de morală şi credinţă ca vechia generaţie.

Când însc espunem acestea scăderi în toată golitatea lor, nu putem să rătăcem şi greutăţile şi piedecile cu cari au să se lupte scoalele şi învăţătorii nostri.

Poporul nostru nu-şi dă bucuros pruncii la scoală şi aceştia frecuentează şcoala foarte neregulat, Învăţătorii îşi schimbă des staţiunile, şi pruncii aproape în fie care an au să înveţe metodul şi modul de propunere a altui învăţător, ce-a dires şi togmit unul într'un an, strică celalalt.

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domni Preoţi, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

Plata învățătorului iese neregulat și mică și are să lupte cu greutăți și miserii.

Dar acestea toate sunt numai niște neajunsuri relative. Dacă învățătorii și scoalele noastre ar fi toate la înăltimea chemării lor, poporul nostru azi după atâța zeci de ani de școale — ar pricepe însămnătatea școalei, și în cunoștință și-ar da bucuros copii la școală, ar înțălege greaua și marea misiune a învățătorului, și nu i-ar mai considera salariul ca o dare fără scop, ce trebueu să o plătească, fără s'ar îngriji de existința și bunăstarea învățătorimei.

Până când însă poporul nostru nu vede roadele școalei, nu e luminat să priceapă postul și menirea ei, nu putem aștepta să se însuflețască pentru scoală!

Și cine se deschidă ochii poporului dacă nu învățătorii nostri?

La tot casul trebue să lucrăm la delăturarea acestor neajunsuri.

Și purificarea să se înceapă de la institutele de preparandii. Se nu se primească pe viitor de cât de-aceia, cari au adevărată chemare pentru carieră, buni în purtare și în studii.

În cei patru ani de studiu apoi să se mai aleagă neghina de grâu.

Atunci am ajunge acolo, că toți învățătorii nostri ar fi conștii de chemarea lor și numa ce se presta-o ar aduce de sigur vorbă dosită.

Le-am espus acestea nu ca imputare pentru că nu avem noi învățători și școli de model, — fără din dragoste fața de școalele noastre și ca nu memento față de unii și ca o cinosură pentru viitor.

Vijelia din afară ne amenință, și noi vom lupta înpotriva ei. Dacă vom cădea frânți sub forța ei și ne-am perde scoalele, vom avea cel puțin mângăierea sufletească, că am luptat pentru ele cu bărbăție.

Simptomele triste ce le am indicat însă amenință tot așa de grav esistință morală și culturală a școalelor noastre — și mântuirea lor atârnă numai și numai de la noi.

Să dee Dumnezeu cu toate scoalele noastre se fie pentru popor adevărate faruri de lumină și toți învățătorii nostri să fie adevărați luminători ai poporului nosrtu.

Un smerit memoriu

(Continuare.)

Este îndeobște cunoscut simțul religios și pietatea înălțătoare a credinciosului și bunului nostru popor românesc, dar este mai ales neîntrecut de nici un alt popor din lume întru onoarea și iubirea sfântă ce el are către Preafericita Vergura Maria, Mama lui Isus Christos. Cele mai multe biserici ale poporului nostru românesc sunt zidite și închinate Mariei și onoarei acestei sfinte mame fecioare. Sărbătorile orânduite de sfânta noastră biserică drept măritoare a răsăritului întru onoarea Maicii Preacurate le ține și le prăznuesc cu o deosăbită pompă și evlavie creștinească; icoana acestei Mame a îndurărilor cu o deosăbită atențiune cinstită și mai că nu este familie în care una dintre membri să nu poarte cu pietate acest nume slăvit a Mariei, Împărătesei ceriurilor.

Că cu câtă speranță și încredere este către Dânsa ne sunt mărturii afară de aceste și peregrinagele, înpunătoare cu numărul participanților, ce din propriul îndemn și pe lângă toate despectele și batjocurile heterodocșilor și necredincioșilor le arangează, le face la locurile sfinte închinate onoarei Ei.

Dacă privim mai amănunțit și cu scrutare nepreocupată înclinările aceste înăscute poporului nostru credincios, vedem că are un dor de a face și mai mult, are un stimul tainic ca și mai palpabil și și mai practic să-și poată manifesta aceasta a sa dragoste, onoare și credință către Mama sfântă a dulcelui nostru răscumpărător: dorește ferbinte a să uni în societăți anume instituite întru onoarea și mărirea Fecioarei nepribănite, a Mamei Domnului Nostru Isus Christos. De aici s'a născut mai anii trecuți schimbările de idei, disputele pro și contra față de așa numitul sfântul Rosariu.

Nu vreau să amestec aici această chestiune — adurmită har Domnului — care de ar învinge și și-ar ocupa locul așa cum a pornit în bisericile noastre, incalculabile ar fi urmările desastroase, nu în privința credinții, pietății și a moralului ci în alte privințe nouă românilor asemenea scumpe. Vreau aici numai să-mi esprim părerea mea individuală bazată pe observările și studiile făcute în domeniul ritului sfintei noastre biserici, că introducerea acelui rit al bisericei apusene, rit frumos alt cum și de netăgăduit folos sufletesc al Sf. Rosariu nu mai are loc în cadrul ritului nostru bogat în onorurile feliu și feliu de măritoare a Reginei Ceriurilor. Ritul bisericei apusene sau latine nu conține bogățiile acele imense ce le are

FEUILLETON.

TREI GENERAȚIUNI.

— de A. Filon. —

— Iată vine! strigă mica Anette. Auzul ei cel de șasesprezece ani a prins întâi din depărtare pașii unui cal, care tropotea repede pe stradele înghețate. Și în adevăr el era. La lumina lunei, care lumina aleea cea lungă de plopi, se zărea statura cea imposantă a oficerului de dragoni, ce se apropia. Câteva minute mai târziu Constant Jaquemin se coboria de pe cal înaintea pragului casei părintești. Casa să vedea, că la început a fost o casă țărănească, care cu timpul s'a tot lărgit — în proporția averei proprietarului — până a luat forma unui castel. Lângă poarta cea largă, în mur, era o firidă. În timpurile vechi stătusă acolo icoana mamei Domnului. Au trebuit să o delature, spre a fi cruțați de persecuția Jacobinilor, căci era la Crăciunul anului 1796 când se întâmplau aceste. și era un timp, când icoanele sfinte fură arse și însuși Dumnezeu apărea suspect.

Constant îmbrățoșă cu foc pe bătrânii săi părinți, apoi își încovoie brațele preste talia verișoarei sale Annette și-i depuse două sărutări pe obraz, de pe care se cunoscu dragonul.

Apoi întrară în refector, unde era întinsă o masă bogată. Un fețnic mare de argint, care purta șasă lumini de ceară, arunca lumină abundantă asupra mesei. Prin spați plutia aborul binemirositor al fripturei. Mâncară încet și comod, ca în timpurile cele bătrâne și bune și beură din păhărașe venețiane vin roșu, tare, de Bourgogne.

Constant începu a se informa, despre toți ce-i cunoscea mai dinainte. Unii din ei erau deja în cimitir, alții la armată, alții, Dumnezeu știe pe unde eran împrăștiați. De sigur se vorbi și despre războiu.

— Tu, vere, iubești războiul, nu-i așa? întrebă Annette pe dragonul.

— Eu? Eu îl urăsc, răspunse Constant.

— Cum poate fi posibil? Tu, un soldat, să nu ai plăcere a omori pe inimici?

— Nici de cât, răspunse Constant. Bieții de ei nu mi-au greșit chiar nimic. Mai bucuros m'aș reîntoarce la mine acasă, să-mi cultiv zarzavatele mele, să servesc muselor, să me însor, să fiu fericit și să am mulți..

— Tăcere! strigă mamă-sa. Între copii nu se vorbesc lucruri de aceste.

— Copila e aproape de șeptesprezece ani, răspunse Constant, și aruncă o privire drăguță asupra verișoarei sale.

Prima dată în viața ei simți Annette că în pieptul ei locuiau două visuri, care nu se uneau. Ea visa cu un erou, care pe câmpul sângeros își făcea renume, și tot odată doria un bărbat iubitor, blând, care să stee cu ea, să-i facă curte și să-i împlinească toate dorințele; ambele ideale la olaltă nu se puteau suferi, trebuia să aleagă Și cu inima nedecisă se ridică de la masă, își dădu mătușei fruntea spre sărutare și merse în odaia ei de durmit.

Mama Jaquemin mai rămase cu fiu-so. O cuprinsără povestile și începu a-și scormoni vechile reminiscințe. Înainte cu ani și ea văzu Parizul, încă pe timpul când domnia mult iubitul Ludovic.

Acesta se bolnăvi odată greu și pentru a lui însănătoșare s'au făcut procesiuni și rugăciuni ferbinți s'au ridicat spre ceriuri. Ea fu presentă atunci când în piața publică a Parisului s'a făcut ruga pentru însănătoșarea scumpului monarch. Bunicul meu — enara ea — plânse ca și toți ceialalți, de și nu era om lesne plângător. Și acum mai văd lacrimile lui, cari îi curgeau pe obraz la vale și se prelungiau pe haină.

— Bunicul a fost țăran? Nu-i așa? întrebă Constant. Și strămoșul meu un țăran simplu?

— Da. El a fost care a început a edifica casa asta.

— Și familia asta! adause el.

— Așa este. În chilia, în care vei dormi tu azi este o carte mare, în care a indus el toate, câte le-a petrecut în viața sa.

După o jumătate de ceas era Constant în chilia lui și luă în mâni, cu multă curiositate volumul cel greu, care servise ca registru al strămoșului său. El ceti cu inima mișcată următoarele vorbe: „În numele Tatălui al Fiului și al Spiritului sfânt. Mulțumiu lui Dumnezeu pentru toate darurile lui. În sara aceasta, sara de Crăciun al anului 1696, am început eu, Nicolaus Blasius Iaquemin a scrie, ce mi-a venit în minte mai remarcabil spre învățătură pentru urmașii mei.

— Sunt chiar o sută de ani de atunci, murmură Constant.

Cartea era scrisă de o mână nedibace, care câte odată a chiar sfârticat hârtia. Blasius Iaquemin, a înregistrat însă în ea cu fidelitate războie, fenomene,

ritul bisericei răsăritului întru onarea Maicei Preacurate. La noi toate părţile rituale începând de la „mezunopteriu," „oarele canonice," „mânecatul" însaşi „Sfânta Liturgia" şi până la „înserat" şi „după-cinarul cel mare;". Octoichul, Mineiul, Triodionul, Pentecostariul toate, toate sunt pline cu înfrumseţările minunate ale Troparelor, Condacelor, Măririlor şi stichirilor şi înălţătoare de suflet şi inimă întru onoarea Mamei lui Dumnezeu.

Poporul le ştie, le cântă, le ceteşte, le aude, le ascultă cu evlavie sfântă nu numai în biserică ci şi afară de biserică: la Maslu, la prohod, la sfinţirea apei şi a ţarinilor şi cu un cuvânt la ori ce funcţiune rituală. Până ce în biserica apusană nu e aşa; deci avut-a lipsă credincioşii de un rit separat în care să-şi poată esprima şi espune simţirile sale sfinte, onoarea, iubirea şi încrederea ce o are către această sfântă Maică.

Cu toate aceste şi poporul nostru credincios aşa de mult doreşte încă *„ceva"* întru manifestarea simţului său pietistic . . . şi acel *„ceva"* o cale nouă, pentru un drum bine lucrat şi bine îngrigit, care duce la scopul de el dorit, — şi aceasta ar fi, este şi ni să impune imperios şi ce nu sufere amânare, organisarea lui în „societăţi mariane" în „Cununi" împletite în onoarea Reginei Ceriurilor, a Mamei îndurărilor.

Nu mai trăim zilele bătrâne când pe lângă preotul şi cantorul bisericei abia 2—3 ştiau ceti, cari cărturari apoi, urmaţi de respectul singuraticilor din comună îşi valorau ştiinţa lor de carte în stranele din biserică şi funcţiunile sacre. Azi instrucţiunea este obligătoare pentru toţi şi toate, şi es din şcoală în viaţă, — baremi aşa ar trebui să fie — cu carte şi ştiinţă. Nefericire însă în sistemul şi mai nefericit în care ne aflăm — cu vina sau fără vina noastră, acum să nu căutăm — că cunoştinţa aceasta de carte, înţăleg carte românească, nu şi-o poate practica şi folosi în viaţa sa cetăţenească şi obvine adeseori acea dureroasă întâmplare, că neavând tinerii terenşi *„indemn"* ca să se deprindă, uită cu grab ceea ce cu greu şi multă vreme a învăţat în şcoală. Ne-a mai rămas bisericile cu stranele lor, dar oh Doamne! acele sunt provăzute încă tot numai cu cărţile bătrâne cirilice, cari litere azi nu să învaţă şi numai din diligînţa proprie şi privată isbuteşte unul şi altul să poată fi ceteţ sau cântăreţ în strană lângă cantor. De soartea femeilor şi mai rău în asta privinţă. Şi Doamne multă pagubă vine de aici. Adunaţi însă şi înrolate în „Cununi" după cum s'a vedea, să înviorează tipul posomorât. Este teren mult şi cel mai nobil în biserică pentru toţi şi pentru toate, numai să-l folosim, să-l eshauriăm şi să punem odată în practică în înţălesul adevărat al cuvântului axioma: că biserica ne-a conservat limba şi nationalitatea.

* * *

(Va urma.)

REVISTE.

Afaceri interne. Şovinismul unguresc nu a murit De astă dată a erupt în contra ministrului preşedinte Tisza din incidentul răspunsului ce l'a dat în afacerea corespondenţei consulatului împărătesc şi regesc din Galaţi (România) adresată în limba germână primariului din Debreczin. — Primariul Debreczinului a remis scrisoarea consulatului cu observarea că după a sa părere consulatul e dator să corespondeze cu dânsul în limba ungurească: Ministrul preşedinte însă a provocat pe primar să resolve scrisoarea consulatului deşi aceea n'a fost scrisă în limba ungurească.

În dietă Tisza a fost interpelat asupra faptului acestuia, la ce respunzând a constatat simplu o stare faptică ce durează de la inagurarea dualismului în coace, anume, că limba de serviciu la oficiile ministeriului regesc de esterne austro-ungar este limba germână, şi că în contra acestui us legal dieta n'a făcut nici odată obiecţiune. — La aceasta declarare în partidul kossuthist a ridicat o furtună ca pe timpul obstrucţiei, imputând ministrului că nu e în stare să apere drepturile limbei magiare, după cum a promis,

Guvernamentalii încep să simtă că partidele organisate sub conducerea lui Banffy şi Apponyi cu programe naţionale şoviniste şi cu devisa de a rupe uniunea cu Austria îi vor covârşi şi îi vor depopularisa înaintea şovinismului dominant.

Germania. Deşi social-democraţia face promisiunile celea mai concrete, că va ferici pe toţi năcăjiţii şi asupriţii, şi că ea „nu voeşte să împartă pământurile câştigate cu cinste şi omenie" (?), totuşi oamenii, chiar şi acolo unde nu este multă credinţă în lucrurile sfinte, cum e spre pildă în Germania, încep a se îmbumba faţă de socialiştii aceştia, ba mai mult, a porni luptă în contra lor. Nu de mult s'a înfiinţat în Germania o societate cu numele „Reichs-Verbandgegen die Social-democratie", carea prin broşuri conferinţe şi alte mijloace cinstite, vrea să nimicească curentul socialist. În zilele acestea au dat — primipilii societăţii un apel, în care desfăşură necesitatea unui organ de publicitate, care să apară în *50 de mii* de esemplare. — După cum să să spune, idea a pornit de la împăratul *Wilhelm*, şi aşa uşor poate să ajungă la ceva sfârşit bun.

---

minuni. epidemii, morburi, incendii, tempestăţi, preţurile bucatelor, a vinului şi oleului. Printre ele erau împrăştiate rugăciuni şi întâmplări ce obvenirâ în familie: naşteri. boteze, casuri de moarte. cununii etc.

— Pe Dumnezeul meu! cugetă Constant. aş fi în adevăr curios. să cunosc pe bătrânul cel brav. care a scris aceste înainte de o sută de ani . . . chiar aşa. pe cum aş dori să ştiu. cum va fi strănepotul meu de la anul 1896 Nimic mai amusant, de cât când ar sta ambii aci la masă şi eu între ei.

El voi să reguleze lumina rea. dar o stânse. Spre a o aprinde iară. voia să aducă foc din camin. dar întreagă casa zăcea deja în somn adânc. Renunţă deci mai bine de a-şi continua lectura, şi se duse la culcare.

După un interval se deşteptă şi spre marea lui surprindere văzu odaia luminată.

— Cine dracul mi-a aprins iară lumina?

Se întoarse repede şi trăsări văzând şezând la masă doi bărbaţi. Ambi erau tineri încă, cam în aceeaşi etate. dar cu totulni tot deosebiţi la haine şi ghesturi. Unul purta haine dure. un mânecar ţărănesc şi păpuci grei de lemn în picioare. părul cel lung atârna în şuviţe lungi peste urechi si peste obrazii arşi de soare. Umerii săi cei largi şi mânile cele osoase erau semnele puterei lui corporale. Celalalt era un fecior mai slăbuţ, se vedea palid şi ostenit. cu mâni tremurătoare, nervos şi era aproape chel (pleşuv). În ochiul cel drept avea monoclu. Membrele lui subţirele să pierdeau în hainele largi colorate deschis. a căror croitură aduse pe Constant în cea mai mare uimire

— Cine sunteţi voi? întrebă Constant, ridicându-se din pat.

— Eu sunt strămoşul tău Blasius Iaquemin! zise cel robust.

— Şi eu — adause filigramul — sunt strănepotul tău Renè Iaquemin. Tu ţi-ai dorit pe badărânul acesta din adâncul trecut şi pe mine din negura viitorului. Aci suntem!

— Pe Dumnezeul meu, voi nu prospiciaţi prost; ambi aveţi un tip caracteristic familiar. de şi un represinţi începutul şi tu poate sfârşitul familiei noastre Spune-mi, bunicule Blasius, avut-ai mulţi fraţi?

— Eu fiul cel mai bătrân din nouă fraţi.

— Eu sunt unicul copil. respunse desiratul. Tata şi mama se pricep la comput.

— Dacă toţi Francesii ştiu computa ast fel. zise Constant, atunci puţin s'a înmulţi poporaţiunea.

— Ea scade. preţuite străbun.

— Eu n'am fost încă nici odată în acest bordeiu, îl vânduse tata.

— Vândut? Casa noastră cea veche vândută? Şi moşia încă!

— N'a mai dat nici un venit.

— Ce face acum tată-to, Renè?

— Joacă la bursă. El se osteneşte prea mult. cu toate că eu de multe ori i-am zis să nu se esofeze aşa tare. Dar aşa e, părinţii nici când nu vor să asculte sfatul copiilor lor.

— Şi ce faci tu însuţi, René?

— Eu? Eu nu fac chiar nimic. Eu am însă licenţiatul în limbile străine. Îl luai la sfatul tatii. ca să scap de miliţie cu un an.

— Eu pricep răspunse Blasius, ca soldat am căzut eu. Serviciul e greu, dar când ne chiamă regele. . .

— Regele? Eşti cam îndărăt, iubite bătrân. Nu mai e rege.

— Şi cine ve guvernează acum?

— Un preşedinte al republicei.

— Aceasta-i ridicul. Şi ce haine poartă preşedintele vostru?

— Vara o pălărie sură şi gamaşi albi. Ce poartă iarna nu ştiu.

— Aşa dară mai susţă republica noastră? întrebă dragonul de la 1796.

— Mă rog de iertare, aceasta nu e cea de odată. De atunci a avut Francia vre-o cincisprezece constituţiuni. Republica noastră poartă numărul trei. Ast fel e foarte deosebită de cea din timpul tău.

— Spuneai, René, că tu nu lucrezi chiar nimic?

— Nu, dar aceea nu mă reţine de a fi pururea ocupat, Eu studiez pe „Figaro", acompaniez damele până la Chat-noir sau la Brébant; nu absentez de la nici o premieră nici de la vr'o alergare de cai.

— Şi tu însuţi călăreşti?

— În veci; pe mine mă îndestulează bicicleta mea.

— Mergi în toată ziua în teatru?

— Mai bucuros în circus, serile mă joc la club cu o persoana tare cum se cade. În dricul verei merg la băi. spre a-mi cura stomacul ăst bolnav.

— Tu în anii tăi cești tineri ai stomac bolnav?

— Cu ei am veni în lume. Confidenţial pot să-ţi împărtăşesc că sperez a mă cura prin atletică.

— Din resultate nu văd nimic încă, răspunse Constant. Şi Blasius adause:

— Ar trăbui să te însori, René. Eu m'am însurat, când eram de optsprezece ani.

Spania. De când cu exilarea călugărilor catolici din Francia, toate statele au început a se ocupa cu regularea lor. Cetitorilor nostri e cunoscută interpelarea, ce i-sa făcut ministrului de interne italian în chestia iesuiților, cari inmigrează în țară din Francia. Ast fel de lucruri s'au întâmplat în Austria, Belgia, și acum mai de curând în Spania. Deși călugării Spanioli nu se bucură de liniștea, ce li-o garantează dreptul natural și bisericesc, totuși positia lor e cu mult mai îndestulitoare ca a multor frați de ai lor din țări străine. Cabinetul *Maura* a făcut acum tractative cu sfântul Scaun Apostolic. În noul regulament se iau măsuri și față de călugării veniți din țări străine.

Răsboiul Ruso-Iapones. Rusia e tremurată de un fior de deșteptare. — Despotismul rus să pare că a ajuns la sfârșitul căi. — Învingerile Iaponesilor asupra Rusiei oficiale e tot odată și asupra despotismului rusesc care ține încătușat și amețit milioanele imperiului. — Poporul Rus începe a să mișca, nemulțumirile cresc intr'una, și când Rusia aficială nu va mai fi în stare să le țină în frâu, atunci aceasta împărăție va trece prin o amară curățire de sânge.

Finii, acest popor model de pacinic și credincios apăsat într'un chip barbar, despoiat fără milă de toate drepturile constituționale și naturale începe să se miște. El își omoară Guvernorul, representatul Împăratului, care a fost o unealtă oarbă și crudă a Rusiei oficiale, și trimite „Țarului" cuvinte de alipire și credință. — Polonii să mișcă și să mișcă milioanele Rusiei și primejdia crește și Rusia tremură. — Mirosul de sânge de pe câmpul de răsboiu a ajuns în Rusia și poporul să mișcă.

Veștile ce sosesc de pe câmpul de luptă să desmint una pe alta, ce să telegrafează azi, mâne să desminte. causa acesteia e că noutățile ce ne vin mai mult prin Anglia și Francia, pe când Japonesii, cari au pus în uimire lumea prin ținuta lor, nu lasă să iasă de la ei nici o știre, ca nu cumva prin aceste să li-se zădarnice vre un plan de acțiune.

Rusii au fost sdrobiți până acuma pe toate liniile. Armatele Japonesilor înaintează triumfătoare spre Liaoiang unde e grosul Trupelor lui Kuropatkin. Japonesii voesc să silească pe Ruși la o luptă decisivă. — Kuropatkin însă, nesimțindu-se destul de tare, să va retrage abună sama.

Lupta cea mai nouă s'a dat la Vafangku. Dorința țarului era ca Kuropatkin să înainteze spre a da ajutor Port-Arturului, care e impresurat de Japonesi — și care azi mâne are să cadă. — Kuropatkin a cedat și a trimis pe Stackelberg cu o armată de 22,000 ca să treacă și să dee ajutor Port-Arturului. — Armata rusă însă încunjurată de 3 părți a fost atăcată de generalul japonez Nodsu și sdrobită formal. Perderile Rușilor după rapoartele engleze e de 15,000 oameni, — Generalul Stackelberg s'a retras spre Liaoiang unde e Kuropatkin. Unele telegrame spun că în retragere Rusii au fost din nou atăcați și sdrobiți din nou.

— Asta a fost prea de timpuriu. Alt cum în anul 1896 costă prea mult o muiere. De abia să poate omul cugeta la însurătoare.

La aceste zise Constant:

— Când te aude omul vorbind ast fel René, trebue să creadă că lumea trebue să se prăpădească.

— Poate aceea ar fi și mai bine!... O, eu sunt pessimist de calibrul cel mai curat. Sunt un aderent al lui Schopenhauer, deși n'am cetit nimic din scrierile lui. — René chiar voi să-și esplice pessimismul său, când se auzi primul cântat de cocoș. Lumina să stinse atunci, țăranul de la 1696, dispăru dinprenună cu pessimistul de la 1896, cum dispar două fantoane și Constant căzu într'un somn adânc.

În dimineața următoare își revocă în memorie toate pățaniile de preste noapte. Fost-a oare realitate? Visiune? Sau numai un vis? În filosofia timpului său crescut ca un tinăr voltairean, nu putea și nu voia să creadă în minuni. Dar vorbele lui René le avea atât de bine imprimate în memorie, fisonomia lui îi era atât de bine marcată înaintea ochilor lui Constant, cât trebuia să alunge *ori* ce dubietate despre conversațiunea lor noc*turn*ă. Schopenhauer, Chat-Noir, pessimizm, bicicletă în loc de cal, circus în loc de Corneille, casele tătâne-seu vândute, morbul de stomac erezit. chelia, jocul pe tot locul în club sau la bursă, imposibila căsătorie, un tineret care nu crede în nimic și *bat*jocorește totul; toate acestea se învârtiau în capul său, pe când își făcea gânditor toileta.

Străbunul meu fu o leacă stupid, strănepotul meu un pitic impotent — își zise el în sine. De alt cum ar fi o faptă bună de a nu străplânta acest gen și de a rămânea burlac.

În acel moment zări în aleea grădinei, care era croită după sistemul Le-Fort, pe verisoară-sa Anneta. Era ca un trandafir, ochi-i străluceau, pășea atât de drăguț în coace ridicându-și nițel rochița și ținând ochii țintă spre fereastra vărului.

— Ea-i prea frumoasă, murmură Constant. Cu atât mai rău pentru viitor; eu mă tem că domnul René Iaquemin va veni totuși odată pe lume. Alt cum cine știe? Poate că totul a fost numai un somn greu...

trad. de ***I. Pop Reteganul.***

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1.	**Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace, 2 v. . .	2·90
2.	**M. Eminescu.** Studiu critic .	—.90
3.	**Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner	—.20
4.	**Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciu. .	—.12
5.	**Din viața lui I. Micul** de M. Străjan	—.16
6.	**Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor. . . .	—.30
7.	Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II.	3·40
8.	**Cele doue fețe ale lumii** de Nicu	—.30

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toți 8 Nrii, îi primesccu 5·70 cor. în loc 7·98 cor.

CORESPONDINȚE.

SCHEMATISM ȘI ÎNVESTITURĂ.

Diecesa Gherlei.

De oare ce în nrul 24 din 11 Iunie a. c. a foaiei bisericești „Unirea" la rubrica „sinoadele protopopești. — unde s-au publicat cele pertractate în tractul Periceiului din diecesa Gherlei, — și pe care „conferință preoțască," a deschis-o binemeritatul veteranul protopop Ioan Papiriu Pop, pe cât de interesant, pe atât și de instructiv, — după descrierea mai multor agende, a ranelor și doririlor clerului rural, mai ales pentru constatarea pasagiului din urmă, anume: „că nici după 30 ani nu se dă preoților titlul de paroch, tata cu fiul, ori ginerele său tot numai administratori sunt... și că sunt tracte de nici un paroch nu e, nu sunt distinși! etc. și că „cine nu crede să deschidă schematismul... — așa necrezând am deschis schematismul cel mai nou din anul 1903, un schematism simplu în esterior, simplu, sec și defectuos și în interiorul lui, — care nici de cât nu corăspunde așteptării opiniunii publice, ca edat și tipărit *în prea însămnatul an historic iubilar de 50 ani a canonisării diecesei*, — și în butul a mai de multe ori exprimatele doriri diecesane și a străinilor, tot numai exclusiv în limba latină, și nu în limba diecesei naționale române, să-i priceapă și laicul și străinul.

Resfoind pas de pas foile, pe cum și „conspectul sumar" am aflat:

că nu să notifică starea parochiei cu toate superedificiile și economice, — nu cu extensiunea porțiunilor canonice, — nu cu emoluentele, beneficiile îndatinate,

Ai cere-o și nu știi ce, — a-i cerca-o dar ești oprit. Poftim gust de promovare... ori strămutare...

Trecem la conspectul sumar mai elocuent un stal canonical doară nici de 10 ani completat. Pentru ce nu? Avem vicari foranei episcopești, protopopi, doctori, profesori experți din cura animarum, cu multă rutină, vaste cunoștințe și inițiați în meschinele și apucăturile înșcenătorilor de agitare a bietului popor cu amenințare de defecționare, închiderea scoalelor, bisericilor etc, — cu atari bărbați foarte mult ar profita și diecesa, dar și Ordinariatul, în guvernare cu o mai bună orientare.

Ar fi mai puține poticnirile, și experimentele de guvernare!...

Urmează enumerarea archidiaconilor, va să zicem: I-am căuta, dar aflăm singur singurel unul, zi unul!! vicearchidiaconi 19. — oare din acestia nici chiar cei mai cu mulți ani 30—40—50, de serviciu și binemeritați nu ar fi demni a se distinge?

Mergem mai departe, aflăm 26. administratori, — cu 2 surogați și 1 cu ajutor, — a oficiului protopopesc, mai cu toți. 10—20—30—40 de ani neînaintați, nedistinși!...

Înaintea forurilor civile, la pertractări, visitațiuni canonice etc. etc. numai vaza și auctoritatea recerută nu o pot avea, nu representează cu impunere...

Ce să mai zici apoi de numărul imdosant 415. toți numai ca administratori a parochielor, și parochi cu protopopii cu atari numai 59 inși.

Tracte câte cu un paroch. 18. și fără nici un paroch 12 Situațiune clară... Administratori... hm. Administratori! Doamne ce numiri străine în hierarchia noastră!!

Asia dară partea cea mai mare, ce? mai toți lipsiți de învestitură ordinara legitimă!

La tot casul e o stare abnormală, un dispreț. ignorare grosolană a bietului cler, și a instituțiunilor. așezămintelor biserici. — între cari doctori. absoluți pe la universități. academii. profesori emeriți cu praxa de 15—20—30 ani și tot numai administratori fără învestitură de paroch.

Regretabilă stare și trist adevăr e acesta.

Nu se observă „îndreptariul legei," „corpus juris." nu „pravila"... baremi. ca hierarchia e columna dreptăți. unde legile trebue să domineze.

Guvernarea ei pe canoane trebue să-și afle vaza. Arbitriul e de cassat...

Unde nu se observă învestitura nici după atâța ani se presupune, că acolo lipsește iubirea... să rece'ște căldura, să slăbește legătura clericală. — stagnează instinctul de emulare, lucrurile merg anapoda în detrimentul diecesei.

Învestitura dă putere episcopilor de a-și apăra clerul în aequis et justis contra omnes.

Învestitura de paroch iară apără pe paroch în beneficiarea sa față și cu Archiereul său. — căci un învestit instalat paroch, fără specială procedură ordinară canonică, nu se poate lipsi, iacă așa în mod arbitrariu, de beneficiul său. bună oară acum nici dascăli.

S'ar cugeta — poate de unii — că nu s'au învrednicit de „învestitură". de „păucenie"? ceea ce bătrânilor deși erau moraliști, li-se extrada.

Vor fi casuri sporadice!? Că mare e și fragilitatea omenească, — și le causează și întrigile zilelor rele.

Ei. dar ce e causa oare că cu sutele sunt lipsiți de învestitură ba aproape toți.

Preoții ar fi causa?

Imposibil așa ceva a supune despre clerul cult a diecesei Gherlei...

Imposibil să fie apostrofați. timbrați atâtea sute de preoți... că atuncea nu ar fi nici numărul credincioșilor așa de mare ca nicăirea în alta diecesă... Răspunsul e scurt: să ignorează legile și așezămintele hierarchice.

În sinoadele tractuale deci să se ceară învestitura. căci poate aceasta o așteaptă și Ordinariatul și cu cei probați. binemeritați va se o facă. căci stăm sub scutul legilor! Trebue să ne representăm nu ca „pictus masculus", ci ca ostași ai biserici lui Christos cu tot decorul, cu titlul. cu insigniile...

Să ne prețuim, și respectăm noi pe noi de vrem a fi respectați și de străini.

Apoi să nu uităm. că schematismul e organismul oglinda a ori și cărei diecesă.

Veritas.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru biserica parochială gr. cat. din Lupeni au dărnit: credincioșii Pavel Stinciu și soția Ioana un rând de ornate preoțești de damasc aurin în preț de 80 cor.; crâsnicul Lazăr Filip. o cădelniță în preț de 20 cor.; și doamnele Dima au împodobit presrolul cu învălitoare nouă foarte frumoasă în preț de 20 cor. Dumnezeu să răsplătească darurile lor pământești cu ale Sale bogate daruri cerești! Lupeni la 1/14 Iunie 1904. În numele curatoratului: *Atanasie P. Bologa,* președinte.

O bursă pentru studiarea industriei petrolului. În cursul acestui an Academia Română va acorda o bursă pentru studiarea industriei petroleului. Candidații vor adresa până în sara zilei de 9 Septembre 1904. la Secretariatul Academiei Române. București. calea Victoriei 135, cererile lor însoțite de următoarele acte: Diploma de inginer de la școala de poduri și șosele din București; un certificat constatând că candidatul este Român, fiu de părinți români. un certificat de bună purtare liberat de direcțiunea școalei de poduri și șosele. pe cum și un memoriu de lucrările făcute pentru candidații. cari vor fi absolvat școala de mai mulți ani. Se vor admite să concureze *și tineri din ori ce parte a țărilor locuite de Români,* în afara de hotarele regatului, Durata bursei este de trei ani și anume de la 1 Octomvrie 1904 până la 30 Septembre 1907. Tot în aceleași condițiuni Academia Română mai acordă câte o bursă pentru studiul țesătoriei și torcătoriei. pentru studiul tăbăcăriei și al fabricației pelăriei. și pentru studiul matematicilor. Toate aceste burse se dau din fondul Adamachi.

Catastrofă înfiorătoare s'a întâmplat în săptămâna trecută în New-Iork. — Pe vaporul „General Slocum" au făcut o escursiune o mulțime foarte mare de oameni, între cari cei mai mulți erau copii și femei. — Din esplosiunea unui aparat de fert cu spirt s'a aprins bordul vaporului, de la care în scurt timp întreg vaporul a luat foc. Vaporul arzînd a înaintat spre o insulă, dar până să ajungă la ea focul devenise așa de mare în cât a cuprins întreg vaporul. Spectacolul a fost groaznic și înspaimântător din samă afară. Mulțimea ce privea de la țărmure sta paralisată fără să scie ce să facă strigătele desperate a le mamelor cu copii în brațe era sfâșietor — Se putea vedea cum să bat mamele între ele ca să-și deschidă loc pe bord șieși și copiilor lor, — și. de a nu fi arse, să aruncau în mare ținându-și în brațe copii. Numărul celor morți nu să știe după ce zilnic marea aruncă trupuri moarte, iar în interiorul vaporului se află mereu trupuri arse. Până acuma s'au aflat aproape la 1130 de morți. Mormântarea celor arși și aruncați s'a început între strigătele de durere și desperarea ale părinților rămași fără copii și a copiilor rămași fără părinți.

Fundațiune școlară. Distinsul profesor și scriitor Andreiu Bârseanu din Brașov a primit de la academia română suma de 2000 lei ca premiu pentru lucrarea sa „Istoria școalelor române din Brașov." D-l A. Bârseanu a cedat întreaga această sumă liceului și școalei comerciale superioare române din Brașov. ca fundațiune destinată pentru premiarea elevilor, cari să vor distinge prin diligința, moralitatea și activitatea lor literară.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru român va ține adunarea generală anuală la 17/28 August și zilele următoare în *Brad* centrul cultural al fostului *Zarand.* Inteligința din Brad și jur s'a constituit deja în comitet, care va îngriji în mod demn, ca aceasta adunare să reiese întru toate. Tot cu acest prilej Doamnele și țărancele române vor face și o exposiție în numele și sub firma *Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei.*

Promovări. *Ioan Chirilă* din Blaș, a fost promovat de doctor în drepturi. — *Vasile Meruțiu,* prof. în Năsăud doctor în filosofie și de *Const. Pavel,* prof. Orade. — *Ioan Hossu,* fiul preotului nostru din Milașul mare a luat diploma de ingineur.

Esamenul de maturitate de la gimnasiul din loc. Ieri s'a început aici esamenul verbal de maturitate, fiind delegat guvernial M. D. Gregoriu Moldovan prof. univ. în Cluș, iar ca trimis consistorial Rs. D. Alexandru Uilăcan canonic mitropolitan. Maturisanți sunt admiși toți câți au făcut esamenul scripturistic ș. a. 60 de inși. Până acum progresul e îndestulitor.

Sărbătoarea lui Ștefan cel Mare. Societatea istorică română a comandat o coroană de lauri în bronz, care va fi depusă pe mormântul lui Ștefan cel Mare de la mănăstirea Putna. Pe fie care frunză stă scris numele unui războiu purtat de Ștefan cel Mare. iar pe verso fundațiunile lui pioase.

Ai dureri. — Folosesce Fluidul Elsa, care folosește la cele mai multe morburi, bunăoară *reumă, umflăturile, morburi de splină, junghiuri, ferbințală, sgârciuri, batere de inimă, respirație grea durere de dinți, mirosul greu din gură, slăbirea de ochi, nervositatea, morburi de grumazi scrofule, răni, înghețare, orbanț etc. etc.* În timpul mai nou s'au pus în circulație mai multe feliuri de imitațiuni sub numele de: Luisa-Fluid. Gold Elsa-Fluid etc. fie care se fie atent și să nu se lase amăgit de aceste. Adevăratul este numai Elsa-Fluid. Ca se încunjurăm relele ce pot să vie asupra noastră e consult și practic să avem la îndemână tot de una Fluidul Elsa, 12 sticle sau 6 sticle mari trimite pentru 5 coroane franco, Feller V. Jenő farmacist în Stubica, Centrale 82 (com. Zágrab).

Necrolog. † *Carolina L. Mariș n. Maior,* preuteasă în Șut, a repausat la 17 iunie după un morb îndelungat împărtășită cu sfintele sacramente ale muribunzilor în al 29-lea an al etății sale și al 8-lea al fericitei sale căsătorii.

Odihnéscă în pace!

„Caffée Grand" „Caffée Grand"

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **ohilii comforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolia Bălgradului.

(Răspuns d-lui T. V. Păcățian).

(Urmare).

Să vedem acum, care a fost ierarchia episcopească a bisericilor românesci de la începutul veacului al 16-lea până la 1572, când sub auspiciile patriarchului (mitropolitului) din Ipec s'a întemeiat episcopia Ardealului și părților ungaresci, din care s'au format la 1574 două episcopii, una a Silvașului până la 1599, sau a Belgradului de la 1599 în coace, iar alta a Vadului, care atunci s'a restaurat. În special să căutăm, că oare în periodul amintit de timp găsim undeva vre-o »șatră,« în care să se fi odihnit »mitropoliții Bălgradului« închipuiți de d-l Păcățian?

În scrierea mea »Vechile Episcopii românesci« am arătat pe larg, că între ce împrejurări politice s'au întemeiat la începutul veacului al 16-lea două episcopii românesci în Ardeal, una la *Vad* pe teritoriul domeniului și castelului de la Ciceu, care de la 1475 până pe la 1559 împreună cu Cetatea-de-Baltă era în posesiunea domnilor modoveni, alta la *Geoagiul-de-sus* pe domeniul castelului Stremțului (Diod), care la 1507 ajunsese în posesiunea domnilor munteni. Prin urmare nu mai insist asupra celor desfășurate acolo și în »Istoria Autonomiei bisericesci,« ci voiu considera acele episcopii numai în raport cu închipuita »mitropolie« a Bălgradului.

Prima întrebare, ce ni se impune, este, că dacă a existat în prima jumătate a veacului al 16-lea o mitropolie în Ardeal, care ca mitropolie trebuia să aibă mai multe episcopii subordinate, mai era oare de lipsă, ca domnitorii țerilor române să întemeieze și ei nisce episcopii în Ardeal? Ori ce om cu judecată sănătoasă va răspunde, că așa ceva nu era de lipsă. Deci dacă voevozii români au întemeiat în Ardeal două episcopii, aceasta s'a întâmplat din motivul, că Românii ardeleni pe atunci nu aveau nici o episcopie și cu atât mai puțin o mitropolie, care nu se poate închipui fără de episcopii subordinate.

Cunoascem pe episcopii de la *Vad* cu numele lor și cu anii, în cari au funcționat. Scim însă și aceea, că ei au fost aleși și sfințiți în Moldova, și trimiși de voevozii acestei țări, unde exista o mitropolie puternică. Ast fel stând lucrul, cum s'a putut întâmpla, ca nisce episcopi să vină în Ardeal și să funcționeze aci fără ca ei să fie sfințiți și învestiți cu misiune canonică din partea mitropolitului lor din Ardeal, care singur ar fi fost îndreptățit a o face aceasta? La această întrebare nu se poate răspunde, de cât cu admiterea adevărului, că în Ardeal pe timpul acela nu exista nici o mitropolie.

Nici nu poate scăpa cineva de forța logică a acestor întrebări, zicând de pildă, că domnitorii moldoveni și munteni au întemeiat nisce episcopii numai pentru comunele din moșiile lor, unde le-a plăcut să aibă și ei nisce episcopi. Așa ceva nu să poate admite din simplul motiv, că episcopii de Vad și Geoagiu au exercitat jurisdicțiune și peste ținuturi, cari nu erau în posesiunea domnilor moldoveni și munteni. Așa d. e. Petru Rareș, în 19 Iulie 1546, când nu mai era Domn peste districtul Bistriței, să roagă de magistratul Bistriței, să primească pe episcopul *Tarasie*, ales și trimis de voevodul român pentru Vad, pe cum au fost primiți și antecesorii acelui episcop. Tot așa să roagă de Bistrițeni și Ilie-Vodă în 5 Ianuarie 1560 în favorul episcopului *George* de la Vad (Jorga, Doc. Bistr. I, p. CXIII, not. 145 și 151). Ast fel stând lucrul, întrebăm iară-și, cum se poate admite absurditatea, ca un domnitor din țară străină, să pună în altă țară nisce episcopi pentru ținuturi de acelea, în cari după închipuirea d-lui Păcățian era deja instituită o ierarchie episcopească și chiar o mitropolie?

Iată dar, că împrejurările din prima jumătate a veacului al 16-lea fac cu totul imposibilă presupunerea, că pe atunci ar fi existat o mitropolie românească în Alba-Iulia, ori airea în Ardeal și Ungaria. Cel ce nu voesce a se pleca înaintea acestui adevăr, are datorința, să ne dovedească cu documente vrednice de toată credința, cari au fost mitropoliții de pe timpul acela? unde și-au avut ei reședința? ce teritoriu ocupa archiedecesa lor? cari le-au fost episcopiile sufragane? Dacă ar fi existat mitropolia închipuită a d-lui Păcățian, atari documente de sigur s'ar afla, căci dacă să pot găsi și s'au găsit documente despre modestele episcopii întemeiate de voevozii munteni și moldoveni la Geoagiu și Vad, cu mult mai ușor ar trebui să se afle despre »mitropolia Bălgradului«, care dacă a existat, pe cum n'a existat, de sigur a fost o instituțiune mai mare și mai puternică, de cât acele două episcopii, și legată cu nenumărate fibre de viața politică a țărei și a poporului românesc și ast fel nenumărate ar trebui să fie și urmele ei.

Așa dar nici în prima jumătate a veacului al XVI-lea n'a existat nici o mitropolie românească în Ardeal și Ungaria, ci două episcopii, dintre cari a *Geoagiului* atârna de fapt și de drept de *Mitropolia Țării-Românesci*, iar a *Vadului* de fapt de *Mitropolia Moldovei*.

Pe la mijlocul veacului al 16-lea domnii munteni și moldoveni își pierd posesiunile din Ardeal și ast fel tinerile episcopii de Geoagiu și Vad rămân fără ocrotire și ajutor de la cei ce le-au dat viață. Reformațiunea nimicesce cu forța vechia, bogata și puternica episcopie romano-catolică transilvană din Alba-Iulia, așa în cât ea numai după 150 de ani a putut fi restabilită prin domnitorii catolici ai casei de Habsburg, cari au pus mâna și pe Ardeal. Reformatorii să aruncară apoi cu toată puterea și asupra bisericei Românilor, ca să o clătească din credința bisericei slavo-bizantine și să o reformeze după chipul și asămănarea bisericei reformate-magiare. În fruntea mișcării să pune însuși domnitoriul țării și corpul ei legislativ. Să găsesce în fine un episcop românesc, — este George episcopul Vadului, — care pe la 1566 trece la calvinism și este impus prin legi și ordonanțe draconice tuturor bisericelor românesci din țară. Episcopia Vadului, prin apostasia episcopului ei George, înceată a mai exista de o camdată și tot pe atunci apune și episcopia Geoagiului. Pe la 1569 moare episcopul calvinesc George și în acela-și an ajunge episcop calvinesc al tuturor bisericelor românesci Pavel Tordași, care ocârmuesce aceste biserici cu sprijinul fanaticului principe protestant Ioan Sigismund Zápolya. Românii însă nu vreau să asculte de episcopii lor calvini, ci-și bat joc de ei, cu toate că principele amenință pe toți preoții românesci cu izgonire din țară. Se produce deci o mare turburare între Români, căreia după moartea lui Sigismund întâmplată în 1571, i pune capăt noul principe Stefan Báthory. Acesta și pentru-că era catolic și pentru-că avea lipsă de simpatiile Românilor spre a-și consolida tronul, la 1572 numesce episcop pentru Românii, cari nu voiau să se calvinească, pe pribeagul călugăr moldovean *Eftimie I.* Harnic și învățat fiind, Eftimie I. sciù să înființeze respective să reînființeze după doi ani (1574) două episcopii, una a Silvașului, a cărei moștenire a primit-o la 1599 episcopia Belgradului, și alta a Vadului, pe care a restaurat-o, mutându-se el însu-și acolo spre a fi mai aproape de țara sa natală. Biserica este din firea ei conservatoare și ține mult la tradițiunile sale. Aceste tradițiuni reaminteau două episcopii, una înființată cu ajutorul Moldovenilor și alta cu a Muntenilor. Nimic deci nu era mai firesc, ca iarăși să se înființeze două episcopii, din cari una să fie spriginită de Moldoveni, și alta de Munteni. Episcopul român calvin Paul Tordași, rămâne ast fel numai cu Românii calviniți, ca și succesorul său Mihaiu Tordași, cu care pe la 1582 să încheie șirul episcopilor români calvini (Vezi »Vechile Episcopii).

Ast fel stând lucrurile, cred, că nici chiar domnul Păcățian, nu va puté zice, că de la 1566, când întreagă biserica românească a fost pusă sub conducerea episcopului calvinit George, până la 1572, când a fost numit Eftimie I. ca episcop pentru Românii răsvrătiți în contra episcopilor români calviniți, am fi avut, ori am fi putut avé o mitropolie românească cu mai multe episcopii sufragane.

Dar nici nu poate aduce d-l Păcățian, nici o dovadă despre existința închipuitei sale Mitropolii în tot decursul veacului al 16-lea. La pag. 36 d-sa citează articlul de lege 4 din 1574, conform căruia »De sub plătirea zecimei însă *așa să vede*, că trebue *să fie scutiți* (Rutenii și Valachii), după ce s'au obicinuit a o *plăti episcopilor de religia proprie*.«

Această lege însă poate avea mare importanță din punct de vedere social, economic și chiar politic, dar pentru obiectul, de care ne ocupăm noi, nu are absolut nici o însămnătate. Din el numai atât vedem și numai atâta să poate dovedi, că pe la 1574 *aveam nisce episcopi*, cărora

Românii se obicinuiau a le plăti zecimă, dacă și întru cât li-se îngăduia aceasta. Adevărul acesta însă nimenea nu l'a negat, ci chiar noi am dovedit, că în tot decursul veacului al 16-lea am avut episcopi, atât slavo-bizantini, cât și calvini și atât în »Vechile Episcopii,« cât și mai sus în această scriere, am adeverit nu numai în *termini generali,* că am avut nisce episcopi, dar am arătat și aceea, că cine au fost acești episcopi cu numele lor, când au păstorit, când li-s'au înființat diecesele, unde și-au avut reședința, peste ce teritor să estindea jurisdicțiunea lor!

Este adevărat, că la pag. 40 și domnul Păcățian pomenesce cu numele pe un vlădică *Todor* din 1594, așa pe cum l'a aflat la Böhm (Délmagyarország, vagy az ugynevezett Bánság külön története p. 251—2). Pe acest Todor d-sa îl face episcop *românesc* în »foișoara« »Telegrafului Român« (numerii 43—4 ex 1904), deși din documentul împrumutat de la Böhm, ce-l publică d-sa acolo, se vede destul de limpede, că Todor a fost vlădică *sêrbesc,* de oare ce în 13 Iunie 1594 vlădica a adresat principelui Sigismund Báthory o petiție, despre care zice, că o scrie în numele *națiunei sêrbesci.* (e levelet mi hárman irjuk: Szábbás bán, Mironit Veli és *Todor Vladika,* minden knéz és a rácz *keresztény nemzet nevében).* Împrejurarea, că se face amintire și de *cneji,* nu trebue să ne ducă în eroare, ca să credem, că aci ar fi vorba și de Români, de oare ce diregătoria de *cneji* este și instituțiune sêrbească, care în căpitanatele de graniță Criș, Coprainiț și Ivaniței, între Drava și Sava, a fost regulată prin statutul de dto 14 April 1630, unde la fie care paragraf se pomenesce »*judex sive knezius*« (Vanicek, Militärgrenze I, p. 410—420) ca primariu sau jude comunal, și de aceea și Românii bănățeni, în urma convețuirii lor cu Sêrbii, numesc chineji pe primarii lor.

Astăzi scim pertect, că din ce trăiau episcopii românesci de la 1572 în coace, și o scim din gura lor mai bine, de cât din legea de la 1574, care fiind în favorul Românilor, nu se executa, pe cum nu se execută nici astăzi legile, cari sunt favorabile lor. Cine vrea să vadă, cari au fost acele venite, n'are de cât să cetească Documentele Bistriței, publicate de d-l Jorga, și în special documentul din volumul II. pag. 4. nr. CLXIII. și cel din volumul I. pag. 43 nr. LVIII. Scim și care a fost venitul episcopilor români calvini, căci ni-o spune dieta din Turda de la 1569 (la Hurmuzaki Doc. III. partea 2, pag. 660), că adecă fie care familie avea să le dea câte *o claie de grâu.* Despre episcopii Vadului și Geoagiului, câtă vreme au stat sub scutul voevozilor români, scim, că aveau sate și moșii, din cari puteau trăi destul de cinstit. Tot așa de bune venite avea episcopia Vadului și după ce s'a restaurat la 1574. Episcopia Silvașului fusese înzestrată cu proprietate inmobilă din partea domniței Zamfira (»Vechile Episcopii« pag. 51.) Episcopia Bêlgradului căpêtase moșii de la Sigismund Báthory, pe cum ne spune Napragy în raportul citat, ce l'a adresat împăratului Rudolf II. Cunoascem deci destul de amănunțit organisația ierarchiei bisericei românesci din tot decursul veacului 16-lea, vedem însă, că în cadrul acestei ierarchii nicăiri nu să află și închipuita Mitropolie a Bêlgradului, care n'a putut ajunge, să fie de tot spălătăcită, când toate episcopiile cu episcopii lor apar în colori atât de vii. Ba cutez a afirma, că dacă ar fi existat vre odată în regatul Ungariei cel catolic și catolizant înainte de 1500 o mitropolie românească cu mai multe episcopii, ea nici odată n'ar fi putut să fie restaurată și să reapară pe scena vieții noastre politice și religioase așa de ușor, ca tocmai în veacul al 16-lea după catastrofa de la Mohács (1526), când puternicul regat ungar s'a desbinat în două state; când inima Ungariei a fost cucerită de Turci; când voevozii țêrilor române să amestecau așa de des în afacerile Ardealului; când ei aveau posesiuni extinse în această țară, și adeseori le era căutată prietinia; când puternica și bogata episcopie romano-catolică din Alba-Iulia, pedeca cea mai mare în calea înjghebării unei ierarchii slavo-bizantine pentru Români, a fost sdrobită și nimicită și când Mihaiu-Viteazul a întrat triumfător în Alba-Iulia, așezându-se în reședința episcopilor romano-catolici de odinioară! Dacă nici pe timpul acesta nu găsim închipuita mitropolie a d-lui Păcățian, înzădar o căutăm înainte de 1500.

Dar s'o căutăm!

Dr. A. Bunea.

(Va urma.)

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

Agitația creștea pe cum să apropia terminul adunarei comunei bisericești, menite a se ocupa cu acest obiect.

Așa încât doi zile înainte de adunare era o adevărată tractă la cârciumă. pe ori ori ce om îl afla în drum, — îl ducea de braț — îl ospăta și îl învăța cum are să se împotrivéscă la cuvintele preotului. care le vrea să le pună traista în spate. Iar în presara zilei doi jurați cutrierară întrégă comuna. agitând, iar pe alegere își cuprinsă doi jurați cari striga „cel ce vor subscrie protocolul — aceia vor plăti — noi nu".

Agitația acésta făcu mult năcaz preotului. dar totuși partea cea mai mare a poporului își cunoscu datoria și primi propunerea preotului de a-și fi adapta școla, — iar preotul ca să nu mai deie causa tulburărilor. acoperi spesele prin un împrumut.

VI.

Lupta acésta alui Macaveiŭ fu lupta cu mórtea — pentru că spesele făcute cu agitația acésta. lipsa de vite. datoriile cele mari îl aduseră pe sărmanul în cea mai slabă stare.

În fie care zi primia provocări de la bance pentru a-și plăti. aci o rată de anuitate, acolo un cambiŭ. Avram află momentul potrivit pentru al nimici total; și îl prî și el.

Ast fel abia trecu un an și lui Macaveiŭ i-sa licitează casă, moșie. vacă până la lingură și fu siliț în mijlocul iernei cu soția, doi părinți neputincioși și trei prunci de mână a să duce în casa cea ruinată din marginea satului. — unde șezu Avram la început, — rămânându-i abia atâtea bucate câte îl erau de lipsă pe 30 zile. Tóte ale lui le-a cumpărat Dl „Avram".

După întîmplarea acésta la câte-va zile să întruni comuna și abzisă lui Macavei postul de primar apoi de óre ce singur pe Avram îl află administrația de om treaz și silitor. fu candidat — și ales de primar.

VII.

Macavei de rușine dar mai ales de supărare s-a pus în pat și după șepte zile era prejma morții atunci chemă preotul la sine, să cuminecă și îl rugă de iertare.

După ce s-a dus preotul, fiindcă să făcuse veste că móre, s-a fost adunat acolo multă lume — el s-a întors cătră mulțime și cu glas încet — dar apăsat — ceva întrerupt de durere zisă:

„Eŭ mor! dar nu-mi pare răŭ că mor, ci aceea me dóre că mor mórte amară și rușinósă, cum așĭ voi să am timp să me îndrept și nu pot să-l capătŭ pentru mine totul s'a sfîrșit.

„Oricât de grea îmĭ este mórtea, — totuși ea mi s'ar păré mai ușóră de așĭ ști, ca voĭ nu îmĭ veți urma. Pedépsa faptelor mele să descarcă întâĭ pe mine apoĭ pe părinți și fiĭ meĭ; milă-mi de eĭ! Eĭ n-aŭ vină da de o va rădica Dumnezeŭ. de pe părinții meĭ ea nu se va rădica, căci în neputințele bătrâneților eĭ n-aŭ pe nime. — Póte așa e voința lui Dumnezeŭ.

„De nu voiți să ajungeți ca părinții meĭ, flămânzĭ și desculți la cele mai neputincióse zile a bătrâneților, dați creștere bună la copiĭ acasă apoĭ îĭ dați la școle bisericești, unde deși nu învață multă carte dar învață frica de Dumnezeŭ.

„Cât ce staŭ de la scóla nuĭ lăsați de capul lor, să bată ulițele și crișmele; feriți de beutură, dedați-i a umbla la biserică din copilărie — și îĭ căsătoriți după lege. Lăsați beuturile și fala căci ele sunt isvorul sărăciei feriți-vĕ de vinars ca de veninul cel rĕŭ, ce pustiește pe tot omul ce îl iubește; ascultați de biserică. prin care vorbește Dumnezeŭ".

Apoĭ a răsuflat una lung; a asudat pe frunte. s'a întors și și-a dat sufletul.

(Va urma.)

Considerațiuni.

(Continuare.)

În biserica răsăriteană. orĭ răsăritene așa autoritate nu esistă, ele-s biserici naționale, și chiar prin faptul acesta nu pot să pârtinească cu adevărat, fără interes alte biserici, cari și ele să fie naționale, deosebite, nu le pot pârtini, decât cu scopul să le impună și acestora caracterul lor bisericesc național. și mai târziu și cel politic, după cum au și impus Sârbii caracterul lor bisericesc național bisericii greco-or.-române atunci.

Nu urmează din toate acestea. că noi cu străinii nu am putea avea legături, diferite relații. Suntem înconjurați de ei. trăim într'o țară. și până la un loc ni se unesc și țintele. Armonia între popoare ar trebui să fie generală, după cum e generală

legea aceasta în univers. Aşa dar şi între noi ar trebui fie să armonie. Şi în punctele acelea, unde ne unim cu ei — în ce priveşte ţinta comună, ne putem amesteca unii în afacerile altora, ori mai bine putem lua cu toţii parte la afaceri, căci acestea sunt a noastre a tuturor, şi ne privesc pe noi pe toţi. Dar sunt apoi şi ast fel de puncte unde drumurile ni să încrucişază. unde fie care ne avem cărarea noastră. şi fie care vrem să mergem pe ea, fără ca prin aceasta ţinta comună şi solidaritatea statului să sufere câtuş de cât, ba din contră, să întăreşte. În ast fel de afaceri private nu e iertat să ne amestecăm în ceea ce priveşte pe ei, şi nu e permis să-i lăsăm să se amestece, în ceea ce ne priveşte numai pe noi. Şi aceasta chiar pentru ca armonia. de lipsă la fericirea ori cărui stat. să rămâe.

Dar chiar şi în afacerile comune trebue să fim cu multă băgare de samă. căci dacă suntem odată deosebiţi, fie care ar vrea să tragă foc la oala lui.

Ş'apoi încă ceva: aceşti străini nu-s chiar de-un fel cu cei de care am vorbit mai înainte: nu-s paraziţii cari să năpustiseră atâta vreme asupra noastră.

Dar pentru aceea străinul tot străin rămâne, tot egoist rămâne, şi trebue să cercetez bine dacă te îmbie d. e. cu neşte daruri: să vezi, că într'adevăr sunt de folos pentru tine, ori sunt mai mult daruri pentru ei.

De alt fel ceea, la ce am voit să fac aluzie, în ce ne priveşte pe noi gr.-cat. nu e dar, ci e cea mai sfântă datorinţă, şi una dintre celea mai arzătoare lipsă pentru clerul şi biserica noastră: regularea venitelor, salarului preoţăsc.

Şi totuşi şi aicea vor avea multă bătae de cap iubiţii nostri capi bisericeşti, şi vor fi avut şi până acuma.

Dar noi că mici şi cei mulţi, nu ne prea dăm sama de greutatea şi responsabilitatea acestei chesţii.

Noi vedem numai năcazurile şi greutăţile ce să grămădesc tot mai multe asupra capetelor noastre.

Noi ne avem înainte pe noi şi cercul restrâns a lor nostri.

În vremea de acuma poate că mulţi ar primi ajutul ori cum, numai să vie.

Şi nu ne dăm sama că de la un paş greşit, necalculat, ce s'ar face acuma. poate ar avea să sufere biserica noastră. neamul nostru. urmaşii nostri poate nu şir lung de ani.

VI.

În „turburările sofroniane" s'au deslănţuit multe patimi, s'au săvârşit multe crime, şi nu şti ce să zici: mai mult venin s'a vărsat sau mai mult a intrat în trupul neamului nostru.

Atâta e fapt, că ceea ce doreau s'o ajungă dujmanii nostri, din învidia din lăcomie sau din ţară, [illegible] fiinţă. Unitatea noastră. s'a rupt, ce[illegible]ţălegerile cu nemiluita au întrat[illegible]ţi pe cun[illegible]bcupându-ne în continuu, aşa c[illegible]veam vreme să băgăm de sam[illegible]neltesc străinii mai departe în po[illegible]noastră, şi aşa ei puteau să lucru neconturbaţi. Aşa ne mistuiam puterile cari trebuiau concentrate şi nu împrăştiate, şi nu luam în samă groapa ce noi înşine ni-o săpam.

Dar ori cât de adâncă fu rana — şi este încă şi acum — ce s'a făcut prin aceasta desbinare, aşa zicând făcută fără inima noastră ci cu braţele noastre. — curentul croit prin Unire. întrupat mai întâi în institutele de învăţământ din Blaş — care aveau să ne dee apostoli. preoţi şi mireni, pe de-o parte. — iar pe de alta parte întrupat în postul de conducător nu numai a trebilor bisericeşti ci şi politice naţionale româneşti. din partea episcopilor nostri — ceea ce mai înainte nu s'a întâmplat nici când, — curentul aceasta deşi a suferit mult prin ruperea pomenită a bisericii unite. totuşi nu a dat înapoi. nu a încetat. nu s'a stâns. Şi nu a dat înapoi acest curent, pentru că avea din capul locului ceea ce am zis că-i nelncunjurat de lipsă la pornirea. susţinerea şi durerea la isbândă a ori cărei mişcări: avea conducători luminaţi cu mintea. înflăcăraţi la inimă. idealişti, desinteresaţi: *episcopi, profesori* din Blaş — călugări veniţi din Roma şi cei ce au umblat în şcoala acestora. Oameni cu vederi largi, cu cunoştinţe apusene pe de-o parte, iar pe de alta sânge din sângele nostru, crescuţi în cetatea strămoşilor nostri. pompa şi mărirea cărora şi căreia comparată cu neamul lor obidit de la Carpaţi. poate a aprins mai mult în ei spiritul de deşteptători de apostoli. Două condiţiuni de cari tot de una avem lipsă.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Convorbiri Literare". Nr. 6 cu următorul cuprins: G. Murnu. — Homer: Iliada, cântul X (trad. în hexametri). E. A. Pangrati. — Ce-au făcut universităţile noastre? (urmare). N. Iorga. — Ceva nou despre unirea principatelor. H. Tirtin. — În chestia ortografiei. Dr. N. Leon. — Ereditatea. A. A. Naum. — Cuiesul (sonet) G. Munteanu-Murgoci. Gr. Danesco, La Dobrondja (Dobrogea) (critică). G. Bogdan-Duică. — Dări de samă (M. Sadoveanu: Povestiri, C. Sandu. Drum şi popas, I. Bianu. Introducerea limbii româneşti în biserica Românilor. I. Raţiu. Studii şi biografii). Bibliografie

A apărut:

FLORICELE DE CÂMP,

schiţe uşoare. De **A. C. DOMŞA**

Preţul 1 coroană.

Posta Redacţiunii.

B. O. C. Povestirea din vorbă s-a publicat încă în url de Paşti.

D. G. în S. — *I. D.* în C. — *S. G.* în *H.* Am primit anticipaţia pentru peregrinaj. Taxa restantă e de a se solvi, cel mult până în 1 Sept. n.

Editor şi redactor răspundător:

Aurel C. Domşa.

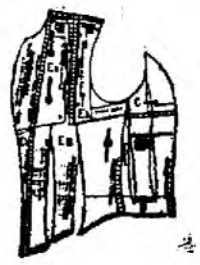

marca fabricei

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşi póte însa-şi pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orî ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi posede nenumărate scrisorî de recunoscinţă.

Işi are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (10—52)

Ce-a povestit mórta?

—Povestire adevĕrată din viaţă. De Lindhof Iosif, Beocsin. —

„Acum povestesce-ne.“
„Ază nu scapi de noĭ.“
„Spune-ne, ce ţĭ-a povestit mórta?“

Cu aceste provocărĭ îmbulzea o companie veselă pe un bĕtrân vrednic şi cinstit, care şedea Dumineca trecută în birtul „La Stea“ la o masă cu maĭ mulţĭ prietinĭ.

Bĕtrânul, care era din satul vecin, s'a înduplecat la urma urmelor şi şĭ-a început povestea. A oftat odată adênc şi o lacrimă i-s'a furişat în ochĭ. Şi-a adus a minte de Maria luĭ, care de 8 zile zăcea acum sub glie şi sub cruce. Maria cinstea pe bĕtrânul ca pe un tată al eĭ şi înainte de mórte ĭ-a spus o poveste, pe care se o spună el tuturora şi acéstă poveste doria satul să o afle.

Famila Marieĭ era fórte săracă. Bărbatul eĭ se dusese de 4 anĭ în America şi nu ĭ-a maĭ audit de veste. Maria se susţinea din lucrul mânilor. Lucra tot lucru greŭ. Dar pe lângă aceea o maĭ chinuiaŭ tot felu

Maria a căzut în genunchĭ în faţa faurului, l-a sărutat mânile cu ochiĭ plinĭ de lacrimĭ, şi plângênd ingâna o mulţămită, grăbindu-se spre casă la mica eĭ fetiţă.

de bóle: *Batere de inimă, durerĭ de cap' ameţeli*. Şi pe lângă aceea maĭ avea şi o fetiţă care avea nĕcaz cu scrofule şi era atât de prăpădită, că deşi era de vre-o 9 anĭ nu putea nicĭ umbla. Avea *bube* pe picióre, *ochiĭ plinĭ de urdorĭ*, şi faţa îĭ era tótă schimonosită de multele bube. Maria a folosit multe leacurĭ, despre carĭ cetise prin foĭ şi călindare, dar nicĭ unul nu ĭ-a folosit nimic.

Într'o zĭ spăla Maria haine la familia boerului. Deodată vine ferariul prin curte fugind, se împedecă de troca Marieĭ şi o réstórnă aşa că tóte hainele aŭ căduț în tină. Maria s'a mâniat foc. Şi de alt fel nu putea suferi pe acest ferar pentru că avea un fel de leacurĭ, cu carĭ vindeca pe teţĭ şi ea nu credea în ele. S'a pus cu gura pe el şi l-a ocărît bine.

„Înselătoriul ăsta ĭar a avut să alerge la vre-un biet bolnav să-l înşele cu prostiile luĭ de leacurĭ.“ Şi Maria a încuiat pórta să nu maĭ vină pe aicĭ.

După un ceas a venit ferariul ĭar pe aci, ĭar Maria ridea de el cum sta la pórta încuiată şi nu putea eşi.

„Lasă-mĕ să trec soro. Ce sci când veĭ avé lipsă şi de mine“, zice faurul. „D'apoĭ cum. Chiar d-ta poţi să-mĭ daĭ vre-un folos. Póte leacul dtale mĭ-ar puté vindeca bóla mea? Cunosc eŭ prostiile ăstea. Am adus şi eŭ destule, dar nu mi-aŭ ajutat nimic.“

„Dar de aceea nu trebue să-ţĭ baţĭ joc de Fluidul meŭ. Scie Dumnezeŭ ce bazaconiĭ aĭ adus. Nu ti supĕrată, că ţi-am făcut pagubă, mĭ-a fost fórte de grabă.“

„Putea-ĭ merge şi maĭ încet.“

„Mulţămesce luĭ Dumnezeŭ, că numaĭ maĭ opăcit, că ast fel ar fi murit o biată copilă şi tu aĭ fi causa morţiĭ eĭ.“

„Dar ce s'a întîmplat?“

„Colo lângă biserică s'a nenorocit o copilă.“

„Acolo? Acolo şed şi eŭ. Dór nu va fi păţit ceva Firuţa mea, vaĭ de mine?“

„Copiiĭ se jucaŭ pe lângă o grópă de var. Tocmaĭ stângeaŭ ómeniĭ var şi o copilă a căduț în grópă. Vecinii aŭ alergat şi aŭ scos copila tótă arsă din var.“

„Vaĭ de mine E Firuţa mea Dómne, ce să me fac?“

„Ómeniĭ n'aŭ sciut ce să facă. Doctorul e de 5 ceasurĭ departe. Din fericire nevasta birăuluĭ, care maĭ anul trecut a suferit *sgâciurĭ, diaree şi durerĭ de stomach* şi eŭ am scăpat-o din gura morţiĭ cu *Elsa-Fluidul* luĭ *Feller* a trimis la mine după Fluid şi de aceea m'am grăbit aşa. De mă duceam nu maĭ cu câte va minute maĭ târdiŭ, ar fi fetiţa ta acum pe ceea lume. Acum am nădejde că se va vindeca copila ta şi tu te veĭ convinge, că Elsa Fluidul luĭ Feller nu e ca cele lalte bazaconiĭ, carĭ nu ţĭ-aŭ ajutat nimic. De aceea veĭ face bine se comandezĭ cât de iute 1 duzină de Elsa-Fluid cu 5 cor. de la farmacia Feller din Stubica (cot. Zágráb), cu care copila ta se va vindeca cu desĕvârşire.“

Maria a căduț atunci în genunchĭ înaintea faurului, plângênd ĭ-a sărutat mânile şi mulţămindu-ĭ a alergat către casă.

În 15 zile s'a vindecat Firuţa de *arsuri*, în 4 sĕptĕmânĭ ĭ-aŭ trecut şi *bubele* şi *reuma* şi după ce a folosit 2 duzine de Elsa-Fluid cu 8 cor. 60 fil. de la *Eugen V. Feller, Stubica* Centrale Nr. 82 (com. Zágráb) ĭ-a trecut bóla de ochĭ şi tóte cele lalte. Maria încă a folosit Elsa-Fluidul şi s'a mântuit şi ea de tóte bólele ce o chinuiaŭ.

De aci înainte tocmaĭ Maria îndemna pe toţĭ să foloséscă Fluidul Elsa şi tuturora le spuuea că numaĭ de la *Eugen V. Feller* în *Stubica* Centrale 82 (com. Zágráb) pot căpăta Fluidul adevĕrat şi că farmacistul plătesce cheltuiala pe poştă şi că numaĭ Elsa-Fluidul ajută la bóle dintre tóte *Fluidele lumeĭ*. Tot satul şi-a procurat apoĭ Elsa-Fluidul şi toţĭ îl laudă pentru efectul bun ce îl are maĭ ales contra *lipseĭ de poftă de mâncare, orbanţ, junghiurĭ, durerĭ de pept, şi grumazĭ, di mijloc, de cap, de urechĭ, de ochĭ, de rsăţĭ, nervositate, asudări, ferbinţeli, ameţe, slăbiciune, durerĭ de mâni şi picióre* ete. Cu Elsa Fluidul deodată aŭ procurat şi *Elsa pilule* de-ale luĭ *Feller* (6 cutiĭ 4 cor.) carĭ vindecă tot felul de *durerĭ de stomac, mistuire slabă, bólă de rinichĭ, boală rea, vărsăturĭ, insomnie, gălbinare* şi altele.

Acestea mi le-a spus fericita Maria şi tremura tótă când mi-a spus, că era cât pe aci să fie ucigaşa ficeĭ sale şi numaĭ Elsa-Fluidul alui *Feller* a mântuit-o de mórte pe mica Firuţa.

Bătrânul ostenit de vorba multă tăcu. Luă repede o linguriţa cu apă, turnă câte va picaturĭ dintr'o sticluţa, ce o avea în busunar, le înghiţi şi zise:

„Ceea ce am înghiţit eŭ acum, a fost renumitul Elsa-Fluid luĭ Feller care m'a vindecat de *durerile de grumazĭ*, şi pe care tot de una îl port la mine.“

Aşa a vorbit bătrânul, vestea să laţi iute în sat. Toţĭ bolnavii aŭ trimes după Elsa-Fluid, despre care mult am cetit şi care multora dar maĭ ales la mine acasă mi-a dat ajutor în contra multor năcazurĭ. În iarna trecută mulţĭ aŭ avut nĕcaz cu *rĕcelile* şi în Dumineci mereŭ tuşeaŭ şi strănutaŭ în biserică. Mulţĭ aveaŭ *guturaiŭ, inflamaţĭ, influenţă, résuflet greŭ*, pe tóte acestea le-a vindecat uşor Fluidul Elsa.

Umflăturĭ, bubóie, scarlat, frigurĭ, răguşeli, bóle de gură, miros de gură, colicĭ, pe lânga acestea *ameţeli, ferbinţeli, asudări. bóle de ficat, de apă, înghe̊ţăturĭ* şi multe altele, pe tóte le vindecă Fluidul Elsa.

Zi de zi curg scrisorĭ de mulţămită la Stubica, la farmacistul Feller. Le şi merita pentru că nu numaĭ bolnavĭ ci şi cei sănătoşi folosesc Elsa-Fluidul cu succes minunat pentru întărirea nervilor, întinerirea feţiĭ, contra mătreţeĭ şi a căderiĭ pĕrului. etc.

Cine va comanda Elsa-Fluidul alui Feller îmĭ va fi în vecĭ recunoscĕtor, pentru că l'am îndemnat să foloséscă un leac atât de bun.

Şi de óre ce *adevĕratul Elsa-Fluid* se **bucură de un renume atât de frumos să ne ferim de imitaţiunĭ pe carĭ le-aŭ adus în circulaţie în timpul din urmă ómenĭ şarlatanĭ sub numirĭ, ca „Gold-Elsa-Fluid“ saŭ Luisa-Fluid etc.; de ce se cumperĭ imitaţiunĭ, când poţĭ căpĕta pentru acelaşĭ preţ *adevĕratul Elsa-Fluid*? Maĭ bine ne putem feri de înşelăciunĭ dacă cerem direct de la**

Eugen V. Feller, farmacist în *Stubica Centrale Nr. 82.* (com. Zágráb).

Adevĕratul Elsa-Fluid aluĭ Feller

(Fluidul de esenţă de plânte cu miros plăcut aluĭ Feller), provĕdut cu marca „Elsa,“ pe orĭ ce sticlă şi pe orĭ ce instrucţie trebue să fie marca alăturată cu numele **„Elsa“** şi subscrierea **„Feller.“** În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte

s'aŭ pus în circulaţie din partea unor speculanţĭ fără conscinţă diferite imitaţiunĭ sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid Salvator-fluid, Horgony-fluid** etc. Să ne ferim de ast fel de imitaţiunĭ pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca **„Feller“** este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o şi aprobat-o.** La esposiţiile din **Berlin, Roma, Londra, Paris** şi **Nizza Fluidul-Elsa** aluĭ **Feller** a fost premiat cu medalie de aur. maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roşie din Spania.

Se spedéză cu rambursă orĭ trimiţînd banĭĭ înainte

dimpreună cu instrucţia, spesele de poştă şi ladă:			
12 sticle	saŭ 6 st. duple	5.—	cor.
24 „	„ 12 „ „	8.60	„
36 „	„ 18 „ „	12.40	„
48 „	„ 24 „ „	16.—	„
60 „	„ 30 „ „	20.—	„

Maĭ puţin de 12 sticle nu se spedéză

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Numaĭ Elsa-Fluidul luĭ **Feller e bun.** Econsult să se comande recomandat.

La *Elsa-Fluidal* se recomândă, ca cel maĭ bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara de Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur şi iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare. ajută mistuirea, curăţesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucţiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscinţă.

Adevĕratul prav de insecte aluĭ Feller cu marca „Elsa.“ Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine, grajdiurĭ vii, cum îs d. e. muscele, pureciĭ, moliele, păduchiĭ, ştelniţele, furnicele etc.

Prin folosirea acestui prav să oruţă fórte mult şi fiind efectul luĭ admirabil să recomândă cu tótă căldura, 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu Elsa-Fluid, la din contră singur costă 5 cor. franco.

St. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica, Centrale 82. cot. Zágráb.

Te rog, să-mĭ trimiţĭ de o cam dată 12 sticle din mi[illegible]le Elsa-Fluid, de óre ce aŭ de 5 anĭ m[illegible]mai par[illegible]umina ochilor, şi acum după folosire [illegible]Dtale leac vĕd ca prin sită — te ro[illegible]gentă.

[illegible] Iuliŭ 1901.

[illegible]că e[illegible]ancsa Czofalva (Treĭ scaune)

Că cu[illegible]luidul Dtale sînt fórte îndestulit o dovedesce ac[illegible]desele mele comande. Elsa-Fluidu îl ţin tot de una la mână.

Maurer F. med. pract. Fieberbrunn (Tirol).

29 (1—2)

La esposiţiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra-Fabric

(22) 9—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóue, pe cum la turnarea de nóu a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote intregi armonióse, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, **provĕdute cu adjustări de fer bătut**, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o lature prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, carî sînt provĕdute **în partea superióră** — ca violina = cu găurî după figura *S* şi pentru aceea **aŭ un ton mai intensiv, mai adâne, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, aşa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unuĭ clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ.** Mai de parte se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechĭ cu adjustare de fer bătut** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.**

Preţ-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blaş)

(valabil din 1 Maiu 1904).

către	gara		de la
	Teuş — Tĕvis		
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
735	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1238
	Copşa — Kis-Kapus		
101	persóne	persóne	221
216	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	734
1229	accelerat	accelerat	251
403	**Sóvárad**		
			826
248	mixt	mixt	650

Senegin contra tuseĭ, răguşelii, durerii de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgăreşti, cataruluĭ astmeĭ, greutăţiĭ de respirat, lungórei şi tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur şi repede.** Preţul 1 cor. 20 fil. şi 2 cor.

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dinţi şi nervi, precum şi scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Preţul 1 cor. 20 fil. şi 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul şi aprinderea de stomach, greaţa şi vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce şi la curăţirea sângeluĭ. Preţul 1.20 şi 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curăţirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinereţelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, ameţelĭ, durerĭ de cap şi altele. Deci cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute şi dulcĭ la luat. Preţul 1 cor.

Chemicale, drogue, legăturĭ şi bandagerie chirurgice. Instrucţie pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum şi altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru faţă şi mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esenţă pentru picatul şi întărirea părului. Apa de gură şi dinţi pe cum şi prav. Orĭ ce fel de articlu din branşă. Tóte fórte ieftine. Faceţi întrebare şi Vĕ veţi convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (14—?)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă şi înviorézĕ pe lângă garanţă: **reumă, astmă,** (respiraţie grea), **insomnie vîjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinţi, durere de cap, impotenţă, influenţă,** precum şi orĭ-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, îşi reprimeşte banii numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercaţi aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Preţul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Preţul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ mai uşóre.

Spediţia centrală de vînzare îl trimite în ţără şi străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3
16 (13—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă şi o maşină de fiert.

Din causa imbulzelei prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita şi de tótă lumea plăcuta marfă din **argintul de Mexico**, şi anume:

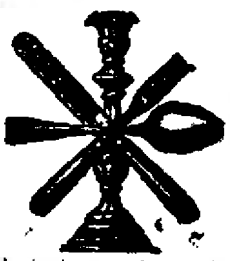

6 linguriţe, 6 furculiţe, 6 linguri de masă, 12 linguriţe de cafea, 6 cuţite de desert, 6 furculiţe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăţi numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca dar, şi pe lângă garanţă

o cumpĕnă de casă de o putere de 12½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (şi dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesce garanţa pe 25 anĭ.** Spediţiunea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 60 bucăţi), bun şi fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

. Banii să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Anul XIV. Blaş 2 Iuliu 1904. Numĕrul 27.

Reforma învăţământului poporal.

Reforma învăţământului poporal ungar plănuită din partea actualului ministru de culte şi instrucţiune publică Berzeviczy, invoalvă un atac atât de periculos în contra autonomiei bisericilor noastre şi a prea puţinelor drepturi naţionale garantate prin legislatura din anul 1868, în cât este de datorinţa noastră a ne grăbi, nu numai să ne prceisăm punctul de vedere în această materie, înainte de a fi primit proiectul de lege plănuit sancţiunea prealabilă a coroanei, dar să ne croim şi un plan de luptă, care dacă, bărbăteşte efeptuit — nu va fi în stare să zădărnicească, acest nou atentat îndreptat în contra intregităţii noastre etnice, cel puţin să ne ferească în ochii urmaşilor nostri de imputărea, că în posiţiunea preacară politică, în care din a noastră vină ne aflăm, nu am întreprins totul pentru ca să salvăm situaţiunea.

Nu mă voi ocupa cu proiectul Domnului Berzeviczy din punct de vedere pedagogic fiind că la aceasta nu mă simt chemat, dar abstrăgând de la aceasta, dau foarte puţină importanţă imprejurării că copiii nostri fiind siliţi a învăţa limba magiară în mai mare măsură ca până acuma, rămânea-vor îndărăpt în celealalte studii, cari să propun în şcoalele poporale sau nu? pun însă pond pe aceea ca fie care mic membru al marei familii române, în şcoalele susţinute cu colosale jertfe din sudoarea feţii noastre, să fie crescut în spirit curat românesc şi ca şcoala confesională română numai până atunci are drept de existenţă şi numai până atunci merită jerfele, pe cari le aducem întru susţinerea ei. până când corespunde acestui postulat naţional.

Că şcoala confesională română, după ce va fi trecut prin metarmofosa plănuită de Domnul Berzeviczy, nu va corespunde postulatului naţional mai sus arătat, e mai pe sus de ori ce îndoială, şi ast fel pentru ca să ne formăm nu plan de luptă corespunzător esigenţelor noastre politice culturale, şi naţional-economice, nu avem de cât să răspundem la următoarele întrebări:

1. Ce avem să facem pentru ca să impedecăm ca reforma învăţământului primar plănuită să devie lege?

2. Pentru casul, dacă această reformă ar ajunge la valoare de lege, ce avem să facem cu şcoalele noastre poporale?

Pentru ca să putem da un răspuns corect la aceste două întrebări, cari să impun de sine, este neapărat de lipsă să aruncăm o scurtă reprivire asupra politicei de instrucţiune publică magiară urmată din anul 1867 în coace şi să ne dăm samă, ce ţintă au urmărit guvernele, cari s'au perândat în timp de 37 ani în această ţară cu diferitele reforme de învăţământ cari s'au introdus în restimpul acesta.

O reprivire. fie cât de superficială, ne va convinge, că în cestiuni de învăţământ public, începând de la Deak şi până în ziua de astăzi, toate guvernele au fost călăuzite numai şi numai de două principii fundamentale. Unul din aceste principii a fost acela, ca statul respective erarul să cheltuiască cât mai puţin şi dacă se poate nimic pentru instrucţiuuea publică, care în toate statele moderne cade în sarcina statului, fiind că venitele statului ungar nu sunt destinate pentru ca să servească spre luminarea cetăţenilor „cu buze străine" ci sunt chemate să înainteze opera de consolidare a rassei magiare.

Din aceasta consideraţiune li-s'a dat diferitelor „naţionalităţi" respective confesiuni din această ţară *„dreptul"* de a susţine şcoli poporale şi medii din mijloacele lor, au fost deci îndreptăţite confesiunile respective naţionalităţile pentru că la noi şi la sârbi d. e. noţiunea naţionalităţii şi a confesiunei sunt congrue, să plătească din buzunarul lor o parte a sarcinilor, pe cari avea să le poarte statul.

Al doilea principiu fundamental, de care s'au călăuzit guvernanţii nostri, a fost acela, că dacă statul nu are mijloace materiale necesare pentru ca să se îngrigească singur de instrucţiunea publică ungară, trebue să nisuiască într'acolo, ca instituţiunile culturale susţinute de confesiuni să fie puse în măsură cât mai mare în serviciul ideii de stat magiar, un scop, pe care credeau guvernaţii nostrii a-l ajunge prin învăţarea în măsură mai mare a limbii nemagiare. Acest din urmă principiu fundamental, magiarisarea învăţământului în şcoalele confesionale, firește a trebuit să fie pus în practică aşa zicând pe nesimţite, pentru că alt fel veneau confesiunile, cari susţineau şcoalele, şi decretau că şcoli cu limbă de propunere magiară nu susţin şi atunci, pentru ca legea despre obligativitatea instrucţiunei poporale să nu ajungă de batjocură, ar fi trebuit să susţie statul toate şcoalele necesare pentru 20 milioane suflete. De aici să esplică fenomenul, că după ce în anul 1879. s'a decretat obligativitatea instrucţiunei limbei magiare în toate şcoalele poporale, primul atac în stil mai mare în contra instituţiunilor noastre culturale s'a făcut de abea în anul 1883 după ce acest atac a fost de-ajuns pregătit prin discuţiunile vehemente parlamentare şi de presă cari au premers. Trebuia ca să ni-se lase timp nu numai a ridica acele institute, dar şi timpul necesar pentru ca să ne îndrăgim de ele. Psychologiceşte foarte corect au cugetat guvernanţii nostri in anul 1883. Ei au conclus că dragostea noastră faţă de aşezămintele culturale de noi create este cu mult mai mare, ca concesiunile pretinse de la noi: şi aşa a şi fost, ne-am supus!

Fost-a de vină dragostea şi temerea prea mare pentru creaţiunile noastre culturale naţionale, sau fost-a de vină legătura prea laxă între confesiunile naţionale, nu discut, fiindcă aceasta este treaba cronicariului şi nu a gregariului militant, dar constat că după un restimp de două decenii de la primul atac ne aflăm iarăşi în faţa unui nou atac îndreptat în contra instituţiunilor noastre culturale, care ne impune întrebarea, dacă este consult să urmărim şi de astă dată politica culturală observată în 1883 sau că este mai bine să decretăm faţă dereforma învăţământ proiectată resistenţa (pasivă ar fi primul cas de resistinţă pasivă în politica noastră naţională), să declarăm pur şi simplu că plănuitul proiect, pentru casul dacă ar ajunge la valoare de lege, nu ne dă mâna să susţinem scoalele noastre poporale, căci de o cam dată numai de acestea este vorba, cu putere brachială, vom închide toate aceste şcoli, lăsând instrucţiunea poporală pentru cele trei milioane Români în grija guvernului.

Atâta pentru trecut şi acum imi voi permite a-mi espune modestele mele păreri în privinţa întrebărilor puse mai sus.

Ce priveşte în prima linie întrebarea că ce avem să facem, pentru ca să împedecăm proiectul Berzeviczy ca să devie lege, este evident, că acţiunea pe care vom avea a o desvolta în această privinţă, poate să fie esclusiv numai parlamentară respective con-

☛ Aducem la cunoscinţa Onoraţilor Domnĭ Preoţĭ, că ediţia vechie din **Liturgier s'a epuisat,** şi s'a pus sub tipar **o nóuă ediţie.**

stituțională. Mijloacele parlamentare și constituționale, cari ne stau la dispositiune întru combaterea proiectului Berzeviczy sunt: 1. dreptul de petiționare respective înaintarea unui memorand Maiestății Sale Regelui Apostolic a Ungariei; memorandul acesta ar trebui să se redacteze și să se depună la treptele Tronului de toți archiereii ambelor noastre biserici naționale, pe lângă intervenirea guvernului ungar și ce privește timpul, în tot casul înainte de a fi primit proiectul Berzeviczy sanctiunea prealabilă a coroanei. 2. Acțiunea a doua pur parlamentară ar trebui să fie opositiunea strașnică în ambele camere ale legislativei.

Că interesele noastre culturale naționale vor fi apărate în camera magnaților cu o energie și demnitate corespunzătoare trăditiunilor noastre naționale, aceasta ni-o garantează ținuta bărbătească pe care a observat-o mitropolitii nostri cu ocasiunea anchetei conchemate de D-nul Berzeviczy. Mărire Lor!

Dar sorțile proiectelor de legi de obiceiu în camera deputaților să hotărească și tocmai de aceea trebue să ne organisăm și să ne croim planul de acțiune pentru lupta decisivă, care se va da în camera deputaților.

Foarte mulți, ba cei mai mulți dintre onoratii cetitori, cetind rândurile de mai sus vor esclama: Ei bine Domnule, mi să pare că ai nebunit! vreai să zădărnicești primirea proiectului Berzeviczy în camera deputaților și Dta uiți, că avem în această cameră un singur deputat naționalist, Dr. Vlad, care tot respectul de calitățile sale intelectuale și morale, ar trebui să fie un hercule la potența a zecea pentru ca să poată da piept cu camera întreagă aproape pur maghiară. Ve voi răspunde că nu sunt nebun și că nici nu-mi vine în minte a pretinde de la Dr Vlad singur o muncă atât de uriașe. Dar ce ne împedecă pe noi să mai trimitem în camera deputaților încă cel puțin vre-o 10—15 deputați de talia Dlui Vlad?

Față de faptul împlinit a alegerii Dlui Vlad de deputat într'un cerc electoral românesc cu desăvârșire sărac, trebue să înceto argumentările de până acuma despre cens, despre arondarea nefavorabilă a cercurilor electorale, despre terorismul organelor administrative etc. Din acea alegere trebue să ne tragem învățătura: „Voiește și vei fi.“ Și dacă la proxima ocasiune dată ***vom voi serios*** să alegem în camera deputaților 40 deputați, sunt sigur că vom scoate cel puțin 15 din urnă.

La acești 15 deputați români s'ar alătura și deputații slovaci și sârbi, cari la proximele alegeri după toată probalitatea vor fi aleși în număr cu mult mai mare ca până acum; și toti acești deputați, dar și numai cei 15 deputați români îți pot face o drăguță de obstrucție, de așa fel încât pe lângă regulamentul de casă actual al camerei deputaților nu s'ar face din proiectul Berzeviczy nici când lege: guvernul s'ar putea scăpa din capcană cel mult cu clotura sau — quod probatum est — cu convocarea la serviciu activ a deputaților naționaliști. De clotură nu am avea să ne temem, de oare ce în contra acesteia ar fi toate partidele opositionale maghiare cari mai mult să tem de ea, iar conchemării la serviciul militar activ nu am avea să-i purtăm grije, fiindcă puțini deputați ar fi cari să aibă etate sub 33 ani.

Dr. Eugen de Lemény.

(Va urma).

Societăți mariane.

De câte ori porniri dujmane, răutăcioase, întunecate, cearcă să reslățească, să împrăștie pe cei ce să zic și sunt fii credincioși ai bisericei, aceasta biserică — de naștere dumnezăiască și menită să trăiască și să ocrotească până la capătul veacurilor subt puternicele sale aripi mântuitoare ori ce suflet, ce ca vecinic, voiește să aibă viață de veci. — află tot de una căi și mijloace pentru zădărnicirea planurilor dujmane. Biserica într'o țară sau alta poate să fie, ori să pară numai îngenunchiată, — viața morală poate să decadă, credincioșii pot să se înstrăineze de păstorii lor adevărați, aceștea toate însă vor fi numai pentru cei necredincioși și pentru dujmanii adevărurilor creștine, semne de perire, de nimicire a bisericei lui Isus. Cei umiliți, prin urmare credincioșii, cei ce nădăjduesc în ajutorul de sus, prin urmare cei tari, știu că acestea sunt numai nește manifestații a boalei ce începe să bântue, și care chiar de s'ar înviora și desvolta, nu ar aduce perirea bisericei, ci ar fi nefericirea și, poate, sfârșitul și mai nenorocos al multor credincioși apucați pe căi greșite. — De aceea grăbește biserica de câte-ori vede începuturile pornirilor greșite, aducătoare de nefericire trupească și sufletească, cu sfaturile sale sănătoase, cu așezămintele sale mântuitoare.

Curentele nesănătoase în zilele noastre par'că să înmulțesc mereu. Condițiile grele de trai, aduse de cause varii și greu de înșirat pe toate, fac din omul de azi mai mult o mașină de cât ființă rațională. Sufletele să tulbură, să rezvrătesc în trupurile istovite de muncă, și conștiința celor amăriți

FEUILLETON.

O POVESTE.

— pentru »Unirea». —

Cu barba albă ca omătul, cu fruntea înaltă, brăzdată de vremi de restriște, cu glasul adânc și cuminte, moșneagul povestește rar și așezat, o poveste uitata. Liniștea sării luminate de luna vecinic drumeață, și glasul bătrânului pătrund în suflet. Din depărtarea pădurilor de brazi, odată cu adierile pline de sănătate, vin chiote, suspine jalnice, ca de pasări rănite.

„Pe vârful stâncei celei mai prăpăstioase, de unde căutai în prăpastia întunecată, fără fund, ca la marginea pământului, era o cetățue mai întărită ca stânca din care răsărisă. Cetățuea brăzdată de fulgerele serpuitoare, înegrită de ploile pline de furtuni, stăpânea nepăsătoare întinderile munților și plaiurilor depărtate. Acolo stăpânea un craiu strașnic mânios, care simțindu-se totuși slab în cetățuea lui, umplea cu groaznice porunci pe supușii țărișoarei sale. Eșia rar din casa lui de stâncă, iar slujitorii umblau în vârful degetelor prin ogradă. Vr'un nechez jalnic să desprindea câte odată, din înălțime, și să stângea, clocotind, în văile depărtate. Acesta era tot sămnul de viață, ce venia din inima împărăției mici“.

„Bătrânul își dusă degetele tremurătoare, prin omătul barbii, perzându-le. De departe veniau șoapte ușoare, murmurul unei vălcele alintate. Un cucu alb începu să bată rar, cu tact, la luna, ce să ivisă plină, albă, curată, cu chip de rugăciune, ca o vergură în estaz.

„Oamenii din cuprinsul domnii crăișorului aceluia neînțăles și vecinic înourat, erau pacinici din fire și își vedeau sârguincioși de munca plină de sudori. Erau înalți ca brazii fârtați și pretini buni a lor, și tari ca stânca pe care să pomeniseă. Era un neam de oameni vârtoși, cu firea adâncă, ce răbdau, de părea că nu-s nefericiri, cari să-i desnădăjduească. Unul, — cel mai slab dintră ei — să fi pus mâna în piept crăișorului, s'ar fi ales hârburi din el. Dar ei tăceau si răbdau, și din răbdarea asta îndelungata, le răsăriră pe buze, pornindu-le din inimă, cântece, de cari se minunară pădurile și munții bătrâni, ascultându-le, și cântându-le după ei.“ — Și pe câte-va clipite moșneagul iar tăcu, pe rând vrea să prindă, cu urechile lui vechi, note depărtate. Apoi oftând ca de-o amintire spuse mai departe. „Două zeci de ani poruncile grele, apăsătoare urmară una după alta. Oamenii începură să-și piardă răbdarea, cei mai slabi trecură granița, cei tari să încuiaseră în munții, și crăișorul cel păgân rămase numai cu diregătorii. Acestia, chipuri uscate, palide, ca scoși din groapă, târâiau nefericiți, trudiți cu barbele lor galbine și rari, în urma stăpânului neîmpăcat.

— Ori îmi aduceți supușii îndărăpt, ori de nu să ziceți amin lumii acesteia. Veți merge pe rând cei mai tineri întâi ca mai tari, apoi cei mai slabi, în urmă moșnegi. Cari vor veni fără îsbândă, să se arunce de bună voe în prăpastia adâncă, dacă vrea să nu i-să întâmple ceva și mai rău.

„De 40 de zile mereu cădea câte-un cap subt barba plină de sânge închegat: diregătorii să întorceau cu deșert, dar, mai licărindu-le nădejdea de scăpare. — Nu se aruncau în prăpastie, ci venia să spue cum stă țara și ceară încă odată mila stăpânului. Dar craiul se însălbătăcise. Vedea că-i peste putință să-și câștige iar supușii, și nebunia sa scădea tot mai mult în ochii lui tulburi, umbrea tot mai des fruntea lui îngustă.

— Stăpâne, — zise într'o zi cel mai bătrân diregător, vrăjitor mare de închega apele — stăpâne zise: ași spune și eu o vorbă numai să nu fie cu supărare. Să me ierți, Măria ta, dar eu așa ași zice că e tot atâta ori ce supuși să ai, numai să fie aci sunt porunca ta. Codrii sunt plini de paseri, Măria ta, să le aducem să fie supușii Tăi.“

„Craiul încărunțit în acestea 40 de zile se întunecă, apoi să lumină de-odată: „Așa să faceți!“

Cei 20 de diregători cari mai rămaseră, se prăpădiră cu toții, acățându-se pe colțurile stâncilor țepise și pe arborii înalți, să răreasca poporul de sburătoare.

„A mai rămas vrăgitoriul bătrân. Acesta făcă ce făcă și din tot neamul de pasări, dălnuitoare în părțile acelea, prinsă câte-o pereche, le făcuse colivii minunate și le închise bine acolo. Craiul mort de jumătate, înviă din nou, cu toată firea lui sălbatică.

„Atâta numai că acum poruncia paserilor, și minunea minunilor: paserile ascultau, ascultau cu toatele afară de stăpânul înălțimilor albastre, afară de vulturul — el însuși împărat. În toată dimineața trebuiau să-și schimbe glasurile: mierla să ciripească ca rândunica, buhna să cânte ca privighetoare, iar vulturuiui — el cântase mai frumos la început, — îi poruncisă să cron-

celor mulţi, e asemenea unei mări tulburi, bântuită de furtuni.

Noi românii încă nu stăm cu mult mai bine decât alte naţii năcăjite. Conştiinţa la o mare parte din poporul nostru se pare că să întunecă mereu, că nemulţămirea — dreaptă în multe privinţi îi încarcă tot mai mult sufletul trudit.

Şi am fost marturi în anii din urmă şi în anul acesta să vedem cum vin profeţii nebotezaţi, luminaţi şi înflăcăraţi de „duhul umanitar", de iubirea generală a omenimii, de care e plină azi lumea, copleşită totuşi de mizerii, am văzut cum vin şi cum cearcă să intre în sufletul neamului nostru îndelungrăbdător. Şi ştim ce resultate, ce izbânzi sângeroase au secerat acestea paseri de pradă, cu pliscul adânc încovoiat. Adecă izbânzile acestea au rămas celor prostiţi de ei, au rămas orfanilor şi văduvelor, şi ca o pată grea de ruşine, ne-a rămas nouă tuturor, celor ce ni e mult să dăm un sfat bun, de la inimă să-i spunem o vorbă bună năcăjitului bade. — Ei, profeţii piperniciţi, egoişti, vicleni şi răi, să depărtară binişor de locul primejdii, strigând în punga nesăturată sudoarea de sânge a ţăranului nostru.

Din tot amestecul acestor străini în trebile noastre n'a răsărit şi nu va răsări în vecii vecilor nici un bine pentru noi. Conştiinţa îndurerată, întunecată a neamului în loc să o însenineze, să o mângâie, să o lumineze, o tulbură şi o întunecă şi mai tare: ei răpesc sprigiunul cel mai puternic al sufletului istovit: mângâierile religiunei

Dar astăzi lucrurile stau aşa, că clasele de jos, îngenunchiate de sărăcie şi de

---

câne în graiul corbilor. Dar voinicul nu să învoi odată cu capul. La zece zile craiul amuţise şi încremenisă de ciudă, dar rămase ţapăn pe vecii vecilor înaintea coliviilor, iar diregătorul cel schiop a aşteptat şi el smirnă îndărăptul stăpânului să capete porunci, şi când băgă de samă că nu mai sună, voind sa-şi iee catrafusele de pe aci, s'a nomenit şi el cu bătaia lui Dumnezeu pe cap: înlemnise şi el locului, şi de atunci cresc muschii pe ei pe amândoi.

„O mână nevăzută taie grăţiile de argint a coliviilor, sburătoarele eşiră la largul: celea ce ascultasără de porunca tiranului cu glasuri schimbate, iar vulturul semeţ şi nepăsător aşa cum din nenorocire a fost prins, ci glasul minunat, de pedeapsă că nu cântase şi cât a fost în colivie — în ciuda craiului — şi-l pierdu. Ci că atunci când stânca înroşită de sângele trudiţilor diregători va fi iar sură, şi când celea două trupuri împetrite vor fi mâncate de tot de ploi, atunci îşi va căpăta iar glasul de demult."

Bătrânul privi cercetător la munţi: „Iacă piscul cela, de care s'a împedecat luna chiar acu, acela e cu taina. Să vezi numai ziua cum dau vulturi în jurul lui: să vadă nu s'au mai spălat urmele de sânge. Dar piatra e roşie şi acum ca arama, până la inima muntelui."

I-am tecăruit moşneagului pipa, şi i-am aprins'o. Nouraşi viineţi se ridicau uşori, pe când bătrânul cu pleoapele închise, părea că visază mai departe la povestea ce mi-a spus'o.

Pacea stăpânea grea peste sat. De prin curţi se auzia răsuflatul greoi a vitelor ce se culcau.

Alfius.

muncă, simt lipsa neîncunjurată, necesară, de a vedea pe cineva că să interesază de ele.

În multul întunerec în care să află, nu mai prea pot deosebi pe cei ce să apropie de ei: lucră mai mult inima cu sentimentele, de cât mintea su judecăţile. — Atârnă dar de la speţia celor ce să apropie de ei, fericirea sau nefericirea lor, după cum aceştia să apropie cu inimă curată, voindu-le binele, ori sunt aduşi de itenţi egoiste

În opera de regenerare, ce nesmintit se impune, în munca spre întărirea legăturii tot mai puternice dintre cei de sus şi cei de jos, în ţinta spre uşurarea cât mai multă a greutăţilor celor din urmă, trebue să muncim cu toţii, fără deosebire de preoţi şi mireni.

Pretutindenea unde sunt puse azi la cale ast fel de curente sănătoase, cari au de scop păzirea şi păstrarea sănătoaselor tradiţii în popor, împotriva duhului veacurilor nouă şi păgâne, peste tot locul munceşte toată inteligenţa, preoţii ca şi ceilalţi, cu deosebirea — ce e şi firesc de alt fel — că elementul bisericesc e în fruntea instituţiunilor ce slujesc mai mult spre întărirea credinţii şi curăţia moravurilor, pe când elementul mirean conduce mai ales aşezămintele de bunăstare şi prosperare materială.

La noi, — deşi primejdiile poate nu-s mai neînsemnate — s'a făcut de tot puţin în amândouă direcţiile, şi chiar puţinul ce s'a făcut e mai mult de caracter particular. O instituţie fie religioasă fie profană, care să îmbrăţişeze neamul întreg, prin urmare naţională, până acuma nu avem. „Asociaţiunea" şi „Societatea pentru fond de teatru" nu-s menite în primul rând lipselor de care am vorbit.

Iată de ce cu multă bucurie şi cu adevărată însufleţire trebue să fie salutat „Smeritul memoriu" al Păr. Con. Lucaciu, în care să propune înfiinţarea de societăţi în cinstea Preacuratei Fecioare, în fie care sat din larga noastră provincie mitropolitană. Nu am putea să serbăm mai bine jubileul de 50 de ani de la definirea dogmatică a zămislirei nepătate a Vergurei Maria, şi mai cu folos de cât punând basă la ast fel de societăţi, cari — desvoltând cultul Preacuratei, ori mai bine: dându-i viaţă, căci în biserica grecească e destul de desvoltat — ar servi pe de o parte infrumseţării bisericelor noasstre, în multe părţi foarte delăsate neîngrijite încă, iar pe de altă parte ar ajutora băeţii sărmani ori bolnavi. Părintele Lucaciu a format de 4 ani o ast fel de societate în Iojib unde e preot D-sa, şi resultatele numai încurajatoare pot fi. Când în aşa timp scurt membrii societăţii „cununii," şi alţii cari nu-s membri, duşi de pilda celor dintâiu, au ajuns să se spovedească de 4 ori pe an, iar din incasările de membrii şi orfetele benevole s'au adunat la 2000 cor. e semn că Preacurata Fecioară celor cu intenţii bune le dă gânduri bune şi însufleţire, spirit de jertfă, şi că poporul nostru, cu toată îndărătnicia sa, dacă e bine condus, e capabil de fapte desinteresate, fie acestea şi de natură spirituală.

Membrii unei ast fel de societăţi bine compusă, şi cu dragoste condusă, după vre-o 3—4 ani vor predica cu fapta altăreu cu preotul. Cine nu vede rodul însămnat ce l'ar avea o ast fel de „cununa" în fie care sat, munca de curăţire a moravurilor, de întărire în credinţă, de viaţă adevărat creştinească, ce ar începe să se reverse pe toate satele noastre trudite aproape peste tot locul? Şi făcându-se odată regenerarea sufletească, fiind că aceasta e imposibilă fără de o viaţă solidă, cine nu ar recunoaşte, că din ast fel de societăţi ar trebui să nu urmeze şi îmbunătăţirea stării materiale. Păr. Lucaciu e de părerea că prea Veneratele noastre ordinariate să iee măsurile de lipsă pentru înfiinţarea astor fel de societăţi în cinstea Preacuratei Fecioare. Credem că însoţirile acestea de s'ar face numai la îndrumările ori provocările Preaveneratelor ordinariate, sau nu ar reuşi, sau ar avea o viaţă scurtă. Pentru ori ce idee nouă trebue pregătit întâiu terenul, trebue muncă ca pământul să fie bine lucrat atunci când să sămână sămânţa. Şi fiind că aici e vorbă de sămânţă spirituală, sufletele trebue luminate şi încălzite, cu atât mai vârtos, că ast fel de asocieri nu-au fost până acum străine. Poporul trebue întâiu se *înţeleagă* că e vorbă *de binele lui*, şi nu numai de dare de bani, — de care cu dreptul să îngrozeşte sub arătea sarcini; apoi trebue să *simtă* lipsa acestor „cununi" şi să fie adânc convins de efectul lor binefăcător. *Luminarea* tintei urmărite s'ar putea ajunge prin *predici* lucrate constiencios, un ciclu întreg, care ar putea să se înceapă încă acum din lunile de vară. (S'ar putea ţinea şi forma de conferinţe Dumineca după amiazi în Biserică ori şcoală.)

Simţirea lipsei acestor cununi credem — cu fraţii de la „Răvaşul," cari ştiu din praxă, că s'ar putea desinsi mai bine în sufletul poporului *prin deprinderile sufleteşti,* cum au fost în postul Paştilor în tractul Clujului. — Nu ar fi târziu ca la 4—6 ani să avem în fie care sat o ast fel de societete, deşi ar fi fost frumos ca în anul iubilar să le avem. Preacurata Fecioară însă ne va primi ori când cu braţele deschise, şi intenţiunea frumoasă şi sfântă ce o avem de a ne deprinde să o cinstim mai mult, o va strămuta în fapt, dacă i-vom cere ajutorul, şi dacă n'am lăsă să se stingă flacăra idealurilor creştine. — Aşteptăm ca cei mai bătrâni la sfat şi mai tineri în dragostea dumnezească, să ne spună cu graiul lor cuminte şi aşezat, cum am putea pune mai uşor şi mai sigur la cale „Cununile" Preacuratei.

Alfius.

Un smerit memoriu

(Continuare.)

Nici un popor nu este sub soare care să se poată măsura cu spiritul de jertfă al poporului românesc, şi nu esagerez. La zeci şi sute de milioane coroane urcă suma jerfită de acest nobil şi creştin popor. Să numărăm miile de biserici ce însuşi din avutul şi spiritul său de jertfă le-a ridicat; să numărăm miile de şcoli ce le-a zidit, căsile ce le-a jerfit pentru locuinţa păstorilor săi sufletesti, jertfele ce le-a adus şi neîncetat le aduce cu susţinerea preoţilor, a dascălilor, cantorilor, bisericilor şi a şcoalelor sale, cât jertfeste pentru fundaţiuni, monumente şi

trebuinţele bisericeşti şi rituali. Fac zeci şi sute de milioane aceste, şi singur numai din evlavie şi iubirea lui Dumuezeu în care şi-a pus încrederea şi în care îşi are viitorul său mai liniştit şi fericit. Oh nu mai este alt popor asemenea lui. Şi mă întreb: ce ar face acest credincios şi bun popor să fie din comună în comună din parochie în parochie, prin biserică — unica lui scăpare şi scut — pus în societăţi mariane, în „Cununi“ întru onoarea maicei Preacurate. Minuni! Oh minuni!

E credincios, e bun în fond şi chemat a trăi o viaţă evangelică pe acest pământ poporul acesta nobil, situaţiunea însă ce i-s'a creat cu şi fără vina lui, raporturile moderne în cari a căzut, vrăşmaşii neîmpăcaţi ai lui, feţii liberalismului fals, asupritor şi corumpător, ateismul framasonic, în urmă *„delăsarea“* şi desperarea lui în consecinţă, l'a aruncat în prăpastia defectelor virtuţilor străbune în corupţiunea viţiilor, în mreglile spiritelor şi învăţături or destructive şi perverse şi stă îngrozit întrebându-se, că oare să-l fi părăsit şi Dumnezeu şi acum *„răii“* să stăpânească şi puterile vrăşmaşe tradiţiunilor sale?... să nu m'abat însă din cale! E putrăd mărul, dar sunt încă sănătoşi simburii. Încă nu-i perdut totul şi totul să poate recâştiga, numai să nu scăpăm vremea, căci zilele scumpe sunt şi am ajuns la ceasul al 11-lea... Oh de-am fi cu o zi mai iute în societăţi Mariane, în „Cununile“ Preacuratei Fecioare Maria, aceasta graţioasă Mamă a îndurărilor cu ajutorul Ei ceresc şi minunat ne-ar scăpa sigur. ne-ar mântui cu desăvârşire din abisul peririi şi desperării. — Probatum est.

Înfiinţând în memorabilul an iubilar 1900. „Cununa“ Preaonoratei şi de Dumnezeu Născătoarei Vergure Maria în parochia greco-catolică română a Iojibului, graţios încredinţată grigei mele păstoreşti, s'a înrolat o parte frumoasă a bunilor mei fii şi fice sufleteşti sub steagul mamei îndurărilor. Le-am esplicat, că scopul nostru este şi neîncetat să fie onoarea, cultûl Preafericitei Mame a lui Dumnezeu a Vergurei Maria, nobilitarea sufletului, a evlaviei şi a bunelor moravuri ale noastre. Afară de aceste jertfind noi din aceea ce Dumnezeu ne-a dat, din dăruirile noastre pentru societate ca membrii ordinari, ajutători sau fundatori, — o parte din banii aşa adunaţi (jumătate) să-i folosim spre înfrumseţarea altariului şi a bisericei noastre, iar jumătate să jertfim pentru înfiinţarea unui orfanotrofiu diecesan cu numirea: Casa orfanilor Cununei Preaonoratei şi de Dumnezeu Născătoarei Vergure Maria din diecesă, şi ca în aceea casă, asil, scut şi creştere să afle sub scutul mamei îndurărilor orfanii şi orfanele din diecesă.

De membrii s-au înscris şi primit tineri şi *bătrâni*, *bărbaţi* şi *femei* de la etatea de 12 ani în sus; s-au legătuit, că vor trăi în onoarea şi iubirea lui Dumnezeu, a deaproapelui şi a sfintei biserici. Fie care membru fără nici o deosebire a promis că va duce o viaţă după spiritul bisericei noastre drept credincioase catolice şi române, va fi evlavios, sârguincios, cu cumpăt, va ocoli ocasiunile de scădere şi beţie.

Am ales dintre muerile şi fetele din „Cunună“ pe cum şi dintre tineri pe aceia cari mai bine stiu ceti şi cânta, şi i-am învătat în şcoală la cetirea onoratului Paraclis, care se recitează în toate Duminecile şi sărbătorile în biserică şi în corpore după amiazăzi dacă s'a terminat vecernia.

Ţinându-mi de datorinţă sfântă şi de o nespusă plăcere sufletească a fi şi eu de faţă la aceste devoţiuni pie, la finea lor ţin adeseori câte o scurtă cuvântare, meditaţiune despre onoarea, mărirea şi laudele Preacuratei fecioare, esortări morale şi de bunăcuviinţă etc. Şi am mângăerea sfântă că societatea noastră, „Cununa“ sfântă a crescut, s'a desvoltat şi s'a sporit din an în an. Resultatul spiritual. moral şi naţional este îmbucurător şi mângăitor; s'a schimbat spre bine credincioşii mei cu desăvârşire, sunt buni, moderaţi, sârguincioşi, tregi şi cumpătaţi. Spiritul de jertfă a prins rădăcini în inimile lor aşa în cât până ce mai înainte nu uşor şi nu cu drag împlineau şi cele din datorinţă. acum jertfele şi oblatele lor a ajuns a fi vrednice de frumoasă consideraţiune.

Am ales patru sărbători mari ale Preacuratei Vergure Maria şi anume: 1 „Întrarea în biserică,“ 2. „Întimpinarea Domnului,“ 3. Bunăvestirea, 4. Adormirea Preacuratei Vergure Maria în cari sărbători cântăm cu o solemnitate deosebită întregul Paraclis şi când toţi membrii Cununei se cuminecă pregătiţi fiind la primirea acestui sfânt sacrament prin mărturisirea păcatelor. Ba se mărturisesc şi să cuminecă cu aceste ocasiuni nu numai membrii „Cununei“ ci şi alţi credincioşi şi credincioase în cât am ajuns la resultatul îmbucurător că parte considerabilă a credincioşilor mei să pocăesc şi curăţesc sufleteşte de patru ori la an. Şi le isprăvesc aceste credincioşii cu un sporiu vedit spiritual, cu o evlavie înălţătoare creştinească.

(Va urma.)

REVISTE.

Francia. Deşi să numeşte Francia patria libertăţii, egalităţii şi a frăţietăţii, numele acestea de loc nu i-se cuvin, ea practice o şi arată aceasta. Nu de mult 6 preoţi au voit să depună esamen de profesor, comisia censurătoare însă i-a reieptat a limine, pe basa, că preot nu poate fi profesor, căci numai strica poate profesorilor mireni. Va sosi poate şi timpul, când preoţii catolici vor fi daţi afară din ţară, de cumva oamenii cu minte şi influinţă nu să vor pune pe lucru.

Germania. Toată lumea catolică priveşte cu mult interes şi cu drag la congresele catolice din Germania, causa e însuşi catolicismul german, care înfluinţază mult chiar şi asupra lui Wilhelm, şi, ceea nu i-ar prea veni la om să creadă asupra politicei europene. Congresul din anul acesta să va ţinea în *Regensburg* din 20—25. August. Ne vom ţinea de datorinţă să ne ocupăm cu el în coloanele ziarului nostru.

Resboiul Ruso-Japones. Să svoneşte că pe câmpul de luptă va pleca însuşi Împăratul tuturor Ruşilor. — Stirea aceasta stă în legătură cu svonul, că Kuropatkin nu mai e persoana cea de încredere a împăratului ce a fost. Inimicii săi de la curte au început a-l ponigri.

Împăratul voieşte, ca Ruşii să iee o posiţie ofensivă, pe când Kuropatkin ştiindu-şi puterile sale şi ale contrarului său, vede că ar fi un pas greşit dacă ar eşi din defensivă. — El nu voieşte să se lase în luptă decisivă, — că nu are armată în de-ajuns. — Lupta decisivă o amână pe toamnă, când vor sosi cei din Rusia, şi când flota Rusă de pe marea Baltică încă va fi în apele japonese.

Flota japonesă, care a suferit mult în timpul din urmă, nu va fi în stare să stee faţă cu a Ruşilor. Flota lor va sdrobi Japonia pe apă, vor rupe trupele din Manciuria de ţara mama şi apoi Kuropatkin îi va aduce în jos şi îi va sdrobi. Acesta e planul lui Kuropatkin. Cei mai mari însе nu au atâta răbdare. — Ei vreau să sfârşască iute cu Japonia, căci lungirea războiului i-va aduce la o crisă financiară şi la o sângeroasă crisă internă de caracter social. Japonesii însă nu să dau şi toate planurile Ruşilor să prăbuşesc unul după altul.

Ştirile ce sosesc de pe câmpul de luptă sunt triste pentru Ruşi, — cari până acuma nu să pot lăuda nici cu un succes strategic.

Japonesii înaintează într'una. — Obsediarea fortăreţei Port-Artur nu încetează, dovadă sunt ocuparea unor nouă posiţii lângă fortăreaţă. Din Manciuria sosesc ştiri, cari arată posiţia strâmtorată a Ruşilor. Înaintarea japonesilor să vede a fi foarte hotărâtă pe când resistinţa ce li-se opune e slabă de tot. — Telegramele aduc ştirea, că Kajping a căzut în mâna Japonesilor. Ştirea cea mai interesantă e că Japonesii ameninţă să taie calea armatei ruseşti ce sa retrage.

Din aceste să vede că Ruşii au fost aruncaţi peste strâmtoarea Motien iar Japonesi înaintează spre Liaojang — Ruşi demoralisaţi de nesuccesele de până acuma se vor retrage mereu şi abia să crede că Japonesi îi vor putea sili să se lase în curând la o luptă decisivă.

Şcoalele din Blaş.

S'a sfârşit un nou an scolastic şi porţile institutului de învăţământ din Blaş, s'au închis.

Mulţimea de copii veniţi aici din toate unghiurile locuite de români s'au depărtat la căsile părinteşti, şi Blaşul a rămas cu străziile goale, aproape ca pustiu.

Şi de 150 de ani din şcoalele Blaşului au ieşit bărbaţi luminaţi, fala şi propăvăduitorii neamului românesc. Sinodul archidiecesan ţinut în primăvara anului acestuia. a decis, ca aniversarea de 150 de ani a a deschiderii şcoalelor din Blaş, să se serbeze cu vrednicie. Să speră, că aceasta serbare va fi vrednică de rolul mare ce l'au avut acestea şcoale în deşteptarea şi cultivarea neamului nostru, şi toţi discipulii acestor şcoale îşi vor aduce aminte de institutul căruia au ai mulţumi totul.

Din incidentul sfârşitului de an scolastic, vom da aici unele date statistice despre şcolarii şi esamenele de la toate

institutele noastre de învățământ, cari vorbesc, mai elocvent, ca ori și care frasă sunătoare, despre misiunea culturală ce o au acestea școale în viața neamului nostru.

* * *

La *institutul teologic* în decursul anului scolastic trecu au fost *60* de ascultători ordinari.

La cursul *bienal de teologie* au fost *18*.

Esamenele s'au început în 15 l. c. și s'au sfârșit în 26, când teologilor li-s'au dat vacanțiile de vară.

La *gimnas* au fost înscriși *518* școlari ordinari, și 22 privatiști. După confesiune dintre aceștia 403 au fost gr.-catolici, 89 gr.-orientali ceialați de alte confesiuni.

După progres din *toate studiile eminenți* au fost *23*, cu *cel puțin bun 82*, cu *suficient 274*, cu *nesuficient 87*, cu mai mulți nesuficienți *37*. Esamenele s'au început în 16 și s'au sfârșit în 22, când după sfânta liturgie și Te Deum, în sala cea de gimnastică în prezența Escelenței sale, li-s'au cetit studenților clasificațiunile și li-s'au împărțit premii.

Esamenul de maturitate s'a început în 24 și s'a sfârșit în 30.

S'au presentat 60 candidați la esamenul script. și au fost admiși cu toții la verbal. dintre acești au reușit cu *eminență 3: Coltor Ioan, Hățegan Iuliu, Hossu Iuliu. Cu bun 12:* Banfi, Cerghizan, Cipăian, Folea, German, Murășan, Vas. Neagoș, Nemeș, Peculea Aurel, Pop Victor, Suciu Vict, Timbuș. *Cu suficient 29:* Achim, Botei, Candrea, Cherești, Costea, Cutean, Drăgan, Frățilă, Hossu Iustin, Iubaș, Ladoșau, Meteș, Macaveiu Moldovan Aron, Muntean Romeo, Muntean Val., Murășan Victor, Opriș, Pop Aug., Pop Romul, Pop Vincențiu, Popa Nartea Ioan, Rus Iuliu, Simu, Sêrb, Truța, Urdea. Esamen suppletoriu: David Zaharie, din magiară, grecă și istorie, Tilea Onoriu, din l. latină. *Relegați pe 3 luni: 10. Pe un an 6.*

La *institutul pedagogic, esamenul de cualificare cu învățătorii* s'a ținut din 1 până în 15 Iuniu. S'au presentat 51 de învățători. Dintre aceștia 9 au fost relegați la esamenul scripturistic, 1 s'a retras, iar 41 au fost admiși la esamen verbal. Au fost declarați de cualificați 19 învățători, iar 22 au fost relegați la repetirea esamenului în mare parte din limba magiară.

La *preparandie elevi ordinari* au fost înscriși *117*. Dintre aceștia cu clasa generală aminențiе au fost 19, cu suficient 18 cu nesuf. 15 Esamenele au durat din 18 până în 23 Iuniu, iar în 24 Iuniu au fost cetirea clasificărilor, premiarea și demiterea elevilor

Le *școala primară și superioară de fete* au fost înscrise *83* de eleve. Esamenele s'au început în 20 și în 23 Iuniu, au fost cetirea clasificărilor și împărțirea premiilor.

La *școala de aplicație* au fost înscriși *42* copii.

Școala de meseriași au frecuentat-o 27. Esamenul final s'a ținut în 12 Iuniu.

Iar la *asil* au umblat *27* de pruncі.

Numărul total a tuturor elevilor de la toate institutele de învățământ din loc e de: *965*, o cifră așa de considerabilă, în cât nu credem să fie institute românești, cari s'ar putea mândri cu ea!

Spicuiri literari.

Sf. Unire și Mariorescu.

În numărul iubilar al Familii cetim următorul frumos elogiu adus Sf. Uniri de dl Titu Maiorescu, Recomandăm aceste șire meditații serioase »Foii diecesane« de la Caransebeș:

„Că în secolul al 18-lea politica dinastiei Habsburg a încercat să ne ducă sub ascultarea Papei de la Roma, și neisbutind, ne-a împărțit în două, n'a fost noroc. Dar că din această încercare Românii Transilvăneni au ajuns în cetatea eternă, unde a reînviat în ei simțământul gintei latine, revărsându-se apoi asupra noastră a tuturora: aceasta a fost rară fericire, care dintr'o desbinare religioasă a înălțat neamul întreg spre o unitate de cultura națională".

Către P. T. Abonenți.

Apropiindu-se finea semestrului prim, rugăm pe On. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Din Archidiecesă. Duminecă în 26 Iuniu n. au fost chirotoniți întru preoți: *Iacob Popa,* vice-notar consist. *Vasile Moldovan,* provisor dominal, *Sever Frățilă* și *Mihail Damian,* dispus admin. parochial în Toldal, distr. Reghin.

Directorul fundațiunei Șuluțane e convocat în ședință ordinară pe Joi în 14 Iuliu n. Cu acest prilej să va celebra un părăstas la biserica parochială, unde e îngropat Mitropolitul Șuluț, apoi să va face raport despre fundațiune din partea administrațiunei și a advocatului archidiecesan și în urmă comisia de trei va raporta despre revisuirea rațiunilor pe 1903. În comisia aceasta sunt aleși: *Sim. P. Mateiu,* canonic, *George Pop,* director de finanțe în Zombor și *Iuliu Bardoși,* insp. scol în disp. în Sibiu.

De la Lugoș Marța trecută Ilustr. Episcopul Ignațiе Pop, de la Arad însoțit de protopresbiterul Dr. Traian Putici din Timișoara au sosit în Lugoș spre a întoarce visita Preasfinției Sale Episcopului Dr. Vasile Hossu. Primirea a fost din celea mai cordiale. Preasf. Sa Episcopul Vasile a dat un prânz festiv în onarea înaltului oaspe. Sara Eepisc. Popp a părăsit Lugoșul.

Din Marmația. Acesta e titlul unui răspuns pe care un cutare I. P. ni-l dă în „Telegraful" de ieri. Nici nu putem să ne ocupăm airea cu acest răspuns de cât aici. Dl I. P. e supărat, ca scriindu-se în „Unirea" despre sfințirea fundamentului bisericei din Săcel să timbrează cu epitetul de „rătăciți" aceia, cari cu 4 ani mai înainte s'au reîntors la biserica ureptcredincioasă strămoșască." Și ca să sdrobească definitiv și total pe corespondentul nostru, care fie zis în parantes e mare și tare, ne întreabă, că „oare st. Nicolae și sfinții Vasilie cel Mare, Grigorie cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de aur, pe cari și biserica gr.-cat. îi prăznuiește și *cari au avut chiar aceiași religiune ca și gr.-orientalii de azi din Săcel,* — au fost și ei rătăciți." Nu! recunoaștem cu smerenie, au fost cu toții *neuniți!!!* (Așa căldură canculară e pe la D-Voastră die I. P? pentru Dumnezeu, puneți-ve ghiață la creeri să nu vi-se topească bunătatea de minte! ce păcat!)

Cărți nouă. Am primit la redacție doue tese de licență publicate de doi doctori în filosofie: *Bogdan Petriceicu Hașdeu ca filosof* (Hașdeu Petriceicu Bogdan mint nyelvész) de Const Pavel, profesor la gimnas. piariștilor din Orade, — și *Munții Rodnei* (Bukovina herczegség. Mármos és Beszterce-Naszod Megyég határvidékének vagyis a Rodnai havasok földrajzi leirása) descriere geografică de Vasile Meruțiu, prof. la gimnasiul din Năsăud. Amândoue tese sunt scrise cu multă grije și merită să fie cunoscute în cercuri cât mai largi!

Școala de fete a Asociațiunei. Din al XVIII anuar al școalei Asociațiunii aflăm, că anul trecut școala a fost cercetată de 98 eleve, 63 interne 81 ordinare 17 privatiste, din acestea 20 gr. cat. Din elevele adăpostite în internat 11 au fost din România. Anuarul cuprinde și o disertație de Dr. *I. Borcia* despre ce citesc fetele?

Oamenii recunoscători cu miile spun din propia lor esperință, ca „Fluidul-Elsa alui Feller ajută și la morburi cari nu sunt amintite în instrucțiune. Puteți întreba medicii cum trebue folosit „Fluidul-Elsa, pentru mulți dintre domnii medici cari l'au folosit la pacienți îl recomandă cu căldură să se comandeze (12 sticle sau 6 sticle duple cu 5 cor. franco de la singurul fabricant Feller J. Eugen farmacist în „Stubica Centrale 82 (comit. Zágráb). Sunt puține familii cari ajungând la cunoștința acestei minunate medicine se nu o aibă în deposit acasă, pentru că prin aceasta sunt scutite de urmările grave ale morburilor grabnice. Unde nu aveți în deposit fluidul nu întârziați a vi-l procura — că vi-e în *interesul propriu.*

Disolvarea clubului român comitatens al com. Bistrița-Năsăud printr'un ucas al căpitanului de poliție din Bistrița, pe cuvânt că nu s'a înaintat „statutele" guvernului spre aprobare a făcut cea mai rea impresie în toate cercurile românești, căci așa ceva nu s'a mai pomenit. Membrii din biroul clubului au fost trași în cercetare că numai pe la finea lui Iulie, după ce vor fi ascultați cu toți va aduce căpitanul de poliție judecată. — Semnele vremii sunt aceste toate, ca să stăm cu capul plecat gata, fără a lucra, la ori ce lovitură.

„Caffée Grand" „Caffée Grand"

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **chilii oomforte și ieftine.**

PARTE SCIINTIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolia Bălgradului.

(Răspuns d-lui T. V. Păcățian).

(Urmare).

Documentele publicate până acum despre poporul român, adeveresc, că începênd de la colonizarea Daciei prin Traian Românii din Ardeal și Ungaria Mitropolie proprie nu au avut în aceste țări.

Au existat însă pe teritoriul locuit de Români mai multe episcopii catolice de ritul latin: a Cenadului, Orăzii-mari și Agriei în Ungaria, a Ardealului în Transilvania și o parte din Ungaria. De odată cu cuceririle de scurtă durată ale regatului ungar din colo de Carpați, s'au întemeiat în prima jumătate a veacului al 13-lea încă două episcopii, una a Cumaniei (sau Milcovului), alta a Argeșului, ambele de scurtă viață, iar in jumătatea a doua a veacului al 14-lea s'a înființat episcopia Siretului în Moldova și a Severinului în Muntenia.

Episcopiile *Cenadului* și *Agriei* s'au înființat încă pe timpul sfântului Ștefan. Cu privire la timpul înființării episcopiei *Orăzii-mari* istoriografii nu sunt de o părere. Unii o țin înființată de sfântul Ștefan, alții de sfântul Ladislau pe la 1083.

Cu privire la înființarea *episcopiei catolice transilvane* încă sunt două păreri. Istoriografii, cari susțin, că Ardealul a fost cucerit încă înainte de sfântul Ștefan, spun, că episcopia a fost întemeiată în Alba-Iulia de acest rege. Cei ce combat această părere, și susțin, că Ardealul nu a fost cucerit de Tuhutum, și că sfântul Ștefan numai a *început* cucerirea lui, cred, că sfântul Ladislau este și întemeietorul episcopiei catolice de Ardeal.

Poate nu greșim susținênd, că s. Stefan a întemeiat o episcopie pentru părțile »uitrasilvane« sau »transilvane,« dar aceea la început nu-și avea reședința în Alba-Iulia (Bălgrad), ci în vre o localitate din comitatul Selagiului. Documentele ne arată, că averile inmobile mai mari ale episcopiei transilvane la început nu erau în apropierea Albei-Iulie, deși fie care episcop se silia să-și câștige moșii aproape de reședința sa, ci departe în comitatul Selagiului, Bihorului, Clujului și Dobâcei. În comitatul Clujului erau satele Cluj (villa Kulusvar), Gilău, Căpuș și Körösfő; în comitatul Dobâcei: Herina și Bilak; în comitatul Solnocului (astăzi în Selagiu) satele: Zilah și Tusnad; în comitatul Bihorului satul Barát-Püspök; în comitatul Sătmarului: comuna dispărută Ebes (Teutsch - Firnhaber, Urkundenbuch, 127), pe când aproape de Alba-Iulia episcopul avea de la 1276 încoace numai trei sate: Șard, Acmar și Piski, dintre cari cel dintâiu pe la 1238 încă nu era în posesiunea episcopului (Ibidem p. 61), iar celealalte două au ajuns în posesiunea lui numai la 1276 (Ibidem, p. 111) în schimb pentru Körösfő. Dacă însă episcopul Transilvaniei ar fi residat de la început în Alba-Iulia, atunci și averile lui ar fi fost aproape de acest oraș, în Ardeal, iar nu departe în țara ungurească.

Fapt este, că episcopia Transilvaniei ocupa odinioară și teritoriul comitatelor de astăzi Selagiu, Sătmar și Ugocea. Fapt este mai departe, că la început nici hotarăle episcopiei Transilvaniei, nici ale Agriei nu erau bine determinate spre răsăritul Ungariei, ci s'a lăsat episcopilor, să-și ocupe spre răsărit tot teritoriul, ce va ajunge în stăpânirea regilor ungari. De aceea vedem, că și pe la 1300 episcopii de Agria și Transilvania se disputau, care este în drept a ocârmui Maramurășul și a culege zeciuiala de acolo (Dr. I. Mihalyi, Diplome maramurășene p. 1—3). Din această neînțelegere a eșit învingător episcopul Agriei, dar al Transilvaniei și-a putut ținé totuși stăpânirea peste Selagiu, Sătmar și Ugocea. Dacă însă episcopul Transilvaniei de la început ar fi residat în Alba-Iulia, atunci nimic nu era mai firesc, de cât ca ținuturile ungurene Selagiu, Sătmar și Ugocsa să aparțină, conform configurațiunii geografice, episcopiilor din Agria și Oradea-mare, de oare ce el avea destul teritoriu în Transilvania. Este deci lesne de crezut, că stăpânirea episcopului »ultrasilvan« sau »transilvan,« pe timpul sfântului Ștefan și-a avut reședința în comitatul Șelagiului, ori alt undeva în Țara ungurească, de unde putea ocârmui și comunele de la marginea Ungariei spre Transilvania și Maramureș, și cele din Transilvania de la poalele Meseșului și că numai mai târziu, cu înaintarea stăpânirii unguresci, a putut ajunge adânc în Ardeal, spre a-și așeza reședința în Alba-Iulia.

În această presupunere ne întărește și împrejurarea, că pe când toate episcopiile catolice întemeiate de sfântul Ștefan și de sfântul Ladislau poartă numirea de la un oraș, ceea ce alt cum este prescris atât în Biserica orientală, cât și în cea apusană, pe atunci episcopul romano-catolic din Alba-Iulia poartă numirea de la o țară, adecă de la »Ultrasilvania« sau »Transilvania.« Aceasta numai așa se poate explica, dacă admitem, că reședința acestui episcop nu a fost determinată de la început, ci s'a așteptat mai întâiu, să i-se cucerească tot teritoriul, peste care avea să stăpânească ca episcop, și numai după aceea să i-se aleagă locul potrivit de reședință definitivă. Până când era însă să ajungă la reședința aceasta, oamenii s'au obicinuit a-i da titlul de la țara, unde avea să fie episcop, și acest titlu i-a rămas până în ziua de astăzi. Avem deci de a face cu un titlu isvorît din motive istorice și nu canonice.

Argument hotăritor, că episcopul catolic transilvan pe timpul sfântului Ștefan nu și-a avut reședința în Alba-Iulia, este împrejurarea, că un scriitor vechiu, citat la Gánóczy Antal (Disert. de S. Ladislao fundatore Eppatus Varadin. pag. 15) ne spune, că »B. Ladislaus monasteria episcopalia duo contruxit, scilicet Varadinense et Albense,« va să zică s. Ladislau a zidit episcopia Albei-Iulie.

Am insistat ceva mai mult asupra înființării episcopiei catolice transilvane, ca să relevăm greșala, în care a căzut domnul Gr. G. Tocilescu, când față cu scrierea mea »Vechile Episcopii« a afirmat, că episcopul ardelean s'a numtt *Ultrasilvanus* sau *Transilvanus* »fiind că în Alba-Iulia, sau Bălgrad exista deja o veche archiepiscopie, cea românească, și că prin urmare, catolicii se feriau a adopta titulele unei biserici schismatice« (Anal. Acad. r. pe 1902—3, t. XXV pag. 416.) Eroarea este evidentă nu numai din expunerea de mai sus, ci și din faptul, că pe timpul sfântului Ștefan biserica orientală nu era schismatică, de oare ce schisma a erupt în mod formal numai la 1054, iar de altă parte biserica catolică și în ziua de astăzi sfințesce nenumărați episcopi (numiți titulari, sau in partibus) cu titule de la scaune, cari de fapt sunt schismatice, dar cari înainte de schismă erau toate catolice, fiind că să aflau în unitatea credinței și în împărtășirea iubirei cu biserica Romei.

Episcopia Cumanilor, sau Milcoviei a întemeiat-o archiepiscopul Strigonului, Robert, la 1227 și cel dintâiu episcop al ei a fost Teodoric, despre care face amintire o scrisoare a papei Grigorie IX. din 1228. Această episcopie începuse a înflori și episcopul ei era încredințat chiar și cu resolvirea unor afaceri importante în Ungaria. Dar la 1241 năvălirea Tătarilor o pustii nimicindu-i și reședința din Milcov, și ast fel pe lângă toate încercările Papilor, ea nu se mai putù restaura (Hurmuzaki, Doc. I. pag. 102, 107, 108, 111, 112, 113, 130, 131, 132, 136, 138, 141, 172, 255, 257, 495, 602, 609, 622, și I/2 pag. 8. 45, 64, 65. 80, 174, 176, 224, 375.), iar titularii ei, cari multă vreme i păstrară numele ca episcopi ai »Cumanilor« sau de »Milcov,« erau numai episcopi fără de diecesă, cari trăiau din beneficiile, ce le avuseră mai înainte de a fi consacrați. Încercările unuia sau altuia dintre ei de a ajunge în posesiunca episcopiei, nu se par a fi fost încununate cu succes. Cine vrea să scie mai multe despre aceasta episcopie catolică de ritul latin, poate ceti prefața d-lui N. Jorga în Studii și Documente I, II. Noi numai atâta mai observăm, că unii »istoriografi vechi« preamăriți de d-l Păcățian, pune episcopia catolică-latină a Cumanilor între episcopiile sufragane ale închipuitei Mitropolii schismatice de Bălgrad. Așa face domnul Popea (Vechia Mitropolie, p. 56) și tot așa face și d-l Ioan cav. Pușcariu (Dr. Ilarion Pușcariu, Mitropolia Românilor ortodocsi, pag. 4.), deși episcopia era supusă nemijlocit Sfântului Scaun apostolic al Romei.

Esistința *Episcopiei catolice de Argeș în Țara-Românească* este neîndoioasă, deși nu i-se poate ști positiv timpul, când fu înființată. Despre ea vorbesce Papa Bonifaciu IX în bulla din Novembre 1390 ca despre o diecesa, ce exista odinioara (»olim Argensi dioecesi« la Hurmuzaki, Doc. I. pag. 526, unde din greșală este pusă bulla la a. 1295) și cu acelea-și cuvinte vorbesce despre ea și în o bulla din 1400 (Ibidem I. 2. pag. 409). Prima amintire despre un episcop de Argeș se face în un extras de câteva cuvinte din bulla Papei Bonifaciu IX dela 16 Maiu 1390, în care ni se spune,

că atunci a fost numit episcop de *Argeș* în mitropolia *Calocei* un călugăr carmelitan, Francisc de S. Leonardo. (»constitutus episcopus Argiensis în Valachia, sub Metropoli Colocensi«, Hurmuzaki. Doc. I. 2. p. 330.) Documentul acesta ne arată, că episcopia Argeșului nu era sufragană episcopiei catolice transilvane, ci mitropoliei de Calocea. În Țara-Ungurească erau numai două mitropolii în secolul al 13-lea și 14-lea (Fejér, Cod. D. II. 217), cea din Strigon cu episcopiile din Iaurin (Győr), Agria (Eger) Vaț, Vesprim și Nyitra, și cea din Calocea cu episcopiile din Cianad, Ardeal, Oradeamare, Zagrab, Bosnia, și Sirmiu. Episcopia Cumanilor era supusă, pe cum am accentuat, nemijlocit Scaunului apostolic al Romei. Pe cum deci episcopia Ardealului fusese supusă mitropoliei Calocei, așa s'a întâmplat și cu episcopia *Argeșului* la înființarea ei. În documentele publicate la Hurmuzaki (vezi și Iorga, Studii și documente, I, II.) găsim, și după apunerea episcopiilor de Milcov și Argeș, foarte mulți episcopi de Milcov și Argeș ca »sufragani« ai vre unui episcop, ori archiepiscop, nu numai din Transilvania și Ungaria, ci și din alte țări catolice. Ca să pricepem acest lucru, trebue să observăm, că episcopii sufragani sunt de două feliuri. Aceia, cari sunt episcopi actuali ai unei diecese supuse unei archiepiscopii, se numesc »sufragani« ai respectivului archiepiscop. Se întâmplă însă, că un episcop cu diecesă, pentru bătrânețele sale, ori din alte cause, are lipsă de un ajutor în oficiul său, care să sfințască preoți, să facă visitațiuni canonice și să îndeplinească alte lucrări, pe cari episcopul diecesan nu le poate îndeplini. În casul acesta episcopului diecesan i-se dă ajutor, de comun dintre membri capitulului său, o persoană, care se chirotonesce episcop, ca ori ce alt episcop, și se numesce »sufragan«al episcopului său diecesan, pe care îl ajută în oficiu. Fiindcă însă doi episcopi cu acela-și titlu nu pot să existe în una și aceea-și diecesă, și fiind-că ori ce episcop trebue să aibă un titlu, episcopul »sufragan« al episcopului diecesan capătă titlu, nu de la scaunul episcopului său diecesan, ci de la o episcopie, care a existat odinioară, dar a apus, pentru-că sau a fost distrusă de păgâni, sau a fost ocupată de schismatici, ori eretici. Ast fel de episcopi sufragani ai episcopului diecesan de Transilvania au fost acei canonici din Alba-Iulia, pe cari în documente îi-i întâmpinăm ca episcopi de Argeș după apunerea acestei episcopii.

Episcopii »sufragani« ai episcopilor diecesani se mai numesc și *titulari,* sau în partibus »infidelium«. Dacă episcopul sufragan sau *titular* nu are beneficiu propriu de canonic, ori preposit, ori de abate, ori de alt ceva, atunci însu-și episcopul diecesan este dator să-l întrețină. După moartea episcopului diecesan, care a avut un episcop sufragan, acesta înceată a mai fi sufragan și al episcopului diecesan următor, remânându-i numai titlul de episcop, dar fără funcțiunea de »sufragan«.

Mai sunt însă și alți episcopi *titulari,* fără să fie »sufragani« ai unui episcop diecesan. Ast fel de episcopi sunt toți dignitarii aceia, cari ocupă un oficiu înalt și stabil bisericesc și de odată cu acest oficiu sunt înălțați și la treapta episcopească, ori archiepiscopească, fără de a i-le să da și o diecesă, ci numai titlu de la o episcopie, ori archiepiscopie, care odinioară a existat, dar a apus de mult, cum sunt d. e. nunții apostolici și alți dignitari din Roma și de airea. Ast fel de episcopi *titulari sunt și archiereii din România, cari nu au eparchie, ori diecesă proprie.* Chiar și la noi au voit domnii din Sibiu să facă un episcop *titular,* pe Preacuvioșia Sa archimandritul Dr. Ilarion Pușcariu. Ba unii au dorit, să-i dea chiar titlu de »Alba-Iulia,« deși există un archiepiscop și mitropolit român unit în țară, care în mod canonic și legal poartă acest titlu.

Din toate acestea să vede, cât de neorientat este d-l Păcățian nu numai în istorie, ci și în dreptul canonic, când afirmă acestea despre *episcopii titulari:* »n'aveau reședință, n'aveau nici chiar locuință stabilă, ci umblau dintr'o diecesă într'alta substituind pe episcopii bătrâni și neputincioși, cari îi angajau și îi plătiau pentru ca să facă în locul lor serviciile cerute în biserică. Episcopii titulari, făcuți cu duiumul din partea papilor, cari voiau să aibă în ei o falangă puternică de apărare în consiliile bisericesci, *erau mulți și erau niște episcopi călători,* când aici, când colo« (pag. 58). S'a întâmplat adecă, că un episcop titular, Vitus, sufragan al episcopului din Cinci-biserici, murindu-i episcopul diecesan, și următoriul episcop diecesan ne având lipsă de sufragran și prin urmare ne mai ținându-l lângă sine, el, Vitus, a fost silit, să-și caute alt beneficiu, de oare ce nu era nici preposit, nici canonic în capitulul din Cinci-biserici și ast fel nu avea din ce să trăiască. Din casul acesta isolat domnul Păcățian face toate deducțiunile, citate mai sus, fără să țină samă de asezămintele bisericei orientale și apusane. Dacă episcopii titulari sunt »*nisce episcopi călători,*« oare domnul Păcățian dat-ar-fi și în mâna Preacuvioșiei Sale Dr. Ilarion Pușcariu bâta de călător, ca să poată lua lumea în cap, după ce ar fi ajuns episcop, sau archiereu titular de »Alba-Iulia«?

În fine, ca să gătăm cu titulele, mai observăm, că să poate întâmpla, ca cineva să fie mitropolit, ori episcop cu diecesă fără ca să poarte numele de la reședința sa, ori de la altă localitate din diecesa sa. Aceasta să întâmplă d. e. atunci, când într'o țară, unde mai înainte n'a existat nici un scaun episcopesc, se înființază o mitropolie. Fiind că în casul acesta nu este nici o episcopie, care să poată fi înălțată la demnitatea de mitropolie, Mitropolitul capătă titlul de la o mitropolie apusă. Așa s'a întâmplat, când s'a înființat mitropolia Ungrovlachiei la 1359. Fiind că pe atunci în toată Țara Românească nu exista nici un scaun episcopesc, care să poată fi înălțat la treapta de mitropolie, Mitropolitul a căpătat titlul de la *Nicomedia,* unde existase o mitropolie grecească, dar după cucerirea Nicomediei prin Turci la 1326, această Mitropolie încetase și numele ei a putut trece la Mitropolia cea nouă a Ungrovlachiei. Asemenea se întâmplă și când cineva ajunge episcop într'o eparchie (diecesă), care n'a fost instituită și recunoscută încă în mod canonic și legal. Așa vedem d. e. că episcopii ruteni de la Muncaciului înainte de ce s'ar fi instituit diecesa Muncaciului în mod canonic, purtau titlu de la nisce episcopii de mult apuse pentru biserica catolică și foarte depărtate de ei, De Camillis întitulându-se »Episcopus Sebastiensis,« iar Olsavsky »Episcopus Rossensis« (Nilles, Symbolae, 860, 871), și tot așa s'a întâmplat și cu Daniil episcopul românesc de la 1577—8, care se întitula de »Severin,« deși eparchia lui era în Ardeal.

Dar să ne întoarcem la episcopia »Argeșului.« În bullele papale din 1390, când apare ca episcop de »Argeș« Francisc de S. Leonardo, și din 1400, ea figurează numai ca existentă *odinioară* (olim), iar nu ca existentă *de fapt.* Aceasta împrejurare me face să deduc, că Francisc încă a fost numai episcop titular de Argeș, ca și cei ce după dânsul purtau acest titlu. Prin urmare trebue să admitem, că episcopia Argeșului s'a înființat mai înainte de 1390. Timpul cel mai potrivit pentru înființarea ei ni-se pare prima jumătate a veacului al 13-lea, când s'a înființat și episcopia Cumanilor din Moldova și când, pe la 1225, regele Ungariei a isgonit și din Țara-Românească (terra ultra montes nivium, mai târziu Transalpina) pe cavalerii Teutoni, luându-le cetatea puternică ce o aveau ei în această țară (Hurm. Doc. I, 95). Atunci în locul »archipresbiteratului,« care-l aveau locuitorii acestei țări și care era învestit cu jurisdicție episcopească din partea papei Honoriu III. (Ibidem I, 88), regele Ungariei va fi înființat o episcopie, care a putut dura și în jumătatea a doua a veacului 13-lea, când voevozii Țării-Românesci Litovoi și Seneslav recunosceau suzerenitatea regilor ungari (Ibid. I. 249) până pe la 1330, când Carol Robert fu bătut de voevodul Basarab și alungat din țară și poate chiar până la 1359, când s'a înființat mitropolia românească a Ungrovlachiei. Pe la 1365 voevodul Țării-Românesci Vladislav scria din Argeș *tuturor credincioșilor săi, cetățenilor, popoarelor și oaspeților de ori ce națiune și limbă,* să primească cu toată cinstea pe »sufraganul« episcopului catolic transilvan, care avea să vină în țară pentru binele sufletesc al voevodului și al supușilor lui (Hurm. Doc. I, 2, p. 148). Acest document ne arată, că pe la 1365 nu mai exista în Țara-Românească episcopia »Argeșului,« căci însuși episcopul latin din Transilvania (A.-Iulia) se îngrija de interesele catolicismului în aceea țară, trimițând acolo pe »sufraganul« sau, adecă pe un episcop titular, care-l ajuta în ocârmuirea diecesei transilvane, ce pe atunci se estindea, pe cum se vede limpede din act, și peste Țara-Românească.

La 1371 se înființă o nouă episcopie în Moldova, a *Siretului.* Cel dintâiu episcop al ei a fost *Andreiu.* (Hurmuzaki, D. I, 2, p. 160, 162, 168, 171, 172.) Ea nu dură mai departe de 1400, când, după o scrisoare a papei Eugeniu IV. din 1439, ea era vacantă (Hurmuzaki, Doc. I. 2. pag. 660) și rămase vacantă și mai departe, și când întâmpinăm, pe la 1402, numai un episcop *titular* de *Siret,* dar acesta era tot odată »sufragan« al episcopului din Cracovia și de sigur n'avea de gând să meargă în Moldova. Dreptul de a se păstra aceasta diecesă se rezervă din partea sfântului Scaun apostolic încă și mai târziu, când vedem figurând

nisce episcopi titulari de *Siret,* (Jorga, Studii și Documente I-II, pag. XXV—XXX), dar mai ales când Papa Ioan XXII. o supuse mitropoliei catolice de Lemberg la 1412 (Hurmuzaki, Doc. I. 2, pag. 487).

Într'un timp, când Severinul ajunse iarăși sub stăpânirea nemijlocită a Ungurilor (Vezi Onciul, Titlul lui Mircea cel Bătrân, în Convorbiri lit. 1, 1903, pag. 29.) la 1382, mai întêmpinăm încă o episcopie catolică pe teritoriul locuit de Români, a *Severinului,* a cărei episcop *Grigorie* să intitula »al Severinului și al părților transalpine« (Episcopus Severinii necnon parcium Transalpinarum), care în acel an sfinți un subdiacon în *Câmpulung* (Hurmuzaki, Doc. I. 2, p. 276,), ceea ce încă arată, că episcopia Argeșului încetase de mult. Episcopia *Severinului* exista, poate după oare cari întreruperi în șirul archiereilor ei, chiar și pe la 1439, când papa Eugeniu IV. scrie lui *Benedict episcop de Severin* (Benedicto Episcopus Zewrinensi), să administreze și bisericile catolice din Moldova (Hurmuzaki, Doc. I. 2. pag. 660). Că pe la 1439 era un episcop catolic la Severin, să esplică prin împrejurarea. că pe atunci Severinul era în posesiunea Ungurilor (Onciul, l. c. num. 3 ex 1903 pag. 226) și era guvernat de Bani unguresci. (Hurmuzaki, Doc, I. 2. p. 608, și Pesti, A szörényi Bánság, I. p. 729 și urm.)

Dr. A. Bunea.

(Va urma.)

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR

paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

VIII.

Peste 3 zile i-s'a făcut înmormântarea-nu-i de lipsă să vă spun că cuvintele rostite la óra morții, — viața lui tragică. sórtea doiósă a părinților — a adunat tótă comuna acolo — Preotul le-a ținut o predică — în care între altele a zis „Omul când se naște are întrânsul aplicări bune și aplicări rele — ca aplicările rele din el să piară. cele bune să se desvólte — și el să se prefacă într'un mădulariŭ folositor societății omenești. are lipsă de creștere bună; iar aceleia i-se pune temeĭ în casa părintească, se clădește în scólă și se gată în societatea în care petrece din ce în ce lasă de la scólă. până ce ajunge în vrâstă de sine stătătóre.

„Nu ve pot mai bine descrie omul, ca dacă îl voĭ asămăna cu o zidire. La o zidire trainică e de lipsă fundament bun și solid, părețiĭ din materiă bună și acoperiș făcut bine — ori care lipsește. din aceste zidirea se ruinează.

„Așa e și omul — ca el să fie bun — trebue să i-să pună în casa părintască fundament bun și solid prin creștere și pildă bună din partea părinților; apoĭ să se clădéscă părețiĭ vieții din principiele de viață sănătósă în scóle bune. unde omul învață a cunósce ĭubi și asculta pe Dumnezeŭ; pe principiele aceste apoĭ societatea bună trebue din învățăturĭ sănătóse și moralĭ — să-i facă coperișul.

„Ce se întâmplă la noĭ? — în casele nóstre să pune fundamentul creșterii prin pildele cele mai rele a părinților: beția, sudalma, sfada — sunt materia din care să pune fundament. — pe acest fundament rău, scóla nu póte clădi — și ce clădește nu să prinde. Să ruinează curînd — iar noĭ niciĭ barem nu vrem să răzămăm părețiĭ aceștia clădiți pe fundament slab și să-i acoperim bine. fără punem și acoperemânt din cea mai rea materie.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Musică. — A apărut: *„Thalia Română“,* marș românesc pentru popor. compus cu ocasiunea escursiunii la Băsești a comitetului societății pentru înființarea unui fond de teatru român și dedicat d-lui George Pop de Băsești. de Iustin *Cl. Iuga.* Un esemplar cortă 1 cor. + 5 b. porto. Se poate procura ori de la autorul din *Deva,* ori de la librăriile: *Andrei Todoran* în Gherla (Szamosujvár) *H. Zeidner* Brașov.

La autor se mai află și să pot procura cu *prețul redus* și următoarele: „Viorele de iarnă“. polcă mazur pentru pian. 2. „Marșul studenților“. pentru pian. 3. „Resignare“. romanță pentru voce și pian. fie care dintre aceste câte ***cu 50 bani.*** Iar cel ce procură toate compositiile deodată se poate primi de toate cu 2 cor. + 10 fii. porto.

Biblioteca „Foĭ Poporului“ Nr. 1. **Nichita Balica** de Silv. Moldovan **Movila lui Burcel** de Vas. Alesandri Sibiu 1904 prețul 20 fil. Înmulțirea edițiunilor numite biblioteci poporali sunt o viuă dovadă de înmulțirea acelora cari știu ceti și simt trebuința de a avea la casă o carte bună. De aceea nu putem de cât să salutăm cu bucurie și pe această nouă publicație și să o recomandăm cetitoriilor nostri. Am dori să fie ceva mai ieftin prețul.

Cenușotca, poveste poporală de S. Botezan. Editura librăriei Ciurcu, pag. 22. prețul 16 fil.

Pipăruș Pătru, poveste poporală de S. Botezan. Editura librăriei Ciurcu. Brașov, pag. 16 prețul 10 fil.

Așa a fost să fie, piesa poporală într'un act de Alex. Țiuțarin. Editura librăriei Ciurcu. pag. 35. prețul 40 fil.

Istoria naturală pentru scoalele poporale cu ilustrațiuni numeroase. Editura librăriei Ciurcu, Brașov. 111 pag. prețul legat 60 fil.

Nach Grottaferrata. Ein Besuch im kloster der Basilianer von P. Raymund Netzhammer O S. B. S. Anselmo Rom. Salzburg 1904 Cuprinde o amănunțită descriere a mănăstirei basiliane de la Grotta ferrata, scrisă spre a atrage luarea aminte asupra acestui claustru care chiar anul acesta își va serba iubileul.

Editor și redactor răspundĕtor:

Aurel C. Domșa.

Recunoscute ca cele mai bune

Pluguri de oțel,

Grape tăvăluguri,

Mașine de sĕmĕnat Agricola

Mașine de cosît, sistem americau,

pentru iarbă, trifoiŭ și grâu

Greble de fîn, otavă și seceriș

Presse de paie și de fîn

Presse Hydraulice,

Presse de póme, stropitori de struguri și plânte.

Aparate pentru uscarea

pómelor și a legumelor,

Mașină de îmblătit

purtate cu mânile, cu vitele ori cu motorii.

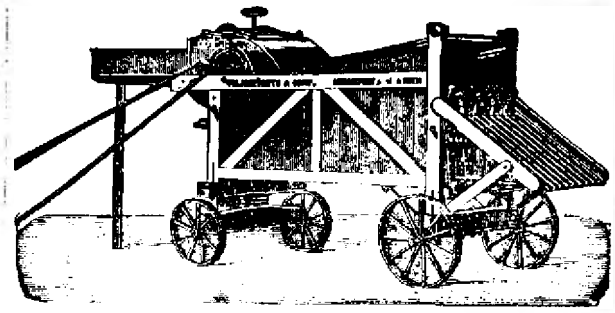

Jug pentru vitele de lucru,

Mașină de curățit bucatele, triere, mașină de frecat cucuruz,

Mașine de tăiat nutrețul,

Mașină de tăiat napii, móră de urluială.

Locomotive, casse, cuptóre,

pumpe rotative,

tot feliul de **mașine pentru economie,**

se pregătesc după construcția cea mai nouă, premiata, și le spedéză

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de mașini economice, turnătore de fier și pluguri.

Fundat în 1872 **Wiena III, strada Tabor Nr. 71.** ***cu 900 lucrători.***

Premiate cu preste 500 medalii de aur și argint.

21 (8—10)

La cerere se trimite catalog gratis și franco.

Se caută vêndĕtori și agenți.

În interesul propriu.

Să-şi însemne on cetitor următórele.

Renumitul **Elsa-Fluid** alui **Feller**, a cărui singurul fabricant e farmacistul **Feller V. Jenő** in Stubica. Centrale Nr. 82 (cott. Zágráb) — in urma însuşirile sale escelente a primit cele mai de frunte premii şi ditincţiuni — La zeci de mii se urcă comandele pentru **Elsa-Fluid** şi **Elsa-pilule**, ce le primesce farmacistul Feller, din tóte părţile lumii.

Se scie or şi unde, că Elsa-Fluidul lui Feller are un efect admirabil asupra morburilor, cum sînt: *reuma, umflăturile, morburi de splină, junghiuri, ferbinţală, sgârciuri, batere de inimă, respiraţie grea, durere de ochi, nervositatea, morburi de grumazi, scrofule, râni, îngheţare, orbanţ etc. etc.* Acest fluid folosesce la copiii ce aŭ *gălbinare, ferbinţeli, răguşeli, tusă panglică.*

„Imitatorii fără conşcinţă" aŭ crednt inse că aducênd in circulaţie nisce preparate fără fo'os cu un nume ce se samene la pronunţare cu renumita **Elsa-Fluid de Feller**, se vor folosi de banul nume al acesteia. credênd că ómenii in loc să-şi procure adevěratul Elsa-Fluid de Feller vor comanda fleacurile lor.

Ca On. Public se fie scutit, il fac atent, să nu cumpere nicî la o intimplare asemenea imitaţiuni.

Să bagî de samă, că numaî Elsa-Fluid e cel adevěrat şi să te feresci de imitaţiuni fără preţ.

Să bagî de samă, se nu te laşi amăjit nicî de preţ şi nicî de nume cum sînt: Luisa-Fluid, Gold-Else-Fluid etc.

Se bagî de samă, ca se comandî **Elsa-Fluid şi Elsa-Pilule** de la farmacistul Feller V. Jenő in Stubica Centrale 82 (cott Zagráb.)

Dacă inse vreî se cumperî din loc **Elsa-Fluid de Feller**, se fii cu atât mai virtos atent, la pachetare, la sticlă şi vignetă că sînt imitate de ómenî fără suflet până şi sticlele, vignetele de pe ele şi marca scutitóre, şi tóte formele din afară, numaî ca se pótă înşela pe ómenî.

Acele 60,000 de epistole de mulţămită carî le-a primit Feller din tóte părţile lumiî staŭ la disposiţia unui fie cărnia, in original şi póte se intrebe ca să se convingă că ace 60,000 de ómeni indemnaţi de simţul de recunoscinţă aŭ scris acele frumóse epistole.

Important!

Se recomandă in atenţiunea On. public cetitor ca se facă comandele pentru **Elsa-Fluidul lui Feller** de bună vreme şi să nu aştepte până la momentul ultim. — Să scie că Feller primesce comandele cu miile, aşa că pacientul trebue se aştepte binişor in multe rinduri. — Dar fiind că e mai bine dacă omul are mai de vreme Elsa-Fluid — se recomandă ca să se *comande inainte aşa ca fie care se aibă acasă in deposit.*

Adevěratul Elsa-Fluid alui Feller

(Fluidul de esenţă de plânte cu miros plăcut alui Feller), provĕdut cu marca „Elsa," pe ori ce sticlă şi pe ori ce instrucţie trebue să fie marca alăturata cu numele „Elsa" şi subscrierea „Feller." In timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte s'aŭ pus in circulaţie din partea unor speculanţi fără consciinţă diferite imitaţiuni sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid Salvator-fluid, Horgony-fluid** etc. Să ne ferim de ast fel de imitaţiuni pentru că numaî cel provĕdut cu marca „Feller" este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o şi aprobat-o.** La esposiţiile din Berlin, Roma, Londra, Paris şi Nizza **Fluidul-Elsa** alui **Feller** a fost premiat cu medalie de aur. mai pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roşie din Spania.

Se spedéză cu rambursă orî trimiţînd banii inainte dimpreună cu instrucţia, spesele de postă şi ladă:

12	sticle	saŭ 6	st. duple	5.—	cor.
24	„	„ 12	„ „	8.60	„
36	„	„ 18	„ „	12.40	„
48	„	„ 24	„ „	16.—	„
60	„	„ 30	„ „	20.—	„

Mai puţin de 12 sticle nu se spedéză

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Numaî Elsa-Fluidul luî **Feller e bun.** Econsult să se comande recomandat.

La *Elsa-Fluidal* se recomândă, ca cel mai bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller.** Cu totul nestricacióse. Efect sigur şi iute. Nu produce durerî, face poftă de mâncare. ajută misturea, curaţesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucţiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscinţă.

Adevĕ atul prav de insecte alui **Feller** cu marca „Elsa." Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine, grajdiuri vii, cum is d e muscele, purecii, molile, păduchii, ştelniţele, furnicele etc.

Prin folcsirea acestui prav să oriuţă fórte mult şi fiind efectul luî admirabil să recomândă cu tótă căldura. 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu Elsa-Fluid. la din contră singur costă 5 cor. franco,

St. D. FELLER V. JENŐ. farmacist in Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Elsa-Fluid are mare efect la durere de cap, ţiuirea urechilor, la durerî de dinţi şi stomac, la râni cu un cuvint la or ce morb. —
GRORGE KIRÁLY, Szt.-Lőrincz (com. Baranya).

Elsa-Fluidul D-tale e un escelent medicament de casă, care zilnic ajută fórte mult la neorinduielile şi schimbările vieţii.
Med. Dr. JOSIF ESTMEISTER.
medic Wildenau, posta Aspach, Innkreis Tirol.

Deja de mai mulţi ani am o rană in obraz şi cu ochii vedeam tare réŭ şi după ce am folosit Elsa-Fluid m'am vindecat deplin. La mai mulţi le-a folosit contra tusei şi a durerii de dinţi. Fel. (cott Pojon). Ioan Bors.

A apărut.

FLORICELE DE CÂMP

Schiţe uşoare

de Aurel C. Domşa.

Preţul 1 corónă.

Studii şi Biografii

de Dr. Ioan Raţiŭ profesor.

Preţul 2 coróne.

CÂNTECE Poesii lirice

de Emil Sabo profesor.

(29) 23—26 Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

liferanți de curte ces. șireg. pentru materie de mătasă și ornamente sacre.

Viena I. Kohlmarkt 2.
„la porumbul alb".

Recomandă

ornatele sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de es. falóne, diaconale, stiharii, saccos, omofor, epigonation, mitre, mandii plasçanice, baldachine, prapori etc. cum și tote utensiile și vasele sacre de metal ca disc, ciborŭ, cruce, chivot, artoclasie, tricheriŭ și dicheriŭ, cădelnițe candele, sfeșnice, candelabre etc. tóte pregătite solid și cu prețui cel mai ieftin de fabrică.

Catalóge ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllószög (Blas)

(valabil din 1 Maiu 1904).

călră	gara		de la
	Teuș — Tövis		
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
735	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
	Copșa — Kis-Kapus		
104	persóne	persóne	221
216	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	734
1229	accelerat	accelerat	251
403	**Sóvárad**		
248	mixt	mixt	826 650

Mare surprindere!

Aceasta ocasiune nu se mai dă în întreagă viață.

500 bucăți numai fl. 1.95.

Un elegant orologiu anker aurit dimpreună cu un lanț cu garanță de trei ani, **1** cravată modernă de mătasă, **3** batiste, **1** inel pentru domni cu imitație de diamant, **1** țigarettă de spumă, **1** broș elegant pentru dame, **1** elegantă oglindă de toaletă, **1** portmoneu, **1** cuțit, **1** păreche de bumbi de manjete, 3 bumbi pentru piept auriți, **1** album care conține 36 din cele mai frumoase chipuri din lume, **5** obiecte de lux, 20 corespondințe, 40 bucăți diverse obiecte indispensabile pentru casă. Toate la olaltă impreună cu ciasul, care singur e vrednic de această sumă coastă numai **1 fl. 95 cr.** le spedcază la trimiterea banilor înainte ori cu rambursă prin casa de esport viencză **P. Lust, Krakau, Nr. 246.**

50 1—1

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézá pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și ori-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatuluĭ mare e cor. 6.—

e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatuluĭ mic e cor. 4.—

e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3

16 (14—52)

Gratuit:

o cumpănă de casă și o mașină de fiert.

Din causa imbulzelel prea marĭ a marfel trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

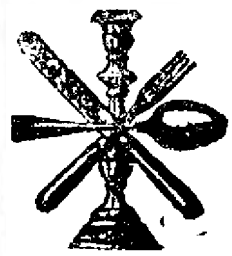

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** și pe lângă garanță

o cumpănă de casă de o putere de 12½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și din-lăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediționea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 1½ chilo (vre-o 50 **bucățI**), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banii să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,

Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare in fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot cè privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in **Blaş.**

Anul XIV. Blaş 9 Iuliu 1904. Numĕrul 28.

Cătră P. T. Abonenţi.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenţi, să binevoiască a-şi reînoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

Reforma învăţământului poporal.

(Fine).

Îmi veţi răspunde că toate sunt bune, dar în momentul de faţă nici chiar în casul dacă am voi să întrăm în activitate parlamentară nu avem ocasiunea de a ne arunca în luptele electorale, fiind proximele alegeri generale de abea în anul viitor şi proiectul D-nului Berzevicz va fi de mult votat de legislativă şi sancţionat proiect, din partea coroanei.

Aceasta temere încă nu are nici o basă reală, fiind că sunt o mulţime de cestiuni de o urgenţă deosebită, adevarate necesităţi de stat, cari trebuesc resolvate înainte de a putea ajunge proiectul Berzevicy pe masa dietei. Rândul cronologic, în care toate aceste cestiuni vor fi de resolvat va fi cam următorul:

În prima linie va fi de votat o nouă indemnizare pe 3—4 luni, ar fi apoi de votat budgetele pentru anii 1903 şi 1904, ar fi apoi de votat budgetul şi contingentul de recruţi pe anul 1905, dacă nu vrea D-nul Tisza, ca cu ocasiunea proiectelor despre reforma financiară, cari sunt strins legate de olaltă, şi cari întru o măsură nu prea obicinuită vor deslănţui din nou toate patimile politice, să ajungă iarăşi în stare de „ex lex.“ De odată cu proiectele mai sus amintite în vederea proximelor alegeri generale vor fi a să trece prin dietă şi câteva proiecte de legi, cari vor avea de obiect aşa numita salute publice, cum ar fi bunăoară proiectele de lege despre ameliorarea lefelor funcţionarilor de tren şi a funcţionarilor administrativi etc.

Resolvarea tuturor acestor proiecte de lege va da legislaţiunei atâta de lucru, în cât luând în considerare împrejurarea, că proiectul Berzeviczy astăzi să află de abea în stadiul de anchetă, este eschisă posibilitatea ca acesta să fie depus la biroul camerei înainte pe încheerea ultimei sesiuni a actualului period legislativ; ba e foarte posibil ca până la acest termin proiectul Berzeviczy nu va fi primit nici chiar sancţiunea prealabilă a Coroanei.

E deci după cele espuse evident, că asupra proiectului Berzeviczy, dacă în general va fi supus cândva desbaterei parlamentare, nu va ajunge să hotărască corpul legislativ actual, ci în casul cel mai rău pentru noi, camera deputaţilor, care va fi aleasă în anul viitor.

Resultă din cele premise aceea, că în oara a unsprezecea ni-se dă posibilitatea, ca prin decretarea activităţii parlamentare să creăm condiţiunile necesare pentru combaterea strajnică a acelui proiect şi eventual pentru zădărnicirea lui pe tărâm parlamentar. Şi dacă din premisele date nu suntem în stare a trage această conclusie singură posibilă, atunci am meritat din belşug batjocura, de care voeşte să ne facă părtaşi D-nul Berzeviczy.

Ce priveşte acuma modalităţile decretărei activităţii parlamentare, pe acestea le-am desvoltat atât de pe larg în broşura mea „Pasivitate sau activitate“? (Sibiu 1901 pag. 114—117) în cât mă simt dispensat de a mai reveni încă odată asupra lor; altă întrebare este însă că oare capii organisaţiunei noastre politice, membrii vechiului comitet central, putea-vor fi deşteptaţi din somnul letargic, care îi apasă de zece ani?

După esperienţele, pe cari le-am făcut cu aceşti Domni până în ziua de astăzi este aproape sigur, că nici de astă dată nu vor fi în stare să se avânte la desvoltarea vre unei acţiuni politice mai energice, dar de aceasta puţin are să ne pese. Domnul Berzeviczy cu reformele sale ne-a pus în plăcută posiţiune, că astăzi putem să decidem asupra sorţii noastre şi fără să fim siliţi a ne folosi de organisaţiunea politică de până acuma. Domnul Berzeviczy ne-a arătat calea mântuirii din impasul, în care am ajuns în urma ordinaţiunei Hieronimy.

Guvernul deşi este silit să recunoască pe Dr Vlad de deputat naţional român, cu toate acestea declară că nu permite grupări după naţionalităţi.

Foarte bine! Dar cum stăm cu grupările după confesiuni? Pe acestea guvernul ungar nu le poate nici ignora nici opri, pentru că sunt recunoscute de lege. Avem două mari biserici naţionale autonome cu organisaţiune perfectă, cari să îngrijesc de toate trebuinţele noastre culturale şi morale în mod fără samăn în istoria culturală, modernă a statelor europene. Considerând, că în starea de defensivă politică, în care de 37 ani ne aflăm, luptele politice, cari din când în când ni-se impun din partea guvernanţilor nostri, atacurile cari au trecut până acuma peste noi fără ca să fi schimbat nici cât de puţin harta etnografică a Ungariei, au fost îndreptate în contra limbii şi legii noastre străbune în contra culturei noastre naţionale, luptele deci pe cari avem să le desbatem, au caracter curat confesional respective cultural, considerând mai departe că bisericile noastre naţionale au nu numai datorinţa naţională dar şi dreptul înscris în lege de a veghia asupra cultului şi instrucţiunii publice, întru cât priveşte naţionalitatea română, şi considerând deci că bisericile noastre sunt îndreptăţite a să folosi întru respingerea vre unui atac îndreptat în contra instituţiunilor culturale, cari stau sub scutul lor, de toate armele permise într'un stat constituţional, este evident, că pentru organisarea unei apărări energice şi implacabile faţă de proiectul de reformă Berzeviczy şi faţă de alte proiecte de acest soiu, cari ar urma, nu avem lipsă de comitetul central care a început a avea la noi o valoare mai mult istorică, nu avem lipsă nici de organisaţiunea noastră politică, care a fost odată şi azi nu mai este, ci e de ajuns dacă ne alipim cu toată puterea sufletului de bisericile noastre naţionale, cari după cum ne-am convins sunt pe deplin conştii de datorintele lor culturale-naţionale.

Evenimentele ultimelor zile ne-au convins că azi avem în lupte, care ni-s'a impus preoţii cu crucea în frunte, cum să cuvine unei oşti creştine; acestei conduceri ne supunem necondiţionat şi dacă în momentele de mândrie naţională pe cari le-am trăit în ultimele zile, am regretat ceva a fost că crucea în lupta noastră pentru existenţă nu a fost tot de una la locul ei. Acestui Simbol vizibil al espiraţiunilor noastre culturale naţionale, care în aceste zile de grea încercare ni-s'a arătat pe bolta cerească dinspre Budapesta, trebue să-i urmăm şi îi urmăm bucuros pentru că în acest sămn vom învinge.

Dată fiind premisa, că bisericile noastre întru apărarea comorilor naţionale lor încredinţate au dreptul de a să folosi de toate armele parlamentare permise într'un stat constituţional, este evident, că într'un cas concret dat fie care din bisericile noastre independent, şi amândouă împreună pot să întreprindă toţi paşii necesari pentru discutarea cât mai temeinică a cestiunei care ne preocupă. Avem la ambele confesiuni sinoade şi consistoare mitropolitane, archidiecesane, eparchiale, protopopeşti şi parochiale, în cari avem dreptul de a discuta dacă este consult sau nu, ca întru combaterea proiectului Berzeviczy, care are caracter pur cultural-confesional, să întrăm cu ocasiunea proximelor alegeri parlamentare în

activitate; şi pentru casul dacă acestea discuţiuni nu ne ar mulţumi, sau am voi să-i dăm acţiunei un colorit mai mult politic ca confesional, cine ne poate opri să ţinem adunări electorale confesionale, să conchemăm în fie care electoral la consfătuire pe pe alegătorii gr. cat. sau gr. or. sau dacă în vre un cerc electoral să află şi de unii şi de alţii, pe toţi la o adunare comună?

Şi dacă plebiscitul confesional-naţional provocat în modul acesta, să va esprima pentru activitatea parlamentară, *vom pune sub sămnul crucii candidaţi în toate cercurile electorale locuite de Români* şi putem fi siguri că vom învinge, pentru că de sub farmecul, pe care îl eserciteză crucea asupra sufletului nostru, să devenim ori cât de înaintaţi în cultură nici când nu ne vom putea emancipa. Eu cel puţin sunt pe deplin convins, că nici când nu să va afla între noi român care *să-şi de votul său de alegător în contra crucii.*

Obiecţiunile, cari să pot face faţă de planul de acţiune mai sus desvoltat, cred a le putea resuma în următoarele.

Prima şi după aparenţă cea mai cu pond obiecţiune ar fi aceea, că în casul grupării după confesiuni poporul întreg s'ar desface în 2 mari tabere.

Foarte adevărat, dar eu în aceasta împrejurare *nu văd o datorire ci din contră o ameliorare a situaţiunei noastre politice,* pentru că până în ziua de astăzi suntem împărţiţi nu în doue ci cel puţin în patru tabere, cari ne având nici o conducere comună, lucră fie care cum o taie capul, pe când în casul grupării după confesiuni, înţelepciunea şi apoi autoritatea şi dreptul de dispoziţiune recunoscute prin lege a înalţilor nostri dignitari bisericeşti ne garantează o conducere unitară a ambelor tabere. Am satisface prin sistemul de două tabere şi principiului strategic şi astă în valoare: „Getrent marschieren, vereint schlagen."

A doua obiecţiune nu mai puţin fără temeiu ar fi aceea, că grupându-ne după confesiuni, părăsim vechea noastră organisaţiune naţională şi prin faptul acesta recunoaştem îndreptăţirea punctului de vedere magiar, conform căruia gruparea după naţionalităţi este neadmisibilă. Ce priveşte în prima linie organisaţiunea noastră politică, aceea după părerea mea în cea mai mare parte să ţine de domeniul istoriei, şi puţinul ce a mai rămas de actualitate din ea, nu ajunge nici pe departe pentru ca să satisfacă trebuinţelor noastre politice; nu avem deci nici un motiv ca să o mai susţinem şi pe viitor. Pe de altă parte din împrejurarea că bisericile române într'o cestiune curat culturală respective confesională, într'o cestiune, care să ţine de domeniul lor, organisază o acţiune comună, nu să poate trage conclusiunea. că poporul român ca individualitate etnică a renunţat la dreptul său de existinţă. Şi cine poate opri pe candidaţii de deputaţi designaţi de biserică să păşască înaintea alegătorilor lor cu program naţional cum a făcut-o Dr. Vlad? sau cine îi poate impedeca ca pe deputaţii cari vor fi aleşi în parlament, de a înfiinţa acolo un grup parlamentar naţional român? În fine după ce prin us parlamentar va fi recunoscut dreptul popoarelor din Ungaria de a să grupa după naţionalitate, cine poate oare împedeca poporul român de aşi da apoi o organisaţiune nouă, mai corăspunzătoare stărilor actuale, ca cea veche părăsită.

Obiecţiunile de natură principală deci cari s'ar putea face faţă de planul de acţiune mai sus desvoltat, nu au nici o basă reală; dar în fine să fie acelea cât de temeinice, calea indicată de mine este, *cel puţin astăzi singură, pe care putem să ajungem la larg din strimtoarea în care ne-a băgat ordonanţa Hieronimy.*

Şi dacă să va primi din partea confesiunilor noastre sunt sigur, că dacă nu ne va succede să împedecăm reforma Berzeviczy, cel puţin am ajuns la atâta că *am făcut ordonanţa Hieronimy odată pentru tot de una inofensivă,* ceea ce în situaţiunea noastră precară de astăzi ar însemna un succes strălucit.

În tot casul trebue însă să purtăm cont de posibilitatea, că chiar desvoltând cea mai energică acţiune parlamentară, nu ne va succede să zădărnicim reforma Berzeviczy, şi pentru aceea trebue să ne ocupăm şi cu întrebarea, că ce avem să facem cu şcoalele noastre poporale în casul dacă des amintită reforma de învăţământ ar ajunge la valoare de lege?

Pentru ca să putem da un respuns corect la această a doua întrebare, trebue să fim mai înainte în curat cu următoarele 2 cestiuni:

1. Cari sunt împrejurările de influinţă decizătoare asupra formării şi desvoltării politicei magiare de învătământ?

2. Ce ţintă urmărim noi cu şcoalele noastre confesionale susţinute esclusiv din mijloace proprii şi ce rol joacă aceste instituţiuni între armele, cari ne stau la dispoziţiune întru apărareă existenţei noastre etnice?

Ce priveşte prima dintre cestiunile sulevate, am accentuat deja mai sus, că unul dintre principiile fundamentale de cari să călăuzesc guvernanţii nostri în privinţa politicei de învăţământ, este magiarisarea în măsură cât mai mare a instrucţiunei publice în şcoalele susţinute de confesiuni. Această tendinţă de obşte cunoscută ne impune întrebarea, că dacă guvernanţii nostri voesc cu ori ce preţ să magiariseze cu desăvârşire instrucţiunea publică din ţară, de ce nu statifică cu o singură lovitură toate şcoalele confesionale de pe teritorul statului ungar, căci cu suma de agităţii şi sguduiri, cari vor fi causate de reforma de învăţământ proiectată ar putea Dl Berzeviczy statifica toate şcoalele poporale confesionale cu preparandii cu tot; şi de faptă proiectul Berzeviczi, dacă va ajunge cândva la valoarea de lege nu însamnă nici mai mult nici mai puţin ca statificarea ocultă, statificarea pe spesele noastre a instrucţiunei poporale.

Dacă guvernul ungar, care de câte ori a fost vorba de interesele rassei magiare a păşit în contra noastră în modul cel mai necruţător şi mai fără scrupul, astăzi ne asigură, că prin reforma din cestiune nu voeşte să violeze „dreptul" (?) confesiunilor de aşi susţinea institutele lor culturale pe banii lor proprii, această — să-i zicem — loialitate nu isvoreşte din simţul de dreptate şi echitate nici din respectul faţă de legile cari deşi sunt şi astăzi în vigoare, timp de treizeci şi şepte de ani au fost neeontenit călcate în picioare, ci motivele faptelor avem să le căutăm într'altă parte.

Din discuţiunile parlamentare urmate de un lung şir de ani pe tema instrucţiunii publice, din declaraţiile foştilor ministrii de instrucţiune publică, din svârcolirile presei magiare şi nu în ultima linie din cele ce s'au petrecut la prima anchetă convocată de Dl Berzeviczy reese până la evidenţă că guvernul nu pentru aceea nu statifică şcolile poporale şi preparandiile confesionale, fiind că s'ar simţi obligat a respecta puţinele noastre drepturi confesionale şi naţionale garantate prin autonomiile bisericeşti şi prin legea de naţionalităţi, ci pentru aceea fiind că guvernului din două cause de foarte grea cumpănă îi este absolut imposibil a statifica instituţiunile culturale confesionale.

Prima şi cea mai gravă causă este aceea, guvernul ungar pentru scopuri culturale nu are bani nici chiar atunci, când cu acelea s'ar putea promova în măsură considerabilă asimilarea popoarelor nemagiare din ţară. Şi dacă guvernul azi nu are bani pentru statificarea şcoalelor confesionale pe viitor va avea şi mai puţini, pentru că esigenţele statului cresc din an în an în măsură înspăimântătoare, (numai budgetul ministrului de resboi s'a sporit începând cu anul curent cu 85 milioane anual) iar starea financiară a ţărei devine pe zi ce merge mai precara, şi a ajuns deja la acel stadiu, că dacă guvernanţii nostrii nu s'ar bucura în măsură deosebită de bunăvoinţa semitismului internaţional, ar sta înaintea bancrutei de stat, care şi de altfel va urma în momentul nu prea depărtat, în care rassa semită nu va mai avea nimica de câştigat în Ungaria. Aceasta este causa pentru care Dnul Berzeviczy, şi în urmele acestuia Dl Tisza declară în anchete şi în parlament cu hipocrisie deamnă de admirat, că ei nu vor să atingă „drepturile" (?) confesiunilor de a susţinea din propriile lor mijloace institute de instrucţiune. E chestia că strugurii sunt prea acri!

Dar să dispună guvernul de bani cât de mulţi, ori ce incercare de statificare a şcoalelor confesionale s'ar zădărnici din causa, că guvernanţii nostri nu dispun astăzi şi nu vor dispune nici când de atâtea puteri didactice, câte să recer pentru toate institutele culturale susţinute astăzi esclusiv de naţionalităţi respective confesiuni.

Statificării învăţământului poporal îi stă deci în cale impotenţa materială şi intelectuală a rasei magiare şi aceasta formează călcâiul lui Achille a politicei de învăţământ urmată de toate guvernele, cari s'au succedat de la 1867 până în ziua de astăzi.

Ajunşi odată la cunoştinţa acestui adevăr, este evident că nu noi avem să ne temem de statificarea institutelor noastre culturale, ci guvernul trebue să fie necontenit cu frica în sân, că într'o bună dimineaţă furându-ni-se de şicanele şi vexările la cari şi până în ziua de astăzi am fost în de-ajuns espuşi din partea organelor administrative, vom închide toate şcoalele noastre poporale şi toate preparandiile notificând guvernului, că după ce institutele noastre de învăţământ, din punct de vedere al creşterei naţionale şi-au perdut pentru noi toată valoarea, nu ne mai simţim îndemnaţi a suporta şi mai pe departe sarcina atât de grea a instrucţiunei poporale, care în fine numai şi numai pe stat îl priveşte; şi atunci guvernul ar fi silit să se îngrijască

de instrucţiunea publică a celor 3 milioane şi mai bine de Români, cari locuesc astăzi pe teritorul Ungariei, şi cari până în ziua de astăzi din banii lor proprii au primit instrucţiunea elementară.

Dreptul de a purta sarcini îl are şi măgarul; noi însă trebue să le dovedim guvernanţilor nostri, că nu suntem măgari; trebue să-i facem să înţeleagă că ori ce sarcină adevărată, care s'ar încerca a ni-se impune fie în modul cel mai afabil, o aruncăm pe spatele aceluia care a făcut încercarea.

Pentru că guvernul să nu fie nici cât de puţin în îndoială, că ce vom face pentru casul, dacă proiectul Berzeviczy ar ajunge la valoare de lege sunt deci de părere, ca ambele noastre episcopate, mai bine împreună dar şi fie care pentru sine, să redacteze şi să înainteze guvernului un memorand, în care să se declare categoric, că pentru casul, dacă numitul proiect ar ajunge la valoare de lege fără ca să sufere modificări esenţiale în ce priveste instrucţiunea limbii magiare şi a dreptului de controlă şi ingerinţă a guvernului, atunci ambele confesiuni române sunt decise să închidă toate şcoalele poporale până acuma de ele susţinute şi în consecinţă şi preparandiile, ne mai fiind lipsă de ele.

De preparandii puţin i-ar păsa Domnului Berzeviczy, pentru că dorinţa tăinuită a lui şi a politicianilor magiari de talia lui este tocmai ca să se statifice toate preparandiile şi din acestea apoi să se recruteze învăţătorii pentru şcoalele confesionale. D-nul Berzeviczy împreună cu alţi mulţi politicani magiari crede anume, că dacă va sili pe preparanzi să stea 3 ani în preparandie de stat aceştia în măsură atât de mare vor fi străbătuţi de spiritul naţional magiar şi de farmecul culturei magiare în cât în şcoalele poporale confesionale vor fi apostoli înflăcăraţi ai „ideii," ceea ce nu este aşa, pentru că esperinţa ne învaţă, că tinerii eşiţi din şcoalele confesionale române sunt faţă de magiari cu mult mai concilianţi, ca cei eşiţi din şcoale de stat sau şcoale confesionale magiare. Dar în fine aceasta e treaba D-lui Berzeviczy.

O să-l pună însă pe Măria Sa în mare măsură pe gânduri ameninţarea cu închiderea a 4000 şcoli poporale, o ameninţare, care realisată fiind ar însemna pentru guvern o catastroafă culturală ne mai pomenită în viaţa modernă a statelor europene. Închiderea scoalelor noastre poporale ar însemna sistarea totală şi pe un şir mai lung de ani a învăţământului poporal într'o mare parte a Ungariei, pentru că ani vor trece până când va isbuti guvernul a ridica 4000 şcoli comunale sau de stat şi până când va avea la dispoziţiune atâtea puteri didactice câte sunt de lipsă pentru aceste instituţiuni.

Părerea mea este că singura punere în vedere a închiderii scoalelor noastre, este de ajuns se decidă pe Dl Berzeviczy, dacă nu la retragerea proiectului, cel puţin la o modificare esenţială a dispoziţiunilor pentru noi gravaminoase; o urmare firéscă al unui ast fel de succes ar fi că de 37 ani pentru prima oară ar începe a înţelege guvernanţii nostri, ca în cestiuni, cari se referă la viaţa noastră culturală naţională nu mai pot dispune după bunul lor plac de nobis sine nobis.

Pentru căsul dacă nici prin aceasta nu ne-ar succede a zădărnici reforma Berzeviczy, nu ne rămâne ca ultima ratio alt ceva de cât închiderea tuturor scoalelor poporale confesionale. Aceasta este nu numai un postulat al demnităţii naţionale, dar ni-se impune şi din puncte de vedere politice şi naţional-economice.

Din punctul de vedere al demnităţii naţionale trebue să facem acest pas pentru aceea, fiind că ar însemna lasitate şi ar fi o rusine pe capul nostru, dacă prin susţinerea şi mai departe a scoalelor poporale, am da mână de ajutor guvernanţilor nostri pentru maghiarisarea totală a instrucţiunii poporale, un scop, pe care guvernul magiar, după cum mai sus am arătat, fără concursul nostru nu-l poate ajunge nici când sau în casul cel mai bun după un lung şir de ani, fiind resultatele, cari se vor dobândi pe acest teren chiar şi atunci de natură cel puţin problematică.

Cu toate că postulatul demnităţii naţionale este pe partea mea, simt că maioritatea conservativă a poporului român va fi contra propunerii mele, ceea ce psichologiceşte foarte natural este. Dacă ne uităm la măreaţa clădire de instrucţiune poporală, pe care esclusiv din propriile noastre puteri am ridicat-o într'un spaţ de timp, care în viaţa popoarelor înseamnă o clipă, dacă ne gândim la aceea, că fie care piatră, fie care cărămidă, bârnă sau bucată de lemn, care face parte din aceasta zidire este sfinţită cu sudoarea sacră a dragostei de neam şi biserică, o nemărginită durere trebue să treacă prin sufletul nostru la gândul că azi-mâne această clădire va fi pustie, că nu va mai resuna în ea voacea harnicului dascăl povestind fragedelor odrasle a neamului român despre mărirea trecutului şi speranţele viitorului.

Dar în politică nu se pot admite cestiuni de sentiment. Scârbos de realistică este pentru noi lupta, care ni s'a impus, şi deci reală şi de ori ce sentimentalitate lipsită trebue să fie cugetarea noastră discutând acţiunea, care este de întreprins pentru ca să putem para cât mai bine „lovitura de moarte" care afirmative prin proiectul Berzeviczy s'ar da esistenţei noastre etnice.

In acest mod îmi voiu permite a respunde la întrebarea că ce ţintă urmărim cu scoalele noastre confesionale şi ce rol joacă acestea între armele, cari ne stau la dispoziţiune în lupta pentru esistenţa naţională zilnic impusă din partea guvernanţilor nostri şi de noi nici când provocată.

Articolul de lege XXXVIII din anul 1868 a proclamat ca o cucerire a resoluţiunilor premergătoare principiul obligativităţii dar şi a libertăţii învăţământului. Ca eflux al ideii libertăţii învăţământului şi deci nu ca o concesiune făcută în favorul diferitelor naţionalităţi şi confesiuni cari locuesc această ţară s'a decretat, că fie care confesiune este îndreptăţită să susţină din propriile sale mijloace scoli confesionale cari se stea sub jurisdicţiunea hierarchică a confesiunei respective. Ne-am folosit de acest favor în abundanţă, dar am făcut aceasta numai şi numai din motivul, fiind că am voit să descoperim sufletelor setoase isvoare curate de cultură naţională. Întru ajungerea scopului acestuia am adus jertfe materiale atât de mari, în cât nu stau nici într'un raport cu starea materială în care ne aflăm. Acesta e motivul faptelor şi faptele continuative numai până atunci au un rost, până când esistă motivul originar. Ne-am folosit de un drept fiind că folosirea lui deşi împreunată cu mari sarcini, ne-a asigurat creşterea culturală românească a copiilor nostri: acesta a fost scopul pe care l-am urmărit luând asupra noastră sarcina instrucţiunei poporale. Îndată ce schimbându-se împrejurările, scopul urmărit nu se mai poate ajunge, trebue ca oameni cu raţiune normală să ne lăpădăm şi de sarcinile, pe cari de bună voie le-am luat asupra noastră şi pe cari nu ni-le poate impune nimenea, pentru că susţinerea scoalelor este un drept şi nu o datorinţă cum crede Dl Polonyi.

Şi dacă vom abandona scoalele noastre, o putem face aceasta în deplină convingere, că lupta pentru esistinţa noastră naţională nu se va decide în scoala poporală.

Eu îmi închipuesc poporul român ca o fortăreaţă bine întărită, care este provăzută cu 5 rânduri de fortificaţiuni şi anume:

1. familia,
2. biserica
3. scoalele medii
4. preparandiile
5. scoalele poporale.

Din toate acestea fortificaţinni, celea din linia a cincea şi a patra sunt mai espuse şi mai greu de susţinut şi tocmai pentru aceasta se îndreaptă primele atacuri ale guvernanţilor nostri în contra acestora. Este datorinţa noastră a apăra posiţiunile acestea până la estrem, dar dacă ne-am convins în fine că nu le mai putem susţinea ar fi laşitate să capitulăm, şi aceasta nici nu o vom face, ci ne vom retrage toate forţele şi mijloacele de apărare pfasate în linia a patra şi a cincea în liniile de fortificaţiuni, pe cari le putem susţinea încă, şi cu mijloacele retrase din posiţiunile părăşite, vom întări ultimele linii de apărare în aşa măsură, în cât le vom face invincibile, dacă nu pentru vecie, cel puţin pentru un timp foarte îndepărtat.

Susţinem astăzi din săracia noastră 4000 scoale poporale.

Averea naţională legată prin aceste scoale, face cel puţin zece milioane coroane şi interesele anuale ale acestui capital fac cu 4% socotit patru sute de mii coroane; mijloacele de învaţământ, salariile învăţătorilor etc. ne costă de scoală una cu alta cel puţin patru mii de coroane, deci *pentru 400 scoale **16 milioane coroane pe an;*** cât ne costă preparandiile nu am nici idee, dar cred că nu esagerez dacă evaluez capitalul, care zace în averea imobilă cu 500,000 coroane, deci interesele anuale de 4% cu 20,000 coroane; mijloacele de învăţământ, salariile instructorilor etc. fac pentru preparandii anual cel puţin un milion de coroane. Summa summarum în scopul instrucţiunei poporale avem un capital legat de 10 milioane 5 sute mii coroane şi un *budget **anual de** 17,420,000 scrie şepte spre zece milioane patru sute doue zeci mii de coroane*:

Sume atât de mari în raport cu sărăcia în care se află poporul nostru în cât noi înşine ne minunăm că de unde am fost în stare a le scoate.

Aceste sume de bani devenind în urma închiderei scoalelor poporale libere, le putem întrebuinţa pentru întărirea în măsură mai mare a celor lalte linii de apărare şi mai cu samă a bisericilor.

După abandonarea scoalelor poporale, biserica ca ocrotitoarea familii române va avea să joace în instrucţia poporală un rol cu mult mai însemnat ca până acuma;

biserica va avea să susţină şi să desvoalte conştiinţa naţională în familii, pentru ca aceasta la rândul ei se poată paralisa acţiunea de maghiarisare, care se va desvolta în scoalele poporale comunale şi de stat înfiinţânde.

Această nouă şi grea datorinţă însе o va putea împlini biserica în măsură corespunzătoare numai atunci, când prin o dotare cât mai abundantă a posturilor preoţeşti ne va succede a atrage pe cariera preoţească floarea inteligenţei române.

Prin înbunătăţirea în măsură mai mare a dotaţiunilor preoţeşti am ajunge cu o singură lovitură un întreit scop:

Am ridica nivoul cultural a preoţimii noastre pretinzând de la fie care candidat de preot o cualificaţiune mai înaltă ca până acuma;

am indica în mare măsură nivoul moral, punând preoţimea în posiţiunea materială de a putea renunţa la ajutorul de stat, care până astăxi s'a distribuit unei părţi a preoţimei noastre sub condiţiuni de tot ruşinoase şi umilitoare şi ast fel am emancipa-o de sub influinţa guvernului;

şi în fine eliberând preoţimea de grijile materiale, care o apasă în cea mai mare parte, îi dăm posibilitatea de aş-i punea pune toate puterile sale intelectuale şi fisice în serviciul causei naţionale.

O ast fel de preoţime, dacă poate nu va face minuni, ne va fi în lupta noastră pentru existinţă de un folos înzecit mai mare ca şcoalele poporale până acum susţinute, fără să ne coste mai mult.

Acesta este planul meu de apărare faţă de proiectul Berzeviczy, cu detaiurile esecutării nu m'am ocupat fiind că acestea nu să potrivesc în cadrele asestui articol şi numai atunci ar ajunge la valoare actuală dacă forurile competente confesionale s'ar decide în principiu pentru sistarea învăţământului poporal confesional.

Ştiu că ideile aci depuse vor afla critici destui şi de aceasta îmi pare foarte bine în interesul lămurirei în măsură cât mai mare a situaţiunei în care ne aflăm: îmi permit însă de încheere a da espresiune speranţei, că aceia cari nu vor afla de admisibile propunerile mele din motive principiale, vor presenta în schimb alte planuri concrete mai acceptabile, pentru că numai ast fel este posibilă o discuţiune roditoare şi numai ast fel putem ajunge în oara a douăsprezecea la o hotărâre definitivă salvatoare.

Dr. Eugen de Leméný.

Un smerit memoriu

(Continuare.)

Membrii „Cununii" plătesc şi cotisaţiuni anuale benevole fie care mai puţin 40 fileri şi de aici mai sus. Din aceste cotisaţiuni pe cum din ofertele destinate am procurat până acum un altar nou foarte frumos, cu o frumoasă şi mare icoană a Preacuratei Vergure Maria în preţ de 375 cor. Un rând de vestminte bisericeşti cu 120 cor. Zece luminări aurite în preţ de 100 cor. Un policandru de metal cu 16 lumini în valoare de 100 cor. Doi prapori de mătasă albă cu 170 cor. şi sunt depuşi la institutul de credit şi economii din Săini la Sătmăreane 900 cor. Un credincios a arădicat în faţa bisericei o frumoasă cruce de piatră pentru 300 cor. Afară de aceste s'a ajutat vreo câţiva orfani din sinul bisericei noastre la şcoli şi meserii. Anume Ioan Cosor orfan deplin la şcoala agronomică poporală din Halmi şi fraţii Georgiu şi Petru Mărcuţ orfani de tată s'au aşezat de ucenici în Baiamare la măestrul pantofar Antoniu Abrudan.

S'a desvoltat deci cu ajutoriul şi din graţia Patroanei noastre cereşti viaţa pie creştinească şi naţional bisericească între noi, s'a desvoltat în spirit curat şi lucrativ aşa în cât stând pe aceasta bază nu mă tem să ne învingă răutăţile veacului acestuia. Şi cu o satisfacţiune evangelică pot să susţin şi să afirm. — că aşa este — că între noi spiritul modern destructiv şi cel sănătos socialistic — pe lângă toate încercările lui, la succes n'a putut ajunge. Şi acest resultat între neamuri străine şi cu reavoinţă faţă de tot ce este bisericesc şi românesc. — Ce s'ar putea ajunge, Doamne în comunele noastre curat româneşti unde nu sunt espuşi credincioşii în toate zilele seducerilor şi bârferilor răutăcioase ale vrăşmaşilor vieţii şi progresului nostru cultural bisericesc şi naţional?

Câtă bucurie apoi în inimile membrilor şi a membrelor din „Cununa" că ei pe rând pot să cetească, să funcţioneze aşa zicând în biserică, că învăţătura lor de carte românească are folos practic; şi Doamne! câtă bucurie şi îndestulare în inimile bunilor şi evlavioşilor părinţi că-şi văd fiii şi fetele lor funcţionând în aşa sfântă şi nobilă funcţiune în biserică.

* * *

Anul curinte 1904 de nou este an iubilar pentru întreaga lume catolică, pentru că în anul acesta se întroptește o jumătate de secol de când fericitul şi de români în veci neuitatul mare Pontifice Roman Piu IX. a decretat prin conciliu ecumenic zemislirea, conceperea imaculată, neprihănită a Preacuratei şi pururea fecioarei Maria, Mama lui Dumnezeu, aceasta credinţă veche a tuturor creştinilor — de dogmă.

Pontificele glorios domnitor Piu al X. a şi dispus ca lumea catolică toată să serbeze acest an memorabil cu o specială sărbătoare şi pietate prescriind formele şi cinosurile de observat şi îndemnându-ne cu glas rugător ca să înfiinţăm atari „Cununi," atari societăţi mariane. Să şi pregăteşte toată lumea catolică la splendide manifestaţiuni de sărbătoare, să arangiază pelegrinaje înpunătoare la locul decretării acestei dogme de credinţă — în Roma, capitala lumei creştineşti. Toate ţările toate popoarele catolice, fie care diecesă în frunte cu Apostolii, cu Episcopii lor, să gată aşi lua partea lor cu aceasta ocasiune.

Noi românii după înăscuta noastră credinţă şi pietate către aceasta mamă a îndurărilor am fost pururea cu cea mai mare onoare şi cel mai sfânt devotamânt creştinesc, Mărturie ne sunt mulţimea de biserici, şi mănăstiri arădicate de moşi strămoşii nostri, martor ritul nostru măreţ, familiile şi întreaga noastră fiinţă şi viaţă. Căci unde am avut şi aflat scut şi apărare într'atâtea nevoi şi năcazuri de cât sub îndurarea şi acoperemântul acestei bune şi ajutătoare Mame. Credinţa în fiul Ei, în Dumnezeul nostru şi ocrotirea Ei ne-a mântuit de atâtea primejdii de mai suntem şi azi şi cu o conştiinţă în viitorul nostru.

* * *

(Va urma).

Speratum votum de L. Mocsáry. — Distinsul bărbat magiar şi aderent înflăcărat al independenţei Ungariei scrie în Nrul de ieri al ziarului kossuthist „E—s" un articol mai lung despre chestiunea de naţionalităţi din incidentul desbaterei acestei chestiuni în dietă. Din acest important articol, care merită să fie cunoscut în cercuri cât mai lărgi, estragem următoarele:

„Chestiunea naţionalităţilor, aşa se vede are rol însemnat în desbaterea bugetară şi probabil să va desbate şi mai înfocat la portofoliul cultelor. Merită mult, să ne ocupăm cu pările ministrului president despre acest obiect"...

Tisza zice: „Întreaga noastră politică, întreaga noastră strictеţă, întreaga noastră păşire nu trebue îndreptată contra marelor masse de naţionalităţi, ci contra elementeior agitatorice." Această enunţiaţiune nu-i de cât *desavuarea politicei de magiarisare* generală. Asta e un progres însemnat, căci această *năluca* (magiarisarea) îi duce pe respectivii la cele mai estravagante pretensiuni; dar cu această enunţiaţiune stă în contrast strigător *proiectul învăţământului poporal.*

Acest proiect e hotărât un pas agresiv chiar contra marilor masse ale naţionalităţilor. În el să cuprinde intenţiunea, că voim să *magiarisăm totul.* În el să cuprinde pasul agresiv, ca prin forţarea cunoştinţei esacte a limbei magiare *învăţământul în şcoalele poporale să nu aibă nici un resultat,* să reducem la jumătate îmbogăţirea spirituală, de care în genere să împărtăşeşte poporul sărac în şcoalele poporale, adecă să împedecăm naţionalităţile *în nisuinţa lor pe deplin legitimă şi laudabilă* de a să ridica din starea lor desolată de necultură...

... Legea de naţionalităţi este atât de perforată prin pracsă şi în parte prin legi mai nouă, în cât n'are de cât valoare principială şi istorică

Însuşi ministrul president s'a pus în contrazicere stigătoare cu legea de naţionalităţi, când zice, că „tot ce să face cu mijloacele statului trebue să se facă în interesul culturei magiare." Per quam regulam? Căci doar însuşi zice, că statul magiar trebue *să măsure cu măsuri egale* tuturor fiilor acestei patrii şi deoprotrivă trebue să se îngrijească de cultivarea intereselor materiale şi spirituale ale tuturor cetăţenilor, iar §. 17 al art. de lege XLIV. din 1868 ordonă expressis verbis, că *statul trebue să se îngrijască a se ridica şcoalele superioare cu limba de propunere a naţionalităţilor.* E oare dreptate, corespunde oare „promisiunilor naţionale solemne" ale guvernelor şi literei legii, ca din mijloacele statului, la cari contribue şi naţionalităţile cu bănuţii lor. să nu se dea nimic pentru promovarea intereselor spirituale ale lor? *Ba au fost chiar casuri, când naţionalităţile au fost împedecate. ca din bănuţii lor proprii să-şi ridice şi susţină institute de cultură."*

Şoviniştii de la anchetă şi deputatul Vietorisz au stat pe punctul de vedere al liberalilor din Viena de la 1848, cari ziceau, că voesc *libertatea de presă pentru unii şi censura pentru alţii.* Sper, că cu acest „Extrawurst," cu această politică cu 2 măsuri nu va face probă ministrul president.

REVISTE.

Roma. În enciclica primă Sfinţia Sa a delineat datorinţele episcopilor şi preoţilor. După cum e informat „*Temps*" din Paris, Sfinţia Sa pregăteşte o enciclică nouă, în care va delinea dato-

rinţele laicilor. Aceasta va fi întregirea enciclicei prime.

În săptămâna trecută mult s'au ocupat gazetele cu „Vaticanul şi Quirinalul," şi încearcă să-i împace. Ori ce lucru mic s'ar face în Vatican, în dată îl aduc în legătură cu împăcarea, chiar şi în casul, când acela îl face vre-un cardinal, ca om privat. Aşa au esplicat gazetele rolul lui *Svampa* la Bologna, şi aşa esplică acum visita ce o va face *Respighi* spitalului militar, carea e prima visită, de când Roma e luată din mânila Papei. — Nici vorbă Papa *Piu X* e cel dintâiu, care vrea împăcarea, şi e în stare să şi abzică de unele drepturi, numai cât salvatis salvandis.

Francia. Francesii ca oameni singuratici, în viaţa privată, cum şi în biserică sunt buni catolici, dar în dată ce catolicismul are să se lupte cu politica, liberalii şi francmasonii învinge. Causa abnormalităţii acesteia e, că preoţimea catolică francesă nu ia parte la acţiunile politice, împrejurării acesteia îi a scrie un iesuit frances faptul, că azi e aşa de asuprită biserica în Francia. Preoţimea are să se ocupe cu politica, zice el, căci dacă îşi apără interesele toate castele, toate societăţile, numai biserica să steie cu mânile în sâu. „Sunt unele casuri, în cari e trădător preotul, care nu să ocupă cu politica" sunt vorbele profesorului *Heiner,* cari însă trebue să le recunoască ori cine.

Comisia esmisă pentru preliminarea budgetului a ters din preliminar posiţia ambasadei francese de pe lângă Vatican. După cum spun gazetele, *Combes* nu a raportat învingere prin faptul acesta, ci din contră a căpătat un vot de blam. *Doumer* a cerut în şedinţă informaţii de la Combes, ce au de gând să facă ministrii cu ambasada pe lângă Vatican. Acesta i-a răspuns, că în chestia aceasta consiliul de ministri încă nu s'a înţeles definitiv, dar ambasadorul la nici un cas nu se va mai întoarce în Roma nici când. Fiind interpelat în o altă şedinţă *Rouirer* ministrul de finanţe, el şi-a accentuat dorinţa, să fie susţinută şi mai departe ambasada Vaticană. În treacăt amintim, că aceeaşi dorinţă o are şi *Chaumié* ministrul de culte, şi vre-o alţi 3 ministri. — Văzând comisia nehotărârea guvernului în privinţa aceasta cu 18 voturi contra 5, şi-a esprimat părerea de rău, că guvernul nu şi-a ţinut de datorinţă să înainteze membrii comisiei cu privire la susţinerea ori ştergerea ambasadei Vaticane.

Bavaria. Cetitorii nostri îşi aduc a minte de proiectul contelui *Moy,* care voieşte să lipsească preoţimea de dreptul activ şi pasiv la alegerile de deputati. Numai mai deunăzi i-a ajuns rândul să se pertracteze. Proiectul a fost respins de toţi, şi argumentele reduse la nulla. Baronul *Soden* l'a sdrobit mai tare pe *Moy* arătându-i că poporul nu simpatiseză cu proiectul, şi că prin aceasta, de ar deveni lege, starea bisericei din Bavaria ar fi tot aşa de deamnă de compătimit ca şi starea bisericei din Francia, ceea ce nu doreşte nime. Şi după cum a accentuat *Auer,* dacă e vorba de subtragerea dreptului de alegere, oficialii statului ar trebui să fie cei dintâiu de la cari să se subtragă acest drept.

Elveţia. Senatul cantonului *Bern* a primit cu o majoritate covârşitoare arderea cadavrelor. Lucrul în sine nu e însemnat, ci mai ales scopul ce urmăreşte arderea aceasta merită îngrijirea bisericei, căci prin aceasta ei vreau să sdrobească din oameni credinţa în viaţa din colo de mormânt. Alţii şi cu aceea vreau să propage lucrul acesta, că prin ardere corpul să eliberează de mulţi baccili, cari strică omenimei, şi mai ales acel favor îl are cremaţiunea, că cimiterele nu vor ocupa atâta loc, ca până acum, şi locurile acestea se vor putea folosi de promenade. — D'apoi simţul de pietate?

Resboiul Ruso-Japones. Telegramele sosite de pe câmpul de răsboi nu lămuresc îndeajuns situaţia beligeranţilor. Ruşi vestesc învingeri nouă răportate asupra Japonezilor, din contră din Tokio vin telegrame, cari presîntă situaţia din Mandşuria ca foarte favorabilă Japonesilor. La tot casul, ceva estraordinar s'a întâmplat, căci alt cum veştile nu s'ar lovi aşa în capete. Vestea despre învingerea decisivă a lui Kuropatkin răportată asupra lui Kuroki să pare neadevărată şi prematură. Ba din mersul lucrurilor s'ar părea contrarul adevărat: că Ruşii îs rău strâmtoraţi de Japonezi.

Ploile continue împedecă mult pe ambii beligeranţi. Drumurile îs desfundate şi înaintarea merge anevoie.

Japonezii cu operaţiunile se apropie tot mai tare de Port-Arthur. Pe mare ca şi pe uscat sperează la isbândă. Toate amănuntele venite dovedesc că lupta năvală dinaintea Port-Arthurului s'a terminat cu învingerea desăvârşită a lui Togo. Vasele ruse într'atâta au fost avariate, în cât mai mult timp vor fi incapabile de luptă.

Veştile mai proaspete spun, că trecătorile toate să află în mâna Japonezilor şi că generalul Kuroki înaintează mereu silind pe Ruşi a se retrage din întărituri.

Să vesteşte, că Anglia şi Francia au de gând să intervină pentru pace, ca Rusia să cedeze Port-Arthurul Japoniei, dar vestea nu să pare verosimilă.

CORESPONDINŢE.

SINÓDELE PROTOPOPESCI.

— distr. Buzei. —

10 Iuniu 1904.

Adunarea protopopească a tractului Buzei s'a ţinut în anul acesta în 31 Maiu n. în parochia Chethii.

Adunărei i-a premers cultul divin săvârşit prin preoţii presenţi, la finea căruia preotul Bidiului Elie Gordon, ţinu o conţiune: „Despre răutatea împărecherei (discordiei)."

După finea s. liturgii preotul local On. Elia Blaga, ne întruni la masa sa ospitală şi ne servi dejunul.

Adunarea cu o vorbire escelent stilisată şi bine predată în care cu aparat oratoric — ştientific indigetându-i-se misiunea sublimă, să îndeamnă clerul districtual cu o singură escepţie întreg present a să ridica la culmea chemării sale, îndemnând pe confraţi la muncă rodnică şi perseverantă, a deschis-o şi presidat-o cu tact şi prudinţă administratorul protopopese Petru Cheresteş, care şi-a câştigat deja stima, respectul, şi iubirea clerului districtual.

Urmă apoi constituirea, alegându-se în sensul „regulamentului" un notar adhoc, care-şi ocupă locul.

Se dete apoi cetire scriptei Preaveneratului Consistor, prin care acesta a luat la statul cunoscinţei cele pertractate şi hotărâte în conferinţa de primăvară a anului trecut.

La provocarea Dlui preşedinte, On. Aurel Papiu, preotul Enclului îşi ocupă locul şi îşi cetesce disertaţiunea întitulată: *„O luptă perpetuă,"* carea este ascultată cu atenţiune din partea celor presenţi.

Dintre decisiunile mai de valoare ale conferinţei nu pot a trece cu vederea a nu aminti următoarea:

În legătură cu decisul conferenţiei anului trecut referitor la înfiinţarea de reuniuni de înmormântare preste întreagă diecesa se desbate în pleniul conferinţei un proiect de „Statute a reuniunei de înmormântare a preoţilor gr.-cat. din diecesa Gherlii." Referitor la acest proiect de statute

a) În vederea că idea reuniunilor de înmormântare înfiinţânde în favorul preoţilor diecesani şi cu estinderea asupra unei diecese întregi s'a sulevat şi în archidiecesa de Alba-Iulia şi Făgăraş în sinodul din anul curent;

b) În vederea că starea materială deplorabilă a clerului continuă a dura şi mai departe şi că aşi fel clerul e avisat la propria lui iniţiativă şi potere;

c) În vederea. că conferinţa tractului nostru a decis deja în anul trecut a face paşii în chestia aceasta;

d) În vederea. că Preaveneratul Consistor a luat spre sciinţă acest conclus cu

decisiunea de dto 14 Nov. 1903 Nr. 9968— conferința tractuală decide următoarele:

Proiectul acestu de „statute“ se primește unăhim și se decide a se susterne Escelenției Sale Dlui Episcop și Prenaveneratului Consistor diecesan, cu rugarea umilită, să binevoiască a-l supune studiului necesar a-i face observările și întregirile necesare și a dispune prea grațios a se lua în gremiu inițiativă în scopul înființării reuniunii. sau a permite prea grațios ca sub presidiul unuia dintre venerații membri ai Consistoriului să se înființeze pe cale și la inițiativă privată.

Cu privire la ritula de ajutor și contribuirile statutare (§. 11 și § 15 din statute) se face propunerea ca contribuirile membrilor din reuniune să fie de doue feluri:

a) taxă permanentă anuală 4 coroane de persoană;

b) iară taxa după fiecare mort să fie numai 1 cor.

c) ajutorul bănesc să înceapă la 300 coroane până la 500 coroane și să se îmbunătățească în proporția fondurilor ce va avea reuniunea din an în an.

d) ajutorul estraordinar al văduvelor ca escomtentare a venitelor anului de văduvie cel puțin 300 coroane în condițiile statutare și îmbunătățire după împrejurările date.

Dacă interesele fondului reuniunei ar crește, atunci jumătatea intereselor capitalisându-se, iară cea alaltă jumătate s'ar împărți ca ajutor la orfanii preoților, aceasta reuniune ar avea — dacă s'ar înființa — o importanță financială și morală pentru cler și diecesă de prima ordine.

S'au luat și alte decisiuni de importanță administrativă mai secundară, așa s'a decis la propunerea presidiului a se procura pe sama bibliotecei. tractuale opul de mare valoare literară: „Enciclopedia română.“

Am publicat în raport, Prea Onorate Dle redactor, decisiunea referitoare la înființarea unei reuniuni de înmormântare diecesane, pertractată cu atâta zel de preoțimea districtului nostru protopopesc ca așa această ideie atât de salutară să fie îmbrățișată cu căldură de întreagă preoțimea noastră gr.-cat. făcându-se așt fel o instituțiune salutară prin realisarea unei reuniuni de înmormântare pentru preoțimea din întreagă archidiecesa de Alba-Iulia și Făgăraș

La conferența noastră am avut onoare a saluta ca participanți: pe distinsul nostru advocat român Dr. Gavril Tripon din Bistrița, pe renumitul medic Dr. Iulian Chitul din Betlean și pe talentatul medicinist Tit Chitul. Însemn la acest loc că Spectatul Domn Dr. Tripon nu cruță timp și osteneală ci unde e vorba de binele bisericei iea parte la adunările preoțesci si cred că nu voiu greși dacă voiu zice că. dacă numai o parte din advocați s'ar îngriji de afacerile bisericești ca Spectat D-Sa am sta cu mult mai bine. Reprivind asupra activității conferenței noastre me nutresce speranța, că actualului administrator protopopesc Prea On. Petru Cherestes, care într'adevăr întrunesce toate calitățile trebuincioase unui „șef“ tractual bun și destoinic, în armonie perfectă și conțelegere frățească cu clerul districtual, îi va succede a aduce districtul nostru protopopesc la o adevărată stare de înflorire.

Ca loc al conferenței viitoare de primăvară s'a statorit parochia Lac.

După adunare, carea într'adevăr a fost cam ostenitoare, ne-am întrunit la masa ospitală și bine adjustată a simpaticului nostru confrate Elia Blaga. unde nu au lipsit nici toastele.

Între multe. altele Dl Dr. Tripon ne-a atras atențiunea aducând cu cunoscutu-i talent oratoric ca esemplu din s. Scriptură luminarea și întărirea apostolică prin împărtășirea spiritului sfânt, care s'a pogorât preste ei în forma limbilor de foc în cât au devenit cei mai zeloși luptători ai credinței creștinești, urează preoțimei ca întărită prin darul cel dumnezeesc să poată lucra cu succes pentru binele s. biserici și a națiunei.

La oarele 4 p. m. s'a ridicat masa, ducând cu noi suvenirile cele mai plăcute colegiale, liniștiți în conscilință că după puteri fie care am făcut destul datoriței.

Bidiu 10 Iunie n. 1904.

Elia Gordon,
preot. gr.-cat. notar ad hoc.

IMPRESIUNI DIN BEIUȘ.

Căoaș (Selagiu) Iunie.

Ziua de 15 Iunie a. c. va fi zi neuitată — plină de suveniri dulci — de toți aceia, cari au asistat la festivitatea ce a decurs în internatul de copile „Pavelian“ din Beiuș, din incidentul închierei anului scolastic 1903—4. O peană dibace ar trebui la descrierea aceleia festivități, care până la cele mai mănunte împrejurări să enareze pietatea și entusiasmul ce s'au reoglindat pe fețele presenților și bucuria ce a stors lacrimi de recunoștință în ochii publicului present față de fundatorul, patronul și conducătorii aceluia institut. A să vedea și simți cele acolo decurse să pot, dar a-le descrie perfect, nu. Corul vocal a copilelor. musica, predarea rolurilor. toate au fost așa perfecte. în cât publicul present în frunte cu Ilustrissimul Episcop în mai multe rânduri, prin aplause frenetice și-a dat espresiune entusiasmului ce la răpit la auzul celor pertractate.

Și oare s'ar fi putut ca debutantele să nu-și desvoalte tot talentul, toată dibăcia, când înaintea lor a văzut pe Acela, care cu atâta iubire cu atâta gingășie își desfeta inima în ele, au văzut în ochii Lui mărgăritarele scumpe de lacrimi a bucuriei peste succesul ce ele a produs, a putut să audă — la finea festivității — de pe buzele Lui, cuvintele dulci, pline de iubire, de încuragiare și de îndreptare, cari toate le vestea lor, că atâta ardoare înflăcărată locuește în sufletul marelui patron, față de ele și față de institutul care le-au crescut.

Căci era înălțătoriu de inimă, când la finea festivei, arădicându-se Ilustrul episcop, cu ochi scăldați în lacrimi de bucurie, îndreptându-se mai întâiu către copile cu vorbe blânde, și dulci își esprimă îndestularea și dându-le povețe părintești le provoacă să-și inprime în memorie, toate povețele toate admonierile ce le-au auzit din gura superioarelor lor, către cari adresându-se le mulțumește pentru jertfa adusă în creșterea florilor ținere a neamului românesc, și asigurându-le despre bunăvoința sa înaltă le provocă, că să păsască tot înainte pe calea apucată, că așt fel mână în mână cu corpul didactic al școalei să aducă roade îmbelșugate spre promovarea binelui neamului. că infiltrând în inima fragedă a copilelor iubirea de Dumnezeu. de lege. de neam. de patrie și tron, poporul nostru să se înalțe la înflorire. — și își finește vorbirea înflăcărată — a cărei început eu nici pe de parte n'am putut să-l reprodue. — cu urale la adressa Maiestății Sale Francisc Iosif I. ca patron și binevoitor a bisericei și neamului nostru.

În această atmosferă plină de entusiasm, priveam cu drag la icoana ce reprezenta figura impunătoare dar plină de blândețe a marelui fundător Episcopul Pavel atârnată în sala de festivitate, care par'că învia și împreună să bucură cu noi, par'că vedeam cum să însenineză la cuvintele entusiaste a demnului Său urmaș. și cum privește cu ochi binecuvântători asupra marelui lucraș. care cu atâta dibăcie cultiva via prin El sădită și proveduită cu tease.

Este de nedescris. viul interes ce-l poartă marele și demnul episcop Ilustritatea Sa Dr. Demetriu Radu, față de toate instituțiunile culturale a diecesei. dar cu deosebire față de aceasta tânără plantă, înțeleg Internatul de fetițe „Pavelian;“ — și nu e mirare dar când văzând cu toți acest deosebit interes, nu este nici unul din cei chemați la conducerea institutului să nu facă tot posibilul pentru înaintarea aceluia atât în cele educative cât și în cele didactice

E de admirat tactul fin ce caracterisază pe toate conducătoarele internatului. înalta misiune de directoară. cu câtă demnitate o poartă dra Octavia Stotojan, cu câtă iubire gingașă le atrage pe copile la sine, iar la timpul său, cu câtă presență de spirit și auctoritate să impune; profesoarele în frunte cu Reverendissimul Domn V. Stefanică direct. a școalei civile cu câtă blândețe, cu cât tact, pe lângă acea totuși cu energia recerută conduce destinele școalei și aceea o susține la nivoul prescris prin lege și dorit de părinți. — Cu suflet liniștit a putut să enunțe în cuvântarea de închidere, că cu conducerea și progresul școalei toți factorii competenți au fost îndestuliți! Poate fi pentru un corp didactic mai mare laudă ca aceasta?

Și acum se amintesc pe M. O. D. A. Gera directorul internatului. Cum că ce este M. O. D-Sa pentru internat, numai prin cuvintele apostolului se poate esprima „tuturor toate;“ un bărbat neobosit, care cu atâta dibăcie conduce afacerile internatului, în cât stoarce admirare. Nu este nici cea mai ne însămnată causă a internatului, care să nu-l intereseze, copilele îl privesc ca pe un tată, și „Gera bácsi“ face și imposibilul, ca să vază copilele îndestulite și vesele. Pentru dânsul nu este obosală, iar prevenirea lui e proverbială, nu e mirare deci, că toți aceia, cari, au contact cu M. O. D-Sa, rămân încântați. Un om cu adevărat. indispensabil și înlocuiver!

Fericite sunt copilele ce pot ajunge sub conducerea astor fel de persoane, și fericiți suntem și noi părinții, că avem un ast fel de institut, unde fără grige și fără șovăire putem să ne așezăm copilele. Mare trebue să fie răsplata Aceluia, care acest

institut l-a întemeiat, și mare recunoscință trebue să avem Tată de Ceeia ce acest institut nu numai că-l susține și-l patronează, dar din îndemnul nobilului seu suflet voiește ca încă să-l și augmenteze. Binecuvântarea cerului să-l susțină și întărească, pentru de a le putea lucra cele dorite spre binele bisericei, patriei și a neamului nostru!

pp.

Programul serbarei de la Putna.

Comitetul aranjator pentru comemorarea zilei morții voivodului Ștefan-Cel-Mare, a stabilit în ultima ședință următorul program pentru pentru serbarea de la Putna:

Vineri, în 2 (15) Iulie 1904 se va oficia în biserica mănăstirei Privighetoarea.

Sâmbătă, în 3 (16) Iulie dimineața:

1) Utrenia.

2) Liturgia, pontificată de I. P. S. Sa Archiepiscopul și Mitropolitul Dr. Vladimir de Repta cu mare azistență. Cântările liturgice vor fi executate de corul societății filarmonice „Armonia."

3) Predică.

4) Parastas, oficiat de I. P. S. Sa Mitropolitul cu număroasă asistință. Cântările vor fi executate de corul societății „Academia ortodoxă".

5) Depunerea coroanelor închinate memoriei Voivodului Ștefan-Cel-Mare, din partea diferitelor corporațiuni, societăți etc.

La oarele 12 din zi:

Discursul d-lui profesor universitar Dr. Dimitrie Onciul.

La oarele 2 după amiaz:

Dejun.

La oarele 4 după amiaz:

a) În grădina mănăstirii:

1) Imn, executat de corurile societăților „Armonia" și „Academia Ortodoxă".

2) Bineventarea publicului.

3) Discursurile reprezentanților studențești, cari sunt a se anunța până în 29 Iunie (12 Iulie) 1904 la secretarul comitetului festiv d-l Dr. Ștefan Saghin, profesor universitar, Cernăuți str. Balș No. 15.

4) Imn, executat de către societățile „Armonia" și „Academia ortodoxă".

b) Pe deal:

Discurs istoric pentru popor.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Spect. Domn Ioan Dregan notariu publiic reg. de aici, după ce în mai multe rânduri a sacrificat cu mâna largă sute de coroane la sfânta noastră biserică și la de nou edificatele case protopopesci-parochiale, acum de nou a solvit 120 coroane pentru curățirea internă a sfintei noastre biserici. — Pentru aceasta faptă creștinească, în numele poporului i-se aduce și pe aceasta cale mare mulțămită. — Fericiți, cei ce întrec frumsețea casei tale, Doamne. — Sebeș 24 Iunie 1904. *A. Dobrescu,* protopop-paroch gr.-cat.

Sfințire de biserică. Comitetul Parochial gr.-cat. din Negrilești invită la Sfințirea Bisericei nou edificeate care se va celebra Duminecă în 17 Iulie st. n. Sara la 8 oare va fi petrecere de vară în folosul bisericei.

Catastroafa din Moscva. Mai zilele trecute vechia capitală a Rusiei fu bântuită de o grindină groaznică. Fie care boabă de grindină cântărea 125 grame. Toate vilele din jurul orașului au fost distruse. Fabrica de vagoane Mytisil a fost prefăcută într'o movilă de ruine. Strade întregi sunt dărâmate până în pământ. Mii de cadavre se scot de sub ruine. Pompierii, cari au alergat în ajutor aproape toți au fost uciși de cărămizile aruncate de uragan. Pagubele sunt de mai multe milioane.

Distincțiune. Ziarele de din colo vestesc, că dl *Ioan Cionca,* tatăl pianistei Aurelia Cionca, pentru meritele câștigate ca profesor al prințului Carol și princesa Elisabeta, a fost decorat cu *Coroana României* în gradul de cavaler.

În amintirea lui Anton Pan. Din inițiația dlui Avamescu, secretar general al minist. de culte, se va institui în București un comitet, spre a transforma într'un muzeu casa locuită de Anton Pan. Muzeul acesta va cuprinde tot ce există relativ la poet.

Advocat nou. *Dr. Alesandru Morariu* făcând cu succes strălucit censura de advocat la Tabla reg. din M.-Oșorheiu, și-a deschis cancelaria de advocat în Elisabetopole (Ibașfalău).

Procesul între moștenitorii lui Tache Anastasiu și Academia română. Curtea de apel din Galați a pertractat Vineri procesul dintre moștenitorii lui Tache Anastasiu și Academia română. Curtea a respins apelul lui Alecu Anastasiu și al celorlalți moștenitori și a confirmat sentința tribunalului, prin care Academia română a fost recunoscută ca singura moștenitoare a averei defunctului Tache Anastasiu. Tache Anastasiu, advocat bogat în Tecuciu, a lăsat după sine vre-o șepte milioane și un testament în 2 esemplare, în care a pus Academia română ca moștenitor universal al averii. Peste 5 luni s'a aflat alt testament, care a anulat pe cel dintâiu. Atât tribunalul, cât și Curtea de apel a declarat ca fals testamentul al doilea. Mai rămâne ca Curtea de cassație se aducă sentință în acest mare proces.

Ceartă pentru „Klausenburg." Rectorul universității din Giessen (Germania) a trimis anuarul universității, între altele și universității din Cluș, adresându-l la Klausenburg" (numele german al Clușului). Anuarul i-a fost returnat cu observarea: „Vissza! Zurük! În Ungaria nu există Klausenburg. Numele oficial istoric e Kolozsvár. Poftește și adresază-l la Kolozsvár în Magyarország. Rectorul universității din Cluș. (Sigil)". La aceasra rectorul din Giessen Reinhard Brauns, a răspuns rectorului din Cluș următoarele: „Kolozsvár eu nu cunosc. Acolo nu trimitem anuar."

Vapor cufundat. Nu de mult am dat știrea despre arderea vaporului „Slocum," la New-Jork. Acum vine știrea despre o altă nenorocire pe mare. Vaporul danez „Norge," care ducea emigranții la America, pe la insulele Hebride, s'a ciocnit de o stâncă și s'a cufundat, înecându-se aproape toți călătorii, al căror număr era de 700.

Avis. Având-se în vedere, că numărul participanților la serbarea din Putna promite să fie foarte mare, comitetul aranjator a purtat grije ca oaspeții sosiți la Putna să fie încvartirați în localități corespunzătoare. Spre a înlesni aceasta, comitetul roagă, pe toți p. t. domni și dame, iară mai ales pe aceia, cari voesc să sosească la Putna, deja în preseara serbării, adecă Vineri în 2 (15) Iulie, ca să anunțe aceasta de cu bun timp, cel târziu însă până la 27 Iunie (10 Iulie) a. c. prin carte poștală d-lui Dorimidont Vlad, înv. sup. în Putna, însemnând totodată și numărul persoanelor pentru câte se cere cvartir.

Convocare. Comitetul Despărțământului Solnoc-Dobâca al „Asociațiunei" pentru literatura română și cultura poporului Român invită pe toți membri Despărțământului și sprijinitorii progresului cultural al poporului român la *Adunarea cercuală ordinară,* care se va ține la 24 Iuliu st. n. 1904 în Csáki-Gorbó. Sara după adunare va urma petrecere.

Petreceri. Reuniunea română de cânt și muzică din Lugoș, invită la concertul popular ce-l va da Duminecă în 10 Iulie a. c. sub conducerea Dlui Ioan Vidu, în Grădina otelului „Concordia." După concert urmează petrecere cu dans. Începutul concertului sara la oarele 8½.

— Tinerimea de sub poala Meseșului și jur, invită la petrecerea de vară, care să va aranja la 12 Iuliu a. c. în sărbătoarea S. Apostoli Petru și Pavel în comuna Buciumi (Vármező) sub scut sigur. Începutul la 7½ oare sara.

— Tinerimea din Copand și jur, invită la petrecerea de vară, ce o va aranja în 12 Iuliu st. n. a. a. (S. Petru și Paul) în școala română gr. cat. din Copand. Venitul curat e destinat pentru fondul de edificare a s, biserici din loc.

— Inteligința română din jurul Lechinței-săsăști invită la Petrecerea de vară, care se va aranja Duminecă la 17 Iuliu st. nou 1904 în „Hotelul Opidan" din Lechința-săsască. Venitul curat este destinat în favorul bisericei gr.-cat. din Herina.

— Intiligința română din Riciu și jur invită la Petrecerea de vară ce se va ține cu ocasiunea adunării despărțământului XXIV al asociațiunii pentru literatura și cultura Poporului român la 24 Iulie n. a. c. în localul școalei conf. gr.-cat. din loc. Venitul curat este destinat în favorul școalei gr.-cat.

Oamenii desperați, cari de ani de zile au suferit fără să deie de leacul morbului lor, după ce au folosit Elsa Fluidul s'au vindecat de tot, ceea ce se poate dovedi cu miile de epistole de mulțămită, ce să pot vedea la pregătitoriul acelei medicine. Toată lumea scie că Fluidul Elsa a lui Feller, vindecă iute și sigur, la cele mai multe morburi, ca d. e. *reuma, umflăturile. morburi de splină, junghiuri, ferbințală, sgârciuri. batere de inimă, respirație grea, durere de dinți, mirosul greu din gură, slăbirea de ochi nervositatea, morburi de grumazi, scrofule, răni, înghețare, orbanț etc. etc.* Feller V. Jenő farmacist în Stubica Centrale 82 (com. Zágráb), trimite pentru 5 coroane franco 12 sticle sau 6 sticle mari. Să ne ferim de imitațiuni fără preț, care în timpul mai nou sa pus în circulație sub numele de Fluidul Elsa și Fluidul Gold Elsa.

Necrolog. *Ioan Micu* student în cl. VI a gimn. nostru fiul preotului gr.-or. din Feldioara a repausat în 5 a lunei curente în etate de 18 ani.

Odihnească în pace!

„Caffée Grand" „Caffée Grand"

Augustin Coltor

și-a aranjat în Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **chilii comforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolia Bălgradului.

(Răspuns d-lui T. V. Păcățian).

(Urmare).

După ce am aflat din documente vrednice de toată credința, cari au fost episcopiile catolice latine pe teritoriul locuit de Români în veacul al 13-lea și al 14-lea și chiar și mai înainte, și după ce celelalte episcopii, cari au existat mai târziu pe teritoriul principatelor române, pentru cestiunea, ce ne preocupă, nu au importanță, și pot fi cunoscute din prefața scrierii dlui Jorga, Studii și Documente, I, II, să vedem, cari au fost în timpul acesta episcopiile, sau mitropoliile slavo-bizantine, sau greco-orientale, cum le zicem astăzi.

Domnul Păcățian află pe la sfârșitul veacului al 14-lea o mitropolie românească chiar și în *Transilvania,* că-ci după ce ne spune, că la 1391, când patriarchul constantinopolitan prin o scrisoare a încuviințat înființarea mănăstirii afântului archanghel Mihail din Maramureș, și când, și după părerea d-lui Păcățian, n'au existat Mitropoliți în Ardeal, la pag. 104 continuă ast-fel:

»Și că patriarchul din Constantinopol de fapt s'a și îngrijit, ca biserica greco-orientală din Transilvania și Ungaria să nu rămână multă vreme (de la datul scrisorii) fără mitropolit, e lucru *bine dovedit.* Cam tocmai pe atunci s'au întemeiat din partea patriarchatului Constantinopolitan cele două mitropolii, despre cari George Codinus ne spune, că »posteris temporibus constituti sunt in Ungrovlachia duo metropolitae, quorum alter tenet locum Nicomediensis, et dicitur Exarchus totius Ungariae et Plagenarum. Alter dicitur mitropolita partis Ungrovalachiae, geritque vices Amaseni. Factus est etiam *nostra aetate* metropolitanus Antistes Bidynae, et alius in *Moldavia,* seu Nigra Valachia (Cf Notitia Graec. Episcopatuum a Leone sapiente ad Andronicum Palaeologum, pag. 409).«

»Din faptul, că mitropolitul Damian al Moldovei a luat parte activă la consiliul (sic!) din Florența, ținut la anul 1439, va să zică Mitropolia Moldovei era pusă în ființă pe atunci, se poate conchide, că sub: *etatea noastră* (zilele noastre), Codinus înțelege primele decenii ale secolului XV, pe când sub »posteris temporibus« în vremile mai recente, pot să fie înțeleși anii premergători, unul ori două decenii mai în urmă, va să zică, sfârșitul secolului XIV, ori începutul secolului XV. Nu cu mult deci după editarea din partea patriarchului *Antoniu* a cunoscutei scrisori pe sama egumenului mănăstirei din Maramureș.«

»Și după-ce sub Ungrovlachie erau înțelese toate țările locuite de Români, e lucru *constatat,* că din cele două mitropolii prime, numite din partea lui Codinus ca înființate ceva mai înainte de zilele, în cari el a trăit, una a trebuit să *fie negreșit a Transilvaniei,* care însă *nu a* fost înființată din nou, ci a fost reînființată, a fost pusă din nou în activitate, după ce funcționarea ei fusese întreruptă, *cine scie de când.*«

Domnul Păcățian îi-și razimă apoi la pag. 105 deducțiunile pe auctoritatea d-lui Ioan Ardelean (Istoria dieecesei de Oradeamare), de la care împrumută și textul citat al lui »Codinus.«

Așa dar după părerea d-lui Păcățian, *este bine dovedit,* este *constatat,* că patriarchul Constantinopolei după anul 1391 a înființat două mitropolii, dintre cari una este a *Transilvaniei,* pe care proprie patriarchul numai a reînființat'o.

Această aserțiune și-o întemeiază pe următoarele neadevăruri:

1). Că Codinus ar fi scris cuvintele citate;

2). Că sub Ungro-vlachia sunt de a se înțelege »toate țările locuite de Români«, și prin urmare că dintre cele două mitropolii din Ungro-vlachia, una este a *Transilvaniei.*

3.) Că cele două mitropolii din Ungro-vlachia s'au înființat după anul 1391, când patriarchul ar fi promis Românilor din Maramureș, că le va da iară-și mitropolit (vezi cuvintele d-lui Păcățian de la pag. 103 din cartea d-sale).

4.) Că Mitropolia Moldovei s'ar fi înființat »în primele decenii ale secolului XV.«

Toate aceste patru puncte sunt absolut false, și dacă d-l Păcățian ar fi ținut samă de cercetările, ce le-au făcut istoriografii români după anul 1883, când a apărut cartea d-lui Ardeleanu, ar fi putut cunoasce starea adevărată a lucrului și nu ar fi făcut deducțiuni false din premise false și imputări nemeritate la adressa d-lui Jorga și a mea, cum face la pag. 105.

Cartea »*De officiis et officialibus magnae acclesiae et aulae Constantinopolitanae*« nu este scrisă de *Georgios Kodinos,* ci de Curopalata, și s'a scris în jumătatea a doua a veacului al 14-lea (Krumbacher, Geschichte der bizantinischen Literatur, pag. 424—425.) iar nu în secolul al 15-lea, cum zice d-l Păcățian.

Sub *Ungro-vlachia«* nu sunt de a-se înțelege »toate țările locuite de Români,« ci este de a se înțelege »*Țara-Românească ca principat dependent de Ungaria, în deosebire de altă Vlahie fără asemenea legături cu statul ungar*«, ceea ce a dovedit până la evidență d-l Onciul în scrierea sa »Titlul lui Mircea cel Bătrân« (Convorbiri lit. num. 11 ex 1901 pag. 1013 și urm.), și prin urmare nici una din cele două mitropolii înființate în Ungro-vlachia, nu a putut fi în Transilvania.

Dintre cele două mitropolii din Ungro-Vlachia, una a fost înființată la 1359 și altă la 1370 și prin urmare patriarchul Antonie nu a putut promite Maramureșenilor la 1391 înființarea sau restaurarea unei mitropolii, care era înființată cu zeci de ani mai înainte, nu în Ardeal și Ungaria, ci în Țara-Românească.

Mitropolia Moldovei s'a înființat, nu »în primele decenii ale secolului XV«, ci în 1374.

Toate acestea sunt adevăruri deplin stabilite prin istoriografia română de la 1883 în cóce.

Ce privesce mitropoliile din »Ungro-vlachia« sau »Țara-Românească« (Muntenia), domnul Hasdeu ne spune, că la anul 1359 »se încuviițează de către patriarchul ecumenic Calist I. o mitropolie românească la Curtea de Argeș, numindu-se *primul* titular *lacint Kritopul* cu titlul de: a toată Ungro-vlachia și al Plaiurilor« (Negru-Vodă pag. CCLXXIV). Aserțiunea sa și-o dovedesce d-l Hasdeu în aceea-și carte la pag. CCI. Afară de mitropolia »a toată Ungro-Vlachia și a Plaiurilor« înființată la 1359 sub Alexandru Vodă, domnul Hașdeu, rězimându-se pe documentele de la pag. CCXXXI și urm., constată, că la 1370 »prin înțelegere cu patriarchatul constantinopolitan, *Vladislav-Vodă* înființează o *a doua mitropolie românească, cu reședința în Severin,* anume pe Mitropolitul *Antim,* fratele mitropolitului lacint Kritopul de la Curtea de Argeș« (p. CCLXXVI) îl pune mitropolit la Severin.

Aceste fapte sunt adeverite prin actele patriarchatului constantinopolitan (Miklosich-Müller, Acta Patriarchatus Constantinopolitani I, pag. 383, 385, 386, 532, 535.), cari ne arată mai departe, că Mitropolia *Vidinului* s'a înființat la 1369—1370 (Ibidem I, p. 533, 551.) a *Haliciului* (Galiției) la 1371 (Ibid. pag. 578), a *Moldovei* la 1374, dar despre aceasta se face pomenire în actele patriarchatului numai de la a 1393 încoace (Cf. Onciul l. c. p. 1016).

Mitropolia Severinului a fost de scurtă durată, ceea ce ne spune tot domnul Hasdeu (în l. c. p, CCXXXIII): »Cele două mitropolii ale *Ungro-Vlachiei* au durat numai sub ambii frați Vladislav-Vodă și Radu-Negru, desființându-se apoi cea *oltenească de la Severin* și generalizându-se numai cea din Muntenia, a căreia reședință nu putea să fie airea, de cât la Curtea de Argeș, de vreme ce acolo reședeau de preferință Domnii, începând de la Alexandru-Vodă«.

La toată întâmplarea mitropolia orientală a Severinului nu mai exista pe la anul 1382, când găsim acolo, pe cum am văzut, o episcopie catolică, asemenea de scurtă durată.

În locul mitropoliei românesci a Severinului s'a înființat apoi episcopia »*Noului-Severin*«, sau a »*Râmnicului*«, pe cum ne spune »Pravila« tipărită în Târgoviște la 1652, care referindu-se la întocmirea făcută de Andronic II Paleologul, împĕratul bizantin, zice: »Deacia apoi s'au făcut la *Ungrovlachia, adecă în țara Munteneasca* doi Mitropoliți, însă unul ține locul Anghirei (la început ținea locul Nicomediei, iar de la 1776 încoace al Cesareei Capadociei,) și se chiamă Exarch *a toată Ungurimea și al Plaiulu.* Iar altul se chiamă Mitropolit *laturii Țării Muntenesci spre Severin și locul ținînd al Amasiei.* Acum însă nu se chiamă acela Mitropolit, ce episcop, pentru că sunt doi episcopi subt Mitropolitul țării Muntenesci, adecă Râmnicul și Buzău. Râmnicul mai mare, iar Buzău mai mic. Mitropolitul acesta are Blagoslovenie de chirotonisesce și pe *episcopii țării Ardealului* (vezi, că nu sunt mitropoliți!?) din țara ungurească, așisderea și pe cei de loc ai lui.« Lesviodax în Istoria sa bisericească, de unde am luat pasagiul citat al »Pravilei« (pag. 309.), ne arată apoi la p. 431 catalogul episcopilor »*Râmnicului și Noului Severin,*« dovedind că aceștia au urmat mitropolitului din vechiul Severin.

Cunoascem deci toate episcopiile catolice și *toate* Mitropoliile orientale existente în secolul al 13-lea și al 14-lea pe teritoriul locuit de Românii de din coace de Dunăre.

Cunoascem perfect împrejurările și timpul, în care acelea au fost întemeiate. Nu găsim însă nicăiri Mitropolia Bălgradului, sau a Transilvaniei închipuită de domnul Păcățian, și prin urmare fără nici un temeiu a pus d-sa în gura patriarchului Antonie de la 1391 promisiuni, cari acel patriarch nu le-a rostit, că adecă va da Maramurășenilor o Mitropolie. Și fiind-că d-sa are cutezarea să afirme, că eu numai pentru aceea n'am amintit nimica despre scrisele lui Kodinos, »pentru că aceste afirmări categorise ale unui contimpurau puteau să aibă înfluință împedecătoare asupra nouei teorii«, să-mi permită a-i respinge cu indignațiune astfel de insinuări răutăcioase, asemenea cărora are mai multe, și a-i declara, că nu le primesc de la un om, care nici astăzi nu scie, când s'au înființat mitropoliile din Țările române, punând înființarea lor după 1391 și în primele decenii ale veacului al XV-lea.

Cel ce este orientat cât de puțin în istorie scie, că întemeierea și organizarea ierarchiilor bisericesci urmează de comun numai după ce s'au înființat și orânduit statele, pe a căror teritor se află ele. Astfel am văzut, că pas de pas cu cucerirea ungurească în teritoriul locuit de Români, se înființau și episcopii catolice, nu numai în Ungaria și Ardeal, ci și din colo de munți, în Moldova și Țara-Românească, și că alăturea cu episcopiile catolice nu s'au putut înființa și există episcopii orientale. Îndată ce însă s'au înființat și consolidat statele române și și-au asigurat existința față cu Ungaria, episcopiile catolice înființate de Unguri dispar, ori altele, cari se înființază mai târziu, sunt de o viață foarte scurtă, iar în locul lor se ridică Mitropoliile din Țara-Românească și Moldova. Sub influința și cu ajutoriul acestor Mitropolii și a statelor române, elementul românesc din Ungaria și Ardeal, care a fost găsit de Unguri neorganizat în stat național și prin urmare fără de ierarchie proprie, și a fost împins și strâmtorit spre munți și peste munți și înlocuit cu coloniști maghiari, săcui și germani (sași), încetul pe încetul s'a recules din catastrofa, prin care a trecut, a început a recuceri vetrele, din cari fusese izgonit, și ajutat și de alte împrejurări, cari nu e locul a le expune aci, s'a întărit în bătul tuturor asupririlor, așa de mult, în cât cu timpul a ajuns să aibă episcop tocmai în cetatea, unde ședea și poruncia episcopul transilvan, cel ce odinioară avuse jurisdicțiune și peste Țara-Românească.

Istoria încă și are logica sa și cine scrie trebue să țină samă de ea, că-ci altcum clădesce numai castele în aer.

Domnul Hasdeu descriind starea bisericei orientale din Țara-Românească înainte de înființarea Mitropoliei din 1359 prin Alexandru-Vodă, zice: »Negoțiând cu Papa Clamente VI, Domnul ținea totuși a se afirma ca ortodox. Până atunci Românii nu aveau un vlădică pământean și absolut nici o mănăstire. O fi fost pe alocuri din când în când călugări pribegi din Bulgaria, sau din Sârbia, în realitate însă era un fel de organizare presbiteriană primitivă, fiul popei devenind popă prin moștenire« (Negru-Vodă pag. CCI.) Tabloul acesta în însăturări generale este corespunzător realității. Cetățile [illegible] se făceau preoți prin moștenire, ci prin chirotonire de la episcopii din Bulgaria, iar încât pentru noi și pentru Moldoveni, parte din Bulgaria, parte din Halici, și prin episcopi, cari din când în când se furișau din țările vecine pe teritoriul locuit de Români, cum erau acei »pseudo-episcopi« despre care vorbesce papa Grigorie IX, că petreceau pe la 1234 în episcopia catolică a Cumanilor din Moldova (Hurmuzaki, Doc. I, 132.)

Dacă însă după constatările domnului Hașdeu, care a făcut obiect de studiu special tocmai veacul al 13 și 14-lea, n'am avut nici un episcop pământean, și cu atât mai puțin un Mitropolit în Țara-Românească, unde se succedesară deja mai mulți voevozi români dependenți de regele ungar, cum se poate închipui aceasta pentru Ungaria și Transilvania, unde dominațiunea ungurească cu o mare ierarchie catolică era nemijlocită și foarte puternică?

Dar să lovim cuiul drept în cap! Ne sunt cunoscute actele patriarchiei Constantinopolitane, din cari putem vedé toate mitropoliile aparținătoare acestui patriarchat. Nicăiri însă nu se face nici cea mai mică amintire despre închipuita mitropolie a Bălgradului, sau Transilvaniei, cu toate că, ori cât de modestă să fi fost aceasta mitropolie, și chiar și când din timp în timp s'ar fi întrerupt șirul mitropoliților ei, amintirea ei ar trebui să se facă în actele din cestiune, că-ci chiar și despre mitropoliile și episcopiile apuse se ține evidență la respectivele patriarchate. Avem catalogul, în care se înșiră după demnitatea lor toți mitropoliții și toate mitropoliile grecesci. Cum ar fi putut ei însă tăcé despre închipuita mitropolie a Bălgradului, sau a Transilvaniei, dacă ea ar fi existat vre odată? Si când cineva vede, sau ar trebui să vază acestea, cum mai poate visá despre o mitropolie a Românilor din Ardeal și Ungaria (vezi, Historiae Bizantinae, XI, p. 351.)

Mitropolia Românilor de dincoace de Dunăre, înainte de înființarea Mitropoliei lor din principatele române, era deci din colo de Dunăre la *Ochrida,* ceea-ce recunoasce și Melchisedec în scrierea sa »Biserica românească în luptă cu protestantismul« (Anal. Acad. rom. ser. II, t, XII. pag. 46). De fapt însă Românii din Ungaria și Ardeal în secolul al 13-lea și 14-lea au atârnat în parte și de la Mitropolia *Haliciului* din Galiția până pe la a. 1387.

Să vedem însă, cum s'a putut întâmpla aceasta.

Dr. A. Buneau

(Va urma.)

Ziua Deșteptării

povestire poporală de AUREL FODOR

paroch în Aschileul mare.

(Continuare).

Pentru-că nici nu lasă copiii noștri de la scólă și îi lăsaŭ de capul lor; copiii nevrîstnici, bat ulițele, bătându-și joc de ómeni bătrâni, fumând din câștig nelegiuit [illegible]

îi lăsăm să-și facă jocuri — și îi dedăm la fală mândrie și beție. La biserică nu-i mânaŭ, de merg cum să pórtă acolo — naŭ grije părinții, ca și când nu ar fi. Așt-fel de ómeni nu aŭ altă dorire de cât să se căsătoriască, să-și silésca părinții să pună averea pe ei, ca ei să o póță prăda mai lute; pentru-că în ei nu există alt simț, de cât simțul plăcerilor trupești — a beutorei — și a câștigării de averi ori pe ce cale, — de cinstea, grija părinților vorbă nu, ei numai averea acelora o doresc apoi nu le pasă dacă aceia la bătrânețe rămân în drum.

Aci să naște întrebarea că cine e de vină? Iar ca la întrebarea aceasta înși-vă să aflați răspunsul cuvenit, întreb și eŭ: Cine e de vină dacă cuiva fie pentru-că nu-i bun fundamentul, fie pentru-că sunt răi pereții fie pentru-că nu-i bun acoperișul i-să ruinéză casa? Pe cine învinuiți atunci — nu pe capul zidirei — pe domnul casei?

Acum vă întreb de nou — dacă un om să nimicește să face blăstămat fie pentru-că în casa părintască nu i-s'a pus temel bun fie, că la stricat scóla, — fie că la stricat societatea cine e de vină — nu părinții lui? Eŭ zic că da.

Priviți acum la acest sieriŭ și cercetați pe cei ce îl încunjură — vedem aci un tată care abia își póte purta mânile trămurânde către gură o mamă care abia să trage către mormântul fiului ei rămași în frigul cel înfricoșat a ierneĭ ca de toc fără ajutor, grijitor, bucate și haine — vedem o soție în flórea vieții îmbătrânită sub sarcinile vieții și trei copilași în vrâsta când alții nu cunosc de cât veselia, cu fața pălită de griji și supărare. — Și plânsul ne îneacă.

Plângem, — plângem pentru-că dacă ne aducem aminte că nu de mult ocolul acestor bătrâni plin era de vite pe masă bucate alese își afla locul, patul lor móle și cald era casa lor caldă și curată — și azi, vai azi fără ca ei să prade; n'aŭ cojile uscate cu ce să le móie, de cât în apă, n'aŭ casă săi adăpostéscă, haine să și acopere trupul. — Iar copii să uită numai cum alții să îmbracă, au hrană de ajuns — și lor, vai lor, și pânea le ajunge pe subțire, căci dacă să va găta, cine va aduce alta în loc! — Plângem pentru-că ne vine în minte cu câtă nădejde de fericire a pășit aceasta femeie la căsătorie și cât de amar s'a înșelat în aceea, cât bine a așteptat ea în viață și ce nenorocire a ajuns acest suflet — bun și blând.

Curgând lacrimile nóstre ni să pune întrebarea ce e causa nefericirii atâtor ființe nevinovate — și cercând după răspuns nu căpătaŭ altul, de cât lipsa de îngrijire nebăgareu de samă a părinților de fiul lor. Au pus temelie bună dar' pereții n'aŭ fost de treabă — acoperementul a fost de tot rău. Zidirea s'a a tot slăbit — până când odată — un vânt a ruinat-o — și a lăsat pustii pe cei ce s'aŭ adăpostit sub ea.

Vouă fii mei vi să pare rar acest lucru — vă minunați de el — dar nu aveți la ce pentru-că acésta e numai începutul durerilor.

(Va urma.)

Considerațiuni.

(Continuare.)

Să descrii evoluția acestui curent sănătos învietor, puternic, ar fi să știi istoria românească de din coace de carpați, și în unele perioade și de din colo, să înșiri toate tendințele, încercările, luptele, resultatele, țintele călăuze a poporului cu episcopii în frunte.

Ar trebui să ești din veacul 18 să vii într'al 19 și aci să continui tot pe calea începută până la amănuntele redeșteptării și luptelor din 48.

Vei găsi în toate evenimentele acestea, ori în celea mai însemnate pe episcopi în frunte, răzimați pe sprijinul preoților și mirenilor, de samă, având cu toții aceleași dorințe, ce la avea poporul, deșteptat tot de ei. — Sunt rari revoaltele a căror inițiatori și conducători sunt — în mare parte, preoți, de nu conducători fisici cel puțin morali. Revoluția Românilor din 48 însă a fost în mare parte de așa, și asta ne spune mult, foarte mult: ce rol are la noi preotul. Împrejurările să schimbă cu viața, care ea însași e o continuă schimbare, o continuă luptă. Luptă continuă! Da, o lupta între două ostiri d. e. dacă ține o zi, două, o lună să schimbă: își schimbă ostirile vrăsmașe pozițiile, se încunjură, să alungă, să retrage, schimbă gloanțele, armele, poate și căpitanii. Dacă ar sta în același loc și s'ar folosi de aceleași mijloace de isbândă cu cari au început, lupta n'ar putea să ție mult, ci s'au o parte, sau alta ar trebui să se dee învinsă. De oare ce însă nici unul nici altul dintre dujmani nu vrea s'ajungă subt stăpânirea celuialalt, recurg la mijloacele pomenite mai sus.

Viața e luptă. Un adevăr vechiu ca lumea. Nici nu-l poți spune în formă nouă, ca alte adevăruri. Multora poate le-ar mai plăcea să nu fie luptă, să fie d. e. o continuă tigneală. — mâncări, beuturi tàbac. — alții mai simțilori, ori mai bine, nervoși, mai susceptibili să iritează în potriva acestui fapt: că adecă cine a avut dreptul să ne dee o fire de așa și să ne așeze între așa împrejurări, ca lupta vieții să fie necesară cestia văd mai departe ca cei dintâi, văd că o continuă tigneală — după firea care o avem e imposibilă. Îmi vine aici în minte o poveste din „Sămănătorul". O împărăteasa vestea prin trimiși săi la lume și la țară, că ce minunată e împărăția ei, ce bunătăți are; că toate plăcerile le vor avea cei ce-or merge în domnia ei — nu avea locuitori aceasta împărăție. Și pentru toate bunătățile, noilor locuitori nu li să cerea de cât un singur lucru: să nu lucre nimic. Asta era oprit subt pedeapsă de moarte. Și să înțelege că nu au venit ci au ploaat oamenii. — Dar în curând li s'au urât fără de muncă, au lucrat și într'o desperare și învălmășală generală locuitori să pustiiră în mânia nemiloasei crăcse.

Sunt alții în sfârșit cari și ei văd necesitatea luptei vieții, dar nu să revoaltă, ci întăriți de credința lor, care le spune ce e rostul luptii acestei, să supun.

Și să înțălege că aceștia lucră mai înțelepțește. Căci lupta rămâne, ori cum am judeca noi, și nu pe o zi, pe două, ci pe viața întreagă, și în întregul șir de vieți.

Dar lupta asta a vieții, chiar prin caracterul ei că ține cât și viața, numai atunci poate fi purtată cu înțelepciune, cu cumpănire și cu sorți de isbândă când se folosește de mijloacele celea mai ducătoare la scop, și acestea sunt celea mai acomodate împrejurărilor. Aceasta e natura ori cărei lupte mari: să schimbi poziția, dacă asta nu te mai favorisează, să schimbi armele, dacă nu se pot folosi cu succes, să schimbi conducătorii, înlocuindu-i cu alții mai pricepători, și cari știu mai bine deștepta și nutri curajul ostașilor, vorbindule la inimă.

(Va urma.)

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele lui Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue fețe ale lumiĭ** de Nicu . . . . . —.30

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toți 8 Nrli, lĭ primescu 5·70 cor. în loc 7·98 cor.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Sămănătorul" Nr. 25. cu următorul cuprins: N. Iorga. — Arta lui Ștefan-cel-Mare. G. Vâlsan. — Călugărul (poesie). I. Ciocârlan. — Din munți: La Stână (schiță). Vasile Pop. — Train (schiță din viața cerșetorilor). N. Iorga și I. Sc. — Cronică. Numărul 20 bani.

Cărți ce să pot căpăta în Libraria Seminarială

Florĭcele de câmp, de A. C. Domșa .	1.—
Cântece Șabo	1.—
Studiĭ și Biografiĭ. Dr. I. Rațiŭ .	2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu	2.—
Drumurĭ și orașe Iorga . . .	2·50
Poesiĭ de Alexandri.	3.—
Teatru l. lĭ. Alexandriá 1 .50 .	3.—
Vers și proză Alexandrescu . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoiĭ N. Filimon	1·50
Legende și basme Ispirescu. .	1·50
Povești, I. Creangă	1·50
Vorbe înțelepte A. Popoviciŭ. .	1·50
Vatra Părăsită Slavicĭ . . .	2.—
Din Bătrânĭ	2·50
Visurĭ trecute. Ciura	1.—

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Editor și redactor răspundĕtor:
Aurel C. Domșa.

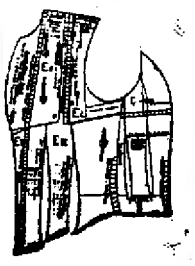
marca fabricel

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îșĭ póte însa-și pregăti cu o ușurință de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. și posede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscință.

Își are patenta și e scutit prin lege în tóte statele culte.

Prețul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (11—52)

La cununie în gura morţii!

Istorie adevĕrată povestită de Ioan Simreich, în Comarom-Tarián (reproducerea oprită).

Era după sĕcerat când într'o Duminecă după amiazĭ cu bĕtrânul învĕţător şedeam sub un arbore, a cărui povestirĭ tot de una le ascultam cu plăcere. Cu ocasiunea acésta ne-a povestit despre amicul sĕu.

Francisc avutul — aşa zice — a fost jude şi om tare plăcut; dintre cele 2 fete ce avea una Maria de 18 anĭ în timpul acesta să gătă să se mărite după fiul avutului negustător de vite Martin.

A zis învĕţătorul mi-e pretin vechiŭ ei să-mĭ fie martor, nime alt ul

A dóua fată bolnăviciósă era o copiliţă de 14 anĭ care deja din copilărie suferea de *reumă*, mânile şi picióre1e eĭ tot de una erau umflate. Afară de acea *durere de cap, batere mare de inimă* şi *ameţeli* o chinuiaŭ încontinuŭ şi fiind că zăcea tot în pat nicĭ apetit nu avea. — Avutul nu a cruţat baniĭ ca să-şĭ însĕnătoşeze fata, durere însĕ că nu aŭ folosit nimic. Înainte de acésta cu 3 anĭ. când fata cea mai mare Maria ar fi trebuit să se mărite, Francisc bogatul nicĭ el nu scie pe cine să aleagă martorĭ de cununie fără ca să supere pe vre unul dintre vecinĭ. pentru că pe avutul toţi îl iubeaŭ.

Atunci l-am venit în minte eŭ şi timpul acela frumos ce l-am petrecut aolaltă în miliţie. Se sfătuia cu muere-sa asupra alegerii martorelui, zise: „învĕţătorul mi amic vechiŭ acesta va fi martorele, nime altul.“ Cugetul acesta numaĭ Dumnezeŭ i-la şoptit.

În fine ziua ospĕţului a sosit. Din întreagă împrejurimea saŭ adunat óspeţiĭ. În biserică preotul a ţinut o vorbire pĕtrunzĕtóre; apoĭ pe lângă musică am plecat către casă. unde apoĭ pe lângă vin. musică şi joc a fost o petrecere bună.

În curând s'a ivit tulburare mare. Franciso avutul ca lovit de fulger a picat la pământ, tot trupul îĭ tremura şi fata îĭ era zdrobită.

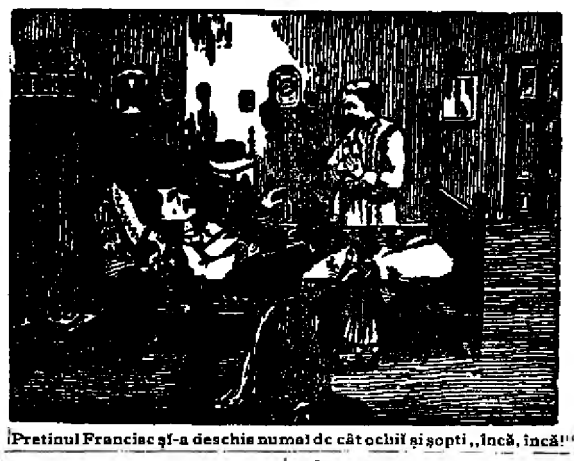

Pretinul Francisc şi-a deschis numaĭ de cât ochiĭ şi şopti „încă, încă!“

Musica a încetat, şi óspeţiĭ înmărmuriţi stăteaŭ în jur. Imediat aŭ deschis fereştile, şi l'aŭ spĕlat cu apă şi oţĕt, dar în zădar. Fe meiele şi fetele între strigăte îşĭ smulgeaŭ pĕrul de desperare, O privelişte înfiorătóre şi eŭ stam neputând ajuta nimic pe neputincios. Numaĭ de cât îmĭ vine o ideie mântuitóre şi zic soţieĭ mele: „Dómne de aşĭ avea la mine numaĭ o sticlă cu *Elsa-Fluid* de alui *Feller*, acea sigur ar ajuta.“ Soţia mea numaĭ de cât a început a căuta prin posunare şi spre norocire a aflat 2 sticle; numaĭ de cât am îngenunchiat lângă Francisc l'am frecat de deasupra inimeĭ. capul şi vre-o câte-va picăturĭ ĭ-am turnat şi în gură Prietinul Francisc şĭ-a deschis numaĭ de cât ochiĭ şi şopti: „încă, încă!“ Iam maĭ dat încă 10 picurĭ, după carĭ s'a simţit şi maĭ bine, aşa că s'a putut scula. Toţi plângeaŭ de bucurie.

Ospĕţul s'a continuat apoĭ în voie bună, şi aŭ beut óspeţiĭ în sănătatea luĭ Feller V. Jenő, care a pregătit Elsa-Fluid. După un ceas stăpânul caseĭ s'a simţit fórte bine. — Toţi óspeţiĭ mĕ întrebaŭ, că de unde mĭ-am câştigat miraculosul *Elsa-Fluid*, la ce le-am povestit apoĭ cum corporalul Hoffer, era aşa de morbos de *stomac, de greaţă, nu avea poftă de mâncare*, şi pe lângă aceea avea *vĕtĕmătură* şi *junghiurĭ*, că i dase drumul de la miliţie. Nicĭ acasă însĕ nu s'a simţit maĭ bine, slăbia pe zi ce mergea, avea colică şi durerĭ prin piept. A folosit o mulţime de spirturĭ. fluide, despre carĭ cetise prin calendare, dar nu ĭ-a folosit nicĭ unul.

A cetit apoĭ odată despre *Elsa-Fluid* şi *Elsa-Pilule*, de Feller şĭ-a şi comandat de la farmacistul Feller V. din Stubica Centrală 82. 12 sticle de *Elsa-Fuid* cu 5 cor. şi 6 scatule de *Elsa-pilule* cu 4 coróne Spesele de postă însuşi farmacistul le-a plătit. Pe zi de 3 orĭ a luat în lapte dulce câte 20 picurĭ şi cu Elsa fluidul curat pe de-afară şĭ-a frecat stomacul, pieptul şi peste tot unde simţia durere; din pilulele Elsa pe zi de 2 orĭ a beut 4 bucăţi şi starea luĭ din zi în zi să îmbunătăţea, acuma însĕ e deplin sănătos, şi orĭ şi cui pentru orĭ ce năcasurĭ numaĭ *Elsa-Fluidul şi pilule Elsa* a luĭ *Feller* le recomăndă. De present în comuna întreagă maĭ toţĭ folosesc Elsa-Fluidul luĭ Feller cu deosebire la arsurĭ. la împunsăturĭ. şi a vĕrsatului şi limbricilor la copiĭ. şi spre viudecarea ochilor slăbiţi.

Un om a fost maĭ orbit şi după ce s'a spĕlat 6 sĕptĕmânĭ cu Elsa-Fluidul luĭ Feller mestecat cu apă, iar şi-a dobândit vederea şi vede ca în tinereţe.

Afară de acea maĭ folosesc Elsa-Fluidul la *scrintiturĭ*, la *durere de piept*, la *scuipare de sânge, răguşală, sgârciurĭ contra asudăriĭ*, ba şi în contră *iritării prea marĭ*. lipsă de sânge, amestecat cu pilule Elsa şi în contra *gălbinăriĭ*.

Şi eŭ însumĭ zise maĭ departe învĕţătoriul numaĭ fluidului Elsa pot mulţumi că mi bine iară, pentru că înainte de amĭ povesti mie amicul Hoffer despre adevĕratul Elsa-Fluid am cugetat că maĭ mult în vecĭ nu voĭ maĭ vedea aşa mi s'aŭ fost slăbit ochiĭ.

Pretinul Francisc numaĭ de cât şĭ-a procurat de la *Feller V. Jenő* apotecariŭ *Stubica, Centrale* Nr. 82 (comit. Zagrab) şi după câteva sĕptĕmânĭ şi fata cea maĭ tineră s'a însĕnătoşat deplin. Acuma în sĕmn de mulţumită cumpĕră pe sĕptĕmână 1 tuţĕt cu 5 cor. pentru sĕracĭ.

Încă şi din óspeţiĭ carĭ aŭ veuit la ospĕţ mulţĭ aŭ procurat Elsa-Fluidul şi pilulele Feller, ajungênd succese bune chiar şi la *scorfulă, influenţă, catar* şi cu deosebire la durere de dinţi.

Acésta este naratiunea învĕţătorului bĕtrân şi pe care cu puţin, maĭ înainte mi-a povestit-o un amic. De sine să înţelege, că şi eŭ am procurat **Elsa-Fluidul luĭ Feller** şi aşa de sĕnătos m'am făcut în cât am scris farmacistuluĭ maĭ multe epistole de mulţămire. Luĭ Andreĭ Sanveber i-a'a însĕnătoşat soţia de durere de cap şi de dinţi. Muierii luĭ Francisc Goldschmith la vindecat durerea de stomac. Andreiŭ Hey îl foloseşte ca medicină generală.

Michail Eichard a avut un prunc care aşa era de debil încât puteaĭ zice că e maĭ mult mort ca viŭ, atunci ĭ-a dat **Elsa-Fluid de a luĭ Feller** în lapte dulce şi acuma aşa e de sĕnătos că toţĭ se miră de el.

Sebestyen Heidinger maĭ a nebunit de durere de dinţi, **Elsa-Fluidul** însă ĭ-a folosit.

Antoniŭ Cálbach şi Bartol Ivan lăuda Elsa-Fluidul în contra dureriĭ de stomach, şi Elisabeta Strŏli numaĭ cu Elsa Fluid s'a vindecat de batere de inimă.

Încă şi ómeniĭ sĕnătoşĭ folosesc Elsa-Fluidul când se spală.

Adevĕratul Elsa-Fluid alui Feller

(Fluidul de esenţă de plânte cu miros plăcut alui Feller), provĕdut cu marca „Elsa,“ pe orĭ ce sticlă şi pe orĭ ce instrucţie trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa“ şi subscrierea „Feller.“ În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte s'aŭ pus în circulaţie din partea unor speculanţi fără consciinţă diferite imitaţiunĭ sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid Salvator-fluid, Horgony-fluid** etc. Să ne ferim de ast fel de imitaţiunĭ pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca „**Feller**“ este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o şi aprobat-o.** La esposiţiile din **Berlin, Roma, Londra, Paris** şi **Nizza Fluidul-Elsa** alui **Feller** a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia cu argint a ordului crucea roşie din Spania.

Se spedézĭ cu rambursă orĭ trimiţênd banĭ înainte dimpreună cu instrucţia, spesele de postă şi ladă:

12 sticle	saŭ 6 st. duple	5.—	cor.
24 „	„ 12 „ „	8.60	„
36 „	„ 18 „ „	12.40	„
48 „	„ 24 „ „	16.—	„
60 „	„ 30 „ „	20.—	„

Maĭ puţin de 12 sticle nu se spedézĭ

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Numaĭ Elsa-Fluidul luĭ **Feller e bun.** Econsult să se comande recomandat.

La *Elsa-Fluidal* se recomăndă, ca cel maĭ bun mijloc laxativ **pilulele Elsa Rebarbara** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur şi iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare. ajută mistuirea, curăţesce stomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucţiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscinţă.

Adevĕratul prav de insecte alui Feller cu marca „Elsa.“ Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine, grajdiurĭ. viĭ, cum îs d. e. muscele, purecii, moliile, păduchii, ştelniţele, furnicele etc.

Prin folosirea acestui prav să cruţă fórte mult şi ĭ-a fiinţă efectul luĭ admirabil să recomándă cu tótă căldura, 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu Elsa-Fluid. la din contră singur costă 5 cor. franco,

St. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica, Centrale 82. cot. Zágráb.

Sum convins că orĭ cine care procuréză Elsa-Fluidul şi va proba în continuŭ îl va avea şi nu se va maĭ lipsi de el şi-mĭ va fi recunoscĕtor. Să ne ferim de imitaţiunĭ şi se procurăm direct din Stubica, adresa să o scriem precis.

Elsa-Fluid are mare efect la durere de cap ţiuirea urechilor, la durerĭ de dinţĭ şi stomac, la rănĭ cu un cuvênt la orĭ ce morb. —

GEORGE KIRÁLY, Szt.-Lörincz (com. Baranya).

Elsa-Fluidul D-tale e un escelent medicament de casă, care zilnic ajută fórte mult la neorînduielile şi schimbările vieţiĭ.

Med. Dr. JOSIF ESTMEISTER,

medic Wildenau, posta Aspach, Innkreis Tirol.

27 (2—2)

(29) 24—26.

Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

literanți de curte ces. șireg. pentru materie de mătasă și ornamente sacre.

Viena I. Kohlmarkt 2.
„la porumbul alb".

Recomandă

ornatele sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de es. falóne, diaconale, stichar.i, saccos, omofor, epigonation, mitre, mandil, plașcanice, baldachine, prapori etc. cum și tote utensiile și vasele sacre de metal, ca disc, ciboriŭ, cruce, chivot, artoclasie, tricheriŭ și dicheriŭ, cădelnițe, candele, sfeșnice, candelabre etc. tóte pregătite solid și cu prețul cel mai ieftin de fabrică.

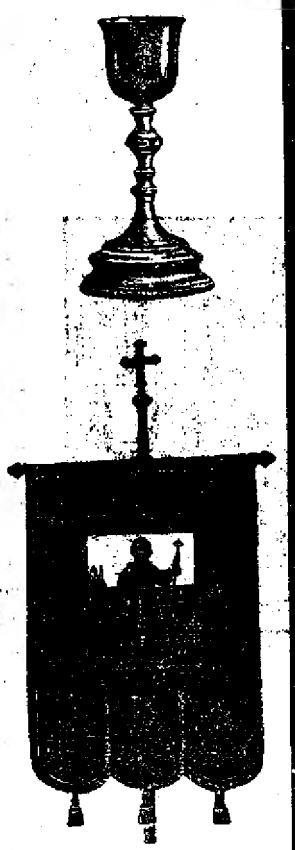

Catalóge ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

Comunicarea trenurilor

prin gara Köküllöszög (Bleș)

(valabil din 1 Maiu 1904).

către	gara	de la
	Teuș—Tövis	
226	persóne — persóne	102
1246	mixt — mixt	215
735	accelerat — accelerat	904
252	accelerat — accelerat	1228
	Copșa—Kis-Kapus	
104	persóne — persóne	221
216	mixt — mixt	1243
905	accelerat — accelerat	734
1239	accelerat — accelerat	251
408	**Sóvárad**	
248	mixt — mixt	826 / 650

Senegin contra tuseĭ, răgușeliĭ, durerii de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, catarulŭi astmeĭ, greutății de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelor, durerilor de cap, dinți și nervĭ, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1.20** și **2** cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mănĭ. Articolĭ **cosmetice**, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru **picatul** și întărirea părulŭi. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în **Békás-Megyer**, 41 Bpest mellett).
12 (1—10)

Cruce saŭ stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézā pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul moŭ aparat.

Prețul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (15—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă și o mașină de fiert.

Din causa imbulzelei prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico**, și anume:

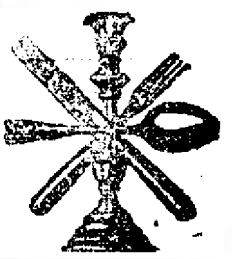

6 linguriță, 6 furculițe, 6 lingurĭ de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminărĭ elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar**, și pe lângă garanță

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spedițiunea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Anul XIV. Blaş 16 Iuliu 1904. Numĕrul 29.

Către P. T. Abonenţi.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenţi, să binevoiască a-şi renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

La groapa lui Stefan cel Mare.

(=) „În ziua de 2 Iulie (v.) 1504 Stefan-Vodă cel Mare se stângea de o moarte blândă la Suceava, în desevârşita pace măreaţă ce se boltia asupra întregei ţări pe stâlpii puternici ai biruinţelor sale.

„Pentru cea din urmă oară porţile cetăţii se deschideau înaintea acelui ce luptase bărbăteşte cea mai grea din luptele sale. Boierii călări, în haine de urşinic şi aur, unii bătrâni ca şi stăpânul adurmit, cei lalţi în toată puterea vârstei şi în avântul încrezător al tinereţelor, încunjurau sicriul înfăşurat în stofe scumpe. Sulitele ostaşilor se ridicau drepte în văzduhul limpede şi zâmbitor al zilei de vară. Alaiul străbătea holdele grele de bogăţie în drumul spre mănăstirea Putnei.

„Din turnul de strajă de-asupra porţii clopotele prindeau a vui cu jale. Soborul întreg al Moldovei, sub mitrele scânteetoare de pietre scumpe, Mitropolitul, episcopul de Roman, episcopul de Rădăuţi, egumenii, cari putuse să se încingă pentru această lungă cale, primiau în cântările iertării de păcate pe stăpânul tuturóra. Vecinica pomenire se cerea pentru acela ce se făcuse vrednic a fi pomenit de neamul său în vecii vecilor. Apoi întunerecul gropniţii umbria tot mai mult faţa poruncitoare, acum înseninată şi pletele albe, rare ale bătrânului. Şi pe când lacrămile brăzdau cele mai aspre obrazuri, minunata lespede de marmoră săpată pecetluia micul mormânt, în care încăpuse totuş rămăşiţele celui Mare."

Ast fel parentează măiestrul Iorga, cea din urmă cale a viteazului Voevod, calea către mormântul lui de la mănăstirea Putnei.

Se împlinesc astăzi patru sute de ani de la această zi şi strănepoţii rĕslăţiţi ai marelui Voevod se adună din cele patru unghiuri ale Românismului, ca să se roage împreună „pentru odihna repausaţilor robilor lui Dumnezeu: Stefan Voevod şi cei împreună luptători pentru biruinţa sfintei cruci şi pentru mărirea neamului nostru"....

Grele şi vitrege erau împrejurările între cari Stefan a urcat tronul unei ţări sguduite până în temelii de lăcomia vecinilor mai puternici şi de nesfârşitele certe interne pentru domnie. Grele şi vitrege erau cu atât mai vârtos, că nici chiar cu domnitorii din Muntenia, fraţii de un sânge, nu se putea înţelege, înzădar încercase de vre-o patru ori să-şi aşeze acolo un domnitor după plac. Acestia numai de cât îi deveniau nerecunoscători, juruind alipire şi supunere Turcilor. Matia de altă parte îi plăcea să-l considere drept vasal de al lui, ear Polonii se folosiau de asemenea de ori ce ocasie să-şi asigure supremaţia asupra-i. Viteazul Voevod întrunea însă toate cerinţele prudenţei pentru a se apără faţă de aceşti duşmani multipli, înfrângând cu eroism pe unul, până ce cu cei alalţi trăia în legaturi prietineşti. Biruieşte pe Matia la Baia, înfrânge oardele lui Suliman-Paşa la Rahova şi Răsboieni, şi îngenunchează craiul leşesc în codrul Cosminului... Legenda ne spune, că Ştefan a înjugat la pluguri pe toţi Leşii căzuţi în mânile lui, şi ară cu ei o mare câmpie, pe care sămănând-o cu ghindă, crescu o pădure de stejari, numită mai târziu „Dumbrava roşie" căci fusese udată cu sânge leşesc.

„Atletul lui Christos" supranumit ast fel Stefan de însuşi Pontificele, reuşeşte singur a se împotrivi oardelor turceşti, acum când Huniade era mort, iar lumea creştină era înmărmurită de groaza acestor păgâni fanatici, şi opintirile lui la „Poarta Creştinătăţii" cum însuşi numia Moldova, au întârziat cu jumătate de veac inevitabila catastrofă de la Mohács.

În decursul domniei lui de patruzeci şi şepte de ani, a avut treizeci şi patru de strălucite biruinţe, din cele treizeci şi şasă de lupte câte a purtat.

După fie care din aceste strălucite biruinţe, Stefan alerga la altarul Domnului îngenunchiând: „Tu ai biruit, Doamne, a ta este isbânda!" Poruncia apoi, ca toată ţara să postească patru zile cu pâne şi sare, resplătia pe cei ce luptaseră vitejeşte, împărţia din trofeele luate de la Turci Pontificelui din Roma. lui Cazimir şi lui Matia.

Numărul mănăstirilor şi bisericilor ridicate de el, ajunge la cifra de patru zeci. „Şi pentru toate aceste — zice cronicarul — şi peste toate aceste din cele patruzeci de locaşuri sfinte — pe care Stefan le-a zidit mulţămită lui Dumnezeu, de câte ori pe vrăjmaşi a împilat — neîncetat şi în toate zilele mireasma rugilor ferbinţi către Dumnezeu pentru pământul ţării Moldovii se ridica. Cât nu numai de isbânzile lui pământul Moldovii suna, ci şi de slujbele ce se făcea în bisericile sale răsuna."

De aceea nu e mirare că nimbul lui de nemurire creşte în proporţia anilor, adăugându-i personalităţii lui istorice aoreola blânda a tradiţiunii: domnitoriul cel atât de temut în răsboaie, cel atât de sever în păzirea legii creştineşti se înduioşează şi-i dărueşte lui Burcel, movila de moşie şi un plug cu patru boi....

Stefan cel Mare, cel Bun şi cel sfânt!

„Îngropat-au pe Stefan-Vodă — scrie Ureche — în mănăstirea Putna cu multă jale şi plângere tutulor locuitorilor ţării, cât plângeau toţi ca după un părinte al lor; că cunoşteau toţi, că s'au scăpat de mult bine şi apărare. Ce după moartea lui, îi ziceau sfântul Stefan Vodă, nu pentru suflet, că este în mâna lui Dumnezeu, că el încă a fost om cu păcate, ci pentru lucrurile sale cele viteşti, carele

nimenea din Domni, nici mai înainte, nici după aceea nu l-au ajuns."

Mircea cel Bătrân, Ştefan cel Mare şi Mihaiu Viteazul sunt cele mai strălucite figuri, cari varsă lumină asupra întunerecului trecutului nostru, în trei veacuri succesive: unul la un veac.

Şi abia după patru veacuri ajung urmaşii să serbeze în mod vrednic amintirea celui mai mare dintre cei mai mari.

Când scriem şirele aceste, clopotele vechei mănăstiri Putna, chiamă la sărbătoare toată suflarea românească, să îngenunchieze la căpătâiul Marelui Voevod. Şi în mijlocul cântărilor sfinte Mitropolitul Vladimir de Repta, va aduce mulţămită Cerului, care cu înţelepciune nemărginită ocârmueşte soartea popoarelor, pentru marile faceri de bine revărsate asupra neamului românesc, implorând iertare străbunilor şi gloriosului lor Stăpân, „iartă-i pe ei de toate greşelele şi-i odihnesce în împărăţia Ta"...

Şi în vreme ce osămintele risipite în ţărână vor rămânea mute, spiritul marelui Voevod va plana de-asupra tuturora şi deasupra neamului întreg ca o binecuvântare dumnezeească, ca un simbol al unităţii noastre etnice de la Nistru pân' la Tisa, de la Mare la Hotin. . . .

În faţa pericului.

Mari şi grele au fost încercările, la cari a fost espus neamul nostru în toate timpurile, şi cu toate acestea mulţămită firei vânjoase a acestuia, vedem că şi astăzi aproape după 2000 ani de când soarta l'a adus pe acestea plaiuri, încă tot stă, se luptă şi se validitează poate mai tare ca ori când altă dată, Providinţa divină nu l'a lăsat să piară, ci în tocmai pe cum poporul jidovesc în pustie a fost condus prin nor de foc, aşa şi poporul românesc, când era să succumbe, îi trimetea Dumnezeu martiri şi conducători, cari să-l povăţuiască şi scoată de la perire.

Năvălit'au peste el hoarde barbare, dar nu l'au nimicit. Acelea au dispărut de mult, însa el a rămas.

Prin legi draconice fost'au adus la stare de ilot: „praeter mercedem laboris sui nihil habet" (Trip. Verb.), cu toate acestea astăzi îl vedem liber şi înflorind pe terenul economic, iar legile nefaste şi contrare firii de mult abrogate.

Legea şi religiunea poporului nostru eran despreţuite şi numai tolerate, iar astăzi se bucură de liberul esercitiu al religiunii.

Drepturile politice, de cari era despoiat cu totul, şi pentru cari s'a luptat cu atâta tărie episcopul de pie memorie I. I. Klein, astăzi sunt în parte câştigate, şi poporul nostru înaintea legii e egal cu alte popoare din patrie.

Limba slavonă, de care răsunau odată bisericele noastre, astăzi e isgonită de pretutindenea şi locul ei îl ocupă dulcea noastră limbă românească.

Esemple de acestea aşi putea aduce cât de multe, însă câte le-am adus sunt de ajuns ca se vedem şi să-ne convingem de încercările prin cari a trecut poporul nostru şi să dăm mulţămită lui Dumnezeu, care cu mână tare şi cu braţ înalt l'a scutit şi apărat de nimicire în mijlocul atâtor restriste şi furtuni.

Astăzi iarăşi este espus poporul nostru la o grea încercare. Ne e ameninţată limba noastră scumpă şi prin ea însaşi naţionalitatea. Mania de a magiarisa tot sufletul viu din aceasta ţară, de care sunt cuprinşi stăpânitorii ei de astăzi, pare a fi ajuns la culme. Neîndestuliţi cu resultatele obţinute până acum în această direcţiune, au pregătit un nou proiect de lege. În urma cărnia, dacă va deveni lege, zilele celor mai multe din şcoalele noastre poporali sunt numărate. Pe de-o parte susţinătorii lor nu vor putea solvi salarul docental prescris prin acela, iar pe de altă parte, vor înceta a mai figura ca şcoli româneşti, căci învăţătorii vor trebui să propună aproape esclusiv în l. magiară ca să poată satisface cerinţelor noului proiect, şi în casul acesta nice nu are sens să jertfim atâta pentru susţinerea lor, când ele îşi pierd direcţiunea firească. Dacă statul urmăresce scop unilateral prin şcoli, atunci le şi susţină dânsul.

În preparandii de asemenea va trebui să se propună în l. magiară, căci învăţătorii numai aşa vor putea depune esamenul în această limbă. Multe pretinde noul proiect, cari pentru noi sunt jicnitoare şi pe cari Mitropoliţii nostri le-au arătat în ancheta ţinută, însă glasul lor a fost, glasul celui ce strigă în pustie. Proiectul are să devină lege.

Pe dreptul deci, inimile noastre se umplu de cea mai mare îngrijire în faţa unui atare atentat. Şi care ar fi românul, credincios bisericii sale, care să nu se revoalte în întreg internul său când vede cele ce se petrec faţă de dânsul?

FEUILLETON.

COMPANISTUL.

Mister Witehall era proprietarul demn de invidiat al primei cancelarii de reclam din Newyork. Era vestit de inventios în lauda diverşilor articlii puşi în comerciu. Reclamele lui se aflau şi pe piscurile celea mai înalte, unde numai turiştii cei mai îndrăsneţi cutează să se suie, dar se aflau şi în adâncurile prăpăstioase ale văilor, unde omul normal ajunge numai cu punerea capului. El arangia cele mai succese focuri bengalice, când trecătorii curioşi cetiau anunţurile: „Păpuci eleganţi, trainici şi ieftini poţi cumpăra la firma Klein, în strada mică Nr. 13." „Coloniale veritabile se află la fraţii Jacksohn". „Pălăriele cele mai moderne sunt la erezii lui Arendt, strada Metropoliei, Nr. 114." Impiegaţii din cancelaria dânsului folosiau cele mai iscusite apucături pentru a lăuda apa de dinţi a firmei Michalsham, ori pomada pentru păr a fraţilor Berger.

Într'o sară Mister Witehall, stătea gândit în chilia sa de lucru bătându-şi capul să afle ceva anunţ extra-ordinar, prin care să facă cunoscut lumei întregi balsamul de întinerire alui G. Gerschel. Lucrul mergea cu anevoiă, căci aripa Musei nu-l atinsese încă. Vremea trecea repede, când aude ceva sgomot suspect în parter

— Ce să fie şi aceasta? îşi zice regele reclamului, doară nu au întrat hoţi în chiliile din jos?

Pune mâna pe revolver, scoboară repede treptele, deschide bolta şi numai de cât observă un individ, care decima de a binele casseta. Hoţul simţându-se la strâmtoare, cearcă cu dibăcie să scape curat, dar Mister Witehall îi ţinteşte revolverul spre piept şi strigă: „Ori stai nemişcat, ori îţi dau glonţ".

Hoţul respunde cu sânge rece: Nu mai încape îndoială, că mai bine stau nemişcat, de cât să mă împuşti. Acest respuns nimerit i-a impus proprietarului şi curios îl apostrofează pe tâlharin.

— Dar bine domnule, cum ai putut întra în boltă şi cum ai fost în stare să-mi deschizi casseta, care e făcută de prima fabrică din Filadelfia?

— Te poţi convinge, că fabricatele din Filadelfia nu plătesc o zală. Cetindu-ţi reclamele mi-am adus cele mai puternice instrumente, când colo zarurile mult lăudate se desfac la prima încercare.

— Să nu crezi aşa ceva. Treaba aceasta ţi-a succes numai dtale, care eşti cel mai iscusit spărgătoriu de casse. Nesmintit furtul acesta ar fi fost viu discutat şi comentat în toate părţile.

— Sigur. Prin urmare dta trebue să-mi mulţămeşti pentru reclama, ce ţi-am făcut'o şi să te areţi recunoscătoriu prin un — honorariu cinstit.

Witehall auzind vorbele hoţului bagă revolverul în busunariu, căci îi venise o ideia, carea avea să facă epocă în istoria reclamului.

— Domnule, dacă dispuni de puţin timp liber, vino la mine în cacelarie, aşi vrea să-ţi comunic ceva interesant.

— În noaptea aceasta sum liber, căci preste programul fixat am trecut deja.

Peste câte-va minute ambii erau în cancelaria din etagiul prim şi comodisând pe nişte scaune foarte practice au început o convorbire minunată.

— Chiar în bună vreme m'ai chemat aci, căci la dreptul vorbind şi mie-mi prinde bine puţin repaus, zice hoţul. În vara trecută a fost esposiţie în San-Francisco, am avut tare mult de lucru şi n'am putut merge la băi. Omul laic nici n'ar crede cu câtă greutate ne câştigăm şi noi pânea de toate zilele.

— Dta, după cum se pare, te ocupi de mult cu meseria aceasta?

— Deja din pruncie am simţit în mine o atragere deosebită spre cariera aceasta. Părinţii s'au trudit mult, să mă abată de la propusul meu, dar înzădar, căci mutatis mutandis le-am argumentat cu vestitul vers alui Ovidius Naso: „Parce pater, nunquam tibi carmina dicam."

— Mă bucur şi mă grăbesc a-ţi face un ofert foarte avantagios. Şti bine, că furturile mai de samă sunt descrise prin jurnale. Numele firmei respective vine în circulaţie, prin urmare furtul îi face reclamă. Ce-ai zice, dacă eu te-aşi angaja, să spargi numai acele prăvălii, cari comandă în cancelaria mea câte un furt inteţionat?

Hoţul a rămas frapat de geniala ideie a proprietarului, care ast fel continuă:

— Agenţii nostri ar face unei ori altei prăvălii propunerea confidenţială, să-şi comande câte un furt în oare anumite, când apoi dacă chiar au voie pot să-şi pună şi păzitor. Bine înţeles aceştia vor trebui legaţi, ceea ce schimbă mult natura lucrului căci furtul simplu trece în răpire. Comanda va costa ceva mai multişor, dar jurnalele vor scrie articoli sesanţionali şi numele

Eu sum de părere că inaușii plăsmuitorii nóului proiect de lege se nimesc de el și cugetă că nu poate avea urmări bune!

Când reformații au avut să contopească biserica noastră în a lor, ni-au tradus cărțile bisericești din slavonește în românește, și prin aceasta în loc să ne contopească, ni-au deșteptat simțul național și au obținut chiar contrariul, căci luminându-ne am îmbrățoșat s. Unire cu biserica Romei și am ajuns la cunoștința originii noastre. — Cine poate prevedea ce urmări poate să aibă și noul proiect de lege față de școli? Că poporul nostru, în urma lui s'ar pierde ca naționalitate, cu greu aș putea crede, căci mi-se pare un lucru paradox și contra firii. — Mai grea de resolvat îmi pare cestiunea, că ce vom face cu scolile și cu învățătorii? Nu-mi impun părerea nimenui, dar eu cuget să păstrăm statusquo, sa continuăm mai departe ca până acum, iar dacă cu forța ni-le vor închide și lua, facă-o. Forței trebue să cedăm.

Noi să ne încredem în Dumnezeu și în geniul bun al poporului nostru, rugând pe Atotputernicul, ca pe cum în trecut nu l'a lăsat să piară așa să nu-l lase nice de astădată. Într'aceea să fim la înălțimea misiunii noastre, și de pe amvon și cu ori ce ocasiune, să nu încetăm a-l îndemna la iubirea de lege, limbă și neam.

Atâta în fața pericolului, ce ne amenință.

Breț 29 Iuniu 1904.

Cel mai mic între frați.

Un smerit memoriu

(Continuare.)

Deci iar un an sublim și iubilar. Ba an iubilar în special și pentru diecesele noastre greco-catolice române de Gherla și Lugoș, iubileu de 50 de ani de la fericita lor înființare. Înalt Preasfinților Voastre bunii și iubiții nostri Archierei și Episcopi ne-ați îndemnat și neîncetat ne îndemnați cu sfatul și fapta ca să comemorăm și acest an atât de scump mai ales pentru noi românii.

După sfatul Înalt Preasfinților Voastre în anul 1900 s'a făcut în multe locuri faptele cele mai mărețe, — dovadă fundațiunile pie și monumentele aridicate.

Anul acesta iubilar despre aniversarea a 50-a de la solemna promulgare a dogmei de credință despre neprihănita concepțiune a Preacuratei Vergure Maria, — anul acesta sfânt ce așteaptă de la noi? și ce vom face noi? ca pururea memorabil să fie înaintea posterității greco-catolice române?...

Trebue să facem ceva, ni să'npune imperios și fără amânare să facem ceva lucru măreț, frumos și de folos. Așteaptă aceasta de la noi Biserica catolică a lui Christos, așteaptă Părintele nostru bun Pontificele Papa Piu al X-lea, așteaptă poporul credincios și așteaptă mai ales Inmaculata Vergura Maria, Mama noastră cerească, care într'atâtea amar de nevoi și năcazuri ne-a scutit ca să remânem și perseverăm tari în credință, ca să fim în viață și cu o nădejde sfântă într'un viitor mai liniștit mai fericit.

Scopul acestui smerit memoriu este în legătură cu așteptările aceste puse în fața noastră.

Cu frică și umilință fiească, cu conștiința curată și liniștită, dar și cu încredere filială m'apropriu de treptele tronurilor archierești ale Înalt Preasfinților Voastre, unde prosternut, cu smerenie îmi ridic glasul rugător și în numele „Cununei" Preafericitei Vergure Maria din parochia gr.-cat. română a Jojibului, ca să fiu gratios și cu bunăvoință ascultat.

Rugăm cu umilință și sfântă nădejde pe Înalt Preasfinților Voastre, darul și podoaba sfintei noastre bisericei gr.-cat. române, ca cu virtutea, înțelepciunea și puterea dată de la Dumnezeu, în conțelegere și împreună lucrare să binevoiți preagratios a dispune, ca anul acesta iubilar să se eternizeze în întreaga noastră provincie mitropolitană, în toate diecesele, în fie care parochie de sub blânda oblăduire și guvernare a Înalt Preasfinților Voastre. Și fiind că e iubileul măreț al concepțiunei neprihănite a Preafericitei Vergure Maria să dispuneți preagratios, ca să se înființeze în tot locul, în toată parochia și obligător societățile mariane, după cum și îndemnați suntem la aceasta de Părintele nostru glorios regnante Papa Piu al X. și pe baza planului de regulament ce l'am contemplat și compus în liniamente generali și în următoarele, și care proiect cu smerenie fiească îl sustern aprețierii părintești și înțălepte a Înalt Preasfinților Voastre.

* * *

(Va urma).

Nr. 60—1904.

Concurs de primire în Seminariul junimei române gr.-cat. stud. din Blaș.

1. Părinții, cari voiesc să-și așeze băieții pe anul scol. 1904/5 în seminariul junimei române greco-catolice de la gimnasiul superior gr.-cat. din Blaș, prin aceasta sunt avisați, că terminul concursului de primire (se primesc numai gimnasiști) este 14 August st. n. a. c. Cererile de primire sunt a se adresa Preaveneratului Consistor Mitropolitan din Blaș, și ce privesce pe băieții, cari în anul scol. trecut, nu au fost elevi ai seminariului junimei, cererile au să fie instruate cu *estras de botez, testimoniu de pe anul scol. trecut și atestat de revaccinare.* În cerere părinții sau îngrijitorii au să-și însemne locuința și posta ultimă cu acurateță *și să declare că cunosc deplin toate condițiunile și să obligă a le împlini pe toate.* Ca resoluțiunile să se poată espeda francate, petenții sunt rugați să alăture marcele postale de lipsă.

---

firmei respective va ajunge la urechile publicului mare în mod sigur și hotăritor.

— Să-mi dai voie, să te felicit, zice hoțul, ai o ideie genială.

— Așa dar îmi primești ofertul?

— All right! Să fie într'un ceas cu noroc!

— Toți membrii companiei Dtale devin împiegații cancelariei mele. Vor primi salariu fix și tantiemele cuvenite. Dta vei fi respunzătoriu, ca dânșii să nu facă airea hoții, de cât în prăvăliile, unde e de lipsă.

— Fără îndoială vom ataca numai boltele comandate, dar să-mi permiți o mică digresiune. Ce am păți dacă poliția ni-ar prinde pe oare care din trupă, ori poate chiar pe mine.

Witehall replică surizând:

— Sper, că aceasta e imposibil.

— Ba chiar de loc nu-i imposibil; și eu cred, că ar fi în interesul nostru, ca din când în când să punâ mână pe câte unul din noi, de oare ce în atari casuri jurnalele scriu mai amenunțit lucrul și clienților nostri li-se face un reclam neprețuit.

— Care va trebui plătit mai scump....

— Nesmintit. În contractul, ce vom încheia, trebue să adaugem un punct, în sensul căruia împiegatul, care ar deveni prins și aruncat în prinsoare pe câte-va luni, ori poate chiar și ani, să capete un premiu ecuivalent, după ce scapă din închisoare. — Sper, că Dta afli lucrul acesta de foarte just.

— Așa cred și eu. De altcum putem să formulăm contractul acum îndată, nu mai cât un ast fel de contract cu greu îl va ratifica notariul public...

Hoțul se scoală indignat de pe scaun și zice:

— Ce crezi domnule, cu cine ai a face? Nu mă îndoiesc un moment, că între oameni de caracter o strângere de mână valorează atâta, cât un sigil al notarului public.

Calculul a succes splendid. Isteții comercianți din lumea nouă au priceput la moment însămnătatea acestui nou soiu de reclam, când li-s'au ofertele discrete din partea agenților lui Witehall. Fără multă batere de cap multe firme, mai vârtos cele aproape de faliment și-au comandat câte o spargere, căci aveau deplină încredere în garanța dată de vestita cancelarie a lui Witehall, că obiectele furate și le recapătă nedecimate.

În scurtă vreme numerul furturilor s'a urcat așa de tare, în cât opinia publică era aproape să pretindă introducerea statariului, căci averea privată ajunsese în perfectă nesiguranță. Lucrul se agrava mult prin imprejurarea, că hoții erau favoriți speciali ai fortunei, întru cât nici unul nu apucase pe mânile justiței.

Dar: sunt certi denique fines. La câte-va luni după încheierea contractului Mister Witehall e intimpinat de directorul cancelariei sale cu vestea de tot susprinzătoare, că în noaptea precedentă a fost prins însuși conducătoriul bandei de hoții.

Un fior rece l-a cuprins pe regele reclamului. Din raportul directorului se vede, că discretul companist a fost surprins tocmai când se degaja de o comandă delicată în bolta de bijuterii a lui Dickson. De present era la răcoare.

Furtul în scurtă vreme a ajuns la pertractare. Witehalll și Dickson erau printre ascultători, ambii fiind cuprinși de o frică nu ordinară, căci se putea foarte ușor, ca hoțul dat în judecată să desvăleasca tot lucrul și atunci . . . adieu cinste, adiue bunăstare!

Hoțul e introdus în sala de pertractare. Privește îndestullt peste publicul, care cuprinsese și celea din urmă locuri. — Observă și pe cei doi interesați și le aruncă o privire de încuragiare. Să pleacă înaintea presidentului și făcând o față pocăită declară, că vrea să mărturisească totul. Presidentul se bucură de această declarațiune atrăgându-i atențiunea, că imprejurarea aceasta îi va micșora pedeapsa.

Witehall și Dickson erau să leșine de spaimă.

— Da, eu am spart bolta lui I. Dickson din strada Edison nr. 546. Am fost sigur, că acolo pun mâna pe lucruri prețioase, căci doară renumele acestei firme era cunoscut în lung și lat.

Fața comerciantului s'a înseninat. Mărturisirea devenia interesantă.

— Nici nu m'am înșelat în așteptare, continuă hoțul. Îndată ce am desfăcut ușa, o priveliște admirabilă mi s'a desfășurat înaintea ochilor. Am văzut un șir nesfârșit de bijuterii de tot soiul. Văzut'am cercei pentru fetișcane simple, dar admirat'am și diademe vrednice de prințese. Se putea convinge omul, că bolta aceasta nu e un cuib de șarlatani, ci e proprietatea unui om, care și-a propus firm să satisfacă și gusturilor celor mai rafinate, și pretensiunilor celor mai modeste.

Witehall și Dicson saltau de bucurie. Acesta-i caracter! Nici în fața justiției nu-și uită de angajamentul luat asupra. Face reclam în fața numerosului public și în presența atâtor jurnaliști, cari îi prind toată vorba.

2. Pentru elevi sunt de a se plăti: 8 cor. ca taxă de înscriere, 250 cor. pentru quartir, vipt, luminat, spălat, încălzit şi în cas de lipsă medic şi medicină; 2 cor. taxă de scaldă; 6 cor. taxă pentru scrobitul rufelor, aşa dară cu totul 266 cor. la an, fără scrobit 260 cor. Taxa de înscriere, de scaldă şi de scrobitul rufelor are să se plătească toată de odată cu ocasiunea înscrierii, suma de 250 cor. în 2 respective în 4 rate anticipative ast fel, că în 1 Septembre cu ocasiunea presentării sunt a se plăti cel puţin 76 cor. respective fără scrobit 70 cor. În cas de două rate, rata primă va fi de 136 cor. şi se va plăti în 1 Septembre, a doua de 130 cor. şi se va plăti în 1 Februar; în cas de 4 rate, rata primă va fi de 76 cor. şi se va plăti în 1 Septembre, a doua de 70 cor. şi se va plăti în 15 Novembre, rata a treia de 60 cor. şi se va plăti în 1 Febr. rata a patra de 60 coroane se va plăti în 15 April.

Sumele aceste sunt atât de mici, în cât numai primindu-le regulat şi anticipative se poate satisface atâtor trebuinţe, câte sunt cu susţinerea şi îngrijirea elevilor. Ast fel rectorul va fi silit să dimită pe elevii a căror părinţi sau îngrijitori nu-şi vor solvi ratele la timpul său.

3. Elevii vor avea să aducă cu sine:

a) carte de rugăciuni;

b) 4 părechi de schimburi de pânză sau de giolgiu, bune;

c) cel puţin 4 batiste;

d) 2 părechi de încălţăminte şi cel puţin 4 părechi de ciorapi sau obiele;

e) 1 saltea (sac de paie) şi 2 lipideie (cearceafuri) de pus pe saltea.

f) 2 perini şi 2 feţe (de perini);

g) 1 ţol sau, plapomă, şi 2 lipidee de plapomă;

h) 2 lipidee albe de giolgiu pentru coperirea patului (de lână şi colorate nu sunt bune căci nu se poate ajunge la uniformitate);

i) atâtea bilete de carton (formatul biletelor de visită) câte bucăţi de rufe, vestminte şi încălţăminte au;

l) 1 cuţit, 1 furcuţă, 1 lingura, 1 păhar şi cel puţin 3 servete;

m) 1 perie de vestminte şi 3 de încălţăminte;

n) cel puţin 3 ştergare şi 2 piepteni, unul des, şi unul rar. Pe rufe şi vesminte trebue cusut întreg conumele şi cel puţin litera iniţială a numelui de botez. Rufele şi vesmintele neînsemnate vor fi respinse.

4. Elevii vor avea provisiune întreagă şi anume:

a) locuinţă în sale înalte, sănătóse, luminoase şi provăzute cu toate cele de lipsă; b) Vipt întreg, adecă dejun, pânz, ojină şi cină. La dejun vor avea lapte cald cu pâne, la prânz 2—3 feluri de mâncări, la cină 1—2 feluri. La prânz în zilele de dulce va fi supă, carne cu sos şi mâncare groasă cu carne, eventual zamă acră cu carne şi mâncare groasă cu carne sau friptură cu garnitură, iar în zilele de post supă de legume, mâncări făcute cu lapte, brânză sau oauă; dumineca şi în sărbători şi prăjituri. La ojină pâne cu poame şi altele. La cină în zilele de dulce va fi friptură cu garnitură sau mâncare groasă cu carne; iar în zile de post mâncări făcute cu lapte, brânză sau oauă;

c) Spălatul eventual şi scrobitul rufelor;

d) Luminatul în timpul recerut;

e) Încălzitul în timp de iarnă;

f) În cas de morb medic, medicină şi îngrijirea de lipsă;

g) Scaldă caldă în timpul iernii amăsurat prescriselor igienii.

Afară de aceste superioritatea se va îngrigi, ca elevii mai slabi în studii, pe cât să poate să fie ajutoraţi în studiare.

5. Părinţii în decursul anului scolastic să nu trimită la adresa sau la mâna elevilor bani, ci banii să vină la adresa superiorităţii, carea se va îngrigi să le procure recuisitele de şcoală, cărţile şi celealalte ce le sînt de lipsă. Asemenea nici mâncări să nu le trimită, căci seminariul îi provede cu celea de lipsă.

Mâncările ce părinţii cu toate acestea le-ar trimite fiilor sĕi, să vor împărţi între toţi elevii, în cas de cantitate mai mică între conşcolarii respectivului saŭ respectivilor elevi.

6. Părinţii sunt avisaţi că pentru eventualele stricăciuni făcute de fii lor, sunt răspunzători şi vor avea să le rebonifice. De sine să înţelege, că pentru obiectele, ce să strică prin folosire, fără vina elevilor, nu să va cere nici o desdăunare.

7. Elevii se vor presenta în 1 Septembre st. n. înaintea superiorităţii seminariale, însoţiţi de părinţi sau îngrijitorii lor, unde aceştia vor plăti taxele de lipsă şi vor da în samă obiectele şi lucrurile elevilor, şi li-se va designa mobiliarul destinat spre folosinţă elevilor.

Blaş, 12 Iuliu 1904.

Emiliu Viciu
rectorul Seminarului junimei române gr. cat.-stud. din Blaş.

Martirul reclamului continuă:

Ochii-mi steleau de atâta splendoare

Nu ştiam pe ce se pun mâna mai în grabă: pe orologele admirabile, ori pe neîntrecutele inele şi braslete, acomodate pentru cadourile cele mai bogate. Dat'am cu ochii de discretele anunţuri, că comandele din provincie se efeptuiesc grabnic şi culant, că obiectele nepotrivite se reprimesc şi banii se retrimit cumpărătorului . . . Cu un cuvânt m'am convins, că bolta lui J. Dickson e cea mai solidă boltă de bujuterii în Newyork. . .

Tribunalul l-a judecat la trei ani de închisoare, o pedeapsă de tot neînsemnată în comparaţie cu multele tâlhării, ce le făcuse. Witehall a fost perfect îndestulit cu ţinuta companistului, l-a cercetat în prinsoare şi l-a felicitat. Hoţul ştiind, că ş-a avut în vedere interesul seu propriu replică lui Witehall:

— Nu-ţi vei fi uitat stimate dle, că în contractul nostru a fos prevezută şi imprejurarea aceasta. Dacă trec acesti 3 ani îmi capăt honorariul, îmi cumpăr o moşie şi restul vieţii mele active mi-l petrec în meritata liniste.

Mister Witehall, depărtându-se din prinsoare se adresează către Dickson:

— Companistul s'a portat ca un erou din anticitate, iar dtale îţi voi trimite contul pentru reclamul acesta extra ordinariu. . .

E. Sas.

CORESPONDINŢE.

DIECESA ORĂZII-MARI.

— Iuliu 1904.

În timpul present, când presa fără îndoială este o mare putere, de la sine se înţelege, că barem din unele centre de cultură şi lumină, ar trebui să fim informaţi prin presă într'una despre toate mişcările din acele centre. Regret, de trei-ori regret, că oamenii nostri puţin, foarte puţin, se interesează de afacerile noastre publice, apoi tot mai puţin să interesează aceia cari în urma posiţiei lor ce ocupă în viata socială culturală ar fi şi sunt datori ca pe calea jurnalistică să ne informeze despre toate mişcările noastre. În deosebi, despre cele culturali. Rari, foarte rari, sunt la noi oameni cu inimi mari şi cu orisonturi largi. Şi tocmai pentru aceea, pentru-că sunt rari la noi atari oameni, e de o necesitate imperioasă pentru noi, cari azi pe teritoriul patriei noastre suntem la $3^1/_2$ milioane de suflete românesti, să cercăm un loc de convenire şi însufleţire în puţinele noastre ziare ce avem. Şi fiind că asta n'o facem, dăm dovadă despre aceea, că nu cetim jurnale, va se zică, nu avem gustul şi simţul cetirei. E drept, că icicolea ni se mai face câte o dare de samă despre unele adunări ale preoţilor şi învăţătorilor noştri, mai apoi despre adunările Astrei — nimic mai mult, în colo dacă voim să ne informăm despre unele afaceri şi lucruri publice suntem siliţi a spicui în presa străină.

Mai puţin suntem informaţi despre mişcările româneşti ce se petrec în Oradea-Mare şi Beiuş, de şi aceste sunt două centre culturali româneşti de mare valoare. Mult aşteptăm din aceste două centre. Drept ce rog pe bărbaţii nostri purtători de condeie din Oradea-Mare şi Beiuş, ca să scrie cât de mult şi ori-ce — numai să scrie. O sumedenie de bărbaţi cu frumoasă posiţie socială avem azi, cari în Beiuş au studiat, despre cari pe drept presupun, că ar dori cât mai mult să ceteasscă despre toate cele ce se petrec în Beiuş, tot asemene si despre Oradea-Mare.

Aduc un esemplu: Cu finele lui Iuniu a. c. am cetit informaţiuni despre esamenele de maturitate de la toate liceele româneşti numai din Beiuş — nimic, şi pentru ce? — probabil pentru aceea, pentru că oamenii noştri din Beiuş azi — ori nu cetesc jurnale, ori nu iubesc să ne mai informeze despre afacerile publice de acolo.

Având o fetiţă la şcoala civilă românească din Beiuş m'am dus s'o aduc acasă, şi trebue să spun, că ce am văzut şi auzit acolo m'a încântat şi mişcat până la emoţiune. M'am convins, că Beiuşul azi e un centru cultural, care poate rivalisa cu ori-care alt centru cultural românesc. Şi văzând toate aceste mi-a venit în minte, ce mi-a zis un veteran bărbat român, când a fost numit de episcop al Orăzii *Dr. Demetriu Radu*. Mi-a zis: Episcopul Pavel a murit făcând bine, şi mult, foarte mult a făcut şi acum ni-a dat Dumnezeu pe Radu, care va şti să dee direcţiune şi duh să înspire în instituţiunile Episcopului Pavel. Aşa e, că lacrimi de bucurie mi-a podidit ochii, când la festivalul de la finea anului dat de

școala civilă de fete fericit am fost auzind pe Episcopul Dr. Demetriu Radu, cuvântând superiorilor și fetelor din acea școală. In cuvântarea sa avântată și-a esprimat îndestulirea archierească față de progresul manifestat și în acest an scolastic, apoi le-a pus la inimă elevelor și pentru viitor iubirea și alipirea față de biserică, neam, și patrie, și preste tot iubirea muncei, care nobilitează inima, produce îndestulire, fericire și bucurie. Când le-a pomenit, ca să pastreze cu multă evlavie pomenirea întemeietorului institutului plângeau — plângeau elevele toate, de ți se rupea inima priviudu-le.

Ne având în mână programa festivalului nu pot să scriu în special despre prestațiunile elevelor, ci în genere zic, că bucurie și multă mângâiere pot să facă părinților elevele de la acest institut, că toate până la una multă desteritate, istețime, modestie și înțelepciune am observat în presațiunile lor.

Tot pe timpul cât am petrecut în Beiuș mi-s'a zis, că I. P. Sa D. *Episcop Dr. Demetriu Radu,* să interesează și de aceea, cum dau esamene elevii din liceu. A mers din clasă în clasă și a ascultat esamenele studenților, când pe cei curagioși eminenți cu cuvinte părintești i-a lăudat, iar pe cei mai timizi i-a încuragiat.

Fericită e diecesa, care are un Episcop atât de brav și zelos muncitor!

+

Noutăți.

Din diecesa de Oradea-Mare. În 5 Iuliu s-a ținut în Oradea-Mare ședința consistorială numită *concurs*, când pentru Teologie dintre 13 concurenți tineri absoluți de liceu s'au primit 9. Pentru Seminariul domnestic din Oradea-Mare s-au dat stipendiu la 36 studenți. Concurenți au fost 52. La internatul Pavelean din Beiuș dintre 61 studenți, cari au petiționat s-au dat stipendiu întreg la 23 și de jumătate (150 cor.) la 21. În ședința consistorială din 6 Iuliu s-au efectuit următoarele denumiri: 1. *Protopopul Gavril Lazar,* din Sanislau, pentru meritele ce și-a câștigat cu mult zel și învățăiată muncă atât ca fost profesor la liceul din Beiuș cât și ca protopop și paroch în Moftinul-mic și în Sanislau s'a înaițat la treapta de Archidiacon onorar. 2. Bravul și zelosul Archidiacon onorar și paroch în Moftinul-Mic *Georgie Șuta,* a fost numit de paroch în *Borlești.* 3. *Dr. Leontin Palladi,* vicerector în Seminariul domnestic de paroch în *Moftinul-Mic.* 4. *Dr. Georgiu Miculaș,* profesor de preparandie și prefect în Seminariul domnestic, tot acolo *de vice-rector,* 5. *Ignație Sabó,* capelan în Carei-Mari de protopop și paroch în *Leta-Mare.* 6. *Constantin Pavel,* profesor în Oradea-Mare de profesor la gimnasiul din Beiuș. 7. *Petru Tămăian,* prefect II. în Sem. dom. de prefect I. și profesor de preparandie. 8. *Leontin Panovici,* teol. abs. de prefect II. în Sem. dom. 9. *Ștefan Tăședan,* teol. abs. de catichet și profesor de limba română la gimnasiul din Oradea-Mare. 10. *Petru Cupcea,* adm. în Fegernic de catechet la gimnasiul din Carei-Mari și capelan tot acolo. 11. *Iuliu Filimon,* paroch în Cenaloș de protopop al districtului de Bărcăn. 12. *Ioan Darabant,* teol. abs. de prefect în internatul Pavelean din Beiuș.

Din diecesa de Lugoș Sâmbăta trecută Ilustr. Sa dl Episcop Vasile a mers la Folea, unde avea să sfințască biserica. La gara din Voitec, a fost salutat în numele comit. Timiș de protonotarul Ioanovich. La Folea mulțime de popor a luat parte la frumoasele serbări, ascultând cu drag învățăturile date de bunul Archiereu. Tot în ziua aceea a mers în visitație canonică la Ghilad, la hotarul căreia îl aștepta un frumos banderiu. Luni a plecat spre Ciacova, unde i-s'a făcut o călduroasă primire, fiind așteptat la gară de o imensă mulțime. După amiazi s'a dat banchet în onoarea distinsului prelat. De la Ciacova a mers mai departe la Petromani spre a sfinți biserica radical restaurată. Și aci primirea, ce i-s'a făcut a fost una dintre celea mai splendide. Popor mult a grăbit la frumoasele festivități.

Post de învățător. La scoala poporală română gr.-cat. din Sibiiu în urma pensionării fostului învățător are să devină vacant postul învățătoresc, asupra căruia și până când se va publica concursul oficial, atragem prin aceasta atențiunea învățătorilor nostri. Acest post este împreunat: 1) cu salar anual de 1000 cor., care se solvește în rate lunare anticipative din cassa fondului scolar; 2) cu relut anual de 80 cor. pentru lemne; 3) cu drept de quinquenal conform art. de lege XXVI din 1893; 4) cu cuartir corăspundător în edificiul scoalei. De la fiitorul învățător se cere: a) cualificațiunea prescrisă de lege și în deosebi cunoscința deplină a limbei române și maghiare; b) să fie cântăreț bun (de prima clasă), cunoscând perfect tipicul și cântările bisericești și având cunoscințe musicale; c) pe lângă tinerimea din scoala poporală, are să instruieze în cântările bisericești tinerimea română gr.-cat. de la diferitele institute de învățământ din Sibiu, să formeze cu aceea cor, care să cânte la s. liturgie în dumineci și sărbători; d) să fie în stare a forma cor de adulți; e) să se priceapă la cultivarea practică a pomăritului; f) să fie june, adecă necăsătorit. Cei ce doresc a reflecta la acest post au să se presenteze în persoană în vre-o duminecă ori sărbătoare la biserică să-și arete dexteritatea în cântările bisericești.

Dramă înfiorătoare. Tinărul prof. de la Academia din Eperjes R. Mauricz și-a împușcat logodnica și apoi s'a împușcat și ei. Causa ar fi mireasa, care i-a retrimis inelul de logodnă. Au lăsat după ei doue familii în doliu.

Procesul „Poporului român". În 24 Iunie n. s'a pertractat la Tabla regească din Budapesta procesul ziarului „Poporul român" din Budapesta pentru 2 articoli. Tribunaiul pedepsise pe redactorul Dimitrie Birăuțiu la 60 cor amândă. Tabla a urcat pedeapsa la *400 coroane* amândă sau 20 zile închisoare. S'a dat apelație la Curie.

Convocare. P. T. domni și membri ai „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român" și toți iubitorii de cultura poporului român sunt prin aceasta învitați a participa la adunarea generală a despărțământului „Mureș-Oșorheiu" ce se va ținea la 11/24 Iuliu 1904 la 3 oare după amiazi în Riciul-de-Câmpie. — Despărțământul XV. Mociu al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român" își va ținea adunarea cercuală în comuna Imbuz la 31 Iuliu a. c. la 2 oare p. m. la care cu toată stima se învită a participa onorații membrii cum și toți binevoitorii și spriginitori acestei instituțiuni. — Reuniunea învățăt. gr.-cat. din Cttele Sătmar și Ugocia, aparținători la Diecesa Gherlei își va ținea *adunarea generală anuală* în 11 August st. n. a. c. în edificiul școalei rom. gr. cat. din Seini (Szinyérváralja).

Esamenul de maturitate la gimnasiul din Beiuș. S'au presentat la esamenul verbal: 63 au dat esam. cu notă *eminentă:* 2. *bine:* 12 cu notă *suficientă:* 36, s-au relegat pe un an 4, pe 2 luni 9.

Promovare. În 27 Iunie a. c. a fost promovat la gradul de Doctor în medicina universală la universitatea din Cluj *Ilie Câmpian,* fiul preotului nostru Archidiecesan Ioan Câmpian din Băița.

Petreceri. Primim: Învitare la Petrecerea de vară, ce se va arangia în comuna Imbuz sub scut sigur la 31 Iulie st. n. 1904 cu ocasiunea adunării generale a despărțământului XV. (Mociu) al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român". Venitul curat este destinat în favorul bisericei din loc și a despărțământului.

— Inteligența română din Capolnoc-Mănăștur și jur învită la petrecerea cu dans, ce va arangia la 24 Iuliu n. a. c. în favorul bisericei române din loc.

Interesantele esperințe ale unui medic. Dr. B. Licht din Viena, după cum scrie foaia specialistă „medic. Chirurg," că Fluidul Elsa alui Feller punându-se sub cercetare la morburile de reumă s'a aflat că are o influință escelentă de a vindeca grabnic, s'a constatat și aceea că nici dacă se folosește îndelungat nu e stricăcios. Fluidul Elsa a lui Feller ajută inte și cu efect la morburile: *reuma, umflăturile, morburi de splină, junghiuri, ferbințală, sgârciuri. batere de inimă, respirație grea, durere de dinți, mirosul greu din gură, slăbirea de ochi, nervositatea, morburi de grumazi, scrofule, răni, înghețare, orbanț etc. etc.* Feller V. Jenő farmacist în Stubica Centrale 82 (com. Zágráb) trimite pentru 5 coroane franco 12 sticle sau 6 sticle mari. Să ne ferim de imitațiuni fără preț care în timpul mai nou s'a pus în circulație sub numele de Fluidul Elsa și Fluidul Gold Elsa.

Necrolog. † Primim trista știre despre decedarea de toți iubitului *Aurel P. Barcianu,* editor și proprietar al revistei „Bunul Econom", vice-president al Reuniunei din Orăștie, membru fundator al mai multor societăți culturale, care după scurte și grele suferințe a adormit în Domnul în Sibiu. Joi, în 14 Iulie a. c. în etate de 42 ani. Rămășițele pământești se vor transporta în cripta familiară din Rășinari. Sâmbătă, la 16 Iulie, Elvira și Victor, ca fiică și fiu. Văd. Iustina Dr. N. Olariu n. P. Barcianu și Friederike Wieser, ca soacră. Elena I. Popovici născ. P. Barcianu, ca surori. Iulius Popovici, ca cumnat. Delia, Livius, Elvira, Mărioara N. Olariu și Tiberia C. Barcianu, ca nepoți și nepoate. Regrete sincere pentru preatimpuria decedare a neuitatului și bun prietin.

† *Zorița Arieșan,* copila de 10 ani a preotului nostru din Certege, a rapausat la 2 Iulie n. deplânsă de îndurerații ei părinți.

Odihnéscă în pace!

„Caffée Grand" „Caffée Grand"

Augustin Coltor

și-a aranjat în Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **ohilii comforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolia Bĕlgradului.

(Răspuns d-lui T. V. Păcățian).

(Urmare).

În *Haliciu* s'a înființat o episcopie slavo-bizantină deja între anii 1141 și 1153 de principele de acolo Rostislavici Wladimirco. (Pelesz, Geschichte der Union der Ruthenischen Kirche, I, pag. 378). Pe la 1299 episcopia aceasta a fost înălțată la demnitatea de mitropolie din partea autorității politice, fără de învoirea formală și canonică a patriarchiei din Constantinopol (Ibidem, pag. 381). Pe la 1345 însă patriarchul constantinopolitan Ioan al XIV a instituit Mitropolia în mod canonic, dar următoriul lui, patriarchul Isidor, i-a anulat toate ce făcuse (Ibidem, pag. 383), și tot așa a procedat și împĕratul Ioan Cantacuzino în August 1347 (Ibidem, pag. 384). Ast-fel mitropolia aceasta abia la 1371 a putut fi recunoscută a două oară de patriarchia din Constantinopol (Miklosich-Müller, Acta Patriarch. Const. I., 578—580). În urma strămutărilor politice Mitropolia de Haliciu se scoborî curênd iară-și la rangul de episcopie, cum o aflăm pe la 1414. Ea fù împreunată cu Mitropolia de Kiev, din care causă mitropoliții de Kiev poartă și titlul de Haliciu (Pelesz, l. c. p. 396).

În luna lui Maiu 1371 patriarchul din Constantinopol împreună cu sinodul seu numesce mitropolit de *Haliciu* cu diecesele sufragane Chelm, Turow, Premișl și Wladimir pe *Antonie,* care fù auctorizat a sfinți și pe episcopii sei sufragani, și dacă în mitropolia sa nu ar avé episcopi, cu a căror împreună lucrare să poată face acésta, *atunci să cheme într'ajutor pe Mitropolitul Ungrovlachiei (Țării Românesci),* pe cum se poate vedé din actele patriarchiei în locul citat pag. 578—580.

Ast-fel stând lucrurile întrebăm, că dacă la 1371 și mai înainte de aceasta dată ar fi existat o mitropolie românească în Alba-Iulia, ori airea în Transilvania și Ungaria, oare patriarchul din Constantinopol avut'ar-fi lipsă să trécă peste Moldova, Ardeal și Țara ungurească și să îndrume pe Mitropolitul Haliciului la ajutoriul mitropolitului din Ungrovlachia, când la granița principatului de Haliciu se aflá închipuita Mitropolie de Bĕlgrad, sau a Transilvaniei?

Că Mitropolitul de Haliciu a exercitat jurisdicțiune și asupra unei părți din Românii Moldovei, ai Ungariei și Transilvaniei, se vede din împrejurarea, că Mitropolitul Moldovei, *Iosif,* își primise darul de la mitropolitul Haliciului (Xenopol, Ist. Românilor, ediț. Șaraga, III, p. 182). Iar dependența Românilor din Maramurĕș și din alte părți nordice locuite de Românii din Ungaria și Transilvania se deduce din dependenta principatului Halician (Galițian) de la regii Ungariei pe la anii 1214—1219, 1227—1231, 1370—1387 (Pelesz l. c. pag. 272—287; Cfr. și Onciul, Originile principatelor române, pag. 233—235 nota 14 și 15).

În 1387 Haliciul a fost smuls din mânile regilor ungari și încorporat la regatul Poloniei (Pelesz, l. c. p. 287) și prin aceasta încetà și atârnarea Românilor din Maramurăș și alte părți nordice ale Ardealului și Ungariei de la mitropolia Haliciului. De aceea vedem, că voevodul Baliță și magistrul Drag din Maramurĕș, încetând atârnarea lor de la Mitropolia Haliciului, iar în Ardeal și Ungaria ne fiind nici un episcop, ori mitropolit românesc, sunt siliți la 1391 a recurge la însu-și patriarchul Constantinopolitan *Antonie,* să le încuviințeze înființarea mănăstirei sfântului archangel Mihail din Peri în Maramurĕș și să le dea un egumen pentru mănăstire. Patriarchul le împlinesce cererea, numind de egumen pe Pachomie, pe care-l învestesce, fără a-l sfinți episcop, cu auctoritate și jurisdicțiune aprópe episcopéscă preste vastele moșii ale fraților Baliță și Drag, ce le aveau ei în comitatele Satmarului, Beregului, Solnocului și Bihorului (Vezi Istoria autonomiei bisericesci pag. 286).

Că din faptul acesta al patriarchului Antonie resultă, că, pe cum am dovedit limpede atât în »Vechile Episcopii« (pag. 3), cât și în »Istoria autonomiei bisericesci« (pag. 286—8), Românii din Ardeal și Ungaria pe la 1391 nu aveau mitropolie proprie, recunoasce acum și d-l Păcățian în modul cel mai hotărît la pag. 102, și de aceea nu mai insist asupra lucrului, cu atât mai puțin, că am vĕzut, cât de fără temeiu a adus d-l Păcățian faptul acesta în legătură cu mitropoliile lui »Codinus.«

Cele desfășurate mai sus ar fi destulă dovadă pentru ori ce om cu mintea sănătoasă, că despre existința unei mitropolii românesci în secolul și mai înainte de secolul al 13 și 14-lea la Românii din Ungaria și Transilvania nici vorbă nu poate să fie.

Fiind-că însă avem de a face cu nisce oameni foarte necredincioși, este de lipsă, să aducem și alte argumente, de cari mai dispunem, spre a dovedi adevărul susținut de noi.

În 1204 Papa Inocențiu III scrie episcopului catolic de Oradea-mare, că a aflat dintr'o scrisoare a regelui ungar, cum că nisce biserici de ale monachilor grecesci din regatul ungar (quaedam ecclesiae monachorum Graecorum in Regno Ungariae constitutae) va să zică nisce mănăstiri, despre cari va fi îndată vorba, din negrija episcopilor diecesani și din pricina Grecilor înși-și, cari sunt foarte destrăbălați, se prăpădesc de tot. Regele a cerut de la Papa, ca din aceste biserici să formeze un episcopat supus nemijlocit Scaunului apostolic, ori să așcze în mănăstiri nisce abați, sau preposiți latini, cari să le poată aduce la o stare mai bună. Deci papa dă ordin episcopului de Oradea-mare și unui abate din diecesa Vesprimului, să viziteze aceste mănăstiri și să-și dea părerea, că oare puté-s'ar crea pentru ele un episcopat de ritul grecesc (Hurmuzaki, Doc. I, 39). Acest document ne arată, că ne cum să fi existat pe atunci în Ungaria o ierarchie de ritul grecesc, dar nici chiar mănăstirile grecesci, cari s'au putut încă păstra după instituirea și organizarea ierarchiei latine, erau în stare foarte ticăloasă. Episcopia intenționată de papa nu s'a înființat, pentru că i se va fi împotrivit episcopul de Oradea-mare și ceilalți prelați catolici. Dar dacă prelații catolici pe timpul acela nu suferia nici măcar un episcop *catolic* de ritul grecesc, cum ar fi suferit ei unul schismatic?

În 1234 regele Bela IV depune jurământ, că pe toți aceia, cari în regatul ungar nu ascultă de biserica Romană, îi va sili să se supună acestei biserici, fără a le altera ritul, căruia aparține respectiva națiune, de cum va acel rit nu este contrar credinței catolice (Hurmuzaki, ibidem, pag. 128). Dacă însă, conform acestui jurământ, nici chiar credincioșilor catolici de ritul grecesc nu li se permitea să aibă episcop de ritul lor, ci trebuiau să se supună episcopilor latini, cu cât mai puțin se putea permite aceasta acatolicilor, cari, conform aceluia-și jurământ, aveau să fie *stârpiți din țară* (Ibidem).

Papa Grigorie IX scrie în 1234 regelui ungar Bela IV, că a dat ordin episcopului latin al Cumanilor din Moldova, ca să-și iee lângă sine un episcop român de ritul oriental, pe cum prescrie conciliul Lateran al IV din 1215. Acest episcop să fie subordinat episcopului latin ca vicar de ritul grecesc și să se îngrijească de binele spiritual al Românilor, pe cari regele să-i silească a se supune episcopului român, ce-l vor căpĕta (Hurmuzaki, Ibidem, pag. 132).

Nici din lucrul acesta nu s'a ales nimica, pentru că după părerea episcopului Cuman Teodoric, trebuiau să fie la olalta sub acela-și episcop catolic și Săcuiul și Cumanul și Românul (Ibidem pag. 108).

Conform decretului conciliul Lateranens din 1215 (vezi acest decret la Nilles, Symbolae, pag. 416) episcopii latini din Ungaria ar fi fost datori, ca măcar preoți de limba română și ritul oriental să dea Românilor din Ungaria și Transilvania. Ei însă tăceau de multe ori contrariul. Chiar și Românilor întorși la catolicism prin stăruințele Regelui Ludovic cel Mare, și locuitori la granițele regatului în spre Tatari (circa metas Regni Hungariae versus Tartaros), le împuneau preoți maghiari, cu cari Românii nu erau mulțămiți pentru deosebirea de limbă, de obiceiuri și pentru alte pricini, (et de sacerdotibus Hungaris, licet paucis, interdum accedentibus ad eos pro ministrandis Ecclesiasticis Sacramentis, aut diversitate linquarum, aut morum, vel ex aliis causis, non sunt bene contenti). De aceea Românii s'au plâns până la Roma, că nu au episcop, nu au preoți de națiunea lor (non habent Antistitem, nec proprios sacerdotes). Papa Grigorie XI informat despre aceste plângeri, în anul 1374 se pune în corespondență cu regele și cu archiepiscopii catolici ai Ungariei, ca să înființeze un Episcopat românesc cu biserică catedrală (erigeretur ecclesia Cathedralis, et Episcopus praeficeretur eidem). Episcopul Românilor să cunoască limba română și să fie bărbat erudit (Episcopum praefici catholicum, scientem eorum linquam et in lege Domini eruditum). Toate acestea se pot ceti la Hurmuzaki (Doc. 1, 2, p. 216 217, 220). Dar și aceste încercări s'au frânt

de resistința episcopatului maghiar, care nu voia să scie de o episcopie de rit oriental și care în sinodul ținut la Buda în 1279 în cap. 120 despre preoții schismatici (»De sacerdotibus schismaticis«) zice: »Acestora nu le este iertat a ține cult dumnezeesc, a zidi capele sau alte case sfinte, nici credincioșilor nu le este iertat a lua parte la ast-fel de cult dumnezeesc, sau a intra în ast fel de capele. În cas de lipsă să se aplice în contra acestor *preoți puterea brachială.*« (Balics, et r. kath. Egyház története Magyarországban, II, 1. p. 461).

Să vedem acum ce pățiau mai târziu preoții Românilor, cari nu se profesau catolici în Ungaria și Ardeal. Regele Ludovic cel Mare la 1366 dede poruncă diregătorilor din comitatele Caraș și Cuvin (în Banat) să prindă pe toți preoții slavi sau schismatici (Sclavos sive schismaticos sacerdotes) din părțile acelea împreună cu muerile, pruncii și toată averea lor și să-i ducă înaintea comitelui Benedict, care conform poruncei regesci, i-a scos din țară (Hurm. Doc. 1, 2, pag. 132). Iată un fapt care esplică, pentru ce chiar și în Maramureș până la 1384 întâmpinăm un singur preot român, pe Miroslav din Giulesci (Dr. I. Mihályi, Diplome maramureșene, 26, 33, 53, 61, 81), și nici despre acesta nu putem afirma cu siguritate, că nu ar fi fost unit cu biserica catolică.

Dar nu era de ajuns, că preoții schismatici ai Românilor erau scoși din țară, și ast-fel numai acei preoți puteau rămâné aci, cari se protesau catolici și se supuneau episcopilor latini, vedem, că Ludovic cel Mare a dispus, ca în districtul Caransebeșului nici un nobil și nici un chinez să nu poată avea proprietate inmobilă, dacă nu-i catolic. (Battyán, Leges Ecclesiasticae. III. 405, 407). Despre soartea poporului de rând nici nu mai vorbesc, căci destul de elocuent vorbesce decretul aceluia-și rege din 1366, publicat la Hurmuzaki (Doc. 1, 2, pag. 120).

Cu toate acestea domnul Păcățian ne spune: »Nu se găsesce și nu ni-se poate arăta nici un document, care să probeze, că puterea de stat ar fi ordonat vre-odată prigonirea celor de lege greco-orientală din statul ungar« (pag. 35). Nu găsesce cine nu caută și nu este de loc orientat în istorie, pe când de fapt am puté arăta nenumărate documente de prigonire, dacă nu ar fi destule cele citate. Regii catolici ai Ungariei nu au putut fi mai buni față cu Schismaticii, de cât au fost Grecii, Bulgarii și Sârbii față cu cei de religiunea catolică.

Mai interesant este însă ce ne spune dl Păcățian la pag. 40, »și mai există și alt fapt, stabilit iarăși din partea istoriografiei magiare, anume, că pe la anul 1366 mulți dintre marii proprietari de pământ ai Bănatului au trecut la biserica greco-orientală, avându-și *episcopiile lor în Timișoara și Lipova, rămase în ființă și sub domnia Turcilor.*«

Pentru adeverirea aserțiunei sale dl Păcățian se provoacă la scrierea lui Böhm Délmagyarország« (pag. 124), dar tace la locul acesta despre cele ce le spune Böhm la pag precedentă 123, unde acest sciutor zice apriat, că „greco-orientali nici pe timpul lui Ludovic cel mare, nici mai înainte de el nu aveau nici un episcop, și apoi d-l Păcățian se apucă de restălmă cirea cuvântului unguresc »egyház« de la Böhm, dându-i înțelesul de episcopie, și scoțând ast-fel la iveală, în contra cuvintelor clare ale lui Böhm, existința unor episcopii la Timișoara și Lipova.

Dar să vedem, ce zice Böhm de la pag. 123 până la pag. 125, unde descrie starea bisericei orientale pe timpul lui Ludovic cel Mare (1342—1382).

»Învățăturile bisericei greco-orientale, zice Böhm, s'au lățit foarte în Bulgaria maghiară, în Sârbia-inferioară, în Bosnia, în părțile de dincoace și de dincolo de Tisa ale Ungariei, în Banatul Severinului, în Moldova și Țara Românească, în Galiția și Polonia, aci prin Ruși înmigrați, acolo prin Români, Bulgari și Litvani, *deși în întreaga stăpânire maghiara biserica aceea încă nicăiri nu avea episcop* (»*habár az egész magyar birodalomban még sehol sem volt azon egyháznák püspöke*«) Episcopii latini trebuiau să se îngrijască, ca credincioșii bisericei greco-orientale să fie împărtășiți cu sfintele taine în limba și ritul lor. Fiind-că însă de mai multe ori trebuiau să se chieme preoți din țările vecine, s'a întâmplat adeseori, că cu toată grijea episcopilor maghiari, se introduceau pe ascuns schismatici, cari sau promovau pe ascuns schisma în Ungaria, sau agitau pentru ea pe față, mai ales când erau citați înaintea sinodului episcopesc, sau când erau constrânși din partea comunelor să plătească zeciuiala pentru episcopi ori fundațiuni. Ludovic I a fost catolic zelos și s'a silit în tot chipul a răspândi religiunea creștină. Nu s'a înfiorat nici de mijloace silnice, ca să convertească pe schismatici, pentru care lucru se poate găsi scusă numai în spiritul crud și aspru al timpurilor de atunci. Ast fel la începutul anului 1466 (anul este greșit!) numëroase comune slave din districtul Lipovei au fost silite cu forța să-și dimită popii schismatici, și să primească păstorirea preoților grecesci uniți. Tot în Lipova a primit Ludovic și solii împëratului bizantin Ioan Paleologul, carele în schimb pentru alianța în contra Turcilor, a promis prin solii săi, că atât el, cât și poporul seu se va întoarce în sinul bisericei Romane. După câțiva ani când Slavii au trecut iarăși la schismă, regele Ludovic cu ordinul seu din 25 Iulie 1366 a prins pe toți preoții slavi din comitatele Caraș și Cuvin, i-a dat pe mâna comitelui și pe cei ce învățau poporul în contra doctrinelor bisericei catolice, nu numai i-a despoiat de oficiul lor, ci împreună cu familiile lor i-a exilat din regat, și în locul lor a chemat preoți catolici din Dalmația, cari pricepeau limba poporului. Cu asemenea zel a lățit religiunea catolică și în Țara-Românească prin misionari și călugări, și pentru acest zel s'a încurcat și în războiu cu Vladislau voevodul Țării-Românesci. Cu toate acestea mai târziu mai mulți proprietari din Banat au trecut la biserica greco-orientală, cari pe timpul lui Sigismund aveau deja în Timișoara și Lipova bisericele lor proprii, cari au existat și sub stăpânirea turcească (kiknek Zsigmond alatt Temesvárott és Lippán már saját egyházaik voltak, melyek még a török uralom alatt is fönmaradtak).«

Cuvintele acestea ale lui Böhm sunt luate în mare parte aproape din cuvânt în cuvânt de la Fessler (Geschichte der Ungern III pag. 959—960), unde pasagiul, ce mai mult ne interesază, are următoriul cuprins: »Einem Kirchenwesen, welches sich in solchem Geiste ausgesprochen hatte, mochte König Ludwig in seinem Reiche weder Schutz noch Duldung gewähren; dennoch war es, in Trennung von der Römischen Kirche beharrend, durch das Ungrische Bulgarien, Nieder-Servien, Bosnien, durch Ungarn diess-und jenseit der Theiss, durch Siebenbürgen, durch das Zewriner Banat, durch die Moldau und Walachey durch Galizien und Polen, theils vorlängst von eingewanderten Russen, theils in späterer Zeit von aufgenommenen Walachen, Bulgaren und Litthauern in grosser Anzahl verbreitet. *Einen eigenen Rischof hatte es im Ungrischen Reiche noch nirgends.*«

Iată dar, că ce a stabilit istoriografia maghiară, „că adecă nici pe timpul lui Ludovic cel Mare, nici mai înainte de el în tot regatul ungar nu există nici un episcop, și cu atât mai puțin o mitropolie românească.

Dar că domnul Păcățian traduce greșit și tendențios cuvântul unguresc »egyház« cu »*episcopie*«, se vede din împrejurarea, că Böhm, care admitea pe timpul lui Sigismund (1387—1437) nesce *biserici* orientale în Timișoara și Lipova, nu admite, deși greșesce, nici măcar pe timpul lui Matia (1458—1490) vre un episcop pentru biserica greco-orientală, că-ci la pag. 162 zice așa: »În urma repețitelor imigrări de familii sêrbesci *biserica greco-orientală* avea deja numëroși credincioși în *Ungaria*, dar *sub regele Matia n'aveau încă episcop propriu.*« (Matyás Király alatt még nem volt püspökük.«) De aceea adauge apoi Böhm inmediat, că până atunci Românii din Ungaria se provedeau cu preoți sfințiți de mitropoliții din Țara-Românească și din Moldova (Addig a magyarországi románok az oláh vagy moldvaországi metropolita által lőnek papokkal ellátva.)

Ast-fel stând lucrul, întrebăm pe d-l Păcățian, că oare compatibilă este cu reputațiunea unui om serios procedura d-sale de a retăcé din Böhm aceea ce nu se unesce cu închipuirile d-sale, și a da cuvintelor acestui scriitor înțelesul, care ele nu-l au nici după însemnarea lor, nici după intențiunea aceluia ce le-a scris?

Dar nici aceea nu este adevërat, că »pe la 1366 mulți dintre marii proprietari de pământ ai Banatului au trecut la biserica greco-orientală«, cum crede d-l Păcățian pe basa spuselor lui Böhm, care însă nu-și dovedesc aserțiunea cu nici un document și nici măcar cu auctoritatea altui istoriograf, iar Pesți Frigyes, în scrierea sa »A szörényi Bánság« (I, pag. 365), voind să probeze așa ceva, citează un document, din care se vede tocmai contrariul, că adecă proprietarii de pământ greco-orientali din Banat erau siliți, sub pedeapsa de a-și perde averea, ca să treacă la religiunea catolică (vezi scrierea mea: Istoria autonomiei bis. pag. 289.) Scriitorii maghiari interpretează greșit unele documente contimpurane, din cari se vede, că unii creștini de legea (ritul) orientală nu erau mulțămiți cu supunerea lor sub jurisdicțiunea episcopilor latini, și-și aduceau preoți schismatici. Faptul acesta însă nu însemnează, cum cred istoriografii maghiari, trecerea celor de legea (ritul) latină la schisma orientală, ci numai nisuința celor de legea orientală de a-și păstra credința orientală schismatică.

Dr. A. Bunea.

(Va urma.)

Ziua Deșteptării

Povestire poporală de AUREL FODOR
paroch în Aschileul mare.

(Fine).

„Porniți spre nimicire sînteți cu toții — acesta a mers mai repede decât voi, poate l-a lăsat Dumnezeu să ve fie de învățătură; dar voi îl veți urma, — de nu vă veți îndrepta.

„Pentru-că tot aceleşi năravurĭ rele, vă pasc şi pe voĭ ce l-aŭ nimicit pe el. — Nu va-ţi dat şi voĭ faleĭ, beţieĭ, leneĭ şi datorieĭ? Şi nu sunt ameninţate şi moşiile voastre de licitare? Priviţi la aceşti părinţi, uitaţi-vă la această femeie, vă îndreptaţi către aceştĭ copiĭ — şi aduceţi-vă aminte că această sórte ameninţă, părinţii femeile, copilaşiĭ vostri de nu vă veţi îndrepta.

Deci ridicaţi inimile şi în faţa acestuĭ sieriŭ luaţi o hotărîre sfântă, de a vĕ schimba viaţa — nu maĭ mergeţi către perire — ca să cadă pe voĭ cuvintele s. scripturi. „De nu vă veţi îndrepta cu toţiĭ aşa veţi peri.“

Efectul cuvintelor a fost nespus. ómeniĭ nu maĭ plângeaŭ — ci eraŭ serioşi — şi tăcuţi, nime o vorbă nu zicea.

În dumineca viitóre se înfăţişază 50 de persóne la preot şi îĭ zic.

„Părinte noĭ nu vrem să perim, arată-ne calea către viaţă.“

Preotul le laudă hotărîrea — apoĭ îĭ provócă să-şi aleagă o comisiune de 4 ca să formeze condiţiile vieţeĭ celeĭ nóuĕ „calea e grea“, zisă preotul „dar Dumnezeŭ e bun şi mare“. Comisiunea alésă formează următórele puncte prescrise de trăit şi anume:

1. Abzicem pe tótă viaţa de vinars şi de cercetarea crişmeĭ.

2. Ne obligăm cu familia întrégă a merge în dumineciĭ şi sărbătoriĭ la s. biserică.

3. Vom lăsa fala şi luxul — şi nu vom purta decât haine simple bune şi ieftine — prescrisă de portul nostru străbun.

4. Vom purta copiiĭ în scoliĭ bisericeşti, după eşirea din scólă, la scolile de repetiţie, măestriĭ şi comerciŭ.

5. Nu-ĭ vom lăsa pe uliţi — nu-ĭ vom răbda să beie. crişma le va fi strîns oprită.

6. La joeuri vom suferi numaĭ adulţi — dar şi asupra acestora vom deprinde controla părinţească.

7. Lux şi fală în copiiĭ nostri nu vom răbda.

8. Concubinate în casa nóstră nu vom suferi.

9. Vom forma din contribuirĭ un capitaĭ. din care să se pótă ajută. ceĭ ce ar avé daune în vite.

10. Din productele câmpuluĭ fie care va depune 10% pentru convertirea datorieĭ şi scóterea moşiilor din datoriĭ.

11. În cas de edificărĭ ne vom ajuta cu toţiĭ.

12. Pe orfanĭ îĭ vom ajuta şi lua sub scutul nostru — şi nu vom părăsi nici pe vĕduva luĭ Macaveĭ — şi fiĭ aceluia — ci vom contrage o datorie — de o vom rescumpăra şi vom lucra noĭ moşia pe sama lor.

În ziua următóre preotul ţinu o s. liturgie, după sfîrşitul eĭ, împreună cu preotul îngenunchiară şi făcură jurământ — că vor observa tóte prescrisele amintite maĭ sus.

După trecerea de 2—3 luni venirà şi alţiĭ — până când întrară cu toţiĭ în aşa numită ziua „deşteptării“

După trecerea alor 10 anĭ de la înfiinţarea ligeĭ „Tulburenii“, nu eraŭ decât case acoperite cu şindile şi ţigle, nu avea nime datoriĭ întabulate, în satul lor era cele maĭ bune vite. în câtorĭ cine vedea o pereche de boĭ frumoşĭ zicea: „Aceia trebue să fie din „Tulburenĭ“. aveaŭ biserică frumósă, scólă corespundătóre. învĕţătoriul îşi căpăta plata la lună, pruncii umbiau toţi afără nici o silă la scólă.

Aveaŭ în sat: comerciant. măcelariŭ. cismaş. tălpar. faur. pieptănariŭ. aveaŭ o bancă ce da baniĭ pentru bucate — până ce aveaŭ bucatele preţ.

La ziua morţiĭ luĭ Macavei mergeaŭ la biserică. se rugau pentru sufletul luĭ. Şi sĕrbătoriaŭ — Dacă cineva îĭ întreba de ce nu lucraţi azĭ? eĭ ziceaŭ: azĭ prăznuim „ziua deşteptării“.

Cărţi ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială

Floricele de câmp, de A. C. Domşa .	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Studiĭ şi Biografiĭ. Dr. I. Raţiŭ .	2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu . . .	2.—
Drumurĭ şi oraşe, Iorga . . .	2·50
Poesiĭ de Alexandri.	3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1·50 .	3.—
Vers şi proză Alexandrescu . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoiĭ N. Filimon	1·50
Legende şi basme Ispirescu. .	1·50
Poveştĭ, I. Creangă	1·50
Vorbe înţelepte A. Popoviciŭ. .	1·50
Vatra Părăsită Slavicĭ . . .	2.—
Din Bĕtrânĭ . . „	2·50
Visurĭ trecute. Ciura	1.—

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia. de Levis Walace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . . —.30
7. Cestiunĭ din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue feţe ale lumiĭ** de Nicu . . . . . —.30

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toţi 8 Nriĭ, îĭ primescu 5·70 cor. în loc 7·98 cor

Posta redacţiunei.

I. B. Atât e destul pentru limpezirea chestiunii.

G. P. în Z. Ne bucurăm, că veţi veni cu noi. Pentru continuarea călătoriei peste Firenza, Bologna, Venezia aveţi deja soţi de călătorie, diferenţa de preţ o regulăm în Roma. În scurtă vreme sperăm să publicăm o programă deraiată.

„Gazeta de Duminecă“. Nu s'a putut!

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

Recunoscute ca cele maĭ bune

Pluguri de oţel,

Grape tăvăluguri,

Maşine de sĕmĕnat Agricola

Maşine de cosît, sistem american,

pentru iarbă, trifoiŭ şi grâŭ

Greble de fîn, otavă şi seceriş,

Presse de paie şi de fîn

Presse Hydraulice,

Presse de póme, stropitorĭ de struguri şi plânte.

Aparate pentru usoarea

pómelor şi a legumelor,

Maşină de îmblătit

purtate cu mânile, cu vitele orĭ cu motoriĭ.

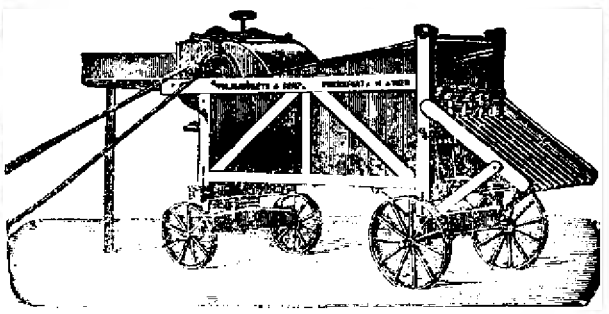

Jug pentru vitele de lucru,

Maşină de curăţit bucatele, triere, maşină de frecat cucuruz,

Maşine de tăiat nutreţul,

Maşină de tăiat napiĭ, móră de mrĭuială.

Locomotive, casse, cuptóre,

pumpe rotative,

tot feliul de **maşine pentru economie,**

se pregătesc după construcţia cea maĭ nouă, premiata, şi le spedéză

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de maşinĭ economice, turnătore de fier şi pluguri.

Fundat în 1872 **Wiena III, strada Tabor Nr. 71.** ***cu 900 lucrătorĭ.***

Premiate cu preste 500 medaliĭ de aur şi argint.

21 (9—10)

La cerere se trimite catalog gratis şi franco.

Se caută vêndătorĭ şi agenţĭ.

Un vis mântuitor.

O adevărată istorisire din viéță. Povestire de IOAN SCHULZ de N. Komlós.

— Reproducerea oprită. —

„Și nu crezi, că un vis póte se mântuéscă și viéța omului?“.

Acésta m'a întrebat prietinul meŭ Ioan când l'am revěḑut în anul trecut pe la Crăciun, și când privindu-l neîncreḑětor a continuat ast fel.

„Bagă de samă dară! Tocmaĭ acum e anul am fost la Iosif pe care și tu îl cunoscĭ și care, acum, e cantor, și care mi-a povestit cum l' mântuit pe el un vis. Întréga lui familie l-a fost morbósă și însuși suferea de ***influință*** și ***dureri prin piept*** și scuipa și sânge, sócră-sa avea ***sgârciuri*** de ***stomac,*** și ***junghiuri,*** copiĭ erau în ***grumăzare*** și în ***zapor;*** el însuși era așa de morbos în cât s'a și mărturisit ne mai sperând, că se va scula vre odată. Diminéța după mărturisire s'a sculat zicênd către femeie:

„Marie, eŭ am visat, că am cumpĕrat un Călindar și m'am vindecat!“

Femeia lui Iosif, o femeie ce credea în visurĭ ĭ-a și cumpĕrat îndată un Calindar. Abia a rĕsfoit prin el și a și fost bătatóre la ochĭ povestirea „mântuitorului de viéță“ prin care se spune, că orĭ ce morb se vindecă prin renumitul **Elsa-Fluid** de **Feller.**

Maria deja și înainte de asta comandase tot felul de fluide și picurĭ, carĭ însĕ nu laŭ folosit nimica, acum însĕ veni la idea, că numaĭ **Elsa Fluidul** de **Feller** o póte mântui, și care **numaĭ atunci** e adevĕrat dacă se comandă direct de la **FELLER V. JENŐ** farmacist în **STUBICA** Centrale 82, cott. **Zágráb.**

Maria a comandat numaĭ decât telegrafice 12 sticle din **Elsa-Fluid** de **Feller** cu suma de 5 coróne (de altcum maĭ puțin nici nu se póte comanda). A dóua zi a și sosit **Elsa-Fluidul** și încă liber de porto.

Morbosul însĕ nu a voit se ĭee medicina, ci a zis către părintele și Maria, carĭ îl rugaŭ mereŭ ca să ĭee din **Elsa-Fluidul de Feller** câțiva picurĭ: „Mie și așa nu-mi folosesce nimic, lăsați-mĕ se mor în pace!“ Dar când femeia plângea rugându-se să-ĭ fie milă de copiĭ, el s'a lăsat învins.

La zi lua 20 picurĭ pe e bucată de zăhar și-ĭ frecaŭ trupul întreg de maĭ multe orĭ peste zi cu **Elsa-Fluid,** după care s'a simțit îndată maĭ bine. Numaĭ de cât a comandat încă 48 sticle de **Elsa-Fluid** cu 16 cor. și de 4 cor. a adus 6 tegule ***pilule*** de **Elsa** (despre carĭ încă a cetit, că sînt fórte bune pentru durere de stomac), și după 3 sĕptĕmâni atât el cât și copiĭ lui și sócră-sa, carĭ cu toțiĭ s'aŭ folosit de **Elsa-Fluidul Feller** s'aŭ însănătoșat pe deplin.

„Veḑĭ“ imĭ zise prietinul Ioan, ast fel a mântuit un vis o întrégă familie. Când s'a lățit în sat vestea, că ce putere miraculósă are **Elsa-Fluidul** de **Feller** toțĭ morboșiĭ și-aŭ comandat acest leac de casă și toțĭ s'aŭ convins, că **Elsa-Fluidul** de **Feller** vindecă pe deplin și iute ***reuma, umflăturile, morburĭ de splină,*** junghiuri, ferbințală, sgârcituri, ***batere de inimă,*** respirație grea, ***durere de dinți, mirosul greŭ din gură, slăbirea de ochĭ,*** nervositatea, morburi de grumazĭ, scrofule, rănĭ, înghețare, orbanț etc. etc. Acest fluid folosesce la copiiĭ ce aŭ gălbinare, ferbințelĭ, răgușelĭ, tusă, panglică. Dacă copiiĭ aŭ ceva erumperĭ pe trup, umflăturĭ pe obraz orĭ pecingine grósă trebue

„Mie și așa nu-mĭ folosesce nimic, lăsați-mĕ se mor în pace!“

unși cu **Elsa-Fluidul** de **Feller** și se vor vindeca numaĭ de cât. Încă și ómenĭ de aceia, carĭ n'aŭ fost îndestuliți cu nicĭ un fluid din lume, azĭ folosesc și laudă fluidul **Elsa** alui **Feller.**

Mie mĭ-a făcut tare mare bucurie prietinul meŭ prin povestirea sa, pentru că și eŭ de **anĭ de zile sufer,** asud nóptea, nu am apetit, **răgâiŭ a acru,** am amețelĭ și is nervos într'atâta în cât nicĭ nu pot durmi.

Și eŭ am comandat 24 sticle de **Elsa-Fluid** cu 8 cor. 60 fil., și 6 tegule de **Pilule-Elsa** laxative cu 4 cor., și fie care póte zice cu conscliința liniștită, că **Elsa-Fluidul** de **Feller** e medicina cea maĭ bună. Cine e morbos încerce și comande asta medicină de la: **Feller V. Jenő.** farmacist în STUBICA, Centrale 82. cott. Zágráb.

Fie care imĭ va mulțămi pentru sfat.

25 (2—2)

Adevěratul Elsa-Fluid alui Feller.

(**Fluidul de esențe de plânte cu miros plăcut alui Feller**), provĕḑut cu marca „Elsa,“ pe orĭ ce sticlă și pe orĭ ce instrucție trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa“ și subscrierea „**Feller.**“ În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte mare s'aŭ pus în circulație din partea unor speculanți fără conscliință diferite imitațiuni sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid Salvator-fluid, Horgony-fluid** etc. Să ne ferim de ast fel de imitațiuni pentru că numaĭ cel provĕḑut cu marca „**Feller**“ este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o și aprobat-o.** La esposițiile din **Berlin, Roma, Londra, Paris** și **Nizza Fluidul-Elsa** alui **Feller** a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roșie din Spania.

Se spedézĕ cu rambursă orĭ trimițînd banĭ înainte

Dimpreună	12	sticle	saŭ	6	st. duple	**5.— cor.**
cu instrucția,	24	„	„	12	„ „	**8 60** „
spesele de	36	„	„	18	„ „	**12.40** „
postă și ladă	48	„	„	24	„ „	**16.—** „
	60	„	„	30	„ „	**20.—** „

La *Elsa-Fluidul* se recomândă, ca cel maĭ bun mijloc laxativ **pilulele Rebarbara Elsa** de **Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur și iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare, ajută mistuirea, curățesce tomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucțiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscință.

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

Adevěratul prav de insecte alui Feller cu marca „Elsa.“ Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine, grajdiurĭ, vilĭ, cum is d. e. muscele, purecii, molilele, păduchii, ștelnițele, furnicele etc.

Prin folosirea acestui prav să cruță fórte mult și fiind efectul lui admirabil să recomândă cu tótă căldura, 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu Elsa-Fluid. la din contră singur costă 5 cor. franco, St. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Cine vrea se comande Elsa Fluidul de Feller și adevěratele Elsa Pilule de Feller se o facă acésta în epistolă și se o adreseze corect la singurul fabricat:

Că sunt fórte îndestulit cu Elsa-Fluid Dtale o dovedesce descle mele comande. Elsa Fluidul îl voiŭ avea tot de-a-una la casa mea.

MAUERER F,
medic Fieberbrunn (Tirol.)

Femeia mea suferea de șele, de o **îmflătură la stomac** așa că trebuia să se prindă de ceva dacă voia să umble. Și iată că după ce s'a frecat de 3 orĭ cu Elsa-Fluidul D-Tale i-s'a făcut maĭ bine. Durerea de cap la încetat. Copilul încă mi-s'a vindecat de a horcăi. KOSAKGEORGE (Miskolcz).

A apărut.

FLORICELE DE CÂMP

Schițe ușoare

de Aurel C. Demșa.

Prețul 1 corónă.

Visurĭ trecute

Schițe și Nuvele.

Prețul 1 corónă.

de Alesandru Ciura, profesor.

(29) 25—26 Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

literanți de curte ces. șireg. pentru materie de mătasă și ornamente sacre.

Viena I. Kohlmarkt 2. „la porumbul alb".

Recomandă

ornatele sacre, pregătite striet după ritul grec, ca de es. falóne, diaconale stihar, saccos, omofor, epigonatie, mitre, mandil, plasçanice, baldachine, prapori etc. cum și tote utensiliile și vasele sacre de metal ca disc, ciborŭ, cruce, chivot, arhieraslie, trikerŭ și dikerŭ, candinite, candele, steclare, candelabre etc. tóte pregătite solid și cu prețul cel mai leftin de fabrică.

Catalóge ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülőszög (Blaș)

(valabil din 1 Maiu 1904).

către	gara	de la
	Teuș—Tövis	
226	persóne	persóne 102
1246	mixt	mixt 215
735	accelerat	accelerat 904
252	accelerat	accelerat 1228
	Copșa — Kis-Kapus	
104	persóne	persóne 221
216	mixt	mixt 1243
905	accelerat	accelerat 734
1229	accelerat	accelerat 261
403	**Sóvárad**	
248	mixt	mixt 826
		650

Senegin contra tuseĭ, răgușelilĭ, durerilĭ de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, catarulŭi astmeĭ, greutățiĭ de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerilĭ de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelor, durerilor de cap, dinți și nervĭ, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1.20** și **2** cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, dureri de cap și altele. Deci cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liquerurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ **cosmetice**, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte leftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).

12 (2—10)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézā pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vĭjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de nervĭ. Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —

e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țară și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

16 (16—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă și o mașină de fiert.

Din causa îmbulzelei prea marĭ a marfei trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico**, și anume:

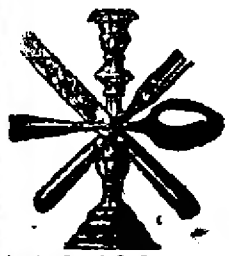

6 linguriție, 6 furculiție, 6 lingurĭ de masă, 12 linguriție de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculiție de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar**, și pe lângă **garanță**

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediția se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu **rambursă.**

Alexandru D. Scheffer,

Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:

Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.

Fóea apare în fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.

Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în **Blaş.**

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 23 Iuliu 1904. **Numĕrul 30.**

Pontificele Piu X,

şi memoria lui

Ştefan cel Mare.

Din incidentul serbărilor aranjate întru amintirea Viteazului Voevod cel Mare şi Sfânt, prinţul Vladimir Ghica a trimis Sfinţiei Sale Pontificelui următoarea depeşă:

Cardinal Merry del Val.

Vatican-Roma.

Naţiunea română serbează în acest moment al 4-lea centenar al morţii lui Ştefan cel Mare, eroul naţional moldovean, supranumit de Sixt IV. „Atletul lui Christos.“

Cu ocasiunea acestor glorioase amintiri, catolicii români roagă pe sfântul Părinte de a acorda patriei lor, ca şi predecesorului lor de acum patru veacuri, binecuvântarea sa părinţească.

ss) Prinţul ***Vladimir Ghica.***

Sfinţia Sa a trimis prin secretarul sĕu următorul rĕspuns telegrafic:

Roma, 14 Iulie.

Sfântul Părinte ia parte la festivitatea, ce amintesce pe marele Vostru erou naţional, pe care Papa Sixt IV l'a numit Atletul lui Christos, şi din toată inima împărtăşesce nobililor sĕi fii din România binecuvântarea apostolică, dând espresiune dorinţelor sale pentru fericirea lor şi pentru prosperitatea patriei lor glorioase.

Cardinalul *Merry del Val.*

SECERIŞUL.

Binecuvântarea cea mai mare a muncei, secerişul s'a început în întreagă ţara. Şi nu este o mulţămire, un dar mai mare pentru poporul nostru agricultor, ca acum, când vede, că nu şi-a aruncat în zădar boanele în pământ, ci Domnul a revărsat mila sa asupra poporului său şi a lăsat să rodească pământul, să producă, căci datele, năcasurile şi sărăcia e mare preste întreagă ţara. Fericit acela care după munca unui an a ajuns să şi adune boanele în jitniţă. căruia nu i-a fost înzădar lucrul, a cărui pământ Dumnezeu l'a ferit de peatră, de secetă, de insecte stricăcioase, dar şi mai fericit acela, care a avut parte de a culege roadele de pe pământul său, carele nu a lucrat în pământ străin.

Căci nu vor fi fost puţini nici aceia a căror asudoare au înghiţit-o brazdele pământului boieresc, căci latifundiile cele mari, moşiile boiereşti să ţin lanţ mai ales în comitatele locuite de români. Luăm datele ţării statistice şi începând cu Torontalul, Timişul, Bihorul, Ardealul vedem zăcile de mii de jugăre adunate într'o mână, în cari ţăranul lucră cu sârguinţă, căci şi el trebue să se hrănească tot cu sfârmiturile, ce cad de pe masa celor bogaţi. Nu va prinde deci pe nime mirarea, că la văzul lanurile coapte de grâu, la văzul roadelor pământului, ce au răsărit în urma muncii şi a sudoarei lui, în proporţie îi creşte şi râvna de a avea şi el, de şi nu atâta, dar cel puţin, cât să poată trăi şi atunci când puterea mânilor îi e slăbită.

Şi apostolii socialismului, cari stau la pândă şi să folosesc de tot prilejul, de a câştiga poporul pentru nouele lor învăţături, nu vor lăsa să treacă nici timpul acesta, când la vederea bogăţiilor pământului creşte şi lăcomia lucrătorilor de a avea. Nu ştim când şi unde să va repeţi iară-şi casul de la Aleşdi, e însă datorinţa preoţilor de a paralisa ori ce acţiune stricăcioasă, ce mână poporul pe calea perirei înainte.

Căci nu ne putem ascunde dinaintea adevărului, că multe sunt causele, cari îndeamnă poporul, de a să arunca în braţele jidanilor, cari le promit păduri, păşune, pământ. Poporul nostru agricultor e sărăcit de tot. Numai de douezeci de ani în coace să considerăm, şi vedem, că faţa comunelor e schimbată. S'ar duce jumătate în lume, de ar avea cu ce, şi-ar părăsi vatra, pământul, a cărui în cele mai multe casuri e numai arândaş acum, după ce proprietariul e banca, jidanul sau moşieriul. Apoi legile ţării încă au fost pentru proprietariul mic numai legi maştere. De la 1848 în coace nu să face alt ceva de cât să segregează. Să segregeză pădurile, păşunatul, să comaseză, segregindu-să prin aceasta pământurile proprietarilor mari de a celor mici. Pământul ast fel cercuit şi strâns de moşii mari de toate părţile cu vreme trebue să dispară în dominiul boieriului. Îi scapă ţăranului vita în pământul vecin e globit în *bani* scumpi, îl prinde cu uscături în pădure, de asemenea e globit tot în *bani,* la comasări capătă 2—2 jugăre de pământ sau rău sau pe marginea unui râu, unde esundarea îi înecă fânaţul, îi duce cläile de pe loc şi a rămas sărac. Când a ajuns de a nu mai avea nimic atunci ce îi mai e de viaţă?

Iată deci că însa-şi legile şi indolenţa conducătorilor au pregătit causa socialismului.

Cine va zice, că în ast fel de împrejurări nu să va răspândi socialismul? Oare nu vor soarbe cuvintele profetice ale unui Bokányi, Goldmann, care le promite toate, care împarte între sărăcime, pământ, pădure, păşunat? Şi oare nu vor fi gata de a-şi da şi amărâta cea de viaţă, care le-a mai rămas, pentru biruinţa causei socialismului?

Ce să mai amintim apoi de lipsa de consciinţă a organelor administrative? Câte comune nu sunt, unde notariul a venit cu un bătigaş şi 2 batiste de buzunar şi după 10 ani dispune de zăci de jugăre de pământ, a căror proprietari sau au luat lumea în cap, sau au ajuns servitori. Şi câte de asemenea nu sunt, unde străinii năpă-

desc ca lăcustele asupra hotarului şi pe căi iertate şi neiertate strivesc cu încetul populaţiunea din căsile şi curţile părinteşti? Mirare va fi că în ast fel de comune poporul se uită la conducătorii săi ca la nisce elemente ce s'au conjurat să-l stoarcă şi sărăcească? — Mirare va fi, că în locuri de acelea, cuvântul preotului e mazere aruncată în parete, poate tocmai pentru că şi el nu e tocmai alegător, când e vorbă de a-şi aduna avere?

Şi noi trebue să fim cu bună luare a minte, că soartea ţăranului e depusă în mânile preoţilor. Şi soartea noastră a tuturor, viitoriul nostru e în braţele vânjoase ale ţăranului român. Când el ne va scăpa din mână atunci am rămas ca păstorii fără turmă.

Şi datorinţa preotului nu e numai de a griji de cele spirituale ale poporului, ci şi de starea materială. Mulţi dintre preoţii tineri îşi încep cariera în parochie mânaţi de cel mai sfânt idealism, şi nu cruţă nici osteneală, nici zel de a arăta poporului calea cea mai desăvârşită — *spirituală*. Şi în zelul acesta mare nu observă, sau nu îndrăsnesc să observe, că sărăcia, cum culcă familiile una după altă la pământ, nu observă cum cei puternici fac ce le place cu averile comunelor, pun aruncuri, îşi fac diurne pe diferite titluri. Ce să mai amintesc apoi de pârile cele multe, fără lipsă, când un cuvânt al preotului ar fi putut scuti o partidă de cheltuelile mari de proces, prin cari îşi mâncă averea?

Tuturor toate m'am făcut zice sf. Apostol Pavel. Tuturor toate să se facă preotul. Cu sfatul, cu vorba, cu ajutoriul să fie pretotindinea. Păstoriul bun îşi pune viaţa pentru turma sa. Şi când preotul nu să va îngriji de bunăstarea poporenilor săi, toată munca lui va fi zădarnică. Căci nu pot clădi 99 de înţelepţi ani de-arândul atâta, cât strica un nebun într'un ceas.

Numai când vede poporul, că în toate lipsele sale se poate întoarce cu încredere către preot, că ei este razimul şi scutul celor săraci, numai atunci poate fi scutită aceea comună de plaga socialismului. Atunci nu feţe posomorâte să vor pleca la rădăcina spicelor cu gândul şi convingerea că în scurt vor împărţi tot, ce astăzi este al unuia, ci vor lucra cu hărnicie, ca din cruţarea zilelor bune să rămână pe timpul, când mâna-le tremurătoare nu va mai putea prinde secere'a

Cârmuitorii nostri.

Cârmuitorii nostri de zi, înşăuaţi vremelnic pe capra cârmuirii astei ţări, ne vrăjmăşesc cu gând de pierzare şi de stângere traiul ce ni-e dat şi nouă să-l vecuim între hotarele astei împărăţii, în care ni-a implântat în scurgerea ei vremea şi soartea, neîngrijitoarea soarte. — Până acum ni-am vecuit rostul zilelor de trai, strâjuindu-ne petecul de pământ mărăit de atâţa lupi flămânzi, şi păzându-ne, în îmbulzala zilelor de pacoste grea, firea graiului şi a legii moştenite din strămoşi. Făptura noastră de neam şi Dzăul părinţilor nostri ni le-am păzit şi ni le-am mântuit, din primejduirea aprinsă a luptei, cu preţul sângelui şi a vieţii noastre. — Limba şi legea îs arvuna netăgăduită şi hotărâta a zilelor de vieţuire de mai apoi, — şi de aceea ni le-am apărat cu atâta vânjoşie de braţ şi cu atâta chibzuire de minte aleasă.

Traiul, cu tot rostul alcătuirii lui bunerele, ni-e dat de sus. Şi de aceea aci vrem să-i trăim, aici, hrăniţi de rodul astei glii şi acoperiţi de paza veghietoare a acestui cer. Legea croitoare de firi şi cârmuitoare de popoare vine de sus. Cel ce ne face să fim, ne dă şi legea după care să fim şi să vieţuim. — Nime, nici o făptură pământească, nu e îndreptăţit a opăci curgerea firească a vieţuirii unui popor, ori a se strădui, sub împintenarea unor nădejdi de dobânzi şi câştiguri de jos, de a sdrobi cu pumnul ori cu puterea volnică a legii firea şi alcătuirea noroadelor mai slabe.

Ei, dar alta-i îndreptăţirea şi alta cu totul alta e făptuirea şi purtarea celor ce se sâmt încălecaţi pe buiestrul stăpânirii de popoare. Puternicii zilei nu se uita la drept, ci la dobândă. Nu ne oblăduiesc cu vorba cuminte îmbunată de grija nealegătoare între supuşi şi supuşi, ci cu parul puterii şi cu biciul pişcător a măritei legi.

Nu a fost de ajuns că ni-a vitregit cu nemiluita vremea, a trebuit să se mai adauge şi vitregirea din partea celor ce din negrija noastră s'au opţosit în averea şi ţara străjuită de noi şi de braţele noastre. Cârmuitorii zilei, vrăjmaşi pe cuţite celor ajunşi din

FEUILLETON.

Ştefan cel Mare în literatura poporului*).

Poporul era întrebat şi el despre Ştefan-Vodă, după ce vorbiseră despre dânsul însemnările cărturarilor mai apropiaţi de dânsul. Ţeranul din munţi şi văi din păduri şi de pe malul apelor nu ştia nici ziua luptelor, nici anii şi nici veacul, căci mai marii lui cuprind mai multe veacuri, nesfârşit de multe, cu trupul lor de uriaş; el nu ştia nici numele boierilor, sfetnicilor, Doamnelor şi iubitelor care nu luaseră loc lângă dânsul înaintea lumii; el nu putea să deosebească o luptă de alta, ba nici un duşman de celalalt; el nu văzuse nici un hrisov de la marele judecător, nu ajungea să-şi însemne nici-una din datinele la începutul cărora stătuse voinţa lui; nu ceti̇se măcar una din pisaniile ce stăteau în fruntea bisericilor durate în cei patru-zeci şi şepte de ani de Domnie.

El ştia atât, în marea lui nenorocire şi în adâncul lui întunerec, până la care ajungea însă, cu mângâiere şi făgăduieli, o rază bună din acel veac mare, că neamul său a dat cândva, — dăunăzi, peste trei sute de ani sau cu o mie alţii în urmă, — un om minunat, un sfânt cum nu mai poate [illegible]

*) Din cartea d-lui *Iorga*: Istoria lui Ştefan cel Mare pentru poporul românesc, Bucureşti 1904.

răsări altul: el era izvorul a toată vitejia, el era fântâna tuturor dreptăţilor, el era marea bunătăţilor. Pământul Moldovei nu fusese al lui numai atunci când oamenii de de mult îl putuse vedea; el rămăsese al lui în vecii vecilor, cu toţi oamenii ce se îngropau pe rând, şi în clipe grele, suspinul şi rugăciunea să suian la dânsul ca la Dumnezeu: „Săracu Ştefan-Vodă, unde-i să vadă?!“.

Poporul, înaintea căruia stătuseră largi deschise uşile lui, îl chemase la dânsul prin povestea lui iubitoare, care născocia înlocuind adevărul de care n'avea nici o ştiinţă: Ştefan nu fusese fecior de Domn, ci copilărise între băieţaşii şi băieţanii satelor, şi se arătau la Borzeşti, în Ţinutul Bacăului, unde i-se înălţa frumoasa biserică, locurile care-i văzuseră jocul de vitejie. Învârtise în mâni ca ale Făt-Frumosului care glumeşte cu armele grele ale zmeilor, un buzdugan iefren, tăiat din trunchiurile străvechi ale codrului. El străbătuse în peşteri ca să ucidă urşii, aşa pe cum alţii de vrâsta lui prindean fluturi strălucitori deasupra florilor pajişteî. Meşteşugul luptelor cu oamenii răi îl învăţase de la arhanghelii trimeşi de Dumnezeul ce plânge de suferinţele săracilor, şi ca să nu sperie pe copii cu penele lor de aur orbitor, ei se făcuseră a fi doi moşnegi, adecă doi moşnegi de la ţară, cu căciulile înalte şi drepte, cu pieptele şi barba căzând în valuri de argint, cu ochi cari văd adânc în amintirile zilelor moarte, cu vorba cuminte şi înceată, venind tot deauna de foarte departe, — aşa niste moşnegi cum va fi fost sus pe Scaunul de aur în hainele-i de mătasă încheiate cu petri scumpe Vodă Alexandru-cel-Bun.

Când s'a făcut mare şi a început luptele lui drepte şi bune, nici un colţ de ţară n'a rămas nesfinţit de biruinţele lui sau de suferinţele cu care le plătia. În scorburile acelea mari de lângă Baia s'a adăpostit el, singur-singurel în codru, pândind pe Ungurii meniţi peirii. Scările acelea tăiate în stâncă au fost făcute pentru dânsul, care cânta vârful muntelui. Colo la Voroneţul din Bucovina, la Dobrovăţul din Vasluiu a stat el la uşa sihastrului ce se ruga pentru toţi oamenii şi de la care voia sfatul cel mai bun ca să mântuie ţara, ai cărei apărători periseră: sihastrul i-a primit în chilie, i-a dat învăţătura dorită şi i-a arătat prin luminile minunate ce se iveau în paltinii pădurii, în ce loc trebue să se ridice mănăstirea de mulţămită. La Podul-Înalt se arată cetatea lui, fundătura unde s'au grămădit Turcii bătuţi, beciul lui săpat în pământ; podul de colo se zice al Harapului pentru că un Paşă din Arabia depărtata a căzut în acel loc, muşcând de durere pământul străin. Lângă Bozieni Neamţului, pădurea ce a dăinuit până dăunăzi a fost aceia în care s'a odihnit Ştefan după nenorocirea fără umilinţă de la Războieni. La Cozmin se ştie unde s'a risipit codrul asupra duşmanilor, cari nu mai sunt Leşii, ci Turci adevăraţi, aceia de cari Ştefan a scăpat ţara. Dincoace au fost vrăjiţi Tătarii cu fuioare fermecate şi nori de fum, şi tăiaţi până la unul. Cazacii au fost nimiciţi la gârla Cazacului. La Ciortăreî, de unde era poate boierul său Andreico Ciortorovschi sau Ciortoreanul, a dat Dumnezeu o păcală de a putut să răpuie Ştefan pe păgâni. Cei şepte munţi din Vrancea au fost dăruiţi de Ştefan la şepte voinici, pe cari mama lor bătrână îi dăduse

răutatea sorții sub mașrera și năroada lor cârmuire, vreau să ne vremuiască trainl. Cu afurisita de lege în mână vreau să ne înăcrească trainl, vreau să ne pribegească din cuprinsul acestor hotare și să ne înghită în apele lor. Pândesc cu ochi vicleni și drăcești destrămarea noastră, cum lupul flămând pândește razna oilor.

Limba și legea vreau să ni-le fure. Firea vreau să ni-o omoare. Dar noi numai o fire avem. O lege și o limbă avem. Un Dumnezeu avem și un suflet avem? — Unde-i Dumnezeul vostru, împilători de noroade? Cerul vostru unde e? Ori voi aveți alți Dumnezăi și alte ceriuri!

Cu gând tăinuit și hoțesc întind mâna să ne spurce vetrele și sfintele altare, păzitoare de neam și de lege prin răstimpurile furtunoase ale vremii. Căci nu gând li paște și o nădăjduire le hrănește sufletele: îngrășarea firei și înmiirea speției lor cu sângele ales și numărul îndesat al nostru. Vreau, ca noi să ne lăpădăm firea noastră și să ne îmbrăcăm în firea lor, străină în sânge și'n chiag de a noastră. Nu li-e de ajuns oriăcia de puteri și de câștig, pe cari nu vreau să ni-le deie, le trebue fărtăție de sânge și de fire. Vremea îi îmbulzește, sângele prin corcire cu poporul nemernic a lui Israil li-se subțiază, neamul li-se împuținează, pământul le fuge de sub picioare, cerul ca azi-mâni se tem că o să li-se închidă de-asupra, — și ei, îndrăgiții sorții, o să se stângă cu bucătura în gură, fără urmași și fără viță. Gândul esta-i înfrică, teama asta-i prostește la cap. — Cârma li-e în mână. Vreau să-și mântuie neamul cu legea și cu volnicia. Unde nu pot cu buna ne îndeasă cu legea și cu cnuta. — Și se pricep bine la învârtitul harapnicului, în șuerat căzăcesc ne isbesc spetele cu pleasna lui tăietoare. Și nu li-e milă de cei ce sângerează și de cei ce îmbrâncesc sub isbiturile lor îndesate și fără suflet de creștin. Sânge le trebue, să curgă undă și gârlă în apele neamului lor, sânge românesc, că-i sânge ales și de soiu.

De când s'au găsit cuibarul aici la noi în țară, tot într'una ne-au dujmănit avutul și neamul. Din peana lor nici o lege, nici un crâmpei de lege n-a eșit, carea să ne ocrotească și pe noi, norod supus și ascultător orânduirilor înalte. Prin vremuri greul țării l-au purtat și noi alături cu domnii nostri. Brațele noastre trudite de muncă, dar vânjoase și sângele nostru oțelit, pornit spre faute de voinicie pentru țară, au ținut strajă voinică hotarelor acestei țări. Și ne-am apărat pe noi și țara noastră, și i-am apărat și pe ei. Dar răsplata — răsplata ni-au măsurat-o cu vârful baionetei și cu huiduiala legii. Prin răstâmpurile amarnice ale vieții noastre nici odată nu ni s'a răsbunat ceriul vieții de mila și de ruga celor de la cârmă.

De când s-au pomenit aici la noi în țară aduși de vânturi prielnice din răsăritul popoarelor nomade și mânați de îmboldurile firei lor de neam fără stâmpăr și fără de popas, și de când s'au făcut aici la noi, în Arcadia asta fericită, rost de un traiu prins și așezat, tot într'una au jâdnuit cu poftire lacomă și nesăbuită la palma noastră de loc, la bogățiile ce le ascunde tăinuit glia și firea noastră. Pârga plină de roadă a lanurilor noastre și belșugul greu al aurului le-au mânit firea pribeagă spre cuprinsul tărâmurilor noastre. Cuibăriți bine nu le-a fost de ajuns ospeția noastră largă și darnică, le-a trebuit la început casa și avutul nostru, iar acum, când să simt bine pinși în sea dar au sgârcenirile stângerii, le trebue legea noastră și limba noastră, cu așa în tot prelargul țării stăpânite de ei o fire să fie și un neam să fie: neamul lor și firea lor. Ca așa ruga noroadelor supuse obladuirii lor să bată același cer și ca o glăsuire să stăpânească pe tot întinsul pământului de azi. Să nu mai fie Român, Slovac, Neamț la fire și la grai, ci să fie tot Ungur și Ungur și la grai și și la fire. Esta li-e visul. Ast fel de năzuiri hrănesc.

Azi sunt la cârmă. Mâne o să se învârtă roata, și vremea, cocoană nealegătoare, o să soroceasca stăpânirea altor neamuri. De aceea ei azi vreau să-și vămuiască norocul. De azi vreau să-și rânduească tihna și odihna zilelor de mai apoi. Cumpăna greu a zilelor de mâni o sâmt, de aceea li-e firea așa de turburată și fâptuirea așa de pripită și deochiată.

Își joacă mendrele și sârba mărunțel pe spatele noastre. Strunele legii le bat aprins și învârtejit, și cântecul ese așa de învolburat și năprasnic pentru noi și așa de amețitor pentru ei de le adoarne chibzuirea rece a minții și le zmintește judecata dreaptă a gândului. În toiul zăpăcitor al jocului își uită nefericiții de ei, că-s pribegi în părțile acestea, fără legături de sânge și de neam cu cei ce-i înconjoară, și că atunci când își va schimba norocul pasul nime n-o să le întindă mâna de ajutorare și pârghie de mântuire, și o să-i înzăpădească pe veci nămeți potopitori ai stângerii de popoare. Ne doare că vremea, dascăl bun și cuminte de neamuri, nu le-a ostoit pripirea prea aprinsă și nebună a fâptuirii, că nu le-a cioplit firea și nu le-a deschis mintea și judecata nu le-a limpezit-o. Și ne doare și mai tare că tocmai pe noi soartea ne-a svârlit cotcă în mâna unor ast fel de stăpânitori.

---

pentru luptele cele nouă, și numele lor era scris în slovele de pe masa de piatră „a lui Bucur". Cutare cruce de la fântâna din același Ținut al Putnei mărturisește că acolo și-a dat sufletul, la picioarele stăpânului său, ciobanul care colindase țara întreagă culegând ostași pentru Vodă, rămas fără tovarăși. Dincoace Ștefan a învins pe strășnicii Căpcăuni, cu cari se putea pune numai unul ca dânsul. Aceasta-i, lângă Cotnari, sau în Bucovina, Dumbrava-Roșie, unde Leșii au asudat sudoare de sânge supt bice și strămnărări arând pentru codrul de stejari cu frunza roșie și răsunetele de gemăt. Oasele acelea înfipte în măruntaiele râpei pe care o spală apele mănioase ale Siretiului de primăvară, sunt oase de dușmani, pe cari i-a răpus brațul lui Ștefan. Valea Groazei a văzut spaima Turcilor străunși de arma lui răzbunătoare. La Poiana Dealului-Mare se văd cetatea și șanțurile prin care au crezut în zădar Tatarii că se pot apăra de același ascuțiș de sabie. La Sângeri el a vărsat, pe dreptate, acel sânge mult ce se pomenește în numele locului. Din *cerdacul* de lângă Huși, el a păndit în zare, peste Prut, mersul Tătărimii pustiului. În stâncile de la Ștefănești, care ar fi întemeiat fără îndoială de dânsul, Ștefan și-a ascuns mama, care se pomenește la Cetatea Neamțului, și Domnița, în cămări închise cu uși de fier. În Cotnari ca și în Dobrogea se povestesc luptele lui cu Doamna Catalina, care a pus să se facă fântâni pentru drumeți în marginea drumului mare. Movila aceia din Vasluiu care se zice a lui Burcel, a fost dată de prietenul săracilor unui biet om nevoiaș care chiuia în auzul lui arând Duminecă, pe vremea slujbei, cu boi de împrumut. Toate satele vreau să se tragă din strămoși dăruiți de Ștefan pentru vitejie. Unde n'a măritat el fete fără avere, unde n'a făcut el biserici și cetăți și fântâni răcoritoare? În care Ținuturi nu se cântă vre-o închinare a frumosului Vodă Ștefăniță care coboară pe neștiute inelul său de aur în cofița fetelor ce dau să bee străinului frumos?

Tot ce a fost pe acest pământ se topește în lumina lui.

Se știe că el a murit și că pe mormântul lui a ars trei zile și trei nopți o lumină ce care n'o aprinsese nimeni. Dar moartea nu i-a luat simțirea, și, când neamul lui sufere, strămoșul plânge în mormântul său. Plânge, căci nu se poate mișca, dând la o parte povara grea a marmurii albe. Dar odată și odată el va învinge prin puterea strășnică a durerii sale nemărginite. Întâiu sabia-i va răsări din groapă, fioare de oțel, vestind „războiul cel mare", care va da dreptate neamului românesc. Apoi însuși va ieși în vederea dușmanilor îngroziți, călare, înarmat, săgetând ucigător din ochii săi strășnici, limpeziți de ceața morții îndelungate. Oastea lui, va fi el. Și sângele se va sui până la coamele cailor, și poporul lui Ștefan-cel-Mare va avea atunci pretutindeni pace și fericire. Iar el se va culca iarăși în mormântul lui de la Putna, dormind acum cu drepții

Cărturarii aveau de unde culege fapte și povești pentru a slăvi numele lui Ștefan: *Letopisițele* le stăteau înainte, și de pe la 1850 se tipăreau tot mai multe cântece ale poporului, se cercetau tot mai mult supusele lui despre timpurile bătrâne.

Dar ei n'aveau nici puterea de simțire, nici bogăția de închipuire, nici învățătura și nici adevărata dragoste de țară care ar fi trebuit pentru ca un vrednic prinos să vie și din partea lor. Aceasta trebue s'o spunem.

Să vede și din următoarea împrejurare:

În 1856, Archimandritul de la Putna, care și el va fi cetit *Letopisețele*, căpătă de la Cârmuirea austriacă voia a deschide mormintele din Putna pentru a da în sfârșit lui Ștefan cinstea ce i-se cuvenia, pentru a ridica din adâncurile mucede ale pământului scormonit de tâlhari din alte neamuri, rămășițele lui sfinte.

Ceremonia se începu în ziua de 12 Novembre din acel an.

După ce se se descoperiră pe rând oasele Mariei, fata a doua a lui Ștefan, ale Mariei soția lui Petru Rareș, ale lui Bogdan Orbul, ale lui Ștefan-cel-Tânăr și ale unui mort domnesc necunoscut, se ajunse peste patru zile la mormântul — ctitorului, așezat în mijlocul bisericii la dreapta, în locul de cinste.

O iespede groasă, lucrată cu dalta, fu găsită întâiu de săpătorii cari se lăsau și ei stăpâniți de evlavia ce cuprindea pe toți cei de față, chiar și pe străini. Mormântul se boltia dedesupt. Opt țerani ridicară iespedea, pe când soborul își înălța cântările, rugându-se pentru strălucitul mort.

Se găsi ce lasă în urmă o strecurare de patru sute de ani aproape: capul păstrat în cea mai mare parte și fărâmături de oase între surcelele sicriului și petecile mantiei; odoarele: cununa, nasturii, inelele, sabia le luaseră hoții. Atâta se păstrează

La legile fără suflet creştin de ieri să adauge legiuirea muscălească de azi. Azi vreau mai mult ca ieri. Azi nu se îndestulesc cu ce avem şi cu ce ne iau, azi ne vreau pe noi şi firea noastră de neam. Prin legile proaspete, răsuflate din creerii înmuiaţi ai unor legiuitori hăbăuciţi la cap de apele unui şovinism scrintit, vreau să pună mâna pe scolile noastre. Vreau să se vâre şi să se icuiască în sufletele noastre. Legile aduse proptesc năzuirile şi silinţele puse pentru ungurirea noastră, pentru corcirea noastră în sânge şi în gând. În sufletele crude a răsadului tinăr a neamului nostru vreau să svârle sămânţa unei creşteri străine şi a unei învăţături sarbede şi săci, ca la vremea sa, în creerul unui norod întreg să lăstărească o credinţă nouă şi nemernică, învrăjbită cu credinţele scumpe şi dragi, încropite în bătaia caldă a sângelui românesc şi îmbobotite de focul sfânt al dragostei de neam a celor vecuitori ieri alaltăieri ca norod românesc în sânge şi în gând.

Cu ast fel de cârmuitori ne-a învrednicit soartea neamului şi vremea. Jugul unei ast fel de obläduiri ni l-a svârlit în gât neghiobia noastră şi neînfrăţirea de puteri şi uzuiţi a noroadelor, cari din vremuri vechi şi-au copt traiul tot în mana roditoare a acestei ţări, alăturea cu noi.

Şi noi stăm încă pe gânduri? De la cine să aşteptăm mântuire şi isbăvire de pacostea ce vrea să ne vremuiască traiul, dacă nu de la noi? Nemernic e acela care în faţa primejdiirii îşi pune nădejdea scăpării în ajutorul străinului becisnic şi viclean. Să ne mândrim cu trecutul de mărire al neamului, şi să ne încredem în paza ocrotitoare a cerului! — Dar atât nu e de ajuns! Trebue să intrăm noi în toiul luptei! Pe cei nemernici şi sărbeziţi la suflet să-i dăm la o parte! E ceasul din urmă, neamul meu! E ceasul din urmă.

— *ps* —

CORESPONDINŢE.

ROMÂNIA ÎN SĂRBĂTOARE.

— De la corespondentul nostru particular. —

Bucureşti 4 Iulie 1904.

În România a fost mare sărbătoare naţională: S'a serbat al 4-lea centenar de la moartea lui Ştefan cel mare, domnul Moldovei.

E o bucurie unanimă că începem şi noi Românii să desgropăm faptele eroice ale eroilor nostri naţionali; o facem aceasta cam târziu, dar tot e bine, după sute de ani ne aducem a minte de ei şi ni-i dăm de pildă ca mari luptători pentru limba, naţiunea şi patria Românească.

Au avut şi alte popoare eroii lor, dar un Ştefan cel mare, un Mihaiu eroul şi un Mateiu Corvin, cam rar în istoria lumii întregi.

Este adevărat că pe Corvin îl revindecă Maghiarii pentru ei, ca pe cel mai mare erou al lor, revindece-l, nu ne supără, căci când a luptat şi el pentru ţara ce o stăpânea, a luptat nu numai pentru un singur popor din aceea ţară, ci pentru toate naţiunile ce o alcătuesc şi prin urmare şi pentru Românii de care avea zăci de mii în ostirile sale; ne pare bine că istoria spune mari laude de Românul Corvin regele Ungariei şi că-i recunosc origina lui şi că asta nu-i împedecă de a-l preamări mai mult de cât pe ori care din predecesorii şi urmaşii lui.

Dar să revin să descriu pe scurt cum a decurs sărbătoarea aceasta la Bucuresci, pentru marele Ştefan:

Cu câte va zile înainte de ziua sărbării, în piaţa Victoriei ce desparte oraşul de frumoasa şosea, (parcul cu grădină şi pădure) adecă pe locul unde acum doi ani s'a sărbătorit în mod excepţional ziua de 10 Maiu, adecă pătrarul de secol de la resbel şi declararea independenţii, — s'au ridicat tribune; asemenea din vreme s'a dat stofele necesare la toate scoalele profesionale de fete, de s'au pregătit costume după forma şi moda de acum 400 de ani, ce purtau: domnul, familia domnului, boierii şi ostaşii săi; s'au mai făcut şi arme, săbii, lănci, arcuri, cu cari se luptau strămoşii nostri de atunci. Toate pregătirile au fost gata pentru 2 Iulie, ziua morţii marelui domn. În tribuna oficială s'a construit un mormânt identic cu cel de la Putna, s'a servit un părăstas în presenţa principelui Ferdinand şi a micului principe Carol, cari au asistat de la începutul serviciului divin şi au îngenunchiat dimpreună cu poporul când s'a cetit de Archiereul Nifon rugăciunea „Doamne Dumnezeul puterilor," rugăciune redactată pentru ocasie (după cum se spune de părintele Simeon Popescu, profesor de Religie la liceul Lazar, fost protopop în Sibiiu pe timpul Mitropolitului Miron Romanul).

Au cântat un cor de vre-o 400 voci, cântecul lui Ştefan Vodă: „Ştefan, Ştefan Domn cel mare, seamăn pe lume nu are." Alt cor a cântat „Deşteaptă-te Române," după care a urmat discursurile, primul al studentului în drept Victor Raţ care a entusiasmat auditorii în cel mai mare grad; după tinărul student a vorbit profesorul universitar I. Bogdan şi după acesta Dl S. Haret, ministrul cultelor, iar la urmă un octavan a recitat cu mult curaj şi entusiasm „Dumbrava Roşie" de V. Alexandri. În urma tuturor acestora s'a început defilarea cu un

astăzi în mausoleul ce s'a ridicat pe urmă lui Ştefan.

Răsunetul fu foarte slab în Bucovina, în Moldova şi nu răzbătu în alte părţi ale Românimii. Se vorbi totuş încă în Octombre de ridicarea unei statui în Iaşi, dar îndemnătornl, Caimacamul de atunci al Moldovei, Toderiţă Balş, era un duşman al Unirii, şi el vorbia de Ştefan-cel-Mare pentru a înteţi patriotismul *moldovenesc* al Moldovenilor, în paguba patriotismului românesc. Se găsiră mai târziu ziare mai deşluşite, care lăudară între toate faptele lui Ştefan luptele lui cu Radu-cel-Frumos şi cei doi Basarabi, din care făcură războaie cu Muntenii, ceia ce n'au fost.

Iar literatura tăcu.

Numai când studenţii din Viena, membrii Junimii de acolo, îndemnară, cu Eminescu şi Slaviei în frunte la o sărbătorire a lui Ştefan la Putna, cu prilejul hramului al patru-sutelea de la întemeierea mănăstirii, numai atunci amintirea eroului stoarse lui Alecsandri două poesii slabe, cu desăvârşire reci, care fură cântate înaintea mormântului acoperit cu panglici tricolore şi cu flori din parte Românilor din toate părţile. Cu un an înainte. Alecsandri povestise într'un poem lupta de la Dumbrava-Roşie, o lucrare din cele mai bune ale sale, plină de versuri răsunătoare, pe care din nenorocire le tot întrerup altele, mai puţin îngrijite. În ea se vorbeşte, fără cunoştinţa adevărului faptelor, de luptele ce s'au putut încleşta între boierii nostri şi fruntaşii Polonilor. Ţeranii sunt uitaţi cu totul, fii codrilor cari câştigară marea bătuinţă din codru. Poemul s'a vândut pentru ajutarea râniţilor din Franţa, unde învăţase şi trăise mulţi ani din viaţa sa cântăreţul lui Ştefan-cel-Mare.

De baladele, mai vechi, ale lui Bolintineanu aproape nu mai e nevoie să se vorbească: nimeni n'a iubit mai mult pe Ştefan prin ele.

Ce-a fost mai bun în serbarea de la Putna rămâne discursul, de o mare înălţare de cuget, bogat în icoane nouă şi în gânduri adânci şi cuminţi, al studentului A. D. Xenopol. Istoricul de mai târziu ai Românilor a scos din viaţa lui Ştefan învăţături folositoare, ca acelea de a face „unirea prin gând şi inimă" înainte de a urmări visuri mari, de a întemeia o cultură adevărat românească, şi cât se poate de neatârnată, în care să se înfrăţească toţi Românii, de a nu pripi lucruri mari cari vin de la sine altfel şi care, dacă li se face silă, pier ca iubitul Psichei picurat de untdelemnul candelei ce se apropiase fără îngăduire de faţa lui când dormia; de a „nu ne înşela asupra stării în care ne aflăm, de a nu ne orbi noi înşine prin linguşiri şi înălţări peste aceia ce suntem în adevăr". Sfaturi a căror nevoie se simte din nenorocire şi astăzi, după aproape patru-zeci de ani!

O statuie a lui Ştefan-cel-Mare s'a înălţat la Iaşi abia în 1883. O făcuse un meşter străin, şi a făcut-o rău, cum nici nu se putea altfel, căci numai cine face parte, dintr'un popor îi poate înţelege în adevăr, eroii, îi poate iubi şi le poate da viaţa bronzului, a marmurii, a picturii sau a cântecului. Între cuvântările rostite atunci au fost şi de acele care n'au ţinut samă de sfaturile înţelepte pe care le dăduse studentul Alexandru Xenopol celor mai bătrâni decât dânsul la 1871.

Iar în literatura românească a fost o tăcere....

Afară de marele poet Eminescu: cunoscător desăvârşit al poporului, al trecutului, minte adâncă şi bogată, inimă cuprinzătoare, de la care pornise şi gândul serbării din 1871. Dar în Iaşii înstrăinaţi, în mijlocul marii serbări oficiale, el s'a lăsat furat de gânduri triste, şi unde era să se înalţe imnul mândru către ceruri, de pe buzele-i îngălbenite zbură doioşia deznădăjduită a unei doine de plângere şi răzbunare.

Vor şti poeţii, scriitorii de astăzi să dea glas iubirii nemărginite cu care, de patru veacuri, miile de mii ale poporului au încunjurat, şi mai departe decât hotarele Moldovei, chipul de viteaz bun, cuminte şi sfânt al celui mai mare om ce s'a ridicat dintre Români? Se vor înfraţi ei înaintea acestui altar, măcar pentru clipa în care se înalţă liturghia recunoştinţii de marile mulţimi care nu pot nici să vorbească, nici să cânte?

Nu prin silinţi răzleţe, ci prin buna înţelegere la lucrul harnic, se întemeiază învăţătura, cultura unui popor, care e vitejia de astăzi, şi la această muncă locul cărturarilor e în frunte, — ca să îndemne şi să îndrepte.

detaşament din regimentul „Mihai Bravu,“ regimentul de Geniu, de Artilerie, de Roşiori, apoi elevi ai scoalelor primare, liceale şi universitare, după cari se observă din depărtare că apar geandarmi călări cari precedau cortejul istoric.

Acest cortegiu istoric era un fel de reconstruire a intrării lui Ştefan cel mare în Suceava alături cu Vlad Ţepeş, în fruntea unei armate moldoveneşti cu uniformele şi armamentul de pe acele timpuri.

Deci momentul era solemn când după grupul de geandari călări, se zăreşte marele domn călare cu costumul de ceremonie de mătasă brodată şi aurit, cu sceptrul în mână şi cu coroana pe capul acoperit de un păr lung şi blond, iar la dreapta având pe Vlad Ţepeş, asemenea în costumul vremei şi cu o căciulă frumoasă pe cap.

În primul moment, publicul privitor sta într'o tăcere mormântală şi cu drept cuvânt, căci dacă înaintea ochilor ni-se desgroapă o glorie a poporului Român, totuşi în mintea fie căruia realitatea ne ducea gândul mai departe, până unde acum 400 de ani marele erou şi „atletul lui Christos“ cum l-a numit papa de la Roma, contimporanul său, — îşi dede sufletul eternului creator. Când însă, marele domn trece pe dinaintea miilor de spectatori, publicul iese din tăcere, şi urările de bucurie nu se mai terminau; înaintea lui mergeau buciumaşii cu buciume lungi după gât, toboşarii cu tobe de ambe părţile şelei, apoi alte grupuri de surlaşi şi trâmbiţaşi cu trâmbeţe foarte lungi. Steagul era făcut după steagul autentic al lui Ştefan, care steag se află la Muntele Athos şi ostaşii cari îl aveau representau garda de onoare. După voivozi urmau în defilare copii din casa domnească, apoi sfetnici, boierii mari, părcălabii (prefecţi) judeţelor. Toţi ostaşi moldoveneşti ai marelui Ştefan defilează pe dinaintea noastră în costume originale moldoveneşti de pe vremuri, toţi armaţi cu arcuri, scuturi, săgeţi, topoare, suliţe şi alte arme ce se purtau acum 400 ani. Cortejul a străbătut calea Victoriei pe la Palatul Regal până la Bulevard, îndreptându-se spre Cotroceni, palatul principelui moştenitor. Tot Bucurescіul era în picioare, prăvăliile închise ca şi administraţiunile statului. La 2 oare Academia română pentru comemorarea acestui centenar, a ţinut o şedinţă festivă la care a vorbit Dl Calenderu preşedinte, Dl Sturza secretar, Dl Ministru Ilaret şi Dl prof. univ. Jorga.

(Va urma.)

Internatul Yancean de fetiţe din Blaş.

Publicare de concurs.

Până în ziua de *15 August* n. a. c. se publică concurs pentru primirea în *internatul de fetiţe din Blaş.*

1. Pentru o elevă sunt de a-se plăti pe un an şcolastic 240 cor. solvibili în două sau cel mult în patru rate anticipative, pe lângă aceea o taxă anuală de înscriere de 6 cor. 30 de fil., pentru elevele din clasele elementare şi de 12 cor. 30 de fil. pentru elevele din clasele superioare, apoi 2 cor. pe an pentru baie şi în sfârşit 20 c. pentru elevele din clasele elementare şi 30 c. pentru elevele din clasele civile şi superioare ca taxă de material de lucru de mână. Elevele cari vor învăţa limba franceză, ori musica instrumentală, vor plăti separat unele taxe moderate.

2. Fiind că elevele vor trebui să poarte vesmінte uniforme, se vor plăti 28—36 cor., după etatea fie căreia. Uniforma aceasta care se pregăteşte în internat, constă din două şurţe în formă de rochie, 2 pălării, — una de iarnă şi alta de vară — şi din o toaletă.

3. La intrarea în internat fie-care elevă trebue să fie provăzută cu: 6 cămeşi, 6 camisoane, 6 pantaloni, 1 fustă de iarnă, 6 servete, 12 batiste 6 părechi de ciorapi, 2 părechi de păpuci, 1 perie de dinţi, 1 perie de cap, 2 perii de încălţăminte, 1 plapomă, 2 doi piepteni, o saltea de lână, 2 perini, 4 feţe de pat, 4 feţe de perină, 2 cuverte de pat din giogin alb, 1 lavor de spălat şi 6 ştergare.

Obiectele acestea au să fie marcate cu numele elevei.

Pentru suma plătită fie care elevă va primi:

1. Instrucţiune pentru studiile prescrise pe clasele I—IV elementare, I—III civile şi II superioare, educaţiune religioasă morală şi deprinderi în conversaţiune maghiară şi germână.

2. Locuinţă în etajul institutului în sale mari, sănătoase şi luminoase provăzute cu mobilarul necesar.

3. Întreţinere întreagă şi anume: a) la dejun cafea cu lapte, b) la amiaz 3 feluri, Dumineca şi în sărbători 4, c) la cină feluri.

4. Spălat, luminat şi încălzit. În fie care lună elevele vor lua câte o baie.

5. Instrucţiunea în fiert, spălat, călcatul cu fierul, coptul pânii tors, ţesut, curăţit, grădinărit, croit, purtarea socotelilor economiei de casă, conservatul şi aşezatul legumelor şi victualelor pentru iarnă, îngrăşatul animalelor, prăsirea şi ţinerea galiţelor etc.

La cererile pentru primire e de a să alătura: estras de botez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare şi revaccinare.

Petiţiunile sunt de a să înainta Prea veneratului Consistor mitropolitan din Blaş, alăturându-se la fie care câte o marcă de 45 fil., pentru spedarea francată a resoluţiunii. De la cererea de primire nu sunt dispensate nici elevele cari au mai fost în internat.

Noutăţi.

Aniversarea morţii lui Leo XIII. Miercuri în 20 a l. c. s'a împlinit anul de la decedarea sfântului Părinte Leo XIII. În biserica sfântului Petru, cardinalul *Agliardi* a celebrat requiem solemn pentru odihna sufletului Lui. La serviciul divin a luat parte fraţii decedatului Pontifice, consulatul prusiac, rus, bavarez şi foarte mulţi credincioşi. Pontificele Piu X, care de asemenea a asistat la serviciul divin, a îngenunchiat înaintea sarcofagului interimal a decedatului Leo XIII, rostind o scurtă rugăciune.

Directoriul fundaţiunei Şuluţane a ţinut Joi şedinţa. Au luat parte puţini membrii esterni, ca de pildă: *Ioan Mezei*, Pesta, *Vas. Hossu*, Cluş, *I. S. Şuluţ*, Sibiu, *Iuliu Bardoşi*, Sibiu, *Leontin Pop*, Cluş, *Basiliu Hărşan*, Sibiu, *Ioan Simionaş*, Deva şi *Dr. Ales. Pop*, Blaş. Dimineaţa s'a celebrat liturgie cu parastas la biserica parochială, în apropierea căreia e îngropat mitrop. Şuluţ. Rapoartele administraţiunii şi a advocatului au fost luate spre ştire.

Avis literar. Zelosul nostru colaborator *Andreiu Glavina*, tânăr istro-român, care în anul trecut a publicat în partea literară a foaei noastre interesante comunicate despre românii din Istria, în present petrece între compatrioţii sei în scopul de a le studia *limba, literatura poporană:* datinele, credinţele, tradiţiunile şi *tot, ce se rapoartă la viaţa lor socială.* Literaţii şi filologii nostri, cari vor să studieze pe istro-români, au cea mai binevenită ocasiune s'o poată face acea însoţiţi de d. Glavina, care cu prevenire îşi ofere tot concursul seu, şi e de însemnat, că în starea socială, politică şi culturală de prin acele întunecaturi de munţi şi văi puţin cercetate de oameni literaţi, un conducătoriu cunoscut cu împrejurările este chiar necesariu. Cu adresa dlui Glavina poate servi d. A. Vicin, profesor la gimnasiul din Blaş.

Hymen. *Ioan Dima Ionescu* şi d-şoara *Eugenia Grecu*, logoditi. Sibiu — Oltenita.

Ai dureri? — Folosesce Fluidul Elsa, care folosesce la cele mai multe morburi, bună oară *reuma, umflăturile, morburi de splină, junghiuri, ferbinţală, sgârciuri. batere de inimă, respiraţie grea, durere de dinţi, mirosul greu din gură, slăbirea de ochi, nervositatea, morburi de grumazi, scrofule, răni, îngheţare, orbanţ etc. etc.* În timpul mai nou s'au pus în circulaţie mai multe feluri de imitaţiuni sub numele de: Luisa-Fluid, Gold Elsa-Fluid etc. fie care se fie atent şi se nu se lase amăgit de aceste. Adevăratul este numai Elsa-Fluid. Ca se încunjurăm relele ce pot se vie asupra noastră e consult şi practic se avem la îndemână tot de una Fluidul Elsa. 12 sticle sau 6 sticle mari trimite pentru 5 coroane franco, Feller V. Jenő farmacist în Stubica Centrale 82 (com. Zágráb)

Moartea lui Krüger. Bătrânul ex — president al republicei sud-africane a murit zilele trecute în Clarens (Elveţia) departe de poporul iubit şi de osemintele nevestei de curând decedate. Luptător entusiast pentru independenţă ţării şi a poporului, Krüger va remânea în istoria popoarelor drept tip al luptătorilor curajoşi şi neclintiţi. Şi acest erou, care în viaţă încă trecuse în domeniul istoriei, moare înstrăinat, cu sf. scriptură în mână... Cunoaştem decursul resboiului recent sud-african, vitejia legendară a burilor cari au dat piept bărbăteşte cu cea dintâi putere a lumii, care neputându-i cuceri cu eroismul, i-a copleşit cu numărul. Krüger a fost silit să-şi părăsească ţara. Acum că şi-a închis ochii, englezii biruitori par a fi mai iertători leului adurmit. Krüger ceruse adecă în testament guvernului engles, să permită a fi înmormântat în Transvaal, lângă osemintele nevestei sale. Guvernul englez a cedat acestei rugări din urmă. Şi astfel bătrânul president fără ţară va avea cel puţin după moarte odihnă în pământul ţării lui.

Odichnéscă în pace!

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“

Augustin Coltor

şi-a aranjat în Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** şi ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** şi ***beuturile cele mai bune*** pe cum şi **ohilii oomforte şi ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolia Bělgradului.

(Răspuns d-lui T. V. Păcățian).

(Urmare).

Ne mai spune dl Păcățian la pag. 39: »Și mai există *faptul bine stabilit* din *partea istoriografiei maghiare,* că greco-orientalii, după invasiunea Tătarilor, sub regele *Ladislau IV,* au ajuns să fie atât de tari în cât ei se aflau în nemijlocita apropiere a regelui, ca consilieri ai Tronului. Ba mersese vestea, că greco-orientalii, stăpâni pe situație, au înduplecat chiar și pe regele să treacă la religia lor. E deci de închipuit, ca ei să nu fi avut episcopi și organizare bisericească?«

Faptul acesta nu prea e bine stabilit, cum crede dl Păcățian, care se reportează la auctoritatea lui Pesti Frigyes (a Szörényi Bánság, I, 341—2), fără să ne spună, că Pesti se razimă în afirmațiunile sale pe scrierea lui *Csaplovics* despre Sclavonia, pe Istoria bisericească, scrisă în limba germană, a lui *Șaguna* și pe cartea lui *Stojacskovics:* »Über die staatsrechtlichen Verhältnisse der Serben in der Woiwodina«. Aceste trei scrieri însă nu spun faptul, cum s'a întâmplat. Istoriografia maghiară a stabilit lucrurile cu totul alt-mintre, pe cum se poate vedé din scrierea cruditului Pauler Gyula »A magyar nemzet története az Árpádházi Királyok alatt« (ediția a doua din 1899, II, pag. 324 și următoarele), unde în mod documentar se arată, că regele Ladislau IV (1272—1290) a fost fiul reginei Elisabeta, o femeie cumană. Regele acesta se încunjura de comun cu *păgâni,* Cumani și Tătari, și petrecea în societatea unor femei stricate cumane, cari i-au pus și capul. Într'o vreme decăzuse așa de tare, în cât pe soția sa a aruncat'o în temniță și și-a luat de soție pe o Cumană păgână, și pentru aceea i-a mers vestea, nu că s'ar fi făcut și ei greco-oriental, ci că lăpădând creștinismul, ar fi trecut la păgânism. Aceste sunt motivele, pentru cari Ladislau a fost poreclit »Cumanul« cu atât mai vârtos, că și haine și pĕr purta după obiceiul Cumanilor. O soră a sa, Catarina, era măritată după Stefan Dragutin, fratele lui Stefan Uros II, sau Milutin, domnitoriul Sârbilor. Dragutin un om urât, schiop, flegmatic, fu scos din domnie de frate-sĕŭ Uros și silit, să se mulțămească cu postul de gubernator al Macioviei și Sirmiului, provincii dependente de regele ungar. Uros trăia în fără de legi cu cumnată-sa, Catarina, și când o altă soră a regelui Ladislau IV, călugărița Elisabeta, visită pe soru-sa Catarina, destrăbălatul Uros întră și cu accea în relațiuni neiertate. Greco-orientalii, cari s'au întărit așa de mult, și despre cari este vorba în acte, nu erau pe teritoriul locuit de Români și în Ungaria propriu zisă, ci în Maciovia, unde stăpânia Dragutin, în comitatele Pozsega și Valko, și în Bosnia, unde ajunsese în funcțiunea de ban un indigen, Prijezda, și după el fii săi Stefan și Prijezda, cari împreună cu poporul înclinau spre erezia »Patarenilor,« sau »Bogomililor.« Țara întreagă se silì de repetite ori să pună capĕt destrăbălărilor regelui ei, care în 1279 promise acvea înaintea representanților țării, că pe »cei necredincioși, sau pe aceia, despre cari scie, că sunt afurisiți, nu-i va mai admite în oficiu, sau în slujbă regéscă; atât ei cât și țara se va lăpăda de obiceiurile *păgânesci,* și va purta haine și pĕr în tocmai ca creștinii« (l. c. p. 353), iar în 18 August 1280 a promis, că toate acele decrete, ce biserica le-a adus în contra ereticilor, cari spre paguba credinței creștine, spre scandalul și rușinea țării *s'au sporit în mod vrednic de osândă mai cu samă în ducatul Bosniei,* le va ținé și se va îngriji, ca și următorii săi și poporul său să le observe, și ori ce judecată va aduce biserica în privința aceasta, o va executa.« (Ibidem p. 372). Aceste fapte ne arată, că evenimentele de pe timpul lui Ladislau IV nu stau nici într'o legătură cu Românii și cu mitropolia sau episcopiile românesci închipuite de dl Păcățian, ci au de a face cu Slavii din Sârbia, Bosnia și Maciovia și cu păgânii Cumani și Tatari. Cine vrea să se convingă despre acestea, poftească și cetească documentele publicate la Hurmuzaki (I. p. 399, 435, 436, 437, 463, 465, 466, 467, 468, 475, 477, 478, 492, 494, 495, 498),și nu se iee după scriitori din veacul al 18-lea!

Documentele contimpurane, ne cum să ne arete o întărire a credincioșilor greco-orientali pe teritoriul locuit de Români, ele ne arată tocmai contrariul, căci regele Ladislau IV în 1282 concede episcopului catolic din Alba-Iulia, să judece singur pe iobagii sei și anume din causă, ca să adune mai mulți locuitori în Transilvania, cari s'au împuținat foarte mult în urma feliuritelor războaie și prigoniri (Hurmuzaki, Doc. I. pag. 442).

Tot răzimat pe auctoritatea lui Pesti Frigyes (l. c. p. 341) ne mai spune dl Păcățian la pag. 34, că pe cum se vede din o scrisoare a Papei Inocențiu III. adresată în 1204 regelui Emeric, *în întreagă Ungaria nu se afla pe atunci, de cât o singură mănăstire romano-catolică, pe când mănăstiri greco-orientale erau multe.* Dar în acela-și timp dl Păcățian, lipsit, cum este în expunerile sale, de iubirea adevărului, tace despre ceea ce adauge Pesti Frigyes imediat: »Această aserțiune (a papei Inocențiu) este neesplicabilă, de oare ce scim, că în Ungaria deja în secolul al 10-lea și 11-lea existau bogatele mănăstiri de la Pannonhalma, Garam-Szentbenedek, Szegszárd, Sz.-Adorján din Zala, Háj-Szt.-Lörincz, Bakonybél, Tihany, Somogy, Pécsvárad, Siliz, Pásztó și alte mănăstiri și convente.«

Așa zice Pesti Frigyes, iar dl Păcățian tace despre acestea. Și unul și altul, dacă și-ar fi luat osteneala, să examineze mai de aproape contextul scrisorii papale (Fehér, Codex diplomaticus, II. 646), ar fi văzut, că prin cuvintele: »*licet unum sit ibi Latinorum coenobium, quum tamen ibidem multa sint Graecorum,*« Papa face imputare regelui Emeric, că pentru ce neliniștesce unica mănăstire din diecesa Vesprimului, cea de Somogyvár, locuită de Benedictini francezi și italiani, când sunt multe mănăstiri grecesci în regat. Iată dar, că în scrisoarea papei este vorba despre o unică mănăstire latină din o singură diecesă, iar nu despre o singură mănăstire latină din întreagă Ungaria, unde, pe cum arată corect Pesti Frigyes, erau foarte multe mănăstiri și convente latine.

De vreme ce dl Păcățian nu scie, cari și câte au fost mănăstirile grecesci și spre a le stabili numărul de 9, la pag. 35 se provoacă la o scrisoare a papei Silvestru II, care ca și alte scrisori atribuite acestui papă, s'au dovedit apocrife, voiu spune eu, cari sunt mănăstirile grecesci cunoscute de pe timpul sfântului Stefan și din timpul imediat următor, și voiu arăta, că acelea nu stau nici într'o legătură cu mitropolia închipuită a dlui Păcățian, ci tocmai esclud existința ei.

Sfântul Stefan a întemeiat mănăstirea călugărițelor grecesci de ordul Sfântului Vasile în »*Valea Vesprimului,*« închinată preacuratei Fecioare Maria. Literile fundaționale sunt grecesci, ceea ce arată, că mănăstirea era popolată de călugărițe de națiunea grecească. Literile se pot ceti grecesce în »Árpádkori uj okmánytár,« (I, 347). Pe timpul, când sfântul Stefan a înființat această mănăstire, schisma orientală încă nu era declarată, nici deosebirea între rituri nu era așa de mare ca astăzi, și ast fel nu-i mirare, că el a întemeiat și o mănăstire de călugărițe grecesci, cari să aducă în țară finețea culturei constantinopolitane și să promoveze cultura femeilor, întocmai pe cum număroasele mănăstiri latine împopolate cu călugări italiani aduceau în țară serioasa cultură italiană și promovau cultura bărbaților. Această mănăstire nu atârna de la nici un episcop de ritul grecesc, căci *și chrisma și uleiul sfințit trebuia să-l aducă de la Mitropolitul latin din Strigon,* pe cum se spune apriat în literile fundaționale (»Et eedem domine in consecratione crismatis et olei ecclesie sancte Strigoniensi pertineant,« vezi textul latin la Fejér, Codex dipl. I. 312).

Legenda sfântului Gerard (la Endlicher, Monumenta Arpadiana, pag. 215—219) ne povestesce despre două mănăstiri, una desființată pe timpul sfântului Stefan, alta înființată cu prilejul desființării celei dintâiu. Conform acestei legende în *cetatea Mureșului* (in urbe Morisena), unde astăzi este Cianadul în Bănat, se află sub suzeranitatea imperiului bizantin un domnitor, Ahtum, care se botezase în *Vidin* după ritul Grecilor și de acolo adusese un egumen și călugări grecesci, întemeiând o mănăstire în onoarea sfântului Ioan Botezătoriul. Ahtum fù învins de Unguri, dar mănăstirea fù lăsată neatinsă până la a. 1030, când sfântul Stefan înființă episcopia Cianadului, iar pe călugării grecesci împreună cu egumenul lor îi scoase din cetatea Mureșului și-i așezà în *mănăstirea de la Oroszlános,* care mai târziu încă fu ocupată de călugări latini. Legenda aceasta ne arată destul de limpede, că pe timpul sfântului Stefan nu exista nici o mitropolie în Ardeal, că-ci dacă ar fi existat, atunci, pe cum Ahtum aducea sare din Ardeal, tot asemenea putea aduce și călugări de la închipuita mitropolie a d-lui Păcățian, adecă din Ardeal, unde s'ar fi și botezat,

fără a trece Dunărea și a umbla pe la Vidin.

În comitatul Bihorul găsim la *Tormova* o mănăstire de călugărițe înființată de regele Andreiu I. (1047—1060) și de soția acestuia Anastasia, care era Rusă (Knauz, Monumenta Eccl. Strigoniensis. I, 53.) Aceasta s'a întâmplat în anii dintâi ai domniei lui Andreiu I, adecă înainte de schisma orientală. Este de sine înțeles, că pe cum mănăstirea din »Valea Vesprimului« era supusă unui prelat catolic, așa trebuia să fie supusă și cea de Tormova.

Regele Andreiu I a mai înființat și o mănăstire grecească de călugări basilitani în Vișegrad, lângă Sz. Endre în diecesa Vesprimului. Andreiu II ca patron al mănăstirei, s'a rugat de Papa Honoriu III, ca în locul călugărilor grecesci să așeze acolo nesce monachi, cari pricep limba bisericilor vecine. Ast-fel în locul călugărilor grecesci au ajuns în mănăstire Benedictinii (Fejér, Cod. D. III, 1, 310 și IV, 2. 448). Vedem deci, că și asupra acestei mănăstiri dispunea un rege catolic și Papa de la Roma.

La granița sudică a Ungariei *lângă riul Sava* erau două mănăstiri închinate *Sfântului Dumitru*. Una (juxta schismaticos Regni Rascie versus Greciam) o întâmpinăm pe la 1218. Ea însă a existat cu mult mai înainte, poate de atunci, când părțile acestea erau supuse imperiului bizantin. Într'însa locuiau călugări grecesci, maghiari și slavi, având fie care națiune locuință separată. Egumenul era tot deauna grec, pe care îl numia patriarchul din Constantinopol. Pe la începutul veacului al 14-lea această mănăstire decăzù, iar pe la 1344 se așezară într'însa călugări Benedectini (Theiner, Monumenta Hungariae, I, 9, 10 și 667—8 și Hurmuzaki Doc. I. p. 688) Alta era tot lângă riul Sava înființată de palatinul Radó, care a voit să fie înmormântat în această mănăstire (Fejér C. D. I. p. 394).

Cunoascem deci următoarele mănăstiri grecesci: a Fecioarei Maria din *Valea Vesprimului*, a călugărilor basilitani din cetatea *Mureșului (Cianad)*, a acelora-și călugări *din Oroszlános*, a călugărițelor din *Tormova*, a călugărilor din *Vișegrad*, a *Sfântului Dumitru* de la granița Ungariei spre țara Sârbilor și a *Sfântului Dumitru*, de lângă Sava. Toate aceste mănăstiri erau, afară de una, supuse episcopilor latini. Această unică mănăstire era supusă patriarchului din Constantinopol, cât timp l'au suferit să pună egumeni întrînsa, ceea ce încă dovedesce, că în Ungaria propriu zisă și în Transilvania nu era nici o episcopie și cu atât mai puțin o mitropolie greco-orientală, a cărei existință este esclusă prin împrejurarea, că Ahtum din cetatea Mureșului era în legătură cu ierarchia bulgară de dincolo de Dunăre.

Împrejurarea, că sfântul Stefan, pe cum ne spune dl Păcățian la pag. 34, n'a persecutat biserica greco-orientală, nu dovedesce de loc, că pe timpul acestui rege ar fi existat o mitropolie și episcopii românesci în Ardeal și Țara-Ungurească, ci dovedesce numai aceea, că înainte de schisma din 1054 ritul grecesc nu era persecutat pe teritoriul regatului ungar și că dacă nu s'ar fi întâmplat acea schismă fatală, cu totul altmintrea s'ar fi desvoltat biserica greco-orientală și alt trecut am fi avut și noi Românii.

Istoriografii vechi, între cari locul din urmă îl ocupă domnul cavaler Ioan de Pușcariu, ne spune, că *Șarolta, mama Sfântului Stefan, primul rege al Ungariei, ca și locuitorii țării se țineau de biserica orientală*« (Mitropolia Românilor ortodocși pag. 1.) Faptul acesta însă nu prea este dovedit. Mama sfântul Stefan poate nici n'a fost Șarolta, pe cum s'a crezut până acum pe basa cronicelor unguresci, ci a fost Adelaida, sora principelui polon Mesco, pe cum spun analele polone și silesiane, cari sunt mai vechi cu circa două sute de ani, de cât cronicele unguresci (Pertz, Monumenta Germaniae SS. XIX, p. 544, 581). Episcopul de Merseburg Thietmar, care cunoscea foarte bine curtea domnitorilor poloni și care a reposat la 1018, zice despre ducele polon Procui, că a fost unchiul sfântului Stefan, ceea ce numai în casul acela a putut zice, dacă mama sfântului Stefan a fost princesă polonă (Ibidem, III, p. 862.) Adelaida a înduplecat și pe bărbatul seu, tatăl sfântului Stefan, să se încreștinească (Ibidem, XIX p. 581) și ei i-se atribue începutul încreștinării Ungurilor (Ibidem, IV, p. 607).

Dar chiar și când am admite cu Istoriograful vechiu al d-lui Păcățian, că Șarolta a fost mama Sfântului Stefan, și că ea a fost greco-orientală, aceste împrejurări nu dovedesc de loc existința mitropoliei românesci închipuite de dl Păcățian, de oarece sciut este, că sfântul Stefan, a cărui soție, Gizella, a fost o Germană, n'a ascultat de mamă-sa, ci ca om cu minte și prevĕzător, a dat țării sale o ierarchie bisericească latină, sub care veacuri de-a rândul nu s'a mai putut susține nici o ierarchie episcopească orientală, pe cum nici în țările supuse stăpânirii Grecilor nu s'au putut susține după schismă episcopii catolice. Asemenea este constatat un fapt, pe care numai dl cavaler Pușcariu nu-l cunoasce, că ierarchia slavă, întemeiată de sfântul Metodiu în Panonia și Moravia, cu moartea lui întâmplată la 885, s'a stins desăvârșit, iar învĕțăcei și preoții lui au fost aruncați peste Dunăre de principele Moraviei-mari, Svatopluc, la 886. Tot așa constatat este, că sfântul Metodiu n'a întemeiat nici o ierarchie în ținuturile locuite de Români (Vezi Balics, A kereszténység hazánk területén a magyarok letelepedéseig.)

Ori cât de cu mare grije am căuta deci documentele, cari în veacul al 13 și 14 sunt număroase și despre Români, și chiar și dacă am merge și mai departe în întunerecul veacurilor până la sfântul Stefan, nu găsim nici un singur document, din care să se poată deduce existința unei mitropolii, ori unor episcopii românești în Ardeal și Țara-Ungurească. Găsim însă din contră nenumĕrate documente, cari ne presentă ast-fel de stări de lucruri, ce esclud în mod necesar existința mitropoliei închipuite de dl Păcățian, sau a unor episcopii românesci în timpul amintit.

Domnul Păcățian se silesce de la pagina 31 până la p. 34 să dovedească, că noi chiar și înainte de sfântul Stefan am fi avut o ierarchie episcopească și chiar și o mitropolie în Ardeal și Ungaria, dar din nenorocire aduce ast fel de dovezi, cari fac de ris istoriografia română.

Starea religioasă a Românilor înainte de a. 1000, nu se poate limpezi deplin, până ce nu vom avé o istorie critică completă a Românilor de la colonizarea Daciei prin Traian până la înființarea principatelor române. Eu nici nu me simțesc harnic, nici nu am timp să scriu acestă istorie. De aceea voiu indica numai erorile acelea, în cari a căzut dl Păcățian, deși ele fuseseră spulberate de istoriografia română, sau sunt așa de neobicinuite la oameni inițiați în istoric, în cât trebue să te miri, cum le-a putut pune pe hârtie dl Păcățian.

D-sa ne spune, că Episcopii Goților »*ai nostri au fost*« (pag. 31), deși cestiunea aceasta, care a făcut nemuritor pe dl Popea și »Vechia sa Mitropolie,« a fost tratată și lămurită de dl Ioan M. Moldovan, nu numai în »Critica« acelei »Mitropolii,« publicată în »Archivul« lui Cipariu, ci și în o carte separată: »Spicuire în istoria bisericească a Românilor,« unde se arată greșelele grosolane, în cari a căzut dl Popea, și se dovedesce, că acei episcopi n'au de a face absolut nimica cu Românii din Dacia Traiană.

Ne spune mai departe dl Păcățian, că »cei șapte episcopi, cu șapte episcopii, despre cari scria Piligrin, episcopul din Patavia la anul 980, papei Benedict, că ar fi existat în *Panonia* înainte de venirea Maghiarilor: *ai nostri au fost*, dacă nu toți, apoi în mare majoritate« (pag. 32). Să vedem deci, cum stă și lucrul acesta.

Pilgrim a fost episcop latin de *Passau* (nu Petau) de la anul 971 până la 991. El doria să scoată Țara-ungurească de sub jurisdicțiunea archiepiscopului de Salzburg și să o supună sub jurisdicțiunea sa, pe motivul, că *Hunia*, sau Ungaria, este identică cu țara Avarilor de odinioară, care a fost supusă archiepiscopiei de Lorch (Lauracensis Ecclesia), și fiind că episcopul de Passau și-a avut odinioară reședința archiepiscopească în Lorch, pe care a trebuit să o părăsească din causa răutății vremurilor, de sine urmează, că Ungaria încă trebue să fie supusă episcopului de Passau și acesta să fie înălțat la demnitatea de archiepiscop. Ca să dovedească, că Avaria aevea a fost supusă archiepiscopiei de Lorch, Pilgrim a fabricat nisce bulle papale, din cari se părea, că ar fi existat într'adevăr archiepiscopia de Lorch, dar cari sunt numai nisce născocituri, pe cum dovedesce Dümmler în scrierea sa: »Pilgrim von Passau und das Erzbisthum Lorch.« Întemeindu-se pe aceste dovezi false, episcopul Pilgrim scrie papei Benedict VII, în anul 972 (nu 980), o scrisoare, în care se numesce pe sine »smerita slugă a bisericei din Laureacum« (Lorch) și arată, ce progrese mari a făcut creștinismul în Ungaria, și, fiind că el singur nu poate griji de acești crestini, cere, ca papa să-i sfințească câți-va episcopi ca ajutor, *deoarece pe timpul Romanilor și Gepizilor șapte episcopi au fost subordinați bisericei din Lorch* (Endlicher, Rerum Hungaricarum Monumenta Arpadiana, p. 131—133). Este deci evident, că aci nu este vorba de Dacia Traiana și de episcopiile și mitropolia, cari acolo nu se pot adeveri ca existente, ci de episcopiile din Panonia și de raportul lor cu biserica din Lorch (astăzi numai sat aproape de Dunăre, din jos de Linz). Iată cum pățesce dl Păcățian, dacă după năravul seu rĕu nici odată nu

consultează documentele contimpurane, ci se ia după scriitori din zilele noastre, ca Ardelean, căruia nu-i face măcar onoarea de a-l citá și nu ne spune, că pe Balugyanski îl citează cu toate erorile lui după Ardelean.

Continuă apoi dl Păcățian, reproducênd un pasagiu din »Istoria bisericească politicănațională« a naivului N. Tincu-Velea, în care acesta ne spune minunația, că în Dacia Traiană era organizată o ierachie episcopească în frunte cu un mitropolit, »*care locuia în reședința proconsulului*« Va să zică noi am fi avut de la început în *Dacia Traiana* o mitropolie cu episcopii sufragane, deși nu ne-au rămas urme neîndoioase și speciale nici măcar despre încreștinarea Daciei pe timpul acela. Și ca și când această aserțiune lipsită de ori ce temeiu istoric, nu ar fi fost destul de ridicolă, se apucă domnul Păcățian de un lucru și mai absurd, și pe cei șapte episcopi, cari, după Pilgrim, erau supuși mitropolitului din Lorch și traiau, dacă trăiau, pe timpul Romanilor și Gepizilor, iar nu pe timpul descălecării Ungurilor, î-i mai supune încă odată și mitropolitului din »Transilvania« pe timpul decălecării Ungurilor, și ast-fel ne presentă o ierarchie completă românească în Ardeal prin aceste cuvinte pururea memorabile: »Cei șapte episcopi aflați aici la descălecarea Ungurilor, sigur (!) deci, că încă și-au avut capul lor bisericesc în *Dacia centrală,* în *Transilvania,* unde mitropolitul î-și avea reședința« (p. 33). Vine apoi sfântul Stefan și încununcază această grandioasă operă, dispunând, ca creștinii orientali »să-și aleagă și mai departe episcopi de ritul lor și catolicii iară-și de al lor« (pag. 33—4). Ca coroană la toate aceste imposibilități, mai întrebăm, că dacă noi am avut o mitropolie în Dacia centrală cu șapte episcopi încă pe timpul venirii Ungurilor și această ierarchie s'a continuat și mai departe și înainte și după sfântul Stefan, cum se face, că un representant al istoriografiei vechi, domnul N. Popea, în scrierea sa »Vechea Mitropoile«, află de lipsă a aduce în 948 un Grec din Constantinopol cu numele Ieroteiu și a-l înfige mitropolit drept în Alba-Iulia? (Vechia Mitropolie p. 35—38).

Acest »*aparat ştiențific*« al d-lui Păcățian numai d-lui Șpan și celor din redacțiunea »Telegrafului Român« poate împune, pe când oamenii de sciință îl vor socoti pururea de ceea ce este: o mare rușine pe istoriografia română.

Dacă vrea dl Păcățian să scie tot ce se poate sci cu oare care certitudine despre ierarchia Românilor înainte de sfântul Stefan, să nu-și pregete a ceti tratatul scurt, dar măduos, al d-lui Onciul »Papa Formosus în tradiția noastră istorică«, publicat în cartea »Lui T. Maiorescu Omagiu« (pag. 620—631).

Iată deci, că dl Păcățian nu poate adeveri, decât cu absurdități, existința mitropoliei sale închipuite înainte și după sfântul Stefan până în veacul al 15-lea.

Să vedem acum, că| oare existat'a închipuita mitropolie a dlui Păcățian în secolul al 15-lea?

Dr. A. Bunea.

(Va urma.)

Considerațiuni.

(Continuare.)

Dar schimbarea împrejurărilor, alte condiți de trai, alte aspirații, altă pregătire, alt fond moral și științific, alte curente, ori adieri mai mici ori uragane, nu trebue să ne neliniștească așa încât să ne uităm capul. S'au schimbat și împrejurările între cari trăim noi. Nu mai sunt nici celea dinainte de 48 nici celea după. Ci altele nouă, sau în parte nouă.

Dacă voim ca să ținem bine lupta împotriva dujmanului, trebue să ne mai primenim armele, să le mai schimbăm.

Astăzi avem lipsă mai mult decât ori când de bărbați luminați, mai ales de preoți *adânc convinși* de adevărătatea și necesitate legii creștinești plini de iubire, de zel apostolic pentru mântuirea lor și a celor încredințați grijei lor.

De ast fel de preoți avem lipsă, pentru că azi încep a să lăți, mâne vor creste și să vor întări, și în poporul nostru, curente, sisteme cari lovesc de-a dreptul credința creștină, atăcându-i adevărurile fundamentale, și avem lipsă de zelul lor apostolic, desinteresat, căci astăzi toată lumea e mercantilă, munceă pentru bani, luptă pentru bani, sărire întru ajutor și un sfat bun pentru bani. Și poporul nostru în multe părți e foarte sărac, și străinii ce-l știu atrage în mrejele lor, îl săracesc și mai tare, el n'are de unde plăti.

Dar nu sunt de ajuns preoții și învățătorii pentru asta. Mai sunt doi factori puternici: inteligința întreagă, toți câți știu și pot să ajute cu sfatul, cu peana, cu banul, și pressa, ziaristică românească.

* * *

De preoți adânc convinși avem mai întâi lipsă. Aceasta din partea bisericei, s'a pretins și s'a accentuat tot deauna. Credincioșii, chiar și cei răi, încă o așteaptă asta de la păstorul lor. Sunt unele epoce, în cari oamenii sunt mai frământați ca de obicei, de diferite chestii arzătoare, cum sunt răsturnările de orduri sociale, descoperiri mari științifice, teorii captivătoare de-a geniilor. — În epocele acestea nu e atât de băgat în samă preotul, nu-l spionează atâția, că ce crede și ce face. Dar acestea-s stări anormale, ori rar obvenitoare, cari vin și trec, și cu ele trec și pasiunile ocasiunile, și tendințele și părerile de moment — acum fie momentul acesta și o jumătate de veac — pe când instinctul, proprietatea fundamentală a sufletului omenesc: religiositatea rămâne, și îndreptându-l pe om către Dumnezeu, îl face să-și oprească ochii asupra celora ce au datorința de a-l duce pe calea cerească.

(Va urma).

Posta redacțiunei.

Corespondenților. Pațină indulgență ne rugăm E foarte mare aglomerația de material.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

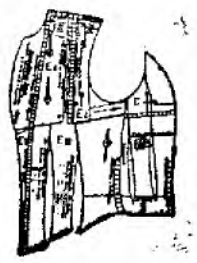

marca fabricei

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își póte însa-și pregăti cu o ușurință de neînchipuit

talia sa după ori ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. și posede nenumărate scrisori de recunoscință.

Își are patenta și e scutit prin lege în tóte statele culte.

Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (12—52)

Ce-a povestit mórta?

— Povestire adevĕrată din viață. De Lindhof Iosif, Beocsin. —

„Acum povestesce-ne.“

„Azĭ nu scapĭ de noĭ.“

„Spune-ne, ce ți-a povestit mórta?“

Cu aceste provocărĭ îmbulzea o companie veselă pe un bĕtrân vrednic și cinstit, care ședea Dumineca trecută în birtul „La Stea“ la o masă cu maĭ mulțĭ prietinĭ.

Bĕtrânul, care era din satul vecin, s'a înduplecat la urma urmelor și și-a început povestea. A oftat odată adĕnc și o lacrimă i-s'a furișat în ochĭ. Și-a adus a minte de Maria lui, care de 8 zile zăcea acum sub glie și sub cruce. Maria cinstea pe bĕtrânul ca pe un tată al eĭ și înainte de mórte ĭ-a spus o poveste, pe care se o spună el tuturora și acéstă poveste doria satul să o afle.

Familia Marieĭ era fórte săracă. Bărbatul eĭ se dusese de 4 anĭ în America și nu ĭ-a maĭ audit de veste. Maria se susținea din lucrul mânilor. Lucra tot lucru greŭ. Dar pe lângă aceea o maĭ chinuiaŭ tot felu

Maria a căzut în genunchĭ în fața faurului, i-a sărutat mânile cu ochĭ plinĭ de lacrimĭ, și plângênd îngâna o mulțămită, grăbindu-se spre casă la mica eĭ fetiță.

de bóle: *Batere de inimă, durerĭ de cap' amețelĭ.* Și pe lângă aceea maĭ avea și o fetiță care avea nĕcaz cu scrofule și era atât de prăpădită, că deși era de vre-o 9 anĭ nu putea nicĭ umbla. Avea *bube* pe picióre, *ochiĭ plinĭ de urdorĭ,* și fața îĭ era tótă schimonosită de multele bube. Maria a folosit multe leacurĭ, despre carĭ cetise prin foĭ și călindare, dar nicĭ unul nu ĭ-a folosit nimic.

Într'o zi spăla Maria haine la familia boerului. Deodată vine ferariul prin curte fugind, se împedecă de tróca Marieĭ și o réstórnă așa că tóte hainele aŭ căduț în tină. Maria s'a mâniat foc. Și de alt fel nu putea suferi pe acest ferar pentru că avea un fel de leacurĭ, cu carĭ vindeca pe toțĭ și ea nu credea în ele. S'a pus cu gura pe el și l-a ocărît bine.

„Înșelătoriul ăsta iar a avut să alerge la vre-un biet bolnav să-l înșele cu prostiile lui de leacurĭ.“ Și Maria a încuiat pórta să nu maĭ vină pe aicĭ.

După un ceas a venit ferariul iar pe aci, iar Maria rîdea de el cum sta la pórta încuiată și nu putea eși.

„Lasă-mĕ să trec soro. Ce scĭ când veĭ avé lipsă și de mine“, zice faurul. „D'apoĭ cum. Chiar d-ta poțĭ să-mĭ daĭ vre-un folos. Póte leacul dtale mĭ-ar puté vindeca bóla mea? Cunosc eŭ prostiile ăstea. Am adus și eŭ destule, dar nu mi-aŭ ajutat nimic.“

„Dar de aceea nu trebue să-ți baț joc de Fluidul meŭ. Scie Dumnezeŭ ce bazaconiĭ aĭ adus. Nu fi supĕrată, că ți-am făcut pagubă, mĭ-a fost fórte de grabă.“

„Putea-ĭ merge și maĭ încet.“

„Mulțămesce luĭ Dumnezeŭ, că numaĭ maĭ opăcit, că ast fel ar fi murit o biată copilă și tu aĭ fi causa morțiĭ eĭ.“

„Dar ce s'a întîmplat?“

„Colo lângă biserică s'a nenorocit o copilă.“

„Acolo? Acolo șed și eŭ. Dór nu va fi pățit ceva Firuța mea, vaĭ de mine?“

„Copiiĭ se jucaŭ pe lângă o grópă de var. Tocmaĭ stângeaŭ ómeniĭ var și o copilă a căduț în grópă. Vecinii aŭ alergat și aŭ scos copila tótă arsă din var.“

„Vaĭ de mine. E Firuța mea Dómne, ce să me fac?“

„Omeniĭ n'aŭ sciut ce să facă. Doctorul e de 5 ceasurĭ departe. Din fericire nevasta birăuluĭ, care maĭ anul trecut a suferit *sgâciurĭ, diarce și durerĭ de stomach* și eŭ am scăpat-o din gura morțiĭ cu *Elsa-Fluidul* luĭ *Feller* a trimis la mine după Fluid și de aceea m'am grăbit așa. De mă duceam nu maĭ cu câte va minute maĭ târdiŭ, ar fi fetița ta acum pe ceea lume. Acum am nădejde că se va vindeca copila ta și tu te veĭ convinge, că Elsa Fluidul luĭ Feller nu e ca cele lalte bazaconiĭ, carĭ nu ți-aŭ ajutat nimic. De aceea veĭ face bine se comandezi cât de iute 1 duzină de Elsa-Fluid cu 5 cor. de la farmacia Feller din Stubica (cot. Zágráb), cu care copila ta se va vindeca cu desĕvârșire.“

Maria a căduț atunci în genunchĭ înaintea faurului, plângênd i-a sărutat mânile și mulțămindu-ĭ a alergat către casă.

În 15 zile s'a vindecat Firuța de *arsuri*, în 4 sĕptĕmâni ĭ-aŭ trecut și *bubele* și *reuma* și după ce a folosit 2 duzine de Elsa-Fluid cu 8 cor. 60 fil. de la *Eugen V. Feller, Stubica* Centrale Nr. 82 (com. Zágráb) ĭ-a trecut bóla de ochĭ și tóte cele lalte. Maria încă a folosit Elsa-Fluidul și s'a mântuit și ea de tóte bólele ce o chinuiaŭ.

De aci înainte tocmaĭ Maria îndemna pe toțĭ să foloséscă Fluidul Elsa și tuturora le spunea că numaĭ de la *Eugen V. Feller* în *Stubica* Centrale 82 (com. Zágráb) pot căpăta Fluidul adevĕrat și că farmacistul plătesce cheltuiala pe poștă și că numaĭ Elsa-Fluidul ajută la bóle dintre tóte *Fluidele lumeĭ.* Tot satul și-a procurat apoĭ Elsa-Fluidul și toțĭ îl laudă pentru efectul bun ce îl are maĭ ales contra *lipseĭ de poftă de mâncare, orbant, junghiurĭ, durerĭ de pept, și grumazĭ, di mijloc, de cap, de urechĭ, de ochĭ, de rsățĭ, nervositate, asudărĭ, ferbințelĭ, anemie, slăbiciune, durerĭ de mâni și picióre* etc. Cu Elsa Fluidul deodată aŭ procurat și *Elsa pilule* de-ale luĭ *Feller* (6 cutiĭ 4 cor.) carĭ vindecă tot felul de *durerĭ de stomac, mistuire slabă, bólă de rinichĭ, boală rea, vărsăturĭ, insomnie, gălbinare* și altele.

Acestea mi le-a spus fericita Maria și tremura tótă când mi-a spus, că era cât pe aci să fie ucigașa ficeĭ sale și numaĭ Elsa-Fluidul aluĭ *Feller* a mântuit-o de mórte pe mica Firuța.

Bătrânul ostenit de vorba multă tăcu. Luă repede o lingură cu apă, turnă câte va picăturĭ dintr'o sticluță, ce o avea în busunar, le înghiți și zise:

„Ceea ce am înghițit eŭ acum, a fost renumitul Elsa-Fluid luĭ Feller care m'a vindecat de *durerile de grumazĭ,* și pe care tot de una îl port la mine.“

Așa a vorbit bătrânul, vestea să lăți iute în sat. Toțĭ bolnaviĭ aŭ trimes după Elsa-Fluid, despre care mult am cetit și care multora dar maĭ ales la mine acasă mi-a dat ajutor în contra multor năcazurĭ. În iarna trecută mulțĭ aŭ avut nĕcaz cu *rĕcelile* și în Dumineci mereŭ tușeaŭ și strănutaŭ în biserică. Mulțĭ aveaŭ *guturaiŭ, inflamațĭ, influență, rĕsuflet greŭ,* pe tóte acestea le-a vindecat ușor Fluidul Elsa.

Umflăturĭ, bubóie, scarlat, frigurĭ, răgușelĭ, bóle de gură, miros de gură, colicĭ, pe lângă acestea *amețelĭ, ferbințelĭ, asudărĭ, bóle de ficat, de apă, înghețăturĭ* și multe altele, pe tóte le vindecă Fluidul Elsa.

Zi de zi curg scrisorĭ de mulțămită la Stubica, la farmacistul Feller. Le și merită pentru că nu numaĭ bolnavĭ ci și ceĭ sănătoșĭ folosesc Elsa-Fluidul cu succes minunat pentru întărirea nervilor, întinerirea feței, contra mătreței și a căderiĭ pĕrului, etc.

Cine va comanda Elsa-Fluidul aluĭ Feller îmĭ va fi în veci recunoscĕtor, pentru că l'am îndemnat să foloséscă un leac atât de bun.

Și de óre ce *adevĕratul Elsa-Fluid* se bucură de un renume atât de frumos să ne ferim de imitațiunĭ pe carĭ le-aŭ adus în circulație în timpul din urmă ómenĭ șarlatanĭ sub numirĭ, ca „Gold-Elsa-Fluid“ saŭ Luisa-Fluid etc.; de ce se cumperĭ imitațiunĭ, când poțĭ căpĕta pentru același preț *adevĕratul Elsa-Fluid*? Maĭ bine ne putem ferĭ de înșelăciunĭ dacă cerem direct de la

Eugen V. Feller, farmacist în *Stubica Centrale Nr. 82.* (com. Zágráb).

Adevĕratul Elsa-Fluid alui Feller.

(**Fluidul de esență de plânte cu miros plăcut aluĭ Feller**), provĕdut cu marca „Elsa,“ pe orĭ ce sticlă și pe orĭ ce instrucție trebue să fie marca alăturată cu numele „Elsa“ și subscrierea „Feller.“ În timpul din urmă după ce **Elsa-Fluidul** se bucură de o trecere fórte

s'aŭ pus în circulație din partea unor speculanțĭ fără conscință diferite imitațiunĭ sub numirea de **Gold-Else-Fluid, Luisa-Fluid Salvator-fluid, Horgony-fluid** etc. Să ne ferim de ast fel de imitațiunĭ pentru că numaĭ cel provĕdut cu marca „Feller“ este Elsa-fluid veritabil. **Comisiunea sanitară a examinat-o și aprobat-o.** La esposițiile din **Berlin, Roma, Londra, Paris** și **Nizza Fluidul-Elsa** aluĭ **Feller** a fost premiat cu medalie de aur, maĭ pe urmă a fost decorat cu medalia de argint a ordului crucea roșie din Spania.

Se spedéză cu rambursă orĭ trimițind banĭ înainte :

Dimpreună	12 sticle saŭ 6 st. duple	**5.— cor.**	
cu instrucția,	24 „ „ 12 „ „	**8.60**	„
spesele de	36 „ „ 18 „ „	**12.40**	„
poștă și ladă	48 „ „ 24 „ „	**16.—**	„
	60 „ „ 30 „ „	**20.—**	„

Mai puțin de 12 sticle nu se spedează

Gratis primesc tot la 12 sticle o sticlă de **Elsa Fluid.**

La *Elsa-Fluidul* se recomândă, ca cel maĭ bun mijloc laxativ **pilulele Rebarbara Elsa de Feller.** Cu totul nestricăcióse. Efect sigur și iute. Nu produce durerĭ, face poftă de mâncare, ajută mistuirea, curățesce tomacul. O legătură (6 tegule) cu instrucțiunea **4 cor.** franco. Nenumĕrate epistole de recunoscință.

Adevĕratul prav de insecte aluĭ Feller cu marca „Elsa.“ Acest prav omóră insectele stricăcióse de prin case, grădine, grajdiurĭ vil, cum îs d. e. muscele, puricoĭ, moliele, păduchiĭ, ștelnițele, furnicele etc.

Prin folosirea acestui prav să cruță fórte mult și fiind efectul luĭ admirabil să recomândă cu tótă căldura, 1 tegulă 1 cor. dacă se comandă de odată cu Elsa-Fluid. la din contră singur costă 5 cor. franco,

St. D. FELLER V. JENŐ. farmacist în Stubica,

Centrale 82. cot. Zágráb.

Te rog să-mĭ trimițĭ de o cam dată 12 sticle din minunatul Dtale Elsa-Fluid, de óre ce eŭ de 5 anĭ mĭ-am perdut lumina ochilor, și acum după folosirea escelentului Dtale leac vĕd ca prin sită — te rog de spedare urgentă.

Am scris în 10 Iuliŭ 1901.

Ioan Bancsa Czofalva (Treĭ scaune)

Că cu Elsa-Fluidul Dtale sînt fórte îndestulit o dovedesce acésta desele mele comande. Elsa-Fluidu îl țin tot de una la mână.

Maurer F. med. pract. Fieberbrunn (Tirol).

29 (2—2)

(29) 26—26 Fundat în anul 1789.

ERNEST KRICKL & SCHWEIGER,

furnizanți de curte ces. șireg. pentru materie de mătasă și ornamente sacre.

Viena I. Kohlmarkt 2. „la porumbul alb".

Recomandă ornatele sacre, pregătite strict după ritul grec, ca de es. falóne, diaconale, stichariĭ, saccos, omofor, epigonation, mitre, mandiĭ, plășcanice, baldachine, prapori etc. cum și tóte utensiile și vasele sacre de metal, ca disc, ciborĭŭ, cruce, chivot, artoclasie, tricheriŭ și dicheriŭ, cădelnițe, candele, sfeșnice, candelabre etc. tóte pregătite solid și cu prețul cel mai ieftin de fabrică.

Catalóge ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.

Medalia de aur dela Expoziția sciințifică din București, 1903.

(3—5)

Senegin contra tuseĭ, răgușelii, durerii de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, cataruluĭ astmeĭ, greutății de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângelui. Prețul **1.20** și **2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Deci cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ **cosmetice**, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. **Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.**

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (8—10)

Cruce sau stea dublă

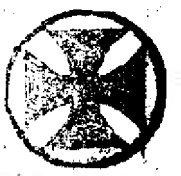

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézā pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vîjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește baniĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă baniĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (17—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă și o mașină de fiert.

Din causa îmbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** și pe lângă garanță

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediționea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea baniloř înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Baniĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaş.

Anul XIV. Blaş 30 Iuliu 1904. Numĕrul 31.

Cătră P. T. Abonenţi.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenţi, să binevoiască a-şi renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

PROLETARIAT.

(=) Jumătatea vacanţei s'a isprăvit; băieţii încep să numere pe degete zilele de vacanţă, ce le-au mai rămas, făcându-şi micile lor combinaţii pentru anul ce vine, ear părinţii în preajma nouălor jertfe ce-i aşteaptă, rămân îngânduraţi şi cumpănesc proporţia ideală dintre viitorul strălucit al odraslei lor şi osteneala lor atât de slab răsplătită în anul acesta, puţin binecuvântat cu rodire, de Dumnezeu.

Dacă ei ar cumpăni cu ochii utilitarismului veacului proporţia aceasta, ar vedea depărtarea enormă dintre jertfă şi resultat — cum însă iubirea de părinte a rămas neatinsă de aceasta modernă concepţie, rămânem ca şi până acum minunaţi de ne mai pomenita jertfă, cu care un preot sărac, de pildă, poate să susţină, din modesta lui stare, doi băieţi, la gimnasiu şi unul la universitate. Fără îndoială preoţii nostri pot servi de model în privinţa aceasta. Ţăranul însă, mult mai năcăjit de cât acestia, nu rămâne nici el mai în urmă şi îşi dă cea din urmă bucată de pământ numai să-i rămâie de didactru pe sama copilului, căci de mâncare se va îndestuli el şi cu mai puţin, din ce îi poate trimite pe postă, sau îi aduce cu desagii, când vine la mărturie, peste săptămână.

Străduinţa aceasta spre lumină este, fără îndoeală, o dovadă foarte elocuentă despre progresul nostru intelectual şi dacă ar fi macar pe departe în proporţie cu starea noastră economică şi cu indigenţele noastre ca popor, n'ar trebui de cât să ne îmbucure.

Cum însă starea noastră economică e destul de slabă, şi cum indigenţele noastre etnice sunt satisfăcute numai în parte, această tendinţă stăruitoare de a ne creşte cu ori ce preţ sucrescenţa numai pentru cariera aşa zisă „inteligentă,“ ne pune pe serioase gânduri.

Să fim înţeleşi.

Nu este şi nu poate fi intenţia noastră de a înstrăina odraslele neamului de la calea ştiinţei; şi am comite o crimă de les-naţionalitate dacă ne-am pune în calea acestei tendinţi. Vrem numai să zicem, că trebue să cumpănim bine puterile de cari dispunem, şi să nu despreţuim a priori cele alalte cariere, cari duc la o ţintă mai apropiată şi mai sigură, sunt împreunate cu mai puţine jertfe şi dau perspectiva unui trai material mai bine asigurat.

Aseamănă cineva organismul unui popor cu o zidire: fundamentul — talpa ţării — e poporul agricultor, părenţii sunt industriesii şi comerciaţii, acoperemântul e inteligința. E o gradaţiune ascendentă între acesti factori organici, ceea ce însă nu înseamnă nici de cum, că ei nu ar avea aceeaşi importanţă vitală, fiind vorbă de edificiul unitar al neamului.

Şi casa noastră naţională — a nu se confunda cu palatul ce se zideşte la Sibiiu! — are temelie destul de trainică, are şi coperiş destul de bunişor, iar cât pentru părenţi, ei sunt aşa de subţiri încă, în cât temelia nu are ce sprijini, iar coperişul nu are pe ce să se sprijinească.

Meseriaşii nostri, puţin la număr sunt slab sprijiniţi, societăţile noastre comerciale tânjesc de abia, banii nostri trec în mâni străine, căci neavând meseriaşi şi comercianţi de ai nostri, nu putem avea destulă încredere nici în acei puţini, pe cari îi avem, şi cari se luptă de obiceiu cu greutăţile începutului.

În cimentarea noastră etnică lipseşte clasa intermediară, comunicarea dintre inteligință şi popor e anevoioasă, lipsindu-ne mijlocitorul firesc şi indispensabil: clasa mijlocie.

Pentru ce această oroare faţă de aceste cariere, adese mult mai puţin ingrate, ca cele ale ştiinţii?

Pentru ce tendinţa de a ne desvolta unilateral, lăsând ast fel simţitul gol în consolidarea noastră etnică?

Un cetitor al nostru, reflectând la aceste idei ale noastre, cari le-am desfăşurat cu o altă ocasie, obiecţionează, că elementele tinere sunt mult mai espuse pe cariera industrială de a se amalgamiza şi pierde în marea străinătăţii, de cât pe cariera ştienţifică. Tragem la îndoială adevărătatea acestei obiecţiuni.

În împrejurările actuale adevărat, că comerciul şi industria sunt în mâni străine; adevărat că tinerii nostri ajung pe mâna lor. Cine nu vede însă, că aceste cariere sunt mult mai libere ca cele alalte? Cine contestează independenţa acestor meseriaşi, ajunşi a lucra de sine, şi a fi sprijiniţi de publicul românesc după merit? Şi cine mai ales contestează independenţa lor naţională, după ce măiestrii nostri se vor ridica cât de cât la ceva stăricică şi nu vom mai fi siliţi a ne încredinţa ucenicii la măiestri străini?

Dacă e vorbă, părerea noastră e, că sunt cu mult mai espuşi înstrăinări tinerii cări urmează la scoală şi sunt necesitaţi din lipsa de mijloace a întrerupe la jumătatea drumului, sau a recurge la ajutor străin, atunci când ai lui nu mai au de unde să-l ajute conform aspiraţiunilor lui.

Înainte nu mai poate merge, căci nu are cu ce, înapoi nu se poate întoarce, căci îi ruşine: acestia sunt proletarii intelectuali.

Nu ne putem închipui un tablou mai trist de cât un tinĕr trecut peste greutăţile începutului pe cariera ştiinţifică, necesitat a întrerupe sau a-şi renega întreg trecutul pentru câştigarea unui biet post, din carea abia poate să trăească. Ce-au câştigat părinţii şi ce-a câştigat neamul din jertfele ce s'au adus pentru creşterea acestui tinăr,

jertfe, cari n'au întrunit posibilitatea de a fi aduse până la desăvârșirea creșterei lui?

Un meseriaș care se pierde este, în casul cel mai rău, un capital negativ; un inteligent pierdut însă este în foarte multe casuri o coadă de topor, mult primejdioasă pentru pădurea chiar, din care a făcut parte.

În vederea anului scolar, care se începe peste o lună de zile, părinții să-și dea samă de puterile lor și cele ale copiilor. În cas când băieții învață foarte bine, ori cât de săraci ar fi părinții, jertfească tot pentru a-i crește la scoală, căci sărăcia nu e îndreptățită a închide calea celor chemați de a propăși pe drumul luminii; în cas când progresul băieților e mai problematic, dacă starea materială le e foarte slabă, încerce mai bine a-i aplica la ceva meserie, căci alăturea de un progres problematic nu e lucru cuminte a risca o stare materială de asemenea problematică; iar în casul când progresul lor este, după repetite încercări, neîndestulitor, aplice-i la alte cariere mâi scurte și mai ușoare, chiar și în casul, când ar avea cu ce să-i crească la scoli. Restul de avere chivernisit ast fel va fi foarte binevenit unor oameni, cari nu s'au ridicat la o carieră mai înaltă, de cât îi ajutorau puterile intelectuale.

Căci grea și îndelungată e calea științei, postulatele sunt din zi în zi mai mari, calea din ce în ce mai năvalnic năpădită, și pânea de asemenea mai greu de câștigat.

În învălmășala aceasta cei mai deștepți și mai ajutorați rees la suprafață, iar cei mediocri se afundă la jumătatea drumului, și cei de tot săraci, se poticnesc une-ori aproape de ajungerea țintei.

E luptă viața!

Și dacă onoarea se refringe în primul rând asupra păturei intelectuale a unui popor, să nu se uite că are să se estindă și asupra clasei de mijloc ca și asupra celei de jos.

În economia națională lucrarea cu cuvântul și cu condeiul, este tot așa de prețuită ca și cea cu nicovala și cu dalta și ca și cea cu coasa și cu plugul!

Un smerit memoriu

(Continuare.)

Plan

de regulamentul la înființarea societăților Mariane.

I. Numele.

„Cununa“ Preaonoratei și de Dumnezeu Născătoarei Vergure Maria din parochia... (cutare.)

II. Scopul.

Scopul propriu al acestei societăți evlavioase este onoarea, cultul Preafericitei Mame a lui Dumnezeu, a Vergurei Maria și nobilitarea sufletului, a pietății și a bunelor moravuri ale membrilor.

Scopul secundar: 1) înființarea unui orfanotrofiu în fiecare diecesă cu numirea: „Casa orfaniior Cununei“ Preaonoratei și de Dumnezeu Născătoarei Vergure Maria din diecesa... (cutare) 2., înfrumsețarea bisericilor; 3., câștigarea pânei pe sama săracilor; 4, visitarea morbosilor; 5., îngrigirea și așezarea orfaniior și orfanelor la meserii și serviții.

III. Locul.

Societățile Mariane: Cununa Preaonoratei și de Dumnezeu Născătoarei Vergure Maria să poate înființa în fie-care comunitate bisericească gr.-cat. adecă în fiecare parochie și filie cu biserică, dacă să însoțesc cel puțin 30 de credincioși. Unde nu s'ar găsi cel puțin 30. de membri ca să poată forma o societate separată doritorii se pot însoți la societatea din alta parochie sau filie.

IV. Membri, drepturile și datorințele lor.

Membru poate fi ori care credincioasă greco-catolică română din parochie sau filie care a înplinit anul al 12-lea a vieții sale și nu cade sub escepțiune în privința credinței și a moralului public.

Membri sunt:

a) ordinari, cari să înscriu din an în an și cu o taxă de cel puțin 40 fil.

b) ajutători, cari dăruesc pentru scopurile societății cel puțin 2 cor;

c) pe viață, cari plătesc deodată 25 cor.

d) fundatori, cari pun un fond de cel puțin 50 cor.

Neputința de solvire însă nu înpedecă pe nime de a putea fi membru ordinar.

Membrii ajutători, pe viață și fundatori pot fi nu numai greco-catolicii, dar unii ca

FEUILLETON.

De la băile din Sângeorgiu.

— în fuga condeiului —

— 20 Iulie n.

Sesonul e în toată splendoarea. Deși la înălțime de câte-va sute de metri peste Adriatica, căldura e înăbușitoare chiar și aici, și baile réci cu brațe deschise larg, primesc cu drag pe toți cei ce se aruncă la sinul lor spre a uita de zăduf.

De când am fost pentru ultima dată aici Sângeorgiul s'a mai schimbat. Societatea „Hebe“ s'a disolvat și azi îngrijirea de băi o face comuna prin representantul său învățătorul emer. Șorobetea (sau Șorobescu) cum îi spune inspectorul scol. Haliță.

Adevărat că progresul acesta se face foarte încet, dar în sfârșit se face. Toate coastele dealului, din care țisnește „isvorul dămăduirii“ sunt pline de plantațiuni, întâiu, castanii și brazii vin se ocupe locul tufarilor primitivi. Cărări serpentine se încrucișează pe toată linia din coace și din colo de deaiul, pe care fie care oaspe al băilor e obligat să-l facă cel puțin odată, sau de doue ori la zi. Dimineața musica cântă, spre a îndulci puțin gustul apei, pe care bolnavii o sorb de altcum cu plăcere și are 5 isvoare Sângiorgiul, cu ape de diferită putere și gust. Dimineața mai ales, lumea grăbește la isvoare, fiecare cu pocalul, spre a face cură. Și când la ciasurile 8. musica întonează „Cafée-Marșul“, — cum îi zice dl Trif de la Kun Szt. Márton — și lumea pogoară la dejun, rari sunt aceia, cari să nu treacă cel puțin în fugă pe la „Cassă“ spre a întreba de scrisori. „Posta“ are atâta farmec, chiar și aici, cât e foarte greu să te smulgi de sub atracția aceasta, deși perfectă vindecare numai prin completă liniște se poate câștiga. Și desăvârșită liniște ai numai atunci, când nu mai știi în ce zi a săptămânii ești, în care zi a lumii, dacă nu aștepți și nu trimiți nici o scrisoare. Când ești legat de lumea de afară, chiar și prin câteva șire aruncate pe o „ilustrată“, sau când ești curios să afli știrile ziarelor, ai isprăvit cu desăvârșirea aceasta. Și e pagubă, căci așa bine ți-ar putea refortifica puterile și nervii, câteva zile de acestea! Ei, dar mărețele sărbări de la Putna și războiul din estremul orient, deșteaptă curiositate chiar și la redactorul Dvoastre, care a venit aci spre a uita cu totul de lume. Și e potrivit Sângeorgiul pentru aceasta. La depărtare de 4 ciasuri cu trăsura de Bistrița de 3. ciasuri de Năsăud și de vre-o 2 ciasuri de Rodna, are ruptă ori ce comunicație cu lumea mare. Zilnic faci aceleași lucruri, dai față cu aceleași persoane cunoscute și te plimbi pe același drum. Puțină variație fac oaspeții cari mereu se prenoiesc cu persoane noue. De astă dată e lume multă la băi: români de aici și de din colo, nemți și sași o mulțime, ovrei cu și fără perciuni domni și țărani, toți într'o nădejde uniți, așteaptă mult bine de la băile acestea. Dar binele acesta, cam întârzie câte odată, când considerații esterne îl împiedecă în drumul său dătător de sănătate. Ei, dacă doamnele noastre pierd la — nobel 31,— domnișoarele îs nenorocoase în dragoste dacă dl fost conducător de cărți funduare să supără, când prietinul Emil se pune să-i dovedească, că în „cărți“ câștigă cel care joacă cu inteligență, nu cel care are noroc; dacă păr. Lazar ne cheamă la „feștanie“ și păr. Vasile își strică stomachul, — nu poți spune fără păcat, că băile Sângeorgiului ar fi vina. Dar ce să-i faci, dacă vinul e rău pe aci, dacă și „1 deci“ e prea mult la o mâncare și dacă în fiecare zi fratele Lazar vine să ne întrebe de sănătate și în fie-care Duminecă e petrecere cu dans în „Cursalonul“ băilor! Ne-om „petecimu-ne“! Încolo e bine la Sângeorgiu, viață patriarchală românească; pagubă că anul acesta n'a mai venit căp. Părăianu din România, să ne delecteze cu povestirile sale pline de farmec. Ne sculăm la 6. bem apă cu sau fără lapte, și încunjurăm dealul până la 8. dejunăm, apoi cetim jurnale sau jucăm cărți (fratele Emil spune că de a una zi s'a jucat cel dintâi joc domnesc aci, adecă calabrias), De la 10—12 lumea ie scaldă: réci sau calde. De la 12—1 prânzim, la 5 începe din nou musica, și damele, care de care mai „gătate“ ori „chichite“ defilează sus la isvor. Sara după cină ne întâlnim iarăși și ascultăm poveștile pline de umor ale insp. Haliță nau câte un cuplet antisemit de la Iași.

Me opresc aici nu mai pot scrie: o damă ce stă în față cu fereasta mea face studii de canto și me conturbă.

De încheiere însămn câteva nume de a oaspeților români: *Iosif Pop,* jude la Curie cu nepoata sa ds. *Georgetta, Vasile Petri* prof. emer. cu ficele sale. *Dr. Eusebie Roșca,* dir. sem. Sibiu, *Alexă Candale* inginer cu dna, București, *George Părău,* direc. cu dna, Brad, *Solomon Haliță,* insp. scol. București *Vasile Pop,* jude de tablă

aceia nu pot lua parte activă în funcţiunile şi afacerile „Cununei“. Soţiile din altă biserică ai bărbaţilor greco-catolici şi viceversa, pot fi membre numai dacă se declară şi deobligă a respecta aşezămintele bisericei greco-catolice române.

Membrii când se înscriu şi să presintă primaoară în societate ca atare, fac promisiunea că vor duce o viaţă după spiritul sfintei noastre Biserici, să vor nisui a încungiura toate ocasiunile stricăcioase bunei cuviinţe, şi moralului creştinesc, vor duce o viaţă regulată, liniştită şi cu cumpăt, feriinduse de tot de beuturile bețive, sau folosindule numai cu temperanţă, cu cumpet.

Despre numărul membrilor, taxelor şi ofertelor încurse să poartă protocol, respective se face registru în tot anul şi în toată regula.

Preoţii şi curatorii din oficiu. Presidentul şi conducătorul este tot deauna preotul concerniute.

În Duminecă primă a fie cării Lună (sau de au zĕlul laudabil şi mai adeseori) după înserat membrii se vor aduna respective vor rămânea în biserică unde sub conducerea preotului sau a cutărui ceteţ vor recita onoratul Paraclis.

Iar la sărbătorile: Întrarea în biserică (21 Nov. st. v.); Întâmpinarea Domnului (2 Febr. st. v.) Buna-vestire (25 Mart. st. v.) şi Adormirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu (15 Aug. st. v.) toţi membrii cununei să mărturisesc şi să cumnecă în corpore şi se va servi după înserat cu mare solemnitate şi la oara statorită onoratul Paraclis.

(Va urma.)

Vaticanul şi Franţa. Relativ la conflictul dintre Vatican şi guvernul francez, conflict, care ar fi putut avea urmări rumperea concordatului, se scrie din Roma, că Sfinţia Sa Piu X, faţă de episcopul de Dijon, care a provocat conflictul, luându-şi refugiu la guvernul francez, nu e aplicat a revoca nimic din dispoziţiile deja luate. La recriminările ce vin din Franţa, Vaticanul răspunde scurt şi hotărât. Încercările guvernului francez nu vor avea nici un resultat, deoarece Piu X, basându-se strict pe tradiţii, nu e aplicat să cedeze câtu-şi de puţin din drepturile bisericii. „**Faţa sfântului părinte** — scrie raportul — e senină şi ochii zimbitori. Măcar că nime nu se resboieşte zimbind. Într'adevăr în conflictul acesta e o singură parte neliniştită şi războinică, şi aceasta — nu e pontificele“.

De altcum conflictul e pe sfârşite. Episcopul de Laval a înaintat Curiei un Memorand, în care declară, că în urma opreliştei guvernului francez, este sub vis major şi nu se poate presenta la Roma. Vaticanul a considerat Memorandul acesta ca supunere din partea numitului episcop şi suspinde de o cam dată escomunicarea asupra-i. Vaticanul e aplicat a da satisfacţie guvernului francez, şi a îndruma pe nunţiul Lorenzelli ca să ceară scuze pentru amestecul lui în afacerile interne ale Franţei, dar Curia nu poate abzice de dreptul de a supraveghia disciplina episcopilor. Consiliul ministerial al Franţei va decide la 2 August dacă poate primi satisfacţia aceasta.

Ziarele mai nouĕ ne aduce ştirea, că episcopul de Dijon a plecat deja la Roma. Doi esmişi ai episcopului cari au fost în Roma mai zilele trecute i-au adus ştirea, că unicul mijloc de subordinare e, dacă se presintă în persoană la Roma. Cu aceasta conflictul probabil se va încheia, şi cercetarea în contra numitului episcop se va sista.

Mocsary şi Bánffy. Ludovic *Mocsary* polemisează în „Egyetértés“ de Duminecă cu baronul Desideriu Bánffy şi iată ce zice despre politica acestui maniac al şovinismului:

„Eu nu voi purta proces cu Banffy în cestiunea de naţionalităţi, ci îl întreb ce a făcut el, marele extra sau ultra şovinist „pentru reconstruirea statului naţional“, când a fost ministru-president? N'a făcut altceva, decât a adus legea ne mai pomenită despre schimbarea numelor de localităţi, care s'a dovedit ca nerealisabilă. Ce demonstrează acest fapt? Nu că n'ar fi voit să facă mai mult — în această privinţă nu vreau să-l bănuesc — ci simplu că maghiarisarea generală nu se poate nici începe, nici continua cu nici un mijloc; a amăgi, a încuragia cu aceasta publicul, a te presenta cu aceasta în faţa publicului e *humbug* şi nimic altceva.“

CORESPONDINŢE.

ROMÂNIA ÎN SĂRBĂTOARE.

— De la corespondentul nostru particular. —

Bucureşti, 4 Iulie 1904.

(Urmare).

Ast fel a sărbătorit populaţia capitalei sărbarea de 400 ani de la moartea marelui Ştefan. Dar în provincie nu s'a lăsat poporul mai pe jos: prin toate capitalele districtelor s'a făcut rugăciuni, manifestări mari şi discursuri iar în satul Bârzesci din jud. Băcău, unde s'a născut marele domn, s'a repetat acelaşi cortegiu la 4 Iulie zi de Duminecă ca şi în Bucuresci din ziua de 2 Iulie, şi ziarele ne spun că au luat parte la sărbare 50 de mii de oameni şi multe căpetenii marcante în frunte cu Dl ministru Haret.

Iar la Putna, la mănăstire unde doarme marele domn — numai încape îndoială de marile festivităţi în frunte cu Mitropolitul Bucovinei şi principele Hohenlohe, Guvernatorul Bucovinei şi unde iarăşi multe persoane marcante din Bucureşti şi din întreaga ţară au alergat la mormântul marelui erou. Metropolitul de Repta a schimbat telegrame cu M. S. Împăratul Austriei în onoarea şi mărirea acestei sărbători românesci, iar principele Hohenlohe guvernatorul, a ţinut un entusiast toast... Când se petreceau toate acestea la Putna în onoarea şi amintirea gloriosului domn, şi când însă-şi Patriarchul Romei prin cancelarul Vaticanului Cardinalul Merry del Val, telegrafează la Bucuresci principelui Vladimir Ghica, manifestaţii sărbătoreşti cu ocasia sărbătorirei centenarului al patrulea, al morţii marelui Domn Ştefan Atletul lui Christ, — pe atunci, numai ungurii au trebuit ca şi cu aceasta ocasie să-şi arete arama pe faţă, neiertând studenţilor români din Transilvania, să ia parte la sărbătorirea acestui mare Domn.

Este adevărat că nici „Papa de la Neva“ şi nici Patriarchul Ioachim din Fanar, ortodoxi ca şi noi, nu ne-a depeşat nici un cuvânt de dragoste şi aderare cu această ocasiune scumpă românimei întregi.

Delarupe.

Drept întregire a scrisorii corespondentului nostru, alăturăm şi textul telegramelor schimbate între mitropolitul Vladimir de Repta şi M. Sa Monarchul.

Măiestăţii Sale
Împăratului Francisc Iosif I.
Ischl.

Adunaţi plini de pietate la mormântul Voevodului Moldovei Ştefan cel Mare din Putna, — care mănăstire sub glorioasa domnie a Măjestăţii Voastre a ajuns iar la vechia ei strălucire — la serbarea amintirei zilei aniversării de 400 ani a morţii gloriosului Voevod şi mărinimosului ctitor de mănăstiri şi biserici, Românii Bucovineni în unire cu conlocuitorii de alte naţionalităţi însufleţiţi de aceleaşi sentimente şi în presenţa oaspeţilor din diferite ţări austro-ungare şi din străinătate, cum şi în presenţa Serenităţii Sale domnului preşedinte al ţării, prinţului Hohenlohe-Schillingsfürst şi a Excelenţiei Sale domnului mareşal al ţării Lupul, roagă cu toată supunerea: Măiestatea Voastră binevoiască a primi preagraţios espresiunea de nestrămutată credinţă, dragoste şi devotament.

În numele oaspeţilor adunaţi cu adâncă supunere ai Măjestăţii Voastre supuşi servi:

Vladimir de Repta, Archiepiscop şi Metropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei.

Eudoxiu baron de Hormuzaki, preşedintele comitetului festiv.

Măjestatea Sa a răspuns prin următoarea telegramă expedată din Ischl de către mareşalul curţii:

Cabinetul Măjestăţii Sale apostolice i. şi r.

Către Archiepiscopul şi Mitropolitul Vladimir de Repta.

Putna.

---

pens. Dej *Vas. Borgovan,* prof. cu familia, Bucureşti, *Dr. Sever Mureşianu,* prof. cu familia, Iaşi, *Aurel Isac,* Cluş. *Nestor Oprean,* adv. dna *Godolan,* Ginlatelee. *Piciu,* cu dna Năsăud. păr. *Vas. Dumbravă,* Salva, capel. *Negruţ* Bistriţa, păr. *Făgărăşan,* adv. *Tripon,* adv. *Linul,* cu dna, Bistriţa, dna *Gal* cu *Virginia* Săcuieu. dl *Trif* cu familia, K. Szt.-Márton, prof. *Sabo,* Blaş, *A. C. Domşa* cu dna Blaş. Dna *Cutean* cu dna *Val. Pop,* Făgăraş. Dr *Barbu,* Dej cu dna, *Ana German,* Bistriţa dş *Filipan,* Năsăud, cons. *Pahone, Ios. Luchi,* cu dşoara, fam. *Mureşan Liviu,* Năsăud Dr *Andressi* cu dna, Bănat. prot. *Şagău,* Reghin, cu dna, universitarii *Bănuţ, Bogdan, Tanco etc.*

Bolnavul.

Cărţi ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială

Floricele de câmp, de A. C. Domşa .	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Studii şi Biografii. Dr. I. Raţiu .	2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu . . .	2.—
Drumuri şi oraşe, Iorga . . .	2·50
Poesii de Alexandri.	3.—
Teatru l. ll. Alexandri á 1 .50 .	3.—
Vers şi proză Alexandrescu . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoii N. Filimon	1·50
Legende şi basme Ispirescu. .	1·50
Poveşti, I. Creangă	1·50
Vorbe înţelepte A. Popoviciŭ .	1·50
Vatra Părăsită Slavicĭ . . .	2.—
Din Bĕtrâni . . „	2·50
Visuri trecute. Ciura	1.—

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Măjestatea Sa I. și R. cu o deosebită satisfacție a binevoit să ia preagraţios la cunoștință espresia nestrămutatei credințe ce I s'a esprimat cu ocazia serbării centenarului al patrălea de la moartea principelui Moldovei Ștefan cel Mare, și mulțămește Eminenției Voastre pe cum și tuturor oaspeților adunați pentru manifestația făcută și cu aceasta ocasiune.

Visitaţiunile canonice.

Splendida visitaţiune canonică, ce în zilele trecute, Ilustritatea Sa Preasfinţitul Domn *Dr. Vasiliu Hossu,* Episcopul Lugoşului a făcut-o, în părţile Oraviţei, Banat-Comloşului şi Jiului, îmi oferesce ocasiune şi îndemn ca să scriu actualul articol.

Tot de una visitaţiunile canonice archiereşti au fost folositoare, vărsând în urma lor, mult bine spiritual şi material la poporul credinţios visitat! Însă în timpul presinte,— visitaţiunile canonice archieresci sunt de un avantagiu incontestabil mult mai mare şi mai nepreţuibil!

Dar fiind că visitaţiunile canonice archieresci — sunt împreunate cu mare fatigiu, numai foarte rar, cu mare abnegaţiune şi sacrificiu se pot îndeplini! Din acest motiv considerabil, sau introdus visitaţiunile canonice protopopesci; pe cari protopopul — *„ochiul“* şi *„mâna dreaptă,“* a Episcopului — este obligat în tot anul a le face în parochiile sale districtuali.

Introducerea visitaţiunilor canonice protopopesci este foarte salutară şi recomandabilă; dar atât modalitatea îndeplinirii acelora, cât şi efectul şi resultatul obţinut prin acelea, pe mine absolut nu me satisface şi cred că pe nici un preot, care serios doreşte binele, şi înflorirea Sionului românesc.

Eu nu pot admite, că numai acela a fost scopul introducerii visitaţiunilor protopopeşti, ca anualminte protopopul escurgând, —scriu din esperinţa pastorală de 27 ani— în fie care parochie din district, să visiteze archivul parochial, se signaliseze protocoalele matriculare, protocolul esibitorial, etc. se visiteze edificiile parochiale bisericesci, se redigieze un protocol, se incasseze taxa statutară pentru visitaţie şi lucrul se fie finit; ci sum predispus a crede, că, prin introducerea visitaţiunilor protopopesci, s'a intenţionat atât visitaţiunea, cât şi mai mult, alimentarea spirituală a poporului credincios, care formează: *„biserica vie!“* Din acest punct de vedere iată! cum intenţionez şi presupun eu, că ar fi consult, a se face visitaţiunile canonice protopopesci.

Protopopul — să-şi facă posibilă convenirea cu poporul credincios — visitaţiunea canonică protopopéscă să o defigă în fie-care parochie nu pe ziua comună, ci pe Duminecă ori sărbătoare. Sfânta liturgie să o oficieze protopopul asistat de către preotul local. — După cetirea s. Evangelii preotul să ţină predică, — ca protopopul personal să se poată informa şi convinge despre capacitatea şi capabilitatea în predicare a preotului. — La finea sfintei liturgii se predice protopopul, combatând viţul cel mai lăţit în parochie precum: concubinatul, indiferentismul religios, beţia etc.

După aceia protopopul, adresându-se către poporul credincios — în faţa preotului — să-i pună aceste întrebări:

1) Predică Dl preot în toată dumineca şi sărbătoarea în s. biserică?

2) Are careva ceva cătinţă contra Dlui preot?

3) Îndeplineşte Dl preot funcţiunile sale preoţeşti şi administrează s. Sacramінte punctual şi cu toată pietatea cuvenincioasă?

4) Ce purtare morală are Dl preot? Cercetează birtul? Să îmbeată?

Iar preotului — în faţa credincioşilor — să-i pună aceste întrebări:

1) Cercetează poporul credincios regulat s. biserică Dumineca şi în sărbători?

2) Solvesce regulat poporul credincios competinţele stolare şi lecticale preoţeşti, în măsura prescrisă de statutele bisericeşti diecesane?

3) Are ceva cătinţă asupra poporului credincios în general ori special?

Aceste întrebări, afiu necesar şi consult, a-se face reciproc poporului credincios şi preotului, în s. biserică, cu acel scop, ca să se ofereaască timp şi ocasiune binevenită pentru resuscitarea clarificărilor şi esplicărilor de lipsă, ca ast-fel să se erneze şi emendeze multele neînţelegeri, ce zilnic obvin între preot şi poporul credincios. — De sine să înţelege că răspunsurile, pe aceasta cale, esoperate, — dacă este motiv ne încunjurabil — trebuesc desbătute şi pertractate în procsima şedinţă a forului protopopesc unde eventualele neînţelegeri, dintre preot şi poporul credincios, să se clarifice şi complaneze după dreptate!

Tot cu ocasiunea visitaţiunei canonice protopopesci, clerul districtual să fie serios îndrumat, ca să-şi ţână de cea mai strânsă datorinţă, a predica în toată Dumineca şi sărbătoare în s. biserică, obligându-l tot odată, a purta un *„registru“* — cronică — în regulă, în care să se înducă consciinţios *»textul“* şi *„conţinutul prescurtat“* al predicei, rostite în una fie care Duminecă şi sărbătoare de preste an! Acel registru să fie anual minuţios visitat, signalisat şi provăzut cu eventualele observări protopopesci şi despre a carui esistinţă, regulată si bună conducere, să se ia act şi în protocolul visitaţiunei canonice protopopesci!

Presupunând, că ar esista unii fraţi preoţi, cari nu vor fi îndestulaţi cu propunerea mea: Ca fie care preot, să fie obligat a purta registrul contemplat — imaginându-şi în purtarea aceluia, o mare şi neplăcută greutate,— pe aceia, cu toată amicabilitatea, îi rog se privească la Domni învăţători, cari pot — nolens volens — înregistra prescurtat, în *„Cronica“* scolară, în toată ziua şi oara materia propusă în scoală; pentru ce nu am putea face şi noi preoţii acel serviţiu mult mai uşor?

Vai nouă! dacă nu vom fructifica *„talantul“* — dat fie cărui după vrednicia lui, — ci cu indolinţă detestabilă îl vom ascunde în pământul indiferentismului şi al intereselor şi preocupăţiunilor noastre material — egoistice!! ***I. Ţ. p.***

Anunţ şcolastic.

Internatul „Pavelean“ de băieţi din Beluş—Belényes.

Condiţiunile primirii sunt următoarele:

1. Pentru un elev vor fi de a să plăti câte 30 cor. pe lună, şi aşa pe un an 300 cor. Din suma aceasta să vine 240 cor. pentru întreţinere şi 60 cor. pentru uniformă. *Plătirea are să se întâmple cu toată punctualitatea în două rate anticipative,* ceea ce părinţilor li-să aduce aminte cu toată seriositatea, căci altmintrelea *rectoratul în decursul anului va fi silit a trimite pe elevii,* ai căror părinţi nu au solvit ratele la timpul său.

2. Pentru remunerarea corepetitorilor au de a solvi 10 cor. la an.

3. Fieşte-care elev la începutul anului are să aducă cu sine:

a) 6 sau cel puţin 4 părechi de schimburi de trup sau albituri.

b) 6 batiste şi 2 cravate.

c) 2 părechi de călţuni şi 4 părechi de ciorapi sau obiele.

4. Vestminte de pat:

a) 1 saltea. (sac de paie). *b)* 4 ciarşafuri (lințoluri, lepedee)

b) 2 perini şi 4 feţe de perini şi un ţol sau papioamă, *d)* 2 feţe de acoperit patul, *e)* 4 ştergare şi 4 servete.

5) Are să se provadă fieşte-care elev mai departe cu 2 pepteni, 3 perii pentru călţuni şi 1 pentru vestminte.

Toate schimburile şi vestmintele au să fie însămnate cu grije de acasă cu numele elevului respectiv, fiind numele cusut ori scris cu cerneală ce nu să şterge prin spălare, căci altmintrelea superioritatea institutului nu poate lua nici o răspundere la cas, când s'ar perde.

Părinţii sau tutorii sunt rugaţi, ca în decursul anului *să nu trimită tinerilor bani, nici articlii de mâncare,* cari adese-ori sunt spre daunarea educaţiunei şi progresului în ştudii, şi pot duce la escese şi transgresiuni. *Mâncările, ce părinţii cu toate aceste le-ar trimite fiilor săi, să vor împărţi între toţi conşcolarii respectivilor elevi.*

Elevilor în internat li să va da următoarea provisiune:

1. *a)* Locuinţă comoadă şi sănătoasă provăzută cu toate cele de lipsă; *b)* încălzit, spălat şi luminat în tâmpul recerut; *c)* vipt întreg regulat, şi în special: de dejun lapte, de prânz 3 specii, Dumineca şi în sărbători 4 şi de cină 2 specii.

2. Medic şi medicină pentru morboşi şi scaldă de 2 ori la lună.

Ce priveşte uniforma pentru taxa de 60 cor. amintită mai sus, fieşte-care elev va căpăta: 2 rânduri de vestmine de postav, unul de iarnă altul vară şi un cabat de iarnă (mencikoff) pe doi ani.

Părinţii sunt avisaţi, că pentru eventualele *stricăciuni făcute de fiii lor, în mobile ori alte obiecte* de a le institutului date lor spre folos sunt răspunzători şi vor avea să le rebonifice.

Elevii se vor presenta în 2, ori 3 Sept. st. n. înaintea superiorităţii institutului însoţiţi de părinţii sau îngrijitorii lor, unde acestia vor plăti taxele de lipsă, *fără de a căror solvire elevi nu-şi vor putea ocupa locul în internat..*

Părinţii, cari ar dori să-şi aşeze copii în internat, să-şi trimită petiţiunile la adresa Rectoratului până *la 15 August.*

Rectoratul,
Internatului »Pavelean« de băieţi gr.-cat.

Convocare.

Adunarea cerenală ordinară a despărțământului III (Făgăraș) al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ se va ținea în anul acesta în comuna Sâmbăta-superioară la 25 Iuliu (7 August) a. c.

Program:

1. Serviciu divin la oarele 8 a. m.
2. Deschiderea adunării la oarele 10.
3. Raportul general al comitetului despărțământului despre activitatea sa de la ultima adunare generală.
4. Raportul cassarului și presentarea budgetului pe anul 1904—1905.
5. Alegerea comisiunilor pentru censurarea acestor rapoarte.
6. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi și încassarea taxelor.
7. Disertațiuni, cari trebuesc presentate directorului despărțământului cu cel puțin 48 oare înainte de adunare.
8. Rapoartele comisiunilor.
9. Alegerea comitetului cercual pe un nou period de 3 ani.
10. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală ce se va ținea anul acesta în Timișoara.
11. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
12. Închiderea adunării.

Sunt rugați toți On. membri și binevoitori ai culturei române să ia parte la acesta adunare.

Din ședința comitetului despărțământului ținută la 2/15 Iuliu 1904 în Făgăraș.

Iacob Macavciu. director. **Dr. I. Șenchea,** secretar.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Poporul român gr.-cat. din Uioara de sus pe această cale aduce profundă mulțămită institutului nostru de credit din Șomcuta-mare „Chioreana“, care ne-a surprins cu însămnata sumă de 20 coroane și binefăcătoarei „Arieșana“ din Turda, care asemenea nea trimis 10 coroane ca ajutor pentru edificarea nouei biserici. În numele întregului popor Uioara de sus 13 Iulie 1904. *Nicolau Simu,* poroch. *Ioon Ursu,* curat. prim.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit: I. Domșa Blaș c. 9·40. A. Hărșan Cenade, V. Hățăgan Roșia I. Hossu Milaș, I. Hățăgan Sălciua, Tr. Hădărean V. Cămaraș. D. Harșa Milășel. T. Hurghiș Șilea, M. Ilieș Aiton. I. Ilian Grind. C. Ignat Petridul de mijloc. P. Iacobescu Vereșmort. I. Lita Iclod, P. Langa Șercaea, I. Laslo Szt. Lörințiu Cămărașul deșert. A. Lazar Alămor. I. Man Băgău, S. Marcu Gârbova de jos. V. Moldovan Veza. Murășan Craifalău. N. Murășan Hășmaș, St. Mariș Șutu. A. Moldovan Bratein, A. Maior Tirimia, R. Marcu Bistra. B. Mihuleț Șura mică câte c. 15·77 și A. Mărincaș Nireș c. 10·51.

Ministrul rusesc Plehwe ucis. Din *Petersburg* vine știrea senzațională că *Ministrul de interne Plehwe a fost omorât cu o bombă.* Ministrul mergea cu trăsura spre gara „Varșovia“ când un individ necunoscut apăru și *arunca o bombă înaintea trăsurei. Bomba a esplodat și e sfărâmat în bucăți pe ministrul Plehwe.* Agitațiunea în Petersburg e nespus de mare, în urma acestui atentat, al treilea, ce s'a făcut de câte-va săptămâni în coace în Rusia. După guvernatorul din Finlanda și acela din Ielisavetopol, a urmat acest atentat mai nou în Petersburg, căruia i-a căzut victimă chiar ministrul de interne al Rusiei.

Secțiunile „Asociațiunei“ au ținut ședință plenară la 19 și 20 Iulie sub presidiul d-lui vice-președinte Iosif Sterca-Șuluțiu. Secțiunile s'au constituit astfel: *literară,* președinte Iosif Vulcan. vice-președ. V. Onițiu, referent Andreiu Bârseanu, *istorică,* președinte Vincențiu Babeș. vice-președinte Iosif Sterca-Șuluțiu. referent Miron Cristea. secțiunea sciințelor *naturale și fisice.* președ. Dr. S. Stoica. vice-președinte A. Chețan, referent Arsenie Vlaicu, *școlară* președinte Grigoriu Pletosu. vice-președinte I. F. Negruțiu. referent Dr. I. Stoica. *economică* președ. Partenie Cosma. vice-președ. I. Preda. referent I. Simu. În secțiunea literară. în locul vacant, s'a ales membru ordinar prof. Enea Hodoș, în secțiunea științelor se alege membrul corespondent medicul Dr. Ștefan Erdelyi din Orăștie. iar în secțiunea economică membru corespondent, Ioan Chirea din Săliște. S'a luat hotărârea, ca membrii ordinari să țină discurs de recepțiune în o ședință publică cu ocasiunea ședințelor plenare.

Societatea pentru fond de teatru român. Comitetul societății a ținut în 19 Iulie n. la Sibiu ședință, la care au luat parte: președintele Iosif Vulcan. secretarul Dr Iosif Blaga. cassarul N. Petra-Petrescu și membrul Vasile Goldiș. Cassarul a făcut raport despre starea cassei, începând din 1 April și până în 30 Iunie a. c. și a arătat sfârșit. că venitele anului trecut au fost în total cor. 23,119·48, s'au spesat cor. 5 426·41; deci la fond se adauge cor. 17,693·07. Prin urmare averea totală a Societății a crescut de la cor. 331,309 47 din anul trecut la coroane 349,002.54. Raportul cassarului se va revedé de o comisiune compusă din d-nii Virgil Onițiu, George Dima și Dr. Iosif Blaga. — Secretarul comitetului a raportat despre piesele intrate la concursul publicat. S'a luat hotărârea, ca acela să se esamineze de o comisiune de 5, compusă din următorii: Iosif Vulcan. Vasile Goldiș. Dr. Iosif Blaga, Ilare Chenadi și St. O. Iosif.

Români în serviciu japonez. Cetim în „Gaz. Trans.“: Vaporul român „Turnu-Severin“ a intrat acum 2 luni în portul Kardiff. Matrozii George *Fănuță, Al. Becheru* și George *Donici* având un conflict cu căpitanul *Racliș,* au părăsit vaporul și s'au îmbarcat pentru China, de unde s'au dus în Iaponia și au intrat în serviciu pe vaporul „Yokohama“. Becheru a trimis acum o carfă ilustrată mehanicului de pe „T.-Severin“ cu datul: Chelfoo, 5 Iunie 1904. El scrie următoarele: „Sunt sănătos și mă aflu cu Fănuță și Donici pe vaporul de răsboiu „Yokohama“, eu ca mechanic cl. III, Donici ca fochist și Fănuță ca matroz. Ne tratează foarte bine. Vaporul nostru circulă între Port-Arthur și Chelfoo, distanță de 60 mile. Vă salut cu respect A. Becheru“.

Invitare la abonament. Dl învățător *Iuliu Birou* din Cacova, cot. Caraș-Severin, anunță că a terminat *Liturgia* S-tului Ioan Gură-de-aur pusă pe note, după motivele melodiilor celor opt glasuri bisericești din Bănat. Liturgia e armonisată pentru coruri de 2, 3 și 4 voci egale și de 4 voci mixte. Prețul Liturgiei pentru cor de 4 voci bărbătești cât și cea pentru cel de 4 voci mixte costă câte 5 cor., cea pentru cor de 9 voci 4 cor, iar cea pentru 2 voci 1 cor. Cei ce doresc a procura să se adreseze autorului pe o carte postală, indicând precis adresa și numărul esemplarelor. Banii se vor trimite numai după apariținea compoșițiilor. cari se vor pune sub presă numai dacă autorul e asigurat înainte de cel puțin jumătatea spesele or.

Mulțămită publică. În urma apelului din foaia Unirea Nr. 20 și Răvașul Nr. 21. am mai primit ajutor de la următori: O. D. Ioan Bochiș, preot 60 dărabe vesminte deosebite adunate de la poporeni din Kolozs-Borșa, Ioan Hossu. Milașul-Mare 23 cor. 14 fil. 4½ litre grâu și 20½ litre cucuruz colectați de la poporenii, de la oficiul parochial gr. cat. din Ragla 11 cor. de la M. O. D. Dr. Elie Dăian, protopop Cluj 40 cor. colectați de la credincioșii din Berind, Paul Goron. docente 12 cor. 70 fil. colectați din Borchid com. Sătmar. Pentru fapta marinimoasă în numele poporului meu nenorocit, mă simt îndatorat a esprima mulțămită rugând pe bunul Dumnezeu să le răsplătească însutit. Posmuși la 3 Iulie 1904. *Costantin Rusu,* preot gr. cat.

Știri personale. Prietenul nostru Victor *Macaveiu,* licențiat în s. Teologie, a trecut cu bun succes al treilea rigoros la universitatea din Viena. Felicitări!

Petreceri. Reuniunea femeilor române gr.-cat. din *Zlatna.* Invită la concertul împreunat cu dans, ce se va ținea Marți la 2 August 1904 (Sf. Ilie) în pavilonul ospătăriei opidane de acolo.

— În scopul augmentării fondului pentru edificarea unei noue biserici gr.-cat. din Teiuș se aranjază tot acolo o petrecere de vară. în hotelul „Leul de aur“ la 2 August n. a. c.

— „Societatea meseriașilor din Blaj“ va da o *serată literară* azi Sâmbătă în 30 Iulie în sala Casinei române.

Cartea dlui Iorga — oprită. Aflăm, că minunatei cărți a dlui Iorga „Istoria lui Ștefan cel Mare.“ din care am reprodus foița în numărul trecut. i-s'a detras debitul postal pe teritorul țărilor coroanei ungare. Lucrul acesta ne surprinde foarte mult. Abstrăgând de la alte comentare, este oare un act de prudență din partea guvernului ungurese, când oprește o carte editată cu spesele guvernului român?

„Lira“ este titlul unui fascicol musical, conținând următoarele 12 compoșiții de d. Constantin *Savu*: Motto. Gândul meu la tine sboară, Miseria Dorul mamei, Pe mal. Cântec de toamnă. La Olt. Ferentarul, Midor. Heruvic la lit. înainte stinițită. Rădicatam (priceasnă) Funebrale. O recomandăm iubitorilor de musică; se poate procura de la autorul din Vișag cu prețul de 6 coroane

Necrolog. † *Nicolae Porea,* preot gr,-cat. în *Bazna* a repausat după lungi și grele suferințe în etate de 59 ani și 32-lea an al preoției sale în 21 Iulie n.

† *Vasiliu Viciu,* proprietariu în Niraștea după un morb scurt și greu, în etate de 48 ani, s-a dat nobilul seu suflet în mânile Creatorului, în 20 Iulie 1904.

Odichnéscă în pace!

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **ohilii comforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mitropolia Bălgradului.

(Răspuns d-lui T. V. Păcățian).

Am onoare a aduce la cunoscința onoraților cetitori, cari au urmărit cu bunăvoință cele scrise de mine în cestiunea „Mitropoliei Bălgradului“ în numerii precedenți ai „Unirii,“ că sum silit a nu mai continua cu publicarea restului din studiul meu în coloanele acestei foi, de oare ce studiul fiind gata pentru tipar, ocupațiunile mele îmi impun, să-l scot cât mai curând la lumină spre a puté sta mai liber și de alte afaceri.

Studiul acesta va purta titlul: *„Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria,“* și va fi împărțit în 14 capitole. Până acum s'au tipărit 12 coale și cred că vor fi cu totul cam 19 coale, va să zică cam 304 pagini în 8°. În vre-o 15 zile va fi tipărită întreagă scrierea, când cei ce se interesează de trecutul Românilor din Ardeal și Ungaria, vor puté avé de odată în mână nu numai ceea ce s'a publicat până acum în „Unirea,“ ci și cealaltă parte *mai mare și mai importantă* din studiul meu, pe care cetitorii „Unirii“ încă nu o cunosc.

„Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria“ va costa numai 3 coroane și se poate procura de la subscrisul și de la „Librăria Tipografiei Seminariale din Blaș.“ Recomând și această scriere atențiunii și bunăvoinței tuturor părtinitorilor literaturei românesci.

Blaș, în 30 Iuliu 1904.

Dr. Augustin Bunea.
canonic metropolitan.

Cestiuni liturgice.

Băla, Maiu 1904.

La 4—5 ani după ce am intrat ca paroch în viia Domnului, odată în un ținut depărtat de acela în care îmi aveam parochia, am convenit cu trei preoți din acel ținut; dintre cari unul era aproape de 80 ani, iar altul mai de o etare cu mine. Între altele am vorbit și de datinile și ceremoniile împreunate cu servițiile sacre ale ritului nostru după ținuturi. Nu-mi mai aduc a minte la care ceremonial eu am zis: „așa spun bătrânii că a fost și în ținutul în care me aflu, dar tinerii mai lăsăm din ele, simplificăm cât putem.“ La acestea vorbe bătrânul se uită odată lung la mine apoi zise: „hei nepoate, faceți foarte rău, toate ceremoniile ritului nostru sunt un întreg nedespărțibil, care cu cât se va simplifica mai mult, cu atâta devine mai neimpresionabil, prin ce poporul nostru așa orb sufletește cum e, dacă n'are ce vedea cu ochi trupești pe încetul își perde credința.“ De atunci sunt trecuți mai mult ca 20 ani, cu toate acestea n'am uitat vorbele bătrânului, ba în timpul păstoriri mele m'am încredințat că e foarte mult adevăr în ele.

Credincioșii nostri preste tot în simplicitatea lor și cu educațiunea religiosomorală însușită numai erezând ca fiii de la părinți și de la mediul în care au crescut singuratici până acum n'au văzut, n'au înțeles nici au pătruns însămnătatea mistică a ritului nostru; ci numai esteriorul ceremonialului l'au văzut cum biată au văzut. Numai din cântările și cetirile celea lungi și-au scos normele traditei lor vieți. Nici n'au avut de unde; căci înaintașii nostri cu pregătirile lor primitive întru preoție n'au fost în stare a-i educa mai mult, cu toate acestea i-a conservat în credință; pentru că funcțiunile noastre sacre, îndeplinite cu ceremonialul cerut de însămnătatea lor mistică, fiind însuși preotul și personalul ajutătoriu văzut pătrunși de aceea însămnătate, sunt tâlcuiri esprese, a căror efecte se potențiază cu atâta mai mult, cu cât vorbele, purtarea și lucrarea celor presenți le sci preotul mai bine folosi de ocasiune pentru apiicarea însămnătății mistice a ceremonialului întâmplător și numai cu 2—3 cuvinte la practica vieții îndurerate ori îndestulite.

Când am cetit recercarea de a comunica ce e prohodul cu săracustă etc. toate acestea mi-au trecut prin minte, și n'am putut resista ispitei a spune și eu ce știu. Căci nu odată numai am fost recercat a face acel prohod, și de câte ori l'am făcut așa cum am spus în rândul trecut, tot de una am făcut destul dorințelor. Cu toate că cum spun bătrânii prohodul cu săracustă se făcea mai de mult alt cum și anume: cât ce închidea ochii pentru vecie vre-un creștin de etate, căsenii numai de cât făcean de știre preotului, care apoi mergea la casa mortului și cetea din cei 4 evangeliști odată în fie care zi până la înmormântare. În presara înmormântării se ținea cina numită sraină, la care pe lângă preot și cantor participau neamurile, vecini ajutători și săraci din vecinătate, cu care ocasiune după rostirea ecteniei îndatinate se stropea mortul cu apă ori vin zicându-se cuvintele psalmului 50: „stropimăvei cu isop“ etc. apoi se închidea sicriul de tot; iar la masa după înmormântare numită „comândare“ mai întâiu se făcea sfințirea casei apoi ridicarea și binecuvântarea pausului cu nelipsitul pom cetindu-se rugăciunea de binecuvântare a Colivei. Azi din toate acestea nu se mai practică aproape nimic afară de actul prohodului și cetirea celor 12 evangelii la procesiunea până la mormânt; ba în multe locuri nu se mai sci nici de misa din ziua înmormântării de cum de celea 7 mise îndeplinite în zilele după înmormântare acum numite saracuste.

Că acestea datini și ceremonii au fost bune sau rele în timpul vieții simple din trecut și că mai firear oare practicabile și azi când toate ne-am îndatinat a le face cu un lux ce trece peste puterile materiali, las se judece alți; mie însă îmi vine a crede că în viața sbuciumată a vitregelor trecute timpuri, cari le-au străbătut moși și strămoși nostri singur acestea ceremonii și altele asemenea lor de la alte funcțiuni i-a conservat în credința care ne-au lăsat-o ca scumpă moștenire, cu toată furia reformațiunii deslănțuită în patria noastră mai mult ca în ori care altă țară afară poate de Franciá și Germania.

Tot datină e și cununa anului care am spus în rândul trecut că în ce stă.

Fie cărui paroch — cum se sci — din însu-și oficiul îi incumbe datorința ca Dumineca și în sărbători să facă din al său sacrificiul liturgic pentru totalitatea parochienilor săi; la aceasta însă se recere însuși actul de consacrare cu ceremonialul prescris și materia adecă pânea și vinul. Credincioși nostri din simțul lor religios nici odată n'au putut cum nu pot nici azi se participe la sacrificiul cel mare și înalt liturgicnum ai cu asistință. Din bătrâni ei sunt îndatinați a se îngriji de partea materială oferind unii azi alți mâne prescuri și vin încă mai mult de cât e necesar. Acésta o fac motivați nu numai de dorul a lua parte cât mai activă la îndeplinirea sacrificiului liturgic făcut pentru ei, ci intenționat vreau a contribui și pe această cale la sustentarea preotului care recunosc înși-și că cade în sarcina lor. Pentru ce insist asupra acestui lucru de toți sciut vor înțelege onoratii cetitori mai târziu, iar eu continuu a spune mai departe că cu toate acestea a întrevenit casul când n'a fost din ce să se facă liturgia. Pentru încunjurarea acestui inconvenient s'au introdus așa numita cununa anului care și azi e în us unde se simțește lipsa, pe lângă practica descrisă în rândul trecut. Amintirea cu numele acelor ce poartă cununa anului la ieșitul cu darurile o face preotul în sămnul recunoscinței că n'are a se îngriji de prescuri și vin în un an de zile, ceea ce i-ar fi o greutate. Altmintrea amintirea aceasta e în datină a se face la cerere și fără prestarea materiei pentru sacrificiu, dar pe lângă onorariu.

(Va urma.)

Considerațiuni.

(Continuare.)

Se pare că acum să inaugurează o ast fel de întoarcere, dacă nu direct către învățătura bisericei, cel puțin către *idealism*, și asta însemnează mult pentru cel ce cunoasce materialismul veacului trecut.

Un om de o vastă cultură europeană, teologică și profană, și convins adânc de adevărul, sublimitatea și puterea de viață a creștinismului, un individ care cunoasce foarte bine pe omul modern, care e în curat cu curentele artistice și literare din lumea de acum, Ottocar Prohaska scrie în cartea sa cea mai nouă „A diadalmas világnézet“ c. I. „Materialismul de o cam dată și-a jucat rolul, și încă fără teamă putem spune că pe toate terenele. Filosofia care a lucrat exclusiv cu materie și energie „mit Kraft und Stoff“ s'a adeverit că nu-i alt ceva de cât orbire și sărăcie de idei. Cari au fost conduși de acestea principii au jucat rolul buhelor, a liliecilor și a păsărilor de noapte. Nu-i vorbă, e amărâtă viața asta, dar altă viață e imposibilă după ce apune soarele și se face noapte. Idealismul e soare, materialismul e noapte. Profetul despre noapte zice: „in ipsa pertransibunt omnes bestiae silvae;“ fiarele sălbatice să trezesc când oamenii adorm. Dar acum noaptea să împrăștie și răsare soarele; se aprind culor, se renoiesc forme, sufletele tremură. Noaptea

şi modul sărac de idei de a pricepe lumea, nu-i mai trebue nimănui."

Ne spune apoi mai departe, cum artele frumoase s'au deşteptat mai întâiu, şi au pornit către acest „nou ideal." Poeţi, pictori sculptori sunt însufleţiţi de acesti ideal.

Curentul filosofic încă se va schimba pe încetul, positivismul e şi azi la ordinea zilei, — şi mai greu va eşi din masele în cari a pătruns mai adânc, şi mai târziu. De multe ori un curent absurd, care acolo unde a început a încetat deja în regiunile mai depărtate atunci se întăreşte, atunci e la modă.

Netăgăduit, direcţia spre idealism însamnă mult. Şi că direcţia asta să se apropie tot mai tare de idealismul creştin, e de lipsă ca aceasta religie să fie cunoscută, căci nu e cunoscută, ci din potrivă capetele celea mai idealiste din timpurile noastre — scriitorii ruşi cu Tolstoi în frunte, scriitori neamurilor germanice, ca Ibsen şi alţii, — sunt dujmani vădiţi ai bisericei, căci nu o pricep, nu o înţeleg. „Nerusinată biserică, blăstămul omenimii, când se va sfârşi domnia ta?" strigă mulţi dintre ei, cu C. Bouglé (L'Église Romaine p. 249).

(Va urma).

Posta redacţiunei.

B. O. C. Îi va sosi rândul în curând. Cât pentru poveste, nu ne putem pronunţa înainte de a vedea-o.

Editor şi redactor răspundător:
Aurel C. Domşa.

La espositiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra-Fabric

(22) 10—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóuĕ, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în ori ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

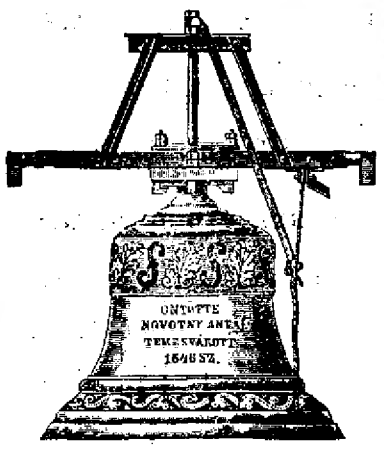

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, carî sînt provĕdute în partea superióră — ca violina = cu găurî după figura *S* şi pentru aceea aŭ un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, aşa, că **un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unuî clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ.** Mai de parte se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **preadjustarea clopotelor vechî, cu adjustare de fer bătut** — ca şi spre turnarea de **tóce de metal.**

Preţ-curanturî ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

EŞTI SLAB?

Voieşti să fii tare? — Voieşti ca între ori-ce împrejurări ale vieţii să te bucuri de sănătate?

Voieşti să ai curajul şi energia ca să te poţi opune liniştit grijilor şi năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări şi întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese şi metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de ştiinţă. Am arătat că Electricitatea este basa vieţei fisice şi că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoieşte puterea perdută şi îl poate folosi unul fie-care.

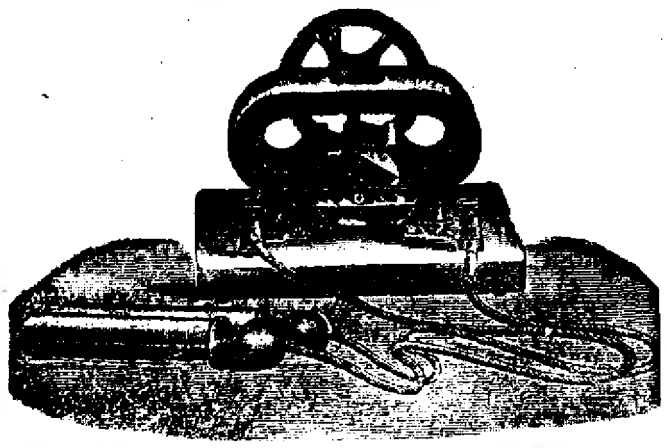

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întăreşte nervii, înoieşte sângele, întăreşte simţirea, aduce sângele şi sistemul nervos la o normală funcţiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra,** (şuiul), **reuma, hysteria, asthma,** au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci şi la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie şi cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se foloseşte contra durerilor femeieşti. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii şi fără maşini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Preţul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simţitori).

Preţul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoşarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (1—52)

Recunoscute ca cele mai bune

Pluguri de oțel,

Grape tăvălugurĭ,

Mașine de semĕnat Agricola

Mașine de cosît, sistem american,

pentru larbă, trifoiŭ și grâŭ

Greble de fîn, otavă și seceriș,

Presse de paie și de fîn

Presse Hydraulice,

Presse de póme, stropitorĭ de

struguri și plânte.

Aparate pentru uscarea

pómelor și a legumelor,

Mașină de îmblătit

purtate cu mânile, cu vitele orĭ cu motorii.

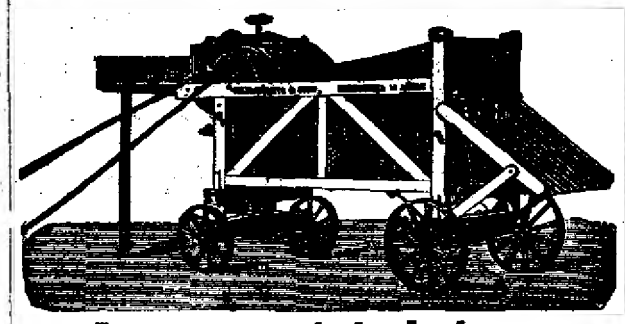

Jug pentru vitele de lucru,

Mașină de curățit bucatele, triere, mașină de frecat cucuruz,

Mașine de tăiat nutrețul,

Mașină de tăiat napiĭ, móră de urluială.

Locomotive, casse, cuptóre,

pumpe rotative,

tot feliul de **mașine pentru economie,**

se pregătesc după construcția cea mai nouă, premiata, și le spedézá

PH. MAYFARTH & C-nie.

Fabrică de mașini economice, turnătore de fier și plugurĭ.

Fundat în 1872 Wiena III, strada Tabor Nr. 71. *cu 900 lucrătorĭ.*

Premiate cu preste 500 medaliĭ de aur și argint.

21 (10—10)

La cerere se trimite catalog gratis și franco.

Se caută vêndătorĭ și agenți.

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blaș)

(valabil din 1 Maiu 1904).

către	gara		de la
	Teuș—Tövis		
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
735	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
	Copșa—Kis-Kapus		
104	persóne	persóne	221
216	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	734
1229	accelerat	accelerat	251
403	**Sóvárad**		
248	mixt	mixt	826 650

Senegin contra tuseĭ, răgușelilĭ, durerilĭ de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, cataruluĭ astmeĭ, greutățiĭ de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sécĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerilĭ de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dinți și nervĭ, precum și scrintiturilor. Cele maĭ îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele maĭ grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1.20** și **2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Deci cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liquerurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ **cosmetice**, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).

12 (4—10)

Cruce saŭ stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézá pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vîjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește baniĭ numaĭ [illegible]. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre siguruł meŭ aparat.

Prețul aparatuluĭ mare e cor. 6.—

e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatuluĭ mic e cor. 4.—

e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă baniĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

16 (18—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă și o mașină de fiert.

Din causa îmbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

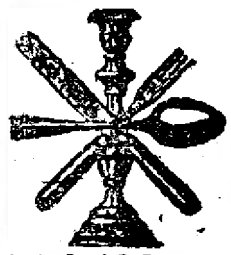

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca dar, și pe lângă garanță

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediționea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,

Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 6 August 1904. Numĕrul 32.

Cătră P. T. Abonenţi.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenţi, să binevoiască a-şi renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

Vorbirea lui Berzeviczy.

În anul Domnului 1904 Iulie 30 a vorbit noul ministru Berzeviczy în dietă, desfăşurându-şi toate principiile şi planurile, de care este condus pentru a realisa unitatea etnică a Ungariei. Şi când zic, că a vorbit Ministrul Berzeviczy, atunci trebue să-i dau drept, că el a cerut numai minimul aceleia, ce pretind ungurii unisono de la toţi cetăţenii acestei ţări. Şi minimul acesta nu e mai puţin, de cât de a pretinde de la toţi, cari nu sunt maghiari, ca să înveţe limba oficioasă a ţării, nu să o înveţe, ci să o *vorbească* şi nu numai unii, ci toţi, ţinuturi întregi. Ţinutul Sibiiului, Făgăraşului, Târnavele, Câmpia, Huneadiora, Năsăudul, Sătmarul, Bănatul, aproape jumătate teritoriul ţării. unde românii trăiesc în masse compacte, şi ce e străin pe acest teritor e numai venitură, teritorul acesta mare, unde de secoli altă limbă nu a dominat de cât cea română, Ministrul actual de instrucţie vrea să-l înveţe să vorbească ungureşte. Interesele ţării, interesele elementului dominant o pretind aceasta, fie cu ori ce preţ şi cu ori ce jertfe şi noi faţă de curentul acesta, care tinde a ne sugruma cu încetul, după un plan bine conceput şi pas de pas bine esecutat n'avem altă armă de cât protestul, memorandele şi aşteptarea. De aceea zic, că şi aşteptarea, pentru că istorie să repeţeşte.

Situaţia noastră înainte de 1848 a fost tot aşa gravă. În dieta din Ardeal din 1838 în articolul de lege „*Despre limba ungurească.*“ s'a hotărât următoarele:

Limba maghiară să declară de limbă de stat.

Toate legile, corespondinţele oficioase, limba de comandă la miliţia ardeleană să fie ungară (§. 6).

În toată ţara toate autorităţile bisericeşti, rom. cat., ev. lut., reform., unitare, unite şi neunite sunt datoare după publicarea legilor a-şi purta toate corespondinţele şi scrisorile cu deregătoriile civile *indată*, iar între sine autorităţile bisericeşti cu limbă nemaghiară sunt datoare în termin de 10 ani a coresponda, a purta protocoalele şi alte scrisori în limba ungurească între hotarele Marelui principat; după 10 ani la nici un beneficiu eccl. să nu să admită, cel ce nu ştie ungureşte; la caz de paritate a cualificaţiunei cel ce ştie ungureşte să aibă întâietate.

Art. 8. Saşii în scoalele lor pot să folosească limba germână, în toate institutele de creştere însă — şi în cele militare — toate studiile să vor propune ungureşte. Acest ordin însă pentru românii uniţi va fi obligător numai preste zece ani. Pentru aceea Maiestatea Sa să va îngriji, ca în scoala uniţilor din Blaj, pe cum şi în cele alalte şcoli, cari pot suporta spesele să se ridice fără amânare catedra de limba maghiară. Tot ast fel şi de neuniţi să va îngriji Maiestatea Sa, ca în scolile lor, precum şi în cele, în cari să pregătesc pentru preoţie, să se instruească în limba maghiară, până atuncia cel puţin, până când legislaţia să va îngriji de instruarea acestora precum şi a poporului de rând în limba maghiară.

Să înţelege aceşti articoli, nici odată nu s'au sancţionat, cel puţin în forma, în care a voit dieta, dar sunt caracteristici pentru a pricepe, cum au voit conducătorii de atunci ai ţării să maghiarizeze ţara dintr'o lovitură.

Tot principiul de maghiarisare a dominat şi dieta Ungariei. Kossuth a înţeles în dată, că principiul acesta este foarte potrivit de a te furişa la inima nemeşilor.

În dieta din 7 şi 15 Ian. 1847 s'a declarat limba maghiară de limbă de stat, ear în 27—29 Ian. s'a pretins de la cetăţean, că dacă voieşte să fie împatriat să ştie ungureşte, ceea ce a produs o mare tulburare între deputaţii croaţi. Şi când Szchenyi a văzut cum aţâţă Kossuth toate popoarele nemaghiare în contra ungurilor a scris în „Programul politic din 1848“: „Te rog în numele cel sfânt al patriei, coboarăte de pe piedestalul primejdios al agitaţiunei; me adresez la simţamintele D-Sale nobile şi te rog abzi de a mai conduce dta afacerile politice. Naţionalitatea, pentru care am luptat, atât de mult, atât de fidel şi cu atâta succes, a bună samă să sbate în cele din urmă. Dacă cu toate acestea Dta voiesti a duce la extrem acest „*cu voi ba în contra voastră**)“, o să vezi. Aţâţa toate naţionalităţile în contra naţionalităţii maghiare, aruncă tăciunele aprins în casa plugariului, pune în cap toate interesele monarchiei, umple cu venin păharul de răsbunare, o să vezi. Dacă însă odată vei simţi şi vedea, că a fost blăstăm aceea, ce Dta pe-si adus asupra capului, atunci să şti, că a fost în naţiune un bărbat credincios, care a avut atâta tărie, ca să-ţi spulbere visele înşelătoare.“

Mă ierte cetitorii, dacă am făcut o mică abatere istorică. Am voit numai să arăt, că istoria să repeţeşte. În 1867 din nou au putut să spereze ungurii. S'a început munca lui Sisipus din nou şi nu s'a adus de atunci o lege, un ordin nu s'a dat, fie acela de ori ce natură, prin care să nu să propage limba maghiară. Oficiile ţării s'au umplut cu oameni de ai lor şi cel ce a ştiut să se renege şi linguşească acela a făcut cariera. Noroc numai, că pe noi nici odată nu ne-a prea ademenit oficiile de stat, ci mai bine s'au aplicat oamenii nostri la ast fel de carieri, cari sunt mai puţin espuse, şi în cari şi-au putut salva cel puţin ruinele independenţii şi a convingerii.

*) Kosuth în luptele vehemente cu aristocaţia, arătând cu degetul asupra lor, a zis cu privire la reforme: »Cu voi şi lângă voi de să poate, fără voi, ba în contra voastră, de nu«

Astăzi Ministrul Berzeviczy merge cu un pas mai înainte. Ne ia școlile din mână, căci să fac prea puține progrese în limba maghiară și vrea să ne arete, cum are el să facă ca tot Ardealul, Bănatul, Maramurășul în decurs de 6 ani va vorbi ungurește. Și de ce să știe țăranul simplu, zilerul, ciobanul ungurește? În interesul țării. Și dacă în 6 ani nu va învăța? E responsabil învățătoriul, deci va veni altul și altul. Și dacă nici atunci nu va ști? să vor lungi anii scolii. Să vor face 7, 8, 10. Las' să învețe. Omul de aceea să naște să învețe. Așa pretinde interesul țării. Nu e aceasta munca lui Sisipus și oare nu să vor arunca milioane în vânt pentru o chimeră? Școli de stat, unde de zăci de ani să propune esclusiv în limba maghiară, pot oare zice, că după 6 ani de învățătură, le vorbesc copii ungurește? Și să ne arete statul acolo, unde el a dispus și el a ridicat școli, el a trimis învățători, că ce progrese a făcut în limba maghiară acum din 1867 în coace? Singuratici pot să învețe ungurește, mai ales pe cari împrejurările și interesul lor îi constrânge la aceasta, dar un popor întreg, care locuește în mase compacte pe un teritor întins, unde de sute de ani altă limbă de comunicație nu a existat de cât cea română, oare nu sa vor arunca în vânt banii țării fără nici un efect? Și ce e interesul acela al țării, care pretinde așa imperativ limba maghiară, de la poporul simplu, care nu-și petrece viața nici în ofcii, nici în dietă, nici în casine ci afară la plug, la pădure? Oare interesul țării e acela, ca să ridici pe banii țării școli, să ții învățători, numai ca să-l înveț pe țăranul acela simplu, care toate afacerile lui și le darapănă în limba lui, ca poate odată la an când merge pe tren să poată zice cătră șeful de la gară Kükülllőszeg III osztály, că alt cum nu i-ar da bilet.

Noi n'am ridicat școli de romanisare și de aceea toți sașii și ungurii, cari trăiesc printre noi știu românește și nici săcuii nu au ridicat școli de maghiarisare și de aceea românii nostri ce-i ce locuesc acolo și le e interesul de a ști iimba aceasta o vorbesc, ba nu vorbesc cea română. Nu numai atâta, dar în marea aceasta întinsă, de la Carpați până la Tisa, punctele isolate de maghiari sau de sași — și sunt de acestea destule — familii, ce sunt încunjurați de toate părțile de români și poate numai portul și biserica îi deosebește, și-au păstrat limba și tradițiile de sute de ani, fără ca să aibă lipsă de ajutoriul grabnic al statului, ce așa de bucures îl întinde acum tuturora. Nu scoala, nici legile vor propaga limba maghiară, ci interesele particularilor și împrejurările vieții. Pentru acela, care nu are lipsă de a cunoaște mai multe limbi e *lux* învățarea lor. Iară țăranul are lipsă de pâne și când economia, comerciul, înflorirea țării va ajunge până acolo, ca să frământe toată populațiunea, va învăța și cel sărac limba fără silă și fără ca statul să-și arunce banii înzădar pe instruarea lui.

Nu mă mai estind și la valoarea pedagogică a atâtor limbi în *scoală poporală,* căci cunoașterea mai multor limbi e numai din punct de vedere comparativ, remarcabilă, și la aceasta să recer deja oameni mai mari, iar nu copii de țăran din școala poporală. Amintesc însă împrejurarea, că profesorii univ. de pedagogie ai Ungariei eschid toate limbile străine din scoala poporală, căci acolo numai limba *maternă* (nu maghiară.) poate să aibă valoare educativă. Și tot pe aceștia îi vedem militând cu toată asprimea pentru maghiarisarea școalelor naționalităților, cred că o procedură destul de consecuentă din partea luminatelor capete a profesorilor universitari. Noi însă nu vom face pe nimenea mai înțălept. Ochi au și nu vĕd, urechi au și nu aud. Când în Viena e lipsă mare de bani, lor le îndreaptă privirea spre noi, orbiți apoi de încântătoarea ilusie, de a vedea țara întreagă, *unius linguae,* aleargă cu toți cătră ea, cum aleargă lihnitul de arșița soarelui cătră fata morgană. Iar până atuncia vine Hansvurșt și culege roadele pământului, la

FEUILLETON.

Cum era Mântuitorul?

»Vremea« publică traducerea interesantă de mai jos a unui document, aflător în proprietatea familiei Cesarini din Roma. Documentul ar fi scris afirmative de locțiitorul imperial din Judea, Lentulus, cătră împĕratul Tiberiu:

„Am auzit, oh împĕrate, că vrei să știi despre ce voesc a-ți scrie. Bărbatul despre care stiricești, trăiește aici în mare vază îl chiamă *Isus Christos* Poporul îl numește profet, dar învĕțăceii lui îl numesc „Fiul lui Dumnezeu, care a zidit ceriul și pământul, și toate lucrurile de pe lume cari au fost și sunt". Într'adevĕr, oh Cesare! din zi în zi să aud mai multe minuni despre Christos. Învie morți, vindecă bolnavi, și cu toate acestea numai cu un singur cuvânt. Are statură mijlocie și o față foarte frumoasă. Fața lui e atât de plină de demnitate, în cât cine îl vede trebue să îl respecteze și să se teamă de El. Coloarea pĕrului Lui e ca a alunelor răscoapte și până la urechi e pieptănat neted. de la urechi în jos e în coloarea pământului sau mai vederos. Pĕrul lui — după obiceiul nazarinenilor — e despărțit pe mijloc. Fruntea e netedă și senină. Fața-i e netedă și fără pistrui și foarte serioasă. Nasul și gura lui sunt regulate. Barba îi e deasă ca și pĕrul, nu-i lungă și pe mijloc despărțită.

Privirea lui e serioasă, blândă și scrutătoare. ochii lui samănă cu razele soarelui, așa în cât de lucirea lor vie nimenea nu se poate uita în ei. E vesel, dar plin de demnitate. Spun, că încă nu l'au vĕzut râzând, dar nici plângând. Mânile și brațele îi sunt foarte frumoase. Vorba lui îndestulește foarte pe ascultători. Rar îl vezi, dar și atunci foarte serios. În privința fisonomiei, e cel mai frumos om, care s'ar fi vĕzut sau și-ar fi închipuit cineva a vedé.

În memoria oamenilor din țara aceasta trece mamă-sa de cea mai frumoasă muiere.

Dacă voiești să îl vezi, oh! Cesare, înștiințază-mă, și eu îl voi trimite la tine. Cu învĕțătura lui pune în uimire întreg Ierusalimul. N'a învĕțat ceva nici când, și totuși știe de-a rostul toate învĕțăturile. Umblă desculț și cu capul gol. Mulți îl râd, dar cine îi ascultă învĕțăturile, aceia îl admiră și tremură înaintea lui. Spun că în ținutul acesta încă nimeni n'a vĕzut și n'a auzit despre așa om. Pe cum îmi spun jidovii, învĕțături așa de înțelepte nimeni n'a spus ca acest Christos. Mulți jidovi îl țin de Dumnezeu și îi cred lui, dar sunt și de aceia, cari mi-se plâng, ca și când el ar fi inimic Măiestății Tale. Acum urgisesc pe acești jidovi rĕuvoitori. Susțin, cum că n'a făcut la nimeni rĕu. ci numai bine fiecăruia. Aceia care-L cunosc, susțin cum-că s'au împărtășit din binefacerile Lui. și prin El s'au vindecat. Despre acestea sunt gata a'ți urma poruncile și a face conform prescrierilor tale. Să trăiești mult! Dat în Ierusalim în luna a unsprezecea, ziua a șeptea. Al Măiestății Tale cel mai fidel și cel mai supus locțiitor al Iudeii, Publius Lentulus m. p."

Mănăstirea Sânt-Mărtinului*).

În vremile de demult, pe câmpia Ardealului satele erau mai rari, așa cât îți trebuia de multe ori o zi întreagă ca să drumărești din un sat în altul. Numai unde și unde mai găsea drumariul câte o fântână făcută de cine scie ce ciobani, ori de vre-un drumar însetat. Case nu prea erau, de cât unde și unde câte o stână ciobănească, ori câte o mănăstire ascunsă în fundul pădurilor.

Ștefan Vodă, după ce luă în stăpânire o parte a Ardealului, încălecă pe calu-i iute ca vântul și alb ca spuma și să duse ca să-și vadă țara și să-și cunoască oamenii. A mers o zi de vara întreagă întregută și abia de cătră sară ajunse la marginea unei păduri cu frunza deasă și cu umbra răcoroasă.

Își scoase merindea și mâncă, iar calului îi dădu drumul să pască. Ostenit cum era adurmi și în vis i-se arătă un copil mic ca de vre-o 4—5 ani, care îl luă de mână și-l duse in mijlocul pădurii, la un călugăr, ce ședea în scorbura unui lemn bătrân de când lumea.

Trezându-se luă drumul în spre mijlocul pădurii — și minunea minunilor, cum mergea locul i-să părea tot mai cunoscut, văzându-l tocmai cum i-să arătase în vis. După un drum lunguțor ajunse la scorbura în care ședea călugărul, care de bătrân ce era, abia mai putea grăi.

Călugărul cum îl văzu, îl agrăi pe nume și-i zise să șadă, că tocmai bine a

*) Din broșura acum apărută a Dlui *Teodor A. Bogdan:* Stefan cel Mare, tradiții, legende, balade, colinde. Brașov 1904. 72 pag. în 4° mic. Prețul 40 bani.

care a asudat țăranul român cu cel maghiar de o potrivă și o ia preste granită.

Un smerit memoriu

(Continuare.)

V. Chivernisirea.

Din suma taxelor adunate de la membri pe cum și din suma ofertelor benevole numai jumătate se poate folosi spre scopurile locale ale societății, cealaltă jumătate se trimite prin oficiul protopopesc și cu copia registreler despre cursul anului aceluia Preaveneratului Ordinariat diecesan, unde se vor manipula sub grijea măritului Capitlu. Din aceste sume susternute se va înființa și susținea cassa diecesană a orfanilor Cununei Preaonoratei și de Dumnezeu Născătoarei Vergure Maria.

Când „Cununa“ din cutareva parochie a știut se coadune și se subministreze P. Veneratului Ordinariat atâta fond din venitele căruia se poate întreținea un orfan, respectiva „Cunună“ are dreptul de a presenta la acel loc de beneficiu pe cineva din sânul său.

Pentru ajungerea scopului de a procura pâne pe sama săracilor se va aplica în biserică la loc potrivit o picsidă cu indicarea scopului, care picsidă în toată Dumineca când „Cununa“ recitează onoratul „Paraclis“ se va goli în fața alor doi membri, și darurile aflate să vor induce în registrele și cassa societății sub rubrica „pânea săracilor“. Membri se obligă că nu numai ei vor da, respective vor răscumpăra pomenile obicinuite după morți, ci vor îndemna la aceasta și pe alții pentru ajutorirea și promovarea scopurilor „Cununei“ și pentru stirpirea abusurilor ce nu arareori obvin la acele pomene.

VI. Dispositiuni feliurite.

Societatea, respective fie-care „Cunună“ în tot anul ține o ședință festivă la timp ales liber, în care ședință presidentul face raport despre starea morală și materială a societății.

În tot anul fie-care „Cunună“ separat ține în parochie o ședință festivă sau așa numită „Academie în onoarea Vergurei Maria în sala școalei sau în alt loc acomodat unde prin disertațiuni, cântări și declamațiuni se va aduce onoare și laudă Mamei domnului Nostru Isus Christos.

Programul acestei „Academii“ compus tot deauna sub grijea și responsabilitatea preotului ca președinte se susterne spre aprobare la Protopopul tractual. La aceste ședințe festive nu se culeg taxe de intrare dar se pot primi oferte și daruri benevole, cari se indue în registru.

Cununile singuratice din un district protopopesc fac o secțiune a corpului întreg al Cununilor din întreaga diecesă, care stă sub patronatul și scutul Episcopului diecesan. Iar din toate diecesele împreună laolaltă formează marele corp al „Cununilor“ din provincia metropolitană greco-catolică de Alba-Iulia și Făgăraș sub patronajul suprem al Înalt Preasfințitului Archiepiscop și metropolit.

Acest corp întreg ca atare în tot anul va ține odată — în vacanțele cele mari — adunare generală sub presidența Înalt Preasfinției Sale Archiepiscop și Metropolit, sau a cutărui Episcop sufragan, ca delegatul Archiepiscop Metropolitului.

Adunările — congresele — aceste să țin din an în an tot în alta și altă diecesă și în locurile cele mai acomodate.

La adunările aceste penerale „Cununile“ își trimit pe delegații săi, însă nu pe spesele respectivei „Cununi“ ci pe ale delegatului.

Cu ocasiunile adunărilor generali se țin ședințe publice cum și a le secțiunilor constituite, anume: 1. secțiunea vieții religioase-morale; 2. secțiunea căsii orfanilor; 3. secțiunea pentru înfrumsețarea bisericilor; 4. secțiunea pânei săracilor; 5. secțiunea visitării morbosilor (eventual ale spitalelor); 6. secțiunea meseriilor și ale serviților; 7. secțiunea literară.

Corpul acest întreg al „Cununilor“ va avea foaia sa oficioasă care se va socoti a-se redacta așa și în atare mod ca să se poată da în mânile membrilor Cununilor și se poată fi cetit cu folos ethic, moral și național de fie-care membru din „Cunună.“ În foaia aceasta se vor publica — în partea oficioasă — toate mișcările, actele și dispositiile luate în fie-care „Cunună“ particulară pe cum și lista membrilor din acele „Cununi“.

* * *

Când ne reamintim și contemplăm succesele uriașe ce credincioșii din bisericele catolice ale apusului sau și din cele heterodoxe au ajuns prin reuniunile lor pie și bisericești, cum sunt societățile Mariane, ale Misiunilor, a pruncilei lui Isus, ale sfântului Antoniu, Emeric sau Aloisiu și altele și vedem agrul minunat și promițător de roadele cele mai îmbelșugate de la noi, e cu neputință se nu ni se sfâșie inima de durere, că la noi nimic, sau disparent foarte puțin s'a făcut până acum în asta privință. E timpul să facem și noi ceva, timpul suprem să ne mișcăm, să ne organizăm și să reparăm greșelile treeutului. Oara ne-a sosit, glasul învitător ne-a sunat, urmează numai să ne trezim din amorțeală, să ne închegăm la lucru, și darul lui Dumnezeu sigur nu va întârzia.

Dacă considerăm starea faptică a provinciei noastre metropolitane, vedem că:

1. În Archidiecesă sub suprema păstorire și guvernare a Înalt Preasfinției Sale Metropolitului și Archiepiscopului sunt $^1/_3$ milion de credincioși în 700 parochii și 19 filii cu biserică cari credincioși stău sub păstorirea alor 800 de preoți și crescuți de tot atâți dascăli, și în atâtea școli câte biserici.

2. În diecesa Gherlei sub guvernarea Înalt Preasfinției sale Episcopului sunt 474.538 credincioși în 489 parochii și 199

---

sosit, având să-i prorocească câte va lucruri mari. Ștefan șezând pe marginea trunchiului scorburei ascultă, iar bătrânul începu: „Ce-ți spun, nu ți-o spun din mine, sau din înțelepciunea mea, ci din îndemnul lui Dumnezeu, care este părintele nostru al tuturora și împăratul împăraților, — apoi continuă: — Fiule tu ești tinăr și cu minte; căci Dumnezeu s'a îngrijit, — nu de tine, — ci de neamul tău, ca să-i trimeată un împărat înțelept, care să-l scoată din sclăvia și jugul străinilor. Ai tărie trupească, cum nu pe mulți oameni i-a învrednicit ca să aibă, ai curaj ca și care până acum nime n'a avut. Fi dar vrednic de darurile cu care te-a înzestrat și nu uita, că nici un pas să nu-l faci fără a te gândi la „Împăratul împăraților,“ căci el ți-a da și ți-a lua — după cum îți arată vrednicia. De vreai ca să fi vrednic de dragostea lui ridică case de rugăciuni lui Dumnezeu, fă daruri cărora să luptă vitejește și nu uita de moșnegi, fără îi ajută, că ei ți-au dat viteji!“

„În drumul ce-l faci ți-se arată o mare primejdie, căci spioni de neam străin umblă să-ți ia viața.“

„În vremea când durmeai, pismașii ți-au văzut calul și cunoscându-l, acum umblă în ruptul capului ca să te întâlnească și să te omoare. Nu te înfrica, căci darul lui Dumnezeu e cu tine. Aici am o colibuță, unde îmi fac rugăciunile mai bine de un veac, te du și ia-ți din ea cruciulița cea de ceară albă și o bagă în sân; căci până o vei avea cu tine, în ori ce primejdie vei fi, de vei vrea te vei face nevăzut.“

Ștefan ascultă și luând cruciulița, o ascunse în sân. Îndată ce o luă să simți mai puternic și mai ușurel.

Călugărul îi mai zise: „Acum dute până în marginea din sus a codrului, căci acolo îi vei găsi durmind duși — tu însă să nu le faci nimic, fără ia-ți calul și te du cu Dumnezeu.“

Ștefan sărutându-i mâna, îl întrebă cum îl chiamă. Bătrânul îi spune că Mărtin. — „Dacă-i așa, apoi sfinte Mărtin, iacă o pungă cu galbini, fă o sfântă mănăstire, ca drept pomenire, că am umblat pe aici.“

Călugărul cu banii căpătați, făcu o mănăstire frumoasă de i-se duse vestea; iar creștinii venind să se roage își ziceau: „mergem la Sfânt Mărtin,“ căci pe bătrânul călugăr, îl țineau de sfânt. De la numele de Sfânt Mărtin apoi i-a rămas numele satului ce s'a făcut în marginea pădurei, numindu-se *„Sânt Mărtin* iar *„Pădurea mănăstirii“* e și astăzi, nu însă cum era pe vremile acelea, ci îi mai mică, fiind tăiată de săteni.

Urmele mănăstiri să mai văd și azi.

Colinda lui Ștefan Vodă.

Da noi ne-am luat
Domn bun și mai bun*)
Tot din casă 'n casă,
Pân' a noua casă,
Și am colindat,
Și am întrebat,
N'ați vĕzut, vĕzut
Copil, tinerel
Mic și frumușel
C'un cal după el.
— Și de l'am vĕzut,
Nu l-am cunoscut.
Lesne de-al cunoasce,
Că sprânceana lui
Peana corbului,
Și obrazul lui
Spuma laptelui,
Ochișorii lui
Mura câmpului
Și buzele lui
Fraga câmpului
Și cum călărea
Buzdugan ducea,
Ducea, asvârlea,
Stele nimerea.
— Da cum mi-l chiema?
Da Ștefan Voda,
Prietin la crescin,
Dușman la păgân.
Se fi sĕnătos
Se fi veselos
Și să fi voios
Jupân gazda nost,
Că te-am colindat
Și multe ne-ai dat.

*) Să repetează după fie-care rând.

de filii cu biserici sub conducerea alor 505 de preoți și crescuți tot de atâța învățători și în școale câte biserici.

3. În diecesa de Oradea-mare sub grigea părintească a Înalt Preasfinției Sale Episcopului diecesan sunt 131.381 de credincioși în 185 de parochii și 17 filii cu biserici sub conducerea alor 205 de preoți și crescuți prin tot atâța învățători și școli câte biserici.

4. În diecesa Lugoșului sub păstorirea Înalt Preasfinției Sale Episcopului diecesan sunt 97.566 de credincioși în 163 parochii și filii cu biserici sub conducerea alor 157 de preoți și crescuți prin 76 de dascăli în tot atâtea școli.

Mai înpodobesc provincia noastră metropolitană 3 gimnasii superioare gr.-cat. române. 2 seminare teologice, 3 preparandii și 2 școli civile de fete cu mulțimea de profesori și institutori eruditi și de bun nume.

Ce putere uriașă, ce putere ineshauriabilă de lucrare care stă și tot stă încă în neactivitate până acum pe terenul acesta al reuniunilor pietistice și bisericești la ce cu trimbiță alarmătoare și glas pătrunzător ne chiamă spiritul timpului și geniul ne adormit al neamului nostru.

Iată pe scurt și în liniamintele generale idea ce mai bine de trei ani mă preocupă și ce în miniatură am și înființat în parochia greco-catolică a Iojibului gratios pusă sub grijea păstorirei me e.

* * *

(Va urma.)

REVISTE.

Vaticanul și Franța. Ceea ce se prevedea cu siguritate a și urmat. Relațiile diplomatice dintre Vatican și Franța s'au rupt. — Nunțiul papal Lorenzelli a părăsit Parisul. Insigniile pontificale s'au luat de pe edificiul munciaturei. Prin aceasta rumpere însă de o cam dată nu s'a rupt și concordatul.

Se vestește că Vaticanul va îndruma misionari ca de aci înainte să se pună sub scutul guvernelor lor proprii. — Dacă aceasta scire se va confirma atunci se sfârșește protectoratul Franței asupra misionarilor catolici.

Răsboiul Ruso-Japones. Situația Rusiei e una dintre cele mai critice ce se poare închipui. Loviturile ce cad asupra ei se țin lanț- Stările interne sunt de tot desperate, tot asemenea stau lucrurile pe câmpul de răsboiu în Asia. Armata Japoneză trece din izsbândă în isbândă.

Din însuși raportul generalissimului rus *Kuropatkin,* se vede, că la 30 Iulie toate trei armatele japoneze conduse de generalii Kuroki, Oku și Nodzu au început de-odată atacul general contra armatelor rusesci. După trei zile de lupte neîntrerupte, *Japonesii au ieșit biruitori pe întreaga linie* iar Rușii au fost siliți să se retragă și să-și părăsească posițiunile, dând îndărăpt spre basa lor de operațiune *Liaoyang.*

Despre *situațiunea la Port-Arthur* se știe positiv numai atâta, că Japonesii bombardează zilnic orașul. Fortăreața se ține însă cu vigoare.

CORESPONDINȚE.

— *Districtul Ciacovei (Bănat).* —

18 Iuliu n. 1904.

Zile de sărbătoare și nespusă bucurie și mângăiere au fost pentru credincioșii uniți din întreg districtul gr.-cat. al Ciacovei zilele de la 9 Iuliu—13 Iuliu incl. pentru că în aceste zile ne împărtășirăm de fericirea de a avea în mijlocul nostru pe iubitul și prea bunul nostru Archiereu Ilustritatea Sa Domnul Episcop de Lugoș Dr. *Vasile Hossu.*

Festivitățile împreunate cu petrecerea Înaltului Prelat în mijlocul nostru voesc a le descrie în următoarele:

În 9 Iuliu la oarele 3 30 d. am. a sosit Ill. Sa Domnul Episcop Vasile, însoțit de Ill. Sa Ioan Boroș prelat pontificiu la gara din Vojtek, unde a fost binevenitat întâiu de Mon. C. Teaha adm. ppesc al Ciacovei cu preoții On. G. Munteau parochul Ghiladului notar districtual și M. Jivanca adm. paroch. în Petromani, apoi l'a salutat în numele comitatului protonotariul Ioanovits Sándor, după aceea György Imre protopretore în numele cercului Ciacovei, a urmat apoi antistia comunală din Vojtek și în fine s'a presentat marele proprietar din Folea Csiky Gyula, bun catolic, ca găzduitoriul bunului Archiereu punându-i la dispositiune echipagiul său.

De la gară concomitat de cei presenți și mulțime multă de popor într'un șir lung de trăsuri și încunjurat de un frumos banderiu, Ill. Sa trecând între sunetul campanelor gr.-or. și rom.-cat. prin comuna Vojtek, carea era frumos decorată și-a luat drumul către Folea unde a ajuns la oarele 4 30 d. a. Aici în capul satului fiind mulțime de popor adunată înaintea porții triumfale între salve de treascuri a fost salutat de notarul com. Pohly János încunjurat de membrii antistiei comunale și pompierii din loc. de aci a mânat drept la biserica unde era a doua poartă triumfală cu inscripțiunea „Iată preotul mare." În ușa bisericei îmbrăcat în ornatele bisericești, la primit cu o vorbire parochul local On. Simeon Ardelean și Vasile Țăran paroch în Icloda. Răspunzând Il. Sa prin o vorbire plină de iubire părintească, intră în biserică și îmbrăcându-se în ornatele sacre asistat de preoțimea districtuală începe serviciul divin, se spală altariul, după spălare predică poporului despre însămnătatea spălării altariului și consacrarea bisericei după care a urmat însăratul obicinuit.

După terminarea serviciului divin Il. Sa a făcut visita parochului local și la docentele I. Mustețiu.

Duminecă în 10 Iulie n. la 8 oare a. m. s'a început serviciul divin sub care după încunjurarea bisericei de trei ori Ss. moasce s'au așezat în altar, iar după Evanghelia Ill. Sa a ținut poporului o predică plină de învățături părintești îndemnând pe credincioși la iubirea către Dumnezeu și alipirea de biserică.

De aici Il. Sa a plecat însoțit de mai multe trăsuri și călăreți la *Zsebel* unde a ajuns la 4 oare. Aici la hotarul comunei a fost salutat în numele comunei politice de notariul com. C. Leposa cu membrii antistei comunali. De aci însoțit de banderiu intrând în comuna între salve de trascuri și sunetul companelor de ambe confesiunile înaintea porții triumfale l-a salutat în numele comunei biserica gr.-or. prin parochul Teodor Pocan, la care Il. Sa a răspuns întonând necesitatea bunei înțelegeri între diferitele confesiuni și roadele salutare a aceleia. De aci încunjurat de mulțimea întregei comuni a ținut drept la capela gr.-cat. aici cetește o rugăciune de ploaie în genunchi și face deslegarea zilei.

După terminarea acestora îndeplinește visitațiunea canonică, face visita preotului nostru local, însoțit de inspectorul dominal mai face apoi visite la notariul com. și preoții gr.-or. locali.

La jumătate pe 7 oare luându-și rămas bun de la cei presenți își ia calea către frumtașa comuna Ghilad, abătându-se în drum pe la familia Návay spre a-și face onoarea. La hotarul comunei Ghilad Il. Sa a fost salutat în fruntea antistei comunale de notariul com. de marele proprietar G. Breban și de protopretorele, apoi intră în comună între salve de trascuri și sunetul campanelor gr.-cat. și rom. cat. aici cele neunite la porunca preotului neunit carele a privit întrarea în comună a Înaltului cap din fereasta unui poporean al său, au fost amunțite. Observ, că preotul neunit a fost învitat de cel gr.-cat. în mod oficios atât la festivitate cât și la cină, dar a rămas ascuns.

Punct la oarele 7. 45 bunul Episcop se dă jos din trăsură și se îndreaptă către capela ce se află în curtea parochială, unde îl aștepta immensa mulțime de popor. În ușa capelei La primit parochul local G. Muntean în ornatele bisericești, carele predându-i spre sărutare crucea Îl bineventează prin o vorbire plină de dragoste adevărat fiiasca, la care Il. Sa adânc mișcat răspunde cu cele mai dulci cuvinte, prin cari îndeamnă pe credincioși să fie cu alipire către sfânta noastră biserică și așezămintele ei. După aceasta intrând în capelă cetește o rugăciune pentru ploaie în genunchi și făcând deslegarea zilei împărtește mulțimei binecuvântarea archierească. Eșind din capelă merge în locuința parochului unde i-a fost cuartirul. La 9 oare parochul a dat cină în onoarea Înaltului oaspe.

Luni în 11 Iulie după îndeplinirea visitațiunei canonice prescrise Il. Sa însoțit de parochul a făcut visite la curatorul bisericesc și alți doi poporeni uniți, iar la 11 oare a plecat la Ciacova, la hotarul căreia a fost întâmpinat de antistia comunală și o mulțime de inteligința unde a intrat între sunetul campanelor tuturor bisericilor. În Ciacova a făcut visita la protopopul rom. cat. apoi a visitat biserica rom. cat. și claustrul călugărițelor, după acea a făcut mai multe visite la autoritățile politice și la capii bisericilor, iar la 1 oară a luat parte la banchetul dat în onoarea Il. Sale de comuna politică din Ciacova.

La 4 oare p. m. Il. Sa concomitat de un șir lung de trăsuri și de banderiul comunei Petromani a plecat către Petromani la hotarul căreia la bineventat antistia și mulțime de popor, care apoi a petrecut pe Înaltul Prelat până la biserică. În ușa bisericei a fost primit de On. M. Iivanca adm. parochial, carele i-a presentat spre sărutare s. cruce și după acea intrând în biserică să începe serviciul divin prescris la consacrarea de biserici ca și în Folea

sub decursul căruia Il. Sa ţine predică poporului. După terminarea serviciului divin Il. Sa merge la casa parochială unde avea cuartirul. Sara a fost cina la preotul local în onoarea Preasfinţiei Sale.

Marţi în 12 Iulie Il. Sa fiind dus cu procesiune de la casa parochială la biserică la 8 oare dimineaţa se începe serviciul divin sub carele ss. moaşte sau aşezat în altar. După evangelie Preasfinţia Sa a predicat poporului despre însămnătatea zilei respective despre ss. Apostoli Petru şi Paul. După terminarea serviciului divin face câteva visite iar la o oară a luat prânzul dat de preotul nostru local în onoarea oaspeţilor.

La oarele 4 Il. Sa însoţit de suita preoţască, de protopretorele cercului şi de antistia comunală din Petromani a plecat la Partia pentru a inspicia locul unde are să se zidească noua biserică. A tras la casa parochială unde era mulţime mare de popor. Aci la salutat între alţii şi tinărul preot gr.-or. Russu în fruntea poporenilor săi şi a salutat în termini foarte călduroşi pe Înaltul oaspe. De la Partia a plecat la Liget, la hotarul căruia sau alăturat la trăsuri banderiul tinerimei din Liget. De aci mulţime immensa a însoţit pe Înaltul oaspe până la biserica unde începând de la poarta triumfală ridicată înaintea casei comunale a fost dus cu procesiune, iar în uşa bisericei la primit cu o vorbire frumoasă M. On. C. Teaha admin. protopopesc şi paroch local, la care răspunzând Il. Sa, intră în biserică. Se face înseratul şi ţinând predică poporului împărtăşeşte binecuvântarea archierească. După serviciul divin merge la locuinţa protopopească unde Il. Sa avea cortelul şi aci primeşte bineventările, întâiu ale antistei comunale din loc şi apoi a altor onoraţiori.

Sara a fost cina la Mon. C. Teaha în onoarea iubitului archiereu.

Mercuri în 13 Iulie după îndeplinirea visitaţiunei canonice Il. Sa făcând visite la fruntaşi de ai nostri, la 10 oare a. m. a plecat la Icloda până la hotarul comunei Siget a fost concomitat de credincioşii nostri din Siget. La Icloda a fost întâmpinat de prefectul dominal din Buziaş, protopretorele cercual, din Buziaş şi de notariul Csanó în fruntea antistiei comunale. În uşa capelei la primit parochul local On. Vasile Ţeran la bineventarea căruia Il. Sa adresază o vorbire plină de învăţături poporului. A cetit apoi o rugăciune de ploaie în genunchi iar după dimiterea poporului a luat prânzul împreună cu cei presenţi la parochul local. După prânz a făcut visite la unii proprietari mari de aci, pe cum şi la unii ţărani fruntaşi.

La 4 oare a plecat însoţit de cei presenţi spre a visita Dragsima, unde i-s'a făcut o primire foarte frumoasă. Aici a făcut visite preotului nostru şi unor poporeni de ai nostri iar la 6 oare 30 minute p. m. luându-şi rămas bun de la toţi între urările de „să trăiască" însoţit de Il. Sa Boros a plecat cu trenul către Timişoara şi de aci peste Arad la Stâna de Vale şi cu aceasta s'a sfârşit sărbările împreunate cu petrecerea iubitului nostru Archiereu în acest district.

G. M.

Internatul Yancean de fetiţe din Blaş.

Suntem recercaţi, ca concursul de primire în Internatul acesta, carele-l publicasem în Nrul 30., să-l rectificăm într'acolo, că la şcoala de fetiţe din Blaş *mai mult nu va mai fi a II-a clasă superioară, ci aceasta va fi înlocuită cu a IV-a clasă civilă.*

De o dată celor ce au făcut întrebare, le aducem la cunoştinţă, că în conformitate cu hotărârea sinodului archidiecesan din astă primăvară s'au înaintat Preaveneratului Consistoriu un proiect de litere fundaţionale pentru fondul Internatului Vanceau de fetiţe. şi că de la hotărârea Preaveneratului Consistoriu atârnă, dacă literele acestea fundaţionale se vor pune în praxă deja pe anul scol. 1904/5. În casul acesta favorabil pe anul acesta în sensul literelor fundaţionale ar puté să se împărţească 2300 c. ca ajutoare pentru eleve de ale Internatului. La ajutoarele acestea în sensul proiectului de litere fundaţionale în rândul cel dintâiu ar avea drept fetele preoţilor archidiecesani.

Noutăţi.

Pentru Internatul Vancean de fetiţe au contribuit T. Bordan Lita, I. Sântimbrean Silvaş. S. Pop Daea. D. Cătiman Ciavaş, I. Raţ Surduc, A. Târnăveau Hodac. L. Stan Sumurduc. G. Tufan Valea Sasului, N. Laţ Crăciunel, N. Simu Uioara câte 15 cor. 68 fil, I. Cimonea Chibulcut, N. Hârşan Oroiu câte 12 cor. 53 fil. A. Cosma Feiurd. M. Păculea Stenea, E. Moga Apahida, I. Moldovan Mediaş. T. Sas Fărău. I. Câmpian Băiţa. A. Maior Tirimia, G. Pop Buda veche. I. Şandor Szt Erzsébet. V. Stoian Ghişasa. F. Oros Necerd, M. Giurca Totoiu. N. German Găbud, I. Magde Cingudiu câte 10 cor. 45 fil. St. Şandor Odorheiu. M. Dascal Cetatea de baltă câte 20 cor. 90 fil. V. Suciu Căpuş 5 coroane 75 fil. laolaltă 375 coroane 71 fil.

Logodnă. Dr. Tit *Perţia* medic în Făgăraş şi d-şoara Măriora *Tilea* s'au logodit în 10 Iulie. Felicitări!

Concurs. Societatea „Transilvania", publică concurs pentru ziua de 1/14 Septembre 1904. spre a acorda un stipendiu de 800 lei anual destinat studiului medicinei, filosofiei sau comerciului, la una din facultăţile de medicină, filosofie, sau academia de comerciu ale Ungariei. Cererile se vor adresa, Presidentului Societăţii: *G. Missail* în Bucureşti, strada Graţioasă 2 V. însoţite de următoarele acte: a) Diploma de bacalauriat. (Testimoniu de maturitate) în original. b) Un certificat medical constătător, că concurentul nu este atins de nici o imfirmitate sau boală cronică. c) Un certificat de paupertate de la autoritatea comunală locală legalisat de notarul public. Este bine înţăles, că stipendiul nu se va acorda, de cât aceluia dintre concurenţi, care prin actele cerute, va proba, că are note de studiu superioare celor lalţi concurenţi. Cererile sosite după data ficsată mai sus, nu vor fi luate în samă.

O hotărâre a Monarchului nostru. Ziarul oficios „Allgemeine Zeitung" observă, că hotărârea Maj. Sale monarchului de a *nu mai visita Curţile străine,* având în vedere vârsta sa înaintată, resoalvă în modul cel mai fericit posibil cestiunea visitei Suveranului la Roma.

Convocare. Adunarea cercuală ordinară a despărţământului Blaş al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român," se convoacă pe ziua de *14 August* st. n. a. c. în Blaj la oarele 10 a. m. cu următorul *Program:* 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Alegerea alor două comisiuni: una pentru censurarea raportului, iar aita pentru înscrierea de membrii noi. 4. Raportul comisiunilor. 5. Statorirea locului unde se va ţinea viitoarea adunare generală. 6. Alegerea alor doi delegaţi la adunarea generală. 7. Alegerea comitetului pe un period non de trei ani. 8. Propuneri. 9. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului. La aceasta adunare care se va ţinea în locul Casinei române, se invită toţi membrii Asociaţiunei şi toţi cei-ce doresc progresul poporului român. Blaş din sedinţa comitetului ţinută la 2 August 1904. *Ioan German,* director, *Dr. Ioan Raţiu,* secretar.

Societatea meseriaşilor din Blaş în 30 Iulie a dat prima serată literară-musicală în localul „Casinei române." sub conducerea harnicului ei president prof. Gavril Precup. Meseriaşii nostri ne-au arătat, că ştiu să ducă îndeplinire cu succes, ceea ce şi-au pus în gând. Puncte de puncte din program se perândau lăsând în public o frumoasă impresiune. Programul l-a deschis vorbirea presidentului despre „Ştefan cel Mare". Oratorul schiţează faptele şi strălucitele isprăvi ale marelui Voevod. Arată şi caracterisează viaţa lui glorioasă şi pe întâlesul tuturor ne povesteşte mândria noastră străveche desfăşurată de înflăcăratele flamure ale marelui şi bunului Domn la Baia. Dumbrava roşie ş. a. Meseriaşii nostri au învăţat mult din vorbirea aceasta. Cu faţa dusă şi cu gândul departe prin veacuri sorbiau slovă de slovă din vorbirea iubitului lor president, care ştie şi se pricepe să-şi facă datoria. D-şoara *Susana Onişor* cu o voace precisă declamă „Duşmancele" de Coşbuc; D-l *Aug. Gruiţa* ne încântă cu voacea-i plăcută şi puternică de bariton, alintând în salturi dulci un „Unde eşti;" D-şoara *Mariţi Cristian* frumos declamă pe „Frumoasa Irina" de Ştefan O. Iosif. Din gesturile, din mlădiatul vorbei să observă, că poesia e bine pricepută şi a ajuns în mâni bune. D-nul *Ios. Ianza* ne cântă în violină: „Când luna Maiu şi fiind bisat ne desmeardă în acordurile senine ale unei doine dulci, durerea noastră. „Trei Doamne şi toţi trei" (Coşbuc) e declamată bine de d-l *Ştefan Şarlea;* asemenea şi „Rugămintea din urmă" (Coşbuc) decl. de d-l *I. Muşoiu.* Iar d-şoara *Olga Zeiler* ne reaminteşte pe fraţii de peste mări şi ţări, delectându-ne prin vocea-i plăcută de sopran cu cântarea „Santa Lucia." Serata a fost urmată de dans. Veselia şi entusiasmul a fost mare. Serata primă face laudă atât meseriaşilor, cât mai vârtos zelosului ei president.

„Caffée Grand" „Caffée Grand"

Augustin Coltor

şi-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** şi ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** şi ***beuturile cele mai bune*** pe cum şi **ohilii oomforte şi ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

IERARCHIA ROMÂNILOR DIN ARDEAL ȘI UNGARIA.

Aceasta este cea mai nouă scriere a dlui canonic Dr. Augustin Bunea, ce va apăré preste câte-va zile. Ca să se vază, cum desvăleşte domnul canonic minciunile vechilor istoriografi, reproducem o părticică din capitolul, ce tractează despre originea mitropolitului Sava Brancovici:

Să vedem acum, cum stă lucrul cu *Sava Brancovici.*

Înainte de toate voiu dovedi, că el n'a fost Român.

George Brancovici, fratele lui Sava, a născocit o genealogie, prin care a voit să arete, că el își trage originea în linie dreaptă din familia despotului George Brancovici, despre care a fost vorba de mai multe ori în această carte, și care a murit în 21 Decembre 1456. Acest vestit despot din căsătoria sa cu Irene, după genealogia cea adevĕrată, a avut patru fii: *Grigorie, Mara* soția sultanului Murad, *Catarina* măritată după contele Cillei, *Stefan* căsătorit cu Angelina Arianites, fata unui fruntaș albanez, și *Lazar* căsătorit cu Elena Paleolog și mort în 1458.

Grigorie, fiul cel dintâiu al despotului George Brancovici, a avut un singur fiu, pe *Vuc Zmaj* (Lupu Smeul) *Brancovici,* care a fost despot al Sêrbilor ungari din 1471 până în 1485 cu reședința în Salancamen, și care la moartea sa nu a lăsat nici un descendent, și de aceea cetatea Berekszó, care era proprietatea lui, a trecut, prin donațiune făcută de regele Matia, la nepoții bĕtrânului despot George, născuți din fiul acestuia *Ștefan.* Acest Stefan a avut numai doi fii: pe George, care sub numele de Maxim a fost episcop în Sirmiu și pe *Ioan* căsătorit cu Elena Jaksich, cu care a avut o singură fată, pe Maria măritată după Ferdinand Frangepan. Acest Ioan a urmat în despoție lui Vuc Zmaj și a murit în 1503, iar *titlul* de despot a trecut și la vĕduva sa, dar numai titlul, căci demnitatea de despot adevĕrat al Sêrbilor a fost dată în 1505 lui Ioan Biriszloi, cu care a încetat, nu numai din familia Brancovici, ci pentru totdeauna, demnitatea de despot sêrbesc în Țara ungurească.

Lazar, fiul cel mai tinĕr al bĕtrânului despot George Brancovici a avut trei fete: Maria, Irene și Milița, și nici un ficior.

În *chipul acesta cu moartea despotului Ioan Brancovici, la 1505 s'a stins cu totul linia bărbătească a familiei bĕtrânului despot George Brancovici.*

S'au aflat însă totuși doi oameni, cari în veacul al 17-lea au sciut înșela lumea, că ei se trag din familia bĕtrânului despot George Brancovici. Unul a fost contele Paul Brancovici de Iaița (1668—1729), un catolic, altul a fost George Brancovici conte de Podgorița (1645—1711), un sêrb schismatic. Amêndoi au falsificat genealogia despotului George Brancovici, mort la 1456. Cu genealogia lui Paul Brancovici nu ne vom ocupa, deoarece nu ne interesează.

Să vedem deci ce a făcut George Brancovici, fratele mitropolitului Sava.

El în genealogia sa, cu care a înșelat curtea din Viena, a zis, că Grigorie, fiul despotului George Brancovici, nu a avut numai un singur ficior, pe Vuc Zmaj Brancovici, ci și pe Lazăr și Grigorie. Dintre acestia, Lazăr a avut o fată și doi ficiori: *Roxanda* măritată după Alexandru voevodul Moldovei, *George* și *Dumitru.* Acest Dumitru a avut doi ficiori: pe Sava mitropolitul Ardealului și pe George Brancovici, care prin genealogii false a ajuns despot al Sêrbilor (vedi Talloczy Lajos, Az Al-Brankovicsok, Századok, VIII, 1888 p. 690 și urm.)

Afară de acestea, fratele mitropolitului Sava a mai scris și o istorie a familiei Brancovici, plină de neadevĕruri. Ca să arete, că el este în legătură și cu alte familii domnitoare, în istoria sa a născocit genealogii și mai imposibile, de cât cea schițată mai sus. Istoria amintită a scos'o la iveală scriitoriul sêrbesc Raich, de la care a trecut la istoricul Ch. Engel (Geschichte von Servien u. Bosnien). După acești scriitori s'au luat și alții în expunerile lor despre trecutul familiei Brancovici. Un resumat din această istorie ne dă Cipariu în Archivul său (p. 650—652).

La noi, mai pe urmă dl Păcățian, luându-se după scriitoriul sêrbesc D. Medacovici și românul Tincu-Velea, ne presentă următoarea genealogie:

»Roxanda, nepoata despotului Sêrbiei George I. Brancovici, cela ce căpĕtase de la regele (unguresc) Sigismund niște domenii în Ungaria (la anul 1426) și fică a despotului Lazar, măritată după principele României *Șerban,* avea pe lângă bărbatu-său la curte pe frații ei mai tineri, Dimitrie și George. Acest George de următoriul principe al României, Mihaiu, trimis ca sol în oare-care afacere la principele Transilvaniei Sigismund, văerându-se, că el ca următor în despoție al moșului său, n'are acum nimica, a căpĕtat de la principele Sigismund unele locuri de pe lângă Mureș, ca: Pâncota, Șiria, Aradul și Cenadul, și Sigismund l'a făcut jupan (comite) al Jenopolei, *cam pe la mijlocul veacului XVI.* Când Sigismund cu principii românesci au pornit asupra Turcilor, George a condus pe Sêrbi, și Novac cel gros pe Bulgari. Fiul și următoriul lui George în despoție, cu numele Avram, a avut fiu pe *Moisilă,* care s'a făcut episcop mitropolitan în Ienopolea, cătră capĕtul veacului XVI, și pe George, *care s'a făcut general românesc.* Acest George a fost moșul lui *Simion,* carele, acesta, lăsându-se de oaste, prin *mitropolitul Longin,* unchius'o, s'a făcut protopop, ca atare mult s'a luptat asupra calvinismului și apoi ales de clerul românesc din Transilvania, s'a făcut Mitropolit acolo, în Alba-Iulia, în anul 1656, sub numele Sava II Brancovici« (Tincu-Velea, opul citat, p. 102—104).

Așa ne presentă »Medacovici-Velea-Păcățian« originea lui Sava Brancovici.

Toată aceasta genealogie este însă una dintre scorniturile cele mai clasice.

În ea se zice, că Roxanda, fica despotului Lazar, a avut doi frați, pe Dimitrie și George, și că ea a fost măritată după *Șerban,* antecesorul lui Mihaiu Viteazul în domnie.

Am vĕzut însă mai sus, că Grigorie, fiul bĕtrânului despot George Brancovici, a avut numai un singur fiu pe Vuc Zmaj Brancovici, iar nu și pe Lazar cu fiica și fii săi: Roxanda, Dimitrie și George.

Apoi în genealogia »Medacovici-Velea-Păcățian« ni-se spune, că Roxanda a fost măritată după *Șerban,* voevodul Țării-Românesci, antecesor lui Mihaiu Viteazul în domnie. Din nenorocire însă antecesorul lui Mihaiu-Viteazul în domnie nu a fost Șerban, ci Alexandru III. (Vedi, Xenopol, Istoria Românilor, ediținea Șaraga, v. V. p. 34). Prin urmare Roxanda n'a putut fi soția lui Șerban, care nici n'a existat ca antecesor al lui Mihaiu Viteazul (1593—1602).

Dar Roxanda n'a putut fi nici soția lui Alexandru, voevodului Moldovei, pe cum ne spune cealaltă genealogie scornită de fratele mitropolitului Sava, deoarece voevodul Moldovei Alexandru Lăpușneanu (1552—1561 și 1563—1568) a avut, ce e drept, o Roxandă ca soție, dar această n'a fost fata născocitului Lazar, ca nepot al lui George Brancovici, despotul Sêrbiei, ci fata voevodului moldovean Petru Rareș (Xenopol, Ibidem, pag. 51). Soția a doua a lui Petru Rareș (1527—1539 și 1541—1546) și mama Roxandei, soția lui Lăpușneanu, a fost *Elena,* care după genealogia mincinosului grec »Iacob Eraclide Despotul«, domnul Moldovei (1561—1563), ar fi fost fata lui »Ioan Eraclide, coborîtor din George Eraclide, principele Sêrbiei« (Ibidem, vol. IV. p. 248), deși principe sêrbesc cu numele de George Eraclide, pe cât scim noi, n'a existat.

Este deci evident, că trunchiul genealogiei »Medacovici-Velea-Păcățian« este o ficțiune, și prin urmare sunt ficțiuni și celelalte ramuri scoase din acest trunchiu, iar dl Păcățian, când scrie orbesce după alții, fără a examina nimica, nu scrie istorie, ci povești bâbesci.

Înainte de a trece mai departe în examinarea genealogiei »Medacovici-Velea-Păcățian«, observăm, ca un curiosum, că în »Genealogia Cantacuzinilor«, publicată de dl N. Iorga, la pag. 70 cetim: »Neagoe Basarab Voevod, fiul lui Laiot Voevod, și ginere al lui Cneaz Lazar, craiul sêrbesc. Toată vremea domniei sale a petrecut'o cu pace, fără rĕsboiu. Iară asupra socrului său sculându-se sultanul Murat, l'a biruit, în care rĕsboiu a perit și Cneazul Lazăr, cu doi gineri ai săi, ce erau voevozi peste oști, anume: *Brancovici* și *Miloș Toplici.* Iar fiii numiților voevozi au venit la Valachia, *la mătușa lor doamna Neagoe-Vodă,* și însurându-se, s'au sălășluit în Valachia. Dintr'a cărora familii și până astăzi se prelungesc, însă din Brancovici se trag Brâncovenii și din Toplici Toplicenii«.

Această genealogie, scrisă de Mihaiu Banul Cantacuzino în veacul al XVIII-lea, încă nu este adevĕrata. Cneazul sêrbesc Lazar a domnit în anii 1371—1389. El, după ce sultanul Murat a căduț, asasinat de Miloș Obility pe Câmpul Mierlei în 15 Iunie 1389, a fost învins în aceea-și zi de

sultanul următor Bajazit și decapitat lângă cadavrul lui Murat. Pe timpul când domnia cneazul Lazar, era stăpân, aproape independent de el, un Vuc (Vlc) Brankovity în ținutul de la Câmpul Mierlei cu reședința în Pristina. Tradării acestui stăpân al Pristinei se atribue catastrofa din Câmpul Mierlei. El s'a refugiat în Raguza, de unde plătia tribut Turcilor (Jirecek, l. c. p. 318—325). Pe temeiul celor expuse putem deci afirma, că cneazul Lazăr, care a murit în 1389, nu a putut avé o fată, care cu o sută de ani mai târziu să se fi măritat după Neagoe Basarab (1512—1521). Soția lui Neagoe Basarab poate să fi fost Milița, nepoata despotului George Brancovici din fiul acestuia Lazar († 1458), dar sigur nu se poate sci nici aceasta (Vezi Talloczy l. c. p. 691). Milița însă n'a avut frați, cari să se fi putut așeza lângă ea în Țara-Românească.

Dar să ne întoarcem la admirabila genealogie »Medacovici - Velea - Păcățian«. Am vĕzut, că Roxanda *ca nepoată a despotului G. Brancovici,* cu frații ei Dimitrie și George, nu a existat de loc, nici în Țara-Sĕrbească, nici în Țara-Ungurească, dar nici în Țara-Românească ca soție a neexistentului voevod Șerban, nici în Moldova ca soție a lui Alexandru Lăpușneanu, și că prin urmare toată genealogia »Medacovici-Velea-Păcățian« este o ficțiune. Să mai examinăm însă puțin aceasta genealogie, ca să vedem, cum îmbată »Medacovici-Velea-Păcățian« lumea cu apă rece.

Unul dintre frații Roxandei, George, se zice, că a fost trimis de Mihaiu Viteazul în solie la Sigismund Báthory. Cu această ocasiune a »căpĕtat de la principele Sigismund unele locuri de pe lângă Murĕș, ca: Pâncota, Șiria, Aradul și Cenadul, și Sigismund l'a făcut jupan (comite) al Ienopolei, *cam pe la mijlocul veacului al XVI.*«

Acestea sunt curate născociri. Mihaiu-Viteazul și-a început domnia la 1593. Sigismund Bathory a început a domni ca minoren la 1581. Prin urmare nici Mihaiu n'a putut trimite la mijlocul veacului XVI pe George în solie, nici Sigismund nu a putut da acestuia moșiile amintite, nici chiar »jupanul« George, care n'a existat, nu a putut fi stăpân peste Pâncota, Șiria, Arad, Cenad și Jenopolea. Stăpâni peste aceste comune au fost alții în prima jumĕtate a veacului al XVI-lea, și în special Pâncota și Jenopolea era în posesiunea familiei Losonczy încă de pe la 1387 până în Iuniu 1552, când Jenopolea cu domeniul ei și Pâncota au căzut în mâna Turcilor, cari au făcut din Jenopolea sandjăcat turcesc (vezi Dr. Márki, Arad vármegye története I, p. 284—5).

Neexistentul »*jupan*« George al Ienopolei de la mijlocul veacului al XVI n'a putut deci avé fiu pe *Avram ca despot,* de oare-ce demnitatea de despot, precum am vĕzut, încetase cu totul la începutul veacului al XVI, iar făuritul despot Avram n'a putut avé fiu pe *Moisilă mitropolit al Ienopolei* cătră capĕtul veacului al XVI-lea și pe George, »*care s'a făcut general românesc*«, și ar fi fost moșul lui Simion (Sava) mitropolitul Bĕlgradului. Asemenea este născocitură, că mitropolitul Simion Sava Brancovici ar fi avut un unchiu cu numele Longin *mitropolit în Ienopolea,* neadeverit prin nici un document acolo.

Ca să se vază și mai limpede, că ce neadevĕruri sĕrbesci conține genealogia »Medacovici-Velea-Păcățian«, amintim, că George Brancovici, fratele mitropolitului Sava în »Istoria familiei Brancovici«, zice, că Avram născocitul *despot* al Ienopolei, a avut trei feciori: pe Moise, George și *Dănilă.* Acest Dănilă a avut iarăși trei feciori: pe Petru, *Lazar* și Ioan. Din acestia trei, Lazar, unchiul mitropolitului Sava, s'a făcut călugăr cu numele *Longiu,* și a fost *archimandrit în mănăstirea Comana din Țara-Românească,* iar nu mitropolit al Ienopolei, cum ne spune »Medacovici-Velea-Păcățian«. Fratele lui Lazar (Longin), cu numele *Ioan* a fost tatăl mitropolitului Sava și al lui George Brancovici. (Cipariu, Archiv, pag. 650).

După această genealogie, moșul lui Sava nu a fost »*George, care s'a făcut general românesc*«, cum ne spune »Velea-Păcățian-Medacovici«, ci *Dănilă.*

Cui să crezi dintre atâți mincinoși? La nici unul. Căci precum genealogia »Medacovici-Velea-Păcățian« a născocit pe Avram *ca despot* și strămoș al mitropolitului Sava, tot așa neadevĕruri spune despre acel despot inventat și George Brancovici în Istoria familiei sale, unde se zice: »La a. 1597 strămoșul mitropolitului, anume Avram, bătù pe Turci la Lipova și-i alungă până la Belgrad, și după ce fù acuprins (primit) în Alba-Iulia cu mare pompă, se întoarse iarăși în Ienopolea« (Cipariu, l. c. p. 650). Luptele de la Lipova s'au întêmplat însă în Maiu 1596, nu în 1597, și în acelea s'au distins George Borbely, Petru Barabás, Francisc Thury și Ioan Kaptáry, iar Turcii au fost fugăriți până la Timișoara de însuși principele Sigismund Báthory. Despre isprăvile lui Avram istoria nu face nici o amintire, căci nici numele nu i-l cunoasce (Vezi Márki, l. c. II, p. 27 și următoarele). El n'a putut să fie despot în Ienopolea, când acolo era sandjacat turcesc, care a încetat numai în 22 Octobre 1595 (Ibidem p. 24), și nici mai târziu n'a putut stăpâni ca despot în Pâncota și Ienopolea, căci dieta din 26 Martie 1596 de la Pojon a hotărît, să someze pre principele Ardealului, ca domeniile aparținĕtoare acelor localități importante să le restituească foștilor proprietari (Ibidem p. 25), între cari, precum am vĕzut, nici-odată n'a figurat și făuritul *despot* Avram.

Acestea, cred, că sunt destule argumente spre a dovedì, cât de fără temeiu afirmă dl Păcățian, că Sava Brancovici a fost »nepotul unui general român, ostaș român și el însuși. Prin urmare, deși născut din viță sĕrbească, a fost crescut românesce și Român a fost«.

Cu atât mai puțin poate deduce cineva romanitatea sĕrbului Sava Brancovici din poruncile, ce le-a dat el preoților români de a predica cuvêntul lui Dumnezeu în *limba română.* Aceste porunci nu sunt alt-ceva, de cât repetirea ordinelor anterioare ale principilor calvini pentru eliminarea limbei slave din biserica românească. Așa d. e. cu mult înainte de Sava, principele George Rákoczy, la recomandarea superintendentului Geleji, a impus în 1640 episcopului Orest obligămêntul »*Să silească* pe preoți de a se lăsa de »borborosirea« în limba străină slavonească, și țĕranilor să țină cultul divin în limba română (»Vechile Episcopii«, pag. 89). Același principe prin decretul de dto 10 Octobre 1643 impune Vlădicăi Stefan Simeon ca prima condițiune, că va predica cuvêntul lui Dumnezeu în limba românească și »se va îngriji și va face, ca tot asemenea să-l predice toți ceilalți preoți« (Cipariu, Archiv, p. 629—630). Prin decretul de dto 20 Aprilie 1662 principele Mihaiu Apafi impune episcopului Daniil din Țara-Oltului »să predice poporului cuvêntul lui Dumnezeu după sfintele scripturi *în limba română* și să poruncească, ca aceasta să o facă și preoții sei subalterni (»Ita tamen, ut tam ipse Verbum Dei secundum sacras scripturas populo *valachico sermone* annuntiet, quam pastores sibi subiectos, eandem jubeat sequi normam«. Vechile Episcopii, p. 114). Prin urmare când Sava Brancovici înculcă preoților sei, la 1675, predicarea cuvêntului dumnezeesc în limba română, el nu-și dovedesce romanitatea sa, precum crede Maior, și după el dl Păcățian, ci numai secundează veleitățile principelui calvinesc Apafi de a calviní întreagă biserica românească. De aceea Cipariu în Acte și Fragmente (pag. 190, nota a) nu aprobă vederile lui Maior și în special cuvintele acestuia: »Deșerți sunt toți aceia, cari grăesc, cumcă acest mitropolit a fost de neam sĕrb și nu român«, ci face această observare judicioasă: »Fără de a fi sĕrbi, adevĕrul istoric ne strinse a mărturisí mai sus la p. 70 nota a), cum-că Sava a fost Sĕrb. Iar causa canonului nr 8 asupra limbei sĕrbesci *e instrucțunea dată de principii calvini,* precum se vede în punctul XVIII, aici mai sus pag. 67, și de altă parte *cea mai mare parte a acestor statute sinodali e numai repetirea punctelor instrucțiunii calvinesci*«.

Cestiuni liturgice.

Băla, Maiu 1904.

(Fine).

Ce se ține de celea 40 mise numite Sărindar despre care credințioșii nostri cred că timpul de îndeplinire i-ar fi de Luni după Duminecа sf. ap. Toma până în Sâmbăta Pogorirei Spiritului Sfânt, cum și de Sărăcustă. mie mi-se pare a se fi introdus prin sacramentul Penitinții dându-se ca canon de espiare a cutărui păcat de daună în locul rebonificării. În aceasta părere me întărește de o parte timpul sus amintit iar de alta și împrejurarea că servind mai multe sărindare pentru repausați mi-s'a spus espres că respectivul a lăsat cu limbă de moarte să i-se facă sărindariul obvenit din canonul de mărturisire. Ori cât de pii ar fi credințioșii nostri și ori cât de scumpă le-ar fi amintirea celor repausați soți, părinți, frați și prunci numai întru amintirea lor, în timpul de acum nu se dau sărindare fiind vorba de 15—20 ori și mai mulți floreni. Dar a-și face cine-va lui-și sărindariu ori sărăcustă după stare din pietate, sau pentru obținerea unui favor, ori întru espiarea și altui păcat deosebit de cel amintit mi s'au dat casuri mai dese cu toate că, ca să nu fiu sinistru înțeles, mărturisesc — nu m'am îndatinat a impune nici odată canon în mise. Din acestea s'ar vedea că atât sărindariul cât și sărăcusta se fac mai mult pentru vii, ne fiind nici morții uitați.

În urmă nu pot să nu amintesc ceva şi de onorariul împreunat cu funcţiunile sacre, aşa cum înţelegem noi preoţii de la sate lucrul. Zic onorar şi nu taxă, căci îl considerăm ca un dar benevol, cum a fost din început, mai mare ori mai mic, de un fel ori de altul după loc, timp, oameni şi alte împrejurări; care ori cât de ideală ar fi religiunea, ca unul isvorît spontan din liberalitatea credinţioşilor şi consfinţit aşa zicând prin vechimea sa, azi nu poate lipsi între altele şi pentru liniştea conscinţei credinţioşilor, cu toate că ori cât de materialistă în care trăim şi noi preoţii nu se poate considera ca absolut nedespărţit de funcţiuni. Căci dacă se întâmplă — cum se şi întâmplă în adevăr că cutare funcţiune se face în dar, se întâmplă şi aceea că pentru altă funcţiune sau şi pentru aceea-şi dar altuia îndeplinită să ţi-se îmbie un onorar duplu, triplu ori şi mai mare ca de ordinar.

Am zis acestea în general; dar referitor la cestiunea care ne preocupă voiu enara un cas care mi-s'a întâmplat: în timpul facerii unui sărindar sciut de toţi parochienii *A* mi-a cerut să-i fac o misă pe o zi de Luni că merge cu 2 boi de vândut la târg; apoi *B* asemenea pe Luni a cerut să-i fac misă că se apucă de sămănat; mai apoi *C* tot pe Luni a cerut să-i fac misă că pe Anisia lui din ziua de Luni o prind frigurile; în urmă *D* a cerut ca tot în aceea zi de Luni să-i fac misă că vrând să plece în România la muncă s'ar mărturisi şi cumineca. Fie căruia am spus că pe Luni am promis misă altuia; ei însă prestându-mi celea necesari după datină cum şi onorariul de câte 40 fil. au zis: se facă părintele cum sci; eu am făcut aşa: Luni am servit pentru cel cu sărindariul cum şi pentru *A* şi *D*. Marţi dimineaţa venind *E* a cerut să-i fac şi lui misă că vine cu un prunc morbos la daruri; ast fel în aceea zi am servit nu numai pentru cel cu sărindariul şi pentru *B* ci şi pentru *E*. Pe Miercuri au mai venit *F. G. H.* etc. aşa că toată săptămâna n'am avut zi în care se servesc numai misa din sărindar ori şi pentru Anisia barem ci vrând nevrând am făcut cum am sciut din bătrâni, adecă am aplicat s. liturgie la intenţiunea alor 2 şi 3, căci doar fără de număr sunt mijloacele şi nespusă e puterea Celui pe care-l rugăm — aşa credem cu toţi.

Cu totul alt cum stă lucrul atunci când spre exemplu mi-se aduc mise mai multe dar nu servesc nici Luni, nici Marţi ci toate le îndeplinesc Vineri ori Sâmbătă de-odată; ori dacă mi-se oferesc două mise pe Luni şi serviud aplic sacrificiul liturgic din aceea zi la intenţiunea alor 2 cu toate că sciu că Marţi nu obvine altă misă.

Acestea casuri se întâmplă; ce să facă însă bietul preot, care ar avea lipsă ca fie care zi a săptămânei să se duplice ori triplice barem când şi când?!

Să ducă credinţioşi din o parochie mise la preoţi din vecinătate, dacă preotul lor le este după inimă, se întâmplă mai rar şi cu deosebire atunci numai când din o causă oare care mai mare doresc să li-se facă în o zi atâtea mise în câte biserici cere aceasta.

Tot aşa stăm şi cu aşa numitele prescuri ale morţilor de preste an ce se aduc în Sâmbetele paresemilor, cari aci la mine se servesc fără nici un onorar; cum şi cu cetirea Paraclisului din postul Adormirei Prea Curatei Vergure Maria când asemenea se oferesc mai multe rânduri de prescuri cu tot atâtea onorare pentru o singură misă din fie care zi în care sara se cetesce Paraclisul fără alt onorar.

La toate acestea să se adaugă încă şi împrejurarea că nu poate zice nimeni cum că cutare sumă de bani ori cutare obiect ar fi cât de cât ecuivalentul cutărei funcţiuni de cât după aceeaşi datină locală după care şi un sacrificiu liturgic ce se poate şi se face în o zi se aplică la intenţiunea tuturor câţi cer facerea unei liturgii private, neputându-se face în o zi mai multe liturgii ori lipsind timpul necesar pentru facerea tuturor câte se cer.

Mi-am espus la înţeles acestea esperinţe câştigate în viaţa practică *cu cel mai curat cuget* ca şi altă dată, numai ca să se facă lumină. Cu atâta mai vârtos că însuşi domnul autor al tractatului „Cestiuni liturgice“ în „Unirea“ nrul 17 a. c. recunoasce că: multe lucruri cari aparţin sferii de activitate a preotului, acesta le cunoasce numai după ce iesă în parochie de la poporeni“. (!!). Iar dacă sunt oameni cărora „bietul de adevăr“ să nu le placă, lumina e să ne lumineze tuturor câţi ne aflăm în întunerec.

Al. Barbulescu.

Consideraţiuni.

(Continuare.)

Ceea ce se întâmplă la alte popoare, se întâmplă în miniatură şi la noi. Pe lângă proporţia de număr diferită însă, mai sunt şi alte diferinţe. La noi n'a străbătut curentul materialist în sensul apusan, la noi nu s'a pus vrăjmăşie între filosofi — căci n'am avut — şi biserică — la noi prin urmare idealismul în sensul apusan nu s'a perdut, ori cel puţin nu s'a întunecat. Dar indiferenţa faţă de religiune, înstrăinarea, separarea de biserică, cine nu le observă, iar idealismul moştenitor nostri unde îl mai aflăm? Va fi influinţat şi apusul, nu-i vorbă — cu vederile lui, cu deprinderile lui, cari au început să fie şi a noastre, — dar avem şi alte atâtea cause interne cari neau adus aci.

Alta perdere de idealism la aparinţă, dar în fond înrudită cu perderea idealismului în apus căci tot pe lângă materie să învârte şi una şi alta, cea din urmă considerând pe „esse,“ cea dintâiu pe „utile esse.“ Dar din „esse“ admiţându-l numai la ceea ce e materie, necesar ajungi la „utile esse.“

Aşa dar prin schimbarea vântului în apus, spre o viaţă religioasă, adevărată, profundă, se va schimba — deşi mai târziu, şi la noi, ori mai bine se va porni şi la noi, căci nu poate fi vorbă în sens strâns de schimbare acolo unde o direcţie contrară cu totul nu e luată. La noi însă direcţie antireligioasă — din sânul nostru, nu e, ci mai mult o stagnare. Deci vântul trebue să sufle nu să se schimbe ca în apus, şi suflând va împrăştia unele prejudecaţi — cari, ca ori ce prejudiţii, vin din neştiinţă, şi cari pe mulţi ne fac indiferenţi.

Dar ca să sufle odată şi la noi mai simţitor vântul, avem lipsă de puteri cari să-i pornească. Iar puterile acestea sunt în primul rând preoţi luminaţi şi adânc convinşi. Luminaţi, pentru că şi noi avem azi inteligenţă. şi şi poporul ni-se ridică mereu, scuturând întunecimea de veacuri. Adânc convinşi, ca să poată convinge pe alţii, căci în ziua de azi după o scoală ştiinţifică îndelungată la lumina ştiinţelor esacte, minţile-s mai disciplinate, mai luminate, cari aşteaptă esplicare, înţelegere şi convingere, iar nu numai povestirea adevărurilor de credinţă.

Spre scopul acesta teologiile noastre vor fi de foarte mare folos, nisuindu-se să crească tineri într'adevăr convinşi nu numai de sublimitatea chiemării lor, ci adânc convinşi, — cunoscând toate teoriile contrari — fiind tari apologeţi — adânc convinşi de adevărătatea credinţii lor.

Pentru aceasta însă să recere înainte de toate o minte foarte disciplinată, ageră, care să ştie ieşi din încurcături, cu un cuvânt minte *filosoficeşte* disciplinată. Iată de ce cred eu că studiul filosofiei e necesar să se propună cât se poate de fundat în teologiile noastre.

Îmi veţi zice, că n'am drept, că filosofia, ca ştiinţă cu totul abstractă, când viaţa e praxă, n'are loc în planul de învăţământ. Că de filosofie ne arde nouă, că de mergem odată în parochie nici capul nu vă mai doare de ştiinţa asta abstractă.

(Va urma.)

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . . —.30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue feţe ale lumiĭ** de Nicu . . . . . —.30

*) Aceia, carĭ vor comanda de odată toţi 8 Nriĭ, iĭ primesceu 5·70 cor. în loc 7·98 cor.

Cărţi ce să pot căpăta în Libraria Seminarială

Floricele de câmp, de A. C. Domşa . 1.—
Cântece, Sabo . . . . . 1.—
Studiĭ şi Biografiĭ. Dr. I. Raţiŭ . 2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu . . . 2.—
Drumurĭ şi oraşe, Iorga . . . 2·50
Poesiĭ de Alexandri. . . . . 3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1 .50 . 3.—
Vers şi proză Alexandrescu . . 1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . . 1·50
Liter. pop. Eminescu. . . . . 1·50
Ciocoiĭ N. Filimon . . . . . 1·50
Legende şi basme Ispirescu. . 1·50
Povestĭ, I. Creangă . . . . . 1·50
Vorbe înţelepte A. Popoviciŭ. . 1·50
Vatra Părăsită Slavicĭ . . . 2.—
Din Bătrâni . . . . . 2·50
Visurĭ trecute. Ciura . . . . 1.—

Biblioteca Minerveĭ 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

BIBLIOGRAFIE.

În săptămâna proximă va apăré

Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria de *Dr. Augustin Bunea,* Preţul 3 coroane.

Posta redacţiunei.

N. B. 1. Institutul teologic din Blaş nu e *facultate* în înţălesul adevărat al cuvântului, deoarece facultate este divisiunea universităţii în 4 ramuri (Budapesta respective în 3 (Cluj.) Unde însă nu sunt împreunate 3 respective 4 facultăţi, scoala superioară poartă titlul de *academie,* ca d. e. cea juridică din Oradea etc. Academiile sunt *la acelaş nivou* cu **facultăţile** de la universitate, cu aceea singură escepţie, că academiile nu au dreptul de a asculta rigoroase şi de a promova doctori. Ori ce ascultător al *seminarului archidiecesan din Blaş,* ori din alte seminare latine provinciale, este admis la rigoroase pe basa studiilor făcute în seminarul de acasă, fără de a mai trebui să se înscrie de nou la studiile respective. Absolvenţii din Blaş, la universitatea din Budapesta sau Viena sunt îndatoraţi a asculta sângur numai limbile, cari acasă nu le ascultă; încolo sunt admişi la rigoros din ori-ce alt studiu, pe basa absolutorului. Dovadă Dr. Grama de pie aducere aminte, şi actualul Rector semin. Dr Marcu, absolvenţi ai seminarului din Blaş, promovaţi de Dri în Viena, fără de a fi fost obligaţi să asculte acolo alt studiu, decât limbile orientale.

2. Cuvântul *ignoranţă* e vătămător, deoarece denotă lipsa unei cunoştinţe pe care am putea şi *ar trebui* să o avem, înţelegându-se aci mai ales cunoştinţele aparţinătoare oficiului fie-cărui. Invoalvă în sine deci ceva culpabilitate; în vreme-ce stupiditatea e un defect natural, în urmare nu aruncă nici o culpabilitate asupra fericitului ci posesor nici ofenzătoare nu poate fi.

Editor şi redactor răspundętor:

Aurel C. Domşa.

La espositiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote şi fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timişóra-Fabric

(22) 11—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóuĕ, pe cum la turnarea de noŭ a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregĭ armonióse, pe lângă garanţie pe mai mulţi ani, provĕdute cu adjustărĭ de fer bătut, construite spre a le întórce cu uşurinţă în orĭ ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o lature prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

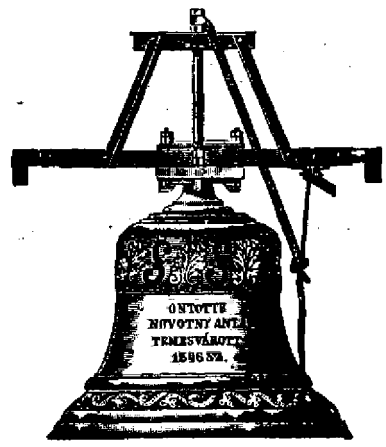

clopotele găurite

de mine inventate şi mai de multe ori premiate, carĭ sînt provĕdute în partea superióră — ca violina = cu găurĭ după figura *S* şi pentru aceea aŭ un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, aşa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unuĭ clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ. Mai de parte se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechĭ cu adjustare de fer bătut — ca şi spre turnarea de tóce de metal.**

Preţ-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere gratuit şi franco.

EŞTI SLAB?

Voieşti să fii tare? — Voieşti ca între ori-ce împrejurări ale vieţii să te bucuri de sănătate?

Voieşti să ai curajul şi energia ca să te poţi opune liniştit grijilor şi năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări şi întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese şi metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de ştiinţă. Am arătat că Electricitatea este basa vieţei fisice şi că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoieşte puterea perdută şi îl poate folosi unul fie-care.

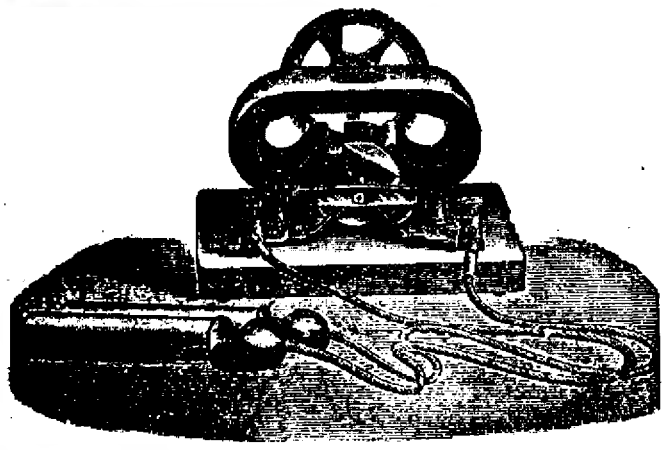

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întăreşte nervii, înoieşte sângele, întăreşte simţirea, aduce sângele şi sistemul nervos la o normală funcţiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra**, (şuiul), **reuma, hysteria, asthma,** au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci şi la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie şi cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se foloseşte contra durerilor femeieşti. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii şi fără maşini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Preţul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simţitori).

Preţul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoşarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (2—52)

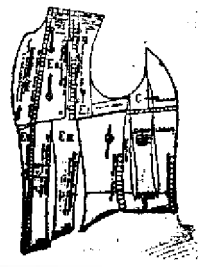

marca fabricei

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşĭ póte însa-şĭ pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi posede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscinţă.

Işĭ are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (13—52)

Comunicarea trenurilor

prin gara Kökülłószög (Blaş)

(valabil din 1 Maiu 1904).

către	gara		de la
	Teuş — Tĕvis		
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
755	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
	Copşa — Kis-Kapus		
104	persóne	persóne	221
216	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	734
1229	accelerat	accelerat	251
403	**Sóvárad**		
248	mixt	mixt	826 650

Senegin contra tuseĭ, răguşelii, durerii de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgăreşti, catarului astmeĭ, greutăţii de respirat, lungóreĭ şi tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur şi repede.** Preţul **1 cor. 20 fil.** şi **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dinţi şi nervĭ, precum şi scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Preţul **1 cor. 20 fil.** şi **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul şi aprinderea de stomach, greaţa şi vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce şi la curăţirea sângeluĭ. Preţul **1.20** şi **2** cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curăţirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinereţelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, ameţelĭ, durerĭ de cap şi altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute şi dulcĭ la luat. Peţul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ şi bandagerie chirurgice. Instrucţie pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum şi altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru faţă şi mânĭ. Articolĭ **cosmetice**, oleŭ pentru pĕr. Esenţă pentru picatul şi întărirea părului. Apa de gură şi dinţi pe cum şi prav. Orĭ ce fel de articlu din branşă. Tóte fórte ieftine. Faceţi întrebare şi Vĕ veţi convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (5—10)

Cruce saŭ stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă şi înviorézā pe lângă garanţă: **reumă, astmă,** (respiraţie grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinţi, durere de cap, impotenţă, influenţă,** precum şi orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, îşĭ reprimeşte banĭĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercaţi aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Preţul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Preţul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ mai uşóre.

Spediţia centrală de vînzare îl trimite în ţără şi străinătate cu rambursă, saŭ dacă banĭĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (19—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă şi o maşină de fiert.

Din causa îmbulzelei prea marĭ a marfei trimit în tótă lumea renumita şi de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** şi anume:

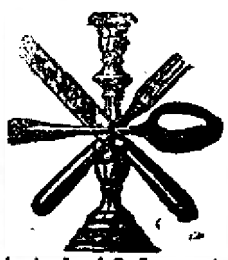

6 linguriţe, 6 furculiţe, 6 linguri de masă, 12 linguriţe de cafea, 6 cuţite de desert, 6 furculiţe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din **argint de Mexico**

total 46 bucăţi numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** şi pe lângă garanţă

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (şi dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanţa pe 25 anĭ.** Spediţiunea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăţi), bun şi fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu **rambursă.**

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce priveşce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în **Blaş.**

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. **Blaş 13 August 1904.** **Numĕrul 33.**

Cine e de vină?

E lucru deja de mult constatat, că poporul nostru, în toate celea, fie spirituali sau materiali, pe zi ce merge regresează, pe când alte popoare, mulţămită conducătorilor lor, — *şi singur numai acelora* — mai ales în celea spirituali şi morali, cu paşi giganţi înaintează, către ţinta, carea poporul nostru încă — durere — nici nu şi-a definit-o.

Nu-mi este scopul, ca să arăt relele, cari bântue viaţa morală a poporului nostru, nici lucrarea dăunătoare a vermilor, cari rod la rădăcina stăjarului cândva verde a vieţii noastre naţionali, căci acelea de multe ori au fost espusă.

Una însă nu o pot lăsa fără de a o aminti, şi o amintesc aici, şi dacă poate sinceritatea mea va tăia în carne vie, şi mulţi, cari vor medita serios asupra ziselor mele, vor suspina adânc de durere, fiind siliţi a recunoaşte adevărătatea lor.

Şi aceasta este *indiferentismul nostru religios,* bine să fiu înţeles, nu al poporului, ci al nostru, *al preoţilor!* . . .

„Voi sunteţi lumina lumii, voi sunteţi sarea pământului" zice dumnezeescul nostru Învăţător, prin acestea cuvinte, voind a ne preciza datorinţele noastre faţă de lume, faţă de oameni. . . . *Noi suntem lumina lumii,* noi suntem încredinţaţi a purta făclia învăţăturilor adevărate înaintea oamenilor, dar nu numai încredinţată ne este nouă luminarea popoarelor, ci ne este impusă chiar de datorinţă sfântă, căci zis este că noi suntem şi *sarea pământului,* şi trebue să ne îngrijim, ca aceasta sare, acest element, fără de care nici o vieţuitoare nu poate trăi, să nu se strice, căci dacă se va strica, nu va mai fi de treabă şi se va lăpăda afară şi se va călca în picioare. Ni-se impune datorinţa de a lumina popoarele, cu lumina adevărurilor dumnezeeşti, căci dacă nu ne vom îndeplini aceasta datorinţă sfântă, ni-se va dicta blăstămul, judecata înfricoşată, *lăpădarea afară din economia dumnezească.*

Şi acum considerând starea morală decăzută a poporului nostru, oare putem noi fi liniştiţi în conştiinţă, că am îndeplinit această datorinţă sfântă, impusă nouă prin cuvintele mai sus citate?

Oare dacă noi — unul fieşte carele — cari suntem vestiţi a fi lumina lumii, ne-am fi împlinit datorinţa de a lumina, putea-va să mai esiste întunerecul acesta înspăimântător, care acopere orisonul vieţii religioase a poporului nostru? Oare nu s'ar înveseli, lumina, sufletele încredinţate păstorirei, conducerii noastre, de razele dulci, aducătoare de daruri cereşti, a credinţei şi moralităţii, cum se înveselesc toate creaturile de razele dulci, binefăcătoare a soarelui?

Şi oare, considerând toate acestea, *cine este vina* întunerecului gros: indiferentismului religios, viţiilor, cu un cuvânt decădinţii morale, ba chiar necredinţii, ce din zi în zi, — şi cu adevărat — se constatează a progresa între românaşii nostri?

Întrebare periculoasă, înfricoşată, şi noi toţi putem da răspunsul la aceasta dar nu voim, ne temem, pare că, de ceva îngrozitor!

Dar să fim sinceri şi dacă ne doare această sinceritate! şi să răspundem noi la această întrebare, până când nu vom fi siliţi a asculta cu urechile noastre sufleteşti răspunsul de la Prea dreptul Judecător.

Noi suntem de vină!!!

Noi suntem de vină preoţii, pentru că suntem numai lumini neaprinse, nearzătoare; nu suntem în stare, pentru că nu voim a lumina întunerecul gros, ce acopere în toate părţile credinţa noastră strămoşească.

Nu vreau să judec pe nime, mă judec pe mine însu-mi, judec întreg clerul român gr.-cat. căci suntem, şi trebue să fim convinşi, că noi înşi-ne suntem predomniţi, de cel mai mare indiferentism religios.

Şi până când noi, — cari prin conlucrarea sfântului Spirit suntem creaţi de lumini pentru această lume — nu ne vom aprinde, spre a arde, *ba chiar a ne mistui* cu totul pentru sfânta credinţă — că lumina nu va împrăştia întunerecul din lume, dintre oameni nici când.

E timpul să ne cugetăm serios la datorinţele noastre, şi acelea să le împlinim cu toată acurăteţa, căci alt cum noi vom fi răspunzători, de nimicirea naţiunei noastre, atât în ce priveşte moravurile sale, cât şi naţionalitatea sa.

Basa esistinţei fie cărui popor este curăţenia moravurilor sale; iar pe de altă parte ştim cu toţii, că singur numai pe acest teren ne mai putem susţinea caracterul nostru naţional românesc, adecă prin biserică, căci singur numai aici ne-a mai rămas folosirea liberă a graiului nostru dulce; iar dacă noi, — *şi numai singur noi,* — nu vom folosi acest teren încă liber spre înaintare, oare nu vom fi vrednici de blăstămul copiilor nostri, atunci, când poate trezându-se din somnul lor letargic, vor vedea perdută legea sfântă şi caracterul naţional românesc, a cărei perdere, vina numai singur noi o purtăm.

Suntem într'un an iubilar. Anul al cincizăcilea de la definirea dogmei despre conceperea nepătată a maicii lui Dumnezeu.

Din acest prilej se vorbeşte mult despre înfiinţarea societăţilor de pietate: „*Cununa Prea Curatei,*" în fie care comună, şi pe lângă acestea s'ar putea înfiinţa alte multe societăţi, cari ar avea scopul: promovarea religiosităţii şi evlaviei în popor, şi cultivarea limbei noastre materne, însă toate acestea numai atunci se vor putea realisa, dacă depunem indiferentismul ce ne ţine încătuşaţi, şi concentrându-ne puterile ne nisuim a realisa ideile bune a unuia sau altuia dintre noi, fie acela mare sau mic.

Însă noi departe suntem de a face aceasta!

Iată cas concret!

Ţinutul nostru „Valea Almaşului" constă în jurul Almaşului mare din 20 comune, celea mai multe locuite singur numai de greco-catolici şi anume: Ţeud, Fildul de sus, Fildul de mijloc, Fildul de jos, Almaşul mare, Babiu, Sfăras, Stana, Nireş, Cuteiuş, Totelec, Petrindul-mare, Cuzaplac, Nierţa, Bercea, Lapúu, Stobor, Arghiş, Zutor şi Sân-Mihaiu; comune cari se ţin sub administrarea alor 4 protopopi: (Almaş, Cluş, Dârgea şi Morlaca) dar situate ast fel, în cât sunt doar, cel mai potrivit ţinut pentru înfiinţarea unei societăţi bisericesti ce ar avea scopul: promovarea evlaviei în popor, mai ales prin ţinerea esercitiilor spirituali poporali, ajutându-se împrumutat cei 14 preoţi cari administrează celea 20 parochii mai sus înşirate.

Eu am fost nefericitul căruia i-a venit aceasta idee, şi consultându-me cu vre-o câţi va preoţi, cari m'au îmbărbătat. spre realizarea acestei idei salutare, — eu aşa cred şi ori care preot cu suflet, — am adresat preoţilor din parochiile anumite următorul convocător:

„Onorate în Christos Frate!

„Nici când doară ca în zilele noastre „nu vedem împlinite cuvintele sfinte ale „Mântuitorului nostru Isus Christos: „Că se „vor scula Christoşi mincinoşi şi profeţi min„cinoşi, şi vor da semne mari şi minuni, ca „să amăgească de se va putea şi pe cei „aleşi." Mat. c. 24, st. 24.

„Zilnic putem ceti prin ziarele şi pe„riodicele ce le avem şi cari sunt îngrijate „de starea morală a poporului nostru ro„mânesc esclamarea plină de îngrijire, se „nu zicem desperare: „A sunat oara a 11-a," „e timpul să facem ceva în interesul su„fletelor concrezute păstorirei nevrednicelor „noastre persoane.

„Mai mult ca ori şi când e lipsa acum, „ca să ne nisuim din răsputeri a împlini „mandatul dumnezeesc: „Mergând învăţaţi „toate popoarele . . . . ca să păzească toate „câte am poruncit eu vouă." Mat. c. 28 st. „19, 20 şi ast fel barem în cât va să ne „liniştim sufletele şi conştiinţa, luând în con„siderare responsabilitatea aceea mare, carea

A apărut: Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria de **Dr. Augustin Bunea,**
Preţul 3 coroane.

„în urma acestui mandat dumnezeesc ne „apasă umerii nostri cei atât de debili.

„Şi toate acestea luându-le în conside- „rare, pe cum neuitând nici de împrejurarea, „că serviţiile dumnezeeşti îndeplinite cu mai „mare solemnitate, au avut şi tot de a una „vor avea mai mare — să nu zice neştearsă — „influinţă asupra poporului nostru, am aflat „de bine noi cu stimă frăţască subscrişii, ca „şi o reacţiune contra atacurilor îndreptate „contra credinţii — durere deja foarte slă- „bită — a poporului nostru, să înfiinţăm o „reuniune, carea să-şi aibă scopul a promova „religiositatea şi evlavia în popor, prin ţinerea „esercitiilor spirituali poporali, în parochiile „din valea Almaşului, cărora din experinţă „proprie le atribuim efect atât de salutar, atât „de mare, ca nici uneia din serviţiile divine.

„Nu zicem că doară ţinutul nostru ar „fi mai expus ca altele, periclelor, ce ame- „ninţă credinţa noastră adevărată, dar oare „nu este dator, fie-care păstor a-şi păzi turma „sa şi în casul, când lupi răpitori nu o ame- „ninţă din apropiere.

„Spre a putea duce în deplinire scopul „ce ni l'am prefipt, după Prea sfântul nostru „Învăţător şi Prea Curata Vergură Maria „ajutătoarea tuturor credincioşilor," în On. „Frăţia Ta avem toată nădejdea, de la care cu „tot dreptul aşteptăm tot sprijinul moral şi fisic.

„Drept aceea cu stima frăţască Te „rugăm, în interesul parochienilor concrezuţi „spre păstorire On. Frăţiei Tale a Te pre- „senta în 2 August a. c. st. n., în ziua de „sf. Ilie la 11 oare a. m. în parochia Almaşul „mare, la o consfătuire ţinândă în scoala „gr.-cat. din Almaş în această causă.

„Cuzaplac în 24 Iuliu 1904.

Cu stimă frăţască:

E. D. Măcelariu, m. p. parochul Totelecului. **Ioan Galisiu**, m. p. par. în Cuzaplac şi Petrind.

Am pus aiei convocatoriul întreg, pentru ca ori cine să se convingă despre aceea, că idea înfiinţării acestei societăţi este vrednică de a se realisa, aşa cred eu. şi despre aceasta poate să se convingă ori cine, cine poate întra în meritul causei; pe cum cred şi sum convins, că această idee odată înfiinţată, ar fi fost o adevărată binefacere pentru ţinutul nostru, unde în continuu ne este periclitat poporul de secta aşa numiţilor *„pocăiţi,"* căci în Almaşul mare şi Babiu, mai ales printre locuitorii reformaţi şi-a aflat şi aderenţi această sectă periculoasă.

Însă aceasta după cum se vede este singur părerea mea, nu însă şi a altor confraţi, căci iată ce ne răspunde On. Florian Petran parochul Almaşului mare la convocator.

„La scripta de dto 25 Iuliu 1904 ca „să se ţină adunarea consfătuitoare pe ziua „de 2 August în Almaşul mare, referitor la „înfiinţarea unei reuniuni, pentru a îndeplini „esercitii spirituali, am a-ţi răspunde:

„Cererei nu i-se dă loc, de oare ce „chiar acum reparăm edificiul scolastic, şi „afară de aceea *fără consensul şefului meu „tractual,* nu pot să-mi dau învoirea, *ca adu- „narea consfătuitoare să se ţină în Almaş* „la 2 August a. c. ce prin aceasta îţi fac „cunoscut ca se ve puteţi întocmi treburile „altmintrenea."

Adecă întru atâta a fost de *„entusias- mat,"* pentru ideea aceasta salutară, în cât nici la aceea nu se învoieşte, ca adunarea consfătuitoare să se ţină în Almaş, fără ştirea şefului său tractual.

Nu condamn de loc supunerea preoţilor faţă de mai marii săi, căci doară ştiut este, că virtutea ce trebue să caracterisieze în primul loc un preot este *supunerea, obedinţa,* nu pricep însă întru cât este necesar, ca un preot să ceară consensul şefului său tractual, pentru ca să-şi poată îndeplini datorinţa, iar aceasta este datorinţa fie-cărui preot, de a griji de sufletele credincioşilor săi, şi a folosi toate mijloacele despre cari este convins că acelea duc la mântuirea acestor suflete.

Pe de altă parte nu ştiu ce putem noi aştepta de la un şef tractual, fie acela ori cât de zelos, ori cât de conştienţios şi harnic, pe cum e şi protopopul Almaşului, atunci când acesta e în depărtare *de 26 km. de noi,* şi când causa ne priveşte esclusiv numai pe noi preoţii gr.-cat. a jurului acestuia, fără considerare la districtele protopopeşti de cari ne ţinem.

Cu toate acestea nu m-am descurajat, ci la ziua numită m-am înfăţoşat în parochia Almaşul mare, dimpreună cu parochul Petrindului, unde pentru că se *„repara scoala"* ne-a primit la sine D-na Mocean, cu toate că nu am avut lipsă de nici o localitate, ne presentându-se din preoţii convocaţi (12), singur numai ***„unul,"*** cel mai îndepărtat, preotul Sânmihaiului deşert Ioan Andreiu.

Nu vreau să acus pe nime, poate or fi având On. Confraţi *„causă"*, pentru cari nu s-au putut presenta, şi nici nu ne-a putut avisa despre aceasta; eu însă mi-am ţinut de sfântă datorinţă de a mă rectifica înaintea inteligenţei şi poporului, cari în multe comune cu dragoste au primit ştirea despre acţiunea pornită, arătând causa pentru care aceasta idee nu să poate realisa, şi aceasta ***este indiferentismul, răceala noastră a preoţilor faţă de tot ce este sfânt şi Dumnezeesc.***

Emil D. Măcelariu, m. p.
parochul Totelecului.

FEUILLETON.

CURTEA.

Satul adoarme lin şi pe îndelete subt coperişele, aproape toate de paie, a caselor mici. Ferestrile de două palme, ca nişte ochi înpăingeniţi de somn, veghiază totuşi subt streşinile lungi. Vitele rumegă în curţi cu ochii închişi, în valurile de lumină a lunii. Coarnele largi se desamnă pe năsâpul pietros. Pe uliţile părăsite, vre-un flăcăiandru trece din când în când, făcând să se peardă în văi departe cântecul trăgănat, singurul care aduce cu doinele curgătoare cu măiestrite întorsături a Târnăvenilor. Celelalte cântece ce s'aud sunt iuti, ca papricaşurile ungureşti. Melodia însă nu undulează mult în pacea sării de vară. O doină care să ţie un ceas întreg, sau cât ţine drumul voinicului cu inima arsă, pe aici nu se pomeneşte. Îmi vine să cetesc un suflet mai adânc, mai pătimaş din cântecele trăgănate a neamului nostru, acolo unde el e curat, pe când în părţile mărginaşe, pare că s'a perdut mult din trăinicia acestui suflet îndelung răbdător. Din îndărătnicia mândră a moţului, în ţăranul de pe aici aproape nu mai e nici un picur, mai mult trage spre slugărnicie.

O stea căzătoare se desprinde din negurile depărtate şi trece, ca un biciu de argint, perzându-se în adâncurile necuprinse a nemărginitului. — În coridorul caselor mari, lungi, cu pereţii groşi, ce apasă de mult amar de ani acela-şi pământ, paşii răsună tare. „Curtea" largă e plină de pace, şi de aţâpire. Boii mari cari încă nu s'au culcat, se lasă greoi pe picioarele de dinainte, şi când trupul întreg ajunge pe pământ, răsuflă greu şi prelung. Din grajduri se aude din când în când vre-un guiţat de purcel, strâmtorit de ceilalţi. Cumpăna fântânii pare un cocostârc uriaş ce a adurmit cu grumazii drept în sus cu capul privind la stele. — Apa Someşului frământată de două iazuri îşi uneşte murmurul des, care se aude tot mai desluşit în tăcerea şi pacea ce creşte mereu. — Arcurile de la stâlpii de zid a coridorului se desamnă regulate pe păretele alb. Şi luna pluteşte într'una, ca într'un vis ce nu se mai gată, poleind pădurile de margine şi coperişele albe de şindilă.

Câte nu ar şti să povestească şi casele acestea trainice, bătrâne, ce pare că dorm subt coperişele înalte. Din pereţii groşi, ce ar putea să mai ţină pe umeri două rânduri, înţelegi că pe timpul când s'au făcut nu era aşa de scumpă munca, lucrul de mână şi de car, cum e acum. Atunci era altă rânduială: nobilul prostit de binele în care se îmbuiba, ţinea de proşti pe cei mulţi, pitici pe lângă el, dar cari la olaltă s'ar fi putut răsturna în toată clipa din tronul lui aşezat pe o beşică plină cu aer, — nobilul poruncia, apoi pornia la bencheturi, lăsându-şi slujitorii pocnind din bice, adânc tăetoare în trupurile înegrite de muncă a ţăranilor, silindu-i pe aceştia să ridice palatul, în care avea să se dospească noroiul, din care a răsărit putrezirea, ce a secerat şi seceră tot mai mult clasele de oare când „nobile," pline de fumuri de mândrie trecută.

Dar nu toate palatele acestea vor fi fost cu aşa calităţi. Casa din vremile vechi de care notez aici, a fost proprietatea unei familii catolice. În partea de către răsărit o mică capelă familiară, un orator, îşi mai arată încă treptele de scândură groasă a le altarului, unde preotul va fi adus sf. jertfă. Toată reverinţa însă înceată faţă de această amintire a zilelor de demult, când şti că tot aici a fost mai târziu casa de rugă a jidanilor. — Ei au adurmecat mai întâiu descompunerea şi nimicirea clasei nobililor, ce era în pregătire încă de mult. Întâiu era perciunat şi zdrenţos, şi poate cârpia cizmele în sat. Mai târziu boerul avea lipsă de un om care să şti însemna câte ceva? Cine se ştia vârâ mai bine? Iuda. După câţi va ani ajunge deregătorul moşiei întregi. Jidan logofăt! Boerul avea lipsă de bani gata, de aur ce curge, dă moşia pe arândă. Cine o va lua? Tot Izrael. Iar când de odată nobilul s'a trezit că are fată de măritat şi ginerele vrea zestrea în bani, — ori din altă pacoste, moşia se făcea de vândut şi o cumpără tot Iuda. Aşa au ajuns şi ajung cele mai multe averi în mânile lor.

Moşia de pe Someş ce e acum a fundaţiunii şuluţane a ajuns numai până în stadiul penultim. Dar din vremea aceasta comuna s'a umplut de jidani şi de relele ce ei le poartă şi le samănă pe unde umblă.

Jidanii nostri din Ardeal sunt oi blânde pe lângă aceştia, cari sunt tot specii perciunate din Galiţia.

„Hei, domnişorule, îmi spunea un om de curte, ce lume albă duceau odată Jidanii în casele acestea. Să fi venit numai Vineri sara, să-i fi văzut cum foiesc ca viermii, ia pe aici prin pridvor şi peste tot locul. Nu încăpeau cu toţii aici în căsuţă, ci unii se boceau pe afară. Copii făceau de părea că sbiară mieii primăvara. Apoi tot aşa se legănau şi se scuturau până de la o vreme

Un smerit memoriu

(Fine).

Înalt Preasfinţite Archiepiscop şi Metropolit, Înnalt Preasfinţiţi Episcopi şi îndurători Părinţi!

N'am putut să vă presentez ceva complet şi întreg mă simt cu mult mai slab pentru aceasta. Presentez şi susţern cu umilinţă fiască spre părintească şi bunăvoitoare apreţiare a Înalt Preasfinţiilor Voastre numai un grăunte de mustar, din îndurarea Vergurei şi Imaculatei Mame a Răscumpărătoruini nostru şi a bunei noastre Regine şi Mame cereşti pe lângă împreună lucrare a Înalt Preasfinţiilor Voastre poate să crească şi va şi creşte arborele evangelic pe care se vor odihni blândele paseri ale ceriului: credinţa şi iubirea; moralul şi ştiinţa; spiritul de caritate şi faptele cele bune spre fala şi binele sfintei noastre biserici şi a întreg poporului credincios gr.-catolic şi român.

Poate că-s preocupat, dar cu ochii mei sufleteşti aţintiţi către milostivul şi scutitorul nostru Dumnezeu văd un viitor rodnic şi de nepreţuit folos pentru întreaga noastră provincie mitropolitană, pentru întreg neamul românesc. — Văd o societate pietistică românească a noastră, unde cu toţii, Archierei, preoti, dascăli şi poporul credincios se vor adăpa la isvorul vivificător al credinţei, moralului ştiinţelor şi progresul în tot lucrul bun şi folositor, unde cu toţii ca fraţi, ca fii cuceruici şi evlavioşi ai Mamei îndurărilor vom putea să ne ajutorăm împrumutat în ducerea sarcinilor vieţii şi zilelor acestor grele şi ameninţătoare cu toate relele. Mă rog cu smerenia caracterului meu preotesc să fie bine şi graţios primit acest umilit al meu memoriu, mă rog ca ideile aici espuse graţios să le supuneţi studiului înţălept al Înalt Preasfinţiilor Voastre şi dacă le-aţi găsit de vrednice părinteşte să vă identificaţi cu ele spre binele şi salutea de obşte şi că după un sfat comun şi consultare cu persoanele competente vrednice de sub iurisdicţiunea Înalt Preasfinţiilor Voastre preagraţios să dispuneţi să se pună în practică. Nu pentru mine mă rog ci pentru mulţimea imensă a credincioşilor, cari — ştiut este de toţi — aşteaptă *„ceva“*, şi acel *„ceva“* o viaţă organică şi lucrativă în biserică care şi până acum ne-a fost scut şi apărare între toate năcazurile vieţii noastre. Îndurati-vă graţios a pune la cale, în lucrare înfiinţarea acestor „Cununi“ acestor societăţi Mariane, ca să se ajungă odată şi cu o oară mai iute şi la noi acea ce au ajuns alte neamuri în atari societăţi. Faceţi dispuneţi preagraţios ca să aibă şi acest modru servitorii Evangeliei lui Christos prin care se poată arăta fie care preot lucrul său, negutătoria sa cu talanţii mistici ce ne-a dat Stăpânul nostru Domnul Isus Christos, fiul Vergurei Imaculate.

Binecuvântarea părinţilor, lacrimile de fericire şi mulţămită ale mulţimei orfanilor şi năcăjiţilor, rugăciunile şi mulţămitele credinciosului popor prosperarea credinţei şi a bisericei şi iubirea lui Dumnezeu Tatăl Vă va fi răsplata.

Oh ce câmp larg de activitate rodnică pentru preoţii „părinţii“ poporului credincios şi pentru dascălii „luminătorii“ lui: ce teren de folositoare şi nobilă lucrare pentru prentesele şi învătătoresele noastre bune şi pentru familiile lor din mulţimea imensă a parochiilor; ce mod şi cale de nobilă emulare pentru ori şi cine care inima, cugetul şi voea sa în slujba lui Dumnezeu, a sfintei Sale Mame, a binelui eteru şi prosperarea neamului său doreşte să le pună.

Oh un viitor măreţ, dulce şi rodnic în fapte plăneză înaintea ochilor mei sufleteşti!

Nu fiţi neliniştiţi preoţi şi dascăli, nu mai fi îngrijorat bând popor credincios, soartea şi viitorul fiilor şi a fetelor voastre este aşezată şi depusă prin biserica — care şi până acum ne-a ocrotit — în inima şi mânile Mamei celei mai bune, în a Preaonoratei şi Pururea Fecioarei Maria în a cărei mărire şi onoare veniţi cu toţii mici şi mare să ne unim în sfântă şi îngerească „Cununa.“

Şi acum de încheiere către Tine oh Mamă sfântă şi Imaculată Vergură îmi înalţ rugăciunea mea fiiasca, ascultă rugăciunea servului Tău smerit, nu uita pe poporul Tău credincios, deschide uşa îndurărilor Tale, acopere-ne cu acoperemântul Tău cel ceresc ca sub scutul şi mâna Ta cea sfântă şi blândă s'ajungem la ţânta arătată de Fiul Tău, scumpul răscumpărătorul nostru: fericirea, mostenirea Împărăţiei Ceriului.

După aceste cu fiiască umilinţă sărutând sfinţita dreaptă a Înalt Preasfinţiilor Voastre, sum

Al Înalt Peasfinţiilor Voastre

cel mai umilit fiu şi serv

Constantin Lucaciu,

preot român greco-catolic.

De la Năsăud. Aflăm surprinzătoarea veste, că Ministrul de culte n'a întărit alegerea dlui Vasile Mărut de profesor de ştiintele naturale la gimnasul din Năsăud şi a îndrumat comitetul de administraţie a fondurilor să escrie concurs pentru ocuparea acelui post. Să înţălege, că nu s'a adus nice o motivare pentru denegarea aceasta, dar considerând, că vestitul prof. Apáthi a spus espres dlui Mărut, să-şi caute fericirea pe altă carieră, ne face să aflăm o nouă pesrecuţie contra unui tiner distins şi cu frumoase calităţi. Casul acesta n'are precedenţe în istoricul gimnasiului de la Năsăud, dar de surprinderi de acestea sperăm să avem parte de aci înainte.

REVISTE.

Budapesta. Peste scurtă vreme dieta se va închide şi domnii deputaţi vor merge pe acasă să se odihnească vre-o şasă săptămâni. — Capitala ţării stă înaintea unei foamete, şi dacă guvernul nu se va îngriji de cu bună vreme de miile de nefericiţi, oraşul ţării ne va da icoana cea mai tristă a acestui an greu.

Strigătele de foame şi de lipsuri sosesc deja de pe acuma din toate unghiurile ţării.

Resboiul Ruso-Japones. Acest răsboiu ce deja decurge de un jumătate de an, cu o hotărâre şi curaj fără părechie în istoria răsboaielor se apropie de sfârşitul primei fase. — Port Arthurul, una dintre cele mai puternice fortăreţe a lumii va cădea azi mâne în mâna japonezilor, şi prin aceasta japonezii au ajuns stăpâni deplini peste mare. Ştiri positive despre luptele ce se dau în jurul fortăreţii nu ies la iveală. Japonezii nu trimit nimic, iar Rusii nu pot fiind cercuiţi de japonezi şi rupţi de ai lor. Pe uscat asemenea japonezii cuprind posiţii după posiţii silind pe rusi să se retragă cu perderi colosale.

CORESPONDINŢE.

— Din districtul Bistriţei. —

În sensul hotărârii conferinţii preoţeşti a districtului Bistriţa, lăsăm să urmeze raportul oficiului protopopesc despre starea tractului.

Onorată conferinţă, Iubiţi Fraţi!

Înainte cu aproape trei ani de zile — când din încrederea superiorităţii mele bisericii, am avut deosebita fericire de a lua asupra-mi conducerea acestui tract protopopesc, — mi-am dat samă atât despre

---

se vede că li se mai urea şi lor, şi eşau ameţiţi afară, cu ochii la stele, nu i-ar răbda Dumnezeu. Crezi Dta, că Dumnezeu îi ascultă şi pe ei? Ardă-i para iadului, d'apoi cum să-i asculte, când ei cât e zinlica de mare nu fac alta fără pipă şi stau la umbră în boltiţe? Din ce trăiesc ei? Şi'apoi — auzi numai să-ţi spun — s'au fost făcut bate-i Doamne, colo în fundul grădinii scăldători. Ci că legea lor zice că trebue să se scalde, acuma nu ştiu să me toci în cap: de două ori pe săptămână, ori tot la două săptămâni odată. Dar ce folos! Fost-ai Dta vre-odată la ei în casă? — N'ai fost. Apoi bine, nici să nu te duci. Aşa aer nesuferit nici la ţigani. Ce folos de scălzi dacă ducă-se pe puştii le şede în vatră.

Dar de una n'ai ce vină le băga: să ajută unii pe alţii cum n'am mai văzut. Până a fost arândaşul aicea toţi trăiau cu lapte de la vacile lui. Şi'apoi de cele lalte. S'au şi adunat atunci aici jidani aşa cum se adună vulturii la hoit.“

Avea cinstă mare asupra lor căci odată era să se învenineze cu vinars, făcut aici în curte. Eră fabrică în bună rânduială.

Şi cum stau acum singur în bătaia lunii şi privesc casa unde se rugau jidanii, şi afund în grădină unde aveau scălzile, mă conving tot mai mult, că adevăraţii propoveduitori a antisemitismului sunt chiar ei, fii lui Izrael. Pentru istoria lor n'am avut nici odată atragere, căci firea acestui popor a fost vecinic respingătoare, — dar acum îmi părea totuşi că zăresc printre arborii întunecaţi a grădinii bărbi albe de patriarchi, bărbi roşii de jidani-negustori prin târguri, şi bărbi întunecate de boltaşi de pe sate. Şi fără să vreau, un fior adânc mă cutrămură.

Luna scoboria încet după nădure auzând visurile paserilor adurmite în crengile stufoase. De departe murmurul iazurilor se înălţa în tăcerea nopţii. Părea o rugăciune spusă repede-repede de mii de guri mici ca de insecte.

În Curtea largă e adâncă tăcere, numai doi câni tărcaţi, ce au fost în lanţ toată ziua, aleargă de la un capăt la cel alalt dar nu hăpăesc. Răsuflatul greoi a vitelor ce dorm sub şoprou se aude tare. În casă jumătate jidanii dorm cu gândul la câştigul de mâne. Ţin crişmă aci, şi mi-se pare-s vre-o 13—14 suflete de toţi. Un plâns ascuţit începe se răsune tot mai tare în chilia, ce mi-e mai vecină. Bagsamă s'a trezit Iţig cel mic cu mâna goală. Dar măsa îl împacă îndată: se vede că i-a pus alt ban în mână.

Mă culc şi eu cu gândul la gurguitul porumbilor în care me trezesc dimineaţa, dar când a fost să aţipesc gândul mi-a trecut la cocoşul fript ce a bătut din aripi stropind pe jidovii necrezători, de când apoi le-a rămas pistruile pe faţă. Noaptea mi-se pare că am avut treabă cu şactări, ce nu voiau să taie cu nici un preţ grumazii unei gâşte, care după spusa jidancei bătrâne şi groasă ca o claie, numai de două zile a fost murit.

Alfius.

sarcina și răspunderea grea impusă asupra umerilor mei, cât și despre inferioritatea și neajunsul puterilor mele. — Am intrat cu toate acestea cu inimă caldă și însuflețire juvenilă, condus de dorul de a presta și eu partea mea de muncă pentru înflorirea s. noastre biserici și prin aceasta pentru prosperarea și înaintarea scumpului și iubitului nostru popor în tot ce e bun, nobil și frumos. — Am intrat în luptă cu deplină încredere în darul și ajutorul părintelui ceresc și cu toată nădejdea în sprijinul valoros și binevoitor al fraților mei preoți, învățători și a tuturor oamenilor de bine, căror le zace la inimă soarta poporului nostru.

Venind povățuit de dragoste frățască, am fost întimpinat cu asemenea dragoste plină de căldura — venind povățuit de dor de muncă fără preget în împlinirea grelei și sublimei noastre chemări, și după aproape trei ani de zile am mulțămirea și satisfacția sufletească de a constata că încrederea și nădejdea mea au fost pe deplin justificate, — căci toți cei chemați, dar mai ales frații preoți, ca părinți și conducători, apoi frații învățători, ca crescători, și luminători ai poporului nostru credincios. — în butul tuturor luptelor grele pentru esistență, — s-au ținut însuflețiți tot deuna de celea mai înalte sentimente a datoriei, — de aceea nici resultatul îmbucurător a muncei neobosite, nici sporul rodnic și îmbelșugat în celea bune nu poate să lipsască.

Și dacă fie care dintre noi, pe cum în trecut, așa și în viitor, zelând va zela și cu dragă inimă și caldă însuflețire își va lua partea sa de muncă rodnică spre ajungerea scopului măreț, ce ne stă înainte, am convingere deplină, că desfășurând pe toate terenele o activitate armonică, umăr la umăr, în deplină conglăsuire sufletească, vom putea atinge resultate și mai îmbucurătoare și ne vom apropia tot mai mult și tot mai tare de acel mare și înalt ideal, ce ne preocupă întreaga noastră ființă: *înflorirea bisericei și prin dânsa progresul și fericirea neamului iubit.*

Onorată conferință! Prea iubiți frați!

După această mică introducere dați-mi voe ca cu această ocasiune — când pentru a treia oară am onoarea a sta față în față cu plenul fraților iubiți, să vă presentez un mic tablou despre situațiunea generală a tractului, să vă desfășur înaintea ochilor o icoană fidelă a stărilor noastre.

Spre a corăspunde p. 7 din programa zilei îmi iau libertatea a-mi face raportul meu în următoarele:

I. Statul parochiilor.

În tractul nostru se află:

a) parochii matre cu biserici și școală	15
b) „ „ „ „ fără „	1
c) filiale cu biserică și școală . .	3
d) „ „ „ fără „ . . .	3
e) „ fără „ „ „ . . .	18

Acestea din urmă se află în comunele gr.-or. și evangelii luterane.

II. Starea populațiunei.

1. Numărul sufletelor cu finea anului 1903	12.244
2. Nasceri în decursul acestuia an au fost	337
3. Casuri de moarte în decursul acestui an au fost	295
4. Cununii în biserică în decursul acestui an au fost	96
5. Legături pur civile în decursul acestui an au fost . . .	
6. S-au mărturisit și cuminecat în decursul acestui an . . .	5.818
7. S-au mărturisit și cuminecat pentru prima-dată	386
8. Căsătoriți despărți de olaltă .	13
9. Căsătorii mestecate . . .	
a) după rit	1
b) „ religiune . . .	4
10. Populațiunea după ocupațiune și starea sa materială se împarte în:	
a) Coloni sau posesori cu casă și pământ	1.727
b) Zilieri cu case . . .	376
c) „ fără case . . .	438
Capi de familie la olaltă	2.541

III. Clădirile bisericești.

În acest tract se află:

1. biserici de *peatră* sau *cărămidă* în stare *bună* a) Bistrița. b)Bârla. c) Feleac. d) Măgeruș e) Șoimuș	5
2. biserici de *peatră* sau *cărămidă* în stare *bunișoară* a) Seretul .	1
3. biserici de *lemn* în stare *bună:* a) Ardan. b) Friș c) Cristur-Coastă d) Lechința e)Net f) Rustior	6
4. biserici de *lemn* în stare *bunișoară* a) Arcalia b) Bileag c) Herina d) Sirioara.	4
5. biserici de *lemn* în stare *slabă* a) Chirales b) Cristur-Sat c) Sânjacob d) Sebiș e) Șomfală f. Țigăn	6
6 biserici de lemn se află în edificare a) Vermeș . . .	1
la olaltă	23

NB. Pentru clădire de biserici nouă s-au făcut dispositii prealabile *Sebiș* și *Cristur-Sat.*

IV. Averea bisericească.

A) Statul activ.

a) inmobilă.

1. Avere strict bisericească în grădini, agri, fânațe, cemeterii etc.	430 j. 981 □
2. Avere striet scolară în grădini, agri, fânațe, cemeterii etc. .	9.695 □
3. Porțiune canonică în folosința preoților	365.881
4. Porțiune canonică în folosința cantorilor	45.62
la olaltă	850.1029
Prețul evaluat aprocsimativ cu 100 k. de jugăr face . . .	85.000 k.
Venitul curat aprocsimativ cu 10 k. de jugăr face . . .	8.500 k.

b) mobilă.

În capitale fundaționale, împrumuturi la privați, depuneri în casse de păstrare, interese restante etc.	49.926.02

B) Statul pasiv.

Datorii la cassa de păstrare, privați și alte passive	20.842.78
Subtrăgându-se acestea din active rămâne o avere mișcătoare curată în sumă de	29.083.24

V. Statul personal preotesc.

1. Parochi	1
2. Administratori	15
3. Cooperatori	1
la olaltă	17

VI. Venitele preoțești.

După conscripțiunea din 1896 rectificată definitiv în 1903 acestea se compun: a) din porțiune canonică de . . . . . 365 j. 881 □

b). din lecticai, stole etc. toate la olaltă dau venit curat 6.207.40

VII. Statul personal cantoral.

1. Cântori învățători cualificați .	8
2. Cantori cu esamen cantoral .	7
3. „ fără „ „ . . .	6
4. Au decedat în decursul anului.	2
la olaltă	23

VIII. Clădirile școlare.

1. Școale de *peatră* sau *cărămidă* în stare bună a) Bistrița b) Bileg	2
2. Școale de *peatră* sau *cărămidă* în stare bunișoară a) Chirales .	1
3. Școale de *lemn* în stare bună a) Cristur b) Herina c) Rustior d) Sebiș e) Seretel f) Sirioara g) Șomfalău	7.
4. Școale de *lemn* în stare *bunișoară* a) Arcalia b) Net c) Șoimuș .	3
5. Școale de *lemn* în stare *slabă* a) Ardan b) Friș c) Bârla d) Măgeruș e) Sânjacob . . .	5
la olaltă	18

NB. Pentru clădiri de școale nouă s-au făcut dispositii prealabile în *Ardan, Bârlă, Friș* și *Măgeruș.*

IX. Statul general învățătoresc.

1. Învățători cu diplomă de cualificațiune	17
2. Învățători fără diplomă de cualificațiune	1
3. Au decedat în decursul anului .	2
la olaltă	20

X. Salarele învățătorești.

1. Regulate la minimul legal numai de la confesiune. . . .	8
2. Regulate la minimul legal cu ajutor de stat	9
3 Pentru regulare s-a cerut ajutor de stat la	2
4 Nu atinge minimul de salar .	1
la olaltă	20
Toate salarele acestor 20 învățători se ridică la suma a) de la confesiune peste tot	11.898
b) ajutor de la stat. . . .	2.609
la olaltă	14.507
Socotit în calcul mediu cade pe un învățător	*725 k.*

XI. Starea instrucțiunei.

1. În total deobligați la cercetarea școalei curente	996
2. În total deobligați la cercetarea școalei repetitoare . . .	379
3. Din aceștia au cercetat școala curentă	818
4. Din aceștia au cercetat școală repetitoare	212
5. Au dat esamen din școala curentă	598
6. „ „ „ „ „ repetitoare	39

7. De alte confesiuni au cercetat şcoala tract. 8
8. Numărul jumătăţilor de zi absentate a) escusate . . . 6.740
   b) neescusate 12.763
9. S-au încassat pedepse pentru absenţii numai 60.60

De aici se vede evident, că organele politice chemate, pentru de a să îngriji de frecuentarea regulată a şcoalelor nu şi-au făcut destul datorinţei lor impuse de lege.

XII. Moralitatea publică.

Starea moralităţii publice în general a fost satisfăcătoare, religiositatea străveche a poporului român care l'a făcut să dăinuiască de veacuri în butul tuturor greutăţilor vremii, se păstrează în mare parte şi la poporul nostru credincios, apoi spiritul lui de jertfă şi interesul pentru biserică şi şcoală, sub o conducere înţeleaptă, se poate tot de una ţinea la nivoul dorit.

Vitiile ce să ivesc în sânul lui sunt: *luxul şi beutura,* apoi pe alocurea *concubinatul.* Acestea însă nu să pot privi ca boale sociale încurabile şi cu caracter general, cu toate acestea spre a preveni luarea de proporţii mai mari, — lucru, care aduce destrăbălare şi ruină — biserica şi şcoala, — preoţii şi învăţătorii, au sfântă datorie a le combate şi stirpi cu toate armele cuvântului şi-a luminei.

Onorată conferinţă! Prea iubiţi fraţi!

În celea premerse m'am nisuit să vă dau în conturi generale o modestă icoană despre situaţia tractului nostru.

Ca de încheiere fie-mi permis a mai releva la acest loc încă următoarele:

În decursul celor trei ani din urmă s-au clădit din nou a) biserici predate deja destinaţiunei (Feleac Cristur-Coastă şi Bârla) 3 b) biserică se află în clădire şi se va preda destinaţiunei pe toamnă (Vermeş) 1. c) Şcoale nouă (Cristur-Sat. Şirioara, Sereţul) 3.

Cu multă osteneală cu mari jertfe dar s-au făcut şi cu ajutorul celui de sus altele se vor adauge alăturea.

Afacerile administrative au decurs normal.

Unele îmbunătăţiri reclamate de mersul bun al lucrurilor şi devenite deja neamenavere, se vor atinge la alt loc, unde se vor face propuneri concrete în această privinţă.

Conferinţele preoţăşti şi adunările reuniunei învăţătoreşti s-au ţinut în regulă odată în fie care au în conformitate cu regulamentele şi statutele din vigoare, ba atunci, când au reclamat interesele vitale ale bisericei şi cu deosebire a şcoalelor noastre, ast-fel de conferinţe cu caracter confidenţial s-au ţinut mai adeseori. — Interesul dovedit faţă cu toate conferinţele, pe cum şi afluenţa celor chemaţi au fost o vie dovadă despre necesitatea şi importanţa lor, — iar despre marele folos ce ni l-au adus acelea, cred, că s-au convins pe deplin atât fraţii preoţi săi şi fraţii învăţători, cari au luat parte.

Esamenele finali de la şcoalele noastre în aceşti trei ani, — cu abatere de la praxa din trecut, — s-au ţinut cu toată solemnitatea, tot de una sub presidiul protopopului în calitate de inspector districtual, cu asistinţa unui delegat din partea reuniunei noastre învăţătoreşti şi de regulă pe lângă participarea unui număr însemnat de învăţători de prin împrejurime, inteligenţă şi popor. — Pe această cale ne-a succes a face din esamenele finale adevărate festivităţi şcolare, — împrejurare, — care a ridicat în mod însemnat nu numai nimbul şcoalelor, pe cum şi zelul şi ambiţiunea nobilă a învăţătorilor, — dar a deşteptat nespus de mult şi interesul şi spiritul de jertfă al poporului credincios faţă de şcoalele noastre, — dovadă eclatantă despre aceasta clădirile celea frumoase de şcoale ce s-au ridicat în acest interval.

Toate acestea sunt iubiţii mei resultate îmbucurătoare cari îmi cade bine a le constata în faţa fraţiilor voastre, şi a celui-alalt public asistent, fiind-că în toate acestea partea lenului aţi avut'o chiar fraţiile voastre împreună cu fraţii învăţători cari aţi ştiut aprecia după merit bunele mele intenţiuni şi străduinţe, v-aţi ştiut ridica cu multă însufleţire la culmea datoriei, — mi-aţi dat mână de ajutor în această muncă grea şi aţi contribuit în cea mai mare parte la succesele dobândite.

Drept aceea nădăjduesc că şi în venitor voi fi fericit a mă bucura de aceiaş încredere şi tot cu acelaşi interes viu şi zel plin de căldură voi fi sprijinit în activitatea mea, carea nu are alt scop, altă ţintă, decât *scoaterea poporului nostru din întunerec şi neştiinţă şi ridicarea lui pe un nivou moral şi intelectual, ce poate să-i asigure prosperarea şi fericirea.*

Bistriţa la 2 Iulie 1904.

Gerasim Domide,
protopop gr.-cat.

Noutăţi.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Ni-se spedează spre publicare din Youngstow (Ohio) statutele reuniunii emigranţilor români din Şeica-mare, pentru decorarea bisericei gr.-cat. din Şeica-mare, cum şi lista contribuirilor în 1903 şi 1904 spre acest scop. Suma colectată e de 1020 dolari. Deşi spaţul foii noastre e aşa de restrâns, totuşi vom publica în unul din numerile viitoare contribuirile acestea spre mângaierea inbiţilor nostri credincioşi, cari deşi departe de casă şi patrie nu şi-au uitat de podoaba casei Domnului.

Din Archidiecesă. On. *Virgil Hăţăgan* capelan în Roşia montană a fost numit administrator parochial în *Basna* districtul protopopesc al Mediaşului.

De la Reuniunea română de agricultură din com. Sibiiu. A 16-a adunare generală a Reuniunei se va ţinea în comuna Reciu, iar esposiţia de vite de prăsilă în comuna Răhău. Cu acest prilej se vor împărţi premii în valoare de 200 cor.

Cărţile „Aurorei.“ Sub direcţia d-lui Lucian Boiaş vor apărea în editura tipografiei „Astra“ din Sibiiu o serie de broşuri de 160—200 pagine forte, 8° mic, în cari se va istorisi în o limbă uşoară despre întâmplările şi bărbaţii mari din trecutul neamului românesc. O broşură costa 1.20 cor, seria I. cor. 12 60 va începe de la împăratul Traian. Negru Vodă. Ştefan. Horia. Unirea, Memorandul, până la regele Carol I. Le recomandăm.

Superstiţii. Ni se comunică din Selagiu următorul caz caracteristic: Poporul din Cristelec, văzând, că secetа nu mai înceată în doue rânduri şi-au băgat clopotul bisericii în fântână, unde l'au ţinut câteva zile. Şi preotul? ne întrebăm şi noi cu cei ce ni-a comunicat ştirea asta, — preotul a putut suferi prostia asta acum în veacul al XX?

Tinerimea studioasă din Blaj a dat pentru masa studenţilor din venitul de jumătate ce s'a încassat cu ocasiunea petrecerei aranjată în 7 Aug. 1904 cor. 9·56 fil.

Convocare. *„Reuniunea femeilor din Bucium şasa“* invită pe toţi membrii şi binevoitorii săi la *a IV-a adunare generală ordinară,* ce se va ţinea la 28 August n. a. c. oarele 3 d. am. în şcoala poporală gr.-cat. Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor din Bucium-şasa“, ţinută la 31 Iulie 1904. *Maria David,* vice-presidentă. *Ariton M. Popa,* secretar.

Mulţămită. Din incidentul dureros a trecerii la cele eterne şi a înmormântării iubitului nostru părinte şi cap de familie *Ioan Vicaş* fost V.-Archidiacon şi paroch în Hidig, aducem cea mai ferbinte mulţămită a familiei noastre tuturor acelor factori cari parte ca preoţi concelebranţi, parte ca public participant la înmormântare, parte pe cale epistolară au ţinut a da tributul lor de durere şi de respect memoriei reposatului — scumpă nouă, şi a-şi manifesta condolinţa lor familiei întristate. Hidig la 10 August 1904. Pentru familie: *Augustin Vicaş,* preot.

Necrolog. † *Alesandru Ciura,* paroch gr.-cat. al Abrudului, viceprotopop onorar sosit la Blaş, spre a-şi cerceta pe fiul său prof. Ales. Ciura, a fost ajuns în 7 crt. de mâna nemiloasă a mortii, care l-a răpit dintre noi în anul al 58-lea al etăţii şi al 34-lea al preoţiei. Rămăşiţele defunctului s-au transportat în 8August la Abrud, spre a fi aşezat spre repaus în cimitirul de acolo. Luăm şi noi parte în durerea mare a familii şi trimitem nemângăiaţilor fii cele mai sincere păreri de rău.

Odihnéscă în pace!

Casă de vânzare
din mână libără
să afle
în strada Tipografiei Nr. 187. Are *grădină* şi *curte.* — Posiţia casei e una dintre cele mai avantagioasă. Casa are greutate la Albina.
A se adresa la d-na **Maria Ianza** în Blaj. 33 (1—3)

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“
Augustin Coltor
şi-a aranjat în Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** şi ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** şi ***beuturile cele mai bune*** pe cum şi **ohilii comforte şi ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Circularul pastoral al vicariului foraneu din Năsĕud IOAN NALMAGI din 1797.

Pentru cele de îndreptare Cinstitului Cliros din Cinstitul Yidic milităresc al Rodni și din tot cuprinsul vicărășiei Năsăudului, după chipul, care urmează:

1. Să cade a ști, că nici un preot nu poate să slugească pe lege neavând mărturie și păucenie sau blagoslovenie în scris de la Archiereul țării și rânduială de la Deregătoria bisericească de loc, care de va îndrăzni cineva, să scie, că cele ce va sluji vor rămânea neîndreptate după pravileștile așezământuri.

2. Trebuește a ști, cum că chiemarea slujbei cei preoțăsci este aceasta, pentru că să slugească preotul cu vrednicie lui Dumnezeu și norodului creștinesc, la care s'au încredințat, cum este un mire la mireasa lui și ca un slujitor al legii și ispravnic iscusit Dumnezeeștilor taine neavând nici o râvnă, care-i spurcată dobândă. Așa să slugească la sfântul Jertfelnic solind cu rugăciunea lui către Dumnezeu pentru datoria, care are, de a mântuirea sufletele oamenilor cu mijloace încredințate de la sfânta scriptură și de la sfinții părinți.

Preotul nu este numai față bisericească din lăuntru, ci este dimpreună și țăran, adecă cetățan, pentru aceea și el să cade ca să ajute la binele de obște al poliției ca să învețe cel mai puțin cu cuvântul lui Dumnezeu pe norod a se deprinde întru poruncile Craiului, ca să le facă cu direptate și cu dragoste fără de cârteală și fără de a da dos dinaintea slujbei; aceasta poftește legea cea evangelicească și datoria unui preot dimpreună și cetățan; aicea-l silește scumpința preoțască din mila crăiască încă și ocrotirea de obște ce sunt și preoți odihnindu-se supt prea strașnicele aripi a Craiului împreună cu tot cuprinsul și averile lor. Aceasta pohtește și jurământul, ce joară fețcecine Craiului și țări a fi cu credință și direptate și a spori binele și odihna țări, care de-l vânează cine-va și va perde sufletul; aceasta poftește și folosurile cele de la Crai pentru binele țăranilor cu cheltueala cea crăească povățuite, de care sunt județele pentru îndreptarea și dreptatea celor asupriți și alte asemenea, cu care toți ne folosim după cea multă grije părintească a Craiului, căci binele cel dohovnicesc este întru care care legătură cu al țării cel lumesc și unul pe altul trebuește a se ajuta și a se sprijini, ca să poată sta cum l-ai împărțit începătorul a toată bunătatea Dumnezeu și amândouă să tragă dimpreună întru cel desăvârșit bine, care este viața de veci, însă

4. Hotar să cade a ținea să nu se mestece nici unii nici alții la treburile cele deosebit unora și altora încredințate de la Hs. Întemeietorul bisericei și a cetății pentru ca să nu se jignească cea bună a fiesce căruia de obște rânduelă și chivernisală și cum va să se desnoade cea de sîrg legătură a bisericei și a cetății.

5. Dintru aceasta urmează a nu să amestecarea preoții la treburile cele de afară fie în ce chip s'ar numi acestea, nici a scrie cuiva poșnșuri, ateștății (sic) și testamenturi fără a înștiința mai înainte la diregătoria bisericească a loculni; cu un cuvânt să nu să prindă de nici un fel de lucru sau ispravă afară de datoria chiemării sale, până ce nu va lua mai înainte îndreptare de la deregătoria bisericei.

6. Să cade preoții nu numai pentru datoria, care au din legea Evangeliei, ci și pentru buna pildă asupra altora, ca să cinstească pe Împăratul și pe Boierul norodului având a să supune fieștecine la cel ales de la Dumnezeu în locul lui povățuitor, cârmaci și straje neadormită întru norod deasupra relelor acestei vieți. Mai aduce încă buna rânduială cu sine a-să supune fieștecine ascultărei și acelor trimiși de la dânsul, cum ne învață s. Petru apostolul la întâia posianie cap 2 stich 13 și 14: *să aibă asă smeri înaintea lor ca de la fața Domnului ce iau pe ei, ca să ne stăpânească,* grăind pe dânșii de bine nu numai pe față, ci și din dos știind, că mare este răsplătirea la cel de sus peste cel ce va da chesariului cele ce sunt ale chesariului și a celor trimeși de la dânsul în chipul lui, de care ne învață Hs. la Maftei cap 22 stich 21 și sfântul Petru la locul însămnat. — Adauge marele Pavel în poslania către Romani cap 13 stich 7, unde poruncește zicând, *dați tuturor cele cu care sunteți datori* celui cu dajdea, dajdea; celui cu frica, frică; celui cu cinstea, cinste și să nu îndărătnicească nime în vreun chip pe cineva și de la chemarea slujbei lui, întru care este chemat; să scie, că cel ce să împotrivește la rânduiala stăpânirei deafară, la alui Dumnezeu porncă să pune împotrivă și va cădea în judecată și osândă, că nu înzădar poartă sabia cela ce au luat puterea de sus ca un poslușnic (sic) alui Dumnezeu. (La locul însămnat stich 2 și 4.) Așa nice diregătoriei lor ar face destul preoții, pentru aceea să osândnească a-să duce în vig cele poruncite de către cei mai mari, că ce ascultare este mai bună, decât jertfa. Iată cele ce vor cunoaște a fi cu scăderea craiului și cu stricăciunea țării prin vicleșugul cuiva pornite sele descopere apucând vreme înainte supt cumpăt pentru a o ticni (sic) fieștece stricăciune și pagubă croită, unde păcat vor avea, de vor ascunde vicleșugurile și răutatea deasupra Craiului și a țării, iară mai vârtos pedeapsă încărcată vor lua, unde să vor dovedi, că au povațuit însuși preoții stricăcinni de acestea.

7. Cade-să preoții și păstorii a fi grijnici și osârdnici întru chemarea slujbei lor ca să silească ași face și pravileasca lor datorie să nu rămâie cum va fi întru putință *acelea șepte laude de zi și de noapte,* pentru ca să rodească darul preoții lor asupra cărora iau luat în chizășie de la Domnul, ca să-i păstorească și cu osteneala lor să-i treacă întru odihna Domnului și pentru ruga lor cea curată și ferbinte pentru ca să întoarcă Dumnezeu paceа cea de obște și să o înmulțască și pentru ca să întărească sănătatea și mântuirea și buna chivernisală și rodirea țarinelor întru pământul acesta cu roua darului celui de sus.

8. Nice trândavi să se arete întru slujba lor și cu lenevire întru chemarea lor, ci macar în mez de noapte ce vor fi chemați să sae întru mântuirea creștinului al grijirea sufletește, ba încă și nechemat ca un păstor preveghitor înțălegând pentru bolnăvirea cuiva să-l cercetează și să-l mângâie și de va fi greu bolind și nu va cere spovedanie, să-l aducă cu duhul blândețelor și cu cuvinte dulci ași mărturisi păcatele și ași pecetlui mântuirea cu celea sfinte, să știe, că pentru aceea nu va mur ci poate, că Dumnezeu va face milă cu dânsul în ziua și ceasul acela, că nu să bolnăvește trupul, până nu se bolnăvește mai întâiu sufletul. — Așa se grijească pentru cei încredințați în sufletul lor către păstorie cât despre a lor parte să nu peară vre-un suflet și va cere Dumnezeu sângele acelui din mâna cărui păstor va peri; iarăși pentru câți are de a da samă la păstoriul păstorilor, cum zice sfânta Evangelie, că Păstorul cel bun chiemă oile sale pe nume și gata este a-și pune sufletul, adecă viața, pentru oi, unde să potrivește cuvântul apostolului, care zice: să nu caute omul a sale, ci fește care ale altora, cu cât mai vârtos păstoriul, care au luat atâtea suflete în chizășie, ca să mijlocească pentru dânsele a le pune mântuite înaintea lui Chrs. prin osteneala lui și plecarea lor.

9. Să învețe preoții pe norod poruncile Domnului, ca să viețuiască creștinește, căci credința fără fapte bune moartă este, cum și un trup neînsuflețit părăsit de viețuire; iară mai întâiu să cade a se înbogăția ei cu învățătura și cu cetania cărților, a bibliei la vremea înprilejită (sic) macar pe Dumineci și pe sărbători având a-și mângâia și sufletul lor și de unde scoate negoți de viață și a deschide cuvânt de învățătură sufletească către norod, de vreme că aceasta este datoria lor cea mai grea, pentru ca să hrănească sufletele creștinilor cu cuvântul lui Dumnezeu povățuindu-le pe cărările mântuiri.

(Va urma).

Considerațiuni.

(Fine).

Așa ar fi dacă nu ar fi altcum. Așa ar fi dacă sufletul omenesc n'ar avea natura care o are, și dacă activitatea lui s'ar perde în afacerile materiale de toate zilele. Dar sufletului de la natura sa îi plac, și să simte atras de întrebările, de teoriile, de sistemele cari trec marginile esperinții, transcendentali. Și dacă de bună voia noastră nu ne punem ast fel de întrebări, în unele momente ale vieții vin ele și se pun înaintea sufletului nostru și ne zic: „Vezi cine suntem.“ Câte dubii, câte păreri și gândiri nehotărâte nu se ridică în mintea fie cărui preot, și acestea toate de natura teologică ori filosofică, — în decursul vieții lui de păstor, și atunci cum le va învinge, dacă nu știe cum să prindă lucrurile și cum să le judece, — când aci în sat ei e cel mai luminat, și din cărțile bisericești și cărțile de teologie ce poate le mai are, în colo nu are nici un sprijin?

E interesant a ști cum unii își pierd din credință, ori sunt indiferenți, chiar prin faptul că *nu cutează* să steie în fața atacurilor ce-i vin sau de la ei sau de la alții, și retrăgându-se mereu de pe locul de luptă, devin lași. Nu cutează fiind că nu *știu cum* să lupte, și neștiind cum, pe încetul se clătină în adevărătatea credinței, pentru care trebue să lupte, și de care — la rândul său — poate și în teologie numai de aceea a fost convins, pentru că nu i-a atăcat-o nime, și nu s'a scoborât mai adânc în misteriile ei, ci a rămas mai mult la suprafață.

Am zis că la noi direcție antireligioasă și anticreștină dintre noi nu s'a pornit. — Dar s'a pornit de către străini, și de către cei mai mari dușmani a ori cărui popor, afară de cel jidovesc — de către israeliți cu programul lor social-democratic. Ei bine dar programul acesta are între punctele sale principale: nimicirea ori cărei religiuni, și prin urmare — în primul șir — nimicirea bisericei ca susținătoare a religiunii creștine. Zdrobirea asta vreau ei s'o săvârșească spulberând dogmele noastre fundamentale: esistința lui Dumnezeu; provedința; păcatul strămoșesc, răscumpărarea; nemurirea sufletului, viața de veci.

Dar dogmele acestea, mai ales trei: esistința lui Dumnezeu, provedința (conser. și gubern. lumii) și nemurirea sufletului să întemeiază și pe rațiune nu numai pe revelațiune. Sunt așa numitele „preambula fidei," premergătoarele credinții, cari rup drumul. Și fie care teolog știe cât e de lipsă aici de filosofie, și de minte disciplinată, unde și oameni ca Em. Kant au putut susținea neadevăruri și absurdități.

În combaterea acestor dușmani, și în luminarea și întărirea chiar a credincioșilor, e lipsă de filosofie.

Dar contrarii ei înșiși vin cu sistemul lor bine formar, fundat cel puțin la aparință, pentru cei ce nu știu pătrunde; care sistem, și a cărui argumente întregi trebuesc răsturnate. Și să nu se uite că acest sistem a fost formulat, și acestea argumente au fost cugetate de filosofi, mari sau mici, sinceri sau interesați. Și prin ce te atacă, prin aceea trebue să respingi.

* * *

Trecând peste al doilea factor, sprijinul pe care trebue să-l aibă preoții de la elementul laic, care sprijin în foarte multe feluri se poate manifesta, mă opresc la al treilea la pressă. Înțeleg mai mult pressa pentru massa poporului.

Cum că aceasta ce influință are, și ce poate, vedem din resultatele gazetelor rele, străine de popor. Dar e vorbă că în așa fel pentru popor să se mărginească materialul la partea morală — ușurând munca preotului, ca tot atâtea predici, și încă mai mult căci e tipărit, — la partea economică, de lipsă pentru înbunătățirea stării materiale — ușurând sarcina învățătorului și a preotului de o potrivă, ori mai trebue pe lângă aceasta să se propage prin ast fel de foi și cultura națională? În „Sămănătorul" Nr 51 din 1903 dl V. P. amintind de scrierea lui P. A. Pogonat: „Viața țăranului român" și de scrisoarea Dlui I. Slavici, ce servește de pe față a volumului, zice: „Scrisoarea Dlui Slavici, e interesantă pentru că Dlui afirmă că „nu are țăranul nevoe de cultura pe care putem să i-o dăm noi," ci de credința în Dumnezeu, ceea ce, evident, nu poate fi adevărat, de cât până la un oare care punct."

Cred că de părerea aceasta sunt și bărbații nostri cari conduc foile ce biet le avem pentru popor, și și lucră în direcția asta, nu mai cât sprijinul ce li-l dăm n'ar trebui să fie așa de șubred. „Răvașul" d. e. care pe lângă că e o predică săptămânală, mai e și învietor de sâmțăminte și de tendințe, cari ori s'au înmuecat, ori sunt cu totul nouă: eserciții spirituali pentru popor, — ar trebui să fie într'adevăr părtinit, de tot cel ce ne dorește înaintarea.

Cât ar fi de bine, ca din jurul „Unirii" să se pornească un curent și pentru stabilirea de deprinderi sufletești pentru preoți. După ce le-am avea pe acestea am putea înainta mai ușor împământenirea celor pentru popor, — Amândouă feliurile sunt, negreșit, de un preț nespus.

Alfius.

Posta redacțiunei.

Alfius. Au sosit toate, îți mulțumim.

B. O. C. Am primit celea trimise, vă vom avisa.

T. I. Mulțumită, va apărea în numărul proxim

C. P. în F. V-am prenotat. Celealalte vor urma.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EȘTI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este basa vieței fisice și că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care.

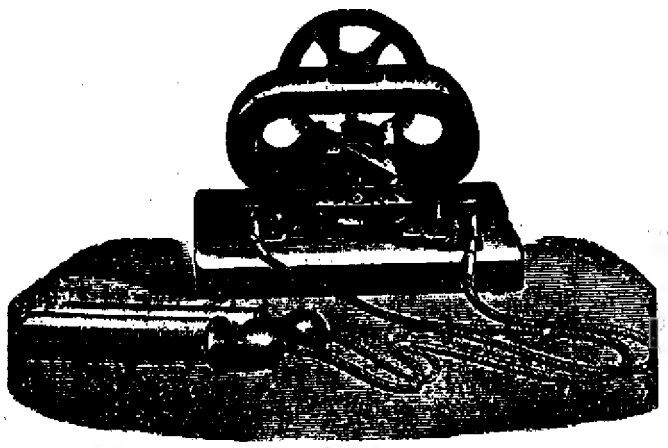

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înoiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra**, (șuiul), **reuma**, **hysteria**, **asthma**, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (3—52)

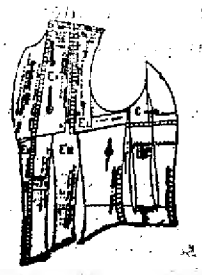

marca fabricei

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşĭ póte insa-şĭ pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatuluĭ de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi posede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscinţă.

Işĭ are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţĭ

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (14—52)

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülló (Blaş)

(valabil din 1 Maiu 1904).

către	gara		de la
	Teuş—Tŏvis		
2²⁶	persóne	persóne	1⁰²
12⁴⁶	mixt	mixt	2¹⁵
7³⁵	accelerat	accelerat	9⁰⁴
2⁵²	accelerat	accelerat	12²⁸
	Copşa—Kis-Kapus		
1⁰⁴	persóne	persóne	2²¹
2¹⁶	mixt	mixt	12⁴³
9⁰⁵	accelerat	accelerat	7³⁴
12²⁹	accelerat	accelerat	2⁵¹
4⁰³	**Sóvárad**		
			8²⁶
2⁴⁸	mixt	mixt	6⁵⁰

Senegin contra tuseĭ, răguşelĭĭ, durerĭĭ de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgăreţtĭ, cataruluĭ astmeĭ, greutăţĭĭ de respirat, lungóreĭ şi tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur şi repede.** Preţul 1 cor. 20 fil. şi 2 cor.

Capsic unsóre. Contra durerĭĭ de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcélelor, durerilor de cap, dinţĭ şi nervĭ, precum şi scrintiturilor. Cele maĭ îmbĕtrânite bóle le vindecă. Preţul 1 cor. 20 fil. şi 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul şi aprinderea de stomach, greaţa şi vomarea, sgârciurile cele maĭ grele. Leac sigur. Folosesce şi la curăţirea sângeluĭ. Preţul 1.20 şi 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curăţirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerećtelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, ameţeli, durerĭ de cap şi altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute şi dulcĭ la luat. Preţul 1 cor.

Chemicale, drogue, legăturĭ şi bandagerie chirurgice. Instrucţie pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liquerurĭ, rum şi altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru faţă şi mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esenţă pentru picatul şi întărirea părului. Apa de gură şi dinţĭ pe cum şi prav. Orĭ ce fel de articlu din branşă. Tóte fórte ieftine. Faceţĭ întrebare şi Vĕ veţĭ convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (6—10)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă şi înviorézĭ pe lângă garanţă: **reumă, astmă,** (respiraţie grea), **insomnie vîjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinţĭ, durere de cap, impotenţă, influenţă,** precum şi orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, îşĭ reprimeşte banĭĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercaţĭ aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Preţul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Preţul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ uşóre.

Spediţia centrală de vînzare îl trimite în ţără şi străinătate cu rambursă, saŭ dacă banĭĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (20—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă şi o maşină de fiert.

Din causa îmbuzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita şi de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** şi anume:

6 linguriţe, 6 furculiţe, 6 linguri de masă, 12 linguriţe de cafea, 6 cuţite de desert, 6 furculiţe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminărĭ elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăţĭ numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** şi pe lângă garanţă

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (şi dinlăuntru) **despre calitatea căruia primesc garanţa pe 25 anĭ.** Spediţiunea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucăţĭ), bun şi fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu **rambursă.**

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.
Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIV. Blaş 20 August 1904. Numĕrul 34.

CARIERE.

(=) Oficiul statistic din Budapesta a dat la lumină mai zilele trecute o lucrare voluminoasă, referitoare la mişcarea după cariere a populaţiunei în cei din urmă zece ani. Şi pentru ca lucrarea să aibă caracterul ei instructiv, s'au pus alături datele statistice din 1890 lângă cele din 1900. Vedem în comparaţie mişcarea populaţiunei după cariere, în zece ani de zile, ca într'o oglindă fidelă a vieţei economice a ţării noastre.

Populaţia din 1890 constătătoare din 15,231.527 suflete se împarte după ocupaţiune în

4,498.104 agricultori, subînţelegându-se aici toţi ramii de cultivare ai pământului, apoi
1,094.643 industrieşi etc.
149.043 oficianţi publici
98.033 miliţie
202.219 zileri
356.516 servitori
172.039 altă ocupaţiune.

În total 6,656.597 de braţe muncitoare, ca să câştige pânea trebuincioasă altor 8,574.930 de întreţinuţi, cari înregesc apoi numărul populaţiuni.

Faţă de datele aceste, populaţiunea din 1900, care în acest deceniu arată o creştere de 1,567.773 suflete, presintă următoarea proporţie:

4,959.254 agricultură
1,419.429 industrie etc.
193.103 oficianţi publici
115.783 miliţie
277.449 zileri
362.258 servitori
186.141 altă ocupaţiune.

În total 7,513.418 braţe muncitoare, cari câştigă pânea de toate zilele pe sama alor 9,285.882 întreţinuţi, ca să dea suma totală de 16,799.300 suflete.

În proporţia creşterii sufletelor în aceşti zece ani din urmă, cariera de agricultor a suferit pierderi însămnate, în vreme ce mercantilismul arată creştere însămnată; oficiile publice o creştere mai mică, iar cele alalte cariere rămân proporţionate cu creşterea numărului sufletelor. La o miie de suflete erau în 1890—710 agricultori, acum 670; 170 de industrieşi, acum 207; 26 de oficianţi publici, acum 31; la cariere diferite 28, acum 26.

Scăzământul acesta se esplică prin crisa economică, ce s'a resimţit mai ales în agricultură, prin emigrarea în masse a populaţiunei mai ales agrare şi prin imigrarea locuitorilor dela sate la oraş, în viaţa industrială, mercantilă.

Datele aceste sunt însă prea generale, şi nu ne îndreptăţesc a face de cât conclusii îndepărtate asupra mişcării poporului nostru în aceşti zece ani din urmă.

Fără îndoială, poporul nostru, care a fost atins şi el de crisa economică, deşi nu putem afirma, că s'ar fi alipit mercantilismului orăşenesc, ştim totuşi că a emigrat şi el în masse destul de mari, de şi poate nu chiar aşa compacte ca a Rutenilor şi a Săcuilor.

Agricultura a dat înapoi şi la poporul nostru, progres pe terenul industriei şi al comerciului nu a putut să facă, dată fiind oroarea poporului nostru pentru aceste cariere; rămâne restul, care ne-a rămas din agricultorii emigraţi sau ruinaţi să se alăturat carierei ştiinţelor, oficiilor publice.

Acest din urmă teren este căutat cu ardoare, în cât ne punem pe gânduri, când vedem astăzi cât de ingrat şi îngust ni-se presintă acest teren în proporţia enormelor jertfe, ce le înghite.

Pentru ţările străine universitatea este mai mult un fel de lux, pentru aceia, cari au parale destule şi nu sunt avisaţi să trăiască după diplomă.

FEUILLETON.

Ştefan-cel-Mare şi Mihaiu-Viteazul ca întemeietori ai bisericei Românilor din Ardeal.

Domnul profesor universitar N. Iorga în 2 Iulie 1904 a ţinut la Academia Română din Bucureşti o conferenţă, pe care a publicat'o în ediţie poporală sub titlul de mai sus. Această conferinţă mi-a sosit după ce tipărisem cartea mea „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria", şi ast-fel regret, că nu am putut'o folosi la scrierea acelei cărţi.

Conferenţă d-lui Iorga ne arată în mod neîndoios. că Mihaiu-Viteazul a întemeiat *episcopia* Bĕlgradului şi că înainte de întemeierea acestei episcopii nici un archiereu român nu şi-a avut reşedinţa episcopească în Alba-Iulia.

Domnul Iorga ne spune, că Mihaiu-Viteazul a pus pe logofătul său Teodosie să scrie cronica de pe timpul domniei sale. Petru Movilă, care stătuse în Ţara-Românească de la 1618 până la 1620 a cetit cronica lui Teodosie, în care se povestia întemeierea episcopiei din Alba-Iulia, şi informându-se despre starea lucrului şi de la boerii, cari petrecuseră cu Mihaiu-Viteazul în Ardeal, în 1627 a istorisit însuşi împrejurările, între cari s'a întemeiat episcopia.

Trecem cu vederea veştmântul miraculos, cu care îşi îmbracă Movila povestirea sa şi ne oprim numai la miezul lucrului. adecă la următoarele cuvinte, în care se zice despre Mihaiu-Viteazul: *„Şi episcopie a mutat'o acolo (căci mai înainte trăiau în alt loc episcopii), unde până astăzi este cu ajutoriul lui Dumnezeu şi a aşezat acolo pe cel dintâiu episcop de Bĕlgrad, Ion, bărbat smerit etc."*

Aceste cuvinte adeveresc tocmai aceea ce am susţinut şi eu, pe temeiul altor dovezi, atât în „Vechile Episcopii", cât şi în „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria", că Mihaiu-Viteazul nu a întemeiat mitropolie în Bĕlgrad, ci o simplă episcopie, şi că mai înainte episcopii românesti nu trăiau în Alba-Iulia, ci airea.

Credem. că în faţa acestei mărturii clasice va amuţi pentru tot deuna glasul celor ce s'au resvrătit în contra adevărului destul de limpede dovedit şi până acum.

Am aflat mai departe cu o adevărată bucurie, că conferenţa d-lui Iorga se va publica şi în „Analele Academiei Române", *însoţită de 20 documente,* ce le-a trimis Academiei Române archivarii dr. A. Berger din Bistriţa şi dr. Fr. Zimmermann din Sibiu. Aceste 20 documente, din bunătatea d-lui Iorga, sum acum în posiţiune de a le cunoaşte înainte de aparitiunea lor în Analelor Academiei Române.

Şi aceste documente confirmă vederile, ce le-am expus în scrierile mele „Vechile Episcopii" şi „Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria."

Este cunoscut cetitorilor „Vechilor Episcopii," că Românii din Ardeal şi Ungaria au avut în veacul al 16-lea o biserică protestantă în credinţă cu episcopi români protestanţi în fruntea ei, ceea ce multora li-s'a părut lucru de necrezut.

Acum scim şi mai mult, că-ci vedem pre preoţii bisericei române protestante întruniţi în sinoade, la 16. Octobre 1569 în oraşul Aiud, iar la Crăciunul anului 1570 în Cluj, unde împreună cu episcopul lor Paul Tordaşi şterg liturghia, care este centrul

Chiar compatrioții nostri sași, dacă nu le dă mâna mai din greu, își poartă băieții la scoală câteva clase gimnasiale, pe urmă îi aduc acasă, la lucrul câmpului, ori la lefteria lor proprie, pe care o lasă apoi moștenire din generație în generație. Și îi cresc oameni, cu stare materială bună și cu o cultură, destul de îndestulitoare, ca fii lor să poată avea la nevoe și rol conducător în cercul semenilor lor.

Averea nu li se risipește în vederea unei ținte îndepărtate, ci le rămâne spre a trece de la tată la fii, în aceași sferă de activitate modestă dar sigură și proventuoasă.

Să luăm o singură pildă.

În 15 August a fost concursul pentru primire în seminarul nostru din loc. S'au presentat în total 39 de candidați, cu maturitate. Au fost primiți 16 inși, din aceștia unul pentru Roma și celalalt pentru Pesta. Douăzeci și trei maturisanți au fost însă *respinși*. Ce au greșit acești tineri, de se vĕd împedecați chiar când erau determinați să facă pasul cel mai hotăritor în viață? Nimic. Sunt însă prea mulți concurenți și prea puține locuri vacante. Prea puține face și prea mulți oameni — cum zice Madách în „Tragedia omului.“ Societatea candidaților de profesori din Budapesta lansase mai anii trecuți un apel către abiturienții de la toate gimnasiile, rugându-i să-și aleagă altă carieră și nu cea profesorală, de oarece sunt prea mulți. Azi știm că sute de profesori așteaptă cu diploma în busunar vre-un post de căpătuială. Direcțiunea pedagogiei de stat a sistat în anul trecut primirea fetelor, deoare ce nu mai e unde să le dea aplicație. Direcțiunea postei și a telegrafului, deasemenea nu primește în anul acesta nici un practicant, căci are deja prea mulți. Iar cât pentru cariera juridică, nici nu știm ce să mai zicem, când ne gândim unde-și vor mai afla clienți generațiile de acum de la universitate, când și celor de astăzi le e așa de îngreunat traiul?

Vedem par'că droaia de suplici, cari vor încurge în curând cu sutele, la cele biete 30—40 de stipendii, ce se vor da la concurs în anul acesta.

Și ne întrebăm, cu ce se vor susține generațiile ce cresc acum la scoală cu atâtea jertfe, când nici cele de acum nu le putem căpătui?

Iată o întrebare, ce ni se impune cu toată seriositatea la începutul anului școlar, asupra căreia atragem atenția deosebită a părinților.

Cei talentați și cei ce au cu ce urmă studiile mai înalte, rămână la scoală cu zel îndoit; iar cei ce nu întrunesc aceste cerințe, aleagă-și o carieră mai scurtă, și fie convinși că comerciul industria și agricultura sunt pentru ei un teren tot atât de mănos, pe cum e scoala mai înaltă pentru tovarășii lor mai talentați și mai favorisați de soartă.

CORESPONDINȚE.

SFINȚIRE DE BISERICĂ.

Reteag la 18 Iuliu 1904.

În 17 Iuliu s'a îndeplinit actul binecuvântării nouei biserici gr.-cat. din parochia Negrilești, în tractul Reteagului, despre decursul căruia vin a raporta pentru Onorații cetitori ai „Unirii“ în următoarele:

Fiind împiedecat Escelența Sa Domnul Episcop diecesan prin morb și bătrânețe de a conduce în persoană actul binecuvântării, a delegat spre acest scop pe Magnificul Domn Ioan Georgiu canonic și Vicar-general Episcopesc, carele însoțit de Magnificul Domn Dr. Octavian Domide canonic și de clericul Vasiliu Bota, sosi Duminecă dimineața la oarele 8 în comuna Negrilești.

Inmediat după sosire întrară în nona biserică, unde îmbrăcându-se în odăjdii sfinte, asistați de 10 preoți îmbrăcați în ornate bisericești, se începu ceremonia de sfințire, se făcu sfințirea apei și cu ea se stropi nona biserică și toți cei presenți, apoi se făcu încunjurarea bisericei cu cetirea Evangeliilor și rugăciunilor prescrise.

Sfârșindu-se ceremonialul sfințirei, se începu sfânta liturgie. Era înălțător de inimi a vedé s. altar încunjurat de atâța preoți, îmbrăcați în frumoase ornate bisericești, plini de pietate înălțând rugăciuni la Tronul ceresc, iară biserica plină de popor cultului dumnezeesc atât în biserica apuseană, cât și în cea răsăriteană, și în locul ei introduc un fel de slujbă (liturghie) calvină, opresc ori ce rugăciune pentru morți, permit preoților văduvi să se însoare a doua oară și depun pe preoții, cari ar mai cuteza să slujească în altă limbă, de cât cea românească.

Prin decretul regelui Ioan Sigismund Zápolya din 10 Aprii 1562 se aruncă o lumină foarte vie asupra *episcopiei Geoagiului*. Din el vedem, că această episcopie se întindea și din colo de Alba-Iulia până la Hațeg și chiar și până la *Caransebeș*, ceea ce nu s'ar fi putut întâmpla, dacă în Alba-Iulia ar fi residat vre-un episcop românesc, căci Alba-Iulia este situată la mijloc între Geoagiul de sus (Feldiod) și Hațăg. Din acela-și document cunoaștem și pe alți episcopi ai Geoagiului, afară de Christofor, cel ce fusese așezat acolo de regina Izabella la 1557. Și anume după Christofor regina Izabella a numit episcop pe Sava. Pe acesta l'a înlăturat din episcopie Melchior Balassa, stăpânul Stremțului, la a cărui stăruință regele Ioan Sigismund Zápolya a numit episcop pe George Wizaknay (de Ocna Sibiului). În 1562 Melchior Balassa, pentru răsvrătirea sa, fù lipsit de castelul din Stremț (Diod) și de posesiunile aparținătoare Stremțului, între cari era și Geoagiul de sus (Feldiod) și de odată cu căderea lui, își pierdù episcopia și clientul său George Wizaknay, în locul căruia Sigismund numi iarăși pe Sava. Acesta, iar nu Christofor, este deci ultimul episcop de Geoagiu, și în sensul acesta sunt de a se întregi și rectifica cele ce le-am scris în „Ierarchia Românilor“ la pag. 213. Toți acești episcopi au fost de religiunea bizantină, căci regele scrie preoților români și ruteni „graecam fidem tenentibus.“

În fine mai relevăm încă un document, din care vedem, că în 4 Maiu 1631 petrecea în Budișor, aproape de Bistrița, un episcop cu numele Venedict (Benedict), care sta în legături cu mănăstirea din Suceava. Acesta însă n'a putut fi episcop adevărat, recunoscut de capul statului, ceea ce se vede limpede din cele expuse în scrierea mea „Ierarchia Românilor“ la p. 25. Moldovenii nu se puteau împăca cu suprimarea episcopiei Vadului și să încercau să o susțină macar prin episcopi trimiși pe ascuns în ținutul de odinioară al episcopiei Vadului. Un ast fel de episcop ocult și sprijinit numai de Bistrițeni din interese de vecinătate cu Moldova, era și Venedict.

Acestea sunt de ajuns spre a releva serviciul important, ce-l face dl Iorga istoriei bisericei românești din Ardeal prin publicarea documentelor amintite.

Dr. Augustin Bunea.

„Ómenia-i capul lucrului“

(de Paul Bonhomme).

I.

Bătrânul Rouleau retrăgându-se dela daraverele sale, locuia cu soția sa în Argueil într-o mică căsuță lângă drumul țării. Acolo trăia fără ocupațiune ca capitalist, n'avea altă distragere, de cât a se plimbia plin de curiositate prin ținutul din jur, a asculta fleacurile oamenilor și după dejun a se juca o partie de domino; ieșind apoi din ospătărie începea cu vecinii discuții nesfârșite, în cari nici odată nu uita a-și desfășura principiile sale despre „omenie.“

„Omenia! Asta-i capul lucrului!“ întăria el neîncetat, „mișeii tot vin la iveală deși oare câtva vreme le merge bine.“

Și ori unde se afla, în piață, în crișmă ori a casă, cuvintele din urmă a vorbirei sale erau: „Da, da, omenia! Asta-i capul lucrului!“

Cine îl auzia vorbind ast fel, trebuia să creadă, că atunci, când bătrânul Ruló mai vindea încă mușstar și luminări, trebue să fi fost omenia încarnată. Dar neputându-i pune la probă și neavând nici o dovadă aievea despre omenia sa, se mărgineau ca Normani buni, a face o față diplomatică la povestirile sale: în adevăr bucuroși ar fi voit, să se convingă odată din temelie.

Și fiind că bătrânul nu se îndestulia, a-și da el singur diploma despre omenia sa, ci pe lângă aceasta cu toată ocasiunea se mesteca ca arbitru în toate șiretlicurile și casurile delicate, de aceea comesenii săi din crișmă, adunați în formă de tribunal, îl întrebară într'o zi:

„Ascultă, tată Ruló, Dta ești om de omenie, asta stă. Dar să punem, că ai afla o pungă de bani pe drum, și n'ai ști a cui e, — ce ai face atunci?“.

Cu fală se ridică tata Ruló și uitându-se un moment peste capetele ce-l încunjurau, declară cu solemnitatea oracului din Delfi:

„Ce-ași face? Ei, apoi a-și da-o înapoi.“

Ca să-l aducă în confusiune, adauge un șiret:

„Da, da, însă cui? Dacă nu ști numele persoanei, care a pierdut banii.“

porul credincios din comună şi din satele învecinate.

La finea s. liturgii, Magnificul Domn Dr. Octavian Domide canonic. stând în uşa împărătească, cu voace puternică şi cu sentiment rosti o predică în stil poporal şi înţeleasă de toată mulţimea de popor, ce umplea biserica destul de spaţioasă, aşa că pe feţele ascultătorilor se vedea reoglindându-se sentimentele stârnite în inimă după mersul ideilor oratorului, care ştie se mănuească cuvântul cu mare măiestrie dându-i viaţă fie cărui cuvânt prin sentimentul său însuşi şi ast fel comunicându-l auditorului.

Mersul ideilor oratorului în predică a fost cam acesta: Mânecând de la cuvintele Evangelistului: „În lume a venit şi ai săi pe dânsul nu l'au primit," oratorul arată marea, nemărginita iubire a lui Isus Christos faţă de oameni. Jidovii însă pe El nu l-au primit, nu i-au dat sălaş să se nască în casă, ci a trebuit să se nască în peşteră, nu i-au primit învăţătura şi l'au scos afară din lume, restignindu-l pe dealul Golgota.— Oare de am fi trăit noi pe acela timp, şi noi am fi făcut ca Jidovii, şi noi nu l-am fi primit în casele noastre să se nască, şi noi l'am fi batjocorit, am fi clătit cu capul şi l-am fi restignit pe Golgota, se întreabă oratorul. Şi răsnundând la întrebarea aceasta pare, că din inima poporului credincios, zice, ba nu am fi făcut aşa. Şi semn, că nu am fi făcut e, că noi îi ridicăm biserici, în cari să-L primim. Şi Isus doreşte aceasta, căci El doreşte să petreacă cu noi deapururea. El vrea să petreacă în bisericile noastre şi în inimile noastre. Ba mai mult El vrea să se aşeze cu inima pe inima noastră, sângele Său să-l amestece cu sângele nostru şi pentru aceea a întemeiat s. liturgie, în care ne dă trupul Său spre nutremânt şi sângele Său spre beutură, ca luându-le noi acestea, El să petreacă întru noi, şi noi să petrecem întru El. Cu măiestrie oratorică desvoltând tema sa, trece mai departe şi arată, că afară de bisericile zidite din piatră şi din lemn mai sunt şi alte biserici. Aşa biserica a spiritului este trupul nostru şi îndeamnă pe ascultători a-l păzi curat, şi este încă biserica cea vie, carea o formează toţi credinţioşii de pe pământ, cari ţin aceea-şi credinţă drept-credincioasă în frunte cu Pontificele Roman şi cu Episcopii catolici şi este biserica triumfătoare, cei fericiţi din cer. Arată apoi, care este biserica cea adevărată a lui Isus Christos, îndeamnă poporul credincios la alipire către s. biserică catolică şi către Pontificele Roman, următorul s. Petru. Îndeamnă poporul la urmarea învăţăturilor lui Isus Christos, îndeamnă tinerimea de ambe sexele la urmarea virtuţii şi la păzirea castitatei, aducând ca exemplu vrednic de imitat pe martira fecioară din aceste zile: Maria Goretti, carea pentru apărarea verguriei sale a fost mai gata să moară, împunsă de un destrăbălat, care vrea să o tragă la necurăţie, cu 7—8 împunsături de pumnal, de cât să-şi lase petată verguria. Şi aceasta s'a întâmplat acuma, în zilele noastre, în lumea aceasta atât de stricată. Efectul predicei a fost mare. Se vedeau lăcrimi în ochii mulţor ascultători.

După finirea s. liturgii s'a cetit actul oficios al delegării apoi s'a împărtăşit binecuvântarea Archierească poporului credincios, care a zidit biserica. După aceea s'a făcut maslu peste o mulţime de morboşi şi alţi creştini evlavioşi.

Sfârşindu-se şi aceasta, merserăm la casa preotului local a Mult On. Constantin Iuga, unde preotul local a salutat pe Magn. Domni canonici mulţămindu-le pentru osteneala făcută cu consacrarea nouei biserici şi rugându-i să ducă mulţămită Escelenţiei Sale Domnului Episcop diecesan; iară Magnificul Doma Ioan Georgiu, delegat Episcopesc a salutat pe preotul local şi i-a esprimat mulţămită în numele Escelenţiei Sale Episcopului pentru zelul desvoltat în edificarea bisericei, apoi a primit curatorimea bisericii şi fruntaşii comunităţii bisericeşti esprimându-le şi acelora mulţămită şi recunoştinţă şi prin dânşii întreg poporului credincios pentrul zelul desvoltat şi pentru jertfa adusă întru zidirea nouei biserici.

La oarele 2½ p. m. s'a ţinut banchetul în edificiul scolar gr.-cat. sub decursul căruia s'au rostit mai multe toaste şi unde ne-a onorat cu presenţa Sa şi domnul prim-pretore Gajzágó, om nou venit numai de curând în postul de prim pretore peste districtul Deş, carele s'a întreţinut în modul cel mai afabil cu preoţimea, exprimându-se, că a dorit a cunoaşte preoţimea din acest jur, cu care are să conlucre spre binele poporului.

În faţa operei săvârşite de poporul din Negrileşti mic la număr, dar însufleţit de credinţă viuă sub conducerea bravului lor preot omul ajunge la convingerea, că eroii nu trebuesc căutaţi, numai pe câmpul de luptă sângeroasă, în faţa gloanţelor de puşcă şi de tun, ci trebuesc căutaţi şi pe alte terene, pe câmpul de luptă culturală, unde încă aflăm eroi, cari prin spiritul lor îndrăsneţ de întreprindere, prin jertfă în ostenele şi frământări trupeşti şi sufleteşti şi prin voinţa lor cea tare, ştiu produce opere vrednice de admirat.

Onoare şi mărire lui Dumnezeu, care a ajutat, şi laudă preotului Constantin Iuga şi poporului său brav!

„Ei, şi doară nu este poliţie?" reflectă bătrânul, „şi doba oraşului oare numai din glumă e aci?"

Răspunsul acesta îi făcù toată onoarea. Dar, că oare împlini-ar tata Ruló, cele ce le-a zis? Asta ar fi dorit-o de tot tare cei de faţă. Pentru că, zică omul, ce va vrea. — banii aflaţi pe drum sunt cam lăcomoşi.

De aceea declaraţiunea solemnă a lui provocă între cei de faţă oare care clătinare din cap. Unii trăgeau pe furiş cu coada ochiului, alţii mai pe faţă îşi-şi muşcau buzele, iar alţii, nevoind să se compromită, erau atât de cuminţi, de îşi ţineau gura, toţi însă erau de părerea, că de n'ar fi banii aşa de rari, i-ar arunca la tata Ruló câţiva galbini în cale, numai ca să vază, ce ar face cu ei.

II.

Câtva timp după întâmplarea luă asupra-şi sarcina, de a pune virtutea bătrânului Ruló la probă.

În Rouen, de unde îşi ridica tot la trei luni interesele după capitalul său, tocmai când voia să părăsască banca, observă lângă uşe o hârtie împăturată şi o ridică.

Era o bancnotă de 1000 de franci.

Zăpăceala aflătoriului a fost aşa de mare, cât în loc de a se întoarce şi a preda bancnota la bancă, merse mai de parte, scoboară treptele şi ca hipnotisat de aceea, ce a aflat, neuitându-se nici în dreapta, nici în stângă, apucă calea de-a dreptul la gară.

O mie de franci! Dumnezeule! E aşa ceva cu putinţă? Da, da, nu era vis; o bancnotă, o adevărată bancnotă de o mie de franci, carea a bună samă a căzut din portmoneul oare cuiva, care şi-a ridicat rentele.

Pe cale tot mereu se uita la bancnotă şi nu-şi putea desface ochii de pe ea, murmurând în sine:

„E aşa ceva cu putinţă, e asta oare cu putinţă?"

În urmă contemplându-o de ajuns, o vâră în buzunariul de sub bluză.

Abia o vârâse şi ridicându-şi capul, dă de privirea unui passant (trecător) în a cărui ochi i-se pare a ceti un fel de imputare, ca şi când ar sta scris în ochii omului aceluia:

„Tată Ruló, tată Ruló, doară nu cumva ai intenţiunea să păstrezi aceşti o mie de franci?"

Admoniţiunea era superfluă, căci tata Ruló era mult mai de omenie, de cât să aibă lipsă a i-se aduce aminte detorinţa sa. Nu, el de bună samă nu va păstra acesti o mie de franci. Dară n'a vrut să întârzie de tren, ceea ce sigur se întâmpla, de cumva se ducea acum la biroul de poliţie. Şi apoi el promisese soţiei sale, că se va reîntoarce pe şese oare, şi de aceea se duse la gară şi părăsi Rouen.

În timpul călătoriei se cufundă în gânduri. Cu privirile ca pierdute în vis şedea pe banca sa şi mereu îşi ducea degetul la nas, cum făceă tot deuna, când era pus pe gânduri. Poate că se cugeta la ceea ce a aflat şi-i părea rău, de ce nu s'a dus de loc la poliţie ca să anunţe lucrul la comisar.

Dar de cumva a avut mustrări de conştiinţă, trebue că aceşti scrupuli au fost de o scurtă durată, căci de odată sub inspiraţiunea unei idei deveni iară-şi cu totul vesel, îşi freca mânile şi, ajungând la locul destinaţiunei, se dete jos liniştit şi voios, ca un om, carele stă pe cel mai bun picio de prietinie cu conştiinţa sa.

În colo nici nu amână mult a-şi dovedi omenia sa, căci ajungând a casă nu tăinui soţiei sale, ceea ce a aflat, pe cum ar fi făcut poate-că mulţi alţii în locul său, ci îi spuse lucrul din fir în păr.

Soţia sa înlemnită de uimire, stârcită cu capul întins înainte, se uită la el cu ochi, înholbaţi şi strigă:

„Ce zici? tu, tu . . . tu ai aflat o mie de franci?"

„Da, da," răspunse el cu faţa cea mai indiferentă de pe lume. „am aflat o mie de franci." Şi arătându-i bancnota, ea de surprindere şi spaimă zice acum:

„Dar ce ai de gând să faci cu ea?"

Bătrânul Ruló mai că nu-şi sări din piele. Ce are să facă cu ea? Cum de cutează cine va a pune unui om de omenie o astfel de întrebare? Firesţe, că mergând vre-odată iarăşi la Rouen banii îi va preda biroului de poliţie. „Doară nu cumva ai crezut tu, că eu a-şi vrea să păstrez banii aceştia pentru mine?"

Bătrâna fiind zăpăcită, se escusă.

„Doamne fereşte, Doamne fereşte!" Altmintrea ea a zis asta numai, pentrucă... adecă pentru că cu aceşti o mie de franci — mai ales că acum la începutul iernii — multe s'ar putea face. Aceşti o mie de franci le-ar fi tocmai bine veniţi. „Dar în colo, drept ai tu, e mult mai de omenie lucru, ai da înapoi."

(Va urma.)

Deie Dumnezeu, ca ei să aibă mulţi imitatori în poporul nostru, ca astfel încetul pe încetul bisericile cele mici şi sărăcăcioase se schimbe vesmântul cu altul mai pompos vrednic de mărirea lui Dumnezeu.

Ioan Sonea,
preot gr.-cat.

Din diecesa de Orade.

H.-Pályi August 1904.

În 24 Iulie st. n. frumoasă sărbătoare a avut parochia română de Leta-mare, şi tractul protopopesc de acela-şi nume: M. O. D. Ignaţie Szabó a ocupat postul devenit vacant prin moartea fostului şef tractual, fericitul Anton Papdan.

Introducerea o a săvârşit din încredinţarea Părintelui nostru episcop diecesan — magnificul domn canonic Moise Neş sub durata sfintei Liturgie, celebrată de toţi preoţii tractului în frunte cu Rsml Neş. Lume multă, biserica grandioasă ticsită formal. După sta evangelie Măria sa Neş demândă cetirea graţiosului script de denumire, apoi ţine o predică, ce stârneşte admirare. Şi nu e de mirat, căci cine a auzit vre-odată vorbind pe Măria sa — nu-l mai poate uita nici odată, — puţini oameni dispun de o vârvă oratorică atât de covârşitoare ca magnificenţa sa... Suie apoi amvonul noul protopop. Om tinăr, figură robustă, faţă simpatică. Vorbeşte, şi vorbele îi curg acum ca apele unui părâuaş, dulce, ademenitor, — acum ca undele unui fluviu, ce te răpeşte, să nu te mai lase din braţe, până ce ajunge în marea liniştită, ţinta dorită: finea vorbirei. Scurt — speranţe frumoase, că moşia nenitatului Papdan a ajuns pe mâni vrednice. Trăiască!...

După sfânta Liturgie a urmat recepţiunea corpului preoţesc, şi al altor instituţiuni, apoi banchetul, unde s'au ţinut obicinuitele toaste.

Trebue să amintesc, că Magnificenţa sa Neş tot cu această ocasiune a felicitat cu vizita-i înaltă mai mulţi preoţi şi parochiile acestora din vecinătate: Virtiş, H. Pályi, Kokad, Álmosd, Bogomir, — nu într'atât în calitate de archidiaconul Bihorului, cât împins mai mult de dragoste, de-aş cerceta „puii săi“ crescuţi cândva în alumneul de Orade sub aripile ocrotitoare a Magnificenţei sale. Efectul acestor visitaţiuni e de nedescris: De o parte întărirea simţului de dragoste în popor faţă de legea sa strămbună, — augmentarea stimei în turmă faţă de preot, păstorinl său căruia i-s'a făcut atâta onoare, — de altă parte cu cercetarea de-a măruntul a bisericilor şi şcolilor atragerea poporului potenţată către aceste instituţiuni divine. Dumnezeu să ţină pe Măria sa „taica nost“ în aceasta calitate de „taică“ încă mulţi, fericiţi ani. Iară Inalt Preasfinţiei Sale Părintelui nostru Episcop îi esprimăm şi cu această ocasiune aderinţa noastră nestrămutabilă către scaunul său, persoana sa preagraţioasă; Îi mulţămim ferbinte, că s'a îndurat atât de graţios a se îngriji de prosperarea acestui tract prin un „ochiu“ al său curat, vrednic — dându-ne şef pe unul din cei mai harnici preoţi diecesani. Evviva Ste Părinte!

G. H.

Condiţiuni de primire.

în şcoala civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiu şi în internatul aceleia.

În clasa I a şcoalei civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin *atestat de botez,* că au împlinit cel puţin vârsta de 9 ani;

b) cari dovedesc prin *atestat şcolar,* că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe basa unui *examen de primire,* că sunt bine orientate în materialul de învăţământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale şcoalei civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin *atestat şcolar,* că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare de la altă şcoală de categoria şcoalei civile.

În lipsa unui astfel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V şi VI de la şcoală elementară-poporală, primirea în oricare clasă a şcoalei civile, ce corespunde vârstei elevei, se poate face numai pe basa unui *examen de primire,* depus cu succes înaintea corpului profesoral al şcoalei, în sensul ordinaţiunii ministeriului regesc-ungar de culte şi instrucţia publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se inmatriculează pentru prima dată la şcoala noastră, *au să producă atestat şcolar, atestat de botez şi certificat de revaccinare.*

În *cursul complementar* (supletoriu), împreunat cu şcoala civilă de fete a Asociaţiunii, în sensul §-lui 6 din statutul de organisare al şcoalei, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale şcoalei civile. Se pot primi şi eleve, cari au absolvat cu calculi buni numai *două clase civile,* dacă au trecut de 15 ani şi sunt împedecate a absolva toate cele patra clase civile.

Înscrierile pentru anul şcolar 1904/1905 se pot face din 1—6 Septembre 1904 *stilul nou.*

Examenele de emendare, să ţin în 1 Septembre 1904 st. n. la 8 oare a. m., cu elevele cari s'au anunţat la direcţiune.

În 3 Septembre 1904 st. n. la 8 oare a. m. se ţin *examenele de primire,* iară în 4 Septembre se vor începe prelegerile regulate.

Didactul e 4 cor. pe lună, şi pentru elevele, ce se înscriu prima-dată la aceasta şcoală, o taxă de inmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru tot de-una. Acelaşi didactru e şi pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, cari voiesc să fie primite *in internat,* fie eleve ale şcoalei civile, sau ale şcoalei elementare a Reuniunii femeilor române, au să fie anunţate de timpuriu la direcţiunea şcoalei, înainte de începutul anului şcolar, pentru-că să se poată face dispoşiţiuniile necesare.

Taxa internatului e 400 cor. *pe an, plătită înainte, în două sau cel mult în patru rate.* Spesele pentru cărţile trebuincioase, pentru materialul de scris, desemn şi lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se poartă separat de părinţi, pe cum şi cheltuelile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în fortepiano şi în limba francesă.

Taxele pentru instrucţiune în fortepiano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voieste să iee oarele singură, se socoteşte la 2 oare pe săptămână taxa de 18 cor.*) pe lună; dacă 2 eleve iau împreună instrucţiune în aceeaşi oară, taxa se socoteşte la 2 oare pe săptămână cu 9 cor. de elevă; sau

b) dacă o elevă voieşte să iee oarele singură, se socoteşte la 2 oare pe săptămână taxa de 12 cor.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaşi oară, taxa se socoteşte la 2 oare pe săptămână cu 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucţiunea din limba francesă, câte 2 oare pe săptămână se socoteşte pe lună cu 2 cor. de elevă.

Toate taxele se plătesc direcţiunii şcolare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul oraşului şi e provăzut cu apaduct, baie proprie şi lumină electrică, încât ofere cele mai bune condiţii *igienice.*

Elevele din internat, afară de şcoală, au în fiecare zi anumite oare de conversaţiune în limba francesă, maghiară şi germână după trebuinţă. Pe lângă aceea ele se prepară şi învaţă lecţiunile sub conducerea directoarei, profesoarelor şi guvernantelor.

Elevele, cari voiesc să fie primite în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă sau ţol de coperit, 4 ciarşafuri (linţoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoi perie de dinţi, săpun şi 2 pepteni, cari toate rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte ½ duzină din fiecare, două fuste de lustre (jupon) şi două de flanel; ciorapi, batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) şi încălţămintea trebuincioasă. Cât pentru toalete nouă, sfătuim părinţii şi tutorii să nu facă copilelor căci pentru uniformitatea îmbrăcămintei elevelor interne, *toaletele se fac aici cu preţuri moderate,* prin îngrijirea internatului. Străus de uniformă se ţin: o haină, 2 surţe în forma unei haine, o pălărie de vară şi una de iarnă, cari necondiţionat au să se facă aici şi cari peste tot vor costa cam 30—40 cor.

De la direcţiunea şcoalei se poate primi prin postă: „Statutul de organisare“ şi „Regulamentul intern“ al şcoalei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învăţământ“ şi „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii şi de emendare“, à 20 bani exemplarul. De la direcţiune se poate primi pentru 2 cor. şi „Monografia şcoalei“ în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul şcoalei şi al internatului în toate amănuntele.

Sibiu, în August 1904.

Direcţiunea şcoalei.

*) Din care sumă 2 cor. se contează pe lună în institutului, pentru susţinerea fortepianelor în stare bună.

Convocare.

Societatea pentru Fond de Teatru Român îşi va ţinea *Adunarea sa generală* din acest an în *Brad,* în zilele de *Duminecă şi Luni,* 15 (28) şi 16 (29) August 1904.

Programa:

I. Ziua primă.

Duminecă, în 15 (28) August 1904:

1. Preşedintele deschide adunarea generală la 10 oare a. m.
2. Alegerea a doi notari pentru şedinţele adunării.
3. Raportul general al comitetului societăţii asupra lucrării sale de la adunarea generală din urmă.
4. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, pentru censurarea raportului general al comitetului.
5. Raportul cassarului despre starea cassei şi peste tot despre averea societăţii.
6. Alegerea unei comisiuni de 5 membri pentru censurarea raportului cassarului.
7. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, cari în înţălesul §-lui 5 din statutele societăţii vor înscrie membri fundatori, ordinari şi ajutători pentru societate.
8. Cetirea disertaţiunilor corăspunzătoare scopului societăţii, sau de altă materie literară, înştiinţate preşedintelui înainte de adunare.
9. Preşedintele ridică şedinţa.

II. Ziua a doua.

Luni, în 16 (29) August 1904:

1. Președintele deschide ședința.
2. Cetirea protocolului ședinței precedente și verificarea lui.
3. Raportul comisiunei pentru câștigarea de membri noi.
4. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea raportului cassarului și averei societății.
5. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea raportului general al comitetului.
6. Alegerea comitetului pe un nou ciclu de 3 ani.
7. Determinarea locului unde se va ține adunarea generală pentru a. 1905.
8. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru verificarea protocolului din ședința II.
9. Președintele închide adunarea.

Din ședința comitetului ținută în Brașov, la 1 Iulie n. 1904.

Virgil Onițiu, m. p. v.-președinte. **Dr. Iosif Blaga**, m. p. secretar.

Nr. 15—1904.

Concurs.

Comitetul *„Reuniunei femeilor române gr.-cat. din Blaj,“* publică concurs la câteva *ajutoare* (à 10 până la 100 coroane), cari se vor împărți din suma de 400 coroane, elevelor dela școala elementară ori de la școala civilă de fete din Blaj pe anul 1904/5.

Elevele, cari doresc să fie ajutate, să-și înainteze cererile până în 5 Septembre 1904 st. n. la subscrisa presidentă. La cereri să alăture: 1. Carte de botez; 2. Testimoniu scolastic și 3. Atestat despre starea părinților.

Blaj din ședința Comitetului ținută în 3 Iulie 1904.

Elena Nestor, președintă. **Dr. Ambr. Chețian**, secretar.

Către P. T. Abonenți.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Știri personale. Escelența Sa Mitropolitul Victor a plecat Marți sara la Pesta spre a lua parte la ședințele Cassei magnaților, iar de acolo se va duce în Marmația să-și cerceteze frații.

Din Archidiecesă. *Iacob Popa* vice notar consistorial a fost ales protonotariu iar *Iuniu But Micu* actuarîu la oficiul archid. a fost numit archivariu și vice notar consistorial. — Dintre 39 de candidați pentru sf. teologie au fost primiți următorii 16 ș. a. 1. Pentru „Propaganda Fide“ din Roma: *Ioan Coltor.* 2. Pentru „Seminariul Central“ din Bupapesta: *Alesandru Borza.* 3. Pentru Seminariul Archidiecesan: Iuliu Hațegan, Vasiliu Cerghizan, Augustin Folea. Victor Pop, Ștefan Banfi. Vasiliu Murășan. Aurel Peculea, Valeriu Opriș, Izidor Vlad, Vasiliu Candrea. Petru Simu Iosif Cutean, Victor Pop din Poptelec și Aron Moldovan.

Ziua nașterii Majestății Sale Francisc Iosif. Joi dimineața s'a celebrat sfânta liturgie cu doxologia cea mare pentru îndelungă viața Majestății Sale. În absența Escelenției Sale Mitropolitului a *pontificat Ilustritatea Sa I. M. Moldovan* preposit prelat papal la 1 oară s'a dat obicinuitul prânz la reședința Mitropolitului.

Despărțământul Blaj al Asociațiunii și-a ținut la 14 crt. adunarea cercuală în localul casinei române din Blaș. Adunarea a fost binișor cercetată. Disertații nu s'a ținut, ci s'au ales comitetul pe un nou period de trei ani în persoanele dlor *Ioan F. Negruț,* președinte *Dr. Iuliu Maniu, Iosif Lita, A. C. Domșa și Ioan Fodor,* membru în comitet. De odată s-a ales secretar *Ales. Ciura,* cassar *Ioan Fodor*, controlor *Iacob Popa.* Delegați la adunarea generală de la Timișoara s'a aclamat dnii *Ioan F. Negruț și Gavrilă Precup.*

Avis. Post de cantor-învățător: La scoala poporală română gr.-cat. din Nadlac (Nagylak) comitatul Cianadului aparținătoare Diecesei gr.-cat. române de Oradeamare în urma pensionării cantor-învățorului de până aci are să devină vacant postul cantor-învățătoresc, asupra cărnia, și până când se va publica concursul oficios atragem atențiunea cantor învățătorilor. — Acest post este împreunat cu următoarele emolumente: 1) de la poporeni, 200 coroane solvite anticipative tot la trei luni. 2) de la erariu anual 210 coroane solvindu-se postcipative tot la la trei luni; 3) 20 holde catestrale de agru esarendat și în presenta pentru o sumă anuală de 1080 coroane; 4) cu stoale îndatinate; 5) cu drept de quincuenal conform art. de lege XXVI din 1893; 6) cu cuartir în edificiul scoalei. De la fiitorul Cantor-învățător se cere a) cualificațiunea prescrisă, de lege și deosebi cunoștința deplină a limbei române și maghiare; b) să fie cântăreț bun cunoscând perfect tipicul și cântările bisericești, și având cunoștința musicală ca se poată forma cor cu elevii; c) să priceapă la cultivarea practică a pomăritului; d) să fie încă tinăr dar poate fi și căsătorit. Cei ce doresc a reflecta la acest post au să se presenteze în persoană în vre-o duminecă ori sărbătoare la biserică să cânte aducând cu sine și documentele necesare și recerute.

Incendii. Nu e ziar, în care se nu cetești zilnic incendii în toate părțile. Și sunt teribile focurile în această vreme de uscăciune și secetă. Mercuri d. a. după 4 s'a aprins și în Blaș un șopru și o cămară la casa Seminariului, închiriată de prăvălie. Focul s-a dus din negrijă. A ars întreg depositul de lemnuțe, oleiuri ș. a. Noroc că n'a fost vânt, căci altcum o parte însămnată a orașului cădea pradă. Pompierii s'au purtat brav. Credem, că e de datorința autorităților să deie o pildă, pedepsind aspru pe acel comerciant, la care s'a aprins acum de nenumărate ori. Și poate dacă e jidan.... Tot Miercuri s'a aprins și marfa din galantariul prăvăliei Consum. Cu prilejul iluminării de sara, o lumină s'a prăbușit pe o sticlă de spirt galic care a esplodat, nimicind toată marfa din jur. Pagubele au fost asigurate în amândoue casurile. Dar câți nu se sgircesc a da câteva coroane spre a-și asigura mii!

Hymen. *Francisc Boțian* cleric absolut *și Mărioara Mureșan,* anunță cununia lor ce se va celebra la 28 crt. în Chimiletnicul de câmpie.

Pictorul Smigelschi, cum cetim în „Telegraful“ de Joi a fost încredințat de Consistorul plenar ca să picteze catedrala din Sibiu.

Comuna Câmpeni pradă flacărilor. În Blaș a sosit știrea telegrafică, că comuna Câmpeni în 17 a. c. a ars aproape întreagă.

Casă de vânzare

din mână liberă

să afle

în strada Tipografiei Nr. 187. Are *grădină* și *curte.* — Posiția casei e una dintre cele mai avantagioasă. Casa are greutate la Albina.

A se adresa la d-na **Maria Ianza** în Blaj. 33 (2—3)

CONCURS.

În cancelaria subscrisului cu ziua de 25 n. c. poate afla ocupațiune un adjunct notarial cu cualificațiunea recerută pe lângă condițiunile următoare:

1. Plată lunară 30 coroane.
2. 25% din venitele private, ce le va lucra;
3. Locuință și vipt.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți ca să-mi comunice starea, etatea și cualificațiunea.

Zlatna, 15 August n. c. 1904.

Iuliu V. Albini, notar cercual.

36 (1—1)

Cost bun, cuartir și spălat curat

dă studenților

Beniamin Barna jurat.

Prețuri moderate!

Adresa sub Alei Nr. 132.

34 (1—2)

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **chilii comforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Regule ortografice.

Academia Română, 1904.

I. — În scrierea limbii românești se întrebuințează următoarele 27 de litere:

Pentru *Vocale* 8: **a, e, i, o, u, ă, â,** și **î.**

Numai în nume proprii străine se întrebuințează și *y, ö, u* etc.: Stanley, Römerbad, Würzburg.

Pentru *Consonante* 19: **b, c, d, f, g, h, j, l, m, n, p, r, s, ş, t, ţ, v, x, z.**

Numai în nume proprii și în cuvinte străine se întrebuințează literele și grupurile:

K, qu, ph, th, w: Kant, kalium, Quintilian, Aquitania, Philippsburg, Thionville, Thurgau, Wagner, White, Wiesbaden.

Nu se scrie: Mihalake, Sake, Take, equație, ci Mahalache, Sache, Tache, ecuație sau ecuație.

Se scrie însă: kilogram, kilometru, Numele proprii de familie române își pot păstră ortografia lor: Kogălniceanu, Kretzulescu, Kalinderu, Quintescu.

II. — În regulă generală fiecare literă reprezentă în scriere un anumit sunet al vorbirii și fiecare sunet al vorbirii se scrie printr'una și aceeaș literă.

În practică sunt însă câteva abateri de la acest principiu general al scrierii:

a) literele *â* și *î* însemnează amândouă acelaș sunet,

b) literele *c* și *g* reprezentă amândouă câte două sunete deosebite,

c) litera *x* reprezentă o grupă de două sunete.

III. — Literele enumerate mai sus reprezentă sunetele cuvintelor precum urmează:

Vocale.

a: *ața, amar, arà, mare, țară, buna, știà,* adunà, vedeà, auzià.

e: *cere,* merge, *cetește, vede,* șade.

= Diftongul **ea** se scrie *ea* (nu *e*): *ceară, ceapă,* să *dea,* să *crească, neagră dreaptă.*

= Terminațiunea persoanei a 3-a a imperfectului verbelor în *-e* și *-eà* (a bate, a vedeà) se scrie cu *-eà* la sing. și cu *-eau,* la plur.: el vedeà, ei *văeau,* el bàteà, ei mergeau.

i: *inimă, pitic,* negri, afli, dormi, turti.

= Se scrie *i* (nu *ĭ*) și când se pronunță semison (*i* consoană), aflându-se înainte sau după vocală și formând diftong cu dânsa; asemenea și la sfârșitul cuvintelor după vocală sau după consonantă:

iară, iarnă, iarbă, roib, șoim, *iertare,* doină, *aibă, uitare, piept, fier, i*-am luat noi, boi, doi, cei;

buni, nori, mergi, frați, drepți, fii, fiii, copiii, vezi-*i*, bate-*i*,

= Spre deosebire, acolo undei **i** final este întreg și întonat, se însemnează cu accentul grav (ˋ): a auzì, a lovì, a dormì (vezi mai jos No. V.)

= Terminațiunea persoanei a 3-a a imperfectului verbelor terminate la infinitiv în *-ì* și *-i* (a sărì, a coborî) se scrie cu *-ià* la sing. și cu *iau* la plur.: el sărià, ei dormiau.

o: *om, orb, Oprea,* popor, noroc, soc, somn, soro, *o* casă, spune-*o*, am dat-*o*.

= Diftongul **oa** se scrie *oa* (nu *ó*): poamă, moară, doarme, moarte, oameni, toacă toarce, cunoaște.

u: *unu ura unsă, ușă,* nume, bun, sunà, negru, umplu, umplù, tăcù, făcù.

= Se scrie *u* (nu *ŭ* și când se află înainte sau după altă vocală pronunțat semison și făcând diftong cu ea:

ou, nou, bou, sau, său, fiu, teiu, altoiu, zăvoiu; nueaua, nouă.

ă: sărăcie, mărunt, bătut, bunătate, învăț, adevăr, tău, său, supărare, mă supăr, văd, împărat, rămas.

â—î: se scrie în două feluri:

a) Se scrie cu **â** în corpul cuvintelor: sânge, plânge, cântă, cât, atât. vânt, vânz, vânzare, hatâr, mormânt, cuvânt, când, sfânt, — toate formele verbale terminate cu *-ând*: cântând, văzând, făcând, mergând, urând (de la urare),

b) Se scrie cu **î** la începutul cuvintelor: în, înainte, încă, înger, încurc, încerc, îndoit, înot, îl, îmi, îți, își, îi.

Se scrie asemenea cu *î*:

1. În cuvintele compuse precum sunt: neîndurare, neîmpăcat, preaîntimpinat.

2. În terminările flexionare ale verbelor terminate în *-rî*: a urî, coborî, hotărî, târî, urîm, coborîm, hotărîm, târîm, urît, coborît, hotărît, târît, urînd, coborînd, hotărînd, târînd.

Consonante.

b: *bun, brâu,* sobă, *bob.*

d: *dau,* adă, *șed.*

f: *fag, fac, figură, filozofie, fizică,* tipografie, *Filip.*

= Nu se scrie *ph* în loc de *f* decât în nume proprii străine (vedî I).

h: *ham, hot,* patriarh, *hartă,* arhivă, arhiereu, *himeră* arhitect.

j: *jaf, joc,* Blaj, viteji (pl. de la viteaz), viteje.

l: *lemn, loc, halat, deal.*

m: *mare, măr, amar.*

n: *nimic, noroc,* prune, *nun,*

p: *pace, părinte, apă,* dop, *plop.*

r: *rac,* sare, amărit, *rar.*

s: *sac,* casă, poveste, *folos.*

ș: *șarpe, ședere,* vești, creștі, crește, domnești, împărătește, Pitești, București, Negoești, știu, știință, *ștergar,* miriște, buștean, chipeș.

= Nu se scrie *s* în loc de *ș* în grupul *șt*; deci nu: *-sci, -sce* pentru *-ști, -ște.*

t: *tare, telegraf, Toma,* uitat, tot; asemenea: teolog, Teodor, nu theolog, Theodor.

= Nu se scrie *c* în loc de *t* în grupul *șt*; daci nu: *-sce, -sci* în loc de *-ște, -ști.*

ț: rață, țopi. ținut ață, frați, moț, piață, finanțe.

v: *vas, venin, viață, voie,* jilav.

z: *zor, zeu, zină,* botezat, bizantin, lucrează, îndrăzneț, ziua, vezi, verzi, calzi, a mucezi, înverzit, încălzind, rază. pază, vază, roză, nazal, poezie, engleză, franceză, fizică, ipoteză, vizită, poziție, văzând, șezând, abuz.

c, g: însemnează fie-care câte două sunete deosebite după poziție și anume:

1. la sfârșitul cuvintelor sau înainte de consonante sau de vocalele *a, o, u, ă, â,* însemnează sunetele aspru *k, g:*

ac. sac, soc, cuc, clacă, clopot, cresc, ca, cap, cocoș, cot, câne, cădere, zicând, bucată, bucurie;

bag, neg, stog, fag, glas, gros, grădină, gard, gol, gură, găsit, gând.

2. înainte de *e, i,* însemnează sunetele ч (c), ц (g) ce, cetate, ceafă, începe, cercei, facem, cine, cireșe, nuci, cerci;

ger, geme, curge, ginere, pecingine, diegi, gingii, mergi.

3. când *c* și *g* înainte de *e* și *i* își păstrează valoarea aspră, se însemnează cu *ch, gh:*

chem, chiag, chiar, chică chingă;

ghem, ghergef, Gheorghe, ghiață, neghină, neghiob.

x: însemnează grupul de consonante *cs:* xilograf, lexicon, Xerxe, Xantip, Roxolani, luxație, relaxare, Alexandru, haxametru.

IV. — **Duplicarea consunantelor** se admite numai în următoarele cazuri:

1. când provine din alipirea a două cuvinte românești, din cari întâiul se termină și al doilea se începe cu aceeaș consonantă sau de acelaș fel; aceasta se întâmplă la cuvintele compuse din propoziținea *în* și un cuvânt începător cu *n* sau *m:* innotare, innodare, innoire, innăscut.; immormântare, immărmurit, immulțire, — se poate însă scrie și imulțire. immormântare.

2. pentru deosebire se admite duplicarea lui *s* în următoarele cuvinte:

massa de materie (la masse,) massiv, — dar masa de scris,

cassa de bani, cassier — dar casa de locuit, rassa de animale și rassa călugărească, — dar barba rasă.

V. — **Accentuare.** — Se însemnează cu accent grav (ˋ) vocala care sfârșește un cuvânt, dacă este accentuată și nu are alt semn: făcù, bătù, șezù; dormì, auzì; căutà, lăudà, vedeà, ședeà, mergeà, dormià, sărià; dar: a hotărî, lucră, lăudă.

V. — **Apostroful** (') se întrebuințează spre a se arătă eliziunea unei vocale; n'am (nu am), s'au (se au), v'aduc (vă aduc), v'am dat, v'ați arătat, s'au dus.

= Prin urmare nu se va scrie: *celă-l'alt, cei-l'alți,* ci: *celălalt, cealaltă, ceilalți* sau *ceialalți, celelalte.*

VII. **Trăsuri de unire** (-) se întrebuințează spre a arătă juxtapunerea unor cuvinte, cari nu formează împreună un singur cuvânt compus: *rogu-te, vezi-l, îndură-te, uită-te, cântă-ne, spune-le, le-am* dat, *i-am* luat, *ne-am* așezat, *te-am* văzut.

Cuvintele compuse se scriu fără a se arătă elementele de compunere:

binefacere, bunăvoință, astfel, fiindcă, pentrucă, decât, ceva, dela, cine, undeva, câtva, câțiva, câteva, totdeauna, astăzi, niciodată, deocamdată, extraordinar, pierdevară.

Circularul pastoral al vicariului foraneu din Năsăud IOAN HALMAGI din 1797.

(Continuare.)

10. Dintâiu să cadă să îndrepte norodul a mere la biserică cu mic cu mare, pruncii și fetele, slugile și slujnicile arătându-le folosul, ce-l pot avea dintru paza bisericei și la sfârșitul liturgiei să le zică întru auzul tuturor rugăciunea Domnului adecă Tatăl nostru, Născătoare de Dum-

nezeu, Credeul, cele 10 porunci, şi cele 5 a bisericei şi şepte păcate de moarte, cele împotriva duchului sfânt, şi celea 9 străine şi 4, cari strigă răsplătire în cer şi altă îndreptare asemenea creştinească, iară creştinii să zică întru inima lor după dânşii acestea pe rând. — Câte unele să le spuie şi norodului să le învețe, pentru ca să ştie de ce groapă şi săgeată să se ferească şi nici că vor putea merge calea mântuirii, de nu li-se va arătă nici a se căsători, de nu vor şti acestea.

11. În casa Domnului să umble cu cuviință preoții şi să grijască pentru toate păstrându-le la cuviincioasă cinste. Întru evlavie să cerce cele sfinte adecă nu cumva să vor strica şi vor cumineca cu dânsele în deşert puind sufletul, ce va trece din lume, în primejdie rea. Să grijească şi pentru vesmintele sau odăjdiile sfintei liturgii, ca să le ție toate curate şi cu cele rupte şi prihănite să nu slujască, pentru necinstea celor sfinte. Pe prestol şi la proscomedie să ție curat având masă de pânză albă şi să păzască să nu pice ceva pe antimis din trupul lui Christos pentru primejdia nu cumva prăvălindu-să jos lucrând preotul aceiea, să aibă a da samă. Şi biserica să se păstreze întru curățenia ei, măturându-se ades şi să păzască pentru primejdia aprinderei. Foc la loc de așa şi lumina aprinsă să nu rămâie şi cheia deapururea să fie la preot pentru ocolirea a ceva jefuire de biserică şi proptatia (sic) să o ție închisă să nu între cevaş acolo cu necinstirea ținutului şi a oaselor celor repausați, ce zac acolo. După aceea pe diacul sau pe fătul să nu-l trimeată nice să-l îngădue a preceştni pe cineva sub canon greu.

12. Aceea, care am grăit pentru a păzirea norodul biserica, să cade preoții să priveghieză, de-şi fac datoria lor şi pe cari îi vor şimți, că au părăsit neavând grije de sufletul lor, nici ispoveduindu-se, nici priceştindu-se macar odată la Paşti, sau vătămând în vre-un tip legea noastră, sau amestecându-se întru nelegiuiri de căsătorie sau afară de căsătorie, făcând păcate şi dând sminteală rea prea fățiş întru norod şi aceasta pecingine şi călbază se va tinde şi pe ceialalți; — sau de vor şimți a fi obiceiul rău de a merge fetele dimpreună cu ficiorii şi muierile cu bărbații lor la făgădău, şi privigheri a face de noapte, — să va sili ai desvăța de aceste obiceiuri rele. Pe unii ca aceia pentru binele lor şi pentru primejdia să nu se umple şi ceialalți, — îi vor dojeni cu duchul blândețelor de două şi trei ori, care de nu se vor părăsi, ci mai vârtos vor spori în răutate, vor fi datori preoții a-i arăta la diregătorie pentru îndreptarea.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Prof. Emil Sabo. **„Cântece"** Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria de *Dr. Augustin Bunea,* Prețul 3 coroane.

Nr. 7 din **Amicul Tinerimei,** revistă scrisă anume pentru nobilisarea caracterului tinerilor.

Este în anul al doilea al existenței şi cuprinde o materie foarte variată, instructivă şi de petrecere şi costă în abonament pe sfert de an numai *2 lei,* anual *lei 8.*

Poşta „Uniri".

Am primit şi quietăm abon. de la: *Rév* pe timpul din 1/4 1904 până în 1/7 1904. *Nucet* pe 1902 şi 1903. *Drag* pe 1903. *Găureni* pe 1903. Sunteți încă în restanță pe anu curent 1904. Binevoiți a ni-i trimite şi pe aceştia, şi atunci vă împlinim dorința. *Felmenes* pe 1903. *Ciamul-mare* pe 1903 sem. II. *Pacsaj* pe 1903. *Lunca* pe 1904 sem. I. *Ilva-mare* pe 1904. *Lumperd* pe 1904. *Bazed* pe timpul din 1/IV 1902 până în 1/IV 1903. *Sardul-unguresc* pe 1903 şi 1904 sem. I. *Felső-Sándorfalu* (Dombravița) pe 1901. *Kezdi-Poljan* pe 1903. *Chemitelnic* pe 1902. *Dumbrava* pe 1904. *Bala* pe 1895. Binevoiți a plăti şi mai departe, căci aveți restanță foarte mare, şi avem lipsă de bani. *Uricani* pe 1901. *Kis-Sármás* pe 1904. *Glod* pe 1904 sem. II. *Câmpeni* pe 1904. *Almaşul-mare* pe 1902 şi 6 coroane la Foaia şcol. *Corni* pe 1901. *Tőke-Patak* pe 1903 sem. II şi 1904. *Sevestreni* pe 1903. *Atanasiu A. Maxim* pe 1904 sem. II. *Dr. Erdély Orăştie* pe 1904 sem. II. *Topa Sz.-Kirdly* pe 1903. *Casina română Caransebeş* pre Iulie—Sept. 1904. *Hoszu-Palyi* 1904 sem. I. *Zsibo, Iosif Orga* aţi achitat abonamentul până în 1/VII 1904. *Iloba* pe 1903, ear nu 1904. *Nagyvárad* 1904 sem. II. *Maros-Ludas* pe 1904 sem. II

Editor şi redactor răspundător:
Aurel C. Domşa.

EŞTI SLAB?

Voieşti să fii tare? — Voieşti ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voieşti să ai curajul şi energia ca să te poți opune liniştit grijilor şi năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări şi întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese şi metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de ştiință. Am arătat că Electricitatea este basa vieței fisice şi că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoieşte puterea perdută şi îl poate folosi unul fie-care.

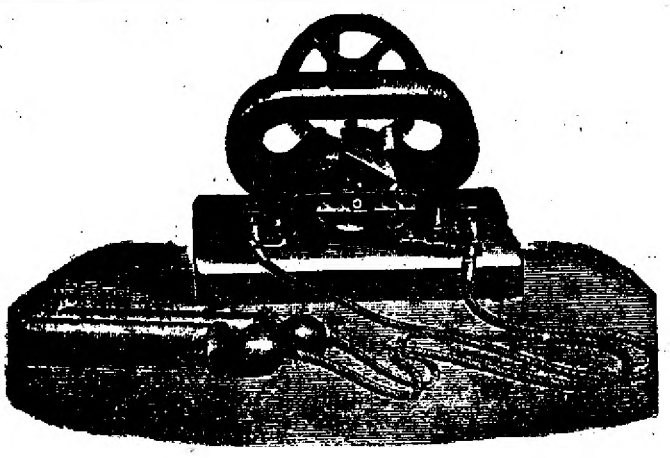

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electröforul întăreşte nervii, înoieşte sângele, întăreşte simțirea, aduce sângele şi sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra**, (şuiul), **reuma**, **hysteria**, **asthma**, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci şi la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie şi cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeieşti. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii şi fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:
20 coroane.
(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:
30 coroane.
(Pentru însănătoşarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (4—52)

Nr. 4997—1784. (35) 1—3

Concurs la stipendie.

Până la 20 Septembre n. 1904. inclusive se publică concurs la următórele stipendie din fundaţiunile archidiecesane:

I. *Din fundaţiunea „Alesandru St. Suluţ.“*

1. *Două* stipendie decâte 400 coroane, folosite de Augustin Raţ, iurist în Cluş şi Romul Boilla, doctor în drepturi, destinate pentru iurişti la universitatea din Cluş.

2. *Trei* stipendie decâte 200 coroane, folosite de Vasiliu Murăşan, Eugeniu Magde, absoluţi de gimnas şi Ioan Creţiu gimn. cl. V., destinate pentru gimnasişti din clasele superioare.

Un stipendiu de 120 coroane, folosit de Petru Simu, gimn. cl. VIII. Blaş, destinat pentru gimnasişti în clasele inferioare.

Studenţii înscrişi ca ordinari la scoalele de mai sus, cari doresc a obţinea unul din stipendiile înşirate, au să întrunească următoarele condiţiuni şi se dovedească:

a) că sunt români gr. cat. miseri născuţi în Transilvania;

b) că prelângă purtare morală bună au din studii calculi de eminenţie;

c) dintre concurenţi vor avea preferinţă, cari vor dovedi, că sunt consângeni cu piul fundator, spre care scop trebue se producă atestat compus de respectivul oficiu parochial, care să cuprindă tabela genealogică esact dedusă.

Concurenţii, la suplica *scrisă* şi *subscrisă* cu mâna lor proprie în limba română, au să alăture testimoniu scolastic în *copia autentică*, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical; au să numească *espres* institutul, la care şi unde vor studia în anul 1904—5, să determine *apriat* suma şi scopul stipendiului, dupăcare suplică, că [illegible] suplica nu va fi luată în consideraţiune, precum nu vor fi luate în consideraţiune nici suplicile întrate după terminul mai sus statorit.

II. *Din fundaţiunea „Tordai“.*

Un stipendiu de 200 coroane, folosit de rigorosantul în drepturi Ioan Pantea, destinat pentru studenţi eminenţi. Concursele să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

III *Din fundaţiunea „Lazar Baldi“.*

Un stipendiu de 160 coroane folosit de Leon Mănăştirean, gimnasist clasa IV. în Blaş, care nu şi-a legitimat progresul în studii. Stipendiul acesta este destinat pentru gimnasişti din comunele ţinătoare de comitatul Cluşului şi pentru consângeni de ai fundatorului, fie ei şi din alte comitate. — Concursele sunt de a se instrui ca cele pentru stipendii Şuluţane.

IV. *Din fundaţiunea „Ioan F. Negruţ“.*

Un stipendiu de 120 coroane folosit de Emil F. Negruţ, din Sucutard, gimnăsist de clasa VI. în Blaş, care nu şi-a legitimat progresul în studii. Stipendiul acesta este destinat pentru studenţi dela orice institute de învăţământ din ţară ori străinătate; în linia primă pentru consângeni de ai fundatorului. — Concursele se fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

V. *Din fundaţiunea »Ioan Vancea“ numită „Cassa archidiecesană“.*

Doue stipendie de câte 200 coroane rămase vacante de gimnasistii absoluţi: Augustin Bárdossy şi Victor Pop, destinate pentru gimnasiti, fii ai Archidiecesei, ori consângeni de ai fundatorului, cari vor întra în „Seminariul junimei române gr. cat. stud. în Blasiu“. Concursele se fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

Patru stipendii de câte 120 coroane pentru elevii preparandiali în Blaş. Stipendiile acestea în sensul §-lui 8 din literile fundaţionale, se conferesc numai pe anul şcol. 1904/5.

VI. *Din fundaţiunea „Timoteiu Ciparíu“.*

Un stipendiu de 100 coroane folosit de Aron Moldovan, gimnasist absolut în Blaş, destinat pentru studenţi la gimnasiul din Blaş. Cererile să fie instruite ca cele pentru fundaţiunea Şuluţian.

VII. *Din fundaţiunea „D. Baron Ursu“.*

Un stipendiu de 200 coroane folosit de Aureliu Marilla, gim. cl. V. Blaş, care nu şi-a legitimat progresul în studii. Concurenţii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr. cat. născuţi în vreuna din comunele arondate în comitatele: Făgăraş, Sibiu, Hunedoara; cu atestat de frecuentare, că sunt şcolari în cl. I. a gimnasiului gr. cat. din Blaş, iară fetele, că frecuenteaza la şcoala de fetiţe din Blaş, că au purtare morală bună şi progres bun în studii, şi că sunt sau pot fi susceputi în Seminariul junimei române gr. cat., iară fetele în Internatul de fetiţe din Blaş.

VIII. *Din fundaţiunea „Alesandru Filip“.*

Un stipendiu de 200 coroane folosit de George Tufan, gimnasist absolut. Stipendiile acestea sunt destinate pentru gimnasişti, elevi ai şcoalei comerciale, elevi ai şcoalelor militare. Consângenii sunt preferiţi. Cererile să se instruiască ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

IX. *Din fundaţiunea „Constantin Alutan“.*

Două stipendii de câte 120 coroane folosite de Ioan Bojor, gimn. absolut în Năsăud şi Ioan Nemeş, gimn. cl. V. Blaş, care nu şi-a legitimat progresul în studii.

Un stipendiu de 80 coroane folosit de Ioan Cherestesiu, gimn. cl. VI. Năsăud, care nu şi-a legitimat progresul în studii. Stipendiile acestea sunt destinate pentru gimnasişti, studenţi la şcoalele reale, comerciale, universitate, politechnică, agronomie, preparandie etc. — Consângenii au preferinţa, cererile să se instruiască ca cele pentru fundaţiunea Şuluţiană.

X. *Dia fundaţiunea „Andreiu Pop Liviu“.*

Un stipendiu de 120 coroane folosit de Iuliu Rusu, gimn. abs. în Blaş. Stipendiul acesta este destinat eschisiv pentru consângeni de ai fundatorului, cari studiază la gimnasiu, şcoale elementare de la oraşe, la şcoale reale, universitate, politechnică, agronomie, montanistică, ori pentru elevii de meserii; le pot folosi şi fete.

XI. *Din fundaţiunea „I. Chirilă“.*

Interesele fundaţiunei pe 1904 în sumă de 500 coroane, cari în sensul literilor fundaţionale, sunt de a se împărţi în părţi egale între consângenii fundatorului, cari studiază la vre-o şcoală. Consângenitatea se poate estinde până la gradul al VIII-lea. Cererile să fie instruate ca cele pentru fundaţiunea Şuluţiană.

XII. *Din fundaţiunea „Demetriu Cutean“.*

Un stipendiu de 34 coroane folosit de gimnasistul Demetriu Ghişoiu, cl. III. Sibiu, care nu şi-a legitimat progresul în studii. Stipendiul e destinat pentru gimnasişti ori fetiţe, consângeni de ai fundatorului. Cererile au să fie instraite ca cele pentru fundaţiunea Şuluţiană.

XIII. *Din fundaţiunea „Ferd. Hirsch“.*

Un stipendiu de 800 coroane folosit de George Pătăcean, doctor în drepturi. La stipendiul acesta pot concurge numai români gr. cat., cari sunt născuţi în comunele următoare: Turda, Copand, Turu, Comitig, Banabic, Aiton, Samartinul desiert, Agârbiciu, Mischiu, Sându, Petridul de sus, Petridul de mijloc, Petridul de jos, Berchiş, Măgură, Schiopi, (Puszta Egeres) P. Sâncraiu, Surduc, Bicalat, Iara-inferioară, Agriş, Muntele Băişoarei, Ocolişul-mic, Ocolişul-mare, Runcu, Cacova, Săcel, Lita magiară, Lita română, Filea de jos, Filea de sus, Ciurila, Saliscc, Salicea, Micuş, Hasmaşiu, Magernşiu, (Magyar Sárd) Sintu, Silvaşul magiar, Indolu, Ceanul-mare, Baişoara, Muntele Filei, ca unele cari odinioară au format cesaro regeasca pretură a Turdei sub presidenţia fericitului fundator. Cererile au să se instruneze ca cele pentru fundaţiunea Şuluţiană.

XIV. *Din fundaţiunea „Simeon Romanţai“.*

Un stipendiu de 630 coroane folosit de Traian Sanciali technic absolut în Viena. Stipendiul este destinat pentru studenţii la universitate la politechnica, la academia de pictură din Pesta şi Viena, pe cum şi la academia montanistică din Seimecz.

Un stipendiu de 200 coroane folosit de iuristul Ioan Mărginean, destinat pentru universitari.

Un stipendiu de 168 coroane, de care a abzis iuristul de an III din Cluşiu Iuliu Caliani, destinat pentru iuristi în Cluşiu.

Trei stipendie de câte 126 coroane folosite de Andreiu Timbuşiu, Ioan Coltor şi Aureliu Neagoşiu, gimnasisti absoluţi şi destinate pentru gimnasisti şi studenţi la şcoala comercială. Cererile au se fie instruate ca cele pentru fundaţiunea Şiuluţană.

XV. *Din fundaţiunea „Maior“.*

Un stipendiu de 120 coroane folosit de Laurian Maior, gimn. de cl. I. Blaşiu, care nu şi-a legitimat progresul. Consângenii sunt preferiţi. Cererile au să fie instruate ca cele pentru fundaţiunea Şuluţiană.

XVI. *Din fundaţiunea „Klein“*

Un stipendiu de 240 coroane folosit de iuristul Quintiliu Viciu, destinat pentru studenţi la gimnasiul din Blaşiu. Preferinţa au studenţii din familiele Klein şi Muntfil. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundaţiunea Şuluţană.

XVII. *Din fundaţiunea „Vasiliu Raţiu“.*

Un stipendiu de 200 coroane destinat pentru studenţi la gimnasiul din Blaşiu. Cererile au se fie intruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XVIII. *Din fundaţiunea de alumnate a „Interatului Vancean de fetiţe“.*

Ziece ajutoare de câte 100 coroane, cari se vor conferi pe anul şcol. 1904/5 la eleve ordinare de ale şcolii gr. cat. de fete şi ale Internatului Vancean de fetiţe din Blaşiu.

Suplicantele pentru ajutoarele acestea au să întruneasca urmatoarele condiţiuni şi să dovedeasca,

a) că sunt române greco-catolice misere, născute în Archidiecesă;

b) că pe lângă purtarea morală bună au din studie calculi buni;

c) că sunt matriculate ca eleve ordinare în şcoala gr. cat. de fete din Blaşiu şi sunt primite în Internatul Vancean de fetiţe;

d) preferite vor fi fetele de preoţi din Archidiecesă.

Blaşiu din şedinţa Consistoriului plenariu ţienută în 15 August 1904.

Victor Mihályi,
Archiepiscop şi Mitropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:

Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil.

Tot ce privesce fóia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaş.

Anul XIV. Blaj 27 August 1904. Numĕrul 35.

Reuniunile Maria-ne.

Ideă reuniunilor Maria-ne sulevată la noi de confratele Constantin Lucaciu nu trebue lăsată se adoarmă. Resultatele frumoase, la cari au ajuns confraţii latini cu reuniunile lor religioase trebue să ne încălzească inimile, dacă acele într'adevăr palpitează pentru mântuirea vecinică a sufletelor încredinţate grijei noastre.

Timpurile s'au schimbat, durere în defavorul bisericei. Odinioară poporul era bun, ascultător, alipit de religiune şi de biserică, azi e în mare parte indiferent şi rece, unii chiar directe dujmani preoţilor şi bisericei.

Schimbarea spre rău se explică uşor, remediul răului însă se află mai greu. Odinioară aproape întreagă vieaţa omului se petrecea în sânul familiei, în isolare de lumea mare; azi omul deja din copilărie vine în atingere cu oameni străini, cu alte datini, cu alte obiceiuri. Odinioară copilul vedeà pe tatăl său şi pe mama-sa, pe fraţii săi şi pe surorile sale, că dimineaţa şi seara, apoi înainte şi după mâncare îşi pun mânile laolaltă şi se roagă, şi rugăciunea i-se prefăcea în a. doua natură, şi nici prin minte nu-i treceà, că ar mai fi şi oameni, cari să nu se roage; azi tatăl nu se mai roagă, mama încă mai mult în taină, şi copilul crede, că rugăciunea nu e pentru oamenii mari, ci numai pentru copii.

Odinioară în casa părinţească copilul nu auzia vorbe necuviincioase, înjurături şi clevete, şi când se întâmpla se audă pe vre-un om stricat înjurând, tatăl îi spuneà, ce păcate grele sunt înjurăturile, şi îi puneà în vedere mânia şi urjia lui Dumnezeu asupra tuturor celor ce înjură, mânia şi urjia lui Dumnezeu, care pretutindinea e de faţă, toate le vede. Şi figura omului stricat, carele a înjurat pe Părintele său ceresc, şi iarăşi faţa plină de mâuie sfântă a tatălui şi dojana şi înfruntarea dată celui, ce a înjurat, nu îi mai eşia din minte vieaţa întreagă. Azi nu numai tatăl, dar uneori şi mama încă înjură şi copilul pe lângă toată opreliştea imitează pe părinţi.

Da, azi nu toate casele, nu toate familiile sunt într'adevăr creştineşti. Şi chiar şi dacă familia ar fi într'adevăr creştină, câte rele nu vede şi nu aude copilul dela servitori, dela micii lui prietini din vecini şi dela căsenii acestora. Şi dupăce ajunge la şcoală, cât de uşor se întâmplă, că vre-o câţiva copii răi se strice clasa întreagă. Mai vine apoi miliţia şi adună ficiorii din toate părţile ţării şi relele dintr'un loc se răspândesc până şi în unghetele mai depărtate.

Contactul acesta viu între om şi om a adus cu sine şi ceva bine, dar de altă parte, atâtea rele a produs, încât bucuros am renunţa la puţinul bine, dacă am puteà scăpa de relele cele multe.

Între împrejurările aceste mijloacele de educaţiune religioasă din trecut, nu mai sunt de ajuns. Ne trebue mijloace nouă, trebue să ne folosim de arme şi măsuri nouă pentru combaterea atâtor rele îngrămădite la fiecare paş. Una dintre cele mai puternice arme sunt reuniunile religioase. Dacă nu ne stă în putere a împedeca atingerea celor buni cu cei răi, a celor nevinovaţi cu cei stricaţi, în putere ne stă se întărim pe cei buni, ca se poată susţinea lupta cu cei răi, în putere ne stă se înarmăm pe cei buni aşa de bine, încât dacă nu vor puteà îndrepta pe cei răi, cel puţin se nu cadă jertfă ispitirei lor.

Dacă în şcoală preotul şi învăţătorul vor lucra în bună înţelegere, vor puteà suplini multe scăderi ale educaţiunii neglijate din casa părintească, şi prin copii vor influinţa şi asupra părinţilor. Din purtarea copiilor în şcoală preotul îndată poate vedeà scăderile părinţilor, iar ocasiune de a le veni şi lor în ajutor, cu sfatul său părintesc, se va oferi, dacă nu azi, de sigur mâne sau poimâne.

Dar anii de scoală trec şi vine epoca cea mai periculoasă, epoca patimilor. Decumva părinţii şi preotul nu îşi vor da mână de ajutor, în mijlocul atâtor ocaziuni periculoase, ce se oferesc, în mijlocul ispitelor şi a luptelor cu patimile, tinerii uşor vor cădeà şi se vor răci de religiune, ca poate nici odată să nu se mai ridice la Dumnezeu.

Asupra generaţiunilor ieşite din şcoală, preotul mai bine poate influinţa prin reuniuni, adunându-i în jurul său, cum îşi adună găina puii sub aripi. Şi dacă reuniunile acestea vor mai purta şi numele Prea Curatei Fecioare şi deci vor sta sub patrociniul Dânsei, a mamei noastre din ceriuri, ne vom puteà aştepta la cele mai bune resultate.

E adevărat, că a conduce reuniuni de aceste nu e tocmai lucru uşor, căci se recere pricepere şi mult, foarte mult zel şi abnegaţiune. Dar orice s'ar recere şi oricât s'ar recere, preotul în puterea răspunderii, ce o are înaintea lui Dumnezeu pentru mântuirea sufletelor încredinţate lui, e detor să jertfească nu numai timp şi sănătate, ci în caz de lipsă chiar şi viaţa pentru turma sa.

Reuniunea înfiinţată în prima linie pentru tineret poate se primească în sinul său şi oameni mai în vrâstă, bărbaţi şi femei, cari vor da preotului mână de ajutor în conducerea tineretului.

Îndrumări pentru înfiinţarea cununilor sau reuniunilor Maria-ne, aflăm în broşura publicată de confratele Constantin Lucaciu sub titlul: *„Un smerit memoriu* etc. Baia mare 1904.“ În broşura aceasta aflăm şi câteva trăsături din viaţa de 4 ani a reuniunii înfiinţate de dânsul în Jojib. Resultatele ei bune să văd deja şi sunt: creşterea pietăţii şi a moralităţii în popor, şi strângerea unei frumoase sume de bani pentru scopurile de binefacere ale reuniunei.

Ceea ce i-a succes confratelui Lucaciu pentruce nu ar puteà succede şi altora? Ajutorul Preacuratei Fecioare nu va lipsi nici altora. Dacă cultul Prea Curatei Fecioare şi reuniunile întemeiate sub patrociniul ei au regenerat viaţa religioasă a confraţilor latini, patrociniul ei nici nouă nu ne va lipsi. Înaintea Dânsei nu este deosebire de naţiuni şi biserica catolică latină sau grecească. Toţi îi suntem fii, pe toţi doreşte să ne conducă la Dumnezeu, la toţi ne este Mamă, la toţi sprijin şi ajutor.

Să nu credem, că inimile noastre ale românilor sunt dela natură mai vârtoase, inaccesibile pentru sentimente religioase mai vii, incapabile a se înmuia de ploia răcoritoare a graţiei dumnezeeşti. Doar bine am văzut cu toţii, că abia s'au început esercitiile religioase, mai bine zis misiunile poporali, în districtul protopopesc al Clujului şi poporul alerga din toate părţile şi primia învăţătura dată şi cu ea deodată, graţia lui Dumnezeu mai cu aviditate, decum primeşte pământul ars de secetă picurii de ploie răcoritoare. Apoi chiar lăţirea pocăitismului încă ne arată până la evidenţă, cât de mare e setea sufletească a poporului pentru cunoaşterea mai temeinică a adevărurilor religioase şi pentru practizarea mai strictă a preceptelor dumnezeeşti.

Dacă vom întemeia reuniuni şi prin ele vom desvolta o vieaţă religioasă mai conştie şi mai intensivă, pocăiţii vor rămâneà inofensivi pentru biserica noastră. altfel vor cuprinde teren şi ne vor atrage la sine poate chiar pe cei mai buni poporeni.

Ocasiunea de a înfiinţa reuniuni Maria-ne e foarte potrivită. De o parte se apropie lunile de toamnă destinate pentru câştigarea indulgenţelor concese de Părintele nostru Papa Piu X, din incidentul aniversării de 50 ani dela publicarea dogmei despre concepţiunea nepătată a Prea Curatei Fecioare Maria, de altă parte seceta îndelungată şi lipsa urmată din ea îi face pe oameni mai aplicaţi spre rugăciune şi spre esercitii de pietate, după cum se poate vedea aceasta şi din următoarea întâmplare: În cutare comună greu atinsă de secetă mai multe femei pie au împărţit între sine grâul de lipsă la o prescură pentru ca fiecare se reciteze „Tatăl Nostru“ de atâtea ori câte boane i-s'a venit, şi grâul de nou adunat l'au dus la moară şi l'au măcinat separat şi cu prescură gătită s'a celebrat liturgie pentru încetarea secetei.

Nu am întrebat, dacă Dumnezeu le-a răsplătit credința atunci îndată, atâta însă știu, că de atunci ploia i-a cercetat de câteva ori.

Fiind anul lipsit deocamdată nu s'ar pune nici o taxă pe mebrii rămași fără bucate, ba și taxele incurse dela membrii mai cu stare încă s'ar împărți ca ajutoare. De altă parte prin esercițiile de pietate, preoții ar cerca se îndemne poporul la resignațiune creștinească și ar stărui să țină viuă speranță în ajutorul lui Dumnezeu, pentruca lipsa să nu le sălbătăcească inimile și să nu cadă pradă păcatului. In sinul reuniunei preotul ar aveà și mai multă ocasiune să le spună că Dumnezeu nu trimite asupra noastră loviturile decât cu scop ca să ne îndreptăm, deci cu cât ne vom îndrepta mai curând, cu atât mai curând se va milostivi asupra noastră. El care a știut stoarce apă din piatră și care cu 5 pâni și 2 pești a săturat 5000 de oameni, poate să ne ajute și nouă, chiar și pe cale extraordinară, dacă va afla de lipsă, căci darurile lui nu s'au împuținat, vistieriile lui nu au săcat. El tot același Dumnezeu e și întru nimica nu s'a schimbat, numai ne-am schimbat noi, căci nu mai avem măsura credinții părinților nostri, ne lipsește încrederea și speranța lor mai neclătită decât granitul, și focul iubirii lor creștinești, cu care știau face minuni.

Satele, cari au reuniuni de femei pentru înfrumsețarea bisericilor, ușor le ar puté transforma în reuniuni Maria-ne adoptând esercițiile de pietate prevăzute în broșura confratelui. C. Lucaciu și cele înșirate în partea din urmă a acestui articlu, în celealalte comune s'ar putea înființa deadreptul reuniuni Maria-ne. Nu numai cred, dar sum convins, că pe lângă ajutorul puternic, ce ni-l va da Preacurata Fecioară Maria, nu se ve recere decât bunăvoință și puțin zel din partea confraților preoți și în decurs de câțiva ani vom avea sute de reuniuni și în urma lor succese neașteptate. Atunci eventual ne vom putea cugeta și la stringerea tuturor reuniunilor într'o singură reuniune mare, până atunci însе se ne îndestulim cu mai puțin, și mai ales cu scopuri locali.

Afară de observațiunea aceasta îmi mai permit a recomanda confratelui C. Lucaciu se întregească esercițiile de pietate și obligamentele membrilor reuniunei cu următoarele sau cel puțin cu câteva din cele cuprinse aci, căci legătura dintre membrii nu mi se pare destul de strinsă:

1. Fiecare membrii va recita sara un „Tatăl nostru“ și o „Născătoare“ pentru membrii reuniunii, pentru biserică și capii ei și în speție pentru biserica noastră greco-catolică română, pentru mitropolitul, episcopii, preoții nostri, pentru întoarcerea păcătoșilor, și pentru sufletele din purgator. Rugăciunile aceste se le reciteze cu gândul la Domnul Christos, care petrece pe altar în sfânta cuminecătură. În cas de boală a vreunui membru din reuniune rugăciunile aceste se vor recita pentru reînsănătoșarea confratelui bolnav, eventual membrii mai zeloși pe lângă Tatăl nostru și Născătoarea, aplicate pentru scopurile mai sus stinse, vor zice al doilea Tatăl nostru și Născătoare pentru confratele bolnav. Dacă boala s'ar îngreuna mai tare, încât ar fi periclu de moarte, membrii cari pot se vor aduna în biserică și vor ceti paraclisul sau o parte din el pentruca săi dobândească ajutoriul Prea Curatei Fecioare în oara cea grea a morții.

2. În cas de lipsă fiecare membru, cap de familie, se va obliga a duce prescuri în o dumineca sau două pe an, eventual în cutare sărbătoare, ca nici o dumineca sau sărbătoare se nu rămână fără liturgie În ținuturile fără de vii, reuniunea în cas de lipsă va purta grije de procurarea și conservarea vinului de lipsă la liturgie. Obligamentul acesta mi se para necesar, căci uneori preotul nefiind sigur de proveniența vinului, cu groază își aduce aminte să nu fie artificial.

3. Reuniunea se va îngriji ca biserica se aibă icoanele tuturor sfinților, cari au sărbători legate în biserica noastră, și pe acele în sărbătoarea lor le va împodobi cu flori, frunzar și alte podoabe iertate și va aprinde înaintea lor doue lumini de ceară.

4. Reuniunea va stărui pentru introducerea datinei laudabile, ce se află în câteva comune, de a duce liturgii în toate zilele postului Sfântei-Mărie, iar sara să se cânte paraclisul, ținând icoana Prea Curatei împodobită în decursul postului întreg și mai ales în ziua de Sfânta-Mărie. Ca membrii sau cel puțin unii din ei se poată lua parte la liturgie și la paraclis, preotul va celebra des de dimineață, iar paraclisul îl va face sara la lumină, când membrii reuniunei se vor îngriji, ca policandrele se fie încărcate de lumini.

5. Membrii, cari știu ceti sunt obligați așî lua cărți de rugăciuni și a se ruga în biserică din acele, iar membrii cari vor ave voace și auz musical, amăsurat lipselor vor fi detori a se înscrie în corul reuniunei și a cerceta oarele statorite.

6. La procesiunile bisericești membrii reuniunei vor lua parte în corpore cu praporul Prea Curatei Fecioare în frunte.

7. În casul dacă cutare membru bolnav, nu ar aveà pe nime, care să-l îngrijească, membrii înrudiți, pretini sau vecini, îl vor cerceta, și îi vor presta serviții de lipsă, îl vor mângâia și îl vor îndemna la primirea de bună vreme a sacramentelor. În cas de moarte membrii, cari pot, își vor ține de datorință se asiste la înmormântare.

FEUILLETON.

„Omenia-i capul lucrului“

(de Paul Bonhomme).

(Fine).

III.

De odată îi veni bătrânului în minte, că vecinii lor pot întreba, de ce n'a restituit banii, îndată ce i-a aflat?

De ce? Pentru că a vrut să deie prietinilor săi o dovada eclatantă despre omenia sa, căci — dacă cineva e în adevăr om de omenie, atunci trecerea unui scurt timp nu impoartă, și de satisfacerea aceasta mică a amorului său propriu n'a voit să se dispenseze.

Și în adevăr în ziua următoare la începutul partiei de joc a fost un moment frumos pentru dânsul, când le enară tuturor comesenilor întâmplarea și despre dovedirea celor spuse le arăta bancnota.

Toți își ascuțau urechile și își căscau ochii. Dar trecând prima impresiune comesenii se reculeseră.

Oare să fie și adevărată istoria asta? Oare în adevăr să fi aflat tata Ruló această bancnotă de o mie de franci? Oare să nu fie asta cumva numai o apucătură? Cu ochi întrebători se uitau unii la alții, își trăgeau cu coada ochiului și se cotiau.

Altmintrea știau ei, că bunul tata Ruló cam are ceva aplicare spre fanfaronadă. Dar fanfaronada sa în casul acesta ce rost avea?

Luând în considerare principiile sale destul de cunoscute despre omenie, el bancnota aceasta trebue să o restitue, mai ales acum, după ce a devenit un lucru public, și el arătase banii pretutindinea. Și în urmă poate să se ivească cineva și să reclameze banii și atunci tata Ruló rămâne fără de ei. Nu. nu, la tata Ruló nu se prea îmbulzesc bancnotele de mii de franci.

Așa dară în urmă prietinii trebuiră să conceadă, că lucrul trebue să fie adevărat.

Tata Ruló triumfă. El își păștea ochii în priveliștea surprinderii lor, ca și când le-ar fi jucat o festă și lucrul ajunse la culme, când tata Ruló declară cu toată gravitatea cuvenită, că are să predeie bancnota la poliție.

Toți înholbară din ochi și bătrânul norman Ruló înțelese că cu aceasta faptă nobilă și-a pus basă solida și statornică la vaza și auctoritatea sa. Acum nu-i mai puteau denega respectul, la care de mult credeau că are îndreptățire. Numai sfârnariul, carele era viclean ca o vulpe, zise:

„Ascultă, Ruló, în casuri de aceste comisarul trebue să-ți deie o cuitanță?“

Cu cea mai mare importanță răspunde bătrânul: „Firește, că trebue!“

Acum face altul observare:

„Aceasta să ne-o areți... ca să vedem, că lucrul e aievea așa.“

„De sine să înțelege.“

Tocmai presentarea cuitei acesteia era basa omeniei sale. Hârtia aceasta avea să fie o formă de diplomă pentru dânsul, care trebuia să insufle respect.

IV.

Îndată ce ajunse în posesiunea acestei cuitanțe, tata Ruló nu amână nici un moment de a o presenta. El o arătă cu fală nu numai în crișmă, ci și în ședințele comitetului comunal, în târguri și pretutindinia; ba nici odată nu se mai despărți de ea.

Dar și un alt motiv mai avea de a o păstra cu îngrijire, căci ea în sens strict era un document de valoare. De cumva cei o mie de franci nu se ridicau în restimp de un an, atunci după drept ei recădeau acelui, cari i-au aflat.

Abună samă, că presupunerea aceasta era ceva cam puțin probabilă, dar tata Ruló, dând din umeri, zicea totdeauna cu oare careva gest evasiv;

„Omul nu poate ști. Altmintrea cu toate acestea lucrul e posibil.“

În taptă tata Ruló știa apriat, cum fuge iepurile. Dar el nu-și făcea scrupuli din aceea; pentru că în enararea istoriei sale el purcese cu totul sincer. Numai ceva uitase a le spune — o nimica toată; el adecă nu le spusese, că înainte de a merge la comisar, întrase la o bancă, unde schimbă bancnota de o mie cu zece hârtii de câte o sută de franci, și aceștia îi presenta comisariului. Cu modul acesta se asecurase față de toate reclamațiunile, căci insinuându-se posesorul bancnotei de o mie de franci la poliție, de acolo trebuia să i-se respundă, că între obiectele pierdute și presentate aceleia nu se află durere nici o bancnotă de o mie de franci. și într'o bună dimineață suma aceea frumușică va trebui să recadă iarăși în mânile tatei Ruló.

Așa s'a și întâmplat. Și ca să-și pună oare cumva un monument „omeniei“ sale, cu banii aceia își repară casa și pe coperișul nou de țigle așează o lespede, care cu litere bulbucate purta datul renovării.

De atunci renumele lui de om de omenie sta mai firm decât casa în care locuia, și nimeni nu mai cuteza a zimbi cu necredință, când tata Ruló își încheie vorbirile sale cu cuvintele: „Da, da, omenia! Asta-i capul lucrului.“

Nicu.

Funcționari și ședințe administrative recomând cât să poate de puține, și aceste din urmă totdeuna se fie împreunate cu ceva ecserciții de pietate, altfel se prefac în formalități și deșteaptă rivalități și scot la iveală ambițiuni. Totul trebue să se învârte în jurul preotului. El să fie sufletul dătător de viață, care se aprindă și se însuflețească pe membri, iar aceasta numai atunci o va puté face, dacă inima lui va arde de iubirea lui Dumnezeu și de zelul mântuirei sufletelor. Dacă nu e aprins de focul acesta, dee pace la reuniune, căci în loc de reuniune adevărată va face o caricatură.

Un preot.

Reuniunea Mariană.

Adunarea din Sângeorgiul român.

— raport special al „Unirii.“ —

Reuniunea învățătorească „Mariana“ din comitatul Bistrița-Năsăud. și-a ținut adunarea generală la 2 și 3 August n. a. c. în vestita comună românească Sângeorgiul român, cunoscută On. public, pentru băile minerale aflătoare aici.

Învățătorimea nu atât pentru însămnătatea băilor. ci mai vârtos pentru interesul ce-l are față de înaintarea în cultură a poporului român din acest ținut, s'a adunat aici cu puține escepțiuni aproape toți membrii, cari și până aci au arătat totdeauna. că sunt la culmea chemării lor.

În 2 August. în ziua de s. Ilie proroc, în corpore au luat parte la serviciul divin, care s'a săvârșit din partea O. D. Anton Precup preot în Rebrișoara. Ilie Pozmușan preot în Ragla și Aurel Chinteuan preot local. Biserica frumoasă și spațioasă era ticsită de poporul cel mult adunat și îmbrăcat în vestmintele cari caracterisează portul național românesc și așa zicând original și care formează fala poporului din acest ținut; precum și de un mare public de inteligință română, ce s'a adunat la băi Cântările bisericești le-a esecutat corul compus pe 4 voci din plugari și inteligință sub conducerea zăloșilor învățători locali. Căt e pentru esecutarea corectă și armonioasă a cântărilor, las să-și deie părerea publicul inteligent ce a asistat la acest serviț. din parte-mi zic. că pe toți ne-a frapat și ne-a lăsat încântați de cele auzite în s. biserică. Iar învățătorii merită nu numai recunoștința și lauda ce li-s'a adus în persoană din partea publicului asistent. fără și pe această cale să fie lăudat zelul și abnegațiunea ce a prestat-o la conducerea și compunerea acestui cor. Ceialalți învățători cari în comunele lor, până acuma n'a întreprins ast fel de serviții pe altarul cultural. național și dumnezeesc. ice exemplu de aici și până nu e târziu încă, facă pașii de lipsă în aceasta privință. căci fieșt care s'a putut convinge. că o ast fel de întreprindere este ca o coroană nepieritoare pusă pe altarul de jertfă, adusă din partea învățătorului. neamului său românesc.

La finea serviciului divin O. D. Aurel Chinteuan preot local, sue amvonul și prin o predică acomodată plină de însuflețire, arată poporului adunat. chemarea învățătorului. precum și sarcinile grele ce sunt împreunate cu chemarea sa, roagă pe poporenii săi, ca cu brațele deschisă să primească între ei pe acești apostoli, ce propovedue'sc lumină între ei și să nu-i privească de rău lăcători, ci de cei mai mari binefăcători ai lor. căci dela ei au tot binele intelectual. numindu-i sarea pământului și arătând scopul întrunirii lor de azi; dorește „Reuniunii“ înaintare și prosperare. iar membrilor tărie, ca să se poată lupta ca niște „atleți“ în contra pedecilor fatale cei sunt pusă înainte.

După finirea s. liturgii. învățătorii sau adunat în o sală dela școală, unde după ce au luat un dejun de 10 oare sau întrunit la ședință.

Ședința I.

La 11 oare a. m. fiindcă președintele On. D. Gerasim Domide n'a putut lua parte la ședință, cu conducerea acesteia sa încredințat vicepreședintele veteranul înv. normal din Năsăud Ignatiu Seni. Acesta prin o vorbire dulce și avântată. punând la sufletul învățătorului școala. declară ședința de deschisă și se purcede. la pertractarea celor 12 puncte din programă.

Cel mai splendid colorit sărbătoresc al acestei ședință la dat o mulțime de bărbați de școală atât din România. cât și dela noi și pe cari numai în fuga condeiului, iam putut însămna. ținându-mi de datorință ai aminti la acest loc: Gr. V. Borgovan prof. în București. vestitul pedagog și tatăl învățătorimii. Halița inspector școlastic în București. Dr. Constantin Pop prof. Dr. Codreau prof. și v. primar în Galat, Sever Mureșan prof. de desemn. cari toți sunt de origine ardeleni. trăesc în România și s'au mai întors la caminele lor pentru a se recrea. Apoi O. D. A. C. Domșa redactorul Unirii din Blaj. Dr. E. Sabo prof. Blaj, Halița prof. Năsăud și din partea insp. reg. de scoale sub inspectorul Polyánszky și o mulțime de preoți de ai nostri etc.

După deschiderea ședinții se dă cuvântul dlui prof. Borgovan din București, care în călduroase cuvinte salută Reuniunea întrunită în adunare generală și mulțumește pentru alegerea de membru onorar.

S'a constatat numărul membrilor de față. cari după cum am amintit. în tot deuna au arătat vin interes față de aceasta reuniune. presentându-să în număr aproape complet, au urmat apoi esmiterea comisiunilor: a) pentru verificarea protocolului. alegându-să dnii. M. Linul, N. Catarig și M. Găvriluțiu; b) pentru înscrierea de membrii noi, alegându-să pelângă învățătorii din loc dl I. Hangea învățător normal în Năsăud.

Urmează raportul anual despre activitatea reuniunii, care raport sa compus cu multă dibacie din partea dlui secretar și director la școala normală din Năsăud Cl. Grivase. umplând de bucurie inimile ascultătorilor văzând ce mult înaintează și ce progres face aceasta reuniune din an în an.

Raportul cassarului și preliminarea de buget pe 1905 care a fost compus cu multă judecată, s'a primit unanium și cassarului I. Hangea i-s'a dat absolutoriul.

Raportul comitetului asupra disertațiunilor întrate ca operate de concurs și conferirea premiului escris, să hotărește ca să rămână. până ce să vor ceti operatele din partea autorilor lor. ca astfel adunarea împreună cu comitetul să aducă hotărâre în privința distribuirii premiului.

Temele de concurs au fost următoarele: a) Creșterea fetițelor, ce direcțiune este a-să urmări în creșterea fetițelor în genere și în speție a fetițelor din acest ținut? b) Care sunt datinele cele a poporului din acest ținut și cari ar fi mijloacele mai corăspunzătoare pentru delăturarea acelora? c) Economia: lucrarea și cultivarea pământului, creșterea animalelor. pomăritul și stupăritul.

Fiind timpul înaintat. să hotărește că din operatele întrate să se cetească. cela de sub punctul b) elaborată de Silvestru Murășan învățător în Rodna veche.

La oarele ½ 2 p. m. dela școală învățătorimea împreună cu inteligința adunată, sa dus la băi unde s'a aranjat banchetul care a decurs în mijlocul unor însuflețitoare toaste. La 8 oare sara s'a dat reprezentație declamatorică teatrală.

Sala de banchet prefăcută în sală de producțiune, la aparință să vedea spațioasă. dar în scurt timp. s'a dovedit de prea mică.

Ședința II.

În 3 August dimineața la 8 ½ oare învățătorii se întrunesc iar la școală, unde continuă mai departe desbaterea punctelor restante din programă. La aceasta ședință, iar am avut onoarea a saluta în mijlocul nostru. pe Dl Gr. V. Borgovan dând învățătorimii în mai multe direcții sfaturi folositoare, apoi Dl. Dr. Sever Mureșan Dr. Monda medic sub inspectorul Polyánszky etc.

Se purcede la cetirea operatelor amintite și cari să ascultă cu vin interes. Tema de sub lităra a) lucrată de Domnii S. Murășan învățător Rodna v. Anton Domide absolut de „Pedagogiul“ din Pesta și dșoara E. Pioraș învățătoare în Rodna v. Toate trei lucrările au fost compusă cu multă sîrguință și toate de însămnătate nu numai pentru învățători. ci și pentru public, ba chiar și pentru economi. Mai cu sama lucrarea Dlui S. Murășan de sub lităra b) cetită în ședința primă a secerat o mulțime de aplause, hotărându-se ca să se facă posibilă de ceiit din partea învățătorilor în fiecare comună poporului. Deci adunarea împreună cu comitetul aduce hotărârea; ca premii de 24 cor. să se distribue între cei trei elaboratori în părți egale. și să se publice în „Foaia școlastică“ Blaj și „Foaia poporului“ Sibiu.

Se aduce la cunoștință adunării. cumcă societatea de împrumut „Mercur“ din Năsăud, la timpul său a dat un premiu de 30 cor. pentru de a-să premia acel învățător din districtul Năsăudului, care va dovedi că are grădina cea mai frumoasă de pomi. La acest premiu s'a însinuat R. Densușan învățător Mocod. I. Murășan și S. Berendi învățător Telciu.

Pe basa constatării făcute, premiul se conferește dlui R. Densușan iar celoralalți doi li-să aduce laudă.

Comisiunea pentru înscrierea de membrii noi, raportează. că sau înscris 5 membrii fundatori. pe cari adunerea-i primește cu aclamațiuni!

Propunerile însinuate presidiului înainte de adunare cu 24 oare, se conced biroului central, ca să se aducă hotărâre în merit.

O vină discuție a avut loc în causa alegerii de președinte, din motivul că fostul președinte. vrednicul bărbat M. O. D. Gerasim Domide fiind bolnav și îngreunat cu prea

multe afaceri cu părere de rău a fost silit să-şi deie abzicerea.

Fiindcă M. O. D. Gerasim Domide în mai multe rânduri s'a încercat să-şi deie abzicerea de la acest post, pe care cu vrednicie l'a purtat timp mai bine de 3 ani şi învăţătorimea l'a văzut cu multă dragoste în mijlocul său, totdeauna i-a respins cererea, acum însă cu părere de rău a fost silită să i-o primească, alegându-se în locul lui vicarul foranen ep. din Năsăud Rev. D. Ciril Deac. Deie bunul Dumnezeu ca şi în persoana nou alesului preşedinte să afle învăţătorimea un sent tare, un isvor de mângăiere şi un povăţuitor şi apărător la tot ce e bun, înălţător şi folositor învăţătorimii, neamului şi causelor scolastice române de sub conducerea Sa.

Adunarea generală viitoare să hotărească să fie în Năsăud, iar cu defigerea timpului se încredinţază comitetul central.

La revedere în Năsăud în anul 1905

Triş.

REVISTE.

Francia. Consiliul de ministrii nefiind autorisat de Roma a început a da la iveală actele, cari au premers conflictului, ce s'a iscat intre Vatican şi Francia. Tot lucrul e politică. Guvernul frances vede, că lucrurile cum stau, nu mai pot rămâneă, şi că prin întreruperea relaţiunilor cu Vaticanul, Francia se va împărţi în două tabere, din ce numai urmări triste pot fi pentru ea. Scopul publicării documentelor este, să astupe cu frasele din ele ochii catolicilor „practici" din ţară, ca şi când nu Combes et C-nie a fost causa acestora fără Vaticanul, care — folosindu-se de dreptul dat de Domnul Christos (!) nu a ţinut cont de drepturile, ce-i compet guvernului frances (?) pe basa concordatului. Vaticanul încă a dat la lumină o carte, în care publică scrisorile secretariului de stat adnexate episcopului *Geay* şi *le Nordez,* ambasadei şi guvernului frances, şi răspunsurile acestora. Vaticannl a chiemat pe episcopul *Geay* la Roma, ca să răspundă la întrebările, ce i-se vor pune, acesta a ascultat. Ridicându-se acuse nouă, pentru pace şi linişte i-s'a recomandat din partea secretarului de stat să-şi deie abzicerea de bunăvoie. De aici au pornit apoi multe neînţelegeri, al căror sfârşit a fost ruperea relaţiunilor oficioase, ştergerea ambasadelor. Astfel Francia îşi va pierde favorurile ce le are dela Vatican, dintre cari cel mai momentos: protectoratul peste creştinii din Orient, care a avut o mare influinţă în desvoltarea Franciei atât între marginile ei cât şi în afară. După cum a zis Combes către un jurnalist vienez, planul e, că monarchia Austro-Ungariei să capete protectoratul, după care a vânat aşa de mult Împăratul Wilhelm.

Anglia. Cetitorii nostri ştiu, că Sfinţia Sa a delegat pe cardinalul *Vannutelli* la sfinţirea bisericei catedrale din Armagh. Acum cardinalul în societatea primatelui irlandez *Mihail Logue* cercetează locurile mai însămnate pentru catolici. Protestanţii nu se uită cu ochi buni la delegat, căci se tem să nu aibă visita şi o mai mare influinţă în convertirile anglicanilor. Zi pe zi se întorc la religiunea catolică mulţi oameni însămnaţi, în Roma este şi un seminar pentru preoţii anglicani convertiţi. De altfel Anglia s'ar uni cu Roma, dacă ar subscrie Roma un contract, în care morala prescrisă pentru Anglesi să fie redusă la minimum. Dar aceasta e imposibil.

CORESPONDINŢE.

CÂMPENII ÎN FLACĂRI.

Bistra, 23 August 1904.

Ca o complatare a ştirii telegrafice din nrul nostru trecut dăm o corespondenţă mai detaiată:

În 17 August a. c. pe la ½ la 4 oare d. a. stam în grădină la mine. Deodată văd către Câmpeni un fum colosal înălţându-se spre cer. Primadată am cugetat, că vre un copil nepriceput va fi aprins coasta din faţa gurii Abrudului, dar nu trec 10 minute şi şi primim vestea: „ard Câmpenii." Am alergat în ruptul capului spre Câmpeni şi când am ajuns la gura Abrudului mi-s'a desfăcut înaintea ochilor prima priveliştе îngrozitoare. Erau toţi Câmpenii o mare de flacări! Pe drumul ce duce dela Bistra la Câmpeni la tot pasul întâlneam pe şanţurile drumului femei cu copiii în braţe, fieşte care cum a putut scăpa. Femeile plângeau, copii plângeau, fiecare privind, cu durerea în suflet, cum le mistueşte focul tot ce au avut. — Multe femei me rugau se spun bărbaţilor că ele cu copii sunt pe aici. Servitoarele cu câte 3—4 copii me rugau se spun domnilor că au scăpat cu copiii prin Arieş şi sunt aici. — Eu am înaintat pe drumul ţării până la ½ km., dar mai aproape nu am putut, de oarece flacările se aruncau ca bălaurii prin aer la distanţii foarte mari, iar şindilele aprinse sburau ca stelele peste noi. Am lăsat drumul ţării şi am suit pe dealurile de miază noapte, de aci da vântul şi mâna flacările spre meazăzi. M'am apropiat de biserica noastră gr.-cat., coperişul şi turnul deja erau mistuite de flacări. În acest moment flacările au început a eşi pe ferestile bisericii chiar aşa cum ies din cuptoriul de pâne. Peste 10 minute frumoasa noastră biserică din Câmpeni, care era podoaba bisericilor gr.-cat., era o adevărată ruină rămasă de foc.

Când ardea mai teribil biserica aud, un sunet plângător, a crepat un clopot; în momentul următor aud un sgomot, cad clopotele prin turn în jos; după aceea cad toate lemnele pe clopote şi clopotele încep a ferbe. Peste câteva oare în locul unde au picat clopotele se aflau 3 grămezi de material brut, clopotele sau topit. — Dimineaţa am întrat în biserică, ca să văd de a mai rămas ceva, dar nu am aflat altceva decât cenuşe, şi pe prestol a rămas o cruce de metal.

În timpul acesta toate acoperişele caselor au fost nimicite de flacări. Focul ardea pe podurile caselor. Pe când a început a înnopta podurile se ruinară între pereţi şi icu foc pereţii. — Cine poate se descrie focul teribil ce s'a escat. 300 de superedificate, construite toate din lemn de brad, de odată în foc. — Priveam toţi cum ard, căci a da ceva ajutor era imposibil. Pumpele de apă nu puteau face nimica, parte pentrucă nu puteau întra în foc, parte pentrucă valea de prin Câmpeni era sacă. La Arieş a străbate nu era cu putinţă, de oarece flacările se aruncau până dincolo de râu. Astfel s'a nimicit tot ce a fost frumos în Câmpeni, fără a se putea salva absolut nimic! Au ars: Cancelaria pădurarilor erariali, cancelaria pretorială, cancelaria comunală, cancelaria notarială, cancelaria perceptoratului regesc, cancelaria notarului public, cancelaria finanţilor, frumoasa apotecă a domnului Haus Binder, toate prăvăliile, frumoasele case a fraţilor Coţişel — 4 rânduri, a dlui Dr. Z. Chirtop, şcoala gr.-cat., şcoala greco-orientală etc. — Chiar şi cassele Wertheimiane, faţă de focul din Câmpeni, au fost o nimica. — Am văzut cu ochii până au fost deschise 4 casse Werthaimine şi tot ce a fost în ele era scrum aşa: bani, hârtii de valoare şi alte scrisori.

Pe la 3 oare dimineaţa sa potolit focul aşa cât puteam umbla pe stradele arse, şi numai acum am văzut marea nenorocire a Câmpănarilor. Ce a fost combustibil tot a ars, aşa: edificii, vestminte, mobile etc. fără a putea scoate nici cât să te legi la un deget. Hoarele au ars toate, asemenea şi foarte mulţi porci. Oameni nu. Ca o minune comunic că *între ruinele şcoalei gr.-cat. s'a aflat fotografia Metropolitului Vancea, neatinsă de flacări.*

De când s'au aprins Câmpeni şi până azi — la săptămână — merg străinii din toate părţile ca să se convingă, căci dacă nu vezi cu ochii, nu-ţi vine a crede, ca să fie tocmai aşa mare pustiire.

În vederea acestei mari nenorociri Abrudenii, Bistrenii, Cărpenişenii, Offenbăienii în ziua următoare au tremis la cei arşi de ale mâncării; iar băncile: Auraria, din Abrud, Doina din Câmpeni etc. (Prim pretorele mi-a comunicat azi, cumcă au adunaţi încă până la 3000 cor. cu cari vreau să aducă bucate pentru popor,) au împărţit între cei arşi sume de bani în sume considerabile. Au căpătat dintre cei mai săraci şi cu familii mai mari, şi până la suma de 100 cor. — Colecte să fac şi prin comunele vecine.

De unde sa escat focul nu se ştie cu siguritate. Toţi neagă. Fumul mai întâiu sa văzut eşind din grajdurile Domnului Dr. Şuluţ. — Asiguraţi au fost foarte puţini. Paguba, aşa se zice, că ar fi la 1,0,00000 cor.

Aşa a fost focul din Câmpeni, dar când l-ai fi văzut cu ochii te-ai fi îngrozit. Noi cei de pe delaturi când mergem la Câmpeni şi vedem pustiirea ni se face părul măciucă în vârful capului. Nu găsim nici un cuvânt de a putea mângâia pe cei nenorociţi, că toţi plâng, cu domni, cu săraci. — Mulţi din cei săraci, la cari nu le-a rămas decât sufletul în oase, au luat lumea în cap.

Al. P.

APEL!

Comuna Câmpeni în 17 l. c. a căzut pradă flacărilor. A ars aproape total, şi până în pământ nimicindu-se, în sensul strict al cuvântului, tot avutul celor nenorociţi.

Zeci de familii au rămas pe strade fără scut şi adăpost, lipsiţi chiar şi de pânea de toate zilele.

Ca martori oculari putem constata că catastroafa e aproape fără pereche în istoria nenorocirilor.

Comuna înfloritoare din creerii munţilor este o ruină, care stoarce lacrimi şi compătimire.

În faţa acestei nenorociri este datorinţa noastră a tuturor, să sărim fără întârziare, întru ajutorarea celor nenorociţi. Apelăm deci la simţul de jertfă a tuturora şi mai ales a băncilor noastre, rugându-ne să binevoiască a contribui cu obolul lor la alinarea suferinţelor.

Lipsa este arzătoare.

Ofertele marinimoase binevoiţi a le trimite la adresa d-lui *Dr. Zosim Chirtop* advocat în *Câmpeni* (*Topánfalva*).

Abrud. 21 August 1904.

Mihaiu Cirlea, notar public, **Dr. Laurenţiu Pop,** advocat.

Dr. Ştefan C. Pop, advocat.

Către P. T. Abonenţi.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenţi, să binevoiască a-şi renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

Noutăţi.

Ştiri personale Escelenţa Sa Mitropolitul *Victor* s'a reîntors azi Vineri (26 a l. c.) cu trenul accelerat, din Marmaţia.

Pentru Internatul Vancean de fetiţe au contribuit V. Anghel Lechinţoara. I. Mihalca Aghireş, V. Masca Beiu. Gr. Manoilă Tohan, I. Micu Sevestreni, P. Moldovan Varviz V. Micuşan Suciag. câte 15 c. 90 f.. V. Maior Şoroştin 16 c. 47 f., S. Mărincaş Bogdana 19 c. 91 f.. I. Br. Micu Blaj 4 c. 28 f. laolaltă 151 c. 96 f.

Universitate catolică în Alba-Iulia. Se vesteşte că la episcopatul rom.-cat. din Alba-Iulia a sosit deja concesiunea prealnaltă pentru înfiinţarea unei universităţi rom.-cat. în Alba-Iulia şi că în curând se vor începe lucrările de clădire. Mijloacele pentru susţinerea universităţii le dă în cea mai mare parte fundaţiunea fostului episcop Fogarassy, care testase „statului rom.-cat. ardelean" 100.000 de floreni pentru înfiinţarea universităţii. Fundaţiunea aceasta în restimp a crescut peste un milion.

Mulţămită publică. Compatrioţii nostri domnii: George Ilisia Pop. Anton Sp. Bobinca, Moise G. Crăciun. Iosif Cismaş, George G. Rusu. Nicolae Ilisie Nicoară. Nicolae T. Gabor, Alesandru I. Conta, Ioan N. Rusu. Nicolae Ilisie Pop. Spiridon I. Scurtu, Iosif G. Crăciun, Lascu T. Crăciun. Spiridon T. Crăciun. Ioan G. Rozorea, Nicolae Iosif Cismaş. Ioan N. Cismaş, Nicolae A. Popa. Nicolae A. Nicoară, Nicolae A. Moldovan, Avram A Moldovan George A. Macrea, Ioan A. Tomaş, Ioan G. Gabor. Nicolae S. G. Radu şi Ioan Iosif Bobinca de presemt domiciliaţi în Bucureşti au dat frumoasa dovadă de recunoştinţă şi inbire faţă de locul natal comuna noastră Tohanul-vechiu şi în speţial faţă de scoala locală, ai cărei elevi au fost toţii, atunci când contribuind unul fie-care cu câte 5 lei, s'au decis a procura tabloul artistic lucrat pe pânză şi în colori foarte fine de oleu în mărime naturală a vecinic neuitatului *Baron David Urs de Margină,* fost preşedinte al comitetului fondului grăniţăresc al fostului I. regiment român de graniţă, neuitatul conducător al tuturor şcoalelor grăniţăreşti de odinioară şi marele mecenate al neamului nostru român. Tabloul însuşi a fost lucrat de domnul profesor de desămn şi geometrie din Blaj, *Flaviu C. Domşa,* care s'a achitat de această sarcina în modul cel mai norocos, aşa că el va fi pentru sala festivă a şcoalei noastre în tot de-una cea mai potrivită podoabă. Aducem pe această cale călduroasa noastră mulţămită atât marinimoşilor oferenţi ai preţului tabloului (120 cor.) şi le dorim îmbelşugată răsplătire de la Părintele ceresc, cât şi domnului *Flaviu C. Domşa* profesor. care a ţinut să aducă prin minunata sa artă, memoriei neuitatului Baron Urs, cel mai potrivit prinos. Tohanul vechiu 10 August 1904. Pentru senatul şcolastic: *M. Brumboiu,* paroch. preşedinte. *Dumitru Pop,* m. p. notar învăţător dirig.

Convocare. Adunarea cercuală ordinară a despărţământului Turda al „Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului Român" se convoacă pe ziua de 28 Aug. st. n. a. c. în Turda la oarele 3 p. m.

— Adunarea generală a despărţământului XXIX (Mediaş) al „Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român" se va ţinea în acest an în scoala gr.-cat. din Mediaş în 4 Sept. st. n. la 3 oare d. a.

Câmpenii În legătură cu apelul si corespondinţa ce o publicăm în numărul de faţă, referitoare la groaznicul incendiu din Câmpeni, aducem la cunoştinţa cetitorilor nostri, că deschidem cu toată dragostea coloanele „Unirii" întru ajutorarea celor nenorociţi. Ofertele marinimoase, ce vor incurge la Redacţia noastră se vor subministra incendiaţilor, pe lângă dare de samă în foaia noastră.

Necrolog. † *Dr. George Császka,* archiepiscop de Bács şi Kalocsa. A fost un octogenar iubit de toţi. În inima lui mai mai întâiu a ars dragostea faţă de biserică, apoi cea de neam, carea nu s'a ridicat nici când la şovinism. A fost un om piu, adevărat piu; deşi foarte bătrân şi foarte slab, serviciul divin îl facea cu atâta acurateţă şi pietate, de-ţi era mai mare bucuria, dacă puteai fi faţă la liturgiile celebrate de el. — Episcop a fost peste 30 de ani.

— † *Ioan Maxim de Jugăstreni* preot gr.-cat. în Jugăstreni a repausat în 19 August st. n. în al 65-lea an al vieţei sale, şi în al 35-lea an a fericitei sale căsătorii şi preoţii.

Odichnéscă în pace!

Casă de vânzare

din mână libără

să afle

în strada Tipografiei Nr. 187. Are *grădină* şi *curte.* — Posiţia casei e una dintre cele mai avantagioasă. Casa are greutate la Albina.

A se adresa la d-na **Maria Ianza** în Blaj. 33 (3—3)

CONCURS.

În cancelaria subscrisului cu ziua de 25 n. c. poate afla ocupaţiune un adjunct notarial cu cualificaţiunea recerută pe lângă condiţiunile următoare:

1. Plată lunară 30 coroane.
2. 25% din venitele private, ce le va lucra;
3. Locuinţă şi vipt.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi ca să-mi comunice starea, etatea şi cualificaţiunea.

Zlatna, 15 August n. c. 1904.

Iuliu V. Albini, notar cercual.

36 (2—3)

Cost bun, cuartir şi spălat curat

dă studenţilor

Beniamin Barna jurat.

Preţuri moderate!

Adresa sub Alei Nr. 132.

34 (2—2)

Un învăţăcel din casă bună care are cel puţin 2 sau 3 clase gimnasiale şi poşede pe lângă l. română încă ure-o limbă de a patriei, să primească în prăvălia de manufactură a subscrişilor.

Streza & Stupariu.

37 (1—3) *Blaj—Balázsfalva.*

„Caffée Grand" „Caffée Grand"

Augustin Coltor

şi-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** şi ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** şi ***beuturile cele mai bune*** pe cum şi **ohilii comforte şi ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Circularul pastoral al vicariului foraneu din Năsăud IOAN HALMAGI din 1797.

(Continuare.)

13. Să cade preotul să îndemne pe creștinii săi a-și duce pruncii la școală pentru datorie, care au a-și crește pruncii întru frica lui Dumnezeu înduplicând dintru tinerețele lor grumazii lor întru cărările Domnului cele plăcute; oprindu-i și certându-i cât cu dogeana cea părintească cât cu varga de la obiceiurile cele rele, întru care îi vor simți deprinzându-se de vreme, ca cele ce să vor întipui pe inimă lor din tinerețe, acele vor rămânea până la bătrânețe încărcându-se. Școala este de mare folos pentru învățătura pruncilor, cari de nu vor fi toți preoți, dieci și feți și întru pita împărătească, carele împarte Dumnezeu cum vrea, încăși i-se va deschide mintea și înțelepțiunea de vor pricepe credința și poruncile Domnului și legea întru care sunt și vor ști ruga pe Dumnezeu în biserică și pe unde să vor întâmpla pentru mântuirea și spăsanea și sănătatea lor cea sufletească și trupească; vor ști să se deprindă întru frica lui Dumnezeu și întru slujba Crainlui și a țării: cu ce vrednicie și cuviință să slujească mai întâiu lui Dumnezeu și după aceea vecinului său putându-se și pe sine folosi și trupește și sufletește. Iară mai întâiu preoții să deie pildă trimițându-și pruncii la școală pentru procopseala cărții. Aceasta este datorința părinților, că fiii săi — cum au făcut părinți lor cu ei — să facă și ei asemenea cu ai săi pentru buna inviptarea (sic) norodului pentru a se înmulți darul și răsplătirea cea bună din neam în neam.

14. Preoții după duhul lui Chrs. mai marelui păstorilor să cade cu toată evlavia și frica lui Dumnezeu să slujească, sfânta liturgie și alte slujbe, ce să vor întâmpla și mai adese să se ispovedească curățindu-și sufletul și simțirile de ranele păcatelor, pentru că cele ce vor ruga dela Dumnezeu pentru norod să poată dobândi milă și dar către mântuirea lui și ca să fie de treabă și bineprimită ruga și cererea lor. Căci de vor sluji fiind în păcate, nu să vor asculta și vor păgubí pe norod sufletește. Aceasta au grăit orbul către rușinarea Fariseilor: Dumnezeu nu ascultă pe cei păcătoși; iară lângă aceasta să vor osândi slujind cele sfinte întru păcate.

15. Masle să cade ale sluji la cei greu bolnavi nu la fieștecine cel doare numai capul sau altăceva, sau la femeia tărnasă și grecată, căcică aceasta este o slujbă scumpă și taină sfântă având rânduiala ei pentru cei bolnavi, cum zice Iacov apostolul: De este cineva bolnav între voi, care să înțălege rău pătimind cu beteșug prin tot trupul, cap 5 st. 13 și 14 și aceasta slujbă o vor putea poftori *în chipul rugăciunii* mai de multeori întru beteșugul cuiva, care cu cât mai multă rugăciune să va face — plătind creștinii pentru osteneală preoților — cu atâta mai bună nădejde va fi de mântuire și sănătate celui bolnav, pe care de nu-l va și scula Dumnezeu din boala lui, de vreme că acest razim lângă cele necercetate judecăți ale lui Dumnezeu, încă își va face milă cu dânșii de nu-i va lăsa a se chinuirea și va ușura greutățile sufletului lor chiemându-i către sineși, și de n'ar fi maslu de folos trupește, iară sufletește va fi, că vor ieși dintru acest veac viclean iertați după credință și bună pocăință a inimii lor, ce vor avea pentru păcatele lor. Iară maslu la nime să nu să slujească, fără la cela care va fi mai întâiu bine ispoveduit și numai după maslu să se poată pricestui, căci prin aceasta slujbă sfântă să mai meargă și păcatele uitate dela ispovedanie, și cele, care-s făcute prin neștiință și prin nebăgare de samă, adecă și aceasta după credința și râvna pocăinții lor.

16. Pe nimene să nu îndrăznească a afurisi, nici a blăstăma, nici slujbe a slugi pentru stricățiunea cuiva și pentru aflări necuviosse, ca să vădească Dumnezeu cu minunea pe cineva, căci datoria și chiemarea preoțască este aceasta, ca să scoată din moarte și să mântuească pe om îndreptând pe cei rătăciți, iară nu ca să-i cufunde întru pericinnea cea sufletească.

17. La ceea, care am zis pentru învățătura norodului, trebuește fieșce cine preotă mtâiu pe sine să se învețe și îndrepteză, că de vom zice și nu vom face, ne vom socoti ca o aramă sunătoare și vom auzi ceea, care sau grăit întru sfânta Evangelie: doftorule, vindecă-te pe tine însu-ți. Înzădar vor învăța preoții, de nu vor face ei mai întâiu, dându-se pe sine pildă faptelor bune. Isus încă a început întâiu a face, apoi a învăța, de care să cetește la faptele apostolilor cap I. st. 1, căci că învățătura și cuvântul mișcă inima omului, iară pilda o trage către cele de folos. Trebuește și preoții a se nevoirea întru cele ce vor învăța pe norod, pentruca să rodească cuvântul, ce-l vor sămăna întru inimile creștinilor spre mântuire, ca să se bucure întru împărăția ceriului, apucând ei înainte păstorii și pe oile lor văzându-le după dânșii umblând.

18. De aceea să cade preoților să păzască preasfintele, cele mântuitoare porunci alui Dumnezeu și cele, care pentru chemarea lor, plecându-se a face și vrerile celor mai mari, ce sunt orânduiți către povățuire, de care vorbește apostolul poruncind și zicând: plecați-ve mai marilor vostri, că aceștia stau priveghind, ca când ar avea a da samă pentru sufletele Voastre; că cine nu face poruncile acestora, care poruncesc, ca de fața lui Dumnezeu, acela nici alui Dumnezeu nu face, de vreme ce Dumnezeu au poruncit a să asculta povățuitorii fie cei bisericești sau și cei lumești. Îndărătnițiunea cuiva numai aceluia va strica, care o va ispiti pe dânsa.

19. Nu voiu pomeni pe rând și de-a măruntul pentru toate câte să cade a face preoții și de care au a se feri, că nici vremea și prilejul nu ni să dă, nici de lipsă am socotit a fi, căci toate s'au scris cele pentru bunaviețuire și buna îndreptare păstoricească cu cetania sf. cărți toate le vor puté afla. Iară pentru beutura cea fără de socoteală și fără de nici o simțire creștinească, am vrut deosebit a aduce aminte, nu ca să înfrunt pe cineva, nici să scârbesc pe ce mulți, cari i-am aflat de cinste și de omenie. Cuvântul meu cade numai asupra celor ce puțini să vor fi obicinuit întru aceasta răutate și scandelă rea, că zice s. Evangelie: *vai lumii de smintelele ei, iară mai vai celui prin care va veni sminteala.* Să cade pentru cinstea cea preoțască, care este dela Chrs. pe capul preotului cu sfințirea a se feri de această stricățiune sufletească și a nu ocărî darul lui Dumnezeu, mai bine să-l cinstească și să negustătorească cu cuviință talantul Domnului, pentru a auzi cândva: bine, slugă bună și credincioasă, întră întru bucuria Domnului tău. Beutura, care n'are samă este peste fire dobitocească și pe cine o stăpânește îl zăticnește (sic) dela slujba lui și prea lesne îl cumpătă, ca să aibă sfârșit rău. Pilda rea a preotului este de a învitarea asemenea creștinii întru perirea cea trupească și sufletească. Aceasta strică cinstea preoțască și omenia celor mai mari și aduce rușine între limbile cele străine și păgubirea căsii săracind pe familie și multă răutate pricinuește. Ci de să va afla cineva, mergând la fagădău și neaducându-și acasă beutura lui, nepuțându-se conteni de acest năravu rău, să va pune sub judecată ori să va opri de duhovnicie și de realaltă slujbă preoțască, care pe cum va vădi părăsirea și îndreptarea sau neîndreptarea, așa poate că și în veci va rămânea oprit. Să cade preotului să strălucească cu pilda cea bună *că văzând oamenii faptele lui cele bune să proslaveasscă pe părintele cel din ceriuri,* și pe nimenea să nu asuprească, ne toți să-i cinstească, pe toți să-i biciuluească de la mic până la mare, având pace și dragoste cu toți. Adecă pace, care place lui Chrs., de vreme ce că păstoriul nu trebuește să aibă pace cu cel fără de lege, ci mai vârtos să-i zică cu blândețe, ca să nu facă fărădelege, care nefolosind, după aceea îl va mustra descoperindu-i porunca Domnului; la urmă îl va arăta și la cei mai mari, că nu să cade a pune partea sa cu cei fărădelege și a ține pace, unde nu-i pace! Ajungă acestea celor înțelepți, cari am arătat pentru dragostea cea întru Isus Christos.

(Va urma).

Raport general

despre activitatea societății de lectură „Inocențiu Micu Clain" a teologilor din Blaj pe anul 1903—1904.

În 18 Februariu a. c. sau împlinit 40 ani de când alumnii de anul I. și II-lea 32 la număr — din Seminariul teologic archidiecesan din Blaj judecând, că: „o națiune — după cum glăsuește „Introducerea" protocolului luat despre ședințele preliminare spre a putea propăși în cultură, are lipsă de bărbați zeloși, cari delăturând interesul privat, într'o unire cu toate puterile și cu abnegarea de sine, să lucre pentru cel național și spre binele public." „Drept acea — continuă mai la vale — pătrunși fiind de acest adevăr și alumni din Seminariul archidiecesan, din anul I. și al II-lea, și voind de-o parte, ca pe viitor să propășască

cu mai mare zel spre desvoltarea înțelesuale, ca așa să poată deveni și dânșii nește membrii folositori națiunei și păstori buni turmei, carea li-să va încredința, iar de altă parte știind, că mijlocul cel mai eficace spre desvoltare e deprinderea: în 18 Februar 1864 s'au determinat a să constituia într'o societate literară cu scop, ca să pună temelia la înființarea unei biblioteci și să edeie în toată săptămâna o foaie privată." În ședința din 23 Februar 1864 foaia primește numele de „Furnica," pe care'l poartă până azi.

Aceasta e începutul societății noastre: opera unor tineri serioși, cu dragoste adevărată de neam și lege și conștii de datorințele ce-i așteaptă în viață. Idealul care i-a însuflețit pe ei, programul de care au fost conduși a rămas și pentru viitor ca un testament, ca o moștenire sacră de care s'a alipit și să alipește societatea noastră cu căldura adevăratei iubiri de neam și lege și cu pietatea ce o datorește testatorilor.

A fost greu începutul și a trebuit să bată căi neumblate întemeietorii acestei societăți și să se lupte cu lipse diferite, dar entusiasmul adevărat ia ajutat, și au răușit să treacă peste greutățile începutului. Ca să avem idee, cât de modest și-a început viața această societate, amintesc faptul, că anul I sa încheiat cu 2 fl. 14 cr. avere în bani și puține cărți cumpărate și „mai multe cărți donate" de Ilustrisimul Domn preposit și prelat papal Ioan M. Moldovan, pe atunci profesor gimnasial și câteva cărți donate de fostul rector Seminarial de atunci, Constantin Papfalvi.

Acum când să împlinesc 40 ani dela întemeierea acestei societăți să ne aducem aminte cu reverință de întemeietorii ei, să le dăm onorul cuvenit propunându-ne săi luăm de model și să ne facem asemenea lor în zel, seriositate și iubire.

Această societate cu început atât de modest a crescut și înflorit, încât poate sta alăturea cu ori ce societate de feliul ei din Ungaria, dispunând de o activitate literară frumoasă, de bibliotecă bogată și de o avere însămnată.

În decursul timpului a îmbogățit programul său, și nu a mai rămas numai între zidurile Seminariului, ci s'a manifestat și înafară. Societatea noastră a desvoltat o activitate literară frumoasă a tradus scrieri de acelea, cari sunt de cel mai mare folos clerului — și unele și poporului nostru. Societatea a ținut samă de lipsele clerului nostru și ia pus la dispoziție nește opuri de cea mai mare însămnătate. În 1890 societatea „Ioan Micu Clain" a tradus și e dat „Epistole către un preot tinăr" de preotul Aloisiu Melcher (partea I 369 pag. în 1892 a edat partea II. din același op (316 pag.)

În 1893 a tradus și edat „Pregătire la moarte", adecă considerațiuni asupra maximelor eterne, de S. Alfoas M. de Liguori, Doctor al Bisericei (435 pag.) În 1894 societatea noastră a tradus și edat „Duch muscălesc" de Bolanden (45 pag.) iar în 1899. a păsit în public cu „Tragedia Calvarului" de abatele Henry Bolo (287 pag.) Acestea sunt publicațiunile de până acuma ale societății noastre, și în curând societatea va pune în mâna publicului românesc o nouă și interesantă publicațiune, despre ce se va face amintire mai jos. Din acestea să vede, că societatea noastră a desvoltat o activitate literară destul de frumoasă, — și primirea cea bună, ce a făcut'o publicul românesc publicațiunilor noastre ne sunt dovadă, că activitatea societății noastre a fost și este folositoare. Deodată cu aceasta privire în trecut, cu durere am luat la cunoștință moartea On. D. Ioachim Crișan care ca președinte în anul următor după constituirea societății noastre a desvoltat mult zel spre a se pune o basă solidă societății. — Societatea a primit știre despre moartea acestui bărbat binemeritat, și a esprimat condolințele prin telegramă trimisă familiei decedatului. — Dar să lăsăm trecutul și să ne întoarcem la activitatea, ce a desvoltat'o societatea noastră în acest an.

(Va urma).

Greșelile timpului modern și combaterea lor.

(Cetită în conf. preoțască, tract. Bred, în 22 Maiu 1904).

În vremile ce străbatem, lumea e îndesuită de oameni cu o mulțime de idei; o mulțime de principii diametral opuse convingerilor celor mai buni; și te cuprinde o nespusă mirare, când observi, că aceste idei, aceste principii le naște o puternică sugestiune, că adecă rânduiala politică de până aci și sfânta biserică cu doctrina, cu așezămintele, și ministri ei nu le întinde garanțiile sigure a unei vieți senine, a unei fericiri câștigată nu cu atâtea sforțări și poate neconturbată de eventualitățile unei alte vieți, ce are să urmeze din colo de mormânt.

Lucru evident, că nouă preoților mai ales, îndată ce ne aflăm față la față cu aceste idei, în clipita aceea ni-să desvălește o necesitate strictă, ca să le combatem. Și ni-să cere o combatere cu puterea toată, o combatere temeinică, fără șovăire, o combatere amestecată cu adevărată compătimire, cu o milă aievea simțită pentru cei ce caută adevărata fericire vremelnică și cea vecinică alt undeva, decât în Dumnezeu și în plinirea legii lui sfinte, ce sfântă biserica noastră o propune și o va propovădui până la sfârșitul vremilor. Ni-se cere o combatere inspirată de o credință tare, de o mie de ori mai tare ca diamantul, de o credință capabilă să facă din noi toți atâția martiri, numai să știm, că am mântuit în timp și în eternitate mai ales, pe ceia ce ne rămân.

Și vom isbuti. Și până atunci va trebui să simțim ghimpele vătămător al vrăjmașilor, dar să ne aducem aminte, că scris este: „Pentru numele meu scârbe veți avea."

Ca să intru însă în meritul lucrului notez, că sistemele bune de guvernare politică pot să contribue la fericirea temporală a oamenilor și așa indirect să ajute ajungerea țintei principale a omului — vecinică mântuință. Dar trebile politice propriu zise, cu toate că trebue să ne preocupe și trebue să tindem într'acolo să și aibă o direcțiune întăritoare de bază, fundamentul statului, a țării, totuș pentru noi sunt lucruri de a doua mână, pentru că aceste lucruri în primul ord sunt de competența celor puși în fruntea țării, — dar e de proxima noastră competință să tăem, ori chiar să stârpim tendințele, pornirile năbușitoare de ori ce ord bun și salutar, și lucru de căpetenie — pustiitoare de ori ce morală, ca apoi să nu le vedem și consecințele dureroase: disordinea, tot felul de vicii și perirea în veci. Apoi în timpurile noastre găsim tendințe de aceste destule: Socialism, francmasonism, anarchism; pe teren religios afară de alte secte religioase; nazarenism, pocăitism, baptism etc.

Cari îs mai actuale dintre aceste tendințe, noi fiecare le știm, ori poate le chiar simțim, și așa cari să se combată mai de urgință lămurit ni să arată. — Eu voiu marca numai niște puncte, niște liniamente resfirate de combatere, înainte de ce a-și procede încâtva pragmatice, înainte de ce a-și semnala causele acestor curente.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

„Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria" *de Dr. Augustin Bunea.* —

În „Sămănătorul." numărul 32—1904. dl N. Iorga anunță apariținea cărții de mai sus cu aceste cuvinte:

„Rare ori s'a jertfit atâta muncă și s'au scos la iveală atâtea cunoștinți pentru a răspunde unor atacuri științifice pe atât de încrezute pe cât de neîntemeiate ca în casul răspunsului pe care păr. canonic dr. Augustin Bunea din Blaj îl dă d-lui Păcățian, redactor din Sibiiu și aprig vrăjmaș al istoricilor de profesie, dintre cari nu face parte. Într'o lucrare de peste trei sute de pagini, intitulată *Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria,* dr. Bunea urmărește pe criticul teoriilor sale în toate ungherele și-i nimicește părerile. Dar cartea aceasta nu e numai o operă de polemică biruitoare, ci dă în același timp o sumă de puncte de vedere interesante și nouă, dintre cari și unele privitoare la domenii ce sunt în hotar cu al său. La sfârșit se întâlnesc câteva acte care nu intrase încă în circulația istorică, ci zăceau în broșuri de ocasie sau în manuscripte. În ele se găsește și una din cele mai vechi urme de limbă românească: episcopul calvinisant al Românilor de peste munți, Pavel Tordași, iscălește o scrisoare din 1574 astfel: „Turdași Palu, popu, episcopu Rumânilor." Originalul scrisorii se află în archivele din Sas-Sebeș, unde am lucrat, fără ca acest interesant act să-mi ajungă la cunoștință."

Iar „Răvașul," numărul 34—1904 scrie. următoarele:

„Este cea mai nouă scriere a harnicului istoriograf, canonicul Dr. Bunea, care astăzi este fără îndoială, cel mai productiv scriitor istoric la noi în Ardeal. Scrierea este în formă polemică, scrisă cu vervă și vioiciune proprie scrierilor de acest fel. Însă și obiectul polemicei este o carte scrisă de dl *T. V. Păcățan,* care se pare că timpul petrecut în temnița din Seghedin l'a folosit pentru a se încerca să combată pe dl Dr. Bunea și scrierile sale istorice. Nu cunoaștem, — că nu ni-s'a trimis — cartea Domnului Păcățan: *„Istoriografi vechi, istoriografi noi* — studiu critic în chestia vechei metropolii ortodoxe române — dar din adevăratul „studiu critic" al d-lui canonic Dr. Bunea vedem, că dl Păcățan departe de a fi reușit să combată pe autorul nouei orientări în istoria noastră bisericească, a dovedit numai, că nu se pricepe absolut de loc la istoriografie, și s'a învrednicit, ca dl Dr. Bunea, săi strige cu dl Jorga în conglăsuire, *sutor „ne ultra crepidam",* sau pe românește, nu te amesteca la ce nu te pricepi!

În firul acestei critice, — când mai calm, când mai indignat — cu tot dreptul indignat — Dl Dr. Bunea pune în nouă lumină chestia „vechii mitropolii" a Belgradului, stabilind întemeierea ei sub *Mihaiu Viteazul,* și ne arată până în cele mai în-

depărtate veacuri adevărul istoric asupra ierarchiei românești.

Pe lângă aceasta perspectivă mare istorică — descrisă cu un mare și nou aparat de dovezi și documente. dl P. — ținta polemicei — apare un adevărat piticuț în istoriografie; și dl Dr. Bunea nu esitează al arăta ignorant și — răutăcios. În legătură și celelalte scrieri ale d-lui Păcățan se reduc la nimic. în deosebi „Cartea de aur", cea cu *strălucit* nume, este numită „carte de foarfecă", fără nici o valoare.

Abstrăgând dela aceasta parte, interesantă în felul său dl Dr. Bunea ne dă și în scrierea aceasta — al 5 lea volum între operele mai mari ale D-Sale — o mulțime de descoperiri și documente noue. Relevăm un document important de sub Mihaiu Viteazul. 1600, despre episcopia Vadului, comunicat d-lui canonic de aici din Cluj prin dl protopop Dr. Dăian. — din bunăvoința unui harnic scrutător. care desigur va face și alte servicii istoriografiei române, — și documentele din cari se văd urmele unei episcopii efemere — vlădica român și protestant — în Lancrăm (lângă Sebeșul-săsesc).

Cum am spus nu cunoaștem deadreptul cartea d-lui Păcățan, dar ori cât de greșită ar fi. i-se iartă mult pentru faptul că a dat prilej dlui Dr. Bunea să mai scoată la iveală și acest volum prețios.

Recomandăm tuturor Românilor — mai ales preoților — cartea aceasta a dlui Dr. Bunea, care costă *3 coroane.* Tot așa așteptăm să o recomânde și aceia cari — printr'o curioasă logică — arătau defectele foarte multe ale cărții d-lui Păcățan. dar o recomandau cu căldură spre cetire."

A apărut:

Revue de l'Orient Chrétien nrul 2. Din conținut mai însemnați sunt articlii următori: *Le dogme de l'Inmaculée Conception et la doctrine de l'Église grecque* (Placide de *Meester,* O. S. B). E un articlu de mare moment. căci mulți orientali „ortodoxi" nu admit concepțiunea inmaculată ceea ce aici o arată evident părintele de Meester din părinții grecești. mai ales din textul sfintei Scripturi aplicat la tesa aceasta de sfinții Părinți. — *Office de sainte Marine* (Leon *Clugnet*) publicat în limba și cu litere syriace. Despre aceasta se spune. că a fost compus către sfârșitul veacului al XVIII de patriarchul Joseph Estéphan. Oficiul acesta e ca și paraclisul. acaftistul, deși nu e obligător el să cântă pe la mănăstiri și prin bisericile. cari „au cantori destul de învățați. De aici se vede. că și biserica orientală ține pas cu biserica apusană. compune oficii noue. și unor sfinți le dă un cult special, cum fac și apusenii de ex. cu sf. Antoniu de Padua. — Revista are de scop promovarea intereselor bisericei orientale și scrutarea istoriei ei, de aceea o recomandăm cu toată dragostea.

Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria de *Dr. Augustin Bunea,* Prețul 3 coroane.

FLORICELE DE CÂMP,

schițe ușoare. De **A. C. DOMȘA**

Prețul 1 coroană.

Poșta „Unirei".

Panor pe 1904. *Kis Somkut* pe 1904 sem. II. *Szamos-N.-Garoszló* pe 1903 iar nu 1904. *Szamosujvár* I. H. pe sem. II. al anului 1904. *Casina română Szász-Szebes* pe 1904 sem II. *Nagy-Várad I. G.* pe 1904 sem, II. *Várad-Olaszi* pe 1903 și 1904 sem. I. *Temesvár* pe 1904 sem. II. *Lugos* P. P. pe 1904 sem. II. *Casina română, Brașov* pe 1904 sem. II. *Sibiu A. B.* pe 1903. *Körösbánya* pe 1904 sem. II. *Belényes B. T.* pe 1904 sem. I. *Kapnikbánya* pe 1904 sem. II. *Szamosujvár* I. I. pe 1904 sem. II. *Casina română, Orăștie* pe 1904 sem. II. *Belényes Ujlak* pe 1904 sem. II. *Hidvég* pentru tract, 42 cor. pe 1904 sem. II. *Mediaș* pe 1903. *Oláh-Kékes* pe 1904 sem. II. *Eger* V. *G.* pe 1904 sem. II. *Nagy-Somkut* pentru tract, 36 cor. pe 1904 sem. I. *Bálincz* pe 1904 sem. I. *Lechinția* pe 1902 sem. II. 1903 și 1904. *Ortelecu* pe 1904 sem. II. *Deda* pe 1902, 1903 și 1904 sem. I. *Lugoj R. D.* pe 1904 sem. II. *Vaslób* pe 1902 și 1903. *Nagyengyed* pe 1903 sem. II și 1904 sem. I. *M.-Rücs* rest pe 1903 1.54 și pe 1904. *Zombor G. P.* pe 1904. *Belényes* G. M. pe April – Septembre 1904 *Temes-Hidegkut* pe 1904 sem II. *Telcs* pe 1903. *O. Bogáta* pe 1904 Iulie — Septembre. *Csánalos* pe April — Iunie, iar nu Iulie — Septembre 1904. *Reuniunea română de lect. Năsăud* pe April — Iulie. *Cătina* pe 1904 sem. II. *Bujánháza* pe April — Sept. *Akna Sugatag* pe Iulie Septembre 1904. *Casina română, Abrud* pe 1904 sem. II. *Tohanul vechiu* pe 1904 sem. I. *Cluj V. P.* pe 1904. *Kis Bánya* pe Iulie—Septembre 1904. *Kis Czég* pe 1904 sem. II. *Batiz Vasvári* pe 1904 sem. II. *K. Topa* pe 1901 sem. II. Vă rugăm să plătiți și mai departe, căci avem lipsă mare de bani. *Casina română, Beiuș* pe Iulie—Sept. 1904. *Casina română Sz. Somlyó* pe 1904 sem. II. *Silha* pe 1904 sem. II. *Kerlés* pe 1904 sem. II. *Csik-Szépviz* pe 1904. *Krassó S. L.* pe 1904 sem. II. *Alsó-Szilvás* pe 1904 sem. II *Reuniunea de lectură* Ticvanul mare pe 1904 sem. II. *Nagy-Várad* R. pe April — Iunie 1904.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

EȘTI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este basa vieței fisice și că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care.

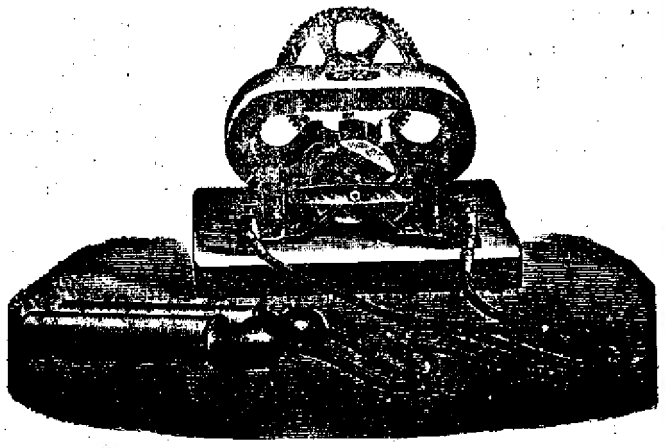

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înoiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra**, (șuiul), **reuma**, **hysteria**, **asthma**, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (5—52)

Nr. 4997—1784. (35) 2—3

Concurs la stipendii.

Până la 20 Septembre n. 1904. inclusive se publică concurs la următoarele stipendii din fundaţiunile archidiecesane:

I. *Din fundaţiunea „Alesandru Şt. Şuluţ."*

Două stipendii de câte 400 coroane, folosite de Augustin Raţ, iurist în Cluş şi Romul Boilla, doctor în drepturi, destinate pentru iurişti la universitatea din Cluş.

Trei stipendii de câte 200 coroane, folosite de Vasiliu Mureşan, Eugeniu Magde, absoluţi de gimnas şi Ioan Creţiu gimn. cl. V., destinate pentru gimnasişti din clasele superioare.

Un stipendiu de 120 coroane, folosit de Petru Simu, gimn cl. VIII Blaj, destinat pentru gimnasişti în clasele inferioare.

Studenţii înscrişi ca ordinari la scoalele de mai sus, cari doresc a obţinea unul din stipendiile înşirate, au să întruneaască următoarele condiţiuni şi să dovedească:

a) că sunt români gr. cat. miseri născuţi în Transilvania;

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi de eminenţie;

c) dintre concurenţi vor avea preferinţă cari vor dovedi, că sunt consângeni cu piul fundator, spre care scop trebue să producă atestat compus de respectivul oficiu parochial, care sa cuprindă tabela genealogică esact dedusă.

Concurenţii, la suplica *scrisă* şi *subscrisă* cu mâna lor proprie în limba română, au să alăture testimoniu scolastic în *copie autentică*, carte de botez, ajestat de pauperitate, atestat medical; au să numească espres institutul, la care şi unde vor studia în anul 1904—5, să determine *apriat* suma şi soiul stipendiului, după care suplică, că altcum suplica nu va fi luată în consideraţiune, precum nu vor fi luate în consideraţiune nici suplicile întrate după terminul mai sus statorit.

II. *Din fundaţiunea „Tordai".*

Un stipendiu de 200 coroane folosit de rigorosantul în drepturi Ioan Pantea, destinat pentru studenţi eminenţi. Concursele să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

III. *Din fundaţiunea „Lazar Baldi".*

Un stipendiu de 160 coroane folosit de Leon Mănăstirean, gimnasist clasa IV. în Blaj, care nu şi-a legitimat progresul în studii. Stipendiul acesta este destinat pentru gimnasişti din comunele ţinătoare de comitatul Clujului şi pentru consângeni de ai fundatorului, fie ei şi din alte comitate. — Concursele sunt de a se instrui ca cele pentru stipendii Şuluţane.

IV. *Din fundaţiunea „Ioan F. Negruţ".*

Un stipendiu de 120 coroane folosit de Emil F. Negruţ din Sucutard, gimnasist de clasa VI. în Blaj, care nu şi-a legitimat progresul în studii. Stipendiul acesta este destinat pentru studenţi dela orice institute de învăţământ din ţară ori străinătate; în linia primă pentru consângeni de ai fundatorului. — Concursele să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

V. *Din fundaţiunea „Ioan Vancea" numită „Cassa archidiecesană".*

Două stipendii de câte 200 coroane rămase vacante de gimnasiştii absoluţi: Augustin Bárdossy şi Victor Pop, destinate pentru gimnasişti, fii ai Archidiecesei, ori consângeni de ai fundatorului, cari vor întra în „Seminariul junimei române gr. cat. stud. în Blaş". Concursele să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

Patru stipendii de câte 120 coroane pentru elevii preparandiali în Blaj. Stipendiile acestea în sensul §-lui 8 din literile fundaţionale, se conferesc numai pe anul şcol. 1904/5.

VI *Din fundaţiunea „Timoteiu Ciparíu".*

Un stipendiu de 100 coroane folosit de Aron Moldovan, gimnasist absolut în Blaj, destinat pentru studenţi la gimnasiul din Blaj. Cererile să fie instruite ca cele pentru fundaţiunea Şuluţană.

VII. *Din fundaţiunea „D. Baron Ursu".*

Un stipendiu de 200 coroane folosit de Aureliu Marilla, gim. cl. V. Blaj, care nu şi-a legitimat progresul în studii. Concurenţii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr. cat. născuţi în vre una din comunele arondate în comitatele: Făgăraş, Sibiu, Hunedoara; cu atestat de frecuentare, că sunt şcolari în cl. I. a gimnasiului gr. cat. din Blaj, iară fetele, că frecuenteaza la şcoala de fetiţe din Blaj, că au purtare morală bună şi progres bun în studii, şi că sunt sau not fi susceputi în Seminariul junimei române gr. cat., iară fetele în internatul de fetiţe din Blaj.

VIII. *Din fundaţiunea „Alesandru Filip".*

Un stipendiu de 200 coroane folosit de George Tufan, gimnasist absolut. Stipendiile acestea sunt destinate pentru gimnasişti, elevi ai şcoalei comerciale, elevi ai şcoalelor militare. Consângenii sunt preferiţi. Cererile să se instruiască ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

IX. *Din fundaţiunea „Constantin Alutan".*

Două stipendii de câte 120 coroane folosite de Ioan Bojor, gimn. absolut în Năsăud şi Ioan Nemeş, gimn. cl. V. Blaj, care nu şi-a legitimat progresul în studii.

Un stipendiu de 80 coroane folosit de Ioan Cheresteş, gimn. cl. VI. Năsăud, care nu şi-a legitimat progresul în studii. Stipendiile acestea sunt destinate pentru gimnasişti, studenţi la şcoalele reale, comerciale, universitate, politechnică, agronomie, preparandie etc. — Consângenii au preferinţa cererile să se instruiască ca cele pentru fundaţiunea Şuluţană.

X. *Din fundaţiunea „Andreiu Pop Liviu".*

Un stipendiu de 120 coroane folosit de Iuliu Rusu, gimn. abs. în Blaş. Stipendiul acesta este destinat eschisiv pentru consângeni de ai fundatorului, cari studiază la gimnasiu, şcoale elementare de la oraşe, la şcoale reale, universitate, politechnică, agronomie, montanistică, ori pentru elevii de meserii; le pot folosi şi fete.

XI. *Din fundaţiunea „I. Chirilă".*

Interesele fundaţiunei pe 1904 în sumă de 500 coroane, cari în sensul literilor fundaţionale, sunt de a se împărţi în părţi egale între consângenii fundatorului, cari studiază la vre-o şcoală. Consângenitatea se poate estinde până la gradul al VIII-lea. Cererile să fie instruite ca cele pentru fundaţiunea Şuluţană.

XII. *Din fundaţiunea „Demetriu Cutean".*

Un stipendiu de 34 coroane folosit de gimnasistul Demetriu Ghişoin, cl. III. Sibiu, care nu şi-a legitimat progresul în studii. Stipendiul e destinat pentru gimnasişti ori fetiţe, consângeni de ai fundatorului. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundaţiunea Şuluţană.

XIII. *Din fundaţiunea „Ferd. Hirsch".*

Un stipendiu de 800 coroane folosit de George Pătăcean, doctor în drepturi. La stipendiul acesta pot concurge numai români gr. cat., cari sunt născuţi în comunele următoare: Turda, Copand, Turu, Comiţig, Banabic, Aiton, Sâmărtinul-deşert, Agârbiciu, Mischin, Sându, Petridul-de-sus, Petridul-de-mijloc Petridul-de-jos, Berchiş, Măgură, Schiopi. (Puszta-Egeres) P. Sâncraiu, Surduc, Bicalat, Iara-inferioară, Agriş, Muntele-Băişoarei, Ocolişul-mic, Ocolişul-mare, Runcu, Cacova, Săcel, Lita-magiară, Lita-română, Filea-de-jos, Filea-de-sus, Ciurila, Saliste, Salicea, Micuş, Hăsmaş, Mageruş, (Magyar-Sárd) Şutu, Silvaşul magiar, Indol, Ceanul-mare, Baişoara, Muntele-Filei, ca unele cari odinioară au format cesaro-regeasca pretură a Turdei sub presidenţa fericitului fundator. Cererile au să se instrueze ca cele pentru fundaţiunea Şuluţană.

XIV. *Din fundaţiunea „Simeon Romanţai".*

Un stipendiu de 630 coroane folosit de Traian Sanciali technic absolut în Viena. Stipendiul este destinat pentru studenţi la universitate, la politechnică, la academia de pictură din Pesta şi Viena, pe cum şi la academia montanistică din Selmecz.

Un stipendiu de 200 coroane folosit de iuristul Ioan Mărginean, destinat pentru universitari.

Un stipendiu de 168 coroane, de care a abzis iuristul de an III din Cluş Iuliu Caliani, destinat pentru iuristi în Cluş.

Trei stipendii de câte 126 coroane folosite de Andreiu Timbuş, Ioan Coltor şi Aureliu Neagoş, gimnasişti absoluţi şi destinate pentru gimnasişti şi studenţi la şcoala comercială. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundaţiunea Şiuluţană.

XV. *Din fundaţiunea „Klein"*

Un stipendiu de 240 coroane folosit de iuristul Quintiliu Viciu, destinat pentru studenţi la gimnasiul din Blaj. Preferinţă au studenţii din familiele Klein şi Muntfl. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundaţiunea Şuluţană.

XVI. *Din fundaţiunea „Vasiliu Raţiu".*

Un stipendiu de 200 coroane destinat pentru studenţi la gimnasiul din Blaj. Cererile au să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XVII. *Din fundaţiunea de alumnate a „Interatului Vancean de fetiţe".*

Zece ajutoare de câte 100 coroane, cari se vor conferi pe anul şcol. 1904/5 la eleve ordinare de ale şcolii gr. cat. de fete şi ale Internatului Vancean de fetiţe din Blaj.

Suplicantele pentru ajutoarele acestea au să întruneaască urmatoarele condiţiuni şi să dovedeasca,

a) că sunt române greco-catolice misere, născute în Archidiecesă;

b) că pe lângă purtarea morală bună, au din studii calculi buni;

c) că sunt matriculate ca eleve ordinare în şcoala gr. cat. de fete din Blaj şi sunt primite în Internatul Vancean de fetiţe;

d) preferite vor fi fetele de preoţi din Archidiecesă.

Blaj din şedinţa Consistoriului plenar ţinută în 15 August 1904.

Victor Mihályi,
Archiepiscop şi Mitropolit
de Alba-Iulia şi Făgăraş.

Medalia de aur dela Exposiția sciințifică din Bucuresci, 1903.

(4—5)

La espositiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 12—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóuĕ, pe cum la turnarea de noŭ a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregĭ armonióse, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provĕdute cu adjustărĭ de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în orĭ ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

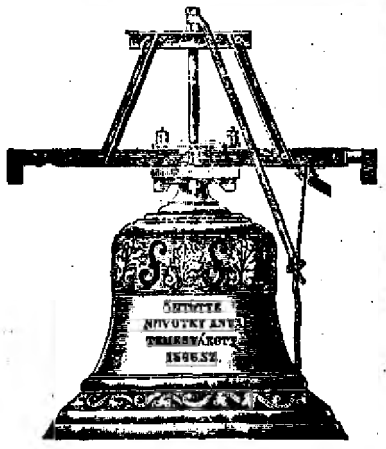

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, carĭ sînt provĕdute în partea superióră — ca violina = cu găurĭ după figura *S* și pentru aceea aŭ un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unuĭ clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ. Mai de parte se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechĭ cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Senegin contra tuseĭ, răgușelilĭ, durerilĭ de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, cataruluĭ astmeĭ, greutățiĭ de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerilĭ de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dinți și nervĭ, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârcinile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1.20** și **2** cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Peț **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liquerurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (7—10)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézĕ pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vĭjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ mai ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (21—52)

Gratuit:

o cumpănă de casă și o mașină de fiert.

Din causa îmbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

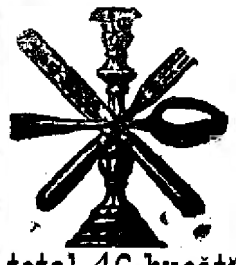

6 linguriție, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriție de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** și pe lângă garanță

o cumpănă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediția se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 3 Septemvrie 1904. Numărul 36.

Către P. T. Abonenţi.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenţi, să binevoiască a-şi reînoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

Începutul anului şcolar.

Străzile oraşelului nostru sunt pline de lume. Tineri din toate părţile ţării au grăbit la noi, să se înscrie ca ascultători la vechile noastre institute de învăţământ.

Şi aglomeraţia e mare ca totdeauna. Peste 20 elevi au trăbuit respinşi până acum din cei însinuaţi în cl. I. gimnasială. Acelaşi lucru se repeţeşte şi la internatul de băieţi, ridicat de nemuritoriul mitropolit Vancea. Toţi ar dorî să înceapă aici studiile gimnasiale şi mai ales să fie adăpostiţi în internatul de băieţi, care chiar în vara aceasta şi-a zidit o nouă aripă.

Şi trebue să te miri de spiritul de jertfă, pe care îl dovedesc bieţii părinţi pentru băieţii lor chiar şi în acest an, când miserii de tot felul au căzut peste capul bietului econom, mai ales. Cum vine el cu banu, câştigat cine ştie cu câtă greutate, şi cum de bucuros îl dă, numai ca din ficiorul său să se facă *domn*. Atâta influinţă magică are vorba aceasta asupra sufletului lui istovit de atâtea miserii şi neajunsuri, cât în inima lui cuvântul acesta deschide o lume întreagă de orizonturi largi, senine şi fericite. Şi nici prin minte nu-i trece gândul, că adese, foarte adese, un ţăran binişor situat dela sate, cu ştiinţă de carte, duce traiul şi mai ticnit şi mai în linişte, decât mulţi domni, pe cari el şi-i închipue alintaţi în fericire şi desmierdaţi în bine.

Şi poate n'ar strica, dacă ţăranul s'ar mai gândî şi la aceasta, sau dacă l-ar pune cineva să cunoască în adevărată lumină lustrul domnesc, cât e de slab şi înşelător!

Nu ne e gândul să sfătuim ţăranului să nu-şi deie copiii la şcoale înalte, nu! ci numai cerem să-l lumineze cei în drept: preotul şi învăţătorul, că nu toţi nădrăgarii sunt domni, cum îşi închipue el în mintea lui şi nu după astfel de poziţii trebue să râvnească el şi copii lui.

Am auzit adese pe ţărani — vorbim de ei, pentrucă ei sunt sorgintea curată de regenerare a păturii inteligente, — i-am auzit plângându-se, că ori ce s-ar face copilul lui, numai econom să nu mai fie, că destul a năcăjit el! E o tânguire greşită aceasta, credem noi. Un băiat de econom care n'are talent pentru continuarea studiilor, dar a ajuns să treacă una ori două clase gimnasiale şi are puţină isteţime naturală, chiar şi pentru casul, când s'ar reîntoarce la coarnele plugului şi se înţălege, nu va arunca cu totul cartea la o parte, nici va lăsa să-i evaporeze toate cunoştinţele câştigate în celea câteva clase, chiar şi atunci, va duce un traiu mai bun, mai tignit şi mai independent, decât cutare scriitor ori oficial subaltern de pe la oraş. Şi pentru casul, când acelaşi băiat, s'ar aplica la vre-o meserie, pe care ar învăţa-o bine, ar deprinde-o în chip cinstit şi conştienţios, poziţia ce şi-ar câştiga-o el în societate, ar fi din celea mai bune şi mai independente.

Dar pentru casuri de acestea esistă un singur rău care însă e destul de mare, ca să reclame câteva şire.

Răul acesta e, că dacă tinerilor nu li s-a sădit de vreme în inimă principiile eterne ale moralei creştine şi n'a fost cultivat cât decât în ei sentimentul de neam, cu un cuvânt, nu s-a pus nici o grije pe desvoltarea caracterului, atunci uşor se pierd în feliuritele valuri, cari năpădesc din toate părţile asupra lor şi contra cărora trebue să lupte şi să li-se împotrivească. Cum vei lupta însă şi cum te vei împotrivi, dacă n'ai cu ce, dacă n'ai nici o armă potrivită şi dacă şi curajul şi încrederea în puterile proprii îţi lipseşte?

La acestea e bine să ne gândim acum la începutul anului şcolar. Părinţii să nu cheltuească zădarnic banii în aceste vremuri scumpe, şi băieţii să nu-şi piardă timpul tot atât de preţios. Învăţătorii îşi ştiu datorinţele lor, au atâtea chipuri de a sădi în inimile elevilor dragostea de Dumnezeu şi de neam, ei aruncă sămânţa şi grijesc şi de creşterea ei, părinţii la rândul lor, grijească macar atât, ca mărăcinii să nu prea crească şi să înece desvoltarea fructului bun. În chipul acesta, lucrând împreună şcoala cu familia, putem avea nădejde sigură, că străduinţele şi cheltuelile puse pentru creşterea tinerimii vor duce la bun sfârşit şi împreună se vor bucura şi cei ce au sămănat sămânţa şi cei ce vor secera.

Reforma învăţământului poporal. Consistoriul săsesc din Sibiu a hotărît să trimită guvernului un memorand în afacerea proiectatei reforme a învăţământului poporal. În acest memorad se vor arăta defectele pedagogice ale proiectului dlui Berzeviczy, cum şi vătămarea autonomiei bisericeşti, ce se face prin numitul proiect de lege. În legătură se anunţă, că dl ministru de culte ar fi dispus ca proiectul de reformă să fie supus la o nouă redactare. Vom vedea, că în ce direcţie se va face schimbarea aceasta şi că ţine-va samă dl ministru de celea esperiate în anchetă.

Tot în contra acestei reforme se va face o remonstraţie şi din partea reuniunei învăţătorilor români gr.-or. din protopopiatele aradane întruniţi la adunare generală în Şiria.

Străinătatea de noi *„Nationale Korespondenz"* ce apare în Berlin, publică în numărul dela 15 August un estras din articolul dlui dr. Leményi despre reforma învăţământului poporal publicat în foaia noastră şi „Telegraful" din Sibiu. Numita foaie vesteşte, că tot asupra acestui proiect de lege se va publica un articol în proximul număr din Deutsche Monatschrift. Se vede, că isprăvile liberale (?) ale guvernaţilor nostri ies din nou la iveală şi-s cunoscute lumii mari. suntem curioşi să ştim, cum se vor scoate de sub acusa ce o aduce revista germână ministrului Berzeviczy.

REVISTE.

Ungaria. Ministrul comun de răsboiu *Pitreich* a dat zilele aceste o ordonanță privitoare la maghiarizarea corespondenții oficiale în armata comună. Toate autoritățile militare sunt obligate a primi adresele redactate în l. maghiară. Trupele recrutate în Ungaria vor coresponda cu autoritățile și cu persoanele private în limba maghiară. Pentru trupele cari nu sunt recrutate în Ungaria, dar cari sunt aduse aci, ordinul dispune, ca în cas când comandanții nu cunosc l. ungurească corespondența să se facă în l. maghiară și germână.

Însămnătatea de căpetenie a acestei ordinațiuni e că pentru prima dată se face deosebire între armata ungară și armata neungară.

Această ordinațiune a ungurescului ministru care e una dintre cele mai însemnate, ce se face l. maghiare în armata comună, a stârnit multă bucurie în izrailul-ungur.

CORESPONDINȚE.

DIN SĂLAGIU.

24 August n.

În 21 a lunei August a. c. a fost o frumoasă zi de sărbătoare bisericească și românească în parochia Hidig, tractul Ipului (Sălagiu), aparținătoare diecesei Gherlei.

Repausând veteranul și binemeritatul protopop Ioan Vicaș, la parochia și tractul, devenite vacante, Escelența Sa Episcopul de Gherla a numit de paroch și de protopop cu facultatea de a purta brâu roșu pe fiul repausatului, pe dl Augustin Vicaș, un preot destept, silitor și esemplar, care deja de 16 ani au purtat de fapt aceste oficii, spre mulțămirea tuturor factorilor, deopotrivă inbit de popor și de preoți.

Instalarea s-a făcut în mod solemn prin delegatul episcopesc Rev. domn vicar Alimpiu Barboloviciu, cu mare existință.

Biserica era înțesată de lume, inteligență și popor, preoți, învățători și mireni. După cetirea evangeliei, dl vicar Barboloviciu, a cetit decretele de denumire la postul de paroch și protopop, după aceea a ținut o cuvântare bisericească din cele mai escelente, cu oratoria-i bisericească neîntrecută, despre legătura între popor și între biserică, între preot și credincioși. Emoționantă a fost partea când s-au predat cheile, evanghelia și brâul. După aceste, noul protopop Augustin Vicaș si-a ținut vorbirea ocasională, programul său de preot și protopop, în care promite solemn conlucrarea frățească și zeloasă cu clerul din tract și cu poporul, în biserică, în școală apelând la bunăvoința și conlucrarea dlor învățători, mai departe povățuește poporul și il va povățui la cultivarea moralului sever, a bunei înțelegeri și a solidarității în viața familiară. Părinților le aduce aminte: „Fii vostrii ca surcele de oliv în jurul mesei voastre,“ iar copiilor le aduce aminte: „Cinstiți pe tata și pe mama voastră, ect.“ În fine promite conlucrare și povățuire în viața economică a poporului, în special recomândă cultul și cultivarea moșiei străbune, ferirea de beție, lux, risipire; recomândă munca, cruțarea, cumpătul și păstrarea și adaugerea averilor moștenite și câștigate.

Către fine mulțămește Episcopului și Consistoriului și delegatului pentru distincția, denumirea și instalarea săvârșită, și își termină vorbirea îndreptat către altar cu o rugăciune potrivită actului zilei.

În tot decursul missei a cântat frumos corul local condus de dl învățător Niculae Pop, unul dintre cei mai zeloși învățători ai Sălajului.

După terminarea serviținlui divin, care a fost impunător au urmat felicitările la casa parochială, din partea preoților tractuali a învățătorilor, a poporului și a inteligiții mirene, dintre cari amintesc aci pe dl Andreiu Cosma dir. „Silvaniei,“ dl Dr. Coriolan Pop dir. „Bihorenei“ d-nul Gavril Trif secretariul „Silvaniei“ și profesor pens. dnul Gavril Tripon adv. și dir. „Coroanei“ și Eugen Boroș cassarul „Silvaniei.“

Am mai observat număroși preoți din tractele vecine între cari amintesc pe veteranul Ioan P. Pop protopop în Șiciu, asemenea a fost bine representată junimea academică, teologi, juriști, mediciniști în frunte cu dl Simion Barboloviciu fiul vicariului.

Noul protopop, conform ospitalității notorice sălăgene a invitat și întrunit la masa sa întreaga societate inteligență, preoți, mireni și învățători, precum și o cunună frumoasă de dame.

La masă curând s'a reluat firul sărbătoresc al zilei urmând una după alta o serie întreagă de vorbiri frumoase și instructive.

Însămn aci, că după săvârșirea servicinlui divin inteligința întreagă: preoți, mireni și învățători au espedat o telegramă Episcopului și Consistorului Gherlan în care mulțămește pentru denumirea așteptată de persoana dlui Augustin Vicaș.

Spre sară ne-am luat rămas bun, dar încă tot simțind atmosfera sărbătorească a zilei, care va rămânea ca o suvenire pentru toți.

Un oaspe.

FEUILLETON.

DIN ITALIA.

Castel-Gandolfo la 26 Aug. 1904.

Scumpe amice! Tu știi, cât de sfinte sunt suvenirile prunciei — știi, cât de dulce e o viață toarsă din prețiosul lor caer și țesută din firele aurii ale speranței. Fără de amintirile trecutului cursul omului ar fi un fruct fără gust — o floare fără miros — o doină de melodii încâlcite, o disarmonie. Amintirile sunt motorul vieții — cari dau imbold minutei — minuta oarei, și oara ne isbește departe înainte prin lungul șir al anilor unde creiază un alt presinte, în care farmecul și dulceața trecutului se încheie în un nou cadru, în o armonie minunată din viile și clarele colori ale presinteiui, care tablou, — ce se chiamă „viitor“ — ne trage înainte tare, puternic, irezistibil.

Și tot ele, cari leagă așa misterios trecutul cu presintele și acesta cu viitorul — suvenirile, firele nevăzute ale amiciției, leagă, apropie și strâng între sine și două persoane depărtate, două inimi înrudite în sămțăminte și voință: căci cu cât amintirile sunt mai plăcute, mai puternice, cu atât va fi și o prietinie mai trainică, mai tare.

Nu te-am uitat eu dară scumpe amice, și nici te pot uita, când seninele oare ale trecutului sunt încă numai o poezie un vis nevinovat, ci dorind să vorbesc încă odată cu tine mult, am așteptat un timp mai bun. Eu sum tot cel de mult: „nu s'a schimbat „omul,“ ci locul, de aceea nici nu-ți voiu vorbi de mine, ci despre locurile, unde mă găsesc. Știind, că această mică ostenеală a mea, va fi o mângăiere și plăcere pentru tine; îți voiu desemna în conturi înguste simple: după puterile mele, această regiune classică, plină de evenimente istorice și vechi de tot și mai bătrâne și nouă de curând; apoi îți voiu istorisi despre Roma, despre poporul acesta, despre limba, datinile, ocupațiunea, starea și despre însușirile lui etnice așa, întru cât îl cunosc.

Când însă îți scriu de aici din depărtare cu gândul la pacea și liniștea voastră ce o gustați în oarele senine, nu pot să nu-ți mărturisesc adânca indignațiune și mâhnire, ce o am: căci aud, că trăiți vremuri grele, că ve luptați cu mari neajunsuri și că de-o dată cu căldurile, cari ve amenință existința fisică cu foame și sete, — s'a aruncat asupra voastră și străinul, să vă stângă viața socială-națională, voind să ve amuțască limba, pentrucă sună prea dulce și e română.

Dumnezeu însă îndure-se de noi! căci dacă judecata strâmbă și pătimașe a străinului ne înfrică — brațul mâniei sale drepte ne cutremură; căci până când sub lovitura „omului“ *ne îndoim,* ca trestia la suflarea viforului, *dar nu ne frângem,* ori rămânem, ca apa mării sbiciuită de furia uraganelor în *adâncuri nemișcată,* și numai sbuciumarea ei în talazuri și spumegarea cu vuet arată, că se luptă luptă grea!

Trăit-am noi vremuri și mai grele, dar tot *cornul codrului* am rămas; — cine a crescut plop în sus, a apus de mult cu vântul iernii.

Așa a fost totdeauna judecata celor tari, *judecata lupului,* dar ceriul nici odată nu a pedepsit virtutea. Mângâie-te dar, căci eu sperez . . .!

* * *

Nu-ți va părea lucru ciudat, când îți scriu din un sat ție necunoscut, căci dacă căldura voastră de la sate suflată mereu de adieri ușoare, e vehementă, caldul Romei în lunile de vară e insuportabil și numai cel dedat cu el îl poate suferi. Nu e acesta un cald natural înghimpător, ci amurțitor, copleșitor. Marele „cazan fumegător,“ cum numesc străinii cetatea, respiră o dogoreală, ce obosește, răspândește un somn lenivicios — care produce o trândăvie și un nespus disgust de lucru.

De acest rău fuge care în cătrău poate din oraș și se așază prin satele din împrejurime cari acum îți par mici colonii aristocratice. Azi Roma e mai deșartă, tânjind între murii ei numai cei reținuți de afaceri serioase, și cei lipsiți de mijloace materiale pentru o vărare în provinție. Cu cei mulți am plecat și noi; azi suntem în Castel-Gandolfo, 27 km departe de Roma și 18 de mare, sub poalele Apeninilor latiali.

O oară am alergat numai în goana trenului, care e mai rău decât calul chior al țiganului aici în jurul Romei. Cupeele sunt de prin anii 1850 cumpărate doară dela Austriaci, ori primite, ca elemosină din Franța — și sunt scunde, strâmte acoperite de o murdărie de un deget. Sunt și mai oneste trenuri pe liniile principale — dar și acele fiind în mânile unor societăți sunt destul de sărăntoace — tardive, incomoade și mai pe sus de toate piparcă de scumpe.

Lăsând la dreapta noastră vechile apaducte vespasiane, zidiri puternice încă și acum în stare bună, tăiem o bună bucată

CONFERINȚA PREOȚEASCĂ.

— Din vicariatul Rodnei. —

Iuli 1904.

După o întrerumpere de 4 ani de la conferința ultimă preoțască — întâmplată pe timpul fostului vicar Dr. Ioan Pop și până la ocuparea postului vicarial prin Reverendissimul Ciril Deac — am intrat din nou preoțimea tractuală în drumul normal și dorit a conferințelor preoțești, cari în împrejurările actuali le aflu de un mijloc per eminentiam de lipsă, pentru a putea uniți, da pept cu greutățile ce ne apasă, și de a prepara lupta în șiruri unite.

Convocându-se conferința pe 13 Iulie la Năsăud, preoțimea tractuală se presintă mai fără escepție. Pot zice că să vedea pe fața fiecăruia plăcerea de a conveni și a împărtăși unu altuia, și în corpore, grijile.

La ½ 8 oare din ziua de 13 l. c. preoțimea mărturisindu-se în biserica Năsăudului, se concelebră s. liturgie prin vro 20 preoți, iar la finea ei, preotul din Nepos: G. Moldovan prin predica succesă: despre „chiemarea apostolilor Petru și Pavel“ ne îndeamnă la zel apostolic și perseverență.

După cari, dl Vicariu, deschizând ședința, prin frățești și amicale cuvinte, esprimă bucuria că ne vede adunați și pătrunși de înalta chemare a oficiului preoțăsc.

Resalutat în numele preoțimei prin P. Grapini, se procede la resolvarea programei zilei.

Mai întâi se alege notar al conferinții: P. Grapini, și 2 verificători în persoanele lui A. Precup și G. Moldovan, cum și o comisiune de 3 — P. Grapini, Iacob Pop profesor și P. Chita — pentru a critica disertațiunea de sub p. 5. a programei.

Disertantele Ștefan Buzilă preot din St.-Iosif luând locu, cetește disertația *„preotul în săvârșirea funcțiunilor sacre“*. O tema bine aleasă, din viața pastorală, în care arată, cât de tare prețuesc acei preoți, cari săvârșesc cu lene, nepăsare și superficial funcțiunile sacre. A arătat dauna spirituală provenită din astfel de indolență; a combătut multe abusuri, și s-a dovedit de neamânavera regularea și edarea opului provăzut și în concilin provincial I. în care să fie contrase lungile ceremonii a euhologiului făcut pentru mănăstiri, că așa să nu atârne dela voia fiecărui preot și dela datina locului îndeplinirea unei sau altei funcțiuni sau scurtarea ori prelungirea ei. Lucrarea disertantului s-a aflat, atât prin comisiune, cât și prin conferință, de bine aleasă, bine lucrată și întru toate demna de atențiune și instructivă.

La p. 7 a programei a fost: raport specific a fiecărui preot — ca director școlari — despre școala sa confesională, defécte și greutăți.

Când a intrat pe tapet raportul despre școale, fiecare preot amintea numai despre lupte, greutăți și dificultări străine venite, și abia 2—3 preoți au putut a spune despre nedificultarea școalei sale până acum.

Preoțimea a statorit unanim acțiune încordată și luptă sfântă pentru conservarea confesionalității școalelor, timbrând de mercenariu pe orice preot indolent și pe care ar lucra sau ar deschide calea la perirea școalei sale, iar în vederea noului atac, croit prin proiectul de lege mai nou, și contra căruia, au protestat capii bisericești. — preoțimea încă combate acest proiect ca injurios dreptului bisericilor de ași putea singure crește și cualifica oameni; și pentru cas când proiectul în forma de azi ar deveni lege, impunând numai greutăți susținătorilor de școale, iar drepturi nu, vom trebui să abzicem și de greutăți și de drepturi.

Fiind la p. 8. de discutat despre, „concubinate“ cum și despre căsătorii pure civili, preoțimea tractuală, deși afară de câteva casuri ce s-au ivit, în genere face raport bun despre moralitatea poporului, care e încă în floare, și unde e atăcată, causa e, puțina negligință a cutărui preot, apoi semidoctismul unor oameni ce să dau de „inteligenți“ și creștinătatea numai după „nume.“

Preoțimea se îndrumă a predica și catechisa continuu, a certa și admonia pe renitenți și a aplica fața de ei regulamentările impusă prin epistola comună pastorală a chorului episcopesc, denegând răilor necorigibili anumite ceremonii sacre, tragerea clopotelor la moartea lor și altă paradă și ceremonii prescrise pentru cei buni.

Pentru convenire și conțelegere cât mai des, s'a statorit ținerea unei a doua conferință în Septembre a. c. în parochia Ilva mare, desemnându-se de disertant: I. Slavoca și de concionator: L. Avram, iar ca substituți: D. Mălaiu respective Z. Bulbuc, preoți tractuali. Presentând preoțimea o mulțime de propuneri, acelea s'au discutat și primit unanim, și anume:

a) reactivarea consistoriului subaltern vicarial, care prin moartea foștilor asesori e vacant, și a cărui reactivare e reclamată de greutățile actuali adm. bisericești și scolastice și din ținutul nostru, pentru a pregăti lucrări comune și a apăra cauze mari.

b) Conferința, în vederea iubileului de 25 ani a episcopului diecesan, exprimă bucurie și gratulare episcopului, rugând pe Dumnezeu de ai da mulți ani fericiți spre binele diecesei.

---

din faimoasa câmpie romană: „Campagna Romana:“ un șes deșert săc, ziua copt de arșița soarelui, sara, noaptea și dimineața leagănul neguriior marine, bătut mereu de viforele mării, cari își iau calea cătră munți, și unica bogăție doară îi sunt roiurile de țințari, cari în finele lor ace poartă sămânța morbului maiaric.

Ne apropiem apoi de un fel de deal al unui ram separat din drieul munților, ce se trăgănează spre nord și sud. Ramul făcând o cotitură ovală se înclină ușor, devenind un scoborâș trăgănat. Pe vărsăturile lui mănoase, ce pătrund adânc în câmpie să întind grădini de olivi, de vii, cu perseci și smochini presărate.

Eram aproape de pădure, se simțea răcoarea și mirosul de carpini și fagi. După 7 luni de viață închisă între urieșele clădiri de piatră ale cetății de aspect frumos, artistic; dar serios, săc, sever, mort, în un aer greoiu, stătător; suind aceleași scări, umblând pe aceleași strade — văzând aceleași figuri, ce dulce e a vedeà viul verde al codrului, a respira aerul tare și sănătos, al pădurei — acest respir imbalzamat al naturei libere. Un nor de fum, un șuerat ascuțit, apoi un tunel — un al²ul, al treilea si ... „o gură de raiu.“ O comoară neprețuită — un lung șir de tablouri. — ce numai natura le știe crea simple, elegante, pompoase — închidea în sânul său acest picior de munte simplu. Ochiul se îmbată de valurile de lumină, de viile colori ale priveliștei. Adânc în sânul dealului se întinde lacul „Albano“ ca o oglindă urieșe, liniștit, blând. Din adâncul lui vânăt-verziu par-că ar privi un ochiu viclean. El își bate în tact poetic valurile de bolovani și se joacă cu trestia de pe mal. Și atât e de mândru, când își schimbă fața în vetre linse, în șiriți dese, ori când și-o face brăzdată. Ca un ogor de toamnă.

Târziu în tăcerea nopții, legănat de aripa zefirului el doarme dus, sub vălul de ceață argintie țesut din raze de lună, bătut cu ochi de stele, cari sus din bolțile albastre, îl privesc doritoare; visurile lui sunt nevinovate, sunt de băiat. Alte dăți tresare des, doarme greu, îi pare, că nu e în leagănul său, aude clocote frământătoare, sgomot înădușit, surd, simțește fiori tăietori de pară mistuitoare, duhoare de pucioasă, și vede valuri sfârâitoare, un potop de sulfur, rășină, bazalt — de lavă ce se răstogolește de pe coastă, isbucnește din adâncuri. El se contrage, tremură. Deschide ochii. E ziuă, în desiș cântă paserile. Pădurea suride: „Ai durmit prea mult copile! — Ah, babo, iar m-ai spăimântat!“ Așa-i bătrâna pădure glumește, ea îi spune o poveste veche-veche. Leagănul lacului era cândva crater fumegător.

Era asta de mult, când cele șepte coline, pe cari tronează azi bătrâna doamnă, erau numai mușinoae spălate de apa mării.

Sus pe gurguiul colinei se strâmtorește, împinge, parcă ar lupta o luptă desperată un șir de case înalte, dese, întinse pe dunga coastei stâncoase, pricipișe sălbatice. Ele-s cu mai multe planuri cu ferești mici, cu terase în fațade. Unele bătute de vremuri sunt sărăcuțe, spălătăcite, altele-s mai noue, mai curate, mai moderne.

Aci se ridică *Castel—Gandolfo,* de unde domnește zarea. E un sat de munte cu 4—5 mii de locuitori și cu 200—300 de case. Oare cândva era locul de recreațiune al papilor în zilele de vară, — unde au un mândru și mare palaț și o și mai frumoasă grădină, — în cari azi și chiar acum, când îți scriu vărează Em. Secretarul de stat apostolic Merry del Val, descâlcind la țele încâlcite a le războiului eclesiastico — politic — ori distrăgându-se cu tragerea la țintă cu flobertul în o sticlă acățată în un pain de smochin. Un bărbat în vara vieții e dânsul: cu față lungăreață, brunet, cu părul și cu ochii de un negru tare închis și luciu — și pururea cu un suris de blândeață pe buze. Tocmai azi l-am întâlnit la plimbare. În căruța-i elegantă, trasă de doi cai corbi la păr. (— Regula de prenumbare în libăr a cardinalilor: În oraș nici odată pe jos, iar trăsura să fie închisă — în libăr si deschisă — caii negri și totdeauna doi.)

Ulițile sunt strâmte — murdare — caracteristica Italianului — și mai impenetrabile de droaia de băieți ce se joacă, se bat, se schâncesc, dar mai ales de acei strengari mai curăjoși, ce ni să acață de bastoane, ori de revereandă, urmărindu-ne galăgioși cu vechia-le zicală: *Zipre mi dai un santo, una medaiuccia — una coronina — un soldino!*

(Taică-părinte, dă-mi un sfânt (o icoană) o medalie, o coroană — un soldino: aproape 5 filleri).

După cei mai mari să ia apoi un roiu de nespălați mai mici. Unii își găsăsc plăcerea să se încâlcească printre noi — făcându-și aerul unora, ce să ascund în pădure pe după lemne; trecând șirul și văzând, că numai are, de cine să se împedece, deschide ochii — să întoarce, ne privește lung, apoi râde — râde. Alții văzându-ne să scoală de la joc ne salută după datină cu: *Mi dai un santo, mi dai un santo!* — Apoi iar se apucă de joc.

Cu astă turmă de băieți, cari barem au un lucru: de a-se juca, sunt pline străzile de bărbați, femei fără nici un lucru

c) În causa congruei, se alatură la decisiunile confraților, adusă în sinodul ținut în Maiu a. c. în Blaj, declarându-se solidari în toate.

d) Spre a încuraja preoțimea la și mai mare zel, conferința decide a ruga pe Escelența Sa episcopul, de a da titlu de parochi la acei preoți, cari îi va afla plini de zel apostolic în cura animarum barem după 15 ani de păstorire neeseptionabilă și moralitate exemplară.

e) Pentru o uniformitate și în afară în îmbrăcămintea, preoțască la săvârșirea funcțiunilor sacre, și și pentru higiena capului, s'a decis a fi rugat Escelența Sa, de a se permite și introduce pentru preoți purtarea *„epicafelionul"-ului* și *„capucium"*, cum au rom.-cat. și greco-catolici ruteni și-l poartă fără scandal și fără dejosirea ceremoniilor sacre.

f) Uniformitate în ținerea sărbătorilor și cassarea celor neimpusă.

g) Să se facă pași ca crișmele să se închidă în decursul sacrificiilor divine înainte și după amiaz, iar față de cei ce înjură, să se ceară pedepsirea prin forurile competente.

h) Pentru regularea multor afaceri diecesane, se exprimă dorința, de a fi convocat sinod mixt diecesan.

i) Față de vacanța parochiilor și răul ce să naște prin amânarea ocupării acelora, și prin formarea de partide de a-și cere cu amenințări preot, conferința află cu scop, ocuparea acelor parochii în scurt timp; condamnarea amestecului necompetenților în dreptul de conferire a episcopului; condamnă ca mercenari și nedemni pe orice preoți s'ar încerca a intra în o parochie pe cale de agitație, de partid, sau prin promisiuni și reduceri de stole, ca tot atâtea arme demoralizătoare și ucizătoare de suflete și nedemne a se folosi un preot de ele; iar preoții cari ar tenta sau ar ajutora la de acestea și prin acestea punând greutăți episcopului în conferirea liberă a parochiilor, îi află nedemni de apostolatul lui Christos.

Întru cât însă și preoții străini de vicariat, ar adâmăni pe cutari parochieni din parochiile vacante în vicariat, ca să-i ceară de preoți pe ei, ca și când în vicariat nu ar fi preoți destul de cualificați și demni, conferința declară de nenimerit un atare pas — (dato sed non concesso) și îi va desconsidera cu totul, ba dorește a să pune capet astorfel de agitațiuni pe cale canonică.

În fine: declară de nenaturală și demoralisătoare împărțirea ajutorului de stat, fiindcă numai episcopul își poate cunoaște pe preoții săi, și nu ministru, și protestează solemn contra acestei proceduri.

După cari, de nou otăliți spre luptă și pătrunși toți de a lucra cu un gând, sus având inimile, dând mulțămită lui Dumnezeu, conferința se închide, și despărțindu-ne trupește, rămânem uniți sufletește. La revedere!

Grapini.

DIN TR. MEDIAȘ.

25 Iulie 1904.

Și de astădată, senatul școlastic protopopesc, a fost convocat la Mediaș pe 21 Iulie a. c. ședința nu s'a ținut în școală ca de comun, ci în biserică din unele considerațiuni. Ca de ordinar, și acum presidiul deschide ședința prin o cuvântare aleasă, accentuând datorințele senatului ca atare, și adăugând: că dacă trecutul imperios a cerut cunoașterea și împlinirea datorinței, cu atât mai vârtos o reclamă aceasta actualitatea. Înainte de a intra în meritul afacerilor, senatul își esprimă regretele din incidentul încetării din viață a zelosului său membru Nicolae Porea, protul Bistrei.

Numai 5 preoți, și 3 învățători s'au presentat. Un indiferentism și o indolență e aceasta, care merită atențiunea superiorității bisericești, altcum veni-va vremea, și nu e departe, că senatul nu va mai fi cercetat.

Se publică, că concluzele din protocolul senatului din anul trecut, s'au aprobat, cu puține observări.

Urmează apoi: Raportul general despre starea învățământului și a școalelor din tract, pe an. scol. 1903/4. din care se constată, că sunt 15 școale conforme legii; în 2 parochii, s'au închiriat case private, numai ca instrucțiunea să nu rabde, iar în 5 parochii nu s'a ținut de loc școală, că au fost aplicați 16 docenți cualificați, — că salariu de 600 cor. au avut 16 școale, — că copiii obligați a cerceta școala cuotidiană au fost ficiori 515 fete 457, iar în cea de repetiție ficiori 115, fete 112 în general ficiori 630 fete 569, au cercetat însă școala cuotidiană și de repetiție: ficiori 439 fete 386, iar școale străine ficiori 74, fete 44, n'au cercetat de loc, ficiori 117 fete 139. O pagubă mare intelectuală pentru poporul român.

Tot de referențe s'au făcut unele reflexiuni, din cari mai marcante: să se propună pomăritul, grădinăritul și stupăritul cu mai multă diligință de docenți, — ca docenții prea comozi, să se admonieze de șefûl tractual înaintea alor 2 martori docenți. —

S'au resolvat apoi două acuse, — după cari ni-am depărtat fiecare la ale noastre, cu dorul ca la toamnă, când va fi alegerea noului senat, să ne vedem cu pace.

* * *

În 23 Iulie a. c. s'a mutat la vecinică odihnă osămintele scumpului și mult iubitului

---

— de cofărițe, păpucari, ce croesc și tălpuesc în stradă. O fi ăsta acela „dolce far niente"? Dar foamea mă tem că tare amar îl face.

Eșind din sat cuimea crește, se ridică gradat, luând puseținnea unei cumpene plecate.

Apoi constrângându-se în un lung șir de fortificațiuni, de redute naturale, face un larg semicerc în jurul lacului. Ți-ar părea o ingenioasă întăritură modernă.

Tot pe coasta aceasta a lacului, în șir cu satul, să întinde pe un clin ușor plecat „Villa principilor Barberini", mari amici ai Sf. Scaun și protectori ai Propagandei.

Unde azi se încrucișează cărările umbrite de copaci bătrâni, scorburoși ziditi de jumătate cu peatră; unde printre bolovanii ruginiți se furișă, se aleargă, se întind la soare șopârle; unde acum numai mâni ciuntate capete fără corpuri — corpuri fără capete, picioare frânte stau răzămate de ruinele triste împăingenite, dând aspectul unui câmp de răsboiu după desastru; unde numai tăcerea stăpânește — ori murmur de dulce de insecte: se ridicau odată superbe palate pe a căror creste creșteau nimfe, în fățadele lor eroi — Castori și Polluxi, Mercurii; între colonade busturi de poeți de filosofi; în parcuri fântâni săritoare cu cai de mare, cu nereide; — curgea atunci vinul auriu din cupe de aur, viața ferbia tumultuos. În inimile îngustate de patimi domnia orgoliul, trădarea, invidia, desfrânul: toate păcatele; păgânismul împins înainte de devisa Epicureilor: *Ede, bibe, comede post mortem nulla voluptas!* precipita iute — iute, iresitibil către apunere. Se moleșa aici berbantul și lașul Domițian.

Brazdă cu aceasta villă pe ruinele bazenelor domițiane, peste apaductele, ce vin din sânul munților și adăpau cândva curțile împărătești de odinioară, azi castelul nostru — se ridică pe la 1600 vechiul *convent franciscan*, care azi reconstruit și acomodat pentru 100 de tineri, e proprietatea Propagandei.

Privind din fereastă în jur, câte amintiri din trecut reînvie și răsar din acest pământ atât de bun și de binecuvântat!

Paginele istoriei, ce au farmecul unor povești, apar în lumină vie, căci viu e adevărul.

La *„turnul cu inel de fer"* apare divinul Eneas și cu brat de fer strânge corabia cu fugarii troieni de veriga turnului.

În răristea pădurei răsare *Alba-Longa;* un *lung* șir de case *albe,* ce se lănțuesc și întind departe printre faldurile munților.

Părăsit, — moros — dar tot puternic — se îndărătnicește și acum cu furtunile mausoleul *Horaților și Curiaților.*

Mai sus de ei, după-ce s'a luptat greaua luptă și și-a împlinit datorințele sale de patriciu și de erou — a plecat să pauseze învingătorul de pirați și Parți: Pompeiu.

Tot mai sus în coasta muntelui durmea învingătorul dela Zama: Scipio Africanul; azi îi stă sarcofogul în galeriile Vaticanului.

Pe lângă ei se întinde se desfășură „și se perde bătrâna *„Via Appia"*, martură a atâtor glorii, purtătoarea de atâtea legioane încinse în zale, de capete în coronate, de atâța împurpurați; care dela înfricoșatul Hanibal încoace a numărat toate haordele barbare, ce s'au strecurat pe aceste locuri. — Tac tacerea morții acești marturi ai vremei, numai din înfățișarea lor serioasă gravă dintre largile crepături, se desprinde un glas sibilic, ce sună adânc și solemn: *eroii se mișcă în încăperile lor.* Și azi, când a amuțit zăngănitul de spade și de scuturi, strigătele de triumf: *„Memento... morituram esse!* — nu a încetat pădurea și marea a cânta vitejia lor — cântecul lor însă e încâlcit el, sună turbat și fioros prin glas de uragane — suspină duios prin gură de boare; dar e cântec vitejesc e imn de glorie. Ele cânta bărbația și virtutea celor apuși.

* * *

E sară acum. Pe cerul azur plutește luna plină, luminoasă; ea se scaldă colo în mare, Lacul e preserat cu ochi de stele. Din mai jos se aude un cântec lin trăgănat — abate a doină. Pădurea doarme, lacul doarme, paserile dorm, Roma numai veghează cu mulți și mici ochi electrici. Mi-a venit un dor de ea — dor de tine — dor de toți. Rămâi cu bine!

Victor.

Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria de *Dr. Augustin Bunea,* Prețul 3 coroane.

Prof. Emil Sabo. **„Cântece"** Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

nostru confrate. — care timp îndelungat a fost membru a senatului școlastic protop. Niculae Porcă preotul Bagnei.

Conform anunțului funebral și a dispoziției Prea On. Oficiu protopopesc nu numai 7 preoți, ci 12 s'au presentat. la 9 a. m. spre ai oferi salutul ultim. — La 10 oare s'a început prohodul, o lume de oameni, și inteligință străină română dela băi a asistat. Cântările le-a esecutat corul împrovizat de câțiva docenți, cu concursul unor On. preoți.

Predica a ținut-o Prea Onoratul Ioan Moldovan, protopopul tractului, storcând lacrămi din ochii ascultătorilor la groapă în numele colegilor, a ținut o alocuțiune frumoasă On. Ioan Botezan și M. On. Miron Dascăl preotul din Cetate de baltă, ca amic și coetan.

Târnăveanul.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 26 din statute membrii *„Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român“* se convoacă în

Adunarea generală ordinară

la *Timișoara* pe zilele 21 și 22 Septembre st. n. 1904.

Programul adunării este:

Ședința I.

Mercuri la 21 Septembre st. n. 1904, la oarele 11 a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Înscrierea delegaților presenți.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor:
   a) pentru examinarea raportului general;
   b) pentru censurarea încheierii conturilor anului 1903 și a proiectului de budget pentru anul 1905;
   c) pentru înscrierea membrilor.

La oarele 5 după amiaz ședința festivă a secțiunilor științifice-literare.

Ședința II.

Joi la 22 Septembre st. n. 1904, la oarele 10 a. m.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor.
2. Alegerea comitetului central și a funcționarilor Asociațiunii.
3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1905.
4. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal.
5. Închiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele propuneri au să fie presentate în scris presidiului Asociațiuni (în Sibiu, Strada Morii Nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cutlura poporului român,“ ținută la 28 Iulie 1904.

Iosif St. Șuluțu m. p. **Dr. C. Diaconovich** m. p.
vicepresident. primsecretar.

Noutăți.

Din Archidiecesă. *Valer Suciu* II. vicenotar consist. a fost numit I. vicenotar. *Iacob Domșa,* practicant la oficiul archid. e numit actuar la același oficiu, iar *Dr. Alesandru Niculescu* e numit practicant la oficiu archid. *Ștefan Roșian,* fost capelan la Cluș e numit spiritual la seminariul teologic din Blaș și profesor de rit. și dreptul civil tot acolo.

Din diecesa de Oradea. Cu terminul de 30 crt. s'a escris concurs la parochiile: *Szombatság,* cu venit congrual 843 68 cor. *Kardó* cu 1166 08 cor. *Ér-Selind* cu 1092 62 c. — iar până la 15 Sept. pentru stațiunile învățătorești din *Pátyod, Papfalva, Csokaly Vértes* și *Genyéte.*

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit Al. Albini Ciufud, I. Arieșan Certegea, D. Aron Gurarâului, I. Alesandru Cs. Szt György, I. Anca Subpădure, I. Aron Glogovet, D. Boariu Bobohalma, I. Boer Lechința, Iuliu Bucur Gâmbut, Al. Barbulescu Băla, I. Bucur Sâu-Georgin, I. Butnariu Roșia, E Balint S. Mărtin, V. Bugnăr Tritul de sus, M. Brumboiu Tohan, I. Bunea Vad, I. Băiaș Alfalău, P. Butnariu Valea Jidanului, A. Boer Cason, I. Burs Ucea de jos, D. Boer Frâna, I. Botezan Agârbiciu, I. Bosdoc Cicudiu, Al. Costea Spini, Cristea Șomoștelnic, Al. Circa Ogra, I. Crișan Karácsonfalva, C. Cristea Spălnaca, F. Covrig Râpa de jos, I. Crainic Urisiu, Al. Ciura Abrud, D. Clain Brad, S. Crișan Micuș, V. Comșa Copăcel, V. Codarcea Șermaș, G. Cornea Ileni, I. Câmpian Frata, I. Costin S. Petru și I. Costin Rece-Cristur câte 15 c. 77 f., A. H. Coste Tihău și A. Decei Hamba câte 10 c. 49 f., iară A. Bugnăr Noul român, 20 c. 99 f., laolaltă 657. c.

Hymen. *Dșoara Eugenia Bitea* și *Ioan Irimieș* teol. abs. anunță actul cununiei lor, ce se va celebra în 4 Septembre n. a. c., la 3 oare p. m., în biserica gr.-cat. din Cut.

— D-nul *Emil Mureșan* teolog abs. și *Victoria Barbul* anunță celebrarea cununii lor ce se va celebra Duminecă în 4 Sept. n. în biserica gr.-cat. din Bârseul-mare.

— Dl *Ioan Nossa* teol. abs. s'a logodit cu d-șoara *Anuța Mărincaș* din Bogdana. Felicitările noastre!

Congresul catolic. Duminecă în 21 s'a început *congresul catolicilor germâni* în Regensburg, și până la încheierea foii nu s'a sfârșit. Participanți sunt cam 40 000. Din Ungaria iau parte peste 30 de inși în frunte cu zelosul episcop Mailáth. Din Roma încă ia parte P. Santi, care a fost trimis de Papa, să salute congresul în numele Sfinției Sale. Spațul nu ne permite raport detaiat, de aceea vom reveni în numărul proxim.

Dare de samă și mulțămită publică. Cu ocasiunea petrecerii de vară aranjate în Mureș-Uioara la 7 August 1904 au binevoit a solvi peste taxă la cassă următorii: Dr. E. Pătăcean adv. Turda 11 cor., Th. Lerch inginer M.-Uioara 8 cor. 40 fil., Bucur Budiul de câmpie 6 cor. 80 fil., C. Felix dir. de fabr. M.-Uioara 3 cor. 40 fil., N. Crișan not. pens. Geomal 2 cor., F. Réce proprietar Șeulia de câmpie 2 cor., V. Pop preot Mănăștur 2 cor., T. Nicoară com. Cluj 2 cor., Dr. I. Rece medic Zlatna 1 cor. 80 fil., Dr. A. Șava pretor M.-Uioara 1 cor. 40 fil., Nic. Cișmaș notar Meteș 1 cor. 40 fil., Dr. G. Pătăcean cand. adv. Turda 1 cor. 40 fil. S. Balint not. Iara, Löwe Mór M.-Uioara, V. Orăsan preot Sâniacob, E. Filla com. M.-Uioara, G. Rațiu propr. Teuș; B. Hagea primar com. Magina, Dr. S. Radu protopop M.-Uioara, Gr. Bozac propr. Velcher; I. Simoc Lunceș; Iul. Popescu Sibiu, G. Pop preot Mihalț, V. Nicoară propr. Ciunga și Nic. Galea preot Inoc *câte 1 coroană.* P. Macaveiu Abrud, P. Fizeșan Abrud, S. Pop teol. Teuș, I. Truța not. Aleuș, L. Mesaroș farm. Turda, A. Manu Sibiiu, A. Borza teol. A. Iulia, I. Radu înv. Beldiu, N. Gelan Inoc, P. Morușca teol. Craiva, E. Murășan, înv. Copand, I. Florea subnotar Cingud, Nic. Frățilă înv. Ciumbrud, M. Buzdugan preot Căptălan, I. Radu înv. Luna, N. Rossner M. Uioara, și Corn. Pop stud. Măhaciu *câte 40 fileri.* Oferte au sosit dela: Direcțiunea fabr. de soda Uioara 20 coroane, Benedek Farkas 4 cor., Virágháti not. 2 cor. și Herberger frizeur 1 coroană. Suma întratelor e *401 coroane* iar spesele au fost *209 coroane* a rămas deci venit curat *192 coroane.* Aducem și pe calea aceasta celea mai călduroase mulțămite binevoitorilor contribuenți. Ciunga la 23 August 1904. *Iosif Bogdan,* cassar, *Emil Pop,* controlor.

Necrolog. † *Simeon Cotta* preot greco-catolic în Biciaz districtul Giurgeului a repausat la 2 crt. în al 54 an-al etății și 31. al preoției.

† *Aurora Șancu* a repausat între lungi și grele suferințe în 30 Aug. înmormântarea a fost în 1 Sept. a. c.. deplânsă fiind de nenumăratele rudenii iubitoare și scumpii ei părinți Silvia și Eugen. S'a născut în 11 Iulie 1903.

Odihnească în pace!

CONCURS.

În cancelaria subscrisului cu ziua de 25 n. c. poate afla ocupațiune un adjunct notarial cu cualificațiunea recerută pe lângă condițiunile următoare:

1. Plată lunară 30 coroane.
2. 25% din venitele private, ce le va lucra;
3. Locuință și vipt.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți ca să-mi comunice starea, etatea și cualificațiunea.

Zlatna, 15 August n. c. 1904.

Iuliu V. Albini,
notar cercual.

36 (3—3)

Un învățăcel din casă bună care are cel puțin 2 sau 3 clase gimnasiale și posede pe lângă l. română încă ure-o limbă de a patriei, să primească în prăvălia de manufactură a subscrișilor.

Streza & Stupariu.
Blaj—Balázsfalva.

37 (2—3)

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **ohilii oomforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Circularul pastoral al vicariului foraneu din Năsĕud IOAN HALMAGI din 1797.

(Fine).

20. Lângă aceste nici un preot să nu se miște dela poporul său și dela biserica lui cale mai îndelungată de 2—3 zile fără a face mai întâiu știre la diregătoria bisericei și aceasta ispitind pricina călătoriei va îngădui după cum vor fi vremurile.

21. La o întâmplare ce ar fi vreun preot greu bolind spre moarte apucând vreme înainte să se facă de știre la diregătorie până va ști cu firea având limba deslegată, și de ar putea să meargă diregătoriul bisericesc să-l cerceteze pentru vecinica aceluia mântuire și chemându-l Dumnezeu ca să fie și la comandarea lui povățuindu-i cinstea cea preoțască, căci dintru aceasta mai vârtos se vor învăța și creștinii a grijl sufletul lor pentruca să aibă sfârșit creștinesc și nerușinat vieții lor.

22. Poruncă strânsă este, ca să scrie fește ce preot la protocol ce va boteza, sau ce va cununa și va îngropa. Acesta trebuește purtat și deschis; să însămnează atuncia îndatăși, când va săvârși acestași; nu cumva după aceea pentru uitarea sau înbulzala să rămâie nescris. După aceea, când se va cere dela preoți însămnarea botezaților, aceasta o scoată din protocol după rânduiala ei și parochul locului să o iscălească, lucru de crezut și drept; și cum vă fi porunca în tot anul pe crăciun să o trimtă sau să o aducă.

23. Fără de trei vestiri, mai înainte în trei Dumineci sau sărbători oprite, pe nime să nu îndrăznească a cununa și osebit pe poporenii altora, nice decum să nu-i cunune sub perderea preoției, căci deoparte nici cununia nu este bună și vor petrece aceia întru nelegiuire, de care cununătorul preot va da sama. Iar când vor trimite preoții la diregătoria, pe cari vreau a se căsători, deapururea să scrie lucrul lor cum este. Făcând vestirea, de se va găsi rudenie sau fiece piedecă canonicească cât de puțin, să aibă aicea slobozenia sa de pretutindeni, să nu îndrăznească nici cum ai cununa, ci să facă de știre mai întâie la diregătoria bisericească, care de va afla putință după sf. canoane va îngădui și apoi se vor cununa; însă nevăzând scrisoarea și slobozenia dela diregătorie nici cum să nu-i cunune. Unde să cade a ști, că de vor fi din două parochii, unul fără de mărturia scrisă a celuialalt să nu cunune. Să aibă adeverință de acolo, cumcă s'au făcut vestire și nu-i pricină. Întru aceea vreme de vestire vor învăța într'adinsul cele creștinești pe cei ce-i vor cununa la o întâmplare, ce nu le-ar ști.

24. Să cade a priveghia și pentru aceste curvării, ca să se înțerce din acest vidic, că cea mai mare parte de mânie alui Dumnezeu să pornește de aicia asupra norodului. Și să învețe pe creștin, că unii ca aceștia n'au parte nici moștenire întru împărăția lui Dumnezeu, căci își spurcă și trupul și sufletul. Iar care se vor afla de acum înainte ingregate fărădelege fete sau femei, să știe bine, că nu se vor căpăta cu aceia ș'or rămâneà cu nevoie mare putând răsufla în legea. Asupra cărora le vor face acesta rușine, ce mai vârtos să vor canoni. Simțându-se a nu să părăsirea și otrăvindu-și cumva pântecele, s'au lăpădând sau omorându-și prăsila, una ca aceasta nici a se mărita nu va puteà până nu-și va împlini canonul cel de 5 ani întru postire și rugă deosebită. Așișderea și feciorii, când vor face aceasta și să vor dovedì, nu vor scăpa fără pedeapsă pentru înșelățiunea și așișderea căci fără seamă greu otrăvesc pe norod cu fărădelegile lor pornind cea de sus cercare alui Dumnezeu.

25. La bobotează, când vor umbla cu crucea la sfințirea caselor creștinilor, să umble de zi nicecum întrând s'au isprăvind înainte pentru ocolirea a multe necuviințe. Așa să povățuească lucrul acela fiind cu totul treji, cum să cade adecă unui lucru sfânt ca acestuia, fără a da sminteală și pildă rea, pentruca să fie și cu evlavie aceasta sfințire.

Acestea am socotit a le da deodată înainte pentru buna povățuire și fericire din lontru a clirosului și a norodului, sau și pentru întărirea și buna sporire a binelui de obște; având preoții din fește sat ale scrie la protocol și în adins ale păzirea nu cumva călcând vre-una să cadă în judecată, după măsura greșelelor. Care de le vor păzi nădejde am, că și trupește mai mult ne vom folosì și fericì cu toți.

Năsăud, din 29 alui Ianuar 1797.

Ioan Halmagi, vicarăș.

Raport general

despre activitatea societății de lectură „Inocențiu-Micu-Clain" a teologilor din Blaj pe anul 1903—1904.

(Continuare.)

Activitatea literară.

Pentruca datele statistice referitoare la activitatea literară din anul acesta a societății noastre în comparație cu cele din anul trecut să nu servească eventual de temeiu la conclusii greșite, premit, că în anul acesta societatea a decis traducerea și punerea sub tipar a celebrului roman social de Bolanden, „Rafael." Societatea noastră, după cum am amintit și mai sus, când a voit să pășască în public cu vre-un op, totdeauna a ținut samă de lipsele timpului. În timpul de acum, când indiferentismul religios și nereligiositatea, când fel de fel de idei contrare siguranței și a statului se lățăsc pretutindinea, în timpul acesta se simte lipsa în literatură de scrieri sănătoase, descrieri, cari se arete, unde e adevărul, și unde e mincinna, e lipsă de scrieri, cari se susțină moralitatea, și acolo unde e zdruncinată, s'o întărească. E cunoscut, că în privința aceasta mai mult să poate obținea cu ajutoriul literaturei frumoase decât prin tractate științifice. Tot felul de idei mai iute se propagă prin romane și novele, cari se lățesc iute și sunt cetite de toate păturile societății — pe când tractatele stiințifice, cu cât sunt scrise cu mai multă erudițiune, cu atât sunt cetite de mai puțini. — De acestea a ținut seamă societatea noastră, când a decis traducerea și edarea romanului „Rafael" de Bolanden, În acest roman sunt atinse foarte frumos cestiunile mari, cari agită azi omenimea. În el se arată puterea cea mare edificătoare a religiunii creștine, și puterea ruinătoare a filosofiei *„moderne,"* care voiește să nimicească ori ce religie, și care nu voiește să știe de nimic alteeva, decât de materie și interes lumesc. În acest roman se arată în un mod foarte frumos, cum cestiunea socială numai având de bază Evangelia să poate resolva. Putem zice — că publicul care nu-l cunoaște din originalul german sau din traducerile, ce s'au făcut în alte limbi, se va convinge din traducerea noastră, că romanul acesta e pliu de știință și de înțelepțiune, e o adevărată carte de aur. — Societatea noastră a rugat pe autor, ca să ne permită să traducem această carte, și autorul cu plăcere ne-a împlinit rugarea. — Societatea noastră l'a tradus și stilisat întreg și acum nu mai restează decât punerea lui sub tipar. Manuscriptul se va preda noului comitet, care se va îngriji, ca încă în decursul anului venitor să poată da în mâna onoratului public cetitor această prețioasă scriere, care în Germania a avut o primire foarte frumoasă, și care tradus în l. maghiară a fost cetit cu plăcere, și fără îndoială și la noi va fi bine primit.

Acestea am voit să le premit spre orientare și ca să înțelegem numărul mai mic al lucrărilor incurse în anul acesta. Membrii cei mai activi ai societății noastre au fost ocupați în mare parte a anului cu traducerea și stilisarea amintitului roman, și numai puțin timp le-a rămas să jertfească și pentru ședințele literare îndatinate.

În decursul anului acestuia s'au ținut 4 ședințe literare, în cari s'au cetit 20 lucrări. „Deși s'a prevăzut în dispozițiile societății, ca membrii să-și aleagă teme cu deosebire din domeniul religiunei, trebue să constatăm că în anul acesta a încurs o singură lucrare religioasă" — zice raportul comisiei literare. Dar în schimb s-au lucrat teme din domeniul literaturei cu multă pricepere, câteva novele frumoase și poezii drăguțe.

Comisia literară în ultima sa ședință apreciind activitatea literară a societății în decursul acestui an, a propus să se premieze următorii membrii Octavian Popa pentru studiul său „Despre poesia poporală" și Septimiu Popa pentru poesiile și schițele sale.

Afară de cele 4 ședințe literarare s-au mai ținut în decursul anului 5 ședințe ordinare, și 2 extraordinare-administrative în cari s-au desbătut și luat decisiuni curat administrative.

B) Partea specială

I. Comitetul societății.

În urma acelei împrejurări, că comitetul societății pentru anul venitoriu de gestiune să alege totdeuna cu finea anului școlastic present, să esplică lesne, că nu poate fi completat decât cu întrarea noilor alumni seminariali în sinul societății. Pentru deplina întregire a comitetului ales în constituanta anului trecut s-au ales în prima

ședință administrativă din anul acesta, de notar Romul Stoica t. a. I. de vicebibliotecar Aurel Esca; de scriitor a foaiei „Furnica“ Gavril Hintea t. a. I., iar în comisia literară Dni: Cornel Andrea și Nicolau Platon teol. a. IV., Nicolau Marcu și Victor Deciu t. a. III., Aurel Marcu și Ioan Mărginean t. a. II. și Adrian Otoiu și Septimiu Popa t. a. I. În decursul anului depărtându-se din Seminar membrul în comisia literară Cornel Andrea t. a. IV în locul dânsului s-a ales în ședința literară ținută în 21/XI 1903 Emilian Aldea t. a. IV. Mai abzicând apoi în decursul anului unii membrii din comitet, au fost înlocuiți prin alții.

În ședința constituantă ținută în 4 Maiu s-a ales comitetul pentru anul viitoriu rămânând ca să se completeze în Octobre cu funcționari cari au să se aleagă din anul I. Au fost aleși următorii: President: Victor Deciu t. a. III., vicepresident Ioan Cârnaț t. a. II., secretar Aurel Voda t. a. III, cassar Silviu Pușiar t. a. II., archivar Ioan Mărginean t. a. II. controlor Emil Masca t. a. I. iar bibliotecar a rămas Alexandru Ghelner t. a. I.

II. Membri societății:

a) fundatori.

1. † Escelența Sa Dr. Ioan Vancea metropolit (Blaj); 2. Escelența Sa Dr. Victor Mihályi de Apșa metropolit (Blaj). 3. † Escelența Sa Michail Pavel episcop (Oradea Mare), 4. Ilustr. Sa I. M. Moldovan preposit capitular și prelat papal (Blaj). 5. † Reverendisimul Alexandru Micu canonic (Blaj), 6, Revssimul Simion Pop Mateiu canonic (Blaj), 7. † Revssimul Dr. Alexandru Grama canonic (Blaj); 8. Il. Sa Dr. Vasile Hossu episcop (Lugoj). 9, Ilustrul Domn Iuliu Bârdoși inspector scolar în pensiune (Sibiu), 10, † Revssimul Vasile Rațiu rector sem. (Blaj). 11, Spectata Dnă Iulia Laurențiu. 12, Spect. Dr. Nicolau de Calmurky. 13. Spect. Dr. Todorescu medic militar (Alba-Iulia). 14, Dl E. Măcelar pretore pens. (Mercurea), 15, Dl P. Petroviciu căpitan (România), 16, Spect. Dn Dr. E. Elefteresou profesor (București). 17. † Dl George Boer locotenent c. r. (Vad), 18, On. Dn Ioachim Totoian preot (Micești), 19. On. Dnă Silvia Handrea preuteasă (Lăscud). 20. Institutul de credit „Patria“ (Blaj). 21 Institutul de credit „Economul“ (Cluj). 22, † Clariss. Dn Dr. Ioan Bob prof. (Blaj), 23. Revssimul Ioan Antonelli canonic (Blaj). 24. † Simion Ciaclani, 25. † Revssimul Constantin Papfalvi canonic (Blaj), 26, On. Domn Ioan Bozac preot (Sâmbotelec). 27. Institutul de credit „Ariesana“ (Turda). 28. Institutul de credit „Murășana“. (Reghin)

b) Onorari.

1. Ilustritatea Sa Dr. Demetriu Radu episcop (Oradea-Mare). 2, Ioan Moldovan, 3, † Revssimul Al. Micu canonic (Blaj), 4, † Dr. Al. Grama canonic (Blaj). 5, Revssimul Dr. Victor Szmigelki canonic (Blaj). 6, P. O. D. Ioan German prof. emerit (Blaj). 7, Dl. A. Boca Velcherianul, 8, Dn. Iuliu Pop, 9, Dn. Iosif Pop, 10, † Dn Gedeon Blajan prefect (Blaj), 11, † Reverendissimul Basiliu Rațiu rector sem. (Blaj), 12, Clariss. Dr. Vasiliu Lucaciu paroch (Sișești), 13, P. O. Dn Dr. Elie Dăian protopop (Cluj), 14, Revssimul Dr. Aug. Bunea canonic (Blaj), 15, Revssimul Dr. Isidor Marcu canonic și rector seminarial (Blaj).

c, Ordinari.

Toți alumnii seminariului greco-catolic din Blaj.

d) Extraordinari.

Dni Mihail Stefan. Teodor Crușit și Vasile Demian teologi bienali (Blaj). On. Dn. Dr. Ioan Rațiu prof. (Blaj) și On. Dn. Emil Sabo prof. (Blaj).

(Va urma).

Greșelile timpului modern și combaterea lor.

(Continuare.)

Causa principală a curentelor primejdioase a timpului nostru — socot — e: slăbirea credinței și egoismul omului, dragostea peste măsură mare a omului față de sine și așa nisuința păcătoasă de a se emancipa de sub orice influință, ce ar puteà să-l împingă la săvârșirea altorfel de lucruri, inconvenabile sufletelor și nervilor sdruncinați. Ca însă mai limpede să apară lucrul acesta — citez, și barem că declarația e alui Büchner și a soților lui epicurișți, să potrivește și aci: „Noi toate ce săvârșim, le săvârșim mai ales pentru noi și facem aceea, ce în unele casuri corăspunde naturei (adecă: instinctului) noastre și la ce împrejurări externe necesar numite ne îndrumează“

Așa dară defectul credinței naște nisuința de emancipare de sub Dumnezeu și legea lui. Și totuși vedeți, ce ironie — neatârnarea omul nu și-o ajunge. Căci materialismul, ce rumpe în modul cel mai brutal orice legătură cu Dumnezeu, totuși cutează a vorbì despre religiune; pesimismul modern, ce nădăjduirea o înalță la treaptă de religie; deismul ce în Dumnezeu altă ce nu vede, decât un moșneag bătrân, căruia îi cade cu plăcere, că copii lui trăesc un trai fără griji și poate nici de desfrânele și porciile lor nu mult îi pasă; idealismul critic, ce enunță, că religia în orice formă e un mallum necesarium — și altele, nu-s altceva decât tot atâtea fabrici spirituali, în cari să fabrică legături, să zicem, de religie, pentru aceia, cari au sfășiat legăturile legii creștinești. Se abat dela Dumnezeu și fug la oameni, ori la natură (Dr. Karsch: A tizp. és századunkp. 88).

Altă causă a timpurilor rele e, că omenimea cu puțină credință să lasă amăgită de niște doctrine, poreclite știință, și în sărăcia spirituală înghite cu multă lăcomie, ce-i pune înainte știința fără Dumnezeu.

Sunt și alte multe cause a relelor ce bântue azi, pe cum ura în contra religiunei noastre sfinte; neocrotire sf. biserici în mod suficient din partea guvernelor, și legile știrbitoare de auctoritatea bisericei, și poate și prea marea negligință a unor ori chiar multor preoți, încrezători în vorba lui Dumnezeu și explicărea aceleia în forma, că adecă și dacă nu vor face ei nimic pentru gloria bisericei, isprăvi-va Dumnezeu și în locul lor. Acestea cause însă numai pomenite fie, ca să pot trece la aceea, cum ar fi de combătut curentele păcătoase de acum.

Combaterea cea mai eficace, ce noi trebue să folosim, eu o găsesc în comportanța noastră corectă în toate direcțiunile. Noi suntem lumina lumii. Trebue să fim pildă vie tuturor în toate. Trebue să fim evlavnici, milostivi, îngăduitori, pacinici, împăciuitori, gravi, darnici, pacienți, neirităcioși, sfătuitori în toate — cu o vorbă tuturor toate să ne facem, dar din cele ce-s către Dumnezeu și sfânta lui biserică nici o iotă să nu cedăm. Să ne aducem aminte, că toate câte să fac, fără scopul de a promova mântuința sufletească și referințele materiale înadins, ca mai ușor să se poată ajunge cea dintâiu, sunt toate niște svârcoliri nebune, ce e drept capabil de a duce în perire pe mulți, dar îndată ce dau de noi — strasnici combatanți, peritoare și ele, ca unda slabă ajunsă la țărmurul solid.

Credința noastră trebue să fie așa dară de tot tare și propovăduirea aceleia convingătoare. Trebue să ne pregătim cu mai multă diligință la predicare, cu mai mare aparat și nu numai ca să ne facem datorința, ci îndemnați de dorul sfânt, să ne luminăm parochienii, să-i convingem, să încunjurăm mințile, sufletul cu zidul tare a credinței, cât să se îngrozească, să se înfioare la auzul propovăduirilor înșelătoare a vrăjmașilor.

Bisericile, altarele noastre să ne fie locul, unde cuprinși de adevărată pietate, cu o gravitate impunătoare, șoptită de cea mai mângâioasă și singură mântuitoare credință în cel ce locuește în altarele noastre să săvârșim în sfânta liturgie suprafirești le de viață dătătoarele și ca ori ce mai măiestoasele taine — fără grabă, fără afecție de glas, fără ostenția dexterității în lucrare, fără întorsături neconveniabile locului, fără vorbe și planuri acolo statorite, fără distrageri ori chiar discurări. — Nu-mi încape în minte, că la noi îndată ce la un altar servesc mai mulți de doi preoți, nu vorbesc numai de tractul nostru, ci în general — atâta învălmășală se ivește, atâta nesiguranță, atâta emulare cu rost și fără rost, cât nu cred să fie cuprinși credincioșii la o așa misă, de evlavie câtuși de puțină. Că o așa procedere apoi nu-i place lui Dumnezeu, îs pe deplin convius. Da nu numai că nu mișcă la evlavie o așa procedere, dar poate chiar și pe ai nostri să-i lase răci față de biserică și slujbașii ei. Acestea lucruri sunt de toată importanța și vrednice de atenția tuturor fraților preoți.

Un eretic gata acum de a trece la catolicism, își amână trecerea pentru totdeauna din motivul, că un preot nebănuind de mai cineva afară de el în biserică, trecu pe dinaintea altarului fără ca să se închine — pe dinaintea acelui altar, de care el predica că acolo șede Dumnezeu. — D'apoi când se fac lucruri de categoria acestuia, când e ticsită biserica de credincioși?!

Considerând referințele materiale aproape desperate a poporului nostru, ne vom găsì în primul ord competenți de a da totdeuna un sfat bun, de a instrua referitor la câștigarea celor trebuincioase pentru trai. Vom spune, că frica Domnului, diligința și cruțarea e leacul cu folos în contra sărăciei. Lăcomia apoi departe să fie dela noi. Căci dacă în multele noastre afaceri cu poporul: Șolari, cu lecticalul, zile de muncă și altele multe ni să va aplica vorba clasică: sacra fames auri, cu toate că-i zice sacră, pentru oricine, dar pentru preot

constă de tot rea — iată deci în popor un motiv mai mult pentru a să gândi la socialism.

Socialismul la noi în țară nu e identic cu socialismul, care e profesat în Germania de inteligenți cu renume. „Socialdemocrația e primul sistem de partid format pe bază științifice. În Ungaria tocmai pentru acea e imposibilă, pentrucă conducătorii ei la nimic nu se pricep mai puțin, ca la știință". Apoi inteligiții socialismului aici la noi mare parte sunt în bona fide ori cari nu sunt în bona fide, sunt neşte tineri inteligenți, cari precum cresc în hainele lor, așa cresc și din ideile lor tulbure. Să sfarme ferești, să strige „abzug" lui Dumnezeu și preoților nici vorbă.

Dar iată icoana socialismului la noi. „... mișcarea aceasta nu e mișcare socialistă, ci espresia nemulțumirei poporului, isbucnirea amărăciunilor și patimilor înăbușite... Opoziția parlamentară amăgi poporul cu frăză sunătoare, cu făgăduneli între referințele date nerealisabile... partidul guvernamental î-și câștigase mandatele cu forța și cumpărându-le, iară poporul înșelându-să în cel ce toată nădejdea și-o pusese scârbindu-se de maioritate — s-a blasat politicește. Purtarea brutală a oficialilor dela administrație, îngânfarea inteligiții față de popor, făcu din popor pradă tuturor... Din Galiția veniau apoi jidanii cu miile, cu câte un capital de 30—40 coroane, începeau cu adunatu de zdrențe și sfârșeau ca proprietari, ospătari etc... Apoi agenții de tot soiul... Și să ridican dările publice și miseria creștea.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Nr. 9 Biblioteca societății „Steaua": **Ștefan-cel-Mare** de Alexandru Lăpădatu, o broșură de 96 pag. format mic. În ea se povestește pe scurt viața și faptele vitejești ale nebiruitul voevod, după studiile și descoperirile mai nouă ale distinsului prof. Iorga. Cărticica e scrisă în un stil poporal curgător și costă 15 bani.

Teodor A. Bogdan: **Ștefan-cel-Mare**, tradiții, legende, balade, colinde ș. a. culese din gura poporului. Conține 42 piese partea cea mai mare în prosă, culese de prin toate părțile Ardealului. Multe din bucățile colectate aici nu privesc pe marele Domn. Broșura de 72 pag. a apărut în editura librăriei Ciurcu, Brașov și costă 40 bani.

Dr. C. I. Istrati: **Biserica și podul din Borzești pe cum și o ochire relativă la bisericile zidite de Ștefan-cel-mare.** E o comunicare făcută de distinsul academician în ședința dela 19 Martie v. Cartea e înzestrată cu 49. chipuri bine reproduse, representând biserici ridicate de voevodul Ștefan. Pentru cei ce vreau să cunoască toată viața și faptele acestui genial bărbat, cartea dlui Istrati e de o neîncunjurată lipsă. Se află în deposit în București la librăria C. Sfetea calea Victoriei 68 și costă Lei 3 50

Dr. Constantin Lacea: **Manual de limba germână** partea I. II. întocmită după celea mai noue metode, având la sfârșit și un glosar de cuvinte. Costă cor. 1 80 și e editura librăriei Ciurcu, Brașov.

FLORICELE DE CÂMP,

schițe ușoare. De **A. C. DOMȘA**

Prețul 1 coroană.

Posta redacțiunei.

Gavril. Bucuros oricând, cu o condiție: să ne scri de timpuriu și numai nouă. La revedere, dar nu cred, oamenii de pe aici sunt de un cinism și indiferentism revoltător.

V. I. Scuzați, dar persoana competentă are cuvântul. Dară am publica escusa Dtale, poate l'am pune în o lumină cam slabă, lăsând să se nască presupunerea, că nu se poate nici scuza. De altcum puternice motive ar trebui invocate.

A. M. Am mai primit o scrisoare despre actul acela, căreia va trebui să-i dăm întâietatea. Să sperăm, că altdată veți fi mai norocoși. Vă rog nu uitați maxima de aur a corespondenților: de timpuriu și scurt.

Victor. Fi binevenit la noi ori când!

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

EȘTI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este basa vieței fisice și că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care.

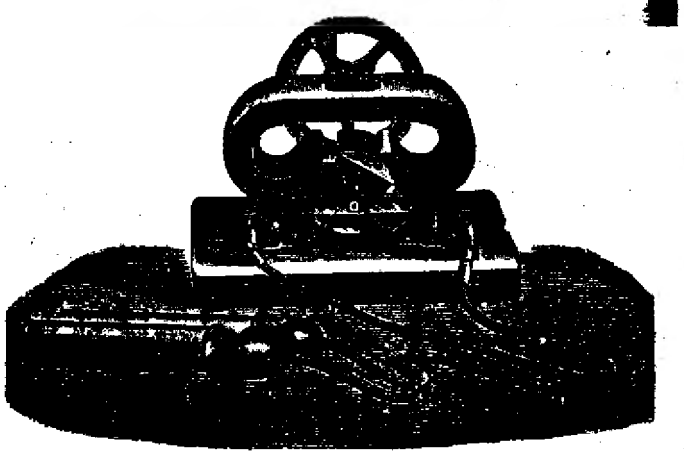

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înoiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra**, (șuiul), **reuma, hysteria, asthma,** au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii și fără [illegible]toare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui [illegible]t:

20 coro[illegible]

(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattah întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (6—52)

Nr. 4997—1784. (35) 3—3

Concurs la stipendii.

Până la 20 Septembre n. 1904. inclusive se publică concurs la următoarele stipendii din fundațiunile archidiecesane:

I. *Din fundațiunea „Alesandru Șt. Șuluț."*

Două stipendii de câte 400 coroane, folosite de Augustin Raț, iurist în Cluș și Romul Boilla, doctor în drepturi, destinate pentru iuriști la universitatea din Cluș.

Trei stipendii de câte 200 coroane, folosite de Vasiliu Murășan, Eugeniu Magde, absoluți de gimnas și Ioan Crețiu gimn. cl. V., destinate pentru gimnasiști din clasele superioare.

Un stipendiu de 120 coroane, folosit de Petru Simu, gimn. cl. VIII. Blaj, destinat pentru gimnasiști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școalele de mai sus, cari doresc a obținea unul din stipendiile înșirate, au să întrunească următoarele condițiuni și să dovedească:

a) că sunt români gr. cat. miseri născuți în Transilvania;

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi de eminențiе;

c) dintre concurenți vor avea prefețință, cari vor dovedi, că sunt consângeni cu piul fundator, spre care scop trebue să producă atestat compus de respectivul oficiu parochial, care să cuprindă tabela genealogică esact dedusă.

Concurenții, la suplica *scrisă* și *subscrisă* cu mâna lor proprie în limba română, au să alăture testimoniu școlastic în *copie autentică*, carte de botez, atestat de pauperțate, atestat medical; au să numească *espres* institutul, la care și unde vor studia în anul 1904—5, să determine *apriat* suma și soiul stipendiului, după care suplică, că altcum suplica nu va fi luată în considerațiune, precum nu vor fi luate în considerațiune nici suplicile întrate după terminul mai sus statorit.

II. *Din fundațiunea „Tordai".*

Un stipendiu de 200 coroane, folosit de rigorosantul în drepturi Ioan Pantea, destinat pentru studenți eminenți. Concursele să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

III. *Din fundațiunea „Lazar Baldi".*

Un stipendiu de 160 coroane folosit de Leon Mânăstirean, gimnasist clasa IV. în Blaj, care nu și-a legitimat progresul în studii. Stipendiul acesta este destinat pentru gimnasiști din comunele ținătoare de comitatul Clușului și pentru consângeni de ai fundatorului, fie ei și din alte comitate. — Concursele sunt de a se instrui ca cele pentru stipendii Șuluțane.

IV. *Din fundațiunea „Ioan F. Negruț".*

Un stipendiu de 120 coroane folosit de Emil F. Negruț, din Sucutard, gimnasist de clasa VI. în Blaj, care nu și-a legitimat progresul în studii. Stipendiul acesta este destinat pentru studenți dela orice institute de învățământ din țară *ori* străinătate; în linia primă pentru consângeni de ai fundatorului. — Concursele să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

V. *Din fundațiunea „Ioan Vancea" numită „Cassa archidiecesană".*

Două stipendii de câte 200 coroane rămase vacante de gimnasiștii absoluți: Augustin Bárdossy și Victor Pop, destinate pentru gimnasiști, fii ai Archidiecesei, ori consângeni de ai fundatorului, cari vor intra în „Seminariul junimei române gr. cat. stud. în Blaș". Concursele să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

Patru stipendii de câte 120 coroane pentru elevii preparandiali în Blaj. Stipendiile acestea în sensul §-lui 8 din literile fundaționale, se conferesc numai pe anul școl. 1904/5.

VI. *Din fundațiunea „Timoteiu Ciparіu".*

Un stipendiu de 100 coroane folosit de Aron Moldovan, gimnasist absolut în Blaj, destinat pentru studenți la gimnasiul din Blaj. Cererile să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șuluțană.

VII. *Din fundațiunea „D. Baron Ursu".*

Un stipendiu de 200 coroane folosit de Aureliu Marilla, gim. cl. V. Blaj, care nu și-a legitimat progresul în studii. Concurenții au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr. cat. născuți în vre una din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, Hunedoara; cu atestat de frecuentare, că sunt școlari în cl. I. a gimnasiului gr. cat. din Blaj, iară fetele, că frecuenteaza la școala de fetițe din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii, și că sunt sau pot fi susceputi în Seminariul junimei române gr. cat., iară fetele în Internatul de fetițe din Blaj.

VIII. *Din fundațiunea „Alesandru Filip".*

Un stipendiu de 200 coroane folosit de George Tufan, gimnasist absolut. Stipendiile acestea sunt destinate pentru gimnasiști, elevi ai școalei comerciale, elevi ai școalelor militare. Consângenii sunt preferiți. Cererile să se instruiască ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

IX. *Din fundațiunea „Constantin Alutan".*

Două stipendii de câte 120 coroane folosite de Ioan Bojor, gimn. absolut în Năsăud și Ioan Nemeș, gimn. cl. V. Blaj, care nu și-a legitimat progresul în studii.

Un stipendiu de 80 coroane folosit de Ioan Cheresteș, gimn. cl. VI. Năsăud, care nu și-a legitimat progresul în studii. Stipendiile acestea sunt destinate pentru gimnasiști, studenți la școalele reale, comerciale, universitate, politechnică, agronomie, preparandie etc. — Consângenii au preferința, cererile să se instruiască ca cele pentru fundațiunea Șuluțană.

X. *Din fundațiunea „Andreiu Pop Liviu".*

Un stipendiu de 120 coroane folosit de Iuliu Rusu, gimn. abs. în Blaș. Stipendiul acesta este destinat eschisiv pentru consângeni de ai fundatorului, cari studiază la gimnasiu, școale elementare de la orașe, la școale reale, universitate, politechnică, agronomie, montanistică, ori pentru elevii de meserii; le pot folosi și fete.

XI. *Din fundațiunea „I. Chirilă".*

Interesele fundațiunei pe 1904 în sumă de 500 coroane, cari în sensul literilor fundaționale, sunt de a se împărți în părți egale între consângenii fundatorului, cari studiază la vre-o școală. Consângenitatea se poate estinde până la gradul al VIII-lea. Cererile să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șuluțană.

XII. *Din fundațiunea „Demetriu Cutean".*

Un stipendiu de 34 coroane folosit de gimnasistul Demetriu Ghișoiu, cl. III. Sibiu, care nu și-a legitimat progresul în studii. Stipendiul e destinat pentru gimnasiști ori fetițe, consângeni de ai fundatorului. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șuluțană.

XIII. *Din fundațiunea „Ferd. Hirsch".*

Un stipendiu de 800 coroane folosit de George Pătăcean, doctor în drepturi. La stipendiul acesta pot concurge numai români gr. cat., cari sunt născuți în comunele următoare: Turda, Copand, Turu, Comițig, Banabic, Aiton, Sâmărtinul-deșert, Agârbiciu, Mischiu, Sându, Petridul-de-sus, Petridul-de-mijloc, Petridul-de-jos, Berchiș, Măgură, Schiopi, (Puszta-Egeres) P. Sâncraiu, Surduc, Bicalat, Iara-inferioară, Agriș, Muntele-Băișoarei, Ocolișul-mic, Ocolișul-mare, Runcu, Cacova, Săcel, Lita-magiară, Lita-română, Filea-de-jos, Filea-de-sus, Ciurila, Saliște, Salicea, Micuș, Hăsmaș, Mageruș, (Magyar-Sárd) Șutu, Silvașul magiar, Indol, Ceanul-mare, Baișoara, Muntele-Filei, ca unele cari odinioară au format cesaro-regeasca pretură a Turdei sub presidența fericitului fundator. Cererile au să se instrueze ca cele pentru fundațiunea Șuluțană.

XIV. *Din fundațiunea „Simeon Romanțai".*

Un stipendiu de 630 coroane folosit de Traian Sanciali technic absolut în Viena. Stipendiul este destinat pentru studenți la universitate, la politechnică, la academia de pictură din Pesta și Viena, pe cum și la academia montanistică din Selmecz.

Un stipendiu de 200 coroane folosit de iuristul Ioan Mărginean, destinat pentru universitari.

Un stipendiu de 168 coroane, de care a abzis iuristul de an III din Cluș Iuliu Caliani, destinat pentru iuriști în Cluș.

Trei stipendii de câte 126 coroane folosite de Andreiu Timbuș, Ioan Coltor și Aureliu Neagoș, gimnasiști absoluți și destinate pentru gimnasiști și studenți la școala comercială. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șiuluțană.

XV. *Din fundațiunea „Klein"*

Un stipendiu de 240 coroane folosit de iuristul Quintiliu Viciu, destinat pentru studenți la gimnasiul din Blaj. Preferință au studenții din familiele Klein și Muntfl. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șuluțană.

XVI. *Din fundațiunea „Vasiliu Rațiu".*

Un stipendiu de 200 coroane destinat pentru studenți la gimnasiul din Blaj. Cererile au să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

XVII. *Din fundațiunea de alumnate a „Interatului Vancean de fetițe".*

Zece ajutoare de câte 100 coroane, cari se vor conferi pe anul școl. 1904/5 la eleve ordinare de ale școlii gr. cat. de fete și ale Internatului Vancean de fetițe din Blaj.

Suplicantele pentru ajutoarele acestea au să întrunească urmatoarele condițiuni și să dovedeasca,

a) că sunt române greco catolice misere, născute în Archidiecesă;

b) că pe lângă purtarea morală bună, au din studii calculi buni;

c) că sunt matriculate ca eleve ordinare în școala gr. cat. de fete din Blaj și sunt primite în Internatul Vancean de fetițe;

d) preferite vor fi fetele de preoți din Archidiecesă.

Blaj din ședința Consistoriului plenar ținută în 15 August 1904.

Victor Mihályi,
Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

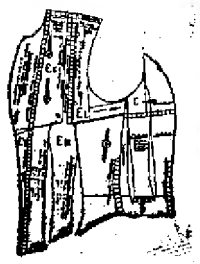

marca fabricei

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşi póte însa-şi pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi poşede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscinţă.

Işĭ are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (15—52)

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülló-szög (Blaş)

(valabil din 1 Maiu 1904).

către	gara		de la
	Teuş—Tăvis		
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
735	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
	Copşa—Kis-Kapus		
104	persóne	persóne	221
216	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	734
1229	accelerat	accelerat	251
403	**Sóvárad**		
248	mixt	mixt	826 650

Senegin contra tuseĭ, răguşelilĭ, durerilĭ de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgăreştĭ, cataruluĭ astmeĭ, greutăţiĭ de respirat, lungórceĭ şi tuseĭ sĕcĕ. **Vindecă sigur şi repede.** Preţul **1 cor. 20 fil.** şi **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerilĭ de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelelor, durerilor de cap, dinţĭ şi nervĭ, precum şi scrintiturilor. Cele maĭ îmbĕtrânite bóle le vindecă. Preţul **1 cor. 20 fil.** şi **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, misturea rea, catarul şi aprinderea de stomach, greaţa şi vomarea, sgârciurile cele maĭ grele. Leac sigur. Folosesce şi la curăţirea sângeluĭ. Preţul **1.20** şi **2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curăţirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinereţelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, ameţelĭ, durerĭ de cap şi altele. Deci cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute şi dulcĭ la luat. Peţul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ şi bandagerie chirurgice. Instrucţie pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum şi altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru faţă şi mănĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esenţă pentru picatul şi întărirea părului. Apa de gură şi dinţĭ pe cum şi prav. Orĭ ce fel de articlu din branşă. Tóte forte ieftine. Faceţĭ întrebare şi Vĕ veţĭ convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).

12 (8—10)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă şi înviorézĕ pe lângă garanţă: **reumă, astmă,** (respiraţie grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinţi, durere de cap, impotenţă, influenţă,** precum şi orĭ-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, îşĭ reprimeşte banĭĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercaţĭ aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Preţul aparatuluĭ mare e cor. 6.—

e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Preţul aparatuluĭ mic e cor. 4.—

e de aplicat la morburĭ maĭ uşóre.

Spediţia centrală de vînzare îl trimite în ţară şi străinătate cu rambursă, saŭ dacă banĭĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

16 (22—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă şi o maşină de fiert.

Din causa îmbulzeleĭ prea **marĭ** a **marfeĭ** trimit în tótă lumea renumita şi de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** şi anume:

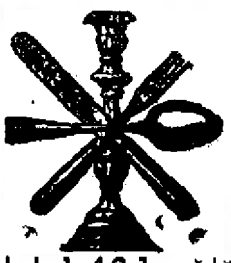

6 linguriţe, 6 furculiţe, 6 linguri de masă, 12 linguriţe de cafea, 6 cuţite de desert, 6 furculiţe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăţi numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** şi pe lângă garanţă

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (şi dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc **garanţa pe 25 anĭ.** Spediţiunea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucăţĭ), bun şi fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:

Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.

Foea apare în fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.

Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in **Blaj.**

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. **Blaj 10 Septemvrie 1904.** **Numărul 37.**

Congresul catolicilor germâni.

Astăzi, când catolicii din toată lumea văd cu multă supărare, că Francia, la Fille aînée de l'Église, în ce stări triste a ajuns, cu toţii ne bucurăm văzând pe catolicii germâni organisaţi şi respectaţi chiar şi de Împăratul Wilhelm. Preoţimea francesă, fără de deosebire, cu foarte puţine escepţiuni, şi-a greşit cariera, ori doar mai bine zis: nu-şi înţelege posiţia. Înainte de aceasta cu vre-o lună şi jumătate povestiam cu un preot frances despre starea bisericei din Francia. El spunea: nous sommes prêtres religieuses et non politiques. La asta se nimeresc minunat vorbele unui părinte cistercit din Heiliges Kreuz: noi nu predicăm în biserică pentru purtarea din biserică, ci pentru viaţa din afară, căci de s'ar purta oamenii afară de biserică, cum se poartă în biserică, n'ar mai fi de lipsă predicele.

Şi într'adevăr preotului nu-i e permis să predice tot numai despre purtarea în biserică, nici n'are să se restrângă numai la lucrurile religioase, el are să fie adevărat părinte, conducător al poporului. El e „ambasadorul“ creştinismului, ca atare are să isprăvească toate agendele acestuia, şi apoi după cum a zis contele Zichy Nándor: E o părere greşită, că creştinismul nu îmbrăţişază toată viaţa omului, ori că el nu s'ar referì la tot ce se petrece în stat.

Şi de aceea nu-şi cunoaşte chemarea preoţimea francesă. Ei au tot felul de societăţi de pietate, oamenii se spovedesc şi se cuminecă poate mai de multe ori ca în Germania, dar ei nu influinţază nimic asupra vieţii familiare şi sociale.

Catolicii germâni încă sunt oameni pii, dar ei au mai mult creştinism decât Francesii. Principiul lor e: Heraus mit dem praktischen Christentum! după cum zice părintele Abel. De aceea ei sunt organizaţi, preoţi şi laici sub conducerea episcopilor în congrese, unde se apără în contra duşmanilor şi-şi eluptă drepturile, ce le compet.

Congresul din anul acesta s'a ţinut în Regensburg. Au luat parte după unii la 30,000, după alţii 40,000 de oameni, între cari foarte mulţi străini. Notăm pe părintele Iesuit *Santi* din Roma, care a venit aici să predeie Nemţilor catolici salutul Sfinţiei Sale, episcopul *Mailath* cu vre-o 35 de oameni din Ungaria, mai mulţi francezi şi de alte neamuri.

Iată decursul congresului în resumat.

Şedinţele festive pubbice s'au ţinut în o şatră mare de scânduri. Încăpeau în ea vre-o 8000, de aceea s'au ţinut şi şedinţe paralele în alte sale.

Ziua *primă* a fost a muncitorilor. 20 000—30 000 de muncitori în un conduct, care să poate numì cât de bine atât procesiune cât şi demonstraţiune — arată lumii întregi: că ei sunt forte mulţămiţi cu îngrijirea şi scutul, ce li-i ofere catolicismul, şi de aceea nu vreau nici să audă de social-democraţie. În fruntea fie-cărei secţie era preotul, care e conducătoriul neamţului şi în lupta pentru existinţă. Minunat zice un gazetar; „Aici nici un preot nu simţeşte „obosală: nici unul nu umblă după como„ditate, aceasta e depusă în magazin, decând „cu Kulturkampf-ul. Activitatea preoţimei „germâne e apologia cea mai frumoasă a „bisericei catolice pentru timpurile de azi.“

Şedinţa solemnă s'a ţinut sub presidiul prelatului *Schädler*. A vorbit contele *Droste Vischering*, care numeşte congresele catolice revistă militară şi manevre, necesare pentru luptă, căci catolicii în continuu sunt atăcaţi şi li-se iau drepturile, de aceea sub conducerea episcopilor se apără, şi-şi redobândesc, ce au perdut. Episcopul coadjutor *Ow* vorbeşte despre talpa ţării, ale cărei interese — după cum se vede, zac la inima episcopatului germân.

Profesorul universitar (Praga) *Hilgenreiner* vorbeşte despre relaţiunea dintre socialism şi religiune. Socialismul îsi are magna charta în celea 10 porunci, după cari să poate reforma viaţa socială, dar altfel ba.

Königsbauer vorbeşte despre societăţile muncitorirlor, catolici făcute după inviaţiunile date de *Leo XIII.* Scopul acestora e să ridice clasa muncitorilor, iar nu să o strivească, cum fac democraţii.

La sara de cunoştinţă s'au ţinut mai multe toaste, remarcăm toastul episcopului *Mailáth*, care îşi arată stima şi dragostea, de cari e cuprins văzând acţiunea catolicilor germâni.

În ziua următoare după *Veni sancte* s'a ţinut prima şedinţă închisă, în care profesorul *Linck* vorbeşte despre necesitatea congreselor catolice. Mai ales 2 dujmani sunt, în contra cărora luptă cu succes congresele: *necredinţa practică,* care asemenea lui Voltaire îşi varsă tot veninul, şi *egoismul,* aceasta filosofie păgână, care face pe cei comozi (pe rumâneşte: leneşi) să-şi creeze o filosofie specială, care îi împedecă dela orice activitate socială.

Urmează desbaterea proiectului luat în şedinţa unei secţiuni cu privire la chestia romana. Referent e *Bachem.* S'au decis următoarele: „Germânii catolici îşi ţin de „datorinţă să se pronunţă asupra nedrep„tăţii ce i-se face Papei de 30 de ani, de „aceea nu pot abzice de dorinţa, ca Sfinţia „Sa să-şi recapete libertate şi independenţă „deplină. Acestea numai atunci le vor vedeà „ei asigurate, dacă se va crea o astfel de „stare, la ce s'ar învoì şi Papa.“

Să ţine apoi *prima şedinţă publică* sub presidiul lui *Porsch*, preşedintele Centrum-ului.

În vorbirea de deschidere preşedintele combate aserţiunea duşmanilor, că congresele ar fi adunările partidei politice Centrum, şi că numai aderenţii acestuia ar putea lua parte la ele. **În acestea apără catolicii libertatea** bisericei şi a şcoalei, ceea ce e scopul societăţilor ce poartă numele Pius, din cari s'au desvoltat congresele, arată că sunt datori catolicii să iee parte la adunările acestea.

Esser prof. univ. din Bonn vorbeşte despre renoirea lumii întru Christos, care uşor să poate, după ce biserica are în lăuntrul său isvorul vieţii, din carele cine bea, întinereşte asemenea vulturului amintit de David. De aceea a şi venit Christos în lume, să renoiască toate, fără de el nu e nimica bun, de aceea toate au lipsă de renoirea aceasta. Prin el s'a renoit lumea mai de mult, numai prin el să va putea renoi şi acum.

Roeren vorbeşte despre papism şi şi ultramontanism, vorbe scornite de liberali, neînţelese de ei înşişi. Papa din oficiu are să se ocupe cu politica, astfel vine în contrazicere cu sine însuşi.

În ziua următoare a fost şedinţa generală a *Volksverein*-ului, a cărui scop e educaţia socială şi politică a poporului german. Motorul principal în aceasta sunt preoţii, locurile de onoare sunt lăsate mirenilor. Din raport reese, că sunt 400,000 membrii, s'au tipărit 30 de broşuri în *25 milioane* de exemplare, ţin pe an la 2,000 de adunări poporale. Secretarul *Pieper* le spune social-democraţilor, că alipirea poporului germân,

ce o arată față de biserică, e apologia cea mai bună a bisericei catolice. » Prelatul *Schädler* provoacă pe Bavari să se organiseze în astfel de societăți, cărora nu le este iertat să lipsască din nici un sat. Nu trebue să aşteptăm, până ce ne smulg social-democrații poporul dela altar, dela amvon.

După amiazi să ţine a *doua şedinţă publică,* în care să ceteşte telegrama *subscrisă de Împăratul,* lucru nemai pomenit.

Huppert vorbeşte despre literatura pornografică, de care s'au îngreţoşat cu toţii. Arată cum are să fie beletristica de azi: să tracteze problemele moderne străcurându-le prin sâta catolicismului, prelucrându-le artistic, aşa ca în beletristică să nu fie numai morală, ci şi artă. Arta nu e de ajuns, artiştii au o singură staviliă: morala catolică, respecteze-o! *Schnüber* vorbeşte despre ştiinţă şi religiune, *Barth* despre presă şi datorinţele publicului, iar prelatul *Schädler* despre şcoale. Multora le place să asemene pe acesta cu *Prohászka,* profesorul universitar din Pesta.

Mercuri în a 3 a şedinţă închisă prelatul *Pichler* vorbeşte despre agronomie, *Heim* despre şcoalele agronomice, alţii despre comerciu.

Acum şi-a ţinut adunarea generală societatea **Windhorstbund**, care are de scop cualificarea tinerilor pentru politică. *Gleitsmann* le-a spus acestor tineri devisa, care nu e los von Rom, fără *hin zu Rom.*

Tot acum şi-a ţinut adunarea generală *Albertus Magnus Vereins,* al cărei scop e unirea învăţaţilor catolici.

În *şedinţa a treia publică* a fost de faţă principele de *Norfolk,* conducătoriul catolicilor anglezi, în fruntea deputaţiunei anglese. *Gröber* a accentuat, că laicii să nu se vâre în administraţia bisericească, căci numai strică. Să ajute persoanelor bisericeşti, dar să nu le controleze, căci atunci ştirbesc auctoritatea, carea îşi deduce originea dela Dumnezeu. De aceea auctorităţilor nu le e permis să vină în contrazicere, şi de câte ori să opune statul bisericei, totdeauna el greşeşte. Să asigurăm bisericei libertatea şi independinţa cea mai mare, şi statele vor fi fericite, nu ca Francia de azi.

Werthmann vorbeşte despre iubirea deaproapelui şi catolicism.

Thaler despre datorinţele unui catolic.

Paralel cu aceasta a fost adunarea anuală a „*Marianischer Mädchenschutzverein*“-ului, care are de scop îngrijirea fetelor mai mai ales în contra corupţiunei şi a lipsei.

În *şedinţa publică a patra Pieper* vorbeşte despre principiile fundamentale ale politicei sociale-creştine.

Meyenberger arată, că sistemul religiunei catolice e cel mai raţional, în care toate să unesc în o armonie perfectă. După aceasta *Porsch* ţine discursul de închidere. Mulţămind tuturor celor ce au contribuit la succes defige programul viitorului: lupta cea mai puternică pentru a-şi redobândi biserica libertarea deplină, şi activitatea cea mai intensivă socială, spre care scop trebue pregătită tinerimea academică. Învită pe cei presenţi la adunarea din anul viitor (Strassburg) şi închide şedinţa.

Le-am publicat acestea numai în resumat, căci spaţul nu ne permite mai mult. Aşteptam, ca vre-un ziar zilnic să iee la cunoştinţă congresul acesta, şi să publice decursul lui cât de pe lung, căci de bună samă numai bine ne-ar prinde, să ne mai ocupăm şi cu lucruri sănătoase mai ales că şi rapoarte despre adunarea generală a francmasonilor (societate de alt-fel oprită prin legile tuturor statelor) închep în ele.

O nouă ispravă pe tema maghiarisării.

Dl ministru de culte Berzeviczy, cât a fost secretar în ministeriul, al cărui portfoliu îl are acum, se vede, că a făcut experinţa, că prea încet merge cu maghiarisarea naţionalităţilor locuitoare în această ţară, şi de aceea a luat asupra-şi sarcina, de a face isprava mai curând. Mijlocul, de care are de gând să se folosască, sunt bibliotecele şcolare. O comisie esmisă încă pe vremea contelui Wlassics, a constatat în raportul presentat acum, că sunt puţine biblioteci şi şi acelea sunt pline de cărţi străine. În consecuenţă ministrul porunceşte ca toate bibliotecele de pe lângă şcoalele întreţinute ori subvenţionate de stat, să se cureţe de cărţile scrise în altă limbă şi în locul lor să se procure biblioteci compuse din cărţi anume alese, cari, prin cuprinsul lor, vor fi un mijloc foarte potrivit pentru creşterea tinerimei în direcţia dorită de stat.

Mijlocul acesta se va dovedi şi el peste scurtă vreme, că nu va da resultatele dorite de cei ce vreau să ne facă magiari în câteva zile. Îndărătnicia proprie firii româneşti va face să sune în deşert în urechile tinerilor români cântece şi povestiri cu străine accente. Frumseţa doinelor, bogăţia şi farmecul poveştilor din bătrâni şi toate productele geniului poetic al Românilor, vor fi totdeauna celea mai plăcute tinerilor nostri. Şi apoi se vor afla şi la noi oameni, cari vor lucra din răsputeri pentru înfiinţarea

FEUILLETON.

Să însărează.

— foiţă originală a „Unirii“. —

Soarele tinăr îşi mai roti odată ochiul său strălucitor de argint topit şi apoi se ascunse după dealul ars, crepat de seceta mistuitoare, un trunchiu de uriaş înţepenit de veci. Umbrele răcoroase, moi, ale măgurilor şi dealurilor vecine se întind sfioase, se coboară pe văile verzii, se ridică pe muchile cu păiuş uscat, ce fâşae încet, nebăgat în samă, înaintează asemenea unor copile nepricepute, ce par-că merg cu ochii închişi pe drumul întâia oara bătut. Pădurea de pe dealul mare dela răsărit spre poale se întunecă tot mai tare. Vălul gros de umbră a cuprins-o până la piept, iar mai în sus smaraldul frunzelor e argintat încă de văpăile pline de iubire a soarelui stăpân, ce nu sărutase încă piscurile înalte, albastre, ca de fum împetrit, ale munţilor adăpostitori ai neamului nostru oropsit, închişi la poale de păduri, în cari sunt îngropate taine de-a istoriei noastre, cari în vreme sănină, visând, cântă doinele noastre de durere, iar în furtuni gem cântece de răsbunare.

Seninul se întăreşte tot mai tare: limpezimile tăriilor albastre sunt adânci, tainice, ca visele apelor mari, curate. Mierle galbine, ca bulgării de aur, se înecă în potopul de verdeaţă, şi — ca nişte haiduci, ce după multă vreme au apucat iarăşi la largul — fluieră tare în tăcerea pădurii, în liniştea văilor, de-asupra cărora plutesc visurile uşoare a nopţilor de Iunie. Două turturele, cu ochii cuminţi, cu haina lor de vecinică, neînduplecată jale, îşi plâng cu resignare în gurguiuri frânte, dorul lor nepotolit şi tainic tainic ca dorurile ce se deslnşesc din doina păcurarului dela munte în sările înecate de valurile de lumină a lunei de argint. Ci soarele ajunsă deasupra piscului celui mai înalt. Ca unui împărat, ce vine biruitor dintr'o luptă grea, la apus i-se pregăteşte poartă triumfală. Valurile de purpură săugeră cerul şi munţii bătrâni, aprinzându-se în pulbere şi săgeţi strălucitoare, în jurul porţii pe unde are să treacă fât-frumosul vecinic tinăr al zărilor albastre. Tot semicercul dela apus se rumeneşte, se pârgueşte, mai către margini, cu pârguiala de mere ce dau în coacere. Câţiva nouraşi albi, ca aripi de înger, adurmiţi sus în văzduh cu aripile moarte, se umplu şi ei de sânge pe albastrul adânc al cerinlui. — Ochiul uriaş de argint topit a încremenit pe câteva clipite, lipit de creştetul pleşuv al muntelui. Nu se mai roteşte, ci văpăile albe, mulcomite se sbat încet în roata lui de lumină. Pare eşit din stânca rece să privească în lumea largă, din vârful uriaşului stan de piatră. Şi când începe să coboare, par-că intră iar în munte, limpede şi aproape străvăzăcios. — Drum bun, pe ceea lume, sfinte soare!

Când dunga cea din urmă de lumină îşi luă rămas bun dela stejarii de graniţă de pe deal, un freamăt adânc se porni în pădurea bătrână, un freamăt scurt însă. Codrul îşi clătî coroana grea de frunze în şopot dulce, în freamăt aţipitor, mierlele trimiteau depărtărilor ultimele fluerături, turturelele îşi înecau celea din urmă suspine frânte, glasuri somnuroase, ciripituri nedecise tremurau de deasupra cuiburilor rotunde, moi, iar pupăză bătea toacă însărării. Rugăciunile de sara se înălţau de pretutindinea sincere, curate, măreţe în răcoarea şi liniştea stăpânitoare, scurte ca orice rugă spusă din inimă curată, nevinovată de copil.

Cirezile au pornit de mult spre satul, deasupra căruia vălul albastru, subţire de fum plutitor, se tot îngroaşă. Mugete depărtate de vaci, se ridică în văzduh şi pier slăbite între dealuri. Dângătul de clopote, mai tare, pătrunde mai departe. Din vreme în vreme vre-un chiot depărtat, luându-şi aripi de vânt, vine şi se sparge în pădurea adurmită, apoi e înghiţit de husdoapele întunecate. Tropotul stavei e tot mai slab, stăvarul mai incunjură odată, călare pe murgul cel mai ager, caii mici, şi apoi se pierd în pometuri. Pravul de pe drumuri în sat, începe să se ridice în nouraşi albi.

Hotarul se umple tot mai mult de linişte. Vre-un băiat întârziat cu vitele abia se deslnşeşte cu bâta lui mare, în urma celor două vaci slabe, istovite de muncă.

Somnul pământului stăpâneşte întinderile, liniştea creşte mereu, şi pe un răstimp nici greerii nu cântă. Par-că sufletul, plin de pace şi de mulţumire se topeşte şi el în armonia aceasta a odihnei universale. În astfel de momente par-că înţelege, dar mai ales par-că simte, că el e foarte apropiat cu firea sa de armonia stăpânitoare din natură, că de aceeaşi minte sunt urzite toate câte sunt, şi cu aceeaşi iubire sunt zidite toate. A adormi în braţele naturii însamnă a adormi în braţele lui Dumnezeu, şi a muri însamnă a fi într'o legătură mai strânsă cu Dumnezeu, a te apropia mai mult de El, decât cum eşti aproape în lumea asta. Frumseţa naturii nu se gată pentru un suflet cu moartea, căci ea toată se închiagă în armonia stăpânitoare, iar

bibliotecelor poporali prin toate satele românești, cari la vremea sa să contrabalanseze aceste isprăvuri nouă pe terenul maghiarisării.

Societatea pentru teatru român. Anul acesta adunarea generală s'a ținut în orășelul Brad. Cu tot timpul nefavorabil, o mulțime de oaspeți au luat parte la adunare, dovedind un viu interes față de adunare și lucrările ei. Comitetul încă a fost present aproape în totalitatea sa.

Ședințele adunării au fost deschise de venerabilul și neobositul președinte *Iosif Vulcan,* care presintă o tristă dar se poate, reală icoană din viața noastră socială. A răspuns prof. *Dr. Oprișa* în numele Zarandenilor și directorul *Părău* în numele Asociațiunii. După acestea președintele face elogii memorii neuitatului *Iosif Hodoș* primul președinte al Societății, aceluia care a lucrat nu numai la înființarea acestei societăți, dar mai ales în aceste părți ale Zarandului, a fost unul dintre cel mai distins fruntaș al vieții românești.

După presintarea raportului și alegerea îndatinatelor comisiuni, dl prof. *Oprișa* cetește disertația sa despre înființarea gimnasiului din Brad, scoțând la lumină frământările Zarandanilor, de a ridica acest institut de cultură națională. Disertația frumoasă a Dlui Oprișa a fost ascultată cu interesul ce merită o astfel de lucrare.

După terminarea ședinței prime a urmat banchet și apoi publicul pleacă să cerceteze frumoasa esposiție a lucrurilor de mână țărănești din părțile acestea. Esposiție de importanță mare mai ales, dacă s'ar fi dovedit și mai mult interes față de exposanții.

Sara s'a dat concert și teatru. Cu acest prilej bursierul societății dl *Zaharie Bârsan* a declamat două poesii. Piesa ce s'a jucat a fost productul unei fice de a Zarandului, dna *Constanța Hodoș.* Interpretările rolurilor au fost succese. Dintre cântări a plăcut *Răsunetele* din Ardeal și Crișana a dlui Vidu.

La începutul ședinței a dona s'a cetit încă o lucrare a unui zarandean: *Câteva amintiri dela școalele din Brad* scrise de distinsul prof. *Enea Hodoș* dela Caransebeș. Apoi dl secretar al societății cetește disertația sa din domeniul esteticei: *despre gust.* A fost o nimerită idee ca să se cetească disertațiile la începutul ședinții. Lăsate de comun la sfârșit, mai adese nu sunt urmările cu acel interes, care îl merită.

S'a reluat apoi firul agendelor oficioase. Comisia pentru înscrierea de membri, spre marea surprindere a tuturor, presintă un resultat din cale afară îmbucurător: 5000 cor. pe altarul teatrului român, o sumă, ce nu s-a ajuns până acum. Printre membrii fundatori întâlnim pe *Iuniu Brut Hodosiu,* directorul „Patriei," fiul lui Ios. Hodoș și pe adv. *Dr. Iuliu Maniu,* ambii din Blaj.

Din raportul cassarului aflăm că averea societății trece peste suma de 350 mii cor.

Comisia pentru raportul comitetului recomandând aprobarea activității desvoltate, face unele propuneri, cari se refer la bursierii societății, studiile și referința lor față de comitet. Asemenea propune să se compună și un repertoriu a pieselor potrivite de a fi jucate.

Telegrame din toate părțile sosite la Brad, dovedesc interesul față de această societate, care desvoaltă în liniște și fără mult sgomot, o activitate vrednică de toată considerația

Împlinindu-se periodul de trei ani, comitetul societății urmează a fi ales. Președintele anunță că dl Petrescu, strămutându-și locuința din Brașov se roagă să nu mai fie considerat la postul de cassar. De odată se relevează meritele pe cari dl Petrescu și le-a câștigat în administrarea averii societății, merite, cari, la propunerea președintelui se trec la protocol. Noul comitet s-a compus astfel: președinte *Ios. Vulcan,* vicepreședinte *Virgil Oniț,* secretar *Dr. I. Blaga,* cassar *Dr. Niculae Vecerdea,* membrii: *Dr. Dobrin* (Lugoj) *V. Goldiș* (Arad) și *G. Dima* (Brașov).

Pe anul viitor societatea a fost învitată să-și țină adunarea în Reșița montană.

Închizând ședințele adunării generale, dl Vulcan, viu emoționat, aduce mulțumitele sale Zarandenilor, cari s'au purtat așa de brav. Răspunde prot. Damian.

Sara a fost bal, lume foarte multă cât nu mai încăpeau. Ziua următoare câțiva au mers la goronul lui Horea, să verse o lacrimă pe mormântul lui Iancu, să-și reîmprospeteze timpii de aur, când în comitatul de odinioară a Zarandului era o adevărată lume românească; — iar cei mai mulți s'au dus către casă, cu inimile pline de amintiri entusiaste.

---

armonia, precepută odată, rămâne în suflet, când acesta merge la însuși isvorul armoniei.

Pacea întâiului somn nu ține însă mult. Se trezesc buhnele nefericite, cu penele lor moi și din scorburi negre, din husdoapele păraelor întunecate încep să chiaune, înfiorând tăcerea adâncă, ca veștile rele o inimă simțitoare. Greeri smălțuiți cu lac, din portița locuințelor rotunde, ascunse în sulfină mirositoare, îți intră în urechi cu cântul lor sarbăd și fără sfârșit. O boare lină, plină de mângâieri, ca graiul dulce al unei fecioare, deșteaptă pădurea adurmită. Mai târziu adoarme iar în adânc, dar visurile rămân la suprafață și nu mai înceată cu șopotul lor duios, uneori schimbat în freamăt, ce se înalță ca un imn vecinic, ca o „perpetua adoratio" spre bolta înflorită cu flori de argint, subt care se încheagă par-că lumina albă, curată a lunei pline. — Fâlfâitul aripelor moi a păsărilor de noapte, pătrunde în suflet, răcorindu-l și umplându-l de vise. Vr'un glas, rupt cine știe de unde, s'aude tare. Urechile aud șoapte pe cari ziua nu le aud, și inima simțește fioruri, ziua neînțelese.

Îți pare rău să zici rămas bun pădurii ce doarme visând. Te simți legat și sufletul e setos de visare. Ai vrea să visezi treaz, să observi tot, să simți ori ce trămurare a armoniei stăpânitoare...

Ci codrul negru sună
Huesc husdoapele —
Sub farmecul de lună
Se 'nchid pleoapele.

Alfius.

REVISTE.

Franța. Relațiunile oficioase s'au întrerupt între guvernul francez și Vatican. Poporul francez însă vrea să le susțină și mai departe, și deși *Combes* strigă în gură mare, că țara lui de aici în colo n'are să mai fie fica bisericii, ci fica culturii, agronomiei și a comerciului, catolicii „practici" spun cu mare glas, că ei vreau să fie și mai departe fiii cei mari ascultători ai bisericei. *Combes* a început deja „lupta pentru eliberarea patriei din mânile clericalilor," deocamdată *permite* bisericei să folosească lucrurile, ce le are acum, reservându-și „națiunea" dreptul de ale dona altor corporațiuni, ori eventual de ale băga în cassa statului. Episcopul *Geay* și-a dat abzicerea la curia Romană, carea i-a și primit-o, iar Combes i-a luat-o la cunoștință. Acum sunt 9 episcopii vacante. Să afirmă că și *Le Nordez* și-a dat abzicerea.

Răsboiul Ruso-Japonez. Cea mai crâncenă dintre luptele ce s'au dat până acuma între armatele ruse și japoneze a fost cea dela Liaoyang, care a durat 10 zile și în care s'au prăpădit regimente întregi. Sfârșitul luptei a fost că rușii au evacuat Liaoyangul cu o perdere de 35,000 oameni. — Lupta ce s'a dat aci și-a ajuns culmea când japonezii au luat cu asalt muntele Șușan. — Bombardarea japonezilor contra pozițiilor ruse au fost teribila. De re pețite ori 50—60 ghiulele de tun esplodau deodată. Lui Kuropatkin generalul armatei Ruse i-a succes se scape grosul armatei din periclul de a fi înîncunjurată și sdrobită total de japonezi. — Rușii se retrag în fugă spre Mukden. Aci însă nu se vor opri de oarece aceasta nu e o posiție apărată, ci vor merge la Tienling.

Japonezii urmăresc pe ruși cu toată puterea. Kuroki îi urmărește paralel, scopul lui e să mai oprească odată armata rusă înaintea Mukdenului și se o silească la o nouă luptă. Armata rusă e atăcată din 3 laturi. Kuropatkin în continu e silit să se lupte cu japonezii, cari îndată ce ajung pe vre-o ridicătură cu artileria descarcă un foc omoritor contra fugarilor. Rușii în fugă sunt siliți să-și părăsească tunurile, carele și răniții. Retragerea lui Kuropatkin e una dintre celea mai periculoase și va fi bine dacă își va puteă scăpa de perire o parte a armatei. — Kuropatkin nu poate să mai primească o altă luptă până când nu-i vor sosi noue ajutoare din Rusia.

Țarul a dat noue ordine de mobilisare. — Trupele din Rusia vor sosi la tomnă pe câmpul de răsboiu.

Rusia dară numai prin noemvrie, decemvrie va puteă pășî ofensive, tot pe atunci va sosi în apele japoneze și flota rusă care în 10 sept. va pleca din Marea baltică. — Până atunci însă japonezii se vor întări în Mandjuria curățându-o total de ruși.

CORESPONDINȚE.

Peregrinaj la Mănăstirea Ciungii.

— din districtul prot. al M.-Uioarei. —

28 August 1904.

În fața secetei îndelungate care amenință cu foamete oamenii și dobitoacele și în urma deselor focuri, care au lăsat pe mulți fără hrană și adăpost, se prevedeà un imposant peregrinaj la mănăstirea Ciungei pe ziua de s. Maria 28 Aug. st. n. a. c. — revărsând-și cerul însă roua darurilor sale chiar în prezilele sărbătoarei, mulți vor fi abstat dela propus, chiar și din cei mai din apropiere, pe când alții mai tari în propusul lor, din depărtări au sosit în preziua sărbătoarei, nesocotind ostenelele și greutățile drumului, numai ca să-și poată dobândì alinarea suferințelor și mângâierea sufletească, și toată noaptea au priveghiat, rugându-se și închinându-se maicei Domnului în bisericuța retrasă și ferită de sgomotul și înșelăciunile lumii.

În presară s'a servit însăratul prin preotul local și apoi s'au mărturisit cei deja sosiți.

În ziua de sărbătoare de dimineața curgeau peregrinii îmbrăcați sărbătorește deși ploaia nu mai înceta.

Numărul peregrinilor pe lângă tot timpul nefavorabil au fost până la 300.

La 7 oare dimineața s'a servit mânecatul prin preotul local și după aceea s'au spovedit cei ce au mai sosit.

La 9 oare a. m. s'a început liturgia solemnă între pomii grădinei (fiind biserica prea strâmtă) sub un cort mare, la un altar frumos împodobit cu icoane, verdeață și flori naturale, pontificând On. I. Moldovan parochul Ciungei cu asistința Onoraților Ioan Baciu, parochul Noșlacului Vasile Gruia parochul Cisteiului-magiar; cântările au fost destul de bine esecutate de cantorul local, ajutat de alți cantori vecini.

Sub liturgie s'a cuminecat mulțime de popor.

La sfârșit după slujirea părăstaselor și cetirea molitvei On. I. Moldovan ține o predică întru însămnătatea sărbătoarei, în care arată „că Preacurata prin viața sa, s'a făcut oamenilor pildă: întru rugăciuni, binefaceri și gândiri evlavioase, și prin adormirea sa, sezând de-a dreapta fiului și Dumnezeului nostru s'a făcut: mângâierea celor întristați, apărătoarea păcătoșilor și maica noastră a tuturor.“

S'a servit sfințirea apei și stropirea credincioșilor cu apă; după aceea la 20 morboși s'a servit maslele. S'au cetit Paraclisul Născătoarei, ascultat în genunchi cu multă pietate.

În urma acestora preotul I. Moldovan, pornind din cuvintele Ev. Mat. XVIII. 20. „Ori unde se vor aduna doi sau trei întru numele mieu, voiu fi și eu în mijlocul lor,“ pune la inima celor presenți „că numai biserica poate procura oamenilor bucuria inimii și mângâierea în suflet,“ și cu aceste fiind timpul la 2 oare d. a. după ce rostește „rugăciunea Domnului,“ învitându-i să nu pregete și pe anul viitor a ostenì la acest sfânt locaș — dimite poporul la ale sale.

Toți cei adunați sub impresiunea celor auzite, în liniște, mângâiați în suflet și întăriți în credință s'au depărtat la caminele lor.

Prin peregrinajul acesta dovedește-să, că viu este simțul de pietate în popor și că în butul tuturor curentelor contrare bisericei neclătită-i este alipirea către s. biserică și instituțiunile ei.

m.

Rugare în interesul Asociațiunei.

Prin pressa noastră am făcut cunoscut publicului român, că *Asociațiunea* pentru literatura română și cultura poporului român va ținea adunarea sa generală în anul curent la 21 și 22 Septembre în Timișoara, deci înainte de adunarea generală venim în interesul *Asociațiunei* cu o rugare către publicul romăn.

Fiecare român știutor de carte trebue să fie convins, că dacă noi nu vom sprijinì instituțiunile noastre culturale, acelea de nime nu vor fi sprijinite. — fiecare român știutoriu de carte trebue acum să știe, că instituțiunile noastre culturale nici când n-au avut așa mare lipsă de sprijin material, și că noi nici când n'am fost așa de avisați de a ne apăra și susținea cultura noastră națională ca acum; deci presupunem, că fiecare român cât de puțin pătruns de iubirea neamului său, trebue să se simtă obligat a sprijinì și materialminte instituțiunile noastre culturale și prin aceasta a conlucra la promovarea culturei noastre naționale.

În acest scop ne adresăm deci către toți românii, femei și bărbați, ca să binevoiască a să înrola între sprijinitorii *Asociațiunei* și a-se înscrie de membrii.

Membrii *Asociațiunei* sunt: *fundatori,* cari solvesc odată pentru totdeauna 400 cor., — *pe viață,* cari solvesc odată pentru totdeauna 200 cor. *ordinari,* cari solvesc o taxă anuală de 10 cor., și *ajutători,* cari solvesc ori ce sumă.

Taxa de 400 și cea de 200 de cor. să poate solvì odată ori în 5 rate anuale egale. spre acest scop subscrisul comitet a pregătit documente, cari să pot cere și prin poștă dela membrul comitetului domnul Romulus Cărăbaș director de bancă în Timișoara; — prima rată adecă a cincea parte a sumei subscrise împreună cu obligațiunea subscrisă sunt a se trimite până la adunarea generală la adresa dlui Cărăbaș.

În înțălesul statutelor Asociațiunii membri pot fi și femei, cari exercitează toate drepturile în mod egal cu bărbații, deci au și drentul de vot; numărul cei disparent de mic al membrilor de sexul femeiesc ne silește cu deosebire a ne adresa către damele române cu rugarea, ca să se înscrie de membri la *Asociațiune,* ca prin aceasta să arătăm, că și femeia română conlucră la promovarea culturii noastre naționale și că si noi știm a da femeii române onoarea cuvenită.

Timișoara, la 1 Septembre 1904.

Comitetul aranjator.

Către P. T. Abonenți.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Din diecesa de Lugoj. În ședința consistorială dela 26 August. s'au împărțit din fondurile diecesane stipendii la 98 studenți și ucenici de măiestri. Suma stipendiilor e de 7940 cor. dintre cari din fond. Braia 2470 Iova Popoviciu 940. Chiss 150. Stoina 50. Livin 300 Breca 360 și Rudolf 3720 — Cu terminul de 15 crt. se escrie concurs la postul de învățător în: *Lighet* (protopopiatul Ciacovei în Lighet). *Riudemori* (protopopiatul Ulpiei-Traiane în Hunyad-Várhely) *Stei* (Vicariatul Hațegului în Hátszeg). *Parța* (în protopopiatul Timișoarei în Arad).

Hymen. *Augustin Cioba,* cler. abs. și *Elisa Hărșian,* anunță cununia lor care se va celebra Duminecă în 18 Septembre în biserica greco-catolică din Chimitelnicul de Câmpie.

Distincția unui Transilvănean. Aflăm cu plăcere, că dl *Ignat Mircea,* licențiat în drept, unul din proprietarii vestitului local: *„caru cu bere al fraților Mircea“* cum și antreprenorul restaurantului gărei de nord din București, a fost decorat. de M. S. Regele Carol al României, cu *Coroana României în gradul de Cavaler.*

Serviciul militar de doi ani se vede că se va introduce în scurt și la noi. Ministrul de răsboiu a făcut Majestății Sale raport despre acest proiect, care va fi supus desbaterii dietei austriace, îndată la începutul sesiunii.

Știri personale *Iuliu Florian* doctorand în s. teologie a fost numit capelan în Cluj, iar *Victor Macaveiu,* de asemenea doctorand în științele teologice de profesor. la Seminariul din Blaj.

Peregrinajul la Roma proiectat pe zilele prime ale lui Octobre, la care s'au însinuat peste 50 participanți, a trăbuit să-l amânăm, din causa miseriei populațiunei din întreagă țara. Îți vine greu să cheltuești atâta bani, când vezi pe aproapele tău lipsit din causa secetei din vară sau păgubit prin desele incendii. Va ajuta Dumnezeu la anul.

Diverse. Cunoaștem o mulțime de feluri de doctori. În zilele trecute s'a mai descoperit o speție de doctor alias doftor: de paseri, în persoana Dlui Loreto Cacchioni, care din compătimire față de paserile bolnave, se ocupă cu vindecarea lor, și încă cu mult succes. A fost în audiență la Papa, căruia i-a oferit 60 de paseri exotice într'o colivie artistică. Cadoul i-a plăcut foarte mult Sfinției Sale, de aceea pe nou cunoscutul doctor l'a decorat cu o medalie de argint.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit P. Anca Ritițea. T. Abrudan Cisteiu, G. Branea Petelea, I. Balint Petrid, I. Bozac Sâmbotelec. D. Caliman Ciavaș, A. Candrea Lupșa, I. Cornea Vinț, Ioan Câmpian Băița. I. Cimonea Chibulcut, V. Crișan Bagin, C. Cotorea Harțeu, C. Costin Uilac. V. Dancu Țapu, A. Papiu Bistra. G. Dănilă Cheța, I. Deac Gheja, D. Decei Orlat, I. Dobrean Corbu. A. Dobrescu Sebeș, D. Dregan Dămuc. V. Florean Racovița, I. Fulicea Șinca. A. Frâncu Benic. V. Fărcășan Heșdate, V. C Farago Suat, E. Faust Veseuș, T. Furdu Logig. St. Faust Bernadea, V. Folea Giuiuș, G. Fiorian Sânger, I. Ghișoiu Vizocna, I. Gergely Sovata, A. Popa Buciumșasa, A. Gruița Asinip, N. Galea Inoc. T. Giurgiu Arunculta, I. Graur Sidrieș, Ioan Găbudean Filea, A. Gligor Șard, V. Gruia Cisteiu câte 15 c. 77 f. B. Giurca Bucerde 18 c. 86 f., I. Giurgiu Harastăș, I. Graur Curticap câte 21 c. 47 f., V. Suciu Căpuș 11 c. 70 f., laolaltă 720 c. 07 f.

Știri literare. Am primit în timpul din urmă: *Constituțiunea Patriei* sau dreptnrile și datorințele cetățenești de prof. *Ioan F. Negruț;* scriere de valoare nu numai pentru

scoale, ci și pentru privați, întru cât dă pe scurt inviațiuni în toate afacerile publice, ca administrația concurselor, municipiilor, constituția țării, corpurile legiuitoare, justiția, armata, instrucția publică, cartea funduară, testament, contract, cambiu ș. a. Cartea aceasta care apare acum în a III-a ediție costă 1 cor. A apărut însă și o ediție prescurtată pentru școalele poporale, care costă 36 fil. Recomandăm cu toata căldura procurarea acestei scrieri folositoare. — *Odele lui Horatius* traduse românește în proză de canonicul *Gavril Pop;* a apărut până acum fasc. I. costă 40 fil. Afară de textul latin, au traducerea românească și o mulțime de interpretări și esplicări la text. Publicația aceasta va fi de mare folos tinerimii ajutându-o în pătrunderea înțălesului frumoaselor ode alui Horați. Vor apărea vre-o 8 fasc. — D-nul *M. Străjan,* fost profesor la Craiova va scoate de sub tipar traducerea completă a Bucolicelor și Georgicelor lui Virgil. Atragem din bună vreme atenția cetitorilor nostri asupra acestei traduceri critice, făcute în foarte bune condiții.

Examenul de maturitate supletor se ține la gimnasiul nostru azi Sâmbătă în 10 crt. Va fi de față directorul suprem Kuncz E. dela Cluș

Pentru adunarea Asociațiunii s-au esoperat și pe anul acesta bilete de călătorie pe căile ferate cu preț redus. Cei ce vor să binefiicieze de ele să se adreseze directorilor despărțămintelor ori biroului Asociațiunii în Sibiu. Biletele sunt valabile din 15—30 septemvrie n.

Numiri. *Dr. Emil Hățegan,* practicant la tribunalul din Cluș, a fost numit vicenotar la judecătoria din Hida. — *Dumitru Lupan* fost profesor suplent la gimnasiul din Brașov, a fost ales profesor la Năsăud, în locul dlui Mĕruț, căruia ministrul i-a denegat aprobarea — *Valer Pop* din Cluj a făcut la Viena cu bun succes, examenul de jude-auditor.

Cucuruz pentru țărani. Institutul de credit „Patria“ din Blaj a procurat din România mai multe vagoane de cucuruz, calitate foarte bună, pe care îl vinde țăranilor cu prețuri moderate, cu un 1 fl. 30 cr. ferdela.

Masa studenților. S-au primit următoarele contribuiri: *Teodor Suciu,* Chicind 4 cor. harnicul protopop al Almașului *Vas. L. Pop,* a trimis 30 cor. pedeapsă dela un credincios — *Elevii cl. IV gimn. Blaj,* cor. 5 în loc de cunună pe mormântul colegului lor Iul. Barna — *Val. Bugner,* Tritul sup. cor. 19·50 stolă dela 6 preoți, cari au făcut funcțiuni sacre în Tritul sup.— prof. *Gavril Precup,* col. cor. 17·60 — *Simin. V. Ladislau,* cor. 5 — fundațiunea *Bas. Raț,* cuota pe a. c. cor. 200.— *Biserica din Reghin,* cor. 10. *Eremia Pop Harșan,* Chiheriul inf. cor. 22. *Ioan Racoțan,* Ibănești.

Din România. Ziarele de din colo anunță apropiata visită a împăratului Wilhelm al Germaniei și a moștenitorilor de tron din Anglia. Dacă se va realisa visita împăratului Germaniei ea însamnă pentru România un succes important.

Societatea meseriașilor din Blaj. Învită la *Petrecerea cu joc,* care va avea loc la 10 septemvrie st. n. 1904 în sala otelului „Univers“. Petrecerii îi va premerge producțiunea teatrală »*Scara Mății*“ operetă în 1 act de V. Alexandri. — Musică de Ioan Mureșan.

Mulțămită publică. Subscrișii în numele comitetului aranjator a petrecerei de vară, aranjată de către tinerimea română din Copand și jur în 12 Iulie st. n. 1904 în favorul fondului de edificare a bisericei gr.-cat. din Copand, avem onoarea a ne da samă despre resultatul petrecerei prin următoarele: Întrate au fost total 180 cor. din cari substrăgându-se spesele de 100 cor. a rămas venit curat suma de 80 coroane cari s-au și înaintat senatului bisericesc. La petrecere au binevoita suprasolvi următorii: Domnii Dr. Eugen Patacean advocat Turda 17 coroane Dr. Iuliu Popescu advocat Turda 5 cor. George Boldea căpitan pens. Turda 4 cor. Nicolau Rațiu adm. protop. 3 cor. 40 fil. Dr. Valer Moldovan advocat Turda 3 cor. Zovanyi Iozsef Copand 3 cor. 40 fil. Ioan Mesaros advocat Turda 2 cor. Ioan Cadar notar Ciucea 2 cor. Iuliu Vlăduț dir. de bancă Turda Iosif Florean preot Selicea Nicolau Moldovan preot Comițig Simion Onosi notar Iara Ioachim B. Pop învățător S. Feneș Ioan Pop rotar Turda Basil Bâla învățător Magură *câte 1 coroană.* Dionisiu On. Olar învățător Sanger N. N. Modi Mihaly notar Sând Ioan Moldovan învățător Stmihaiu Miron Chiriță învățător Berchiș Valer Șandru teolog abs. M. Copand Iuliu Harșan ped. abs. Taureni Szatmari Miklos stud. univ. Sând, Silviu Bologa rotar Turda Emil Poruț N. Szigethi subnotar Sând N. Burcuș învățător Silivașu mag. Laszló István Banabic Ioan Bologa com. Turda Iakab Gerghely sub notor Sând Lux Edvárd com. Turda N. Abend com. *câte 40 fil.* George Patacean cand. de adv. Copand 20 cor. Emil Mureșan învățător Copand Silviu Chișiu învățător Copand *câte 4 cor.* Pentru binevoitorul sprijiu și pe această cale aducem vii mulțămite atât St. suprasolvitori cât și St. participanți. Copand la 14 August 1904. *George Patacean,* presidente. *Silviu Chișiu,* cassar.

Apel. Comuna mare română Mădăraș din comitatul Sătmarului în urmarea incendiului înfiorător, din August st. n. a. c. și-au pierdut toate edificiile parochiale și școlare, suferind daună de 20.000 coroane, din care sumă abia 6 mii coroane se reintorc din asigurare; e aviasată la concursul poporenilor, dar și aceștia în mare parte au fost atinși de aceeași lovitură.

Comuna aceasta frumoasă, bine organizată, până aci ca comună mărginașe a fost fala poporului român din acestea părți, si cu instituțiunile ei sentinela românismului în mijlocul poporului străin. — astăzi însă nimicită; fără ajutor, foarte ușor poate să devină pradă uneltirilor dușmănoase. Apelez deci în numele poporenilor la inima nobilă a poporului român, ca să ne vină în ajutor cu obolii săi, ca reconstruindu-ne edificiile culturale din această comună, să putem împlini și mai departe misiunea ce o avem, ca să păstrăm limba și datinile strămoșești în acest loc încunjurat de străini. Ofertele marinimoase cer a se trimite la adresa Oficiului parochial gr.-cat. român de Mădăraș, cari se vor quita pe cale ziaristică. Mădăraș la 20 August 1904. În numele comunității întregi. *Ludovic Marcuș,* preot gr.-cat. rom.

După 30 de ani. Ziarul „Alkotmány“ scrie: Un industriaș maghiar emigrat înainte cu 30 ani, întorcându-se pentru afaceri la Budapesta, a făcut următoarele declarațiuni: „Am avut o grozavă desamăgire. Budapesta este frumos oraș, dar să nu spună nimeni că e oraș magiar. Ierusalimul nu cred să fi fost mai jidovesc, decât Budapesta în zilele noastre. Umblând pe străzi, promenade, la teatre, restaurante, băi și alte localuri publice în toate părțile întâlnești tipuri, cari numai ungurești nu sunt, Dumnezeule! Ce s-a făcut rassa magiară? Unde sunt Ungurii? Toate isvoarele de câștig sunt în mânile jidovilor!“...

Necrolog. † *Dănilă H. Coste,* preot gr.-cat. în Chendrea după un morb lung, împărtășit cu ss. secramente ale muribunzilor, în anul al 73 lea al vieței, al 50-lea al preoției sale, și-a dat nobilul său suflet în mânile Creatorului la 3 septemvrie.

† Din România se anunță moartea lui *I. M. Rîureanu,* prof și inspector școlar autorul atât de mult cetitelor scrieri morale pentru tinerime: Ouele Paștilor, Privighetoarea, Roza de Taneburg. Incendiul ș. a.

Odihnéscă în pace!

AVIS.

Prin aceasta se atrage atențiunea onoratelor senate școlastice, cari au lipsă de un docente-cantor, destoinic și apt în toată privința față de oficiul său. — Cu o praxă pe terenul instrucțiunei dintre celea mai frumoase, mai estinsă și cât se poate mai bună, carea poate fi documentată cu celea mai bune atestate oficioase. — Cualificat „de ajuns“ pentru școalele cu limba de propunere română în anul 1896, la institutul pedagogic din Blaj, unde a absolvat și întreg cursul preparandial. E provăzut pe lângă acestea și cu Atestate din cultura viței americane și europene, precum și din pomologia. Cântăreț foarte bun și cunoscător perfect a tipicului și ritului bisericei răsăritului; are și ceva cunoștință din musica vocală și instrumentală. Vorbește pe lângă limba română, și o posede pe deplin în vorbit și scris și limba magiară.“

Ca salar pretinde să aibă, salariul minimal prescris de lege precum și cuincuenalele, cuartir corăspunzător legii, grădină și superidificatele economice necesari. Ar dori să ajungă într'un așa loc unde se fie ceva oraș eventual opid, ori dacă nu într'un loc, care să fie aproape de vreun oraș cu școli, sau eventual într-o comună și mai depărtată de un astfel de oras numai salariul să fie punctuos și sigur. E aplicat a merge ori și unde pe teritoriul Provinciei Mitropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș.

A se adresa la redacțiunea acestui ziar de unde epistolele vor fi trimise la destinațiunea lor.

38 (1—2)

Un învățăcel din casă bună care are cel puțin 2 sau 3 clase gimnasiale și posede pe lângă l. română încă ure-o limbă de a patriei, să primească în prăvălia de manufactură a subscrișilor.

Streza & Stupariu.

37 (3—3) ***Blaj—Balázsfalva.***

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **chilii comforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Povestea cerbului

— fragment. —

... Chiar când intrară cei trei tineri în biserică, bătrânul preot, predicând credincioșilor săi, spuse următoarele:

Lângă un isvor cu apă cristalină, pe pajiștea verde, la umbra răcoritoare a desului brădet, durmea fără grije un cerb, când deodată, în inmediata lui apropiere se auzì o bubuitură, carea-l trezì din somnu-i liniștit. Glonțul îi era lui menit; sărmanul animal, întru adevăr fusese în mare pericol. Norocul lui că glonțul nu nimerise.

Ce era așa dară mai natural, decât ca cerbul să sară spăriat și să-și caute scăpare prin fugă, afundându-se și ascunzându-se în desimile codrului.

Nu peste mult însă uită cu totul groaznicul pericol, din care scăpase teafăr și cu așa noroc, și iarăși îl apucă dorul de brădetul cel răcoros și isvorul cel cristalin, unde i-se îmbia un culcuș atât de moale și plăcut. Pentru aceea se reîntoarse iarăși la locu-i atât de plăcut și culcându-se ațipì liniștit. Dar iată tufele din dărătul lui începură a se mișca și sunetul unei a doua pușcături conturbă liniștea adâncă a codrului. Glonțul șuieră acum mai aproape de el, ca prima dată, iar pericolul a fost cu mult mai oribil, decât atunci. Întru adevăr mare noroc a avut nobilul animal, de rămase și de astă dată nevătămat. — De aceea nu-i mirare, că tot atât de repede sărì din locu-i de odihnă și alergă în pădure, pentru a se retrage în ascunzătoarea-i sigură.

După toate acestea astutul animal, cu drept cuvânt a putut să se ferească, de a se reîntoarce iarăși pe pajiștea catifelată a brădetului, ori cât de plăcută să fi fost odihna pe marginile înverzite ale izvorului, căci a putut știi cu siguranță, că vânătorul îl pândește ascuns între tufe, ca reîntorcându-se să-i stângă viața. E drept că celea dintâiu două pușcături nu nimeriră, ei, dar cine știe, nu va nimeri a treia! De aceea, omul a bună samă va socoti aproape cu siguranță, că cerbul scăpat cu atâta noroc din pericolul duplu ce-l amenințase, își va fi căutat alt culcuș. Durere, însă, nu se întâmplă astfel! Anume nu peste mult iarăși s'a dorit la vechiul loc de odihnă și destul de imprudent se trânti iarăși pe marginea umbroasă a isvorului. Dar iată se auzì o a treia împușcătură și cerbul, nenorocosul și imprudentul cerb, zăcea acolo pe pajiște, udând cu sângele lui propriu, locu-i de odihnă odinioară atât de plăcut.

A treia pușcătură, i-a stâns viața. Așa dară, că nobila fiară a codrului purcese de tot neînțălepțește? Dar — continuă veteranul păstor sufletesc, — cu mult mai neînțălepțește se aruncă în pericliu omul păcătos, care amână întoarcerea lui de pe o zi pe alta, pentrucă aleargă în pericliul cel mai înfiorător, în pedeapsa eternelor chinuri!

Păcătosul încă se tăvălește fără de grije pe marginile umbroase și înflorite ale izvorului plăcerilor lumești, când de odată tresare, spăriat de sunetul unei împușcături. Această pușcătură e glasul grației a milostivului Dumnezeu, care îl face atent, să se trezească și să se scoale din amețala-i aducătoare de moarte! Și glasul acesta al grației se manifesta de multe ori în mod destul de evident.

Sufletul dedat a gusta bucuriile lumii, perde pe neașteptate acuși pe tatăl, mamă, soră, soție, sau prunci sau acuș pe el însuși îl constrânge vre-un morb periculos a păzi patul, ca cugetul la eventuala moarte să-l desmorțască din amorțala păcătoasă; sau ajunge-l o altă nenorocire neprevăzută și neașteptată.

Dar acest păcătos nu bagă în samă glasul acela care-i face atent și nu părăsește pajiștea înverzită și brădetul răcoros, al plăcerilor lumești! Sau și dacă a trăsărit spăriat pe un minut de sunetul împușcăturii, însă iarăși se cufundă în plăcerile păcătoase. Nu peste mult răsună după aceea a doua pușcătură. Grația divină a străbătut mai cu putere în inima păcătosului, sufletul buimăcit se cutrămură cu mai multă groază la auzul glonțului șuerător cutremură-i-se inima, vede, recunoaște pericliul în care e, ar și voi a se întoarce; ei, dar ar voì numai, cu toate acestea nu se întoarce. — Cât ce i-s'a liniștit conștiința, se reîntoarce iarăși la pajiștea moale a plăcerilor.

Acum deodată răsună a treia pușcătură, de data asta nu a milostivului, ci din armele omorâtoare ale dreptului Dumnezeu și păcătosul, care nu a voit a pricepe, nu a voit a urma învitările repetite ale grației, acum stă acolo dinaintea tronului eternului judecător. Acum e prea târziu.

Între-ți la inimă exemplul acesta, o iubite suflet creștin — adause oratorul — și nu amâna de pe o zi pe alta întoarcerea ta, ca să nu fi constrâns a esclama odinioară: Vai mie, cerbul acela, nepriceputul acela de cerb, am fost eu!....

Tânărul nobil, care-și serba ziua nașterii, ascultă cu cutrămur predica. Numai un an trecuse de când moartea-i răpise pe iubiții lui părinți, și cât de mult semănă aceasta cu pușcătura primă amintită de bătrânul preot!

Nu peste mult, după aceea îl podidì sângele, aceasta iarăși ca și când ar fi fost a doua pușcătură.

Natural, că exemplul cerbului imprudent și esplicările adause la acela i-au pătruns adânc în inimă și par-că o voce internă îi șoptea în ureche: aibi grije, să nu pățești și tu, ca neînțăleptul cerb!

Ei, dar chiar azi, în ziua nașterii lui, să se ocupe el cu întoarcerea lui și să meargă să se mărturisească? Ziua de azi nu-i de treaba asta, cugetă în sine: apoi ce ar zice la asta soții lui; ce baiocuri ar trebui să sufere?! Acuși se va întoarce el, mai este încă vreme, de altă dată; acum nu-și poate perde timpul cu de-al de acestea!

Cu astfel de cugete se depărtă din biserică și în mijlocul veseliei și între pretinii lui viali peste puțin i-se liniștì conștiința. — Pățania cerbului îi sburâ cu totul din minte. Cei trei tineri petrecură toată ziua în voia cea mai bună, iar cei doi pretini îl felicitau într'una pe eroul zilei, care-și serba ziua nașterii lui.

Ei, ei, însă ziua aceasta cât de nenorocoasă a fost pentru sărmanul sărbătorit; aceasta era ultima zi a îndurării lui Dumnezeu cel îndelung-răbdător și tinărul stătea înaintea pușcăturii a treia a Dreptului Dumnezeu.

De către sară, anume când se pregăteau chiar, a-se reîntoarce acasă, pe când pentru ultima oară se ciocniră pocalele, țișnește din gura tinărului sărbătorit un părău de sânge și începù a voma cu așa vehemență sânge, încât la câteva minute se prăbușì mort la pământ! — Ultimele-i cuvinte i-au fost: „Cerbul acela, acel cerb imprudent și nesocotit sunt eu!“

Aceasta ar fi istorioara acea instructivă, iubite cetitorìule.

Nu e glumă acesta, ci exemplu înfricoșat pentru tine. Aruncă numai o reprivire asupra vieții tale din trecut și cercă cu atențiune, că oare nu ți-a sunat și ție prima și a doua pușcătură a grației dumnezeești!

Poate și inima ta a fost sfâșiată de durere prin moartea neașteptată a vr'unuia din iubiții tăi, poate și tu ai văzut că Dumnezeu te face atent, ai auzit glasul chemător, blând, părintesc, ai simțit amenințarea serioasă a degetului său; cugetă numai, aceasta poate fi prima pușcătură! Poate că ai fost împresurat și de morburi periculoase; grijește, să nu fi fost aceasta a doua pușcătură! ori poate că ai scăpat din vreun periclu mare, de moarte; bine îți însamnă, pentrucă deși aceasta a treia pușcătură nu a pus capet vieții tale, dar te a dus mai aproape de moarte, ca cutrămurându-te să pricepi glasul părintesc a lui Dumnezeu.

Ascultat'ai de acel glas și schimbat'ai viața?

Dacă nu, atunci vai ție, căci și tu poți să pățești ca acel cerb neînțălept! Îndelung răbdătoriul Dumnezeu bătut-a la ușa inimei tale, după ce tu la acea bătae nu ai dat răspuns, a bătut mai tare. Dară tu, iubite creștine, nice de aceasta n-ai ascultat și încă și acum ți-ai încuiat ușa inimei tale! Grijește, să nu se întâmple și cu tine ce s'a întâmplat cu cerbul acela!!

Păzească-te de aceasta milostiva grație a bunului Dumnezeu!

B. O. Coloeriu.

Greșelile timpului modern și combaterea lor.

(Fine).

Când apoi poporul ... bancrotă economicește atunci veniră apostolii „izbăvitori de lume“.... Ceea ce ajitatorii socialiști făcură cu poporul, e îngrozitor..... Căci la noi, unde oamenii ce își uresc meșteșugul, fără pregătire îs șefi de partid și agitatori.... unde cine înainte de asta cu 5 ori 10 ani era calfă de industrie, azi e redactor și conducător, acolo într'adevăr e o stare îngrozitoare. În satele catolice ziceau, că cel dintâiu socialist a fost Isus Christos, în cele protestante, că Schiller și Calvin.... Făgăduesc pământ, liberare de dare, masă gratis, medicină gratis și ștergerea timbrelor și totala ștergere a oficialilor. Scopul e numai

să câştige aderenţi, de pe cari să trăiască... Şi în imorali până la extrem. Dumnezeu nu au şi-i răpesc poporului credinţa mângâitoare.

O simplă espunere din parte-ne a stării faptice şi iată şi combatem. Apoi multele marafeturi de ale zişilor socialişti, cum făcură la Aleşd şi în alte locuri, pot să convingă, că inscenătorii sunt nişte mişei fără suflet. E de propovăduit însă socialismul creştin.

Pe teren religios pocăitismul îl ţin de o ramificaţie depărtată a religiei anglicane. Practizarea lui te face să presupui în el şi socialism şi anarchism: un fel de independenţă. Predicatorii lui sunt agenţii societăţii biblice anglese; şi sunt şi aceştia minunaţi în felul lor, cu râvnă vrednică de un lucru bun, căci îi vorbă de trai. La ei pocăinţa se face odată şi apoi e pocăit cât trăieşte. — Aici permiteţi să intru la nişte intimităţi pastorale. Un pocăit a zis: pentru ce să îngraş eu popii cu păcatele mele.

Eu admit, că aceste să pot referi la preotul care canonul din sfânta mărturisire îl croeşte aşa, cât plinirea acelnia sa-i aducă ceva la culină, dela unu într-o formă, dela altu într-altă formă. — Nu pot aproba aceasta procedere nici în o parte a canoanelor, cu atât mai mult, ca mărturisirile să formeze un fond oare care din care să aibă cineva dividende. — Pocăitismul şi alte născociri religioase altcum le vom combate cu scriptura în mână. Ce pagubă însă, că atât de cu anevoie poţi ajunge la o s. Scriptură românească completă! E timpul suprem să avem o scriptură portativă! Locuri de combatere în s. Scriptură nenumărate să află. Amintesc puţine: ep. s. Pavel. ce să cetească în dumineca înainte de s. Rusalii, trei ep. din săptămâna 26 după Rusalii şi altele multe.

Alte curente nu ne impresoară de aproape, deşi omit, sfârşind însă iară voiu aminti că trebue să fim preoţi adevăraţi, în cel mai strict înţeles a cuvântului.

Lumea e plină de îndoeli şi sunt mulţi, cari se folosesc de aceasta şi se pun pe minţite. Pe din afară îmbracă minciuna cu mult gust, să poată cuceri, pe din lăuntru însă conţine venin omorîtor de suflet. — Omul însătează şi cearcă îndestulirea dorinţii sale. În lumea cerească chiar aşa curg râurile prin văile joase a umilinţii, ca şi în lumea văzută, ce slugesc pentru stâmpărarea călătorului sătos. Aceste sunt râurile bogate, ce ţâşnesc din isvoarele darului supranatural şi a adevărului creştin. „Cine beă din apa ce eu voiu da lui, nu va însăta nici odată“ ... Şi în lumea ideală sunt deşerturi, ca în cea trupească, în cări drumarul ce le străbate se topeşte de setea chinuitore. Aceste sunt deşerturile neadevărurilor. Pe necredincioşii veacului nostru curiositatea îi ademeni pe aceste locuri şi în setea lor sufletească beau orice murdărie.

Să le dăm noi beutură limpede!

Ioan Rus.

Raport general

despre activitatea societăţii de lectură „Inocenţiu-Micu-Clain“ a teologilor din Blaj pe anul 1903—1904.

(Fine).

III. Biblioteca.

La finea anului administrativ 1902/3 biblioteca consta din: 2656 opuri, 3239 tomuri, 3309 volume, 203 fascicole, 87 broşuri, 2 fragmente şi 3 manuscripte. În present constă din 2731 opuri, 3319 tomuri, 3388 volume, 94 broşuri, 307 fascicole, 2 fragmente şi 3 manuscripte. Aceasta creştere s'a întâmplat cea mai mare parte prin donaţiuni.

1. Cărţi:

a) donaţiuni:

1. Il. D. Iuliu Bardoşi 14 opuri. 2. Dr. E. Elefteresen 2 opuri; 3. Il. Sa Dr. Vasile Hossu episcop 2 opuri. 4. Il. Sa Dr. Dem. Radu 1 op. 5. Romul Stoica 6 opuri. 6. Asociaţiunea 3 opuri. 7. Redacţiunea Libertăţii 1 op. 8. Nicolau Hărşan (Erciu) 4 opuri. 9. Academia Rom. 1 op. 10. Dr. Ioan Raţiu 1 op. 11. Dr. Isidor Marcu 2 opuri. 12. Sept. Popa 1 op. 13 Iosif Bogdan 3 opuri. Primească marinimoşii donatori şi pe această cale călduroasele noastre mulţămite.

b) cumpărate:

În anul acesta s'au cumpărat numai 4 opuri.

Reviste şi Ziuare.

a) donate:

Gazeta Transilvaniei (Braşov). Drapelul (Lugoj). Activitatea (Orăştie). Foaia Diecesană (Caransebeş). Unirea 2 exemplare (Blaj). Revista Catolică (Baia-Mare), Telegraful Român 2 exemplare (Sibiu), Libertatea (Orăştie). Familia (Oradea-mare). Poporul român (Budapesta). Foaia Şcolastică (Blaj), Alkotmány (Budapesta). Egyházi Közlöny (Budapesta). Katholisches Vereinsblatt (Viena). Bunul Econom (Orăştie). Tribuna (Arad), Lumea ortodoxă (Bucureşti) Vremea (Bucureşti), Rĕvaşul (Ciuj). Viitorul (Bucureşti). Controla (Timişoara), Adevărul (Budapesta) Cultura română (Iaşi). Albina (Bucureşti), Revista idealistă (Bucureşti), Transilvania (Sibiu) Lumina (Bitolia) şi Cronica (Bucureşti).

b) cumpărate:

Sămănătoriul (Bucureşti). Luceafărul (Budapesta). Convorbiri literare (Bucureşti), Lunimea literară (Cernăut).

Societatea noastră îşi ţine de o plăcută datorinţă, ca să aducă şi pe calea aceasta celea mai călduroase mulţămite Onor. redacţiuni, cari au binevoit a ne trimite gratuit ziarele respective revistele mai sus amintite şi le rugăm, ca nici de aci încolo să nu ne lipsească de binevoitoriul sprijin.

Cassa societăţei.

a) averea proprie:

Statul activ cu începutul anului 1903—1904 a fost:

1.	În obligaţiuni ordinare .	892.—
2.	„ „ vechi .	149.70
3.	„ „ semivechi .	28.—
4.	Depuşi la „Patria“ cu libelul Nr. 1278 . .	210.12
5.	Depuşi la „Patria“ cu libelul Nr. 1448 . .	200.—
6.	Depuşi la „Arieşana“ din Turda	20.—
7.	Bani gata	540.01
	suma totală	2039.83

În decursul anului 1903—1904.

1.	Percepţiunile reale au fost	526.90
2.	Erogaţiunile reale . .	254.72

Subtrăgându-se erogaţiunile din percepţiuni, rămâne suma de 272 cor. 18 fil. ca venit curat.

Astfel adăugându-se la suma de	2039.83
Venitul curat din anul 1903/4 de	272.18
Primim suma de	2312.01

care sumă face averea societăţii cu finea anului 1903—1904.

Suma aceasta se află depusă:

1.	În obligaţiuni ordinare şi extraordinare . . .	1389.—
2.	În obligaţiuni vechi şi semivechi . . .	222.20
3.	Depuşi la „Patria“ cu libelul Nr. 1278 . .	462.59
4.	Depuşi la „Patria“ cu libelul Nr. 1448 . .	144.26
5.	Depuşi la „Arieşana“ .	40.85
6.	În bani gata în cassă să află	53.11
	suma totală	2312.01
Averea societăţei e deci .		2312 01
Subtragându-se statul activ cu finea anului 1902/3 adecă suma de		2039.93
din statul activ cu finea anului 1903/4 suma de .		2312.01
Primim suma de		272.18
Averea societăţii a crescut deci în decursul anului 1903/4 cu suma de . .		272.18

Cu plăcere aducem şi de astădată mulţămirile celea mai sincere Onor. institut de credit „Arieşana“ din Turda, care şi în anul acesta — ca şi în anul trecut — a binevoit a ne dărui suma de 20 coroane.

b) Fondul pentru monumentul lui „Inocenţiu Micu-Clain“ pe anul 1903—1904.

Cu finea anului 1902—1903 se află depusă la „Patria“ cu libelul Nr. 1619 suma de		243,28
1.	Care sumă a crescut cu venitele seratei literare în 3 Maiu 1903 la suma de	420.26
2.	Şi adăugându-ise interele acestei sume pe anul 1903—1904, adecă . .	15 89
	Primim suma de .	436.15

Statul activ cu finea anului 1903/4 este:

Depuşi la „Patria“ cu libelul Nr. 1619 suma de . .	436.15
Averea fondului e deci .	436.15

V. Archivul.

Aici se păstrează toate actele şi datele referitoare la societate dela întemeierea ei şi până azi. Tot în archiv se află şi publicaţiunile societăţii, a căror stare cu finea anului 1903/1904 e următoarea:

1. „Tragedia Calvarului“ 301 ex. nelegate a 2 cor. 72 ex. legate a 3 cor. 60 fil. iar un exemplar nefolosibil.

2. „Pregătire la moarte“ 23 ex. legate a 2 cor. 80 fil. şi 18 ex. nelegate a 1 cor. 60 f.

3. „Duch muscălesc“ 104 ex. nelegate a 20 fil.

4. Epistole către un preot tinăr“ partea I. 137 ex. a 1 cor. 50 fil.

5. Epistole către un preot tinăr partea II. 385 ex. a 1 cor. 50 fil.

6. „Catechismul catolic“ de Iosif Deharbe tom III. 11 exemplare.

S'a dat în comisie Librăriei archidiecesane din loc.

2 ex. Epistole către un preot tinăr partea I, şi II.

8 ex. „Duch muscălesc“.

8 „ „Pregătire la moarte“ broşate.
5 „ „ “ legate.
8 „ „Tragedia Calvarului“ broşate.
4 „ „ „ legate.

Competinţa societăţii la „Librăria archidiecesană din Blaj e de 43 cor. 20 fil. pentru publicaţiunile date ei în comisie şi vândute deja.

Cei ce ar dori să aibă publicaţiunile societaţii noastre se pot adresa librăriei din loc sau deadreptul la adresa societăţei.

Aceasta este activitatea, şi starea de azi a societăţii noastre de lectură, a acelei societăţi, care acum 40 de ani şi-a început viaţa în mod atât de modest, şi care după cum se poate convinge fiecare cetitor din raportul de faţă — s-a desvoltat destul de frumos, şi basa ei sănătoasă e garanţă destul de mare, că şi în viitoriu va propăşi în aceleaşi proporţii spre binele membrilor ei ai neamului şi al bisericei noastre

Blaj, la 18 Maiu 1904.

Oct. Popa, president. **Ioan Boldor,** secretar.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria de *Dr. Augustin Bunea,* Preţul 3 coroane.

Prof. Emil Sabo. **„Cântece“** Poesii lirice. Preţul 1 cor. + 10 fil. porto.

FLORICELE DE CÂMP,

schiţe uşoare. De **A. C. DOMŞA**

Preţul 1 coroană.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue fete ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deşteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toţi 9 Nrii, îi primesc cu 5·70 cor. în loc 7·98 cor.

Cărţi ce să pot căpăta în Libraria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domşa . 1.—
Cântece, Sabo . . . . . 1.—
Studii şi Biografii, Dr. I. Raţiŭ . 2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu . . . 2.—
Drumuri şi oraşe, Iorga . . . 2·50
Poesii de Alexandri. . . . . 3.—
Teatru l. II. Alexandri á 1.50 . 3.—
Vers şi proză Alexandrescu . . 1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . . 1·50
Liter. pop. Eminescu. . . . . 1·50
Ciocoiĭ N. Filimon . . . . . 1·50
Legende şi basme Ispirescu. . 1·50
Visuri trecute. Ciura . . . . 1.—

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Posta redacţiunei.

L. R. Mulţumită pentru ştirea comunicată, am scris imediat. Ofertul îl primim chiar şi odată pe lună. Aşteptăm.

— tt — Puţinică răbdare. Dar pentru ce aşa tainic, caşi cum redactorul nostru ar fi mâncător de oameni.

P. B. Mulţumitele publice pe rând, pe scurt şi fără elogii personale sună prea curios.

I. G. Răspunsul dorit îl aflaţi aici. Regretăm nespus, Dar ţi-i jele de atâta lipsă! Cu Dumnezeu la anul!

Editor şi redactor răspunzător:

Aurel C. Domşa.

EŞTI SLAB?

Voieşti să fii tare? — Voieşti ca între ori-ce împrejurări ale vieţii să te bucuri de sănătate?

Voieşti să ai curajul şi energia ca să te poţi opune liniştit grijilor şi năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări şi întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese şi metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de ştiinţă. Am arătat că Electricitatea este basa vieţei fisice şi că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

Aparat de electricitate, renoieşte puterea perdută şi îl poate folosi unul fie-care.

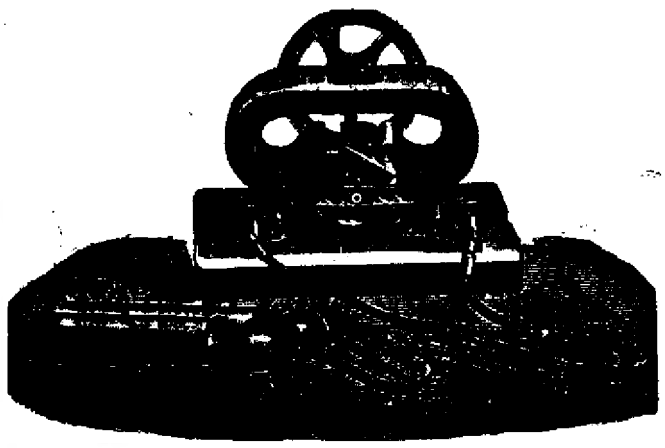

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întăreşte nervii, înoieşte sângele, întăreşte simţirea, aduce sângele şi sistemul nervos la o normală funcţiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra**, (guiul), **reuma**, **hysteria**, **asthma**, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci şi la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie şi cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se foloseşte contra durerilor femeieşti. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii şi fără maşini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Preţul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simţitori).

Preţul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoşarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (8—52)

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 17 Septemvrie 1904. Numărul 38.

NOUL PROIECT.

(=) Înainte de ce s'ar fi pus în praxă celebrul proiect berzevicyan în ce priveşte reforma învăţământului primar, neobositul nostru ministru de culte cearcă să-i asigure drumul prin noue ordinaţiuni ejusdem generis.

Căci calea amintitului proiect nu este aşa de uşoară, cum s'ar crede. Autorităţile bisericeşti, cari susţin şcoalele noastre confesionale cu mari jertfe, în cazul când proiectul ar întra în deplină vigoare, nu ar mai aveà poate, nici un interes, să continue opera lor de jertfă, căci cuantul ce îl recere noul proiect pe terenul instrucţiunii limbii maghiare e atât de considerabil, încât absoarbe aproape întreaga activitate a învăţătorilor, fără de a rămâneà garanţă suficientă pentru educaţia în spirit religios şi moral, prevăzută de întemeietorii şcoalelor noastre.

Susţină atunci ministrul de instrucţie şcoale, şi înlocueascâ învăţătorimea noastră cea atât de slab salarizată, cu alte persoane, cari pentru acest salar minimal ar lua asupra-şi atâtea obligăminte.

Naţionalităţile şi confesiunile trebue să arete o atitudine solidară faţă de acest proiect. Dovadă că „Magyar Szó," organul ultra-şovinist, într'un articol recent ia în apărare pe Saşii oportunişti, afirmând, că proiectul lui Berzeviczy este un sprijin pe seama lor, dacă vor să conteze la frăţietatea maghiară, căci Saşii nu sunt nici decum ameninţaţi de a se maghiariza, ci mai curând de a se — *valahiza!*

Iată ce răspunde însă foaiei oportuniste din Sibiu „Sieb. D. T.", organul Saşilor din Braşov: „Trebue să protestăm cu energie împotriva politicei de până acum a ziarului „S. D. T.". Noi nu cunoaştem pactare, nu ne punem la tocmeală, nu suntem şi nu putem rămâneà saşi, numai cât timp nu devenim infideli bunurilor ideale ale poporului şi tradiţiilor seculare ale istoriei noastre."

Acesta e tonul singur corect şi singur admisibil faţă de vechiul proiect al lui Berzeviczy. Zicem „vechiul" proiect, căci deşi nu a întrat încă în vigoare, totuş — ca să se adeverească zisa: nulla calamitas sola — a dat naştere unui alt proiect şi mai proaspet.

Cetitorii nostri îi cunosc conţinutul din numărul trecut al foaiei noastre.

Ne mărginim la o scurtă apreţiare a acestei ordinaţiuni, ca să ne convingem încă odată, cât de mare e primejdia şi mai ales, cât de *sistematic* se lucră pentru ducerea în deplinire a singurei „idei" mântuitoare de stat.

E vorbă adecă despre desfiinţarea bibliotecilor şcolare, cari ar conţineà alte cărţi, în afară de cele în limba maghiară. Opreliştea aceasta se referă la şcoalele susţinute, sau subvenţionate din partea statului.

Intenţiunea acestei dispoziţii e foarte vădită.

După ce elevii vor fi necesitaţi a fi instruaţi în direcţie hotărît maghiarizătoare, nu cumva să le rămână totuş posibilitatea, de a-şi adăpa simţul naţional sufocat, măcar în scrierile poeţilor şi a prozatorilor poporului din care fac parte. Ceteaască, dacă vor ungureşte, dar cărţi româneşti nu vor fi tolerate în bibliotecile numitelor şcoale.

Până unde poate ajunge spiritul de observaţie al unui ministru de instrucţie!

Înţălegem să se eschidă ori ce lucru de natură politică din acestea biblioteci, înţălegem ca rigoarea aceasta să se estindă şi la unele lucrări de alteum cu desăvârşire inocente, dar nu înţălegem o eschidere en bloc a literaturii româneşti din bibliotecele şcolare.

Prin dispositia aceasta ministerul de instrucţie, cu toată prudenţa ce îl caracterisează, a ochit din colo de ţintă.

Căci dacă autorii nostri vor fi daţi afară din bibliotecile şcolare, ei vor fi cetiţi cu mai multă dragoste încă în cercul familiei şi a altor bibliotece, cari din mila lui Dumnezeu şi vrednicia noastră nu sunt nici susţinute şi nici subvenţionate din partea statului. „Asociaţiunei" noastre i-se reservă datoria de onoare de a se îngriji de înfiinţarea şi augmentarea cât mai multor biblioteci poporale, spre a dovedi, că într'adevăr binemeritează de literatura poporului român, atunci când chiar literatura aceasta e proscrisă din bibliotecele şcolare.

Şi poate, indiferentismul publicului nostru pentru autorii români se va mai micşora, şi va înţălege în sfîrşit, că aceşti autori totuşi trebue sprijiniţi şi iubiţi mai mult ca până acum, când Dl Berzeviczy le face onoarea de a-i scoate afară din şcoalele susţinute sau subvenţionate de stat.

Nu ne îngrijim deci de această nouă fază a proiectului berzevicyan, de oare ce suntem firm convinşi, că dragostea pentru autorii nostri naţionali numai câştiga poate prin astfel de hazardări.

Ceea ce ne îngrijeşte însă este, că din noul ucaz, avem un motiv mai mult a ne convinge, că reforma învăţământului poporal va fi dusă în deplinire în timpul cel mai scurt, în butul tuturor protestelor, şi a fatalelor urmări funeste prevăzute de toţi aceia cari poartă la inimă destinele educaţiunei şi a instrucţiunei din ţara noastră.

Reuniunile Maria-ne.

Memoriul în causa societăţii Mariane; care s'ar puteà forma din „Cununile Prea Onoratei Vergure Maria" ca societăţi înfiinţânde în parochiile noastre gr.-cat. române, primindu-l l-am ćetit cu tot interesul; cu atât mai vârtos că de mult timp îmi frământ mintea cu înfiinţarea unei asemenea societăţi în parochia mea. Din astă cauză dechiar dela început că cu tot sufletul mă asociez la o conlucrare comună în acest sens; cum cred că vor face şi cei alalţi confraţi preoţi. Dar scopul nostru nu e altul decât conservarea credinţioşilor în credinţa cea adevărată şi nizuinţa continuă ai face pe zi ce merge mai buni şi neîncetat să prospereze în aceea ideală moralitate pentru care dumnezeescul Răscumpărător a adus neprețuitul sacrificiu sângeros de pe cruce, bucuria şi fericirea tuturor oamenilor cari vreau să-l înţăleagă. Apoi societăţile contemplate numai acestui scop să dedică. Şi cu drept cuvânt pentrucă lupi răpitori din ce în ce mai mulţi şi mai furioşi cu ochi neadormiţi aleşuesc împrejurul turmelor

noastre cu scopul de a răpi şi devora blândele oi „refugiate„ în adevăratul staul al Dlui nostru Isus Christos. Iar nouă preoţilor sub grea responsabilitate ne incumbe datorinţa a le împrejmui după timp şi împrejurări cu astfel de îngrădiri cât se nu piară nici una din neatenţiunea ori lenea noastră.

Aşa fiind cum să nu ne asociem toţi preoţi la o muncă, care pentru noi poate să producă fructe duple, spirituali şi naţionali uşor de înţăles. Şi când mă cuget numai la un congres general al acestor societăţi încă mi-se umple sufletul de bucurie, văzându-ne întruniţi preoţi şi mireni din întreaga noastră provincie bisericească şi consultându-ne despre modul cum sgrul nostru bisericesc naţional l-am puteà face din ce în ce mai roditor, mai fecund.

Vorbind despre congres îmi vine în minte dorul preoţimei noastre esprimat atât de viu în publicistică mai astă iarnă de a se întruni întruni în un congres. Acum ni-se îmbie ocasiunea; singura cale care ne poate duce la scopul atât de mult dorit ne stă înainte şi nu avem lipsă de cât de o voinţă firmă, bărbătească a o încăleca. Zic voinţă firmă bărbătească, căci şi dacă nu e lungă calea, e plină de stavile, cari mai întâiu trebue delăturate.

Cea de întâiu stavilă la înfiinţarea societăţilor din vorbă — cum mi se pare mie-ar fi neînţelegerea şi nepriceperea credincioşilor nostri despre folosul lor. Această stavilă s'ar putea delătura numai aşa, dacă societăţilor celor mai mici — parochiali, am fi norocoşi a le afla un scop cât se poate mai real, mai practic şi evident folositor nu numai în privinţa spirituală ci şi materială direct pentru membrii. Scop adecă nu poate fi decât cultul, onoarea Prea Onoratei Vergure care cult se poate deprinde şi manifesta prin acte religioase de două feliuri: 1, prin acte de pietate, cum sunt: cercetarea bisericei, ascultarea s. Liturgii, ascultarea recitării Onoratului Paraclis, mărturisirea, împărtăşirea cu s. Euharistie, pelerinagele unde sunt la îndemână şi altele asemenea, în timpurile statorite prin statute. 2. Prin acte caritative, cari după împrejurările şi indigenţele credincioşilor nostri s-ar putea specifica în următoarele: provederea pruncilor şcolari săraci cu cărţi şi vestminte, înfiinţarea bucătăriilor pentru scolarii săraci şi îndepărtaţi cu locuinţa de şcoală, îngrigirea şi ajutarea morboşilor săraci şi în specie a lehuzălor singuratice, ajutarea văduvelor şi a orfanilor săraci, înmormântarea străinilor săraci, ajutarea celor ce sufer daune prin foc, prin grindina, prin ape, prin moarte în animalele domestice mai folositoare, premiarea mirilor juni cari în timpul juniei au avut o purtare morală exemplară şi întru toate conformă disciplinei bisericeşti, premiarea celor cari se ocupă mai intensiv şi dovedesc spor văzut în pomologie şi stupărit, premiarea şcolarilor diligenţi şi a celor cari învaţă vre-o măestrie, înfiinţarea unei biblioteci cu cărţi religiosomorale educative, înfrumseţarea s. bisericiş.a.

Astfel de societate, care în scopul amintit s'ar dedica deprinderilor religiosomorali pioase şi caritative aci enumerate s-ar putea înfiinţa în fiecare parochie cât de mică, cu atâta mai uşor, cu cât se înţălege de sine, că actele de caritate, ca mijloace, celea mai multe ar fi să se deprindă numai faţă de membrii săi şi numai în măsura, care o ar permite venitele anuali ale fondului înfiinţat şi augmentat din taxele anuali ale membrilor, din donaţiuni, ofrande, colecte, şi repartiţiuni statutari.

Aşa şi numai aşa cred eu, că pe credincioşii nostri dela sate, cea mai mare parte din ei săraci cât abea trăiesc de pe o zi pe alta, i-am putea întruni pentru întâmpinarea lipselor cari îi apasă pe ei, în societăţi nu numai moralisătoare ci şi de ajutor material împrumutat. Ai îndemna dintruna şi ai motiva la contribuiri pentru înfiinţarea şi susţinerea unui institut de orfani ori neputincioşi în cutare centru, mie mi-se pare un lucru acum deodată prea cutezat, şi numai mai târziu, când am avea cel puţin 7—8 sute „cununi" înfiinţate în parochii şi regulat fungente, ne-am putea cugeta şi la aşa ceva.

La înfiinţarea de instituţiuni în stil mare cu atâta mai puţin ne putem cugeta acum, cu cât să ştie că pentru sustarea şi prosperarea secură spre scop a ori cărei instituţiuni cât de mici şi modeste, e lipsă absolută de disciplină. Apoi tuturor e cunoscut că defectul cel mai mare al poporului nostru e nedisciplinarea lui totală, care e a doua şi o foarte serioasă stavilă la înfiinţarea a ori ce societate în sinul său. Cea mai mare parte din credincioşi nostri, toată viaţa şi-o trăgănesc fără nici o regulă, fără nici un calcul, fără nici o prevedere şi se poate zice — fără nici un scop precis, pentru ajungerea căruia să se simţască oare cum silit aşi concentra toate forţele materiale şi spirituali. Mulţi din ei trăiesc numai zilei de azi; la viitor nu cugetă nici când, decât doară în cutare vară nerodirea ţarinelor le-ar sugera cugete îngrigiorate de grenl iernii viitoare. Apoi a înfiinţa şi susţinea cu astfel de oameni — altmintrea neescepţionabili — societăţi a căror funcţionare nu numai în partea spirituală, ci şi în cea materială, trebue să fie numai cât se poate de regulată, e lipsă neîncunjurabilă de mijloace disciplinari con-

FEUILLETON.

Moartea a doi spioni japonezi.

(B.-P. Tagblatt).

Povestirea, ce urmează, provine dela un ofiţer rusesc de marină, reîntors din Charbin, după ce a fost greu rănit cu ocasiunea primului bombardament dela Port-Arthur. Ofiţerul obţinu concediu de a merge în Italia spre deplina sa restaurare. Înainte de a porni în călătorie veni la Charbin, ca acolo să-şi vindece ranele şi sosi aci tocmai în ziua, când au fost prinşi şi condamnaţi la moarte doi Japonezi, pentru încercarea de a arunca în aer un pod dela calea fierată din Manjuria.

„D-ta ai fost de faţă la esecutarea celor doi Japonezi?" întrebai eu.

„Durere! i-am văzut murind," răspunse tinărul soldat de marină adânc pătruns.

La aceste uitându-mă la el, să grăbì a adauge:

„Să nu mă consideri de un anarchist, din contră, eu îs patriot din tot sufletul, aşteptând cu sete răsboiul cu Japonia şi dorind a vedeà nimiciţi pe toţi Japonezii spre a le puteà dicta în Tokio condiţiunile de pace. Dar atât eu cât şi camarazii mei, văzând pe aceştî doi soldaţi japonezi, cari cu atâta marinimie se sacrificară pentru patrie, căzând loviţi de gloanţele oamenilor nostri, nu ne-am putut reţinea de a afla această esecuţiune tare detestabilă şi crudelă."

„D-ta ai luat parte la dictarea sentinţei?"

„Am văzut aducându-se în lăuntru cei doi spioni şi am fost de faţă la pertractare şi martor la esecuţiune. Vreau să vi le povestesc toate cu deamăruntul; spectacolul acesta uricios mă urmăreşte mereu şi nu-l voiu uita nici odată."

Şi în decurs de o jumătate de oară îmi povesti invalidul ofiţer tot decursul, întrerumpându-se în povestirea sa numai atunci, când erau de tot vehemente durerile din genunchiul său drept, sfărmat de o bombă japoneză şi din care încă nu s'au fost delăturat ţandurile.

„Vă pot mărturisì, că la aducerea celor doi acusaţi în sala cea mică, unde era adunat tribunalul militar, atât judecătorii cât şi publicul, constător mai mult din ofiţeri, nu se putură reţinea de a nu le manifesta de tot pe faţă o admiraţie entusiastă."

În faptă aceşti doi bărbaţi erau inspiraţi de cele mai nobile sentimente; ei ca patrioţi au fost aleşi de a contribuì cu toate mijloacele la învingerea alor săi, şi ca soldaţi la comanda superiorilor lor păşiră înaintea morţii sigure.

Formalităţile procesului au fost foarte simple, pertractările de puţin interes. Acusaţii se declarară pe faţă şi nu fără fală patriotică, vinovaţi de crima, de care erau învinovăţiţi.

Ei îşi spuseră numele şi titlul fără cea mai mică tremurare în timbrul voacei: „Ciomo Jococa, major în statul major, de 43 ani. absolut de şcoala înaltă militară din Jeddo," zice cel mai bătrân dintre acusaţi, un bărbat mic de statură şi gros, cu un cap energic. „Tersco Jokki, de 31 ani, căpitan în statul major" răspunde soţul său, de mai înaltă statură şi de mai sveltă figură, cu faţă înourată de coloare brunetă-închisă, preumblându-şi ochii cu dispreţ asupra adunării; „buddhist" mai adause el după un moment.

„Şi D-ta, dle Major? întrebă presidentul curţii de judecată, eşti şi D-ta de aceeaşi religiune cu colegul Dtale acuzat?"

„Nu, Dle president, eu îs creştin..."

Şi observând mirarea produsă prin declararea sa, se grăbì a adauge: „Cu toate acestea eu sunt un adevărat japonez, din părinţi japonezi. În tinereţa mea m'am convârtit prin doctrina blândă alui Christos şi m'am mărturisit de credinţa luterană."

Majorul Jococa vorbia anglezeşte; un oficiant dela banca angleză-japoneză, un anglez, traducea declaraţiunile acusatului înaintea tribunalului. Căpitanul Jokki a fost ascultat de un interprete chinezesc.

Acuzaţilor li-s'au arătat materiile explosive aflate la dânşii. Ei nici decât nu cercară a se purifica şi nu negară nici una din mărturisirile cazacilor, cari îi prinseră.

Interpreţii traduseră acusaţilor propunerea presidentelui, carele cerea pedepsa spânzurării.

Eu mă uitam la trăsurile feţei celor doi bărbaţi şi n'am putut observa la ei nici cea mai mică urmă de iritare. Ei rămasără nemişcaţi şi durerea lor internă nu se făcù prin nimica cunoscută şi nimica nu le trada cugetele.

Apărătorii celor doi japonezi pledară pentru munca sălnică în locul pedepsei de moarte, fiindcă acuzaţii recunoscură.

Pledarea favorabilă lăsă pe acusaţi cu totul reci, ei nu ziseră nici un cuvânt. Admiţând legea moderarea pedepsei, noi cu toţii aşteptam cu siguranţă o schimbare. Pertractările durară o jumătate de oară,

stringenţi; căci altmintrea tot lucrul poate uşor ajunge soartea unei jucării copilăreşti, care pe cât de cu mare uşurinţă se face, pe atâta de iute o nimiceşte petulanţa unui prunc în mijlocul hohotului general. Exemplu despre aceasta avem cu deosebire în societăţile de temperanţă înfiinţate ici-colo prin parochii. Nu odată numai mi s-a întâmplat că întrebând pe cutare confrate despre societatea din parochia sa, am primit durerosul răspuns că pe poporenii nostri după capacitări continue în momente de înălţare sufletească îi poţi motiva pentru cutare lucru bun, a persevera însă în el nu poţi numai silindu-i. Asupra cuvintelor dela s. ev. Mateiu: „împărăţia lui Dumnezeu se sileşte“ am meditat de multe ori, şi cred că dacă ori care părinte are drept, ba e chiar dator a-şi disciplina pruncii şi în cas de transgresiuni ai şi pedepsi, acest drept trebue să-l aibă şi ori care societate, cum vedem că-l are chiar şi s. biserică, care cu tot principiul de indulginţă şi pe lângă tot spiritul blândeţelor de care e condusă în guvernarea sa spirituală încă îşi are legile sale disciplinare, şi censurile sale. Prin acestea nu vreau să zic altceva decât că e necesar ca cei ce de bună voie s-au făcut şi sunt membrii la cutare societate, în cas de penitinţă să se poată constrânge la îndeplinirea datorinţelor materiali statutari. Şi după ce esecuţiunile ce asta natură le pot îndeplini numai organele statului politic, în favorul persoanelor morali cari au dreptul de publicitate, e absolut necesar pentru societăţile contemplate esoperarea acestui drept. Ceea ce e necesar şi din alt punct de vedere.

În patria noastră dreptul de întrunire — cum se ştie — e foarte restrins prin legile politice. Nici o întrunire, nici chiar de petrecere nu e permisă fără ştirea şi promisiunea autorităţilor administrative. Tuturor le sunt cunoscute scandaloasele cazuri întâmplate cu conferinţele preoţeşti şi învăţătoreşti din multe districte protopopeşti. Ba, subscrisul mai acum 4 ani am fost recercat de către primarul comunal, — cum s-a zis pe baza unui ordin mai înalt, să nu mai întrunesc parochieni decât în adunări strict bisericeşti; iar cum sunt tractate din partea organelor guvernului politic convenirile şi întrunirile credincioşilor nostri în afaceri pur spirituali, ştiu toţi din celea întâmplate la biserica din Şişeşti.

Între astfel de împrejurări suntem departe de putinţa a lucra fiecare preot singuratic şi propria auctoritate, cu speranţa unui resultat dorit, la înfiinţarea societăţilor contemplate căci şi dacă am fi unii mai norocoşi cât se obţinem aprobarea statutelor pentru societatea din câte o parochie, mulţi, însă, fără ceva motiv plausibil suntem neagreaţi guvernului politic, cari ori cât am stărui pentru acea aprobare, ni s'ar denega şi azi şi mâne şi totdeauna.

Această stavilă care e a treia la înfiinţarea societăţilor dorite, încă trebue considerată după natura ei; şi dacă pe lângă toate greutăţile e vorba să iniţiăm în acest sens o activitate generală, chiar şi din acest punct de vedere vrednic de considerare, trebue să ne cugetăm la înfiinţarea acestor societăţi după districtele protopopeşti, a căror secţiuni din fiecare parochie să se dedice ramurilor de activitate reclamate de indigintele mai simţite ale credincioşilor din localitate.

Aceste sunt ideile mele faţă de proiectatele Reuniuni Mariane, le supun apreţierei fraţilor preoţi.

Băla în 3 Iuliu 1904.

Alesandru Barbulescu,
paroch gr.-cat.

REVISTE.

Roma. Combes a ţinut în *Auxerre* o vorbire politică, în carea s'a nizuit să esplice aderenţilor săi poziţia, ce a luat-o guvernul francez faţă cu Vaticanul. Spunea el, că Papa e de vină, că 9 episcopii sunt vacante. pentrucă dintre candidaţi n-a voit să primească pe nici unul. Dacă se rup relaţiunile oficioase, iar Papa e de vină, zicea el, căci a şi amenintat deja Franţa cu perderea protectoratului preste creştinii din Orient. La acestea răspunde *Osservatore Romano*: Papa nu a putut denumi episcopi pe aceia în contra cărora erau cauze canonice, cu aceea nu mult şi-a sdrobit capul, că ce vederi politice au candidaţii. Deşi Papa nu e dator să deie samă despre faptele sale numai lui Dumnezeu, Sfântul Scaun totdeauna a spus guvernului francez, cauzele ce L-au îndemnat să nu denumească candidaţii. Papa totdeauna a respectat articlii organici, căci aceştia nu se ţin de concordat.

Franţa. După cum am spus în numărul trecut, episcopii *Geay* şi *Le Nordez* şi-au dat abzicerea în Curia Romană, carea le-a şi primit-o. Foile guvernamentale atacă pe acesti doi episcopi, *Drumont* atacă pe *Geay* într'o broşură întitulată: *L'apostat de Laval,* iar *Libre Parole,* în un ciclu de articoli atacă pe „rebelul *Le Nordez*“.

Presa cinstită aduce recunoştinţe episcopilor, cari după cum a zis *Merry*

---

tribunalul militar condemnă pe ambii ofiţeri la maximul pedepsei, la furci.

Majorul Jococa şi căpitanul Jokki ascultară sentinţa cu linişte şi sânge rece, ca şi când aceasta pe ei nu i-ar privi nimica. Şi foarte probabil, că poate s'ar fi minunat, când sentinţa ar fi fost mai puţin aspră.

Dimineaţa, în ziua următoare sentinţa avea să fie esecutată; să mai aştepta numai o telegramă dela Kuropatkin, care să o întărească.

Telegrama sosì fără amânare; generalisimul întări sentinţa de moarte, dar cruţă pe ofiţerii japonezi de pedeapsa dejositoare a furcilor şi dispuse moartea onorifică prin plumb.

Eu am fost de faţă, când comandantul le-a cetit prinsionerilor ordinul lui Kuropatkin.

„Bine!“ zise majorul Jococa, „eu sunt gata.“

Căpitanul nu zise nimica; privirea sa, devenită şi mai despreţuitoare, esprima indiferentism faţă de graţia acordată.

Majorul Jococa se rugă de concesiunea de a scrie familiei sale, apoi îmbrăţoşă pe căpitan.

„Eu mor mai liniştit decât D-ta Majorule,“ zise acesta.

„Cum aşa?“

„Eu mi-am împlinit datorinţa faţă de patrie şi faţă de zeitate. D-ta numai faţă cu patria eşti în curat.“

„Ce vreai să zici cu aceasta, căpitane?“

„Eu m'am gândit mult despre cele, câte mi-le-ai spus despre creştinism. D-ta lauzi **mereu superioritatea** lui. Bine dar, eu aflu, că D-ta nu eşti în curat cu Christos, pe când eu nu am nimic de a-mi imputa.“

„Poate că ai dreptate căpitane. Am să te rog de o complesanţă. Dă-mi consimţământul D-tale, de a îndeplini cel dintâiu act întru adevăr creştinesc al vieţii mele. Ştii, că-mi rămân o mână de bilete de bancă chinezeşti, în valoare cam până la 1000 ruble. Ei bine, doresc, ca banii aceştia să-i dau comandantului, spre ai preda crucii roşii pentru bieţii răniţi ai dujmanilor nostri. Eşti învoit cu donaţiunea aceasta?“

Jokki stete un moment pe gânduri.

„Eu totdeauna am avut mare simpatie către D-ta, Dle Major, şi dacă Dtale aceasta îţi face o plăcere, atunci bine. sum mulţămit de a se da banii inimicului nostru.“

Venind comandantul să cerceteze pe prinsioneri, majorul îi întinse un pachet de bilete albe cu semne roşii zicând:

„Aici sunt cam 1000 de ruble! Te rugăm a dărui aceşti bani pentru crucea roşie.“

„Dar nu ar fi oare cumva mai bine, dacă i-aşi trimite familiilor D-Voastre?“

„Nu, o nu!“ răspunse amândoi condamnaţii, „Micado nu va uita de femeile şi copiii nostri.“

„Lăsaţi-ne aceasta satisfacţie,“ zise Jococa. „şi împărţiţi banii între răniţii ruşi.“

Comandantul stărnia într'aceea, ca ofiţerii să trimeată ceea ce rămâne după ei, în Japonia.

Jokki se părea pe un moment, că stă pe cugete. El se uită la soţul său de nenorocire, carele întraceea îşi repetì dorinţa, de a da această despăgubire ca curăţire de păcate pentru rănl, ce l'a făcut în viaţă, şi căpitanul plecându-şi capul consimţi la făgăduinţa solemnă a soţului său de arme.

Comandantul rusesc cedă şi întrebă pe ambii japonezi, dacă le mai poate face oare careva plăcere.

„Eu bucuros a-şi lua o baie, dacă e cu putinţă,“ zise ucenicul lui Buddha, „apoi stăm la disposiţia Dtale.“

Un stabiliment de băi e un articlu de lux pentru Charbin şi era necunoscut acolo. De aceea comandantul dispuse a se aduce neşte găleţe cu apă, dând ordin sentinelelor să se întoarcă cu spatele ca nenorociţii să se poată spăla fără genare. Lipsirea unei cade de scăldat pentru adeptul lui Buddha a fost mult mai simţitoare decât pentru majorul creştin; acesta îşi dorì un preot înainte de ultimii săi paşi în viaţă. În lipsa unui preot i-se trimise preotul regimentului. Majorul rugă pe preot a-i cetì „cuvântarea de pe munte.“ Preotul cetia rusește şi Jococa urmăria textul în biblia sa japonică, ce i-se lăsase în prinsoare. Ajungând la versul: „Şi de iubiţi pe cei ce vă iubesc pe voi, ce dar este vouă? Şi de faceţi bine numai celor ce vă fac vouă bine, ce lucru deosebit faceţi?“ închise apoi cartea şi încleştându-şi mânile închise ochii pe un moment, pe când buzele sale se mişcau.

„Iokki“. zise el. „ai dreptate. Dta mori cu suflet mai liniştit decât mine, pentru-că nici odată nu am simţit mai tare decât acuma, în câtă disonanţă a fost viaţa mea faţă de cuvintele lui Isus.“

Carul, ce avea să ducă pe cei doi bărbaţi la locul de pierzare, aştepta deja. Afară în învălmăşală deasă se mişca deja mulţimea. acea mulţime greţoasă de lăpădături. care pretotindenea e aceea-şi, oameni fără treabă. pierdevară şi aventurieri, cari veniseră în depărtatul orient, ca din vre un eveniment neaşteptat să tragă folos.

Cei doi ofiţeri japonezi sosiră la locul de pierzare încă tot nealteraţi. Cu toate aceste puteai observa, că majorul este pradă cugetelor sale dureroase.

del Val numai din dragoste față de biserică, din convingere proprie, nesiliți de nime și-au dat abzicerea. Ei au avut mai mulți dușmani în diecese, parte laici, parte clerici, cari au turburat pacea vreme mai îndelungată. Pentru pacea bisericei abzic de dieceze, și poate că amândoi se vor retrage în singurătate în Franța, nu în Roma, după cum spuneau unele gazete.

Combes stă cam rău pe vremea aceasta. Socialiștii și radicalii nu-l țin destul de energic, și-l suspiționează că ține cu clericalii — deja de mult: clericalii nu-l pot plăcea, de aceea se cam clătină portofoliul și scaunul de catifea. Țin cu el francmasonii, a căror tactică se poate observa în toate lucrurile isprăvite de el. După cum am mai spus-o la locul acesta, mulți sunt de convingerea; că guvernul și partida guvernamentală sunt sclavii logelor, și că orice discurs ministerial ori proiect de lege, înainte de ce ar ajunge în publicitate, îl pertractează francmazonii.

Scoția. Aici erau două biserici reformate, cari în timpul mai din urmă s-au împreunat, contopindu-se într'una, 27 de păstori dintre presbiteriani n-au voit să se unească și dintre ei 24 au pornit proces pentru bunurile ce le-a avut biserica presbiteriană, carea există în 27 de comune, dela cari a luat bunurile cu puterea biserica „protestantă unită.“ În două foruri a perdut procesul, dar forul ultim, casa lorzilor le-a dat drept celor 24 păstori, cari acum au în mânile lor o avere de 10 milioane fonți șterlingi. Apelație numai este, hotărârea trebue executată. Foarte ușor se poate naște un războiu civil.

Războiul Ruso-Japonez. Din lungile rapoarte ale lui Kuropatkin și Kuroki se poate vedeà lupta ce s'a desfășurat între trupele ruse și japoneze înainte de ce rușii ar fi evacuat Liaoyangul.

Pe lângă toată bucuria foilor japoneze se puteà observa, că armata lor pe lângă învingerea ce au câștigat-o au avut și un nesucces strategic. Cauza la aceasta a fost de o parte generalul suprem Oyama de alta însuși Kuroki. Să știe că Oyama a dispus pe Kuroki prea târziu se încunjure aripa stângă a rușilor, căci toate trei armatele japoneze dimpreună cu alui Kuroki au atacat pe ruși în o linie directă pe când Kuroki trebuia se încunjure linia stângă de retragere a rușilor. — Kuroki se apucă de executarea planului de încunjurare prea târziu, căci rușii au observat periclul, și până când Kuroki da spre răsărit, până atunci Kuropatkin a putut se așeze o nouă linie la băile dela Jantaj, cari apoi au împedecat planul încunjurării. A doua greșală, care cade numai asupra lui Kuroki, a fost, că japonezii în mersul spre a încunjura aripa stângă au înaintat așa de încet, că și un general mai puțin genial ca Kuropatkin încă ar fi înțeles planul lui Kuroki și s'ar fi pregătit de apărare.

În aceasta luptă japonezii au perdut aproape 30,000 oameni, și e întrebare dacă ruinele Liaoyangului sunt vrednice de aceste perderi. — Kuropatkin a trecut Mukdenul cu o parte a armatei sale. După cum se vede, rușii se vor retrage către Karbin.

Ambii își aprinseră câte o țigaretă și apoi se rugară să nu-i lege de stâlpi. Comandantul scoase două batiste din busunariul său și le întinse japonezilor.

Majorul își legă el însu-și batista la ochi. Jokki însă refusă cu dispreț zicând, că vrea să vadă, cum se va întocmi acest lucru.

Doisprezece soldați au fost postați înaintea majorului și alți doisprezece înaintea căpitanului. „Dacă vi-e milă de acești nenorociți,“ zise comandantul către plutonul de esecutare, „atunci țintiți deadreptul la inimă, și moartea va urma numai decât.“

Pușcăturile sunară! Jococa căzù pe partea stângă, Jokki, fără a clipi din gene, căzù înainte. Ambii căzură ca loviți de trăsnit, bunii nostri soldați „avuseră milă de ei.“

Povestitoriul meu își închee cuvintele sale cu un adânc suspin. Fără voie își mișoase genunchiul pușcat.

„Afurisiții de japonezi!“ strigă el, „ce au făcut din piciorul meu! Dar nu face nimic! Aceasta nu mă împedecă de a compătimi adânc moartea lui Jococa și a lui Jokki“.

Văzând eu pe această victimă a gloanțelor japoneze atât de adânc pătrunsă de moartea a lor doi spion ijaponezi, mi-am adus aminte de cuvintele pictorului rusesc Wereșciagiu, carele zise odinioară, că valoarea și destoinicia alor doi, ce se luptă între sine, formează cea mai mare pedecă în resboiu. Și în adevăr așa stă lucrul, cum pot oamenii să se ucidă împrumutat, când se respectează și se stimează?

Nicu.

CORESPONDINȚE.

VISITARE CANONICĂ.

— (*Diecesa Orăzii mari.*) —

Pocei la 5 septemvrie.

Poporul român a fost până acuma totdeauna cu cea mai mare alipire către biserica sa, și către superiorii săi bisericești, de aci provine, că totdeauna cu cea mai mare bucurie sufletească serbează zilele alese, sărbătorile bisericești, și să bucură, când superiorii bisericești se întorc între ei. Așa dublă bucurie sufletească a avut poporul român gr.-cat. din comuna Pocei în frumoasa sărbătoare a Adormirei Preacuratei a. c., nu numai pentru însămnătatea acestei sărbători, și altcum foarte prețuite de poporul nostru, ci pentrucă în aceea zi Magnif. Dn Moise Neș. canonic de Oradea mare ca Archidiacon al acestor părți a venit la parochia asta.

S. Liturgie o a celebrat Magnif. Dn canonic, asistând On. V. Hetcó și parochul local; cântările le-a esecutat corul poporal sub conducerea desterilor cantor-înv. locali și a altor cantori din jur. După cetirea s. Evangelii Magn. Dn canonic a rostit o predică foarte frumoasă despre puterea și influința Maicei Preacurate, ce o are la fiul său și Dumnezeul nostru, și a vorbit cu o oratorie aleasă, cu erudiție clară, cu termini naturali, cu o predare însuflețitoare, nu numai pătrunzând, ci răpind cu sine pe ascultătorii sai. La finea predicii a avut o surprindere plăcută ascultătorii, căci Magn. Dn a promis, că d. am. la însărat va continua predica, vorbind atunci despre aceea, că Maica Prea Curata voește să ne ajute și într'adevăr ne și ajută, dacă ne întoarcem la ea. Lucru foarte natural dară, că după promisiunea asta, poporul d. am. grăbia în cete spre biserică, să audă și predica asta. Biserica a fost iarăși îndesuită, oratorul se părea a se întrece pe sine, cuvintele îi curgeau cu o nespusă dulceață, predarea îi era nemijlocită, cugetai, că cu mânile pune în inima fiecărui ascultător simțămintele cele mai pii. Devoțiunea cea mai sinceră față de Regina cerului, și pentru pildele frumoase, cu măestrie oratorică întrețăsute în predică, ea va fi totdeauna neuitată și de mare învățătură la toți aceia cari au auzit-o.

Asta era acum a treia predică frumoasă dela Magnificiența Sa, căci după s. liturgie, când Magnificientul Dn. a binecuvântat școala nouă acum edificată în locul celei arse în anul tr. încă a ținut o frumoasă și potrivită vorbire despre însemnătatea școalei și despre datorințele poporului față de scolile noastre.

Poporul din Pocei nu va uita asta frumoasă zi și cu bucurie sufletească își va aduce aminte totdeuna de asta sărbătoare. Este cu mulțămită Magnificenției Sale pentru ostenelele făcute, totodată îi dorește, ca bunul Dumnezeu să-i ajute, ca tot cu așa zel încă în mulți ani aici sau alt unde, să poată face asemenea bucurie sufletească poporului nostru.

Iuliu Sabó,
paroch gr.-cat.

Către P. T. Abonenți.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. La îndemnul și exemplul simpaticului preot din Telciu Valer Murășan, au contribuit pentru s. noastră biserică miseră următorii creștini: Valer Murășan preot gr.-cat. un ornat bisericesc de mătasă. Ion Natu a Petri și soția sa Paraschiva un ornat bisericesc colorat din mătasă grea in preț de 60 fl. Varvara Bichigian o învălitoare de masă și 2 icoane. Rafila G. Mititei și Nastasia l. George Răcoare o s. Evangelie cu litere latine în legătură foarte frumoasă în preț de 26 cor. Ioan Telcian și soția sa Firuța un ornat bisericesc colorat, și cu ornaminte de posomant, acești donatori sunt toți din comuna Telciu; apoi Gavril Petri preot local 1 icoană mare deasupra s. pristol cum și lemnele necesare pentru ridicarea unui cor în s. biserică. Artemiu Someșan 1 fețnic cu 3 brațe pe s. pristol și un candelabru cu 6 brațe din aramă; precum și mai mulți poporeni din loc au contribuit cu oferte benevole în suma de 35 cor. la ridicarea corului din s. biserică. Primească toți acești donatori ferbințile noastre mulțămite și răspiata dela Domnul. Nimigia rom. în 10 sept. 1904 În numele comitetului bisericesc. *Gavril Petri,* preot gr.-cat. *Iacob Spermezan*, curator-prim.

Sfințire de biserică Senatul bisericesc gr.-cat. și poporul român din Sudureu invită la *Sfințirea de biserică* ce se va celebra în Sudureu, Duminecă la 18 sept. 1904. Sara tinerimea română inteligentă de pe Ier și jur aranjază *Petrecere cu dans* în Odai (lângă Sudureu) în folosul bisericei.

Hymen. Dl *Octavian Prie* prof. gimn. în Blaj și Dșoara *Elena Nestor* fica prof. Silv. Nestor, anunță cununia lor ce se va celebra în 18 sept. st. n. la 5 oare d. a. în biserica catedrală. — Felicitări sincere!

Înscrierile la gimnas sunt terminate. în cl. I s'au înscris 68, în II 67, a III 67, în a IV 68. în V 66, în a VI 61, în a VII 47, în a VIII 37, total 481 cu 37 mai puțin ca în anul școlastic trecut. Scăderea e mai ales la cl. VIII. în care în anul trecut au fost înscriși 61.

Constituire. Societatea de lectura a tinerimei studioase dela gimnasiul nostru, sub conducerea prof. *Gavril Precup* s'a constituit pe an. școl. 1904/5 în modul următor: Președinte: *Nicolau Agârbiceau,* cl. VIII. Secretar: *Ioan Pop,* cl. VIII., bibliotecar. *Iuliu Căpâlnean,* cl. VIII., vice-bibliotecar: *Zenove Păclișan,* cl. VII., cassar: *Nicolau Popescu,* cl. VII., notar: *Emil Folea,* cl. VII., controlor: *Ioan Moldovan,* cl. VIII. În comisia pentru censurarea operatelor: *Cornel Popa, Virgil Pop,* și *Enea Zeflean* din cl. VIII.; *Ioan Berlian, Valer David* și *Ioan Zileriu* din cl. VII.

Petrecori. Reuniunea femeilor române din Bucium-șasa învită la *concertul împreunat cu producțiune teatrală* ce se va aranja dumineca în 18 septemvrie st. n. a. c. cu concursul binevoitor al tinerimei române din loc. Venitul curat este destinat reuniunii femeilor din Bucium-șasa.

Scrieri pentru tineret. Aflăm din nrl ultim al „Transilvaniei", că secțiunea școlară a Asociațiunei a propus editarea unei *„biblioteci pentru tineret"*, în care să se publice scrieri acomodate gradului de apercepțiune a tineretului și să se vândă brosura cu cel mult 10 fil. Propunerea aceasta salutară și foarte nimerită a fost primită cu unanimitate de plenul secțiunilor.

Institutul preparandial și școala de aplicație are pe anul școlastic 1904/5 următorii elevi înscriși, cursul I. 30. al II. 42. al III. 32. total 104. iar la școala de aplicație 30 elevi.

Pentru arșii din Câmpeni au primit dela M. O. D. *Ioan Pop* paroch protopop în Bocsig cor. 6.—

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit A. Aron Miraslau, A. Dumbravă Habic, I. Moldovan Mediaș, I. Moldovan Ciunga, D. Moldovan Brusturi, N. C. Ponorean Ponorel. M. Păcuiea Stenea. I. Papiu Vestem, I. Pop David Scorei, M. Pirosca B. Ujfalu, I. Pop Daea, S. Poruț Ceanulmare. I. Pop Iucul de jos, V. Popescu Dârgea, A. Pop Iucul de sus, V. Pop Gălgău. I. Pop Vlsuia, N. Petru Gurghiu, A. Pascu Aiudul de sus, G. Pop Măhaciu, T. Pop Hădărău, I. Pop Iabeniță, I. Pop Socol, I. Pop Cingudiul de sus. I. Pop Ormeniș, I. Pop Adrian. I. Pop Urca, N. Pop Săcal, Cl. Papiu Sântimbru, V. Stoian Ghișasa, N. Racovițan Schiopi, Dr. S. Radu Uioara, D. Racoțan Casva. N. Rat Turda, M. Recean V. Recea, T. Rus Micoșlaca, V. Rus Chiciud, I. Rat Surduc, I. Romanțan Gârbău, I. Racoțan Ibănești câte 15 cor 77 f., Cl. Raicu Teaca. T. Rus Seplac, I. Raica Galda de sus. G. Suciu Indol. I. Suciu Indol, V. Saltelechi Bardoș, P. Suciu Săbad, I. Sântimbrean Silvașul român, I. Simu Abrud, P. Simu Câmpeni câte 15 coroane 76 fileri laolaltă 788 coroane 40 fileri.

Dare de samă și mulțămită publică. În favorul bisericei renovate a contribuit poporul român din Roșia-montană cu 300 cor. din partea senatului bisericesc greco.-catolic 200 cor. dela înaltul Patronat reg. ung. 200 cor. dela poporeanul George Ciora din Rosia 100 cor. reuniunea femeilor gr.-cat. cu înfrumsețarea bisericei din 7 august a. c. dela concertul aranjat sub patronatul reuniunei femeilor și sub conducerea bravului Domn Nicodim Ganea pedagog absolut au incurs suma de 200 cor. de a cărui resultat am fost plăcut surprins, iarăși când am văzut că mai mulți evlavioși creștini din comunitatea bisericeasca Roșia-montană cu numele Alexandru Drumuș, Ștefan Drumuș și Al. Mihești au dăruit bisericei Statua învierei(? Red. U.) în preț de 56 cor. Székely Borbara Iosif au dăruit bisericei Inima Dlui nostru Isus Christos (?) și o candela în preț de 80 cor. Subscrisul îmi iau voe și pe aceasta cale a le esprima celea mai călduroase mulțămiri tuturor susnumiților donatori și contribuitori rugând pe atotputintele Creator ca să-i susțină până în celea mai adânci bătrânețe în deplină sănătate, iar crucerii jertfiți pe sama Sfintei biserici, să le răsplătească însutit și immiit. Roșia-montană în 15 august 1904. În numele comitetului parochial gr.-cat. a Roșiei-montane: *Simeon Henzel,* prim curator.

Apel. Cu inima sângerândă trebue să vă aduc la cunoștință că Luni în 8 august a. c. pe la oarele 2 p. m. a isbucnit un incendiu în comuna Ostrovul-mare din apropierea Sarmisegetusei. — Focul s'a declarat în capetul satului aprinzându-se o șură construită din lemn și acoperită cu paie. Suflând un vânt din răsărit focul se întinse cu iuțala fulgerului peste o parte însămnată a comunei și în timp de 2 oare au ars casele, șurile, bucatele și nutrețul — cari toate erau adunate de pe câmp — la 40 de economi; toți aceștia — 198 suflete — au rămas pe drumuri fără adăpost și fără hrană, neputând nimenea scăpa nici nutremânt pentru o zi, cei mai mulți au scăpat numai cu ce e pe ei. Pe lângă acestea au mai ars și biserica total, remânând numai pereții de piatră. Când vă aduc aceasta la cunoștință apelez totodată la inimile nobile rugând pe toți credincioșii buni și îndurători a veni în ajutorul fraților atât de rău cercați și prin oferte benevole ai mângâia în suferințele lor. Ofertele ce se vor cuita la timpul său pe calea publicității sunt a se adresa „Oficiului parochial gr.-cat. în N. Osztró p. u. Kernyesd". Celelalte ziare românești încă sunt rugate a reproduce acest apel. Ostrovul-mare în 14 august 1904. *Petru Ciachi,* paroch gr.-cat. (Noi cu bucurie primim ori ce sume și prompt le înaintăm la destinațiune. Red. Unirei).

Necrolog. † Din Aind vine trista știre despre moartea prematură a advocatului *Dr. Emil Gerasim,* care după lungi și grele suferințe, împărtășit cu sfintele taine ale moribunzilor și-a dat nobilul său suflet în mânile Ziditorului Marți în 13 septemvrie st. n. a. c. la 6 oare a. m. în Aiud, în al 41-lea an al etății și al 11-lea al preafericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpului defunct după binecuvântarea sicriului, s-au transportat la Petrilaca română, locul nașterii lui, unde s-au așezat spre vecinică odihnă Joi în 15 septemvrie st. n. a. c. la 2 oare p. m.

Odihnească în pace!

AVIS.

Prin aceasta se atrage atențiunea o[illegible] ratelor senate școlastice, cari au lipsă de un docente-cantor, destoinic și apt în toată privința față de oficiul său. — Cu o praxă pe terenul instrucțiunei dintre celea mai frumoase, mai estinsă și cât se poate mai bună, carea poate fi documentată cu celea mai bune atestate oficioase. — Cualificat „de ajuns" pentru școalele cu limba de propunere română în anul 1896, la institutul pedagogic din Blaj, unde a absolvat și întreg cursul preparandial. E provăzut pe lângă acestea și cu Atestate din cultura viței americane și europene, precum și din pomologia. Cântăreț foarte bun și cunoscător perfect a tipicului și ritului bisericei răsăritului; are și ceva cunoștință din musica vocală și instrumentală. Vorbește pe lângă limba română, și o posede pe deplin în vorbit și scris și limba magiară."

Ca salar pretinde să aibă, salariul minimal prescris de lege precum și cuincuenalele, cuartir corăspunzător legii, grădină și superidificatele economice necesari. Ar dori să ajungă într'un așa loc unde se fie ceva oraș eventual opid, ori dacă nu într'un loc, care să fie aproape de vreun oraș cu școli, sau eventual într-o comună și mai depărtată de un astfel de oras, numai salariul să fie punctuos și sigur. E aplicat a merge ori și unde pe teritoriul Provinciei Mitropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș.

A se adresa la redacțiunea acestui ziar de unde epistolele vor fi trimise la destinațiunea lor.

38 (2—2)

„Caffée Grand" „Caffée Grand"

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **ohilii oomforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Boala românească.

Discurs, prin care d-l Iosif Vulcan a deschis adunarea dela Brad.

Temelia artei teatrale este adevărul. A reprezenta viața așa pe cum este ea, cu virtuțile și viițiile sale, iată misiunea scenei. Deci noi, Societatea, care are problema să pregătească înființarea instituțiunii teatrale române aci în țară, stăm în servițul adevărului. Tot ce facem, tot ce zicem, tot ce propovăduim, are să poarte eticheta adevărului.

Ferice de noi, cărora soartea ne-a dat această însărcinare, că a sta în servițul adevărului este postul cel mai cinstit. A arăta neamului din care faci parte oglinda reală a ființei sale, în care să-și vadă toate calitățile și slăbiciunile, este cea mai importantă faptă națională. Această oglindă oferă neamului prilejul să se cunoască și astfel să știe ce are să desvoalte și ce trebue să înlăture.

Timpul cel mai potrivit pentru această manifestare este la adunările noastre generale, unde se întrunește o mare parte a elementelor fruntașe. Aici ni-se impune să discutăm serios starea noastră culturală, să examinăm progresul intelectual, să relevăm părțile bune, să arătăm scăderile și să căutăm mijloacele de îndreptare.

Să uzăm dar și de această întrunire și să stăm de vorbă asupra mersului propășirei noastre. Să studiem mișcarea noastră culturală și să ne spunem părerile sincer, fără încunjur cum ni-le inspiră conștiința, căci numai astfel putem să fim folositori națiunii, iar nu aprobând totul de frica popularității, făcând complimente și elogii nemeritate, ca să incassăm aplauzele ieftine ale vulgului nepriceput.

Întocmai cum institutele de bani își prezintă la finea anului bilanțul de profit și de perderi: astfel avem să ne fixăm și noi cumpăna progresului și regresului. Cu cât bilanțul este mai ezact, cu atâta institutul e mai trainic, cu cât cumpăna noastră e mai reală, cu atât arată mai fidel stadiul, în care se află cultura românească.

Dacă ne rotim privirea în jur de noi inima ni-se umple de bucurie, văzând progresul ce am atins. Nu-i vorbă, stăm încă prea departe de ținta dorită, ne aflăm abia la începutul stăruinței noastre de propășire; — cu toate aceste resultatul de până acum trebue să ne producă încredere, căci prin el putem să constatăm puterea de viață a elementului românesc.

Neajutați de nimeni, ba de multe ori vârîndu-li-se bețe în roată, Românii au pus umăr la umăr și toți într'un gând și cu un suflet au scos din sărăcia lor comoare scumpe pentru ridicarea și afirmarea ființei naționale.

Iubirea de neam este isvorul nostru mântuitor. Să ne dăm mâna ca să nu poată fi putere în lume, care să ne înădușe sentimentul acesta. Să jurăm, că mai bine murim toți, decât să-l stingem din peptul nostru.

Iubirea de neam a făcut în rândurile noastre, în cei cincizăci de ani din urmă minuni de progres.

Priviți biserica și vă închinați avântului, ce a luat cultura preoțimei; cercetați instrucțiunea publică, gimnaziile și școlile — cele mai multe înființate în intervalul acesta — și strîngeți cu respect mâna profesorilor și învățătorilor, cari își fac datoria; admirați numărul mare al clasei noastre inteligente, răsărite în deceniile din urmă; lăsați inima voastră să palpite de emoțiuni cerești, când vedeți tinerimea noastră venind cu focul sacru al entuziasmului și cu cumpeneala oamenilor, cari se pregătesc pentru știință; dar mai cu seamă aduceți tot devotamentul vostru, adorarea unui neam întreg, încântătoarei cununi de Românce, cari simt, vorbesc și cetesc românește.

Secolul trecut s'a încheiat pentru noi Românii de aici cu un progres uimitor. Înaintașii noștri ne-au lăsat o moștenire, din care putem să ne asigurăm existința. Asigurarea aceasta însă are să se facă prin o muncă stăruitoare, urmând direcțiunea stabilită de dânșii, profesând principiile lor, punându-ne în servițul altruismului, care jertfește totul pentru binele de obște.

Înaintașii noștri au avut drept steag conducător *idealismul*. Acesta le-a luminat calea eșirii din întunerec, acesta le-a dat curaj și bărbăție să înfrunte toate pedecile, acesta le-a înnurit bucuria triumfului.

Mult mai slabi decât noi, ei nici odată n'au cunoscut frica; mai puțin luminați decât generațiunile actuale, ei au stabilit principii, cari au să lumineze de-apururi calea științei române; mult mai săraci decât noi, ei au întemeiat instituțiuni de cari cei de astăzi nici a visa n-am cuteza.

Pentrucă ei au stat necontenit sub farmecul idealismului, care deschide tot noi orizonturi, vrăjește voinței aripi înălțătoare și insuflă în vine putere la lucru; iar noi ne depărtăm din ce în ce mai mult de acest isvor dătător de viață și ne închinăm unor curente nălucitoare, cari sleesc energia, stâng curajul și ucid orice gândire mai înaltă.

Noul curent surîde la naivitatea bătrânilor, cari au urnit niște idei gigantice și s'au jertfit pentru ele. Face haz de idealistul pripășit în secolul acesta, ca o rămășiță a copilăriei unui neam. Enunță, că idealismul și-a trăit traiul, și-a mâncat mălaiul. Și proclamă un nou principiu conducător, căruia îi zice realism, care însă nu este decât incarnațiunea intereselor personale. Altruismul dispare din ce în ce mai desăvârșit, cei mai mulți își caută numai de trebile lor și ori ce acțiune mai mare pentru ridicarea neamului e decretată imposibilă.

Protopăriuții nostri trăiau în dragoste frățească și astfel înaintau. Noi suntem desbinați ca dușmanii cei mai înverșunați. În locul dragostei, s'a cocoțat în capul tuturor întreprinderilor noastre discordia, care omoară în germene orice idee.

Am umblat prin toate centrele noastre, însă nicăiri n-am găsit armonie, clasa noastră inteligentă în tot locul e divizată în partide cari se combat strașnic.

Se ceartă pe tema confesionalismului, pe cea a posiției sociale; pe tema naționalismului, pe ceea a averii; pe tema politicei, pe cea a mișcărilor culturale; pe tema originei familiare, pe cea a rolului ce le compete: în sfârșit pe toate temele posibile și imposibile. Cearta aceasta produce urmări foarte triste. Ura în multe locuri este atât de înverșunată, că tot ce propune unul este respins de celalalt și astfel nici o lucrare nu se poate înjgheba.

În toate părțile și în mijlocul tuturor cercurilor își scoate capul hidra invidiei, care cu limba ei otrăvește totul. De ți-ai înciripat o stăricică, te calomniază; de jerti fești ceva pentru binele de obște, te acuză că vreai sa fi popular; de te-ai ridicat nițel în stima publică, te târfălește; de ai izbutit să-ți câștigi un codru de pâne, te defaimă; de ești bătrân, te bârfește; de ești tinăr, îți pune stavilă. Orice propuni, orice faci, ești criticat și învinuit cu interese murdare. Nimica nu e bine, dar nu ți-se spune, cum ar trebui să se facă. A dărîma tot ce clădesc alții, dar a nu reconstrui nimica, ci a lăsa totul în ruină: Iată opera funestă a invidiei, *marea boală românească*.

Tablou posomorît acesta dar adevărat. Este mai bine să-l mărturisim pe față căutând a-l corege decât să-l ascundem, căci răul tăinuit tot isbucnește.

Entuziasmul din timpul renașterii noastre slăbește din ce în ce mai rău. Atunci la adunările noastre culturale se întrunea toată elita clasei noastre inteligente de pretutindeni, deși căi ferate nu prea erau și călătoria se făcea două-trei zile cu trăsura, cu mari osteneli și jertfe materiale; astăzi când comunicațiunea a devenit ușoară și ieftină, ne bucurăm dacă putem să salutăm la aceste întruniri pe cei din partea locului și pe cei din împrejurime. Ceialalți porecliți „fruntași,“ cred că-și împlinesc datoria, dacă trimit câte o depeșă de felicitare.

Sunt foarte caracteristice aceste adunări. A uneori în ele se întrunesc atât de puțini, că abia se pot compune obicinuitele comisiuni. La banchet însă vine lume multă și numărul toastanților despre misiunea descendenților divului Traian, e mai mare decât al acelora, cari au participat la adunare Iar sara la bal, sala e întesată, căci grosul publicului vine după adunare pentru bal. Raportorii ziarelor scriu despre adunare zece rânduri, despre banchet o sută și despre bal trei sute. Această aprețiere este semnificativă pentru măsura interesării, cu care obștea noastră întimpină și petrece adunările sale culturale. Însemnătatea cea mai mare se dă balului. Din cele petrecute la adunare aflăm, că fiind timpul înaintat lecturile întrate nu s'au putut ceti; despre bal cetim coloane de fraze, din cari vedem, că au luat parte o sută douăzăci de perechi, din cari două brave Românculțe au purtat costum național, că s'a jucat și „Romana,“ — dar nu ni-se spune, că aproape nimeni nu o știe și că covârșitoarea maioritate a damelor nu conversa românește.

De câte ori văd atâta lume cultă românească, mă prinde mirarea, că starea noastră culturală nu înaintează mai repede. Clasa inteligentă romanească a devenit atât de mare și puternică încât dacă fiecare și-ar face datoria, am produce minuni.

Să nu mi-să observe, că pedeca înaintării noastre mai grabnice e sărăcia, căci înființarea celor aproape o sută de bănci românești, cu capitaluri de milioane, toate din punga noastră, desmint eclatant scuza sărăciei. Dacă am fi atât de săraci, precum se susține, n'am fi fost în stare să înființăm nici un institut de bani, cu atât mai puțin să dăm viață unei serii de ele.

Și dacă totuș suntem săraci, apoi sărăcia noastră nu are cauza ei în lipsurile materiale, ci aiurea. Fie un popor cât de mic, cât de lipsit de bunătățile vieții: el nu este sărac, dacă în peptul său arde focul sacru al entuziasmului, care îi alimentează speranța și încrederea în viitorul său. Entuziasmul nostru scăzut, noi ne perdem pe zi ce merge magnetul conducător, ne abatem de pe calea croită de străbunii nostri și rătăcim pe drumuri, cari ne duc la prăpastii. Idealismul nostru stins, ajungem la rezultatul, că pentru scopuri culturale nu ne dă mâna să putem jertfi câțiva bani, căci suntem săraci, — dar în acelaș timp ne întrecem să semnăm cât de multe acții la banca, ce se înființează. Pentru scopuri generale punga noastră rămâne închisă și nu mai sprijinim decât aceea ce ne aduce folos material personal.

Suntem săraci de imboldul ceresc, care să ne îndemne la fapte înalte, suntem săraci de dorul de a jertfi pentru binele comun, suntem săraci de spiritul, care să ne învețe a fi impersonali, suntem săraci de dragostea, care să ne împreune frați cu frați, suntem săraci de puterea a ne învinge invidiile personale, suntem săraci de dorul a da mână de ajutor acelora, cari lucrează pentru înaintarea neamului, suntem săraci de idealuri, cari să ne încălzească sufletul amorțit. *Iată sărăcia noastră.*

În asemenea împrejurări, firește, înaintarea noastră culturală lasă mult de dorit. Am făcut ce-i drept, un progres mare, dar acesta nu stă în proporție cu puterile noastre. Mult mai puțin înaintăm, decât cât am putea, căci numai o mică parte a neamului își dă concursul la marea operă a răspândirii luminii.

Cu nespusă bucurie și cu legitimă mândrie vedem înmulțirea bărbaților nostri de știință, progresul unora din gimnasiile și din alte școli medii ale noastre, cu deosebită fericire aplaudăm înființarea și munca rodnică a Reuniunilor femeești și a școalelor civile de fete, constatăm cu plăcere deschiderea a mii de școale dela sate pentru instrucțiunea poporului: dar inima ni-se stânge de durere și de rușine, când aflăm numărul înspăimântător de mare al analfabeților, când cetim, că sunt o mulțime de sate unde un suflet de om nu știe să cetească și să scrie. Și în durerea noastră esclamăm: *Unde sunteți preoți și învățători?* Cum veți da samă Atotputernicului de marea misiune, ce vi-s'a încredințat!?

Un interesant fenomen ne ofere *literatura noastră.* Sărmana, este atât de mică și săracă, încât nu o putem numi decât: început de literatură.

E mică și săracă, dar să nu ne mirăm de starea ei înapoiată, caci cine o sprijinește? Aproape nimeni. Ea se naște și își târește zilele ca orfană părăsită. Ar avea să-și împlinească misiunea, dar nu poate, n'are cu ce să trăească și moare de foame.

Mai de mult, par'că publicul nostru sprijinea mai călduros literatura română. Când răposatul Gavra începù să scoată la lumină „Teatrul" său și „Chronica" lui Șincai, nu era preot de pe vremuri în a cărui casă modestă să nu le fi aflat. Astăzi trece drept raritate acela din clasa numită „inteligentă", care cumpără câte o carte românească.

Ceea ce am zis în general despre literatură, se poate aplica în special la *presa noastră.* La alte națiuni, presa este un ram industrial foarte rentabil; la noi un mijloc să-ți istovești viața și să-ți cheltuești paralele. În aceea ce mai diferim de lumea străină, este productul special al publicului românesc, care se numește „abonant restanțier".

În starea aceasta tristă, ce ne ofere indolența clasei noastre inteligente, ne licărește ca o lumină salvatoare deșteptarea poporului. Dacă „inteligența" nu cumpără cărți românești și nu sprijinește ziaristica, avem nespusa mângâere și plăcere să vedem cu câtă bucurie poporul nostru știutor de carte își dă bănișorii pentru productele presei poporale, cum ne respândesc prin toate satele române — cu conducători harnici — broșurele și organele de publicitate menite pentru popor.

Ceea ce mai trebue să accentuăm în favorul poporului nostru este afirmarea sa pe terenul teatral. Câtă vreme clasa noastră mai rădicată numai ici-colo dă câte o reprezentație teatrală, poporul în toate părțile urcă scena și surprinde lumea cu talentul său. Raportul prezentat în fiecare an de secretarul Societății noastre, arată că reprezentațiile teatrale date de popor se tot înmulțăsc și că ele formează marea maioritate a tuturor reprezentanțiilor de diletanți

Această constatare, în fața decadenței, ce ne isbește din partea păturei mai culte ne indică unde avem să căutăm tăria noastră în viitor. Poporul ne este mântuința *Lui să ne închinăm!*

Reîntorcându-ne la literatura noastră și în special la literatura beletristică, putem să afirmăm, că pricina pentru care ea nu poate lua un avânt, este *lipsa sprijinului femeesc.*

La alte națiuni beletristica are cercul ei de aderență în deosebi la femei. La noi cercul acesta este cât se poate de îngust. În lipsa de creștere românească, cele mai multe dame române nu cetesc românește. Și dacă dau oareș-care sprijin ideilor noastre culturale, sprijinul acesta se manifestă numai prin prezentarea lor la balurile românești.

Femeia română încă nu este la înălțimea misiunei sale culturale. Vorbă îndrăsneață aceasta în fața toasturilor obicinuite pentru preamărirea „femeii române". Vorbă cutezată, dar întemeiată.

Priviți harta neamului românesc și aveți să vă convingeți.

Întrați în saloanele de dincolo de Carpați și vi-se va părea, că sunteți în Franța. Damele conversează și cetesc numai franțuzește.

Dincoace de Carpați, dealungul graniței spre România, cultura damelor noastre din pătura mai avântată este germană. Pretutindenea numai cărți și reviste germane. Ele vorbesc și românește, dar limba de intimitate a lor este cea germană.

Odată am avut o discuție foarte interesantă cu o damă din părțile acelea.

— Poftește în biblioteca mea — mi-a zis dânsa — și ai să vezi, că critica d-tale e prea severă. Eu am și productele literare române mai de samă.

Și dându-i brațul, intrarăm în biblioteca ei, un salonaș cochet, în mijlocul căruia se afla un etager cu cărți legate luxos.

Dau o privire repede asupra raftului dinaintea mea. Și cetesc cu voce înaltă:

— Schiller, Heine...

Dar dama mă întrerup, arătând alte volume.

— Eminescu, Coșbuc...

Și se uită la mine cu un aer triumfător.

Eu luai în mână volumele să le frunzăresc. Schiller și mai cu seamă Heine să vedea că a fost mult cetit, căci se cunoșteau urmele mânilor pe fiecare pagină. Eminescu și Coșbuc era curat curățel par'că tocmai atunci ar fi eșit de sub teasc.

Arătând aceste volume doamnei îi zisei:

— Curățenia acestor volume arată devotamentul înalt, ce simțiți pentru literatura română.

Doamna a înroșit și n'a mai zis nici un cuvânt...

Întocmai cum în părțile mărginașe, cultura damelor române este germană, astfel la cele mai din lăuntrul țării este ungurească. Nici acolo, nici aici, literatura noastră nu se găsește acasă. Este mic, foarte mic, numărul acelora, pe a căror masă de cetit găsești o carte sau o revistă românească. Mai cu samă la foste eleve ale școalelor civile de fete înființate în timpul din urmă.

Când femeea română inteligentă va avea o cultură mai românească, atunci și beletristica noastră va înflori.

*

Ochirea ce am făcut asupra stării noastre culturale să ne pună pe gânduri și să căutăm cu toții mijloacele de îndreptare, ca astfel să putem ridica neamul nostru la nivelul dorit.

Elemente, cu cari putem să facem urcușul acesta, avem destule. Să deșteptăm curajul de inițiativă, să închegăm forțele de muncă, să insuflăm convingerea datoriei, să înarmăm pe toți cu credința victoriei și succesul are să fie strălucit.

Suntem un neam de oameni nu prea mulți, în mijlocul națiunilor mari. Dar numărul mic să nu ne descurajeze. În cursul stăruințelor noastre să ne inspire vecinic curaj profeticele cuvînt ale augustei regine-poete Carmen Sylva: „Nu trebue țărmuri mari, trebue numai inimă mare!" Nu trebue ca o națiune să fie mare, e destul să aibă numai oameni cu inimă mare, pentru ca ea să înflorească și să fie fericită.

Oameni cu inimă mare îți doresc ție, scumpul meu neam românesc!

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria de *Dr. Augustin Bunea,* Prețul 3 coroane.

Prof. Emil Sabo. **„Cântece"** Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

M. Strajanu: **Virgiliu, Bucolicele și Georgicele**, tradușe în metrul original, având un studiu biografic și note esplicative. București I. V. Socecu 1904 pag. 224. prețul 2·60. Venerabilul fost profesor și compatriot al nostru, ne dă în volumul acesta una dintre scrierile cari au făcut epocă în literatura romană clasică. Traducerea metrică e succesă, versul curge lin și limba e curată. Iar notele esplicative aruncă deplină lumină asupra intențiunilor poetului și fac pe cetitor să priceapă lumea romană de pe atunci, cu toate apucăturile ei. Recomandăm această traducere tuturor celor ce iubesc o lectură bună și sănătoasă.

Vasile E. Moldovan: **Raze de lună**, novele, schițe și altele. Orăștie 1904 pag. 186 prețul cor. 1.50.

Bougand-Nicolescu: **Cartea durerii**, ed. Dr. E. Daianu. Cluj 1904 ed. II., prețul cor. 1·50 legată cor. 2·50. În timpurile noastre de materialism și realism, cărticica aceasta, care arată marea putere a religiunii asupra sufletului omenesc, și cum numai în ea se poate afla adevărata mângâiere și liniște, poate să fie în mânile tuturor de un netăgăduit folos. Chiar și faptul, rar la noi, că a apărut în a II-a ediție ne îndreptățește a o recomanda călduros. Tiparul frumos și curat face cinste tipografiei dlui Barit.

Iuliu Birou: **Liturghia sfântului Ioan Gură-de-aur, după melodiile celor opt glasuri bisericești, puse în note și armonizată pentru coruri de 4 voci bărbătești**. Opul I. prețul 5 coroane.

Constantin Savu: **Lira**, conține 12 coruri bărbătești de cuprins profan și bisericesc, Vișag 1904, prețul 6 cor.

FLORICELE DE CÂMP,

schițe ușoare. De **A. C. DOMȘA**

Prețul 1 coroană.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiu critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericei rom. de C. Auner . . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciu. . —.12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Strâjan . . . . . —.16
6. **Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor. . . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue fețe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 9 Nrii, îi primesc cu 5·60 cor. în loc 8·14 cor.

Cărți ce să pot căpăta în Libraria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domșa . 1.—
Cântece, Sabo . . . . . 1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu . 2.—
Geniu pustiu, Eminescu . . . 2.—
Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

Posta redacțiunei.

V. P. P. Îmi pare rău, că nu pot publica răspunsul trimis. Dta depășești terenul, pe care s-ar cădea să stai și să răspunzi, și ataci fără cruțare. Permite să pun eu chestiunile: E adevărat sau nu, că la apelul preotului M. s'a răspuns cu răceala? și din ce pricină? Atât! În acel articol numai la punctul acesta s'a făcut acusa. De vredniciile distinșilor preoți înșirați de Dta, n'a cutezat nime să se atingă, zelul lor e cunoscut și lăudat. Că pui în discuție oportunitatea esercițiilor spirituali în acele tracte și lași să se priceapă, că v'a căzut rău, că convocarea a făcut-o un „preot mic (adecă neînsămnat) din alt tract," — faci foarte rău, că areți indemnul, de care ai fost condus în răspuns. Considerați cheatiunile puse mai sus, răspundeți calm și publicăm cu plăcere.

Măgureanul. Rapoarte despre decursul petrecerilor pe lung scrise cu înșirarea celor ce au luat parte, nu-s pentru »Unirea«.

T. M. Scriptură nouă nu este, în colo se mai află ediții de a lui Claiu.

B. O. C. Au sosit, vom alege. Nu uitați a însămna și autorul după care traduceți.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

EȘTI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este basa vieței fisice și că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care.

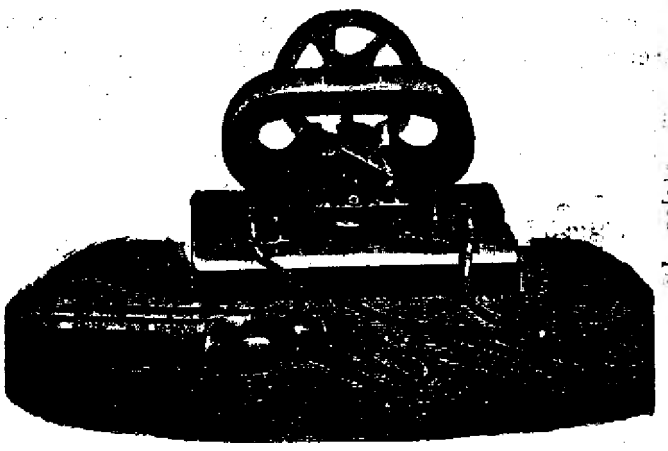

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înoiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra**, (șuiul), **reuma**, **hysteria**, **asthma**, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:
20 coroane.
(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:
30 coroane.
(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (9—52)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:

Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.

Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.

Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 24 Septemvrie 1904. Numărul 39.

Congres catolic român.

I.

Trăim în epoca redeşteptării noastre naţionale. Slava anteluptătorilor neobosiţi — „Asociaţiunea şi societatea fondului de teatru", au ajuns în calea lor pe firmamentul culturei noastre naţionale la o aşa înălţime, de unde pot să reverse raze binefacătoare aproape asupra întregului neam românesc. —

Ce-i drept suntem încă departe de ideal: de-a vedeà pe toţi românii înrolaţi sub drapelele acestor foculare culturale, cine ştie, o să ajungă generaţia de azi întruparea visului său predilect: *să fie românimea toată „o turmă" sub obladuirea unui singur „păstor," a* ***culturei române,*** nesmintit însă să fac paşi gigantici în spre acest măreţ scop. Şi această împrejurare ne umple inimile de o mândrie nespusă, de o dulce speranţă, că dacă nu azi — mâne, — dacă noi nu, urmaşii nostri sigur, au să se bucure de roadele culturei române, al căror gust farmecător noi încă numai ni-l închipuim. Da, căci conducătorii neamului nu dorm, ci muncesc din greu întru conducerea zidirei palatului cultural, iar „cei cu inimă română," ostaşii de rând — ca tot atâtea furnici sirguincioase, poartă cu zel laudabil piatră la piatră.... Avem speranţa redeşteptării *Geniului român* din somnul său secular.

Cum stăm însă cu redeşteptarea noastră din indiferentismul religionar? O, aici mulţi-mulţi trebue să-şi suprime un oftat dureros. Par-că aud cum bombăneşte prin vis bietul simţ religios: — — „cine eşti tu pământene, că cutezi a-mi conturba somnul vecinic? „au nu „vezi, ce plăcut e a dormì, căci doară „visezi, şi visarea umblă cu nelucrare?! „— nu şti, că acest somn duce tiptil „la moarte, de unde nu mai este re„întoarcere la muncă obositoare — ab„negaţii torturătoare, suferinţe nerăs„plătite — ah, cât de bine e a dormì! „să visezi, să vezi în somn măcar mă„rirea Sionului român, pe când deş„teptat la realitate ce vezi? — ură în„verşunată, dujmănie neîmpăcată între „fraţi, — certe în loc de conlucrare, „regres în loc de prosperare — of, „lasă-mă să dorm cu ticneală, — dute, „dormi şi tu!"...

Ai dreptate, biet simţ religios, — lucrurile Sionului român curg azi greoi, ba ici-colea cam şi anapoda, dar totuşi — şi chiar pentru acsea — trebue să te trezeşti, *auzi? trebue!* Căci doar formezi partea constitutivă a sufletului omenesc! Ce va fi duhul fără tine?— un conglomerat de simţăminte fără simţiri, — adevărat „lucus a non lucendo!" — Trebue să te trezeşti, au îndesert să fi lucrat divinitatea, când zidind coroana făpturilor sale a turnat în acesta un picur din nemurirea Sa, şi ca noţiunea acestei origini divine să nu se şteargă din memorie — a înzestrat sufletul cu simţământul cunoaşterii, iubirii lui Dumnezeu — acest simţământ eşti tu, simţ religios! Fără tine sufletul deci îşi perde nota nemuririi; fără tine omul nu e mai mult animal raţional, ci *simplu animal,* nu părtaşul veciniciei — ci un chaos nedeterminabil — trebue să te trezeşti, să-ţi faci datorinţa! *Deci redeşteptare şi în cele religioase!* Dar cum?... Incontestabil, „prima conditio sine qua non" e *să-şi împlinească fiecare conducător al spiritelor datorinţa!* — O, dar acesta nu e lucru nou — va exclama poate vre-un pacinic cetitor, — aceasta axiomă o ştie doară fiecare preot! — Bine, bine, paguba nici nu e alta, decât că mulţi, prea mulţi *o ştiu numai!*... Am desfăşurat în rândul trecut — pe coloanele binevoitoarei noastre „Unirea" — modul cum să se purceadă, pentru de a ajunge la o preoţime nu numai cultă ci şi devotată cauzei, dacă nu „ex voto" — „vi" — dar nu ştiu cum, bagseamă e mai uşor a da sfaturi, decât a primì de acelea, destul, că nici odată n-au sunat cuvinte în pustie mai crâncen, de cum a sunat a le mele... Şi totuşi „epur si mouve!" — să mişcă pământul! O, da, să mişcă, numai noi stăm nemişcaţi, par-că am fi tot atâtea statue.

Toată lumea ştie, că „în mişcare e viaţă," numai noi nu o ştim. Tot natul de ceva seamă aleargă azi a se întrunì în adunări — să le numim congrese, — căci să ştie, că mulţi ochi multe văd, mai multe urechi mai multe aud, mai multe capete mai multe ştiu, — numai noi — ei, noi nici idee nu avem de folosul întrunirilor. — Adecă pardon! şi ai noştri au bătut toba mai an pe lângă ceva „congres" (!), dar bine că s-a potolit focul acestei însufleţiri false.

Dar să nu desgropăm mormintele, să spunem, ce dorim? *Dorim un congres, al tuturor românilor uniţi cu Roma! Un congres, unde să se adune tot elementul bun şi cult, ce numai îl poşede massa unită română, — unde să emuleze laicul cu clericul întru deşteptarea spiritului religios amorţit, — unde să dispară pentru totdeauna „murul chinez": neînţălegerea, ura, pisma, despicionarea, aceste moşteniri triste din tristele vremuri a fanariotizmului obscur, cari despart încă şi azi inimile celor chemaţi a conduce popoarele la o ţintă mai înaltă. — Dorim un congres, unde ca întru'n focular, să se concentreze dragostea tuturora către s. biserică singură mântuitoare, şi către Mirele acesteia — Christos, — unde ca de un fulger din ceruri să se aprindă în pepturile tuturora focul dorului divin toate a le renoì în Christos, — de unde reîntorşi apoi la vatrele familiari fiecarele să continue în sfera activităţii sale opera renaşterei!*

Iată congresul contemplat de noi, idea visurilor mele dulci, pentru carea mai în primăvară am fost timbrat de un confrate de „răuvoitorul preoţimei". O, iubiţi confraţi, în adevăr să tindă aceasta ideie în defavorul vostru? Dar trecem la alt obiect.

Institutele noastre de învăţământ.

— după rapoartele anuali. —

Din causa aglomerării de material, de abia acuma am ajuns să putem da samă de institutele noastre de învăţământ.

1. *Blaj.* Raportul pe anul şcolastic 1903/4 nu are nici o disertaţie sau studiu la început, deşi e mai demn, dacă în ra-

poartele despre institutele culturali, întâlnești lucrări de conținut științific ori literar.

a) *Gimnasiul* a avut 1. director, 17 profesori de studii ordinare, 4 de studii extraordinare și facultative și 2 catecheți pentru elevii de altă religiune. Biblioteca gimnasiului numera la sfârșitul anului școlastic 8245 volume. Biblioteca tinerimei gimnasiale din clasele superioare a avut 2662 volume cărți, cam 6—700 de fiecare clasă; cea din clasele inferioare s'a descentralisat după clase; aceea pentru cl. I. II. a numărat 207 cărți potrivite priceperii elevilor, cea din cl. III. a avut 93 cărți, iar cea din cl. IV. 344 volume cărți. Bibliotecele acestea stau sub îngrijirea profesorilor ordinari de clase. În darea de samă despre societatea de lectură a tinerimei, întâlnim comunicări înveselitoare. În decursul anului societatea a ținut 30 ședințe, din cari una festivă la Treisfinți. Lucrări literari s'au presentat 46. La una din ședințele literari a luat parte și directorul suprem. Concurse pentru teme puse s'au ținut și anul trecut. Premiul din l. latină: caracterul lui Laocoon trad. din Vergil, s'a conferit lui Iuliu Hossu cl. VIII. Premiul din l. greacă nu s'a conferit, iar cel din istorie: alăturare între Magnus Pompejus și Ioan Hunyadi oláh s-a împărțit între Vasile Cerghizan și Niculae Agârbiceau. Societatea mai are afară de bibliotecă și un libel de depunere de cor. 1156.15. Peste tot progresele societății de lectură fac onoare conducătorului profesorul Precup.

La titlul „ajutoare" aflăm. că s-au împărțit stipendii în suma de 10,864 cor. la 77 elevi, s-au dat premii la sfârșitul anului de 600 cor. și din beneficiul de pâne au beneficiat 182 studenți. Valoarea ajutorului acestuia încă trece peste 5000 cor. Tot la acest titlu se face pomenire de seminarul junimei, care a adăpostit 101 elevi. Internistii afară de studiile școlastice s-au mai deprins și în muzică și ca în toți anii la 22 Maiu, au aranjat un festival în memoria nemuritorului fundator Ioan Vancea de Buteasa.

Dintre fondurile administrate la gimnas amintim acela pentru studenții miseri în caz de morb, cu o avere de aproape 20 mii cor. fondul școalei de scrimă de peste 200 cor. fund. Groze de 232·15 cor. fund. Ioan Săbădean de 209·31 cor. fondul de escursiuni de 120·74 cor. și fondul pentru Masa studenților, care se administrează la cassa centrală, și se apropie de 16 mii cor. Aici cetim următorul comunicat: „Deschiderea mesei se va face în an. școl. 1904/5 de odată cu serbările jubilari de 150 ani a școalelor din Blaj." și deși terminul e aproape, totuși de jubileu și începutul „Mesei." — cât știm noi — nu-i nici o pomenire.

Din cronica anului însămnăm. că 41 elevi au făcut sub conducerea alor 6. profesori escursiune de studii la Hațeg, Grădiște, Densuș, Ghelar, Hunedoara și Albajulia, apoi 120, au cercetat ruinele unei cetăți la Glogovet, nu departe de Blaj și o altă escursiune au făcut 51 studenți și 20 pedagogi la salinele dela Uioara. Pretutindeni elevii au fost primiți cu ospitalitate.

Din datele statistice scoatem următoarele informațiuni: De toți s-au înscris 518 școlari ordinari și 22 privatiști. din aceștia 37 au desertat. După religie au fost 403 gr.-cat. 89 gr.-ort. 11 de altă confesiune, și naționalitate. Partea cea mai mare a elevilor sunt fii de agricultori. După naștere 3 au fost din România. Purtarea morală a fost bună, afară de câteva casuri; progresul în studii îndestulitor: 23 eminenți, 124 nesuficenți. ceialalți bun și suficent. Despre resultatul examenului de maturitate dela sfârșitul anului, având să se țină târziu, se va da informație în raportul anului viitor. Resultatul acesta cetitorii nostri îl cunosc, fiindcă la timpul seu l-am publicat.

b) *Institutul pedagogic și școala de aplicație.* Cronica anului pomenește de resultatul examenului de cualificație învățătoresc. Cifrele ne dau un trist tablou: din 50 învățători admiși, s'au cualificat numai 19. au fost respinși 31. anume 29. la trei luni din l. magiară, iar 2 la un an. Ar fi bine dacă s'ar cerceta mai cu deadinsul, care a fost causa acestui nesuces? e o boală internă sau esternă?

Preparandia are 1 director și 9 profesori, dintre cari 5 dela gimnas. Cu stipendii s-au împărtășit 9 elevi cu suma de 1180 cor. și 61 din beneficiul de pâne, ce corăspunde la suma de 1464 cor. Date statistice despre elevi nu aflăm. De asemenea nu se publică nimic despre societatea de lectură. Vom compune noi câteva date: Numărul elevilor a fost de 115. din aceștia 19 au obținut calcul eminent, 15 nesuficient. În școala de aplicație. împărțită în patru despărțăminte, au fost 35 elevi.

c) *Școala de fetițe,* are 1 director, 14 învățători și 3 catecheți pentru elevele de altă confesiune, dintre profesori 5 sunt dela gimnas. Ajutoare s-au împărțit și aici în suma de 636 cor. stipendii iar premii de 100 cor. Din datele statistice aflăm că au frecuentat școala 82 eleve, dintre cari 60 gr.-cat. 8 gr.-or. 68 române. Progresul bun, numai 8 au obținut nesuficient.

d) *Școala pentru elevii de meserii,* a fost cercetată de 27 școlari puși sub conducerea unui învățător, un director și co-

FEUILLETON.

„Cântece de vitejie."

Pentru mine, apariția unui volum nou de Coșbuc, e adevărată serbătoare. Și cunosc mulți prietini, cari. împreună cu mine așteptăm cu nerăbdare să ne sosască noue scrieri a distinsului nostru poet.

Zilele trecute am primit *„Cântece de vitejie" de George Coșbuc. București 1904* Am cetit-o într'o suflare. E un volum form.8° 110 pag. cuprinzând 36 bucăți, publicate deja prin feliurite reviste, câteva reproduse din volumele de poesii anterioare. ca „Pașa Hassan" „În spital," „Scrisoare" ș. a. ca astfel să fie adunate la un loc toate cântecele de vitejie ale iubitului poet, care din adevărat sentiment glorifică în neperitoare versuri bravura soldatului român sau face să încolțască în inimi dorul de a lupta pentru țară și pământul strămoșesc. Nu încerc să fac reproduceri, ar trebui să citez din fiecare bucată, las ca cetitoriul însuș percurgând filă de filă, să simtă bătându-i inima mai puternic și mai cald sub vraja acelor versuri, ce adese se asamănă cu părâul ce se rostogolește din înălțime de pe stâncă pe stâncă. Pomenim aci numai doue versuri „Dunărea și Oltul" și „Pentru libertate".

Toate versurile sunt scrise în limbajul acela dulce și frumos, caracteristic și propriu lui Coșbuc. Iar în ce privește sentimentul național de care sunt încălzite aceste versuri, lăsăm cuvantul dlui Iorga, care cu finul său spirit critic, rostește cea mai adevărată judecată asupra acestui volum.

În nrl 35 din „Sâmănătorul" vorbind de „cântăreții de vitejie" face o comparație între scrierile lui *Bolintineanu* Alesandri și Coșbuc. De Bolintinean, scrie „noi cari trăim astăzi. In vremuri când admirația vine mai greu, găsim că balada dela 1860. era cam slabă, că sămăna prea mult cu o tânguire de păstor, și nu a unui păstor care să fi păscut în adevăr oile de munte, ci a unui păstor de pe scenă care plânge sentimental în poalele onorabilului public".

Față de scrierile lui Alesandri dl Iorga se pronunță astfel:

„Dar când ajungi astăzi la această parte din opera lui Alexandri, nimic nu ți se mișcă în suflet și lacrimile nu se coboară în ochi. Și totuș „poetul național" își dăduse toate silințile, făcuse ce credea el că poate face mai bun pentru a răspunde așteptărilor ce se formase, încrederii ce se pusese în el. Causele neizbândei lui erau acestea: lipsa statornică de putere, de energie a talentului său, plăcut, armonios, dulce — căci alți plămâni trebuiau pentru a scoate sălbatecul chiot al birunții muncite; — și, apoi. deplina necunoștință a lui, înstrăinarea lui față de țeranul român, care, el biruise: marele proprietar Alexandri nu era de sigur acela, care puteă vorbi în numele acestui țeran și pe înțălesul lui."

Și-apoi continuă:

„*Puterea* lui Coșbuc e însușirea lui de căpetenie, o putere grămădită, care zbucnește în puține cuvinte zguduitoare sau care. dezlănțuită. ca în zugrăvirea strălucită a năvalei lui Mihai în lupta de la Călugăreni, samănă cu căderea prăpăstuită a unei năprasnice furtuni. Acesta nu e nici un *pastor fido* modulând din fluieraș sentimental o serenadă pentru strămoși, nici un fin om de salon, un înalt funcționar literar care, cu toată conștiința însemnătății sale, depune cununi de mărgele și flori de mătasă pe groapa, bine spălată de sânge și presărată cu năsip, a voinicilor. Nu. acesta e urmașul unui șir de preoți de sat. de acolo de sus de supt munte unde e viața grea și unde a fost totdeauna muncă multă și luptă destulă, acesta e un aspru țeran cu sufletul de stâncă. Când ajunge să vorbească de trecutul mare, în sufletul lui care se deschide bate ca un larg vânt de mândrie. de sălbatecă bucurie, pare că și el ar fi fost dintre ai lui Basarab bătrânul, „păstorul de oi" care a răpus pe Carol-Robert.

stăpânul țerii feudale,

ca și cum și el ar fi purtat arcul și sulița și spada pe urmele, săpate adânc de mânia răzbunătoare, ale lui Ștefan și ale lui Mihai străbunii, de fapta cărora se împărtășește cântând-o tare, limpede în auzul țării întregi și a neamului întreg. Iar, când se coboară la luptele cele din urmă, pe care le-au dus Ardelenii supt steagul Austriei, Românii de aici supt flamura neamului lor, supt liberul tricolor. el nu strigă în gesturi teatrale, precum ar face-o orice târgoveț aprins prin închipuire, ci el, știind bine ce s'a putut petrece în sufletele, împărțite de multe simțiri, ale unora ca dânsul, se oprește înduioșat până la lacrimi și, când răsună cântecul său, el duce plânsori de doină, bocete de mamă, suspine de tovarăși ai celor ce s'au perdut și le amestecă. într'o simfonie măreață, spre mărirea simplilor săteni din neamul său. cari au murit pentru țară, urmând învățăturile strămoșilor.

mitet de supraveghiere. Lipsele şcoalei se acoper din contribuiri benevole. Institutul *„Patria“* ocupă şi aici de ani locul prim. La examene se remarcă presenţa directorului şi a mai multor membri ai Reuniunii meseriaşilor.

e) *Asilul de copii* condus de 1 conducătoare, 1 îngrijitoare şi de 1 senat, compus din domni şi doamne, a fost cercetat de 27 copii. Conducătoare de asile în anul trecut nu s-au cualificat.

Ar mai resta informaţii despre *facultatea teologică,* dar despre acest institut nu se publică rapoarte anuali.

(Va urma.)

REVISTE.

Ungaria. Vacanţiile parlamentare sunt pe sfârşite. Partidele fac mari pregătiri pentru lupta ce se va da în jurul a o mulţime de cestiuni.

Una din aceste cestiuni este şi *reforma învăţământului poporal,* proiectată de ministrul de culte şi instrucţiune publică Berzeviczy, despre care s'a vorbit aşa de mult de astă primăvară, şi mult se va mai vorbi, de oare ce se tractează aici de o reformă cu ascuţiş veninos îndreptat în contra şcoalelor nemaghiare. Ca ceva nou în cestiunea aceasta amintim, că un ziar oficios unguresc a publilat zilele acestea un comunicat în care se spune următoarele:

„Cestiunea reformei învăţământului poporal a preocupat mult vara aceasta pe ministeriul de culte şi instrucţiune publică. Se ştie, că planul de proiect a format la începutul verei obiect de anchetare. La finea anchetei ministrul Berzeviczy a declarat, că e aplicat a ţineà seamă, la codificarea definitivă de ideile, ce s-au lansat. Raportorul a ţinut seamă de declaraţia ministrului cu ocaziunea *revisuirei* proiectului, şi elaboratul de reformă a ajuns în stadiul, încât *la toamnă el va fi presentat camerei deputaţilor.*“

Italia. În ţara întreagă e mare bucurie, că regina *Elena,* a născut în Raconigi un fiu, moştenitor de tron. Sute de tunuri şi mii de steaguri anunţă bucurie în întreagă Italia. Noul prinţ a şi fost însinuat la oficiul civil de matricule şi i-s'a dat numele: *Umberto Nicola Tomasso Giovanni.* Mare dispută a fost, ce titulă să primească, mulţi ziceau, că principe de Roma, dar Roma oficios încă e tot a Papei, congresul puterilor europene nu vreau să i-o deie dinastiei de Piemonto, căci aceasta n'are nici o titulă de drept la Roma, şi în genere la statul papal. Titula moştenitorului deci s-a decis să fie: *principe de Piemonto,* şi aşa numele acesta e adevărat, nu e usurpat

Acum se ţine în Roma congresul liber cugetătorilor în *Collegio Romano,* unde, înainte de ocuparea statului papal, stăpâniau Iezuiţii şi era universitate. S-au adunat şi reprezentanţi aproape din toate statele. Nu sunt îndestuliţi „filozofii“ aceştia cu representanţa Italiei. În *Milano,* s'au făcut demonstraţii în contra lor, căci congresul are colorit antireligionar şi antipapal, dupăce s-a adunat în 20 sept., ziua, în carea a fost răpită Roma. Din *Neapol* s-au dus *foarte* puţini, căci cardinalul *Prisco* a scris o carte ocazională, în care combate scopul congresului. Cartea şi-a ajuns efectul dorit, căci *Neapoli* nu s'a prea arătat. Lucru natural, că aderenţii congresului au făcut proteste şi demonstraţii contrare, cu toate acestea participanţii nu-s prea veseli, căci guvernul nu li-e aşa favoritor, cum au socotit ei, din contră, lor li-se pare dujman. Guvernul de aceea nu se uită bine la congres, căci participă şi anarchiştii, cari sunt fraţii de principii ai lui *Bresci,* ucigaşul lui *Umberto.*

Sârbia e în mare sărbătoare, — îşi încoronează regele. — Încoronarea s'a săvârşit cu mare pompă. Puterile încă au luat parte cu escepţia Angliei. La neparticiparea demonstrativă a Angliei Sârbia a răspuns prin aceea că Masin, unul dintre capii conjuraţilor, a pus mantaua regală pe umerii regelui Petru, iar în fruntea miliţiei dispusă la sărbare a fost Misici.

Încoronarea s'a început la 8 oare când au sunat, după 100 ani, tunurile Caragiorgeviceştilor, cu cari răsculaţii sârbi au împuşcat prima dată asupra turcilor. Regele a plecat din conacul nou.— Cel vechiu, unde s'a întâmplat sfâşietoarea dramă a familiei regale ce s'a stâns, l-au dărâmat. Vederea lui era prea chinuitoare, sângele încă nu s'a fost uscat de tot, şi acest sânge striga răsbunare. — Sârbii au voit se scape de acest memento şi l-au dărâmat. Azi acest conac e o rădicătură acoperită artificial cu verdeaţă. Ei au îmbrăcat păcatul şi nu l-au lăsat gol. — Amintirea nefericitului rege Alexandru au îngropat-o în ruinele vechiului conac, nime nu-l mai aminteşte. Ca o ironie însă, regele a trecut când a mers la încoronare prin străzile ce poartă numele Obrenoviceştilor.

După săvârşirea actului de încoronare regele Petru s'a retras în conac unde au fost recepţiile.

Din incidentul încoronării studenţii Slavi de sud ţin în Belgrad un congres. Ei s-au adunat cu toţii la Academie, unde *au demonstrat contra ungurilor.* Dela academie s'au dus înaintea edificiului Ambasadei Austro-Ungare unde au aranjat o manifestaţiune ostilă ungurilor.

Răsboiul Ruso-Japonez. Cele mai mai noue ştiri spun, că japonezii înaintează din nou nevrând să lase mult răgaz rușilor. — Înaintarea să întâmplă direct spre Mukden, unde Kuropatkin, după cum spun ştirile, voieşte să opună o resistinţă serioasă.

Comandantul suprem al rușilor a trimis în 17 sept. pe Rennenkampf şi Samsonov ca să spioneze poziţiile japonezilor. Aceştia s-au şi întâlnit cu avantgarda japoneză la Panjupur, de unde, după o scurtă luptă s-au retras.

Să spune însă, că Kuroki a trecut rîul Hun şi lupta adevărată s'a şi început. În jurul fortăreţii Port-Arthur încă tot vechiul cântec sună, fără să se cunoască până acum ceva cu siguranţă. În timpul mai nou japonezii au cuprins cu asalt doue însemnate poziţii în partea răsăriteană a fortăreţii. Să susţine, că japonezii fiind în posesiunea acestor poziţii uşor vor puteà opera contra a însaşi fortăreţa, aşa că Stössel nu se va mai puteá ţineà mult şi va trebui să capituleze.

„Aceasta face din „cântecele de vitejie“ ale lui Gheorge Coşbuc, cu imnurile liniştite şi mândre, cu fragmentele din bronzul epopeii, cu chemarea înaintea noastră a morţilor ce tresaltă de tunurile zilei de 10 Maiu, amintire a faptei lor cu urmări veşnice, cu duioasele răvaşe şi povestiri ale sătenilor ce întreabă de acasă şi spun de unele şi de altele uitând tocmai ceea ce-i face mari înaintea tuturor timpurilor, din tot acest bogat cuprins al celor o sută şi câteva pagini cartea cea mai oţelitoare de inimi pe care a scris-o un poet român.“

Adaugem de încheiere, că librăria noastră are în deposit „Cântece de vitejie“ a 1 cor. + porto.

Cărţi ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domşa .	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Studii şi Biografii. Dr. I. Raţiu .	2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu . . .	2.—
Drumuri şi oraşe, Iorga . . .	2·50
Poesii de Alexandri.	3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50 .	3.—
Vers şi proză Alexandrescu . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoiĭ N. Filimon	1·50
Legende şi basme Ispirescu. .	1·50
Visuri trecute. Ciura	1.—

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

România. Se știe că regele Carol, de câte ori trece pe la Viena, se oprește aproape totdeauna spre a face visita domnitorului nostru, cu care se află în cele mai bune raporturi. Și de data aceasta, regele României, întorcând dela băi va face îndatinata visită. Un ziar parisian folosește acest prilej, spre a face o conclusiune importantă, că adecă politica României se unește cu cea a Austro-Ungariei, și că în conferențele ce se vor ține acum la Viena, la cari va lua parte și contele Goluchowski și probabil și ministrul Sturdza, se va tracta și chestia rolului ce România vor lua fața de acțiunea din Balcani a Austro-Ungariei.

CORESPONDINȚE.

Începutul anului școlastic la Beiuș.

— raport special al „Unirii“ —

(B) Ca în anul trecut, așa și ăst timp începutul anului școlastic a fost o frumoasă și înălțătoare sărbătoare pentru toți aceia cari au interes față de școalele noastre din Beiuș.

Înainte de ce V-ași scrie despre sărbătoarea noastră înălțătoare și însuflețitoare, îmi iau voie a vă nota, că și în anul școlastic curent, nu mai puțin ca în cel trecut a fost o mare afluență la înscriere în școalele de aici. La gimnaziu s'au înscris peste 400 elevi, din cari 130 au fost primiți în internatul Pavelean de băieți și 60 în ininternatul gr.-or., iar la școala civilă de fete s-au înscris 96 eleve.

Momentul splendid al sărbătoarei școlastice au fost ziua de 5 septemvrie, ziua de „Veni Sancte,“ chemarea sfântului Spirit întru ajutor, când: *Prea Sfințitul și mult iubitul nostru Archiereu Dr. Demetriu Radu,* îndată după terminarea s. Liturgii s-a presentat în sala de gimnastică, unde s-a dat cetire legilor școlastice. Aici Prea S. Sa a adresat elevilor o părintească cuvântare, îndemnându-i la purtare bună, la diligință intensivă și la observarea cu conștiință a legilor școlastice. Cu graiu dulce și cu blândeță le-a pus la inimă iubirea de muncă, evlavie, obedință și alipirea față de s. biserică, față de neam și patrie. În fine a împărtășit elevii de binecuvântarea archierească. Aici în mod atât de solemn s-a manifestat dragostea adevărat părintească, ce o are bunul și mult iubitul nostru Archiereu față de tinerimea școlară. Elevii recunoscători cu nesfârșite urale de „Să trăiască“ au însoțit pe Părintele iubit la despărțire.

Abia trece un sfert de cias și Părintele tinerimei școlare pe neașteptate se presintă și în internatul de băeți, unde tot asemenea în dulci vorbe grăiește elevilor din internat, îndemnându-i, încurajându-i și însuflețindu-i la munca ce au să îndeplinească în anul școlastic, întru folosul și binele lor, întru bucuria și dulce mângâierea părinților și a superiorilor lor.

Cu multă și însuflețitoare bucurie a fost primit zelosul nostru Archiereu și la școala civilă de fete în 11. a curentei, când și aici s'a celebrat „Veni Sancte“.

Acest juvaier drăgălaș de școală era odinioară institutul de predilecție și ambiție al fericitului Episcop *M. Pavel,* ca și cum ar fi presimțit, că aceasta are să fie coroana clădirilor sale monumentali. E păzit, îngrijit și iubit acest institut, în tocmai ca celelalte institute, și de actualul Archiereu.

Cu blânde, dulci și din părintească iubire provenite vorbe s'a adresat Părintele Archiereu și fetelor dela școala civilă. Vesele și mult emoționate au rămas elevele la sfatul Patronului institutului, nu mai puțin superiorii și superioarele din institut. Fericit e poporul, fericită e școala, care are un Archiereu cu așa zel și cu atâta dragoste și însuflețire.

SFINȚIRE DE BISERICĂ.

19 sept. 1904.

Zi de sărbătoare a avut comuna Hideaga în 18 sept. 1904. În timpul acesta înveninat de atâtea păcate se simte omul pătruns de emoțiune văzând atâta alipire de biserică și iubire de religiune. Și poporenii greco-catolici români pătrunși de această alipire, din puținul lor au jertfit atâta, că Biserica lor iarăși o văd reedificată, renovată atât din lăuntru cât și din afară. Spectatul Domn Teofil Dragoș advocat în Baia-mare, a dăruit acestei Biserici un clopot. Biserica și clopotul au fost binecuvântate din încredințarea Escelenției Sale Dlui Episcop de Gherla, prin Reverendissimul Domn Ioan Nistor protopop în Săisig.

Deși timpul era nefavoritor, dar pentru aceea lume multă s'a adunat din jur. cât mulțimea venită din depărtări abia încăpeà în Biserică. Frumos și pătrunzător a fost văzând între poporul adunat pe Escelența Sa Contele Géza Teleky și pe fiul său Contele Paul, veniți din al treilea sat, din Pribilești, ca să iea și dânșii parte la sărbătoarea aceasta mare.

Actul solemn a sfințirei s'a început la 8 oare a. m. pontificând Rsmul Domn protopop districtual concelebrând încă patru preoți din district. La finea liturgiei cu o rară oratorie a ținut predica tot Rsmul Domn protopop: vorbe dulci, frumoase, pătrunzătoare, însuflețitoare, despre iubirea bisericii, a casei Domnului celui ceresc.

După acest act solemn am fost poftiți cu toții la prânz la masa ospitală a M. O. D. paroch local Alexandru Péter, unde s-au ținut mai multe toaste.

Sara la 8 oare tot în folosul bisericei locale s-au predat piesa teatrală „Sara sf. George“ predată foarte bine de tinerii din Finteușel sub conducerea bravului învățător Ioan Belbe.

Tot atâtea lucruri frumoase, bune, folositoare și demne de imitat.

C. D.

Publicațiune.

La adunarea generală din 27 Februar 1904 a institutului de credit și economii „Hățăgana“ în Hațeg sau votat două ajutoare de câte 400 coroane, pentru doi tineri români din comitatul Huneadoarei, cercurile pretoriale Hațăg—Pui, și respective unul pentru învățarea vieritului, celalalt a agriculturei la vre-o școală din patrie.

Drept aceea prin aceasta se deschide concurs, și doritorii de a primi amintitele ajutoare, să invită ca în 15 zile dela publicare să-și aștearnă petițiile instruate cu carte de botez, atestat de purtare, atestat că știu ceti și scrie, și că vorbesc pe lângă limba română, ungurește, sau nemțește.

Cei cari știu vorbi toate trei limbele vor fi preferiți.

Hațeg, la 16 septemvrie 1904.

„Hațegana“ institut de credit și economii societății pe actii în Hațeg.

Direcțiunea.

Dela Asociațiune.

În adunarea generală a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, ținută Mercuri și Joi la Timișoara sub conducerea membrului din comitet Dr. Liviu Leményi, s'a făcut și alegerea comitetului central pe un period de 3 ani. Au fost aleși: President: *Iosif Șterca Șuluțu,* vicepresident: *Dr. Atanasiu M. Marienescu,* membri în comitet: *Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Eusebiu R. Roșca, Dr. Liviu Leményi, Partenie Cosma, Ioan Papiu, Nicolae Ivan, Dr. Cornel Diaconovich, Dr. Octavian Rusu, Ioan F. Negruțiu* (Blaj), *Dr. Ambrosiu Chețianu* (Blaj), suplenți: *Dr. Vasile Bologa, Dr. Miron E. Cristea, Arsenie Bunea, Romul Simu, Gavril Precup* (Blaj).

Raport detaiat despre adunare vom publica în numărul viitor.

Către P. T. Abonenți.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Nicolau Milea și soția Susana, locuitori în Stremți și parochieni a bisericei gr.-cat. din Teuș, au dăruit bisericei greco-catolice arse din Câmpeni, un rând de vestminte bisericești cu toate apartinențele numărând 8 bucăți, în valoare de 120 cor. esprimându-și tot odată simțământul de durere pentru nefericirea de care am fost loviți (terminându-și scrisoarea cu cuvintele: „Fraților sperați întru Dl și el vă va sprigini.“) Pentru acest dar atât de binevenit, dela nescari oameni nouă cu totul necunoscuți, făcut din indemn

propriu şi cu atâta sentiment de caritate. — În numele parochienilor: li se aduce ferbinte mulţămită. Dumnezeu le răsplătească cu mii de bunătăţi acest act de adevărată caritate frăţească. — Noi în rugăciunile noastre vom cere dela Dl să le dăruiască toate cele bune şi de folos trupului şi sufletului. Câmpeni la 14 septemvrie 1904. *Petru Simu*, adm. paroch.

Ştiri personale. Ilustr. Sa Dl Episcop *Dr. Vasile Hossu* petrecând câteva ziie în Blaj în afaceri familiare, a pontificat sf. liturgie celebrată în ziua de Sânta-Marie mică, fiind asistat de 16 preoţi şi 2 diaconi. După cetirea sf. Evangelii Preasf. Sa a ţinut o predică foarte frumoasă despre Preacurata Fecioară Marie. În această zi Preasf. Sa a împlinit anul decând a fost chirotonit întru Episcop. E aşa de înălţător să vezi pe Episcopii sufragani venind din când în când la Blaj, ca la un fel de „limina," unde, la inima caldă şi plină de bunătate a Î. P. S. Dlui Mitropolit Victor, află nepreţuite tesaure de sfaturi părinteşti de îmbărbătare, în greaua deregătorie de păstori a turmei încredinţate şi de predicatori ai cuvântului lui Dumnezeu. Mercuri sara Ilustritatea Sa a plecat spre Lugoj.

Din diecesa de Lugoj. În consistorul ultim ţinut sub conducerea Ilustrităţii Sale dlui Episcop *Vasile* au fost numiţi asesori consistoriali şi administratori protopopeşti: *Dr Valer Frenţ*, la Orăştie. *Ieronim Pascu*, la Bogsa şi *Nicolau Muntean*, la Grădiştе, — iar *Cornel Teaha* din Lighet şi *Constantin Pop*, din Baia-de-Criş au fost numiţi protopopi actuali. Tot atunci *Dumitru Iancu*, paroch în Turdaş, a fost numit asesor consistorial, — iar *Iuliu Raţ*, fost protopop al Cujirului, din causă de boală, a fost pus în disponibilitate.

Congresul catolicilor din patrie s-a convocat pe zilele de 20—23 octomvrie nou. În legătură cu acesta se va ţinea congresul Marian, serbări jubilare pentru aniversarea Inmaculatei. — E al V în rând, speră că vom da raport detaiat.

Ştiri literari. Prof. Alesiu Viciu dela gimnasiul nostru, a făcut în vara trecută, la îndemnul şi cu ajutorul Escelenţiei Sale Mitropolitul Victor, o escursiune în Sicilia, spre a face studii comparative între limba română poporană şi dialectul sicilian. Resultatul studiilor l-a depus într'o scriere, apărută zilele acestea sub titlul: *„Limba română poporană şi dialectul sicilian.* Volumul de 120 pag. tipar elegant, e dedicat „generosului mecenate". Mitropolitului Victor.

Carte confiscată. Un inspector şcolar dând de o carte de cântece publicată de I. Dariu, a transpus-o procuraturei dela Oşorheiu spre a dispune confiscarea ei, pe motivul că conţine câteva poesii, cari i-s'au părut revoluţionare („Deşteaptă-te Române." „Marşul lui Iancu" ş. a.) Procurătura se înţălege de sine, a dat ascultare arătării şi judecătorul de instrucţie a şi dispus confiscarea tuturor exemplarelor.

Vindecarea cancerului (raculni) Cu prilejul congresului de dermatologie, ţinut la Berlin, prof. Bergmann, a presentat patruzeci pacienţi cari au avut cancer, şi cari fiind operaţi s'au vindecat deplin.

Esposiţie de vite. Harnica reuniune română de agricultură din comitatul Sibiului, aranjază la 9 octomvrie n. a XIV. esposiţie de vite în Răhău. Se vor espune numai vite cornute, cu escepţiunea caprelor. Se vor distribui 29. premii în suma totală de 200 cor. dăruite de comisia economică a comitatului Sibiu.

Vagoane automotoare. După cum se anunţă, direcţia căilor ferate someşane a luat hotărîrea, că dela primăvară se introducă pentru trenurile de persoane, vagoane automotoare.

Reforma matriculelor de stat. Cu 1 Ianuar 1905. va intra o reforma în conducerea matriculelor de stat. Înmatriculările nu se vor mai face în formă de protocoli ci pe coale rubricate, cam ca acelea ce le poartă preoţii, şi în comune mici agendele matriculare trec în grija notarilor.

O dramă sfâşietoare s'a petrecut mercuri pe şoseaua care duce din Iaşi spre mahalaua Nicolina. Un tată, — Ioan Doboşaru — pentru a-şi feri copilaşii de ploaia şi frigul îngrozitor din noaptea premergătoare, s'a desbrăcat gol, învălind cu hainele sale şi acoperind apoi cu trupul său pe micuţii săi copilaşi. A doua zi însă, Ioan Doboşaru a fost găsit mort, trântit asupra celor trei copii cari încă erau în viaţă. El era victima enormului său sacrificiu de tată. Din autopsia făcută, iesă că moartea a provenit din causa frigului. Cercetările au dovedit, că acest om de inimă, acum 2 luni a salvat dela înec pe femeia Tasia Mardar, pe care a scos-o din Prut, primejduindu-şi viaţa.

O voace maghiară despre „Asociaţiune." Ziarul *„Magyar Szó"* dela 22 septemvrie publică un lung articol asupra „Asociaţiunei" din prilejul adunării dela Timişoara. Vorbind de rolul şi activitatea „Asociaţiunii," ziarul archi-şovinist nu se poate răbda să nu ridice grave acusări în contra acestei instituţiuni româneşti, care urmăreşte scopuri absolut pacinice culturale. Iată ce scrie între altele M. Szó:"

„Ce ţintesc Românii din Ungaria cu cultura română? Noi ştim foarte bine. Românii din Ungaria ţintesc cu cultura română aceea, ca meren ţinând la suprafaţă evenimentele istorice deplorabile şi figurile, cari le aparţin, ca: Horia, Crişan, Cloşca şi Iancu etc., cari cu ură sălbatică au năvălit asupra Maghiarilor, — *să ţină pururea vie ura trecutului* şi prin aceasta se asigure separatismul deplin" ...

Austriacii în contra Maghiarilor. Din *Salzburg* vine ştirea, că în şedinţa de alaltăieri a dietei provinciale deputaţii *Stölzl, Hueber, Haagen* şi soţii, au presentat un proiect de rezoluţiune în care se esprimă îngrijirile dietei din cauză, că ordinul ministrului de răsboiu privitor la introducerea limbei maghiare în corespondenţa armatei jigneşte adâne misiunea culturală a poporului german. Proiectul a fost dat comisiunei de drept public

Emigrarea Săcuilor. Din ultimul raport al camerei de comerciu şi industrie din Târgu-Murăşului resultă, că emigrarea Săcuilor ia dimensiuni tot mai mari. În anul 1903 au emigrat 14.085 Săcui, mai mulţi ca în anul 1902. Partea cea mai mare din cei emigraţi, anume 10.750 s'au pripăsit prin România. 1126 în America iar 2209 în alte state ale Europei.

Convocare. Comitetul despărţământului „Cluj" al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român" convoacă adunarea cercuală pe 9 octomvrie st. n. 1904, 3 oare p. m. în Cluj (localitate) casinei române, strada: Déák Ferencz Nr. 4. şi învită cu toată onoarea pe toţi membrii şi pe toţi aceia, cari se interesează de „Asociaţiune" şi doresc a promova interesele ei, — se participe la aceasta adunare.

Concurs. Pentru dobândirea stipendiilor din fundaţiunea vicariului Kőszeghy se escrie concurs până la 15 octomvrie st. n. Pot recurge jurişti şi studenţi gimnasişti români de origine nobilă din Maramureş. La recurse să se alăture carte de botez, atestat despre origine nobilă şi testimoniul şcolar despre anul şcolastic trecut. Recursele titulate către comitet sunt a se trimite la *Tit Bud*, vicarul Maramureşului.

Pentru Internatul Vancean de fetiţe au contribuit A. C. Domşa Blaj, A. Deac Blaj, I. Fodor Blaj, I. Nistor Blaj, N. Pop Blaj, N. Popescu Blaj, A. Papiu Blaj, St. Nemeş Dileu câte 10 c. 80 f., I. Doctor Şeulia, Tr. Fodor Cacova, D. Murăşan Chechiş, N. Hărşan Oroiu, E. Moga Apahida, I. Micu Şermăşel, I. Montani Zlatna, Ioan Marcu Muntele Băişoarei, V. Morariu Poiana, D. Moldovan Chinceş, A. Nilca Vaidacuta, I. Nicoară Sind, I. Neagoş Proştea mare, T Nagy Zau, G. Negrea Jidveiu, N. Necrilescu Necrileşti, I. Oros Sadu, F. Oros Vecerd, T. Oprean Cichindeal, I. Păcurariu Tur, E. Pop Feneş, L. Pascu D. S. Mărtin, I. Pop V. Odrihein, I. Pop Morlaca, M. Pop Oroiu, I. Pantea Riciu, N. Pătruţa Velcheriu câte 16 c. 20 f., S. Opriş Armeni 21 c. 60 f, laolaltă 545 c. 40. f.

Errata. La „Reviste" din numărul trecut, lăsându-se un şir din manuscript s'a făcut o greşală, ce de astfel se şi vedea din textul tipărit. Se zicea „Papa totdeauna a respectat articlii organici, căci aceştia nu se ţin de concordat." trebue cores astfel: „Papa totdeauna a respectat concordatul, dar nici când articlii organici, căci aceştia nu se ţin de concordat." Articlii organici sunt creaţiunea absolutistică ai lui Napoleon, camera franceză i-a primit, dar Papa nu, căci ştirbează drepturile bisericii.

Prof. Alesiu Viciu. **Limba română poporană şi dialectul Sicilian.** Preţul cor. 1·60.

Prof. Emil Sabo. **„Cântece"** Poesii lirice. Preţul 1 cor. + 10 fil. porto.

4 cor. numai 4 cor.

Drepturile şi datorinţele învăţătorilor şi învăţătórelor confesionale

scrisă pe temeiul legilor regulamentelor, ordinaţiunilor, instrucţiunilor, hotărîrilor şi decisiunilor principiare

de **Dr. Szabó Mihály**, inspector regesc

tradusă în românesce de

Eugen Zaslo, profesor.

porto postal 20 filerl.

(6—10)

„Caffée Grand" „Caffée Grand"

Augustin Coltor

şi-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** şi ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** şi ***beuturile cele mai bune*** pe cum şi **chilii comforte şi ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

STRĂJERUL.

— povestire originală a „Unirii.“

„Dumnezeu să-ți dee bine moșule, că bine mai ști trage la măsea. Așa voinici la bătrânețe mai rar! Ce ai zice de-ar mai aduce Moisă o litră?“ — Bătrânul zimbi pe supt mustățile albe, trăgând viclean cu ochiul stâng jupânului cu barbă roșie.

„Ce să zici? Ia am bea-o și pe aceea și ni s'ar mai dezlega limbile, că prea numărăm clipele ce trec.“

Vântul sării de toamnă târzie se văieta pe departe ca un cântec de îngropare, gemea pintre arborii ce se închinau îndurerați de perderea podoabei lor veștede. Nori grei tot isvorau din apus, ca niște gânduri negre, amenințătoare dintr'un suflet tulburat. Când jidanul lung, încovoiat, pusă litra pe masă, o pocnitură puternică se auzì în curte, și apoi sunet uscat de scânduri ce să împrăștie pe jos. Ca ori ce animal ori pasere de pradă, ce simte de departe și sigur primejdia ce se apropie, ori, care s'a chiar dezlănțuit, fiul piperniciț a lui Izrael alergă afară ca dus de vânt, să mai mântue ce se poate încă. Dar nu se mai putea. Numai stâlpii și vre-o câteva scânduri mai groase rămaseră în curte, celelalte duse pe aripi de vânt sburară slobode, bucuroase de aerul curat a lui Dumnezeu, foarte mulțămite că au scăpat de duhoarea dughenii.

„S'o dus, tot s'o dus.“

„Ce s'a dus jupâne? Ce te-ai învinețit așa?“

Vântul răpise cea mai mare parte din scândurile bărăcei, făcută de jidan să poată bea oamenii mai pe răcoare vara. De câte ori nu-și puse în gând s'o desfacă el, să pue scândurile bine până la vară, dar se gândia cu gândul lui meșteșugit, plin de ascunsători: poate să fie toamnă caldă, și oămenii să aibă gust să bee afară. — Și acum, iacă: e de râsul lumii. Mai ales moșul nu se mai puteà oprì. Vedea pe jidan încă plin de groază și de amărăciune, și asta îi aducea în minte atâtea icoane trecute.

Afară vântul vuia mereu; câteodată năvălia puternic în fereastă, și cutremurându-o se sbuciuma acolo, în ciuda jidanului, ce-și făcea socoteala pagubei avute.

„Neam sperios ca ăst jidovesc, drept să-ți spun, că nici țiganii nu-s. Să mă duc acum să-i fluer una la ureche, așa cum știu eu, să vezi că mi-ar da trei litre în cinste, numai să-i las casa mai în grabă. Hei, hei, câte boale n'am băgat în ei, de când văd și eu lumina soarelui, în lumea asta largă.“

Moșul, vedeam bine că are sămânță de vorbă. Ochii îi luceau cu sclipiri de oțel, ascunși adânc. Barba de omăt se așezase domol pe pept, iar pe barbă sta tolănită pipa neagră, cu ciutură lungă, ca un pașe turcesc pe divanul lui comod. Cercurile vinete se ridicau în chilia mică, iar din gură, de pe nări eșia fumul mai alburiu. Fumător patimaș, nu putea povesti dacă nu stringea țevea roasă între dinți.

„Hei, dragul moșului, mă nepoate! Dta mă ști numai de un an doi, de când eacă așa, fac și eu umbră pământului. Dar cum am fost eu în cei șasezeci de ani, cât am bătut ulițele, cu cornul lung subsuoară, cu bâta în mână, nu știi nimic. Unu a fost tata săracu, în vremea lui. Fusese și el străjer, și când a murit la 85 de ani era înflorit la fața ca o copilă de 15 ani. Peste zi noi băeții punem mână pe buciumul lung, și în grădină cu el. Ne cercam până ne dureau obrazele umflate de prea multă silință de zis, și până ne junghia după urechi. Ca mine totuși nu putea să zică nici unul. Odată, voi fi fost de 14 ani, țin minte ca acum, mi-am fost adunat mai mulți pretini să le arăt cum știu eu să învârt cântecele dela buza buciumului. Era o sară de primăvară limpede și învietoare. În tăcerea curată cântecele mele curgeau liu și plângătoare. Pretinii mă ascultau cu ochi mari, umezi, și un cârd de băețași se strinsă la poarta noastră. Mai îndrăzneață o copiliță pătrunse prin mulțime și apropiindu-se să înfipsă locului lângă mine. Cu ochii ei negrii, mirați, vorbitori, mă privia mereu. Cântecul, se vede, întâia oară, începù să o depărteze dela pământ. — Eu îmi adun toate puterile, și încep puternic un marș. Când a fost la o întorsătură grea în peptul umflat peste măsură, ca și când s'ar fi rupt de odată ceva, și eu am căzut amețit.“

Un cap întrebător, spăriat, de copil se ivì în fereastă. Jupânul ieșì să-i ajute stângăcia. Cu o clicină de pănură albă, cu căciulă mică, rotundă de miel negru, răsărì ca un mic făt-frumos nevinovat în pragul crișmei. Trebuia să ducă două litre acasă: veniseră doi oameni străini unul tinăr, ficior june, și unul mai bătrân. Soru-s'a, fată mare, râde și plânge prin tindă și l-a trimis pe el să aducă vinarsul. Din colțul năfrămuții albe banii deslegați lunecară în palma murdară a jidanului. Și se depărtă apoi cu glăjile pline, în ținuta sa mândră de neam împărătesc, mândrul făt-frumos.

Moșul mai golise două păhărele, și scociorì bine în pipa pântecoasă.

„Și-apoi ce s'a ales moșule, cum te-ai vindecat așa de deplinit, de ești încă și acum așa de voinic?“

„Nu știu cât voiu fi zăcut, dar când m-am sculat, tata nu m-a mai lăsat să mai zic din bucium. Zicea că e prea greu pentru mine, și că să las până voiu fi mai mare. — L-aș fi lăsat eu, nu-i vorbă, dacă mi-ar fi dat el pace. Mai ales că știau mulți în sat că știu zice bine, și că vorbiau să-i urmez eu tati în slujba de străjer.

„Nici nu poți găsì ceva mai bun. Cei ce se culcă însă nu înțăleg farmecul nopților de primăvară și de vară. Când se lasă liniștea grea peste sat, răzimată par'că de umerele dealurilor ce-i încunjură, când se aprind sus luminile toate, să-ți tragi tu singur după tine pe uliți umbra la lumina lunii, sufletul ți-se pătrunde de farmec, de lumină și de pace. — Îmi cunoști baba? Ei vezi bat-o minunea cum s-o adunat și s-o ghemuit, de par-că nu mi-a stat și ea alături, dreaptă ca o lumină, tremurătoare ca o trestie clătită de boare, — pare că nu a gustat și ea cu mine multe din minunile sărilor de vară. — Și ochii, i-ai văzut ce-s acum: două puncte spălătăcite, iar atunci, erau de foc și mă ardeau până în adâncu inimii: știi, erau ochii ceia ce mă priviau așa de vorbitori în sara aceea când zicând din bucium mi-se rupse ceva în pept. Și vezi, acum, bat-o s'o bată, cum s'a adunat și s'a ghemuit de pare că ea și-a petrecut viața dându-se de-a roata pe coastă la vale, și nu bolovanii mari, ce dorm acolo la capătul coastei, în vale.“

Moșul de multe ori nu se prea puteà împăca cu gândul cum de a trecut așa de în grabă din floarea vieții, baba lui, dar mai ales nu o puteà înțelege aceasta, când sub farmecul rachiului, gândurile lui întineriau. Și acum nasul încovoiat de pradă a jidanului mirosise de multe ori, că s-a golit litra.

„Câte nu vezi Doamne, și câte nu știi din paza asta de noapte. De multe ori ceea ce se ține mai tăinuit în vre-o casă peste zi, noaptea, deși-i întunerec, iasă la lumina, Dar dela o vreme ajunsei să cunosc tot, tot de aici din sat, dela biserică până la cimiter, și dela dealul de sus până în capătul satului: toate tainele ce numai noaptea se arată.

„Odată într'o noapte de tomnă, era mai rece ca acum, si vântul venia aproape cu suflet de crivăț. Frunzele sunau uscate grămădindu-se în șanțurile negre dela marginea drumului. Țipete înfiorate se ridicau tot mai multe în văzduh, răscolite de furtună. — Mi-se urîse de umblat pe uliți, și mi-a trăznit prin cap să-i fac o nefăcută jidanului din satul vecin. Mă iau eu așa ca la un șpațir bun prin învălmășala vântului ce băteà din aripi tot mai răci, și merg, merg pe drumul părăsit în noaptea înfiorată. În mâneca țundri aveam o barbă și niște mustăți de lână. Le făcusem de mult, să mai rîd cu oamenii pe drum. — Pe hotar era pustiu, nici un cap de vită. De departe în râpile pădurilor urlau lupii flămânzi, presemnele unei ierni aspre. Mergeam eu mergeam și-mi tot togmiam trebile: cum le voiu pune mai bine la cale. Jidanul se temea de hoți mai tare ca de ducă-să pe pustii. Să zicea că l-au și călcat odată, când era să-i ducă și cenușa din vatră. Dar să vede treaba că jidanul făcuse lucrul cu coarne, ca să deștepte mila oamenilor, să tragă mai mult la crișma și boltița lui.

„Când ajung, numai o fereastă mai era luminată. Mă apropiu cu încet. Caiafa, cu barba lui de țap, se închina cu capul, cum se închină caii de căldură. Din când în când se prindeà cu mâna de barbă, ori lovia cu pumnul în partea stângă a pieptului îngust. În lăuntru necurăție și nerânduială mare. Mirosul greu pătrundeà prin închieturile ferestilor.

„Bat încet și scurt.

„Ochii galbini se întoarseră spăriați, și rămasără mult așa întrebători. Bat a doua oară mai deșghețat. Capul roșcat de vulpe se plecă tare înainte, și picioarele începură să urmeze trupul ce se dessîra spre fereastă. După ce mă privì de după ochiul de glaje, auzi un glas slab: „Vine îndată.“

— „Dumnezeu să-ți dee bine jupâne, că mare bine mi-ai făcut. Adă-mi o jumătate numai, până îmi mai vin în fire.“ Jidanu,

somnoros adusă jumătatea şi mi-o puse dinainte, apoi se trase încet încet, cu paşi mărunţi, nebăgaţi în samă, înapoi. Omul acesta, adecă eu, să vede că-l nelinişteam. Nu m'am fost ras de trei săptămâni, şi eram şi cătrănit colea anume. Aveam ceva din chipul celor ce fluieră noaptea cu tăinuite înţălesuri.

— „Jupâne, pot zice că Dta m'ai scăpat din gura morţii. Hei, şi mi-ar fi fost prea greu să-mi las aşa de tinăr zilele dragi. — Cum zic, jupâne, o mare binefacere. Vină de închină un păhar cu mine, să-ţi urez de sănătate cum ni treaba nouă românilor. Nu vrei să vi jupâne?

— „Bea numai dta voinice, şi să fie bine. Dar nu ştiu ce zici de moarte?"

— „Nu şti dta ce-i moartea? De când a murit jidanul bătrânul — tatăl dtale — nu mai şti nimic? Ori doară n'a murit încă? — Vezi bine aici nu e vorbă de o moarte ca toate morţile. Alta e să mori cu mânile cruciş pe pept, şi cu luminarea la cap, şi alta e moartea când un glonţ îţi trece prin inimă, ori un cuţit ascuţit-ascuţit ca al şacterului numără coastele, şi acolo unde tot saltă ceva, subt ţiţa stângă, să ascunde deodată în carne vie. — Jupâne-jupâne, de la ce m-ai scăpat dta pe mine; vin-o de închină odată, să te trăesc aşa cum e legea noastră."

(Va urma).

Cestiuni liturgice.

La întrebările conclusive din punctul V. al frumosului studiu de „Cestiuni liturgice" din „Unirea Nr. 17 a. c. despre „Saracustă, Sărindar, Cununa anului," pentru comunicare cu autorul memoratului studiu, pe lângă toate slăbiciunile bătrâneţelor, ca preot mă simţăsc şi îndemnat şi dator a Vă împărtăşi modestele mele vederi în următoarele:

Din s. evangelie şi din literile şi faptele Apostolilor, după istoria despre începutul creştinătăţii, memoratele întrebări, după a mea credinţă, sunt de şine-şi lămurite şi explicate.

După aceste s. scripturi adecă este adevărat, cumcă Dumnezeu — unul Christos Mântuitorul, însuşi pe sine-şi s'a sacrificat pe altariul crucii pentru deapunrea, şi pentru toţi oamenii vii şi morţi din toate timpurile şi din toate locurile, pentru că omul a fost creat după chipul şi asămănarea lui Dumnezeu, aşa în sfântul botez să se şi nască unul fiu al lui Dumnezeu şi moştean al bunătăţilor lui prin naşterea, moartea şi învierea lui Christos; însă mai înainte acest Christos demândând Apostolilor săi, ca în frângerea pânii şi ei să facă deapunrea acest sacrificiu întru amintirea lui.

Drept aceea evident este, că pe cum Dumnezeu a creat pe om după chipul şi asămănarea Sa, aşa şi Christos Dumnezeu, în biserica Sa văzută, a întemeiat sacrificiul liturgic după chipul şi asămănarea naşterii, morţii, şi învierii sale (vezi s. proscomedia).

Însă referitor la moartea Sa, Christos mai întâiu s'a rugat Tatalui zicând: „Să treacă dela mine păharul acesta, însă nu voia mea, ci voia ta se fie!"

Va se zică: Christos Dumnezeu — omul, în cea mai deplină abnegaţiune de şineşi, s'a dat sacrificiu pentru noi, întru constatarea datoriţei noastre de a adora pe Dumnezeu deapunrea şi mai pe sus de toate, spre ce şi creaţi am fost: astmod prin naşterea, moartea, şi învierea Sa restaurând Christos Dumnezeu-omul actul creaţiunii, falzificat de noi oamenii prin păcatul strămoşesc.

Iată deci intenţiunea generală, mai de frunte, şi neapărată, ce trebue să o aibă fiecare preot când celebrează s. liturgie, şi pe carea la întrare şi-o face preotul rugându-se: Întra-voiu în s. biserica ta, închinumă-voiu întru iubirea ta, Doamne îndreaptă înaintea ta paşii mei," pentrucă pe aceasta s. liturgie a profeţit-o psalmistul zicând „Jertfa lui Dumnezeu, spirit umilit şi inima înfrântă Dumnezeu nu o va urgisi," şi pentrucă s. liturgie pozitivul chip şi asămănare a naşterii, morţii şi învierii lui Christos Dumnezeu fiind, prin ea dumnezeasca lui biserică triumfătoare şi umilită stau etern în legătură şi în comunicare continuă şi nedespărţită.

Însă tot atunci, când Mântuitorul Christos se pregătia la moartea Sa de pe cruce, el s'a mai rugat Tatălui cu cuvintele: „Nu pentru lume mă rog, ci pentru aceştia ... şi pentru toţi cari la cuvântul lor vor crede, păzeşte-i pe dânşii, ca să fie una, pecum noi una suntem."

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria de *Dr. Augustin Bunea,* Preţul 3 coroane.

„Sămănătorul". Anul III. Nr. 36: I Iorga. — Ziarele şi debutul tinerilor scriitori. P. Cerna. — Şoapte... (poezie) M. Sadoveanu. — Mânia moşului (schiţă). St. O. Iosif. — Cânteeul ursitoarei (din Hölderlin). Natalia. N. Iosif. — Lui Dante (poezie). N. Iorga şi I. Sc. — Cronică. Numărul 20 bani.

FLORICELE DE CÂMP,

schiţe uşoare. De **A. C. DOMŞA**

Preţul 1 coroană.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericei rom. de C. Auner . . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa lui I. Micul** de M. Strâjan . . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue feţe ale lumiĭ** de Nicŭ . . . . . —.30
9. **Ziua Deşteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toţi 9 Nrii, li primesc cu 5·80 cor. în loc 8·14 cor.

Editor şi redactor răspunzător:

Aurel C. Domşa.

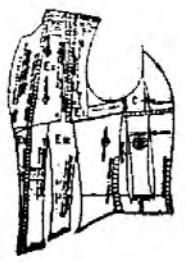

marca fabricei

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşi póte însa-şi pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi poşede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscinţă.

Işi are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unui aparat e 3 cor. franco rambursa

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (16–52)

Inserțiuni.

Medalia de aur dela Exposiția scăințifică din Bucuresci, 1906.

(5—5)

La esposițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 13—52

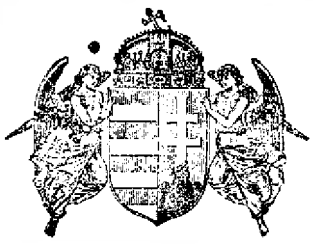

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóue, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonióse, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provedute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în ori ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

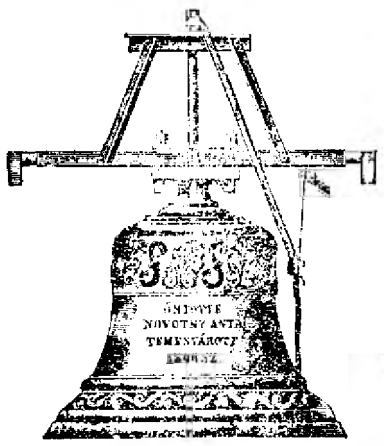

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, carî sînt provedute în partea superiórâ — ca violina = cu găurî după figura *S* și pentru aceea aû un **ton mai intensiv**, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiu, **așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu.** Mai de parte se recomándă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător,** — spre **prendjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut** — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, oftucei, tusei măgărești, catarului astmei, grentății de respirat, tungórei și tusei sêcî. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagrei, reumatismului, rěcelelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbětrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângelui. Prețul **1.20** și **2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e[illegible]telor morburi, precum palpit[illegible]mă, ameței, dureri de ...ta largă [illegible]ă cine sufere de în-
Moșu[illegible]ă numai de cât se co-
de vorbă. C[illegible]a luat. Prețul **1 cor.**
P[illegible]zue, legături și bandagerie chiru[illegible]e pentru prepararea diferitelor vinu[illegible]erurî, rum și altele. Teurî russice, Parf[illegible] săpunurî, crem escelent pentru față și [illegible]. Articolî cosmetice, oleu pentru pěr. Esența pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cinn și prav. Orî ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vě veți convinge.

Cornel Dèmeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (9—10)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și învioréză pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație [illegible]ca), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea [illegible]ea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orî-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numai decât. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, cercați aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburi vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburi mai ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țară și străinătate cu rambursă, saû dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (23—52)

Gratuit:

o cumpěnă de casă și o mașină de fiert.

Din causa îmbulzelei prea mari a marfei trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

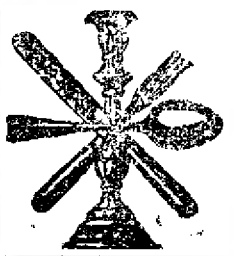

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpěrător primesce ca dar, și pe lângă garanță

o cumpěnă de casă de o putere de 12½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 ani.** Spedițiunea se face orî prin rambursă orî prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirî, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banii să se trimită înainte, orî se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:

Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.

Foea apare in fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.

Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 1 Octomvrie 1904. Numărul 40.

Congres catolic român.

II.

Firea omului astfel e creată, să cerce consolare, cel întristat în societatea celor voioşi, cel debil la cel tare, — cel slab de înger la cel cu inimă virtuoasă. — Cine nu observă aici stimulul înăscut firei omeneşti, de a se alia doi sau mai mulţi spre un scop, ca uniţi în cugete şi simţiri, creşcuţi în puteri, mai uşor să delature pedecile ce îi stau în cale? Noi românii uniţi — *auzi, uniţi!* — să ne putem oare lăudà, că între noi nu există trişti, debili, ci numai vioi şi tari? noi doară suntem scoşi de sub legea firii? emancipaţi de sub urmările păcatului strămoşesc? sau poate formăm un gen special de oameni, cari trăim vremile raiului pământesc? O, de-ar fi aşa! Dar să nu ne amăgim! Căci deşi poate nu suntem inferiori fizicește ori moralicește altor popoare, — suntem însă chiar aşa avizaţi, ca ori care la mila şi ajutoriul Ceriului. — Suntem atât de puţini, apoi şi aceştia răspândiţi pe un teritor de mai multe mii chilometri pătraţi, — în lupta pentru subzistinţă ni se prăpădeşte pe încet puterea vitalităţii, — şi în aceste zile de restriste idealul creştinesc: viaţa religioso-morală, pierde pe zi ce merge din nimbul său: — O, unde e bărbatul providenţial, carele delăturând spaţul dintre noi să ne adune într'una, cum îşi adună găina puii sub aripile ocrotitoare, — unde e eroul, care să însufle în noi puteri nouă, puteri de a rezista curentului pestilenţial de acum, puteri cari să ne oţălească muşchii moleşiţi în lenevire la o luptă sfântă, luptă pentru idealul pierdut, — o, unde-i acel Moise, carele renoind gloria armelor creştineşti să ne scoată din acest Egipt al corupţiunilor, să ne conducă cu mână tare, braţ înalt la pământul făgăduinţii — la viaţa dreptcreştinească? — O, unde e, unde e?! — Caut în jur şi depărtări, şi observ nu unul, zeci de aceşti bărbaţi. Iată aci sunt părinţii episcopi, cari în vălul împodobit al ştiinţii sacre şi virtuţilor creştineşti strălucesc ca soarele pe tăria Bisericii lui Christos, — ici . . . colo . . . şi colo — ah, o serie de preoţi, al căror spirit ager, inimă învăpăiată stă gata a jertfi totul pentru binele comun; — colo, priviţi — stau laici veterani şi tineri, din al căror pept încă nu s-a stâns schinteia cerească — credinţa în multmilostivul, dar şi răzbunătorul Dumnezeu, — o, ei sunt gata a sări întru ajutor, unde nedreptatea însătează după adevăr, lacrimile oftează pentru o mână milostivă. — O, avem, avem conducători, numai deviza le lipseşte, eată-o: *La Congres!* Sus bărbaţi bravi, la muncă strănepoţi de ai martirilor, nu vedeţi, cum băieţii strigă după mâncare, şi nu-i cine să li-o deie?! *La „Congres,“ la o mare adunare catolică română!* . . .

Exemplele de imitat nu ne lipsesc. Uitaţi-vă, ce minuni au produs aceste adunări catolice în patria lui Bismark! Acolo, unde sub mâna sacrilegă a cancelarului de fer, sute de confesari catolici gemeau înlănţuiţi în carcere umede suterane, — unde mii de fideli ai vechei Rome au trebuit să-şi părăsească patria mamă, şi — unde „Kulturkampful“ înverşunat să părea a şterge de pe faţa pământului german ori ce manifestare a vieţii catolice — acolo înfloreşte azi mai admirabil catolicismul peste tot rotogolul pământului. *Şi aceasta izbândă se datoreşte congreselor catolice!*

Ferice de tine catolicizm persecutat, carele astfel te-ai învrednicit a reînvia! — Şi nicăiri în lume nu s'a observat o reacţiune mai avântată contra tendinţelor infernale de a sugruma Biserica catolică ca la catolicii germâni. . . . Cine n'a cetit cu însufleţire despre reuşita congresului ultim ţinut în zilele acestea? — A cui inimă a rămas nepătrunsă văzând adunaţi la un loc mii şi mii de fideli, — săraci, ca avuţi, — demnitari bisericeşti şi civili, ca muncitori de-a rândul, — ca să se îmbrăţişeze unii pe alţii ca fiii unei şi aceea-şi mame, *să facă mărturisire în faţa lumii întregi, că pe cum unul e Christos, — una Biserica: aşa să fie toţi una în dragostea aceluia-şi Christos, în credinţa promulgată de aceeaşi s. Biserică!* — Mărturisesc, că m'a cuprins o invidie sfântă când am cetit de atâta glorie a Bisericii în Germania!

Iată o icoană vrednică de copiat; ori nici acum nu ne mişcăm? Să vă arăt dară o altă icoană — durere, de un conţinut foarte trist, dacă nu ve va fi mişcat tabloul îmbucurător, ve va sgudui şi porni poate la muncă, la apărare aspectul îngrozitor.

Să trecem în Franţa. Nicăiri o altă ţară mai curat catolică ca aceasta, şi totuşi priviţi! O mână de tovarăşi a duhurilor necurate — câţiva francmazoni — ţin aici frânele guvernării. Şi par-că s'a destupat întreg infernul să vină întru ajutorul complicilor lui Lucifer: Biserica gonită cu atâta furie, cât pe aci să cugeţi a fi reînviate vremile ucigaşului Nero, — aşezămintele culturii creştine: şcoala, congregaţiile pie, reuniunile de caritate . . . aproape nimicite cu desăvârşire; — simbolul răscumpărării — crucea, icoanele, parte arse, parte gonite din salele oficioase; — preoţimea timidă boceşte mai moartă de frică sub sabia lui Damocle: numai un singur cuvânt în contra acestor atrocităţi — şi poate merge la cerşit, — *dar ea nu voeşte să cerşască!* — episcopi, cari preferesc a se închina lui Belial şi Mamonului, decât a profita de cununa martirajului; — şi poporul? o, bietul popor, ca turma fără păstor sângerează între ghiarele lupilor, ici colo se mai opune, — o schinteie a focului oprimat să mai iveşte ici-colo de sub cenuşa alburie, dar e numai o schinteie, o stea rătăcitoare, dispare şi aceea, apoi — linişte ca în mormânturi..

Pentru numele lui Dumnezeu, — să fie cu putinţă atâta degenerare? — Durere! — Şi cauzele? iată-le: *„gură au şi nu vorbesc, ochi au şi nu văd, urechi au şi nu aud.“* Nu sunt eu primul — şi cred nici ultimul — carele aduc aceasta judecată aspră. Istoria Bisericii dovedeşte clar, că *epocele, în cari preoţimea n'a stat la culmea chemării sale constituesc paginile cele mai triste a istoriei unui popor.* — „În foc să lămureşte aurul,“ „în luptă să oţălesc

mușchii," dar unde-i aici luptă? Foc vezi grozav, dar luptă nu, ci numai bătaie ordinară, — nicăiri oțăl contra oțălului, ci lașitate, fugă scârboasă — O, să ne întoarcem ochii dela această icoană rușinătoare, acest cler merită soartea, ce și-a croit-o, dar vai de turmă, — ea sufere pentru păcatele păstorilor....

Asociațiunea la Timișoara.

— Raport special. —

Adunarea generală a Asociațiunei ținută la Timișoara este a patra pe pământ bănățan. Abia cred să fi întrunit Bănatul atâta lume românească aleasă alt undeva ca și la Timișoara. — Tot ce a avut Bănatul mai ales: preoți, advocați, învățători, fruntași de toată clasa ș-au dat întâlnire aici. Timișoara — metropola Bănatului — cu tot timbrul străin ce-l are, în zilele de 21—23 Septemvrie par'că avea aparență românească. — Flamura culturii românești în acestea zile s'a afirmat falnic pe pământul bănățan.

Oaspeți numeroși, din părțile Ardealului și din Bănat Marți în 20 septemvrie au sosit la Timișoara. Tot atunci cu trenul de 7 oare seara a sosit comitetul Asociațiunii în frunte cu Dr. Leményi, substitut de president.

La 8 oare seara a avut loc seara de cunoștiință, în sala mică a Otelului „Principele de coroană." — Bănățeni cu ardeleni ș-au dat mâna petrecându-și în veselie la cântările unei bune musici. Toastele au lipsit.

Ședința primă.

Mercuri în 20 Septemvrie la 8½ oare a. m. în amândoaue bisericile române s'a celebrat ss. liturgie și s'a chemat Spiritul sfânt. În biserica gr.-cat. serviciul divin l-a condus Rev. domn Ioan Boroș, canonic în Lugoj, asistat de protopopul Trăilă, Dr. Iacob Radu, vicar în Hațeg și preoții Iancu și Muntean; iar în biserica gr.-or. protopresbiterul Dr. Traian Putici cu asistința alor doi preoți. — Au fost de față: comitetul Asociațiunii și mulți din cei sosiți.

La ½11 oare a. m. publicul a plecat la Otelul „Principele de coroană," în acărui sală mare aveau să se țină ședințele adunării generale. — Spațioasa sală este literalminte plină de lume, damele sunt bine representate. La masa presidială dintre membrii comitetului central sunt presenți: Partenie Cosma, Dr. Liviu Leményi, Dr. Eusebiu Roșca, Nic. Ivan, Dr. Cornel Diaconovich, Ioan F. Negruțiu Dr. Elie Cristea, Ioan Vățășan și Dr. Vasile Bolga. Dr. Liviu Leményi, substitut de president deschide adunarea cu o cuvântare călduroasă arătând în mod nimerit scopul și tendințele ce urmărește Asociațiunea: cultura poporului român din această țară. — Publicul l'a răsplătit cu aplause.

Emanuil Ungurean, directorul despărțământului Timișan salută Asociațiunea în numele acelui despărțământ. Salutul Dlui Ungurean, a pus în relief unele adevăruri, cari ar trebui să zacă la inima fiecărui român adevărat. — Sperăm să-l dăm în partea literară a foiei noastre. Dr. Dobrin, advocat în Lugoj, salută Asociațiunea în numele societății pentru crearea unui fond de teatru român esprimându-și dorința, ca marea boala națională: invidia să nu bântue acestea foculare culturali. Dr. Oncu, directorul Victoriei din Arad, în numele Asociațiunii naționale române din Arad salută Asociațiunea în cuvinte calde punând de devisă a acestor asociații: dorul păcii, arma culturii și steagul iubirii. Vorbirile de salut au făcut fără escepție adâncă impresie asupra publicului. Dr. Leményi răspunde potrivit, dând espresiune mulțămitei în numele adunării generali. Se alege notar ad hoc Dr. Vasile Bologa.

Conform ordinei de zi urmează înscrierea delegaților presenți. Sunt de față representanți din despărțămintele: Seliște, Bistrița, Blaj, Bocșa, Lipova, Alba-Iulia, Dobra, Lugoj, Brașov, Orade, Hațeg, Miercurea. Oravița. — Raportul general al comitetului central considerându-se de cetit să trece la alegerea comisiunilor. La propunerea Dr. Aurel Cosma, advocat, să aleg următoarele comisiuni:

a) pentru esaminarea raportului general: Dr. Oncu, Ilie Trăilă, canonicul Ioan Boroș Budințan și Dr. Braniste.

b) pentru censurarea conturilor și a proiectului de buget: Dr. Niculae Comșa, Dr. Izidor Pop, Dr. Oprean,

c) pentru înscrierea membrilor: Dr. George Adam, Romul Cărăbaș, Dr. Aurel Cosma,

d) în comisiunea candidătoare: Dr. Aurel Isac, Dr. Vecerdea, Pepa și Ioau Pinciu. — Ordinea de zi închiată fiind presidiul anunță ținerea ședinței a doua pe ziua următoare la oarele 10.

După ședință.

La 2 oare p. m. s'a ținut banchetul în sala mare a Otelului „Principele de coroană". Au luat parte peste 200 persoane. Bucatele au fost bune — lucru cam neobicinuit la banchete, — au toastat: Dr.

FEUILLETON.

CLIPE DE SARĂ.

— gândiri. —

Soarele abia atinge vârful pădurii, — ce-și clătină frunza lin, domol ca de o lene răcoritoare și dulcie. Din văi și de după tufișuri o umbră moale, sfiicioasă își desprinde încet haina-i lungă și cernită și și-o duce pe muchile învechite de dealuri ca o gândire de tăcută mare întinsă..

Ce frumos e a privi cum rând pe rând toate se gată întro sfântă tăcere de ceasul culcărei în liniștea bună și mângăitoare, ce în curând li-o va aduce noaptea, seninul, farmecul lunei!..

Eu din geamul ferestrii îmi las pierdută privirea prin cea pădure întinsă în pierdutele zări a universului — pe unde îți pare că totul adoarme de vremuri în o liniște și pace infinită, — cu gândul nebun de a mă scăpa în câteva clipe de acelaș neisprăvit cândva și dureros de obositor gând, ce mă urmărește ziua și noaptea... Să am și eu — ca toți muritorii — o clipă de pace mai bună, mai senină, mai fericitoare...

Căci azi înzădar aș mai încerca din lungul meu drum după o dungă de lumină — o lămurire, care să-mi desene în codru simțirea și gândul, — când eu nu mai pricep împrejmuirea, nu mă mai pricep pe mine însu-mi — nimica.

Eu știu de e real ori numai o închipuire, dar ca și cum aș trăi azi într-o lume mai străină și rece, cu alte chipuri și alte fețe de oameni — posomorîte sinistre, iar eu aș trece printre ei nehotărit, fără de țintă înainte — cât mai departe să ajung înainte.

Dar lumea aceasta nici de cum nu mai samănă cu cea de mai nainte..., ori poate pe atunci vedeam eu mai nelămurit și numai acum m-oi fi agerit deajuns!..

Nu — nu, și atunci vedeam destul de lămurit. Dar eram încă copil atunci.

Cu privirea mea de copil zăream eu cât de limpede transparentul luciu al lumei, dar mă mai trudeam eu să știu ce o să se petreacă dincolo de dânsul!...

Și-apoi trecutul pentru ori ce muritor — el e povestea iubirei. Din el nu ne rămâne alta decât amintirile unor zile senine, dulci, scăldate în amorul iubirei... *o dulce și mândră poveste*..

Și astfel nici nu e mirare când sufletul — bietul, sinamăgit de povestirile vremii de azi, își cearcă refugiul, odihna și pacea pe drumul înțălenit, dar totuși atât de clar și cunoscut al acestor învechite povești. Acolo îi toată viața: copilăria, amicii, iubirea, ilusii, nădejdi...

Și cum îmi treceau aceste prin minte, m-am trezit deodată cu o lacrimă peste scrisoarea-mi întreruptă, — rece, uitată, pustie..

Mai știu eu de amintirile ăstor vremi de povești cu refrenul lor cel atât de clar și înduioșător: a fost, a fost odată... Mai știu eu — când împotriva voinței mele însăși azi mereu-mereu aud povestindu-mi-se aceeași tristă poveste: povestea unui copil pribeag, pustiu, rătăcit!.. — Sărmane copil.! Dar unde ți-s poveștile tale nespus de dragi într-o vreme, sfintele amintiri, cari să-ți luminеze cărarea vieții și să-ți spulbere în pustie negura acea tristă și rece, ce ți-a veștejit atât de fără vreme inima, simțirea și gândul. Ori doară tu nici odată nu-i fi auzit de ele!..

— Ba, desigur o fi fost și el odată mai fericit, — dar de ce și-ar mai reaminti toate aceste trecute nimiciri, când cu ele și așa numai și-ar mări simțirea acea dureroasă, ce-l însoțește deapururi, aproape — tot mai aproape.

Copilul nebunatic de atunci nici nu mai crede c'a fost el!.

Tristă poveste! De câte-ori nu am cercat să-ți închid odată drumul, să-te îngrop în huzdoanele bătrânelor vremi, să-te uit — să-te uit în pustie.

Dar ea îmi apare pretutindeni.

— De-aș rătăci prin potecile pădurii, unde atâtea paseri îmi cântă: mă îngână o mare de flori și murmurul de isvoare, ori de aș trăsări la svonul vre unui cântec trăgănat din duiosul fluier de dulce; — mie toate — toate îmi șoptesc acelaș trist refren al povestei despre copilul pribeag... Gândul nu se spălătăcește și ajung, nici ca să nu mai știu, de unde oi fi și prins povestea aceasta!

Însă o clipă mai târzie — dar clară, mi-a deslușit îndoiala — dar cu o convingere prea amară și dureroasă... „Ce vreai — copilul pribeg poți fi tu însu-ți."

Cu ochii sticliți ca de o vedenie spăimântătoare, am rămas înmărmurit...

Când m-am desmeticit într-o vreme, luna se sbătea să pătrundă, tăcută și veștejită printre desișurile pădurei stufoase. Și ca și când mi-ar fi șoptit oare cine, mi-a trăsărit gândirea aceasta: nu-și va reaminti și ea în acestea ceasuri înseninate de

Leményi, E. Ungurean Partenie Cosma, asesornl Ivan, Dr. Oncu, Patiţa şi Dr. Vlad, — deputatul Dobrei. — Dispositia a fost bună.

Seara a fost concert, care a întrunit multă lume între cari comandantul de corp Schwitzer cu 2 generali, directorul de finanţă Dragonescu Debutanţii s'au achitat de rolurile lor spre mulţămirea publicului. În deoseb Dl Zaharie Bârsan a plăcut publicului cu declamaţiunile ce le-a făcut. O emulaţie de coruri din Bănat era şi mai bine primită.

Şedinţa a II.

Joi în 22 septemvrie la oarele 10 a. m. în presenţa unui public numeros să deschide şedinţa a doua. Dr. Bologa dă cetire telegramelor de felicitare sosite dela metropolitul Meţianu, episcopul Popea, Alexandru Mocsonyi. Abazia, Pop de Băseşti, apoi din Maria-Radna, Năsăud Blaj, Deva, Fiume, Braşov, Suceava, Arad, Beiuş, Orade.

Urmează raportul comisiunilor: Dr. Braniste ca raportor a comisiunei prime, într'un lung esposeu trece în revistă curentele ce s'au perondat în sinul Asociaţiunii dela întemeiarea ei şi până în zilele de astăz. Scoate în relief progresul celor din urmă 10 ani acăror resultate reali sunt: enciclopedia română, secţiunile literali, museul naţional. Recomândă adunării primirea propunerilor comitetului central în urma căreia adunarea, proclamă unanim pe Dl Alexandru Mocsonyi de president onorar al Asociaţiunii, iar pe Dnii Partenie Cosma şi Iosif Vulcan de membrii onorari. Fără discuţie a trecut şi chestia I secretar. care pe basa propunerii secţiilor literari a fost reales. Discuţie s'a făcut la capitolul despărţămintelor. Dr. Victor Onişor îţi esprimă mirarea cum de chiar despărţământul Lugojului şi a Bradului n'au desfăşurat nici o activitate şi roagă comitetul central să se informeze ce este causa negligenţiei. G. Precup, profesor, referitor la bibliotecile poporali e de părerea, să se ţină o mai mare evidentă despre modul funcţionării acelora. Fiind vorba de secţiunile literari Dr. Onişor îşi esprimă dorinţa ca pe viitor să se înfiinţeză şi o secţie iuridică; Rubin Patiţa propune înfiinţarea şcoalelor de menaj pentru popor.

Propuneri speciale făcute de comisiune pe cari adunarea le-a primit fără discusiune sunt: să se iee act cu plăcere de încheerea Enciclopodiei-române şi să se dee mulţămită tuturor colaboratorilor; prin apel şi fapte să se conlucre într'acolo, ca toţi românii să să înroleză sub drapelul Asociaţiunei. să să distribue istoricul Asociaţiunei într-o broşura poporală. Dlui profesor Ciortea dela Braşov care a ţinut prelegeri cu skioptikonul să i-se dee menţiune onorifică. — Raportor al comisiunei finanţiare este Dr. Niculae Comşa. Adunarea generală aprobă propunerea de absolvare a comitetului. G. Precup, îşi esprimă dorinţa ca pe viitor comitetul central să escugete şi alte espediente pentru adunarea de bani cum să face şi la alte neamuri.

Dr. Iacob Radu. vicar în Haţeg. propune, ca comitetul central să învite secţiunea şcolară, să facă un plan detaiat pentru şcoala de repetiţie, pe care să-l comunice cu directorii şcoalelor poporali.

Comisiunea pentru înscrierea de membrii are de raportor pe Romul Cărăbaş. care anunţă, că s'au înscris 10 membrii fundatori, 12 pe viaţă şi 34 ordinari. Suma taxelor încassate face 5540. coroane.

La ordinea zilei este alegerea comitetului central. Raportorul Dr. Vecerdea, spune adunării. că comisiunea în urma unei serioase cumpăniri a statorit şi propune spre primire următoarea listă: president Iosif Sterca Şuluţ, vicepresident Dr. Atanasiu Marienescu; membrii ordinari în comitet: Partenie Cosma. Dr. Liviu Leményi, Dr. Ilarion Puşcariu. Dr. Eusebiu Roşca, Ioan F. Negruţiu profesor Blaj. — Dr. Ambrosiu Cheţan, profesor Blaj — Nic. Ivan, Dr. Octavian Rus, Niculae Togan şi Iuliu Muntean, membrii suplenţi: Dr. Ilie Ben. Dr. Vasile Bologa, Arseniu Bunea, Dr. Elie M. Cristea. Romul Simu şi Gavril Precup, profesor Blaj. Adunarea generală îi alege unanim.

Urmând la discuţie ficsarea locului pentru ţinerea proximei adunări generale să presintă trei învitări: Dr. Vecerdea în numele despărţământului şi a fruntaşilor din Braşov, o învită la Braşov, Dr. Leményi la Sibiu şi Rubin Patiţa la Alba-Iulia. — Adunarea generală concrede afacerea comitetului central.

Presidentul ad hoc mulţămind publicului pentru atenţiunea şi bunăvoinţa cu care a urmărit desbaterile adunării generale dechiară adunarea generală de închietă esprimându-şi regretul, că n'a putut saluta în mijlocul adunării şi pe episcopii nostri din apropiere. Dr. Onişor în numele adunării mulţămeste dlui Leményi pentru tactul şi înţălepciunea cu care a condus adunarea.

După amiaz la 4 oare secţiunile literari ştiinţifice au avut şedinţă festivă. În faţa unui public destul de număros Dr. Blaga. profesor la Braşov şi-a cetit conferinţa sa Despre estetică; iar dl Dr. Iosif Popoviciu lector de l. română la universitatea din Viena a vorbit despre diactologia română Amândoi conferenţiarii au ştiut să captivează auditorul cu espunerile Dlor. A fost primul început de felul acesta. La sfârşit Dr. Leményi şi advocatul Em. Ungurean le-a adus laude nimerite.

Închierea sărbărilor a făcut-o petrecerea cu danş. Sala cea mare a otelului a fost îndesuită de lume. Un public elegant, cum rar să vede — s'a întrunit la petrecere, care a decurs în cea mai bună animaţie până în dalbă zi.

Rap.

---

farmecul sărei amintirile — trecutul, cu întreaga lor poveste de plăceri; — frumoasa ei viaţă, ce i s-a stins abia în preajma juneţei şi i s-a stins cu fatala încheiare de a nu mai reînvia niciodată — niciodată!

Câtă potriveală de sentimente aflam eu acum între luna plutitoare pe calea-i opusă şi între un suflet înghimpat de pusderiile unor resfrânte amintiri de demult.

Cât de bine îţi cade convingerea, ori chiar numai şi gândul că mai este încă oarecine, care simţeşte şi gândeşte ca tine: o identitate perfectă de emoţiuni, dureri şi sentimente. O mângăiere dureroasă dar totuşi plăcută!...

— Luna acum atingea creştetul pădurei şi pe cum se înălţa, se părea mai vină, mai superbă, aproape dispreţuitoare. Codrul vecin îşi alinta frunza într'un cântec străvechi, pe când de sub fereastră grierul îşi sbârnăia viaţa-i nepăsătoare.

Eu cu gândul îndurerat de firul povestii descâlcite, m-am fost perdut în liniştea răcoritoare a nopţii.

Ce bine e a petrece într-o aşa amorţală a durerii, când nu mai gândeşti nimic şi nici nu mai simţeşti nimic.

Dar o lacrimă pierdută printre gene, m-a deşteptat în grabă...

— — — — — — — — — — — — —

Ce ironie a vremii! Când toate aceste sunt numai neşte închipuiri desmăţate. — ori induioşări de neşte copii nepricepuţi!

M-am recules în grabă şi am zimbit pe urmă — un zimbet ironic.

E ridicol pricepi — e ridicol a mai crede în ce a fost — neşte ilusii şi basme învechite..

Când trebue să ştii că *povestea vieţii e alta.*

Lian.

Institutele noastre de învăţământ.

— după rapoartele anuali. —

(Continuare.)

2. *Beinşi.* Programa gimnasiului superior gr.-cat. şi şcoalelor elementari e redactată de directorul Ioan Butean şi e publicată româneşte şi ungureşte.

Are la început doue discursuri unul de prof. Traian Fărcaş, întru amintirea lui Francisc Deák şi celalalt a prof. Vasile Dumbravă, rostit cu prilejul festivalului aranjat de tinerimea gimnasială la onomastica Preasf. Episcop Demetriu. Discursul prof. Dumbravă e cunoscut cetitorilor nostri. De primul n'avem decât cuvinte de laudă. Afară de câteva neologisme (constiinţă elevată, perenăm, vicisitudine, gratitudine, perhorescate, significând, detestabilităţile. coroborează ş. a.) limba e destul de bună şi stilul ţinut la înălţimea unui elogiu. Citâm încheierea: „Şi cu deosăbire vouă inbiţilor tineri români vă recomând, să luaţi pe Deák de idealul nostru! Învăţaţi dela el tărie de caracter, cinste bărbătească, energie, prudenţă şi perseveranţă. Suntem atât de puţini, încât nu ne putem lipsi de activitatea desinteresată a nici unuia dintre noi. Asta o pretinde dela voi, dela noi toţi, patrja şi neamul nostru!“

În internatul Pavelean au fost adăpostiţi 118 elevi, 53 pe bani, 65 în beneficiu, din aceştia cu stipendiu întreg de 300 cor. 30 elevi, cu 150 cor. 16 cu 240 cor. 19. Masa studenţilor, fundată de actualul Episcop al Orăzii. a funcţionat deja, având 15 elevi, dintre cari 5 gr.-ort. Ca stipendii s-au împărţit 7290 cor. de didactru au fost scutiţi 85 studenţi.

Dl Vulcan redactorul „Familii“ a mai dat 438 volume la biblioteca dăruită gimnasiului, şi astfel numărul cărţilor a crescut la frumoasa cifră de 1590 volume.

Dintre actele mai însămnate sosite dela Episcopul, ca patron, însămnăm dăruirea anuală a sumei de 1000 cor. pentru fondul profesoral de pensiune.

Despre societatea de lectură puţine date: a ţinut 30 şedinţe numite sesiuni, s'au declamat mult, au întrat 4 traduceri, 11 disertaţii şi 10 critici. Se pomeneşte cu mulţumită darul dlui advocat Dr. Ion Ciordaş, de 20 cor. pentru biografia decedatului Episcop Pavel şi de 50 cor. pentru tema „influinţa curentelor religioase epocale asupra limbii şi literaturii româneşti.“ Societatea are o bibliotecă de numai 511 volume şi în bani la 1800 cor.

Corpul profesoral constă din 1. director și 16. profesori, apoi 4. catecheți și 3. profesori de studii estraordinare.

Studenți au fost 393 ordinari și 4. privatiști, din aceștia 162 gr.-cat. 178. gr.-ort. și 21 israeliți; magiari 57. ceilalți români. Au știut numai românește 33. numai ungurește 25. purtarea morală a fost bună, la progres însămnăm 21. eminenți 42. nesuficienți.

La școala elementară au fost 1. director și 3. docinți (?) și 4. catecheți pentru cei cari nu-s gr.-cat. Elevi au fost 59. din aceștia 32 gr.-cat. 19. gr.-ort.

La titlul „visitațiuni oficioase" aflăm cu bucurie, că Iluștritatea Sa dl Episcop a arătat viu interes față de acele institute vorbind la sf. liturgie cu învocarea Sf. Spirit, la festiva de deschidere, a cercetat apoi la 4. Marte clasele gimnasiali sub decursul prelegerilor, apoi colecțiunile gimnasiali, internatul Pavelian și masa studenților, a fost de față la examenele publice, cum și la cele de maturitate.

Mai pomenim aci fondul studenților miseri de 133 cor. și al tinerimi de 110 cor.

Programa se încheie cu disertația premiată a stud. Cziple: „Câteva momente din viața neuitatului Episcop Pavel" și cu conspectul premiaților.

Închiăm și noi cu observarea, că o mai bună ordinare a materialului și o limbă mai ingrijită, ar fi tare de dorit.

(Va urma).

REVISTE.

Roma. S'a sfârșit și congresul celor ce vreau să se numească liber cugetători, pe cari însă cu tot dreptul îi putem numì ateiști și anarchiști, căci principiul socialiștilor ni Dieu ni maître se trage ca un fir roșu prin toate vorbirile, ce s-au ținut în acest congres.

Osservatore Romano publică o scrisoare, ce a adresat-o Sfinția Sa cardinalului vicar *Respighi*. În ea Papa își arată durerea de carea e cuprins, văzând congresul necredincioșilor în Roma. Ei sunt ministri iadului, și deși își pun toată puterea, biserica nu o vor învinge. Provoacă' la urmă pe vicar să publice rugăciuni de espiare prin toate bisericile din Roma.

Franța. *Combes* într'adevăr merită toată atențiunea și recunoștința libercugătătorilor, căci pe când aceștia numai în teorie se ocupă cu nimicirea bisericii, el, când prin legile aduse în cameră, când cu rescriptele contrare legilor aduse de cameră, scoate călugării din toate locurile, unde fâlfâe stindardul francez. În anul trecut s'a luat deciziune în camera franceză, că legea despre congregațiuni nu se estinde peste hotarele Franței, și iacă *Cambes* o aplică acum și în *Algir*. Bine a zis cineva: Dacă omul acesta nu respectează legile aduse sub stăpânia sa, cum va respecta legile aduse înainte de aceasta cu o sută de ani (concordatul)? Nu Papa voiește să strice concordatul, ci îl grijește, dar Combes nu se ține de el, și îl silește să-l strice.

CORESPONDINȚE.

VEȘTI BUNE.

Rebrișoara, 28 sept. 1904.

La sărbătoarea Înălțării s. Cruci, când tot poporul din Rebrișoara era present la s. liturgie a anunțat preotul nostru poporului, cumcă o comisiune, carea va pleca în curând la Gherla, va statorì în înțelegere cu Escelența Sa Dl Episcop, terminul pentru sfințirea Bisericei noua.

Cuvântul ținut din acest incident a ridicat mult inima poporului și l-a umplut de mândrie.

„Biserica aceasta" zise între altele preotul nostru „nu s-a făcut pentru tuduiie, nu din ambiție ca să avem și noi Biserică nouă, pe cum au și alții, ci din urgentă necesitate. S'a făcut din lipsă, căci Biserica vechie, acea mamă bună, carea în decurs de secoli a cuprins cu căldură în brațele sale pe fii acestei parochii, astăzi nu-și mai dă serviciul. Ea amenință cu ruinare și iată! cum vedeți, de mai multe luni ne vedem astrânși a ținea serviciul divin afară sub cerul liber.

„Această Biserică Iubiții mei! cui este a se mulțămi!? Este a se mulțămi spiritului de jertfă al vostru! Este a se atribui vouă, cari a-ți îmbrățoșat cu adevărată căldură cauza bisericei noastre, cari v-ați tras dela gură și a-ți contribuit pentru Biserică, cari a-ți avut inimă deschisă pentru sfaturile și povețele conducătorilor vostri!

„Iubiții mei! dela început și până azi, din încrederea voastră nestrămutată fost-am nu numai purtătoriul de socoteli ex oficio, ca preot — ci am fost și cassarul acestei Biserici. Prin mânile mele au trecut preste 60.000 de coroane, ca spese de clădire. Vă puteți închipui, cât de mult cunosc lupta, ce voi a-ți luptat pentru acest îmbucurător și frumos resultat.

„De câteori am avut ocasiunea a vedeà presentându-se la mine, indivizi din pătura cea mai sărmană a poporului meu, cu mâna tremurândă întinzându-mi câte 2—3 cor. cu cuvintele: „Dle Părinte! am mai adus pentru s. maică Biserică, cât mi-a ajutat Dumnezeu!" și astfel indivizi, cari trăiesc ca lucrători de zi, ca tăietori de lemne pe la Domnii din Năsăud, au contribuit până la 30 cor. iar oamenii cu dare de mână și cu stare mai bunișoară, până la 200 cor. ca repartițiune în scopul acestei clădiri. Iată, dar Iubiții mei! spiritului de jertfire al vostru este a se atribui această Biserică.

„Să fiți dar mândri! Să fiți fălоși peste acest lucru măreț și frumos isvorît din munca voastră.

„Adevărat este! Am sfârșit biserica cu o datorie de 6000 cor. Nime dintre noi nu poartă vina la aceasta! Vina este a se căuta în o causă esternă! Comitetul comunal ne-a votat 2000 lemne de molid din pădurile comunali pentru frantariu. Hotărirea comitetului a trecut prin toate forurile legali. Eram sigur în acest ajutor legal aprobat. Am început lucrările pentru fruntariu. — Și când dela Direcțiunea silvanală s-a cerut întrevenirea pentru valorisarea acestor lemne, ce să vezi! ni să răspund cu veto. Împrejurarea, că suntem afară sub ceriul liber nu s'a considerat! Drept aceea ne am luat refugiu la acel împrumut ridicat pelângă credit personal. Nimic însă să nu vă întristeze! Nimic să nu vă turbure această împrejurare. *Aveți încrederea în Dumnezeu și în inimile bune creștinești!* Dumnezeu, care ne-a ajutat, punând crucer lângă crucer și filer lângă filer — până când am împlinit peste 60 000 cor. ne va ajutà a plătì și această datorie!"

Animați cu toții de acest cuvânt, ne-am depărtat dela ss. rugăciuni, plini de bucurie, că a sosit odată timpul! Toți cei ce vor participà la sfințirea bisericei, vor fi părtași bucuriei fără margini a poporului nostru, trecut peste multe fatalități!

Macedon Ciuta, învățător. **Demetriu Irini,** învățător.

Nr. 961—1904.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român" are de conferit cu începutul anului școl. 1904/5 următoarele stipendii:

1. Un stipendiu din *„Fundațiunea anonimă din comitatul Dobâca,"* de C. 100. anual, destinat pentru un tinăr român născut în comitatul Dobâca.

2. Un stipendiu de cor. 80.— anual din *„Fundațiunea Radu M. Riureanu,"* destinat pentru un student român dela școale secundare (medii).

3. Un stipendiu de cor. 120. — anual din *„Fundațiunea Ioan Gallianu de Kecskés,"* destinat pentru un tinăr român dela vre-unul din gimnaziile din Transilvania; vor fi preferiți, ceteris paribus, rudeniile fundatorului din familiile „Pop" și „Anton."

4. Un stipendiu de cor. 100.— anual din *„Fondul Avram Iancu,"* destinat pentru un tinăr român dela vre-o școală secundară (medie).

5. Un stipendiu de cor. 80.— anual din *„Fundațiunea Dr. Ioan Moga și soția Anna n. Bologa,"* destinat pentru fetițe de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, din Transilvania, care frecuentează vre-o școală românească, în prima linie școala civilă de fete a Asociațiunii sau școala de fete a „Reuniunii femeilor române din Sibiiu;" vor fi preferite, ceteris paribus, fetițele care vor puteà documenta, că sunt înrudite cu familia Dr. Ioan Moga sau cu familia Bologa.

Cererile pentru acestea stipendii au să se înainteze comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (strada Morii Nr. 8.) până la 15 octomvrie st. n. a. c., provăzute cu următoarele documente:

a) Atestat de botez;

b) Testimoniu școlar de pe semestrul din urmă al an. școl. 1903/4;

c) Atestat de paupertate;

d) Eventual document de înrudire.

Concurenții cari și-au presentat cererile înainte de publicarea acestui concurs, sunt invitați să-și întregească eventual cererile în sensul condițiunilor stabilite în concursul de față.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Sibiiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român,“ ținută la 15 septemvrie 1904.

Iosif Sterca Șuluțu,
președinte.

Către P. T. Abonenți.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Știri personale Dl *Ioan Moța* din Orăștie, împliniudu-și la Cluj pedeapsa de 2 luni dictată pentru articolul publicat în „Libertatea“: „A murit Matia și cu el dreptatea“, se va reîntoarce Duminecă acasă. — *Ion Bălan,* subprefect în Internatul de băieți din Blaj și absolvent a facultății teologie din Pesta, a fost trimis din partea Archidiecesei pentru continuarea studiilor la Augustineul din Viena.

Ministrul Berzeviczy la Cluj. În ziua de 27 Septemvrie asosit la Cluj ministrul cultelor și instrucțiunei publice Berzeviczy și a fost primit la gară de primarul orașului, rectorul universității și directorii institutelor de învățământ. Primarul Szvacsina l'a întâmpinat cu un discurs, în care a asigurat pe Berzeviczy, că „cetățenii din Cluj, acest centru expus al culturei maghiare, luptă și vor lupta cu însuflețire sub steagul purtat de dânsul în interesul culturei maghiare.“ La sosirea ministrului, nu se știe din întâmplare sau din adins, era de față în sala de așteptare și baronul Des. Banffy, care privea la ceremonia primirei cu țigara în gură. Tinerimea universitară a aclamat pe Banffy, despre care să știe că lițitează în șovinism cu Berzeviczy. Ministrul a fost găzduit la profesorul de la facultatea de medicină *Udranszki* și a visitat toate institutele de învățământ din Cluj. La recepțiunea ce a avut loc a doua zi după sosirea s'au presentat număroase delegațiuni, representanții tuturor confesiunilor, între cari și amândoi protopopii români Dr. *Elie Dăian* și *Tuliu Roșescu.*

Întâlnire de diplomați. În Hamburg s'au întâlnit zilele acestea Giolitti ministrul president italian cu contele Bülow cancelarul imperiului german și tot acolo contele Bülow a avut o întrevedere și cu ministrul Sturdza din România. Asupra importanții politice a acestor întâlniri se fac diverse combinațiuni. Scopul celei dintâi întrevederi ar fi dorința Italiei de a întrevenì ca împăcinitoare între Rusia și Japonia, — iar a celei de a doua, delăturarea piedecilor încheierii tractatului comercial între România și Germania.

De la miliție. Examenele ofițerilor în reservă la divisia VI. de honvezi s'a ținut în anul acesta la Cluj dela 22 până la 27 Septemvrie. Candidați au fost 22 între cari doi români Dl I. Moldovan iurist și Dl Ioan Șara, institutor din Craiova. Toți au reușit, însă cu plăcere aflăm, că fiul preotului nostru I. Șara, a reușit ca primul dintre candidați având 48 de unități.

Hymen. *Nicolae Berghian,* cler. abs. și *Mărioara Pinca,* fidanțați.

Congregația comitatului Sibiu convocată pe Luni în 3 crt. are la ordinea zilei obiecte foarte importante, așa între altele discuția asupra propunerilor membrului Nicolae Ivan în chestia secuestrării banilor colectați pentru ridicarea unui monument lui Iancu, apoi afacerea disolvării partidului național ș. a. Nu ne îndoim, că membrii români ai congregații și de data aceasta, se vor presinta toți la ședință spre a lua cuvântul în jurul acestor obiecte importante.

Gimnasii și în Hațeg. Representanța opidului Hațeg a hotărît de curînd, înființarea unui fond de 10000 cor. din care peste câțiva ani să se ridice în Hațeg un *gimnasiu.* Contra hotărîrii „patriotice,“ care așa dintr'una aruncă o sarcină așa mare pe locuitorii orașului, (deși au deja 20% arunc comunal!) au dat recurs bine motivat d-nii M. Bontescu, Dr. Sucin, Dr. Străițar, B. Popovici, Dr. V. Bontescu, Dr. Radu, și toată floarea inteligință române, care nu mai dorește îngreunarea poporului cu noua sarcină, mai ales nesimțindu-se aci o lipsă serioasă a unui nou cuib de maghiarizare, că doar ei au gimnasii în Petroșeni, și în Orăștie și școale reale în Deva. Pe temeiul acestor motive suntem siguri, că și forurile superioare nu vor aproba hotărîrea representației orășenești a Hațegului.

Iubileul școalelor din Blaj. La desele întrebări, ce ne vin referitor la serbările iubilari a școalelor din Blaj, suntem autoritați a răspunde, că în vederea miseriei mari ce bântuie în poporul nostru românesc serbările iubilari cât și deschiderea mesei studenților s'au amânat.

Iubileul alianței austro-germâne. La 23 Sept. st. n. s-au împlinit 25 de ani decând s-a încheiat între Austro-Ungaria și Germania prin mijlocirea prințului Bismark alianță defensivă care mai târziu prin întrarea Italiei a devenit tripla alianță. Acestei alianți se datorește în bună parte menținerea păcii în Europa care a permis țărilor de a se desvolta economicește. Dela înființarea ei tripla alianță a fost și a rămas o garanție a păcii europene și așa continuă ea de a fi și de acum înainte.

Petreceri. Societatea de lectură a școlarilor dela gimnasul superior fundațional din Năsăud invită la Serata literară-musicală, urmată de dans, ce se va aranja în Năsăud în sala de gimnastică Luni în 3 Octomvrie 1904, din incidentul serbărei aniversare a 41-a dela înființarea gimnasului. Venitul curat este destinat în favorul înființândei mese a școlarilor la acest gimnas.

Procesul școalelor catolice din România. Guperioarele institutelor de călugărițe „Notre Dame de Sion“ din Galați, Iași și București au fost împrocesuate pentru motivul, că nu se conformează regulamentului instrucțiunii, nu se îngrijesc de creșterea în religia ortodoxă a copilelor încredințate grijii lor, ci din contră le ademenesc la catolicism. Procesul a fost judecat timp de 5 zile de către consiliul permanent al instrucțiunii publice din București. Președintele acestui consiliu este rectorul universității D. Dumitrescu-Iași, iar membrii: profesorii universitari Bianu și Coculescu. Acusarea a susținut-o inspectorul învățământului secundar Teodor, spunând, că călugărițele nu se conformează legilor țării și regulamentelor instrucțiunii publice. Afară de aceasta umblă să prindă în mrejile lor și se convârtească la catolicism mai ales pe fetele bogate de Român. — Au fost chemate ca martore două fete de acestea, dșoarele Basarabeanu, ficele fostului arendaș al domeniului Brăilei. Una din acestea a zis, că tatăl său era armean, mamă-sa grecoaică, iar dânsa nici n-a fost botezată. Crescută la călugărițe, a trecut de bunăvoie la catolicism, după ce a devenit majoră. — Apărătorul d-l Xenopol, profesor la universitatea din Iași, a spus că călugărițele dau fetelor educație creștinească, ca să devină bune mame de familie, pe când inspectorul Teodor are în vedere educația socială și emanciparea. — Teodor a cerut în replica sa închiderea institutelor catolice. — Consiliul a chibzuit timp de 5 oare, fiind de față și inspectorii Halița, Banu, Teodor. Resultatul acestei chibzuiri se ține în secret. Cum scrie însă „Conservatorul,“ doi din membrii consiliului dnii Bianu și Dimitrescu-Iași au fost de părere, ca aceste institute să fie pedepsite cu închidere temporală, iar al treilea membru dl Coculescu a fost pentru simpla admoniere. E rândul dlui Ministru a instrucții să dicteze pedeapsa, reducând în sensul dispozițiilor din pedepsele propuse de membrii consiliului Prof. Xenopol dela Iași în apărarea sa spune, că instituția călugărițelor este o utilitate, chiar din punct de vedere național. Dacă n'ar fi aceste institute în țară, fetele bogate ar pleca în străinătate s-ar trăi în o atmosferă străină de neamul românesc. Cât pentru conversiunea la catolicism, apărătorul arată, că din 16 mii elevi, câte au trecut printre aceste școale, numai 36 s'au convertit, și și din acestea puține române și la o etate înaintată.

Concurs. Societatea *„Transilvania,“* înființată la 1867 pentru ajutorul studenților și elevilor meseriași români, din Transilvania și părțile ei, publică concurs pentru acordarea stipendiului „Papiu Ilarian“ de 1800 lei anual, spre studierea științelor, istorice, la una din Universitățile străine. Concursul se va ține în ziua de 1/14 octomvrie 1904. Condițiunile ce trebuesc să întrunească concurenții pentru acest stipendiu sunt: a) Să fie titrat al Universităților ungare, (să aibă examenul de stat sau doctoratul.) b) Concurenții să adreseze cererile lor până în ziua de 28 septemvrie st. n. Dlui G. Missail președintele societății str. Grațioasă 2, în București. Cererile vor fi însoțite de acte originale sau copii legalisate, prin care să dovedească că întrunesc condițiunile de mai sus. c) Pe lângă actele de cualificație, vor mai alătura: actul de naștere, prin care să se constate că concurentul n'a trecut de 30 ani, certificat medical, constătător că nu este atins de nici o imfirmitate sau boala cronică. d) Stipendiul se acorda pe timp de doi ani, cel ce va obține stipendiul se va obliga prin act autentificat de notarul public, cumcă după terminarea studiilor va rămâneà în patrie. În cas contrariu va fi urmărit de societate pentru rambursarea sumelor, cheltuite cu el pe timpul studiilor. De asemenea va fi obligat, a trimite comitetului la finele fiecărui semestru școlar certificate de frecuentarea cursurilor și progresul obținut la studii, resultatul fiind negativ i-se va retrage stipendiul. Orice cerere sosită după terminul fixat mai sus 28 septemvrie n. 1904. nu se va lua în considerație. *Comitetul.*

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** și ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoas*** și ***beuturile cele mai bune*** pe cum și **ohilii comforte și ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

STRĂJERUL.

— *povestire originală a „Unirii.“*

(Fine).

Fiorii nopții răci de afară, părea că au pătruns în sufletul lui Iuda. Era gata să alerge în casă să trezească toată suflarea, ca la apropierea unei mari primejdii. Dar totuși se reținu: nu știa încă ce să creadă, de-s beat, ori nebun. N'ar fi dorit însă să-i spun mai departe nimic, mai bine ar fi stat așa, neștiind ce să creadă până dimineață.

„Nu vreai jupâne să bei, nu? Las dar că beau eu, să-mi mai vie inima la loc. Ce gândești dta să vi așa pacinic pe drumul tău, călare în trapul încet al calului ostenit, și să te trezești dintr'odată numai cu cinci nătăvăli negre, cu ochelele întinse, că-ți ațin calea. Murgul sforăe, și bate din copite, și în urmă stă încordat.

— Ce v-ați pus în drum oameni buni de țineți calea. Lăsa-ți murgul de frâu!!!

Dar ei numai să rângesc, ca cânele în lanț.

Dau eu pinteni calului și o rup printre ei. În urmă răgnesc și descărcături de pușți una după alta. Când a fost cam la a zecea, murgul se potigni, și nechezând dureros căzù mort. Am alergat ca dus de vânt, m-am ascuns într-o aluniște, și numai târziu am cutezat să ies afară. Norocul m-a adus la dta, avereai parte de bine.

— „Apoi hoții în cătrău au dat“ întrebă jidanul cu ochii holbați de spaimă.“

— Pe drum în coace trebue că s-au luat: Bătă-i Precesta de blăstămați. Vezi, jupâne ce oameni fărădelege-s aceia: să-ți omoare podoaba de cal așa numai din bun sănin. Aceia când ar fi la adecă n-ar cruța nici copilul din leagăn.

Jidanul cu ochii lucii ca de sticlă privi, prăpădit de șele, spre chilia unde durmia balabusta, matca bătrână cu trântorașii cei mici.

Cum nu mai ziceă jidanul meu nimic eu mă scol clătinându-mă în toate părțile, merg unde era tăbacul și-mi iau vre-o 5 pachete, hârtii și lemnușe, și le fac pierdute în mâneca sumanului. Apoi apropiindu-mă de jidan dau să-l cuprind cu brațul, în semn de pretinie: „Ce-ai zice jupâne să-ți pui acum o mână în gât, una în barbă, să nu te mai las să sufli nici o vorbă de ajutor, pe urmă gâtuindu-te, să-mi iau cu soții ce mă așteaptă tot ce ai în boltă. — Crezi doar că eu n-așĭ putea să fiu un hoț, și încă nu de cai, ci de cei ce purecă barbele jidanilor.“ Și atunci îmi și înfășur mâna în barba lui aspră de țap.

Să fi avut atunci cu cine rîde aș fi crepat nu altă. Că unde nu i-s'a întors, măi tată, ochii cu albul din afară, și căzu, ca zăpada ce se topește, grămadă după tărabă. Sudori răci îi ieșise pe frunte.

Așa vezi, asta-i pentru vitriolul cu care arzi de atâta vreme trupurile creștinilor, și le usuci, prostindu-le capul, și ușurându-i de comorile sufletului.

Mi-am pus barba și mustățile de lână și am plecat spre casă. Vântul însă mi-le răpise, abia ce am ieșit la drumul larg. De altfel, nu m-am întâlnit cu nime, că era încă noapte adâncă, și viscolul cu suflare de crivăț tăia tot mai adânc. A fost o toamnă mai rece ca cea de acum.“

Odată cu povestea se gătase și țuica. Totuși o jumătate de ducă mai trecusă încă.

„Dumnezeu să-ți deie bine moșule, că voinic ai fost, și voinic ești și acum. La așa vrâstă, mai rar. — Împacă-te și cu baba: cât e de adunată și de ghemuită, că și ea săraca, n-ar fi voit să ajungă așa. Dar așa-i lumea asta lăsată dela Dumnezeu.“

D-apoi cam așa mă gândesc și eu nepoate. Uită de pildă, eu am rămas încă voinic în putere, și tot îmi vine să nu mai pot sta pe picioare. E și bâta cam scurtă. De altfel până acasă merg eu, hebei! să mai fie pe atâtă.

Și moșul se strecură încet pe ulița neagră, clătinându-se. Mulcomit, totuși nu-i ieșa din cap gândul: de ce nu mai poate el merge drept cum mergea odată; și de ce s'a ghemuit așa baba lui, care din Irinnța de odată acum e Irinoaie?

Alfius.

Cestiuni liturgice.

(Continuare.)

Deci iată aci și alte mai multe intențiuni, din cari într'una cu cea generală și mai întâiu Christos Mântuitoriul a mânecat a se sacrifica pe sine pentru mântuirea lumii, — și adecă pe lungă intenționea de a constata și a statori datorința destinații noastre de a adora de-a pururea pe Dumnezeu, — cultus latriae, — el a mânecat tot odată a se sacrifica și pentru sanctificarea și salvarea purtătorilor cuvântului Său, și a celor ce vor crede, și pentru înaintarea credinții sale în toată lumea, pentru stabilirea pe noi a credinții sale și a unității ei în lume, și adecă pentru întreagă una, sfânta, catolică și apostolică biserica Sa, și pentru valorarea tuturor mijloacelor, ce dânsul ni le-a dat tezauri de moștenire întrânsa.

În vederea acestora, preotul din instituțiunea dumnezeească detor este a celebra s. liturgie din intenționea adorării publice alui Dumnezeu, însă la aceea intențione el nu numai că poate, ci și detor este totdeauna a întruni și alte speciale intenționi referitoare la scopurile de interese religioase bisericești și sociale creștinești; pentrucă s. liturgie fiind chipul și asămănarea nașterii, morții, și învierii lui Christos, și în s. botez tot omul născut fiind părtaș și moștean darurilor nașterii, morții și învierii lui Christos: dacă prin păcatele după botez ne lipsește de acestea daruri, tot odată din acela-și botez și meniți suntem, chiar și numai cu dorul, prin s. liturgie de nou a ne recâștiga acelea daruri, pentrucă „Câți în Christos v-ați botezat, în Christos v-ați și îmbrăcat,“ — și pentrucă precum din dor este botezul valid, chiar așa este validă din dor și s. euharistie, și pe cum sacrificiul lui Christos de pe altarinl crucii sale este de valoare nemărginită, chiar așa de valoare nemărginită este și sacrificiul de pe altarinl bisericii sale, pentrucă în pânea și vinul euharistic prin mâna preotului tot acela-și Christos Dumnezeu-omul se naște, carele s'a născut din Preacurata Fecioară.

Drept aceea și credincioșii îndreptățiți sunt a poftì aplicarea liturgiei și după alor intenționi speciale, și preotul îndreptățit și dator este, a întruni cu intenționea adorării lui Dumnezeu, intențiunile private ale credincioșilor, însă nu în Dumineci și sărbători, când pe lângă intenționea adorării lui Dumnezeu preotul este dator a celebra pentru popor, — și apoi afară de una, fără de a pretinde anumite stipendii și dela celealalte intenționi, ci mărginindu-se la datina pie urmată de credincioși și la s. mărturisire, și la miruirea și sărutarea icoanei în biserică, și la sărutarea crucii cu ocasiunea funebralilor, etc. pentrucă ori câte intenționi fie întrunite la titlul unei liturgie, liturgia totuși numai una este, și numai odată celebrată, din osteneala preotului e satisfăcută cu un stipendiu, și mai multe nu i-se cuvin, pentrucă lucrând pe plată, și dela moșteanul viei primindu-mi plata mea, nu o mai pot pretinde și dela familiarii moșteanului, toți părtași ai roadelor viei.

Ce privește acum îndatinarea liturgiilor stipendiate în biserica lui Christos, fiindcă după sf. Apostol Paul, lucru cuvenit este, că precum preoții, — purtători ai cuvântului lui Dumnezeu, — samănă calea sufletească în folosul credincioșilor, așa să și secere și pentru sine din celea temporale ale acelora: lucru evident este, cumcă liturgiile stipendiate își au începutul din timpurile apostolice.

În legătură cu acest adevăr și dreptate constatată prin însuși s. Apostol Paul, cumpenind acum cumcă prin actul creațiunei, Dumnezeu s-a descoperit pe sine-și după toate acelea suferințe, între cari pe veci aveà omul să se contenească de sine-și cu privire la Dumnezeu și la creațiune, și cumcă urmata necontenire a omului, prin nașterea, moartea și învierea Sa, însuși Christos Dumnezeu-omul a espiat-o, pentrucă omul, chipul și asămănarea lui Dumnezeu fiind, după a sa naturală voie liberă, pe cum i-se cuvenia ca atarelui, se poată împărtăși și din a sa vrednicie acestei espiațiuni: Christos Mântuitoriul în sfânta sa biserică a întemeiat mijloacele menite în scopul acesta, sfintele sacramente, — în congruența cu unitatea lui Dumnezeu, după cununa actului creațiunei, după care act creațiunea, revelațiunea dumnezeească, — s'a terminat în 6 zile, iară ziua a 7-ea s-a rezervat de repaus lui Dumnezeu și omului, pentru ca în aceasta zi omul să mânece la Dumnezeu să i-se închine și să-l adoreze, pentrucă l-a creat după chipul și asămănarea Sa, învrednicindu-l ăstmod vederii și conversațiunii Sale, — și să-i mulțămească dărnicia ce i-a dat asupra făpturelor, și pentru îndulcirile date lui din acelea, și adecă ziua a 7-a e ziua revelațiunii dumnezeești.

Însă fiindcă Dumnezeu de-apururea este unul și același, și nu se poate nega pe sine-și, ci tot acel Dumnezeu carele la începutul veacurilor s'a arătat nouă în actul creațiunii, în decursul veacurilor ni s'a arătat și în actul răscumpărării, și la capătul veacurilor ni-se va arăta și în actul judecății;

de aci urma evident cumcă pe cum din actul creaţiunii o zi este menită în scopurile revelaţiunii dumnezeeşti, aşa din actul răscumpărării, prin carele adecă ni-s'a restaurat creaţiunea, unul din 7 sacramente,— mijloace ale darurilor răscumpărării,— unul este menit în crearea dispenzatorilor tainelor lui Dumnezeu, şi a purtătorilor cuvântului Său în lume, şi adecă în crearea preoţilor, prin cari revelaţiunea dumnezeiască se continuă necurmată din neam în neam, şi pentru cari în actul răscumpărării, Christos Mântuitoriul s'a rugat Tatălui: „Eu la Tine viu şi pe aceştia în lume îi las, ei nu sunt din lume, ci eu i-am ales pe ei din lume, — păzeşte-i pe dânşii ca să fie una, pe cum noi una suntem!"

În legătură cu aceste cumpenind acum, cumcă creştinii timpurilor apostolice, pentru frica de păgâni, erau nevoiţi a trăi pururea în ascuns, şi fiindcă păgânii aflând pe creştini cu deosebire în actul frângerii pânii, îi omoriau deloc, şi trupurile creştinilor omoriţi de comun le risipiau de tot: din aceste cauze creştinii timpurilor apostolice nevoiţi au fost, ca atât pentru frângerea pânii, pe cât şi pentru îngroparea morţilor săi, de comun să şi folosească unele şi acelea-şi locuri ascunse.

De altă parte, despre creştinii din început constatat fiind, cumcă prima lucrare a adunărilor sale de comun era frângerea pânii: de aci dovedit este, cumcă şi primul act al adunărilor lor funebrale a fost decomun frângerea pânii, şi anume pentru legătura nedespărţită şi reciprocă a bisericii lui Christos triumfătoare şi militantă în puterea cărei legături, — împărtăşirea sfinţilor, repauzatul, căzut în păcate după botez, ne mai putându-şi însuşi lucra mântuirea prin împărtăşirea cu sfintele sacramente, să şi-o mijlocească aceasta prin sfânta biserică triumfătoare şi militantă alui Christos.

Drept aceea îndoială nu sufere, cumcă aplicarea liturgiilor pe stipendii după anumite intenţiuni, — consunătoare doctrinei şi moralului creştinesc, îşi are începutul şi originea sa genuină din timpurile apostolice, din faptele Apostolilor, — şi drept aceea şi saracusta noastră, şi sărindarul, şi cununa anului, îşi au tot aceea origine şi început.

Deci saracusta sunt 7 liturgii stipendiate, celebrate pentru cuvântul stipendiatorelui la intenţiunea, că mortul prin mijlocirea bisericei triumfătoare şi luptătoare alui Christos, espiându-şi păcatele făcute după botez, prin trecerea din această viaţă, — prin moarte, — în viaţa de veci „se racuste" să se nască şi să trăiască, — îndulcit de toate acelea daruri şi bunătăţi dumnezeeşti, pe cari Christos Dumnezeu, prin actul răscumpărării le-a vărsat în celea 7 sacramente aşezate în s. Sa biserică în folosul mântuirii noastre.

Însă la creştinii dintâi, după datina timpurilor apostolice, funebralele celebrându-se decomun împreunate cu actul frângerii pânei, — adecă cu s. liturgie, — de aci stola funebralelor, — prohodului, nesmintit a trebuit a se computa de stipendiul celor 7 s. liturgii ale saracustei, pentrucă pe cum din părinţi omul se naşte om, chiar aşa din botez omul se naşte creştin, şi din moarte se naşte spre viaţa de veci, deci pe cum botezul stolă nu are, ci numai eventual oblate discreţionale, chiar aşa nici funebralele, prohodul moartea, — dintru început nu puteau să aibă stolă, ci numai oblatele discreţionale îndatinate a se da la sărutarea crucii şi cetirea evangeliilor.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Ierarchia Românilor din Ardeal şi Ungaria de *Dr. Augustin Bunea,* Preţul 3 coroane.

„Sămănătorul". Anul III. Nr. 37: I. Iorga.— Basarabenii în războiul Rusiei. C. Vâlsan. — Cântecul viorilor (poezie). Il. Chedi. — „Fântâna Blanduziei" (Notiţă literară-istorică). Ion Dragoslav. — Vine vântul... (poezie). Emilgar. — Boerul Furtună (schiţă). X. — Din ideile lui Multatuli. Cronică. N. Iorga — Vizita „Veteranilor" în Bulgaria, revista „Vorbe bune". I. Sc. şi A. B. — Revista revistelor: Revista idealistă, Luceafărul, Şezătoarea Săteanului, Revue Historique. V. P. — Pilde frumoase, Învăţământul limbei latine de G. Popa. Numărul 20 bani.

„Luceafărul". Revistă Literară Anul III. Nrul 17. Sara (poezie) Nic. Otavă Adunarea teatrală la Brad H. Floarea de jedo şi Incendiul în Japonia Otilia de Cozmuţa. Solus Ero (poezie) Octavian Goga Pax Simin. Pe Mal I. Agârbicean. Cântec (poezie) Nic. Otavă. Cronici şi notiţe. — Cărţi şi reviste (de Al., Gh. Alexici şi O. T. Codru). — Ilustraţiuni.

Prof. Alesiu Viciu. **Limba română poporană şi dialectul Sicilian.** Preţul cor. 1·60.

Prof. Emil Sabo. **„Cântece"** Poesii lirice. Preţul 1 cor. + 10 fil. porto.

FLORICELE DE CÂMP,

schiţe uşoare. De **A. C. DOMŞA**

Preţul 1 coroană.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiu critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciu. . —.12
5. **Din viéţa lui I. Micul** de M. Străjan . . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue feţe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deşteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toţi 9 Nrii, îi primesc cu 5·60 cor. în loc 8·14 cor.

Editor şi redactor răspunzător:

Aurel C. Domşa.

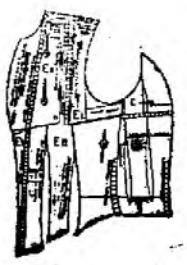

marca fabricei

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşĭ póte însa-şĭ pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi posede nenumărate scrisorĭ de recunoscinţă.

Işĭ are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unuĭ aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (17—52)

Cărți ce să pot căpăta în Libraria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domșa .	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu .	2.—
Geniu pustiu, Eminescu . . .	2.—
Drumuri și orașe, Iorga . . .	2·50
Poesii de Alexandri.	3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50 .	3.—
Vers și proză Alexandrescu . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoii N. Filimon	1·50
Legende și basme Ispirescu. .	1·50
Visuri trecute. Ciura	1.—
Povești, I. Creangă	1·50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu. .	1·50
Vatra Părăsită Slavici . . .	2.—
Din Bătrâni	2·50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura.	1.—
Limba Română poporană și Dialectul Sicilian, de Alesiu Viciu .	1.60

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

La esposițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 14—52

se recomandă spre pregătirea *clopotelor nóuă*, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai dĕ parte spre facerea de clopote întregĭ armonióse, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provĕdute cu adjustări de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în orĭ ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

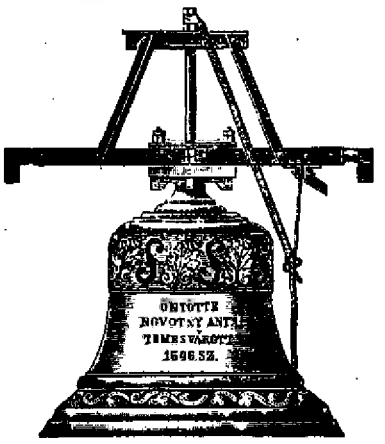

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, carĭ sînt provĕdute în partea superióră — ca violina = cu găurĭ după figura *S* și pentru aceea aŭ un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, așa, că **un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ.** Mai de parte se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechĭ cu adjustare de fer bătut** — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Senegin contra tuseĭ, răgușelii, durerĭ de piept, ofticeĭ, tuseĭ măgărești, cataruluĭ astmeĭ, greutății de respirat, lungóreĭ și tuseĭ sĕcĭ. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Capsic unsóre. Contra durerilĭ de óse, podagreĭ, reumatismuluĭ, rĕcelor, durerilor de cap, dinți și nervĭ, precum și scrintiturilor. Cele mai învĕtrânite bóle le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil.** și **2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosesce și la curățirea sângeluĭ. Prețul **1.20** și **2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângeluĭ la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă **2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunuluĭ e causa diferitelor morburĭ, pecum palpitarea de inimă, amețelĭ, durerĭ de cap și altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunuluĭ numaĭ de cât se comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulcĭ la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legăturĭ și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsurĭ, liqueurĭ, rum și altele. Teurĭ russice, Parfumurĭ, săpunurĭ, crem escelent pentru față și mânĭ. Articolĭ cosmetice, oleŭ pentru pĕr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orĭ ce fel de articlu din branșă. Tóte fórte ieftine. Faceți întrebare și Vĕ veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar în Békás-Megyer, 41 Bpest mellett).
12 (10—10)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și învioréză pe lângă garanță: **reumă, astmă**, (respirație grea), **insomnie vĭjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență**, precum și orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ mai ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (24—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă și o mașină de fiert.

Din causa îmbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico**, și anume:

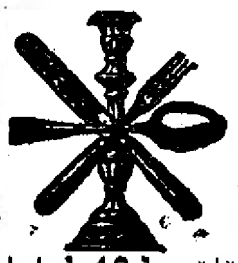

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar**, și pe lângă garanță

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc **garanța pe 25 anĭ.** Spediția se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 8 Octomvrie 1904. Numărul 41.

Către P. T. Abonenţi.

Apropiindu-ne de capetul anului rugăm pe Onor. abonenţi, să binevoiască a-şi renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

Congres catolic român.

III.

Preoţime catolică română! Popor unit! A sunat ceasul al 11-lea. Sculatu-s'au în potriva Bisericii Tale puterile lumii acesteia. *Ştiinţa cu armele sophisticei se încearcă a destituì credinţa în Dumnezeul cel vechiu, ca în inimile astfel deşertate să zidească tron unui Zeu mincinos, plin de desfrân şi putreziune*: şi tu să nu sari întru apărarea acelui Dumnezeu, carele de atâtea-ori te-a scos din Egiptul suferinţelor?! Nu vezi cum nori grei se ridică din spre apus, cari pe aripi de vânt aduc microbi de perire,— sunt norii ateismului, a neconfesionalismului, pseudo-liberalismului destructiv. — *Artele poreclite „frumoase" s-au angajat în serviţul perverzităţii:* şi de acum fiii tăi, — unica mângâiere a sufletului tău mult maltratat — nu vor mai fi acele flori nepătate. cari le-ai udat cu lăcrimi şi grijit cu sudori de sânge, — ci schelete, al căror mădună a săcat în focul cutropitor al senzualităţii — şi tu nu sari — ca leul rănit de moarte — să-ţi scapi odrazlele mai scumpe decât lumina ochilor?! Doreşti să înnoţi în acest puhoi necurat? Dar stăi, — căci înnoţi spre vecinic răpaus! Uită, colo cască abisul, unde şi-au aflat mormântul atâtea popoare dispărute de pe faţa pământului prin păcatul lor propriu — *prin necredinţă!* Voeşti să ajungi soartea acestora? O, mai rămâi niţel, — să-ţi reamintesc valurile de năpaste peste cari ai trecut de atâţa seclii. Dacă nu te-au călcat sub picioare oardele barbare, dacă furia atâtor inimici ai neamului tău nu te-a putut repune, — dacă stejarul plantat din viţa lui Traian divul şi azi mai rezistă — ca de atâta timp — potop — viforului ucigaş — luptei pe viaţă şi moarte între cel slab şi tare, — o, spune-mi, dacă mai trăieşti: ce te-a mântuit, — ce te susţine? *Credinţa! Credinţa în Dumnezeul vechiu!* Şi de acest Dumnezeu vrei tu acum să te lapezi? *Să Te lapezi?* O, da, — căci ce alta e indiferentismul religios, *decât negarea pasivă a existinţii lui Dumnezeu?*!

... Zeci de ani privim nepăsători cum să resfiră peste hotarele ţării un curent primejdios a tot ce-i sfânt, ce e creştinesc-catolic, — cu se infiţează de acest curent toate clasele sociale: cult şi analfabet, bătrân şi tinăr, — cum infectează călbaza socializmului internaţional rărunchii bietului muncitor desmoştenit, ba chiar espatriat de către parveniţii perclunaţi,— cum haita „liber cugetătorilor" disoalvă legătura sfântă a matrimoniului, aruncând art. de lege XXXI din 1894 tăciunele aprins în sanctuariul familiar! — În schimb însă desvoltăm cu atât mai mare acţiune în ură, pizmă şi certe bagatele personali.

Nu aşa! Îndărăt cu interesele egoistice! A sunat oara deşteptării, — la muncă! *Sus cu steagul lui Christos, Părinţi-Episcopi! — Iar voi preoţi şi tu popor unit, dovediţi în faţa lumii, că sunteţi uniţi, — uniţi în cugete şi simţiri, uniţi în viaţă şi moarte, — uniţi în Christos!* Plânge sfânta maică Biserică, căci o ard ranele primite dela inimic, — să fim oare fii vitregi, privitori nepăsători ai acestei sângerări? „*Murim mai bine — şi noi — în luptă,*" *căci murim moartea martirilor, — dar lași, indiferenţi nu vom fi, — nu, pe Dumnezeu!* Deschide-ţi dar terenul luptei, — fraţi preoţi, şi tu mirenime cu frica lui Dumnezeu, — adunămu-ne toţi într'o mare adunare catolică, — unde (repet încă odată) *aprinşi de focul dorului divin de ale renoì toate în Christos: să renoim cu ajutorul Spiritului Sfânt faţa pământului Bisericii noastre! La congres încă în toamna aceasta!* Să ne ajute Dumnezeu!

G. Hubic,
preot gr.-cat.

Institutele noastre de învăţământ.

— după rapoartele anuali. —

(Continuare.)

Tot dela Beiuş mai avem programa şcoalei civile gr.-cat. publice de fete, redactată de Vasiliu Ştefănică, directorul şcoalei, prof. gimnasial. La început se publică: Epistola pastorală a Il. Sale dlui Episcop de Orade, dată cu prilejul primei visitaţiuni făcute la Roma şi apoi o vorbire către popor, ţinută la o adunare a despărţământului Asociaţiunii. N'avem nimic contră textului acestora, dar, nu ne putem esplica, ce au de a face ele cu programa unei şcoale civile de fete! Urmează apoi regulele ortografice ale Academiei şi planul de învăţământ dupa materiile singuratice, cetirile şi temele scripturistice din limbi şi manualele, cari se folosesc în şcoală. Şcoala civilă stă sub conducerea unui senat de 14 membri şi are un corp didactic, constătător din 1 director şi 9 profesori, cum şi 1 catichet pentru fetiţele gr.-ort. Numărul elevelor, cari au frecuentat şcoala an. tr. au fost 90. din acestea 9 gr.-or. Numai româneşte să vorbească n'a fost niei o elevă, toate au ştiut şi ungureşte şi 6 au ştiut şi nemţeşte. Purtarea morală a fost laudabilă, progresul bun, au fost şi 2 eleve cu nedestulitor.

Augmentarea mijloacelor de învăţământ şi în special a bibliotecei, s'a făcut în măsură destul de însămnată. La examenele finale a luat parte şi dl Episcop diecesan, de asemenea şi la învocarea Spiritului sfânt, cu care ocaziune a ţinut elevelor o vorbire „instructivă şi frumoasă."

În istoricul şcoalei la fete despre educaţiune se află următorul adevăr, vrednic de toată atenţiunea: „pentrucă nu atâta, ştiinţa, instrucţiunea, cât mai cu seamă educaţiunea, inima nobilă avântă voia spre fapte bune şi nobile." Şi apoi ca o conclusiune argumentătoare se adauge: „O datină bună a profesoarelor, că şi în timpul liber dintre prelegeri încă petrec cu elevele, incurge cu mult efect asupra educaţiunii."

Câteva espresii greşite remarcăm şi aici d. p. „pentru recusitele fisice-chemice-naturale şi laboratorice să se designeze

conclave (?) profesorală de până acum." — „s-au *preliminat* piesele de cetit," — „părinții... cari au venit pentru fetițele lor de a le duce acasă" etc. Nepotrivit aflăm și înșirarea în programă a feliuritelor cerculare sosite dela Ordinariat. Ca ceva interesant relevăm tot din cronica școalei, ca inspectorul școlastic vestitul Orbán Sipos, a fost în cl. I. la ora de naturală, a cerut însă, ca elevele, să cetească, analizeze și declameze din l. magiară, din constituția patriei și despre colorile patriei. În cl. II. la l. maghiară a cerut dela eleve să-i răspundă despre emblema patriei, iar în cl. III. din istorie a poftit ca elevele să-i spună lecția și pe ungurește.

În partea a doua a programei se face raport de internatul de fetițe: toate bune și frumoase. Au fost interne 86 eleve dintre cari 44 gratuite, 40 din f. Pavel și 4 din fondul școalei.

Internatul a avut 1 rector, pe neobositul Alesandru Gera, spiritual, medic, directoară, 2 prefecte, instructoară, guvernantă și 2 bone.

REVISTE.

Ungaria. Ziarele din Viena și Budapesta își esprimă îngrijirea asupra faptului, că între România și Austro-Ungaria negocierele pentru închierea unei convențiuni comerciale înaintează foarte încet. Să afirmă chiar că ele nici nu s'au început încă, și că numai în Noemvrie se vor începe. Guvernul român conform hotărârii camerei și senatului va pune în vigoare cu ziua de 1 Decemvrie noul tarif vamal român. Convenția comercială romano-austro-ungară nu încetează de e drept decât la finea an. 1905 totuși în noul tarif vamal român multe mărfuri vor cădeà sub taxe urcate. Astfel exportul din Austro-Ungaria în România va fi îngreunat. Ceea ce mai tare îngrijește cercurile interesante e că convențiunea între România și Germania e în ajun de a se subscrie, și pe baza acestei convențiuni Germania va puteà trece în România articli săi de industrie în condițiuni mai favorabile, păgubind astfel exportul austro-ungar.

In fața acestei situațiuni ministrul de esterne austriac Goluchowski a propus guvernului român închierea unei proviziuni pe un an. Se afirmă, că guvernul român a respins propunerea.

Franța. Vorbirea lui Combes dela Auxerre a fost viu discutată în pressa franceză. Cu aceasta vorbire nu au fost mulțămite nici foile guvernamentale.

De ce voiește ministrul președinte să rumpă concordatul cu învoiala Vaticanului când încă nici nu să știe că oare Vaticanul să învoiește la așa ceva? Aceasta o întreabă partizanii lui Combes, cari sunt de părerea, că e de prisos a mai întreba Roma. În cei 12 §-i ai concordatului nu se amintește cum și când să se rumpă concordatul. Guvernul francez e în drept să rumpă concordatul dacă și țara o vreà. — Din epistolele dintre guvern și Vatican se vede, zic guvernamentalii, că Vaticanul vrea rumperea.

Vorbirea dela Auxerre și evenimentele ce s-au desfășurat după aceasta au decepționat tare mult pe dujmanii concordatului, și sunt neindestuliți pe lângă tot succesul lui Combes, că în timp de 2 ani dintre 16,904 școale congregaționale a închis mai 14,000. — Francezii încep a observa, că concordatul se va desface târziu de tot. Concordatul va fi pus foarte târziu ca obiect de desbatere în parlament, și până ce îi va veni rândul, politica să poată schimba radical. Declarările ușuratice ale ministrului președinte au surprins neplăcut chiar și pe ministri.

Dar s'a recules Combes și a folosit espresii mai moderate cu privire la ruptura dintre biserică și stat, ruptură ce e un eveniment istoric cu un caracter general. Astfel dară bisericile și edificiile ecclesiastice le va lăsa neatinse încă vre-o 15 ani și nu le va preda comunelor, cari apoi le-ar folosi după plac. Fanatismul anticlerical al socialiștilor cari sunt în maioritate deocamdată nu va puteà conturba servițul divin nicăiri. De altcum e foarte probabil, că tocmai din pricina concordatului, majoritatea din parlament să va compune din partide noue, ceea ce va aduce cu sine că socialiștii vor fi maiorizați.

FEUILLETON.

Înainte de cununie.

— de Iean Neruda. —

Cum mă întorc în Tirada del Corso, trece repede pe lângă mine o fată. Venia de către bulevardul Colonna. Nu avea pălărie pe cap, numai un văl negru, pe care-l trăsese de-abinele pe ochi Mantaua-i lungă de catifea de comun o purta mamăsa, cu toate aceste o cunoscui. Da, ea e, drăgălașa față a stăpânului nostru. Avanti dar, să o ajungem.

— Signora Constanza!

— Ah! — zisă privind cu spaimă îndărăpt, dar apoi pe buză i-să ivì un suris ușor și roșì.

— Unde, unde, dacă-i permis să întreb?

— Vin din St. Eustachio.

— Ei, ei — doară puteam presupune că acolo vă este cuibul cel nou, pe cum mi-ai povestit ieri. Constanza roșì puțin și-și pleacă privirea la pământ.

Drăguță ființă! Talie zveltă, de statură mijlocie, față brunetă sănătoasă, părul negru și neted, ca mătasa, ochii — oh, ochii dulci, ca.... cum să și zic... ca mierea. Și cât e de naivă, cât de povestitoare și amicabilă! Abea de câteva zile locuesc la tatăl său și deja așa e de prietinoasă cu noi micuța, ca și când Dumnezeu știe de când ne-am cunoaște. Macar-că-i mireasă. — Luca, sculptorul e mirele, să spune, că e mare artist, așa gladiatori știe ciopli ca mine altul. Și Luca acesta e chiar așa de bun și amicabil ca mica sa mireasă. Așa sara ședem împreună cu ei în grădină sub lămâi și ne desfătăm cum să gugulesc și să dezmerdă. Nouă ne spun tot, chiar și ce cugetă; ne spun că cu cât foc să iubesc; tatăl două luni nice nu a voit să audă de lucrul acesta, dar în fine s-a înduplecat și acum totuși vor locuì împreună colo în St. Eustachio.

— Așa-e că în șasă va fi nuntă?

— Oh, nu, că în șepte. Doară ziua a șasa e zi nenorocoasă.

— Așa?

— Firește, că așa, în Iulie una cu alta sunt trei zile nenorocoasă: prima a cincea și a șasa. Doară în patria D-tale a altcum?

— Apoi din parte-mi, signora, poate fi și altcum, căci eu nu știu. Dar ian spune numai, aveți multe zile de aceste nenorocoasă?

— Oh nu multe, numai vre-o patruzeci.

— Numai? Apoi care-i mai nenorocoasă?

— Santa Madona, dar D-ta nici aceea nu știi, când a vândut Iuda pe Domnul Isus?!

— Ei, uite era să uit, știu, prima April!... Mâna dreaptă și-o ținea întruna sub manta și gesticula numai cu stânga.

— Ascunzi ceva, signora?

Constanza nu răspunse.

— Ceva frumos trebe că-e? Roșește. Avea un vas cu apă sfințită.

Se uită la mine cu seriositate gravă și eu continuu.

— Sigur... că vi-e de lipsă în noua locuință.

— Oh, pe cel nou l'am așezat deja! Dară am cerut dela mama împrumut pe al său — pe acela, care ani dearândul a văzut fericirea părinților mei și din acesta mi-am stropit locuința cu apă sfințită; de acolo vin acum. Of, Luca e așa de rău! Închipueți numai, nu mi-a permis ca să pun crucea în chilia lui, fără a zis, să o punem în culină. Închipueți numai, — în culină!... Ei, dar în fine tot el o a așezat-o, tot e bun băiat. Am stropit cu apă sfințită și lădița servitoarei noastre; las înmulțască-i-să mica avere. Știi mă rog, mi-am tocmit o, fată din provincie, dar e atât de șoadă sărmana. I-e frică singură în locuința cea nouă.

— D-tale sigur că nu ți-ar fi frică signora, așa-i?

— Mie... mie... zău eu-s și mai fricoasă, nu așì sta acolo nice un moment; așì fugì.

— Apoi știu că te bucuri, că în curând o să fie cununia. De ce nu te-ai bucura?

— Oh, nu mă bucur. Mi-e frică. Tare mi-e frică. Că știi mă rog... îți voiu enara întreaga istorie. A șezut la noi un student, îl chema Signor Miccio (ce aduce cu numele: măgar.) Eu de câte ori îl agrăiam pe nume, mă uitam în altă direcție, că era atât de curios. Studentul acela a căzut la examen și în supărarea lui a voit să-și stângă viața, eu însă l'am rugat să nu facă una ca aceea. De atunci ținea morțiș că eu sunt „îngerul lui apărător" — și voia să mă aibă de soție. Acum, că-s mireasa — mă înfrică cu aceea, că sau pe mine sau pe Luca, dar pe unul din doi de sigur ne va omorî. Mai auzit-ai așa ceva?

Ea se oprì îngrozită. Eram chiar dinnaintea unei case, pe a cărei părete era o restignire, încunjurată de flori, sub ea o candelă.

Catolicii într'aceea se organizază, şi pentru viitor ei au abzis de sprijinul statului, care în fiecare an le da 42 milioane.

În cazul, că rumpe concordatul, biserica ajunge sub dispoziţia legii din 1901. În Paris s'a şi început organizarea în „asociaţii." Comunile bisericeşti formează, după episcopii, o federaţie, iar episcopiile toate formează federaţia principală. Astfel dară, biserica din Franţa, va fi cu mult mai unitară ca sub concordat, şi cu mult mai impunătoare şi mai de temut. Când va veni dară rândul la rumperea concordatului catolicii francezi vor fi organizaţi. E interesant, că ce vor zice la aceasta partizanii lui Combes, căci aşa biserica catolică se ridică unitară într'un chip ameninţător pentru inimicii ei?

Roma însă tace şi aşteaptă cu desfăşurarea evenemintelor având credinţă tare în isbânda cauzei. Miile de peregrini, ce şi-au prezentat omagiile lor Scaunuiui papal au spus că e eschisă ori ce posibilitate de a se face vre-o ruptură în biserică. S. S. Papa i-a primit în decurs de două săptămâni pe toţi. Cu Harmel, conducătorul peregrinilor, s-a întreţinut mult cercând să cunoască de-a binele stările din Franţa.

CORESPONDINŢE.

SFINŢIRE DE BISERICĂ.

A fost un suris al raiului, dulce fermecător — un praznic ales şi strălucit! Înţeleg împunătoarea solemnitate, ce a avut loc pe

---

Constanza îşi făcù cruce. Apoi rostì un Tatăl nostru şi în fine zise:

— Cu noi să fii, Doamne Dumnezeule, ca să se risipească de pe faţa pământului inimicii nostri, şi să fugă deia faţa Ta cei ce-te urăsc! — Luca se mânie pe mine, dacă vorbesc astfel, dar nu am ce-i face!

— Şi întru adevăr nu ţi-e frică signora Constanza?

Nu! pentrucă cartea de rugăciuni, care e doară şi de-o sută de ani, o voi duce cu mine, când vom merge la cununie. Apoi din cei dintâi bani ce-mi va da Luca, voi plăti o slujbă şi voi aprinde câteva luminări în biserică. Ce zici la asta?

— Foarte bine! De sigur veţi fi fericiţi.

— Şi eu aşa cred, signor. Azi dimineaţă, am întrat în biserica St. Augustin şi am oferit Fecioarei o inimă de argint — şi razele soarelui ce se strecurau prin geamurile vastului dom trecură, par-că, prin inima mea lăsându-o plină de sentimente nespuse — de credinţă şi speranţă-'n viitor...

Ajunserăm acasă. Constanza întră pe poartă ca un fluturel.

Eu am mai stat afară puţinel, mi-să părù că, m-am uitat în rai, în strălucitoriul şi neasămănatul rai... Păzească-te Dumnezeu, mică mireasă fericită!

tradusă de: ***B. O. Colceriu.***

Ier, în comuna Sudurău, în 18 Septemvrie 1904. din prilej de sfinţire de biserică.

Situată chiar în marginea Sălagiului şi a diecesei de Gherla; Sudurăul e o comună mică şi mixtă, în care elementul român băştinaş e numai o mână de oameni. În faţă cu elementul maghiar covârşitor şi cu politica de cucerire, această mână de popor, pe terenul cultural şi cel al menţinerei proprii, a încercat grele probe, din cari însă a eşit demn şi biruitor. Grea încercare a avut, mai în anii trecuţi, cu şcoala, pe care cu toate şicanele şi presiunile, în butul şcoalei de stat din loc. o susţine cu mari jertfe, în chip neescepţionat, fără nici un ajutor. Mai grea încercare a fost lipsa unei biserici corespunzătoare. Zidită din peatră la anul 1841. provăzută cu coperiş şi turn de lemn pe semne numai provizor. biserica cea veche în anul 1901. ameninţa cu demolare şi renovarea ei a fost arzătoare şi neamânată. La trei ani, în urmă, pot cu bucurie constata. că micul popor a biruit şi această probă, şi în locul celei vechi, astăzi se ridică o biserică frumoasă — cu un turn corespunzător de peatră, renovată în stil modern, la vederea căreia fiecare român se simte mândru şi îndestulit.

Laudă şi mulţămită în primul rând lui Dumnezeu, care nu uită de poporul său şi apoi mulţămită şi recunoştinţă acelor inimi mari române, cari sar în ajutorul celor mici întru mărirea lui Dumnezeu şi propăşirea neamului.

Între aceştia am să amintesc întâi pe rep. *Ioan Giurgie* din Vezeud, care — încă la anul 1895 a dăruit spre scopul bisericei 1000 cor.

Meritul principal al renovării şi în deosebi al împrumseţării lăuntrice, revine dărniciei desinteresante, a marelui binefăcător spect. dn. George Szilágyi mare proprietar de pământ locuitor în Sanislău. „Cu ajutorul lui Dumnezeu şi a Maicei sfinte" cum zice, Dl Szilágyi cu o uimitoare stăruinţă şi sirguinţă s'a ridicat la bunăstare, materială tare frumoasă. ce i-ar oferì o viaţă liniştită şi comodă, dar mare la inimă şi înalt în simţiri cum e, Dlui abzice de comoditate şi prisosul agonisării sale îl pune în folosul neamului împărtăşindu-l bisericilor şi şcoalelor misere.

Şi aceasta n'o face din fală nici pentru renume. ci din cea mai curată recunoştinţă către Dumnezeu şi Maica sfântă „că stăruinţele sale le-au încununat cu succes şi din cea mai sinceră iubire a neamului său. De munificinţa lui beneficează tare multe biserici şi şcoli însă până acum nici una în chip şi măsură aşa mare, ca biserica din Sudurău. Pe lângă sfaturile sale înţălepte scoase din o bogată praxa de viaţă. dl Szilágyi cu grandioase sume a ridicat biserica din Sudurău.

Spre scopul zidirei ne-a pus la dispoziţie 60.000 cărămide făcute şi arse pe spesele sale. A pictat biserica cu 200 cor. Pe cheltuiala lui s-a făcut: altarul cu baldachin de toată frumseţa, ce a costat 600 c.; masa de proscomedie, miniatura altarului, cu 200 cor. Apoi a făcut un iconostas bogat în decoraţiuni şi aurituri, provăzut cu 52 icoane artistic esecutate, ce a costat total 1760 c. Din a lui dăruinţă mai avem o icoană portativă a P. C. Fecioare pentru precesiuni, ce e o adevărată podoabă, şi a costat 400 cor. Către icoană a mai dat vesminte albe uniforme încinse cu pantlici ce poartă inscripţia „bucură-te Marie", pentru 4. fete, cari vor purta icoana. A mai dăruit 2 prapori în preţ de 180 cor. 2 feşnice aurite în preţ de 20 cor. un rând de odajdii în preţ de 100 cor. şi 4 rânduri de vesminte pentru ministranţi. În urmă a luat asupra sa angajamântul, de bună sama mare de a provedea toată înteligînţa şi poporul, ce va veni la sfinţire, spre care scop a improvizat localuri mari în ferma sa Odăi, situată la ½ Chim. departe de Sudurău.

Au mai dăruit Alexandru Marian din Odăi 30 cor. Floare Turdean v. Erdei din loc 200 cor. Ioan Donca din loc 100 cor. rep. Mihai Butean din Ciomachez 100 cor. văd. Petru Butean din Ciomachez 200 cor. George Corb, din Odăi 200 cor. Ioan Gustuş, din Odai 20 cor. rep. văd. Gavrilă Iacobuţ, a văpsit corul cu 20 coroane a procurat: Orologer şi Triodul în preţ de 29 cor. Vasile Erdei a dăruit o cruce pe altar în preţ de 24 cor. Mihai Széleş a dăruit o cădelniţă în preţ de 31 cor. Gavrilă Iacobuţ a întraurit potirul cu 32 cor. şi Floare Irimi văd. Bacoş a dăruit un rând de haine bisericeşti în preţ de 120 cor.

Deplin renovată şi adiustată cu toate celea prescrise de ritul oriental. această biserică, ce astăzi nu are păreche în Sălagiu, s'a înaugurat. cu mare solemnitate în 18 Septemvrie 1904. Solemnitate, ce cu tot timpul nefavoritor a reuşit splendid şi peste aşteptiare.

Credincioşi programului zilei. după primirea delegatului episcopesc, în persoana bunului şi activului protopop din Santău Reverendissimul D. *D. Coroian,* dinpreună cu preoţii sosiţi. s'a început actul sfinţirei. Îndată la început a sosit poporul din Sânislău în procesiune, cel din Otoan, apoi cel din Vezeud. şi poporul din Körös şi alţii din satele vecine. încât biserica, jurul ei şi strada întreagă era ticsită de credincioşi.

S'a făcut apoi încunjurarea bisericei. Era impozant şi sărbătoresc cortejul, ce încet şi maiestos a împrejurat biserica. Serviau delegatul episcopesc. şi preoţii: *V. Mureşan* din Recighea, *V. Patcaş* din Otoan, *V. Mureşan* din Seuca. *Ioan Silágyi* din Vezend. *St. Cuc.* din Pir, *E. Lobonţ* din Silvaş .*V. Hoblea* din Cig, *G. Mateiu* din Andrid, *A. Bogdan* din Porţelec, *A. Mureşan* din. Dindileag, *I. Pataki* din Sanislău ca diăcon şi preotul local, toţi îmbrăcaţi în odăjdii alese şi strălucite. După încunjurarea de 3 ori a bisericei a urmat s. liturgie. Cântările le-au esecutat alternativ, corurile, tinerimei din Sanislău sub conducerea înv. *N. Mureşan,* şi cel al tinerimei din loc sub conducerea înv. *I. Letan,* ambele cu multă precisiune şi tact.

După s. liturgie Rsimul dn. protopop şi delegat. a urcat amvonul improvizat înaintea bisericei şi a rostit o preafrumoasă predică ocasională, îndemnând la iubirea bisericei. A urcat apoi amvonul părintele Şişeştilor dr. V. Lucaciu şi cu o aleasă elocinţă şi măiastră predare a ţinut pătrunzătoare aprecaţii în onoarea Pontificelui, împărat-regelui, episcopului, protopop, preoţilor şi în urmă în onoarea binefăcătorului *G. Szilágyi.* Cu toate că ploaua, poporul — în număr peste 600 — sta neclătit şi răpit asculta cuvintele ce curgeau

atât de dulce și grav. din gura oratorului. A fost de toată frumseța aprecația în onoarea dlui Szilágyi. părintele Lucaciu a tâlmăcit recunoștința poporului către o inima mare, ca dl Szilágyi, care cu binefacerile sale grandioase tinde a servì idea românească binele și deșteptarea poporului. Lacrimi de bucurie. am văzut în ochii multora. — În urmă a urcat amvonul preotul local și făcând istoricul bisericei a cetit lista dăruitorilor.

Pe la 2 oare d. m. toată inteligința s'a întrunit la prânzul dat în Odai de dl G. Szilágy, sub care sau zeis mai multe toaste și care a durat până târziu d. m. în cea mai viuă dispoziție.

Am să amintesc cu multă laudă provizionea aleasă, varie și îmbelșugată și mai pe sus afabila. atenta și românească ospitalitate. de toți admirată, cu care dl și dna Szilágyi toată ziua și noaptea s'a îngrijit, ca unul fiecare să se afle bine și de nimica să nu ducă lipsă.

Sara s'a ținut. tot în Odăi. balul aranjat de tinerimea română de pe Ier, la care a luat parte o frumoasă și aleasă cununuă de dame și domni. dansând în cea mai bună armonie și dispositie până la ziuă albă. Iar în Sudurău s'a ținut bal poporal, ce încă a durat până dimineața.

Descriind în conturi generali solemnitatea zilei, am să dau samă despre venitul întrat în folosul bisericei:

1. a) Sub durata sfințirei. au dăruit: dl Ioan Filep din Santău 50 cor. văd. Filep și văd. Rebeleș din Santău câte 20 cor.. G. Mocan, G. Molnar din Santău. G. Pop M. din Körös. D. Balaj și C. Vereș din Sudurău și I. Iuhas din Sauislău câte 10 cor.. M. Curtean din Carei 8 cor. V. Nilvan. I. Nilvan câte 6 cor. V. Șut 5 cor.. G. Kereji, L. Murășan, Gr. Rad, G. Neguran, I. Kereji, L. Pride și V. Huluga câte4 cor.. în total . . . . . 213.—

b) Din dăruiri mai mici . . 280.88

laolaltă 493.88

2. a) La balul tinerimei aranjat în folosul bisericei au suprasolvit: Dnii C. Vereș, S. Bölönyi și L. Vereș câte 8 cor. P. Buteán, G. Fülep, G. Neguran și A. Varga câte 4 cor., A. Gozar, V. Hoblea și G. Molnar câte 3 cor. D. Pop 2 cor. 20 fil. T. Laziu și I. Uray câte 1 cor. total . . 53.20

b) Din biletele de întrare răscumpăratea întrat . . . . . 115.—

total 168.20

cheltueli: 72.—

venit curat: 96.20

3. a) La balul poporal au supra- solvit: G. Neguran 5 cor. P. Butean 3 cor. total . . . . . 8.—

b) Din bilete de întrare s'a primit 259.08

laolaltă: 267.08

cheltueli de aranjare: 34.38

venit curat 232.70

Astfel din ocazia sfințirei s'a trecut în cassa bisericei total . . . 822.70

După cari, în numele senatului bisericesc gr.-cat. și al poporului român din Sudurău, când aduc și pe aceasta cale, cel mai sincer prinos de mulțămită tuturor dărnitorilor binefăcătorilor și suprasolvitorilor, în special dlui G. Szilágyi îi dorim din adâncul inimei, ca Dumnezeu să-i primească jertfele aduse în folosul bisericei noastre și din belșug să-l facă părtaș din rodul rugăciunilor, ce biserica înalță, pentru cei ce iubesc bunăcuviința casei Domnului.

I. Gael,
preot local.

Câmpeni, 18 Sept. 1904.

Onorată Redacțiune!

Cetisem și în „Telegraful Român“ raportul despre focul din Câmpeni, unde se zice: „Biserica gr.-cat., *după mărturisirea celor presenți,* să puteà mântuì cu un ciubăr de apă.“ Și o lăsam să fie zisă... cu atât mai vîrtos că raportorul însu-și vorbește „după mărturisirea celor presenți.“

Dar când am cetit această aserțiune reprodusă și în prețuitul „Răvașul“ Nr 36—37; și încă sub verdictul „Nepăsare păcătoasă“ — în interesul adevărului — m-am decis a Vă adresa aceste reflexiuni. pe cari Vă rog a le publica în prețiosul nostru ziar „Unirea.“

Dacă ne-ar fi locul să vorbim enigmatice și fără temeiu. și eu aș putea afirma că: se puteà evita toată nenorocirea cu un păhar de apă. dacă ar fi fost păharul. apa și omul care să o aplice la timp pe prima schinteie.

Și biserica noastră s'ar fi putut mântuì cu un ciubăr de apă, dacă ar fi fost ciubărul, apa și o ceată de oameni. Și doară și aceia ar fi ars! Căci:

a) *Focul.* Nimenia care nu a văzut, nu-și poate închipui natura acelui horibil foc! Ca dintr'un vulcan a erupt flacăra din acel loc de nenorocire, unde s-a escat focul. Și flacările după ce și-au luat sborul, nu rămâneau legate de edificiile cari ardeau, ci sburau purtate de puternicul vânt dela apus spre răsărit; și vântul nu sufla numai ață înainte. ci isbeà norii de foc și în dreapta și în stânga, cu furia vântului ce premerge unei vijelii cumplite.

Iar flacările umpleau tot spațul de pe pământ și până sus în văzduh, așa că întrau în case pe uși și pe ferești. ca și când o mână rea le-ar fi purtat; și ce puteà ridica acel vânt, pe aripi de foc, duceà departe, ca sămn trist de o mare nenorocire. — Martori ne sunt două sate: Bistra și Musca pe a căror hotar se găseau la tot pasul cărbuni de șindilă și hârtii de jumătate arse — mai ales dela pretură — la o distanță de 10—12 km.

În calea acestui potop de foc fiind biserica noastră, *nici într'un chip nu se puteà mântuì de incendiu.* Un ciubăr de apă ar fi fost un picur pe o mare de foc. Dovadă: ciuberele și buțile cu apă ce le aveau cei mai mulți proprietari de case din mandat polițănesc. Și-au folosit toată apa stângându-și casa în 5 locuri și s'a aprins în alte 10, pierzându-și timpul scurt, în care puteau scoate ceva. le-a ars totul, în urmă abia a scăpat și ei cu viața.

Biserica noastră nu s-a putut mântuì, căci în jurul ei de trei părți a fost cel mai teribil foc. În partea spre apus, de unde a venit focul, erau aglomerate cele mai multe case, și tot teritorul acoperit cu număroase superedificate toate din lemn, de cari era despărțită numai prin o mică stradă cam de 6 metri lată. Biserica nostră stă pe un mic podeiu încins cu mur, ca o mică cetățuie. Sub murul sudic era șoprul, drept șatră pentru vânzătorii de opinci, construit din lemn de brad, coperit cu șindilă; iar de-asupra-i la distanță de 5 metri e biserica. Acest șopru a produs un foc grozav sub streșina bisericei și așa era imposibil a o puteà mântuì.

Arborii ornamentali. ce erau de-asupra șopruiui în micul spat până la biserică. verzi și sănătoși. unii de grosimea omului, au ars în partea către șopruri mai până la mădua trunchiului; iar unul a ars până s'a frânt. Acești arbori ca martorii cei mai fideli, deși muți. vor spune ori și cui: cum s-ar fi putut mântuì biserica noastră cu un ciubăr de apă.

Apoi în primul moment nimenea nu a crezut că doară și biserica se va aprinde. Mulți vecini și-au dus vesminte și alte obiecte la biserică, sperând că acolo le vor mântuì; dar pe când se întorceau cu altele nu s-au mai putut apropia de flacări și așa acolo au ars.

Încunjurată de o teribilă vapaie, biserica noastră a luat foc deodată de trei părți dela ușe, coperișul din partea spre șopru și coperișul de pe altar; iar pe ferești din șopru s'a aprins internul: praporii și scaunele. Nu ar fi putut'o mântuì nici o ceată de pompieri cât de apți, să fi fost pregătiți la aceea cu o oară înainte. cu atât mai puțin că în apropiere nu era nici un picur de apă; iar a străbate la Arieș era imposibil pentru flacări.

b) Apoi *panica* e a doua plagă în vreme de pericol. Eu eram în convoiul funebral. Când se cetcà evangelia la întrarea în cimiter, observ în public un murmur. Clopotul suna a pericol. Privesc unde toți priveau; și plec inte. cu atâta mai vârtos căci fumul se arăta în direcția meu. Ca tot omul!.. Oare nu va fi la noi?!.. Alerg acasă. Desbrac reverenda, și primul gând mi-a fost: să salvez archiva parochială. Am scos-o toată în fundul grădinei; dar cu aceasta mi-am pierdut cam un pătrar de oară.

În al doilea patrar am încercat pe trei căi să pot ajunge la biserică. Prin piață n'am putut străbate de flacări. Întorc ceva înapoi. sparg cu o săcure ce aveam la mine o îngrăditură, pic. mă lovesc grav la un picior, dar mă ridic. întru în alvia Arieșului și prin râu în jos ajung la strada laterală „Brădineasa.“ Aci fugeau oamenii spre râu și mă opresc spunându-mi că pe acolo e imposibil a trece la biserică. Întorc. încunjur focul pe partea din apus, și preste „țarini“ mă apropiu de sf. biserică, în care însă nu mai puteam întra cu alt gând fără ca să ard în flacări... A trecut cel mult o jumătate de oară, până când tot ce a ars a fost cuprins în flacări. Și când un coperiș se aprindea, așa de repede se lăția focul, ca și când tot ar fi fost preserat cu o materie esplosivă. Lucru esplicabil: șindila neplouată toată vara, uscată scrum, s-a înscămoșat. Flacăra sbura pe ea și apoi ardea deschis, ca hârtia resfoiată. Neputând ajunge la timp, n'am putut scoate absolute nimica din pompoasa noastră biserică.

Și această calamitate, deopotrivă a ajuns pe toți locuitorii și toate oficiile publice din centrul comunei. Din 11 cancelarii nu s-a putut salva nimica, — puțin numai dela perceptorat — măcar că erau acolo oficiali și servitori.

Toți locuitorii abia au scăpat cu viața, căci în primul moment au alergat toți la acel isvor de nenorocire, unde s'a iscat

focul; de unde alungaţi de foc au ajuns acasă odată cu flacările. „Neronii“ ce i-se păreau corespondentului dela „Telegraful“ că priveau „cu nepăsare“ de pe dealuri, erau în realitate „Eremii“ nefericiţi scăpaţi cu fuga ce-şi deplângeau nimicirea averei lor şi păzeau acolo puţinul avut ce l'au putut duce cu ei. — Acolo au priveghiat 2—3 nopţi bătrâni neputincioşi, mame cu copii, şi doamne onorabile. Şi asta după corespondentul zis e „nepăsare păcătoasă.“

El zice: „din case nimic sau aproape nimic nu sa putut mântui.“ „în 15 minute tot teritoriul din centrul Câmpenilor a fost cuprins de flacări“... „Ori ce localisare a focului a fost imposibilă.“ „Pompierii din Abrud sosesc... nu mai pot însă străbate prin foc ci mântuesc ce mai pot,“ etc.

Şi despre toate aceste zice: *„am văzut cu ochii“*...

Dacă a văzut cu ochii această priveliste horibilă, cum poate oare *crede cu inima* ca în asemenea împrejurări „Biserica gr.-catolică“ — şi numai biserica gr.-cat. — „s'ar fi putut mântui cu un ciubăr de apă“?! Dacă acele le constată, oare cu ce conştiinţă acusa opiniei publice o comunitate de oameni nenorociţi cu vina „nepăsărei păcătoasă.“ ?! . . . Dacă nu-i cuvânt de mângâiere, cel puţin să nu ne mai supere în amara nenorocire!

Am comunicat acel raport curatorilor; şi cu regret luând ştire, m'au încredinţat să declarăm publice că indignaţi declinăm dela noi zapisul ce s-a scris asupra noastră „Nepăsare păcătoasă,“ nefiind vinovaţi de acea. Şi să dorim tuturor „şi celor ce ne zic nouă: bine e bine e“ ca Dumnezeu să-i ferească de nenorocirea, ce noi am îndurat!

Petru Simu,
adm. paroch.

Noutăţi.

Onomastica Maiestăţii Sale. Marţi dimineaţa corpul profesoral, pontificând directorul gimnasial, a celebrat sta liturgie pentru onomastica Maiastăţii Sale. Au asistat la sta liturgie elevii şcoalelor din loc.

Redacţionale. Dl *Iuliu Florian,* capelan în Cluj a intrat ca redactor responsabil al „Răvaşului“ în locul dlui *Basil Moldovan,* care s-a depărtat din Cluj. La „Poporul român“ din Pesta conducerea foii o va relua dl *Dionisie Stoica.*

Serbările dela Iaşi. La începutul lunei acesteia familia regală a României va visita Iaşul. Cu acest prilej va asista la serbările centenare ale Seminarului Veniamin şi la inaugurarea bisericilor sf. Niculae, ridicată de Ştefan Voda şi Trei Ierarchi, ridicată de Vas. Lupu. În decursul petrecerii la Iaşi se vor representaţiuni festive în tractul naţional, jucându-se în sara primă piesele „Mărioara“ şi „Ziua scadenţii.“ iar în a doua „Ulranda“ toate trei piesele scrise de Carmen Sylva. Familia regală va sta la Iaşi din 1—5 st. n. Se fac mari pregătiri în vederea acestei visite.

Limba română în Brasilia. Un sas din Ardeal mergând şi aşezându-se în Brazilia scrie foaiei nemţeşti Kr. Ztg. din Braşov.— „În familie vorbim săseşte şi când ne aud ceialalţi colonişti germâni cugetă că vorbim ungureşte. Cunoştinţa limbei române însă ne este de mare folos, fiindcă multe cuvinte sunt întocmai ca cele portugeze, sau samănă cu acelea.“

Guvernorul Bucovinei. Oraşele Bucovinei se întrec întru a-i alege pe prinţul Hohenlohe cetăţan de onoare din prilejul depărtării sale din Cernăuţ. Chiar o stradă din acest oraş va fi numită după numele fostului preşedinte al ţării.

Masa studenţilor din Cluj. „Răvaşul“ anunţă, că direcţiunea societăţii „Economul“ a primit la masă pe semestrul I al anului şcolastic curent 19 tineri universitari. În acest au masa se va administra în regie sub conducerea capelanului Iuliu Florian şi s'a deschis la 6 crt.

Congregaţia dela Sibiu. Luni s'a ţinut congregaţia comitatului Sibiu, cu acest prilej s'a creat un nou cerc administrativ, al Cisnădiei. Românii sperau să câştige pentru ei cel puţin postul de pretor. Saşii, cu cari s-au pus în conţelegere, nu s'au învoit ci au pus în amândoue locurile saşi. Românii au protestat solemn contra acestei ilegalităţi şi au părăsit toţi sala de şedinţe în mod demonstrativ. În şedinţa de după amiazi au venit la ordinea zilei propunerile dlui Ivan în chestia monumentului lui Iancu şi disolvării partidului naţional. Amândoue acestea, la propunerea comisiunei permanente, au fost respinse.

Peregrinaj la Mân Catalina. Primim următoarele şire: În 27 a. l. c. s-a ţinut peregrinaj la Catalina. A pontificat protopopul tractului Dârgii Andreiu Iovian însoţit de 6 preoţi. Public a fost de câteva sute. De dimineaţa s-a oficiat mânecatul, apoi s-au făcut ceremoniile obicinuite la înălţarea sfintei cruci. După sfârşitul acelora s-a ţinut s. liturgie în liber, de oarece biserica modesta nu puteă cuprinde publicul adunat. După sfârşitul ei s-au ţinut maslu peste morboşi şi sfinţirea apei, după care publicul s-a depărtat nu numai mângâiat şi însufleţit ci frapat în mod deosebit. Ceeace în tip deosăbit de astă dată a frapat publicul a fost predica ţinută după s. liturgie de Aurel Fodor, preotul Aschileului-mare Deja în decursul serviciului a fost cuprins publicul de un interes viu faţă de aceea, de oarece s-au fost svonit că dânsul are să vorbească. Cei ce l-au mai auzit, abia aştepta să-l mai audă, cei ce nu l-au auzit erau curioşi să vadă că oare pe dreptul se bucură de un aşa renume de predicator — şi că oare în adevăr corespunde laudelor ce i-să fac. — În mijlocul curiosităţi generale începe predica. Dar abia o începe şi lacrămile publicului dovedesc că i-a împlinit aşteptarea. A vorbit peste ½ oară în o linişte şi tăcere mormentală, fără ca ascultători să-i piardă din o vorbă. Întru atâta erau de frapaţi de puterea cuvintelor lui încât ca ţintiţi de pământ aşa stau privind pe vorbitor fără să se miste unul. După terminare îi fac ovaţiuni şi necunoscuţii. Apoi depărtându-se publicul la ale sale mereu laudă cuprinsul aceleia — predarea şi pregătirea ei cu un aparat ştiinţific — şi totuşi uşor de înţăles şi celui din urmă. Apoi încarcă de laudă superioritatea ce creşte astfel de preoţi şi oficiul protopopesc care le-au câştigat o zi nu numai plăcută ci şi folositoare şi edificătoare. Astfel au fost peregrinajul de acum dela Catalina, o zi ce a înveselit inimile credincioşilor — le-a recreat şi edificat. *Ţeranul.*

Ştiri literari. Dl *Dimitrie Onciul,* profesor la Universitatea din Bucuresti a scos într'un volum două cuvântări comemorative, ţinute una la al treilea centenar dela moartea lui Mihaiu Viteazul şi cealaltă la a patra sută dela moartea lui Ştefan cel mare. Cartea e precedată de un proiect de lege din 1864 relativ la capul lui Mihaiu. Scrierea se vinde cu 1 leu în folosul fondului pentru ridicarea unui monument funerar lui Mihaiu Viteazul la Mănăstirea Dealul.

Masa studenţilor. *Dr. Emil Filipan,* medic în Năsăud a dăruit fondului pentru Masa studenţilor din Blaj, suma de cor. 20. întru amintirea repaus. advocat *Dr. Emil Gerasim.*

Pentru incendiaţii din Câmpeni am mai primit dela On. *Nicolau Zugrav,* paroch în Uricani (diec. Lugojului) suma de cor. 3.— dela On. *Ioan Simoc,* preot în Restolţ, colectă cor. 12.62. Suma totală spedată la adresa noastră e de cor. 21·62.

Avis. „Proprietarii acţiunilor Numerii: 709—718, 767—770 şi 776—781 însemnate la „Ulpiana“ institut de credit în Grădişte, sunt provocaţi a-şi aquita restanţele până la 1. Decembre a. c. la din contră sus-semnatele acţiuni în sensul §-lui 8 din statute, se vor anula respective nimicì. *Direcţinneu.*

Necrolog. † *Georgiu Tatar,* învăţător gr.-cat. în Petridul inferior în 3 Octobre st. n. la 3 oare dim. după un morb îndelungat, provăzut cu sfintele sacramente ale moribunzilor, s-au dat nobilul său suflet în mânile creatorului în al 35-lea an al etăţii şi al 7-lea a fericitei sale căsătorii.

Odihnească în pace!

Nefiind în stare, ca în persoană ori prin ţscrisoare să aduc mulţămită şi recunoştinţă tuturor acelora, cari din prilejul decedării neuitatului şi iubitului meu soţ *Dr. Emiliu Gerasim,* m'au mângâiat cu nenumărate scrisori ori prin participare la astrucarea asămintelor lui, — îi rog, să primească sincera mea mulţumită pe această cale.

Aiud, la 30 Septemvrie 1904.

Văd. **Iustina Dr. Gerasim** n. **Gall.**

Din cauza strămutării mele vînd din mână liberă mobilele — după moda cea mai nouă — din o casă de durmit, pe cum şi un piano.

A se adresa la:

Bodoki Henter Ferenczné
în Şona (Szépmező) Nr. 48.

(89) 1—2

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“

Augustin Coltor

şi-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** şi ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoas*** şi ***beuturile cele mai bune*** pe cum şi **chilii oomforte şi ieftine.**

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

„Asociațiunea“ la Timișoara.

Lăsăm să urmeze în următoarele vorbirea, cu care dl *Dr. Liviu Leményi*, delegatul comitetului central, a deschis ședințele adunării generale, cum și salutul dlui *Emanoil Ungurean*, președintele despărțământului Timișoara.

Dl Dr. Liviu Leményi, ca delegat al Comitetului central a ținut următorul discurs:

Onorată adunare generală!

Diferite cauze de natură diferită au împedecat pe bărbații aceia, cari erau mult mai chemați decât mine de a conduce această adunare generală.

Numai în momentul din urmă m'a distins comitetul central cu onorifica sarcină, la care nu m-am așteptat, cred deci, că onorata adunare generală va fi cu indulgință față de mine și va apreția mai mult bunele mele intențiuni, decât modestele mele puteri.

Natura incidentală a misiunii mele aduce cu sine, că nici nu mă simt chemat a desvolta înaintea D-Voastre vre-un sistematic program sau vre-o reprivire mai amănunțită, cu atât mai vîrtos, căci raportul general al comitetului central servește de bună orientare.

Chemarea măreață a Asociațiunii noastre o cunoaște fiecare membru al ei, o cunoaște fiecare Român.

Scopul pe care îl urmărește Asociațiunea noastră este atât de nobil atât de just, încât și străinul este dator să-l aproabe.

Scopul Asociațiunii este cultivarea poporului român, conservarea și desvoltarea dulcei noastre limbi strămoșești, și — urmărind acest scop — de-oparte îndeplinim numai datorința sacră firească, de altă parte uzăm de un drept neprescriptibil înăscut fiecărui individ și fiecărui popor, de un drept divin de Dumnezeu binecuvântat.

Datorința noastră și dreptul nostru de a cultiva și desvolta limba noastră sunt cu atât mai evidente, cu cât putem constata faptul, că a noastră Asociațiune nici odată nici nu s-a gândit chiar la aceea ca să iesă cu tendențele sale din cadrul poporului român, nici când nu a căutat a cucerî dela alții, ci numai a conserva și a desvolta ce e al său.

Astfel mare păcat comite acela, păcat în contra legilor eterne, care privește cu ochi răi tendințele noastre culturale, cu care nimic alta nu țintim, decât ca și poporul nostru în limba sa și prin limba sa în nobilă frățească emulațiune cu celelalte popoare, spre binele patriei comune, să ocupe pe teren cultural locul acela demn, la care de Providință e chemat, conform însușirilor sale, pe cari nici vitregitatea secolilor nu le-a putut înăbuși.

Asociațiunea noastră, *mai cu seamă de când activitatea ei se extinde asupra tuturor locurilor din această țară locuite de Români*, este singura instituțiune, care întrunește toată suflarea românească din acest regat, în ea se manifestează unitatea noastră, scopul ei este acela la a cărui ajungere cu egală însuflețire putem conlucra: putem zice deci — variind o vorbă vestită — că în tabără Asociațiunei se află poporul român din această țară.

Această tabără trebue să o apărăm de ori-ce dujman, să o apărăm cu arma culturei, arma cea mai puternică, și să știm, că pierdută va fi limba noastră, pierdut poporul nostru, când această tabără nu o vom ști apăra, dar o vom apăra cu glorie și cu isbândă, căci purtăm luptă dreaptă și luptăm pentru existință, căci poporul care nu e capace de cultură, acela nu e nici demn de viață.

Când s-au modificat vechile statute ale Reuniunii noastre, și în special s-a lărgit teritorul ei de activitate, s-au aflat oameni, cari din diferite puncte de vedere cu totul opuse se temeau sau se bucurau de acele schimbări prevăzând, fiecare parte din al său punct de vedere, efecte dăunoase pentru interesele culturale românești.

Iată însă experința dovedește, că nebazate au fost de-oparte temerile, și de altă parte nerealizate au rămas speranțele, iar Asociațiunea noastră, tocmai decând în brațele sale cuprinde pe toți românii din patrie, a luat cel mai frumos avânt.

Cu vie plăcere am venit deci de astă dată în acest frumos emporiu al vechiului Bănat, în istorica cetate Timișoara, și cu bucurie vedem adunată în această sală floarea României din aceste părți.

Dacă e adevărat aceea, că renașterea culturală a Românismului din Ardeal a isvorît din aceea fântână multe veacuri acoperită și suprimată de ordele barbare ale secolilor trecuți, trebue să constatăm și aceea, că *prin părțile Bănatului s-a născut prima mișcare pentru cultivarea poporului român și a limbei sale*, prin părțile acestea *s-a înființat primul institut pedagogic*, din care au purces apostolii învățători, cărora este a se mulțămi faptul că *puțini țărani afli în acest ținut, — fie dintre cei mai bătrâni — cari nu știu carte.* Meritul acesta a românilor din Bănat este cu atât mai mare căci în timpurile acelea biserica ortodoxă era supusă unei erarchii străine.

Cu plăcere pot constata și faptul acela că tot *din părțile Bănatului mai întâi s-au ivit bărbați*, cari din căldura inimii lor s-au ocupat cu aparat științific cu *limba română, cu originea ei, cu structura ei, cu desvoltarea ei.*

E deci lucru firesc, că bucuros am venit din depărtări urmând frățeasca învitare adresată nouă și nu ne îndoim, că întrunirea noastră de aici va forma o treaptă nouă către înălțimea idealului nostru cultural, la care nisuim, Declar adunarea generală a Asociațiunii deschisă.

Dl Emanuil Ungurean, Directorul desp. Timișoara al Asociațiunii, salută adunarea cu următorul discurs:

Prea Onorate Dle Președinte! Prea Onorat Comitet Central!

Inteligința română din despărțământul Timișoarii, representată prin comitetul despărțământului, când a învitat Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, ca să-și țină adunarea generală în ăst an în Timișoara, a voit să deie dovadă, că totdeauna e gata a sprijini instituțiunile noastre culturale.

Din motiv de mare însămnătate s'a aflat îndemnată această inteligență a se înrola între sprijinitorii Asociațiunii și prin aceasta a culturii poporului nostru; acest motiv e, că în multe locuri locuite de Români, asemenea și în ținutul și jurul despărțământului Timișoarii, poporul român nici intelectualminte nu e așa de deșteptat, nici materialminte nu înaintează așa, ca să poată ține pași cu celelalte popoare intelectualminte mai deșteptate și materialminte mai înaintate; noi pe aici vedem, că în atingere cu alte neamuri conlocuitoare și în viața socială și pe terenul economic tot poporul nostru se arată inferior, el e partea, care cedează.

Această împrejurare ne-a dus pe noi la convingerea, că deși avem în mare parte școale bune poporale, deși școala bună poporală contribue mult la deșteptarea și moralisarea poporului, dar totuș față cu emulațiunea popoarelor pentru superioritatea și domnirea culturală și economică, pentru poporul nostru dela sate acum nu mai e destulă instrucțiunea și educațiunea, ce o capătă în școala poporală; — instrucțiunea și educațiunea din școala poporală trebue acum și la noi privită de minimalul cultural, ce e de lipsă în viață poporului, ca pe acest fundament să se poată treptat mai departe desvolta și întări; — deci la noi se arata în mod imperativ trebuința, ca poporul nostru, — pe cum fac și alte popoare mai culte, — să capete învățătură și după ce a eșit din școala poporală; trebue și mai departe să se lumineze, ca se poată susține și întări. însă desvoltarea culturală să nu fie numai intelectuală, ci să fie și economică, adecă poporul român să nu fie numai cu carte, dar să fie și econom bun.

Aflu de lipsă a releva, că față cu progresul rapid, ce-l fac acum alte neamuri pe terenul economic, trebue și noi în lucrările noastre culturale, în promovarea culturei generale a poporului nostru să avem totdeauna înaintea ochilor și desvoltarea și întărirea lui economică, — pentrucă e frumos idealismul, cultivarea lui dă sămn de sentiment nobil, trebue să cultivăm și noi idealismul; acesta ne învață să ținem la naționalitatea, la limba și legea noastră, la portul, tradițiunile și datinele părinților nostri, ne învață să rămânem credincioși strănepoți ai strămoșilor nostri, adecă să rămânem Români, ce au fost și dânșii.

Din idealism răsare sentimentul de dreptate și onestitate; să cultivăm acest sentiment cu mare zel, ca să nobilităm caracterul poporului, să-i ridicăm nivelul moral; în munca noastră culturală să țintim într'acolo, ca fiecărui Român să i-se prefacă în instinct, ca să fie om cinstit și om de omenie.

Dar să ținem cont de spiritul timpului și de împrejurările, în cari trăim să nu uităm că trăim într'o epocă, în care alăturea cu idealismul în grad asemenea de mare domnește și realismul sau mai bine zis materialismul, adecă tăria economică, sau puterea averii; — să nu pierdem din vedere, că un popor fie el cât de idealist, dacă nu se nisnește să ajungă și la bunăstare mate-

rială. dacă nu se nisuește să se întărească și în avere. dacă pe moșiile și pământul moștenit dela părinții lui se lățesc și întăresc alte neamuri. atunci poporul cel sărăcit. tocmai ca un om. care sufere de boală fără leac. cu timpul trebue să peară.

Acest adevăr la noi aplicat. ca să fiu bine înțăles și de pătura societății noastre, care n'are multă carte, zic: *că în zădar vom cânta noi Deșteaptă-te Române, dacă alte neamuri vor cumpăra holdele și moșiile Românilor.*

Spre paguba noastră până în timpul cel mai nou am fost idealisti și de acolo vine, că ne tot tânguim. că suntem săraci, cel în parte nu e adevărat. deci acum nu e mai destul din idealism să zicem: să ne păstrăm și apărăm limba și legea strămoșască; — *acum, dacă voim să trăim și să trăim pe acest pământ, unde au trăit și strămoșii nostri, trebue să: zicem: să ne păstrăm și apărăm limba, legea și moșia;* această treime aș dorî eu să fie scrisă în catechismul poporului român.

Într'acele instituțiuni culturale. cari sunt chemate să grijască. ca poporul nostru să capete învățătură și după ce a eșit din școala poporală. cari sunt chemate a cultiva și desvolta literatura noastră. și prin munca lor a da direcțiune desvoltărei noastre culturale. în prima linie stă și Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, pe care D-Voastre onorat Comitet central o representați.

Dacă ne gândim, că munca noastră culturală și cu aceasta împreună întreaga activitate a Asociațiunei e avisată numai la sprijinul nostru. dacă considerăm. cât de mare e problema, ce are Asociațiunea a o deslega și cât de grele sunt datorințele. ce are a le îndeplini. — atunci dela fiecare Român, fără deschilinire de sex. care voește ca să fie ținut de Român și de om inteligent. dela fiecare Român, care pricepe. *că numai promovarea culturei poporului nostru e mântuirea noastră,* trebue să pretindem. ca să între în șirul sprijinitorilor Asociațiunei, pentrucă cine sprijinește această Asociațiune, acela sprijinește cultura poporului român.

Acum onorat Comitet central în numele despărțământului nostru asigurându-Vă de stima și recunoștința noastră pentru zelul și iubirea de neam cu care conduceți afacerile Asociațiunei și mulțumindu-Ve pentru ostenelile. ce le puneți ca jertfă pe altarul culturei poporului nostru — am onoarea a Vă saluta.

Cestiuni liturgice.

(Fine).

Drept aceea ad a) familiarii repausatului poporean de frunte, către stola prohodului mare, mai oferind încă 6 prescuri, pentru 6 liturgii următoare, celebrânde după a lor intenționne pentru mort: prin aceasta ei au dovedit cu fapta, — știind nesciind, — cumcă saracusta stă din 7 s. liturgii, după norma celor 7 sf. sacramente ale bisericii lui Christos, și cumcă una din acelea, după datina străvechie creștinească. se celebrează pentru mort de-odată cu funebralele, adecă cu prohodul.

ad b) în acest al doilea caz încă se dovedește, cumcă după conceptul general și de-apururea al creștinilor, saracusta stă din 7 s. liturgii pe stipendiu, cari însă se pot aplica și pentru creștinii ce se află în viață, și anume pe baza legăturii — comuniunii nedespărțite a bisericii triumfătoare și militante a lui Christos; pentrucă lucru firesc este, cumcă pe baza acestei legături pe cum noi aici pe pământ, cu mijlocirea puterilor îngerești și a sfinților din ceruri, câștigăm positive foloase de mântuire pentru decedații nostri: pe calea aceasta, — dacă voim, chiar așa ne putem câștiga și nouă înșine. — și apoi fiindcă noi cei presenți la s. liturgie, „aducând Treimei de viață făcătoare întreit sfântă cântare," pe cherubimii cu taină închipuim. și puterile cerești dimpreună cu noi nevăzut servesc: de aci lămurit urma de sine-și. cumcă în saracusta aplicată după intenționnea stipendiatorului: prin punerea de părticea, au părticele anumite. și prin amintirea în ieșitul cu sfintele daruri. poate să participe și altul și mai mulți, însă stipendiul ei numai unul este, pe cum aceea saracustă din 7 liturgii stătătoare, încă numai una este; iară oblatele discreționale ale celoralalți participanți, cărora încă li-se pun părticele. și li-se face amintirea în ieșitul cu darurile. sunt de asemenea celor dela sărutarea icoanei în biserică, și a crucii în funebrale. și nu stipendii liturgice.

Iată aci originea. conceptul, și etimologia saracustei, conform cărora este însă de însămnat. cumcă sfânta biserică întemeiată fiind pentru toată omenimea de pe toate timpurile și locurile, și acestea toate după firea lor schimbătoare fiind: în decursul timpurilor a trebuit despre o parte a-și mitiga rigoarea disciplinei timpurilor apostolice. iară despre altă parte, conform doctrinei sale dumnezeești, în afară a-și regula sistematic funcțiunile sale; deci prin urmarea acestora sfânta biserică pe cum în puterea sa apostolică a relacsat credincioșilor mărturisirea și penitința publică, chiar așa statorind ca în repausul sufletesc al celor adormiți, în toate bisericile, din an în an în anumite zile să se celebreze liturgie solemnă: de aci lamurit este, cumcă aceasta liturgie solemnă. tot în puterea așezămintelor apostolice bisericești, înlocuește pe cea privată dela funebrale a saracustei, și cumcă prin aceasta sfântă biserică în plenitudinea potestății sale apostolice a aprobat și aprobă funebralele. — prohodul, — cu stolă.

Drept aceea referitor la seracuste, în cazurile de sub a) și b) ale studiului din „Cestiuni liturgice." nici preotul și nici credincioșii respectivi, întru nimic nu s-au abătut de la instituțiunile apostolice ale bisericei lui Christos. — drept dovadă, cumcă în biserica lui Christos lucră Spiritul Sfânt, prin ce instituțiunile aceleia în esența lor se conservă deapururea genuine și neatinse.

În biserica occidentală apoi celea 6 liturgii din saracuste sunt înlocuite cu zilele normate pentru adorarea publică alui Dumnezeu în Preasfânta Eucharistie, „expositio Sanctissimi."

Tot pe această cale ni-se lămurește acum de sine și instituțiunea „sărindarului," și anume: Christos mântuitorul s-a pregătit la actul răscumpărării noastre, cu post și rugăcinne de 40 de zile; deci cumpenind aceasta din punctul de vedere al firei noastre omenești, este cu neputință a nu crede înadins, și a nu vedeà lămurit. cum sfinții apostoli și învățăcei ai lui Christos, cari și-au lăsat părinții, frații, femeile și pe fii săi numai pentru ca să poată urma pe Christos, și cari cu toată mândria își dau averea și viața, numai pentru ca să fie a lui Christos: este cu neputință a nu crede și a nu vedeà, cumcă acești oameni să nu-și fi înrădăcinat în inima lor cultul și pia memorie a acelui post și rugăciuni de 40 zile a mântuitorului Christos; și apoi fiindcă în firea omului zace, că cu cât are ceva impresiune mai înadins întipărită în inima sa, pe atât mai înadins stăruiește a-i da aceleia și în afară espresiunea cuvenită: de aci necesar a urmat de sine la creștinii timpurilor apostolice datina a-și da pentru sine au pentru a-i săi 40 s. liturgii, în cultul și pia veneratiune a postului și rugăciunii de 40 de zile a mântuitoriului, celebrate la intenționnea, că aceia sau acela pentru care să dau, să fie „seriat, înșirat, anumerat" celor ce participă în darurile răscumpărării și facerii destul pentru noi a mântuitorului Christos Dumnezeu omul.

Serindariul ca și Saracusta, în biserica occidentală se înlocuiește cu zilele adorațiunii publice alui Dumnezeu în Preasfântul sacrament al Eucharistiei, și cu ale procesiunilor solemne cu sf. cruce, — „dies rogationum."

În urmă fiindcă Dumnezeu nu numai prin actul creațiunii și al răscumpărărei, ci și cu mijlocirea îngerilor, a Preacuratei Fecioare, a părinților nostri patriarchi, profeți, martiri, și sfinți ni-s'a arătat nouă; de aci nu numai sfintele Duminici. ci și sărbătorile îngerilor, ale Preacuratei Fecioare, și ale sfinților în biserica lui Christos sunt zilele memorabile ale revelațiunii dumnezeești, și ca atari, sunt în adevăr decorul și cununa celorlalte zile ale anului; — deci cumpănind acest adevăr după măsura euharistiei nemărginite, ce decomun caracterizia viața creștinească a timpurilor apostolice, minții sănătoase este cu neputință a nu permite și neaparat a nu crede, cumcă îndatinarea de a se întruni la părticelele adause pânii euharistice și alte părticele comemorative separate. pe cum pentru preotul celebrante, așa la alor poftă, și pentru credincioșii singuratici, cu intenționne, ca pe lângă comemorarea în ieșitul cu sfintele daruri. spre edificarea celoralalți, — prin cultul și veneratiunea dumineecelor și sărbătorilor de peste an, cu mijlocirea Preacuratei Fecioare, a puterilor cerești, și a tuturor sfinților, respectivului sau respectivii să se învrednicească darurilor revelațiunii dumnezeești: își are începutul și originea sa din timpurile apostolice după dumineci și sărbători numită „cununa anului."

Fiindcă apoi în dumineci și sărbători s. liturgie de comun să celebrează pentru popor: în biserica occidentală cununa anului a trecut în desuetudine.

Drept aceea pe când „serecusta, serindarinl. cununa anului," din punctul de vedere al credinței creștinești, ni se lămuresc de sine ca tot atâtea dovezi positive și reale despre activitatea bisericei lui Christos, iar de altă parte despre legătura nedespărțită a acestei biserici triumfătoare și militante, — pe care a întemeiat'o atunci când „Întru început era cuvântul. și cuvântul era la Dumnezeu, și Dumnezeu era cuvântul," — și fiindcă Dumnezeu etern este, și lui

timpul present îi este eternitatea. a întemeiat-o tot atunci. când închipuit în firea noastră referitor la corpul său văzut a zis: „Strica-voiu biserica aceasta și în trei zile o voiu zidi pe ea;“ pe atunci tot acestea cuvinte: „saracusta, sărindar.“ cu nenumărate altele, din punct de vedere al culturii noastre în limba noastră originală și genuină românească. de sine ni-se lămuresc ca tot atâtea dovezi pozitive și reale despre aceea, cumcă înaintând noi cu scrierea în românește tot mai departe după cuvântul modern de tot simpatic panslavizmului, și rădăcinile și formațiunile cuvintelor scriindu-le cu litere opuse etimologii genuină a acelora, și apoi cel puțin 1/2 a literilor împreunându-ni-le cu diverse codițe și conciurele, — semne mute, — pentru ca se sune: și mai pe urmă neapărat vom ajunge acolo, unde am fost ajuns deja prin scrierea în românește cu litere cirile, — și adecă a nu ne mai cunoaște nici originea. nici limba, nici religiunea.

Pentrucă adevărat este, cumcă ori care națiune, numai în limba sa genuină există și trăiește, și pe cât se abate mai tare dela origiualitatea limbii, cu atât devine mai efemeră, mai fără de chip și caracter, — iată aci un singur exemplu!

Noi toți românii din orient. dela începutul creștinătății și până azi ne numim creștini, pentruca întemeietorul credinții creștinești, — pe cum între altele dovedește relațiunea prefectului Bithiniei către împăratul Traian, — în limba română s'a numit „Crestus,“ și de aci românii „creștunii;“ pe când tot noi românii din occident. — pe cum toate popoarele, cărora legea creștinească li-s'a propagat în grecește, — din început și până azi ne numim „christiani,“ pentrucă întemeietorul credinții creștinești în grecește s'a numit Christos.

Iată deci cuvintele „creștin, saracustă. sărindar.“ etc. câtă lumină revarsă de asupra începutului genuin al credinții creștinești la strămunii noștri români! și cum neînvins dovedesc ele, cumcă strămunii nostri români din orient au primit credința creștinească nemijlocit dela întemeietorul aceleia. pe carele dânșii în limba lor română i-a numit „Crestus.“ și aci pe sineși „creștini; și cum apriat mai dovedesc ele, cumcă acei strămuni ai nostri au fost legionarii Romei. pe atunci domnitoarea lumii, cari păzind la crucea lui Christos, și văzând celea întâmplate în moartea lui, bătându-și piepturile au strigat: „Adevărat omul acesta Dumnezeu a fost.“ — și cari legionari ai Romei păzind temnițele orientului îndesuite cu apostolii și cu creștinii încătușați, și văzând celea întâmplate în jurul lor, căzând pe genunchi îi rogau: „Domnilor spuneți ce se facem ca să ne mântuim!“ — și iară cumcă strămunii nostri oameni din occident au primit credința creștinească mijlocit dela apostolii propagatori, cari de comun le-au vorbit grecește, și deci „fericiți cari n-au văzut și au crezut.“

Însă tot odată aceste cuvinte, pe cum și multe altele ale limbii noastre, prealămurit ne mai dovedesc. cumcă după cuvântul modern al nostru de a scrie în românește, noi în loc de a reflecta cuvenit la anarchismul și originalitatea limbei, scriindu-și rădăcinile și formațiunile cuvintelor cu litere necuvenite logicei și noțiunei gramaticale a limbei, și acestor litere apoi punându-le codițe și alte semne deșarte și lipsite de sus de atari motive gramaticale: prin aceasta evident că ne falsificăm limba, înstrăinându-ni-o de originea sa genuină, și astmod împăinginându-ne și sufocându-ne toată istoria națională și bisericească.

Drept aceea din un pericliu ca acesta ne-a scos odată Blajul însă oare pe venitor mai da-ne-va Blajul atâtea Blajuni ca odată pentru totdeauna să ne putem afirma în lume de acei ce înadevăr suntem: întâiunăscuți fii ai Romei. carea etern este „Terrarum Dea gentiumque Roma?“ — Doamne ajută!

Oradea-mare 1904.

Paul Vela.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Prof. Alesiu Vicin. **Limba română poporană și dialectul Sicilian.** Prețul cor. 1·60.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

Cărți ce se pot căpăta la Librăria Seminariului Arhidiecezan din Blaj.

Dr. A. Bunea,	**Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750** făcută de vicarul episcop. **Petru Aron,**	1.—
» »	**Vechile Episcopii** românești: **a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Bălgradului.**	2.50
» »	**Episcopii P. P. Aron și Dion. Novacovici,** sau Istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764	4.50
» »	**Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse**	5.—
» »	**Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria,**	3.—
» »	**Cestiuni din dreptul bis. unite** p. II.	3.40
Dr. I. Rațiu,	**Studii și biografii**	2.—
» »	**Andreiu Mureșan**	2.—
» »	**Poezia idilică**	1.—
Levis Walace,	**Benhur,** sau zilele lui Mesia. 2. v.	2.90
M. Eminescu,	**Studiu critic**	—.90
C. Auner,	**Câteva momente,** din începuturile bisericei. rom.	—.20
A. Viciu,	**Nume de familie,** la românii din Ungaria	—.12
M. Străjan,	**Din viața lui I. Micul**	—.16
Dr. V. Bojor,	**Albertina,** povestire	—.30
Nicu,	**Cele două fețe ale lumii**	—.30
Aurel Fodor,	**Ziua deșteptării**	—.16
V. Alexandri,	**Poezii,** vol. I.	1.50
» »	**Teatru,** I. vol. II.	1.50
» »	**Teatru,** II. vol. III.	1.50
» »	**Proză**	1.50
Alexandrescu,	**Vers și Proză**	1.25
Brătescu-Voinești,	**Nuvele, schițe**	1.50
N. Bălcescu,	**Ist. Rom. sub Mih.-Vit.**	1.50
Ioan Creangă,	**Opere Complete,**	1.50
M. Eminescu,	**Literatura Populară**	1.50
N. Filimon,	**Ciocoii Vechi și Noi**	1.50
P. Ispirescu,	**Legende și Basme**	1.50
N. Iorga,	**Cuvinte Adevărate**	2.50
Aurel C. Popoviciu,	**Vorbe înțelepte**	1.50
Anton Pann,	**Povestea Vorbei**	1.50
R. Rosetti-Max,	**Între Capșa și Palat**	2.—
C. Sandu,	**Drum și Popas**	1.25
M. Sadoveanu,	**Povestiri**	1.50
M. Eminescu,	**Geniu Pustiu**	2.—
N. Iorga,	**Drumuri și Orașe din România**	2.50
I. Slavici,	**Din Bătrâni**	2.50
»	**Vatra Părăsită**	2.—
A. Ciura,	**Eminescu și Coșbuc** Paralelă.	1.—
»	**Visuri trecute,** novele	1.—
A. C. Domșa,	**Floricele de câmp,** novele	1.—
E. Sabo,	**Cântece,** poezii	1.—
Elena din Ardeal,	**Stropi de Rouă,** poezii broș.	1.—
Caragiale,	teatru v. I.	1.—
»	» v. II.	1.—
I. Iorga,	**Sate și Preoții** din Ardeal	2.50
V. Leonescu T. Dutescu-Dutu	**Peneș Curcanul,** dramă răsboinică în 4 acte.	2.—
V. E. Moldovan,	**Dușmănie,** roman	1.—
G. Maurier,	**Trillby,** roman trad. broș.	2.—
Ioan Adam,	**Sybaris,** roman	3.—
» »	**Rătăcire,** roman.	3.—
» »	**Flori de câmp,** novele	1.50
» »	**Pre lângă vatră,** pilde și Glume.	1.50
» »	**Leagănul viselor** poem. dram.	1.—
I. Verne,	**Castelul din Carpați,** roman trad. de V. Onișor broș.	
	ed. com.	1.60
	» lux	2.40
	» legat	4.—
G. Coșbuc,	**Balade și Idile**	3.—
» »	**Fire de tort,**	2.50
» »	**Ziarul unui pierdevară**	2.—
» »	**Povestea unei coroane de oțel**	1.50
» »	**Războiul nostru pentru neatârnare**	1.—
» »	**Cântece de vitejie**	1.—
H. Suderman,	**Ioan Botezătoriul,** tragedie în 5 acte	2.—
Secula,	**Povestiri și schițe**	1.—
D. Bolintineanu,	**Manoil,** roman	—.60
V. Onițiu,	**De toate,** novele	1.—
Petra-Petrescu,	**Satul cu comorile,** novelă	—.40
A. Bârsan,	**Călătoria lui Stanley,** trad.	1.—
	Gruia Viteazul	—.20
N. Țucu,	**Ciripituri de Drag,** doine poporale și cătănești	—.60
Anton Pan,	**Înțeleptul Arkir**	—.20
	Til Buhoglindă	—.50
Ioan Pantu,	**Schițe**	—.60
S. Stoica,	**Schițe** din popor	—.10
P. Suciu,	**Păcatele noastre**	—.15
	1000 doine, strigături și chiuituri	—.80
Ioan Creangă,	**Harap alb**	—.32
	Moș Stoica, 101 minciuni poporale	—.40
Bucur Posnașul,	**Glume**	—.30
I. Barac,	**Arghir și Elena**	—.30
Ioan Bota,	**Andreiu cel răsfățat**	—.30
	Câteva felicitări	—.30
	Micul Scamator.	—.20
Dr. I. Jarnik,	**Pavel Cătana**	—.40
	Fabulele lui Esop	—.60
	Genoveva	—.60
	Robinzon	—.70
	Alexandria	—.60
Silv. Moldovan,	**Țara noastră**	2.—
Dr. V. Moldovan,	**Despre testament**	—.30
Ioan Bochiș,	**Cursele Diavolului.**	1.20
» »	**Periculoși pentru Stat**	—.50
Zoti Hodoș,	**Poftă bună,** carte de bucate p. I—II.	2.60
Ioan Dariu,	**Carte de cântece,** pentru toți	—.50
» »	» » tin. școl.	—.50

☛ ***Spre știință.*** *Rugându-ne pentru binevoitoarele comande, observăm, că comande mai mici se spedează franco dacă prețul lor (împreună cu 10—30 fil. pentru porto, și 25 fileri pentru recomandare) ni-se trimite prin asignațiune postală. La sate unde nu se află posta în loc, trimiterea recomandată e mai sigură; când lipsește taxa de recomandare expedițiunea se face nerecomandată pe risicul comandantelui. Cel ce comandă cărți, să-și însemne legibil numele, locuința și posta ultimă, comuna și comitatul.*

La comandă să se trimită valoarea cu mandat postal, în cazul contrar comandele mai mari să trimit cu rambursă, iar comandele mai mici nu se trimit cu rambursă, ci rămân neresolvate până când nu se trimit banii.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia, să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 15 Octomvrie 1904. Numărul 42.

Către P. T. Abonenți.

Apropiindu-ne de capetul anului rugăm pe Onor. abonenți, să binevoiască a-și reînoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Ceva despre catechizare.

(=) Nu se poate nega importanța deosebită a catechizării pentru educația religioso-morală a tinerimii. Catechetul are să sădească și să așeze în inima tineretului sămânța credinții, și, mână în mână cu educația religioasă, pe care băiatul o primește în cercul familiar, este adevărata garanță pentru credința și viața principiară a credincioșilor de mâne.

Un catechet bun își pregătește cu ani înainte terenul de activitate, asigurându-și inimile tinere pentru primirea adevărurilor religioase și pentru aplicarea lor în viața de toate zilele. Căci vine greul vieții, copilul e răpit, în lupta pentru existință, încă de fraged dela sînul mamei spre a fi aruncat într'un mediu cu totul străin. Dacă băiatul este norocos a fi aruncat într'un mediu priincios creșterii lui religioase de mai înainte, educația lui religioasă înaintează în conformitate. De câte ori putem zice însă, că mediul social ne garantează conformarea cu principiile, în cari ne-am crescut băieții în sînul familiei sau chiar la începutul vieții lor școlare?

Și chiar dacă am avea garanța aceasta pentru decursul cât tinărul își continuă studiile în gimnas, tot are să vie cu siguranță vremea, când o educație religioasă încă va produce mari sguduiri în sufletul lui tinăr, espus la atâtea îndoieli și la atâtea ispite. Înțelegem anii petrecuți la universitate. Contrastul dintre libertatea nețărmurită dela universitate și creșterea riguroasă din gimnasii, are de multe ori urmări foarte dezastroase asupra tinerimii noastre. Crescuți într'o pază continuă, feriți de ispitele lumii, dacă nu au convingeri religioase temeinice și simț de moralitate, ei vor luneca foarte ușor pe panta fatală, care duce la ruină sufletească și trupească a tinerimii. Tot ce cunoștea el până acum, se trage la îndoială, și îndoiala aceasta își revarsă veninul mai ales asupra cunoștințelor lui de natură religioasă. Aici se vedește cea dintâiu probă a catechizării. Un tinăr cu cunoștințe temeinice pe teren religios nu se va lăsa dus pe sfoară de cea mai rafinată sofisterie chiar; un tinăr cu adevărat simț moral va încunjura ocasiunile de pierzare, și va cunoaște de departe mizeria ce se ascunde sub strălucitoarea haină a păcatului. Acela-și simț moral îi va șopti necontenit, că ideile religioase, în cari au fost crescuți părinții lui, nu pot fi nici decum rușinătoare, și va imprima tuturor lucrărilor lui timbrul seriozității și al desinteresării. Când viața agitată dela universitate va găsi goală inima tinărului de sentimente și idei religioase, îl va purta prin toate vaccilările moderne, va stânge din el și schinteia de credință, ce ardeă sub spuză, tendințelor mai înalte le va pune piedeci, și din atâtea altare, la cari ar trebui să se închine o tinerime entusiastă, nu lasă decât un altar fals, a cărui adoratori sunt din ce în ce mai mulți, nu numai în viața reală, ci chiar în șirurile tinerimii: altarul egoismului, al binelui propriu cu orice preț.

Nu putem susținea că creșterea religioasă de acasă și din primii ani școlari, ar mântui cu siguranță tinerimea noastră de această cangrenă sufletească, nici că l-ar feri la sguduirile spiritului necredinții, care bântue societatea noastră cultă, dar un tinăr bine-educat va avea neasămănat mai mare putere de resistință față de aceste tentațiuni, și chiar dacă a lunecat un pas pe panta acestui povârniș, el se va puteà reculege până nu-i târziu încă, căci farmecul copilăriei petrecute în frica lui Dumnezeu, acasă ori în școală, este o armă neasămănat de puternică în lupta lui de apărare.

Având în vedere netăgăduita importanță a catechizării, însămnătatea ei pentru viața întreagă, trebue să recunoaștem, că în anul acesta atât de important, la noi încă ar fi foarte multe de dorit.

Întâiu și mai întâiu ar fi de dorit, ca preoții să-și împlinească datorința în privința aceasta, să nu negleagă oarele de catecheză, și să nu lase lucrul acesta numai în sarcina învățătorului. Aceasta nu pentrucă învățătorul nu ar fi poate în stare să predeie religia, ci din alte multe motive pedagogice. La celealalte studii, este de a se întrebuința, adecă un *metod* cu totul diferit de cel al catechizării; învățătorul e necesitat a face us și de nuia și de a sili pe băieți să învețe. Acela-și metod aplicat și la religie ar fi o greșală neiertată. Chiar prin faptul că religia i-o propune preotul, o persoană deosebită de cea a dascălului, chiar prin faptul acesta zicem, i-se sugerează băiatului ideea despre deosebirea ce trebuie să o facem totdeauna între religie și celelalte obiecte de învățământ; apoi, dupăce obiectele celelalte, multe la număr și puțin interesante pentru mintea lui de copil, constitue un fel de lucru neplăcut, o ocupațiune care este o *povară* în aceeaș vreme, ar fi de dorit, ca studiul religiei să fie propus astfel, încât băieții să-l primească cu adevărată dragoste și plăcere. Căci dacă în alte obiecte de învățământ se poate face un progres oare care și cu sila, lucrul acesta e cu desăvârșire eschis la studiul religiei, unde sila nu poate produce decât încăpăținare, renitență și disgust.

Este însă o altă piedecă și mai mare pe acest teren. Rezidă piedeca aceasta în greutatea manualelor de studiu, a sistemului aplicat până acum în această direcție. Ori cine, care și-a împlinit datoria de catechet, știe cu ce greutăți are să se lupte în predare catechismului mai ales, fie în școalele

poporale, fie în şcoalele inferioare ale gimnasiului chiar. Pedagogia modernă a făcut progrese uriaşe pe toate terenele, toate tendinţele culminează întru a face teoria cât mai plausibilă şi mai accesibilă minţii băiatului, într'o formă cât de plăcută. Singur cu Catechismul am rămas în urmă, propunând în acelaş sistem greoiu, care îngrămădeşte definiţii peste definiţii, teorie peste teorie, din cari băiatul, pe lângă celea mai sirguincioase esplicări chiar, se va alege foarte cu puţin. La alte obiecte, pedagogii îşi sfarmă capul întru a născoci fel de fel de mijloace cari ar uşura modul de apercepţiune al băiatului, Catechismul rămâne singur isolat de acestea tendinţe binefăcătoare.

Vina este a sistemului, care pune aşa de mare pond pe teorie, în comparaţie cu praxa, sistem primit în manualele romano-catolicilor şi apoi în ale noastre.

De vre-o câţiva ani s'a pornit în sînul catolicilor mişcarea pentru modificarea sistemului de propunere catechetic. Credem că mişcarea aceasta denotă în de ajuns nedesăvârşirea actualului sistem catechetic. Şi credem, că ar fi binevenit, dacă noi ne-am ocupa înşine cu chestiunea, fără de a aştepta sfârşitul pertractărilor lor. Ritualul nostru atât de diferit de al catolicilor recere cu totul o altă propunere şi ca să nu mai întrăm în specificări, de ce să nu putem face şi înşi-ne o reformă pe cât de urgentă pe atât de indispensabilă?

La chestia congresului. „Revista catolică“ a păr. Dr. Vasile Lucaci în nrl dela 1 crt. ocupându-se la loc de frunte cu chestia congresului catolic român, de care s'a scris în numerii anteriori ai foii noastre, face următoarele aprecieri:

„Nime nu va trage la îndoială, prietin sau duşman să fie, că în biserica catolică, există o putere şi o energie admirabilă pentru creşterea, pentru conducerea popoarelor pe calea progresului şi a civilizaţiunei. Contrarul îl afirmă numai jidanii, fracmassonii, şi... bizantinii, va se zică duşmanii omenimei.

„Această biserică, în constituţiunea ei dumnezeiască, supranaturală, conţine şi reprezintă drepturi absolut inalienabile, pe cum inalienabil este sufletul omului, destinat la fericire, prin întrebuinţarea mijloacelor darului, ce le subministrează biserica.

„Biserica, şcoala, familia, viaţa socială toată, sunt terenele proprii, pentru activitatea spirituală şi vremelnică a energiilor spiritului, religios.

„Şi toţi la un loc, sub egida Capului văzut al Bisericei lui Christos, strâns uniţi în jurul lui şi în jurul Preasfinţiţilor nostri Archierei, putem desvolta o lucrare rodnică pentru binele şi fericirea poporului nostru.

Reforma învăţământului primar. După vacanţele de vară redeschizându-se şedinţele camerei, ministrul president a declarat, că între celea dintâi proiecte de legi, cari vor veni în discuţia camerei, va fi şi proiectul pentru reforma învăţământului primar. Vom avea deşi în scurtă vreme ocasie, să vedem, întrucât au fost luate în consideraţie celea esperiate de ministru în decursul anchetei şi că ce efect au avut memorandele îndreptate guvernului din partea naţionalităţilor greu ameninţate prin acest proiect. După informaţiile noastre Consistoriul archiepiscopesc a adresat ministrului un lung şi energic protest, la începutul acestei luni, în care se arată toate ilegalităţile ce se fac bisericei şi şcoalelor noastre confesionale prin acest proiect de lege.

Ştipendiştii archidiecesani.

Publicăm mai în jos conspectul tinerilor împărtăşiţi cu stipendii pe an. şcol 1904/5. Observăm, că din şirul acestora lipsesc aceia, cărora li s-au votat stipendii. din fondurile administrate la stat. Numele acelora încă sperăm să-l putem publica, după ce ministrul de culte se va pronunţa asupra lor.

Dorim, ca toţi aceia cari au primit ajutor, să se gândească cu pietate la fericitul fundator din a căror cruţări beneficiază şi prin purtare bună şi studiu să se facă vrednici de ei şi de consideraţia de care au fost împărtăşiţi din partea Preaven. Consistor.

I. *Din fundaţiunea „Alexandru St. Şuluţ.“*

1. Marţian Caluţ, voluntar în Triest 800.—
2. Eug. Rus, medic an. V. în Viena 800.—
3. Iul. Moldovan, med. an. V. în Praga 800.—
4. Eug. Tilea, technic an. V. în Viena 600.—
5. L. Bohăţel techn. an. IV. în Bpesta 600.—
6. Emil Pop, jur. an. IV. în Cluj 400.—
7. Eug. Truţa, rig. jur. an. I. în Cluj 400.—

FEUILLETON.

ÎN CIMITIR. . . .

Voiam să scriu unui prietin o scrisoare lungă — lungă, lămuritoare, prin care să-i dau să înţeleagă, că totuşi nu îs de vină eu, dacă de atâta vreme nu i-am mai scris nimic.

Dar un neastâmpăr neînţăles începù să-mi stăpânească gândirea; nu găseam cuvintele potrivite, ideile mi se pierdeau rând pe rând..

Afară cerul vărsà o ploaie mărunţă, plictisitoare; uliţile gemeau în o tristeţă greoaie şi neagră; tânjiau drăguţele paseri după vre-o scorbură bătrână, — plângea pădurea întreagă.

De unde şedeam, privirea îmi bătea tristele cruci din cimitir!

Din braţele lor ce trişti şi mângăioşi cădeau picurii ploaiei peste morminţile. ce le străjuiau. În priveliştea lor mă cuprinsese — ca din senin — o jale necuprinsă, o tristă şi vagă melancolie..

În cimiter — locul pacei şi odihnei de veci — şi ca şi cum ai gândi şi ai simţi mai limpede ca aiuria în lume.. Aici toate — toate îţi aduc aminte de moarte, — iar moartea e cu mult mai dreaptă şi bună, când ea nu mai consideră deosebirile de clase după rang, onoruri, averi ori frumuseţă — pe cari le judecă lumea, ci ei toţi îi sunt deopotrivă egali şi muritori.. Moartea e numai, care judecă *omul singur*..

Ce bine şi mângăios îţi cade gândul acesta! De altfel e şi de înţăles, când toţi suntem zidirea Aceleaşi fiinţe — avem acelaşi sfârşit.

— Dar lumea — „buna şi morala“ lumea, de mult a încetat de a mai crede în neşte poveşti de copii — ca aceste.. Cu inima ei rigidă, rece şi egoistă pătrunde şi aci — în acest loc sfinţit de moaştele strămoşilor pii — cercând şă-şi validiteze luxul, splendoarea şi atotputernicia...

Cimitirul îţi înfăţoşază două tabere duşmănoase: deoparte o risipă de bogăţii, podoabe şi lux; — dincolo o miserie pustie..

Ce bine o să aibă morţii de aici, când lor nu le lipseşte nimica, — când ei şi azi se mai îmbuibă în desmerdările bogăţiilor lăcomoase, de cari celor de dincolo — încă până trăiau — nu le era iertat nici să viseze...

Dar cât de înţălepţeşte e intogmit că morţii de aci nu mai gândesc ca cei rămaşi în viaţă; — lor le indiferent de îşi adorm liniştea de veci în sicriul lustruit numai din aur, — ori din neşte scânduri înguste şi vechi... tot atâta li-e lor.. Ci spiritul resfăţat al lumei de azi cum s-ar puteà coborî până la atâta dejosire, când ţinta vieţii îi *de a impune* în toată vremea şi pretutindeni.

Căci nu li-e dat morţilor să vorbească, să le vădească netemeinicia gândului jaluz. de cari îs conduşi — să le demustre sensul vieţii!

De ce atâta bogăţie, risipă de muncă severă îngropată în pământul mucezit, când celor de dincolo — mulţimei, nu-i ajunge nici măcar simbolul reînvierii: o simplă cruce de lemn, când atâtea feţe palide şi lâncezite sghebuesc flămânde şi goale pe ţărna rece a morminţilor, unde au venit să-şi depună iubiţilor ei morţi tot ce au mai sfânt şi preţios: lacrămile iubirei? De ce pe aici nici vighitorul nu-şi mai dă silinţa de a curăţi cărările pline de lăpădăturile vremii, — de ce e pe aici totul atât de trist şi pustiu?..

Dar când aceştia sunt *săracii şi străinii* — miserii de ei — te mai întrebi? aceia. cari sub durata întregii lor vieţi au avut să slugărnicească patimile şi egoismul desfrânat al lumei îmbuibate, şi astfel a căror misiune de: a fi fost, — li s-a sfârşit deodată cu suflarea din urmă.

Tot de un fel au fost şi ei cu toţi ceealalţi muritori, dar ce folos, — când astăzi esenţa unui om nu se mai preţueşte după principiul religiunei. ci după reclamul mântuitor al liberalismului nefast.

Cum ar zice — îmi pare poetul: — de cei de jos, ce iar păsa unei stele, ce se înalţă în astrii!

O, voi, săraci de plăceri! Ci bine vă veţi simţi acum — după o viaţă străină, pustie şi goală, — în braţele dulcei şi înduioşătoarei odihni de dincolo de mormânt. Şi cu cât drag vă veţi desmerda azi între mângăierile resplătirilor divine, departe — departe de lumea nemiloasă, ce şi-a sacrificat propria-i inimă numai ca să poată pustii dintrânsa plăpândul rămurel al iubirei, recunoştiinţii şi milii de voi. După promisiunea Mântuitorului Isus, voi săracii, sunteţi cei mai fericiţi azi!...

... Da, da, în faţa ăstor esperinţi mângăitoare ale gândirii poţi să priveşti mai cu uşurare şi către pământul „con-

8. Vas. Ciura, rig. jur. an. II. Cluj 400.—
9. Aug. Raţiu, jur. an. III. în Cluj 400.—
10. Eug. Tătar, jur. an. II. în Cluj 400.—
11. Virg. Radeş, rig. jur. an. I. în Cluj 400.—
12. Em. Tobias gimn. cl. V. stat Sibiu 200.—
13. Tr. Denghel gimn. cl. VI. în Blaj 200.—
14. I. Colbaşi gimn. cl. VI. stat Sibiu 200.—
15. Ios. Comes, gimn. cl. VIII. în Blaj 200.—
16. E. Muntean, gimn. cl. VII. în Blaj 200.—
17. E Zeflean, gimn. cl. VIII. în Blaj 200.—
18. Virg. Ungurean, gimn. cl. III. Blaj 120.—
19. I. Mărginean, gimn. cl. II. Ibaşfal. 120.—
20. Ioan Sârbu, gimn. cl. III. în Blaj 120.—
21. Ioan Codrea. gimn. cl. V. Blaj 120.—
22. O. Recean, şt. cl. IV. reală Braşov 120.—
23. Emil Cheţan, gimn. cl. II. în Blaj 120.—
24. And. Mureşan, gimn. cl. IV. Blaj 120.—
25. Ales. Pop, cadet în W. Neustad 120.—

II. *Din fundaţiunea „Constantin Papfalvi.“*

26. Basiliu Dancu, gimn. cl. V. Blaj 240.—

III. *Din fundaţiunea „Iordai.“*

27. Iuliu German, gimn. cl. VI. A.-Iulia 200.—

IV. *Din fundaţiunea „Dănuţ.“*

28. S. Butean, rig. drept. an. II. Cluj 600.—
29. Vasiliu Pop, jur. an. IV. în Cluj 600.—
30. Adalbert Nyistor, jur. an. III. Cluj 600.—
31. Ioan Tibil, jur. an. II. Budapesta 600.—
32. Aur. Hetco, jur. an. III. Oradea-m. 600.—

V. *Din fundaţiunea „Lazar Baldi.“*

33. Teodor Colţa, gimn. cl. IV. Blaj 160.—
34. I. Măcelar, gimn. cl. VIII piar. Cluj 160.—
35. Vas. Câmpean, gimn. cl. VI. Blaj 160.—
36. P. Crişan, gimn. cl. VII la r. c. Cluj 160.—

VI. *Din fundaţiunea „Ioan F. Negruţiu.“*

37. N. F. Negruţ, gimn. cl. VIII. Blaj 160.—
38. E. F. Negruţ, jun. g. cl. VII. Blaj 120.—
39. E. F. Negruţ, sen. g. cl. VII. Blaj 120.—

VII. *Din fundaţiunea „Ioan P. Bota.“*

40. Nicolau Dănilă, gimn. cl. VI. Blaj 120.—

VIII. *Din fundaţiunea „Vancea“ Cassa archidiecesană.*

41. Ios. Vancea, rig. an. I. drept. Cluj 600.—
42. V. Petruţa, cl. VIII. miseric. Sibiu. 300.—
43. Valeria Pop. el. cl. IV. civ. Blaj 200.—
44. Ales. Pop, gimn. cl. VI. în Blaj 200.—
45. Ovidiu Hulea, gimn. cl. II. Blaj 200.—
46. Laur. Moldovan, prep. c. III. Blaj 120.—
47. Ioan Albu. prep. curs. III. Blaj 120.—
48. Dumitru Comşa, prep. c. III. Blaj 120.—
49. Alesandru David, prep. c. III. Blaj. 120.—

IX. *Din fundaţiunea „Iosif Tarţa.“*

50. Traian Pop. jur. an. III. Cluj 140.—

X *Din fundaţiunea „Andreiu Pop Liviu.“*

51. Coriolan Podoabă, jur. an. I. Cluj 150.—
52. Iuliu Rus. jur. an. I. în Cluj 120.—

XI. *Din fundaţiunea „Alesandru Micu.“*

53. Virg. Micu, el. la şcoala civilă Sibiu 190.—
54. Ov. Micu. gimn. cl. VII. Făgăraş 190.—

XII. *Din fundaţiunea „Timoteiu Cipariu.“*

55. Ioniţă Bradu, gimn. cl. VI. Blaj 200.—
56. Gheor. Faina gimn. cl. VIII. Blaj. 100.—
57. Long. Corcheş gimn. cl. VI. Blaj 100.—
58. Ales. Cergedi. gimn. cl. VIII. Blaj 100.—
59. Sept. Câmpean, gimn. cl. V. Blaj 100.—

XIII. *Din fundaţiunea „David Br. Ursu.“*

60. Ioan Mâcser. gimn. cl. VIII. Blaj 200.—
61. Ioan Rău, gimn. cl. II. în Blaj 200.—
62. Constanţa Muntean, el. cl. II. Blaj 200.—
63. Vic. Pandrea, gimn. cl. VII. Blaj 200.—
64. Ioan Ziler, gimn. cl. VII. în Blaj 200.—
65. Mircea Thomas. gim. cl. VII. Blaj 200.—
66. Otilia Pop, el. cl. I. a şc. civ. Blaj 200.—
67. Ales. Ogrean, gimn. cl. V. Blaj 200.—
68. Clem. Pandrea, gimn. cl. IV. Blaj 200.—
69. Ioan Olariu, gimn. cl. IV. Blaj 200.—

XIV. *Din fundaţiunea „Elie Vlassa.“*

70. Carol Rössler, gimn. cl. III. Sebeş 340.—

XV. *Din fundaţiunea „Alesandru Filip.“*

71. A. Domşa, cadet an. III. Kamenitz, 200.—
72. Al. Rogoşan, gimn. cl. VIII. Dej 200.—
73. Aur. Romonţian gimn. cl. III. Dej 200.—

XVI. *Din fundaţiunea „Constantin Alutan.“*

74. Aurel Pop, gimn. cl. I. Năsăud 120.—
75. Iustin Iuga. rig. jur. an. I. Cluj 120.—
76. Virgil Baciu, gimn. cl. II. Bistriţă 120.—
77. Emil Mureşan, voluntar Cluj . 120.—
78. L. D. Sima (Peric.) g. cl. IV. Şimleu 120.—
79. Ioan Iuga. gimn. cl. VIII. Zelau 120.—
80. Ioan Cheresteş, jur. an. I. Cluj 120.—
81. L. Sima (Cosieni) g. cl. IV. Şimleu 80.—
82. P. Cheresteş, gimn. cl. VI. Năsăud 80.—
83. Ioan Nemeş. gimn. cl. VI. Blaj 120.—
84. M. Maiorean, gimn. cl. IV. Năsăud 120.—

XVII. *Din fundaţiunea „Ioan Chirilă.“*

85. Gheorg. Borşan, gimn. cl. V. Blaj 55.55
86. A. V. Comşa, gimn. cl. IV. Făgăraş 55.55
87. Vasilie Bărbat, gimn. cl. IV. Blaj 55.55
88. I. Raica, elev cl. II. stat în Blaj 55.55
89. Alesandru Ioan gimn. cl. V. Blaj 55.55
90. Ioan Bărbat, gimn. cl. VII. Blaj 55.55
91. Virg. I. Morar, elev cl. II Aiud 55.55
92. Ioan Raţiu, gimn. cl. VII. Blaj 55.55
93. Petru Gruia, gimn. cl. VII. Năsăud 55.55

XVIII. *Din fundaţiunea „Demetriu Cutean.“*

94. Dem. Ghişoiu, gimn. cl. IV. st. Sibiiu 34.—

XIX. *Din fundaţiunea „Cercul Orăştiei.“*

95. Nicolae Tănase, gimn. cl. IV. Blaj 80.—

XX. *Din fundaţiunea „Partenie Moldovan.“*

96. Ioan Moldovan, prep. curs. I. Blaj 80.—

XXI. *Din fundaţiunea „Vasile Raţ.“*

97. N. Agârbiceau, gimn. cl. VIII. Blaj 200.—

damnat“ — un cimitir şi acesta dar isolat şi oare cum mai înfiorător.... Dar morţii dintrânsa au fost şi ei oameni, şi apoi de ce să nu fie iertat ai învrednici şi pe aceştia cu „cinstea din urmă,“ chiar dacă şi-au şi sfârşit viaţa cu o moarte sinică şi atât de înfiorătoare: moartea sinuciderii.

E întristător de sigur e tragic de întristător un astfel de capet, dar în sfârşit putem noi să ne dăm seamă despre gândul nenorocitului, gândul din urmă?

Se poate şi poate mai de multe ori decât gândim noi — că remuşcările conştiinţii i-sar fi trezit apăsătoare, chinuitoare, şi nenorocitul cel puţin în clipa din urmă s-o fi convins despre păcatul strigător al înjuriei comise. Şi apoi gândul — sărmanul, şi-o fi luat trudituI său sbor printre zările pierdutelor hotare până la judecăţile scaunului măririi divine. Iar Dumnezeu, pe cum e El, atât de îndurător şi necuprins în sfaturile Lui, poate să-i fi primit clipita pocăinţii înfrânte — să-l fi iertat.

Numai cât lumea numai poate judeca astfel. De aceea nici pământul, închinat morţilor ei, nu-i permis să-i cuprindă.

Lume îngâmfată! Tu nici nu pricepi că *multe* din acestea sinistre icoane sunt „fenomene reflexive“ de ale ediţiilor tale de lucs — de ale propiilor tale mizerii! Tu nici decum nu vreai să ştii, că îmbuibările şi risipa plăcerilor tale să fi fost *mai cu rezon,* mulţi, mulţi dintre aceşti nenorociţi ar mai trăi încă şi azi!

... Dar asa e de înţeles, când ea nu mai crede, că şi din colo de cărpiturile ăstor peregrini fără de nume şi veste, încă svâcnesc bătăile inimii, ce simte, iubeşte, se revoaltă, — însătează după adevăr, credinţă, nădejde şi iubire; — a aceleia-şi inimi ce-i bate şi ei.

Ce pretensiuni aroganie! Când lumea în cercul ei triumfător, petrece nemuritoare şi rece!

Lian.

RAPORT.)*

(Luarea Griveţei la 30 August 1877).

La ceasul trei pornirăm iuţi,
Dar ne-am întors în văi bătuţi.

Din nou am dat asalt erou,
Dar ne-am întors bătuţi din nou.

De-al treilea rând deschis'am drum,
Dar n'am bătut-o nici acum.

Ne-am dus de-a patra oar' apoi,
Şi-acum răsbim şi-i batem noi.

Ne-ar şi fi fost ruşine-amar,
De ne-am fi dus şi-acu 'n zădar.

*) Din volumul *„Cântece de Vitejie“* de George Coşbuc, costă 1 cor. să afiă la Tipografia Semin.

REVISTE.

Ungaria. Tisza în epistola sa adresată către alegătorii din Ugra a ieşit pe faţă cu un adevărat plan de răsboiu contra elementelor, cari timp aşa de îndelungat împedecaseră funcţionarea regulată a trebilor statului. — A hotărît adecă Tisza să *schimbe regulamentul de desbateri a camerei,* în aşa chip, încât de aci înainte să facă imposibilă obstrucţia.

Planul acesta a amărât nespus de mult întreagă opoziţia. În potriva acestui plan s-a ridicat în prima şedinţă F. Kossuth cel cu gând de pace şi bună înţelegere. Tisza i-a răspuns, că vrea să apare numai demnitatea „parlamentului,“ căci nu e admisibil ca un grup cât de mic, să zădărnicească şi în viitor lucrările parlamentare. A mai spus, că budgetul anual şi contingentul de recruţi trebue să fie desbătute şi primite în termini fixi

Un ziar Vienez crede, că dacă lui Tisza îi va succede să-şi ducă la succes planurile sale va urma disolvarea dietei şi apoi vor fi noue alegeri. Aceasta părere de altcum o au şi foile opoziţionale.

Macedonia. Patriarchul ecumenic a fost chiemat la Yldiz-Kiosk (palatul sultanului) unde primul secretar al Sultanului, Tachsin-Paşa, ia comunicat dorinţa Sultanului de a se permite Românilor macedoneni cetirea liturgiei în limba lor, de preoţi români numiţi de mitropoliţii patriarchişti.

„Această concesiune e neevitabilă — a adaugat primul secretar al Sultanului — şi puterile mari o susţin."

Patriarchul a declarat, că o aşa concesiune este imposibilă, susţinând, că cererea e făcută de minoritatea Românilor macedoneni, influenţaţi de propaganda românească ce urmăreşte scopuri naţionale.

Tachsin Paşa a raportat acest răspuns Sultanului, care din nou a recomandat Patriarhului să satisfacă în oare cari limite, cererile Românilor macedoneni.

Însă Patriarhul din nou a răspuns, că e cu neputinţă şi a promis să supună Sinodului recomandaţiunile Sultanului.

Impresiunea la patriarhat e foarte mare, cu toate acestea Sinodul pare hotărât a nu face nici o concesiune.

Răsboiul Ruso-Japonez. Situaţiunea de pe câmpul de răsboiu din Azia s-a schimbat cu ziua de 2 Octomvrie. În aceasta zi, generalissimul armatelor ruseşti Kuropatkin a dat un ordin către trupe în care spune rupt, că de aci înainte au să atace ei, căci trebue să împlinească „cu rugare neînfrântă voinţa neschimbată a Ţarului de a birui pe inimic şi de a mântui pe fraţii lor din Port-Arthur.

Armata rusă înaintează spre miază-zi pe un front lung şi lat. Inimicii s-au apropiat aşa de tare unul de altul încât s-a început un puternic foc de artilerie, care se consideră de începutul marei lupte. Lupta aceasta va fi una dintre cele mai groaznice lupte ce s-a dat vre-odată. Aproape la 800,000 oameni stau faţă în faţă. Posiţiile Japonezilor sunt foarte bune şi întărite şi sunt pe o întindere de 28 chlmetri. Ruşii trecând rîul Hunh au atacat pe Kuroki dar au fost respinşi cu mari pierderi.

Ştirile cele mai noue spun că ruşii au fost bătuţi şi sdrobiţi total.

CORESPONDINŢE.

VEŞTI BUNE.

— *4 Oct. 4.*

O zi de bucurie au avut locuitorii gr.-cat. din M.-Dateş în 21 Sept. st. n. a. c. căci oprul forbinte de care au fost muncit părinţii lor, cari cu acest dor au întrat în sinul pământului, şi l-au văzut împlinit în aceea-şi zi, ţinta lor măreaţă şi principală astăzi este întrupată. Institutele culturale biserica şi şcoala astăzi în satul acesta mic, ridicate peste toate edificiile, vestesc publicului bucuria locuitorilor. Aproape de 40 ani a lipsit edificiul bisericii cu totul iar localitatea şcoalei zăcea în o margine de sat modestă şi ruşinată, încât nime nu credeà că aceea e localitatea şcoalei. Timpuri părtinitoare şi împrejurări şi mai părtinitoare au fost înainte de aceste cu 40 ani, şi totuşi acestea Institute nu s'au ridicat, căci au fost nepărtinitori conducători acestora pentru dânsele. Iată urmează şiruri de ani, nefructificători, nepărtinitori pentru scopuri aşa măreţe, şi în acestea timpuri începe a se pune bază acestor edificii. Cu drept cuvânt a aplicat gândirea reginei-poete protopopul Solomon, în vorbirea sa la sfinţirea şcoalei, că nu averile mari şi confiniele estinse produc lucruri mari, ci inimile mari fac lucruri mari. Generoase au fost inimile acestui popor când s-a plecat şi unit în cugetul de a ridica acestea institute sfinte, şi încă tot din repartiţinne pe popor, nepărtinitoare însă au fost timpurile când s'au ridicat, dar părtinitori a fost conducătorii acestor Institute pentru dânsele şi pentru popor. Neobositul şi zelosul şef tractual a făcut lucruri ne mai pomenite, a ieşit în faţa loculuí cu orice ocasiune, a întărit poporul în credinţă i-a sfătuit şi îndemnat spre împlinirea lucrului măreţ, în decursul edificării bisericii, mai în fie care săptămână era present la locul de edificare, cu ocasiunea edificării şcoalei tot asemenea, ma chiar şi locul unde să se aşeze şcoala l-a desiguat, şi a măsurat dimensiunile acelea pe faţa pământului, dar totdeauna fără nici un diurn. Apoi jertfa harnicului preot Vasile Angel şi a curatoratului bisericesc, cine o mai şi poate descrie, poate atâtea şedinţe curatorale, atâtea consfătuiri şi conveniri de popor nu s-au ţinut dela fondarea acestei parochii, ca în timpul ridicării acestor edificii. Şi iată resultatul acestora cât este de îmbucurător. În anul iubilar 1900 s-a sfinţit frumoasa biserică de piatră în M. Dateş şi abia trecură 4 ani şi iată lângă aceia să ridică superbă şi fica ei şcoala, tot din material solid. Aci e bucuria credincioşilor, când ei se văd în s. biserică strânşi şi ascultând s. liturgie celebrată de Prea On. Domn protopop tractual cu asistinţa alor 4 preoţi, prin care se aduce mulţămită lui Dumnezeu preabunul părinte pentru ajutoriul cel ceresc. Lacrămi de bucurie se vedeau pe feţele credincioşilor când Prea On. Dn protopop în predica sa arată lipsa unui răscumpărător neamului omenesc, şi foloasele răscumpărării, apoi laudele Vergurei Maria, şi întruparea fiului său pentru credincioşi. Poporul hrănit de acest nutremânt spiritual mângâiat în suflet, şi întărit în credinţă, împreună cu publicul străin din s. biserică merge direct în edificiul şcoalei, ca să îndeplinească şi ultimul act de sfinţire al şcoalei, după care protopopul în vorbirea îndreptată credincioşilor arată progresul lumii culte, efectele studiului şi lipsa de şcoala ce să simte în poporul nostru, numărul cel mare al analfabeţilor, şi îndeamnă poporul la alipire către s. biserică, credinţă şi iubire către Dumnezeu, energie şi zel, către lucrurile folositoare omenimei, şi mântuitoare sufletelor, arătând că cartea fără moralitate produce larva ce naşte germenul, care conturbă pacea şi liniştea şi sguduie şi ameninţă întreaga societate omenească şi aduce în periclu mântuirea sufletului, apoi mulţămeşte preotului, curatoratului şi poporului pentru viul interes arătat faţă de biserică şi şcoală pentru zelul şi jertfele aduse întru ridicarea acelora, îndemuându-i la administrare corectă a averilor bisericeşti şi şcolastice.

În urmă ziua de bucurie se fineşte cu petrecerea aranjată de senatul şcolastic gr.-cat. din M. Dateş în favorul aceleia, cu un venit curat de 55 cor. 38 fil. Pe lângă taxa cuvenită supra solvirî ne-a făcut: preotul din Lechinţa Ioan Boer 6 cor. Vasile Angel zelosul preot al Dateşului 6 cor. Gerasim Mărginean proprietar în Dateş, şi docente în Mânărade 5 cor. Ioan Rus proprietar Ludus 4 cor. M. On. Dn Nicolau Solomon protop. Luduş, Danilă Muntean notar Cuciu, Ioan Cismaş notar Metesd, Ioan Cătană docente Dateş, Ioan Katona iun. proprietar Dateş, toţi câte 3 cor. Victor Moldovan medic veterinar Ernut, Ienei Istfán apotecar Ernut, Carolina Cismaş Sămărtin, Ioan Katona senior proprietar Dateş, Petru Nirăştean preot Ernut câte 2 cor. Emil Caliman teolog Ceuaş, Emil Maior propietar Chimitelnic, Romul Orbean preot Iclanzăl, Landau Gyula notar M. Bogata, Petru Cristea preot Somostelnic, Adrian Cismaş preot Orosia, Angel Roşca întreprinzător Alba-Iulia, Ioan Moldovan notar Bobohalma câte 1 cor. George Cipăian st. abs. Chimitelnic 60 fil. X. J. 50 fil. George Grec teolog Chimitelnic George Săbău docente Boziaş, Alexandru Crăciunean proprietar Ernut câte 40 fil. Iuliu Cioba teolog Orşova 20 fil.

Peste tot au întrat	126 cor. 50 fil.
Spese	71 cor. 12 fil.
Resultă venit curat	55 cor. 38 fil.

Tuturor marinimoşilor pentru supra solvirile făcute, spre un scop atât de salutar prin aceasta, în numele senatului şcolastic gr.-cat. din M. Dateş, şi pe această cale le aduc cea mai mare mulţămită, şi cer răsplată pentru dânşi dela Părintele ceresc.

Secretarul petrecerei:
Gerasim Mărginean,
docente.

Nr. 45—1904.
R. I.

CONVOCARE.

În sensul §-lui 23 din statutele »Reuniunei învăţătorilor români gr.-cat. din ţinutul Lugoşului«, se convoacă

Adunarea generală

a Reuniunei la Chizdia pe ziua de 23 şi eventual 24 Octomvrie st. n. 1904, cu urmatoarea

Ordine de zi:

Şedinţa I.

1. S. Liturgie cu invocarea s. Spirit în biserica română gr.-cat. din Chizdia.
2. Deschiderea adunării generale prin president.

3. Constatarea membrilor presenţi.
4. Raportul comitetului central.
5. Alegerea comisiunilor:
a) pentru esaminarea raportului general;
b) pentru censurarea raţiunilor pe 1903 şi a proiectului de buget pe 1905;
c) pentru examinarea raportului bibliotecarului;
d) pentru revizuirea proiectului de regulament intern;
e) pentru încassarea taxelor şi înscrierea de membri noi.
6. Propunerea unei lecţiuni practice de către d. învăţător Ioan Ignaţel.
7. Prânz comun (Cuverta 2 cor. 20 b.)

Şedinţa II.

1. Raportul comisiunilor exmise în şedinţa primă.
2. Predarea unei lecţiuni din învăţământul real eventual din geografie.
3. Observări critice asupra lecţiunilor propuse.
4. Adresa Congresului Reuniunilor învăţătoreşti rom. gr.-cat. ţinut în Cluj.
5. Votarea a lor două stipendii de câte 40 coroane.
6. Propuneri.
7. Restaurarea biroului şi a comitetului central al Reuniunei.
8. Fixarea locului pentru proxima adunare.
9. Dispoziţiuni pentru verificarea procesului verbal.
10. Închiderea adunării generale.

Lugoş la 17 Septemvrie 1904.

Ioan Boroş *m. p.* *canonic, pres. reun.* — ***Iosif Micleu*** *m. p.* *notarul reuniunei.*

RUGARE.

Toţi acei P. T. Domni, cari au depus examenul de maturitate la gimnasiul din Blaj, sunt rugaţi a-mi comunica poziţia lor socială. Datele acestea sunt de lipsă pentru istoricul gimnasului nostru, care în curând se va pune sub presă.

Blaj, 6 Octomvrie 1904.

Aron Deac,
prof. gimn.

Noutăţi.

Ştiri personale. Ilustr. Sa Dl Episcop al Lugojului, — cum cetim în „Drapelul“. — a plecat la Roma spre a-şi presinta omajul său Sf. Sale Pontificelui Piu al X.

Din Archidiecesă. În ultimele cerculare se publică şi raţiunile fund. Şuluţane cu finea anului 1903. Însămnăm din acestea că averea curată a fundaţiunii a fost de cor. 917.847.20 din aceasta în realităţi e plasată suma de cor. 808090.70, s-au împărţit an. tr. ca stipendii 8868 cor. pensiuni la vădnve 5794.78 cor. — *Concurse.* Cu terminul de 31 crt. se dă în concurs staţiunea docentală din *Fildul-de-jos* (districtul Morlaca) şi staţiunea cantorală din *Albajulia-Maieri* (distr. Albajulia).

Ştiri din Blaj. *Ioan Agârbiceanu,* cleric absolut de Budapesta, a fost numit subprefect în Internatul de băieţi. — Dumineca trecută s'au început anul şcolastic în Seminariul teologic din Blaj fiind de faţă şi Mitropolitul. Cu acest prilej Escelenţa Sa a ţinut clericilor o vorbire despre perfecţiunea morală, pe care au să şi-o însuşască clericii. Numărul ascultătorilor de teologie în 1904/5 e de 60, anume în an. I. 18. în al II. 14. în al III. 15 în al IV. 13. Anul acesta seminariul are doi prof. noui pe *Victor Macaveiu şi Ştefan Roşian.* — Inscrierile la şcoala de fete s'au închiat, numărul celor înscrise e de 92 anume în şcoala poporală 25. în şcoala civilă cl. I. 16. II. 26. III. 16. IV. 9. Din acestea locuesc în Internatul de fetiţe 41. Pentru anul acesta s'a angajat în internat o bona pentru l. magiară şi una pentru l. germână.

Iubileu. Episc. *Mayer,* paroch aulic şi rectorul Augustineului din Viena, şi-a serbat la 11 crt. iubileul de 25 a funcţionării sale.

Hymen. *Victor Gergely,* cleric abs. şi *Ioana Precup,* din Şermaş anunţă logodna lor. — *Pompeiu Podina,* din Almaş şi *Victoria Temeşan,* din Oarţa-de-sus anunţă căsătoria lor, care se va celebra la 20 crt. — *Ioan Nossa* teolog abs. şi *Anuţa Marincaş* invită la serbarea cununiei lor ce se va celebra în 23 Octobre st. n. în biserica gr.-cat. din Bogdana. — Di *Beniamin O. Colcer,* cler. abs. şi Dşoara *Elena Chişiu* fidanţaţi.

Procesul şcoalelor catolice din România. S-a sfârşit şi afacerea aceasta, care pentru un moment părea multora o primejdie pentru ţara românească. După ştirile ziarelor de dincolo, ministrul instrucţiunii va da un avertisment public institutului „Notre de Dame de Sion“ din Bucureşti şi va închide provizor şcoalele institutului din Iaşi şi Galaţi.

Conferinţă. D-nul Dr. *Iosif Siegescu,* profesor gimnasial în Budapesta ca membru al societăţii filologice în 12 Octomvrie n. a ţinut în sala academiei ungare o conferinţă despre *„Batrochomyomachia* lui *Homer sau „bătaia broaştelor* cu *şoarecii, după Csokonai* „tradusă în *româneşte de Koncz József* la „anul *1816.“* Epopeia aceasta comică este împărţită în patru părţi, aşa numite *„pipă de tăbac.“* În întâia *pipă de tăbac* se vorbeşte despre „cunoştinţa prinţului şoarece cu craiul broaştelor şi moartea prinţului.“ A doua *pipă de tăbac* tractează despre „adunarea ţării (poporului) broaştelor şi a şoarecilor.“ A treia *pipă de tăbac* istoriseşte „bătaia cu toate întâmplările.“ iar în a patra *pipă de tăbac* se descrie „sfârşitul bătaiei.“ *Koncz József* poetul român de origine străină traversează aceasta epopeie comică în româneşte după *Csokonai* şi o schimbă conform împrejurărilor şi vieţii timpului de atunci de prin Ardeal. Traducătorul a fost — după cercetările conferenţiarului — un actor, care a trăit printre Românii din părţile Cluj, Sibiu şi Aiud, ce se constată şi din localizările din text. *Koncz József* după cum singur ne spune în *preavorbirea* cărţii sale de aceea a tradus *bătaia broaştelor cu şoarecii în româneşte,* ca să o înţeleagă românii şi ungarii: „de voi traduce în ro- „mâneşte poezia aceasta va înţelege-o în- „treagă românimea şi partea ceea mai mare „a publicului maghiar din Ardeal.“ Conferenţiarul Dr. *Iosif Siegescu,* a tratat teza din punct de vedere literar şi ortografic. De observat este, că până când pe acele vremuri prin Muntenia, Moldova şi Ardeal, Românii scriau cu litere cirile, *Koncz Jozsi* şi-a scris operatul său cu litere străbune.

Necrolog. Subscrişii cu inima înfrântă de durere anunţă în numele lor şi a numeroşilor consângeni, moartea preaiubitului şi neuitatului soţ, frate socru şi moş: † *Corneliu Bud de Budeşti,* paroc gr.-cat. în Gherţa-mare, care a repausat la 6 Octomvrie a. c. în etate de 64 ani, a preoţiei 41 ani.

† *Emil Iozon,* stud. cl. VII. în Blaj după un morb greu, împărtăşit cu sfintele sacramente ale moribunzilor, a trecut la cele eterne, Dumineca în 9 Octomvrie a. c. în anul al 20-lea al etăţii.

Odihnească în pace!

CALENDARUL UNIRII

pe anul 1905 e sub presă şi în curând va apărea. — Calendariul din acest an va întrece cu mult pe celealalte. Asupra lui vom revenì.

Din cauza strămutării mele vând din mână liberă mobilele — după moda cea mai nouă — din o casă de durmit, pe cum şi un piano.

A se adresa la:

Bodoki Henter Ferenczné
în Şona (Szépmező) Nr. 48.

(39) 2—2

CONCURS.

La subscrisul institut e vacant postul de ***comptabil al doilea*** pe un an de probă. Salarul fundamental e de 1600 cor. După definitivare mai primeşte 300 coroane, relut de quartir şi tantiemă.

Reflectanţii au să dovedească: că au cualificaţiune deplină, că cunosc limbile română, germână şi maghiară, că au împlinit 22 ani şi n-au trecut peste 35 ani, sunt deplin sănătoşi şi poşed şi praxă.

Cererile trebuesc înaintate până la 10 Novembre a. c., iar alesul va avea, să-şi ocupe funcţiunea cu 1 Decembre 1904.

Blaj 12 Octobre 1904.

Patria cassă de economii, societate pe acţiuni.

(40) 1—1

„Caffée Grand“ „Caffée Grand“

Augustin Coltor

şi-a aranjat in Strada mică ***Cafenea, Cofetărie*** şi ***Hotel*** servind ***bucatele cele mai gustoase*** şi ***beuturile cele mai bune*** pe cum şi **chilii comforte şi ieftine.**

PARTE SCIINTIFICĂ-LITERARĂ.

Speranțe nimicite.

— povestire originală a „Unirei.“ —

După patru ani de învățătură departe în țara nemțască, în sfârșit în Cireșar se întoarse Vasile acasă. Când pornise era om aproape făcut. Cei douăzăci și doi de ani scoasără mustața mătăsoasă și barba deasă. Dar acum la 26 de ani era popă întreg, deși nu învățase să se facă popă, ci domn mai mare. Învățase mult se vede, căci a slăbit ca un lemn. Ochii lui albastri, vioi de altă dată, acum sunt adânciți în orbite, și lucirile așa li-s de slabe. Ochii lui cuminți, pe cari îi săruta măicuța înduioșată de câte ori venia pe vacanțe acasa mai înainte, acum stau fricoși, strânși pare ca în orbite ca să nu se poată mișca. Iar fața, Doamne fața! O peliță vineție, care, cum nu era acoperită cu barbă, părea că sclipește. Adecă a trebuit să veștezască cei doi trandafiri și crinul din mijlocul lor, decând a pornit în străini la pricopsală?

Maică-sa îl priveă ciudată, își ștergeă din când în când câte o lacrimă, eșia afară clătinând din cap, venia iar cu ochi și mai întrebători, aducând de rândul mâncării. În sfârșit își făcù ea așa singură tâlcul: că pentru barba aceea blăstămată arată așa de slab odorul ei.

Vântul parfumat ce tremura lin frunzele tinere murmurând încet un psalm de sara, chemă afară. Soarele de mai era de un sul dela sfințit. Câțiva nori albi, ca suflete de îngeri, pluteau încet, visători, subt bolta albastră de cicoare. Din câmpia vecină cu grădină ciocârliile, bătând repede din aripile răcoritoare, fermecate de limpezimea văzduhului, se înălțau, cântând din inimă ruga de sara. Din când în când unele, ce pornise mai înainte, cădeau ca bulgării de plumb în iarba de mătasă. Din lanurile ce alergau în unde mari, verzi, pitpalacii sughițau scurt. O salcie despletită pe marginea văicelei se închina în toate părțile sub povara de frunze.

Vasile în grădină, sub părul înalt, sta cu ochii ațintiți spre apusul împurpurat. Aerul tare, răcoros, plin de miresme și de sănătate îi învia peptul. Gândul îl purta cu ani lungi înapoi, când încă era așa de tinăr, și așa de plin de viață. Vacanțele de mai înainte îi veniau în minte, și ochii lui se umeziră.

În coaja părului bătrân e tăiat fin: VII. Vasile se gândește chemându-și amintirile și obrazii lui palizi se împurpurară. Da, Clasa a VII. Când a fost în clasa a șeptea. Atunci credeă că simțămintele deșteptate atât de vii și ademenitoare îl vor robi pe vecie. Și iată, iată, ce-i inima omenească! E nepătrunsă de bună samă. Când de trei ani nici visurile nu i-au mai fost tulburate de cei doi ochi adânci și pacinici, ca marea ce ascunde în sînul său furtuni cumplite, acum îi răsar de odată acelea lumini negre, aprinse, așa cum le văzuse mai ales în cel dintâiu an de străinătate, când îi prinse chipul într'un minunat tablou. Resar, și din negurile închipuirii lui i-se desprinde tot mai clar, mai luminos chipul unui înger întrupat. Zădarnic însă. Impresiile în trupul zdrunc inat de-acum, sunt mai mult dureroase, decât puternice. Și în urmă la ce să se mai și trezască o amintire sfântă în sufletul său întunecat de viața pătată, petrecută în străinătatea cultă și murdară? Ar fi să profaneze un chip sfânt, care e și acum încunjurat de lumină, așa cum era de luminos atunci în sara aceea de petrecere într'un sat aproape.

Soarele lunecasă după deal, și apusul întreg era îmbrăcat în purpură. Șoapte duioase se înecau deodată cu umbrele în văile adânci, liniștite, iar din pădurea plină de taine alte șoapte veniau, — preludiile unui vis fermecător de primăvară. Din curțile satului risipit se ridicau mugetele îndurerate a vacilor, și sbierătele plângătoare a viteilor flămânzi. Pe ulițele largi copiii alergau după tropotul cailor sprinteni, ce nu erau dedați încă să meargă din stavă drept acasă. Chiotele răpite de vânt, în sborul lor tot mai depărtat, ți-se păreau că-s țipete de paseri mari, răpite de furtună.

De alte ori Vasile ar fi stat ceasuri întregi în grădină pe o așa vreme. Sufletul său atunci și-l simția cum prinde aripi, și sboară, ducându-l și pe el în lumile poveștilor senine, iar urmele ce i-le lăsau în suflet visurile acestea, le puneà în șire mărunte de-alungul coalei albe: celea dintâi alui inspirații. Încercări de copil, cari după ce a ieșit din gimnas, nu le-a mai continuat, dar cari și azi îl înfioară, când își aduce aminte. Totuși, cât era de bine atunci, și cât de mult s'a schimbat.

Când s'a sculat de sub părul înalt cum se întoarse, vântul îi năvăli în față. s grădina vechie, gradina moșilor și strămoșilor lui, se înfioră cu toți arborii ei bătrâni, de sgomotul unei tuse săci. înădușite, ne mai auzite până atunci. Frunzele prinseră a tremura mai tare, crengile să se clătine, și din tot cuprinsul grădinii sănătoase se porni un cântec jalnic, ca de îngropare.

Vasile cu batista la gură închisă cu greu așa grădinii, ce i-o tot răpise vântul.

* * *

„Nu se poate dle, doctor, gândiți dumniavoastră numai așa, poate din altceva să-i vie. Drept că vântul se pornise, dar adia mai mult. Și apoi era așa de senin și de cald. Vasile în toiul iernii, când pădurile vîjeiau troznind de crivăț, venia de multe ori la Crăciun acasă. Dar apoi vara, câte potopuri nu l-au apucat pe drum.“

— „Ascultă d-ta ce-ți spun eu: D-lui e răcit, e răcit greu. Trebue grije multă. Vezi bine, d-ta știi cât puteà să poarte atunci, dar acum numai e așa de trainic. Școala stoarce puterea ce o varsă în trup câmpiile și pădurile.“

Doctorul urmări apoi doi corbi ce treceau ca două gânduri negre către pădurea de pe deal. Când nu-i mai văzù. zise femeii ce sta ca de piatră înaintea lui. „Să trimiteți pe cineva după leacuri acum cu mine. Peste trei zile voiu veni iar, și până atunci să le încredem toate grijii lui Dumnezeu.“ Din casă se auzi iar tusa sacă, profundă, ca atunci sara în grădină. Ochii femeii se umplură de lacrimi, iar doctorul se grăbi pe portiță afara.

Cum se poate răci omul așa deodată, Doamne, Doamne, se gândia sârmana femee. Și'apoi tusa asta. În casa lor nu s-a pomenit de așa ceva până acum. Dar acolo, acolo în străini, Dumnezeu știe ce lume e pe acolo. Bună nu poate fi. Cât a stăruit ea să nu meargă așa de parte, dar bărbatul: „Las să meargă că de acolo vin oamenii cei învățați. Dacă ne-a dat Dumnezeu din ce să-l creștem bine, la ce să ne dăm în laturi. Și așa numai pe ei îi avem.“

Aveau da, dar patru ani încă-s lungi, și cheltuelile creșteau pe fie care an. Creșteau. dar și nădejdile creșteau. Cât de fericit îl vedeau ei în închipuirea lor pe Vasile. În sfârșit un domn și din vița lor. Dar încă ce domn!. Case mândre la oraș cu două rânduri, aci la ei în sat pământuri peste pământuri, și peste toate o drăguță de domnișoară, care va ști să mângâe așa de blând pe domnul Vasile Tufarin advocat. om aspru de fire de altmintrelea, om aspru și închis, ca toți învățații. În curând apoi nepoții vor face să răsune casele celea mari, apoi când vor fi de-un cot bun vor merge la școală, să nu îmbătrânească învățând ca Vasile al lor. Și așa s-a pornì un neam întreg de oameni luminați, din ei, din trupina cea vechie.

Nici nu băgaseră de seamă că puțină avere mai au liberă, că multele împrumuturi le-au legat aproape toate pământurile, căci fericirea ce le zimbeà era cu mult mai orbitoare.

Acum însă după ce ficiorul li s-a întors acasă numai oasele și pielea, și cu o hârâială lungă și adâncă în piept, dar mai ales decând s-a întors bărbatul cu leacurile, gândurile negre începeau să-și desfășure aripile adurmite, și junghiuri adânc tăietoare le mușca inima.

„Tu femeie hă, știi tu ce mi-a zis doctorul la el acasă? Să nu mai avem nici o nădejde. A spus. că-i un beteșug vechiu, cel puțin de trei ani, și-i o boală din care nu scapă unu la sută. Acum a răcit tare, și boala-l va repune în câteva săptămâni.“ Femeia rămasă ca de piatră, cu ochii țântă în pământ. Dela o vreme numai prinseră să curgă lacrimile.

Palatul fermecat ce-l zidiră ei pentru viitorul noroc și fericire a lui Vasile, se ruină de odată. Gândurile ademenitoare, ce-i făceau să privească mai mult în viitor decât la presinte, gândurile senine, se tulburară, cum se tulbură apa curată a rîului de munte când la șes se varsă în el un părău tulbure, glodos. Vre-o câteva zile își perdură de tot capul. Bărbatul nu zicea o vorbă cu zina de cap, iar femeia vorbea singură, ca celea sărite din minți. Mai târziu însă cu chipuri de mort, își vedeau iarăși de trebi, iar Vasile cu ochii cufundați în cap, cu umerii obrazilor ieșiți, întins în pat, spăria tăcerea chiliei cu tusa lui adâncă.

(Va urma.)

Prin ce mijloace poate câştiga păstorul sufletesc stima, iubirea, adhesiunea şi încrederea poporului credincios?

Disertaţie, de ***Tit Bud.***

E lucru cunoscut, cumcă biserica catolică astăzi e în luptă continuă cu inimicii săi. însă e notoriu şi aceea, cumcă pe lângă toate piedicele ce i-se pun creşte şi sporeşte pe zi ce merge, exemple sunt Germania, Belgia şi Austria şi ţărmurile Africei, — chiar prin persecutarea bisericei se înaintează înflorirea ei. Biserica catolică susţă aproape de 2000 ani. De 2000 ani se luptă cu inimicii ei interni şi de 2000 de ani învinge continuu neiertând din splendoarea şi mărirea ei nimica. Înaintea înţălepciunei şi paciinţei îngereşti a capului bisericei iată se pleacă şi acatolicii şi putem zice, că de seclii încoace n-am avut un episcopat catolic atât de conştiu, atât de zelos şi atât de firm ca episcopatul catolic de acuma. Clerul e cult şi bine educat şi iată a cuprins rolul de conducător şi pe terenul cultivărei ştiinţelor şi a artelor frumoase.

Vaticanul deschide bibliotecele sale grandioase lumei întregi. Se înfiinţează reuniuni nouă religionari catolice, se cearcă a-se înfiinţa universităţi catolice şi clerul e ajutorat de cei mai de frunte bărbaţi civili, chiar şi ziaristica a luat un avânt frumos, deşi nu destul de puternic cum adecă s-ar pofti. Biserica se luptă pe toate terenele, însă nu doarme nici inimicul; şi trebue să mărturisim, cumcă stăm înaintea alor mari schimbări sociale, societatea europeană vrea a-se preface în americană. Progresul modern, numit liberalism fals cuprinde terene mai mari şi mai mari, încât nici societăţile celea mai de jos a poporului nu pot a se subtrage de sub influinţa lui. Ori încătrău ne vom întoarce întâmpinăm acest liberalism modern, călcarea a tot ce e sfânt, pretutindenea aflăm irreligiositatea ceea mai condemnaveră. Soartea clerului faţă cu aceste mişcări e foarte grea. Însă biserica ca totdeauna, aşa şi acuma se va lupta în contra acestora, dar lupta îi va costa multă jertfă. Avem lipsă de statornicie şi virtuositate, acum ca nici odată clerul trebue să cunoască misiunea sa înaltă, acum ca niciodată trebue să ne luptăm pentru popor şi să nu lăsăm a se încuiba în mijlocul lui ideile moderne, ce duc la perirea lui trupească şi sufletească.

În mijlocul acestui chaos politic, religionar şi moral, trebue *să ne unim,* ca să putem sta în contra relelor, ce ameninţă poporul şi prin trânsul şi pe noi, trebue să ne luptăm pentru *libertatea noastră* a clerului, să nu ne lăsăm a fi puşi în lanţuri pentru devisa noastră, care este salvarea poporului ca nu cumva bătut fiind păstoriul să se risipească şi oile, şi în urmă trebue să avem *iubire mare* — iubire, care îndelung rabdă, iartă, pentru toţi toate se face, şi care e gata a se şi jertfi. Şi dacă pe lângă toate aceste nu am putea sta în contra viscolului, ce ne ameninţă, baremi să nu dăm mâna cu lupii moderni, ci unde puterea noastră va slăbi, să cerem ajutoriul lui Dumnezeu şi de va fi secerişul nostru cât de puţin să ne mângâiem cu speranţa, cumcă întru împărăţia lui Dumnezeu nu piere nici un grăunţ. E drept cumcă cercul nostru de activitate e restrins între marginile câte o unei comune mici, însă ori şi cine, dacă fericeşte s-au se nisueşte a ferici pe cei mai de aproape a lui, atunci mijloceşte fericirea întregului; facă fiecare destul datorinţelor sale în cercul său de activitate, şi iată că se va ajunge scopul prefipt. Noi suntem chiemaţi a conduce un popor stătător. încă pe treptele de jos a culturei, însă un popor, care pe lângă puţinătatea culturei sale e înzestrat dela natură cu simţăminte nobile. Însă trebue să recunoaştem, cumcă acest popor, pe lângă simţămintele sale nobile, are şi defectul, că e indoicios şi numai dacă vede că-l iubeşti, îţi crede. Drept aceea acest popor nici se poate păstorì altfel cu succes, decât, *dacă vom câştiga stima, iubirea, adhesiunea şi încrederea lui.*

Ca la toate carierile, aşa şi mai ales la preoţie trebue vocaţiune, care vine de sus, dela Tatăl ceresc. Păstorirea sufletească fără vocaţiune e o greutate nespus de mare, de unde adeseori auzim esprimându-se pe unii că s-au urît cu oficiul lor, îl află de greu foarte şi l-ar schimba bucuros cu altul. Din contră, cel ce are vocaţiune la statul preoţesc, acela simţeşte bucurie mare, că poate fi preot. Însă dacă cineva totuşi se face preot şi fără vocaţiune, acelui nu-i rămâne alta îndărăpt decât *„dacă nu eşti chemat, fă se fii chemat,“* căci dacă nu va nisui păstorul sufletesc a-şi însuşi toate virtuţile nobile, ce se recer pentru un preot, atunci abia va putea conduce poporul la fericirea eternă, — atunci orb va fi conducătoriul orbilor.

Ca se poată cineva păstorì cu succes înainte de toate se recere *să ducă viaţă morală,* ca în dânsul şi faptele lui să nu se scandalizeze nimenea, că mai tare influinţa păstorul cu viaţa lui morală, decât cu ştiinţa lui.

Fără îndoială e trist lucru, dacă poporenii se tem de păstorul lor, dară mai trist e dacă îl despiciează; şi apoi oare nu ştim, cumcă greşelele unor preoţi singuratici se atribue tuturora, oare nu auzim adeseori zicându-se: astfel sunt toţi preoţii; şi de şi această judecată generală e nedreaptă, dară nu e fără bază. Faţa de oficialii civili lumea nu judecă atât de aspru. Deci când face scandal cutare preot ar trebuì să-şi aducă aminte, ca nu numai pierde prin aceea stima poporenilor săi, ci face stricăciune mare şi confraţilor săi. Ştim, cumcă exemplele martirilor a întors pe mai mulţi păgâni la creştinism decât scriptele cele măreţe a părinţilor bisericeşti. Chiar şi în zilele noastre preoţii cei pii păstoresc cu mai mare succes decât cei învăţaţi. Bine zice S. Augustin. *„Qui in literis proficit, et in moribus deficit, plus deficit, quam proficit.“* Faptele preoţilor le judeca lumea întreagă, drept aceea preotul trebue să se poarte *„non tantum caste, sed et caute.“* E curios, cumcă până când lumea, care atât de lesne iertă mai ales păcatele trupeşti a altora, nu uita păcatele preoţilor, ci îi judeca cu cea mai mare asprime. Şi pentru ce? Pentrucă fieşte care poate pofti, cumcă păstorul lui, care e chiemat a judeca faptele lui, să ducă viaţa nepetată. Drept aceea, ca se putem păstorì cu succes, şi ca se putem câştiga iubirea, stima şi încrederea, înainte de toate trebue să ducem viaţa morală. Deci îndată ce te scoli, împlineşte rugăciunile celea de dimineaţă, căci pe cum zice S. Terezia: *pe acela, care nu se roagă, nu trebue să-l înşele diavolul la cele rele, se duce el de sine.“*

Ba nu este destul să se roage numai preotul, ci trebue să se roage toţi căsenii lui şi să umble aceia regulat şi la biserică. — Şi aicea nu pot întrelăsa neamintita aceea datină condemnavera, care există la multe case de preoţi, că preotesele şi familia preoţască nu merge aşa zicând nici când la biserică, nu se mărturisesc nici la Paşti. Servitorii preotului cu luni de zile nu se duc nici la liturgie nici la vecernie, deşi ar puteà face aceasta. Ce exemplu vor învăţa poporenii dela atare familie?!

Preotul stă quasi din două părţi, din omul sufletesc şi din cel trupesc. Omul cel sufletesc se susţine cu rugăciuni şi cu ştiinţa, ceea ce de nu va face, va rămâne omul cel trupesc cu faptele lui trupeşti. Şi oare cu acele pute-va câştiga iubirea poporenilor săi? — O, ba nu! Căci ce va cugeta poporul despre acel preot, care de exemplu: va trăì în sfadă continuă cu soţia sa şi cu căsenii săi, — care în loc de rugăciuni, dimineaţa va ieşì în ocol suduind şi blăstămând încât se scandalisează chiar şi servitorii lui; sau acela, care în loc de orologer dimineaţa apucă glaja cu rachiul şi despre care va zice poporeanul său: iată popa acum iarăşi e beat, n'ai cu cine grăì. Sau va avea auctoritate şi stimă înaintea poporenilor săi acel preot, care nu va lăsa să treacă din casa lui muiere să nu-o prindă de obraz sau să nu o îmbrăţoşeze! S. Eusebiu zice: *„Luxuria hominem bestificat, et ut ita dicam, multo peiorem bestia ipsum facit“* şi din contra S. Augustin: *„Nil animum fidelem sic delectat, quam integra inmaculati pudoris conscientia.“* — Deci preotul în toate faptele lui nu numai să se arete, ci trebue să şi fie moral, căci dânsul ca nimenea altul trebue să ştie, cumcă: *nici beţivii nici curvarii împărăţia lui Dumnezeu nu o vor moştenì.“* Să nu ierte preotul nici şieşi, nici la ai săi, ba nici la servitorii săi nici o faptă nemorală. Casa lui, faptele lui şi a căsenilor lui să fie oglinda virtuţilor şi atunci poporenii lui vor întra la dânsul ca la un părinte adevărat, — şi-l vor considera mai mult decât pe un om, ci ca pe un înger trimis dela Dumnezeu ca se lumineze între dânşii cu faptele lui. Pe scurt, dacă voieşte păstorul sufletesc să domineze în turma lui credincioasă virtuţile, să facă, ca acele să înflorească mai întâi în casa lui.

Exemplele cele bune a servilor lui Dumnezeu au putere foarte mare parte pentrucă toţi privesc la faptele lor şi la viaţa lor, parte pentrucă mulţi doresc a învăţa dela păstorii lor sufletesc modul vieţei creştineşti şi morale, pentrucă ştiu poporenii cumcă Isus Christos n'a dat preoţilor putere numai a învăţa, ci le-a demândat, ca cu faptele lor să lumineze lumei ca văzând oamenii faptele lor să înveţe şi din acele a cunoaşte pe unul Dumnezeu adevărat.

Un alt mijloc de a puteà câştiga iubirea stima şi încrederea poporenilor *este modul tractărei şi a conversărei blânde şi umane a preotului cu poporenii săi.* E un principiu greşit, cumcă pe poporeni trebue ai tracta cât de aspru — zicala: *ungentem pungit, pungentem ungit* astăzi n'are înţeles nici bază. E drept cumcă modul de a conversa cu poporul trebue al aplica gradului

de cultură, însă de aici nu urmează, cumcă cu poporul inomise e de lipsă a tracta dur; căci pe cum s-ar face de rîs acela, care ar conversa cu poporul în stilul saloanelor culte, din contră ar arăta necultură acela, care s-ar folosi față de poporenii săi de un limbagiu dur, grobian și despotic. Parochul conform vocațiunei sale e părintele, amicul, sfătuitorul și mângăitorul poporenilor săi, drept aceea trebue să tracteze cu aceia în mod uman, cu iubire, compătimire și bunăvoință.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

Nu de mult a apărut o carte musicală bisericească, carea cuprinde **„Liturgia Stului Ioan Gură de Aur“** pusă în note musicale după melodiile celor opt glasuri bisericești și armonisată pentru corurile de patru voci bărbătești de **Iuliu Birou,** învățător și cantor primar, și diriginte le corului Reuniunei de cântări „Armonia“ din Ticvanul-mare.

Mai mult din o curiositate nedumerită, cetind din foi despre apariția acestei cărți, mi-am procurat'o, ca să văd după a mea puțină pricepere muzicală, că ce poate să fie și asta? Și m-am convins că întru adevăr mai toate modulațiunile variate ale celor opt glasuri sunt armonisate foarte frumos în diferitele cântări liturgice.

Nu mă simt chiemat a face studiul critic al acestei **întreprinderi cu adevărat îndrăsnețe** a Dlui Birou, ci prin aceasta aș dori ca să îndemn pe vre-un musicant de ai nostri, cari cunosc și melodiile celor opt glasuri, să o facă aceasta în interesul musicei noastre bisericești, carea merită cultivarea, ce i-o dă Dl Birou.

Și dacă astfel s'a făcut începutul pe acest teren, ar fi de dorit ca auctoritățile bisericești ale tuturor bisericilor române să sprijinească din ce în ce tot mai mult cultivarea musicei bisericești, ceea ce să poate face prin introducerea unei astfel de cărți ca a Dlui Birou, în toate institutele pedagogice și seminariile teologice, și pe calea aceasta am puteă atinge cu timpul și **la uniformizarea cântărilor,** cari altfel să cântă în Bănat, altfel la Arad, altfel la Orade, la Blaj, la Sibiu, și așa mai departe.

Iar la aceasta avem îndemn și în decretele conciliului provincial prim din anul 1872 Titlul VI cap patru unde se zice că „spre ușurarea învățării cântărilor sacre și spre introducerea și conservarea uniformității în acelea. Sinodul decide, ca putându-se să se compună în note musicali cele opt glasuri cu variațiunile lor, introducându-le la toate institutele de învățământ din această provincie bisericească.“

Atanasie P. Bologa,
preot gr.-cat. în Lupeni.

Prof. Emil Sabo. **„Cântece“** Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

FLORICELE DE CÂMP,

schițe ușoare. De **A. C. DOMȘA**

Prețul 1 coroană.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiu critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericei rom. de C. Auner . . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciu. . —.12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan . . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue fețe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 9 Nrii, îi primesc cu 5·80 cor. în loc 8·14 cor.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

Cărți ce se pot căpăta la Librăria Seminariului Arhidiecezan din Blaj.

Dr. A. Bunea,	**Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcop. Petru Aron,**	1.—
» »	**Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Bălgradului.**	2.50
» »	**Episcopii P. P. Aron și Dion. Novacovici, sau** Istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764	4.50
» »	**Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse**	5.—
» »	**Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria,**	3.—
» »	**Cestiuni din dreptul bis. unite** p. II.	3.40
Dr. I. Rațiu,	**Studii și biografii**	2.—
» »	**Andreiu Mureșan**	2.—
» »	**Poezia idilică**	1.—
Levis Walace,	**Benhur,** sau zilele lui Mesia. 2. v.	2.90
M. Eminescu,	**Studiu critic**	—.90
C. Auner.	**Câteva momente,** din începuturile bisericei. rom.	—.20
A. Viciu,	**Nume de familie,** la românii din Ungaria	—.12
M. Străjan;	**Din viața lui I. Micul**	—.16
Dr. V. Bojor.	**Albertina,** povestire	—.30
Nicu,	**Cele două fețe ale lumii**	—.30
Aurel Fodor,	**Ziua deșteptării**	—.16
V. Alexandri,	**Poezii,** vol. I.	1.50
» »	**Teatru,** I. vol. II.	1.50
» »	**Teatru,** II. vol. III.	1.50
» »	**Proză**	1.50
Alexandrescu,	**Vers și Proză**	1.25
Brătescu-Voinești,	**Nuvele, schițe**	1.50
N. Bălcescu,	**Ist. Rom. sub Mih.-Vit.**	1.50
Ioan Creangă,	**Opere Complete,**	1.50
M. Eminescu,	**Literatura Populară**	1.50
N. Filimon,	**Ciocoii Vechi și Noi**	1.50
P. Ispirescu,	**Legende și Basme**	1.50
N. Iorga,	**Cuvinte Adevărate**	2.50
Aurel C. Popoviciu,	**Vorbe înțelepte**	1.50
Anton Pann,	**Povestea Vorbei**	1.50
R. Rosetti-Max,	**Între Capșa și Palat**	2.—
C. Sandu,	**Drum și Popas**	1.25
M. Sadoveanu,	**Povestiri**	1.50
M. Eminescu,	**Geniu Pustiu**	2.—
N. Iorga,	**Drumuri și Orașe din România**	2.50
I. Slavici,	**Din Bătrâni**	2.50
»	**Vatra Părăsită**	2.—
A. Ciura,	**Eminescu și Coșbuc** Paralelă.	1.—
»	**Visuri trecute,** novele	1.—
A. C. Domșa,	**Floricele de câmp,** novele	1.—
E. Sabo,	**Cântece,** poezii	1.—
Elena din Ardeal,	**Stropi de Rouă,** poezii broș.	1.—
Caragiale,	teatru v. I.	1.—
»	» v. II.	1.—
I. Iorga,	**Sate și Preoții** din Ardeal	2·50
V. Leonescu T. Dușescu-Duțu	**Penes Curcanul,** dramă răsboinică în 4 acte.	2.—
V. E. Moldovan,	**Dușmănie,** roman	1.—
G. Maurier,	**Trillby,** roman trad. broș.	2.—
Ioan Adam,	**Sybaris,** roman	3.—
» »	**Rătăcire,** roman.	3.—
» »	**Flori de câmp,** novele	1.50
» »	**Pre lângă vatră,** pilde și Glume.	1.50
» »	**Leagănul viselor** poem. dram.	1.—
I. Verne,	**Castelul din Carpați,** roman trad. de V. Onișor broș.	
	ed. com.	1.60
	» lux	2.40
	» legat	4.—
G. Coșbuc,	**Balade și Idile**	3.—
» »	**Fire de tort,**	2.50
» »	**Ziarul unui pierdevară**	2.—
» »	**Povestea unei coroane de oțăl**	1.50
» »	**Războiul nostru pentru neatârnare**	1.—
» »	**Cântece de vitejie**	1.—
H. Suderman,	**Ioan Botezătorul,** tragedie în 5 acte	2.—
Secula,	**Povestiri și schițe**	1.—
D. Bolintineanu,	**Manoil,** roman	—.60
V. Onițiu,	**De toate,** novele	1.—
Petra-Petrescu,	**Satul cu comorile,** novelă	—.40
A. Bârsan,	**Călătoria lui Stanley,** trad.	1.—
	Gruia Viteazul	—.20
N. Țucu,	**Ciripituri de Drag,** doine poporale și cătănești	—.60
Anton Pan,	**Înțeleptul Arkir**	—.20
	Tit Buhoglindă	—.50
Ioan Pantu,	**Schițe**	—.60
S. Stoica,	**Schițe** din popor	—.10
P. Suciu,	**Păcatele noastre**	—.15
	1000 doine, strigături și chiniturî	—.80
Ioan Creangă,	**Harap alb**	—.32
	Moș Stoica, 101 minciuni poporale	—.40
Bucur Posnașul,	**Glume**	—.30
I. Barac,	**Arghir și Elena**	—.30
Ioan Bota,	**Andreiu cel răsfățat**	—.30
	Câteva felicitări	—.30
	Micul Scamator.	—.20
Dr. I. Jarnik,	**Pavel Cătana**	—.40
	Fabulele lui Esop	—.60
	Genoveva	—.60
	Robinzon	—.70
	Alexandria	—.60
Silv. Moldovan,	**Țara noastră**	2.—
Dr. V. Moldovan,	**Despre testament**	—.30
Ioan Bochiș,	**Cursele Diavolului.**	1.20
» »	**Periculoși pentru Stat**	—.50
Zoti Hodoș,	**Poftă bună,** carte de bucate p. I—II.	2.60
Ioan Darin,	**Carte de cântece,** pentru toți	—.50
» »	» » tin. școl.	—.50

☛ ***Spre știință.*** *Rugându-ne pentru binevoitoarele comande, observăm, că comande mai mici se spedează franco dacă prețul lor (împreună cu 10—30 fil. pentru porto, și 25 filleri pentru recomandare) ni-se trimite prin asignațiune postală. La sate unde nu se află posta în loc, trimiterea recomandată e mai sigură; când lipsește taxa de recomandare expediționea se face nerecomandată pe risicul comandantelui. Cel ce comandă cărți, să-și însemne legibil numele, locuința și posta ultimă, comuna și comitatul.*

La comandă să se trimită valoarea cu mandat postal, în cazul contrar comandele mai mari să trimit cu rambursă, iar comandele mai mici nu se trimit cu rambursă, ci rămân nerezolvate până când nu se trimit banii.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 22 Octomvrie 1904 Numărul 43.

Către P. T. Abonenţi.

Apropiindu-ne de capetul anului rugăm pe Onor. abonenţi, să binevoiască a-şi renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

Situaţia politică.

Abia i-a succes prim-ministrului Tisza István, să liniştească spiritele din parlamentul maghiar, să sdrobească obstrucţia şi să voteze contingentul de recruţi şi budgetul, şi liniştea atât de greu câştigată a durat aşa de puţin. În sesiunea din nou deschisă a dietei, ameninţă din nou isbucnirea obstrucţiei.

Prim-ministrul adecă şi-a pus de ţintă o astfel de *regulare,* schimbare şi modificare a regulamentului dietei, în cât pe viitor să facă imposibilă ori ce obstrucţie, că obstrucţianiştii să nu mai poată împiedeca mersul regulat a desbaterilor din parlament, să nu mai poată răsturna guverne.

Înainte de deschiderea sesiunei actuale, a adresat către alegătorii săi din Ugra o scrisoare deschisă, în care pe lung şi pe larg le face cunoscut acestora, planul său de a revisui şi a schimba regulamentul intern al dietei.

Vrea adecă, ca unele chestiuni, ca: budgetul, indemnitatea, contingentul de recruţi să fie votate până la un anumit termin şi votarea lor să nu poată fi împiedecată prin obstrucţia şi prelungirea desbaterilor, iar faţă de ceirenitenţi să introducă aspre pedepse disciplinari — cum se esprimă oposiţionalii — să introducă *clotura.*

Scrisoarea aceasta a ministrului president a tulburat întreagă oposiţia.

În zilele trecute casina din Terézváros a serbat aniversarea naşterii lui Déák Ferencz. Cu prilejul acestei serbări însă prim-ministrul în loc să-şi esplice scrisoarea din chestiune, a susţinut-o din nou în întregimea ei, declarând că e firm decis a duce în deplinire revizuirea regulamentului, dar singur privitor la proiectele de recruţi ar fi aplicat a face concesiuni. Dar în ziua următoare în clubul partidului liberal a declarat că-şi va duce în deplinire planul şi proiectul în întregimea lui. Nu cunoaştem încă planurile şi proiectul ministrului preşedinte. Ce vedem şi ştim e atâta că întreagă oposiţia s-a tulburat şi toate partidele pline de groază şi frică, au decis să lupte din toate puterile în potriva noului proiect. Obstrucţia dară e în preajmă de a isbucni din nou. Şi sunt în pregătire şi alte lucruri de mare însămnătate politică. Tisza a ameninţat oposiţia în caz de lipsă cu *alegeri nouă.*

Stăm dară în preajma unor evenimente mari politice, şi Dumnezeu ştie cum va fi desfăşurarea lor. Ce ştim e că pe noi pe români ne află mai desorganizaţi, mai desorientaţi şi nepregătiţi ca ori şi când.

Partidul naţional desfiinţat fiind e pus în inposibilitatea de a lucra. Hotărîrile conferinţelor noastre naţionale sunt în vigoare şi nu pot fi augmentate ori eventual schimbate cu alte nouă, ce e de făcut, ce e de lucrat ce poziţie avem de a lua, care ne e lozinca de luptă — nu mai ştie nime.

Diviziaţi în două partide în activişti şi pasivişti, ne împiedecăm unii pe alţii în ajungerea scopurilor şi ţintelor ce le urmărim, ne desavuăm unii pe alţii, şi facem impresia în străini de un popor fără de nici o ţintă, fără de şcoală şi disciplină politică.

Şi în astfel de împrejurări nu e mirare dacă în samă nime nu ne bagă, dacă luptele noastre sunt sforţări şi frământări zădarnice. Unirea în puteri şi luptă umăr la umăr poate numai aduce învingerea..

Cine poate ştie din frământările politice de acum ce se va naşte?

Se vor face poate alegeri nouă şi ce vom face atunci? O parte vom fi activişti, altă parte mai mare credincioşi programului naţional, pasivişti. Şi ce impresie va face o astfel de ţinută a noastră în faţa străinilor, şi ce resultate putem noi aştepta desavuându-ne unii pe alţii reciproc şi întrând în lupta alegerilor numai cu puteri partiale şi nepregătiţi?!

Ministrul preşedinte vrea schimbarea regulamentului desbaterilor dietei, vrea înăsprirea lui să nu se mai poată face obstrucţie, vrea să introducă clotura. Şi oposiţia întreagă fierbe şi se agită că în acest cas toată puterea e în mâna guvernului — şi a fi oposiţional e un *pium desiderium.*

Oare înasprirea regulamentului e numai în contra obstrucţioniştilor îndreptat — ori poate şi în contra *deputaţilor naţionalişti,* de cari se teme Tisza, că ajungând cumcă în dietă, i-ar putea face supărări? Iată o chestiune, care ar fi vrednică de meditat pentru ce-i ce militează pentru activitate în noua situaţie schimbată.

În resumat dară trebue să accentuăm, că situaţia politică de azi e de aşa natură încât ne putem aştepta la schimbări mari.

Inteligenţa şi întreg poporul nostru stă în faţa lor cu totului tot desorganisat şi desorientat. Fruntaşii nostri sunt chiemaţi a să sfătui ce e de făcut, a restabili din nou unitatea între luptători şi a stabili ţinta luptei şi conduita de urmat, cum interesele bine pricepute şi demnitatea neamului vor pretinde.

Alegerile dietali se vor începe mai curând ori mai târziu. Desbinarea noastră în partida activistă şi pasivistă e fatală şi demoralizătoare.

Ghiaţa trebue odată pentru totdeauna ruptă, hotărîri meritorice trebue odată luate. Ca să nu apărem iarăsi înaintea străinilor de un popor desorganisat în partide, fără şcoală şi maturitate politică, prin noi înşine nevrednic de-o soarte mai bună.

Dragostea noastră de carte românească.

Procopsala neamurilor, o face cartea. Cei ortăciți cu învățătura bună a cărților și cei îndrăgiți de dulceața întrămătoare a slovelor cu tâlc la grai, is cei mai cuminți și mai deștepți dintre toți. Cartea hrănește sufletele și mințile doritoare de hrană aleasă și bună, cum pânea de grâu hrănește și îngrașă trupul. Învățătura întreagă și plină de miez, râjnită bine și pe de-a întregul, lămurește și luminează gândul și sufletul, curățește mințile de sperlă și de rugină, le îmbracă în haina strălucitoarea a iscusinții și priceperii, făcându-le aur sclipitor și cu preț.

Dar cartea te cumințește numai dacă o ai dragă. Ea îți întinde, cu mâna largă și darnică, hrana; numai cât slova, plină de must și de miere cumințitoare trebue rumegată bine și stăruitor, așa cum rumegi și sugi în gură bucata care-ți place. Cartea trebue cetită, dar bine și cu suflet cetită.

Să fim bine înțeleși. Când vorbim de carte și de cetit, nu înțelegem ori ce carte și ori ce fel de îndeletnicire cu cetitul, ci înțelegem cărțile bune la miez, la sfat și la învățătură, și'n deosebi înțelegem cărțile noastre, scrise în grai românesc, cu suflet și căldură românească. Căci mai bună și mai nutritoare hrană, ca cea frământată și coaptă la flacăra dragostii de neam și îmbiată de oameni de un sânge și de un gând cu tine, nu este. Nime nu-ți cunoaște mai bine și mai cu temeiu păsurile și dorurile ce te pasc, năcazurile și nevoile ce le ai, decât cei hrăniți de același sânge și vrăjiți în suflet de aceeași doină și poveste.

Noi facem prea multă cetanie străină. Ce avem noi, scris de oameni cu cap de ai nostri, nu luăm în seama, sau ce zic și ce cântă cei străini de viața noastră, bun și potrivit poate pentru ei și neamul lor, dar nepotrivit pentru noi, o cetim și o sorbim lacom și pătimaș, așa cum soarbe copilul neștiutor beutura ce-i cade în mână. Și aici e răul și primejdia. Hrana ce n-o poți rumega și râjni, nu-i așa că strică trupului? Și slova, în care e turnată gândire străină și-n care-s prinse năzuiri și credințe învrăjbite cu dorurile și așteptările sale și a sământiei de care te ții, nu-i așa că-ți smintesc sufletul și te înstrăinează pe tine și pe ai tăi? Nu tot pământul e bun pentru ori și ce sământă.

Dar noi nu înțelegem rostul cărților bune și mai cu seamă a celor românești. Popa, cinstit sfinția sa, straja, cu drept de sus, a orânduelilor și întocmirilor păzitoare și de biserică și de neam, credeți doară că e mare ceteț de foi și de cărți scrise în limba românească? V-ați găsit omul. Cuviosia sa își face de multe ori slujba din cărți tipărite pe românie, căci n-are încotr-o dar mâutuiți de slujbă, câți-s, cari mai prind în mână ceva de-a nost, de-a ăstor proști? Sunt atâtea cărți și toi ungurești de pildă, așa de bine și așa de ieftin câștigate; căci sfântul altar îți aduce și prescură și cărți scrise pe gândul și pe voia celui ce vreă să le cetească.

Și dascălii nostri, chemații propovăduitori a slovelor cuminți și înțelepte în massa norodului de jos, legați de năcazul țăranului și îndrumați la ajutorul lui, bat drumul aceluiași păcat, bătătorese cărarea acelorași năravuri și apucături rele, pe cari le observă în ochi ce le stau înainte și cu slujba și cu învățătura. Pilda lor și apostolia lor caldă, cu sfaturi și povățuiri luate din înțelepciunea cărților noastre, ar puteă face minuni cu ochi ce-și deschid vorbei limpezi și prietinii lor sufletele și păsurile ce le au. Dar dăscălimea noastră, paznica nădejdilor ce le avem, nu-și scaldă sufletul cu atâta drag în lumina curată și lămurită a cărților noastre. Ăsta e un păcat, ce o să-l ispășească un neam întreg.

Dar mările lor, domnii potracări, ori ceilalți slujbași mari, să nu vă înșele gândul că să îndeletnicesc mai mult cu cărțile noastre. Slujba mare ce o poartă și ortăcia cu domni și boieri de altă viță, nu le ingăduie, feri doamne, să-și mai piardă vremea și cu lucruri românești și să-și mânjască mâinile și numele cu vestea părrinirii neamului. Iar măritele jupânese, înmătăsite și înaurite, încumetrite și împrietinite cu doamne mari și mai de mare viță, cum și-ar puteă ăăta băiuăria aceea scumpă și aleasă și mintea lor parfumată și frizată pe sprânceană cu murdăriile mojicilor?

Și cuconițele noastre, fala și mândreța neamului și a părinților ce le au, credeți doară că visează tot la „Feți frumoși" și la „luceferi" românești, și că își cântă bănatul, achiturile și oftirile inimii, tot în jeluitoarele și minunatele versuri ale doinei noastre? Școala și-o fac în școalele străine dela orașe. Sug aier străin și învățătură străină, și nemernică pentru noi. Acasă, pe vetrele părintești, nu arde untdelemnul întăritor și îndemnător spre fapte al dragostei de tot ce-i românesc. Mamele nu sădesc în sufletele primitoare a odraslelor lor, sământa ce răsare: nu chipuri săci la minte, și cu fumuri de râvnă și de domnie străină, ci mânie cu dragoste și cu însuflețire pentru neamul ce le are.

Asta e dragostea noastră pentru cetitul cărților ce le avem și noi, fie din pomana altora, fie din strădunța și truda

---

FEUILLETON.

Tabloul lui Fra Angelico.

— LEGENDĂ. —

În o celă a claustrului S. Marco din Firenze se roagă blândul călugar Dominican, pictorul inspirat al bucuriilor cerești, Fra Angelico.

Noaptea întreagă a stat în genunchi pe piatra rece și adâncit în rugă îl află amurgul de dimineața.

Sufletul lui blând e chiar ca micul lac din grădina claustrului lor: nu are valuri și cel mult dacă adierea de dimineața leagănă pe suprafața-i o frunză de roză picată-n el. Totuși acum o emoțiune neobicinuită îi cutremură inima umilită: se pregătește la un lucru mare, ca și de care până acum nu a îndrăznit să se apuce.

Lumea lui e raiul; trăiește pe pământ, dar e mai mult înger decât om, bucuriile lui nu-s de pe acest pământ, nu este în el nici o vanitate, care să-l lănțuiască de glie.

Depinge ceata îngerilor și a sfinților cu o predilecție de adâncă pietate; inspirațiunea sa e rugăciunea, arta sa și servirea lui Dumnezeu, el nici odată nu ia penelul în mână, înainte de a se ruga.

Și sufletul inocent și gingaș pictează într-o frumseță măiestoasă lumea celor cerești.

O inspirațiune miraculoasă, de nime altul neajunsă strălnce de pe chipurile sale. Îngerii, drepții în deosebite grupuri, dar totuși într-o harmonie de o sublimă sentimentalitate ne orbesc vederea. Îngerii în vesminte largi, aurite, cu aripioare de colori feliurite, cu căutătura pierdută în sfânta reverie, suflă timpanele spre mărirea lui Dumnezeu. Aici într-un grup mai mulți se par că conversează; frumoși, blânzi, ținuta li-e aeriană, grațioasă, și zimbesc voioși unul spre altul. Din colo doi prinși de mână ca și când ar simți necesitatea, de a-și comunica într-un chip atât de intim bucuria prea mare de care-s stăpâniți.

Sfinții, vergurele, martirii cuprinși de admirațiune se cufundă în frumsețele cerului, lumina ce din toate direcțiunile să revarsă asupra lor, dă aparițiunei lor un aspect măreț. În tot locul pace, seninătate nedescriptibilă, bucurie nespusă....

Dacă cineva de pe acest pământ a simțit frumseța cerului, atunci Angelico da, a simțit-o.

Acum însă de vre-o câte-va zile nu a îndrăznit a-să atinge de penelul său. Ajună, se roagă, căci se pregătește la ceea mai grea și mai mare ocupațiune, la care s-ar puteà angaja vre un pictor: *vrea să depingă chipul Mântuitorului.*

De un șir lung de ani, aceasta-i fusese unica dorință, dar să simțise cu mult mai nevrednic. Lacrămi îi inundează fața, la cugetul acesta.

Oh, cum să și depingă el tot ce voiește să exprime, în Isus: să fie blând și zmerit, ca băiatul mic, puternic, ca bărbatul luptător, înțălept, ca moșneagul; să fie om, care a suferit și a murit pentru păcatele lumii și să fie Dumnezeu, Ziditorul cerului și a pământului și cel ce judecă pe cei vii și pe cei morți.

În visurile lui, adevărat, că i-a apărut de multeori strălucitorul Dumnezeu-Om și cu blânda-i privire ca și-când și-ar încuraja prietinul iubit... Lui i-s'a părut însă, că mână omenească nu-e capabilă a depinge, cu demnitate aparițiunea măestoasă.

După un șir lung de ani azi învinge umilința, de care era stăpânit și se încumetă a-se atinge de penelul său.

Obrazu-i arde-n foc, inima-i bate cu putere, până-ce mâna-i tremurândă depinge fața adorată.

Merge lucrul. Angelico nici când nu corege în aceea ce aruncă odată pe pânză; e firm convins că inspirațiunea dumnezeiască îi poartă mâna.

... Însărează, soarele întraurește cu raze obosite blândele coline ale Firenzei. Pe fereasta celei din claustrul S. Marco încă pătrunde o rază, luminează tabloul, tabloul finit al Dominicanului.

S. Angelico i-și privește lucrul. Se uită, se uită... de-odată inima i-se umple de-o amărăciune nespusă chipul nu-i chipul acelnia, pe care-l văzuse în visurile sale, acesta nu-e Mântuitorul.

Corpul fără de putere se cutrămură, mâna ostenită scapă penelul și Angelico cade leșinat pe pavajul de piatră.

... Fără de veste răsună toate clopotele Firenzei; acorduri dulci și fermecătoare de muzică despică aerul... mica celă se umple de-o lumină orbitoare și apare unul dintre aceia, a cărui chip îl depinsesă Angelico cu atâta grandeță: îngeraș cu aripi de colori pestrițe, vestmintele i-s largi, aurite; ținuta îi grațioasă, cu părul blond se joacă adierea lină a vântului de sară; buzele-i zimbesc dulce.

Domnul s'a îndurat de cel mai credincios serv al său și i-a trimis ajutor.

oamenilor nostri cu cap şi cu ţragere de inimă pentru neam.

Dragostea de cartea ta şi de cetitul în graiul şi pe limba ta, e măsură, şi încă potrivită măsură, pentru a afla şi a cunoaşte iscusinţa, râvna spre mergerea înainte şi spre cioplirea în vrednicie adevărată a unui neam.

Dar noi nu suntem din ceata acelor neamuri fericite pe dreptul, cari cred şi se lipesc de avutul lor de ştiinţă şi de învăţătură, cu sufletul şi cu căldura cu care se închină şi îşi cinstesc pe Dumnezeul lor. Potopul de lumină, revărsată din ţările avute în bani şi iscusite-n ale cărţii, ne-au ameţit minţile, ne-au smintit mersul oblu şi pe picioarele noastre — şi ne-au întors sufletele spre credinţă şi năzuiri străine. Şi-am uitat dulceaţa vrăjitoare a graiului nostru şi hrana plină şi cu miez a înţelepciunii noastre. În felul ăsta mergem spre ruină, spre nemernicia neamurilor ce nu sunt vrednice că calcă pământul.

Un Dumnezeu avem: Dumnezeul părinţilor nostri, şi o limbă şi o învăţătură avem: limba în care ne-au doinit cântecele de leagăn mamele noastre, şi învăţătura cu care ne-au hrănit sufletele, grăirea aşa de dulce şi cu sfat a povestaşilor nostri, sfetnici stăruitori spre bine ai neamului. — Şi îs nemernici aceia cari nu se închină acestor arhangheli mântuitori de popoare! — Nemernicia bate şi în pragul neamului nostru.

Poporul de jos clăcaş logodit din adâncuri de vremuri cu sărăcia şi nepriceperea de carte şi de învăţătură şi curată ca sufletul lui de curat, însetează cu setea omului bătut de toate relele după apostolii şi profeţii atinşi în suflet de minunea dumnezeirii, din a căror gură se curgă vorba caldă şi bună şi dulce, aşa cum el o aşteaptă, şi-n a căror suflet să fie prinsă dragostea şi nădejdile de bine a neamului lor năcăjit. Dar mucenicii de noroade nu răsar din pătura îmbăcsită de gândurile, şi proaste şi scârboase, aduse din găzdăcia altor neamuri, nici nu se hrănesc cu hrana frământată şi coaptă în spuza unor învăţături răsărite în minţile unor vileaguri neînrudite cu noi şi prinse în slove râvnitoare spre cumpănirea altui sânge şi altor firi. Sângele nostru şi hrana noastră de acasă au chemarea, singure, să ne crească şi deie pe cei, ce cu atâta suflet şi dorire-i aşteptăm.

Cetitul bun şi cuminte săvârşit, şi învăţătura noastră, culeasă din pătania unor vremuri aşa de lungi şi de grele, îs singurele în stare de a ne creşte ca luptători desăvârşiţi şi înţălepţi şi că români însufleţiţi şi buni.

Ne avem şi noi înţălepciunea noastră şi cartea noastră. Cei ce nu cred, cei cărora graiul străin şi vrăjmaş al cărţilor străine le-a svârlit în suflete bănuiala şi înstrăinarea, întoarcă-şi ochii şi dragostea şi spre câmpiile noastre, de îs mai stăpâni pe sângele şi pe gândurile lor. — Ne avem şi noi zăii nostri şi Olimpul nostru românesc. Să nu-şi uite că-s legaţi de noi prin sânge şi prin firea strămoşilor lor. Cum sângele se corceşte prin încrucişeri străine şi vrute, tocmai aşa şi sufletele se înstrăinează şi se pierd prin îndoparea şi rumegarea deasă şi proastă a gândurilor şi a înţălepciunii străine şi nemernice la miez pentru noi. — Şi avem oare noi lipsă de corciţi şi de năimiţi la suflet?

— *ps.* —

Îngerul ia penelul scăpat şi se apucă de lucru. Numai câteva trăsături schimbă în tablou, numai una sau două colori senine mai amestecă: e gata. Încet pe nesimţite aşază penelul la loc, binecuvântă pe Angelico şi dispare

... Murmurul plin de vraje al clopotelor încet cu încetul să micşorează, până ce în fine se pierde şi cea mai din urmă vibrare.

Angelico se trezeşte.

Se trezeşte şi şezând se uită la tablou, pe care soarele ce apune presară lumină.

Se cutremură: îl cunoaşte bine. Da, El-e acela, pe care-l văzuse în visurile sale!

tradusă de: ***B. O. Colceriu.***

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1.	**Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Walace, 2 v. . .	2·90
2.	**M. Eminescu.** Studiŭ critic .	—.90
3.	**Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner	—.20
4.	**Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. .	—.12
5.	**Din viéţa luĭ I. Micul** de M. Străjan	—.16
6.	**Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . .	—.30
7.	**Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II.	3·40
8.	**Cele doue feţe ale lumiĭ** de Nicu	—.30
9.	**Ziua Deşteptării** de Aurel Fodor	—.16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toţi 9 Nrii, îi primesc cu 5·80 cor. în loc 8·14 cor.

Mihályi cu toţi episcopii provinciei gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş.

Răsboiul Ruso-Japonez. Au trecut zece zile decând între Liaoyang şi Mukden două armate de peste o jumătate de milion să ucid într-un chip cum nu s'a mai pomenit. Veştile spun, că pe câmpul de luptă au rămas peste 100,000 de oameni morţi şi răniţi. Lupta ce s'a dat acuma a fost cea mai crâncenă dintre luptele ce să cunosc în istorie.

Kuropatkin a luat ofensiva — se zice, — la ordinul ţarului după ce a primit şi garnizoana din Vladiwostok de cinci zăci mii ostaşi. — Încercarea aceasta nu a succes şi ruşii au fost respinşi pe toate liniile.

Armata lui *Kuropatkin* a luat la 5 Octomvrie ofensiva pe un front foarte larg. În aceea zi au plecat spre miază-zi de Mukden toate trupele ruseşti.

La 10 Octomvrie mai multe coloane din armata principală rusească au fost trimise spre răsărit. Japonezii îşi întăriau atunci aripa stângă. La 11 Octomvrie, noaptea, ruşii au deşertat poziţiunile, ce le ocupaseră pe înălţimile dela Huntaice, au trecut peste rîul Şiliho şi în revărsatul zilei au îndreptat trei atacuri contra infanteriei japoncze în direcţie spre Sanjanpu. Lupta a fost sângeroasă. Amândoi duşmanii primiau mereu trupe de întărire. S'a desfăşurat îndată o teribilă încăierare, care la început fù favorabilă Japonezilor, apoi s'a schimbat, când în favorul ruşilor, când iarăşi în favorul japonezilor. Lupta a durat întreaga zi şi a rămas nedecisă. Istoria abia dacă pomeneşte despre o luptă atât de crâncenă. Sara, pe o întunecime mare, lupta s'a reînceput. Cerul acoperit de nori era luminat de focul tunurilor şi în urma bubuiturilor grozave se iscă o mare furtună cu grindină, care mărea grozăvenia luptii.

La 12 Octomvrie, lupta a fost deschisă printr'un puternic duel de artilerie. Calea infanteriei japonese era îngreunată de movilele de cadavre. La 10 oare dimineaţa situaţiunea ruşilor deveni critică şi întreagă aripa stângă a lor înaintă la ordin mai înalt.

Din spre apus cădeà asupra lor o ploaie teribilă de granate şi bombe. Atunci le sosì în ajutor trei brigade, înaintând din spre dreapta şi sparseră coloana japonesă formată din trei regimente. Mai târziu însă ruşii pierdură pas de pas terenul şi un corp de armată al lor n'a fost în stare a resista faţă cu asaltul furios al infanteriei japonese.

În acest loc *Kuropatkin* însuşi conducea lupta în mijlocul bombelor de

REVISTE.

Budapesta. Tisza nu-şi poate duce la sfârşit planul cu uşurinţa ce o credeà. Deja de o săptămână în dietă nu s'au ocupat decât cu desbaterea proiectului privitor la provizorul comercial cu Italia. Deputaţii din opoziţie s'au pus pe calea obstrucţiei.

Văzând Tisza cât de agitate sunt spiritele s'a folosit de ocaziunea comemorării lui F. Deák şi a ţinut un discurs politic asupra situaţiunii politice din Ungariei. Spre mirarea tuturor a spus, că e aplicat a elimina din planul său de revizuire partea referitoare la recruţi, ca concesiune. Tisza a făcut aceasta declaraţie cu scop de a linişti şi îmblânzi spiritele. — Se pare însă, că cuvintele lui Tisza nu şi-au avut efectul, căci atitudinea războinică a opoziţiei nu s'a schimbat.

Conferinţa episcopilor s'a deschis în 20 l. c. Aceasta conferinţă e foarte cercetată. Obiectele ce se vor desbate vor fi: Autonomia bisericii catolice şi codificarea legilor bisericeşti. La aceasta conferinţă iea parte Escelenţa Sa Victor

tun ce căderau în jur de el. O bombă esplosivă a căzut chiar dinaintea lui, dar nu l'a atins.

Rușii nu mai puteau atunci să înainteze, au resistat cât au putut făcând minuni de eroism ca și adversării lor, dar văzând, că resistența e aproape zădarnică, s'a dat ordin de retragere.

În luptele acestea și în cele, cari au mai urmat, companii întregi rusești au fost cu desăvârșire nimicite. O brigadă și-a pierdut aproape toți ofițerii. Locul lor îl ocupară subofițerii, ba chiar și soldații de rând.

În urma acestui nesucces Kuropatkin și-a retras armata dincolo de râul Saho. Dar cu aceasta nu s'a încheiat seria ciocnirilor sângeroase, căci la 16 Octomvrie s'a reînceput atacul, iar la 17 dimineața, rușii trecură iarăși pe malul stâng al râului amintit, reocupându-și posițiunile de mai înainte după o mare vărsare de sânge. Succesul acesta li-a dat din nou curagiu și din nou luară ofesiva. Nu se cunoaște încă resultatul acestei încercări desperate a lui Kuropatkin.

CORESPONDINȚE.

PILDĂ VREDNICĂ.

Ș. în 12 Octobre 1904.

Dumineca trecută a fost o zi foarte însămnată pentru locuitorii comunei *Coruș*, comună apropiată de Cluj zic, că a fost o zi foarte însămnată, de oarece atunci nu mai puțin decât 17 părechi, cari au trăit în nelegiuire, au pășit la sta taină a căsătoriei primind binecuvântarea bisericei prin rostul Părintelui protopop Dr. Dăianu. — Mulți se vor mira, când vor ceti, ca au fost 17 părechi necununate și vor crede, că Corușul e o comună foarte mare. Trebue însă să se umple de groază inima unui bun creștin, când aude, că dintre celea 120 familii, câte sunt în Coruș, cam vre-o 25 au trăit necununate. Atâta nelegiuire în un sat atât de mic, — iată urmele nenorocitei legi despre monstrul acela numit „căsătorie civilă.“

Dar nu numai legile acelea nefericite sunt de vină, că se lățesc concubinatele, ci e de vină preoțimea, care nu vrea să știe de cuvintele: *„Păstețí* turma, întru care Spiritul sfânt v-a pus...,“ ci în loc să *o pască,* cel mult dacă o tund și o mulg. — și apoi o lasă de capul ei. Adevărat, că Corușul n'are preot în sat, — dar are administrator din satul vecin, și acel administrator nu ar fi trebuit să uite, că el venitele celea mai bune le are din Coruș.

Dar să lăsăm celea ce *ar fi trebuit* să se facă și să vedem, ce s'a făcut acuma. *Teodor Cornea,* fiul primarului din Coruș încă era dintre cei cari trăiau neleginiți. Ajungând el în vorbă cu unii preoți zeloși, aceștia i-au arătat starea cea ticăloasă și rușinoasă, în care petrece, și l'au îndemnat, să părăsască calea păcatului, și întorcându-se, să devie un bun creștin, după cum să și cade ficiorului celui dintâiu dintre fruntașii satului. A văzut, Teodor, că înadevăr pe cale greșită a apucat, și de aceea s'a hotărît, să se întoarcă pe calea cea bună. Inima lui cea bună însă nu l'a lăsat, ca să vază și mai departe pe alții în nelegiuire și de aceea din toate puterile a început să stăruiască pe lângă concubinari, ca deodată cu el, să ceară binecuvântarea bisericei, cât mai mulți. Osteneala lui a fost încoronată cu succes, de oarece pe mulți concubinari i-a câștigat pentru planul său. Multora însă le era frică de spese. Acelea ce spunând T. Cornea protopopului tractual Dr. Dăianu acesta i-a arătat, că nu vor fi spese așa, după cum cred ei, ba cei săraci nu vor avea spese de loc. — Da mai mult! le-a promis, că D-sa însuși va merge să săvârșască actul cununiei. În urma acestora s'au găsit 17 părechi, cari s'au arătat gata a împlini poruncile și a întra pe calea adevărului. — Pentru ca să-i susțină în această hotărîre, Părintele Dr. Dăianu în preziua Înălțării S. Cruci a trimis Corușenilor o scrisoare cu destinațiunea să fie cetită în ziua următoare în biserică. În scrisoare își arată bucuria, ce a simțit'o, când a auzit, că aproape toate părechile concubinare voiesc să câștige binecuvântarea bisericei și tot odată își înoește promisiunea, că va merge să îndeplinească actul cununiei. Nu se poate descrie însuflețirea, ce i-a cuprins pe Corușeni la auzul acelor cuvinte frumoase. — Au fost însă vre-o câțiva, cari cu scorniturî urîte au voit, să facă pe concubinari, să se lase de planul lor. Nu aflu vrednice, să le amintesc aici scorniturile lor, amintesc numai, că autorii scorniturilor au fost chiar dintre aceia cari trebuiau să lumineze poporul și să-l însuflețască spre ce e bine și frumos. — Cu plăcere constat însă, că scornitурile lor n'au avut efect.

Sâmbătă d. a. protopopul Clujului *Dr. Dăianu,* — însoțit de *Octavian Popa* teolog absolvent. — a plecat spre Coruș, ca să-și împlinească promisiunea. Încă înainte de a întra în sat le-a ieșit înainte tinărul Teodor Cornea, care i-a condus la casa părinților săi. — Imediat după aceea au mers la biserică, unde după săvârșirea inseratului fiind de față toți concubinarii și o mulțime dintre ceialalți locuitori, părintele protopop le-a ținut o cuvântare frumoasă. Le-a arătat răutatea păcatului, în care au petrecut ei și le-a esplicat însămnătatea căsătoriei și binecuvântările ei. Le-a esplicat cu cuvinte frumoase, că noi trebue să ne îngrijim mai mult de suflet, decât de trup. Și-a esprimat apoi părerea de bine, că ei să întoarc de pe calea rătăcită pe calea adevărului și le-a spus, că spre a face lucrul așa după cum voiește Dumnezeu, trebue să se mărturisească, spunându-le ce-i mărturisirea și cum trebue făcută mărturisirea. După acestea le-a făcut molitva pentru mărturisire. Încă în aceeași sară a mărturisit pe vre-o câțiva, ceialalți au fost mărturisiți. Dumineca dimineața Utrenia și s. Liturgie le-au celebrat Protopopul asistat de administr. parochial *V. Păpucescu,* servind ca lector *Octavian Popa,* care a ținut și predică îndată după s. Evangelie. În decursul liturgiei apoi s-au cuminecat toți cei spovediți, iar după s. liturgie a urmat cununia. Înainte de a începe însuși actul cununiei, protopopul le-a adresat din nou o cuvântare frumoasă, în care între altele arătându-le însămnătatea acelei zile pentru ei, i-a îndemnat, ca drept aducere aminte, să înființeze un fond pentru împodobirea bisericei. A cununat apoi 7 părechi, între cari a fost și T. Cornea cu soția sa Maria Pintea, apoi a cununat pe celelalte 10 părechi, cărora le-a fost naș T. Cornea. În adevăr, tinărul Cornea nu și-ar fi putut pune o mai frumoasă cunună pe cap decât în formă aceasta. El ar puteà fi luat de exemplu din partea multor fruntași ai nostri.

Ce cununie dureroasă și mângăitoare tot odată. Dureroasă, întru cât în adevăr e ceva trist, să vezi atâtea părechi, cari au trăit pe față în fărădelegi — mângăitoare, fiindcă ce e mai mângăitor, decât să vezi, cu câtă îmbelșugare își varsă Dumnezeu darul asupra credincioșilor săi. Nu voiu uita nici odată cuvintele, pe cari le am auzit dela o femeie înaintată în etate și care mulți ani a trăit în concubinaj: „De acum pot, să mor, că am șters rușinea de pe casa mea. Numai acum văd, în ce fărădelege am trăit.“ — Ce priviri lacome aruncau cu toții asupra distinsului cununător, par-că ar fi voit, să-i soarbă toată vorba, ce o rostia, — și nu voiu uita niciodată lacrimile, ce au strălucit în ochii unei mirese, când i-s'a rostit cuvintele: „Cunună-se...“

Sfârșindu-se duioasa ceremonie, protopopul și cu însoțitorul său au mers de au prânzit la primarul și apoi au plecat spre Cluj.

Cât de frumos ar fi, dacă cât de multe comune ar urma frumosul exemplu al Corușenilor! Și câți preoți nu ar puteà să iee exemplu dela protopopul Clujului?!

A. Mali.

Această corespondință a fost însoțită de următoarele șire:

Vă rog cu tot respectul, să publicați această scrisoare, căci cred, că e de interes, dacă nu pentru alte, dar ca să deștepte zelul în unii preoți, cari se pare, că dorm somnul cel de moarte. În astă sară am vorbit cu un om din o altă comună apropiată de Cluj, și acel om mi-a spus, că la ei e datină, ca să nu se mai cunune oamenii, de când a ieșit legea asta nouă. Toată vina o poartă preotul, care nu vrea să cunune, până nu i-se plătește întreagă taxa înainte. Oamenii decât să plătească mai bine rămân cununați, cu atât mai curând, că lor le lipsește ori ce cunoștință religioasă. Catechisare de loc, — predici tot așa. »Cum vor crede, de nu vor auzi?.« În Coruș sunt oameni bătrâni, cari nici odată nu s'au spovedit, — și sunt și de aceia, cari din »Tatăl nostru« iucolo, nu mai știu nici o rugăciune!

DIN UGOCIA.

10 Oct. n.

În comitatul Ugocia avem cinci parochii române cu șase filii dintre cari trei îs mai mari, trei îs mai mici, toate aparțin diecezei Gherlei.

În acestea cinci parochii și trei filii mai mari deja sunt biserici de piatră, școli corespunzătoare și case parochiale frumoase.

Poporul din acestea comune e bun, e sirguincios, e cu mare alipire și iubire față de biserică și e gata a jertfi orișice pentru biserică și tot ce servește bisericei.

Dovadă sunt bisericile cele frumoase zidite în comunele aceste. Mai ales credincioșii din filiile Comleușa, Valea-saeă și Bocicău au dovedit alipirea lor de biserică. În aceste comune abia sunt 5—600 suflete și totuși au zidit biserici pompoase de piatră.

Acuma în 9 Octombre s'a sfințit biserica din filia Bocicău.

Aceasta filie are numai 437 suflete şi totuşi această mică turmă şi-a zidit o frumoasă biserică de piatră care a costat 14.000 coroane.

Abia 100 de familii au ridicat această frumoasă biserică.

Biserica s'a zidit după planul lucrat de P. O. D. Alexin Berinde protopopul din Seini.

Din concrederea Excelenţei Sale a episcopului din Gherla binecuvântarea acesteia biserici a săvârşit-o Rdsm. Domn Tit Bud vicariul Maramureşului cu asistarea preoţilor: Antoniu Kováts paroch-protopop în Iarna, Iacob Pop din Batarcin, Ioan Dobossy din Gherţa-mică, Alexiu Berinde paroch-protopop în Seini, Gavril Berinde paroch în Peteu, Ioan Hotea din Turţ, Tit Pop capelan în Batarcin. Iustin Pop administrator în Gherţa-mare.

Au fost de faţă peste 3000 de credincioşi, parte din loc parte din satele vecine.

Sub liturgie delegatul episcopesc, Tit Bud a ţinut o predică pătrunzătoare şi plină de frumoase învăţături dezvoltând cu rară măiestrie sensul cuvintelor scripturii: „Am ales casa aceasta, să-mi fie mie casă de jertfă.“

Deşi delegatul vicar era zdrobit de durere, căci în ziua premergătoare îşi îngropase pe iubitul său frate Corneliu Bud preotul din Gherţa-mare, totuşi a vorbit cu atâta sentiment, cu atâta însufleţire, încât a umplut inimile tuturor ascultătorilor săi cu dorul cel mai ferbinte de a jertfi orişice pentru mărirea lui Dumnezeu şi pentru frumseţa casei Lui.

După terminarea oficiilor sacre, cari s'au început dimineaţa la 8 oare şi s'au finit după amiaz la 1 oară, credincioşii din Bacicău au dat un banchet, la care au luat parte toţi preoţii, inteligenţii, docenţii şi cantorii de prin jur.

Banchetul s'a dat în sala spaţioasă a şcoalei.

Iată un district, în care deja în toate parochiile sunt biserici pompoase de piatră, şcoli şi case parochiale frumoase.

E vrednic de laudă poporul din acest ţinut, dar vrednici sunt de laudă şi conducătorii, povăţuitorii lui.

Laudă merită poporul din Bacicău, care aive a adus mari jertfe cu zidirea bisericei lor frumoasă.

Ar puteă să ieie exemplu dela acest sătuţ şi alte sate mai mari, cari încă n'au biserici de piatră.

Laudă să cuvine şi paroch-protopopului Antoniu Kováts, care a ştiut însufleţi pe credincioşii săi din această mică filie, ca să ridică o aşa frumoasă biserică.

Ioan Kováts,
iurist.

Nr. 22—1904.

CONVOCARE.

Membri şi alţi binevoitori ai „Reuniunii femeilor române gr.-cat. din Blaj“ se invită la adunarea generală a XXVIII-a, care se va ţinea Duminecă în 30 Octomvrie 1903, oarele 10 a. m. în localul „Casinei române“.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării; 2. Raportul comitetului; 3. Dare de seamă despre raţiunile fundaţiunilor: *Ana Vlassa n. Poruţiu Leontina F. Negruţiu,* şi *Maria Hossu n. Szebeni:* 4. Proiectul de budget al anului 1905: 5 Alegerea alor 3 comisiuni: a) pentru censurarea raportului presentat de comitet; b) pentru censurarea raţiunilor de sub p. 3. şi c) pentru înscrierea membrilor noi şi încassarea taxelor; 6. Rapoartele comisiunilor: 7. Eventuale propuneri; 8. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal şi închiderea adunării.

Blaj, din şedinţa comitetului ţinută în 11 Septemvrie 1904.

Elena Nestor
presidentă.

Dr. A. Cheţianu
secretar.

APEL.*)

Absolvenţii pedagogi a institutului preparandial din Blaj în anul 1894 sunt rugaţi a se presenta la convenirea noastră colegială de 10 ani cu ocasiunea adunării generale a înv. gr.-cat. din Archidiecesa de Alba-Iulia, pe zilele de 3. şi următoarele a lunei lui Novembre a. c. în Blaj.

Blaj la 18 Octomvrie 1904.

Vasile Muntean,
fost inv. în Sântmărghita de present teolog extern în Blaj.

Iosif Marian,
inv. gr.-cat. în Bucerdea grânoasă.

Noutăţi.

Intru mărirea lui Dumnezeu. *George Sarca l. Filimon cu Ioan Şuteu* din *Aghireş* au procurat pentru biserica de acolo un rând de vesminte bisericeşti în preţ de 80 c. iar *Simion Broina,* originar din Aghireş, vigil la calea ferată în Şeica-mică, a dăruit al rând de vesminte în preţ tot de 80 cor., pentru cari fapte creştineşti *Curatoratul* bisericesc din Aghireş le mulţumeşte, dorind, ca Dumnezău să le răsplătească însutit fapta bună.

Statua Maiestăţii Sale Zilele acestea s-a inaugurat la Viena, în faţa şcoalei militare de infanterie, prima statuă a Maiestăţii Sale Francisc Iosif. Statua represintă pe Împăratul-Rege în uniformă de mareşal. Serbarea acestei inaugurări a fost presidată de archiducele Rainer.

Bibliotecar nou. Direcţiunea muzeului naţional ungar din Budapesta a denumit cu ziua de 1 Octomvrie pe d-l *Eugen Zaslo,* de bibliotecar la biblioteca regnicolară *„Széchenyi“* din sinul muzeului naţional.

Hymen. Dl *Victor Gergely* teolog abs. şi *Iohanna Precup,* face cunoscut *cununia lor* religioasă ce se va celebra în 23 Oct. 1904. în biserica gr.-cat. din Ghimeş-Făget.

— Dl *Nicolae Berghian,* cleric abs. şi *Maria Pinca* anunţă cununia lor ce se va celebra în 23 Oct. n. a. c. în biserica gr.-cat din Cergăul-mare.

Lege interesantă. Ziarele anunţă că în dieta Austriei se va presinta în scurtă vreme un proiect de lege prin care să interzice culegerea, runerea şi negoţul cu unele flori de Alpi. Contravenţiile se vor pedepsi până la 50 cor.

Petreceri. Comitetul parochial gr.-cat. din Rebrişoara, invită la *sfinţirea bisericei* nou edificate din loc, care se va celebra Duminecă în 30 Octomvrie st. n. a. c. *Programa:* 1. Duminecă dimineaţa la oarele 8 actul sfinţirei şi liturgia solemnă. 2 La oara 1 p. m. -banchet, converta 2 cor. 3. Sara la 7 oare petrecere cu dans în sala şcoalei conf. Preţul intrării de persoană 1 c. Rebrişoara 16 Octomvrie 1904. *Comitetul aranjator.*

Constituire. *Societatea de lectură „Inocenţiu Micu Clain,“ a clericilor din Blaj* în şedinţa sa ţinută în 8 Oct. sub conducerea Mult On. D. profesor ***Victor Macaveiu,*** s-a constituit în modul următor: Preşedinte: Victor Decin, cleric an. IV. Vice-preşed. Ioan Cârnaţ cl. an. III. Secretar: Aurel St. Vodă cl. an. IV. Cassar: Silviu Poşar cl. an. III. Controlor: Emil P. Masca cl. an. II. Archivar: Ioan Mărginean cl. an. III. Bibliotecar: Alexandru Ghelner cl. an. II. Vice-bibl. Vasile Cerghizan cl. an. I. Notar: Augustin Folea cl. an. I. *Comisia literară:* Petru Bălaş şi Iosif Bogdan cl. an. an. IV. Simion Gocan şi Aurel Marcu cl. an. III. Adrian Oţoiu şi Septimiu Popa cl. an. II. Vasiliu Berinde şi Vasiliu Murăşan cl an. I.

Convocare. *Adunarea generală* a „Reuniunii învăţătorilor din Archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş“ se convoacă pe zilele 4 şi 5 Noemvrie st. n. 1904. în Blaj.

— Conform § 21 din statute P. T. Dni învăţători preoţi şi alţi binevoitori ai învăţământului ponoral să convoacă la adunarea de toamnă a Despărţământului Aiud ţinândă în 27 Oct. 1904 st. n. în sala şcoalei gr.-cat. din Aiud. Poiana 16 Oct. 1904. *Corneliu Domşa,* notarul reun.

— În sensul §-lui 25 al statutelor „Reuniunei învăţătorilor români greco-catolic din ţinutul Haţegului“ se convoacă *adunarea generală* a Reuniunei la Lupeni pe ziua de 27. Octomvrie st. n. a. c.

Necrolog. † *Luiza Caba născută Urs,* preuteasă văduvă după grele suferinţe împărtăşită cu sfintele sacramente ale muribunzilor, şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului Vineri în 14 Octomvrie a. c. în al 70-lea an al etăţii şi al 14-lea al văduviei.

Odihnească în pace!

CALENDARUL UNIRII

pe anul 1905 e sub presă şi în curând va apărea. — Calendariul din acest an va întrece cu mult pe celealalte. Asupra lui vom revenì.

CONCURS.

La subscrisul institut e vacant postul de ***comptabil al doilea*** pe un an de probă. Salarul fundamental e de 1600 cor. După definitivare mai primeşte 300 coroane, relut de quartir şi tantiemă.

Reflectanţii au să dovedească: că au qualificaţiune deplină, că cunosc limbile română, germână şi maghiară, că au împlinit 22 ani şi n-au trecut peste 35 ani, sunt deplin sănătoşi şi poşed şi praxă.

Cererile trebuesc înaintate până la 10 Novembre a. c., iar alesul va avea să-şi ocupe funcţiunea cu 1 Decembre 1904.

Blaj 12 Octobre 1904.

Patria cassă de economii, societate pe acţiuni.

(40) 2—2

---

*) N. B. Toate ziarele româneşti sunt respectuos rugate a publica acest apel.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Speranțe nimicite.

— povestire originală a „Unirei.“ —

(Fine).

La vre-o două săptămâni de când a căzut la pat veni să-l vadă un prietin de școală. Vasilie să fi putut ar fi intrat în pământ, așa îi venia de greu să-l vadă prietinul în halu în care ajunse. Acesta însă n'a vorbit decât de viața petrecută la olaltă. Vasilie asculta cu ochii duși, cu mâna pe piept. Îi păreau mai dragi amintirile acestea cum i-le spunea omul acesta plin de viață, decât cum și le împrospăta el în minte.

„Spune-mi drept Iuliu, — vezi tu bine, că eu și așa n-o să mai fac mult umbră pământului — spune-mi drept de ce după un an decând m-am dus nu mi-a mai scris nimic Anuța? Din clasa a VII-a ne-am scris regulat, și acum de trei ani a încetat de-odată.“

„Ei, lasă frate, așa-s femeile, uită mai ușor ca și cânele pe care-l bați. Dar cu verișoara n-a fost chiar așa.“

„Odată, într-o sară de iarnă, mă trezesc numai că vine la mine. Era frig, și gerul o aprinse tare. Dar ochii îi erau umezi. Vine și-mi dă o epistolă, subscrisă de un om care nici ție nu ți-e necunoscut. Cetesc eu și stau și mă mir. Și iar cetesc și iar stau și nu-mi venia să cred. Ea, de câte ori mă opream erumpea în hohote de plâns. Cum aș fi crezut eu, că tu prietinul mieu, pe care te-am cunoscut cum mă cunosc pe mine, să fi ajuns până acolo! Știam și eu că-ți place arta, dar cine potopul să fi crezut că ți-ai lăsat studiile și ai intrat într-o trupă de actori. Ci că de una dintre femeile de acolo te-ai fi legat, de nime să vă mai deslege. — Știi frate, Anuța e puțin umblată în lume, e prea simțitoare, decât ca să înțăleagă, că în urmă și dacă s'a făcut cineva teatralist, tot poate ieși om din el. Ea poate totuși s-ar mai fi mulcomit, dar părinții îi știi tu bine. Când au înțăles s-au apucat de lucru și peste o jumătate de an Anuța a fost măritată. De altfel las' că nici nu vă prea uniați voi cu firile. Dar, aceea vezi bine, eu n-am crezut-o nici odată, că tu ți-ai fi cheltuit banii și tinerețele cu teatrul. Alții mai ziceau, dar eu care te cunoșteam, cum aș fi zis?“

Tusa se sparse iar și Vasilie gemând se ridică cu capul mai sus pe perină. Afară era senin și cald. Soarele pătrundea prin ferestile mici luminând chilia. Vre-o câteva raze, ajunse de-asupra patului, se jucau pe părete.

Vasilie suspină din adânc. „Tu nu crezi,“ zise într'un târziu, ca după o gândire îndelungată, „tu nu crezi, dar totuși e adevărat. Și câte sunt încă adevărate. Acum văd și eu că e mai bine așa. Că m-a uitat și s-a măritat. Da, da, e cu mult mai bine. Aceea însă nu ar fi fost nimic, dar apoi mi-am dat acolo de prietini, cari numai milă nu au avut de mine. Dar acum e târziu, la ce m-aș mai și deștepta. — Auzi tu mă Iuliu, știi tu ce mă doare pe mine mai mult?“ Tusa îi opri vorba pe câteva minute. — „Știi tu ce mă doare mai mult? Că n-am făcut nici o ispravă! Înțelegi: nici un examen n-am. Dar tu nu poți înțelege: trebue să cheltuești patru ani atâta amar de ban ca mine, apoi să ajungi în halul în care-s eu, și numai atunci ai înțălege chinul ce mă muncește.“ — Se ostenise și plămânii hârbuiți prinsă să răsufle iar. Afară așa din bun senin se pornisă un vânt de se îndoiau gemând frăgarii, bătrâni străjuitori ai casei. Hornul înalt fluera, huind câte odată, ca de o spaimă mare. Pe ceriul limpede se grămădiau dela apus tot mai mulți nuori negri de plumb. Pădurile dealurilor încunjurătoare își plecau podoabele de frunze albe arginții.

După ce se mai liniștise tusa Vasilie vorbi din nou. „Uită măi Iuliu ți-le spun ție acestea, căci mamii și tatii n-am putere să le spuiu, și sufletul nu mă lasă să mai tac, trebue să mă descarc. Crezi tu că pe mine mă dor jungbiurile din trupu-mi zdruncinat? O, acestea-s nimica pe lângă durerile ce le simt, când văd pe acești doi oameni sfinți, așa de nefericiți cum sunt acuma, și cărora eu unul nu le mai pot da nici un ajutor.“

Nuorii de plumb cuprinseră tot seninul, și era primejdie să înceapă o ploaie îndelungată, cum s-au fost închis zările. Într-o jumătate de ceas cu trăsura Iuliu era acasă, dar totuși trebui să plece, căci niște picuri rătăcitori se isbiră ca un signal de furtună, de fereastă. Merge doar nu e peste lume, va veni să-l mai cercéteze.

* * *

La câteva zile preotul satului venia cu lelea Safta cu pași grăbiți pe ulița cea mare. Din când în când schimbau vorbe scurte. Grija adâncă se desfăcea din fruntea încrețită a popii, iar desnădăduirea privia ainrită din ochii femeii. La portiță nici n'a mai apucat să-i lase pe preot întâiu, ci alergând năvăli în casă.

Era rău. Vre-o zi de mai avea de trai, și nu voia să se spovedească. Preotul făcù tot ce-i era în putință, chiemă ajutorul de sus a Domnului, dar în zădar. Nu se spovedise de când era copil, când n'avea ce spovedi, și se îngrozia de desvălirea conștiinții lui, mai mult decât de moarte. Și în urmă ce avea preotul cu greșelile lui?

Preotul după amiazi veni din nou, și a stat cu el în casă, singuri, mai bine de trei ciasuri. Se vede că Dumnezeu a început să-l lumineze, și să-i miște inima cu darul său. Când ieși preotul, era foarte voios, și ochii lui luciau de o fericire cerească. — Aduse îndată sfintele taine, aduse pe Acela, care iertase păcatele lui Vasile, și care avea să-l judece în cer. În lăcașul suferinții intră împăratul, cărui nici o suferință nu-i străină. În locuința sdruncinată de tusă merse să-și plece capul, cel ce a murit pe cruce, și în sufletul chinuit mai înainte de mustrările de conștiință, Isus-Christos adusă liniștea, mulțumirea și fericirea. Subt puterea și paza lui sfântă, Vasile o mai dusă încă o zi, și când a fost să-și dee sufletul, i-l'a primit El. — Cu vr'o două ceasuri înainte de moarte s'a împăcat cu părinții, cari l'au iertat, l'au iertat din tot sufletul. Atunci le spusă el, că din toată viața lui nu mai de când s'a spovedit încoace simte că trăește cu adevăr, numai acum a început să înțăleagă viața, și că nu-i harnic să-i mulțumească lui Dumnezeu darul acesta.

* * *

Târziu după moarte părinții prinseră să cerceteze ceea ce adusă Vasile din străinătate. Cărți erau destule, de nu le prea venia să creadă că copilul lor n'ar fi făcut nici o ispravă în străinătate, cum le spusă el. Între niște hârtii late-late, dădură de niște table tari de lemn: se simțea o icoană mare Când o descoperiră rămaseră uimiți.

— „Asta-i preuteasa din Deleni. Dna Anuța.“

— „Curat ea; gândești că-i vie“ zise bărbatul.

„Asta era fată mare, când era Vasile încă pe acasă. Doamne cum i-s'a întipărit în inimă, căci altul n'a putut'o face, numai el.“

„So fi tipărit Vasile?“ întrebă neîncrezător femeea. „Uite, aici e dedesupt numele lui.“ Și privind amândoi la chipul tînăr ce rîdea din icoană, începură să plângă ca doi copii. Deteră de alte icoane, mai mici, dar nici una așa de frumoasă. Într'o scatulă aflară recuisite de desen. Drept avu bărbatul: ficiorul lor a făcut chipurile. Tot ce lăsa după sine în viață, averea sa întreagă.

Alfius.

Prin ce mijloace poate castiga păstorul sufletesc stima, iubirea, adhesiunea și încrederea poporului credincios?

*Disertație, de **Tit Bud.***

(Continuare.)

Când poporenii îl cearcă în cauze private sau oficioase, când cer ajutorul, protecțiunea sau sfatul lui. să-i primească afabil să-i asculte cu paciință, să le expună părerile sale la înțăles și cu blândeță și dacă părerea sa sau judecata sa n-ar fi spre plăcerea lor, să nu însiste pe lângă primirea părerilor sale, ci se nisuească ai convinge, cumcă celea ce le-au spus le află mai corespunzătoare și mai conducătoare în afacerea de sub întrebare. Apoi în timpul de acum, când devisa secolului e cultura, nu se poate aproba nici agrărirea și tractarea poporului „per tu,“ ci e foarte consult a se folosi de „D-Ta,“ căci prin aceasta învățam și pe poporeni la cultură. Să nu creadă nimenea, cumcă plugarul (prostul) e hăbăuc și n-ar avea simțăminte nobile, — chiar din contră, și dânsul are aplicare către tot ce e nobil și frumos, și mai ales dacă a umblat regulat la școală, a învățat a ceti și a scrie și știe catechismul cel mic, î-și însușește o judecată sănătoasă, e aplicat la purtare cuviincioasă și modestă și față cu parochul său e cu atât mai plecat și ascultător, cu cât ie în samă bunăvoința aceluia. Și plugarul are un fel de simțământ a valoarei proprii, să nu zic a superbiei, care

Central University Library Cluj

dacă e tractat cu blândeță și bunăvoință se topește ca neaua de căldura soarelui, din contră la o tractare dură și nesocotită se închide ca melciul în căsulia sa. și dacă își calcă firea și nu se espectorează. totuși tractarea dură și vătămarea mai ales dacă s'au făcut aceea înaintea altora, nu o uita cu una cu două. căci și altcum poporul nostru ține minte. Fie dară parochul față cu poporenii săi blând, răbdător. uman și afabil, împreunând auctoritatea sa cu iubire, încă și poruncile și pretensiunile sale să le predee cu toată blândeța, iar acolo, unde n'are loc porunca și pretensiunile, să se ferească așĭ pune auctoritatea sa în cumpănă.

Ca sfătuitor și cumpănitor a certelor ivite între popor. să se ferească parochul a măsura cu două măsuri. că prin asta își va pierde foarte lesne auctoritatea. și în loc de părinte consiliator să nu se facă advocatul nimenui. Să nu se espectoreze în contra nimenui. cu atât mai puțin în contra antistiei comunale, să nu dorească a purta bâta birăiască. ca nu cumva cuiva să-i vină pofta ai lua din mână cădelnița. Iară dacă va căuta ocaziunile de a se mesteca în afacerile familielor private. dacă se va pune de controlorul antistiei comunale. care și altcum are controlori destui. sau dacă ridică procese în contra antiștilor, poate fi sigur că-și va perde cu totul auctoritatea. Drept aceea în această privință să fie parochul prudent și precaut. Păstorul înțălept pe antiștii comunali îi va privi ca pe păzitorii legali a auctorității publice. încă și în cazul, dacă ar greși aceia. A batjocorì pe antiștii sau ai mustra pe aceia publice, ori în biserică, ar fi o greșală mare, și nu e iertat nici decât locul sfânt a-l folosì pentru cause personale. Apoi și mai mare greșală ar fi, dacă preotul s-ar arăta răsbunător. Se întâmpla câte odată, că te vatămă fiul tău sufletesc și oare pentru rău cu rău îi vei plăti? Ba nu! căci noi suntem aceia, cari învățam *„iubiți pe inimicii vostri și faceți bine celor ce vă fac rău și vă urăsc.“*

Cel ce nu știe răbda și ierta nu poate fi păstor bun, și cel ce vre să domnească asupra altora, mai întâiu trebue să știe domni asupra sa. Peste tot e foarte de dorit, ca parochul să fie precaut în *conversațiunile sale* cu poporul, să nu se arete curios, nici să voiască a cunoaște relațiunile altora. mai ales a sexului frumos. Pe poporenii săi să-i primească conform regulelor bunei cuviințe, să-i îmbie să șadă, să-i întrebe despre starea sanitară a familiei, și să le deie timp a-și espune scopul venirei lor. Parochul să nu fie peste măsură vorbitor, ci se lase să vorbească poporenii.

Despre cei ce nu sunt de față, sau despre unii păcătoși. vorbească cu cruțare, că iubirea deaproapelui poftește să nisuim a escuza și pe cei păcătoși.

Preotul să nu se fălească cu aventurile sale. și mai ales înaintea poporenilor să nu converseze despre muieri. petreceri și alte lucruri necuviincioase. Apoi în conversările cu poporenii să încunjure clevetirile, tractarea causelor politice și pasiunea în predarea opiniunei sale. Preotul e vestitorul pacei și a împăcărei, ca atare dară să nu ieie rolul de agitător în contra legilor publice, ci să lase, ca Dumnezeu să întoarcă pe cei puternici la calea adevărului. Luând afară cazul, când însuși statul ar duce o politică irreligionare, căci atunci episcopatul și clerul are datorință a apăra religiunea prin luare da parte în luptele politice. Cel mai greu lucru este a afla modul de tractare cu poporul atunci, când ceri dela dânsul *competințele tale și când vrei a stirpi unele datine rele.* Cumcă încassarea competințelor preoțești, a lecticalului și a altor venite, e împrennată cu neplăceri, și cumcă pentru aceasta mai ales unii mai puțin pricepuți să înstrăinează de către păstorul lor sufletesc, nu e mirare, că multora nu le pare bine, dacă trebue să facă destul datorințelor sale de a plăti.

Dară preotul trebue să trăiască, să se îmbrace onest, să fie părinte îndurător spre cei săraci; dânsul dară are lipsă neîncunjurarea de venite și de încasarea acelora, și dacă cineva s-ar supăra pe dânsul pentru aceasta, n-ar avea ce face. Însă e deosebire și în modul încassarii competințelor, căci dacă parochul e prea tare poftitor de avere, și întru încassarea competințelor sale e întru atât de necruțător. încât nu e cu considerare nici la an neroditor nici la miseria unora; dacă îndată se folosește de ajutorul civil și de brachiu, dacă nu primește condițiunile de împăcare sau ofertele de escontentare a unora, ci stă mortiș pe lângă dreptul său. atunci să nu ne mirăm, că va pierde încrederea și iubirea poporenilor săi. Din contră dacă parochul la timpul și locul său va expune cu toată blândeța ca un părinte la înțălesul poporenilor săi, că la celea ce poftește el dela dânșii, are drept și caută să se și folosască de dreptul său, — și dacă între jurstari mai grele știe cruța pe poporenii săi, și celor mai săraci le face unele ușorari, dacă și cu fapte adevărește, ca dânsul e părintele poporului; dacă în caz de nevoie îi ajută și pe cel sărac nu-l lasă nemângâiat din casa sa, atunci nu mă îndoiesc, că și poporenii vor satisface mai cu bună voia obligățiunilor sale. Am cetit despre un paroc. csre a primit în lectical și grăunțe mai slabe, și apoi primăvara când a venit poporenii să cumpere dela dânsul, le-au dat cele slabe și astfel i-au desvățat de ai aduce grăunțe slabe. Iară despre altul, că n'au vândut grăunțăle jidovilor de și poate căpăta preț mai bun, ci le-a dat poporenilor săi cu preț mai scăzut. Cu atari fapte câștigă apoi preoții iubirea și stima poporenilor săi. Adecă cu tractare blândă, umană și cu modalitate bună poți câștiga iubirea poporenilor tăi, și apoi când vei avea lipsă de dânșii, numai pe tine te vor asculta și se vor duce după tine, așa zicând în foc și apă.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa,** schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto postal.
2. **Cestiuni din dreptul și istoria bisericei românesci unite,** Blaj 1893.

Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama. Prețul 1 cor. 40 fil.

Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. A. Bunea, Prețul 2 cor.

3. **Istoria scurtă a bisericei rom. unite cu Roma,** în Șchematismul Archidiecezei de A.-Iulia și Făgăraș pe a. 1900. Prețul 8 cor.
4. **Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron,** Sibiu 1901, Prețul 1 cor. + 10 fil., porto postal.
5. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagiului, Silvașului** și **Bălgradului,** Blaș 1902. 8° 16 2 pag. Prețul 2 cor., 50 fil., (pentru România 3 lei).
6. **Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici,** sau Istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaș 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).
7. **Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse;** Prețul 3 cor., (pentru România 6 lei).
8. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria.** Blaj 1904. Prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

Se pot procura dela Tipografia Seminariului Arhidiecezan din Blaj (Balázsfalva.)

Prof. Emil Sabo. **„Cântece“** Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Prof. Alesiu Viciu. **Limba română poporană și dialectul Sicilian.** Prețul cor. 1·60.

Prof. Alexandru Ciura. **Visuri trecute.** Schițe și nuvele. Prețul 1 cor.

FLORICELE DE CÂMP,

schițe ușoare. De **A. C. DOMȘA**

Prețul 1 coroană.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

Nr. 6318—1904.

Escriere de concurs.

La *un* stipendiu de 150 coroane, din fundațiunea „Andreiu Pop Liviu,“ și la *un* stipendiu de 80 coroane, din fundațiunea „Parteniu Moldovan,“ devenite vacante, prin aceasta deschidem concurs cu terminul de 15 Novembre 1904. n.

Stipendile aceste, destinate pentru consângeni de ai fundatorilor, le pot folosì studenți dela ori-ce școale; cel de întâiu îl pot avea și fete.

Concurenții să-și provadă suplicele: cu testimoniu de pe anul școlastic trecut, cu atestat de frecuentare, medical și de paupertate, pe cum și cu estras matricular de botez, apoi să-și dovedească în regula consângenitatea cu fundatorul.

Blaj din ședința consistorială ținută în 4 Octobre 1904. (41) 1—3

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blaș)

(valabil din 1 Octomvrie 1904).

către	gara	de la
	Teuș—Tővis	
226	persóne persóne	102
1246	mixt mixt	215
735	accelerat accelerat	904
252	accelerat accelerat	1228
	Copșa—Kis-Kapus	
104	persóne persóne	221
216	mixt mixt	1243
905	accelerat accelerat	754
1229	accelerat accelerat	251
403	**Sóvárad**	
248	mixt mixt	826 650

La esposițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 15—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouĕ, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai deș parte spre facerea de clopote întregĭ armonióse, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provĕdute cu adjustărĭ de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în orĭ ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, carĭ sînt provĕdute în partea superióră — ca violina = cu găurĭ după figura *S* și pentru aceea aŭ un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ. Mai de parte se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechĭ cu adjustare de fer bătut** — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

ESȚI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este basa vieței fisice și că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care.

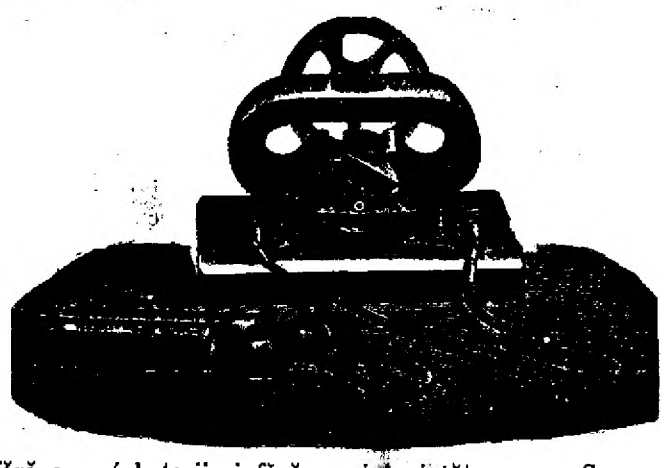

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înoiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra**, (șuiul), **reuma, hysteria, asthma,** au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (10—52)

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ in Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 29 Octomvrie 1904. Numărul 44.

Proiectul lui Berzeviczy.

În şedinţa dietei din 20 a l. c. ministrul de culte şi instrucţiunea publică, a presentat dietei făimosul său proiect privitor la *modificarea învăţământului poporal.*

Stăm dară în faţa unui fapt concret şi nu avem să ne îndoim că în scurtă vreme proiectul din chesţiune va deveni lege.

Spre a mântui aparinţa — ne aducem încă aminte că în 20 a lunei Mai a. c. ministrul a convocat o mare anchetă, la care au fost învitaţi şi archiereii nostri, ca să se discute şi să se stabilească în definitiv reformele ce a intenţionat şi intenţionează ministrul a le întroduce.

Atunci Archiereii nostri au protestat energic în potriva atentatului ce se pune la cale faţă de esistinţa naţională şi confesională a şcoalelor noastre.

S'a convocat apoi a doua anchetă de învăţători în luna lui Iuniu, ca învăţătorii pe baza praxei lor pedagogice să se rostească asupra proiectului din punct de vedere pedagogic.

Toate acestea au fost pure formalităţi rafinate. A ţinut ministrul să se presinte lumii ca unul care ţine cont şi de naţionalităţi, care cere şi cearcă şi părerea lor, atunci când în primul loc de soartea şcoalelor lor e vorba. Dar totul a fost numai o perfidă făţărnicie. În pustiu au răsunat protestele archiereilor nostri, în pustie şi zădarnică au fost legitima indignare a nemaghiarilor din patrie: proiectul de lege presentat dietei în stilizare definitivă, privitor la naţionalităţi şi şcoalele nemaghiare *e cu mult mai aspru* ca elaboratul original, care a servit de bază desbaterilor în ancheta de astăvară.

E peste măsură bătătoare la ochi deasa amintire din proiect a *„tendinţelor în contra statului.“* Toate pensionările şi chesţiunile disciplinari a le învăţătorilor în jurul acestora să învârtesc, şi nu pentru necapacitate în pedagogie şi instrucţiune, ci pentru atari tendinţe vor avea să fie suspendaţi şi disciplinaţi învăţătorii nostri în viitor. Un străin care ar ceti acest proiect de lege, şi nu ar cunoaşte relaţiile dela noi, desigur şi-ar câştiga convingerea şi impresia, că noi nu trăim în un stat pacinic, cu stări normale, ci în un stat revoluţionar, unde aproape tot cetăţanul e trădător de patrie.

Din momentul când ministrul Berzeviczy a presentat dietei proiectul său stăm în faţa unui fapt concret şi împlinit de o mare gravitate; *proiectul a obţinut aprobarea prealabilă a Regelui* pentrucă fără această aprobare nu puteà fi presentat camerei.

Credeam la început că desbaterea acestui proiect va întârzia şi devenirea lui lege, va urma poate târziu după ani de zile. Ne-am înşelat însă. Când e vorbă de noi de naţionalităţi, de măsuri şi legi îndreptate în potriva şi spre desnaţionalizarea noastră, atunci în dietă nu mai este opoziţie.

Era vorba adecă, că oposiţia va obstrua pentru proiectul de reformă a desbaterilor din dietă ce vreà a-l întroduce Tisza. Şi obstrucţia parţială a şi fost început la desbaterea provizoriului vamal cu Italia. Când însă ministrul Berzeviczy şi-a prezentat proiectul său, ca prin minune, toate partidele din oposiţie s-au unit declarând, că nu vor prelungi desbaterile prin obstrucţie de cât la proiectele lui Tisza, privitoare la schimbarea regulamentului desbaterilor din dietă. Aşa provisorul vamal în săptămâna aceasta va fi primit. În săptămâna viitoare va ajunge la desbatere proiectul lui Berzeviczy şi desigur va şi fi primit fără multe desbateri. Vor răsuna câteva proteste sporadice din partea deputaţilor saşi. Îşi va ridica poate cuvântul şi vre-un deputat român. Atâta tot — şi proiectul va deveni lege.

Comisia încredinţată cu studiarea proiectului din chestiune s-a întrunit deja şi şi-a ales referentul în persoana deputatului Szőcs Pál.

Stăm dar în faţa unor grave evenimente. Proiectul desigur împotriva tuturor protestelor noastre va deveni lege şi atunci ce e de făcut?

Preparandiile noastre ajung sub controla statului. În ele istoria, geografia, constituţia patriei şi limba şi literatura maghiară se vor propune ungureşte, iar examenul de cualificaţiune se va face înaintea unei comisiuni de stat, la vre-o preparandie de stat, unde învăţătorii nostri vor fi tractaţi cât se poate de aspru. Involuntar se impune întrebarea că în astfel de împrejurări mai are rost existinţa şi susţinerea preparandiilor confesionale — că cu frică şi cu cutremur să ne dăm inmediat răspunsul nedumerit, că în cazul când noi nu am mai aveà şi nu ne-am mai forma pe viitor sucrescentă de învăţători, ce învăţători ar mai propune pe la şcoalele noastre în viitor: maghiari şi jidani de neam şi limbă străină? Şi ce s-ar alege atunci cu sărmanii copii? cum s-ar nizui învăţătorii acestia noi să stârpească din inima lor până şi simburile conştiinţii că sunt de neam român şi de lege românească?

Şi apoi după cum pretinde ministrul Berzeviczy să se facă instrucţiunea în şcoalele poporale — aproape esclusiv în limba maghiară, iarăşi se iveşte chestiunea: oare merită a se mai susţineà şcoalele poporale cu aşa de nesfârşite jertfe din partea poporului credincios, dacă îşi pierd odată caracterul românesc şi confesional, ca apoi tot noi să ne dăm răspunsul şi să ne punem înfricoşată întrebare: ce se va alege de neamul nostru şi de existinţa lui etnică, religioasă, când am abzice de şcoli?

Iată două chestiuni de o vitală importanţă ce ni-se impun în faţă proiectului lui Berzeviczky, şi asupra cărora autorităţile noastre bisericeşti-şcolare, chiemate sunt a judeca şi aşi rosti cuvântul, pentrucă sunt de o vitală importanţă în existinţa religioasă şi etnică a neamului nostru. Nu cunoaştem încă proiectul de lege în întregimea lui, dăm deocamdată în estras dispositiunile principale referitoare la şcolile noastre şi deosebirile dintre proiectul de astăvară supus desbaterilor din anchetă şi pro-

iectul presentat dietei, cum le găsim în comunicatul oficios.

* * *

Religiunea în şcoalele de stat — la dorinţa forului bisericesc — poate fi propusă afară de limba maghiară şi în limba maternă a şcolarilor.

Limba instrucţiunei în şcoalele poporale confesionale şi private o stabilesc susţinătorii şcoalelor. *Dacă însă în aceste şcoale sunt înscrişi cel puţin 20% elevi maghiari, sau dacă între toţi elevi sunt cel puţin 20 elevi maghiari, trebue folosită şi limba maghiară ca limbă de instrucţie.*

În toate şcoalele de repetiţie limba de propunere e esclusiv maghiară. Unde să capată ajutor de stat trebue să fie şcoală de repetiţie.

Auctorităţile confesionale trebue să presinte spre aprobare ministrului planul şi manualele de învăţământ şi ministrul le poate controla că oare nu conţin lucruri cari ar agita la ură în potriva patriei şi naţiunei maghiare.

Delictele disciplinare, cari vatămă *interesele de stat,* erau pe baza proiectului original judecate exclusiv prin comisiunile administrative. Acum însă ministrul permite auctorităţilor bisericeşti respective, să facă cercetare disciplinară contra învăţătorilor confesionali şi să aducă sentinţă. Comisiunea administrativă însă e îndreptăţită a porni însăşi procedură disciplinară, când auctoritatea bisericească aceasta nu ar face-o. Procedura disciplinară are loc şi contra învăţătorilor penzionaţi, cari urmează *direcţie contrară statului* cari să vor pedepsi cu detragerea penziei.

În preparandiile confesionale se vor preda ca studii ordinare: *limba şi literatura maghiară, istoria, geografia şi constituţia Ungariei,* cel puţin în atâtea oare pe săptămână, în câte se predau în preparandiile de stat.

La orice şcoală poporală poate funcţiona că învăţător numai acela care a dat cu succes examenul de cualificaţie *înaintea comisiunei examinătoare de stat* şi e cetăţean ungar. *Limba examenului de cualificaţie e maghiară* şi studiile sunt — afară de studiul pedagogiei şi instrucţiunei — limba şi literatura maghiară, istoria şi geografia patriei, constituţiunea. (religia e eliminată dela examenul de cualificaţiune). Candidatul, care n'a terminat preparandia de stat, ci altă preparandie, poate da din „studiul instrucţiunei şi al educaţiunei" examen de cualificaţie şi în limba institutului respectiv.

Inspecţia peste toate institutele de preparandie o exercită ministrul de instrucţie prin inspectorii şcolari.

Dacă guvernul află în vr'un institut pedagogic *direcţie contrară statului,* ministrul are dreptul şi datorinţa să pretindă depărtarea dela institut a individilor periculoşi şi chiar să închidă institutul care nu s'ar conforma legii.

A V-a adunare a catolicilor din Ungaria. În 21 Octomvrie s-a deschis în Budapesta Asociaţiunea regnicolara a societăţilor catolice din Ungaria. sub presidiul contelui Zichy János. După celebrarea s. mise s-au dus în un imposant cortej în sala de şedinţă. După vorbirea de deschidere a preşedintelui a vorbit Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu episcopul Lugojului.

Ilustritatea Sa arată în introducere. că recercarea presidentului. de a ţinea vorbirea aceasta l-a ajuns pe drumul ce l-a avut acum spre Roma. Mult s'a gândit că oare să primească distingerea aceasta — dar pe urmă, considerând scurtimea vremii, a primit. nu cumva prin neprimire să cauzeze congresului ceva daune. A vorbit despre unirea credincioşilor sub scutul unui cap văzut bisericesc — sub Papa. A arătat în termini generali, că ideile acelea cosmopolite, cari domineză curentul de acum — sunt fără bază, căci numai oamenii plini de credinţă pot fi oameni buni, pot fi oameni cari îşi iubesc deaproapele îşi iubesc ţara. Arată, că acei, cari credincioşi sunt Stului Scaun Apostolic — sunt credincioşi şi patriei, căci acestia cunosc o auctoritate mare, care îi învaţă a iubi tot ce cade în cadrul lor de fericire. Nu trebue să ne temem de creştinism, căci creştinii ştiu, că ce este a cesarului trebue date cesarului — iară ce e alui Dumnezeu — lui Dumnezeu. La sfârşitul vorbirii îndeamnă pe ascultători a ţinea tare la credinţă — căci numai prin aceasta ne putem câştiga fericire atât aici pe pământ, cât şi în cer. Vorbirea a fost ascultată cu mare atenţiune — şi pe episcop l'au felicitat din toate părţile.

După amiaz a vorbit Boromisza Tibor prelat papal asupra afacerii reuniunilor catolice şi asupra necesităţii de asociare. Strângerea rândurilor din partea catolicilor să supune cu atât mai vârtos acuma când sunt atacaţi din partea duşmanilor cu puteri unite, deci şi ei numai cu puteri unite să pot şi trebue să se apere. Zémán Jenő a atacat presa liberală, care prin scrierile ei immorale causează atâta stricăciune. Insista să se ţină aceste adunări şi în alte oraşe ale ţării şi să nu să ţină numai tot în Budapesta

FEUILLETON.

CERŞITORUL.

de Guy de Teramond.

Se crepă de ziuă. Lumina debilă se strecura prin ferestile mari ale clubului, când contele Sergiu de Saint-Ubric ieşi în stradă. Portarul se îmbie cu cea mai mare servilitate a striga pe vre-unul din birjarii cei mai deaproape dar contele nu se învoi şi ridicându-şi gulerul paltonului, porni pe bulevardele pustii.

Capul îi suna şi vinele tâmplelor îi erau umflate. Vântul răcoritor de dimineaţa îi lovi fruntea şi cugetele-i tulburi i-se risipiră.

Se deşteptă cu desăvârşire.

Aşa dar s'a isprăvit cu toate — e nimicit.

Din averea-i colosală nu i-a rămas nimic.

Din munificenţia unchiului său mort, primea douăzeci de napoleoni lunar, pe cari îi liquida la prima fiecărui luni notariul comunei.

De azi înainte era avizat a trăi din această sumă bagatelă.

În decurs de patru ani pierdù averea întreagă. Fusesă jucător pasionat şi cărţile acelea fără suflet îl lănţuiră de ele, îi luară, par'că minţile până ce îl stoarseră, îl nimiciră.

Voia să fugă de demonul jocului şi îşi cauta alte distracţii.

Îşi cumpără cai scumpi, începù a cerceta des balurile. petrecerile şi societatea pretinelor şi a pretinilor săi.

Sfârşitul însă a fost tot acela, că se întoarsă la prima-i plăcere, la jocul de cărţi şi pierdù, într'una pierdù...

Acum înainta cu paşi şovăitori pe lângă uriaşele palate, mucede par'că de răutatea vremii şi se cugeta la aceea, cât de pustie. cât de tristă îi va fi de acum viaţa. Îl înspăimânta gândul lipsei ce-'l ameninţa şi simţea par'că cum îl sugrumă de gât, cu degetele-i puternice.

Îi părù rău, că s'a aruncat cu atâta neprecugetare în peirea lui şi involuntar îi apar dinaintea ochilor chipul chiliei de joc învăluită în fum, pretinii însătaţi după bani, grămada cea mare de bani colo în mijlocul mesii...

Cum îşi reamintea amarele suveniri ale trecutului, deodată aude la spate o voace debilă, aproape cărăitoare:

— Iubite domnule.., mă rog frumos... de ieri nu am mâncat nimic şi.... tare mi-e foame!...

Contele se întoarsă, instinctive îşi pusă monoclul la ochi şi începù a măsura din creştet până în tălpi, pe cerşitorul zdrenţos care îşi întindea tremurând mâna în spre el.

Putea fi un bărbat de vre-o patruzeci de ani, cu faţa debilă şi palidă. Părul îi era în disordine şi murdar, capul acoperit de-o pălărie veche şi turtită.

Sergiu scutură a lene din umeri şi plecă mai depart.

— Mă rog domnule... aibi milă de mine... şi-mi dă cât de puţinică elemozină...

— Lasă-mă în pace!

Cerşitorul însă nu se retrase ci continuă cu cererile lui:

Domnule... sunt doctor juris şi... în urma unor împrejurări rele materiale m'a ajuns toate loviturile sorţii... Soţia mea şi-a pierdut lumina ochilor... mama e pe patul de moarte... şi patru băieţi mici....

Sergiu replică cu mânie:

— Ţi-am spus odată, să mă laşi în pace!

Pe cerşitor însă nici cuvintele acestea de stricteţă respingătoare nu-l scoaseră din paciinţă şi începù a-să plânge mai departe!

— Mi-e ruşine, că sunt silit a cerşi şi Dta, domnule, aşa cred că nu mă vei îndruma atât de rece... doară D-ta eşti om bogat şi cu avere!

Sergiu se oprì deodată şi zisă în ton batjocoritor:

— Bogat! Aşa? Întreaga-mi avere din care trebue să trăiesc, nu face mai mult de douăzeci napoleoni lunar.

... De ce nu ai venit ieri? Ieri dispuneam încă de cincizeci de mii de franci,

D-ta crezi că-s bogat pentrucă mi-e pălăria noauă? Te înşeli pretine, căci pălăria aceasta noauă încă nu-e plătită.

Te miri, că paltonul mi-e modern?

Croitorul dejaba a trimis ieri nota. Sau doară ghetele de lac îţi bat întru atâta la ochi? Sărmanul păpucar nu va primì niciodată preţul lor! Încă nici locuinţa nu mi-o poţi invidia, căci creditorii şi esecutorii, mă pândesc deja la poartă şi-mi vor duce tot mobiliarul.

Sunt contele Sergiu de Saint Ulric. Titlul de nobil mi-se deduce din secIul al XIII-lea.

Marchizi, principi şi baroni am rude. Eu însumi scriam pe hârtie împodobită cu coroana

Vorbitorul spune, că în anul prim averea asocierii a fost de 10,725·85 cor. pe când la *socialişti* singur fondul de agitare e de 18 mii cor. După aceasta adunarea generală a ales iar pe Zicky J. de preşedinte. Tot după amiaz şi-a ţinut adunarea generală şi reuniunea regnicolară maghiară Cecilia sub presidenţa canonicului Bojosich Mihály. La 6 oare Zichy János anunţă sosirea răspunsului regal la depeşa de omaj trimisă înainte de amiaz. A vorbit după aceea Mayer Bela despre rolul femeii în societate. Zicby Aladár a vorbit despre importanţa asociaţilor Dr. Prohaszka vorbit despre activitatea socială a catolicilor. Dr. Mihályfi Aron a vorbit despre autonomia catolică. Dr. Andor J. a vorbit cum trebue să ne apărăm contra literaturii immorale.

S-a ţinut apoi şedinţă festivă în onoarea Inmaculatei. A presidiat episcopul Majláth Gusztav. Tot el a vorbit într-un chip de tot frumos despre Preacurata Vergură Maria. S-a ţinut şi congresul lucrătorilor sociali creştini.

CORESPONDINŢE.

DE LA BUDAPESTA.

— Sărbătoare în Seminarul central. —

Budapesta, luna lui Oct.

În Seminarul central din Budapesta a fost azi pentru biserica noastră românească unită o sărbătoare de mare însămnătate. Prea Sfinţia Sa episcopul Lugojului Dr. Vasile Hossu a ordinat întru lectori pe clericul *Silviu Pascu,* din diecesa Lugojului şi pe clericii din diecesa Orăziimari: *Petru Hetco şi Victor Pop.* Superioritatea Seminarului a făcut înaltului oaspe o primire festivă rară, de cari primiri nu au mai avut parte până acum episcopii nostri în Budapesta. Când Ilustritatea Sa a ajuns în Seminar însoţit de Clarissimul Dn. Dr. Iosif Siegescu profesor-preot a fost întâmpinat la poartă de superioritatea Seminarului în fruntea clerului tinăr. Condus a fost în locuinţa rectorului, de unde a pornit în capela de gală a Seminarului — unde a fost primit de preotul Dr. Iosif Siegescu în fruntea teologilor români predându-i crucea spre sărutare. După sfârşirea rugăciunii s'a început conferirea lectoratului. Episcopul a ţinut şi o vorbire către aceşti noi ordinaţi — arătând în termini scurţi însămnătatea zilei de astăzi. Slujba dumnezeească a sevârşit'o însuşi episcopul cu Dr. Iosif Siegescu laolaltă. După liturgie s'a dat în Seminar în onoarea ilustrului episcop un prânz festiv. — sub care rectorul Seminarului îi mulţumeşte înaltului oasne, că i-a învrednicit cu presenţa-i înaltă la acest prânz şi îl roagă ca şi în venitor să fie tot cu această bunăvoinţă faţă de acest Seminar central. Ilustritatea Sa răspunzând mulţumeşte de primirea aceasta neaşteptată — şi primirea aceasta nu o consideră ca primire făcută special persoanei sale, ci o consideră ca o primire făcută bisericii gr.-catolice a cărei slujbaş este dânsul. E fericit — zice — căci vede, că creşterea tinerimii noastre, a florilor tuturor dieceselor, e pusă în mâni aşa bune, în mânile la astfel de bărbaţi — a căror cultură, şi învăţătura e garanţă, că tinerii cari vor eşi din acest Seminar străluci-vor înaintea oamenilor, pe cum străluceşte în ţară acest mare şi renumit Seminar. Vorbirea episcopului a avut un efect nespus de mare — toţi cei de faţă, între alţii episcopii Károly şi Wolafca grăbitus'au a felicita pe preaînaltul oaspe.

Ilustritatea Sa de aci a plecat Luni la Oradea-mare spre a visita pe episcopul Radu de unde apoi se va reîntoarce la reşedinţa sa.

Peştanul.

SCRISOARE DIN VIENA.

— Iubileul lui Lueger. —

— 24 Octomvie 1904.

Dr. *Carol Lueger,* s-a născut în 1844, Octomvrie 24, în această zi el întră în anul al 60-lea al vieţii sale. Numai cel ce a fost în zilele acestea în Viena poate cunoaşte dragostea cea mare, ce o întâmpină Lueger aici. Deja dela începutul lunii acesteia s-au început serbările aniversare, şi toate clasele de oameni, de jos până la episcopi, principi şi archiducese, şi-au ţinut de datorinţă să felicite pe bărbatul jubilar. Să-mi fie permis a spune în câte-va vorbe, ce a făcut Lueger.

El e deputat de mai multă vreme, şi ca atare e spiritul partidei creştine-sociale, carea e mândră de el. Scopul partidei acesteia e eliberarea patriei din mânile jidanilor — preste tot, şi în specie a poporului din ghiarele social-democraţiei. *Lueger* e mare credincios şi ostaş sdravăn în lupta aceasta, cel puţin aceasta o putem deduce mai ales din faptul, că pe când toată Viena se împodobeşte cu steaguri, jidanii nu se gândesc la aceasta de loc, ba în 4 trăsuri — după cum am băgat de seamă — cutrieră părţile mai principale ale capitalei, şi scrutează pe aderenţii lui *Lueger.* Numai jidanii au făcut pe Unguri să se mânie aşa foc pe *Lueger,* căci ei în Ungaria au toată puterea, şi apoi dacă spiritul lui *Lueger* va stăpâni în Pesta şi în parlamentul maghiar, multe gazete „ungureşti“ şi „mulţi unguri“ vor trebui să zică Ungariei „salem aleicum.“ Las că, după cum a zis *Kikeriki, Lueger* nu e numai doctor în drepturi, ci şi în medicină, ce e drept fără diplomă, dar de fapt e, căci calcă chiar pe ochiul de găină, şi la Unguri.

El are curajul unui tribun, isteţimea unui politic, inima bună a unui cârmuitor, şi calităţile acestea îl ridică mult peste ministri şi-i fac, ca după Împăratul el să fie cel mai iubit şi mai popular în patria sa. Nu e fălos de loc, din contră e cel mai condescendent. Vorbeşte cu drag şi cu cel mai simplu cetăţan, care se duce totdeauna cu încredere la Burgărmaistăr-ul lui fie în năcaz, fie în voie bună, poate să-l chieme la nuntă, şi Lueger dacă are vreme, nici când nu refuză învitarea.

Ce a făcut el pentru Viena, nu se poate înşira aşa iute! Mai înainte de toate el a fost şi e un creştin exemplar, şi mai ales cu aceasta a stors el iubirea creştinilor. Din aceasta au provenit toate faptele lui, până chiar şi ura faţă de jidovi.

A făcut parcuri, cari în istoria oraşelor au mare însămnătate. Pesta e oraş mare, şi mii şi milioane spesează pe an pentru higienă, toate spesele acestea nu-s vrednice doi bănuţi, căci fine finaliter numai tot mai mult se strică aerul şi sănătatea, pe când în Viena parcurile fac să fie un aier plăcut şi curat. A făcut azil pentru cei săraci şi lipsiţi. A zdrobit puterea jidovilor, mai ales

---

de conte... M-a costat 50 de mii de franci, căci prin lux şi risipă voiam să atrag atenţiunea lumii asupra mea şi din toate acestea am rămas cu patru sute de franci. Cu aceştia nici chiria nu o pot plăti.... Şi încă mă ţini de om bogat? Nu am nici un filer acum şi trebue să aştept încă douăsprezece zile, până îmi trimite notarul banii!

Cerşitorul nu se putù reţinea şi suspină cu voace înaltă:

— Oh, cât de bogat aşi fi eu, să am patru sute de franci!...

— Bogat eşti Dta şi afară de aceasta! zise cu năcaz contele. Înainte de toate ai ocupaţinne, care îţi aduce venit, cerşeşti şi de nu mă înşel, te pricepi escelent a seduce pe oamenii lesne crezători.

În fiecare noapte te postezi colo dinaintea clubului şi pândeşti pe aceia cari se reîntorc cu câştig acasă, apoi le spui istoria-ţi tristă. Acela, care a câştigat în joc, nu te respinge, ci îţi dă elemozină bogată. Şi Dta prietine nu flămânzeşti: petele acelea palide de pe faţă îs văpsite cu multă artă. Vesmintele încă îţi sunt ocasionale, ca se înmoi cu ele inimile celor miloşi. Acasă abunăsamă că dispui de-o grămadă de costume moderne. — Soţia-ţi sigur că e bună econoamă şi te aşteaptă cu mâncare caldă, când te reîntorci acasă. Iar Dta câştigi la zi 25—30 de franci. Depui banii în cassă şi la tot cazul o să dai zestre bogată fetelor Dumnitale. Natural, că pe cale normală, în mod cinstit ai fi putut trăi numai sărăceşte, dar astfel câştigi avere! Dta prietine, nici nu eşti bogat, fără milionar, da milionar!

Contele se opri dinaintea unei porţi, unde îl urmă şi cerşitorul.

— Aici locuesc... Ca să nu poţi zice, că ai făcut dejaba, o cale arât de lungă: iată aici, ţine, aceştia mi-s toţi banii!

Şi scoasă din buzunarul vestei un sou (ban) şi-l dădù însoţitorului său.

Cerşitorul arată o faţă de tot neîndestulită şi refusă a primi neînsămnata piesă.

Băgă mâna în buzunar şi scoţând portmoneul, zise — într-un ton ironic, însă cu oare care modestie:

— Permiţi-mi domnule conte, să-ţi ofer douăzeci de franci?

tradusă de: ***B. O. Colceriu.***

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viéţa luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue feţe ale lumiĭ** de Nicu . . . . —.30
9. **Ziua Deşteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toţi 9 Nrii, îi primesc cu 5·80 cor. în loc 8·14 cor.

în cârmuirea Vienei şi în dietă. Spun oamenii, că înainte de ce a venit Lueger la putere puţia Viena de jidani, împiegaţi în slujbe orăşeneşti, şi inscripţiile hebreeşti te făceau să te crezi în Palestina. Astăzi s-a sfârmat gloria fiilor lui Israil, şi li-e frică, ba la unii li-e şi ruşine să spună, că-s jidani. Şi apoi încă un lucru, ce anume îl amintesc la urmă, ca să se înceapă mai bine: Onorariul primariului din Viena e 24,000 floreni, din aceştia *Lueger* în tot anul 12,000 floreni îi lasă în cassa oraşului, să-i împărtă senatul spre scopuri de binefacere.

Vrednic e deci bărbatul acesta să i-se aducă laudă. Şi i-au şi adus episcopi, archiducese, senatori, deputaţi, preoţi, profesori. Primit-a deputaţiuni din München, din ţările Austriei, din Franţa, şi Italia a primit gratulări, chiar şi un Român Dr. Alexandru de Vajda Voevod l'a felicitat. Gazetele Vieneze creştine au aparut în numere festive, mai frumos a fost *Deutsches Volksblatt*, jurnalul partidei lui Lueger, care pe lângă celea 70 de pagine a mai dat cetitorilor săi un album pe hârtie velină, cu scrieri şi tablouri. *Kikeriki* a apărut într'un număr de tot estins, şi aşa au apărut şi celealalte ziare creştine.

Aderenţii lui Lueger au plănuit să facă un conduct cu torţe, poliţia — în cazul acesta trăgându-şi originea dela politică — a oprit conductul pe baza, că s'ar puteà naşte turburări, cari n'ar fi în stare să le oprească toată forţa ei. Mai bine zis, social-democraţia s'a îngrijit de nimicirea planului. Ea a aranjat o demonstraţie, al cărei nume a fost Lumpenpromenade, pus în botezul ei administrat de jidanul trântit în Favoriten, Dr. Victor Adler. Între „Limpen" aceştia văzutam tot ce are Viena mai slab, am văzut o espoziţie de multă valoare.

Ziua proprie de praznic n'a fost conturbată, căci „Sozi" n'au putut străbate în lăcaşurile de sărbătoare. S'a ţinut liturgie solemnă în „Votivkirche." unde au venit domni şi doamne în *1200* de trăsuri. De aici s'au dus onoraţiorii în Rathaus, care era împodobit cu chipuri de ale lui *Lueger,* printre flori. Aici a vorbit mai întâiu deputatul social creştin, prinţul Aloisiu *Liechtenberg,* care arată între alte isprăvi de ale lui Lueger mai ales învingerea, în urmă căreia în senatul comunal al Vienei creştinii dau tonul. *Dr. Weiskirchner* predă lui Lueger un libel cu *341 mii* de coroane, numit *fundaţiunea Lueger,* ca acesta să o destineze spre orice scop, dar aşa, că ea să nu piară nici când, ci să fie aere perenior. *Lueger* o destinează meseriaşilor vienezi săraci. Totodată mulţămeşte Vienezilor de manifestarea aceasta a dragostei, şi promite ca sub scutul şi ajutorul Celui de sus să isprăvească ce va mai putea, promiţând totdeauna credinţă steagului sub care a jurat. Au mai vorbit mulţi şi i s'au făcut multe cadouri. Dar acestea le las afară.

Încheiu cu vorbele Dnului Alexandru de Vajda Voevod: Mulţi ani fericiţi să trăiţi domnule Dr. Lueger!

Iob.

SFINŢIRE DE ŞCOALĂ.

Sânjacobul-de-câmpie 13 Oct. n.

Poporul credincios din Sânjacobul de câmpie (mic la număr abia 100 familii) cu multă străduinţe se luptă pentru aşi împlini datorinţa faţă de Dumnezeu, faţă de neamul său şi faţă de rigurosa lege presentă.

Aşa abia în anul 1902 a solvit 400 c. pentru cumpărarea internului şi caselor parochiale se înţălege că aceşti bani i-a solvit numai din repartiţiune, şi tot în acelaşi an la indemnul bunului sfătuitor şi energicului Dn. preot Augustin Lazar s'a hotărît aşi edifica o şcoală nouă corăspunzătoare legilor vigente de azi, pentru care scop au şi proiectat o repartiţiune de 200 coroane, şi vectura, cu care s-a şi lucrat până la sfârşitul lunei lui Octombre 1903. banii repartiaţi s'au isprăvit însă şi şcoala mult dorită de abia era jumătate edificată.

Acum ce e de făcut? umblat-am în dreapta şi în stânga, dar puţină mângâiere, pe urmă preotul M. On. Dn. Augustin Lazar şi-a luat inima în dinţi, şi a mai riscat Dsa încă 800 coroane din al său propriu, o sumă destul de mare în raport cu familia dânsului, — şi aşa cu mare năcaz, dar spre bucuria de obşte s'a isprăvit edificarea şcoalei, cu toate celea de lipsă şi toate în nou, pe care după terminare, au şi însinuat'o Dlui protopretore din Turda Erdély Elemér, spre însinuarea mai înaltă ca să se aprobeze.

Aceasta s-a întâmplat deja prin luna lui August, şi mulţumită lui Dumnezeu căci în 23 Sept. a. c. au şi eşit afară comisiunea din partea guvernului, şi spre ceea mai mare indestulire au aprobat'o, cu acel mandat ca numai decât să se şi înceapă instrucţiunea.

Aşa cu grabă s'a şi dat de ştire poporului că în Dumineca viitoare va fi sfinţirea şcoalei.

Cu multă dragoste aşteptam cu toţii acelea momente fericite cari după Dumnezeu au şi sosit.

Aşa în 2 Oct. anul curent biserica era plină de oameni cu feţe vesele, cari cu cea mai mare pietate au ascultat serviciul divin, şi după ce s'a finit li-s'a spus încă odată că vom merge în şcoală spre sevârşirea feştaniei sau sfinţirea şcoalei, după cari voioşii românaşi din Sânjacobul de câmpie au format două coloane printre cari mergeau M. On. Dn. preot îmbrăcat în ornate bisericeşti apoi învăţătorul cu corul de adulţi premergându-le praporii şi luminările aprinse.

Ajunşi în şcoală din nou cu cea mai mare pietate am ascultat s. slujbă şi ne-am botezat.

Apoi a urmat frumoasa vorbire a Dlui preot despre însămnătatea şcoalei, foloasele ei, şi ţinerea strânşi către şcoală, ca şi către un focular din care numai lumină şi iar lumină putem dobândì.

Şiroaie de lacrămi vedeai pe feţele românilor la măduosa vorbire a iubitului nostru preot.

După cari reîntorcând la s. biserică cu inimile liniştite ne-am dus pe la casele noastre, mulţumind mai întâiu lui Dumnezeu, apoi bravului şi energicului nostru preot, dorindu-i viaţă îndelungată, şi cerând dela Dumnezeu să răsplătească însutit ceea ce pentru noi şi şcoala noastră a făcut!

Curatoratul bisericesc.

REVISTE.

Anglia. Era cât pe aci, ca flacările răsboiului din estremul orient să incendieze şi Europa. Flota rusă din marea baltică, la trecere pe lângă Anglia s'a întâlnit cu flotila de pescărit engleză şi a descărcat asupra-i, cufundând câteva năi, omorând pe un căpitan şi rănind mai mulţi marinari. După unele ziare numărul morţilor, ar fi mai mare, ceea ce esplică tonul aspru al ziarelor angleze, care cer satisfacţia cea mai deplină, eventual trimiterea ultimatului. Telegramele sosite azi, anunţă că ţarul a cerut telegrafice scuze pentru această violare a dreptului internaţional şi contele Lambsdorf a rămas să statorească cu ambasadorul Angliei la Petersburg suma de despăgubire. Dar şi până la complanarea definitivă a incidentului, admiralitatea angleză a chemat sub arme 25 mii din reserva marinei şi a dispus flotei din Mediterană să se concentreze la Gibraltar. Se zice, că flota baltică a tras asupra pescarilor de frică, căci li era teamă că sunt năi japoneze. . . .

Amânare.

Adunarea generală a *„Reuniunii femeilor române gr.-cat. din Blaj"* convocată pe ziua de 30 Octomvrie a. c., din cauze nepreväzute, se amână.

Blaj în 27 Octomvrie 1904.

Elena Nestor presidentă. **Dr. A. Cheţianu** secretar.

Către P. T. Abonenţi.

Apropiindu-ne de capetul anului rugăm pe Onor. abonenţi, să binevoiască a-şi renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

Noutăţi.

Ştiri personale. Ilustr. Sa *Dr. Vasile Hossu,* Episcopul Lugojului, a fost primit Lunia trecută în audienţă la Maiestatea Sa în Budapesta. Dela Pesta Ilustr. Sa a plecat la Oradea-mare şi de acolo va reîntoarce la reşedinţă.

Din Archidiecesă. Joi în 27 au fost ordinaţi ca diaconi şi Duminecă în 30 crt. vor fi chirotoniţi întru preoţi clericii absolvenţi: *Octavian Prie,* profesor gim-

nasial, *Vasile Suciu,* prefect la tipografia seminarială. *Dr. Alex. Nicolescu,* practicant la oficiul archidiecesan. *Victor Gergely,* cooperator parochial în Ghimeș (districtul Giurgeu) *Francisc Boțan,* dispus cooperator parochial în Bărăbanț (districtul Albajulia) *Aug. Cioban,* dispus admin. parochial în Bord (districtul Ernot) *Ioan Boldor și Ioan Irimieș,* disponibili. — On. *Sever Frățilă,* preot neochirotonit, a fost numit administrator parochial în Bologa, distr. Morlaca.

Hymen. *Iuliu Grama,* cleric abs. și *Virginia N. Tat,* învită la serbarea cununiei lor, carea se va ținea în 6 Novemûre st. n. Duminecă la 3 oare p. m. în biserica gr.-cat. din Sânger.

Prima rândunică. A sosit deja cea dintâiu rândunică în literatura calendaristică, e: „*Călindarul Poporului,* care apare acum în al XX an, are 136 pag. prețul e tot cel vechiu. În frunte are portretul lui Ștefan cel Mare și în partea literară mai mulți articoli, cari se ocupă cu vitezul Domn, aniversarea a 400 a morții căruia am sărbătorit-o în vara trecută.

Congresul contra publicațiilor imorale și-a ținut anul acesta ședințele în Köln. Cu acest prilej s'a constatat cu bucurie, că cele mai multe state au adus legi nu numai contra publicațiilor imorale, ci și contra celor indecente. În Germania de pildă, trei procuraturi sunt încredințate cu aceea, ca să urmărească cu atențiune cărțile și ilustrațiile cari intră ori ies din țară. Resultatul dobândit arată, că după Franța, din Ungaria se spedează în Germania celea mai multe scrieri pornografice.

Distracție. Între noutățile unui ziar, cetim, că între cei propuși pentru a primi anul acesta marele premiu Nobel, va fi și „profesorul Koch din Berlin, care a *inventat* baccilul tuberculosei." E greu de crezut, că comisia de premiare să fie așa de entusiasmată pentru tuberculosă, cât să conferească premiu, celui ce a *inventat* baccilul acestei teribile boale. Mai bine îi dădeă, pace să nu-l mai inventeze! — Tot așa urme de distracție aflăm în o foaie în care se spune, că „în ședința sa de Luni capitlul archidiecezan gr.-cat. din Blaj" etc. E vorba de memorandul contra proiectului Berzeviczy. Noi am scris în nrl 42 că la începutul acestei luni consistorul... ș. m. d. Știrea a fost tradusă în un ziar maghiar, în înțălesul, că în ședința de Luni capitlul, a făcut memorandul. Ziarul românesc a luat știrea din ziarul unguresc, care se vede, că îi stă mai aproape, de cât noi, cari am dat notița înainte cu zile.

Pentru arșii din Câmpeni. Am primit dela *Clericii* din Seminarul de aci *cor. 24.* dela *N. N.* cor. 1. — Suma banilor spedați la adresa noastră e de *cor. 46.62.*

Constituire. Societatea *„Petru Maior"*, din Budapesta s'a constituit pe anul școlastic 1904/5 în chipul următor: President: *Ioan Cristian,* st. în med. vicepresident: *Traian German,* abs. de teol. st. în filos. Secretar: *Leo Bohațel,* stud. techn. Cassar: *Mihaiu Șerban,* stud. în filos. Controlor: *Danil Vasu,* stud. în drept. Notar: *Ioan Filipciuc,* stud. în med. Bibliotecar: *Petru Groza,* stud. în drept. *Vas. Cupu,* stud. în drept. Econom: *Adam Iancu,* stud. în med. Comisia literară: President: *Ioan Montani,* stud. în drept. Referent: *Pompil Nistor,* stud. în med. *Traian German,* abs. de teol. stud. în filos. *Constantin Bucșan,* stud. în drept. *Vas. Stanciu,* stud. în filos. *Ioan Tibil,* stud. în drept. *Vasile Vlaicu,* stud. în filos. Comisia supraveghetoare: *Vasile Neguț,* stud. în filos. *Traian Iarca,* stud. în med. veter., *Samson Crisciu,* stud. în filos.

Asigurați-ve la institutele din patriel Împărtășim după „Revista economică" următoarea notiță asupra asigurărilor de viață. Vorbind de reclamele grozave ce-și fac societățile de asigurare americane, un ziar englez scrie, că: „reclamele acestea nu pot avea asupra noastră alt efect, decât acela, că ne vor întări în convingerea că asigurarea e un lucru bun. Dar această convingere ne va îndemna cu atât mai mult, ca să mergem la o societate din patrie, care puțin își bate capul, că este „uriașe" sau este „mică," ci caută să fie bine fondată, să se administreze eftin și să-și satisfacă clientela, cât se poate mai bine."

Congregația comitatului Alba-infer. în ședința din 11 crt. a hotărît, că alegerea de membrii municipali pe noul ciclu 1905—1910 se vor face în 14 Nov. Dintre toți presidenții comisiunilor electorale, numai pentru cercul Blajului e esmis un român: canonicul Dr. *Isidor Marcu.* Ar fi bine credem noi, ca fruntașii români din acest comitat, să se intereseze de aceste alegeri. — Tot atunci a adus un regulament, prin care copiilor mai tineri de 15 ani li-se oprește cercetarea crișmelor. În aceeași adunare a desființat cercul pretorial al Sângătinului, mutând reședința pretorială dela Conța la Vizocna, ipoate pentrucă e la marginea comitatului.

Aparițiî triste. Primim următoarele șire: În 25 Septembre dl. învățător V. Trimbițaș din Bilbor a primit în școală o trupă de comediași ambulanți spre a face producțiuni. Membrii comitetului bisericesc școl. mergând la dumnialui să-l întrebe, că cu a cui știre a primit comedia în școală? domnul învățător, a tras cu revolverul asupra lor, — rănind pe doi indivizi. Membrii comitetului bisericesc școlastic de aceasta faptă a dlui învățător s-a revoltat, și a doua zi în 26 Septembre, au sigilat sala de propunere, să nu mai intre dl învățător acolo. E foarte regretabil, când învățătorii nostri își uită așa mult de sine și se pun în conflict cu sentimentul datoriuții.

De pe lângă Reghin. Ni se comunică următorul lucru disgustător: *On. Dle redactor* vă rog a da la lumină și aceste puține șire, cari vor arăta unde au ajuns unii dintre preoții nostri, cari în loc de a cultiva poporul în privința religioasă desvoaltă superstițiunea, care de altcum încă e destul de înrădăcinată în el. Căci e lucru ne mai pomenit și revoltător, ca un preot, care e chemat să edifice religiositatea în credincioși, să se coboare de pe nivolul acela sublim al preoției la lucruri băbești, folosindu-se spre acest scop de mijloacele sfinte al instituțiunelor bisericești. Faptul disgustător și revoltător e următorul: Pe o nefericită femee o chinuește grozav *pelagra* și venind medicul A. C. din R. i-a prescris medicină, dar oamenii țărani, ca oameni superstițioși nu s'au îndestulit numai cu sfaturile medicului, ci au mers la preotul I. C. din A. care e în veste de „popă minunat" — căci știe stoarce poporul bine — să-l întrebe ce e cu femea respectivă? Iar el ca om isteț se folosește de atari apucături ca oraculele romane, ca să-și poată întoarce chepeneagul de unde bate vântul, iar el să nu rămână de minciună la nici un cas, și așa banii să-i stoarcă de pe pielea sărmanilor oameni năcăjiți. Deschide Pravila (care carte oamenii nu o cunosc, și cugetă că e cartea ursitei, sau o carte de boscoane, s'au știe Dumnezeu ce!) și de acolo le cetește, că ursită îi este că are să moară la noapte pela oarele 12 și de țiuitura carea va face-o dânsa, se va cutrămura casa întreagă, căci e „făcătură" ceea ce o chinuește așa grozav și are lipsă ca „să-i desfacă" și spre acest scop are lipsă popa de o cămeșe de a femeii pe care să facă „desfăcătura," nelipsind însă nici paralele cari îi compet pentru „desfăcătură." Oamenii îi duc cămeșa și-l roagă ca în rândul prim să-i facă o slujbă, (să celebreze o liturgie pentru ea) dar el zice că nu e de lipsă, (căci capătă mai puține parale), ci numai „desfăcătura" făcută pe cămeșe îi trebue. Face desfăcătura pe cămeșe și le-o dă înapoi, ca să o ea pe dânsa, căci e de leac. Urmarea înfricării morții a fost, că oamenii căseni s'au spăriat înainte, așa că în morbul acela greu au lăsat pe sărmana femee acolo, și așa oameni străini au trebuit să stea lângă dânsa. — Credem că autoritatea supremă ar trebui să pedepsască astfel de fapte.

Necrolog. † Primim următoarele șire: Duminecă în 16 l. c. am petrecut la cele eterne pe vrednicul, dar în viața aceasta nefericitul preot al Șteiului *Corneliu Iubaș.* E de prisos să amintesc cunoștințele, talentul și meritele acestui preot, carele — după cum între lacrimi s-a exprimat Dr. I. Radu vicarul Hațegului în panegiricul ținut la înmormântarea săvârșită împreună cu zece preoți — „a fost cel dintâiu dintre cei dintâi preoți din acestea părți." Dar un mărgăritar aruncat în tină se pierde, astfel s'a pierdut el aruncat de soarte în o parochie debilă și ascunsă, s'a stins s'a cutropit ca o sămânță căzută în spini. Dacă înainte de aceasta cu câtiva ani, acest mărgăritar se încadra în un loc mai demn, cu strălucirea frumseții sale ne-ar fi încântat. Așa? O ambiție desconsiderată, un talent nepreținut s'a prefăcut în o apatie demoralizătoare, un diamant ars în foc se preface în cărbune de rând. O, barem lacrămile vărsate de ar mângâia sufletele celor rămași, ele sunt testimoniul cel mai sincer al iubirii ce au simțit-o față de el, cei ce l-au cunoscut.

† *Teodor Mateiu,* preot în Craifalăul de Câmpie (distr. Fărăgău) după îndelungate suferințe a repausat la 26 crt. în al 59 an al etății și 32 al preoției.

Odihnească în pace!

Posta redacțiunei.

Iob. Acum deocamdată nu, poate mai târziu.

Unde-i fericirea? originală ori traducere? în casul ultim, comunicați-ne autorul.

edam. E prea personală, pentru cetitori n'are interes, i-am transpus'o celui, pe care-l privește, îți mulțumește.

„Un centralist." A sosit prea târziu. Poate de altădată vei fi mai norocos.

AVIS.

Aduc la cunoștința O. P. din Blaj și jur, că pe un timp scurt mi-am început praxa de dentist. — Pregătesc tot ceea ce cade în resortul acestui fach.

Având în vedere, că eu voiu sta puțin timp în Blaj, vă rog a Vă adresa cat să poate de grabnic stând cu drag la îndemînă în ori ce timp. — Locuința în Hotel „Univers."

Cu stimă:

Adolf Weisz, *dentist.* ***A. Prohászka,*** *dentist specialist.*

(42) 1—1

CALENDARUL UNIRII

pe anul 1905 e sub presă și în curând va apărea. — Calendariul din acest an va întrece cu mult pe celealalte. Asupra lui vom revenì.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Dumnezeu nu uită.

Povestire de AUREL FODOR.

I.

În satul „Cârligata“ era pe la anul 187 o părechie de oameni tineri abia de 3 ani căsătoriți.

Bărbatul era un om spătos, înalt, cu cu o frunte lată, ochi căprii, iar soția lui o femeie de statură mijlocie, cu ochi vineți, păr castaniu, și cu fața albă, mai albă ca spuma laptelui.

Numele bărbatului era Vlájk Macarie, iar a femeii Prunian Saveta.

Această părechie era cinstită și iubită în tot satul, pentrucă erau oameni cu frica lui Dumnezeu, cu credință și dragoste unul către altul.

Nu era zi de sărbătoare ori duminecă în care ei să nu caute casa Dlui și rar se duceau acolo fără jertfă; nu se apucau de nici un lucru fără de a cere mai întâiu ajutorul lui Dumnezeu prin câte o s. liturgie.

În fiecare zi îngenunchiați lângă olaltă își îndeplineau rugăciunile zilnice, ca și 2 copilași nevinovați.

Într-o sară după sfârșitul rugăciunilor obicinuite Saveta ridică ochii drept în ochii bărbatului, apoi îi plecă cu sfiala verguriei și zise scumpul mieu soț „am să-ți spun o veste dorită, eu am să fiu mamă.“

„În adevăr dragă mă bucur mult de vestea aceasta“ răspunsă bărbatul său îmbrățișându-o cu drag, „pentrucă de mult aștept acea clipită măreață care să unească iubirea noastră prin farmecul nespus, ce e în acel cuvânt, că suntem părinți, pentrucă copiii, ca fructul dragostii părintești împreună părinții într-o ființă nedespărțită, în ei se întrupează dragostea lor pentru vecie.

„Și eu mă bucur scumpul mieu soț“ zise ea, „dar mă simțesc și foarte îngrijată, căci pentru o femeie cu pricepere nu-i lucru ușor a purta grije de un copil, a forma un om pentru viață. De aceea zi și noapte mă gândesc cum aș puteà mai bine împlini datorința ce o am față de această odraslă, ce odată voiu aveà să o dau lumii.“

„Îngrijirea ta scumpă e bună, dar pentru aceea nu-i iertat să treci marginile cu îngrijirea, căci în toate lucrurile Dumnezeu ne stă în ajutor, el nici de tine nu va uita. Silește-te numai a face acelea, ce cere Dumnezeu dela o femeie în stare binecuvântată.“

„Așa e dragul mieu, dar oare pot să o fac eu aceasta fără ajutoriul tău.?“

„Nu dragă, dar eu încă nu voiu uita de datorința mea, voiu îngriji să nu te năcăjesc prin mânie și supărare, îți voiu sta întru ajutor, ca să-ți poți înălța sufletul prin gândiri cerești la Dumnezeu, și mă voiu ruga dimpreună cu tine.“

„Bine scumpul mieu! Așa să fie! Să ne silim amândoi ca rodul dragostei noastre, să fie fructul evlaviei noastre, fructul iubirii noastre față cu Dumnezeu.“

II.

La 9 luni Saveta născù o fetiță fragedă în care era întrupat tot ce aveau frumos părinții ei. După câteva zile o botezară punându-i numele Oniță, iar la 40 de zile o duseră în biserică spre a o închina lui Dumnezeu.

Această fetiță era acum fericirea părinților.

Dar fericirea pământească e înșelătoare și nestatornică, când fetița era numai de 2 ani, tatăl ei căzù în o boală grea și la 8 zile murì.

Nimeni nu poate spune supărarea Savetei, când să văzù singură în lume, fără acel odor de bărbat, ce îi era nădejdea și fericirea zilelor.

În supărarea ei fără margini sta de multe ori ca împietrită locului; altă dată era îngândurată și în starea aceea înzădar o agrăia cineva, că ea nu-l auzia, nici nu-l vedeà. De multe ori, când era așa dusă pe gânduri, biata copilă, numai dupace o trăgeà vreme îndelungată de haine, și îi sbiera, puteà scoate răspuns din gura ei. Une ori își lua copila în brațe, o săruta plângând, apoi o puneà jos, și suspina cu durere.

În sfârșit supărarea ei trecù în o supărare statornică. Mersul ei era liu și blând fața tristă și serioasă, iar surisul îi peri de tot, numai atunci părea că să înseninà și ea, când își săruta fetița.

În durerea sa mare însă era cinstită și iubită de toți.

Petitorii nu întârziară să-i deschidă portița.

La un an de văduvie se duse la ea Ielea Grăptină Lui Partic, îi luă fetița în brațe, îi dede câteva mere, apoi zise: „Savetă, ce bine s-ar nimeri copila asta cu Onuțul nostru, să fie frați; acela nu are mamă, aceasta nu are tată. Tu ai înlocuì dragostea mamei, și cu inima ta ai usca lacrămile ce le varsă după mamă-sa copilul nostru, l-ai căuta și înveseli, de nu ar umbri nori negri fruntuța lui, chiar de la leagăn, iar copila ta, sub scutul ficiorului mieu Nicolae ar simțì că și de ea grijește cineva pe lume; — nu ar fi așa de pustie; așa de singură.“

„O Iele Grăptină,“ răspunsă Saveta lăcrămând: „Mi-e inima sarbedă și goală, nu sunt harnică să mă mângâiu pe mine, nu pot înveseli copila aceasta, cum a-și da mângâiere altuia, când eu n-am?“

„Așa e dragă, dar nu ai băgat de seamă, că în aceasta lume, numai luând din iubirea inimii, și împrăștiind asupra altora, poți să afli mângâiere; mângâind pe alți nefericiți, te mângâi pe tine tine însuți.

„Tu vreai să jertfești toată dragostea inimii tale curate ficei tale, ca așa să o faci fericită, dar nu-ți vei ajunge scopul, pentru că așa a lăsat Dumnezeu copilul pe pământ, de nu poate afla fericire numai în un părinte, iubirea unui părinte, nu poate suplini în copil lipsa de iubirea celui alalt; ori cât îți vei iubi copila, nu vei puteà stârpi din inima ei simțul, că ei îi lipsește tatăl, pe care ea pe ce va crește îl va dori, și pomeni mai mult.

„Vezi tu Savetă io sunt bunica lui Onuțul nostru, îl culc cu mine, îl desmierd, și încarc cu cea mai fragedă iubire, a fost învățat cu mine dela naștere, l-am căutat tot eu de când s-a născut; căci mamă-sa a fost bolnavă; dar crezi că-i pot îndestuli inima cu iubirea mea?

„Lele dragă, ceea ce a luat Dumnezeu omul nu le poate da, — fericiți nu-i putem face; nici Dumnezeu nu o cere, ceea ce putem face e, să-i sprijinim; să nu cadă sub povara suferințelor, ei cari sufer așa de mici fiind, și așa de greu; iar ce nouă ne este cu neputință, e cu putință la Dumnezeu; el va fi ficei mele Tată, la Onuț Mamă, și-i va mângâia, dacă nu altcum cu lacrămi. Este lele ceva fericire și în plâns, nime nu o știe aceasta ca mine.“

(Va urma).

Prin ce mijloace poate castiga păstorul sufletesc stima, iubirea, adhesiunea și încrederea poporului credincios?

*Disertație, de **Tit Bud.***

(Continuare.)

Cu mare precauțiune trebue să fie parochii și față cu *estirparea unor datine rele din popor.* Aci trebue prudință pastorală căci de exemplu: un preot a predicat cu espresiuni atât de drastice despre păcatul trupesc, încât fetele mai simțitoare au ieșit din biserică; iară altul pe muierile ce se rugau lângă părețli bisericei li-au fugărit cu antistia comunală în biserică; nici unul nici altul n'a ales mijloace bune pentru stirpirea răului. Însă P. O. confrați! nu numai prin viață morală, conversarea prudentă, ci și prin *exemple și prin ordul cel bun* poate câștiga un preot iubirea poporenilor săi. Preotul bun toate le face pentru mărirea lui Dumnezeu și mântuirea sufletească a poporenilor săi, spre care scop îi servesc multe, foarte multe mijloace, între cari locul cel de frunte îl cuprinde *Biserica și Amvonul.* Drept aceea un preot conștiu chiemărei sale va ținea un oarecare ord bun întru împlinirea oficiilor sacre, și nu va începe de exemplu sta liturgie odată la 7 altădată la 10 oare, căci pe cum zice S. Augustin *„Ordo dux est ad Deum, et quae a Deo sunt ordinata sunt.“* Iară S. Georgiu ne învață: *„Qui regulae vivit, Deo vivit.“* Și S. Bernard: *„Custodite ordinem, ut ordo vos custodiat.“* Un preot, care defige șie-și un ord bun și nisnește al și ținea, se asamănă călugărului, despre care zice S. Bernard: *„Vivit purius, cadit rarius.“* Împlinirea regulată a serviților sacre este un motiv de frunte pentru a puteà câștiga stima poporenilor. Drept aceea funcțiunile sacre să nu se reciteze cu grabă, nici să se prelungească preste măsură, dară nici să lase din trânsele ceva.

Zic unii, pentruce să facem utrenia și vecernia, că nu vin poporeni să le asculte; aceasta nu stă. Spună parochul poporenilor săi, cumcă va ținea regulat toate utreniile și vecerniile și apoi să le și servească regulat, și va vedeà, că abia la a treia vecernie va avea poporeni destui pe cum și școlarii din școala repetițională. Se îngrijească apoi parochul, ca funcțiunile sacre să se săvârșească cu pietate și onoare cuvenită, fiind cu privire la datinele celea bune a antecesorului său, pe care să nu-l defaimeze la nici un caz. Aieve nu se poate destul recomânda, ca preotul să țină ord

bun întru împlinirea tuturor funcțiunilor sacre. Astfel botezul să-l administreze în biserică, și dacă mai ales iarna s-ar administra în casă, să nu se administreze în chilia plină de fum de tăbac sau în culină, ci în chilie curată. Așișderea și rugăciunile la patruzeci de zile după naștere, vulgo molidvele, să se cetească în biserică, și să nu fie greu preotului să ia pruncul în brațe și a-l introduce în altar, ci dacă să teme, că i-se vor murdări vestmintele, învălească și brațul cu ceva ștergătoare anume spre acel scop ținută, că știu caz. când parochul, care n'a luat în brațe pruncul la introducere, a fost pârît pentru aceasta. Nu se poate aproba nici datina de a primi preotul, preuteasa ori pruncii preotului nănășie la botez și la cununie. că nănașul ori nănașa nu va puteà încunjura să nu meargă la fini, ori finii să nu vină la dânșii. și deși trebue să iubim poporul, totuși trebue să încunjurăm a ne espune pradă dorințelor lui. Cu nănășia nu se câștigă popularitatea, ci se pierde auctoritatea. Unii au datina rea de a cere ungerea de pe urmă în tot anul, pe unii ca acesteia trebue ai deștepta despre sfințirea acelui sacrament.

Datorința preoților este a cerceta pe cei morboși, ai mângâia și a le da sfaturi bune. A trimite celor morhoși o tasa de supă, sau ceva mâncare ușoară bună, a le întinde leacuri e mijlocul cel mai bun a câștiga stima și iubirea poporenilor; din contră cât de dureros poate fi pentru cel morbos, dacă aude, că preotul calculează la moartea lui. Mulți preoți pierd stima poporenilor și prin aceea, că numai cu anevoie merg a provedeà pe cei morboși. Datorința de frunte a preoților este a provedeà pe cei morboși, drept aceea, dacă cutare preot s-ar duce de acasă pe mai multe zile, se spună căsenilor săi, ba și cantorului său, că pe care preot vecin l-a rugat, că în caz de lipsă să-l înlocuiască, făcând astfel poporenii îl vor stima văzând, că poartă grije de dânșii. Mai încolo cununiile, îngropăciunile și alte funcțiuni să le săvârșească parochul cu toată acurateța și nu cu înțală îndatinată la unii, ca să nu pățească, ca acel preot care mergând așa zicând cu fuga cu un mort, o muiere se cânta la spatele lui „vai de mine și de mine, cum te duc pe tine, să nu ducă pe nime.“ Apoi a pretinde stole esagerate pentru îngropăciuni, e mijlocul cel mai sigur de a pierde stima poporenilor. Afară de celea mai sus espusă, datorința preoților este a socotì și de decoarea esternă și internă a bisericei și a uneltelor din biserică, ca să vadă și poporenii, cumcă către Dumnezeu suntem datori și cu reverință esternă. Aieve te doare inima când vezi câte într-o biserică purificătoare de potir nespălate doară de ani de zile, când vezi pe preot stihariele negre de murdare. descusute și rupte, altariul plin de pulvere și paingini, învălitoarea de altar nespălată, vesminte rupte și o disordine mare. Să nu cugete nime, că acele nu le ieu samă poporenii. A ținea curățenie nu coastă nici o osteneală preotului, care trebue să știe, cumcă *Dumnezeu binecuvântă pe cei ce iubesc frumseța casei sale,* iară poporenii văzând zelul lui pentru biserică îl vor stima și mai tare.

Dară nu numai în biserică, ci și în casa sa și în ocolul său trebue să țină preotul curățenie, căci văzând asta poporenii se învețe și dânșii la ordine bună și la curățenie, căci știut este, cumcă poporului nostru îi place a imita celea ce le vede la casa parochială. Se trec însă mai încolo. Isus a demandat: *„mergând învățați toate popoarele,“* adecă ne-au impus predicarea. Efectele predicarei sunt minunate. Predicele nu se pot înlocui cu nimica. Prin predice s-au împăciuit mulți dintre cei împărechiați, s'au urmat multe sfezi a căsătoriților, s'au stirpit datine rele și s-au împuținat păcatele. Prin ce s-au întors lumea la creștinism? Prin predicare. Cuvântul lui Dumnezeu are puterea sa și acuma. însă durere, s'au împuținat predicatorii. Astăzi, când se samănă cu cuvântul, ba și în jurnalistică atheismul, trebue să pună preoții cel mai mare pond pe predicare. Dela predicare nu-l poate absolvi nime și nimica pe preot. *Vai mie,* zice S. Apostol Pavel *de nu voi predica!* Însă condițiunea sine qua non a predicarei cu efept este viața nepetată a predicatorului. Căci d. e. unui preot, care trăia în fărădelegi, i-au răspuns o muiere publică *„de cuvintele D-Tale mă îngrozesc, dară aflu mângâiere in faptele D-Tale.“* Sau cum va predică cineva în contra beției, dacă dânsul nu e treaz nici odată. Vai de tot omul, dar o mie de ori vai de preotul prin care se face scandal. Sunt preoți, cari zic, că ieu samă efectul predicărei lor, — credeți-mă că causa e în ei înșiș, pentrucă n-au socoteală recerută și tactul bun, căci d. e. e nesocoteală în predici a se folosi de espresiuni foarte aspre, e nesocoteală a nu prețuì pe ascultători, adecă a le grăì orice verzi uscate și e nesocoteală prin descrieri goale a produce scandal. Un predicator a descris cu colori atât de vii păcatul necurăției, încât un tinăr ieșind din biserică a zis: acum știu cum trebue a proceda cu muierile.

E nesocoteală a se folosì în predică de celea esperiate în scaunul confesional, e nesocoteală a eleveti ori batjocorì în predică pe săteni ori pe privați, și e nesocoteală a sbiciui datinele nevinovate. Preste tot trebue a încunjura cuvintele bizare și de un înțeles dubiu, pentrucă un cuvânt nesocotit samănă petrii aruncate în aer, cu care mai mult nu dispune acela, care a aruncat-o. Apoi nu e mai urît decât când preoții se dehonestează unul pe altul în predică, cum asta se întâmplă adeseori cu preoții cei tineri, cari cuprind câte un beneficiu după antecesori bătrâni și apoi nu trec zile multe și cad și dânșii în greșelele antecesorilor. Cu dehonestarea antecesorilor și cu nesocoteala în predicare nu să poate câștiga popularitate, ci din contră să poate pierde vaza și auctoritatea. Credincioșii se vor înstrăina de atare preot și biserica îi va fi goală. D-Voastră P. O. Confrați știți, cumcă poporul nostru ascultă cu mare plăcere predicile, să nu ne lenevim dară a le da această mângâiere, care duce la mântuirea sufletelor. Teren frumos pentru predicare avem încă și în școale, și acel paroch, care neglige catechizarea pruncilor școlari și cercetarea școalei, păcătuește în în contra oficiului, dar și în contra sa, căci având dânsul teren de a crește o sucrescență după placul inimei sale, lasă să crească aceea după placul nu totdeauna de aprobat a docentelui.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

„Sămănătorul.“ Revistă Literară. Anul III. Nr. 41: N. Iorga. — Regele la Iași. Natalia Iosif. — Mă cheamă... (poezie). N. N. Beldiceanu. — Domnișoara Veta. X. — Cugetări. G. Vâlsan. — Unui cântăreț dela țară (poezie). Artur Gorovei. — Poveste (urmare). Enric Furtună. — De pe stâncă (poezie). L. Măricaș. — Sară... (poezie). N I. — Cronică: Despre cărțile d-lor Rusu-Șirianu și Al. Lăpădatu. Numărul 20 bani.

Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria de *Dr. Augustin Bunea,* Prețul 3 coroane.

Cărți ce să pot căpěta în Libraria Seminarială

Floricele de câmp, de A. C. Domșa .	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu .	2.—
Geniu pustiu, Eminescu . . .	2.—
Drumuri și orașe, Iorga . . .	2·50
Poesii de Alexandri.	3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50 .	3.—
Vers și proză Alexandrescu . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoii N. Filimon	1·50
Legende și basme Ispirescu. .	1·50
Visuri trecute. Ciura	1.—
Povești, I. Creangă	1·50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu. .	1·50
Vatra Părăsită Slavicĭ . . .	2.—
Din Bătrâni	2·50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura.	1.—
Limba Română poporană și Dialectul Sicilian, de Alesiu Viciu .	1.60

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

Nr. 6318—1904.

Escriere de concurs.

La *un* stipendiu de 150 coroane, din fundațiunea „Andreiu Pop Liviu,“ și la *un* stipendiu de 80 coroane, din fundațiunea „Parteniu Moldovan,“ devenite vacante, prin aceasta deschidem concurs cu terminul de 15 Novembre 1904. n.

Stipendile aceste, destinate pentru sângeni de ai fundatorilor, le pot folosì studenți dela ori-ce școale; cel de întâiu îl pot avea și fete.

Concurenții să-și provadă suplicele: cu testimoniu de pe anul școlastic trecut, cu atestat de frecuentare, medical și de paupertate, pe cum și cu estras matricular de botez, apoi să-și dovedească în regula consângenitatea cu fundatorul.

Blaj din ședința consistorială ținută în 4 Octobre 1904. (41) 2—3

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blaș)

(valabil din 1 Octomvrie 1904).

către	gara		de la
	Teuș—Tövis		
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
735	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
	Copșa—Kis-Kapus		
104	persóne	persóne	221
216	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	734
1229	accelerat	accelerat	251
403	**Sóvárad**		
248	mixt	mixt	826
			650

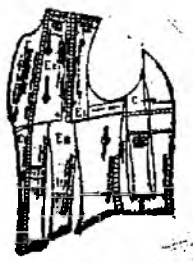

marca fabricei

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își póte însa-și pregăti cu o ușurință de neînchipuit

talia sa după ori ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. și posede nenumărate scrisori de recunoscință.

Își are patenta și e scutit prin lege în tóte statele culte.

Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (18—52)

EȘTI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este basa vieței fisice și că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care.

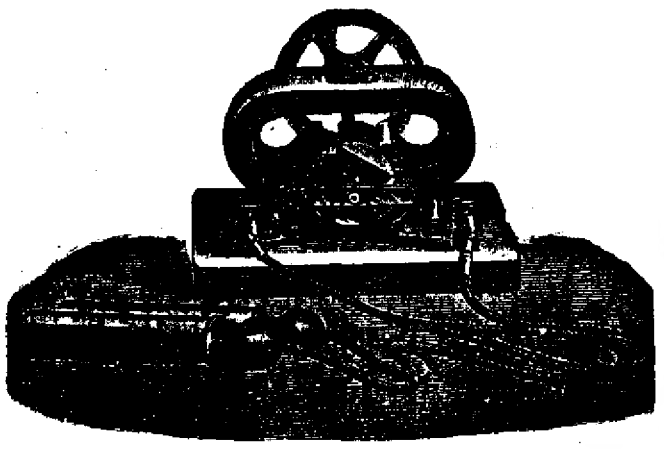

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înoiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra**, (șuiul), **reuma**, **hysteria**, **asthma**, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de arândul un curent electromagnetic fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (11—52)

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 5 Noemvrie 1904. Numărul 45.

Şcoalele din Blaj

1754—1904.

Ziduri vechi şi-'mbătrânite, ce de-un veac şi jumătate
Adăpost aţi dat culturii şi-aţi fost muzelor sălaş,
Fiţi din veac în veac slăvite şi-'n veci binecuvântate,
Voi sunteţi mândria noastră, şcoli măreţe dela Blaş...!

În trecut pribeag mă poartă şi mă duce sborul minţii...
Nesfârşită-i suferinţa, chinul este nesfârşit,
Noaptea-i neagră-'ntunecoasă şi-'n amarul neştiinţii
Geme cufundat de veacuri neamul nostru obedit.

Şi deodată ca prin farmec... întunerecul dispare,
Şcoalele din Blaş cultură şi lumină răspândesc,
Şi din noaptea iobăgiei steaua libertăţii-apare,
Şi zorirea altor vremuri pentru neamul românesc!

Din coliba ţărănească vin copiii plini de dorul
De lumină, şi prin noaptea neagră-'n care orbecam,
Să pornesc cu dor în suflet de-a trezì din somn poporul
Şi deşteaptă-'n el iubirea de biserică şi neam!

Şi poporul îi ascultă, glasul lor îl înţălege
Şi adânc îşi sapă-'n suflet sfintele învăţături,
Mii de braţe se-'narmează-'n lupta pentru sfânta lege
Şi mărirea strămoşască-o vestesc miile de guri!

Gloate de copii aleargă şi în valuri călătoare
De un veac şi jumătate se perândă rând pe rând
În acestea ziduri sfinte şi la al ştiinţii soare
Cresc şi se formează oameni şi mor neamul apărând!

Scumpe şcoli, podoaba noastră, ne-aţi fost farul de lumină,
Ne-aţi dat genii mari şi sfetnici şi crescutu-ne-aţi eroi,
Fala lor e fala noastră, de-a lor fală-i lumea plină,
De-am ajuns la propăşire, am ajuns numai prin voi.

După-un veac şi jumătate decând ne-aţi trezit din somnul
Letargiei spre viaţă-'n plaiurile strămoşeşti
Umiliţi plecăm genunchii şi rugămu-ne la Domnul:
Să reverse-asupra voastră îndurările cereşti!

Şi se pare'n miez de noapte, că şi morţii din morminte
Să scoală şi părăsindu-şi linistitul lor locaş,
Vin cuprinşi de pietate la acestea ziduri sfinte
Şi cu cei vii împreună slăvesc şcolile din Blaş.

Emil Sabo.

ANIVERSARE.

-- 1754 -1904. —

(=) Se împlinește azi, la 21 Octomvrie vechiu un veac și jumătate decând școalele noastre din Blaj, cel dintâiu focular de cultură națională, și-a deschis larg porțile, ca să adăpostească la sinul lor odraslele unui neam, care orbecă în întunerec.

Privilejul de a se încălzi la focul sacru al științelor ni-se dă în sfârșit și nouă, ca să începem dela întâia treaptă viața noastră de popor cult, în vreme ce alte neamuri aveau în urmă-le cale destul de lungă percursă, în domeniul științelor.

În anii cei dintâi, când s'a pus temelia acestor de Dumnezeu binecuvântate școale, »ucenicii« — cum îi numește actul de deschidere al fericitului Episcop Petru Paul Aron de Bistra — setoși de lumină, au năvălit din toate colțurile Românismului, și deja la început numărau la trei sute de elevi.

Călugării Basilitani, cei dintâi dascăli ai acestor școale, au binemeritat înaintea bisericei și a neamului nostru pentru munca lor de apostoli regeneratori, pentru cele dintâi ostenele aduse pe altarul culturii naționale.

Modestul început, ajutorat de seria luminoasă a Archiereilor nostri, cari au adus pentru el jertfe neînchipuite, se desvoaltă treptat cu celelalte școli din țară, ținând mersul instrucțiunii totdeauna la înălțimea cuvenită.

În curând școalele Blajului, cari aveau între conducătorii lor dascăli atât de ilustri, cuprind întreg terenul locuit de suflare românească; din îndepărtata Bucovină și din Muntenia și Moldova vin tineri doritori de lumină, să se adape la isvorul lor.

Reîntorși la vatra părintească ei duc cu sine spiritul luminat și spiritul de jertfă al dascălilor lor, preluând în scurtă vreme continuarea nobilei activități de apostoli săraci ai unui neam și mai sărac.

Școalele Blajului au dat cei dintâi dascăli pe seama altor institute culturale, ridicate cu mult mai târziu, școalele Blajului au fost modesta Pallas Athena a neamului nostru.

Vedem în cugetul nostru sutele de dascăli, cari au propovăduit în liniște și tăcere odraslelor neamului, cele mai scumpe juvaere, pe care trebue să le lăsăm și noi ca scumpă moștenire urmașilor nostri:

Dragostea de biserică și de neam.

La umbra manăstirii din Blaj s'au adăpostit aceste institute pentru-ca neamul să nu-și uite nici odată, că adevărata cultură și adevărata propășire nu se poate da, decât atunci când aceasta este nedespărțită de spiritul dătător de viață al religiei.

Îi vedem trecând pe dinainte-ne modești și necunoscuți și dacă am întreba mormintele cimitirului, să ne spună unde sunt ei, ele nu ne-ar da nici un răspuns. Afară de câteva nume, a căror strălucire a pătruns și va rămânea pe veci în câteva pagini ale literaturii, ceialalți dorm uitați în vre-un mormânt părăjinit, asupra căruia națiunea recunoscătoare și-a uitat să așeze măcar o modestă cruce de piatră. Ei dorm uitați și necunoscuți, atât de liniștiți și de mândri în fundul gropii, că au dat neamului și bisericii tot ce bun și luminos a fost în ființa lor, fără să aștepte în schimb nici o mulțămită și nici o deșartă podoabă.

Durmiți în pace, bravi muncitori intelectuali, cari ați tras cele dintâi brazde în ogorul părginit al culturii noastre naționale!

Și până să vină condeiul competent al istoricului, care să vă scoată din întunerec si să vă presinte neamului ca tot atâtea pilde de dascăli binecuvințați de Dumnezeu, noi ne închinăm amintirii voastre, după cum generația recunoscătoare își pleacă genunchiul și își descopere capul în fața unui monument, care acopere oasele risipite ale luptătorilor eroi.

Și până la ocazia așteptată, când vom puteà sărbători după merit și cuviință ziua, când și-a luat începutul această binecuvântată operă de cultură, ținem să aducem modestul nostru tribut de recunoștiință fundatorilor, susținătorilor și dascălilor acestor școale, căruia neamul românesc le datorește așa de mult.

Veniți dar voi toți cari v'ați adăpat setea de știință la isvorul acesta de lumină, veniți fostii elevi ai Blajului, voi cari a-ți ajuns mari și puternici și voi cari a-ți rămas mici și neînsemnați; veniți să ne prosternem în fața Dumnezeului neamurilor, și să-i mulțămim pentru această binecuvântare ce a revărsat-o peste noi un veac și jumătate prin școalele Blajului.

Veniți să ne plecăm capetele în fața slăvitelor umbre, cari au propovăduit »cetanie, scriere și cântare« la părinții părinților nostri.

Un popor, care nu-și venerează oamenii mari și binefăcători, nu a meritat să-i aibă.

Să nu ne asămănăm acestor neamuri, asupra cărora Nemesis a enunțat deja sentința pierzării.

Să nu ne asămănăm mai ales astăzi, când nori negri par a se îngrămădi asupra zidurilor atât de scumpe nouă.

Din lumea voastră de nemurire, primiți recunoștința noastră nefățărită, umbre mărite; revărsați în veacul nostru strâmt la inimă și robit de patimi, lumina curată a însuflețirii si a spiritului de jertfă ce v'a călăuzit în viață, ca să nu ne arătăm ucenici nerecunoscători și nevrednici de a păși în urmele voastre binecuvântate!

Deschiderea școalelor din Blaj.

După depărtarea episcopului Klein la Roma în 1745, Petru Aron în calitatea sa de vicar episcopesc și apostolic pregăti toate astfel, ca să se poată cât mai curând așeza călugării întrînsa și să se poată deschide școalele. Între cei dintâi călugări, cari se așezară în mănăstire încă la 1747, a fost archimandritul Leonte Moschonas, de origine din insula Naxos, om plăcut și aderent episcopului Klein, care deodată cu oficiul său de archimandrit purta și oficiul de protopop al Ernotului și adeseori a fost trimis și din partea Vicarului Aron prin dieceză, ca să viziteze protopopiatele. Repauzând în Noemvrie ori Decemvrie 1754, lăsă după sine mai multe cărți grecești, cari și azi se află în biblioteca mânăstirei, și o avere de circa 635 fl. Ren. pentru aceeași mănăstire.

La anul 1747 se mai așezară în mănăstire încă trei călugări vestiți: Silvestru Caliani și Grigorie Maior, cari studiaseră la Roma, și Gerontie Cotorea, care absolvase teologia în Tirnavia. Curând după aceea veni la Blaj și Atanasie Rednik, care studiase filosofia și teologia în Viena.

La 1754, când se instală episcopul Aron, erau așa dară la dispozitia lui atâța bărbați eruditi, câți erau de ajuns pentru a deschide vestitele școale din Blaj, în cari, după cuvintele episcopului, „fiindcă mai *toți sunt însătoșați și flămânzi de hrana cea sufletească,* pentru aceea tuturor fiilor nostri ori cari vor cere, trebue după putință să li-se *frângă sfânta pâne* și a-i cuprinde la învățătură.“

În 18 Octomvrie 1754 episcopul Aron făcù toate dispozițiile pentru deschiderea școalelor, pentru organizarea seminarului de 20 alumni, cari aveau să se întrețină în mănăstire din venitele acesteia și pentru orânduirea călugărilor, cărora avea să se încredințeze chivernisirea școalelor și a seminarului.

La început episcopul a deschis trei școale. Una se numia de *obște.* Întrânsa se propunea cetitul, scrisul, cântările și alte cunoștințe, esclusiv în limba română. În această școală puteà întra ori cine, de orice vrâstă și din orice altă școală, în oarele libere, spre a se deprinde în cele propuse, *„nici o plată dela ucenici așteptându-se.“* Conducerea acestei școale la început a fost

încredințată unui mirean: Constantin Dimitrievici. Școala de obște deja în Decemvrie 1754 era împopulată de 79 elevi.

A doua școală era menită a învăța pe elevi limba latină și cea magiară, și *științele*, cari se propuneau pe atunci în gimnaz și se numia școală latinească. Elevii acestei școale însă puteau, sau chiar trebuiau să umble și la școala de obște spre a se deprinde perfect în limba română, pe cum și la școala a treia, unde aveau să învețe religiunea, și, cari voiau să se facă preoți, să asculte și științele dogmatice. În Decemvrie 1754 școala a doua, sau a limbilor și științelor, avea 74 elevi și profesor pe vestitul Grigorie Maior, mai târziu episcop. Din această școală s'a desvoltat gimnaziul sau liceul din Blaj.

A treia școală era împărțită în două clase, cu doi profesori, și aveà menirea să învețe pe elevi religiunea: poruncile dumnezeești, s. taine și poruncile bisericești prin profesorul ieromonach Silvestru Caliani, apoi dogmatica, istoria bisericească și adevărul sfintei Uniri prin profesorul Atanasie Rednic. La această școală trebuiau să umble, afară de elevii școalei a doua, toți aceia, cari doriau să se facă preoți, ba chiar și preoții chirotoniți, dacă era de lipsă, pentru ignoranța lor, să mai fie aduși la învățătură. Spre scopul acesta era instituită o comisiune, care examina și pe clericii, ce aveau să se chirotonească și pe preoții chirotoniți. Președintele acestei comisiuni era părintele Gerontie Cotorea, care aveà lângă sine pe protopopul Săcădate și pe Archimandritul Leonte Moschonas. Această școală în Decemvrie 1754 aveà 25 elevi. Cu totul erau așa dară la școalele din Blaj, în anul deschiderii lor, 178 elevi. Din aceștia însă numai 20 aveau locuință și provisiune în seminarul mănăstirii S. Treimi, pe când toți ceialalți locuiau afară de mănăstire.

Diregătoriile călugărilor erau împărțite la 1754 astfel: Archimandritul Leonte Moschonas era ecclesiarch, adecă aveà să se îngrijească de rîndul cel bun în biserica mănăstirii. Silvestru Caliani era archivarul diecezei, și prefectul sau vătaful școalelor, având datorința să poarte matricula școlarilor, însemnând în ea numele și conumele lor, etatea, ziua intrării în școală, pregătirea lor anterioară și progresul în studii. Apoi la fiecare școlar aveà să însemne, dacă e fiu de protopop, ori preot, dacă este nobil ori jobaj etc. și din ce sat, comitat ori scaun a venit la școală. Ordinea și disciplina peste tot era în grija prefectului, care aveà să proceadă după „Instrucția pentru cuprinderea gramaticilor."

Grigorie Maior era bibliotecar al mănăstirii, și mai târziu vătaf al școalelor.

Atanasie Rednic aveà pe lângă profesură datorința de a ținea, în dumineci și sărbători, exortații sau *„creștinești învățături în obștească școală."*

Geronte Cotorea era „ispravnicul trăpezariei" adecă economul mănăstirei și al școalelor, carele aveà să să îngrijească „de toate cele de lipsă după rânduiala cinului marelui Părinte (Vasile), rânduind și ceasul refecției și vremea odihnei după lipsa întâmplărilor și socoteala vremilor. Tot Gerontie aveà să țină împreună cu Atanasie Rednic în dumineci și sărbători exortațiile amintite pentru tinerime.

Până la începutul anului 1757 însuși episcopul Aron a administrat toate venitele mănăstirei, plătind călugărilor cuotele statorite în diploma lui Carol al VI-lea din 21 August 1738. iar pentru cuota anuală de 700 fl. Renensi, care din venitele mănăstirei era destinată pentru întreținerea celor 20 alumni sau seminariști, însuși episcopul a dat acestora de mâncare dela 1754. până la începutul anului 1757, nutrindu-i, cum se esprimă el cu modestie, *„din sfărmăturile mesei sale."* Prin actul de dto 1 Decembre 1756, episcopul a dat toate venitele mănăstirei și școalei în administrarea Vicarului Geronte Cotorea și a „capitulului" călugăresc și de odată a lăsat în grijea călugărilor provederea seminariștilor, pe cari episcopul îi numește *„inima sa"* (cor nostrum). Dar episcopul nu a încetat a se îngriji nici acum de hrănirea celorlalți școlari. cari nu erau în seminar, și pe cari *„îi ținea cu pâne și la praznici și cu fiertură, pe unii încă și cu haine și cu cărți."*

De atunci s'a început obiceiul acela frumos de a căpăta studenții săraci din Blaj pâne, obicei pe care l-a continuat și episcopul Rednic (1764—1772), pe cum arată documentele din archivul din Blaj. Sub episcopul Maior succesorul lui Rednic beneficiul acesta s'a regulat astfel, că dominiul episcopesc avea să deie 200, mănăstirea sfintei Treimi 200 și seminarul teologic 200 gălete de grâu în fiecare an pentru pâne la 200 studenți.

Atrași de hrana trupească, ce o căpătau dela milostivul episcop Aron, școlarii se înmulțiau foarte la școalele lui spre a primì și „sfânta pâne" sufletească, așa în cât numărul lor treceà peste 300. Văzând aceste succese episcopul se află îndemnat a repara și adapta mănăstirea astfel, în cât să corăspundă cât se poate mai bine scopului de a adăposti mulțimea cea mare de școlari. Nu era vechiu edificiul, căci numai la 1741 începuse a se clădì. Dar architecții trimiși din Viena folosiseră la edificiu cel mai rău material, și nu voiau să asculte nici de episcopul Klein, nici de cler, și nici chiar de oficialii camerali. Astfel edificiul, în care se băgase aproape 100,000 fl. Renensi, în multe părți amenința cu ruină. Episcopul Aron se apucă de repararea ruinelor (ruinarum reparatione). În primăvara anului 1755 se pregătiau scocuri, cărămizi și țigle, și se tocmiseră lemnele cari aveau să sosească pe plute. Din Sibiiu cumpără 60 mii de țigle, miia cu 5 fl. Renensi, în 1756. Lemnele de lipsă pentru arderea cărămizilor le procură din dominiul erarial dela Cetate-de-baltă și dela împărăteasa obținuse concesiune, ca venitele dominiului episcopesc dela numirea sa până la instalarea sa (1752—1754) să le poată folosì în scopul reparării din cestiune.

Pe cum se îngrijia de repararea și terminarea clădirilor mănăstirești, tot asemenea se interesa de desvoltarea școalelor, pe cari „adeseori le cerceta și căuta sporiul." Deosebit pond punea pe propunerea limbei latine, fără de care pe atunci nimenea nu se putea aplica în diregătorii publice, și în privința aceasta școalele curând se făcură vestite. Pe rând se înmulțiră și clasele și profesorii. În Iunie 1757 se întoarse din Colegiul dela Tirnavia Mănase Neagoe din Broșteni, care în 15 August aceluiași an se făcù călugăr cu numele Meletie și începù îndată a propune și Sintaxul și funcționă ca profesor până în 20 Aprilie 1760, când repausă. Pe la 1759 școalele aveau deja 500 studenți, cari prin cultura aleasă, ce o căpătau, inspirau mare îngrijire străinilor. Până când școlarii puteau să ajungă Syntaxistae (sau Arithmetistae), trebuia să fie mai întâiu Grammatistae, Principistae (Majores, Minores, Parvi, Parvistae), Conjugistae, Comparatistae, Declinistae et Legentes (Mimistae).

În acestă stare se află școalele din Blaj, când în 1761 însuși generalul Buccow le-a cercetat și a arătat multă bunăvoință fața cu ele și cu seminarul întemeiat de Aron.

Studenții din aceste două institute, sub conducerea profesorilor, țineà tot atunci o mică „Academie" în presența vestitului general, și-i presentară o cărticică, în care se cuprindeà programul „Academiei" și iscăliturile lor.

În anul 1762, aflăm deja opt persoane aplicate în serviciul școalelor: Silvestru Caliani preposit și concionator, Atanasiu Rednic profesor, Filoteiu Laslo profesor, care încă studiase în Roma și care deja în 1760 propunea în patru clase gimnasiale, Nicolau Remetei asistent, Macariu Papp confesar la studenți și Petru Demeneki ludimagister adecă dascălul școalei de obște, cari toți se întreținea din venitele mănăstirei. Dar mai erau și alți profesori mireni aplicați la școalele mănăstirei S. Treimi, căci iată ce ne spune S. Clain: „Pe vremile acestea nefiind călugării de ajuns, la școalele latinești cele de jos se puneau profesori din statul mirenesc. Cel dintâi profesor a fost Vulcan dela Blaj, carele curând și-a dat sufletul. Apoi au mai fost profesori: Boiariu, apoi Ioan Neagoe, carele mai în urmă au fost la Viena agent de curte. După acesta în profesorie au urmat Nicolae Ludosi dela Ludușul de lângă Mureș." Aceștia se plătiau din venitele mănăstirei, cruțate prin împrejurarea, că numărul călugărilor nu ajunsese la 11, cum era provăzut în diploma lui Carol VI din 21 Aug. 1738. În anul 1762 școalele latinești erau desvoltate tot numai până la clasa cea mai înaltă a gramaticei, adecă până la Sintaxă inclusive. Dar este sigur, că dacă nu sub Aron, care se ocupà cu gândul de a le desvolta până la filosofie și teologie și chiar până la propunerea și a altor științe înalte, atunci la tot cazul sub Rednic, adecă până în 1772, școalele latine s'au sporit, peste sintax, și cu Poetica și Retorica, iar în 1772 s'a început a se propune și filosofia (logica, metafisica, matematica și etica) prin Ștefan Pop și Samuil Clain, cari absolvaseră studiile în Pazmaneul din Viena.

Abia văzură oamenii frumosul așezământ religios și cultural, făcut de episcopul Aron, mulți începură a se îmbia să fie primiți în cinul călugăresc și mai ales în mănăstirea Sfintei Treimi. Această împrejurare îl îndemnă pe episcopul, ca pe $^{18}/_{29}$ Novembre 1756 să convoace în mănăstire întreg capitulul monachilor spre a alege un Director sau magistru, a cărui chemare era, ca în timpul noviției să conducă și să instrueze pe candidații de monachi. Astfel a fost primit în mănăstire „Vasile Neagoe, feciorul protopopului Maniu Neagoe din Broșteni. Acesta când au fost de doi ani orbise, și orb învățase de știa de rost tot ceaslovul, psaltirea, testamentul nou, Acatisturile a lui Isus, al Precestei, Octoichul Dumineciior; și știa și testamentul vechiu, macar că acesta de rost

nu-l ştia; făcea predicaţii de se minunau toţi de el. Pe acesta într'un rând (probabil după moartea lui Dimitrievici şi înainte de Demeneki) episcopul Aron l'a pus dascăl şcoalei româneşti. Era acesta alt Didim, macar că nu era Alexandrinean."

Chiar şi oameni căsătoriţi se îmbiau să se facă călugări, despărţindu-se de soţiile lor, cum a făcut popa Iancu dela Sâncel, care „între călugări se numise Isaie. Fiind Iancu odinioară la Chiov, foarte bine se procopsise în limba slovenească, cât au tălmăcit pe limba românească vedeniile Sfântului Grigorie. Tocma aşa şi nemeşul din Selagiu din Satul Mănău, Alexandru Dorobant, pe vremile acelea de împreună cu muierea sa s'au învoit la călugărie. Al acestora fecior au fost ieromonachul Isaie Dorobant, carele sub episcopul Atanasie Rednic se făcuse la Blaj călugăr, apoi după Moisi Dragoş la Oradea-mare episcop."

La început (1747—1750) călugării mănăstirei S. Treimi mâncau şi carne, şi „îmbrăcau peste revereandă mintie adecă dulamă cu şder, şi în cap chichie (pălărie), iară potcapiu şi camilafcă nu purtau. La a. 1750 a venit Alexandru Rednic (care să făcuse călugăr la Muncaciu şi căpătase nume Atanasie.) Acesta ajutat de Aron a făcut ca călugării numai cu bucate albe să trăiască (adecă fără carne, dar cu lapte, ouă etc.) şi să poarte rasă (călugarească) şi potcapiu şi camilafcă," întocmai ca monachii din Orient. N'a cutezat Aron să introducă regim mai sever în mâncarea călugărilor S. Treimi, căci aceştia răzimaţi pe împrejurarea, că mănăstirea lor era de fundaţiune regească, nu prea voiau să se lase a fi regulaţi de episcopul lor.

Astfel a ştiut episcopul Aron să organiseze mănăstirea S. Treimi din Blaj după regulele Sfântului Vasile Marele, afară de postul strict, şi după aşezămintele bisericei orientale, şi a insuflat întrânsa acel spirit apusean, care a făcut-o capabilă de a deveni centru puternic de cultură şi civilisaţiune pentru un popor de veacuri ţinut în întunerecul ignoranţei.

Dr. Augustin Bunea.

(Episcopii P. P. Aron şi D. Novacovici.)

Amintiri din Blaj de acum 38 de ani.

Învăţasem acasă cu moşu-meu, şi *buchile* sau *slovele* (adecă *cirilicile* numite şi *potcoave)* şi literile, şi cetiam, spre marea lui mulţumire, ca pe apă din Biblia cea mare alui Clain, pe care, de grea ce era, nu eram în stare să o ridic în braţe de pe scaun. Fala moşului era să mă puie să cetesc Apostolul în biserica satului la liturghie. Învăţasem şi puţină aritmetică şi puţină scrisoare; dar aci se sfârşia toată ştiinţa moşului şi pentru învăţătură mai departe trebuia să merg la Blaj la „şcolile cele mari."

Prin August 1866 se făceau pregătirile pentru această grea despărţire nu fără oftări şi lacrămi; deşi Blajul era numai la 25—30 kilometri, dar era „departe" şi eu era să rămân între „străini." Aveam un păr lung blond, pe care cu durere mi l-a tăiat mama mea cu doua trei zile înainte de ceasul despărţirii, şi . . . la drum!

Tinerii de astăzi nici nu-şi pot închipui ce era Blajul acum 30—40 de ani, Blajul copilăriei mele. Nici o piatră sau petricică nu profana uliţile oraşului întemeiat de eroicul şi martirul episcop Inocenţiu Clain. Toamnele ploioase şi primăverile după desgheţ pe cele două uliţi paralele cari duc spre piaţa unde sunt şcolile, noroiul (tina) era atât de bogat şi de subţire, încât eram mereu în primejdie să ne treacă peste cismele lungi până la genunchi. Nu era atunci nici trotoare, nici pavaje, nici internat, nici multe din câte sunt astăzi şi dau Blajului de acum aspectul unui bine orânduit oraşel cu uliţi largi şi puţin măturate.

Zece ani am trăit în Blajul aşa cum era atunci şi multe amintiri mi-au rămas din acea viaţă de sărăcie simplă şi sănătoasă pe care o trăiam vre-o 400 de băieţi români în vârstă de 7—8 până la 20 de ani, veniţi din toate părţile Ardealului: din ţara Oltului şi a Haţegului, de pe Câmpie, de pe Someş şi din ţara Moţilor, pe lângă cei mai de aproape de pe Mureş şi de pe Târnave. Toţi ne purtam haine de acasă, fiecare cu portul din satul lui, căci erau băieţi de popi şi de plugari; puţini de tot erau *domnişori* îmbrăcaţi *domneşte* (nemţeşte).

Multe amintiri plăcute mi-au rămas din acel aprilie al vieţii. Văd ca acum mulţimea şi varietatea Românilor şi a frumoaselor lor porturi, cari veniau la Blaj în căruţe şi călări la sfârşitul lui August, aducându-şi copiii la şcoală, din toate văile cele apropiate şi cele mai depărtate ale Ardealului. O săptămână micul orăşel dela împreunarea Târnavelor era atunci într-o neîncetată sărbătoare.

Atunci aveam o foarte plăcută petrecere: *târgul de cărţi.* Ne grăbiam mai întâiu să mergem cu părinţii, cari umblau cu paş încet şi grav, ca să ne înscriem la cancelaria şcolii, apoi alergam la lădiţă, căci fiecare şcolar îşi aveà acasă la gazdă lădiţa lui, în care îşi ţineà împreună mâncarea, rufele, hainele şi cărţile. Din această ladă scoteam cărţile clasei din care am ieşit şi plecam cu ele la subsuoară în piaţă, unde găsiam alţi zăcimi şi chiar sute de şcolari din toate clasele gimnaziale dela I—VIII. Acolo fiecare căuta să vândă cărţile de cari nu mai aveà trebuinţă şi să-şi procure pe acele cari îi trebuiau în anul viitor. Vânzarea se făcea sau pe bani sau în schimb sau mai adese în amândouă aceste feliuri.

Acest târg de cărţi era mare petrecere pentru şcolari. Fiecare îşi striga ce aveà de dat sau ce căuta: „Româna de clasa I.", „Legendarul de clasa V". Liviu, Ovidiu, Naturala, Maghiara, etc. etc. — Târgul se încălzia câte odată şi aveà o mişcare, care interesa mult pe şcolari.

Astfel în câteva ceasuri de asemenea petrecere şi cu foarte puţini creiţari pe de-asupra, şcolarii îşi procurau cărţile trebuitoare pentru viitorul an şcolar. Pe atunci nu era nici vorbă de librărie în Blaj. In lipsa librăriei un profesor — binefăcător general — suplinia la toate — el comanda dela Sibiiu cărţi şi recuisite de scris şi le da unde erau de trebuinţă, după cum îşi împărţia tot el porţioanele de mâncare cu doi, trei şcolari săraci, cari creşteau în jurul lui.

Aşa se trăia la Blaj acum 30—40 de ani. Acolo au mai rămas câte ceva din aceste obiceiuri simple şi patriarchale, le-a rămas însă mai mult amintirea vie; în alte părţi. nici nu-şi pot închipui oamenii o viaţă de şcolari trăită atât de simplu şi atât de sănătoasă. Şi, Doamne, bine ar fi, câtă trebuinţă este, să se pătrundă cât mai tare şi cât mai mulţi părinţi români, că copiii trebue să crească cât mai simplu şi mai sobru şi să-i ferească de centrele mari, sgomotoase, cu atmosferă pestilenţială, plină de tot felul de ispite rele, cari îmbătrânesc pe copii mult înainte de vreme.

Pentru plăceri şi petreceri complicate este vreme destulă şi prea multă mai târziu! Cel puţin în timpul copilăriei, până la ieşirea din liceu, să fie feriţi copiii de a vedeà şi de a auzi prea multe!

(Familia). ***I. Bianu.***

Centenariul şcoalelor.

Publicăm în următoarele admirabila vorbire rostită de directorul *Timoteu Ciparîu,* neuitatul învăţat, cu prilejul iubileului de 100 ani dela fundarea şcoalelor serbat la 11 Faur 1853 în presenţa Mitrop. Şuluţ.

Fie-mi iertat înainte de toate cu această ocasiune a vă mulţămi în numele acestei bune şi număroase tinerimi şcolastice pentru mult preţuita voastră bunătate, cu care a-ţi voit a lua parte la această aniversară solemnitate. Presenţa Voastră în asemenea ocaziuni e cea mai învederată mărturie, cu câtă aplecare părintască vă purtaţi către dânsa, cu câtă amoare binevoitoare cuprindeţi acestea tinere ramure. şi cu câtă sete doriţi bun sporul şi mergerea înaintea ei. Voi sunteţi, cari ca nescari luceferi sereni străluciţi în ochii lor, şi ei cu bucurie caută spre voi, ca către ale lor adevărate şi vii exemple de merite şi de virtuţi, cărora şi ei oare când au să urmeze întru înaltele deregătorii ce purtaţi, că pe cum voi le sunteţi lor astăzi, aşa şi ei în ordinea lor se poată fi fulerul şi exemplul generaţiunei venitoare.

Şi întru adevăr, dacă cu luare aminte vom căuta înapoi la istoria acestei şcoale, celei mai vechi şi mai înfloritoare între toate şcoalele naţiunei române, nu numai noi cei mai de zile şi cei ce ne aflăm de faţă la această solemnă adunare, ci împreună cu noi şi toată naţiunea română din toate provinciile ei e detoare oare cum a îmbrăţişa cu căldură pe această tinerime, şi pe aceste şcoale, care acum cu capetul anului 1854 au închiat un secol dela fundarea lor, a se bucura astăzi cu noi şi aşi uni inimile cu noi spre a da mărire celui a tot putinte, carele a întins binecuvântarea şi nemăsuratele sale îndurări pe acest institut şi prin trânşii spre întreagă naţiunea noastră. Şi dacă împrejurările nu ne-au iertat, că cu prima Noemvrie la începutul anului şcolastic să sărbăm cu pompă şi solemnitate cuvenită fundarea acestor şcoale, cel puţin astăzi avem sfânta datoria de a împlini, cu ce suntem detori către memoria marelui şi adevărat apostolescului bărbat, predecesor Escelenţiei Tale, Petru Paul Aron de Bistra, carele înflăcărat de amoarea religiunei noastre puse temeiul unui institut, din care atâta lumină s-a revărsat nu numai spre clerul şi partea aceasta a naţiunei de o confesiune cu noi, ci putem zice cu mândrie spre toată naţiunea întru toată estensiunea ei.

Căci care loc în naţiunea română, care şcoală între toate şcoalele româneşti poate să arete atâţa bărbaţi mari ieşiţi din sinul lor, cari cu pietate în religiune, cu fidelitate către augusta casă domnitoare, şi cu multă învăţătura lor să se poată asămăna barbaţilor ieşiţi din tinerimea şcolastică a acestor şcoale? Unde a putut sămânţa aruncată de economul cel bun să aducă fructuri mai însemnate, de cum a adus sămânţa revărsată pe acest loc, ce să părea cel mai steril şi mai rău cultivat? Unde s-au văzut cândva ostenele şi sudori mai bine resplătite? Unde seceriş mai mulţămitor, decât pe acest înţelenit câmp, şi unde lucrători aşa puţini să văzură la început. Unde s-au putut cândva cu mijloace asa puţine a se câştiga efecturi mai însemnătoare, de cum ne arată istoria acestui loc şi acestor şcoale?

Şi ca se tac de acei mulţi bărbaţi, vii sau morţi, cari au lucrat fără strepit şi fără pretensiuni în cercuri mai apuse, ale căror merite au fost mărturia neostenitelor lor lucrări, şi pentru care cununa le este pusă în mâna lui Dumnezeu, — nu pot să tac cu această ocasiune memoria acelor prea aleşi bărbaţi, ale căror scrieri nemuritoare sunt venerate de întreaga naţiune, cari au deşteptat simţul şi viaţa naţiunii române, şi cari au supt întâiul lapte al învăţăturii lor atât de binefăcătoare la sînul acestei mame binecuvântate. Nu mă îndoiesc, că, şi de nu le-aşi spune eu numele lor, voi şi fără mine cunoaşteţi şi ştiţi pe cine înţeleg eu aici. Numele lor sunt scrise în inimile tuturor românilor, şi sunt adorate cum nu s'au mai adorat de nici un popor marii lor literatori. Că cine nu s-a adăptat din scrierile unui Petru Maior? Cine nu aştepta cu sete, ca opurile nemuritoare ale lui Samuil Clain şi Gheorghe Şincai oare când deplin să iesă la lumină?

Şi aceşti trei bărbaţi, cari pe cerul literaturei româneşti strălucesc ca atâţa sori încălzitori şi nutritori toţi au fost fiii acestor şcoale, fiii acestei diecese şi fiii sufleteşti ai sfintei noastre religiuni. Nu voi să detrag cu acestea meritelor nici unui bărbat, cari înainte sau după acestea din aste şcoale sau de airea au ostenit pe calea cea colţuroasă a literaturei româneşti, ci cu toate aceste fără îngrijire putem să zicem, cumcă încă nu s'a aflat altul nici unul până acuma, care cu lucrările literare atâta influinţă să fie avut întru deşteptarea naţională, cu atât mai puţin cari să-i fie întrecut.

Alte popoare vechi şi nouă, grecii şi românii cu simţ naţional şi cu mijloace de ajuns s'au învăţat a ridica monumente de marmură şi de aramă întru eterna memorie a bărbaţilor binemeritaţi de patrie şi naţiune. Singuri noi, cari ne lăudam cu o origine aşa strălucită şi veche, singură naţiunea română, încă şi mai puţin de cum a putut, nu a ridicat semne monumentali memoriei strălucitilor săi bărbaţi. — şi întru adevăr nu putem zice, că nu am avut bărbaţi mari, poate că numai nu i-am ştiut preţul după meritele lor. Ci monumentele lor sunt piepturile noastre, — şi peste aceea, monumentele lui Sam. Clain, Sincai şi P. Maior sunt celea, ce şi le au pus ei înşii în operile lor, şi cari sunt mai durătoare decât statuele de bronz şi de marmure. Ci va veni şi acel timp, când nici semnele din afară ale recunoştiinţei naţionale nu va să le lipsască; iară memoria lor va fi de pururea în binecuvântare şi împreunată cu istoria şcoalelor din Blaj.

Însă nici de voi putem să ne uităm mari păstori sufleteşti, şi dulci părinţi ai diecesei şi tinerimii noastre, cari dintr'un început aşa mic cum au avut şcoalele aceste, cu părintasca voastră îngrijire a-ţi crescut şi a-ţi adus la înflorire această plantă tinără, şi cărora sunt de a-se mulţumi fructurile nepreţuite, cari au nutrit pe atâţa fii lipsiţi de nutremântul spiritual. Voi cari a-ţi părăsit vieaţa pământească, acum repausaţi în sinul Creatorului nostru luând coroana binemeritelor voastre, care să cuvine dreptilor şi tuturor făcătorilor de bine. Mulţumită fie şi vouă cu această ocasiune solemnă suflete bune şi mult ostenitoare, câţi în decursul seclului trecut al acestor şcoale a-ţi fost chemaţi la ridicarea şi susţinerea celebrităţii acestui institut, adăpând din învăţătura voastră şi încălzind inimile doritorilor de apa cea pururea viuă a religiunei şi a ştiinţelor. Numele multora dintre voi au trecut din memoria celor de acum, ci fructul ostenelilor voastre nu va trece nici va înceta, până când va rămânea în sus memoria culturei naţionali, care e împreunată cu numele acestor şcoale, în cari voi a-ţi ostenit.

Încă nici de tine pot să uit în acest minut, cuvioasă societate a Marelui Basiliu, căreia dela început fii încredinţată soartea acestui institut. Măreaţă plantă, verde, înfloritoare, carea aşa curând te-ai uscat; căci vermele împărecherei a ros la rădăcina ta, şi tu te-ai veştezit. Acest edificiu, destinat să fie azil celor, ce numai religiunei şi ştiinţelor şi-au închinat zilele lor, a rămas aşa curând deşert de tine. O, şi câtă speme aveă în tine diecesa şi naţiunea! O şi câtă lipsă aveă să rămâi până în zilele noastre, — zile, în cari spiriturile s'au schimbat, când sacrificiile sunt aşa de rari! Sacrificii pentru religiune, sacrificii pentru ştiinţă: baza societăţei şi baza culturei omeneşti. Tu te ai stâns, ci începutul faptei mânilor tale a rămas. Fie memoria ta binecuvântată.

Iară tu prea înălţate Părinte, pe care Provedinţa cerească te-a ales, ca să ne fi în aceste zile de împăcare exemplul tuturor virtuţilor, în care se razimă speranţa naţiunei, clerului şi acestei şcoale, ca să le fi îngerul conducător în deşertul rătăcirilor, binecuvântă astăzi această tinerime număroasă, carea pe an ce merge să tot mai adauge înşetând a-se adăpa din fântână nesecursă a ştiinţelor şi a religiunei: pentrucă nevoinţele ei să fie binecuvântate înaintea lui Dumnezeu şi înaintea oamenilor; ca dintr'însa şi din scoalele acestea să iasă totdeauna bărbaţi cu fidelitate către prea înălţata Casă împărătească, bărbaţi cu onoare către naţiunea sa şi cele conlocuitoare; ca renumele seclului acum început să întreacă pe a celui trecuţ şi ca bărbaţii, ce vor ieşi din aceste şcoale atât în virtuţi cât şi în ştiinţă, să fie gloria naţiunei române şi acestui institut. Numele Escelenţiei tale şi al augustului nostru dulce Împărat Francisc Iosif I. pe cari Dumnezeu v'a dat, ca să fiţi regeneratorii acestei naţiuni credincioase, cari şi acum strălucesc cu toate razele virtuţilor, de acuma sunt însămnate cu caractere neşterse în inimele noastre ale tuturora şi întru ale acestor tineri şcolari, cari împreună cu noi se bucură de această zi însămnată, unica în analele noastre, şi care cel ce o vor mai ajunge după alţi 100, de ani nu vor lipsi cu asemenea bucurie a o serba în ţinerea aducere aminte de virtuţile înalte, ce vor face nemuritor numele Escelenţiei Tale.

Propunerea limbilor în şcoalele din Blaj înainte de 1848.

În diploma regelui Carol VI., prin care s'a pus temeiu şcoalelor din Blaj, scopul instrucţiunei întru aceste şcoale se determina prin următoarele cuvinte:

»deregătoria ieromonachilor va fi,
»ca pruncilor încredinţaţi grijei lor,
»întru toate să le fie pildă bună,
»şi pe aceia să-i procopsească în
»*năravuri,* întru *învăţătura* şi în
»*limbile* cele de lipsă, prin care
»să se poată înţelege cu patrioţii.«

De aci s-ar puteà deduce, cumcă după referinţele din Transilvania în şcoalele acestea nesmintit a trebuit să se propună limba română, maghiară şi germână.

Dară aceasta înainte de 1848 nici odată nu s'a făcut, decât în sens foarte strîmt.

Înainte de 1848 »spre a se înţelege cu patrioţii« se judeca lucru de ajuns cunoaşterea limbei latine, carea era limba oficioasă a dicasteriilor şi a legislaţiunii. Popoarele locuitoare în Transilvania aveau ele limba lor „diplomatică,« carea toate o învăţau din uz, — cum o învaţă şi azi.

Deci în toate şcoalele din Transilvania, să fi fost ele susţinute de unguri, saşi ori români, numai pe în-

vățarea limbei latine se puneà pond. Aceasta era așa zicând scopul a toată instrucțiunea în școalele medii.

Propunerea ei se începeà încă în școala poporală la unitari din »rudimenta latini sermonis« la catolici din »principia latini sermonis,« — și se continua în cele 5 clase ale gimnazului, în cari nu vedeai alta decât latina și iar latina: gramatica syntaxis, syntaxis ornata, rhetorica și poësis.

Toate acestea cărți voluminoase latinești, și pe lângă ele *aritmetica* tipărită latinește, *geografia* și *historia*. Iară pe deasupra deosebitele »selecta latini sermonis exempla,« adecă legendarele. Toate latinește.

Numai religiunea se propuneà la noi românește, iar la școalele ungurești ungurește, la luterani săsește, ori nemțește.

Era ce e drept »vorba« și de propunerea limbei germâne și maghiare; dară aceea rămâneà numai »vorbă.« Din cetit nu ieșai cu ele, gramatică nu vedeai.

Apoi de ce se mai fi și propus s. e. la noi limba română? când aceea era știută de acasă. Așa vor fi cugetat și ungurii.

Vedem și azi oameni *învățați,* cari în veac nu au deschis o gramatică română, — și tot se țin destul de procopsiți întru ale limbii lor părintești.

Învățarea limbei latine mergeà găetan. Atâta îmblateau bieții tineri pe ea, până o învățau, — nu numai ei, cari erau la școală: dar și cei ce veniau în atingere cu dânșii. Stăpânii caselor, unde locuiau mai mulți școlari, și muierile lor, de comun știau grăi multișor latinește. Scolarii învățau de rost pe întrecute: Quae maribus — Nomina composita, — Simplicium leges — și alte regule escelente pentru învățarea limbei latine făcute de Alvari; iară profesorii nu-i prea turburau cu analizarea. Azi latina, mâne latina, — în estan latina, într-alți 4 ani tot latina, în urmă latina pătrundea și găvăliile mediocre.

Peste gimnaz era *liceul,* ca institut mai înalt. Aici se propunea algebra și geometria, filozofia, fizica, istoria universală și religiunea. Toate latinește mai de mult. De limbi nu era nici vorbă.

Mare merit și-a câștigat Simion Bărnuț, carele a început a propune filosofia românește, — și traducând și estrăgând din Krug a pus în mâna dornicilor săi ascultători manual românesc. Rus auctorul »Icoanei pământului« propunea istoria universală scrisă latinește, Láday »doctrina religionis« Marcu fizica după Tomcsányi, tot din manuale latinești.

Cu atât este mai de mirare, că Marcu, după revoluțiune îndată, a început a dicta ascultătorilor săi fizica într'o românească foarte curată și la înțăles.

I. M. M.

Cum trăiesc studenții din Blaj?

Ajutorul de pâne, ce se împarte și acum studenților dela școalele din Blaj, și căruia i-a dat ființă milostivul Vlădică Aron, a avut mare parte în aceea, că renumele acestor școale a pătruns departe până în păturile celea mai de jos ale poporului român.

Țăranul legat de glie n'avea vreme să gândească mult la importanța mare a școalei și a învățăturii. El aveà prilej să se convingă zi de zi, că tot e mai bine de cel ce știe carte, căci acela merge mai ușor înainte pe drumul progresului și a libertății. Auzia însă că și Românii au școale la Blaj, în cari pot învăța fiii jobajilor și că cei săraci capătă acolo pâne și fiertură. Și asta era mult. De haine putea el să facă rând, dar cu mijloacele anevoiose de comunicațiune, era greu să trimită de mâncare copiilor la Blaj. Pânea caldă de acasă până la Blaj se usca de tot. Și așa foarte adese s'au dat cazuri, de chiar și în zilele noastre, pe la sfârșitul lui August, întâlniai prin piața micului nostru oraș chipuri de țărani îmbrăcați sărăcăcios, — se vedeau foarte lipsiți, — cari aduceau la școală pe băiatul lor, tot așa de rău îmbrăcat și el, și nici unul nici celalalt n'aveau nici măcar taxa de înscriere. Și dacă îl întrebai, cum crede, că-și va susținea copilul la școală, întâiu te privia mirat și apoi cu o voace plină de blândeță răspundea: d'apoi s'or milui domnii să-i dea și lui țîpăi, că ceva fiertură va căpăta dela siminar! Și adese din băiatul lăsat aci în grija Domnului, care se nutria cu puțină supă ce o primia dela seminarul teologic și cu tabla de țîpăi, ce împreună cu alte sute de băieți o lua tot la cinci zile, s'au ales bărbați fruntași în viața noastră națională și bisericească. Și mila aceasta de care se împărtășesc copiii săraci, nu trece nebăgată în seamă de ceialalți studenți. Sentimentul acesta nobil încolțește în fragedele lor inimi și sub căldura binefăcătoare a principiilor religioase crește și aduce roade de multe ori uimitoare. Să pomenim câteva:

Mai anii trecuți elevii din cutare clasă a gimnasiului superior colectau în fiecare lună câte 4 fl. pe cari îi dădeau unui conșcolar de a lor, ca să se poată susținea. Din acești 4 fl. își plătea cu 2 fl. cuartirul și din restul de 2 fl. se nutria.... De acasă nu se astepta la nimic, căci sau n'avea cine să-i trimită sau n'aveà de unde... Și se susținea și învăță încă binișor.

Câți nu sunt, cari de mici cresc pe la casele profesorilor, facând servicii, mâncând ce rămâne dela masa domnului lor, îmbrăcându-se cu haine vechi și adăpostindu-se prin câte o chilie goală din edificiul gimnasial.

Ceea ce însă ne arată într'un chip așa de frumos, până unde poate merge iubirea, și de ce jertfe e capa.e omul, a cărui suflet e plin de acest sentiment, se poate constata din u.mătoare:

Prin Maiu, după 7 oare sara ieșiam din grădina botanică, însoțit de profesorul de Istoria naturală. Și cum treceam prin curtea gimnazului, vedeam la palantul despărțitor dela Internatul de băieți cam 10 copii din clasele inferioare, cari cu toții priviau plini de așteptare printre scândurile palantului. Ne oprim și noi spre a vedeà ce așteaptă? De odată se aude ceva sgomot: interniștii ieșiau dela cină. Copiii nostri toți se întind peste palant și fiecare primește de dincolo o ulcică. Unii scoțând din buzunar câte o bucată de țîpău se așezară pe nește pietri și lemne grămădite acolo și se apucară de mâncare, alții porniră spre casă. Mirat, întreb, că cine le dă de mâncare și însoțitorul meu îmi spune, că înainte de mâncare băieții aceștia dau fiecare la câte un coleg din internat o ulcicuță, în care apoi le adună dela prietini mâncarea, ce acestora le întrece. După masă vin la pălant și dau ulcica proprietarului. Și asta se întâmplă zi de zi...

M-a emoționat așa de mult cazul acesta și sum sigur, că nu voiu fi singur în a lăuda bunătatea acelor tineri elevi, cari adese rămân înșiși nesătui, numai, să poată întinde o bucățică fratelui care așteaptă la pălant rupt de foame și rău îmbrăcat...

Așa au trăit totdeauna studenții dela vechile noastre institute de învățământ și cu toate acestea au mers înainte, luptând cu nevoile și lipsa. Și câți din aceia cari au ajuns la posiții înalte, la avere, nu și-au testat bucuroși agonisala lor, numai spre a șterge și ei cu fundațiunile lor câte o lacrimă din ochii celor flămânzi și procura o clipă de mângâiere mulțimei de elevi săraci și năcăjiți! Fie, ca inimile generoase să nu-și uite niciodată de multul bine, care l-au făcut nației românești frumoasele noastre instituțiuni culturale dela Blaj!

Noutăți.

Aniversarea de 150 ani a deschiderii școalelor din Blaj s'a serbat Joi dimineața în biserica catedrală cu o liturgie de mulțumită, pontificată de directorul gimnazial asistat de profesorii: *George Muntean*, directorul preparandiei, *Ioan F. Negruț*, *Alesiu Viciu*, *Aron Deac*, *Nicolau Pop*, *Dr. Ioan Sâmpălean*, *Dr. Ambrosiu Chețianu*, *Aurel C. Domșa*, *Ioan Fodor* și *Alesandru Ciura*, lectorând profesorii *Emil Sabo* și *Eugen Pantea*. Prof. *Emil Viciu* a ținut cuvântarea ocasională, schițând în trăsături generali istoricul școalelor, importanța lor culturală și mulțumita cu care datorim cu toții și în special elevii acestor școale marilor întemeietori. La liturgia aceasta împreunată cu doxologia cea mare a luat parte Escelența Sa Mitropolitul, membrii Vener. Capitul, profesorii și elevii dela toate institutele de învățământ. Public străin puțin. A cântat corul elevilor din Internatul de băieți. În ziua aceea nu s-au ținut prelegeri la nici un institut.

Din Archidiecesă. *Moise Bursu*, paroch în Ucea-super. în Vicariat și *Iacob Cornea* paroch în Vințul de jos, distr. Alba-Iuliei, cu ziua de 1 Oct. n. au fost trecuți între deficienți. — *Niculae Pop*, profesor preparandial a fost încredințat cu propunerea economiei la facultatea teologică. — *Ioan Bursu*, fost cooperator în Ucea-super. a fost numit paroch tot acolo. — *Ioan Boldor*, preot neochirotonit a fost numit admin. parochial în Ciugudul-de-jos, iar *Ioan Boșan*, tot preot neochirotonit de administrator parochial în Poiana de Arieș, amândoue din distr. Arieș. — *Octavian Popa*, cleric abs. a fost numit catechet la școalele elementare din Cluj.

Din dieceza de Orade. *George Hubic*, administrator în Hosszu-Pályi a fost numit de paroch tot acolo. Preotul diecezan *Victor Cinca* a fost dispus de administrator al parochiei Fegernic. *Victor Ternovan* administrator în Sititelec a fost numit administrator în Cehei. *Emil Perényi* administrator în Bordul-mare a fost numit de paroch tot acolo. Preotul diecezan *Dr. Ioan Ardelean* fù denumit de paroch în Amácz. *Gheorghe Kávási* administrator în Păulești și Gurbești-Selište fù dispus în calitate de paroch la Ér-Selind. *Ioan Papp* administrator în Sarcău fù dispus în aceeeași calitate la Păulești și Gurbești-Selište. Preotul nou-ordinat *Eduard Bakos* fù denumit de administrator în Sarcău. *Vasile Leșan* Asesor Consistorial, paroch în Sânmiclăuș a repausat la 27 Septemvrie 1904, în anul 59 al etății și 30 al preoției.

Reuniunea învățătorilor archidiecezani și-a început azi ședințele adunării generale. În numărul viitor vom publica raport detaiat.

Pentru arșii din Câmpeni am mai primit dela *L. D.* 2. cor. Suma trimisă la adresa noastră până acum e de cor. 48.62.

Avis literar. Doritorii de a-și procura Istoria Românilor de Petru Maior, o pot avea spedând cor. 1.20 la adresa Mihaiu Șerban, stud. filos. Budapesta IV Molnár utcza 20. II. 10 A.

Tribunalul regesc din Bistrița și legea de naționalități. Ni se comunică următoarele: Încă prin lunile Iunie — Iulie s'a pus la cale un proces de pressă contra „Voinței.“ Dl Lucian Bolcaș, ca redactor responsabil și proprietar al numitei foi, a fost ascultat în instrucție, apoi procesul a adormit pentru câteva luni. În 17 Oct. n. însă i-s'a comunicat dlui Lucian Bolcaș prin tribunal actul de acuză al procurorului. Contra acestui act dl Lucian Bolcaș a înaintat în timpul legal de 8 zile o escepțiune *scrisă românește*, fiind dreptul cetățenilor, de a se apăra în limba lor maternă, asigurat prin legea de naționalități, afară de cazurile, când apărarea e susținută de un advocat, candidat de advocat, ori profesor de drepturi. Escepțiunea înaintată de dl Lucian Bolcaș a fost respinsă cu decisul, pe care îl dăm aci în traducere 2748/1904 cor. *Decis.* Escepțiunea prezentă se respinge din oficiu, pentrucă: aceea nu este compusă în limba oficioasă a statului ungar, — ci în limba română. — Președintele senatului de acuză al tribunalului regesc. Bistrița 26 Octobre 1904. (L. S.) Bodolla Béla m. p. președinte al senatului de acuză. Contra acestui decis, aflăm, că dl Lucian Bolcaș a dat recurs la tablă — *tot românește*. Iată aci o nouă ocazie, ca să ni-se arete: oare există legea de naționalități și că slujbașii jurați pe lege și dreptate sunt datori să o țină și față de popoarele nemaghiare, ori nu sunt datori cu aceasta? *T.*

Sfințire de biserică și școală. Marți în 8 Novembre st. n. a. c. la S. Demetriu, se va celebra *Sfințirea bisericei și școalei nou edificate* din Târsolț, diecesa de Gherla. Seara la 7 oare petrecere cu dans în sala cea mare a școalei. Oferte marinimoase se primesc cu mulțămită în favorul bisericei, și se vor cuita pe cale ziaristică.

Necrolog. † *Laura Boeriu*, fica preotului I. Boeriu din Lechința. după scurte dar grele suferințe și-a dat tinărul ei suflet în mânile Creatorului său în 25 Octomvrie st. n. 1904 în al 15-lea an al vieții sale. Trimitem sincere condolințe îndurerateI familii.

Odihnească în pace!

Posta redacțiunei.

Nădejde. În nrl următor.

B. P. Am transpus necrologul la »Foaia școlastică.«

S. Z. Sosit, veți avea în curând răspunsul.

I. O. Puțină răbdare.

Cărți ce să pot căpăta în Libraria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domșa	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu	2.—
Geniu pustiu, Eminescu	2.—
Drumuri și orașe, Iorga	2·50
Poesii de Alexandri.	3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50	3.—
Vers și proză Alexandrescu	1·25
Novele A. Brătescu-Voinești	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoii N. Filimon	1·50
Legende și basme Ispirescu.	1·50
Visuri trecute. Ciura	1.—
Povești, I. Creangă	1·50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu.	1·50
Vatra Părăsită Slavici	2.—
Din Bătrâni „	2·50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura.	1.—
Limba Română poporană și Dialectul Sicilian, de Alesiu Viciu	1.60

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** saŭ zilele luĭ Mesia, de Levis Walace, 2 v. . . 2·90
2. **M. Eminescu.** Studiŭ critic . —.90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeĭ rom. de C. Auner . . . . —.20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciŭ. . —.12
5. **Din viața luĭ I. Micul** de M. Străjan . . . . —.16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. . . . . 3·40
8. **Cele doue fețe ale lumiĭ** de Nicu . . . . —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 9 Nrii, îi primesc cu 5·80 cor. în loc 8·14 cor.

A apărut

Calendariul Unirii

pe anul 1905.

Vom reveni.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

Nr. 6318—1904.

Escriere de concurs.

La *un* stipendiu de 150 coroane, din fundațiunea „Andreiu Pop Liviu,“ și la *un* stipendiu de 80 coroane, din fundațiunea „Parteniu Moldovan,“ devenite vacante, prin aceasta deschidem concurs cu terminul de 15 Novembre 1904. n.

Stipendile aceste, destinate pentru consângeni de ai fundatorilor, le pot folosi studenți dela ori-ce școale; cel de întâiu îl pot avea și fete.

Concurenții să-și provadă suplicele: cu testimoniu de pe anul școlastic trecut, cu atestat de frecuentare, medical și de paupertate, pe cum și cu estras matricular de botez, apoi să-și dovedească în regula consângenitatea cu fundatorul.

Blaj din ședința consistorială ținută în 4 Octobre 1904. (41) 3—3

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blaș)

(valabil din 1 Octomvrie 1904).

către	gara		de la
	Teuș—Tövis		
226	persóne	persóne	102
1246	mixt	mixt	215
735	accelerat	accelerat	904
252	accelerat	accelerat	1228
	Copșa—Kis-Kapus		
104	persóne	persóne	221
216	mixt	mixt	1243
905	accelerat	accelerat	734
1229	accelerat	accelerat	251
403	**Sóvárad**		
			826
248	mixt	mixt	650

Cruce saŭ stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorézā pe lângă garanță: **reumă, astmă,** (respirație grea), **insomnie vîjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență,** precum și orĭ-ce morb de **nervĭ.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numaĭ decât. Acólo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercați aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

e de aplicat la morburĭ maĭ ușóre.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țără și străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

16 (25—52)

Gratuit:

o cumpĕnă de casă și o mașină de fiert.

Din causa îmbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita și de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** și anume:

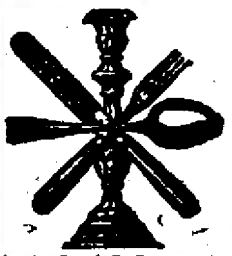

6 linguriță, 6 furculițe, 6 linguri de masă, 12 linguriță de cafea, 6 cuțite de desert, 6 furculițe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăți numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca **dar,** și pe lângă garanță

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 ½ kgr.

Argintul de Mexico este un **metal** alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanța pe 25 anĭ.** Spediționea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4½ chilo (vre-o 50 bucățĭ), bun și fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,

Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

EȘTI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între orĭce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este basa vieței fisice și că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care.

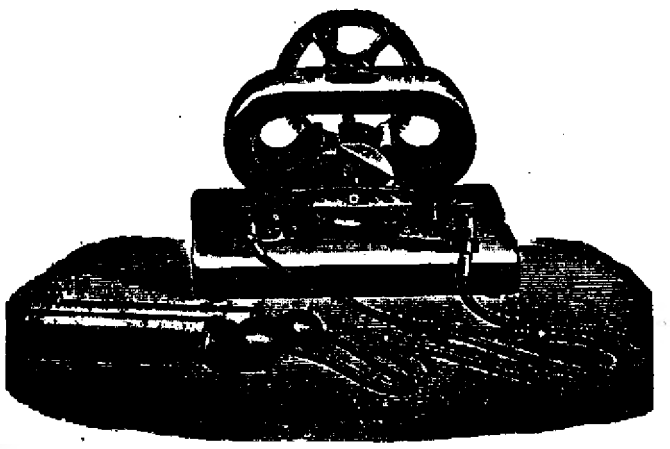

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înoiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra,** (șuiul), **reuma, hysteria, asthma,** au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electroma gnetic fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan intreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (12—52)

Abonamentul:

Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.

Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.

Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 12 Noemvrie 1904. Numărul 46.

Chestiuni şcolare.

I.

În zilele de 4 şi 5 l. c. *„Reuniunea învăţătorilor din Archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş“* si-a ţinut aici adunarea generală la care au luat parte delegaţii despărţămintelor reuniunii, o mulţime de învăţători, puţini preoţi din centru şi *un* singur preot din provincie.

Desbaterile şi chestiunile ce s-au tractat în această adunare — despre cari dăm raport detailat în altă parte a ziarului nostru — au fost în cadrul statutelor, şi nu s-au putut estinde şi asupra chestiunii nouei reforme şcolare a ministrului care aşa zicând ameninţă cu perire, ori cel puţin cu o radicală schimbare, învăţământul poporal.

Au fost însă totuşi cu ocasiunea desbaterilor câteva chestiuni vrednice de o serioasă consideraţie.

Învăţătorii încă cu prilejul adunării generale din anul trecut au înaintat Consistoriului Mitropolitan un memoriu ca salariul să le fie urcat la 800 coroane. Chestiunea aceasta nefiind încă deliberată a fost din nou resuscitată şi s'a solicitat din nou resolvarea.

A fost apoi ca temă de discuţie publică, mijloacele prin cari s ar puteà forma şi asigura bună înţelegerea între preot şi învăţător. S-au discutat cauzele acestor fel de neînţelegeri şi mijloacele prin cari s'ar puteà sana. Şi în focul discuţii s'au expus multe adevăruri triste şi dureroasă, cari ne-au presentat în lumină foarte tristă stările dintre preoţi şi învăţători, pe cari neobservate nu le putem lăsa.

Admitem de foarte justă pretensiunea învăţătorilor nostri de a cere urcarea salariilor, la 800 cor., pentrucă munca lor, e de o cardinală şi vitală importanţă în istoria popoarelor. Numai când cer lucrul acesta trebue toţi să-şi deie samă de împrejurările între cari trăim. Poporul nostru e sărac, e miser, Ani răi, economia primitivă, ura lui faţă de neguţătorii şi meserii, l-au înglodat în datorii şi năcazuri şi micele lor moşioare sunt îngreunate şi legate la bănci şi cămătari. Şi din zi în zi sărăcia în popor creşte.

Moşia părintească se împărţeşte între trei şi patru şi sarcinile şi greutăţile cresc în mod înspăimântător.

Şi salariile învăţătoreşti de-acum bietul popor le plăteşte cu greu şi cu execuţie că nu are de unde. Când să cere urcarea salariilor iş dau seama cei ce cer, cum, cine, şi din ce să se urce?

Ş'apoi să fim sinceri: a cere e uşor, dar să ne întrebăm: fac învăţătorii nostri şi-şi împlinesc şcoalele noastre, aceea misiune culturală, ca urcarea de salare să fie bine meritată şi poporul să o şi poată face?

Poporul nostru e sărac trebue dar crescut şi povăţuit în aşa direcţiune ca să scape din sărăcia în care geme şi ajungând la bunăstare să poată apoi suporta sarcinile, şi să aibă din ce jertfi pentru biserică şi şcoală.

Ar trebui învăţat la o economie raţională, scăpat din mânile evreilor şi cămătarilor prin reuniuni de consum, bănci poporale. Ajutat prin reuniuni de înmormântare, asigurări şi de temperanţă. Ar trebui trezită în inima poporului dragostea de industrie şi negoţ, ca banul românesc, românii să-l învârtească, în punga străinilor.

Prin atare direcţie reală şi sănătoasă de educaţie economică naţională, încetul cu încetul poporul nostru ar scăpa din sărăcie şi ar propăşi spre bine.

Şi cine sunt chemaţi a fi povăţuitorii poporului în acestea direcţiuni dacă nu învăţătorii şi preoţii nostri? Ce vedem însă? Spre ajungerea unei atari ţinte, nu face nimic, ori şi dacă să face, se face foarte puţin.

Învăţătorii nostri — onoare escepţiunilor — îşi ţin datorinţa de împlinită, dacă ţin şcoală cu copii regulat — nici asta nu o ţin toţi — dacă să trudesc şi nizuesc ca pruncii pe examen să ştie scrie şi ceti.

Atâta tot ce cred de datorinţă să facă, dar atâta e prea puţin pentru învăţătorii români. Poporul nostru nu cunoaşte încă roadele şi fructele şcoalei. Contribuţia pentru şcoală o plăteşte de silă şi o consideră ca ori şi ce altă contribuţie, care trebue plătită fără se şti de ce. Cine e de vină dacă învăţătorii nu se străduesc să facă poporul se înţeleagă rostul şcoalei, să o iubească şi să jertfească pentru ea? Şi dacă nu să înveţe şi povăţuieşte poporul paş de paş în celea materiale, dacă nu se inaugurează o politică economică naţională după normele mai sus indicate ca poporul scăpat din sărăcie şi ajuns la bunăstare să poată suporta sarcinile grele cu susţinerea şcolilor, iarăşi cine sunt vinovaţi, dacă nu învăţătorii pentrucă a munci în aceste direcţii e în interesul bine priceput a lor.

Departe de noi de-a susţineà că salariile învăţătorilor nu ar trebui ameliorate, dar să ni-se răspundă cum? şi din ce? Atunci însă când prin ajutorul învăţătorilor şi prin scoală poporul nostru va ajunge la o bunăstare materială, învăţătorii nostri nu numai ar aveà *dreptul,* fără ar şi poteà cere cu efect şi resultat urcarea salariilor. Până când însă în privinţa aceasta nu se face nimic, şi poporul tânjeşte în sărăcie, poate autorităţile bisericeşti decreta urcarea salarelor la 800 coroane totuşi va rămâneà un pium desiderium — că nu va puteà fi încassat dela popor.

Ş'apoi mult s-au discutat şi cauzele neînţelegerilor dintre preoţi şi învăţători. Chestiunea aceasta e de o vitală importanţă în educaţia culturală morală a poporului nostru. Aproape în toate comunele învăţătorii trăesc rău cu preoţii. Poporul se desbină în două partide, acestea se ceartă între sine şi zădărnicesc reciproc ori ce acţiune spre bine şi propăşire.

Şi s-a discutat mult în adunarea învăţătorilor sanarea acestor anomalii. Cum însă de faţă au fost numai învăţătorii lipsind preoţii, discuţiile au fost unilaterale.

Învăţătorii au atăcat pe preoţi, că prea îşi arată asprimea ca directori de

școală, prea îi desconsideră și nu-i bagă în seamă și nu le dau mână de ajutor, nu catechizează în școală. Auzitu-s'au și acuze că preoții adevărat că sunt rău salarizați în raport cu cualificațiunea ce o au, dar sunt destul de bine plătiți (?!) că nu lucră nimic în raport cu munca ce o prestează învățătorii, și că preoții ar ațița poporul să nu urce salariile învățătorești, ca învățătorii să nu ajungă în situație materială mai bună ca preoții. Și alte multe acuze de atare natură s'au mai rostit.

Și la rândul lor dacă preoții ar fi fost de față de sigur s'ar fi apărat, că învățătorii își negleg oficiul că nu iau întru nimic pe preot și nu-l bagă în seamă, că-și fac partide în potriva lui și alte multe de acestea. Și dacă ar fi ca nepreocupat să-și poată rosti cineva judecata, dreptate le-ar da uneori și la unii și la alții.

S'au discutat mult și asupra mijloacelor prin cari acestea neajunsuri s'ar puteà sana și s'au luat și unele măsuri și decisiuni.

Decisiunile acestea toate se vor dovedì de ilusorii. Pentrucă, între preot și învățător bună înțelegere nu va fi numai atunci, când ambii pătrunși vor fi de marea misiune și responsabilitate ce o au ca conducători ai poporului, având adevărata cultură a inimei. Aceasta însă nu să poate câștiga decât prin școală. Creșterea tinerilor candidați de învățători și preoți trebue să ne preocupe în locul prim.

Proiectul lui Berzeviczky care în curând va deveni lege, va sgudui mersul învățământului poporal din temelii. În fața situații schimbate dacă nu va fi să închidem școalele, o nouă chestiune ni se impune: cum vom organiza preparandia și școalele noastre poporale apărându-le și față de povoiul cutropitor ce statul l'a pornit în potriva lor și scăpându-le și din neajunsurile și mizeriile mai sus arătate?

Iată o chestiune vrednică de o meditare serioasă și matură.

Congres catolic român.

Cântând la starea tristă, în care se află astăzi biserica și neamul nostru, de grije și de mare amărăciune, trebue să se umplă sufletul și inima fiecărui credincios devotat al sfintei noastre biserici și a oricărui român, cu durere de soartea neamului său.

Cu deosebire însă, de îngrijorare și tristă presimțire, trebue să fie cuprinse inimile noastre, a preoților, cari cunoaștem mai bine pustiirea înfricoșată ce o produce în mijlocul poporului nostru nrîta boală a veacului nostru, adecă necredința, indiferentismul urmat de efectul său natural: decadința morală, corupțiunea ucigătoare de suflete și distrugătoare de neamuri.

Doară nicicând biserica română unită adăpostul de veacuri și singura mântuire a fiilor săi, nu a fost mai mult expusă valurilor cutropitoare ale dujmanilor seculari, nu a fost mai înfricoșat sguduită din temelii, ca și în zilele noastre!

Archiereii săi suspiționați — *proh dolor!* — și acusați de slăbiciune și aproape de tradare; preoții înfierați de lași și nemernici, și conducători orbi, vânduți dujmanului sau huiduiți ca nește dujmani patriei și călcători de lege. Classa inteligentă a credincioșilor, în mare parte, otrăvită de suflarea pestilențială a indiferentismului religios, care sub scutul legilor dictate și sancționate de liberalismul modern, face calea triumfală, și lasă bisericile goale, sărace și părăsite, iar pe vestitorii cuvântului lui Dumnezeu predicători în pustie.

Creștinii de rând stăpâniți de cele mai urâte vițiì, molipsiți de cele mai scârboase boale sufletești: străini de biserică, neascultători de preoți, neiubitori de școală, seduși de profeții mincinoși ai nazarenismului și socialismului, săraci cu trupul și cu sufletul, morți neamului și morți bisericei!

Și în fața unei icoane atât de triste care este speranța unui viitor mai fericit, care este scăparea și anghira de mântuire?

Speranța este ajutorul Tatălui ceresc, scăparea este biserica, anghira de mântuire este credința sfântă!

Ajutorul lui Dumnezeu să-l putem dobândi prin fapte bune și prin deprinderea virtuților creștinești.

Biserica prin spiritul său făcător de viață care însuflețește și înalță sufletul spre idei nobile și mari. Credința sfântă care încălzește inimile și le îmbărbătează spre fapte bune și măreție.

Dar biserica ca să-și poată revărsa binefacerile sale în lume are lipsă de conlucrarea fiilor săi; credința trebue să se arete prin fapte, căci altcum e moartă!

La lucru dar cu toții: Archierei, preoți și mireni, la lucru și la luptă! Să arătăm lumei cumcă spiritul bisericei lui Christos cum este și în biserica noastră gr.-catolică română, să dovedim că credința catolică, singura mântuitoare nu a amorțit în inimile noastre.

Să ne nisuim cu toții cu ajutorul lui Dumnezeu, în spiritul și sub scutul bisericei și cu armele credinței, să înlăturăm relele ce ne încunjura, să îndreptăm scăderile de cari suferim să ne croim o soarte mai bună și să ne deschidem calea spre un viitor mai senin, mai strălucit!

Iar spre a lucra și a lupta cu succes spre ajungerea scopului măreț, să alegem acel mijloc, acel teren, care după spiritul timpului, pe cum arată pilda strălucită a fraților de alte neamuri, este mai potrivit, mai prielnic; să ne adunăm în congres catolic român!

O da! Iată visul mieu prea dulce, iată idealul mieu sublim, iată dorința cea mai fierbinte a sufletului mieu: un congres catolic român după tipul congreselor catolice germâne și magiare. Și cred că mulți frați preoți și mireni, ba toți cei cu durere de biserică și de neam, sunt animați de aceiași ideal și de aceeași dorință. Să lăsăm dar la o parte toate neînțălegerile, toate patimile, cari ne separează și ne învrăjbesc, și să ne unim cu toții sub steagul credinței ca să întrupăm idea măreață, să realizăm scopul sublim: *congresul catolic român.*

Avem atâța dujmani, cari caută să arunce între noi tăciunele discordiei și al oarbei neuniri; ca să ne stăpânească, încât e neapărat de lipsă, să căutăm mijloace de înțălegere și de unire, să aflăm un punct, un moment unde să ne putem întâlni și întări. Și acel punct, acel moment să fie congresul, care să formeze altarul sfânt, în jurul căruia să ne adunăm toți pe cari dragostea credinței ne unește să ne spunem durerile și năcazurile, să căutăm mijloacele prin cari ne putem ușura soartea, și promovăm înflorirea bisericei și binele poporului.

Să lucrăm dar, zic încă odată, si ideea frumoasă să nu se stingă, gândul bun să nu adoarmă! Să ne punem cu toții părerile, să se discute în presa noastră cu deamăruntul importanta cestiune, ca să ne luminăm și să pregătim bine terenul, ca astfel lucrul ce vom face să fie cât se poate mai perfect și mai de folos. Din parte-mi promit că voi reveni asupra acestei cestiuni, și sum gata ori când, nu numai a discuta fără a și lucra din toate puterile, ca ideea să se întrupeze.

Înainte dar, și Dumnezeu să ajute!

Dr. Iacob Radu,
vicar for.

REVISTE.

Budapesta. Revisiunea regulamentului camerei ungare s-a început. Și s'a început și lupta între Tisza și opoziție. La început să credeà că Tisza voiește cu aceasta să întimideze elementele obstrucționiste, și nici de cum, că el ar fi firm decis pentru aceasta revizuire. În conferința clubului liberal de Joi a ținut un discurs asupra necesității revizuirii regulamentului; discurs, ce a fost adresat primo loco către partidul său, apoi către opoziție și în fine către țara întreagă. — În ce privește revisuirea el s'a mărginit în discurs la 3 puncte: să facă imposibilă obstrucția technică, să scutească și apere ordinea și demnitatea în dietă față cu degenerarea tonului în discuție și să reguleze desbaterea budgetului. După Tisza a vorbit îndată fostul ministru de comerciu în ministerul lui Széll, Ludovic Lang, care a zis, că dacă e să se salveze parlamentarismul de abuzuri, trebue să se facă aceasta revizuire pentru a să pune margine tiraniei minorității: „Timpul cel mai bun pentru *eșirea la iveală a uneltirilor naționaliste* a fost totdeauna atunci, când astfel de aparițiuni primejduesc parlamentarismul magiar.

Desbaterea din ședința de Sâmbătă asupra propunerii ministrului președinte Tisza privitoare la revizuire, a deschis-o Kossuth printr'un contra discurs. Kossuth declară în numele par-

tidului său, că nu va lăsa să se sdrobească drepturile de resistinţă şi apărare naţională. Apelează la maioritate, să nu lase să se ruineze bastioanele de apărare, cari scut sunt contra atacurilor venite din afară. Provoacă pe Tisza să absteie dela intenţia sa, căci oposiţia n'are să se clatine întru hotărârea de a apăra regulamentul actual.

Franţa. Franţa este ţara scandalelor. Cel mai nou este afacerea cu serviciul delaţiunilor din ministeriul de răsboiu.

De o săptămână încoace, dl Gaston Calmette, directorul marelui ziar „Figaro“ aduce zi cu zi noue detailuri asupra denunţărilor trimise la ministerul de răsboiu contra unor ofiţeri, cari de mult aşteptau să fie înaintaţi şi nu-şi puteau da seamă, care este cauza, că stau pe loc. Cei mai mulţi au aflat acuma din destăinuirile lui „Figaro,“ că au fost denunţaţi: unul, că se duce la biserică, altul, că ţine de nevastă pe fica unui „reacţionar,“ al treilea, că fică-sa a colectat bani pentru zidirea unei capele şi altele de felul acesta. Tot din „Figaro“ aflau şi numele delatorilor şi chiar şi copia fotografică a delaţiunei.

Informaţiile acestea se clasificau la ministerul de răsboiu punându-se toate la secţia numită *Chartago* (delendi) cu nota *o,* ceea ce însamnă, că la avansare trebue şters de pe tablou.

Erau însă şi informaţii favorabile asupra ofiţerilor lăudaţi ca buni republicani şi cu deosebire asupra acelora, cari n'au fost văzuţi nici odată la biserică. Aceştia se clasificau cu note mari până la *20*, şi se puneau în secţia *Corinth.* La avansări se aveau în vedere şi cei lăudaţi erau înaintaţi, distinşi şi recompensaţi.

Probele, pe cari deputatul *Guyot* de Villeneuve le-a cetit şi la tribuna camerei sunt atât de autentice, în cât Vadecard, secretarul Marelui Orient francmasonic, a cerut chiar să fie urmăriţi descoperitorii — pentru *furt.*

După cum spune „Figaro“ serviţul delaţiunilor în ministerul de răsboiu avea trei secţii, fiecare cu subdivisiunile sale. Marele măestru al întregului serviţ era căpitanul Mollin. Acesta întreţinea zilnic corespondenţă cu Vadecard. Secţia a doua era a denunţărilor anonime trimise la minister şi pe cari le clasifica maiorul *Bernard,* nepotul ministrului André. Acestea erau şi mai infame, pentrucă pe baza unei denunţări anonime i-se sdrobeă cariera ori cărui ofiţer. — A III-a secţie era a delaţiunilor trimise direct la minister de anumiţi ofiţeri însărcinaţi cu această deplorabilă meserie. Între ofiţerii delatori s'a „distins“ locot.-colonelul *Jacquot* din artilerie, care a redactat cu mâna sa peste 500 de denunţări. Ajutorul lui era căpitanul *Savoureau,* amândoi avanzaţi înainte de vreme, drept recompenză pentru serviciile lor.

La infanterie delaţiunile le făcea maiorul *Pasquier,* iar la cavalerie un tiner locotenent cu numele Bremond *d'Ars*, astăzi ataşat militar la Atena. Este interesantă îndrăzneala cu care acest ofiţer subaltern iscălea sentinţa prin care se sdrobeà cariera ofiţerilor mult mai superiori în rang. Aşa vedem în „Figaro“ o copie fotografică de pe lista a 5 coloncli propuşi să fie înaintaţi la rangul de general, pe care listă dl Brémond d'Ars a scris cuvintele *à rayer* (trebue şterşi) şi ministrul de răsboiu... i-a şters.

Adunarea generală a Reuniunii învăţătorilor din Archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş.

— raport special. —

Reuniunea învăţătorilor din Archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş şi-a ţinut adunarea generală în 4 şi 5 l. c. aici în Blaj.

Din cauza anului rău şi a lipsei generale, la început se credeà că adunarea nu va sucede ca în trecut, că nu vor participa mulţi la ea. Şi cu toate acestea adunarea a fost foarte bine cercetată. Au fost de faţă aproape toţi representanţii despărţămintelor. Am remarcat însă cu deosebire absenţa preoţilor şi a multor preoţi şi profesori din gremiu.

Ziua primă.

În 4 l. c. dimineaţa la oarele 7 s-a celebrat sf. liturgie în catedrala Mitropolitană, la care au asistat în corpore toţi delegaţii şi participanţii la adunareaa reuniunii.

După s. liturgie membrii întruniţi în localităţile preparandiei din loc, au ales o comisiune ca să învite la adunare pe Escelenţa Sa Mitropolitul, în persoanele, dlor *Ioan F. Negruţ, I. Pop, Oct. Pop, I. Morar, Ioan Pampu* şi *Ioan Pănăzan.*

Şedinţa primă.

La oarele 9 între urările celor de faţă Escelenţa Sa Mitropolitul a întrat în sala de şedinţă. Dl preşedinte al Reuniunii Rev. D. *George Muntean* mulţămeşte în calde cuvinte Escelenţiei Sale Mitropolitului pentrucă şi acum a onorat cu presenţa sa adunarea învăţătorilor, dând astfel impuls moral şi mhold spre muncă învăţătorilor. În cuvântul de deschidere vorbeşte despre însămnătatea şcoalei şi a religiunei, în educaţiunea, viaţa, şi viitorul poporului nostru.

La adunare afară de delegaţii despărţăminfelor şi membrii comitetului central, au fost de faţă, Escelenţia Sa Mitropolitul, Rev. D. canonic Gavril Pop, M. O. D. Iuliu Bardossy, inspector de şcoale în pensiune, Simonffy Alajos prim-pretor, Baresay inspector de şcoale, Alexiu Pocol fost învăţător şi mare proprietar, protopopul Lita, apoi învăţătoarele, dşoara Elena Simtion şi Rozica Căpuşan şi dşoarele Veturia Groze, Silvia Negruţ şi alţi mulţi. S'au cetit rapoartele comitetului central, a cassarului şi a redactorului Foaiei Şcolastice. În raportul comitetului central, cetit de către secretarul Petru Ungurean să arată activitatea comitetului central şi să dau esplicări şi resping unele învinuiri ce i-s'au făcut prin ziuare comitetului.

Cassarul în raportul său constată că averea reuniunii să urcă la 7750 cor. 44 fil. deşi multe despărţăminte şi mulţi membrii nu-şi achită taxele.

Redactorul Foaiei Şcolastice constată în raport, că mulţi nu-şi plătese abonamentul şi aşa foaia deşi are mulţi restanţieri, dela cari dacă s'ar puteà încassa abonamentul ar aveà plus material. Lupta cu neajunsuri. Dl redactor Ioan F. Negruţ tot odată îş presentă abzicerea din redactorat.

Toate rapoartele să predau comisiunilor spre studiare. După cetirea rapoartelor Escelenţia Sa Mitropolitul luând cuvântul constată cu bucurie că reuniunea deşi încet totuşi progresează şi mulţămeşte învăţătorilor pentru zelul şi interesul desvoltat faţă de reuniune.

Ofere o sută de coroane pentru ca din ele să se facă două premii, unul pentru lucrarea: „Leafa cantor-învăţătorilor dacă rămâne restantă este de a se scoate în calea administraţiunii politice. În care chip îş va căpăta învăţătorul salariul restant fără de a călca auctoritatea ferurilor şcolastice eclesiastice. — Şi al doilea premiu, pentru învăţătoriul care va dovedì că a produs mai multe chilograme de miere în primăvara anului 1905, în coşniţele sale de stupi după sistemul nou.

Dl Alexiu Pocol încă ofere un premiu de 50 coroane pentru acel învăţător cu purtare bună care are mai mulţi prunci la şcoală şi învaţă bine. Membrii fundatori ai reuniunii cu 100 cor. s'a făcut Rev. protopop Lita şi dl Pocol. M. O. D. Bardossy mulţămeşte Escelenţiei Sale pentru dragostea arătată faţă de reuniune, iar Escelenţia Sa părăseşte adunarea.

Banchetul.

La oarele 1, în hotelul Coltor s'a dat o masă comună la care au luat parte la vre-o 60 persoane.

Prânzul a fost vesel şi animat, şi a ţinut până după oarele 4 d. a.

Din cauza timpului înaintat şedinţa a doua s'a amânat pe ziua următoare.

Sara tot în hotel Coltor, au avut dato cină comună şi veselă, învăţătorii cari au sfârşit preparandia de zece ani, întrunind la masa lor profesorii preparandiali, în frunte cu directorul.

Şedinţa a II.

În 5 a l. c. la oarele 9 s'a ţinut şedinţa a II-a, în care au raportat comisiunile. Raportul comisiunei pentru examenarea raportului comitetul în central, a fost dl Pampu. A luat la cunoştinţă raportul, a propus ceva remuneraţie pentru oficialii reuniunii, şi a solicitat înfiinţarea unei reuniuni de înmormântare pentru învăţători, hotărîtă deja în adunarea generală trecută. Pentru stabilirea definitivă a statutelor sa ales o comisiune.

Adunarea a luat la cunoştinţă şi rapoartele cassarului şi a redacţiunei Foaiei

şcolastice, cu recunoştinţa pentru zelul desvoltat — neprimind însă abzicerea redactorului şi rugându-l să-şi ţină şi mai departe oficiul.

La propuneri eventuale sa accentuat ca să se facă demersuri la forurile bisericeşti, că salarul învăţătorilor să fie urcat la 800 cor. şi sau fixat temele pentru concurs de premiu pe anul viitor. Mai de interes a fost discuţia publică asupra temei. „Mijloacele prin cari s'ar puteà stabili buna înţălegere între preoţi şi învăţători. Discuţia a fost vie şi animată şi au luat la ea parte mulţi.

Am constat cu durere că animesităţile şi neînţălegerile între preoţi şi învăţători sunt mari. Învăţătorii atăcau pe preoţi că nu cathechiseză, că îi desconsideră, că aţiţă poporul în potriva lor, şi că nu voiesc ca învăţătorilor să li se urce salariile etc. O mulţi-me de acuse grave acestea, unilaterale însă, pentrucă preoţi de faţă aproape nu erau ca să răspundă.

Toate acestea au fost simptone caracteristice că răul există, şi deşi desbaterile la resultat practic nu au dus întru stabilirea mijloacelor prin cari buna înţălegere între preoţi şi învăţători s-ar puteà închiega — au fost de natură de-a trezi în inimi dorul acestei înţălegeri, dacă voim că munca noastră în agrul culturii să aducă roade pentru popor.

După oarele 12 şedinţa s-a închis şi presedentul o mulţămit celor presenţi pentru participare la adunare.

Aşa a decurs şi s-a sfârşit adunarea generală a reuniunei învăţătorilor în cadrul statutelor, fără de posibilitate de discuţie asupra proiectului de învăţământ a lui Berzeviczky, care ca un nor negru ameninţă existenţa naţională a învăţământului poporal.

CORESPONDINŢE.

SFINŢIRE DE BISERICĂ.

Oradea-mare 9 Nov. 1904.

O zi de mare bucurie a avut în 8. Nov. a. c. clerul şi poporul nostru credincios din districtul protopopesc al Crişului, când Ilustritatea Sa Preasfinţitul Domn Dr. Demetriu Radu Episcopul Orăzii-mari s'a îndurat preagraţios a săvârşi actul sfinţirii bisericei nouă din Borodul-mare.

Comuna aceasta fruntaşe, situată pe valea încântătoare a Crişului, la poalele dealului Craiului, care e frontiera ce desparte Ardealul de părţile ungurene, numără peste o mie de suflete de credincioşi gr.-catolici români, având de conducător pe tinărul şi harnicul preot On. Emanuil Perényi. Abià câţiva ani, de când păstoreste părintele Perényi pe credincioşii acestei comune, şi a săvârşit aici lucruri mari. Biserica şi casa parochială erau desolate; dar neobositul preot a lucrat, a asudat, a capacitat, a alergat, până ce i-a succes a zidì o casă parochială nouă, corăspunzătoare recerinţelor moderne, şi o biserică drăgălaşe, zidită cu o architectură frumoasă, cu turn de piatră, şi în turn clopote nouă cari singure au costat peste 1500. coroane. Casa parochială a ridicat-o comunitatea bisericească cu puterile sale proprii; la spesele edificării bisericei a contribuit şi fondul religiunii, care nu voieşte să recunoască Patronatul aici, cu o sumă considerabilă de 18,000. coroane; iară clopotele nouă şi frumoase s'au cumpărat din contribuiri benevole, la îndemnul zălosului preot.

Zidirea bisericei a fost terminată încă în anul trecut, dar nefiind încă gata iconostasul, Ilustrisimul Domn Episcop diecezan a amânat sfinţirea bisericei până atunci când înzestrarea dinlăuntru a bisericei va fi desăvârşită, şi astfel în anul trecut biserica a fost interimal binecuvântată din încredinţarea Ilustrităţii Sale de protopopul districtual, şi dată destinaţiunii sale.

În anul acesta fiind deja gata şi iconostasul frumos, Ilustrisimul Domn Episcop sfinţirea bisericei a defipt-o pe 8. Nov. a. c., sărbătoarea sfântului mare-martir Dimitrie, şi hramul bisericei. Această sărbătoare frumoasă a decurs astfel.

În 7 Nov. la 12. oare şi 41. minute a plecat cu trenul din Orade Preasfinţitul Domn Episcop încunjurat de o suită numeroasă, în care erau Ilustrisimul Domn Dr. Augustin Lauran Canonic, Vicar Episcopesc, Ioan Genţ protopop de Orade, Petru Popescu paroch în Orade, Dr. Demetriu Kiss advocat diecezan, Dr. Coriolan Pop directorul „Bihorenei," şi Dr. Corneliu Bulc secretar episcopesc. La gara din Vad Ilustrul Archiereu a fost întimpinat de representantele autorităţilor politice Spectatul Dn. Emeric Berczy protopretorele cerului Aleşd, carele dimpreună cu protopopul districtual M. O. D. Ştefan Şipoş însoţit de întregul cler districtual, şi cu o mulţime imensă de popor a eşit la gară, să primească pe Înaltul Oaspe. Protopretorele a salutat pe Ilustrul Archiereu cu o vorbire bine simţită, în care a relevat, că Ilustritatea Sa pentru calităţile sale excelente e iubit şi venerat nu numai de ai săi, ci de toţi cetăţenii patriei noastre iubite. Episcopul a răspuns în termini foarte călduroşi. O foarte plăcută surprisă a fost pentru Ilustrisimul Domn Episcop şi suita sa, văzând între cei adunaţi şi pe onorabilul protopop al Clujului P. O. Dr. Ilie Dăian, carele a venit să participe la acest act solemn, şi a eşit şi dânsul întru întâmpinarea Episcopului nostru iubit.

În comuna Vad în preajma bisericei a fost ridicat un frumos arc de triumf. Aici Ilustrul Arhiereu, coborându-să din trăsură, a întrat în biserica spaţioasă care erà tixită de lume; şi după ce a îmbrăcat mantia şi camilafca, a ţinut poporului adunat o vorbire frumoasă, dându-i învăţături şi sfaturi părinteşti, să ţină cu scumpătate la biserică şi şcoală, să se ferească de prorocii mincinoşi cari se ivesc printre popor ca să-l seducă, şi între năcazurile vieţii acesteia în religiune să-şi caute mângăierea lor. Vorbirea a fost acoperită de urale puternice de „să trăiască." S'a mai cântat Doxologia cea mare, şi ecteniile litiei, după cari Ilustr. Sa a dat poporului binecuvântare Arhierească. Apoi şi-a continuat calea, lăsând în inimile poporului din Vad dulci suveniri. Încă în două locuri au fost ridicate frumoase arcuri de triumf; în Topa de Criş, unde l'a întimpinat preotul şi poporul credincios de acolo, cărora aşişderea le-a ţinut o vorbire însufleţitoare, lăudând zălul lor, pentrucă, comună mică fiind, şi-au ridicat o şcoală frumoasă, şi îndemnându-i să continue şi cu ridicarea bisericei; şi în Borodul-Mare, unde l'a primit preotul local şi poporul credincios de acolo. La vorbirea preotului local a răspuns Ilustrul Arhiereu, că a venit la ei din iubire părintească, şi întrând în biserică s'a început numai decât însăratul oficiat de Episcopul însuşi cu asistenţa alor doi preoţi şi doi diaconi. După însărat a descins la casa parochială, unde a fost găzduit Înaltul oaspe.

În însaşi ziua sărbătorii, dimineaţa la 8 oare s'a început utrenia, în decursul căreia s'au îmbrăcat toţi preoţii în odăjdii bisericeşti, şi la 8 oare şi trei sferte au plecat în litie la casa parochială, de unde s-au reîntors la biserică cu Arhiereul îmbrăcat în mantie şi camilafcă. Întrând în biserică, Archiereul, după recitarea rugăciunilor obicinuite s'a îmbrăcat în toate odăjdiile arhiereşti, şi a început numai decât actul sfinţirii după prescrisele ritualului. După terminarea actului sfinţirii şi aşezarea sfintelor moaşte, s'a început sfânta liturgie. La liturgie funcţiunile diaconeşti le-au îndeplinit Clarisimii Domni Dr. Corneliu Bulc, secretar episcopesc şi Dr. Valeriu Hetco ceremoniar episcopesc şi capelan în Orade, provăzuţi de Provedinţă ambii pe lângă alte calităţi frumoase şi cu voace sonoră. O plăcută impresiune a făcut asupra întregului public corul mixt din Borod, instruat cu o sirguinţă neobosită în 3 voci de des-pomenitul preot local, care e şi un rar talent muzical. Preciziunea cu care a ezecutat acest cor toate cântările liturgice, a adus în uimire pe toţi, şi au adaogat mult cătră meritele mari ale acestui preot model. După evangelie Ilustrul Arhiereu a ţinut poporului credincios o cuvântare admirabllă. A vorbit despre biserică; despre universul acesta care întreg e biserica lui Dumnezeu; a desfăşurat apoi, că de lipsă e să ne facem şi biserici zidite cu mâna, case anumite de rugăciune, unde trebue să ne adunăm să ne închinăm Domnului; de cari biserici nu Dumnezeu are trebuinţă, ci noi. Acesta a îndemnat pe Solomon împăratul, de a zidit Domnului biserica pompoasă din Ierusalim ca şi care nu a fost pe toată faţa pământului. Acesta a îndemnat pe creştinii dintâiu, de s'au adunat pe timpul persecuţiunilor în catacombe; iară după ce a răsărit şi pentru poporul creştin soarele libertăţii, şi-a ridicat basilice. biserici pompoase. Îndeamnă pe popor să fie cu alipire cătră biserică, să umble la biserică şi să-şi caute aici mângăierea în năcazuri. Imploară darul Domnului peste dânşii, peste familiile lor, peste holdele lor. Întreaga vorbire, întreţesută cu citaţiuni foarte bine aplicate din s, Scriptură şi predată cu o vervă oratorică neîntrecută, a fost o cap-de-operă a oratoriei creştineşti, şi a făcut o impresiune profundă şi a rămas imprimată cu litere neşterse în inimile ascultătorilor. — După predică M. Onoratul D. protopop districtual a cetit literile înalte în virtutea cărora Preasfinţitul Domn Episcop diecezan a binevoit pe administratorul parochial local, On. Emanoil Perényi, drept recompenză a meritelor sale, a-l numì paroch actual. — La sfârşitul sfintei liturgii am eşit afară cu toţii spre încunjurarea bisericei Erà o privelişte minunată. Soarele, carele de dimineaţă să ascunsese în nori, cari ameninţau să conturbe bucuria zilei, biruitor îi împrăştiase şi strălucià spledid. La eşirea din biserică s'a putut observà că numai o mică parte a poporului a încăput în biserica tixită formal. Afară erà mulţime imensă, care s'a alăturat cătră credincioşii ce eşiau din biserică, şi dimpreună cu aceştia au încunjurat biserica. Erà ceva frumos şi

înălțător de inimi a vedeà pe Ilustrul Episcop în splendide ornate arhierești, 12 preoți și 2 diaconi, și mulțimea nenumărată adunată spre adorarea lui Dumnezeu. În celea patru colțuri ale bisericei s'au citit evangeliile obicinuite. apoi întrând în biserică, Preasfințitul Domn Episcop a împărțit poporului credincios binecuvântarea arhierească. După aceasta au fost condus din nou cu procesiune la casa parohială. Era deja 12 oare și trei sferturi, când s'a terminat actul sărbătoresc.

După o mică pauză, în care s'a luat dejunul, Episcopul a primit omajiile preoțimii care a salutat pe părintele său iubit din ocaziunea zilei sale onomastice; a primit deputațiunea comunității politice condusă de notarul comunal, și aceea a preoțimei greco-orientale române neunite din tractul Peștelui, condusă de venerabilul octogenar Preaonoratul Domn Teodor Filip protopresbiter în pensiune și paroch în Lugojul superior. Ilustritatea Sa s'a întreținut foarte afabil cu membrii deputațiunii, și i-a învitat și la masă. Apoi însuși a făcut vizite la inteligenții din comună, la primarul comunal și la curatorul bisericesc. — La două oare a fost prânzul în casa ospitală a parochului local, sub care s'au ținut mai multe toaste la adresa monarchului, a Episcopului și a parochului local.

Sara a fost concert și petrecere populară care a decurs cu animație până în zori.

Ilustritatea Sa Episcopul la oarele patru după amiazi, între uralele nesfârșite ale mulțimii adunate, însoțit de protopretorele cercual și de suita sa, s'a reîntors la reședința sa, lăsând cele mai plăcute suveniri în inimile preoților și credincioșilor din frumoasa vale a Crișului.

— *n.* — *ț.*

Nr. 22—1904.

CONVOCARE.

Adunarea generală a Reuniunii femeilor române gr.-cat. din Blaj se va ținea *Duminecă în 20 Noemvrie* st. n. la oarele 3 d. a. în localul „Casinei române". Se învită membri și alți părtinitori ai Reuniunii.

Blaj în 9 Noemvrie 1904.

Elena Nestor — presidentă. **Dr. A. Chețian** — secretar.

Către P. T. Abonenți.

Apropiindu-ne de capetul anului rugăm pe Onor. abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Sfințirea bisericii din Rebrișoara s'a făcut în mijlocul unei aglomerații mari de popor. La 3000 de inși s'a colectat numărul asistenților. Căldura cu carea Prea Stimatul public a îmbrățoșat aceasta serbare se poate judeca și din frumosul venit material al Bisericei *2.200 cor.* Subscrișii în numele curății bisericii și a întreg poporului credincios, cu fiască reverință aducem mulțămită Escelenței Sale Dlui Episcop Dr. Ioan Szabó, pentru grațioasa și părintașca dispusățiune făcută cu privire la sfințirea Bisericei noastre, când două persoane de înaltă auctoritate din gremiul diecezan: Rsimii canonici *Ioan Georgiu*, vicar gen. episcop. și *Dr. Octavian Domide*, prin participare au ridicat nimbul sărbătoarei noastre. Căldurosă mulțămită atât Rsmilor Dni canonici cât și prea stimatului public pentru dragostea cu carea sau împartașit în bucuria poporului nostru. *Antoniu Precup*, preot *Acul Dumitru*, curatorul prim.

Hymen. Dl *Beniamin O. Colcer*, cleric abs. și Dșoara *Elena Chiș* anunță sărbarea cununii lor, ce se va celebra în biserica gr.-cat. din Copand, Duminecă, în 13 Noemvrie n.

— Dl *Simeon Barboloviciu* cleric abs. și D-șoara *Eugenia Muste*, anunță căsătoria lor, care se va celebră la 14 crt. în Coruieni.

Compositiuni nouă muzicale. În curând va ieși o broșură din compozițiunile Dlui Aurel Popoviciu. Broșura va conține 12 cântece mari, aranjate pentru corurile mestecate și bărbătești astfel, în cât vor fi foarte acomodate pentru seratele și concertele reuniunilor atât vechi, cât și începătoare. Cei ce doresc a procura broșura, sunt rugați a s adresa autorului în Nagytikvány u. p. Kákova (Krassó-Szörény megye)." Conținutul broșurei e următorul: 1. Împărate ceresc (cor mixt). 2. Dulce Bucovină (cor bărbătesc). 3. Cântec de vară (cor mixt). 4. Marșul lui Tudor (cor bărb.). 5. Rămas bun (cor mixt). 6. Arcașul (cor bărb.). 7. Cântec de primăvară (cor mixt). 8. Odă Marelui În. M. Klein (cor bărbătesc). 9. Dorul Ardeleanului (cor mixt și cor bărb.). 10. Resunetul văilor (cor mixt și cor bărbătesc. 11. Doinitorii Români (cor mixt și cor bărb.). 12 Mulți ani (cor mixt).

Convocare. Despărțământul Reghinului, aparținător *reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Archidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș*, în înțelesul statutelor sale și conform conclusului luat în adunarea precedentă, își va ținea: *adunarea generală de toamnă* la 19 Noemvrie st. n. a. c. în comuna *Mureș-Huduc* (Maros-Hódák) la care adunare, onorații domni preoți. ca directori școlastici, spectații membrii fundatori. ordinari și ajutători, pe cum și toți aceia cărora le zace la inimă cauza învățământului elementar, prin aceasta cu toată onoarea sunt învitați.

Pentru arșii din Câmpeni. Protopopul paroch al Indolului Preaon. *Gheorghe Suciu*. ne-a trimis Cor. 12.50 colectați în comuna sa. Au contribuit la colecta aceasta: Gheorghiu Suciu, protopop 5 cor., Iuliu Suciu, cooperator 2 cor., Gavril Mărcean, învățător, Mărincean Indreiu. Mărincean Nastasia, Bucșa Ioan. Bucșa Linâ. câte 50 fil. Hossu Alexă. 80 fil., Mărincean Cătălină, 60 fil., N. N. 40 fil., Cădariu Ioan, Hudrea Tănasie lui Tănasie, Popa Lucă, Mircea Lucă. câte 20 fil., Hudrea Toader, Todea Marie, Mărincean Ioan alui Petreșt. Mărincean Marie, câte 10 fil. Suma trimisă acum la adresa noastră e de Cor. 61.12

Petreceri. Tinerimea română din Cluj învită la *Serata împreunată cu dans* care va avea loc în 26 Noemvrie n. 1904 în sala Redutei Orășenești. Venitul curat e destinat pentru scopuri filantropice.

Necrolog. † Cu inimă întristată aduc la cunoștința rudeniilor. pretinilor și cunoscuților. că fiica mea *Letiția* foastă elevă de cursul III în școala civilă gr.-cat. rom. de Beiuș, — după un scurt, dar grav morb provăzută cu ss. taine ale muribunzilor a repausat în Domnul în 23 Oct. d. a. la oara 1 în etate de 13 ani. Sa înmormântat dela Internat în 25 d. a. Îndemnat mă sâmnt la acest loc să-mi exprim mulțămita mea neperitoare dșoarei Orosz guvernantă, pentru rara îngrijire de mamă și dlui Spiritual Ilie Stan, pentru provisiunea sufletească vrednică de un spiritual și pentrucă mi-a stâmpărat durerea prin pătrunzătoarele coruri al elevelor și al gimnaziului și prin s. Liturgie servită pentru odihna sufletului scumpei mele fetițe, Bunul Dumnezeu să-le răsplătească. Beiuș la 27 Oct. 1904. *Iuliu Dragoș*, protopop-paroch în Vișeul de mijloc, Maramureș.

Odihnească în pace!

Posta redacțiunei.

V. S. Publicarea programului singur, n'are sens, când nu putem spune nici când s'a ținut nici dacă a asistat cineva. Regretăm.

Dr. V. H. A sosit prea târziu, ați fost prevenit de alt cineva mai zelos. Vineri totdeuna e prea târziu.

Victor. Am primit cu mulțămita din causa aglomerării de material urgent va întârzia puțin. Șirele ultime din scrisóre ne-a întristat. Poate, că opreliștea nu se referă chiar și la celea de specialitate.

„*Tabloul*" a sosit, vom vedeà.

I. C. în *A.* În curând vă vom răspunde la »gentila« scrisoare.

M. B. Puțină răbdare vă rugăm.

Nadejde. Totul e așa de personal, cât nu poate interesa pe cetitori. Scuzați că nu o putem publica, fiind și așa îngrămădiți de material.

Bani! Bani! Bani!

Avem onoare a aduce la cunoștința On. public, că în urma legăturilor avantagioase ce avem cu celea mai puternice bănci din țară și străinătate, suntem în plăcuta posițiune a esopera **celea mai ieftine și mai favorabile împrumuturi hipotecare**. (Pe pământuri ori și unde, pe edificii însă numai la orașe și orășele.) Împrumuturile se dau pe termin de 10–50 ani și anume: pe pământuri cu 4—4½% și pe edificii cu 4½—5½%.

Pentru votarea unui împrumut să recer următoarele documente: 1) estrasul cărții funduare, 2) copia foii catastrale și 3) cărticica de dare. Cu documentele deodată este a se trimite și suma de 3 cor. pentru manipulație și pentru acoperirea speselor postale.

Cu informațiuni și prospecte servim pe lângă trimiterea unei marce postale de 20 filer pentru răspuns.

Tot prin noi să pot contracta **asigurări de viață** cu condițiuni ne mai pomenite, primind asiguratul la espirarea terminului de asigurare dividende până cam la 50 % a sumei asigurată, **iar în caz de moarte nu numai că primesc erezii întreagă suma asigurată, ci li-se restitue și toate ratele solvite până la moartea asiguratului.**

Intrevenim la **cumpărări și vânzări de realități.** Cine dorește a cumpăra ori a vinde **pământuri, edificii, păduri, mine și întreprinderi industreale**, să ne descrie obiectul și tot odată să trimită pentru corespondență și ținerea în evidență taxa de 5 cor., contra cărei sumă facem oferte interesaților însinuați.

În fine mijlocim cumpărarea de **instrumente și mașine agricocole**, pe cum și **motoruri** de orice soiu, dela celea mai mari fabrici și cu prețurile și condițiunile celea mai moderate.

Oferte sunt a se adresa la:

43 (1—?)

„PECUNIA"

întreprindere de credit Sibiu (Nagyszeben) str. poplăcii nr. 27.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Dumnezeu nu uită.

Povestire de AUREL FODOR.

(Continuare.)

Grăptina, văzând că e vorbă fără folos, își luă ziua bună, și merse acasă. Nu mult după aceasta se înfățișă la Saveta alt petitor. Era în „Cârligata“ un ficior bocotan, care afară de aceea era și frumos, iar frumseța și averea îl făcură îndrăsneț și cam nerușinat. Credeà că nu este femeia ce i-s'ar puteà împotrivi, de aceea el se purta cu Saveta cu oare care siguritate a învingerii. „Savetă dragă îi zise odată, e mult de când Macarie s-a mutat la cele vecinice, a venit timpul să arunci și tu jelea dela inimă. Nici Dumnezeu nu voește să fie doi morți, unul în groapă, și altul pe pământ. M-a cuprins jelea de tine, și am venit să-ți spun că sunt gata să împart cu tine soartea vieții, să te scot din supărare, să te fac veselă și fericită, mai fericită de cum ai fost vre-odată.“ Saveta nu-și luă ochii din a lui, ca să-i arete, că inima ei nu e cuprinsă de acel simț a plăcerilor trecătoare și nu se dă cucerită prin priviri amăgitoare și îi răspunse hotărât. „Nu ți-am cerut mila pe cum nu am cerut dela nici un om. Bărbatul mieu a murit numai pentru alții; pentru mine nu; eu numai pe el l-am iubit, numai pe el îl voiu iubì; numai a lui voiu fi, pe pământ pentru mine altă dorință nu va fi, decât a păstra în sfințenie văduvia — a preamărì prin aceea pe Dumnezeu, păstrând nevătămată amintirea soțului cu care am pășit la altariul Domnului. Mergi și îți caută o femeie ce n-a iubit, și e în stare a iubì. Eu trăesc pentru Macarie, pentru fetița mea, altă fericire decât a me jertfi fericirii fetiții mele, amintirii soțului mieu neuitat, și a mă supune sorții grele a văduviei, ce mi-a dat-o cel Atot puternic, eu nu cunosc.“

Mai venit-au apoi și alții de au cerut mâna Savetei pentrucă omul așa e făcut, tot unde nu-l așteaptă s-ar duce, și unde nu-l primește, acolo s-ar vîrî. Dar pentru toți Saveta a avut numai unul și același răspuns, nu — și iară nu!

Întru aceea anii au trecut și fetița se făcea pe zi ce merge mai frumoasă și mai pricepută, dar din ce creștea se făcea mai serioasă și mai tristă. Puținel se amesteca în jucăreile copilărești; nu arareori se ducè la mamă-sa i-se uita în ochi și îi zicea: „Mamă alte fetiță au tată, dar al mieu unde este? Ce face de nu vine la noi de loc?“ Atunci mamă-sa o luă de mână, lua o cunună de flori, și se ducè cu ea la mormântul lui, și îi ziceà:“ Aici este tatăl tău, vină să zicem pentru el o rugăciune.“ Și o ziceau plângând, și îi sta așa de bine copilei, când ea cu ochișorii ei mici, și mânuțele ridicate cătră cer — se ruga. Altă dată copila se juca singură, apoi vedeam numai că să scoală și merge drept la mamă-sa și-i punea întrebarea: mamă ori cât îl chem eu pe tata din groapă, nu o să mai vină la noi? și macar cât ne vom ruga, nu ne va asculta, să vie să-l văd și eu — să pot zice și eu odată, auzi mamă, numai odată „tată,“ să pot zice și eu fetițelor când mă împing: te voiu spune la tată? „Iar mama în loc de răspuns o lua în brațe o acoperia cu sărutări și îi zicea: „De acolo, numai vine nime, nu poate venì nime, dragă“ — și să silia să-și rețină plânsul.

Altă dată îi zicea „de ce mamă să fiu numai eu fără tată, de ce al meu tată s'a dus mai inte ca a altora?“ ochii ei curați se umpleau de lacrimi. Mamă-sa atunci îi vorbia de soartea omului pe pământ, de venitorul omului după moarte, îi spuneà ce bine are tatăl ei acolo; dar ori cât îi vorbià nu era în stare să facă copila să înțeleagă, că așa e menirea ei, să fie nefericită și să încete a mai năcăjì pe mama-sa cu noue și noue întrebări, cari în inima bietei mame deșteptau nu numai durere, ci și amintirea zilelor fericite nerdute; neîncetata desvălire a ranelor de care pătimia sufletulu ei sdrobit

III.

Peste câțiva ani fetița fù dată la școala satească. Întreagă purtarea dovedia că ea e convinsă, că stă în lume, fără scut, că prin urmare e menită nedreptățile și asupririle nu a le respinge, ci a le primì, și le primia cu resignare, sărmana! Școala suferințelor vieții a fost învățat-o la aceea virtute a pruncului Isus, la care, aceia ce bine au în lume, nu ajung nici când. Pentru aceea de o lovia vre-un copil, nu-i da lovitura înapoi, nici nu-l înjura, din față se vedeà că o doare, nu așa trupul ce a primit lovitura, ci sufletul, că greu sufere inima ei, dar pe ea nu o lasă sufletul să greșască cuiva.

Unii dintre săteni, dacă vedeau, că Saveta se îngrijește așa de mult de fetița sa, să cerceteze școala o batjocoria zicând de multe ori chiar în față:

Știu că nici a ta fată nu va fi preoteasă, o înzădar porți atâta la școală.“ Ea nu se mânia pentru astfel de reflexiuni spuse din răutate și nepricepere, ci le răspundeà: „Dragii mei greșiți foarte rău când voi lipsiți fetițele de cercetarea școalei, și păcătuiți prin aceasta greu împotriva lui Dumnezeu, împotriva detorinții voastre părintești și a neamului nostru. Nu știți voi că Dumnezeu a dat și femeii suflet, chiar așa de scump ca și bărbatului? prin urmare și ea are chemarea de a se îngriji de mărturia aceluia. Apoi cum o va face în aceasta lume de ispite, dacă nu își cunoaște detorințele? Voi nu știți că veți avea odată să dați seamă înaintea lui Dumnezeu pentru sufletele fetițelor voastre, de care mai puțin Vă îngrijiți ca de vitele voastre? Acelora le dați hrana de lipsă, dar sufletelor fetițelor voastre le trageți hrana sufletească, le lipsiți de putința de a-și cunoaște chemarea. Prin aceasta vă puneți împotriva lui Dumnezeu, care chiar așa a lăsat fericirea cerească pe seama femeilor ca și a bărbaților, și chiar așa poftește să-și cunoască datorințele, să lupte pentru împărăția lui Dumnezeu, ca și aceia.

„Ba faceți și mai rău! nu numai vă împotriviți voinții lui Dumnezeu, care voiește ca fetițele voastre să fie harnice a-și câștiga ceriul; și voi le lipsiți de aceasta; fără vă vătămați una din celea mai grele datorințe părintești.

„Căci ce pretinde Dumnezeu dela părinți? Nimic alteeva decât să facă din fii săi oameni harnici a-și împlini chemarea dată dela Dumnezeu ceea ce numai școala ne poate învăța.“

Fetișoara ei era nu numai răbdurie și blândă, ci era și foarte silitoare, pururea sta cu ochii țintiți asupra învățătorului, fără a lăsa să-i scape vre-o vorbă, în urma acestei încordări ea fù cea mai de frunte școlăriță. Împrejurarea aceasta a făcut-o nu numai foarte iubită învățătorului, ci cinstită și de școlari, cari toți se îndreptau după sfaturi la ea, ca la o mamă, iar ea le spunea și le arăta la toți ca o soră.

Când învățătorul nu era de față la școală, sau până nu venia el, ea era menită a ținea în școală ordinea, și micii copilași o ascultau așa de cu drag în cât era mai mare liniște, atunci când ea susținea ordinea, ca sub prelegere.

După ieșirea dela școală ea cerceta regulat școala de duminecă, se mărturisia și cumineca în fiecare an în postul Paștilor, și a Crăciunului, împreună cu mamă-sa și începù a se deprinde cu tot felul de lucru.

Nu se feria nici de lucrul câmpului nici de lucrurile casnice, ci în toate lucrurile era ajutorul cel mai bun a maicei sale, dar de aceea ca ea să meargă la jocuri încă de copilă, și să rămână sări întregi la petreceri, nu era vorbă.

Pentru purtarea aceasta ea și-a fost câștigat numele cel mai bun în tot satul. Toți ziceau fată harnică ca Onița nu-i în sat, dar nici în omenie și blândeță nu o întrece nime, pentru aceea toate femeile din sat ar fi dorit să o aibă de noră.

„Nu ne trebue avere „ziceau ele, ci ne trebue o noră care să ne asculte, omenească și grijască, cu deosebire și-a fost pus gând s-o ia căsătorie ficiorul lui Gornic Nicolae omul cel mai avut din Cârligata care tot odată era și ficiorul cel mai blând și mai harnic împrejur, el a fost învățat câțiva ani la școală și la oraș, iar acum s-a fost apucat de plugărie.

Acela a fost văzut-o la câmp și i-a plăcut hărnicia ei, a văzut-o la biserică și i-a plăcut simțămintele sale creștinești și purtarea cuviosă, îmbrăcămintea ei simplă nebătătoare la ochi și blândeța.

Dar fiindcă ea nu prea umbla de-acasă, el nu avu prilej să-i descopere dragostea.

Într-o zi preotul făcù o clacă la secere, la aceea se duse și Onița. Toderașul Gorniculuì nu zise nimic, fără își luă legătoriul și haide pe urma ei. Abia a făcut câțiva pași și o ajunse. „La dl preot mergi? îi zise el ajungându-o. „Acolo“ răspunse fata rumenindu-se. „Dar lăsa-mă-vei și pe mine“ — adause ficiorul. „Eu nici nu oprese, nici nu duc pe nime, facă fie cine cum îl trage inima, vei ști tu ce să faci, fără sfatul meu.“

(Va urma.)

Prin ce mijloace poate castiga păstorul sufletesc stima, iubirea, adhesiunea și încrederea poporului credincios?

*Disertație, de **Tit Bud.***

(Continuare.)

Docentele nu poate avea auctoritate înaintea pruncilora, dacă școala nu o cercetează parochul, apoipoporenii se mira, dașc

văd, că preotul nu cercetează şcoala de loc. Oare atare preot câştiga-va stima poporenilor? E sigur că nu! Cât de bucuros ar merge a catechiza în şcoală clerul din Franţa, acel cler cu venite mult mai slabe, decât al nostru, însă şcoalele sunt închise înaintea lui. Despre altă parte e ştiut, cumcă în Germania catolicii s-au iritat mai tare pentru secularizarea şcoalelor; dară acolo centrul dietei, obiegaţii catolici nisuesc a redobândi terenul pierdut. Noi suntem încă har Domnului! pe terenul confesionalităţei, deci să ne folosim de drepturile noastre faţă de şcoale.

La partea aceea a temei propuse, cumcă cum să se poarte păstorul sufletesc în *scaunul confesional* nu pot răspunde altcum, decât că dacă se pofteşte mare socoteală la predicarea cuvântului lui Dumnezeu, inzecit mai mare socoteală se pofteşte la ascultarea păcatelor. Unii preoţi scaunul confesional îl ţin de greutate şi apoi din vina lor pier sufletele răscumpărate cu scump sângele Dlui Isus Christos. Sunt însă alţii, cari spovedesc cu bucurie şi încă îndeamnă pe poporeni la mărturisire cât de deasă. Aceştia sunt păstorii cei buni, pe cari apoi si poporenii îi iubesc, căci mărturisire fără iubire nu să poate efeptui. cel ce vrea să fie confesar bun trebue să aibă iubire către poporenii săi, că văzând aceasta şi dânşii să se apropie cu toată inbirea şi încrederea către confesarul lor.

Predicătorilor şi confesarilor sună cuvintele Domnului la profetul Esechia cap. 34. *„O păstorii lui Israil, au pasc păstorii pe Israil! Au nu pe oi le pasc păstorii! Iată laptele îl mâncaţi şi cu lâna vă îmbrăcaţi şi ce e gras junghiaţi, iar oile mele nu le paşteţi, pe cea debilă nu o aţi întărit, şi pe cea bolnavă nu o a-ţi vindecat, şi pe cea sdruncinată nu o a-ţi legat, şi pe cea rătăcită nu o a-ţi întors-o, şi pe cea perită nu o a-ţi căutat, şi s-a risipit oile mele neflind păstor şi s-a făcut mâncarea flarelor şi voi cere oile mele din mânile lor.“*

Un preot mi-s'a fălit, că a curmat în comuna lui mărturisirile celea dese; o ce laudă tristă! Oare nu din contră trebue să îndemnăm pe poporeni la mărturisire cât de deasă, iară nu numai la Paşti! Am umblat P. O. confraţi mai peste întreagă diecesa Gherlei şi numai o comună am aflat unde în toată Dumineca erau câte 10—20 mărturisitori, dară parocul comunei aceleia odihneşte deja de mult. Durere, că poporul nostru peste tot nu să mărturiseşte decât la Paşti, ba unii nici atuncia, şi ştiţi pentruce? pentrucă n'au iubire către păstor, dar în multe cazuri nici păstorul către turmă. Mărturisire fără iubire nu poate fi. Puţini sunt astăzi părinţii acei curioşi, cari stăteau câte 10 şi mai multe oare în scaunul confesional. Cercetarea scaunului confesional e barometrul vieţii morale a preotului şi a poporului. Cumcă scaunul nu să cercetează des, adeseori e causa rigoarea cea prea mare a confesarului. Dacă cu penitentul vom tracta blând şi-l vom admonia părinteşte, cearându se întoarce, însă din contră, dacă îl înfruntăm cu cuvinte dure şi aspre şi-i punem canoane grele, îl înstrăinăm cu totul de la mărturisire.

„Am fost a sevărşi spovada de Paşti, spune un penitent, însă confesarul a fost atât de dur, încât abia m'am putut răbda să nu-l sudui acolo sub patrafir. Sau răstit pe mine ca un câne rău zicându-mi să arunc încălţămintele şi să fug în iad, că acolo mi-e locul. Şi apoi mi-a dat un canon, încat ar fi mult şi la un dobitoc.“ La atare preot deabunăsama nu se vor grăbi a se mărturisi poporenii. Am cunoscut şi eu un preot, care încărca pe poporeni cu canoane de a plăti ss. liturgii, şi a urmat, că pe acele le căpătam eu, carè în canon numai la pofta penitentului dădeam serviri de sta liturgie. Voi mai întârzia puţin la acest obiect momentuos, cerând scuzele D-Voastră, S. Toma de Aquino zice cumcă: *„ex confesione scitum, quasi nescitum.“* Drept aceea trebue a fi foarte precaut, că nici cu fapta nici cu cuvântu nici cu gesticulare să nu se rupă cumva sigilul confesional. Un preot cam iritabil şi cu un ton puternic ascultând mărturisirea unei muieri de frunte în sat, nu s-a putut răbda să nu strige: dar şi D-Ta eşti tălhăriţă! ceea ce au auzit şi alţii, cari stătea şi aşteptau rândul la mărturisire. Iată o greşală mare, irreparabila pentru numele cel bun a penitenţei. Ştim, cumcă S. Ioan de Nepomuc şi-au dat viaţa, decât să frângă sigilul confesional; iară despre un alt preot am cetit, că a petrecut la locul de pierzare pe fratele său oficer în oaste, care-ia mărturisit lui că e nevinovat, decât să mântuiască viaţa fratelui sau cu ruperea sigilului confesional, aflându-se mai târziu vinovatul cel adevărat. Insămn încă numai, cumcă locul ascultărei păcatelor e biserica, greşesc dară aceia cari mărturisăsc şi în chiliile lor de locuit, afară de cazul estremei necesităţi. Mai ales la mărturisire se pot aplica cuvintele S. Grigoriu: *„Ars artium est regimen animarum.“* Ştim cumcă acolo trebue să desvoalte preotul toată prudinţa sa pastorală. Se urmăm P. O. confraţi! exemplului dat de Isus Christos, care n'a venit în lume să numere păcatele, ci să le nimicească — să nisuim a mijloci să se împuţineze păcatele, căci altcum nu vom puteà păstorì cu succes.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

Em. Părăianu: **Cartea săteanului**. În editura tipografiei *Nicu D. Miloşescu* din Tg.-Jiu, a apărut *„Cartea săteanului“* de Căpitan *Emanoil Părăianu,* conţinând nuvele din viaţa ţărănească, în care sunt zugrăvite patimile şi virtuţile dela sate: Pe scările Tribunalului, Smaranda, Popa Ion, Radu Perceptorul, Dinu Sergentul Omeserie plăteşte cât o moşie, Răsplata jurământului, Doctorul de plasă, Moş Dinu Cimpoeru Boer Călin şi alte nuvele scrise în limba curată şi frumoasă românească, povestiri pline de învăţătură pentru popor. *„Cartea săteanului,“* atât prin conţinutul ei cât şi prin frumseţa artistică a tiparului şi a copertei este o lucrare de valoare. *„Cartea săteanului,“* se găseşte de vânzare la Librăria *Nicu D. Miloşescu* din Târgu-Jiu şi la toate Librăriile din Transilvania. Preţul 1 coroană.

„Semănătorul.“ Revistă Literară. Anul III. Nr. 43: N. Iorga. — Cum s'au restaurat vechile monumente? G. Vâlsan. — La ţară (poezie). Constanţa Hodoş. — Străina (nuvelă). Ecat. M. Sadoveanu. — Cânt iubirea. M. Sadoveanu. — La baterie (schiţă). St. O. Tuţescu. — Braşoave ţărăneşti: Ce beteşug ai?.. N. I. — Cronica. Numărul 20 bani.

Constantin Popp: **Drepturile, datorinţele şi responsabilitatea membrilor comitetului de supraveghiere** de Alfred Kormoş traducere autorizată. Sibiu 1904. pag. 128. preţul cor. 1 50. Împărtăşim întru toate vederile autorului-traducător care spune în prefaţă, că e de datorinţa membrilor comitetelor de supraveghere dela băncile noastre, cari sunt în preponderanţă oameni laici în chestiuni de administraţie de bancă, ca prin cetirea şi studiarea scrierilor de specialitate, „să caute a-şi câştiga deplină orientare asupra drepturilor, datorinţelor şi responsabilităţii împreunate cu funcţiunea lor de mare importanţă.“ Din partea noastră recomandăm cu toată căldura amândouă traducerile dlui Popp. Drepturile membrilor de direcţiune şi drepturile membrilor comitetului de supraveghiere. Mai adaugem, că scrierea presentă a fost tipărită cu ajutorul material al delegaţiunei băncilor române

Dr. Victor Onişor: **Duett,** roman de Conan Doyle. Bistriţa 1905. pag. 191. preţul Cor. 1.60. Dl Onişor a presentat publicului nostru un bun roman de moravuri din viaţa angleză, care cu puţine modificări se potriveşte şi cu cea dela noi şi de pretutindeni. În nămolul de scrieri rele pe acest teren literar, scrierea aceasta poate ocupa un loc de frunte, deşi stilul adese e forţat.

I. C. *Panţu*: **Curs complet de corespondenţa comercială** cu explicarea terminilor comerciali. Ediţia a doua prelucrată şi augmentată I—XI+322 pagine Tipografia A. Mureşan Această carte scrisă în serviciul comerciului şi în special pentru băncile noastre, apare acum prelucrată fundamental şi adausă cu 4 coli de tipar. S'a ţinut cont de o limbă mai potrivită şi s-a căutat a-se unifica — după putinţă — limbagiul comercial întrebuinţat în cassele mari comerciale din România. S'a adaus mai departe o terminologie comercială *conţinând peste 500 de termini comerciali şi financiari* cu explicările de lipsă. Importanţa acestui vocabular e mare, mai ales la noi, cari, nu deplin pregătiţi am păşit pe cariera financiară şi comercială. Speràm că publicaţia de faţă va contribui mult la unificarea stilului şi al terminilor comerciali, cari până acum în mare parte erau neprecişi, corupţi şi rău întrebuinţaţi, credem, că băncile noastre vor şti apreţia această publicaţiune şi o vor sprijini cu toată căldura. Preţul *cor. 3.50.*

Poşta „Administraţiunii“.

Am primit şi chităm abon. dela: *Bârsăul de jos* pe 1904 pătrariul al 2-lea. *Biserica Albă* (Maramureş) pe Iulie Sept. 1904. Tractele *Vălcăului* şi *Crasnei* pe 1904. sem. 2-lea *Butin* pe 1904 sem 2-lea. *Băiuţ* pe 1904. sem. 2-lea. *Tăure* pe 1903. sem. 2-lea. *Chereluş* pe 1904. *Sângiorgiul de Câmp* pe 1902 şi 1903. *Imbuz* pe pătrariul al 3-lea 1904. *Casina rom. din Cluj* pe 2-lea şi al 3-lea pătrar 1904. I. M. *Budapesta* pe 1904. sem. 2-lea. *Blaşea* pe 1904. sem. 2-lea. *Presaca* (Secaş) pe 1904. *Sicîu* pe 1904. sem. 2-lea. G. B. *Orăştie* pe Octobre şi până în 15 Nov. 1903. *Istrău* pe 1902. *B. Monor* pe 1904. *Ciutelec* pe 1904. pătrariul al 3. *Abafaia* pe 1903. sem. 2-lea şi 1904. sem. 1. Rata pentru Muscu te rugăm a o trimite, căci va fi bine primită. *Căpâlna de jos* pe anii 1897 până la finea anului 1901. *Borgo-Tiha* pe sem. al 2-lea 1904. *Ripa super.* pe 1902. *Fărău* pe 1904. I. H. *Odorheiu* pe 1904. sem. al 2-lea. *Ér-Hatvan* pe 1904. sem. al 2-lea. *Acnasugatag* pe pătrariul ultim 1904. *Bogata română* pe pătrariul ultim 1904. *Desmir* pe 1904 sem. al 2-lea. *Frata* pe 1903. *Beiuş* Casina rom. pe 1904. pătrariul ultim. *Ghires* pe 1904. Reuniunea de lectură *Năsăud* pe 1904. pătr. al 3-lea. *Giurgiu* până în 1 April 1905. *Sat-Slatina* pe 1904. *Cianadul sârbesc* pe 1904. *Ghilad* pe 1902 şi 1903. *Aruncuta* pe 1904. *Petroşeni* pe 1903 şi 1904. *Mădăraşul de Câmpie* pe 1903 şi 1904. *Cichindeal* pe 1904. sem. al 2-lea. Dr. P. F. *Gherla* pe 1904. sem. al 2-lea şi 1905 sem. 1.

Editor şi redactor răspunzător:
Aurel C. Domşa.

Cruce saŭ stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă şi înviorézā pe lângă garanţă: **reumă, astmă,** (respiraţie grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinţi, durere de cap, impotenţă, influenţă,** precum şi orĭ-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, îşĭ reprimeşte baniĭ numaĭ decât. Acolo unde n'a folosit nicĭ un medicament, cercaţi aparatul meŭ; sum convins despre sigurul meŭ aparat.

Preţul aparatuluĭ mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburĭ vechĭ.

Preţul aparatuluĭ mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburĭ maĭ uşóre.

Spediţia centrală de vînzare îl trimite în ţără şi străinătate cu rambursă, saŭ dacă baniĭ se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (25—52)

Gratuit:
o cumpĕnă de casă şi o maşină de fiert.

Din causa imbulzeleĭ prea marĭ a marfeĭ trimit în tótă lumea renumita şi de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** şi anume:

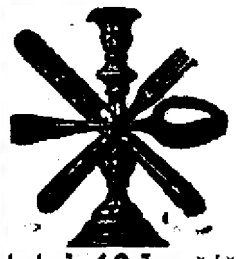

6 linguriţe, 6 furculiţe, 6 linguriĭ de masă, 12 linguriţe de cafea, 6 cuţite de desert, 6 furculiţe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminăriĭ elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăţi numaĭ 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpĕrător primesce ca dar, şi pe lângă garanţă

o cumpĕnă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (şi dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc **garanţa pe 25 aniĭ.** Spediţiunea se face orĭ prin rambursă orĭ prin trimiterea baniloŕ înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăţĭ), bun şi fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirĭ, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Baniĭ să se trimită înainte, orĭ se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

TELEGRAMĂ!

„Nou Etablisement“

Un deposit de tot **soiul de vesminte** pentru **domni şi doamne,** făcut din cele mai bune stofe şi după croiala cea mai modernă, cea mai cu gust, şi cea mai trainică.

Fiecare, care voieşte să cruţe să caute a se convinge despre preţurile foarte moderate şi despre trăinicia marfeĭ.

Cu bani puţini marfă bună

trimite numai

Hala Vieneză de vânzare

din Mediş (Medgyes)

strada Farkas Nr. 1.

(lângă Farmacia Folberth).

(44) 1—6

A apărut

Calendariul Unirii

pe anul 1905.

Preţul 50 fil. + 10 fil. porto.

Yom revenì.

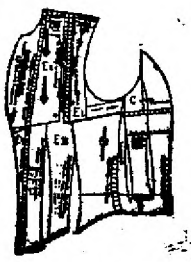

marca fabricel

De mare însĕmnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşĭ póte însa-şi pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orĭ ce modă

cu ajutoriul aparatuluĭ de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi poşede nenumĕrate scrisorĭ de recunoscinţă.

Işi are patenta scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul un[illegible]rat e 3 cor. franco rambursat.

e caută agenţi

Prospecte la urma urmelor trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.
Sopron.

17 (19—52)

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Inserțiuni:
Un șir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce privește foaia, să se adreseze la: Redacțiunea și administrațiunea „Unirei" în **Blaj.**

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 19 Noemvrie 1904. Numărul 47.

Chestiuni școlare.

II.

În articolul trecut am arătat relele și lipsele interne cari de zeci de ani stagnează și împiedecă mergerea și propășirea învățământului poporal, — indicând tot odată și marele pericol estern ce amenință existința școlilor noastre poporale.

E vorbă de proiectul lui Berzeviczy referitor la învățământul poporal.

Adevărat că în zilele trecute presentându-se la ministrul de culte deputații sași și sârbi și pe urmă chiar și deputații români, și protestând în potriva proiectului, ministrul a promis că deocamdată nu-și va presenta proiectul dietei.

Am fi însă prea naivi dacă am crede că ministrul ar absta dela ducerea în deplinire a acestui proiect. Toată manopera nu-i decât de-o rafinărie politică, ca acum când partida liberală are lipsă de unire spre a puteà duce în deplinire revizuirea regulamentului desbaterilor din dietă, nu cumva deputații naționalităților de prin partidul liberal, din cauza proiectului lui Berzeviczy, să iasă din partid, și astfel se îngreuneze ca opoziționali poziția guvernului. Putem fi convinși că în momentul oportun pentru ei, proiectul din chestiune va fi desbătut și va deveni lege.

Ce vom face atunci cu școlile noastre poporali și ce vom face cu preparandiile?

A abzice de ele și de susținerea lor, poate că n'ar fi potrivit. Ori cât de mult s'ar propune ungurește prin școalele poporali, până când învățătorii vor fi români de legea noastră, și vor fi crescuți în preparandiile noastre, în ritul și în legea noastră, nu avem motiv să desperăm de susținerea caracterului național și religios al școalelor noastre.

În momentul însă când învățătorii nostri vor fi crescuți la preparandii străine, când dându-ne școlile pradă, pe copiii nostri i-ar învăța învățători străini de neam și lege, esistința noastră națională e sdruncinată din temelii.

Firește că așa cum sunt azi școlile noastre, cum își împlinesc azi datorințele unii din învățătorii nostri — prin înăsprirea controlei din partea statului prin proiectul lui Berzeviczy, esistința multor din școalele noastre ar fi amenințată.

Ni se impune dară o reformă radicală pe terenul învățământului poporal dacă dorim și pe mai departe să avem școale.

Și reforma aceasta ni-să impune — indiferent că proiectul din chestiune va deveni lege ori ba — pentrucă toți suntem convinși că așa cum sunt, multe din școalele noastre poporal nu produc în popor roadele culturii adevărate.

Am amintit în articolul trecut că pentru greua carieră de învățător să recere cultura inimei, ce se poate câștiga numai prin școală, și când ar fi toți învățătorii nostri pătrunși de adevărata lor misiune, de sine vor înceta divergințele dintre preoți și învățători, neajunsurile instrucțiunei, și poporul luminat și conștiu de însămnătatea școlilor, va jertfi bucuros și fără de-a fi silit pentru școale și învățători.

Atât dară în fața lipselor interne cât și în fața pericolului estern ce ne amenință prin proiectul lui Berzeviczy, — în primul loc ni se impune *reforma preparandiilor.*

Cu durere trebue să spunem că în trecut preparandiile noastre nu au fost la înălțimea aceea la care ar fi trebuit să fie. Școa ele poporale deschizându-se una după alta, la început lipsa de învățători a fost mare. Edificiile da școală s'au făcut cât cu plan cât fără plan, și câte un cantor vechi a fost instituit de dascăl. Spre a puteà de contingentul de învățători la început au fost primiți la preparandii tot feliul de oameni, câte cu o clasă gimnasială ori chiar fără nici o clasă, și așa s-a înjghebat prima generație de învățători.

Azi însă împrejurările s'au schimbat. De învățători lipsă azi nu e, pentrucă nici cei cari sunt deja cualificați, nu pot fi cu toții aplicați. Lipsa deci de a îngrămădi cursurile preparandiale cu elevi, numai ca să fie în număr cât să poate mai mare, nu e, și nici nu e oportun și cu cale.

Regulamentul pentru primirea la preparandie espres spune, că spre a fi cineva primit se recer să fie absolvat 4 clase cu progres bun.

Durere însă că această dispositiune nu s'a ținut și nu se ia nici azi în considerare. Și dacă nu se face alegerea la primirea elevilor, urmare firească că ajung la olaltă, elevi cu pregătiri și capacități intelectuale diferite, încât în progresul în studii pași unii nu pot ținea cu alții, și astfel slabele pregătiri a unora zădărnicesc și opresc progresul celor alalți.

Cu dreptul ne putem pune dară întrebarea, cu ce scop să fac lucrurile acestea și e de lipsă că toți câți vreu și cer, să fie primiți la preparandie?

N'a fi nici un năcaz; dacă vor fi 10—20 de elevi ori și mai puțini într'un curs, dar aceia să fie aleși cu pregătiri bune, ca absolvând preparandia să fie adevărați învățători.

Căci până când oameni de aceia îmbrățoșează cariera învățătorească, cari nu au chemarea, și vreau numai o căpătuială pentru viață, până atunci școalele noastre la înălțimea chemării nu pot fi, poporul nu va aveà dragoste față de școală și neînțelegerile dintre învățători, preoți și popor nu vor înceta.

În caz când proiectul lui Berzeviczy va deveni lege, învățătorii vor aveà să facă examenele de cualificațiune în limba magiară înaintea unei comisiuni de stat. Pretensiunile vor fi deci mai mari și pregătirea candidaților va trebui să fie mai temeinică. Chiar și acest fapt fără de imprejurările mai sus înșirate cer impetuos reforma institutelor preparandiali.

Să se primească deci pe viitor numai elevi absoluți de patru clase gimnaziale, ori civile, cu purtare bună și bun progres, indiferent ori cât de puțini s'ar primi.

Aceştia apoi pe lângă o intruciune temeinică îşi vor puteà însuşi cunoştinţele de lipsă ca se poată stà faţă în faţă cu orice comisiune examinătoare şi să-şi poată face datorinţa ca învăţători ori şi unde, şi ori şi când.

Aceştia crescuţi în dragostea de neam şi de lege, ori în ce limbă vor fi apoi siliţi a propune, nu-şi vor uita desigur nici când, că propun în şcoale româneşti, şi copiii încredinţaţi creşterii lor sunt români.

Aceştia vor şti apoi să deştepte şi să lumineze poporul spre bine, să-l pornească spre bunăstare economică, şi munca lor desigur va aduce după sine roade: bunăstare materială, pace şi bună înţelegere între preoţi, învăţători şi popor, şi adevărată dragoste faţă de şcoala aducătoare de adevărat progres.

În faţa relelor interne dară şi în faţa pericolului extern după părerea noastră, tot ce putem cere şi opune ar fi *reforma preparandiilor,* întru cât priveşte primirea şi instrucţiunea candidaţilor de învăţători. În chipul acesta încetul cu încetul s'ar regenera corpul învăţătoresc în care mulţi sunt fără adevărată chiemare şi am puteà să ne scăpăm de relele interne ce ne bântuie şi să resistăm în potriva furtunelor ce se vor năpusti în curând ori mai târziu asupra noastră.

Altă scăpare şi mântuire noi nu aflăm.

Congrua şi ajutul.

Congrua şi ajutul pentru noi preoţii gr.-cat. sunt cestiuni de actualitate totdeauna, până când vor fi resolvite aşa cum cer interesele bisericei noastre. Din cauza aceasta să mi-să conceadă a-le aduce de nou în discuţiune. Cu atât mai vârtos, că pe când de o parte se doreşte şi se sperează a se resolvì cât mai neîntârziat, iar de altă parte, cu toate promisiunile cari se fac, resolvirea lor în toată ziua se amână de azi pe mâne; cred că a sosit momentul în care noi preoţii gr.-cat. să ne precisăm odată ţinuta faţă de o astfel de stare a lucrurilor.

Când în ajunul sinodului archidiecezan din primăvara trecută, tot în coloanele acestui preţuit ziar mi-am fost esprimat modesta părere, că mai bine am face dacă ne-am lua orice cuget atât dela congruă cât şi dela ajut, am deşteptat neplăcerea mai a tuturor confraţilor preoţi. Am ştiut înainte că aşa o să se întâmple, dar n'am hesitat, nu; pentrucă din experinţă ştiu, cum ştim cu toţii, cât de binevoitor ne este guvernul cu toţi amploiaţii săi. Ştim că dela cei mai de sus până la cel mai de pe urmă şi mai mic, nu este nici barem unul, care vorba şi scrisoarea noastră românească să o întâmpine şi primească, cu acea bunăvoinţă, cu care ar trebuì să fie primită limba oficioasă a unei biserici înarticulate în legile patrii cu drept de publicitate, ci din contră totdeauna cu neplăcere şi reproş, dacă n'a fost chiar respinsă cu dispreţ. Mai încolo, ştiut este de toţi, că nu este stat, în care să se fi conces vre-unei biserici, nici chiar celei numite de stat favoruri şi beneficii mai multe ori mai mari, decât s'a crezut după timp şi împrejurări că sunt spre serviţul intereselor potestăţii guvernamentale. Pe când noi toţi dorim şi vrem necondiţionat — aşa cred — să trăim în totdeauna cum am trăit şi până acum în biserica noastră gr.-cat. română respectabilă şi respectată. Timpurile însă sunt grele de tot; ameninţaţi suntem în a ne pierde nu numai limba, ci şi credinţa. Iar dacă vrem a ne conserva acestea nepreţuite clenodii erezite dela moşi-strămoşii nostri peste cari au trecut timpuri cu mult mai furtunoase, datori suntem a ne elupta conservarea lor cu ori ce preţ. Nici foamea, nici golătatea cum zice s. Ap. Pavel, să nu ne abată dela această datorinţă. Cu atât mai tare nu, că avem promisiunea nemincinoasă, că tot ce dorim în numele Domnului nostru Isus Christos, mângăierea şi speranţa noastră, vom dobândì.

De altmintrelea în zădar vom şi apela după ajutor omenesc în dreapta ori stânga, ştiut fiind că toţi cei ce ocârmuiesc azi regatul nostru, care odinioară aveà patron pe Prea Curata Vergură Maria, nu-s nici catolici, nici reformaţi, nici luterani, nici unitari, nici israeliţi, ci atari cari doresc cu tot deadinsul şi folosesc toate mijloacele posibile, cari le au la îndemână din destul, a ne întrunì pe toţi fiii patrii în o credinţă necredincioasă cu limba magiară. Ba trebuie să se ştie şi aceea odată că toţi cei dela guvern întru cât ar fi unii catolici, alţii reformaţi, unii luterani, alţi unitari ori israeliţi, nici unul din ei nu vreau nici să audă de o biserică greco-catolică română.

Poate să se pară cuiva că guvernul nu poate şi nici nu este atât de vitreg faţă de limba noastră bisericească, din cauză că preoţilor bisericii orientale cu aceeaş limbă oficioasă română chiar aşa li-s'au întregit salarele ca şi celor de alte confesiuni cu alte limbi. La acestea nu replic alt ceva

FEUILLETON.

Calendariul Unirii.

— pe 1905. —

Pe o estindere de peste 200 pagine, Calendariul Unirii de pe anul 1905. se presintă mult superior ediţiilor din anii precedenţi. Coperta lucrată de talentatul prof.-pictor Flaviu C. Domşa înfăţişază catedrala din Blaj. Partea calendaristică, pe cum şi Şematismul provinciei noastre metropolitane de Alba-Iulia şi Făgăraş atât de indispensabilă pentru preoţimea şi învăţătorii nostri este aceeaşi ca şi în anii precedenţi. Partea ştiinţifică-literară însă a Calendariului are caracterul *enciclopedic* al Calendarelor atât de mult lăudate ale străinilor. Cu adevărat editorii Calendarelor noastre ar trebuì să se gândească la folosul real pe care îl pot aduce cetitorilor chiar prin partea ştiinţifică-literară a Calendarelor ce redactează. E constatat că tirajul cel mai mare îl au Calendarele; (mai ales la noi, unde celelalte cărţi să desfac aşa de cu anevoe) pentruce să nu tindă editorii a condensa în ele cât mai multe lucruri de interes, într'o formă cât mai uşoară. Câţi dintre oamenii nostri inteligenţi nu vor avea cunoştinţă mai deaiată despre întemeierea şi activitatea celui mai înalt for cultural al nostru, a Academiei române, de pildă? Şi câţi nu câştigă prin un articol aşa de instructiv şi de interesant.

Începe partea literară cu *Cronica anului.* E un început frumos, care arată un sistem binechibzuit în redactarea Calendarului. Cuprinde „Cronica" aceasta date scurte mai importante din viaţa noastră, mai ales bisericească a anului trecut. Sperăm să vedem rubrica aceasta desvoltându-se an de an, cuprinzând date şi mai multe, şi constituind astfel la începutul fiecărui an nou material de meditaţie pentru cele săvârşite în anul espirat.

Urmează un articol comemorativ despre: *Şcoalele din Blaj.* Articolul acesta cuprinde o schiţare a istoricului şcoalelor. din prilejul aniversării de un veac şi jumătate dela înfiinţarea lor. Începând cu actele fericitului Episcop Petru Pavel Aron, privitoare la deschiderea şcoalelor săvârşită la 21 Oct. vechi 1754. articolul ne arată fasele de desvoltare ale acestor şcoale, susţinătorii şi binefăcătorii lor. pe cum şi dascălii cari au funcţionat. Articolul, de cea mai mare actualitate, va fi de sigur cetit cu toată dragostea de toţi elevii de odinioară a Blajului.

Tot pe atât de interesant şi instructiv e apoi articolul următor despre *Academia română,* în care se arată desvoltarea acestei înalte instituţii culturale, dela început, membrii ei atât cei în viaţă, cum şi cei decedaţi.

Alt articol de mare actualitate este: *Iaponezii,* conţinând notiţe etnografice referitoare la acest popor îndepărtat, care şi-a câştigat atâtea simpatii cu prilejul războiului ce decurge şi acum în jurul Port-Arthurului cu toată înverşunarea. Aflăm de asemenea şi o poveste japoneză, ca un specimen din literatura acestui popor.

Tot de caracter enciclopedic e articolul *Băncile româneşti,* care constitue o mică dare de seamă despre acestea institute ale noastre, cari în anii din urmă s-au înmulţit aşa de mult. încât dispun împreună de un capitai peste 68 milioane coroane.

Articolul *Fericirea* este o meditaţie frumoasă.

În urmă aflăm o poesie din cartea prof. Sabo, şi trei schiţe din cărţile de curând apărute alui I. Adam, A. C. Domşa şi Alesandru Ciura.

Adaugem apoi: poezii, poveţe, glume.

Ilustraţiile de asemenea sunt foarte actuale, celea mai multe în nex cu articolii Calendarului.

Astfel: un clişeu representând faţada institutelor noastre de învăţământ şi biserica catedrală, edificiul Academiei române şi sala de lectură a aceleiaşi, şase ilustraţii din Iaponia, două ilustraţii de port ţărănesc în România şi unul dela noi, statua lui Tudor Vladimirescu, un aquarel al pictorului Th. Aman, Mănăstirea Sinaia etc.

Astfel presentându-se Calendarul Unirii îi recomandăm cetitorilor nostri cu toată căldura, cu atât mai vârtos că, pe lângă tot conţinutul lui voluminos şi variat, se vinde numai cu preţul de 25 cr. (50 fil.) plus 10 fil. porto postal.

Adaugem, de încheiere, că „Calendariul Unirii" a apărut în editura tipografiei seminariale.

decât cu s. Ap. Pavel: „cel ce i-se pare că stă, să ieie aminte să nu cadă“ ori „de i-se pare cuiva că este ceva pe sine să înșală.“

Românii din Macedonia de exemplu, vor dobândi dreptul limbii lor în biserică dela guvernul otoman, pentrucă acesta crede prin atare concesiune a-și dăinui existința; guvernul patrii noastre însă din contră, crede că numai așa i-se deschid prospectele unui viitor mai îndelungat, dacă ne-ar puteà sădi tuturor în inimi credința unei patrii unitare magiare, spre care nizuesc cu toate forțele posibile. Acestei nizuințe însă îi stă în cale o stavilă; limbile bisericești a diferitelor confesiuni profesate de fiii patrii în număr unele destul de mare. Dar dintre toți nici una nu constitue o stavilă atât de neînlaturabilă ca religia greco-catolică română. Pentrucă pe când toate celelalte confesiuni sunt constituite cu limbile lor culturali, numai cu concesiunea potestății civile, care ceea ce azi îți concede, mâne poate să-ți contrazică, biserica noastră greco-cat. cu limba sa oficioasă română e constituită cu autoritatea acelei potestăți pe care porțile iadului nu o pot birui.

După modesta mea părere hic est niger-ul ideii de stat unitar magiar. În această împrejurare aflu eu escepționala tractare a bisericii noastre cu congrua și ajutul. Și până vom ținea la limba noastră bisericească, nu putem aveà sperare de nici o congruă, ci ne vor șicana cu ajutul distribuindu-l în un an mai nedrept și mai neecuitabil decât în altul până când ne vom urî noi sau cu limba bisericii noastre, sau cu ajutul statului.

Așa fiind — și nu cred că ni-se va puteà dovedì contrariul — nevoiți suntem a ne dechiara sau pentru una sau pentru alta și a ne precisa ținuta.

Ținuta noastră șovăitoare de 10 ani în coace, în loc să ne fie de ceva folos mai mult ne-a stricat. A micșorat respectul și obedința față de superioritate și a nimicit iubirea și solidaritatea dintre frați. Preot de preot se teme a-și împărtăși ideile. Fiecare lucră de sine și-și caută numai de interesele sale. Se simțește de ajuns lipsa ori cărui zel pentru prosperarea instituțiunilor noastre bisericești culturali, pe cari unul azi, altul mâne le lasă să serveasscă ca trofeu de biruință pentru cutezătorul contrar. Deci a sosit momentul și numai sufere amânare să ne precisăm ținuta față de orice congruă și ajut. Amânarea nu ne poate duce decât la dezastru, în fața căruia ne mai putându-l evita, înzădar vom plânge atunci fără speranță pe ruinile Ierusalimului nostru perdut.

Datori suntem — mai zic odată — noi preoții a ne precisa ținuta față de congruă și ajut. Vedem bine și putem înțelege de ajuns că pertractările parlamentelor, a Veneraților nostri capi bisericești, n'au nici un resultat. Măiestatea Sa Regele îi îndrumă la guvern. În dieta țării n'avem pe nimeni care să cuteze a-și deschide gura pentru noi. În casa Magnaților Archiereii nostri sunt majorizați, în conferințele cu catolici cu vorbe dulci ademenitoare li-se fac promisiuni îndeplininde la calendele grecești. Cu atât mai virtos că și sinodalitatea noastră în timpul din urmă s'a deochiat rău.

În timp relativ scurt am ținut în adevăr sinoade multe; acestea însă nu le-am folosit întru a-ne solidariza, nici în a-ne disciplina și cu atât mai puțin în a ne preciza ținuta în fața luptei ce ni s-a decherat prin articlu de lege XIV din 1898, ci din motivul sărăciei esagerate a devenì mercenari, ca să nu zic și mai rău. Sesiunile ultimului sinod în loc să le folosim pe baza esperințelor din trecut pentru înălțarea sufletelor și a minților, pentru a-ne pregăti și întărì pentru lupta care deschisă fiind nu vrem a o primì, le-am prorogat fără să mai cugetăm la posibilitatea continuării lor. Și acum !? — am ajuns în posiția partidului național.

Departe de mine cugetul că toate acestea s'au întâmplat din rea voință și intenționat. Sunt încredințat mai pe sus de ori ce dubiu că tot ce s-a făcut, s-a făcut cu cea mai curată intențiune și numai în speranța firmă, că doară, doară cei chemați vor devenì mai conciliabili. Această speranță e însă deșartă. Pentru îmbunătățirea stării noastre materiale să cere nici mai mult nici mai puțin decât sacrificarea dacă nu chiar de tot, cel puțin în mare parte a limbei noastre bisericești. . . . . .

Când personalul respective amploiații unui guvern își permit negenați a șicana și nedreptăți pe un singuratic, despre ce eu am dovezi neresturnabile, nu se poate aștepta ca aceia să tracteze cu mai multă bunăvoință însăși corporațiunea căreia aparține respectivul. . . . . .

Cumcă cu sinodalitatea ne-am deochiat poate înțălege ori-cine și din sunetul alarmant al trimbiței ce a sunat după congres. În posibilitatea ținerii unui congres gr.-cat. român numai cei naivi cred. (Părere poate prea esagerată. Redactia U.) Constituțiunea bisericei noastre n'are nici o urmă în trecut despre o astfel de adunare. Cel de întâiu și mai de pe urmă congres ce l-am avut până acum, dacă e vorba de întrunirea tuturor preoților și câte 2—3 representanți mireni din fiecare parochie, l-am avut o singură dată, atunci când strămoșii nostri au sigilat făcuta s. unire. Un asemenea congres oricât l'am dorì, și să-l cerem nefiind cuprins în constituțiunea noastră strict bisericească nu ni se va concede. În un caz l-am puteà esopera, în acela adecă, dacă am avea cel puțin câteva zeci ca să nu zic sute de societăți ori reuniuni bisericești parochiale bine constituite. De ce suntem departe, că încă de abea au început unii din noi să cugete numai la așa ceva.

Am dat espresiune publică acestei modeste păreri, ca unul care cred că am spus numai curatul adevăr. Cu toate acestea dacă oare cine mi-ar puteà dovedì contrariul, fără să mă supăr cât de puțin, acela pentru mine va fi: Magnus Apolo.

Băla 1 Novembre 1904.

Alexandru Barbulescu.

La Chestia congresului. În numărul ultim din „Revista catolică,“ prietinul nostru părintele G. Hubic, adresează următoarea epistolă deschisă către clerul și poporul din jurul Băiei mari: *„Părinte Dle Lucaciu! Frați preoți! Popor fidel!* „Foc am venit să aduc din Cer — esclamă Christos — și ce voesc, decât să ardă!“ Las să ardă dară focul dragostei cerești în inimile Frățielor Voastre, — ca la căldura acelui foc binefăcător mii de suflete amorțite să reînvie la viață!

Domnilor! Fraților! Catolicizmul e în pericol. Satana și-a pus în mișcare întreaga haită, golitu-și-a întreg arzenalul, — zingânit de arme sună pretutindenea, foc de pucioasă vestește în lung și lat, că Biserica lui Christos e atăcată vehement. Putem să privim liniștiți cum să svârcolește biata mamă-Biserică între ghiarele uliului infernal? Putem răbda suspinele sfâșietoare de piept, ce le înalță Mireasa lui Christos către Ceruri pentru ajutor, — fără ca să ne aruncăm asupra inimicului sfâșiindu-l bucățele?!... O, unde am ajuns! Fost-a Biserica catolică singură stăpânitoare peste milioanele sufletelor, — astăzi de-abia e tolerată! Avut-a putere a dispune peste tronuri și cetăți — astăzi deabia îi este permis a-și asigura subzistența de toate zilele; averile câștigate în mod cinstit — total răpite, parte pericitate; onoarea veche — călcată în picioare; fiii lăptați, aliați cu inimicul secular . . . desastru pe toate liniele! Și toate aceste pentru negligența, indiferentismul preoților.

Timpul suprem e, să salvăm ce nu e nimicit! să restituim ordinea distrusă! La luptă! Imediat să pornim acțiunea desrobirii Bisericii, — demonstrând în fața lumei catolice, — că este în noi putere de vitalitate, — că catolicizmul nostru nu e fantomă, după care aleargă neghiobii, ci izvor dătător de viață! *Sus, domnilor și fraților la Congresul catolicilor români!* Iată terenul unei munci cinstite, dar și grele, căci avem să luăm cu asalt un Olimp plin de corupție! Dar nu ne descurajem, nu șovăim. — cu noi va fi Dumnezeu! Devisa: *Pro Christo aut vincere aut — mori*! Doamne ajută!

Hosszu-Palyi, 20 Oct. 1904.

Al D-Voastre frate mic
în Christos:
G. Hubic,
preot gr.-cat.

Scrisul simbriașului. Foaia economică, „Poporul“ ce apare în Budapesta în editura ministerului de agricultură și e redactată de Popa Coresi (Dr. Gh. Alexics), ocupându-se în numărul de Duminecă cu nona lege școlară, lasă să iese din peana-i de simbriaș următoarele falsități, menite să înșele mințile massei poporului și să-l înstrăineze de conducătorii săi, știut fiind, că această foaie să trimite gratuit tuturor comunelor românești și tuturor celor ce o cer.

„Dl ministru al cultelor și instrucției publice a înaintat un nou proiect de lege parlamentului, prin care vrea să întocmiască învățământul după cerințele vremurilor nouă, potrivit cu înaintarea. Țara întreagă cu însuflețire a primit acest proiect, care deschide căi încă neumblate, ca lumina cunoștinței să străbată și în păturile cele mai de jos ale poporului. Mai cu seamă noi, românii, trebue să îmbrățișem cu bucurie acest proiect de lege, care e o adevărată binecuvântare pentru sărmanul nostru popor. Să nu credeți celor ce seamănă zizanie și neghina urei între frați; să nu urmați sfaturile și bârfelile ademenitoare, cari zic că prin legea nouă poporul nostru va fi asuprit și silit să-și uite limba și obiceiurile strămoșești. Minciuni sfruntate! În țara aceasta a fost pururea libertate și are să fie și un viitor, căci patria noastră e stat constituțional, care s'a întemeiat pe

dragoste şi alipire frăţască. De limba cetăţenilor nu s'a atins nime în trecut şi guvernului nici prin minte nu-i trece, ca să o răpiască dela cineva. Atâta însă cu drept cuvânt doreşte statul, ca în ţara asta să nu fie om, care să nu ştie şi ungureşte. Fără cunoaşterea limbei ungureşti omul nu poate face un pas, dar nici afară din satul său nu se poate feri. Ştii şi ungureşte, te poţi duce unde vrei, ca să capeţi vre o diregătorie ori de muncă căci nime nu te întreabă de ce obârşie eşti; vorba e numai, că eşti cetăţan de al nostru. Statul însuşi în părţile locuite de poporul român poftesce, ca să se înveţe în şcoalele sale şi limba română. Am văzut cu ochii şi m'am convins că băieţii nostri ieşiţi din şcoalele statului ştiu mai bine româneşte, decât cei ce au învăţat în şcoalele confesionale. Nu, iubiţilor mei, nu credeţi apostolilor mincinoşi, că o să vă pierdeţi limba. Atâta e tot, că veţi şti şi ungureşte. Nu uitaţi vorba înţăleaptă: cu cât ştii mai multe limbi, cu atât mai luminat eşti şi cu atât mai mult preţ ai.

„Pentru noi, pentru ţăranime, proiectul nou conţine şi o altă dispoziţie bună: să va pune mai multă grije pe învăţământul copiilor de 12—15 ani. Scopul acestui învăţământ va fi, ca băiatul ţăranului să însuşască resultatele mai nouă ale economiei. Va învăţa, că prin prăsirea mai raţională a dobitoacelor îşi poate îmbunătăţi pământul, poate produce mai multe soiuri de plânte şi astfel venitele i-se vor urca. Va mai învăţa cum poate folosi şi cel mai mic petec de pământ cu ajutorul grădinăritului şi creşterii pomilor. Copilul las să înveţe toate temeinic, iar fata modul cum trebue câştigat bani din prelucrarea poamelor şi vinderea verdeţurilor.

„Fie omul isteţ, aibă tărie şi cunoştinţele trebuincioase, căci numai cu muncă şi silinţă îşi poate îmbunătăţi traiul.

„În viitor, zice noul proiect, va fi în fiecare comună şcoală şi unde satul e atât de sărac, că nu poate susţinea şcoală şi plăti pe dascăl, statul îi va veni întru ajutor. N'o să mai fie om în ţara aceasta, care să n'aibă parte de lumina cunoştinţelor şi învăţătorul nu va mai fi cel mai sărac între sărmani.

„Să intre numai cât de grabnic în viaţă nona lege şcolară, ca şi românii cu toţii să guste din isvorul limpede al cunoştinţelor. Până acuma braţul vânjos al tineretului nostru s'a deprins cu ţinerea coarnelor plugului; până acuma credeam, că şcoala e o năpastă asupra capului nostru şi am fugit de carte ca dracul de tămâie; până acuma poporul nostru a fost cel mai înapoiat, de în unele sate nici de leac nu găsiai om care să ştie ceti şi scrie; — vino lege binecuvântată, ca să însuşască copii nostri şi meseriile, să ne fie şcoala sfântă ca biserica şi ca şi poporul nostru să-şi cuprinză locul cuvenit între popoarele luminate!“

Iată ce vorbe şi epitete adresază dl Alexics Episcopatului român din această patrie, acestor apostoli mincinoşi, cari samănă zizanie şi neghina urei între fraţi, (!!) Episcopilor români cari în corpore au protestat contra acestui proiect, *primit cu însufleţire de ţara întreagă,* şi care are menirea să facă posibilă şi românilor *să guste din isvorul limpede a cunoştiinţelor!* Auziţi cum batjocoreşte, însuşi poporul român, către care se adresează.

Preoţi şi învăţători! lucraţi din răsputeri, ca să fie scoase din casele tuturor Românilor această foaie, menită să învenineze inimile voastre şi să le facă să încolţască în ele buruiana înstrăinării faţă de neamul şi legea strămoşească!

REVISTE.

Afaceri interne. Ministrul Tisza s'a esprimat în dietă, că va lupta din toate puterile, pentru ca să se voteze proiectul pentru reforma regulamentului camerii. Vorbirile opoziţiei, ori cât de vehemente, nu l-au îngrozit, el a declarat, că va merge înainte pentrucă doreşte să facă imposibilă obstrucţia technică a opoziţiei şi să apere demnitatea camerei prin mersul regulat a desbaterilor. Spre acest sfârşit în sedinţa din 15 crt. a retras toate proectele de legi prezentate camerei, cari încă n'au ajuns să fie desbătute, afară de proiectul pentru revizuirea regulamentului. După ce se va trece peste acesta, va presinta din nou proiectele acum retrase, fără de a fi schimbat ceva în ele.

De proiectul pentru reforma învăţământului poporal, şi mai înainte se spunea, că va fi retras spre a face ceva modificări, dar în scurt s'a desminţit. Faptul e, că adunările de protestare contra acestui proiect, se ţin tot mai des şi tot mai multe prin ţinuturile locuite de naţionalităţi, la Vârşet, Selişte Şiria, Sebeş ş. a. şi deputaţii naţionalităţilor au declarat, min. Tisza că iau posiţie contra proiectului. De frică, ca opositia să nu câştige voturile acestea spre a combate revisuirea regulamentului, guvernul a retras toate proiectele celelalte.

CORESPONDINŢE.

SINOADELE PROTOPOPEŞTI.

— *Tractul Siget.* —

Maramureş 10 Nov. 1904.

Astăzi preoţii din tractul Siget au ţinut adunarea de toamnă în Slatină, în acea comună de mare însămnătate, peste carea măiestosul Petros şi falnicul Gutin, cei mai înalţi munţi din cununa nevejtezită a Carpaţilor din Maramureş cu pletele lor pururea cărunte se uita la fiii lui Traian.

Acolo! Acolo! în acel sat, în sfânta biserică şi-a aflat răpaus osămintele în veci neuitate a marelui Archiereu Mihail Pavel.

La ½ la 9 oare mergem cu toţii la sfânta biserică, în frunte cu vicarul, abia ne apropiem de marginea mormântului în faţa sanctuariului unde zac scumpele oseminte, ca şi cum ar fi strigat de sus, nu păşiţi mai încolo!

Şi în acel minut ochii tuturor se umplu de lacrămi isvorîte din adâncul inimilor şi cad pe obrajii nostri ca un torent de ploaie caldă.

Şi sub sfintele cântări dela utrenie, scăldaţi în lacrimi, facem mărturisire cu toţii, înaintea celui Prea înalt, să-ne curăţască de fără de legile noastre, ca cu inimă înfrântă să-ne putem ruga în sfânta liturgie pentru odihna celui mai mare binefăcător a poporului românesc.

Că doară el a fost acela carele n'a umblat în porfiră şi vison!

Toate bunurile pământeşti ce le-a primit dela Dumnezeu, le-a împărţit săracilor!

El a fost un adevărat apostol, carele a condus corabia lui Christos la limanul dorit; nu numai odată, ci de multe ori, şi ca să ne hrănească pe noi, pe sine s'a lăsat flămând.

Dânsul şi-a tăiat haina sa în doue, ca să se scutească alţii de frig.

Pentrucă numai dânsul a ştiut năcazul flămândului şi suferinţele celui gol! Însuşi el mi-a povestit, şi nu numai mie, ci şi la alţii, ca umblând la şcoală în Caşovia, în loc de pâne s-a nutrit două zile numai cu macrici de pe acele câmpii, şi dela Baiamare s-a dus desculţ şi pe jos până la Ungvár.

Acestea-s adevărate dovezi în cununa istoriei marelui Archiereu.

La capetul sfintei liturgii s'a făcut părăstasul la marginea mormântului, apoi V. Ivaşco preotul din Apşa-de-jos a rostit o predică bine zisă şi nu cetită: unde, să ne rugăm şi cum să ne rugăm!

Apoi am mers la casa parochială, unde preotul D. I. Doroş ne-a primit cu iubire frăţască.

S'a deschis şedinţa de D. protopop şi Vicar Tit Bud prin o cuvântare părinţască, s'a cetit disertaţia părintelui E. Huban la care D. preot Timiş a făcut o observare dogmatică foarte la loc, dând anză la o dispută înfocată şi încă neterminată; continuarea la anul viitor în Sărăsău.

La propunerea Dlui protopop s'a primit unanim, ca: la fondul viduo orfanal din părţile noastre, pe cum strămoşii şi părinţii nostri, au dat sume mari de mii, să dăm şi noi din punga noastră fieşte carele preot la an 20 coroane.

Aşa să fie!

I. Fane.

Un răspuns întârziat.

Onorată Redacţiune!

Am crezut că asupra lucrului despre care vă scriu acum să nu mai revin, să nu mă bag în joc, căci sum om bătrân şi nu-mi vine acum la socoteală a mă amesteca în jocuri tinereşti, ştiut fiind, că jocul tinerilor e o oboseală fără de nici un folos. Mi-a fost dat însă se văd că On. confrate Măcelariu parochul Totelecului prin articolul „Cine e de vină“ ce l-a publicat în „Unirea“ Nr. 33 nu m-a lovit numai pe mine, fără a pus ochelari şi pe nasul altora, cari nu vedeau până acum cât de periclitată e „Valea Almaşului“ de pocăiţi. — Cât era despre mine tăceam, pentrucă am ştiut şi se putea vedeà — că nu-s chiar aşa de „entusiasmat“ pe cum mă numeşte domnul Măcelar, dar ca unul competent în această cauză, am fost rugat să dau un răspuns.

Domnul Măcelariu a voit să înfiinţeze o societate a cărei scop să fie: propagarea

moralităţii în popor. Trebuia deci să convoace preoţii — ceea ce a şi făcut — la un mic „săbor.“ În convocator ca loc de adunare a fost designată şcoala din Almaşul mare. Convocatoarele s'au trimis şi eu nu ştiam nimic de fericirea ce mă aşteaptă, că adecă peste câteva zile voiu vedea în parochia mea un „săbor“ compus din toţi preoţii de pe valea Almaşului. — Primesc însă înainte de adunare cu patru zile un convocator şi lângă convocator o scrisoare semnată de domnul Galiş preotul din Cuzeplac (un aderent al ideii Dlui Măcelariu) în care îmi spune că fiind timpul scurt nu a putut cere şcoala mea ca loc de adunare înainte de trimiterea convocatoarelor „dar ne bazăm pe bunăvoinţa Mult On. Dtale rugându-te să binevoieşti a ne ceda şcoala din Almaş în 2 August pe câteva minute spre a ne putea acolo consulta.“

Cu toată bunăvoinţa o aşi fi şi dat; dar şcoala atunci se repara. M-am întrebat apoi că în a cui sferă de activitate compete lucrul acesta: a convoca adunări într'un protopopiat. — Dacă e vorba să ţinem cont de decisiunile sinoadelor noastre atunci răspundem: în a protopopilor. — Dar cum se nu ţinem cont de decisiunile sinoadelor noastre când vedem că înainte de aceasta cu mai bine de 200 de ani, în manifestul de unire din 1698 să zice că pe Mitropolitul *„nime să nu-l hărbutălnuească“* şi în *„obiceiul şi diregătoriile protopopilor nime să nu se amestece.“*

Când Dnii Măcelar şi Galiş ar fi fost încredinţaţi de protopopul a convoca o atare adunare atunci nu le-aş fi dat răspunsul ce le-am dat.

„La scripta de dtă 25 Iuliu 1904 ca să se ţină adunarea consfătuitoare pe zina de 2 August în Almaşul mare referitor la înfiinţarea unei reuniuni, pentru a îndeplini eserciţii spirituali am a-ţi răspunde:

„Cererii nu i-se dă loc de oarece chiar acum reparăm edificiul şcolastic, şi afară de aceea *fără consensul şefului meu tractual* nu pot să-mi dau învoirea, *ca adunarea consfătuitoare să se ţină în Almaş* la 2 Aug. a. c. ce prin aceasta îţi fac cunoscut ca se vă puteţi întocmi treburile altmintrelea.“ Ceea ce am sublineat eu în acest răspuns, a sublineat şi Domnul Măcelar atunci când a dat articolul Dsale cetitorilor spre a-i convinge cât de „entuziasmat“ am fost eu de aceasta ideie salutară a dânsului.

Eu am sublineat tot aceea ca să se vadă că ţin cont de decisiunile sinoadelor noastre, de cari Domnii Măcelar şi Galiş nici habar n'au. Convocând dânşii numai de capul lor conferinţe preoţeşti îşi aroagă un drept, care numai protopopilor compete. Aşa dar o mai bună doză de precauţiune n'ar strica. — După ce asta nu s'a avut în vedere, să vedem întru cât suntem periclitaţi noi cei din tractul Almaşului de secta pocăiţilor, şi de ce mijloace ne folosim spre a ţinea pe poporul nostru ne atins de învăţăturile lor scălciate.

Esercitiile spirituali — nu e vorbă — au înrîurinţă edificătoare pentru ţinerea moralităţii în popor.

Asta-i o axiomă! Deci nici Domnilor Măcelar şi Galiş nu li-se poate imputa că au venit între noi cu o ideie necorăspunzătoare scopului ce urmăresc. — Tot ce li-se poate imputa e, că au venit prea târziu, pentru că în tractul nostru se ţin exerciţii spirituali de două ori în an, cu ocasiunea sinodului de toamnă şi de primăvară, când nu numai preoţii şi învăţătorii se mărturisesc şi cuminecă, ci totdeauna e chemat şi poporul a asculta esercitiile spirituali, a se mărturisi şi cumineca. — Fiind sinoadele noastre ambulante nu rămâne nici un sătuleţ în care să nu străbată preoţii şi să nu ţină exerciţii spirituali, ma spre deşteptarea vieţii religioso-morală în popor s'a introdus anuatim în onoarea Prea Curatei Vergură Maria la sărbătoarea sfintei adormiri la măreaţa biserică din Bucium şi peregrinaj, care e cercetat nu numai de poporul din întreg tractul, ci din depărtări mai mari pe cum: Bihor şi Selagiu. — Cu aceasta ocasiune se ţin exerciţii spirituali, credincioşii să mărturisăsc şi cumînecă, ma se administrează şi sfânta ungere celor bolnavi. — Acum când la peregrinajele acestea bine aranjate şi condu-se cu pricepere participă şi preoţi din diecesa Gherlii, cari s'au pronunţat elogios despre ele — cine să nu vadă că cu fraţii preoţi Măcelar şi Galis cu ideea esercitiilor spirituali la noi au venit prea târziu. — Dânşii ne îmbie cu un lucru care la noi e întrupat şi familiarisat. — De mirat e faptul că Domnul Măcelar pretinul şi iniţiatorul — cum se numeşte pe sine — a ideii esercitiilor spiriatuali, deşi e în preajma tractului nostru nu a luat parte, ca e concursul său să înalţe prestigiul peregrinajului dela Bucinm!? Nu! pentrucă mai târziu să-şi poată zice iniţiator.

Acestea-s on. fraţi Măcelar şi Galiş mijloacele de cari ne folosim noi cei din tractul Almaşului la susţinerea moralităţii în popor şi mulţămită Domnului până acum nu avem nici o oae rătăcită.

Am zis la început că n'am voit până acum a mă amesteca în jocuri, cari numai te obosesc, dar nici un folos nu au. — Ideia esercitiilor spirituali a Domnului Măcelar nu o pot numi decât joc, pentrucă un lucru serios altcum trebuia cumpănit.

Ataţa! şi dela mine mai mult nu!

Almaşul-mare 12 Novembre 1904.

Florian Petran,
paroch gr.-cat.

Către P. T. Abonenţi.

Apropiindu-ne de capetul anului rugăm pe Onor. abonenţi, să binevoiască a-şi renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

Noutăţi.

Din Archidiecesă. *Arseniu P. Bunea* preot archid. secretar la fondurile grănitărești a fost numit viceprotopop onorar. — Cu terminul de 15 Dec. n. se escrie concurs pentru completarea parochiei *Sohodol*, prot. Roşia montană. Venitele congruali 605.80 c. — *Caşolţ*, prot. Sibiu, venitele 232.40 c. — *Ocniţa*, prot. Fărăgău, venit 637.04 c. — *Bicaz*, prot. Giurgeului, venit 595.04 c. şi *Chiciud* prot. Catinei cu venit congrual de 680.80 cor. — Cu terminul de 1 Dec. n. se publică concurs la 52 locuri stipendiate de câte 126 cor. pe an, devenite vacante în fundaţiunea Széchényi-Kolonits. La aceste locuri fundaţionale sunt îndreptăţiti acei barbaţi originari din Ungaria, de religiunea catolică şi bărbaţi, cari au purtare morală bună sunt miseri sau neapţi de câştiga şi şi-au câştigat merite fiind în servitul regelui şi al patriei. Dintre aceştia au preferinţă aceia, cari au lucrat pe terenul instrucţiunei poporale şi sunt de origine nobili pe lângă aceea sunt fără avere. Cererile sunt a se înainta la Ordinariatu lui.

Episcop catolic la Iaşi. În locul Msgr. Jaquet, fost Episcop la Iaşi Sfinţia Sa a numit iarăşi pe Msgr. Camilli, care mai ocupase odată demnitatea aceasta.

Advocat nou. *Dr. Liviu Cigărean,* aduce la cunoştinţă, că şi-a deschis cancelarie advocaţială în Oraviţa-montană.

Alegeri municipali. Luni în 14 n. s'au făcut în întreg comitatul alegerile de membrii municinali. Au ieşit următorii români: în cercul *Abrud-Roşia,* nime, în oraşul *Alba-Iulia,* Simion Micu, în oraşul *Aiud* nime, în oraşul *Vizocna:* Nic. Albu în cercul *Vinţ:* Gheorghe Cadar, Basiliu Hăţăgan şi Ioan Teculescu, în a *Blajului:* Dr. Aug. Bunea, G. Bărbat, Aurel C. Domşa, Gavril Pop, Gavril Precup şi Dr. Laur. Nestor, în a *Bărăbanţului*: Valer Dăian, Ioan Patachi şi Ioan Maior, în a *Ighiului*: Nic. Florescu şi Aron Bătăcui, în a *Uioarei*: Chirilă Curta, în a *Aiudului:* Dr. Aurel Sava şi Ştefan Crişan, în a *Vingardului:* nime, şi în a *Zlatnei*: Iuliu Albini şi Traian Radu.

Jefuirea bisericei gr.-cat. din Murăş-Oşorhei. În noaptea de 9 Nov. neşte hoţi până acuma necunoscuţi, deschizând uşa corului bisericesc au intrat în biserică de unde au furat 4 feştnice de argint în mărime de 60 cm. au rupt lăcatul de pe o cutie, unde se adunau contribuirile pentru ornarea bisericei, însă în cutie nu au fost decât 20 cruceri, cari s'au fost strins în Dumineca din 6 Nov. şi din aceia au furat 18 cr. iar 2 cruceri i-au lăsat. Dnii preoţi şi credincioşii sunt făcuţi atenţi, că la cas dacă acei furi fără frica lui Dumnezeu ar voi să le vânză feştnicile să-i prindă şi tot odată să înştiinţeze pe curatorul bisericei adecă pe Domnul Ioan Pădurean, Szt. György tér 19 sz. Maros-Vásárhely.

Quietanţele pentru intregirea salarelor docentale dela stat sunt libere de portul postal. Ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune prin ordinaţiunea sa Nr. 74979—1904 notifică, că în urma ordinaţiunei Ministrului reg. ung. de comerciu, nr. 54636—1904 quietanţele, ce să trimit prin poştă la perceptoratele reg. despre întregirea salarelor şi respective despre quienquenalele învăţătorilor confesionali sunt scutite de portul postal, dacă pe cuvertă să scrie: „Oktatási ügyben porto mentes.“

Convocare. Despărţământul „Alba-Iulia“ a reuniunii învăţătorilor români gr.-cat. din Archidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş îşi va ţinea în sensul §-lui 21 a statutelor *adunarea generală de toamnă* Joi în 24 Nov. st. n. a. c. în şcoala gr.-cat. română din Micesti (Kisfalud) la oarele 8 a. m. la care să învită prin aceasta toţi membrii fundatori, ordinari şi ajutători precum şi toţi cari doresc înaintarea învăţământului nostru naţional.

Necrolog. † *Aurel Căpuşan* candidat de advocat, după un morb scurt şi greu, în 15 Noemvrie în anul al 28-lea al etăţii şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului.

Odihneasca în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Dumnezeu nu uită.

Povestire de AUREL FODOR.

(Continuare.)

„Ba chiar nu știu“ zise ficiorul mai mult în sine, ca îndreptându-se spre fată „mă duc și nu știu în cătrău, viu, și nu știu de unde.“ Oniţa nu-i zise nimic, fără își arunce o minută ochii într'alui, apoi îi plecă roșind — iar el nu puteă scoate nici o vorbă. Ajunși la eclegie Oniţa se așează între secerători, iar Toderaș se pare că era legat de ea, se puse cu legătorinl în urma ei. Și cum puneă jos Oniţa mănunchii, el îi lua în dată și îi lega cu atâta sfială par'că avea în mână ceva lucru scump, iar ea tăia și tăia mereu, ca omul răpit de voia de a lucra, și de hărnicie. Tăia pentruca să-și înece un fel de simțemânt ce-i cuprindeă sufletul, un simțământ necuprins, ce o făceă să nu știe de sine, să nu sufere osteneală. Și cum secera fără a șii de oboseală, odată își scapă ochii spre Toderaș, iar blăstămata de secere astă dată nu-și află locul ei, ci se îndreptă către degetul mânei stângă, cu care ținea holda și îl tăie până la os.

Sângele curgea, iar ea în tăcere, înfricată la vederea sângelui și amorțită de durere se uita la el, o copilă de lângă ea sare inte și îi aduce apă să se spele, dar Toderaș îi ieă vasul din mână, cuprinde în mâna lui degetele fetei, le spală și leagă apoi tăietura.

Ficiorii și fetele ce erau în clacă rîdeau și își trăgeau cu ochii zicând: „cât îi este de dragă,“ altele șopteau „vezi acesta are să fie bărbat bun — sărac, mut, prost,“ unele ziceau: „Nu-i modru e făcătură pe el, altcum nu se poate ca să se îndrăgostească în fata aceasta a unei văduve sărace, și în sat sunt destule fete cu avere.“ Între aceea Oniţa se puse de nou la secere, iar Toderaș se apucă de lucrul său, când și când se făcea că se pleacă după mănunchi și se furișa către ea și o întreba, că „nu o doare degetul,“ copila răspundea: nu, și secerà mai departe.

Sara o petrecù până a casă, dar nu putù să-i povestească nici o vorbă, deși o vorbă, numai o vorbă, ar fi dorit să-i spună.

Dela întâlnirea aceasta trecuse multă vreme și ei nu s'au mai văzut, ceea ce făcù pe Toderaș să fie gânditor și fără voie. Tatăl băgă de samă starea ficioru-său, și pentruca să-l scoată din gânduri, zise: „Fiul mieu, văd că te simțești rău singur — și n'ai nici o voie, de aceea am socotit să te însori, drept că mai ai de mers odată la cătane, dar până atunci, și tu ai fi ca alții. Eu în lucrul acesta am și vorbit cu Filip Vasilica, că el ți-ar da fata, și cu ea ți-ar da 20 jughere și 6 boi.“ La vorbele acestea, ficiorul se uită la tatăl său trist apoi cu inbirea și cinstea unui copil bun îi zise: „O tată! dumniata să vede că te-ai înșelat, de mersul lumii celei stricate de acum — și nu ai în vedere decât numai fericirea pământească, dar chiar și numai aceasta avându-o în vedere, pașul la care mă îndemni nu duce la țintă. Dta crezi că avere să fie numai, apoi omul face căsătorie fericită?

„Dar nu e așa scumpe tată! Averea e numai o parte neînsemnată în fericirea vieții omului. Sufletul bun e fericirea tată. Cum gândești dta că eu mi-ași puteà lega capul, cu o fată pe care nu o cunosc, nu-i cunosc aplicările și năravurile, nu o iubesc, nu mă iubește. — Ce folos de jugherele ei, dacă eu nu ași putea-o iubì și cinstì, și ce folos ași avea eu de ele, dacă ea nu ar avea simțământul de inbire, și eu ași vedeà, că sănătos nu are cine să mă înveselească, bolnav nu are cine să mă caute cu gingășia unei inimi curate!“

„Eu nu te silesc, răspunsă tatăl rușinat, dar nu-mi place că ești tot plouat și năcăjit — am crezut că lângă o femeie bogată vei fi mai vesel — dar iartă scumpul meu.“

„Nu sum supărat tată numai sum îngândurat, de ce nu știu nice eu, dar cel ce m'a îngândurat — mă va și înveseli — să ne punem nădejdea în Dumnezeu, iar însurătoarea să o lăsăm până îmi va veni vremea, până când va arăta Dumnezeu pe aceea ce e aleasă inimei mele și despre care se pot zice și eu „muiere bună, parte bună, se va da celor ce să tem de Domnul.“

Pe când se petreceau aceste lucruri la Toderaș biata Oniță nu se știe de ce, începusă a slăbì, era tristă și posomorâtă — gurile rele ziceau că-i îndrăgostită în Toderaș dela claca preotului.

IV.

Într'o zi Oniţa se duce la târg la un orășel din apropiere împreună cu alte fete — cum mergeau ele, Toderaș cu alți ficiori le ajung și merg povestind la olaltă. Între pretini vine vorbă și de claca preotului — — și tăiatul degetului Oniței, și riseră de întâmplarea aceea. Oniţa slăbită de drum, rămase mai înapoia fetelor — Toderaș o întrebă de ce e așa de supărată?

„Sunt singură, răspunsă fata și orfană, n'am în lume pe nime, am fost tot nefericită dela naștere. N'am pe nime — mi-ar fi mai bine să mor.“ „Ba să nu mori tu Oniță — las să mor eu, — care de când te am văzut — și mai ales dela clacă — n'am mâncare, n'am putere, n'am voie — mor de dragul tău — și tu nu o știi — nu o vezi — nu vrei să o vezi.“ „Dar cine ți-a spus ție că eu ...“ zise fata. „Nime, răspunse ficiorul — dar pe mine un gând — un singur gând mă paște, gândul că tu nu mă iubești.“ „Cum te înșeli tu Toderaș, zise fata, cine nu te-ar iubi pe tine, care ești așa de bun ... așa de ...“

„Mă iubești?“ răspunsă ficiorul aprins de bucurie — „Iubesc, răspunsă fata, și te-am iubit, din minuta când te-am cunoscut. Dar s-au depărtat prietinii, vină să-i ajungem!“ Și o luară amândoi la fugă — fără să mai știe — nici chiar Oniţa că i-a fost rău. După câteva zile el o peţì și să ținù credința.

V.

Era în satul Cârligata o gazdă bună cu numele Morcov George, femeia aceluia la câteva zile după ce se făcù credința lui Toderaș cu Oniţa, sta în poveşti cu o femeie din sat Catrina. Ce au povestit nu a auzit nime, căci vorbiau încet, abia când și când se auzia glasul Cătrinei zicând „lasă numai pe mine voi isprăvì eu,“ — iar cealaltă îi umplù șurțul cu fărină, slănină, brânză etc. și îi dădù drumul curând.

Cătrina de aci se duse la un ficior din capul satului Brumar Ștefan, ce avea o bubă la o mână, și după ce îi căntă buba zisă:

„Știi tu unde să meri după leacuri la mână? la Saveta din deal, aceea are multe buruieni și-ți va da, — dar grijì fătul mieu dute sara, când nu te va vedeà nime, nu cumva să se audă de boala ta.“

Când se însără bine ficiorul s'a dus iar Saveta i-a dat niște buruieni, căci de aceea le-a strâns ea, chiar în ziua crucii, să le deie la cei năcăjiți.

Catrina l-a pândit, și îndată ce a văzut că el a fost la Saveta s'a dus la Toderaș, și i-a zis între mamă-sa, cu o vorbă dulce plină de milă. „Am auzit că ai făcut credința cu Oniţa Savetei?“ apoi adause suspinând: „numai de ar da Dumnezeu noroc, fata-i frumoasă, nu-i vorbă numai... oare nu-mi pot ținea gura!“

„De ce s'o țini, zise Toderaș, că de aceea nu poate zice nime rău, e frumoasă, e harnică, e blândă.“ „Drept, zise Catrina, e harnică, e blândă, dar nu a-și voi să bag vrajbă între D-Voastră.“ „Ce vrajbă să bagi lele? adause Toderas, eu nu pot crede, să poată zice cineva ceva rău de ea.“ „Apoi chiar de aceea ar fi mai bine să tac.“ „De ce să taci lele, nu-ți facem nimic dacă vei spune adevărul, nici nu ne vom supăra,“ zise Toderaș. „Apoi dacă-i așa, zise din nou femeia fie dar să nu Vă supărați pe mine, eu am' auzit ceva ... nu știu drept e, ... dar ca una ce numai binele ți-l vreau și norocul; îți spun că am auzit că-i place de ficiorul Brumarului, că acela în toată sara, chiar și a sară a fost acolo.“

„Nu vorbi lele, zise acum Toderaș aprins nu ți-e frică de Dumnezeu a scorni o astfel de veste de o fată ca aceea?“

„Apoi n'am zis eu că ar fi trebut să tac, apoi eu n'am zis dragul lelii numai ceea ce am auzit, nu-i a mea vina că oamenii povestesc — mulțam de ocară,“ și se duse.

Bietul ficior rămase îndoit, să fie așa? își ziceà el, multe sunt cu putință în lume! apoi iar se năștea în el un simț de siguranță în vârtutea ei, și ziceà — „de alta s'ar puteà crede, dar de ea nu! nici odată, de ea nu!“ — dar acest simț, se schimba de nou, și așa se sbătea el neîncetat, ca omul în durere, când durerea nu-l lasă să afle odihnă.

Mamă-sa s'a supărat și ea, a plâns de năcaz apoi cu lacrămi în ochi s'a dus la el și i-a zis: „Știi ce, de ce să nu te duci tu să vezi?“ Și s'a luat ficiorul în haine străvestite și s'a pus la pândă. Și iată că vede ieșind din casa Savetei pe ficiorul Brumarului cu ceva în mână. „Aha, își zise el, are drept Catrina.“ Apoi se gândì una și zise: da de a fost după ceva, dar de unde ar povestì oamenii de n'ar umbla? apoi cuprins de gânduri și durere, abia se trase până acasă, acolo se trânti pe pragul căsii și plânse una, cum plânge copilul dela țiță, când îl înțarcă mamă-sa.

Într'aceea Catrina se abătù din nou pe la poarta lor, nu intră în lăuntru, ci se îngrijì să fie văzută numai de mama lui

Toderaș. Aceea cât ce o văzù îi zise: „Catrină dragă! Catrină scumpă! ai avut drept ce ai zis, că și Toderaș l-a văzut asară acolo.“

„Eu v-am spus lele dar încă m-ați ocărât,“ apoi sucl una din cap, și adause cu glas îndurerat: „Ce drag de ficior unde vați știut duce, pat'că nu-i lumea plină plină de fete.“ apoi uitându-se drept în ochii ei adause: „eu nici un ceas nu l-aș răbda să steie în vorbă cu ea, fără i-aș trimite acasă credința.“

„Și eu așa cred că ar fi bine lele, dar la ficior îi este dragă, i-se rumpe inima după ea lele, nici nu crede și de a văzut.“

„Ha, ha, ha nici ce vede, nu crede.“ „Nu lele dragostea e oarbă, omul cuprins de ea, are ochi dar nu vede, are urechi și nu înțelege ce-i spun; el crede inimei nu mai inimii.“

(Va urma.)

Prin ce mijloace poate câștiga păstorul sufletesc stima, iubirea, adhesiunea și încrederea poporului credincios?

Disertație, de Tit Bud.

(Fine).

Nu face dară destul chiemărei sale un paroch, dacă împlinește stele liturgii private, dacă în sărbători servește și împlinește puținelul lucru scripturistic. O nu! păstorirea sufletelor nu stă numai întru atâta. Diregătoria noastră e, ca și viața protopărintelui Adam, trebne să cultivăm întreagă grădina grijei noastre concrezută, și încă cu toată sîrguința, ba și cu sudoarea fetei noastre *„non solum propter esum, sed magis propter Jesum“*. Fie preotul în biserică ori în casa sa, fie singur ori între poporenii săi zi și noapte trebne să mediteze și să cerce mijloacele, ca pe credincioșii lui să-i conducă la viața morală. Și poporenii luând seama, cumcă toată nisuința păstorului lor e fericirea lor, vor iubi, vor stima și vor fi cu toată încrederea către părintele lor, către îngerul lor păzitor. Poporenii vor iubì numai pe acel păstor, despre care vor lua seama, că nu numai tunde oile sale, dară le și paște. E drept P. O. confrați! cumcă viia care ni s'au dat spre cultivare, produce fructe bune și rele, e pământul acela, în care Dumnezeu a sămănat sămânță bună, însă până ce oamenii lui a dormit, a venit inimicul și între sămânța bună a aruncat și neghina. A crescut ambele și acum aduc roada.

Viia noastră e un câmp, în care aduce roadă bună pomul sădit lângă râul cristalin, dară acolo e și pomul, dela care deja de trei ani înzădar se așteaptă roada; un câmp e viia noastră, în care înflorește trandafirul din Erichon, însă cresc pe dânsul și scaii pustiei Zachara. Și pe lângă păstorirea grea, ne luptăm câștigându-ne pânea de toate zilele cu cruntă sudoare.

Însă dacă cineva nu vrea să fie decât slugă nebrebnie *„și socoate mai mult decât de oi,“* atunci bine ne caracterisează poporul, care zice, că popa are cel mai bun lucru în lume. Însă cel ce e pătruns de chiemarea sa înaltă, nu va fugì nici de greutățile împreunate cu dânsa. Oficiu fără greutate nu se poate închipuì; oare oficialii civili n'au greutăți? O! ba au și dânșii. Trebue să recunoascem, cumcă e grea diregătoria noastră. A învăța în continu pe alții în școală, în scaunul confesional, în biserică și încă pe unii neculți, deabunăsamă e lucru greu. Știm cât de greu e pe unii ai deștepta și ai atrage la viața morală, și cât de greu e a mângâia pe moribunzi. Însă toate aceste sunt obligațiuni provenite din oficiul nostru și nu le putem negliga fără a păcătuì în contra noastră și în contra celor nouă concrezuți. E notor, cumcă e grea soartea clerului și din alte privințe, mai ales astăzi, când în Europa stau în față două partide mari, o partidă, care stă pe bază curat catolică, iar ceealaltă o partidă mare plecată la revoluțiune, la dirimarea a tot ce e moral și creștinesc. Noi putem să ajungem zile grele, foarte grele, căci iată biserica noastră catolică se perzecutează chiar și de aceia, cari ar trebuì să o apere. Și din perzecuțiunile aceste avem parte destulă și noi clerul rural. Oare nu suntem espuși la pismuire din partea lumei, oare nu ni se critică și faptele noastre purcese din intențiunea cea mai bună? Ba, suntem chiar și perzecutați, dacă nu împlinim orbește dorințele celor dela putere. Clerul e batjocorit și perzecutat, asta nu se poate nega. Și aceste numai acela le încunjura, care se dă în jugul lumei și trage brazde împreună cu cei fără de lege și cu murarii liberi. Dar har Domnului, atari preoți sunt puțini. O! nieve ar trebuì să desperăm și să pierdem tot curajul, dacă n'am vede în biserică continuu icoana Aceleia, la a căreia întrepunere s-a mântuit privați sate, ținuturi și țări întregi. Înțăleg icoana Preacuratei Vergure Maria. Pot să vină asupra noastră zile, când nu vom afla nici un mijloc de scăpare, când pe poporenii nostri îi va amenința pericol mare, când nu se va asculta cuvântul adevărului, atunci să cercăm mângâiere la Maica îndurărilor, la Preacurata Fecioară, care ne va ajuta.

P. O. Confrați! Ca se putem contrasta relelor, ce ne amenință, să nisuim a câștiga iubirea poporenilor nostri, a ne lega către dânșii și ai lega pe dânșii către noi cu catușele iubirei, ca inimicul să nu ne poată despărți în veci. Mijloacele spre aceasta ne sunt îndemână, stau gata, iată am amintit din trânsele și eu câteva. Sunt însă și alte multe mijloace conducătoare la acel scop, pe cum sunt varie și jurstarile, între cari se află unul sau altul, și dacă fiecare se va folosì cu prudință pastorală de acelea, nu e cu putință să nu poată dobândì iubirea poporenilor săi, ba va domnì peste inimile lor atât de tare, încât acele nu se vor înstrăina dela dânsul oricât se va nisuì a face aceasta inimicul cel mare, veacul acest modern și sistema demoralisătoare.

(Cetita în adunarea districtuală ținută în Siget la 15 Novembre 1903.)

Tit Bud,
protopopul Sigetului și vicarul Maramureșului.

BIBLIOGRAFIE.

„Semănătorul.“ Revistă Literară. Anul III. Nr. 44: N. Iorga. — Sate și mănăstiri din România: Prefață și Pe Ceahlău. Ion Borcea. — Chemare (poezie). M. Sadoveanu. — Moș-Simion. G. Săpunaru — Păstarița (poezie). Artur Gorovei. — Poveste. Se. — Notiță. Red. — Răspunsuri. Numărul 20 bani.

Vasile Petri: **Legendar sau carte de cetire pentru școalele poporali**. Ed. XIII revăzută, pag. 203, prețul legat 1 cor. La sfârșit e un glosar de cuvinte, spre a fi pricepute de școlarii din școala poporală.

Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria de *Dr. Augustin Bunea,* Prețul 3 coroane.

Vasile Petri: **Nou Abcdar românesc**, ed. XV. Sibiu 1903. pag. 96. prețul cartonat 50 fileri.

P. R. Netzhammer: **Creștinătatea în vechea Tomi,** studiu istoric critic, traducere autorizată reprodusă din „Revista catolică.“ Baia-mare 1904. pg. 49.

Prof. Emil Sabo. **„Cântece“** Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Prof. Alexandru Ciura. **Visuri trecute.** Schițe și nuvele. Prețul 1 cor.

FLORICELE DE CÂMP,

schițe ușoare. De **A. C. DOMȘA**

Prețul 1 coroană.

Cărți ce să pot căpăta în Libraria Seminarială.

Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu .	2.—
Geniu pustiu, Eminescu . . .	2.—
Drumuri și orașe, Iorga . . .	2·50
Poesii de Alexandri.	3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50 .	3.—
Vers și proză Alexandrescu . .	1·25
Novele A. Brătescu-Voinescî . .	1·50
Liter. pop. Eminescu.	1·50
Ciocoii N. Filimon	1·50
Legende și basme Ispirescu. .	1·50
Povești, I. Creangă	1·50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu. .	1·50
Vatra Părăsită Slavici . . .	2.—
Din Bătrâni . . „	2·50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura.	1.—
Limba Română poporană și Dialectul Sicilian, de Alesiu Viciu .	1.60

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

Posta redacțiunei.

G. P. B. Bucata de care scrii a fost tradusă deja de mult și publicată chiar în »Unirea.«

Stenelus. E bine! Dar... scrieri anonine nu publicăm.

Ioh. Nu știu ce va fi, dar pentru aceea prégătește articolul din vorbă.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

TELEGRAMĂ!

„Nou Etablisement“

Un deposit de tot **soiul de vesminte** pentru **domni și doamne**, făcut din cele mai bune stofe și după croiala cea mai modernă, cea mai cu gust, și cea mai trainică.

Fiecare, care voiește să cruțe să caute a se convinge despre prețurile foarte moderate și despre trăinicia marfei.

Cu bani puțini marfă bună

trimite numai

Hala Vieneză de vânzare

din Medieș (Medgyes)

strada Farkas Nr. 1.

(lângă Farmacia Folberth).

(44) 2—6

La esposițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 16—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóuĕ, pe cum la turnarea de noŭ a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregĭ armonióse, pe lângă garanție pe mai multĭ anĭ, provĕdute cu adjustărĭ de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în orĭ ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o latură prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

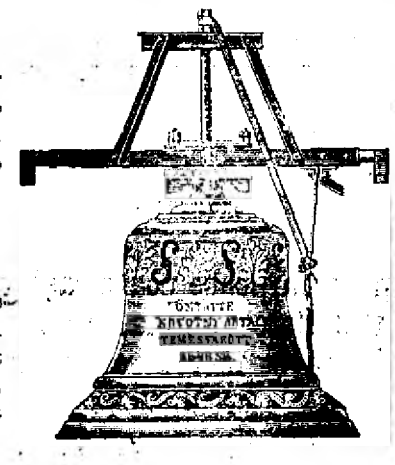

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe orĭ premiate, carĭ sînt provĕdute în partea superióră — ca violina = cu găurĭ după figura *S* și pentru aceea aŭ un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, așa, că **un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unuĭ clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ.** Mai de parte se recomândă spre facerea **scaunelor de fer bătut, de sine stătător**, — spre **preadjustarea clopotelor vechĭ cu adjustare de fer bătut** — ca și spre turnarea de tŏce de metal.

Preț-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

EȘTI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este basa vieței fisice și că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

Aparat de electricitate, renoiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care.

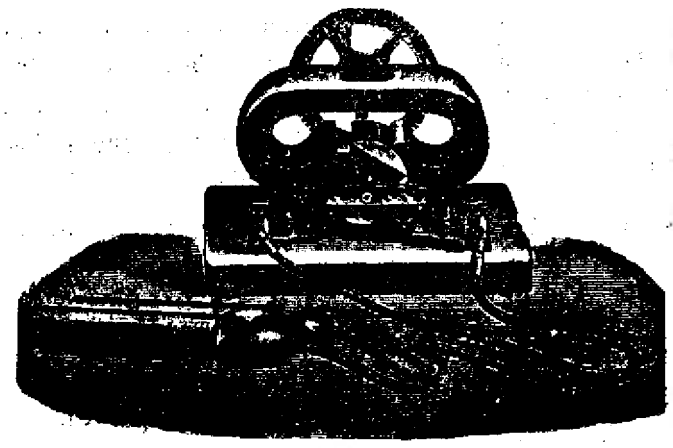

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înoiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris **referează**: Nu numai **podagra**, (guiul), **reuma**, **hysteria**, **asthma**, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colicĕ dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (13—52)

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., ½ an 6 cor., ¼ an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., ½ an 9 frc., ¼ an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 26 Noemvrie 1904. Numărul 48.

Răsunet la „chestiuni şcolare"

— **articol sosit din afară.** —

Articolul de fond din Nrul 46 al „Unirii" merită să fie cetit şi meditat de toţi preoţii şi învăţătorii români gr.-cat. În el să espun în liniaminte generali multe adevăruri triste şi dureroasă, cari vor cauza supărare momentană atât preoţilor cât şi docenţilor, dară numai celor superficial şi unilateral cugetători şi judecători.

Dintre chestiunile ventilate întrînsul relevez numai două ca mai importante şi întru adevăr demne de atenţiunea şi meditarea serioasă a fie-cărui român gr.-cat. în genere, şi în specie a preoţimii şi invăţătorimii gr.-cat. nu numai din Archidieceză, ci peste tot, din întreagă Provincia mitropolitană.

Prima, e plângerea vecinică a docenţilor nostri, că ei sunt rău salarizaţi în comparaţie cu prestaţiunile lor pentru biserică şi neam, şi a doua, că preoţii ca superiorii lor imediaţi, nu numai că nu le stau în ajutor întru împlinirea importantei misiuni ce au în mijlocul poporului ca educători şi instructori, ci chiar le zădărnicesc bunele lor intenţiuni şi multele lor fatigii pentru binele şi progresul bietului popor, atât pe terenul intelectual, cât şi pe cel material. — Îmi voiu face observaţiile mele obiective şi desinteresate faţă de amândouă.

Prima, „Unirea o admite de foarte justă, o admitem şi noi preoţii şi o admite tot omul cu pricepere faţă de soartea bisericii şi a şcoalei române gr.-cat. Dară să nu fie cu supărare, când cutez a afirma, că dintre docenţii nostri, azi foarte puţini au titlu şi drept a lamenta în contra salarizării lor actuale. Abstrag cu totul dela cualificaţia dânşilor, cu carea sunt siliţi cei mulţi a întrerumpe studiile gimnaziale şi a trece la pedagogie, carea în celea mai multe cazuri crează enorme dificultăţi corpului didactic pedagogic întru instruarea şi educarea dânşilor, şi le voiu aminti numai, că salariul acela de 600 coroane — plus cuincuenalele şi alte venite laterali, dacă sunt oameni întru adevăr cualificaţi şi activi — împărţit pe zilele şi oarele pe.recute în şcoală, în decurs de un an şcolastic, e un salar destul de cinstit în comparaţie cu serviţiile prestate azi instrucţiunii şi educaţiunii poporului nostru, *şi foarte cinstit* în comparaţie cu acela ce îl au directorii lor şcolastici după cualificaţia şi prestatiunile lor. Locuinţă bună, grădină de legumi şi 600 cor. venit sigur şi curat între toate împrejurările bune şi rele ale unui an, este în acestea timpuri grele o remuneraţiune pe carea numai foarte puţini dintre directorii lor şcolastici o au, dară nu şezând la umbră, ci asudând sudori grele în arşiţa soarelui şi capriţiile timpului. Şi să nu să uite, că azi aceşti directori şcolastici, imaginaţi răuvoitori, sunt recrutaţi din lamura abiturienţilor gimnaziali şi cu o cualificaţie teologică, pe carea puţini teologi ai seminarelor altor confesiuni o pot arăta. Atâta ce priveşte titlul. Să cercăm acum baza de drept a neîndestulirii docenţilor nostri cu remuneraţiunea actuală.

Cel mai mare şi mai drept Învăţător al tuturor învăţaţilor a zis: „Demn este lucrătorul de plata sa!" Demn este ori care învăţător carele îşi împlineşte detorinţele sale faţă de şcoală nu numai de un salar de 6—800 cor., ci de cu mult mai mare, „Numai — cum zice „Unirea" când cer lucrul acesta trebue să-şi deie toţi samă de împrejurările în cari trăim." Trebue să-şi aducă aminte, că atunci, când au fost cei mai mulţi dintrâşii *siliţi* a îmbrăţişa această carieră, au cunoscut deplin împrejurările în cari au să lucreze şi în cari au să-şi primească remuneraţiunea ostenelelor sale. Şi oare îşi fac azi datorinţele sale docenţii nostri *barem în aşa măsură, ca să nu simtă remuşcări de conştinţă* că petrec ani îndelungaţi în o comună, ba unii toată viaţa, — *şi să poate dovedi* matematice, că în decurs de decenii nu au lucrat absolut nimica pentru luminarea poporului, carele i-au susţinut pe ei şi familiile lor?! Mare onoare escepţiunilor! Să poate dovedi, că din 100 de cazuri, în 99 neînţelegerea dintre preot şi docente provine din cauza admonierii docentelui din partea preotului, ca să-şi facă cât de cât datorinţa barem ca să nu pericliteze esistinţa şcoalei.

Preoţii români gr.-cat. azi ca oameni culţi şi luminaţi, conştii de împrejurările grele în cari trăiesc şi de pericolele ce îi ameninţă pe toţi de o potrivă, considerâ de tovarăşi importanţi şi indispensabili pe docenţii adevăraţi în greua misiune ce au ambii a îndeplini în mijlocul poporului, pun la o parte diferinţa de cualificaţie dintre dânşii, — ce pe alte cariere nu se prea prea întâmplă — şi îi iubesc şi stimează ca pe ori carele dintre colegii lor. Dară dintre docenţii nostrii foarte mulţi, parte în urma cualificaţiei şi a educaţiei lor, parte în urma unor preocupări infiltrate în ei încă în decursul studiului pedagogic, încă din anul prim al funcţionării lor, cred a-şi face un drept la titlul de om cult şi important cu păşirea lor îngâmfată şi de multe ori chiar bruscă faţă de preot şi familia sa, şi cred că prin atentarea la auctoritatea preotului, le creşte şi li-se măreşte propria lor auctoritate, şi azi această conduită a docenţilor faţă de preoţi ca directorii lor şcolastici a devenit o boală aproape generală. Repet şi zic: mare onoare escepţiunilor, dară mulţi dintre docenţi nici cele mai elementare datorinţe fată de scoală nu şi-le împlinesc, dovadă de tot slabele rezultate ale examenelor dela finea anului şcolastic şi de tot neînsămnatul progres ce l'a făcut poporul nostru în 3—4 decenii ultime pe terenul desvoltării intelectuale şi în legătură cu acesta a orientării lui faţă de împrejurările de ezistinţă grele de azi şi situaţia cu totul schimbată faţă de a trecutului.

Rapoartele multor protopopi către P. V. Consistor mitropolitan despre rezultatele examenelor nu sunt espunerea fidelă a adevăratelor stări de lucruri, ci mulţi, din consideraţiuni de diversă natură, retac grozavele defecte şi negli-

ginţe observate, le escuză sub diverse consideraţiuni, între cari în prima linie credinţa deşartă, că aceşti docenţi lucră destul în comparaţie cu remuneraţiunea lor. Sanarea acestui rău s'ar puteà îndrepta numai pe două căi, întâiu prin permutarea protopopilor în alte tracte pentru luarea examenelor, şi a doua prin dese vizite făcute de comisari consistoriali în diversele tracte protopopeşti, şi încă pe surprinse.

Cu atari ocaziuni, atât comisarul consistorial, cât şi protopopii, să iee un protocol cu preotul şi docentele faţă de rezultatul examenului şi alte defecte observate, şi eventualele plângeri să le pertracteze în şedinţa senatului şcolastic, ori chiar în adunarea bisericească, şi apoi să reiese adevăratul culpabil.

De când cu nenorocitele subvenţiuni date de stat şcoalelor noastre, şi reclamate de unii preoţi şi docenţi cu treabă şi fără treabă, pare că e o bătaie a lui Dumnezeu asupra şcoalelor noastre. Auzi docenţi, cari fără genare se laudă şi ameninţă în tot momentul şi la toată ocasiunea, că ei azi nu sunt slujbaşii confesiunii, carea i-a crescut *şi i-a cualificat cu mare greutate,* ca să-şi poată câştiga pânea de toate zilele, ci aleargă pe la oficiile politice pentru toate lucrurile de nimica, şi subsapă auctoritatea mai marilor săi şi esistinţa şcoalelor cari îi nutresc; dară nu reflectează, că în faţa marelui pericol ce ameninţă acestea şcoale, *dacă soartea lor e să fie sdrobite şi nimicite, dânşii şi familiile lor au să verse lacrimi cu mult mai amare pentru perderea lor, decât poporul carele le-a susţinut până acum cu multe şi grele jertfe, în cele mai multe cazuri nu mai şi numai la insistinţa închipuiţilor lor răuvoitori şi prigonitori!* Un proverb poporal zise: „Popa şi birăul nu moare nici când", — eu aş mai adauge la el: „şi dascălul." *Şcoalele vor esista şi mai departe, dară cei ce odinioară să adăpostiau în ele cu familiile lor, vor vărsa lacrimi amare în jurul lor, — dacă nu se vor înţălepţi până mai au timp.*

Foarte nimerit observă „Unirea," că dacă preoţii ar fi fost de faţă la adunarea generală a învăţătorilor de sigur s'ar fi apărat etc. Durere, că nu prea participăm nici la adunările despărţămintelor, nici la adunarea generală, dela carea nu ar fi iertat să lipsască nici un conducător de tract protopopesc, şi nici un preot. Atunci poate multe acuse la adresa preoţilor nu s'ar auzi, când s'ar vedea docentele faţă în faţă cu cei ce-i cunosc temeinicia plângerilor sale şi tendinţa acelora.

Subscriem întru toate părerea „Unirii" faţă de resultatul desbaterilor adunării în cea ce priveşte raportul dintre preot şi învăţător: „Decisiunile acestea toate să vor dovedì ilusorii. Pentrucă, între preot şi învăţător bună înţălegere nu va fi numai atunci, câ: d ambii pătrunşi vor fi de marea misiun şi responsabilitate ce o au ca conducători ai poporului **având adevărata cultură a inimii. Aceasta însă nu se poate câştiga decât prin şcoală.** Creşterea tinerilor candidaţi de învăţători şi preoţi trebue să ne preocupe în locul prim."

P. —

Partidul poporal naţional din Bucovina. Se pare, că poporul român e acelaşi pretutindenea, păstrându-şi neschimbată mai ales firea de a produce discusiuni şi divergente. mai adese în paguba sa proprie.

Acelaşi spirit nefast a provocat şi apatia ce stăpâneşte azi toate clasele poporului nostru în ce priveşte lupta politică şi se vede, că acelaş spirit a desbinat şi pe fraţii nostri din Bucovina, cari deşì la aparinţă mai bine situaţi ca noi în toate privinţele. totuşi par'că continuele certe şi desbinări între poporali şi democraţi i-au desbinat total. făcându-i incapaci de ori ce lucrare mai însămnată pe terenul politic.

„Deşteptarea" foaia partidului poporal naţional, în nrl său din 20 crt. ne anunţă trista veste, că: *comitetul central al partidului poporal naţional ... a decis disolvarea sa şi sistarea apariţiei ziarului „Deşteptarea."* Şi mai în jos, spre a face o mai mare lumină în această importantă chestiune scrie:

„Încetarea activităţii comitetului central al partidului poporal naţional şi sistarea apariţiei ziarului nostru sunt consecvenţe ale convingerilor, ce le nutrim.

FEUILLETON.

DIN ITALIA.

Castel-Gandolfo 27|X 1904.

Scumpe Amice! Totuş din rea pănură suntem croiţi şi noi oamenii: toate le promitem iute, dar în silă le împlinim. Tu vei fi tot aşteptat continuarea povestirei mele; de ce nu, dacă ţi-am promis-o? Dar vezi timpul treceà şi eu nu mai ajungeam la peană — aveam şi noi cum se zice năcazurile noastre casnice: Era şi cam prea cald. Acum însă e toamnă, e răcoare; e sfârşitul văcanţei şi vremea reîntoarcerei, dela iargul libăr la strâmtul închis, dela odihnă la muncă. Şi având se bat acum acelaşi drum mi-au venit aceleaşi gânduri — gânduri pribege de pe acasă — poate aduse de vânt; au venit iute — iute şi erau multe — roiuri. Toate vorbiau despre tine, despre ai nostri, despre sănătatea, traiul, pacea şi îndestulirea voastră.

Tu care ai petrecut fericitele chipite, când *mintea* ta era, *o albină,* iar *gândurile, flori de* primăvară, şi ai gustat şi mângâierea acelor clipe: şti cât de plăcută e confesiunea de gânduri senine, pretinoase, cari *toate* zic una — şi nimic *unul, câte unul:* vei crede dar şi bucuria mea, cu care salutai aceste gânduri mângâioase. Cum au venit însă, aşa s'au şi dus. Ca vânturate de un curent vrăjmaş se risipiră icoanele blânde; ca de-o rază omorîtoare să topì pacea aceea de pe lângă casele noastre şi ca dintr'o rădăcină uscată răsărì o umbră de plugar întins şi subţiat. El aveà cămaşe albă. la mijloc strânsă cu praştie lată, şi din mânecele-i sufulcate se întindeau două braţe lungi şi osoase. Trăgea în zorii zilei brazde înguste pe o vărsătură. Brează înguştă după juncani slăbuţi! Din gliile săci, fără suc şi ruginii par'că aburea sufletul unui blăstăm — al sărăciei — în aerul posomorît al dimineţii. Pe bulgării de eri luceau stropii de rouă — lacrimi răci de îngeri, cari au plâns noaptea de mila bietului muncitor şi de foamea celor mici de acasă. — Ochiul lui senin din fire privià tulbure şi îndoelnic la ruginiul abuzător al arăturei, în care nu fù binecuvântare, nici noroc. Însăninat însă de speranţa unui seceriş bogat la anul viitor — îşi dă pălăria pe ceafă, scuipă în mâna scorţoasă şi pocnind de îndemn sbiciul în aer, strigă duios la juncani: „Hai cu Dumnezeu, copii mei!!" Ei se opintesc din nou şi se duc încetì legându-se pe brează, om şi boi: nefericite jertfe ale blăstămului. Aşa vor muncì ei mereu: în sudoare vor arà. vor secerà în sudoare şi în sudorile răci ale morţii vor mântuì.

Iartă, că pipăesc acolo, unde ne doare, dar aşa-s cugetele astea duioase, ori triste cum le-am zice peregrinează din cap în cap, din inimă în inimă, cum le-a rânduit Dumnezeu. De altcum. cum s'ar adeverì vorbele filozofului, că omul e o „lume mică." care nu arareori se bate în capete cu „lumea cea mare."

N-am voit eu să-ţi vorbesc despre ai nostri, căci ai nostri sunt totdeauna cu noi, şi toate ale lor ale noastre sunt, ci despre cei de aici, cari *să zic numai a fi de ai nostri,* despre Italieni. Lăsând însă la o parte amploiatul, negustorul şi artistul, cari în felul lor sunt ai tuturora şi nici a unuia, cari par'că n'ar înclina nici în dreapta, nici în stânga, ci sunt numai un fel de punte de trecere dela neam la neam, sunt corzile acele groase şi eterne, cari leagă popor cu popor. ţară cu ţară, făcând din massele risipite un colos compact, ce noi îl chemăm „omenime," căci cu aceştia noi nu avem atâtea legături: îţi voiu mai vorbì despre burghezul din cetate, despre ţăranul ori „vilanul" dela sate şi despre unele din multele şi pestriţele lui datini şi ocupaţiuni.

Tu şi aceea şti bine, de unde trebue apucat omul, dacă nu-i poţi privì totdeauna în faţă, ca să-i vezi în inimă şi aşa să-l cunoşti cum e aievea. Aşa e, că îi apuci *faptele,* pe cari şi-au pus sigilul cele două mari maşine, în cari se cerne sângele şi se vântură gândurile: mintea şi inima; şi cari sunt fruptele genuine ale ştiinţei şi voinţei perfecte? Delicata poamă însă a acestor două ogoare mănoase e totuşi religiunea, care ca umbra se ţine de muritor, cu individul se naşte, creşte şi cu el se pierde; din care singuraticul ia îndemn, gust, tărie în muncă, massele jilăvitate şi măsură în traiu, în daraverile vieţii.

Şi pipăit Italianul de partea asta e simţitor foarte — chiar gâdâlicios.

El e religios din fire — semn că oare cândva fù mai bun, dacă azi nu se poate zice exemplar. Simţământul lui de evlavie e mereu treaz, e puternic, uneori isbucneşte chiar vehement şi fanatic: o mărturisesc aceasta festivităţile fără părechie în felul lor sărbate în onoarea „Madonei" că atunci să fac pregătiri de mai multe săptămâni şi luni. De-asupra străzilor atârnă cununi mari

„Vremi grele au petrecut Românii bucovineni prin un deceniu. Au purtat lupte crâncene pentru drepturile noastre şi pentru apărarea noastră etnică. La început am fost un corp solidar, cu luptă unitară. Divergenţele de tactică în luptă au produs însă spargeri şi formări nouă politice, pe cum este partidul poporal-naţional. În urmă s'a ivit şi partidul democrat român.

„Astăzi priveliştea este întristătoare.“ Corpul naţiunii noastre este spart în caste separate. Marii proprietari, preoţii, învăţătorii, poporul rural — toţi se separează politiceşte unii de alţii şi se mărginesc a lupta pentru interesele particulare ale stării, cărei îi aparţin — aceasta este tristul efect al agitaţiunilor democraţilor români. Ba starea este şi mai rea prin faptul, că şi în sinul fiecărei dintre stări există fracţiuni şi divergenţe.

„Această stare de lucruri nu poate duce spre bine. *Ea îi răpeşte poporului român putérea, de a se validita ca un factor hotărîtor în viaţa publică din Bucovina şi de a se apăra cu energie necesară.*

„Nu idealele castelor, *ci idea naţională, comună tuturor, trebue să fie principiul întipărit în sufletul şi scris pe stindardul fiecărei Român bun.*

„Drept consecuenţă a acestei convingeri este disolvarea comitetului central al partidului poporal-naţional şi sistarea apariţiei ziarului nostru. Partidul poporal represintă numai o fracţiune a poporului nostru din Bucovina, asemenea şi „Deşteptarea.“ Vremea actuală reclamă însă *combaterea spiritului separatist şi reconsolidarea unui partid mare naţional, pe cum şi un ziar, care să represinte aceste convingeri.*

„Patriotismul românesc ne îndeamnă să ne dăm la o parte şi să netezim calea spre realizarea acestei idei.

„Dispară fracţiunile, dispară divergenţele de castă, triumfeze măreaţa ideie naţională! — acesta este cântecul nostru de lebedă şi apelul ce-l îndreptăm către patrioţii români din ţărişoara noastră.“

Regretăm pierderea acestui iubit confrate, care a dovedit în articolii săi o vină şi sinceră interesare de toate cauzele fraţilor bucovineni, nizuind din toate puterile pentru emanciparea lor din jugul rutenesc, care se întinde ca o boală rea peste toate membrele trupului neamului românesc din acea provinţă.

Chestiunea română. Ori cât de tari şi mari să ţin compatrioţii magiari, se vede, că tot nu se simt liniştiţi pân mai es tăm şi noi în această patrie, în care ne-am născut şi trăit. Dovadă feluritele „szövetség“-uri constituite, cu scopul, ca să studieze tot mai bine chestia română şi în consecuenţă să afle mijloacele potrivite pentru dispariţia noastră în naţiunea magiară. Şi par'că e făcătură: rezultatele acestor societăţi şi reuniuni sunt aşa de neînsămnate, cât nici nu mai face nime pomenire de ele.

Sâmbăta trecută în 12 Nov. „Országos magyar szövetség“ a ţinut şedinţă publică, cu care ocaziune ziaristul Sebestyén Ede a vorbit despre punctele cardinale a chestiunii naţionale române. Modul cum vorbitorul şi-a desvoltat teza şi afirmaţiunile cu cari a debutat, a dat anză la o discuţie interesantă. Cel dintâiu a luat cuvântul Solymossy Elek, ardelean de origine, parecă directorul dela Népszinház, care a combătut pe vorbitor arătând falsitatea afirmaţiunilor sale. De asemenea a luat cuvântul şi tinărul jurist Gyárfás Elemér, de loc din Hususău de lângă Blaj, care a arătat, cât de netemeinic vorbeşte Sebestyén, când spune, că Românii fug de carte şi nu doresc libertatea. Se înţelege că dl Gyárfás a fost mereu întrerupt, nu le convenia ascultătorilor vorbele sale. Gyárfás ştie românește şi trăind printre Români îi cunoaşte deplin. Dl Iancsó Benedek, „cunoscătorul cel mai espert a nizuinţelor valahe,“ — cum îl numeşte „Magyar Közélet,“ — luând cuvântul a dilucidat deplin chestia controversată. A pomenit de politica Vienei, care a avut o hotărîtoare influinţă la naşterea mişcărilor naţiunei valahe, cari sunt de un vădit caracter daco-român şi a arătat, că nizuinţele naţionale valahe şi celea magiare sunt diametral opuse, şi de aceea e periculoasă minciună politică a spune, că acestea două s'ar puteà împreună. Şi pe această temă înainte dl Iancsó dapănă mai departe firul fantastic a iridentei valahe, şi apoi termină în mijlocul aplauselor şi aprobărilor generale. făcând conclusia, că contra acestor nisuinţe, şi statul şi societatea magiară trebue să se împotrivească cu toată puterea.

Conclusia dlui Iancsó nu poate fi de loc surprinzătoare pentru noi, cari ne-am dedat a auzì pe toţi scriitoraşii terminându-şi cuvântările ori articolii cu această frază.

Ceea ce e remarcabil şi ceea ce ridică importanţa vorbelor şi alui Solymossy şi mai ales alui Gyárfás, e, că nu se ia notiţă de ele în nici una din ziarele magiare. Se vede că adevărurile scoase la lumină de aceşti doi vorbitori, nu plac, căci ele pun în adevărată lumină utopicele nizuinţe ale tuturor reuniunilor de acest soiu.

---

de fer, a căror flori ofilite şi ruginii în obscurul nopţii — ca vrăjite se schimbă în calice luminoase înviăpăia te.

La ferești spânzură măsaie de purpură, sara lângă melodiile vitejeşti ale muzicei, cad din sferele înalte ploi dese de stele mărunte, înfocate; cometi peregrini cu coadă de foc, resar din golul suriu polipi cu braţe crengurate, cu degete de săgeţi arzătoare, cari fulgerând se lungesc, se împlântă în golul, de unde au răsărit şi topindu-se să stângă — mor. Văzduhul roşeşte, se cutremură din ţiţini, dudue, tună, trăzneşte, sus în aer, jos pe ogaşe, pe dealuri, pe câmpul întins — până ce iar totul se linişteşte. Şi apoi numai ici colo mai cad steluţe rătăcite în calea lor; se mai aude din când în când câte un pocnet năduşit — dar jocul focurior artificiale s'a sfârşit.

Aşa se veseleşte Italianul la aniversarea Sfinţilor săi; la sărbătorile Preacuratei. Ce-s sărbătorile politice în conparare cu estea zile de bucurie generală? Sunt nimicuri de copilaş, cari în ţărâna caldă se joacă de a nunta. Culmea însă o fac lacrimile tinere, ce se varsă, curg şiroaie. Şi eu avui mângâierea să văd şi atari lacrimi, cari să chiamă „lacrimile credinţei.“

Tu iubite plângi şi verşi lacrimi atunci când te bate mamă-ta şi te doare. De! acum eşti mare şi nime nu-ţi mai face răcoare cu nueaua. Dar plângi, când te doare aşa de-o boală grea. Ilie plângea, de i-se scutura cămeşa de pe el, după o capră. Sofia de peste drum şi-a plâns copilul trei ani de zile şi l-a jelit, până ce i-a albit părul sub cârpa cernită. Nistor om mare plângea, ca copiii când îşi perdù mama, când îi veni carte, că i-se întoarce ficiorul din cătănie. El plângea atunci de bucurie. Şi plânge aşa copilul după ţâţă, plâng eu, tu, când te năcăjeşti, plânge moşul cu cârje. Plâng toţi când au de ce. Că aşa suntem făcuţi noi toţi să plângem şi să râdem. Dar nu şti, de ce plânge unul, când nu-l doare. De bucurie las' să plângă Marta şi Maria, că s'a sculat Lazar din groapă, să plângă Nistor şi Iconia, că le-au venit ficiorii din cătane. Dar nu acela, care n'are de ce. Ba tu îl râzi, faci cu ochiul cam petulant, şi zici: „Îi lipseşte bietului o doagă.“ Şi ai tot dreptul. De ce să plângă unul rogu-te, când vede pe Maica Domnului eşită în procesiune? Ea n'a ieşit să bată pe nime; nici nu şi-a umplut mâneca de daruri, ca să le arunce pe străzi. Ea nu zice nimănui: na! nici: dă-mi! De cerì, îţi dă, dar nu bagă nimănui cu sila în sân. Nici nu dă aşa, ca să facă mare sgomot. Ea e bună şi blândă şi dă tuturora, că iubeşte pe toţi. De ce samă e dără plânsul? Nu şti tu. Dar ştie acela, care lăcrămează. Eată cum!

(Va urma.)

TOAMNA

— pastel. —

Plângi natură....

Blondu-ţi iubit nu-ţi mai zimbeşte ca până acum.

Podoabele tale sunt spulberate de răutăciosul şi sburdalnicul vânt şi ai rămas pustie şi deşartă ca sufletul omului cu ilusii şi speranţe nimicite.

Cântăreţii tăi dulci te-au părăsit şi s'au dus. Până erai tinără şi în putere toţi alergau la sânul tău bogat şi tu ca o mamă bună tuturora le împărţiai zimbetele tale.

Acum ai îmbătrânit, pletele tale sunt cărunte, ai ajuns în zile de grea restriste şi toate te-au părăsit şi tu plângi....

Croncănitul cioarelor te întristează şi mai tare....

Yaluri de nori se ridică din apus ... sfârşitul ţi-se apropie şi noi te privim cu jale şi inima ni se frânge de durere cugetând la tinereţa ta....

Te apropii de mormânt, mormântul tău e vremelnic, din el ai să reînvii mai veselă şi mai frumoasă, ... dar noi natură... noi?

Stenelus.

Românii din Maramurăș și proiectul lui Berzeviczy. În 18 Nov. în congregațiunea com. Maramurăș s'a adus la ordinea zilei și proiectul lui Berzeviczy propunându-se să se trimită o adresă de felicitare ministrului Berzeviczy pentru înalta și mântuitoarea lui idee referitoare la magiarizarea școalelor.

Contra acestei propuneri a luat cuvântul Dr. Ioan Mihályi fratele Escelenției Sale Dr. V. Mihályi mitropolitul din Blaj, arătând, că acest proiect este o călcare de lege. Dânsul a citat mai multe legi, prin care să garantează românilor dreptul de a aveà școalele lor confesionale și a declarat, că nu poate să voteze încredere lui Berzeviczy.

Tot asemenea a vorbit și D. Tit Bud vicariul Maramurășului. Pe lângă propunere a vorbit însă vicarul rutenilor, și din păcate, și un preot român Joody László parochul Vadului și protopop onorar (?) Acest preot român, se vede, că nu s'a gândit la păcatul ce-l comite sculându-se contra legii spre apărarea căreia e pus, — lege, care ne-a ținut și susținut și întru apărarea căreia au murit părinții și întru apărarea căreia trebue să murim și noi lăsându-o întreagă nepoților nostri.

Contra magiarizării școalelor au votat: 1) *Tit Bud,* vicar. 2) *Dr. Ioan Mihályi,* fișcal comitatens. 3) *Dr. Florențiu Mihályi,* advocat. 4) *Vasile Iurca,* proprietar. 5) *Mihail Pavel:* proprietar. 6) *Dr. Ilie Mariș,* advocat. 7) *Ioan Doroș,* paroch în Slatina și 8) *Simion Balea,* paroch în Săpânța.

Pentru proiect au votat numai *Simion Pop,* fisolgăbirău, și *Ioan Balea,* prim-notar la comitat, iar *Dr. Aurel Manu* n'a votat de fel.

Numărul celor ce au votat contra propunerii ar fi fost și mai mare, dacă preoții cari sunt membrii la congregație, ar fi venit cu toții. Se vede însă, că s'au temut să nu cadă în disgrație. În cazuri unde este vorba de drepturile poporului, preoții trebue să fie cu poporul, iar nu pentru cei câțiva arginți, cu stăpânirea. Dacă preoții noștri se vor îndepărta de popor și vor ținea cu stăpânirea, atunci vom păți mâne poimâne ca rutenii, ai căror preoți mai toți s'au înstrăinat de popor. Semne de acestea au început să se arete și printre ai noștri. Dar mai zilele trecute s'a inaugurat un „kișdedov" într'o comună românească de pe valea Someșului, iar preotul român din aceea comună (Câțcău) a slujit alături cu guardianul din Dej și cu popa reformat și a ținut și o cuvântare. După sfințire s'a ținut banchet, dela care i-s'a trimis lui Berzeviczy o telegramă de felicitare.

Judece fie-cine acum, dacă e bine așa.

Maramureșenilor însă, cari și-au ridicat glasul și au votat contra propunerii, li-se cuvine laudă.

REVISTE.

Franța. Scandalul delațiunilor nu s'a terminat încă. Ministrul de răsboiu André a fost pălmuit în plin parlament de un deputat și încă așa de puternic, cât ministrul și-a pierdut pe câteva momente conștiința. Nu mult după această scenă furtunoasă. care a fost de altcum pe dreptul blamată de opinia publică, fără osebire de partid, ministrul și-a dat dimisia, care a fost primită numindu-se îndată titularul. Cauza retragerii lui André, se spune, că ar fi faptul că el și-ar fi luat informațiile dela logile francmazone, cari în chipul acesta ajungând la influință hotăritoare în guvernament, pot da anză la un amestec păgubitor în afacerile statului.

CORESPONDINȚE.

SCRISOARE DIN VIENA.

— *dela corespondentul nostru.* —

15 Noemvrie n. 1904.

După călindarul gregorian azi e ziua sf. Leopold, împăratul Austriei. Mare praznic în toată Austria. Un mare peregrinaj merge astăzi din Viena la Klosterneuburg, claustru zidit de sf. Leopold, ca la mormântul lui, să se roage pentru pacea, carea a fost și ținta lui Leopold.

La pacea aceasta toți se închină și toți o doresc. Corul episcopesc, ce și-a sfârșit ieri după amiazi cconferința de toamnă (începută în 7 l. c.) dă o lungă pastorală, în care îndeamnă națiunile Imperiului să trăiască în pace. „Austria e un mozaic grandios, zice pastorala, care numai atunci își are valoarea, dacă toate bucățile, din care se compune, sunt la locul lor, îndată ce se mișcă una se clătină toate."

Anză la pastorala aceasta au dat turburările din Innsbruck, de când cu deschiderea facultății iuridice italiane. Italienii doresc universitate, și nu numai facultate iuridică, în Triest, și de aceea ei au început demonstrațiunile, dar fără să aibă scop de a omorî și răni. E drept că foile germâne aproape toate sunt în contra Italienilor, afară de unele, dar acesta nu îndreptățește pe nime, să pună toată vina pe Italieni. Universitarii de aici protestează și demonstrează în contra Italienilor, pretind dela Rector să nu mai lase pe nici un Italian să-și pună piciorul în aula universității din Viena, să nu mai permită nici un afiș italian pe tablele universității.

Acestea sunt însă niște sburdălnicii tinerești, după cari va urma pacea.

Aceasta e și de dorit mai ales acum, când toate societățile catolice se nizuesc din toate puterile să aranjeze serbări vrednice de concepțiunea immaculată. Șirul acestora l-a deschis „Kath. Lehrerbildungs-Verein" (societatea pentru cualificarea învățătorilor catolici). Mai ales piesa teatrală, ce aveà de subiect pe Fecioara nepătată, a fost minunată. Persoane au fost la 150, între cari copii dela azil. normaliști, gimnaziști inferiori, preparanzi. A luat parte și nunțiul apostolic cu secretarul său, și alți onorațiori. În fiecare săptămână se aranjează serbări de acestea, și universitarii catolici de bună seamă nu vor rămâneà pe jos. Atunci însă trebue să fie împăcați, căci cum vor puteà ei prăznui pe Maria nepătată, pătați în sufletul lor?

De altfel și natura contribue la împăcarea aceasta. Vremea s'a răcit bine, fulgi de zăpadă dau un colorit de sărbătoare zilei de azi, și spun oamenilor, că e cu mult mai bine să te uiți la vreme prin geamul dela fereastă, decât să ieși afară, unde nu ți-se pare lumea așa poetică. Nici nu mai vezi așa multă lume pe uliță, oamenii nu se mai îmbulzesc așa tare, și pe Kärntnerstrasse poți umbla comod.

Împrejurimea Vienei și-a pierdut farmecul, din turnurile de observare puse în piscurile munților, mai vezi ici colea câte un brad, care de n'ar fi mândru de podoaba sa, de bună samă i-ar fi foarte urît în lumea mortă, ce-l încunjură. Până mai ieri mai aveam livezi verzi, dar poate că neaua de azi le acopere. Ne gătim de iarnă.

Iob.

La cestiunea Congresului.

— *20 Nov. 1904.* —

Înainte de ținerea sinodului archidiecesan, se ventilau în public două păreri, și anume: unii doriau sinod, iar alții congres. Atât partisanii uneia cât și a celei lalte păreri, conglăsuiau întru aceea, că existința bisericii noastre este amenințată, că Clerul nostru este expus la mari ispite și că în consecința, ni-se cere mai mult ca ori și când consfătuire serioasă și luarea de decisiuni salutare față cu primejdia, ce ne amenință.

Precumpănitoare s'a părut părerea acelora, cari erau pentru sinod, și astfel bunul nostru Archiereu, căruia nimic nu-i zace mai tare la inimă, decât binele și fericirea vremelnică și eternă a fiilor săi sufletești, n'a pregetat a convoca sinodul la Blaj pe zilele de 10 Mai și urm. a. c.

La glasul păstorului, Clerul a alergat la Blaj și aci în deplină armonie și cu seriositate s'au luat la desbatere toate gravaminele Clerului. S'au luat hotăriri salutare în toate privințele și fiindcă au fost cestiuni și de acelea a căror resolvare n'a fost pendentă numai dela auctoritatea sinodului, până la obținerea resoluțiunilor, sinodul s'a dechiarat în permanență.

De atunci, până acum au trecut 6 luni. Clerul din afară așteaptă cu nerăbdare să i-se împărtășască decisiunile sinodului din Maiu, și fiindcă aceasta, din motive nependente dela auctoritatea sinodului, până acum încă nu s'a făcut, unii impacienți strigă: „Congres." Vrem să ne adunăm în Congres!

Prea bine! A începe un lucru nou, fără a termina pe cel deja început, însamnă atâta, cât a nu face nimica. Trebue să purcedem treptat, să avem odată hotărîrile sinodului și atunci vom ști, ce avem de făcut în congres. A ne aduna în congres

Cetiți! BEN HUR Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisătoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil. A apărut în editura „Unirii."

fără a ţineà cont de acestea hotărîri, însamnă a ignora auctoritatea sinodului, şi aceasta este o foarte mare greşală, căci, aşa cred, nime nu se îndoieşte despre aceea, cumcă părinţii sinodului din Maiu, în frunte cu Escelenţa Sa Dl Metropolit, nu vor fi excugetat expedientele cele mai salutare pentru delăturarea relelor. Pentruce dară să nu ne surîdă speranţa, că paşii făcuţi de dânşii vor obţine resultate favorabile? Pentruce să le ignorăm râvna şi auctoritatea lor? Au doar dela congres putem aştepta mai mult ca dela sinod? Nu sum în contra congresului, ci îl doresc din inimă, vreau însă ca acest congres să aibă de basă sinodul, să fie o desvoltare treptată a aceluia. Să avem dară puţină paciinţă, căci este speranţă că în timpul cel mai scurt o să avem decisiunile sinodului şi apoi: accidit in puncto quod non fit in linea.

Cumcă dela sinod încoace lucrurile nu s'au întors spre mai bine, aceasta e cert. Din contră nori şi mai grei se ridică pe firmament şi ne ameninţă cu cutropire acum şi pe fica bisericii, pe şcoală, o adunare mare, la care se ia parte de o potrivă clericul şi laicul şi să se sfătuiască şi se decidă asupra sorţii sale ni-se impune.

Ni-se impune o astfel de adunare, pe care o numim „congres catolic român," şi din acel punct de vedere, că între toate confesiunile din patrie, singur la noi, la românii gr.-cat. atâta e de rece legătură între clerici şi mireni, încât te pune în uimire. Ca şi când nu cu toţi umăr la umăr şi spriginindu-ne reciproc, am avea să luptăm pentru ajungerea aceluiaş scop: prosperarea şi înflorirea bisericii şi a neamului nostru.

În un atare congres, adunându-se împreună preoţii şi laicii inteligenţi, s'ar consfătui împreună, şi-ar însufla unul altuia curagiu, şi astfel mai cu efect şi mai cu energie ar puteà resista obstaculelor, ce ne stau în calea desvoltării şi a propăşirii. Ba eu cred, că pe această cale, s'ar afla şi Mecenaţi ai neamului nostru, cari i-ar sări într'ajutor cu avutul lor, unde ar afla de lipsă, pe când dacă nu-i instigează nime şi dacă nu le cere nime sfatul, stau ascunşi şi tăcuţi, ca şi când nice n'ar esista.

Să luăm exemplu în această privinţă numai dela fraţii orientali şi vom vedea câte lucruri bune şi folositoare se pot face prin înţălegerea şi conlucrarea comună dintre preoţi şi mireni. Dar apoi când ne facem o icoană despre influinţa binefăcătoare a acestor congrese la magiarii catolici din patrie, trebue să recunoaştem, că într'adevăr, dacă nu mişcăm şi noi ceva, atunci biserica noastră deşi mare şi împunătoare, provăzută cu un cler cult, este totuş un organism morbos, care nu trăieşte numai vegetează.

Bun lucru fac deci confraţii din diecesele sufragane ale Provinciei noastre metropolitane, când ne chiamă la congres. Noi le răspundem însă: Venim şi noi, căci îl dorim ca şi voi, numai să fim în clar mai întâi cu decisiunile sinodului nostru din Maiu a. c.

Un preot archidiecesan.

Către P. T. Abonenţi.

Apropiindu-ne de capetul anului rugăm pe Onor. abonenţi, să binevoiască a-şi renoi abonamentul; iară cei ce sunt în restanţă să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari şi arzătoare.

Administraţiunea.

MAI NOU.

Văzând opoziţia din dietă, că min. Tisza pentru aceea retrage proiectele de legi, depuse pe masa camerei ca să-şi poată realiza planul său de reformă şi pe lângă aceea mai introduce şi şedinţe paralele, ca se obosască opoziţia, s'au unit toate partidele spre a combate guvernul şi au reînceput obstrucţia. În urma acestora deputatul Dániel, din partida liberală a propus numai unele schimbări provizore a regulamentului, amânând desbaterea lui pe viitoarea sesiune. Opoziţia s'a turburat, cu toate acestea propunerea a fost primită în mijlocul furiei deputaţilor opoziţionali, cari au inceput a arunca cu ce le căderà în mână În mijlocul sgomotului acestuia preşedintele a cetit rescriptul regal prin care s'a închis sesiunea parlamentară. Toate partidele se organisează acum pentru viitoarea luptă.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Domnul advocat şi fiscal comitatens *Dr. Georgiu Linul* din Bistriţa, după cum însuşi scrie: din adevărată dragoste creştinească pentru biserica comunei sale natale şi ca o datorinţă morală faţă de vatra părintească, în amintirea iubiţilor săi părinţi, a donat bisericei din Rebrişoara un candelabru frumos pentru naia bisericei în valoare de 500 cor. Tot asemenea Dl. *Georgiu Mihalca* învăţător la şcoala fundaţională în Năsăud, născut din Rebrişoara, ne-a donat un candelabru în valoare de 360 cor. În numele poporului credincios, mulţămim călduros marinimoşilor donatori. Rebrişoara 18 Nov. 1904. *Anton Precup* preot, *Dumitru Acul* curat. prim.

Reuniunea femeilor române din loc. Duminecă în 20 a lunii c. şi-a ţinut adunarea generală de toamnă. Adunarea şi de astădată a fost cam slab cercetată, pe lângă comitet — din care încă a lipsit unii membrii — abia au mai fost câţi-va A presidat *Otilia Dr. Negruţiu,* vice-presidenta Reuniunii. Din raportul prezintat de comitet am aflat, că acesta a lucrat cu zel şi în periodul trecut. Cele 3 fonduri cari le administrează, au crescut aşa că la finea anului 1903/4. fundaţiunea *Ana Vlassa* n. *Porutiu,* era de cor. 563.59; fundaţiunea *Leontina F. Negruţiu,* de cor, 903.38; iar fundaţiunea *Maria Hossu* n. *Szebeni,* de cor. 196.60, din toate trei fundaţiunile s'au împărţit ajutor elevelor şcoalei de fete din loc. Averea Reuniunii este de peste 10.000 coroane, din aceste au împărţit fetiţelor ajutoare în suma de 400 cor.; iar pentru anul 1905 a luat în budget 600 cor. din cari 300 pentru cualificarea unei învăţătorese în lucru de mână şi desemn, pe sama şcoalei civile de fetiţe din loc, 200 pentru ajutorarea unei fete, care şi-ar însuşì măiestria de a croì şi coase haine femeieşti, iar restul pentru ajutorarea elevelor de şcoală. Reuniunea are 131 membrii. S'au înscris membrii noi: dşoara *Aurelia Bariţiu,* pe viaţă, dl *Aurel C, Domşa,* până acì membru ajutător, s'a înscris ajutător pe viaţă, iar dşoara *Maria Vlassa,* din Sâncel membră ordinară.

Hymen. *Ştefan Tăşădan* prof. din religiune şi limba română la gimnasul de Oradea s'a fidanţat cu domnişoare *Melania Szabó,* în Oradea-mare la 17 Nov.

— *Basil Moldovan* cler. abs. şi *Eugenia Ioanovici* din Blaj. s'au logodit Joi în 24 crt.

Ştiri literari. În editura lui Ioan Bacin din Şoimuş au apărut *Versuri religioase şi morali* de George Simu Volumul de 76 pag. cuprinde 38 poesii şi costă 50 bani, având şi înalta aprobare a Preav. Consistor mitropolitan din Blaj.

Alegerile municipali. Ni se scrie din Coşocna, că în 22 crt. făcându-se alegerile pentru comitat, au fost alesi dintre români: *Ioan Hăţăgan,* protopop şi *Petru Checicheş,* preot gr.-ort.

Masa studenţilor a primit dela dl *Petru Pop* jude în pensiune cor. 30. şi dela dl *Ioan Săbădean,* comerciant. amândoi din Braşov, cor. 24 — întru amintirea repaus. Nic. de Şuştai. — Inst. „Unirea" din Vad şi „Crişana" din Brad au dăruit câte 20 cor.

Pentru arşii din Câmpeni am primit suma de cor. 17 colectate dela *învăţătoarele şi elevele şcoalei de fete din Blaj,* şi dela *I. P. Papiriu* din Sicìu, 3 cor. Suma spedată la adresa noastră până acum e de cor. *81.12.*

Avis. P. T. Domni cari au primit liste pentru colecte caritative la renovarea bisericii gr.-cat. din Sebeşul-săsăsc, cu tot respectul sunt rugaţi, să binevoiască ale reînapoia cu orì şi ce resultat, ca să putem raţiocina. — *A. Dobrescu* protopop.

Convocare. Comitetul despărţământului Mercurea al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român convoacă prin aceasta adunarea cercuală pe joi în 25 Noemvrie 8 (Decemvrie) a. c. în opidul Mercurea, la care se învită toti membrii şi toţi cei chemaţi a promova interesele culturale ale poporului român.

Necrolog. † *Ana Rozalia Aron n. Patachi,* soţia tinărului preot Nicolae S. Aron din Tâmpăhaza-Ujfalău, după suferinţe îndelungate. împărtăşită cu ss. Taine. a încetat din viaţă Vineri în 18 n. l. c. în anul al 20-lea al etăţii şi al 3-iea al fericitei sale căsătorii. Trimitem profundele noastre regrete iubitului prietin, atât de greu lovit de mâna sorţii vitrege.

Odihnească în pace!

Posta redacţiunei.

C. L. Încă n'am putut afla nimic. Nu voiu lipsi să te avizăz îndată.

S. Z. Vei avea în scurtă vreme răspunsul aşteptat. Află că nu primim acum, decât tot 4½ nu 5. sper că nu se va face confuzie.

Mai multora. Rugăm să nu se confunde *redacţia* cu *administraţia,* cari sunt cu totul separate una de alta.

Tinerului Emil Isac. Pentru măgulitoarele (?!) cuvintele, cu cari ne-ai gratificat în »Familia«, (dl Vulcan se vede că a lipsit de acasă), îţi răspundem în limba-ţi predilectă: »Dont stretch jour self like the frog in the lake!«

St. B. Cât ce vom dispune de spaţ le vom face loc. Mulţămită!

Cumpăraţi Cumpăraţi

Calendariul Unirii pe anul 1905.

Preţul 50 fil. plus 10 fil. porto.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Dumnezeu nu uită.

Povestire de AUREL FODOR.

(Fine).

„Da, da, Sofie, așa face om..l cuprins de dragoste dar nu de dragostea cea adevărată; ci de dragostea cea ațițată cu vraje și boscoane; știi tu că cu ficiorul tău e făcătură?“

„Să poate lele — dar ce mă voi ști face — unde să mă duc?“ „Unde să mergi? „d'apoi vină la lelea Cătrină, că le desface aceia.“

„O ție-te Dumnezeu lele Cătrină mu- ești bună! Apoi fă lele că îți voi plăti cei pofti“ — apoi o dusă în lăuntru și de o camdată îi umplu și ea șurțul cu multe de toate.

Eșind Cătrină zise către Sofia, „știi ce, mâne sară se mai pândească, pe atuncia voi lucra și eu — apoi nu cred că îi va mai trebui.“

De aci s'a dus drept la ficiorul Brumariului și i-a zis. „Hei să-ți văd buba — ce frumos a albit — mâne sară te du din nou și cere burnieni proaspete, dar grijí să nu te vadă cineva și de te-ar vedè să nu te pună păcatele, să spui — că n'ai leac, mai bine zi, că ai avut o vorbă cu Onița.“

Pe cum a zis Cătrina așa s'a și făcut, ficiorul Brumarului s-a dus după burnieni de leac, dar Toderaș l'a pândit — și l'a văzut și eșind — și băgându-se. Acum nime nu mai erau în stare să-l facă să creadă, că nu are drept Cătrina, care s'a îngrijit a umple satul cu această veste spunând la 2—3 femei.

De aceea Toderaș nici nu întrebă nimic, fără se duse acasă, și năcăjit cum era se trinti pe pat, nu ca să doarmă, căci de somn nu era vorbă, ci ca să nu vadă om în fața lui. Cum sta el pe pat, i-se păreà că să învârte cu el casa ca o luntre, înaintea ochilor i-se întorceau valuri-valuri întunecoase, apoi ca pierdut de fire vorbia fără să știe ce; se scula și umbla prin casă, se trântia de nou pe pat, care i-se părea, că să învârte în văzduh.

De către ziuă adormì un somn lin.

Dimineața s-a sculat — n'a mâncat nimic, ci și-a sărutat părinții și a plecat în România. Din orașul mai de aproape îi trimisă inelu de credință pe lângă scrisoarea următoare:

„Iubită Oniță! Ne mai putând răbda nefericirea ce mi-a pricinuit purtarea ta necredincioasă, am părăsit satul în care ești — căci nu pot vedea locul în care te-am cunoscut, văzut și iubit. Pe tine nu te voi uita, fericit fără tine nu voi fi, dar nu așì putè să te văd — că nu mă iubești cu toată ardoarea sufletului, cu care te iubesc eu. Fi fericită!“

Sărmana Oniță! ea care nu a știut nimic de cele ce s'au pus la cale de alții — când a văzut epistola aceasta nu știa de sine; vedeà că-i scrisoarea lui vedea, inelul și năframa sa, le cunoștea; dar nu putea înțălege, ce e cu ea — ce e scris în epistolă — și de ce purtare vorbește el. Apoi gândind că e numai prefăcătorie din partea lui, s'a supărat — încât căzù leșinată pe pământ — când s'a trezit vorbia în lături, par'că era cuprinsă de friguri.

Peste câteva zile se mai liniști, și ca să-i treacă durerea își luă în mână cartea de rugăciuni — și cetia, dar putere să se scoale nu avea.

Pe când s'a trezit îi aduce păcatele acolo, o femeie ce îi spuse că mama lui Toderaș o blastămă neîncetat, pentrucă i-a năpustit ficiorul. Vorbele aceste o pătrund la inimă ca un fulger, de aceea plângând amar zise mamei sale. „Anzi mamă, nu-i destul că m'a părăsit și batjocorit — pe mi- fata săracă a unei văduve — mi-a făcut o veste nedreaptă — acum mă blastămă.“

„Nu plânge dragul mamei, căci nu înjurături sunt acele, ele sunt numai gemetele unei mame — blăstămurile ei se vor descărca asupra celui ce le-a pricinuit.“

„Cum nu voi plânge mamă. N'am eu destulă durere că am pierdut ce îmi este mai scump decât viața, nu sufer destul când văd cât îl iubesc — și poate mă iubește și el — și nu-mi crede, nu poate suferì imputări?“

„Dar dragul mamii, nu se întâmplă toate cu voia lui Dumnezeu? — ferí-ne-vom de crucea ce ni-o dă?“ „O mamă, de mult purtăm noi cruce în cruce, m'ai născut, în ea am crescut, de ce oare noi, nu mai scăpăm de ea!“

„Nu-ți pierde nădejdea dragă, și a noastră cruce trebuie să aibă capăt, Dumnezeu ceartă numai, dar nu uită pe nime. Vină dragul mamii la picioarele Preacuratei să depunem acolo suferințele noastre, și ceea ce a suferit sub crucea fiului, ne va mângăia. Ea va aduce pe mirele tău, și te va face fericită.“

„O mamă! să știu că-i cu putință una ca asta a-și fugì după el, l-așì căuta prin foc și prin apă, ca să-i spun cât îl iubesc, cum sufer, cum m'a judecat fără vină, și eu tot nu-s mănioasă pe el; îl iert.“

„Să ne rugăm numai draga mamii,“ zise mama de nou, plângând — „căci Dumnezeu e sus.“

Și azi plângeau sărmanele de nădejde, mâne de supărare, în urmă iar îl credeau azi aflat, mâne pierdut. Așa petrecură 6 luni fără de a auzì de el.

La 6 luni se întoarse un om din țară și aduse veste că-i sănătos, dar nu se va mai reîntoarce acasă nici odată, deși îi este dor de părinți.

VI.

Era o noapte întunecoasă de iarnă, vântul vîjeia cu furie sălbatică, fulgii de omăt să adună grămezi spre a astupa uși, ferești, drumuri. Cătrina, ședeà singură în casă și zicea: „Ce vreme cumplită, cât e de puternic Dumnezeu! Oare pentru câte am făcut nu mă va bate!“ Apoi auzia vântul de nou șuerând, ducând cu sine pomi, acoperișe, ziduri, ce cădeau risipindu-se lărmuind împreună cu vîntul, care par'că în ele să întăria în șueratul său înfricoșat. Apoi își zicea de nou, „nu voiu mai puteà scăpa, e cu neputință să mă îngăduie, prea multe am făcut.“ Și vedeà în fața ei acum pe Saveta ce și-a crescut fata cu atâtea suferințe rugându-se; acum pe Sofia ce udă pământul cu lacrimi și își plângeà ficiorul, acum pe Toderaș înstrăinat de sat și părinți, apoi pe Onița perită, perită și îndurerată, și își ziceà de nou. „Nu se poate! Nu se poate să mă mai rabde — nu se poate, nu să poate să mai țin păcatul.“

Și cuprinsă de durere, și spaimă acum îngălbinia ca ceara, acum tremura ca varga, acum își lua hainele, acum le arunca jos, — odată numai se repezì pe ușe desculță și desbrăcată și fuge, fuge la Sofia mama lui Toderaș. Câinii o văd fugind pe drum, dar pe o așa vreme, nici ei nu fug să o lătre. Când a ajuns acolo începe a striga „Eu ți-am năpăstuit ficiorul. Onița e nevinovată, și dreaptă!“ Apoi povestì cum a făcut intriga, apoi a picat jos, s'a întins una pe pământ, și a murit, fără a se puteà împăca cu Dumnezeu,

Peste câteva zile părinții au trimis după Toderaș, care auzind nevinovăția miresei sale ziceà „Dumnezeu a voit să întărească dragostea noastră prin suferință, să o curețe prin focul răbdării; să-i mulțămim din inimă.“ Apoi se ținù o nuntă, la care luă parte tot satul. Nu era om care să nu lacrimeze vezând întocmirea lucrurilor lui Dumnezeu, dar pe cei mai mulți îi cuprindeà mirarea și nu-și puteau închipuì cum a putut femeia aceasta văduvă învinge atâtea greutăți. Ea le răspundeà, ce am făcut, am făcut, cu darul lui Dumnezeu, care m'a apărat neîncetat. Rugați-ve și voi cu totdeadinsul, când veți fi în năcaz, și nu vă temeți, căci sus e Dumnezeu și nu uită pe cei ce să roagă lui.

Românii din America.

Zi de zi se întărește tot mai mult adevărul, că dacă neamul nostru a trecut norocos peste multe primejdii ce i s'au pus în cale și n'a fost dus de valul cutropitor, care adese era să-l înghițã, are de a o mulțumî aceasta alipirii sale către biserica sa, sub a cărei aripi a născut, crescut și trăit. Iată o pildă strălucită: Câțiva credincioși de ai nostri din Șeica mare, duși departe pe la cataractele Niagarei în America de Nord, de abia așezați acolo, primul gând le-a fost biserica din satul lor. S'au adunat în o reuniune a cărei menire e decorarea bisericei gr.-cat. din Șeica-mare. „Știm și credem, că statutele noastre nu-s complete — spun în scrisoarea trimisă nouă — dar noi mai avem și nește regule de cari ne ținem, de oare ce noi fiind numai nește simpli zileri, ne îndestulim și cu atâta de o cam dată, nici intențiunea noastră n'a fost să scriem mult, făr a fost și este, după cum vedem, că scrie mai pe larg Părintele Const. Lucaciu: să împletim cununa Preacuratei și de Dumaezeu Născătoarei Vergură Maria!“ Ce înălțătoare sentimente și ce caldă gândire arată aceste câteva șire!

De acea, — cât ne permite locul — împlinim dorința fraților nostri depărtați, publicând statutele și colectele făcute, dorindu-le dela Dumnezeu tărie în credință și statornicie în dragostea și alipirea către sf. biserica greco-catolică română.

Statutele

Reuniunii pentru decorarea Bisericei gr.-cat. din Şeica-Mare.

Numele, scopul şi mijloacele spre ajungerea scopului.

1. Reuniunea poartă numele de *„Reuniunea Emigranţilor Români din Şeica-mare pentru decorarea Bisericei greco-catolice din Şeica-mare.“*

2. Scopul Reuniunii este decorarea şi înfrumseţarea sfintei Biserici greco-cat. în părţile ei interne şi externe.

3. Ca mijloace spre ajungerea scopului vor servì nu numai interesele şi venitele acestei Reuniuni, fără la caz chiar şi trei părţi din capital.

4. Dar numai atunci se vor întrebuinţa din venitele şi din capitalul Reuniunii când adunarea generală a Reuniunii va afla de bine cumcă Reuniunea are un capital destul pentru a înfrumseţa interiorul bisericei cel puţin.

Membrii Reuniunii.

5. Reuniunea constă din membrii fundatori, ordinari şi ajutători cu taxele anuale şi din binefăcători.

6. De membru fundator se consideră fiecare bărbat sau femeie care contribueşte odată ca taxe de înscriere cel puţin 10 cor. şi cotizaţiune anuală în preţ de cel puţin 1 coroană.

7. Membrii ordinari se consideră fie-care bărbat sau femeie care contribueşte odată ca taxă de înscriere 5 coroane şi cotizaţiune anuală de 1 cor. în preţ.

8. Membrii ajutători se consideră fiecare bărbat sau femeie care contribueşte la înscriere taxa de 2 cor. şi cotizaţiune anuală în preţ de 30 cruceri.

9. Membrii binefăcători se consideră toţi acei bărbaţi sau femei cari îndemnaţi de caritatea creştină concurg cu ajutorul lor pentru scopul Reuniunii în preţ dela 10 cruceri în sus.

Oficialii Reuniunii.

10. Oficialii Reuniunii sunt:
Preşedintele.
Cassarul.
Controlorul cu consilierii:
Secretarul
Colectorul.

11. Preşedintele să alege prin votizare de către Adunarea generală dintre membrii fundatori ori ordinari sau ajutători pe termin de trei ani, pe Cassar, Controlor, Secretar şi Colector îi alege Comitetul din sinul său asemenea pe trei ani.

Drepturile şi datorinţele preşedintelui.

12. Preşedintele conchiamă adunarea generală şi şedinţele comitetului şi conduce presidiu în acelea, priveghiază ca desbaterile să decurgă în ordine şi concluzele să se aducă potrivit scopului Reuniunii, îngrigeşte pentru esecutarea botărîrilor luate în şedinţă.

13. Cassarul încasseză venitele Reuniunei, poartă ziar de venite şi eşite şi da sămădaşul anual documentat cu chitanţa vidimată de preşedinte şi controlor.

14. Controlorul contrasemnează chitanţele la cassa Reuniunii controleză cassa din când în când.

15. Secretarul duce protocolul şedinţelor şi îngrijeşte corespondinţa Reuniunii.

16. Colectorul colectează bani şi alte cereale din comună pentru scopul Reuniunii.

Adunarea generală.

17. Reuniunea va ţinea în fiecare an adunare generală în care numai membrii fundatori şi ordinari au vot decesiv iar ceilalţi vot consultativ.

18. Adunarea generală se conchiamă cu 30 zile înainte şi ziua se hotăreşte de către comitet.

19. Adunarea generală are drepturile şi datorinţele următoare: a alege din sinul său pe preşedinte, a alege pentru realizarea scopului Reuniunii şi anume dintre membrii fundatori şi ordinari un comitet din 6 până în 8 membrii şi dintre suplenţi, a desbate şi decide în afacerile Reuniunii cu maioritate absolută, primeşte raporturile comitetului şi a cassarului, cenzurează sămădaşul anual prin o comisiune anume: Poate adauge încă părăgrafe în statute însă niciodată fără aprobarea onoratului paroch şi a comitetului parochial gr.-cat.

20. La adunarea generală i-se da dreptul libăr onoratului comitet bisericesc gr.-cat. de a lua parte şi a supraveghia în desbaterile Reuniunii ca nu cumva Reuniunea să se abată dela scopul său fundamental pentru cari s'a întemeiat.

21. Comitetului parochial gr.-cat. i-se dă fiecărui membru vot consultativ gratis de nu cumva are vot mai înalt în Reuniune, comitetul parochial greco-catolic este dator a lua parte la adunările generale şi a supraveghia după cum aminteşte §. 20.

Comitetul.

22. Comitetul alege de sinul său pe casir, controlor, şi secretar şi pe colector, stăruesţe pentru înmulţirea membrilor Reuniunii şi poartă grige de venitele sale, îngrigindu-se totdeauna ca acelea făcându-se bani, să se depună la banca „Racoţana“ din Şeica mare.

23. Comitetul va ţine şedinţe peste an, de câte ori va afla de lipsă.

24. Comitetul se conchiamă şi să presidează de către preşedinte, la aducerea concluselor valide se recere să fie de faţă $^2/_3$ din membrii.

25. Comitetul face raport anual despre activitatea sa adunării generale şi îngrigeşte de esecutarea concluzelor aduse de adunarea generală.

26. Fiecare membru al Reuniunii înceată de-a mai fi membru prin moarte ori când ar refuza de a mai achita taxa cuvenită.

27. Reuniunea are de Patroană pe prea sfântă Maria, comitetul Reuniunii este dator de a-se îngrigì că în fiecare an, la sfânta Marie, să se celebreze o sfântă liturgie de către preotul local pentru membrii acestei Reuniuni.

28. Comitetul Reuniunii este dator a-se îngrigì de taxa sfintei liturgii şi a-se plătì preotului din casa Reuniunii.

Oficiul Reuniunii.

29. Oficiul Reuniunii e independent de toate afacerile bisericii.

30. La caz când s-ar desfiinţa Reuniunea toată averea ei trece în propietatea şi posesiunea bisericii gr.-cat. din Şeica mare.

Fondul Reuniunii.

31. Fondul Reuniunii constă din taxele membrilor fundatori, ordinari si ajutători şi binefăcători şi din donaţiuni.

Acestea statute s'au desbătut şi primit în adunarea Reuniunii Emigranţilor Români gr.-cat. din Şeica mare ţinută în Ioungstovn Ohio 12/VII. st. n. 1903.

Nicolae Vintilă, preşedinte. **Ilie Cergovianu,** secretar.

Şi sunt aprobate de oficiul parochial gr.-cat. din Şeica mare în 6 August 1903. sub Nr. 84. din 1903, de faţă având pe originalul statutelor sigilurile oficiului parochial, atât cu tuci cât şi cu ceară, întărite fiind şi cu subscrierea actualului nostru paroch *Aron Domşa.*

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

În editura lui W. Krafft în Sibiiu au apărut următoarele calendare pe anul 1905:

„Amicul Poporului“, calendar ilustrat pe anul 1905, anul XLV, întocmit de I. Popoviciu. Pe lângă partea calendaristică, presărată cu număroase cugetări şi sentenţe, şi în care la fiecare Duminecă se indică începutul evangeliei, acest calendar de familie se distinge prin un cuprins literar bogat şi bine arangiat, precum şi prin-o lungă serie de ilustraţiuni foarte bine executate. Din bogatul cuprins remarcăm art. „Carmen Sylva“ cu portretnl reginei-poete, poeziile: Ochiul lui Bogdan de Ciru Oeconomu, Călugărul de Maria Cioban, Vendetta de H. G. Lecca, legenda „La Despicata“ de Maria Cioban, balada poporală „Matiaş-Crai“; apoi „Sărbătorirea lui Stefan cel Mare“ cu număroase ilustraţii după cortegiul istoric din Bucureşti. „Cronica anului“ bogat ilustrată, novela „Cina mareşalului de Saxa“, etc.

O particularitate aleasă a acestui bun calendar de câţiva ani încoace e, că aduce compoziţii muzicale pe note. Prin „Amicul Poporului“ s'a respândit frumosul cântec în 4 voci „Şti mândro când ne iubeam“ şi „Marşul unirii“. În anul acesta aduce două cântece drăgălaşe: „Cucule peană galbănă“ şi „Toarce leleo“. arangiate pentru cor de bărbaţi de T. Popovici. Considerând bogăţia cuprinsului şi grija cu care e redactat, preţul de 60 fileri în adevăr e mic.

„Posnaşul“, calendarul umoristic ilustrat pe anul 1905, anul X. Partea umoristică redactată de „Gâdilici“. Drept adaus, pe număroasele glume admirabile, anul acesta aduce şi „Bazaconia, monitorul fleacurilor“, care „apare şi dispare“. Pentru preţul de 50 fileri sunt foarte ieftine momentele de distracţie ce procură Posnaşul.

„Calendariul Săteanului“, pe anul 1905, anul XIV. Pentru preţul de 25 fileri, pe lângă partea calendaristică dă articole ilustrate despre Carmen Sylva şi Stefan cel Mare precum şi o legendă, o baladă. etc. E cel mai ieftin calendar românesc.

Calendar cirilic pe anul comun 1905, anul CXIII. calendar cu litere cirile, cu un cuprins bogat de învăţătură şi petrecere. Preţul 40 fileri.

Editor şi redactor răspunzător:
Aurel C. Domşa.

Cruce sau stea dupla

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă şi înviorézá pe lângă garanţă: **reumă, astmă,** (respiraţie grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinţi, durere de cap, impotenţă, influenţă,** precum şi orî-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, îşi reprimeşte banii num[illegible] decât. Acolo unde n'a folosit nicî un medicament, cercaţi aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
e de aplicat la morburî vechî.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
e de aplicat la morburî maî uşóre.

Spediţia centrală de vînzare îl trimite în ţără şi străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.
16 (26—52)

Gratuit:

o cumpănă de casă şi o maşină de fiert.

Din causa îmbulzelei prea marî a marfei trimit în tótă lumea renumita şi de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** şi anume:

6 linguriţe, 6 furculiţe, 6 linguri de masă, 12 linguriţe de cafea, 6 cuţite de desert, 6 furculiţe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăţi numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primesce ca dar, şi pe lângă garanţă

o cumpănă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (şi dinlăuntru) despre calitatea căruia **primesc garanţa pe 25 anî.** Spediţiunea se face orî prin rambursă orî prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăţi), bun şi fin

Săpun de toaletă

pregătit din: **trandafirî, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.**

Banii să se trimită înainte, orî se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

TELEGRAMĂ!

„Nou Etablisement“

Un deposit de tot **soiul de vesminte** pentru **domni şi doamne,** făcut din cele mai bune stofe şi după croiala cea mai modernă, cea mai cu gust, şi cea mai trainică.

Fiecare, care voieşte să cruţe să caute a se convinge despre preţurile foarte moderate şi despre trăinicia marfei.

Cu bani puţini marfă bună

trimite numai

Hala Vieneză de vânzare

din Medieş (Medgyes)

strada Farkas Nr. 1.

(lângă Farmacia Folberth).

(44) 3—6

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EŞTI SLAB?

Voieşti să fii tare? — Voieşti ca între ori-ce împrejurări ale vieţii să te bucuri de sănătate?

Voieşti să ai curajul şi energia ca să te poţi opune liniştit grijilor şi năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări şi întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese şi metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de ştiinţă. Am arătat că Electricitatea este basa vieţei fisice şi că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

Aparat de electric[illegible] te, reneieşte puterea perdută şi îl poate folosi unul fie-care.

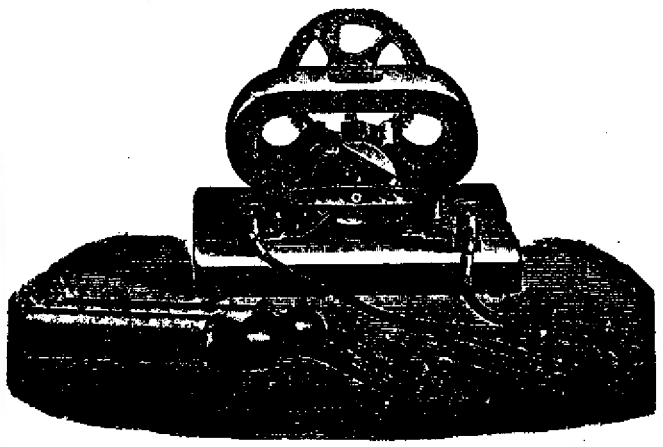

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întăreşte nervii, înoieşte sângele, întăreşte simţirea, aduce sângele şi sistemul nervos la o normală funcţiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris refereză: Nu numai **podagra,** (şuiul), **reuma, hysteria, asthma,** au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci şi la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie şi cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se foloseşte contra durerilor femeieşti. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii şi fără maşini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Preţul unui aparat mic complet:
20 coroane.
(Pentru cei foarte simţitori).

Preţul unui aparat mare complet:
30 coroane.
(Pentru însănătoşarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan intreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (14—52)

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:

Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.

Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:

Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.

Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 3 Decemvrie 1904. Numărul 49.

Maghiarii despre chestiunea română.

(=) Cu greu am afla în istorie un alt exemplu pentru două popoare cari au trăit alături atâtea veacuri şi să cunosc aşa de puţin, cum sunt Românii şi Maghiarii din ţara noastră.

Foarte puţini dintre ai nostri cunosc mai de aproape literatura maghiară, şi mai ales poporul maghiar însuş. Pentruca să spunem însă adevărul, trebue să constatăm că Maghiarii ne cunosc, în schimb, neasămănat mai puţin, sau ne cunosc într-o lumină atât de falză — graţie pressei lor semite, — încât se miră omul de atâta neorientare şi confuzie ne mai pomenită, când e vorbă despre chestia română. Nici o mirare deci, că ei văd în fiecare cântec nevinovat de al nostru o „Marseilleză," şi în orice articol inofensiv, o tradare de patrie. Suntem presentaţi într'o lumină atât de grozavă, încât publicul maghiar, ales cel care n'a avut prilej să vină în contact cu Românii, este firm convins, că suntem un element extrem de periculos şi distructiv, şi că în privinţa culturii suntem cu desăvârşire rămaşi.

Altcum judecă însă bărbaţii serioşi, cari îşi bazează afirmaţiunile referitoare la Români pe propria lor intuiţie. Apariţia acestor corbi albi este cu atât mai rară, fie pe teren politic, fie pe cel literar, cu cât ei au să dea piept cu opinia publică artificial sumuţată în contra noastră.

Societatea maghiară „Országos magyar Szövetség" a aranjat, zilele acestea în Budapesta o serie de prelegeri publice despre chestiunea română. Tenorul principal al acestor prelegeri este cât se poate de puţin favorabil Românilor. Dr. Balogh şi Ede Sebestyén ne-au presentat în colori atât de sinistre, în cât chiar din Maghiarii prezenţi s'au ridicat glasuri de protest. Astfel tânărul Elemér Gyárfás a replicat, că Românul are mare dor de învăţătură şi e iubitor de dreptate, iar deputatul Herczeg Ferencz, cunoscutul literat, a spus că „poporul român e cel mai ideal în gândiri, cel mai poetic, cel mai iubitor de pace şi libertate."

Comentariile acestea, pe cum şi prelegerile însăşi au fost tratate destul de rece în presa maghiară; în cea mai mare parte s'a păstrat o adâncă tăcere asupra întregei afaceri.

Scopul acestor prelegeri este de a ajunge la o modalitate oare care, prin care să se deslege aşa numita chestiune română.

Refrenul celor mai mulţi conferenţari e: Românii trebue asimilaţi cu ori ce preţ, dacă altfel nu se poate, cu forţa! E vechia himeră, care turbură pacea a doua neamuri de veacuri.

Vin însă alţi conferenţari şi spun „nu-i putem asimila, pentrucă au putere de rezistinţă."

În şirul acestor din urmă a fost d. Solymossy Elek, care a spus, fără îndoială între zimbetele de neîncredere ale auditorului: „eu îi iubesc pe Români pentrucă e un popor de omenie, de o modestie rară, şi e cel mai bun element pentru formarea statului."

În faţa cercurilor conducătoare — spune d-sa chestia română a fost ridiculizată. Ce s'a făcut din 48 în coace pentru Români?

O întrebare atât de des sulevată în pressa română, la care dl Solymossy, răspunde: *Nimic!*

Chestia română — opinează dnul Solymossy — poate fi rezolvată destul de uşor. Legea de naţionalităţi şi censul. Legea de naţionalităţi s'a modificat prin diferite ordinaţiuni, zic Românii, iar nu pe cale parlamentară. Au dreptate. Apoi paragraful 27 al legii de naţionalităţi e călcat în picioare. În toată ţara nu e un singur fişpan român, dar nici măcar vicefişpan.

Concluzia la care ajunge conferenţiarul, după aceste constatări atât de adevărate, e, că Românii trebue să fie trataţi cu iubire, şi că ar puteà fi apoi eventual amalgamizaţi pe teren — social.

Conferenţiarul, în deosebire de curentul zdrobitor al şoviniştilor represintă deci vederi mai calme, cu aceeaş tendinţă finală însă a amalgamizării, ca să se adeverească încă odată, că istoria se repeteşte, şi că în tabera maghiară predomineză două curente, unul puternic şi dominător, celalalt mai calm şi mai obiectiv: Kossuth şi Széchenyi.

Din partea noastră luăm act de aceste mărturisiri, cari îşi au importanţa lor cu atât mai vârtos, că se presintă — deşi sporadic — dar totuş destul de vrednice de luat în seamă.

Cartea profesorului Dr. Czirbusz, despre care s'a vorbit cu vre-o 2—3 ani mai înainte la acest loc, face şcoală.

Când politicianii unguri, vor mâneca din principiul singur admisibil, că adecă să ne *cunoască* mai întâi, dar să ne cunoască aşa cum suntem şi nu numai dela masa verde, sau din coloanele presei jidovite, vor vorbì şi ei ca dl Solymossy, şi vor ajunge şi ei la concluzia că trebue să ne iubească, fără a mai încerca să ne amalgamiseze, ceea ce de altcum foarte bine le-a spus-o profesorul Dr. Czirbusz, că este nu numai o himeră, ci o himeră, care subsapă temeliile ţării însa-şi.

Cumpăraţi Cumpăraţi

Calendariul Unirii pe anul 1905.

Preţul 50 fil. plus 10 fil. porto.

Să ne lămurim!

Decând am atins şi desfăşurat în termini generali ideea *congresului catolic român,* trei confraţi au binevoit a-şi da părerile în acest obiect: Vicariul Haţegului dl *Dr. Iacob Radu,* dl *Barbulescu* şi dl *„un preot archidiecezan.“* Să vede însă, că singur dl vicar Radu a cuprins corect idea, pe când dl Barbulescu, şi mai vârtos dl „un preot archidiecezan“ — nu fie cu supărare — au confundat idea congresului din chestie cu congresul planizat mai an.

Să ne lămurim! În anul trecut s'a pornit în sinul clerului archidiecezan o mişcare, ca pentru îmbunătăţirea sorţii materiale a preoţimii să se convoace un sinod, sau un „congres,“ unde să se iee măsurile necesare în scopul menţionat. Ştim, ce dimenziuni a luat această mişcare. „Unirea“ noastră număr de număr era plină de articoli, corespondinţe, apeluri ... cari tractau „en gros“ şi „en detail“ numai despre conges, şi salutau idea congresului ca singurul expedient de salvare. — N'am nevoie a mă lăuda, dar cei ce au cetit şi studiat chestia îşi pot aduce aminte, că singur singurel eu avui curaju, a desavua acest mers nenatural al lucrurilor, accentuând, că ori ce mişcare în cler pornită *fără* consenzul ba cu excluderea păstorului suprem, a episcopului — duce la criză eticăl chiar la anarchie; am indicat însă calea singur legală — sinodul — pe carea poate să-şi ajungă preoţimea scopul dorit, — şi sinodul ajevea s'a şi convocat în scurt. C'apoi acest sinod nici azi nu e terminat — n'are ce să ne jignească aşa tare, căci încă tot mai este speranţă de a obţinea un sfârşit favoritor,— pe când dacă să termină deja sinodul fără rezultatul dorit — perdeam şi ultima schinteie a nădejdii, de a ne puteà noi înşine croi o bunăstare, cel puţin mediocră....

Iată istoricul scurt al „congresului“ iniţiat mai an, trecut însă în un sinod — să vede — permanent — Ce deosebire este dar între „congresul“ de an şi cel contemplat de mine? Tocmai cer şi pământ! Să vedem. Acel congres aveà să servească cauza materială, acesta intenţionează trezirea „idealului creştinesc“ din amorţală-i; colo era să se constate, că suntem şi noi oameni, şi deci necesitaţi a ne îngriji de susţinerea corpului, — ici este să se demustre, că pe lângă corpul năcăjit mai avem şi un suflet nemuritor, carele încă trebue nutrit şi încă în aceea măsură, cu cât sufletul e superior trupului; acel congres nu-i vorbă ar fi fost *românesc,* căci aveà a tracta chestia subsistinţei clerului român, — acesta pe lângă că e să fie român, mai are să fie şi *catolic,* căci atinge chestia existinţei vecinice; obiectul acelui congres era şi este să fie aplanat conform constituţiunei Bisericii în concilii provinciale ori diecezane, — precum de fapt să şi întâmplă, — aceasta însă trece hotarele instrucţiunilor bisericeşti ori umane, în acest congre desbracă sufletul învelişul său de pulbere, — se înalţă la sferi, unde aerul nu e mai mult pestilenţal, unde inima bate mai vehement şi crerii meditează mai clar, iar gura vesteşte graiuri mai sonore despre Dumnezeu şi — cele eterne.... O, da — în congresul catolicilor români preotul şi mireanul, tinerul şi moşneagul — toţi deopotrivă trebue să se ridice peste legăturile a ori ce materie, profesând în faţa lumii că sentimentul de creştin catolic e veritabil în noi şi nu fals, — că credinţa nu e unealtă oarbă în mâna preoţimei, ci un postulat nealienabil al vieţii omeneşti. E lipsă de aceasta profesie publică a credinţei, căci mulţi sunt inimici religiunei positive, cari încă prin agitări publice voesc a-şi consolida principiile destructibile; dar mai vârtos e lipsă de aceste conveniri pur religioase, ca cei slabi să se fortifice, cei timizi să prindă curaj, cei răci să se încălzască în a suscepe în fine lupta cu contrarul, apoi a-o şi termina cu glorie... Eată, dnilor, pe scurt deosebirile dintre cele două congrese. Cel dintâiu şi-a ajnns scopul, căci „sinodul permanent“ se ocupă de el, — restă, ca congresul actual să cucerească cât mai mult teren în spiritele tuturor catolicilor români. — Aş mai aveà mult de zis, îmi rezerv însă onoarea a reveni cu altă ocaziune la acest obiect. Acum numai acela mi-a fost ţălul, să clarific niţăl idea, văzând, cum uni-alţi confraţi nu o au cuprins pe deplin, ba înă uni o şi satirizază. Destul de dureros!

Rog, dnilor şi fraţilor, îmbrăţişaţi idea, şi dacă pentru estimp am şi întârziat cu realizarea, — avem până la toamna viitoare timp îndelşugat, de-a ne prepara fundamental la ţinerea unei „mari adunări catolice române“. Fie, fie!

G. Hubic,
paroch gr.-cat.

Chestiunea română. — Drept întregire a primului nostru, dăm conferenţa d-lui *Solymossy Elek* în întregime:

Dacă vrem să cunoaştem pe deplin un popor, trebue să-i cercăm nu numai greşelele, ci şi calităţile bune. În problema cunoaşterii poporului român — între împrejurările actuale — nu ştiu care e calea mai potrivită, oare aceea ca să-i reproşăm într'una scăderile, ori să ne dăm seamă de bunile lui calităţi. Ori cum ar fi, e sigur, că partea mai slabă poate fi câştigată mult mai uşor cu iubire, fără cheltuirea puterilor

---

FEUILLETON.

DIN ITALIA.

Castel-Gandolfo 27|X 1904.

(Fine).

În dricul căldurilor, colo mai în vară, era în *Albano* o procesiune. Soarele era pe sfârşite. Sus aerul era plin de aburi calzi purtaţi de vântul de cătră mare; jos, în razele încă ferbinţi pluteau spuze de corpurele. Era tot sbiciul Italiei aci: pravul şi căldura. Străzile erau îndesate de lume, care aşteptà sosirea „Madonei dela Rotonda: O icoană făcătoare de minuni. Era atunci al 75-lea an, de când îi puseră pe cap cardinalii în Roma o coroană de lamele de aur. Aşteptam şi eu cu cei mulţi şi nu ştiam, ce, şi pentrnce? Credeam, aşa şi ziceam în gând: De! o fi şi asta o procesiune, ca la noi: — oamenii vor eşi afară, ca după cruce ca la sfinţirea grânelor. Înainte or fi copii în stihări albe, cu sfeşnice aprinse, şi or suna clopoţei cu grai de argint. Dascălul cu cei din strană vor cânta, Doxologia cea mare. Popii, făcând nuori de tămâie, vor, cânta condace şi tropare — oamenii cu capul plecat „Dă-ne, Doamne“ şi Amin. Iar muierile, cum le-a lăsat Dumnezeu gureşe şi sfătoase, ca vrabiile, vor mai cleveti despre cele nurori, ce se cuibăresc mereu; despre ăi gineri, cari, ca sluga rea, în toată luna schimbă gazdă; şi apoi despre cele fete de măritat, despre rumenele, despre haine nouă şi despre alte, lucruri comune la noi după cruce — cari — fala noastră — toate adaug ceva la sfinţenia zilei. Nu era însă nimic după aşteptarea mea. Căci după ce a trecut cea dintâiu undă de oameni amestecată, veniau încet şi desfăşurate două şiruri de fetiţe — ca două glirlande de crini înfloriţi, ori, cum li-se împleteà printre degetele înmănuşate sforiceana aceea de mătasă rosie, păreau mai mult două sgarde de mărgăritare. Înaintea şi în urma lor era umilinţa şi puritatea: două călugăriţe cu feţe stravezii şi albe, ca varul.

Iar între aripile acestei hori întinse, la o distanţă anumită păşesc trei câte trei fecioare mai voinice cu câte un steag al Preacuratei. Mai îndărăpt se apropie iar trei câte trei luptându-se cu cruci uriaşe ficiori vânjoşi — svelţi — acum în pragul primăverii; vin şi trec şi aştia şi mai vin sfetnici, curteni cu tolagurile demnităţilor lor, cu haine lungi, albe, cu gulere roze, toate cu semnele trecutului pe ele — curioase. Cine ştie, în ce timpuri apuse zace rădăcina acestor datini? Vin apoi pagii de curte; însuşi regele cu vitejia în ochi şi cu virtutea în suflet; regina luminoasă de graţii şi de mărgăritare. Trec aştia şi alţii şi eată îngerul păcii: O drăgălaşe arătare cu ochi de „Nu mă uita“ cu păr de aur, cu aripi de aur, cu un văl azur la cingătoare — frumoasă, aşa cum nu mai în vis poţi vedeà.

Era o adevărată creatură din sferile înalte, cu braţele goale şi cu picioarele strâuse în sandale. În urma lui vine Ioan Botezătorul, marele predicator de penitinţă. El e un bulgăr de om abia a împlinit al 4-lea an. E îmbrăcat în piele de ied, e încălţat cu opinci, e mai mult gol decât îmbrăcat — dar capul îi străluceşte de o aureolă fulgerătoare. El e fiul deşertului omul sângurătăţii şi al neajunsurilor. Lumea îl priveşte cu ochii umezi, cu suris ce a adormit pe buze; toţi se curăţă în suflet: puterea pildei bune, e negrăită. Vezi însă totuş, cum e lumea: ea începe a râde. El e mic şi dacă mâncă atunci, când trebue să predice penitinţă, post, iertare, e sămn, că plângea acasă şi cele două bucăţi mari de prăjitură, din cari muşca atât de serios şi cuminte, erau numai o momeală. Cu aştia se gată convoiul regesc. O fi fost o vreme, când aceste icoane — acum şterse — ce alunecă atât de străin şi spoit pe dinaintea ochiului, erau vii, erau bucăţi mari din inima poporului, resfrângeri a sufletului lui. — Iată în fine şi „Madona“: o icoană uriaşe purtată de şasă inşi. Poporul o vede şi un s rigăt, ca un sunet detunător se descarcă în aer, şi tot mai strigă, lung-animat, furtunos: *Eviva Maria! Maria! Eviva! Eviva!* Sute de voci încep; alte sute le troienesc şi sute de batiste ca aripi de porumbi albi flutură în aer, şi în amestecul ăst de voci unii se îndoaie, alţii cad în genunchi, alţii tot urează — iar cei din urmă au înecat gura unei străzi năzuindu-se să iese înaintea „Madonei.“ Ea e brună cu ochi mari şi miloşi — iar mi cutul ei: tot blândeţă tot senin, şi iubire. Cine e în stare a spune, câte graţii s'au străcurat printre acele degete strânse spre binecuvântare? Nimenea! Dar e adevăr tare, ca o stâncă de granit, că au căzut multe daruri pe inimile sătoase după adevăr. Căci, iată, fericiţii, cari plâng. Ei nu-s săraci, căci casa lor e mare, e bogată; doară niciodată n'au răbdat neajunsuri şi nici n'au cunoscut durerea, căci perii aceia de argint nu-s ai durerii, ci ai vrâstei

noastre. decât cu mijloacele forței morali, sau fizice. Românimea. și peste tot ori ce națiune. ține seamă — și în privința socială și în cea politică de dragostea nefățărită.

Din parte-mi și în trecut am iubit pe Români și dragostea mi-am manifestat-o fățiș. Căci în 1848 un țăran ungur. care locuia alăturea de noi. Székely István si căruia tatăl mieu i-a făcut foarte mult bine. a voit să-l omoare. și țăranul român Teodor Ciungae. căruia tatăl mieu nu i-a făcut nici un bine, i-a mântuit viața.

I-am iubit pe Români. căci m'am convins de onestitatea rară a acestui popor și de modestia lui fără margini. I-am îmbrățișat la sinul mieu, convins fiind că Românii. ca element alcătuitor de stat sunt cei mai buni din lume.

Aici residă așa numita politică subiectivă a mea în chestia naționalităților.

În discuțiile noastre. să fim cu băgare de seamă. și să nu ne amăgim în nici o privință.

În politică nu totdeauna adevărul gol e de ordin principal. căci rol preponderant poate să aibă echitatea. trecerea cu vederea și iertarea chiar.

Să aruncăm o privire. dela revoluție în coace. Ce vedem? Constatăm că vederile politice, s'au format ca niște urmări firești a evenimentelor din 48. Din averile acestea a lipsit sinceritatea iertării. ceea ce a făcut cu desăvârșire ilusorii nizuințele spre consolidare. Contactul cu Românii n'a fost alt ceva decât o sfruntare legală. o colecție de paragrafi îndreptați în contra slăbiciunii și a neștiinții lor.

Contactul social formă unelte stupide din batjocorirea și desconsiderarea Românilor. Pentru cercurile conducătoare. chestia română — față cu politica mare — era cu totul neînsemnată. Presa din capitală a lăsat chestia aceasta neînsemnată în grija presei din provincie și aceasta, involuntar, s'a jucat cu focul. Pressa din provință — foarte adese — își bătea joc de Români, și îi făcea de râs, cu ori ce ocazie.

Batjocura aceasta. a creat o mai mare ură în inimile Românilor. decât toate furiile revoluției. Căci e un lucru ușor de esplicat psichologicește. că omul iartă mai ușor alte neajunsuri, decât batjocura și ironizarea. Chestia română pare foarte complicată pentru acei ce o studiază din unuct de vedere curat principial. Și cu toate acestea. nu e nici de cum complicată. și poate fi resolvită în interval de câteva luni.

Să vedem de ce e vorbă? Care e calul de bătaie al demagogilor?

În general. legea de naționalități și censul. a cărui revisuire o cerem și noi înși-ne.

Agitatorii spun, că legea de naționalități s'a modificat prin ordinațiuni și nu pe cale parlamentară. Trebue să recunoaștem. că au drept. Ne reproșează. că paragraful 27. din articolul de lege XLIV din 1868. e călcat în picioare. Paragraful acesta. care spune că naționalitatea nu va fi pedecă pentru nime la ajungerea oarecărei carieri, de fapt nu se execută. căci în întreagă țara nu există un singur comite. ba nici măcar un vice comite român.

Din luptele naționale ale poporului maghiar am putut învăța, că o vorbă bună, o caldă strângere de mână sau o manifestare sinceră a iubirii frățești ponderează mai mult. și află mult mai ușor calea spre inimi decât îngrămădirea adevărurilor academice. Societatea maghiară, ar trebui să iubească pe Români — atât de vrednici de iubire — ca și când ar iubì un singur om.

Dacă înțălegem aceasta. și dacă avem dragoste pentru concetățenii nostri români — și cu toții știm că o avem — chestia română va înceta dela sine. Elementele mai serioase — maioritatea covârșitoare a Românilor — pot fi lămuriți pe lângă o argumentare serioasă și pot fi câștigați pentru totdeauna. *Dar trebue să se convingă că ne interesăm de dânșii și să simțească că-i apreciem, nu numai în mod constituțional, ci cu adevărat din inimă.*

Nu mă interesez de agitările „Ligei", nici de răspunsurile, ce i-se dau de dincoace de Carpați. Aceasta e treaba procurorilor.

Nu generalizez nici patriotismul, nici înclinările lateralice nici gustul politic al tuturor Românilor. Nu-mi pasă de idealismul bolnav al visionarilor, dar contez la simțul de dreptate al acelei societăți, care, involuntar a dat foc micei căsulii a poporului român.

Contez la ea. căci sunt convins, că societatea aceasta cu dragostea și cu cavalarismul ei maghiar, va atinge acest foc, așa de ușor de localizat. (? Red.)

Stăm în fața sesonului petrecerilor de iarnă. Încerce societatea maghiară, să întindă mâna de pace prin invitările ei, și va vedeà că elita românească va primì recunoscătoarea mână. care ii aduce pace.

Legislațiunea nu poate decât să spriginească chestia română; soartea hotăritoare a acesteia însă — zace în inimi.

Să serbăm cum se cade! Sub acest titlu, „Răvașul" din Cluj publică în nrul de Dumineca trecută un prim articol, în care revenind asupra serbării iubileului școalelor

---

lor înaintate în anii Zahariei și ai Elisabetei. Dar totuș, așa răpiți în inima lor dușI oare-cum cu gândul. plâng — plâng, ca doi pruncuți orfani.

Dar nu aci să finesc toate vibrările inimei. Cine cunoaște firele ei încâlcite, tainele, ce se urzesc în adâncurile ei, și ca fapte ies apoi la lumină? Omul de sigur nu! — Ci cea mai mare vitejie în virtute. supremul grad al puterii unui suflet, îl văd eu în alte două femei, cari în mijlocul mulțimei de cunoscuți și străini cad îngrumaz una la alta, se sărută fraged și apoi cu lacrimi tinere în ochi se despărțesc șoptindu-și împrumutat; *„Perdona mi, che la. Madona benedetta ci perdoni!"* (Iartă-mă. ca să ne ierte Madona binecuvântată.) Unde sunt vitejii. cari ar puteà face un asemenea eroism? Și câți sunt? Fără greșeală se pot număra pe degete. Acela e viteaz care învingându-se mai întâi pe sine. patimile sale, știe, să învingă vrăjmașul. Iar a învinge vrăjmașul însamnă a-l ierta. Nu știu, iubite. de o părere ești cu mine. ori ba; dar cugetă puțin și vei găsì adevărul clar. ca cristalul.

Ei bine! Dar ce vei zice. dacă vei ști că aceeaș „Madona della Rotonda". făcătoare de minuni. și din recunoștiința celor vindecați și scăpați în tot chipul de rele, încărcată de juvaere, a fost despoiată de două ori de ele și acum în zilele din urmă a vacanței, numai coroana i-au lăsat-o pe cap! Vezi zice de sigur: „Cine poate. să cunoască poporul ăsta!?" Un plop însă niciodată n'a făcut codru, pe cum nici o rândunică singură nu va face primăvară. Oameni răi se găsesc în tot locul. chiar în cerin au fost îngeri rebeli. și în paradis neascultători; iar lumea asta e un ogor atât de prielnic ăstor oameni — ca și mărăcinilor, cari și de nu le sameni. nici plivești, cresc și aduc o roadă nimitoare.

Nu te minuna dară. dacă pe tot locul să găsesc oameni capaci la tot răul. Ăștia sunt acei pierdevară de pe străzi. cari fură vremea Domnului — ba ar mai trăì încă sătui. Apoi alți muiți cu mațe pestrițe — generațiunea nouă a scrierilor deșirate — ceata fanfaronilor, cari învârt soartea popoarelor pe ascuțișul limbei: oameni cu minte tâmpită și cu inimă de granit. cari în tot chipul și cu toate mijloacele să dau câștigului și niciodată n'au nici de ajuns. Lăsămu-i ăștia însă în știrea Domnului noi nu le-om trage pielea de pe ei, dacă-s răi — face-i-or alții să-i usture. Asta nu e omenimea. asta e pleava lumei — neghina din grâu. Nici nu se cade să gătăm conversația cu icoane așa de întunecoase. Ci lăsând la o parte „cuiesul de cucuruz" — și „Storsul" până la anul viitor — cari doriam să-ți le descriu acum — dar nu mai am vreme voi continua descrierea zilelor de bu urie generală. a sărbătorilor.

E un lucru întru adevăr plăcut și edificător să petreci cu atențiune firele acele multe și vitale. ce strâng atât de la olaltă cele două vieți mari: socială și spirituală. în inima unui individ și în sufletul unui întreg popor. În procesiuni ai văzut o resfrângere de suflet nobil blând. icoane șterse din trecut — fragmente monumentale din o altă viață petrecută. acestea apoi se țes mai departe din bătaia vieții de acum — din acelei dela casă, de pe câmp—din sat, de pe stradă. El (Italianul) își mai aduce aminte de zilele apuse, și râde și azi cu hohot de au râs strămoșii atâța ani mai înainte.

Și ini îi place să rădă, par'că l'ar gâdălì cineva — bine, că tot altul e râsul lui. decât al strămoșilor lui — dar el râde, și bine face — dacă râsul e nevinovat.

Au trecut acum zilele de aur ale capetelor încoronate de mirtus; bogăția și splendoarea acelor vremi privește la el cu ochiu înpăinjenit din sfărămăturile ruinilor sale. Lui însă nu mult îi pasă; n'au fost ale lui de ce s'ar căì, ori întrista.

El privește a ele cu ironie, și stravestie a făcut din toate cele, din cari vremea și-a făcut jucărie.

Emulațiunile splendide patriține de bighe și quadrighe cu cai frighiani cu picior de vânt și cu nări de foc, le-a apucat acum „Urechiatul", diplomatul timpului nostru în arta cântului — filosoful cu cap mare și cuminte — cu peptar de tem și cu crucea pe spate.

El e fala ăstor sărbători; pasul lui e alteum des, mărunt. ca piperul iar căruța-i cu două roate e ușoară. ca o sucală. Și toate celealalte instrumente. par'că anume sunt făcute amăsurat. înaltei sale devize: *Festina lente":* (Mergi încet, că ajungi departe!) atât de bine corespund demnității sale: Sbicin de-un cot. gros și noduros; codoriștea de doi metrii, frâne noue de fuior și zăbele — ca în palmă: Ar și fi o rușine! Cine e acela, care mergând înainte împinge înapoi? Asta o poate face numai racul, nu însă omul, cu atât mai puțin „Urechiatul", de ce samă-s dară zăbelele?

Sosind timpul goanei, se dă sămnul: Sucalele stau drept în șir. ca sârma întinsă, iar în ele ficiori rumeni. pârjoliți de soare, ca niște statue de bronz. Un sunet ascuțit — și se începe goana păgână. Răspunsul e un „ura"! În aer se luptă, se svârcolesc și se încolăcesc sbiciurile, ca niște șerpi suri; și chiue și strigă, strigă și îndeamnă

din Blaj, constată că ziaristica română n'a fost destul de zeloasă întru celebrarea acestui iubileu, şi apoi continuă în chipul următor:

„Rostul acestui iubileu era, să ne închinăm inimile la isvorul acela de lumină şi deşteptare ce ni s'a deschis, ca din stâncă, la lovitura cu toiagul cârmuirei a Arhiereului apostolic, Petru Paul Aron. Asta o putem face şi în publicistică.

„Rostul iubileului mai era, să se arete importanţa şcoalele în viaţa unui popor, în viaţa noastră a Românilor. Asta se poate arăta şi de aci înainte şi se cade să se vădească în publicitate, prin cărţi, reviste şi jurnale. Apelăm la cei competenţi să o facă, pentru-ca un an şi mai bine sufletul să ni-se umple de astfel de idei, tocmai acum, când proiectul Berzeviczy ne clătină pe unii, şi ne revoltă pe toţi.

„Apoi încă ceva. Suntem atâţa elevi ai şcoalelor din Blaj, împrăştiaţi prin toate colţurile pământului românesc. Avem toţi impresii, amintiri dela Blaj, dela şcoalele din Blaj. Poate impresii importante, amintiri frumoase. Veniţi cu toţi să ni-le culegem, ca pe nişte flori, de pe câmpiile vieţii noastre sufleteşti şi să le legăm într'o cunună de recunoştinţă.

„Veniţi deci toţi, elevii şcoalelor din Blaj şi toţi iubitorii de cultură, să scormonim arhivele uitate, publice şi private, să reînviem viaţa depusă pe filele prăvuite ale cronicei acestor şcoale, şi să o dăm în vileag. Veniţi să scormonim mormintele uitării, şi să redăm luminei figurile acelor bărbaţi, cari au muncit în timpuri grele muncă de apostoli ai culturei, şi au fost uitaţi fără a fi fost cândva cunoscuţi cum se cade. Veniţi în fine să ne scormonim inimile, şi să ne depunem florile amintirilor din Blaj drept omaj la altarul templelor de cultură, în cari neamul nostru şi-a făcut mai întâiu închinăciunea sa luminei şi adevărului. Eată un iubileu şi impunător, care n'ar puteà fi oprit de cineva".

Idea confratelui dela Cluj e una dintre celea mai fericite şi noi nu putem îndestul recomanda cetitorilor îmbrăţoşarea ei cu toată căldura.

REVISTE.

Ungaria. Săptămâna aceasta a fost una dintre celea mai sgomotoase. S'au ţinut adunări peste adunări în cari să vorbiau pentru guvern şi contra guvernului. — Opoziţia e foc şi pară şi ţipă din toate puterile ca să se uniască cu toţii şi să mâture de pe fotoliul ministerial pe acela care a îndrăznit a atenta la nimicirea libertăţii în Ungaria — ca şi cum aceasta ar exista.

Ministrul Berzeviczy cu proiectul său cu privire la reforma instrucţiunii în şcoalele primare, a pus în mişcare nu numai ţara întreagă ci şi străinătatea ridicându-se protestări energice. Nu numai în *Austria* se ţin meetinguri de protestare ci s'au pus în mişcare şi sârbii şi croaţii dela universităţile din Germania. Meetingul din Praga a primit un proiect de resoluţiune în care în numele umanismului se ridică protestări contra proiectului, care ţinteşte la nimicirea culturii generale şi la nimicirea drepturilor sancţionate de coroană, la nimicirea ultimelor resturi ale autonomiilor bisericeşti şi ale limbii materne.

Răsboiul Ruso-Japonez. Sâmbăta trecută armata japoneză din jurul Port-Arturului a dat un asalt general, care a fost pregătit de mult. După cum spun telegramele celea mai nouă, japonezii au acupat un fort important care domineză cetătea, astfel zilele Port-Arturului se par numărate.

La Muchden afară de ciocniri mai mici e linişte.

CORESPONDINŢE.

UN IUBILEU RAR.

Tr. Betleanului, Noemvrie 1904.

Neuitată va fi pentru creştinii şi preoţimea greco-catolică română din tractul Betleanului ziua Archistrategului îngeresc Mihail din anul acesta. Şi dacă-i adevărat, ce zice învăţatul academician Iorga al nostru, că istoria Transilvaniei este istoria preoţilor şi a satelor ei, atunci această zi formează o aureolă în istoria acestor sate, care va spune cetitorului, că singură *virtutea din fapte bune* asigurează oamenilor şi popoarelor adevărata mărire şi nemurire. Un vechiu şi eminent elev şi teolog al Blajului, neîntrecutul în virtuţi creştine, naţionale şi civile, demnul protopop al tractului Betleanului cu sediul în Tăure Mult Onoratul Domn *Mihail Făgărăşan*, şi-a serbat în aceea zi onomastica septuagenară şi al 43-lea an al preoţiei şi protopopiei sale de model.

Din acest incident preoţimea română gr.-cat. tractuală a ţinut să-şi manifesteze într'un mod cât să poate de demn reverinţa şi iubirea sa faţă de meritatul iubilant. Drept aceea în dimineaţa acestei sărbători preoţii tractuali: Ioan Bulbuc din Minthiul român, Samson Onighi din Malin, Simion Popan din Figa, Ioan Botean din Nusfalău, Augustin Cheresteş din Beud, Gligore Rus din Ş. Odorhei, Gligore Murăşan din Şireag, Ioan Mititean din Cociu Ioan Belciug din Prislop, Niculae Pop din Nimigea ung. Pompei Făgărăşan şi George Mancei din Tăure, Ioan Nagy din Ruşuri, adecă toţi afară de Gabriel Petri din Nimigea rom. plausibil împedecat, s'au presentat în corpore reverendaţi şi în sfinte odăjdii îmbrăcaţi în biserica parochială a inbilantelui din Tăure cu câteva minute mai înainte de întrarea în slujbă. Poporul se desparte în două aripi — în biserică se produce o mişcare lină şi stolul preoţilor înaintează întrând pe celea două uşi laterale în altar, unde la pristol află pe iubilante, pe rând după bătrâneţe îi string tăcând mână, îi încunjură pristolul şi-l iau în mijloc, aşezându-se fiecare la ruga, ca neşte odrasle de oliv în jurul mesei celui Preaînalt... „Ce-i asta fraţilor?" întreabă bătrânul Mihail Păgărăşan surprins şi emoţionat. El în viaţa lui n'a poftit să fie preamărit. — După ce i-s'a dat a înţăiege, că asta aşa are să se întâmple, două lacrămi cristaline, ca doi picuri de rouă licărese în ochii bătrânului la zarea facielor de pe pristol, ce-şi înălţau maiestatic lumina, către cel ce lumină din lumină s'a născut. Ne priveşte, ca şi când ne-ar zice: »*Nihil recusat amor*« şi pe când de altădată la

---

şi bat cu frânele, şi fac vânt cu codorişca; aerul fierbe de un trosc şi plosc şi jap şi lip, de gândeai, că stoluri de fete spală rufele din jos de moară. Cine e însă omul, care, daca ar zice un pricinaş: „Pare-că ăsta e negru"! Ar răspunde: Da Dle! Când el îl vede bine că e alb. Sau cine a văzut filosof, ca de frica ameninţărilor să nege teoriile sale? Domnul meu! Socrate, beu mai bucuros veninul, decât să se lasă de doctrina sa — care era dreaptă — adevărată în felul ei. Şi crede cineva, că pe „Urechiatul" îl scoţi din ştinţă cu un fir de fuior? Amăgire! Fost-au da şi de cei mai slabi de înger, cari la primele pîpăiri cu codoriştea, ca nebuni luară lumea în cap. Dar cine are capul călindar şi urechile ploiere ştie face şi din piele-şi straiu vârtos.

Apoi dreptatea aduce cu sine, că cel ce o duce până în capăt va fi învingătorul; chiar Scriptura zice: *„Cine persevereză* (o duce în credinţă) *până în capăt să mântuieşte"!* Şi zice bine Scriptura si a făcut bine şi omul şi urechiatul: *cela* era o vale de sudori, cu faţa aprinsă şi ostenit de resplată, *ăsta* tare în suflet, tare în piele credincios devizei sale: *Cine vrea să fie primul fie cel din urmă.* Aşa a şi fost. Sunt deja ajunşi la poarta tiumfală. Mulţimea strigă: ura! ura! Eviva, Eviva bravo! bravo! El a dobândit premiul — care e un mister ascuns în două oale pântecoase ce atârnă la întrare de o sforicică. Învingătorii sunt sub ele. *„Che cè dentro! Che cè dentro?! Vediamo, vediamo!"* Strigă lumea şi aerul trâmură de clocotul de hohote — de urări, de pretenziuni curioase. *„Che cè dentro"!* Strigă din nou curioşii. Urechiatul s'a oprit — vrea să ştie secretul. Omul întinde mâna, n'ajunge, să înfurie, întoarce codoriştea cu grosul. Trosc, trosc şi cad oalele în mii de bucăţi. Un vuet, ca în scocul morii: Chiuiri, râsete, gratulări — unii stau leşinând de râs, băieţii să dau de pământ de bucurie, de atâta comdie. Om şi asin sunt doi morari eşiţi din o ladă cu fărină — ori mai bine doi peşti gata de frigare. Eată taina oalelor: apă şi fărină şi apoi doi voinici de morari. Aşa, şi altcum să finesc aceste sărbători, cu glume nevinovate, cari, ca un ecou lung şi lin răsună în inimi, iar suvenirile remân vii şi senine în mintea îmblânzită de vocea dulce credinţei. — Să gat şi eu acum, — că-s aci zilele şcoalei. Te salut cu căldură până la vacanţa viitoare când iar ne-om revedeà şi auzi: în slovele epistolelor. Adio! Adio!

Victor.

De sfintele sărbători, recomandăm, ca cel mai potrivit Cadou:

Biblioteca „Unirii,"

„VISURI TRECUTE," — „CÂNTECE," — „FLORICELE DE CÂMP,"

Lectură uşoară, bună, plăcută şi instructivă!!!

conferință ne dispunea fiecărui partea din ecteniі, acum lasă pe fiecare să-și facă după voie reverința și ruga. La ieșirea cu sfintele daruri unul din preoți esclamă: *Pomenește Doamne pe servul Tău, iubilantele Mihail la împărăția Ta cea cerească totdeauna, acum și pururea și în veci vecilor*" și corul poporului răspunde: „Amin" și ruga continuă alăturea cu fumul de tămâie a se înălța la ceriu alăturea cu inimile noastre libere de toată grija cea lumească. Toți preoții se cuminecă și luând s. liturgie sfârșit, fratele *Ioan Bulbuc* din Minthiu, ține predica sărbătorii, după care din mijlocul fraților în fața iubilantelui pășește *Ioan Botean*, ținând o carte legată în catifea roșie, cu copcii aurite, representând frumosul nostru tricolor, și adresează iubilantelui un cald salut în numele preoțimei, relevând în sincere cuvinte frumoasele virtuți ale iubilantelui, meritele sale câștigate în decursul lungei păstoriri aproape semiseculare ca paroch în Tăure și protopop districtual și termină cu următoarele cuvinte:

„*M. O. Dle Protopoape!* Dacă ceriul Te-a făcut un decor ca om, un decor ca preot în tract, un decor ca protopop în dieceză, un decor ca tată, un decor ca proprietar și un decor ca mecenate și filantrop, — permite-ne și nouă să-ți oferim nu un decor, ci un simplu sămn pentru eternisarea acestor virtuți, ce Te încunună, un modest album din ofrandele fraților preoți contractuali în memoria acestei festivități.

„Primiți acest album modest cu dragostea cu care vi-l oferim: ca sămn de reverință, că sunteți cel mai bătrân preot fungent în tract, ca sămn de devotamânt, că ne sunteți șef, ca sămn de iubire sinceră, că ne sunteți tată și patron.

„Primiți-l încununat cu dorul sfânt al inimelor noastre, ca ceriul să vă doneze s. sale biserici din tractul Betleanului în pace, sănătos, onorat, întreg, drept îndreptând cuvântul adevărului, încă la mulți ani fericiți!!" Cu acestea preotul îi înmanuază Albumul.

Fericitul iubilante primindu-l, mulțămește preoțimii plângând și spune, că niciodată nu s'a așteptat la atâta onoare. Că de când s'a născut în Șintereag, unde moșu-s'o Mihai, a fost „molomeșter" la o moară domnească, iar tată-s'o preot, a știut, că-i dator să se poarte bine, și când i-a venit vremea de școală, *să-și ieie desagii cu merindea pe umăr și cale de trei zile pe jos să meargă la școală la Blaj,* unde să fie sirguincios, supus și ascultător profesorilor. „Eu fraților, zice iubilantele, nu mă laud nici cu o virtute, *că virtutea să începe acolo, unde să gată datorința,*" și dându-ne mai multe sfaturi părintești și bune, mergem cu toții în procesiune la sfințirea edificiului școlar nou edificat acum din piatră și cărămidă și așa de frumos, încât ar puteà face onoare și unui oraș. După sfințirea școalei a ținut iubilantele o vorbire clasică, aproape de 2 oare, arătând folosul școalei și a cărții. La 1 oară p. m. ne-am întrunit cu toții la casa iubilantelui la masă.

Tot cu această ocasie a sosit și dela Bistrița o frumoasă adresă subscrisă de conducătorii institutului „Coroana," a cărui vicepresident e iubilantele.

Sara preoții s'au despărțit la ale sale cu dorul, ca Dumnezeu, să mai țină pe iubilante în viața pământească ca să-și poată sărbători și centenarul.

Ioan Botean,
preot.

Noutăți.

Din dieceza de Lugoș. *Aurel Popovici* preot neochirotonit a fost numit administrator parochial în Ticvanul-mic (dist. Oravița) în locul lui *Avel Pop*, numit paroch al doilea în Ticvanul-mare. — *Ioan Bodocan,* preot neochirotonit a fost numit la Ghelar și Ploscabaia (distr. Hunedoara) în locul lui *Cornel Lenghel* trecut la Silaș (distr. Buziaș). — *Nicodim Popovici*, paroch în Silaș a fost trecut în deficiență. — *Efrem Mioc,* paroch în Mercina, a fost trecut în deficiență. — Pentru completarea parochiei *Știei,* din vicariatul Hațăgului, se escrie concurs până la 25 crt. Venitele sunt socotite în suma de Cor. 345.46.

Știri personale. *Zeyk Dániel* fișpanul comitatului nostru a fost numit membru a Casei magnaților. — *Sever Bocu* a luat redacția ziarului „Tribuna" dela Arad.

Prof. Smigelschi în Bucovina. Cetim în *„Drapelul"*: Luni în 21 l. c. n. a sosit în Suciava dimpreună cu dna prof. Octavian Smigelschi, care a întreprins o călătorie prin România și Bucovina în scopul cercetării unor monumente, prin cari se păstrează încă pictura bizantină. D-Sa a cercetat mănăstirile Argeș, Cozia și toate bisericile din București și Iași între cari și cele două de curând restaurate (Trei Ierarbi și Sf. Nicolae domnesc). În Bucovina a cercetat mai întâiu bisericile din Suceava, (vechea Metropolie, biserica Mirăuților. Sf. Dumitru), apoi biserica par. din St. Ilie zidită de Ștefan Vodă și mănăstirea Dragomirna. De aci D-Sa a plecat la Cernăuți și Sucevița. În București prof. Smigelschi a fost oaspele prof. N. Iorga, iar în Suceava al P. C. S. Păr. Igumen Gedeon Balmoș. Atât în Suceava, cât și în împrejurime, iarăș corespondentului DV. ia revenit onorul de a servì iubiților oaspeți ca cicerone. La vederea fotografiilor de pe unele tablouri ale catedralei din Sibiiu, precum și informați deja din studiul dlui Dr. Valeriu Braniște asupra talentului și creațiunilor dlui Smigelschi, pricepători bucovineni în arta picturei au aflat atâta originalitate în concepțiunile tinărului profesor, încât și-au exprimat dorința să-l vadă cât mai îngrabă restaurând și împodobind cu măestrul său penel bisericele și mănastirile bucovinene, aceste prețioase monumente de evlavie ale vechilor voevozi moldoveni.

Alegeri noue. Se vestește că la primăvară se vor face alegeri noue de deputați pentru cameră

În potriva francmazonilor. O telegramă din Lyon anunță că studenții dela liceul de acolo, a făcut o grandioasă manifestație contra prof. Crescent, care încă a fost amestecat în delațiunile dela ministerul de răsboiu, contra ofițerilor creștini. — Se vede că tot mai sunt creștini în Franța!

Vești bune. Primim următoarele șire: Ziua de 21 Nov. st. n. a. c. a fost o zi de mare bucurie și mângâiere sufletească atât pentru curatoratul bisericesc cât și pentru întreg poporul gr.-cat. din comuna noastră Galda-de-jos, văzând că și în acestea zile de mari lipse și neajunsuri se află oameni cu adevărată credință și iubire sinceră de neam și de s. noastră biserică, singura noastră mângâiere și adăpost în zilele grele și pline de urgie, ce au trecut preste capul mult cercatei noastre națiuni. În această zi s'a presentat locuitorul din comuna noastră Trif Muntean, care prin propria diligință și cruțare s'a ridicat la stare materială frumușică — înaintea curatoratului bisericesc depunând la mâna curatorului primar Petru Marcu un libel despre 200 cor. depuși la „Iulia" din 1 Maiu a. c. cu dorința ca această sumă să se folosească la edificarea bisericei celei noue ce este în ajun de a se face. Pentru aceasta frumoasă donațiune curatoratul bisericesc își ține de sfântă datorință a mulțămi marinimosului donator și pe această cale, rugând pe bunul Dumnezeu să-i rânduiască sănătate și putere în toți anii vieții sale, câți îi va mai avea pe pământ și să-i răsplătească această faptă nobilă înzăcit și cu bunătăți pământești ca să mai poată jertfi și de altă dată din avutul său pentru mărirea Casei Domnului. Galda-de-jos în 1 Dec. 1904. În numele curatoratului bisericesc. *Aurel Hulea,* preot gr.-cat.

Cultura Norvegiei. Pentru celea 2 milioane de locuitori ai săi Norvegia are 56 școale publice și 30 private pentru învățământul secundar, cari sunt frecuentate de 16 mii elevi. Universitatea din Cristiania are 63 profesori și 1400 studenți.

Corupția în armata rusă. Cât de mare corupție domnește în armata rusă, niciodată n'ar fi ieșit în plină lumină, ca acum cu prilejul războiului. Se miră omul de ușurința cu care se trec peste celea mai importante lucruri și lipse, numai ca buzunarul să se umple cu bani. Vom pomeni de un cas recent: De pe calea ferată siberiană au dispărut zilele acestea 400 vagoane pline cu haine și alimente pentru soldați, cari trebuiau să ajungă la Charbin și nu li s'au dat de urmă în butul tuturor cercetărilor. — Când s'a început războiul s'a constatat, că din cassa societății „Crucea roșie" lipsesc mai multe milioane. — Milionarul Morosov, a dăruit 200 mii plapome pentru răniți. Ele însă n'au ajuns pe câmpul de război, ci au fost vândute în Nijni-Novgorod pe prețuri ridicole. Morosov care s'a indignat de această afacere scandaloasă era să fie esilat de guvernatorul din Moscva.

Necrolog. † *Vasile Pap de Zaprocz,* jude reg. de tablă în pens. a repausat în Dej la 30 Nov. n. în al 61 an a vieții.

† *Virgil Doctor,* stud. cl. VI. gimnazială în Sibiu, după lungi și grele suferințe a repausat la 22 crt. la casa părintească din Șeulia-română. Îl deplânge tată său Ioan Doctor paroch în Șeulia-română cu familia sa, și număroase rudeni.

Odihnească în pace!

Posta redacțiunei.

Lar. A sosit, credem că va fi publicată în curând. Mulțumite.

Bârsanul. În nrl acesta n'a mai fost loc.

La cununie, Martirii. Încă nu le-am cetit.

Cetiți! BEN HUR Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisătoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil. A apărut în editura „Unirii."

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

PAUL ANTHELME

Cele două conștiințe.

Tradusă în românește din l. franceză prin

SIMION ZEHAN.

PERSOANELE:

Pioux, preotul din Glandieu. . . .
Doctorul Bordier, medic. . . . .
Bressaud, măsar. . . . . . .
Lancelin, econom. . . . . . .
Presidentul curții cu jurați. . . .
Episcopul. . . . . . .
Dubois, judele de instrucție. . . .
Gendrin, grefierul (notarul.) . . .
Vatrat, presid. comitetului electoral.
Doctorul Bellecroix, medic. . . .
Moiroud . . . . . .
Fătul. . . . . . .
Jaquemart, croitor. . . . . . .
Advocatul apărător. . . . . . .
Primul ziarist . . . . . .
Al doilea ziarist. . . . . . .
Un corporal de gendarmi. . . . .
Procurorul general. . . . . . .
Un supraveghetor de închisoare . .
Alt supraveghetor. . . . . . .

Juzi, Publicul curții cu jurați, ghâdele și adjutanții săi.

Dna Pioux, mama preotului. . . .
Dna Bordier, soția doctorului Bordier
Francisca, soția lui Bressand. . . .
Jeaneta, de 12 ani, fica lui Bressand.
Dșoara Agatha, servitoarea preotului.
Nana Michaud. . . . . . .
Dna Lumeau . . . . . .
Fanchon, servitor dela ospătărie. .
Luisa, de 12 ani fica judelui. . .

ACTUL I.

Parochia din Glandieu. Odaie care servește de salon și totodată ca sală de mâncare. Aspect sărăcăcios dar curat. În mijloc o masă rotundă. Lângă părete un scrin de nuc, o simplă măsuță de scris neagră acoperită cu hârtie, două rafturi cu cărți, un orologiu simplu, un genuncheriu. În fund pe părete o imagine a Preacuratei Vergure în colori și un portret a Papii.

Scena I.

Agatha, Dna Lumeau.

Agatha, are părul cărunt, cu fața palidă, cu expresia vieții interne; cu un aer tinăr și plăcut. Ea e îmbrăcată simplu, însă cu anumită cochetărie proprie. *Doamna Lumeau* este în bonetă albă, surtuc și rochie neagră, la braț are o corfă.

Agatha: (introducând pe Dna Lumeau) — Întrați dna Lumeau! Așa rar veniți la Glandieu! La noi toate sunt răsturnate, mâne vine Ilustritatea Sa la miruit, Fenaille a fost aflat mort acasă la el azi dimineață și dl preot are un oaspe la cină; într'adevăr nu știu unde îmi stă capul.

Dna Lumeau: Și eu te reținu?

Agatha: Ce vorbești?.. Cum se nu! Pune-ți jos corfa (Dna Lumeau își pune corfa pe un scaun,) Medicul cercului, doctorul Bordier este acela, care cinează la noi.

Dna Lumeau: Da!

Agatha: Să te miri! un „roșu“, care vorbește contra preotilor în adunări publice, dar altcum nu este un om rău. Domnul preot e prietin din copilărie cu el. Deși comitetul său nu ie în nume de bine, totuși de câteori vine în sat ne cercetează. Aceasta nu l'a împiedecat de a fi numit consilier general, și el acum vine în comisiune. A sosit azi după amiazi cu judele de instrucție în învestigățiune, dimpreună cu notarul și cu gendarmii. Cât ce a sosit îndată a încunoștiințat pe dl preot că voiește să fie la noi la cină. Când vine eu îmi adun toată știința mea culinară și mă nisuiesc a-l împăca cu religiunea. Dar șezi puțin.

Dna Lumeau: Oh! nu te reținu. Eu am să fac trei mile până ajung în Cordon, și nu vreau să întârziu.

Agatha: Face mare impresie într'un sat presența gendarmilor. Văzutu-iai?

Dna Lumeau: Nu! numai cât am sosit, n'am văzut încă pe nime decât pe Dta.

Agatha: Atunci dă-mi voie să-ți povestesc. Nime nu te va informa mai bine decât mine despre cele ce să petrec în sat. Șezi (Dna Lumeau se așază). Așa este, astă noapte oare cine a sugrumat pe taica Fenaille, azi dimineață l'au găsit îmbrăcat întins pe padimentul din odaia sa.

Dna Lumeau: Auzi acolo! Și oare cine a comis faptul?

Agatha: Se cearcă. La toată întâmplarea — Dzeu să-l ierte — paguba nu e așa mare. Nu mai putea lucra, își-dete pământurile în arândă și-și bătea capul tot după răutăți. Cu deosebire pe dl preot îl ura ca pe dracul. Într'o sară dl preot, sărmanul, a plâns, văzând că îl persecutează atâta fără pricină.

Dna Lumeau: Dar totuș ce i-a făcut?

Agatha: Ah! mai bine să nu vorbim despre aceasta. Este multă vreme de când n'ai văzut pe mama dlui preot?

Dna Lumeau: Chiar pentru asta m'am abătut pe ací. Astă diminiață mi-a zis: „este mai mult de o lună de când nu mi-am văzut pe preotul meu, Dta mergi prin Glandieu, întreabă pe dșoara Agatha în care zi vine Ilustritatea Sa atunci voiu merge acolo“. Eată pentru ce am venit!

Aghatha: Ilustritatea Sa va sosi mâne la inserat. Poimâne va mirui.

Dna Lumeau: Dta nu spune nimic dlui preot, că voiește să-l suprindă. De câtva vreme îngrașe un rățoiu mare și cred că voiește să-ți-l aducă ca să ai cu ce omeni pe episcopul.

Agatha: Ilustritatea Sa, nu prea are încredere în culina preoților. El va mânca la castel. Dna Pioux își cunoaște fiul său. Lui nu-i rămâne nimic între mâni, tot duce săracilor și bolnavilor. Pentru el este de ajuns dacă are legumi. Tot mereu legumi și iarăș legumi! Ah! (ea suspină) spune dară Dnei Pioux, că dacă aduce ceva, să-mi deie numai mie dacă voiește ca dl preot să mânce din rățoiul dsale. Nu trebue să-l vază decât când va fi fript pe masă. (Între fătul și Moiroud. Dna Lumeau își apucă corfa).

Dna Lumeau: Asta este altă surprindere.

(Ele rîd. Dna Lumeau se duce)

Scena II.

Agatha, Fătul, Moiroud.

Agatha: Ce poftești fătule?

Fătul: Eu aș dori să știu ce va fi de făcut mâne la sosirea episcopului.

Moiroud: Și eu am venit să întreb când se va puteà îngropa unchiul mieu Fenaille.

Agatha: A sosit timpul cinii. Dl preot nu mai poate întârzia mult.

Fătul: Hei Moiroud! Tu cu un ochiu plângi cu celalalt rizi.

Moiroud: Pentru ce-aș rîde?

Fătul: Au omorît pe unchiu-tău, pentru aceasta un ochiu îți plânge; tu îl moștenești. pentru aceasta celalalt ochi îți râde. Fără a se fi întâmplat aceasta, taica Fenaille ar fi trăit încă și 10 ani.

Moiroud: N'a fost așa urgent lucrul, Apoi cât pentru moștenire, ce se moștenesc? când au furat-o toată!

Fătul: Nu i-au furat pământurile, nici casa, doar numai acum am trecut pe dinaintea lor.

Moiroud: Unchiul meu trebue să fi avut 11—12000 franci în bilete de bancă la el. Asta i-a fost mania lui. Noi n'am aflat decât 2720 franci în aur și nici o bancnotă.

Agatha: 2720 franci! Doar un tâlhar i-ar fi dus și pe aceștia.

Fătul: Un hoț, care duce bancnotele și lasă aurul! Nu este acesta destul de delicat?! Fenaille era atât de rău la mațe, că aceasta trebue că a fost o răsbunare.

Moiroud: Eu știu ce vorbesc. Bancnotele acelea n'au sburat de sine.

Fătul: Nu te supăra! Iustiția va afla pe făptuitori.

Moiroud: Ei! Iustiția! Ce-i pasă ei! Nu sunt banii ei.

Scena III.

Aceiaș, preotul.

Preotul: Bună sara prietinilor. Moiroud, înmormântarea va fi la 4 oare, am vorbit cu judele. (Moiroud se duce. Către făt) Ilustritatea Sa sosește la 2 oare, spune la părinți și la prunci ca să fie de față. Luisa Franguin îl va bineventa, Trebue să fie câțiva în jurul ei. Dta trimete pe cineva înainte pe cale și îndată ce va apărea trăsura Ilustrității Sale pe vârful dealului, numai decât dispune să se tragă clopotele cu toată puterea.

Fătul: Oh! Pentru Episcopul nostru voi trage eu însumi. (Se duce).

Scena IV.

Agatha, Preotul.

Preotul: Bordier n'a sosit încă?

Agatha: Încă nu! Aveți ceva noutate dle preot?

Preotul: Agatho, se vede că în deșert îți dau sfatul să nu fi așa curioasă și așa guralivă.

Agatha: Aveți drept dle preot, însă pentru astă dată... când astfel de lucruri se întâmplă! Cugetă că din pricina cinii nice atâta timp n'am avut să privescafa ră. Știe-se deja cine a fost asasinul?

Preotul: Au arestat pe Benedict, servitorul lui Eenaille.

Scena V.

Acciaș, Bordier.

Bordier: Bună sara bătrâne prietin! Cum te afli?

Preotul: Ca de obiceiu, dar tu?

Bordier: Mulțam, asemenea sum bine și eu. Bună sara Agatha!

Agatha: Bună sara dle doctor!

Preotul: Cum se află cei de acasă?

Bordier: Pruncii cresc, dar femeia nu e chiar bine. Ea totdeauna a fost cam melan-

colică. De câtva timp însă e tare deprimată. Are vre un năcaz. Dacă o întreb, zice că nu. Tatăl tău a fost grădinar la ei, tu ai cunoscut'o de mică: avut'a ea şi atunci înclinare spre melancolie?

Preotul: Eu am cunoscut'o cu mult mai din depărtare, decât să fi putut judeca aceasta.

Bordier: Este ceva torturător, îţi poţi închipui, să-ţi petreci viaţa cu o femeie, pe care o iubeşti şi experiezi că nu-i poşezi deplină încredere. Pentruce nu vi niciodată la noi? Cu tine poate că ar povesti mai bine. Firește nu voieşti să te compromiţi cu un revoluţionar de calibrul meu?

Preotul: Dacă tu nu te sfieşti a veni la mine, cu atât mai puţin mă voi sfii eu a veni la tine. Apoi Dna Bordier e bună creştină.

Bordier: Doar nu-ţi ţini de dejosire a te presenta la fica stăpânului tău de oare când?

Agatha: Dle doctor! Poţi să-ţi închipueşti aşa ceva de dl preot?

Preotul: Agatho! Nu-mi vei face plăcerea să taci?

Agatha: N'am ce face dle preot, nu m'am putut reţine.

Preotul: Parochienii mei îmi răpesc tot timpul. Tu şti aceasta bine.

Bordier: Cu un cuvânt tu nu vei veni. În fine poate că ceea ce sufere femeia mea, nu este o durere ascunsă ci simplaminte ceva rău a cărui diagnoză nu o putem afla. Multe lucruri nu cunoaştem încă. Cinăm Agatha? Eu am dispus la ospetărie ca punct la 9 oare să prindă şi numai decât Fanchon se vină după mine cu o lampă. (Agatha iese).

Preotul: Terminat-ai lucrul cu nefericitul acela de Fenaille?

Bordier: Da! După mine servitorul acesta mic, pe care l'au deţinut nu-i părtaş în lucru. Cine l'a sugrumat, a trebuit să fie om în putere şi după cum am judecat din procesul de digestiune sara între oarele 10 şi 11 s'a întâmplat lucrul. Judele a aflat jos doi bumbi de pe vesta asasinului, poate că aceştia se ducă pe urmă.

(Agatha aduce supa, — se aşază la masa).

(Va urma.)

Românii din America.

Lista contribuitorilor la Reuniunea pentru decorarea bisericei gr.-cat. din Şeica mare pe anul 1903 şi 1904.

(Continuare.)

Comuna Şeica-mare. Niculae Vintilă 2 dolari, Ilie Ciorgovean 2 dol. Ilie Orlandea jun. 4 dol. Ioan V. Cazila 2 dol. Ilie Pali 4 dol. Ioan Dan 2 dol. Zachiu Mordăşan 2 dol. Toma Ciortea 2 dol. Marita I. Cazila 1 dol. Marie I. Dan 1 dol. Sofia Ciorgovean 1 dol. Ioan Blotor Ilie 2 dol. Ioana N. Vintilă 1 dol. Ilie Orlandea sen. 2 dol. Anica Orlandea 1 dol. Dumitru Notar 2 dol. Aron Banciu 1 dol. Isaiia Blotor 50 cent. Iosif Bologa 50 cent. Niculae Cazila 50 cent. Ioan Şerbu 50 cent. Ioan Pali 50 cent.

Comuna Călvaşăr. Iacob Stănilă 25 cent. Ioan Vintilă 10 cent. Nicolae Rotariu 10 cent. Dumitru Stoea 25 cent. Aron Achim 25 cent. Nicolae Blesca 25 cent. Aron Vintilă 25 cent. Achim Tolciu 15 cent. Samoilă Aramie 25 cent Alaman Fratilă 30 cent. Dumitru Stănilă 50 cent. Ioan Stănilă 25 cent.

Comuna Şeica-mică. Nicolae Danciu 50 cent. Ilie Lup 10 cent. Nicolae Lup 20 cent. Ioan Lup 20 cent. Petru Coman 20 ct.

Comuna Vorumloc. Ioan Telea 1 dol. Alexă Hentea 25 cent. Diomid Steflea 10 cent.

Comuna Agârbiciu. Dumitru Baciu 15 cent. Vasilie Lup 15 cent. Nicolae Boariu 15 cent. Nicolae Oltean 20 cent. Nicolae Suciu 25 cent. Laurenţiu Dop 50 cent. Ioan Chisăliţă 25 Dumitru Lup 15 Nicolae Paul 15 cent. Ioan Micu 25 cent. Ilie Boariu 15 cent Ioan Barză 15 cent. Dumitru Baciu 15 cent. Ioan Dorca 20 cent. Nicolae Paul 20 cent. Aftenin Breţiu 10 cent.

Comuna Mediaş. George Călbărean 25 cent. George Popa 25 cent. Fira Călberan 50 cent. Traian Porea 25 cent. George Buchendrea 25 cent. Ioan Voicu 25 cent. Achim Voicu 25 cent. Şofron Moldovan 25 cent. Traian Porea 25 cent. George Lupescu 20 cent. Dumitru T. Oprea 20 cent. Mihaila Mustaţa 20 cent.

Comuna Arpaşu-de-sus. Niculae Dobrin 10 cent. Vasile N. Vasu 40 cent. Moise Bogdan 30 cent. Niculae I. Boier 10 cent. Vasile Serbu 10 cent. Niculae N. Vasu 10 cent. Vasile Dobrin 10 cent. Vasile Bogdan 10 cent. Ioan Poenariu 25 cent. Vasile G. Vasu 10 cent. George P. Vasu 10 cent. Vasile Bogdan 10 cent. Moise Bogdan 10 cent. Vasile Vasu 15 cent. Niculae Horobate 10 cent. Dionise Bogdan 25 cent. Octavian Pavel 25 cent. Vasile Serbu 25 cent.

Comuna Ucea. Vasile Bărbat 15 cent. George N. Vlad 15 cent. George Burşan 25 cent. Vasilache George 10 cent. Niculae Bărbat 25 cent. Dumitru Bursan 25 cent. Dumitru Benaş 25 cent. Dan. Flenchia 25 cent.

Comuna Sz. Vesăud. D Mintilie 10 cent.

Comuna Sas-Sebeş, George Crăciun 20 cent. Ioan Petru Corcoană 20 cent. Petru Ioan Manta 20 cent. Ana Tecău 10 cent. Ioan Lăncrăjean 10 cent. Ioan Hârlea 25 Petru Danil Husu 25 cent. Niculae Sârbu 10 cent. Ioan Ursu 10 cent. Ioan Besoiu 25 cent. Ioan Tincu 25 cent.

Comuna Şulunberg. Niculae Crăciun 50 cent. Moise Cândea 50 cent. Niculae Pătulea 50 cent. Niculae Cândea 25 cent. Ioan Gionţ 25 cent.

Comuna Cârţişoara. Vasile Budac 10 cent. Stoica Iosif 10 cent. Niculae Schiop 10 cent. Ioan Budac 5 cent. Iosif Ioan 5 cent. Dionise Vodă 5 cent.

Comuna Zelistet. Teofil Căprita 25 cent. Niculae Flitar 25 cent.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

În editura librăriei Ciurcu din Braşov, au apărut în zilele acestea următoarele scrieri teatrale:

Ant. Popp: **La Crăciun**, dramă în 3 acte şi **Pictorul fără voie**, comedie în 1 act, preţul 30 bani.

Ant. Pop: **Vine Vlădica**, comedie în 3 acte, preţul 40 bani.

Maria Drăgan: **Despre portul românesc şi alte trei piese teatrale**, preţul 40 bani.

Maria Drăgan: **Dujmănoasa** piesă teatrală în 1 act, potrivită pentru ajunul Crăciunului, preţul 16 bani.

Maria Drăgan: **Colinde, poezii şi versuri funebrale**, preţul 20 bani.

George Simu, preot: **Versuri religioase şi morali**, cu înalta aprobare a Preavener. Consistor mitrop. din Blaj. Editura preotului Ioan Baciu din Şoimuş. Scrierea e dedicată Escel. Sale Mitrop. Mihályi, ar în frunte portretele autorului şi editorului, costă 50 bani.

Iuliu Grofşorean şi Iosif Moldovan: **Limba maghiară**, manual pentru elevii şcoalelor poporale române. Arad 1905. Editura P. Simtion, preţul unui exemplar cartonat 50 fileri.

Ch. Auner: **La Moldavie au Concile de Florence**, Paris. E un studiu îngrijit asupra deputaţiunei trimise de Moldova la conciliul dela Florenţa, când era vorba de unirea cu biserica catolică.

În editura lui W. Krafft în Sibiiu au apărut **Cărţi de icoane** cu totul noue şi confecţionate în chromotipie şi anume: *„Multe de toate“*, o carte cu numeroase icoane şi cu text explicativ, care ţine seamă de gradul de pricepere al copiilor mai mici; format 8° mare, cu învălitoare drăgălaşe, cuprinzând 6 foi; preţul C —.80. — *„Animale domestice“*, format 4°, 8 foi în scoarţe tari; preţul C 1.50 cuprinzând o serie de animale domestice şi *„Din grădina zoologică“*, format 4°, 8 foi în scoarţe tari; preţul C 1.50, cu cele mai însemnate animale sălbatice, reproduse toate în icoane lucrate cu îngrijire deosebită; aceste cărţi au menitiunea de a deştepta interesul copiilor pentru natură, de a înlesni instruirea lor şi de a-i îndemna la gândire.

Convorbiri literare Nrl 11. are următorul cuprins: S. Puşcariu. — Ortografia **revizuită** a Academiei Române (scrisoare către D. Ioan Bogdan.) V. Pârvan. — Un vechi monument de limbă literară românească (1639—1668). H. Frolo. — Prometeu întâiţuit (Tragedie de Enshil. — Studiu). G. Bogdan-Duică. — Relativ la un izvor al lui Vasile Alexandri. Mihail N. Popescu-Golibaş. — Data nasterii lui M. Eminescu. Ion S. Floru. — Constituirea istoriei ca ştiinţă (Studiu asupra operei D-lui A. D. Xenopol: „Principiile fundamentale ale istoriei“). M. Dragomirescu. — Carmen Sylva. Bibliografie

Editor şi redactor răspunzător:
Aurel C. Domşa.

A N U N Ţ!

Se vând cu licitaţie realităţile şi părţile de băi aparţinătoare fundaţiunii familiare „Crişan şi Boeriu“ din Abrud.

Licitaţia se va ţinea în 10 Decemvrie şi eventual a doua licitaţie în 24 Decemvrie 1904 la 9 oare a. m. în cancelaria advocaţială a subscrisului, unde se pot vedea şi condiţiunile de vânzare.

Abrud, 26 Noemvrie 1904.

Dr. Laurenţiu Pop,
advocat.

(45) 1—1

TELEGRAMĂ!

„Nou Etablisement“

Un deposit de tot **soiul de vesminte** pentru **domni şi doamne**, făcut din cele mai bune stofe şi după croiala cea mai modernă, cea mai cu gust, şi cea mai trainică.

Fiecare, care voieşte să cruţe să caute a se convinge despre preţurile foarte moderate şi despre trăinicia marfei.

Cu bani puţini marfă bună

trimite numai

Hala Vieneză de vânzare

din Medieş (Medgyes)

strada Farkas Nr. 1.

(lângă Farmacia Folberth).

(44) 4—6

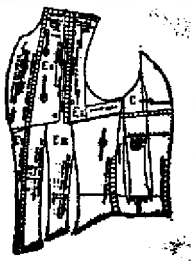

marca fabricel

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşi póte însa-şi pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orî ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie. şi posede nenumărate scrisorî de recunoscinţă.

Işi are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unuî aparat e 3 coor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (20—52)

EŞTI SLAB?

Voieşti să fii tare? — Voieşti ca între ori-ce împrejurări ale vieţii să te bucuri de sănătate?

Voieşti să ai curajul şi energia ca să te poţi opune liniştit grijilor şi năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări şi întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese şi metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de ştiinţă. Am arătat că Electricitatea este basa vieţei fisice şi că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

Aparat de electricitate, renoieşte puterea perdută şi îl poate folosi unul fie-care.

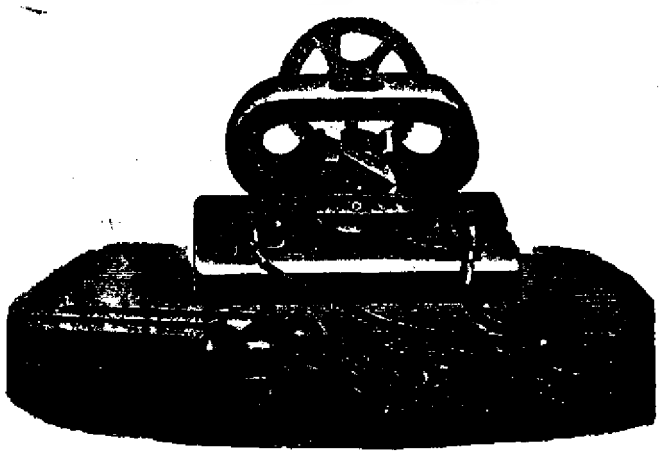

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întăreşte nervii, înoieşte sângele, întăreşte simţirea, aduce sângele şi sistemul nervos la o normală funcţiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra**, (guiul), **reuma**, **hysteria**, **asthma**, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci şi la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie şi cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se foloseşte contra durerilor femeieşti. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii şi fără maşini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Preţul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simţitori).

Preţul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoşarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

82 (15—52)

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: ddată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 10 Decemvrie 1904. Numărul 50.

Zădărnicia instrucţiunii gimnaziale.

Dr. Gidófalvi Geza, notar public în Cluj, a ţinut o interesantă conferinţă despre imposibilitatea şi zădărnicia instrucţiunii de azi arătând, că tinerii ieşiţi din şcoli nu au nici cunoştintele cele mai elementare, iară convingere, idei sănătoasă, entuziazm pentru cei nobil şi folositor, concepţie despre rolul lor în viaţă sunt termini cu totul necunoscuţi.

„Tinerul de azi, zice Gidófalvi, care a isprăvit şcoalele e in general cavaler neesceptionabil, care cunoaşte bine toate sporturile, cunoaşte primadoanele nude ale teatrelor, cunoaşte codicele de duel, poartă monoclu şi afară de croitor mai convine cel mult cu medicul. Buzunarul şi inima e a celor mai mulţi goală, dar pantalonii îi sunt totdeauna bine călcaţi şi o singură ocupaţiune serioasă are — vânarea protecţiei. O astfel de figură, pentrucă aceştia sunt figuri şi nu indivizi, dacă ajunge a fi pus în vre-un oficiu public, nu recunoaşte altă lege, care să-l oblige. decât legea formelor sociale. În inima lui entuziazmul pentru ce e nobil şi frumos e numai iacă aşa o apariţie trecătoare, lupta pentru idealuri mari din viaţă ridicolă, viaţa însa-şi o sarcină, de care numai „clublike" e permis a te folosi. Despreţueşte filisterul, dar adoară pe cel bogat şi pe aristocratul. Un astfel de specimen, care iarna poartă smoking, iar vara redingotă sură, consideră fondarea de familie de o silă sau de un mijloc de a trăi bine în lupta vieţii. Toată atenţiunea e îndreptată spre sine, de omul mic, de deaproapele său habar n'are."

Credem, că icoana ce i-o face d-l Gidofalvy tinerimei magiare e destul de frumoasă. Adevărătatea cuvintelor de mai sus, a întărit'o mulţimea mare de bărbaţi competenţi, profesori universitari (între cari şi făimosul Apáthy) profesori gimnaziali, directori de institute şi alţii, din cari unii au luat parte la conferinţă, iar alţii prin epistole au constatat cele spuse de dl Gidofalvy.

Broşura tuturor vorbirilor din chestiune s'a trimis şi corpului profesoral teologic de aici spre a-şi da părerea, că ce e de făcut, cum ar trebui instruată tinerimea între împrejurările actuale, ca aceea trecând peste examenul de maturitate, să aibă nu numai un capital de cunoştinţe stabilit, dar ca instrucţiunea să-i fi fost hotărîtoare şi asupra caracterului respective individualităţii lui.

Părinţii, societatea pretind dela cresc ătorii tineretului ca aceia să altoiască în inima lor astfel de idei, ca generaţia care apune cu inima liniştită, să poată lăsa aspiraţiunile-i în mânile tinerilor, fără ca să se teamă, că aceia n'au nici priceperea, nici entuziazmul de lipsă de a duce munca bătrânilor la îndeplinire.

Este dar o chestie aceasta, care ne preocupă pe toţi de-o potrivă, căci şi noi avem aspiraţiuni şi tineretul nostru trebue să fie pătruns de acelaşi foc sacru al idealismului, de care au fost pătrunşi părinţii nostri.

Şi cu drept petrece cu ochii bătrânul părinte toate faptele fiului său, ca să afle, să găcească de cumva este în el atâta bărbăţie, ca să moştenească nu numai averea bătrânului, dar şi dragostea de neam, instituţiile acestea ale noastre. pentru cari bătrânul a luptat poate în patruzăci şi opt cu arma.

Şi cu durere trebue să constatăm, că si între tinerii români sunt mulţi, pentru cari cuvintele dlui Gidofalvy sunt foarte potrivite. Nu numai că sunt, dar să înmulţesc pe zi ce merge.

Ce poate fi cauza?

Părerea generală e, că: sistemul de instrucţiune de astăzi. În instrucţiune să ni-se deie voie a face deosebire între cele două elemente, cari o constitue, instrucţiunea propriu zisă şi între educaţiune.

Drept, că în şcoală nimic nu e permis a propune, ce n'are valoare educativă, dară Doamne sfinte, cu puţină rabulistică, ce este pe lumea aceasta mare, ce n'ar avea valoare educativă?

Chiar aici zace greşala instrucţiunii, că oamenii competenţi — să zicem ministrul de instrucţiune — află prea mult material *bun,* pentru a influinţa asupra gândirei, inimei băieţilor şi *materialul* cel mult atâta îi coplesşte toate puterile psichice şi corporali, de pentru a *reflecta* asupra celor învăţate, a grupa cunoştinţele n'are timp de loc.

Trebue să-i dăm drept profesorului univ. Schilling, că şcoalele în loc să desvoalte priceperea băieţilor o înăduşesc.

Să vedem numai:

Tot mersul instrucţiunii, toate dispoziţiile legii, toate ordinaţiunile ministrului de instrucţiune sunt pentru metodul de a nu îngreuna *memoria* băieţilor, ci de ale ajuta priceperea şi ca nu cumva în urma prea marei încordări sufleteşti să sufere corpul, sunt alte ordinaţiuni, cari obligă pe toţi la gimnastică, la joc, ghiaţă şi altele.

Cu toate acestea însă tot memoria este magazinul acela, unde sunt grămădite bine, rău toate cunoştinţele băiatului. Memoria îi este în continuu şi în toate direcţiile ocupată. S'ar puteă asămăna băiatul cu un somnambul, care când intră profesorul de maghiară în clasă îşi adună toate forţele intelectuale ca să-şi ordineze capitalul lexical după toate legile sintactice, să-şi revoace în memorie frasele stereotipe, idiotismii, escepţiunile, se incoardă să-şi aducă aminte locul din carte respective locul din însămnări unde se află toate acestea. Când bate oara între cel de latină altă muncă uriaşe psichică. La grecă, matematică etc. alta şi alta. Unde mai rămân apoi mulţimea de numeri de persoane, de întâmplări din istorie, archeologie, istoria literaturilor?

Profesorul trebue să se preumble în continuu, să provoace în continuu, nu cumva să-i scadă cuiva atenţiunea 3/412, când obosit de munca uriaşe de preste zi îl loveşte foamea şi gândul îi acasă la mâncare, care îl aşteaptă, de cumva îl aşteaptă.

Şi acestea se repetesc zi de zi-

Fiecare profesor voieşte ca studiul lui să-l ştie mai bine toţi, ca în oara şi la explicările lui să fie atenţiunea mai mare.

Un student de pe clase superioare are 30 de oare obligătoare pe săptămână, afară de oarele, cum e la noi la gimnaz, de muzica vocală, de cant bisericesc, de desămn libăr, să zicem de violină, de vre-o limbă modernă, ş. a.

Unde mai rămâne cercetarea bisericii, înainte şi după amiazi, cercetarea şedinţelor societăţii de lectură, probele de cant şi muzică, şedinţele separate ale internatului, cari dau o sumă frumoasă de cel puţin 50 oare obligătoare la săptămână, la cari dacă se mai adaug cel puţin 40 oare de preparare acasă să vine pe un băiat câte 13—14 oare ocupaţie continuă la zi.

Şi în loc de a se reduce sarcina accasta, ordinaţiunile noue ministeriale întoduc tot alte şi alte studii. Aşa avem azi desemn liber, avem *risum teneatis, joc* obligător, avem *patinaj* tot obligător, fără ca să mai amintim altele, pe care le introducem noi din zel şi dragoste faţă de această tinerime, pe care o omorim cu dragostea noastră şi fără ca dl Ministru să uşureze sau să reducă cel puţin cele vechi, când introduce altele nouă.

Peste doi trei ani vom avea catedră de istoria artelor, vom avea ateliere de chemie, de mechanică, catedră de economie, de sociologie, de higienă deja e introdusă.

Pentru tineret un strop de aer nu lăsăm. Trebue să trăiască din aerul cel resfirăm noi

Când dar băiatul e în continuu ocupat, unde îi mai rămâne timpul pentru rumegarea celor învăţate, pentru gruparea şi fixarea cunoştinţelor, pentru formarea convicţiunei?

N'am puteà fi de părerea acelora, cari susţin, că pentru stabilirea cunoştinţelor, formarea judecăţii şi independenţei de gândire a băieţilor e necesar de a lărgì activitatea societăţilor de lectură, pentrucă atunci ce să face altceva, decât să îngrămădesc din nou. Părerea acelora credem însă, că va învinge în urmă, cari pretind simplificarea instrucţiunei. Reducerea obiectelor ce să propun astăzi în gimnazii şi reducerea materialului celui mult, ce să pretinde la fiecare obiect. Atunci va avea timp studentul de a medita mai mult asupra celor învăţate, de a combina şi mai mult şi nu i-se va mai îngreuna memoria cu cunoştinţe de cele mai varii, cari numai binefăcătoare nu pot fi pentru formarea caracterului şi individualităţii lui.

Simplificarea aceasta însă nu atârnă dela noi. Toate gimnaziile româneşti au primit planul de învăţământ al ministrului de instrucţie maghiar, deci şi simplificarea atârnă tot dela acela.

Aceea dară, că băieţii, cari trec peste maturitate nu au cunoştinţe îndestulitoare e şi părerea noastră, şi vina o poartă numai sistemul de instrucţiune, varietatea şi mulţimea obiectelor.

Dar că tinerii ajunşi la şcoalele mai înalte sunt fară convicţie, fără ideal sunt figuri fără cuprins, cari n'au nimic sfânt înaintea ochilor, sunt lucruri pe care nu le putem atribuì numai instrucţiunei, ci şi creşterii ce o primeşte cineva acasă, respective mediului în care a trăit cineva, după cum vom arăta într'un număr viitor.

Concepţiunea nepătată.

— din prilejul iubileului de 50 ani. —

Biserica învaţă, că Preacurata Fecioară din primul moment al concepţiunei sale a fost scutită de orice păcat, şi astfel şi de cel original. Partea ultimă a propoziţiei a fost declarată înainte de aceasta cu 50 de ani, de aceea anul acesta e iubileul concepţiunei nepătate. Declararea dogmei au dorit-o oamenii, căci multe sunt darurile primite dela Preacurata Fecioară, şi ei au voit să-i mulţămească cinstindu-o cum se cuvine. Lucrul acesta l'au crezut creştinii dela început, şi de aceea au dorit, ca biserica să-şi ridice glasul infalibil, să spună lumei întregi, că acesta e adevăr de credinţă, şi să oprească pe cei răi de gură de a mai cârti în contra lui, ca astfel să numai vateme pe „mama creştinilor.“ Singur glasul sutelor de episcopi din toată lumea, cari alături cu universităţile cer dela Papa, „dela acest căpitan firesc al întregei creştinătăţi“ (Iorga, Ştefan cel mare p. 148), să declare de dogmă lucrul acesta, ce l-au crezut totdeauna oamenii din eparchiile lor, — zic singur faptul acesta e destul argument pentru adeverirea tezei. Papa a declarat dogma, şi teologi învăţaţi au demonstrat teza evident. Amintesc aici numai unele opere mai însemnate: Carol *Passaglia*: De immaculato Deiparae semper Virginis conceptu (3 t. în folio Romae, Propaganda Fide 1854); Iacob *Bourassé* Theologia Mariana (5 vol. Paris, Migne); Augustin *Roskovány* (fost episcop la Nyitra): Beata Virgo Maria in suo conceptu immaculata (9 vol. Nitriae Schempek & Huszár 1873—1881); *Malou*: Pietas Mariana ss. Patrum, *Gagarin*: L'Eglise Russe et l' Immaculée Conception (Paris 1876).

Cu toate argumentările celea mai evidente, cei ce n'ascultă de biserică, n'au primit nici după aceea adevărul acesta, căci dacă nu vreà omul, nu crede, ori cât l-ai convinge, după cum o spune aceasta sf. Augustin (Tract. XXVI in Ioan 2). „credere non potest homo nisi volens.“ N'o cred aceasta nici neuniţii, după cum se poate vedea din următoarele opuri: „Confesiunea ortodoxă a credinţei bisericii catolice (sobornicesti) şi apostolice a Răsăritului“ de *Petru Movilă*, mitropolit al Kiew-ului, tradusă de *Dr. Barbu Constantinescu*. Bucureşti, Socec 1879. Ed. III. „Espunerea doctrinei bisericei creştine ortodoxe, însoţită de diferinţele ce se întâlnesc în celelalte biserici creştine“ de *W. Guettée*, Preot şi Doctor în Theologie a bisericei ortodoxe de Rusia, tradusă de Î. P. S. *Iosif*, Archiepiscop şi Mitropolit al Ungro-Vlachiei şi Primat al României. Ed. II. Bucureşti; şi „Enciclopedia Română“ de *Dr. Cornel Diaconovich*, articolul: Biserica greco-orientală scris de *Dr. Ilarion Puşcar*. Movila-Constantinescu (pag. 32. întreb. 42) spun, că „salutarea îngerească prin cuvintele: „plină de dar“ ne învaţă, că dânsa (Preacurata Fecioară) s'a făcut părtaşe graţiei divine mai mult, decât ori ce altă creatură, fiind-că este mama fui Dumnezeu.“ Din locul acesta ai puteà scoate la iveală şi concepţiunea nepătată, dar neuniţii aceasta nu o cred, căci *Guettée-Iosif* (pag. 62) numesc „o eroare monstruoasă a bisericei romane“ dogma, că fericită Fecioară a fost „în afară de omenire, nefiind concepută (zemislită) cu păcatul original.“ Dela pag. 246 până la 248 spun, cum a păcătuit biserica romană, „când a deificat (îndumnezeit) pe sfânta Fecioară, dându-i adevărat cult de *latrie* sau de adoraţiune.“ Aceasta se vede, că e credinţa Românilor neuniţi de din coace, că Dr. Ilarion Puşcar (loc. cit.) înşiră „concepţiunea immaculată“ între diferinţele, ce despart pe uniţi de neuniţi. Că şi Românii neuniţi din Bucovina ar crede ca şi Ruşii, Românii liberi şi cei din patrie, nu ştiu, un lucru însă ştiu, că un renumit Român bucovinean, doctor în teologie, în anul trecut s'a esprimat, că dacă vreà poate crede „concepţiunea immaculată,“ dacă nu vrea, nu o crede, căci biserica nu s'a decis în privinţa aceasta.

Faţă în faţă cu aceştia stă biserica catolică, sfinţii Părinţi şi cărţile rituale ale bisericei orientale, cu cari consună învăţătura celor mai eruditi teologi neuniţi. După cum îmi permite spaţul, mă restring numai la construirea dogmei, îndrumând pe cei ce vreau istoricul dogmei la Roskovány tom. I. şi Bourassé t. III.

O, mireasa lui Dumnezeu, zic şi eu cu Sofronie patriarhul Ierusalimului, „dă-mi darul cunoştinţii dumnezeeşti, luminează-mi mintea şi-mi deslegă limba, ca să te măresc şi să cinstesc cu laude darul şi scutul tău cel dumnezeesc!“

Dogma o construesc din vorbirile şi omiliile sfinţilor Părinţi, aducând dela ei sentinţe şi atribute. Însămnătatea atributelor e foarte mare, căci ele exprimă fidel lucrul, ce voim să-l spunem, care dacă l-am spune numai cu substantive, nu ni-s'ar prezenta aşa bine, ca descris cu atribute, cu epitete.

Unul dintre celea mai folosite epitete, atât la sfinţii Părinţi, cât şi în cărţile rituale l e bisericei greceşti e: ἄμωμος. *Μῶμος* e substantiv şi adiectiv derivat dela *μωμάομαι* = pătez, spurc, batjocoresc, numele deci însamnă: pată, pătat, ἄμωμος deci e nepătat în sens material, de unde în sens metaforic: nepătat, adecă, curat de orice, ce ar puteà păta sufletul. Şi dupăce păcatul strămoşesc e o adevărată pată pe sufletul nostru, aceasta o simţim cu toţii, ἄμωμος însamnă curăţenia sufletească, ce nu e întinată nici cu păcatul strămoşesc. O esplicare mai nimerită a acestui cuvânt n'am găsit ca la sfântul *Efrem* (Orat.

ad sanctiss Deiparam, Edit. Gerardus Vosius, Coloniae 1603, t. I. p. 708 C): Immaculata et intemerata, incorrupta, ac prorsus pudica atque *ab omni sorde et labe peccati alienissima* (Nespurcată, neîntinată, nestricată, şi cu totul curată, şi cu totui lipsită (străină) de toată spurcăciunea şi întinăciunea păcatului). De aceea în Mineiul tipărit de Şaguna (Sibiiu 1855) la luna lui Septemvrie foaia 24 col. 2. cetim, că Fecioara „e sicriu *„acoperit cu aur peste tot“*.

Ba încă mai mult, Fecioara se numeşte *πανάμωμος*, espresiune, cu care de multe ori te întâlneşti mai ales în Minee, după cum observă *Simeon Wagnereck* (Pietas Mariana Graecorum F. II. 143). Passaglia esplică bine epitetul acesta (op. cit. T. I. p. 104), unde zice că *πανάμωμος* între altele însamnă: *πάντα τὸν χρόνον ἄμωμος* = în toată vremea nepătată, deci şi în vremea conceperii, *παντὶ ἐγκλήματι ἄμωμος* nepătată cu nici un fel de păcat, deci nici cu cel original. Ceea ce esprimă mai pe scurt Paraclisul (Orologiul cel mare, Blaj 1835 p. 152) cu vorbele „cu totul nevinovată.“

Alt epitet mult folosit e *ἄμεμπτος*. *Μέμπτος* vine dela *μέμφομαι*, ce însamnă a se plânge în contra cuiva, a mânji, a spurca ceva; *ἄμεμπτος* deci e acela, în contra căruia n'ai nici o plânsoare, nici o escepţiune, căci e curat, cum îţi place, — în sens metaforic: e acela, în contra căruia Dumnezeu n'are nici o escepţiune, deci e lipsit şi de păcatul strămoşesc, în contra căruia de bună samă are Dumnezeu escepţiune. Mai ales că *ἄμεμπτος* la sfinţii Părinţi ocură ca opus la *τοῖς ἀνόμοις*, şi aceştia, după sfinţii Părinţi, sunt aceia, asupra cărora se estind urmările faptului istorisit în cap. III. din Cartea Facerii, adecă cei întinaţi cu păcatul strămoşesc.

Mult ocură şi *ἄχραντος*. *Χραίνω* = mă ating, mă frec de ceva, aşa încât mă mânjesc, de unde *χράντος* e mânjit, întinat, (ori s'a atins de ceva, ori ba), pe când *ἄχραντος* e nemânjit, neîntinat, — în sens metaforic e curat, neîntinat cu nici un fel de păcate. Aşa-i zice Preacuratei sf. Ioan Damaschin (Hom. I. in Dormit. Bmv) unde zice, că Dl Christos s'a întrupat din sângiurile celea mai curate şi mai nemânjite: *παναγνων καὶ παναχράντων* (Cfr. Migne Patrologia Graeca, T. XCVI col. 704). Şi după cum pictorul pentru a esprima frumseţa unui lucru, nu se îndestulește cu o coloare, ci foloseşte mai multe, cari mestecându-le bine, dau multă espresiune tabloului: aşa şi sfinţii Părinţi împodobesc epitetul acesta cu altele, cari la olaltă esprimă foarte fidel concepţiunea immaculată. Aşa Ea se numeşte *ἡ ἄχραντος παναγία, ἡ ἄχραντος κεχαριτωμένη*, ba încă şi mai mult, dupăcum se zice *ἄχραντος Χριστός*, aşa e şi: *ἄχραντος Μαρία*. Cum mai poate începe aici păcatul strămoşesc, când ea e plină de dar, unde mai e loc pentru păcat strămoşesc? De aceea după cum zice Petru episcopul din Argos (in conceptione Annae oratio) „Ea întrece cu curăţia pe toţi oamenii“ (cfr. Migne P. Gr. T. CIV. col. 1359 C), ceea ce zice şi Mineiul (Septemvrie foaia 52, col. 3). Fecioara „e cea mai sfântă decât toate făpturile,“ şi în aceeaş lună foaia 53 col. 2. ea e „ce toată făptura covârşeşte cu sfinţenie.“

Aşa dară Preacurata „covârşeşte cu sfinţenie toată făptura: Sunt însă mulţi oameni (copiii botezaţi morţi înainte de anii pricerii) cari n'au nici un păcat, au avut numai cel strămoşesc, în care au fost concepuţi, — după ce Fecioara cu sfinţenia întrece toată făptura, a trebuit să fie concepută fără de păcatul strămoşesc. Aceasta e învăţătura Părinţilor, din cari mai amintesc numai următoarele epitete: *χαμπὰδα ἄσκιον (fără umbră)* cum îi zice Anatoliu; *ἄνθον ἀμάραντον* (floare nestricată), *κρίνον χιονόλατον* (crinul cel mai alb, cel mai candid) cum o numeşte pe Fecioara Efrem Sirul.

La celea aduse până aici din cărţile liturgice, mai adaug vre-o câteva. Din cântările prescrise la conceperea sf. Ane iau vre-o câteva propoziţii, cari deşi nu cu aceleaşi vorbe, dar acelaş lucru esprimă, că adecă Fecioara deja în primul moment al conceperii sale a fost curată, lipsită de păcatul original. În Mineiul (*Decemvrie* foaia 48 col. 4.) e: „Ana cea slăvită *acum zemisleşte pe cea Curată“*; foaia 49 col. 1. *„Preacurata Fecioară în pântece primindu-o Ana“*; foaia 50. col. 2. „Pe porumbiţa cea curată zemislindu-o în pântece;“ foaia 52. col. 3. *„Biserica sfântă* în lăuntru *în pântecele tău (Ano) luându-o“*. De aceea la Dupăcinariul cel mic (Orolog. cit. p. 127.) ne rugăm la „Nespurcata, neîntinata, nestricata, fără prihană; curata Fecioară“, carea (Mineiul Septemvrie foaia 38. col. 4.) e „întru sfinţenie şi întru curăţie fără asămănare“. Ce pipăite sunt vorbele acestea, ca nu cumva cineva să zică, că Fecioara ca şi sf. Ioan Botezătoriul a fost curăţită de păcat în pântecele mamei sale: Mineiul spune că ea e fără asămănare, şi după ce tot el ne spune, că ea „covârşeşte toată făptura cu sfinţenia“, *ea a trebuit să fie concepută fără păcatul original.*

Trec la teologii Ruşi. — Despre biserica Rusască spune *Gagarin* (op cit.), că nici nu vrea să audă de lucrul acesta, şi de aude, să îngrozeşte. Cu toate acestea floarea teologilor Ruşi mărturiseşte adevărul acesta. El aduce mărturii dela academia din Kiew întemeiată în veacul XVII, pentru ca să pună stavilă propagandei catolice, carea deci de loc nu e suspectă înaintea neuniţilor.

Aici a fost un Rector, Lazar *Baranovici* (pe care Dumitru Tuptalo, cinstit la Ruşi de sfânt — îl numeşte „columna bisericei“). Acesta în predicile scrise pentru sărbătorile de peste an (apărute în Kiew 1684) are o vorbire despre „concepţiunea sfintei Fecioare“, unde se pot ceti următoarele: „Toţi, câţi suntem zicem rugăciunea aceasta: Iacă întru fărădelegi m'am conceput, şi întru păcate m-a născut maica mea (psalm 50. stich 7). Tu singură eşti, căreia nu i-se potriveşte rugăciunea aceasta, căci n'ai fost concepută întru fărădelege, nici născută în păcate. S'a şi căzut să fi concepută fără păcat, căci ai trebuit să naşti pe acela, care a trebuit să mântuiască lumea de toate păcatele, şi să şteargă toate fărădelegile“ (p. 100)... „Nu s'a căzut, ca Maica Domnului să fie roaba păcatului, nici pe un timp scurt... Aceia, cari se nasc în păcatul strămoşesc, se numesc fiii diavolului. Oare Dumnezeu să nu fi scutit pe Maica Sa de sclăvia aceasta? Cum s'ar fi putut naşte Dumnezeu din Ea, fără ca să I-se ştirbească onoarea, dacă diavolul ar fi numit-o mai înainte de aceea roaba sa?“ E cam lung citatul, dar s'ar pierde mult din valoare, de nu aş adauge şi celea ce urmează: „Potopul a înecat toate, afară de arca lui Noe. Păcatul original încă a copleşit pe toţi oamenii, şi neamul omenesc strigă cu psalmistul: Mântuieşte-mă Dumnezeule, căci au întrat apele până la sufletul meu (ps. 68. stich 2.) Numai arca cea vie a adevăratului Noe n'a fost copleşită, ci a rămas neatinsă“. (p. 104.)

Un alt Rector al acestei academii, *Ioaniţiu Galiatowski,* în cuvântarea sa dela „Naşterea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu“ între altele la vorbele „că mi-a făcut mie mărite Cel puternic“ (Luc. 1, 49) înşiră: „Al treilea lucru mare, ce i-l'a făcut Dumnezeu Preacuratei Fecioare, a fost, că a scutit-o de păcatul original; pentrucă Preacurata Fecioară a fost concepută fără păcatul strămoşesc.“ Aduce apoi ca figuri: arca lui Noe, vălul lui Gedeon, ce era umed de roauă, pe când tot pământul ardea de sete, şi continuă: „Bucură-te ceea ce eşti plină de dar, Domnul e cu tine. Vorbele acestea ne spun nouă concepţiunea nepătată a Preacuratei Fecioare. Dacă în oare care vase pline cu uleu, nu se poate turna apă ori alt licuid, fără ca îndată să fie dat afară; aşişderea în Preacurata Fecioară nu-şi găseşte loc nu numai păcatul original, ci nici alt păcat, căci Ea e plină de darul lui Dumnezeu“ (p. 172).

Din celea înşirate aici se vede, că sfinţii Părinţi şi cărţile liturgice ale bisericei orientale propun dogma concepţiunii nepătate, şi dacă biserica neunită o neagă, „columnele“ ei o susţin.

Oare de unde provine lucrul acesta, de biserica neunită nici o vorbă nu voieşte să audă despre privilejul Preacuratei, ba îl perzecută formal, pe când Părinţii noştri, pe cari îi cinstesc şi neuniţii, şi cărţile noastre liturgice, de cari se folosesc şi ei, se întrec în laudele Preacuratei „zemislite fără prihană?“ Aceasta e o poamă rea, adusă de pe alte tărâmuri, patria ei e protestantismul, de unde a fost străplântată. Protestanţii fideli numelui şi chemării lor, sunt siliţi să protesteze în contra tuturor lucrurilor ce nu le plac, şi nu cruţă nici pe Luther, care, după cum a zis un protestant, de ar învia din morţi, n'ar mai cunoaşte nici n'ar recunoaşte pe credincioşii săi de azi. Neuniţii n'au literatură bisericească, o şi mărturisesc şi aceasta, şi ca totuşi să aibă, trebue să îmi prumute de undeva. Dela catolici nu pot împrumuta, căci se pot periclita, poate să se lege de ei ceva catolic, şi aceasta n'o vreau, de aceea mai bine iau dela protestanţi, — mai ales dela raţionalişti. Aşa au scos Ruşii din canonul sfintei Scripturi cărţile deutero-canonice, căci protestanţilor nu le-au plăcut, mai ales epistola sf. Iacob le-a stat ca un junghiu în coaste, căci aceasta pretinde pe lângă credinţă şi fapte bune. Ei aflându-le superflue acestea, au zis: aceasta îmblăteşte paie goale (Strohbrief), de aceea în foc cu ea. Dacă pretinia neuniţilor cu protestanţii ţine şi mai departe, se va adeveri tot mai mult principiul: amiciţia vel pares invenit, vel pares efficit, şi după ce protestanţii sunt mai tari, cum arată şi cărţile deutero-canonice, poate cu vremea nu va mai fi de lipsă să înveţe Ruşi, (de unde şi ceialalţi neuniţi) că Christos a fost Dumnezeu, după cum nu se mai propune aceasta în cele mai multe facultăţi teologice protestante, şi după cum se şi văd porniri de acestea în revistele de peste munţi.

Noi însă suntem departe de așa ceva, încruri de acestea nici nu vrem să auzim, Noi întrebăm pe Părinții nostri, și ne spun nouă. Și dacă neunitii. ne zic, că am „abandonat noțiunea esactă a rescumpărării, care constă în a admite, 1. că Isus Christos este unicul mediator, și 2. că el a fost răscumpărătoriul omenirei. fără nici o escepțiune," (Guettée-Iosif op. cit. p. 62.) noi le spunem, că părinții nostri ne-au spus nouă, și cu urechile noastre am auzit, că un copil bun, de-i cere mamă-sa ceva, de bună samă, dacă ceea ce cere mama e lucru bun, și-i poate da, o ascultă, de aceea Maria este „folositoarea creștinilor nerușinată, *mijlocitoarea către Făcătoriul de bine*" (Orolog. cit. p. 98). De aceea noi știm, că prin rugăciunile Mariei ne vom roscumpăra, și „nici odinioară nu vom tăcea noi nevrednicii a vesti puterile tale Născătoare de Dumnezeu, nu ne vom lăpăda dela tine stăpână, mântuiește pe șerbii tăi din toată nevoia" (Orolog. cit. p. 150.)

De aceea ți dăm tot dreptul lui Șaguna, care (Mineiul Septemvrie foaia 33. col. 4.) zice: „Fericit este poporul ce te fericește pe tine cea pururea fericită, ceea ce ai născut pe Dumnezeul cel fericit, carele pentru milostivirea sa cu negrăită împreunare pe oameni i-a îndumnezeit."

Ioan Bălan.

REVISTE.

Ungaria. Războiul între taberele unguresti se continuă cu înverșunare prin ziaristică și prin adunări anume conchiemate.

Foile din Budapesta vestesc, că noua sesiune a dietei se va deschide în 13 Decemvrie n. și prevestesc că noua sesiune va fi una dintre cele mai sgomotoase ce s'au văzut vre-o dată. Deputații din opoziție, cari vor cere cuvânt înainte de ordinea de zi, conform vechiului regulament, vor fi opriți să vorbească, ba dacă nu se vor astâmpăra vor fi eschiși și din ședință. Scenele scandaloase se vor ține lanț. În mijlocul scandalelor Tisza își va vota indemnitatea budgetară pe primele trei luni ale anului 1905, apoi iar va amâna dieta până la mijlocul lui Ianuar. Atunci se va deschide a V-a sesiune și în vre-o câteva ședințe guvernul își va vota budgetul pe 1905, contingentul de recruți și provizorul comercial — după care dieta va fi din nou amânată pe timp de 2 luni. — În April ar urma alegeri dietale.

Războiul Ruso-Japonez. Lupta ce s'a desfășurat în zilele trecute în jurul fortăreții Port-Artur a fost una dintre cele mai sângeroase. Cu mari pierderi japonezilor totuși le-a succes să ocupe o poziție de 203 metri înaltă — de pe care pot în dragă voie să bombardeze năile din port. Când japonezii au cuprins această poziție cei din Tokio au prezis, că prin aceasta să sigilează sfârșitul năilor închise în port. — Și prezicerea se adevereste. — Până acum au fost scufundate 3 nai. În urma stricărilor ce au suferit năile din port nu se pot mișca și astfel orice încercare de a rupe blocada năilor japoneze și a cerca mântuire în largul mării e cu neputință. Din 3 Decemvrie de când japonezii bombardează, năile ruse au fost lovite de 134 ori.

Astfel dară să prăpădește pe încetul, aceea renumită flotă din Port-Artur, care, odinioară, era mândria și speranța țarului și a poporului rus.

Rușii au cercat de mai multe ori să scoată pe japonezi din poziția ce le-au cuprins'o, însă toate încercările, cari i-au costat peste șase mii oameni, au fost zădarnice.

CORESPONDINȚE.

DE LA LUGOȘ.

— 6 Dec. n. —

Praznicul „Intrării în biserică" din anul acesta pentru credincioții uniți lugoșeni a fost de o înălțătoare importanță prin faptul, că în această zi cu cincizeci ani în urmă. Providința a dat să se poată ține întâia slujbă dumnezeiască în frumoasa catedrală de astăzi. Mulți, cari au priceput minunatul rost a zilei de 4 Decemvrie n. a. c. încă în preseara ei s'au spălat sufletește: unii primind deslegare de păcate chiar din mânile Ilustrității Sale Domnului Episcop Dr. Vasile Hossu, ca așa mai în tihnă să guste fericirea. ce 'isvorește din amintirea zilei următoare din anul 1854.

Întreagă festivitatea a avut caracter bisericesc. Sf. liturgie a celebrat-o I. S. Episcopul în mijlocul unei asistințe pompoase. S'a produs bine cornl mixt instruat și condus de distinsul cleric absolut Ioan Ienea, de presinte învățător în loc. În cursul liturgii bunul Archireu a rostit o preafrumoasă predică ocazională. Începând cu însămnătatea. ce o are sărbătoarea zilei pentru întreagă creștinătatea, arată osebita ei importanță pentru uniții din loc, cari în locul, unde în partea I. a veacului trecut era lac cu trestie, adăpost a rățelor sălbatice — astăzi la stărunința de fier a părinților lor, să bucură de mândrul lăcaș a D-lui zidit din cauza umezelii pe piloți.

Cu iscusință de istoric, într'un colorit viu. înaltul Păstor ridica ceața zilelor adormite și pe un moment lasă să se întrezărească chipul slăvit al unor înaintași cu porniri sfinte și cu spirit rar de jertfă. Schițează grelele lupte. ce le-au avut acei glorioși „uniți" cu potrivnicii sârbi de altă lege. — Se părea că toate puterile dușmane în ortăcie dau năvală vrând să sfarme pentru vecie nizuințele curate a celor înspirați de Spiritul Adevărului. Și că totuș ai nostri izbutiră să triumfeze, Ilustritatea Sa fără îndoială o aserie „Stellae matutinae". scumpului pentrnie a Maicei Sfinte. Terminâ. cerând dela „fii săi" să se însufletească de virtutea părinților și în felul acelora și aceștia în dranostea și alipirea de biserică să-și caute scut nebiruit de porțile iadului.

Predica cu multă simțire spusă a captivat inimile și în mulți ochi a stârnit lacrimi de emoțiune fericitoare.

La sfârșitul vorbirei înaltul Păstor împărtește. binecuvântarea papală. ce a adus-o cu bucurie din Roma cea bătrână.

S'a cântat doxologia cea mare, după care o rațiune episcopească în genunchi cetită făcù sfârșit sfântului iubileu.

Ean.

SINOADELE PROTOPOPETI.

— distr. Cluj. —

Cluj, la 3 Dec. 1904

Alaltă ieri (1 Dec. n.) s'a ținut aici sinodul mixt de toamnă. Sinodul a fost foarte bine cercetat. Afară de preoțime — care s'a presentat în număr aproape complet — a luat parte câte 1—2 reprezentanți din fie care parochie, între cari am remarcat pe Magnificul Domn V. Hossu jude la tablă. pe Domnii V. Ranta și L. Pop, juzi regești, toți trei curatori ai bisericei de aici. După slujbă dumnezească săvârșita de Dr. Daian și Iuliu Florian. la 9 oare s'a deschis ședința sinodului prin protopopul Dr. Daianu. În cuvântul de deschidere a atins pe larg toate chestiunile mari, cari preocupă azi pe Români în genere și pe cei gr.-cat. în specie. Cu deosebire de importanță e partea. în care a vorbit despre noul proiect de reformă a învățământului primar. A arătat absurditatea ce o contine proiectul acela. care nu are de scop cultura generală pe care trebue s'o desvoalte școala poporală. ci învățarea unei limbi, — a arătat apoi toate titlurile de drept, pe baza cărora noi suntem îndreptățiți a cere retragerea acelui proiect. — Sub impresia cuvântului de deschidere sinodul a primit unanim o moțiune — presentată de preotul *E. Pop* din Feneș — prin care sinodul protestează contra proiectului lui Berzeviczy și esprimă mulțămită și omagiu Archiereilor români. în special I. P. S. D. Archiepiscop și Mitropolit — pentru toți pașii făcuți contră proiectului.

Între propunerile de importantă relevez și pe a Magnificului Domn *V. Hossu,* ca sinodul să roage pe I. P. Sa Mitropolitul. să facă toți pașii de lipsă. ca să între și elementul mirean în viața organică a bi-

Cetiți! BEN HUR Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisătoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil. A apărut în editura „Unirii.

sericei noastre. Este aceasta o dorință generală a inteligenții noastre, care dacă s'ar realiza, ar întări nouă puteri în lupta, pe care trebue s'o poarte biserica noastră. — și prin aceasta totodată s'ar pune capăt indiferentismului, ce ilustrează inteligința noastră față de biserică.

Acestea au fost motivele, cari au îndemnat sinodul să primească aceasta propunere:

În celelalte sinodul a decurs conform programului înainte stabilit. Din notificările preziduale țiu să amintesc despre misiuni. Protopopul spune, că în ce comune s'au ținut, unde preoți au luat parte și câți credincioși. Misiunile s'au introdus în biserica noastră abia în a. tr. în tractul acesta. Ele sunt cel mai bun mijloc de a lucra spre înaintarea morală a poporului, căci adunându-se mai mulți preoți la olaltă mai ușor pot învăța și combate.

După aceasta s'a trecut apoi la rapoarte, și s'a ales bibliotecar *Iuliu Florian*, capelanul Clujului, asemenea tot acesta a fost ales de cassar iar controlor *E. Moga* preot în Apahida. De notar al fondului a *E. Pop* din Feneș — În urmă s'a primit un regulament intern pentru administrarea fondului tractului. După acestea protopopul prin o vorbire scurtă a închis sinodul.

op.

MAI NOU.

La Ordinariatul din Orade a sosit subsidiul de stat pentru preoții diecesei pe anul 1904. Suma acordată este 46,813 cor., adecă cu 4000 cor. mai mare, ca în anul trecut. Împărțirea preste tot s'a făcut pe baza și în conformitate cu propunerea Ordinariatului, întregindu-se congruele parochiale la minimul de 1200 cor. Suma cea mai mare este 778 cor., cea mai mică 51 cor.

Noutăți.

Din Archidiecesă. *Moise Guțeilă Negrea* paroch inhilar în Poșorta, vicar, Făgăraș, a fost numit viceprotopop onorar.

Din dieceza de Orade Ilustritatea Sa D-nul Episcop diecezan s'a îndurat prea grațios a face următoarele denumiri: George Mureșan la Moftinul mic, George Șeiăgian la Ruși, Vasile Anca la Sânmiclăuș, Vasile Herio la Vințiri, Eugeniu Ardelean la Sâmbotșag, Nicolae Popa la Decănești, Petru Herczeg la Dubricion.

Capela Internatului de băieți din Blaj a fost binecuvântată. Duminecă trecută de Rectorul Internatului prof, *Emil Viciu*, a sistat de *Ioan Fodor și Ștefan Roșian*, fost prefecți la acel internat și în presența tinerimei adăpostite acolo și a mai multor foști superiori. Capela e frumoasă și spațioasă și va fi un mijloc foarte educativ pentru interniști.

Cancelarie advocațială. *Dr. Ioan Fruma*, advocat și-a deschis cancelarie advocațială în Sibiiu (Strada Pimenului Nr. 1)

Ședință festivă. Societatea de lectură „Petru Maior" invită la *Ședința festivă* ce o va aranja în memoria patronului ei Sâmbătă în 10 Decemvrie st. n. în sala hotelului „Royal"

Apa de Borszék e greu amenințată. Un isvor de apă dulce s'a amestecat în isvorul de apă minerală și astfel i-a nimicit puterea curativă. Se zice, că s'a și sistat umplerea mai de arte a sticlelor cu apă minerală.

Dela poștă. Din prilejul apropierii s. Sărbători direcțiunea poștală reînoește dispozițiile sale referitoare la spedițiunea pachetelor, recomandând publicului folosirea corfelor și a pânzei de pachetat, iar pentru sigilat ceară. Asemenea recomandă, ca adresă să se scrie pe emballage nu pe hârtie, ori să se lege de pachet scrindu-se pe o bucata de hârtie groasă. Adresa să se scrie precis, strada și numărul, și să se declare totdeauna și cuprinsul.

Copii sănătoși. Activitatea timpului ne arată, că la creșterea și desvoltarea copiilor, nu se întrebuințează în general destule poveațe și îngrigiri lămuritoare, căsnuindu-i prin aceasta cansa alunecarea pe căi rătăcite și alienabile. Pentru delăturarea acestor rele este mult mai bine și simplu a nu se da copiilor beuturi alcoholice, pe cum vin, bere. Cu atât mai puțintea, ca și cofein și cafea de boane, cari conțin substanțe otrăvitoare, și care e foarte vătămătoare la desvoltarea organelor tineretului. Chiar un medic renumit și învățat, acum în timpul din urmă, a declarat repetat că copiilor sub 14 ani să nu li-se dee absolut cafea de boane. Acestea declarări ajunge la înfruntarea multor imitațiuni, din punct de vedere igienic, având acelea părte adeveritoare, cumcă cafeaua de maltă Kneipp a lui Kathreiner e recunoscută mai mult de 100 ani ca cea mai bună și nutritoare prin aroma și gustul ei, ceea-ce o face mai superioară celoralalte cafele de boane, oare nu se poate îndestul prețuì pentru folosele ce le aduce sănătății. Cafeaua dela firma Kathreiner, care să asamănă întru toate cafelei de boane, se poate folosì și din partea oamenilor mai în vîrstă din familii, fără adaus, nefiind sfieioasă ostenelei; mai cu seamă pentru copii e sănătoasă și bună pură pregătită. Dupa constatările și esperiențele făcute în decurs de mai mulți ani din partea mai multor medici bătrâni, cafeaua de malta Kneipp a lui Kathreiner este mai suportabilă decât și laptele dat pur copiilor și care e plăcută prin gustul ei la beut. Succesul n'a lipsit nicicând după întrebuințare. Și în timpul desvoltării copilului prin întrebuințarea cafelei de maltă Kneipp a lui Kathreiner în legătură cu laptele trebuincios, delătură la copii slăbirea de sânge, colica de plumb, spasmuri de noapte, face trupul viguros și este ușoară de mistuit și e foarte nutritoare, înmulțind totodată starea slăbită de sânge. Dar numai cafeaua de maltă Kneipp a lui Kathreiner e curată și posede o aromă bună și este plăcută la beut, care se distinge între altele și e cunoscută pretutindenea. Să se ceară apriat la cumpărare numai în pachete originale cu numele *„Kathreiner"* și cu chipul preotului Kneipp și să nu se ice nici-când în pachete deschide și cumpănite, sau alte producte prăjite într'alt mod pachetate, sau alte imitațiuni mai puțin prețuite.

Pentru copii În editura librăriei C. Sfetea din București a apărut o serie de publicațiuni de toată frumseța, cari vor face mare bucurie copiilor. Remarcăm: *Pentru toți copiii* istorioare ilustrate scrise de Tr. D. Speranția cunoscutul anecdotist. Are 125 pag. 8° mare, frumos cartonată și costă cor. 2·50 — *Corbul cu pene de aur*, povestiri scrise în poezie și proză de Smara, ilustrat, ediție foarte elegantă, 72 pag. cor. 2·50 — *Bună dimineața la Moș Ajun* și *Din lumea copiilor*, foarte frumos ilustrate, costă câte cor. 1·50 Le recomandăm călduros!

Necrolog † *Ioan Horea Pop* fost student la gimnaziul nostru, fiul preotului nostru din Comana-inf. a repausat în 7 crt. la casa părintească.

Odihnească în pace!

Posta redacțiunei.

„Fiecare la locul său." Dă-ne voie să nu publicăm acest articol, ar strica mai mult, decât vi se pare, că a stricat celălalt. Al doilea va urma.

N. B. Vom vedea, dacă se va puteà în nrl următor.

Firmă Românească în Fiume

a lui

ROMULUS PASC,

de importațiune și espediție în oale și lăzi originale prin calea ferată, așa și în *Colete postale de 5 k.* libăr de vamă și fraucat, de mărfuri coloniale, fructe de sud și băcănie, cu specialitate de cafeiuri, teiuri și rumuri din calitățile cele mai bune.

Cafele:

	1 Klo	5 Klo
Santos, calitatea primă	2·50	12·50
Portorico, cafea foarte cercetată și bună	2·90	14·50
» Piraldi, cel mai fin soi de Portorico	3·60	18·—
Cuba, fină	3·—	15·—
» mai fină	3·20	16·—
» de tot fină	3·50	17·50
» Specialitate	3·70	18·50
» Perl (mărgelată)	3·20	16·—
Ceylon	3·50	17·50
Goldjava (java aurie	3·40	17·—

Tea:

	¼ Klo	⅓ Klo
Pecco congo	2·30	4·15
Ceylon	2·35	4·25
Souchong	2·40	4·35
Mandarin	2·70	4·95
Family Tea (Soiurile egzistente cele mai fine mestecate.)	3·—	6·—
Rusian Melang	4·—	8·—
Five ockock	5·—	10·—

Rum, Cogna și Vinuri spaniole:

Rum Iamaica	Sticla 0.7 l.	3·70
» de Brasilia	» 0.7 l.	3.—
» » Tea	» 0.7 l.	2·40
Cognac adevărat francez	» 0.7 l.	8·—
» marcă Iulien	» 0·7 l.	4·—
Malaga sect, vin spaniol adevărat	» 0·7 l.	4·50
Madeira Dry	» 0·7 l.	4·50
Sherry Old	» 0.7 l.	5.—
Vinho do Porto	» 0,7 l.	6.—

Mai puțin ca 3 sticle nu se pot espeda (pot fi și diverse)

Portocale 5 Klo corfa	2,80
Smochine de Smirna 1 Klo	1.—
Dateln presate în cutii 1 Klo	2.50
Struguri de malaga 1 Klo	2.60

Preț curent detailat franco și gratis.

Prețurile sunt în Coroane.

(46) 1—3

Cumpărați Cumpărați

Calendariul Unirii pe anul 1905.

Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

PAUL ANTHELME

Cele două conștiințe.

Tradusă în românește din l. franceză prin

SIMION ZEHAN.

(Continuare.)

Preotul: (își face cruce): Binecuvântați pe Domnul. . . . (continuă rugăciunea și termină făcându-și din nou cruce.)

Bordier: Ce mâncăm bun Agathă?

Agatha: Mai întâiu cârnat cu curechiu.

Bordier: Hm! Curechiu întâiu! e bine! După aceea?

Agatha: Ah! Dle doctor! Dacă n'aș fi eu n'ar mai fi nimic după aceea.

Preotul: Agathă! istoriile acestea despre mâncări sunt indiferente pentru dl doctor, vreai se mă asculți odată?

Agatha: Da! Că nici dta nu asculți de mine. Oh! Dle doctor, nu vreà să me asculte, mă face să desperez, dogeniți-l puțin. De curând s'a îndatinat a cina o bucată de pâne, nuci și un păhar de apă. Se bolnăvește sigur.

Preotul: Agathă! mă faci să mă mâniu.

Agatha: El nu ține nici odată mai mult decât două cămeși și că acum îl vezi într'o revereandă nouă, nu crede că dânsul a făcut'o. Nici de cum, cea vechie a fost atât de ordinară, în cât ori și cât o spălam nu o puteam curăți. Astfel am mers în castel și am cerut una nouă. Mi-au oferit bani, însă eu am zis: Oh, nu! căci îi va împărți. M'au îmbiat cu postav, dar eu nici acela nu l-am primit, căci și pe acela l'ar fi dăruit altora. Eu am cerut o revereandă gata, acum apoi e silit să o poarte.

Preotul: Dar Agatho!

Agatha: Ca se nu fim în toată ziua avizați la legumi din grădină, am început a crește pui. Și-apoi dânsul mi-i dă.

Preotul: Ce e aceasta totuș Agatho?

Agatha: Așa e, el duce una după alta pe ascuns la morboșii săi. Când i-am spus că vreau să taiu unul pentru dta, n'a vrut, ci a zis, că-l reservă pentru Monneret! Să dai de cină unui om avut ca D-Voastră cârnat cu curechiu!... Mă revolt. Dta vei mânca din puiul mieu dle doctor. Eu l'am fript.

Bordier: Bine fript?

Agatha: Vei vedeà. La urmă va fi o tortată bună. (Se duce.)

Preotul: Fata asta mă tiraniseaza, dar apoi este credincioasă, pe cum știi. Eu nu aflu nici o vrednicie în aceea ce vorbește La început mi-a căzut greu să me lipsesc însă acum în acestea elemozini aflu oare care plăcere atât de vie, în cât mă tem că nu-mi vor fi computate în ziua județului.

Agatha: (Aduce cârnațul.) Poftiți!

Bordier: Tu ești un om delicat. Cu un astfel de caracter cum se poate să aibi dujmani?

Preotul: Ce vreai să zici?

Bordier: Episcopul tău mi-a curtenit în câtva, pentru ca se votez cheltuelile de întreținere a edificiilor sale. Eu am profitat de ocaziunea dată și i-am zis: „Pentruce lăsați un om cu merite ca Pioux într'un sătuț atât de ascuns? Nu a-ți puteà să-l dispuneți la parochia din sediul municipiului, care devine vacantă?"

Preotul: Rău ai făcut. Pentru parochii mari trebuesc preoți cari cunosc politica, iar eu nu pricep în aceasta nimica. Eu nu am decât o dorință, și aceea este, să mor aci în mijlocul micei mele turme.

Bordier: Răspunsul Episcopului m'a făcut să amuțesc. Se pare că purtarea ta Pioux n'a fost totdeauna destul de prudentă.

Preotul: Poate că va fi făcut amintire de veștile ce le-a scornit mai deunăzi canalia aceea de Fenaille, care a aflat plăcere în a mă acuza că seduc parochienele mele.

Bordier: Nu! El a făcut alusiune la nescari scrisori anonime pe cari le-a primit de curând.

Preotul: Și el a primit?

Agatha: Oh! blăstămatul!

Preotul: Agathă! Dute și vezi-ți de friptură. (Agatha se duce). Acestea sunt ultimele machinațiuni alui Fenaille. Dupăce pentru cea dintâiu calumnie a fost dejosit până într'atâta în cât a fost dogenit publice prin jude, de atunci tot timpul și-l folosește pentru a mă spiona și submina.

Bordier: Episcopul mi-a pomenit de întâlniri cu dame mari. Dame mari în Glandieu! Noi am rîs împreună de aceasta. Dar ce istorii sunt acestea?

Preotul: (confus) Infamii. Dumnezeu să-i ierte, pe infamii aceia!

(Agatha aduce friptura de pui).

Bordier: Bravo! Acesta apoi e miros de friptură!

Preotul: Da! noi ne ospătăm, pe când sărmană Monneret n'are nici supă.

Bordier: Îmi spui aceasta ca să-mi deștepți apetitul? Tu ești un om delicat însă curios.

Preotul: Voi sunteți curioși, medicii. Sărmana Monneret nu poate consuma bine și în urma aceasta colegul tău i-a prescris supă și friptură de pui. Săracă cum e, de unde să-și câștige aceasta?

Bordier: Iacă aci sunt 10 franci, plătește-i de patru ori amiaza, și acum fără mustrare, să ne apucăm de această friptură, iar tu-mi poți povesti mai departe neghiobiile lui Fenaille.

Preotul: Ah! Să lăsăm aceasta (uitându-se emoționat la moneta din mână). Indeșert, tu totuș ești om bun.... De când sunt oameni răi, cine se poate lăuda cu aceea că n'are dujman?.. Nu e nimic în aceasta. Dar tu, pentru care țăranii nostri votează, și care prin urmare te bucuri de încrederea lor, esplică-mi lucrul acesta. Parochienii mei văd cum trăiesc, eu nu cuget la altceva decât la caritate, simțăsc că sum bun preot, și cu toate acestea ts străin pentru ei. Femeile cari, sunt mai credincioase mă ascultă încă, dar bărbații!.. Ei vin la biserică ca să-i botez, cunun și îngrop, pe cum merg și la notarul în lucrurile mai importante. Devotamentul meu nu le însuflă nice o recunoștiință. Se află de aceia, cari mă urăsc ca și Fenaille, fără a ști pentruce. La toți aflu neîncredere... Nu este asta ceva neexplicabil?

Bordier: Eu am vorbit până acuma câte toate, însă dacă voiești, îți voi răspunde cu seriositatea care convine prietinii noastre sincere!

Preotul: Se aud! Se aud!

(Agatha aduce o lampă și iese).

Bordier: Această neîncredere nu e fără esplicare: Tu îi înveți o credință, ei practică alta. Tu nu-i poți face să te înțăleagă.

Preotul: Ei! altă credință?... Ei n'au credință, ei sunt ca tine, nu cred nimic.

Bordier: Ce rătăcire! Nu există nimenea, care să nu creadă ceva.

Preotul: Ce poate să creadă unul ca acela, care nu crede nici în Dumnezeu, nici în dracu!

Bordier: Reflectat'ai vreodată la aceea, ce însamnă *a voi*?

Preotul: Curioasă verbă, a voì însamnă a voì.

Bordier: Dacă tu ai fi pus înaintea unui musulman cârnațul nostru de dineoară, el nu s'ar fi atins de el, pe când noi am mâncat bine. Pentruce? Pentrucă musulmanii țin că nu e bine a mânca carne de porc, iar noi credem că e bine. Fiecare din cantoanele noastre dorește să aibă drumul său de fier, iar în China când vreau să le construiască drum de fier, se revoaltă poporul. Pentruce? Pentrucă noi credem că acest mijloc de comunicățiune e bun, iar Chinezii cred că e rău. Patria noastră vrea să suste ca Republică, iar aliata noastră Rusia ca Monarchie. Pentruce? Pentrucă maioritatea franceză crede că guvernamentul cel mai bun e cel republican, iar maioritatea rusă crede că cel mai bun e cel monarchic. În anumite zile ale anului tu ajuni, iar eu nu m'aș învoì la aceasta cu nici un preț. Pentruce? pentrucă tu crezi că răbdarea ta e plăcută lui Dumnezeu și eu cred că una dintre primele noastre grigi trebue să ne fie cea de sănătate. Noi am puteà aduce înainte un șir întreg de hotărîri omenești, din care tu ai puteà să vezi că toate actele voinții au ca principiu determinător oare care credință. Noi voim ca ceea ce credem să fie bun și nu voim ca ceea ce credem să fie rău. În fine așa e, că a voì nu este altceva decât a pune credința în praxă? Unde nu este credință, nu este voință. Ori doară vei zice că timpul nostru e lipsit de voință? El e pătruns de o adevărată furie de lucru, noi producem într'un mod frenetic, ne agităm nebunește pe coaja globului pământesc, pe care noi ne nisuim din toate puterile a ni-l face mai plăcut și când nu ne mai ajung țările cele vechi, ne apucăm de exploatarea continentelor până aci delăsate. De fapt omenimea nici când n'a voit așa puternic ca astăzi, și fiindcă voința are ca motor credința, nici când n'a crezut așa puternic ca astăzi. Păgânii de odinioară au considerat pe creștini ca oameni fără credință. Apoi a venit revoluțiunea ca se stabilească față de creștinism un nou concept a răului și a binelui, și voi întoarceți această acusă asupra noastră. Aceasta însamnă simplaminte atâta, că alta este credința revoluțiunii și alta este credința voastră.

Preotul: Cum? Revoluțiunea a schimbat natura binelui?

Bordier: Da! Ni-a schimbat credința cu privire la ce e bun și la ce e rău.

Preotul: Iată o noutate interesantă! Ce predic eu nu e bine!

Bordier: Eu te rog să nu mă scandalisezi, Pe sufletul meu, ceea ce predici tu *nu mai este bun.*

Preotul: Asta este prea mult. Vorbeşti serios?

Bordier: Serios!

Preotul: Mântuitorul Nostru a zis: „Nu faceţi altora ceea ce nu voiţi să vă facă ei vouă.“ Şi el a adaus: „Iubiţi-vă unul pe altul.“ Şi doară revoluţiunea a aflat ceva mai bun?

Bordier: Nu! Acestea sunt cuvinte sublime. Nu-mi pot închipui că doară s'ar afla mai bine decât acestea.

Preotul: Ei şi apoi? Aceasta predic eu.

Bordier: Asta nu este decât o parte din ceea ce înveţi tu, aceea parte care priveşte datorinţele oamenilor unora faţă de alţii, însă tu înveţi şi aceea, ce crezi că este datorinţa individului faţă de sine însuşi, care însamnă a arăta, care este metodul cel mai bun pentru întrebuinţarea forţelor şi facultăţilor proprii, şi acesta este punctul acela, în care, Revoluţiunea a rupt'o cu voi. În strămbunii nostri au fost încă multe semne de sălbătăcie când a apărut creştinismul; şi pentru ca să combată corupţiunea română şi pentruca să înfrâne sălbătăcia barbarilor el şi-a luat refugiul la un mijloc eroic, a lovit cu blăstăm întreagă natura; omului dur, pervers, crudel şi violent i-a predicat înăduşirea patimilor, încunjurarea plăcerilor, lipsa de mortificaţiune, despreţuirea lumii şi jertfirea vieţii presente pentru cea viitoare. După mine, care cred în progres, adecă în evoluţiunea treptată a spiritului omenesc, la timpul său aceasta a fost foarte bine; dar tu nu vezi că în măsura în care aceasta disciplină înfricoşată a făcut pe om mai bun, în aceeaş a încetat de ai mai convent? Ca şi Orpheu în mijlocul animalelor sălbatice continuaţi aceeaşi muzică, pe când în jurul vostru nu mai sunt dobitoace de îmblânzit.

Preotul: Ieri sară au omorît pe taica Fehaille. Aceasta nu probează în de ajuns, că a sosit timpul pentru înfrânarea poftelor?

Bordier: Ho! ho! asta este o întâmplare; faptă cutărei gorile întârziate. Cazuri singulatice nu probează nimica faţă de întreg genul. Oare când, omul, care cuteza să iese de acasă, era pregătit la aceea să fie atacat şi despoiat la ori care întorsătură a drumului, el nu porneà decât însoţit de alţii, înarmat în fier şi arme până în dinţi; astăzi circulează liber, fără grijă, ne având nimica de ce să se teamă decât poate de a nu fi înşelat cu contul dela ospătărie, şi praxa a ajutat şi la aceasta fixând preţurile înainte. Toate acestea sunt cunoscute pentru cel ce ştie istoria. Şi despre această fiinţă, care a devenit atât de dulce, atât de poleită, atât de sociabilă şi pe a cărei glob mic pe zi ce merge devine mai interesant a locui, despre aceasta tu preotul lui Christos zici că natura i-s'a stricat în mod incurabil prin păcatul original, că nu este vrednică de libertate, că viaţa i-s'a dăruit ca se expieze acest păcat, că viaţa trebue să fie o penitinţă, că lumea aceasta este o deşertăciune care trebue despreţuită. Nu este aceea doctrină, care ar puteà să combată faptele evidente, şi astăzi faptele restoarnă acest nihilism intransigent. Că omenimea a devenit mai perfectă, de aci nu urmează că ea s'a stricat în mod incurabil; căci răutatea se micşorează în măsura în care creşte bunătatea, şi prin urmare interesele pământeşti nu sunt de despreţuit. Şi după ce realizarea binelui se poate face prin lucru, de aci urmează că suferinţa nu este o expiare necesară, căreia noi să trebuim a ne supune cu paciinţă, ea nu este decât o slăbiciune pe care noi o putem face din ce în ce mai mică prin încordare constantă.

Preotul: Îmbărbătare spre sumeţie şi desfrânări. Cunosc eu aceasta. Aceasta este resturnarea moralului.

Bordier: A moralului tău de bună samă, căci Revoluţiunea l'a substituit cu altul. Tu îţi închipueşti simplu, că noi nu credem nimic. Noi credem că natura omenească e bună, de aci îţi poţi face clară idea că trebue să determinăm datorinţa noastră faţă de noi înşine, care va se zică, trebue să ne cultivăm toate facultăţile şi nu se le mutilăm. Noi credem că omul are dreptul de a pretinde fericire aci pe pământ, de aci apriat apare datorinţa faţă de deaproapele, căci cel ce are o atare convingere, pentru acela toată dauna făcută altuia, toată suferinţa unei fiinţe sensibile, devine un scandal de nesuferit. Noi credem că creaţiunea progresează necontenit, şi de aci apriat apare rolul nostru pe pământ, care constă în aceea ca să ne luăm partea noastră în această străduinţă spre mai bun astfel că actele de pietate pentru noi sunt, par exellence, lucrul. Idea despre bunătatea omeneasaă, idea despre dreptul bunătăţii aci pe pământ, idea progresului, iată ce credem noi; şi este orb de tot acela, care nu vede că acestea sunt sufletul civilizaţiunii în ziua de astăzi. Când deci tu zici că omul e rău, noi zicem că el e bun, când tu îi predici umilinţă şi abnegaţiune, noi îi predicăm alegerea liberă şi desvoltare desăvârşită a naturii sale, când tu îi ordinezi ca să se resigneze în suferinţe, noi îi recomandăm ca să se lupte contra lor, când tu îl îndemni ca se despreţuiască câştigarea bunurilor pământeşti ca a unor lucruri deşerte, noi îl îndemnăm la câştigarea acelora, ca o conlucrare la o operă divină, care se îndeplineşte în lume. Cu un cuvânt, tot ce preamăreşte conştiinţa noastră revoluţionară, conştiinţa ta creştină condamnă, credinţa ta se loveşte de a noastră tot mereu. Ţăranii nostri de bună samă nu observă acest antagonism aşa de bine ca mine, dar ei îl simţesc. Nu te mira dară că te afli între ei pe cum însu-ţi ai zis, străin şi suspect.

(Intră Agatha).

Agatha: Domnule Părinte Bressaudeasa ar dorì să vorbească cu Dta.

Preotul: (impacient). La 9 oare sara! Aştepte (Agatha se duce). Cu un cuvânt tu afli de natural modul cum se poartă poporenii miei faţă de mine?

Bordier: Să ne înţelegem unul pe altul! Tu m'ai recercat să-ţi esplic ostilitatea, ce o experiezi în jur de tine, şi eu m'am încercat să fac aceasta. Ţi-am făcut tot odată profesiunea credinţii mele, căci eu aparţin acelora, cari urăsc suferinţa şi cari visează suprimarea ei, idealul mieu este să nu sufere nimenea, iar tu vechiu amic al inimii mele mai puţin ca toţi.

Agatha (intrând): Dle Părinte! Bressaudeasa plânge, ea doreşte să vorbească cu Dta cât de în grabă.

Preotul: (mai blând) Ea plânge! O voiu primi îndată. (Agatha iese). Scuză-me, aceasta este o femeie săracă şi păstorul trebue să fie înainte de toate al oilor sale. Pentru astă dată, fie de ajuns să-ţi spun că tu nu cunoşti biserica. Ea a designat pentru toate timpurile, cumcă se poate câştiga fericirea între toate condiţiunile vieţii sociale şi prin urmare ea nu condamnă activitatea lumească. Cu ocasiunea convenirii proxime nu-ţi cer decât cinci minute pentru a-ţi sdrobì teoriile tale.

Bordier: Eu stau gata! (Se ridică). Un ultim păhar în sănătatea ta!

Preotul: (sculându-se). Întru a ta! Christos a promis Sfântului Petru că porţile iadului nu vor învinge biserica sa. Voi veţi trece şi noi vom rămânea.

Bordier: Vom vedeà aceasta peste două ori trei sute de ani. (Se gată a-şi lua pardisiul).

Preotul: Până atunci doar am puteà face puţin bine. Între săracii mei nu este nimenea atât de nefericit ca Bressaudeştii aceştia; cinci prunci fără nici o pară cruţată, femeia nu poate lucra cu această ceată de copii, bărbatul este măsar, neînsămnată măestrie în satul nostru şi pe lângă aceea el sufere de ischias, care morb îl ţine de trei luni la pat. N'ai puteà să contribui cu ceva pentru ajutarea lor?

Bordier: Pe terenul datorinţelor faţă de alţii, totdeauna ne vom înţălege unul cu altul.

Preotul: Fica lor cea mai de etate Jeanette, poimâne se va mirui, ea a trecut de 12 ani. Ea ar fi o servitorică plăcută. Nu i-ai puteà găsì un loc la vre unul din cunoscuţii tăi bogătani?

Bordier: Îl voi căuta, îţi promit.

Scena VI.

Preotul, Bordier, Fanchon.

Fanchon: (intră cu o lampă aprinsă în mână). Domnule doctor, trăsura stă gata.

Bordier: Chiar bine ai venit Fanchon. Era tocmai să mă deie afară. La revedere dle preot!

Preotul: La revedere revoluţionarule. Salutare acasă.

Scena VII.

Preotul, Bressaudeasa. (Francisca).

Francisca: Domnule preot, te rog să mă asculţi în mărturisire.

Preotul: Noue ne este recomandat ca pe cât se poate să mărturisim în biserică. Nu am puteà amâna pe mâne?

Francisca: Mâne poate voi fi înebunită.

(Preotul aşază genuncherul lângă un scaun, face sămn Franciscei să îngenunche, iar el se aşază pe scaun).

Preotul: Îngenunche fică, eu sum gată să te ascult.

Francisc: (îngenunchind) Binecuvântămă părinte.... (îşi face sămnul crucii).

Preotul: (binecuvântându-o). În Numele Tatălui şi al Fiului şi al Spiritului Sfânt Zi rugăciunea: Eu mă mărturisăsc...

Francisca: Eu mă mărturisăsc lui Dumnezeu Atotputernicul... (murmăind continuă până în capet). Părinte Dta nu vei spune la nime aceea ce eu îţi voi descoperì?

Preotul: Aceea este imposibil! Secretul mărturisirii este inviolabil!

Francisca: Nici atunci când ar cere aceasta legea?

Preotul: La nici un caz. Dacă un preot a dat deslegare unui penitent, lui nu-i mai permis să-şi aducă aminte de faptele, cari i s'au mărturisit.

Francisca: Într'adevăr aşa e?

Preotul: Mai bine sufere moarte.

Francisca: O Părinte! io-s tare nefericită. În noaptea trecută Jeanette a mers

să cerceteze pe biata Monneret, când s'a întors a făcut sgomot şi eu m'am trezit, am pipăit pe lângă mine.... Bressaud nu era acolo. Neliniştea nu m'a lăsat să dorm şi târziu după aceea, pe la mezul nopţii aud ca şi când ar săpa în grădină, mă duc şi mă uit pe fereastă şi în întunerec mi-am recunoscut bărbatul, care tocmai vrea să îngroape ceva sub nucul nostru. După ce a terminat, de frică şi până s'a culcat, eu m'am făcut că dorm. Astă dimineaţă, după ce s'a dus de acasă, am voit să aflu, ce a ascuns acolo. Oh! mai bine ar fi fost dacă aş fi rămas în pace. Am aflat o mică şatulă cu 12 pachete de câte o mie de franci în bilete de bancă. Când am auzit de sfârşitul lui Fenaille, am înţăles totul. În primul moment am fost ca şi scoasă din minţi, m'am hotărît a mă arăta ca şi când n'aş şti nimica, însă când am auzit de arestarea lui Benedict, mi-am pierdut tot curajul. A-mi denunţa soţul îmi este cu neputinţă, dar se las să persecute pe Benedict, nu este acesta un păcat, care nu se poate ierta? În toată forma mă văd pierdută. Ce se fac să nu vatăm pe Bunul Dumnezeu?

Preotul: Nu despera fica mea! Cel ce, are propus tare de a se purta bine, în cele din urmă Dumnezeu îi arată calea cea dreaptă.

Francisca: Crezi că mă poţi deslega?

Preotul: Până aci, nu e păcat în lucru şi pentru aceea nu ai de a-ţi face mustrări. Dar ai făcut tare bine, că ai venit să-ţi consultezi confesarul.

Francisca: Nu voiu fi obligată să denunţ pe bărbatul meu, pe Bressaud al meu?

Preotul: Eu nu cred să trebuiască să faci aceasta.

Francisca: Dar apoi dacă condamnă pe celalalt? (Tăcere). Vezi nici Dta nu ştii!...

Preotul: Cazul este grav, voi ruga pe Dumnezeu să mă lumineze (La o parte). Dumnezeule Atotputernice! dă servului Tău dar, ca se poată spune femei acesteia, ce este spre mântuirea ei. (Din nou tăcere).

Francisca: Vai! ce se fac?

(Va urma.)

Posta administraţiunii.

B. B. Sântă-Mărie (p. Cetate de Baltă). Din motivele aduse, suntem învoiţi la cele ce ne cereţi, numai să se plătească regulat.

V. A. în *Venter*. E bine; facem cum doriţi şi schimbăm adresa, dar vă rugăm, să binevoiţi a satisface angajamentului luat prin coresp. dto. 12 Ian. 1903, căci altfel vom ajunge la neplăceri.

P. I. în *Vereşmort*. Cu toată plăcerea am face-o dar nu ne stă în putinţă. Binevoiţi a vă adresa la Ven. Ordinariat şi cereţi în sensul epistolei.

C. L. în *Silaş*. Adresa o am schimbat; dar vă rugăm abon. pe cât timp aţi fost acolo, a-l regula D-voastră.

P. C. în *Ostrovul-mare*. Asta nu se poate. Binevoiţi a căuta alt modru. Noi vă facem uşurările posibile.

I. B. în *Alfalău*. Primim modalitatea propusă şi foaia vi o spedăm mai departe.

S. O. în *Armeni* Aţi promis în 2 Iuniu 1900. Vă facem şi acum toate uşurările şi primim modalitatea propusă; numai *să vedem* ceva început.

A. M. în *Hopirta*. Primim; dar la timpul său să nu se uite.

I. H. în *Coşogna*. Pentru Vaida Cămăraş aşteptăm. Numai bunăvoinţă să fie, toate se pot.

N. S. în *Uioara de sus*. Primim.

F. O. în *Vecerd*. Aşteptăm până la timpul promis.

I. G. în *Cuşdrioara*. Suntem învoiţi şi sperăm cu ajutoriul lui Dumnezeu.

T. M. în *Ineu*. Vă merge epistolă separat, şi vă rugăm cu insistinţă a satisface cuprinsului aceleia.

I. E. M. în *Drâmbar*. Suntem în rând. Dar în Ciugud la cine merge foaia din 20 Maiu 1902 încoace?

L. R. în *Supurul de jos*. Merge epistolă separat.

I. R. Sânmărtin (p. Czege) vă merge epistolă separat.

S. A. în *Ilba*. În 11/7 *1902* au fost plătirea, *nu* în 1903. Pe 1903 s'au plătit 26 Iuniu 1904. Până la finea an. 1903 suntem deci în rând.

Am primit şi chităm abonamentele dela: *Siciu* pe 1905 sem. 1. *Coşogna* pe 1904. *Aiton* pe 1903. *Fiscut* pe 1904. *Sâmbotelec* pe 1904. *Sibiu, Casina* pe 1899 sem. 2-lea şi 1900. sem. 1. *Bogşamont*. pe 1903 *G. P. de B.* pe timpul din 1 April 1901 până la finea an 1904. *V. B. Budapesta*, pe 1903 şi 1904. *Jiu Coroieşti*, pe 1904 sem. 2-lea. *Ibănesci* pe 1904. *G. C. Vlădeni* pe 1904 sem. 2-lea. *Păr. A. Ş. Roman*. Primit cu mulţămită pe timpul din 1 Iuliu 1902 până la finea an. 1905. Adresa o am schimbat. *Şiria* pe 1904 sem. 2-lea. *Riu alb* pe 1904 sem. 2-lea. *Cârneceu* pe 1904. *Ardan* pe 1902. *Păr. P. M. Băcău* pe timpul din 1 Iuliu 1901 până la finea anului. 1904 *Gârbova de jos* pe 1904. *Ineu* pe timpul din 1 April 1891, până în 1 Februar 1902. *Ighiu* pe 1902 sem. 2-lea şi 1903 sem. 1. *Tötös* pe pe 1904. *Felsöbânya* pe 1903. *Ernot* pe timpul din 1 Maiu 1903 — 1/5 1905. *Drâmbar* pe 1904. *M. Bând* pe 1904. *Unimăt* pe 1904 sem. 2-lea. *Arad* pe 1895, 1896 şi 1897 sem. 1. *Archiud* pe 1903 şi 1904. *Zgribeşti* pe 1904. *Săbad* pe anii 1899—1904. *L. C. Bucureşti* din 1 Maiu a. c. până 31/12. *Căpud* pe 1904. *Căptălan* pe 1897. Foaia vă merge şi mai departe. *Fărnaş* pe 1900—1902. *Hodac* pe anii 1895—1904. *Lucăceşti* pe 1901 şi 1902. *Chintău* pe anii 1898—1904. *Bardoş* pe 1904. *Dr. C. Szombatság*, pe 1901 sem. 2-lea, 1902 şi 1903 sem. 1. *Nepos* pe 1904. *Racoviţa* (Lugoş) pe 1904. *At. A. M. Maria Pócs* pe 1905 sem. 1 *And. P. Baia mare*, pe timpul din 1 Sept. 1899, până în 1 Maiu 1901. *Căpuşul de C.* pe 1904. *A. B. Sibiu* pe 1904. *Şelcău* pe 1897, 1898 şi 1899. *Budacul român* pe 1903. *Szintye* pe timpul din 1 Oct. 1901—1/10 1902. *Ohaba* (Făgăraş) pe 1904. *Cuşdioara* pe 1898 1 April — 1894 1/4 *Asinip* pe 1900 sem. 2-lea şi 1901 sem. 1. *Craifalău* (Ormeniş) pe anii 1902, 1903 şi 1904. *Odverem* pe 1899. *Şopter* pe 1/10 1903 — 1/10 1904 *Uioara* pe 1902—1904.

Editor şi redactor răspunzător:
Aurel C. Domşa.

EŞTI SLAB?

Voieşti să fii tare? — Voieşti ca între ori-ce împrejurări ale vieţii să te bucuri de sănătate?

Voieşti să ai curajul şi energia ca să te poţi opune liniştit grijilor şi năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări şi întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese şi metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de ştiinţă. Am arătat că Electricitatea este basa vieţei fisice şi că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoieşte puterea perdută şi îl poate folosi unul fie-care.

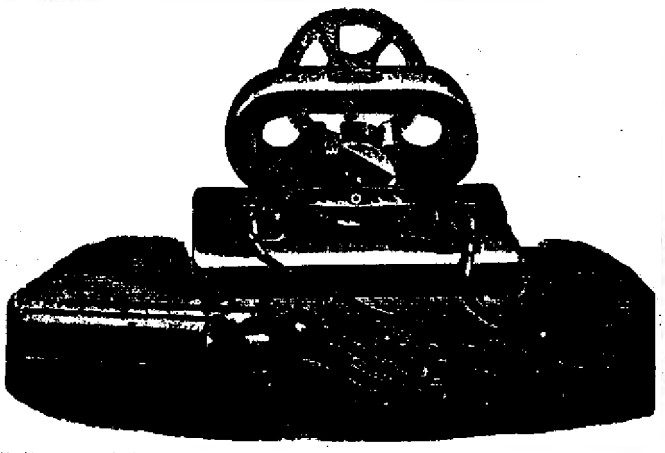

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întăreşte nervii, înoieşte sângele, întăreşte simţirea, aduce sângele şi sistemul nervos la [illegible] funcţiune.

[illegible] *berg*, membru la facultatea de medicină din Paris [illegible]. Nu numai **podagra**, (guiul), **reuma**, **hysteria**, **asthma**, [illegible] mărate casuri vindecate prin electricitate, unde me[illegible] dovedit de nefolositoare, ci şi la ori-ce fel de [illegible]rvi, durere de cap, colică, dureri de urechi, [illegible]condrie şi cu deosebire la hemoroide efectul bun se [illegible] în vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. Cu un minunat succes se foloseşte contra durerilor femeieşti. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii şi fără maşini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Preţul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simţitori).

Preţul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoşarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

82 (16—52)

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei" în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 17 Decemvrie 1904. Numărul 51.

Zădărnicia instrucţiunii gimnaziale.

II.

Să vedem dară, că sistemul de instrucţiune de astăzi, ce influinţă are asupra culturei spirituale şi asupra educaţiunei corporale a tineretului şi cum îşi poate îndeplini chemarea de a da societăţii oameni sănătoşi şi la trup şi la suflet.

Rezultatele ni-le spun bărbaţii competenţi dela conferinţa amintită.

Tineretul e slăbit trupeşte şi blazat sufleteşte şi e poate mai fericit acela, care ca măgariu notoriu a trecut dintr'o clasă în cealaltă, pe care nu l'a obosit încordarea prea mare şi studiul cel mult, decât acela, care cu toată conscienţiozitatea s'a preparat oară de oară, studiu de studiu şi când a trecut peste maturitate s'a ales cu pieptul surpat, cu faţa veştejită, slăbit şi fără pic de voie de a lucra de acum în colo serios şi cu dinadinsul pentru viaţă.

Ce i-a folosit unui ca acesta gimnastica şi jocurile şi alte mişcări făcute la poruncă? Avut-a doară vre-odată aşa o voie mare pentru gimnastică? Nu cred, că dacă s'ar declara gimnastica de facultativă, ar mai merge 20% dintre studenţi, cu toate, că e pe lângă alte şi oară de distracţie.

Pentru tineret însă, a cărui minte şi în oara aceasta de distracţie e tot la latină sau alt studiu, din care îi e fricăcă răspunde, e şi sarcină şi tortură.

De aceea vedem, că gimnastica şi jocurile nu pot arăta nici un rezultat în privinţa sanitară. Şi dacă în urma prea marei încordări băiatul începe a simţi slăbirea trupului său cu greu să măi poate reculege. Când ajung a ieşi de sub disciplina gimnazului îi cuprinde ura şi invidia faţă de toţi, în care văd vioiciune şi viaţă, se retrag dintre oameni, în beuturi şi orgii îşi mai consumă şi restul puterilor fizice, cari le-a mai rămas. Pentru aceştia nu există nici Dumnezeu, nici neam, nici dor de viaţă, ci — mormântul.

În privinţa spirituală stăm şi mai rău.

Băiatul, a zis Comenius, încă în anul al 17-lea e ca o plantă, îi trebue aer şi lumină şi creşte de sine. Crescătorul trebue să-l ia de mână, să-l conducă în lume, ca el de el privind şi pipăind pe încetul să ajungă la gândire. Nu crescătorul să se cugete pentru el, nu dascălul să-i rumege tot, căci atunci devine leneş în gândire, leneş în fapte, şi dacă nu mai este lângă el, acela, care pururea s'a gândit în locul lui, e apendice, trestie ce să clatină de toată suflarea, nu mai e în stare de a să forma, de a aveà convingere, de a fi om la locul său totdeauna şi pretutindinea. Grămada obiectelor de învăţământ nu dă timp băiatului, să desvoalte şi el vre-o activitate intelectuală independent, când ar puteà face primul pas pentru formarea caracterului şi individualităţii lui. Chiar şi studiile acelea, cari sunt anume pentru a mişca inima băiatului, nici acelea nu să pot mândri cu resultate prea mari. Astfel este religia. Aş vreà să ştiu, că dintre universitari câţi merg în toată Dumineca la biserică şi câţi să spovedesc în tot anul? Cu acestea voiesc să zic aceea, că adevărătatea şi sublimitatea religiunei creştine la câţi a pătruns în *inimă* în decursul celor opt ani de studiu, ca şi după ce a scăpat de obligamentul legilor şcolare să continue din îndemn, dragoste şi convingere a-şi satisface datorinţelor sale creştineşti. Cred că şi aceia, în a căror inimă mai e ceva din frica Domnului nu şcoalei vor mulţămi aceasta, ci creşterei şi vieţii creştineşti, ce au avut-o şi învăţat-o acasă la părinţi.

Cu toate, că dacă are undeva ocaziune băiatul, de a primí o creştere religioasă, la gimnaziul nostru are, căci afară de oarele prescrise de religie sunt oarele de cant bisericesc, biserică, predicile, liturgiile Internatului în toată dimineaţa şi meditaţiile de acolo şi totuşi nu să vede de loc la aceia, cari au scăpat de gimnaz.

Despre vre-o creştere naţională nici să nu mai vorbim. Dacă de-acasă dela părinţi n'a adus cu sine dragoste şi simţ românesc va rămâneà şi în privinţa aceasta figură fără cuprins, căci în gimnaz nu e capabil şi nu are timp de a mai ceti câte-ceva din istoria şi trecutul nostru, ca astfel format să poată judecà asupra vitalităţii şi aspiraţiunilor poporului român. Când ajunge la universitate îi sunt mai îndemână romanele naturaliste, cari îi gâdile simţurile şi îi aprind şi fantazia mai bine decât Părţile alese ale Istoriei Transilvaniei sau alte scrieri asupra trecutului românilor.

Păcatul cel mai de căpetenie deci al instrucţiunei e că nu dă ocaziune tineretului de a să gândì, cu toate că simburele bun pentru tot ce-i nobil, este în fiecare tinăr şi aşteaptă numai raza de soare, să verse căldură, ca să-încolţască şi mâne ca să plivească buruiana din jurul lui.

Şi noi ştim să apreţiăm şi să ju decăm supărarea cercurilor pedagogice, că nu află nici un rezultat, pe lângă toată munca şi toată silinţa ce şi-o dau profesorii cu creşterea tineretului. Dară noi nu o aşteptăm reforma educaţiunii numai dela planul de învăţământ, ci o aşteptăm dela societate şi de la părinţi. Aceştia sunt garanţa viitorului. Şi în privinţa educaţiunii tinerimea noastră e mai pe sus decât cea maghiară. E mai pe sus, pentru că cei mai mulţi îşi aduc cu sine la şcoală dela casa părinţască credinţa, morala, iubirea de neam, idealismul. Societatea noastră e mai virgină şi de aceea şi mai pură în sentimente şi în idealuri. Şi dacă sunt şi între tinerii români rătăciţi, a căror atenţiune e îndreptată pururea spre ei, cari monoclul şi băţigaşul îl ţin de indispensabil şi a căror singură ocupaţiune serioasă e vânarea protecţiei, aceştia prin purtarea lor arată numai, că şi moravurile din casa părinţască au fost aşa de şubrede, de li-au lăsat inima goală. Şi ce a lăsat gol părinţii, şcoala nu a putut să umple, dar a umplut societăţile rele, cari chiar pentru

aceea fiindcă sunt rele, i-au impus mai tare prin formele lor.

La aceştia înzădar cauţi altruism, căci ochii lor sunt ridicaţi pururea către aristocraţi şi gura lor să deschide numai când vorbeşte despre chefurile şi pretinia lor cu cei bogaţi.

Noi deci nu dela şcoală, nici dela instrucţiune aşteptăm direcţie bună şi sănătoasă în creşterea tineretului, ci dela părinţi şi societate. Dacă spiritul din familie e sănătos şi dacă mama ştie vărsa în inima băiatului iubirea de Dumneoeu şi iubirea de neam, nu-i poate fi frică unui părinte, că băiatul său plecând de acasă la şcoli mai înalte, stăpân pe vorbe şi faptele sale, va fi şi fără îngrijitori şi fără pază, om cu judecată, cu inimă nobilă şi plin de idealism.

Sistemul şcolar de astăzi îl considerăm şi noi tot aceea ce îl consideră cei mai mulţi, o necesitate socială, menit de a împedeca înmulţirea proletariatului intelectual.

Cultura adevărată însă şi-o câştigă fiecare amăsurat talentului său şi în urma indemnului adus din casa părinţască, numai prin activitatea sa proprie.

Şi tinerimea noastră pătrunsă să fie de cuvintele acestea. Noi nu numai că trebue să ţinem pas în cultură cu maghiarii, ci trebue să-i întrecem. Ei numai cu cultura ne pot învinge, iar până când noi în cultură putem să ţinem pas cu ei, n'avem de ce să ne temem.

Un răspuns.

— *pentru „Gazeta“.* —

În 1 Decemvrie st. n. a. c. s'a ţinut sinodul de toamnă al districtului protopopesc gr. cat. al Clujului. La şedinţele acestuia au fost de faţă şi câţi-va onoraţiori mireni; poate ca membrii ai senatului scolastic protopopesc. Dintre aceştia dl V. Hossu, jude la tabla regească din Cluj, a făcut propunerea „ca I. P. Sa Mitropolitul Dr. V. Mihalyi, să fie rugat a face paşii de lipsă pentru introducerea elementului mirean în viaţa organică a bisericii noastre, fiind aceasta o dorinţă generală a inteligenţii noastre, carea dacă s'ar realizà, ar intra puteri nouă în lupta, ce are să o poarte biserica, mai departe s'ar pune capăt indiferentizmului, ce îl arată inteligenţa noastră faţă de biserică“. „Gazeta Transilvaniei“ din incidentul acesta scrie un articlu de fond, în care zice, că „viaţa bisericească în diecesele Metropoliei române unite e în deplină stagnaţiune“, şi că „în cler domneşte un mutism îngrijitor, care nu poate fi întrecut decât de grozavul indiferentism, ce a cuprins mirenimea, care a încetat cu desevârşirea de a avea şi ea însemnătate şi rol în biserică“.

Cei neiniţiaţi cetind articlul Gazetei vor fi crezând, că în biserica noastră e anarchie deplină, că nime nu-şi împlineşte agendele, Mitropolit, Conzistor, cler, toţi s'au pus în grevă, nime nu vreà să ştie de datorinţele şi obligamentele sale, precând în realitate din toate aceste nimic nu s'a întâmplat şi lucrurile decurg normal. Aşadară în ce va fi conzistând „stagnaţiunea deplină“ amintită de redactorul articlului? Probabil că autorul articlului e esarcebat, din motivul că nu i-se trimit rapoarte despre ceeace să face şi se plănuesce în biserica noastră, cel puţin din cuvântul *mutism* nu putem trage altă conclusiune. Se vorbeşte ce e drept şi în sfântă Scriptură despre un anumit soiu de mutism. Anume Dumnezeu ameninţă cu pedepse eterne pe preoţii, cari nu vor predică poporului cuvintele evangelice, cari nu se vor opune ereselor, greşite, dar abia credem că Gazeta la mutismul acesta va fi reflecţional. Mai vorbeşte s. Scriptură şi de un mutism, anume ca stânga să numai ştie, despre binele ce îl face dreapta, cu alte cuvinte omul să facă binele în tăcere şi să nu-şi mai bucine faptele în lume, să nu-şi mai facă reclam din împlinirea detorinţelor. Mutismul acesta e mandat sau cel puţin sfat dat nouă din partea lui Dumnezeu.

Fireşte unei părţi din ziaristică i-ar plăcea. ca tot ce să face pe terenul bisericesc sau scolastic să se aducă în publicitate să se şi facă obiect de discusiune publică, În feliul acesta ziaristica va 'avea material mai bogat şi i-s'ar da ocaziune să se pronunţe în toate cestiunile bisericei noastre reservându-şi cuvântul din urmă. Dar aceasta nu ar fi în interesul bisericei. Aşa s'a crezut şi practizat şi până acuma, aşa vom continua a crede şi a practisà şi pe venitor. Dacă auctorul articlului din Gazeta e de altă părere şi vreà să ţină mai departe la ea, ţină. dar pe baza unei păreri, care poate fi greşită, nu arunce învinuire asupra unui cler, nu propage dispreţ în contra unei biserici întregi.

De altfel învinuirea nici nu să refereşte întru atâta la clerul inferior, cât mai vârtos la capii bisericii noastre, căci nu aceea îl interesează pe auctorul articlului, că cine administrează averea bisericii, cum îşi împlineşte preotul funcţiunile sale de toate zilele, ci îl interesează să ştie, cum decurge administraţiunea în centrele dieceselor, ce corespondenţe să poartă cu ministrul de culte, cestiuni, cari ar face ziaristica noastră mai variată şi mai inseresantă, cestiuni, asupra cărora s'ar puteà scrie volume întregi cu articlii interesanţi. Noi însă credem, că aceasta nu e în interesul bisericii noastre. Ceea ce se poate comunicà se comunică, celealalte se vor comunica, atuncia, când le va sosì timpul.

Ce priveşte indiferentismul inteligenţii noastre mirene, şi răcirea ei faţă de biserică şi de instituţiunile bisericeşti, decumva e fapt, şi nu numai o învinuire a Gazetei şi un argument de necesitate adus întru sprijinirea unei propuneri, noi credem că nu pe calea contemplată de propunător şi de autorul articlului, se poate sana, ci prin promovarea religiosităţii. Unde este simţ religios, acolo este interesare şi alipire faţă de biserică şi de instituţiunile ei, iar unde acesta lipseşte, nu este şi nu poate fi nici zel şi alipire adevărată. Aşa dară decumva inteligenţa noastră mirenă este indiferentă şi rece în lucrurile religioase, preoţimea trebue să-şi îndoiască silinţele şi pe lângă mijloacele insuficente de până acuma trebue să folosască mijloace mai ducătoare la scop, ca să-i îndrepte privirea spre viaţa de veci. spre mântuirea sufletului căci acesta este adevăratul şi principalul scop al bisericii, iar faţă de acesta celealalte toate sunt secundare, să nu cunoască clerul nici obosală în silinţele de a creşte o inteligenţă mai alipită de religiune, şi mai cu interes faţă de biserica noastră, căci o inteligință mireană religioasă nespus de mare influinţă are asupra religiosităţii poporului, după cum se poate vedeà aceasta în Germania.

De altfel eu nu cred, că înteligința noastră mireană ar fi mai indiferentă şi mai rece în cele religioase, ca inteligința bisericii greco-orientale. Viaţa sinodală poate deşteptà dorinţa de a parada cu oratoria şi ambiţiunea de a se avântà la rol conducător în resolvirea afacerilor, dar în loc să deştepte simţ religios şi zel înflăcărat pentru mântuirea sufletului său şi a altora, mai mult numai mirenește instituţiunile bireceşti şi contribue la scăderea auctorităţii clerului şi a capilor bisericeşti. Mireanul, care astăzi trage la răspundere pe păstorul său sufletesc sau pe Archiereul său, ca mâne cu greu va fi aplicat să meargă să i-se mărturisască şi să primească sfaturile părinteşti şi unde e de lipsă dojenele lui în cele sufleteşti. Un fel de interesare fără îndoială deşteaptă viaţa sinodală. Oamenii se ambiţionează şi de multe ori fac serviţii bune administraţiunii bisericeşti, însă se socotim banii, ce se spesază — pentru trebuinţele constituţionale, şi multele scăderi ale vieţii sinodali, organizaţiunea sinodală mixtă abia poate fi de dorit. Am dorì însă să avem şi noi, nu organizaţiunea sinodală, ci unele drepturi pe cari le-a câştigat biserica gr. or. română dela stat de odată cu introducerea sinodalităţii, anume inarticularea în legile ţării a dreptului de limbă, de dispunere autonomă asupra şcoalelor medii etc. Dară drepturile acele le-a câştigat biserica gr. or. într'un timp, care nu ştie dacă se va mai reîntoarce şi când se va mai reîntoarce, şi nu sunt eo ipso legate de sinodalitate. Astăzi guvernul şi parlamentul nu mai sunt aplicate a da drepturi de aceste şi e amăgire a crede, că aceste ar venì de sine de odată cu sinodalitatea. Astăzi statul ţine a lua şi din drepturile cele vechi, nu se mai dee drepturi nouă.

Însămnătatea autonomiei bisericii gr.-or. române nu în aceea zace, că a introdus sinoade şi congrese mixte, ci că prin ea au fost inarticulate în legile ţării astfel de drepturi, cari pe alta cale poate şi în anii 60 cu greu le-ar fi putut trece prin parlament. Nu ştiu, dacă instituţiunea sinoadelor mixte, împrumutată dela calvini, a fost copiată anume cu intenţiunea, ca drepturile autonoame analoage cu ale calvinilor, să fie mai uşor acceptabile, adevărul însă e că analogia cu constituţiunea calvinilor încă şi astăzi e un scut puternic al statutului organic, şi la câştigarea congruei încă a fost de mare folos. Guvernul directe numai peste trupul constituţiunei calvine să poate atinge de drepturile bisericii gr.-române, inarticulate în lege, iar loviturile indirecte produc răni, moarte repentină însă nu.

Cu încheere mai reflectăm pe scurt la învinuirea Gazetei că mirenimea noastră a fost lipsită de însămnătatea şi rolul, ce i-se cuvine în biserică. Decumva scriitoriul articlului din Gazetă crede, că instituţiunea sinoadelor mixte îşi are baza în canoanele bisericii orientale, uite-se la biserica gr.-or. din România şi se va convinge că a fost în rătăcire. Biserica gr.-or. română din ţara noastră după cum am amintit mai sus, a împrumutat sinoadele mixte dela protestanţi.

Dar poate autorul reclamă sinoadele mixte pe baza analogiei cu drepturile membrilor din diferitele societăţi culturali sau filantropice, în cari membrii au dreptul de a alege pe president şi pe ceialalţi funcţionari ai societăţii, şi resolvesc în adunările generali afacerile de importanţă mai mare a le societăţii. De cumva aceasta îi este baza, afle că biserica noastră are constituţiune de altă natură: episcopii şi preoţii nostri nu şi primesc jurisdicţiunea dela credincioşi, ci preoţii dela episcopii lor, episcopii dela capul bisericii, care este Papa dela Roma. Tendinţa de a considera pe credincioşi de depositari a puterii bisericeşti, e plantă străină de biserica noastră, plantă de provenienţă protestantă. Biserica protestantă e de origine omenească, deci poate să-şi schimbe constituţiunea când vor voi şi cum vor voi membrii ei. La ei sistemul parlamentar cu sinoade mixt, doue părţi laici, şi o parte preoţi, e îndreptăţit, la noi nu.

Ce e drept nu este nici o pedecă dogmatică, ca şi la noi să li se dee mirenilor anumite drepturi, şi în administrarea averilor bisericeşti şi şcolastice a parochiilor le şi au. Din dânşii să constitue curatoratele şi senatele şcolastice, şi clerul cu cea mai mare bucurie primeşte conlucrarea inteligenţii noastre mirene pe terenele aceste. Dar câţi mireni inteligenţi primesc să fie aleşi în curatorate şi în senatele şcolastice? Cum să ne explicăm dară faptul, că dorind doresc să poată lucra în sinoade şi congrese, iar în curatorate şi în senatele şcolastice nu? Oare în centru în câteva zile pot lucra mai mult în interesul bisericii, că în decurs de septămâni şi luni în parochiile, de cari să ţin? Oare dacă sunt indiferenţi, cel puţin aşa spune autorul articlului, faţă de administrarea averii bisericeşti şi de mersul învăţământului în parochia, a cărei membrii sunt vor fi mai zeloşi faţă de alte parochii şi faţă de alte şcoale?

V.

Vrem să fim.

Eu nu voiu face critică multelor rele cari sunt între noi răspândite şi înrădăcinate, eu nu voiu învinovăţi pe Dan sau pe Bran că nu-şi îndeplinesc datoria, eu alt lucru voesc să vă spun. Acest lucru să cuprinde în laconica frază: *„Vrem să fim.“* Asta este parola spusă de mine. Dar a cui parolă nu este ea? Care român nu o va adopta şi el? Pe cine nu-l cuprind fiorii la auzul acestei parole?

„Vrem să fim.“ Asta e parola tuturor sămânţiilor din acest gigantic univers creat de Dumnezeu. Ea este temelia filozofiei şi a politicei tuturor capetelor luminate cari în brazda neamului lor muncesc. S'ar puteà ca noi Românii, puteri răslăţite peste un vast teritor, să nu fim electrizaţi de farmecul cuprinsului ei? Nu! A noastră încă este ea, trebue să fie, noi suntem dornici de viaţă lungă şi fericită. Adecă fericită dacă noi înşi-ne vom şti să ne desgropăm fericirea. După multele sute şi chiar mii de ani în cari nu am cutezat să ne uităm spre soare, soarele dela care purcede căldura şi lumina fără de cari viaţă nu există, să nu credem oare că timpul este sosit a ne pune pe muncă serioasă?

Unde sunteţi voi toţi cei mici de suflet, cari cu egoizmul şi necredinţa voastră faceţi răul cel mai mare neamului românesc? Magica putere care sbucneşte din parola *vrem să fim,* v'a făcut să vă daţi în lături; v'a făcut să vă ţineţi gurile vorbitoare de nimicuri zilnice şi prozaice, din cari nimeni, nici voi înşivă nu aveţi folos. Farmecul acestei parole a cuprins şi a gâdilit şi inimile voastre înghieţate, le-a deşteptat din letargicul somn, v'a deschis ochii ca să vedeţi că până acum rău aţi făcut, rău v'aţi purtat, şi tare a-ţi păcătuit contra laptelui care l-aţi supt din sînul maicei voastre. Deci acum dacă altceva bun pentru dragul parolei neamului român nu ştiţi să faceţi, dacă sufletul vostru hesitează, daţi-vă cel puţin în lături şi nu opriţi zefirul dătător de viaţă care suflă şi vrea să adune pe cei ce sunt deştepţi.

Nu fiţi îndărătnici, căci pământul să mişcă sub picioarele voastre slăbănoage, cerul să întunece văzând întunecatele voastre cugete, nu fiţi îndărătnici vă zic, ci daţi-vă la o parte! căci noi toţi cari pricepem acestea trei cuvinte noi toţi ne-am socotit să şi arătăm lumii că *vrem să fim.*

Da! între marginile legii puse de oameni cari ne stăpânesc acum, cu bărbăţie neînfrântă ridicămu-ne ochii la Cel ce sus este, şi zicem şi noi vrem să fim. Doamne, Dumnezăul părinţilor nostri, păzând mai pe sus de toate a ta sfântă lege, cu care până acum ca cu un talişman am reuşit din toate năpraznicile furtuni ale trecutului, ţie ne rugăm, nu ne duce la osândă dacă-ţi mărturisim că *vrem să fim* şi noi pe acest pământ al tău, deşi poate că nu suntem tocmai cei mai plăcuţi dintre fapturile dreptei tale, credem însă că nici chiar cei din coadă nu vom fi.

Pe rotogolul pământului, ascuns sau pe faţă să dă între neam şi neam luptă pe moarte şi pe viaţă. Cei ce pricep şi ştiu să lupte rămân învingători de sigur. Un neam întreg care numără veacuri de fiinţă, pe care l'au deşăgit şi înăbuşit multe porniri răutăcioase şi viclene, acum că lumina soarelui să dă tuturor *celor ce să îndeasă spre a o apuca, nu va pierì.*

Noi nu vrem să murim! Noi vrem să fim.

Este un neam ciudat de oameni acest neam românesc. El a fost de atâtea ori, de atâtea ori i-s'a cântat Aliluia şi totuşi azi mai mult ca ori şi când trăieşte. Şi încă n'a fost nici odată ceea ce este el acum.

Ei bine! Să fim înţeleşi dacă unii şi alţii propagă şi strigă în gura mare că altfel cu noi nu o răsbesc până atunci până când nu ne vor pune capul, sub picioare anzit'ai române? noi să nu fim liberi la gură şi să li-o spunem că: nu vrem să murim? Nu vrem să murim! Din contră vrem să fim. Cu săul nostru nime nu-şi va aprinde mai mult propria sa lumină.

Şi mai ales vor avea să simtă toţi câţi nu încap acum de noi că ce poate acest fel de oameni cari să numesc Români.

Acest neam a fost până acum un copil al nimărui, l'au împins, l'au bajocorit, l'au huiduit şi el totuş nu s'a prăpădit. Dar acestui copil al nimărui acum au început să-i mijască mustăţile. De acum încolo va mai râde şi el barămi la zile mari. Bine ştie el că nu-i altul pe sub soarele acesta care mai mult drept să aibă la glia lui ca chiar el însuşi.

Până acum a fost aşa căci copilăria ori şi cui este copilărie dar de acum încolo va mai lua şi *mintea* întru ajutor. Neamul jidovesc pribegit în toată lumea, veneţie pe tot locul, cu mintea strânge în curele pe moşteni. *E mare lucru mintea.* Noi nu vom lua pildă dela jidovi, noi nici că vrem să ne asămănăm cu ei, dar ceva totuşi am puteà să învăţăm dela ei, anume: că dacă vom voì să fim — şi despre asta nimeni nu să îndoeşte — nu va exista pe lume puterea care să ni se împotrivească. Conduşi de acest ideal al nostru: *„vrem să fim“* trebue să uităm micile miserii zilnice, pisma şi ura unuia contra celuialalt, lenea şi trândăvia multora, şi multe alte nenumărate nevoi vor rămânea la picioarele noastre jos ca neşte netrebnice nimicuri, şi noi toţi umăr la umăr vom muncì în lume *ca să fim* căci *trebue să fim!*

Bârseanul.

Tisza şi Românii. — „Tribuna“ dela Arad în nrl dela 13 crt. publică următorul comunicat, care merită să fie cunoscut şi cetitorilor nostri. De altcum nici „Tribuna“ nu prea dă mare crezământ acestui comunicat.

Iată-l: „Corespondentul nostru din Budapesta ne scrie, că fondul lui Iancu în urma unui ordin al ministeriului de interne, a trecut în proprietatea „Asociaţiunii“. Deja cu prilegiul prezentării deputaţilor români din partidul liberal la Tisza, cu scop să protesteze în contra proiectului de lege despre reforma învăţământului, Tisza le promisese deputaţilor români:

1. Că va retrage proiectul de lege.
2. Vă da fondul lui Iancu pentru o instituţie românească.
3. La cererea Românilor va nimici ordinul lui Hieronymi, prin care să desfiinţase partidul naţional român, şi va da astfel Românilor prilej să se pronunţe pentru activitate.

Cele dintâi două promisiuni le-a şi împlinit în preziua plecării sale la Târgul-Murăşului, însoţit între alţii şi de deputatul român Ioan Ciocan. Tisza pe semne are mare lipsă de Români“.

Archiereii nostri şi proiectul Berzeviczy. Tot „Tribuna“ în ziua următoare, poate spre a scoate la iveală, că Episcopii gr.-ort. sunt mai români ca ai nostri, publică un prim articol „dela un amic,“ în care începe de a una cu furca cea lungă: „Despre episcopatul român gr.-ort. se ştie positiv, că a înaintat guvernului memorand, în care se protestează în contra proiectului de lege al ministrului Berzeviczy. Privitor

la atitudinea episcopatului român gr.-cat. pare a fi o nedumerire la mijloc: nu se ştie positiv dacă a înaintat memorand. cu atât mai puţin se cunoaşte ziua când s'a trimis acel memorand. ori cuprinsul lui. Aşa. că dacă „Unirea“ nu ne va lămuri. rămâne bine înţeles. că prelaţii români gr.-cat. n'au înaintat guvernului protest în contra proiectului de lege...“

Întâiu şi mai întâiu „Tribuna“ ar trebui să ştie. că „Unirea“ nu e organul archiereilor şi nici foaia oficioasă a provinciei ori a mitropoliei unite. deşi ar dori să fie. dar dacă ni-se pune aşa categoric propoziţia, n'avem în cătrău, va trăbui să răspundem. Şi o facem foarte uşor. În nrul 42 din 15 Octobre n. scriind de reforma învăţământului primar am spus următoarele:

„După informaţiile noastre Consistoriul archiepiscopesc a adresat ministrului un lung şi energic protest la începutul acestei luni, în care se arată toate ilegalităţile ce se fac bisericei şi şcoalelor noastre confesionale prin acest proiect de lege“. Şi susţinem şi azi zisele acestea. Mai mult, putem să spunem, că acest protest poartă data de 4 Oct. n. va se zică înainte de a se şti ceva de protestul archiereilor bisericii gr.-ort. Că nu s'a dat publicităţii textul acelei scrisori, aceea o vor fi ştiind aceia, cari sunt puşi să cârmuiască destinele bisericii române unite. Un lucru să-l ştie şi „Tribuna“ şi „amicul“ ei. când e vorba de apărarea bisericei şi şcoalei. archiereii nostrii au fost totdeauna la postul lor şi cu ajutorul lui Dumnezeu vor fi şi în viitor şi cu votul ilustrilor nostri Episcopi nu s'a adus nici o lege vătămătoare acestor două instituţiuni, aşa de strîns legate de viaţa poporului român.

Steaua mării.

„Ave maris stella.“

Câmpia de stele pe bolta senină
Cu scumpa lor mamă, a nopţii regină,
În undele mării pe rând s'oglindesc.

Cu jale să uită, cum barca s'avântă
Pe negre talazuri; cum steaua lui sfântă
Lumina-şi ascunde sub sânul ceresc.

Nici cruda furtună ce începe să crească,
Nici steaua-i ascunsă sub bolta cerească,
Nu-i pierde speranţa s'ajungă la port!

În undele mării cu crâncena soartă
Îi vine să lupte, până vâsla e moartă,
În unde cu dânsa căzând şi el mort.

Cu ochii săi umezi, cu mânile strânse
Se roagă fierbinte, să-i fie lui stânse
Furiile mării pe unde plutea.

Iar valul s'alină, furtuna descreşte;
Seninu-i suride, — pe cer să iveşte
Şi luna crăiasă, ş-a mărilor stea.

O stea călăuză, speranţă senină!
O tu eşti Marie, a mării regină,
Eu pururea Ţie fecioară mă închin!

CORESPONDINŢE.

LOGICĂ CREŞTINĂ?

Budapesta 9 Dec. n.

Cred. că cetitorii „Unirii“ încă vor avea cunoştinţă despre marea sărbare plănuită de tineretul rom.-catolic încă din anul trecut în onoarea iubileului de 50 ani. dela definirea dogmei inmaculatei concepţiuni. Sărbarea aceasta a şi decurs ieri în 8 Dec. în toată ordinea cuvenită, nelăsând nimic de dorit în ceea ce priveşte însufleţirea şi cinstea cuvenită. Mult s'a aşteptat însă în ceea ce priveşte ideile şi pildele creştineşti, cari ar trebui manifestate cu atari ocasiuni. şi tocmai contrarul s'a dovedit.

Să ventilase adecă în cercuri mai restrânse la îndemnul catolicilor apusului şi în clerul tinăr şi inteligenţa magiară catolică. idea de solidaritate acu's vre-o treizeci de ani, dar ca multe altele de felul acesta a fost pusă la dozar pentru vremi mai bune. pentru anii trecuţi. când din nou a fost trezită. iar în ziua de ieri cum să svonească. a fost chiar realisată.

Tinerii din Institul s. Emeric în conţelegere cu clericii seminarului central lansară înainte de asta cu câteva săptămâni neşte apeluri, învitând toate institutele înalte catolice. neescepţionând nici pe ale noastre (poate ca să le poată batjocori faţiş!) ca să-şi trimită representanţi la „congresul studenţesc“ numit Marian pe când în realitate, după scopul şi decursul lui mai potrivită i-ar fi numirea de şovinist. ca toate congresele tinerilor visători şi unilaterali.

Dar să bag plugul în brazdă şi să spun ce am de gând:

Adunatu-s'au adecă la acest congres representanţii tinerimii catolice magiare în număr destul de frumos şi împunător. — — pe cum mai jos să va vedeà. — prin neconsecuenţa ideilor umflate de soviuism, prin lipsa totală de iubirea deaproapelui. orbiţi de ura faţă de naţionalităţi şi nutriţi de dorinţe chimerice de a servi ei. catolicii uneltirilor lui Banffy şi geschefţarilor politici. mai toţi perciunaţi.

S'au adunat sau cel puţin au trebuit să se adune după cum să svonise. — ca să se uniască cleric şi laic şi astfel să formeze o păvează tare de credinţă şi luptă creştinizmului inficiat de moderuism. Programul spunea. că au să ţină trei şedinţe şi acelaş program dovedia intenţiuni bune şi folositoare.

Anume şedinţa diutâi. ţinută în 7 a l. sara a meritat toată luarea aminte, cu mea acestei şedinţe a atins'o practica predare liberă despre o reacţiune socialistă. rostita de cunoscutul şi maturul tinăr *Gyárfás E.* Cu multă pricepere şi-a tractat Dl Gyárfas tema luată asupraşi. de aceea nici n'a lipsit lauda şi aprecierea meritată.

Pe cât de practică şi succesă a fost şedinţa primă, pe atât de netemeinică şi goală a fost a doua. Obiectul acesteia a fost cel tractat nu de mult în ainurile conferinţelor. ţinute tot aci în capitală. în cari conferinţe eram timbraţi cu tot felul de epitete, care de care mai încornorate şi puşi pe aceiaşi treaptă cu neamurile sălbatice din pădurile şi deşerturile. Africei. să nu zic Asiei, bigoţi, tâmpiţi şi celelalte.

S'a sculat adeca representantul Clujenilor, vrednicul urmaş al Dlui Apáthy cu o propunere ciudată şi fără nici un rost, că adecă congresul să înainteze o rugare ministruiui. pentruca să oprească prin ordinaţiune vorbirea limbei vlache în toate institutele din Ungaria şi iată-i motivele: vlachii (oláhok románok vagy micsodák, vorba dânsului) sunt cei mai mari dujmani ai nostri. demonstrează mereu şi anume dacă ţinem noi petreceri nu numai că ne împedecă dar în acelaş timp ţin şi ei; la „mensa academică“ nu s'a înscris nici unul, nu cumva vorbind numai ungureşte *să-l lipsască Blajul de ştipendiu* (vezi beleaua!) „Şi apoi suntem la noi şi ne avem dreptul nostru“ după dânsul orice născocire e drept, „care drept trebne să-l respecteze şi vlachii sau“ şi aci îşi arată Dlui iscusita-i logică *dacă nu-i vom puteà maghiariza cu buna, atunci să aplicăm pumnul, să-i călcăm în picioare (lábbal tipornunk kell!) că avem drept.“* Şi pentru basaconiile acestea erau să-i ridice în slavă, nu alta.

De o parte te furnică în spate. iar de altă parte te umpleai de greaţă, când te gândeai. că sunt creştini şi întruniţi să ajute creştinătăţii. Iar când s'a ridicat Gyárfás. nu să-i desmintă. că aşa ceva era imposibil. fără să-i sfătuiască a trece dela obiectul acesta, după ce n'ar corespunde scopului şi după ce cestiunea aceasta, oameni încărunţiţi nu imberbi, şi totuşi nu o puteră clarifica, a fost aproape huiduit pentru nefăţărnicia sa şi mulţi îl considerau de român.

Acelaş efect a avut şi motivul adus de representatul celor din Pojun: „ce am zice noi magiarii. dacă pe la institutele din străinătate s'ar purcede şi faţă de noi tot aşa?“ Numai cât acesta şi-a făcut coada colac şi i-a domolit mărturisindu-le, că şi Dlui tocmai aceea intenţiona ca şi colegul său.

Dar acestea totuşi ar mai merge, fără nu să înţălege de loc rostul vorbirei cunoscutului şovinist Glattfelder, directorul Institutului s. Emeric şi preşedintele de onoare al congresului. Ca totdeauna aşa şi acum cu o emfază goală şi urgisită rostit a: „Fraţii mei şi eu când eram tinăr (când era decă teolog în Sem. central) am insistat la rectorul. ca să silească şi pe valachi să ia parte în societatea noastră de lectură; rectorul însă ca om păţit nu şi-a dat învoiala.“ Recomândă apoi retragerea propunerii. sfârşind: „Aşa gândeam atunci şi aşa gândesc acum“ (sic!). Laudă ţie Dle, mai ales când ştiu. că eşti încredinţat cu conducerea tinerilor şi prefect în Seminarul central. unde voiai încă de tinăr să-ţi areţi vitejia; bună pildă împărtăşeşti, nu te-ai deochiat!

N'am avut de gând prin aceasta să politiz z. am voit numai să arăt, că de ce idei deochiate sunt hrăniţi conducătorii de

Cetiţi! BEN HUR Cetiţi!

— Unul dintre cele mai senzaţionale, instructive şi moralisătoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil. A apărut în editura „Unirii.

mai târziu ai acestei țări, cum s'a și exprimat cel cu aleasa-i logică: *„Îmi retrag propunerea, dar veniva timpul, când ca om privat îi voi puteà zdrobì în picioare.“*

Și iarăși mă cindesc foarte tare când văd figurând plane ca funcționari în programele festivităților teol. din Oradea-mare: Turdeán (?) Munteáu (mă mir, că nu Munteáu) și Ráháián (?), și când știu, că nu peste mult au să păstorească români, iar ei o buche rumânească nu știu, ca să nu vorbesc despre inimă.

Am scris acestea rânduri, ca să se cunoască lucrul așa cum este, Ergo *„Videant consules!“*

Amadeus.

Noutăți.

Din Archidieceză. Joi în 16 crt au fost chirotoniți întru diaconi și Luni întru preoți clericii: *Eug. P. Păcurar*, subprefect în Internatul de băieți. *Niculae Berghian*, destinat de admin. parochial în Deag distr. D.-S.-măntiu, *Iuliu Grama*, cooper. parochial în Chiheriul-sup., distr, Reghin, și *Beniamin Colceriu*, admin. paroh. în Varfalău, distr. Arieș. — *Ioan Petrașcu*, preot disponibil a fost numit adm. paroch. în Ciugudul-de-mur. ș. distr. Sebeș.

Promoție. *Iuliu Florian*, capelan în Cluj se va promova azi la universitatea din Viena de doctor în teologie. Felicitări!

Congregația comitatului nostru e convocată în ședință extraordinară pe Marți în 20 crt. La ordinea zilei între altele: propunerea pentru a se votà încredere guvernului, curenda comitatului Târnava-mică pentru propunerea religiunii în limba statului ș. a. Ar fi de dorit, ca membrii români să se prezinte în număr cât de frumos.

Societatea Mariană. „Cununa Preaon. și de Dumeezeu Născătoarei Vergure Maria“ din Iojib va ținea — din ocaziunea iubileului nepătatei concepțiuni — în 22 Dec. a. c. după amiazi la 3 oare ședința festivă cu următorul program: 1. Cuvânt de deschidere; prin președintele societății. 2. „Latina ginte“ de V. Alexaedri. cântat de corul tinerimii. 3. „Rugăciune către Isus Christos“ poezie de Emilian decl. de George Fehér elev al școalei rep. agr. gr.-cat. 4. „Datoriințele părinților față de creșterea școlarilor eșiți din școala de toate zilele“; disertație de Ion Batin învățător gr.-cat. 5. „Iubirea mea“ poezie de Emilian, declamată de Terezia Cinturaș, membră în societate. 6. „Cuvinesă cu adevărat“; cântată de corul tinerimii. 7. „Sentinela română“ poezie de V. Alexandri. (fragment) decl. de Ana Batin și George Lazar membrii în societate. 8. „Răsunăt“ de Andrei Murășan, cântată de corul tinerimii 9. Închiere; — de președintele societății.

De ale meseriașilor. „Societatea meseriașilor din Blaj“ va ținea o serie de conferențe în folosul ajutorării cu vestminte a ucenicilor de meseriași. Prima conferință va fi duminecă în 18 Decemvrie a. c. la oarele **5** d. a. în localitățile Societăți. Va ceti D-nul *Vasile Suciu*, prefectul tipografiei. Prețul întrării de *persoană 10 fil.* — D-nul preot din Obreja *Artimon Blăjan*, a dat la fondul societății meseriașilor din Blaj 5 cor. Primească marinimosul donator mulțămita societății. *Comitetul.*

Constituire. Societatea academică social-literară „România Juná“ din Viena s'a constituit pe anul școl. 1904/5 alegându-și următorul comitet: Demian David, student techn. președinte. Iuliau Posner, stud. techn. vicepreședinte. Horia Petru Petrescu. stud. în liter. secretar I., Ionel Isopescu, stud. fechnic, secretar II., Nic. Mintencu, stud. ing., cassar, Nerva Drăgan, stud. med., controlor și Ioan Ponescu, stud. technic. bibliotecar. *Dămian David* preș. soc. *Horia Petra-Petrescu* secret. l.

Pentru arș'i de foc din Câmpeni și Ostrovul-mare au primit cor. 17 dela protopopul *Ștefan Radic* din Petroșeni, cor. 19 dela *Dragiciu Alie* din Rinbărbat, cor. 12.97 dela preotul *Ștefan Berinde* din Câmpul lui Neag și cor. 30 80 dela preotul *Ioan Bora jun.* din Petraș. Total ***cor. 79.77.*** Numele contribuiforilor îl vom publica, cum vom dispune de spațiu.

Apel. Presidiul Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român ne-a trimis o coală de subscripțiune pentru augmentarea muzeului istoric, și etnografic din Sibiu. Observăm că contribuiri de peste 50 cor. se pot plăti și în rate lunare, și că taxa de membru fundator e de 200 cor. și se poate achita în timp de cel mult 2 ani.

Concurs. Preaven. Consistor archiepiscopesc deschide concurs până la sfârșitul anului acestuia pentru câștigarea unei penzinni șuluțane de 600 cor. destinată văduvelor de vicari, decani ori protopopi actuali, cari au servit mai ales în orașele: Făgăraș, Sibiu, Cluj, Alba-Iulia, Oșorheiu, Turda și Abrud.

Principele Friderio de Hohenzolern, al treilea frate a regelui Carol al României, a încetat din viață în München, la 2 crt. în etatea de 61 ani. Repausatul era general de cavalerie german. Prințul Ferdinand al României și princesa Maria, va reprezinta la înmormântare Curtea română.

Misiuni poporale. În zilele de 17—19 crt. se vor ținea la Orăștie misiuni poporale prin vicariul *Dr. Iacob Radu*, Hațăg, *Dr. Elie Dăianu* Cluj și *Dr. Val. Frențiu*, Orăștie.

Roma. La 1 crt. s'a inaugurat congresul Marian în biserica Ss. Apostoli, Cuvântul de deschidere l'a rostit Em. Sa Cardinalul Vanutelli, vorbind de nepătata concepțiune a maicii Domnului și de cultul și evlavia, cu care credincioșii din toate timpurile au fost față cu fecioara Marie. S'au mai ținut apoi încă patru ședințe publice. În una din acestea prințul Vladimir Ghica a vorbit ca reprezentant a poporului român. descriind în un clasic discurs dragostea pe care biserica orientală o arată față cu Preacurata Vergură. Se vorbește că în unul din trecutele consistoare, cardinalii au adus o decisiune prin care șterg dreptul de veto al unor state catolice față cu alegerea Papei.

Necrolog. *Ecatarina Trăilă* născută *Boborony*, a adormit în Domnul la 12 Decemvrie 1904 în etate de 45 ani. Repaosata era soția vrednicului advocat Ilie Trailă din Oravița-montană.

† *Lucreția Vlad* născ. *Tilea*, soția preotului Ioan P. Vlad din Șaldorf, a repausat la 28 Nov. n. în al 49 an al etății, lăsând în doliu pe soțul său, patru orfani și număroase rudenii.

Odihnească în pace!

BIBLIOGRAFIE.

Calendar pe anul 1905 pentru romano-catolicii de ritul latin din Moldova, anul III. Băcău 1904. Calendarul e după stilul vechiu, în puterea unui privilej special dat catolicilor din Moldova. Cuprinde viața sf. Genoveva. Agata. Școlastică. Casimir principele, Izidor plugarul, Venanțiu. Angela Merici și Cecilia, apoi un articol despre Neprihănita zămislire și câteva poczii, din care reproducem una în nrl de azi; prețul 30 bani.

Posta redacțiunei.

„Iulia“ e nepotrivită și nici ca composiție nu merită multă atențiune. De altcum nu tot ce-i străin e și bun.

Lar. A apărut de mult și încă în broșură; nu o mai putem reproduce, deși ne pare rău.

Job. Nu mă pot declara înainte, dar greșești când îl apreției rău. Mulțumită de celea trimise.

Dare de samă în nrul viitor.

Firmă Românească în Fiume

a lui

ROMULUS PASC,

de importațiune și espedițiune în bale și lăzi originale prin calea ferată, așa și în *Colete postale de 5 k.* libăr de vamă și franeat, de mărfuri coloniale, fructe de sud și băcănie, cu specialitate de cafeiuri, teiuri și rumori din calitățile cele mai bune.

Cafele:

	1 Klo	5 Klo
Santos, calitatea primă	2·50	12·50
Portorico, cafea foarte cercetată și bună	2·90	14·50
» Piraldi, cel mai fin soi de Portorico	3·60	18·—
Cuba, fină	3·—	15·—
» mai fină	3·20	16·—
» de tot fină	3·50	17·50
» Specialitate	3·70	18·50
» Perl (mărgelată)	3·20	16·—
Ceylon	3·50	17·50
Goldjava (java aurie	3·40	17·—

Tea:

	¼ Klo	½ Klo
Pecco congo	2.30	4·15
Ceylon	2·35	4·25
Suouchong	2·40	4·35
Mandarin	2·70	4·95
Family Tea (Soiurile existente cele mai fine mascate.)	3·—	6·—
Rusian Melang	4·—	8·—
Five ocklock	5·—	10·—

Rum, Cognac și Vinuri spaniole:

Rum Iamaica	Sticla 0.7 l.	3·70
» de Brasilia	» 0.7 l.	3.
» » Tea	» 0·7 l.	2·40
Cognac adevărat francez	» 0·7 l.	8·—
» marcă Iulien	» 0·7 l.	4·—
Malaga sect, vin spaniol adevărat	» 0·7 l.	4 50
Madeira Dry	» 0·7 l.	4·50
Sherry Old	» 0.7 l.	5.—
Vinho do Porto	» 0.7 l.	6.—

Mai puțin ca 3 sticle nu se pot espeda (pot fi și diverse)

Portocale 5 Klo corfa	2.80
Smochine de Smirna 1 Klo	1.—
Dateln presate în cutii 1 Klo	2.50
Strugori de malaga 1 Klo	2 60

Preț curent detailat franco și gratis.

Prețurile sunt în Coroane.

(46) 2—3

Cumpărați Cumpărați

Calendariul Unirii pe anul 1905.

Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

PAUL ANTHELME

Cele două conștiințe.

Tradusă în românește din l. franceză prin

SIMION ZEHAN.

(Continuare.)

Preotul: Fica mea! Ori cât sunt de înfricoșați judecătorii lumii acesteia, este unul, care e cu mult mai înfricoșat și acela este Dumnezeu, care vede toate, care știe toate, înaintea căruia mai curând ori mai târziu noi toți trebue să ne înfățoșem, și a cărui răsplată și pedeapsă sunt într'o formă vecinice. Dacă bărbatul tău nu regretă crima, dacă nu se pocăiește, dacă nu dobândește deslegare, iadul îl așteaptă. Ești creștină și prin urmare cunoști cât e de mare primejdia. Datorința ta este să-l scapi.

Francisca: Dar cum?

Preotul: Banii, cari i-a câștigat omorând pe semenul său sunt bani blăstămați și afurisiți, trebue să-l înduplecl să-i restitue erezilor.

Francisca: Oh da! îl voiu înduplecа.

Preotul: Apoi nu trebue să lași ca un nevinovat să fie persecutat. O crimă îi apasă deja conștiința, aceasta ar fi a doua.

Francisca: Ar trebuì dar să se însinue.

Preotul: Cugetă ce este o pedeapsă vecinică! O tortură, care nu se finește nici odată. Cu Dumnezeu te poți împăca, însă pentru ca se dobândești iertare, e de lipsă căință. Dacă bărbatul tău să căiește, va afla că e de lipsă ca el însu-și să-și denunțe fapta sa. Astfel împiedecând justiția dela rătăcire va face destul pentru prima sa crimă. Dacă îl iubești, îndeamnă-l să-și mântuiască sufletul. Un nevinovat, înțelege fica mea, un nevinovat să fie persecutat și poate condamnat, nu te înfiori de acest lucru?

Francisca: Părinte! El este bărbatul mieu, tatăl pruncilor miei.

Preotul: Urmările însinuării lui vor fi o ispășire necesară. Și ori cum se fie acelea, ele nu vor fi decât dureri trecătoare, cari vă vor conduce, pe tine și pe el la fericirea vecinică, și ele nu nu vi-se vor părea de loc fioroase și grele.

Francisca: Sărmanul mieu bărbat!

Preotul: Dacă bolta ceriului s'ar deschide, ai vedeà pe Dumnezeu în mijlocul sfinților și a gloriei sale, privirea sa îmbrățoșează universul, străbate prin ziduri, pătrunde în toate conștiințele, el este Atotputernic. E lucru înțălept dară ca noi să ne supunem voinții sale. El este acela, care cere dela tine să te străduiești din răsputeri să-ți îndrepți bărbatul în calea mântuirii. Promite-mi că vei incerca aceasta!

Francisca: Da! voiu încerca-o Părinte!

Preotul: Se zicem împreună „Tatăl Nostru," ca Dumnezeu să-ți deie tăria de care ai lipsă.

Preotul: și *Francisca*: (împreună): Tatăl Nostru, care ești în ceruri... fie voia ta... (Ei zic încet restul rugăciunii).

Preotul: (binecuvântă pe Francisca) În Numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului Sfânt. Amin. (Se scoală).

Francisca: Ori ce se va întâmplă, să nu spuneți nimica nimănui Dle preot!

Preotul: Francisco! Mărturisirea ta e terminată, eu nu-mi mai aduc aminte de nimic.

(Cortina).

ACTUL II.

Interiorul unei case sărăcăcioase. Într'un colț un laborator de măsar.

Scena I.

Bressaud în cămeșe jiluește o scândură. *Francisca* petecește lângă cuptor; *Jeanette* (plânge).

Bressaud: (amenințând către (Jeanette). Vei găta odată cu bocitul?

Francisca: Asta este încăpăținată, nu o ma sălbătăci Bressaud! (Către Jeanette gugulindu-o). Tu ești fata mea cea drăguță, fata mea cea mare. Spunemi ce durere ai?

Jeanette: Dacă n'am carte de rugăciuni ca celelalte, eu nu mă duc la miruit. M'am săturat acum de atâta sărăcie. Celelalte mă rîd.

Bressaud: Domnișoara poftește o carte înaurită?

Jeanette: Eu poftesc una așa cum vinde librarul, care nu costă decât 25 filleri.

Bressaud: Numai 25 fileri? 12 fonți de pâne. Nu poftești altceva nimic?

Francisca: Mica mea Jeanette! Ce se va alege de tine, dacă vei fi așa de prădătoare?

Jeanette: Eu am grijit vacile D-lui Franquin toată vara, și el ți-a dat 15 franci pentru aceasta, eu știu că am servit bine, și poftesc acum o carte, îmi trebue o carte! (Plânge).

Bressaud: Ian dute nebuno! de unde să ieu eu 25 fileri.

Francisca: (încet către Bressaud). Dacă ai cerca în grădină (Bressaud uimindu-se se uită la ea întrebător). Da! în grădină!

Bressaud: (arătându-se mânios ca să-și ascundă emoțiunea, către Jeanette): Tu mă asurzești, dute și plângi afară! (Jeanette iese).

Scena II.

Bressaud. Francisca.

Bressaud: Femeie! Ce ai zis?

Francisca: Eu am aflat o șatulă sub nuc.

Bressaud: O șatulă!... Sub nuc?... Ce poate să fie aceasta?

Francisca: Cum? nu-ți vine să crezi?

Bressaud: Dar spune-mi ce vreai?

Francisca: În noaptea trecută, te-am văzut, când ai îngropat-o. Pentruce nu te atingi de banii aceștia?

Bressaud: Să m'ating? dar știe toată lumea, că eu n'am bilete de 100 franci. A scoate unul acuma, ar fi....

Francisca: Ar fi?

Bressaud: Nu-ți pot spune.

Francisca: Așa dară, tu ai comis crima! (Tăcere). Tu ești acela (Tăcere). Tu ești spune-mi!?...

Bressaud: Doar nu vreai să mă pierzi? Ce?

Francisca: (lăcrămând). Ah! sărmanul mieu bărbat! Ce va fi de noi?

Bressaud: De vei tăceà tu, eu am fost destul de cu băgare de seamă. Nu va afla nime nimic.

Francisca: Dar banii aceștia, Bressaud, vor neferici copiii noștri, eu nu vreau ca banii să fie la noi.

Bressaud: Și ce vreai să fac cu ei?

Francisca: Dacă i-ai restitui erezilor, aceasta ar delătura blăstămul dela noi.

Bressaud: Nu vorbì de acestea femeie! Eu mi-am pus viața în primejdie pentruca să-i câștig, și acum să-i restituesc?! Nu zice aceasta!

Francisca: Și dacă vor osândì pe Benedict?

Bressaud: Pentruce îmi aduci aminte aceasta?

Francisca: Omorîrea taicăi Fenaille a fost o crimă, condamnarea unui nevinovat, va fi alta.

Bressaud: Alta! Dar femeie, tu mă scoți din sărite, tu-mi iei curajul. Pentruce să vorbim despre acestea?

Francisca: Pentru ca să te pocăești. Dumnezeu ne vede pe noi. Dacă tu ții banii și dacă lași ca Benedict să fie condamnat, nu ți-e teamă de pedeapsa, care te așteaptă?

Bressaud: Doar ai vrea să mă însinui?

Francisca: Dacă este de lipsă pentru ispășirea faptei tale, o vreau!

Bressaud: Tu ești nebună? Banii pentru cari, eu am riscat totul ni i-ar lua, mi-ar tăia grumazii și apoi cine v'ar nutri pe voi, pe tine și pe pruncii tăi? Nici din cerșit n'ați puteà trăi, v'ar respinge dela toate ușile.

Francisca: Dar Bunul Dumnezeu Bressaud! Bunul Dumnezeu?

Bressaud: Bunul Dumnezeu e departe, eu am timp de a mă gândi la el, iar gendarmii sunt deja în sat Francisco! Vreai tu ca eu să fiu gilotinat, vreai tu ca fiii tăi să piară de foame?

Francisca: Oh! nu!

Bressaud: Într'o familie, ori ce s'ar întâmpla, trebue să se susțină soții unul pe altul. Oh! dacă ai ști cât de lipsit am fost! Eu am crezut că după ce am comis odată crima, mai potrivit ar fi pentru mine să continuu a trăi pe cum m'am obicinuit. Dar îndeșert, eu m'am schimbat cu totul. Eri dimineață, când după fapt, am ieșit întâiaș dată a fară, drumurile, cărările, arborii, casele, oamenii, toți mi-s'au părut alții. Și mai mult, n'am fost în stare a face o singură mișcare naturală. Tot ce fac, trebue să cuget înainte. Dacă mă mișc, mă simt ca scos din răbdare și-mi cuget: mă vor cunoaște că eu l'am omorît din confuzia în care mă aflu. Dacă stau acasă, cuget că mă vor afla de pe aceea, că nu îndrăznesc a mă mișca. Mi-se pare că oamenii din sat, gendarmii judecătorii și în fine toată lumea privește la mine și că toți ochii sunt ocupați cu aceea ca să mă examineze și să observe nu cumva mă tradez. Ah! femeie! E grozav de greu a trăi în crimă și penibil lucru a fi criminal Eu am lipsă de tot sângele rece pentru a mă apăra. În loc să mă duci la pierzare mai bine ai face, dacă m'ai încuraja, căci afară de tine, n'am pe nime în lume, la cine să mă pot încrede.

Francisca: Nu te năcăji, eu nu vreau decât binele tău.

Bressaud: Pentru voi am făcut, ce, am făcut. Idea mi-a venit în sara aceea când

tu ai bătut pruncii, tu, care de altcum eşti atât de bună cu ei. Eu eram în pat de două luni, nu aveam nimic de mâncare la casă, şi eu ştiam bine că tu-i baţi pentru ca să nu te întrebe pentru ce trebue să se culce necinaţi. Mi-s'a sfâşiat inima. De caietul cu bani al taicăi Fenaille eu am dat din întâmplare într'o zi, când m'a chemat ca să-i reparez masa. Atunci am cugetat, că pe când vouă vă strînge foamea la olaltă foalele, pe atunci la aceşti bani nu le iè nime folosul. De atunci, ca şi cum aş fi fost fermecat, n'am putut cugeta la altceva decât la aceea, că trebue să-i câştig. Însă — aşa e de drept, pe cum spun — aceasta a fost pentru voi. Nu lucra spre pierderea mea Francisco!

Francisca: Oh! taci! Dumnezeu acuşi va descoperi lucrul, eu nu-ţi mai zic nimic acestea sunt ideile dlui preot, care mi le-a băgat în cap.

Bressaud: A preotului?

Francisca- Am fost nebună ieri. M'am dus a sară, ca să-i cer sfatul.

Bressaud: Doar nu i-ai descoperit lucrul?

Francisca: Ba da! însă în mărturisire.

Bressaud: Dute nu mai vorbi! Dumnezeule bun! mi s'a spus că voi fi vândut de muierea mea.

Francisca: (plângând). Dar ce am făcut? Ei nu pot descoperi ceea ce, aud în mărturisire, ei mai bine sufer moarte, dl preot mi-a spus aceasta.

Bressaud: Ah! Cât sunt de proaste femeile! Când vei şti totul, atunci vei vedeà, că încă n'ai gătat cu plânsul pentru prostia ta. Până când am zăcut atâta în pat, am cugetat la comoara lui Fenaille şi totdeauna mă luptam cu idea: ce se fac, ca să nu mă prindă? Duminecă ascultând cum cetise jurnalul înaintea boltii barbierului, mi-am însămnat că justiţia descopere pe criminali, sau pentrucă i-a recunoscut cineva în momentul când au comis crima, sau pentrucă au lăsat urme, ca bucăţi de vestminte, hârtie, urme de picior ş. a. Gândind la aceasta, mi-a venit idea, că dacă te deghisezi îmbrăcând vestmintele şi încălţămintele altuia, nu poţi fi spus la această întâmplare. Eu am ştiut că servitoarea preotului, când spală revereanda lui cea veche, o pune să se uște în şoprul de lemne, unde poţi intra când vreai, apoi şi aceea am ştiut că acolo sunt şi încălţăminte vechi, folosite. Apoi am aşteptat o zi în care servitoarea a spălat revereanda, şi sara m'am dus de m'am îmbrăcat şi încălţat acolo.

Francisca: Doamne Dumnezeule! (Îşi face cruce).

Bressaud: Asta am nimerit'o bine. Când mă întorceam dela Fenaille, la Crucea Peyssonierilor, am observat pe Jeanette şi pe Michaud, cari veneau din visita dela Monneret. În întunerec ele au cugetat că io-s preotul.

Francisca: Jeanette mi-a pomenit de aceasta întâlnire. Tu erai acela?

Bressaud: Eu eram. Şi pentru a face să se creadă, că n'a fost un hoţ ordinar acela, care a omorît pe Fenaille, eu am lăsat aurul în caiet şi n'am luat decât bancnotele. Asta a fost bine combinat, aşa dară? Şi iacă toate invenţiunile mele au mers în vânt, pentrucă tu ai fost atât de neghioabă, de te-ai dus şi mai denunţat! Şi încă la cine? Chiar la preotul! Dacă cumva îl vor năcăji, el n'are să zică decât un singur cuvânt: „Bressaud a comis crima, femeia lui mi-a descoperit.“

Francisca: Dar cine te-a făcut aşa mare drac, omule? Tu mă bagi în boală! Cum ai devenit atât de afurisit să faci ca toată suspiţiunea să se descarce pe dl preot?

Bressaud: Era în mânie cu Fenaille. Nu de mult i-a făcut un spectacul.

Francisca: Un preot atât de sfânt!

Bressaud: Chiar pentru aceea. Mânile preoţilor sunt lungi. Ei toţi ţin la olaltă, episcopii, Papa, Roma, bunul Dumnezeu, şi toţi tremură de ei. Ce şti tu? Nu le poţi face nimica pe faţă. Se va scoate el din năcaz.

Francisca: Un om, care totdeauna a fost atât de bun pentru noi, care a iubit pruncii nostri şi care numai bine ni-a făcut!

Bressaud: Vreai să mai faci să mă mănii? Tot ce vorbim noi nu schimbă de loc lucrurile, de a fi altcum de cum sunt. Pentruce dară asta văerare? Aceasta nu serveşte decât spre răul nostru. M'am revoltat contra sărăciei, nu am lucrat bine, aceea o văd, însă dacă am pornit, nu m'am mai putut înturna. Eu m'am băgat în primejdie şi ori ce va fi de mine, mă voi apăra până la estrem. Cu toată neghiobia ta, poate că mai este un mijloc de scăpare. Voieşti să-mi stai într'ajutor? Da ori ba?

Francisca: Dacă trebue să aleg, tu ştii că eu voi fi totdeauna cu tine.

Bressaud: Bine dară! Să ne purtăm ca şi când nu s'ar fi întâmplat nimica, extraordinar. După amiaz trebue să mergem la primirea episcopului ca şi oamenii, cari n'au nici o mustrare. Dacă preotul nu spune nimic din mărturisirea ta, toate vor fi bune, dacă spune, noi vom nega totul; — vom vedeà.

Francisca: Ah! Dumnezeul meu! Eacă gendarmii!

Bressaud: Numai nu-ţi pierde mintile. Dacă vei fi confusă, fă-te proastă, ca să-ţi deie timp de gândit.

Scena III.

Bressaud:, Francisca, Dubois, Caporalul de gendarmi, Jeanette.

(Jeanette curioasă se vîră între ei Bressaud se pune iarăş pe giluit cu putere, iar Francisca la cusut).

Francisca: (Ca şi când i-ar atrage atenţiunea lui Bressaud) Hei! Bressaud!

Dubois: Bravul meu! Aşa mare lipsă este de lucru?

Bressaud: (se întoarnă, arătându-se surprins şi salută milităreşte). Pardon Domnule, gilăul face larmă! Cu ce vă pot servì?

Dubois: Eu sum judele de instrucţie.

Bressaud: Judele de instrucţie?

Dubois: Dta nu şti, cine este judele de instrucţie? Eu am venit să fac anchetă asupra morţii lui Fenaille.

Bressaud: Moartea lui Fenaille?

Dubois: Dta eşti surd?

Bressaud: Nici de cum dle jude!

Dubois: Atunci pentruce ai acel obicei ridicul, că repeţeşti frasele? Se prelungeşte fără folos conversaţiunea şi să pierde timpul.

Bressaud: Oh! timpul nostru nu este scump!

Dubois: Asta se poate. dar al meu e scump. Să ne silim să fim scurţi şi precişi. Am se ţin interogător cu câteva persoane din sat. Încep cu dta. Dta abia şezi la 400 metri dela casa lui Fenaille, n'ai auzit ori observat ceva, în noaptea cu crima?

Bressaud. E foarte departe dle jude. Dimineaţa, când am auzit despre lucru, şi noi am încremenit.

Dubois: Şi în sat nu vorbesc oamenii între sine, că cutare ori cutare a trebuit să comită crima?

Bressaud: Şi n'a fost servitorul?

Dubois: Urmă falsă! L'am lăsat libăr, Fenaille era ţinut de un om reutăcios, avut'a el inimici?

Bressaud: Nu, după cunoştinţa mea.

Dubois: (către Gendrin): Este cu neputinţă să scoţi ceva din aceşti ţărani (către Francisca). Şi dta, firește încă nu şti mai mult? (Fără a putea fi observat de altcineva decât de ea, Bressaud punându-şi mâna sub falcă, îi face sămn că o va sugruma dacă va vorbi.)

Francisca: Nu, Domnule jude.

Dubois: De aceasta am fost sigur, (către Jeanette): Şi tu copilă nu şti ceva?

Jeanette: (cu importanţă): Eu, dle jude, în noaptea în care, au omorît pe Fenaille, am fost cu Michaud şi am cercetat pe Monneret. Noi ne-am reîntors cam târziu, şi eu vă pot spune, că afară de dl preot, care mergea către casă, şi cu care ni-am întâlnit la Crucea Peyssonnierilor, n'am întâlnit nici un suflet viu în sat.

Dubois: Vorbitaţi cu dl preot?

Jeanette: Nu! noaptea era întunecoasă şi el păreà că se grăbeşte. Michaud a strigat: „Ei! Dle preot!“ N'am înţăles ce ni-a răspuns, şi-a grăbit mai departe.

Dubois: (către Francisca). Fica dtale nu ţi-a pomenit de această întâlnire cu preotul?

Francisca: Ea mi-a pomenit ieri dimineaţă. Dar n'am cugetat că aceasta ar puteà interesa pe dl jude. Toată lumea ştie, că dl preot iese adeseori sara ca să-şi împartă elemosinele.

Gendrin: (către Dubois): Preotul poate că va şti ceva.

Dubois: Dară!? În cazul acesta n'ar fi înştiinţat. (către Jeanette): Unde locuieşte Michaud?

Jeanette: Aci în vecini.

Dubois: Dute caută-o draga mea. (Jeanette se duce). Bressaud! Ce relaţie era între Fenaille şi preotul?

Bressaud: Am auzit că nu erau bune relaţiunile.

Dubois: Ah!

Bressaud: Taica Fenaille în tot chipul năcăjia pe dl preot. Nu este mult de când în mânie i-a făcut reproşuri. Eu n'am fost acolo, dar Lancelin, care a auzit, acela mi-a spus.

Dubois: Cine este acest Lancelin? Aci locueşte şi el în sat?

Bressaud: Da! dle jude.

Dubois Caporale! unde-ţi este soţul.

Caporalul: S'a dus după croitorul din sat, pe care doreşti să-l vezi. Poate că croitorul n'a fost acasă, şi el este dător să-l caute.

Dubois: Mergi dară dta şi caută pe acest Lancelin! (Caporalul iese).

Gendrin: Doar suspicionezi pe preotul? Domnul preot Pioux este un preot exemplar.

Dubois: (indiferent): Da! eu ştiu! Dar trebuesc cercetate toate. (Între Michaud. Către Bressaud): Lasă-ne singuri.

Scena IV.

Dubois, Gendrin, Michaud.

Gendrin: De lipsă e să ieu la protocol depoziţiunile?

Dubois: A bunăsamă. Făţi notiţe. (către Mechaud): Dta eşti Michaud?

Michaud: Doamna Michaud, da! dle jude! (arată spre scriitor): Pentru ce are acela peană în mână? Vrea să facă scrisori?

Dubois: Binevoieşte a te îndestuli ca să răspunzi la întrebările mele Dta ai fost alaltă sară, ca să cercetezi pe Monneret?

Michaud: Pentruce, mă întrebaţi aceasta?

Dubois: Ţi-am spus draga mea să răspunzi şi să nu mai întrebi!

Michaud: Draga mea! Pentruce eşti dta aşa de familiar cu mine? O femeie de ţăran este atâta cât un jude. Doar nu i-se va rumpe limba, numindu-mă doamna?

Dubois: Oh! Dacă poftesti?

Michaud: Vezi bine! Fiecăruia ce e al său! Fie cine e domn pe sama sa, dacă nu e dător nimenui cu nimic. (La o parte): Pune aceasta în busunar!

Dubois: Întorcându-te dela Monneret, întâlnit'ai pe dl preot?

Michaud: Dl preot este un om brav, şi dacă poftiţi să mărturisesc, eu adeveresc aceasta.

Dubois: Hei! Nu aceasta te-am întrebat de dta! Răspunde la întrebare: Alaltă sară cu Jeanette Bressaud, întâlnit'ai pe dl preot la Crucea Peyssonnierilor?

Michaud: Voi spune dacă voi vrea. Suntem liberi, nu e aşa? Dacă mă suciţi, eu nu sum bună de nimic, şi nime nu mă poate sili să spun ceea ce eu nu vreau.

Dubois: Bagă de samă, că dacă refuzi să vorbeşti, prin aceasta poţi strica dlui preot, căci voi fi necesitat a presupune, că ai cauze grave de a tăcea. Întâlnitul'ai?

Michaud: După ce, mă atingi în simţăminte, da! l'am întâlnit, dle jude.

Dubois: Cam pe la câte oare?

Michaud: Pe la 10 oare, pe la 10 şi jumătate! Nu m'am uitat la orologiu, că n'am.

Dubois: L'ai agrăit?

Michaud: Dar pentruce toate acestea? Voiţi să torturaţi pe acest sărman om?

Dubois: Placă-ţi a repeta ceea ce i-ai zis, şi ceea ce ţi-a răspuns.

Michaud: Eu am strigat: „Hei dle preot.“ El era departe şi eu n'am înţăles. ce a răspuns.

Dubois: Venea de către casa lui Fenaille?

Michaud: De aceasta ar trebui el întrebat. Drumurile duc în toate părţile, dta şti bine

Dubois: Şi fugea?

Michaud: Să grăbea.

Dubois: Aceasta este totul, ce am voit să ştiu. Poftește subsamnă depositiunea.

Michaud: Eu să semnez o hârtie? Nu sum atât de neghioabă. (Cu gândul de a da o lecţie de politeţă judelui). Plecăciune dle jude)!

Dubois: (nebăgându-o în samă): Plecăciune Dnă Michaud! (Michaud iese).

Caporalul de gendarmi: (întorcându-şi capul spre poartă). Lancelin e aci dle jude!

Dubois: Se poftească în lăuntru. (către Gendrin). Nu sunt decât două clase de ţărani, aroganţi şi stupizi. Şi arogant ori stupid, adeseori e tot una.

Gendrin: Ei votează, şi cugetă că ei sunt guvernul, şi nu se mai lasă să fie purtaţi de nas.

Scena V.

Dubois, Gendrin, Lancelin.

Dubois: (către Lancelin): Vină mai aproape. Care îţi este numele, pronumele, etatea şi profesiunea?

Lancelin: Lancelin Iuliu Alfred, de 60 ani, econom.

Dubois: Dta ai fost de faţă oare când la o dispută între taica Fenaille şi dl preot?

Lancelin: Se poate dle jude!

Dubois: În ce loc?

Lancelin: În grădina lui Fenaille. El îşi culegeà perele şi dl preot a venit acolo.

Dubois: Şi Dta unde ai fost?

Lancelin: Era cald. Eu mi-am fost pus vesta pe iarbă şi m'am culcat pe ea lângă cărare. Auzind larmă mi-am zis: „Se face comedie, treabă bună,“ şi am ascultat.

Dubois: Câtă vreme e de atunci?

Lancelin: Cam 15 zile. Poate ceva mai mult ori mai puţin.

Dubois: Spune, ce s'a petrecut între ei!

Lancelin: Dl preot era mănios. El i-a spus'o, i-a spus'o verde!

Dubois: Bine! Ce este aceea ce i-a spus?

Lancelin: Tot! Tot! El i-a spus totul, ce se poate spune la un om.

Dubois: Trebue precizat, despre ce a vorbit dl preot?

Lancelin: Ah! Ştiţi, el a vorbit cum trebue. De una şi de alta. De toate! Te făceà să te cutremuri.

Dubois: Se luăm lucrul dela început. Dta erai acolo, când a sosit d-nul preot? Aduci-ti aminte, ce a zis d-nul preot când a sosit?

Lancelin: „Bună ziua Ioane!“ Ioan era numele lui Fenaille de botez.

Dubois: Şi după aceea?

Lancelin: El a zis: „Iară începi?“ Dl preot vorbeşte bine. Şi aşa mai departe. Mie mi-s'a oprit răsuflarea.

Dubois: Ce a voit se zică prin aceea, aruncându-i că „iarăş începi?“

Lancelin: Mi-se pare că au vorbit despre istorii vechi.

Dubois: Cari istorii vechi?

Lancelin: Sunt câţi-va ani decând taica Fenaille a acuzat pe dl preot că îşi petrece cu tineretul, istorii de plăceri, şti dle jude! Preotul nostru este un om cum trebue şi faţă de purtarea lui nu este de escepţionat nimic.

Dubois: Dacă această istorie este veche, dl preot nu pentru aceasta a venit. Despre ce au mai vorbit după aceea?

Lancelin: Despre ce? Despre toate! despre Dumnezeu, de iad, despre moartea păcătosului; despre asta şi despre ceea. Despre una şi despre alta. Să mă crezi, că eu am ascultat o predică întreagă.

Dubois: Bine! Dar ce a mâniat pe d-nul preot?

Lancelin: Taica Fenaille!

Dubois: Asta se înţelege! Dar ce a făcut?

Lancelin: A făcut scrisori anini.... amimi.... amini... amomo...

Dubois: Scrisori anonime?

Lancelin: Dta şti mai bine ca mine dle jude.

Dubois: Şi ce era în acelea scrisori?

Lancelin: Of! Scrisorile şi eu!? Dle jude.... Eu n'am învăţat nici când a ceti.

Dubois: Eu nu te întreb pe dta, că cetitule-ai; dar dl preot şi Fenaille au trebuit să vorbească despre aceea, ce, a fost scris în ele.

Lancelin: Firește Dl preot îi zicea: „Nu ţi-e ruşine a perzecuta o nefericită, care, nu ţi-a greşit nimica?“ „Acesta este un păcat aşa de mare ca o crimă, a desonora fără pricină pe deaproapele tău!“ Eu cred că de femeie a fost vorba.

Dubois: De care femeie a fost vorba?

Lancelin: De o anumită femeie, dacă am înţeles bine de o damă.

Dubois: Care damă?

Lancelin: O damă, care nu locueşte aci.

Dubois: Cum o chiamă?

Lancelin: Nu pot şti, nu i-au amintit numele.

Dubois: Unde locueşte?

Lancelin: Ah! n'am cercat, ei nici aceasta n'au spus'o.

Dubois: Şi ce răspundeà Fenaille domnului preot?

Lancelin: El ziceà, că de oare ce scrisorile nu sunt iscălite, nu se poate şti de cine sunt făcute.

Dubois: Când dl preot s'a depărtat, împăcatu-s'au? Rămas-au pretini buni?

Lancelin: Pretini buni? Ah! nici de cum! Taica Fenaille se batjocorea cu d-nul preot şi d-nul preot îi zicea, că-l va bate Dumnezeu.

Dubois: Nu şti ceti, nici scrie? (dimiţându-l). E bine. (La o parte). Ce poate fi în lucru?

(Lancelin se duce. Dubois scoate din buzunar o ţatulă mică, în care se află cei doi bumbi, aflaţi la taica Fenaille şi-i examinează cu atenţiune).

(Va urma).

Românii din America.

Lista contribuitorilor la Reuniunea pentru decorarea bisericei gr.-cat. din Şeica mare pe anul 1903 şi 1904.

(Continuare.)

Comuna Vlădeni. Ioan Zorca 10 cent. Anica Zorca 10 cent. Iacob Finiş 10 cent. Ioan Nase 10 cent. Niculne Meiu 15 cent. George Nase 15 cent. Avram Popa 15 cent. Simion Balcaş 10 cent. George Meiu 15 cent. Simion Balcaş s. 15 cent. Niculae Popa 25 cent. Niculae Podari 10 cent. G Potcoava 15 cent. Ioan Steblea 10 cent. Ilea Iacob 20 cent. Ioan Belei 10 cent. George Dragoş 10 cent. Eleftea Micu 10 cent. Filip Vlădoi 10 cent. Dumitru Potcoava 10 cent. Iacob Vlădoi 10 cent. Achim Lascu 10 cent. Iacob Nistor 25 cent. Pavel Ioan Steblea 10 cent. Tanase Micu 25 cent. Iacob Popa 25 cent. Lucreta Popa 25 cent. Toma Bozocea 50 cent. Simion Bălcaş 10 cent. Ioan Zorca cu familia 90 cent.

Comuna Vestem. George Irimie Milea 10 cent.

Comuna Toarcla. Iosif Gergeli 20 cent. Ioan Braniște 25 cent. Iosif Gergeli s. 20 ct. George Ciocan 10 cent. Ioan Pascu Coşocar 25 cent. George Pascu 25 cent.

Comuna Hosman. Ioan Teascu 15 cent. Naftailă Teascu 15 cent. Ioan Banci 25 cent. Petru Stirbu 25 cent. Niculae Stirbu 25 cent.

Comuna Şomărtin. Andrei Morari 25 cent. George Cotora 25 cent. Ioan Bucse 25 cent. Andrei Rusu 25 cent. Petru Rusu 20 cent. Simion Şonut 25 cent.

Comuna Recea. Petru Cândea 10 cent. Iacob Cândea 10 cent.

Comuna Copşa mare. George Fleşer 10 cent. Andronica Fleşer 25 cent.

Comuna Noul românesc. Niculae Harlea 10 cent. Simion Filip 10 cent. Lazar Telca 10 cent. Simion Magda 15 cent.

Comuna Răhau. Ioan Carpinişan 25 ct. Ioan Botta 10 cent. Ana Curea 20 cent.

(Va urma.)

Editor şi redactor răspunzător:
Aurel C. Domşa.

TELEGRAMĂ!

„Nou Etablisement“

Un deposit de tot **soiul de vesminte** pentru **domni şi doamne**, făcut din cele mai bune stofe şi după croiala cea mai modernă, cea mai cu gust, şi cea mai trainică.

Fiecare, care voieşte să cruţe să caute a se convinge despre preţurile foarte moderate şi despre trăinicia marfei.

Cu bani puţini marfă bună

trimite numai

Hala Vieneză de vânzare

din Medieş (Medgyes)

strada Farkas Nr. 1.

(lângă Farmacia Folberth).

(44) 5—6

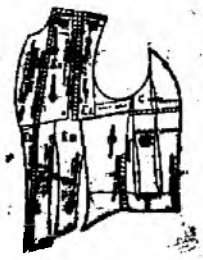

marca fabricei

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă îşi póte însa-şi pregăti cu o uşurinţă de neînchipuit

talia sa după orî ce modă

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie, şi posede nenumerate scrisorî de recunoscinţă.

Işi are patenta şi e scutit prin lege în tóte statele culte.

Preţul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenţi

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (21—52)

Cruce sau stea dublă

electro-magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă şi înviorézá pe lângă garanţă: **reumă, astmă,** (respiraţie grea), **insomnie vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinţi, durere de cap, impotenţă,** influenţă, precum şi orî-ce morb de **nervi.** Morbosul, care nu se vindecă în timp de **45 de zile** folosind aparatul de sub Nrul 88503, îşi reprimeşte banii numai decât. Acolo unde n'a folosit nicî un medicament, cercaţi aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Preţul aparatului mare e cor. 6.—

e de aplicat la morburî vechî.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—

e de aplicat la morburî mai uşóre.

Expediţia centrală de vînzare îl trimite în ţără şi străinătate cu rambursă, saŭ dacă banii se trimit înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3

16 (27—52)

Gratuit:

o cumpănă de casă şi o maşină de fiert.

Din causa îmbulzelei prea marî a marfei trimit în tótă lumea renumita şi de tótă lumea plăcuta **marfă din argintul de Mexico,** şi anume:

6 linguriţe, 6 furculiţe, 6 linguri de masă, 12 linguriţe de cafea, 6 cuţite de desert, 6 furculiţe de desert, 1 lingură pentru supă, 1 lingură pentru lapte, 2 luminări elegante pentru salon, tóte din argint de Mexico

total 46 bucăţi numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primesce ca dar, şi pe lângă garanţă

o cumpănă de casă de o putere de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (şi dinlăuntru) despre calitatea căruia primesc garanţa pe 25 ani. Spediţiunea se face orî prin rambursă orî prin trimiterea banilor înainte.

SCHEFFER D. SÁNDOR,

BUDAPEST, VIII, strada Bezerédy Nr. 3.

Pentru 5 coróne

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăţi), **fan şi fin**

Săpun de toaletă

pregătit din: trandafirî, lilie, viole, resedă, jasmin, lăcrămióre.

Banii să se trimită înainte, orî se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,

Budapesta, VIII. Bezerédy 3.

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülló-szög (Blaş)

(valabil din 1 Octomvrie 1904.

către	gara	de la
	Teuş—Tövis	
226	persóne	persóne
1246	mixt	mixt
735	accelerat	accelerat
252	accelerat	accelerat
	Copşa—Kis-Kapus	
104	persóne	persóne
216	mixt	mixt
905	accelerat	accelerat
1229	accelerat	accelerat
403	**Sóvárad**	
248	mixt	mixt

Cărți ce să pot căpĕta în Libraria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domșa . 1.—
Cântece, Sabo . . . . . 1.—
Visori tresute, Cânta . . . . . 1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiu . 2.—
Geniŭ pustiŭ, Eminescu . . . 2.—
Drumuri și orașe, Iorga . . . 2·50
Poesiĭ de Alexandri. . . . 3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50 . 3.—
Vers și proză Alexandrescu . . 1·25
Novele A. Brătescu-Voinescĭ . . 1·50
Liter. pop. Eminescu. . . . 1·50
Clocoiĭ N. Filimon . . . . 1·50
Legende și basme Ispirescu. . 1·50
Povești, I. Creangă . . . . 1·50
Vorbe înțelepte A. Popoviciŭ. . 1·50
Vatra Părăsită Slavicĭ . . . 2.—
Din Bătrânĭ . . . . . 2·50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura. . . . . 1.—
Limba Română poporană și Dialectul Sicilian, de Alesiu Viciu . 1.60
Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria de *Dr. Augustin Bunea*, Prețul 3 coroane.

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care numĕr 15 fil.

La esposițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a luĭ

Antoniu Novotny

în Timișóra-Fabric

(22) 17—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nóuĕ, pe cum la turnarea de noŭ a clopotelor stricate, maĭ de parte spre facerea de clopote întregĭ armoniόse, pe lângă garanție pe maĭ mulțĭ anĭ, provĕdute cu adjustărĭ de fer bătut, construite spre a le întórce cu ușurință în orĭ ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o lature prin aceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

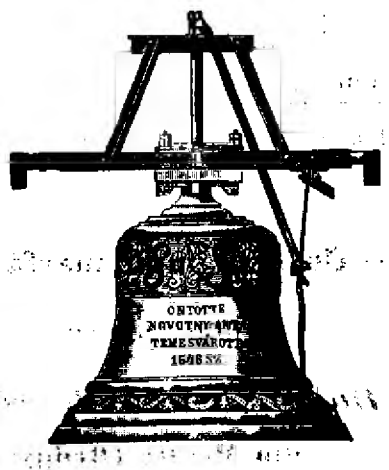

clopotele găurite

de mine inventate și maĭ de multe ori premiate, carĭ sînt provĕdute în partea superióră — ca violina = cu găurĭ după figura *S* și pentru aceea aŭ un ton maĭ intensiv, maĭ adânc, maĭ limpede, maĭ plăcut și cu vibrarea maĭ voluminósă, de cât cele de sistem vechiŭ, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unuĭ clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiŭ. Maĭ de parte se recomândă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechĭ cu adjustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturĭ ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

EȘTI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este basa vieței fisice și că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care.

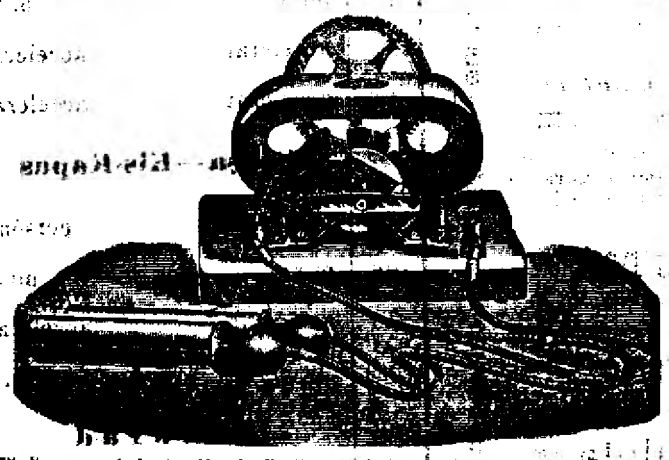

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înoiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai podagra, (șuiul), reuma, hysteria, asthma, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:
20 coroane.
(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:
30 coroane.
(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.

32 (17—52)

Tipografia Seminariului archidiecesan

Abonamentul:
Pentru monarchie: Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frc., 1/2 an 9 frc., 1/4 an 4 frc. 50 cm.
Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Inserţiuni:
Un şir garmond: odată 14 fil., a doua oară 12 fil., a treia oară 10 fil.
Tot ce priveşte foaia, să se adreseze la: Redacţiunea şi administraţiunea „Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XIV. Blaj 24 Decemvrie 1904. Numărul 52.

Învitare de abonament.

Rogăm pe On. abonenţi, cari sunt încă în restanţă cu abonamintele de pe anii trecuţi să binevoiască a le trimite fără amânare, pentru ca foaia să-şi poată plăti datoriile sale.

Celor ce ni-au plătit le mulţămim din inimă pentru sprijinul binevoitor şi pentru viul interes, ce îl arată faţă de causele noastre bisericeşti, pentru cari luptăm.

Am dorì din suflet, ca să satisfacem dreptelor dorinţe ale multora de a scoate foaia de mai multe ori peste septemână, dar în împrejurările de faţă ne este imposibil.

Abonamintele incurg atât de rău, încât din acelea abia se acoper mărcile postali pentru expediţia foaiei. Cu plata tiparului şi alte trebuinţe suntem siliţi a remâneà datori, aşa, încât pe fiecare an ne cresc în mod înspăimântător de o parte datoriile şi de alta pretensiunile, ce le avem în restanţii la abonenţi.

Când vor incurge aceste şi vom primì abonamintele înainte, vom scoate foaia cel puţin de două ori pe septemână.

Rogăm deci pe On. datoraşi a ne plăti restanţiile, şi pe toţi a-şi renoì abonamintele pe anul 1905 cu preţurile de

12 Cor. **pe anul întreg**
6 „ **pe o jumătate de an**
3 „ **pe un pătrar de an.**

Administraţiunea.

Situaţia politică.

Situaţia politică a ţării noastre a ajuns în un stadiu acut cum poate nu a mai fost de mult.

Începând dela şedinţa din 18 Nov. când Tisza a făcut de s'a votat legea extraordinară privitor la reforma regulamentului de desbateri a parlamentului — cu surprinderea opoziţiei — situaţia se încurcă din ce în ce.

Vandalismul din dietă, când cu noua deschidere, sfărimarea tribunei presidiale şi a fotelelor ministeriali, baterea, huiduirea şi rănirea nefericiţilor servitori, — sunt lucruri atât de rari şi scandaloase — cari nu credem să se mai fi repetat în parlamentul vre unei ţări. — Şi de atunci tulburările şi suprinderile să ţin lanţ. Opoziţia s'a unit spre a nimici guvernul. Din partidul liberal ies politiciani ponderoşi. Canalia de stradă e dusă şi ea în luptă, şi foşti ministrii şi intimi consilieri ai Maiestăţii Sale — cântă imnul lui Kossuth alăturea cu făţişii duşmani ai dinastiei cu kossuthiştii. Opoziţia a împedecat constituirea dietei. Tisza a fost la Viena. Reintors acasă a amânat dieta cu rescript regal.

Să vorbeşte că înainte de anul nou o va mai convoca odată, când guvernul va cere să i-se voteze îndemnitatea, apoi dieta va fi disolvată şi să vor ordona alegeri nouă.

Guvernul susţine însă, că ori să va vota indemnitatea ori ba, dieta tot să va disolva în primele zile ale lui Ianuar, şi încă disolvarea o va face regele în persoană.

Stăm dară în faţa nouelor alegeri şi în pericol de-a ajunge ţara din nou în ex-lex.

Iată icoana fidelă a stării politice dela noi.

Numai cât atari stări de bună samă nu pot aduce cu sine bunăstarea patriei şi fericire pentru popor.

Parlamentarismul maghiar prin scandalurile din urmă s'a compromis înaintea întregii lumi civilizate. Par'că ne cade bine că poporul român acum nu a avut reprezntant în el. Idea ce şi-o vor fi formând-o celealalte state despre Ungaria, — în care nu de mult nu să puteau face asentări şi incasa dările, ca mai apoi prin greva oficialilor dela căile ferate, să nu le fie sigură cetăţenilor şi străinilor viaţa şi averea, şi acum reprezentanţii poporului, legiuitorii acestei ţări, să bat cu servitorii, desigur numai bună şi frumoasă nu poate fi.

Şi-apoi câtă daună sufere din acestea stări ţara din punct de vedere economic-financial? Parlamentul în loc să pună la cale reforme înbucurătoare îş petrece timpul în hărţueli.

Vom ajunge iarăşi în stare de ex-lex cum am mai ajuns. Ştim bine că poporul nu bucuros plăteşte darea până nu e silit. Aşa s'a întâmplat şi în anii trecuţi.

Acum trebue să plătească darea de pe doi ani de-odată, dacă vom ajunge în ex-lex va trebuì să o plătească de pe trei poate. Şi de unde? Anul a fost şi aşa rău, miserie e mare, şi aglomerarea de dări pentru câţi oameni săraci nu va aduce pierderea limbei de pământ ce-o mai au, şi pe câţi nu-i va duce la sapă de lemn?

Abstrăgând însă dela acestea considerăţiuni reale şi materiale, din punct de vedere politic mai înalt, încă situaţia este îngrijitoare şi din punct de vedere al nostru românesc.

Pentrucă pe noi puţin ne poate interesa dacă în parlamentul din Pesta îş sparg capetele, dacă fostul ministru Banffy Dezsö cântă „Kossuth nota“ şi-i dă sfatul — chiar Banffy — lui Tisza să facă alegeri dietale cinstite; şi dacă Lengyel Zoltan şi alţi tovarăşi de-ai lor îşi spală rufele nu prea curate în faţa lumei.

Dar când prin comitate să începe acţiune, ca să se voteze încredere guvernului, când alegerile dietale ne amenінţă, indiferenţi nu putem rămânea.

Ce vom face, ce atitudine vom lua, iată chestiunea ce ni să impune.

Pasivitatea au declarat-o conferinţele noastre naţionale. O parte din români aŭ intrat în activitate. Prin multe locuri şi în trecut numai inteligenţa a fost pasivă poporul a ales. Nu e nici o disciplină, nu avem nici o ordine, o cinosură de care să ne ţinem, şi suntem cu totului tot desmembraţi şi disorganisaţi.

Se vorbeşte că guvernul ar dori curmarea pasivităţii şi ca şi românii să intre în activitate. În vederea acesteia ar fi aplicat a retrage ordinaţiunea lui Hieronymi privitor la desfiinţarea partidului naţional, ca românii să se poată întruni spre a decide asupra activităţii şi pasivităţii. Lucrul acesta e cam de necrezut şi chiar când s'ar întâmpla, când s'ar declara activitatea parlamentară, oare în timp relativ aşa de scurt, până la nouele alegeri cari ar avea să se ţină — zice-să în Februar, — am fi în stare a ne pregăti aşa, ca să putem păşi cu demnitatea şi bărbăţia unui popor ce dupa atâta timp de retragere întră din nou în luptă?

Ori ce fază vor lua însă lucrurile, noi politiceşte iarăşi suntem acolo, unde am fost la alegerile trecute. Unii vor candida, alţii vor alege, alţii vor rămânea pasivi şi ne vom arăta iarăşi în faţa duşmanilor, dismembraţi şi neorganisaţi, nevrednici de-a fi luaţi în samă de un adversar serios, a cărui dorinţe şi pretensiuni ni s'ar impune spre îndeplinire.

Nu ştim încă ce fază vor lua lucrurile. Dieta e amânată. Până în 1 Ian. opositia poate să se împace cu guvernul, şi atunci alegeri nu să vor face. Posibil să cadă guvernul Tisza Ori cum s'ar întâmpla însă lucrurile, alegerile nu pot fi departe.

Şi par'că contrarii nostri ar înţălege situaţia în cari ne aflăm şi ar şti-o esploata. Tendinţele şi nisuinţele de desnaţionalisare îndreptate în potriva şcoalei şi bisericei noastre sunt mai puternice cu ori şi când. Pentrucă altcum cum ne-am puteà esplica ca în situaţia aceasta critică, în un comitat românesc, cum e şi comitatul nostru, în congregaţie să poată păşi cineva cu propunerea, ca religiunea să se propună în limba maghiară?

Oare până când vom fi tot aşa, până când vom mai rămânea aşa de neorganisaţi şi aşa de slabi — încât cei dela putere să fie convinşi, că pot întreprinde ori şi ce în potriva noastră, că nu ne ştim apăra şi pot să ne denege ori şi ce drepturi, că nu ni le ştim elupta?

Audiatur et altera pars*)

— chestiuni şcolare. —

Cu multă bucurie am constatat, că „Unirea“ îşi deschide cu plăcere coloanele sale şi chestiunilor şcolare. Pe această cale vom veni la idea de a ne interesa în general de trebile slabe a le şcoalelor noastre, cari de bună samă ar fi meritat şi în trecut să ne preocupe cât mai mult spre binele şi înflorirea învăţământului în şcoalele elementare. — îmi i-au curajul însă a face şi eu observaţiile mele faţă de articolii publicaţi, ca interesat de aproape.

Nu e vorbă, întră împrejurările grele de azi trebue să recunoaştem, că salariul nostru de 6—800 coroane e un salariu pe care — poporul nostru abia îl poate suporta; dar nici nu suntem aşa pretensivi că acele 6—800 coroane să le cerem a să întregi şi în mai mult, căci acesta e şi minimul de care avem drept, după lege a ne folosi şi mai mult nu putem aştepta. E năcazul, numai, că acest salar de 6—800 coroane să plătească, pe cele mai multe locuri, atât de neregulat, că abia să întâlneşte în buzunariul nostru coroană cu coroană, ba ce e şi mai rău, cu finea anului şcolastic abia dacă ne iese un pătrar, sau jumătate salariul, aşa că restanţa rămâne de pe un an pe altul, în timp ce noi învăţătorii avem de a ne susţinea — mulţi dintre noi — familii grele, şi a le creşte amăsurat spiritul de timp, ce deja domneşte.

E grea acuza ce se aduce prin vorbele: „Şi oare îşi fac azi datorinţele sale docenţii nostrii barăm în aşa măsură, ca să nu simtă remuşcări de conştiinţă, că petrec ani îndelungaţi într'o comună, ba unii viaţa toată, — şi-să poate dovedi matematice, că în decurs de decenii nu au lucrat absolut nimica pentru luminarea poporului, care i-au susţinut pe ei şi familiile lor“ (?!?) Căci dacă să dau şi cazuri, când unul, sau altul a petrecut în vre-o comună ani întregi, ba chiar şi toată viaţa, şi nu şi-a împlinit datorinţele sale barăm în aşa măsură, ca să nu simtă remuşcări de conştiinţă, nu e urmarea, că numai excepţionalminte să se întâmple şi altcum. Eu cunosc comune unde bărbaţi şi mueri ştiu aproape cu toţii ceti şi scrie-şi e o plăcere a asculta tinerimea şcolară în răspunsuri şi cântări. Cunosc învăţători mulţi, cari pentru rezultatele dela finea anului în esamăn totdeauna au fost lăudaţi. Şi această laudă a fost sinceră şi împreunată cu îndestulirea tuturor celor de faţă Şi oare nu trebue să cugetăm şi la adevărurile triste din trecut cu privire la mizeria ce ne înconjură, când de abia aveam edificii şcolare, — şi încă ce edificii! — Când localităţile şcolare erau de tot necorăspunzătoare pentru primirea scolarilor şi când abia aveam câţiva învăţători cualificaţi şi cu ceva plătută. Aşa de mult a fost asta? Ţi-se oare, că fiecare ne aducem încă aminte.

Zice scriitorul de articol: „Să poate dovedi, că din 100 cazuri, în 99 neînţăle-

*) Publicăm acest articol, şi ne mirăm cum pot afirma „mai mulţi învăţători“ în „Libertatea“ dela 17 crt. că noi n'am fi vrut să le publicăm rediexiunile! Cine a trimis ceva demn, scris în o chestie contraversată şi să-i fi denegat ospitalitatea?

Red „Unirei“.

gerea dintre preot şi docente provine din cauza admonierii docentelui din partea preotului, ca să-şi facă cât decât datorinţa barăm ca să nu pericliteze existinţa şcoalei“. Poate să aibă drept. Dar cei ce să interesază de trebile şcoalei, placă-le şi caute a să convinge: de câte ori cercetează directorul scolastic peste an şcoala? de bună sama vor afla, că mai pretutindenea abia de 2—3—4 ori peste întreg anul. Deci dara, dacă cercetarea şcoalei să face de 2—3—4 peste an, — ceea ce şi eu pot dovedi matematice — cum poate să tot admonieze pe învăţător despre neîmplinirea datorinţii sale, când mergând directorul scolastic în şcoală — lucru foarte ştiut — nici nu stă barăm la o tractare de lecţiune — mare onoare esceptiunilor.— fără întreabă, dacă ascultă şi să poartă bine şcolarii, apoi subscrie protocolul şi, — să duce? Pentruce nu să convinge în primul loc pe sine despre mersul învăţării şi numai după aceea să admonieze pe învăţător? Să nu căutăm deci totdeauna gozul în ochiul nostru, e o zicală nimerită românească. Apoi oare câţi dintre domnii preoţi ca directori scolastici îşi fac datorinţa faţă de propunerea religiunii în şcoală, care e o datorinţă sufletească a lor şi prin ce să dă şi exemplu bun învăţătorilor?

Să înşală însă toţi acei învăţători, cari cred, după cum zice autorul articolului, „cred a-şi face nu drept la titiul de om cult şi important cu păşirea lor îngânfată şi de multe ori chiar şi bruscă faţă de preot şi familia sa, şi cred, că prin atentarea la auctoritatea preotului le creşte şi li-se măreşte propria lor auctoritate, că doară li-s'ar ridica cu aceasta vaza“. Căci prin aşa ceva, nu că ni-s'ar ridica propria noastră auctoritate de învăţător, dar voind noi a dejosi pe preotul-director, ca prepusul nostru, cu atât, în grad mai mare ne scade şi însaşi vaza noastră de învăţător. Acel învăţător însă, care să sileşte a strica altuia, ori şi cui, prin vorbe slabe, sau prin ambiţiune închipuită nu e demn de a purta numele de învăţător. Viaţa unui învăţător trebue să fie întru toate nepătată, purtarea să fie morală şi de exemplu tuturor. Durere însă în ziua de până acum mulţi învăţători de ai nostri, chiar şi dintre cualificaţi, nu sunt demni a ţinea la numele de învăţător. Sunt corupţi în viaţa lor, păzăsc numai beutura şi prin purtarea lor nemorală şi de jos causază numai scandalizarea tuturor. Aceştia şi afară de aceştia mulţi sunt, cari nici nu cetesc ori scriu, ci numai din întâmplare, în caz de nevoe. Ce durere! Când azi un învăţător trebue să fie om cult, esperiat, să fie pătruns de chemarea sa, şi să nu se lase pe sine în somnul întunecat al neştiinţii. De bună sama, dela un aşa învăţător nu să poate aştepta mai mult!.... Dar mângâerea pentru noi e, că cei mai mulţi însă îs de aceia, cari îşi cunosc datorinţele sale.

Ar fi bine, când preparandiile noastre ar fi cu toată atenţiunea la aceea, ca pe învăţător să-l pregătească pentru viaţa practică şi să facă din dânsul om cult, cu minte, cunoscându-şi datorinţele sale faţă de sine şi societate.

Însă în cuvinţele!... „Şi azi această conduită a docenţilor faţă de preoţi, ca directori scolastici a devenit o boală aproape

generală", e cam prea mult zis. — Cu toate, că unii învățători trăiesc rău cu directorii lor, — bine ar fi cauzele cunoscute din ajuns — dar sunt mulți, cari trăiesc în în cea mai bună armonie și înțelegere cu preoții ca directorii lor scolastici.

Apoi: „dară mulți dintre docenți nici cele mai elementare datorințe față de școală nu și-le împlinesc, dovadă de tot slabele resultate a-le examenelor dela finea anului scolastic și de tot neînsămnatul progres ce l'a făcut poporul nostru în 3—4 decenii ultime pe terenul desvoltării intelectuale...! La aceasta zic și eu: Amin! însă cu acel adaus, că să ne cugetăm numai nițel la împrejurările ce ne încunjură de „3—4 decenii". Să nu uităm, în acest timp a arunca o privire și în lăuntrul școalei. — Știm, că până nu eram restrânși — înainte de asta cu 12—20 ani. — aveam cele mai slabe edificii școlare, cu deosebire la satele simple, ba și în locuri mai de rând nu erau prea multe escepțiuni. În lăuntrul școalei nu era luminos, căci ferestrile eran mici și necurate și abia să vedeà a ceti. D'apoi a scrie? Dumnezeu știe! Recuisite de scris existau câteva — dacă erau etc. Învățătorii eran dotați cu un salar abia de 60—80—100 fiorini la an. Pe prunci nu-i astrângea nime la școală dacă veneau — bine; dacă nu, iară — bine. Nu e lung timp de atunci. Dar până atunci ce a mai fost oare? Și învățătorii cualificați ne lăsau și să duceau la alte oficii.

Dar oare acuma? Acuma vedem pe unele locuri edificii școlare frumoase, unde salele de învățământ le mai spațioase. Și în alte locuri? Să nu-ți fie a te uita înlăuntrul școalei! Nu vorbesc din aer, dar cunosc școalele din Marmația, — unde e progres general mai laudabil — din Sălagiu, — din Solnocul-Dobâca de pe lângă Bistrița și Năsăud, ma chiar în parte și din diecesa Orăzii-mari. — Unde am văzut progres frumosel în școală, am văzut și lucruri bune în toate cele, ce să țin de școală.

Bine ar fi când dnii preoți și protopopi tractuali ar raporta Preaven. Consistoare cât mai fidel despre toată mizeria, ce ne încunjură școala și internul ei și să se îngrigească de venite că să fie la loc toate recuizitele de învățământ, cari servesc spre mai marea ușorare întru instrucțiune și educațiune. Căci, cum să pot aștepta rezultate dorite, dacă nu avem la îndămână toate mijloacele trebuincioase? Mai în toate școalele noastre se află lipsă de unele sau alte recuizite de învățământ. Băncile îs stricate și puține la număr, sau de tot necorăspunzătoare; pruncii să îndeasă în dânsele unul lângă altul. La scris să bufnesc; atențiunea nu să poate ține etc. Tabelele de părete nu-s toate la număr, sau doară-s stricate și învechite. Nu sunt cuere pentru vestminte și pruncii șezând pe straele lor, în continuu le scapă jos și ridică. N'au școlarii cărți de cetit și învățat; n'au recuizite în scris. Nu e tablă neagră și liniată. Mașina de comput e stricată. Cuptorul e rău, nu încălzește și afumă. Nu prea aduc lemne. Podelele școalei — dacă sunt — nu să curățesc de loc. Colbul să înalță: plămânile învățătorului și școlarilor sunt periclitate. Ferestrile și pereții necurățiți etc. — Deci dară în așa locuri să fie cel mai conștiu învățător de chemarea sa, nu va puteà face progres nici îndestulitor, mai adăogând încă umblarea neregulată primăvara și toamna pentru cei de stare mai bună, iar în lunile de iarnă pentru cei mai golimani.

Ce se zice în articolul numit, că sanarea rănlui pentru neprogresul arătat cu ocaziunea examenelor să se îndrepte prin trimiterea protopopilor în alte tracte pentru luarea examenelor și prin vizite dese făcute de comisari consistoriali încă pe surprinse, e foarte la loc; dar eu cred a fi și mai la loc, dacă înainte de toate s'ar face vizitele, — ori în ce mod. — pentru de a se cerca lipsele școalei, acelea a să ordina și numai după aceea s'ar pretinde dela docente împlinirea datorinței sale față de oficiul său.

Ce privește subvențiunile de stat, mi-se pare a fi cam prea mult zis în acel articol, căci eu cunosc câteva cazuri, când cearta s'a iscat din aceea, că respectivul director — preot scolastic, — a deținut subvențiunea scoasă dela perceptorat — poate — pentru sine; ajungând apoi pe la fornri judecătorești, i-s'a înapoiat învățătorului, ce i-se cuvenia. — De aceia însă, cari se laudă, că nu sunt azi slujbași ai confesiunii, poate să se afle, dar eu nu cunosc nici barăm unul, și nici de aceia, cari aleargă pe la oficiile politice numai pentru de „a subsăpa auctoritatea mai marilor săi și existința școalelor, cari îi nutresc". Ar fi dureros foarte așa ceva în zilele grele de azi, când, nu știm ce va să fie mâne, poimâne.

Dacă însă vom ajunge, să avem și noi învățători din ajuns, cari vor fi crescuți pentru viață și deplin cualificați pentru cariera învățătorească, cari cunoscându-și datorințele față de Dumnezeu și oficiul său, vor fi conștii de chemarea lor, am cea mai mare speranță, presupunând, că și preotul va întinde mâna de ajutor învățătorului întru toate, că toate școalele noastre vor înflori asemenea altor școale din patrie. De aceea, dupa cum foarte nimerit să citează în acel articol cuvintele „Unirii"... „cresterea tinerilor candidați de învățători trebue să ne preocupe în locul prim", ar fi de dorit în prezinte.

Groși la 6 Decemvrie 1904.

Nicolae Bozga
învățător.

Congregațiunea comitatului Alba-inferioară.

— raport special. —

În 20 Decemvrie a. c. s'a ținut la Aiud congregațiunea comitatului nostru, au participat foarte mulți, poate la ordin mai înalt. Românii însă au fost reprezentați în număr de tot mic, măcarcă multora nu le-ar fi fost greu să se prezinte, și s'ar fi așteptat aceasta cu atât mai vârtos, căci în această congregațiune aveà să se desbată chestiuni ce ne privesc de aproape și taie adânc în viața noastră românească din acest comitat. Să vede, că unii nu se interesază de cauzele românești ce să desfășură în comitatul nostru și nu să pot inspira de toate acelea mari idealuri ce trebue să cuprindă și să străbată întreagă gândirea și ființa neamului nostru românesc. Ar fi de dorit, ca măcar acum să se gândească cei chemați la o activitate mai solidară în viața comitatensă.

Dintre cei cari au luat parte la congregațiunea aceasta, amintim pe următorii: Ilustrisimul Dn Ioan M. Moldovan, prelat papal și prepozitul capitlului din Blaj; Rsmii Dni Dr. Isidor Marcu și Ștefan Pop canonici metropolitani, Ioan F. Negruțiu profesor preparandial, George Vancea, mare-proprietar, Dr. Iuliu Maniu, advocat, Dr. Ioan Rațiu, prof. gimn. toți din Blaj, apoi Ioan Maior, protopop în Aiud, Artimon Blăjan, preot în Obreja, Bas. Andrea, preot în Ighiu, Ioachim Tottoian preot în Kișfalău, Enea Bota, preot în Șard, Aviton Popa, preot și David comptabil din Bucium-șașa, Anton Pop, mare-proprietar în Bucerdea-vinoasă, Hențel preot în Ocna-Sibiului, Aron Gherasim protopop în Petrilaca, Orășan protopop în Săniacob, și mai mulți notari comunali (ordonați prin poruncă mai înaltă). Atâta numai din peste 90 și mai bine câți sunt!

La oarele 10 a. m. se începe congregațiunea sub presidiul Comitetului suprem, Zeyk Dániel, cu o programă din aproape 50 puncte, dintre cari ca mai interesante remarcăm completarea salarelor notarilor comunali conform. art. de lege XI. din 1904, restaurarea mai multor comisiuni, ca comisiunea centrală, administrativă, permanentă, verificătoare etc., apoi petiția baronului Wesselényi Ferencz, pentru înființarea unui cerc pretorial cu sediul în Teuș din comune rupte din pretura Aiudului și Blajului; propunerea lui Zeyk Gábor și a 92 de soți în cestiunea exprimării votului de încredere guvernului Tisza; propunerea comitatului Târnavei-mici în cestiunea propunerii religiunii în școalele de stat în limba maghiară, etc.

Comisiunea permanentă în ziua precedentă, a luat la desbatere în merit toate punctele convocătorului, și a făcut propuneri concrete, pe cari congregațiunea în cea mai mare parte le-a luat spre știre. Aci numai atâta observ, că în comisiuni s'au ales și membrii români, dar în comisiunea administrativă, cea mai importantă în viața municipală, s'a dat loc numai unui singur Român, care este Rsmul Dr. Izidor Marcu, canonic în Blaj; iar în comisia pentru studiarea proiectului baronului Wesselényi, în cestiunea noului cerc pretorial dela Teuș, deși petițiunea baronului a fost iscălită de zeci și zeci de Români fruntași, cari erau interesați în lucru, nu s'a propus și n'a fost admis nici un Român! Ce vor dobândi Românii prin înființarea noului preture, nu să știe, dar să poate presupune din începutul acesta.

Au fost apoi două puncte, cari au agitat mult, prea mult, spiritele celor prezenți, și acestea sunt următoarele:

1. Cestiunea cu votul de încredere premierului Tisza, cestiune pe care opoziția a combătut-o din răsputeri. Oratorul de căpetenie al opoziției a fost profesorul dela colegiul reformat din loc, Fogarasi Albert, care cu multă măiestrie și-a desfășurat argumentele contra încrederii ce aveà să se voteze lui Tisza. El a fost susținut și de alții, mai ales de profesorul Váró Ferencz, care nu stigmatiză pe Tisza cu vehemența lui Fogarasi, dar și el condamnă pe deplin cele ce s'au petrecut și să petrec în parlament. La cestiune a vorbit în numele reprezentanților municipali români și advocatul *Dr. Iuliu Maniu*, care în mod

energic și cu minte a spus părerea Românilor față de guvernul actual. Dsa s'a decherat contra propunerii lui Zeyk, pentrucă guvernul lui Tisza, ca și celelalte guverne ce i-au premers, pentru noi întru toate este dușmănos, deci Românii nu au motive de a se manifesta în favorul lui Tisza; dar, pe cum arată oratorul, Românii din acest stat nici la propunerea opoziției nu să pot alătura, de oarece și aceasta este în toate privințele ostilă neamului românesc din patrie; drept aceea declară, că Românii nu vor vota în cestiune.

Dr. Maniu a vorbit românește; congregațiunea n'a voit să-l asculte; mai ales opoziționalii strigau contra lui; „jos cu el!“, „nu înțălegem!“, „vorbește ungurește!“. și altele de acestea.

În urmă Comitele suprem cu provocare la articolul de lege, care-i îndreptățește să vorbească românește, îi domoli, și oratorul putù să-și încheie vorbirea bărbătească, și să-și prezinte moțiunea vrednică de Românii acestui comitat, care este următoarea:

Considerând, că guvernul actual stă în serviciul aceluiași sistem de guvernare al hegemoniei de rasă, care dela anul 1867 încoace nu înceată a grăbì țara cu pași repezi la falimentul politic.

Considerând, că actualul guvern susține cu disconsiderarea legilor firei și a drepturilor inherente ființei omenești nenorocita idee a statului *unitar național maghiar*, care nesocotind trecutul istoric și compositia ethnografică a țării tinde în mod volnic la desnaționalisarea și descompunerea diverselor individualități ethnice și politice.

Considerând mai departe, că actualul guvern este străin de programul nostru politic și de aspirațiunile juste politice și culturale ale poporului român.

Considerând, că acest guvern atacă fără considerare toate așezămintele publice ale poporului român urmând pe antecesorii săi în nesocotirea dreptului libăr de întrunire și îndreptând noi atacuri prin proiecte de lege volnice în contra libertății instrucțiunii și a autonomiei bisericelor noastre.

Considerând în fine, că actualul guvern nu se sfiește a atăca nici chiar cele mai cardinale drepturi cetățenești și a nesocoti și puținele garanțe constituționale:

Noi poporul român din acest comitat nu numai că nu nutrim încredere față de acest guvern, ci suntem cu mare aversiune față de el, cumpănind cu adevărat patriotică îngrijorare urmările desastroase ale acestui nefast sistem de guvernare.

Drept aceea, după-ce nu putem accede votului de neîncredere propus de representanții acelei grupări politice opositionale, care stă în serviciul aceleași terdențe nefericite de maghiarisare și de entropire a individualității noastre politice și ethnice și tot odată atacă în temelia sa esistența monarchiei acesteia. — după-ce chestia votului de încredere s'a pus la desbatere din incidentul întâmplărilor din acel parlament al țării din care poporul român este eschis și prin urmare este străin de el. — și după-ce prin compunerea feudală a congregațiunilor comitatense este imposibilă înfățoșarea poporului român în proporțiunea însămnătății lui:

Membrii clubului municipal românesc, ca adevărații representanți ai acestui comitat românesc în actuala situațiune perversă politică, pentru a ne arăta nemulțumirea față de întreg sistemul de guvernare: *nu vom lua parte la votare.*

În urmă propunerea lui Zeyk Gabor a fost pusă la vot și cu maioritate s'a votat încredere lui Tisza.

Acum ședința se suspinde, și cei mai mulți dintre participanți s'au depărtat, fapt acesta, care dovedea mai pe sus de ori-ce mulțimea a venit la comandă.

2. După redeschidere au rămas aproape numai 50 membri, cei din loc și cei interesați.

Între punctele ce urmaseră, vine și rescriptul comitatului Târnava-mică în cestiunea religiunei în școalele de stat.

Comisiunea permanentă propune să se ieie sure știre. Dr. Maniu, tot românește vorbește contra și propune să se ieie dela ordinea zilei (acum n'a fost întrerupt). Profesorul Fogarași propune să se ieie spre știre în mod părtinitor. Dar profesorul *Dr. Ioan Rațiu*, tot în românește o combate cu argumente scoase din istoria și literatura Maghiarilor

Dr. Rațiu se provoacă la luptele ce le-au purtat Maghiarii contra Austriei pentru limba lor națională în epoce de desnaționalizare sub Maria Therezia, Iosif al II-lea, Leopold al II-lea, Francisc I-ul și Ferdinand al V-lea, și spune, că pe cum atunci Maghiarii cinstiți și conștii de sine, rîdicau voacea bărbătească, luptau cu condeiul, cu sabia și cu vitejia strămbunilor pentru un sfânt ideal de a nu fi contopiți în marele colos, ce era Austria împărătească: în tocmai și Românii, mai vechi, după mărturia documentelor istorice, și nu mai puțin vrednici și ei de cinstea lumei întregi, ca să spună cu glas bărbătesc adevărul, să combată greșelele și să apere cu demnitate ce e a lor. În legile dela 1848 și 1868, Românii să împărtășesc în mod egal și frățește cu națiunea maghiară și cu celealalte popoare din patrie în toate drepturile țării. Dar pentru neamul românesc aceleași drepturi în samă n'au fost băgate, iar acum vine comitatul nostru să ne restrângă un drept, ce stă în cea mai strânsă legătură cu întreagă firea poporului românesc. Românii din comitatul acesta pe cum arată statistica oficioasă, fac patru din cinci părți a locuitorilor de pe teritorul său. Deci trebue să se țină samă de împrejurarea aceasta, și să nu se jignească cu propuneri și proiecte arbitrare de felul celui din cestiune, care fățiș calcă în picioare dreptul Românului garantat prin legi sanctionate. În țara noastra avem legi, și dacă le avem, trebue să le observăm cu toată sfințenia lor, Primirea propunerii comitatului vecin ar avea ca urmare numai nemulțămiri, înverșunări și dușmănii păgubitoare. Biserica română nu va ceda nici odată din drepturile sale, iar poporul român va primì cu aversiune o dispoziție ca aceasta, și nu va suferì ca copiii săi, să se roage într'altă limbă, decât în cea moștenită din moși-strămoși și suptă de odată cu laptele din țâțele mamelor sale. Apoi arată că primirea propunerii ar fi păgubitoare și din punct de vedere moral, social, și pedagogic. Instrucția în religie să poate face cu izbândă numai în limba maternă, pe care copiii români o cunosc deja pe deplin, și nici decât în altă limbă, pe care numai de aici înainte o vor învăța.

Din aceste și din alte motive, pe cari le-a desfășurat pe larg, Dr. Rațiu propune, ca Dr. Maniu, să se treacă la ordinea zilei, să nu se turbure pacea și bunăînțălegerea dintre cetățenii acestui comitat cu încercări de acestea.

După acestea mai vorbește deputatul Török Bertalan, câre recunoaște oratorilor români, că au vorbit demn și cu străbatere, cu toate acestea pentru moderațiunea tuturor, propune, ca să se iea spre știre propunerea comisiunei permanente; să voteză deci, și rescriptul cott. Târnava-Mică sa iea spre știință.

Astfel propunerile Românilor cad dar pentru aceea se va ști, pe viitor, că Românii din acest comitat sunt conștii de datorințele lor pentru neam și patrie.

Raportor.

CORESPONDINȚE.

SCRISOARE DIN VIENA.

— dela corespondentul nostru —

12 Dec. 1904.

Am așteptat să treacă serbările jubilare ale Inmaculatei, și după aceea să scriu ceva. Adecă să mă coreg, să treacă partea esternă a serbărilor acestora, căci după cum a zis noul episcop coadjutor de Cașovia, Il. Sa Dr. *Fischer Colbrie* — la serbarea aranjată de colegiul Pazmaniților — serbarea aceasta numai atunci va fi deamnă de Preacurata Fecioară, dacă ea va sàpa rădăcini adânci în inimile noastre, cari să influințeze viața socială.

Deși mai multe societăți catolice au aranjat serbări, ședințe festive cu ocaziunea aceasta, totuși după cum am putut vedeà dinziare, parochiile și bisericile încă s'au silit să prăznuiască. Și Nemții oameni practici, cari la tot lucrul îi știu găsì timpul binevenit, n'au voit să îngrămădească ziua de 8 Decemvrie cu ședințe festive, cu procesiuni, acestea le-au aranjat mai înainte lăsând astfel loc sărbătorii între zidurile bisericei. Procesiune splendidă au aranjat Vienezii astă vară, când a fost vremea frumoasă, și când au putut participa 30 de mii. Sub un cort făcut lângă statua Immaculatei ridicată de Ferdinand III în piața

Cetiți! BEN HUR Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisătoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil. A apărut în editura „Unirii.

„Am Hof“ era Cardinalul *Gruscha* încunjurat de nunţiui principele *di Belmonte,* episcopii Mayer, Belopotoczky Schneider şi Marschal, şi de preoţime şi clerici, iar de altă parte era Maiestatea Sa cu clironomul, şepte archiduci, archiducese, principi şi alte notabilităţi. Aici jurară Vienezii credinţă Immaculatei, şi se recomândară sub scutul ei. Ce minunat va fi fost momentul, când în ziua aceasta — 19 Iunie — 30 de mii cântară „Glorwürdnige Königi“, şi după aceea „Gott erhalte“!

Satisfăcând astfel datorinţei sociale, ziua de 8 l. c. a fost lăsată fieşte cărnia, să o serbeze în pace. Era de prevăzut, că mii de oameni să vor mărturisi şi cumineca, de aceea Ordinariatul s'a îngrijit, să fie confesari de ajuns, şi pentru ca să nu fie îmbulzală prea mare, a împărţit societăţile catolice pe la bisericile mai mari. Câte mii de oameni s'au împărtăşit cu sfintele taine în ziua aceea, nu se poate şti, nici nu s'a gândit nime, să-i numere, dar faptul, că în catedrala sfântului Ştefan dela ½7 până la 9 au fost cumunecare continuă la 3 altare, ne spune foarte mult.

Foarte frumos a fost împodobit chipul Preacuratei, ce să bucură de atâta cinste în biserica aceasta. Românii ţin, că chipul acesta ar fi cel ce a plâns la moartea fericitului episcop Petru Paul Aron, dar Nemţii îl ţin, că e adus aici dela locul de rugă, Maria Pócs (cott. Szabolcs). Aceasta apare evident din cartea „Memorabilia de templo ac turri ad s. Stephanum Vienae Austriae“ publicată în 1721. Aici pag. 125 stă: „At majus multo, illustriusque a pijs ad imaginibus, quae, et á prodigijs frequentibus, et constanti populi cultu, ac veneratione indies magis clarescunt. Primim inter has sibi meritó locum vendicat Imago B. Virginis, quae à loco, in quo primum illustrari — prodigijs caeperat, Pötschensis hodiedum dicitur“, şi mai în jos: „Multis haec annis in pago comitatus Zabolzensis à Graeci ritûs quidem, at Romanae tamen Ecclesiae unitis asservabatur, nulla tunc singulari veneratione habita“. Chipul acesta a vărsat şiroaie de lacrimi în 1696 Decemvrie 9 v.

Între cei ce au serbat cu toată pietatea iubileul acesta au fost şi mulţi universitari. Dar mulţi au fost, cari să vede că nu au serbat de loc praznicul acesta, căci cu inima lor pătată în ziua primă după aceea s'au apucat să facă cravale şi scandalele, atăcând pe Rectorul în un mod aşa de infam, de neşte servitori proşti n'ar face-o aceasta. Vezi bine, că şi-au primit şi-şi primesc răsplata, numai cât în cazul acesta părinţii o sufer, şi nu băiaţii rău crescuţi. Tinerimea pangermană (protestantă) de astfel e de tot neliniştită. Nu poate uita, că Rectorul nu i-a ascultat, când au cerut dela el, să facă imposibilă rămânerea Italienilor în Viena, şi mai ales acum le stă ca ghiaţa în spate frica, că Maiestatea Sa va sancţiona legile noue şcolare, aduse într'un spirit creştinesc. De aceea se aduna în meetinguri de protestare, sbiară cât îi ia gura, scriu articoli furibunzi prin gazete. Un astfel de articol mai mic au putut ceti şi Românii în traducerea Gazetei din 9 l. c. (după S. D. T). Deşi lucrul, cum să descrie acolo nu e adevărat, totuşi nu de aceasta mă mir, ci mai ales de faptul, că în Gazetă, al cărui editor e unul, ce e ales să lupte pentru interesele bisericei române greco-catolice, şi redactorii sunt teologi absoluţi, cetesc vorbe — fie şi citate — în contra clericalismului (popilor), condolând pe cunoscutul (?) Schücher cel mai infam duşman al partidei creştine. Schücher a fost de 64 de ani, de aceea dacă l'a atins epilepsia, a murit inte, mai ales că clocotia în el ura faţă de legile şcolare noue. Un fruntaş mirean Român, ce ocupă o poziţie însămnată, a zis, că legile cele noue pretind dela fiecare om, să şi împlinească datorinţa, şi de aceea au atâţia duşmani.

Iob.

Mai nou.

Preaven. Ordinariat archiepiscopesc a fost avisat din partea dlui Ministru de culte, că a asignat suma de ***Cor. 204025.*** ca subsidiu pe 1904 pentru preoţii archidiecesani. Au fost ajuraţi 615 preoţi, suma cea mai mare, ce s'a împărţit e de Cor. 1200 cea mai mică de Cor. 35. Dintre preoţii recomandaţi spre ajutorare n'au fost împărtăşiţi vre-o 20. inşi. — Faţă cu modul de împărţire din anii trecuţi, se constată îmbunătăţire considerabilă.

Noutăţi.

Ştiri literare. De Ss. Sărbători a apărut în editura „Minerva“ din Bucureşti o serie de scrieri literare de multă valoare, cari şi ca lucrare tipografică impun. Până ne vom ocupa în detaiu cu ele le înşirăm aci: *„Sate şi mânăstiri din România“* de N. Jorga. Cor. 2·50. *Şoimii,* roman de M. Sadoveanu, Cor. 1·50. *Dureri înăbuşite,* Cor. 2. *Poezii* de H. G. Lecca. Cor. 1.50. *Poezii* de M. Cunţan, cor. 1.25. *Moşneagul dela munte,* roman de Iuliu Brun şi N. Papahagi, cor. 1·50. *Tainele ceriului,* de Flamarion trad. de Lecca, cor. 1·50 şi *Călindarul Minervei,* cu o mulţime de ilustraţiuni artistice şi articole interesante, cor. 1.25. Toate acestea scrieri se pot comanda prin Tipografia semin

Procese de presă. Procuratura dela Timişoara a intentat proces de presă „Drapelului“ din Lugoj pentru cinci articoli. Judele de instrucţie a făcut deja ascultarea redactorului Dr. Jurca şi a editorului Dr. Braniste.

„Luceafărul“ revista literară ce apare în Pesta număr de număr se prezintă tot mai demn făcând surprinderi plăcute cetitorilor săi fie prin scrierile originale ce publică, fie prin ilustraţiile de toată frumseţa, cu care îşi împodobeşte paginile. Acuma a deschis sufragiu universal între abonenţi pentru premiarea unei dintre celea şepte novele intrate la concurs. O recomandăm cu toată căldura.

Conferinţele meseriaşilor. Seria conferinţelor anunţate s'a început Duminecă în 18 Decemvrie. La oarele 5 d. a. s'a într'unit în localul societăţii 30—40 măiestrii; dintre inteligenţă numai domnii Ştefan Roşian, Iacob Popa, şi Victor Macaveiu. Preşidentul societăţii arată în scurt scopul şi însămnătatea conferenţelor apoi Dl *Vasile Suciu,* îşi desvoaltă conferinţa vorbind despre spiritul practic, cu care românii aşa greu să ştiu împretini. Cu pilde luate din mijocul nostru dovedeşte, că Românul e lipsit de initiativă şi nu-i şovinist în comerciu şi industrie. Graţie acestei nepăsări astăzi mâne pierdem „Consumul“, şi străinii zilnic ne scot din toate. — Expunerile dlui Suciu au fost ascultate cu viu interes. — La sfârşit s'a început o discuţie pretinească între măiestrii şi domnii inteligenţi. Proxima conferinţă va fi Duminecă în 25 Decemvrie la oarele 5 d. a. va vorbi dl profesor de teologie Victor Macaveiu; calfa Ioan Coroiu va declama. — Ar fi de dorit, ca măiestrii nostrii să se prezinte cu toţii, iar domnii încă să nu lipsască. *Preţul de întrare 10 fil.*

Hymen. Dl *Nicolau Fabian,* absolvent de teologie, vice-notar, archivar şi actuar episcopesc în Lugoj şi Dşoara *Cornelia Luca,* fica Dlui D-r. Luca, paroch-protopop în Comloşul-mare, s'au logodit Duminecă în 18 Decemvrie n. a. c.

Firmă Românească în Fiume

a lui

ROMULUS PASC,

de importaţiune şi espediţiune în bale şi lăzi originale prin calea ferată, aşa şi în *Colete postale de 5 k.* libăr de vamă şi francat, de mărfuri coloniale, fructe de sud şi băcănie, cu specialitate de cafeiuri, teiuri şi rumuri din calităţile cele mai bune.

Cafele:

	1 Klo	5 Klo
Santos, calitatea primă	2·50	12·50
Portorico, cafea foarte cercetată şi bună	2·90	14·50
» Piraldi, cel mai fin soi de Portorico	3·60	18·—
Cuba, fină	3·—	15·—
» mai fină	3·20	16·—
» de tot fină	3·50	17·50
» Specialitate	3·70	18·50
» Perl (mărgelată)	3·20	16·—
Ceylon	3·50	17·50
Goldjava (java aurie	3·40	17·—

Tea:

	¼ Klo	½ Klo
Pecco congo	2.30	4·15
Ceylon	2·35	4·25
Suouchong	2·40	4·35
Mandarin	2·70	4·95
Family Tea (Soiurile cele mai fine mestecate.)	3·—	6·—
Rusian Melang (Soiurile cele mai fine mestecate.)	4·—	8·—
Five ocklock (Soiurile cele mai fine mestecate.)	5·—	10·—

Rum, Cognac şi Vinuri spaniole:

Rum Iamaica	Sticla 0.7 l.	3·70
» de Brasilia	» 0.7 l.	3.—
» » Tea	» 0.7 l.	2·40
Cognac adevărat francez	» 0.7 l.	8·—
» marcă Iulien	» 0·7 l.	4·—
Malaga sect, vin spaniol adevărat	» 0·7 l.	4·50
Madeira Dry	» 0·7 l.	4·50
Sherry Old	» 0.7 l.	5.—
Vinho do Porto	» 0.7 l.	6.—

Mai puţin ca 3 sticle nu se pot espeda (pot fi şi diverse)

Portocale 5 Klo corfa	2.80
Smochine de Smirna 1 Klo	1.—
Dateln presate în cutii 1 Klo	2.50
Strugori de malaga 1 Klo	2.60

Preţ curent detailat franco şi gratis.

Preţurile sunt în Coroane.

(46) 3—3

Cumpăraţi Cumpăraţi

Calendariul Unirii pe anul 1905.

Preţul 50 fil. plus 10 fil. porto.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

PAUL ANTHELME

Cele două conștiințe.

Tradusă în românește din l. franceză prin

SIMION ZEHAN.

(Continuare.)

Scena VI.

Dubois, Gendrin.

Dubois: Uite numai Gendrin! Acî sunt cei doi bumbi, pe cari i-au aflat la Fenaille pe padiment. Observi că samănă diabolic cu bumbii de revereandă?

Gendrin: (examinându-i din parte-și). Asta este adevărat. Însă preotul din Glandieu, este un sfânt, și nu este nici o probabilitate, că acești bumbi ar fi a lui.

Dubois: Cine știe? În această afurisită natură omenească întâlnim însușirea, că aflăm adeseori în ea, ceea ce nu așteptăm.

Scena VII.

Dubois, Gendrin, Caporalul de gendarmi, Jaquemart.

Coporalul: Aci este croitorul, dle jude!

Dubois: Jaquemart! Dta ești singurul croitor în sat, dta îmbraci toată lumea aci, nu e așa?

Jaquemart: Dacă guvernul și-ar face datorința, așa ar fi. Dar guvernul oh!..,.

Dubois: Ce are guvernul cu industria dtale?

Jaquemart: Ce are? Dar ce sunt murdarele acele de pachete poștali?

Dubois: Cum așa?

Jaquemart: Așa. Magazinele cele mari din Paris, seduc sărmanul popor cu prospectele lor diabolice, și prin pachete de poștă își trimit marfa pretutindenea. Pentru 35 franci, dau o îmbrăcăminte completă, care pe mine mă costă 50, fără a câștigă o para. Asta este batjocură. Cum să te poți luptă cu o astfel de concurență? Industriașul mic e ruinat. Dacă guvernul și-ar face datorința n'ar puteà împedeca aceasta oare? Dar guvernul... Ah!

Dubois: Dar ce ar zice aceia, cari plătesc mai bucuros 35 franci pentru un rând de vesminte decât 50 atunci când guvernul ar împedeca aceasta? Cugetat-ai la aceasta?

Jaquemart: Omul trebue să trăiască, eu numai atâta știu.

Dubois: În fine dta ești croitor. N'au umblat bumbii aceștia prim mânile dtale?

Jaquamart: Ah! Cum nu? Eu îi cunosc, Numai preoții poartă de aceștia. Aceștia sunt bumbi de revereandă.

Dubois: Îți mulțămesc porți merge...

Scena VIII.

Dubois. Gendrin.

Dubois: Ei! Ce e Gendrin?

Gendrin: Este ceva curios, nu zic nimic, însă îs sigur că nu suntem pe bună urmă.

Dubois: De sine se înțălege. Nu trebue să mă bag în lucru și să fac un pas greșit. Să mergem la prânz și să ne lăsăm timp de cugetat. (Își freacă mânile cu o mișcare de bucurie nevrută). Din toate acestea, dacă urma ar fi adevărată, s'ar naște o afacere grandioasă.

(*Cortina*).

ACTUL III.

Parochia de Glandieu. Decorul ca și în actul 1.

Scena I.

Preotul, Luiza Franquin.

Preotul: Mica mea Luiză! Ilustritatea Sa va fi îndestulit. Tu îți știi perfect vorbirea de bineventare. Numai tonul nu merge destul de bine. Tu recitezi în același ton, ca un papagal: mu, mu, mu! Când Ilustritatea Sa va vedeà fața ta inteligentă și frizura ta frumoasă, dacă vei face catră el mu, mu, mu, se va spăria. Trebue să vorbești mai dela inimă. Să probăm puțin. Închipuește-ți, că eu sum Episcopul și mă scobor din trăsură. Ce ai să faci?

Luiza: Nu știu.

Preotul: Tu pășești înainte cu un mers cuviincios și modest, stai la trei pași, și cu un aer respectuos începi bineventarea. Du-te începe!

Luiza: (cu o voace înaltă): Ilustre Domnule Episcop!

Preotul: Nu așa. Vor crede că tu vreai să vinzi legumi. Iați o voace mai joasă: Ilustre Domnule. Repetează: Ilustre Domnule!

Luiza: cu o voace din grumazi făcând să sune litera r) Ilustrre!

Preotul: Nu așa! Tu îndată cazi în pivniță! Ilustre Domnule Episcop!

Luiza: (reluând iarăși voacea înaltă): Ilustre Domnule Episcop!

Preotul: Nu te suì în pod! Ilustre Domnule Episcop!

Luiza: (reluând voacea din grumazi): Ilustre Domnule Episcop!

Preotul: Ei, iarăși am căzut în pivniță.

Luiza: O, e așa de greu, nu voiu putea-o zice nici când.

Scena II.

Aceiași Michaud.

Michaud: Aveți încă multă treabă cu micuța?

Preotul: Noi repetăm vorbirea, ce o va zice acuș cătră Ilustritatea Sa.

Michaud: Eu am să vorbesc ceva în grabă cu dl preot.

Preotul: (cătră Luiza): Dute și te joacă, și bagă de samă, când va venì Ilustritatea Sa. Tu vei zice cum știi și așa va fi mai bine.

Scena III.

Preotul, Michaud.

Michaud: Nu am pentruce să umblu încoace și în colo. Dle preot! să lucră ceva contra dtale!

Preotul: Și ce?

Michaud: Judele acesta mic, care e în sat, are ceva pe dta de bună samă. A chemat pe Jaquemart și i-a arătat doi bumbi, pe cari a zis că i-a aflat pe padiment la Fenaille ș iJaquemart i-a recunoscut că-s de revereandă. A chemat pe Lancelin și a cerut să i-se enareze o scenă, ce ai avut-o cu Fenaille. El m'a chemat și pe mine și a trebuit să-i enarez întâlnirea noastră de alaltăieri sara. Grijește-te.

Preotul: Alaltăieri sara? La câte oare?

Michaud: Către 10 oare și jumătate.

Preotul: Și unde?

Michaud: La Crucea Peyssonnierilor. Noi ne reîntorceam dela Monneret. Eu m'am mirat tare, că nu ni-ai cunoscut!

Preotul: Cu cine ai fost?

Michaud: Cu Jeanette Bressaud.

Preotul: Ah! Și de pe ce m'ai recunoscut?

Michaud: Curios! Da de pe revereandă!

Preotul: Dta m'ai recunoscut de pe revereandă!

Michaud: Poftim! Asta nu e rău! Pe Dta nu te poate omul confunda cu altul. Noi ni-am zis: „Uite dl preot merge acasă, iarăși a făcut ceva miluire în secret".

Preotul: Cum a știut Lancelin de vizita mea la taica Fenaille?

Michaud: El să odihnea lângă cărare, până a-ți schimbat vorbele, nu l'ați văzut.

Preotul: Și cum a știut judele, că Lancelin ni-a auzit?

Michaud: Bressaud i-a spus,

Preotul: Ah! Bressaud. Și cine i-a spus judelui că voi credeți, că m'ați întâlnit la Crucea Peyssonnierilor?

Michaud: Jeanette!

Preotul: Ah!

Michaud: Bressaudeștii au trebuit să vorbească, căci judele acesta mic i-a constrâns, Însă trebue să știi, că ei nu vorbesc de dta. decât cu veneraținea pe carea o meriți. Numai mai înainte Francisca mi-a zis: „Judele acesta este estravagant, căci aceea e sigur că nu dl preot e de vină."

Preotul: Așa a zis! Și cei doi bumbi, pe cari i-a aflat la Fenaille, sunt aceia bumbi de revereandă?

Michaud: Mi-se pare, că croitorul i-a recunoscut de atari.

Preotul: Îți sum foarte recunoscător Fanie, pentrucă ai venit și m'ai făcut atent. Poate că lucrul e cu mult mai grav, de cum mi-l închipuesc. (Michaud se duce).

Scena IV.

Preotul singur. apoi Agatha.

Preotul: (singur). Un om în revereandă la Crucea Peyssonnierilor... doi bumbi de revereandă la Fenaille... Bressaud și femeia atrag atențiunea judelui asupra mea... Ce este asta?... Oare să-i fi venit lui idea monstruoasă ca să-și trimeata femeia, să mă lege prin secretul mărturisirii și să mă împedece de a mă puteà apăra? Nu! Este în lucru ceva fatal, ce Bressaud nici n'a voit, nici n'a prevăzut. Nu-mi este oprit a vorbì cu el despre aceea ce știu afară de mărturisire. (Strigă) Agatho! (Agata intră) Agathă! unde este revereanda mea cea veche?

Agatha: În camera mea! Eu am spălat'o Joi pe la amiazi

Preotul: În momentul acesta am văzut pe Bressaud în piață, îmbrăcat în haine de dumineca. Dacă mai este acolo, spune-i că doctorul Bordier cearcă un loc pentru Jeanette, și că eu aș dori să vorbesc cu el. (Agata se duce. Singur) Sărmana mea parochie! Mica mea grădină plină vara de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

flori și de poame, sările mele pacinice de iarnă lângă soba de încălzit!... Oh! Eu am fost foarte fericit!

Scena V.

Preotul, Fanchon, apoi Bressaud.

Fanchon: (intră iute): Domnule preot, ascundeți-vă. Vreau să vă aresteze!

Preotul: Cine ți-a spus aceasta, fiule?

Fanchon: Am făcut o gaură în părete, la chilia cea frumoasă a ospetării, pentrucă să aud, că vorbesc oaspeții, și am auzit că judele a zis către notar: „În lucru figurează o femeie, cu care nu suntem în clar, și apoi în fine, pentruce să nu fie preotul, acela care a omorit pe Fenaille? Dacă nu se clarifică în mod categoric, eu îl arestez momentan.“ (Bressaud intră, îmbrăcat sărbătorește).

Bressaud: Bună ziua dle preot!

Preotul: (către Fanchon). Mulțam Fanchon.

Scena VI.

Preotul, Bressaud.

Preotul: Bună ziua Bressaud!

Bressaud: Dșoara Agatha mi-a zis că voiți să vorbiți cu mine.

Preotul: Ce vei face cu Jeanette după miruire?

Bressaud: Ei! voi proba a o da în servițiu.

Preotul: Doctorul Bordier a cinat ieri sară aicea, noi am vorbit despre lucrul acesta, el mi-a promis, că îi va căuta un loc.

Bressaud: Oh! Dle preot, Dta ești cu toată bunăvoința către noi.

Preotul: Voi sunteți acei parochieni ai mei la care eu mă gândesc mai adeseori Bressaud! Femeia ta e curag'oasă, răbdurie și regulată și ea își iubește mult copii săi, copii vostri încă sunt nește creaturi bune, mici. La începutul lunii, când îmi fac micul meu budget de caritate, eu vouă vă fac totdeauna partea cea mai mare. Dar mai mult! Când ai fost morbos, m'am gândit că familia ta să nu flămânzască. Și dacă nu v'am dăruit mai mult, aceasta a fost din pricina că nici eu nu mai aveam nimic.

Bressaud: (la o parte) Bagă de samă Bressaud, dacă nu ești tare, tu ești pierdut.

Preotul: Așa, că tu nu-mi voiești răul?

Bressaud: Oh! Dle preot, cum poți să și întrebi aceasta?

Preotul: Eu voi avea lipsă de simpatia celor din jurul meu. Un mare rău mă amenință.

Bressaud: Nu se poate! Ce vă amenință dle preot?

Preotul: S'a deslănțuit o serie de aparențe, din cari judele de instrucție poate să conchidă că eu am omorit pe Fenaille. Dacă el credo acestor semne, atunci eu nu mă pot apăra, căci în sara crimii, pentruca să fac o faptă bună, m'am depărtat din parochie, și nu-mi este cu putință a spune unde am fost. (Pe fața lui Bressaud să arată invioșare, dar iar își recapătă fizonomia ordinară).

Bressaud: Pentruce îmi spuneți acestea mie?

Preotul: Pentruca să le spui și tu în cercul tău. Eu cred, că dacă asasinul va cunoaște situațiunea mea fioroasă și desperarea mea, el se va mișca. Cugetă Bressaud, eu sum aci de 15 ani, în acest timp nu m'am ocupat cu nimic decât cu fericirea parochienilor mei, aceia cărora li-am putut ajuta, i-am ajutat, față de toți totdeauna am fost gata a-mi jertfi timpul și rugăciunile fără șovăire. Această purtare a mea, meritā ea ca recompensă, scandalul, necinstea dejositoare? Asta e grozav, Bressaud, tare grozav!

Bressaud: Sărmanul meu preot! Ești de compătimit!

Preotul: A năvăli asupra unui om și a-l omorî, este un lucru înfricoșat, dar un nevinovat să fie torturat luni întregi, poate ani, pentru aceasta să cere o renitență sălbatică și fără inimă. Cum va puteà suporta asasinul gândul torturelor, pe cari le voi purta eu în locul lui? În loc să doarmă noaptea, au nu va auzì bocetele mele din prinsoare? Dacă ar cunoaște, ce e bine, în loc să persevereze în crimă și în loc să ducă o viață, care în urma mustrării conștiinții îi este un chin, mai bine și-ar trage samă cu oamenii și s'ar împăca cu Dumnezeu, căci ori ce pedeapsă l'ar aștepta, prin aceasta și-ar recâștiga aceea, ce nu numai are: liniștea conștiinții.

Bressaud: Aveți curagiu dle preot, să va întoarce doar spre bine.

Preotul: Cum? Pentruce îmi surizi cu speranța? Doar ai semne de cari ați puteà profita?

Bressaud: Pentru moment nu! Dar nu să știe, ce să va întâmpla.

Preotul: Îți mulțămesc Bressaud! Adio!

Bressaud: La revedere dle preot! (El vrea să iasă).

Preotul: Bressaud!

Bressaud: Dle preot! (Tăcere lungă).

Preotul: Dacă vei afla ceva de folos pentru mine așa că mă vei informa?

Bressaud: Cum să nu! Și fără de a-mi zice. (El vrea să iasă).

Preotul: Bressaud!

Bressaud: Poftiți dle preot!

Preotul: (vioi) Nu, iartă-mă. Năcazul acesta îmi turbură mintea. Dute să nu cad în ispită.

Scena VII.

Preotul, apoi Agatha.

Preotul: (singur). Nici un nerv nu i-s'a muiat. Acesta este un scelerat determinat și fără simț. Eu îs pierdut. Deja sună clopotele, trăsura Ilustrității Sale scoboară pe deal, sosește. Da eu trebue să fiu acolo (Să ridică cu îngrigire, dar îndată începe a trămura). Oh! natură slabă. Eu tremur în tot corpul. Nu pot merge. Nu, nu pot. (Să reașează).

Agatha: (intră voioasă). Ce-i Dle preot? Ilustritatea Sa sosește, vină iute (Spăriată). Fața ți-e schimbată cu totul! Ce năcaz ai?

Preotul: Mă simt cam rău. Nu mi-ai puteà da puțin vinars, poate că acela mi-ar întări inima?

Agatha: Nu avem nici un pic. Tot l'ai dat.

Preotul: Puțin vin?

Agatha: Doctorul a beut ieri ultima noastră butelie.

Preotul: Adu-mi un pocal de apă proaspătă. (Agatha iese). Ce scandal? Ce năcaz pentru Ilustritatea Sa? Și mama mea, bătrâna mea mamă dacă va auzì? Și ce turburare în sărmana mea parochie? Și în urmă nici nu cutez a gândì ce să va întâmpla: închisoarea, un proces public, condamnarea și cine știe ce! (Cu gest de frică) Oh! Dumnezeul meu! Ce vreai cu mine? (Agatha intră cu un pocal de apă, preotul bea). Mulțam Agatha!

Scena VIII.

Aceiaș, Episcopul intră, lângă el Secretarul, Fătul și diverși curioși.

(Episcopul un bătrân uscăcios, cu o față ascetică însă foarte dulce și bună. Preotul rămâne șezând).

Episcopul: Ei bine dle preot, dta nu afli de bine să ieși înaintea Episcopului dtale baremi până înaintea bisericii? Asta nu te-ar fi costat mare osteneală. (Observând starea lui, într'un ton mai blând): Ești morbos?

Preotul: Foarte morbos Ilustre Domnule! Aveți bunătatea a mă asculta și a-mi da sfatul.

Episcopul: Lăsați-ne singuri cu dl preo.

Scena IX.

Preotul, Episcopul.

Preotul: Ilustre Domnule! Înainte numai cu o oară eram om întreg, robust și fericit. Dar unul din parechienii mei a fost asasinat alaltă sară și eu am înțăles, că asasinul s'a deghisat în preot când a întra la el și că toate semnele eruate prin judele de instructie mă denunță pe mine și nu peste mult, poate în momentul acesta, vor veni să mă aresteze. Sdrobit de această lovitură teribilă, m'ați găsit acum.

Episcopul: Fiul meu! Nu ai nici o dovadă, că ai fost acasă în această sară?

Preotul: N'am fost acasă Ilustre Dle!

Episcopul: Și așa îți va fi cu atât mai ușor a te desvinovăți. Nu vei aveà decât să constatezi unde ai fost.

Preotul: Fără vătămarea caritătii creștine, nu-mi este cu putință a spune unde am fost.

Episcopul: Cugetă, că un scandal, cum e acesta, care te amenință, va sgudui întreagă preoțimea. Îți este datorința să întrebuințezi toate pentru ca să-l încungiuri.

Preotul: Ca să puteți judeca poziția înfricoșată, în care m'a aruncat rafineria asasinului, vă rog să mă ascultați cu răbdare. Tatăl meu a fost grădinar la o casă din burghesimea înaltă, la anumită distanță de aci. Eu am avut un frate mai tinăr ca mine, care era de o inteligență extraordinară și pe care noi toți îl iubiam ca pe un tinăr de bună speranță. El a căpătat o bursă la liceu și vacanțele și le petrecea în grădina pe care o cultiva tatăl meu. Fata tinără din casă încă venia aci. Ei erau atât de tineri încât nime nu-i băga în samă, dar s'au îndrăgostit unul în celalalt. Când stăpânul nostru a observat lucrul, era prea târziu, el a trimis de acasă pe fia sa cu atâta prudență, încât nu s'a făcut nici un scandal. Dar frate-meu într'atâta a disperat, încât, într'un moment de alterație mentală, s'a sinucis, iar tatăl meu, care a fost delăturat dela locul său, a murit de năcaz. Eu eram atunci calfă de prăvălie în Lyon. Acestea întâmplări triste m'au făcut să simțesc fragilitatea lucrurilor pământești și au influințat în mod decizător asupra vocațiunii mele. Am început studiile cu intențiunea de a mă face misionar, însă mai târziu după ce am fost ordinat, fiind-că nu eram prea sănătos, Superiorii m'au sfătuit să rămân în Franța. Și după ce am căpatat această mică parochie în vecinătatea mamei mele, care să retrăsese la mica sa moșie am reaflat pe fica stăpânului nostru de odinioară, măritată după un om, care mi-a

fost cel mai bun amic, cât am petrecut în sat, și pe care nu l'am văzut, de când m'am despărțit de lume. Eu am încunjurat prilegiul de a convenì cu ea, ca să nu-i revoc suveniri dureroase, însă în anul trecut, am primit dela ea un avis, în care mă recearcă să merg la o întâlnire în fortăreață, căci dorește a mă ruga pentru un serviciu, care numai eu îl pot împlinì.

Episcopul: Pentruce n'a venit eala Dta?

Preotul: Ea n'a putut justifica, pe cum trebue, o atare călătorie.

Episcopul: Atunci, pentruce nu te-a chemat la ea acasă?

Preotul: Eu am încunjurat a merge acolo în butul recercărilor amicului meu, căci dacă m'aș fi dus acolo, aceasta ar fi dat ansă la cestiuni, cari ar fi adus'o în mare confusiune.

Episcopul: Ah! Nu-mi place lucrul.

Preotul: Eu m'am dus la întâlnire Ilustre Domnule. Acolo ea mi-a descoperit un lucru, pe care nu-l știa nici mama mea nici eu, adecă că din relațiunea cu frate-meu ei au avut un prunc. Acest prunc era morbos' și amicul vechiu al familiei, la care era dat în grige. trebuia, să absenteze de acasă mai mult timp. Fiindcă bărbatul său nu știa nimica de lucru, nefericita femeie n'a aflat pe altul decât pe mine, căruia să se poată atunci încrede, că să-l cerceteze. Iată, pentruce dar eu, care nu m'am mișcat din parochia mea, în cinci luni, de două ori, am cerut concediu dela Ilustitatea Voastră. Sârmanul prunc a murit, când am fost mai pe urmă. Cu mama lui am avut peste tot patru între vederi.

(Va urma).

Românii din America.

Lista contribuitorilor la Reuniunea pentru decorarea bisericei gr.-cat. din Șeica mare pe anul 1903 și 1904.

(Continuare.)

Comuna Chirpăr. Miron Todarcea 10 cent. Ioan Curta 10 cent. Ioan Cândea 10 ct.

Comuna Părău. Ananie Pridon 25 cent.

Comuna Rucăr. Ioan Băcilă 10 cent.

Comuna Archita. Ioan Babeș 25 cent.

Comuna Alvinț. Mihailă Iosan 25 cent.

Comuna Bruiu. Ioan Gergeli 25 cent. Iosif Gergeli 25 cent. Ioan Gergeli senior 15 cent. Petru Gergeli 25 cent. Ioan Gergeli iunior 25 cent. Nistor Potora 50 cent.

Comuna Arpașu-de-jos. Dionise Bogdan 20 cent. Avram A. Dateș 15 cent. Ioan G. Sologe 10 cent. Niculae Nan 25 cent. Irimie Bursan 25 cent. Iftimie Dateș 25 cent. Avam Dateș 25 cent. Ioan Simion 25 cent. Toma Dateș 25 cent. Maria Dateș 25 cent. Niculae Morar 25 cent. Niculae I. Morariu 25 cent. Ilie Buzailă 25 cent. Filimon Lupu Dobrin 10 cent. George Cismar 10 cent.

Comuna Piian. Simion Cosma 10 cent. Niculae Pisoi 20 cent. Ilie Todor 10 cent.

Comuna Orăștie. Ioan Budoi 25 cent.

Comuna Colun. Ioan Rădoi 10 cent.

Comuna Cincu mare. Ioan Broș 10 ct.

Comuna Jibot. Niculae Medean 20 ct.

Comuna Deal. Ioan Dura 10 cent. Ioan Stan 20 cent. Ioan Mihu 15 cent.

Comuna Șaioș. Ioan Manta senior 25 cent. Ilie Rohan 25 cent. Ioa Manta iun. 25 cent. Niculae Rohan sen. 15 cent. N Rohan iun. 25 cent.

Comuna Șoala. Ioan Pruntu 30 cent Ioan Ionaș 25 cent. Vasile Boar 35 cent Matei Avram 25 cent. Aurel Blonca 25 ct.

Comuna Rășinar. Ioan Dragoș 10 cent. Bucur Albu 15 cent. Niculae Bădila 25 cent Bucur Blonca 25 cent. Ioan Duca 10 cent. Bucur I. Blonca 10 cent. Bucur a. Albu 10 cent.

(Va urma.)

FLORICELE DE CÂMP,

schițe ușoare de A. C. DOMȘA

Prețul 1 coroană.

Posta redacțiunei.

G. P. Toaste și laude personale, nu publicăm.

Misiuni. Regretăm, că n'am mai avut loc dar va urma.

I. T. Vom vedea în nrul viitor.

N. B. Un asemenea articol am publicat cu prilejul sărbătorii, în numerele din anul acesta nu se mai poate. Ne pare rău. Trăbuia trimis mai de timpuriu.

T. B. Vom schița mersul afacerii. Mulțumite!

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

EȘTI SLAB?

Voiești să fii tare? — Voiești ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiești să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcazurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metoadele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este basa vieței fisice și că aceia cari sufer de ***stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept*** au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor"

Aparat de electricitate, renoiește puterea perdută și îl poate folosi unul fie-care.

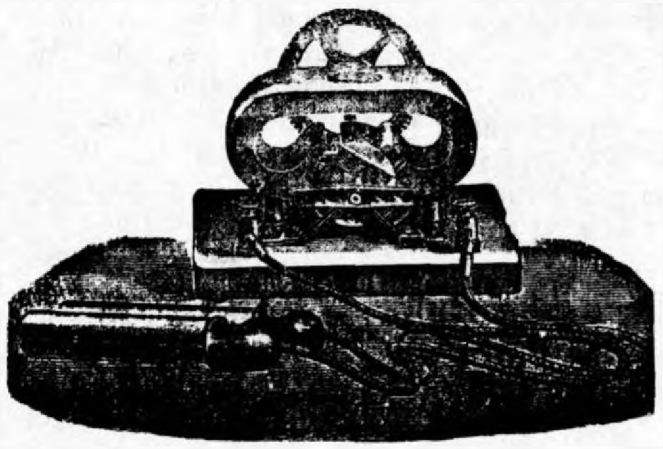

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosască acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, înoiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referează: Nu numai **podagra**, (șuiul), **reuma**, **hysteria**, **asthma**, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trăinicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15 u.

32 (18—52)